

ΒΕΝΕΤΙΑ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ
ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΜΠΕΝΑΚΗ

(16ος - 20ός αιώνας)

μα. ἀνεχάρησαν : Πρωτοῦς ἡρώδους ἰσρα
σαλήμ. λαομαθεν λαυτοκυρι τερῶς ἰσραμι
ἢ ὅπως ἡ αἰχμηστικὸν ἐχει οὐ λως :
νλαῖς ἡμέραις ἐκθμῶν ἐχάησε κῆ τερῶς ἰσρα
μὶ χεῖρων. ἀνασῶν ὄρεχθε ἐκθῆς τῶς χεως
λαυθῆς μελαβαροῦ. ὁποῖο ἄποχῶ ἀλλῶν δι
αδὸ τλήθος τῶν ἀνομιῶν τῶν ἁλιεργεῖων ἐ
νάυτη. ἀλλὰ τερσοδραῖ ἡμῶν. ὡς εἴροι ἐδραῖ
οἰστοῖν σῆμῶσιν αὐτῆς. ἔως ἂν ἴσῃσιν ἀδαμῆ
λινον τερικυκλῶσιν αὐτῶν. νῆμ οἶν ἐξελ
θε ἐξ αὐτῆς. τερουτῆν δὲ ἀμῶν τῶν γα
δα κῆ κῆσῶσιν αὐτῆν. ἢ ἐχάησε κῆ ἰσραμι
χεῖρων. παρασηῶσε κῆ ὁποῖο ἄποχῶ ἀλλῶν δι
χῶσιν αὐτῆς. ἢ ὅπως ἡ αἰχμηστικὸν ἐχει οὐ λως :
χει. ἢ ὅπως ἡ αἰχμηστικὸν ἐχει οὐ λως :

ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΗ

© έκδοσης 2017: Μουσείο Μπενάκη – Βενετία Χατζοπούλου

ISBN 978-960-476-212-5

Μουσείο Μπενάκη
Κουμπάρη 1, 10674 Αθήνα
Τηλ. 210-3671000, Fax 210-3671063
E-mail: benaki@benaki.gr
www.benaki.gr

Ἡ ἠλεκτρονικὴ ἔκδοση πραγματοποιήθηκε στὸ πλαίσιο τοῦ ἔργου «Προβολὴ Συλλογῶν καὶ Δράσεων τοῦ Μουσείου Μπενάκη στὸν παγκόσμιο ἴστό», ποὺ συγχρηματοδοτήθηκε ἀπὸ τὸ Εὐρωπαϊκὸ Ταμεῖο Περιφερειακῆς Ἀνάπτυξης (Ε.Π. ψηφιακὴ σύγκλιση, ΕΣΠΑ 2007-2013).

Ευρωπαϊκὴ Ἐνωση
Ευρωπαϊκὸ Ταμεῖο
Περιφερειακῆς
Ἀνάπτυξης

ΠΕΠ
ΤΟΜΕΑΣ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
ΠΡΑΓΜΑΤΟΓΝΩΣΤΙΚῆς
ἀνάπτυξης

ψηφιακὴ Ἀθήνα
Ὅλα εἶναι δυνατὰ
Επιχειρησιακὸ Πρόγραμμα
"Ψηφιακὴ Σύγκλιση"

ΕΣΠΑ
2007-2013
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΤΥΠΩΝ
Ποιότητα ζωῆς για όλους

Με τὴν συγχρηματοδότηση τῆς Ἑλλάδας καὶ τῆς Ευρωπαϊκῆς Ἐνωσης

Ἀπαγορεύεται ἡ ὀλικὴ ἢ μερικὴ ἀναδημοσίευση ἢ ἀναπαραγωγή τοῦ κειμένου καὶ τῆς εἰκονογράφησης τοῦ βιβλίου χωρὶς τὴν ἔγγραφη ἄδεια τοῦ ἐκδότη.

Full or partial reproduction or republication of the texts and images of the book is not allowed without the written permission of the publisher.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ
ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΜΠΕΝΑΚΗ
(16ος-20ός αιώνας)

Βενετία Χατζοπούλου

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ
ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΜΠΕΝΑΚΗ
(16ος-20ός αιώνας)

ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΗ
ΑΘΗΝΑ 2017

*Στή μητέρα μου
για την ακούραστη συμπαράσταση*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	σελ.
Πρόλογος	11
Βιβλιογραφία	21
Συνήθεις συντομογραφίες - Σύμβολα	37
Περιγραφή Χειρογράφων	41
Εύρετήρια	
Συγγραφέων, μελουργών, έργων	675
Παλαιογραφικὸ καὶ σύμμικτο	699
Χειρογράφων χρονολογημένων / χρονολογήσιμων	717
Χειρογράφων ἀναφερομένων	719
Ἀρχῶν ἀνέκδοτων ἢ λιγότερο γνωστῶν ἔργων	721
Πίνακας ἀντιστοιχίας χειρογράφων (ἀρ. συλλογῆς - ἀρ. καταλόγου)	767
Πίνακες	769

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ὁ παρὼν κατάλογος περιλαμβάνει τὴν ἀναλυτικὴ περιγραφή τῶν ἑλληνικῶν χειρόγραφων κωδίκων τῆς βιβλιοθήκης τοῦ μουσείου Μπενάκη ποὺ χρονολογούνται ἀπὸ τὸν 16ο ἕως τὶς ἀρχές τοῦ 20οῦ αἰῶνα. Συνιστᾶ τὴ συνέχεια τοῦ καταλόγου τῶν βυζαντινῶν καὶ μεταβυζαντινῶν χειρογράφων (10^{ος}-16^{ος} αἰ.) ποὺ συνέταξαν οἱ Εὐριδίκη Λάππα-Ζίζηκα καὶ Ματούλα Ρίζου-Κουρουπού¹ καὶ τὸν καρπὸ ἐρευνητικοῦ προγράμματος ποὺ χρηματοδοτήθηκε ἀπὸ τὸ Μουσεῖο ἀπὸ τὸν Ὀκτώβριο 2007 ἕως τὸν Ὀκτώβριο 2011.

Στὸν νέο αὐτὸν κατάλογο περιλαμβάνεται ἡ περιγραφή 259 συνολικὰ χειρογράφων τὰ ὁποῖα προέρχονται ἀπὸ τὶς τρεῖς ἐπιμέρους συλλογές τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Μουσείου καὶ κατανέμονται ὡς ἑξῆς: α) Συλλογὴ Μπενάκη (Μπ.): ἀποτελεῖται ἀπὸ χειρόγραφα ποὺ ἀνήκαν στὸν Ἀντώνη Μπενάκη καὶ σὲ μέλη τῆς οἰκογένειάς του ἢ ἀπὸ ἄλλα ποὺ ἀποκτήθηκαν σταδιακὰ ἀπὸ τὸ Μουσεῖο τὶς ἐπόμενες δεκαετίες τοῦ 20οῦ αἰῶνα μέσω ἀγορῶν καὶ δωρεῶν (37 χφφ), β) Συλλογὴ Δαμιανοῦ Κυριαζῆ: δωρήθηκε τὸ 1953 ἀπὸ τὸν συλλέκτη στὸ Μουσεῖο (17 χφφ), γ) Συλλογὴ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων Κοινοτικῶν καὶ Κοινοφελῶν Περιουσιῶν (ΤΑ): δόθηκε ὡς παρακαταθήκη ἀπὸ τοὺς πρόσφυγες στὸ Μουσεῖο, μετὰ τὴν Ἀνταλλαγὴ ἑλληνικῶν καὶ τουρκικῶν πληθυσμῶν τὸ 1923 (205 χφφ).

Τέσσερις κώδικες τῆς συλλογῆς ΤΑ γιὰ τὸν Πόντο

Οἱ ἀριθμοὶ 37, 73, 74, 78 τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων δὲν ἐντοπίζονται στὴ συλλογὴ ΤΑ ποὺ φυλάσσεται στὴ βιβλιοθήκη τοῦ μουσείου Μπενάκη. Τὸ 1958 ὁ Marcel Richard², βάσει πληροφοριῶν τῆς Ἀγγελικῆς Μηνιάτη, ὑπεύθυνης τότε τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Μουσείου, συμπεριέλαβε στὸ Répertoire του τὶς συλλογές χειρογράφων στὸ Μπενάκη καὶ σημείωσε ὅτι τὰ παραπάνω χειρόγραφα ἔλειπαν ἤδη ἀπὸ τὸ 1931. Τὴν ἀπουσία τῶν χειρογράφων ἐπιβεβαίωσε καὶ ἡ Eurydice Lappa-Zizicas³ κατὰ τὴ διάρκεια ἔρευνας ποὺ πραγματοποιοῖσε τὸ φθινόπωρο τοῦ ἴδιου ἔτους στὴ βιβλιοθήκη καὶ ἐνῶ ἐτοίμαζε

---

1. Εὐριδίκη Λάππα-Ζίζηκα – Ματούλα Ρίζου-Κουρουπού, *Κατάλογος Ἑλληνικῶν Χειρογράφων τοῦ Μουσείου Μπενάκη (10ος-16ος αἰ.)*, [Μουσεῖο Μπενάκη], Ἀθήνα 1991.

2. M. Richard, *Répertoire des bibliothèques et des catalogues de manuscrits grecs*, [CNRS], Paris ²1958, σ. 38.

3. Eurydice Lappa-Zizicas, «Enquête sur quelques collections de manuscrits grecs peu connues conservées en Grèce», στί: *Bulletin d'information de l'Institut de Recherche et d'Histoire des Textes*, bulletin n°8 (1959) 1960, σ. 69-76: 75.

τὸ συνοπτικὸ εὐρετήριο τῶν ἐλληνικῶν χειρογράφων τῶν συλλογῶν τοῦ Μουσείου. Στὸ εὐρετήριο αὐτὸ τὰ 4 χειρόγραφα εἶναι καταγεγραμμένα μόνο ὡς ἀριθμοί⁴, χωρὶς ὥστόσο νὰ συνοδεύονται ἀπὸ καμία περαιτέρω πληροφορία γιὰ τὸ περιεχόμενο ἢ τὰ ἐξωτερικὰ χαρακτηριστικά τους, παρὰ μόνο ἀπὸ τὴν ἔνδειξη 'Vacat'.

Σήμερα, ὥστόσο, ὕστερα ἀπὸ ἐξέταση τοῦ ἴδιου τοῦ Καταλόγου Χειρογράφων ποὺ παραδόθηκαν ἀπὸ τὸ Ταμεῖο Ἀνταλλαξίμων στὸ Μουσεῖο Μπενάκη καὶ ὁ ὁποῖος φυλάσσεται στὸ ἀρχειο τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Μουσείου (φάκελος ἀρ. 2)⁵, εἴμαστε σὲ θέση πλέον νὰ γνωρίζουμε πῶς τὰ τέσσερα παραπάνω χειρόγραφα εἶχαν ἐπιστραφεῖ στὸ Ταμεῖο Ἀνταλλαξίμων τὸ 1931. Ὁ ἐν λόγω κατάλογος, ἱστορικὸ τεκμήριο τῆς παράδοσης τῶν χειρογράφων, ὑπογράφηκε ἀπὸ τὸν Χρῦσανθο Τραπεζοῦντος, πρόεδρο τοῦ Δ.Σ. τοῦ Ταμείου, στίς 6 Ὀκτωβρίου 1931 καὶ φέρει τὸν ἐξῆς τίτλο:

*ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ Χειρογράφων Βιβλίων ἐπὶ χάρτου καὶ μεμβράνης
παραδοθέντων εἰς τὸ Μπενάκειον Μουσεῖον*

Ἀπαρτίζεται ἀπὸ 17 δακτυλογραφημένες σελίδες, ὅπου καταγράφονται οἱ τίτλοι 313 συνολικὰ χειρογράφων. Δίπλα στὸν τίτλο τῶν περισσοτέρων ἀπὸ αὐτὰ σημειώνεται τὸ ὕλικὸ γραφῆς (*ἐπὶ μεμβράνης ἢ ἐπὶ χάρτου*) καὶ ἡ κατάσταση (*δεμένον ἢ ἄδετον*) στὴν ὁποία τὸ κάθε χειρόγραφο παραδόθηκε στὸ Μουσεῖο. Σὲ ἀρκετὲς περιπτώσεις ἔχουν προστεθεῖ σύντομες παρατηρήσεις σχετικὰ μὲ τὴν ἀπουσία φύλλων, τὴν ἀπώλεια ἀρχῆς ἢ τέλους τῶν κειμένων, τὴν ὑπαρξὴ σημειώσεων· δηλώνεται ἀκόμη ἂν τὸ κείμενο ἐνὸς χειρογράφου εἶναι καραμανλίδικο (*τουρκιστί μὲ ἐλληνικά γράμματα*), ἢ γραμμένο στὴν τουρκικὴ ἢ ἀραβικὴ γλῶσσα. Καταγράφονται χαρακτηρισμοὶ ποὺ ἀφοροῦν στὸ περιεχόμενο τοῦ κώδικα (*λίαν ἐνδιαφέρον*), τὸ εἶδος τῶν κειμένων (π.χ. παράφραση), τὴ γλῶσσα (*εἰς λαϊκὴν γλῶσσαν ἢ εἰς δημώδη*), τὴ γραφὴ (*θαυμασία γραφὴ μιμουμένη τὸν τύπον ἢ ἀρίστη γραφὴ, κ.λ.π.*), τὴν παρουσία διακόσμησης (*ὠραισιτάτη εἰκόν, εἰς ἐπικεφαλίδα βινιέτες*). Κάθε μία ἀπὸ τίς σελίδες τοῦ καταλόγου φέρει στὴν κάτω ὡα τὴν ὑπογραφή τοῦ Χρυσάνθου, ἐνῶ στὴν τελευταία σελίδα, μετὰ τὴν καταγραφή καὶ τοῦ τελευταίου χειρογράφου, ἀκολουθεῖ παράγραφος ὅπου γίνεται συγκεκριμένη ἀναφορὰ στὰ τέσσερα προαναφερθέντα χειρόγραφα τὰ ὁποῖα ἐπιστράφηκαν ἄμεσα στὸ Ταμεῖο προκειμένου νὰ χρησιμοποιηθοῦν γιὰ τὴ συγγραφή καὶ δημοσίευση πραγματείας γιὰ τὸν Πόντο:

4. Τὸ εὐρετήριο εἶναι διαθέσιμο στὴν ἴστοσελίδα τοῦ φορέα, στὸν ἴστοχώρο τῆς βιβλιοθήκης.

5. Εὐχαριστῶ τὸν κ. Κων. Χούλη γιὰ τὴ καθοριστικὴ συμβολή του στὴν ἀνάσχυση τῶν σχετικῶν φακέλων ἀπὸ τὸ ἀρχειο τῆς βιβλιοθήκης μὲ τὴ συνδρομὴ τῆς κ. Τσάκωνα.

(σ. 17) Ἐκ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ τούτῳ ἀναφερομένων χειρογράφων βιβλίων ἐπεστράφησαν εἰς τό Ταμεῖον Ἀνταλλαξίμων Κοινοτικῶν καί Κοινοφελῶν Περιουσιῶν τά ὑπό τοὺς ἀριθμούς 37, 73, 74 καί 78 τέσσερα χειρόγραφα βιβλία ἐπὶ χάρτου ὡς χρήσιμα πρὸς συγγραφήν καί ἐκδοσὶν πραγματείας Πόντου. (ἀκολουθεῖ σὲ χειρόγραφη μορφή ἢ ἐπισημάνση τοῦ τόπου καί ἡ ἡμερομηνία) Ἀθῆναι τῇ 6^ῃ Ὀκτωβρίου 1931 καί ἡ ὑπογραφή: ὁ Τραπεζοῦντος Χρῦσανθος.

Σύμφωνα μὲ τὸν κατάλογο τῶν παραδοθέντων χειρογράφων, τὸ περιεχόμενον τῶν τεσσάρων κωδικῶν ποὺ ἀφοροῦν στὴν ἱστορία τοῦ Πόντου ἔχει ὡς ἑξῆς:

κώδ. ΤΑ 37 = Ὀνόματα εὐεργετῶν διὰ τὰ μνημονεῦονται εἰς τὴν μονὴν τῆς Κρώμνης (Τραπεζοῦς). Ἔχει δύο εἰκόνας χειρογράφους. Ἐπὶ χάρτου δεμένον (βλ. Κατάλογο ἀρχείου, σ. 2).

κώδ. ΤΑ 73 = Ὀγκώδης τόμος τοῦ εἰς τὴν λύσιν ταξειδίου Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου καί πληροφορία διὰ τὴν ἔνωσιν καί τὰ πρακτικὰ ταύτης (Λεῖπει ἢ ἀρχὴ καί τό τέλος καί σελίδες ἐν τῷ μέσῳ). Ἐπὶ χάρτου δεμένον (βλ. Κατάλογο ἀρχείου, σ. 4).

κώδ. ΤΑ 74 = Περὶ καθηκόντων τῶν Βασιλέων. Σιγγίλια ἔγγραφα τῆς Μονῆς Ἁγίου Γεωργίου Περιστεράτου τῆς Τραπεζοῦντος. Ἐπὶ χάρτου ἄδεδον (βλ. Κατάλογο ἀρχείου, σ. 5): ὁ κώδικας αὐτὸς ταυτίζεται πλέον μὲ τὸν κώδ. ΕΒΕ 3138 γιὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ ὁποῦ βλ. Παναγιώτης Νικολόπουλος, Περιγραφὴ Χειρογράφων Κωδικῶν τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος, ἀριθ. 3122-3369, Ἀθήνα 1996, σ. 15-16. Τὴν ταύτιση τοῦ κώδ. ΤΑ 74 μὲ τὸν κώδ. ΕΒΕ 3138 ἔχει ἤδη ὑποστηρίξει ὁ Κυριακίδης, *Ἡ Ἱστορία*, σ. 288 σημ. 110, βάσει τῆς περιγραφῆς Νικολόπουλου. Κατόπιν αὐτοψίας στὴν Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη, ἐπιβεβαιῶν τὴν παραπάνω ταύτιση: στὸ φ. Ι' τοῦ κώδικα ΕΒΕ ἐπισημαίνεται ὁ ἀριθμὸς «74» (μὲ μολύβι) ἐνῶ στὰ φ. XVII' καί Ι' ἐντοπίζεται ἡ στρογγυλὴ μπλὲ σφραγίδα τῆς Συλλογῆς Ταμεῖου Ἀνταλλαξίμων. Τὸ πρῶτο μέρος τοῦ χειρογράφου (φ. 1^ῃ-192^ῃ) ἀντιγράφηκε τὸ 1751 στὸ Βουκουρέστι καί περιλαμβάνει τὸ ἔργο *Θέατρον πολιτικόν* (ἔκδ. Λειψία 1758), ἐνῶ τὸ τμήμα τοῦ κώδικα ἀπὸ τὸ φ. 193^ῃ κ.έ. προέρχεται ἀπὸ τὴ Μονὴ Ἁγ. Γεωργίου Περιστερεῶτα στὴν Τραπεζοῦντα καί περιέχει ἀντίγραφα ἐγγράφων τῆς Μονῆς. Τὸ χειρόγραφο ἀποτελεῖται σήμερα ἀπὸ συσταχωμένα τεύχη ποὺ δὲν φέρουν κάλυμμα (ἄδεδον), ἐνῶ, στὸ κάτω μέρος τῆς ράχης, ὑπάρχει ἴχνος αὐτοκόλλητης ἐτικέτας σχολικοῦ τύπου. Καταγράφηκε στὸ βιβλίο δωρεῶν ὡς ΕΒΕ 1936/1963 (φ. 1^ῃ) ἐνῶ ἡ ἡμερομηνία εἰσαγωγῆς του στὴν Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη εἶναι: 14-9-1963 (βλ. φ. XXIV^ῃ).

κώδ. ΤΑ 78 = *Σύνταγμα ἱερῶν κανόνων (τῆς Μονῆς Περιστεράτου)*. Ἐπὶ χάρτου ἄδεδον (βλ. Κατάλογο ἀρχείου, σ. 5): τὸ χειρόγραφο αὐτὸ ταυτίζεται κατὰ πᾶσα πιθανότητα μὲ τὸν κώδ. ΕΒΕ 3994 ποὺ περιλαμβάνει «Σύνταγμα

κατὰ στοιχείον τῶν ἐμπεριειλημμένων ἀπασῶν ὑποθέσεων τοῖς ἱεροῖς καὶ θείοις κανόσι, πονηθέν τε ἅμα καὶ συντεθὲν τῷ ἐν ἱερομονάχοις ἐλαχίστῳ Ματθαίῳ» καὶ ἄλλα νομοκανονικοῦ περιεχομένου κείμενα στὰ ὑπόλοιπα (συνολικὰ 137) φύλλα του. Σύμφωνα μετὰ τὴν περιγραφή τοῦ Παναγιώτη Νικολόπουλου ποὺ διαθέτει τὸ Τμήμα Χειρογράφων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης γιὰ τὸ χειρόγραφο αὐτό, πρόκειται γιὰ χαρτῶο κώδικα χωρὶς στάχωση – ἴχνη τῆς μόνο σώζονται στὴ ράχη, ἐνῶ ἄδετο ἐπίσης χαρακτηρίστηκε καὶ τὸ ‘λανθάνον’ χειρόγραφο τῆς συλλογῆς TA–, καὶ φέρει στὸ φ. 1^ο δύο σφραγίδες τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων. Καταγράφηκε στὸ βιβλίον τῶν δωρεῶν τῆς βιβλιοθήκης ὡς EBE 976/1963 καὶ παρελήφθη στὶς 22-09-1964, ἕναν χρόνον ἀργότερα ἀπὸ τὸν κώδ. TA 74 (βλ. παραπάνω).

Περαιτέρω μελέτη τῶν κωδίκων TA 74 καὶ TA 78 εἶναι ἀπαραίτητη τὴν ὑπαρξὴ τους μετὰ προσέλευση ἀπὸ τὴ Μονὴ τοῦ Ἁγ. Γεωργίου Περιστερεῶτα εἶχε ἐπισημάνει ἡ Κόλια (βλ. BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ), σ. 219, βάσει ἀνακοίνωσης τοῦ J. Darrouzès.

Οἱ κώδικες TA 37 καὶ TA 73 ἀπομένει ἀκόμη νὰ ταυτισθοῦν.

Ἡ σύνταξη τοῦ καταλόγου

Ὁ ἀρχικὸς σχεδιασμὸς τοῦ ἔργου ἀφοροῦσε στὴν περιγραφή τῶν ἐλληνικῶν χειρογράφων ποὺ χρονολογοῦνται ἀπὸ τὸν 17ο αἰ. κ.έ. καὶ δὲν εἶχαν συμπεριληφθεῖ στὸν κατάλογο τῶν Λάμπρα-Ζίζηκα – Ρίζου-Κουρουποῦ. Ὡστόσο, κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἔρευνας, ἀπὸ τὴν ἐξέταση τῶν χειρογράφων συμπεράνα ὅτι ἔξι ἀκόμη κώδικες [115 (Μπ. 3), 127 (Μπ. 30), 209 (TA 58), 252 (TA 130), 253 (TA 134), 369 (TA 323)] τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Μουσείου εἶναι δυνατὸν νὰ χρονολογηθοῦν νωρίτερα, γεγονός ποὺ ἐπέτρεψε τὴ μετάθεση τῆς χρονικῆς ἀφητηρίας τοῦ καταλόγου στὸν 16ο αἰώνα.

Γιὰ τὴ σύνταξη τοῦ καταλόγου πραγματοποιήσα αὐτοψία ὄλων τῶν κωδίκων. Τὸ ὑλικὸ δὲν ἦταν ψηφιοποιημένο, γι’ αὐτὸ ἀναγκαῖο ἦταν ἐπιπλέον νὰ φωτογραφίσω, ἐπιλεκτικὰ ἔστω, μέρος τῶν χειρογράφων ὥστε νὰ ἐπιτραπεῖ ἡ ἔρευνα γιὰ τὴν ταύτιση καὶ τὴν ὅσο τὸ δυνατόν πληρέστερη καταγραφή τῶν κειμένων καὶ σὲ ἄλλες βιβλιοθήκες τῆς Ἀθήνας, ὅπου ὑπῆρχαν οἱ ἀπαραίτητες σὲ κάθε περίπτωση πηγές ἀλλὰ καὶ σχετικὴ βιβλιογραφία.

Στὸν παρόντα κατάλογο, ὅπως καὶ στὸν προηγούμενο, τὰ χειρόγραφα φέρουν διπλὴ ἀρίθμηση: πρῶτος τίθεται ὁ αὐξων ἀριθμὸς τοῦ χειρογράφου στὸν κατάλογο καὶ ἀκολουθεῖ σὲ παρένθεση ὁ ταξινομικὸς ἀριθμὸς τῆς συλλογῆς στὴν ὁποία ἀνήκει κάθε κώδικας. Ἡ αὐξουσα ἀρίθμηση τῶν χειρογράφων συνεχίζει ἐκεῖνη τοῦ καταλόγου τῶν Λάμπρα-Ζίζηκα – Ρίζου-Κουρουποῦ (ἀρ. 1-114) ὥστε νὰ ἐπιτευχθεῖ μία ἐνιαία ἀρίθμηση τῶν ἐλληνικῶν χειρογράφων

των τριών συλλογών στο Μουσείο που κατανέμονται πλέον σε δύο καταλόγους⁶: για τον λόγο αυτό στον παρόντα κατάλογο το πρώτο χειρόγραφο φέρει αύξοντα αριθμό 115.

Η χρήση και των δύο αριθμών (αύξοντος αριθμού καταλόγου – ταξινομητικού αριθμού συλλογής) διασφαλίζει την αποφυγή λαθών, καθώς σε όρισμένες περιπτώσεις έχουν καταγραφεί κώδικες των συλλογών του μουσείου Μπενάκη, χωρίς όμως να διευκρινίζεται πάντα αν πρόκειται για κώδικα της επιμέρους συλλογής Μπενάκη (Μπ.) που εγκαινίασε ο ιδρυτής του Μουσείου ή, παραδείγματος χάριν, για κώδικα της συλλογής ΤΑ που φυλάσσεται στο μουσείο Μπενάκη. Σε κάθε περίπτωση, όπου διαπιστώθηκε παρόμοια σύγχυση στην αρίθμηση των χειρογράφων, υπάρχει σχετική επισήμανση στον παρόντα κατάλογο, στη βιβλιογραφία που παρατίθεται στο τέλος της περιγραφής κάθε κώδικα.

Η αρίθμηση των κωδίκων που αρχικά ανήκαν στο Έλληνικό Γυμνάσιο Άδριανουπόλεως συνοδεύεται από δήλωση, σε παρένθεση, της προέλευσής τους από την προγενέστερη αυτή συλλογή και από τον αριθμό που έφερε κάθε χειρόγραφο σε αυτήν. Παρομοίως, τρεις κώδικες της συλλογής ΤΑ [κωδ. 369 (ΤΑ 323), 370 (ΤΑ 324), 371 (ΤΑ 325)] συνοδεύονται από προγενέστερη αρίθμηση που έφεραν στη συλλογή του Ταμείου Ανταλλαξιμίων, με την οποία έχουν ήδη καταγραφεί σε παλαιότερη βιβλιογραφία.

Την αρίθμηση κάθε κώδικα ακολουθεί ή συνήθως στους καταλόγους συγκεκριμένη περιγραφή των βασικών χαρακτηριστικών του· με λατινικούς αριθμούς σημειώνονται τα συνοδευτικά παράφυλλα ενώ στα χειρόγραφα ψαλτικής καταγράφονται διπλοί στίχοι, δηλ. ποιητικό κείμενο και σημειογραφία.

Φυλλαρίθμηση ή ίδια αρκετά από τα χειρόγραφα που περιγράφονται στον κατάλογο, τα οποία είτε δεν έφεραν καμία αρίθμηση είτε έφεραν πολλαπλή σελιδαρίθμηση. Η νέα φυλλαρίθμηση είναι αυτή που ελήφθη υπόψη κατά την καταλογογράφηση. Τα ονόματα των συγγραφέων και οι τίτλοι των έκδεδομένων έργων καταγράφονται όπως έχουν καθιερωθεί στη βιβλιογραφία και εντός εισαγωγικών (« ») τίθεται το όνομα του συγγραφέα και ο τίτλος του έργου όπως εμφανίζεται στον κώδικα και όταν διαφέρει από τον έκδεδομένο τίτλο· χρησιμοποιήσα ὀρθιους χαρακτηῆρες σε μία δική μου περιγραφή του περιεχομένου.

---

6. Στον παρόντα κατάλογο περιγράφονται όσα μεταβυζαντινά και νεότερα ελληνικά χειρόγραφα υπήρχαν άκαταλογογράφητα στη βιβλιοθήκη του κεντρικού κτιρίου του μουσείου Μπενάκη στην οδό Κουμπάρη 1 τον Οκτώβριο 2007, όταν ξεκίνησε το πρόγραμμα καταλογογράφησης. Δεν περιλαμβάνονται όσα είναι προγενέστερα του 16ου αϊ. και αποκτήθηκαν από το Μουσείο μετά την ολοκλήρωση του καταλόγου των Λάππα-Ζίζηκα – Ρίζου-Κουρουπού, ούτε όσα νεότερα χειρόγραφα συνέχισε να αποκτά ή βιβλιοθήκη μετά το 2007 ή βρίσκονται σήμερα σε παραρτήματα του Μουσείου (π.χ. στα Ιστορικά Αρχεία).

Τὰ ἐκδεδομένα κείμενα καταγράφονται ὅσο τὸ δυνατόν συνοπτικότερα μὲ παραπομπή στὴν ἔντυπη ἔκδοση. Σὲ λιγότερο γνωστὰ κείμενα, ἂν καὶ ἐκδεδομένα, σημειώθηκε ἡ ἀρχὴ ἢ καὶ τὸ τέλος τοῦ κειμένου. Αναλυτικότερα περιγράφηκαν ἀταύτιστα καὶ ἀνέκδοτα κείμενα μὲ παραπομπή, ὅπου αὐτὸ στάθηκε δυνατό, σὲ ἄλλες χειρόγραφες πηγές, ὅπως προέκυψαν μέσω τῆς βιβλιογραφικῆς ἀναζήτησης, κατόπιν ἀντιπαραβολῆς μὲ ψηφιοποιημένους κώδικες βιβλιοθηκῶν (ΓΑΚ Ἀθηνῶν, British Library) διαθέσιμους στὸ διαδίκτυο, ἢ κατόπιν αὐτοψίας σὲ κώδικες τῆς EBE καὶ στὴν Ἰακωβάττειο Βιβλιοθήκη στὸ Ληξούρι Κεφαλλονιάς.

Ἀπὸ τὰ χειρόγραφα ψαλτικῆς τέχνης, ἀναλυτικότερα ἔχει περιγραφεῖ τὸ περιεχόμενο τῶν Ἀνθολογιῶν. Γιὰ τὴ χρονολόγηση ὀρισμένων ψαλτικῶν χειρογράφων τοῦ καταλόγου καθοριστικὸ στοιχεῖο ἀποτέλεσε ἡ διαπίστωση τῆς χρήσης ἀναλυτικῆς σημειογραφίας τῆς Νέας Μεθόδου ἢ ὁποῖα ἐφαρμόστηκε τὸ 1814, ἔτος ποῦ θεωρήθηκε ὡς *terminus post quem* γιὰ τὴν ἀντιγραφή τους.

Σιωπηρὰ διόρθωσα τόνους καὶ πνεύματα στὴν καταγραφή τοῦ περιεχομένου τῶν κωδίκων. Γιὰ λόγους ὁμοιομορφίας, ἢ βαρεῖα μετατρέπεται σὲ ὀξεῖα ἀκόμη καὶ ὅταν ἀκολουθεῖ σημεῖο στίξης ποῦ δὲν ἀνήκει στὸ κείμενο· διατηρεῖται ὡς ἔχει σὲ τίτλους καὶ ἀρχοτέλειες ὅταν τὸ κείμενο δὲν διακόπτεται ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν καταγραφή ὀνομάτων, π.χ. <Μανουήλ> Χρυσάφης, Σεβαστὸς <Κυμινῆτης>. Ὁ τονισμὸς καὶ τὰ πνεύματα ὀρισμένων ὀνομάτων (π.χ. Κωνσταντῖνος, Οὐγγροβλαχία, Ἀμβουόργο) σημειώθηκαν στὸ πρότυπο τῆς νεοελληνικῆς γραμματικῆς, ὡστόσο ὅταν ἀπαντοῦν στὸ κείμενο τοῦ χειρογράφου καταγράφονται διατηρώντας τὴν ἀρχικὴ μορφή τους.

Ἐπεδίωξα τὴν ὅσο τὸ δυνατόν πιὸ ἄρτια περιγραφή ὅλων τῶν χειρογράφων, ἀσχέτως κατηγορίας περιεχομένου, λαμβάνοντας ὑπόψη πόσο διαφορετικὰ μπορεῖ νὰ εἶναι τὰ ἐνδιαφέροντα τῶν μελετητῶν καὶ οἱ χρονικὲς περίοδοι μὲ τίς ὁποῖες ἀσχολοῦνται. Στὸ πλαίσιο ἐνὸς προγράμματος καταλογογράφησης 4 ἐτῶν ἔγινε κατ' ἀρχὰς προσπάθεια νὰ ὀλοκληρωθεῖ ἡ περιγραφή ὅσων χειρογράφων ἦταν δυνατόν νὰ περιγραφοῦν πλήρως στὴ βιβλιοθήκη τοῦ Μουσείου καὶ σταδιακά, μέσα στὰ καθορισμένα χρονικὰ ὅρια τοῦ ἔργου, ἢ ἔρευνα ἀναπτύχθηκε καὶ σὲ ἄλλες βιβλιοθήκες γιὰ τὴν καταλογογράφηση χειρογράφων μὲ αὐξημένες καὶ ἐξειδικευμένες βιβλιογραφικὲς ἀπαιτήσεις, ἐνῶ ἀσφαλῶς ἡ περιγραφή τοῦ περιεχομένου ὀρισμένων κωδίκων μπορεῖ μελλοντικὰ νὰ γίνῃ πιὸ ἀναλυτικὴ. Παράλληλα, μὲ τὰ χρόνια, ὅσο αὐξανόταν ὁ ἀριθμὸς τῶν ψηφιοποιημένων ἐκδόσεων, διαθέσιμων στὸ διαδίκτυο, παρουσιάζονταν καὶ νέες δυνατότητες ταύτισης λιγότερο γνωστῶν κειμένων τῆς νεοελληνικῆς κυρίως γραμματείας, ὅσα ἀπὸ αὐτὰ στάθηκε ἐν τέλει δυνατόν νὰ ταυτιστοῦν.

Τὴν περιγραφή τοῦ περιεχομένου τῶν χειρογράφων ἀκολουθεῖ ἡ κωδικολογικὴ περιγραφή διηρημένη σὲ ἐνότητες. Ὅρισμένες ἐπιπλέον διευκρινίσεις: ὙΛΗ: Γιὰ τὴν ἀναγνώριση καὶ καταγραφή τῶν ὕδατοσῆμων χρησιμοποίησα

ὄσους καταλόγους στάθηκε δυνατόν νὰ ἔχω στὴ διάθεσή μου, οἱ περισσότεροι ὅμως μόνο σὲ ψηφιοποιημένη μορφή. Σὲ κάθε περίπτωση ἀναζήτησα τὸν πλησιέστερο τύπο, καταγράφοντάς τον μὲ τὴν ἔνδειξη 'πβ.'. Σὲ μερικοὺς κώδικες τοῦ 18ου καὶ 19ου αἰώνα, γιὰ τὴν τάχιση δυνατὴ διεκπεραίωση τῆς περιγραφῆς, ἔγινε ἐπιλογή καὶ ταύτιση ἑνὸς ὀρισμένου μόνο ἀριθμοῦ ὑδατοσήμων, ποὺ ἐξασφάλιζαν ὅμως μὲ τὴ μέγιστη δυνατὴ βεβαιότητα τὴ χρονολόγηση τοῦ κώδικα, ἐνῶ συνοπτικὰ ἐπισημάνθηκε ὅτι ὑπάρχουν κ.ἄ. ὑδατόσημα. Κάθε ὑδατόσημο ποὺ καταγράφεται συνοδεύεται ἐνδεικτικὰ ἀπὸ τὴν ἐπισήμανση ἑνὸς ἢ δύο φύλλων στὰ ὁποῖα ἐντοπίζεται ἐνῶ σὲ χειρόγραφα ποὺ φέρουν μόνο σελιδαρίθμηση σημειώνονται καὶ οἱ δύο σελίδες ποὺ ἀπαρτίζουν ἓνα φύλλο (π.χ. φ. 9/10). Σὲ ἀντίστοιχη περίπτωση, μὲ τὸν ἴδιο τρόπο δηλώνονται τὰ φύλλα στὸ πεδίο ΤΕΥΧΗ - ΑΡΙΘΜΗΣΗ, ὅπου γίνεται ἡ περιγραφή τῆς σύνθεσης τῶν τευχῶν.

Ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ ἡμερομηνία εἰσαγωγῆς τῶν χειρογράφων τῆς κύριας συλλογῆς Μπενάκη (Μπ.) στὴ βιβλιοθήκη τοῦ Μουσείου σημειώθηκαν στὸ πεδίο τῆς ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ βάσει πληροφοριῶν ποὺ ἐντόπισα στὰ βιβλία εἰσαγωγῆς καὶ δωρεῶν τοῦ Μουσείου. Πληροφορίες –πρόσωπο ἀπὸ τὸ ὁποῖο ἔγινε ἡ ἀγορὰ τοῦ χειρογράφου, ἡμερομηνία ἀγορᾶς, χρηματικὸ ποσὸ ποὺ καταβλήθηκε, κ.λ.π.– γιὰ τὰ χειρόγραφα ποὺ ἀποκτήθηκαν στὸ β' κυρίως μισὸ τοῦ 20οῦ αἰώνα μού παρεῖχαν ἄμεσα οἱ ἔνθετες χειρόγραφες ἢ δακτυλογραφημένες σημειώσεις τοῦ προσωπικοῦ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Μουσείου στὴν ἀρχὴ κάθε κώδικα.

Στὰ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ διατηρήθηκε ἡ ὀρθογραφία τους καὶ ἀναπτύχθηκαν οἱ συνεπτυγμένες λέξεις.

Στὴ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ περιλαμβάνονται οἱ σχετικοὶ μὲ τὸ χειρόγραφο τίτλοι καὶ, ξεχωριστὰ καταγράφονται ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι φέρουν πανομοιότυπο τοῦ κώδικα καὶ τὸ ἀκριβὲς φύλλο ἢ σελίδα τοῦ χειρογράφου ποὺ ἀναπαράγεται. Ἡ χρῆση τοῦ 'βλ. ΒΙΒΛ.' στὴν περιγραφή τῶν κωδίκων παραπέμπει στὴ βιβλιογραφία ποὺ παρατίθεται στὸ τέλος κάθε κώδικα. Τὰ χειρόγραφα ἄλλων βιβλιοθηκῶν ἀναγράφονται πλήρως συνήθως μόνο τὴν πρώτη φορὰ ποὺ ἐντοπίζονται στὸν κατάλογο. Τὶς ἐπόμενες φορὲς δηλώνεται μόνο τὸ ὄνομα τῆς βιβλιοθήκης, ἐνῶ ἡ πλήρης καταγραφή βρίσκεται στὸ σχετικὸ εὑρετήριο 'Αναφερομένων χειρογράφων'. Συνέχισα τὴ βιβλιογραφικὴ ἐνημέρωση τοῦ ἔργου καὶ μετὰ τὴν ὀλοκλήρωση τοῦ προγράμματος καταλογογράφησης, ἕως τὸ 2013, ὅταν δηλ. ξεκίνησε ἡ προετοιμασία τῆς ἐκδοσης. Καταγράφονται ἐλάχιστοι μόνο τίτλοι βιβλίων ποὺ δημοσιεύθηκαν κατὰ τὴ διετία 2014-2015 καθὼς ἐπρόκειτο γιὰ ἔργα ποὺ ἤδη εἶχαν συμπεριληφθεῖ στὸν κατάλογο ὡς 'ὑπὸ ἐκδοσῆ'. Κατ'ἐξάιρεση σὲ μονοτονικὸ σύστημα καταγράφονται οἱ τίτλοι τῶν ἔργων ποὺ ἔχουν δημοσιευθεῖ στὸ σύστημα αὐτό, κατόπιν σχετικῆς ὑπόδειξης ποὺ μού ἔγινε ἀπὸ τὸ τμήμα ἐκδόσεων τοῦ μουσείου Μπενάκη.

Ἡ τυπική ΣΤΑΧΩΣΗ τῶν χειρογράφων τῆς συλλογῆς ΤΑ εἶναι πανόδετη, ἀνοικτοῦ καφέ (μπέζ) χρώματος· φέρει στή ράχη δερμάτινη ἐπικολημένη ἐτικέτα καφέ χρώματος μὲ ἓναν γενικό τίτλο τοῦ χειρογράφου καὶ στὸ κάτω μέρος δευτέρα ὅμοια ἐτικέτα ὅπου ἀναγράφεται ὁ αὐξων ἀριθμὸς κάθε κώδικα.

* * *

Ἡ σύνταξη τοῦ νέου καταλόγου χειρογράφων ἀποτελεῖ ἰδέα καὶ πρόταση τοῦ κ. Δημήτρη Ἀρβανιτάκη καὶ ξεκίνησε κατόπιν ἐρευνητικῆς πρότασης ποῦ ὑπέβαλα πρὸς ἔγκριση στὸ Δ.Σ. τοῦ Μουσείου. Εὐχαριστῶ τὸν κ. Ἀρβανιτάκη γιὰ τὴν πρότασή του, τὴν προώθηση τῆς δημοσίευσης τοῦ ἔργου καὶ τὴ συμβολή του σὲ αὐτή· τὸ Δ.Σ. τοῦ Μουσείου ποῦ μοῦ ἀνέθεσε καὶ ἐμπιστεύτηκε τὴ διεκπεραίωση τοῦ ἔργου· τὸν διευθυντὴ τοῦ Μουσείου, κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ προγράμματος καταλογογράφησης, κ. Ἄγγελο Δεληβορριά γιὰ τὸ σταθερὸ ἐνδιαφέρον του γιὰ τὴν πορεία τῆς ἔρευνας· τὴν ἐπικεφαλῆς, κατὰ τὴν ἴδια περίοδο, τῆς βιβλιοθήκης, κ. Πίτσα Τσάκωνα, ἡ ὁποία ἐπέτρεψε τὴν ἀπρόσκοπτη χρήση τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Μουσείου, φρόντισε νὰ ἐμπλουτιστεῖ ἡ βιβλιοθήκη μὲ ἀπαραίτητα γιὰ τὸ πρόγραμμα βιβλία καὶ πρόθυμα πάντοτε ἀπαντοῦσε σὲ ὅλα τὰ ζητήματα ποῦ ἀφοροῦσαν στὶς συλλογές χειρογράφων, καθὼς, ἐπίσης, καὶ τὸ μόνιμο προσωπικὸ τῆς βιβλιοθήκης.

Γιὰ τὴν καταλογογράφηση ἀξιοποιήθηκε ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Μουσείου καὶ ἐλήφθη ὑπόψη τὸ συνοπτικὸ εὐρετήριο χειρογράφων. Συστηματικὴ καὶ ἐκτεταμένη ἔρευνα πραγματοποιήθηκε στὴ Γεννάδειο βιβλιοθήκη, μὲ ἔμφαση στὴ μελέτη τῶν ἔργων τῆς νεοελληνικῆς γραμματείας καὶ στὴν ἀναζήτηση σπάνιων ἐκδόσεων. Ἐπίσης στὶς βιβλιοθήκες τῆς Γαλλικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν (École française d'Athènes) καὶ τῆς Ἀμερικανικῆς Σχολῆς Κλασικῶν Σπουδῶν (American School of Classical Studies – Blegen Library), ὅπου μοῦ ἐπιτράπηκε ἡ ἀπολύτως ἀναγκαία γιὰ τὴν καταλογογράφηση χρήση βάσεων δεδομένων (Thesaurus Linguae Graecae, ἠλεκτρονικὰ περιοδικά) ἀλλὰ καὶ ἡ πρόσβαση σὲ πλούσια, ἐνημερωμένη βιβλιογραφία, σειρὲς μὲ ἐκδόσεις κλασικῶν καὶ βυζαντινῶν κειμένων, μονογραφίες καὶ περιοδικά. Εὐχαριστῶ θερμὰ τὸ προσωπικὸ τῶν παραπάνω βιβλιοθηκῶν.

Κυρίες καὶ κύριοι, ἀγαπητοὶ συνάδελφοι, διέθεσαν προσωπικὸ χρόνο, γνώση καὶ ἐμπειρία, γιὰ νὰ συμβάλουν, σύμφωνα μὲ τὴν ἐξειδίκευσή του ὁ καθένας, στὴν ἀντιμετώπιση ἀναρίθμητων ζητημάτων ποῦ ἀνέκυψαν κατὰ τὴν καταλογογράφηση· ὁ Χαρίτων Καρανάσιος, μὲ στέρεη φιλολογικὴ καὶ παλαιογραφικὴ κατάρτιση, βοήθησε κατ' ἐπανάληψη στὴν ἐπίλυση ποικίλων προβλημάτων τῆς καταλογογράφησης ἀλλὰ καὶ σὲ ζητήματα ποῦ ἀφοροῦσαν στὴν ὀργάνωση τοῦ ὕλικου. Διάβασε μὲ ὑπομονὴ τὸν κατάλογο στὴν τελικὴ του μορφή καὶ συνέβαλε σημαντικὰ μὲ τὶς ἐπισημάνσεις του στὴν ἀριότερη παρουσίαση τοῦ ἔργου.

Ὁ Μανώλης Γιαννόπουλος γενναιόδωρα παραχώρησε τὴν ἀδημοσίευτη ἀκόμη, κατὰ τὴν περίοδο τῆς καταλογογράφησης, μελέτη του γιὰ τὰ μουσικὰ χειρόγραφα τοῦ μουσείου Μπενάκη, ἡ ὁποία χρησίμευσε ὡς ὁδηγὸς γιὰ τὴν ἀναλυτικὴ καταγραφή τους. Εἶχε τὴν καλοσύνη νὰ δεῖ τὶς περιγραφὲς τῶν φιλτικῶν χειρογράφων στὸ σύνολό τους, νὰ κάνει χρήσιμες παρατηρήσεις γιὰ τὴν βελτίωσή τους καὶ συχνὰ νὰ ἀπαντᾷ σὲ ἐρωτήματα ποὺ ἀνέκυπταν ἀπὸ τὴν ἐξέταση τῶν κωδίκων. Παρομοίως, ὁ Γιάννης Πλεμμένος ἀφιέρωσε χρόνον καὶ ἀμέριστη προσοχὴ γιὰ τὴν ἐπίλυση περαιτέρω δυσκολιῶν ποὺ ἐπεφύλασσε ἢ ταξινόμηση τοῦ περιεχομένου τῶν παραπάνω χειρογράφων.

Πολύτιμη στάθηκε ἡ βοήθεια τοῦ Νικόλαου Σιώμκου γιὰ τὴν περιγραφή τῆς εἰκονογράφησης τῶν κωδίκων ὅσο καὶ τοῦ Δημήτρη Λαμπράκη, ὁ ὁποῖος μετέφρασε καραμανλίδικα σημειώματα τῶν χειρογράφων καὶ βοήθησε καὶ στὴ μεταγραφή ὀρισμένων ἀπὸ αὐτά.

Πολλὰ ἐπιμέρους ζητήματα τῆς καταλογογράφησης ἀντιμετωπίστηκαν χάρις στὶς εἰδικὲς γνώσεις καὶ τὴν πολυετὴ ἐρευνητικὴ ἐμπειρία τῶν: Δημήτρη Ἀποστολόπουλου, Κώστα Γαρίτση, Παντελῆ Καρέλλου, Μαρίας Κωσταρίδου, Ζήση Μελισσάκη, Ἄννας Μπαλλιάν, Μάχης Παῖζη Ἀποστολοπούλου, (†) Δημήτρη Πάντου, Εἰρήνης Ριζάκη, Χρήστου Τριανταφυλλόπουλου, Ἀγαμέμνονος Τσελίκα, Κωνσταντίνου Χούλη, Reinhart Ceulemans καὶ Dorotei Getov.

Σὲ ὅλους τοὺς παραπάνω ἐκφράζω τὶς ἐγκάρδιες εὐχαριστίες μου γιὰ τὴ βοήθειά τους.

Τὶς εἰκόνες τοῦ καταλόγου εὐδιάθετη καὶ χαμογελαστὴ φωτογράφησε ἡ Βαρβάρα Ζιαμπάκα. Τὴν εὐχαριστῶ.

Στὴ μακρὰ καὶ ἀπαιτητικὴ πορεία γιὰ τὴν ὑλοποίηση καὶ δημοσίευση αὐτοῦ τοῦ ἔργου εἶχα τὴν ἀπόλυτη καὶ ποιικιλότροπη ὑποστήριξη τῆς οἰκογένειάς μου. Τοὺς ἐκφράζω καὶ ἀπὸ ἐδῶ τὴν εὐγνωμοσύνη μου.

Φεβρουάριος 2017

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ἀγγέλου, Πλάτωνος *τῦχαι* = Ἄλκης Ἀγγέλου, Πλάτωνος *τῦχαι*. *Ἡ λόγια παράδοση στὴν Τουρκοκρατία*, Ἀθήνα 1963.
- Αἰνιάν, *Συλλογὴ ἀνεκδότων συγγραμμάτων* = Γεώργιος Αἰνιάν, *Συλλογὴ ἀνεκδότων συγγραμμάτων...*, τ. 1, Ἀθήνα 1838 (Γκίνης – Μέξας, ἀρ.*3047).
- Ἀκολουθία... Χριστοδούλου = Ἀκολουθία... Χριστοδούλου... *παρὰ Ἀντωνίω Τζάτα*, Βενετία 1755 (ΘΠ, ἀρ. 114).
- Ἄμαντος, *Τὰ γράμματα* = Κωνσταντίνος Ἄμαντος, *Τὰ γράμματα εἰς τὴν Χίον κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν, 1566-1822 (Σχολεῖα καὶ λόγιοι)*, Πειραιᾶς 1946.
- Ἀναστασιματάριον Νέον 1832 = Ἀναστασιματάριον Νέον..., Κωνσταντινούπολη 1832 (Ἡλιού, ἀρ.*1832.5).
- ΑΠ = Ἀρχεῖον Πόντου. Σύγγραμμα περιοδικὸν ἐκδιδομένον ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ποντιακῶν μελετῶν, Ἀθήνα 1928 κ.έ.
- Ἀποστολόπουλος, *Ἀπόστολος Κώνστας* = Θωμᾶς Ἀποστολόπουλος, *Ὁ Ἀπόστολος Κώνστας ὁ Χῖος καὶ ἡ συμβολὴ του στὴ θεωρίαν τῆς Μουσικῆς Τέχνης* [Ἰδρυμα Βυζαντινῆς Μουσικολογίας, *Μελέται* 4], Ἀθήνα 2002.
- Ἀποστολόπουλος, *Γιὰ τοὺς Φαναριώτες* = Δημήτρης Ἀποστολόπουλος, *Γιὰ τοὺς Φαναριώτες. Δοκιμὲς ἐρμηνείας & Μικρὰ ἀναλυτικά*, Ἀθήνα 2003.
- Ἀποστολόπουλος, «Ἐπιστολογραφία» = Δ. Ἀποστολόπουλος, «Ἡ ἐλληνικὴ ἐπιστολογραφία τοῦ Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου τοῦ ἐξ ἀπορρήτων. Ἡ ὀργάνωσις μιᾶς ἔρευνας», *Ὁ Ἑραμιστῆς* 16 (1980), σ. 151-189.
- Ἀποστολόπουλος, *Ἡ Ἐμφάνισις τῆς Σχολῆς τοῦ Φυσικοῦ Δικαίου* = Δ. Ἀποστολόπουλος, *Ἡ ἐμφάνισις τῆς Σχολῆς τοῦ Φυσικοῦ Δικαίου στὴν "Τουρκοκρατούμενη" ἐλληνικὴ κοινωνία. Ἡ πρώτη μετακένωσις*, Ἀθήνα 1983.
- Ἀποστολόπουλος, «Τὸ χειρόγραφο τοῦ Ἐπιστολαρίου» = Δ. Ἀποστολόπουλος, «Τὸ χειρόγραφο τοῦ Ἐπιστολαρίου τοῦ Εὐγένιου Βούλγαρη. Ἡ διαδρομὴ του ἀπὸ τὴν Ἁγία Πετρούπολη στὴν Ἀθήνα», *Μεσαιωνικά καὶ Νέα Ἑλληνικά* 10 (2012), σ. 135-147.

- Βαλσαμίδης, *Μετρῶν καὶ Ἀθύρων* = Πασχάλης Βαλσαμίδης, *Ἡ Μητρόπολη Μετρῶν καὶ Ἀθύρων* [Θρακικὸς Ἑλληνισμὸς 1], Θεσσαλονίκη 2007.
- Βυζάντιος, *Χρηστοθήθεια* = *Χρηστοθήθεια... Ἀντωνίου τοῦ Βυζαντίου*, Βενετία 1803 (Ἡλιού, ἀρ.*1803.80).
- Γιαννόπουλος, *Ἡ Ψαλτικὴ Τέχνη* = Εμμανουήλ Γιαννόπουλος, *Ἡ Ψαλτικὴ Τέχνη. Λόγος καὶ μέλος στη λατρεία τῆς Ορθόδοξης Εκκλησίας*, Θεσσαλονίκη 2004.
- Γιαννόπουλος, *Τὰ Χειρόγραφα Ψαλτικῆς Τέχνης Ἄνδρου* = Ἐμ. Γιαννόπουλος, *Τὰ Χειρόγραφα Ψαλτικῆς Τέχνης τῆς νήσου Ἄνδρου. Ἀναλυτικὸς Περιγραφικὸς Κατάλογος* [Ἀνδριακὰ Χρονικὰ 36], Ἄνδρος 2005.
- Γκίνης, *Κείμενα* = Δημήτριος Γκίνης, *Κείμενα Βυζαντινοῦ καὶ Μεταβυζαντινοῦ Δικαίου εἰς χειρογράφους ἐν Ἑλλάδι κώδικας*, Ἀθήνα 1963.
- Γκίνης, *Περίγραμμα* = Δ. Γκίνης, *Περίγραμμα Ἱστορίας τοῦ Μεταβυζαντινοῦ Δικαίου*, Ἀθήνα 1966.
- Γκίνης – Μέξας = Δ. Γκίνης – Βαλέριος Μέξας, *Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία (1800-1863). Ἀναγραφὴ τῶν κατὰ τὴν χρονικὴν ταύτην περιόδον ὅπου δῆποτε ἔλλημιστὶ ἐκδοθέντων βιβλίων καὶ ἐντύπων ἐν γένει μετὰ πίνακος τῶν ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν τῆς περιόδου ταύτης*, τ. 1-3, Ἀθήνα 1939, 1941, 1957.
- Γκίνης – Πανταζόπουλος = Δ. Γκίνης – Νικόλαος Πανταζόπουλος, «Νομοκάνων Μανουήλ Νοταρίου τοῦ Μαλαξοῦ τοῦ ἐκ Ναυπλίου τῆς Πελοποννήσου μετενεχθεὶς εἰς λέξιν ἀπλήν διὰ τὴν τῶν πολλῶν ὠφέλειαν (κριτικὴ ἔκδοσις)», *Νόμος* (ἐπιστημονικὴ ἐπετηρίδα τοῦ τμήματος Νομικῆς τῆς Σχολῆς Νομικῶν καὶ Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν 1, 1982), Θεσσαλονίκη 1985.
- Γόρδιος, *Ἀλληλογραφία* = Ἀναστάσιος Γόρδιος, *Ἀλληλογραφία (1675-1728)*, ἔκδ. Χαρίτων Καρανάσιος – Ἰωάννα Κόλια, προλεγόμενα-σχόλια Χαρ. Καρανάσιος, τ. 1-2, Ἀθήνα 2011.
- Γριτσόπουλος, *Πατριαρχικὴ Σχολή* = Τάσος Γριτσόπουλος, *Πατριαρχικὴ Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολή*, τ. 1-2, Ἀθήνα 1971.
- ΔΙΕΕ* = *Δελτίον τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἐταιρείας τῆς Ἑλλάδος*, Ἀθήνα 1883 κ.ἕ.
- Διονύσιος ὁ ἐκ Φουρνᾶ, *Ἑρμηνεῖα* = Διονύσιος ὁ ἐκ Φουρνᾶ, *Ἑρμηνεῖα τῆς ζωγραφικῆς τέχνης καὶ αἱ κύριαι αὐτῆς ἀνέκδοται πηγαι, ἐκδιδομένη μετὰ προλόγου νῦν τὸ πρῶτον πλήρης*

- κατὰ τὸ πρωτότυπον αὐτῆς κείμενον ὑπὸ Ἀ. Παπαδοπούλου-Κεραμέως, Πετρούπολη 1909.
- Διονύσιος ὁ ἐκ Φουρνᾶ, Πρακτικά = Διονύσιος ὁ ἐκ Φουρνᾶ καὶ τὸ ἔργον του. Πρακτικά Συνεδρίου, Καρπενήσι, 11-14 Ὀκτωβρίου 1996, ἐπιμ. Παναγιώτης Βλάχος, Ἀθήνα 2003.
- Δοξαστάριον 1849 = Δοξαστάριον... Πέτρου Λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου..., Κωνσταντινούπολη 1849 (Γκίνης – Μέξας, ἀρ.*4916).
- ΕΕΒΣ = Ἐπετηρὶς Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν, Ἀθήνα 1924 κ.έ.
- Εἰρομολόγιον 1825 = Εἰρομολόγιον τῶν καταβασιῶν Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου..., Κωνσταντινούπολη 1825 (Γκίνης – Μέξας, ἀρ.*1494· Ἡλιοῦ, ἀρ.*1825.23).
- Εἰρομολόγιον Καλοφωνικὸν 1835 = Εἰρομολόγιον Καλοφωνικὸν μελοποιηθὲν παρὰ διαφόρων ποιητῶν... νῦν πρῶτον ἐκδοθὲν εἰς τύπον παρὰ Θεοδώρου Π. Παράσκου Φωκέως..., Κωνσταντινούπολη 1835 (Γκίνης – Μέξας, ἀρ.*2481· Ἡλιοῦ VI, ἀρ.*264).
- ΕΛΙΑ = Ἑλληνικὸ Λογοτεχνικὸ καὶ Ἱστορικὸ Ἄρχεῖο, Ἀθήνα.
- Ἐπιστολάριον 1804 = Ἐπιστολάριον ἐκ διαφόρων ἐρανοισθὲν καὶ τυπωθὲν..., Κωνσταντινούπολη 1804 (Γκίνης – Μέξας, ἀρ.*255· Ἡλιοῦ, ἀρ.*1804.25).
- Ἐτυμολογικὸν Μέγα 1499 = Ἐτυμολογικὸν Μέγα κατὰ ἀλφάβητον... (ἀναλώμασι... Νικολάου Βλαστοῦ... πόνω... Ζαχαρίου Καλλιέργου), Βενετία 1499 (ΘΠ, ἀρ. 2159).
- Εὐαγγελίδης, Ἡ παιδεία = Τρύφων Εὐαγγελίδης, Ἡ παιδεία ἐπὶ Τουρκοκρατίας: ἑλληνικὰ σχολεῖα ἀπὸ τῆς Ἀλώσεως μέχρι Καποδιστρίου, τ. 1-2, Ἀθήνα 1936.
- Εὐεργετινός = Παῦλος ὁ Εὐεργετινός, Συναγωγὴ τῶν θεοφθόγγων ῥημάτων καὶ διδασκαλιῶν τῶν θεοφόρων καὶ ἁγίων πατέρων, Βενετία 1783 (ΘΠ, ἀρ. 4686).
- Ἡλιοῦ = Φίλιππος Ἡλιοῦ, Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία τοῦ 19ου αἰ. Βιβλία-Φυλλάδια, τ. 1: 1801-1818 [Βιβλιολογικὸ Ἔργαστήρι – ΕΛΙΑ], Ἀθήνα 1997. – τ. 2: 1819-1832, ἐπιμ. Πόπη Πολέμη, ἐπιστ. συνεργ. Ἀναστασία Μυλωνοπούλου – Εἰρήνη Ριζάκη [Μουσεῖο Μπενάκη – ΜΙΕΤ], Ἀθήνα 2011.
- Ἡλιοῦ – Πολέμη = Φ. Ἡλιοῦ – Π. Πολέμη, Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία 1864-1900. Συνοπτικὴ ἀναγραφὴ, 3 τόμοι καὶ εἰσαγωγικὸς τόμος Προλεγομένων καὶ Εὐρετηρίων τῆς Π. Πολέμη [Βιβλιολογικὸ Ἔργαστήρι «Φίλιππος Ἡλιοῦ» – ΕΛΙΑ], Ἀθήνα 2006.

- Θεοτόκης, *Στοιχεία Γεωγραφίας = Στοιχεία Γεωγραφίας... Νικηφόρου τοῦ Θεοτόκου... πλουτισθέντα ὑπὸ Ἀνθίμου Γαζῆ...*, Βιέννη 1804 (Γκίνης – Μέξας, ἀρ.*296· Ἡλίου, ἀρ.*1804.67).
- ΘΗΕ = *Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία*, τ. 1-12, Ἀθήνα 1962-1968.
- ΘΠ = Θωμᾶς Παπαδόπουλος, *Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία (1466 ci.-1800)*, τ. 1: *Ἀλφαβητικὴ καὶ χρονολογικὴ ἀνακατάταξις [Πραγματεῖα τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν 48]*, Ἀθήνα 1984. – τ. 2: *Προσθήκαι – Συμπληρώσεις – Διορθώσεις (Παράρτημα)*, Ἀθήνα 1986.
- Ἰάκωβος ἱερομόναχος, *Βακτηρία ἀρχιερέων = Ἰάκωβος ἱερομόναχος, ἀρχιμανδρίτης καὶ ἐπίτροπος Ἰωαννίνων, Βακτηρία ἀρχιερέων (1645), ἐπιμ. ἔκδοσης Πρόδρομος Ἀκανθόπουλος*, τ. 1-3, Θεσσαλονίκη 2000.
- Καλτσογιάννη, Ζωναράς = Ελένη Καλτσογιάννη, *Το αγιολογικὸ καὶ ομιλητικὸ ἔργο του Ἰωάννη Ζωναρά [ΚΒΕ. Βυζαντινὰ Κείμενα καὶ Μελέτες 60]*, Θεσσαλονίκη 2013.
- Καραγκούνης, *Ἡ παράδοση = Κωνσταντῖνος Καραγκούνης, Ἡ παράδοση καὶ ἐξήγηση τοῦ μέλους τῶν χειρουβικῶν τῆς βυζαντινῆς καὶ μεταβυζαντινῆς μελοποιΐας [Ἴδρυμα Βυζαντινῆς Μουσικολογίας, Μελέται 7]*, Ἀθήνα 2003.
- Καρᾶς, *Οἱ ἐπιστῆμες = Γιάννης Καρᾶς, Οἱ ἐπιστῆμες στὴν Τουρκοκρατία. Χειρόγραφα καὶ ἔντυπα*, τ. 1: *Τὰ Μαθηματικά*, Ἀθήνα 1992. – τ. 2: *Οἱ ἐπιστῆμες τῆς Φύσης*, Ἀθήνα 1993. – τ. 3: *Οἱ ἐπιστῆμες τῆς Ζωῆς*, Ἀθήνα 1994.
- Καρᾶς, *Οἱ Φυσικὲς Θετικὲς Ἐπιστῆμες = Γ. Καρᾶς, Οἱ Φυσικὲς Θετικὲς Ἐπιστῆμες στὸν ἑλληνικὸ 18ο αἰῶνα*, Ἀθήνα 1977.
- Καρμίρης, *Δογματικά = Ἰωάννης Καρμίρης, Τὰ δογματικὰ καὶ συμβολικὰ μνημεῖα τῆς ὀρθοδόξου καθολικῆς Ἐκκλησίας*, τ. 1-2, Ἀθήνα 1952, 1953.
- ΚΒΕ = Κέντρο Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν, Θεσσαλονίκη.
- Κιτρομηλίδης, *Κυπριακὴ Λογισύνη = Πασχάλης Κιτρομηλίδης, Κυπριακὴ Λογισύνη 1571-1878. Προσωπογραφικὴ Θεώρηση [Κέντρο Ἐπιστημονικῶν Ἐρευνῶν. Πηγές καὶ Μελέτες τῆς Κυπριακῆς Ἱστορίας XLIII]*, Λευκωσία 2002.
- ΚΝΕ/ΕΙΕ = Κέντρο Νεοελληνικῶν Ἐρευνῶν/Ἐθνικὸ Ἴδρυμα Ἐρευνῶν.
- Κόλια, «Τὰ χειρόγραφα» = Ἰωάννα Κόλια, «Τὰ χειρόγραφα τῆς μονῆς Ἁγ. Γεωργίου τοῦ Περιστερεώτη (στὴν ἐπαρχία τῆς Τραπεζούντας)», στό: *Ἀφιέρωμα στὸν καθηγητὴ Λίνο Πολίτη*, Θεσσαλονίκη 1978, σ. 205-221.

- Κομίνης, *Πίνακες* = Ἀθανάσιος Κομίνης, *Πίνακες Χρονολογημένων Πατρι-
ακῶν Κωδίκων*, Ἀθήνα 1968.
- Κορυδαλεύς, *Γενέσεως καὶ Φθορᾶς πέρι* = Θεόφιλος Κορυδαλεύς, *Γενέσεως
καὶ Φθορᾶς πέρι κατ' Ἀριστοτέλην...*, τ. 2, Βενετία 1780
(ΘΠ, ἀρ. 3202).
- Κορυδαλεύς, *Εἰς ἅπασαν τὴν Λογικὴν* = Θ. Κορυδαλεύς, *Εἰς ἅπασαν τὴν
Λογικὴν τοῦ Ἀριστοτέλους ὑπομνήματα...*, Βενετία 1729
(ΘΠ, ἀρ. 3201).
- Κορυδαλεύς, *Εἴσοδος Φυσικῆς Ἀκροάσεως* = Θ. Κορυδαλεύς, *Εἴσοδος Φυ-
σικῆς Ἀκροάσεως κατ' Ἀριστοτέλην...*, τ. 1, Βενετία 1779
(ΘΠ, ἀρ. 3202).
- Κορυδαλεύς, *Περὶ ἐπιστολικῶν τύπων* = Τοῦ σοφωτάτου κυρίου Θεοφίλου
τοῦ Κορυδαλέως, *Περὶ ἐπιστολικῶν τύπων*, Λονδίνο 1625
(ΘΠ, ἀρ. 3203).
- Κουρίλας, «Ὁ Ἅγιος Στέφανος» = Εὐλόγιος Κουρίλας Λαυριώτης, «Ὁ Ἅγιος
Στέφανος ἐν Ἀδριανουπόλει. Πατριαρχικὸν σταυροπήγιον
καὶ μετόχιον τῆς Μεγίστης Λαύρας τοῦ Ἄθωνος», *Θρακι-
κὰ* 6 (1935), σ. 247-301.
- Κουρνοῦτος, *Λόγιοι* = Γεώργιος Κουρνοῦτος, *Λόγιοι τῆς Τουρκοκρατίας*, τ. 1-2,
Ἀθήνα 1956.
- Κυριακίδης, «Ἕλληνες καὶ ξένοι επισκέπτες» = Θεοδόσιος Κυριακίδης, «Ἕλ-
ληνες καὶ ξένοι επισκέπτες στη μονὴ του Αγ. Γεωργίου
Περιστερεώτα», *ΑΠ* 52 (2007), σ. 397-412.
- Κυριακίδης, *Ἡ Ἱστορία* = Θ. Κυριακίδης, *Ἡ Ἱστορία τῆς Ἱεράς Σταυροπηγι-
ακῆς καὶ Πατριαρχικῆς Μονῆς Ἁγίου Γεωργίου Περιστε-
ρεώτα*, Θεσσαλονίκη 2010.
- Κυριακόπουλος, *Μελέτιος (Μῆτρος) Ἀθηνῶν* = Κωνσταντῖνος Κυριακόπουλος,
*Μελέτιος (Μῆτρος) Ἀθηνῶν, ὁ Γεωγράφος (1661-1714).
Συμβολὴ στὴ μελέτη τοῦ βίου καὶ τοῦ ἔργου του καὶ γενι-
κότερα τῆς ἐποχῆς τοῦ πρώιμου Διαφωτισμοῦ*, Ἀθήνα 1990.
- Λάμπας, *Πανεπιστήμιο* = Κώστας Λάμπας, *Πανεπιστήμιο καὶ φοιτητές στην
Ελλάδα κατὰ τον 19ο αἰῶνα* [Ἱστορικό Ἀρχεῖο Ἑλληνικῆς
Νεολαίας Γενικῆς Γραμματείας Νέας Γενιάς, ΚΝΕ/ΕΙΕ],
Ἀθήνα 2004.
- Λιβαδάς, *Ἐπιστολαί* = Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου τοῦ Ἐξ ἀπορρήτων
Ἐπιστολαί Ρ. Ἐκδίδονται ἐπιστασίᾳ Θεαγένῃ Λιβαδά,
Τεργεστή 1879 (Ἡλιού – Πολέμη, ἀρ.*1879.33).

- Μαμώνη, «Τρείς κώδικες» = Κυριακή Μαμώνη, «Τρείς κώδικες τῆς ἐπισκοπῆς Μετρῶν καὶ Ἀθύρα», *Ἀρχεῖον τοῦ Θρακικοῦ Λαογραφικοῦ καὶ Γλωσσικοῦ Θησαυροῦ* 21 (1956), σ. 127-176 (ἀναδημοσίευση: ἡ ἴδια, *Θρακικά Μελετήματα*, Ἀθήνα 2004, σ. 43-91).
- Μαυροκορδάτος, *Γραμματικὴ = Γραμματικὴ περὶ Συντάξεως... Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου...*, Βενετία 1745 (ΘΠ, ἀρ. 3806).
- Μαυροκορδάτος, *Φροντίσματα = Φροντίσματα τοῦ Ἐκλαμπροτάτου ἀοιδίμου Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου τοῦ ἐξ Ἀπορρήτων. Νῦν πρῶτον τύποις ἐκδοθέντα ἀναλώμασι τοῦ ὑψηλοτάτου καὶ εὐσεβεστάτου Αὐθέντου καὶ Ἡγεμόνος πάσης Μολδοβλαχίας Κυρίου Κυρίου Ἀλεξάνδρου Κωνσταντίνου Μουρούζη Βοεβόδα*, Βιέννη 1805 (Ἡλιού, ἀρ.*1805.99).
- Μελέτιος, *Ἐκκλ. Ἰστ. = Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία Μελετίου μητροπολίτου Ἀθηνῶν...*, Βιέννη, τ. 1-2 (1783), τ. 3 (1784). – τ. 4 (Προσθήκη), Βιέννη 1795 (ΘΠ, ἀρ. 3829).
- Μην. Ρώμ. = *Μηναῖα τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ*, τ. 1-6, Ρώμη 1888-1901 (γιὰ τοὺς τ. 1-5 βλ. Ἡλιού – Πολέμη, ἀρ.1888.646, 1889.538, 1896.689, 1898.639, 1899.637).
- ΜΙΕΤ = Μορφωτικὸ Ἰδρυμα Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, Ἀθήνα.
- Μπόμπου-Σταμάτη, *Βικέντιος Δαμοδός = Βασιλικὴ Μπόμπου-Σταμάτη, Ὁ Βικέντιος Δαμοδός. Βιογραφία-Ἐργογραφία 1700-1754*, Ἀθήνα 1998.
- NE = *Νέος Ἑλληνομνήμων*, τ. 1-21, Ἀθήνα 1904-1927 (ἀνατύπ.: Ἀθήνα 1969).
- Νικήτα ἐρμηνεῖα = Νικήτα φιλοσόφου... ἐρμηνεῖα εἰς τὰ τετράστιχα... Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ... ἐπιμ. Ζαχαρία Σκορδυλίου...*, Βενετία 1563 (ΘΠ, ἀρ. 4408).
- Ξανθόπουλος, *Ἐρμηνεῖα = Νικηφόρος Κάλλιστος Ξανθόπουλος, Ἐρμηνεῖα εἰς τοὺς ἀναβαθμοὺς τῆς Ὀκτώηχου...*, Ἱεροσόλυμα 1862 (Γκίνης – Μέξας, ἀρ.*9084).
- Παῖζη-Ἀποστολοπούλου, *Ἑλληνες λόγιοι = Μάχη Παῖζη-Ἀποστολοπούλου, Ἑλληνες λόγιοι τοῦ 18ου αἰῶνα, ἀφανεῖς, ἄσημοι καὶ διάσημοι σὲ διασταυρούμενες τροχιές [KNE/EIE 96]*, Ἀθήνα 2007.
- Παρακλ. Ρώμ. = *Παρακλητικὴ ἦτοι Ὀκτώηχος ἡ μεγάλη*, Ρώμη 1885 (Ἡλιού – Πολέμη, ἀρ.*1885.681).
- Πασχαλίδης, *Νικήτας Δαβὶδ Παφλαγῶν = Συμεὼν Πασχαλίδης, Νικήτας Δα-*

- βιβλ. Παφλαγών. Τὸ πρόσωπο καὶ τὸ ἔργο του. Συμβολὴ στὴ μελέτη τῆς προσωπογραφίας καὶ τῆς ἀγιολογικῆς γραμματείας τῆς προμεταφραστικῆς περιόδου [ΚΒΕ. Βυζαντινὰ Κείμενα καὶ Μελέται 28], Θεσσαλονίκη 1999.
- Πεντηκ. Ρώμ. = Πεντηκοστάριον χαρμόσουνον τὴν ἀπὸ τοῦ Πάσχα μέχρι τῆς τῶν ἀγίων Πάντων Κυριακῆς ἀνήκουσαν αὐτῶ ἀκολουθίαν περιέχον ἐπὶ τέλους δὲ καὶ τὰ ἐθωινὰ εὐαγγέλια τὰ ἐν τῷ ὄρθρῳ ἐκάστης τῶν ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἐορτῶν ἀναγνωσκόμενα, Ρώμη 1883 (Ἡλιού – Πολέμη, ἀρ.*1883.713).
- Πολίτης, «Γκίνος» = Λίνος Πολίτης, «Γκίνος ἱερεὺς καὶ οἰκονόμος Πωγωνιανῆς», Ἑλληνικά 25 (1972), σ. 109-118.
- Πολίτης, «Παλαιογραφικά» = Λ. Πολίτης, «Παλαιογραφικά. Γιὰ τὸν Γκίνο καὶ πάλι», Ἑλληνικά 28 (1975), σ. 160-168.
- Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφοι» = Λ. Πολίτης – Μαρία Πολίτη, «Βιβλιογράφοι 17ου-18ου αἰώνα. Συνοπτικὴ Καταγραφή», Δελτίο τοῦ Ἱστορικοῦ καὶ Παλαιογραφικοῦ Ἀρχείου 6 (1988-1992), Ἀθήνα 1994, σ. 313-645.
- Πολυχρονοπούλου-Κλαδᾶ, Γεώργιος Ἀλεξ. Μαυροκορδάτος = Νίκα Πολυχρονοπούλου-Κλαδᾶ, Γεώργιος Ἀλεξ. Μαυροκορδάτος (1839-1902). Ὁ σχολιαστής, ὁ ἱστοριοδίφης, ὁ συλλέκτης. Μελέτη τῆς ἀλληλογραφίας του, Ἀθήνα 1996.
- Προκοπίου, Ἐπαρίθμησις = Δημήτριος Προκοπίου, Ἐπιτετημημένη ἐπαρίθμησις..., στό: Johannes Fabricius, Bibliotheca Graeca, τ. 11, Ἀμβούργο 1722, ²1808 (μὲ προσθήκες τοῦ G. Chr. Harles' φωτομην. ἀνατύπ. Hildesheim 1967).
- Ράλλης – Ποτλῆς = Γεώργιος Ράλλης – Μιχαὴλ Ποτλῆς, Σύνταγμα τῶν θεῶν καὶ ἱερῶν κανόνων..., τ. 1-6, Ἀθήνα 1852-1859 (ἐπανεκτ. Ἀθήνα 1966) (Γκίνης – Μέξας, ἀρ.*5854, *5854, *6130, *6351, *6555, *8044).
- Σάθας, Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη = Κωνσταντῖνος Σάθας, Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη, τ. 1-7, Βενετία 1872-1894 (ἀνατύπ. Ἀθήνα 1972) (Ἡλιού – Πολέμη, ἀρ.*1872.411, *1873.414, *1872.412, *1874.479, *1876.429, *1877.57, *1894.76).
- Σκαρβέλη-Νικολοπούλου, Μαθηματάρια = Ἀγγελικὴ Σκαρβέλη-Νικολοπούλου, Τὰ μαθηματάρια τῶν ἐλληνικῶν σχολείων κατὰ τὴν Τουρκοκρατία, Ἀθήνα 1994.
- Σουγδουρῆς, Εἰσαγωγή Λογικὴ = Εἰσαγωγή Λογικὴ ἤτοι Προδιόκησις... παρά... Γεωργίου Σουγδουρῆ, Βιέννη 1792 (ΘΠ, ἀρ. 5318).

- Στάθης, *Ἐξήγησις* = Γρηγόρης Στάθης, *Ἡ ἐξήγησις τῆς παλαιᾶς Βυζαντινῆς Σημειογραφίας καὶ ἔκδοσις ἀνωνύμου συγγραφῆς τοῦ κώδικος Ξηροποτάμου 357 ὡς καὶ ἐπιλογῆς τῆς Μουσικῆς Τέχνης τοῦ Ἀποστόλου Κώνστα Χίου ἐκ τοῦ κώδικος Δοχειαρίου 389* [Ἴδρυμα Βυζαντινῆς Μουσικολογίας, Μελέται 2], Ἀθήνα 1978.
- Σταμούλης, «Θρακικοὶ Κώδικες» = Ἀναστάσιος Σταμούλης, «Θρακικοὶ Κώδικες», *Θρακικά* 9 (1938), σ. 122-136.
- Σταυρίδης, *Θεολογικὴ Σχολὴ Χάλκης* = Βασίλειος Σταυρίδης, *Ἡ Ἱερά Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης*, τ. 1 (1844-1923), 2 (1923 μέχρι σήμερον), 3 (*Παραλειπόμενα*), Ἀθήνα 1970, 1968, 1973.
- Στεφανίδης, *BZ* = Βασίλειος Στεφανίδης, «Οἱ κώδικες τῆς Ἀδριανουπόλεως», *BZ* 14 (1905), σ. 588-611. — ὁ ἴδιος, «Οἱ κώδικες τῆς Ἀδριανουπόλεως», *BZ* 16 (1907), σ. 266-284.
- Στουπάκης, *Γεώργιος Κορέσσιος* = Νίκος Στουπάκης, *Γεώργιος Κορέσσιος (1570 ci.-1659/60). Ἡ ζωὴ, τὸ ἔργο του καὶ οἱ πνευματικοὶ αγῶνες τῆς ἐποχῆς του*, Χίος 2000.
- Στρατηγόπουλος, *Ἔντυπες ἀκολουθίαι* = Δημοσθένης Στρατηγόπουλος, *Ἔντυπες ἀκολουθίαι ἀγίων. Συλλογὴ Ντορῆς Παπαστράτου*, ἐπιστημ. ἐπιμ.-εἰσαγωγὴ Κρίτων Χρυσοχοῦδης, Ἀθήνα 2007.
- Σύναξις, *Εὐγένιος ὁ Αἰτωλὸς* = Σύναξις, *Εὐγένιος ὁ Αἰτωλὸς καὶ ἡ ἐποχὴ του*. Πρακτικὰ Συνεδρίου, Καρπενήσι, 12-14 Ὀκτωβρίου 1984, ἐπιμ. Π. Βλάχος, Ἀθήνα 1986.
- Σύντομον *Δοξαστάριον* 1820 = *Σύντομον Δοξαστάριον... Πέτρου λαμπαραρίου τοῦ Πελοποννησίου...*, Βουκουρέστι 1820 (Γκίνης – Μέξας, ἀρ.*1281· Ἡλιοῦ, ἀρ.*1820.137).
- Τακουέτιος, *Στοιχεῖα Γεωμετρίας* = Ἀνδρέας Τακουέτιος, *Στοιχεῖα Γεωμετρίας... ἐξελληνισθέντα... ὑπὸ τοῦ... Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως...*, Βιέννη 1805 (Γκίνης – Μέξας, ἀρ.*319· Ἡλιοῦ, ἀρ.*1805.15).
- Τρεμπέλας, *Αἱ τρεῖς λειτουργίαι* = Παναγιώτης Τρεμπέλας, *Αἱ τρεῖς λειτουργίαι κατὰ τοὺς ἐν Ἀθήναις κώδικας*, Ἀθήνα 1935.
- Τριῶδιον = *Τριῶδιον κατανοκτικόν, περιέχον ἅπασαν τὴν ἀνήκουσαν αὐτῷ ἀκολουθίαν τῆς ἀγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς*, Ρώμη 1879 (Ἡλιοῦ – Πολέμη, ἀρ.*1879.887).
- Τρωιάνος = Σπυρίδων Τρωιάνος, «*Νομοκάνων “πάνου ὠφέλιμον καὶ πλουσι-*

- ὄτατον”. Ὁ ὑπ’ ἀριθμὸν 8 κῶδιξ τῆς Λίνδου», *Ἀρχεῖον Ἐκκλησιαστικοῦ καὶ Κανονικοῦ Δικαίου* 23 (1968), σ. 38-53, 97-118, 162-176 καὶ 24 (1969), σ. 35-55.
- Τσελίκας, *Δέκα αἰῶνες = Ἀγαμέμνων Τσελίκας, Δέκα αἰῶνες ἑλληνικῆς γραφῆς (9ος-19ος αἰ.)*. Μουσεῖο Μπενάκη. Συλλογὴ χειρογράφων, Ἀθήνα 1977.
- Τσουλκανάκης, Ὁ μέγας διδάσκαλος = ἀρχιμ. Ναυκράτιος Τσουλκανάκης, Ὁ μέγας διδάσκαλος τοῦ Γένους, ἅγιος Μακάριος ἱεροδιάκονος Καλογεράς (+1737), Θεσσαλονίκη 1994.
- Φαναριώτικα καὶ αστικά στιχουργήματα = Ἰλια Χατζηπαναγιώτη-Sangmeister, κ.ά. (ἐπιμ.), *Φαναριώτικα καὶ αστικά στιχουργήματα στην εποχὴ του νεοελληνικοῦ Διαφωτισμοῦ* [KEMNE/Ακαδημία Αθηνών], Ἀθήνα 2013.
- Φωτόπουλος – Δεληβορριάς, *Ἡ Ελλάδα = Διονύσης Φωτόπουλος – Ἄγγελος Δεληβορριάς, Ἡ Ελλάδα του Μουσείου Μπενάκη*, Ἀθήνα 1997.
- Χαμουδόπουλος, «Μνημείων γραπτῶν περισυναγωγὴ» = Μηνᾶς Χαμουδόπουλος, «Μνημείων γραπτῶν περισυναγωγὴ», *Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια* 2 (1881), ἔτ. 1, τχ 1: σ. 1-8, τχ 2: σ. 20-25, τχ 3: σ. 39-41, τχ 4: σ. 67-69, τχ 5: σ. 81-83, τχ 6: σ. 97-99, τχ 7: σ. 123-125, τχ 8: 141-145.
- Χατζηγιακουμῆς, *Χειρόγραφα = Μανόλης Χατζηγιακουμῆς, Χειρόγραφα Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς 1453-1820*, Ἀθήνα 1980.
- Χατζοπούλου, «Φαναριώτικα στιχουργήματα» = Βενετία Χατζοπούλου, «Φαναριώτικα στιχουργήματα σε αθηναϊκοὺς κώδικες», στό: *Φαναριώτικα καὶ αστικά στιχουργήματα*, σ. 119-152.
- Adler, *Suidae Lexicon = Ada Adler, Suidae Lexicon [Lexicographi graeci recogniti et apparatu critico instructi 1]* [Teubner], τ. 1-4, Λειψία 1928-1935. – τ. 5: *Praefationem indices dissertationem continens*, Λειψία 1938.
- Aldama = José Antonio de Aldama, *Repertorium pseudochrysostomicum*, Παρίσι 1965.
- Bekker = Immanuel Bekker, *Aristotelis Opera* [Academia Regia Borussica], Βερολίνο 1831 (ἐπανεκτ. 1960).
- Bernardi, 1 = Jean Bernardi, *Grégoire de Nazianze, Discours 1-3* [SC 247], Παρίσι 1978.
- Bernardi, 3 = J. Bernardi, *Grégoire de Nazianze, Discours 42-43* [SC 384], Παρίσι 1992.

- BHG = François Halkin, *Bibliotheca hagiographica graeca*, τ. 1-3 [*Subsidia hagiographica* 8a], Βρυξέλλες ³1957.
- BHGⁿ/BHG^a = F. Halkin, *Auctarium Bibliothecae hagiographicae graecae* [*Subsidia hagiographica* 47], Βρυξέλλες 1969. — ὁ ἴδιος, *Novum Auctarium Bibliothecae hagiographicae graecae* [*Subsidia hagiographica* 65], Βρυξέλλες 1984 (ἀνασύνταξη καὶ ἐνημέρωση τοῦ *Auctarium*).
- [BHGⁿ: γιὰ νέο κείμενο, χωρὶς ἀρίθμηση στὴν ἔκδοση BHG (1957) / BHG^a: γιὰ κείμενο καταχωρισμένο ἤδη στὴν 3^η ἔκδ. BHG, γιὰ τὸ ὅποιο ὁμως τὸ *Auctarium* ἐμφανίζει προσθηκὲς, διορθώσεις ἢ συμπληρώσεις].
- Bompaire, *Lucien* = Jacques Bompaire, *Lucien*. *Œuvres* [Les Belles Lettres], τ. 1 (*Opuscules* 1-10), τ. 2 (*Opuscules* 11-20), τ. 3 (*Opuscules* 21-25), τ. 4 (*Opuscules* 26-29), Παρίσι 1993, 1998, 2003, 2008.
- Bouchard, «Ο Νικόλαος Μαυροκορδάτος» = Jacques Bouchard, «Ο Νικόλαος Μαυροκορδάτος “moraliste”», στό: *Ζητήματα Ιστορίας των Νεοελληνικών Γραμμάτων. Αφιέρωμα στον Κ. Θ. Δημαρά*. Πρακτικά Συνεδρίου, Θεσσαλονίκη 10-12 Μαΐου 1990, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, Φιλοσοφική Σχολή-Τμήμα Φιλολογίας, Θεσσαλονίκη 1994, σ. 115-122.
- Boulenger, *Saint Basile* = Fernard Boulenger, *Saint Basile*, *Aux jeunes gens sur la manière de tirer profit des lettres helléniques* [Les Belles Lettres], Παρίσι 1935.
- Briquet = Charles-Moise Briquet, *Les Filigranes. Dictionnaire historique des marques du papier dès leur apparition vers 1282 jusque'en 1600*, τ. 1-4, Παρίσι 1907, Λειψία ²1923, Ἄμστερνταμ ³1968 (πανομοιότυπο τῆς ἔκδοσης τοῦ 1907 μὲ ἐπιπλέον 151 σελίδες στὴν ἀρχὴ τοῦ τ. 1).
- BZ = *Byzantinische Zeitschrift*, Μόναχο 1892 κ.έ.
- Calvet-Sebasti, *Grégoire* = Marie-Ange Calvet-Sebasti, *Grégoire de Nazianze, Discours 6-12* [SC 405], Παρίσι 1995.
- Camariano, *Les Académies* = Ariadna Camariano, *Les Académies princières de Bucarest et de Jassy et leurs professeurs*, Θεσσαλονίκη 1974.
- CCG = *Codices Chrysostomici Graeci*, Παρίσι 1968 κ.έ.
- CFHB = *Corpus Fontium Historiae Byzantinae*.
- Chatzopoulou, «A reconstruction» = V. Chatzopoulou, «A reconstruction of the Greek manuscript collection from Adrianople». Εἰσήγηση

- στό: VIII. Colloque International de Paléographie grecque – Universität Hamburg, 22.-28 September 2013 (ὕπὸ ἔκδ.).
- Christ – Paranikas, *Anthologia Graeca* = Wilhelm Christ – Matthaios Paranikas, *Anthologia Graeca Carminum Christianorum*, Λειψία 1871.
- CPG/CPG Suppl. = Maurice Geerard, *Clavis Patrum Graecorum* [Corpus Christianorum], τ. 1-4, Turnhout 1974-1983. – τ. 5 (M. Geerard – François Glorie), Turnhout 1987. – *Supplementum* (M. Geerard – Jacques Noret μὲ τῇ συνεργασίᾳ τῶν F. Glorie καὶ J. Desmet), Turnhout 1998. – τ. 3a (J. Noret): *Addenda volumini III*, Turnhout 2003.
- Dapontès, *Δακικαὶ Ἐφημερίδες* = Constantin Dapontès, *Δακικαὶ Ἐφημερίδες. Éphémérides Daces ou Chronique de la guerre de quatre ans (1736-1739)...*, publiée, traduite et annotée par Émile Legrand, τ. 1-3, Παρίσι 1880, 1881, 1888 (Ἡλιοῦ – Πολέμη, ἀρ.*1880.132, *1881.108, *1888.169).
- Diels, *Die Fragmente* = Hermann Diels, *Die Fragmente der Vorsokratiker*, τ. 1-3, Βερολίνο-Grünwald 1951-1952 (βελτιωμ. ἔκδ. Walther Kranz).
- Dilts, *Demosthenis* = Mervin Dilts, *Demosthenis Orationes*, τ. 1-4, Ὁξφόρδη 2002, 2005, 2008, 2009.
- Dumortier – Defradas, *Plutarque* = Jean Dumortier – Jean Defradas, *Plutarque. Œuvres Morales*, τ. 7 (1^ο μέρος) [Les Belles Lettres], Παρίσι 1975, σ. 266-284.
- Elter, *Gnomica* = Anton Elter, *Gnomica homoeomata*. Μέρος 5 [Programm zur Feier des Geburtstages seiner Majestät des Kaisers und Königs am 27. Januar 1904], Βόννη 1905.
- Epigrammatum Anthologia* = *Epigrammatum Anthologia Palatina cum Planudeis et appendice nova...*, τ. 1-2 (ἔκδ. Friedrich Dübner), Παρίσι 1864-1872. – τ. 3 (ἔκδ. Edmond Cougny), Παρίσι 1890.
- Follieri, *Initia* = Henrica Follieri, *Initia Hymnorum Ecclesiae Graecae*, τ. 1-5/2 [Studi e Testi 211-215bis], Βατικανόν 1960-1966.
- Förster, *Libanii* = Richard Förster, *Libanii Opera* [Teubner], τ. 1-12, Λειψία 1903-1922 [τ. 5 (1909), τ. 6 (1911), τ. 7 (1913): Declamationes 1-12, 13-30, 31-51].
- Gaisford, *Etymologicon* = Thomas Gaisford, *Etymologicon Magnum*, Ὁξφόρδη 1848 (ἐπανεκτ. Ἀμστερνταμ 1962).
- Gallay, *Grégoire* = Paul Gallay, *Grégoire de Nazianze. Lettres théologiques* [SC 208], Παρίσι 1974.

- Garzya, *Synésios de Cyrène* = Antonio Garzya, *Synésios de Cyrène. Correspondance* (μτφρ.-σχ. Denis Roques) [Les Belles Lettres], τ. 2 (Έπ. 1-63), τ. 3 (Έπ. 64-156), Παρίσι 2000.
- GCS = *Die griechischen christlichen Schriftsteller der ersten (drei) Jahrhunderte*, Λευψία (Βερολίνο) 1897 κ.έ.
- Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art» = Emmanouil Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art preserved in the Benaki Museum», στό: Παναγιώτης Σκαλτσής - άρχιμ. Νικόδημος Σκρέττας (έπιμ.), *Γηθόσουνον Σέβασμα. Αντίδωρον τιμής και μνήμης εις τον μακαριστον καθηγητην της Λειτουργιας Ιωάννην Μ. Φουντουλην* († 2007), τ. 1, Θεσσαλονίκη 2013, σ. 367-391.
- Goar = Jacobus Goar, *Euchologion sive rituale graecorum*, ²1730 (έπανεκτ. Graz 1960).
- Heawood = Edward Heawood, *Watermarks, mainly of the 17th and 18th Centuries* [Monumenta chartae papyraceae historiam illustrantia 1], Hilversum 1950.
- Hetherington, *The "Painter's Manual"* = Paul Hetherington, *The "Painter's Manual" of Dionysius of Fournā: An English translation with Commentary of cod. Gr. 708 in the Saltykov-Shchedrin State Public Library, Leningrad*, Λονδίνο 1974 (έπανεκτ. 1978, 1981 και 2000).
- Hoeschel, *Όμιλία* = David Hoeschel, *Όμιλία θεοφόρων τινων πατέρων...*, Augustae 1587.
- Jacobitz, *Luciani* = Carl Jacobitz, *Luciani Samosatensis opera* [Teubner], Λευψία, τ. 1 (1884), τ. 2-3 (1887).
- JÖB(G) = *Jahrbuch der Österreichischen Byzantinistik* [τ. 1 (1951) – 17 (1968): *Jahrbuch der Österreichischen Byzantinischen Gesellschaft*], Βιέννη/Κολωνία/Graz 1969 κ.έ.
- Jones – Powell, *Thucydides* = Henry Stuart Jones – John Enoch Powell, *Thucydides Historiae*, τ. 1-2, Όξφόρδη 1966-1967 (έπανεκτ. της β' έκδ. τοῦ 1942).
- Kakavas, *Dionysios of Fournā* = George Kakavas, *Dionysios of Fournā (c. 1670-c. 1745). Artistic Creation and Literary Description*, Λέιντεν 2008.
- Karanasios, *Sebastos* = Chariton Karanasios, *Sebastos Trapezuntios Kyminetes (1632-1702)* [Serta Graeca 10], Wiesbaden 2001.
- Klaerr – Philippon – Sirinelli, *Plutarque* = Robert Klaerr – André Philippon –

- Jean Sirinelli, *Plutarque. Œuvres Morales* [Les Belles Lettres], τ. 1 (2^ο μέρος), Παρίσι 1989.
- Kotter, *Ioannes von Damaskos* = Bonifatius Kotter, *Die Schriften des Iohannes von Damaskos I-IV* [Patristische Texte und Studien 12], Βερολίνο-Νέα Υόρκη 1969-1988.
- Kouroupou – Géhin, *Catalogue* = Matoula Kouroupou – Paul Géhin, *Catalogue des manuscrits conservés dans la Bibliothèque du Patriarcat Œcuménique. Les manuscrits du monastère de la Panaghia de Chalki* [Patriarcat Œcuménique, Istanbul – Institut de Recherche et d’Histoire des Textes (CNRS), Paris], τ. 1-2, Turnhout 2008.
- Lamberz, *Katalog* = Erich Lamberz, *Katalog der griechischen Handschriften des Athosklosters Vatopedi. Band 1, Codices 1-102* [Πατριαρχικὸν Ἰδρυμα Πατερικῶν Μελετῶν. Κατάλογοι Ἑλληνικῶν Χειρογράφων Ἁγίου Ὁρους 2], Θεσσαλονίκη 2006.
- Lamoureux, *Synésios* = Jacques Lamoureux, *Synésios de Cyrène* (μτφρ.-σχ. Noël Aujoulat) [Les Belles Lettres], τ. 4 (*Opuscles* 1), τ. 5 (*Opuscles* 2), τ. 6 (*Opuscles* 3), Παρίσι 2004, 2008 (τ. 5-6).
- Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits» = Eurydice Lappa-Zizicas, «Les manuscrits du fonds des Échangeables du Musée Benaki d’Athènes: Provenance et identification», *Scriptorium* 31 (1977), σ. 297-298.
- Legrand, *BH XVIIe s.* = Émile Legrand, *Bibliographie Hellénique ou description raisonnée des ouvrages publiés par des Grecs au dix-septième siècle*, τ. 1-5, Παρίσι 1894-1903 (για τοὺς τ. 1-4 βλ. Ἠλιού – Πολέμη, ἄρ.*1894.113, *1894.114, *1895.93, *1896.104).
- Legrand, *BH XVIIIe s.* = É. Legrand, *Bibliographie Hellénique ou description raisonnée des ouvrages publiés par des Grecs au dix-huitième siècle. Oeuvre posthume complétée et publiée par Louis Petit et Hubert Pernot*, τ. 1-2, Παρίσι 1918, 1928.
- Legrand, *Généalogie* = É. Legrand, *Généalogie des Maurocordato de Constantinople rédigée d’après des documents inédits*, Παρίσι 1900 (Ἠλιού – Πολέμη, ἄρ. <*>1900.406).
- Lucarini, *Herodianus* = Carlo Lucarini, *Herodianus Regnum post Marcum* [Teubner], Μόναχο-Λειψία 2005.
- Mandilaras, *Isocrates* = Basilius Mandilaras, *Isocrates. Opera omnia* [Saur], τ. 1-3, Μόναχο-Λειψία 2003.
- Moreschini – Gally, *Grégoire* = Claudio Moreschini – P. Gally, *Grégoire de Nazianze. Discours 38-41* [SC 358], Παρίσι 1990.

- Mossay – Lafontaine, *Grégoire* = Justin Mossay – Guy Lafontaine, *Grégoire de Nazianze. Discours 20-23* [SC 270], Παρίσι 1980.
- Nikolaev = Vsevolod Nikolaev, *Watermarks of the mediaeval Ottoman documents in Bulgarian Libraries* [Bulgarian Academy of Sciences], τ. 1, Σόφια 1954.
- OCP = *Orientalia Christiana Periodica*, Ρώμη 1935 κ.έ.
- Ortoleva, *Maximus Planudes* = Vincent Ortoleva, *Maximus Planudes. Disticha Catonis in Graecum translata* [Bibliotheca Athena 28], Ρώμη 1992.
- Papadopulos-Kerameus, *Texte grecești* = Eudoxiu de Hurmuzaki, *Documente privitoare la Istoria Românilor*, τ. 13: *Texte grecești privitoare la istoria românească culese și publicate cu introducere și indicele numelor de A. Papadopulos-Kerameus*, Βουκουρέστι 1909.
- Patillon, *Corpus Rhetoricum* = Michel Patillon, *Corpus Rhetoricum. Anonyme préambule à la Rhétorique. Aphthonios, Progymnasmata, en annexe: Pseudo-Hermogène. Progymnasmata* [Les Belles Lettres], Παρίσι 2008.
- Pavlov, *Nomokanon* = Aleksei Stepanovich Pavlov, *Nomokanon pri bol'som trebnike*, Μόσχα 21897.
- Petit = Louis Petit, *Bibliographie des Acolouthies grecques* [Subsidia hagiographica 16], Βρυξέλλες 1926.
- Petit – Sidéridès – Jugie, *Scholarios* = L. Petit – Xenophon Sidéridès – Martin Jugie, *Γεωργίου τοῦ Σχολαρίου Ἄπαντα τὰ εὐρισκόμενα. Œuvres complètes de Georges Scholarios*, τ. 1-8, Παρίσι 1928-1936.
- PG = Jacques-Paul Migne, *Patrologiae cursus completus. Series Graeca*, τ. 1-161, Παρίσι 1857-1866.
- Photius. *Epistulae et Amphilochia* = Basileios Laourdas – Leendert Gerrit Westerink, *Photius. Epistulae et Amphilochia*, τ. 1-3, Λειψία 1983-1985. – L. G. Westerink, *Photius. Epistulae et Amphilochia*, τ. 4 - 6.2, Λειψία 1986-1988.
- REB = *Revue des Études Byzantines*, Παρίσι 1946 (τ. 4) κ.έ. Προηγήθησαν οἱ τ. 1-3 (1943-1945) ὡς: *Études Byzantines*, Βουκουρέστι.
- Riedinger, *Agapetos Diakonos* = Rudolf Riedinger, *Agapetos Diakonos. Der Fürstenspiegel für Kaiser Iustinianos* [Ἐταιρεία Φίλων τοῦ Λαοῦ. Κέντρον Ἐρεῦνης Βυζαντίου 4], Ἀθήνα 1995.
- RO = Jean-Marie Olivier, *Répertoire des bibliothèques et des catalogues de manuscrits grecs de Marcel Richard*. Troisième édition entièrement refondue [Corpus Christianorum], Turnhout 1995.

- [R(ichard) O(livier): ἀκολουθεῖται ἀπὸ τὸν ἀριθμὸ τοῦ ἐκάστοτε καταλόγου χειρογραφῶν στὸ *Répertoire*].
- Rudberg, *L'homélie* = Stig Rudberg, *L'homélie de Basile de Césarée sur le mot "Observe-toi toi-même"*. *Édition critique du texte grec et étude sur la tradition manuscrite*, Στοκχόλμη-Γκέτεμποργκ-Οὐφάλα 1962.
- SC = *Sources Chrétiennes*, Παρίσι 1942 κ.έ.
- Schenkl – Downey – Norma, *Themistii* = Heinrich Schenkl – Glanville Downey – Albert Francis Norma, *Themistii Orationes quae supersunt* [Teubner], τ. 2-3, Λειψία 1971, 1974 (τ. 1: ἔκδ. Schenkl – Downey [Teubner], Λειψία 1965).
- Sirinelli – Philippon, *Plutarque* = Jean Sirinelli – André Philippon, *Plutarque. Œuvres Morales*, τ. 1 (1^ο μέρος) [Les Belles Lettres], Παρίσι 1987.
- Stanković = Radoman Stanković, *La description des filigranes et l'album des manuscrits grecs XV-XIX siècle du Centre de Recherches Slavo-byzantines "Prof. Ioan Dujčev"* [Series Catalogorum 11], Σόφια 2006.
- Stevenson, *Theodori Prodrumi* = Henricus Stevenson, *Theodori Prodrumi Commentarios...*, Πώμη 1888.
- Tardo, *L'antica* = Lorenzo Tardo (Jeromonaco), *L'antica melurgia bizantina*, Grottaferrata 1938.
- Tsourkas, *Théophile Corydalée* = Cléobule Tsourkas, *Les débuts de l'enseignement philosophique et de la libre pensée dans les Balkans. La vie et l'œuvre de Théophile Corydalée*, Θεσσαλονίκη ²1967.
- Vassis, *Initia* = Ioannis Vassis, *Initia Carminum Byzantinorum* [Supplementa Byzantina. Texte und Untersuchungen 8], Βερολίνο-Νέα Ύορκη 2005.
- Velkov = Asparouh Velkov, *Les filigranes dans les documents ottomans. Divers types d'images*, Σόφια 2005.
- Wartelle, *Inventaire* = André Wartelle, *Inventaire des manuscrits grecs d'Aristote et de ses commentateurs. Contribution à l'histoire du texte d'Aristote*, Παρίσι 1963.
- Zachariä, *Die Handbücher* = Karl Eduard Zachariä von Lingenthal, *Die Handbücher des geistlichen Rechts aus den Zeiten des untergehenden byzantinischen Reiches und der türkischen Herrschaft* [Mémoires de l'Académie Impériale des Sciences de St. Pétersbourg, sér. 7, t. 28, n^ο 7], Άγ. Πετρούπολη 1881.

ΣΥΝΗΘΕΙΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ – ΣΥΜΒΟΛΑ

ἄγ./ἁγ.	= ἅγιος/ἁγίου, -ας
ἄγρ.	= ἄγραφο, -α
ἀδημ.	= ἀδημοσίευτη
αἰ.	= αἰώνας
ἀκέφ.	= ἀκέφαλο
ἀκμ.	= ἀκμή, ἀκμᾶζει
ἀνατύπ.	= ἀνατύπωση
ἀνεπίγρ.	= ἀνεπίγραφο
ἀντ.	= ἀντίσημο
ἀπόσπ.	= ἀπόσπασμα
ἀπόφθ.	= ἀπόφθεγμα
ἀρ.	= ἀριθμός, ἀρίθμηση
ἀρ. καταλ.	= ἀριθμὸς καταλόγου
ἀραβ.	= ἀραβική
ἀρχ.	= ἀρχή
ἀρχιμ.	= ἀρχιμανδριτής
ἀτελ.	= ἀτελές
ἀφιερ.	= ἀφιερωτής
ἀφιερωμ.	= ἀφιερωματικό
ἄχρονολ.	= ἄχρονολόγητη, -ο
BIBΛ.	= ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ
βιβλιογρ. σημ.	= βιβλιογραφικὸ σημείωμα
βλ.	= βλέπε
γεν.	= γενική
γερμ.	= γερμανική, -ό, γερμανικά
γραμμ. ἐπιφ.	= γραμμένη ἐπιφάνεια
ΓΡΑΦ., γραφ.	= ΓΡΑΦΕΑΣ/ΓΡΑΦΕΙΣ, γραφέας
ΔΙΑΚ.	= ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ
διδακτ.	= διδακτορική
δρχ.	= δραχμές
εἰκ.	= εἰκόνα, εἰκόνες
ΕΙΣΑΓ., εἰσαγ.	= ΕΙΣΑΓΩΓΗ, εἰσαγωγή
ἐκδ./ἐκδ.	= ἐκδοση, -ης/ἐκδόσεις
ἐκδοτ.	= ἐκδοτική
ἐλλην.	= ἐλληνικός,-ή,-ό, ἐλληνικά
ἐνθύμ.	= ἐνθύμηση
ἐξωτ.	= ἐξωτερικὸ

έπ.	=	έπιστολή, έπιστολές
έπανεκδ.	=	έπανεκδοση
έπανεκτ.	=	έπανεκτύπωση
έπίγρ./έπιγρ.	=	έπίγραμμα/έπιγράμματα
έπιμ.	=	έπιμέλεια
έρμην.	=	έρμηνεία
έρυθρογρ./έρυθρόγρ.	=	έρυθρογραφία/έρυθρόγραφος, -η, -ο
έσωτ.	=	έσωτερική, -ό
έτ.	=	έτος, έτη
ήμερομ.	=	ήμερομηνία
ήχ./ήχ.	=	ήχος/ήχου
ινδ.	=	ινδικτιώνα
ιταλ.	=	ιταλικό
κ.ά.	=	και άλλοι
κ.ά.	=	και άλλα
καραμαν.	=	καραμανλίδικο,-α
Κατήχ.	=	Κατήχηση
ΚΔ	=	Καινή Διαθήκη
κ.έ.	=	και έξης
κεφ.	=	κεφάλαιο, κεφάλαια, κεφαλαίων
κεφαλ.	=	κεφαλαία
κείμ./κειμ.	=	κείμενο, κείμενα/κειμένου
κ.ο.κ.	=	και ούτω καθεξής
κολ.	=	κολοβό
κτητ.	=	κτητορικό, -οι, κτήτωρ
κ.τ.λ.	=	και τὰ λοιπά
κώδ.	=	κώδικας, κώδικες
λατ.	=	λατινικός
μητρ.	=	μητροπολίτης
μτγν.	=	μεταγενέστερος, -η,-ο
μτφρ.	=	μετάφραση
Οικ.	=	Οικουμενικός, -ή
όν.	=	όνομα
ό.π.	=	όπου παραπάνω
πβ.	=	παραβάλε
ΠΔ	=	Παλαιά Διαθήκη
περ.	=	περίπου
πίν.	=	πίνακας
πιν. άρχ.	=	πινακίδα άρχής
πιν. τέλ.	=	πινακίδα τέλους
πλ.	=	πλάγιος

ΠΡΟΕΛ.	= ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ
πφ.	= παράφυλλο, παράφυλλα
π.χ.	= παραδείγματος χάριν
σ.	= (πριν από αριθμό) σελίδα, σελίδες
σελ.	= σελίδα, σελίδες
ΣΗΜ./σημ.	= ΣΗΜΕΙΩΜΑ, ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ/σημείωση, σημείωμα, σημειώματα
στ.	= στίχος, στίχοι
ΣΤΑΧ.	= ΣΤΑΧΩΣΗ
στήλ./στῆλ.	= στήλη/στήλες
συν.	= συνήθως
τ.	= τόμος, τόμοι
τέλ.	= τέλος
τέτ.	= τέταρτο
τοπων.	= τοπωνύμιο
τχ	= τεύχος, τεύχη
ύδατ.	= ύδατόσημο, ύδατόσημα
φ.	= (πριν από αριθμό) φύλλο, φύλλα
φιολ.	= φιλολογικὸς
φύλ.	= φύλλο, φύλλα
χ. ἀρ.	= χωρίς ἀρίθμηση
χιλ.	= χιλιοστά
χρονολ.	= χρονολογημένη, -ο
χρονολογ.	= χρονολογική
χρυσογρ.	= χρυσογραφία
χφ/χρφ	= χειρόγραφο/χειρόγραφα
χ.χ.	= χωρίς χρονολογία
mg.	= in margine
( )	= ἀνάπτυξη συντομογραφιών
<...>	= συμπλήρωση ὀνόματος, τίτλου, κειμένου ἢ γράμματος ποὺ παραλείφθηκε· ἀριθμὸς φύλλου ἢ σελίδας ποὺ ἐννοεῖται
[...]	= ἀναπλήρωση γραμμάτων ποὺ ἐξέπεσαν ἢ εἶναι δυσδιάκριτα· δυσανάγνωστο περιεχόμενο
[[...]]	= κείμενο διαγραμμένο
αβγδ	= λέξεις ἢ φράσεις στὸ περιθώριο
	= χωρισμὸς στίχων ἔμμετρων κειμένων
αβγ	= ἀβέβαιη ἀνάγνωση
*	= (μετὰ ἀπὸ τὸ ὄνομα συγγραφέα ἢ μετὰ ἀπὸ τὸν τίτλο ἔργου) νόθο κείμενο

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ

115 (Μπ. 3)

16ος αἰ. (τέλ.) - 17ος αἰ. (ἀρχ.) χαρτί 190×152χιλ. [158×105] φ. I, 195
στ. 17

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΧΥΜΕΡΗΣ – ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΒΛΕΜΜΥΔΗΣ – ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ

1. (φ. 1^r-4^v) Γεώργιος Παχυμέρης, *Φιλοσοφία*, βιβλίο β' [σχόλια στο ἀριστοτελικὸ *Φυσικὴ ἀκρόασις*]. Εἰσαγωγή («Γεωργίου τοῦ Παχυμέρους τίς ὁ σκοπὸς τοῦ παρόντος βιβλίου»). Ἀρχ. Ὁ σκοπὸς τοῦ παρόντος βιβλίου ἐστὶ ζητῆσαι περὶ τῶν ἀρχῶν τῶν ὄντων, τέλ. ἐν ταῖς ἀποδείξεσι χρώμενος. Ἀνέκδοτο.
2. (φ. 6^r-73^v, 83^v-193^v) Νικηφόρος Βλεμμύδης, *Ἐπιτομὴ Φυσικῆς* («Τοῦ σοφωτάτου καὶ πρεσβυτέρου κυρίου Νικηφόρου τοῦ Βλεμμίδου (!) ἔκδοσις ἀκριβῆς περὶ φυσικῆς θεωρίας καὶ σκέψεως»). PG 142, 1024-1320· 2η ἔκδ. Λειψία 1784 ἀπὸ τὸν Δωρόθεο Βουλισμᾶ. Ἡ διάταξις κεφαλαίων στὸν κώδικα ὡς ἐξῆς: (φ. 6^r) Α', (φ. 11^v) Β', (φ. 15^v) Ζ', (φ. 19^r) Η', (φ. 22^r) Γ', (φ. 27^v) Δ', (φ. 35^r) Ε', (φ. 46^v) Ζ', (φ. 54^r) Ι', (φ. 57^r) Θ', (φ. 62^v) ΛΑ', (φ. 65^r) ΙΑ', (φ. 83^v-179^v) ΙΒ'-Λ', (φ. 184^r) ΛΒ'. Πίνακας περιεχομένων στὸ φ. 5^v (γιὰ τὸ κείμενο τῶν φ. 6^r-73^v) καὶ στὸ φ. 73^v (γιὰ τὸ κείμενο τῶν φ. 74^r-193^v· βλ. παρακάτω).
3. (φ. 74^r-83^v) Ἀριστοτέλης, *Μετεωρολογικῶν Α'* («Τοῦ Ἀριστοτέλους. Περὶ μετεώρων κείμενον»). Τέλ. (κολ.) τὴν ὄψιν τῶν ἀνθρώπων ἀφικνεῖσθαι τότε πρὸς τὸν ἥλιον. [Πᾶσι δὲ τούτοις. Ἔκδ. Bekker, 338a20-343a20· Pierre Louis, *Aristote Météorologiques* [Les Belles Lettres], τ. 1, Παρίσι 1982, σ. 2-16,20.
4. (φ. 194^r) «Τὸ αἴτιον πολλαχῶς». Ἀρχ. *Ποιητικὸν ὡς ὁ τέκτων τῆς κλίνης*, τέλ. καὶ παραδειγματικὸν πόρρω εἰσὶν τοῦ Θεοῦ. Πβ. Johann August Heinrich Tittmann, *Iohannis Zonarae Lexicon*, τ. 1, Λειψία 1808 (ἀνατύπ. Ἄμστερνταμ 1967), σ. 88,26-89,18, μὲ διαφορές.

Στὰ φ. 194^v-195^v σχεδιαγράμματα: (φ. 194^v) Ἀστρονομικὸ διάγραμμα, (φ. 195^r) «Συστατικά συζυγία» τῶν τεσσάρων στοιχείων. Στερώμα. – «Ἀσύστατα συζυγία», (φ. 195^v) ἡμιτελὲς σχεδιάγραμμα, ἔκλειψη σελήνης (;).

ἸΑΓΡΑΦΟ ΦΥΛΛΟ: 5^ν.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑποκίτρινο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημα: α) (φ. 2-78) θυρεὸς μὲ κρινάνθεμα (π.χ. φ. 3 καὶ 6)· πβ. Briquet 1794 (Neisse 1587· var. ident. Breslau 1588), μὲ μικρὴ διαφορὰ ὡς πρὸς τὸ σχῆμα, β) (φ. 80-174) ἄγκυρα (;) (π.χ. φ. 82 καὶ 83), γ) (φ. 176 ἕως τὸ τέλος τοῦ κώδ.) θυρεὸς (π.χ. φ. 185 καὶ 188).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×8–2 (6· ἐξέπεσε τὸ 1^ο-2^ο φύλ.), 23×8 (190), 1×6–1 (195· ἐξέπεσε τὸ 6^ο φύλ.· πιθανῶς ἔφερε σχηματικὴ παράσταση). Αρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία, μὲ μαῦρο μελάνι, στὴν ἐσωτ. γωνία τοῦ κάτω περιθωρίου τοῦ πρώτου recto καὶ τοῦ τελευταίου verso κάθε τεύχους. Διακρίνεται ἡ ἀρίθμηση τῶν τχ 4 (φ. 30^ν) ἕως 10 (φ. 71^ν καὶ 78^ν)· ἀπουσιάζει ἡ ἀρίθμηση στὰ πρῶτα δύο τεύχη καθὼς καὶ στὰ τεύχη τῶν φ. 79-195, ἐνῶ σὲ ἀρκετὰ ἀπὸ τὰ ὑπόλοιπα δὲν διακρίνεται παρὰ μόνον ἐν μέρει λόγω ξακρίσματος τῶν ἀκμῶν (π.χ. φ. 22^ν, 23^ν, 103^ν, 119^ν). Παραπομπὴ στὸ τελευταῖο verso τῶν περισσότερων τευχῶν, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο.

ΓΡΑΦΕΑΣ: ἸΑδηλος. Γραφὴ ἀσύμμετρη, πληθωρικὴ, μὲ ἐναλλαγὲς εὐμεγέθων καὶ μικρομεγέθων γραμμάτων. Μελάνι μαῦρο. Ἀπὸ τὸν γραφέα τοῦ κώδικα καταχωρίζονται ἐπίσης παρασελίδες σημειώσεις (π.χ. φ. 15^ν, 52^ν, κ.ά.).

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. 195^ν, ἀνάστροφα) *Τὴν ἀρχόντισαν κεκοιμημένην.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Πιθανὸν νὰ ἀνήκε στὴ συλλογὴ τοῦ Ἀντώνη Μπενάκη. Ἄρ. εἰσαγωγῆς: 1423 (φ. 1^ν). Ἡμερομηνία εἰσαγωγῆς: 28.10.1931.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Σώζεται μόνον τμῆμα τῆς ἔντονα φθααρμένης καστανόχρωμης δερμάτινης ράχης (3 νεῦρα).

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Μέτρια. Φύλλα κιτρινισμένα. Τὸ φ. 191, ἀποσταχωμένο. Χαλάρωση τῆς ραφῆς στὰ πρῶτα καὶ τὰ τελευταῖα φύλλα τοῦ κώδικα. Σχισίματα στὶς ἀκμὲς ὀρισμένων φύλλων τῆς ἀρχῆς.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Καρᾶς, *Οἱ ἐπιστῆμες*, τ. 2, σ. 499-500 (ἀρ. 6).

116 (Μπ. 6)

ἔτ. 1777 (φ. 1^ν)   χαρτί   205×154χιλ. [175×110]   φ. I, 50   στ. 25

<ΜΑΤΘΑΙΟΣ ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΣ> – Ψευδο-ΕΥΣΕΒΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ

1. (φ. 1^ν-46^ν) <Ματθαῖος Καντακουζηνός>, Ἑρμηνεία στὸ *Ἄσμα ἀσμάτων* (χαρὶς τὸ *Προοίμιον*) [πρωτότυπο κείμενο ΠΔ καὶ σχόλια διαδοχικά, ὅπως στὴν ἔκδ.]. PG 152, 1000C-1084.
2. (φ. 46^ν-49^ν) Ψευδο-Εὐσέβιος Καισαρείας, Ἑρμηνεία στὸ *Ἄσμα ἀσμά-*

των («Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου εἰς τὸ ᾄσμα τῶν ἁσμάτων ἐξήγησις. Προοίμιον (!)»). Ἀρχ. Ἄσμα ἁσμάτων διὰ τοῦτο καλεῖται, τέλ. συνάπτειν κατὰ νοῦν. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου: Τέλος τῆς ἐξηγήσεως τῶν ᾄσμα (!) ἁσμάτων τοῦ Παμφίλου (CPG 3469.8 καὶ C 84). Ἔκδ. I. Meursius, *Eusebii, Polychronii, Pselli in Canticum Canticorum Expositiones Graece*, Λέιντεν 1617, σ. 3-9 (ἀνατύπ.: *Johannis Meursii operum*, τ. 3, ἔκδ. I. Lami, Φλωρεντία 1746) (μόνο τὸ Προοίμιον)· Jean-Baptiste Pitra, *Analecta Sacra Spicilegio Solesmensi parata*, τ. 3: *Patres antenicaeni*, Βενετία 1883, σ. 530-537· πβ. Michael von Faulhaber, *Hohelied-, Proverbien- und Prediger-Catenen* [*Theologische Studien der Leo-Gesellschaft* 4], Βιέννη 1902 (Typ E).

Σύμφωνα μὲ τὸν Reinhart Ceulemans, πρόκειται γιὰ ἓνα ἀπὸ τὰ τρία μόνο γνωστὰ μεταβυζαντινὰ χφφ ποὺ παρουσιάζουν αὐτὸν τὸν συνδυασμὸ κειμένων. Τὰ ἄλλα δύο εἶναι: ὁ κώδ. Ἁγ. Ὅρους, Μεγ. Λαύρας Ω 21 (ἔτ. 1755) [Σπυρίδων – Εὐστρατιάδης (RO 1135), σ. 327] καὶ ὁ κώδ. Ἰασίου, Μητροπόλεως Μολδαβίας καὶ Βουκοβίνης 22 (προσωπικὴ πληροφορία ἀπὸ τὸν R. Ceulemans· ἐτοιμάζεται σχετικὸ ἄρθρο ἀπὸ τὸν ἴδιο μελετητῆ). Ὁ κώδ. Μπενάκη ὑποθέτουμε πὼς ἀποτελεῖ τὸ β' μέρος ἐνὸς κώδικα, τὸ α' μέρος τοῦ ὁποῖου ἐξέπεσε· τὸ 2^ο-7^ο φύλ. τοῦ τελευταίου τεύχους τοῦ κώδικα (παλαιὰ ἀρ.: φ. 116-121), κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸν ὁμοίου περιεχομένου κώδ. Μεγ. Λαύρας Ω 21, περιεῖχε πιθανότατα τὸν Βίο Ματθαίου Καντακουζηνοῦ. Βλ. παρακάτω, ΤΕΥΧΗ.

Ἄγραφο φύλλο: 50^{r-v}.

ΥΛΗ: Χαρτί λεπτό, λευκό, μάλλον τραχύ. Ὑδατόσημα: α) στέμμα μὲ γράμματα G F A (π.χ. φ. 4 καὶ 5), β) τρία καπέλα (π.χ. φ. 12 καὶ 13).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 6×8 (48), 1×8-6 (50· ἐξέπεσε τὸ 2^ο-7^ο φύλ. μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου). Διπλὴ φυλλαρίθμηση μὲ μολύβι: α) τὰ φ. 1-50 φέρουν παλαιότερη φυλλαρίθμηση: 67-115, 122· ἀπὸ αὐτὴν συμπεραίνουμε τὴν ὑπαρξὴ α' μέρους (φ. 1-66) τοῦ κώδικα ποὺ ἔχει ἐκπέσει καὶ λανθάνει· τὸ ἴδιο ἰσχύει καὶ γιὰ τὰ ἐκπεσόντα φ. 116-121, β) μτγν. φυλλαρίθμηση: 1-50· σημειώθηκε μετὰ τὴν ἀπώλεια τοῦ α' μέρους τοῦ χφφ στὴν ἄνω δεξιὰ γωνία κάθε recto. Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Παραπομπὴ στὸ τελευταῖο verso κάθε τεύχους, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο, ἀπὸ ἄλλο χέρι (μόνο ἢ παραπομπὴ στὸ φ. 8^v φαίνεται σημειωμένη ἀπὸ τὸν γραφέα).

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Λιτῆ, πρόχειρη. Στὸ φ. 1^r, πλοχμοειδὲς ὀρθογώνιο ἐπίτιτλο μὲ μαῦρο μελάνι καὶ ἐρυθρὴ γέμιση· πρωτόγραμμα μὲ ἐρυθρὴ ἐπικάλυψη καὶ ἄνθινο διάκοσμο. Στὸν ὑπόλοιπο κώδικα δὲν γίνεται χρῆση ἐρυθρογραφίας. Μικρότερων διαστάσεων, πλοχμοειδῆ καὶ ταινιοειδῆ ἐπίτιτλα στὴν ἀρχὴ τῶν κεφαλαίων μὲ μαῦρο μελάνι (π.χ. φ. 14^r, 17^v). Λίγα πρωτογράμματα μεσαίου μεγέθους μὲ ἄνθινο διάκοσμο (π.χ. φ. 18^v).

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελος· βιβλιογρ. σημ. (φ. 1^r, ἄνω ὦα, ἐρυθρόγρ.): 1777φ νοεμβρίου 2η.

Γραφή δεξιοκλινής, στενή, ομοιόμορφη, επιμελημένη· γράμματα εὐμεγέθη στὸ κείμενο, μικρότερα στὴν ἐξήγηση. Μελάνι μαῦρο.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Πιθανὸν νὰ ἀνήκε στὴ συλλογὴ τοῦ Ἀντώνη Μπενάκη. Ἄρ. εἰσαγωγῆς: 1426 (φ. Γ'). Ἡμερομηνία εἰσαγωγῆς: 28.10.1931.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Τὸ κάλυμμα τῆς στάχωσης ἐξέπεσε. Σώζεται μόνο ἡ ράχη με σημάδια φθορᾶς. Μία αὐτοκόλλητη ταινία στηρίζει τὸ φ. Ι στὸ σῶμα τοῦ βιβλίου· φύλλα μερικῶς ἀποσταχωμένα, χαλάρωση τῆς ραφῆς.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Μέτρια. Φύλλα μερικῶς σητόβρωτα.

117 (Μπ. 12)

19ος αἰ. (β' τέτ.) χαρτὶ 324/357×220/240χιλ. [συν. 270/300×180/200]
φ. Ι, 316, Γ' στ. 29-31 (συν.)

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΙΧΑ ΣΤΡΑΤΟΥ

(φ. 1^ρ-316^ρ) Κανόνες καὶ Κατάστιχα τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλικοῦ στρατοῦ τῶν ἐτ. 1833-1834 (ἑλλήν.-γερμ.).

Στὸ φ. 1^ρ, ὁ γενικὸς τίτλος: «Διδακτικοὶ ὁρισμοὶ περὶ τῆς οἰκονομίας ἐνὸς λόχου ἢ μιᾶς ἴλης». Ἡ ἀρχὴ τοῦ γερμ. κειμένου στὸ φ. 1^ρ: «Instructive Bestimmungen für die Verwaltung der Oeconomie einer Compagnie oder Escadron»· ἡ ἀρχὴ τοῦ ἑλλήν. κειμένου στὸ φ. 2^ρ: «Διδακτικοὶ ὁρισμοί. Περὶ τῆς διαχειρήσεως τῆς οἰκονομίας ἐνὸς λόχου ἢ μιᾶς ἴλης. § 1. Γενικοὶ ὁρισμοί». Ἄρχ. Ὁ διοικητῆς ἐνὸς λόχου ὡς ἐπιφορτισμένος.

Οἱ Διδακτικοὶ ὁρισμοὶ καὶ οἱ Κανόνες σὲ κείμενο γερμανικὸ καὶ ἑλληνικὸ ἀντικρουστά (στὴν ἀριστερῇ σελ. τὸ γερμ. κείμενο, στὴ δεξιὰ τὸ ἑλλήν. καὶ ἀντιστρόφως).

Ἄγγραφα φύλλα: 29^v, 30^{r-v}, 39^r, 48^v, 51^v, 54^v, 55^v, 56^v, 57^v, 59^v, 61^v, 65^v, 68^v, 71^v, 73^v, 75^v, 77^v-78^v, 86^v, 96^v, 104^v, 122^v, 124^v, 126^v, 148^v, 149^v, 153^v, 154^v, 157^v, 160^{r-v}, 163^v, 166^v, 168^v, 170^v, 182^v, 184^v, 186^v, 187^v, 189^v, 190^v, 192^v, 193^v, 196^v, 197^v, 200^v, 208^v, 212^v, 214^v, 216^v, 218^v, 220^v, 224^{r-v}, 226^v, 228^v, 230^v, 232^v, 242^v, 244^v, 247^v, 249^v-250^v, 252^v, 254^v, 255^v, 258^v, 259^v, 262^v, 264^{r-v}, 267^v, 274^v, 275^v, 276^v, 277^v, 292^r, 302^v, 305^v, 308^v, 310^v, 311^v, 312^v, 313^v.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μᾶλλον χονδρὸ, ὑπόλευκο, λίγο τραχύ.

ΑΡΙΘΜΗΣΗ: Τριπλή σελιδαρίθμηση από τὸν γραφέα τοῦ κώδικα στὸ μέσο ἢ στὴ δεξιὰ γωνία τοῦ ἄνω περιθωρίου: <1>-60, 1-96, 1-476. Μτγν. μερική σελιδαρίθμηση με γαλάζιο στυλό: σ. 463-467. Φυλλαρίθμηση ἀπὸ τὴν καταλογογράφο στὴν ἄνω δεξιὰ γωνία τοῦ κώδικα.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Φωτιάδης (:); ὄνομα ἐπαναλαμβανόμενο με μὴβ συνήθως ἢ καστανὸ μελάνι στὴν ἄνω ἀριστερὴ γωνία τῶν σελίδων ποὺ συμπίπτουν με τὴν ἀρχὴ τῶν ὑποενότητων τοῦ κώδικα.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. Γ') *ὁ Μεσαρλιώτης ὁ χαρα[...]* ὁ Παππαδάκης ὁ Μπεκτασής.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Συλλογὴ Ἀντώνη Μπενάκη (βλ. βιβλιόσημο στὸ ἔσωτ. τῆς πιν. ἀρχ.): *EK TΩN BIBΛIΩN ANTΩNIΟΥ E. ΜΠΕΝΑΚΗ*. Ἀρ. εἰσαγωγῆς: 1432 (φ. Γ'). Ἡμερομηνία εἰσαγωγῆς: 28.10.1931.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Πινακίδες ἀπὸ γκριζογάλαζο χαρτόνι. Φθαρμένες οἱ ἄκρες καὶ ἡ βάση τῆς ράχης. Στὴν πιν. ἀρχ., ἐπικολημένη ἐτικέτα με τὴν ἔνδειξη: *Κανονισμὸς τοῦ Στρατοῦ τῆς γραμμῆς. Φωτιάδης*.

118 (Μπ. 13)

19ος αἰ. [περ. 1821 (βλ. ΓΡΑΦ.)] χαρτί 231×160χλ. [165×100]
φ. I, 770, Γ' στ. 15 διπλοί

ΠΑΠΑΔΙΚΗ ΑΝΕΥ ΠΡΟΘΕΩΡΙΑΣ – ΑΝΑΣΤΑΣΙΜΑΤΑΡΙΟ ΠΕΤΡΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΟΥ – ΣΤΙΧΗΡΑΡΙΟ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΩΝΣΤΑ – ΕΙΡΜΟΛΟΓΙΟ ΠΕΤΡΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΟΥ

1. (φ. 6^r-20^v) «Ἀρχὴ σὺν Θ(ε)ῶ ἀγίῳ τῆς τάξεως τοῦ μεγάλου Ἑσπερινοῦ..., ἐξηγήθη δὲ ὑπ' ἐμοῦ Ἀποστόλου Κώνστα Χίου τοῦ ἰδίου γραφέως», ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Ἀνοιξαντός σου τὴν χεῖρα – Ἀποστρέψαντος δέ σου τὸ πρόσωπον*. Ἀκολουθοῦν συνθέσεις τῶν: Ἰωάννου Κουκουζέλη, Γεωργίου τοῦ Κοντοπετρῆ, Μανουὴλ Χρυσάφη, Ἰωάννου Κλαδᾶ, «μέλος παλαιὸν ὅπερ φάλλεται δίχορον», Ἀποστόλου Κώνστα («ἕτερον σύντομον· σύνθεσις ἐμοῦ Ἀποστόλου»).

(φ. 20^v-25^r) «Ὅταν εἶναι δεσποτικὴ ἑορτὴ, δὲν ἔχει ὁ Ἑσπερινὸς *Μακάριος ἀνὴρ* οὔτε εἰς ἀρχαγγέλων ἑορτάς... φάλλεται τὸ παρὸν κῦρ Πέτρου Πελοποννησίου», ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Ἀνὴρ – Ἀλληλουῖα – Μακάριος ἀνὴρ*. – (φ. 25^r) «Ἐτερον τέλος σύνθεσις κῦρ Πέτρου πρωτοψάλτου τοῦ Βυζαντίου», ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Δόξα πατρί*. – (φ. 25^r-29^v) «Ἐτερον συντομότερον κῦρ Μανουὴλ πρωτοψάλτου», ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Μακάριος ἀνὴρ*.

(φ. 30^r-51^v) Κεκραγάρια: (φ. 30^r-39^r) «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ τῶν μεγάλων Κεκραγαρίων ὧν τὸ μὲν κείμενον σύνθεσις κυρίου Δαβίδ βασιλέως, τὸ δὲ μέλος σύνθεσις κυρίου Ἰωάννου τοῦ ἐκ Δαμασκοῦ· ἐξηγήθησαν αὐθις ὑπ' ἐμοῦ Ἀποστόλου <Κώνστα>, υἱοῦ Ἰωάννου ἱερέως», ἤχ. α'. Ἀρχ. Κύριε, ἐκέκραξα – Κατευθυνθήτω· ὅλοι οἱ ἤχοι, (φ. 39^r-51^v) «Ἔτερα συντετηγμένα τῶν μεγάλων <Κεκραγαρίων> μετὰ καλοπισμοῦ (!) παρὰ κύρ Ἰακώβου πρωτοψάλτου, ἐξηγήθησαν δὲ ὑπ' ἐμοῦ Ἀποστόλου <Κώνστα>». Ὅλοι οἱ ἤχοι.

2. (φ. 52^r-55^r) «Ἔτερα Κεκραγάρια φαλλόμενα τῷ Σαββάτῳ ἐσπέρας μετὰ τῶν ἀναστασίμων στιχηρῶν, σύνθεσις κύρ Πέτρου Πελοποννησίου· τὸ παρὸν ἤχ. α'». Ἀκολουθοῦν: (φ. 52^r) «Ταχὺς δρόμος· σύνθεσις κύρ Πέτρου Βυζαντίου», ἤχ. α'. Ἀρχ. Θεοῦ Κύριε, (φ. 53^r) «Ἀναστάσιμα», ἤχ. α'. Ἀρχ. Τὰς ἐσπερινὰς ἡμῶν εὐχάς, (φ. 54^r) «Τοῦ αὐτοῦ Πέτρου κατὰ ταχὺν τρόπον», ἤχ. α'. Ἀρχ. Τὰς ἐσπερινὰς ἡμῶν εὐχάς.

(φ. 55^r-84^v) Προσόμοια: (φ. 55^r-58^v) «Προσόμοια εἰρμολογικά· σύνθεσις κύρ Πέτρου Πελοποννησίου», ἤχ. α'. Ἀρχ. Τῶν οὐρανίων ταγματῶν, (φ. 58^v-59^v) «Ἔτερα ὅμοια κατὰ σύντομον τρόπον», ἤχ. β'. Ἀρχ. Τὸν πρὸ αἰῶνων ἐκ πατρός, (φ. 59^v-66^r) «Προσόμοια εἰρμολογικά», ἤχ. β'. Ἀρχ. Οἶκος τοῦ Εὐφραθᾶ, (φ. 66^r-67^v) «Προσόμοια εἰρμολογικά», ἤχ. δ'. Ἀρχ. Ὡς γενναῖον ἐν μάρτυσιν, (φ. 67^v-70^r) «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ τοῦ πλαγίου πρώτου ἤχου· τῷ Σαββάτῳ ἐσπέρας», ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. Κύριε ἐκέκραξα – Κατευθυνθήτω – Θεοῦ Κύριε, (φ. 70^r-71^r) «Ἔτερα ἴδια κατὰ σύντομον τρόπον», ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. Διὰ τοῦ τιμίου σου σταυροῦ, (φ. 71^r-74^r) «Προσόμοια εἰρμολογικά», ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. Χαίροις ἀσκητικῶν ἀληθῶς, (φ. 74^r-75^r) «Ἔτερα σύντομα», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. Νίκην ἔχων Χριστέ, (φ. 75^r-78^v) «Προσόμοια εἰρμολογικά», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. Ὅλην ἀποθέμενοι ἐν οὐρανοῖς, (φ. 78^v-80^r) «Ἔτερα σύντομα», ἤχ. βαρὺς. Ἀρχ. Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ Κυρίῳ, (φ. 80^r-82^v) «Ἔτερον», ἤχ. βαρὺς. Ἀρχ. Δόξα πατρί – Μήτηρ μὲν ἐγνώσθης, (φ. 82^v-83^r) «Ἔτερα ἴδια κατὰ σύντομον τρόπον», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Ἐσπερινὸν ὕμνον, (φ. 83^r-84^v) «Προσόμοια κατὰ εἰρμολογικὸν τρόπον», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Ὡ τοῦ παραδόξου θαύματος.

3. (φ. 85^r-90^r) «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ τῶν δοξαστικῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ· σύνθεσις ἐμοῦ Ἀποστόλου <Κώνστα> τοῦ ἰδίου γραφέως· μὴν Σεπτέμβριος, εἰς τὴν ἡ', τὸ Γεννέσιον (!) τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας· Δόξα καὶ νῦν», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. Σήμερον τοῖς νοεροῖς. Ἀκολουθοῦν δοξαστικά τῶν ἐξῆς ἑορτῶν: Ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ, «μετὰ τὴν ια' Ὀκτωβρίου, τῶν ἀγίων Πατέρων τῇ ἐρχομένῃ Κυριακῇ», ὁσίας Ματρώνης, ἀγ. Δημητρίου, Ταξιαρχῶν, Μνήμης Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, ἀγ. Νικολάου, ἀγ. Σπυριδωνος, Κυριακῆς πρὸ τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως.

(φ. 90^v-157^v) Ἰδιόμελα: (φ. 90^v-102^r) «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ τῆς ἐξηγήσεως τῶν μεγάλων ὥρων· σύνθεσις κὺρ Μανουήλ τοῦ Χρυσάφου, τῆ παραμονῆ τῶν Χριστουγέννων· στιχηρὰ ἰδιόμελα, φαλλόμενα εἰς τὴν ἀ΄ ὥραν», ἦχ. πλ. δ΄. Ἀρχ. *Βηθλεὲμ ἐτοιμάζου*, (φ. 102^r-110^r) «Ἔτερα ἰδιόμελα τῶν ὥρων, συντετημημένα... παρὰ κὺρ Ἰακώβου πρωτοφάλτου... τῆ παραμονῆ τῶν Χριστουγέννων...», (φ. 110^v-117^r) «Ἔτερα ἰδιόμελα τῶν ὥρων συντομότερα· σύνθεσις κάμου Ἀποστόλου <Κώνστα> τοῦ ἰδίου γραφέως...», (φ. 117^r-127^v) «Τῆ παραμονῆ τῶν ἀγίων Θεοφανείων, εἰς τὰς ὥρας ἰδιόμελα φαλλόμενα εἰς τὴν ἀ΄ ὥραν· σύνθεσις κὺρ Χρυσάφου τοῦ νέου», ἦχ. πλ. δ΄. Ἀρχ. *Σήμερον τῶν ὑδάτων*, (φ. 128^r-136^r) «Ἔτερα ἰδιόμελα τῶν ὥρων σύνθεσις κὺρ Ἰακώβου πρωτοφάλτου· ἐξηγήθησαν ὑπ’ ἐμοῦ Ἀποστόλου <Κώνστα>...», (φ. 136^r-158^r) «Ἔτερα ἰδιόμελα τῶν ὥρων κατὰ συντομότερον τρόπον· σύνθεσις ἐμοῦ Ἀποστόλου <Κώνστα> τοῦ ἰδίου γραφέως...». Ἀκολουθοῦν ἰδιόμελα τῶν ἐξῆς ἐορτῶν: (φ. 139^v) Θεοφανίων, (φ. 140^r) Συναξέως τοῦ Προδρόμου, (φ. 140^v) ἀγ. Ἀντωνίου, – ἀγ. Ἀθανασίου, (φ. 141^r) ἀγ. Εὐθυμίου, – ἀγ. Γρηγορίου, (φ. 141^v) Ἀνακομιδῆς λειψάνων Ἰωάννου Χρυσοστόμου, (φ. 142^r) Ὑπαπαντῆς, (φ. 142^v) ἀγ. Χαραλάμπους, (φ. 143^r) Εὐρέσεως κεφαλῆς Τιμίου Προδρόμου, – ἀγ. Γερασίμου, (φ. 143^v) Τεσσαράκοντα μαρτύρων, – Εὐαγγελισμοῦ, (φ. 144^r) ἀγ. Γεωργίου, (φ. 144^v) ἀποστόλου Μάρκου, – Ἀνακομιδῆς λειψάνων ἀγ. Ἀθανασίου, (φ. 145^r) ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, (φ. 145^v) Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, (φ. 146^r) Γενεσίου Προδρόμου, (φ. 148^v) ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου, (φ. 150^r) Καταθέσεως τιμίας Ἐσθῆτος, (φ. 150^v) ἀγ. Εὐφημίας, (φ. 151^r) προφήτου Ἡλίου, (φ. 151^v) Κοιμήσεως ἀγ. Ἄννης, (φ. 152^r) ἀγ. Παρασκευῆς, – ἀγ. Παντελεήμονος, (φ. 152^v) ἀγ. Μακκαβαίων, (φ. 153^r) Μεταμορφώσεως, (φ. 153^v) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, (φ. 157^v) Ἀποτομῆς Προδρόμου.

(φ. 158^r-159^r) «Τὸ τῆς Εἰσόδου· ἐξήγησις ἐκ τοῦ παλαιοῦ», ἦχ. β΄. Ἀρχ. *Φῶς ἰλαρόν*, – (φ. 159^r-162^r) «Χαιρετισμὸς τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ πρὸς τὴν Παρθένον Μαριάμ· ὀκτάηχον, σύνθεσις κὺρ Πέτρου Μπερεκέτη», ἦχ. ἀ΄. Ἀρχ. *Θεοτόκε Παρθένε*, – (φ. 162^r-166^r) «Ἀπόστιχα προσόμοια κατὰ σύντομον τρόπον· σύνθεσις κὺρ Πέτρου λαμπαδαρίου τοῦ Βυζαντίου κατ’ ἦχον», ἦχ. ἀ΄. Ἀρχ. *Τῶν οὐρανίων ταγμάτων*. Καὶ τὰ ὑπόλοιπα κατὰ ἦχο.

(φ. 167^r-175^v) «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ τῶν ἀποστίχων τῶν ἀνα(στα)σίμων, τῷ Σαββάτῳ ἐσπέρας φαλλόμενα, κατὰ τὸ ἴδιον ὕφος τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας· σύνθεσις κὺρ Πέτρου Πελοποννησίου», ἦχ. ἀ΄. Ἀρχ. *Τῷ πάθει σου Χριστέ, παθῶν ἡλευθερώθημεν* ὅλοι οἱ ἦχοι.

(φ. 175^v-194^r) «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ τῶν δοξαστικῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ τῶν ἀποστίχων κατὰ εἰρμολογικὸν τρόπον· μὴν Σεπτέμβριος, εἰς τὴν ἀ΄, μνήμη τοῦ ἀγίου Συμεῶν τοῦ Στυλίου». Ἀρχ. *Ὅσιε πάτερ*.

- (φ. 196^r) «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ τῆς τάξεως τοῦ μεσονυκτικοῦ τῆς Κυριακῆς κατὰ τὸ σύνθησις τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας. Εἰσερχομένου τοῦ ἱερέως ἐν τῷ ναῷ, λέγει τοῦτο». Ἀρχ. *Εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκόν σου.*
- (φ. 196^v-197^r) «Σύνθεσις κὺρ Πέτρου λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου», ἦχ. πλ. β'. Ἀρχ. *Ἄξιόν ἐστιν.*
- (φ. 197^r) «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ τῆς τάξεως τοῦ Ὁρθρου, ὅταν εἶναι Κυριακῆ». Ἀρχ. *Ἄρχεται ὁ μέλων (!) ἱερουργῆσαι ἱερεῦς.*
- (φ. 197^v-204^v) «Ἀναστάσιμα ἀπολυτίκια σὺν Θεῷ ἀγίῳ κατ' ἦχον», ἦχ. α'. Ἀρχ. *Τοῦ λίθου σφραγισθέντος.*
- (φ. 204^v) «Νουθεσία περὶ τῶν ἑορτῶν ἀπάντων, εἰς πόσας τάξεις εἰσίν». Ἀρχ. *Γίνωσκε δὲ ὅτι πᾶσαι αἱ ἑορταί.*
- (φ. 204^v-209^r) «Ἴδου λοιπὸν καὶ τὰ θεοτοκία τῶν ὀκτῶ ἡχῶν», ἦχ. α'. Ἀρχ. *Τοῦ Γαβριὴλ φθεγξαμένου σοι.*
- (φ. 209^r-211^r) «Ἔτερα Θεὸς Κύριος μετὰ τῶν καθισμάτων αὐτῶν, κατὰ ταχὺν τρόπον· σύνθεσις τοῦ αὐτοῦ κὺρ Πέτρου», ἦχ. α'. Ἀρχ. *Θεὸς Κύριος.*
- (φ. 211^r-212^r) «Ἐκ τοῦ κὺρ Πέτρου λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου», ἦχ. πλ. α'. Ἀρχ. *Εὐλογητὸς εἶ Κύριε,* (φ. 212^r) «Ἔτερα συντομότερα», ἦχ. πλ. α', (φ. 213^r) «Ἔτερα κατὰ μαρτυρικὸν (!) ὕφος εἰρομολογικά», ἦχ. πλ. α'.
- (φ. 214^r-223^v) «Αἵτησις παρὰ τοῦ ἱερέως· ἦτα (!) ὁ καλονάρχος στέκοντας μέσον τῆς ἐκκλησίας διαβάζῃ τὴν ὑπακοήν, ἦτα (!) στέκοντας καλοναρχᾶ τὰ ἀντίφωνα τοῦ τυχόντος ἡχου», ἦχ. α'. Ἀρχ. *Ἐν τῷ θλίβεσθαί με.*
- (φ. 223^v-225^v) «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ τῆς τάξεως τοῦ Ὁρθρου εἰς τὴν δεσποτικὴν καὶ θεομητορικὴν ἑορτήν». Ἀρχ. *Μετὰ τὸν ἐξάψαλμον.*
- (φ. 226^r-227^v) «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ τῆς τάξεως τοῦ Ὁρθρου εἰς τὰς ἑορτὰς τῶν ἀγίων». Ἀρχ. *Ἐν δὲ τῷ Ὁρθρῳ, μετὰ τὸν ἐξάψαλμον.*
- (φ. 227^v-257^v) Πολυέλαιοι: (φ. 227^v-233^r) «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ τῶν πολυελέων· ὁ παρὼν σύνθεσις κὺρ Δανιὴλ πρωτοφάλτου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας», ἦχ. δ'. Ἀρχ. *Δοῦλοι Κύριον.* Ἀκολουθοῦν σύνθεσις τῶν: (φ. 233^r-235^r) Πέτρου Πελοποννησίου, ἦχ. δ', (φ. 235^r-241^r) Πέτρου Πελοποννησίου, ἦχ. πλ. α', (φ. 241^r-246^v) Πέτρου Πελοποννησίου, ἦχ. βαρὺς, (φ. 246^v-251^r) «Ἔτερος πολυέλεος ψαλλόμενος εἰς τὰς ἑορτὰς τῆς Θεοτόκου· σύνθεσις κὺρ Πέτρου καλουμένου Μπερεκέτη καὶ ἐξήγησις ἐμοῦ τοῦ ἰδίου γραφέως [Ἀποστόλου Κώνστα]», ἦχ. δ'. Ἀρχ. *Λόγον ἀγαθόν,* (φ. 251^r-257^v) «Ἔτερος σύνθεσις κὺρ Γεωργίου τοῦ Κρητός», ἦχ. βαρὺς. Ἀρχ. *Λόγον ἀγαθόν.*

(φ. 257^v-267^r) «Μετὰ τὸν πολυέλεον, αἵτησις, ἦτα ἄρχεται ἡ τρίτη στιχολογία τῶν καθισμάτων, ἦτα εὐθὺς τὸ Ἐκ νεώτητός μου, ἦτα ὁ στίχος· αἵτησις, ἦτα τὸ πασαπνοάριον τοῦ Ὅρθρου· τὸ παρὸν σύνθεσις κύρ Πέτρου λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου, τὸ μεγάλο (sic)», ἦχ. πλ. β'. Αρχ. *Πᾶσα πνοή*. Ἀκολουθοῦν συνθέσεις τῶν: (φ. 259^v) Πέτρου Πελοποννησίου, ἦχ. πλ. β', (φ. 261^r) Πέτρου Πελοποννησίου, ἦχ. πλ. δ', (φ. 262^v) Ἀποστόλου Κώνστα («σύνθεσις κάμου»), «ἦχ. κύριος κατὰ ὀργανικὸν τρόπον», ἦχ. α', (φ. 263^v) «Ἔτερον», ἦχ. πλ. α', (φ. 264^v) «Ἔτερον», ἦχ. δ', (φ. 266^r) ἦχ. βαρύς.

(φ. 267^v) «Μετὰ τὸ πασαπνοάριον τοῦ Ὅρθρου, τὸ Ἐλέησόν με ὁ Θεός».

4. (φ. 268^r-303^r) «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ πάντων τῶν προσομοίων τῶν ὠδῶν, συνετέθησαν δὲ παρὰ κύρ Πέτρου καὶ πρωτοφάλτου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας τοῦ Βυζαντίου· τὸ παρὸν τῆς ὀκτωήχου, ὠδὴ α'», ἦχ. α'. Αρχ. *Σοῦ ἡ τροπαιοῦχος*.

(φ. 303^v-316^r) «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ τῶν Καταβασίων ὕμνων τοῦ ἐνιαυτοῦ· σύνθεσις κύρ Πέτρου λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου, ὠδὴ α'», ἦχ. α'. Αρχ. *Πεποικιλμένη*. Ἀκολουθοῦν Καταβασίαι τῶν ἐξῆς ἑορτῶν: (φ. 305^r) Χριστουγέννων, ὠδὴ α', ἦχ. α', (φ. 307^v) Θεοφανίων, ὠδὴ α', ἦχ. β', (φ. 310^r) Ὑπαπαντῆς, ὠδὴ α', ἦχ. γ', (φ. 312^v) Εὐαγγελισμοῦ, ὠδὴ α', ἦχ. δ', (φ. 313^v) Εἰσοδίων (χωρὶς ἐνδειξῆ ἦχου). – Μεταμορφώσεως, ὠδὴ α', ἦχ. δ', (φ. 314^v) Ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ, ὠδὴ α', ἦχ. πλ. δ'.

(φ. 316^r-319^r) «Τὰς Κυριακὰς μετὰ τὸ ἑωθινὸν εὐαγγέλιον τοῦ Ὅρθρου· Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι, ἦτα (!) οἱ ψάλλται τὸ παρὸν δίχορον», ἦχ. β'. Αρχ. *Ἐλεήμων (!) ἐλέησόν με ὁ Θεός*.

(φ. 319^r-321^r) «Τιμωτέραι σὺν Θεῷ ἀγίῳ κατὰ εἰρμολογικὸν τρόπον· σύνθεσις κύρ Πέτρου λαμπαδαρίου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας τοῦ Πελοποννησίου», ἦχ. α'. Αρχ. *Τὴν Τιμωτέραν*.

(φ. 321^r-322^r) «Μετὰ τὴν Τιμωτέραν ἡ Καταβασία· αἵτησις Ἅγιος Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ εὐθὺς τὰ Ἐξαποστειλάρια· σύνθεσις κύρ Πέτρου λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου, προσόμοια τῶν Ἐξαποστειλαρίων», ἦχ. β'. Αρχ. *Τοῖς μαθηταῖς συνέλθωμεν*.

(φ. 322^v-338^r) «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ τῶν Πασαπνοαρίων τῶν αἰνῶν· τὸ παρὸν (!) σύνθεσις κύρ Χρυσάφου τοῦ νέου κατ' ἦχον», ἦχ. α'. Αρχ. *Πᾶσα πνοή* ὅλοι οἱ ἦχοι.

(φ. 338^v-347^v) «Ἔτερα πασαπνοάρια τῶν αἰνῶν μετὰ τῶν ἀναστασίμων στιχηρῶν αὐτῶν κατὰ ταχὺν τρόπον· σύνθεσις Πέτρου Πελοποννησίου». Ὅλοι οἱ ἦχοι.

(φ. 348^r-368^r) «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ τῶν δοξαστικῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ τῶν αἰνῶν· μὴν Σεπτέμβριος εἰς τὴν ἡ', τὸ Γεννέσιον τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας· Δόξα καὶ νῦν», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. *Αὕτη ἡμέρα Κυρίου.*

(φ. 368^r-397^v) Ἐωθινά: (φ. 368^r-384^v) «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ τῶν μεγάλων ἑωθινῶν· σύνθεσις κὺρ Ἰωάννου τοῦ Γλυκῦ· ἐξηγήθησαν δὲ ὑπ' ἐμοῦ Ἀποστόλου <Κώνστα>, υἱοῦ Ἰωάννου ἱερέως καὶ νομοφύλακος ἐκ στόματος Πέτρου πρωτοφάλτου· ἑωθινὸν α'», ἤχ. α'. Ἀρχ. *Εἰς τὸ ὄρος.* Ἀνθολογοῦνται τὰ ια' ἑωθινά, (φ. 385^r-393^v) «Ἔτερα ἑωθινά σὺν Θεῷ ἀγίῳ ἅτινα συνετέθησαν αὐθις μετὰ καλοπισμοῦ (!) παρὰ κὺρ Ἰακώβου καὶ πρωτοφάλτου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας...». Ἀνθολογοῦνται τὰ ια' ἑωθινά, (φ. 393^v-397^v) «Ἔτερα... σύνθεσις ἐμοῦ Ἀποστόλου Κώνστα Χίου τοῦ ἰδίου γραφέως...». Ἀνθολογοῦνται τὰ ια' ἑωθινά.

(φ. 398^r-453^v) «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ τῶν δοξολογιῶν ὕμνων· αἱ παροῦσαι σύνθεσις κὺρ Πέτρου λαμπαδαρίου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας τοῦ Πελοποννησίου· ἡ παροῦσα ἤχ. α', τετραφώνος α'». Ἀρχ. *Δόξα σοι τῷ δεῖξαντι τὸ φῶς.* Ἀκολουθοῦν συνθέσεις τῶν: (φ. 399^v) Ἀποστόλου Κώνστα («τοῦ γραφέως ἐμοῦ»), ἤχ. α', (φ. 401^r) Πέτρου λαμπαδαρίου Πελοποννησίου, ἤχ. α', (φ. 402^v) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, ἤχ. α', (φ. 404^v) Πέτρου Πελοποννησίου, «κατὰ ταχὺν τρόπον», ἤχ. α', (φ. 405^v) Πέτρου Πελοποννησίου, «εἰρμολογική», ἤχ. β', (φ. 407^v) Ἀποστόλου Κώνστα («σύνθεσις ἐδική μου»), ἤχ. β', (φ. 409^r) «ὁμοία κατὰ ταχὺν τρόπον», ἤχ. β', (φ. 410^r) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, «εἰρμολογική», ἤχ. β', (φ. 412^r) Πέτρου Πελοποννησίου, «κατὰ σύντομον τρόπον», ἤχ. β', (φ. 413^r) Πέτρου Πελοποννησίου, «εἰρμολογική», ἤχ. γ', (φ. 415^r) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, ἤχ. γ', (φ. 416^v) «σύντομος» Πέτρου Πελοποννησίου, ἤχ. γ', (φ. 417^v) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, «εἰρμολογική», ἤχ. δ', (φ. 419^r) Πέτρου Πελοποννησίου, ἤχ. δ', (φ. 420^v) Πέτρου Πελοποννησίου, ἤχ. δ', (φ. 421^v) Μπαλασίου ἱερέως, ἤχ. πλ. α', (φ. 423^v) Ἀποστόλου Κώνστα («σύνθεσις ἐμοῦ»), ἤχ. πλ. α', (φ. 425^r) «ἐτέρα εἰς τὸ ἴδιον μέλος κατὰ ταχὺν τρόπον», ἤχ. πλ. α', (φ. 426^r) Πέτρου λαμπαδαρίου Πελοποννησίου, «σύντομος», ἤχ. πλ. α', (φ. 427^v) «Εἰρμολογική κὺρ Ἰακώβου», ἤχ. πλ. α', (φ. 429^r) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, ἤχ. πλ. β', (φ. 430^v) Πέτρου Πελοποννησίου, ἤχ. πλ. β', (φ. 432^r) Ἀποστόλου Κώνστα («ἐδική μου»), ἤχ. πλ. β', (φ. 433^v) «σύντομος», ἤχ. πλ. β', (φ. 435^r) Πέτρου Πελοποννησίου, ἤχ. πλ. β', (φ. 436^r) Δανιὴλ πρωτοφάλτου, «εἰρμολογική», ἤχ. βαρῦς, (φ. 437^v) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, ἤχ. βαρῦς, (φ. 439^r) Ἀποστόλου Κώνστα («ἐτέρα σύνθεσις ἐδική μου»), ἤχ. βαρῦς, (φ. 442^r) τοῦ ἰδίου («ἐτέρα σύντομος ἐδική μου»), ἤχ. βαρῦς, (φ. 443^r) Πέτρου λαμπαδαρίου

Πελοποννησίου, ἤχ. βαρύς, (φ. 444^v) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, ἤχ. πλ. δ', (φ. 446^r) Πέτρου Πελοποννησίου, ἤχ. πλ. δ', (φ. 447^r) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, «εἰρμολογική», ἤχ. πλ. δ', (φ. 449^r) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἤχ. βαρύς, (φ. 450^v) «τοῦ αὐτοῦ [Γρηγορίου λαμπαδαρίου]», ἤχ. πλ. β', (φ. 452^r) «τοῦ αὐτοῦ», ἤχ. πλ. α'.

(φ. 454^r-455^r) «Ἀσματοικὸν τῆς δοξολογίας εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ· ἐξήγησις ἐκ τοῦ παλαιοῦ ὑπ' ἐμοῦ Ἀποστόλου Χίου Κώνστα τοῦ ἰδίου γραφέως· ὁ δεξιὸς χορὸς ἄρχεται μετὰ τὴν δοξολογίαν», ἤχ. δ'. Ἀρχ. Ἄγιος ὁ Θεός.

(φ. 455^v-465^v) «Ὅταν λαμβάνη καιρὸν ὁ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ ἱερουργῆσαι· φήμη παλαιά, σύνθεσις κὺρ Ἰωάννου μαῖστορος καλουμένου Κουκουζέλη, ἐξηγήθη δὲ ὑπ' ἐμοῦ Ἀποστόλου <Κώνστα> Χίου τοῦ ἰδίου γραφέως», ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. Τὸν δεσπότην. Ἀκολουθοῦν: (φ. 458^r) «Ἔτερον μάθημα θεοτοκίον· σύνθεσις κὺρ Δανιὴλ πρωτοφάλτου», ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. Χαίρε κατάρας, (φ. 461^r) τῶν Χριστουγέννων «κὺρ Ἰωάννου Κουκουζέλη· τὸ κράτημα κὺρ Ἰωάννου πρωτοφάλτου», ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ τῷ ἐκ παρθένου, (φ. 463^v) Πέτρου Βυζαντίου, ἤχ. α'. Ἀρχ. Ἐπίβλεψον ἐν εὐμενείᾳ.

(φ. 466^r-471^v) «Ἀρχὴ σὺν Θ(ε)ῷ ἀγίῳ τῆς τάξεως τῆς θείας καὶ ἱερᾶς Λειτουργίας, τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσσοστόμου μετὰ τὰ εἰρηνικά (!), ὅταν εἶναι ἑορτάσιμος ἡμέρα, φάλλονται τυπικά· συνετέθησαν δὲ παρὰ κὺρ Πέτρου λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Ἀμήν· εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον.

(φ. 472^r-474^r) Κοντάκια τῶν μεγάλων ἑορτῶν: «Μὴν Σεπτέμβριος εἰς τὴν ἡ', τὸ Γεννέσιον τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας· κοντάκιον», ἤχ. δ'. Ἀρχ. Ἰωακείμ καὶ Ἄννα ὀνειδισμοῦ.

(φ. 474^v-476^v) «Τὰς δὲ Κυριακὰς καὶ ἑορτασίμους ἡμέρας, φάλλονται τὰ παρὸν (!)· σύνθεσις κὺρ Πέτρου λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου τὸ πρῶτον», ἤχ. β'. Ἀρχ. Ἀμήν· ἅγιος ὁ Θεός.

(φ. 476^v-478^v) «Εἰς τὰς δεσποτικὰς ἑορτὰς ὅταν δὲν ἔχουν Τρισάγιον», ἤχ. α'. Ἀρχ. Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε.

(φ. 481^r-490^r) «Ἀρχὴ σὺν Θ(ε)ῷ ἀγίῳ πάντων τῶν νέων Χερουβικῶν ὕμνων· τὰ παρόντα σύνθεσις κὺρ Πέτρου λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου, τὰ ἀνέκδοτα». Ἀρχ. Οἱ τὰ χερουβίμ· ὄλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 490^v-498^r) «Ἔτερα χερουβικά τῶν Κυριακῶν, σύνθεσις τοῦ αὐτοῦ κὺρ Πέτρου λαμπαδαρίου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας τοῦ Πελοποννησίου κατ' ἤχον· τὸ παρὸν ἤχ. α'». Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 498^r-504^v) «Ἔτερα χερουβικά

σὺν Θεῷ ἁγίῳ, σύνθεσις κὺρ Πέτρου πρωτοψάλτου τοῦ Βυζαντίου, κατ' ἤχον· τὸ παρὸν ἤχ. α'». Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 504^v-506^v) «Ἔτερα χερουβικά συντομα τῆς ἐβδομάδος· σύνθεσις κὺρ Πέτρου λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου· τὸ παρὸν ἤχ. α'». – (φ. 506^v-508^v) «Ἔτερα χερουβικά τῆς ἐβδομάδος, τάξις β'· σύνθεσις τοῦ αὐτοῦ Πέτρου Πελοποννησίου, ἤχ. α'». – (φ. 508^v-509^r) «Ἐδικὸν μου [Ἀποστόλου Κώνστα] μέσος τοῦ τετάρτου».

(φ. 509^r-511^r) «Εἰς τὴν Λειτουργίαν τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου· ἐξήγησις ἐκ τοῦ παλαιοῦ», ἤχ. β'. Ἀρχ. Ἄγιος ἅγιος ἅγιος.

(φ. 511^{r-v}) «Εἰς τὴν Λειτουργίαν τοῦ Χρυσοστόμου τὸ συνηθισμένον», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. Ἄξιόν ἐστιν.

(φ. 512^r-534^v) Κοινωνικά τῶν Κυριακῶν: (φ. 512^r-516^r) «Ἀρχὴ σὺν Θε(ε)ῷ ἁγίῳ πάντων τῶν Κοινωνικῶν ὕμνων τῶν Κυριακῶν τῶν νέων ποιητῶν· τὰ παρόντα σύνθεσις κὺρ Δανιὴλ πρωτοψάλτου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, κατ' ἤχον· ἤχ. α'». Ἀρχ. Αἰνεῖτε τὸν Κύριον· ὅλοι οἱ ἤχοι, (φ. 516^r-520^v) «Ἔτερα σύνθεσις κὺρ Πέτρου λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου· τὰ ἀνέκδοτα». Ὅλοι οἱ ἤχοι, (φ. 520^v-525^v) «Ἔτερα Κοινωνικά σὺν Θεῷ ἁγίῳ τῶν Κυριακῶν· σύνθεσις κὺρ Πέτρου πρωτοψάλτου τοῦ Βυζαντίου...». Ὅλοι οἱ ἤχοι, (φ. 525^v-526^v) «Ἔτερα Κοινωνικά, πρώτη πρώτη σύνθεσις τοῦ αὐτοῦ, κὺρ Πέτρου λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου», (φ. 526^v-529^v) «Ἔτερα Κοινωνικά τῶν Κυριακῶν κατ' ἤχων (!), σύνθεσις τοῦ αὐτοῦ κὺρ Πέτρου λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου...». Ὅλοι οἱ ἤχοι, (φ. 530^r-532^r) «Ἔτερα κοινωνικά σύνθεσις κὺρ Πέτρου Πελοποννησίου...». Ὅλοι οἱ ἤχοι, (φ. 532^v-534^v) «Ἐδικά μου [Ἀποστόλου Κώνστα], ἤχ. κύριος α'». Ἀκολουθοῦν Κοινωνικά στοὺς ἤχους β' καὶ γ'.

(φ. 535^r-546^r) «Ἀρχὴ σὺν Θε(ε)ῷ ἁγίῳ τῶν Κοινωνικῶν ὕμνων πάντων τῶν νέων ποιητῶν, τῆς ἐβδομάδος· τὸ παρὸν σύνθεσις κὺρ Πέτρου λαμπαδαρίου τῆς τοῦ Χρ(ιστ)οῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας τοῦ Πελοποννησίου· τῆ Δευτέρᾳ», ἤχ. α'. Ἀρχ. Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους. Ἀκολουθοῦν, κατὰ Κοινωνικά, συνθέσεις τῶν: (φ. 535^v) Πέτρου Πελοποννησίου («τοῦ αὐτοῦ»), ἤχ. α', (φ. 535^v) Δανιὴλ πρωτοψάλτου, ἤχ. πλ. β'. – Εἰς μνημόσυνον: (φ. 536^v) Μανουὴλ πρωτοψάλτου, ἤχ. α', (φ. 537^r) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἤχ. γ', (φ. 537^v) Ἀποστόλου Κώνστα («σύνθεσις κάμου»), ἤχ. δ', (φ. 538^r) Πέτρου Πελοποννησίου, ἤχ. βαρὺς, (φ. 538^v) Δανιὴλ πρωτοψάλτου, ἤχ. βαρὺς, (φ. 538^v) Πέτρου λαμπαδαρίου Πελοποννησίου, ἤχ. πλ. δ', (φ. 539^r) Μανουὴλ Χρυσάφη «παλαιὸν μέλος», ἤχ. γ'. – Ποτήριον: (φ. 540^v) Πέτρου Πελοποννησίου, ἤχ. α', (φ. 541^r) Πέτρου Πελοποννησίου, ἤχ. δ', (φ.

541^v) Δανιήλ πρωτοψάλτου, ἤχ. δ', (φ. 542^r) Πέτρου λαμπαδαρίου Πελοποννησίου, ἤχ. δ'. – *Εἰς πᾶσαν*: (φ. 542^v) Πέτρου Πελοποννησίου, ἤχ. α', (φ. 543^r) ἤχ. πλ. β', (φ. 543^v) «τοῦ αὐτοῦ», ἤχ. πλ. δ', (φ. 544^v) Δανιήλ πρωτοψάλτου, ἤχ. πλ. δ'. – *Σωτηρίαν*: (φ. 544^r) Πέτρου λαμπαδαρίου Πελοποννησίου, ἤχ. πλ. α'. – *Μακάριοι*: (φ. 545^r) ἤχ. πλ. α', (φ. 545^v) Ἀποστόλου Κώνστα («ἐδικόν μου»), ἤχ. πλ. δ'.

(φ. 547^r-569^r) «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἁγίῳ πάντων τῶν νέων ποιητῶν τῶν Κοι<νω>νικῶν ὕμνων τοῦ ἐνιαυτοῦ· μὴν Σεπτέμβριος, εἰς τὴν α' ἀρχὴ τῆς ἰνδίκτου καὶ μνήμη τοῦ ἁγίου Συμεῶν τοῦ Στυλίου· σύνθεσις κῦρ Γεωργίου τοῦ Κριτός (!)», ἤχ. α'. Ἀρχ. *Εὐλόγησον τὸν στέφανον*.

(φ. 575^r-592^r) <Τριώδιον>: «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἁγίῳ τῇ Κυριακῇ τοῦ Τελῶνου καὶ τοῦ Φαρισαίου· στιχηρὰ ἰδιόμελα φαλλόμενα μετὰ τὰ ἀναστάσιμα τοῦ τυχόντος ἤχου», ἤχ. α'. Ἀρχ. *Μὴ προσευξώμεθα, τέλ. (ἀτελ.)* [Κυριακῇ τῆς Τυρινῆς. Ἑσπέρας] εἰς τὸν στίχον ἰδιόμελον δ' *Ἐλαμψεν ἡ χάρις σου Κύριε... τὰς ψυχὰς ἡμῶν*.

(φ. 593^{r-v}) «Στίχοι φαλλόμενοι εἰς τὴν πρώτην ὥραν», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. *Τὸ πρωὶ εἰσάκουσον τῆς φωνῆς μου*.

(φ. 594^r-605^v) «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἁγίῳ τῆς τάξεως τοῦ μεγάλου ἀποδείπνου κατὰ τὸ σύνθηρες τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας· ὁ δεξιὸς χορὸς, στάσις α'», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. *Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός*.

(φ. 606^r-619^v) «Εἰς τὸν Ἀκάθιστον ὕμνον, τὰς Παρασκευὰς ἑσπέρας ψάλλεται ὁ παρὼν κανὼν μετὰ τὸ Ἄξιόν ἐστιν· ᾠδὴ α'», ἤχ. δ'. Ἀρχ. *Ἀνοιξω τὸ στόμα μου, τέλ. (ἀτελ.)* («Εἰς τὰς ἀγριπνοίας (!) μάθημα, οἶκος, θεοτοκίον· ἤχος πλ. α'»). Ἀρχ. *Κήρυκες θεοφόροι...* Ἀλληλουῖα.

(φ. 623^r-662^r) <Τριώδιον>: «Τῷ Σαββάτῳ τῆς α' ἐβδομάδος, πρωὶ εἰς τοὺς αἴνους· Δόξα», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. *Ἁγιωσύνης δωρεά. Σὲ ὀρισμένα σημεῖα* (π.χ. φ. 627^v, 630^v, 637^v, 641^v-642^r, 647^v-648^r, 661^r-662^r) σημειώνεται μόνο τὸ ἀρχικὸ γράμμα (χωρὶς σημειογραφία ἢ στίχους), (φ. 663^r-683^v) «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἁγίῳ τῆς τάξεως τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος· τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ Δευτέρᾳ μετὰ τὸν ἐξάψαλμον, ἐξήγησις ἐκ τοῦ παλαιοῦ», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Ἀλληλουῖα – Ἰδοὺ ὁ νυμφίος*.

(φ. 684^r-699^r) «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἁγίῳ τῆς ἀκολουθείας (!) τῶν ἁγίων καὶ σωτηριωδῶν φοικτῶν Παθῶν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τὸν ἐξάψαλμον τὸ Ἀλληλουῖα, Ὅτε οἱ ἐνδοξοὶ μ(α)θ(ηταί)· ἦτα (!) ἀντίφωνον α'», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Ἀρχοντες λαῶν συνήχθησαν*.

(φ. 699^r-723^v) Ἰδιόμελα: (φ. 699^r-710^v) «Τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ Παρασκευῇ

εις τὰς ὥρας· στιχηρὰ ἰδιόμελα ψαλλόμενα εἰς τὴν ἀΐωσαν· σύνθεσις κὺρ Χρυσάφου τοῦ νέου», ἤχ. πλ. δ΄. Ἀρχ. Σήμερον τοῦ ναοῦ, (φ. 710^v-717^v) «Ἔτερα ἰδιόμελα τῶν ὥρῶν, συντετριμμένα μετὰ καλοπισμοῦ (!) παρὰ κὺρ Ἰακώβου πρωτοφάλτου...», (φ. 717^v-720^v) «Ἔτερα ἰδιόμελα συντομότερα τῶν προτέρων...», (φ. 720^v-723^v) «Τῆ ἀγία καὶ μεγάλη Παρασκευῆ ἐσπέρας· ἰδιόμελα τὸ Πᾶσα ἢ κτίσις· Λαὸς δυσσεβῆς· Σήμερον σὲ θεωροῦσα· Ἐπὶ ξύλου βλέπουσα· ἦτα (!) τὰ παρῶν (!) ἰδιόμελα», ἤχ. πλ. δ΄. Ἀρχ. Σήμερον ὁ δεσπότης.

(φ. 723^v-732^r) «Τῷ ἀγίῳ καὶ μεγάλῳ Σαββάτῳ εἰς τὸν Ὁρθρον, μετὰ τὸν Ἐξάψαλμον Θ(εὸ)ς Κύριος· ἤχ. β΄ ἦτα (!) τὰ παρόντα τροπάρια», ἤχ. β΄. Ἀρχ. Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ.

(φ. 733^r-767^v) «Πεντηκοστάριον σὺν Θεῷ ἀγίῳ τῆ ἀγία καὶ μεγάλη Κυριακῆ τοῦ Πάσχα ἔν τε τῷ Ὁρθρῳ λειτουργία καὶ Ἑσπερινῷ ἐκ τοῦ παλαιοῦ», ἤχ. πλ. ἀ΄. Ἀρχ. Χριστὸς ἀνέστη. Ἀναλυτικά: (φ. 741^v) Κυριακῆ τοῦ Θωμᾶ, (φ. 746^v) Κυριακῆ τῶν Μυροφόρων, (φ. 748^r) Κυριακῆ τοῦ Παραλύτου, (φ. 749^v) Τετάρτη τῆς Μεσοπεντηκοστῆς, (φ. 752^v) Κυριακῆ τῆς Σαμαρειτίδος, (φ. 754^v) Κυριακῆ τοῦ Τυφλοῦ, (φ. 757^r) Πέμπτη τῆς Ἀναλήψεως, (φ. 761^r) Κυριακῆ τῶν Πατέρων, (φ. 767^r) Κυριακῆ τῶν ἀγ. Πάντων.

Σημειογραφία ἐξηγητική.

Ἄγγραφα φύλλα: 1^r-5^v, 166^v, 194^v-195^v, 479^r, 480^{r-v}, 565^{r-v} (χωρὶς ἀπώλεια κειμένου), 569^v-574^r, 592^v, 620^r-622^r, 661^{r-v}, 662^v, 732^v, 768^r-770^v.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, υπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημα: α) λέων (π.χ. φ. 9 καὶ 10) καὶ γράμματα F A G (π.χ. φ. 11), β) λέων (π.χ. φ. 14 καὶ 21) καὶ γράμματα V C (π.χ. φ. 15 καὶ 20), γ) γράμματα N B (π.χ. φ. 108 καὶ 115) καὶ λέων (π.χ. φ. 109 καὶ 114), δ) θυρεὸς (π.χ. φ. 220 καὶ 227) καὶ ἀετὸς μὲ γράμματα G F A (π.χ. φ. 221 καὶ 226), ε) γράμματα P G (π.χ. φ. 316 καὶ 323) καὶ λέων (π.χ. φ. 317 καὶ 322).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×4-2 (2· ἐξέπεσε τὸ 1^ο-2^ο φύλ. τοῦ τεύχους, χωρὶς ἀπώλεια κειμένου: προφανῶς ἄγγραφα φύλ.), 1×6-3 (5· ἐξέπεσε τὸ 4^ο-6^ο φύλ., χωρὶς ἀπώλεια κειμένου: προφανῶς ἄγγραφα, ὅπως καὶ τὰ πρῶτα φύλλα τοῦ τεύχους), 5×8 (45), 1×6 (51), 14×8 (163), 1×4-1 (166· σχισμένο τὸ τελευταῖο φύλλο τοῦ τεύχους, ἀπὸ τὸ ὅποιο σώζεται μόνο μικρὸ μέρος, κοντὰ στὴ ραφή, μὲ τὴν ἀρίθμηση 21), 3×8 (190), 1×4 (194), 1×2-1 (195· ἐξέπεσε τὸ 2^ο φύλ., χωρὶς ἀπώλεια κειμένου), 16×8 (323), 1×8-1 (330· ἐξέπεσε τὸ 7^ο φύλ., χωρὶς ἀπώλεια κειμένου), 2×8 (346), 6 (352), 23×8 (536), 4 (540), 3×8 (564), 1×10 (574· τὸ πρῶτο [565] καὶ τὸ τελευταῖο [574] φύλλο τοῦ τεύχους ἀποτελοῦν ἓνα μτγν. πρόσθετο δίφυλλο, διαφορετικοῦ τύπου ἀπὸ τὰ ὑπόλοιπα: γι' αὐτὸ ἡ ἀρίθμηση

48, σημειωμένη στο φ. 573^v), 23×8 (758), 1×10-1 (767· εξέπεσε το 2^ο φύλ., χωρίς απώλεια κειμένου), 1×8-5 (770· εξέπεσε το 4^ο-8^ο φύλ., χωρίς απώλεια κειμένου).

Τριπλή αρίθμηση τευχών με άραβ. ψηφία από το ίδιο χέρι στην έσωτ. γωνία του κάτω περιθωρίου του τελευταίου verso κάθε τεύχους: α) 2 έως 24 (φ. 13-194). Αρίθμηση με μαύρο μελάνι· αποτυπώνεται επίσης στην έσωτ. γωνία του επόμενου φύλλου του κώδικα. Η αρίθμηση του πρώτου τεύχους -φ. 6-13- παραλείπεται, ή άρ. του 9^{ου} τχ (φ. 52-59) δέν διακρίνεται λόγω ξακρίσματος, ενώ δύο διαδοχικά τεύχη φέρουν άρ. 21 (βλ. φ. 164-166 +1 τμήμα έκπεσόντος φύλλου και φ. 167-174). Το φ. 195 είναι το 1^ο φύλ. ενός δυαδίου χ. άρ. (το 1^ο φύλ. άγραφο, το 2^ο εξέπεσε), β) 3 έως 48 (φ. 212-574). Αρίθμηση με μαύρο μελάνι. Δέν διακρίνεται ή άρ. των τχ 1 (φ. 196-203), 2 (φ. 204-211), 28 (φ. 409-416), 31 (φ. 433-440), 32 (φ. 441-448), 35 (φ. 465-472), 43-47 (φ. 529-564), λόγω ξακρίσματος, γ) 1 έως 24 (φ. 575-767). Αρίθμηση με έρυθρό μελάνι. Δέν διακρίνεται ή αρίθμηση των τχ 2 (φ. 583-590), 8 (φ. 631-638), 10 (φ. 647-654), 12 (φ. 663-670), 14 (φ. 679-686), 15 (φ. 687-694), λόγω ξακρίσματος. Το τελευταίο τεύχος του κώδικα χωρίς αρίθμηση (τά πρώτα 3 φύλλα άγραφα, εξέπεσε το 5^ο-8^ο φύλ.).

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Πλούσια και επιμελημένη: επίτιτλα ταινιοειδή (φ. 102^r, 226^r, 593^r), πλομοειδή σε διάφορα σχήματα (φ. 6^r, 85^r, 162^r, 167^r, 196^r, 197^r, 227^r, 268^r, 303^r, 316^r, 322^r, 348^r, 385^r, 466^r, 461^r, 606^r, 663^r, 733^r) και άνθινα (π.χ. φ. 90^v, 110^v, 319^r, 368^r, 454^r, 547^r, 575^r, 684^r)· πρωτογράμματα με φυτικό διάκοσμο σχεδιασμένα με έρυθρό, χρυσό (π.χ. φ. 257^r, 322^v, 398^r), κίτρινο, πράσινο μελάνι· μικρά κεφαλαία ως αρχικά έννοτήτων (έρυθρογρ. - χρυσογρ.)· τίτλοι: συνδυασμός κεφαλαιογράμμάτων και μικρογράμμάτων με έρυθρό μελάνι. Μεταξύ των διαφόρων διακοσμητικών στοιχείων: (φ. 6^r) πρωτόγραμμα Α, υποβαστάζεται από χέρι που προβάλλει μέσα από ένδυμα. Μελάνι έρυθρό και ίχνη χρυσογραφίας· (φ. 159^r) πρωτόγραμμα Θ, στο έσωτερικό: απεικόνιση προσώπου· (φ. 241^r) πρωτόγραμμα Δ, στη βάση του: ιχθύς· (φ. 466^r) πρωτόγραμμα Α με απεικόνιση καθήμενου ανθρώπου· (φ. 479^v) όλοσέλιδη παράσταση αποτελούμενη από συστάδα δένδρων· υπερίπταται σμήνος πτηνών· (φ. 534^v) δικέφαλος άετός σε κύκλο· στα πόδια του κρατά άνοικτο πάπυρο με τη φράση: *άναστήσεται ψαλτήριον και κιθάρα*.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Απόστολος Κώνστας ό Χίος (άκμ. περ. 1790-1835)· βλ. Αποστολόπουλος και Giannopoulos (βλ. BIBΛ.). Για άλλα χφφ του ίδιου βλ. Πολίτης - Πολίτη. «Βιβλιογράφοι», σ. 363-365. Μελάνι μαύρο και έρυθρό.

Ό πρωτοπρ. Νάσης (βλ. BIBΛ.), σ. 582, βάσει έσωτερικών ένδειξεων, χρονολογεί τον κώδικα κατά την ίδια περίπου χρονολογική περίοδο με τον κώδ. Αθηνών, ΕΒΕ 1869 (Ίαν. 1821), αυτόγραφο κώδικα του Αποστόλου Κώνστα, ενώ υποστηρίζει ότι το έτ. 1816 μπορεί με ασφάλεια να θεωρηθεί ως *terminus post quem* για την αντιγραφή του κώδικα Μπενάκη.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. 622^v, από μτγν. χέρι) *δοκίμιον του κοντηλίου και της λης (;) μελάνις*.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Δωρεά Αλεξάνδρας Χωρέμη, το γένος Έμμ. Μπενάκη. Άρ. εισαγωγής: 1433 (φ. 1^r). Άρ. δωρεάς Άλεξ. Χωρέμη: δ. 142 (φ. 1^r). Ημερομηνία εισαγωγής: 28.10.1931.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Πινακίδες με δερμάτινη, σκούρη καστανή επένδυση που φέρει χρυσότυπο διάκοσμο. Σε κάθε πινακίδα δύο πλαίσια, έξωτερικό και έσωτερικό, σχη-

ματισμένα αντιστοίχως ἀπὸ βλαστὸ καὶ κληματίδα. Στὸ διάχωρο μεταξὺ τῶν δύο πλαισίων, ρόδακες καὶ συνδυασμοὶ ἀνθέων. Στὶς τέσσερις γωνίες τοῦ ἐσωτερικοῦ πλαισίου, ἄνθινα μοτίβα, ἐνῶ στὸ ἐσωτερικὸ διάχωρο ρομβοειδὲς κόσμημα μὲ ἄνθη καί, στὸ κέντρο, ἀπεικόνιση τῆς Σταύρωσης· ἀντιστοίχως, στὴν πιν. τέλ., ἡ Βρεφοκρατοῦσα. Ράχη μὲ νεῦρα (6)· στὸ μεταξὺ τους διάχωρο πυκνὸς ἄνθινος διάκοσμος. Ἄκμὲς ἐπιχρυσωμένες καὶ γκοφραρισμένες. Παράφυλλα μαρμαρό-κολλες.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Πολὸ καλή.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Τσελίκας, *Δέκα αἰῶνες*, σ. 71-72 (ἀρ. καταλ. 69). — Στάθης, *Ἐξήγησις*, σ. 26 σημ. 1. — Χατζηγιακουμῆς, *Χειρόγραφα*, σ. 99 σημ. 312 (ἐκ παραδρομῆς καταγράφεται ὡς ΤΑ 13). — Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφοι», σ. 364. — Ἀποστολόπουλος, *Ἀπόστολος Κώνστας*, σ. 53, 57, 59, 61, 62, 66, 67, 68, 69, 76, 77, 80, 81, 82. — πρωτοπρ. Χρυσόστομος Νάσσης, «Προθεωρία τοῦ τυπικοῦ τῶν ἐνοριῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως στὶς ἀρχὲς τοῦ 19ου αἰῶνα. Οἱ τυπικὲς διατάξεις τοῦ Ἀποστόλου Κώνστα τοῦ Χίου», στί: *Εἰς Μαρτύριον τοῖς Ἑθνεσι. Τόμος χαριστήριος εἰκοσαετηρικὸς εἰς τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην κ.κ. Βαρθολομαῖον, Θεσσαλονίκη* 2011, σ. 575-606: 580-583, 584 κ.έ. — Καραγκούνης, *Ἡ παράδοση*, σ. 111 (κώδ. 69· υἱοθετεῖται ἡ ἀρίθμηση τοῦ καταλόγου Τσελίκα). — Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 371 σημ. 5, σ. 385.

119 (Μπ. 15)

19ος αἰ. (μετὰ τὸ 1814) χαρτί
169×115χιλ. [115×70 (φ. 2^r-96^v), 115×80 (φ. 98^r-140^v)] φ. 140 (+28α, +72β)
στ. 11 (φ. 2^r-96^v), 11-12 (φ. 98^r-140^v) διπλοῖ

ΚΑΛΟΦΩΝΙΚΟ ΕΙΡΜΟΛΟΓΙΟ

1. (φ. 2^r-46^v) «Εἰρμοὶ καλοφωνικοὶ μελοποιηθέντες παρὰ διαφορῶν ἐκκλησιαστικῶν μουσικοδιδασκάλων παλαιῶν τε καὶ νέων, ἐξηγηθέντες παρὰ τοῦ μουσικοδιδασκάλου κυρίου Γρηγορίου λαμπαδαρίου κατὰ τὴν παράδοσιν Π(έ)τρ(ου) λ(α)μ(α)δ(α)ρ(ί)ου καὶ Π(έ)τρ(ου) Β(υ)ζ(αντί)ου· ὁ ἀκόλουθος ἐμελοποιήθη παρὰ Π(έ)τρ(ου) Μπερεκέτου», ἤχ. α'. Ἀρχ. *Τὴν σὴν εἰρήνην*. Ἀκολουθοῦν οἱ ἐξῆς καλοφωνικοὶ εἰρμοί: (φ. 4^r) Πέτρου Μπερεκέτη, ἤχ. α'. Ἀρχ. *Συνέχομαι πάντοθεν*, (φ. 6^v) Πέτρου Μπερεκέτη, ἤχ. α'. Ἀρχ. *Ἡ τρίφωτος οὐσία*, (φ. 9^r) Πέτρου Μπερεκέτη, ἤχ. α'. Ἀρχ. *Ἐν τῇ βροντῶσῃ καμίνω*, (φ. 10^v) Γεωργίου τοῦ Κρητός, ἤχ. α'. Ἀρχ. *Νῦν πάντα πεπλήρωται*, (φ. 11^v) «Ἐπιφώνημα τοῦ αὐτοῦ [Γεωργίου τοῦ Κρητός]», ἤχ. α'. Ἀρχ. *Ἦ Πάσχα τὸ μέγα*, (φ. 12^r) «Ἔτερον ἐπιφώνημα τοῦ

- αὐτοῦ [Γεωργίου τοῦ Κρητός]», ἤχ. α'. Ἀρχ. Ὡ θείας ὦ φίλης, (φ. 12^v) Μπαλασίου ἱερέως, ἤχ. β'. Ἀρχ. Ἡ ἐν οὐρανοῖς εὐλογημένη, (φ. 14^r) Πέτρου Μπερεκέτη, ἤχ. β' διατονικός ἦτοι λέγετος βου. Ἀρχ. Ἐν βυθῶ καταέστρωσέ ποτε, (φ. 15^v) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, «ἤχ. β' διατονικός ἦτοι λέγετος». Ἀρχ. Ἦν ἡρετίσω δέσποτα, (φ. 18^r) «Ἐπιφώνημα τοῦ αὐτοῦ [Ἰακώβου πρωτοφάλτου], <ἤχ.> λέγετος βου». Ἀρχ. Ἐπιβούμεθα πάντες, (φ. 18^v) Πέτρου Μπερεκέτη, ἤχ. γ'. Ἀρχ. Λατρεύειν ζῶντι θεῷ, (φ. 20^r) Γερμανοῦ ἀρχιερέως Νέων Πατρῶν, ἤχ. δ'. Ἀρχ. Χειρας ἐκπετάσας Δανιήλ, (φ. 21^v) Μελετίου Σιναΐτου τοῦ παλαιοῦ, ἤχ. δ'. Ἀρχ. Ποία μήτηρ ἠκούσθη, (φ. 23^v) Μελετίου Σιναΐτου τοῦ παλαιοῦ, ἤχ. δ'. Ἀρχ. Παντάνασσα πανύμνητε παρθενομήτορ, (φ. 25^r) Πέτρου Μπερεκέτη, ἤχ. δ'. Ἀρχ. Ἐσεισθησαν λαοί, (φ. 27^r) Παναγιώτου Χαλάτζογλου, ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. Ἐφριξε γῆ, (φ. 28^a) Πέτρου Μπερεκέτη, ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. Στένω ἐκ βαθέων, (φ. 30^r) Πέτρου Μπερεκέτη, ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. Θεὸν ἀνθρώποις, (φ. 31^v) Πέτρου Μπερεκέτη, ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. Ἀπὸ τῶν πολλῶν μου ἁμαρτιῶν, (φ. 33^r) Δανιήλ τοῦ πρωτοφάλτου, ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. Μνήσθητι δέσποινα κάμοῦ, (φ. 37^r) Μπαλασίου ἱερέως, ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. Μὴ τῆς φθορᾶς, (φ. 38^r) Πέτρου Μπερεκέτη, ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. Πᾶσαν τὴν ἐλπίδα μου, (φ. 41^r) Πέτρου Μπερεκέτη, ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Πῶς σοῦ τὴν χάριν ὑμνήσαμε, (φ. 43^v) Γεωργίου τοῦ Κρητός, ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Τὴν δέησίν μου δέξαι.
2. (φ. 47^r-96^v) «Κρατήματα κατ' ἦχον ἅτινα ἐμελοποιήθησαν παρὰ τῶν νεότερων μουσικῶν διδασκάλων ἔνεκα τῶν καλοφωνικῶν εἰρμῶν· τόδε Ἰωάννου πρωτοφάλτου», ἤχ. α'. Στὸ φ. 97^r δύο σειρὲς μόνο σημειογραφίας χωρὶς κείμενο (δοκιμές).
3. (φ. 98^r-140^v) «Ἐνταῦθα ἀντέγραψα τοὺς ἐλλείποντας εἰρμούς ἐκ τοῦ καλοφωνικοῦ. Α. Ζ. Β. Ὁ παρῶν Ἀρσενίου τοῦ μικροῦ», ἤχ. α'. Ἀρχ. Ἡ κάμινος Σωτήρ. Ἀκολουθοῦν: (φ. 98^v) Γερμανοῦ Νέων Πατρῶν, ἤχ. α'. Ἀρχ. Δοξάσωμεν τριάδα, (φ. 99^v) Βαλασίου ἱερέως, ἤχ. α'. Ἀρχ. Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν, (φ. 100^v) τοῦ ἰδίου, ἤχ. α'. Ἀρχ. Ἄστρον ἦδη, (φ. 101^v) τοῦ ἰδίου, ἤχ. α'. Ἀρχ. Ὅρος σὲ τῆ χάριτι, (φ. 102^r) τοῦ ἰδίου, ἤχ. α'. Ἀρχ. Τύπον τῆς ἀγνῆς λοχείας σου, (φ. 103^r) τοῦ ἰδίου, ἤχ. α'. Ἀρχ. <T>ὸν ποιμένα, (φ. 103^v) τοῦ ἰδίου, ἤχ. α'. Ἀρχ. Τὴν φωτοφόρον νεφέλην, (φ. 105^r) τοῦ ἰδίου, ἤχ. α'. Ἀρχ. <T>ὴν ζωοδόχον πηγὴν, (φ. 106^v) τοῦ ἰδίου, ἤχ. α'. Ἀρχ. <E>φριξε γῆ, (φ. 108^r) τοῦ ἰδίου, ἤχ. α'. Ἀρχ. <Σ>ὲ νοητὴν Θεοτόκε, (φ. 109^v) Δημητρίου δομεστίκου, ἤχ. α'. Ἀρχ. <T>ύπον τῆς ἀγνῆς λοχείας σου, (φ. 111^r) Πέτρου Μπερεκέτη, ἤχ. α'. Ἀρχ. Ἰδὴν ἐπινίκιον, (φ. 111^v) τοῦ ἰδίου, ἤχ. α'. Ἀρχ. Ποίαν σοι ἐπάξιον ᾠδὴν, (φ. 112^v) τοῦ ἰδίου, ἤχ. α'. Ἀρχ. Δεῦτε πόμα, (φ. 113^r) τοῦ ἰδίου, ἤχ. α'. Ἀρχ. <Ω> θείας ὦ φίλης, (φ. 114^r) <Πέτρου Μπερεκέτη>. Ἀρχ. Ἀποβλεφάμενος ὁ

τύραννος, (φ. 116^v) «τοῦ αὐτοῦ [Πέτρου Μπερεκέτη]». Ἀρχ. Ἀπὸ τοῦ θρόνου κατῆλθεν, (φ. 118^r) τοῦ ἰδίου, ἦχ. α'. Ἀρχ. Αὕτη ἡ κλητὴ, (φ. 119^v) τοῦ ἰδίου, ἦχ. α'. Ἀρχ. Ἴδε ἡν προσέφης, (φ. 120^v) Βαλασίου ἱερέως, ἦχ. γ'. Ἀρχ. Θρόνος πάγχρυσος, (φ. 122^r) τοῦ ἰδίου, ἦχ. γ'. Ἀρχ. <Κ>αῖνον τὸ θαῦμα, (φ. 123^v) τοῦ ἰδίου, ἦχ. γ'. Ἀρχ. <Ε>ν Σιναίῳ τῷ ὄρει, (φ. 124^v) Δαμιανοῦ μοναχοῦ, ἦχ. γ'. Ἀρχ. Ἐν Σιναίῳ τῷ ὄρει, (φ. 125^v) Ἀνωνύμου, ἦχ. γ'. Ἀρχ. Ἐν Σιναίῳ τῷ ὄρει, (φ. 126^v) <Ιωάννου πρωτοψάλτου>. Ἀρχ. <Π>αυδοτόκον Παρθένον, (φ. 128^v) Πέτρου Μ(περεκέτη). Ἀρχ. <Θ>εοτόκε ἡ ἐλπίς, (φ. 130^r) <Πέτρου Πελοποννησίου>, ἦχ. γ'. Ἀρχ. <Γ>όνου κάμπτει, (φ. 131^v) Βαλασίου ἱερέως, ἦχ. δ'. Ἀρχ. <Ρ>όδον τὸ ἀμάραντον, (φ. 132^v) Δαμιανοῦ Βατοπεδινοῦ, ἦχ. δ'. Ἀρχ. <Ε>σεισθησαν λαοί, (φ. 134^r) Δημητρίου δομεστίκου, ἦχ. δ'. Ἀρχ. <Ε>σεισθησαν λαοί, (φ. 137^v) Γερμανοῦ Νέων Πατρῶν, ἦχ. δ'. Ἀρχ. <Π>αντάνασσα πανύμνητε, (φ. 138^v) Πέτρου Μπερεκέτη, ἦχ. δ'. Ἀρχ. <Π>αντάναξ βασιλεῦ, (φ. 139^v) <Πέτρου Μπερεκέτη>, ἦχ. δ'. Ἀρχ. <Τ>ῆ εἰκόνι τῆ χρυσοῦ, τέλ. (ἀτελ.) ἐν καμίνῳ τοῦ πυρὸς [ὡς ἐν θαλάμῳ. Ἔκδ. Εἰρμολόγιον Καλοφωνικὸν 1835.

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

Ἄγραφα φύλλα: 1^{r-v}, 97^v.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑποκίτρινο, στιλπνὸ. Ὑδατόσημα: α) θυρεὸς (π.χ. φ. 4), β) πτηνὸ (π.χ. φ. 5).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×10 (10), 1×6 (16), 1×10 (26), 1×6 (31· +28α), 1×10 (41), 1×6 (47), 1×10 (57), 1×6 (63), 1×10 (72β), 1×6 (78), 1×8–1 (85· ἐξέπεσε τὸ 7^ο φύλ.), 1×10 (95), 1×6 (101), 1×10 (111), 1×6 (117), 1×10 (127), 1×6 (133), 1×10–3 (140· ἐξέπεσε τὸ 7^ο–10^ο φύλ. τοῦ τεύχους). Μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου ἔγνη πολλῶν κομμένων φύλλων. Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφο: φ. 28α.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμῶν. Στὸ φ. 2^r, πλοχμοειδὲς ἐπίτιτλο καὶ πρωτόγραμμα με ἄνθινο διάκοσμο.

ΓΡΑΦΕΙΣ: α) φ. 2^r–96^v, β) φ. 98^r–140^v. Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρὸ.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Συλλογὴ Ἀντώνη Μπενάκη (βλ. βιβλιόσημο στὸ ἐσωτ. τῆς πιν. ἀρχ.): ΕΚ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΑΝΤΩΝΙΟΥ Ε. ΜΠΕΝΑΚΗ. Ἀρ. εἰσαγωγῆς: 1468 (φ. 1^r). Ἡμερομηνία εἰσαγωγῆς: 13.11.1931.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Εὐλινες πινακίδες ἐπενδυμένες με καστανὸ δέρμα ποὺ φέρει ἐμπέστη διακόσμηση. Σὲ κάθε πινακίδα δύο πλαίσια, ἐξωτερικὸ καὶ ἐσωτερικὸ, ἀπὸ τριπλῆς ἐγχάρακτες γραμμές. Στὸ διάχωρο μεταξὺ τῶν δύο πλαίσιων, ἐλίσσόμενος βλαστὸς με ἄνθη. Στὶς τέσσερις γωνίες τοῦ ἐσωτερικοῦ πλαισίου, φυτικὸς διάκοσμος. Στὴν πιν.

ἀρχ., ρομβοειδὲς κόσμημα με ἀπεικόνιση τῆς Βρεφοκρατούσας, στὴν πιν. τέλ., ἀπεικόνιση τῆς Σταύρωσης σὲ ρομβοειδὲς πλαίσιο. Ράχη με νεῦρα (3)· στὸ μεταξὺ τους διάχωρο, φυτικὸς διάκοσμος ἀπὸ ἓνα ἡμίφυλλο γύρω ἀπὸ τὸ ὅποιο σχηματίζονται ρόδακες. Δύο κλειστρα στὴ μεγάλη πλευρὰ τῶν πινακίδων. Ἀκμὲς χρωματισμένες.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 385.

120 (Μπ. 18)

18ος αἰ. (8^ο τέτ.) [σ. 1-622, 699-702; ἔτ. 1781 (σ. 622)] χαρτί 196×146χλ.
[150×100] φ. I, σ. 778 (+533α, 533β, 539α, 539β), φ. I στ. 14 (σ. 1-651),
13 (σ. 652-τέλ.) διπλοὶ ἀκέφ. - ἀτελ.

ΣΤΙΧΗΡΑΡΙΟ – ΕΙΡΜΟΛΟΓΙΟ ΠΕΤΡΟΥ ΔΟΜΕΣΤΙΚΟΥ/ΛΑΜΠΑΔΑΡΙΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΟΥ

Συστάχωση δύο ξεχωριστῶν χειρόγραφων κειμένων (βλ. κείμε. 1 καὶ 2). Ἡ ὀρθὴ σειρὰ τῶν σελίδων: σ. 1-266, 699-702, 267-686, 695-698, 687-694, 703-773.

1. (σ. 1-266, 699-702, 267-621· βλ. ΤΕΥΧΗ) Στιχηράριο. Ἀρχ. (ἀκέφ., 1^η Σεπτεμβρίου) *χορευὼν ἐν οὐραν]οῖς αὐτὸν ἰκέτευε ἐλεηθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν. Ἡ τῶν λειψάνων σου θήκη* (Μην. Ρώμ., τ. 1, σ. 4 κ.έ.).

Ἀπώλεια κειμένου (βλ. ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ): α) Μεταξὺ τῶν σ. 130: (26 Ὀκτωβρίου) *φρούρησον πανεύφημε τὴν σὲ μεγαλύνουσαν πόλιν* (Μην. Ρώμ., τ. 1, σ. 522) καὶ 131: [(1^η Νοεμβρίου) *Ἡ πηγὴ τῶν ἱαμάτων ἓνα καὶ μόνο ἐθεράπευε* (Μην. Ρώμ., τ. 2, σ. 4).

β) Μεταξὺ τῶν σ. 302: (30 Δεκεμβρίου) *σωτηρίαν καὶ ἀνάπλασιν* (Μην. Ρώμ., τ. 2, σ. 739). Ἀκολουθεῖ: «Κυριακὴ μετὰ τὴν Χ(ριστο)ῦ γέννησιν τῶν ἁγίων καὶ δικαίων Ἰωσήφ τοῦ Μνηστῆρος Δα(βι)δ τοῦ βασιλέως καὶ Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου, Δόξα, <ἦχ.> πλ. β'» καὶ 303: [(1^η Ἰανουαρίου) *καὶ κόσμον καὶ κοσμοκράτορα πα]ριστάμενος τῷ Χριστῷ, αἴτησαι ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος* (Μην. Ρώμ., τ. 3, σ. 6).

2. (σ. 623-773) Εἰρμολόγιο Πέτρου Πελοποννησίου. Ἐκδ. *Εἰρμολόγιον* 1825. Ἀναλυτικά: (σ. 623-686, 695-698, 687-694, 703-773· βλ. ΤΕΥΧΗ): «Ταῦτα μοι τῷ δομestίχῳ Πέτρῳ συντέτακται πρὸς τὰς ἐν τῇ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Μεγάλῃ τοῦ Χ(ριστο)ῦ Ἐκκλησίᾳ καταβασίας τῶν δε-

σποτικῶν καὶ θεομητορικῶν ἑορτῶν, ὥδῃ α΄, ἤχ. α΄. Ἀρχ. *Πεποικιλεμένη τῇ θείᾳ δόξῃ*. Ἀκολουθοῦν οἱ εἰρμῶν τῶν ἐξῆς ἑορτῶν: (σ. 627) Χριστουγεννῶν, ὥδῃ α΄, <ἤχ. α΄>. Ἀρχ. *Χριστὸς γεννᾶται – Ἔσωσε λαόν*, (σ. 634) <Σταυροπροσκυνήσεως>, ὥδῃ α΄, <ἤχ. α΄>. Ἀρχ. *Ὁ θειότατος προετύπωσε πάλαι Μωσῆς*, (σ. 637) Ἀναστάσεως, ὥδῃ α΄, ἤχ. α΄. Ἀρχ. *Ἀναστάσεως ἡμέρα*, (σ. 641) <Κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ>, ὥδῃ α΄, ἤχ. α΄. Ἀρχ. *Ἄσωμεν πάντες λαοί*, (σ. 644) Θεοφανίων, ὥδῃ α΄, ἤχ. α΄. Ἀρχ. *Βυθοῦ ἀνεκάλυψε πυθμένα – Στίβει θαλάσσης*, (σ. 652) Ἰπαπαντῆς, ὥδῃ α΄, ἤχ. γ΄. Ἀρχ. *Χέρσον ἀβυσσοτόκον*, (σ. 655) <Εὐαγγελισμοῦ> («Τῆς Κυρίας Θεοτόκου»), ὥδῃ α΄, ἤχ. δ΄. Ἀρχ. *Ἀνοίξω τὸ στόμα μου*, (σ. 660) Βαΐων, ὥδῃ α΄, ἤχ. λέγετος. Ἀρχ. *Ἦφθησαν αἱ πηγαί*, (σ. 664) Μεταμορφώσεως, ὥδῃ α΄, ἤχ. δ΄ λέγετος. Ἀρχ. *Χοροὶ Ἰσραήλ*, (σ. 667) Πεντηκοστῆς, ὥδῃ α΄, ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. *Θεῖω καλυφθεῖς*, (σ. 670) Τῆς Ἀναλήψεως, ὥδῃ α΄, ἤχ. πλ. α΄. Ἀρχ. *Τῷ σωτῆρι Θεῷ*, (σ. 673) <Πεντηκοστῆς>, ὥδῃ α΄, ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. *Πόντῳ ἐκάλυψε Φαραῶ*, (σ. 676) Ἰψώσεως τοῦ Σταυροῦ, ὥδῃ α΄, ἤχ. πλ. δ΄. Ἀρχ. *Σταυρὸν χαράξας*, (σ. 681-685) Μ. Δευτέρας, ὥδῃ α΄, ἤχ. β΄. Ἀρχ. *Τῷ τὴν ἄβατον*, (σ. 685-686, 695-696) <Μ. Τρίτης>, ὥδῃ η΄, ἤχ. β΄. Ἀρχ. *Τῷ δόγματι τῷ τυραννικῷ*, (σ. 696-698, 687-690) Μ. Τετάρτης, ὥδῃ γ΄, <ἤχ. β΄>. Ἀρχ. *Τῆς πίστεως ἐν πέτρα*, (σ. 690-694, 703-704) Μ. Παρασκευῆς «εἰς τὸν Ὅρθρον», ὥδῃ ε΄, ἤχ. πλ. β΄. Ἀρχ. *Πρὸς σὲ ὀρθρίζω*, (σ. 704-711, 714-723) Μ. Σαββάτου, ὥδῃ α΄, ἤχ. πλ. β΄. Ἀρχ. *Κύματα θαλάσσης*, (σ. 723-727) «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ καὶ τὰ εὐλογητάρια», ἤχ. πλ. α΄. Ἀρχ. *Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε – Τῶν ἀγγέλων ὁ δῆμος*. Ἔκδ. *Εἰρομολόγιον*, σ. 210 κ.έ., (σ. 727-773) Μεγαλυνάρια – Προσόμοια – Ἀπολυτίκια – Ἀντίφωνα – Ἐξαποστειλάρια: «Κανὼν τοῦ ἐπιταφίου, ἤχ. πλ. α΄, στάσις α΄». Ἀρχ. *Ἡ ζωὴ ἐν τάφῳ – Ἄξιόν ἐστι – Αἱ γενεαὶ πάσαι*, τέλ. (ἄτελ.) *Ἀδὰμ ἐγείρας ἐκ φθορᾶς καὶ καταργήσας θάνατον Πάσχα*. Ἔκδ. *Εἰρομολόγιον* 1825, σ. 215-272.

Σημειογραφία ἐξηγητική τοῦ Πέτρου Πελοποννησίου.

Ἄγραφες σελίδες: 712-713 (χωρὶς ἀπώλεια κειμένου), 774-778.

ΥΛΗ: (σ. 1-622, 699-702) Χαρτὶ δύο ἐναλλασσόμενων τύπων, μεσαίου πάχους καὶ λεπτό, ὑπόλευκο, στιλπνό. Ἰδατόσημα: α) τροχὸς ὑπερυψωμένος σὲ κρηνοειδὲς σχῆμα μὲ γράμματα A F C (π.χ. φ. 97/98 καὶ 107/108), β) λέων (π.χ. φ. 191/192 καὶ 193/194), γ) λέων (π.χ. φ. 345/346 καὶ 351/352) καὶ γράμματα D A (π.χ. φ. 347/348 καὶ 349/350), δ) λέων (π.χ. φ. 549/550 καὶ 555/556) καὶ στέμμα μὲ γράμματα P S (π.χ. φ. 551/552 καὶ 553/554).

(σ. 623-638) Χαρτὶ λεπτό, κιτρινωπό, σχετικὰ στιλπνό.

(σ. 639-698, 703-773) Χαρτί μεσαίου πάχους, υπόλευκο, ελαφρώς τραχύ. Ύδατόσημο: ε) τρεις ήμισέληνοι και οι λέξεις: TRE LUNE (π.χ. φ. 643/644 και 649/650)· αντίσημο: C S (π.χ. φ. 645/646 και 647/648). Πβ. τύπους Stanković 731-733 (έτ. 1786).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×8-1 (13/14· εξέπεσε τὸ 1^ο φύλ.: ἀκέφ.), 7×8 (125/126), 1×6-1 (135/136· εξέπεσε τὸ 3^ο φύλ., με ἀπώλεια κειμένου μεταξὺ τῶν σ. 130 καὶ 131, βλ. κείμ. 1), 8×8 (263/264), 4 (265/266, 699/700, 701/702, 267/268: τὸ 2^ο-3^ο φύλ. [1 δίφυλλο] τοῦ τεύχους, παραποθετημένα: στὴν παρούσα περιγραφή δηλώνεται ἡ ἀρχικὴ σύνθεση τοῦ τεύχους πρὶν ἀπὸ τὴ σελιδαρίθμηση), 1×8 (283/284), 2×6 (307/308), 16×8 (559/560· + σ. 533α, 533β, 539α, 539β), 1×8-1 (573/574· εξέπεσε τὸ 3^ο φύλ.), 7×8 (685/686), 2 (695/696, 697/698: δίφυλλο παραποθετημένο), 1×4 (687/688-693/694), 2 (703/704, 705/706), 1×8 (721/722), 2×10 (761/762), 1×8 (777/778). Ἀρίθμηση τευχῶν με ἑλλην. ψηφία, σημειωμένη με μαῦρο μελάνι στὸ μέσο τοῦ κάτω περιθωρίου τοῦ τελευταίου verso κάθε τεύχους: α' (σ. 14) - μα' (σ. 622). Ἡ ἀρίθμηση ὀρισμένων τευχῶν δὲν διακρίνεται, ἢ διακρίνεται μόνο ἐν μέρει, λόγω ξακρίσματος τῶν φύλλων (π.χ. σ. 296 - τχ κ', σ. 372 - τχ κε'). Οἱ σ. 623-776, χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Μτγν. ἀρίθμηση τευχῶν με ἀραβ. ψηφία, σημειωμένη με μολύβι, στὸ μέσο τοῦ κάτω περιθωρίου τοῦ πρώτου recto κάθε τεύχους: 2 (σ. 15) - 13 (σ. 185), 15 (σ. 217). Χωρὶς παραπομπή. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης/σελιδαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: φ. I, σ. 533α, 533β, 539α, 539β, φ. I.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐπίτιτλα ταινιοειδῆ, ἀνθίνα (π.χ. σ. 81) ἢ πλοχομοειδῆ (π.χ. σ. 455) καὶ ἐρυθροῦ χρώματος πρωτογράμματα με περίγραμμα ἀπὸ μαῦρο μελάνι (π.χ. σ. 1). Σὲ ἀρκετὰ πρωτογράμματα τὸ ἐρυθρὸ μελάνι διαφορετικὸ ἀπὸ αὐτὸ ποὺ χρησιμοποιήθηκε γιὰ τοὺς τίτλους καὶ τὴ σημειογραφία. Ἀπὸ τὴ σ. 756 κ.έ. ἔχουν παραλειφθεῖ τὰ πρωτογράμματα, γιὰ νὰ συμπληρωθοῦν ἀργότερα με ἐρυθρὸ μελάνι· ἓνα μτγν. χέρι ἔχει σημειώσει ὀρισμένα ἀπὸ αὐτὰ με μολύβι (π.χ. σ. 769). Στὴ σ. 81 ἀρχικὸ Τ σὲ σχῆμα κίονα ποὺ ἀπολήγει σὲ ναῖσκο. Στὴ σ. 398, δύο ἰχθύες ἀντικριστὰ σχεδιασμένοι· μεταξὺ αὐτῶν, ἀνθίνο σχέδιο.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Κωνστάντιος, πρωτοσύγκελλος Μιτυλήνης· βιβλιογρ. σημ. (σ. 622): *Εἴλιφε τέλος ἡ παρούσα ἀσματομελuritόφθογγος βίβλος ἐν <ἐ>τει μὲν ἀπὸ Ἀδάμ ἄρσπθ' ἀπὸ δὲ τῆς ἐνσάρχου οἰκονομίας τοῦ Κ(υρίου) ἡμῶν Ἰησοῦ Χ(ριστοῦ) ἀφπ' [1781]. Ἐγράφη δὲ διὰ χειρὸς ἐμοῦ τοῦ εὐτελοῦς τε καὶ ἀμαθοῦς πρωτοσυγκέλλου τοῦ ἀγίου Μιτυλήνης Κωνσταντίου, ὅσοι δὲ τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων ἐντυγχάνοντες πεφύκατε τὴν βίβλον ταύτην μέμνησθε κάμου τοῦ ἀμαρτωλοῦ τοῦ γράψαντος διὰ τὸν Κύριον ὅπως ἔξωμεν ἅμα τὸν μισθὸν ἐκ Θεοῦ μυριοπλάσιον καὶ ἀξιωθεῖμεν τῆς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ παραστάσεως. Ἀμήν, ἀμήν, ἀμήν. Γένοιτο, γένοιτο τὴν ἄφρασιν ὧν ἔπραξα τῶν ἐγκλημάτων δός μοι. Ἡ μὲν χεὶρ ἡ γράψασα σήπεται τάφω ἢ δὲ γραφὴ μένει μέχρι τερμάτων. Ἐγράφη δὲ ἐν τῇ περιφήμῳ νήσω Μιτυλήνῃ ἐν τῇ ἀγιωτάτῃ (μητ)ροπόλει ἐπὶ τῆς ἀρχιερατείας τοῦ πανιερωτάτου ἀγίου δεσπότη καὶ γέροντος ἡμῶν κυρίου, κυρίου Γερασίου καὶ ἐτελειώθη εἰς τὰς κς' Μαρτίου ἡμέρα Παρασκευή. Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρὸ. Ἀπὸ τὸν ἴδιο γραφέα καὶ τὸ ὑπόλοιπο χειρόγραφο (σ. 623 κ.έ.).*

Βάσει βιβλιογρ. σημ., ἀπὸ τὸν ἴδιο γραφέα ὁ κώδ. Ἄγ. Ὅρους Ἰβήρων 1068 (έτ. 1793) [Λάμπρος (RO 1097), τ. 2, σ. 248-249]· βλ. ἐπίσης, Πολίτης - Πολίτη, «Βιβλιογράφοι», σ. 528, ὅπου ἐκ παραδρομῆς ἔχει καταγραφῆ ὡς κώδ. Ἰβήρων 1088.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. Γ') Π.Ε.Κ. Λέσβιος ἐκ χωρίου Κλειοῦς 1873 ὀκτωβρίου 28 αῶογ'.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Μυτιλήνη (βλ. ΓΡΑΦ./ΣΗΜ.). Ἀργότερα, στὴ συλλογὴ Ἀντώνη Μπενάκη (βλ. βιβλιοσημο στὸ ἔσωτ. τῆς πιν. ἀρχ.): *EK TON BIBLION ANTΩNIOT E. MΠENAKH*. Ἀγορὰ ἀπὸ τὸν Γ. Γεωνσταντζόγλου (Μυτιλήνη), ἀντὶ δρχ. 800. Ἀρ. εἰσαγωγῆς: 4453. Ἡμερομηνία εἰσαγωγῆς: 11.8.1939.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 19ου αἰώνα (τέλ.). Σκουροπράσινο δέριμα στὴ ράχη, στὴν ὑπόλοιπη ἐπιφάνεια ἐπένδυση μὲ μπλὲ χαρτὶ μὲ μικροὺς ἀνάγλυφους κόκκους. Ἡ ράχη φέρει νεῦρα (4) καὶ ἐκτυπώσεις χρυσοῦ: ὀριζόντιες ἐγχάρακτες γραμμές, τὴν ἐπιγραφὴ *ΔΟΞΑΣΤΑΡΙΟΝ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) τὰ ἀρχικά Π.Κ.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Χατζηγιακουμῆς, *Χειρόγραφα*, σ. 210. — Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 371 σημ. 5 καὶ 6, σ. 385.

121 (Μπ. 21)

18ος αἰ. (γ' τέτ.) [φ. 1^r-22^v: ἔτ. 1759 (φ. 22^v)] χαρτὶ 211×155χιλ. [170×130]
φ. III, ἔντυπο, φ. 135, II στ. 18-19 (φ. 1^v-22^r), 22-23 (φ. 25^v-101^v), 21 (φ. 105^v-129^r)

<LEANDRO LOMBARDI>

Τὸ χειρόγραφο εἶναι συσταχωμένο μὲ τὸ ἔντυπο: <Leandro Lombardi>, *Ἡ Ἀλήθεια Κριτῆς...* [μὲ 9 ξυλογραφίες συνολικά: βλ. ἀναλυτικὴ περιγραφὴ Legrand, *BH XVIIIe s.*, τ. 1, Παρίσι 1918, σ. 387-399 ἀρ. 397 (ΘΠ, ἀρ. 1031)]. Τὸ ἔντυπο προηγεῖται τοῦ χφ.

1. (φ. 1^r-22^v) <Leandro Lombardi>, Ἐπιστολὴ-λίβελλος πρὸς τὸν Μελέτιο Λαρίσης, πρωτότυπη, αὐτόγραφη, χρονολ. (Λάρισα) 7 Μαρτ. 1759, ἐνεπίγραφη καὶ ἀνυπόγραφη. Ἀρχ. *Μεγάλη καὶ ἀξιοδάκρυτος ἀγνωσία*. Ἔκδ. Χριστόπουλος (βλ. BIBΛ.), σ. 157-177· ἀποσπασματικὴ ἔκδ. Γεννάδιος (βλ. BIBΛ.), σ. 24-32.
2. (φ. 27^r-102^v) Fulvio Fulconio [= Leandro Lombardi, ψευδώνυμο], «La bella vita cristiana del Santo Meletio, arcivescovo di Larissa, per antonomasia Copritis divisata in tre parti cioè in ingratitudine, in avarizia e sodomia, tutte e tre con puntualità praticate dal medesimo in tutto quel spazio di tempo, che negoziò in Larissa e Turnavo, sino alla sua partenza per Costantinopoli» (ἰταλ. κείμενο), (φ. 27^r) «Parte prima», (φ. 63^r) «Parte seconda», (φ. 90^r) «Parte terza».

Τὸ κείμενο ἀποτελεῖ λιβελλογράφημα τοῦ Lombardi κατὰ τοῦ Μελετίου Λαρίσης. Γιὰ τὴν ταύτιση τοῦ Fulvio Fulconio μὲ τὸν Lombardi βλ. Χριστόπουλος, σ. 97.

Προηγῶνται τοῦ ἰταλ. κειμένου: (φ. 24^r) «Lettera Presentatoria all' Illmo e revenendissimo Monsignore (!) Melettio Arcivescovo di Lar[i]zza in Tessaglia», ὑπογραφή «Fulvio Fulconio». – (φ. 25^r-27^r) Προοίμιο, «Amico Lettore». Ἀκολουθεῖ: (φ. 105^r-129^r) «Aggionta all' Opera». Ἀρχ. *Sarebbe grande la mia superbia*.

Ἄγγραφα φύλλα: 23^{r-v}, 24^v, 62^v, 90^v-91^r, 102^v-104^v, 130^r-135^v.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑποκίτρινο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημα:

(φ. 1-23): α) τρία καπέλα (π.χ. φ. 4 καὶ 5) καὶ γράμμα Α (π.χ. φ. 3 καὶ 6)· ἀντίσημο: Α S (π.χ. φ. 3).

(φ. 24-135): β) τρία καπέλα (π.χ. φ. 27 καὶ 28)· ἀντίσημο: γράμματα F C (π.χ. φ. 24).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 2×8 (16), 1×8-1 (23· ἐξέπεσε τὸ 8^ο φύλ., χωρὶς ἀπώλεια κειμένου), 14×8 (135). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Μονοσύλλαβη ἢ δισύλλαβη παραπομπὴ στὴν κάτω δεξιὰ γωνία τοῦ verso τῶν φ. 1-21, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο· παρομοίως, στὴν κάτω δεξιὰ γωνία τοῦ recto καὶ verso τῶν φύλλων τοῦ ὑπόλοιπου κώδικα. Φυλλαρίθμηση μτρν. (φ. 1-135) μὲ μολύβι. Τὰ φ. 1^r-22^v καὶ τὰ φ. 24^r-129^v φέρουν ἀρχικὴ σελιδαρίθμηση, πλέον διαγραμμμένη (σ. 1-44 καὶ σ. 1-212 ἀντιστοίχως).

ΓΡΑΦΕΑΣ: Leandro Lombardi· βιβλιογρ. σημ. (φ. 22^v): *Ἐν Λαρίσση, μαρτίου ζ' αψνθ' [1759] τῆς ὑμετέρας θεοπροβλήτου πανιερότητος, ταπεινότατος καὶ πιστὸς δοῦλος. Μελάνι καστανό.*

ΣΤΑΧΩΣΗ: 19ου αἰώνα. Πινακίδες ἀπὸ χαρτόνι· σκουροπράσινο δέρμα στὴ ράχη καὶ τὶς γωνίες μὲ ἔντονα σημάδια φθορᾶς ἐνῶ στὴν ὑπόλοιπη ἐπιφάνεια, πανόδετη πρασινόχρωμη ἐπένδυση. Ἡ ράχη φέρει νεῦρα (5) καὶ ἐκτυπώσεις χρυσοῦ: ὀριζόντιες ἐγγάρακτες γραμμὲς καὶ τὴν ἐπιγραφή: *ECCLESIA VERA*. Παράφυλλα μαρμαρογραφημένα.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Τὸ ἀντίτυπο τῆς ἐκδοσης *Ἡ Ἀλήθεια Κριτῆς* παραχωρήθηκε ἀπὸ τὸν Lombardi στὸν Richard Chandler τὸ 1765/6 στὴν Ἀθήνα μαζί μὲ τὰ χειρόγραφα τοῦ ἑλληνικοῦ καὶ λατινικοῦ λιβέλλου του. Ἡ ἐκδοσις καὶ τὰ χειρόγραφα δέθηκαν μαζί ἀπὸ τὸν Chandler καὶ κληροδοτήθηκαν στὸν γιό του. Στὴ συνέχεια ὁ παρὼν τόμος δωρήθηκε στὸν William Bainbridge (βλ. στὸ ἔσωτ. τῆς πιν. ἀρχ., τὸ βιβλιοσημῶ του μὲ τὴν ἐξῆς σημείωση: *Brought from a monastery in Greece by Dr. Chandler the traveller, and presented to W. B. by his son W. B. C. at Alston 1833*). Ἀργότερα, ὁ τόμος ἀποκτήθηκε ἀπὸ τὸν J. G. Hatton, καθηγητὴ στὸ Newcastle· ὅταν ὅμως πωλήθηκε ἢ βιβλιοθήκη τοῦ τελευταίου, πέρασε στὴν κατοχὴ ἑνὸς βιβλιοπώλη στὸ Leeds, ἀπὸ τὸν ὁποῖο τὸν ἀγόρασε ὁ Ἰωάννης Γεννάδιος (βλ. Γεννάδιος, σ. 20· Χριστόπουλος, σ. 53 σημ. 1), προτοῦ καταλήξει στὸν Ἀντώνη Μπενάκη (βλ. βιβλιοσημῶ στὸ ἔσωτ. τῆς πιν. ἀρχ.:

ΕΚ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΜΠΕΝΑΚΗ). Ἄρ. εισαγωγῆς: 5237. Ἡμερομηνία εισαγωγῆς: 6.9.1941.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Μέτρια· σχισίματα στὶς ἄκρες ἀρκετῶν φύλλων, ἴχνη ὑγρασίας, ὀξειδωση.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Ἰωάννης Γεννάδιος, *Ἐκ τῆς Ἱστορίας τῶν μεταγενεστέρων Ἀθηνῶν: Βιογραφικὰ Δοκίμια*, Ἀθήνα 1931, σ. 15-32 (Δ'. Λομβάρδης): 20-32. — Παναγιώτης Χριστόπουλος, *Τὸ βιβλίον ἢ Ἀλήθεια Κριτῆς καὶ ἡ τυχοδιωκτικὴ δράση τοῦ συγγραφέα του Leandro Lombardi στὸν ἑλληνικὸν χῶρον. Συμβολὴ στὴν ἐκκλησιαστικὴ καὶ πολιτικὴ ἱστορία τῶν μέσων τοῦ ἡ' αἰ.* [Ἐταιρεία Στερεοελλαδικῶν Μελετῶν, *Κείμενα καὶ Μελέται* 4], Ἀθήνα 1984, σ. 108 σημ. 58, σ. 157-177 πίν. 9.

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΟ: Χριστόπουλος, στὸ ἴδιο, πίν. 9 (φ. 111^ρ).

122 (Μπ. 22)

ἔτ. 1757 (φ. 118^ν) χαρτὶ 235/236×166χιλ. [170×95] φ. I, 118, I
στ. 15 διπλοὶ

ΠΡΟΘΕΩΡΙΑ – ΑΝΑΣΤΑΣΙΜΑΤΑΡΙΟ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΥΣΑΦΗ ΤΟΥ ΝΕΟΥ
ΚΑΙ ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΝΕΩΝ ΠΑΤΡΩΝ – ΣΤΙΧΗΡΑΡΙΟ ΣΥΝΟΠΤΙΚΟ – ΚΑΛΟ-
ΦΩΝΙΚΟΙ ΕΙΡΜΟΙ

1. (φ. 1^ρ-6^ν) Προθεωρία. Ἐκδ. Tardo, *L'antica*, σ. 151 κ.έ. Τέλ. (κολ.) θέμα ἀπλοῦν τέλους στιχηροῦν ἐν αὐτῷ βα[ρὺς τετράφωνος. Ἐκδ. σ. 180.
2. (φ. 8^ρ-62^ρ) Ἀναστασιματάριο Παναγιώτη Χρυσάφη τοῦ νέου – Γερμανοῦ Νέων Πατρῶν: «Ἀρχὴ σὺν Θ(ε)ῷ ἀγίῳ τὰ Κεκραγάρια μετὰ τῶν ἀναστασίμων στιχηρῶν ποιηθέντων παρὰ τοῦ προτοφάλτου κυροῦ Χρυσάφου, εἴστερον δὲ καλοπησθέντων παρὰ κυροῦ Γερμανοῦ Νέων Πατρῶν, μερικῶν θέσεων (sic)». Κεκραγάριον πρῶτον, ἦχ. α'. Ἀρχ. Κύριε, ἐκέκραξα – Κατευθυνθήτω – Τὰς ἐσπερινὰς ἡμῶν εὐχὰς – Κυκλώσατε λαοί, κ.ο.κ. Ἀκολουθοῦν οἱ ὑπόλοιποι ἦχοι: (φ. 14^ρ) ἦχ. β'. Ἀρχ. Κύριε, ἐκέκραξα – Κατευθυνθήτω – Τὸν πρὸ αἰῶνων ἐκ πατρός – Χριστὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, κ.ο.κ., (φ. 20^ρ) ἦχ. γ'. Ἀρχ. Κύριε, ἐκέκραξα – Κατευθυνθήτω – Τῷ σῷ Σταυρῷ Χριστέ – Πεφώτισται τὰ σύμπαντα, κ.ο.κ., (φ. 25^ν) ἦχ. δ'. Ἀρχ. Κύριε, ἐκέκραξα – Κατευθυνθήτω – Τὸν ζωοποιόν σου Σταυρόν – Τοῦ ξύλου τῆς παρακοῆς, κ.ο.κ., (φ. 32^ρ) ἦχ. πλ. α'. Ἀρχ. Κύριε, ἐκέκραξα – Κατευθυνθήτω – Διὰ τοῦ Τιμίου σου Σταυροῦ – Ὁ τὴν ἀνάστασιν διδούς, κ.ο.κ., (φ. 39^ν) ἦχ. πλ. β'. Ἀρχ. Κύριε, ἐκέκραξα – Κατευθυνθήτω

– Νίκην ἔχων Χριστέ τὴν κατὰ τοῦ Ἰδοῦ – Σήμερον Χριστὸς θάνατον πατήσας, κ.ο.κ., (φ. 46^ν) ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. Κύριε, ἐκέκραξα – Κατευθυνθήτω – Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ Κυρίῳ – Σταυρὸν ὑπέμεινας Σωτήρ. κ.ο.κ., (φ. 51^ν) ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. (ἀκέφ.) Ἐσπερινὸν ὕμνον καὶ λογικὴν – Κύριε, Κύριε μὴ ἀπορρίψης ἡμᾶς, κ.ο.κ., (φ. 56^ν-62^ν) «Ἀρχὴ σὺν Θ(ε)ῶ ἀγίῳ καὶ τῶν ἑνδεκα ἑωθινῶν ποιηθέντων παρὰ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ· τὸ δὲ μέλος γέγονεν παρὰ κύρ Ἰωάννου τοῦ Γλυκέως (!)· ἑωθινὸν α'». Ἀρχ. Δόξα πατρὶ – Εἰς τὸ ὄρος. Πλήρης ἡ σειρὰ τῶν ια' ἑωθινῶν.

Ἀπώλεια κειμένου: α) Μεταξὺ τῶν φ. 31^ν: ...εὔρε τὸν λίθον ἀποκυλισθεν] καὶ 32^ν: [Ἀρχὴ σὺν Θ(ε)ῶ ἀγίῳ τὸ Κεκραγάριον τοῦ πλαγίου πρώτου.

β) Μεταξὺ τῶν φ. 50^ν: (ἤχ. βαρύς) ἀναβλύζων ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ ἄθανα] καὶ 51^ν: [Ἐσπερινὸν ὕμνον καὶ λογικὴν.

3. (φ. 62^ν-109^ν) Στιχηράριο: «Ἀρχὴ σὺν Θ(ε)ῶ ἀγίῳ τοῦ συνοπτικοῦ στιχηραρίου περιέχοντος πάντα τὰ στιχηρὰ τῶν δεσποτικῶν καὶ θεομητορικῶν ἑορτῶν ἀλλὰ δὴ καὶ τῶν ἑορταζομένων ἀγίων τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ· μὴν Σεπτεμβρίου πρώτη ἑσπέρας, Δόξα», ἤχ. πλ. β' νενανω. Ἀρχ. Θεία χάρις ἀπῆρώρητο. Ἀκολουθοῦν τὰ στιχηρὰ τῶν ἐξῆς ἑορτῶν: (φ. 64^ν) Γενεσίου τῆς Θεοτόκου, ἤχ. πλ. β', (φ. 68^ν) Ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ, ἤχ. β', (φ. 73^ν) Μεταστάσεως τοῦ ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ἤχ. β', (φ. 74^ν) ἁγ. Δημητρίου, ἤχ. πλ. β', (φ. 77^ν) ἁγ. Ἀναργύρων, ἤχ. πλ. β', (φ. 79^ν) Συνάξεως τῶν Ταξιάρχων, ἤχ. πλ. β', (φ. 83^ν) Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ἤχ. πλ. β', (φ. 86^ν) ἀποστόλου Φιλίππου, ἤχ. πλ. β', (φ. 87^ν) Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, ἤχ. πλ. δ', (φ. 90^ν) ἁγ. Αἰκατερίνης, ἤχ. β', (φ. 91^ν) ἀποστόλου Ἀνδρέου, ἤχ. δ', (φ. 92^ν) ἁγ. Βαρβάρας, ἤχ. πλ. β', (φ. 93^ν) ἁγ. Νικολάου, ἤχ. πλ. β', (φ. 98^ν) ἁγ. Σπυρίδωνος, ἤχ. α', (φ. 99^ν) Κυριακῆς τῶν Προπατόρων, ἤχ. πλ. β' (φ. 100^ν) Κυριακῆς πρὸ τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως, ἤχ. πλ. β', (φ. 102^ν) ἁγ. Ἰγνατίου, ἤχ. πλ. δ', (φ. 106^ν) ἁγ. Ἀναστασίας, ἤχ. β', (φ. 107^ν) ἁγ. Δέκα Μαρτύρων, ἤχ. β', (φ. 109^ν) Παραμονῆς τῶν Χριστουγέννων «ποίημα κύρ Σωφρονίου π(ατ)ριάρχου Ἱεροσολύμων, ὥρα α'», ἤχ. πλ. δ'.
4. (φ. 110^ν) Σήμερον κρεμάται ἐπὶ ξύλου... κρεμάσας (ἀπὸ μτγν. χέρι, μὲ μπλὲ μελάνι). Ἀκολουθεῖ καραμανλίδικο κείμενο.
5. (φ. 111^ν-118^ν) Καλοφωνικοὶ Εἰρμοί: «Ἀρχὴ σὺν Θ(ε)ῶ ἀγίῳ καὶ τῶν πανουργικῶν (!) εἰρμῶν· τὸ παρὸν ὑπάρχη ποίημα κύρ Πέτρου <Μπερεκέτη> τοῦ μελωδοῦ, ὠραῖον», ἤχ. α'. Ἀρχ. Ἡ τρίφωτος οὐσία. Ἀκολουθοῦν οἱ ἐξῆς εἰρμοί: (φ. 111^ν) «Τοῦ αὐτοῦ [Πέτρου Μπερεκέτη]», ἤχ. α'. Ἀρχ. Τὴν σὴν εἰρήνην, (φ. 111^ν) Θεοφάνους Καρύκη, ἤχ. α'. Ἀρχ. Ἡ κάμινος Σωτήρ, (φ. 111^ν) Παναγιώτου Χαλάτζογλου, ἤχ. α'. Ἀρχ. Ἐφριξε γῆ, (φ. 113^ν) Μπαλασίου, ἤχ. α'. Ἀρχ. Λίθον ὃν ἀπεδοκήμασαν (!), (φ. 113^ν) Δημητρίου

δομεστίκου, ἤχ. α'. Ἀρχ. *Τύπον τῆς ἀγνῆς λοχείας σου*, (φ. 113^v) Μπαλασίου ἱερέως, ἤχ. β'. Ἀρχ. *Ἡ ἐν οὐρανοῖς εὐλογημένη*, (φ. 113^v) Δαμιανοῦ ἱερομονάχου, ἤχ. γ'. Ἀρχ. *Ἐν Σιναίῳ τῷ ὄρει*, (φ. 113^v) Πέτρου <Μπερεκέτη>, ἤχ. δ'. Ἀρχ. *Τῆ εἰκόνι τῆ χρυσῆ*, (φ. 114^r) Μελετίου ἱερομονάχου, ἤχ. δ'. Ἀρχ. *Παντάνασσα πανύμνητε παρθενομῆτορ κόρη*, (φ. 114^v) Μπαλασίου ἱερέως, ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. *Χαίροις ἀνασσα θεοδέγμον Μαρία*, (φ. 115^v) Πέτρου Μπερεκέτη «πάνυ καλὸν καὶ ὠραίων (!)», ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. *Χαίρε πύλη Κυρίου*, (φ. 116^v) «Τοῦ αὐτοῦ [Πέτρου Μπερεκέτη]», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. *Θεὸν ἀνθρώποις ἰδεῖν ἀδύνατον*, (φ. 117^r) Μπαλασίου ἱερέως, ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. *Μὴ τῆς φθορᾶς διὰ πείραν κυοφορήσασα*. – Πέτρου Μπερεκέτη, ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. *Χαίρε νύμφη φαεινὴ μήτηρ*, (φ. 117^v) Μπαλασίου ἱερέως, ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Μουσικῶν ὀργάνων συμφωνούντων*. – «Τοῦ αὐτοῦ [Μπαλασίου ἱερέως]», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Ἀποβλεψάμενος ὁ τύραννος*, (φ. 118^r) «Τοῦ αὐτοῦ [Μπαλασίου ἱερέως]», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Ἐκαύσατε (!) τὴν κάμινον*.

Σημειογραφία ἢ πρωτότυπος.

Ἐγγραφα φύλλα: 7^{r-v}, 110^r.

ΥΛΗ: (πφ. ἀρχ. - τέλ., φ. 7 καὶ φ. 110) Χαρτὶ χονδρὸ, ὑποκίτρινο, στιλπνὸ. Ὑδατόσημο: α) τρεῖς ἡμισέληνοι.

Στὸν ὑπόλοιπο κώδικα, χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑποκίτρινο, στιλπνὸ. Ὑδατόσημο: β) στέμμα με καμπάνα καὶ γράμματα: H, τριφύλλι, R (π.χ. φ. 93).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×8–2 (6· ἐξέπεσε τὸ 1^ο καὶ 8^ο φύλ., με ἀπώλεια κειμένου στὸ τέλ. τοῦ τεύχους), 1 (7· μαζὶ με τὸ πφ. I σχηματίζουν ἓνα δίφυλλο), 3×8 (31), 1×8–1 (38· ἐξέπεσε τὸ 1^ο φύλ., με ἀπώλεια κειμένου), 1×8 (46), 1×6+1 (53· τὸ 4^ο φύλ., προσθήκη), 7×8 (109), 1 (110· μαζὶ με τὸ πφ. I σχηματίζουν ἓνα δίφυλλο), 1×8 (118). Ἀρίθμηση τευχῶν με ἑλλήν. ψηφία, σημειωμένη, με μελάνι ἐρυθρὸ (τχ β'-ε', η'-ι', ιβ'-ιδ') καὶ μαῦρο (τχ ζ', ζ', ια'), στὴν ἔσωτ. γωνία τοῦ κάτω περιθωρίου τοῦ τελευταίου verso κάθε φύλλου. Χωρὶς ἀρ. τὸ 1^ο τχ (φ. 1-6: κολ.) καὶ τὸ τελευταῖο (φ. 111-188).

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐπιμελημένη, συστηματικὴ στὴν ἀρχὴ ἐνοτήτων, ὑποενοτήτων. Σὲ ὀρισμένα φύλλα τὸ μουσικὸ κείμενο σὲ πλαῖσιο (χρυσογρ.) (βλ. π.χ. φ. 1, 8). Ἐπίτιτλα πλοχομοειδῆ ἢ ἄνθινα, πιόσχημα ἢ ταινιοειδῆ, σὲ πλαῖσιο (π.χ. φ. 8, 14, 20, 56). Χρῆση ἐρυθρογραφίας καὶ χρυσογραφίας. Παραστάσεις: (φ. 19^v) τὸ Σαραντάριον ὄρος, (φ. 5^v) ἄνθινη στήλη. Πρωτογράμματα μεσαίου μεγέθους με ἐρυθρὸ καὶ χρυσο μελάνι. Ἐρυθρογραφία τίτλων, ὑποτίτλων.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἰωάννης προσκυνητῆς, υἱὸς Χατζηκωνσταντῆ, Σινοπεύς· βιβλιογρ. σημ. (φ. 118^v): *Εἵληφε τέλος ἡ παροῦσα ἀσματομελήρρυτοφόθογγος βίβλος ἐν ἔτι 1757 ἀπριλίου 18 διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξόδου τοῦ ἐντιμωτάτου κυρίου, κύρ Νικολάου,*

υιού Χατζήγεόργι υπάρχοντος γέννημα και θέμα τῆς περιφήμου πόλεως Ἀμασίας, ἐγράφη δὲ και διὰ χειρὸς καμοῦ τοῦ εὐτελοῦς και ἐλαχίστου και ἀμαθοῦς και ἀμαρτωλοῦ τε ὑπὲρ πάντας Ἰωάννου προσκυνητοῦ, υιού Χατζήκωνσταντι τοῦ Σινωπέως και οἱ ἐντυγχάνοντες τὸ παρὸν πονήματι, μέμνησθαι καμοῦ τοῦ συγγραφέως και ἡ τι ἐπιδιορθώσεως ἄξιον εὔρηται σύγνωτε, ἀνθρώπινον πάθος γὰρ τῷ ἀμαρτάνην, ὁ δὲ βουληθεῖς, πλεονέκτω και κλοπίμω χειρὶ καθαρπάσαι ταύτην τὴν βίβλον και ἀποστερίσαι ἐξαιτοῦ τοῦ Νικολάου ἐχέτω τὰς ἀρᾶς τῶν τριακοσίων δέκα και ὀκτῶ θεοφόρων πατέρων, ἀμήν. Ἀκολουθεῖ, στὸ ἴδιο φύλλο, σημ. ἀπὸ τὸ χεῖρι τοῦ γραφέα: ἡ μὲν χεῖρ ἡ γράψασα σήπεται τάφω | ἡ δὲ γραφή, μένη μέχρι τερμάτων. | Τέλος τῷ δὲ Θ(ε)ῶ ἡμῶν δόξα, ἀμήν. Μελάνι μαῦρο και ἐρυθρό.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Πιθανῶς Ἀμάσεια ἢ Σινώπη Πόντου (βλ. ΓΡΑΦ.). Ἄρ. εἰσαγωγῆς: 5238. Ἡμερομηνία εἰσαγωγῆς: 6.9.1941.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Δερματόδετη, καστανόχρωμη μὲ ἔντονα ἴχνη φθορᾶς και σχισίματα στὴ ράχη. Οἱ δύο πινακίδες φέρουν ἴχνη ἐμπίστετης διακόσμησης: πλαίσιο. Τὸ ὀπίσθιο κάλυμμα φέρει ἀρθρωτὸ πτερυγιο ποῦ ἀναδιπλώνεται στὴν ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ καλύμματος.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Σχισίματα στὶς ἀκμῆς τῶν πρώτων φύλλων, κηλίδες, ἴχνη ὑγρασίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Τσελίκας, *Δέκα αἰῶνες*, σ. 65-66 (ἀρ. καταλ. 60). — Χατζηγιανκουμῆς, *Χειρόγραφα*, σ. 206. — Καραγκούνης, *Ἡ παράδοση*, σ. 111 (κώδ. 60· υιοθετεῖται ἡ ἀρίθμηση τοῦ καταλόγου Τσελίκα). — Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 371 σημ. 5 και 6, σ. 385.

123 (Μπ. 25)

18ος αἰ. (τέλ.) [φ. 60^r-115^v: ἔτ. 1785 (φ. 115^v)] χαρτὶ 245×165χιλ.
[160/185×105/120] φ. 1-559 (φ. 1, 559: πφ.) στ. 28 (φ. 2^r-13^r, 401^r-467^r),
25 (φ. 18^r-35^v), 26 (φ. 42^r-59^r, 485^r-558^v), 20 (φ. 60^r-116^v, 312^r-391^r, 469^r-484^r),
11 (φ. 118^v-307^v)

ΣΥΜΜΙΚΤΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ

– (ἔσωτ. τῆς πιν. ἀρχ.) Πίνακας περιεχομένων.

1. (φ. 2^r-36^r) Εὐγένιος Βούλγαρης:

¹(φ. 2^r-13^r) Ὅρθόδοξος Ὁμολογία. Ἄρχ. Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν, πνεῦμα ὄντα. Ἔκδ. Ὅρθόδοξος ὁμολογία..., Ἄμστερνταμ 1767, σ. 1-81, Αἴγινα ²1828, σ. <12>-54 (ΘΠ, ἀρ. 1433).

²(φ. 18^r-36^r) Περὶ παλιρροϊῶν. Ἄρχ. Ἐμοὶ μὲν εἰς τὴν παροῦσαν κατάστασιν. Ἔκδ. Αἰνιάν, Συλλογὴ ἀνεκδότων συγγραμμάτων, σ. 13-40.

2. (φ. 42^r-59^v) Νικόλαος Καβάσιλας, *Περὶ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς*, λόγος ἑβδομος. PG 150, 685-725. Ἔκδ. Marie-Hélène Congourdeau, *Nicolas Cabasilas, La vie en Christ, Livres V-VII* [SC 361], Παρίσι 1990, σ. 132-220.
3. (φ. 60^r-115^v) Γεώργιος Σουγδουρῆς, *Εἰσαγωγὴ Λογικὴ* («Τοῦ λογιωτάτου κυρίου Σουγδουρῆ τοῦ ἐπὶ σοφία μέγα ἐσχηκός ὄνομα, εἰς ἅπασαν τὴν λογικὴν τοῦ Ἀριστοτέλους μέθοδον προδιοίκησις, ἧτοι εἰσαγωγὴ. Τί ἐστὶ λογικὴ, καὶ περὶ τῶν τριῶν τοῦ νοῦς ἐνεργειῶν. Προοίμιον»). Ἀρχ. *Ἡ περὶ τὴν φιλοσοφίαν σπουδὴ ὑμᾶς ὑποδέχεται*. Ἔκδ. Σουγδουρῆς, *Εἰσαγωγὴ Λογικὴ*, σ. <1>-24, 26-108· ἀποσπάσματα τοῦ ἔργου στό: Κουρνούτος, *Λόγιοι*, τ. 2, σ. 90-102. Τὸ κείμενο φέρει παρασελίδεις σημειώσεις.
4. (φ. 116^r-117^r) Ἑρανίσματα Λογικῆς (;) (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.): (φ. 116^r) α) *Φάσις μὲν γὰρ ἐστὶν ὁ ἀπλοῦς καὶ ἄνευ συμπλοκῆς ὄρος, οἶον, ἄν(θρω)πος, ζῶον, κατάφασις δὲ ὁ κατὰ συμπλοκῆς ὄρος, οἶον, ἄν(θρω)πός ἐστι ζῶον*. – β) «Οὐσιώδους καὶ ἐπουσιώδους φωνῆς πέρι». Ἀρχ. *Οὐσιώδης μὲν λέγεται ἢ δηλωτικὴ τῆς οὐσίας*. – γ) Ἀρχ. *Φυτὸν ἀναίσθητον διατί;* – δ) Ἀρχ. *Διαίρεσις τοῦ ἀφ' ἑνὸς ἢ πρὸς ἕν, ἀφενὸς διαίρεσις ἐστὶν ὡς ὅταν λέγωμεν ἰατρικὸν βότανον*. – (φ. 116^v) ε) Ἀρχ. *Διὰ τὰ γένη ἀληθῆς ἢ συνδιαστικῆς (!)*. – ς) Ἀρχ. *Ἡ δὲ ὑποθετικὴ πρότασις οὐ δεῖται ἢ ἀληθεῖα*. – ζ) Ἀρχ. *Αἰτιολογικὴ διὰ τὰ εἶναι ἀληθῆς*. – η) Ἀρχ. *Αἰ μὲν ἀληθεῖς, αἱ δὲ ψευδεῖς μὴ ἀληθεύοντων*. – θ) Ἀρχ. *Ἀπλὴ ἀντιστροφή λέγεται ὅτε δηλ(αδῆ) ἢ θέσις τῶν ὄρων μεταβάλλεται*. – (φ. 117^r) ι) Ἀρχ. *Κατασυμβεβηκὸς ἀντιστροφή λέγεται ὅταν ἢ θέσις τῶν ὄρων μεταβάλλεται*.
5. (φ. 118^r-308^r) Συνέσιος Κυρήνης, *Ἐπιστολές* (156), μὲ διάστιχη ψυχαγωγικὴ ἐρμηνεῖα. Ἔκδ. ἐπ. Συνεσίου στό: Garzya, *Synésios de Cyrène*.
6. (φ. 312^r-427^v) Σχόλια ἐρμηνευτικὰ στὶς *Ἐπιστολές* Συνεσίου. Ἀναλυτικὰ:
¹(φ. 312^r-391^v) <Νεόφυτος Καυσοκαλυβίτης>, «Ἐπιθεωρία τινὲς εἰς τὰς ἐπιστολάς τοῦ σοφωτάτου Συνεσίου». Ἀρχ. (κειμ.) *Εἰς τὴν δ'*. *Ἦν μὲν οὖν τρισκαιδεκάτη φθίνοντος κτ., ἀρχ. (σχόλιο) Ἡ σελήνη τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ πλησιφανῆς εἶτ' οὖν πανσέληνος γενομένη*. Ἔκδ. *Αἰ ἐπιστολαὶ Συνεσίου... μετὰ σχολίων... Νεοφύτου...*, Βιέννη 1792, σ. 20 κ.έ. (ΘΠ, ἀρ. 5457). Πρὶν ἀπὸ κάθε σχόλιο προτάσσεται τὸ ἀντίστοιχο παράθεμα τοῦ Συνεσίου.
²(φ. 392^r) Σχόλια (ἀπόσπ.) στὴν ἐπ. 4 <Τῷ Εὐοπτίῳ> (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). Ἀρχ. *Ὁ Ναύπλιος οὗτος, ᾧ φησι Συνέσιος [[πράττειν]] ἐναντιώτατα ποιεῖν τὸν θεσπέσιον πρεσβύτην, τέλ. τὰς χειμαζομένας νῆας ἐδέχετο*.

- ³(φ. 393^v-427^v) Σχόλια (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). Ἀρχ. (κείμε.) Ἀπὸ τῆς σεμνοτάτης φιλοσοφίας, ἀρχ. (σχόλιο) Συγγινόμενος ὡς νομίμῳ γυναικὶ τῇ τιμοτάτῃ (!) φι(λοσο)φ(ία). Πρὶν ἀπὸ κάθε σχόλιο προτάσσεται τὸ ἀντίστοιχο παράθεμα τοῦ Συνεσίου.
7. (φ. 427^v-429^r) Ἄδηνλος, Σχόλια ἐρμηνευτικά (ἀποσπασματικά) «Εἰς τὸν Περί Βασιλείας λόγον» Συνεσίου. Ἀρχ. *Τάχα ἂν ἔλθῃ τινὰς ἀπὸ καμίαν εἰς τὴν ὁποίαν νὰ ἐπαίρεται.* Γιὰ τὸ κείμενο τοῦ Συνεσίου βλ.: PG 66, 1053-1108. Ἔκδ. Lamoureux, *Synésios*, τ. 5, σ. <84>-141.
8. (φ. 433^r-457^v) Δανιήλ Πάτριμος Κεραμεύς, Ἑρμηνεῖα ψυχαγωγικὴ τοῦ Φαλάκρας ἐγκώμιον Συνεσίου («Ἐξηγήσεις τοῦ περὶ φαλάκρας ἐγκωμίου, ἐρμηνευθεῖσα παρὰ τοῦ σοφολογιωτάτου διδασκάλου Δανιήλ Πατρίου Κεραμέως»). Ἀρχ. *Δέλτος, ὁμιλία, λόγος, τέλ. ὡς καὶ ἄλλοι διὰ ὠφέλειαν τῶν ἀναγνωστῶν. Τέλος.* Ἔκδ. τοῦ κειμένου τοῦ Συνεσίου στό: Lamoureux, *Synésios*, τ. 4, σ. 48-90.
9. (φ. 461^r-467^v) Γνώμες Φιλοσόφων (μόνο πρωτότυπο κείμενο). Ἀναλυτικά:
- ¹(φ. 461^r-462^r) «Δημοφίλου ἐκ τῶν Πυθαγορείων ὁμοία ἢ βίου θεραπεία». Ἀρχ. *Ἔοικεν ἡ κολακεία γραπτῇ πανοπλίᾳ, τέλ. φίλτατε ἡμῖν καὶ ἱερώτατε ἀσκληπιάδῃ.* Ἔκδ. Elter, *Gnomica*, σ. 6* (ἀρ. 25 κ.έ., διαφορετικὴ ἢ διάταξη τῆς ἔκδ.).
- ²(φ. 462^v-463^v) «Τοῦ αὐτοῦ γνῶμαι πυθαγορικάι». Ἀρχ. *Ἄ κτησάμενος οὐ καθεύξεις, μὴ αἰτοῦ παρὰ θεοῦ, τέλ. Ψυχῆς ἀγνῆς τόπον οἰκειότερον ἐπὶ γῆς οὐκ ἔχει θεός. Τέλος.* Ἔκδ. Henry Chadwick, *The sentences of Sextus*, Καίμπριτζ 1959, σ. 84 στ. 3 κ.έ.
- ³(φ. 463^v-465^r) «Δημοκράτους Φιλοσόφου Γνώμαι χρυσαῖ». Ἀρχ. *Γνωμέων μευ τῶνδε εἴ τις ἐπαῖοι ξὺν νόῳ, τέλ. Ὁ κόσμος ἀλλοίωσις, ὁ βίος ὑπόληψις. Τέλος τῶν τοῦ Δημοκράτους γνωμῶν.* Ἔκδ. Diels, *Die Fragmente*, τ. 2, σ. 153-165 (Δημοκράτους Γνώμαι).
- ⁴(φ. 465^{r-v}) «Σεκούνδου Φιλόστρατος. Ἐν βίοις σοφιστ(ῶν) βιβ(λίον) α'». Ἀρχ. *Μηδὲ Σεκούνδου τοῦ Ἀθηναίου, τέλ. τῆς Μεγάραδε ὁδοῦ.* Ἔκδ. Carl Ludwig Kayser, *Flavii Philostrati opera*, τ. 2, Λειψία 1871 (ἐπανεκτ. Hildesheim-Ζυρίχη-Νέα Ὑόρκη 1985), σ. 54,25-55,14.
- ⁵(φ. 465^v) «Ἀντώνιος μελίσσης λόγῳ (!) ρκβ'». Ἀρχ. *Σεκοῦνδος ὁ σοφὸς ἐρωτηθεὶς τί ἐστὶ γυνή, εἶπεν, τέλ. ζῶν πονηρόν, ἀναγκαῖον κακόν.* PG 91, 912C7-13. Ἔκδ. *Μέλισσα*, Βενετία 1680 (ΘΠ, ἀρ. 3836)· Ben Edwin Perry, *Secundus the silent philosopher* [American Philological Association Philological Monographs 22], Νέα Ὑόρκη 1964, σ. 84 (κείμε. 10: μὲ διαφορετὲς ἀπὸ τὴν ἔκδ.).

⁶(φ. 465^v) «Ἀνωνύμου, Ἀνθολογία ἀνέκδοτος». Ἀρχ. Ὁ αὐτὸς ἔφη· τριῶν κακῶν τέταγμα· γραμματικῆς (!), πενίας, καὶ οὐλομένης γυναικός. Τῶν δύο ἐξέφυγον, οὐλομένης γυναικός ἐκφυγεῖν οὐκ ἴσχυσα. PG 91, 912D1-3.

⁷(φ. 465^v) «Ἐκ τῶν Σουΐδα». Ἀρχ. Σεκοῦνδος Ἀθηναῖος σοφιστῆς ὃς ἐχρημάτισε Πλίνιος, τέλ. ἔγραψε μελέτας ρητορικός. Βλ. Adler, *Suidae Lexicon*, τ. 4, σ. 336.

⁸(φ. 465^v-467^v) «Σεκοῦνδου τοῦ σοφοῦ γινῶμαι». Ἀρχ. Τί ἐστὶ κόσμος. Ἀκατάληπτος περιοχῆ, τέλ. ἀπόλυσις πάντων. Τέλος. Ἔκδ. Perry, *Secundus*, ὁ.π., σ. 78-90 (κείμ. 1-12, 14-20; μὲ διαφορετικὴ διάταξη στὴν ἔκδ.).

10. (φ. 469^r-517^v) Μακάριος <Καλογεράς Πάτιμος>, *Ρητορικοὶ Κανόνες* («Ἐκθεσις ῥητορικῶν τινῶν κανόνων ἱεροκλήρῳξι μάλιστα συμβαλομένων (!), οὓς ἐκ τῆς λατινίδος φωνῆς ὃ ἐν ἱεροδιακόνοις Μακάριος εἰς τὴν Ἑλλάδα φωνὴν ἀπανθησάμενος (!) τοῖς φιλολόγοις προὔθηκε»). Ἀρχ. *Κεφάλαιον α΄. Περὶ εὐρέσεως προτάσεων. Μικρὰ φροντίζουσι οἱ ῥήτορες περὶ εὐρέσεως τῶν προτάσεων.* Ἔκδ. Ἀκολουθία... Χριστοδούλου, σ. 33-82. Γιὰ τὸ κείμενο τῶν *Ρητορικῶν Κανόνων* καὶ τὴ χειρόγραφη παράδοση βλ. Τσουλκανάκης, Ὁ μέγας διδάσκαλος, σ. 345-350 (ὁ παρὼν κώδικας δὲν ἀναφέρεται).
11. (φ. 518^r-558^r) <Γεώργιος Σουγδουρῆς>, *Περὶ τοῦ πῶς δεῖ ὁμιλίαν συγγράφειν.* Ἀρχ. *Περὶ τῶν γενῶν διαιρέσεων τῆς ὁμιλίας. Κεφ. α΄. Μέλλουσιν ὁμιλίαν γράφειν.* Ἔκδ. Κωνσταντῖνος Δυοβουνιώτης, «Μελετίου Ἀθηνῶν, Περὶ τοῦ πῶς δεῖ ὁμιλίαν συγγράφειν», *Ἐκκλησιαστικὸς Φάρος* 19 (1920), σ. 326-341 (ἀποσπάσματα τοῦ κεφ. 3 καὶ ὀλόκληρο τὸ κεφ. 10). Κωνσταντῖνος Κούρκουλας, *Ἡ θεωρία τοῦ κηρύγματος κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας*, Ἀθήνα 1957, σ. 45-49 (ἀποσπάσματα). Γιὰ τὴν ἀπόδοση τοῦ κειμένου στὸν Γ. Σουγδουρῆ βλ. Δυοβουνιώτης, ὁ.π. –ιδίως σ. 333-335– καὶ Κυριακόπουλος (βλ. BIBL.).

Ἄγγραφα φύλλα: 1^v, 13^v-17^v, 36^v-41^v, 73^r, 117^v, 308^v-311^v, 392^v-393^r, 398^r-400^v, 429^v-432^v, 458^r-460^v, 468^{r-v}, 558^v-559^r.

ΥΛΗ: (φ. 1-18) Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, τραχύ. Ὑδατόσημο: α) θυρεὸς μὲ ζωόμορφο σχῆμα (λέων;) (π.χ. φ. 12 καὶ 15)· ἀντίσημο: W (π.χ. φ. 13 καὶ 14)· πβ. Stanković 140 (ἔτ. 1790/1800), μὲ διαφορετικὸ ἀντίσημο.

(φ. 18-41) Χαρτὶ λεπτὸ, ὑπόλευκο, τραχύ. Ὑδατόσημο: β) στέμμα μὲ γράμματα G F A (π.χ. φ. 27 καὶ 32 ἢ 37 καὶ 38) καὶ θυρεὸς μὲ ζωόμορφο σχῆμα (π.χ. φ. 19 καὶ 24 ἢ 36 καὶ 39)· πβ. Stanković 141 (ἔτ. 1790/1800).

(φ. 42 κ.έ.) Χαρτί λεπτό, υπόλευκο, τραχύ. Ύδατόσημο: γ) λέων (π.χ. φ. 42 και 49)· αντίσημο: στέμμα με γράμματα F C (π.χ. φ. 43 και 48, 60 και 67).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 7×8 (2-57· τὸ φ. 1: πφ.), 1×4-2 (59· ἐξέπεσε τὸ 3^ο-4^ο φύλλ., χωρίς ἀπώλεια κειμένου), 6×8 (107), 10 (117), 10×8 (197), 1×6 (203), 13×8 (307), 1×4 (311), 10×8 (391), 1 (392), 7×8 (448), 1×12 (460), 7×8 (516), 1×10 (526), 2×8 (542), 2×4 (550), 1×8 (558· τὸ φ. 559: πφ.). Χωρίς ἀρίθμηση τευχῶν. Παραπομπή στὸ κάτω περιθώριο κάθε σελίδας, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: (φ. 469^ο-474^ο) Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Διάφορα χέρια. Στὸ φ. 115^ο, μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου: 1785 Ἰανουαρίου.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 1^ο) <Θεοφύλακτος Ἀχρίδος, Βίος καὶ Πολιτεία... Κλήμεντος ἀρχιεπισκόπου Βουλγάρων> (ἀπόσπ.): ἀλλ' ὁ μὲν οὕτω τῆς ἐπισκοπῆς παρανόμως καὶ μηδὲν αὐτῷ προσ[ῆ]κον ἐδρά]ξατο, ἑαυτῷ λαβὼν τὴν τιμὴν καὶ ἀρπαγμὸν ἡγῆ-σάμενος, καὶ τὸν [δὲ ὑπὸ Θεοῦ κλη]θέντα, τυραννίδι βραχίονος ἀμαρτωλοῦ παραγ-κωνισάμενος κεφαλὴν δὲ ἡ αἴρεσις αἶρει καὶ κατὰ τῆς ὀρθοδοξοῦσης πληθῆος τῶν Μεθοδίου μαθητῶν [γαυ]ριαὶ καὶ δὴ θορυβήσαντες καὶ τοῖς πιστοῖς ἐπαναστάντες διὰ τὴν φα[σίν], ἔτι τοῖς] Μεθοδίου λόγοις τοῖς ὁδωδόσι καὶ νεκροῖς εὐνούστερον προσδιάκεισθαι ἀλλὰ [μὴ τῷ] ζῶντι ἀρχιε[πισκόπῳ]. PG 126, 1208B11-20. Χάσματα λόγω ἀπώλειας μέρους τοῦ φύλλου· σώζεται μικρὸ σπάραγμα ποῦ ἐσφαλμένα ἐπι-κολλήθηκε στὸ περιθώριο τοῦ φ. 2.

(φ. 1^ο, μὲ μολύβι) [3 λέξεις, δυσανάγνωστες] 1785.

(φ. 559^ο) Ἀναμεταξὺ εἰς τὰ ἄλλα τοῦ Φιλίππου μοναχοῦ Διόπτρα τὴν ὁποίαν τὴν ἐσύθησεν ὁ ἴδιος μὲ στίχους πολιτικούς εἰς τὰ ὅποια καὶ ὁ χρόνος καὶ τὸ ἴδιόν του ὄνομα δι' ἀριθμοῦ ὀκτῶ γραμμάτων [...]] Φίλιππος σημαίνει, ᾧ ἡ ἀρχὴ ἐστί.

(ἐσωτ. τῆς πιν. τέλ.) Σεμνὸς ἔξω τοῦ σκυθρωποῦ, πρᾶος ἔξω τοῦ ταπεινοῦ, φρό-νιμος ἄνευ κακουργίας, δίκαιος ἄνευ ἀκριβολογίας, οἰκονομικὸς χωρὶς ῥυπαρί-ας, μεγαλόνομος χωρὶς ἀ[υ]χρήματος. Ἔκδ. Ursulus Philippus Boissevain, *Historiarum Romanorum quae supersunt*, τ. 3, Βερολίνο 1955, σ. 74,5,7,5-7. Ἀπὸ τὸ ἴδιο χέρι ὁ πιν. περιεχομένων στὸ ἐσωτ. τῆς πιν. ἀρχ.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Δωρεὰ κ. Μακκᾶ, Αἴγυπτος, 20.7.1939. Ἄρ. εἰσαγωγῆς: 6227· ἀρ. δω-ρεᾶς: 1050 (φ. 1^ο).

ΣΤΑΧΩΣΗ: Πινακίδες ἀπὸ χαρτόνι, ἐπενδυμένες μὲ καστανὸ δέριμα, εὐδιάκριτο στῆ ράχη καὶ στὶς γωνίες· ἡ ὑπόλοιπη ἐπιφάνεια, ἐπενδυμένη μὲ χαρτί ποῦ φέρει ἄνθι-νο διάκοσμο. Ράχη μὲ νεῦρα (3), ὅπου καὶ ἐπικολλημένη ἐτικέτα μὲ μισοσβησμένο κείμενο: Σειρὰ σχολαστικῆ. Λογικὴ Σουγδουρῆ. Ἐπιστολάριον Συνεσίου. Ρητορικὴ Μακαρίου. Ὁρθόδοξος Ὁμολογία [Εὐγενίου] Βουλγάρως κ.λ.π. Ἔντονα σημάδια φθορᾶς. Τμῆμα τῶν πινακίδων καὶ τῆς ράχης ἔχει ἐκπέσει.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Φθορὲς στὸ ἄνω τμῆμα τῶν πρώτων καὶ τῶν τελευταίων κυρίως φύλλων, λόγω ὑγρασίας. Ἔχει ἐκπέσει μικρὸ τμῆμα τῶν φύλλων, μὲ ἡ χωρὶς ἀπώλεια κειμένου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Wartelle, *Inventaire*, σ. 7. — Κυριακόπουλος, *Μελέτιος (Μῆτρος) Ἀθηνῶν*, σ. 184.

124 (Μπ. 26)

18ος αἰ. (τέλ.) - 19ος αἰ. (ἀρχ.) χαρτί 179×115χλ. [127×70 (φ. 1-239), 127×80
(φ. 240-243)] φ. γ', 251 στ. 12 διπλοί

ΠΡΟΘΕΩΡΙΑ – ΑΝΑΣΤΑΣΙΜΑΤΑΡΙΟ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΥΣΑΦΗ ΠΡΩΤΟΨΑΛ-
ΤΟΥ ΤΟΥ ΝΕΟΥ – ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

1. (φ. 1^r-4^r) Προθεωρία. Ἐκδ. Tardo, *L'antica*, σ. 151 κ.έ. Τέλ. (φ. 4^r) «Ἴδοὺ καὶ ἡ ὑδιτάτη (!) παραλλαγῆ (!)». Πβ. ἔκδ. σ. 158.
2. (φ. 5^r-94^v) Ἀναστασιματάριο Παναγιώτη Χρυσάφη τοῦ νέου («Ἀρχὴ σὺν Θ(ε)ῶ ἀγίω τοῦ Ἀναστασιματαρίου συνετέθη παρὰ κὺρ Χρυσάφου, ἤχ. α'»). Ἀρχ. *Τὰς ἐσπερινάς*, (φ. 14^v) «Ἀρχή... τοῦ δευτέρου ἤχου...», (φ. 23^r) τέλ. (ἀτελ.) Ὅντως παράνομοι σφραγίσαν[τες τὸν λίθον], (φ. 24^v) «Ἀρχή... τοῦ τρίτου ἤχου...», (φ. 32^v) «Ἀρχή... τοῦ τετάρτου ἤχου...», (φ. 42^r) «<ἤχ.> πλ. α'». Ἀρχ. *Ἐπεθύμησαν*, (φ. 55^v) «Ἀρχή... τοῦ πλ. δευτέρου...», (φ. 65^v) «Ἀρχή... τοῦ βαρέως (!) ἤχου...», (φ. 73^v) «Ἀρχή... τοῦ πλ. τετάρτου», (φ. 83^r-94^v) «Ἀρχὴ σὺν Θ(ε)ῶ ἀγίω τῶν ἑνδεκα ἑωθινῶν, τὸ μὲν μέλος ποίημα Ἰωάννου τοῦ Γλυκέως (!), τὸ δὲ κείμενον κὺρ Λέοντος τοῦ σοφωτάτου βασιλέως· ἑωθινὸν πρῶτον», ἤχ. α'. Ἀρχ. *Εἰς τὸ ὄρος*. Στὴ συνέχεια ἀνθολογοῦνται τὰ ια' ἑωθινά.
3. (φ. 94^v-243^v) Ἀνθολογία. Ἀναλυτικά:
(φ. 94^v-96^v) «Τὸ παρὸν ψάλλεται εἰς τὸν ἐπιτάφιον θρῆνον κὺρ Γερμανοῦ Νέων Πατρῶν», ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. *Τὸν ἥλιον κρύψαντα*. – (φ. 96^v-97^r) «Τὸ παρὸν ψάλλεται εἰς τὸν ἱερὸν νυπτῆρα (!)». Ἀρχ. *Νυσταγαμῶ διαβολικῶ συσχεθεῖς*. – (φ. 97^r-104^v) «Πολυέλεος ἔντεχνος ποίημα κὺρ Μπερεκέτου», ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. *Δοῦλοι, Κύριον*.
(φ. 104^v-123^v) Δοξολογίες: (φ. 104^v-108^v) «Δοξολογία χαρμόσυνος ποιηθεῖσα παρὰ Μπερεκέτη», ἤχ. α'. Ἀρχ. *Δόξα σοι τῷ δείξαντι τὸ φῶς*, (φ. 108^v-112^v) «Ἐτέρα ἡδυτάτη δοξολογία κὺρ Μπαλασίου ἱερέως», ἤχ. α', (φ. 112^v-116^r) Μανουὴλ Μελχισεδέκ, ἤχ. πλ. α', (φ. 116^r-120^r) «Ἡ παροῦσα <δοξολογία> ποίημα κυρίου Γερμανοῦ Νέων Πατρῶν», ἤχ. πλ. α', (φ. 120^r-123^v) «Δοξολογία ὀργανικὴ κὺρ Μπαλασίου ἱερέως», ἤχ. βαρύς.
(φ. 123^v) «Εἰς ἀρχιερέαν», ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. *Τὸν δεσπότην*, (φ. 124^r-v) Ἀρχ. <Τ>ὸν δεσπότην. – (φ. 125^r-131^v) (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). Ἀρχ. *Κύριε ἐκέκραξα – Κατευθυνθήτω ὅλοι οἱ ἤχοι*. – (φ. 131^v-135^v) «Εἰς τὸν Ἀκάθιστον ὕμνον μετὰ τὸν ἐξάψαλμον», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Θεὸς Κύριος*. –

«Ἐξηγήθη παρὰ κὺρ Πέτρου». Ἀρχ. Θεὸς Κύριος. – (φ. 135^v-138^v) «Εἰς τὸν νυμφίον», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Ἀλληλούϊα – Ἰδοὺ ὁ νυμφίος – Ὅτε οἱ ἔνδοξοι – Νῦν αἱ δυνάμεις. – (φ. 138^v-139^v) «Τοῦ κὺρ Γιαννάκη [= Ἰωάννη Τραπεζούντιου] προτοφάλτου (!)», ἤχ. α'. Ἀρχ. Γεύσασθε καὶ ἴδετε. – (φ. 139^v-140^r) «Ἔτερον», ἤχ. δ'. – (φ. 140^r) «Εἰς τὴν Ὑψωσιν τοῦ τιμίου Σταυροῦ», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. Ἅγιος ὁ Θεός. – (φ. 141^r-152^r) «Ὁ παρὼν Πολυέλεος κὺρ Πέτρου λαμπαδαρίου ὠραῖος», ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. Δοῦλοι, Κύριον. – (φ. 152^v-156^v) «Κὺρ Ἰακώβου Χίου ἦτις λέγεται τουρικιστὶ ἀτζέμ ἀσυράν», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Δόξα σοι τῷ δεῖξαντι τὸ φῶς. – (φ. 157^r-166^r) «Πολυέλεος συνοπτικὸς παρὰ κὺρ Ἰωάννου προτοφάλτου (!)», ἤχ. δ'. Ἀρχ. Δοῦλοι, Κύριον. – (φ. 166^r-168^r) «Τρισάγιον ἐξηγηθὲν παρὰ κὺρ Πέτρου λαμπαδαρίου», ἤχ. δ'. Ἀρχ. Ἅγιος ὁ Θεός. – (φ. 168^r-170^v) «Ἔτερον νεκρώσιμον τοῦ αὐτοῦ [Πέτρου λαμπαδαρίου]», ἤχ. πλ. β'. – (φ. 171^{r-v}) «Εἰς τὰς Προηγιασμένας», ἤχ. α'. Ἀρχ. Νῦν αἱ δυνάμεις.

(φ. 173^r-208^v) Χερουβικά: (φ. 173^r-179^v) «Τὰ παρόντα συνετέθισαν (!) παρὰ κὺρ Δανιήλ προτοφάλτου (!) τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας», ἤχ. α'. Ἀρχ. Οἱ τὰ Χερουβίμ. Ἀκολουθοῦν συνθέσεις τοῦ ἰδίου στοὺς ἤχους: (φ. 175^r) β', (φ. 178^r) γ', (φ. 179^v-189^v) «Ἔτερα συντεθὲν (!) παρὰ κὺρ Καισαρίου (!) ἐκ τῶν μαθημάτων τοῦ κὺρ Δανιήλ», ἤχ. δ'. Ἀκολουθοῦν συνθέσεις στοὺς ἐξῆς ἤχους: (φ. 182^r) πλ. α', (φ. 183^v) πλ. β', (φ. 185^v) βαρὺ, (φ. 188^r) πλ. δ', (φ. 189^v-195^v) «Χερουβικά ἐβδομαδιαῖα· συντεθὲν (!) παρὰ κὺρ Πέτρου λαμπαδαρίου· τὸ παρὸν ἤχ. α'». Ἀκολουθοῦν χερουβικά στοὺς ἐξῆς ἤχους: (φ. 190^v) βαρὺ, (φ. 191^r) δ', (φ. 192^r) πλ. δ', (φ. 193^r) πλ. α', (φ. 193^v-194^r) «Τῇ ἀγία καὶ μεγάλῃ Πέμπτῃ», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. Τοῦ δεῖπνου σου τοῦ μυστικοῦ, (φ. 194^r-195^v) «Τῷ ἀγίῳ καὶ μεγάλῳ Σαββάτῳ», ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. Σιγησάτω πᾶσα σάρξ βροτεία, (φ. 195^v-208^v) «Χερουβικά κατ' ἤχον· ποίημα κὺρ Πέτρου λαμπαδαρίου». Ὅλοι οἱ ἤχοι.

(φ. 209^r-210^v) «Ἡ θεία Λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις π(α)τρ(ὸ)ς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου», ἤχ. β'. Ἀρχ. Ἀμήν, Ἅγιος ὁ Θεός. – (φ. 210^r) «Εἰς τὴν Ὑψωσιν τοῦ Σταυροῦ». Ἀρχ. Τὸν Σταυρόν σου. – (φ. 210^{r-v}) «Ἐξίγισις (!) κὺρ Ἰω(άν)νου». Ἀρχ. Ἀλληλούϊα. – (φ. 210^v-212^r) «Ἡ Λειτουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου», ἤχ. β'. Ἀρχ. Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος – Ἀμήν – Σὲ ὑμνοῦμεν – Τὴν γὰρ σὴν μήτραν. – (φ. 212^{r-v}) «Εἰς τὴν Προηγιασμένην, τοῦ κὺρ Πέτρου ἐξηγήσις», ἤχ. β'. Ἀρχ. Νῦν αἱ δυνάμεις.

(φ. 213^r-243^v) Κοινωνικά: (φ. 213^r-216^v) «Κοινωνικά (!) κὺρ Πέτρου ἐβδομαδιαῖα», ἤχ. α'. Ἀρχ. Ὁ ποιῶν. Ἀκολουθοῦν: (φ. 213^v) Ἀρχ. Εἰς μνημόσυνον, (φ. 214^r) Ἀρχ. Ποτήριον, (φ. 215^r) Ἀρχ. Εἰς πᾶσαν, (φ. 215^v)

Ἀρχ. Σωτηρίαν, (φ. 216^ρ) Ἀρχ. Μακάριοι. – (φ. 216^ν-223^ν) «Κοινωνικά (!) κατ' ἤχον ποίημα κὺρ Δανιήλ προτοφάλλτου (!) τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας», ἤχ. α'. Ἀρχ. Αἰνεῖτε τὸν Κύριον ὄλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 223^ν-243^ν) «Ἀρχὴ τῶν κοινωνικῶν (!) τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ ποίημα κὺρ Δανιήλ. Εἰς τὴν Ὑψωσιν τοῦ Σταυροῦ», ἤχ. α'. Ἀρχ. Ἐσημειώθη ἐφ' ἡμᾶς. Ἀκολουθοῦν Κοινωνικά τῶν ἐξῆς ἐορτῶν: (φ. 224^ρ) Ταξι-αρχῶν, ἤχ. πλ. β', (φ. 225^ν) Χριστουγέννων, ἤχ. α' (ἀπὸ ἄλλο χέρι με μαῦρο μελάνι: «τετράφωνον»), (φ. 226^ν) Θεοφανίων, ἤχ. α', (φ. 227^ρ) Βαΐων, ἤχ. δ', (φ. 227^ν) Ἀναστάσεως, ἤχ. α', (φ. 229^ρ) Θωμᾶ, ἤχ. πλ. α', (φ. 230^ρ) Μεσοπεντηκοστῆς, ἤχ. δ', (φ. 231^ρ) Ἀναλήψεως, ἤχ. δ', (φ. 232^ρ) Πεντηκοστῆς, ἤχ. α', (φ. 232^ν) «Τῶν ἀγίων», ἤχ. πλ. δ', (φ. 234^ρ) Μεταμορφώσεως, ἤχ. βαρῦς, (φ. 235^ρ) Εὐαγγελισμοῦ, ἤχ. α', (φ. 236^ν) «Εἰς κάθε ἐορτὴν τῆς Θεοτόκου», ἤχ. δ', (φ. 238^ν) ἁγ. Ἀποστόλων, ἤχ. πλ. δ', (φ. 239^ρ) «Εἰς ἐορτὰς ἀγίων», ἤχ. βαρῦς, (φ. 239^ν) Μεγάλου Σαββάτου, ἤχ. α' τετράφωνος, (φ. 240^ν) «Κυριακῆς τοῦ Πάσχα κὺρ Χρ(υσά)-φ(ου)», ἤχ. πλ. α', (φ. 240^ν) «Ἐξίγησις (!) κὺρ Νάνου».

Σημειογραφία ἢ πρὸ τῆς Νέας Μεθόδου ἐξηγητική.

Ἄγραφα φύλλα: 4^ν, 23^ν-24^ρ, 172^ρ-^ν, 244^ρ-251^ν.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημα: α) θυρεὸς με ζωόμορφο σχῆμα (π.χ. φ. 2)· πβ. Stanković 140 (ἔτ. 1790/1800), 142 (ἔτ. 1795/1805), με διαφορές, β) ἀετὸς με γράμματα G F A (π.χ. φ. 157, 160)· πβ. Stanković 675-676 (ἔτ. 1795/1805).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×8–1 (α'-γ', 1-4· ἐξέπεσε τὸ 1^ο φύλ.), 25×8 (5-204), 1×12 (216), 2×8 (232), 7 (239· ἴχνη ἀπὸ δύο κομμένα φύλλα μετὰ τὸ φ. 239), 1×4 (243), 1×8 (251). Ἀρίθμηση τευχῶν με ἔλλην. ψηφία σημειωμένη με ἐρυθρὸ μελάνι στὴν ἔσωτ. γωνία τοῦ κάτω περιθωρίου τοῦ τελευταίου verso κάθε τεύχους: β' (φ. 12^ν) - κθ' (φ. 232^ν). Ἡ ἀρίθμηση τοῦ πρώτου τεύχους παραλείπεται (τὸ φ. 4^ν, ἄγραφο). Τὰ φ. 233-251, χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελος. Μελάνι καστανό.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. β^ρ) Δημοσθένης Γ. Στεφανίδης.

(φ. γ^ρ) Νίκος Κ. Κτενάς (ταχ. κιβ. 300) Λευκωσία – Κύπρου 1948. Τὰ ἴδια στοιχεῖα ἐπαναλαμβάνονται στὸ ἔσωτ. τῆς πιν. τέλ.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Δωρεὰ Νίκου Κτενά. Ἄρ. εἰσαγωγῆς: 6228. Ἡμερομηνία εἰσαγωγῆς: 10.3.1947. Ἄρ. δωρεᾶς: 1051.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Πινακίδες από χαρτόνι, επενδυμένες με καστανό δέσμα που φέρει εμπόση, χρυσότυπη διακόσμηση, δυσδιάκριτη πλέον. Σε κάθε πινακίδα δύο πλαίσια: έξωτερικό, από έλυσόμενο βλαστό, και έσωτερικό. Διαγώνιες έγχάρακτες γραμμές ένωνουν τις γωνίες των δύο πλαισίων. Άνθινος διάκοσμος, στις τέσσερις γωνίες του έσωτερικού πλαισίου. Στην πιν. άρχ., έντος ρομβοειδοῦς κοσμήματος, ή Σταύρωση, στην πιν. τέλ., ή Βρεφοκρατούσα. Ράχη με νεῦρα· στο μεταξύ τους διάχωρο, ρόδακες. Ίχνη φθοράς στη ράχη και τις γωνίες τῆς στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ρύποι από ὕγρασία. Όρισμένα φύλλα σχισμένα στην κάτω έξωτερική γωνία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 385.

125 (Μπ. 27)

ἔτ. 1769 (φ. 40^ν)   χαρτί   200×135χιλ. [135×90]   φ. 43   στ. 16

ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

(φ. 4^ρ-40^ν) «Ἡ θεία Λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις π(ατ)ρ(ὸ)ς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Εὐχή τῆς προθέσεως» (CPG 4686). Βλ. Τρεμπέλας, *Αί τρεῖς λειτουργίαι*, σ. 17-157· Goar, σ. 51-68. Στο φ. 39^ν: «Εὐχή τῶν κολύβων». Βλ. Goar, σ. 524.

Άγραφα φύλλα: 1^ρ-3^ν, 41^ν-43^ν.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, υπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημο: κομήτης (;) (π.χ. φ. 23)[·] πβ. Velkov, σ. 342 άρ. 9-10 (ἔτ. 1773), με διαφορά ως πρὸς τὸ σχῆμα.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 2×8 (3-18), 7 (25), 2×8 (41). Χωρίς ἀρίθμηση τευχῶν. Μονοσύλλαβη παραπομπή στο verso κάθε φύλλου, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Έρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων. Στο φ. 4^ρ, πλοχομοειδές ἐπίτιτλο.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Έφραϊμ ιερομόναχος· βιβλιογρ. σημ. (φ. 40^ν): *Έγράφη διά χειρὸς Έφραϊμ ιερομόναχου 1769 σεπτεμβρίου 10*. Γραφή δύο τύπων: λειτουργική, καλλιγραφική, ὀρθια, εὐμεγέθης γιά τις ἐκφωνήσεις τῆς Λειτουργίας· συνήθης, μικρότερων διαστάσεων, στενή, γιά τὰ ἐπεξηγηματικά μέρη (π.χ. φ. 4^ν-5^ρ). Μελάνι μαῦρο και έρυθρό.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Άγορά από τὸν Έρρίκο Φραντζεσκάκη, ἀντί δρχ. 50.000. Ἡμερομηνία ἀγοράς: 11.12.1942 (πληροφορία από χειρόγραφη σημείωση σε ἔνθετο κομμάτι

χαρτιού στην αρχή του κώδικα). Άρ. εισαγωγής στη Βιβλιοθήκη του Μουσείου: 6229. Ήμερομηνία εισαγωγής: 10.3.1947.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Πινακίδες από χαρτόνι έπενδυμένες με καστανό δέρμα, άνοιχτής άποχρώσεως. Ήχνη από 2 κλειστρα στη μεγάλη πλευρά των πινακίδων. Άρκετά σημάδια φθοράς. Ή ραφή τής ράχης έχει κοπεί σε άρκετά σημεία μεταξύ των φύλλων, με άποτέλεσμα τὸ σῶμα τοῦ βιβλίου νά ἐμφανίζεται χωρισμένο σε μέρη. Ήμπίεστη διακόσμηση: δυσδιάκριτο ρομβοειδές πλαίσιο –πιθανότατα από έλισσόμενο βλαστό– κατά τὸ ἥμισυ έντυπωμένο στην πιν. άρχ., κατά τὸ ἥμισυ στην πιν. τέλ.· στὸ έσωτ. διάχωρο, σταυρός με έμφανή άκόμη ἴχνη χρυσοτυπίας. Δεύτερο πλαίσιο διατρέχει περιμετρικά τις δύο πινακίδες.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Μέτρια. Σχισίματα, ἴχνη ὑγρασίας, ρύποι.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφοι», σ. 439.

126 (Μπ. 28)

19ος αἰ. χαρτί 240×205χιλ. [γραμμ. έπιφ. ποικίλλει] φ. 106, λυτά ια'

ΚΩΔΙΚΑΣ ΜΟΝΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΚΑΛΛΙΣΤΗΣ ΑΧΡΙΔΑΣ (έτ. 1834-1893)

Συγκροτήθηκε επί μητροπολίτου Δυρραχίου Γερασίου (έτ. 1835)· περιλαμβάνει κατάλογο κινητής και άκίνητης περιουσίας καθώς και βεβαιωτικά άγορών, διορισμού έπιτρόπων, θεώρησης και άπόδοσης λογαριασμών τής μόνης των έτ. 1834-1893, αλλά και δύο ἴσα άπαράλλακτα τοῦ έτ. 1838.

Μετά τὸ φ. 106^ν, 11 λυτά φύλλα:

- α) (μόνοφυλλο) Ήπιστολή Βησσαρίωνος Δυρραχίου πρὸς τὸν έπιστάτη τής Μονής Καλλίστης, ιερέα Δημήτριο, πρωτότυπη, χρονολ. (Έλβασάν) 5 Νοεμ. 1883, ένepίγραφη και ένυπόγραφη. Άρχ. *Διά τοῦ παρόντος μας προηγουμένως είδοποιούμε σοι.*
- β) (δίφυλλο) Ήπιστολή Κώστα Τάνε από Κάλλιστα πρὸς άδηλο έπίσκοπο [μητρ. Δυρραχίου;], χρονολ. (Αχρίδα) 21 Άπρ. 1895. Άρχ. *Πρὸ τριῶν περίπου έτών είχε διατάξει ἡ ὑμ(ετέρα) σεβασμιότητα τὸν δοῦλον τής νά φροντίσω δια τήν άλλαγήν τῶν τίτλων τῶν κτημάτων.*
- γ) (δίφυλλο) Ήπιστολή Άγαπίου Χατζή παπα-Ήωακείμ πρὸς άδηλο έπίσκοπο [μητρ. Δυρραχίου;], χρονολ. (Στρούγα) 26 Άπρ. 1904. Άρχ. *Διά τής παρούσης μου άγγέλλω και περιγράφω έν συντόμῳ τὸν τραγικὸν θάνατον.*

- δ) (δίφυλλο) Ἐπιστολή Μεχμέτ Ρασίδ πρὸς τὸν ὑπουργὸ ἐξωτερικῶν (;) [Ἐπιγραφή: «Τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν»· ἄνω ἀριστερὰ τοῦ φ. 1^ρ: *Ἀντίγραφον ἀρ. πρ(ωτοκόλλου) 74*], χρονολ. 24 Δεκ. 1891 (;) καὶ ἐνυπόγραφη. Ἀρχ. *Συνεπεία ἐνὸς φιλικοῦ τεκριορίου τῆς δι' οὗ ἀνήγγειλεν.*
- ε) (μονόφυλλο) Ἐπιστολή Ζαχαρία Ἀδ. Στ[...]άσμου (;) (Στρούγα) πρὸς Κωνσταντῖνο Τ. Καλήστης (!) [= Κάλλιστα], χρονολ. 17 Ἰαν. 1895. Ἀρχ. *Κατὰ σημερινὴν γραπτὴν διαταγὴν σας.*
- ς) (μονόφυλλο) Καταγραφή ἐξόδων.

Τὸ λυτὸ δίφυλλο ζ' καὶ τὰ μονόφυλλα η', θ', ι', ια' περιέχουν σημειώσεις.

Ἄγραφα φύλλα: 1^ρ-3^ρ, 12^ν, 16^ν, 19^ν-101^ν, 103^ρ-104^ν.

ΥΛΗ: Χαρτί χονδρό, γκριζογάλαζο, τραχύ. Ὑδατόσημα: α) θυρεός (π.χ. φ. 19 καὶ 20), β) λέξη.

ΑΡΙΘΜΗΣΗ: Φυλλαρίθμηση ἀρχικὴ μὲ μολύβι: 1-20· σύγχρονη φυλλαρίθμηση ἀπὸ τὴν καταλογογράφο ἀνὰ 20 (φ. 40-100)· στὴ συνέχεια, ἀπὸ τὴν ἴδια, φυλλαρίθμηση τῶν φ. 101-106 καὶ τῶν λυτῶν φύλλων: α'-ια'.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: Ἀπιερωματικά: (φ. 14^ρ) 15 Αὐγ. 1851, (φ. 15^ν) ἀχρονολ., (φ. 102^ν) 15 Ἰουλ. 1852.

(φ. 18^ν-19^ρ) Ξενόγλωσσο κείμενο μὲ ἑλλην. χαρακτηρισ.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἀγορὰ ἀπὸ τὸ βιβλιοπωλεῖο Σπανοῦ, ἀντὶ δρχ. 50.000. Ἡμερομηνία ἀγορᾶς: 30.6.1946 (πληροφορία ἀπὸ χειρόγραφη σημείωση σὲ ἔνθετο κομμάτι χαρτιοῦ στὴν ἀρχὴ τοῦ κώδικα). Ἀρ. εἰσαγωγῆς: 6230. Ἡμερομηνία εἰσαγωγῆς: 10.3.1947.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Πινακίδες ἀπὸ χαρτόνι, καλυμμένες ἀπὸ μαρμαρογραφημένο χαρτί μὲ ἔντονα σημάδια φθορᾶς. Ἡ ράχη εἶναι ἐπενδυμένη μὲ καστανόχρωμο δέρμα καὶ μεγάλο μέρος τῆς ἔχει ἐκπέσει. Ἡ σύνδεση τῶν πρώτων τευχῶν, χαλαρωμένη. Στὴν πιν. ἀρχ., ἐπικολλημένη ἐτικέτα μὲ τὴ χειρόγραφη ἐπιγραφή: *ΚΩΔΙΞ τῆς ἱερᾶς καὶ σεβασμίας Μονῆς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου Μαρίας εἰς Κάλλισταν.*

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Κακὴ. Φύλλα σχεδὸν ἀποσταχωμένα, στίγματα.

127 (Μπ. 30)

16ος αἰ. (τέλ.) - 17ος αἰ. (ἀρχ.)
(φ. 62-158] φ. 164

χαρτί 190×142χιλ. [140×90 (φ. 2-61), 131/155×80/85
στ. 20 (φ. 2-61), 30-32 (φ. 62 ἔως τέλ.)

ΤΟΜΟΣ ΣΥΝΟΔΙΚΟΣ (1351) καὶ ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΑΝΤΙΡΡΗΤΙΚΗ ΚΑΤΑ ΒΑΡΛΑΑΜ
ΚΑΙ ΑΚΙΝΔΥΝΟΥ

1. (φ. 2^r-51^r) «Τόμος συνοδικὸς κατὰ τῆς Βαρλαάμ καὶ Ἀκινδύνου ἀθεωτάτης αἰρέσεως ἐκτεθεὶς κατὰ μῆνα Ἰούλιον τῆς τετάρτης ἰνδικτιῶνος, τοῦ ἑξακιχλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ἐνάτου ἔτους προκαθημένου τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως καὶ αὐτοκράτορος Ῥωμαίων, τοῦ Κατακουζηνοῦ, συνεδριάζοντος τοῦ ἀγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ π(ατ)ριάρχου κὶρ Καλλίστου, παρακαθημένης τῆς ἱερᾶς συνόδου καὶ τῶν λαμπροτάτων συγκλητικῶν». Ἀρχ. *Οὔτε τὴν κατὰ τῆς ἐκκλησίας τοῦ κοινοῦ πολεμίου, τέλ. Ὁ ταπεινὸς (μητ)ροπολίτης Καλλιουπόλεως καὶ ὑπέρτιμος Ἰωσήφ. PG 151, 717-763A4. Ἀκολουθεῖ (φ. 51^r): *Ἐῖχε καὶ ἔτι (;) μίαν οἰκειόχειρον γραφὴν πατριαρχικὴν, τό, Κάλλιστος ἐλέφ Θ(εο)ῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.**
2. (φ. 51^r-158^r) Ἄδηλος, Συναγωγὴ ἀντιρρητικὴ κατὰ Βαρλαάμ καὶ Ἀκινδύνου (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). Περιλαμβάνονται ἀποσπάσματα ἔργων διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων. Ἀναλυτικά:

(φ. 51^r-52^v) Πίνακας κεφαλαίων (κεφ. 18), (φ. 52^v-158^r) Κείμενο: «Κεφάλ(αιον) α'. Ὅτι διαφέρει ἡ οὐσία τῆς οὐσιώδους δυνάμεως τε καὶ ἐνεργείας, οἱ θεολόγοι φασὶν ἐπὶ θ(εο)ῦ». Ἀρχ. *Τοῦ Δαμασκηνοῦ ἐκ τοῦ πεντηκοστοῦ ἐνάτου κεφαλαίου. α'. Δύο φαμέν τὰς ἐνεργείας,* (φ. 95^v) Κεφ. β', (φ. 100^v) Κεφ. γ', (φ. 104^v) Κεφ. δ', (φ. 109^r) Κεφ. ε', (φ. 110^v) Κεφ. ς', (φ. 115^r) Κεφ. ζ', (φ. 123^v) Κεφ. η', (φ. 124^v) Κεφ. θ', (φ. 135^v) Κεφ. ι', (φ. 138^v) Κεφ. ια', (φ. 142^v) Κεφ. ιβ', (φ. 145^r) Κεφ. ιγ', (φ. 145^v) Κεφ. ιδ', (φ. 146^v) Κεφ. ιε', (φ. 150^r) Κεφ. ις', (φ. 151^v) Κεφ. ιζ', (φ. 152^v) Κεφ. ιη', τέλ. *ὁ πιστὸς πεπληροφόρηται, ὁ Χ(ριστὸ)ς δοξάζεται· αὐτοῦ γὰρ ἐστὶν ἡ δόξα καὶ ἡ τιμὴ... τῶν αἰώνων, ἀμὴν.* Πβ. κώδ. Βενετίας Marc. gr. 163 (14ος αἰ.) [Mioni (RO 2390), σ. 234-237], ὅπου ἀναλυτικὴ περιγραφή. Γιὰ ἄλλους κώδικες τοῦ ἴδιου κειμένου βλ. Peter Van Deun, «Quelques témoins nouveaux de l'*Hodègos* d'Anastase le Sinaïte», *REB* 50 (1992), σ. 231-239: 236-237 (ὁ παρὼν κώδικας δὲν ἀναφέρεται). Σύμφωνα μὲ τὸν John Meyendorff, *Introduction à l'étude de Grégoire Palamas* [*Patristica Sorbonensia* 3], Παρίσι 1959 σ. 399 καὶ σημ. 98, πιθανὸς συντάκτης τῆς συναγωγῆς ὁ Γρηγόριος Παλαμάς· βλ. ἐπίσης τοῦ ἰδίου,

Grégoire Palamas. Défense des saints hésychastes. Introduction, texte critique, traduction et notes. Seconde édition revue et corrigée [Spicilegium Sacrum Lovaniense 30], Leuven 1973, σ. XXXIV.

Ἄγραφα φύλλα: 1^{r-v}, 80^{r-v}, 159^r-164^v.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, υπόλευκο, σχετικὰ τραχύ. Ὑδατόσημα: α) βαλλίστρα (π.χ. φ. 5 καὶ 6 ἢ 4 καὶ 7)· ἀντίσημο: γράμματα Β Α Β (π.χ. φ. 8)· πβ. Velkon σ. 145 ἄρ. 4 (ἔτ. 1594), με διαφορετικὸ ἀντίσημο, β) βαλλίστρα σὲ κύκλο, ἑκατέρωθεν τὰ ἀρχικὰ G Z (π.χ. φ. 11 καὶ 16)· πβ. Briquet 755 (ἔτ. 1592, 1594· παρόμοιο 1598): μικρότερων διαστάσεων, γ) ζωόμορφο σχῆμα σὲ κύκλο, στὴν ἐπίστεψη τριφύλλι, στὴ βάση μικρὸ τρίγωνο (π.χ. φ. 27 καὶ 40)· ἀντίσημο: γράμματα C C (π.χ. φ. 36), δ) βαλλίστρα (π.χ. φ. 43 καὶ 60)· ἀντίσημο: γράμματα V b (π.χ. φ. 42), ε) βαλλίστρα (π.χ. φ. 62 καὶ 73)· ἀντίσημο: ἄνθος (π.χ. φ. 72), ς) ἄμνός (;) σὲ κύκλο, φέρει ἐγγεγραμμένον τὸ γράμμα Α (π.χ. φ. 117 καὶ 122), ζ) κύκλος, στὴν ἐπίστεψη ἄστéρι (π.χ. φ. 161 καὶ 162)· ἀντίσημο: φανάρι (π.χ. φ. 159).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 3×8 (2-25· τὸ φ. 1: πφ.), 16 (41), 20 (61), 3×12 (97), 2×8 (113), 3×12 (149), 2×8 (164· τὸ 8^ο φύλ. τοῦ τελευταίου τεύχους ἐπικολλημένο στὸ ἔσωτ. τῆς πιν. τέλ.). Διπλὴ φυλλαρίθμηση: α) παλαιότερη, σημειωμένη με καστανὸ μελάνι, ἀπὸ τὸ πρῶτο φύλλο τοῦ κειμένου: 1-161, β) μτγν. ἀρίθμηση με μολύβι, ἀπὸ τὸ πφ. ἀρχῆς ἕως τὸ τελευταῖο φύλλο τοῦ κώδ.: 1-164 (στὴν παρούσα περιγραφὴ υἱοθετεῖται ἡ β' ἀρίθμηση). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Παραπομπὴ στὸ τελευταῖο verso τῶν τευχῶν, κάθετα πρὸς τὸ κείμενο (φ. 1-61) ἢ στὸ verso κάθε φύλλου χωριστά, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο· σὲ ἀρκετὲς περιπτώσεις ἡ παραπομπὴ διακρίνεται ἐλάχιστα (π.χ. φ. 9^ο ἢ 17^ο) λόγω ἑξακρίσματος τῶν φύλλων, ἐνῶ ἄλλοῦ (π.χ. φ. 25^ο, 41^ο, 61^ο, φ. 98^ο ἕως τὸ τέλος τοῦ κώδ.) δὲν διακρίνεται καθόλου.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: (φ. 2^ο) Λιτὸ ἐπίτιτλο (ἐλισσόμενος βλαστός) χωρὶς ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Ἄδηλοι: α) φ. 2^ο-22^ο. Γραφὴ δεξιοκλινῆς, γωνιώδης, στενῆ, β) φ. 22^ο-61^ο. Γραφὴ ἀραιή, δεξιοκλινῆς, φιλή, γ) φ. 62^ο-158^ο: Μάξιμος Μαργούνιος (ταύτιση βάσει γραφῆς· πβ. πανομοιότυπο τῆς γραφῆς του στό: *RGK 1C*, ἄρ. 259 [= *Repertorium der griechischen Kopisten 800-1600*, Μέρος 1. *Handschriften aus Bibliotheken Grossbritanniens*: Α) Ernst Gamillscheg – Dieter Harlfinger, *Verzeichnis der Kopisten*, Β) Herbert Hunger, *Paläographische Charakteristika*, C) *Tafeln*] [Österreichische Akademie der Wissenschaften], Βιέννη 1981. Γραφὴ πυκνή, μικρομεγέθης. Μελάνι καστανό.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 158^ο) *Μαρτίου 25. Ευσταθιος Τζουκαλας*. – (παρακάτω) *Ευστάθιος Τζουκαλας ἐγράψα*.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Ἄγορά ἀπὸ τὸν Γ. Γῶγο, ἀντὶ δρχ. 100.000. Ἄρ. εἰσαγωγῆς: 6343. Ἡμερομηνία εἰσαγωγῆς: 30.6.1947.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Πινακίδες ἀπὸ χαρτόνι, καλυμμένες με δέριμα. Τμῆμα τῆς πιν. τέλ., ἀποκόπηκε. Στὴ ράχη, νεῦρα (3). Στὴν πιν. ἀρχ., ἡ ἐπιγραφὴ: *ΣΥΝΟΔΙΚΑ*, ἐνῶ στὴ ράχη, σὲ κάθετη διάταξη: *ΤΟΜΟΣ ΣΥΝΟΔΙΚΟΣ ΚΑΤΑ ΒΑΡΛΑΑΜ ΚΑΙ ΑΚΙΝΔΥΝΟΥ*.

Μεταξὺ τῆς πιν. ἀρχ. καὶ τοῦ ἐπικολλημένου σ' αὐτὴν πφ. μεσολαβεῖ φύλλο ἀπὸ χαρτόνι μὲ λατινικὴ ἐπιγραφή. Διακρίνεται: *Sermones episcopi Bi[...]*. Ἀντίστοιχα, πρὶν ἀπὸ τὴν πιν. τέλ.: *Anto. Fiorentino*.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ὁξειδωση μελανιοῦ, δυσανάγνωστο τὸ κείμενο ἀρκετῶν φύλλων τοῦ κώδ. (βλ. τὸ ἀ΄ ἥμισυ τοῦ κώδικα), μὲ ὀπές.

128 (Μπ. 31)

18ος αἰ.   χαρτί   216×160χιλ. [158/165×110]   σ. 416   στ. 20-21
ἀκέφ.

<ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Ο ΕΚ ΦΟΥΡΝΑ>

(σ. 1-416) *Ἑρμηνεία τῆς ζωγραφικῆς τέχνης*. Ἔκδ. Διονύσιος ὁ ἐκ Φουρνᾶ, *Ἑρμηνεία*. Ἀναλυτικά:

(σ. 1-26) «Πίναξ τῆς παρουσίας ἐρμηνείας τῆς ζωγραφικῆς», (σ. 27-29) Προσφώνηση <Τῇ Θεοτόκῳ καὶ ἀειπαρθένῳ Μαρίᾳ>. Ἀρχ. (ἀκέφ.: σχισμένο τὸ ἄνω μέρος τοῦ φύλλου) [Ἦ ἡλιοστάλακτε καὶ χαριτ]οστολισμένη Θεοτόκε [Μαρία, βουλόμενος] ὁ βρυορόρήτωρ, (σ. 29-32) Πρόλογος: «Πᾶσι τοῖς τῶν ζωγράφων καὶ τοῖς λοιποῖς φιλομαθέσι τοῖς τῷ παρόντι ἐντευξομένοις ἐν Κ(υρί)ῳ χαίρειν», (σ. 33-40) «Προγυμνασία καὶ παιδαγωγία πρὸς τὸν βουλόμενον μαθεῖν τὴν τέχνην τῆς ζωγραφικῆς». Ἔκδ. σ. 1-8, (σ. 40-416) Ἀρχὴ τῆς *Ἑρμηνείας*: <Μέρος πρῶτον> «Πῶς νὰ εὐγάνης ἀνθίβολα». Ἀρχ. «Ὅταν θέλῃς νὰ εὐγάλης ἀνθίβολα». Ἔκδ. σ. 9-230.

Ἔγγραφο σελίδα: 168.

ΥΛΗ: Χαρτί χονδρό, ὑποκίτρινο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημο: τρεῖς ἡμισέληνοι (π.χ. φ. 69/70 καὶ 71/72)· πβ. Nikolaev 610 (ἔτ. 1779).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×8-1 (13/14· ἐξέπεσε τὸ 1^ο φύλ.), 18×8 (301/302), 1×8-1 (315/316· ἐξέπεσε τὸ 5^ο φύλ., χωρὶς ἀπώλεια κειμένου), 6×8 (411/412), 1×4-2 (415/416· ἐξέπεσε τὸ 3^ο-4^ο φύλ.). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Παραπομπὴ στὴν κάτω δεξιὰ γωνία κάθε σελίδας, παρᾶλληλα πρὸς τὸ κείμενο.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμῶν. Ἄτεχνα, γραμμικὰ ἐπίτιτλα (π.χ. σ. 186, 187).

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελος. Γραφὴ καλλιγραφικὴ, δεξιοκλινῆς, ἀραιή, εὐμεγέθης, εὐανάγνωστη.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (έσωτ. τῆς πιν. ἀρχ., μεταξύ ἀριθμητικῶν πράξεων) *Τῷ 1690* (; ἔτει ἀπὸ Χριστοῦ. – (παρακάτω) Θεόδωρος Γρίβας. – (παρακάτω) Σπυρίδων Δέλφης.

(σ. 63, κάτω ὠα) Θεόδωρος Γ. Γρίβας.

(σ. 93, κάτω ὠα) Λεωνίδα Θ. Γρίβας 1901 8/βρίου 26.

(έσωτ. τῆς πιν. τέλ.) Θεόδωρος Γ. Γρίβας 1887 Ἰουλίου 25.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Βάσει τοῦ Kakavas (βλ. BIBΛ.) ἡ Μικρὰ Ἀσία (χωρὶς ἐπεξηγή-
γηση). Βάσει τοῦ ἰδίου, ὁ παρὼν κώδικας, ἀπόγραφο τοῦ κώδ. ΕΦΣΚ 75. Γιὰ προγενέ-
στερους κτήτορες τοῦ κώδ. βλ. ΣΗΜ. Ἄγορά ἀπὸ τὸν Λεωνίδα Γρίβα, ἀντὶ δρχ. 150.000.
Ἄρ. εἰσαγωγῆς: 6523 (βλ. έσωτ. τῆς πιν. ἀρχ.). Ἡμερομηνία εἰσαγωγῆς: 29.9.1948.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Ἐύλινες πινακίδες ἐπενδυμένες μὲ μαῦρο δέριμα ποὺ φέρει ἐμπέστη
διακόσμηση: σὲ κάθε πινακίδα, πλαίσιο· στήν πιν. ἀρχ., ρομβοειδὲς κόσμημα μὲ τὴ
Βρεφοκρατοῦσα, ἐνῶ ἡ ἀντίστοιχη παράσταση τῆς πιν. τέλ. δὲν διακρίνεται (πιθανό-
τατα, ἡ Σταύρωση). Ράχη μὲ ἐμπέστη ἄνθινη διακόσμηση, χωρὶς νεῦρα. Τὸ κάλυμμα
σώζεται ἀποσπασμένο ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ βιβλίου: ἀπόδετο χφ. Ἡ πιν. τέλ. ἐν μέρει
σπασμένη: τὸ ἄνω μέρος τῆς ράχης ἐν μέρει ἀποκομμένο. Ἰχνη ἀπὸ δύο κλείστρα στὴ
μεγάλη πλευρὰ τῶν πινακίδων.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Σχισίματα, ὀπές, ἀπώλεια χαρτιοῦ (π.χ. σ. 27, 29, 161-162), ἔντονος
καὶ ἐκτεταμένες κηλίδες ἀπὸ ὑγρασία, ὀξειδωσις μελανιοῦ. Προβλήματα στάχωσης
(βλ. παραπάνω).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Hetherington, “*The Painter’s Manual*”, σ. 113, 114 σημ. 2. — Kakavas,
Dionysios of Fournia, σ. 272.

129 (Μπ. 33)

17ος αἰ. (δ’ τέτ.) - 18ος αἰ. (ἀρχ.) χαρτὶ 150×105χιλ. [105×60]
φ. I, σ. 334 (+18bis, +19bis, -47, -48) στ. 14

ΝΟΜΟΚΑΝΩΝ

– (σ. 5-<28>) «Πίναξ ἀκριβῆς τοῦ παρόντος νομίμου» (κεφ. ἀ-σις’: ἀντιστοι-
χοῦν στὸ περιεχόμενο τῶν σ. 78-284). <Κεφάλαιον> ἀ’. «Περὶ πν(ευματ)ικῶν
πῶς δεῖ αὐτοὺς εἶναι».

– (σ. 29) Πίνακας κεφαλαίων: «Ἐκλογὴ ἐξ ἐτέρου νομοκάνονος» (κεφ. ἀ-ε’:
ἀντιστοιχοῦν στὸ περιεχόμενο τῶν σ. 284-308).

1. (σ. 29-37) «Ἐξήγησις». Ἄρχ. Λέγει γὰρ ὁ μέγας Βασίλειος εἰς τὸν οὐ-
κανόνα αὐτοῦ, ὅτι ἐὰν κάμω οἰκονομίαν, τέλ. καὶ οὐχὶ διὰ τοὺς δικαίους.

Σύμφωνα με παρασελίδια σημείωση (βλ. σ. 57, έρυθρογρ.), ή εξήγηση τών σ. 29-37 τοποθετείται στή σ. 57 (βλ. παρακάτω).

2. (σ. 37-45) «Εὐχή συγχωρητική ἤτις λέγεται ὑπὸ ἀρχιερέως, ἢ πνευματικοῦ π(ατ)ρ(ὸ)ς ἐπὶ τοὺς μέλλοντας μεταλαβεῖν τῶν ἀχράντων καὶ φρικτῶν τοῦ Χ(ριστο)ῦ μυστηρίων». Ἀρχ. Κ(ύρι)ε Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστ)ὲ ὁ Θε(ός), υἱὲ καὶ λόγε τοῦ Θε(ο)ῦ τοῦ ζῶντος, ποιμὴν καὶ ἀμνέ, τέλ. τῶν αἰώνων, ἀμήν. Πβ. Goar, σ. 536 (ἐπαυξημένη ή παραλλαγή τοῦ χφ· Τρωιάνος, κεφ. σλ'.

3. (σ. 49-<308>) Νομοκάνων. Ἀναλυτικά:

¹(σ. 49-63) Προοίμιον. Ἀρχ. (ἀκέφ.) [νὰ πληρώση τοιοῦτον κα]νόνα· ἐπειδὴ οὐ δυνάμεθα διὰ τὴν κακορεξίαν, τέλ. τοιαῦδε προσήκουσαν. Ἔκδ. Pavnov, *Nomokanon*, σ. 99,6-110 (κεφ. III,4 κ.έ.)· πβ. Τρωιάνος, ἔτ. 23, τχ 1, σ. 44 ἀρ. IV,2 - σ. 46 ἀρ. VI,9. Στὴ σ. 57 (βλ. περιθώριο), ή σημείωση: ή εξήγησις αὐτοῦ τοῦ κεφαλαίου τοῦ ἀγίου Βασιλείου εἶναι καθὼς τελιώνει (!) ὁ πίναξ εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ βιβλίου· παραπέμπει στὸ κείμενο τῶν σ. 29-37.

²(σ. <64>-<284>) «Κανόνες συνοδικοὶ καὶ ἀποστολικοὶ καὶ τοῦ μεγάλου Βασιλείου καὶ ἐτέρων ἀγίων νεωστὶ διορθωθέντες καὶ συντεθέντες κατὰ τάξιν διὰ τὸ ἀσύγχυτον· πρῶτον μὲν οὖν δεῖ περὶ τῶν πνευματικῶν εἰπεῖν, πῶς χρὴ αὐτοὺς τὰ ἐπιτίμια ἐπάγειν τοῖς ἐξομολογουμένοις καὶ περὶ τῶν τρόπων τῶν ἐξαγγελόντων· εἶτα περὶ τῶν λοιπῶν». Ἀναλυτικά:

(σ. <64>-67) Ἰωάννης Χρυσόστομος, <Κεφάλαιον Κανονικόν> («Τοῦ Χρυσοστόμου»). Ἀρχ. Οὐχ ἀπλῶς πρὸς τὸ τῶν ἀμαρτημάτων, τέλ. ματαιῶς γένηται αὐτῷ ή σπουδή. Ἔκδ. Ράλλης – Ποτλῆς, τ. 4, σ. 387. PG 119, 725-728. Πβ. CCG 1, Appendix 38.

(σ. 67-71) Σωφρόνιος Ἱεροσολύμων*, *Περὶ ἐξαγγελιῶν* («Περὶ ἐξαγορευσεως»). Ἀρχ. Πολλοὶ τρόποι τῶν ἐξαγγελόντων [ἐξαγγελιῶν ἔκδ.] εἰσίν, τέλ. ὁ ἀδέκαστος κριτής (CPG 7672). PG 87.3, 3365-3368A6, (σ. 71) Ἀρχ. Τοὺς δὲ ἐξαγορευομένους τὰ ἑαυτῶν πταίσματα, τέλ. ἀμφοτέροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΧΚΘ').

(σ. 71-73) (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.) Ἀρχ. Περὶ δὲ κρίσεως ἀμαρτιῶν, τέλ. ὡς ἐλέε Θε(ο)ῦ θεραπεύεται, (σ. 73-75) <Κανὼν ΡΒ' τῆς ἐν Τρούλλῳ Οἰκ. Συνόδου> (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.) (ἔκδ. Ράλλης – Ποτλῆς, τ. 2, σ. 549-550), (σ. 75, σειρὰ 10 - <76>) Ἀρχ. Οὕτω γὰρ παραγγέλει καὶ ὁ κορυφαῖος τῶν Ἀποστόλων Πέτρος, τέλ. κομίσθησθαι τὸν ἀμαράντινον στέφανον, ἀμήν (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΞΘ' §2).

(σ. <76>-77) «Νικηφόρου π(ατ)ριάρχου Κωνσταντινουπόλεως». Ἀρχ. Ἐὰν ἐξομολογηθῇ ἄν(θρωπ)ος τὰς ἀμαρτίας, τέλ. τοῦ λύειν καὶ δεσμεῖν (πβ.

Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΧΚΔ' §18), (σ. 77-⟨78⟩) (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.) Ἀρχ. *Καὶ ὁ πνευματικὸς χρεωστῆς νὰ βλέπη τὸν ἀνθρώπον, τέλ. καὶ τὴν ἡλικίαν τοῦ ἀνθρώπου* (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΧΗ' §2). Γιὰ τὸ περιεχόμενο τῶν σ. <64>-⟨78⟩ πβ. ἐπίσης Zachariä, *Die Handbücher*, κεφ. σπ'–σπβ'.

(σ. <78>-⟨284⟩) Νομοκάνων (κεφ. ἀ'-σις'): «Κεφάλαιον ἀ'. Περὶ πνευματικῶν πῶς δεῖ αὐτοὺς εἶναι καὶ τοῦ μὴ λύειν ἐτέρου πνευματικοῦ κρίσιν». Πβ. Τρωιάνος, κεφ. ἀ', κεφ. λθ', μα', μ', μα'1, μβ'-γγ', νε'-ο', οβ'-ρξθ', ροα', ρο', ροβ'-ρπβ', ρπδ'-ρπε', ρπη'-ρπθ', ρλα'-σια', σιγ'-σιε'1, σις'1, σιζ'-σιθ', σκζ'4-σκζ'11.

³(σ. <284>-⟨308⟩) «Ἐκλογή ἐξ ἐτέρου νομοκανόνου». Ἀναλυτικά:

(σ. <284>-289) Κεφάλαιον «α'». «Περὶ πορνείας καὶ ὑγρότητος ἀνθρώπου, τοῦ ἁγίου Ἀναστασίου π(ατ)ριάρχου Ἀντιοχείας». Ἀρχ. *Τὸ μὲν ἀνευ λογισμοῦ καὶ ἡδονῆς, τέλ. καὶ ὁ τοιοῦτος τῆς ἱερωσύνης κωλυθήσεται*. Πβ. κώδ. Μπενάκη 340 (ΤΑ 279), φ. 7'. – (σ. 289-291) <Κεφάλαιον> «β'». «Κεφάλαια διάφορα περὶ ἱερέων». Ἀρχ. *Ἰερεὺς ἐὰν ἐξ ἀμελείας χύσῃ τὰ ἅγια δῶρα*. Πβ. Τρωιάνος, κεφ. σκ'. – (σ. 291-⟨292⟩) «Ἐρώτησις». Ἀρχ. *Ἐὰν ἐξ ἀμελείας τοῦ ἱερέως*. Πβ. Τρωιάνος, κεφ. σκδ'. – (σ. <292⟩) «Ἐρώτησις». *Ἐὰν πέσῃ τι ἐρπετὸν εἰς τὸ ἅγιον ποτήριον*. Πβ. Τρωιάνος, κεφ. σκε'1-3. – (σ. <292>-299) <Κεφάλαιον> «γ'». «Κυροῦ Συμεὼν Θεσσαλονίκης περὶ ἱερωσύνης. Ἐρώτησις». Πβ. Τρωιάνος, κεφ. ξε'2-3. – (σ. 299-⟨306⟩) <Κεφάλαιον> «δ'». «Τοῦ αὐτοῦ εἰ συμβῆ χεθῆναι (!) τὰ ἅγια ἐν εἰσόδῳ ἢ βρωθῆναι ὑπό τινος ζώου, τί ποιητέον». Πβ. Τρωιάνος, κεφ. σκα'2-4. – (σ. <306>-⟨308⟩) <Κεφάλαιον> «ε'». «Εἰ λήθῃ ἐγίνε καὶ οὐκ ἐποίησεν ὁ ἱερεὺς ἔνωσιν». Πβ. Τρωιάνος, κεφ. σκβ'.

4. (σ. <308>-309) «Τύπος συστατικοῦ διδομένου τῷ χειροτονθέντι ἱερεῖ, παρὰ τοῦ χειροτονούντος αὐτὸν ἀρχιερέως». Ἀρχ. *Παῦλος ὁ μέγας ἀπόστολος τοῦ Κ(υρίου), συστατικαῖς ἐπιστολαῖς τοὺς ἱερωμένους ἐφοδιάζεσθαι, τέλ. ἐπὶ ἔτους ὀδεῖνα, (ἰ)ν(δικτιῶνος) ὀδεῖνα, μηνὶ ὀδεῖνα, ὁ ταπεινὸς μ(ητ)ροπολίτης ὀδεῖνα*. Ἔκδ. Ἰάκωβος ἱερομόναχος, *Βακτηρία ἀρχιερέων*, τ. 1, σ. 431-432.

(σ. <310>-311) «Ἐνταλτήριον ὁποῦ γράφει ὁ ἀρχιερεὺς ὅταν ποιῇ πνευματικόν». Πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΩΜΕ'.

(σ. <312⟩) «Συμμαρτυρία πνευματικοῦ π(ατ)ρ(ὸς) πρὸς τὸν μέλλοντα ἱερωθῆναι». Πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΩΜ'.

(σ. 313-317) «Περὶ ποῖοι τῶν μ(ητ)ροπολιτῶν ἔχουν τὴν σήμερον ἐπισκοπὰς». Πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. Ψη'.

(σ. 317-⟨320⟩) «Περὶ τῶν μ(ητ)ροπολιτῶν ποῖοι λέγωνται (!) ὑπέρτιμοι καὶ ἔξ-
αρχοι· ποῖοι δὲ ὑπέρτιμοι μόνον». Πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. Ψ^ηΒ΄.

(σ. ⟨320⟩-⟨322⟩) «Περὶ πῶς γράφωσιν (!) οἱ ἀρχιερεῖς τῷ κοινῷ δεσπό-
τῃ τῷ οἰκουμενικῷ π(ατ)ριάρχῃ». Ἀρχ. Παναγιώτατε ἡμῶν αὐθέντα καὶ
δεσπότη, τέλ. τοῦ ταπεινοῦ μ(ητ)ροπολίτου ὁδεῖνα.

(σ. ⟨322⟩-323) «Περὶ πῶς γράφουσιν οἱ ἀρχιερεῖς τῷ Ἀλεξανδρείας, τῷ
Ἀντιοχείας, τῷ Ἱεροσολύμων καὶ τῷ Ἀχρειδῶν». Πβ. Γκίνης – Πανταζό-
πουλος, κεφ. Ψ^ηΔ΄-Ψ^ηΖ΄.

(σ. 323-325) «Περὶ πῶς γράφει μ(ητ)ροπολίτης πρὸς μ(ητ)ροπολίτην καὶ
πρὸς ἀρχιεπίσκοπον». Πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. Ψ^ηΗ΄-Ψ^ηΘ΄.

(σ. 325-⟨326⟩) «Περὶ πῶς γράφει ἐπίσκοπος πρὸς τὸν μ(ητ)ροπολίτην
αὐτοῦ». Πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΩΑ΄.

(σ. ⟨326⟩-327) «Περὶ πῶς γράφει ἐπίσκοπος πρὸς ἐπίσκοπον». Πβ. Γκί-
νης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΩΒ΄.

(σ. 327-⟨328⟩) «Γράμμα ἀπολυτικόν». Αρχ. Ἡ ταπεινότης ἡμῶν διὰ τοῦ
παρόντος αὐτῆς ἀπολυτικοῦ γράμματος, τέλ. μηνὶ ὁδεῖνα. Πβ. Ἰάκωβος
ἱερομόναχος, Βακτηρία ἀρχιερέων, τ. 1, σ. 431.

(σ. ⟨328⟩) «Περὶ τοῦ τῆς ἡμέρας διαστήματος». Πβ. Γκίνης – Πανταζό-
πουλος, κεφ. ρΙΔ΄.

(σ. 329-331) «Γράμμα ὁποῦ γράφει ὁ ἀρχιερεὺς περὶ ζητείας μοναστη-
ρίου καὶ αἰχμαλώτου». Πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΩΝΓ΄, ΩΝΕ΄.

Ἐγγραφή σελίδα: 46.

ΥΛΗ: Χαρτί ἀρκετὰ χονδρό, ὑπόλευκο, τραχύ. Ὑδατόσημο: τρεῖς ἡμισέληνοι (π.χ. φ. 15/16)·
ἀντίσημο: γράμμα Η, τριφύλλι, γράμμα Ζ (π.χ. φ. 13/14)· βλ. Stanković 712 (ἔτ.
1685/95), 2^ο ἀντίσημο: γράμμα Η, σταυρός, γράμμα Ζ (π.χ. φ. 185/186).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 2×8 (31/32), 1×8-1 (45/46· ἐξέπεσε τὸ 8^ο φύλ. [47/48], μὲ ἀπώ-
λεια κειμένου), 18×8 (333/334· τὸ 8^ο φύλ. τοῦ τελευταίου τεύχους ἐπικολλλημένο στὴν
πιν. τέλ.). Τὸ πρῶτο φύλλο (φ. 1/2): πφ. Ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἔλλην. ψηφία, σημειωμένη
μὲ καστανὸ μελάνι, στὴν ἄνω δεξιὰ γωνία τοῦ πρώτου recto καὶ στὴν ἄνω ἀριστερῆ γω-
νία τοῦ τελευταίου verso τῶν τευχῶν: α΄-γ΄ (σ. 3-46), β΄-ιθ΄ (σ. 49-334· ἐξέπεσε τὸ τχ α΄,
προφανῶς τετράδιο, πρὶν ἀπὸ τῆ σ. 49)· μικρὸς σταυρὸς στὸ μέσο τοῦ πρώτου recto
κάθε τεύχους καὶ παραπομπὴ στὸ τελευταῖο verso, κάθετα πρὸς τὸ κείμενο. Ἀχνὴ σε-
λιδαρίθμηση τῶν μονῶν σελίδων μὲ μολύβι (στὰ πρῶτα φύλλα, διακρίνεται ἐλάχιστα).
Συμπλήρωση σελιδαρίθμησης –ὅπου δὲν διακρίνεται– ἀπὸ τὴν καταλογογράφου.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων, ὑποτίτλων, ἀρίθμησης κεφαλαίων, πρωτογραμμιά-
των. Λιτὰ πλοχομοειδῆ ἐπίτιτλα (π.χ. σ. 37) μὲ ἐρυθρὸ καὶ πράσινο μελάνι (π.χ. σ. 64).

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδηλος. Γραφή ὁμοιόμορφη, ἐλαφρῶς δεξιοκλινής, τύπου Μονῆς Ξηροποτάμου (καλλιγραφική).

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (σ. 1) 1778 γεναρίου 22 ἐκ [...].

(σ. <2>, μὲ ἀνάστροφη φορά) ετουτο το χαρτη υνε του προουγουμενου του παπα ὕοσφου [= Ἰωσήφ;] που εκαμε την εκλυσια της παναγιας κ οπιος το παρη να εχη την καταρα της παναγιας και παντων τον αγιον.

(σ. 3) Δοκίμια κονδυλίου (ἀλφάβητος). Ἀπὸ κάτω, ἀνορθόγραφο, κακογραμμένο σημείωμα: η κιρά μου παναγία...

(σ. <4>) του ἐμαθα πως ει μοιτερα μας αποθανε και το ποικρανα [...]κα πολα και εκλαψα και κλεο και τα ορφανα απομοιαναν ερημα και σκοτοινα ἀπὸ πατερα και ἀπὸ μητερα και π[...].

(σ. <142>, ἐξωτ. περιθώριο) Καρμελίου καχετίου ἀλβανίου.

(σ. 297, ἄνω ὦα) τεπετζήκ. (;) 1791 Γρηγόριος.

(σ. 330, ἐξωτ. περιθώριο, κτητ., κάθετα πρὸς τὸ κείμενο) 1777 τὸ παρὸν νομοκανονήον υπάρχει Γριγορίου Αἰγενήτη το ἐπίκλη Μπ[...]ζή· (ἢ συνέχεια στὴν κάτω ὦα) το αγορασα δια παραδες 160 ἀπο τον [...] Παρθένον λαβριοτην η μορονητην.

(σ. 331, ἐσωτ. περιθώριο, κάθετα πρὸς τὸ κείμενο) ,αψπέ', 1785 απριλίου το πάσχα εγινε.

Στὴν ὑπόλοιπη σελίδα, μετὰξὺ ἄλλων, βλ. κάτω ὦα: η διαθήκη αφέντρια.

(σ. 333) Ὁ παρὸν νομοκάνον υπάρχει ἐκ τῆς μονῆς τῆς Μεγίστης Λάβρας και ἤτις βουληθεῖ ἀποξενόσει αυτὸν ἔστω ἀσυγχώριτος. Ὁ γράφας Κοσμάς ἱερομόναχος.

(σ. 334) 1762 ἔδοσαν ὁ δημήτρις σίμογλους λογαριασμὸν ἓνα χρόνον καὶ μισὸ τῆς ἐκκλησίας γρό(σια) 28 – ἔγραψεν ὁ λάζος γρό(σια) 3 – ἔγραψεν και ἡ χατζὶ σοφια τοῦ ανδρός της τὸ ὄνομα κουρητῆ εἰς πρόθεσιν γρόσια 5 – ἔγραψεν ὁ γιάνης [...] – ἔγραψεν και ἡ θιγάτηρ της χατζὶ σοφίας εἰς πρόθεσιν του πατρος αυτῆς το ὄνομα εἰς πρόθεσιν γρό(σια) 5 – ἔγραψεν ὁ ἀνανίας το ὄνομά του εἰς και τὸν πατέρα του κωνσταντι πρόθεσιν γρό(σια) 5.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Μονὴ Μεγίστης Λαύρας Ἁγ. Ὁρους (βλ. ΣΗΜ., σ. 333). Τὸ 1777 στὴν κατοχὴ ἑνὸς Γρηγορίου Αἰγινήτη (βλ. ΣΗΜ., σ. 330). Ἀγορὰ γιὰ τὸ Μουσεῖο ἀπὸ τὸν Νικ. Στελλάκη, ἀντὶ δρχ. 50.000. Ἄρ. εἰσαγωγῆς: 6750 (σ. 1). Ἡμερομηνία εἰσαγωγῆς: 25.11.1949.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Βυζαντινοῦ τύπου. Ξύλινες πινακίδες ἐπενδυμένες μὲ δέριμα καστανὸ σκοῦρο ποὺ φέρει ἐμπέστη διακόσμηση. Καὶ στὶς δύο πινακίδες, πλοχμοειδῆς πλαίσιο. Στὸ ἐσωτερικὸ διάχωρο, σποραδικὰ ἄνθη καὶ ρόδακες. Παρόμοιος διάκοσμος στὴ ράχη, ὅπου καὶ συρρίκνωση δέρματος. Ὅρισμένες ὀπές. Ἴχνη δύο κλειστῶν στὴ μεγάλη πλευρὰ τῶν πινακίδων.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἐκτεταμένες κηλίδες λόγω ὑγρασίας καὶ χρήσης. Οἱ τελευταῖες σελίδες τοῦ κώδικα μὲ σχισίματα κοντὰ στὸ νῆμα.

130 (Μπ. 34)

ἔτ. 1731 (φ. 35^v, 45^v, 80^v) χαρτί 207×150χιλ. [160/168×110] φ. I, 80, I
στ. 20-21

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ

1. (φ. 1^r-16^r) Ἡ θεία Λειτουργία Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου (CPG 4686). Βλ. Τρεμπέλας, *Αἱ τρεῖς λειτουργίαι*, σ. 17-157· Goar, σ. 51-68.
2. (φ. 17^r-35^v) Ἡ θεία Λειτουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου (CPG 2905). Βλ. Τρεμπέλας, *ῥ.π.*, σ. 161-194· Goar, σ. 135-149.
3. (φ. 37^r-45^v) Ἡ θεία Λειτουργία τῶν Προηγιασμένων. Βλ. Τρεμπέλας, *ῥ.π.*, σ. 201-220· Goar, σ. 162-168.
4. (φ. 47^r-80^v) «Ἀποστολοευάγγελα εἰς τὰς δεσποτικὰς καὶ θεομητορικὰς ἑορτὰς τῶν δώδεκα μηνῶν». Ἀναλυτικά: (φ. 47^r) 8 Σεπτ., (φ. 48^r) 14 Σεπτ., (φ. 52^v) 26 Σεπτ., (φ. 53^v) 26 Ὀκτ., (φ. 54^v) 8 Νοεμβρ., (φ. 56^r) 13 Νοεμβρ., (φ. 57^r) 21 Νοεμβρ., (φ. 57^v) 30 Νοεμβρ., (φ. 59^r) 5 Δεκ., (φ. 59^v) 6 Δεκ., (φ. 59^r) 12 Δεκ., (φ. 60^r) 25 Δεκ., (φ. 61^r) 1 Ἰαν., (φ. 62^r) 6 Ἰαν., (φ. 63^r) 17 Ἰαν., (φ. 64^r) 30 Ἰαν., (φ. 64^v) 2 Φεβρ., (φ. 66^r) 9 Μαρτ., (φ. 68^r) 25 Μαρτ., (φ. 69^r) 23 Ἀπρ., (φ. 70^r) 8 Μαΐου, (φ. 70^v) 21 Μαΐου, (φ. 71^v) 24 Ἰουν., (φ. 74^v) 29 Ἰουν., (φ. 76^r) 20 Ἰουλ., (φ. 77^v) 6 Αὐγ., (φ. 78^v) 15 Αὐγ. Βλ. Goar, σ. 711-712, 713-721 (παραλείπεται στήν ἔκδ. τὸ ἀποστολοευάγγελο τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγ. Σπυρίδωνος, 12 Δεκ.).

Ἄγγραφα φύλλα: 16^v, 36^{r-v}, 46^{r-v}.

ΥΛΗ: Χαρτί ἀρκετὰ χονδρό, ὑπόλευκο, τραχύ. Ὑδατόσημα: α) τρεῖς ἡμισέληνοι (π.χ. φ. 20), β) τρεῖς ἡμισέληνοι (π.χ. φ. 28 καὶ 35 ἕως τὸ τέλος τοῦ κώδ.)· ἀντίσημο: γράμματα (π.χ. φ. 27).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×10 (10), 2×8 (26), 5×10 (76), 4 (80· ἀσαφῆς σύσταση τεύχους). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Σποραδικὴ χρῆση παραπομπῶν, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο (π.χ. φ. 56^v)· σὲ ὀρισμένες περιπτώσεις, δὲν διακρίνεται λόγω ξακρίσματος (π.χ. φ. 76^v).

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ταινιοειδῆ ἐπίτιτλα, τίτλοι καὶ πρωτογράμματα μὲ ἐρυθρὸ καὶ πράσινο μελάνι (βλ. φ. 1^r, 17^r, 37^r, 47^r).

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελφος βιβλιογρ. σημ. (φ. 35^v): *Τέλος τῆς θείας λειτουργίας τοῦ ἐν ἁγίοις π(ατ)ρ(ὸ)ς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ μεγάλου ἁψλα΄ [1731].* Γραφὴ λειτουργικῆ, ἐπιμελημένη.

(φ. 45^v) *αψλα΄, 1731, ἀπρίλλιος.*

(φ. 80^v) *τῶ ἐν τριάδι θεῶ αἰώνιος ἡ προσκύνησις, κάμοι τῶ αἰσχρῶ ἢ συγχώρησις. αψλα΄ 1731 ἰουνίου 4.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Ἄγορά ἀπὸ τὸν Ν. Σταράκη, ἀντὶ δρχ. 100.000. Ἀρ. εἰσαγωγῆς: 6803 (φ. Γ'). Ἡμερομηνία εἰσαγωγῆς: 23.3.1950.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Ξύλινες πινακίδες, ἐπενδυμένες μὲ μαρμαρογραφημένο χαρτί. Ἡ σύνδεση τοῦ καλύμματος μὲ τὴ ράχη τοῦ βιβλίου χαλαρωμένη καὶ καλυμμένη μὲ δέσμα ὑποκάστανο ποῦ φέρει ἐμπέστο χρυσότυπο διάκοσμο· στὸ μέσο τῆς ράχης, ἐπικολημένο κομμάτι καστανοῦ δέσματος, ἀρκετὰ φθαρμένο, μὲ δυσδιάκριτη ἐπιγραφή (πιθανότατα: «ΑΙ ΘΕΙΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΙ»). Ἡ ραφή τῆς ράχης, χαλαρωμένη.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Σχισίματα καὶ ὀπές στὰ πρῶτα φύλλα· κηλίδες ἀπὸ ὑγρασία.

131 (Μπ. 35)

ἔτ. 1775-1891

χαρτί

215×155χιλ. [γραμμ. ἐπιφ. ποικίλλει]

φ. 23

ΠΑΡΗΣΙΑ ΜΟΝΗΣ ΑΓΙΟΥ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΟΣ ΝΗΣΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ (ἔτ. 1775-1891)

Στὸ φ. 1^r, ὁ τίτλος: «1775. Παρησία (!) τοῦ ἀγίου μεγαλομάρτυρος καὶ ἱαματικοῦ Παντελεήμονος». Κάθε σελίδα διαιρεῖται σὲ 2 στήλες, ὅπου καταγράφονται τὰ ὀνόματα ζώντων καὶ κεκοιμημένων. Περιελίονται καταγραφές τῶν ἔτ. 1755-1891 (φ. 1^r-19^v). Μεταξὺ αὐτῶν ξεχωρίζουν: (φ. 3^r) «Τὰ ὀνόματα τῶν πατέρων ἀπὸ μοναστήρι Δουραχάνις (sic)», (φ. 4^v) «Τὰ ὀνόματα τοῦ ἡγουμένου Δουραχάνης», «Τὰ ὀνόματα τοῦ Μοναστηρίου τοῦ ἀγ. Παντελεήμονος, τοῦ κτίτωρος (!) τῆς μονῆς Χρυσάνθου ἱερομονάχου καὶ τῆς συνοδίας αὐτοῦ», (φ. 5^r) «Τὰ ὀνόματα τοῦ Λεωνίδα Κίγκου Ἰωαννίτου», (φ. 12^r) «1811 μαγίου 11, τὰ ὀνόματα τῶν Σαράτζηδων», (φ. 19^r) «1888, Αὐγ(ούστου) 21 λυτουργία (!) τοῦ ἱσαφίου τῶν Κυροπούλων». Βλ. Χατζοπούλου (βλ. BIBΛ.).

Ἄγραφα φύλλα: 6^v-11^v, 17^r-18^v, 20^r-23^r.

ΥΛΗ: Χαρτί χονδρό, ὑπόλευκο, ἐλαφρῶς στιλπνό. Ὑδατόσημο: τρεῖς ἡμισέληνοι (π.χ. φ. 7 καὶ 17)· ἀντίσημο: Α S (π.χ. φ. 8)· βλ. Stanković 699 (ἔτ. 1720/1725), μὲ μικρὴ διαφορὰ ὡς πρὸς τὴν ἀπόσταση ραβδώσεων· πβ. Nikolaev 466 (ἔτ. 1749) καὶ 467 (ἔτ. 1750).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×24–1 (23· ἐξέπεσε τὸ 10^ο φύλ. [19/20]). Χωρὶς ἀρίθμηση τεύχους. Διπλὴ ἀρίθμηση φύλλων: οἱ σ. 1-48 φέρουν ἀρχικὴ σελιδαρίθμηση μὲ μελάνι στὴν ἄνω ἐξωτερικὴ γωνία τῶν φύλλων, κοντὰ στὴν ἀκμὴ. Μτγν. φυλλαρίθμηση μὲ μολύβι: 1-23.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Παράσταση σὲ προτομὴ τοῦ ἁγ. Παντελεήμονος στὸ ἄνω μέρος τῶν φ. 1^ρ καὶ 12^ρ. Ἡ παράσταση τοῦ ἁγίου σὲ βάθος κίτρινου χρώματος, συνοδεύεται ἀπὸ τὴν ἐπιγραφή: Ὁ ἍΓΙΟΣ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝ. Μία δίλοβη πύλη διαιρεῖ κάθε σελίδα τοῦ κώδικα σὲ δύο στήλες, ὅπου καὶ σημειώνονται τὰ ὀνόματα τῶν μνημονευομένων: ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο τόξα ποὺ στηρίζονται σὲ ἕναν κεντρικὸ κίονα καὶ σὲ δύο ἀκριανοὺς ἡμικίονες ἐρυθροῦ χρώματος· τὰ κιονόκρανα καὶ οἱ βάσεις τῆς δίλοβης πύλης, φέρουν κίτρινο “γέμισμα” καὶ ἐρυθρὸ περίγραμμα. Στὸ σημεῖο σύνδεσης τῶν δύο τόξων, ἕνα κίτρινο ἄνθος σὲ πράσινο βάθος.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Διάφορα χέρια.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (ἔσωτ. τῆς πιν. ἀρχ.) διὰ χειρὸς Νικολάου ζογράφου ἐν ἔτη ἀπὸ Χριστοῦ γενήσεως 1761 ἐν μινῆ δεκεμβρίῳ 3 μνιστιτῆ Κ(ύρι)ε τῶν γωνεον και τον τεκ[ν]ιον ημων αμην.

(ἔσωτ. τῆς πιν. τέλ., στὸ ἀναδιπλούμενο ἐσωτερικὰ ἄνω τμήμα τῆς στάχωσης) 1805 ἐχειροτονήθη ἀναργυρος ἀνανηας. – (παρακάτω) 1847 σεπτεμβρίου 5 ἔγινα ηγου-μενος σεραφεῖμ.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Μονὴ Ἁγ. Παντελεήμονος Νήσου Ἰωαννίνων. Ἀποκτήθηκε ἀπὸ τὸ Μουσεῖο Μπενάκη μέσω ἀγορᾶς ἀπὸ τὸν Α. Ἰακωβίδη, ἀντὶ δρχ. 100.000. Ἄρ. εἰσαγωγῆς: 6922 (βλ. ἔσωτ. τῆς πιν. ἀρχ.). Ἡμερομηνία εἰσαγωγῆς: 9.7.1951.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Ἐντονα φθαρμένη, συρρίκνωση δέρματος, ὄπες. Πινακίδες ἀπὸ χαρτόνι μὲ ἐπικάλυψη ἀπὸ δέρμα καστανό. Καὶ στὶς δύο πινακίδες, ἐγχάρακτο πλαίσιο. Στὸ ἐσωτερικὸ διάχωρο, διαγώνιες ἐγχάρακτες γραμμὲς ποὺ τέμνονται στὸ κέντρο. Διάσπαρτα, τριγύρω, μικρὰ ἄνθη.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Γενικῶς καλὴ. Στὰ πρῶτα φύλλα τοῦ κώδικα, ἔντονοι ρύποι ἀπὸ τὴ χρήση.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Μανόλης Χατζηδάκης – Εὐγενία Δρακοπούλου, *Ἑλληνες Ζωγράφοι μετὰ τὴν Ἄλωση (1450-1830)*, τ. 2, Ἀθήνα 1997, σ. 242; Νικόλαος (45) (ἐκ παραδρομῆς ταυτίζεται ὁ παρὼν κώδικας μὲ τὸν κώδ. Ταμείου Ἀνταλλαξίμων 35 τοῦ Μουσείου Μπενάκη). — Βενετία Χατζοπούλου, «Ἀγνωστὴ Παρρησία τῆς Ι. Μονῆς Ἁγ. Παντελεήμονος Νήσου καὶ οἱ συντεχνίες τῶν Ἰωαννίνων», στό: Γεώργιος Παπαγεωργίου – Κωνσταντῖνος Πέτσος (ἐπιμ.), *Ἱστορία καὶ Λογισύνη: Ἡ Ἥπειρος ἀπὸ τὸ 1430 ἕως τὸ 1913*. Πρακτικὰ Ἀ' Πανεπειρωτικοῦ Συνεδρίου, Ἰωάννινα, 1-3 Μαρτίου 2013, Πανεπιστήμιο Ἰωαννίνων - Ἐταιρεία Ἡπειρωτικῶν Μελετῶν – Ἴδρυμα Μελετῶν Ἰονίου καὶ Ἀδριατικοῦ Χώρου – Ἴδρυμα Ἰωσὴφ καὶ Ἐσθῆρ Γκανῆ, τ. 2, Ἰωάννινα 2015, σ. 873-892.

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΑ: Φωτόπουλος – Δελιβορριάς, *Ἡ Ελλάδα*, σ. 386: εἰκ. 666 (φ. 1^ρ). — Χατζοπούλου, στὸ ἴδιο, σ. 879, 880, 886, 887, 891 (φ. 1^ρ, 12^ρ, πιν. τέλ., φ. 3^ρ, 19^ρ τοῦ κώδ.).

132 (Μπ. 36)

19ος αἰ. χαρτί 192×145χιλ. [περ. 180×130] σ. 242 (-121-122)
 ἀρ. στ. ποικίλλει (περ. 22-25)

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑΡΙΟ ΝΑΣΤΟΥΛΗ ΔΑΓΚΛΗ

Περιλαμβάνονται προσωπικὲς σημειώσεις τοῦ Ναστούλη Δαγκλή περὶ τοῦ ἰδίου, τοῦ ἀδελφοῦ του Γιώτη κ.ἄ., ἐπίσης διατάγματα καὶ νόμοι τῶν ἐτ. 1824-1850. Πυκνογραμμμένο κείμενο, ἐν εἶδει σημειωματαρίου: (σ. 6) Ἀρχ. *Σημείωσις διὰ ταῖς πληρομαῖς (!) ταῖς κατὰ καιροῦς τῶν στρατευμάτων εἰς Ἑπακτον [= Ναύπακτον] τὴν 10 Γεναρίου 1830*. Προηγεῖται στίς σ. 3-4: «Ὁ πίναξ τῶν ἐμπεριεχομένων ἐν τῷδε τῷ βιβλίῳ».

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Δωρεὰ Ἀθανασίας Γ. Δαγκλή. Ἡ ἱστορικὴ οἰκογένεια Δαγκλή ἔχει καταγωγή ἀπὸ τὸ Σούλι. Μέλη της διακρίθηκαν στὴν Ἐπανάσταση τοῦ 1821. Ὁ κώδικας ἀνῆκε στὸν Ναστούλη Δαγκλή (1800-1866). Ἀρ. εἰσαγωγῆς: 7222 (βλ. ἐσωτ. τῆς πιν. ἀρχ.: σ. 2). Ἀρ. δωρεᾶς: 1207. Ἡμερομηνία εἰσαγωγῆς: 8.9.1954.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Πινακίδες ἀπὸ χαρτόνι· δερματόδετη, καστανοῦ χρώματος ράχη. Στὴν πιν. τέλ., ἀνάστροφα, ἐπικολημένη ἐτικέτα: διακρίνεται τὸ ὄνομα *Ναστούλης Νταγκλής* καὶ ἡ χρονολογία *ἀπρηλίου 1825*.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Κακὴ. Ἀρκετὰ φύλλα ἀποσταχωμένα.

133 (Μπ. 37)

19ος αἰ. [σ. 3: ἔτ. 1804/σ. 19-86, 91-95, 115-126, 153-167: ἔτ. 1819-1829 (σ. 85, 159) (βλ. ΓΡΑΦ.)/σ. 97-104: ἔτ. 1819], 20ὸς αἰ. [σ. 168-172: ἔτ. 1930, σ. 261-279] χαρτί 330×230χιλ. [260/270×175/185] (γιά τὸ κείμε. τῶν φύλ. τοῦ Φίλη Φουρναίου βλ. ΓΡΑΦ.) σ. 438 (-173-258, -285-402) στ. 31-36 (γιά τὸ κείμε. τῶν φύλ. τοῦ Φίλη Φουρναίου βλ. ΓΡΑΦ.)

ΚΩΔΙΚΑΣ ΜΟΝΗΣ ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ ΦΟΥΡΝΑ ΑΓΡΑΦΩΝ

Ἔκδ. Χατζηθάνος, *Κώδιξ* 1938, ²1963 (βλ. BIBL.)· μερικὴ ἔκδ. Κ. Θ. Δημαρᾶς (βλ. BIBL.).

1. (σ. 19-81) Συναγωγή ἐγγράφων σχετικῶν μὲ τὴ Μονὴ Ζωοδόχου Πηγῆς ἀπὸ τὸν Διονύσιο ἱερομόναχο τὸν ἐκ Φουρνᾶ, τὸν κτίτορα τῆς μονῆς (βλ. ΠΡΟΕΛ.).

¹(σ. 19) Ὁ τίτλος (ἐρυθρόγρ.): «Κώδιξ τοῦ θεοῦ καὶ ἱεροῦ σταυροπηγιακοῦ πατριαρχικοῦ καὶ αὐθεντικοῦ μονηδρίου, τοῦ κατὰ τὴν κώμην Φουρνᾶ τῶν Ἀγράφων Φανερωμένης Κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς τοῦ κατὰ τὸ ραφλή [1738] ἔτος τὸ σωτήριο ἀνεγερθέντος, περιέχων πάντα τὰ ἐκδοθέντα ὑπὲρ αὐτοῦ ἱερά σιγγίλια καὶ συνοδικὰ πατριαρχικὰ γράμματα καὶ αὐθεντικὰ χρυσόβουλα καὶ συστατικὰς ἐπιστολάς καὶ τὰς ὁμολογίας πάντων τῶν ἀφιερωμάτων αὐτοῦ κινητῶν τε καὶ ἀκινήτων, τὰ τε ὀνόματα τῶν ἀφιερωσάντων καὶ συνεργησάντων εἰς τὴν τούτου ἀνέγερσιν καὶ στερέωσιν.

Ἐπὶ δὲ τὸ τέλος τὸν τρόπον καὶ τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἐγένετο καὶ ὅσα πρὸ τῆς οἰκοδομῆς καὶ μετὰ τὴν οἰκοδομὴν ἠκολούθησαν τῷ κτήτορι καὶ τὴν ὑποταγὴν καὶ κοίμησιν τῶν πνευματικῶν αὐτοῦ παίδων καὶ ἄλλα τινα μνήμης ἄξια, ἅτινα εὐτάκτως ἐπὶ τοῦ παρόντος παρ' αὐτοῦ συνετέθησαν ἵνα εἰς διηλεκτὴ διασώζηται μνήμην.

Γέγραπται δὲ κατὰ τὸ ραφμγ' [1743] ἔτος τὸ σωτήριο ἐν μηνὶ Αὐγούστῳ παρὰ Διονυσίῳ κτήτορι τοῦ ἱεροῦ τούτου μονηδρίου». Ἔκδ. Χατζηθάνας, ὁ.π., σ. 23 (β' ἔκδ. σ. 13-14).

²(σ. 20-24) «Τῇ ἀειπαρθένῳ καὶ Θεοτόκῳ τῇ Ζωοδόχῳ Πηγῇ». Ἔκδ. σ. 23-24 (β' ἔκδ. σ. 14), (σ. 20-21) «Τίς ὁ σκοπὸς τῆς κατασκευῆς τοῦ μονηδρίου». Ἔκδ. σ. 24-25 (β' ἔκδ. σ. 15), (σ. 21-24) «Διαταγὴ τῶν ἀκολουθιῶν καὶ τῆς διαγωγῆς τοῦ ἱεροῦ τούτου μονηδρίου». Ἔκδ. σ. 25-27 (β' ἔκδ. σ. 15-18).

³(σ. 24-26) «Προσόμοια πρὸς τὴν Κυρίαν καὶ Δέσποιναν ἡμῶν Θεοτόκον τὴν Ζωοδόχον Πηγὴν ὑπὲρ τοῦ ἀγίου αὐτῆς τούτου οἴκου καὶ ὑπὲρ τῶν πνευματικῶν ἡμῶν παίδων, γενόμενα μετὰ τὴν τούτων μετὰστασιν, ἐπασθενῶντι καὶ αἰτοῦντι μοι τὴν ταύτης θεῖαν βοήθειαν, εὐχομένῳ πρὸς αὐτὴν οὕτως. Ἦχος Α'. Τῶν οὐραν(ίων) ταγ(μάτων)». Ἀναλυτικά: (σ. 24) Ἀρχ. Τοῦ ζώντος ὕδατος μῆτερ ζωὴν μοι χάρισαι, (σ. 24-25) «Τῆς Θεοτόκου ἡ ὑπόσχεσις», (σ. 25) «Ἡ τῆς ὑποσχέσεως ταύτης πρὸς τὴν Θεοτόκον εὐχαρίστησις». – «Ἦμνος πρὸς αὐτὴν ὑπὲρ τῆς μεταστάσεως τῶν πνευματικῶν ἡμῶν παίδων». – «Λόγος ἔσχατος τοῦ πρώτου πνευματικοῦ ἡμῶν παιδός». – «Θεωρία θαυμάσιος τοῦ δευτέρου». – «Ἐνωσις οὐράνιος μετ' αὐτῶν τοῦ τρίτου». – «Δέησις εἰς τοὺς τρεῖς τούτους μακαρίου παίδας καὶ τὴν Θεοτόκον». – (σ. 25-26) «Μετὰ τὸ τέλος τοῦ θεοῦ τούτου οἴκου, ἡ ἀφιέρωσις καὶ εὐχαρίστησις πρὸς τὴν Θεοτόκον», (σ. 26) «Ὅτι πολλὴ ἡ εἰς τὴν χώραν τῆς Θεοτόκου βοήθεια, δι' ἣν καὶ ἀγάλλεται». Ἔκδ. σ. 28-30 (β' ἔκδ. σ. 18-20).

⁴(σ. 26-27) Στίχοι: (σ. 26) «Στίχοι περὶ τοῦ τέλους τοῦ θεοῦ τούτου οἴκου». – «Ἐτεροι <στίχοι> περὶ τοῦ αὐτοῦ τέλους», (σ. 27) «Ἐτεροι στί-

χοι εἰς τὰς τέσσαρας αὐτοῦ δεσποτικὰς εἰκόνας». – «Εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ Δεσπότητος Χριστοῦ». – «Εἰς τὴν εἰκόνα τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς». – «Εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ Τιμίου Προδρόμου». – «Εἰς τὴν εἰκόνα τῶν ἁγίων ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου». – «Ἐπίγραμμα περὶ τῶν τεσσάρων δεσποτικῶν τούτων εἰκόνων». – «Ἔτεροι στίχοι εἰς τὴν πηγὴν τοῦ ἁγιάσματος». Ἔκδ. σ. 30-32 (β' ἔκδ. σ. 21-22).

⁵(σ. 27-29) Στίχοι πρὸς τὴ Θεοτόκο: (σ. 27-28) «Ἔτεροι στίχοι ἰκετήριοι πρὸς αὐτὴν τὴν κυρίαν ἡμῶν Θεοτόκον ὑπὲρ τῶν συνδρομησάντων εἰς τὴν τούτου ἀνέγερσιν». – (σ. 28) «Ἔτεροι πρὸς αὐτὴν». Ἀρχ. Ἦ ἀγνή μητερ τοῦ θεανθρώπου λόγου. – «Ἔτεροι πρὸς αὐτὴν». Ἀρχ. Ἦ μητρόθεε ἡγλαϊσμένη Κόρη. – «Ἔτεροι πρὸς αὐτὴν». Ἀρχ. Κρήνη χαριτόβρυτε ἀγνή Παρθένε. – «Ἔτεροι πρὸς αὐτὴν». Ἀρχ. Παντάνασσα, πανάχροαντε Θεοτόκε, ζωῆς πηγῆ. – «Ἔτεροι πρὸς αὐτὴν». Ἀρχ. Ἡ Ζωηφόρος πηγῆ ἐσφραγισμένη. – «Ἔτεροι πρὸς αὐτὴν». Ἀρχ. Ἄσπιλε ἀγνή, ἄμωμε Θεοτόκε, (σ. 28-29) «Ἔτεροι πρὸς αὐτὴν». Ἀρχ. Ἦ παντάνασσα Κυρία Θεοτόκε, πηγῆ θεία βλύσασα, (σ. 29) «Ἔτεροι πρὸς αὐτὴν». Ἀρχ. Ἦ παντάνασσα Θεοτόκε Μαρία καὶ θεία πηγῆ. Ἔκδ. σ. 33-35 (β' ἔκδ. σ. 22-24).

⁶(σ. 29-73) Ἔγγραφα καὶ γράμματα σχετικὰ μὲ τὴ μονὴ Φουρνᾶ. Ἀναλυτικά: ^α(σ. 29-31) Ἀναφορὰ Διονυσίου ἱερομονάχου πρὸς τὸν Σεραφεῖμ Κων/πόλεως καὶ αἴτηση ἀνέγερσης μονυδρίου, χρονολ. 28 Μαρτ. 1734 («Ἡ ἐκ τοῦ ὄρους γενομένη ἡμῶν ἀναφορὰ πρὸς τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην κύριον Σεραφεῖμ, ἐν ἧ παραπονούμενος δι' ὅσα ἐποίει καθ' ἡμῶν ὁ γείτων τοῦ κελλίου. Ζητοῦμεν συγχώρησιν ἀναχωρῆσαι τοῦ ὄρους καὶ τὸ παρὸν ἀνεγείραι μονήδριον»). Ἔκδ. σ. 35-38 (β' ἔκδ. σ. 24-27). – ^β(σ. 31-33) Ἄδεια τοῦ Σεραφεῖμ Κων/πόλεως πρὸς τὸν ἱερομόναχο Διονύσιο γιὰ τὴν ἀνέγερση μονυδρίου, χρονολ. Ἀπρ. 1734 («Ἡ δοθεῖσα ἡμῖν παρὰ τοῦ παναγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου Σεραφεῖμ ἄδεια τοῦ ὄρους ἐξελθεῖν καὶ τὸ παρὸν ἐπὶ σταυροπηγιακῇ ἐλευθερίᾳ ἀνεγείραι μονήδριον»). Ἔκδ. σ. 38-39 (β' ἔκδ. σ. 27-28). – ^γ(σ. 33-34) Γράμμα Σεραφεῖμ Κων/πόλεως πρὸς τὸν ἐπίσκοπο Διονύσιο Λιτζᾶ καὶ Ἀγράφων, χρονολ. 28 Ἀπρ. 1734 («Ἐπιστολὴ τοῦ αὐτοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου πρὸς τὸν θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον Λητζᾶ καὶ Ἀγράφων κύριον Διονύσιον προτρεπτικῇ διὰ τὴν τούτου ἀνέγερσιν»). Ἔκδ. σ. 39-40 (β' ἔκδ. σ. 28-29). – ^δ(σ. 34) Γράμμα Σεραφεῖμ Κων/πόλεως πρὸς τὸν ἱερομόναχο Διονύσιο, χρονολ. 28 Ἀπρ. 1734 («Ἐπιστολὴ ἑτέρα τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὴν ἐμὴν ἀναξιότητα προθυμοποιῶν με εἰς τὴν τούτου ἀνέγερσιν»). Ἔκδ. σ. 40-41 (β' ἔκδ. σ. 29-30). – ^ε(σ. 34-37) Ὁμολογία, ἔτ. 1738 (Ἰούλιος) («Ἡ ὁμολογία τοῦ τόπου ἐν ᾧ ᾠκοδόμητο τὸ θεῖον τοῦτο καὶ ἱερὸν μονήδριον»). Γιὰ τὴ χρονολόγησιν βλ. σ. 36: Ἐν ἔτει ἀφ'ἧ [1738] καὶ μηνί

Ίουλίω. Ἀκολουθοῦν ὑπογραφῆς γερόντων καὶ μαρτύρων. Ἔκδ. σ. 41-43 (β' ἔκδ. σ. 30-32). – ^ε(σ. 37-38) «Οἱ ἀφιερῶσαντες τόπον οἰκεῖον τῷ εἰρημένῳ μονηδρίῳ διὰ μνημόσυνον αὐτῶν». Ἔκδ. σ. 43-45 (β' ἔκδ. σ. 32-33). – ^ι(σ. 38-40) Γράμμα Διονυσίου Λιτζᾶ καὶ Ἀγράφων, χρονολ. 11 Μαΐου 1738 («Γράμμα χάριν ἐλέους δοθὲν παρὰ τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Λητζᾶς καὶ Ἀγράφων κυρίου Διονυσίου διὰ τὸ θεῖον τοῦτο μονήδριον»). Ἔκδ. σ. 45-47 (β' ἔκδ. σ. 33-35). – ^ι(σ. 40-41) Γράμμα Νεοφύτου πρώην Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης πρὸς τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχη Νεόφυτο Γ', χρονολ. 13 Μαΐου 1740 («Γράμμα τοῦ πρώην μητροπολίτου Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης πρὸς τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχη, συστατικὸν καὶ ἰκετικὸν διὰ τὸ θεῖον τοῦτο μονήδριον»). Ἔκδ. σ. 47-48 (β' ἔκδ. σ. 35-36). – ^ι(σ. 42-43) Ἐνταλτηριῶδες γράμμα Νεοφύτου Γ' Κων/πόλεως πρὸς τὸν ἱερομόναχο Διονύσιο, χρονολ. Ἰούλ. 1740 («Τὸ ἐνδοθέν μοι ἐνταλτηριῶδες γράμμα παρὰ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου Νεοφύτου»). Ἔκδ. σ. 48-49 (β' ἔκδ. σ. 36-37). – ^ι(σ. 43-44) Ἀναφορὰ Διονυσίου ἱερομονάχου πρὸς Ἀλέξανδρο Γκίκα καὶ Γρηγόριο Καλλιμάχη, χρονολ. 5 Ἰουν. 1740 («Ἡ παρ' ἡμῶν γενομένη ἀναφορὰ πρὸς ἀμφοτέρους τοὺς αὐθέντας κύριον Ἀλέξανδρον Γκίκα καὶ κύριον Γρηγόριον Καλλιμάχη διὰ τὸ θεῖον τοῦτο μονήδριον»). Ἔκδ. σ. 49-50 (β' ἔκδ. σ. 37-38). – ^ι(σ. 44-45) «Τάξις ἀκολουθίας τοῦ σταυροπηγίου ἧτις ἐγεγόνει παρὰ τοῦ πατριάρχου διὰ τὸ θεῖον τοῦτο μονήδριον». Ἔκδ. σ. 50-52 (β' ἔκδ. σ. 38-40). – ^ι(σ. 45-46) «Σημείωσις τῶν ἐν τῷ πατριαρχικῷ σταυρῷ ἐγκεχαραγμένων γραμμάτων» (ἔτ. 1740). Ἔκδ. σ. 52 (β' ἔκδ. σ. 40). – ^ι(σ. 46-51) Σιγγιλιῶδες γράμμα Νεοφύτου Γ' Κων/πόλεως, χρονολ. Αὐγ. 1740 («Τὸ δοθὲν μοι σιγγιλιῶδες γράμμα παρὰ τοῦ παναγιωτάτου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου Νεοφύτου, ὅτε σταυροπηγιακῇ ἀξίᾳ ἐτιμήθη συνοδικῶς τὸ θεῖον τοῦτο μονήδριον»). Ἔκδ. σ. 52-57 (β' ἔκδ. σ. 40-45). – ^ι(σ. 51-52) Γράμμα Νεοφύτου Γ' Κων/πόλεως πρὸς τὸν Ἰάκωβο Λαρίσης, χρονολ. 14 Αὐγ. 1740 («Ἐπιστολὴ τοῦ αὐτοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου Νεοφύτου πρὸς τὸν πανιερώτατον μητροπολίτην Λαρίσης κύριον Ἰάκωβον προτρεπτικὴ διὰ τὸ θεῖον τοῦτο μονήδριον»). Ἔκδ. σ. 58-59 (β' ἔκδ. σ. 45-46). – ^ι(σ. 52-54) Γράμμα Νεοφύτου Γ' Κων/πόλεως πρὸς τὸν ἐπίσκοπο Λιτζᾶ καὶ Ἀγράφων Κωνστάντιο, χρονολ. 14 Αὐγ. 1740 («Ἐπιστολὴ ἐτέρα τοῦ αὐτοῦ [Νεοφύτου] πρὸς τὸν Λητζᾶ καὶ Ἀγράφων προτρεπτικὴ διὰ τὸ θεῖον τοῦτο μονήδριον»). Ἔκδ. σ. 59-60 (β' ἔκδ. σ. 46-47). – ^ι(σ. 54-55) Γράμμα Νεοφύτου Γ' Κων/πόλεως, χρονολ. 16 Αὐγ. 1740 («Ἐπιστολὴ ἐτέρα τοῦ αὐτοῦ [Νεοφύτου] πρὸς τοὺς ἐγκρίτους γέροντας τῶν Ἀγράφων διὰ τὸ θεῖον τοῦτο μονήδριον»). Ἔκδ. σ. 60-61 (β' ἔκδ. σ. 48-49). – ^ι(σ. 55-56) Γράμμα βεβαιωτικὸν Νεοφύτου Γ' Κων/πόλεως πρὸς τὸν Νεόφυτο, πρώην Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης, χρονολ. 2 Σεπτ.

1740 («Ἐπιστολὴ τοῦ αὐτοῦ [Νεοφύτου] πρὸς τὸν πανιερώτατον μητροπολίτην πρῶην Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης, βεβαιωτικὴ τῆς αὐτοῦ συστάσεως»). Ἔκδ. σ. 62 (β' ἔκδ. σ. 49-50). – ^υ(σ. 56-57) Γράμμα πατρακλητικὸ Δανιὴλ λαμπαδαρίου πρὸς τὸν ἐπίσκοπο Λιτζᾶ καὶ Ἀγράφων, χρονολ. 5 Σεπτ. 1740 («Ἐπιστολὴ κὺρ Δανιὴλ Λαμπαδαρίου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας πρὸς τὸν θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον Λητζᾶ καὶ Ἀγράφων, παρακλητικὴ διὰ τὸ θεῖον τοῦτο μονήδριον»). Ἔκδ. σ. 62-63 (β' ἔκδ. σ. 50-51). – ^ω(σ. 57-59) Γράμμα τοῦ Παΐσιου Β' Κωνσταντινουπόλεως χάριν ἐλέους τοῦ μονυδρίου, χρονολ. Αὐγ. 1741 («Γράμμα πατριαρχικὸν χάριν ἐλέους καὶ βοηθείας δοθὲν ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ τούτου μονηδ(ρίου)»). Ἔκδ. σ. 64-65 (β' ἔκδ. σ. 51-52). – ^ς(σ. 59-60) Γράμμα Παΐσιου Β' Κων/πόλεως πρὸς τὸν ἐπίσκοπο Λιτζᾶ καὶ Ἀγράφων <Κωνσταντίο>, ἐν μέρει χρονολογημένο: Μάιος, ἰνδ. ε' (Μάιος 1742) («Γράμμα πατριαρχικὸν ἀπειλητικὸν καὶ ἀφοριστικὸν κατὰ τῶν ἐπιβλαβῶς φερομένων ἐπὶ τὸ ἱερὸν τοῦτο μονήδριον). Στὴ σ. 60, σημείωση ἀπὸ ἄλλο χέρι: *προφανῶς ἐν ἔτει 1742*. Ἔκδ. σ. 65-66 (β' ἔκδ. σ. 52-53). – ^α(σ. 60-61) Γράμμα προτρεπτικὸ Παΐσιου Β' Κων/πόλεως πρὸς τὸν Ἰωαννάκη Κωνσταντινίδη, χρονολ. 10 Μαΐου 1742 («Ἐπιστολὴ πατριαρχικὴ πρὸς τὸν Ἰωαννάκη Κωνσταντινίδην καὶ τοὺς αὐτοῦ αὐταδέλφους προτρεπτικὴ τοῦ ἐπιστατεῖν τὸ θεῖον τοῦτο μονήδριον»). Ἔκδ. σ. 66-67 (β' ἔκδ. σ. 54). Ἀκολουθεῖ: (σ. 61-62) «Ἡ ἀκολουθία τοῦ τῆς πηγῆς ἀγιάσματος». Ἔκδ. σ. 67-68 (β' ἔκδ. σ. 54-55). – ^β(σ. 62-64) Γράμμα Κωνσταντίου, ἐπισκόπου Λιτζᾶ καὶ Ἀγράφων, πρὸς τὴ Μονή, χρονολ. 29 Μαΐου 1743 («Γράμμα τοῦ Λητζᾶ καὶ Ἀγράφων χάριν ἐλέους καὶ βοηθείας δοθὲν μετὰ τὸν ἐγκαινισμὸν τούτου τοῦ μονηδρίου»). Ἔκδ. σ. 68-69 (β' ἔκδ. σ. 55-56). – ^γ(σ. 64-65) Γράμμα Διονυσίου ἱερομονάχου πρὸς τὸν Νεόφυτο Γ' Κων/πόλεως, χρονολ. 20 Ἰουλ. 1743 («Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην <Νεόφυτον> δηλωτικὴ τοῦ ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ μονηδρίῳ γενομένων ἐγκαινίων»). Ἔκδ. σ. 69-70 (β' ἔκδ. σ. 57). – ^δ(σ. 65) Γράμμα συγχαρητικὸ Νεοφύτου Γ' Κων/πόλεως πρὸς τὸν Διονύσιο ἱερομόναχο, χρονολ. 29 Ὀκτ. 1743 («Ἐπιστολὴ πατριαρχικὴ συγχαρητικὴ περὶ τῶν ἐγκαινίων καὶ εὐχτικὴ πρὸς τέλειον ἀπαρτισμὸν καὶ καλλωπισμὸν τοῦ ἱεροῦ τούτου μονηδρίου»). Ἔκδ. σ. 70 (β' ἔκδ. σ. 58). – ^ε(σ. 65-67) Γράμμα Διονυσίου ἱερομονάχου πρὸς τὸν Νεόφυτο ς' Κων/πόλεως, χρονολ. 31 Μαρτ. 1744 («Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν οἰκουμ(ενικὸν) πατριάρχ(ην) ἐξαγγελτικὴ ζημίας τοῦ ἱεροῦ τούτου μονηδρίου»). Ἔκδ. σ. 71-72 (β' ἔκδ. σ. 58-60). – ^ς(σ. 67-68) Γράμμα πατριαρχικὸ Νεοφύτου Γ' Κων/πόλεως, συνοδικὸ καὶ ἀφοριστικὸ, ἐν μέρει χρονολογημένο: Μάιος [Μάρτιος;]¹, ἰνδ. ζ' (1744) («Γράμμα πατριαρχικὸν

1. Δεδομένου ὅτι ἡ β' πατριαρχία τοῦ Νεοφύτου Γ' χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν Μάιο 1743 ἕως

συνοδικὸν καὶ ἀφοριστικὸν κατὰ τῶν ζημιωσάντων τὸ θεῖον μονῆδριον»). Στὴ σ. 68, σημείωση μὲ μολύβι ἀπὸ μτγν. χέρι: ἔτος προφανῶς 1744. ᾠεκδ. σ. 72-73 (β' ἔκδ. σ. 60-61). – ^κ(σ. 68-70) Γράμμα Νεοφύτου Γ' Κων/πόλεως, χρονολ. Μάιος [Μάρτιος;] 1744 («Γράμμα πατριαρχικὸν χάριν ἐλέους καὶ βοήθειας ὑπὲρ τῆς αὐτῆς ζημίας δοθὲν τοῦ ἱεροῦ μονηδρίου»). ᾠεκδ. σ. 73-74 (β' ἔκδ. σ. 61-63). – ^λ(σ. 70-71) Γράμμα Παΐσιου Β' Κων/πόλεως πρὸς τὸν ἐπίσκοπο Λιτζᾶ καὶ Ἀγράφων, χρονολ. 18 Μαΐου 1744 («Ἐπιστολὴ πατριαρχικὴ πρὸς τὸν Λητζᾶ καὶ Ἀγράφων τοῦ ἐπισκέπτεσθαι ὡς σταυροπηγιακὸν γινώσκοντα τὸ θεῖον τοῦτον μονῆδριον»). ᾠεκδ. σ. 74-75 (β' ἔκδ. σ. 63-64). – ^μ(σ. 71-73) Γράμμα ἐπισκόπου Λιτζᾶ καὶ Ἀγράφων ὑπὲρ τοῦ μονηδρίου («Γράμμα χάριν ἐλέους καὶ βοήθειας δοθὲν παρὰ τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Λητζᾶ καὶ Ἀγράφων <Κωνσταντίου> ὑπὲρ τοῦ θείου τούτου μονηδρίου»). ᾠεκδ. σ. 75-76 (β' ἔκδ. σ. 64-66).

^ν(σ. 73-104) Περὶ τῶν κτιτόρων, ἱερῶν λειψάνων καὶ σκευῶν τῆς μονῆς: ^α(σ. 73) «Ἐνθα κεῖνται τὰ ἀξιωματικὰ καὶ τίμια ὀνόματα τῶν εὐσεβῶν καὶ μακαρίων κτιτόρων τε καὶ αὐθεντῶν, τοῦ τε ἀοιδίμου κυρίου Ἀλεξάνδρου Γκίκα καὶ τοῦ ἀειμνήστου κυρίου Γρηγορίου Καλλιμάχη, ὧν μνησθεὶς Κύριος καὶ Θεὸς ἐν τῇ αὐτοῦ βασιλείᾳ». ᾠεκδ. σ. 76-77 (β' ἔκδ. σ. 66). – ^β(σ. 73-80) «Βίος ἐν συνόψει τοῦ τῆς μονῆς κτίτορος κυρίου Διονυσίου συγγραφείς μὲν παρὰ τοῦ σοφολογιωτάτου ἐν ἱερομονάχους καὶ ἐν διδασκάλους ἀρίστου κ.κ. Θεοφάνους, ὅστις ἐχρημάτισε διάδοχος μετὰ τὴν αὐτοῦ ἀποβίωσιν καὶ ἡγούμενος ἐν τῷδε μονηδρίῳ». ᾠεκδ. σ. 77-83 (β' ἔκδ. σ. 66-73). – ^γ(σ. 80) «Ἐνθάδε σημειοῦμεν τὰ εὐρεθέντα ἅγια λείψανα ἐν τῷδε ἱερῷ μονηδρίῳ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς τῷ κειμένῳ κατὰ τὴν κώμην Φουρνᾶ τῶν Ἀγράφων». ᾠεκδ. σ. 83 (β' ἔκδ. σ. 73). – ^δ(σ. 81) «Ἦδε σημειοῦμεν καὶ τὰ ἱερὰ σκευὴ τοῦ ἱεροῦ μονηδρίου». ᾠεκδ. σ. 83 (β' ἔκδ. σ. 73-74).

2. (σ. 81-85) Στέφανος Φίλη Φουρναῖος, Περὶ τῶν κτιτόρων καὶ συνδρομητῶν τῆς μονῆς (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). Ἀρχ. Ἔως ὧδε ἐγράφησαν κατὰ σειρὰν ἀπαρραλλάκτως καθὼς εὐρέθησαν ἐν τῷ μυοβρότῳ παλαιῷ κώδικι τοῦ ἀειμνήστου ἐκείνου Διονυσίου κτίτορος, τέλ. Φανερώνω δὲ ὅλα λεπτομερῶς καὶ ἐκτεταμένως ἐκθέττοντάς (!) τα εἰς τὸν Κώδικα τοῦ μοναστηρίου, διὰ τὸ εἶναι γνωστοὶ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους οἱ ἀπόγονοι καὶ συγγενεῖς τῶν κτιτόρων καὶ κατὰ καιροὺς συνδρομηταὶ τοῦ μοναστηρίου, ὥστε ὅταν ἔχωσι χρεῖαν οἱ ἐν αὐτῷ ἐνασκούμενοι

τὸν Μάρτιο 1744, πιθανὸν εἶναι ὅτι ἡ χρονολόγησις τοῦ γράμματος τὸν Μάιο 1744 ἀποτελεῖ παρανόγησιν τοῦ ἀντιγραφῆ. Πιθανολογοῦμε τὸ ἴδιο καὶ γιὰ τὸ ἐπόμενον γράμμα (σ. 68-70) τοῦ κώδικα.

συνάδελφοι νὰ ζητῶσι τὴν προστασίαν καὶ βοήθειαν αὐτῶν, οἱ δὲ πατέρες μόνον νὰ τοὺς μνημονεύωσι. *αωιθ'* [1819] Ἱερομόναχος Στέφανος Φίλη, Φουρναῖος. Ἔκδ. σ. 83-86 (β' ἔκδ. σ. 74-77).

3. ¹(σ. 87-88) Χρυσόβουλλο [(ρουμανο)βλαχικὸ σὲ κυριλλικὴ γραφῆ] τοῦ ἡγεμόνα τῆς Βλαχίας Ἰωάννου Σκαρλάτου Ἀλεξάνδρου Καλλιμάχη γιὰ τὴ μονὴ (ἔτ. 1817). Προηγεῖται στὴ σ. 86 ἐπεξηγηματικὸ σημεῖωμα: «Χρυσόβουλλον αὐθεντικὸν δοθὲν τῷ ἱερῷ μονηδρίῳ τῷ κειμένῳ κατὰ τὴν χώραν Φουρνᾶν τῶν Ἀγράφων τῷ ἐπ' ὀνόματι τῆς Κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ποιηθὲν παρὰ τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ ὑψηλοτάτου αὐθέντου καὶ ἡγεμόνος πάσης Οὐγγροβλαχίας, κυρίου κυρίου Ἰωάννου Σκαρλάτου Ἀλεξάνδρου Καλλιμάχη». Ἔκδ. σ. 86-87 (β' ἔκδ. σ. 78).

²(σ. 89-91) Ἡ μετάφραση τοῦ χρυσοβούλλου: «Ἐρμηνεῖα εἰς τὸ ἄνωθεν χρυσόβουλλον. Ἰωάννης Σκαρλάτος Ἀλεξάνδρου Καλλιμάχη ἐλέω Θεοῦ αὐθέντης καὶ ἡγεμῶν πάσης Οὐγγροβλαχίας». Ἀρχ. *Ἐν ὄσω ἡ χάρις τῆς θείας προνοίας ἐκχεῖται ἐφ' ἡμᾶς. Στὸ τέλος τῆς μτφρ.: Ἐγράφη τὸ παρὸν χρυσόβουλλον ἐπὶ τῆς αὐθεντικῆς ἡμῶν καθέδρας ἐν τῇ πόλει Ἰασίου κατὰ τὸ ἔκτον ἔτος τῆς β' ἐν Μολδοβλαχίᾳ ἡγεμονίας ἡμῶν αωιζ'* [1817], Δεκεμβρίου ἡ'. Σκαρλάτος Καλλιμάχης βοεβόδας. Κωνσταντίνης Κα<ν>τακουζηνὸς μέγας βιστιάρης τὸ ἐθεώρησε. Ἐπεράσθη εἰς τὸν κώδικα τῆς βιστιαρίας τῶν χρυσοβούλλων. Κωνσταντίνος. Ἔκδ. σ. 87-88 (β' ἔκδ. σ. 78-80).

4. (σ. 91) «Ἐνθάδε κεῖνται τὰ ἀξιομνημόνευτα καὶ τίμια ὀνόματα τῶν εὐσεβεστάτων αὐθεντῶν. Τὰ παρόντα ὑπάρχωσι τοῦ εὐσεβεστάτου αὐθέντου κυρίου Ἀλεξάνδρου Καλλιμάχη». Ἔκδ. σ. 88 (β' ἔκδ. σ. 80). – «Καὶ τὰ παρόντα τοῦ εὐσεβεστάτου αὐθέντου κυρίου Ἀλεξάνδρου Χαντζερῆ». Ἔκδ. σ. 88 (β' ἔκδ. σ. 80). – «Καὶ τὰ παρόντα τοῦ εὐσεβεστάτου αὐθέντου κυρίου Ἀλεξάνδρου Σούτζου». Ἔκδ. σ. 89 (β' ἔκδ. σ. 80).
5. (σ. 91-92) Ἀφιέρωμα Ἀλεξάνδρου Καλλιμάχη στὴ Μονὴ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). Ἀρχ. *Κατὰ τοὺς χιλίους ὀκτακοσίους δέκα ἑννέα Μαΐου Δευτέρα, ἀφιερῶθη εἰς τὸ ἱερὸν ἡμῶν μονηδριον. ἡ χαριτόβρυτος καὶ ἱερὰ Σιαγόνη τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου παρὰ τοῦ ὑψηλοτάτου καὶ εὐσεβεστάτου αὐθέντου καὶ ἡγεμόνος κυρίου κυρίου Ἀλεξάνδρου Καλλιμάχη. Ἔκδ. σ. 89 (β' ἔκδ. σ. 80-81).*
6. (σ. 93-95) Γράμμα Κυρίλλου Γ' Κων/πόλεως «εἰς τοὺς ἀπανταχοῦ ὀρθοδόξους», χρονολ. Σεπτ. 1817 («Γράμμα πατριαρχικὸν χάριν ἐλέους καὶ βοηθείας εἰς τοὺς ἀπανταχοῦ ὀρθοδόξους χριστιανούς δοθὲν ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ τούτου μονηδρίου δι' αἰτήσεως τοῦ ὑψηλοτάτου καὶ εὐσεβεστάτου

- αυθέντου κυρίου Ἀλεξάνδρου Καλλιμάχη». Ἔκδ. σ. 89-91 (β' ἔκδ. σ. 81-83).
7. (σ. 97-100) Ἐπιστολή Ἀλεξάνδρου Καλλιμάχη πρὸς τὸν Στέφανο Φίλη Φουρναῖο, πρωτότυπη, χρονολ. 5 Νοεμβρ. 1819. Προηγείται τῆς ἐπιστολῆς, ἀπὸ ἄλλο χέρι (ἐρυθρογρ.): *Ἡ παροῦσα ἐστάλη παρὰ τοῦ ὑψηλοτάτου καὶ εὐσεβεστάτου αὐθέντου κυρίου κυρίου Ἀλεξάνδρου Καλλιμάχη ὅστις εἶναι αὐτάδελφος τοῦ αὐθέντου καὶ κτήτορος κυρίου κυρίου Γρηγορίου Καλλιμάχη γαμβρὸς δὲ τοῦ εὐσεβεστάτου αὐθέντου κυρίου κυρίου Ἀλεξάνδρου Γκίγκα*. Ἔκδ. σ. 91 (β' ἔκδ. σ. 83-84).
  8. (σ. 101-104) Ἐπιστολή Ἀλεξάνδρου Χαντζερῆ πρὸς τὸν Στέφανο Φίλη Φουρναῖο, πρωτότυπη, χρονολ. 30 Ὀκτ. 1819. Προηγείται τῆς ἐπιστολῆς, ἀπὸ ἄλλο χέρι (πβ. παραπάνω, σ. 97), μὲ ἐρυθρὸ μελάνι: *Καὶ ἡ παροῦσα ἐστάλη παρὰ τοῦ ὑψηλοτάτου καὶ εὐσεβεστάτου αὐθέντου κυρίου κυρίου Ἀλεξάνδρου Χαντσιρῆ [= Χαντζερῆ] ὅστις εἶναι γαμβρὸς τοῦ προειρημένου αὐθέντου κυρίου Γρηγορίου Καλλιμάχη*. Ἔκδ. σ. 92 (β' ἔκδ. σ. 84-85).
  9. (σ. 115-117) «Ὄνόματα τῶν προθέσεων καὶ παρρησιῶν», (σ. 121-126) Παρρησίες: (σ. 121-122) «Ἐπὶ Γαβριὴλ Βάκου. Παρρησία, 1776», (σ. 123) «Ἐπὶ Δανιήλ, 1798», (σ. 123-125) «Ἐπὶ Γαβριὴλ τὸ δεύτερον, 1801», (σ. 125-126) «Ἐπὶ Στεφάνου ἱερομονάχου Φίλη, 1819». Ἔκδ. σ. 93-100 (β' ἔκδ. σ. 85-91).
  10. (σ. 153-168) Περὶ τῶν περιουσιακῶν στοιχείων τῆς μονῆς: (σ. 153-163) «Ἔδε καταγράφομεν τὴν ἰδιοκτησίαν τῶν χωραφίων τοῦ μονηδρίου Φουρνᾶ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς». Στὴ σ. 159, ἡ χρονολογία (ἐρυθρογρ.): *1829 Ἀπριλίου 28*, (σ. 165-167) «Ἰδοὺ σημειώνωμεν (!) καὶ τὰ ἀμπέλια», (σ. 167-168) «Ἰδοὺ γράφομεν καὶ τὴν περιφέρειαν τοῦ μονηδρίου». Ἔκδ. σ. 100-110 (β' ἔκδ. σ. 91-103).
  11. (σ. 168-172, 261-279) Ἔγγραφα σχετικὰ μὲ τὸ σχολεῖο Φουρνᾶ:
¹(σ. 168-172) «Περὶ τῆς ἀνεγέρσεως διδακτηρίου τοῦ ἐν Φουρνᾶ διταξίου Δημοτικοῦ Σχολείου». Τέλ. *Ἐν Φουρνᾶ τῷ ἔτει 1930 χιλιοστῶ ἔννεακοσιοστῶ τριακοστῶ μηνὶ Σεπτεμβρίῳ, ἡμέρα πρώτη. Ὁ Διευθυντῆς τοῦ Σχολείου Χαρ. Σ. Χατζηθάνος (συνέχειαν ἰδὲ ἐς σελ. 403)*. Ἔκδ. σ. 110-114 (β' ἔκδ. σ. 103-108).
²(σ. 261-279) Κατάλογος τῶν βιβλίων τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου Φουρνᾶ. Ἀναλυτικά: ^α(σ. 261-263) «Διάταγμα περὶ σχολικῶν βιβλιοθηκῶν». Τέλ. *ἐν Ἀθήναις τῇ 30 Νοεμβρίου 1901, ὁ ὑπουργὸς Α. Μομφερᾶτος*. – ^β(σ. 263-264) «Σχολικὴ βιβλιοθήκη Φουρνᾶς». – ^γ(σ. 264-265) «Πρωτόκολλον παραδόσεως καὶ παραλαβῆς». – ^δ(σ. 265-279) «Κατάλογος

τῶν βιβλίων τῆς βιβλιοθήκης»: καταγράφονται συνολικά 296 τίτλοι· πβ. Δημητρακόπουλος (βλ. ΒΙΒΛ.), σ. 88-90. Σύμφωνα με τὸν ἴδιο, σ. 88, οἱ σ. 261-279 τοῦ κώδικα ἀποτελοῦν ἀντίγραφο τοῦ πρόχειρου καταλόγου τῶν βιβλίων τῆς σχολικῆς βιβλιοθήκης Φουρνᾶ τοῦ συντάχθηκε τὸ 1917 σὲ σύγχρονο τετράδιο μετὰ τὸν τίτλο: «Κατάλογος τῶν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ὑπαρχόντων βιβλίων προσωρισμένος νὰ μείνῃ ἐν τῇ τραπέζῃ τῆς βιβλιοθήκης πρὸς κοινὴν χρῆσιν» [σφραγίδα: Πλήρες Δημοτικὸν Σχολεῖον Ἀρρένων – ἐν Φουρνᾷ].

Γιὰ τὶς σ. 1, 3, 403, 437 βλ. ΣΗΜ.

Ἄγραφες σελίδες: 2, 4-18, 96, 98-99, 102-103, 105-114, 118-120, 127-152, 164, 259-260, 280-284, 404-436, 438.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημα: α) λέων (π.χ. φ. 23/24)· ἀντίσημο: στέμμα με γράμματα C S C (π.χ. φ. 1/2 ἢ 21/22)· πβ. Stanković 531 (ἔτ. 1795/1805), με διαφορά ὡς πρὸς τὴν ἀπόσταση ραβδώσεων, β) ἔμβλημα με δικέφαλο ἀετὸ καὶ τετράποδο ζῶο· στὸ κάτω μέρος, ἢ λέξι: M POLIERA καθὼς καὶ ἡ λέξι ALMASSO (π.χ. φ. 7/8), γ) λέων (π.χ. φ. 97/98) καὶ γράμματα I M C (π.χ. φ. 98/99), δ) γράμματα N R P (π.χ. φ. 101/102).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: Ἀδιευκρίνιστη σύσταση τευχῶν, χωρὶς ἀρίθμηση ἢ χρῆση παραπομπῆς. Προσθήκη νεότερων φύλλων (γκριζογάλαζο χρώμα): σ. 5-8, 11-18. Ἐξέπεσαν οἱ σ. 173-258, 285-402, ἄγραφες σύμφωνα με τὸν Χατζηθάνο (βλ. σ. 403 τοῦ κώδ.). Βλ. ἐπίσης ΣΗΜ. καὶ Χατζηθάνος, Κώδιξ, α' ἔκδ. σ. 114.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία πρωτογραμμάτων. Στὴ σ. 3 ταινιόσημο, πλοχοειδὲς ἐπίτιτλο, ἐν μέρει ἐπιχρωματισμένο με ἐρυθρὸ μελάνι.

ΓΡΑΦΕΙΣ: α) σ. 3: Δανιὴλ ἱερομόναχος ἐξ Αἰτωλίας· βιβλιογρ. σημ.: Τὸ παρὸν βιβλίον ἐγένετο διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξόδων ἐμοῦ τοῦ ἐλαχίστου Δανιὴλ ἱερομονάχου τοῦ ἐξ Αἰτωλίας· ἵνα οἱ κατὰ καιρὸν βουλόμενοι ἀδελφοὶ ἡμῶν χριστιανοὶ καταγράψωσι τὰ τίμια τους ὀνόματα εἴτε πρόθεσιν, εἴτε παρησίαν, ὁμοῦ μετὰ τῶν μακαρίων κτιτόρων, ὡς νέοι κτήτορες, ὅπως μνημονεύονται ἐν τε τῇ ἱερᾷ ἀκολουθίᾳ καὶ θεῖα λειτουργίᾳ.

Ὅποιος δέποτε ἤθελε τολμήσῃ νὰ γράψῃ ὄνομα ἐν αὐτῷ ἢ πρόθεσιν, ἢ παρῶσίαν κρυφίως ἄνευ τῆς εἰδήσεως τῶν κατὰ καιροὺς ἡγουμένων ὁποίας καὶ ἂν εἴῃ τάξεως, ὁ τοιοῦτος ἀφωρισμένος εἴῃ παρὰ τῆς ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Παναγίας καὶ προσκυνητῆς Τριάδος, Πατρός, Υἱοῦ καὶ ἁγίου Πνεύματος· ἔξει δὲ καὶ ἀντίμαχον τὴν πανάχαρον Θεοτόκον ἐν τε τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. 1804 Φευρουαρίου 16.

Σχετικὰ μετὰ τὸν Δανιὴλ ἐξ Αἰτωλίας, ἡγούμενο τῆς Μονῆς Ζωοδόχου Πηγῆς κατὰ τὸ ἔτ. 1798, καθὼς καὶ ἄλλα χροφ ἀντιγραμμένα ἀπὸ τὸν ἴδιο βλ. ἐπίσης Φιλόθεος, ἱερομόναχος Δοχειαρίτης, «Ἀκαταλογογράφητα χειρόγραφα», στό: Στυλιανὸς Παπαδόπουλος (ἐπιμ.), Παρουσία Ἱερᾶς Μονῆς Δοχειαρίου, Ἱερὰ Μονὴ Δοχειαρίου, Ἅγιον Ὅρος 2001, σ. 232. — Θεόκτιστος, μοναχὸς Δοχειαρίτης, «Βιβλιογράφοι καὶ κωδικο-

γράφου», στο ἴδιο, σ. 234, 237-238 σημ. 8. — Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφοι», σ. 410. — Χατζηθάνας, *Ὁ Φουρνᾶς τῶν Ἀγράφων* (βλ. BIBΛ.), ³1970, σ. 27.

β) σ. 19-86, 91-95, 115-117, 121-126, 153-167: Ἱερομόναχος Στέφανος Φίλη Φουρναῖος (ἠγούμενος τῆς μονῆς Ζωοδόχου Πηγῆς Φουρνᾶ). Βιβλιογρ. σημ. (σ. 85): *ἄωθ'* [1819] *Ἱερομόναχος Στέφανος Φίλη, Φουρναῖος*. Οἱ ἐπόμενες ἐγγραφεὲς ἀπὸ τὸ ἴδιο χέρι στὶς σ. 153-167, ὅπου καταγράφονται τὰ περιουσιακὰ στοιχεῖα τῆς μονῆς, περικλείουν νεότερη χρονολογία (28 Ἀπριλίου 1829) (βλ. σ. 159), βάσει τῆς ὁποίας συμπεραίνεται ἡ συνέχιση τῆς ἀντιγραφῆς μετὰ τὸ ἔτ. 1819 (βλ. ἐπίσης Δημητρακόπουλος, σ. 86 σημ. 1). Γραφὴ ἔντονα δεξιοκλινῆς, στενή.

γ) σ. 89-90: ἄδηλος.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (σ. 1) *Τὸ παρὸν βιβλίον ἀποτελεῖται ἐκ σελίδων τετρακοσίων τριάκοντα ὀκτῶ (ἀριθ. 438). Ἐν ταῖς σελίσιν (1 ἕως 260) ἀναγράφονται τὰ εἰς τὴν Μονὴν Ζωοδόχον Πηγὴν ἀφορῶντα, ἐν δὲ ταῖς σελίσιν (260 ἕως 438) ἀναγράφονται τὰ εἰς τὴν Σχολικὴν καὶ ἐν ταυτῷ Ἱερᾶν βιβλιοθήκῃν τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου Φουρνᾶ ἀφορῶντα. Ἐν Φουρνᾶ τῇ 31 Ὀκτωβρίου 1917 Δημήτριος Σ. Μπάζας Ἀρχιμανδριτῆς.*

(σ. 126) *Ἰωάννης Σαψάλης Φουρνᾶ ἀφιερώνει ἕνα χωράφι εἰς θέσιν Παλαβῆς συνορευῶν γύροθεν Δημητ. Κεραμίδα λαγκάδη Κ. [...] δημόσιος δρόμος Φουρνᾶ τῇ 20 8βρίου 1891 ὁ διαθέτων τοισι αὐτοῦ [...] Ἰωάννης Σαψάλης Κατερίνη Θωμᾶς, Ἀθανάσιος.*

(σ. 168) *Χωράφι εἰς μέγαν κάμπον τῆς περιφερείας Κλειτζοῦ ἀφιερομένον ἀπὸ τὸν Δημήτριον καὶ Γεώργιον Σιρουκέους τὰ μεριδιά τους διὰ ψυχικὰ τὸν γονέον τους. Ἰδοῦ καὶ τὰ συνορά του. Ἀπὸ πάνω μέρος εἶναι χωράφια τοῦ Σκιντέρι καὶ Κατίκου, ἀπὸ τὸ κάτω μέρος χωράφια τοῦ Μούτζιλου, ἀπὸ τὸ ἐν πλευρῶ λαγκάδι καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο πλευρὸ τοῦ ἀναγνώστου παπᾶ Ἰωάννου (ἰδοῦ καὶ τὰ ὀνόματά τους) Κωνσταντίνου, Γεωργίου, Θεωδοσίου, Ἀγόρος, Καλῆς, Γεωργίου καὶ Δημητρίου, Βαγγέλου καὶ Μαρίας. Τῇ 30 9βρίου 1871 οἱ ἀφιερῶσαντες Δημήτριος Σιρούκης, Γεώργιος Σιρούκης.*

(σ. 403) Μακροσκελὲς σημ. τοῦ Χ. Χατζηθάνου· ἔκδ. τοῦ σημ. στό: Χατζηθάνας, *Κῶδιξ*, β' ἔκδ. σ. 108-109: *Ὁ κῶδιξ οὗτος ἐφυλάσσετο ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου Φουρνᾶ μέχρι τοῦ ἔτους 1946, ὅτε ἐπεκράτησαν ἐκεῖ οἱ κομμουνισταί. Ἡ βιβλιοθήκη κατεστράφη, διηρπάγη, ὁ δὲ κῶδιξ, θεία προνοία, διετηρήθη ὑπὸ τούτων μεταχειριζομένων τὰ ἄγραφα αὐτοῦ φύλλα ὡς χάρτην γραφῆς, οὕτως ἐστεροῦντο, περισυλλεχθεῖς τὸν Ἰούλιον τοῦ 1949 μεταξὺ τῶν ρακῶν, εἰς τὸν διάδρομον τοῦ Δημοτικοῦ σχολείου Φουρνᾶ, ὑπὸ τοῦ διοικητοῦ τοῦ 619 Τάγματος Πεζικοῦ Δημητρίου Π. Καραπιπέρη.*

Γενομένης ἐξετάσεως τοῦ κώδικος καὶ παραβολῆς πρὸς τὴν ἔντυπον Χαρ. Χατζηθάνου 1938 ἔκδοσιν τούτου, εὐρέθη ὅτι:

Διεφυλάχθησαν σῶαι ὡς εἶχον, γεγραμμένα ἢ λευκαί, αἱ σελίδες 1 ἕως 172 καὶ 403 ἕως 436.

Εὐρέθησαν ἀποκεκομμένα ἐκ τοῦ Κώδικος αἱ σελίδες 259 ἕως 284, ἀναγράφουσαι τὰ βιβλία τῆς καταστραφείσης βιβλιοθήκης καὶ τινὲς λευκαί.

Ἀφῆρέθησαν ἐκ τοῦ κώδικος αἱ σελίδες 173 ἕως 258 καὶ 285 ἕως 402, αἵτινες ἦσαν λευκαί.

Περὶ τοῦ Διονυσίου, καθὼς καὶ περὶ Θεοφάνους, Σεργίου Μακραιῦ κ.λ.π. καὶ ἀποσπάσματα τοῦ Κώδικος, ἐδημοσιεύθησαν ὑπὸ Κ. Δημαρᾶ εἰς τὰ Ἑλληνικά τοῦ 1938, τόμον 10ον, τεύχος 2ον, σελ. 213 ἕως 279, ὡς καὶ αἱ ἐξῆς φωτοτυπίαι: 1) Τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ κελλίου ἐν Καρυαῖς, σελ. 231, 2) χειρογράφου σελίδος τοῦ Διονυσίου, σελ. 239, 3) εἰκόνος τοῦ Χριστοῦ, σελ. 272-273, 4) εἰκόνος τῆς Θεοστόκου, σελ. 274-275, 5) εἰκόνος Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, σελ. 276-277 καὶ 6) εἰκόνος τοῦ Πέτρου καὶ Παύλου, σελ. 276-277.

Τὸ πρωτότυπον τοῦ Σιγγιλιώδους Πατριαρχικοῦ Γράμματος, ἐπὶ περγαμηνῆς ἐκ δέρματος (σελ. κώδικος 46 καὶ ἐντύπου ἐκδόσεως 52), διεσώθη ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τῆς Μεταμορφώσεως ἐν Φουρνᾷ μετὰ τῶν ἱερῶν σκευῶν.

Μὴ κατορθωθείσης τῆς ἐπανιδρύσεως τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς ἐν Φουρνᾷ καὶ συστάσεως βιβλιοθήκης πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ Κώδικος, τοῦ τοπικοῦ τούτου κειμηλίου, ἐκρίθη ἐπὶ τοῦ παρόντος προτιμότερον τὸ ἐν Ἀθήναις Μπενάκειον Μουσεῖον διὰ τὴν φύλαξιν αὐτοῦ.

Χαρ. Σ. Χατζηθάνας

(σ. 437) Ἐν Φουρνᾷ τῇ 24 Ὀκτωβρίου 1917. Ὁ ἐπὶ τῆς ἀνακαινίσεως τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, Ἀρχιμ(ανδρίτης) Δ. Μπάζας.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Σύμφωνα μὲ τὴ μαρτυρία τοῦ ἱερομονάχου Στεφάνου Φίλη, ὁ παρὼν κώδικας (σ. 19-81) ἀποτελεῖ ἀπόγραφο ἐνὸς παλαιότερου λανθάνοντος χειρογράφου, ποῦ εἶχε συνταχθεῖ ἀπὸ τὸν κτίτορα τῆς μονῆς, Διονύσιο τὸν ἐκ Φουρνᾶ (βλ. παραπάνω, κείμεν., σ. 81). Ἀντιγράφηκε καὶ συμπληρώθηκε μὲ ἐπιπλέον στοιχεῖα ἀπὸ τὸν ἱερομόναχο καὶ κατόπιν ἡγούμενο τῆς μονῆς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς Στέφανο Φίλη (βλ. παραπάνω ΓΡΑΦ.). Μετὰ τὴν κατάρρευση τῆς Μονῆς τὸ 1906, βρέθηκε μετὰξὺ τῶν κειμηλίων ποῦ ἀρχικὰ διασώθηκαν ἀπὸ τοὺς κατοίκους καὶ ἀργότερα συγκεντρώθηκαν στὴ βιβλιοθήκη τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου Φουρνᾶ χάρις στὶς προσπάθειες τοῦ ἀρχιμανδρίτη καὶ σχολάρχου Δημητρίου Σ. Μπάζα (1873-1932). Τὸ 1949 ὁ κώδικας στάλθηκε ἀπὸ τὸν Δημ. Π. Καραπιπέρη στὸν Χαράλαμπο Χατζηθάνο, τῶς διευθυντῆ τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου Φουρνᾶ, ὁ ὁποῖος καὶ τὸν παρέδωσε πρὸς φύλαξιν στὸ Μουσ. Μπενάκει στίς 15.12.1954 (βλ. παραπάνω, ΣΗΜ., σ. 403· βλ. ἐπίσης Χατζηθάνας, Ὁ Φουρνᾶς τῶν Ἀγράφων). Ἄρ. εἰσαγωγῆς: 7223 (σ. 1). Ἄρ. δωρεᾶς: 1208 (σ. 1). Ἡμερομηνία εἰσαγωγῆς: 8.9.1954.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Ξύλινες πινακίδες μὲ δερμάτινη ἐπέκδυση, μαύρου χρώματος. Σῶζονται ἴχνη ἐνὸς μόνο κλειστρου στὴ μεγάλη πλευρὰ τῶν πινακίδων. Ἐμπόση διακόσμηση: στὸ κέντρο τῆς πιν. ἀρχ., ἢ Παναγία, ἔνθρονος βρεφοκρατοῦσα· στὸ ἀντίστοιχο σημεῖο τῆς πιν. τέλ., ἢ παράσταση ἔχει φθαρεῖ (πιθανότατα ἢ Σταύρωση). Στὴν πιν. ἀρχ., ἐπικολημένο λευκὸ φύλλο μὲ τὴ χειρόγραφη ἐπιγραφὴ: ΚΩΔΙΞ ΤΗΣ ΜΟΝῆς καὶ Κατάλογος τῶν βιβλίων τῆς Σχολικῆς Βιβλιοθήκης Φουρνᾶς. Οἱ σ. 259-284 ἀποσταχυωμένες.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Τμημα καὶ τῶν δύο πινακίδων ἔχει σπάσει ἐνῶ ἡ δερμάτινη ἐπέκδυση ἔχει φθαρεῖ. Ἰχνη ὑγρασίας καὶ φθορᾶς σὲ ὀρισμένα φύλλα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Κωνσταντῖνος Θ. Δημαρᾶς, «Θεοφάνους τοῦ ἐξ Ἀγράφων βίος Διονυσίου τοῦ ἐκ Φουρνᾶς», Ἑλληνικά 10 (1937-1938), σ. 213-272: 213-214, 241-254, 260-270 [ἐπανέκδ. στό: Κ. Θ. Δημαρᾶς, Ἱστορικὰ Φροντίσματα, Α΄. Ὁ Διαφωτισμὸς καὶ τὸ κορύφωμά του (ἐκδοτ. φροντίδα Πόπη Πολέμη), Ἀθήνα 1992, σ. 17-54:

29-40, 44-53, 255-256]. — Χαράλαμπος Χατζηθάνος, *Κώδιξ τῆς ἱεραῶς μονῆς Ζωοδόχου Πηγῆς τοῦ Φουρνᾶ τῶν Ἀγράφων μετ' ἱστορικῆς εἰσηγήσεως τοῦ τόπου*, Ἀθήνα 1938: σ. 6, ²1963: σ. 9. — ὁ ἴδιος, *Ὁ Φουρνᾶς τῶν Ἀγράφων*, Ἀθήνα (¹1959), ³1970: σ. 31-32. — Φώτης Δημητρακόπουλος, «Χειρόγραφα Φουρνᾶ Εὐρυτανίας», *Μνήμων* 7 (1978-1979), σ. 84-98: 84-85, 88, 93-94. — Παναγιώτης Νικολόπουλος, «Ὁ ἐπανευρισκόμενος κώδιξ νομοκανονικὸς τοῦ Διονυσίου τοῦ ἐκ Φουρνᾶ», στό: *Σύναξις, Εὐγένιος ὁ Αἰτωλός*, σ. 645-646. — Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφοι», σ. 626. — Γεώργιος Κακαβᾶς, «Ἡ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ Διονυσίου τοῦ ἐκ Φουρνᾶ. Ἀπὸ τὸ μῦθο στὴν πραγματικότητα», στό: *Διονύσιος ὁ ἐκ Φουρνᾶ*, Πρακτικά, σ. 165-172: 166. — ὁ ἴδιος, «Λεύκωμα Ζωγραφικῶν ἔργων Διονυσίου τοῦ ἐκ Φουρνᾶ», στό ἴδιο, σ. 607-612: 607. — Kakavas, *Dionysios of Fournā*, σ. 3, 5, 6, 7, 62, 73, 74, 76, 101, 102, 103, 104, 115, 233-244 (ὅπου καὶ περιγραφή τοῦ κώδ.). — Κωνσταντῖνος Τσιώλης, «Ἐπιστολὴ τοῦ ἱερομονάχου Στεφάνου Φίλη, Φουρναιίου πρὸς τὴν Ἁγίαν καὶ Σεβαστὴν ἡμῶν ἱεράν Σύνοδον τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος», στό: *Ἱστορία καὶ Πολιτισμὸς Δημοτικῆς Ἐνότητος Φουρνᾶ Εὐρυτανίας, Πρακτικά Συνεδρίου, Φουρνᾶς 20-21 Ἰουλίου 2012, Κλειτσός 21 Ἰουλίου 2012, Βράχα 22 Ἰουλίου 2012*, επιμ. Κώστας Παπαδόπουλος [*Πανευρυτανικὴ Ἐνωσις* 30], τ. 1, Ἀθήνα 2013, σ. 407-450: 407, 408, 409, 415, 416, 417, 425.

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΑ: *Διονύσιος ὁ ἐκ Φουρνᾶ*, Πρακτικά, σ. 10 (σ. 33-34 τοῦ κώδ.). — Kakavas, *Dionysios of Fournā*, εἰκ. 306-309 (σ. 26-29 τοῦ κώδ.), εἰκ. 298-305 (σ. 73-80 τοῦ κώδ.). — Τσιώλης, στό ἴδιο, σ. 436 (πρόσθια ὄψη στάχωσης), 437 (σ. 85 τοῦ κώδ.).

134 (Μπ. 38)

ἔτ. 1625 (φ. 82^ρ)   χαρτί   268×172χιλ. [230×125]   φ. 191   στ. 34
ἀκέφ.

ΜΗΝΑΙΑ – ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΑΡΙΟ

1. (φ. 4^ρ-7^ν, 1^{ρ-ν}, 8^ρ-82^ρ: βλ. ΤΕΥΧΗ) Μηναια ἐνιαυτοῦ. Ἀρχ. (ἀκέφ.) [(8 Σεπτεμβρίου) *Εἰς τὸν Μεγάλον Ἐσπερινόν. Ἦχος πλ. δ' Σεργίου Ἁγιαπολίτου. Δεῦτε ἅπαντες πιστοί...]* ἀνακαινίζεται. Τίττεται καὶ ἡ Ἐκκλησία τὴν ἑαυτῆς εὐπρέπειαν καταστολίζεται. Βλ. Μην. Ρώμ., τ. 1, σ. 92 κ.έ.

Τὸ φ. 1 παρατοποθετημένο· κανονικά, προηγείται τοῦ φ. 8. Ἀπώλεια κειμένου μεταξὺ τῶν φ. 7^ν: (8 Σεπτ., Ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν) ἡ δὲ Μάρθα περιεσπάτο περὶ πολὴν (!) διακονίαν] καὶ 1^ρ: (26 Ὀκτ., Μνήμη μεγαλομάρτυρος Δημητρίου, Προφητείας Ἱερεμίου τὸ Ἀνάγνωσμα) [λέγει Κύριος. Σοφίας Σολομῶντος τὸ ἀνάγνωσμα (!). Δικαίων ψυχαὶ ἐν χειρὶ Θεοῦ]. Βλ. Μην. Ρώμ., τ. 1, σ. 520.

2. (φ. 82^v) Μεγαλυνάρια άγιών:
- «Τοῦ άγιού Διμιτρίου (!)». Άρχ. *Τὸν μέγαν όπλίτην καὶ άθλητήν καὶ στεφανηφόρον έν τοῖς μάρτυσι*. Βλ. Follieri, *Initia*, τ. 4, σ. 218.
  - Τῶν Ταξιαρχῶν («Τὸν ταξιαρχόν (!)»). Άρχ. *Δεῦτε εὐφημήσωμεν οἱ πιστοὶ τοὺς δύο φωστήρας τοὺς μεγάλους καὶ φωταυγούς*. Βλ. Follieri, *Initia*, τ. 1, σ. 286.
  - «Τοῦ μεγάλου Γεωργίου». Άρχ. *Ἄστρον άνατέταλκεν φαεινὸν έκ τῆς Καππαδόκων ό πολύαθλος τοῦ Χ(ριστο)ῦ μάρτυς*. Βλ. Follieri, *Initia*, τ. 1, σ. 195.
  - «Τοῦ Προδρόμου». Άρχ. *Τὸν τοῦ Ζαχαρίου θεῖον βλαστὸν καὶ τῆς Ἐλισάβετ τὴν παγκόσμιον μονήν*. Βλ. Follieri, *Initia*, τ. 4, σ. 241.
  - «Τοῦ μεγάλου Βασιλείου». Άρχ. *Τὸν οὐ(ραν)οφάντορα τοῦ Χ(ριστο)ῦ μύστην τοῦ δεσπότου, τὸν φωστήρα τὸν φαεινόν*. Βλ. Follieri, *Initia*, τ. 4, σ. 223.
  - «Τοῦ άγιού Ἄντονίου (!)». Άρχ. *Τὸν τῆς μετανοίας καθηγητήν καὶ τὸν τῆς ἐρήμου πολιοῦχον καὶ οἰκιστήν*. Βλ. Follieri, *Initia*, τ. 4, σ. 239.
  - «Τοῦ μεγάλου Νικολάου». Άρχ. *Ἵορφανῶν προστάτην καὶ χηρῶν, πεινῶντων τροφέα πεινομένων*. Βλ. Follieri, *Initia*, τ. 3, σ. 158.
  - «Τοῦ άγιού Θεοδώρου». Άρχ. *Φρούρει τὴν σὴν ποιύμνην ᾧ άθλητά, μάρτυς τοῦ κυρίου τους τιμῶντα σε εὐσεβῶς*. Βλ. Follieri, *Initia*, τ. 5, σ. 22.
  - «Εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν». Άρχ. *Θέλων ἐπιδείξε (!) τῶν μαθητῶν (τοῖς μαθηταῖς· βλ. Follieri) δύναμιν ἐξύψους καὶ σοφίαν παρὰ πατρός*. Βλ. Follieri, *Initia*, τ. 2, σ. 116.
3. (φ. 83^r-86^r) Ἰουλίου 20: «Βίος καὶ πολιτία (!) τοῦ άγιού ένδώξου (!) προφήτου Ἡλιοῦ τοῦ Θεσβίτου». Άρχ. *Οὗτος ό άγιος προφήτης Ἡλίας ἦτον μὲν προτίτερα πρὶν τῆς ένσάρκου οἰκονομίας τοῦ Χ(ριστο)ῦ χρόνους όκτακοσίους δέκα ἔξ, τέλ. καὶ εὐγήκαν εἰς συναπάντισίν του καὶ τὸν ἐπροσχύνησαν ἔως τὴν γῆν. Ἦς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν χάριτι τοῦ Κ(υρίο)υ... αἰώνων άμήν*.
4. (φ. 86^r-87^v) Νοεμβρίου 4: «Διήγησις εἰς τὸν θρῆνον τοῦ προφήτου Ἱερεμίου περὶ τῆς Ἱερουσαλήμ καὶ εἰς τὴν άνάλωσιν αὐτῆς καὶ περὶ τῆς ἐστάσεως (!) Ἄβιμέλεχ». Άρχ. *Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐλάλησε Κ(ύριο)ς πρὸς Ἱερεμίαν λέγων, τέλ. Ἱερεμίας δὲ μετὰ τοῦ λαοῦ εἰσελθὼν εἰς Ἱερουσαλήμ ἔχαιρον δοξάζοντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν Θε(ο)ν ἡμῶν ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα... άμήν*. Πβ. BHG^a 778b (μὲ διαφοροετικὸ τέλος).
5. (φ. 88^r-191^v, 2^r-3^v) Πεντηκοστάριο («Ἀρχὴ σὺν Θεῷ άγίῳ τοῦ Πεντηκοσταρίου»). Τέλ. (κολ.) [Κυριακὴ τῶν άγ. Πάντων] ἽΩραιωθέντες καλλο-

ναῖς, τῆς πρώτης καλλοποιΐας, καὶ φανέντες ἀπλανεῖς ὡς φωστῆρες, οὐρανῶσατε Χ(ριστ)ῆ [τὴν Ἐκκλησίαν. Βλ. Πεντηκ. Ρώμ. Τὰ φ. 2-3 ἔχουν παρατοποθετηθεῖ· κανονικά, μετὰ τὸ φ. 191^v. Χάσμα μεταξὺ τῶν φ. 191^v: Τῆ ε' ἐσπέρας] καὶ φ. 2^r (Κυριακὴ τῶν Ἁγ. Πάντων· ...Θεοτοκίον. Ναὸς ἐδείχθη... Παναγί)[α Δέσποινα, ταῖς σαῖς ἰκεσίαις καὶ συντήρησον ἀλώβητον. Βλ. Πεντηκ. Ρώμ., σ. 450.

ΥΛΗ: Χαρτὶ ἀρκετὰ χονδρὸ, ὑπόλευκο, ἐλαφρῶς στιλπνόν. Ὑδατόσημα: α) τρεῖς ἡμισέληνοι (π.χ. φ. 3), β) ἄγκυρα σὲ κύκλο (π.χ. φ. 4).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 2 (2-3: δίφυλλο παρατοποθετημένο), 1×6–1 (4-7, 1· ἐξέπεσε τὸ 1^ο φύλ· τὸ 6^ο φύλ. βρίσκεται παρατοποθετημένο στὴν ἀρχὴ τοῦ κώδικα, ὡς φ. 1), 10×8 (8-87), 7×10 (157), 1×8 (165), 1×10 (175), 2×8 (191). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Παραπομπὴ στὸ τελευταῖο verso κάθε τεύχους, ἀλλὰ συχνὰ καὶ σὲ ἄλλες σελίδες τῶν τευχῶν, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐπίτιτλα ταινιοειδῆ καὶ πιόσχημα (βλ. φ. 88^r) μὲ ἐρυθρὸ καὶ μαῦρο μελάνι. Ἐρυθρογραφία πρωτογραμμάτων. Στὸ φ. 74^v, ἡ Παναγία βρεφοκρατοῦσα (πιθανότατα, μτγν. προσθήκη).

ΓΡΑΦΕΑΣ: Γεώργιος ἱερέυς· βιβλιογρ. σημ. (φ. 82^r): ἐτελειώθι τὸ παρὸν ἐωρτολῶγειον διὰ χειρὸς ἐμοῦ Γεωργίου ἀναξίου ἱερέος, ἀμαθούς, ἔτος ἀρχε' [1625] ἐν μηνὶ νοεμβρίῳ κς' εὐχέσθαι μοι τῷ αμαρτωλῷ διὰ τὸν πολὺν μου σφαλμάτων καὶ μὴ καταράσθαι. Γραφὴ μικρομεγέθης, καλλιγραφικὴ, κομψή, στρογγυλή. Μελάνι μαῦρο.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Ἄγορὰ ἀπὸ τὸν Περικλῆ Σταματιάδη, ἀντὶ δρχ. 100. Ἄρ. εἰσαγωγῆς: 7224 (φ. 1^r). Ἡμερομηνία εἰσαγωγῆς: 27.9.1954.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Δερματόδετη, καστανόχρωμη (χωρὶς ὑπόβαθρο ἢ ἐμπέστη διακόσμηση). Ἡ λεία ράχη, ἐν μέρει ἀποκολλημένη ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ βιβλίου.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Μέτρια· ὀρισμένα σχισίματα, ἐκτεταμένες κηλίδες ὑγρασίας, φύλλα τσακισμένα στὶς ἄκρες τους. Τὰ φ. 1^{r-v}, 2^{r-v} παρατοποθετημένα (βλ. κείμεν.).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Τσελίκας, Δέκα αἰῶνες, σ. 55-56 (ἀρ. καταλ. 48).

135 (Μπ. 39)

17ος αἰ. (ἀ' μισό) χαρτὶ 208×145χιλ. [135×90] φ. 253 (-250), 2 λυτὰ
στ. 22 κολ.

<ΜΑΝΟΥΗΛ ΜΑΛΛΑΞΟΣ>

(φ. 1^r-5^r) Πίνακας κεφαλαίων (ἀκέφ., κεφ. σμγ'-τιε').

1. (φ. 6^r-253^v) <Νομοκάνων> (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.· κεφ. 315). Ἔκδ. Γκί-

νης – Πανταζόπουλος, σ. 65 (κεφ. Β΄) κ.έ. Τέλ. (κολ.) Διαζύγιον τοῦ μὴ ἀποστειλάντος ἐξόδοις τῆς ζωῆς τῆς γυναικὸς αὐτοῦ. [Κ]εφάλαιον τιε΄. Σώζεται τμήμα μόνο τοῦ φ. 253, ἐπικολημένο πλέον σὲ νεότερο φύλλο χαρτιοῦ [πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, σ. 530 (κεφ. ΩΞΑ΄)]. Παραλείπεται τὸ προοίμιο.

Ἀπώλεια κειμένου: α) Μεταξὺ τῶν φ. 16^v: ἀφ’ οὗ γένη ὁ ἄνδρας τῆς καλό] (ἔκδ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, σ. 81, §3,2: κεφ. Λ΄) καὶ 17^r: [Ἐὰν οὖν ἔχη κατὰ σάρκα συγγενεῖς. Ἔκδ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, σ. 83, σειρὰ 9: κεφ. ΛΒ΄.

β) Μεταξὺ τῶν φ. 142^v: δὲν δήνομαι (!) νὰ ἐπάρω τοῦ πάππου τήν] (ἔκδ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, σ. 300, σειρὰ 1: κεφ. ΥΟΕ΄) καὶ 143^r: [ζ. Ζαχαρίας ἐγένησεν Γεώργιον.

γ) Μεταξὺ τῶν φ. 231^v: Εὐτυχὴ καὶ Διόσκουρον τον] (ἔκδ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, σ. 482, σειρὰ 10: κεφ. ΨΞΓ΄) καὶ 232^r [Σήνοδος (!) ὀγδόη (ὁ τίτλος στὸ περιθώριο). Ἡ ἐν Φλωρεντία ὀγδόη σήνοδος (!) ἐγένετο. Ἔκδ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, σ. 485: κεφ. ΨΞΗ΄.

δ) Μεταξὺ τῶν φ. 235^v: Ξανθίας καὶ ὁ Περιθε] (ἔκδ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, σ. 500, σειρὰ 1: κεφ. ΨΗΑ΄) καὶ 236^r [λιον πόλεως· τοῦ περιστάσεως τοῦ Μυροφύτου· τοῦ Μετρῶν καὶ τοῦ Ἀθύρων.

ε) Μεταξὺ τῶν φ. 252^v: ὀφείλουσι δὲ καὶ οἱ ἐκεῖσαι (!) χριστιανοί, οἳ τε ἱερεῖς καὶ ὁ] καὶ 253^r [μεῖς δὲ ἐπαραινέσαμεν αὐτὸν ἵνα προσκαρτερήσητε (!) αὐτὴν καὶ ἔτι. Ἔκδ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, σ. 530, σειρὰ 1: κεφ. ΩΞ΄.

2. Λυτὰ φύλλα (ἔτ. 1808, 1811):

α) (123×184χιλ.) Βεβαιωτικὸ Νικολάου Πασχάλη σχετικὸ μὲ ἀπόκτηση δανείου, Κέρκυρα 1808. Στὸ περιθώριο: κόππια. Ἀρχ. Ἔλαβον ὁ κάτωθεν γεγραμμένος παρὰ τοῦ Μεγκιῶρ Παναγιώτου Σεμερτζόγλου δάνια γρόσια διακόσια, 200, τὰ ὁποῖα εἰς κάθε του καλὴν ἀναζήτησιν θέλει τοῦ τὰ ἐπιστρέψω μὲ τὸ συνηθισμένον διάφορον πρὸς 12 τὰ % τὸν χρόνον καὶ ἔχω εἰς ἔνδειξιν. Τῆ 24, Ἀπριλίου 1808, Κορφοῦς. Νικόλαος Πασχάλης. Μαρτυροῦμεν οἱ ὑπογεγραμμένοι ὅτι οἱ ἄνωθεν ὑπογραφή εἶναι ἰδιόχειρος τοῦ κὺρ Νικολάου Πασχάλη. Σπύρος Δήμου μαρτυρῶ. Κωνσταντῖνος Διαμάντη μαρτυρῶ. Δημήτριος Κουβαρῆς μαρτυρῶ. Ποιστοποιοῦμεν οἱ ὑπογεγραμμένοι ὅτι οἱ ἄνωθεν κόππια εἶναι ἀπαράλακτος τῆς πρωτοτύπου. Παναγιώτης Βεναιτῆ μαρτυρῶ. Ἀθανάσιος Σγούρος μαρτυρῶ (sic).

β) (284×198χιλ.) Ἐπιστολὴ Νικολάου Πασχάλη, Κέρκυρα, 14 Ἰαν. 1811.

Στὸ περιθώριο: κόππια ἀπαράλακτος (!). Ἄρχ. Γλυκύτατέ μοι σιόρε
Φραγκούλη σὲ προσκυνῶ καὶ εἶθε νὰ σὲ ἀπολαύσω ὡς ἐπιθυμῶ.

ΥΛΗ: Χαρτί χονδρό, ὑπόλευκο, τραχύ. Ὑδατόσημα: α) πτηνὸ ἐπάνω σὲ τρία ὄρη ἀντίσημο: γράμματα V G καὶ μεταξὺ τους τρίφυλλο ἄνθος (π.χ. φ. 25 καὶ 26)· πβ. Velkon, σ. 379 ἄρ. 8/8A (ἔτ. 1659), β) στέμμα, ἀστέρι, ἡμισέληνος (π.χ. φ. 22 καὶ 29)· πβ. τύπο Stanković 422-431 (ἔτ. 1615-1645), χωρὶς τὸ ἀντίσημο, γ) τρεῖς ἡμισέληνοι (π.χ. φ. 104 καὶ 107), δ) τρεῖς ἡμισέληνοι (π.χ. φ. 105 καὶ 106)· 1^ο ἀντίσημο: γράμματα T p (π.χ. φ. 103), 2^ο ἀντίσημο: γράμματα b V (φ. 111).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×8–2 (;) (6· πιθανῶς ἐξέπεσε τὸ 1^ο φύλ. ἐνῶ τὸ 2^ο ἐπικολλημένο στὴν πιν. ἀρχ.), 1×8 (14), 1×8–1 (21· ἐξέπεσε τὸ 3^ο φύλ., μὲ ἀπώλεια κειμένου), 26×8 (229· βλ. χάσματα), 1×8–2 (235· ἐξέπεσε τὸ 3^ο-4^ο φύλ., μὲ ἀπώλεια κειμένου), 2×8 (252· –250: σφάλμα ἀρίθμησης, χωρὶς ἀπώλεια κειμένου), 1 (253). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Περιστασιακὴ χρῆση μονοσύλλαβων παραπομπῶν στὴν κάτω δεξιὰ γωνία τοῦ verso τῶν φύλλων, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: φ. 252, 253, λυτῶν φύλλων (α, β).

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων. Στὸ φ. 6^ς πρόχειρα σχεδιασμένο ἐπίτιτλο μὲ ἐρυθρὸ καὶ μαῦρο μελάνι.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Γκίνος ἱερεὺς καὶ οἰκονόμος Πωγωνιανῆς [γιά τὴν ταύτιση βλ. Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφοι» (βλ. BIBL.)]. Σχετικὰ μὲ τὸν Γκίνο, ὁ ὁποῖος ἔδρασε περὶ τοῦ ἀπὸ τὸ 1596 ἕως τὸ 1649, βλ. Πολίτης, «Γκίνος» καὶ ὁ ἴδιος, «Παλαιογραφικά», ὅπου καὶ πανομοιότυπα αὐτογράφων του.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: α) (φ. 5^ς, ἀπὸ μτρν. χέρι) Ὁ παρὼν νομοκάνοντας ἤγγουν Ἀρμενόπουλος εἶναι τῶν ἁγίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου τῶν δώδεκα καὶ ἑβδομήκοντα. Ἐγράφη διὰ χειρὸς παπᾶ Γεωργίου Ἀθανασίου Ζέινου 1858 Δεκεμβρίου) 30 ἐν Λιτονιαβίστης κώμης.

(φ. 5^ς) τῆ 5 Μαρτίου 1915 Λιτονιαβιστα κώμιν τὸν Ἁγίων Ἀποστόλων Πέτρον καὶ Παύλον τὸν δώδεκα καὶ εὐδομήκοντα τὸν ἁγιον ἀποστόλον 1915.

(φ. 6^ς, μὲ μολύβι) Τάκις Νικόλαου Σιαμπέκας τῆ 12 Μαΐου ἔτους 1912.

(φ. 82^ς) Ἰωάννης Νικολάου Εὐαγγέλου τῆ 16 Φεβρουαρίου 1916 (;).

(φ. 101^ς) Τάκις Νικόλαου Σιαμπέκας. Τῆ 4 Δεκεμβρίου ἔτους 1921 Λιτονιαβιστα μαστοροτάκις.

(φ. 134^ς, παρασελίδιο) ετουτος ο νομηκος νομος ηνε τον αγηων αποστολον και της υπεραγγελιας ημον θεωτοκου και η της το προξαινωση να ηνε κατηρα τον αγηων αποστολον και προτοκοριφεον Πετρου και Παβλου και θαυματουργον αναργυρον γεοργηου ηερεως δηαμαντη ηερεμία (;) x (;) πακγκρατηου ηερ<ο>μοναχου. Κοσταντηνος γραφο εν ετη 181.

(φ. 178^ς, μὲ γαλάζιο μελάνι) Λεωνίδας Ἀποστόλου Τζίμα τῆ 15 Φεβρουαρίου 1916 (τὸ ἴδιο ὄνομα καὶ στὸ φ. 174^ς).

(ἔσωτ. τῆς πιν. τέλ.) το παρὼν βιβλήον νομικον χρηστιανον νόμος εἶναι τὸν ἁγιον

αποστολον και προτον κορηφρον Πετρου και Π[α]βλου και η τις τον αποξενοσι[...]: κακογραμμένο, άνορθόγραφο σημείωμα. Στο τέλος, ή χρονολογία: 1801.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Μονή Άγ. Άποστόλων Λιτονιάβιστας (νύν Κλειδωνιάς) Κονίτσας (ΐδρυση: έτ. 1662) (βλ. ΣΗΜ., φ. 5'). Άποκτήθηκε από τὸ Μουσείο Μπενάκη κατόπιν δωρεάς τού Γεωργίου Σαββίδη, 17.1.1957. Άρ. εισαγωγής: 7616. Άρ. δωρεάς: 1323 (βλ. έσωτ. τής πιν. άρχ.). Ημερομηνία εισαγωγής: 22.12.1959.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Ξύλινες πινακίδες έπενδυμένες με δέρμα καστανό. Τὸ άρχικό ύλικὸ λόγω έκτεταμένων φθορών άντικαταστάθηκε με νέο, στὸ όποιο έπικολλήθηκαν τὰ ύπολείμματα τής παλιάς έπένδυσης. Η άρχική έπένδυση φέρει έμπίεστη διακόσμηση με πλαίσιο, τὸ έσωτερικό τού όποιου κοσμείται με πλοχμούς, άνθέμια και ρόδακες. Σώζεται ένα κλειστρο στη μεγάλη πλευρά τών πινακίδων και ίχνη τού δευτέρου. Τὸ ύλικὸ έπένδυσης τής ράχης έχει μερικώς εκπέσει: τὸ σωζόμενο μέρος φέρει έγχάρακτες γραμμές και ρόδακες.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Η ραφή τής ράχης, χαλαρωμένη. Τὸ σώμα τού βιβλίου έμφανίζεται χωρισμένο στα δύο μεταξύ τών φ. 4 και 5, 243 και 244. Τὸ φ. 19, άποσταχωμένο. Έκτεταμένες κηλίδες ύγρασίας. Φύλλα με σχισίματα κοντά στὸ νήμα και στίς κάτω άκμές.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Γκίνης, *Κείμενα*, σ. 27. — Γκίνης — Πανταζόπουλος, σ. 3, 26, 27, 28, 31 (χφ ΔΕ). — Πολίτης — Πολίτη, «Βιβλιογράφοι», σ. 400.

136 (Μπ. 40)

18ος αί. [σ. 25 κ.έ.: μετά τὸ 1746 (βλ. κείμε., σ. 43, σ. 44)] χαρτί
211×157χιλ. [175×127] σ. 5-441 (+381bis) στ. 15-20 και 23-24 (σ. 5-24)
άκэф.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΗΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

- (σ. 5-188) Άρχ. (άκэф.) *Ίδου ήμέρα Κυρίου και όργής θύναι (!) τήν οίκουμένην έν κρίσει. Ο προφήτης Γεδεών όμοίως τού προφήτου Ησαΐου. Μεταξύ τών κειμένων: (σ. 43) «έπιγραφή εις τέλος τής Ιστορίας τού ναού». Άρχ. Άνιστορήθη και έγκαλωπίσθη (!) ό θεός ούτος και πάνσεπτος ναός, τέλ. έν έτει σ(ωτη)ρίω αφμς' [1746] έν μηνί Ίουνίου, (σ. 43-44) «εις παρακλήσιον (!)». Άρχ. Άνιστορήθη (!) τὸ παρόν θεϊον και ιερὸν παρακλήσιον (!), τέλ. έν έτει αφμς' [1746] έν μηνί Ίουνίου. Πιθανότατα άπώλεια κειμένου μεταξύ τών σ. 52: *ότι εις Ναζαρέτ έμελε τραφηναι*] και 53: [*λούσασθαι και καθαροί άφελέσθαι τας πονηρίας ύμών*].*
- (σ. 189 κ.έ.) Σύντομα κείμενα από έγχειρίδια ζωγραφικής, από διάφορα χέρια: (σ. 189) «Εις τήν γέννησιν τής Θ(εο)τόκου. Ίεζεκιήλ γέρων όξυ-

γ(ένης)». Ἀρχ. *Ἡ πύλη αὐτὴ κεκλεισμένη ἔσται*, (σ. 193-194) *Συνταγές*, (σ. 195) «Περὶ κατασκευῆς τοῦ κοκίνου (!) ἀμπολίου», (σ. 196) «Πῶς νὰ κατασκευάσῃς ἀμπόλιον θαυμαστόν», (σ. 197) «Περὶ πῶς νὰ κατασκευάσῃς ἀμπόλιον θαυμαστόν», (σ. 198) «Ἔτερον ἀμπόλιον». – «Περὶ κατασκευῆς κριμεζίου». – «Διὰ νὰ κάμῃς τὸ ἀσίμι νὰ δεῖξι ὡς μάλαμα (sic)», (σ. 199) «Περὶ κατασκευῆς προπλασμοῦ». – «Περὶ κατασκευῆς σάρκα (!)», (σ. 200) «Ἔτεριν σάρκα καὶ πῶς νὰ σαρκόνις ὑπὲρ θαύμαστα μελεπτόματα (sic)». – «Περὶ πῶς νὰ σαρκώσις ὑπὲρ θαύμαστα μελεπτόματα (sic)», (σ. 203) «[Π]ερὶ βερνικίου τοῦ σανταλοζήου (!)», (σ. 205) «Πῶς νὰ ποιήσῃς κυνάβαριν (!)», (σ. 206) *Συνταγή*. «Βερνικὴ σπύρτον (sic)». – «Βερνύκη τοῦ νευτίου (sic)». – <Ἐπίγραμμα> «Εἰς τὸν Πρόδρομον». Ἀρχ. *Μετανοεῖτε ἡγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν*, (σ. 207) «Πῶς νὰ γράφῃς εἰς ἀντιμήσιον (!)». Ἀρχ. *Θυσιαστήριον θεῖον, ἱερουργηθὲν ὑπὸ τῆς θείας χάριτος τοῦ τελείσθαι ἐν αὐτῷ τὰς θείας ἱερουργίας καθιερωθὲν παρὰ τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου ἀγίου Τρίκκης κυρίου Γαβριὴλ Τρικκαίου. ἀψιθ' [1799] μαΐου κθ'. Κυριακὴ*. Πρόκειται γιὰ τὸν Γαβριὴλ Β', ἐπίσκοπο Τρίκκης (1796-1816)· βλ. Βασίλειος Ἀτέσης, *Ἐπισκοπικοὶ Κατάλογοι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπ' ἀρχῆς μέχρι σήμερον*, Ἀθήνα 1975, σ. 262. – «Στήχοι (!) εἰς τὴν δευτέραν παρουσίαν». Ἀρχ. *Τὴν φωβερὰν (!) σου βασιλεῦ δευτέραν παρουσίαν*. – «Εἰς τὸν Πρόδρομον». Ἀρχ. *Ὅρας οἶα πάσχουσιν ὃ Θεοῦ λόγε*, (σ. 208) «Ὅταν νὰ ἰστορήσῃς χρόνον». Ἀρχ. *Ὁ βίος καὶ ἡ ζωὴ τοῦ ἀν(θρώπου) ἀπὸ γεννήσεως ἕως 4 λέγεται βρέφος. Α' Ἐγὼ ἐλύληθα (!) εἰς τὸν κόσμον*, (σ. 209) φράσεις, (σ. 210) «Περὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ δεσποτικοῦ προσώπου καὶ σώματος καθὸς (!) παρέδωκαν οἱ ἀπαρχῆς αὐτόπται». Ἀρχ. *Τὸ θεανδρικὸν σῶμα ἐστὶν τρύπηχι (!)*. – «Περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῆς Θεοτόκου». Ἀρχ. *Ἡ ὑπεραγία Θεοτόκος ἦν τῇ ἡλυκίᾳ (!) μέση*, (σ. 211) «Ἐπιγράμματα εἰς τὴν ἁγίαν Τριάδα ὅταν ποιῆς τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν μὲ χαρτίαν ἀνικτά (!)». – <Πῶς γράφεται τὸ ἀντιμίσι>. Τέλ. *καθιερωθὲν παρὰ τοῦ θεοφιλεστάτου καὶ ἐλλογιμοστάτου ἐπισκόπου ἀγίου Τρίκκης κυρίου Γαβριὴλ τοῦ ἀπὸ τῆς αὐτῆς Τρίκκης: ἀω' [1800]* (βλ. παραπάνω, σ. 207: «Πῶς νὰ γράφῃς εἰς ἀντιμήσιον (!)», (σ. 212) «Ἐρμηνεία τοῦ χρυσώματος». – (σ. 212-216) Ὁδηγίαι γιὰ τὴν εἰκονογράφηση τῶν οἰκῶν τῆς Θεοτόκου: (σ. 212) «Νέαν ἔδειξε κτίσιν». – «Ξένον τόκον». – «Ὅλος ἦν ἐν τοῖς κάτω», (σ. 213) «Πᾶσα φύσις ἀγγέλων». – «Ῥήτορας πολυφθόγγους». – «Σῶσαι θέλων τὸν κόσμον», (σ. 214) «Τεῖχος εἶ τῶν παρθένων». – «Ἦμνος ἅπας ἠττάται». – «Φωτοδόχον λαμπάδα», (σ. 215) «Χάριν δοῦναι θελήσας». – «Ψάλλω τέσ σου τὸν τόκον (sic)». – «Ἦ πανύμνητε μῆτερ», (σ. 216) «Ἡ παραβολὴ τοῦ σπόρου». – «Ἡ πόρνη ἀλείψασα τὸν Κ(ύριον) μύρον». – «Περὶ τῆς χήρας τὰ δύο λεπτά».

- (σ. 217) «Ὁ Χ(ριστὸς) ἐκάλεσεν τὸν Ζακχαῖον». – «Ἡ Μεσοπεντικοστί. Ἡ Πεντικοστί. Κυριακὴ τῆς Σαμαρίτιδος. Κυριακὴ τοῦ Παραλύτου. Κυριακὴ τοῦ Τυφλοῦ (sic)». – (σ. 219-221) Ὁδηγίες γιὰ τὴν εἰκονογράφηση τῶν ἐωθινῶν ἀ' ἕως η'. – (σ. 221) Ἀρχ. *Τὰ ἑπτὰ μυστήρια τῆς ἀγίας ἐκκλησίας.* – (σ. 223-227) Ἐπιγράμματα γιὰ τὴν εἰκονογράφηση τῶν Προφητῶν. – (σ. 229-233) Ἐπιγράμματα διάφορα. – (σ. 235) «Στίχοι εἰς ἀγίαν Μαρίνα».
3. (σ. 422, μὲ μολύβι) «Διάφορα γνωμικά». Ἀρχ. *Χωλὸν ἔχεις τὸν νοῦν.*
  4. (σ. 428, μὲ μολύβι) Συνταγή.
  5. (σ. 431, μὲ γαλάζιο μελάνι) Συνταγή.
  6. (σ. 433-440) Συνταγὲς διάφορες: «Ἄλιφή (!) διὰ τὰ νεῦρα», κ.ἄ.

Παρεμβάλλονται σημειώσεις στὸ κείμενο τῆς Ἑρμηνείας (βλ. π.χ. σ. 40, 41, 42). Ἐξέπεσαν οἱ σ. 1-4.

Ἄγραφες σελίδες: 190-192, 218, 222, 228, 232, 234, 236-421, 423-424, 441.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημα: α) τρία καπέλα (π.χ. φ. 41/42), β) θυρεὸς μὲ τρία καπέλα στὸ ἐσωτερικὸ του καὶ στὴν ἐπίστεψη τὰ γράμματα Ε Α (π.χ. φ. 105/106 καὶ 107/108)· πβ. τύπους Stanković 151-152 (1786), κ.ἄ. ὕδατόσημα.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: Δυσδιάκριτη σύνθεση τευχῶν, χωρὶς ἀρίθμηση. Παραπομπὴ στὴν κάτω δεξιὰ γωνία κάθε σελίδας τοῦ χφ. Ἀρχικὴ σελιδαρίθμηση μὲ μελάνι τῶν σ. 5-167 καὶ μτγν. ἀπὸ σ. 168 ἕως σ. 187. Νεότερη σελιδαρίθμηση μὲ μολύβι ἀπὸ τὴ σ. 53 κ.έ. Συμπλήρωση ἀρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: σ. 381bis, 424.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Ἄδηλοι. Τρεῖς οἱ κύριοι γραφεῖς: α) σ. 5-24, 184-188. Γραφὴ ὄρθια, στενή, ἀραιή. Μελάνι μαῦρο, λίγο θαμπό, β) σ. 25-137, 140-169, 173-178, 180-184. Γραφὴ δεξιοκλινής, εὐμεγέθης, μὲ γωνιώδεις ἀπολήξεις κεραίων, γ) σ. 135-136, 138-139, 169-173, 178-179. Γραφὴ χαλαρὴ, ὄρθια.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμμάτων. Στὴ σ. 230, παράσταση: ὁ ἀββᾶς Αἰγίδιος («ὁ ἀβὰ αἰγύδιος»).

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (σ. 211) *δέησις τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ δύνα εἰς μνημόσυνον του αἰώνιον ἐπιτροπεύων δὲ Ἀθανάσιος ἱερεὺς καὶ οἰκονόμος· καὶ διὰ χειρὸς σοφῆ Μιχαήλ, Γεωργίου Σαμαριναίου.*

(σ. 217, κάτω ὦα) *Πέτρος.*

(σ. 425) *1836 Μαρτίου 4 ὅσα ἐξῶδα κάμω εἰς τὰ ἀμπέλια καὶ εἰς τὸ σπήτη (ἀκολουθεῖ ἀναλυτικὴ καταγραφή ἐξόδων).*

(σ. 430) *1809 Σεπτεμβρίου 19. Ὅταν ἦλθεν ὁ ἅγιος Τρίκκης κὺρ Γαβριήλ εἰς τὸ μοναστήρι Κόρμποβον καὶ ἔκαμε τὰ ἐγγένια ἡμέρα Κυριακή.*

(σ. 430) 1812 *Γαννουαρίου του δούλου: δέησις τῶν δουλων τοῦ θεοῦ Ἀθανασίου Νίκου Θώμ[...].*

(σ. 430, ἀπὸ ἄλλο χέρι.) 1812 *Ζωσιμά ἱερομονάχου.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Μονὴ Κοιμήσεως Θεοτόκου Κορμπόβου (νῦν Λαγκαδιᾶς) Τρικάλων (Θεσσαλία) (βλ. ΣΗΜ., σ. 430). Ἀποκτήθηκε ἀπὸ τὸ Μουσεῖο Μπενάκη κατόπιν ἀγορᾶς ἀπὸ τὴν Εἰρήνη Ζωγράφου, ἀντὶ δρχ. 1.200, στίς 4.5.1957 (πληροφορία ἀπὸ χειρόγραφη σημείωση σὲ ἐνθετη ἐπιστολὴ τῆς Εἰρήνης Ζωγράφου στὴν ἀρχὴ τοῦ κώδικα πρὸς τὸν Μανόλη Χατζηδᾶκι, χρονολογημένη στίς 3.7.1957). Ἄρ. εἰσαγωγῆς: 7646. Ἡμερομηνία εἰσαγωγῆς: 27.10.1960.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Δερματοδέτο, καστανόχρωμο κάλυμμα (χωρὶς ὑπόβαθρο ἢ ἐμπέστη διακόσμηση), πλήρως ἀποσπασμένο ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ βιβλίου: ἀπόδετο χφ. Ἡ ράχη, λεία. Πβ. τὴν παρόμοια ΣΤΑΧ. τοῦ κώδ. Μπενάκη 134 (Μπ. 38), ποὺ ὑποδηλώνει πιθανότατα κοινὴ προέλευση τῶν δύο κωδίκων.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἐκτεταμένες κηλίδες ὑγρασίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Hetherington, "The Painter's Manual", σ. 113, 114 σημ. 2. — Kakavas, *Dionysios of Fourni*, σ. 47, 292. — Νικόλαος Παπαγεωργίου, στό: *Λαϊκὴ Τέχνη – Πώπη Ζώρα* (ὑπὸ ἔκδ., Μουσεῖο Μπενάκη).

137 (Μπ. 41)

ἔτ. 1815 (φ. 2^ρ)   χαρτί   157×112χιλ. [140×80]   φ. 36   στ. 20-24

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΠΟΣΤΕΛΝΙΚΟΣ

(φ. 3^ρ-33^ν) *Ἀλληγορικὴ ἱστορία περὶ ἀνθρώπου ὠφέλιμος* (ἔμμετρο). Ἔκδ. Ὅρμος σωτήριος. *Βιβλίον ψυχοφελές...*, Βιέννη 1805, σ. 162-184 (Γκίνης – Μέξας, ἀρ.*367· Ἡλιού, ἀρ.*1805.79). – (φ. 34^ρ-36^ν) «Ἐρμηνεῖα τῆς ἀλληγορικῆς ἱστορίας». Ἔκδ. Ὅρμος σωτήριος, σ. 185-189.

Προηγούμενοι: (φ. 2^ρ) Βιβλιογρ. σημ. ἐν εἴδει τίτλου: *Εἰς δόξαν τοῦ Χριστοῦ. Ἀλληγορικὴ Ἱστορία ὠφέλιμος ἐκ τοῦ βιβλίου τοῦ καλουμένου Ὅρμος Σωτήριος. Ὁ ἐστὶν ἀληθῶς πόνημα καὶ ποιήμα ψυχοφελές τοῦ εὐγενεστάτου καὶ φιλογενοῦς Ἄρχοντος Κυρίου Βασιλείου τοῦ ἐλλογιμωτάτου Ποστελνίκου. Ἀντιγράφω τὸ δ' κεφάλαιον ὃ καὶ τελευταῖον διὰ στίχων. 1815 – Ἰουνίου 15. Στέφανος) Δημητρίου. Βάσει τῆς ἔκδ. τοῦ ἔτ. 1805, ὁ.π., οἱ στίχοι παρατίθενται στὸ τέλος τῆς ἔκδοσης, μετὰ τὸ *Βιβλίον Γ'*, χωρὶς ἐνδειξὴ κεφαλαίου.*

(φ. 2^ν) <Τῷ φιλιαναγνώστη> (ἀπόσπασμα): *Ἀναγνώσκων τοῦτο μετὰ προσοχῆς καὶ ἐπιμελείας (διότι ἀγκαλὰ καὶ νὰ εἶναι εἰς ἀπλήν φράσιν) μετὰ τὸ νὰ*

είναι ὅμως τὰ νοήματα ὑψηλὰ καὶ θεῖα ἀπαιτοῦν προσοχὴν καὶ μελέτην, θέλεις ὠφελῆθῃ μεγάλης καὶ μάλιστα διαβάζωντάς το δις καὶ τρις περισσό-
τερον θέλεις ἠδυνθῇ καὶ θέλεις φωτισθῇ ἀπὸ τὸ φῶς τῆς ἀληθείας. Ἔρρωσο.
Ἔκδ. Ὅρμος σωτήριος, σ. IX, σειρὰ 4-9, μὲ μικρὲς παραλλαγές.

Ἄγραφα φύλλα: 1^{rv}, 33^v.

ΥΛΗ: Χαρτὶ χονδρὸ, ὑπόλευκο, τραχύ. Ὑδατόσημα: α) θυρεός (π.χ. φ. 3), β) γράμ-
ματα: F A (π.χ. φ. 2).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×6 (6), 3×8 (30), 1×8–2 (36· τὸ 7^ο φύλ. ἐπικολημένο στὴν
πιν. τέλ., τὸ 8^ο φύλ. ἐξέπεσε). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Παρατομπή στὸ verso κάθε
φύλλου, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Στέφανος Δημητρίου [Λαμπάκης]· βιβλιογρ. σημ. (φ. 2^r) (βλ. κείμενο).

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: Στὸ φ. 3ⁱ, μετὰ τὸν τίτλο, σύντομη σημείωση σὲ ἀραβ. γραφὴ μὲ
ἐρυθρὸ μελάνι.

(ἔσωτ. τῆς πιν. τέλ., κτητ.) *Καὶ τόδε σὺν τοῖς ἄλλοις κτῆμα ἰδιόγραφον τοῦ Στεφά-
νου Δημητρίου Λαμπάκη.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄνῃκε στὸν Στέφανο Δημητρίου Λαμπάκη (βλ. ΣΗΜ.). Δωρεὰ Δημη-
τρίου Λούνδρα. Ἄρ. εἰσαγωγῆς: 7647 (φ. 1^r). Ἡμερομηνία εἰσαγωγῆς: 27.10.1960. Ἄρ.
δωρεᾶς: 1324 (φ. 1^r).

ΣΤΑΧΩΣΗ: Σώζεται μόνο ἡ πιν. τέλ. ἀπὸ μαρμαρογραφημένο χαρτόνι, ἀρκετὰ
φθαρμένο· μικρὴ χαλάρωση στὴ ραφὴ τῶν τευχῶν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφοι», σ. 625.

138 (Μπ. 50)

18ος αἰ. (δ' τέτ.) [ἔτ. 1785 (φ. X^r)], 20ός αἰ. [ἔτ 1922: σ. 195-217 (σ. 195)] χαρτὶ
228×153χλ. [190×95 (σ. 1-117)· στὸν ὑπόλοιπο κώδ. ποικίλλει] φ. X + σ. 250
(–σ. 191-192, 225-226, 229-230) στ. 26 (σ. 1-187· στὸν ὑπόλοιπο κώδ. ποικίλλει)

<ΜΕΤΑΣΤΑΣΙΟΣ> – ΓΕΩΡΓΙΟΣ <Ν. ΣΟΥΤΣΟΣ> – ΑΛΕΚΟΣ <VACARESCU;>

(φ. 1^r) Πίνακας περιεχομένων τῶν σ. 1-189 μὲ παραπομπὴ στὴν ἀντίστοιχη
σελίδα τοῦ κώδικα.

1. (σ. 1-139) <Μεταστάσιος [= Metastasio]>, θεατρικὰ ἔργα σὲ μετάφραση
ἀδήλου:

¹(σ. 1-66) «Θεμιστοκλῆς. Δράμμα μεταφρασθὲν ἐκ τῆς ἰταλικῆς εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς ἀπλὴν διάλεκτον». Αναλυτικά: (σ. 1-3) «Υπόθεσις», (σ. 3) «Τὰ πρόσωπα», (σ. 3-66) Κείμενο. Προηγείται ἡ διευκρίνιση: *Ἡ σκηνὴ εἶναι εἰς τὴν Σοῦσαν πόλιν τῆς Περσίας... Ἄρχ. Θεμιστοκλῆς): Στάσου Νέοκλε, ποῦ τρέχεις; Στὸ φ. Χ': αψπέ', 1785 (ἡ ἀραβ. ἀρίθμηση, ἀπὸ ἄλλο χέρι), Θεμιστοκλῆς δράμμα μεταφρασθὲν ἐκ τῆς Ἰταλικῆς εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς ἀπλὴν διάλεκτον παρὰ τοῦ... (ἀποσιωπητικὰ τοῦ ΓΡΑΦ.) τόμος δεύτερος. Σύμφωνα μὲ τὸν Σπάθη, «Ἄγνωστες μεταφράσεις» (βλ. BIBΛ.), σ. 107, πρόκειται γιὰ τὴν πρώτη χρονολογικὰ μετάφραση τοῦ δράματος Θεμιστοκλῆς τοῦ Μεταστασίου. Ὁ ἴδιος, ὁ.π., σ. 103 σημ. 4, ὑποθέτει ὅτι ἡ ἐνδειξη «τόμος δεύτερος» (φ. Χ') μπορεῖ νὰ παραπέμπει στὸν τόμο τῆς ἰταλικῆς ἔκδοσης ποῦ χρησιμοποιήθηκε καὶ νὰ μεταφέρθηκε μηχανικὰ ἀπὸ τὸν μεταφραστὴ στὸν κώδικα.*

²(σ. 67-118) «Ἀντίγονος. Δράμμα μεταφρασθὲν ἐκ τῆς ἰταλικῆς εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς ἀπλὴν διάλεκτον παρὰ τοῦ... (ἀποσιωπητικὰ τοῦ ΓΡΑΦ.)»: (σ. 67-68) «Υπόθεσις», (σ. 68) «Τὰ πρόσωπα», (σ. 68-118) <Κείμενο> *Ἡ σκηνὴ εἶναι εἰς τὴν Θεσσαλονίκην ἐπιθαλάσσιον πόλιν τῆς Μακεδονίας. Ἄρχ. Ἰσμὴνη. Ὅχι, ὄχι Βερενίκη, δὲν μὲ ἐφανερώσες.*

³(σ. 121-139) «Ὁ ἔρωσ αἰχμάλωτος»: (σ. 121) «Τὰ τῆς σκηνῆς πρόσωπα» (ὁ τίτλος, μτγν. προσθήκη). – <Κείμενο> *Σκηνὴ Α'. Ἄρχ. Ὡ πρώτ' ἠδονὴ ὠραία τῶν δασῶν καὶ καθαρὰ. Ἐμμετρὴ διασκευὴ τοῦ μονόπρακτου ἔργου Amor prigioniero τοῦ Μεταστασίου· βλ. Σπάθης, «Ἄγνωστες μεταφράσεις», σ. 113-117· Ἀλεξανδροβόδας (βλ. BIBΛ.), σ. 267 σημ. 77.*

2. (σ. 140-172) <Μεταστάσιος>, στιχουργήματα σὲ μετάφραση ἀδῆλου [πλὴν τοῦ «Φονεὺς ὁ ἀκούσιος» (στ. 4): ἀδῆλου στιχουργήμα].

Τὰ δύο διαδοχικὰ ὀκτάστιχα τῶν σ. 140-141 ἐπαναλαμβάνονται στίς σ. 142-143 μὲ διορθώσεις (βλ. σ. 142)· ἀπὸ τῆ σ. 144 ἕως τῆ σ. 153 καταγράφεται ἡ συνέχεια τῶν δύο στιχουργημάτων: στὸ verso τῶν φύλλων ἢ «Ἐλευθερία», στὸ recto ἢ «Παλινωδία». Αναλυτικά: ¹(σ. 142, 144, 146, 148, 150, 152) «Ἡ ἐλευθερία τῆς καρδίας α'». Ἄρχ. *Εὐχαριστῶ ποῦ τέλος πιά ἡσύχασα κομμάτι.* – ²(σ. 143, 145, 147, 149, 151, 153) «Παλινωδία, ἦτοι ἀντίφασις β'». Ἄρχ. *Ἡ τόση ἀγανάκτησις, ἄς παύση πιά κομμάτι.* – ³(σ. 154-157) «Ὁ δειλὸς ἔρωσ». Ἄρχ. *Εἰπέ καρδιά μου τί ζητεῖς, τί θέλεις ἀπ' ἐμένα.* – ⁴(σ. 157-166) «Φονεὺς ὁ ἀκούσιος». Ἄρχ. *Ὦχι! φίλε πιστὲ Ἔργαστε, ματαιῶς μὲ φωνάζεις.* – ⁵(σ. 166-168) «Ὁ χωρισμός». Ἄρχ. *Ἰδοὺ ἔφθασεν ἐκεῖνη ἡ στιγμή ἢ φοβερή.* – ⁶(σ. 168-170) «Ἡ δικαιολογία». Ἄρχ. *Αὐτὸν τὸν ἄδικον θυμὸν ποῦ δὲν πορῶ (!) νὰ νιώσω (!).* – ⁷(σ. 170-172) «Ἡ ἄνοιξις». Ἄρχ. *Νὰ ποῦ ἔφθασεν ἡ πρώτη τῆς ἀνοιξέως μορφή.* Πβ. Σπάθης, «Ἄγνωστες μεταφράσεις», σ. 119-133.

3. (σ. 172-188) Ἄδηλος, ἄτιτλα στιχουργήματα:

¹(σ. 172-174) Ἀρχ. Τρέξατ' ἔρωτες ἐλάτε, πάρτε βέλη καὶ φωτιές. Βλ. Ἐφημερίς (βλ. ΒΙΒΛ.), σ. 618· Αναστασία Τσακιρίδου, «Μελπομένη». Ἐκδοση χειρόγραφης μισμαγιάς του Νικηφόρου Καντουινάρη «Μελπομένη» (1818): εισαγωγή, σχόλια, πίνακες, ἀδημ. διπλωματικὴ ἐργασία, ΑΠΘ, Τμήμα Φιλολογίας, Τομέας ΜΝΕΣ, Θεσσαλονίκη 2007, σ. 78-79 (ἠλεκτρονικὴ ἔκδ.: <http://invenio.lib.auth.gr/record/100759/files/gri-2008-1061.pdf>)· Διονύσιος Φωτεινός, Νέος Ἐρωτόκριτος παρὰ Διονυσίου Φωτεινοῦ, τ. 1, Βιέννη 1818, σ. 30-31 (Ἡλιού, ἀρ.*1818.60) (παραλλαγή). – ²(σ. 174) Ἀρχ. Πέμ' ὡς πότε πεισματώνεις; Καὶ τὸ πείσμα τί δηλοῖ; – ³(σ. 174-175) Ἀρχ. Κάθε μιὰ ματιά σου εἶναι ἓνα βέλος χωριστόν. – ⁴(σ. 175-176) Ἀρχ. Ἄν ποτὲ χαθοῦν τὰ πάθη | ὅποιος θέλει νὰ τὰ μάθη. – ⁵(σ. 176-177) Ἀρχ. Ἀφ' οὗ γνώρισα στὸν κόσμον ἡ σοφία τί ἐστί. – ⁶(σ. 177-178) Ἀρχ. Μαυροφόρησαι τὸ πᾶν, πλέον γιὰ τὸν χωρισμόν σου. – ⁷(σ. 178) Ἀρχ. Ἐγινε σχεδὸν σωστὴ καὶ ἀπόφασις τελεία. – ⁸(σ. 178-180) Ἀρχ. Νὰ ποῦ προσφέρω καθαρὰ | πιά τὴν καρδιά μου μὲ χαρά. – ⁹(σ. 180) Ἀρχ. Ἄχ ὡς πότε πιά σκληρότης; πέμ' ὡς πότε δὲν πονεῖς; – ¹⁰(σ. 180-181) Ἀρχ. Ὡς πότε πλέον ἔρωτα, ὡς πότε μὲ παιδεύεις; – ¹¹(σ. 181-182) Ἀρχ. Ἄν ἡ καρδιά μου νὰ σὲ λατρεύῃ συνηθισμένη παντοτεινά. – ¹²(σ. 182) Ἀρχ. Στὸ πρόσωπόν σου βλέπω πῶς λάμπει καθαρὰ. – ¹³(σ. 183) Ἀρχ. Ἦλιε πέ με πῶς ἀντέχεις; Καὶ ὑπομονὴν πῶς ἔχεις; – ¹⁴(σ. 183-184) Ἀρχ. Ἄχ ἐφάνη μιὰ ὠραία, ποῦ ὁ ἥλιος ἂν χαθῆ. – ¹⁵(σ. 184) Ἀρχ. Ἐλπίδες πλέον φύγετε, ἐλπίδες μου χαθῆτε. – ¹⁶(σ. 185-186) Ἀρχ. Ἄχ ἐλάτε νὰ ἰδῆτε μιὰν καρδιάν ἐρασταί. – ¹⁷(σ. 186-187) Ἀρχ. Παρευθὺς ποῦ στὴν σελήνη τύχη σύγνεφον ἐμπρός. – ¹⁸(σ. 187) Ἀρχ. Μ' ἐπιμέλειαν μεγάλην καὶ μὲ ζῆλον καὶ μὲ πόνον. – ¹⁹(σ. 187-188) Ἀρχ. Κάθε φορὰν ὁποῦ χαρὰν ἀξιωθῶ κομμάτι. – ²⁰(σ. 188) Ἀρχ. Ἀπ' ἐκεῖ ποῦ μὲ ἀέρα ἐναντίον καὶ σφοδρόν.

4. (σ. 189-193) Ἄδηλος, ἄτιτλα στιχουργήματα:

¹(σ. 189) Ἀρχ. Τὸ μελοδικὸν πολὶ νιόθοντας πῶς σ' ὑστερήθη (sic). – ²(σ. 190) Ἀρχ. Ἄχ ὅταν εἶδα ἔξαφνα ἐκείνην π' ἀγαποῦσα. – ³(σ. 190) «Ἀπόκρισις». Ἀρχ. Αὐτὴν σου τὴν ἐρώτησιν ἡμέρας τὴν θαυμάζω [σώζονται 2 μόνο στίχοι, ἐξέπεσε 1 φύλλο (= φ. 191/192)]. – ⁴(σ. 193) Ἀρχ. Ταπεινοπροσκυνῶ τὴν ἐκλαμπρον κερὰν μου | τὴν μόνην μου χαρὰν μου. – ⁵(σ. 193) Ἀρχ. Εἰς τὴν δικὴν σου εὐτυχίαν | τῆς ζωῆς μου ἂν εἶναι χρεῖα (ἐπαναλαμβάνεται, στὴν ἴδια σελίδα παρακάτω, τὸ ἴδιο τετράστιχο).

5. (σ. 195-217) Ἄδηλος, Ἡ Βοσκοπούλα. Ἔκδ. Émile Legrand, *La Belle Bergère...*, Παρίσι ³1900 (¹1869)· Στυλιανὸς Ἀλεξίου, *Ἡ Βοσκοπούλα*, κριτικὴ ἔκδοση, Ἡράκλειο 1963 (ἀνατύπ. α' βελτιωμένη, 1979). Ἡ ἀρχὴ τοῦ

κειμένου στη σ. 196. Προηγείται στη σ. 195 ό τόπος καί ή χρονολογία αντιγραφής: *Bucarest - 11 nov. 1922*. Άμέσως μετά, ό τίτλος τής έκδ. Legrand, ³1900: *La Belle Bergère. Poème en dialecte crétois. Par Nicolas Drymitinos. Publié par E. Legrand. <Edition de Venice 1627>*. Το κείμενο του χφ άποτελεί αντίγραφο τής έκδοσης (βλ. Legrand, *BH XVIIe s.*, τ. 1, σ. 253 άρ. 173).

6. (σ. 233-236) Γεώργιος <Ν. Σούτσος>, στιχουργήματα:

¹(σ. 233) «Του Γεωργάκι Τερτζιμανζαδέ [= Γ. Ν. Σούτσου (βλ. Σπάθης, «Άγνωστες μεταφράσεις», σ. 136-137· Άλεξανδροβόδας, σ. 241-242)]». Άρχ. *Θέλεις νά σέ εύφημοϋν, ώς τών ταλαιπώρων πόρον*. – ²(σ. 234) «Έτεροι του αύτου [Γεωργίου Ν. Σούτσου]». Άρχ. *Όταν βλέπεις στερεās εις τās περιστάσεις στάσεις*. – ³(σ. 235) «Έτεροι του αύτου [Γεωργίου Ν. Σούτσου]». Άρχ. *Κατεδαφιζουν πλείονας οί οίνοπώλεις πόλεις*. – ⁴(σ. 236) «Έτεροι του ίδιου [Γεωργίου Ν. Σούτσου]». Άρχ. *Όστις θέλει και ζητεί, όστις πάντοτε γυρεύει*. Τα παραπάνω κείμενα χρονολογούνται άπό τον Δ. Σπάθη περίπου στο 1790· βλ. Άλεξανδροβόδας, σ. 245.

7. (σ. 243-249) «Του Άλέκου» [= Alecu Vacarescu;] (για την ταύτιση βλ. Βρανούσης στό: *Έφημερίς*), στιχουργήματα:

¹(σ. 243) Χωρίς τίτλο. Άρχ. *Ταχά ξεύρεις πώς πεθένω (!), ή θαρρείς πώς σέ γιελώ (!)*. Έκδ. Ρήγας Βελεστινλής, *Σχολεϊον τών ντελικάτων έραστών*, Βιέννη 1790, σ. 188 (ΘΠ, άρ. 5231)· [Ιωάννης Καρατζās / Άθανάσιος Ψαλίδα], *Έρωτος Άποτελέσματα...*, Βιέννη 1792, σ. 101-102 (ΘΠ, άρ. 5044)· βλ. *Έφημερίς*, σ. 604-606· στο ίδιο, σ. 618. – ²(σ. 243-244) Χωρίς τίτλο. Άρχ. *Εϊν' εύμορφιά μεγάλη που δέν τήν έχει άλλη*. Έκδ. Σχολεϊον, σ. 196· *Έρωτος Άποτελέσματα*, σ. 122-123· βλ. *Έφημερίς*, σ. 604-605. – ³(σ. 244) Χωρίς τίτλο. Άρχ. *Τύχη μου πέ με τί θαρρείς και τί σκοπόν πιά έχεις*. Βλ. *Έφημερίς*, σ. 604-605. – ⁴(σ. 245) Χωρίς τίτλο. Άρχ. *Ψυχή μου τί άδημονείς όταν σέ πω πώς δέν πονείς*. Βλ. *Έφημερίς*, σ. 604-605. – ⁵(σ. 245-246) Χωρίς τίτλο. Άρχ. *Τό ν' αγαπώ μιαν εύμορφη*. Βλ. *Έφημερίς*, σ. 604-605. – ⁶(σ. 246) Χωρίς τίτλο. Άρχ. *Πώς σ' αγαπά εις άκρον ή φυχή μου*. Βλ. *Έφημερίς*, σ. 604-605. – ⁷(σ. 247) Χωρίς τίτλο. Άρχ. *Εγώ πώς είμαι δοϋλος δικός σου*. Έκδ. Σχολεϊον, σ. 179-180· *Έρωτος Άποτελέσματα*, σ. 117-118 (στροφές α'-ς)· *Νέος Έρωτόκριτος*, τ. 2, Βιέννη 1818 (Γκίνης – Μέξας, άρ.*1072· Ήλιού, άρ.*1818.61), σ. 37-38· βλ. *Έφημερίς*, σ. 604-605. – ⁸(σ. 248-249) Χωρίς τίτλο. Άρχ. *Μέσα σταίς τόσαις όμορφιές όλου αύτου του κόζμου (sic)*. Βλ. *Έφημερίς*, σ. 604-605.

8. (σ. 250) Δύο δίστιχα (καραμανλίδικα).

Ἄγραφα φύλλα/σελίδες: φ. Π', Χ^ν/σ. 119-120, 194, 206, 237-242.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, τραχύ. Ὑδατόσημο: (σ. 1-208) α) λέων (π.χ. φ. 61/62 καὶ 67/68)· αντίσημο: γράμματα Ρ Ρ V (π.χ. φ. 63/64 καὶ 65/66)· πβ. Stanković 538-540 (ἔτ. 1790/1795-1800/1805), μὲ διαφορετικὸ αντίσημο.

(φ. Π-X, σ. 209-250) Ὑδατόσημα: β) λέων (π.χ. φ. 241/242 καὶ 243/244), γ) βαλλίστρα μὲ γράμματα Α Μ (π.χ. φ. 219/220 καὶ 221/222)· πβ. Velkov, σ. 156 ἀρ. 51 (ἔτ. 1792).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Παραπομπὴ στὸ τέλος κάθε σελίδας, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Τὰ πρῶτα δέκα φύλλα φέρουν φυλλαρίθμηση μὲ λατινικὰ ψηφία, σημειωμένα ἀπὸ νεότερο χέρι μὲ μολύβι (φ. Ι-X), ἐνῶ τὰ ὑπόλοιπα φύλλα τοῦ κώδικα φέρουν σύγχρονη τῆς ἀντιγραφῆς τοῦ κειμένου σελιδαρίθμηση μὲ μαῦρο μελάνι: 1-250.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Ἄδηλοι: α) φ. Γ^ν, Χ^τ, β) σ. 1-188: ὁ κύριος γραφέας, Γραφὴ δεξιοκλινῆς, μικρομεγέθης, ἢ συνήθης τῆς ἐποχῆς, γ) σ. 189-190, 193 (;), 233-236, 243-249, δ) σ. 195-213, ε) σ. 213-217.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: Στὰ φ. Π^ν-ΙΧ^ν καὶ στίς σ. 218-231 σημειώσεις ἄνευ σημασίας (ἀριθμητικὲς πράξεις ἀπὸ μτγν. χέρι μὲ μολύβι). Στῆ σ. 204 σημειώσεις στὴ γαλλικὴ (δύο στροφές;).

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Βουκουρέστι [βλ. κείμεν. 5 (σ. 195 τοῦ κώδ.)· βλ. ἐπίσης Σπάθης, «Ἄγνωστες μεταφράσεις», σ. 103]. Αποκτήθηκε ἀπὸ τὸ Μουσεῖο Μπενάκη μέσω ἀγορᾶς ἀπὸ τὴν Εἰρήνη Σπανδωνίδου, ἀντι δρχ. 700, στίς 27.10.1960 (βάσει χειρόγραφης σημείωσης σὲ ἔνθετο κομμάτι χαρτιοῦ στὴν ἀρχὴ τοῦ κώδικα).

ΣΤΑΧΩΣΗ: Πινακίδες ἀπὸ χαρτόνι ἐπενδυμένες μὲ κοκκινολάστανο δέριμα, ποὺ φέρει χρυσότυπη διακόσμηση. Καὶ στίς δύο πινακίδες ὁ ἴδιος διάκοσμος: δύο πλαίσια –ἐξωτερικὸ καὶ ἐσωτερικὸ. Διαγώνιες ἐγχάρακτες γραμμὲς ἐνῶντων τὶς γωνίες τῶν δύο πλασίων. Σὲ κάθε μία ἀπὸ τὶς τέσσερις γωνίες τοῦ ἐσωτερικοῦ ὀρθογωνίου, ἄνθος. Στὸ κέντρο, ὠοειδὲς κόσμημα μὲ τέσσερα κρινάνθημα καὶ, περιμετρικὰ, ἄνθη. Στῆ ράχη, νεῦρα (3). Ἡ ράχη φέρει τέσσερα μικρὰ χρυσότυπα πλαίσια: στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ καθενὸς ἓνα ἄνθος. Σῶζονται τὰ ἐπικολημένα στὸ ἐσωτ. τῶν πινακίδων παράφυλλα-μαρμαρόκολλες.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Μέτρια· οἱ ἐκτεταμένες κηλίδες ὑγρασίας, ἀπὸ τὸ μέσο περίπου τοῦ χφ κ.ἑ., ἔχουν προκαλέσει φθορὰ στὸ κάτω μέρος τῶν φύλλων χωρὶς ὅμως ἀπώλεια κειμένου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Δημήτρης Σπάθης, «Ἄγνωστες μεταφράσεις Μεταστασίου καὶ πρωτότυπα στιχοιργήματα», στό: *Ο διαφωτισμὸς καὶ τὸ νεοελληνικὸ θέατρο*. Επτὰ μελέτες. Θεσσαλονίκη 1986, σ. 101-144 [= ἀναλυτικὴ περιγραφὴ τοῦ κώδικα: πρώτη δημοσίευση τοῦ ἄρθρου στὸ περιοδικὸ *Ὁ Ἑραμιστὴς* 16 (1980), σ. 239-284]. — *Μισμαγιά*. Ἀνθολόγιο Φαναριώτικης Ποίησης κατὰ τὴν ἔκδοσιν *Ζήσης Δαούτη (1818)*, εἰσαγωγὴ, ἐπιμέλεια, κριτικὸ ὑπόμνημα, σχόλια, παραρτήματα Ἄντεια Φραντζῆ, Ἀθήνα 1993, σ. 20. — *Ἐφημερίδες*. Ἡ ἀρχαιότερη ἐλληνικὴ ἐφημερίδα ποὺ ἔχει διασωθῆ. *Βιέννη 1791-1797*. Ἐκδότες: *Οἱ ἀδελφοὶ Μαρκίδες Πούλιου, Λέανδρος Βρανούσης* (ἐρευνητικὴ, συλλεκτικὴ καὶ ἐκδοτ. φροντίδα – προλεγόμενα – σημειώσεις, κ.τ.λ.),

Ἐφημερίς - ἔτος ἔβδομον 1797, Ἀθήνα 1995, σ. 604-605. — Γεώργιος Ν. Σοῦτσος, *Ἀλεξανδροβόδας ὁ ἀσυνείδητος. Κωμωδία συντεθεῖσα ἐν ἔτει ἁψπε΄ [1785]*, Δ. Σπάθης (σχολιασμένη ἔκδοσις καὶ συνοδευτικὴ μελέτη: *Φαναριώτικη Κοινωνία καὶ Σάτιρα*), Ἀθήνα 1995, σ. 245-247, 260, 267. — Δημήτριος Σοφιανός, «Συλλογὴ Φαναριώτικων Στιχουργημάτων σὲ κώδικα τῶν μέσων τοῦ ΙΗ΄ αἰώνα», *Ὁ Ἐραμιστῆς* 21 (1997), σ. 43-71: 47. — Ἰλια Χατζηπαναγιώτη-Sangmeister, «Στιχουργήματα καὶ συνταγές ἀπὸ τον 18ο αἰώνα. Ο κώδικας 725 τῆς Γενναδεῖου Βιβλιοθήκης», *Göttinger Beiträge zur Byzantinischen und Neugriechischen Philologie*, ἔκδ. Α. Sideras – Β. Bayer, Heft 2 (2002), σ. 23-37: 30 σημ. 14. — Δ. Σπάθης, «Παλαιὰ λογοτεχνικὰ κείμενα σὲ νέες ἐκδοτικὲς περιπέτειες», *Ὁ Ἐραμιστῆς* 25 (2005), σ. 353-406: 405 σημ. 33. — Στέση Ἀθήνη, «Ἡ φαναριώτικη λυρική ποίηση καὶ το τυπωμένο βιβλίον: 1890 - τέλος 19ου αἰώνα», στό: *Φαναριώτικα καὶ αστικά στιχουργήματα*, σ. 325-356: 327 σημ. 9, σ. 328 σημ. 15, σ. 341 σημ. 65. — Μαργαρίτα Ἰωάννου, «“Το εἶπα ἴγώ πολλές φορές”· τα δημοφιλέστερα φαναριώτικα στιχουργήματα τῆς εποχῆς τοῦ Νεοελληνικοῦ Διαφωτισμοῦ», στό ἴδιο, σ. 249-261: 251. — Χατζοπούλου, «Φαναριώτικα στιχουργήματα», σ. 119-122.

ΠΑΝΟΜΟΙΟΥΤΥΠΑ: Σπάθης, «Ἄγνωστες μεταφράσεις», σ. 108 (φ. Χ¹ καὶ σ. 157 τοῦ κώδ.), 115 (σ. 121 τοῦ κώδ.), 135 (σ. 233 τοῦ κώδ.). — Χατζοπούλου, στό ἴδιο, σ. 149 (σ. 233, 243 τοῦ κώδ.).

139 (Μπ. 54)

ἔτ. 1654 (φ. 34^v) χαρτί 145×100χιλ. [103×67] φ. 44 (+35α)
στ. 14

ΠΡΟΣΚΥΝΗΤΑΡΙΟ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΤΟΠΩΝ

(φ. 2^r-34^v) «Προσκυνητάριον σὺν Θεῷ ἀγίῳ τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ τοῖς ἀναγινώσκουσι χαίρειν ἐν Κ(υρίῳ) τῷ Θ(ε)ῷ ἡμῶν». Ἀρχ. *Ἀκούσατε πάντες οἱ εὐσεβεῖς χριστιανοί.* Ἔκδ. Καδάς, *Προσκυνητάρια* (βλ. BIBL.), σ. 153-168.

Ἄγραφα φύλλα: 35^r-44^v (πλὴν ὀρισμένων μτγν. σημειώσεων ἄνευ σημασίας).

ΥΛΗ: Χαρτί μετρίου πάχους, ὑπόλευκο, ἐλαφρῶς στιλπνό. Ὑδατόσημο: τρεῖς ἡμισέληνοι (π.χ. φ. 7).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×6 (6), 4×8 (37· +35α ποὺ φέρει σελιδαρίθμηση: 69-70), 1×8-1 (44· ἐξέπεσε τὸ 6^ο φύλ. τοῦ τεύχους, χωρὶς ἀπώλεια κειμένου). Παραπομπὴ στό τελευταῖο verso κάθε τεύχους, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Διπλὴ ἀρίθμηση: α) ἀρχικὴ ἀρίθμηση μὲ μελάνι, σημειωμένη στὴν ἄνω ἐξωτερικὴ γωνία τῶν σελίδων: 1-88 (βλ. φ. 2^r-44^v· κατ’ ἐξάιρεση, οἱ σ. 1 καὶ 3 ἀριθμοῦνται στὴν ἄνω ἀριστερὴ γωνία τῶν φύλλων), β) μτγν. ἀρίθμηση μὲ μολύβι στὴν ἄνω δεξιὰ γωνία τοῦ recto τῶν φύλλων: 2-44. Συμπλήρωση ἀρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: φ. 35α.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Έρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμμάτων. Στὸ φ. 2^ρ ἐπίτιτλο, σχεδιασμένο πρόχειρα, ἄτεχνο.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδηλος· βιβλιογρ. σημ. (φ. 34^ν): *Τέλος καὶ τῶ Θ(ε)ῶ δόξα ,αχινδ' ζροξβ' [1654] ἰνδικτιῶνος ζ'.* Γραφή ὁμοιόμορφη, στενή, ἐλαφρῶς δεξιοκλινής, γωνιώδης, ἀραιή. Μελάνι μαῦρο.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 1^ρ) *Και τόδε σὺν τοῖς ἄλλοις Πέτρου Ζώη παρὰ [1 λέξη] 1815 ιωαννουαρίου 28 Ιωάννιν[α].*

(φ. 1^ν) ἐπαναλαμβάνεται μέρος τοῦ τίτλου: *Προσκυνητάριον συν θ(ε)ῶ ἀγίῳ.*

(φ. 43^ν, μὲ ἀνάστροφη φορά) *ἐγὼ ὁ Πέτρος.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Πιθανῶς τὰ Ἰωάννινα (βλ. ΣΗΜ.). Ἀγορὰ ἀπὸ τὴν Ἡρῶ Γιαννοπούλου (Δόμβραινα Θηβῶν), ἀντὶ δρχ. 400, στίς 22.8.1962. Παλαιότερα, ὁ παρὼν κώδικας βρισκόταν στὴν κατοχὴ τοῦ πατέρα τῆς Γ. Καράμπελα, ἀξιωματικοῦ ἀπὸ τὸ Γύθειο (βάσει χειρόγραφης σημείωσης σὲ ἔνθετο κομμάτι χαρτιοῦ στὴν ἀρχὴ τοῦ κώδικα).

ΣΤΑΧΩΣΗ: Τὸ κάλυμμα πλήρως ἀποσπασμένο ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ βιβλίου: ἀπόδετο χφ. Πινακίδες ἀπὸ χαρτόνι μὲ δερμάτινη ἐπένδυση καστανοῦ χρώματος. Ἐμπίεστη διακόσμηση: σὲ κάθε πινακίδα, ἓνα πλαίσιο ἀπὸ τριπλῆς ἐγγράρακτες γραμμές· δέσμες τριῶν πρόστυπων γραμμῶν ξεκινοῦν ἀπὸ τὸ μέσο τῆς κάθε πλευρᾶς καὶ ἀπὸ τὶς τέσσερις γωνίες καὶ τέμνονται στὸ κέντρο τῶν πινακίδων, ὅπου διακοσμητικὴ σφραγίδα (βλαστός). Περιμετρικὰ τοῦ πλαισίου ἀλλὰ καὶ στὸ ἐσωτερικό, μικρὲς στρογγυλὲς σφραγίδες μὲ ἄνθος. Ἰχνη (ὀπές) ἀπὸ δύο κλειστρα στὴ μεγάλη πλευρὰ τῶν πινακίδων. Στὴν πιν. τέλ., τὸ δέριμα συρρικνωμένο.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Κηλίδες ἀπὸ ὑγρασία, ἀκανόνιστο ξάκρισμα τῶν φύλλων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Σωτήρης Καδᾶς, «Εἰκονογραφημένο Προσκυνητάριο τῶν Ἀγίων Τόπων (κώδ. 159 τῆς μονῆς Γρηγορίου)», *Κληρονομία* 9 (1977), σ. 370-432: 375 σημ. 11, σ. 378 σημ. 17, σ. 379 σημ. 20, σ. 393, 394. — ὁ ἴδιος, *Προσκυνητάρια τῶν Ἀγίων Τόπων. Δέκα ἐλληνικά χειρόγραφα 16ου-18ου αι.*, Θεσσαλονίκη 1986, σ. 57, 65-67, 153-168.

140 (Μπ. 55)

19ος αἰ. (β' τέτ.) [ἔτ. 1838 (βλ. ΔΙΑΚ., φ. 18^ν), 1835 (βλ. ΔΙΑΚ., φ. 19^ν)] χαρτί
105×75χλ. [περ. 90×65] φ. 70 στ. 11-13 ἀκέφ. - κολ.

ΕΥΧΕΣ

Χασματικό, ἀνορθόγραφο κείμενο μὲ εὐχὲς καὶ πλούσια εἰκονογράφηση (σκη- νές ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ, τῆς Θεοτόκου καὶ διαφόρων ἀγίων). Ἄρχ. (ἀκέφ.) *ἀβο.λῆα σας αἰόργα καὶ αγήαν μου Κηροακῆν (sic).*

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, υπόλευκο, ελαφρώς τραχύ.

ΑΡΙΘΜΗΣΗ: Αρχική, έλλιπής και άσυνεχής σελιδαρίθμηση με μαύρο μελάνι στο μέσο του άνω περιθωρίου κάθε σελίδας: σ. 27-74 (πβ. φ. 19^ο-42^ο), 89-115 (φ. 57^ο-70^ο). οί σ. 110-115 άριθμούνται έσφαλμένα ως 1010-1015. Φυλλαρίθμηση από την καταλογογράφο στο έσωτ. περιθώριο τών φ. 1-70.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Παραστάσεις: (φ. 5^ο) ό αρχάγγελος Μιχαήλ, (φ. 5^ο) ό άγ. Γεώργιος Ίωαννίνων, (φ. 6^ο) οί άγ. Θεόδωροι, (φ. 6^ο) ό άγ. Γεώργιος, (φ. 7^ο) ό άγ. Δημήτριος, (φ. 7^ο) ό άγ. Θεόδωρος (;), (φ. 8^ο) τά Εισόδια τής Θεοτόκου, (φ. 11^ο) ή Προδοσία, (φ. 11^ο) ή άπόνιψη του Πιλάτου, (φ. 13^ο) ό άγ. Ευστάθιος, (φ. 13^ο) οίκος Ακαθίστου ύμνου (;), (φ. 14^ο) ό Έμπαιγμός, (φ. 14^ο) ή Μαστίγωση, (φ. 15^ο) ό Έλκόμενος, (φ. 15^ο) ή Σταύρωση, (φ. 16^ο) διαταγή για τή φύλαξη του Έσταυρωμένου (;), (φ. 16^ο) ό Έπιτάφιος Θρήνος, (φ. 17^ο) ή Ανάσταση, (φ. 17^ο) ή Ζωοδόχος Πηγή, (φ. 18^ο) ή Κοίμηση τής Θεοτόκου, (φ. 18^ο) οί άγ. Γεώργιος και Δημήτριος, χρονολογ. ένδειξη: 1838 (βλ. πινακίδα μεταξύ τών άγιών), (φ. 19^ο) άπεικόνιση του γραφέα/ζωγράφου (;) (κάτω ήμισο τής σελ.), (φ. 19^ο) ό Έσταυρωμένος, χρονολογ. ένδειξη: 1835 (βλ. πινακίδα σταυρουό, άντι INBI), (φ. 35^ο) (κάτω δεξιά γωνία τής σελ.) έφιππος στρατιωτικός άγιος (άγ. Δημήτριος;), (φ. 36^ο) έφιππος στρατιωτικός άγιος (άγ. Γεώργιος;), (φ. 42^ο) άπεικόνιση του Γολγοθά και του Παναγίου Τάφου (;), (φ. 43^ο) Παναγία Βρεφοκρατούσα, χρονολογ. ένδειξη: 1838 (βλ. πινακίδα: άριστερά τής μορφής, άχνό μελάνι), (φ. 44^ο) ό άγ. Βασίλειος, χρονολογ. ένδειξη: 1839 μίνας πρώτος (!) (βλ. πλαίσιο τής παράστασης: άριστερά του άγίου, σε κάθετη διάταξη) άριστερά τής μορφής: ΔΙΜΟΣ ΣΟΥΓΡΑΦΟΣ [= Δήμος ζωγράφος:], (φ. 44^ο) ή Γέννηση του Χριστού, (φ. 45^ο) ό άγ. Νικόλαος, (φ. 45^ο) ό Ευαγγελισμός, (φ. 46^ο) οί άγ. Κωνσταντίνος και Έλένη, (φ. 46^ο) βίος άγ. Παρασκευής (4 σκηνές), (φ. 47^ο) βίος άγ. Νικολάου (3 σκηνές), (φ. 47^ο-48^ο) βίος Ίωάννου Προδρόμου (4 σκηνές), (φ. 48^ο) παράσταση δύο βοσκών με κοπάδι, (φ. 49^ο) ό άγ. Σπυρίδων, (φ. 49^ο) ή Βάπτιση του Χριστού, (φ. 50^ο) μορφές άγιών γύρω από την άγία Τράπεζα με τον Ίησου βρέφος. – ή Εύχή, (φ. 50^ο) ή Ύπαπαντή, (φ. 51^ο) ή Περιτομή, (φ. 51^ο) ή Μετάσταση τής Θεοτόκου, (φ. 52^ο) αταύτιστη παράσταση, (φ. 52^ο) ή Μεταμόρφωση (στον κώδ.: «Πεντηκοστή»), (φ. 53^ο) ή Δευτέρα Παροσία, (φ. 53^ο) ό Μυστικός δείπνος. – ό Νιπτήρας (2 σκηνές), (φ. 54^ο) οί άπόστολοι Πέτρος και Παύλος, (φ. 54^ο-55^ο) βίος άγ. Μηνά (4 σκηνές), (φ. 55^ο-56^ο) βίος άγ. Γεωργίου (4 σκηνές), (φ. 56^ο) βίος άγ. Γεωργίου Ίωαννίνων (4 σκηνές), (φ. 64^ο) δύο ομάδες στρατιωτών και άπεικόνιση (σε τρία διαδοχικά διάχωρα, στο κάτω μέρος του φύλ.), (φ. 68^ο) μορφή άγγέλου στο έξωτερικό περιθώριο του φύλ.: έπίτιλο (χωρίς έρυθρογραφία), (φ. 69^ο) διακοσμητικό σχέδιο: ό ήλιος και ή σελήνη.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Διάφορα χέρια. Μελάνι μαύρο.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. 68^ο, στο κάτω μέρος, έντος πλαισίου) *Φληβαρήου 19 ΙΘ^ο*.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Άγνωστη. Αγορά από τον Χρ. Μαλακασιώτη, άντι δρχ. 225.000, στις 31.3.1951 (πληροφορία από χειρόγραφη σημείωση σε ένθετο κομμάτι χαρτιού στην αρχή του κώδικα).

ΣΤΑΧΩΣΗ: Δερματόδετη, καστανόχρωμη, συρρικνωμένη. Τά νήματα τής ραφής, εύδιάκριτα στη ράχη ή σύνδεση του καλύμματος με τή ράχη, χαλαρωμένη.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Κακή. Διαταραγμένη ή διάταξη τών φύλλων. Φύλλα έντονα κηλιδωμένα (λόγω ύγρασίας, χρήσης), σχισίματα στις άκμές τών φύλλων. Στήν αρχή του

κώδικα, 12 φύλλα αποσταχωμένα. Τὸ τελευταῖο φύλλο μὲ ὀπές· μέρος τοῦ ἴδιου φύλλου ἀποκόπηκε καὶ ἐξέπεσε.

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΑ: Φωτόπουλος-Δεληβορριάς, *Ἡ Ελλάδα*, σ. 389: εἰκ. 668 (φ. 18^v-19^r), 669 (φ. 14^v-15^r).

141 (Μπ. 57)

ἔτ. 1782 (φ. 1^r, 190^r)   χαρτί   206×153χλ. [155×105]   φ. 193
στ. 22

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Ο ΕΚ ΦΟΥΡΝΑ

1. (φ. 3^r-190^r) *Ἑρμηνεία τῆς ζωγραφικῆς τέχνης*. Αναλυτικά: (φ. 3^r-4^r) Προσφώνηση: «Τῇ Θεοτόκῳ καὶ ἀειπαρθένῳ Μαρίᾳ», (φ. 4^r-5^r) Πρόλογος: «Πᾶσι τοῖς τῶν ζωγράφων...», (φ. 6^r-11^v) «Πίναξ τοῦ παρόντος βιβλίου», (φ. 12^r-14^v) «Μέρος Α΄. Ἑρμηνεία εἰς τὴν ζωγραφικὴν ἐπιστήμην. Προγυμνασία καὶ παιδαγωγία», (φ. 15^r-190^r) «Πρῶτον. Ἀρχὴ τῆς ἐρμηνείας. Πῶς νὰ εὐγάνης ἀντίβολα». Ἔκδ. Διονύσιος ὁ ἐκ Φουρνᾶ, *Ἑρμηνεία*.

Στὸ φ. 187^v: «Εἰς ἀντιμίνσιον». Ἀρχ. *Θυσιαστήριον θεῖον καὶ ἱερόν, τέλ. καθιερωθὲν καὶ ἀγιασθὲν ὑπὸ τῆς θείας χάριτος τοῦ παναγίου πνεύματος, παρὰ τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Κυδωνίας, κὺρ Γερασίμου ἐν ἔτει αψιβʹ [1782] φευρουαρίῳ ἰνδιχτ.*

Ἀπώλεια κειμένου: α) Μεταξὺ τῶν φ. 42^v: *εἶτα ἄλειψέ το μὲ τὸ μουρδέντι καὶ ἄφες το νὰ στεγνώ-* (πβ. ἔκδ. Διονύσιος ὁ ἐκ Φουρνᾶ, *Ἑρμηνεία*, σ. 42,22) καὶ 43^r [*Ἀρχὴ σὺν Θε(ε)ῷ ἀγίῳ τοῦ δευτέρου μέρους ἤγγου, Πῶς ἱστορίζονται τὰ θαύματα τῆς παλαιᾶς γραφῆς* (πβ. ἔκδ. Διονύσιος ὁ ἐκ Φουρνᾶ, *Ἑρμηνεία*, σ. 45,1).

β) Μεταξὺ τῶν φ. 189^v: *Καὶ Θεοτόκον πιστῶς ὁμολογούντων, παραπομπή: Ἔτε-* (πβ. ἔκδ. Διονύσιος ὁ ἐκ Φουρνᾶ, *Ἑρμηνεία*, σ. 231,12) καὶ 190^r: [*Υπὲρ τῆς ψυχῆς, μὴ φεῖδου τῆς σαρκός σου (δὲν ταυτίζεται μὲ τὴν ἔκδ.)*].

2. (φ. 190^v-193^v) Κείμενα συναφοῦς περιεχομένου, ἀπὸ ἄλλα χέρια: (φ. 190^v) «ἀμπόλι». Ἀρχ. *Βάλε βόλον ἀπὸ τὸν καλόν, κ.ἄ.,* (φ. 191^r) «Ὅταν κά-νεις Ἀρι[...] Ἰησοῦν Χριστὸν γράφε εἰς τό [...]. Τὸ ὅμοιον γράφε δὲ τοῦ Ἰω(άννου) τοῦ Χρυσσοστόμου». Ἀρχ. *Ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός.* – «Εἰς τὸν Γρηγόριον». Ἀρχ. *Εἶπεν ὁ Κύριος ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα,* (φ. 191^v) «Εἰς

τοῦ Ἁγίου Βασιλείου τὸ Εὐαγγέλιον γράφε». Ἀρχ. *Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ὑπέστρεψαν οἱ ποιμένες*. – «Εἰς τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος τὸ Εὐαγγέλιον γράφε». Ἀρχ. *Εἶπεν ὁ Κύριος*, (φ. 192^ν) «Εἰς τοῦ ἁγίου Νικολάου τὸ Εὐαγγέλιον γράφε». Ἀρχ. *<Τ>ῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἔστη ὁ Ἰησοῦς*. – «Εἰς τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τὸ Εὐαγγέλιον γράφε». Ἀρχ. *Εἶπεν ὁ Κύριος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς*, (φ. 193^ν) *Ἴδετε, ἴδετε, ὅτι <ἐγώ> εἰμι κ<αί> οὐκ ἔστι Θεὸς πλὴν ἐμοῦ, ἐγὼ ἐποίησα γῆν καὶ ἄνθρωπον ἐπ’ αὐτῆς, ἐγὼ τῇ χειρὶ μου ἐστερέωσα τὸν οὐρανῶν (!) (Ἦσ. με’, 12), (φ. 193^ν) Συνταγῆ: «Βερνίκι ὀρέον (!)».*

Ἄγραφο φύλλο: 2^ν.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, υπόλευκο, τραχύ. Ὑδατόσημο: τρία καπέλα (π.χ. φ. 19 καὶ 20)· ἀντίσημο: γράμματα F V (π.χ. φ. 18 καὶ 21).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: Δυσδιάκριτη σύνθεση τευχῶν, χωρὶς ἀρίθμηση. Παραπομπὴ στὴν κάτω δεξιὰ γωνία τῶν σελίδων, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Ἀρχικὴ σελιδαρίθμηση: α) σ. 1-21 (= φ. 1^ν-11^ν), β) σ. 1-373 (= φ. 12^ν-193^ν· ἢ σ. 373, ἐπικολλημένη στὴν πιν. τέλ.). Φυλλαρίθμηση ἀπὸ τὴν καταλογογράφου στὴν ἄνω ἐξωτερικὴ γωνία κάθε φύλλου τοῦ κώδικα: φ. 1-193.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἰωάννης ἱερεὺς Μπάλπης· βιβλιογρ. σημ. (φ. 1^ν): *Βιβλίον πάνυ ὠραῖον, ὀνομαζόμενον, Ὁδηγία τῆς ζωγραφικῆς ἐπιστήμης συντεθὲν παρὰ Διονυσίου ἱερομονάχου τοῦ ἐκ Φουρνᾶ ἀφμβ’ [1542] (!) διορθοθὲν δὲ ὑπὸ τοῦ ἱερολογιωτάτου, Κυρίλλου τοῦ αὐτοῦ μαθητοῦ, τοῦ ἐκ Χίου καὶ ἀφιερωθὲν εἰς τὴν κοινὴν ἡμῶν μητέρα, τὴν ἀειπάρθενον Θεοτόκον. Νῦν δὲ μεταγραφθὲν παρὰ Ἰωάννου ἱερέως Μπάल्पη, ζωγράφου τοῦ ἐκ Κυδωνίας τῆς Κρήτης, ἐν ἔτει σωτηρίῳ αψπβ’ [1782]. – (φ. 190^ν) αψπβ’ [1782] Φευρουαρίῳ. Χεῖρ Ἰωάννου ἱερέως Μπάल्पη τοῦ ἐκ Κυδωνίας. Ὁ ἴδιος γραφέας ἀντέγραψε τὸ ἴδιο κείμενο στὸν κώδ. Σάμου, Μητροπόλεως 61 (ἔτ. 1783)· βλ. Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφοι», σ. 474.*

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 1^ν) *Βασίλειος ὀρφανάκης*. – (παρακάτω) *Ἐλογαριαστήκαμε μὲ τὸν ἐξωχότατον Μαρούδι διὰ τὰ 1846 καὶ ἐμῖνα δρ (!) πέντε αρ. 5 ὀκτοβρίου.*

(φ. 2^ν) *Τὴν σωφολογιωτητὰ τῆς ταπινὸς προσκυνῶ καὶ παρακαλῶ νὰ μὲ κάμι τὴν χάριν νὰ μὲ διορθόσι αὐτὰ τὰ δῖα ἐπιγράμματα τοῦτο τοῦ Χριστοῦ Ἐγὼ εἰμοὶ τὸ φῶς τοῦ κόσμου ὁ ἀκολουθὸν ἐμὶ οὐ μὴ περιπατήσι ἐν τῇ σκοτία ἀλέξι τὸ φῶς τῆς ζωῆς καὶ τοῦτο τοῦ ἀρχαγγέλου ἄρπαγες, μιχοί, κλέπται λοιστε καὶ πόρνη ἦδετε καὶ δράμεται τὴν σπάθην ταύτην. Ἐπαναλαμβάνονται παρακάτω, στὸ ἴδιο φύλλο, ὀρθογραφημένα ἀπὸ ἄλλο χεῖρ. Στὸ κάτω μέρος τοῦ φ. 2^ν: Ἰγίαине φίλε Εὐστράτιε. Εὐστράτιως ζωγράφως.*

(φ. 21^ν, κτητ., ἔσωτ. περιθώριο, κάθετα πρὸς τὸ κείμενο) *καὶ τότε πρὸς τοῖς ἄλλοις Νεοφύτου ἱεροδιακόνου [...].*

(φ. 116^ν) Σύντομες σημειώσεις/χωρία τῆς ΚΔ.

(φ. 147^v, έσωτ. περιθώριο, κάθετα πρὸς τὸ κείμενο, κατὰ τὸ ἥμισυ σβησμένο· διακρίνεται:.) [...] *παπᾶ* [...] καὶ *Γαλατᾶ* *ιερέως*.

(έσωτ. τῆς πιν. τέλ.) *Μαυρίκη*. Ἔδοσα τὴν οἰκόνα τοῦ παπᾶ Ἰω. Γεωργακόπουλου μετὸν Β.μ. (;) *Νταμούλαριν* νὰ τὴν [...] ἐς τὸ *Μαυρίκη Σκλαβοχόρι* τῇ 26ῃ *Ἰουνίου* 1872 διὰ *δραχμάς*.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Κρήτη (βλ. κείμεν., φ. 187^v)· βλ. ἐπίσης Kakavas (βλ. BIBL.), σ. 269. Γιὰ προγενέστερους κτήτορες τοῦ κώδικα βλ. ΣΗΜ. (φ. 21^v).

ΣΤΑΧΩΣΗ: Πινακίδες ἀπὸ χαρτόνι ἐπενδυμένες μετὰ συρρικνωμένο σκοῦρο καστανὸ δέσμα· βρίσκονται προσαρτημένες στὴ ράχη, ἢ ὅποια ἀποτελεῖται ἀπὸ διαφορετικοῦ τύπου καστανόχρωμο δέσμα. Οἱ πινακίδες φέρουν δυσδιάκριτη ἐμπέστη διακόσμηση (πλαίσια); Ἰχνη ἀπὸ δύο κλειστρα στὴ μεγάλη πλευρὰ τῶν πινακίδων.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἐκτεταμένες κηλίδες ὑγρασίας στὸ μεγαλύτερο μέρος τῶν φύλλων. Χαλάρωση τῆς ραφῆς τῆς ράχης. Τὰ φ. 34-37, 192, ἀποσταχωμένα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Hetherington, "The Painter's Manual", σ. 113, 114 σημ. 2. — Πολίτης — Πολίτη, «Βιβλιογράφοι», σ. 474. — Kakavas, *Dionysios of Fourna*, σ. 53, 269.

142 (Μπ. 58)

18ος αἰ. [πρὶν ἀπὸ τὸ 1768 (βλ. ΣΗΜ., έσωτ. τῆς πιν. τέλ.)] χαρτί
216×155χιλ. [155/167×117] φ. II, 266 στ. 17-20

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Ο ΕΚ ΦΟΥΡΝΑ

(φ. 1^r-259^r) *Ἐρμηνεία* τῆς ζωγραφικῆς τέχνης. Ἀναλυτικά: (φ. 1^r-17^r) «Πίναξ πέφυκα ἀκριβῆς τῆσδε βίβλου», (φ. 18^r-19^r) Προσφώνηση: «Τῇ Θεοτόκῳ καὶ ἀειπαρθένῳ *Μαρίᾳ*», (φ. 20^r-21^v) Πρόλογος: «Πᾶσι τοῖς τῶν ζωγράφων παισὶ καὶ τοῖς λοιποῖς φιλομαθέσι τοῖς τῷ παρόντι ἐντευξομένοις ἐν Κ(υρί)ῳ χαίρειν», (φ. 24^r-27^v) «Προγυμνασία καὶ παιδαγωγία πρὸς τὸν θέλοντα μαθεῖν τὴν ζωγραφικὴν τέχνην», (φ. 27^v-259^r) Ἀρχὴ τῆς *Ἐρμηνείας*: <Μέρος πρῶτον>. «Πῶς νὰ εὐγάνης ἀνθίβολα». Ἔκδ. Διονύσιος ὁ ἐκ Φουρνᾶ, *Ἐρμηνεία*, σ. 9-230.

Σύμφωνα μετὸν Kakavas (βλ. BIBL.), σ. 18, 50, 229, ὁ κώδ. Μπενάκη 142 (Μπ. 58) εἶναι τὸ παλαιότερο γνωστὸ χειρόγραφο τῆς Διονυσίου *Ἐρμηνείας* καὶ πανόμοιοι σχεδὸν περιεχομένου μετὸν κώδικα στὸν ὁποῖο βασίστηκε ἡ ἔκδοσι τοῦ Παπαδόπουλου-Κεραμέα (1909).

Ἐπιπλέον τοῦ κυρίως κειμένου:

1. (φ. I-II^v, μτγν. προσθήκες) Συνταγές για κατασκευή μελανιού, βερνικίου.
2. (φ. 2^v, 3^v, μτγν. προσθήκες): (φ. 2^v) «Πῶς νὰ ἐτοιμάσης διὰ νὰ δουλεύσης εἰς τὸ φρέσικο...». – (φ. 3^v) «Πῶς νὰ ἐργασθῆς εἰς ξηρὸν τοῖχον με ἐγκαυστικά...».
3. (φ. 54^{r-v}) Παρεμβάλλεται κείμενο ἄλλου γραφέα (διαφορετικὸ τῆς ἔκδ.): (φ. 54^r) «Διὰ τὴν χρισὴν (!)». Ἀρχ. *Βάνης κομίδι καὶ ὀλήγην ψαρόκολαν μαζὴ καὶ γίνεται νερόν, ἔπιτε βαλης τὸ χρισάφη εἰς τὸ πιάτον (sic)*. – «Διὰ τὸν ἀμπόλε». Ἀρχ. *Βάνης καὶ λερμενὴ (;) ὅσα δράμια θέλης καὶ ἄλο τόσον (sic)*, (φ. 54^v) «Διὰ κιτρίνου ἀμπόλε». Ἀρχ. *Ἵοχρα ἄσπρι καὶ ὄχρα κίτρινη τῆς πόλης ἤδια σοστὰ δράμια ὅς τὸ ἄυλον τὰ τριβῆς (sic)*.
4. (φ. 66^r) Συνταγή (ἀπὸ διαφορετικὸ χέρι).
5. (φ. 259^v) «Στίχοι κατὰ διάλογον τῆς Θεοτόκου καὶ τοῦ θεανθρώπου (!) αὐτῆς υἱοῦ». Ἀρχ. *Τὴν μ(η)ρικὴν δέξιιν δέξαι Χριστέ μου*.
6. (φ. 259^v-260^v) Συνταγές διάφορες. Ἀρχ. *Ἐπαρε λουτῆρα δρά(μια) 2, τριψατο ψιλο ὡς νισεστὰ βάλετο νὰ μουσκέψη (sic)*. Ἀναλυτικά: (φ. 259^v) «Ἐρμηγία (!) τοῦ λαζουρίου», (φ. 260^r) «Ἐρμηγία (!) τοῦ μουρδεντιού». – «Ἰδοῦ καὶ ἔτερα ἔρμηγία (!)». – «Ἐρμηγία τοῦ ἀμπόλε», (φ. 260^v, ἀπὸ μτγν. χέρι) «διὰ τὰ χρομάτα (!)». Ἀρχ. *Διὰ τὸ κυρμίζη το τριβῆς πρότον (sic)*.

Ἄγραφα φύλλα: 17^v, 19^v, 22^r-23^v, 66^v-67^v, 104^{r-v}, 106^v, 107^v, 210^v, 261^v-264^r.

ΥΛΗ: Χαρτὶ ἀρκετὰ χονδρὸ, ὑπόλευκο, στιλπνὸ. Ὑδατόσημα: α) τρεῖς ἡμισέληνοι (π.χ. φ. 11 καὶ 12)· ἀντίσημο: γράμματα F C (π.χ. φ. 13), β) τρεῖς ἡμισέληνοι (π.χ. φ. 234 καὶ 237)· ἀντίσημο: γράμμα A (π.χ. φ. 238).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 33×8 (II-263), 4 (266· τὸ 4^ο φύλ., ἐπικολλημένο στὸ ἔσωτ. τῆς πιν. τέλ.). Αἰρίθμηση τευχῶν με ἑλλήν. ψηφία σημειωμένη με μαῦρο μελάνι στὸ μέσο τοῦ κάτω περιθωρίου τοῦ πρώτου recto κάθε τεύχους: α' (φ. II^r) - λδ' (φ. 264^r). Λόγω ξακρίσματος, ἡ ἀρίθμηση διακρίνεται συνήθως μόνο ἐν μέρει. Παραπομπὴ στὸ verso κάθε φύλλου, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Ἀρχικὴ διπλὴ σελιδαρίθμηση: α) σ. 1-50 (= φ. I-II^v, 1^r-23^v), β) σ. 1-497 (= φ. 24^r-266^r). Φυλλαρίθμηση ἀπὸ τὴν καταλογογράφου στὸ μέσο τοῦ ἄνω περιθωρίου τοῦ recto κάθε φύλλου τοῦ κώδ.: φ. I-II, 1-266.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων. Ἐπίτιτλα ταινιοειδῆ, πλοχομοειδῆ με ἔρυθρὸ καὶ πράσινο μελάνι (φ. 1^r, 24^r, 68^r).

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ὁ Kakavas, σ. 268, βασιζόμενος σὲ σημείωμα τοῦ φ. 21^v (βλ. ΣΗΜ.), ταυτίζει τὸν γραφέα τοῦ κώδ. με τὸν Γεώργιο ζωγράφου ἐξ Ἰωαννίνων· τὸ σημείωμα, ὡστόσο, εἶναι γραμμένο ἀπὸ ἄλλο χέρι. Τὸ ὄνομα *Γεώργιος ζωγράφος* σημειώνεται στὸ φ. 266^r ὡς κτητορικὸ (βλ. ΣΗΜ.). Γραφὴ ἐπιμελημένη, δεξιοκλινῆς, ἀραιή. Μελάνι μαῦρο.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (έσωτ. τῆς πιν. ἀρχ., ἀπὸ μτγν. χέρι) Καθ' ἑνας τῶν χριστιανῶν, ἐξόχως εὐλαβεῖται ἕναν ἅγιον καὶ τοῦτον προσκαλεῖται στὰς τυχηρὰς ἀνάγκας του, στὰς καιρικὰς του χρήσας νὰ τὸν ὑπερασπίζεται χωρὶς ἀργοπορίαν. Εἰς καὶ γὼ σε ξέχωρα σέβω τον μυροβλύτην Δημήτριον ὁμώνυμον ἐμου καὶ συμπολίτην καὶ ἂν ἡ καλογερικὴ Δαμασκηὸν με κράζῃ τὸ σέβας ὅμως τὸ πρὸς σὲ μάλλον μου πλεονάζει γιὰ τοῦτο σου κείς τῶνομα ταύτην τὴν ἐκκλησίαν μὲ πίστιν ὠκοδόμησα καὶ πλείστην προθυμίαν καὶ πάντοθεν εφρόντισα τὴν ὠραιότητα τῆς ὅσον μου ἦταν δυνατὸν τὴν τελειότητά της σκέπε λοιπὸν ὁδήγα με βοήθει μοι καὶ τώρα καὶ γε ἐν τῇ ἐξόδῳ μου καὶ κρήσεως ἐν ὥρα. Προηγείται, ἀπὸ διαφοροτικὸ χέρι, στὸ ἄνω μέρος τῆς πιν.: *Εἰς ἀφιέρωμα εἰκόνων.*

(φ. Γ') συνταγή: «Δια να κάμεις μελάνη καλόν».

(φ. Γ') 1814 Νοεμβρίου 14 ἔκαμα παζάρι Θεοῦ βοηθούντος το τεπλον τοῦ ἁγίου Νικολάου. – (στὴ συνέχεια) Νοεμβρίου 22 ἔλαβα ἀπὸ χέρι ἔπιτρόπου Κωνσταντι τάλαρα 9. – (κατόπιν) Ἰανουαρίου 5 ἔλαβα ἐκ τοῦ ἰδίου τάλαρα 6.

(φ. Γ'-Π') συνταγές: «δια βερνίκι τοῦ Ἰσκηου». Ἀρχ. Πρότον παίρνεις σπύρωτ.

(φ. 21^v) Γεώργιος Ζωγράφος (ἀπὸ ἄλλο χέρι) ὁ ἐξ Ἰωαννίνων. Ὁλόκληρη ἡ φράση διαγραμμένη μὲ μολύβι.

(φ. 259^v) Ἡ ἐλπὶς τῶν ἀπελπισμένων. Μνήσθητι Δέσποινα τοῦ δούλου σου Ἀθανασίου.

(φ. 264^v-265^v) διάφορες σημειώσεις, ἄνευ σημασίας.

(φ. 266^r, κτητ.) τῶ παρῶν εἰπάρχη καμοῦ Γεωργίου Ζωγράφου τοῦ ἐκ Λιβαδίας πόλεος καὶ ὄπιος μου το ἀποξενώσει νὰ ἔχη τὸν ὄσιον θεοφόρον πατέρον τῆς θεοτόκου καὶ πάν[τον] τὸν ἅγιον. Θεοτόκε 1812 αὐγούστου 15.

(φ. 266^r) Ἐρμηνία 1816 Ἰουνίου 22.

(φ. 266^r, ἀπὸ ἄλλο χέρι) Τημε κὺρ Γεοργηε δουληκος πρωσκυνο 1816 Νοεμ(βρίου) ἁ' Λιβα[διά] (;). Ὁ δωλος σας ταπινως και προθυμος Δημήτριος Αθανασίου Ἄρτης (;).

(έσωτ. τῆς πιν. τέλ.) 1768 Ἰουλίου πρώτη. Ἀκολουθεῖ κτητ. σημ. (3 σειρῶν), διαγραμμένο μὲ μελάνι: διακρίνεται: [[Ἐτῶ παρῶν εἰπάρχη καμοῦ Ἀθανασίου Ἰωάννου ζωγράφου τοῦ ἐξ Ἀθηνῶν [...] ἀποξενώσει νὰ ἔχη τὰς ἀράς τῶν ὀσίον καὶ θεοφόρων πατέρων τῆς θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων]].

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Γιὰ προγενέστερους κτήτορες τοῦ κώδικα βλ. ΣΗΜ. (φ. 266^r, έσωτ. τῆς πιν. τέλ.). Δωρεὰ Σταύρου Μαγιάση, 1969 (πληροφορία ἀπὸ δακτυλογραφημένη σημείωση σὲ ἔνθετο κομμάτι χαρτιοῦ στὴν ἀρχὴ τοῦ κώδικα). Βλ. ἐπίσης στὰ φ. Γ, Γ', τὴ σφραγίδα τῆς βιβλιοθήκης Μαγιάση: BIBLIOTHÈQUE PRIVÉE S. MAYASSIS, M. 111.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Εὐλινες πινακίδες ἐπενδυμένες μὲ καστανόμαυρο δέριμα, ἔντονα φθαρμένο (ἰδίως στὴν πιν. τέλ. καὶ στὴ ράχη): δυσδιάκριτη ἐμπόιστη διακόσμηση (πλαίσιο). Στὴ ράχη, νεῦρα (4). Ὅπες, ἀποκόλληση μικρῶν κομματιῶν. Ἰχνη ἀπὸ δύο κλειστὰ στὴ μεγάλη πλευρὰ τῶν πινακίδων.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἡ ράχη τῆς στάχωσης ἐν μέρει ἀποσπασμένη ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ βιβλίου. Ἀποσταχωμένο τὸ φ. 264, ἐν μέρει ἀποσταχωμένα τὰ φ. 265-266. Στίγματα σὲ ὀρισμένα φύλλα τοῦ κώδικα.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Hetherington, “*The Painter’s Manual*”, σ. 113, 114 σημ. 2. — Kakavas, *Dionysios of Fourna*, σ. 18, 46 σημ. 189, σ. 50, 229, 268.

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΑ: Διονύσιος ὁ ἐκ Φουρνᾶ, Πρακτικά, σ. 8-9 (φ. 20^r-21^v).

143 (Μπ. 59)

18ος αἰ. (τέλ.) χαρτί 239×170χιλ. [175×115] φ. I, 130 στ. 17
ἀτελ.

ΜΑΘΗΜΑΤΑΡΙΟ

(φ. 1^r-129^v) Θουκυδίδης, *Ἱστορίαι Α΄-Η΄*. Ἔκδ. Jones – Powell, *Thucydides Historiae*.

Στὸ φ. 1^r, ὁ τίτλος: «Θουκυδίδου ξυγγραφή πρώτη». Τέλ. (ἀτελ.) καὶ οὐ τείχη, οὐδὲ νῆες ἀνδρῶν κεναί. Ἔκδ. 7,77,7,7. Κείμενο μὲ διάστιχη ἐρμηνεία καὶ παρασελίδια σχόλια: ἀρχ. (σχόλια· βλ. ἄνω ὠα) Ἐπειδὴ οἱ ῥήτορες ψεύδονται εἰς τὰ προοίμιά τους, ὁ δὲ ἱστορικὸς Θουκυδίδης.

Ἄγγραφο φύλλο: 130^{r-v}.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑποκίτρινο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημα: α) θυρεὸς μὲ ζωόμορφο σχῆμα (π.χ. φ. 20 καὶ 21) καὶ στέμμα μὲ γράμματα G F A (π.χ. φ. 19 καὶ 22)· πβ. Stanković 140-142 (ἔτ. 1790/1795-1800/1805), μὲ διαφορὲς, β) λέων (π.χ. φ. 107 καὶ 114)· ἀντίσημο: γράμματα C S c (π.χ. φ. 108 καὶ 113)· πβ. Stanković 531-532 (ἔτ. 1795-1805), μὲ διαφορὲς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα, γ) λέων (π.χ. φ. 116 καὶ 121)· ἀντίσημο: γράμματα D A (π.χ. φ. 118 καὶ 119), δ) λέων (π.χ. φ. 123 καὶ 130)· ἀντίσημο: γράμματα P P (π.χ. φ. 126 καὶ 127).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 9×8 (72), 1×10 (82), 6×8 (130). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Παραπομπὴ στὸ verso κάθε φύλλου, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Φυλλαρίθμηση ἀπὸ τὴν καταλογογράφου στὴν ἄνω δεξιὰ γωνία τῶν φύλλων: 1-130.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελφος [πβ. κώδ. Μπενάκη 144 (Μπ. 60), γραφέας β΄: ὅμοιο χέρι]. Γραφὴ δεξιοκλινῆς, ἢ συνήθους τῆς ἐποχῆς. Μελάνι καστανό, ὀξειδωμένο στὰ περισσότερα φύλλα τοῦ κώδικα. Παρασελίδια σχόλια μὲ καστανὸ καὶ ἐρυθρὸ (π.χ. φ. 20^v) μελάνι.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 1^r, κάτω ὠα) Ἐκ τῶν τοῦ Ἰακώβου Παπαγεωργίου. – (δίπλα) *Ἀριστείδης Με[...]*. Ἀπὸ ἄλλο χέρι, μὲ διαφορετικὸ μελάνι: ἀριθμὸς καταλόγου 53.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγορά ἀπὸ τὸν Δημ. Βισβίκη, παλαιοπώλη Σάμου. Ἡμερομηνία ἀγορᾶς: 2.7.1969. Ἀπὸ τὸν ἴδιο παλαιοπώλη ἀγοράστηκε καὶ ὁ κώδ. Μπενάκη 144

(Μπ. 60) (βλ. παρακάτω). Ἡ συνολικὴ ἀξία, δρχ. 3.000 (ἡ ἀρχικὴ πρόταση τοῦ παλαιοπώλη ἀφοροῦσε σὲ ἀγορὰ δύο κωδίκων, ἀντὶ δρχ. 4.000: πληροφορία ἀπὸ χειρόγραφη σημείωση μὲ στυλὸ σὲ ἔνθετο φύλλο χαρτιοῦ στὴν ἀρχὴ τοῦ κώδικα).

ΣΤΑΧΩΣΗ: Δερματόδετη, σκουροκάστανη στάχωση μὲ ἐμπέστη διακόσμηση: πλαίσιο καὶ κόσμημα στὸ κέντρο τῶν δύο πινακίδων.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἀρκετὰ καλὴ.

144 (Μπ. 60)

18ος αἰ. (τέλ.) [ἔτ. 1795-1796 (φ. Γ')]   χαρτὶ   231×170χιλ. [190/210×130]
φ. Π, 370, Γ   στ. 22-26

ΜΑΘΗΜΑΤΑΡΙΟ

1. (φ. 1^r-173^v) Δανιὴλ <Πάτριος Κεραμεύς>, Ἑρμηνεία ψυχαγωγικῆ τῶν Ἐπιστολῶν Συνεσίου («Ἐξήγησις τοῦ ἐπιστολαρίου τοῦ σοφωτάτου Συνεσίου ἐρμηνευθεῖσα παρὰ τοῦ ἡμετέρου διδασκάλου Δανιὴλ. Νικάνδρω, ἀ'). Ἀρχ. Ἐγὼ ἔτεξα παιδιά ἤτοι συνέταξα, συνέγραψα, συνεθέμην λόγους. Στὸ φ. 173^v, μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου: Τέλος τῶν ἐξηγήσεων τῶν τοῦ σοφωτάτου Συνεσίου ἐπιστολῶν. Ἔκδ. τοῦ κειμένου τοῦ Συνεσίου στὸ: Garzya, *Synésios de Cyrène*.
2. (φ. 177^r-216^v) Ἄδηλος, «Ἐξήγησις εἰς τὸν Περὶ βασιλείας λόγον τοῦ σοφωτάτου Συνεσίου». Ἀρχ. Ἄρα ἀνίσως τινὰς μέλλων λαλεῖν δὲν ἤθελεν. Γιὰ τὸ κείμενο τοῦ Συνεσίου βλ. CPG 5630· CPG Suppl. 5630. PG 66, 1053-1108· Lamoureux, *Synésios*, τ. 5, σ. <84>-141.
3. (φ. 217^r-246^r) Δημοσθένους Ὀλυνθιακῶν λόγων, ἐρμηνεία ἀδῆλου:

¹(φ. 217^r-226^r) «Ἐξήγησις Δημοσθένους ὀλυνθιακῶς λόγος ἀ'. Ἐγκωμιαστικὸν τὸ προοίμιον τῶν ἀκροατῶν». Ἀρχ. Ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐγὼ νομίζω, ἐσεῖς ὅτι ἠθέλετε προτιμήσει ἔμπροσθεν, τέλ. εὐτυχεῖς διὰ κάθε αἴτιον καὶ διὰ τοὺς πλουσίους, καὶ νέους, καὶ διὰ τοὺς ῥήτορας. Τέλος τοῦ πρώτου λόγου τοῦ Ὀλυνθιακοῦ.

²(φ. 226^r-235^v) «Ἀρχὴ τοῦ δευτέρου λόγου τοῦ Ὀλυνθιακοῦ, ποιεῖται τὴν ἀρχὴν τοῦ προοιμίου ὁ ῥήτωρ, ἀπὸ τὴν ἀγάπην των διὰ τὰ τοὺς δυναμένους τρόπον τινά». Ἀρχ. Ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι φαίνεται εἰς ἐμένα ἕκαστος ὅτι ὄψεται, ἐπιγνώσεται εἰς πολλὰς ὑποθέσεις, τέλ. λίαν κατὰ πολλὰ κρείσσον εὐτυχέστερον, παρὰ ὅπου διάκειται τώρα. Τέλος τοῦ β' λόγου τοῦ Ὀλυνθιακοῦ.

³(φ. 235^v-246^r) «Ἀρχὴ τοῦ γ'». Ἀρχ. Ἦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ἐγὼ ὅταν ἐνατενίζω τὴν σκέψιν, τὴν περιέργειαν τοῦ νοός, τέλ. ἐκείνο τὸ ὅποιο θέλει ὠφελήσῃ τὴν πατρίδα μας καὶ ὄλους ἐσᾶς. Τέλος τῶν Ὀλυνθιακῶν λόγων.

Ἔκδ. τοῦ κειμένου τοῦ Δημοσθένη στό: Dilts, *Demosthenis*, τ. 1, σ. 1-10 (Ὀλυνθιακὸς Α'), 11-21 (Ὀλυνθιακὸς Β'), 22-33 (Ὀλυνθιακὸς Γ').

4. (φ. 246^r-277^r) Δημοσθένους τῶν κατὰ Φιλίππου λόγων, ἐρμηνεῖα ἀδήλου:

¹(φ. 246^r-260^v) «Ἀρχὴ τῶν κατὰ Φιλίππου. Λόγος α'». Ἀρχ. Ἦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ἀνίσως ἐβάλλετο, τέλ. ἤθελε ὠφελήσῃ, χρησιμεύσῃ εἰς ὄλους ἐσᾶς τοὺς Ἀθηναίους.

²(φ. 260^v-277^r) «Τοῦ αὐτοῦ κατὰ Φιλίππου λόγος τρίτος». Ἀρχ. Ἦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πολλαὶ ὀμίλια, διαλέξεις καὶ μὲ ὄλον ὅπου λαλοῦνται, ὀμιλοῦν, τέλ. ἄμποτε νὰ ἤθελε πραχθῇ, χρησιμεύσῃ.

Ἔκδ. τοῦ κειμένου τοῦ Δημοσθένη στό: Dilts, *Demosthenis*, τ. 1, σ. 34-50 (Κατὰ Φιλίππου Α'), σ. 100-120 (Κατὰ Φιλίππου Γ').

5. (φ. 281^r-309^v) «Ἐξήγησις εἰς τὸν Περὶ παίδων ἀγωγῆς Πλουτάρχου Χαιρωνέως ἐρμηνευθεῖσα παρὰ Δανιὴλ Πατμίου Κεραμέως». Ἀρχ. Ἀκροατὰ ἄγε δεῦρο, ἃς μελετήσωμεν, ἃς σκεφθῶμεν ποίαν διδασκαλίαν τινὰς δύναται, τέλ. δυνατόν εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ἔκδ. τοῦ κειμένου τοῦ Πλουτάρχου στό: Sirinelli – Philippon, *Plutarque*, τ. 1, 1, σ. 34-63.

6. (φ. 310^r-341^v) <Δανιὴλ Πάτμιος Κεραμεύς;>, «Ἐξήγησις Πλουτάρχου Χαιρωνέως περὶ τοῦ πῶς δεῖ χρῆσθαι τῇ ἀκοῇ τοῦ δευτέρου λόγου». Ἀρχ. Ἦ Νίκανδρε, ἐγὼ ἔγραψα, ἐνεσχεδίασα, γραφῇ παρέδωκα καὶ ἔστειλα, τέλ. βδελυττομένους, ἀποδοκιμασμένους, μεμιασμένους. Ἔκδ. τοῦ κειμένου τοῦ Πλουτάρχου στό: Klaerr – Philippon – Sirinelli, *Plutarque*, σ. 36-62.

7. (φ. 342^r-368^r) Δανιὴλ Πάτμιος Κεραμεύς, Ἐρμηνεῖα ψυχαγωγικῆ τοῦ Φαλάκρας ἐγκώμιον Συνεσίου («Συνεσίου τοῦ σοφωτάτου ἐξήγησις ἐρμηνευθεῖσα παρὰ τοῦ σοφολογιωτάτου ἀγίου διδασκάλου κυρίου Δανιὴλ Πατμίου τοῦ Κεραμέως. Φαλάκρας ἐγκώμιον»). Μέρος τῶν φ. 355^v-356^v, διαγραμμένο. Ἔκδ. τοῦ κειμένου τοῦ Συνεσίου στό: Lamoureux, *Synésios*, τ. 4, σ. 48-90. Πβ. κώδ. Μπενάκη 123 (Μπ. 25) (κειμ. 8).

Ἄγραφα φύλλα: 174^r-176^v, 277^v-280^v, 370^{r-v}.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ύποκίτρινο, ελαφρώς τραχύ. Ύδατόσημα: α) θυρεός με ζωόμορφο σχήμα (π.χ. φ. 3 και 6) και στέμμα με γράμματα G F A (π.χ. φ. 4 και 5)· πβ. Stanković 140-142 (ἔτ. 1790/1795-1800/1805), με διαφορές, β) τρία καπέλα (π.χ. φ. 39) και γράμματα F V (π.χ. φ. 42), γ) λέων (π.χ. φ. 172 και 175) και γράμματα D A (;) (π.χ. φ. 73 και 74).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 2×8 (16), 1×4 (20), 1×12 (32), 1×6 (38), 1×12 (50), 5×8 (90), 1×6 (96), 2×10 (116), 6×8 (164), 2×6 (176), 6×8 (224), 1×10 (234), 3×8 (258), 1×10 (268), 1×12 (280), 2×8 (296), 1×14-1 (309), 7×8 (365), 1×4 (369). Αρίθμηση τευχῶν με ἑλλην. ψηφία στο μέσο τοῦ ἄνω περιθωρίου τοῦ πρώτου recto κάθε τεύχους: α', γ'-κ' (φ. 1-165· παραλείπεται ἡ ἀρίθμηση β'· χωρίς ἀρίθμηση τὰ τεύχη τῶν φ. 9-16, 17-20, 133-140, 171-176), α'-ε' (φ. 177-216), α'-ζ' (φ. 217-280). Χωρίς ἀρίθμηση τὰ τεύχη τῶν φ. 281-309. Διακρίνεται μερικῶς ἡ ἀρίθμηση τῶν τευχῶν τῶν φ. 310-369: β' (φ. 318), δ' (φ. 334). Φυλλαρίθμηση ἀπὸ τὴν καταλογογράφο στὴν ἄνω δεξιὰ γωνία τῶν φύλων: I-II, 1-370, I'.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Ἄδηλοι: α) φ. 1^r-8^v, 21^r-277^r, 310^r-368^r. Γραφή δεξιοκλινῆς, ἀραιή, εὐμεγέθης. Ἀπὸ τὸν ἴδιο γραφέα ὁ κῶδ. Μπενάκη 143 (Μπ. 59), β) φ. 9^r-20^v, 281^r-309^v. Γραφή ἔντονα δεξιοκλινῆς, στενή, μικρότερων διαστάσεων.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. I^v) *παραγενόμενη εἰς Χίον τοῦ διδάσκεισθαι ἀψιῆς* [1795] *Δεκεμβρίου ε' ἡμέρα δ' ἠρξάμην εἰς Χίον τοῦ στιχηραρίου ἀψιῆς* [1796] *Ἰαννουαρίου 2 (;) ἡμέρα ε'.*

(φ. 1^r, ἄνω ὠα, με μελάνι ἐρυθρό) *ἐκ τῶν τοῦ Ἰωάννου παπαῦ Γεωργίου τοῦ ἐκ Παγόντος τῆς Σάμου. Ἀκολουθεῖ δυσανάγνωστο ὄνομα (δύο λέξεις) με μαῦρο μελάνι: Ἀριστείδης Με[...]: ἀπὸ ἄλλο χέρι με γαλάζιο μελάνι: ἀριθμὸς καταλόγου 53. Πβ. κῶδ. Μπενάκη 143 (Μπ. 59) ΣΗΜ.*

(φ. 1^r, ἔξω περιθώριο, κ.ἀ.) σφραγίδα.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Σάμος. Ἄγορά ἀπὸ τὸν Δημ. Βισβίκη, παλαιοπώλη Σάμου (πληροφορία ἀπὸ δύο σημειώματα –δακτυλογραφημένο καὶ χειρόγραφο– σὲ ἔνθετα κομμάτια χαρτιοῦ στὴν ἀρχὴ τοῦ κώδικα). Πβ. κῶδ. Μπενάκη 143 (Μπ. 59), τῆς ἴδιας προελεύσεως.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Πινακίδες ἀπὸ φύλλα παλαιοῦ ἐντύπου, ἐπενδυμένες με καστανὸ δέρμα· λιτὴ ἐμπέστη διακόσμηση (πλαίσιο ἀπὸ ἐγχάρακτες γραμμές). Στὴ ράχη, νεῦρα (4) καὶ ἵχνος ἀποκολλημένης πλέον ἐτικέτας. Διπλές ἐγχάρακτες γραμμές ἐπάνω καὶ κάτω ἀπὸ κάθε νεῦρο. Λίγες ὁπές καὶ σχισίματα στοῦ ἐπάνω καὶ κάτω μέρος τῆς ράχης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Κηλίδες ἀπὸ ὑγρασία, ὀξειδωσι μελανιοῦ.

145 (Μπ. 61)

ἔτ. 1833 (φ. 193^ς) χαρτί 180×125χιλ. [155×95] φ. I, 193 (-39)
 στ. 13 διπλοὶ

ΔΟΞΑΣΤΑΡΙΟ ΠΕΤΡΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΟΥ

1. (φ. 1^ς-105^ς) «Σύντομον δοξαστάριον μελοποιηθὲν παρὰ τοῦ ἀειμνήστου διδασκάλου κυρίου Πέτρου λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου· ἐξηγηθὲν δὲ κατὰ τὴν νέαν μέθοδον παρὰ κύρ Γρηγορίου πρωτοφάλτου· νῦν δὲ ἐπιδιορθωθὲν παρὰ τοῦ μακαρίτου Δομεστίκου κυρίου Μάρκου, κατὰ τὴν παράδοσιν τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ κυροῦ Μανουὴλ πρωτοφάλτου· μὴν Σεπτέμβριος εἰς τὴν ἀ' ἀρχὴν τῆς ἰνδίκτου τῆς Θεοτόκου τῶν Μησσι-
 νῶν (!) καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Συμεῶν τοῦ Στυλίου εἰς τὸν Ἑσπε-
 ρινόν. Δόξα, ἤχ. πλ. β'». Ἀρχ. *Θεία χάρις ἀπηώρητο*. Πλήρες τὸ Δοξαστά-
 ριο (1^η Σεπτεμβρίου ἕως 29^η Αὐγούστου). Ἔκδ. *Δοξαστάριον* 1849.
2. (φ. 106^ς-177^ς) «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ τοῦ Τριωδίου. Τῇ Κυριακῇ τοῦ Τελώ-
 νου καὶ τοῦ Φαρισαίου. Δόξα, ἤχ. πλ. δ'». Ἀρχ. *Παντοκράτορ Κύριε*. Ὡς
 τὸ Μ. Σάββατο. Ἔκδ. *Σύντομον Δοξαστάριον* 1820, σ. 243-403.
3. (φ. 178^ς-193^ς) «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ καὶ τοῦ Πεντηκοσταρίου τῇ Κυριακῇ τοῦ
 Πάσχα. Δόξα Καὶ νῦν», ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. *Ἀναστάσεως ἡμέρα*. Ἔκδ. *Σύν-
 τομον Δοξαστάριον* 1820, σ. 404-436. Ἐπιπλέον τῆς ἔκδ. τὸ κείμενο τῶν
 φ. 189^ς-190^ς.

Σύμφωνα μὲ τὸν Giannopoulos (βλ. BIBΛ.), σ. 377, σπάνια περίπτωση διόρθω-
 σης τῆς ἐξηγήσεως τοῦ Γρηγορίου λαμπαδαρίου ἀπὸ τὸν Μάρκο Δομέστικο
 (βλ. φ. 1^ς). Ἀνάλογη περίπτωση ἀποτελεῖ καὶ ὁ κώδ. Ἄγ. Ὅρους, Γρηγορίου 16
 ἀντιγραμμένος καὶ πάλι ἀπὸ τὸν Γεώργιο παπᾶ Ἰωάννου Μάνου.

Ἄγραφο φύλλο: 193^ς.

ΥΛΗ: (φ. 1-163) Χαρτί λεπτό, ὑπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημα: α) ἀετὸς μὲ γράμματα
 G F A, β) τρία καπέλα.

(φ. 164-167) Χαρτί χονδρό, ὑπόλευκο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημο: γ) τρία καπέλα
 μὲ γράμμα T.

(φ. 170-193) Χαρτί χονδρό, ὑπόλευκο, ἐλαφρῶς τραχύ, μὲ ἀδρῆς ὑδάτινες γραμμές.
 Ὑδατόσημα: δ) τρία καπέλα, ε) γράμματα (π.χ. φ. 173/174).

ΤΕΥΧΗ - ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 24×8 (193^ς -39, χωρὶς ἀπώλεια κειμένου, σφάλμα ἀρίθμησης).

Τὰ φ. 164-167 εἶναι διαφοροεικοῦ τύπου ἀπὸ τὰ ὑπόλοιπα τοῦ τχ 162-169 στὸ ὁποῖο ἀνήκουν· βρίσκονται τοποθετημένα στὸ μέσο τοῦ τεύχους: φ. 3°-6°. Μόνο τὰ πρῶτα 4 τεύχη φέρουν μτγν. ἀρίθμηση μὲ μαῦρο μελάνι στὸ μέσο τοῦ κάτω περιθωρίου τοῦ πρώτου recto: 1-4. Ἀρχικὴ φυλλαρίθμηση τοῦ κώδικα μὲ μολύβι ἀνὰ δεκάδες. Συμπλήρωση ἀνὰ φύλλο τῆς ἀρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφο στὴν ἄνω δεξιὰ γωνία τῶν φύλλων.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων μὲ βαθυκόκκινο μελάνι.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Γεώργιος παπᾶ-Ἰωάννου Μάνου ἀπὸ τὴν Ἰδρα· βιβλιογρ. σημ. (φ. 193^r, ἐρυθρόγρ.): *Τέλος καὶ τῷ Θεῷ δόξα ἐγράφη διὰ χειρὸς ἐμοῦ Γεωργίου παπ(ᾶ) Ἰωάννου Μάνου Ἰδραίου. κτῆμα δὲ Γερμανοῦ ἱεροδιακόνου Πελοποννησίου ἀριθμὸς 10 ἐν Ἰδρα τῇ λα΄ Ἰουλίου α΄ αὐγ΄ [1833].* Ἀρκετὰ χρφ ἀντιγραμμένα ἀπὸ τὸν ἴδιο γραφέα φυλάσσονται στὴ Μονὴ Προφήτου Ἡλιοῦ στὴν Ἰδρα· βλ. Ἀχιλλεὺς Χαλδαιάκης, *Τὰ χειρόγραφα βυζαντινῆς μουσικῆς. Νησιωτικὴ Ἑλλάς. Τόμος Α΄ Ἰδρα*, Ἀθήνα 2005· Giannopoulos, σ. 374 σημ. 16.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἰδρα (βλ. ΓΡΑΦ.). Δωρεὰ Ἀντωνίου Νάνου, ἐκπαιδευτικοῦ, 22.11.1970 (πληροφορίες ἀπὸ δύο ἔνθετα σημειώματα –χειρόγραφο καὶ δακτυλογραφημένο– στὴν ἀρχὴ τοῦ κώδικα). Στὸ φ. Γ, τὸ ὄνομα τοῦ δωρητῆ.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Πανόδετες σκουροπράσινες πινακίδες· στὴ ράχη, μαῦρο δέρμα μὲ νεῦρα (3). Ἡ ράχη ἔντονα φθαρμένη, τὸ ἴδιο καὶ ἡ ἐπένδυση στὶς γωνίες τῶν πινακίδων. Στὸ ἐπικολημένο στὴν πιν. ἀρχ. πφ., ἡ σφραγίδα: ΝΙΚΟΛ. ΧΡ. ΧΡΟΝΑΣ. ΤΡΙΠΟΛΙΣ.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Μέτρια. Κηλίδες, ὀπές.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 374, 377, 385.

146 (Μπ. 62)

ἔτ. 1833 (φ. IV^v) χαρτὶ 149×105χλ. [112×65] φ. IV, σ. 371 (+13bis), φ. Γ στ. 10 διπλοὶ

ΚΑΛΟΦΩΝΙΚΟ ΕΙΡΜΟΛΟΓΙΟ

- (φ. IV^r, σ. <1>-251) Ὁ τίτλος στὸ φ. IV^r: «Καλοφωνικὸν εἰρμολόγιον ἐν ᾧ περιέχονται ἅπαντες οἱ μελοποιηθέντες καλοφωνικοὶ εἰρμοὶ παρὰ διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν μουσικοδιδασκάλων. Ἐξηγηθὲν παρὰ τοῦ μουσικοδιδασκάλου Γρηγορίου τοῦ πρωτοψάλτου καὶ ἡμετέρου πατρὸς κατὰ τὴν παράδοσιν Πέτρου λαμπαδαρίου <τοῦ Πελοποννησίου> καὶ Πέτρου τοῦ Βυζαντίου. Ἔτι δὲ κρατήματα κατὰ τοὺς ὀκτὼ ἤχους ἀνήκοντα ἐκάστω εἰρμῷ ἐν ᾧ φάλλεσθαι», (σ. <1>-251) «Ἐρμολόγιον (!) τὸ Καλοφωνικὸν ἐν ᾧ ἐμπεριέχον (!) πάντες οἱ καλοφωνικοὶ εἰρμοί. Α΄, ὁ ἀκόλουθος ἐμε-

λοποιήθη παρά Ἀρσενίου τοῦ μικροῦ», ἤχ. α'. Ἀρχ. Ἡ κάμινος Σωτήρ. Ἔκδ. *Εἰρμολόγιον Καλοφωνικόν* 1835, σ. 1-188. Γιὰ τὸν εἰρμὸν Ῥοήν μου τῶν δακρῦων βλ. παρακάτω, κείμε. 2. Ἐπισημαίνονται στὸν κώδικα 3 ἐπιπλέον καλοφωνικοὶ εἰρμοί (δὲν περιλαμβάνονται στὴν ἔκδ.): (σ. 68) «ΚΖ'. Βαλασίου [= Μπαλασίου] ἱερέως τοῦ καὶ νομοφύλακος», ἤχ. β'. Ἀρχ. Ἡ ἐν οὐρανοῖς εὐλογημένη, (σ. 70) «ΚΗ'. Πέτρου Μπερεκέτου τοῦ καὶ μελωδοῦ ἤχος δευτερο(ς) διατονικὸς ἦτοι λέγετος βου». Ἀρχ. Ἐν βυθῶ κατέστρωσέ ποτε, (σ. 116) «ΜΔ'. Πέτρου Μπερεκέτου τοῦ μελωδοῦ», ἤχ. δ'. Ἀρχ. Χαίροις ἄνασσα μητροπάρθενον κλέος. Ἀρίθμηση τῶν εἰρμῶν ἀπὸ Α' ἕως ΠΖ' (μελάνι μαῦρο).

2. (σ. 252-366) «Κρατήματα κατ' ἤχον μελοποιηθέντα παρά τῶν νεωτέρων μουσικῶν διδασκάλων ἕνεκα τῶν καλοφωνικῶν εἰρμῶν τὸ παρὸν Ἰωάννου πρωτοψάλτου, ἤχ. α' κε». Ἔκδ. *Εἰρμολόγιον Καλοφωνικόν* 1835, σ. 189-262. Ἀρίθμηση τῶν Κρατημάτων τοῦ κώδ. μὲ μαῦρο μελάνι ἀπὸ τὸ <Α> ἕως τὸ ΚΓ'. Μεταξὺ τῶν κρατημάτων παρεμβάλλεται στὶς σ. 351-352: Ῥοήν μου τῶν δακρῦων... ποὺ στὴν ἔκδοση ἀνθολογεῖται στὸ τέλος τῶν καλοφωνικῶν εἰρμῶν· βλ. ἔκδ. σ. 188.

Ἄγραφα φύλλα/σελίδες: φ. I^r-III^v, I^{r-v}/σ. 367-371.

ΥΛΗ: (σ. 1-149, 214-370) Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, στιλπνὸ. Ὑδατόσημο: α) δυσδιάκριτο.

(σ. 150-213) Χαρτὶ λεπτὸ, ὑπόλευκο, στιλπνὸ. Ὑδατόσημο: β) στέμμα καὶ θυρεὸς μὲ ζώμορφο σχῆμα (;) (π.χ. τεύχη τῶν φ. 150/151-164/165)· πβ. Stanković 140 (ἔτ. 1790/1800), 142 (ἔτ. 1795/1805), γ) ἀετὸς μὲ γράμματα G F A (π.χ. φ. 150/151-164/165)· πβ. Stanković 675-676 (ἔτ. 1795/1805). Τὰ φ. II-IV ἀνήκουν στὸ σῶμα τοῦ βιβλίου.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×8-2 (φ. II-IV, σ. 1-6· ἐξέπεσε τὸ 1^ο-2^ο φύλ., χωρὶς ἀπώλεια κειμένου), 22×8 (357· + σ. 13bis), 8-1 (371· ἐξέπεσε τὸ 8^ο φύλ., χωρὶς ἀπώλεια κειμένου). Ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἑλλην. ψηφία σημειωμένη μὲ ἐρυθρὸ μελάνι στὸ μέσο τοῦ κάτω περιθωρίου τοῦ πρώτου recto καὶ τοῦ τελευταίου verso κάθε τεύχους: α' (σημειώνεται μόνον στὸ τέλος τοῦ πρώτου τεύχους: σ. 6) - κδ' (σημειώνεται μόνον στὴν ἀρχὴ τοῦ τεύχους: σ. 358). Σελιδαρίθμηση ἀπὸ τὸν γραφέα μὲ μαῦρο μελάνι· συμπλήρωση φυλλαρίθμησης/σελιδαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφο: φ. I-IV/σ. 1, 13bis, 367-371/φ. I.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων, ὑποτίτλων, πρωτογραμμῶν καὶ σημειογραφίας μὲ ὑπέρυθρο μελάνι. Στὴ σ. 1, ἄτεχνο ἐπίτιτλο ἀρχῆς· στὴ σ. 252, ἀπλὸ πύοσχημο ἐπίτιτλο μὲ μικρὰ ἄνθη.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Παντελεήμων, υἱὸς Γρηγορίου πρωτοψάλτου· βιβλιογρ. σημ. (φ. IV^v, ἐρυθρογρ.): Ἐγράφη δὲ τῇ ἐμῇ χειρὶ Παντελεήμονος υἱοῦ πρωτοψάλτου Γρηγορίου τοῦ μουσικοδιδασκάλου τοῦ καὶ ἐξηγητοῦ. 1833. Κατὰ μῆνα Ἰαννουάριον.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (έσωτ. τῆς πιν. ἀρχ.) 1909. Προηγείται μισοσβημένο, δυσανάγνωστο, ὄνομα με μελάνι: Χ[...]ρος. Τὸ ἴδιο σημ. –μισοσβημένο– στὸ έσωτ. τῆς πιν. τέλ.

(φ. IV^ν, κτητ.) Τὸ παρὸν βιβλίον κτῆμα έστίν έμοῦ τοῦ μαθητοῦ βιζαντινῆς μουσ(ικ)ῆς Γεωργίου Ν. Τσάρκου έξ Ἀστακοῦ Αἰτολ/καρνανίας 1932. Ἀνθολογίας Τόμος Ε'. Στις δύο γωνίες ποῦ σχηματίζει τὸ πιόσχημο έπίτιτλο τῆς σ. 1 έπαναλαμβάνεται ἡ χρονολογία 1932 καί, στὸ κέντρο, τὸ τοπωνύμιο Αἰτολ/καρνανίας.

(φ. IV^ν) Τὸ παρὸν βιβλίον κτῆμα έστίν έμοῦ τοῦ έλαχίστου έν ιεροφάλταις Ἀθανασίου Ἡλιοῦ Τριανταφυλλίδου τοῦ εκ Προικονήσσου, αὠήζ' (1897) Κω/πόλει.

(σ. 366) Τὸ παρὸν βιβλίον κτῆμα έστίν έμοῦ Γεωργίου Ν. Τσάρκου μαθητοῦ Βυζαντινῆς μουσικῆς παπᾶ Νικολάου Τσιμπούκη α' φάλτου Ἀστακοῦ Ἀκαρνανίας Ἀστακῶ 18-2-32.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Κωνσταντινούπολη (βλ. ΣΗΜ., φ. IV^ν). Τὸ 1932 ὁ κώδικας βρισκόταν στὴν κατοχή τοῦ Γεωργίου Τσάρκου, στὸν Ἀστακὸ Αἰτωλοακαρνανίας (βλ. ΣΗΜ., σ. 366), ἀπὸ τὸν ὁποῖο τὸ απέκτησε τὸ Μουσεῖο Μπενάκη, κατόπιν ἀγορᾶς, στίς 11.3.1971 (πληροφορία ἀπὸ χειρόγραφο σημείωση σὲ ένθετο κομμάτι χαρτιοῦ στὴν ἀρχὴ τοῦ κώδικα).

ΣΤΑΧΩΣΗ: Πανόδετες μαύρου χρώματος πινακίδες, με τυπωμένο φυτικὸ διάκοσμο. Στὴ ράχη, έρυθρὸ δέσμα με χρυσότυπο διάκοσμο καί τίτλο: ΕΙΡΜΟΛΟΓΙΟΝ ΚΑΛΟΦΩΝΙΚΟΝ· τὸ κάτω μέρος τῆς ράχης έχει καλυφθεῖ ἀπὸ νεότερο καστανὸ δέσμα διαφορετικοῦ τύπου. Ἀποκολλημένη ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ βιβλίου ἡ πιν. ἀρχ. καί ἡ ράχη έν μέρει ἀποκολλημένη ἡ πιν. τέλ. Τὸ φ. I, πφ. στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Μέτρια. Χαλάρωση τῶν τευχῶν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 385.

147 (Μπ. 88)

18ος αἰ. [μετὰ τὸ 1766 (βλ. κείμ., σ. 522)] χαρτί 230×165χιλ. [175×130]
φ. III, α'-ις', σ. 534 (+456bis, 457bis), φ. ιζ'-κγ', III στ. 17-19

<ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Ο ΕΚ ΦΟΥΡΝΑ>

– (φ. α'-ιδ^ν) Πίνακας περιεχομένων («Πίναξ ἀκριβῆς τῆς παρουσίας βιβλίου»).

– (σ. 1-517) <Ερμηνεία τῆς ζωγραφικῆς τέχνης>. Τέλ. Γλυκοφιλοῦσα Μαριάμ, τὸν σὸν υἱὸν δυσπώπει | πταισμάτων δοῦναι λύσιν μοι, Ἰωσήφ τῶ σῶ θύτη. Ἔκδ. Διονύσιος ὁ εκ Φουρνᾶ, Ἐρμηνεία, σ. 9-233.

– (σ. 517-531) Σύντομα κείμενα έρμηνείας ζωγραφικῆς: '(σ. 517) «Ἐνθύμησις πῶς γίνεται τὸ βερνίκι τοῦ σανταλοζίου». Ἀρχ. Ἐπαρον εἴκοσι δράμια. –

²(σ. 518) «Ἐνθύμησις διὰ τὸ κριμέζι». Ἀρχ. Κριμέζι, δράμα 5. – ³(σ. 518) «Ἐνθύμησις τοῦ ἀμπολίου». Ἀρχ. Βόλος, δράμα 20. – ⁴(σ. 518) «Ἐνθύμησις τοῦ βερνικίου». Ἀρχ. Σαντράκα, δράμα 20. – ⁵(σ. 519) «Ἐρμηνεία διὰ τὸ νερὸν ὁποῦ ἀλείφουν οἱ Φράγχοι εἰς τοὺς κάμπους, ὁποῦ ἔχει μάλαμα ἀσκήβωτον». Ἀρχ. Ἀμπλουκίν, δράμα δύο. – ⁶(σ. 519) «Διὰ ἀμπόλι κόκκινον». Ἀρχ. Ὅχρα πολιτική. – ⁷(σ. 519) «Στίχοι εἰς θάνατον δικαίου». Ἀρχ. Ἄνδρες ὁρᾶτε δικαίου πότμον τόνδε, τέλ. εὐλαβούμενος τὰς ἀγαθοεργίας. Ἐκδ. Διονύσιος ὁ ἐκ Φουρνᾶ, Ἐρμηνεία, σ. 287. – ⁸(σ. 520) «Στίχοι εἰς θάνατον ἀμαρτωλοῦ». Ἀρχ. Ζῶν δὲ οὖν ὡς βλέπεις τοῦτον φίλε. – ⁹(σ. 520) «Ἐρμηνεία διὰ τὸ νερὸν ὁποῦ περνοῦμεν εἰς τὸ ἀσκήβωτον μάλαμα». Ἀρχ. Βάνεις ὀλίγον κρόκον. – ¹⁰(σ. 521) «Ἐρμηνεία διὰ νὰ χρυσώνης τὸ σίδηρον». Ἀρχ. Βητριόλι (!) δράμα δύο. – ¹¹(σ. 521) «Μαρτύριον τοῦ ἁγίου Χαραλάμπους». Ἀρχ. Ὁ ἅγιος ἐπαραστάθη. – ¹²(σ. 522) «Ἐπιγραφή εἰς τέλος ἱστορίας ναοῦ». Ἀρχ. Ἀνιστορήθη καὶ ἐκαλλωπίσθη, τέλ. ἐν ἔτει σωτηρίῳ αψξζ' [1766] ἐν μηνί μαρτίῳ. – ¹³(σ. 523) «Εἰς παρακλήσιον (!)». Ἀρχ. Ἀνιστορήθη τὸ παρὸν θεῖον καὶ ἱερὸν παρακλήσιον (!) τῆς θείας καὶ ἱεραῶς μονῆς τοῦ ἐπ' ὀνόματι τιμωμένου τοῦ ἐν ἱεράρχαις θαυματουργοῦ Νικολάου, τέλ. χεῖρ εὐτελεστάτη τοῦ Φράγκην τοῦ κατελάνου ἐκ Θηβῶν τῆς Βιωτίας (!). – ¹⁴(σ. 523) «Εἰς πόρταν, ἣ εἰς ἀρχονταρίκιον». Ἀρχ. Μνήμη θανάτου χρησιμεύει τοῦ βίου. – ¹⁵(σ. 524) «Ἐρμηνεία πῶς νὰ βάλῃς μάλαμα εἰς τὰς θύρας τοῦ βιβλίου». Ἀρχ. Ὅταν ἀποδέσῃς τὸ βιβλίον. – ¹⁶(σ. 526, ἀπὸ μτγν. χέρι) Στίχοι: «Εἰς τὴν γλυκοφιλοῦσαν» – «εἰς τοὺς ἀρχαγγέλους» – «εἰς τὸν ἅγιον Διονύσιον» – «εἰς τὸν ἅγιον Παρθένιον» – «εἰς τὴν Παναγίαν». – ¹⁷(σ. 527) «Ἐρμηνεία ἀκριβῆς διὰ νὰ φτιάσῃς κρεμέζι». Ἀρχ. Λάβε δεκαπέντε δράμα κρεμέζι, τέλ. καὶ κάμε το σκόνην. Ἀκολουθεῖ: ἐγὼ ὁ Σπανδονῆς τὸ ἔμαθα ἀπὸ ἑνα Ἐγκλέζον, κρυφὰ πολλὰ κιτάζωντάς (!) τον καὶ ἡ τιμὴ του εἶναι τὸ δράμι ἑνα φλουρι ζερί καὶ δύσκολα εὐρίσκεται ἄνθρωπος ὁποῦ νὰ ἤξεύρῃ νὰ τὸ κατορθώσῃ. – ¹⁸(σ. 529) «Εἴδησις παραμικρά, ποίαις μπουαῖς δουλεύονται μὲ τὸ βρασμένον μπεζήρι καὶ ποίαις δὲν δουλεύονται καθὼς ὁρᾶς». Ἀρχ. Μὲ τὸ βρασμένον δουλεύεται. – ¹⁹(σ. 530) «Κατασκευὴ ἀμπολίου». Ἀρχ. Δράμα κοκκίνου βόλου 10. – ²⁰(σ. 530) «Διὰ νὰ ποιήσῃς πανία διὰ τοὺς ὀφθαλμούς». Ἀρχ. Βάλε δράμα δέκα ροδόστομον. – ²¹(σ. 530) «Διὰ νὰ ποιήσῃς μελάνην». Ἀρχ. Κυκύδια, δράμα 100. – ²²(σ. 530) «Τὰ ὀνόματα τῶν τριῶν μάγων». Μελλοῦμ, Ἰάσπαρ καὶ Βαλτάσαρ. – ²³(σ. 531). Ἀρχ. Ὁ ἅγιος Συμεὼν ὁ νέος θεολόγος, φαρακλός, γέρον, μακρυγένης.

Μτγν. προσθήκες ἀπὸ δύο χέρια: α) (φ. ιζ^{r-v}) Ὁδηγία γιὰ τὴν κατασκευὴ βερνικίου: «Σιμίωσης σύνθετον διὰ νὰ κατασκευάσῃς βερνική (sic)». Ἀρχ. Λάβε τρις (!) ὀγγιές. – β) (φ. κγ^v) Συναταγή: «ιατρικὸν τῆς θέρμης».

Ἄγγραφα φύλλα/σελίδες: φ. ιε^r-ις^v/σ. 533-534/φ. ιη^r-κγ^r.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, υπόλευκο, λίγο τραχύ. Ύδατόσημο: α) λέων (π.χ. φ. ζ' και ια')· πβ. Stanković 538 (ἔτ. 1790/1800), χωρίς τὸ ἀντίσημο, β) βαλλίστρα με γράμματα M A (π.χ. φ. ζ' και ι')· πβ. Velkon, σ. 156 ἀρ. 49-51 (ἔτ. 1783-1792).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×16 (α'-ις'), 1×10-2 (15/16· ψαλιδισμένο τὸ ἔσωτ. δίφυλλο: 5°-6° φύλλ.), 5×12 (135/136), 1×16 (167/168), 15×12 (525/526· +456bis, 457bis), 1×4 (533/534), 7 (ιζ'-κγ'). Χωρίς ἀρίθμηση τευχῶν. Παρατοπιτὴ στο verso κάθε φύλλου τοῦ κώδικα, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Σελιδαρίθμηση με μαῦρο μελάνι 1-515 ἀπὸ τὸν κύριο γραφέα. Σελιδαρίθμηση τῶν μονῶν σελίδων ἀπὸ νεότερο χέρι με μολύβι: 517-533 και σ. 534. Φυλλαρίθμηση με ἔλλην. ψηφία με μολύβι ἀπὸ τὸ ἴδιο (;) νεότερο χέρι: α'-ις', ιζ'-κγ'.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων, ὑποτίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελφος, Γραφὴ ἐπιμελημένη, εὐανάγνωστη, ἐλαφρῶς δεξιοκλινής. Τρία μτγν. χέρια: α) σ. <526>, β) φ. ιζ'^v, γ) κγ^v. Μελάνι σκοῦρο καστανό.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. ΠΙ', σὲ ἐπικολημένη ἐτικέτα, ἀπὸ διαφορετικὸ χέρι) Στὰ 1840 ἄρχισα τὴν ζωγραφικὴν Δ. Ι. Γράτσος. 1840. Τὸ βιβλίον ἀφτὸ ἦναι χιρόγραφο[ο] τοῦ Λαβρεντίου ἱερομονάχου ἀπὸ τὰ 1825. Λαβρέντιος.

Στὶς σ. 531-532, σημειώματα ἀπὸ τρία διαφορετικὰ μτγν. χέρια: (σ. 531) ὁρῶν πονιρὲ τῷ πατάξαν σε βέλος, | πόρρω πόρρω πέφευγε, τῆς πύλης ταύτης.

(σ. 531-532) συνταγὴ Ματζούνιον διὰ τὸν κόλικα.

(σ. 532) βερονίκι (στὴν ἀρχὴ τῆς σελ., παρακάτω) Παῖδες ἐμοὶ οὐ πάντων θεὸς ὁ θεὸς ἀλλὰ τῶν οἰκειωθέντων αὐτῷ διὰ τῆς ἀγάπης. Πᾶσα ἡ τῶν κακῶν ἀγέλη τῆ ἀγαπητικῆ σχέσει ἐξαφανίζεται· Ἐτερον. Παῖδες ἐμοὶ τὸ κεφάλαιον τῶν εὐ φρονοῦντων ἡ εἰρηγὴ ἐστίν. ἄριστον ἡ ὁμόνοια καὶ τὸ συμφρονεῖν ἀλλήλοις.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Δωρεὰ Μαρίας Σπέντσα· γιὰ τὴ δωρεὰ της στο Μουσεῖο Μπενάκη (1994) βλ. Ντίνα Ευαγγελίου – Γεωργία Αγγέλου, «Ἡ δωρεὰ Μαρίας Σπέντσα στη βιβλιοθήκη του Μουσείου Μπενάκη», *Τα Νέα των Φίλων του Μουσείου Μπενάκη*, Αθήνα 1996, σ. 5-20.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Ἀπὸ τὴν ἀρχικὴ στάχωση σώζονται μόνο ἡ πιν. ἀρχ. καὶ ἡ ράχη, ἐπικολημένες σήμερα σὲ νεότερο καστανὸ δέρμα ποῦ περιβάλλει ὅλον τὸν κώδικα. Ἡ πιν. ἀρχ. φέρει ἐμπέστη-ἀρχικὰ χρυσότυπη-διακόσμηση: διακρίνεται ἓνα πλαίσιο ἀπὸ ἐγγάρακτες γραμμὲς καὶ βλαστό. Στὶς ἐσωτερικὲς γωνίες τοῦ πλαισίου, ἀνθινὸς διάκοσμος, στο ἔσωτ. διάχωρο διάσπαρτοι ρόδακες καί, στο κέντρο, ρομβοειδὲς κόσμημα (μία φιάλη με ἄνθος). Στὴ ράχη, νεῦρα (4), τριπλὲς ἐγγάρακτες ὀριζόντιες γραμμὲς, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἓνα ἄνθος καὶ ρόδακες. Ἐπιχρωματισμένες, διάστικτες ἀκμές.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἰγνη ὑγρασίας σὲ κάποια φύλλα καὶ ὀρισμένα σχισίματα. Σχισμένο ἐν μέρει τὸ φ. 333/334, χωρίς ἀπώλεια κειμένου. Σῶζεται σπάρραγμα τοῦ φ. κβ'.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Αγ. Τσελίκας, «Χειρόγραφο συλλογῆς Μαρίας Σπέντσα», *Τα Νέα των Φίλων του Μουσείου Μπενάκη*, Αθήνα 1996, σ. 20-21.

148 (Μπ. 89)

19ος αϊ. χαρτί 300×200χλ. [περ. 270×130] φ. Π, σ. 410 (+251α,
251β, 355α, 355β), φ. Γ στήλ. 2 (σ. 365-377, 382, 387-392, 394) στ. 23-40

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ – ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ – ΣΤΙΧΟΥΡΓΗΜΑΤΑ

(σ. 1-395) (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). Ἡ ἀρχή: «Ἄλφα καὶ Ὠμέγα, ὁ Θεός». Ἀρχ. Ἐκ σου γὰρ ἀνεφύει καὶ τὸ α, καὶ τὸ ω, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. Χρυσόστ(ομος).

Προηγείται στὸ πφ. Π^ν ὁ ὀρισμὸς τῆς παροιμίας: «Παροιμία». Ἀρχ. Λόγος κοινός, παραίνεσις σύντομος ἐκφράζουσα ἀλληγορικῶς καὶ χαριέντος (!). Κείμενα στὴν ἐλληνικὴ-γαλλικὴ-ἰταλική.

Ἄγραφες σελίδες: 251α, 251β, 355α, 355β, 396-410.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑποκίτρινο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημα: α) ὄνομα: FABIANI (π.χ. πφ. ἀρχ. Π ἢ φ. 397/398), β) θυρεός, στὴ βάση τὰ γράμματα Μ F (π.χ. φ. 1/2 ἢ 395/396)· πβ. Nikolaen 758-759a (ἔτ. 1792/1793), 797 (ἔτ. 1798), μὲ ἀρκετὲς διαφορὲς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1 (Π), 20×10 (σ. 1-396· + σ. 251α, 251β, 355α, 355β), 7 (410· δυοδιάκριτη σύνθεση τευχῶν). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Σελιδαρίθμηση ἀπὸ τὴν καταλογογράφου μὲ μολύβι στὴν ἄνω δεξιὰ γωνία τῶν σ. 251α, 251β, 355α, 355β, 401-410 (ἀριθμοῦνται μόνο οἱ μονὲς σελίδες καὶ ἡ τελευταία σελίδα τοῦ κώδικα: σ. 410).

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Δωρεὰ Ν. Χατζηκυριάκου-Γκίκα (1994) (βάσει τοῦ δακτυλογραφημένου, συνοπτικοῦ καταλόγου χειρογράφων τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Μουσείου). Γιὰ τὴ δωρεὰ τῆς βιβλιοθήκης Χατζηκυριάκου-Γκίκα στὸ Μουσείο Μπενάκη βλ. Πίτσα Τσάκωνα, «Ἡ βιβλιοθήκη του Ν. Χατζηκυριάκου-Γκίκα δωρεὰ στο Μουσείο Μπενάκη», *Τα Νέα των Φίλων του Μουσείου Μπενάκη*, Αθήνα 1996, σ. 34-40.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰῶνα. Πινακίδες ἐπικαλυμμένες μὲ μαῦρο δέριμα ποὺ φέρει χρυσότυπη διακόσμηση: ὀμόκεντρα πλαίσια καὶ ἄνθη. Στὸ κέντρο τῶν πινακίδων, κυκλοτερὲς σφραγίδα μὲ ἄνθινο διάκοσμο. Στὴ ράχη, νεῦρα (5), χρυσότυπη ἄνθινη διακόσμηση καὶ ὁ τίτλος: ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ. Στὸ ἔσωτ. τῆς πιν. ἀρχ., ἡ ἔνδειξη (κεφαλ.): *Βιβλιοδετεῖον Γ. Μίνωος ἀπέναντι Φρουραρχείου ἀριθμ. 2*. Τὸ κατάστημα τοῦ Γεωργίου Μίνωος στὴν Αθήνα λειτουργοῦσε ἤδη κατὰ τὸ β' μισὸ τοῦ 19ου αἰ., καθὼς ὁ ἴδιος καταγράφεται ὡς καταστηματοῦχος βιβλιοδετεῖου σὲ σχετικὴ λίστα τῶν ἔτ. 1868-1886· βλ. Γεώργιος Λαγανᾶς, «Τὸ σωματεῖο τυπογράφων καὶ βιβλιοδετῶν "Γουτεμβέργιος" (1868-1886)», στό: *Βιβλιοαμφιάστης*. Περιοδικὴ ἔκδοση γιὰ τὴν ἐλληνικὴ βιβλιοδεσία, Αθήνα 1999, σ. 103-142: 141. Τὸ βιβλιοδετεῖο τοῦ Γ. Μίνωος ἐξακολουθοῦσε νὰ λειτουργεῖ κατὰ τὸ ἔτ. 1928 στὴ διεύθυνση Κολοκοτρώνη 4· βλ. Δημήτρης Παυλόπουλος, «Τυπογραφικά, χαρτοβιομηχανικὰ καὶ βιβλιοδετικὰ καταστήματα στὴν Αθήνα τοῦ 19ου αἰῶνα», στό: *Βιβλιοαμφιάστης*, ὅ.π., σ. 151-159: 158.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή.

149 (Μπ. 90)

19ος αϊ. χαρτί 198×144χιλ. [165×108] φ. III, σ. 1-364 (+133α-133β,
204α-204β, 246α-246β) στ. 20-23

BENIAMIN MARTINOS [= Benjamin Martin] – ΑΝΘΙΜΟΣ ΓΑΖΗΣ (μτφρ.)

(σ. 1-346) *Γραμματική τῶν φιλοσοφικῶν ἐπιστημῶν*:

«Εἰσαγωγή. Κεφάλαιον πρῶτον. Περί τῆς ἐπιστήμης τῆς φιλοσοφίας ἐν γένει...». Ἀρχ. Ἐρ(ώτησις). *Τί σημαίνει καθ' αὐτὸ ἡ λέξις φιλοσοφία;* Ἔκδ. *Γραμματικὴ τῶν Φιλοσοφικῶν Ἐπιστημῶν... ἐπαυξηθεῖσα παρὰ Ἀνθίμου Γαζῆ...*, τ. 1-2, Βιέννη 1799, σ. 1-353, 369-640 (ΘΠ, ἀρ. 3796).

Προηγούνται: ὁ τίτλος (φ. II^ρ) καὶ ὁ πρόλογος (φ. III^{ρ-ν}) «Τοῖς ἐντευξομένοις». Ἔπονται: (σ. 347-353) Πίνακας περιεχομένων: «Πίναξ κεφαλαιώδης», (σ. 355-364) «Ἐλεγχος τῶν ἐν τῇ βίβλῳ» (ἔκδ. σ. 685-697). Πρόκειται γιὰ εὐρετήριο λέξεων-φράσεων μὲ παραπομπή στὴν ἀντίστοιχη σελ. τοῦ κώδικα. Ὁ παρῶν κώδικας πιθανότατα βασιζέται στὴν ἔντυπη ἔκδοση τοῦ 1799, μὲ διαφοροποιήσεις ὡς πρὸς τὸ κείμενο (ὁ κώδ. δὲν περιλαμβάνει τὸ παράρτημα τῶν σ. 159-181, 354-363 τῆς ἔκδ.) καὶ τὴ γλώσσα (δημωδέστερη τοῦ κώδ.).

Ἄγραφα φύλλα/σελίδες: φ. I^{ρ-ν}, II^ν, 133^ν, 204^α, 246^α/σ. 354.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑποκίτρινο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημα: α) λέων (π.χ. φ. 23/24 καὶ 25/26)· ἀντίσημο: γράμματα I M C (π.χ. φ. 13/14 καὶ 35/36)· γιὰ τὸ ἀντίσημο πβ. Nikolaev (ἔτ. 1813), β) λέων (π.χ. φ. 71/72 καὶ 73/74), γ) λέων (π.χ. φ. 91/92 καὶ 93/94), δ) λέων (π.χ. φ. 101/102 καὶ 115/116) (μικρότερων διαστάσεων ἀπὸ τὸ ὕδατ. α' ἀλλὰ ἴδιου σχεδίου).

(φ. 117 κ.έ.) Ὑδατόσημα: ε) δικέφαλος ἀετὸς μὲ στέμμα (π.χ. φ. 123/124 καὶ 125/126)· ἀντίσημο: γράμματα A P (π.χ. φ. 139/140 καὶ 141/142), ς) πτηνὸ (π.χ. φ. 281/282 καὶ 287/288)· ἀντίσημο: γράμματα A P T (π.χ. φ. 283/284 καὶ 285/286)· πβ. τύπο Stanković 765 (ἔτ. 1750/60), μὲ διαφορές, κ.ἄ. ὕδατόσημα.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 10 (φ. I-III, σ. 1-12· τὸ 1^ο φύλ. ἐπικολημένο στὴν πιν. ἀρχ.), 3×12 (83/84), 3×8 (131/132), 1 (133/133α· παρέμβλητο, ἀναδιπλούμενο φύλλο), 13×8 (133β/134-339/340· +204α/204β, 246α/246β: δύο παρέμβλητα, ἀναδιπλούμενα φύλλα μὲ πίνακες)· 1×12-2+4 (363/364· ψαλιδισμένο τὸ 8^ο καὶ 9^ο φύλ. +2 φύλ. ἐπικολημένα στὴν πιν. τέλ.). Τὰ φ. 355/356-361/362 συνιστοῦν 1 παρέμβλητο δυάδιο σταχωμένο μετὰ τὸ 7^ο φύλ. τοῦ τχ). Οἱ σ. 355-362 παρεμβάλλονται μεταξὺ τῶν φ. 353/354 καὶ 363/364 τοῦ προηγούμενου τεύχους). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Σύντομη παραπομπή στὸ κάτω μέρος τῶν περισσότερων σελ., παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Πρόσθετη φυλλαρίθμηση ἀπὸ τὴν καταλογογράφου μὲ μολύβι στὴν ἐπάνω δεξιὰ γωνία τῶν φύλλων: I-III, 133α/133β, 204α/204β, 246α/246β.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδηλος. Γραφή δεξιοκλινής, γωνιώδης, ψιλή, στενή. Μελάνι καστανό.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Δωρεὰ Μαρίας Σπέντσα· πβ. κώδ. Μπενάκη 147 (Μπ. 88) (ΠΡΟΕΛ.).

ΣΤΑΧΩΣΗ: Λευκὸ χαρτόνι· ἡ ράχη, ἐπιχρωματισμένη μὲ γαλάζιο χρώμα, φέρει ἐπικολημένη ἐτικέτα, ἐν μέρει σχισμένη, ἡ ὁποία διασώζει μέρος τοῦ τίτλου: Γ[ΡΑΜΜΑΤΙΚΗ] ΦΙΛ[ΟΣΟΦΙΚΩΝ] Ἐπιστη[μῶν] Μαρτ[ίνου] μετάφρα[σις] Ανθυμου Γα[ζή] αρχιμανδρ[ίτου].

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἄρκετὰ καλὴ· λίγα στίγματα ἀπὸ τὴ χρήση, ἰδίως στὶς ἀκμὲς τῶν φύλλων. Ἡ ράχη καὶ μέρος τῆς πιν. τέλ. δὲν ἐφάπτονται στὸ σῶμα τοῦ βιβλίου.

150 (Μπ. 91)

ἔτ. 1834 (φ. 137^v)
στ. 13-17

χαρτί

144×100χιλ. [95/110×75]

φ. VII, 139

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ

(φ. 1^r-137^v) Ἄδηλος, «Ἀριθμητικῆς τμήμα πρῶτον». Ἀναλυτικά:

(φ. 1^r) «Κεφάλαιον Α΄. Περὶ ἀριθμῆσεως». Ἀρχ. Ἀρίθμησις ὀνομάζεται ἡ μέθοδος ὅπου μὲ προφορικὸν λόγον ἐμποροῦμεν νὰ ὑπῶμεν (!) τὴν δύναμιν, (φ. 19^v) «Περὶ διαιρέσεως ἢ μοιρασμοῦ», (φ. 32^r) «Περὶ κλασμάτων. Κεφάλαιον α΄», (φ. 43^v) «Περὶ προσθέσεως ἤτοι σουμαρισμοῦ κλασμάτων», (φ. 48^v) «Περὶ ἀφαιρέσεως τῶν κλασμάτων», (φ. 53^r) «Περὶ πολλαπλασιασμοῦ τῶν κλασμάτων», (φ. 70^r) «Περὶ τῆς μεθόδου τῶν τριῶν», (φ. 80^r) «Περὶ τῆς μεθόδου τῆς συντροφίας», (φ. 118^v) «Περὶ τοῦ πῶς νὰ εὐρίσκεις τὴν νέαν σελλήνην (!)», (φ. 121^v) «Περὶ τοῦ πῶς νὰ εὐρίσκεις τὴν Ἀποκρέα», (φ. 124^r) «Πῶς νὰ εὐρίσκεις τὸ ἅγιον Πάσχα», (φ. 128^v) «Περὶ τῆς μεθόδου τῆς συγκράσεως», τέλ. καὶ λαμβάνει 83 μίλλια καὶ 40 ὀργιές (ἀκολουθεῖ ἀριθμητικὴ πράξις).

Ἄγραφα φύλλα: I^r-VII^v, 138^r-139^v.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, λίγο τραχύ. Ὑδατόσημα: α) λέων (πφ. ἀρχ.), β) θυρεὸς καὶ λέξις RICAR... (;) (π.χ. φ. 99).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×8 (VII· σώζεται σπάρραγμα ἀπὸ τὸ 1^ο φύλ. τοῦ τεύχους, ἐπικολημένο στὴν πιν. ἀρχ.), 3×8 (24), 1×4 (28), 1×6 (34), 1×8 (42), 1×12 (54), 1×8 (62), 1×6 (68), 9×8 (139· τὸ 8^ο φύλ. τοῦ τελευταίου τεύχους ἐπικολημένο στὴν πιν. τέλ.). Ἀρίθμηση τευχῶν μὲ καστανὸ μελάνι στὸ μέσο τοῦ ἄνω περιθωρίου τοῦ πρώτου recto τῶν περισσότερων τευχῶν: τὰ τχ 1^ο, 2^ο, 4^ο, 5^ο, 6^ο χωρὶς ἀρίθμηση (λόγω ξακρίσμα-

τος;), τὸ τχ 3^ο (φ. 17-24) φέρει ἀρίθμηση γ' στὸ μέσο τοῦ κάτω περιθωρίου, προφανῶς ἀπὸ μτγν. χέρι. Ἑλλιπής, προβληματικὴ στὴ διαδοχὴ τῆς καὶ ἐπαναλαμβανόμενῃ ἢ ἀρίθμηση τευχῶν ἀπὸ τὸ φ. 43^ο κ.έ.: ε' (φ. 43^ο), ζ' (φ. 55^ο), η' (φ. 63^ο), θ' (φ. 69^ο), θ' (φ. 77^ο), ια' (φ. 85^ο), ιβ' (φ. 93^ο), ιγ' (φ. 101^ο), χ. ἀρ. (φ. 109^ο), ις' (;) (φ. 117^ο), χ. ἀρ. (φ. 125^ο), χ. ἀρ. (φ. 133^ο). Ἡ ἀρίθμηση ὀρισμένων τευχῶν ἐπαναλαμβάνεται καὶ σὲ ἄλλο φύλλο τοῦ ἴδιου τεύχους: ε' (φ. 50^ο), ζ' (φ. 62^ο), η' (φ. 72^ο), ια' (φ. 87^ο). Παραπομπὴ στὴν κάτω δεξιὰ γωνία κάθε σελίδας τοῦ κώδικα, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Φυλλαρίθμηση ἀπὸ τὴν καταλογογράφου στὴν ἐπάνω δεξιὰ γωνία τῶν φύλλων: I-VII, 1-139.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Πλοχμοειδῆ ἐπίτιτλα μὲ καστανὸ μελάνι, ἐπικαλυμμένα μὲ ἐρυθροκάστανο καὶ κίτρινο χρῶμα (π.χ. φ. 1^ο, 19^ο, 32^ο, 48^ο, κ.ο.κ.).

ΓΡΑΦΕΑΣ: Γεώργιος Τσιγγούνης· βιβλιογρ. σημ. (φ. 137^ο): *Γεώργιος Τσιγγούνης τοῦ Ἀλεξάνδρου ἔγραψε ἐν τῇ ἀλληλοδιδασκτικῇ Σχολῇ Ποταμοῦ [= Πλωμάρι Λέσβου]. Τῇ 13 Σεπτεμβρίου 1834 ἔπλ. ἐτελείωσε ἡ Ἀριθμητικὴ. Τέλος καὶ τῷ θεῷ δόξα. Μελάνι καστανό.*

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. Γ, ἀπὸ διαφορετικὸ χέρι) *Ἀριθμητικὸν Βιβλίον.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Πλωμάρι Λέσβου (βλ. ΓΡΑΦ.). Δωρεὰ Μαρίας Σπέντσα· πβ. κώδ. Μπενάκη 147 (Μπ. 88) ΠΡΟΕΛ.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Πινακίδες ἀπὸ χαρτόνι, ἐπενδυμένες μὲ δέρμα καστανό· ἐμπίεστοι, μικροῦ μεγέθους ρόδακες, στίς τέσσερις γωνίες τῶν δύο πινακίδων. Στὴ ράχη, νεῦρα (4).

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Κηλίδες ὑγρασίας σὲ ἀρκετὰ φύλλα.

151 (Μπ. 94)

19ος (ἀρχ.)   χαρτί   152×107χιλ. [102×65]   φ. 43   στ. 10 διπλοὶ
ἀκέφ. - κολ.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΜΑΤΑΡΙΟ ΠΕΤΡΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΟΥ

(φ. 1^ο-10^ο) Ἀναστασιματάριο. Ἀρχ. (ἀκέφ.) <ῆχ. γ>. Ἀρχ. *Τῷ σῶ σταυρῷ Χριστῆ Σωτῆρ θανάτου κράτος λέλυται.* Ἔκδ. *Ἀναστασιματάριον Σύντομον...*, Κωνσταντινούπολη 1839, σ. 20-29 (Γκίνης - Μέξας, ἀρ.*3083)· στὸ τέλ. τοῦ ῆχ. γ' (φ. 9^ο-10^ο) τὸ τροπάριο. Ἀρχ. *Ἀθετήσαντα Χριστέ* (Παρακλ. Ρώμ., σ. 269), (φ. 10^ο-22^ο) «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ καὶ τοῦ τετάρτου ἡχοῦ· τὸ κεκραγᾶριον, ῆχ. δ'». Ἔκδ. σ. 29-40· στὸ τέλος τοῦ ἡχοῦ (φ. 22^ο-ν) τὸ τροπάριο. Ἀρχ. *Διὰ ξύλου ὁ Ἀδάμ* (Παρακλ. Ρώμ., σ. 288), (φ. 22^ο-36^ο) «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ καὶ τοῦ πλαγίου πρώτου· τὸ κεκραγᾶριον, ῆχ. πλ. α'». Ἔκδ. σ. 40-62· στὸ τέλος τοῦ ἡχοῦ (φ. 35^ο-36^ο) τὸ τροπάριο. Ἀρχ. *Ὁ λυστήης (!) ἐν τῷ σταυρῷ* (Παρακλ. Ρώμ., σ. 447), (φ. 36^ο-43^ο) «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ καὶ τοῦ πλαγίου δευτέρου·

τὸ κεκραγάριον, ἤχ. πλ. β'», τέλ. (κολ.) *Τριήμερος ἀνέστης Χριστὲ ἐκ τάφου καθὼς γέγραπτε (!) συνεγείρας τὸν προπά[τορα ἡμῶν]*. Ἔκδ. σ. 62-70.

Σημειογραφία ἐξηγητική πρὸ τῆς Νέας Μεθόδου.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑποκίτρινο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημο: τρία καπέλα καὶ γράμματα (π.χ. φ. 1 κ.έ.).

ΤΕΥΧΗ - ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×8-1 (7· ἐξέπεσε τὸ 1° φύλ.: ἀκέφ.), 2×8 (23), 1×8-1 (30· φαλιδισμένο τὸ 6° φύλ.), 1×8 (38), 1×8-3 (43· ἐξέπεσε τὸ 6°-8° φύλ., με ἀπώλεια κειμένου: κολ.). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Φυλλαρίθμηση ἀπὸ τὴν καταλογογράφο στὴν ἐπάνω δεξιὰ γωνία τῶν φύλλων: 1-43.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδηλος. Γραφὴ ὄρθια, ἐπιμελημένη, μικρομεγέθης.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 1^ρ, ἄνω ὦα, κτητ., ἀπὸ χέρι διαφοροετικὸ τοῦ γραφέα) *Νικόλαος Ἀστράνιδης Κρής*.

(φ. 1^ρ, κάτω ὦα, ἀπὸ ἄλλο χέρι) *Κ. Ἐ. Παρασυράκης* (τὸ ἴδιο ὄνομα ἐπαναλαμβάνεται στὴν κάτω ὦα τοῦ φ. 43^ο).

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Κρήτη (βλ. ΣΗΜ.). Δωρεὰ Δωροθέας Δωροπούλου, 1989 (βάσει ἐπιστολῆς ποὺ φυλάσσεται μαζὶ με τὸν κώδικα στὴ Βιβλιοθήκη τοῦ Μουσείου).

ΣΤΑΧΩΣΗ: Πινακίδες ἀπὸ χαρτόνι, ἐπενδυμένες με δέρμα καστανὸ σκοῦρο, ἔντονα φθαρμένο (ὀπές, συρρίκνωση, σχισίματα). Διακρίνεται ἡ λιτή, ἐμπέστη διακόσμηση: πλαίσιο ἀπὸ τριπλῆς ἐγχάρακτες γραμμές. Μέρος τῆς ράχης ἔχει ἐκπέσει. Ἐμφανῆ δύο νεῦρα (πραγματικά).

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή, κάποιες φθορὲς ἀπὸ τὴ χρῆση, ρύποι ὑγρασίας, σχισίματα στὶς ἀκμές.

152 (Κυριαζή 1)

18ος αἰ. [μετὰ τὸ 1739 (βλ. κείμε. 3)] χαρτὶ 208×152χιλ. [130/160×90]
φ. VI, 542, III' στ. 14 [13-16 (φ. 1^ρ-27^ρ, 33^ν-230^ρ, 248^ρ-542^ρ), 20 (φ. 30^ρ-32^ν), 24
(φ. 231^ρ-247^ρ)]

<ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ-ΚΑΙΣΑΡΙΟΣ ΔΑΠΟΝΤΕΣ>

1. (φ. 1^ρ-27^ρ) <Σημειώσεις εἰς τὸν βίον Κωνσταντίνου Μαυροκορδάτου> (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). Ἀρχ. Ἐν Κωνσταντινουπόλει τῶ ἕκτω μηνί, τέλ. τριά-

- κοντα τάλαντα ἐχαρίσαντο. Ἔκδ. Dapontès, *Δακικαὶ Ἐφημερίδες*, τ. 1, σ. τλς'-τνβ'. Τὸ ἀποδιδόμενο στὸν Δαπόντε ἀπὸ τὸν Legrand κείμενο (βλ. Dapontès, *ὁ.π.*, τ. 1, σ. XXIX) περικλείει (φ. 2^v-8^r) κατάλογο νουθεσιῶν τοῦ Νικολάου Μαυροκορδάτου πρὸς τὸν γιό του Κωνσταντῖνο, ἐπιγραφόμενο ὡς: «Ἀντίγραφον ἐκ τοῦ ἰδιοχείρου <Νικολάου Μαυροκορδάτου> ὁποῦ ἐδόθη ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1727». Ἀρχ. *Τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ νὰ τὸν γνωρίζης, τέλ. καταφρονοῦν τὴν νεότητά τους*. Πβ. κώδ. Παρισιοῦ, BNF, Suppl. gr. 87, φ. 5^r-7^v, ὅπου τὸ κείμενο τῶν Νουθεσιῶν Νικολάου Μαυροκορδάτου μὲ χρονολογία 1725 (βλ. Charles Astruc, Marie-Louise Concasty, Cécile Bellon, Christan Förstel et alii; *Catalogue des manuscrits grecs. Supplément grec* (nos 1-150) [Bibliothèque Nationale de France], Παρίσι 2003, σ. 202)· πβ. ἐπίσης τὸν λαυθάνοντα κώδ. Κωνσταντινουπόλεως, Ζωγραφείου 32, σ. 249-254 [Παπαδόπουλος-Κεραμεύς (RO 1267), σ. 144], ὅπου τὸ ἴδιο κείμενο (βάσει τίτλου) μὲ χρονολογία 1726.
2. (φ. 30^r-32^v) Κωνσταντῖνος Δραῆκος Σουῦτσος, *Ἐγκώμιον Κωνσταντῖνου Μαυροκορδάτου* («Ἐγκώμιον... πρὸς τόν... Ἰωάννην Κωνσταντῖνον Νικολάου βοεβόδαν, συντεθὲν παρά... Δράκου Σούτζου... ἀψιμᾶ»). Ὁ τίτλος ὅπως στὴν ἔκδ. σ. υμγ'). Ἀρχ. *Φύσις καὶ τύχη τέργιασαν, τέλ. χάνεται ἢ Βλαχία*. Ἔκδ. Dapontès, *ὁ.π.*, τ. 1, σ. υμγ'-υμζ'.
3. (φ. 33^v-542^r) <Κωνσταντῖνος-Καيسάριος Δαπόντες>, *Δακικαὶ Ἐφημερίδες*. Τέλ. (ἀτελ.) τὸν *δικαιοκρίτην Θεόν*. Ἔκδ. Dapontès, *ὁ.π.*, τ. 1, σ. <γ>-τθ', 11. Στὸ φ. 33^v ὁ τίτλος τῶν *Δακικῶν Ἐφημερίδων*, ὅπως στὴν ἔκδ. σ. <α>, ἀλλὰ χωρὶς τὴν ἔνδειξη συγγραφῆς, ἢ ὁποῖα ἐντοπίζεται στὸ τέλος τοῦ χφ (φ. 542^r). Παρεμβάλλεται στὰ φ. 231^r-247^v πίνακας περιεχομένων τῶν φ. 248^r-542^r (φέρουν ἀρχικὴ σελιδαρίθμηση: 1-599. Στὸν πίνακα γίνεται παραπομπὴ σὲ σελίδες κάθε κεφαλαίου): Ἰανουάριος-Δεκέμβριος 1739. Ἔκδ. Dapontès, *ὁ.π.*, τ. 1, σ. υξή'-υπθ'. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου, στὸ φ. 542^r, τὸ σημείωμα: *Συνετέθη καὶ ἐγράφη παρὰ Κωνσταντῖνου Δαπόντε τοῦ ἐκ νήσου Σκοπέλου, δευτέρου γραμματικοῦ τῆς αὐτοῦ θεοφρουρήτου ὑψηλότητος καὶ κονσουλοῦ τῶν Ἰγκλέζων*.
- Αὐτὸ φύλλο ποὺ δὲν ἀνήκει στὸ σῶμα τοῦ βιβλίου φέρει προσωπογραφία τοῦ Δαπόντε μὲ τὴν κυκλοτερῆ ἐπιγραφή: ἌΝΗΡ ἘΚ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΣΚΟΠΕΛΟΥ Ὁ ΤΗΝ ΒΙΒΛΟΝ ΤΑΥΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΕΡΙΣΑΣ. Στὴ βάση: ΡΙΖΑ ΜΕΝ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ ΠΟΘΟΣ ΚΑΙ ΚΑΡΠΟΣ ΤΟΥ ΠΟΘΟΥ ΠΟΡΟΣ. Ἐν Βουκουρεστίῳ Ἐτει σωτηρίῳ ΑΨΛ (1730). Ἡ ἴδια προσωπογραφία σὲ χ. ἀρ. φύλλο, στὴν ἀρχὴ τοῦ κώδ. 32 τοῦ Ζωγραφείου Γυμνασίου Κωνσταντινουπόλεως, ὁ ὁποῖος ἀναγνωρίστηκε ὡς αὐτόγραφος τοῦ Δαπόντε [βλ. Παπαδόπουλος-Κεραμεύς (RO 1267), σ. 142]: στὴν πρόσθια ὄψη τοῦ φύλλου τοῦ κώδ. Ζωγραφείου, ἐντὸς ἔγχρωμου κα-

λαίσθητου πλαισίου, ή επιγραφή: *ΤΟ ΚΕΡΑΣ ΤΗΣ ΑΜΑΛΘΕΙΑΣ*, ενώ στην όπισθια, ή προσωπογραφία του Δαπόντε με επιγραφή ὅμοια με αὐτήν του παρόντος κώδικα. Ἡ ἀσπρόμαυρη προσωπογραφία ἀποτελεῖ προφανῶς ἀντίγραφο τοῦ πρωτοτύπου τοῦ κώδ. Ζωγραφείου 32, σὸν ὁποῖο μάλιστα παραπέμπει σύγχρονη χειρόγραφη σημείωση ἀδῆλου με μολύβι, στὸ λευκὸ πίσω μέρος τῆς εἰκόνας στὸ Μουσεῖο Μπενάκη. Γιὰ τὸν κώδ. Ζωγραφείου Γυμνασίου 32 βλ. ἐπίσης Φαίδων Μπουμπουλίδης, *Παλαιογραφικαὶ Ἔρευναι ἐν Κωνσταντινουπόλει*, Ἀθήνα 1964, σ. 9 σημ. 1. Σύμφωνα με τὸν Ἄλκη Ἀγγέλου, *Καيسάριος Δαπόντες. Κήπος Χαριτών* [Νέα Ἑλληνικὴ Βιβλιοθήκη], Ἀθήνα 1997, σ. 91-92, ἡ εἰκόνα τοῦ Δαπόντε χρονολογεῖται τὴν ἐποχὴ ποὺ ὁ ἴδιος νέος, σὲ ἡλικία 17 ἐτῶν, ἔφθασε στὸ Βουκουρέστι, ὄντας ἀκόμη ἄσημος ἀλλὰ φιλόδοξος συγγραφέας.

Ἄγραφα φύλλα: 27^v-29^v, 33^r, 139^r-142^v, 230^v, 308^v, 366^v, 542^v.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, ἐλαφρῶς τραχύ.

(φ. III-32, 206-222, 248-311, 536-542) Ὑδατόσημα: α) θυρεὸς (π.χ. φ. 9 καὶ 16) καὶ τρία καπέλα (π.χ. φ. 12 καὶ 13)· ἀντίσημο Β (π.χ. φ. 12)· πβ. Stanković 135 (ἔτ. 1703), με διαφορὲς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα καὶ τὸ ἀντίσημο, β) ἄνθος (φ. 33).

(φ. 312-343, 352-367) Ὑδατόσημο: γ) στέμμα καὶ βότρυς, μεταξύ τους πλαίσιο με γράμματα Α F (π.χ. φ. 315 καὶ 316)· πβ. Velkon, σ. 384 ἄρ. 18 (ἔτ. 1723-1724).

ΤΕΥΧΗ - ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 4 (III-VI), 4×8 (32), 1 (33· πρόσθετο φύλλο, βλ. ὕδατ.), 1×8-1 (40· ἔχει ἀποκοπῆ τὸ 1^ο φύλ. -βάσει ὕδατοσήμων- χωρὶς ἀπώλεια κειμένου), 2×8 (56), 1×6 (62), 22×8 (238), 9 (247· ἀβέβαιη σύνθεση), 36×8 (535), 1×8-1 (542· ἐξέπεσε τὸ 8^ο φύλ., χωρὶς ἀπώλεια κειμένου). Φυλλαρίθμηση ἀπὸ τὴν καταλογογράφου στὴν ἄνω δεξιὰ γωνία τῶν φύλλων: φ. 1-542. Ὁ κώδικας ἔφερε ἀρχικὴ πολλαπλὴ σελιδαρίθμηση, σύγχρονη τῆς ἀντιγραφῆς: 1^r-27^r (σ. 1-53), 30^r-33^r (σ. 1-7· ὁ ἄρ. 7 ἀπὸ μ.τ.γν. χέρι, με μολύβι), 34^r-230^r (σ. 1-391· σφάλμα στὴ διαδοχὴ τῶν σελίδων: 118, 129, 118, 119), 248^r-542^r (σ. 1-599· παραλείπεται ἐσφαλμένα ἡ ἀρίθμηση τῶν σ. 490-499).

ΓΡΑΦΕΙΣ: α) φ. 1^r-27^r, 33^v-542^r: Κωνσταντίνος-Καيسάριος Δαπόντες [βάσει ταύτισης Legrand στό: Dapontès, ὁ.π., τ. 1, σ. X, ὅπου, με κριτήριο τὴ γραφὴ καὶ τὸ σημ. τοῦ φ. 542^r (βλ. παραπάνω, κείμε.), ἀναγνωρίζεται ὁ παρὼν κώδικας ὡς αὐτόγραφος τοῦ Δαπόντε]. Ἀξιοσημείωτη ὥστόσο εἶναι ἡ διαφοροποίηση τῆς γραφῆς ποὺ ἐπισημαίνουμε με βεβαιωμένους -βάσει βιβλιογραφίας- αὐτόγραφους κώδικες τοῦ Δαπόντε, ὅπως οἱ κώδ. Βυτίνας 1 [βλ. Γιώργος Κεχαγιόγλου, «Ανέκδοτα στοιχεῖα για τον Καيسάριο Δαπόντε ἀπὸ το χειρόγραφο Βυτίνας αριθ. 1», Ὁ Ἑραμιστής 18 (1986), σ. 35-56], Ἄγ. Ὅρους, Ξηροποτάμου 344 (βλ. Σωτήρης Καδᾶς, «Χειρόγραφο με αὐτόγραφες σημειώσεις του Καيسαρίου Δαπόντε». *Αφιέρωμα στον Εμμανουήλ Κριαρά*, Θεσσαλονικὴ 1988, σ. 194-230), Πράγας, Ἀκαδημίας Ἐπιστημῶν 1 TG 1 (βλ. Jean-Marie Olivier - Marie-Aude Monégier du Sorbier, *Manuscripts grecs récemment découverts en République Tchèque. Supplément au Catalogue des manuscrits grecs de Tchécoslovaquie*, Παρίσι 2006,

σ. 42 και εικ. IV, V), αλλά και πανομοιότυπο τῆς γραφῆς ἀπὸ κώδικα ποῦ παραθέτει ὁ Legrand (βλ. Dapontès, *ῥ.π.*, τ. 1, πανομοιότυπο χ. ἀρ. μεταξύ τῶν φ. XIV καὶ XV). Τὸν ἴδιο ductus μὲ τὰ παραπάνω χφφ ἐμφανίζουν οἱ κώδ. Ἄγ. Πετρούπολης, Δημόσιας Βιβλιοθήκης 253 (βλ. Igor Medvedev, «Antograf Kesarija Daponte v Sankt-Peterburge», *JÖB* 44 (1994), σ. 327-337: εἰκ. 1) καὶ Ἄγ. Ὅρους, Παντελεήμονος 852, καθὼς καὶ οἱ ἐπιγραφές ἔργων στὸν κώδ. Ἀθηνῶν, Γενναδείου Κυριαζῆ 4 (σύμφωνα μὲ τὴν Παΐζη-Ἀποστολοπούλου, σ. 90-91, πρόκειται γιὰ μγν. ἀτόχο τοῦ χφ). Δεύτερο χέρι, διαφορετικὸ ἀπὸ αὐτὸ τῶν παραπάνω χφφ, τὸ ὁποῖο ἐπισημαίνεται στὸν κώδικα τῆς Γενναδείου (σ. 1-99, 115, 117: ὁ τίτλος καὶ ἡ 1½ πρώτη σειρὰ τοῦ κειμ., σ. 571-605), θεωροῦμε ὅτι ταυτίζεται μὲ τὸν γραφέα τοῦ παρόντος κώδ. Μπενάκη. Ὡς βεβαιωμένο αὐτόγραφο μὲ τὴν ὑπογραφή τοῦ Δαπόντε ἀναγνωρίζεται καὶ ὁ κώδ. Paris. Suppl. gr. 1375 (βλ. Μ. Παΐζη-Ἀποστολοπούλου, «Ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Νικολάου Καρατζᾶ καὶ ἡ περιπέτεια τοῦ χειρογράφου Paris. Suppl. gr. 1375», *Ἑλληνικά* 49 (1999), σ. 61-72: 64-66) [ἐπανέκδ. στό: Παΐζη-Ἀποστολοπούλου, *Ἑλληνες λόγιοι*, σ. 137-163: 145-149] ποῦ δὲν συμπίπτει ὅμως μὲ τὸν κοινὸ γραφέα τῶν κωδ. Μπενάκη καὶ Γενναδείου. Τὸ ζήτημα τοῦ γραφικοῦ χαρακτήρα τοῦ πολυγραφοτάτου Δαπόντε χρῆζει περαιτέρω ἔρευνας ἐνῶ νεότερα στοιχεῖα γιὰ τὸ ἔργο του βλ. στό: Συμεὼν Πασχαλίδης, *Ἡ αὐτόγραφη Νεομαρτυρολογικὴ Συλλογὴ τοῦ μοναχοῦ Καισαρίου Δαπόντε (1713-1784) [Νεομαρτυρολογικὰ Σύμμεικτα Α']*, Θεσσαλονίκη 2012.

β) φ. 30^v-32^v: Νικόλαος Καρατζᾶς ἀπὸ τὸν ἴδιο ἐπίσης, οἱ τρεῖς τελευταῖες προσθήκες τοῦ πίνακα περιεχομένων στὸ φ. 247^v [γιὰ τὴν ταύτιση βλ. Παΐζη-Ἀποστολοπούλου (βλ. BIBL.), σ. 94]. Ἐπιπροσθέτως, ἀναγνωρίζουμε τὸ χέρι τοῦ Καρατζᾶ στὰ φ. 80^v, 92^v, 138^r καὶ 148^v, καθὼς καὶ σὲ παρασελίδες σημειώσεις τῶν φ. 47^v, 64^v, 68^v, 69^v, 82^v, 93^v-94^r, 103^v-104^r, 157^v, 247^v, 265^v, 303^r.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Τὸ χειρόγραφο ἀνῆκε στὸν Κωνσταντινουπολίτη λόγιο τοῦ 18ου αἰ. Νικόλαο Καρατζᾶ, προτοῦ περάσει στὴ βιβλιοθήκη τοῦ Σταυράκη Ἀριστάρχη (1834 [ἢ 1836]-1925), μεγάλου λογοθέτη τοῦ Πατριαρχείου. Ὁ Ἀριστάρχης τὸ παραχώρησε στὸν ἐκδότῃ τῶν *Δακικῶν Ἐφημερίδων* Émile Legrand, προκειμένου αὐτὸς νὰ τὸ μελετήσει, ἐνῶ ὅμως εἶχε ἤδη ὀλοκληρωθεῖ ἡ ἐκτύπωση τοῦ κειμένου τῶν *Ἐφημερίδων*. Ὁ Legrand, ἀφοῦ συνέκρινε τὸ χειρόγραφο τοῦ Ἀριστάρχη μὲ τὸ χειρόγραφο Γεωργίου Μαυροκορδάτου –νῦν κώδ. Γενναδείου Βιβλιοθήκης, Κυριαζῆ 4– ποῦ χρησιμοποίησε ὁ ἴδιος γιὰ τὴν ἐκδοσὴ του, ὑποστήριξε πὼς τὸ χειρόγραφο Ἀριστάρχη, αὐτόγραφο καὶ αὐτὸ τοῦ Δαπόντε κατὰ τὴ γνώμη του (βλ. ΓΡΑΦ.), ὑπῆρξε τὸ “πρόχειρο” τῆς τελικῆς μορφῆς τοῦ κειμένου ποῦ περιλαμβάνει τὸ χειρόγραφο Μαυροκορδάτου. Τὸ χειρόγραφο Ἀριστάρχη πέρασε ἀργότερα στὴ συλλογὴ Γεωργίου Ἀλεξ. Μαυροκορδάτου (1839-1902) (βλ. ΣΤΑΧ.) καὶ ἀποκτήθηκε ἐν συνεχείᾳ ἀπὸ τὸν Δαμιανὸ Κυριαζῆ, ἀπὸ τὸν ὁποῖο καὶ δωρήθηκε τελικὰ στὴ βιβλιοθήκη τοῦ Μουσείου Μπενάκη. Σχετικὰ μὲ τὴν ἱστορία τοῦ κώδικα βλ. Dapontès, *ῥ.π.*, τ. 1, σ. X· Παΐζη-Ἀποστολοπούλου, σ. 93. Γιὰ τὴ δωρεὰ χειρογράφων κ.ἄ. ἀντικειμένων (ἐντύπων κ.λ.π.) τοῦ Δ. Κυριαζῆ στὸ Μουσεῖο Μπενάκη, στίς 15 Ἰουνίου 1953 βλ. Π. Τσάκωνα, «Ἡ δωρεὰ τοῦ Δαμιανοῦ Κυριαζῆ πρὸς τὴ Βιβλιοθήκη», *Τὰ Νέα τῶν Φίλων. Οἱ Φίλοι τοῦ Μουσείου Μπενάκη* (Οκτώβριος-Δεκέμβριος 1985), σ. 22-24. Προηγεῖται, στὸ ἴδιο, σ. 20-21, ὁ λόγος ποῦ ἐκφωνήθηκε (ἔτ. 1959) ἀπὸ τὸν Κωνσταντῖνο Μπενάκη στὰ ἐγκαίνια τῆς ἀφιερωμένης στίς συλλογές Κυριαζῆ αἵθουσας τοῦ Μουσείου, ὅπου καὶ γίνεται ἀναφορὰ στὸ περιεχόμενο τῆς δωρεᾶς.

Ἡ Πολυχρονοπούλου-Κλαδᾶ (βλ. BIBL.), σ. 35, ἀναγνωρίζει τὸ σύνολο τῶν 18

χρηφ τῆς συλλογῆς Κυριαζῆ στό Μουσεῖο Μπενάκη ὡς ἀνήκοντα στή βιβλιοθήκη τοῦ Γ. Ἀλεξ. Μαυροκορδάτου (βλ. ἐπίσης ἡ ἴδια, σ. 448-450, ὅπου συνοπτική περιγραφή τοῦ περιεχομένου τῶν χρηφ). Βάσει, ὡστόσο, δικῆς μας ἐπιτόπιας ἔρευνας στά Ἱστορικά Ἀρχεῖα τοῦ Μουσείου Μπενάκη, ὅπου φυλάσσεται σήμερα τὸ Ἀρχεῖο τοῦ Δαμιανοῦ Κυριαζῆ, συμπεριλαμβανομένου σὲ αὐτὸ τοῦ φακέλου ποὺ ἀφορᾷ στὴν ιδιότητα τοῦ Κυριαζῆ ὡς συλλέκτη [ΦΑΚ. 16: “Ἀγορὰ Βιβλίων καὶ Ἔργων Τέχνης. Α΄-ΣΤ΄ (537)”] καὶ τοῦ φακέλου τῆς δωρεᾶς του πρὸς τὸ Μουσεῖο [ΦΑΚ. 17: “Δωρεῆς Α΄-Β΄ (537)”], δὲν προκύπτει κάποιο στοιχεῖο γιὰ τὴν προέλευση τῶν 18 χειρογράφων τῆς συλλογῆς του. Κατὰ συνέπεια, μὲ ἐπιφύλαξη παραθέτουμε πρὸς τὸ παρὸν τὴν παραπάνω ἀποψη γιὰ τὴν προέλευση τοῦ συνόλου τῶν χρηφ Κυριαζῆ στό Μουσεῖο Μπενάκη ἀπὸ τὴ συλλογὴ Γ. Ἀλεξ. Μαυροκορδάτου καί, ἕως ὅτου ἡ ἔρευνα ἀποδώσει ἀσφαλῆ συμπεράσματα, τὴ συνεχτιμοῦμε γιὰ κάθε ἓνα χειρόγραφο τῆς συλλογῆς Κυριαζῆ χωριστὰ μὲ στοιχεῖα ποὺ προκύπτουν ἀπὸ τὴ μελέτη τοῦ περιεχομένου καὶ τῆς στάχωσης τους (βλ. παρακάτω, ΣΤΑΧ.).

ΣΤΑΧΩΣΗ: 19ου αἰώνα. Πινακίδες ἀπὸ πεπιεσμένο ξυλοπολτό, ἐπενδυμένες μὲ ὑποκάστανο δέρμα, ποὺ φέρει ἐμπέστη διακόσμηση: πλαῖσιο. Τὸ ἐσωτερικὸ διάχωρο διαιρεῖται σὲ τέσσερα τρίγωνα μὲ τριπλῆς διαγώνιες ἐγγράρακτες γραμμὲς ποὺ τέμνονται στὸ κέντρο τῶν πινακίδων σχηματίζοντας ῥόμβο. Στὴν κορυφὴ κάθε τριγώνου, ἐμπέστο ἄνθινο σχέδιο. Στὴ ράχη, νεῦρα (5) καὶ ἡ ἐπιγραφή: *ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΔΑΠΟΝΤΕ ΔΑΚΙΚΑΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ*. Στὸ κάτω μέρος, τὸ ὄνομα *GRUEL*, τὸ ὁποῖο παραπέμπει σὲ φημισμένο παρισινὸ βιβλιοδετεῖο τοῦ 19ου καὶ 20οῦ αἰ. μὲ τὴν ἑπωνυμία *GRUEL & ENGELMANN*. Τὸ ὄνομα αὐτὸ ἐντοπίζεται στὴ στάχωση τῶν χρηφ *Par. Suppl. Gr. 1310 [Astruc – Concasty (RO 1914), σ. 585]* καὶ *EBE 2952* (βλ. Ἀποστολόπουλος, «Τὸ χειρόγραφο τοῦ Ἐπιστολαρίου», σ. 145), ποὺ μὲ βεβαιότητα ταυτίστηκαν ὡς προερχόμενα ἀπὸ τὴ συλλογὴ Γ. Ἀλεξ. Μαυροκορδάτου. Κατόπιν πρόσφατης ἔρευνας στὴν Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη Ἑλλάδος, διαπιστώνουμε ὅτι ἄλλοι πέντε, τουλάχιστον, κώδικες τῆς ἴδιας συλλογῆς Μαυροκορδάτου, μέρος τῆς ὁποίας ἀποκτήθηκε ἀπὸ τὴ Βιβλιοθήκη τὸ 1930 κατόπιν ἀγορᾶς ἀπὸ τοὺς κληρονόμους του καὶ φέρει τὴ νεότερη ἑπωνυμία συλλογῆς Μαυροκορδάτου-Μπαλτατζῆ, ἐμφανίζουν πολυτελῆ στάχωση τοῦ ἴδιου γαλλικοῦ βιβλιοδετεῖου, τοῦ ὁποίου ἡ ἑπωνυμία εἶναι διακριτὴ στὸ κάτω μέρος τῆς ράχης (βλ. π.χ. κώδ. *EBE 2947*). Μὲ ἀφετηρία τὰ παραπάνω, ὑποστηρίζουμε τὴν προέλευση τόσο τοῦ παρόντος κώδικα ὅσο καὶ ὀρισμένων ἄλλων κωδίκων τῆς συλλογῆς Κυριαζῆ στό Μουσεῖο Μπενάκη μὲ βιβλιοδεσία παρόμοιου τύπου, τὴν ἴδια ἑπωνυμία (*GRUEL*) καὶ περιεχόμενο σχετιζόμενο μὲ τὴν οἰκογένεια Μαυροκορδάτων καὶ τὰ ἔργα τους ἀπὸ τὴ συλλογὴ Γεωργίου Ἀλεξ. Μαυροκορδάτου. Τὴν ἴδια ἑπωνυμία φέρουν π.χ. οἱ κώδ. Μπενάκη 154 (Κυριαζῆ 3), 155 (Κυριαζῆ 4), 157 (Κυριαζῆ 5), κ.ἄ. Ἡ διαμονὴ τοῦ Γεωργίου Ἀλεξ. Μαυροκορδάτου στὸ Παρίσι τοῦ ἐπέτρεπε ἀσφαλῶς τὴν πρόσβαση στὸ συγκεκριμένο βιβλιοδετεῖο, ὅπου ὁ ἴδιος –ὅπως πιστεύουμε– ἔδωσε πρὸς βιβλιοδεσία ἐπίσης τὸν κώδ. *Paris. Suppl. gr. 1310* καὶ ὄχι ὁ *Legrand* στὴν κατοχὴ τοῦ ὁποίου πέρασε ἀργότερα τὸ παρισινὸ χειρόγραφο (πβ. *Astruc – Concasty, ὁ.π.*). Στοιχεῖα τοῦ βίου τοῦ Γ. Ἀλεξ. Μαυροκορδάτου στό: Πολυχρονοπούλου-Κλαδᾶ, σ. 12-35.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἀρκετοὶ ρύποι ἀπὸ ὑγρασία, φθορὲς ἀπὸ ἔντομα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφου», σ. 501. — Πολυχρονοπούλου-Κλαδᾶ, *Γεώργιος Ἀλεξ. Μαυροκορδάτος*, σ. 448. — Μάχη Παΐζη-Ἀποστολοπούλου, «Τὸ χειρόγραφο τοῦ “Χρονογράφου τοῦ Δαπόντε” καὶ ἡ λύση ἐνὸς αἰνίγματος.

Τὸ χφ Κυριαζή 4 τῆς Γενναδείου», Ὁ Ἐραμιστής 24 (2003), σ. 85-94: 93-94 [ἐπανέκδ. στό: Παΐζη-Ἀποστολοπούλου, Ἑλληνες λόγιοι, σ. 99-111: 105 σημ. 1]. — Χατζοπούλου, «Φαναριώτικα στιχογραήματα», σ. 137 σημ. 64.

153 (Κυριαζή 2)

18ος αἰ. χαρτί 317×214χιλ. [230/260×140/160] φ. I, 124, Γ
στ. 19-35

ΣΥΛΛΟΓΗ ΕΡΓΩΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΑΥΤΟΥ

1. (φ. 2^ο) «ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΥ τοῦ μεγάλου σκευοφύλακος τῆς τοῦ Χ(ριστοῦ) Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ γενικοῦ ἐρμηνέως τῆς κραταιᾶς τῶν Ὁθωμανῶν βασιλείας ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΤΗΣ τῶν Ὁθωμανῶν ἐκστρατείας κατά τε Γερμανῶν, Ἐνετῶν καὶ Λέχων» (ἐν εἶδει σελίδας τίτλου).

Προηγείται στό φ. 1^ο, ἀπὸ τὸν ἴδιο γραφέα [Νικόλαο Καρατζᾶ]: «Τοῦ αὐτοῦ [Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου] ἐπίγραμμα ἐπιτύμβιον εἰς ἑαυτόν». Ἀρχ. Ὁ τὰς συνθήκας θεῖς. Ἔκδ. Legrand, *Généalogie* 1866, σ. 23, 21900, σ. 31 (ἐπίγραμμα Β). Στό ἄνω μέρος τοῦ ἴδιου φ. 1^ο, ἀπὸ ἄλλο χέρι (βλ. παρακάτω, κείμ. 15, φ. 31^ο), ἐκτενής τίτλος: Ἐφημερίδες, εἶτ' οὖν ἀποσημειώσεις τῶν συμβάντων τοῦ τε μεγάλου λογοθέτου τῆς τοῦ Χ(ριστοῦ) Μεγάλης Ἐκκλησίας Ἰωάννου τοῦ Καρυοφύλλου καὶ τοῦ μεγάλου σκευοφύλακος καὶ γενικοῦ ἐρμηνέως τῆς κραταιᾶς βασιλείας τῶν Ὁθωμανῶν Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου ὁ ὁποῖος κατά τὸ ἀχπέ (1685) ἀπριλίου ιβ' τῆ ἡμέρα τῶν βαΐων περὶ τὸ κενδι ἐφόρεσε καβάδι καὶ διορίσθη μέγας διερμηνευτῆς παρὰ τοῦ ὑπερτάτου ἐπιτρόπου Ἱμπραχὴμ πασᾶ διατρίβοντος μετὰ τὸ βασιλικὸν ὄρδι εἰς τὸ Βελιγράδι, ὅπου διέτριβε καὶ ὁ κραταιότατος ἀναξ σουλτάν... (ἀποσιωπητικὰ τοῦ ΓΡΑΦ.) ἀκολουθοῦντες τὸν κατά τῶν Γερμανῶν, Λέχων τε, καὶ Βενέτων πόλεμον.

2. (φ. 3^ο-^ο) Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιγράμματα (συνολικὰ 12) («Νικόλαου βοεβόδα Μαυροκορδάτου, Εἰς τὸν ἑαυτοῦ πατέρα τὸν περιώνυμον Ἀλέξανδρον, καὶ εἰς ἑαυτόν»). Ἀρχ. Ὀλβία ψυχὰ πατρὸς μεῦ ἀγαυοῦ, τέλ. ἀνθεσι πυκνοῖς.
3. (φ. 5^ο-6^ο) «Παρασκευὴ εἰς τὸν βίον τοῦ μίνιστρου Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου» (πίν. τίτλων). Ἀρχ. Τὰ τῆς νεότητος ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Ἐν Ῥώμῃ. Ἐν Παταβίῳ. Ἐν Οὐγενετία, τέλ. Ὅτι ἐτιμοῦσε καὶ ἐνεργοῦσε τὸ Γνώθι σεαυτὸν μετ' ἐπεξεργασίας.

4. (φ. 7^r-8^v, 10^{r-v}, 9^{r-v}, 11^r-12^r· βλ. ΤΕΥΧΗ) «Ἀποσημειώσεις εἰς τὸν βίον Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου τοῦ περιφήμου μινίστρου τῆς ὀθωμανικῆς πόρτας». Ἀρχ. Ὁ περιφήμος Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος ἦτον εὐσεβέστατος εἰς τὰ θεῖα, τέλ. τῆς πολυχρονίου ἔχθρας (τὸ τέλος τοῦ κειμένου στὸ περιθώριο τοῦ φ. 12^r). Ἔκδ. Σοφοκλῆς Οἰκονόμος, «Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος ὁ ἐξ ἀπορρήτων», *Πανδώρα* 22, ἀρ. 518 (1871), σ. 316-319· πβ. κώδ. Paris. Suppl. gr. 87, φ. 11^r-12^v.
5. (φ. 12^r-13^v) «Ἐκ τῆς τοῦ Φαμπρικίου βιβλιοθήκης Δημητρίου Προκοπίου Μοσχοπολίτου ἐπιτετημημένη ἀπαρίθμησις τῶν κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα λογίων Γραικῶν καὶ περὶ τινῶν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι ἀνθούτων» (ὁ τίτλος στὸ περιθώριο): ¹(φ. 12^r-13^r) Ἀρχ. Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος Σκαρλάτος, τέλ. τὸν βίον κατέλυσε. Ἔκδ. Προκοπίου, *Ἐπαρίθμησις*, σ. 774-776 (ἀρ. 14) (β' ἔκδ. σ. 524-526)· Σάθας, *Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη*, τ. 3, σ. 483,12-484,11. – ²(φ. 13^{r-v}) Ἀρχ. Ἰωάννης Νικόλαος υἱὸς Ἀλεξάνδρου, τέλ. καὶ ἀορίστου ἀρχαιολογίας. Ἔκδ. Προκοπίου, *Ἐπαρίθμησις*, σ. 793-795 (ἀρ. 69) (β' ἔκδ. σ. 541-542)· Σάθας, *ὁ.π.*, σ. 496,3-497,2. – ³(φ. 13^v) Ἀρχ. Σκαρλάτος ὁ πρωτότοκος υἱὸς Νικολάου Μαυροκορδάτου ἀξιάγαστος μιμητῆς, τέλ. παιδείας θησαυρόν. Ἔκδ. Προκοπίου, *Ἐπαρίθμησις*, σ. 795 (ἀρ. 70, ὅπου «Κάρωλος» ἀντὶ γὰρ «Σκαρλάτος») (β' ἔκδ. σ. 542).
6. (φ. 14^{r-v}) «Ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας Μελετίου τοῦ Ἀθηνῶν, βιβλ(ίω) ιζ', κεφ(αλαί)ω ις'». Ἀρχ. Ἀλέξανδρος ὁ Μαυροκορδάτος, τὸ γένος μητρόθεν, τέλ. πρὸς Κ(ύριο)ν ἐξεδήμησεν ἐν ἔτει αψθ' [1709]. Ἔκδ. Μελέτιος, *Ἐκκλ. Ἰστ.*, τ. 3, σ. 487§3, μὲ διαφορές.
7. (φ. 15^r-18^r) <Δημήτριος Ραμαδάνης>, «Ἐκ τῆς ἀνεκδότου ἱστορίας τῶν συμβάντων ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ σουλτὰν Μεχμέτη μέχρι τῆς βασιλείας τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ σουλτὰν Ἀχμέτη» (ἀποσπάσματα). Ἀρχ. (στὸ περιθώριο: αχογ' [1673], Σεπτεμβρίου κβ') Τότε ἔδωκε τὸ κοινὸν χρέος καὶ ὁ Παναγιωτάκης μέγας Δραγουμάνος, τέλ. ὁ κύρ Δοσίθεος ὁ Ἰεροσολύμων καὶ τοὺς [ἔκαμεν ἀγάπην]. Ἔκδ. Σάθας, *Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη*, τ. 3, μὲ τὸν τίτλο *Καισαρίου Δαπόντε, Χρονογράφος*: σ. 15,30-17,14, 30,21-32,4, 33,20-33,26, 40,11-40,21, 48,1-48,7, 48,13-48,29, 50,10-50,14, 58,29-60,15, 60,20-61,14, 61,28-62,2, 68,26-69,6, 39,9-39,29· βλ. ἐπίσης Constantin Erbiceanu, *Cronicarii greci*, Βουκουρέστι 1890, σ. 5 κ.έ.

Τὸ ἀποδιδόμενο παλαιότερα ἀνωτέρω ἔργο στὸν Δαπόντε ἀποδίδει στὸν Ραμαδάνη ἢ Μ. Παΐζη-Ἀποστολοπούλου, «Δημήτριος Ραμαδάνης, ἕνας ἱστοριογράφος τοῦ 18ου αἰῶνα σὲ ἀφάνεια», *Ὁ Ἐραμιστῆς* 20 (1995), σ. 20-35 [ἐπανέκδ. στό: Παΐζη-Ἀποστολοπούλου, *Ἑλληνες λόγιοι*, σ. 55-83].

8. (φ. 18^v) Περί τῆς Συνόδου κατὰ Ἰωάννου Καρυοφύλλου καὶ τῆς ἀποκη-
ρύξεως αὐτοῦ: «Ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας Μελετίου τοῦ Ἀθηνῶν,
βιβ(λίω) ιζ', κε(φαλαίω) ιε', καὶ ἐξ ἐτέρου ἀνωνόμου». Ἀρχ. Πατριαρ-
χεύοντος ἐν Κωνσταντινουπόλει Καλλινίκου τοῦ ἀπὸ Προύσης, τέλ.
ὥστε καὶ τραυματίαν αὐτὸν ἀποσείσασθαι, ὡς λέγεται. Ἀπόσπασμα τοῦ
κειμένου –ἀπὸ τὴν ἀρχ. ὡς τούτῳ τῷ τρόπῳ (στ. 1-8)– ἐκδίδεται στό:
Μελέτιος, Ἐκκλ. Ἰστ., τ. 3, σ. 484§6, σειρὰ 1-10, μὲ μικρὲς διαφορῆς.
9. (φ. 19^r-24^r) «Λόγος ἐπιτάφιος ἐπὶ τῇ τελετῇ μνημοσύνου τοῦ αὐτοῦ [Ἀλε-
ξάνδρου Μαυροκορδάτου]». Ἀρχ. Θάνατε, τί σου ἔπταισεν ἢ σύνεσις;
τέλ. ὄθεν θέλεις ἀκούσει τό, δεῦτε οἱ εὐλογημένοι.
10. (φ. 25^{r-v}) «Ἰωσήφ τοῦ ποτε Τορνόβου, καὶ ἀναχωρητοῦ στίχοι πολιτικοὶ
εἰς βίβλον Βησσαρίωνος τοῦ Μακρῆ, καὶ Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου
τοῦ ἐξ ἀπορόρήτων». Ἀρχ. Τὴν βίβλον ταύτην οἱ σοφοὶ εἰργάσαντο ἀνέ-
ρες, τέλ. ἐν εὐφροσύνῃ καὶ χαρᾷ τῇ ἄνω κληρουχία. Ἰωσήφ ἱερομό-
ναχος ἐξ Ἰωαννίνων. Γιὰ τὸν Ἰωσήφ, μητροπολίτη Τορνόβου (τέλ. 17ου
- περ. 1754/1755) καὶ τὰ ἔργα του βλ. Ἀλέξανδρος Λαυριώτης, «Ἰωσήφ
Τορνόβου», Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια, περίοδος Β', τ. Δ', Κωνσταντινούπο-
λη 1887, σ. 207-215· βλ. ἐπίσης ΘΗΕ 7, σ. 127-128.
11. (φ. 26^{r-v}) «Καισαρείου Δαπόντε μοναχοῦ ἕτεροι στίχοι περὶ τοῦ αὐτοῦ
Ἀλεξάνδρου <Μαυροκορδάτου>, ἐκ τοῦ εἰς φυλακὴν ἐγκωμίου». Ἀρχ.
Αὕτη μὲ τὸν Ἀλέξανδρον χθὲς τὸν Μαυροκορδάτον, τέλ. καὶ τὸν θεὸν
καθ' ἑαυτὸν θεόφρων ἀνυμνοῦσε. Ἔκδ. Πατερικόν... Γρηγορίου τοῦ Δια-
λόγου..., Βενετία 1780, σ. 565,19-566,22, 567,9-567,15 καὶ 567,17 (ΘΠ,
ἀρ. 2560)· Κήπος Χαρίτων..., τρίτη ἔκδοσις ἐνημερωμένη καὶ ἀξιόμη-
νη..., φιλολ. ἐπιμ. Γεώργιος Π. Σαββίδης [Ἐρμῆς], Ἀθήνα 1995, σ. 412,641-
413, 672, 414,687-414,693 καὶ 414,695.
12. (φ. 27^r) Ἄδηλος (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). Ἀρχ. Καὶ τοῦτο τῆς περὶ ἐμὲ θείης
ἦν ἄρα κηδεμονίας ὡς οἶμαι τὸ εὐεργέτημα, τέλ. πᾶσαν ἱστορίαν ἰου-
δαϊκὴν καὶ ῥωμαϊκὴν εἰς τὸ ἀκριβές.
13. (φ. 29^r-30^r) Γενεαλογία Μαυροκορδάτων (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). Ἔκδ.
Legrand, Généalogie, 1900, σ. 25-29: Actes de Naissance.
14. (φ. 32^r-33^r) Δύο ἐπιστολές: ¹(φ. 32^{r-v}) «Ἐπιστολὴ τοῦ βασιλέως τῶν
Τουρκῶν, ἐπισταλεῖσα πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Λεοπόλδον, φανερώων-
τας τὴν μάχην αὐτοῦ, μεταγλωττισθεῖσα ἀπὸ τῆς Λατίνων εἰς τὴν τῶν
Ἰταλῶν, εἶτα εἰς τὴν κοινὴν διάλεκτον». Ἀρχ. Μωαμέτης, υἱὸς τῆς πε-
ριφήμου φήμης, τέλ. εἰς τὸ ὅποῖον δὲν λέγω ἄλλο τοῦ λογισμοῦ μου.
Ἔκδ. Ἰωάννης Σακκελίω, «Συνοδικαὶ διαγνώσεις τῆς ΙΔ' ἐκάντοετηρί-
δος», ΔΙΕΕ 3 (1890), σ. 413-427: 425-426 (παραλλαγή). Πβ. κώδ. Βου-

κουρεστίου, Ρουμαν. Ἀκαδ. 1174, φ. 44-45· βλ. Mihail Caratașu, *Catalogul Manuscriselor Grecești*, τ. 3, Βουκουρέστι 2005, σ. 161.

²(φ. 32^v-33^r) «Ἀπόκρισις τοῦ ἱμπερανδόρου πρὸς τὸν Τοῦρκον». Ἀρχ. *Μωαμέτη*, υἱὲ τῆς ἀπωλείας, τέλ. διότι δὲν κρίνω ἄλλο εἰς τοῦ λόγου σου. Ἀκολουθεῖ ἡ ἡμερομηνία: ἐν ἔτει *αχξγ'* [1663]. Ἔκδ. Σακκελίω, ὁ.π., σ. 427 (παραλλαγή). Πβ. κώδ. Ρουμαν. Ἀκαδ. 1174, φ. 45-46· βλ. Caratașu, ὁ.π.

15. (φ. 34^r-88^r) <Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἱστορία>:

¹(φ. 34^r-84^r) <Ἱστορία> (ἀπὸ ἄλλο χέρι: «Ἐφημερίδες διάφοροι»). Ἀρχ. Ὁ ἰντερνούτζιος τῆς Νεμτζίας Ἀλπέρτος Καπράρας ἐμβῆκεν, τέλ. λεγόμενος Χουσεῖν πασᾶς. Ἔκδ. Papadopoulos-Kerameus, *Texte grecești*, σ. 3-43, μὲ μικρὲς διαφορές.

²(φ. 85^r-86^v) «1682 –Μαρτίου 18– ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει. Ἡ τάξις τῆς φιλίας πρὸς τὸν μέγαν ἐλτζὴν τῆς Μοσκοβίας Προκόπιον Βοζνίτζην». Ἀρχ. *Εἰς τοῦ Ἐγιουπίου τὸν πακτζέ, ἀφ' οὗ ἐπῆγεν*, τέλ. *χωρὶς παραλλαγῆν*. Ἔκδ. Papadopoulos-Kerameus, *Texte grecești*, σ. 44-45.

³(φ. 86^v-88^r) «Αἱ συνθῆκαι καὶ αἱ συμφωνίαι ὅπου περιέχονται εἰς τὸν βασιλικὸν ἀχτναμὲ αὐτολεξεὶ μεταφρασθεῖσαι». Ἀρχ. *Ἀπὸ τῆς μεταβάσεως τοῦ διαλάμποντος ὡς ἡλίου*, τέλ. *νὰ εἶναι ἡσυχοὶ καὶ ἀτάραχοι, καὶ πανευφρόσυνοι*. Ἔκδ. Papadopoulos-Kerameus, *Texte grecești*, σ. 46-47.

Στὸ φ. 31^v, προηγείται, ἀπὸ μτγν. χέρι, τίτλος ἐπεξηγηματικὸς τοῦ περιεχομένου τῶν φ. 34^r-88^r: *Ἐφημερίδες, εἴτ' οὖν ἀποσημειώσεις τῶν συμβάντων τοῦ τε μεγάλου λογοθέτου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας Ἰωάννου τοῦ Καρυοφύλλου, καὶ τοῦ μεγάλου σκευοφύλακος καὶ γενικοῦ ἐρμηνέως τῆς κραταιᾶς τῶν Ὀθωμανῶν (!) βασιλείας Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου τῶν βυζαντίων, ἧ τοῖν δυοῖν βυζαντίων, περιέχουσι δὲ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ σουλτὰν Μεχμέτη γ' κατὰ Γερμανῶν, τὴν ἔξωσιν αὐτοῦ, καὶ ἀναγόμεναι τοῦ αὐταδέλφου αὐτοῦ σουλτὰν Σουλεϊμάνη. Τὴν τάξιν τῆς φιλίας τοῦ μεγάλου πρέσβεως τῶν Μοσχόβων Προκοπίου Βανίτζη πρὸ τῆς ἐκστρατείας γεγνουῖαν. Πᾶσα δὲ ἡ πραγματεία καθαυτὸ περὶ τοῦ πολέμου μεταξὺ Ὀθωμανῶν (!) καὶ Γερμανῶν καὶ τῶν μεταξὺ συμβάντων.*

16. (φ. 89^{r-v}) Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολές,

¹(φ. 89^r) Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Δοσίθεο Ἱεροσολύμων, ἐνυπόγραφη καὶ ἐν μέρει χρονολ. («Νύσσι») 22 Ἰουλ. Ἀρχ. *Τὴν ὑμετέραν μακαριότητα προσκυνῶ... Μὲ τὴν εὐχὴν καὶ εὐλογίαν τῆς ὑμετέρας Μακαριότητος ἐρόβηθησαν τὰ θεμέλια τῆς εἰρήνης*. Προηγείται τῆς προσφώνησης ὁ τίτλος:

«Ἐκ τῶν πρωτοτύπων ἐπιστολῶν τοῦ αὐτοῦ [Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου] πρὸς τὸν Ἱεροσολύμων Πατριάρχην Δοσίθεον. Περὶ τοῦ δοθέντος αὐτῷ τίτλου τοῦ ἐξ ἀπορρήτων». Στὸ τέλος τῆς ἐπιστολῆς, μετὰ τὴν ἔνδειξη *ιδιόχ(ειρον)*: *Βαρὺ ἔργον ἔπεσεν ἀπάνω μου καὶ μόνον ταῖς ἀγίαις αὐτῆς εὐχαῖς ἀνεκτὸν εἶναι ὧν οὐ στερηθεῖην, ἐρχόμεθα γλίγωρα. Στὸ περιθώριο ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ Καρατζᾶ: «Ἐκ τῆς ἐν Κων(σταντινου)πόλει βιβλιοθ(ήκης) τοῦ ἀγίου Τάφου».*

²(φ. 89^v) Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Δοσίθεο Ἱεροσολύμων, ἐνυπόγραφη καὶ χρονολ. 15 Ἰαν. 1699. Ἀρχ. *Τὴν ὑμετέραν Μακαριότητα προσκυνῶ, τὴν ἀγίαν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπάζομαι... Τὰς ἱεράς αὐτῆς ἐπιστολάς ἔλαβον. Προηγεῖται τῆς προσφώνησης ὁ τίτλος: «Περὶ τῆς ἐκτελέσεως τῆς εἰρήνης».*

17. (φ. 90^r) «Ἀποσημειώσεις περὶ τοῦ παρόντος λόγου». Τίτλος γιὰ δύο ἀποσπάσματα ἔργων σχετικὰ μετὰ τὸν λόγο *Πρὸς Γερμανοὺς ὑπὲρ εἰρήνης* τοῦ Ἀλεξ. Μαυροκορδάτου (βλ. ἐπίσης παρακάτω, φ. 94^r-111^r):

α) «Ἐκ τοῦ ἐπιταφίου λόγου τοῦ ὑπάτου τῶν φιλοσόφων, καὶ διδασκάλου Ἰακώβου τοῦ Ἀργείου, τοῦ ἐν τῇ ἱερᾷ ἱστορίᾳ τῶν Ἰουδαϊκῶν τοῦ αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου τῇ ἐν Βουκουρεστίῳ τυπωθείσῃ». Ἀρχ. *Οὐ πολλοῦ δὲ χρόνου παριππεύσαντος, τέλ. κήρυκες ἐγένοντο διαπρύσιοι.*

β) «Ἐκ τινος περικοπῆς ἐγκωμιαστικοῦ λόγου ἢ ἐπιστολῆς πρὸς τὸν αὐτὸν ἀδελφου». Αρχ. *Ἐὼ λέγειν τοὺς ὑπὲρ εἰρήνης, τέλ. καὶ ἐξεθείασεν* (2 σειρές).

18. (φ. 91^{r-v}) Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Κωνσταντῖνο Δούκα (ἔτ. 1694) («Ἐπιστολὴ προσφωνητικὴ. Ἀλέξανδρος [Μαυροκορδάτος] Κωνσταντίνῳ Δούκῃ βοεβόδα χαίρειν»). Αρχ. *Ταῖς περὶ λόγου δυνάμεσι. Ἔκδ. Ἐπιστολάριον 1804, σ. 102-104. Χαμουδόπουλος, «Μνημείων γραπτῶν περισυναγωγὴ», τχ 1, σ. 6, ἀρ. κς' (ἀπόσπ.). Ἀποστολόπουλος, «Ἐπιστολογραφία», σ. 179 (ἐπ. 137).*
19. (φ. 94^r-111^r) Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, *Πρὸς Γερμανοὺς ὑπὲρ εἰρήνης λόγος*. Ὀλοσέλιδος τίτλος στὸ φ. 94^r, ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμ. στὸ φ. 95^r. Αρχ. *Ἐπειδὴν ὁ λόγος ἐμοὶ περὶ τῆς εἰρήνης. Ἔκδ. Ἐπιστολάριον 1804, σ. 315-340.*
20. (φ. 112^r) Μανουήλ, Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ἀλέξανδρο Μαυροκορδάτο, χρονολογ. (Βυζάντιο) 9 Σεπτ. 1662. Αρχ. *Πρότριττα πρὸς τε τὴν τῶν ἀρχομένων τῆς ἑλληνομουσείας.*
21. (φ. 115^r-117^v) Ἀδελφος, «Ὅτι ὁ σοφὸς εἶναι γερὸς εἰς τὴν ἀσθένειαν. Ὀμιλία ἐξωτερικὴ». Αρχ. *Τὸν Δευκαλίωνα μυθολογοῦσιν οἱ ποιηταί, τέλ. Ἐρῶωσο, ἢ σοφὴ τῆς Ἑλλάδος ἐντελέχεια.*

Προηγείται στο φ. 114^v, από άλλο χέρι: «Τῷ σοφωτάτῳ κυρίῳ Ἀλεξάνδρῳ τῷ ῥήτορι. Πρὸς ψυχαγωγίαν τῆς κακεμφάτου νόσου, σεμνοτάτης ἱστορίας μοι δεῖ πέμψειας οὖν τοὺς τοῦ Ἀλεξανδρέως Κλήμεντος στρωματεῖς ἐπιγραφομένους λόγους».

22. (φ. 118^r-119^v): ¹(φ. 118^{r-v}) «Περιγραφή τοῦ ὀρδι ἀλαγίου, ἦτοι τῆς προπομπῆς τῶν τεχνικῶν ταγμάτων, γινομένης κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ πολέμου, ὅταν ἐκστρατεύσῃ βασιλεὺς ἢ βεζίρης». Ἀρχ. Ἀρχινᾶ τὸ ἀλάι ἀπὸ τὸ γενίτζαμι, τέλ. κατὰ τὴν συνήθειαν, ἕως εἰς τὸν Δαοὺτ πασᾶν. Πβ. κώδ. Ἰωαννίνων, Πανεπιστήμιο, Κουρίλα 5, φ. 231^r-232^r. βλ. σχετικὰ Μ. Παῖζη-Ἀποστολοπούλου, «Γνωστὰ καὶ ἄγνωστα ἱστορικὰ ἔργα τῆς Τουρκοκρατίας σὲ χειρόγραφο κώδικα τοῦ Νικολάου Καρατζᾶ», *Ὁ Ἐραμιστῆς* 28 (2011), σ. 193-210: 204.

²(φ. 119^{r-v}) «Περιγραφή τοῦ ἀλαγίου τοῦ βασιλικοῦ στόλου». Ἀρχ. Ὅλα τὰ γαλιόνια, τὰ κάτεργα, τέλ. ἐμβαίνει εἰς τὸ σαράγι. Πβ. κώδ. Ἰωαννίνων, Πανεπιστήμιο, Κουρίλα 5, φ. 232^{r-v}. βλ. Παῖζη-Ἀποστολοπούλου, *ὁ.π.*

23. (φ. 120^r-121^v) <Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος>, *Ἐπιστολὴ διηγηματικὴ* (Αὔγ. 1696) («Ἐπιστολὴ διηγηματικὴ. Ἱστορία τοῦ πολέμου, ἣν ὁ ἄρχων Δραγουμάνος ἔπεμψε τῷ ἡγεμόνι»). Ἀρχ. *Τοὺς Ὀθωμανοὺς ἐπὶ Γερμανῶν* (διόρθωση τοῦ ἀρχικοῦ: *Τῶν Ὀθωμανῶν ἐπὶ Γερμανοὺς ἀπὸ τὸν ΓΡΑΦ.*). Ἔκδ. *Ἐπιστολάριον*, σ. 192-196· Λιβαδάς, *Ἐπιστολαί*, σ. 164-168, ἐπ. 91. Στὸ περιθώριο τοῦ φ. 120^r, ἀπὸ τὸν Καρατζᾶ: «Ἐκ τῶν συμμίκτων τοῦ μακαριωτάτου π(ατ)ριάρχου Ἰ(εροσο)λύμων Χρυσάνθου».
24. (φ. 122^r-124^r) <Χρῦσανθος Νοταρᾶς>, «Ἀληθὴς ἱστορία περὶ τῆς γεγυνομένης ταραχῆς καὶ συγχύσεως ἀναμεταξὺ τῶν ἐθνικῶν ἐν τῷ ,αψγ' [1703] ἔτει ἀπὸ Χ(ριστο)ῦ κατὰ μῆνα Ἰούλιον καὶ Αὐγούστον». Ἀρχ. *Ἦτον εἰς τὸ Βυζάντιον Καίμεκάμης ὁ υἱὸς τοῦ Κιοπροουλῆ*, τέλ. *κανένα κακὸν καὶ ἡμεῖς, καὶ οἱ λοιποὶ χριστιανοί*. Ἔκδ. Μανουὴλ Γεδεών, «Ἀδριανοπολιτικῆς Ἱστορίας ὑπομνήματα», *Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια* 33 (1913) τχ 12-13, σ. 93, 101-102, ὅπου ἐσφαλμένα ἀποδίδεται στὸν Δοσίθεο (βλ. σ. 92 καὶ 102). Γιὰ τὴν ἀπόδοση τοῦ κειμένου στὸν Χρῦσανθο Νοταρᾶ βλ. Πηνελόπη Στάθη, *Χρῦσανθος Νοταρᾶς πατριάρχης Ἱεροσολύμων. Πρόδρομος τοῦ Νεοελληνικοῦ Διαφωτισμοῦ*, Ἀθήνα 1999, σ. 193. Στὸ περιθώριο τοῦ φ. 122^r, ἀπὸ τὸν Καρατζᾶ: «Ἐκ τῶν συμμίκτων τοῦ μακαριωτάτου π(ατ)ριάρχου Ἰ(εροσο)λύμων Χρυσάνθου».

Ἄγγραφα φύλλα: 1^r, 2^v, 4^{r-v}, 24^v, 27^v-28^v, 30^v-31^r, 33^v, 67^v-68^r, 84^v, 88^v, 90^v, 92^v-93^v, 94^v, 111^v, 112^v-114^r.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ύποκίτρινο, περισσότερο ἢ λιγότερο τραχύ. Ὑδατόσημα: α) ἀκαθόριστο (π.χ. φ. 2 ἢ φ. 15)· ἀντίσημο: γράμματα I B (π.χ. φ. 1 ἢ φ. 16), β) στέμμα καὶ βότρους (π.χ. φ. 4 ἢ φ. 19)· ἀντίσημο: γράμματα P F (π.χ. φ. 3).

(φ. 7-14) Ὑδατόσημα: γ) θυρεὸς μετὰ γράμματα: A P PA PA (π.χ. φ. 7) καὶ ἀντίσημο: τρία καπέλα μετὰ γράμμα B (π.χ. φ. 14)· πβ. Stanković 135 (ἔτ. 1703), μετὰ διαφορὰς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα, δ) λέξεις (π.χ. φ. 20).

(φ. 34-88) Ὑδατόσημο: ε) στέμμα καὶ βότρους (π.χ. φ. 68).

(φ. 93-111) Ὑδατόσημο: ς) στέμμα καὶ βότρους (σὲ πλαίσιο ἢ λέξις GAPAROON) (π.χ. φ. 93).

(φ. 114-117) Ὑδατόσημο: ζ) τρία καπέλα (π.χ. φ. 115)· ἀντίσημο: ἄνθος (π.χ. φ. 114).

(φ. 118-124) Ὑδατόσημο: η) βαλλίστρα σὲ πλαίσιο καὶ στῆ βάση τοῦ λέξις (π.χ. φ. 124).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 3×2 (6), 3×4 (18), 6 (24), 2 (26), 1×4–2 (28· ἀποκόπηκε τὸ 3°–4° φύλλ., χωρὶς ἀπώλεια κειμένου), 1 (29), 2 (31), 2 (33), 8 (41), 10 (51), 1×8 (59), 2×10 (79), 1×10–1 (88· ἐξέπεσε τὸ 8° φύλλ., χωρὶς ἀπώλεια κειμένου), 4 (92), 12 (104), 12–5 (111· ἐξέπεσε τὸ 8°–12° φύλλ., χωρὶς ἀπώλεια κειμένου), 2 (113· τὸ φ. 112 –διαφορετικοῦ τύπου– ἐπικολημένο στὸ φ. 113), 1×4 (117), 2 (119), 1×6–1 (124· ἀποκόπηκε τὸ 6° φύλλ., μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου: πιθανότατα ἄγραφο). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Παραπομπὴ στὸ verso τῶν φ. 7-12, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Τὸ φ. 9 παραπομπηθένον κανονικά, μετὰ τὸ φ. 10 (πβ. παραπομπὲς τοῦ κώδ.).

ΓΡΑΦΕΙΣ: Διάφορα χέρια· μετὰξὺ ἄλλων: α) φ. 1^v, 3^{r-v}, 5^{r-6^v}, 14^{r-26^v}, 29^{r-v} (ἐν μέρει), 89^{r-90^r}, 91^{r-v}, 118^{r-134^r}: Νικόλαος Καρατζᾶς (ταύτιση βάσει γραφῆς· πβ. παανομιότυπο τῆς γραφῆς τοῦ στό: Χρῖστος Πατρινέλης, «Πατριαρχικά γράμματα καὶ ἄλλα ἔγγραφα καὶ σημειώματα τοῦ ΙΓ'-ΙΗ' αἰῶνος ἐκ τοῦ κώδικος τοῦ Ἰέρακος (Ἐθν. Βιβλιοθ. Ἑλλ. 1474)», *Ἐπετηρὶς τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου* 12 (1962), σ. 116-165: φύλλο χ. ἀρ. μετὰ τῆ σ. 144), β) φ. 34^{r-88^r}: Γραφὴ φιλολογικῆ, ὄρθια, εὐμεγέθης, γωνιώδης, γ) φ. 95^{r-111^r}: Γραφὴ ἐπιμελημένη, ὄρθια, στενή, μετὰ γωνιώδεις ἀπολήξεις κεραίων, δ) φ. 1^v (τίτλος), 29^r (παρασελίδια σημ.), 29^v (ἐν μέρει) - 30^r, 31^r: ἄδηλος, μτγν. τοῦ Νικολάου Καρατζᾶ γραφέας-κτήτορας τοῦ κώδικα (βλ. χαρακτηριστικὰ φ. 29^v).

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ὁ κώδικας βρέθηκε στῆ κατοχὴ τοῦ Νικολάου Καρατζᾶ [βλ. ΓΡΑΦ., πβ. ἐπίσης κώδ. Μπενάκη 152 (Κυριαζή 1), ΠΡΟΕΛ.]. Πιθανῶς, ἀργότερα, κατέληξε στῆ συλλογὴ Γεωργίου Ἀλεξ. Μαυροκορδάτου [βλ. Πολυχρονοπούλου-Κλαδᾶ (βλ. ΒΙΒΛ.), πβ. κώδ. Μπενάκη 152 (Κυριαζή 1), ΠΡΟΕΛ.].

ΣΤΑΧΩΣΗ: Πινακίδες ἀπὸ χαρτόνι, ἐπενδυμένες μετὰ σκοῦρο καστανόχρωμο δέριμα, μαρμαρογραφημένο. Στὴν ῥάχη, νεῦρα (3).

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Μέτρια· ρύποι ὑγρασίας σὲ μεγάλῃ ἔκτασι· ἀποκατάσταση τῶν γωνιῶν τῶν φύλλων (φ. 1-28) μετὰ νεότερα κομμάτια χαρτιοῦ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Πολυχρονοπούλου-Κλαδᾶ, *Γεώργιος Ἀλεξ. Μαυροκορδάτος*, σ. 448. — Χατζοπούλου, «Φαναριώτικα στιχογραφήματα», σ. 137 σημ. 61.

154 (Κυριαζή 3)

18ος αἰ. (ἀ' μισό)
στ. 24-26 (συν. 26)

χαρτί

311×202χλ. [205/225×135/140]

φ. V, 198, IX'

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ – ΝΙΚΟΛΑΟΣ <ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ>

1. (φ. 1^r-115^r) Ἀλεξάνδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολές (ὁ τίτλος στὸ φ. V', ἀπὸ χέρι διαφορετικὸ τοῦ κύριου γραφέα: «Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου τοῦ μεγάλου λογοθέτου τῆς μεγάλης ἐκκλησίας καὶ ἐξ ἀπορρήτων τῆς βασιλείας τῶν Ὀθωμανῶν ἐπιστολαί») (149 ἐπ. χ. ἄρ.· ἐπιπλέον ὁ ἄρ. <26>: ἐπ. Κων. Δούκα πρὸς Ἀλέξ. Μαυροκορδάτο· ὁ ἄρ. <46>: συνοδικὸν τοῦ 1694· ὁ ἄρ. <145>: ἐπ. συνοδική πρὸς Ἀλεξανδρείας Γεράσιμο). Ἀναλυτικά:

(φ. 1^r) <1.> «Ἄωνόμω». Ἀρχ. Ὡς γε μοι λιπαρές, (φ. 1^v) <2.> «Κυρίω Δοσιθέω Ἱεροσολύμων Π(ατ)ριάρχη». Ἀρχ. Πάρεμι μὲν σὺν τοῖς ὀθωμανικοῖς, (φ. 3^r) <3.> «Τῷ διδασκάλῳ τῶν ἐμῶν παιδῶν Ἰακώβω χαίρειν». Ἀρχ. Ἀλλὰ σὺ μὲν ἀποδεδημηκότας. – <4.> «Τῷ ἐλλογίμῳ διδασκάλῳ κὺρ Ἰακώβω εὖ πράττειν». Ἀρχ. Κάλλιστα τό, ὅτι τέκνων, (φ. 3^v) <5.> «Τῷ διδασκάλῳ κὺρ Ἰακώβω χαίρειν». Ἀρχ. Κἀγὼ ὑγιαίνω, καὶ σὲ ὑγιαίνειν, (φ. 5^r) <6.> «Τῷ π(ατ)ριάρχῃ Ἀλεξανδρείας κυρίῳ Γερασίμῳ». Ἀρχ. Πέρυσι στρατευομένῳ, (φ. 5^v) <7.> «Κωνσταντίνῳ». Ἀρχ. Πάμπολα (!) μὲν ἐστί. – <8.> «Τῷ αὐτῷ». Ἀρχ. Ὡν με κατηγορήσας, (φ. 6^r) <9.> «Ἄωνόμω [= Ἄνδρονίκῳ]». Ἀρχ. Τοῖς κρείττοσιν ἴσοι. – <10.> «Ἄωνόμω». Ἀρχ. Φοιτῶσιν ᾧ φιλότῃς, (φ. 6^v) <11.> «Τῷ π(ατ)ριάρχῃ Ἀλεξανδρείας κυρίῳ Γερασίμῳ». Ἀρχ. Ἱερὰ τῆς ὑμετέρας μακαριότητος, (φ. 8^r) <12.> «Τῷ Π(ατ)ριάρχῃ Ἱεροσολύμων κυρίῳ Δοσιθέῳ». Ἀρχ. Καὶ ὅποσα μὲν ἐπελαύνουσι, (φ. 11^v) <13.> «Τῷ κὺρ Ἰακώβῳ». Ἀρχ. Ἀλλὰ τὴν σὴν μακρὰν σιωπὴν, (φ. 12^r) <14.> «Τῷ αὐτῷ κὺρ Ἰακώβῳ». Ἀρχ. Ὅσα μὲν οὖν τοῖς ἐμοῖς παισίν, (φ. 14^r) <15.> «Κὺρ Σπαντωνῆ τῷ πρωτεκδικῷ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας». Ἀρχ. Εἰ καὶ ἦθος καὶ τρόπον, (φ. 16^r) <16.> «Παύλῳ τῷ φιλεταίρῳ εὖ πράττειν». Ἀρχ. Τιμητικὴ τῶν πραγμάτων ἢ στέρησις, (φ. 16^v) <17.> «Τῷ αὐτῷ». Ἀρχ. Ψυχῆς τὴν ἐκ σώματος ἀπαλλαγὴν, (φ. 17^r) <18.> «Τῷ Οἰκουμενικῷ Π(ατ)ριάρχῃ κὺρ Καλλινίκῳ». Ἀρχ. Καταπέφευγεν ὡς ἐμὲ Κλήμης, (φ. 17^v) <19.> «Ἄωνόμω [= Ἄνδρονίκῳ]». Ἀρχ. Ἐγκαλεῖς ἔμοιγε διὰ πολλῶν, (φ. 18^v) <20.> «Τῷ μεγάλῳ σκευοφύλακι κὺρ Παλασίῳ εὖ πράττειν». Ἀρχ. Τὴν διάπυρον ἔφρουν τῆς ὑμετέρας ὀμιλίας, (φ. 19^r) <21.> «Τῷ αὐθέντῃ Μολδοβίνας κυρίῳ Κωνσταντίνῳ Δούκα Βοεβόδα». Ἀρχ. Ὡ φρενῶν, ᾧ γλυκύτητος καὶ ἀγλαΐας, (φ. 19^v) <22.> «Τῷ Π(ατ)ριάρχῃ Ἱεροσολύμων κυρίῳ

Δοσιθέω». Ἀρχ. *Πρὸ ἡμερῶν οὐκ ὀλίγων*, (φ. 20^v) <23.> «Τῷ Μ(ητ)ροπολίτῃ Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης κὺρ Μελετίῳ χαίρειν». Ἀρχ. *Βραδὺ μὲν, οὐδὲν ἦττον ὅμως*, (φ. 21^v) <24.> «Τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ Σιναίου κὺρ Ἰωαννικίῳ». Ἀρχ. *Ἐπαινῶ τὴν ὑπὲρ εἰρήνης αὐτῆς*. – <25.> «Ἀωννύμω». Ἀρχ. *Τοῦ μὲν οὖν εἰδέναί ἢ δόκησις*, (φ. 22^v) <26.> «Κωνσταντῖνος Δούκας βοεβόδας. Τῷ κυρίῳ Ἀλεξάνδρῳ [Μαυροκορδάτῳ] εὖ πράττειν». Ἀρχ. *Καὶ πρότερον ἔγωγε* (ἔκδ. *Ἐπιστολάριον* 1804 –βλ. παρακάτω– σ. 102), (φ. 23^r) <27.> «Ἀλέξανδρος τῷ αὐτῷ [Κωνσταντῖνῳ Δούκῃ] χαίρειν». Ἀρχ. *Ταῖς περὶ λόγου δυνάμεσι μᾶλλον*, (φ. 24^v) <28.> «Κὺρ Σπαντωνῆ τῷ πρωτεκδικῷ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας». Ἀρχ. *Τέρπει μὲν ὡς ἀπὸ φίλιου γλώττης*, (φ. 26^r) <29.> «Κωνσταντῖνῳ Δούκῃ Βοεβόδα χαίρειν». Ἀρχ. *Πλεοναζόντων χρεῶν καὶ τῶν ἐνεχομένων*, (φ. 26^v) <30.> «Ἀνδρέα τῷ Λικινίῳ χαίρειν». Ἀρχ. *Ἀσμένως καὶ ἡδέως ἐκομισάμην σου*. – <31.> «Κὺρ Σπαντωνῆ χαίρειν». Ἀρχ. *Σὺ μὲν ἐπεύχη πάνθ' ὅσα καλά*, (φ. 27^r) <32.> «Μιχαήλῳ τῷ Καντακουζηνῷ χαίρειν». Ἀρχ. *Οὐκ ἂν διαλείπομι*. – <33.> «Κωνσταντῖνῳ τῷ Καντακουζηνῷ εὖ πράττειν». Ἀρχ. *Τὰ μὲν ἄλλα ῥαθυμότεροι γιγνώμενοι*, (φ. 27^v) <34.> «Τῷ μεγάλῳ σκευοφύλακι Παλασίῳ χαίρειν». Ἀρχ. *Χάριτας ἀνθρωμόλογηκα τῷ κρείττονι*. – <35.> «Χουρμούζη δικαιοφύλακι τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας εὖ πράττειν». Ἀρχ. *Τὴν σὴν εὐθύμως ἐδεξάμην ἐπιστολήν*, (φ. 28^r) <36.> «Δημητρίῳ Ἰουλιανῷ χαίρειν». Ἀρχ. *Φέροι σοι Χριστὸς ἐκ νεκρῶν ἐγεροθεῖς*. – <37.> «Ἀωννύμω». Ἀρχ. *Ἰσχυρόν τι καὶ βίαιον χρῆμα*, (φ. 30^r) <38.> «Ἀνδρέα Λικινίῳ εὖ πράττειν». Ἀρχ. *Γυμνὴ φασὶν ἢ ἀγάπη καὶ ἀπέριττος*. – <39.> «Κωνσταντῖνῳ Δούκῃ Βοεβόδα χαίρειν». Ἀρχ. *Εἰκὼν ἂν ὡς ἀληθῶς ζῶσα*, (φ. 30^v) <40.> «Δημητρίῳ Ἰουλιανῷ χαίρειν». Ἀρχ. *Διὰ τι ἐκ πολλοῦ συγκέκλεικας*, (φ. 31^r) <41.> «Ἀωννύμω». Ἀρχ. *Μὴ φερέτω βαρέως ἢ ὑμετέρα μεγαλοπρέπεια*, (φ. 31^v) <42.> «Ἀωννύμω». Ἀρχ. *Καιροὺς ἐμοὶ χρεωκοπίας ἐνδίδωσιν*, (φ. 32^r) <43.> «Κὺρ Σπαντωνῆ εὖ πράττειν». Ἀρχ. *Φροντίσι διασπόμεθα ταῖς ἀυλικαῖς*, (φ. 33^r) <44.> «Ἀωννύμω». Ἀρχ. *Ἐκόμπαζον μὲν παρὰ πολλοῖς*. – <45.> «Ἀωννύμω». Ἀρχ. *Ἔχει μὲν οὖν ἢ φιλία*, <46.> (φ. 34^r) «Θέσπισμα συνοδικὸν ἐκδοθὲν ἐν Ἀδριανουπόλει ἔτει *αχλιδ'* [1694] ἰσταμένης ἰνδικτιῶνος β'». Ἀρχ. *Ὡσπερ ἀγκύραις* (ἔκδ. *Λιβαδᾶ* –βλ. παρακάτω– σ. 121-123), (φ. 35^v) <47.> «Δανιὴλ Ἀγχιάλου μητροπολίτη». Ἀρχ. *Οὐκ ἀπεικίτως ᾧ περισπούδαστέ μοι κεφαλῇ*, (φ. 36^v) <48.> «Κωνσταντῖνῳ Δούκῃ Βοεβόδα». Ἀρχ. *Ἵψηλότατε καὶ θεοσεβέστατε... Τὰ παρὰ τῆς ὑμετέρας εὐμενείας*. – <49.> «Τῷ οἰκουμενικῷ π(ατ)ριάρχῃ κὺρ Καλλινίκῳ». Ἀρχ. *Εἴτω βουλήν ὑποθεῖη τις*, (φ. 37^v) <50.> «Τῷ μ(ητ)ροπολίτῃ Κυζίκου κὺρ Κυρίλλῳ χαίρειν». Ἀρχ. *Ζηλωτῆς εἰμι καὶ πέρα τοῦ μετρίου διάπυρος*, (φ. 38^v) <51.> «Τῷ δικαιοφύλακι κὺρ Χουρμούζῃ». Ἀρχ. *Προσηγῆς σύ, κἀγὼ προσηγέστερος*. – <52.> «Τῷ αὐτῷ». Ἀρχ. *Ἀποκρίνου, φησίν*,

ἄφρονι ἐν καιρῷ. – <53.> «Ἄωνόνμω». Ἄρχ. Εὐ̄γε τοῦ ζήλου, (φ. 39^r) <54.> «Μιχαήλω Καντακουζηνῷ πρωτοσπαθαρίῳ Οὐγγροβλαχίας». Ἄρχ. Οὐ δεῖ πολλῶν, ἀλλ’ ὥστε διὰ γράμματος ἡμετέρου, (φ. 39^v) <55.> «Κωνσταντίνῳ τῷ Καντακουζηνῷ εὖ πράττειν». Ἄρχ. Ἐν γε ταῖς συστάσεσιν αἰεὶ τὴν ὑμετέραν φιλότητα. – <56.> «Ἰωάννη τῷ ἀδελφῷ χαίρειν». Ἄρχ. Ὡς οὐκ ἂν ὄφελεν ἰκετῶν, (φ. 41^r) <57.> «Κωνσταντίνῳ Δούκα Βοεβόδα χαίρειν». Ἄρχ. Μήτ’ ἐμοὶ λίαν εὐμαρὲς ὑπὲρ ἄλλων, (φ. 41^v) <58.> «Τῷ π(ατ)ριάρχῃ Ἱεροσολύμων κυρίῳ Δοσιθέῳ». Ἄρχ. Ἐτι (!) αἰτούμενοι παραπαίουμεν, καὶ τὸ δέον, (φ. 42^r) <59.> «Κωνσταντίνῳ Δούκα Βοεβόδα εὖ πράττειν». Ἄρχ. Ἰδιαίτατόν ἐστι τῇ ὑμετέρᾳ μεγαλονοίᾳ, (φ. 42^v) <60.> «Τοῖς παισί». Ἄρχ. Ἐρρωσθέ μοι φίλτατοι. – <61.> «Κύρ Σπαντωνῆ εὖ πράττειν». Ἄρχ. Καὶ Συνεσιῷ μὲν τῷ πάνυ ἐν ἐλλογίμοις, (φ. 43^v) <62.> «Κύρ Ἰακώβῳ εὖ πράττειν». Ἄρχ. Τὴν εἰς τὴν βασιλεύουσαν ἄφιξιν. – <63.> «Τῷ π(ατ)ριάρχῃ Ἱεροσολύμων κυρίῳ Δοσιθέῳ». Ἄρχ. Ὅσῃν ἐμοὶ παρέσχε χαράν, (φ. 44^v) <64.> «Τῷ αὐτῷ». Ἄρχ. Καὶ πάλιν εἰς Βέλγγραδα, (φ. 48^r) <65.> «Κωνσταντίνῳ Δούκα Βοεβόδα εὖ πράττειν». Ἄρχ. Δεινὴ καὶ χαλεπὴ, (φ. 49^v) <66.> «Ἰωάννη τῷ ἀδελφῷ χαίρειν». Ἄρχ. Τὴν σὴν ἐκομισάμην ἐπιστολὴν δάκρυσιν, (φ. 50^v) <67.> «Κωνσταντίνῳ Καντακουζηνῷ χαίρειν». Ἄρχ. Οὐ ῥάθυμος ἐγὼ φίλων ἐπιλαβέσθαι, (φ. 51^v) <68.> «Κωνσταντίνῳ Δούκα Βοεβόδα εὖ πράττειν». Ἄρχ. Αἱ διὰ μακρῶν συστάσεις. – <69.> «Τῷ πρωτοσπαθαρίῳ Νικολάῳ Κωστίνῳ χαίρειν». Ἄρχ. Τὸ μέγεθος τοῦ ἀξιώματος. – <70.> «Παντολέοντι ἱατρῷ». Ἄρχ. Χαρίζομαί σοι τὰ μέγιστα τὸν παρόντα, (φ. 52^r) <71.> «Ἄωνόνμω». Ἄρχ. Στείρωσιν οὐκ ἀνεχομαι φιλίας. – <72.> «Ἄωνόνμω». Ἄρχ. Συνάγει, φησί, τοὺς ἀν(θρώπ)ους κακά, (φ. 52^v) <73.> «Ἄωνόνμω». Ἄρχ. Ἄλλ’ ὄμην, (φ. 53^r) <74.> «Ἄωνόνμω». Ἄρχ. Γεννᾶ τὸν λόγον ὁ νοῦς, (φ. 53^v) <75.> «Ἄωνόνμω». Ἄρχ. Χαίρων μὲν παρὰ τὴν ὑμετέραν ἀπῆρε πανιερότητα Χρῦσανθος. – <76.> «Ἰακώβῳ διδασκάλῳ». Ἄρχ. Χαλεπὸν μὲν τῆς ἐνεγκαμένης, (φ. 54^r) <77.> «Κωνσταντίνῳ Δούκα Βοεβόδα εὖ πράττειν». Ἄρχ. Ἐκ πολλοῦ μέντοιγε τὴν βάσκανον, (φ. 55^v) <78.> «Κυρίῳ Δοσιθέῳ Π(ατ)ριάρχῃ Ἱεροσολύμων». Ἄρχ. Τρίτην ταύτην ἐπιστολὴν, (φ. 56^r) <79.> «Τῷ μεγάλῳ σκευοφύλακι Παλασίῳ». Ἄρχ. Τῆς ἐπεράστου καὶ περισπουδάστου μου συμβίου, (φ. 59^v) <80.> «Τῷ δόκτωρι Ἰωάννη Κομνηνῷ». Ἄρχ. Καὶ παρόντι μὲν ἔναγχος ὠμιληκτός ἐμοῦ, (φ. 60^r) <81.> «Τῷ διδασκάλῳ Σεβαστῷ». Ἄρχ. Ὡ τοῦ χεύματος, ὃ τῆς πλήμης πᾶσαν ὄχθην, (φ. 60^v) <82.> «Κύρ Ἰακώβῳ εὖ πράττειν». Ἄρχ. Ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις ὃ γαθέ, (φ. 61^r) <83.> «Τοῖς παισὶν εὖ πράττειν». Ἄρχ. Χαλινῶν ἐπιδεδίται τὸ νεάζον, (φ. 63^r) <84.> «Σκαρλάτῳ εὖ πράττειν». Ἄρχ. Οὐκ ἐκ τούτου σοι ὃ φίλτατε Σκαρλάτε. – <85.> «Νικολάῳ ὑγιαίνειν». Ἄρχ. Ὡν ἢ ἐκ φύσεως, ἢ ἀπὸ τύχης

ὕστερίζειν, (φ. 63^v) <86.> «Τοῖς παισὶν εὖ πράττειν». Ἀρχ. Ἔως πότε τῆ
 χύδην, ὦ ποθεινότατοι, καὶ ἀγοραία, (φ. 64^r) <87.> «Κὺρ Ἰακώβω εὖ
 πράττειν». Ἀρχ. Ἦδέα μοι καὶ τερπνὰ τὰ παρὰ τῆς σῆς ἐλλογιμότητος
 γράμματα. – (φ. 64^v) <88.> «Τῷ πολυεράστῳ μοι Νικολάω εὖ πράτ-
 τειν». Ἀρχ. Ὡ πόσης ἀπὸ τῶν σῶν γραμμάτων, (φ. 65^r) <89.> «Τῷ
 αὐτῷ». Ἀρχ. Ἀντὶ τῶν ὑπηργμένων εὐχῶν. – <90.> «Ἀωννύμω». Ἀρχ.
 Διὰ πολλῆς ἀποκεχορημένου σοι πικρίας, (φ. 67^r) <91.> «Τοῖς παισὶν
 αὐτοῦ». Ἀρχ. Τραχεῖα ἢ ἐπ’ ἀρετῆς ὁδός, ὦ φίλτατοι, (φ. 67^v) <92.>
 «Κὺρ Ἰακώβω εὖ πράττειν». Ἀρχ. Οὐκ ὀλίγην ἀθυμίας αἰθάλην ἐπήνεγ-
 χέ μου, (φ. 69^r) <93.> «Ἀωννύμω ζηλοτυπούση». Ἀρχ. Ἀγανακτεῖς ἀδι-
 κεῖσθαί σε παρὰ τοῦ συζύγου, (φ. 70^r) <94.> «Μανουήλῳ Μουσελίμῳ». Ἀρχ.
 Ὑγίην ὑποτίθημί σου τῇ ἀγαθοποιῷ φύσει, (φ. 70^v) <95.> «Κων-
 σταντίνῳ Καντακουζηνῷ». Ἀρχ. Ταῖς φιλίαις χρώμενοι δυνάμεσι. –
 <96.> «Τοῖς ἐμοῖς παισὶν ὑγιαίνειν καὶ εὖ πράττειν». Ἀρχ. Καὶ τὴν μὲν
 ὑμετέραν μητέρα ἄωρία, (φ. 71^v) <97.> «Ἀωννύμω». Ἀρχ. Οὐ λέληθέ με
 ποταπὰ θηρία εἰσίν, (φ. 72^r) <98.> «Ἀωννύμω». Ἀρχ. Τί μοι ἀφιτίας
 ἐγκαλεῖς, ὦ βλάξ, (φ. 73^r) <99.> «Τῷ υἱῷ αὐτοῦ Νικολάω εὖ πράττειν
 καὶ ὑγιαίνειν». Ἀρχ. Ἰδοῦ σοι ρεῖ κατὰ ροῦν, ὦ φίλτατε, (φ. 73^v) <100.>
 «Τοῖς ἐν Κωνσταντινουπόλει παρεδρεύουσιν Ἀρχιερεῦσιν εὖ πράττειν». Ἀρχ.
 Πάντες μὲν ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ πάντοτε πάμπολλα, (φ. 74^v) <101.>
 «Τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ χαίρειν». Ἀρχ. Ὡς ἐνὶ μάλιστα προσεταιρίζουσι, (φ. 75^v)
 <102.> «Τοῖς παισὶν αὐτοῦ». Ἀρχ. Τῆς προσκαιρίου ζωῆς μήτηρ ἐστὶν ἡ
 μέλλουσα, (φ. 76^v) <103.> «Τοῖς αὐτοῖς». Ἀρχ. Καλὸν μὲν τὸ μὴ ἀμαρ-
 τάνειν, (φ. 77^r) <104.> «Τοῖς ἐμοῖς φίλτατοῖς εὖ πράττειν». Ἀρχ. Ὅτι μὲν
 λίαν διαφιλοτιμείσθε (!) περὶ τὸ σῶμα, (φ. 77^v) <105.> «Νεοφύτῳ Φιλιπ-
 πουπόλεως». Ἀρχ. Τοῖς σοῖς ἀχθεσθεῖς δυνασταῖς, ὅτι μετὰ πικρίας,
 (φ. 78^v) <106.> «Τοῖς ἐμοῖς ἐπεράστοις υἱεῦσι». Ἀρχ. Αἰ μὲν κατορθώ-
 σεις, ὦ φίλτατοι, πολλῶν ἐπιδέονται, (φ. 79^v) <107.> «Τοῖς ἐμοῖς φιλτά-
 τοῖς χαίρειν». Ἀρχ. Πολλοὺς τῶν φίλων ὡς ὑμᾶς ἐπιφοιτῶντας, (φ. 84^r)
 <108.> «Ἰωάννη Κωνσταντίνῳ Βασσαράβῳ Βοεβόδα ἡγεμόνι Οὐγγρο-
 βλαχίας». Ἀρχ. Παιδῆς εἰσὶν ἡμῶν οἱ λόγοι. – <109.> «Τοῖς αὐτοῦ παι-
 σί». Ἀρχ. Φεῦ τῆς ραθυμίας καὶ τῆς νωθείας, (φ. 84^v) <110.> «Ἰακώβω
 τῷ διδασκάλῳ». Ἀρχ. Τῶν ὑπηργμένων ὅποσοι τὰς χάριτας ἀποτίουσιν,
 (φ. 85^r) <111.> «Σεβαστῷ τῷ καθηγεμόνι τοῦ ἐν τῷ φροντιστηρίῳ εὖ
 πράττειν». Ἀρχ. Τὴν ἀπέραντόν σου σιωπὴν ἐνεκάλουν, (φ. 85^v) <112.>
 «Τίνας ἂν εἴποι λόγους Περίλαος τῷ ταύρῳ μέλλων περιαφθῆναι». Ἀρχ.
 Φεῦ ὦ δύστηνε ποιόν σοι μόρον, (φ. 88^r) <113.> «Ἐπιστολῇ διηγηματι-
 κή». Ἀρχ. Τοὺς Ὀθωμανοὺς ἐπὶ Γερμανῶν, (φ. 90^v) <114.> «Τοῖς ἐμοῖς
 παισί». Ἀρχ. Τὸ θέρος παρήκε καὶ παρήκασιν αἰ πολεμικαί, (φ. 91^r)
 <115.> «Δημητρίῳ». Ἀρχ. Ἄλλ’ ὦ καλὲ τοσοῦτον ἔλκομαι, (φ. 91^v) <116.>

«Ἄνωνύμω». Ἀρχ. Ἀκούω σε πολὺν ἐμοῦ καταχέοντα φλήναφον. – <117.> «Τῷ αὐτῷ». Ἀρχ. Τὴν σὴν ἐχομισάμην ἐπιστολήν, ἧ τὸν περι ἐμοῦ ὕθλον. – <118.> «Τῷ δικαιοφύλακι κυρίτζη Χουρμούζη». Ἀρχ. Τί ἄρα σεσίγηκας, (φ. 92^r) <119.> «Τῷ πρωτεκδίκω Σπαντωνῆ». Ἀρχ. Τῷ καθῆσθαι φησι τὸ σοφόν, (φ. 92^v) <120.> «Ἄνωνύμω». Ἀρχ. Ἀσκὸν τίλλειν, Αἰθίοπα σμήχειν, (φ. 93^r) <121.> «Τῷ αὐτῷ». Ἀρχ. Ὅσα σοι φθὰς ἐπέστειλα περὶ ἀχαριστίας, (φ. 93^v) <122.> «Δημητρίω». Ἀρχ. Πιστοῦ φίλου, φασίν, οὐκ ἔστιν ἀντάλλαγμα, (φ. 94^r) <123.> «Γεωργίω». Ἀρχ. Μνήμης, ὧ καλέ σύ, καὶ γενναῖε μηδέν, (φ. 94^v) <124.> «Τῷ αὐτῷ». Ἀρχ. Ὅσον σε κατηγόρηκα τῆς εἰς φιλιάν ἀδικίας, (φ. 95^v) <125.> «Ἰωάννη». Ἀρχ. Νενίκηκας, ὧ γενναῖε, καὶ ποταπήν, (φ. 96^v) <126.> «Τοῖς δεπουτάτοις Χίου». Ἀρχ. Ὅποσα τοῖς πρέσβεσιν ὑμῶν συναντελαβόμην. – <127.> «Τοῖς παισί». Ἀρχ. Καὶ αὐθις κατὰ τὴν ἀπὸ Βελιγράδων ἐπάνοδον, (φ. 98^r) <128.> «Δημητρίω». Ἀρχ. Κοινὰ φασὶ τὰ τῶν φίλων, καὶ μὴ μόνον, (φ. 98^v) <129.> «Γεωργίω». Ἀρχ. Τί ταῦτ' ὧ γενναῖε; πόθεν ἐξάπίνης. – <130.> «Ἄνωνύμω». Ἀρχ. Πολλάκις ἡ σὴ λογίότης ὑπ' ἀχαριστίας, (φ. 99^r) <131.> «Ἰωάννη». Ἀρχ. Βουλὴν αὐθις αἰτῆ παρ' ἐμοῦ, (φ. 100^r) <132.> «Τῷ ἐπεράστῳ μοι (προσθήκη: υἱῷ) Νικολάω χαίρειν». Ἀρχ. Τοῖς σοῖς ἐντετυχότι λατινικοῖς γράμμασιν. – <133.> «Ἄνωνύμω». Ἀρχ. Τὴν τιμίαν ἐπιστολήν τῆς σῆς εὐγενείας δεξάμενος, (φ. 100^v) <134.> «Τῷ ἐπεράστῳ μοι Νικολάω χαίρειν». Ἀρχ. Ἑλληνιστὶ καὶ τῇ ἀγοραίᾳ διαλέκτῳ γεγραμμένης, (φ. 102^r) <135.> «Κὺρ Ἰακώβω τῷ διδασκάλῳ». Ἀρχ. Διὰ πολλῶν ἐμὲ προσπεποικῶς ὧ ἴαθέ, (φ. 102^v) <136.> «Τοῖς παισί». Ἀρχ. Καλὴ μὲν ἡ θεωρία, καὶ τὸν νοῦν ἐπικοσμεῖ, (φ. 104^v) <137.> «Σεβαστῷ τῷ διδασκάλῳ». Ἀρχ. Τὰ σὰ γράμματα τὰ ἐναγχος ἐπισταλέντα, (φ. 105^r) <138.> «Ἄνωνύμω». Ἀρχ. Δεκαετίαν ὄλην βασιλικῶν ἀναλωμάτων ἐξετάσαι, (φ. 105^v) <139.> «Ἄνωνύμω». Ἀρχ. Τὸ δάνειον εἰληφῶς ὧ καλὲ διὰ πολλῆς, (φ. 106^r) <140.> «Ἄνωνύμω». Ἀρχ. Ἀπόδεξαι τὸν παρόντα, (φ. 106^v) <141.> «Ἄνωνύμω». Ἀρχ. Πάντες κεχαρισμένοι, καὶ πάντες, ὅποσοι. – <142.> «Κὺρ Ἰακώβω τῷ διδασκάλῳ». Ἀρχ. Τὰ πρῶτά μοι τῆς ἐπανελθούσης ὑγείας, (φ. 108^v) <143.> «Ἄγιορίτη τινὶ κακογέρῳ». Ἀρχ. Τί μέμνησας οὕτως, ἄτε δὴ πάσαις ἐρινύσιν, (φ. 109^r) <144.> «Τῷ διδασκάλῳ κὺρ Ἰακώβω χαίρειν». Ἀρχ. Ὅσον γε τῶν ἐμῶν παίδων ὀρέγομαι τῆς ἐπιδόσεως, (φ. 110^r) <145.> «Ἐπιστολὴ συνοδικὴ πρὸς τὸν π(ατ)ριάρχην Ἀλεξανδρείας κὺρ Γεράσιμον». Ἀρχ. Καινοτομίας τινὸς εἰσηγητὴν (ἐκδ. Ἐπιστολάριον 1804, σ. 270-272· Λιβαδάς, Ἐπιστολαί, σ. 112-114), (φ. 111^v) <146.> «Ἄνωνύμω». Ἀρχ. Βαρὺν ἀράμενος πόλεμον. – <147.> «Τῷ πρωτεκδίκῳ Χουρμούζη». Ἀρχ. Τῶν ὑπηργμένων ὑπουργημάτων τὴν μνήμην, (φ. 112^r) <148.> «Ἄνωνύμω». Ἀρχ. Ὅσπερ ὁ χαλκεὺς τὴν τοῦ χαλκοῦ φύσιν,

(φ. 113^r) <149.> «Ἄωννύμω». Ἀρχ. *Μεγάλην ἀθυμίαν ἐπήνεγκέ μου τῆ ψυχῆ*. (φ. 113^v) <150.> «Τῷ φιλλάτω μοι Νικολάω χαίρειν». Ἀρχ. *Τῶν σῶν γραμμάτων τῶν ἐν τῇ Φιλίππου διατριβοντι*. (φ. 114^v) <151.> «Τῷ πανιερωτάτῳ μ(ητ)ροπολίτῃ Καστορίας κὺρ Διονυσίῳ». Ἀρχ. *Τὴν σπάνιν τῶν γραμμάτων*. – <152.> <Ἄωννύμω> (ἀνεπίγραφη στὸν κώδ.). Ἀρχ. *Τὴν σὴν ὡς ἄσμενος ἔχομισάμην*.

Ἔκδ. τῶν ἐπ. Ἀλεξ. Μαυροκορδάτου στό: *Ἐπιστολάριον* 1804, σ. 71-270, 272-273· Λιβαδάς, *Ἐπιστολαί*, σ. 1-185. Βλ. ἐπίσης Ἀποστολόπουλος, «Ἐπιστολογραφία», σ. 164-188, ὅπου κατάλογος 213 ἐπ. μετὰ τὴν ἀρχὴ τῶν ἐπιστολῶν καὶ παραπομπὴ στὴν ἔκδ. ὁ ἴδιος, «Προσθηκὲς καὶ διορθώσεις» [στὴν παραπάνω μελέτῃ], *Ὁ Ἐραμιστῆς* 17 (1981), σ. 236-243 καὶ «Νέα εὐρήματα γιὰ τὴν ἐπιστολογραφία τοῦ Ἀλεξ. Μαυροκορδάτου τοῦ ἐξ ἀπορρητῶν», *Μολυβδοκονδυλοπελεκητῆς* 1 (1989), σ. 26-36.

Παρεμβάλλονται στὸ φ. 107^{r-v} δύο Εὐχὲς τοῦ Ἀλεξ. Μαυροκορδάτου: α) (φ. 107^r) «Εὐχὴ μετὰ τὸ ἀπόδειπνον». Ἀρχ. *Ἀνυμνοῦμέν σε ὁ Θεός*. – β) (φ. 107^v) «Εὐχὴ τοῦ ὄρθρου». Ἀρχ. *Ὁ ἐν μονάδι φύσεως*. Ἔκδ. τῶν Εὐχῶν στό: *Ἐπιστολάριον* 1804, σ. 341-342.

2. (φ. 116^r-177^v, 195^v-196^v) Νικόλαος <Μαυροκορδάτος>, Ἐπιστολές (74 ἐπ.). Ἀναλυτικά:

(φ. 117^r) <1.> «Τῷ πανιερωτάτῳ μ(ητ)ροπολίτῃ Ἰωαννίνων κὺρ Κλήμεντι». Ἀρχ. *Τὰ σιωπὴν ἐγκαλοῦντά μοι*. (φ. 117^v) <2.> «Τῷ πρωτεκδίκῳ κὺρ Σπαντωνῆ». Ἀρχ. *Τοιοῦτον ἄρα φίλος*. (φ. 118^r) <3.> «Τῷ αὐτῷ». Ἀρχ. *Τὰ παραμυθητικά*. (φ. 118^v) <4.> «Ἄωννύμω». Ἀρχ. *Εἰ καὶ ὕλης*. (φ. 119^r) <5.> «Δημητρίῳ». Ἀρχ. *Τῆς ἀληθοῦς φιλίας*. (φ. 119^v) <6.> «Ἄωννύμω». Ἀρχ. *Ἡδὺς μετὰ νέφη*. (φ. 120^r) <7.> «Τῷ διδασκάλῳ κὺρ Ἰακώβῳ». Ἀρχ. *Ἐπιστέλλειν σοι βουλόμενος*. (φ. 120^v) <8.> «ἦ. Ἄωννύμω». Ἀρχ. *Τὰ γράμματα*. (φ. 121^r) <9.> «θ. Ἄωννύμω». Ἀρχ. *Ἀκήχοά σοι τεθνηκέναι*. – <10.> «Ἄωννύμω». Ἀρχ. *Τῆς εἰς τὸν Δημήτριον φιλανθρωπίας*. – <11.> «Ἄωννύμω». Ἀρχ. *Λίαν ἄσμενος*. (φ. 122^v) <12.> «ί. Ἄωννύμω». Ἀρχ. *Σὺ μὲν, ὦ ἄγαθέ, ἤδη καὶ τέρπη*. – <13.> «ια. Τῷ διδασκάλῳ κὺρ Ἰακώβῳ». Ἀρχ. *Ἡ μὲν διηνεκῆς*. (φ. 123^r) <14.> «ιβ. Τῷ ὀσίῳ μοναχῷ Παχωμίῳ, τῷ ἐνασκουμένῳ ἐν τῇ μονῇ τῆς Ὑπεραγίας μου Θεοτόκου τοῦ Μαυρομόλου». Ἀρχ. *Τὸ μὲν ἀποτάξασθαι*. (φ. 123^v) <15.> «ιγ. Τῷ κὺρ Ἄντωνίῳ». Ἀρχ. *Κἄν τῇ φύσει*. (φ. 124^r) <16.> «ιδ. Τῷ πανιερωτάτῳ μ(ητ)ροπολίτῃ Καισαρείας κὺρ Χρυσάνθῳ». Ἀρχ. *Ἡδέα μὲν ἀεὶ καὶ τερπνὰ τὰ τῆς ἀηδόνης*. (φ. 125^r) <17.> «ιε. Τῷ διδασκάλῳ κὺρ Ἰακώβῳ». Ἀρχ. *Οἱ μὲν γεωργοί*. (φ. 126^v) <18.> «ις. Ἄωννύμω». Ἀρχ. *Οἶσθα καλῶς*. (φ. 127^r) <19.> «ιζ. Ἄωννύμω». Ἀρχ. *Γά-*

λακτι. – <20.> «ιγ'. Ἀωννόμω». Ἀρχ. Ἐκ τῶν σῶν γραμμάτων, (φ. 128^v) <21.> «ιθ'. Τῷ πν(ευματικῷ κῦρ Ἀύξεντίω». Ἀρχ. Ὅποσα περι μεταμορφώσεων, (φ. 129^v) <22.> «κ'. Τῷ διδασκάλω κῦρ Ἰακώβω». Ἀρχ. Εἰ καὶ τὴν εἰκόνα. – <23.> «κά'. Τῷ αὐτῷ». Ἀρχ. Τὴν Ἀδριανούπολιν, (φ. 130^r) <24.> «κβ'. Δημητρίω». Ἀρχ. Σιωπῆς ἀκίνδυνον γέρας ἢ παροιμία φησί· φίλου δ' ἐν κινδύνω, (φ. 130^v) <25.> «κγ'. Μάρκω». Ἀρχ. Σιωπῆς ἀκίνδυνον γέρας ἢ παροιμία φησὶν· εἰ δὲ ἡ σιωπῆ, (φ. 131^r) <26.> «Τῷ πανιερωτάτῳ μ(ητ)ροπολίτῃ Κλαυδιουπόλεως κυρίῳ Κοσμᾶ» (ἀπὸ ἄλλο χέρι). Ἀρχ. Εἴ τις ἕτερος, (φ. 131^v) <27.> «κε'. Δημητρίω». Ἀρχ. Μέγιστον κειμήλιον, (φ. 132^r) <28.> «κς'. Τῷ αὐτῷ». Ἀρχ. Ἐν ταῖς δυστυχίαις, (φ. 132^v) <29.> «κζ'. Τῷ αὐτῷ». Ἀρχ. Κυφορεῖται οὐ μόνον, (φ. 133^r) <30.> «κῆ'. Ἀωννόμω». Ἀρχ. Χθὲς κατέλαβε, (φ. 133^v) <31.> «κθ'. Ἀωννόμω». Ἀρχ. Βραχὺν ὄντα, (φ. 134^v) <32.> «λ'. Τῷ υἱῷ αὐτοῦ Σκαρλάτῳ». Ἀρχ. Τὸ τοῖς πλείοσι. – <33.> «λά'. Ἀωννόμω». Ἀρχ. Ἡ ἐν ὀποιῶσιν, (φ. 135^r) <34.> «λβ'. Τῷ υἱῷ αὐτοῦ Σκαρλάτῳ». Ἀρχ. Ἐπειδὴ κατ' εἰκόνα, (φ. 135^v) <35.> «λγ'. Τῷ αὐτῷ». Ἀρχ. Φρόνησις, καὶ ἀνδρεία. – <36.> «λδ'. Ἀωννόμω». Ἀρχ. Οἱ πλείους τῶν ἀν(θρώπων), (φ. 136^r) <37.> «λε'. Τῷ υἱῷ αὐτοῦ Σκαρλάτῳ». Ἀρχ. Καλῶς εἴρηται. – <38.> «λς'. Ἀωννόμω». Ἀρχ. Πάντες ἀνθρωποι, (φ. 137^r) <39.> «λζ'. Ἀωννόμω». Ἀρχ. Καὶ ἔξωθεν, καὶ ἔσωθεν. – <40.> «λη'. Τῷ υἱῷ αὐτοῦ Σκαρλάτῳ». Ἀρχ. Οὐδὲν καλόν, (φ. 137^v) <41.> «λθ'. Τῷ αὐτῷ». Ἀρχ. Ἡ μὲν εὐτυχία, (φ. 138^r) <42.> «μ'. Τῷ αὐτῷ». Ἀρχ. Ἀναγκαῖα μὲν ἢ διὰ τῆς τῶν βίβλων, (φ. 139^r) <43.> «μα'. Τῷ αὐτῷ». Ἀρχ. Ἡ μὲν φύσις κρηπίς ἐστι. – <44.> «μβ'. Ἀωννόμω». Ἀρχ. Μεστὸς ὁ βίος, (φ. 140^v) <45.> «μγ'. Τῷ π(ατ)ριάρχῃ Ἀλεξανδρείας κυρίῳ Γερασίμω». Ἀρχ. Ὅτι φίλον. – <46.> «μδ'. Τῷ διδασκάλω κῦρ Ἰακώβω». Ἀρχ. Τοῖς ὁδοιποροῦσιν, (φ. 141^r) <47.> «με'. Τῷ αὐτῷ». Ἀρχ. Οὕτως ἄρ' ὦ φίλη, (φ. 142^r) <48.> «μς'. Ἀωννόμω». Ἀρχ. Ὅποσης δυσχερίας, (φ. 142^v) <49.> «μζ'. Ἀωννόμω». Ἀρχ. Καὶ τοῦτο φιλίας, (φ. 145^r) <50.> «μη'. Τῷ πανιερωτάτῳ μ(ητ)ροπολίτῃ Δρύστρας κυρίῳ Ἱεροθέω». Ἀρχ. Ὅσον τὸ ἀνέκαθεν, (φ. 146^r) <51.> «μθ'. Τοῦ μ(ητ)ροπολίτου Δρύστρας κῦρ Ἱεροθέου ἀπάντησις». Ἀρχ. Οὐ κᾶν ἐς τοσοῦτον, (φ. 147^r) <52.> «ν'. Τῷ διδασκάλω κῦρ Ἰακώβω». Ἀρχ. Πολλὰ μὲν καλὰ κάγαθά, (φ. 149^r) <53.> «να'. Τοῦ διδασκάλου κῦρ Ἰακώβου ἀπάντησις». Ἀρχ. Ἐπιστολὴν τῆς ὑμετέρας, (φ. 150^v) <54.> «νβ'. Τῷ υἱῷ αὐτοῦ Σκαρλάτῳ». Ἀρχ. Καὶ καθ' ἑαυτό, (φ. 151^r) <55.> «νγ'. Τῷ διδασκάλω κῦρ Ἰακώβω». Ἀρχ. Ἐρωτᾶς ὡς ἔχει τὰ ἡμέτερα, (φ. 151^v) <56.> «νδ'. Τῷ αὐτῷ». Ἀρχ. Φέρει πολλὴν ἡδονήν, (φ. 152^v) <57.> «νε'. Τοῦ διδασκάλου κῦρ Ἰακώβου ἀπάντησις». Ἀρχ. Τὴν ἔκλαμπρον αὐτῆς ἐπιστολὴν, (φ. 153^r) <58.> «νς'. Τῷ διδασκάλω κῦρ Ἰακώβω». Ἀρχ. Ἡδέα μὲν τὰ ὑμέτερα, (φ. 153^v) <59.>

«νζ'. Τῷ μεγάλῳ ἐκκλησιάρχῃ κὺρ Χουρμούζη». Ἀρχ. *Νέοις μὲν τὸ ἀστάτω*. – <60.> «νη'. Τῷ μακαριωτάτῳ π(ατ)ριάρχῃ Ἱεροσολήμων (!) κυρίῳ Χρυσάνθῳ». Ἀρχ. *Παῖσιος ὁ ὑμέτερος*, (φ. 154^r) <61.> «νθ'. Δημητρίῳ». Ἀρχ. *Οἶδά σου τὸ πρόθυμον*, (φ. 154^v) <62.> «ξ'. Τῷ μ(η)τροπολίτῃ Δρύστας κυρίῳ Ἱεροθέῳ». Ἀρχ. *Σιγὴν ἡμῖν ἐγκαλεῖ*, (φ. 155^v) <63.> «ξα'. Τῷ π(ατ)ριάρχῃ πρώην Ἀλεξανδρείας κυρίῳ Γερασίμῳ». Ἀρχ. *Συγγνώμην αἰτησόμενος*, (φ. 163^v) <64.> «ξβ'. Ἐπιστολὴ διηγηματικὴ τῷ σοφωτάτῳ διδασκάλῳ κὺρ Ἰακώβῳ». Ἀρχ. *Ὅτι φίλα τῇ σῇ λογιότητι*, (φ. 170^v) <65.> «ξγ'. Τῷ λογιωτάτῳ παπαῖ κὺρ Σεραφείμῳ». Ἀρχ. *Ἡδέα μὲν ἀεὶ καὶ τερπνὰ τὰ παρὰ τῶν φιλοῦντων*. – <66.> «ξδ'. Τῷ αὐτῷ». Ἀρχ. *Τί ποτ' ὦ ἡγαθέ*, (φ. 171^v) <67.> «ξε'. Ἀνωνύμῳ». Ἀρχ. *Σὺ μὲν ὦ ἡγαθέ οὐκ ἐθέλεις*, (φ. 173^r) <68.> «ξς'. Τῷ διδασκάλῳ κὺρ Ἰακώβῳ». Ἀρχ. *Ἡ μὲν χαρὰ λάλος*, (φ. 174^r) <69.> «ξζ'. Ἡ ἀπάντησις». Ἀρχ. *Ἦκέ μοι τὰ παρὰ τῆς ὑμετέρας*, (φ. 175^r) <70.> «ξη'. Τῷ π(ατ)ριάρχῃ πρώην Ἀλεξανδρείας κυρίῳ Γερασίμῳ». Ἀρχ. *Τὰ παρὰ τῆς ὑμετέρας μακαριότητος γράμματα μεθ' ὄσης*, (φ. 176^r) <71.> «ξθ'. Τῷ διδασκάλῳ κὺρ Ἰακώβῳ». Ἀρχ. *Ταῖς ὁσημέραι φροντίσι*, (φ. 177^r) <72.> «σ'. Τοῦ διδασκάλου κὺρ Ἰακώβου». Ἀρχ. *Τὰ βαρύτατα τῶν ὀφλημάτων*, (φ. 195^v) <73.> «οα'. Τῷ διδασκάλῳ κὺρ Ἰακώβῳ». Ἀρχ. *Ὡ φρενῶν, ὦ δεινότητος*, (φ. 196^v) <74.> «οβ'. Ἡ ἀπάντησις». Ἀρχ. *Πέμψας μὲν τὸν πονηθέντα λόγον ἐν ἀγωνίᾳ*.

Ἔκδ. τῶν ἐπ. <1.>-<44.> μὲ τὴν ἴδια ἀκριβῶς σειρὰ στό: *Ἐπιστολάριον* 1804, σ. 229-263· ἐξαιρεῖται ἡ ἐπ. <20.>, ποὺ ἐκδόθηκε ἀργότερα ἀπὸ τὸν Λιβιδά, σ. 84-87. Ἡ ἐπ. <10.> στό *Ἐπιστολάριον*, σ. 237 χωρὶς ὄνομα ἀποδέκτη. Γιὰ τὴν ἐσφαλμένη προσγραφή 43 ἐπιστολικῶν κειμένων τοῦ Νικολάου Μαυροκορδάτου στὸν πατέρα του Ἀλέξανδρο κατὰ τὸν 19ο αἰ. βλ. Ἀποστολόπουλος, «Ἡ ἐπιστολογραφία τοῦ Ἀλέξανδρου καὶ τοῦ Νικόλαου» (βλ. BIBL.). Ἔκδ. τῶν ἐπ. <45.>-<74.> στό: *Ἐπιστολάριον* 1804, σ. 273-303· ἐξαιροῦνται οἱ ἐπ. <49.>, <63.>, <64.>, ποὺ δὲν περιλαμβάνονται στό *Ἐπιστολάριον*, οὔτε στὴν ἔκδ. Λιβιδά.

3. (φ. 177^v-195^v) Ἰακώβος ὁ Ἀργεῖος, *Λόγος ἐπιτάφιος πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον Μαυροκορδάτο*. Ἀρχ. *Πολλάκις μὲν ὄρησα*. Ἔκδ. Ἀλεξ. Μαυροκορδάτος, *Ἱστορία Ἱερά ἦτοι τὰ Ἰουδαϊκά*, Βουκουρέστι 1716 (ΘΠ, ἀρ. 3807) [στὴν ἀρχὴ τῆς ἔκδ., χ. ἀρ. σελ.]. Ὁ ἐπιτάφιος λόγος παρεμβάλλεται ἀνάμεσα στὶς ἐπιστολὰς τοῦ Νικολάου Μαυροκορδάτου.
4. (φ. 197^r) Δημήτριος Γεωργούλης Νοταρᾶς, «Ἐπίγραμμα εἰς Πουλχερίαν τὴν Μαυροκορδάτου». Ἀρχ. *Νικόλεω κλειτοῦ ἐπέβην θαλάμιο ἐοῦσα, τέλ. αἰθέρι ὑφορόφω*. Στὸ τέλος τοῦ ἐπιγράμματος: *Δημήτριος Γεωργούλης Νοταρᾶς (!)*. Ἔκδ. Darontès, *Δακικαὶ Ἐφημερίδες*, τ. 2, σ. LXXXVI·

Legrand, *Généalogie*, σ. 32· για τὸν Νοταρᾶ βλ. Δ. Ἀποστολόπουλος, «Ἀναζητώντας χρήσιμα ἐργαλεία για τὰ νέα καθήκοντα», στό: ὁ ἴδιος, *Γιὰ τοὺς Φαναριώτες*, σ. 137-153: 149-151.

Διάσπαρτες παρασελίδιες καὶ διάστιχες σημειώσεις, στὰ ἑλληνικά καὶ λατινικά, σὲ ὀρισμένα φύλλα τοῦ χειρογράφου (π.χ. φ. 23^v-26^r, 45^r, 163^r κ.λ.π.), ἀπὸ τὸ ἴδιο μᾶλλον χέρι ποὺ ἔχει σημειώσει τὴ λέξη “ιδιόχειρον” σὲ πολλὲς ἐπιστολές τοῦ κώδικα.

Ἄγγραφα φύλλα: 115^v, 116^v, 197^v-198^v.

ΥΛΗ: Χαρτὶ χονδρὸ, ὑποκίτρινο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημα: α) στέμμα καὶ βότρους, μεταξύ τους, πλαίσιο μὲ γράμματα P S L (π.χ. φ. 6)· πβ. Velkov, σ. 382 ἄρ. 7 (ἔτ. 1711), β) στέμμα καὶ βότρους, μεταξύ τους πλαίσιο μὲ γράμματα A F (π.χ. φ. 154 ἢ 198)· πβ. Velkov, σ. 384 ἄρ. 18 (ἔτ. 1723-1724), μὲ διαφορὲς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα, γ) θυρεὸς (π.χ. φ. 160)· πβ. Velkov, σ. 326 (Armoiries 16) ἄρ. 1 (ἔτ. 1712).

ΤΕΥΧΗ - ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×8-1 (7· ἐξέπεσε πιθανῶς τὸ 1^ο φύλ. τοῦ τεύχους), 13×8 (111), 1×4 (115), 1×6 (121), 9×8 (193), 1×8-3 (198· ἐξέπεσε τὸ 6^ο-8^ο φύλ., χωρὶς ἀπώλεια κειμένου). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Παραπομπὴ στὸ τελευταῖο verso τῶν περισσότερων τευχῶν, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Φυλλαρίθμηση ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: (φ. 1-198)· λατινικὴ ἀρίθμηση τῶν φφ. ἀρχ. - τέλ. (τὰ φφ. IV-V ἀνήκουν στὸ κυρίως σῶμα τοῦ χφ· βλ. ὕδατ.). Σελιδαρίθμηση ἀρχικὴ σὲ δύο μέρη: σ. 1-229 (φ. 1^v-115^r) καὶ σ. 1-161 (φ. 117^r-197^r).

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρὶς διακόσμηση ἢ ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελφος ὁ κύριος γραφέας: φ. 1-196^v. Γραφὴ φιλολογικὴ, ἐπιμελημένη, ἐλαφρῶς δεξιολκινῆς, μὲ γωνιώδεις ἀπολήξεις κεραϊῶν. Μελάνι μαῦρο. Στὸ φ. 115^r, β' γραφέας συμπληρώνει τὸ κείμενο ἐπιστολῆς. Τὸ φ. 197^r, γραμμμένο ἀπὸ ἄλλο χέρι. Ἡ ἔνδειξη «ιδιόχειρον» ἐμφανίζεται σὲ πολλὲς ἐπιστολές· σὲ ὀρισμένα φύλλα φαίνεται γραμμμένη ἀπὸ τὸν κύριο γραφέα τοῦ κώδικα μὲ διαφορετικὸ μελάνι (πβ. καὶ Ἀποστολόπουλος). Ἡ προσθήκη κάποιων χρονολογιῶν φαίνεται σημειωμένη ἀπὸ ἄλλο χέρι (βλ. π.χ. φ. 151^r, 153^v, 154^r κ.ά.). Στὸ περιθώριο ὀρισμένων φύλλων, ἡ ἔνδειξη *Ἰωάννου Νικολάου Ἀλεξάνδρου βοεβόδα* (π.χ. φ. 125^v, 126^r).

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Πιθανότατα, πρῶτος κάτοχος τοῦ κώδικα ὁ Κ. Γ. Κωνσταντινίδης (Χάλλη), ἀπὸ τὸν ὁποῖο ἀγόρασε τὸ χειρόγραφο τῶν ἐπιστολῶν ὁ Νικόλαος Μαυροκορδάτος κατόπιν προτροπῆς τοῦ ἀδελφοῦ του Γεωργίου Ἀλεξ. Μαυροκορδάτου [βλ. ἐπ. τῆς 11^{ης} Ἰαν. 1866 ἀπὸ τὸ Mauerbach, Ἀρχεῖο τοῦ Νικ. Μαυροκορδάτου (Δαμιανοῦ Κυριαζή) στὸ Μουσεῖο Μπενάκη· γιὰ τὴν ταύτιση βλ. Ἀποστολόπουλος, «Ἡ ἐπιστολογραφία», σ. 184 σημ. 5]. Ὁ παρὼν κώδικας χρησιμοποιήθηκε, μεταξύ ἄλλων πηγῶν, γιὰ τὴ 2^η ἔκδοση (1879) ἐπιστολῶν τοῦ Ἀλεξ. Μαυροκορδάτου σὲ ἐπιμέλεια τοῦ Θεαγένη Λιβαδά, καὶ χαρακτηρίστηκε “μαυροκορδάτειον” λόγω τοῦ κτήτορά του (βλ. ἀναλυτικὰ Ἀποστολόπουλος, *Γιὰ τοὺς Φαναριώτες*, σ. 182-185).

ΣΤΑΧΩΣΗ: Πινακίδες ἀπὸ πεπιεσμένο ξυλοπολτό, ἐπενδυμένες μὲ ὑποκάστανο δέρ-

μα. Καί στίς δύο πινακίδες δύο πλαίσια –έξωτερικό και έσωτερικό– από τριπλές ἐγχάρακτες γραμμές. Οί γωνίες τῶν δύο πλαίσια ἐνώνονται μεταξύ τους με διαγώνιες τριπλές ἐγχάρακτες γραμμές. Στή ράχη, νεῦρα (5), ἡ χρυσότυπη ἐπιγραφή *ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΩΝ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ* σὲ βαθυκόκκινο φόντο, καί, στὸ κάτω μέρος, τὸ ὄνομα *GRUEL*, γιὰ τὸ ὁποῖο βλ. κώδ. Μπενάκη 152 (Κυριαζή 1), ΣΤΑΧ. Παράφυλλα (έσωτ. τῆς πιν. ἀρχ. - τέλ., I-II, VIII^v-IX^v) μαρμαρογραφημένα. Ἀκμές με ἐπίχουση κάλυψη.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή περιορισμένοι ρύποι ἀπὸ ὑγρασία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Πολυχρονοπούλου-Κλαδᾶ, *Γεώργιος Ἀλεξ. Μαυροκορδάτος*, σ. 448. — Δημήτρης Ἀποστολόπουλος, «Ἡ ἐπιστολογραφία τοῦ Ἀλέξανδρου καὶ τοῦ Νικόλαου Μαυροκορδάτου: τὸ πρόβλημα τῆς πατρότητος 43 ἐπιστολικῶν κειμένων», *Μεσαιωνικά καὶ Νέα Ἑλληνικά* 8 (2006), σ. 45-54: 48 (τὸ ἴδιο κείμενο δημοσιεύτηκε σὲ πληρέστερη μορφή στὸν τόμο: Ἀποστολόπουλος, *Γιὰ τοὺς Φαναριώτες*, σ. 179-198). — Ἀποστολόπουλος, «Τὸ χειρόγραφο τοῦ Ἐπιστολαρίου», σ. 145 σημ. 32 (χ. ἀρ.). — Χατζοπούλου, «Φαναριώτικα στιχογραήματα», σ. 137 σημ. 62.

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΟ: Ἀποστολόπουλος, «Ἡ ἐπιστολογραφία», σ. 53 [= Ἀποστολόπουλος, *Γιὰ τοὺς Φαναριώτες*, σ. 184] (φ. V^r).

155 (Κυριαζή 4)

18ος αἰ. (α' μισό) χαρτί 206×160χιλ. [128×85] φ. V, σ. 410, φ. 12
(ἄγρ. χ. ἀρ.), II στ. 19

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ

(σ. <1>-399) Ἐπιστολές (ἀριθμημένες: α'-ρνβ', ἀπὸ διαφορετικὸ χέρι). Ὁ τίτλος στή σ. <1>, ὁμοιος με αὐτὸν τοῦ κώδ. Μπενάκη 154 (Κυριαζή 3), φ. V^r. Στίς σ. 401-409, «Πίναξ τῶν περιεχομένων» (ἀπὸ μτγν. χέρι). Τὸ κείμενο (καὶ ἡ ἀρχή) καθὼς καὶ ἡ διάταξη τῶν ἐπ. ἀπολύτως ὁμοια με αὐτὴν τοῦ κώδ. Μπενάκη 154 (Κυριαζή 3), φ. 1-115^r (ἴδια ἀντιστοιχία ἀρ. βάσει τῆς δικῆς μας ἀρίθμησης). Ἀναλυτικά:

(σ. 3) <1.> α', (σ. 6) <2.> β', (σ. 10) <3.> γ', (σ. 11) <4.> δ', (σ. 12) <5.> ε', (σ. 17) <6.> ζ', (σ. 19) <7.> ζ', (σ. 20) <8.> η', (σ. 21) <9.> θ', (σ. 22) <10.> ι', (σ. 23) <11.> ια', (σ. 29) <12.> ιβ', (σ. 42) <13.> ιγ', (σ. 45) <14.> ιδ' [Σημ.: τμήμα τῆς ἐπ. ιδ', ἡ ὁποία στὸν κώδ. (βλ. σ. 51), φέρει τὴν ἐνδειξη *Ἰδιόχειρον, ἀρχ. Μὴ μώμει, ἀριθμήθηκε χωριστὰ ἀπὸ τὸν γραφέα ὡς ἐπιστολὴ ιε'*], (σ. 52) <15.> ις', (σ. 58) <16.> ιζ', (σ. 60) <17.> ιη', (σ. 62) <18.> ιθ', (σ. 63) <19.> κ', (σ. 67) <20.> κα', (σ. 69) <21.> κβ', (σ. 71) <22.> κγ', (σ. 74) <23.> κδ', (σ. 77) <24.> κε', (σ. 79) <25.> κς', (σ. 81) <26.> (χ. ἀρ.) «Κωνσταντῖνος Δούκας, Τῷ κυρίῳ

Ἄλεξάνδρω [Μαυροκορδάτω] εὖ πράττειν», (σ. 82) <27.> κζ', (σ. 87) <28.> κη', (σ. 94) <29.> κθ', (σ. 95) <30.> λ'. – <31.> λα', (σ. 96) <32.> λβ'. – <33.> λγ', (σ. 97) <34.> λδ', (σ. 99) <35.> λε'. – <36.> λς', (σ. 100) <37.> λζ', (σ. 106) <38.> λη', (σ. 107) <39.> λθ', (σ. 108) <40.> μ'. (σ. 109) <41.> μα', (σ. 111) <42.> μβ', (σ. 113) <43.> μγ', (σ. 116) <44.> μδ', (σ. 117) <45.> με', (σ. 120) <46.> μς', (σ. 125) <47.> μζ', (σ. 128) <48.> μη', (σ. 129) <49.> μθ', (σ. 132) <50.> ν', (σ. 135) <51.> να'. – <52.> νβ'. – <53.> νγ', (σ. 138) <54.> νδ'. – <55.> νε', (σ. 139) <56.> νς', (σ. 144) <57.> νζ', (σ. 147) <58.> νη', (σ. 148) <59.> νθ', (σ. 150) <60.> ξ'. – <61.> ξα', (σ. 152) <62.> ξβ', (σ. 153) <63.> ξγ', (σ. 157) <64.> ξδ', (σ. 169) <65.> ξε', (σ. 173) <66.> ξς', (σ. 177) <67.> ξζ', (σ. 180) <68.> ξη', (σ. 181) <69.> ξθ'. – <70.> ο', (σ. 182) <71.> οα'. – <72.> οβ', (σ. 184) <73.> ογ', (σ. 186) <74.> οδ', (σ. 187) <75.> οε', (σ. 188) <76.> ος', (σ. 190) <77.> οζ', (σ. 194) <78.> οη', (σ. 196) <79.> οθ', (σ. 208) <80.> π', (σ. 210) <81.> πα', (σ. 212) <82.> πβ', (σ. 213) <83.> πγ', (σ. 219) <84.> πδ', (σ. 220) <85.> πε', (σ. 221) <86.> πς', (σ. 223) <87.> πζ', (σ. 225) <88.> πη', (σ. 227) <89.> πθ'. – <90.> ι', (σ. 234) <91.> ια', (σ. 236) <92.> ιβ', (σ. 241) <93.> ιγ', (σ. 245) <94.> ιδ', (σ. 246) <95.> ιε', (σ. 247) <96.> ις', (σ. 249) <97.> ιζ', (σ. 251) <98.> ιη', (σ. 255) <99.> ιθ', (σ. 256) <100.> ρ', (σ. 260) <101.> ρα', (σ. 264) <102.> ρβ', (σ. 267) <103.> ργ', (σ. 268) <104.> ρδ', (σ. 270) <105.> ρε', (σ. 274) <106.> ρς', (σ. 278) <107.> ρζ', (σ. 292) <108.> ρη', (σ. 293) <109.> ρθ', (σ. 294) <110.> ρί', (σ. 296) <111.> ρια', (σ. 298) <112.> ριβ', (σ. 306) <113.> ριγ', (σ. 315) <114.> ριδ', (σ. 318) <115.> ριε'. – <116.> ρις'. – <117.> ριζ', (σ. 320) <118.> ριη'. – <119.> ριθ', (σ. 322) <120.> ρκ', (σ. 324) <121.> ρκα', (σ. 326) <122.> ρκβ', (σ. 327) <123.> ρκγ', (σ. 328) <124.> ρκδ', (σ. 333) <125.> ρκε', (σ. 335) <126.> ρκς', (σ. 336) <127.> ρκζ', (σ. 340) <128.> ρκη', (σ. 342) <129.> ρκθ', (σ. 343) <130.> ρλ', (σ. 344) <131.> ρλα', (σ. 347) <132.> ρλβ'. Αρχ. *Τοῖς σοῖς ἐντετυχηκότι*, (σ. 348) <133.> ρλγ', (σ. 349) <134.> ρλδ', (σ. 354) <135.> ρλε', (σ. 357) <136.> ρλς', (σ. 363) <137.> ρλζ', (σ. 364) <138.> ρλη', (σ. 366) <139.> ρλθ', (σ. 368) <140.> ρμ'. – <141.> ρμα', (σ. 369) <142.> ρμβ', (σ. 375) <143.> ρμγ', (σ. 378) <144.> ρμδ', (σ. 380) <145.> ρμε', (σ. 386) <146.> ρμς'. – <147.> ρμζ', (σ. 388) <148.> ρμη', (σ. 391) <149.> ρμθ', (σ. 394) <150.> ρν', (σ. 396) <151.> ρνα', (σ. 398) <152.> ρνβ' (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.).

Παρεμβάλλονται στις σ. 371-372 δύο Εὐχὲς τοῦ Ἄλεξάνδρου Μαυροκορδάτου: α) (σ. 371) «Εὐχὴ μετὰ τὸ ἀπόδειπνον». – β) (σ. 372) «Εὐχὴ τοῦ ὄρθρου».

Ἄγραφες σελίδες: 2, 400, 410, δώδεκα φύλλα στὸ τέλος (χ. ἀρ.).

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑποκίτρινο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημο: στέμμα καὶ βότρους, μετὰξὺ τους πλαῖσιο μὲ γράμματα P S L· πβ. Velkon, σ. 382 ἀρ. 7, 8 (ἔτ. 1711).

Τὰ φ. 401/402 ἔως τέλ., διαφορετικῆς ποιότητος, χωρὶς ὕδατόσημα.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 25×8 (399/<400>), 16 (401/402-409/410 + 11 χ. ἄρ. φύλ.). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Παραπομπὴ στὸ verso κάθε φύλλου, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρὶς διακόσμηση. Στὴν ἀρχὴ τῶν τίτλων καὶ τῶν ἐπιστολῶν, πρωτογράμματα μικροῦ μεγέθους μὲ μαῦρο μελάνι.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδηλος. Γραφὴ φιλολογικῆ, μικρομεγέθης, δεξιοκλινῆς, μὲ γωνιώδεις ἀπολήξεις κεραίων. Μελάνι καστανὸ σκοῦρο. Χωρὶς ἐρυθρογραφία.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (σ. 3, ἄνω ὦα καὶ σ. 398, κάτω ὦα, ἀχνά) *Εἰς ἀρχιμανδρίτης ΒΟΥΛΙΣΜΑΣ* (;).

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Συλλογὴ Γεωργίου Ἀλεξ. Μαυροκορδάτου [βλ. παρακάτω, ΣΤΑΧ· βλ. ἐπίσης, Πολυχρονοπούλου-Κλαδᾶ (βλ. ΒΙΒΛ.)· πβ. κώδ. Μπενάκη 152 (Κυριαζή 1) ΠΡΟΕΛ.].

ΣΤΑΧΩΣΗ: Ξύλινες πινακίδες, ἐπενδυμένες μὲ ὑποκάστανο δέρμα, μὲ ἐμπέστη διακόσμηση: καὶ στὶς δύο πινακίδες, πλαίσιο· στὶς γωνίες μικρὸ ἄνθος, στὸ κέντρο φλεγόμενος φοίνικας καὶ ὑπεράνω στέμμα. Στὴ ράχη, νεῦρα (5), ἢ χρυσότυπη ἐπιγραφὴ *ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ* σὲ βαθυκόκκινο φόντο καί, στὸ κάτω μέρος, τὸ ὄνομα *GRUEL*· πβ. κώδ. Μπενάκη 152 (Κυριαζή 1), ΣΤΑΧ. Ἀχιμὲς ἐπιχρωματισμένες μὲ ἐρυθρὸ μελάνι. Παράφυλλα (φ. I^v, II^r, I^v-II^v) μαρμαρογραφημένα.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Τὸ δίφυλλο τῶν σ. 7-10, ἀποσταχωμένο. Στὰ πρῶτα φύλλα, ρύποι ὕγρασίας.

156 (Κυριαζή 4α)

18ος αἰ. (ἀρχ.) χαρτί 377×252χιλ. [270×155] φ. IV, 148, IV^v
στ. 27

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ

(φ. 1^r-148^r) *Ἐπιτομαὶ Παντοδαπῆς Ἱστορίας* (στὸ φ. 1^r, ὁ γενικὸς τίτλος). Στὸ φ. 2^r, ὁ ἐπιμέρους τίτλος: «Ἐπιτομῶν Παντοδαπῆς Ἱστορίας Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου, τόμος δεῦτερος. Τὰ Ῥωμαϊκά», (φ. 3^r-148^r) Τὸ κείμενο τῶν *Ἐπιτομῶν*:

(φ. 3^r-43^v) «Βιβλίον ἀ' συνέχον τὴν Ῥώμης ἀρχαιολογίαν καὶ κτίσιν καὶ τὰ ἐφεξῆς γεγενημένα τοῖς ἑπτὰ παλαιοῖς βασιλεῦσι Ῥωμαίων, ἔως ἀπάσεως Ταρχυνίου Σουπέρβου καὶ τελευτῆς τοῦ πρώτου βασιλικοῦ κράτους». Ἀρχ. Ὁ

λόγος ἄρα Ρωμαϊκῶν πραγμάτων, τέλ. ἐπηκολούθηκε, μέτεισι, (φ. 44^r-148^r) «Βιβλίον β'. Περὶ τῶν πεπραγμένων Ῥωμαίους ἀπὸ ἐξώσεως Ταρκυνίου, καὶ καταβολῆς τῆς κατ' αὐτοὺς ὀλιγαρχίας, ἕως τῶν ἐκτὸς Ἰταλίας ἀναβάσεων». Ἀρχ. Πότερον δὲ ἡ τῆς Ῥωμαϊκῆς πολιτείας, τέλ. Εἰς δὲ τὰ ἐκτὸς Ἰταλίας ἄρτι βαδιούμεθα. Ἀνέκδοτο.

ἘΑΓΓΡΑΦΑ φύλλα: 1^v, 2^v, 148^v.

ΥΛΗ: Χαρτὶ χονδρὸ, ὑπόλευκο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημο: τρεῖς ἡμισέληνοι (βλ. φ. 3)· ἀντίσημο: γράμματα b V (π.χ. φ. 7)· πβ. Stanković 704-705 (ἔτ. 1686), μὲ διαφορὰ ὡς πρὸς τὴν ἀπόσταση ραβδώσεων.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 2×12 (24), 1×10 (34), 9 (43), 10×10 (143), 1×4+1 (148). Μτγν. ἀραβ. ἀρίθμηση τευχῶν μὲ μολύβι στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ κάτω περιθωρίου τοῦ πρώτου recto κάθε τεύχους: 1-15. Παραπομπὴ στὸ τελευταῖο verso κάθε τεύχους, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρὶς διακόσμηση ἢ ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελος. Γραφὴ φιλολογικὴ, ἐπιμελημένη, εὐμεγέθης, ἐλαφρῶς δεξιοκλι- νῆς, ἀραιή. Μελάνι μαῦρο, πολὺ ἀχνὸ ἀπὸ τὸ φ. 124^r ἕως τὸ τέλος τοῦ κώδικα. Ὁ ἴδιος γραφέας ἐπισημαίνεται στὸν κώδ. Πάτμου 432 (ἔτ. 1707) ποὺ ἀνῆκε –βάσει αὐτόγραφου σημειώματος– στὸν Νικόλαο Μαυροκορδάτο, ὁ ὁποῖος κατέβαλε καὶ τὰ ἔξοδα ἀντιγραφῆς τοῦ χφ. Γιὰ τὴν ταύτιση μὲ τὸν γραφέα τοῦ κώδ. Πάτμου βλ. πανομοιότυπο τῆς γραφῆς του στό: Κομίνης, Πίνακες (πίναξ 111).

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Κατὰ πᾶσα πιθανότητα, ἡ συλλογὴ Νικολάου Μαυροκορδάτου (βάσει περιεχομένου καὶ ταύτισης γραφῆς· βλ. ΓΡΑΦ.)· ἀργότερα, πιθανῶς, τὸ χειρόγραφο, πέρασε στὴ συλλογὴ Γεωργίου Ἀλεξ. Μαυροκορδάτου [βλ. Πολυχρονοπούλου-Κλαδᾶ (βλ. ΒΙΒΛ.)· πβ. κώδ. Μπενάκη 152 (Κυριαζή 1), ΠΡΟΕΛ.].

ΣΤΑΧΩΣΗ: Ἡμιδερμάτινη. Πινακίδες ἀπὸ μαρμαρογραφημένο χαρτόνι, ἐπενδυμένες μὲ ὑποκάστανο δῆρμα στὴ ράχη καὶ στὶς γωνίες. Στὴ ράχη, νεῦρα (5) καὶ ἡ χρυσό- τυπη ἐπιγραφὴ: Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΥ ΡΩΜΑΪΚΑ. Μικρὸ τμήμα ἀπὸ τὴν ἐπένδυση τῆς ράχης (τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω μέρος) ἔχει ἐκπέσει. Ἀκμῆς μαρμαρογραφημένες. Παράφυλλα (ἐσωτ. τῆς πιν. ἀρχ. - τέλ. καὶ πφ. Γ καὶ ΙV) μαρμαρογραφημένα.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Πολὺ καλή.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Ἀποστολόπουλος, *Ἡ Ἐμφάνιση τῆς Σχολῆς τοῦ Φυσικοῦ Δικαίου*, σ. 27-28 σημ. 4 (καταγράφεται ὡς κώδ. Μπενάκη 5). — Πολυχρονοπούλου-Κλαδᾶ, *Γεώργιος Ἀλεξ. Μαυροκορδάτος*, σ. 448.

157 (Κυριαζή 5)

18ος αἰ. (α' μισό) χαρτί 204×154χιλ. [154/161×112] φ. III, 92, III
 στ. 24 (φ. 1-41), 25 (φ. 45-92)

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ – ΝΙΚΟΛΑΟΣ <ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ>

1. (φ. 1^r-41^r) Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος:

¹(φ. 1^r-10^r) «Τοῦ ἐκλαμπροτάτου καὶ σοφωτάτου αὐθέντου κυρίου Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου... Γνωμαί». Ἀρχ. Ἐρωτηθεὶς ὁ διδάσκαλος πῶς ἂν γένοιτό τις τέλειος; Ἔκδ. Μαυροκορδάτος, *Φροντίσματα*, σ. 193-203.

²(φ. 11^r-41^r) «Ἐκ τῶν φροντισμάτων τοῦ αὐτοῦ [Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου]» (40 ἀπὸ τὰ 261 *Φροντίσματα*). Ἀναλυτικά:

(φ. 11^r) «Περὶ ἐξομαλισμοῦ [ἐξομαλισμοῦ ἔκδ.] τῶν κωλυόντων καὶ προ-
 παρασκευῆς τῶν συντεινόντων». Ἀρχ. Ἐπειδὴ δὲ ἀνηνύτοις ἐπιχειρεῖν
 (ἔκδ. Μαυροκορδάτος, *Φροντίσματα*, Βιβλίον Α', σ. 4-5), (φ. 12^r) «Περὶ
 εὐβουλίας» (ἔκδ. σ. 5-7), (φ. 13^r) «Περὶ ἀξιωματῶν» (ἔκδ. σ. 8-9), (φ. 14^v)
 «Περὶ ἐπιμελείας» (ἔκδ. σ. 10-11), (φ. 15^v) «Περὶ προνοίας» (ἔκδ. σ.
 11-12). – «Περὶ ποικιλίας ἀμαρτημάτων» (ἔκδ. σ. 12-14), (φ. 17^v) «Περὶ
 τῆς ἀκαίρου καὶ ἀλόγου στερότητος καὶ τῆς ἐν χρεῖα μεταστροφῆς»
 (ἔκδ. σ. 14-15), (φ. 18^r) «Ὅτι δεῖ τοῖς κυρίοις τῶν παραγελημάτων
 ὑποτάσσεσθαι» (ἔκδ. σ. 15), (φ. 18^v) «Περὶ τοῦ τρόπου τῆς ὀρθῆς μελ-
 λήσεως, δι' ἧς ἂν τις οὐκ ἐκπέσοι τῆς ἐγχειρήσεως» (ἔκδ. σ. 16-17),
 (φ. 19^v) «Περὶ συμβούλου» (ἔκδ. σ. 18), (φ. 20^r) «Περὶ εὐποιίας» (ἔκδ.
 σ. 18-19), (φ. 20^v) «Περὶ ἀπάτης» (ἔκδ. σ. 19), (φ. 21^r) «Περὶ ὑπερ-
 ρηφανίας (!)» (ἔκδ. σ. 24-25), (φ. 22^r) «Ὅτι παρὰ Θεοῦ πάντα» (ἔκδ. σ.
 27), (φ. 22^v) «Ὅτι ἀνέρικτος ἢ παντελῆς ἡσυχία» (ἔκδ. σ. 28). – «Ὅτι
 τυχηροῖς ὁ βίος ὑπόκειται» (ἔκδ. σ. 28-29), (φ. 23^r) «Ὡς ἐπισφαλῆς ἢ
 διηνεκῆς εὐτυχία» (ἔκδ. σ. 34), (φ. 23^v) «Περὶ χρεῖας καὶ ὠφελείας πα-
 θῶν» (ἔκδ. σ. 35-36), (φ. 24^r) «Ὅτι διαδράναι χρὴ τὰς ὑποψίας» (ἔκδ. σ.
 38), (φ. 24^v) «Περὶ διακρίσεως τῶν ἐν ταῖς πράξεσι εἰδῶν» (ἔκδ. σ. 42),
 (φ. 24^v) «Περὶ εὐλαβείας κακῶν» (ἔκδ. σ. 44), (φ. 25^r) «Περὶ θυμοῦ καὶ
 νοός» (ἔκδ. σ. 47-48), (φ. 25^v) «Ὅτι δεῖ στέργειν τοῖς παροῦσι» (ἔκδ. σ. 49).
 – «Περὶ μονιμότητος καὶ μεταβολῆς» (ἔκδ. σ. 50). – «Περὶ φόβου καὶ
 θρασύτητος» (ἔκδ. σ. 74-75), (φ. 26^r) «Περὶ ποικιλίας βίου» (ἔκδ. σ. 81),
 (φ. 26^v) «Περὶ ἀκαίρων προφάσεων» (ἔκδ. σ. 86). – «Ὅπως δεῖ τοῖς κρα-
 τοῦσιν ὁμιλεῖν» (ἔκδ. σ. 92-93), (φ. 28^r) «Ὅτι ἐκάστῳ τινὶ πρόκειται οἰκειόν
 τι ἄγαλμα καὶ εἶδωλον» (ἔκδ. Μαυροκορδάτος, *Φροντίσματα*, Βιβλίον Β',
 σ. 107-108), (φ. 29^r) «Περὶ αἰτήσεων ὅπως ὀφείλουσι γίγνεσθαι» (ἔκδ. σ. 112),

(φ. 29^v) «Περὶ συμπαθείας καὶ ἀντιπαθείας» (ἔκδ. σ. 116), (φ. 30^r) «Ὅτι δεῖ τὸν ἐχέφρονα ζῆν ὡς ἐφικτὸν ἀλύπως» (ἔκδ. σ. 127-128), (φ. 30^v) «Περὶ δυσαρρεστίας» (ἔκδ. σ. 131-132), (φ. 31^r) «Περὶ ὁμιλίας καὶ συναναστροφῆς» (ἔκδ. σ. 133-134), (φ. 32^r) «Περὶ ἀρχῆς καὶ ἀρχόντων» (ἔκδ. σ. 146-150), (φ. 36^r) «Περὶ τραχύτητος καὶ μαλακότητος καὶ τῆς ἐξ ἀμφοτέρων συμμίκτου ἀρετῆς» (ἔκδ. σ. 151-152), (φ. 37^r) «Περὶ τόλμης» (ἔκδ. σ. 152-153), (φ. 37^v) «Περὶ στάσεων» (ἔκδ. σ. 155-157), (φ. 39^v) «Περὶ τῆς ἀπαραποδίστου διαθέσεως καὶ εὐεπηβόλου περινοίας καὶ τῆς εἰς κατόρθωσιν ἐπιτηδειότητος μετὰ φρονήματος ἀνυποστάτου, καὶ μηδαμῶς ἀλύοντος οὐτ' ἐλλινύοντος ἐν τῷ ἔργῳ» (ἔκδ. σ. 166-167), (φ. 40^r) «Περὶ τῆς ἐν τῷ πρακτικῷ μορίῳ τοῦ βίου μαγικῆς» (ἔκδ. σ. 178-179).

2. (φ. 45^r-92^v) Νικόλαος <Μαυροκορδάτος>, *Ἐγχειρίδιον ἐν ᾧ γινῶμαι καὶ φροντίσματα περὶ ἡθῆς καὶ πολιτείας*. Ἀρχ. *Εὐμετάβολον, μάταιον, πολύχουν ζῶον ὁ ἄν(θρωπος)*. Ἔκδ. Papadopulos-Kerameus, *Texte grecshti*, σ. 463-504.

Ἄγραφα φύλλα: 10^v, 41^v-44^v.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑποκίτρινο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημο: θυρεός (π.χ. φ. 10 καὶ 15)· ἀντίσημο: τρία καπέλα μὲ γράμμα Β (π.χ. φ. 42 καὶ 43)· πβ. Stanković 135 (ἔτ. 1703), μὲ μικρὲς διαφορὲς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα (γράμμα V ἀντὶ γὰρ Β).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 5×8 (40), 4 (44), 6×8 (92). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Παραπομπὴ στὸ τελευταῖο verso κάθε τεύχους, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρὶς διακόσμηση ἢ ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδηλος. Γραφὴ ἐπιμελημένη, μικρομεγέθης, ἐλαφρῶς δεξιοκλινῆς, γωνιῶδης. Μελάνι καστανό.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. 1^r, κάτω ὠα, δυσδιάκριτο) *Παναγιώτης Δημητρίου ἐξ Ἀργυροκάστρου τοῦ καὶ τυπογράφου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας*. Ἀπὸ τὸ ἴδιο χέρι σημειωμένη μὲ γκριζο μελάνι ἢ φράση τοῦ φ. 92^v στὸ τέλ. τοῦ κειμένου: *Τὸ τέλος καὶ τῷ Θεῷ δόξα*.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Βάσει τοῦ ΣΗΜ., ὁ κώδικας βρέθηκε στὴν κατοχὴ τοῦ Παναγιώτη Δημητρίου Ντέτε, τυπογράφου στὸ Πατριαρχικὸ Τυπογραφεῖο στὸ τέλος τῆς δεκαετίας 1830 (βλ. Ἡλιοῦ, ἀρ.*1830.100· γιὰ ἄλλες ἔκδ. τοῦ ἴδιου βλ. Ἡλιοῦ, ἀρ.*1826.28, *1827.30, *1827.44, *1828.19). Ἀργότερα, στὴ συλλογὴ Γεωργίου Ἀλεξ. Μαυροκορδάτου [βλ. ΣΤΑΧ· βλ. ἐπίσης, Πολυχρονοπούλου-Κλαδᾶ (βλ. ΒΙΒΛ.)· πβ. Μπενάκη 152 (Κυριαζή 1), ΠΡΟΕΛ.].

ΣΤΑΧΩΣΗ: Ὅμοια μὲ αὐτὴν τοῦ κώδ. Μπενάκη 154 (Κυριαζή 3). Στὴ ράχη, νεῦρα (5) καὶ ἡ ἐπιγραφή: *ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΩΝ ΓΝΩΜΑΙ*. Στὸ κάτω μέρος τὸ ὄνομα *GRUEL*, γιὰ τὸ ὁποῖο βλ. κώδ. Μπενάκη 152 (Κυριαζή 1), ΣΤΑΧ. Ἀκμὲς ἐπίχρυσες.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Άρκετά καλή ἄν και ἴχνη ὑγρασίας σὲ ἄρκετά φύλλα τοῦ κώδικα. Ὅρισμένα φύλλα σητόβρωτα στὰ περιθώρια.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Ἀποστολόπουλος, *Ἡ ἐμφάνιση τῆς Σχολῆς τοῦ Φυσικοῦ Δικαίου*, σ. 19 σημ. 2, σ. 21 σημ. 1, σ. 22 σημ. 3 (καταγράφεται ὡς κώδ. Μπενάκη 6). — Bouchard, «Ο Νικόλαος Μαυροκορδάτος», σ. 118 σημ. 11. — Πολυχρονοπούλου-Κλαδά, *Γεώργιος Ἄλεξ. Μαυροκορδάτος*, σ. 448.

158 (Κυριαζή 6)

18ος αἰ. (τέλ.) χαρτί 213×155χλ. [155×120] φ. VI, 12, XXXIV
στ. 22

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ <ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ>

(φ. 1^r-12^r) «Ζητημάτων θεολογικῶν λύσεις ἐκδοθεῖσαι παρὰ Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου ῥήτορος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, κατὰ τὸ ἀρχό [1670] ἔτος τὸ κοσμοσωτήριο ἀπὸ Χ(ριστο)ῦ γεννήσεως. Πρὸς τοὺς λεγομένους Ἐγκλέζους, ἃς ἐκείνοι ἀπορήσαντες ἐζήτησαν παρὰ τοῦ οἰκουμένου πατριάρχου τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας». Ἄρχ. Οὐ πάλαι μόνον, ἀλλὰ και νῦν οὐχ ἦκιστα. Ἔκδ. Κ. Δυοβουνιώτης, «Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου Λύσεις Θεολογικῶν Ζητημάτων», *Θεολογία* 13 (1935), σ. 47-62: 50-62.

Ἄγραφο φύλλο: 12^v.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑποκίτρινο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημο: στέμμα και βότρυς (π.χ. φ. 5 και 12)· πβ. Velkov, σ. 388 ἀρ. 35-37 (ἔτ. 1789-1790).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×4 (4), 1×8 (12). Παραπομπὴ στὴν κάτω δεξιὰ γωνία τῶν σελίδων, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Ἀρίθμηση τευχῶν με ἑλλην. ψηφία, με μαῦρο μελάνι, στὸ μέσο τοῦ κάτω περιθωρίου τοῦ τελευταίου verso κάθε τεύχους: δ' (φ. 4^v), ε' (φ. 12^v). Βάσει τῆς ἀρίθμησης τῶν τευχῶν, ἐξέπεσαν τὰ τεύχη α'-γ'.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρὶς διακόσμηση ἢ ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελος, Γραφὴ ὁμοιόμορφη, μικρομεγέθης, στενή, δεξιοκλινής. Μελάνι μαῦρο, ἐλαφρῶς θαμπό. Μετὰ τὸ πέρασ τοῦ κειμένου (φ. 12^v), ἡ φράση: *Διπλοῦν τὸν ἀπλοῦν ἢ κηῖσασα λόγον, | Διπλῆν ῥῶσιν δίδου μοι τὸ γεγραφῶσι*. Προηγείται ἡ λέξη *Τέλος* ὡς μονοκονδυλία.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Πιθανῶς, ἡ συλλογὴ Γεωργίου Ἄλεξ. Μαυροκορδάτου [βλ. Πολυχρονοπούλου-Κλαδά (βλ. ΒΙΒΛ.)· πβ. κώδ. Μπενάκη 152 (Κυριαζή 1), ΠΡΟΕΛ.].

ΣΤΑΧΩΣΗ: Ήμιδερμάτινη. Πινακίδες από χαρτόνι, μαρμαρογραφημένες, επενδυμένες με λευκό, λεπτό δέρμα στη ράχη και στις γωνίες. Στη ράχη, λωρίδα από καστανό δέρμα με την επιγραφή: *ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΥ ΛΥΣΙΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ*. Άκμεις επιχρωματισμένες με έρυθρο μελάνι. Τò έσωτ. τής πιν. άρχ. - τέλ. και τὰ πφ. Γ, XXXIV^ν, μαρμαρογραφημένα.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή. Λίγα στίγματα λόγω ύγρασίας σε διάφορα φύλλα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Πολυχρονοπούλου-Κλαδά, *Γεώργιος Άλεξ. Μαυροκορδάτος*, σ. 448-449.

159 (Κυριαζή 7)

18ος αι. (β' μισό) χαρτί 221×161χιλ. [182×125] φ. IV, σ. 144, VIII^ς
στ. 24

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ

(σ. 1-136) *Φροντίσματα* (Βιβλίον Α', κεφ. Α'-ΡΕΓ'· δέν περιλαμβάνεται τò τελευταίο κεφ. ΡΕΔ' τής έκδ.) («Έκ τών φροντισμάτων Άλεξάνδρου Μαυροκορδάτου, περιφρονήσεως»). Στò φ. IV^ς, ó γενικòς τίτλος: «Άλεξάνδρου... Φροντίσματα περιφρονήσεως». Άρχ. *Οία περ άρόραγέσιν έρύμασιν ή φρόνησις, τέλ. τής δ' οικείας όρμής μεταγνώμεν*. Έκδ. Μαυροκορδάτος, *Φροντίσματα*, σ. 1-103; κεφ. Α'-ΡΕΓ'· πβ. κώδ. Μπενάκη 157 (Κυριαζή 5).

(σ. 7, στ. 1) *Άπώλεια κειμένου μεταξύ: άναθαρσύνων αυτούς]* (έκδ. σ. 5, στ. 12) και *[άφιέναι, και παρασκευάσαι φθοράν άνίατον* (έκδ. σ. 6, στ. 12). Τò χάσμα αυτό δέν έντοπίζεται στòν κώδ. Μπενάκη 157 (Κυριαζή 5).

(σ. 137-144): «Πίναξ τής παρουσίας βίβλου» (άπό τò ίδιο χέρι).

Άγραφες σελίδες: 145-159.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ύπόλευκο, έλαφρώς τραχύ. Υδατόσημα: α) θυρεòς με ζωòμορφο σχήμα (π.χ. φ. 5/6 και 11/12), β) λέων (π.χ. φ. 71/72 και 73/74)· αντίσημο: γράμματα F C και κρινάνθεμο (π.χ. φ. 75/76)· για τò αντίσημο πβ. τύπο Nikolaev 497 (έτ. 1763).

ΤΕΥΧΗ - ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 9×8 (143/144). Χωρίς άρίθμηση τευχών. Όριζόντια παραπομπή στò κάτω περιθώριο κάθε σελίδας, παράλληλα πρòς τò κείμενο. Συμπλήρωση σελιδαρίθμησης άπό τήν καταλογογράφο, όπου αυτή δέν διακρινόταν: σ. 23, 27, 29, 31, 137-144.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρίς διακόσμηση.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Έναλλαγή διαφόρων χειριῶν. Μελάني μαῦρο, με ἐξαίρεση τὸν τίτλο τοῦ φ. IV^ν (ἐρυθρογρ.).

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Πιθανῶς, ἡ συλλογὴ Γεωργίου Ἀλεξ. Μαυροκορδάτου [βλ. Πολυχρονοπούλου-Κλαδᾶ (βλ. BIBL.)· πβ. κῶδ. Μπενάκη 152 (Κυριαζή 1), ΠΡΟΕΛ.].

ΣΤΑΧΩΣΗ: Πινακίδες ἀπὸ πεπιεσμένο ξυλοπολτὸ ἐπενδυμένες με ὑποκάστανο δέρμα. Στὶς πινακίδες, πλαίσιο ἀπὸ τριπλῆς χρυσότυπες γραμμές. Στὴ ράχη, νεῦρα (5) καὶ χρυσότυπος ἄνθινος διάκοσμος· ἐπίσης, σὲ ἐπικολημένα τεμάχια καστανοῦ καὶ πράσινου δέρματος, ἡ ἐπιγραφή: ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΥ ΦΡΟΝΤΙΣΜΑΤΑ. Ἀκμὲς ἐπίχρυσες. Τὸ ἐσωτ. τῆς πιν. ἀρχ. - τέλ. καὶ τὰ πφ. Γ, IV^ν, μαρμαρογραφημένα.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Ἀποστολόπουλος, Ἡ Ἐμφάνιση τῆς Σχολῆς τοῦ Φυσικοῦ Δικαίου, σ. 19 σημ. 2, σ. 22 σημ. 3 (καταγράφεται ὡς κῶδ. Μπενάκη 8). — Πολυχρονοπούλου-Κλαδᾶ, Γεώργιος Ἀλεξ. Μαυροκορδάτος, σ. 449.

160 (Κυριαζή 8)

18ος αἰ. (α' μισό) χαρτί 165×107χιλ. [120×60] φ. I, σ. 136 (-75, +112α,
-133-134) στ. 22 κολ.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ <ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ> – ΑΝΤΩΝΙΟΣ <ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ>

- (σ. 1-<122>) Ἀλέξανδρος <Μαυροκορδάτος>, *Γραμματικὴ περὶ συντάξεως. Ἀρχ. Χρῶμεθα τοῖς προτακτικοῖς ἄρθροις, τέλ. τότε γὰρ ὀξυτονοῦται. Ἐκδ. Μαυροκορδάτος, Γραμματικὴ· δὲν ὑπάρχει πλήρης ἀντιστοίχιση τοῦ κειμένου τοῦ κῶδικα με αὐτὸ τῆς ἔκδοσης. Ἡ σειρὰ τοῦ κειμένου τοῦ κῶδ. βάσει τῶν σελίδων τῆς ἔκδ.: σ. 1-83, 90-92,19, 84,9-86,14, 112,5-112,26, 100,11-102, 92,21-98, 103-105,7, 87,21-88,18, 86,16-87,20, 107,6-109,3, 111-112,11, 109,4-110, 88,19-89, 105,8-107,4, 99-100,9, 113-117.*
- (σ. 123-<136>) Ἀντώνιος <Βυζάντιος>, *Περὶ ἐγκλιτικῶν, ἐγκλινομένων καὶ συνεγκλιτικῶν* («Ἐπι περὶ ἐγκλινομένων Ἀντώνιος φίλω χαίρειν»). Ἀρχ. Ὁ μὲν μῦθος Ὑφαίστω (!) συνοικίζει τὰς χάριτας, τέλ. (κολ.) τοὺς μὲν γὰρ ἴσως ὀνήσει, τοὺς δὲ καὶ πρὸς [τὸ βελτίω πονῆσαι. Πβ. κῶδ. Μπενάκη 200 (TA 46), φ. 2^ρ-8^ρ.

Ἀπώλεια κειμένου μεταξὺ τῶν σ. <132>: ἀναδέχεται τόνον, κἀκείνο τοῦ] καὶ 135 [Ἐγκλιτικὰ δὲ τῶν μὲν ὀνομάτων. Γιὰ τὸ κείμενο ποὺ ἐξέπεσε πβ. κῶδ. Μπενάκη 200 (TA 46), φ. 6^ρ, σειρὰ 21: μετ' αὐτό, καὶ οὕτως ἐξῆς ἕως φ. 7^ρ σειρὰ 12: τοῦτ' ἔστιν ἡ σοφία.

Παρασελίδες και διάστιχες σημειώσεις του γραφέα σε φύλλα του κώδικα (π.χ. φ. 5^{r-v}).

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, υποκίτρινο, τραχύ. Ύδατόσημο: στέμμα και βότρυς μεταξύ τους, πλαίσιο με γράμματα-άκαθόριστα (π.χ. φ. 65/66 και 71/72).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 8×8 (127/128), 1×8–5 (135/136· εξέπεσε τὸ 3^ο φύλ. [133/134] καθώς και τὸ 5^ο-8^ο φύλ., με ἀπώλεια κειμένου). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Παραπομπὴ στὴν κάτω ἐσωτερικὴ γωνία κάθε σελίδας, παρὰλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Συμπλήρωση ἀρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: φ. I, σ. 1.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων, ὑποτίτλων, πρωτογραμμμάτων. Στὴ σ. 1, ἐπίτιτλο ὀφιοειδές.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελος. Γραφὴ μικρῶν διαστάσεων, ἐλαφρῶς δεξιοκλινής.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. I^r, κτητ.) *Μηχέλη Κωνσταντίνου*. Στὸ φ. I^v διάφορες σημειώσεις με χαρακτηριστὰ ἀποφθέγματα. Μεταξὺ αὐτῶν, ἕχνη σβησμένου κτητορικοῦ (;) σημειώματος.

(σ. 1, κάτω ὠα, κτητ., μονοκονδυλιά) *Φλαβιανοῦ* (;) *ἱεροδιακόνου Κύρου* (;). Στὴ σ. <126>, παρασελίδα σημείωση σὲ ἀραβικὴ γραφὴ.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Γιὰ προγενέστερους κτήτορες τοῦ χφ βλ. ΣΗΜ. Πιθανῶς, ἀργότερα, τὸ χειρόγραφο, πέρασε στὴ συλλογὴ Γεωργίου Ἀλεξ. Μαυροκορδάτου [βλ. Πολυχρονοπούλου-Κλαδᾶ (βλ. ΒΙΒΛ.)· πβ. κώδ. Μπενάκη 152 (Κυριαζή 1), ΠΡΟΕΛ.].

ΣΤΑΧΩΣΗ: Πινακίδες ἀπὸ χαρτόνι ἐπενδυμένες με καστανόχρωμο δέριμα ποὺ ἐμφανίζει φθορές, χωρὶς ἐμπίεστη διακόσμηση. Στὴ ράχη, νεῦρα (3).

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Μέτρια ἕχνη ὑγρασίας, φύλλα σητόβρωτα στὸ περιθώριο, μικρὰ σχισίματα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Πολυχρονοπούλου-Κλαδᾶ, *Γεώργιος Ἀλεξ. Μαυροκορδάτος*, σ. 449.

161 (Κυριαζή 9)

ἔτ. 1790 (φ. 1^r)   χαρτί   222×165χιλ. [185×130]   φ. IV, 57, VIII
στ. 24

ΝΙΚΟΛΑΟΣ <ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ>

(φ. 1^r-57^v) *Ἐγχειρίδιον ἐν ᾧ γινῶμαι καὶ φροντίσματα περὶ ἤθη καὶ πολιτείαν*. Ἔκδ. Papadopoulos-Kerameus, *Texte grecques*, σ. 463-504· πβ. κώδ. Μπενάκη 157 (Κυριαζή 5), κείμ. 2. Στὸ φ. 1^r: *αψκ'* [1790].

Ἄγραφο φύλλο: 1^ν.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑποκίτρινο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημα: α) θυρεός· χέρι ποῦ κρατάει σιλιέτο (π.χ. φ. 3 καὶ 4)· πβ. Velkov, σ. 208 ἀρ. 1 (ἔτ. 1772), β) λέων (π.χ. φ. 11 καὶ 12)· ἀντίσημο: γράμματα V G (π.χ. φ. 12)· πβ. Stanković 537 (ἔτ. 1790/1810), μὲ μικρὴ διαφορὰ ὡς πρὸς τὴν ἀπόσταση ραβδώσεων.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×6 (6), 1×10 (16), 1×6 (22), 1×10 (32), 1×6 (38), 2×8 (54), 3 (57). Στὴν ἄνω δεξιὰ γωνία τοῦ φ. 2^ρ. ἡ ἀρίθμηση: α^{ον}. Τὰ ὑπόλοιπα τεύχη χωρὶς ἀρίθμηση. Παραπομπὴ στὸ verso κάθε φύλλου, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρὶς διακόσμηση ἢ ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΙΣ: α) φ. 1^ρ-28^ν· βιβλιογρ. σημ. (φ. 1^ρ): *Ἐν ἔτει σωτηρίῳ αψή* [1790]. Γραφὴ μικρομεγέθους, ἐλαφρῶς δεξιοκλινῆς, β) φ. 28^ν-37^ν. Γραφὴ φιλολογικὴ, ὁμοιόμορφη, ἄνετη, μὲ γράμματα μεγάλων διαστάσεων, γ) φ. 37^ν-57^ν. Γραφὴ ἄρκετὰ χαλαρῆ. Μελάνι μαῦρο.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Πιθανῶς, ἡ συλλογὴ Γεωργίου Ἀλεξ. Μαυροκορδάτου [βλ. Πολυχρονοπούλου-Κλαδᾶ (βλ. BIBΛ.)· πβ. κώδ. Μπενάκη 152 (Κυριαζή 1), ΠΡΟΕΛ.].

ΣΤΑΧΩΣΗ: Πβ. κώδ. Μπενάκη 159 (Κυριαζή 7): παρόμοια στάχωση. Στὴ ράχη, ἡ χρουσότυπη ἐπιγραφὴ: *ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΥ ΓΝΩΜΑΙ*. Τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω μέρος τῆς ράχης ἔχει ἐκπέσει. Τὸ ἔσωτ. τῆς πιν. ἀρχ. - τέλ. καὶ τὰ πφ. Γ, VIII^ν, μαρμαρογραφημένα. Ἄκμεις ἐπίχρυσες. Στὸ φ. IV^ν, ἀμυδρά, σὲ κάθετη διάταξη: *ΝΙΚΟΛΑΟΥ*.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Bouchard, «Ο Νικόλαος Μαυροκορδάτος», σ. 118 σημ. 11. — Πολυχρονοπούλου-Κλαδᾶ, *Γεώργιος Ἀλεξ. Μαυροκορδάτος*, σ. 449.

162 (Κυριαζή 10)

18ος αἰ. (α' μισό) χαρτί 191×135χιλ. [160×100] φ. VI, σ. ιθ' (ιθ'α), φ. X
στ. 24 (σ. α'-ιζ'), 14 (σ. ιθ')

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ

1. (σ. α'-ιζ') «Νικολάου Μαυροκορδάτου Κωνσταντινουπολίτου. Διάλογος περὶ ζωῆς καὶ θανάτου. Τὰ τούτου πρόσωπα. Ἄνθρωποι φιλόκοσμοι καὶ φιλόυλοι· θάνατος· δικασταί· ψυχὰι σοφῶν ἀνδρῶν· ἄνθρωποι». Ἀρχ. *Μέχρι πόσου, ὦ ἑταῖροι, τὸ δυστυχὲς τῶν ἀν(θρώπων)ων*, τέλ. *τὴν φιλτάτην ἀλήθειαν παρενεῖρασαι ψεῦδος*. Ἀκολουθεῖ στὴ σ. ιζ': «Ψήψισμα». Ἀρχ.

Ἐπεὶπερ τούτων τῶν φιλοσόφων καὶ φιλοῦλων, τέλ. Εἰπέ τὴν γνώμην Φιλωνίδης Στρεψιάδου φυλῆς Κεχροπίδος. Στὸ τέλος τοῦ ψηφίσματος, ἡ χρονολογία: ποσειδεῶνος ἐνάτη ἰσταμένου ἀρχῆς [9 Δεκ. 1697]. Ἡ ἀρχὴ τοῦ Διαλόγου ἔχει ἐκδοθεῖ στὸ: C. Erbiceanu, *Cronicarii Greci. Cariī au scris despre Români in Epoca Fanariota*, Βουκουρέστι 1888, σ. 182.

2. (σ. ιθ') «Νικολάου Μαυροκορδάτου ἡγεμόνος Βλαχίας, Ἐπίγραμμα αἰνιγματώδες εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ Χριστόφορον τὸν Κολοῦμβον, ἰαμβικόν». Ἀρχ. Ὑδωρ περιρρεῖ γαῖαν, οὐ κατακλύζει, τέλ. δεινοῦ γίγαντος ἐμπυμπλάντα γαστέρα. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ ἐπιγράμματος, σημείωση ἀπὸ τὸ ἴδιο χέρι: Πέλειαν ἐννοεῖ τὸν Κολοῦμβον· ὅτι κατὰ τὴν λατινικὴν διάλεκτον *Columba* λέγεται ἡ περιστερά. Ἔκδ. Ἐ. Legrand, *Bibliothèque grecque vulgaire*, τ. 3, Παρίσι 1881, σ. 223 [C. Dapontes, *Le Jardin des Grâces*] (Ἡλίου – Πολέμη, ἀρ.*1881.72).

Ἐγγραφες σελίδες: σ. ιη', ιθ/α'.

ΥΛΗ: Χαρτί λεπτό, σκουρόχρωμο λόγω ὑγρασίας, ἐλαφρῶς τραχύ: (φ. α'-ιζ') Ὑδατόσημο: α) δύο κλειδιὰ σὲ χιαστὴ διάταξη (π.χ. φ. α'/β' καὶ ιε'/ις')· ἀντίσημο: γράμματα A R (π.χ. φ. ζ'/η')· πβ. τύπο Stanković 201-202 (περ. 1717), μὲ διαφορὲς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα καὶ τὸ ἀντίσημο.

(φ. ιθ') Ὑδατόσημο: β) ἀκαθόριστο: λέξη.

ΤΕΥΧΗ - ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×10-1 (ιζ'/ιη'· ἐξέπεσε τὸ 1^ο φύλ., χωρὶς ἀπώλεια κειμένου), 1 (ιθ'/ιθ'α). Παραπομπὴ στὸ verso κάθε φύλλου, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Συμπλήρωση σελιδαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: σ. ιθ'α, φ. I-VI, Γ'-X'.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρὶς διακόσμηση. Ἐρυθρογράφηση πρωτογραμμάτων, πιθανότατα ἀπὸ μτρν. χέρι, στίς σ. α' καὶ ιθ'.

ΓΡΑΦΕΙΣ: α) σ. α'-ιζ': ἄδηλος. Γραφὴ φιλολογικὴ, μικρῶν διαστάσεων, ἐλαφρῶς δεξιοκλινῆς, γωνιώδης. Μελάνι καστανό. Σύμφωνα μὲ τὸν Ἀγγέλου (βλ. BIBΛ.), ἐνδέχεται ὁ παρὼν κώδικας νὰ εἶναι αὐτόγραφος τοῦ Νικολάου Μαυροκορδάτου, ὁ ὁποῖος ἔγραψε τὸ ἔργο σὲ ἡλικία 17 ἐτῶν. Ὡστόσο, κατόπιν συγκρίσεως μὲ πανομοιότυπο τῆς γραφῆς τοῦ Νικολάου [βλ. Κομίνης, *Πίνακες*, πίναξ 111· πβ. κώδ. Μπενάκη 156 (Κυριαζή 4α) (ΓΡΑΦ.)], δὲν προκύπτει ταύτιση μὲ τὸν γραφικὸ χαρακτήρα τοῦ ἀδηλου γραφέα στὸν παρόντα κώδικα.

β) σ. ιθ': ἄδηλος. Γραφὴ φιλολογικὴ, ὄρθια, ἀραιή, χωρὶς συντομογραφίες ἢ συμπλέγματα γραμμάτων. Μελάνι καστανό.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Συλλογὴ Γεωργίου Ἄλεξ. Μαυροκορδάτου [βλ. ΣΤΑΧ· βλ. ἐπίσης Πολυχρονοπούλου-Κλαδά (βλ. BIBΛ.)· πβ. κώδ. Μπενάκη 152 (Κυριαζή 1), ΠΡΟΕΛ.].

ΣΤΑΧΩΣΗ: Ἡμιδερμάτινη. Πινακίδες ἀπὸ πεπιεσμένο ξυλοπολτὸ μαρμαρογραφημένες, ἐπικαλυμμένες μὲ δέρμα μῶβ στὴ ράχη καὶ στίς γωνίες. Ἡ λεῖα ράχη φέρει

χρυσότυπη έπιγραφή: ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΣ 1697 καί (στο κάτω μέρος) τὸ ὄνομα GRUEL, γιὰ τὸ ὁποῖο πβ. κώδ. Μπενάκη 152 (Κυριαζή 1), ΣΤΑΧ. Τὸ ἔσωτ. τῆς πιν. ἄρχ. - τέλ. καὶ τὰ πφ. Γ, IV^ν μαρμαρογραφημένα. Ἡ ἄνω ἀκμὴ ἐπιχρυσωμένη. Μῶβ κορδέλα ὡς σελιδοδείκτης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἐντονα ἴχνη ὑγρασίας σὲ ὅλα τὰ φύλλα τοῦ κώδικα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Ἀγγέλου, *Πλάτωνος Τύχαι*, σ. 125-126 σημ. 67,6 (καταγράφεται ὡς κώδ. Μπενάκη 11), σ. 126 σημ. 67,7 καὶ 68,1. — Πολυχρονοπούλου-Κλαδᾶ, *Γεώργιος Ἀλεξ. Μαυροκορδάτος*, σ. 449. — Χατζοπούλου, «Φαναριώτικα στιχουργήματα», σ. 137 σημ. 60.

163 (Κυριαζή 11)

18ος αἰ. (β' τέτ.) χαρτί 177×117χιλ. [120×70] φ. IV, φ. 5, σ. 431α
(-419-430), φ. V στ. 16

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ – ΝΙΚΟΛΑΟΣ <ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ>

1. (σ. 1-188) Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος:

¹(σ. 1-43) «Τοῦ... Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου... Γνωμαί». Ἐκδ. Μαυροκορδάτος, *Φροντίσματα*, σ. 193-203· πβ. κώδ. Μπενάκη 157 (Κυριαζή 5).

²(σ. 45-188) «Ἐκ τῶν φροντισμάτων τοῦ αὐτοῦ» (40 ἀπὸ τὰ 261 Φροντίσματα). Γιὰ τὸ περιεχόμενο καὶ τὴ διάταξη τῶν *Φροντισμάτων* πβ. κώδ. Μπενάκη 157 (Κυριαζή 5), φ. 11^ρ-41^ρ: ὅμοιο περιεχόμενο καὶ διάταξη κειμένου: (σ. 45), (σ. 50), (σ. 56), (σ. 62), (σ. 66), (σ. 69), (σ. 76), (σ. 80), (σ. 82), (σ. 87), (σ. 88), (σ. 91), (σ. 92), (σ. 97), (σ. 99), (σ. 101), (σ. 102), (σ. 105), (σ. 108), (σ. 108), (σ. 110), (σ. 111), (σ. 113), (σ. 114), (σ. 114), (σ. 116), (σ. 117), (σ. 119), (σ. 126), (σ. 131), (σ. 133), (σ. 137), (σ. 139), (σ. 142), (σ. 146), (σ. 164), (σ. 170), (σ. 172), (σ. 180), (σ. 184), τέλ. ὡς ἐφικτόν, αὐτὴν ἐξασκήσωμεν. Ἐκδ. Μαυροκορδάτος, *Φροντίσματα*, σ. 4-179.

Προηγείται (φ. 2^ρ-3^ν), ἀπὸ τὸ ἴδιο χέρι, πίν. περιεχομένων μὲ ἀντίστοιχη παραπομπὴ στὶς σελίδες [= φύλλα τοῦ χφ] καθενὸς ἀπὸ τὰ *Φροντίσματα*. Κάθε τίτλος τοῦ πίν. περιεχομένων συνοδεύεται ἀπὸ τὴν ἔνδειξη *κεφ(άλαιον)* καὶ ἑλληνικὸ ἀριθμὸ, ὁ ὁποῖος ὁμῶς δὲν σημειώνεται στοὺς ἀντίστοιχους τίτλους τῶν σ. 45-188. Ἡ ἀρίθμηση τῶν κεφ. τοῦ πίν. περιεχομένων ἀντιστοιχεῖ στὴν ἀρίθμηση τῆς ἑκδ. τοῦ 1805 (ἐνδεχομένως ἀντιγράφει ἀπὸ τὸν πίν. περιεχομένων τοῦ ἐντύπου).

2. (σ. 193-431) Νικόλαος <Μαυροκορδάτος>, *Ἐγχειρίδιον ἐν ᾧ γινῶμαι καὶ φροντίσματα περὶ ἥθης καὶ πολιτείας*. Ἔκδ. Papadopoulos-Kerameus, *Texte grecques*, σ. 463-504. Πβ. κώδ. Μπενάκη 157 (Κυριαζή 5), κείμε. 2.

Ἀπώλεια κειμένου μεταξύ τῶν σ. 418: *Οἱ μὲν ἀρετὴν ἀσκοῦντες, ὁμοίους ἑαυτοῖς εἶναι*] καὶ 431 [*νόθον, ἀιδιότητος μίμημα*. Ἐξέπεσε τὸ κείμενο τῆς ἔκδ. Papadopoulos-Kerameus, *ὁ.π.*, σ. 502§852 - 504§869.6: *ἐλπίζοντες τοὺς ἄλλους... διηνεκῶς ἐπαγρουπνοῦσαι*.

Ἄγραφα φύλλα/σελίδες: φ. 4^r-5^v/σ. 44, 191-192, 431α (πλὴν σημ.).

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημα: α) βότρυς· πβ. Velkov, σ. 386 ἀρ. 29 (ἔτ. 1738), β) ὄνομα: *A DREUTON* (π.χ. φ. 9/10 καὶ 15/16)· Nikolaev 449 (ἔτ. 1738/1740)· Velkov, σ. 375 ἀρ. 1 (ἔτ. 1738).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 4 (2-5), 11×8 (1/2-175/176), 1×8-1 (191/192· ἐξέπεσε τὸ 7^ο φύλ. [φ. 189/190], χωρὶς ἀπώλεια κειμένου), 14×8 (415/416), 1 (417/418), 1 (431/431α· μεταξύ τῶν σ. 418 καὶ 431 μεσολαβεῖ κενὸ στήν ἀρίθμηση). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Παραπομπὴ στὸ verso κάθε φύλλου, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Συμπλήρωση ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: σ. 431α, φ. II-IV, I'-V'.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Λιτὰ πρωτογράμματα μικροῦ μεγέθους, χωρὶς ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδηλος. Γραφὴ φιλολογικὴ, ὁμοιόμορφη, δεξιοκλινῆς, μὲ γωνιώδεις ἀπολήξεις τῶν κεραίων. Μελάνι μαῦρο.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 1^v) 1730: *τῇ ιζ' τοῦ Σεπτεμβρίου ἡμέρα πέμτη ἔγινεν ἐν βασιλευσῆ ἡ ἀποστασία τῶν γιανιτζάρων, οἵτινες καταβιβάζοντες τοῦ βασιλικοῦ θρόνου τὸν σουλτὰν ἀχμέτην, ἀνεβίβασαν τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ σουλτὰν Μαχμούτην υἱὸν τοῦ σουλτὰν Μουσταφᾶ καὶ σφραγιστήριον δακτυλίδιον τοῦ ἀρχαιοστάτου πατρὸνα, εἶχε τοιαύτην ἐπιγραφήν. Τασίχι δίνι δεβλέτι δελίλ μπεντέι πατρὸν χαλίλ. Στὸ ἴδιο φύλλο, πιδὸ κάτω: 1754: *δεκεμβρίου 2 τέθνικεν ὁ σουλτὰν Μαχμούτης εἰς τὸν θρόνον καὶ ἀνέλαβεν τὴν βασιλείαν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Σουλτὰν Ὅσμάνης*.*

(σ. 431, κτητ. (;), ἀπὸ ἔλαφρῶς μτην. χέρι) Γρηγοράσκου.

(σ. 431α, κτητ. (;), μονοκονδυλιά μ[οναχοῦ] (;) Γερασίμου.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Πιθανῶς, ἢ συλλογὴ Γεωργίου Ἄλεξ. Μαυροκορδάτου [βλ. Πολυχρονόπουλου-Κλαδᾶ (βλ. BIBL.)· πβ. κώδ. Μπενάκη 152 (Κυριαζή 1), ΠΡΟΕΛ.].

ΣΤΑΧΩΣΗ: Πινακίδες ἀπὸ πεπιεσμένο ξυλοπολτὸ ἐπενδυμένες μὲ βυσσινὶ δέρμα. Καὶ στὶς δύο πινακίδες, πλαίσιο ἀπὸ τριπλῆς χρυσότυπες γραμμές. Στὴ ράχη, νεῦρα (5), ἐμπέστος ἐπιχρυσωμένος ἀνθινὸς διάκοσμος καὶ ἡ ἐπιγραφή: *ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΩΝ ΓΝΩΜΑΙ*. Τὰ φ. I-IV καὶ II'-IV', πφ. στάχωσης. Τὰ φ. 1 καὶ I', πφ. παλαιότερης στάχωσης. Τὸ ἔσωτ. τῆς πιν. ἀρχ. - τέλ. καὶ τὰ πφ. I, V^v μαρμαρογραφημένα. Ἀκμῆς ἐπιχρυσωμένες. Τρίχρωμη κορδέλα ὡς σελιδοδείκτης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Λίγοι ρύποι. Ἡ πρόσθια πινακίδα καὶ ἡ ράχη ἀποκολλημένες ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ βιβλίου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Ἀγγέλου, *Πλάτωνος τύχαι*, σ. 123 σημ. 63,2 (δηλώνεται ὡς κώδ. Μπενάκη Συλλογῆ Κυριαζή 12· τὸ σύνολο τῶν σ. 1-188 ταυτίστηκε ἀπὸ τὸν Ἀγγέλου ἀποκλειστικὰ μὲ τὸ ἔργο *Γνώμαι* τοῦ Μαυροκορδάτου, ποὺ θεωρήθηκε ἀνέκδοτο· ἡ ἀποψη ἀναθεωρήθηκε ἀπὸ τὸν Ἀποστολόπουλο, *Ἡ Ἐμφάνιση τῆς Σχολῆς τοῦ Φυσικοῦ Δικαίου*, σ. 21 σημ. 1 [βλ. καὶ σ. 19 σημ. 2, σ. 22 σημ. 3: δηλώνεται ὡς κώδ. Μπενάκη (olim Δ. Κυριαζή) 12]. — George Patrick Henderson, *The Revival of Greek Thought, 1620-1830*, Νέα Ὑόρκη 1971, σ. 21, 26 (παραπομπὴ σὲ Ἀγγέλου, *δ.π.*). — Bouchard, «Ὁ Νικόλαος Μαυροκορδάτος», σ. 118 σημ. 11. — Πολυχρονοπούλου-Κλαδᾶ, *Γεώργιος Ἄλεξ. Μαυροκορδάτος*, σ. 449.

164 (Κυριαζή 12)

18ος αἰ. [φ. 1^v, 70^r-74^v: μετὰ τὸ 1775 (φ. 74^r)] χαρτὶ 330×221χιλ.
[270/275×170/175] φ. 74, Γ στήλ. 2 στ. 40-50 (συν. 48), 23 (φ. 2^v)

ΜΑΞΙΜΟΣ Ο ΟΜΟΛΟΓΗΤΗΣ – <πατριάρχης ΦΩΤΙΟΣ>

1. (φ. 1^v) <Φώτιος, πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως>, «Περὶ τῶν γνωμικῶν θελημάτων ἐπὶ Χριστοῦ». Τέλ. (ἀτελ.) καὶ λογικὴ ὄρεξις πασῶν τῶν τῆς φύσεως. PG 101, 508-509A3. Ἔκδ. Photius. *Epistulae et Amphilochia*, τ. 5, σ. 112,1-112,30, Ἀμφιλόχιο 80. Μὲ ἀνάστροφη φορὰ πρὸς τὰ ὑπόλοιπα κείμενα, ἐπαναλαμβάνεται τμῆμα τοῦ φ. 70^r (βλ. παρακάτω). Ἡ ἐπιφάνεια γραφῆς τοῦ φ. 1^v χωρίζεται μὲ μία κάθετη γραμμὴ σὲ δύο μέρη. Τὸ κείμενο τοῦ Φωτίου στὴν ἀριστερὴ, ἐνῶ ἡ δεξιὰ παρέμεινε ἄγραφη.
2. (φ. 2^v) Βίος τοῦ Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). Ἀρχ. Ὁ ἐν ἀγίοις πατὴρ ἡμῶν Μάξιμος ὁ Ὁμολογητὴς ἦν ἐπὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου τοῦ Πωγωνάτου, τέλ. ἢ ταῦτα περιτόχοι.
3. (φ. 3^r-69^r) Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής:

¹(φ. 3^r-19^v) *Κεφάλαια περὶ ἀγάπης*: (φ. 3^r) *Πρόλογος πρὸς Ἐλπίδιον*, (φ. 3^r-6^v) *ἑκατοντὰς α'*, (φ. 6^v-11^v) *ἑκατοντὰς β'*, (φ. 11^v-15^v) *ἑκατοντὰς γ'*, (φ. 15^v-19^v) *ἑκατοντὰς δ'* (CPG 7693). PG 90, 960-1073A9.

²(φ. 20^r-31^v) *Κεφάλαια Σ'* («...περὶ θεολογίας καὶ τῆς ἐνσάρχου οἰκονομίας τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Θεοῦ, πρὸς Θαλάσσιον...»): (φ. 20^r-25^r) *ἑκατοντὰς α'*, (φ. 25^r-31^v) *ἑκατοντὰς β'* (CPG 7694). PG 90, 1084-1173A6.

³(φ. 31^v-63^v) *Κεφάλαια διάφορα θεολογικά τε και οικονομικά και περι ἀρετῆς και κακίας**: (φ. 31^v-38^r) ἑκατοντάς α' («Τοῦ αὐτοῦ [Μαξίμου Ὁμολογητοῦ] ἑκατοντάς γ'. Κεφάλαια διάφορα...»), (φ. 38^r-43^v) ἑκατοντάς β' («Τοῦ αὐτοῦ ἑκατοντάς δ'»), (φ. 43^v-50^v) ἑκατοντάς γ' («...ἑκατοντάς ε'»), (φ. 50^v-57^v) ἑκατοντάς δ' («...ἑκατοντάς ς'»), (φ. 57^v-63^v) ἑκατοντάς ε' («...ἑκατοντάς ζ'») (CPG 7715 [πβ. 7695]). PG 90, 1177-1392. Στὸ φ. 63^v: *Τέλος τῶν ἑκατοντάδων τοῦ ἁγίου Μαξίμου.*

⁴(φ. 64^r-69^r) *Εἰς τὴν προσευχὴν τοῦ Πάτερ ἡμῶν, πρὸς ἓνα [πρὸς τινα κώδ.] φιλόχριστον, ἐρμηνεῖα σύντομος* (CPG 7691· CPG Suppl. 7691) PG 90, 872-909A4. Ἔκδ. Peter Van Deun, *Maximi Confessoris opuscula exegetica duo*, Turnhout-Leuven 1991, σ. 27-73.

4. (φ. 70^r-74^v) <Φώτιος, πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως>:

¹(φ. 70^r-74^r) «Περὶ τῶν γνωμικῶν θελημάτων ἐπὶ Χριστοῦ». PG 101, 508-541. Ἔκδ. Photius. *Epistulae et Amphilochia*, ὁ.π. (φ. 1^v), σ. 112-128, Ἀμφιλόχιο 80. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου: Ὁ παρῶν λόγος ἐστὶν ἐν τοῖς Θεοδωρήτου ἐπισκόπου Κύρου συγγράμμασι, τοῖς κατὰ τὸ ἀφοῦ [1775] ἔτος τυπωθεῖσιν ἐν Χάλῃ δοκεῖ δ' οὖν περιλοπονεῖσθαι παρὰ Φωτίου τοῦ ἀγνωτάτου πατριάρχου. Ἡ σημ. παραπέμπει στὴν ἔκδ. Θεοδωρήτου ἐπισκόπου Κύρου τὰ σωζόμενα..., τόμος Ε'..., Halle 1775, σ. 13-25 (ΘΠ, ἀρ. 5564).

²(φ. 74^v) *Περὶ τοῦ μὴ δεῖν πρὸς τὰ ἐν τῷ βίῳ λυπηρὰ ἐπιστρέφεσθαι.* PG 102, 985-989. Ἔκδ. Photius. *Epistulae et Amphilochia*, τ. 2 (ἐπ. 270), σ. 219-220.

Ἐγγραφα φύλλα: 1^r, 2^r, 69^v.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑποκίτρινο, ἐλαφρῶς τραχύ: (φ. 2-69) Ὑδατόσημα: α) θυρεός (π.χ. φ. 8), β) λέξεις (π.χ. φ. 3).

(φ. 1, 70-74, πφ. Γ) Ὑδατόσημα: γ) λέων (π.χ. φ. 1), δ) στέμμα μετὰ γράμματα Α Η F (π.χ. πφ. τέλ.).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1 (1), 1×2 (3), 1×4 (7), 1×8 (15), 1×4 (19) (πρόσθετο φύλλο ἔχει ἐπικολληθεῖ στὸ verso τοῦ φ. 19 καὶ ἐπικαλύπτει τμήμα τοῦ κειμένου), 8×6 (67), 2 (69), 1×8-3 (74· ἐξέπεσε τὸ 6^ο-8^ο φύλ., μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Παραπομπὴ στὸ τέλος κάθε στήλης, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Ἄδηλοι, τρία χέρια: α) φ. 3^r-69^r: ὁ κύριος γραφέας. Γραφὴ ἐπιμελημένη, φιλολογικὴ, μικρῶν διαστάσεων, ἐλαφρῶς δεξιοκλινῆς, γωνιώδης. Μελάνι μαῦρο,

β) φ. 1^ν, 70^ρ-74^ν. Γραφή δεξιοκλινής, γωνιώδης. Μελάνι καστανό, γ) φ. 2^ν.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. 3^ρ, κτητ.) *Κωνσταν(τίνου) (;) Ίθακησίου*.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Για προγενέστερο κτήτορα τοῦ χφ βλ. ΣΗΜ. Πιθανῶς, ἀργότερα, τὸ χειρόγραφο πέρασε στὴ συλλογὴ Γεωργίου Ἀλεξ. Μαυροκορδάτου [βλ. Πολυχρονοπούλου-Κλαδᾶ (βλ. ΒΙΒΛ.)· πβ. κώδ. Μπενάκη 152 (Κυριαζή 1). ΠΡΟΕΛ.].

ΣΤΑΧΩΣΗ: Πινακίδες ἀπὸ χαρτόνι, ἐπενδυμένες μὲ καστανόχρωμο δέριμα ποὺ φέρει ἐμπέστη διακόσμηση: πλαίσιο ἀπὸ διπλὸ ἐλισσόμενο βλαστό. Στὶς τέσσερις γωνίες τοῦ πλαισίου, παράσταση φτερωτῆς κεφαλῆς ἀγγέλου. Στὸ κέντρο τῆς πιν. ἀρχ., παράσταση τῆς Σταύρωσης σὲ ρομβοειδῆ πλαίσιο· στὸ ἀντίστοιχο σημεῖο τῆς πιν. τέλ., παράσταση τῆς Παναγίας βρεφοκρατούσας. Στὴ ράχη, νεῦρα (5). Οἱ ἀκμὲς ἐπιχρωματισμένες μὲ ἐρυθρὸ μελάνι. Ἰχνη φθορᾶς στὸ δέριμα τῶν πινακίδων. Τὸ φ. Γ, πφ. στάχωση.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Τὸ φ. 69 κατὰ τὸ ἥμισυ σχισμένο, χωρὶς ἀπώλεια κειμένου. Τὰ φ. 71-72, ἀποσταχωμένα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Πολυχρονοπούλου-Κλαδᾶ, *Γεώργιος Ἀλεξ. Μαυροκορδάτος*, σ. 449.

165 (Κυριαζή 14)

18ος αἰ. (α' τέτ.) χαρτί 297×210χιλ. [185×125] φ. I, 159 (+49α), Γ
στ. 17

ΗΡΟΔΟΤΟΣ – ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ

- (φ. 1^ρ-47^ν) «Δημηγοριῶν ἐκλογὴ ἐκ τῶν Ἡροδότου». Ἔκδ. Haiim Rosén, *Herodoti Historiae* [Teubner], Λειψία 1987 (τ. 1), 1997 (τ. 2). Ἀναλυτικά: (φ. 1^ρ-3^ρ) «Ἐκ τοῦ πρώτου βιβλίου, ὃ Κλειῶ ἐπιγράφεται. Δημηγορία Σανδάνιδος». Ἀρχ. Ἦ βασιλεῦ, ἐπ' ἄνδρας τοιούτους στρατεύεσθαι παρασκευάζεαι. Ἔκδ. 1,71,6-15, 1,126,15-22, 1,206,2-10, 1,207,3-28. – (φ. 3^ρ-7^ν) «Ἐκ τοῦ τρίτου...». Ἔκδ. 3,53,8-15, 3,65,3-29, 3,72,6-21, 3,80,5-24, 3,81,2-13, 3,82,1-22, 3,142,7-16. – (φ. 7^ν-10^ρ) «Ἐκ τοῦ τετάρτου...». Ἔκδ. 4,3,8-15, 4,97,7-16, 4,118,6-19, 4,119,6-16, 4,127,2-14. – (φ. 10^ρ-17^ρ) «Ἐκ τοῦ πέμπτου...». Ἔκδ. 5,31,4-9, 5,49,5-36, 5,91,9-20, 5,92,3-93, 5,106,9-25. – (φ. 17^ρ-20^ρ) «Ἐκ τοῦ ἕκτου βιβλίου...». Ἔκδ. 6,9,10-19, 6,11,3-11, 6,86α,2-48, 6,109,7-23. – (φ. 20^ρ-35^ρ) «Ἐκ τοῦ ἑβδόμου...». Ἔκδ. 7,8α,1-9,1, 7,9,2-9β,18, 7,10,4-67, 7,11,2-18, 7,13,4-10, 7,15,3-13, 7,16,4-17,1, 7,18,5-16, 7,53,3-10, 7,101,11-102,13, 7,103,2-104,1, 7,104,1-20, 7,157,3-158,1, 7,158,2-159,1, 7,160,2-161,1, 7,161,2-162,1, 7,172,7-14, 7,234,5-10, 7,235,1-236,1,

7,236,3-237,1, 7,237,1-238,1. – (φ. 35^r-41^v) «Ἐκ τοῦ ὀγδόου...». Ἔκδ. 8,60,5-61,1, 8,68,3-69,1, 8,100,10-101,1, 8,102,1-103,1, 8,140α,2-140β,13, 8,142,3-19, 8,143,2-13, 8,144,2-23. – (φ. 41^v-47^v) «Ἐκ τοῦ ἐνάτου...». Ἔκδ. 9,7α,1-8,1, 9,26,4-27,1, 9,27,2-28,1, 9,45,2-45,17, 9,48,3-49,1, 9,58,3-59,1, 9,60,2-61,1, 9,78,4-13, 9,79,1-12, 9,87,2-9.

2. (φ. 49^r-159^r) «Δημηγοριῶν ἐκλογὴ ἐκ τῶν Θουκυδίδου». Ἔκδ. Jones–Powell, *Thucydides Historiae*. Ἀναλυτικά: (φ. 49^r-74^r) «Ἐκ τοῦ πρώτου βιβλίου. Δημηγορία Κερκυραίων». Ἀρχ. Δίκαιον, ὧ Ἄθηναῖοι, τοὺς μῆτε εὐεργεσίας μεγάλης. Ἔκδ. 1,32,1,1-36,3,10, 1,37,1,1-43,4,1, 1,53,2,1-53,3,1, 1,53,4,1-53,4,6, 1,68,1,1-71,7,2, 1,73,1,1-78,4,6, 1,80,1,1-85,2,6, 1,86,1,1-86,5,4, 1,120,1,1-124,3,6, 1,140,1,1-144,4,7. – (φ. 74^v-90^r) «Ἐκ τοῦ δευτέρου βιβλίου». Ἔκδ. 2,11,1,1-11,9,7, 2,35,1,1-46,1,7, 2,60,1,1-64,6,7, 2,71,2,1-71,4,5, 2,72,1,2-72,2,1, 2,72,3,1-73,1,1, 2,87,1,1-87,9,6, 2,89,1,1-89,11,4. – (φ. 90^r-113^r) «Ἐκ τοῦ γ' βιβλίου τῶν ἱστοριῶν Θουκυδίδου». Ἔκδ. 3,9,1,1-14,2,2, 3,30,1,1-30,4,4, 3,37,1,1-40,7,9, 3,42,1,1-48,2,4, 3,53,1,1-59,4,6, 3,61,1,1-67,7,4. – (φ. 113^r-126^v) «Ἐκ τοῦ Δ'...». Ἔκδ. 4,10,1,1-10,5,8, 4,17,1,1-20,4,4, 4,59,1,1-64,5,5, 4,85,1,1-87,6,4, 4,92,1,1-92,7,10, 4,95,1,1-95,3,5, 4,118,1,1-118,14,6, 4,126,1,1-126,6,9. – (φ. 126^v-127^v) «Ἐκ τοῦ Ε'...». Ἔκδ. 5,9,1,1-9,10,4. – (φ. 127^v-154^r) «Ἐκ τοῦ ς'...». Ἔκδ. 6,9,1,1-14,1,8, 6,16,1,1-18,7,4, 6,20,1,1-23,3,8, 6,33,1,1-34,9,7, 6,36,1,1-40,2,9, 6,68,1,1-68,4,3, 6,76,1,1-80,5,4, 6,82,1,1-87,5,5, 6,89,1,1-92,5,13. – (φ. 154^r-159^r) «Ἐκ τοῦ ζ'...», τέλ. οὐδὲ νῆες ἀνδρῶν κεναί. Ἔκδ. 7,61,1,1-64,2,8, 7,66,1,1-68,3,8, 7,77,1,1-77,7,7.

Στὰ φ. 49^r-51^r, παρασελίδιες σημειώσεις ἀπὸ δύο διαφορετικὰ χέρια.

Ἄγραφο φύλλο: 48^v.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, τραχύ. Ὑδατόσημα: (φ. 1-135): α) λέων μετὰ γράμμα Α (π.χ. φ. 1)· ἀντίσημο: γράμματα β ν (π.χ. φ. 3)· πβ. Nikolaev 339 (ἔτ. 1717)· ὅμοια ὕδατ. μετὰ κώδ. Μπενάκη 186 (TA 26), β) κύκλος μετὰ τρία καπέλα· στὴ βίαση γράμματα ΜΑΝΑΦ (;) (π.χ. φ. 26), γ) (βλ. π.χ. πφ. ἀρχ., φ. 48, πφ. τέλ.) στέμμα καὶ βότρυς· ξεχωρίζουν: γράμμα F, τριφύλλι, GALHARDON.

(φ. 136-159) Ὑδατόσημα: δ) θυρεὸς μετὰ γράμματα: Α Ρ ΡΑ ΡΑ (π.χ. φ. 136), ε) τρία καπέλα· ἀντίσημο: Α (π.χ. φ. 138)· πβ. Stanković 135 (ἔτ. 1703), μετὰ διαφορετικὸ ἀντίσημο.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 40×4 (159· +49α). Τὸ φ. 48, ὅμοιο μετὰ τὰ πφ.: προσθήκη, πιθανῶς πρὸς ἀντικατάσταση ἐκπεσόντος φύλλου). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Παραπομπὴ στὸ τέλος κάθε σελίδας, παρὰλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Ἀρχικὴ φυλλαρίθμηση: συνεχῆς στὰ φ. 1-10, στὴ συνέχεια ἀνὰ εἴκοσι (10, 30, 50 κ.λ.π.). Συμπλήρωση τῆς φυλλαρίθμησης τῶν ἐνδιάμεσων φύλλων καὶ τῶν φ. I, I' ἀπὸ τὴν καταλογογράφου.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρίς διακόσμηση ή έρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Άδελος. Γραφή φιλολογική, επιμελημένη, έλαφρώς δεξιοκλινής, άραιή. Μελάιν καστανό.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Συλλογή Νικολάου Μαυροκορδάτου. Πιθανώς, άργότερα, τó χειρόγραφο πέρασε στη συλλογή Γεωργίου Άλεξ. Μαυροκορδάτου [βλ. Πολυχρονοπούλου-Κλαδά (βλ. ΒΙΒΛ.)· πβ. κώδ. Μπενάκη 152 (Κυριαζή 1), ΠΡΟΕΛ.].

ΣΤΑΧΩΣΗ: Η άρχική τού χφ. Πινακίδες άπό χαρτόνι, έπενδυμένες με σκούρο, καστανόχρωμο δέσμα που φέρει χρυσότυπη διακόσμηση: στην πιν. άρχ. διακοσμητικό πλαίσιο με τó οικόσημο στó κέντρο τού Νικολάου Μαυροκορδάτου: κεφάλι βόδς με άστέρα (έμβλημα Μολδαβίας) και άετòς με ήμισέληνο, σταυρό και άστέρα (έμβλημα Βλαχίας) εντός ρομβοειδούς πλαισίου με τά άρχικά ΙΩ Ν / Α Β [= ΙΩΑΝΝΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΒΟΕΒΟΔΑΣ] (βάσει ταύτισης με πανομοιότυπο οικόσημο στó: Dan Cernovodeanu, *Știința și arta heraldică în România*, Βουκουρέστι 1977, σ. 315 εικ. 3). Πβ. κώδ. Γενναδείου 725, τού όποιου ή στάχωση φέρει παραπλήσιο οικόσημο (βλ. Χατζοπούλου, «Φαναριώτικα στιχοργήματα», σ. 151: εικ. 5). Στòν κώδ. Γενναδείου, ό διάκοσμος εντòς τού ρόμβου έμφανίζεται λίγο διαφορετικός, ένώ τά δύο έμβλήματα άποτυπώνονται με αντίστροφη διάταξη: προηγείται ή παράσταση τού άετòς εκείνης τού βόδς. Ώστόσο, και στòς δύο κώδικες είναι έντυπωμένα τά ίδια άρχικά: ΙΩ(άννης) Ν(ικόλαος), ώστε, σε συνδυασμό με τó χαρακτηριστικό ρομβοειδές σχήμα τού οικόσημου, να θεωρούμε ότι τόσο ό παρών κώδ. Μπενάκη όσο και ή στάχωση τού κώδ. Γενναδείου προέρχονται άπό τή συλλογή Νικολάου Μαυροκορδάτου. Στην πιν. τέλ. τού παρόντος κώδ. Μπενάκη, τó ίδιο διακοσμητικό πλαίσιο όπως στην πιν. άρχ., ένώ, στó κέντρο, μικρό ρομβοειδές άνθινο σχέδιο. Στη ράχη, νεύρα (3) και ή χρυσότυπη έπιγραφή: *ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΚΑΙ ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΔΗΜΗΓΟΡΙΑΙ*. Δύο καστανόχρωμες κορδέλες στη μεγάλη πλευρά τών πινακίδων ώς κλειστρα.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή. Ίχνη ύγρασίας, κυρίως στα τελευταία φύλλα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Πολυχρονοπούλου-Κλαδά, *Γεώργιος Άλεξ. Μαυροκορδάτος*, σ. 450.

166 (Κυριαζή 15)

19ος αι.   χαρτί   295×210χιλ. [γραμμ. έπιφ. ποικίλλει]   φ. 358

ΚΩΔΙΚΑΣ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΧΙΛΛΙΟΥ ΛΑΡΙΣΗΣ (έτ. 1810-1881)

Οικονομική διαχείριση τής έκκλησίας τών έτ. 1810-1881, πλὴν τών έτ. 1822-1825. Παρεμβάλλεται στα φ. 303^v-305^r (1^η Μαρτίου 1889) ή «Γενική καταγραφή τών ύπαρχόντων ιερών σκευών τής Έκκλησίας τού Άγίου Άχιλλίου». Σώζεται τó «Πρωτόκολλον παραλαβής και παραδώσεως (!)» τής καταγραφής αὐτῆς σε λυτò έγγραφο τεσσάρων σελίδων, τοποθετημένο πριν άπό τó 1^ο φύλ. τού κώδικα.

ἸΑΓΡΑΦΑ φύλλα: 1^v-2^r, 4^v-10^r, 18^v-19^r, 28^v, 30^r, 45^r, 53^r, 56^r, 64^v-65^r, 79^v-82^r, 111^r, 114^v-115^r, 118^v-119^r, 124^v-125^r, 131^r, 141^r, 145^r-147^r, 153^r, 189^r-190^r, 205^r, 210^v-212^r, 215^v-216^r, 219^v-220^r, 224^v-225^r, 229^v-230^r, 239^v-241^r, 249^v-250^r, 266^v-267^r, 271^r, 305^v-320^r, 324^v-345^r, 350^v-357^r.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, υπόλευκο, τραχύ.

ΑΡΙΘΜΗΣΗ: Νεότερη, συνεχής φυλλαρίθμηση (νέα ἀρ.): 1-358. Τὰ φ. 11-43 φέρουν παλαιότερη φυλλαρίθμηση: φ. 1-33. Ἀπὸ τὸ φ. 43^v κ.έ. (νέα ἀρ.), παλαιότερη σελιδαρίθμηση, προβληματική στὴ διαδοχὴ τῶν σελίδων.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Βησσαρίων Χατζηγεωργίου, ἀρτοποιός, ἐπίτροπος (ἔτ. 1812-1839) καὶ ἀργότερα ἔφορος τῶν ἐπιτρόπων τῆς ἐκκλησίας. Βιβλιογρ. σημ. (φ. 1^r): Ὁ παρῶν κώδιξ ὑπάρχει τῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἐν ἀγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἀχιλλίου, Ἀρχιεπισκόπου Λαρίσης 1812. Μαρτίου α' Λάρισα ὅστις ἤρξατο ἐπὶ τῆς Ἱεραρχίας τοῦ Πανιερωτάτου θεοπροβλήτου Μητροπολίτου ἀγίου Λαρίσης, κυρίου κυρίου Πολικάρπου, διὰ χειρὸς Βησσαρίωνος Χ' Γεωργίου Ἀρτοποιοῦ.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. 1^r, ἀπὸ μτγν. χέρι) 1836 Μαΐου 20 Λάρισα. Ἡ Ἱεραρχία τοῦ πανιερωτάτου θεοπροβλήτου Μητροπολίτου Ἀγίου Λαρίσης κυρίου κυρίου Ἀνθίμου τοῦ Κωνσταντινοπολίτου, ἡμῶν δὲ Αὐθέντου, καὶ Δεσπότη εἶψαν πολλὰ τὰ ἔτη.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ναὸς ἀγ. Ἀχιλλίου Λαρίσης. Ἀργότερα, στὴ συλλογὴ Γεωργίου Ἀλεξ. Μαυροκορδάτου (;) [βλ. Πολυχρονοπούλου-Κλαδᾶ (βλ. ΒΙΒΛ.)· πβ. κώδ. Μπενάκη 152 (Κυριαζή 1), ΠΡΟΕΛ.].

ΣΤΑΧΩΣΗ: Πινακίδες ἀπὸ χαρτόνι, ἐπενδυμένες μὲ σκοῦρο, καστανόχρωμο δέρμα. Ἔντονα σημάδια φθορᾶς. Ἐμπίεστη διακόσμηση: ἄνθινα σχέδια στὶς τέσσερις γωνίες κάθε πινακίδας· στὸ ἑσωτερικὸ διάχωρο, πλαίσιο ἀπὸ διπλὸς ἐγγάριακες γραμμὲς ποὺ περικλείει ἄνθος. Ἡ διακόσμηση τῆς πιν. ἀρχ., σχεδὸν ἐξίτηλη.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Κακὴ. Ἰχνη ὕγρασις. Ἡ ραφὴ τῆς ράχης σπασμένη, τὸ σῶμα τοῦ βιβλίου χωρισμένο στὰ δύο. Τὰ φ. 114-119, ἀποσταχωμένα· τὰ φ. 30-33, 106-111, σχεδὸν ἀποκολλημένα ἀπὸ τὴ στάχωση.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Βούλα Κόντη, «Ὁ κώδικας τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἀγίου Ἀχιλλίου. Εἰδήσεις γιὰ τὰ σχολεῖα τῆς Λαρίσης στὸν 19ο αἰώνα», Ὁ Ἑραμιστὴς 14 (1977), σ. 185-202. — Ἐλένη Ἀγγελομάτη-Τσουγκαράκη, «Συμβολὴ στὴν ἱστορία τῆς οἰκονομικῆς, κοινωνικῆς καὶ ἐκπαιδευτικῆς ζωῆς τῆς Λαρίσης κατὰ τὴν Τουρκοκρατία», Μεσαιωνικὰ καὶ Νέα Ἑλληνικὰ 3 (1990), σ. 255-332: 266-267, 269, 301-304. — Helen Angelomatis-Tsougarakis, «Greek women, 16th-19th century: The traveller's view», Μεσαιωνικὰ καὶ Νέα Ἑλληνικὰ 4 (1992), σ. 321-403: 397 σημ. 362. — Ἡ Λάρισα τῆς περιόδου 1810-1881. Στοιχεῖα ἀπὸ τὸν Κώδικα τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἀγίου Ἀχιλλίου – Πρακτικὰ τῆς Ἡμερίδας τοῦ “Ὁμίλου Φίλων τῆς Θεσσαλικῆς Ἱστορίας” καὶ τῆς “Λαογραφικῆς Ἐταιρείας Λαρίσης” ἐν ἔτει 1988, Δεκεμβρίου 13, Λάρισα 1994. — Πολυχρονοπούλου-Κλαδᾶ, Γεώργιος Ἀλεξ. Μαυροκορδάτος, σ. 450. — Θεόδωρος Παλιούγκας, Ἡ Λάρισα κατὰ τὴν Τουρκοκρατία (1423-1881), τ. 1, Λάρισα 1996, Κατερίνη 2002, σ. 31, 187, 197-198, 200, 215, 219-220, 224-226, 300· τ. 2, Κατερίνη 2007, σ. 443, 447, 450, 452, 453, 476, 479, 482, 530, 680, 681, 699, 704. — Κώστας

Σπανός, «Οι περιπέτειες του Ναού του Αγίου Αχιλλείου της Λάρισας (1769/1770-1827)», *Θεσσαλικά Σύμμικτα. Πρακτικά Α΄ Επιστημονικής Ημερίδας, Βόλος, 8 Δεκεμβρίου 2001*, Τρίκαλα-Βόλος 2004, σ. 197-203: 199-203. — Γρηγόρης Μανόπουλος, «Ο από Δυρραχίου επίσκοπος Σταγών Γαβριήλ (1808-1815) και πρώην ηγούμενος της Μονής Τσούκας Ιωαννίνων», *Ηπειρωτικά Χρονικά* 37 (2003), σ. 235-298: 254 σημ. 53 και σημ. 54, σ. 277.

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΙΑ: *Ἡ Λάρισα τῆς περιόδου 1810-1881*, σ. 14 (φ. 191^r), 64 (φ. 4^r), 76 (φ. 13^r), 94 (φ. 14^r), 112 (φ. 1^r), 178 (φ. 30^v), 198 (φ. 3^v). — Παλιούγκας, στὸ ἴδιο, τ. 2, σ. 680-681 (φ. 3^v-4^r). — Μανόπουλος, στὸ ἴδιο, σ. 289: εἰκ. 13 (φ. 299^v).

167 (Κυριαζή 16)

19ος αἰ. [μετὰ τὴν 5^η Δεκ. 1844 - πρὶν ἀπὸ τὴν 7^η Ἰούν. 1845 (βλ. ΠΡΟΕΛ.)]
χαρτὶ 258×325χιλ. φ. I, 119

ΙΩΣΗΦ ΜΙΝΔΛΕΡ

Ἡ πρώτη ὀλοκληρωμένη γερμανικὴ μετάφραση καὶ τὸ ἑλληνικὸ κείμενο τοῦ Ὕμνου εἰς τὴν Ἐλευθερίαν τοῦ Διονυσίου Σολωμοῦ σὲ μουσικὴ τοῦ Νικολάου Μαντζάρου. Γιὰ τὴ σημασία τῆς γερμ. μτφρ. Μίνδλερ βλ. Schlumm – Kertscher, «Ιωσήφ Μ. Μίνδλερ» (βλ. BIBΛ.), σ. 12-14.

(φ. 1^r-2^r) «Inhaltsverzeichnis» [= Πίνακας περιεχομένων] (διάταξη σὲ στήλες) ὅπου καταγράφεται: ἡ λατινικὴ ἀρίθμηση (I-XXXIX) τῶν μερῶν στὰ ὁποῖα διαιρεῖται ὁ Ὕμνος· τὸ ἑλλ. κείμ. τοῦ πρώτου στίχου, τῆς πρώτης στροφῆς κάθε μέρους· ἡ ἀραβ. ἀρίθμηση τῆς πρώτης στροφῆς κάθε μέρους· τὸ ἀντίστοιχο γερμ. κείμ. τοῦ πρώτου στίχου, τῆς πρώτης στροφῆς κάθε μέρους· ὁ ἀρ. σελίδας τοῦ μουσικοῦ κείμ. (φύλλο πενταγράμμων), ὅπου ξεκινᾶ τὸ κάθε ἀριθμημένο μέρος τοῦ Ὕμνου· ἔνδειξη ρυθμικῆς ἀγωγῆς· ὄπλισμός (βλ. Ὕμνος εἰς τὴν Ἐλευθερίαν, σ. 300-301), (φ. 5^r-108^v) «Ὕμνος εἰς τὴν Ἐλευθερίαν» (μουσικὸ κείμ. σὲ φύλλα πενταγράμμων), (φ. 111^r-118^v) «Ὕμνος εἰς τὴν Ἐλευθερίαν» (ἑλλ. καὶ γερμ. κείμ. σὲ 4 στήλ., ἐναλλάξ), (φ. 119^r) Δεύτερη γερμ. μτφρ. τῶν στροφῶν 3, 7, 10, 22, 24, 29, 36, 37, 40 (γραμμένες χωρὶς νὰ ἀκολουθοῦν αὐξουσα σειρὰ), 49 (καὶ τρίτη μτφρ.), 81, 135, 142, 158.

Ἄγραφα φύλλα: 2^v-4^v (φ. 4^{r-v}: φύλλο πενταγράμμων), 109^r-110^v (φ. 109^{r-v}: φύλλο πενταγράμμων), 119^v.

ΣΕΛΙΔΑΡΙΘΜΗΣΗ/ΦΥΛΛΑΡΙΘΜΗΣΗ: Διπλή ἀρίθμηση.

α) σ. 1-206: σημειώνεται ἀπὸ τὴν ἀρχή (φ. 5^ο) ἕως τὸ τέλος (φ. 108^ο) τοῦ μουσικοῦ κειμένου: προηγήθηκε τῆς φυλλαρίθμησης, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὴν ἀπόχρωση τοῦ μελανιοῦ ποῦ χρησιμοποιήθηκε, ὅμοιου μὲ αὐτὸ τοῦ μουσικοῦ κειμένου. Μετὰ τὴ σ. 58, ἀκολουθεῖ σελίδα ἀρίθμημένη 58½· ἀντιστοίχως, μετὰ τὴ σ. 59, ἀκολουθεῖ σ. 59½.

β) φ. 1-119: μτγν. ἀρίθμηση μὲ μολύβι.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἰωσήφ Μ. Μίνδλερ (1808-1868). Γιὰ τὸν Γερμανὸ φιλέλληνα βλ. Schlumm – Kertscher, «Ἰωσήφ Μ. Μίνδλερ», σ. 8-25.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Σύμφωνα μὲ τὴν ἀρχικὴ ἐκτίμηση τοῦ Λεωτσάκου (βλ. BIBA.), σ. 254-256 σημ. 64(β) καὶ τῆ διεξοδικῆ ἔρευνα τοῦ Ζερβόπουλου, «Σημειώσεις στὴν παρτιτούρα» (βλ. BIBA.), σ. 300-309, ιδίως σ. 300, τὸ παρὸν χφ ἀποτελεῖ πιστὸ –μὲ ἐλάχιστες διαφοροποιήσεις– ἀντίγραφο τοῦ χφ “Ὅθωνα” τὸ ὁποῖο δωρήθηκε στὶς 5 Δεκ. 1844 ἀπὸ τὸν συνθέτη Νικόλαο Μάντζαρο στὸν βασιλιὰ τῆς Ἑλλάδος Ὅθωνα (σήμερα τὸ χφ “Ὅθωνα” ἀνήκει στὰ Ἱστορικὰ Ἀρχεῖα τοῦ Μουσείου Μπενάκη μὲ ἀρ. εἰσαγωγῆς 504 καὶ ἐκτίθεται μόνιμα στὸν 3^ο ὄροφο τοῦ κεντρικοῦ κτηρίου τοῦ Μουσείου). Ὁ παρὼν κώδ. τῆς συλλογῆς Κυριαζῆ φαίνεται πὼς ἀντιγράφηκε γιὰ νὰ ἀποσταλεῖ, ἀντὶ τοῦ πρωτοτύπου, πρὸς ἀξιολόγηση στὴ Βαυαρία καὶ ἡ ἀντιγραφή του θὰ πρέπει νὰ τοποθετηθεῖ στὸ χρονικὸ διάστημα ἀμέσως μετὰ τὴν ἡμερομ. δωρεᾶς τοῦ Μαντζάρου (5 Δεκ. 1844) καὶ πρὶν ἀπὸ τὴν ἡμερομηνία ἀνακοίνωσης τῆς παρασημοφόρησής του (7 Ἰουν. 1845) ἀπὸ τὸν Ὅθωνα γιὰ τὴν ποιότητα τοῦ ἔργου του· βλ. Ζερβόπουλος, «Μια ἀγνωστὴ μελοποιημένη μετάφραση» (βλ. BIBA.), σ. 133· γιὰ τὴν ἱστορία τῶν δύο χφφ καὶ τὴ μεταξὺ τους σχέση βλ. στὸ ἴδιο, σ. 132-135. Ἄν καὶ ὁ τόπος ἐκπόνησης τῆς γερμανικῆς μετάφρασης τοῦ Μίνδλερ δὲν προσδιορίζεται μὲ σαφήνεια, τὸ πιθανότερο εἶναι πὼς αὐτὴ ἔγινε στὴ Γερμανία, ὅπου ὁ ἑλληνομαθὴς Μίνδλερ βρισκόταν ἤδη τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1843 (βλ. Schlumm – Kertscher, «Ἰωσήφ Μ. Μίνδλερ», σ. 12-13). Πιθανῶς, ἀργότερα τὸ χειρόγραφο πέρασε στὴ συλλογὴ Γεωργίου Ἀλεξ. Μαυροκορδάτου [βλ. Πολυχρονοπούλου-Κλαδᾶ (βλ. BIBA.)· πβ. κώδ. Μπενάκη 152 (Κυριαζῆ 1), ΠΡΟΕΛ.].

ΣΤΑΧΩΣΗ: Πινακίδες ἀπὸ χονδρὸ καὶ σκληρὸ χαρτόνι. Σὲ ἐπικολημένη ἐτικέτα στὴν πιν. ἀρχ., ἡ ἐπιγραφή: *Hymn | an die Freiheit | gedicht von Graf Solomos in Musik gesetzt(t) | N. Manzaros in Corfu in Deutsch übersetzt von Jos. Mindler*. Βλ. Λεωτσάκος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Γιώργος Λεωτσάκος, «Νικόλαος Χαλικιόπουλος-Μάντζαρος (1795-1872). Γιὰ ἓνα μικρὸ του εγχόλπιο...», *Μουσικολογία* 5-6 (1987), σ. 228-271: 254-256 σημ. 64(β). — Πολυχρονοπούλου-Κλαδᾶ, *Γεώργιος Ἀλεξ. Μαυροκορδάτος*, σ. 450. — Hans-Bernhard Schlumm – Andreas Kertscher, «Ἰωσήφ Μ. Μίνδλερ. Ἡ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο ενός ξεχασμένου Φιλέλληνα», στό: Ἰωσήφ Μ. Μίνδλερ, *Ἕμνος εἰς τὴν Ἐλευθερίαν. Ἡ πρώτη ολοκληρωμένη γερμανικὴ μετάφραση τοῦ Ἕμνου τοῦ Διονυσίου Σολωμοῦ σε μουσικὴ τοῦ Νικόλαου Μάντζαρου* [= *Hymne an die Freiheit*] (δὶγλωσση ἐκδοση), ἐπιμ. Η.-Β. Schlumm – Α. Kertscher – Κωνσταντίνος Ζερβόπουλος, Paderborn 2010, σ. 8-25: 12-13. — Κων. Ζερβόπουλος, «Σημειώσεις στὴν παρτιτούρα», στό: *Ἕμνος εἰς τὴν Ἐλευθερίαν, ὁ.π.*, σ. 300-309. — ὁ ἴδιος, «Α'. Μια ἀγνωστὴ μελοποιημένη μετάφραση τοῦ Ἕμνου εἰς τὴν Ἐλευθερίαν στα γερμανικά», *Κερκυραϊκά Χρονικά*, περίοδος Β', 5 (2010), σ. 131-139: 131-135. — ὁ ἴδιος, «Οἱ μελοποιήσεις τοῦ σολωμικοῦ Ἕμνου εἰς τὴν Ἐλευθερίαν ἀπὸ το Νικόλαο Χαλικιόπουλο-Μάντζαρο (με-

ρικά ενδιαφέροντα στοιχεία της έρευνας)», *Κερκυραϊκά Χρονικά*, ὄ.π., σ. 171-196: 180 — H. B. Schlumm, «Η πρώτη πλήρης μετάφραση του *Υμνου εις την Ελευθερίαν* στα γερμανικά», *Κερκυραϊκά Χρονικά*, ὄ.π., σ. 140-144.

ΠΑΝΟΜΟΙΟΥΤΥΠΑ: Ιωσήφ Μ. Μίνδλερ, *Υμνος εις την Ελευθερίαν*, ὄ.π., σ. 12, 41, 47.

168 (Κυριαζή 17)

19ος αἰ. χαρτί 305×220χλ. [275×130 (σ. 1-4), 270×80 (σ. 5-16), 260×140 (σ. 17-54)] φ. IV, σ. 55 (+55α), φ. IV στ. 30-33 (σ. 1-4), στ. 33 (σ. 5-16), στ. 32 (σ. 17-54)

ΣΥΜΜΙΚΤΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ

1. (σ. 1-4) <Κωνσταντίνος> Δράκος Σουτσο, *Ἐγκώμιον Κωνσταντίνου Μαυροκορδάτου* (ὁ μακροσκελής τίτλος, ὅπως στήν ἔκδ.). Ἀρχ. *Φύσις καὶ τύχη ταίριασαν ἐπὶ ταύτου καὶ μόνον, τέλ. χάνετ' ἢ Βλαχία*. Ἔκδ. Darontès, *Δακικαὶ Ἐφημερίδες*, τ. 1, σ. υμγ'-υμζ'.

2. (σ. 5-27) Ἐπιστολὲς ἔμμετρες. Ἀναλυτικά:

¹(σ. 5-13) <Κωνσταντίνος> Δράκος Σουτσο, Ἔμμετρη ἐπιστολὴ πρὸς Κων. Καρατζᾶ, χρονολ. Ἰαν. 1745. («Ἐπιστολὴ Δράκου Σούτσου μεγάλου λογοθέτου πρὸς Κωνσταντίνον Μέγαν Ποστέλνικον Καρατζᾶν»). Ἀρχ. *Ἀδελφὲ ποστέλνιτζέ μου, | δὲν τὸ ἔπαθα ποτέ μου*. Ἔκδ. Φ. Μπουμπουλίδης, *Φαναριωτικὰ κείμενα. Α΄. Ἔμμετροι ἐπιστολαὶ Κωνσταντίνου Δράκου Σούτζου καὶ Κωνσταντίνου Καρατζᾶ*, Ἀθήνα 1967, σ. 9-16: κείμε. Α΄. Πβ. κώδ. Ἀθηνῶν, Βιβλιοθήκης Βουλῆς 66, φ. 285^r-288^r [Λάμπρος, *NE 3* (RO 407), σ. 464].

²(σ. 13-16) <Κωνσταντίνος> Καρατζᾶς, Ἔμμετρη ἐπιστολὴ πρὸς Κων. Δράκο <Σουτσο>, ἀχρονολ. [ἔτ. 1745;] («Ἀπόκρισις τοῦ Καρατζᾶ ὡς ἐκ μέρους τοῦ ποστελνίκου»). Ἀρχ. *Κυρίτζη Δράκο ἀδελφέ μου | φίλτατε ἐξ'ἀδελφέ μου*. Ἔκδ. Μπουμπουλίδης, ὄ.π., σ. 16-19: κείμε. Β΄. Πβ. κώδ. Βιβλιοθήκης Βουλῆς 66, φ. 288^r-289^r [Λάμπρος, ὄ.π.].

³(σ. 17-24) Σεβαστὸς <Κυμινήτης>, Ἐπιστολὴ πρὸς Ἀλέξανδρο Μαυροκορδάτο, ἐνεπίγραφη, ἀχρονολ. Ἀρχ. *Ἐν καὶ μόνον τῶν πάντων ἀκσώδωνον*. Ἔκδ. Μανουὴλ Γεδεών, «Μεσαιωνικὴ Ἀνθολογία», *Πρωία. Βυζαντινὴ Ἐπιθεώρησις*, ἔτ. Α΄, τχ 2, 10 Σεπτεμβρίου 1876, σ. 5-7· γιὰ τὶς ἐπιστολὰς Κυμινήτη βλ. Karanasios, *Sebastos*, σ. 208-212: 209 ἄρ. 5, σ. 222 ἄρ. 8.

⁴(σ. 24) Ὁ ἴδιος, Ἐπιστολὴ πρὸς Ἀλέξανδρο <Μαυροκορδάτο>, ἐνεπίγραφη, ἀχρονολ. («Σεβαστὸς Ἀλεξάνδρω»). Ἀρχ. Δίς ἐξαμαρτεῖν φασὶ ταυτόν, τέλ. ἢ πῶς ἀντυγοσ οὐρανίων ὑπερήμενος. Ἔκδ. Γεδεών, ὁ.π., 17 Σεπτεμβρίου 1876, σ. 13. Ὁ Karanasios, σ. 213 ἀρ. 54, σ. 222 ἀποδίδει τὴν ἐπιστολὴν στὸν Ἀλεξ. Μαυροκορδάτο, ἐνῶ, σύμφωνα μὲ τὴν Παΐζη-Ἀποστολοπούλου, Ἑλληνες λόγιοι, σ. 224 σημ. 1, ὀρθὰ ἀποδίδεται ἡ ἐπιστολὴ αὐτὴ ἀπὸ τὸν Γεδεών στὸν Κυμινῆτη.

⁵(σ. 25) Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ πρὸς Σεβαστὸ <Κυμινῆτη> («Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου τῷ λογιωτάτῳ Σεβαστῷ, εὖ πράττειν»). Ἀρχ. Ὡ τοῦ χεύματος, τέλ. καὶ ὁμοίας δαιτὸς τὴν ἡμετέραν ἀκοήν. Ἐρωσο. Ἔκδ. Ἐπιστολάριον, σ. 153-154· Γεδεών, ὁ.π., 17 Σεπτεμβρίου 1876, σ. 13-14· Χαμουδόπουλος, «Μνημείων γραπτῶν περιουσι-αγωγῆ», τχ 3, σ. 40-41, ἀρ. π'.

⁶(σ. 26-27) Ὁ ἴδιος, Ἐπιστολὴ πρὸς Σεβαστὸ <Κυμινῆτη> («Τῷ αὐτῷ»). Ἀρχ. Τὴν ἀπέραντόν σου σιωπὴν ἐνεκάλουν, τέλ. (ἐπιπλέον τῆς ἔκδ.) διὰ γράμματος τῆς μνήμης ἐπίδειξιν καὶ πάλιν ἔρωσο. Ἔκδ. Ἐπιστολάριον 1804, σ. 191-192· Γεδεών, ὁ.π., 17 Σεπτ. 1876, σ. 14· Λιβαδάς, Ἐπιστολαί, ἐπ. 48, σ. 80-81.

3. (σ. 27-54) Βασίλειος Βατάτζης, *Περιηγητικόν* («Περιγραφὴ εἰς Μοσχοβίαν καὶ Περσίαν») (ἔμμετρο κείμενο). <Μέρος πρῶτον>. Ἀρχ. Χριστὸς μόνος ὡς ἔφησεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ, τέλ. (ἀτελ.) ἐν γῆ εὐθεία στὸ ἔξῃς, ὅπου θέλει ὀρίσει (στ. 1-872). Ἔκδ. É. Legrand, «Voyages de Basile Vatace en Europe et en Asie», στό: *Nouveaux Mélanges Orientaux. Mémoires, textes et traductions publiés par les professeurs de l'École Spéciale des Langues Orientales Vivantes, à l'occasion du septième congrès international des orientalistes réuni à Vienne*, Παρίσι 1886, σ. 183-295: 226-255 στ. 886 (Ἡλίου – Πολέμη, ἀρ.*1886.801).

Στὴ σ. 27, μεταξὺ τοῦ τίτλου καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ κειμένου παρεμβάλλεται δίστιχο ἀφιερωμένο «Εἰς τὸν συγγράφεα τῆς βίβλου κύριον Βασίλειον Βατάτζην Κωνσταντίνου Τζουκῆ».

*Πόνημα τουτὶ Βατάτζη Βασιλείου
ὄς ζῶσι μακραίοσι κύκλοις ἡλίου.*

Σχετικὰ μὲ τὸ ἔργο τοῦ Βατάτζη καὶ ἄλλα χροφ τοῦ ἴδιου περιεχομένου βλ. κώδ. EBE 1861 [Πολίτης – Πολίτη (RO 434), σ. 3].

ΥΛΗ: Χαρτί χονδρό, υποκίτρινο, τραχύ. Ύδατόσημο: ήμισέληνος (π.χ. φ. 55/55α)· αντίσημο (:); δυσανάγνωστες, ξενόγλωσσες, λέξεις (π.χ. φ. 41/42).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 2 (3/4), 6 (15/16), 2×10 (55/56). Χωρίς ἀρίθμηση τευχών. Συμπλήρωση ἀρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: σ. 55α, φ. II-IV, I'-IV'.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Καλλωπιστική γραμμὴ στὴν ἀρχὴ καὶ στὸ τέλος τῶν κειμένων, χωρὶς ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελος. Γραφὴ καλλιγραφικὴ, στρογγυλόσχημη.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Συλλογὴ Γεωργίου Ἀλεξ. Μαυροκορδάτου [βλ. ΣΤΑΧ.: βλ. ἐπίσης Πολυχρονοπούλου-Κλαδᾶ (βλ. BIBL.)· πβ. κώδ. Μπενάκη 152 (Κυριαζή 1), ΠΡΟΕΛ.].

ΣΤΑΧΩΣΗ: Ἡμιδερμάτινη· Πινακίδες ἀπὸ πεπιεσμένο ξυλοπολτό, μαρμαρογραφημένες, ἐπενδυμένες στὴ ράχη καὶ στὶς γωνίες μὲ ἐρυθρὸ δέριμα. Στὴ ράχη, νεῦρα (5) καὶ ἡ χρυσότυπη ἐπιγραφή: *ΠΟΙΗΜΑΤΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΔΙΑΦΟΡΩΝ*. Στὸ κάτω μέρος τὸ ὄνομα *GRUEL*, γιὰ τὸ ὁποῖο βλ. κώδ. Μπενάκη 152 (Κυριαζή 1), ΣΤΑΧ. Ἡ ἐπάνω ἀκμὴ ἐπίχρωση. Τὸ ἐσωτ. τῆς πιν. ἀρχ. - τέλ. καὶ τὰ πφ. I, II', μαρμαρογραφημένα.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἀποκολλημένο τὸ πφ. ἀρχ. <I>.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Πολυχρονοπούλου-Κλαδᾶ, *Γεώργιος Ἀλεξ. Μαυροκορδάτος*, σ. 450. — Χατζοπούλου, «Φαναριώτικα στιχογραήματα», σ. 137 σημ. 63-65.

169 (ΤΑ 2)

19ος αἰ. (ἀρχ.) χαρτί 243×165χιλ. [200×125] φ. I, 12, I' στ. 32

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ ΜΕΓΑΛΟΜΑΡΤΥΡΟΣ

(φ. 1^r-10^v) «ΜΗΝ (!) ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΩ, Κ'. Ἡ ἀκολουθία τοῦ ἀγίου μεγαλομάρτυρος Εὐσταθίου». Ἀρχ. Ὅφιν ἀνεστήλωσε χαλκοῦν, (φ. 5^r) «Ὁ κανὼν τοῦ ἀγίου οὗ ἡ ἀκροστιχὴς *Τῆς εὐσταθείας τῷ φρονύμω (!) κράτος (!) [ἀντὶ κρότος]*. Θεοφάνους. Ὡδὴ α', ἦχος δ'. *Θαλάσσης τὸ ἐρυθραῖον*». Ἀρχ. *Τῷ λόγῳ, τὸ τῶν παθῶν*, (φ. 7^v) Ὁ βίος. Ἀρχ. *Οὗτος ὁ ἅγιος μεγαλομάρτυς Εὐστάθιος*. Βλ. Petit, σ. 81.2· Στρατηγόπουλος, Ἔντυπες ἀκολουθίες, σ. 100 ἔκδ. 1924.

Ἄγραφα φύλλα: 11^r, 12^v.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, υποκίτρινο, ἐλαφρῶς στιλπνό. Ύδατόσημο: α) τρεῖς ήμισέληνοι, β) θυρεός· στὸ ἐσωτερικό, ἓνα ἀστέρι καὶ τὰ γράμματα V C· πβ. Nikolaev 868 (ἔτ. 1800), Velkov, σ. 317-319 ἀρ. 1-3 (ἔτ. 1799).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 3×4 (12). Χωρίς αρίθμηση τευχών. Σύντομη παραπομπή στο τέλος κάθε τεύχους, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Νεότερη φυλλαρίθμηση με ἐρυθρὸ μελάνι στὴν ἄνω δεξιὰ γωνία τῶν φύλλων.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελφος. Γραφή ὄρθια, ἐπιμελημένη, σὲ ἀπομίμηση ἐντύπου. Μελάνι μαῦρο.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 1^ν, ἄνω ὦα· με βαθὺ κυανὸ μελάνι, ἀπὸ ἄλλο χέρι) ἄγραν ἐλκυσας καλήν.

(φ. 11^ν, ἀπὸ μτγν. χέρι με μολύβι) Ὁ μάρτυς Εὐστάθιος σὺν τῇ συζύγῳ αὐτοῦ καὶ τέκνοις ἀθλήσαντες ὑπὲρ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ Ἰώβ τοῖς παλάσμασις στέμμασιν ἀμαράντοις ἐν τοῖς ἐπουρανίοις δεξιᾷ τοῦ Ὑψίστου συνεστέφθησαν ἅμα διὰ ταῖς ἰκεσίαις αὐτῶν σῶσον ἡμᾶς ὁ Θεός.

(φ. 12^ν) Πολυχρόνης Γρηγορόπουλος (;). – (ἀπὸ ἄλλο χέρι) Τῷ 1914 τῇ 5 8/βρίου Κυριακῇ ἢ πανήγυρις τοῦ ἁγίου Ἐυσταθίου ἐντελεῖται. – Γεώργιος Α. Χεκίμογλου ἐν Ἰντζεσοῦ τῇ 19 Σεπτ(εμβρίου) 1923 πρόσφυγξ τῆς Σπάρτης.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἰντζέσου, Καισάρεια Καππαδοκίας (;) (βλ. ΣΗΜ., φ. 12^ν). Στὸ φ. 1^ν, ἢ στρογγυλὴ κυανὴ σφραγίδα τῆς συλλογῆς: TAMEION ANTAΛΛΑΞΙΜΩΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΦΕΛΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΩΝ· στὸ κέντρο τῆς σφραγίδας: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς Συλλογῆς Ἄνταλλαξιμῶν· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 2. Τὰ φ. I, I, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Μέτρια. Σχισίματα στὶς ἀκμὲς τῶν φύλλων, ρύποι ἀπὸ τὴ χρήση.

170 (TA 4)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 889)

18ος αἰ. (τέλ.) - 19ος αἰ. (ἀρχ.) χαρτί 232×170χιλ. [170/200×110/120]
φ. 307 (+79α) στ. 27 (φ. 3^ν-13^ν), 30 (φ. 15^ν-61^ν, 86^ν-303^ν), 23/24 (φ. 63^ν-84^ν)

ΣΥΜΜΙΚΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΟΣ

1. (φ. 9^ν-13^ν, 3^ν-13^ν) Θεοφύλακτος Ἀχρίδος, Λόγος εἰς τὸν πορφυρογέννητον κῶρ Κωνσταντίνον. Ἔκδ. Paul Gautier, *Théophylacte d'Achrida. Discours, traitées, poésies* [CFHB 16/1], Θεσσαλονίκη 1980, σ. 193,5-211,14 [φ. 3^ν-9^ν: βλ. ἔκδ. σ. 193,5-211,14 / φ. 9^ν-13^ν: βλ. ἔκδ. σ. 179-193,4].

2. (φ. 15^r-61^v) <Ἰωάννης> Ζωναράς – <Νικόλαος Δοξαπατρῆς>, Σχόλια στὰ Ἔπη τοῦ Γρηγορίου Ναζιανζηνοῦ (CPG 3049, 3048) – Νικήτας Δαβίδ, Παράφραση τῶν ἐπιγραμμάτων τοῦ Γρηγορίου Ναζιανζηνοῦ στὸν Μ. Βασίλειο (CPG 3046.2): δύο ἐπιγράμματα στὸν Γρηγόριο Ναζιανζηνό («Νικῆτα φιλοσόφου τοῦ καὶ Δ(αβ)ίδ, ἐρμηνεῖα εἰς τὰ τετράστιχα τοῦ μεγάλου πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ· τοῦ αὐτοῦ ἐρμηνεῖα εἰς τὰ μονόστιχα, τοῦ αὐτοῦ εἰς τὰ ἐπιγράμματα τὰ εἰς τὸν μέγα Βασίλειον, παράφρασις»).

Ἀντίγραφο τῆς ἔκδ. *Νικῆτα ἐρμηνεῖα*, φ. <1^r>, 3^r-56^r. Γιὰ τὸ κείμενο τοῦ Γρηγορίου Ναζιανζηνοῦ βλ. CPG 3035. PG 37, 928-945A10 (ΛΓ'), 908-910A10 (Λ') [*Ἐπη ἠθικά*] καὶ CPG 3038. PG 38, 72-75A8 [*Ἐπιτάφιο ἐπίγραμμα* ἄρ. 119]. Γιὰ τὸ ζήτημα τῶν σχολιαστῶν τῶν παραπάνω ἔργων βλ. ἐπίσης Πασχαλίδης, *Νικήτας Δαβίδ Παφλαγών*, σ. 247-252, ιδίως σ. 251-252· Καλτσογιάννη, *Ζωναράς*, σ. 39-40. Γιὰ τὸ 1^ο ἐπίγραμμα στὸν Ναζιανζηνό, τὸ ὁποῖο ἀποδίδεται στὸν Νικήτα, βλ. Πασχαλίδης, *ὁ.π.*, σ. 265 (ὁ παρὼν κώδικας δὲν ἀναφέρεται).

Ἀναλυτικὰ στὸ χφ (ἴδια δομὴ μὲ τὴν ἔκδ. *Νικῆτα ἐρμηνεῖα*): (φ. 15^r-16^r) «Προοίμιον τοῦ τὸ σύγγραμμα...» (γιὰ τὸν πλήρη τίτλο βλ. ἔκδ. φ. 3^r). Ἀρχ. *Εἰς σὴν χάριν μακαριώτατε ἀδελφὲ τὸ πόνημά μου*, (φ. 16^r-48^r) Σχόλια στὰ Γνωμικὰ τετράστιχα (ἔκδ. φ. 5^r-40^v), (φ. 48^v-58^v) Σχόλια στὰ μονόστιχα (ἔκδ. φ. 41^r-51^v), (φ. 59^r-61^r) Παράφραση τῶν ἐπιγραμμάτων στὸν Μ. Βασίλειο (ἔκδ. φ. 53^r-55^v). Προτάσσεται τμηματικὰ τὸ κείμενο, ἀκολουθεῖ ἡ παράφραση, (φ. 61^r-^v) Δύο ἐπιγράμματα: «Στίχοι ἱαμβοὶ τοῦ φι(λοσό)φου κυρίου Νικήτα τοῦ καὶ Δα(βί)δ...» (ἔκδ. φ. 55^v-56^r· γιὰ τὸ 1^ο ἐπίγρ. βλ. ἐπίσης PG 38, 841· γιὰ τὸ 2^ο ἐπίγρ. βλ. PG 35, 356C12-15· Παναγιώτης Σωτηροῦδης, «Ἀποσπάσματα Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καὶ ποικίλα ἐπιγράμματα σὲ χειρόγραφα τῆς ἱερᾶς μονῆς Ἰβήρων», στὸ: *Δημητρίῳ Στέφανος. Τιμητικὸς τόμος γιὰ τὸν καθηγητὴ Δημήτρη Λυπουρλή*, επιμ. Αλέξανδρος Βασιλειάδης, κ.ἄ., Θεσσαλονίκη 2004, σ. 419-434: 433 ἄρ. VII). Πβ. τὸν ὁμοίου περιεχομένου κώδ. Μπενάκη 304 (TA 227), φ. 4^v-65^v.

3. (φ. 63^r-84^r) <Νικήτας Ἡρακλείας>, Σχόλια στὸν λόγο *Εἰς τὰ Θεοφάνια* τοῦ Γρηγορίου Ναζιανζηνοῦ (Λόγος 38). Προηγεῖται τοῦ σχολιασμοῦ ἢ ὑπόθεση (φ. 63^r). Ἀρχ. *Τὸν παρόντα πανηγυρικὸν λόγον ἐξεφώνησεν ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁ Θεολόγος*. Γιὰ τὸ κείμενο βλ. CPG Suppl. 3010.38· BHG^a 1921· PG 36, 312-333. Ἔκδ. Moreschini – Gallay, *Grégoire*, σ. 104-148. Γιὰ τὰ σχόλια βλ. CPG 3027. Ἔκδ. Hoeschel, *Ὀμιλία*, σ. 20-84· σὲ λατ. μτφρ.: PG 127, 1177-1212.

4. (φ. 86^r-93^v) <Ἰωάννης Ζωναρᾶς, Ἑρμηνεία τῶν ἀναστασίμων κανόνων τοῦ Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ> (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). Ἀρχ. Ἐπεὶ κανόνος ἐρμηνεία ἐστὶ τὸ παρὸν σύνταγμα, τέλ. πρὸς ἐκείνους ποιούμενα (ἐπιπλέον τῆς ἔκδ.: ἢ καὶ ὡς τρέποντα τὴν φωνὴν τῶν ἀδόντων πρὸς τὸ μέλος καὶ τὸν ῥυθμὸν τῶν ᾠδῶν εἰ μὴ γὰρ οὕτως οὐκ εὐρυθμον ἔσται τὸ μέλος ἀλλ' ἀνάρμοστον φώνημα). Ἔκδ. Σπυρίδων Λαυριώτης, Ἑρμηνεία τῶν ἀναστασίμων κανόνων τοῦ Ἰ. Δαμασκηνοῦ ὑπὸ Ἰ. Ζωναρᾶ, στό: Ὁ Ἄθως, ἔτ. 1^ο, 3^η τριμηνία, τχ 1, Ἀθήνα 1920, σ. 3-14 (Προοίμιον). Γιὰ περαιτέρω ἐκδόσεις τοῦ ἔργου βλ. Καλτσογιάννη, Ζωναράς, σ. 35. Γιὰ τὸ ἴδιο κείμενο βλ. κώδ. Μπενάκη 273 (TA 179), φ. 3^r-10^v.
5. (φ. 94^r-303^v) Θεόδωρος Πρόδρομος, Ἑρμηνεία κανόνων Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ, ἐπισκόπου Μαΐουμᾶ καὶ Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ («Τοῦ Προδρόμου τοῦ φιλοσόφου κυρίου Θεοδώρου ἐξήγησις, εἰς τοὺς ἐν ταῖς ἱεραῖς δεσποτικαῖς ἑορταῖς ἐκτεθέντας κανόνας παρὰ τῶν ἀγίων μελωδῶν Κοσμᾶ καὶ Ἰωάννου»). Ἔκδ. κανόνων: PG 96, 98· Christ – Paranikas, *Anthologia Graeca* ἔκδ. ἐρμην.: Stevenson, *Theodori Prodromi*. Στὸ φ. 94^r, προηγείται τοῦ τίτλου, ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ γραφέα: Ἰησοῦ μου προηγοῦ καὶ φώτιζέ με. Ἀναλυτικά:
- ¹(φ. 94^r-109^v) Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ στὴν Ὑψωση τοῦ τιμίου Σταυροῦ (PG 98, 501D11-509A3· Christ – Paranikas, *ὁ.π.*, σ. 161-165). Ἀρχ. (ἐρμην.) <Προοίμιον>. Ἔοικας ᾧ ἄνθρωπε. Ἔκδ. Stevenson, *ὁ.π.*, σ. 1-29,28.
- ²(φ. 110^r-125^v) Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ στὴν ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων (PG 98, 460-465· Christ – Paranikas, *ὁ.π.*, σ. 165-169). Ἀρχ. (ἐρμην.) <Προοίμιον>. Ἐπειδὴ κατὰ τὸ τῆς παρουσίας. Ἔκδ. Stevenson, *ὁ.π.*, σ. 29,30-57,26.
- ³(φ. 125^v-134^v) Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ στὴν ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων (PG 96, 817-825A7· Christ – Paranikas, *ὁ.π.*, σ. 205-209). Ἀρχ. (ἐρμην.) Ἄλλ' ἄγε δὴ μεταβῶμεν. Ἔκδ. Stevenson, *ὁ.π.*, σ. 57,28-74,34.
- ⁴(φ. 134^v-147^v) Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ στὴν ἑορτὴ τῶν Θεοφανίων (PG 98, 465-472A13· Christ – Paranikas, *ὁ.π.*, σ. 169-173). Ἀρχ. (ἐρμην.) <Προοίμιον>. Ἡδύ τι χρῆμα. Ἔκδ. Stevenson, *ὁ.π.*, σ. 75-98,11.
- ⁵(φ. 147^v-158^r) Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ στὴν ἑορτὴ τῶν Θεοφανίων (PG 96, 825A10-832B10· Christ – Paranikas, *ὁ.π.*, σ. 209-213). Ἀρχ. (ἐρμην.) <Προοίμιον>. Ἰδος (!) ἐστὶ παρὰ τοῖς παλαιοῖς χορείας. Ἔκδ. Stevenson, *ὁ.π.*, σ. 98,13-117,23.

⁶(φ. 158^r-167^r) Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ στὴν Ὑπαπαντὴ τοῦ Χριστοῦ (PG 98, 509A10-513C1· Christ – Paranikas, *ὁ.π.*, σ. 173-176). Ἀρχ. (ἐρμην.) <Προοίμιον>. *Καὶ τίς οὕτω νωθῆς, τέλ. τὴν ὠδὴν ἐπεσφράγισεν.* Μερικὴ ἔκδ. Stevenson, *ὁ.π.*, σ. 117,25-120,32.

⁷(φ. 167^r-177^v, 179^{r-v}) Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ στὴν Κυριακὴ τῶν Βαΐων (PG 98, 497C-501D7· Christ – Paranikas, *ὁ.π.*, σ. 183-186). Ἀρχ. (ἐρμην.) <Προοίμιον>. *Ἰδέ (!) τις βασιλέα πυθόμενος, (φ. 168^r) ἀρχ. (ἐρμην.) Τὴν κατὰ τὸν ἐρυθραῖον, τέλ. τῶν εὐσεβῶν ἀναστήσεται.* Πβ. Stevenson, *ὁ.π.*, σ. XXV ἀρ. VII.

⁸(φ. 179^v-237^v) Ἑρμηνεία τῶν κανόνων Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ στὴ Μ. Ἑβδομάδα («Ἀκολουθία τῆς μεγάλης ἑβδομάδος»): (φ. 179^v-180^r) Ἀρχ. <Προοίμιον>. *Φέρε δὴ μεταβῶμεν.* Πβ. Stevenson, *ὁ.π.*, σ. XXV ἀρ. VIII. – (φ. 180^r-186^r) Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα στὴ Μ. Δευτέρα (PG 98, 472B-473A9· Christ – Paranikas, *ὁ.π.*, σ. 187-188). Ἀρχ. (προλόγου) *Εἷς μὲν ὑπέστρωται ἱαμβος, (φ. 180^v) ἀρχ. (ἐρμην.) Τῆς κατὰ Μωσέα, τέλ. μὴ διαψευδομένους ἡμᾶς.* Πβ. Stevenson, *ὁ.π.*, σ. XXV ἀρ. VIII. – (φ. 186^r-189^r) Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα στὴ Μ. Τρίτη (PG 98, 473B-473C8· Christ – Paranikas, *ὁ.π.*, σ. 188). Ἀρχ. (ἐρμην.) *Μάταιος ἂν εἶη, τέλ. τίς ὑποστήσεται.* Πβ. Stevenson, *ὁ.π.*, σ. XXV ἀρ. IX. – (φ. 189^r-195^r) Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα στὴ Μ. Τετάρτη (PG 98, 473D-476C12· Christ – Paranikas, *ὁ.π.*, σ. 189-190). Ἀρχ. (ἐρμην.) *Ὡσπερ ἐν τῷ τῆς β^ας τριωδίῳ, τέλ. ὡς προεῖρηται τροπαρίοις.* Πβ. Stevenson, *ὁ.π.*, σ. XXV ἀρ. X. – (φ. 195^r-210^v) Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα στὴ Μ. Πέμπτη (PG 98, 476D-481B5· Christ – Paranikas, *ὁ.π.*, σ. 190-193). Ἀρχ. <Προοίμιον>. *Εἷς (!) μὲν ὁ σκοπός, (φ. 196^r) ἀρχ. (ἐρμην.) Τὴν περὶ τὴν Ἐρυθράν, τέλ. (ἐρμην.) δεικνὺς ἀληθέστερον [ἐλευθέστερον ἔκδ.].* Πβ. Stevenson, *ὁ.π.*, σ. XXV ἀρ. XI. – (φ. 210^v-217^r) Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα στὴ Μ. Παρασκευὴ (PG 98, 484B-485B9· Christ – Paranikas, *ὁ.π.*, σ. 194-196). Ἀρχ. <Προοίμιον>. *Ἡ τοῦ παρόντος τριωδίου ἀχροστιχίς, ἀρχ. (ἐρμην.) Ἐτι Ἡσαΐου καὶ τῶν τῆς ἐκείνου, τέλ. φύσις σεσώσμεθα.* Πβ. Stevenson, *ὁ.π.*, σ. XXV ἀρ. XII. – (φ. 217^r-237^v) Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ καὶ Μάρκου ἐπισκόπου Ἰδρουῖντος στὸ Μ. Σάββατο (Christ – Paranikas, *ὁ.π.*, σ. 196-201· μερικὴ ἔκδ. PG 98, 485C-488: ἀπὸ φ. 228^v κ.έ.). Ἀρχ. <Προοίμιον>. *Ποίημα ἐκ μὲν πρώτης ὠδῆς, (φ. 218^v) ἀρχ. (ἐρμην.) Ὁ παρῶν εἰρμὸς ὄνειδίζει, τέλ. ταῦτα ὑπήνεγκεν.* Πβ. Stevenson, *ὁ.π.*, σ. XXV ἀρ. XIII.

⁹(φ. 238^r-250^v) Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ στὴν Κυριακὴ τοῦ Πάσχα (PG 96, 840C-844B8· Christ – Paranikas, *ὁ.π.*, σ. 218-224). Ἀρχ. <Προοίμιον>. *Εἰ συνεσταυρώθημεν, (φ. 238^v) ἀρχ. (ἐρμην.) Ἰστέον πρὸ τῶν λοιπῶν, τέλ. δόξαν θεάσασθαι.* Πβ. Stevenson, *ὁ.π.*, σ. XXV ἀρ. XIV.

¹⁰(φ. 251^r-259^r) Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ στήν Πεντηκοστή (PG 98, 489-492C13· Christ – Paranikas, *ὁ.π.*, σ. 201-204). Ἄρχ. <Προοίμιον>. *Τὰ μὲν δὴ τοῦ Ἰησοῦ, ἀρχ. (ἐρμην.) Οἱ τοῦ παρόντος κανόνος, τέλ. πῶς οὐ παράδοξον.* Πβ. Stevenson, *ὁ.π.*, σ. XXV ἀρ. XV.

¹¹(φ. 259^v-266^r) <Γρηγόριος, μητρ. Κορίνθου>, Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ στήν Πεντηκοστή (PG 96, 832B13-840A15· Christ – Paranikas, *ὁ.π.*, σ. 213-217) («Ἐτερος κανὼν εἰς τὴν ἁγίαν Πεντηκοστήν... ἀλλ' οὐδὲ τοῦ παρόντος κανόνος ἐρμηνεία ἐστὶ τοῦ Προδρόμου κυ(ροῦ) Θεοδώρου»). Ἄρχ. (ἐρμην.) *Αὕτη μὲν ἡ ἀκροστιχίς, τέλ. καὶ οἱ σκοπῶ φιλοθέω μανθάνοντες... ἀμήν.* Πβ. κώδ. Βιέννης, Österreichische Nationalbibliothek, theol. gr. 121, φ. 129^v [Hunger – Kresten – Hannick (RO 2445), σ. 68].

¹²(φ. 266^v-281^v) Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ στή Μεταμόρφωση τοῦ Κυρίου (PG 98, 492D1-497B14· Christ – Paranikas, *ὁ.π.*, σ. 176-180). Ἄρχ. <Προοίμιον>. *Εἰ δὲ πῶς ἡμέρας, (φ. 267^r) ἀρχ. (ἐρμην.) Αὕτη ἀκροστιχίς διὰ μὲν στίχων, τέλ. αὐτὸν προσηγόρευσεν.* Πβ. Stevenson, *ὁ.π.*, σ. XXV-XXVI ἀρ. XVI.

¹³(φ. 281^v-291^v) Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ στή Μεταμόρφωση τοῦ Κυρίου (PG 96, 848A-852A2). Ἄρχ. <Προοίμιον>. *Ἐπέβαλον τὴν ὄψιν, (φ. 282^r) ἀρχ. (ἐρμην.) Ἡ κατὰ Μωσὴν ἱστορία, τέλ. πάσης παρακλήσεως.* Πβ. Stevenson, *ὁ.π.*, σ. XXVI ἀρ. XVII.

¹⁴(φ. 291^v-298^v) <Γρηγόριος, μητρ. Κορίνθου>, Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ στήν Κοίμηση τῆς Θεοτόκου (Christ – Paranikas, *ὁ.π.*, σ. 180-183). Ἄρχ. <Προοίμιον>. *Ἦς οὐδὲ οὐρανοῦς, ἀρχ. (ἐρμην.) Προσηφωματοικῶς ἐγράφη, τέλ. εἰς δόξαν αὐτοῦ καὶ ἄπαυστον αἶνεσιν... ἀμήν.* Πβ. κώδ. Vind. theol. gr. 121, φ. 160^v.

¹⁵(φ. 298^v-301^v, 178^{r-v}, 302^r-303^r) <Γρηγόριος, μητρ. Κορίνθου>, Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ στήν Κοίμηση τῆς Θεοτόκου (Christ – Paranikas, *ὁ.π.*, σ. 229-232). Ἄρχ. (ἐρμην.) *Ὁ παρὼν τῆς Θεοτόκου κανὼν, τέλ. εἰς δόξαν αὐτοῦ καὶ ἄπαυστον αἶνεσιν... ἀμήν.* Πβ. κώδ. Vind. theol. gr. 121, φ. 170^r. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου (φ. 303^r): *Πέρασ μὲν ἅπαντες, θεία συνάρσει, εἴληφαν ἐορτῶν κανόνες, τῷ συναρῶργήσαντι δ' ἔστω Θε(ε)ῶ, αἰωνίοις κλέος ἅπασι αἰμά τε καὶ δόξα.*

Παρατοποθετημένο τὸ φ. 178 καὶ ἀνάστροφα σταχωμένο: κανονικά, μεταξὺ τῶν φ. 301 καὶ 302. Τὸ κείμενο τοῦ φ. 178^v προηγείται ἐκείνου τοῦ φ. 179^r.

6. (φ. 305^v) Σχεδιάγραμμα περὶ μετοχῆς («Ἡ μετοχὴ ἢ κατὰ αἰτιολογικὴν σημασίαν ἢ κατὰ συμβεβηκός»).

7. (φ. 306^v) Νικηφόρος Θεοτόκης, *Στοιχεία Γεωγραφίας* (σύντομο απόσπασμα) («Ἐκ τῶν τοῦ β' βιβλίου τῶν γεωμετρικῶν Νικηφόρου τοῦ Θεοτόκη. Κεφ. β'»). Ἀρχ. *Τὰ μεγέθη τῆς Εὐρώπης, τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Ἀσίας, καὶ τῆς Ἀμερικῆς λόγον ἔχουσι, τέλ. τῆ Ἀμερικῆ 150.000.000.* Ἐκδ. Θεοτόκης, *Στοιχεία Γεωγραφίας*, κεφ. Β', §183-184.

Ἄγραφα φύλλα: 1^r-2^v, 13^v-14^v, 62^{r-v}, 84^v-85^v, 303^v-305^r, 306^r.

ΥΛΗ: (φ. 3-14) Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημο: α) λέων (φ. 12 καὶ 13)· ἀντίσημο: γράμματα C S C (π.χ. φ. 11 καὶ 14)· πβ. Stanković 531, 532, 540 (ἔτ. 1795/1805), μὲ διαφορὲς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα.

(φ. 15-62, 86-307) Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, τραχύ. Ὑδατόσημο: β) λέων (π.χ. φ. 16 καὶ 21)· ἀντίσημο: γράμματα F B (π.χ. φ. 15 καὶ 22).

(φ. 63-85) Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑποκίτρινο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημο: γ) θυρεὸς μὲ ζωόμορφο σχῆμα (π.χ. φ. 67 καὶ 70)· ἀντίσημο: ἄνθινο σχῆμα μὲ γράμματα R A (π.χ. φ. 68 καὶ 69)· πβ. Stanković 140-142 (ἔτ. 1790/1800 – 1795/1805), δ) θυρεὸς μὲ ζωόμορφο σχῆμα (π.χ. φ. 79α καὶ 80)· ἀντίσημο: σταυροειδὲς σχῆμα μὲ γράμματα F C (π.χ. φ. 78 καὶ 82)· πβ. Nikolaev 484, 485 (ἔτ. 1758) ἢ 496, 497 (ἔτ. 1763), μὲ διαφορὲς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×8 (3-10), 1×4 (14), 6×8 (62), 2×12 (85 + φ. 79α), 11×8 (173), 1×8+1 (182· τὸ φ. 178: πρόσθετο), 7×8 (238), 1×8-1 (245· φαλιδισμένο τὸ 5^ο φύλ.), 7×8 (301), 1×6 (307). Αρίθμηση τευχῶν ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ γραφέα μὲ ἑλλήν. καὶ ἄραβ. ψηφία, σημειωμένη μὲ ὑποκάστανο μελάνι στὴν ἐξωτερικὴ γωνία τοῦ κάτω περιθωρίου τοῦ τελευταίου verso τῶν τευχῶν: α' (φ. 22^v) - ζ' (φ. 62^v), ζ' (φ. 93^v) - θ' (φ. 109^v), 10 (φ. 117^v) - 11 (φ. 125^v), ιβ' (φ. 133^v) - κθ' (φ. 269^v), γο' [= 30^ο] (φ. 277^v) - γγ' [= 33] (φ. 301^v). Τὰ δύο πρῶτα τεύχη, ἐπίσης τὰ τεύχη τῶν φ. 63-85 καθὼς καὶ τὸ τελευταῖο τεύχος, χωρὶς ἀρίθμηση. Παραπομπὴ στὸ τέλος κάθε σελίδας, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐλισσόμενοι βλαστοὶ ἐν εἶδει ἐπιτίτλου (π.χ. φ. 15^r). Στὸ φ. 94^r, στὸ κέντρο τοῦ ἐπιτίτλου, ὁ ἄγ. Νικόλαος σὲ προτομή. Στὸ φ. 125^v, ταινιοειδὲς ἄλυσιδωτὸ ἐπιτίτλο καὶ πρωτόγραμμα μὲ φυτικὸ διάκοσμο. Ἀποκλειστικὴ χρῆση μαύρου μελανιοῦ.

ΓΡΑΦΕΙΣ: α) φ. 3^r-13^r: ἄδηλος. Γραφὴ φιλολογικὴ, μικρομεγέθης, ψιλὴ, καλλιγραφική. Μελάνι μαῦρο. Ἀπὸ τὸν ἴδιο γραφέα μόνον τὸ κείμενο τῶν Ἐπῶν τοῦ Γρηγορίου Ναζιανζηνοῦ στὰ φ. 31^v-47^r, 59^r-61^r καὶ οἱ κανόνες Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ – Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ κ.ἄ. στὰ φ. 95^r-303^r. Ἀπὸ τὸ ἴδιο χέρι ἐπίσης ὁ κώδ. Μπενάκη 200 (TA 46), φ. 463^r (α' μισὸ τοῦ φύλ.), 465^r-471^r.

β) φ. 15^r-61^v, 86^r-303^r: Ἀναστάσιος, ὁ κύριος γραφέας· βιβλιογρ. σημ. (φ. 86^r): *χεῖρ Ἀναστασίου*. Γραφὴ φιλολογικὴ, ἔντονα δεξιοκλινῆς, στενὴ. Μελάνι καστανό. Στὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ κώδικα ἡ γραφὴ αὐτὴ συνυπάρχει μὲ ἐκεῖνη τοῦ πρώτου γραφέα. Στὰ φ. 31^v-48^r, 59^r-61^v, 95^r-303^v ἀντιγράφει μόνον σχόλια-ἐρμηνεῖα. Τὰ φ. 223^v, 238^v-239^r συμπληρώνονται ἀπὸ ἄλλα χέρια.

γ) φ. 63^r-84^r: ἄδηλος. Γραφή δεξιοκλινής, στρογγυλόσχημη.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (έσωτ. τῆς πιν. ἀρχ., κτητ.) ξὺν τοῖς ἄλλοις καὶ τότε Βασιλείου Σωτηρίγγω ἐξ Ἀδριανοῦ.

(φ. 1^r) 1805 ἐβουλεύθη ὁ Βασίλειος διὰ νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὴν Ἀδριανοῦ.

(φ. 3^r, κτητ.) Καὶ τότε πρὸς τοῖς ἄλλοις κτῆμα Κυρίλλου ἀρχιμανδρίτου.

(φ. 307^v) ἅγιος ἅγιος κύριος Σαβαώθ πλήρης ὁ οὐρανός. – (μὲ ἀνάστροφη φορὰ) Βασιλάκης κἀγώ. – (παρακάτω) κἀγὼ ὁ Ἰωάννης.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἀδριανούπολη. Κτῆμα Βασιλείου Σωτηρίγγου καὶ Κυρίλλου ἀρχιμανδρίτου (βλ. ΣΗΜ.). Ἀργότερα στὸ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιον Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBL.). Στὸ φ. 3^r, ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Ξύλινες πινακίδες ἐπενδυμένες μὲ ἐρυθροκάστανο δέριμα ποὺ φέρει ἐμπίεστη διακόσμηση: πλαίσιο ἀπὸ ἐλισσόμενον βλαστό, στὸ κέντρο τέσσερα ἄνθη σὲ σταυροειδῆ διάταξη, δύο ρόδακες καὶ, στὶς τέσσερις γωνίες τοῦ πλαισίου, σφραγίδες-γαμμᾶτια. Στὴ ράχη, νεῦρα (3) πλαισιωμένα ἀπὸ ἐγκάραιες γραμμές· στὸ μεταξύ τους διάχωρο, ρόδακες. Ἰχνη ἀπὸ δύο νημάτινα κλειστρα στὸ πλάι τῶν πινακίδων. Ἀκμὲς χρωματισμένες μὲ κυανὸ μελάνι. Ἰχνη φθορᾶς (ἐκδορές, στίγματα). Στὸ κάτω μέρος τῆς ράχης, ὁ ἀρ. 4 (χωρὶς ἐτικέτα τίτλου). Τὰ φ. 1-2, πφ. ἀρχ. τῆς στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἀρκετὰ καλὴ· μερικῶς ἀποκολλημένη ἢ στάχωση ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ βιβλίου.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, BZ 14, σ. 610-611 (ἀρ. 80). — Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298.

171 (TA 5)

19ος αἰ. (ἀρχ.) χαρτὶ 229×154χιλ. [170/190×120/135] φ. I, 211
(+128α, 199α, 207α), I στ. 8-15

ΜΑΘΗΜΑΤΑΡΙΟ (μὲ διάστιχη ἐρμηνεῖα)

1. (φ. 5^r-32^v) Ἀστέριος, ἐπίσκοπος Ἀμασείας:

¹(φ. 5^r-28^v) Ὁμιλία κατὰ πλεονεξίας (CPG 3260). PG 40, 193D6-216A7. Ἔκδ. Cornelis Datema, *Asterius of Amasea, homilies I-XIV*, Λέιντεν 1970, σ. 27-37 (Ὁμιλία III).

²(φ. 29^r-32^v) <Λόγος προτρεπτικὸς περὶ μετανοίας>. Ἀρχ. (ἀκέφ.) καὶ εἰ μὴ ὁ γογγυσθεὶς ἰκέτευσεν, οὐκ ἂν τὴν τιμωρίαν διέφυγεν, τέλ. (κολ.).

- εἰ βασιλικῆς σὺ τραπέζης μετέχων ἦς, εἶτα προσκρούσας [τῆς τιμῆς (CPG 3260). PG 40,361B3-365D13. ᾿Εκδ. Datema, σ. 189,7-192,13 (Ὀμιλία XIII).*
2. (φ. 33^r-36^v) <Γεώργιος Κορέσσιος, *Παραδείγματα εἰς διάφορα συμβαλλόμενα ἢ Παραδείγματα καὶ ὁμοιότητες*> (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). Ἀρχ. ᾿Ωσπερ τὸ ἔχον μέρος τραῦμα ἐὰν μὴ καθαρισθῆ, τέλ. τῇ θέᾳ τὰς ἐμπορείας ὀνύσωνται (!). Γιὰ τὴν πατρότητα τοῦ κειμένου πβ. κώδ. Βουλῆς 228, φ. 1^r [Λάμπρος, *NE* 6 (1909), (RO 407), σ. 95], Ἀθηνῶν, *ΙΕΕΕ* 213, φ. 100^v [Λάμπρος, *NE* 9 (1912), (RO, ὁ.π.), σ. 295], Ἄγ. ᾿Όρους, Καρακάλλου 73 [Λάμπρος (RO 1097), τ. 1, σ. 137], Ἱεροσολύμων, Πατρ. Βιβλ. 388 [Παπαδόπουλος-Κεραμεύς (RO 1286), τ. 1, σ. 401].
  3. (φ. 37^r-40^v) <Λουκιανός>, *Νεκρικοὶ Διάλογοι*.
¹(φ. 37^r-39^v) *Διογένους καὶ Πολυδεύκους*. ᾿Εκδ. Jacobitz, *Luciani*, τ. 1, σ. 136-138.
²(φ. 40^{r-v}) *Πλούτων ἢ κατὰ Μενίππου*. Τέλ. (κολ.) ὁμόφηφος ὦν τοῖς τούτων στεναγμοῖς; Πλ(ούτων). Οὐδαμῶς, ἀλλ' οὐκ ἂν [ἐθέλωμι στασιάξεν. ᾿Εκδ. Jacobitz, *Luciani*, τ. 1, σ. 138, §337,8.
  4. (φ. 42^v-78^v) <Ἀντώνιος Βυζάντιος, *Χρηστοθήθεια*>: «Κεφάλαιον α', περὶ τῆς πρὸς τὰ θεῖα μετὰ συστολῆς αἰδοῦς καὶ εὐλαβίας (!), §α'». Ἀρχ. *Οὐ μόνον εὐσεβὲς κατὰ τὸν Θεολόγον, ἐκ τοῦ Θεοῦ τε ἄρχεσθαι*. Ἀριθμοῦνται συνολικὰ §ρη<ε>' (παραλείφθηκε ἡ ἀρίθμηση ρμθ', χωρὶς ἀπώλεια κειμένου). Προηγεῖται στὸ φ. 41^r (βλ. ἐπίτιτλο) σύντομο εἰσαγωγικὸ κείμενο σὲ λευκὸ κύκλο (ἀντιγράφεται δῖς). Ἀρχ. [Τὸ παρὸν] ὀνομάζεται σύγγραμμα, χρηστότητα ἠθῶν. Ἀκολουθεῖ τὸ Προοίμιο (φ. 41^r-42^v). Ἀρχ. *Τιμιώτατον μὲν τῶν ἐν ἀνθρώπῳ μερῶν ἡ ψυχὴ, τέλ. ἐπὶ τὴν ψυχὴν τὸν κόσμον μετοχετεύσειαν*. ᾿Εκδ. Βυζάντιος, *Χρηστοθήθεια α'* ἔκδ. στὸ: Ἰωάννης Πατούσας, *Ἐγκυκλοπαιδεία Φιλολογική...*, τ. 1, Βενετία 1780 (ΘΠ, ἀρ. 4683). Γιὰ τὶς ἐκδόσεις τῆς *Χρηστοθήθειας* βλ. Περικλῆς Ζερλέντης, «Ἀντώνιος ὁ Βυζάντιος, διδάσκαλος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει μεγάλης τοῦ γένους σχολῆς», *BZ* 16 (1907), σ. 241-253· βλ. ἐπίσης, Γριτσόπουλος, *Πατριαρχικὴ Σχολή*, τ. 1, σ. 309-314· Σκαρβέλλη-Νικολοπούλου, *Μαθηματάρια*, σ. 71 κ.έ.
  5. (φ. 79^r-109^r) Βασίλειος Καισαρείας:
¹(φ. 79^r-83^v) *Λόγος εἰς Βαρλαάμ μάρτυρα** (CPG 2861). *PG* 31, 484-489.
²(φ. 84^r-95^r) *Λόγος εἰς τοὺς ἀγίους τεσσαράκοντα μάρτυρας* (CPG 2863· BHG^a 1205). *PG* 31, 508-525.
³(φ. 96^r-109^r) *Ὀμιλία κατὰ ὀργιζομένων* (CPG 2854). *PG* 31, 353-372.

6. (φ. 110^r-121^v) <Λουκιανός, *Περὶ τοῦ μὴ ῥαδίως πιστεύειν διαβολῆ*> (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). Ἔκδ. Bompaire, *Lucien*, τ. 2, σ. 146-168.
7. (φ. 122^r-127^v) <Βασίλειος Σελευκείας, *Λόγος Α΄. Λόγος εἰς τὸ “Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν”*> (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.) (CPG 6656.1). *PG* 85, 28-37A6.
8. (φ. 129^r-141^v) <Ἰσοκράτης>, *Λόγος Πλαταϊκός*. Ἔκδ. Mandilaras, *Isocrates*, τ. 3, σ. 72-84.
9. (φ. 142^r-205^v) Κανόνες ἀσματικοί. Ἀναλυτικά:
- ¹(φ. 142^r-145^r) <Ἰωάννης Δαμασκηνός, Κανόνας στὴν Κυριακὴ τοῦ Πάσχα> («Κανών, Ὡδὴ Α΄, ἤχ. Α΄, ὁ εἰρμός»). *PG* 96, 840C-844B8· Christ – Paranikas, *Anthologia Graeca*, σ. 218-221.
- ²(φ. 145^v-153^r) <Ἰωάννης Μοναχός, Κανόνας στὴν Πέμπτη τῆς Ἀναλήψεως> («Κανόνες, Ὡδὴ Α΄, ὁ εἰρμός»). Ἀρχ. *Τῷ Σωτῆρι Θεῷ, τέλ. εἰς αἰῶνας αἰεὶ μακαρίζομεν*. Βλ. Πεντηκ. Ρώμ., σ. 313-323. Ἀκολουθοῦν οἱ στίχοι: Ἐκ δεξιᾶς ἐκάθισας πατρικῆς λόγε, πίστιν μαθηταῖς βεβαιωτέραν δέξας (Follieri, *Initia*, τ. 1, σ. 389).
- ³(φ. 154^r-157^v) <Κοσμᾶς ὁ Μελωδός – Μάρκος ἐπίσκοπος Ἰδρουῦντος, Κανόνας στὸ Μ. Σάββατο> (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). Ἔκδ. Christ – Paranikas, *ῥ.π.*, σ. 196-201. Ἀκολουθοῦν οἱ στίχοι (ἐπιπλέον τῆς ἔκδ.): <Μ>άτην φυλάττης τὸν τάφον κουστωδιά | <ο>ὐ γὰρ καθέξει τύμβος αὐτοζωῖαν (Vassiss, *Initia*, σ. 448). Βλ. *Τριῶδιον*, σ. 830.
- ⁴(φ. 158^r-165^v) <Κοσμᾶς ὁ Μελωδός – Ἰωάννης Δαμασκηνός, Κανόνες στὴν ἑορτὴ τῶν Θεοφανίων> («Βάπτισμα ῥύψις γηγενῶν ἁμαρτάνδου»). *PG* 98, 465-472· *PG* 96, 825A10-832B10· Christ – Paranikas, *ῥ.π.*, σ. 169-173, 209-213· Μην. Ρώμ., τ. 3, σ. 146-155. Ἀκολουθοῦν οἱ στίχοι (φ. 165^v): Ἀρχ. *Τοὺς οὐρανοὺς βάπτισμα τοῦ Χ(ριστο)ῦ σχίσαν, τέλ. κατ’ ἕκτην*. Βλ. Μην. Ρώμ., τ. 3, σ. 151.
- ⁵(φ. 166^r-172^v) <Κοσμᾶς ὁ Μελωδός – Ἰωάννης Δαμασκηνός, Κανόνες στὴν Κοίμησι τῆς Θεοτόκου> (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). Ἀρχ. *Πεποικιλένη, τέλ. βραβεύουσα*. Ἔκδ. Christ – Paranikas, *ῥ.π.*, σ. 180-183, 229-232· Μην. Ρώμ., τ. 6, σ. 412-419. Ἀκολουθοῦν οἱ στίχοι (φ. 172^v): *Ο<ὐ> θαῦμα θνήσκειν κοσμοσώτηρα κόρην, τέλ. θάνε πέμπτη*. Βλ. Μην. Ρώμ., τ. 6, σ. 416.
- ⁶(φ. 173^r-176^r) <Ἰωάννης Δαμασκηνός, Κανόνας στὴν Κυριακὴ τοῦ Πάσχα> («Ὡδὴ Α΄, ἤχος Α΄. Ὁ εἰρμός»). *PG* 96, 840C-844B8· Christ – Paranikas, *ῥ.π.*, σ. 218-221. Ἀκολουθεῖ τὸ τροπάριο (φ. 175^r): *Πάτερ παντοκράτορ καὶ Λόγε* (Follieri, *Initia*, τ. 3, σ. 302). Βλ. Πεντηκ. Ρώμ., σ. 10-11.

⁷(φ. 177^r-184^r) Κοσμᾶς <ὁ Μελωδός> – Ἰωάννης <Δαμασκηνός> («Ἰωάννου τοῦ Ἄρχλοῦ»), Κανόνες στὴν Πεντηκοστή. PG 98, 489-492C13· PG 96, 832B12-840A15· Christ – Paranikas, *ὁ.π.*, σ. 201-204, 213-217. Βλ. Πεντηκ. Ρώμ., σ. 396-404. Ἀκολουθεῖ (φ. 184^r): *Πνοῆ βιαία γλωσσοπυρσεύτως* (Follieri, *Initia*, τ. 3, σ. 331). Βλ. Πεντηκ. Ρώμ., σ. 401.

⁸(φ. 185^r-193^v) Κοσμᾶς <ὁ Μελωδός> – <Ἰωάννης Δαμασκηνός>, <Κανόνες στὴν ἑορτὴ τῶν Θεοφανίων> («Εἶθ' οὕτως οἱ κανόνες· τοὺς εἰρμούς ἀνὰ δύο καὶ τὰ τροπάρια εἰς ἰβ', ὕστερον πάλιν καταβασία τοὺς εἰρμούς οἱ δύο χοροὶ»). Βλ. παραπάνω (κείμε. 9.4), φ. 158^r κ.έ.

⁹(φ. 194^r-201^v) Κοσμᾶς <ὁ Μελωδός> – <Ἰωάννης Δαμασκηνός>, <Κανόνες στὴν ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων> («Οἱ κανόνες τοῦ κυρίου Κοσμᾶ καὶ τοῦ κυρίου Ἰωάννου· τοὺς εἰρμούς ἀνὰ δύο, τὰ δὲ τροπάρια ἀνὰ δ', ἤγουν ὁμοῦ εἰς ἰβ' τὰ τροπάρια· ὕστερον δὲ πάλιν τοὺς εἰρμούς οἱ δύο χοροὶ πρὸς μίαν»). PG 98, 460-465· PG 96, 817-825A7· Christ – Paranikas, *ὁ.π.*, σ. 165-169, 205-209· Μην. Ρώμ., τ. 2, σ. 662-671. Ἀκολουθοῦν οἱ στίχοι (φ. 201^v): Ἀρχ. Θεὸς τὸ τεχθέν, τέλ. μέλλον σέβας (Follieri, *Initia*, σ. 126· Vassiss, *Initia*, σ. 337). Βλ. Μην. Ρώμ., τ. 2, σ. 667.

¹⁰(φ. 202^r-205^v) <Κοσμᾶς ὁ Μελωδός, Κανόνας στὴν Ὑψωση τοῦ τιμίου Σταυροῦ>. PG 98, 501D11-509A3· Christ – Paranikas, *ὁ.π.*, σ. 161-165. Ἀποκομμένο τὸ ἄνω μέρος τοῦ φ. 202, ὅπου ὁ τίτλος. Στὸ φ. 205^v, οἱ στίχοι: Ἀρχ. Τὰς ἐν λάρυγγι Σῶτερο, τέλ. τετάρτη (Follieri, *Initia*, τ. 4, σ. 24). Βλ. Μην. Ρώμ., τ. 1, σ. 162.

Ἄγραφα φύλλα: 1^v-4^v, 95^v, 128^v-128^α, 153^v, 176^v, 206^r-210^r, 211^{r-v}.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημα: α) θυρεός (π.χ. φ. 14 καὶ 15) καὶ θυρεός (π.χ. φ. 13 καὶ 16), β) λέων (π.χ. φ. 30 καὶ 31)· ἀντίσημο: στέμμα μὲ γράμματα C S c (π.χ. φ. 29 καὶ 32)· πβ. Stanković 531 (ἔτ. 1795/1805), μὲ διαφορὲς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα καὶ τὴν ἀπόσταση ραβδώσεων. γ) θυρεός (π.χ. φ. 52 καὶ 53) καὶ λέων μὲ γράμματα A H F (π.χ. φ. 51 καὶ 54)· πβ. Stanković 145 (ἔτ. 1780/1781), μὲ διαφορὲς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα καὶ χωρὶς τὴ λέξη Toscolano, δ) λέων (π.χ. φ. 155 καὶ 156 ἢ φ. 207α καὶ 208)· ἀντίσημο: θυρεός μὲ γράμματα I M (;) (π.χ. φ. 154 καὶ 157 ἢ φ. 207 καὶ 209), ε) πτηνὸ (π.χ. φ. 177 καὶ 180)· ἀντίσημο: θυρεός (π.χ. φ. 178 καὶ 179), ς) λέων (π.χ. φ. 189 καὶ 192) καὶ βαλλίστρα μὲ γράμματα M A (π.χ. φ. 190 καὶ 191)· γιὰ τὸ 2^ο ὕδατ. πβ. Velkon, σ. 156 ἄρ. 50 (ἔτ. 1786).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 10×4 (40), 1×6 (46), 9×4 (82), 1×6-1 (87· φαλιδισμένο τὸ τελευταῖο φύλ., χωρὶς ἀπώλεια κειμένου), 5×4 (107), 1×8-2 (113· φαλιδισμένα τὰ δύο τελευταῖα φύλ., χωρὶς ἀπώλεια κειμένου), 7×4 (140· +128α), 1×6-1 (145· φαλιδισμένο

τὸ τελευταῖο φύλ., χωρίς ἀπώλεια κειμένου), 6×4 (169), 1×4–1 (172· φαλιδισμένο τὸ 2^ο φύλ., χωρίς ἀπώλεια κειμένου), 5×4 (192), 1×6–1 (197· φαλιδισμένο τὸ τελευταῖο φύλ., χωρίς ἀπώλεια κειμένου), 1×4 (200· +199α), 1×6–1 (205· φαλιδισμένο τὸ τελευταῖο φύλ., χωρίς ἀπώλεια κειμένου), 1×8–1 (211· +207α: ἐξέπεσε τὸ 1^ο φύλ.: μᾶλλον ἄγραφο). Νεότερη διπλὴ ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία: 1 (φ. 8^ν) - 96 (φ. 205^ν)· σημειώνεται μὲ μολύβι στὸ μέσο τοῦ ἄνω περιθωρίου τοῦ 1^{ου} recto καὶ τοῦ τελευταίου verso τῶν τευχῶν: 2 (φ. 9^ν) - 3 (φ. 12^ν) / 4 (φ. 13^ν) - 5 (φ. 16^ν), κ.ο.κ.· χωρίς ἀρίθμηση τὸ 1^ο καὶ τὸ τελευταῖο τεῦχος (φ. 1-4, 206-211: ἄγραφο) καθὼς καὶ τὸ 1^ο φύλ. [φ. 5^ν: ἀποκομμένο τὸ ἄνω περιθώριο] τοῦ τχ β' (φ. 5-8). Δὲν σημειώθηκε ἡ ἀρίθμηση 10 (φ. 25^ν): παραλείφθηκε ἐντελῶς ἡ ἀρίθμηση στὸ φ. 58^ν. Παραπομπὴ στὸ κάτω περιθώριο κάθε σελίδας, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφο: 128α, 207α.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἄπλὸς φυτικὸς διάκοσμος μὲ ἐρυθρό-κίτρινο-πράσινο-γαλάζιο μελάνι. Ἐπίτιτλα ταινιοειδῆ-πλοχομοειδῆ (π.χ. φ. 37^ν) καὶ ἄνθινες συνθέσεις ὡς ἐπίτιτλα (π.χ. φ. 79^ν, 84^ν). Ἄνθινα πρωτογράμματα (π.χ. φ. 5^ν) ποὺ συνοδεύονται σὲ ὀρισμένες περιπτώσεις ἀπὸ χερουβίμ (π.χ. φ. 51^ν, 56^ν) ἢ πτηνά (π.χ. φ. 60^ν). Στὰ φ. 109^ν, 238^ν, ὀλοσέλιδη ἄνθινη σύνθεση. Στὸ πρωτόγραμμα τοῦ φ. 142^ν, ἀνθρώπινη μορφή-προτομή ἐνῶ σὲ ἄλλα φύλλα (π.χ. φ. 166^ν) ναόσχημο πρωτόγραμμα.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Σάββας· βιβλιογρ. σημ. (φ. 28^ν): τὸ μά[[θημα]] τοῦ (προσθήκη: ἔστιν) Σάββα [[εἶναι]] (βλ. παρακάτω, βιβλιογρ. σημ., φ. 39^ν). - (φ. 37^ν) Τὸ δὲ θεῖον καὶ ἅγιον μάθημα ἐγὼ ὁ εὐτελής Σάββας μὲ τὸ νὰ ἤμουν ποθητὸς εἰς τὴν σεβάσμιον τοῦ θεοῦ σοφίαν πρῶτον ἀρχίησα ἀπὸ τοὺς μῦθους τῶν Ἑλλήνων διὰ κέρδισιν αὐτῆς. Μαΐου 2 ἐν ἔτει εἰσί 184[.] (;). - (φ. 39^ν) Τὸ δὲ τὸ μάθημα ἔστι τοῦ Σάββα. - (φ. 41^ν, οἱ τέσσερις τελευταῖες σειρὲς τοῦ κειμένου στὸν κύκλο, στὸ κέντρο τοῦ ἐπιτίτλου): τὸδε τὸ μάθημα ἐμοῦ τοῦ καρμηρλή Σάββα ὅποιος εὔρει καὶ δὲν δεῖ ὁ Θεὸς νὰ γένη στραβὸς (παρεμβάλλεται καραμαν. κείμενο) τὰ ἔγραψα ἐγὼ ὁ Σάββας ὁ Θεὸς νὰ βοηθήσῃ νὰ κάμῃ ἄξιος νὰ πάρομεν. - (φ. 84^ν, δεξιὰ τοῦ τίτλου) ἀρχίησα. - (φ. 129^ν) Σεπτεμβρίου 19. - (φ. 210^ν) Σαββατίου τὸδε βιβλίον [[ὑπάρχει τελέθει ἔστιν ὅς ὅτε μιν σπουδῆν]] ταβαρτερλή γιαλάν. Γραφὴ ὁμοιόμορφη, δεξιοκλινῆς, συνήθης. Ὁ ἴδιος γραφέας στὸν κῶδ. Μπενάκη 343 (TA 282) καὶ 354 (TA 295).

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 1^ν) δοκίμια κονδυλίου.

(φ. 142^ν) Τὸδε τὸ μάθημα[α] εἶμ τοῦ Χριστοδούλου ἀρχίησαμεν Ἰουνίου θ'.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Καισάρεια Καππαδοκίας (βλ. παρακάτω, σφραγίδα). Στὸ φ. 5^ν ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων ἀλλὰ καὶ τρεῖς ἐπιπλέον παλαιότερες σφραγίδες: α) σφραγίδα ἐξίτηλη, δυσανάγνωστη, β) ΣΦΡΑΓΙΣ ΤΩΝ ΣΧΟΛΩΝ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ, γ) ΦΙΛΟΜΟΥΣΟΣ ΛΕΣΣΗ ΕΝ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑ.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20^{ου} αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΛΟΓΟΙ-ΤΡΟΠΑΡΙΑ καί (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 5. Τὰ φ. I, Γ', πφ. ἀρχ. - τέλ. σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Γενικῶς καλῆ. Ὅρισμένα φύλλα ἐν μέρει σχισμένα (π.χ. φ. 5, 33, 202)· ρύποι ἀπὸ τὴ χρήση, κηλίδες ὑγρασίας.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Σκαρβέλη-Νικολοπούλου, *Μαθηματάρια*, σ. 496 (ἀρ. 228).

172 (TA 6)

18ος αἰ. [ἀ' μισό: ἔτ. 1720-40 (βλ. ΓΡΑΦ.)] χαρτί 265×190χιλ. [200×125]
 φ. I, 497, Γ' (πφ. 1-4, 494-497) στ. 18 διπλοῖ

ΠΡΟΘΕΩΡΙΑ – ΠΑΠΑΔΙΚΗ – ΑΠΑΝΤΑ ΜΠΕΡΕΚΕΤΗ

1. (φ. 5^r-7^r) Προθεωρία. Ἔκδ. Tardo, *L'antica*, σ. 151 κ.έ.

(φ. 7^v) «Εἰσαγωγικὸν ἔχων ἀναμιξ τὴν παραλλαγὴν μετὰ τῆς μετροφωνίας», ἦχ. πλ. ἀ'. Ἀρχ. *Χορὸς τετραδεκαπύρσευτος*. – «Ἔτερον», ἦχ. β'. Ἀρχ. *Τριάδα ὁμοούσιον*, (φ. 7^v-8^v) «Ἀρχὴ τῶν κατήχων ἡχαμάτων (!)», ἦχ. ἀ'. Ἀρχ. *Ανανες νεανες*, (φ. 8^v) «Μέθοδος τῆς μητροφωνίας (!) ποιηθεῖσα παρὰ τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ», ἦχ. ἀ'. Ἀρχ. *Ἐν τῷ θλίβεσθαί με*. – «Ἔτερον παρόμοιον», ἦχ. πλ. ἀ', (φ. 8^v-9^r) Ἰωάννου Ξηροῦ «δομεστίχου», ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ*, (φ. 9^r) «Τῆς ὄλης ἐνάρξεως θετταλικόν», ἦχ. πλ. ἀ'. Ἀρχ. *Δι' εὐχῶν*, (φ. 9^v) Ἰωάννου τοῦ Γλυκέος, κατ' ἦχον. Ἀρχ. *Κύριε – Εὐλόγησον – Κύριε – Ἰησοῦ – Χριστέ – ὁ Θεὸς ἡμῶν – ἐλέησον ἡμᾶς – ἀμήν*, (φ. 9^v) Γρηγορίου ἱερομονάχου, «Εἰς τὴν ὑπερούσιον καὶ τὴν ζωαρχηκὴν (!) Τριάδα», ἦχ. πλ. β'. Ἀρχ. *Ἁγία Τριάς, βοήθησόν μοι*. – Ἰωάννου Ξηροῦ, «Εὐχὴ εἰς τοὺς ἀγίους Πάντας», ἦχ. πλ. β'. Ἀρχ. *Ἄγιοι πάντες, βοηθήσατε ἐμοὶ τοῦ μανθάνειν τὰ θεῖα λόγια*. – ἦχ. πλ. β'. Ἀρχ. *Ὡ πάγχρυσσε Χρυσόστομε φωστῆρ τῆς οἰκουμένης*. – ἦχ. ἀ'. Ἀρχ. *Δι' εὐχῶν*, (φ. 10^r) «Ἐτέρα μέθοδος ἀγιορήτικη (!) ὀκτάηχος ἀ'». Ἀρχ. *Ἀββᾶς ἀββᾶν ὑπήνητησε*. – Χρυσάφη <τοῦ νέου>, «Νουθεσία πρὸς τοὺς μαθητάς», ἦχ. ἀ'. Ἀρχ. *Ὁ θέλων μουσικὴν μαθεῖν*, (φ. 10^{r-v}) Γρηγορίου Μπούνη Ἀλυάτου, «Μέθοδος τῆς μετροφωνίας», ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Νε, οὕτως οὖν ἀνάβαινε*, (φ. 10^v-11^r) «Ἐτέρα τῆς καλοφωνίας τε καὶ συνθέσεως ὠφελιμότητος (!)», (φ. 11^v-13^v) Ξένου Κορώνη, «Ἔτερον τῶν νενανισμάτων τε καὶ τερεντισμάτων», ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Τεριρεμ. Ἐκτενές*, (φ. 13^v-14^r) Ἰωάννου Κουκουζέλη, ἦχ. ἀ'. Ἀρχ. *Ἰσον, ὀλίγον, ὀξεῖα καὶ πεταστή*. Βλ. Tardo, *L'antica*, σ. 179-181, (φ. 14^{r-v}) <Νικολάου> Καμπάνη, «Μέθοδος τῆς μετροφωνίας», ἦχ. δ'. Ἀρχ. *Ἁγίω Πνεύματι*, (φ. 14^v) «Ἐτέρα ητης (!) καὶ φάλλεται», ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Εὐλογεῖτε πατέρες*. – «Ἔτερον», ἦχ. δ', ὁ ἴδιος στίχος, (φ. 14^v-15^r) «Πρὸς τοὺς μαθητάς, τοῦ <Ἰωάννου> Πλουσιαδινοῦ», ἦχ. ἀ'. Ἀρχ. *Ἐνταῦθα ἀρχόμεθα*, (φ. 15^r-16^v) «Ἐτέρα τοῦ αὐτοῦ [Ἰωάννου Πλουσιαδινοῦ]», ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Μία καὶ μία*, (φ. 16^v-19^r) «Ἐτέρα τῶν θέσεων τοῦ αὐτοῦ ἔντεχνος καὶ ὀκτάηχος ἀ'». Ἀρχ. *Τὸν πρῶτον τὸν λεγόμενον*, (φ. 19^r-22^r) «Στίχοι ποιηθέντες παρὰ κύρ Ἰωάννου, τοῦ Κλαδᾶ· ἐπωφελῆς μέθοδος ἢ τοῦ <Ξένου> Κορώνη, κρατημά-

των φέρουσα, χειρονομίας εἰς ἦχον τερπνὸν τοῦ πλαγίου δευτέρου καὶ νενανῶ, δέματος ἠκριβωμένου ἠδυστον καὶ γὰρ τοῦ νενανῶ τὸ μέλος ὡς ἡ τέχνη δείκνυσι τῆς μελουργίας, τὰ γὰρ ἄλλα δέματα τῶν ὀκτῶ ἠχῶν τοῦ πρώτου φημὶ καὶ καθεξῆς τῶν ἄλλων δένουσι καὶ λυούσιν, ἐντέχνως πάνυ, τὴν μεταβολὴν ὡς ἐν βραχὺ δείκνυντες, τὸ δὲ νενανῶ ἐκτεταμένον μέλος, ὑπὲρ τῶν ὀκτῶ ἔνατος ἦχ. πέλει (sic)». Ἀρχ. Τετετε, (φ. 22^r-25^r) Ξένου Κορώνη, «Μέθοδος τοῦ στιχηραρίου», ἦχ. α'. Ἀρχ. Ἐπέστη ἡ εἴσοδος, (φ. 25^{r-v}) «Ἐτερον», ἦχ. γ'. Ἀρχ. Εὐσεβῶς βοήσωμεν.

2. (φ. 26^r-33^r) «Ἀρχὴ σὺν Θ(ε)ῶ ἀγίῳ τοῦ μεγάλου Ἑσπερινοῦ ποιηθέντος παρὰ διαφόρων ποιητῶν κατὰ καιροῦς ἀναδειχθέντων σοφῶν τε καὶ ἐναρέτων ἀνδρῶν, φάλλεται δὲ ὅλος εἰς ἦχον πλαγίου τετάρτου· ἄρχεται δὲ ὁ δομῆστικός τοῦ δεξιῦ χοροῦ μετὰ εὐλαβείας», ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Ἀνοιξαντός σου τὴν χεῖρα. – ὅμοιον. Ἀρχ. Ἀποστρέψαντος δέ σου τὸ πρόσωπον. Στὴ συνέχεια ἀνθολογοῦνται ἀναλυτικὰ οἱ ἐξῆς στίχοι σὲ ἦχ. πλ. δ': (φ. 26^r) Μανουὴλ Χρυσάφη. Ἀρχ. Ἀνοιξαντός σου τὴν χεῖρα. – «ὅμοιον». Ἀρχ. Ἀποστρέψαντος δέ σου τὸ πρόσωπον. – Ἰωάννου Κουκουζέλη. Ἀρχ. Ἀντανελεῖς τὸ πνεῦμα αὐτῶν, (φ. 26^v) «ὅμοιον». Ἀρχ. Καὶ εἰς τὸν χοῦν αὐτῶν ἐπιστρέψουσιν. – Γεωργίου Παναρέτου. Ἀρχ. Ἀντανελεῖς τὸ πνεῦμα αὐτῶν. – Ἰωάννου Κλαδᾶ. Ἀρχ. Ἀντανελεῖς τὸ πνεῦμα αὐτῶν. – Γεωργίου Παναρέτου. Ἀρχ. Ἐξαποστελεῖς τὸ πνεῦμά σου. – «ὅμοιον». Ἀρχ. Καὶ ἀνακαινίεις τὸ πρόσωπον τῆς γῆς, (φ. 26^v-27^r) Ἰωάννου Κλαδᾶ, οἱ ἴδιοι στίχοι, (φ. 27^r) Ἰωάννου Κουκουζέλη, οἱ ἴδιοι στίχοι. – Ἰωάννου Κουκουζέλη. Ἀρχ. Ἦτω ἡ δόξα Κυρίου εἰς τοὺς αἰῶνας. – «ὅμοιον». Ἀρχ. Εὐφρανθήσεται Κύριος ἐπὶ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, (φ. 27^{r-v}) Ἰωάννου Κουκουζέλη, οἱ ἴδιοι στίχοι, (φ. 27^v) Μανουὴλ Χρυσάφη, οἱ ἴδιοι στίχοι. – Γεωργίου Κοντοπετρῆ. Ἀρχ. Ὁ ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν γῆν. – ὅμοιον. Ἀρχ. Ὁ ἀπτόμενος τῶν ὀρέων, (φ. 27^v-28^r) Ἰωάννου Κλαδᾶ, οἱ ἴδιοι στίχοι, (φ. 28^r) Ἀρκαδίου μοναχοῦ, οἱ ἴδιοι στίχοι. – Μανουὴλ Χρυσάφη, οἱ ἴδιοι στίχοι, (φ. 28^v) Μανουὴλ Χρυσάφη. Ἀρχ. Ἄσω τῶ Κυρίῳ ἐν τῇ ζωῇ μου. – Ἀρχ. Ψαλῶ τῶ Θεῶ μου ἕως ὑπάρχω. – Ἰωάννου Κουκουζέλη, οἱ ἴδιοι στίχοι. – «Τοῦ Κορώνη» (ἀπὸ ἄλλο χεῖρι στὸ περιθώριο), οἱ ἴδιοι στίχοι, (φ. 29^r) Ἀγάθωνος «ἀδελφοῦ τοῦ Κορώνη», οἱ ἴδιοι στίχοι. – Ἀγάθωνος, οἱ ἴδιοι στίχοι. – Ἰωάννου Κλαδᾶ. Ἀρχ. Ἡδυνθείη αὐτῶ ἡ διαλογία μου, (φ. 29^v) Ἀρχ. Ἐγὼ δὲ εὐφρανθήσομαι ἐπὶ τῶ Κυρίῳ. – Ξένου Κορώνη, οἱ ἴδιοι στίχοι, (φ. 29^v-30^r) Μανουὴλ Χρυσάφη, οἱ ἴδιοι στίχοι, (φ. 30^r) Γεωργίου Κοντοπετρῆ, οἱ ἴδιοι στίχοι. – Ἰωάννου Κλαδᾶ. Ἀρχ. Ἐκλείποιεν ἀμαρτωλοὶ ἀπὸ τῆς γῆς. – ὅμοιον. Ἀρχ. Καὶ ἄνομοι, (φ. 30^{r-v}) Μανουὴλ Χρυσάφη, οἱ ἴδιοι στίχοι, (φ. 30^v) Ξένου Κορώνη, οἱ ἴδιοι στίχοι. – Ἰωάννου Κλαδᾶ. Ἀρχ. Εὐλόγει, ἡ ψυχὴ μου, τὸν Κύριον – Ὁ ἦλιος ἔγνω, (φ. 31^r) Ξένου Κορώνη, οἱ ἴδιοι στίχοι. – Μανουὴλ Χρυσάφη, οἱ

ἴδιοι στίχοι, (φ. 31^v) Ἰωάννου Κλαδᾶ. Ἀρχ. Ἦθου σκότος καὶ ἐγένετο
 νύξ – Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα Σου, (φ. 31^v-32^r) Μανουὴλ Χρυσάφη, οἱ
 ἴδιοι στίχοι, (φ. 32^r) Ξένου Κορώνη, οἱ ἴδιοι στίχοι, (φ. 32^{r-v}) <Μανουὴλ>
 Ἀμπελοκηπιώτου, οἱ ἴδιοι στίχοι, (φ. 32^v) Γεωργίου, οἱ ἴδιοι στίχοι. –
 Γεωργίου Σγουροπούλου, οἱ ἴδιοι στίχοι. – «Πληρωθέντων δὲ τούτων
 εὐθὺς ἄρχονται οἱ δύο χοροὶ καὶ ψάλλουσι τὸ Πάντα ἐν σοφίᾳ ὅλοι ἀπὸ
 χοροῦ», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας – Δόξα Πατρί – Καὶ
 νῦν – Ἀλληλούϊα.

(φ. 33^{r-v}) «Πληρωμένων δὲ τούτων ποιεῖ ὁ ἱερεὺς τὴν μεγάλην συναπτὴν
 καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν βάλει ὁ κανὼν ἄρχος (!) [δηλ. κανόναρχος] μετά-
 νοιαν ἕτερον δομῆστικον τοῦ δευτέρου χοροῦ αν (!) ἄρχεται τὸ Μακάριος
 ἀνὴρ γεγονότερα φωνὴ ἀπέξω εἰς διπλασμόν, κάτω μελέτη, ὅλοι εἰς τὸν
 ἔσω διπλασμόν», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Μακάριος ἀνὴρ ὅς οὐκ ἐπορεύθη,
 (φ. 33^v) Μακάριος ἀνὴρ – Καὶ ἐν ὁδῷ ἀμαρτωλῶν. Στὴ συνέχεια ἀν-
 θολογοῦνται ἀναλυτικὰ οἱ ἐξῆς στίχοι σὲ ἤχ. πλ. δ': (φ. 33^v) Χαλιβούρη.
 Ἀρχ. Καὶ ἐπὶ καθέδρα λοιμῶν οὐκ ἐκάθισεν. – «ὅμοιον». Ἀρχ. Ἄλλ' ἢ
 ἐν τῷ νόμῳ Κυρίου, (φ. 33^v) Χαλιβούρη. Ἀρχ. Καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ. –
 «ὅμοιον». Ἀρχ. Καὶ ἔσται ὡς τὸ ξύλον. – Μανουὴλ Χρυσάφη. Ἀρχ. Ὁ τὸν
 καρπὸν αὐτοῦ δώσει, (φ. 34^r) «ὅμοιον». Ἀρχ. Καὶ τὸ φύλλον αὐτοῦ. –
 Ξένου Κορώνη, οἱ ἴδιοι στίχοι. – Ἰωάννου Κλαδᾶ, οἱ ἴδιοι στίχοι, (φ. 34^{r-v})
 Ξένου Κορώνη, οἱ ἴδιοι στίχοι, (φ. 34^v) Ἰωάννου Κλαδᾶ, οἱ ἴδιοι στίχοι.
 – Χαλιβούρη. Ἀρχ. Καὶ πάντα, ὅσα ἂν ποιῇ. – «ὅμοιον». Ἀρχ. Οὐχ
 οὕτως οἱ ἀσεβεῖς, (φ. 35^r) Ἰωάννου Κλαδᾶ, οἱ ἴδιοι στίχοι. – Μανουὴλ
 Χρυσάφη, οἱ ἴδιοι στίχοι, (φ. 35^{r-v}) «Ἀγιοσοφῆτικον (!)», οἱ ἴδιοι στίχοι,
 (φ. 35^v) Ξένου Κορώνη. Ἀρχ. Ἄλλ' ἢ ὡσεὶ χνοῦς – Διὰ τοῦτο – Δημητρίου
 Δοκαιοῦ, οἱ ἴδιοι στίχοι, (φ. 35^v-36^r) Ἰωάννου Κουκουζέλη, οἱ ἴδιοι στί-
 χοι, (φ. 36^r) Ξένου Κορώνη, οἱ ἴδιοι στίχοι. – (χωρὶς ἔνδειξη μελουργοῦ)
 οἱ ἴδιοι στίχοι. – Μανουὴλ Ἀγαλλιανοῦ. Ἀρχ. Οὐδὲ ἀμαρτωλοὶ ἐν βουλῇ
 δικαίων – Ὅτι γινώσκει Κύριος, (φ. 36^v) Μανουὴλ Χρυσάφη, οἱ ἴδιοι
 στίχοι. – Ἰωάννου Ξηροῦ. Ἀρχ. Καὶ ὁδὸς ἀσεβῶν ἀπολείται. – Μανουὴλ
 Χρυσάφη, ὁ ἴδιος στίχος, (φ. 37^r) Ἀγιοσοφῆτικον, ὁ ἴδιος στίχος.

(φ. 37^r-42^v) «Ἀπὸ δὲ τούτων γίνεται καλοφωνία· μετὰ δὲ ταῦτα ἄρχεται
 ὁ δομῆστικὸς τοῦ πρώτου χοροῦ τὴν δευτέραν στάσιν εἰς ἤχ. πλ. δ'». Ἀρχ.
 Ἦνα τί ἐφρούραξαν ἔθνη. – «ὅμοιον». Ἀρχ. Παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς
 γῆς. Στὴ συνέχεια ἀνθολογοῦνται ἀναλυτικὰ οἱ ἐξῆς στίχοι σὲ ἤχ. πλ. δ':
 (φ. 37^r) Χαλιβούρη. Ἀρχ. Καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό –
 Κατὰ τοῦ Κυρίου, (φ. 37^v) «ἀρχαῖον». Ἀρχ. Διαρρήξωμεν τοὺς δεσμοὺς
 αὐτῶν. – «ὅμοιον». Ἀρχ. Καὶ ἀπορρίψωμεν. – «παλαιόν». Ἀρχ. Ὁ κα-
 τοικῶν ἐν οὐρανοῖς. – «ὅμοιον». Ἀρχ. Καὶ ὁ Κύριος ἐκμυκτηριεῖ (!),

(φ. 37^v-38^r) Ἰωάννου Κουκουζέλη, οἱ ἴδιοι στίχοι, (φ. 38^r) τοῦ ἰδίου, «καὶ μαῖστορος». Ἀρχ. *Τότε λαλήσει πρὸς αὐτούς – Καὶ ἐν τῷ θυμῷ –* Ξένου Κορώνη, οἱ ἴδιοι στίχοι, (φ. 38^{r-v}) Μανουὴλ Χρυσάφη, οἱ ἴδιοι στίχοι, (φ. 38^v) Ἰωάννου Κλαδᾶ. Ἀρχ. *Ἐγὼ δὲ κατεστάθην βασιλεὺς ὑπ’ αὐτοῦ – Ἐπὶ Σιών,* (φ. 38^v-39^r) Ξένου Κορώνη, οἱ ἴδιοι στίχοι, (φ. 39^r) Γεωργίου Κοντοπετρῆ, οἱ ἴδιοι στίχοι. – Ἰωάννου Κλαδᾶ, οἱ ἴδιοι στίχοι, (φ. 39^v) Ἰωάννου Κουκουζέλη «καὶ μαῖστορος». Ἀρχ. *Διαγγέλλων τὸ πρόσταγμα Κυρίου. – ὅμοιον.* Ἀρχ. *Κύριος εἶπε πρὸς με. –* Ξένου Κορώνη, οἱ ἴδιοι στίχοι. – Ἰωάννου Κλαδᾶ, οἱ ἴδιοι στίχοι, (φ. 40^r) Ἀθανασίου μοναχοῦ. Ἀρχ. *Ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε – Αἴτησαι παρ’ ἐμοῦ. –* Τζακνοπούλου, οἱ ἴδιοι στίχοι, (φ. 40^r) Γεωργίου Κοντοπετρῆ. Ἀρχ. *Καὶ τὴν κατάσχεσίν σου τὰ πέρατα τῆς γῆς – Ποιμανεῖς αὐτούς,* (φ. 40^v) Ξένου Κορώνη, οἱ ἴδιοι στίχοι. – Ἀγάθωνος, οἱ ἴδιοι στίχοι. – Στυλιανοῦ ἱερέως. Ἀρχ. *Ὡς σκευὴ κεραμέως συντρίβεις αὐτούς – Καὶ νῦν, βασιλεῖς, σύνετε,* (φ. 41^r) Ξένου Κορώνη, οἱ ἴδιοι στίχοι. – Μανουὴλ Χρυσάφη, οἱ ἴδιοι στίχοι. – Ξένου Κορώνη. Ἀρχ. *Παιδεύθητε, πάντες οἱ κρίνοντες τὴν γῆν. –* (φ. 41^v) Ἀρχ. *Δουλεύσατε τῷ Κυρίῳ. –* Μοσχιανοῦ, οἱ ἴδιοι στίχοι. – Ἰωάννου Ξηροῦ. Ἀρχ. *Καὶ ἀγαλλιᾶσθε αὐτῷ ἐν τρόμῳ. – «ὅμοιον».* Ἀρχ. *Δράξασθε παιδείας,* (φ. 41^v-42^r) «Κὺρ Γεωργίου τοῦ Κορώνη τοῦ Κοντοπετρῆ», οἱ ἴδιοι στίχοι, (φ. 42^r) Ἰωάννου Κλαδᾶ, οἱ ἴδιοι στίχοι. – Μανουὴλ Ἀγαλλιανοῦ. Ἀρχ. *Καὶ ἀπολείσθε ἐξ ὁδοῦ δικαίας – Ὅταν ἐκκαυθῆ,* (φ. 42^{r-v}) Στυλιανοῦ ἱερέως, οἱ ἴδιοι στίχοι, (φ. 42^v) Ξένου Κορώνη. Ἀρχ. *Μακάριοι πάντες οἱ πεποιθότες ἐπ’ αὐτῷ. –* Ἰωάννου Κουκουζέλη. Ἀρχ. *Οἱ πεποιθότες ἐπ’ αὐτῷ.*

(φ. 42^v-46^r) «Τούτου δὲ πληρωθέντος, ἄρχεται ὁ δομέστικος τοῦ δευτέρου χοροῦ τὴν τρίτην στάσιν, ἀπὸ χοροῦ, ὅλοι ὁμοῦ», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Κύριε, τί ἐπληθύνθησαν οἱ θλίβοντές με – Πολλοὶ ἐπανίστανται ἐπ’ ἐμέ – Πολλοὶ λέγουσι τῇ ψυχῇ μου. Στὴ συνέχεια ἀνθολογοῦνται ἀναλυτικὰ οἱ ἐξῆς στίχοι σὲ ἤχ. πλ. δ':* (φ. 42^v) Ἰωάννου Κουκουζέλη «λέγεται δὲ φράγκικον». Ἀρχ. *Σὺ δέ, Κύριε, ἀντιλήπτωρ μου εἶ,* (φ. 43^r) Μανουὴλ Ἀργυροπούλου. Ἀρχ. *Σὺ δέ, Κύριε, ἀντιλήπτωρ μου εἶ – Δόξα μου καὶ ὑψῶν. –* Ἰωάννου Κλαδᾶ, οἱ ἴδιοι στίχοι, (φ. 43^v) Δούκα λαοσυνάκτου. Ἀρχ. *Φωνῇ μου πρὸς Κύριον ἐκέκραξα – Καὶ ἐπήκουσέ μου,* (φ. 43^v-44^r) Δημητρίου Δοκειανοῦ «φοιτητοῦ Κουκουζέλη», οἱ ἴδιοι στίχοι, (φ. 44^r) Δημητρίου Δοκειανοῦ, οἱ ἴδιοι στίχοι. – Ἰωάννου Κλαδᾶ, οἱ ἴδιοι στίχοι, (φ. 44^v) Μιχαὴλ ἀπὸ τὴν Φώκαιαν. Ἀρχ. *Ἐγὼ ἐκοιμήθην καὶ ὑπνώσα. – ὅμοιον.* Ἀρχ. *Ἐξηγέρθην. –* Δημητρίου Δοκειανοῦ, οἱ ἴδιοι στίχοι. – Ἰωάννου Κουκουζέλη. Ἀρχ. *Οὐ φοβηθήσομαι ἀπὸ μυριάδων λαοῦ,* (φ. 45^r) ὅμοιον. Ἀρχ. *Τῶν κύκλῳ συνεπιτιθεμένων μοι. – «Ποίημα ἀρχαῖον».* Ἀρχ. *Ἀνάστα, Κύριε, σῶσόν με. – «ὅμοιον ἀρχαῖον».* Ἀρχ.

Ἔστι σὺ ἐπάταξας, (φ. 45^{r-v}) Ἰωάννου Κουκουζέλη, οἱ ἴδιοι στίχοι, (φ. 45^v) Χαλιβούρη. Ἀρχ. Ὀδόντας ἀμαρτωλῶν συνέτριψας – Τοῦ Κυρίου ἡ σωτηρία. – <Νικολάου> Κουκουμᾶ «καὶ μαῖστορος», Δόξα. Ἀρχ. Δόξα Πατρί – Καὶ νῦν – Ἀλληλούϊα δόξα σοι ὁ Θεός. – τοῦ ἰδίου, «Ἔτερον τοῦ αὐτοῦ δύχορον (!) ψάλλεται δὲ μετὰ τῶν βαστακτῶν». Ἀρχ. Δόξα Πατρί – Καὶ νῦν – Ἀλληλούϊα. – (φ. 46^{r-v}) «Ἔτερον ὅπερ ἦν κείμενον ἐν τισὶ βιβλίοις ἐν τῷ τέλει τοῦ μεγάλου Ἑσπερινοῦ ὡς καὶ ἐντυχῶν εὐρήσης ποίημα παλαιόν ται (!) καὶ ἀσύνηθες ὕστερον δὲ ἐκαλλωπήσθη (!) παρὰ τοῦ τιμιωτάτου κὺρ Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ ἐκ τῆς Μονῆς τῶν Ξανθοπούλων ψάλλεται δὲ παρὰ τῶν δύο χορῶν», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Δόξα Πατρί... το... το... – Καὶ νῦν... το... το...

(φ. 47^r-48^r) Γενναδίου μοναχοῦ ἐξ Ἀγχιάλου, «Ἔτεροι δοχαὶ σύντομαι, ἐκ τοῦ δευτέρου φαλμοῦ», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Ἴνα τί ἐφρούαξαν ἔθνη. Ἀνθολογοῦνται ἀναλυτικὰ οἱ ἀκόλουθοι στίχοι: (φ. 47^r) Ἀρχ. Παρέστησαν οἱ βασιλεῖς – Καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ – Διαρρήξωμεν τοὺς δεσμούς – Ὁ κατοικῶν ἐν οὐρανοῖς ἐκγελάσεται αὐτούς, (φ. 47^v) Ἀρχ. Τότε λαλήσει πρὸς αὐτούς – Ἐγὼ δὲ κατεστάθην βασιλεὺς ὑπ' αὐτοῦ – Διαγγέλλων τὸ πρόσταγμα Κυρίου – Ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε – Καὶ τὴν κατάσχεσίν σου, (φ. 48^r) Ἀρχ. Ὡς σκευὴ κεραμῆος – Παιδεύθητε, πάντες οἱ κρίνοντες – Καὶ ἀγαλλιᾶσθε – Δράξασθε παιδείας – Ὅταν ἐκκαυθῆ ἐν τάχει – Μακάριοι πάντες οἱ πεποιθότες.

(φ. 48^r-49^v) «Ἔτεροι <δοχαὶ> τοῦ αὐτοῦ [Γενναδίου μοναχοῦ ἐξ Ἀγχιάλου] ἐκ τοῦ τρίτου φαλμοῦ εἰς τὸν αὐτὸν ἤχον πλ. δ'». Ἀρχ. Κύριε, τί ἐπληθύνθησαν οἱ θλιβόντές με, (φ. 48^v) Πολλοὶ ἐπανίστανται ἐπ' ἐμέ. Ἀνθολογοῦνται ἀναλυτικὰ οἱ ἀκόλουθοι στίχοι: (φ. 48^v) Πολλοὶ λέγουσι τῇ ψυχῇ μου – Οὐκ ἔστι σωτηρία αὐτῶ – Σὺ δέ, Κύριε, ἀντιλήπτωρ μου εἶ – Φωνῇ μου πρὸς Κύριον ἐκέκραξα – Ἐγὼ δὲ ἐκοιμήθην καὶ ὑπνωσα – Οὐ φοβηθήσομαι ἀπὸ μυριάδων λαοῦ, (φ. 49^r) Ἀνάστα, Κύριε, σῶσόν με – Ὀδόντας ἀμαρτωλῶν συνέτριψας – Ἀξιώσον ἐπιτυχεῖν ἡμᾶς τῆς ἄνω βασιλείας, λιταῖς τοῦ ἱεράρχου – Δόξα – Καὶ νῦν Ἀλληλούϊα.

(φ. 49^v-62^v) «Στοιχοὶ (!) καλοφωνικοὶ ἐκ τοῦ δευτέρου φαλμοῦ ποιηθέντες παρὰ διαφόρων ποιητῶν, τὸ παρὸν ποίημα κὺρ Ξένου τοῦ Κορώνη καὶ πρωτοφάλτου τῆς ἀγίας Σοφίας, θαυμαστώτατον», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Ἴνα τί ἐφρούαξαν ἔθνη. Ἀνθολογοῦνται ἀναλυτικὰ οἱ ἀκόλουθοι στίχοι σὲ ἤχ. πλ. δ': (φ. 50^v) Ἰωάννου Κουκουζέλη. Ἀρχ. Ἴνα τί ἐφρούαξαν ἔθνη, (φ. 51^v) Ἰωάννου Κουκουζέλη, «καὶ διδασκάλου τῶν διδασκάλων», ὁ ἴδιος στίχος, (φ. 52^v) Ξένου Κορώνη, ὁ ἴδιος στίχος, (φ. 53^v) «Ἔτερον τοῦ αὐτοῦ ὅς τῆς (!) μετονομάσθη Ξενοφῶν», ὁ ἴδιος στίχος, (φ. 55^r) Ἰωάννου Κουκουζέλη. Ἀρχ. Παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, (φ. 55^v)

τοῦ ἰδίου. Ἀρχ. Ὁ κατοικῶν ἐν οὐρανοῖς ἐκγελάσεται αὐτούς, (φ. 56^v) τοῦ ἰδίου. Ἀρχ. Τότε λαλήσει πρὸς αὐτούς, (φ. 57^v) «Τὸ παρὸν ἐποικήθη παρὰ κύρ Μανουήλ λαμπαδαρίου <Χρυσάφη> διὰ προσταγῆς τοῦ αυτοκράτορος Κωνσταντίνου». Ἀρχ. Ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε, (φ. 58^v) Ἰωάννου Κουκουζέλη. Ἀρχ. Αἴτησαι παρ' ἐμοῦ καὶ δώσω σοι ἔθνη, (φ. 60^v) τοῦ ἰδίου. Ἀρχ. Ὡς σκεύη κεραμέως, (φ. 60^v) τοῦ ἰδίου. Ἀρχ. Δουλεύσατε τῷ Κυρίῳ, (φ. 62^r) Ξένου Κορώνη, ὁ ἴδιος στίχος, (φ. 62^v-63^v) Γαβριήλ ἐκ τῆς Μονῆς τῶν Ξανθοπούλων, «Ἔτερον ποίημα», ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. Καὶ ἀγαλλιᾶσθε αὐτῷ ἐν τρόμῳ, (φ. 63^v-64^r) Δημητρίου Δοκειανοῦ «καὶ φοιτητοῦ Ἰωάννου τοῦ Κουκουζέλη», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Ὅταν ἐκκαυθῆ ἐν τάχει ὁ θυμὸς αὐτοῦ.

(φ. 64^v-69^v) Κεκραγάρια: (φ. 64^v-66^v) «Ἀρχὴ σὺν Θ(ε)ῶ ἀγίῳ καὶ τῶν κατήχων Κεκραγαρίων τε καὶ Κατευθυνθήτων πάνυ ἐντέχνους ται (!) καὶ μελωδικά». Ἀρχ. Κύριε, ἐκέκραξα – Κατευθυνθήτω ὅλοι οἱ ἤχοι, (φ. 66^v-67^v) «Ἔτερα σύντομα ἀγιορήτηκα (!)». Ὅλοι οἱ ἤχοι, (φ. 67^v-69^v) «Ἔτερα κύρ Μπαλασίου ἱερέως». Ὅλοι οἱ ἤχοι, (φ. 69^v) «Εἰς τὴν εἴσοδον», ἤχ. δ'. Ἀρχ. Φῶς ἰλαρόν.

(φ. 70^r-78^v) Προκείμενα: (φ. 70^r-75^v) «Ἀρχὴ σὺν Θ(ε)ῶ ἀγίῳ τὰ Προκείμενα τῆς ὅλης ἑβδομάδος ἅτινα καὶ δοχαὶ καλοῦνται μετὰ τῶν μικρῶν καὶ μεγάλων, πάνυ ἐντεχνον, ἤχ. α'». Ἀρχ. Ἰδοὺ δὴ εὐλογεῖτε τὸν Κύριον. Ἀκολουθοῦν: (φ. 70^r) «Τῆ Δευτέρᾳ ἐσπέρας». Ἀρχ. Κύριος εἰσακούσεταιί μου, (φ. 70^v) «Τῆ Τρίτῃ ἐσπέρας». Ἀρχ. Τὸ ἔλεός σου Κύριε, (φ. 71^r) «Τῆ Τετάρτῃ». Ἀρχ. Ὁ Θεός, ἐν τῷ ὀνόματι σου, (φ. 71^v) «Τῆ Πέμπτῃ». Ἀρχ. Ἡ βοήθειά μου, (φ. 72^r) «Τῆ Παρασκευῇ». Ἀρχ. Ὁ Θεός ἀντιλήπτωρ μου εἶ. – «Τῷ Σαββάτῳ». Ἀρχ. Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν, (φ. 73^r) Ἰωάννου Κουκουζέλη, ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Ἐνεδύσατο Κύριος δύναμιν, (φ. 73^v) Μανουήλ Χρυσάφη, ἤχ. δ'. Ἀρχ. Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν, (φ. 74^r) «Τῆ Κυριακῇ πρωί», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. Ψαλμὸς τῷ Δαβὶδ Ἀνάστηθι Κύριε ὁ Θεός μου, (φ. 74^v) Ἰωάννου Κουκουζέλη, «Ἔτερος στίχος μετὰ ἐπιφώνημα (!)», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. Ἐξομολογήσομαί σοι Κύριε, (φ. 75^v-77^v) «Ἔτερα Προκείμενα λυχνικὰ μετὰ τῶν μικρῶν καὶ μεγάλων Δοχον (!) φάλλεται τῇ ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ Κυριακῇ τοῦ Πάσχα, ἤχ. βαρύς». Ἀρχ. Ἐγνώρισας ἐν τοῖς λαοῖς – Τίς Θεὸς μέγας. Ἀκολουθοῦν τὰ ὑπόλοιπα Προκείμενα: Ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐν τῷ οὐρανῷ – Φωνῇ μου πρὸς Κύριον – Ἐνώτισαι ὁ Θεός – Ἀγαπήσω σε, Κύριε – Ἐδωκας κληρονομίαν, (φ. 77^v-78^r) «Ἀρτέον οὖν καὶ τῶν Προκοίμενων (!)», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Ἰδοὺ δὴ εὐλογεῖτε τὸν Κύριον – Κύριος εἰσακούσεταιί μου – Τὸ ἔλεός σου Κύριε – Ὁ Θεὸς ἐν τῷ ὀνόματί σου – Ἡ βοήθειά μου – Ὁ Θεὸς ἀντιλήπτωρ – Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν – Ἐδωκας κληρονομίαν – Μὴ ἀποστρέψῃς, (φ. 78^{r-v}) «Τῇ

Κυριακῆ τοῦ Πάσχα τοῦ αὐτοῦ», ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. *Τίς Θεὸς μέγας*. – Ἰωάννου Κουκουζέλη, «Τὸ παρὸν ψάλλεται εἰς ἀρτοκλασίαν», ἤχ. α'. Ἀρχ. *Κεχαριτωμένη, χαίρε*.

(φ. 78^v) «Ἀρχὴ σὺν Θε(ε)ῶ ἀγίῳ καὶ τῆς Ἀκολουθείας (!) τοῦ Ὁρθρου μετὰ τὴν συναπτὴν ἄρχεται ὁ πρῶτος χορὸς τὸ Θεὸς Κύριος εἰς ἤχον α'». Ἀρχ. *Θεὸς Κύριος*. – «Ἔτερον ἐκκλησιαστικόν», ἤχ. α'. ὁ ἴδιος στίχος, (φ. 78^v-80^v) <Τροπάριον>, ἤχ. α'. Ἀρχ. *Τοῦ λίθου σφραγισθέντος· ὄλοι οἱ ἤχοι*, (φ. 80^v-81^f) «Τρὸ (!) παρὸν ψαλλόμενον εἰς τὸν Ἀκάθιστον ὕμνον», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Τὸ προσταχθέν – Θεὸς Κύριος – Ἐξ ὕψους κατήλθες – Ἀνάστα ὁ Θεός – Τίς Θεὸς μέγας*, (φ. 81^f-82^f) «Ἵμνοι τριαδικοὶ ψαλλόμενοι κατήχον (!) τῇ ἀγίᾳ Μεγάλῃ Σαρακοστῇ ἐν τῷ Ὁρθρῳ ἀρτεῖον». Ἀρχ. *Ἀλληλούια – Σωματικαῖς μορφώσεσι· ὄλοι οἱ ἤχοι*, (φ. 82^{r-v}) «Τῇ Μεγάλῃ Δευτέρᾳ», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Ἰδοὺ ὁ νυμφίος*, (φ. 82^v-83^v) *Εὐλογητάρια*. Ἀρχ. *Εὐλογητὸς εἶ Κύριε – Τῶν ἀγγέλων ὁ δῆμος*, (φ. 83^v-85^f) Πολυέλεος «ὃς Κουκουμάς ἔχει τὴν κλήσιν...», ἤχ. α'. Ἀρχ. *Δοῦλοι, Κύριον*, (φ. 85^f) «Στίχος καλοφωνικός, ποίημα κὺρ Κωνσταντίνου τοῦ Μαγουλά, ἐκαλοπίσθη (!) δὲ παρὰ τοῦ <Μανουήλ> Γαζῆ», ἤχ. α'. Ἀρχ. *Ἀστραπάς εἰς ὑετὸν ἐποίησεν*, (φ. 87^f) Ἰωάννου Κουκουζέλη, «Ἡ λεγομένη Βολγάρρα (!)», ἤχ. α'. Ἀρχ. *Κύριε τὸ ὄνομά Σου*. – τοῦ ἰδίου, «ἡ λεγομένη Βολγάρρα (!)», ἤχ. α'. Ἀρχ. *Καὶ τὸ μνημόσυνόν Σου*, (φ. 87^v) Γρηγορίου δομεστίκου, ἤχ. α'. Ἀρχ. *Τὰ εἶδωλα τῶν ἐθνῶν*, (φ. 88^f) Ξένου Κορώνη, «Στίχος καλόφωνος», ἤχ. α'. Ἀρχ. *Στόμα ἔχουσι*, (φ. 89^f) Κωνσταντίνου ἐξ Ἀγχιάλου, ἤχ. α', ὁ ἴδιος στίχος, (φ. 89^v) Κορνηλίου μοναχοῦ ἀγιορείτου, ἤχ. α', ὁ ἴδιος στίχος, (φ. 90^f) Γεωργίου Πλαγιώτου, ἤχ. α'. Ἀρχ. *Ὁφθαλμοὺς ἔχουσι*, (φ. 90^v) Ἰωάννου <Κουκουζέλη>, ἤχ. α', ὁ ἴδιος στίχος, (φ. 91^v) Ἰωάννου Κουκουζέλη «καὶ μαῖστορος», ἤχ. α'. Ἀρχ. *Οὐδὲ γὰρ ἐστι*, (φ. 92^v) Χριστοφόρου Μυστάκωνος «ὄπερ ψάλλεται μετὰ βαστακτον (!)· τὸ δὲ παρὸν ὁμοίων (!) τοῦ β' χοροῦ», ἤχ. α'. Ἀρχ. *Οἶκος Ἰσραήλ*, (φ. 93^f) Μπαλασίου ἱερέως, «Ἀναγραμματισμοί», ἤχ. α'. Ἀρχ. *Εὐλογητὸς Κύριος ἐκ Σιών*, (φ. 94^f) <Ἀρχὴ τῆς β' στάσεως, ποίημα τοῦ Κουκουμά>, ἤχ. α'. Ἀρχ. *Ἐξομολογεῖσθαι (!) τῷ Κυρίῳ*. – «Ὁ ἀριστερὸς χορὸς μέλος ἕτερον», ἤχ. α'. Ἀρχ. *Ἐξομολογεῖσθε τῷ Θεῷ τῶν θεῶν*. Ἀκολουθεὶ πλήρης ὁ Πολυέλεος μετὰ “ἀναφωνήματα” καὶ “ἀλλάγματα”, (φ. 99^v-100^f) «Ἐἶτα Δόξα τοῦ αὐτοῦ Κουκουμά ὄπερ ζητῶν εὐρίσχεις ἔμπροσθεν, εἰ δὲ λέγεται τὸ παρὸν», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Δόξα – Καὶ νῦν – Ἀλληλούια*, (φ. 100^f-103^v) «Ἔτερος Πολυέλεος, λεγόμενος Λατρίνος (!), ψαλλόμενος ἐν Κωνσταντίνου πολὶ (!) ποιηθέντος παρὰ διαφόρων ποιητῶν», ἤχ. α'. Ἀρχ. *Δοῦλοι Κύριον*. Ἀποτελεῖται ἀπὸ συνθέσεις τῶν: Κορώνη, Ἀγαλλιανοῦ, Γρηγορίου, (φ. 103^v-105^f) Ἰωάννου Κουκουζέλη, «Εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιῦ Σταυροῦ», ἤχ. α'. Ἀρχ. *Εὐλο-*

γήσατε τὸν Κύριον, (φ. 105^{r-v}) τοῦ ἰδίου, «Ἀναγραμματισμὸς ποίημα κὺρ Ἰωάννου...», ἤχ. α'. Ἀρχ. *Εὐλόγητὸς Κύριος ἐκ Σιών*, (φ. 105^v-108^r) «Καὶ ἀρχὴ τῆ(ς) β' στάσεως», ἤχ. β'. Ἀρχ. *Ἐξομολογεῖσθαι (!) τῷ Κυρίῳ*, (φ. 108^{r-v}) Χριστοφόρου Μυστάκωνος, «Ἀσματικόν», ὁ ἴδιος στίχος, (φ. 108^v) «Ἐτερον τέλος πολυτικόν (!)», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Ἀλληλουΐα*.

(φ. 109^r-119^r) Πολυέλεοι: (φ. 109^r-113^r) Μανουὴλ λαμπαδαρίου Χρυσάφης, «Ἴδου καὶ ἕτερος Πολυέλεος», ἤχ. α', (φ. 113^r-115^v) Χρυσάφη νέου «καὶ πρωτοψάλτου», ἤχ. α', (φ. 115^v-119^r) Μπαλασίου ἱερέως, «ἐκ τοῦ Λατρίνου σύντομος», ἤχ. α', (φ. 119^r-120^v) Ἀθανασίου πατριάρχου [πρώτην μητρ. Ἀδριανουπόλεως], «Ἐτερος Πολυέλεος... ἅπερ (!) ἐποιήθη εἰς τὴν ἀγίαν Αἰκατερίνα», ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. *Ὑπομένων ὑπέμεινα τὸν Κύριον*.

(φ. 120^v-122^v) «Ἀντίφωνα φαλλόμενα εἰς τὰς ἐορτὰς τῆς Ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου ποιηθέντα παρὰ διαφόρων ποιητῶν», ἤχ. α'. Ἀρχ. *Λόγον ἀγαθόν*. Ἀκολουθοῦν συνθέσεις τῶν: Γρηγορίου, Ἀνδρέου, Ξένου Κορώνης, Ἰωάννου Βατάτζη, κ.ἄ., (φ. 122^v-124^v) «Ἐτερα <Ἀντίφωνα> εἰς μνήμας ἀγίων διαφόρων ποιητῶν», ἤχ. γ'. Ἀρχ. *Ἐπὶ τὸν ποταμὸν (!) Βαβυλῶνος*. Ἀκολουθοῦν συνθέσεις τῶν: Κουκουζέλη, Κορώνης, Γλυκέος, Δημητρίου τοῦ Δοκειανοῦ, Κλαδᾶ, (φ. 124^v-127^r) «Ἐτερα <Ἀντίφωνα> διαφόρων ποιητῶν, φαλλόμενα εἰς ἱεράρχας καὶ μάρτυρας», ἤχ. δ'. Ἀρχ. *Τὸν Κύριον ἄλληλουΐα – Μακάριος ἀνήρ*. Ἀκολουθοῦν συνθέσεις τῶν: Γλυκέος, Θηβαίου, Γρηγορίου, Ἀνδρέου, Κορώνης, Θεοφυλάκτου Ἀργυροπούλου, Ἀγάθωνος, Κλαδᾶ, Κουκουζέλη, (φ. 127^r-129^r) Νικηφόρου Ἡθικοῦ, Ἀντίφωνο «εἰς τοὺς Ἀσωμάτους», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. *Αἰνεῖτε τὸν Κύριον*, (φ. 129^r-130^r) Μιχαὴλ Ἀνεώτου, Ἀντίφωνο «εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν Χ(ριστο)ῦ», ἤχ. βαρὺς τετράφωνος. Ἀρχ. *Τὰ ἐλέη σου, Κύριε*. Ἀκολουθεῖ (φ. 130^r) σύνθεση τοῦ Κορώνης.

(φ. 130^r-147^r) Πασαπνοάρια κατ' ἤχον: (φ. 130^r) Ἰωάννου Κουκουζέλη «καὶ μαῖστορος καὶ διδασκάλου τῶν διδασκάλων», ἤχ. α'. Ἀκολουθοῦν συνθέσεις τῶν: (φ. 131^r) Κλήμεντος ἱερομονάχου <τοῦ Λεσβίου>, ἤχ. α', (φ. 131^v) τοῦ ἰδίου, «ἔπερ ἐστι ὀκτάηχων ὑφοῦ (!) καὶ ὕμνωδικὸν ὀνομάσθη», ἤχ. α', (φ. 134^r) Χρυσάφη τοῦ νέου, ἤχ. α', (φ. 134^v) Μπαλασίου ἱερέως, ἤχ. α', (φ. 135^v) Κλήμεντος ἱερομονάχου, ἤχ. β', (φ. 136^r) Μπαλασίου ἱερέως, ἤχ. β', (φ. 136^v) Κλήμεντος ἱερομονάχου, ἤχ. γ', (φ. 137^r) Γεωργίου πρωτοψάλτου «τοῦ ἐκ Ραιδεστοῦ», ἤχ. γ', (φ. 138^r) Μπαλασίου ἱερέως, ἤχ. γ', (φ. 138^v) Κλήμεντος ἱερομονάχου, ἤχ. δ', (φ. 139^r) Χρυσάφη τοῦ νέου, ἤχ. δ', (φ. 140^r) Μπαλασίου ἱερέως, ἤχ. δ', (φ. 140^v) Χρυσάφη τοῦ νέου, ἤχ. πλ. α', (φ. 141^v) Μπαλασίου ἱερέως, ἤχ. πλ. α', (φ. 142^r) Γεωργίου Ραιδεστηνοῦ, ἤχ. πλ. β', (φ. 142^v) Μπαλασίου ἱερέως, ἤχ. πλ. β', (φ. 143^r) Γεωργίου Ραιδεστηνοῦ, ἤχ. βαρὺς, (φ. 143^v) Κλήμεντος ἱερο-

μονάχου, ἤχ. βαρύς, (φ. 144^r) Μπαλασίου ιερέως, ἤχ. βαρύς, (φ. 145^r) Κλήμεντος Ιερομονάχου, ἤχ. πλ. δ', (φ. 145^v) Μανουὴλ Γαζῆ, ἤχ. πλ. δ', (φ. 146^r) Μπαλασίου ιερέως, ἤχ. πλ. δ'.

(φ. 147^r) «Τὸ παρὸν ψάλλεται ἐν τῷ Ὁρθρῶ μετὰ τὸ Εὐαγγέλιον», ἤχ. β'. Ἀρχ. Δόξα – Καὶ νῦν – Ἀναστάς ὁ Ἰησοῦς, (φ. 147^v) «Κύρ Χρυσάφου», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Τῆς μετανοίας. – ὁ ἴδιος στίχος, ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Τῆς σωτηρίας. – Μπαλασίου ιερέως, ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Τῆς μετανοίας – Τῆς σωτηρίας, (φ. 147^v-148^r) ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. Τὰ πλήθη. – (φ. 148^r-151^v) Μανουὴλ Χρυσάφη Τιμιωτέρα, ἤχ. α'. Ἀρχ. Καθεῖλε δυνάστας ἀπὸ θρόνων – Ἀντελάβετο Ἰσραήλ. Ἡ σειρὰ περιλαμβάνει συνθέσεις τῶν: (φ. 148^r) Μπαλασίου ιερέως, ἤχ. α', (φ. 148^v) Μανουὴλ Χρυσάφη, ἤχ. β', (φ. 149^r) Μπαλασίου ιερέως, ἤχ. β', – τοῦ ἰδίου, ἤχ. γ', (φ. 149^v) τοῦ ἰδίου, ἤχ. δ'. – τοῦ ἰδίου, ἤχ. πλ. α', (φ. 150^r) «ἕτερον τοῦ Λαλούτζου», ἤχ. πλ. β', (φ. 150^v) Μπαλασίου ιερέως, ἤχ. πλ. β'. – τοῦ ἰδίου, ἤχ. βαρύς, (φ. 151^r) Γεωργίου <Ραιδεστηνοῦ>, ἤχ. πλ. δ'. – Μπαλασίου ιερέως, ἤχ. πλ. δ', (φ. 151^v-152^v) Κωνσταντίνου ἐξ Ἀγχιάλου, <Τιμιωτέρα ὀκτάηχος>, ἤχ. α'. Ἀρχ. Τὴν ὄντος (!) Θεοτόκον, (φ. 152^v-154^r) Δαμιανοῦ <Βατοπεδινού>, <Τιμιωτέρα ὀκτάηχος>, (φ. 154^r-157^v) Τὰ ἔνδεκα ἑθρινά: πλήρης ἡ σειρὰ.

(φ. 157^v-170^r) Δοξολογίες κατ' ἤχον: (φ. 157^v) Μπαλασίου ιερέως «καὶ νομοφύλακος», ἤχ. α'. Ἀκολουθοῦν συνθέσεις τῶν: (φ. 158^v) Μπαλασίου ιερέως, ἤχ. β', (φ. 160^r) τοῦ ἰδίου, ἤχ. γ', (φ. 161^r) τοῦ ἰδίου, ἤχ. δ', (φ. 162^r) Μελχισεδὲκ ἐπισκόπου Ραιδεστοῦ, ἤχ. πλ. α', (φ. 163^r) Μπαλασίου ιερέως, πεντάφωνη φθορική, ἤχ. πλ. α', (φ. 164^v) τοῦ ἰδίου, ἤχ. πλ. β', (φ. 165^v) τοῦ ἰδίου, ἑπτάφωνος ἤχ. βαρύς, (φ. 166^v) τοῦ ἰδίου, ἤχ. βαρύς, (φ. 167^v) Χρυσάφη τοῦ νέου, ἤχ. πλ. δ', (φ. 168^v) Μπαλασίου ιερέως, ἤχ. πλ. δ'.

(φ. 170^{r-v}) Μανουὴλ Χρυσάφη. «Τρισάγιον τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιῦ Σταυροῦ», ἤχ. δ'. Ἀρχ. Ἅγιος ὁ Θεός. Ἀκολουθοῦν: (φ. 170^v) Μανουὴλ «τοῦ μεγάλου ῥήτορος», ἤχ. γ'. – Μανουὴλ Χρυσάφη, ἤχ. δ', (φ. 171^r) Γενναδίου μοναχοῦ τοῦ ἐξ Ἀγχιάλου, ἤχ. δ'. – «ἕτερον», ἤχ. πλ. δ', (φ. 171^v) Λαλούτζου, ἤχ. πλ. δ', (φ. 171^v-172^r) «Τὸ παλαιὸν νεκρώσιμον», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. Ἅγιος ὁ Θεός, (φ. 172^r) «Καὶ τοῦτο παλαιὸν καὶ ἀσύνηθες», ἤχ. πλ. β', ὅμοιον, (φ. 172^{r-v}) «ἕτερον παρόμοιον», ἤχ. πλ. β', (φ. 172^v-173^r) «Τὸ ἐξηγηθὲν παρὰ κύρ Μπαλασίου ιερέως, νεκρώσιμον», ἤχ. πλ. β', (φ. 173^{r-v}) Μπαλασίου ιερέως, «ἕτερον σύντομον», ἤχ. πλ. β', (φ. 173^v) Χρυσάφη <τοῦ νέου>, «Εἰς φήμιν (!) πατριάρχου καὶ ἀρχιερέως», ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. Τὸν Δεσπότην. – «Τὸ παλαιόν», ἤχ. βαρύς, ὅμοιον. – (φ. 173^v-174^v) «Εἰς τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην παλαιόν», ἤχ. δ'. Ἀρχ. Πολυχρόνιον ποιήσοι (!) ὁ Θεός. Ἀναφέρεται ὁ πατριάρχης Παῖσιος, (φ. 174^v-175^r) Γεωργίου Ραιδεστηνοῦ, ἤχ. δ'. Ἀρχ. Σὲ μεγαλύνομεν,

(φ. 175^r-176^r) Μπαλασίου ιερέως, ἤχ. δ'. Ἀρχ. *Λόγε πατρός και συμφυές Πνεῦμα*, (φ. 176^r-177^r) τοῦ ἰδίου, «Εἰς τὸν Ἀλεξανδρείας», ἤχ. δ'. Ἀρχ. *Πολυχρόνιον... κύριον Κοσμάν*, (φ. 177^r-178^r) τοῦ ἰδίου, «Εἰς τὸν μακαριώτατον Ἀντιοχείας», ἤχ. δ'. Κατονομάζεται ὁ πατριάρχης Σίλβεστρος, (φ. 178^{r-v}) τοῦ ἰδίου, «Εἰς τὸν Ἱεροσολύμων», ἤχ. δ'. Κατονομάζεται ὁ πατριάρχης Παρθένιος, (φ. 179^{r-v}) «Εἰς τὸν Χαλκηδόνος κύρ Χρυσάφη <τοῦ νέου>», ἤχ. δ'. Ἀναφέρεται ὁ μητροπολίτης Καλλίνικος, (φ. 179^v-180^v) «Εἰς τὸν Ἱεροσολύμων κύρ Χρυσάφου», ἤχ. δ'. Ἀρχ. *Δεῦτε, χριστοφόροι λαοί*. Κατονομάζεται ὁ πατριάρχης Παρθένιος, (φ. 180^v-182^r) Μπαλασίου ιερέως «ἐστὶ δὲ ὀκτάηχος α'». Ἀρχ. *Ἦψιστε πάντων Δέσποτα*, (φ. 182^{r-v}) τοῦ ἰδίου, «Εἰς ἄριστον», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Ὁ χορτάσας λαόν*, (φ. 182^v-183^v) Ἀθανασίου πατριάρχου [πρώην μητρ. Ἀδριανουπόλεως], «εἰς τὸν Σινᾶ», ἤχ. δ'. Ἀρχ. *Πολυχρόνιον... κύριον Νικηφόρον*.

(φ. 183^v) Ἰωάννου Χρυσοστόμου, ἡ Λειτουργία, ἤχ. β'. Ἀρχ. *Ἅγιος ὁ Θεός – Δύναμις*, – «Ἔτερον ἀγιορητικόν», ἤχ. β'. Ἀρχ. *Δύναμις*, (φ. 183^v-184^r) Ξένου Κορώνη, «Ἔτερον», ἤχ. β'. Ἀρχ. *Δύναμις*, *Ἅγιος ὁ Θεός*, (φ. 184^r) Χρυσάφη τοῦ νέου, «Τοῦ Βήματος», ἤχ. β'. Ἀρχ. *Ἅγιος ὁ Θεός*, – «Εἰς τὰς δεσποτικὰς ἐορτάς», ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. *Ὅσοι εἰς Χριστόν*, (φ. 184^{r-v}) «*Δύναμις παλαιόν*», ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. *Δύναμις*, *Ὅσοι εἰς Χριστόν*, (φ. 184^v) «Τοῦ τιμίου Σταυροῦ», ἤχ. β'. Ἀρχ. *Τὸν Σταυρόν Σου*, – Μπαλασίου ιερέως, «*Δύναμις*», ἤχ. β'. Ἀρχ. *Δύναμις*, *Τὸν Σταυρόν Σου*.

(φ. 184^v-189^r) Ἀλληλουάρια κατ' ἤχον: (φ. 184^v) Μανουὴλ Χρυσάφη, ἤχ. α' – «τοῦ αὐτοῦ» [Μανουὴλ Χρυσάφη], ἤχ. α', (φ. 185^r) Ἀνδρέου <Σιγγοῦ>, ἤχ. α'. – Παγκρατίου, ἤχ. α'. – Μανουὴλ Ἀγαλλιανοῦ, ἤχ. β', (φ. 185^v) Μανουὴλ Χρυσάφη, ἤχ. β'. – Ἀνδρέου <Σιγγοῦ>, ἤχ. β'. – Μανουὴλ Χρυσάφη, ἤχ. γ', (φ. 186^r) Ἀνδρέου Σιγγοῦ, ἤχ. γ'. – «εἰς τὸν ἀγιασμόν», ἤχ. γ'. – Θεοδούλου μοναχοῦ, ἤχ. δ'. – Μανουὴλ Χρυσάφη, (φ. 186^v) Ξένου Κορώνη, ἤχ. δ'. – Ἰωάννου Κουκουζέλη, ἤχ. πλ. α'. – Μανουὴλ Χρυσάφη, ἤχ. πλ. α'. – Ξένου Κορώνη, ἤχ. πλ. α', (φ. 187^r) Μανουὴλ Χρυσάφη, ἤχ. πλ. β'. – «ἔτερον τοῦ αὐτοῦ [Μανουὴλ Χρυσάφη]», ἤχ. πλ. β'. – «τοῦ αὐτοῦ [Μανουὴλ Χρυσάφη]», ἤχ. πλ. β', (φ. 187^v) Κωνσταντίνου Μαγουλά, ἤχ. πλ. β'. – Μανουὴλ Βλατηροῦ, ἤχ. πλ. β'. – Ἰωάννου Κλαδᾶ, ἤχ. βαρύς, (φ. 188^r) Μανουὴλ Χρυσάφη, ἤχ. βαρύς, – Θεοδούλου μοναχοῦ, ἤχ. βαρύς, (φ. 188^v) Μανουὴλ Χρυσάφη, ἤχ. πλ. δ'. – τοῦ ἰδίου, ἤχ. πλ. δ'. – Γερασίμου, ἤχ. πλ. δ'. – Μπαλασίου ιερέως, ἤχ. πλ. δ'.

(φ. 189^r-226^v) Χερουβικά κατ' ἤχον «παρὰ διαφόρων ποιητῶν παλαιῶν»: (φ. 189^r-194^r) Ἦχ. α': (φ. 189^r) Ἰωάννου Κλαδᾶ «καὶ λαμπαδαρίου», ἤχ. α'. Ἀρχ. *Οἱ τὰ Χερουβίμ*. Ἀκολουθοῦν συνθέσεις τῶν: (φ. 189^v) Μανουὴλ Χρυσάφη, (φ. 190^r) Παγκρατίου μοναχοῦ, (φ. 190^v) «τοῦ αὐτοῦ [Παγκρα-

τίου μοναχοῦ]», (φ. 191^ρ) Γεωργίου Ραιδεστηνοῦ, (φ. 191^ν) Χρυσάφη τοῦ νέου, (φ. 192^ρ) τοῦ ἰδίου. – Μπαλασίου ἱερέως, (φ. 193^ρ) τοῦ ἰδίου.

(φ. 194^ρ-198^ρ) Ἦχ. β': (φ. 194^ρ) Ἰωάννου Κλαδᾶ, (φ. 194^ν) Μανουὴλ Ἀγαλλιανοῦ, (φ. 195^ν) Κωνσταντίνου τοῦ ἐξ Ἀγχιάλου, (φ. 196^ρ) Γεωργίου Ραιδεστηνοῦ, (φ. 196^ν) Χρυσάφη τοῦ νέου, (φ. 197^ρ) Γερμανοῦ Νέων Πατρῶν, (φ. 197^ν) Μπαλασίου ἱερέως.

(φ. 198^ρ-202^ν) Ἦχ. γ': (φ. 198^ρ) Μανουὴλ λαμπαδαρίου τοῦ Χρυσάφη, (φ. 198^ν) Γερασίμου ἱερομονάχου, (φ. 199^ν) Παΐσιου μοναχοῦ, (φ. 200^ρ) Κλήμεντος ἱερομονάχου, (φ. 200^ν) Γεωργίου Ραιδεστηνοῦ, (φ. 201^ρ) Χρυσάφη τοῦ νέου, (φ. 201^ν) Γερμανοῦ Νέων Πατρῶν, (φ. 202^ρ) Μπαλασίου ἱερέως.

(φ. 202^ν-207^ρ) Ἦχ. δ': (φ. 202^ν) Ἰωάννου Πλουσιαδηνοῦ, (φ. 203^ρ) Ἀνθίμου ἱερομονάχου, (φ. 203^ν) Μανουὴλ Χρυσάφη, (φ. 204^ρ) Γερασίμου ἀγιορείτου, (φ. 204^ν) Θεοδοῦλου μοναχοῦ, (φ. 205^ρ) Γεωργίου Ραιδεστηνοῦ, (φ. 205^ν) Χρυσάφη τοῦ νέου, (φ. 206^ρ) Γερμανοῦ ἀρχιερέως Νέων Πατρῶν, (φ. 206^ν) Μπαλασίου ἱερέως.

(φ. 207^ρ-211^ν) Ἦχ. πλ. α': (φ. 207^ρ) Γερασίμου ἱερομονάχου, (φ. 207^ν) Ἀνθίμου ἱερομονάχου, (φ. 207^ν) Ξένου Κορώνη, (φ. 208^ν) Θεοφάνους πατριάρχου Καρύκη, (φ. 209^ρ) Κωνσταντίνου τοῦ ἐξ Ἀγχιάλου. – Γεωργίου Ραιδεστηνοῦ, (φ. 210^ρ) Χρυσάφη τοῦ νέου. – Γερμανοῦ ἀρχιερέως Νέων Πατρῶν, (φ. 210^ν) Μπαλασίου ἱερέως, (φ. 211^ρ) «Ἐτερον τοῦ αὐτοῦ [Μπαλασίου ἱερέως]».

(φ. 211^ν-215^ν) Ἦχ. πλ. β': (φ. 211^ν) Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, (φ. 212^ρ) Ἰωάννου Κουκουζέλη, «παλατιανόν», (φ. 212^ν) Ἰωάννου Γλυκέος, «λέγεται δὲ δυσικόν», (φ. 213^ρ) Ἰωάννου Γλυκέος, (φ. 213^ν) Ἀγάθωνος «ἀδελφοῦ τοῦ Κορώνη». – «Παρεβολὴ (!) τοῦ τιμιουτάτου (!) κὴρ Μάρκου», (φ. 214^ρ) <Μανουὴλ> τοῦ Βλατηροῦ, (φ. 214^ν) Ἀρσενίου τοῦ μικροῦ, (φ. 215^ρ) Χρυσάφη τοῦ νέου. – Μπαλασίου ἱερέως.

(φ. 215^ν-219^ν) Ἦχ. βαρύς: (φ. 215^ν) Μανουὴλ Χρυσάφη, (φ. 216^ν) «Καλλωπισθὲν τῷ Διονυσίῳ <μητροπολίτη Ἡρακλείας>», (φ. 217^ρ) Γεωργίου Ραιδεστηνοῦ, (φ. 217^ν) Χρυσάφη τοῦ νέου, (φ. 218^ρ) «τοῦ αὐτοῦ [Χρυσάφη τοῦ νέου]», (φ. 218^ν) Γερμανοῦ Νέου Πατρῶν, (φ. 219^ρ) Μπαλασίου ἱερέως.

(φ. 219^ν-226^ρ) Ἦχ. πλ. δ': (φ. 219^ν) Ἰωάννου Κλαδᾶ, (φ. 220^ν) Μανουὴλ Χρυσάφη, (φ. 221^ρ) Μάρκου Εὐγενικοῦ, (φ. 221^ν) Ἀθανασίου ἱερομονάχου, (φ. 222^ρ) Κωνσταντίνου τοῦ ἐξ Ἀγχιάλου, (φ. 222^ν) Δούκα Συροποῦλου, (φ. 223^ρ) Κλήμεντος ἱερομονάχου, (φ. 223^ν) Γεωργίου Ραιδεστηνοῦ.

(φ. 224^τ) «τοῦ αὐτοῦ [Γεωργίου Ραιδεστηνοῦ]», (φ. 224^ν) Χρυσάφη τοῦ νέου, (φ. 225^τ) Γερμανοῦ ἀρχιερέως, (φ. 225^ν) Μπαλασίου ιερέως.

(φ. 226^τ) Ἰωακεῖμ Βιζύης, ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. *Οἱ τὰ Χερουβίμ*, (φ. 226^τ) τοῦ ἰδίου, ἤχ. πλ. β', (φ. 226^ν) τοῦ ἰδίου, ἤχ. πρωτόβαρος, (φ. 226^ν-227^τ) Νικηφόρου Ἡθικοῦ, «Τῆ ἀγία καὶ μεγάλη Πέμπτη ἀντὶ τοῦ χερουβικοῦ καὶ κοινωνικοῦ», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. *Τοῦ Δείπνου σου τοῦ μυστικοῦ*, (φ. 227^τ) «Ἐτερον συντομότερον», ἤχ. πλ. β'. Στὰ φ. 227^τ-228^τ ἀκολουθοῦν συνθέσεις τῶν: (φ. 227^τ) Κλήμεντος ἱερομονάχου, ἤχ. πλ. β', (φ. 227^ν) Χρυσάφη τοῦ νέου, ἤχ. πλ. β'. – Μπαλασίου ιερέως, ἤχ. δ', (φ. 228^τ) «τοῦ αὐτοῦ [Μπαλασίου ιερέως]», ἤχ. πλ. β', (φ. 228^ν) Νικηφόρου Ἡθικοῦ, «Τῷ μεγάλῳ Σαββάτῳ», ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. *Σιγησάτω πᾶσα σὰρξ βροτεία*, (φ. 228^ν-229^τ) Μπαλασίου ιερέως, ἤχ. πλ. β', ὁ ἴδιος στίχος, (φ. 229^τ-^ν) Ἰωάννου Γλυκῆος, «Εἰς τὴν θείαν Λειτουργίαν τοῦ Μεγάλου Βασιλείου», ἤχ. β'. Ἀρχ. *Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος – Ἀμήν – Ἀμήν – Σε ὕμνοῦμεν*, (φ. 229^ν-230^τ) Ξένου Κορώνη, «Εἰς τὸ Ἐξαίρετως», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Ἐπὶ σοὶ χαίρει, κεχαριτωμένη*, (φ. 230^τ) «Εἰς τὴν θείαν Λειτουργίαν τοῦ Χρυσοστόμου», ἤχ. β'. Ἀρχ. *Ἄξιόν ἐστιν*.

(φ. 230^τ-258^τ): Κοινωνικὰ κατ' ἤχον:

[ἤχ. α']: (φ. 230^τ) Ἰωάννου λαμπαδαρίου τοῦ Κλαδᾶ «καὶ εὐαγοῦς τοῦ βασιλικοῦ κλήρου», ἤχ. α' τετράφωνος. Ἀρχ. *Αἰνεῖτε τὸν Κύριον*. – Γεωργίου Γάνου, (φ. 230^ν) Μανουὴλ Χρυσάφη. – τοῦ ἰδίου, «μουσικόν τε καὶ ὀργανικόν», (φ. 231^τ) Γερασίμου «ἱερομονάχου καὶ φοιτητοῦ αὐτοῦ». – Κωνσταντίνου τοῦ ἐξ Ἀγχιάλου, (φ. 231^ν) Κλήμεντος ἱερομονάχου. – τοῦ ἰδίου, (φ. 232^τ) Γεωργίου Ραιδεστινοῦ. – τοῦ ἰδίου, (φ. 232^ν) Χρυσάφη τοῦ νέου, (φ. 233^τ) τοῦ ἰδίου. – Γερμανοῦ Νέων Πατρῶν, (φ. 233^ν) τοῦ ἰδίου [Γερμανοῦ Νέων Πατρῶν], (φ. 234^τ) Μπαλασίου ιερέως. – τοῦ ἰδίου. [ἤχ. β']: (φ. 234^ν) Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ. – Ἰωάννου Κλαδᾶ. – Μάρκου Εὐγενικοῦ, (φ. 235^τ) Μανουὴλ Χρυσάφη. – Ναθαναὴλ Νικαίας, (φ. 235^ν) Γεωργίου Ραιδεστηνοῦ. – Χρυσάφη τοῦ νέου, (φ. 236^τ) Γερμανοῦ ἀρχιερέως. – Μπαλασίου ιερέως.

[ἤχ. γ']: (φ. 236^ν) Ἰωάννου Κλαδᾶ. – Μάρκου Εὐγενικοῦ, (φ. 237^τ) Γεωργίου Σγουροπούλου [Συρωπούλου κώδ.], (φ. 237^ν) Μιχαὴλ ιερέως Κουκουλά. – Θεοφυλάκτου Ἀργυροπούλου. – Μανουὴλ Χρυσάφη, «ὀργανικόν», (φ. 238^τ) τοῦ ἰδίου. – Γερασίμου ἱερομονάχου, (φ. 238^ν) Γεωργίου Ραιδεστηνοῦ. – Χρυσάφη τοῦ νέου, (φ. 239^τ) Γερμανοῦ Νέων Πατρῶν. – Μπαλασίου ιερέως.

[ἤχ. δ']: (φ. 239^ν) Ἰωάννου Κλαδᾶ. – τοῦ ἰδίου, (φ. 240^τ) Νικολάου Ἀσάν τοῦ Κυπρίου, (φ. 240^ν) Θεοδώρου «δομεστίχου Καλικρατίας», (φ. 240^ν) Ἰωάννου Σγουροπούλου [Σουροπούλου κώδ.], – Μανουὴλ Χρυσάφη, (φ. 241^τ) Γερασίμου ἱερομονάχου. – Μάρκου Εὐγενικοῦ, (φ. 241^ν) <Ἰωάννου> Λα-

σκάρεως <τοῦ Πηγονίτου>. – Μανουήλ Χρυσάφη, (φ. 242^r) τοῦ ἰδίου. – Χρυσάφη τοῦ νέου, (φ. 242^v) Μανουήλ Χρυσάφη. – Μανουήλ Ἀργυροπούλου, (φ. 243^r) Χρυσάφη τοῦ νέου. – Γερμανοῦ ἀρχιερέως, (φ. 243^v) Μπαλασίου ιερέως. – τοῦ ἰδίου, (φ. 244^r) Δαμιανοῦ ἱερομονάχου.

[ἦχ. πλ. α']: (φ. 244^v) Ξένου Κορώνη, ἦχ. πλ. α', (φ. 245^r) Φωκᾶ δομεστίκου. – Μανουήλ, υἱοῦ τοῦ Κορώνη. – Ἰωάννου Κουκουζέλη. – Γεωργίου Παναρέτου, (φ. 245^v) Ἰωάννου Κλαδᾶ. – Μανουήλ Χρυσάφη, (φ. 246^r) Μανουήλ Χρυσάφη. – Ἀρσενίου τοῦ μικροῦ, (φ. 246^v) Χρυσάφη τοῦ νέου. – Γερμανοῦ Νέων Πατρῶν, (φ. 247^r) τοῦ ἰδίου. – Ἀθνασίου πατριάρχου «πρώην, Κωνσταντινουπόλεως» [πρώην μητρ. Ἀδριανουπόλεως], (φ. 247^v) «τοῦ αὐτοῦ [Ἀθνασίου πατριάρχου]», (φ. 248^r) Μπαλασίου ιερέως. – Δαμιανοῦ ἱερομονάχου.

[ἦχ. πλ. β']: (φ. 249^r) Ἰωάννου Κλαδᾶ. – Ξένου Κορώνη, (φ. 249^v) Ξένου Κορώνη. – Νικηφόρου Ἡθικοῦ. – Μανουήλ Χρυσάφη, (φ. 250^r) Μανουήλ Χρυσάφη, (φ. 250^v) Ἀρσενίου τοῦ μικροῦ. – Χρυσάφη τοῦ νέου, (φ. 251^r) Γερμανοῦ ἀρχιερέως. – Μπαλασίου ιερέως.

[ἦχ. βαρύς]: (φ. 251^v) Μανουήλ τοῦ Βλατηροῦ. – Ἀγάθωνος, (φ. 252^r) Μανουήλ Ἀργυροπούλου. – Δημητρίου Ραιδεστηνοῦ. – Μάρκου <μητρ.> Κορίνθου, (φ. 252^v) Μανουήλ Χρυσάφη, (φ. 253^r) Χρυσάφη τοῦ νέου, (φ. 253^v) τοῦ ἰδίου. – Γερμανοῦ ἀρχιερέως, (φ. 254^r) Μπαλασίου ιερέως.

[ἦχ. πλ. δ']: (φ. 254^v) Μανουήλ Ἀργυροπούλου. – τοῦ ἰδίου, «φθορικόν». – Μάρκου μητρ. Κορίνθου, (φ. 255^r) Ἰωάννου Κλαδᾶ. – τοῦ ἰδίου, (φ. 255^v) Δομεστίκου «μονῆς τοῦ Καρακάλου». – Μανουήλ Χρυσάφη, (φ. 256^r) Μανουήλ Χρυσάφη, «μουσικόν τε καὶ ὀργανικόν». – Γεωργίου Ραιδεστηνοῦ, (φ. 256^v) Ναθαναήλ μητρ. Νικαίας. – Χρυσάφη τοῦ νέου, (φ. 257^r) Χρυσάφη τοῦ νέου. – Γερμανοῦ ἀρχιερέως, (φ. 257^v) Μπαλασίου ιερέως.

(φ. 258^r-263^r) «Κοινωνικὰ τῆς ὅλης εὐδομάδος (!)». Ἀκολουθοῦν, κατὰ Κοινωνικό, οἱ συνθέσεις τῶν ἐξῆς ποιητῶν: Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους: (φ. 258^r) Κωνσταντίνου Μαγουλᾶ, ἦχ. πλ. δ', (φ. 258^v) Χρυσάφη τοῦ νέου, ἦχ. πλ. δ'. – Μπαλασίου ιερέως, ἦχ. πλ. δ'. – *Εἰς μνημόσυνον αἰώνιον*: (φ. 259^r) Μανουήλ Χρυσάφη, ἦχ. γ'. – τοῦ ἰδίου, ἦχ. δ', (φ. 259^v) τοῦ ἰδίου, ἦχ. πρωτόβαρυς. – τοῦ ἰδίου, ἦχ. πλ. δ'. – Μπαλασίου ιερέως, ἦχ. δ'. – *Ποτήριον*: (φ. 260^r) Μανουήλ Χρυσάφη, ἦχ. α'. – τοῦ ἰδίου, ἦχ. δ', (φ. 260^v) τοῦ ἰδίου, ἦχ. βαρύς, (φ. 261^r) Χρυσάφη τοῦ νέου, ἦχ. δ', (φ. 261^v) Μπαλασίου ιερέως, ἦχ. πλ. α'. – *Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν*: (φ. 261^v) Γεωργίου Ἀργυροπούλου, ἦχ. πλ. α', (φ. 262^r) Μανουήλ Χρυσάφη, ἦχ. πλ. δ'. – Χρυσάφη τοῦ νέου, ἦχ. πλ. δ'. – Μπαλασίου ιερέως, ἦχ. πλ. δ'. – *Σωτηρίαν εἰργάσω*: (φ. 262^v) Μπαλασίου ιερέως, ἦχ. πρωτόβαρυς. – *Μακάριοι οὐς ἐξελέξω*: (φ. 262^v) Μανουήλ ιερέως τοῦ Παναρέτου, ἦχ. πλ. α', (φ. 263^r) Μανουήλ Χρυσάφη, ἦχ. πλ. δ'. – Μπαλασίου ιερέως, ἦχ. πλ. δ'.

(φ. 263^r-277^r) «Καὶ τῶν Κοινωνικῶν ὕμνων τῶν δεσποτικῶν καὶ θεομητορικῶν ἐορτῶν τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ». Ἀκολουθοῦν συνθέσεις διαφόρων ποιητῶν, κατὰ Κοινωνικό: Ἰνδίκτου. Ἀρχ. *Εὐλόγησον τὸν στέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ*: (φ. 263^r) Ξένου Κορώνη, ἤχ. βαρύς, (φ. 263^v) Μπαλασίου ἱερέως, ἤχ. πρωτόβαρυς. – Ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ. Ἀρχ. *Ἐσημειώθη ἐφ' ἡμᾶς*: (φ. 263^v) Ξένου Κορώνη, ἤχ. πλ. β', (φ. 264^r) Παγκρατίου, «καλλωπισθέν», ἤχ. πλ. β'. – Ἀρσενίου τοῦ μικροῦ, ἤχ. πλ. α'. – Χρυσάφη τοῦ νέου, ἤχ. βαρύς, (φ. 264^v) Μπαλασίου ἱερέως, ἤχ. α' τετράφωνος. – Χριστουγέννων. Ἀρχ. *Λύτρωσιν ἀπέστειλε Κύριος*: (φ. 264^v) Μανουὴλ Χρυσάφη, ἤχ. δ', (φ. 265^r) τοῦ ἰδίου, ἤχ. α'. – τοῦ ἰδίου, ἤχ. α' τετράφωνος, (φ. 265^v) Χρυσάφη τοῦ νέου, ἤχ. δ'. – Μπαλασίου ἱερέως, ἤχ. πλ. α'. – Θεοφανίων. Ἀρχ. *Ἐπεφάνη ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ*: (φ. 266^r) Ἰωάννου Κλαδᾶ, ἤχ. α' τετράφωνος, (φ. 266^v) τοῦ ἰδίου, ἤχ. πρωτόβαρυς. – Χρυσάφη τοῦ νέου, ἤχ. α', (φ. 267^r) Γερμανοῦ Νέων Πατρῶν, (φ. 267^v) Μπαλασίου ἱερέως, ἤχ. α'. – Εὐαγγελισμοῦ. Ἀρχ. *Ἐξελέξατο Κύριος τὴν Σιών*: (φ. 267^v) Μανουὴλ Χρυσάφη, ἤχ. β'. – τοῦ ἰδίου, ἤχ. πλ. δ', (φ. 268^r) Χρυσάφη τοῦ νέου, ἤχ. α'. – Μπαλασίου ἱερέως, ἤχ. α'. – Λαζάρου. Ἀρχ. *Ἐκ στόματος νηπιῶν (!) καὶ θηλαζόντων*: (φ. 268^v) Ἰωάννου Κλαδᾶ, ἤχ. βαρύς. – Χρυσάφη τοῦ νέου, (φ. 269^r) Μπαλασίου ἱερέως. – Βαΐων. Ἀρχ. *Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος*: (φ. 269^r) Ἰωάννου Κλαδᾶ, ἤχ. βαρύς. – Χρυσάφη τοῦ νέου, ἤχ. δ', (φ. 269^v) Μπαλασίου ἱερέως, ἤχ. βαρύς. – Μ. Σαββάτου. Ἀρχ. *Ἐξηγέρθη ὡς ὁ ὑπνῶν*: (φ. 269^v) Μανουὴλ Χρυσάφη, ἤχ. α' τετράφωνος, (φ. 270^r) Ἰωάννου Κλαδᾶ, ἤχ. α' τετράφωνος. – Χρυσάφη τοῦ νέου, ἤχ. α' τετράφωνος, (φ. 270^v) Μπαλασίου ἱερέως, ἤχ. α' τετράφωνος. – Ἀναστάσεως. Ἀρχ. *Σῶμα Χριστοῦ*: (φ. 270^v) Μανουὴλ Χρυσάφη, ἤχ. γ', (φ. 271^r) τοῦ ἰδίου, ἤχ. δ'. – τοῦ ἰδίου, ἤχ. πρωτόβαρυς, (φ. 271^v) Χρυσάφη τοῦ νέου, ἤχ. πρωτόβαρυς, (φ. 272^r) Γερμανοῦ Νέων Πατρῶν, ἤχ. δ', (φ. 272^v) Μπαλασίου ἱερέως, ἤχ. α' τετράφωνος. – Κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ. Ἀρχ. *Ἐπαίνει, Ἱερουσαλήμ*: (φ. 273^r) Γεωργίου Ραιδεστηνοῦ, ἤχ. πρωτόβαρυς. – Χρυσάφη τοῦ νέου, ἤχ. βαρύς, (φ. 273^v) Μπαλασίου ἱερέως, ἤχ. α'. – Μεσοπεντηκοστῆς. Ἀρχ. *Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα*: (φ. 273^v) Μανουὴλ Βλατηροῦ, ἤχ. βαρύς, (φ. 274^r) Χρυσάφη τοῦ νέου, ἤχ. α' τετράφωνος. – Μπαλασίου ἱερέως, ἤχ. α' τετράφωνος. – Ἀναλήψεως. Ἀρχ. *Ἀνέβη ὁ Θεός*: (φ. 274^r) Μανουὴλ Χρυσάφη, ἤχ. πρωτόβαρυς, (φ. 274^v) Χρυσάφη τοῦ νέου, ἤχ. δ'. – Μπαλασίου ἱερέως, ἤχ. δ'. – Πεντηκοστῆς. Ἀρχ. *Τὸ πνεῦμά σου τὸ ἀγαθόν*: (φ. 275^r) Μανουὴλ Χρυσάφη, ἤχ. α' τετράφωνος. – τοῦ ἰδίου, ἤχ. βαρύς, (φ. 275^v) Χρυσάφη τοῦ νέου, ἤχ. α'. – Μπαλασίου ἱερέως, ἤχ. πρωτόβαρυς. – ἁγ. Πάντων. Ἀρχ. *Ἀγαλλιᾶσθε δίκαιοι ἐν Κυρίῳ*: (φ. 275^v) Μανουὴλ Χρυσάφη, ἤχ. βαρύς, (φ. 276^r) Χρυσάφη τοῦ νέου, ἤχ. βαρύς. – Μπαλασίου ἱερέως, ἤχ. βαρύς. – Μεταμορφώσεως. Ἀρχ. *Ἐν*

τῷ φωτὶ τῆς δόξης τοῦ προσώπου Σου: (φ. 276^v) Μανουὴλ Χρυσάφη, ἤχ. α'. – τοῦ ἰδίου, ἤχ. πρωτόβαρυσ, (φ. 277^r) Χρυσάφη τοῦ νέου, ἤχ. α'. – Μπαλασίου ἱερέως, ἤχ. δ'.

(φ. 277^r) «Ἡ θεία Λειτουργία (!) τῶν Προηγιασμένων», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. Κατευθυνθήτω, (φ. 277^v) Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. Νῦν αἱ δυνάμεις. Ἀκολουθοῦν στὸ ἴδιο συνθέσεις τῶν: (φ. 277^v) Λογγίνου μοναχοῦ, ἤχ. πλ. β', (φ. 278^r) Ἰωάσαφ τοῦ νέου Κουκουζέλη, ἤχ. πλ. β'. – Μανουὴλ Χρυσάφη, ἤχ. πλ. α', (φ. 278^v) Παγκρατίου, ἤχ. πλ. α'. – Γεωργίου Ραιδεστηνοῦ, ἤχ. πλ. α', (φ. 279^r) Χρυσάφη τοῦ νέου, ἤχ. πλ. α'. – Μπαλασίου ἱερέως, ἤχ. πλ. β', (φ. 279^v) τοῦ ἰδίου, ἤχ. πλ. δ'. – Ἰωάννου λαμπαδαρίου <Κλαδᾶ>, ἤχ. α' τετράφωνος. Ἀρχ. Γεύσασθε καὶ ἴδετε. Ἀκολουθοῦν στὸ ἴδιο συνθέσεις τῶν: (φ. 279^v) Μάρκου Εὐγενικοῦ, ἤχ. α' τετράφωνος, (φ. 280^r) Μανουὴλ Χρυσάφη, ἤχ. α' τετράφωνος. – Μπαλασίου ἱερέως, ἤχ. α' τετράφωνος, (φ. 280^v) Μανουὴλ Χρυσάφη, ἤχ. δ'. – Ἰωάννου Κουκουζέλη, ἤχ. πλ. α', (φ. 281^r) Χρυσάφη τοῦ νέου, ἤχ. α'. – Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, ἤχ. πλ. β'. – Ξένου Κορώνη, ἤχ. πλ. β'. – Ἰωάννου Κλαδᾶ, ἤχ. πλ. β', (φ. 281^v) Χρυσάφη τοῦ νέου, ἤχ. πλ. δ', (φ. 281^v) «Τὸ παρὸν θεσσαλονικαῖον», ἤχ. γ'. Ἀρχ. Εὐλογήσω τὸν Κύριον, (φ. 281^v-282^r) Νικηφόρου Ἡθικοῦ, ἤχ. α' τετράφωνος. Ἀρχ. Εἶψ τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον, (φ. 282^{r-v}) Μανουὴλ λαμπαδαρίου Χρυσάφη, ἤχ. πλ. β', ὁ ἴδιος στίχος, (φ. 282^v-283^r) «Ἔτερον θεσσαλονικαῖον», ἤχ. δ', ὁ ἴδιος στίχος, (φ. 283^r) Γαβριὴλ ἱερομονάχου τοῦ ἐξ Ἀρχιᾶλου, ἤχ. πλ. β', ὁ ἴδιος στίχος.

(φ. 283^v-341^r) «Ἀρχὴ σὺν Θε(ε)ῷ ἀγίῳ καὶ τῶν κατήχων (!) θεοτοκίων μαθημάτων»: (φ. 283^v) Ξένου Κορώνη «καὶ πρωτοψάλτου (!) τῆς ἀγίας Σοφίας», ἤχ. α'. Ἀρχ. Ποίαν σοι ἐπάξιον ᾠδὴν. Ἀκολουθοῦν, κατὰ ἤχο, συνθέσεις τῶν:

[ἤχ. α']: (φ. 284^r) Χρυσάφη τοῦ νέου. Ἀρχ. Ποίαν σοι ἐπάξιον ᾠδὴν, (φ. 284^v) Ἰωάννου Κλαδᾶ. Ἀρχ. Τῇ ἀειπαρθένῳ καὶ μητρὶ τοῦ βασιλέως, (φ. 285^r) Μανουὴλ Χρυσάφη. Ἀρχ. Χαίρε ἡ τῆς χάριτος πηγῆ, (φ. 286^r) Ἰωάννου Κλαδᾶ. Ἀρχ. Τῶν οὐρανίων ταγμάτων τὸ ἀγαλλίαμα, (φ. 287^r) Ξένου Κορώνη, ἤχ. α' τετράφωνος. Ἀρχ. Σὲ μεγαλύνομεν, τὴν ὄντως Θεοτόκον, (φ. 287^v) Φωκᾶ λαμπαδαρίου, Ἀναγραμματισμός. Ἀρχ. Ἦν πάλαι προκατήγγειλαν, (φ. 288^r) Κλήμεντος ἱερομονάχου. Ἀρχ. Σὲ μεγαλύνομεν, τὴν ὄντως Θεοτόκον, (φ. 288^v) Χρυσάφη τοῦ νέου, ἤχ. α' τετράφωνος. Ἀρχ. Σῶσον τὸν λαόν σου, Κύριε, (φ. 290^r) Γερμανοῦ ἀρχιερέως <Νέων Πατρῶν>. Ἀρχ. Πίζης ἐκ Δαβίδ, (φ. 290^v) Μπαλασίου ἱερέως, ἤχ. α' τετράφωνος. Ἀρχ. Κόλπων οὐκ ἐκστάς, (φ. 291^v) τοῦ ἰδίου, τετράφωνος. Ἀρχ. Ἄπας ἐγκωμίων, (φ. 292^r) τοῦ ἰδίου. Ἀρχ. Ἐκύκλωσεν ἡμᾶς ἐσχάτη ἄβυσσος.

[ἤχ. β']: (φ. 292^v) Μανουήλ Χρυσάφη. Ἄρχ. *Τὴν πᾶσαν ἐλπίδα μου*, (φ. 293^v) τοῦ ἰδίου. Ἄρχ. *Ἐν λύπαις σε παράκλησιν ἔχω*, (φ. 294^r) Ξένου Κορώνη. Ἄρχ. *Διάσωσον ἀπὸ κινδύνων*. – Μανουήλ Χρυσάφη. Ἄρχ. *Πάντων προστατεύεις ἀγαθή*, (φ. 295^r) Μπαλασίου ἱερέως. Ἄρχ. *Πάντα ὑπὲρ ἔννοιαν*.

[ἤχ. γ']: (φ. 295^v) Μανουήλ Χρυσάφη. Ἄρχ. *Τὴν ὠραιότητα*, (φ. 296^v) τοῦ ἰδίου. Ἄρχ. *Μέγιστον θαῦμα, παρθένος τεκοῦσα*, (φ. 297^v) Κωνσταντίνου Μαγουλά. Ἄρχ. *Παιδοτόκον Παρθένον*, (φ. 298^r) Μπαλασίου ἱερέως. Ἄρχ. *Ἐν Σιναίῳ τῷ ὄρει*, (φ. 298^v) τοῦ ἰδίου. Ἄρχ. *Θρόνος πάγχρυσος*.

[ἤχ. δ']: (φ. 299^r) Ἰωάννου Κουκουζέλη. Ἄρχ. *Τὴν ὄντως Θεοτόκον*, (φ. 300^r) Μανουήλ Χρυσάφη. Ἄρχ. *Σέ, τὸ καθαρώτατον*, (φ. 301^r) Κωνσταντίνου τοῦ ἐξ Ἀγχιάλου. Ἄρχ. *Ἐσείσθησαν λαοί*, (φ. 301^v) Μανουήλ Χρυσάφη. Ἄρχ. *Βασίλισσα πανύμνητε*, (φ. 302^v) Ἰωάννου Κλαδᾶ. Ἄρχ. *Ἐσείσθησαν λαοί*, (φ. 303^r) Κωνσταντίνου Μαγουλά. Ἄρχ. *Ἄπας γηγενῆς*, (φ. 303^v) Χρυσάφη τοῦ νέου, «παρακλητικόν». Ἄρχ. *Ἴθι τοῦ πτωχοῦ λαοῦ σου*, (φ. 304^v) Γεωργίου Ραιδεστηνοῦ. Ἄρχ. *Σὲ μεγαλύνομεν, τὴν ὄντως Θεοτόκον*, (φ. 306^r) τοῦ ἰδίου. Ἄρχ. *Ὡς ζωηφόρος ὡς παραδείσου*, (φ. 307^r) Γερμανοῦ ἀρχιερέως <Νέων Πατρῶν>. Ἄρχ. *Πυρμιμορφον ὄχημα*, (φ. 308^r) Μπαλασίου ἱερέως. Ἄρχ. *Χρυσοπλοκώτατε πύργε*, (φ. 309^r) τοῦ ἰδίου. Ἄρχ. *Δάμαλις τὸν μόσχον ἢ τεκοῦσα*, (φ. 309^v) τοῦ ἰδίου, «ὄργανικόν». Ἄρχ. *Τὸ τοῦ Ὑψίστου ἡγιασμένον θεῖον σκῆνωμα*.

[ἤχ. πλ. α']: (φ. 310^v) Ἰωάννου Κλαδᾶ. Ἄρχ. *Ἡσαΐα χόρευε*, (φ. 311^r) Μανουήλ Χρυσάφη. Ἄρχ. *Μακαρίζομέν σε, Θεοτόκε Παρθένε*, (φ. 312^r) Ξένου Κορώνη. Ἄρχ. *Χαίροις, ἢ καλλονῇ Ἰακώβ*. – «Ἐπιβολὴ ἐτέρα». Ἄρχ. *Χαίροις παντευλόγητε*, (φ. 312^v) «Ποὺς δεύτερος τοῦ αὐτοῦ ἀ τετράφωρος». Ἄρχ. *Γαστήρ θεοχώρητε*. – Ἰωάννου Κλαδᾶ. Ἄρχ. *Ἄπας ἐγκωμίων, πάναγνε*, (φ. 313^r) Ξένου Κορώνη. Ἄρχ. *Τὴν Ζωοδόχον Πηγὴν*, (φ. 313^v) «Ποὺς β', ἤχ. πλ. β'». Ἄρχ. *Τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς τὴν πλατυτέραν*, (φ. 314^r) Χρυσάφη τοῦ νέου. Ἄρχ. *Θεοτόκε Παρθένε, χαίρει*, (φ. 315^r) Γερμανοῦ ἀρχιερέως <Νέων Πατρῶν>. Ἄρχ. *Χρυσοπλοκώτατε πύργε*, (φ. 315^v) τοῦ ἰδίου, «ἀναγραμματισμός». Ἄρχ. *Ἦν πάλαι προκατήγγειλαν*, (φ. 316^v) Μπαλασίου ἱερέως. Ἄρχ. *Ἐν θρόνῳ καθήμενος, ὁ υἱός*, (φ. 317^r) τοῦ ἰδίου. Ἄρχ. *Τὴν Ζωοδόχον Πηγὴν*, (φ. 317^v) τοῦ ἰδίου. Ἄρχ. *Μέγα θαῦμα, ὁ τῶν ἀοράτων*, (φ. 318^v) Ξένου Κορώνη. Ἄρχ. *Τοὺς Θεοτόκον σὲ ἐκ ψυχῆς*, (φ. 319^r) Ξένου Κορώνη. Ἄρχ. *Μεταβολὴ τῶν θλιβομένων*.

[ἤχ. πλ. β']: (φ. 319^v) Θεοδώρου Γλαβᾶ, «Ἀναγραμματισμός (!)». Ἄρχ. *Δέσποινα τοῦ κόσμου*, (φ. 320^r) Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ. Ἄρχ. *Προστασία τῶν χριστιανῶν ἀκαταίσχυντε*, (φ. 320^v) <Μανουήλ Χρυσάφη>. Ἄρχ. *Τὸ θαῦμα τοῦ τόκου σου*, (φ. 321^r) «Τοῦ αὐτοῦ [Μανουήλ Χρυσάφη]». Ἄρχ.

Τῆς εὐσπλαγχνίας τὴν πύλην, (φ. 322^r) Ἰωάννου Κουκουζέλη. Ἀρχ. Ἄνωθεν οἱ προφηταί, (φ. 322^v) Ἰωάννου Κλαδᾶ. «ἕτερον παρόμοιον», ὁ ἴδιος στίχος, (φ. 323^v) Μανουὴλ Χρυσάφη. Ἀρχ. *Σὲ πάντες μεγαλύνομεν*, (φ. 324^r) Μπαλασίου ἱερέως. Ἀρχ. *Σὲ προκατήγγειλε χορὸς τῶν προφητῶν*, (φ. 324^v) τοῦ ἰδίου. Ἀρχ. *Ὁ μέγας προέγραψεν ἐν προφήταις Μωυσῆς*.

[ἤχ. βαρύς]: (φ. 325^v) Ἰωάννου Κουκουζέλη. ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. Ἄνωθεν οἱ προφηταί, (φ. 326^r) Ἰωάννου Κλαδᾶ. Ἀρχ. Ἄνωθεν οἱ προφηταί, (φ. 327^r) Μανουὴλ Χρυσάφη. Ἀρχ. *Τὴν ὄντως Θεοτόκον*, (φ. 327^v) Γερμανοῦ ἀρχιερέως Νέων Πατρῶν. Ἀρχ. *Χαίρει κεχαριτωμένη*, (φ. 328^v) Μπαλασίου ἱερέως. Ἀρχ. *Ἰπὸ τὴν σὴν. Δέσποινα, σκέπην*, (φ. 329^v) τοῦ ἰδίου. Ἀρχ. *Ψάλλων Δαβὶδ σὸς προπάτωρ*.

[ἤχ. πλ. δ']: (φ. 330^r) Μανουὴλ Χρυσάφη. Ἀρχ. *Ψαλμοὶς καὶ ὕμνοις σὲ ὕμνω*, (φ. 331^r) τοῦ ἰδίου. Ἀρχ. *Δέσποινα, πρόσδεξαι*, (φ. 332^r) τοῦ ἰδίου. Ἀρχ. *Ταῖς πρεσβείας τῆς Θεοτόκου*, (φ. 332^v) Ἰωάννου Κλαδᾶ. Ἀρχ. *Ὁ ναὸς σου, Θεοτόκε*, (φ. 333^r) Ἰωάσαφ τοῦ νέου Κουκουζέλη. Ἀρχ. *Τὴν Θεοτόκον Μαρίαν πάντες τιμῶμεν*, (φ. 333^v) Μανουὴλ Ἀργυροπούλου. Ἀρχ. *Βασιλίσα τῶν οὐρανῶν, παντάνασσα παρθένε*, (φ. 334^v) Χρυσάφη τοῦ νέου, «παρακλητικὴν». Ἀρχ. *Ἐν ὕμνοις εὐχαρίστοις δοξολογῶ*, (φ. 335^v) Χρυσάφη τοῦ νέου. Ἀρχ. *Ἐντεινε καὶ κατευδοῦ καὶ βασιλευε*, (φ. 336^r) τοῦ ἰδίου. Ἀρχ. *Ῥυσθίημεν τῶν δεινῶν πταισμάτων*, (φ. 337^r) Γερμανοῦ ἀρχιερέως Νέων Πατρῶν. Ἀρχ. *Πρὸς τίνα καταφύγω*, (φ. 338^v) <Μπαλασίου ἱερέως>. Ἀρχ. *Ἐξέστη ἐπὶ τούτῳ ὁ οὐρανός*, (φ. 339^v) «Τοῦ αὐτοῦ [Μπαλασίου ἱερέως]». Ἀρχ. *Πῶς σου τὴν χάριν ὕμνεῖσαι (!) μοι*, (φ. 340^v) <Μπαλασίου ἱερέως>. Ἀρχ. *Ψαλμοὶς σὲ ἀνυμνοῦμεν*.

(φ. 341^r-367^v) Μαθήματα ἐνιαυτοῦ: (φ. 341^{r-v}) Γενεσίου τῆς Θεοτόκου (8 Σεπτ.): Μπαλασίου ἱερέως, ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Ἐν εὐσήμεν ἡμέρα*, (φ. 341^v-342^v) τιμίου Σταυροῦ (14 Σεπτ.): Μανουὴλ Χρυσάφη, ἤχ. δ'. Ἀρχ. *Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα Σου*, (φ. 342^v-343^r) Χρυσάφη τοῦ νέου, «Εἰς τὴν αὐτὴν ἑορτὴν», ἤχ. δ'. Ἀρχ. *Ἐν φωναῖς ἀλαλάζωμεν*, (φ. 343^r-344^r) Μεταστάσεως Ἰωάννου Θεολόγου (26 Σεπτ.): Χρυσάφη <τοῦ νέου>, ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. *Ποταμοὶ θεολογίας*, (φ. 344^{r-v}) ἀγ. Δημητρίου (26 Ὀκτ.): Μανουὴλ Χρυσάφη, ἤχ. δ'. Ἀρχ. *Τὸν στρατιώτην τὸν λαμπρόν*, (φ. 344^v-346^r) Ταξιαρχῶν (8 Νοεμβρ.): Χρυσάφη <τοῦ νέου>, ἤχ. α' τετράφωνος. Ἀρχ. *Πυρίμορφοι ἀρχάγγελοι*, (φ. 346^{r-v}) Ταξιαρχῶν: Μπαλασίου ἱερέως, ἤχ. δ'. Ἀρχ. *Ανενανε... Ἄρχων δυνάμεων*, (φ. 347^{r-v}) Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου (21 Νοεμβρ.): Μανουὴλ Χρυσάφη, ἤχ. α' τετράφωνος. Ἀρχ. *Ἀγαλλιᾶσθω ὁ Δαβὶδ*, (φ. 347^v-348^v) ἀγ. Σάββα (5 Δεκ.): Μπαλασίου ἱερέως, ἤχ. πλ. δ', (φ. 348^v-349^v) ἀγ. Νικολάου (6 Δεκ.): Χρυσάφη τοῦ νέου, ἤχ. α'. Ἀρχ. *Νέος Ἀβραὰμ ἐδείχθης, Νικόλαε*, (φ. 349^v-350^v) <ἀγ. Νικολάου>: Γεο-

μανοῦ ἀρχιερέως, ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. Σαλπίζωμεν ἐν σάλπιγγι ἀσμάτων, (φ. 350^v-351^r) «Εἰς τὴν αὐτὴν ἑορτὴν [ἀγ. Νικολάου]»: Μπαλασίου ιερέως, ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. Ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ, (φ. 351^r-352^r) ἀγ. Σπυριδίωνος (12 Δεκ.): Χρυσάφη <τοῦ νέου>, ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. Πανήγουρις φαιδρά, ἱερά πανδαισία, (φ. 352^{r-v}) Χριστουγέννων (25 Δεκ.): Ἰωάννου Κουκουζέλη, ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. Δόξα ἐν ὑψίστοις, (φ. 352^v-353^v) Χριστουγέννων: Μανουὴλ Χρυσάφη, ἤχ. δ'. Ἀρχ. Εὐφραίνεσθε δίκαιοι, (φ. 353^v-354^r) Χριστουγέννων: Χρυσάφη τοῦ νέου, ἤχ. α'. Ἀρχ. Οἱ παῖδες εὐσεβεία συντραφέντες, (φ. 354^r-355^r) «Εἰς τὴν αὐτὴν ἑορτὴν [Χριστουγέννων]»: Μπαλασίου ιερέως, ἤχ. α'. Ἀρχ. Χριστὸς γεννᾶται, (φ. 355^{r-v}) Μ. Βασιλείου (1^η Ἰαν.): <Μανουὴλ> Χρυσάφη, ἤχ. α'. Ἀρχ. Ὡ θεία καὶ ἱερά, (φ. 355^v-356^v) Θεοφανίων (6 Ἰαν.): Ἰωάννου Κουκουζέλη, ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. Δόξα ἐν ὑψίστοις, (φ. 356^v-357^v) «Εἰς τὴν αὐτὴν ἑορτὴν [Θεοφανίων]»: Χρυσάφη τοῦ νέου, ἤχ. δ'. Ἀρχ. Ἡ Τριάς, ὁ Θεὸς ἡμῶν, (φ. 357^v-358^r) «Εἰς τὴν αὐτὴν ἑορτὴν [Θεοφανίων]»: Μπαλασίου ιερέως, ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Σήμερον ἡ κτίσις φωτίζεται, (φ. 359^{r-v}) Τριῶν ἱεραρχῶν (30 Ἰαν.): Μανουὴλ Χρυσάφη, ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. Δεῦτε ἅπαντες πιστοί, (φ. 359^v-360^v) Ὑπαπαντῆς (2 Φεβρ.): Μανουὴλ Χρυσάφη, ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. Φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν, (φ. 360^v-361^v) Εὐαγγελισμοῦ (25 Μαρτ.): Μανουὴλ Χρυσάφη, ἤχ. δ'. Ἀρχ. Γλῶσσαν ἣν οὐκ ἔγνω, (φ. 361^v-362^r) ἀγ. Γεωργίου (23 Ἀπρ.) Μανουὴλ Χρυσάφη, ἤχ. α'. Ἀρχ. Ὁ λαμπρὸς ἀριστεύς, (φ. 362^v-363^v) «Εἰς τὴν αὐτὴν ἑορτὴν [ἀγ. Γεωργίου]»: Χρυσάφη τοῦ νέου, ἤχ. α' τετράφωνος. Ἀρχ. Δεῦτε φιλοθεάμονες, πλῆθος, (φ. 363^v-364^r) Γενέσιο τοῦ Προδρόμου (24 Ἰουν.) Μανουὴλ Χρυσάφη, ἤχ. δ'. Ἀρχ. Λύει τοῦ Ζαχαρίου τὴν σιωπὴν, (φ. 364^r-365^r) Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου (29 Ἰουν.): Μανουὴλ Χρυσάφη τοῦ νέου, ἤχ. δ'. Ἀρχ. Μακάριόν σε γλυκύτατον στόμα, (φ. 365^r-366^r) Μεταμορφώσεως (6 Αὐγ.) Μπαλασίου ιερέως, ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Παρέλαβεν ὁ Χριστὸς, (φ. 366^{r-v}) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου (15 Αὐγ.): Χρυσάφη τοῦ νέου, ἤχ. α'. Ἀρχ. Ἡ δημιουργικὴ καὶ συνεκτικὴ, (φ. 366^v-367^v) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου: Γερμανοῦ Νέων Πατρῶν, ἤχ. α'. Ἀρχ. Νενίκηνται τῆς φύσεως οἱ ὄροι.

(φ. 367^v-368^v) Κυριακῆς τῆς Τυροφάγου: Ἰωάννου Κλαδᾶ, ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. Παράδεισε ἀγιώτατε, (φ. 368^v-369^v) Χρυσάφη τοῦ νέου, «Τῆ Κυριακῆ τῆς Ὁρθοδοξίας», ἤχ. δ'. Ἀρχ. Λάμπρουνον τῇ θείᾳ Σου δόξῃ, (φ. 369^v-370^r) «Κοντάκιον ψαλλόμενον δύο χορόν (!), τὸ μέλος ἀρχαῖον». Ἀρχ. Τῇ Ὑπερμάχῳ, (φ. 370^r) «Ἔτερον σύντομον, ὅπερ λέγεται ἀγιορητικόν (!)», ἤχ. πλ. δ'. – «Τὸ ἐκκλησιαστικόν (!)», ἤχ. πλ. δ', (φ. 370^v-371^r) Ἰωάννου Κλαδᾶ, ἤχ. πλ. δ', τὸ ἴδιο, (φ. 371^r-372^r) Γεωργίου Ραιδεστηνοῦ «καὶ πρωτοψάλτου (!) τῆς Μεγάλῆς Ἐκκλησίας», ἤχ. πλ. α', τὸ ἴδιο, (φ. 372^r-373^v) Μπαλασίου ιερέως, ἤχ. α', τὸ ἴδιο.

(φ. 373^v-384^r) Μέλη τῶν ἐξῆς ἐορτῶν: Βαΐων: (φ. 373^v-374^v) Μπαλασίου ἱερέως, ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Χαίρει καὶ εὐφραίνου πόλις Σιών*. – Λαζάρου: (φ. 374^v-375^r) Μπαλασίου ἱερέως, ἦχ. δ'. Ἀρχ. *Ἐκ στόματος νηπίων*. – «Τῆ ἁγία καὶ μεγάλη Παρασκευῆ»: (φ. 375^r-376^r) Ἰωάννου Κουκουζέλη, ἦχ. πλ. α'. Ἀρχ. *Μεγαλύνω τὰ πάθη σου*. – Πάσχα: (φ. 376^{r-v}) Μανουὴλ Χρυσάφη, ἦχ. πλ. α'. Ἀρχ. *Δόξα Πατρί – Καὶ νῦν – Ἀναστάσεως ἡμέρα*, (φ. 376^v-378^r) Χρυσάφη τοῦ νέου, ἦχ. α'. Ἀρχ. *Χριστὸς ἀνέστη*, (φ. 378^{r-v}) τοῦ ἰδίου, ἦχ. α' τετράφωνος. Ἀρχ. *Ἄρον κύκλω τοὺς ὀφθαλμούς σου, Σιών*, (φ. 378^v-379^v) Γερμανοῦ Νέων Πατρῶν, ἦχ. α'. Ἀρχ. *Ἀναστάσεως ἡμέρα*, (φ. 379^v-380^v) «Εἰς τὴν αὐτὴν ἐορτὴν [Πάσχα]»: Μπαλασίου ἱερέως, ἦχ. α'. Ἀρχ. *Ὁ ἄγγελος ἐβόα*. – Ἀναλήψεως: (φ. 380^v-381^v) Μπαλασίου ἱερέως, ἦχ. πλ. β'. Ἀρχ. *Ἀνέβη ὁ Θεός*. – Πεντηκοστῆς: (φ. 381^v-382^r) Μπαλασίου ἱερέως, ἦχ. δ'. Ἀρχ. *Χαίροις ἄνασσα*. – ἁγ. Πνεύματος: (φ. 382^r-383^r) Μπαλασίου ἱερέως, ἦχ. α'. Ἀρχ. *Πάντα χορηγεῖ τὸ Πνεῦμα*. – ἁγ. Τριάδος: (φ. 383^r-384^r) Χρυσάφη τοῦ νέου, ἦχ. α'. Ἀρχ. *Τὸν πατέρα προσκυνῆσωμεν*.

(φ. 384^r-385^v) «Ἄμωμος ψαλλόμενος εἰς κοιμηθέντας καλλωπισθεὶς παρὰ κῆρ Χρυσάφου τοῦ νέου. Στάσις α'». Ἀρχ. *Ἄμωμοι ἐν ὁδῶ*, (φ. 385^v) Ἰωάννου Κλαδᾶ, ἦχ. α' τετράφωνος. Ἀρχ. *Οὐδεὶς μοι τότε βοηθός*, (φ. 385^v-386^r) τοῦ ἰδίου, ἦχ. β'. Ἀρχ. *Οἴμοι, οἶον ἀγῶνα ἔχει*, (φ. 386^{r-v}) τοῦ ἰδίου, ἦχ. πλ. α'. Ἀρχ. *Ἄνθρωπε, θρήνησον πικρῶς*.

(φ. 386^v-399^v) Κρατήματα κατ' ἦχον: (φ. 386^v-390^v) Ἰωάννου λαμπαραρίου Κλαδᾶ «καὶ εὐαγοῦς τοῦ βασιλικοῦ κλήρου· ὕστερον ἐκαλλωπίσθη παρὰ τοῦ <Γεωργίου ἱερέως> Πρασίνου», ἦχ. α' τετράφωνος. Παρατίθενται κρατήματα διατεταγμένα κατὰ ἦχο· συνθέσεις τῶν: (φ. 387^v) Μανουὴλ Χρυσάφη, ἦχ. α' τετράφωνος, (φ. 388^r) Γαβριὴλ ἱερομονάχου «ἐκαλλωπίσθη παρὰ τοῦ Καρύκη», ἦχ. β'. – Μανουὴλ Χρυσάφη, ἦχ. γ', (φ. 388^v) τοῦ ἰδίου, ἦχ. δ', (φ. 389^r) τοῦ ἰδίου, ἦχ. πλ. α', (φ. 389^v) Γρηγορίου Μπούνη Ἀλυάτου, ἦχ. πλ. β', (φ. 390^r) τοῦ ἰδίου, ἦχ. βαρῦς.

(φ. 391^r-399^v) «Ἔτερα <Κρατήματα> νέα, πάνυ χαρμόσινα ποιηθέντα παρὰ διαφόρον (!) ποιητῶν· τὸ παρὸν κῆρ Ἀρσενίου τοῦ μικροῦ (!)», ἦχ. α' τετράφωνος. Ἀκολουθοῦν συνθέσεις τῶν: (φ. 391^r) Ἀρσενίου τοῦ μικροῦ, ἦχ. δ' «ἀντιφωνίαν», (φ. 391^v) «Κατὰ ἀντιφωνίαν», ἦχ. δ', (φ. 392^r) Ἀρσενίου τοῦ μικροῦ «ὀνομαζόμενον σύριγξ», ἦχ. πλ. α', (φ. 393^r) τοῦ ἰδίου, ἦχ. πρωτόβαρυσ, (φ. 393^v) Θεοφάνους πατριάρχου Καρύκη, ἦχ. πλ. α', (φ. 394^r) τοῦ ἰδίου, «Ἔτερον ὀνομαζόμενον πεστρέφη», ἦχ. βαρῦς, (φ. 394^v) Ἀδῆλου, ἦχ. πλ. α', (φ. 395^v) Γεωργίου Ραιδεστηνοῦ, ἦχ. πλ. α', (φ. 396^r) Χρυσάφη τοῦ νέου, ἦχ. πλ. α', (φ. 397^r) Γερμανοῦ ἀρχιερέως Νέων Πατρῶν, ἦχ. πλ. α', (φ. 398^r) Χουρμουζίου ἱερέως, ἦχ. βαρῦς,

(φ. 398^v) Παναγιώτου Χαλάτζογλου, ἤχ. βαρύς, (φ. 399^r) Χουρμουζίου ἱερέως, ἤχ. πλ. δ'.

3. (φ. 400^r-493^v) Ἄπαντα Πέτρου Μπερεκέτη:

(φ. 400^r-402^r) «Ἀρχὴ σὺν Θ(ε)ῶ ἀγίῳ τον Ποληλεών τοῦ λογιωτάτου καὶ μουσικωτάτου κὺρ Πέτρου τοῦ Γλυκῆ <Μπερεκέτη> καὶ ἕτερον μαθημάτων Χερουβικῶν ται καὶ Κυωνικῶν καὶ ὄλου τοῦ ἐνιαυτοῦ ποιηθέντα ὑ(πὸ) τοῦ αὐτοῦ λογιωτάτου τοῦ αὐτοῦ κὺρ Πέτρου τοῦ Βηζαντιῦ ἀρχου δὲ ἀποδε ἤχ. α' (sic)». Ἀρχ. Δοῦλοι, Κύριον. Ἀκολουθοῦν τοῦ ἰδίου: (φ. 402^r-405^v) «Ἔτερος Πολυέλεος ἔντεχνος», ἤχ. πλ. δ' «ἄρχου δὲ ἔξω δ'», (φ. 405^v-406^v) Ἀναγραμματισμὸς «ἔντεχνος», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Οἱ φοβούμενοι τὸν Κύριον, (φ. 406^v-407^r) «Δόξα», ἤχ. πλ. δ', (φ. 407^r) «Καὶ νῦν», ἤχ. πλ. δ', (φ. 407^r-411^v) Πασαπνοᾶρια κατ' ἤχον· ὄλοι οἱ ἤχοι, (φ. 411^v-414^r) Τιμιωτέρα. Ἀρχ. Καθεῖλε δυνάστας· ὄλοι οἱ ἤχοι, (φ. 414^r-423^v) Δοξολογίες. Ὅλοι οἱ ἤχοι, (φ. 424^r) Ἀσματικὰ κατ' ἤχον «ἐκκλησιαστικὰ (!)», ἤχ. α'. Ἀρχ. Ἄγιος ὁ Θεός, (φ. 424^r-425^v) «Ἀναγραμματισμὸς», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Ἐγὼ δὲ ἐν τῷ πλήθει τοῦ ἐλέους σου.

(φ. 425^v-433^v) Χερουβικά: (φ. 425^v-426^r) ἤχ. α'. Ἀκολουθοῦν τοῦ ἰδίου [Πέτρου Μπερεκέτη] στοὺς ἐξῆς ἤχους: (φ. 426^r) ἤχ. α', (φ. 427^r) «Ἔτερον χερουβικὸν φάλλεται καὶ εἰς τοὺς ὀκτῶ ἤχους», (φ. 427^v) «Ἔτερον περιφέρων δὲ ὄλον τὸ μέλος τοῦ β' ἤχου φθορικόν τε», ἤχ. πλ. α', (φ. 428^r) ἤχ. β', (φ. 428^v) ἤχ. γ', (φ. 429^v) ἤχ. δ', (φ. 430^r) ἤχ. πλ. α', (φ. 430^v) ἤχ. πλ. β', (φ. 431^r) ἤχ. βαρύς, (φ. 432^r) ἤχ. βαρύς. – ἤχ. πλ. δ', (φ. 433^r) ἤχ. πλ. δ'.

(φ. 433^v-444^v) Κοινωνικά: (φ. 433^v-435^r) «τὸ παρὸν εἰς ἤχον πλ. α' περιφέρων τὸ μέλος εἰς τοῦ β' ἤχου φθορικόν». Ἀρχ. Αἰνεῖτε τὸν Κύριον. – (φ. 435^r) Θεοφανίων, ἤχ. α'. – Ἀναλήψεως, ἤχ. α'. – (φ. 435^r-438^v) «Τοῦ αὐτοῦ, ὅπερ φάλλεται καὶ εἰς τοὺς ὀκτῶ ἤχους». Ἀρχ. Αἰνεῖτε τὸν Κύριον. – (φ. 438^v) Χριστουγέννων, ἤχ. πλ. δ'. – (φ. 438^v-439^v) Κοινωνικὰ τῆς ἐβδομάδος, «κὺρ Πέτρου». Πλήρης ἢ σειρά. Ἀκολουθοῦν τὰ ἐξῆς Κοινωνικά: (φ. 439^v) <Ἰνδίκτου>, ἤχ. πλ. α'. – <Λαζάρου>, ἤχ. πλ. α'. – (φ. 439^v-440^r) ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. Ποτήριον σωτηρίου λήψομαι. – (φ. 440^{r-v}) Ἐγκαινίων, ἤχ. πλ. α'. – (φ. 440^v-441^r) <Υψώσεως τοῦ Σταυροῦ>, ἤχ. πλ. β'. – (φ. 441^r) ἤχ. α' τετράφωνος. Ἀρχ. Εἰς μνημόσυνον αἰώνιον. – (φ. 441^r) ἤχ. α'. Ἀρχ. Ὁ ποιὼν τοὺς ἀγγέλους. – (φ. 441^{r-v}) Εὐαγγελισμοῦ, ἤχ. πλ. δ'. – (φ. 441^v) <Πεντηκοστῆς>, ἤχ. πλ. δ'. – (φ. 441^v-442^r) ἤχ. α' τετράφωνος. Ἀρχ. Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. – (φ. 442^r) Μεταμορφώσεως, ἤχ. βαρύς. – (φ. 442^{r-v}) Προηγιασμένων, ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Κατευθυνθήτω ἡ προσευχή μου – Νῦν αἱ δυνάμεις – Γεύσασθε. – (φ. 442^v-443^r) Βαΐων, ἤχ. πρωτόβαρος. – (φ. 443^r) Μ. Πέμπτης, ἤχ. βαρύς. – (φ. 443^{r-v}) <Μ. Σαββάτου, ἀντί

χερουβικουῦ», ἤχ. πλ. δ'. – (φ. 443^v-444^r) Μ. Σαββάτου, ἤχ. δ'. – (φ. 444^r) Πεντηκοστῆς, ἤχ. δ'. – (φ. 444^{r-v}) Πάσχα, ἤχ. α' τετράφωνος. – (φ. 444^v) Κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ, ἤχ. δ'. – άγ. Πάντων, ἤχ. δ'.

(φ. 444^v-458^v) Θεοδοκία: (φ. 444^v) ἤχ. α' τετράφωνος ἔξω. Ἀρχ. *Τὸν ὑπὲρ νοῦν θαυμάτων*. Ἀκολουθοῦν: [ἤχ. β']: (φ. 446^r) Ἀρχ. *Θεοτόκε μὴ παρίδῃς με*, (φ. 446^v) Ἀρχ. *Ἐπίβλεψον ἐν εὐμενείᾳ*: [ἤχ. γ']: (φ. 447^v) Ἀρχ. *Τὴν πᾶσαν ἐλπίδα μου*, (φ. 448^r) Ἀρχ. *Πάναγνε ἡ μόνη τῶ πλαστοουργῶ*, (φ. 449^r) Ἀρχ. *Τὴν ὠραιώτητα (!) τῆς παρθενίας σου*: [ἤχ. δ']: (φ. 449^v) Ἀρχ. *Ἐκ παντοίων κινδύνων τοὺς δούλους σου*, (φ. 450^v) Ἀρχ. *Ὡς ζωηφόρος ὡς παραδείσου*, (φ. 452^r) «ὀκτάτηχος», ἤχ. α'. Ἀρχ. *Θεοτόκε Παρθένε*: [ἤχ. πλ. α']: (φ. 453^r) Ἀρχ. *Ὡ δέσποινα πανάχραντε*: [ἤχ. πλ. β']: (φ. 454^v) Ἀρχ. *Θεοτόκε σὺ εἶ ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή*: [ἤχ. βαρύς]: (φ. 455^r) Ἀρχ. *Σὲ μεγαλύνομεν τὴν ὄντως Θεοτόκον*: [ἤχ. πλ. δ']: (φ. 456^r) Ἀρχ. *Ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις σὲ ὕμνω*, (φ. 457^v) Ἀρχ. *Οἱ ἐλπίδα καὶ στήριγμα*.

(φ. 458^v-472^r) «Ἀρχὴ σὺν Θ(ε)ῶ ἀγίῳ τῶν καλωφωνικῶν (!) καὶ πανιγυριτικῶν (!) μαθημάτων τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ κὺρ Πέτρου»: (φ. 458^v-459^r) Ἰνδίκτου, ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. *Σὺ βασιλεῦ*. – (φ. 459^r) Ἐγκαινίων, ἤχ. α'. Ἀρχ. *Ἐγκαινίζου ἡ νέα Ἱερουσαλήμ*. – (φ. 460^r) Γενεσίου Προδρόμου, ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. *Ἡ Ἐλισάβετ συνέλαβε τὸν Πρόδρομον*. – (φ. 461^r) Μεταστάσεως Ἰωάννου Θεολόγου, ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Εὐαγγελιστὰ Ἰωάννη ἰσάγγελε παρθένε*. – (φ. 461^v) Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ, ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Δαβιτικῶς συνελθόντες οἱ πιστοί*. – (φ. 462^r) Ἰωάννου Χρυσοστόμου, ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. *Ὅσπε τρισμάκαρ ἀγιώτατε πᾶτερ*. – (φ. 462^v) Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου, ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Κροτήσωμεν ἐν ἄσμασι*. – (φ. 463^v) άγ. Αἰκατερίνης, ἤχ. β'. Ἀρχ. *Βίον αὐλων (!) ἐξησχημένη*. – (φ. 464^r) Ἀποστόλου Ἀνδρέου, ἤχ. δ'. Ἀρχ. *Τὴν τῶν ἰχθῶν (!) ἄγραν*. – (φ. 465^r) Προφήτου Δανιήλ, ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. *Δανιήλ ἀνὴρ ἐπιθυμῶν*. – (φ. 465^v) Κυριακῆς τῶν προπατόρων, ἤχ. γ'. Ἀρχ. *Τῶν προπατόρων τὸ σύστημα*. – (φ. 466^r) Μ. Βασιλείου, ἤχ. α'. Ἀρχ. *Ὡ θεία καὶ ἱερά τῆς Χριστοῦ ἐκκλησίας*. – (φ. 466^v) άγ. Ἀθανασίου, ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. *Χριστοῦ τὸν ἱεράρχην*. – (φ. 467^v) άγ. Κωνσταντίνου καὶ Ἐλένης, ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Προάναρχε ἀθάνατε βασιλεῦ*. – (φ. 469^r) άγ. Ἀναργύρων, ἤχ. β'. Ἀρχ. *Ἡ πηγὴ τῶν ἰαμάτων*. – (φ. 469^v) άγ. Κυριακῆς, «μαρτυρικῶν (!)», ἤχ. β'. Ἀρχ. *Ἐν πόλει τοῦ Θεοῦ ἡμῶν*. – (φ. 470^r) προφήτου Ἡλιοῦ, ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Ἰλάσθητί μοι σωτήρ*. – (φ. 470^v) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ἤχ. δ'. Ἀρχ. *Ἐν τῇ μεταστάσει σου μῆτερ Θεοῦ*.

(φ. 472^r-480^r) «Ἀρχὴ Θ(ε)ῶ ἀγίῳ μερικῶν μαθημάτων τοῦ Τριοδίου ται καὶ Πεντικωσταρίου... (sic)»: (φ. 472^r) ἤχ. α'. Ἀρχ. *Μὴ προσευξώμεθα φαρισαϊκῶς ἀδελφοί*. Ἀκολουθοῦν τὰ ἐξῆς μαθήματα: (φ. 472^v) Κυρια-

κῆς τοῦ Ἀσώτου, ἤχ. β'. Ἀρχ. Ὡ πώσων (!) ἀγαθῶν ὁ ἄθλιος. – (φ. 473^r) Κυριακῆς τῆς Ἀποκρέω, ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Οἴμοι μέλαινα ψυχῆ. – (φ. 474^r) Κυριακῆς τῆς Ὀρθοδοξίας, ἤχ. δ'. Ἀρχ. Ἱερογραφίαις εἰκόνων κεκοσμημένην. – (φ. 475^r) Κυριακῆς τῆς Σταυροπροσκυνήσεως («Τῆ δευτέρα Κυριακῆ ζεῖτη (!) Νοεμβρίου γ', τῆ δὲ τρίτη Κυριακῆ ἐστὶ τὸ παρὸν κῆρ Πέτρου»), ἤχ. α'. Ἀρχ. Ἐν ξύλω. – (φ. 476^r) Δ' Κυριακῆς τῶν Νηστειῶν, ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. Ὅσιε πάτερ τῆς φωνῆς τοῦ εὐαγγελίου. – (φ. 476^v) Ἀκαθίστου, ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Τῆ Ὑπερμάχῳ. – (φ. 477^r) «Τῆς Παναγίας οἴκως (!)», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Ὡ πανύμνητε μήτερο. – (φ. 478^v) Ε' Κυριακῆς τῶν Νηστειῶν, ἤχ. δ'. Ἀρχ. Ἐθαυματούργησε Χριστὲ τοῦ Σταυροῦ σου ἡ δύναμις. – (φ. 479^r) «Ὅταν μεταλαμβάνουν», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Ζωῆς τοῦ ἄρτου τράπεζα.

(φ. 480^r-489^r) «Ἀρχὴ σὺν Θ(ε)ῶ ἀγίῳ καὶ μερικῶν μαθημάτων τοῦ Πεντικωσταρίου (!)»: Κυριακῆς τοῦ Πάσχα, ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. Χριστὸς ἀνέστη. – ἤχ. πλ. α', τὸ ἴδιο. – (φ. 481^v) Κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ, ἤχ. α'. Ἀρχ. Τῶν θυρῶν κεκλεισμένων. – (φ. 482^v) Κυριακῆς τῶν Μυροφόρων, ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. Σὲ τὸν ἀναβαλλόμενον τὸ φῶς. – (φ. 484^r) Κυριακῆς τοῦ Παραλύτου, ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Κύριε τὸν παράλυτον. – (φ. 484^v) Μεσοπεντηκοστῆς, ἤχ. δ'. Ἀρχ. Φωτισθέντες ἀδελφοί. – (φ. 485^v) «Παραλύτου», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Ὡς ὠφθης ἐν σαρκὶ Χριστὲ ὁ Θεός. – (φ. 486^r) Κυριακῆς τοῦ Τυφλοῦ, ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Δικαιοσύνης ἤλιε νοητέ. – (φ. 487^r) ἀγ. Πατέρων, ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. Τὰς μυστικὰς σήμερον. – (φ. 488^r) ἀγ. Πάντων. Ἀρχ. Δεῦτε πάντες οἱ πιστοί. – (φ. 489^r-490^v) «Ἰδοὺ καὶ νάϊ ὀνομάζεται, ναγμὲς ὁμοῦ με τὸ πεστρέρη (!)», ἤχ. α', «ἔσω», (φ. 490^v-491^v) «Ἐτερον νάϊ... ὀνομάζεται μουσχάλη», ἤχ. λέγετος, (φ. 491^v-493^r) «Ἐτερον μουσχάλη (!)», ἤχ. πλ. δ', (φ. 493^r) ἤχ. γ'. Ἀρχ. Λατρεύειν ζῶντι θεῶ, (φ. 493^r-v) «Κράτημα τοῦ αὐτοῦ».

Σημειογραφία ἢ πρωτότυπος.

Πβ. τὸν σχεδὸν ὁμοίου περιεχομένου κώδ. Ἄνδρου, Κορθίου 10 (βλ. ΓΡΑΦ.): ὁ κώδ. Μπενάκη, σὲ ἀντίθεση μὲ τὸν κώδ. Ἄνδρου, ἐμφανίζεται πλήρης, χωρὶς χάσματα καὶ ἐμπλουτισμένος μὲ τὰ Ἄπαντα τοῦ Μπερεκέτη ἐξ οὗ καὶ ἡ ἀναλυτικὴ περιγραφή του· γιὰ τὴ σύγκριση, τὴν ταύτιση, τὴ σημασία καὶ τὸν πλοῦτο τοῦ περιεχομένου τῶν δύο χφφ βλ. Γιαννόπουλος, *Τὰ Χειρόγραφα Ψαλτικῆς Τέχνης Ἄνδρου*, σ. 99.

Ἄγγραφα φύλλα: 1^v, 2^v-4^v, 494^r-497^v.

ΥΛΗ: (φ. 1-4, 494-497) Χαρτί χονδρό, υπόλευκο, στιλπνό. Ύδατόσημο: α) τρεις ήμισέληνοι (π.χ. φ. 1 και 4).

(φ. 5-493) Χαρτί λεπτό, λευκό, αρκετά στιλπνό. Ύδατόσημο: β) τρεις κύκλοι που απολήγουν σε σταυρό (π.χ. φ. 6), γ) γράμματα V A S (π.χ. φ. 8)· πβ. Stanković 465 (έτ. 1670/1680) και δ) τρεις ήμισέληνοι (π.χ. φ. 12), ε) πτηνό με γράμμα F (π.χ. φ. 203)· πβ. Velkon, σ. 379 άρ. 11 (έτ. 1726), χωρίς τὸ γράμμα F, ζ) πτηνὸ ἐπάνω σὲ τρία ὄρη (π.χ. φ. 301)· αντίσημο: γράμμα M, κρινάνθεμο, γράμμα A (π.χ. φ. 302), ζ) δύο γωνίες που απολήγουν σε κύκλο (π.χ. φ. 444).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×4 (4), 1×10 (14· τὸ 1^ο φύλ. φαίνεται ἐπικολημένο στὴν προέκταση τοῦ ἔσωτ. τῆς πιν. άρχ.), 25×8 (214), 1×6 (220), 19×8 (372), 9 (381), 1×8 (389), 1×10 (399), 11×8 (487), 1×6 (493), 1×4 (497). Νεότερη μόνο ἀρίθμηση τευχῶν με άραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Νεότερη φυλλαρίθμηση με έρυθρὸ μελάni.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐπιμελημένη. Ταινιοειδῆ, πλοχοειδῆ ἐπίτιτλα με έρυθρὸ γέμισμα (π.χ. φ. 1^ο· τὸ ἴδιο ἐπίτιτλο ἐπαναλαμβάνεται και σε ἄλλα φύλλα τοῦ κώδικα). Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδηλος. Γραφή ἐπιμελημένη, ὄρθια, ὁμοιόμορφη. Σύμφωνα με τὸν Giannopoulos (βλ. BIBΛ.), σ. 376 σημ. 18, ἡ ἀντιγραφή τοῦ χφ τοποθετεῖται χρονικὰ μεταξὺ τῶν έτ. 1720-1740 και τὴν ἴδια περίοδο χρονολογεῖται και ὁ κώδ. Ἄνδρου. Κορθίου 10, ἀντιγραμμένος ἀπὸ τὸν ἴδιο γραφέα και με πανόμοιο σχεδὸν περιεχόμενο (σχετικὰ με τὴ χρονολόγηση βλ. ἐπίσης Γιαννόπουλος, *Τὰ Χειρόγραφα Ψαλτικῆς Τέχνης Ἄνδρου*, σ. 99). Στὸν ἴδιο γραφέα ἀποδίδεται ἐπίσης ὁ κώδ. Μεγ. Λαύρας E 155 (βλ. Giannopoulos, *δ.π.*). Μελάni μαῦρο και έρυθρὸ.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 1^ο, ἀπὸ μτγν. χέρι) *Τῶν Τούρκων μήνες*. – Ἀκολουθοῦν τὰ ὀνόματα τῶν μηνῶν (καραμανλίδικο κείμενο). – (παρακάτω, ἀπὸ τὸ ἴδιο χέρι) *Μήνες τῶν Αἰγυπτίων*. – Ἀκολουθοῦν τὰ ὀνόματα τῶν μηνῶν (έλληνικά – караμανλίδικα): *Μάρτιος· ἀτάρ*, κ.ο.κ.

(φ. 2^ο) Ἕνας διπλὸς στίχος (κείμενο και σημαδόφωνα)· ἀκολουθεῖ: ἡ ἀρχὴ τοῦ μεγάλου μαθήματος τοῦ Κορώνη τοῦ ἴνα τι. Ἐξήγησις τοῦ κατ' ἀρχὰς ἴσου ὄπερ δύνασαι και ἐν ἄλλοις χρήσασθαι· ἐξηγήθη δὲ παρὰ τοῦ διδασκάλου ἡμῶν [...].

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Στὸ φ. 1^ο κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ* και (στὸ κάτω μέρος) ὁ άρ. 6. Τὰ φ. I, I', πφ. άρχ. – τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὰ φ. 1-4, 494-497, πφ. άρχ. – τέλ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Πολὺ καλή. Λίγοι ρύποι ἀπὸ τὴ χρήση, κηλίδες ὑγρασίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Γιαννόπουλος, *Η Ψαλτικὴ Τέχνη*, σ. 84 (καταγράφεται ὡς κώδ. Μπενάκη 6). — ὁ ἴδιος, *Τὰ Χειρόγραφα Ψαλτικῆς Τέχνης Ἄνδρου*, σ. 96, 99. — Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 376, 386.

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΙΑ: Γιαννόπουλος, *Η Ψαλτικὴ Τέχνη*, σ. 167: εἰκ. 15 (φ. 5^ο), σ. 168: εἰκ. 16.

173 (TA 7)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 1331)

17ος αἰ. (τέλ.) - 18ος αἰ. (α' μισό) χαρτί 215/217×150χιλ. [152×100]
 φ. I, 93, I' στ. 24-25 ἀκεφ. - κολ.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ

– (φ. 1^v-5^r) Πίνακας περιεχομένων (πλήρης).

Ὁ πίνακας συντάχθηκε μεταγενέστερα, ἀπὸ διαφορετικὸ ἀλλὰ περίπου σύγχρονο χέρι, πρὶν ἀπὸ τὴν ἀπώλεια ἀρχ. καὶ τέλ. τοῦ κώδικα, καθὼς περιλαμβάνει καὶ τὰ ἐκπεσόντα κεφάλαια τοῦ κειμένου. Στὸν πίνακα γίνεται παραπομπὴ σὲ φύλλα (= σελίδες) κάθε κεφαλαίου. Βάσει τοῦ πίνακα λείπουν: τὸ κεφ. Α' [Ὅτι ἀκατάληπτον τὸ θεῖον, φύλλ: 1], ἡ ἀρχ. τοῦ κεφ. Β' [Περὶ ῥητῶν καὶ ἀρῶντων, φύλλ: 2] καὶ τμήμα τοῦ κεφ. ΙΒ' [Ἐτι περὶ θεῶν ὀνομάτων ἀκριβέστερον, φύλλ: 193] τοῦ Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως· ἐπίσης, ἡ ὁμιλία Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ* Περὶ τῶν ἐν πίστει κεκοιμημένων... , φύλλ: 179 (*Oratio de his qui in fide dormierunt*, CPG 8112).

– (φ. 6^r-93^v) <Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως>. Αρχ. (ἀκέφ.) αὐτὸς θεὸς τέλειός ἐστιν ὁμοῦ καὶ ἄν(θρωπ)ος τέλειος, τέλ. (κολ.) σύνδρομον γὰρ ἔχει τῇ βουλήσει τὴν δύναμιν. [Ἀναστησόμεθα τοιγαροῦν (CPG 8043). PG 94, 793A2-1225. Ἐκδ. Kotter, *Iohannes von Damaskos*, τ. 2, σ. 9,23-238,122.

Ἄγγραφο φύλλο: 5^v.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, μᾶλλον τραχύ. Ὑδατόσημα: α) στέμμα καὶ βότρυς (π.χ. φ. 2 καὶ 3)· σχεδὸν ὅμοιο μὲ *Heawood* 2370 (περ. 1686), 2371 (λίγο μετὰ τὸ ἔτ. 1683), μὲ διαφορὰς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα, β) τρία καπέλα (π.χ. φ. 8 καὶ 9)· ἀντίσημο: γράμματα P F (π.χ. φ. 10), γ) τρεῖς διαδοχικοὶ κύκλοι (π.χ. φ. 85 καὶ 88)· πβ. *Heawood* 302-303 (ἔτ. 1720-1751) καὶ 306-307 (18ος αἰ.), μὲ μικρὰς διαφορὰς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα, δ) τρεῖς διαδοχικοὶ κύκλοι (φ. 81 καὶ 92).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×6-1 (5· ἐξέπεσε τὸ 1^ο φύλ., χωρὶς ἀπώλεια κειμένου), 1×8-1 (12· ἐξέπεσε τὸ 1^ο φύλ.: ἀκέφ.), 1×8 (20), 6×12 (92), 1 (93). Ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἑλλην. ψηφία σημειωμένη μὲ μαῦρο μελάνι στὸ μέσο τοῦ κάτω περιθωρίου τοῦ πρώτου *recto* τῶν τευχῶν: β' (φ. 13) - θ' (φ. 93)· τὸ 1^ο τεῦχος (φ. 1-5) χ. ἀρ., τὸ 2^ο τεῦχος ἀκέφαλο. Χωρὶς παραπομπή. Ἀρχικὴ σελιδαρίθμηση μὲ μαῦρο μελάνι· ἐξαιρεῖται ὁ πίνακας περιεχομένων: 3 (φ. 6^r) - 178 (φ. 93^v)· μετγν. μερικὴ σελιδαρίθμηση, μὲ μαῦρο μελάνι, συμπεριλαμβανομένων σὲ αὐτὴν τῶν φύλλων τοῦ πίνακα περιεχομένων: 2 (φ. 1^v) - 10 (φ. 5^v), 13 (φ. 6^r). Φυλλαρίθμηση τῶν δύο πρώτων φύλλων τοῦ κώδικα ἀπὸ νεότερο χέρι μὲ ἔρυθρὸ μελάνι: 1-2. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: 3-93.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρίς διακόσμηση ή έρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΙΣ: α) Ἄδηλος ὁ κύριος γραφέας. Γραφή δεξιοκλινής, μικρομεγέθης. Μελάνι καστανό-μαῦρο, β) φ. 1^ν-5^ν: ἄδηλος. Γραφή δεξιοκλινής, ἀραιή, με ἐπιμήκυνση κεραιῶν. Μελάνι μαῦρο.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. 1^ρ, κάτω ὠα, κτητ.) Λογοθέτου Ἀθανασίου καὶ τόδε. Στὸ ἄνω μέρος τοῦ ἴδιου φύλλου σβησμένο με μαῦρο μελάνι ἄλλο κτητορικό σημεῖωμα.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Κτῆμα Ἀθανασίου Λογοθέτου (βλ. ΣΗΜ.). Ἀργότερα, στὸ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, ΒΙΒΛ.). Στὸ φ. 1^ρ κ.ἀ., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΘΕΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 7. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Μέτρια. Λίγοι ρύποι, τσακίσματα στὶς ἀκμὲς τῶν φύλλων, μερικὰ φύλλα σητόβρωτα στὸ περιθώριο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, BZ 14, σ. 602 (ἀρ. 50). — Chatzopoulou, «A reconstruction».

174 (TA 8)

19ος αἰ. (α' μισό, μετὰ τὸ 1814) χαρτὶ 223×155χιλ. [160×90]
φ. I, 347 (+72α, -278-287, +334bis), Γ (πφ. 1, 347) στ. 14 διπλοὶ

ΣΤΙΧΗΡΑΡΙΟ

(φ. 2^ρ-346^ν) Ἀνεπίγραφο. Ἀρχ. *Θεία χάρις ἀπηώρητο*. Στιχηρὰ ἀπὸ 1^η Σεπτεμβρίου ἕως 31^η Αὐγούστου (γιὰ τὸ 1^ο τροπᾶριο βλ. Μην. Ρώμ., τ. 1, σ. 5).

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

Ἄγραφα φύλλα: 1^ν, 347^{ρ-ν}.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημα: α) ἀετὸς με γράμματα F A G (π.χ. φ. 5 καὶ 6) καὶ ἡμισέληνος (π.χ. φ. 3 καὶ 8)· πβ. Stanković 678 (ἔτ. 1835/1845), με μικρὲς διαφορὲς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα καὶ γράμματα G F A.

ΤΕΥΧΗ - ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×8 (2-9), 1×6 (15), 40×8 [343· +72α, -278-287 (σφάλμα ἀρίθμησης), +334bis], 3 (344-346). Μτγν. μόνο ἀρίθμηση τευχῶν με ἀραβ. ψηφία· πβ.

κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Νεότερη φυλλαρίθμηση με έρυθρό μελάνι. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης από την καταλογογράφο: 72α, 334bis.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Έρυθρογραφία τίτλων. Τα πρωτογράμματα παραλείπονται.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Άδηλος. Μελάνι μαύρο και έρυθρό.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. 1^ρ) Δοξολογία έγω ό ταπινός έγραφα.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Άγνωστη. Στο φ. 2^ρ κ.ά., ή σφραγίδα τής συλλογής του Ταμείου Άνταλλαξιμων και δεύτερη μικρή σφραγίδα.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20ου αιώνα. Πανόδετη (τυπική τής συλλογής Άνταλλαξιμων· πβ. Πίν. 30). Στη ράχη, ό τίτλος: ΔΟΞΑΣΤΙΚΑ και (στο κάτω μέρος) ό άρ. 8. Τα φ. I, I', πφ. άρχ. - τέλ. τής σύγχρονης στάχωσης. Τα φ. 1, 347, πφ. άρχ. - τέλ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Γενικώς, πολυ καλή· έλαφρά τριμμένες οι κάτω άκμες των πρώτων φύλλων του χφ.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 386.

175 (TA 9)

(πρώην Άδριανουπόλεως 534)

18ος αι. (τέλ.) χαρτί 227×167χιλ. [181×122] φ. 175 (πφ. 1-3, 173-175)
στ. 18

ΜΑΞΙΜΟΣ ΠΛΑΝΟΥΔΗΣ

(φ. 4^ρ-170^ρ) Έπιστολές (120) [ό τίτλος όπως στην έκδ. Leone, *Maximi monachi* (βλ. BIBΛ.), σ. 1]. Άναλυτικά:

(φ. 4^ρ) έπ. 1, (φ. 7^ρ) έπ. 2, (φ. 9^ρ) έπ. 3, (φ. 11^ρ) έπ. 4, (φ. 13^ρ) έπ. 5, (φ. 15^ρ) έπ. 6, (φ. 16^ρ) έπ. 7, (φ. 17^ρ) έπ. 8, (φ. 19^ρ) έπ. 9, (φ. 21^ρ) έπ. 10, (φ. 22^ρ) έπ. 11, (φ. 24^ρ) έπ. 12, (φ. 29^ρ) έπ. 13, (φ. 31^ρ) έπ. 14, (φ. 32^ρ) έπ. 15, (φ. 32^ρ) έπ. 16, (φ. 33^ρ) έπ. 17, (φ. 35^ρ) έπ. 18, (φ. 36^ρ) έπ. 19, (φ. 38^ρ) έπ. 20, (φ. 39^ρ) έπ. 21, (φ. 40^ρ) έπ. 22, (φ. 41^ρ) έπ. 23, (φ. 41^ρ) έπ. 24, (φ. 43^ρ) έπ. 25, (φ. 43^ρ) έπ. 26, (φ. 44^ρ) έπ. 27, (φ. 45^ρ) έπ. 28, (φ. 48^ρ) έπ. 29, (φ. 49^ρ) έπ. 30, (φ. 50^ρ) έπ. 31, (φ. 52^ρ) έπ. 32, (φ. 53^ρ) έπ. 33, (φ. 54^ρ) έπ. 34, (φ. 55^ρ) έπ. 35, (φ. 55^ρ) έπ. 36, (φ. 56^ρ) έπ. 37, (φ. 56^ρ) έπ. 38, (φ. 57^ρ) έπ. 39, (φ. 58^ρ) έπ. 40, (φ. 59^ρ) έπ. 41, (φ. 60^ρ) έπ. 42, (φ. 61^ρ) έπ. 43, (φ. 62^ρ) έπ. 44, (φ. 63^ρ) έπ. 45, (φ. 63^ρ) έπ. 46, (φ. 65^ρ) έπ. 47, (φ. 65^ρ) έπ. 48, (φ. 65^ρ) έπ. 49, (φ. 66^ρ) έπ. 50, (φ. 67^ρ) έπ. 51, (φ. 68^ρ) έπ. 52, (φ. 69^ρ) έπ. 53, (φ. 69^ρ) έπ. 54, (φ. 70^ρ) έπ. 55, (φ. 70^ρ) έπ. 56, (φ. 71^ρ) έπ. 57, (φ. 71^ρ) έπ. 58, (φ. 72^ρ) έπ. 59, (φ. 73^ρ) έπ. 60, (φ. 74^ρ) έπ. 61,

(φ. 74^v) ἐπ. 62, (φ. 75^v) ἐπ. 63, (φ. 75^v) ἐπ. 64, (φ. 77^r) ἐπ. 65, (φ. 78^r) ἐπ. 66, (φ. 79^r) ἐπ. 67, (φ. 82^v) ἐπ. 68, (φ. 85^r) ἐπ. 69, (φ. 86^r) ἐπ. 70, (φ. 86^v) ἐπ. 71, (φ. 88^r) ἐπ. 72, (φ. 89^v) ἐπ. 73, (φ. 90^v) ἐπ. 74, (φ. 91^r) ἐπ. 75, (φ. 91^v) ἐπ. 76, (φ. 92^v) ἐπ. 77, (φ. 95^v) ἐπ. 78, (φ. 96^v) ἐπ. 79, (φ. 98^r) ἐπ. 80, (φ. 100^v) ἐπ. 81, (φ. 101^v) ἐπ. 82, (φ. 102^r) ἐπ. 83, (φ. 102^v) ἐπ. 84, (φ. 103^r) ἐπ. 85, (φ. 105^r) ἐπ. 86, (φ. 108^r) ἐπ. 87, (φ. 109^r) ἐπ. 88, (φ. 110^r) ἐπ. 89, (φ. 110^v) ἐπ. 90, (φ. 114^r) ἐπ. 91, (φ. 115^r) ἐπ. 92, (φ. 115^r) ἐπ. 93, (φ. 116^r) ἐπ. 94, (φ. 118^v) ἐπ. 95, (φ. 120^r) ἐπ. 96, (φ. 120^v) ἐπ. 97, (φ. 121^r) ἐπ. 98, (φ. 125^r) ἐπ. 99, (φ. 130^v) ἐπ. 100, (φ. 131^v) ἐπ. 101, (φ. 132^v) ἐπ. 102, (φ. 133^v) ἐπ. 103, (φ. 134^v) ἐπ. 104, (φ. 135^v) ἐπ. 105, (φ. 136^v) ἐπ. 106, (φ. 138^r) ἐπ. 107, (φ. 140^v) ἐπ. 108, (φ. 141^r) ἐπ. 109, (φ. 143^v) ἐπ. 110, (φ. 145^v) ἐπ. 111, (φ. 146^v) ἐπ. 112, (φ. 149^r) ἐπ. 113, (φ. 151^v) ἐπ. 114, (φ. 156^r) ἐπ. 115, (φ. 157^r) ἐπ. 116, (φ. 158^v) ἐπ. 117, (φ. 160^v) ἐπ. 118, (φ. 162^v) ἐπ. 119, (φ. 168^v) ἐπ. 120 (ἀτελ.) τῶν πατέρα σε κηρυττόντων εὐαγγελίων. Ἔκδ. Leone, *Maximi monachi*, σ. 1-206,27.

Ἀπόγραφο, βάσει τοῦ Leone, «Per una nuova» (βλ. BIBA.), σ. 81, τοῦ κώδ. Βουκουρεστίου, Ρουμαν. Ἀκαδ. 596 (646) (14ος αἰ.) ἢ ἐνὸς ἀπογράφου του.

Ἄγραφα φύλλα: 1^r-3^v, 170^v-175^v.

ΥΛΗ: Χαρτί λεπτό, ὑπόλευκο, μᾶλλον τραχύ. Ὑδατόσημα: α) λέων (π.χ. φ. 7 καὶ 8)· ἀντίσημο: γράμματα G A F (π.χ. φ. 6 καὶ 9), β) λέων (π.χ. φ. 15 καὶ 16)· ἀντίσημο: στέμμα μὲ γράμματα C S c (π.χ. φ. 13 καὶ 18)· πβ. Stanković 540 (ἔτ. 1795/1805), μὲ διαφορὸς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα· γιὰ τὸ ἀντίσημο πβ. Nikolaev 541 (ἔτ. 1771).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×4 (3· τὸ 1^ο φύλ. ἐπικολλημένο στὴν πιν. ἀρχ.), 7×8 (59), 1×10–1 (68· ψαλιδισμένο τὸ 7^ο φύλ.), 11×8 (156), 1×10–2 (164· ψαλιδισμένο τὸ 3^ο καὶ 7^ο φύλ.), 1×8 (172), 1×4 (175· τὸ 4^ο φύλ. ἐπικολλημένο στὴν πιν. τέλ.). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Παραπομπὴ στὸ verso κάθε φύλλου, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρὶς διακόσμηση ἢ ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελφος. Γραφὴ ὁμοιόμορφη, δεξιοκλινῆς, ἐλαφρῶς γωνιώδης. Μελάνι μαῦρο.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 4^r, ἄνω ὠα, κτητ.) *Κωνσταντινουπόλεως Ἀγαθαγγέλου*· – (κάτω ὠα, κτητ.) *Νῦν δὲ Κωνσταντίνου Γεωργιάδου*.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Γιὰ προγενέστερους κτήτορες τοῦ κώδ. βλ. ΣΗΜ. Ἀργότερα, στὸ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως. Στὸ φ. 4^r κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Πινακίδες ἀπὸ χαρτόνι ἐπενδυμένες μὲ καστανὸ δέρμα, ἐλαφρῶς συρρικνωμένο. Λίγες ὀπές. Στὴ ράχη νεῦρα (3) καὶ (στὸ κάτω μέρος), σὲ ἐπικολλημένη ἐτικέτα, ὁ ἀρ. 9.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή· λίγοι ρύποι από τη χρήση και την ύγρασία.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, *BZ* 16, σ. 268 (άρ. 88). — Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298. — Pietro Luigi Leone, «Per una nuova edizione critica delle epistole di Massimo Planude (III)», *Rivista di Studi Bizantini e Slavi* 3 (1983) [Miscellanea Agostino Pertusi], σ. 81-93: 81-84. — ὁ ἴδιος, *Maximi monachi Planudis epistulae* [Classical and Byzantine Monographs 18], Ἄμστερνταμ 1991, σ. XIII (κώδ. Υ). — Ηλίας Ταξίδης, *Μάξιμος Πλανούδης. Συμβολή στη μελέτη του corpus των επιστολών του* [Βυζαντινά κείμενα και μελέτες 58], Θεσσαλονίκη 2012, σ. 31 (κώδ. Υ).

176 (TA 11)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 1047)

18ος αἰ. (ἀρχ.) χαρτί 218/9×155χιλ. [170×115] φ. I, σ. α'-ε' (+ σ. γ'),
φ. 274 (+3α), Γ στ. 25

ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΚΟΡΥΔΑΛΕΥΣ

1. (σ. α'-δ') Ἄδηλος, Σχόλια στὸ Προοίμιον τῶν Ὑπομνημάτων τοῦ Κορυδαλέως στὴ Λογικὴ τοῦ Ἀριστοτέλη (βλ. παρακάτω, κείμεν. 2) («Ἐξήγησις εἰς τὸ τοῦ Κορυδαλέως (!) προοίμιον»). Ἀρχ. (κείμεν.) Ὅσα ἐνεκά του κινεῖται, ἀρχ. (ἐρμην.) Ἦγουν ἀφίνοντες ὅσα [[ἄλλας]] κινουῦνται κατὰ τὰ τὰς ἄλλας φύσεις, τέλ. ὡσάν τὸ ζῶον, ἤγουν ὁποῦ ἔχει ὑποκάτω τῆς εἶδη. Πρὶν ἀπὸ κάθε σχόλιο σὲ ἀπλή ἐλληνικὴ, προτάσσεται τὸ ἀντίστοιχο παράθεμα.
2. (φ. 1^r-271^v) Θεόφιλος Κορυδαλέυς, *Εἰς ἅπασαν τὴν Λογικὴν τοῦ Ἀριστοτέλους ὑπομνήματα καὶ ζητήματα*. Ἀναλυτικά:
(φ. 1^r) «Προοίμιον τῆς λογικῆς». Ἀρχ. Ὅσα ἐνεκά του κινεῖται (τοιαῦτα τὰ τε φύσει ἢ καὶ λόγῳ χρώμενα), τέλ. τὸν ὀριστικὸν λόγον ὡς ἐν βρα[χεῖ] ληπτέον. Ἔκδ. Καρανάσιος (βλ. BIBΛ.), (φ. 1^r-45^v) «[Εἰς] ἅπασαν τὴν λογικὴν [πραγμα]τείαν προοίμιον». Ἀρχ. Οὐ μόνον καλῶς, (φ. 45^v-73^r) «Σχολαστικαὶ σημειώσεις εἰς τὴν τοῦ Πορφυρίου εἰσαγωγὴν», (φ. 73^r-157^v) «Ὑπόμνημα εἰς τὰς Ἀριστοτέλους κατηγορίας», (φ. 157^v-161^v) «Περὶ τῶν μετὰ τὰς κατηγορίας», (φ. 162^r-196^v) «Εἰς τὸ περὶ ἐρμηνείας τοῦ Ἀριστοτέλους ὑπομνήματα», (φ. 197^r-238^v) «Εἰς τὰ πρότερα ἀναλυτικὰ προθεωρία», (φ. 238^v-271^v) «Εἰς τὰ ὕστερα ἀναλυτικὰ προθεωρία». Ἔκδ. Κορυδαλέυς, *Εἰς ἅπασαν τὴν Λογικὴν*. Ἡ ἔκδοσις δὲν περιλαμβάνει τὸ κείμενο τοῦ φ. 1^r: «Προοίμιον τῆς λογικῆς».

Ἄγραφες σελίδες/φύλλα: σ. ε΄/φ. 263^τ, 272^τ-273^ν.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, υπόλευκο, ελαφρώς τραχύ. Ὑδατόσημο: θυρεὸς με γράμματα: A P PA PA (π.χ. φ. 165 καὶ 166) καὶ γράμμα Z (π.χ. φ. 165): ἀντίσημο: τρία καπέλα (π.χ. φ. 163 καὶ 168): πβ. Stanković 135 (ἔτ. 1703), με μικρὲς διαφορὲς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα καὶ τὴν ἀπόσταση ραβδώσεων.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×4-1 (σ. α΄-ε΄ ἐξέπεσε τὸ 1^ο φύλ.), 20×8 (φ. 1-159⁺+3α), 1×12 (171), 12×8 (267), 1×8-1 (274⁺ ἐξέπεσε τὸ τελευταῖο φύλλο τοῦ τεύχους). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Παραπομπὴ στὸ τέλος κάθε σελίδας, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Φυλλαρίθμηση με μαῦρο μελάνι. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης/σελιδαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: φ. 3α, 272-274 [τὰ τρία πρῶτα φύλλα τοῦ χφ φέρουν σελιδαρίθμηση (α΄-γ΄, δ΄-ε΄) ἀπὸ μτγν. χέρι με μολύβι/σ. γ¹].

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Στὸ φ. 1^τ, ἐπίτιτλο ταινιοειδὲς ἀπὸ λευκὲς πλοχμοειδεῖς ὀριζόντιες καὶ κάθετες ταινίες. Χωρὶς ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΙΣ: α) φ. 1^τ-161^ν, 170^τ-τέλος: ἄδηλος ὁ κύριος γραφέας. Γραφὴ φιλολογικὴ, μικρομεγέθης, ελαφρώς δεξιοκλινῆς, ἀραιή, με ἀγκυλωτὲς ἀπολήξεις κεραιῶν. Μελάνι ὑποκάστανο.

β) φ. 162^τ-170^τ: ἄδηλος, Γραφὴ φιλολογικὴ με πολλὲς ὁμοιότητες με αὐτὴν τοῦ ὑπόλοιπου χφ, ἀλλὰ μεγαλύτερων διαστάσεων καὶ στενότερη. Ἀποσπασματικὰ ἐπισημαίνεται καὶ στὰ φ. 3^ν, 4^τ, 9^τ, 152^ν-153^τ, 224^τ. Μελάνι μαῦρο.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 1^τ, ἄνω ὦα, κτητ.) *Καὶ αὕτη μετὰ τῶν ἄλλων βίβλων Ἰγνατίου ἱερομονάχου τοῦ Σαράφη.*

Στὰ φ. 274^{τν}, σύντομα κείμενα:

(φ. 274^τ) «*Ζενίτ, ναδίρ*». Δέκα κύκλοι τοῦ οὐρανοῦ, ὁ ἰσημερινός, ὁ ζωδιακός, οἱ δύο κόλουροι ὁ ὀρίζων, ὁ μεσημβρινός, οἱ δύο τροπικοί, καὶ οἱ δύο περὶ τοῦ πόλου.

– Ἡ διακεκαυμένη ζώνη περιέχει κατὰ τὸ πλάτος μοίρας	47
ἢ δύο κατεψυγμέναις περιέχουσι κατὰ τὸ πλάτος μοίρας	47
ἢ δύο εὐκρατες ζώναις περιέχουσι μοίρας	86
καὶ τελειοῦται σῶον τὸ ἡμικύκλιον μοιρῶν	180

– Ἄν πάρη τὸ καράβι κατευθῶν ἐξῆντα μίλια τὴν ἡμέραν γυρίζει τὴν περιφέρειαν τῆς γῆς εἰς τριακοσίας ἐξῆντα μοίρας ἡγουν ἡμέρας. Γυρίζοντας καὶ ὁ ἥλιος 900 μοίρας τὴν ὥρα εἰς εἴκοσι τέσσαρες ὥραις γυρίζει τὴν περιφέρειαν ὅλης τῆς γῆς κατὰ ἐτοῦτον τὸν λογαριασμὸν ἢ περιφέρεια ὅλης τῆς γῆς εἶναι μίλια 21600 ἢ μία μοῖρα εἶναι 60.

– Καὶ τρεῖς χιλιάδες πατήματα εἶναι ἓνα μίλι. Δύο χιλιάδες πήχεις εἶναι ἓν μίλι ὅθεν καὶ τὸ σαββάτου ἔχων ὁδὸν ἓν μίλι ὤδευον. Κάθε ἕπτα ἡμισυ στάδια, εἶναι ἓνα μίλιον.

– Περὶ τὰ μεγάλα νησιά πόσα μίλια γυρίζουν.

Ἡ Κύπρος	690	Ἡ Κρίτη	692
Ἡ Εὐριππος	550	Ἡ Σικελία	600
Ἡ Σαρδηνία	690	Ἡ Ἑγγλιτέρα	500
Ἡ Μιτυλίνη	260	Ἡ Χίος	130
Ἡ Ρόδος	130	Ὁ Μωρέας	730

– Ἡ γῆ ὑπερέχει τοῦ ὕδατος.

– Ἡ θάλασσα δὲν εἶναι βαθυτέρα πλεόν τῶν τεσσάρων μιλίων, καθὼς τὸ πλεόν ὑψηλότερον ὄρος δὲν ὑψηλοῦται πλεόν τῶν τεσσάρων μιλίων, κατὰ κάθετον δη-
λ(αδῆ). Ὅταν δὲ οἱ ναῦται λέγωσιν ὅτι αὕτη ἡ θάλασσα πάτον δὲν ἔχει, ἐνοεῖται,
πῶς ὑπερβαίνει τὰ ἐδικὰ τοὺς μέτρα, ὡσάν ὅπου τὰ σχοινία αὐτῶν δὲν ἐκτείνονται
περισσότερον τῶν διακοσίων ὀργυιῶν.

– (ἀνάστροφα) ἡ μυριάς εἶναι δέκα χιλιάδαις. Τὸ μιλιοῦν εἶναι [χίλι]αις χιλιάδαις.
Ὁ λεγεὼν εἶναι [μύρι]αις μυριάδαις. Τὸ σκῆπτρον εἶναι εἴ[κο]σι χιλιάδαις. Λεγεὼν:
ἕξ χιλιάδων ἑξακοσίων ἑξήκοντα ἕξ.

(φ. 274^v) Δοκίμια κονδυλίου. – (παρακάτω) Ποιότης, καταφατικὸν καὶ ἀποφατικόν.
Ποσότης, καθόλου καὶ μερικόν. – (παρακάτω) Τὸ μῶδι εἶναι κοιλὰ 40. Τὸ κοιλὸν
εἶναι σινίκια 4. Τὸ σινίκι εἶναι ὀκάδες 5.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ὁ κώδικας ἀνῆκε στὸν Ἰγνάτιο Σαράφογλου, κατόπιν ἐπίσκοπο Να-
ζιανζοῦ (βλ. ΣΗΜ., φ. 1^r). Ἀργότερα, στὸ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ.
Στεφανίδης, ΒΙΒΛ.). Στὸ φ. 1^r κ.ἀ., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλ-
λαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν.
30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: Θ. ΚΟΡΥΔΑΛΛΕΩΣ ΛΟΓΙΚΗ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 11.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Κακὴ· σητόβρωτο τὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ κώδικα μὲ μερικὴ ἀπώ-
λεια κειμένου· ἐκτεταμένες κηλίδες ὑγρασίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, *BZ* 16, σ. 271-272 (ἀρ. 106). — Wartelle, *Inventaire*, σ. 7.
— Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298. — Vassilios Tsiotras, «The Manuscripts
of Theophilus Korydalleus' Commentaries on Aristotle's Logic», στό: Ezio Riondato –
Antonino Poppi (ἐπιμ.), *Cesare Cremonini: Aspetti del pensiero e scritti*. Atti del Convegno
di Studio-Padova, 26-27 febbraio 1999, Accademia Galileiana di scienze, lettere ed arti,
Πάδοβα 2000, σ. 219-248: 233 (ἀρ. 64). — Χαρ. Καρανάσιος, «“Ὅσα ἔνεκά του”:
ἕτερον προοίμιον τῆς λογικῆς πραγματείας τοῦ Θεοφίλου Κορυδαλλέα», *Ἀφιερωμα-
τικὸς τόμος στὸν Γιάννη Καραῖ* (ὑπὸ ἕκδ.).

177 (TA 12)

ἔτ. 1736 (φ. 432^ρ) χαρτί 208×143χιλ. [160/1655×105/110] φ. I, 440, Γ
 στ. 25 [20 (φ. 1^ρ-15^ν)] κολ.

ΠΑΪΣΙΟΣ <ΛΙΓΑΡΙΔΗΣ>

(φ. 1^ρ-440^ν) Λόγοι στὸ Δωδεκάορτο. Ἀναλυτικά:

¹(φ. 1^ρ-27^ρ) «Τοῦ πανιερωτάτου καὶ λογιωτάτου μ(ητ)ροπολίτου Γάζης κ(υρίο)υ, κ(υρίο)υ, Παΐσιου τοῦ Χίου, διδαχὴ εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν τῆς Θ(εοτό)κου. Τό - α' - παΐσιακὸν ἀπὸ τὸ δωδεκάορτον. Λουκᾶς κεφ. α'». Ἀρχ. Προοίμιον ἀπὸ ἱστορίας. Εὐμορφον κυνήγι, καὶ θαυμαστὸν πιάσιμον, τέλ. τὴν σεβάσιμον πανήγυρον. Ἀμήν γένοιτο γένοιτο. Πβ. κώδ. EBE 1327, φ. 6-21^ρ [Σακελλίων - Σακελλίων (RO 430), σ. 240].

²(φ. 27^ρ-55^ρ) «Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὴν Χ(ριστο)ῦ γέννησιν, τὸ β' παΐσιακὸν ἀπὸ τὸ δωδεκάορτον. Λουκᾶ κεφ. β'». Ἀρχ. Προοίμιον. Ἐκίνησαν οἱ σοφοὶ τῆς Ἑλλάδος ἓνα μέγαλον πρόβλημα περιεργον, τέλ. εἰς τὸν γεννηθέντα Βηθλε-εμητήν Ἰ(ησοῦ)ν, ὅτ' αὐτῷ πρέπει πᾶσα δόξα... ἀμήν. Πβ. κώδ. EBE 1327, φ. 21^ρ-39^ρ.

³(φ. 55^ν-82^ν) «Τοῦ αὐτοῦ... τὸ τρίτον παΐσιακὸν ἀπὸ τὸ δωδεκάορτον εἰς τὴν περιτομήν. Λουκᾶ κεφ. β'». Ἀρχ. Ἔτος νέον ἀρχίζομεν σήμερον τῆς κυκλικῆς περιόδου τοῦ χρόνου, τέλ. ὅτι σὺ εἶ ὁ εὐλογῶν καὶ ἀγιάζων τὰ σύμπαντα Χ(ριστὸ)ς ὁ Θ(εός)... ἀμήν. Ἀκολουθεῖ ἡ φράση: Προοίμιον ἀπὸ περιγραφῆς πανηγύρεως. Πβ. κώδ. EBE 1327, φ. 39^ρ-56^ρ.

⁴(φ. 83^ρ-107^ν) «Τοῦ αὐτοῦ τὸ τέταρτον ἀπὸ τὸ δωδεκάορτον εἰς τὴν Ἵπαπαν-τήν. Λουκᾶ κεφ. β'». Ἀρχ. Ἐν γένει σήμερον, μία προπομπὴ θαυμαστή, καὶ ὠραία, τέλ. διὰ τῆς μεσιτείας σου Συμεὼν ἀγιώτατε, ἀμήν. Πβ. κώδ. EBE 1327, φ. 56^ρ-73^ν.

⁵(φ. 108^ρ-132^ρ) «Τοῦ αὐτοῦ... Παΐσιου, τὸ ε' παΐσιακὸν ἀπὸ τὸ δωδεκάορτον εἰς τὰ Φῶτα. Μάρκου». Ἀρχ. Ἐκεῖνο τὸ ἴδιον ὁποῦ ἐσυνέβη εἰς τοῦ κόσμου τὴν γέννησιν, τέλ. τὸ ὕδωρ εἰς ἄφρῃσιν ἀμαρτιῶν καὶ εἰς ζῶν ἀιώνιον, ἧς γένοιτο... ἀμήν. Πβ. κώδ. EBE 1327, φ. 74^ρ-91^ρ.

⁶(φ. 132^ν-159^ν) «Τοῦ αὐτοῦ... τὸ ἔβδομον παΐσιακὸν ἀπὸ τὸ δωδεκάορτον εἰς τὸν τετραήμερον Λάζαρον. Ἰωά(ν)νου κεφ. ια'». Ἀρχ. Προοίμιον. Ἐλεεινὸν θέατρον, ἀμὴ φοβερὸν, κλαυστικόν, τέλ. ὀγδόην ἡμέραν τῆς κυριωνύμου καὶ παγκοσμίου ἐγέρσεως ἐν Χ(ριστ)ῷ Ἰησοῦ, ᾧ ἡ δόξα... ἀμήν. Πβ. κώδ. EBE 1327, φ. 91^ρ-112^ρ.

⁷(φ. 160^r-187^v) <Τοῦ αὐτοῦ... Παῖσιου, τὸ ὄγδοον παῖσιακὸν ἀπὸ τὸ δωδεκάορτον, εἰς τὰ Βαῖα>. Ἀρχ. (ἀκέφ.) (καὶ μεγάλην εἴσοδον τοῦ πάθους του, εἰσελθόν)]τος εἰς Ἱεροσόλυμα ἐσσεῖσθη πᾶσα ἡ πόλις, τέλ. τῆς μελλούσης θριαμβευτικῆς ἀναστάσεως ὅτι σὺ εἶ ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀνάστασις... ἀμήν. Πβ. κώδ. EBE 1327, φ. 112^v-135^r.

⁸(φ. 188^r-286^r) «Τοῦ αὐτοῦ... τὸ ἔννατον παῖσιακὸν ἀπὸ τὸ δωδεκάορτον, εἰς τὰ φρικτὰ πάθη τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰ(ησοῦ) Χ(ριστοῦ). Κεφ. γ'». Ἀρχ. Προοίμιον ἐξελέου (!) εἰσβολῆς. Ἐὰν ποτέ μου καὶ τώρα εὐρίσκομαι φιλόσοφος ἐφεκτικός, τέλ. εἰς τὴν χαρὰν τοῦ νυμφίου· εἰρήκαμεν καὶ τὰ κατὰ δύναμιν ἀμήν. Πβ. κώδ. EBE 1327, φ. 135^v-211^r.

⁹(φ. 287^r-314^v) «Τοῦ αὐτοῦ... εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα, τὸ δέκατον ἀπὸ τὸ δωδεκάορτον». Ἀρχ. Ἐκρουσε τὸ χαρμόσυνον καὶ μουσικώτατόν του φαλτήριον ὁ προφητᾶναξ Δα(βίδ), τέλ. βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς, τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὐτοῦ... ἀμήν. Πβ. κώδ. EBE 1327, φ. 211^r-232^r.

¹⁰(φ. 315^r-343^r) «Τοῦ αὐτοῦ... εἰς ἰα' ἀπὸ τὸ δωδεκάορτον εἰς τὴν ἀπιστίαν τοῦ Θωμᾶ». Ἀρχ. Προοίμιον ἐκ περιουσίας. Ἐκεῖνος ὁποῦ μέσα εἰς τὴν Σιών, τὴν πόλιν τοῦ βασιλέως τοῦ μεγάλου, τέλ. ἀγαθὲ δουλε, καὶ πιστέ, εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου σου. Ἦς γένοιτο... ἀμήν. Πβ. κώδ. EBE 1327, φ. 232^v-254^v.

¹¹(φ. 343^v-366^v) «Τοῦ αὐτοῦ... τὸ δωδέκατον τοῦ δωδεκάορτου, εἰς τὴν τοῦ Κ(υρίου) Ἀνάληψιν». Ἀρχ. Ἐγκωμιάζω τὸν θαυμαστὸν καὶ θεόσοφον Σολομῶντα, τέλ. διὰ νὰ ἔλθῃ τὸ πανάγιον Πν(εῦμα), νὰ κατοικήσῃ καὶ νὰ ποιήσῃ μονὴν εἰς τὸν λόγον μας. Πβ. κώδ. ΜΠΤ 517, σ. 690-779 [Παπαδόπουλος-Κεραμεύς (RO 1286), τ. 5, σ. 75, κείμε. δ'].

¹²(φ. 367^r-391^r) «Τοῦ αὐτοῦ... τὸ ἔσχατον, παῖσιακὸν ἀπὸ τὸ δωδεκάορτον». Ἀρχ. Ἔστειλεν ὁ βασιλεὺς τῶν Αἰγυπτίων, ὁ Ἄμασις, εἰς τὸν Βιάντα, τέλ. ἐν τῷ νῦν καιρῷ καὶ αὐτῷ μέλλοντι, διὰ τῶν θεοπειθῶν εὐχῆσου θεοστήρικτε δέσποτα. Ἀμήν.

¹³(φ. 392^r-431^v) «Τοῦ αὐτοῦ... εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου». Ἀρχ. Εἰς τὴν δευτέραν τῶν Βασιλειῶν καὶ εἰς τὸ πρῶτον βιβλίον τῶν παραλειπομένων, τέλ. εἰς τούτην τοῦ βίου τὴν θάλασσαν καὶ ἐρεῖ πᾶς ὁ λαὸς γένοιτο γένοιτο, νῦν καὶ ἀεὶ... ἀμήν. Πβ. κώδ. ΜΠΤ 517, σ. 780-892 [Παπαδόπουλος-Κεραμεύς, ὅ.π., σ. 75, κείμε. ε'].

¹⁴(φ. 435^r-440^v) «Τοῦ αὐτοῦ, τὸ ἕκτον ἀπὸ τὸ δωδεκάορτον εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν. Ματθ(αῖ)ος κεφ. ιζ'». Ἀρχ. Προοίμιον ἐκ περιουσίας. Ἐστάθῃ μέγα θέαμα καὶ ἀσυνήθιστον θέατρον εἰς τὰ ὀμμάτια τῶν θεατῶν, τέλ. (κολ.) ἐκεῖ ἔχωσεν ἡ Ῥαχὴλ τοῦ π(ατ)ρός της τοῦ Λάβαν τὰ κλεμμένα (!). Πβ. κώδ. EBE 1327, φ. 255^r-260^r.

Ἄγραφα φύλλα: 391^v, 433^r-434^v.

ΥΛΗ: Χαρτί χονδρό, ὑπόλευκο, σχετικὰ τραχύ. Ὑδατόσημα: α) γράμμα Κ (π.χ. φ. 1), β) θυρεὸς με γράμματα: A P PA PA (π.χ. φ. 19 καὶ 20)· ἀντίσημο: τρία καπέλα (π.χ. φ. 17 καὶ 22) καὶ γράμμα Α (π.χ. φ. 17)· πβ. Stanković 135 (ἔτ. 1703), με μικρὲς διαφορὲς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα καὶ τὴν ἀπόσταση ραβδώσεων, γ) στέμμα καὶ βότρυς· μεταξὺ τους γράμματα P R (π.χ. φ. 431 καὶ 434)· πβ. Velkov, σ. 382 ἀρ. 9 (ἔτ. 1715), σ. 386 ἀρ. 26 (ἔτ. 1732).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×6 (6), 9 (;) (15· ἀβέβαιη σύνθεση τεύχους), 18×8 (159), 1×8-1 (166· ἐξέπεσε τὸ 1^ο φύλ., με ἀπώλεια κειμένου), 33×8 (430), 1×4 (434), 1×8-2 (440· ἐξέπεσαν τὸ 7^ο καὶ 8^ο φύλ.: κείμεν. κολοβό). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Παραπομπὴ στὸ τέλος κάθε σελίδας, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Νεότερη φυλλαρίθμηση με ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Λίγα ἐπίτιτλα, ταινιοειδῆ, πλοχμοειδῆ (π.χ. φ. 1^r, 132^v, 315^r, 343^v, κ.ά.)· ἐνίοτε συνοδεύονται ἀπὸ σταυροειδῆ διακοσμητικὰ μοτίβα (π.χ. φ. 188^r, 367^r) σχεδιασμένα με ἐρυθρὸ ἢ μαῦρο μελάνι. Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἰωάννης ἱεροδιάκονος ἐκ κώμης Κουρόβου· βιβλιογρ. σημ. σὲ ἀλυσιδωτὸ πλαίσιο (φ. 432^r): *Ἐν μηνὶ Δεκεμβρίου ἔλαβε τέλος ἡ παροῦσα βίβλος, διὰ χειρὸς Ἰωάννου τοῦ ποτὲ ἱεροδιακόνου, ἐκ κώμης Κούροβου, τοῦ νέων Πατρῶν· δι' ἐξόδου ὅμως καὶ δαπάνης τοῦ σοφολογιωτάτου κυροῦ Ἀλεξάνδρου υἱοῦ σακελλάριου, ὁρωμένου ἐκ τῆς περιφήμου Τυρνάβου, οὗ καὶ ἴδιον κτῆμα ἐγένετο κατὰ τὸ ἀφλς' [1736] ἔτει. Οἱ ἐντυγχάνοντες οὖν ταύτης εὐχεσθαι μοι, καὶ συγγνώμην μοι δῶτε, εἰς τὴν ἀμφιλαφῆ μου ἀμάθειαν. ἔρρωσθε ἐν Χ(ριστ)ῷ μοι ἀγαπητοὶ φιλαγνώσται καὶ χαίροντες εἴητε διὰ πρεσβειῶν τῆς ἀειπαρθένου Μαρίας ἀμήν.* Γραφὴ μικρομεγέθους, ἐλαφρῶς δεξιοκλινῆς, ἀραιή, με γωνιώδεις ἀπολήξεις κεραίων. Μελάνι ὑποκάστανο.

Ὁ κτήτορας τοῦ κώδικα (τοῦ σοφολογιωτάτου κυροῦ Ἀλεξάνδρου) πιθανότατα ταυτίζεται με τὸν Ἀλέξανδρο Τυρνάβιτη (1711-1761), γιὸ τοῦ ἱερέα –καὶ “σακελλάριου” (;) (βλ. παραπάνω, ΓΡΑΦ., βιβλιογρ. σημ.)– Ἀναστασίου, δάσκαλο στὴ σχολὴ Τυρνάβου (1740-1744) καὶ τὴν Ἀκαδημία Βουκουρεστίου (1744/5-1761) ἀλλὰ καὶ ἱεροκήρυκα. Βλ. Camariano, *Les Académies*, σ. 388-393· Θεόδωρος Νημάς, *Ἡ ἐκπαίδευση στὴ δυτικὴ Θεσσαλία κατὰ τὴν περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας. Συμβολὴ στὴ μελέτη τοῦ Θεσσαλικοῦ Διαφωτισμοῦ. Διδακτορικὴ Διατριβὴ* [Φιλολογικός, Ἱστορικός, Λογοτεχνικός Σύνδεσμος Τρικάλων. *Κείμενα καὶ Μελέτες* 9], Θεσσαλονίκη 1995, σ. 75-77, 87, 225. Ὁ κώδ. 31 τῆς Δημοτικῆς Βιβλιοθήκης Τυρνάβου (ἔργα Γεωργίου Κορεσσίου) εἶναι στὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ αὐτόγραφος τοῦ Ἀλεξάνδρου, χρονολογημένος κατὰ τὸ ἴδιο ἔτος (1736) με τὸν κώδ. Μπενάκη 177 (TA 12) (γιὰ τὴν περιγραφὴ τοῦ κώδ. βλ. Ζήσης Μελισσάκης, *Κατάλογος κωδίκων τῆς Δημοτικῆς Βιβλιοθήκης Τυρνάβου*, Ἀθήνα 2007, σ. 183-187, ἰδίως σ. 185· γιὰ ἄλλα χφφ τοῦ Ἀλεξάνδρου βλ. Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφοι», σ. 341-342).

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 2^r, στὸ ἔσωτ. περιθώριο, κάθετα πρὸς τὸ κείμενο, ἀπὸ μτγν. χέρι με μὺβ μελάνι) *Ἐρὰ διδάγματα Μητροπολίτου Γάζης Παΐσιου.*

(φ. 159^v, 286^v-287^r, 432^v) Ἐνθυμήσεις οἱ ὁποῖες συντάχθηκαν στὶς 16 καὶ 17 Φεβρουαρίου 1914 ἀπὸ τὸν Γαβριὴλ Καραπατάκη, Κύπριο ἀρχιμανδρόντη καὶ ἐπισκόπητη τῆς μονῆς Περιστερεῶτα, βάσει τῶν διηγήσεων τοῦ ἱερομονάχου Παρθενίου (Παναγιώτη) Νικηφορίδη Περιστερεῶτα. Βλ. ἐπίσης Κόλια, «Τὰ χειρόγραφα», σ. 210 σημ. 15· Κυριακίδης, «Ἕλληνες καὶ ξένοι επισκόπητες», σ. 410 καὶ 410 σημ. 50. Γιὰ τὸν Παρθένιο Νικηφορίδη βλ. Κυριακίδης, *Ἡ Ἱστορία*, σ. 209-210. Αὐτόγραφο σημεῖωμα τοῦ Γαβριὴλ Καραπατάκη ἐπισημαίνεται ἐπίσης στὸν κώδ. Μπενάκη 217 (TA 75) (βλ. ΣΗΜ.). Ἀναλυτικὰ οἱ ἐνθυμήσεις:

(φ. 159^v) Ἐγὼ ὁ Παρθένιος Ἱερομόναχος ὁ ἀπὸ Ἀρμενοῦ ἢ Ζαβρία ὁ κατὰ κόσμον Παναγιώτης Νικηφορίδης οὗ ὡς πρόγονος ἐκ Κουτουνογυντων Κρώμνης ἦλθον εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Περιστερεῶτου τὴν 8 Μαΐου 1884. Τὸ 1888 ἀπέθανε ὁ αἰδίδιμος γηγούμενος Γρηγόριος Πανίδης ἐκ κώμης Ἀρμενου κατὰ Μαῖον κι ἐγὼ ανέλαβον τὸ μαγειρεῖον. Το 1889 κατὰ Ἰούλιον ραγδαία βροχὴ ἐπὶ τρία ἡμερονύκτια ἐπέφερε πλημμύραν καθὴν ὁ ποταμὸς κατέστρεψε το χωράφιον τζιλμιντρί εσπαρμένον ἀραβόσιτον καὶ μέχρι σήμερον κτῆμα του ἄχρηστον. Ἐπίσης κατέστρεψε τὴν γεφυράν τοῦ Μιρτζῆ καὶ τὴν γέφυραν Ντεερμέντερε. Τῆ 16 Φεβρουαρίου 1914.

(φ. 286^v-287^r) Τὸ ἐν Κολιάχα μετόχιον τῆς Γεννήσεως τῆς Θεοτόκου (τίτλος). Τὸ Μετόχιον τοῦτο ὡς καὶ τὸ παρεκκλησιον ἀνήκον εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν τοῦ Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου εἶναι κατακεχυρωμένον δι' αὐτοκρατορικῶν χρυσοβούλλων τῶν Τραπεζουντίων βασιλέων ὡς καὶ φερμανίων τῶν Σουλτάνων. Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἄλωσιν ἔνεκεν τῆς ἀκαταστασίας τῶν χρόνων οἱ αὐτόσε οἰκοῦντες μοναχοὶ μὴ δυνάμενοι πλέον νὰ κατοικῶσι, μετεφερον τὴν κατοικίαν των εἰς τὴν I. Μονὴν χωρὶς νὰ εγκαταλείψωσι καὶ τὰ κτῆματα ἀκαλλιέργητα. Μόνον ἡ μικρὰ ἐκκλησία τῆς Γεννήσεως κατα παράκλησιν ἐπετράπη εἰς τὸ χωρίον Μανδρανοῦ νὰ λειτουργῇ ἐνίοτε καὶ νὰ τὴν περιποιηται. Ἀλλὰ μετὰ παρέλευσιν χρόνων ἱκανῶν τὸ παρημελησεν καὶ ἤρχισε νὰ κατερειπούται. Ἡ δὲ Μονὴ διορθώσασα τοῦτο ἀφῆκεν τούτους ἐλευθέρους ἵνα τελῶσι ἐνίοτε ὅταν ἤθελον τὴν θείαν ἱερουργίαν. Τῆς [[δευτέρας]] ἐπιδιορθώσεως ἴχνος εἶναι τὸ ὅτι τὴν πέτραν τοῦ μύλου του ἀρχαιοθέν ἀλήθοντος κάρουα (τσεβίτζ) ἔθηκαν κατωθεν τῆς αγίας Τραπέζης. Ἀλλὰ καὶ πάλιν οἱ χωρικοὶ παραμελήσαντες κατέστρεψαν ἕως οὗ ἠναγκάσθη ἡ Μονὴ νὰ τὸ ἐπιδιορθώσῃ τὸ δεύτερον κατὰ τὸ 1900 καὶ εἰς ἀπόδειξιν εἶναι ὅτι ὁ μύλος ἐξήχθη ἐκ τοῦ κάτω μέρους τῆς αγίας Τραπέζης καὶ ἐτέθη ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ τοίχου [...] Νοτίου. Ἀλλὰ τῷ 1905 οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου Μανδρανοῦς ἠθέλησαν νὰ τὸ σφετερισθῶσι. Κατήλθομεν πέντε ἀδελφοὶ τὴν 7 Σεπτεμβρίου διὰ τὸν ἔσπερινόν, ὁ Ἰλαρίων ἀρχιμανδρόντης, οἱ ἱερομόναχοι Παρθένιος, Αθανάσιος καὶ Ἱερεμίας καὶ Ἰλαρίων ἱεροδιάκονος ὁ ἀποθανὼν ἐν Ρωσίᾳ συναθροίζων ἐλέη. Ἀλλὰ οἱ κάτοικοι Μανδρανοῦς μᾶς ἐκώλυσαν καὶ μάλιστα μᾶς ἔδειραν. Ἐκινήσαμεν ἀγωγὴν ἔχοντες δικηγόρον τὸν Λάζαρον Τραπεζούντιον ὀρθόδοξον ὅστις συμφωνήσας μετὰ τῶν ἐναντίων διαιώνιζε τὴν δίκην. Ὁ ἡγούμενος Γρηγόριος καὶ ἡ σύνοδος ἐνέκρινε νὰ εὐρίσκωμαι πάντοτε μετὰ τοῦ δικηγόρου. Ἐπὶ 3½ δὲν ἠδυνήθημεν νὰ λάβωμεν δικαστικὴν ἀπόφασιν, διότι ἐγίνετο σκοπίμως ἀναβολή. Τέλος ἐκηρύχθη τὸ σύνταγμα καὶ ἦν ἡ ἡμέρα τῆς δίκης κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1908. Εἶχεν καταλάβει τὴν προεδρείαν τοῦ δικαστηρίου εἰς τῶν νεοτούρκων. Ὁ δικηγόρος μας σκοπίμως δὲν παρουσιάσθη οἱ ἀντίδικοι ἐπίσης. Εὐρέθην μόνος. Δὲν ἀκούω νὰ φωνάξουν τὴν δίκην μας. Εἰσέρχομαι καὶ λέγω εἰς τὸν πρόεδρον Ἐξοχώτατε ἡμεῖς ἔχομεν μίαν

δίκην επί 3½ έτη και ούτε μίαν απόφασιν έλάβομεν. Ή μονή μας τιμημένη δι' αυτοκρατορικῶν όρισμῶν τῶν άγιῶν Σουλτάνων μας οί όποιοι εφρόντιζον δια τὸ μοναστήριον μας και ὁ θεὸς και ὁ άγιος Γεώργιος τοὺς ανεδείκνυε νικητάς. Σήμερον οί κάτοικοι Μανδρανοὺς θέλουν νὰ αρπάσουν τὴν εκκλησίαν μας τὸ δὲ δικαστήριον επι 3½ ετη δὲν ετελείωσε τὴν ὑποθεσιν. Δὲν εννοῶ νὰ φύγω άπ' εδῶ άν δὲν λάβω τελειωτικὴν άπάντησιν. Πράγματι μετὰ δύο μυστικὰς συνεδριάσεις έλαβον τὴν άπάντησιν, καθ' ἣν η μεν Μονη έκέρδησε οί δὲ κάτοικοι οί ενοχοποιηθέντες κατεδικάσθησαν εἰς πρόστιμον και φυλάκισιν. Αλλά αμέσως άπελύθησαν διότι τὸ σύνταγμα παρέσχε γενικὴν αμνηστειάν. Ταῦτα ιστόρησα ὁ ταπεινος Παρθένιος Ίερομόναχος εκ κώμης Αρμενοῦ ἢ Ζαβρία διότι εκοπιασα και ὁ άγιος μου έβοήθει. 1914 Φεβρουαρίου 16.

(φ. 432') Έν τῇ πρὸς δυσμὰς τῆς Ίερ(ᾶς) Μονῆς τοῦ άγ(ίου) Γεωργίου Περεστερεῶτα [καμία] ημίωρον κειμένη κώμη Ζαβρία ὑπάρχει ήφαιστειον ὅπερ κατὰ καιροὺς άνοίγει και εξέρχεται ὕλη ρέουσα ὡς χεῖμμαρρος και κατερχομένη εἰς τὸν ποταμόν. Πρὸ ἐτῶν ὡς έχομεν εκ παραδόσεως ἤνοιξε και εξῆλθε τοσαύτη ὕλη ὡστε εκάλυφεν ὀλόκληρον τὸ χωρίον τὸ καλούμενον λιμνοκόλι και ἐπὶ τοῦ χωρίου τούτου ὑπάρχει τὸ σημερινὸν Τζιναλάντων. Επίσης εκάλυφθη και ἡ εκκλησία τοῦ άγίου Κωνσταντίνου, και ἐπὶ ἐκείνης εκτισαν τὴν νῦν ὑπάρχουσαν εκκλ(ησίαν) τοῦ άγ(ίου) Κωνσταντίνου.

Αλλά και κατὰ τὸ 1907 ἤνοιξε πάλιν και παρέβλαψε τρεῖς οἰκίας και κατέστρεψε και τὰ δάση τὰ ὅποια σήμερον δὲν ὑπάρχουσι. Άνοίγει δὲ τοιουτοτρόπως. Κατ' άρχὰς καπνίζει πυκνὰ εἶτα ὕψοῦται τὸ έδαφος βαθμηδὸν δονούμενον και εἶτα άνοίγει και εκχέεται ἡ ὕλη. Δὲν άνάπτει δὲ οὔτε φλόξ φαίνεται, ὡς ἐν άλλοις ήφαιστίοις. Και ταῦτα δια τοὺς μεταγενεστέρους έγραψα εγω ὁ Παρθένιος Ίερομόναχος Νικηφορίδης Περιστερευτης εκ τῆς κώμης Αρμενοῦ ἢ Ζαβρίας δια Αρχιμανδρίτου Γαβριήλ Καραπατάκη Αγιοταφίτου Κυπρίου τοῦ έλλθόντος ένταῦθα πρὸς μελέτην εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τῆς Μονῆς ἣτις εὔρισκετο ἐν τῷ δωματίῳ μου, ένεκεν τῆς πυρποληθείσης [[Βιβλιοθ]] Μονῆς κατὰ τὸ 1904. Έγραψα τῇ 17 Φεβρουαρίου 1914. Ή παραπάνω ένθύμηση εκδίδεται επίσης στο: Κυριακίδης, Η Ιστορία, σ. 335.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Κτῆμα Άλεξάνδρου Τυρναβίτη (βλ. ΓΡΑΦ.). Άργότερα, ὁ κώδικας άνήκε στη Μονή Άγ. Γεωργίου Περιστερεῶτα Τραπεζοῦντος. Στο φ. 2' κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Άνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Άνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στῇ ράχῃ, ὁ τίτλος: ΠΑΪΣΙΟΥ ΓΑΖΗΣ ΙΕΡΑ ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ και (στο κάτω μέρος) ὁ άρ. 12.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Άρκετὲς κηλίδες λόγω χρήσης και ὕγρασίας καθὼς και σχισίματα στις άκμὲς τῶν φύλλων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Κόλια, «Τὰ χειρόγραφα», σ. 210 σημ. 15, σ. 218-219. — Πολίτης — Πολίτη, «Βιβλιογράφοι», σ. 482. — Κυριακίδης, «Έλληνες και ξένοι επισκέπτες», σ. 409-410 και σ. 410 σημ. 50. — ὁ ἴδιος, Η Ιστορία, σ. 288, 335, 403.

178 (TA 17)

ἔτ. 1866 (φ. 51^τ, 85^τ, 156^τ, 226^ν) χαρτί 198×142χλ. [150/160×100]
φ. III, 295, I στ. 32-36

<ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ>

(φ. 1^τ-85^τ) Σύστημα Φιλοσοφίας:

– (φ. 1^τ-51^τ) «Γενική εισαγωγή εἰς τὴν φιλοσοφίαν. Περὶ τῆς ἀνθρωπολογίας προπαρασκευή. Εἰς τὴν διευκρίνισιν τῆς ἐννοίας τῆς φιλοσοφίας». Ἀρχ. §1. Ὁ ἀνθρωπος συνίσταται οὐσιωδῶς. Πβ. ἔκδ. *Γενική Εἰσαγωγή...*, 1871 (λιθόγραφο) (Ἡλίου – Πολέμη, ἀρ.*1871.107).

– (φ. 51^ν-77^τ) «Μέρος Β'. Ψυχολογία ἢ ψυχολογικὴ ἀνθρωπολογία». Ἀρχ. §142. Ἡ ψυχολογία ἢ ψυχολογικὴ ἀνθρωπολογία πραγματεύεται. Πβ. ἔκδ. *Γενική Εἰσαγωγή... Βον. Ψυχολογία...*, 1871 (λιθόγραφο) (Ἡλίου – Πολέμη, ἀρ. 1871.108).

– (φ. 78^τ-85^τ) «Μέρος Γ'. Συγκριτικὴ ἀνθρωπολογία». Ἀρχ. §231. Εἰς τὸ πρῶτον μέρος τῆς ἀνθρωπολογίας.

– (φ. 91^τ-156^ν) «Λογικῆς Εἰσαγωγή. Α'. Διευκρίνισις τῆς ἐννοίας τῆς λογικῆς». Ἀρχ. §1. Ἡ φιλοσοφία ἧς ἡ λογικὴ εἶναι μέρος. Πβ. ἔκδ. *Λογική*, 1867 [λιθόγραφο· βλ. Βιβλιολογικὸ Ἐργαστήρι «Φίλιππος Ἡλίου», *Προσθῆκες στὴν Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία τοῦ 19ου αἰῶνα (1801-1900)* (ὑπὸ ἔκδ.)· πβ. ἐπίσης Ἡλίου – Πολέμη, ἀρ.*1870.298].

– (φ. 163^τ-226^ν) «Μεταφυσικῆς Εἰσαγωγή». Ἀρχ. §1. Αἱ ἀνατυώσεις καὶ αἱ ἐννοιαὶ ἀσχέτως πρὸς ἀλλήλας. Πβ. ἔκδ. *Μεταφυσικὴ. Εἰσαγωγή αὐτῆς*, Ἀθήνα 1879 (λιθόγραφο) (Ἡλίου – Πολέμη, ἀρ.*1879.556· βλ. ἐπίσης στὸ ἴδιο, ἀρ.*1871.435).

– (φ. 235^τ-293^τ) «Ἠθικῆς φιλοσοφίας εἰσαγωγή». Ἀρχ. §1. Εἰς τὴν μεταφυσικὴν εἶδομεν ὅτι ἡ δημιουργία εἶναι σκόπιμος. Πβ. ἔκδ. *Ἠθικὴ Φιλοσοφία*, 1871 (λιθόγραφο) (Ἡλίου – Πολέμη, ἀρ.*1871.255).

Γιὰ τὸν λόγιον Φίλιππο Ἰωάννου (ἔτ. 1800-1880), καθηγητὴ φιλοσοφίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, βλ. Παναγιώτης Πατριαρχέας, *Φίλιππος Ἰωάννου ὁ ἀπὸ καθέδρας Ἑλλήν φιλόσοφος τοῦ 19ου αἰῶνος*, Ἀθήνα 1936· γιὰ τὴν λιθόγραφον ἔκδ. τοῦ 1885 βλ. στὸ ἴδιο, σ. 35 ἐνῶ γιὰ τὸ φιλοσοφικὸ του σύστημα, σ. 72 κ.έ. Πολλὰ πλεῖς ἀναφορὲς γιὰ τὴν δραστηριότητά του στὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν στὸ: Λάμπας, *Πανεπιστήμιον*.

Ἐγγραφα φύλλα: Γ-ΠΙᵛ, 77ᵛ, 85ᵛ-90ᵛ, 157ᵛ-162ᵛ, 227ᵛ-234ᵛ, 293ᵛ-295ᵛ, Γ.

ΥΛΗ: Χαρτί λεπτό, ὑπόλευκο, χωρίς ὑδατόσημα.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: Ὁ κώδικας ἀποτελεῖται κυρίως ἀπὸ ὀκτάδια, χωρίς ἀρίθμηση τευχῶν ἢ παραπομπή. Ἐφερε ἀρχικὴ πολλαπλὴ σελιδαρίθμηση, σύγχρονη τῆς ἀντιγραφῆς τοῦ κειμένου, στὸ μέσο τοῦ ἄνω περιθωρίου κάθε σελίδας: σ. 1-169 (φ. 1ᵛ-85ᵛ), σ. 1-130 (φ. 91ᵛ-155ᵛ), σ. 1-128 (φ. 163ᵛ-226ᵛ), σ. 1-117 (φ. 235ᵛ-293ᵛ). Φυλλαρίθμηση ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: Π-ΠΙ, 1-295.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρὶς διακόσμηση ἢ ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Α. Παπαβασιλείου· βιβλιογρ. σημειώματα: (φ. 51ᵛ) Ἐν Χαλκίδι τὴν 25 7βρίου 1866. – (φ. 85ᵛ) Ἐν Χαλκίδι τῇ 18 8βρίου 1866. – (φ. 156ᵛ) Ἐν Ἀθήναις τῇ 24 Μαΐου 1866. – (φ. 226ᵛ) Ἐν Χαλκίδι τὴν 13. Αὐγούστου 1866. Γραφὴ μικρομεγέθους, στρογγυλόσημη. Μελάνι καστανό.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Πβ. ΓΡΑΦ. Στὸ φ. 1ᵛ κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων καθὼς καὶ ἡ σφραγίδα μὲ τὴν ἐπιγραφή: ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΕΙΜΗΛΙΩΝ Μ. ΑΣΙΑΣ – ΑΘΗΝΑΙ.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στῆ ράχη, ὁ τίτλος: ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 17. Τὰ φ. Ι, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὰ φ. Π-ΠΙ, πφ. ἀρχ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Πολὺ καλή. Ἐλάχιστοι ρύποι στὰ πρῶτα, κυρίως, φύλλα.

179 (TA 18)

(πρῶην Ἀδριανουπόλεως 1177)

18ος αἰ. (α' μισό) [φ. δᵛ-ζᵛ: μετὰ τὸ 1762 (βλ. φ. ζᵛ)] χαρτί
213×140χιλ. [167×120] φ. Ι, φ. α'-ζ', σ. 308, Γ στ. 24-29

ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ

- (σ. 1-282) Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. Ἀναλυτικά: (σ. 1-41) βιβλίον α', (σ. 41-117) βιβλίον β', (σ. 117-199) βιβλίον γ', (σ. 199-282) βιβλίον δ' (CPG 8043). PG 94, 789-1228. Ἐκδ. Kotter, *Iohannes von Damaskos*, τ. 2, σ. 7-239.
- (σ. 283-304) Περὶ τῶν ἐν πίστει κεκοιμημένων* (CPG 8112). PG 95, 248-277. Στὰ φ. δᵛ-ζᵛ, προηγούμενα σύντομα κείμενα τοῦ Ἰγνατίου Ναζιανζοῦ (βλ. ΓΡΑΦ.) σχετικὰ μὲ τὸ περιεχόμενο τοῦ κώδικα:

– (φ. δ^r) Τίτλος: Σύγγραμμα (!) ἤτοι κεφάλαια ἐν βιβλίοις τέσσαρσι πονηθέντα περὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, παρὰ τοῦ Ἰωάννου ταπεινοῦ μοναχοῦ καὶ πρεσβυτέρου τοῦ Δαμασκηνοῦ, χρηματίσαντος ἐν ἔτει Χριστοῦ φλε΄ [735] ἐπὶ τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου.

– (φ. δ^v-ζ^v) Πίνακας περιεχομένων: «Ἐλεγχος γενικὸς τῶν περιεχομένων ἐν ὅλῃ τῇ βίβλῳ κεφαλαίων...», μὲ παραπομπὴ σὲ φύλλα (= σελίδες) κάθε κεφαλαίου τοῦ κώδικα.

– (φ. ζ^r) «Χρῆ εἰδέναι» (ἐν εἶδει τίτλου). Ἀρχ. Ὅτι τὸ παρὸν σύγγραμμα τοῦ μακαρίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, εὔρον κατὰ τὸ *αψν'* [1750] ἐν τῇ τοῦ Ἀθωνος Μεγίστη Λαύρα τοῦ ὁσίου π(ατ)ρ(ὸ)ς ἡμῶν Ἀθανασίου ἀνασυνιάζων (!) τὰ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ αὐτῆς βιβλία, ὅπερ ἀντέγραψα ἔκ τινος παλαιοῦ χειρογράφου διατελῶν ἔτι λαϊκὸς ἐξ Ἀδριανουπόλεως Ἰωάννης Ἀναγνώστης Σαράφογλους, ὁ ἐν τῷ αὐτῷ ἔτει καὶ τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἀμφιεσάμενος, καὶ Ἰγνάτιος μετονομασάμενος, ἐν δὲ τῷ ἀξιώματι τοῦ πρεσβυτερίου τιμηθεὶς κατὰ τὸ *αψξά'* [1761] Ἰαννουαρίου λ^η ἐν Ἀδριανουπόλει ἐξεθέμεν τὸν παρόντα πίνακα· χρόνον δὲ παρεῤῥηκότες ἐνός [δηλ. 1762], ἔτυχον εἶδειν τοῦτο εἰς τύπον, προτυπωθὲν ἐν Γιασίῳ τῆς Μολδοβλαχίας κατὰ τὸ *αψιε'* [1715] μηνὶ Σεπτεμβρίῳ, διὰ δαπάνης τοῦ ὑψηλοτάτου ἡγεμόνος πάσης Μολδοβλαχίας κυρίου Ἰωάννου Νικολάου Ἀλεξάνδρου βοεβόδα, ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Σάββα, τελοῦση ὑπὸ τὸν π(ατ)ριαρχικὸν θρόνον τῆς Ἱεροσολίμου ἀδείας μὲν τοῦ π(ατ)ριάρχου Ἱεροσολύμων κύρ Χρυσάνθου, ἐπιμελεία δὲ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Ἐφεσίου.

Βάσει τοῦ παραπάνω σημειώματος (φ. ζ^r), ὁ παρὼν κώδικας ἀποτελεῖ ἀπόγραφο παλαιοῦ κώδικα τῆς Μεγ. Λαύρας Ἀγ. Ὅρους, ὁ ὁποῖος ὅμως δὲν ἀνευρέθηκε στοὺς καταλόγους [Σπυρίδων – Εὐστρατιάδης (RO 1135) καὶ Παντελεήμων Λαυριώτης (RO 1137), σ. 87-203]. Γιὰ τὴν ἔκδοση τοῦ Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ (ἔτ. 1715) στὴν ὁποία ἀναφέρεται ὁ γραφέας (δ.π., φ. ζ^r) βλ. ΘΠ, ἀρ. 1833.

– (φ. ζ^v) Σύντομο προλογικὸ σημείωμα περὶ Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ: «Ἐκ τῶν τοῦ παλαιοῦ ἐκείνου χειρογράφου, ἢ κατ' ἄλλους ἐκ τῶν τοῦ Σουΐδα». Ἀρχ. Ἰωάννης ὁ μοναχὸς καὶ πρεσβύτερος Δαμασκηνοῦ ἦν ἀνὴρ ἐλλογιμώτατος οὐδενὸς δεύτερος τῶν κατ' αὐτὸν ἐν παιδείᾳ λαμφάντων, συγγράμματα αὐτοῦ πάνυ πολλὰ, καὶ μάλιστα φιλόσοφα, εἷς τε τὴν θείαν γραφὴν παράλληλοι κατ' ἐκλογὴν καὶ οἱ ἄσματικοὶ κανόνες ἱαμβικοί τε, καὶ καταλογάδην. Συνήμαζε δ' αὐτῷ καὶ ὁ Κοσμάς ὁ ἐξ Ἱεροσολύμων, ἀνὴρ εὐφυέστατος, καὶ πνέων μουσικὴν ὅλως ἐναρμόνιον· οἱ γοῦν ἄσματικοὶ κανόνες Ἰωάννου τε καὶ Κοσμά, σύγκρισιν οὐκ ἐδέξαντο οὐδὲ δέξαντο μέχρις ἂν ὁ καθ' ἡμᾶς βίος περαιωθῆσεται.

Ἄγραφα φύλλα/σελίδες: φ. α^τ-γ^ν/σ. 305-308.

ΥΛΗ: (φ. δ^τ-ζ^τ) Χαρτί λεπτό, υπόλευκο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημο: α) θυρεός (;) (βλ. φ. ζ^τ, διακρίνεται τὸ μισὸ ὕδατ.).

(σ. 1-309) Χαρτί χονδρό, υπόλευκο, τραχύ (π.χ. φ. 1/2 ἢ 103/104) ἢ λεπτὸ καὶ τραχύ (π.χ. φ. 49/50). Ὑδατόσημο: β) πτηνὸ ἐπάνω σὲ τρία ὄρη (π.χ. φ. 35/36 καὶ 37/38)· πβ. Velkon, σ. 379 ἀρ. 11 (ἔτ. 1726), μὲ διαφορὲς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα, γ) τρεῖς διαδοχικοὶ κύκλοι (π.χ. φ. 57/58 καὶ 63/64)· σχεδὸν ὅμοιο μὲ Heawood 269 (ἔτ. 1729), δ) δύο κλειδιὰ διασταυρούμενα (π.χ. φ. 117/118 καὶ 119/120)· ἀντίσημο: γράμμα Ι, ἄνθος (;), γράμμα Ρ (π.χ. φ. 105/106)· βλ. Stanković 203 (ἔτ. 1748), ε) δύο κλειδιὰ διασταυρούμενα (π.χ. φ. 289/290 καὶ 291/292).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×4-1 (γ^τ: ἐξέπεσε τὸ τελευταῖο φύλ.: ἄγραφο), 1×8-4 (ζ^τ: ψαλιδισμένο τὸ 1^ο-4^ο φύλ.), 3×12 (71/72), 1×16-1 (101/102: ψαλιδισμένο τὸ 11^ο φύλ., χωρὶς ἀπώλεια κειμένου), 1×16 (133/134), 1×12 (157/158), 1×16 (189/190), 3×12 (261/262), 1×8 (277/278), 1×12 (301/302), 1×4-1 (;) (φ. 307/308: ἀδιευκρίνιστη σύνθεσι). Χωρὶς ἀριθμηση τευχῶν. Παραπομπὴ στὸ τέλος κάθε σελίδας, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Λιτὰ ταινιοειδῆ διακοσμητικὰ σχέδια ὡς ἐπίτιτλα (βλ. σ. 41, 117, 199, 283) μὲ ἀποκλειστικὴ χρῆση μαύρου μελανιοῦ.

ΓΡΑΦΕΙΣ: α) Βάσει τοῦ βιβλιογρ. σημ. τοῦ φ. ζ^τ (βλ. παραπάνω, κείμ.), κύριος γραφῆς τοῦ κώδικα ὁ Ἰγνάτιος (Ἰωάννης) Σαράφογλου. Τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς γραφῆς του ὡστόσο, διαφοροποιοῦνται σημαντικὰ ἀπὸ ἐκεῖνα τοῦ φ. ζ^τ, ἀλλὰ καὶ τῶν υπόλοιπων αὐτόγραφων προλογικῶν καὶ κτητορικῶν σημειωμάτων του σὲ ἄλλους κώδικες (βλ. παρακάτω). Συμπλήρωση τοῦ κειμένου ἀπὸ β^τ χέρι: σ. 20, 23-24, 75-76, 134.

β) φ. δ^τ-ζ^τ: Ἰωάννης Ἀναγνώστης Σαράφογλου/ἱερομόναχος Ἰγνάτιος: πρόκειται γιὰ τὸν μετέπειτα ἐπίσκοπο Ἰγνάτιο Ναζιανζοῦ· βιβλιογρ. σημ. (φ. ζ^τ) (βλ. παραπάνω, κείμ.). Γραφὴ φιλολογικὴ, στενὴ, φιλή, δεξικοκλινῆς. Μελάνι μαῦρο. Γιὰ ἄλλα χροφ τοῦ ἴδιου βλ. Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφοι», σ. 456. Στὸ κείμενο παρεμβάλλονται δύο ἐπιπλέον χέρια: βλ. ἀντιστοίχως σ. 20, 23-24, 75-76, 134 καὶ σ. 129-130.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. 1^τ, κτητ.) Ἐκ τῶν τοῦ Ἰγνατίου ἱερομ(ονά)χ(ου) Ἀδριανουπολίτου (βλ. ΓΡΑΦ.).

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ὁ κώδικας ἀνήκε στὸν Ἀδριανουπολίτη Ἰγνάτιο Ναζιανζοῦ (βλ. ΣΗΜ./ΓΡΑΦ.) Ἀργότερα, στὸ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, ΒΙΒΛ.). Στὸ φ. δ^τ κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμεῖου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΠΙΣΤΕΩΣ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 18. Τὰ φ. Ι, Ι', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὰ φ. α^τ-γ^τ, πφ. ἀρχ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Μέτρια· ἄνισα κομμένες οἱ ἀκμές, τσακισμένες οἱ γωνίες τῶν φύλλων· σχισμένο τὸ ἄνω τμήμα τῶν φ. 275/276 καὶ 277/278 (μὲ μικρὴ ἀπώλεια κειμένου). Ρύποι λόγῳ χρῆσης καὶ ὑγρασίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, *BZ* 14, σ. 596 (άρ. 25). — Kotter, *Iohannes von Damaskos*, τ. 2, σ. XXX. — Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298.

180 (TA 19)

18ος αί. (δ' τέτ., βάσει ύδατ.) χαρτί 212×147χιλ. [172/180×115]
 τ. I, 611 (-224-226, +418α, 437bis), I στ. 20-21

ΡΗΤΟΡΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑ

Ἔκδ. *Ρητορική Πραγματεία... συνοψισθεῖσα... υπό... Ἀθανασίου τοῦ Παρίσου...*, Βενετία 1799 (ΘΠ, ἀρ. 917).

1. (φ. 11^r-576^v) «Ἀφθονίου τοῦ σοφιστοῦ ὄροι καὶ τεχνικαὶ διδασκαλίαι καὶ μέθοδοι τῶν προγυμνασμάτων μετὰ τῶν παλαιῶν ἐξηγήσεων ὡς ἐν συνόψει ἐνὸς ἐκάστου καὶ πρῶτον περὶ τοῦ προγυμνάσματος αὐτοῦ. Ὅρος τοῦ καθόλου γυμνάσματος καὶ τίς ἢ ἐκ τούτου ὠφέλεια, εἴτ' οὖν πρὸς τί ἐστὶ χρήσιμα». Ἀρχ. *Προγύμνασμα ἔστιν [[ἄκουσμα]] ἄσκησις μετρίων πρὸς μειζόνων*. Ἔκδ. *Ρητορική Πραγματεία*, σ. 1-532.

Προηγείται τῆς ἀρχῆς τοῦ κειμένου στὸ φ. 10^v, ὁ τίτλος: «Ἀφθονίου τοῦ σοφιστοῦ ὄρη (!) καὶ τεχνικαί». Γιὰ τὸ φ. 7^r βλ. ΣΗΜ. Ἐγγραφο τὸ φ. 158^v, χωρὶς ἀπώλεια κειμένου.

2. (φ. 578^r-600^r) «Περὶ τοῦ ἐπιδει<κτι>κοῦ γένους ἐγγχειρίδιον». Ἀρχ. *Κ(ε)φ. α' ὅτι ἀπαραίτητος ἢ κατὰ αὐτὸ ἰδίᾳ ἄσκησις. Περιττὸν ὡς ἔοικεν ὁ Ἐρμογένης ἠγήσατο*. Ἔκδ. *Ρητορική Πραγματεία* (μέρος β'), σ. 1 κ.έ.

Στὰ φ. 595^r-600^r: «Περὶ ἐπιταφίου λόγου», τέλ. αὐτὸν προτρεπόμενος. Ἔκδ. *Ρητορική Πραγματεία* (μέρος β'), σ. 24-28. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου, σύντομο ἀπόσπασμα (βλ. ΓΡΑΦ.).

Παρασελίδιες σημειώσεις/προσθήκες ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ γραφέα (π.χ. φ. 47^r, 52^r, 72^r, κ.ά.).

Ἐγγραφα φύλλα: 1^r-6^v, 7^v-10^v, 158^v, 577^{r-v}, 600^v-611^r.

ΥΛΗ: Χαρτί λεπτό, ὑπόλευκο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημα: α) τρία καπέλα (π.χ. φ. 4 καὶ 9) καὶ στέμμα μὲ γράμματα G F A (π.χ. φ. 6 καὶ 7)· γιὰ τὸ 2^ο ὕδατ. πβ.

Stanković 512 (ἔτ. 1785/95), με μικρὲς διαφορὲς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα, β) θυρεὸς (π.χ. φ. 23 καὶ 26)· ἀντίσημο: λέων με γράμματα A H F καὶ ἡ λέξις TOSCOLANO (π.χ. φ. 24 καὶ 25)· πβ. Stanković 145 (ἔτ. 1780/81), με μικρὲς διαφορὲς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα, γ) θυρεὸς με ζωόμορφο σχῆμα (π.χ. φ. 68 καὶ 73) καὶ στέμμα με γράμματα G F A (π.χ. φ. 67 καὶ 74)· πβ. Stanković 140, 141 (ἔτ. 1790/1800), με διαφορετικὰ γράμματα (G I A) καὶ διαφορετικὴ ἀπόσταση ραβδώσεων, δ) τρία καπέλα (π.χ. φ. 578 καὶ φ. 600) καὶ στέμμα με γράμματα G R M (π.χ. φ. 579 καὶ 588), ε) τρία καπέλα (π.χ. φ. 604 καὶ 607)· ἀντίσημο: γράμματα F C (π.χ. φ. 605 καὶ 606)· πβ. Stanković 973 (ἔτ. 1781), με μικρὲς διαφορὲς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα καὶ τὴν ἀπόσταση ραβδώσεων.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×12-2 (10· ψαλιδισμένο τὸ προτελευταῖο, ἐξέπεσε μᾶλλον τὸ τελευταῖο φύλ.), 1×8 (18), 2×4 (26), 7×8 (82), 1×12 (94), 5×8 (134), 1×12 (146), 3×8 (170), 1×12 (182), 1×16 (198), 7×12 (285· -224-226: σφάλμα ἀρίθμησης, χωρὶς ἀπώλεια κειμένου), 1×8 (293), 22×12 (555· +418α, 437bis), 1×8 (563), 1×12 (575), 2 (577), 2×12 (601), 1×12-2 (611: ἄγραφα). Ἀρίθμηση τευχῶν με ἑλλην. ψηφία, σημειωμένα με μαῦρο μελάνι στὸ μέσο τοῦ κάτω περιθωρίου τοῦ πρώτου recto κάθε τεύχους: α' (φ. 11^ν) - ω' (φ. 211^ν), αα' (φ. 223^ν) - ωω' (φ. 496^ν), <ααα> (φ. 508^ν) - <θθθ> (φ. 590^ν)· σὲ πολλὰ τεύχη, ἡ ἀρίθμηση διακρίνεται ἐν μέρει ἢ δὲν διακρίνεται καθόλου λόγω ξακρίσματος. Τὸ πρῶτο καὶ τὸ τελευταῖο τεῦχος ἀποτελεῖται ἀπὸ ἄγραφα φύλλα (πλὴν τοῦ φ. 7^ν: βλ. ΣΗΜ.), χωρὶς ἀρίθμηση. Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν με ἀραβ. ψηφία: πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Παραπομπὴ στὸ κάτω περιθώριο κάθε σελίδας, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Νεότερη φυλλαρίθμηση με ἐρυθρὸ μελάνι. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου 418α, 437bis.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρὶς διακόσμηση ἢ ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΙΣ: α) Ἄδελος ὁ κύριος γραφέας. Στὸ φ. 600^ν, μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου: *προσπεφιλότημηται (;) καὶ τὸ παρὸν περὶ τοῦ ἐπιδεικτικῆ ἐγχειρίδιον τοῖς φιλομαθέσι καὶ τετελειώται τῇ νυκτὶ τῆς κοσμοχαρμοσύνου γεννήσ[[αι]]εως τῆς ἀειπαρθένου καὶ θεοτόκου Μαρίας ἧς ταῖς ἀγίαις πρεσβείας φωτισθεῖμεν φωτὶ αἰδίδω καὶ τῶν αἰωνίων κολάσεων ρυσθεῖμεν ἅπαντες οἱ τιμῶντες τὴν πάνσεπτον αὐτῆς καὶ σωτήριον γέννησιν. ἀμήν.* Γραφὴ δεξιοκλινῆς, συνήθης, με γωνιώδεις ἀπολήξεις κεραϊῶν. Μελάνι μαῦρο.

β) φ. 7^ν: Ἄδελος. Γραφὴ στρογγυλόσχημη. Μελάνι μαῦρο.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 7^ν) *συμμαρτυρία*. Ἀκολουθεῖ καραμανλίδικο κείμενο (13 σειρές), Ἄρχ. *Ρεσοῦλ οὐλλάχ*.

(φ. 600^ν, κτη.) *καὶ τὸδε σὺν τοῖς ἄλλοις κάμου ἱεροδιακόνου Γερμανοῦ πέλει Ἀλεξανδρέως (ἐν μέρει διορθωμένο ἀπὸ ἄλλο γραφέα, ἀπὸ: κάμου ἱεροδιακόνω Γερμανῶ πέλει Ἀλεξανδρεῖ).*

(φ. 611^ν, ἀπὸ μτγν. χέρι) *ὥσπερ ὁ κυβερνήτης τῆς νηὸς οὐ τὸ πᾶν τῇ αἰθρία παρέχει, οὕτω καὶ ἡμεῖς οὐκ ἀμελητέον οὐδὲ τὸ πᾶν δοτέον.* Μέρος τοῦ ἴδιου σημειώματος ἐπαναλαμβάνεται ἀμέσως παρακάτω.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Κτῆμα ἱεροδιακόνου Γερμανοῦ Ἀλεξανδρέως (βλ. ΣΗΜ, φ. 600^ν). Στὸ φ. 7^ν κ.ἀ., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμεῖου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20ού αιώνα. Πανόδετη (τυπική τής συλλογής Ἀνταλλαξιμῶν· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΔΙΑΦΟΡΑ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 19. Τὰ φ. I, I, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Κηλίδες ὑγρασίας σὲ ἀρκετὰ φύλλα.

181 (TA 20)

ἔτ. 1750 (σ. 1) χαρτί 231×170χιλ. [180×125] φ. I, ιδ', σ. 240, φ. I' στ. 23

<LAZARE> RIVIÈRE

– (φ. θ^τ-ιγ^τ) Πίνακας περιεχομένων («Πίναξ τῶν ἐν τῇ παρουσίᾳ διδασκαλίας»).

– (σ. 1-212) <Lazare> Rivière, *Institutionum Medicinæ libri quinque*, σὲ μετάφραση ἀδήλου («Διδασκαλία τῆς ἰατρικῆς τοῦ σοφωτάτου συγγραφέως Ῥιβεριῦ με-
ταγλωττισθεῖσα ἐκ τῆς λατινικῆς διαλέκτου εἰς τὴν ῥωμαϊκὴν ἀπλὴν γλῶσσαν»).
Ἀρχ. Κεφάλαιον πρῶτον. Ἡ ἰατρικὴ εἶναι μία ἐπιστήμη μετὰ τὴν ὁποίαν γνωρίζονται αἱ διαθέσεις, (σ. 98) «Περὶ τῆς ὑγιεινῆς». Ἀρχ. Τὸ τέλος τῆς ἰατρικῆς εἶναι διπλόν. Πβ. κώδ. EBE 2884, σ. 155 [πβ. Καρᾶς, *Οἱ ἐπιστήμες*, τ. 3, σ. 149], (σ. 138) <Βιβλίον ε'. Θεραπευτικὴ>. «Περὶ τῆς μεθόδου τοῦ θεραπεύειν καὶ περὶ τῶν ἐνδείξεων». Ἀρχ. Ἡ μέθοδος τοῦ θεραπεύειν ἐστὶ μέρος τῆς ἰατρικῆς, τέλ. ἢ κονσέρβα τῆς βιόλας ἕως δράμια τέσσερα ἢ δρ(άμια) ἕξ. Πβ. κώδ. EBE 1497 καὶ EBE 2884 τοῦ ὁποίου ὁ τίτλος: «Διδασκαλία ἰατρικῆς τοῦ Λιβεριῦ» [πβ. Καρᾶς, *ὁ.π.* (χφφ 3, 4)]. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου, ἡ φράση: Τέλος τῶν εἰσαγωγῶν τῆς ἰατρικῆς, τῷ δὴ γε θεῶ πάντων δόξα καὶ κλέος.

Γιὰ τὴν 1^η ἔκδοση στὰ λατινικὰ τοῦ ἔργου τοῦ Γάλλου γιατροῦ Lazare Rivière (1589-1655) βλ. *Lazari Riverii Consiliiarii... Institutionum Medicinæ libri quinque...* apud Matthiam Trinkberg, Λειψία 1655.

Ἄγραφα φύλλα/σελίδες: φ. α^τ-η^ν, ιγ^ν-ιδ^ν/σ. 213-240.

ΥΛΗ: (φ. β^τ-ζ^τ, σ. 217-240) Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημο: α) λέων (π.χ. φ. γ^τ καὶ ε^τ): ἀντίσημο: στέμμα μετὰ γράμματα F V (π.χ. φ. β^τ καὶ ζ^τ): πβ. Stanković 534 (ἔτ. 1795/1805).

(φ. η^τ-ιδ^τ, σ. 1-216) Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημο: β) πτηνὸ μετὰ γράμματα G L (π.χ. φ. η^τ καὶ ια^τ): πβ. Velkon, σ. 380 ἀρ. 12 (ἔτ. 1771),

13 (ἔτ. 1772), με διαφορετικὰ γράμματα ἢ Stanković 765 (ἔτ. 1750/60), χωρὶς τὰ γράμματα, γ) λέων με λέξη (π.χ. φ. θ' καὶ ι').

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×10–3 (α'-ζ' φαλιδισμένο τὸ 2° καὶ 6° φύλ· ἐξέπεσε τὸ 10° φύλ·: ἄγραφα), 1×4 (ια'), 1×4–1 (ιδ'· ἐξέπεσε τὸ τελευταῖο φύλ·: ἄγραφο), 27×4 (215/216), 1×6 (227/228), 1×8–2 (239/240· ἐξέπεσαν τὰ 2 τελευταῖα φύλ·: ἄγραφα). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν· μερικὴ νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν με ἀραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Παραπομπὴ στὴν κάτω δεξιὰ γωνία κάθε σελίδας, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Νεότερη φυλλαρίθμηση (α'-ιδ') με ἐρυθρὸ μελάνι. Συμπλήρωση σελιδαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: 213-240.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδηλος· βιβλιογρ. σημ. (σ. 1, μετὰ τὸν τίτλο): Ἐν ἐτίησι [δηλ. Ἐνετίησι (= Βενετία)] ἀψιν' [1750]. Γραφὴ ἐπιμελημένη, φιλολογικὴ, δεξιοκλινῆς, ἐλαφρῶς στρογγυλόσχημη. Μελάνι ὑποκάστανο.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (σ. 212, ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ γραφέα) Ὡσπερ ξένοι χαίρουσιν ἰδεῖν πατριδα | Καὶ οἱ θαλαττεύοντες ἰδεῖν λιμένα, | οὕτω καὶ οἱ γράφοντες ἰδεῖν βιβλίου πέρας.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Βενετία (βλ. ΓΡΑΦ.). Στὸ φ. θ' κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰῶνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΡΙΒΕΡΤΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΙΑΤΡΙΚΗΣ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 20. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὸ φ. α', πφ. ἀρχ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Πολὺ καλὴ· ἐλάχιστες κηλίδες λόγω ὑγρασίας (κυρίως στὰ πρῶτα φύλλα) καὶ χρήσης.

182 (TA 22)

(πρῶην Ἀδριανουπόλεως 382)

18ος αἰ. (βλ. ΓΡΑΦ.) χαρτί 205×163χιλ. [περ. 170×140] φ. 84
στῆλ. 2 (φ. 62^v-64^r) ἀρ. στ. ποιίλλει: κυρίως 24-27 [27-31 (φ. 82^r-83^v)]

ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ – ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ ΓΕΩΜΑΝΤΕΙΑΣ

1. (φ. 6^r-35^r) Λατινικὴ Ἀριθμητικὴ (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). Ἀρχ. *Additio. Si quis diversis vicibus accepisset ut*. Προηγεῖται στὸ φ. 4^r ἀριθμητικὸς πίνακας.
2. (φ. 39^r-61^v) «Τὸ παρὸν ἐγγχειρίδιον τῆς γεωμαντείας ἦτοι ῥέμπλιον μετεφράσθη παρά τινος Φιλοθέου Βυζαντίου Ἱεροδιακόνου, ἐκ περσικῆς διαλέκτου εἰς ῥωμαϊκὴν ἀπλὴν φράσιν ἐν ἔτει ἀψμη' [1748]». Ἀρχ. *Τὸ τοιοῦτον σχῆμα καλεῖται ὁδός, τέλ. τοῖς ποιίλλα φθεγκομένοις (!)*. Μετὰ

τὸ τέλος τοῦ κειμένου: *Ταῦτα ἀνάγονται εἰς τὴν ποιότητα καὶ ποσότητα. Περὶ ψαμμομαντείας ἢ γεωμαντείας μέχρι τοῦδε.*

Προηγούνται τὰ ἐξῆς κείμενα:

¹(ἔσωτ. τῆς πιν. ἀρχ.) Χωρία σύντομα: α) Ἀνεπίγραφο: Ἀδάμ ἐρμηνεύεται χοϊκός, ἢ γήινος, Κάιν, κτήσις· Ἄβελ, πένθος· Νῶε, ἀνάπαυσις· Σηγῶρ κατάποσις. Ἡ κλίνη τοῦ Ὠγ σιδηρὰ ἦν ἐννέα πηχῶν τὸ μήκος καὶ τεσσάρων τὸ εὖρος· Ἀμορραῖος τὸ ὕψος ἦν ὡσεὶ κέδρος καὶ ἰσχυρὸς ἦν ὡς δρῦς. Ὁ Γολιάδ τεσσάρων πήχεων καὶ σπιθαμῆς ἦν τὸ μήκος. – β) Ἀνεπίγραφο: Οἱ παλαιοὶ ἐν κηρώμασι τὰ γράμματα διατυποῦντες τοῦ ἐξαφανίζειν, σὺν αὐτοῖς τοὺς γραμματοφόρους ἀπέστειλαν· ἡμεῖς δὲ τοῦ χάρτου καὶ μέλανος πλεῖον ὀνάμεθα. – γ) Ἀνεπίγραφο: Ἡ κωμωδία δυσχερῆ πράγματα σὺν τερπνῇ καταστροφῇ, ἢ τραγωδία σὺν γοερᾷ προτίθησι. – δ) <Θεοδώρητος ἐπίσκοπος Κύρου*, *Εἰς τὰ ἄπορα τῆς Θείας Γραφῆς κατ' ἐκλογὴν*> (ἀποσπάσματα): ¹(«Θεοδ.») Λουζὰ Βαιθὴλ: τουτέστιν οἶκος Θεοῦ ἐπειδὴ ὤφθη τῷ Ἰακώβ ἐν ἐκείνῳ γε τῷ χωρίῳ ὁ τῶν ὄλων ποιητής. – ²Ἀρχ. Εὐλὸν ζωῆς, διὰ τὸν θεῖον ὄρον ἐκλήθη, τέλ. συνειδότης ἀκίδας ἐδέξαντο. Θεοδώρητος σελ. 29, ἐρώτ. 26. – ³Ἀρχ. Ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν Χερουβίμ, τέλ. ἀπείργειν τὸν Ἀδάμ. Ἀκολουθοῦν οἱ φράσεις: Χερουβίμ γὰρ καλεῖ πᾶν τὸ δυνατόν. – Οὔτε ἡ φλογίνη ῥομφαία φύσις ἦν πυρός, ἀλλ' ὄψις τοιαύτη (CPG 6200). PG 80, 124B13-15, 124C6-12, 143-144A1-7, 141C12-13, 141C8-9. Ἔκδ. Natalio Fernández Marcos – Angel Saenz-Badillos, *Theodoretī Cyrensis Quaestiones in Octateuchum* [Textos y estudios «Cardenal Cisneros» 17], Μαδρίτη 1979, σ. 30,12-14, σ. 30,18-22 (γὰρ τὰ 2 πρῶτα ἀποσπάσματα).

²(φ. 1^{rv}) Χωρία: α) (φ. 1^r) Σύντομα χωρία (1 ἢ 2 σειρῶν): (1^ο χωρίο) Ὁ ὕπνος ὕπτιος ἐπίκλην, πρηγῆς ἄσθμα φέρει, (τελευταῖο χωρίο) Οἱ λόγοι μελετῶντες ἢ διαλεγόμενοι περιπάτοις χαίρουσι: περὶ τῆς πεπαιδ. ὁμιλίας. – β) (φ. 1^r) «Τρεῖς γνώμες φέροντες περὶ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου». Ἀρχ. Οἱ μὲν λέγουσι ὅτι ἄγγελοι ἔλαβον τὸ πανακήρατον αὐτῆς σκῆνος, τέλ. ἡ βασιλίτσα ἐκ δεξιῶν σου ἐν ἱματισμῷ κ.τ.λ. – γ) (φ. 1^{rv}) Περὶ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου («Γένεσις, κεφ. γ'»). Ἀρχ. Ἐξαπέστειλεν αὐτὸν Κ(ύριο)ς ἐκ τοῦ παραδείσου, τέλ. διὸ θνήσκουσα σὺν τῷ υἱῷ ἐγείρη διακωνίζουσα. – δ) (φ. 1^v) Ἀρχ. Κύριε τῶν δυνάμεων μεθ' ἡμῶν γενοῦ, τέλ. Κύριε τῶν δυνάμεων ἐλέησον ἡμᾶς. Ἀκολουθοῦν δύο σύντομα χωρία ἀπὸ τὸν συντάκτη τοῦ ἐλληνικοῦ κειμένου μετὰ τίς ἐξῆς ἐνδείξεις: «ἀραβιστί» καὶ «κατευθυνθήτω».

³(φ. 3^v) Συνταγή (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). Ἀρχ. 50 δράμια). Σπίριτο τῆς ρακῆς, τέλ. λίγην γόμα γότα.

Παρεμβάλλονται:

¹(φ. 35^v) Χωρία διάφορα: (φ. 35^v) Ἄρχ. Ἐβδομος μῆν, καὶ καιρὸς τῶν ληνῶν λέγεται ὁ Σεπτέμβριος, διότι τότε ἐτρογυῶσαν οἱ Ἑβραῖοι τὰ σταφυλῖα, τέλ. ἡ ἑβδόμη ἀπὸ Χ(ριστο)ῦ ἕως τῆς β^ας αὐτοῦ παρουσίας.

²(φ. 36^v) «Τί ἐστι μυστήριον». Ἄρχ. Μυστήριον ἐστὶ χρῆμά τι ἱερὸν, τέλ. τοῖς ἀνθρώποις παρέχει. Ἔκδ. Χρυσάνθου... Συνταγμάτιον..., Τεργόβυστον 1715, σ. 92, σειρὰ 38-39 (ΘΠ, ἀρ. 4439). – «Τί ἐστι μετάνοια». Ἄρχ. Μετάνοια ἐστὶν ἐπάνοδος ἐκ τοῦ παρὰ φύσιν εἰς τὸ κατὰ φύσιν, τέλ. ἐθέλουσιν εἶναι. Ἔκδ. Συνταγμάτιον, σ. 112, σειρὰ 16-18, 32-33 (μὲ διαφορές).

³(φ. 37^v) «Εἰς λόγον πανηγυρικὸν τοῦ ἁγίου Νικολάου». Ἄρχ. Πρότασις. Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῆ καρδία, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄφονται.

⁴(φ. 38^r) Χωρία: «Παραδείγματος πέρι». Ἄρχ. Γίνεσθαι δὲ ἀγαθοὶ οἴονται, οἱ μὲν φύσει, οἱ δὲ ἔθει, οἱ δὲ διδαχῇ. Ἡθ(ι)κ(ὰ) Νικομ(άχεια).

Ἔπονται τῶν κύριων κειμένων:

¹(φ. 62^v-64^v) «Παύλου Σιλεντιαρίου. Εἰς τὰ ἐν Πυθίοις θερμά, ἡμίμβρια δίμετρα καταληκτικά» (κείμενο σὲ 2 στῆλ.). Ἄρχ. Βούλει μαθεῖν ἄν(θρωπ)ε | Πῶς καὶ πόθεν νοσοῦσι, τέλ. ποθῶν δὲ καὶ ζητήσεις | μετουσία τὸ κρεῖττον. Ἔκδ. *Epigrammatum Anthologia*, τ. 3, κεφ. 4 (Ἐπιγράμματα Προτρεπτικά καὶ Ἰκετευτικά), σ. 408-412 (ἐπίγρ. 75) (μὲ διαφορετικὴ ἀκολουθία στίχων).

²(φ. 64^v-67^r) Ἐπιγράμματα: α) (φ. 64^v) Εὐκλείδης, Ἐπίγραμμα «γεωμετρικόν». Ἄρχ. Ἡμίονος καὶ ὄνος φορέουσαι οἶνον ἔβαινον, τέλ. εἰπέ τὸ μέτρον ἄριστε γεωμετρήης ἐπιῦστορ (!). Ἀκολουθεῖ ἡ φράση: ἀνά: γ': μέτρων δοκοῦσι φέρειν. Ἔκδ. Johan Ludvig Heiberg, *Euclidis opera omnia*, τ. 8, Λειψία 1916, σ. 286. – β) (φ. 65^r) «Εἰς τοὺς ἑπτὰ πλανήτας, καὶ τὰς ἐν ἐν (!) ἡμῖν δυνάμεις καὶ πάθη». Ἄρχ. Ἐπτὰ πολυπλανέες κατ' Ὀλύμπιον ἀστέρες οὐδόν, τέλ. καὶ θνητὴ διάνοια γελᾶ καὶ κόσμος ἀπείρων. Ἔκδ. André-Jean Festugière – Arthur Darby Nock, *Corpus Hermeticum*, τ. 4, Παρίσι 1954 (ἐπανεκτ. 1972), σ. 99 (ἀπόσπ. 29) καὶ Ernst Heitsch, *Die griechischen Dichterfragmente der römischen Kaiserzeit*, τ. 2, Göttingen 1964, σ. 43-44 (S 4: *Carmen astrologicum*). – γ) (φ. 65^{r-v}) <Θέωνος Ἀλεξανδρέως>, «Εἰς τὸν Πτολεμαῖον». Ἄρχ. Γαίης ἐν νώτοισιν ὀχούμενος ὦ Πτωλεμαίε (!), τέλ. καὶ τελέσεις προείπας ἐς ὕστερα τέρμα λαχούσας. Ἔκδ. *Epigrammatum Anthologia*, τ. 3, κεφ. 3 (Ἐπιγράμματα Ἐπιδεικτικά), σ. 314-315 (ἐπίγρ. 146). – δ) (φ. 65^v-67^r) «Ἐρμοῦ τοῦ τρισεμέστου· ἐν ἄλλω, Ὀρφέως. Περὶ σεισμῶν». Ἄρχ. Φράζο δὴ καὶ τόνδε λόγον τέκος, τέλ. τετραπόδων φθόρος ἔσται ἄν' ἄστυα καὶ κατὰ χώρας. Ἔκδ.

Epigrammatum Anthologia, τ. 3, κεφ. 4 (Επιγράμματα Προτρεπτικά και Ικετευτικά), σ. 400-403 (ἐπίγρ. 47).

³(φ. 79^{r-v}) Ἐπιστολὴ Νικολάου πρὸς τὸν Γεώργιο Κορέσσιο, χρονολογημένη (Κωνσταντινούπολη, 22 Αὐγ. 1638): «Τῷ σοφωτάτῳ Γεωργίῳ τῷ Κορέσῃ Νικόλαος». Ἀρχ. *Χρησὸν εἶναι, φασίν, ὅτε τῆς παρανόμου κλοπῆς, ἐπὶ τὴν Ἀσίαν ἐσύροντο Ἕλληνες, τέλ. εὐχαριστίας ἀπείρους καὶ χάριτας. Ἐρῶωσο. Ἀπὸ τῆς Κωνσταντίνου κατὰ τὸ ἀχλὴ Ἀγούστου κβ'.* Δὲν περιλαμβάνεται στό: Στουπάκης, Γεώργιος Κορέσσιος.

⁴(φ. 80^{r-v}) <Ἰωάννης Φιλόπονος, Σχόλια στὸ *Περὶ γενέσεως ζῶων* Ἀριστοτέλους *πραγματείας*, βιβλίον β'>. Ἀρχ. (ἀκέφ.) *Τῶν παλαιῶν ἐπειδάν τις ἔμελλε [ἤμελλε ἔκδ.] νυμφίον, τέλ. τοῖς φιλοῦσι τὴν τῶν φυσικῶν πραγμάτων ἀκριβῆ κατάληψιν.* Ἐκδ. Michael Hayduck, *Joannis Philoponi (Michaelis Ephesii) in libros de generatione animalium commentaria [Commentaria in Aristotelem Graeca 14.3]*, Βερολίνο 1903, σ. 120,29-121,31.

⁵(φ. 81^{r-v}) Χρησμοί: α) (φ. 81^r) <Σωκράτης Σχολαστικός, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία>: «Χρησμός λίθῳ ἐγγεγραμμένος». Ἀρχ. Ἄλλ' ὅτε δὴ νύμφαι δροσερὴν κατὰ ἄστῳ χορείην, τέλ. αὐτοῦ κεν βίοτιο τέλος καὶ πότμον ἐπίσποι. Ἐκδ. Günther Christian Hansen, *Sokrates Kirchengeschichte [GCS, Neue Folge 1]*, Βερολίνο 1995, σ. 235, στ. 11-19. – β) (φ. 81^r) «ὁ αὐτὸς ἄλλως». Ἀρχ. Ἄλλ' ὅπότεν νύμφαι δροσεραὶ κατὰ ἄστῳ χορείαις, τέλ. ταῦτὸ καὶ βίοτιο τέλος καὶ δῆριν ἐφέξει. – γ) (φ. 81^r) <Κλήμης Ἀλεξανδρεὺς, *Τῶν κατὰ τὴν ἀληθῆ φιλοσοφίαν γνωστικῶν ὑπομνημάτων στρωματέων πρῶτος*> (ἀπόσπ.). Ἀρχ. *Ζωροάστρην τὸν μάγον τὸν Πέρσην ὁ Πυθαγόρας ἐδήλωσεν, τέλ. αὐχοῦσι κεκτηῖσθαι* (CPG 1377). Ἐκδ. Otto Stählin – Ludwig Früchtel – Ursula Treu, *Clemens Alexandrinus*, τ. 2: *Stromata Buch I-VI [GCS 52 (15)]*, Βερολίνο 1985, σ. 44,5-44,7. – δ) (φ. 81^r) Ἄνεπίγραφο. Ἀρχ. *Ζωροάστρης, Περσομήδης, σοφὸς παρὰ τὰ ἐν τῇ ἀστρονομίᾳ, τέλ. (ἐπιπλέον τῆς ἔκδ.) Ἐτεροὶ δὲ πεντακισχίλιους ἔτεσι τῶν Τρωϊκῶν γεγονέναι πρεσβύτερον ἱστοροῦσι.* Ἐκδ. Adler, *Suidae Lexicon*, τ. 2, σ. 514 (ἀρ. 159). Στὸ χφ, μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου, ἐπιπροσθέτως ἡ φράση: *ἔτεροι δὲ πεντακισχίλιους ἔτεσι τῶν τρωϊκῶν γεγονέναι πρεσβύτερον ἱστοροῦσι.* – ε) (φ. 81^v) «Χρησμός Ἀπόλλωνος Πυθίου, τοῦ ἐν Δελφοῖς, τοῖς Αἰγιεῦσι». Ἀρχ. *Ἴππον θεσσαλικήν, τέλ. οὔτε δυωδέκατοι, οὔτ' ἐν λόγῳ, οὔτ' ἐν ἀριθμῷ.* Ἐκδ. Richard Porson, *Φωτίου τοῦ πατριάρχου Λέξεων συναγωγὴ*, τ. 2, Λονδίνο 1822, σ. 617,25-618,5. – ς) (φ. 81^v) <Φλάβιος Κλαύδιος Ἰουλιανὸς αὐτοκράτωρ, *Συμπόσιον ἢ Κρόνια sive Caesares*>, «Περὶ τῶν Αὐρηλιανοῦ φόνων»: *Αἵκε πάθοι τὰ κ' ἔρεξε, δίκη δ' ἤθεια (!) γένοιτο* (1 στίχος). Ἐκδ. Christian Lacombrade, *L'empereur Julien. Oeuvres complètes [Les Belles Lettres]*, τ. 2

(2^ο μέρος), Παρίσι 1964, σ. 43,3. – ζ) (φ. 81^ν) «Θούλιδι έρωτων, τίς πρὸ τῆς έμῆς βασιλείας έδυνήθη τοσαῦτ', ἢ τίς έσται μετ' έμέ;». Ἀρχ. *Πρῶτα θεός, μετέπειτα λόγος καὶ πνεῦμα σὺν αὐτοῖς, τέλ. ἄδηλον διανύων βίον.* Ἔκδ. Hans Thurn, *Ioannis Malalae Chronographia [CFHB Series Berolinensis 35]*, Βερολίνο-Νέα Ὑόρκη 2000, σ. 18, §2,7-11 καὶ έκδ. *Epigrammatum Anthologia*, τ. 3, κεφ. 6 (Χρησιμοί), σ. 501 (έπίγρ. 188). – η) (φ. 81^ν) «Χρησμός Κωνσταντινοπολίταις». Ἀρχ. *Βοῦς βοήσει τε καὶ ταῦρος δέ θρηγήσει | Οὐαί σοι ὦ έπτάλοφε, ὅτι οὐ χιλιάσεις (2 στίχοι).* Ἔκδ. Petrus Aloisius M. Leone, *Ioannis Tzetzae historiae*, Νάπολη 1968, σ. 370, στ. 650-651, 649.

⁶(φ. 82^ρ-84^ρ) <Κωνσταντίνος-Καισάριος Δαπόντες, *Κανών περιεκτικὸς πολλῶν έξαιρέτων πραγμάτων, τῶν εἰς πολλὰς πόλεις καὶ νήσους καὶ ἔθνη καὶ ζῶα έγνωσμένων*> («Περίεργά τινα ψαλλόμενα πρὸς τὸ ἀνοιξω τὸ στόμα μου καὶ πληρωθήσεται πνεύματος»). Ἀρχ. *ὠδὴ α'.* Ἀνοιξω τὸ στόμα μου, τέλ. καὶ χαρὰν τῆς καρδίας. Ἔκδ. Κωνσταντίνος Δαπόντες, *Λόγοι Πανηγυρικοί...*, Βενετία 1778, σ. 107-116 (ΘΠ, ἀρ. 1907) (μὲ διαφορὲς ἀπὸ τὴν έκδ.)· *Κήπος Χαρίτων...*, Ἀθήνα 1880, σ. 286-292 (Ἡλιού – Πολέμη, ἀρ.*1880.433)· ἀναπαραγωγὴ τοῦ κειμ. τῆς έκδ. (1778) στό: É. Legrand, *BH XVIIIe s.*, τ. 2, σ. 273-278· *Κανὼν περιεκτικὸς πολλῶν έξαιρέτων πραγμάτων...*, φιλολ. έπιμ. Γ. Σαββίδης, Ἀθήνα 1991, σ. 15-36. Γιὰ τὸ κείμενο καὶ ἄλλα χειρόγραφα τοῦ ἴδιου περιεχομένου βλ. Εὐθύμιος Σουλογιάννης, «Καισάριου Δαπόντε, Κανὼν περιεκτικὸς πολλῶν έξαιρέτων πραγμάτων», *Παρνασσός* 9 (1967), σ. 441-453 [στό ἴδιο, σ. 448-451, έκδ. παραλλαγῆς τοῦ Κανόνος ἀπὸ τὸν κώδ. Ἰβήρων 536]· Κατερίνα Κώστιου, *Παρωδία Εμπαικτικὴ καὶ Παρωδία Παιγνιδῆς*, Ἀθήνα 1997, ιδίως σ. 30-39. Ὁ παρὼν κώδικας δὲν ἀναφέρεται στὶς παραπάνω έκδόσεις.

Ἄγραφα φύλλα: 2^ρ-3^ρ, 4^ν-5^ν, 36^ρ, 37^ρ, 38^ν, 62^ρ, 67^ν-78^ν.

ΥΛΗ: Χαρτὶ ἄρκετὰ χονδρὸ, ὑπόλευκο, τραχύ. Ὑδατόσημα: α) φιγούρα (π.χ. φ. 5 καὶ 8), β) φιγούρα· διακρίνονται τὰ γράμματα Β (;) I G (π.χ. φ. 45 καὶ 50 ἢ 70 καὶ 73).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×4-2 (2· τὸ 1^ο φύλ., ἀποκομμένο ἐνῶ τὸ 2^ο, ἐπικολημένο στὴν πινακίδα ἀρχ.), 3×8 (26), 1×10-1 (35· φαλιδισμένο τὸ 1^ο φύλ., χωρὶς ἀπώλεια κειμένου), 5×8 (75), 2 (77), 1×8-1 (84· τὸ προτελευταῖο φύλ. ἐπικολημένο στὴν πιν. τέλ., τὸ τελευταῖο φύλ. ἀποκόπηκε). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν ἢ χροῆση παραπομπῆς. Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι (πλὴν φ. 84: μὲ μολύβι).

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρὶς διακόσμηση ἢ ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδηλος ὁ γραφέας τοῦ ἑλληνικοῦ κειμένου. Ἡ συνήθης γραφὴ τῆς έπο-

χής, ἐλαφρῶς δεξιοκλινής. Μελάني μαῦρο. Terminus post quem για τὴν ἀντιγραφὴ τοῦ ἐλληνικοῦ μέρους τοῦ κώδικα ἀποτελεῖ ἡ χρονικὴ περίοδος 1768 ὡς 1774 κατὰ τὴν ὁποία συντάχθηκε τὸ ἔργο *Κανὼν περιεκτικός* (φ. 82^v-84^r) τοῦ Κ. Δαπόντε (βλ. Κώστιου, *ὁ.π.*, σ. 31)· ἡ ἀντιγραφὴ τοῦ λατινικοῦ κειμένου θὰ πρέπει νὰ χρονολογηθεῖ νωρίτερα, στὸ ἄ μισὸ τοῦ 18ου αἰῶνα, ἂν λάβει κανεὶς ὑπόψη του ὅτι ὁ κώδικας ἀνῆκε ἀρχικὰ στὸν Θεόκλητο Πολυεῖδη (βλ. παρακάτω, ΣΗΜ.).

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (ἔσωτ. τῆς πιν. ἀρχ., κτητ.) *Theoclitus Poliidis*. Γιὰ τὸν ἀρχιμανδριτὴ Θεόκλητο Πολυεῖδη (τέλ. 17ου αἰ. – μετὰ τὸ 1746) βλ. Gerhard Podskalsky, *Ἡ ἐλληνικὴ θεολογία ἐπὶ Τουρκοκρατίας 1453-1821*, μτφρ. Γεώργιος Μεταλληνός, Ἀθήνα 2005, σ. 418-420 ὅπου καὶ προγενέστερη βιβλιογραφία.

(φ. 4^r, κτητ.) *Ἐκ τῶν τοῦ Ἀγ(α)θ(α)γγέλου Π(ατ)ριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. Νῦν δὲ Κωνσταντίνου Γεωργιάδου.*

(φ. 42^v) *Θεόδωρος Ματθαίου Κερέκογλου.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Γιὰ προγενέστερους κτήτορες τοῦ κώδικα βλ. ΣΗΜ. Ἀργότερα, στὸ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBL.). Στὸ φ. 1^r κ.ἀ., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Πινακίδες ἀπὸ χαρτόνι, μὲ περγαμνὴ ἐπένδυση. Στὴ ράχη, κάθετη χειρὸγράφη σημείωση: *Ἀριθμητικὴ λατινικὴ καὶ* (στὸ κάτω μέρος), σὲ ἐπικολημένη ἐτικέτα, ὁ ἀρ. 22. Στὴν πιν. ἀρχ., μὲ μολύβι: *Θεοδωρος Μ.*

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἀρκετὰ καλὴ ὀξειδωση μελανιοῦ σὲ ὀρισμένα φύλλα. Χαλάρωση τῆς ραφῆς ὀρισμένων τευχῶν.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, *BZ* 16, σ. 266-267 (ἀρ. 83). — Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298. — Καρᾶς, *Οἱ Φυσικὲς Θετικὲς Ἐπιστῆμες*, σ. 123 (χρ 83). — ὁ ἴδιος, *Οἱ ἐπιστῆμες*, τ. 1, σ. 147 (καταγράφεται ὡς Ἀδριανουπόλεως 83· ἐκ παραδρομῆς ὡς: “ἐγχειρίδιον γεωμετρίας”). — Χαρ. Καρανάσιος, «Ἄσματα τῶν Μπεκρήδων καὶ ἐρωτικὰ τραγούδια ἀπὸ χειρόγραφο τῆς Βέροιας τοῦ 18ου αἰῶνα», στό: *Φαναριώτικα καὶ αστικά στιχοιργήματα*, σ. 153-172: 159 σημ. 15.

183 (TA 23)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 1332)

18ος αἰ. (μετὰ τὸ 1771) - 19ος αἰ. (πρὶν ἀπὸ τὸ 1821)   χαρτὶ   220×156χλ. [182/188×120]
φ. I, σ. 651 (- σ. 26-29, +2 φύλ. [φ. <604α>/605α, <640bis>/641bis]), I   στ. 25-37

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ (ἔτ. 1300-1640)

(σ. 1-<651>) Ἄδηλος, *Μετάφραση τῆς Ἱστορίας τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας* τοῦ Vincent Mignot, *Histoire de l'Empire ottoman depuis son origine jusqu' à la paix de Belgrade en 1740*, Παρίσι 1771, τ. 1-4.

Στή σ. 1, ὁ τίτλος: «Ἱστορία τῆς ὀθωμανικῆς βασιλείας [[ἀπ’ ἀρχῆς]] αὐτῆς τῆς μοναρχίας συμβάσης τῷ ἔτει 1300 μέχρι τοῦ ἔτους 1740 [[μετεφράσθη παρά]]». Ἡ συνέχεια τῆς πρότασης, μὴ ἀναγνώσιμη στὴν προσπάθεια νὰ σβηστεῖ τὸ ὄνομα τοῦ μεταφραστῆ, ἐνῶ ἀγνωστῆς προελεύσεως ὑγρό, ποὺ μεταγενέστερα τοποθετήθηκε στὸ ἴδιο σημεῖο προκειμένου νὰ ἀποκαλυφθεῖ τὸ σβησμένο ὄνομα, προκάλεσε διάτρηση τοῦ χαρτιοῦ κατόπιν ὀξειδωσῆς (ἐπισημάνση Κων. Χούλη). Ἀκολουθεῖ ὁ τίτλος: «Ἰσουλῶν· πρώτη βασιλεία [ἀπὸ ἔτους σ(ωτη)ρίου 1300] μέχρι τοῦ 1326 τουτέστιν ἀπὸ ἔτους τοῦ χιτζρὲ 700 μέχρι τοῦ 727». Ἀρχ. *Οἱ Ὄθωμανοί, τῶν ὁποίων ἡμεῖς ἐπεχειρίσθημεν νὰ γράψωμεν τὴν ἱστορίαν. τέλ. ὅσον ἐκείνη μόνη ἐσύντεμνε τὰς ἡμέρας του. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου: Τέλος τοῦ πρώτου τόμου.*

Ὁ δεῦτερος τόμος τῆς μετάφρασης τῆς Ὄθωμανικῆς βασιλείας ἐντοπίζεται στὸν κώδ. Μπενάκη 301 (TA 223). Γιὰ τὸ γαλλικὸ πρωτότυπο βλ. ἔκδ. Mignot, ὁ.π., τ. 1, σ. 89 – τ. 4. Τὴν ταύτιση μὲ τὴ γαλλικὴ ἔκδοση Mignot ἐπιβεβαιώνει παρασελίδια σημείωση τοῦ μεταφραστῆ στὴ σ. 161 (κάτω ὠα) τοῦ κώδικα: *παπιστῆς ὁ συγγραφεὺς φραντζέζος Μιγνὸτ, διὸ καὶ μνησικακία...* Οἱ πολλὲς διαγραφὰς καὶ διορθώσεις τοῦ κειμένου ὑποδηλώνουν πὼς οἱ δύο κώδικες εἶναι αὐτόγραφοι τοῦ μεταφραστῆ, ἐνῶ τὸ ἔτος ἔκδοσης τοῦ γαλλικοῦ κειμένου (1771) ἀποτελεῖ *terminus post quem* γιὰ τὴν μετάφραση. Οἱ Στεφανίδης καὶ Ἀμαντος (βλ. BIBΛ.) εἰκάζουν ὅτι ὁ κτήτορας τῶν κωδίκων, Δωρόθεος Πρωῖος (βλ. ΣΗΜ.), ταυτίζεται μὲ τὸν μεταφραστὴ τοῦ ἔργου· ὡστόσο τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς γραφῆς τοῦ κειμένου διαφοροποιοῦνται ἀπὸ ἐκεῖνα τοῦ κτητ. σημ. (βλ. σ. 1) καθὼς καὶ αὐτόγραφων ἐνθυμήσεων τοῦ Πρωῖου σὲ ἔντυπο τοῦ 1778 (βλ. *Βιβλιοθήκες τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Τεκμήρια ἀπὸ τὴν Ἀδριανούπολη καὶ τὴ Βάρνα* [Ἰδρυμα τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων], Ἀθήνα 2004, σ. 61, ἀρ. 170· ψηφιακὴ μορφή τοῦ ἐντύπου στὴ βάση “Ἀνέμη”) καὶ φαίνεται νὰ ἀνήκουν σὲ ἄλλο πρόσωπο (;). Τὸ ἔτος θανάτου τοῦ Δ. Πρωῖου (1821), κτήτορα τῶν δύο κωδίκων τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων, ἀποτελεῖ *terminus ante quem* γιὰ τὴν σύνταξή τους.

Στὸν παρόντα κώδικα, ἀπώλεια κειμένου μεταξὺ τῶν σ. 25: *ἠύξησεν εἰς τὸ ἐξῆς πάρα πολλά*] καὶ σ. 30 [*Εὐθύς μετὰ τὴν παιδείαν ὁ Παλαιολόγος.*

Ἡ ἀρχικὴ σελιδαρίθμηση τοῦ κώδικα ἀπὸ τὴ σ. 61 κ.έ. (βλ. ΤΕΥΧΗ), ὑποδηλώνει τὴν ὑπαρξὴ α’ μέρους (σ. 1-60), τὸ ὁποῖο ἐξέπεσε.

Ἄγγραφη σελίδα: 584.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, τραχύ. Ὑδατόσημα: α) τρία καπέλα (π.χ. φ. 192/193 καὶ 198/199) καὶ στέμμα μὲ γράμματα G F (π.χ. φ. 194/195 καὶ 196/197).

β) τρία καπέλα με γράμματα C A (π.χ. φ. 626/627 και 632/633) και τρία αστέρια με γράμματα F V (π.χ. φ. 628/629 και 630/631)· για τὸ 2^ο ὕδατ. βλ. Stanković 711 (μέρος τοῦ ὕδατ.) (ἔτ. 1786).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 5 (φ. 8/<9>· ἀβέβαιη σύνθεση· μεταξύ τῶν σ. 7 και 8, μεσολαβεῖ σελίδα χ. ἀρ.), 8 (24/25· ἀβέβαιη σύνθεση· ἐξέπεσε τὸ τελευταῖο φύλλο: φ. 26/27, με ἀπώλεια κειμένου), 1×24-1 (30/31-74/<75>· ἐξέπεσε τὸ 1^ο φύλλ.: 28/29 – σ. 26-29], 3×24 (218/<219>), 1×22 (262/<263>), 1×24 (310/<311>), 1×28 (366/<367>), 6×24 (650/651· +<604α>/605α, 640bis/<641bis>). Αἰθιμηση τευχῶν με ἑλλην. και ἀραβ. ψηφία, με μαῦρο μελάνι, στὸ μέσο τοῦ κάτω περιθωρίου τοῦ τελευταίου verso τῶν τευχῶν: γ': 3 (σ. 75) - 15 (σ. 651) (διαγραμμένη ἢ ἑλλην. ἀρ. τῶν τχ 10-12· τὰ τχ 13-15 φέρουν μόνο ἀραβ. ἀρ.). Παραπομπὴ στὸ τελευταῖο verso τῶν τευχῶν, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Ἀρχικὴ μερικὴ σελιδαρίθμηση: 61-254. Δεύτερη σελιδαρίθμηση τοῦ recto τῶν φύλλων: 1-350· συνέχιση τῆς 2^{ης} σελιδαρίθμησης ἀπὸ νεότερο χέρι με ἐρυθρὸ μελάνι: σ. 352 κ.έ. Μερικὴ συμπλήρωση σελιδαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφο: 605, 604α/605α, 640bis.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρὶς διακόσμηση ἢ ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελφος [Δωρόθεος Πρώιος (;)], ὅμοιο χέρι με κώδ. Μπενάκη 301 (TA 223)· γιὰ τὴν ταύτιση τοῦ γραφικοῦ χαρακτήρα τῶν δύο χροφ βλ. ἐπίσης Στεφανίδης (βλ. BIBL.). Μελάνι μαῦρο.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (σ. 1, ἄνω ὠα) *Ἐκ τῶν τοῦ Δωροθέου Πρωίου.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ὁ κώδικας ἀνήκε στὸν Δωρόθεο Πρώιο (βλ. ΣΗΜ.), μητροπολίτη Ἀδριανουπόλεως. Γιὰ τὸν Δ. Πρώιο (1755;-1821) βλ. Ἄμαντος, *Τὰ γράμματα*, σ. 206-216· Ρωξάνη Αργυροπούλου, *Ο Βενιαμίν Λέσβιος και η ευρωπαϊκὴ σκέψη του δεκάτου ογδοῦ αἰῶνα*, Αθήνα 2003, ιδίως σ. 60-61 σημ. 12, σημ. 13, ὅπου και προγενέστερη βιβλιογραφία. Ἀργότερα, ὁ κώδικας περιῆλθε στὸ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBL.). Στὶς σ. 1, 5, ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰῶνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΔΩΡΟΘΕΟΥ ΠΡΩΪΟΥ. ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ* και (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 23. Τὰ φ. I, I', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Σητόβρωτα φύλλα με ἀπώλεια κειμένου, ιδίως στὴν ἀρχὴ και στὸ τέλος τοῦ κώδικα.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, BZ 16, σ. 282-283 (ἀρ. 140). — Ἄμαντος, *Τὰ γράμματα*, σ. 210 σημ. 1. — ΘΗΕ, τ. 5, σ. 276 (καταγράφεται ὡς κώδ. 23 Μπενακείου). — Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298.

184 (TA 24)

19ος αἰ. [β' δεκαετία (βλ. ΣΗΜ., φ. 36^v)] χαρτί 215/220×160χιλ.
 [170/175×125] (φ. 1-31) / 232×170χιλ. [190×140] (φ. 32^r-89^r) φ. I, 91 (+ <92>
 ἄκοπο, ἐνωμένο μὲ τὸ φ. 91 καὶ χ. ἀρ.), I στ. 8-11 ἀκέφ.

ΜΑΘΗΜΑΤΑΡΙΟ (Συστάχωση κειμένων μὲ διάστιχη ἐρμηνεία στὰ ἑλλην. -
 καραμαν.)

1. (φ. 1^r-22^v, 28^r-31^v) <Ἀντώνιος Βυζάντιος, *Χρηστοθήθεια*> (ἀκέφ.). Ἔκδ. Βυζάντιος, *Χρηστοθήθεια*, σ. 20-44 [πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5), κείμε. 4].

Διαταραγμένη ἢ ἀκολουθία τῶν φύλλων. Ἡ ὀρθὴ σειρὰ: 19^r-22^v, 15^r-18^v, 28^r-31^v, 1^r-4^v, 8^{r-v}, 5^r-7^v, 9^r-14^r. Ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου στὸ φ. 19^r: <κεφ. γ', ξνδ>. Ἀρχ. *Εἰ δέ τινες ἦ πόλεως*. Στὸ φ. 1^r: <Κεφ. ζ', ξρη>. Ἀρχ. *Εἰ δέ σοι λέγοντι τῶν κρειττόνων*. Ἀπώλεια κειμένου μεταξὺ τῶν φ. 7^v: *λαβόμενος κατάθου* (ἔκδ. σ. 37§ρμς') καὶ φ. 9^r [*Ἄει ἐν μνήμῃ* (ἔκδ. σ. 41§ρξθ').

2. (φ. 23^r-27^r) <Ἀγαπητὸς διάκονος, *Ἐκθεις κεφαλαίων παραινετικῶν*>. Ἀρχ. (ἀκέφ.) *Σκέπτου* (CPG 6900). PG 86, 1180D-1185. Ἔκδ. Riedinger, *Agapetos Diakonos*, σ. 62,13 (§54) - 76.

Γιὰ τὸ περιεχόμενο τῶν φ. 28^r-31^v βλ. κείμε. 1.

3. (φ. 32^r-34^r) Λουκιανός, *Περὶ τοῦ ἐνυπνίου ἦτοι βίος Λουκιανοῦ*. Τέλ. (ἀτελ.) *μικροῦ γοῦν διεσπάσαντο* [πρὸς ἀλλήλας. Ἔκδ. Jacobitz, *Luciani*, τ. 1, σ. 1-3,9.
4. (φ. 36^r-55^v) Πλούταρχος, *Περὶ παίδων ἀγωγῆς*. Τέλ. (κολ.) *εὐκόλως φέρειν τὰς ἀμαρτίας [εἰ δὲ μὴ γε*. Ἔκδ. Sirinelli - Philippon, *Plutarque*, σ. 34-62,6.
5. (φ. 56^r-68^v) <Βασίλειος Καισαρείας>, *Ὁμιλία εἰς τὸ Πρόσεχε σεαυτῶ* (CPG 2847). PG 31, 197-217. Ἔκδ. Rudberg, *L'homélie*, σ. 23-37.

Διαταραγμένη ἢ ἀκολουθία τῶν φ. 69^r-89^r ἢ ὀρθὴ σειρὰ:

6. (φ. 72^{r-v}, 69^r, 87^r-88^v, 81^r-83^v) Πλούταρχος, «*Θεμιστοκλῆς καὶ Κάμιλλος*» (ἀποσπάσματα τῶν κεφ. γ'-δ', ζ'-ιγ'). Ἔκδ. Robert Flacelière - Émile Chambry - Marcel Juneaux, *Plutarque. Vies* [Les Belles Lettres], τ. 2, Παρίσι 1961.

Στὰ φ. 85^r-86^v ἐπαναλαμβάνεται ἐκτενέστερο τὸ κείμενο τῶν φ. 72^{r-v}, 69^r.

7. (φ. 73^r-80^v) Ἰωάννης Χρυσόστομος*, *Περὶ προσευχῆς. Λόγος α'*. Τέλ. (κολ.)

συνδραμεῖν εἰς τὰς ἡμετέρας ψυχὰς [προσευχὴ δὲ ὡσπερ (CPG 4516). PG 50, 775-778, 51· Aldama ἀρ. 21.

8. (φ. 89^ρ) <Βασίλειος Καισαρείας>, *Κατὰ ὀργιζομένων (ἀπόσπ.)*. Ἄρχ. Ὡσπερ ἐπὶ τῶν ἱατρικῶν παραγγελημάτων, τέλ. (ἀτελ.) καὶ κραυγὴ ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν σὺν πάσῃ κακίᾳ (CPG 2854). PG 31, 353-353B11.

Ἄγγραφα φύλλα: 14^ν, 27^ν, 34^ν-35^ν, 69^ν-71^ν, 84^{ρ-ν}, 89^ν-91^ν.

ΓΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, λίγο τραχύ.

(φ. 1-27) Ὑδατόσημο: α) θυρεὸς μετὰ γράμματα A P (π.χ. φ. 1 καὶ 4)· ἀντίσημο: γράμματα A P (π.χ. φ. 2 καὶ 3).

(φ. 28-31) Ὑδατόσημο: β) τρία καπέλα (;) (π.χ. φ. 29 καὶ 30)· ἀντίσημο: γράμματα V C (φ. 28 καὶ 31).

(φ. 31-<92>) Ὑδατόσημο: γ) λέων (π.χ. φ. 32 καὶ 35)· ἀντίσημο: ἀστέρι μετὰ γράμματα M P (π.χ. φ. 33 καὶ 34).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 6×4 (βάσει τῆς ὀρθῆς σειρᾶς τῶν φύλλων: 19-22, 15-18, 28-31, 1-4, 8 καὶ 5-7, 9-12), 1×4-2 (13-14), 1×6-1 (23-27· ψαλιδισμένο τὸ 1^ο φύλλ.), 9×4 (32-67), 1 (68), 1×4 (72 καὶ 69-71), 5×4 (73-<92>). Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν μετὰ ἀραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Παραπομπὴ στὴν κάτω δεξιὰ γωνία κάθε σελίδας, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Νεότερη φυλλαρίθμηση μετὰ ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐπίτιτλα ταινιοειδῆ ἢ πιόσχημα (π.χ. φ. 32^ρ, 36^ρ, 56^ρ, 73^ρ, 85^ρ). Τίτλοι μετὰ κεφαλαῖα γράμματα, πρωτογράμματα χωρὶς ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελφος. Γραφὴ φιλολογικὴ, ὁμοιόμορφη, μετὰ γωνιώδεις ἀπολήξεις κεραιῶν. Μελάνι μαῦρο.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: Ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ γραφέα: (φ. 16^ρ) *Τῇ χάριτι τοῦ παναγάθου Θεοῦ ἤλθαμεν καὶ ἐπαραδοθήκαμεν εἰς αὐτὰ τὰ ἄνωθεν ἐν τῷ μηνὶ τῷ νοεμβρίῳ*. – (φ. 32^ρ) *Αὐγούστου 11*. – (φ. 36^ρ) *1814 Ἰουνίου 11*. – (φ. 56^ρ) *Φεβρουαρίου 14* (;).

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Στὸ φ. 1^ρ, ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξιμῶν.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξιμῶν· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΗΘΙΚΑ ΠΑΡΑΓΓΕΛΜΑΤΑ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 24. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. – τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλὴ· περιορισμένοι ρύποι.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Σκαρβέλη-Νικολοπούλου, *Μαθηματάρια*, σ. 496-497 (ἀρ. 229).

185 (TA 25)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 1135)

ἔτ. 1725 (φ. 80^v) [τὸ β' κείμ. στὸ φ. 82^r: μετὰ τὸ 1784] χαρτί 191×138χιλ.
[160/165×115] φ. I, 83 (+75α, 80α), Γ στ. (συν.) 22 [19 (φ. 1^r-8^v), 25 (φ. 9^r-24^v)]

ΑΦΘΟΝΙΟΣ – ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΟΥΓΔΟΥΡΗΣ

1. (φ. 1^r-25^r) «Ἀφθονίου σοφιστοῦ προγυμνάσματα. Ὅρος μύθου». Ἀρχ. [Ὁ] μῦθος ποιητῶν μὲν προῆλθε. Ἔκδ. Patillon, *Corpus Rhetoricum*, σ. <112>-162.
2. (φ. 26^r-80^v) Γεώργιος Σουγδουρῆς, «Εἰς ἅπασαν τὴν λογικὴν τοῦ Ἀριστοτέλους μέθοδον προδιοίκησις ἦτοι εἰσαγωγὴ». Προσθήκη στὸν τίτλο ἀπὸ τὸν Ἰγνάτιο Σαράφογλου: *Συντεθειῖσα παρὰ Γεωργίου ἱερέως Σουγδουρῆ τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων*. Ἔκδ. Σουγδουρῆς, *Εἰσαγωγὴ Λογικῆ· ἀποσπάσματα τοῦ ἔργου* στό: Κουρνοῦτος, *Λόγιοι*, τ. 2, σ. 90-102. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου, ἡ χρονολογία ἀντιγραφῆς τοῦ κώδ. (βλ. ΓΡΑΦ.).
Ἀπώλεια κειμένου μεταξὺ τῶν φ. 75^v: («Μέρος Τρίτον. Κεφάλαιον Η'. Περὶ εὐρέσεως τοῦ μέσου ὄρου») ἔπεται τῷ ὑποκειμένῳ] (ἔκδ. σ. 96, σειρὰ 20) καὶ φ. 76^r: («Κεφάλαιον Θ'. Περὶ τῶν εἰδῶν τοῦ Συλλογισμοῦ») [συγκείμενος· οἷον πᾶς ἄν(θρωπ)ός ἐστι ζῶον (ἔκδ. σ. 98, σειρὰ 20)]. Ἀπὸ τὸ φ. 75α σώζονται μόνο δύο λωρίδες χαρτιοῦ.
3. (φ. 80α, ἀναδιπλούμενο): Ταξινόμηση προτάσεων (ἀποφατικῶν, καταφατικῶν) καὶ συλλογισμῶν.
4. (φ. 81^{r-v}) Παραδείγματα τῶν τριῶν συλλογιστικῶν σχημάτων μετὰ ταυτόχρονη παράθεση τῶν μνημοτεχνικῶν λέξεων-φράσεων («γράμματα ἔγραφε γραφίδι τεχνικός», κ.λ.π.) γιὰ τοὺς τρόπους τῶν συλλογιστικῶν σχημάτων (τὰ σχήματα α' καὶ β' περιλαμβάνουν 4 τρόπους, τὸ γ' σχῆμα ἔξι).
5. (φ. 82^r) Δύο σύντομα βιογραφικὰ κείμενα γιὰ τὸν Γεώργιο Σουγδουρῆ:
α) Ἀνεπίγραφο. Ἀρχ. *Γεώργιος ὁ Σουγδουρῆς ἱερεὺς* [[ἐξ Ἰωαννίνων]] Ἰωαννίτης τὸ γένος, τέλ. θείας γραφῆς ἀπάσης. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου –ἀντιγραμμένου ἀπὸ τὸν Νικόλαο Καρατζᾶ (βλ. ΓΡΑΦ.)– συμπληρώνει ὁ Ἰγνάτιος Σαράφογλου (βλ. ΓΡΑΦ.): *ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας Μελετίου τοῦ Ἀθηνῶν βιβλ(ίω) ιζ' κεφαλ(αίω) ιζ' παραγράφον ε'*. Ἔκδ. Μελέτιος, *Ἐκκλ. Ιστ.*, τ. 3, σ. 488§5 (μὲ μικρὲς διαφορῆς).
β) Ἀνεπίγραφο. Ἀρχ. *Γεώργιος Σουγδουρῆς ἱερεὺς ἐξ ἰωαννίνων ἀνὴρ ἐλ-λόγιμος*, τέλ. *ἃ γε οὐπω τύποις ἐκδέδοται*. Ἐκ τοῦ *περὶ λογίων Γραικῶν σχεδιάσματος Δημητρίου Προκοπίου παρὰ Φαβρικίω βιβλιοθήκης ἐλλη-*

νικῆς τόμῳ ια' σελλίδι 799. Ἔκδ. Προκοπίου, Ἐπαρίθμησις, σ. 799-800 (ἀρ. 83) (β' ἔκδ. σ. 546).

Βάσει τῆς περιγραφῆς Στεφανίδη (βλ. BIBΛ.), στὴν ἀρχὴ τοῦ κώδικα Ἀδριανουπόλεως ὑπῆρχε τὸ Ἐγχειρίδιον τοῦ Ἐπικτήτου, (ἀρχ.) *Τῶν ὄντων τὰ μὲν ἐστὶν ἐφ' ἡμῖν*, τὸ ὁποῖο σήμερα ἐντοπίζεται συσταχωμένο μὲ ἄλλα κείμενα τοῦ 15ου αἰ. στὴν ἀρχὴ τοῦ κώδ. Μπενάκη 45 (TA 16) [Λάππα-Ζίζηκα – Ρίζου-Κουρουποῦ (RO 471), σ. 85]. Τὸ κείμενο τοῦ Ἐπικτήτου, βάσει κτητ. σημ. (φ. 1^ρ, κάτω ὠα), ἀνῆκε ἐπίσης στὸν Ἱγνάτιο Σαράφογλου.

Ἄγραφα φύλλα: 25^v, 80α^ρ, 82α.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, τραχύ. Ὑδατόσημα: α) θυρεός (π.χ. φ. 1 καὶ 8) καὶ ἄστρο (π.χ. φ. 3 καὶ 6), β) ἄνθος (π.χ. φ. 9 καὶ 20) καὶ κυκλικὸ σχῆμα μὲ γράμματα (:) (π.χ. φ. 12 καὶ 17), γ) τρία καπέλα (π.χ. φ. 35 καὶ 36)· ἀντίσημο: γράμμα G, τριφύλλι, γράμμα B (π.χ. φ. 37).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×8, 1×12 (20), 1×2 (22), 3 (25), 1×8 (33), 1×4 (37), 5×8 (76+75α: σῶζεται τμήμα μόνο τοῦ φύλλου: τὸ κάτω μέρος), 1×8–1 (83+80α: πρόσθετο φύλλο. Ἐξέπεσε τὸ τελευταῖο φύλ. τοῦ τεύχους: πιθανῶς ἄγραφο). Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι. Ἡ ἀρίθμηση τοῦ φ. 81, στὸ verso τοῦ φύλλου. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: 75α, 80α.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρὶς διακόσμηση ἢ ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΙΣ: α) Ἄδηλος ὁ κύριος γραφέας· βιβλιογρ. σημ. (φ. 80^v): *αψκε'* [1725] *αὐγούστου ια'*. Γραφὴ ὀρθία, ἀραιή, στρογγυλόσχημη, μὲ ἀγκυλωτὲς ἀπολήξεις κεραιῶν. Ἀπὸ τὰ φ. 9^ρ-25^ρ κ.έ., ἡ γραφὴ ὀξύτερη, ἀν καὶ φαίνεται γραμμὴ ἀπὸ τὸ ἴδιο χέρι. Σὲ μεγάλη ἔκταση τοῦ χφ οἱ γραμμὲς τοῦ κειμένου παρεκκλίνουν ἀπὸ τὴν εὐθεία. Μελάνι μαῦρο.

β) φ. 82^ρ, κείμ. α': Νικόλαος Καρατζᾶς (ταύτιση βάσει γραφῆς).

γ) φ. 82^ρ, κείμ. β': Ἱγνάτιος Σαράφογλου, ἐπίσκοπος Ναζιανζοῦ (ταύτιση βάσει γραφῆς). Προσθῆκες, σημειώσεις ἀπὸ τὸν ἴδιο σὲ διάφορα φύλλα τοῦ κώδικα μετὰ τὸ 1784 (βλ. τὴ σημείωση τοῦ Ἱγνατίου στὸ φ. 82^ρ μὲ τὴν ὁποία παραπέμπει γιὰ τὸ κείμενο τοῦ Καρατζᾶ στὴν *Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία* τοῦ Μελετίου Ἀθηνῶν, ἔκδ. 1784).

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. 1^ρ, κτητ.) [Εκ] *τῶν τοῦ Ἱγνατίου ἱερομονάχου σαράφ ὀγλοῦ ἀδριανουπόλιτου*.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Προγενέστεροι κάτοχοι τοῦ κώδικα ὁ Νικόλαος Καρατζᾶς, κατόπιν ὁ Ἱγνάτιος Ναζιανζοῦ (βλ. ΓΡΑΦ./ΣΗΜ.). Ἀργότερα τὸ χφ περιήλθε στὸ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBΛ.). Στὸ φ. 1^ρ κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμεῖου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30).

Στή ράχη, ὁ τίτλος: *ΑΦΘΟΝΙΟΥ ΣΟΦΙΣΤΟΥ ΠΡΟΓΥΜΝΑΣΜΑΤΑ*, καὶ (στοὺ κάτω μέρους) ὁ ἀρ. 25. Τὰ φ. I, I', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Μέτρια· ἐκτεταμένες κηλίδες ὑγρασίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, *BZ* 16, σ. 275 (ἀρ. 124). — Wartelle, *Inventaire*, σ. 7. — Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298. — Georges K. Papazoglou, «Manuscrits inconnus de Nicolaos Karatzas (Manuscrits des bibliothèques d'Athènes et manuscrits inventoriés par N. Veïs)», *Byzantion* 71 (2001), σ. 212-232: 213, 220.

186 (TA 26)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 596)

ἔτ. 1717 (φ. 310^v) χαρτί 228×167χιλ. [150×120] φ. I, 343 (+2α, 51α,
68α, 69α, 72α, 74α, 236α), I στ. 23

ΣΥΜΜΙΚΤΟΣ ΙΑΤΡΙΚΟΣ

– (φ. 5^r-10^v) «Πίναξ τοῦ ἀρίστου ἰατροσοφίου καὶ θαυμαστοῦ». Πρόκειται γιὰ πίνακα κεφαλαίων μὲ ἀντίστοιχη παραπομπή στοὺ φύλλο καθενὸς ἀπὸ αὐτά· ὑπάρχει ἀναντιστοιχία μὲ τὸ χφ: ἡ φυλλαρίθμηση τῶν κεφ. τοῦ πίνακα δὲν ἀντιστοιχεῖ μὲ τὴ θέση τους στὸν παρόντα κώδικα. Ἐνδεχομένως, ὁ γραφέας ἀντιγράφει πιστὰ τὸν πίν. περιεχομένων τοῦ χφ ποὺ χρησιμοποίησε ὡς πρότυπο ἀντιγραφῆς.

1. (φ. 13^r-183^r) <Ἀμποῦ Τζιαφάρ Ἀχμέδ μπέν Ἰμπραχίμ [Abū Ġa'far Ibn Al-Ġazzār], *Τὰ ἐφόδια τοῦ ἀποδημοῦντος*> («Ἀρχὴ σὺν Θ(ε)ῶ ἀγίῳ τῆς πρώτης βίβλου τῶν τῶν (!) ἐφοδίων, ἣν ἐσύθεσεν Ἰσαὰκ ὁ Ταξιῶτης υἱὸς Ἀβραμίου ὁ καισαρικῶς ὀνομαζόμενος Ἀχμέδης»). Ἀναλυτικά:

(φ. 13^r) βιβλίο α'. Ἀρχ. *Περὶ ἀλωπεκίας κεφ(άλαι)ον α'.* Ἰστέον ὅτι αἱ τρίχες γεννῶνται ἀπὸ τοὺς παχείς καπνοὺς, (φ. 51^r) βιβλίο β', (φ. 77^v) βιβλίο γ', (φ. 108^r) βιβλίο δ', (φ. 131^v) βιβλίο ε', (φ. 157^v) βιβλίο ζ', (φ. 172^v) βιβλίο ζ'. Τέλ. ὠφελεῖ εἰς πολλὰ πάθη. Τέλος τῶν Ζ' βιβλίων τῶν ἐφοδίων.

Στὸ φ. 179^r: «Τὰ ἰδιώματα τῶν κενωτικῶν φαρμάκων ὡς καθὼς ἐπαράγγειλεν ὁ Δαμασκηνὸς Ἰωάννης». Ἀρχ. *Ἡ ἀλώη (!) ἔχει ἰδιώματα, ἧγουν ἰδίωμα τοῦ καθαρίσαι.*

2. (φ. 183^r-202^r) «Περὶ καθαρσίων». Ἀρχ. *Κεφ(άλαι)ον α'.* Τοὺς ὑγιῶς [ὕγιενά ἔκδ.] ἔχοντας τὰ σώματα ἐργῶδες καθαίρειν, τέλ. ἰσχυρὰν αὐτῇ ἔχει πάνι (!). Γιὰ τὴν ἀρχὴ τοῦ κειμένου βλ. Karl Gottlob Kühn,

Claudii Galeni Opera Omnia, τ. 11, Λειψία 1826 (ἀνατύπ. Hildesheim 1965), σ. 343.

3. (φ. 202^v-239^r) «Ἀντιδοτάριον τοῦ σοφωτάτου Βαλεριανοῦ τοῦ Ἰταλοῦ, ἐξηγημένον ἀπὸ τὴν ἰταλικὴν γλῶσσαν εἰς τὴν τῶν Γραικῶν παρὰ Νικολάου ἱερόπαιδος τοῦ ἐκ Βελισδονίου τῶν Ἀγράφων, πάνι (!) ὠφέλιμον εἰς τοὺς τὴν ἰατρικὴν μεταχειριζομένους. Ἄρχῃ τοῦ α' τμήματος τῶν ἄρωματικῶν ἀντιδότην». Ἄρχ. Ἀρωματικὴ διὰ ῥόδων τοῦ καριοφύλλου (!) ἀνοίγει τὸν στόμαχον καὶ τὴν καρδίαν, (φ. 209^r) «Ἀρχῃ τοῦ δευτέρου τμήματος, περὶ ἀντιδότην ὡς (!) καλοῦσιν οἱ Λατίνοι ὀποιάτας», (φ. 215^r) «Ἀρχῃ τοῦ τρίτου τμήματος, περὶ καθαρτικῶν ἀντιδότην, τὰ ὅποια καλεῖται παρὰ Λατίνοις, τὰ μὲν μαλακτικὰ καθαρτικὰ σουλουτίβα, τὰ δὲ καθαρτικὰ ὁμοίως λενετίβα», (φ. 220^r) «Ἀρχῃ τοῦ τετάρτου βιβλίου, περὶ κουκκίων ἅτινα καλοῦσιν οἱ Λατίνοι πέλολε, τουρρικώτερα δὲ χάπια», (φ. 224^v) «Ἀρχῃ τοῦ ε' βιβλίου τῶν σεραβίων, ἃ λέγεται καὶ δροσοτά», (φ. 228^v) «Ἀρχῃ τοῦ ζ' βιβλίου, περὶ εἰληγμάτων καὶ κονδίτων καὶ τῶν λοιπῶν», (φ. 229^v) «Ἀρχῃ τοῦ ζ' βιβλίου, περὶ τροχίσκων, ἧτοι παστύλων», (φ. 232^v) «Ἀρχῃ τοῦ η' βιβλίου, περὶ ἐμπλάστων καὶ ἀλειμάτων (!) καὶ ἀλειφῶν», (φ. 236^r) «Ἀρχῃ τοῦ θ' βιβλίου, περὶ ἐλαιῶν παντοίων καὶ σκευῆς αὐτῶν», (φ. 237^v) «Ἀρχῃ τοῦ ι' βιβλίου ἀντιβαλομένων (!) καὶ περὶ περπερατῶν βοτάνων καὶ τῶν λοιπῶν».
4. (φ. 239^v-241^r) Ἄδελος, «Περὶ ἀντεμβαλομένων (!) βοτάνων». Ἄρχ. Ἀντὶ ἀκακίας χυλὸν ἀγριοδαμασκηῶν, τέλ. τὸ ἀποθαμένον κρέας.
5. (φ. 241^r-245^v) «Ἀπὸ τοῦ βιβλίου τοῦ Μέζουε. Ἐλεουατάριον διὰ τοὺς ἀνέμους, διὰ τὴν μελαγχολίαν, διὰ τὸν στόμαχον εἶναι χαροποιὸν καὶ δυναμωτικὸν εἰς πᾶσαν ἀσθένειαν». Ἄρχ. Λάβε φλοῦδας κύτρου (!) ξηράς, τέλ. καὶ τελείωσέ το.
6. (φ. 245^v) «Περὶ μέτρων καὶ σταθμῶν τοῦ βίβλου (!)».
7. (φ. 247^r-249^r) Ἄδελος, «Λεξικὸν λίαν ὠραῖον τοῦ βιβλίου» (σὲ 2 στῆλ.). Ἄρχ. Χαροῦβας – κεράτια.
8. (φ. 249^v-258^v) Πίνακας περιεχομένων τῶν φ. 183^r-249^r. Τὰ κεφάλαια-ὑποενότητες τῶν παραπάνω φύλλων φέρουν ἀπὸ τὸν γραφέα συνεχόμενη ἀρίθμηση: α'-κη', 29-376 (οἱ ὑποενότητες τοῦ φ. 258^v χωρὶς ἀρίθμηση). Στὸ τέλος τοῦ πίνακα: «Πρὸς θάνατον τοιαῦτα».
9. (φ. 263^r-310^v) <Νικόλαος ἱερόπαις Βελισδονίτης ἐξ Ἀγράφων (;), Πραγματεία περὶ Φυσιολογίας καὶ Παθολογίας>: (φ. 263^r) <Βιβλίον Α', κεφ. Α'. Προοίμιον>. Ἄρχ. Κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν παλαιῶν ἰατρῶν, (φ. 265^v) «Τμήμα Α'. Περὶ φύσεως καὶ περὶ πραγματείας ἰατρικῆς. Βιβλίον α'»,

(φ. 301^v) «Περὶ παθολογίας, τμήμα α'. Περὶ τῶν παθῶν. α'. Τί ἐστὶ παθολογία, κεφ. λγ'». Τέλ. (ἀτελ.) *νὰ μὴν συγχίζωμεν δύο πραγματείας. Ὅθεν ἔστω. Ἐκδ. Νικολάου ἱερόπαιδος ἐξ Ἀγράφων (;). Πραγματεία περὶ Φυσιολογίας & Παθολογίας, εἰσαγ.-ἔκδ. Ἀγ. Τσελίκας – Γιάννης Ἡλιούδης, Λάρισα 1996, σ. 35-134,2 (ὁ παρὼν κώδικας δὲν ἀναφέρεται).*

Γιὰ τὸν Νικόλαο ἱερόπαιδα τὸν Βελισδονίτη (β' μισὸ τοῦ 17ου αἰ.) βλ. Πάνος Βασιλείου, *Εὐγένιος Γιαννούλης ὁ Αἰτωλὸς καὶ οἱ σπουδαιότεροι μαθητὲς τῶν Σχολῶν τῶν Ἀγράφων*, Ἀθήνα 1957, σ. 76 (β' ἔκδ. 1985)· Καρᾶς, *Οἱ ἐπιστῆμες*, τ. 3, σ. 97-115· βλ. ἐπίσης, *Γόρδιος, Ἀλληλογραφία*, τ. 2, σ. 1034-1036, ὅπου καὶ βιβλιογραφία γιὰ τὰ ἱατρικὰ συγγράμματα καὶ τὰ χφφ μὲ ἔργα τοῦ Νικολάου· βλ. Χατζοπούλου (βλ. BIBL.).

10. (φ. 311^r-332^v) <Ἰπποκράτης, *Ἀφορισμοί*>, «εἰς ἀπλὴν γλῶτταν». Ἀρχ. *Ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου ὀλίγη, καὶ ἡ τέχνη μακρά, τέλ. γνωρίζονται ἀπὸ αὐτὰ τὰ σημάδια ὅπου ἐγράψαμεν. Τέλος τῶν τοῦ Ἰπποκράτους ἀφορισμῶν.*
11. (φ. 333^r-340^r) <Περὶ φύσεως ἀνθρώπου: ὁρολογία στὴν τουρκικὴ γλῶσσα>. Ἀρχ. *Τὰ τέσσερα στοιχεῖα τὰ λέγουν οἱ Τοῦρκοι ἀνασῆρ, ἐρμπαά.* (φ. 337^v) «Περὶ σφυγμῶν». Ἀρχ. *Ὁ σφυγμὸς λέγεται νὰ μπιζ, (φ. 338^r) «Περὶ νόσου». Ἀρχ. Ἡ νόσος ἤγουν ἡ ἀσθένεια εἶναι τριῶν λογιῶν, (φ. 338^v) «Τί πράγμα εἶναι ἡ ἱατρικὴ». Ἀρχ. *Ἡ ἱατρικὴ εἶναι ἐπιστήμη ὅπου φυλάγει τὴν παροῦσαν ὑγείαν, (φ. 339^r) «Σύνοψις τῶν φυσικῶν δυνάμεων». Ἀρχ. Τὰς φυσικὰς δυνάμεις λέγουν οἱ Τοῦρκοι ὠφὰλ ταπιγέτ, τέλ. εἰς ὄλον τὸ κορμὶ τὴν αἴσθησιν.**

Στὸ φ. 341^r (ἀπὸ μτγν. χέρι, ὅμοιο μὲ αὐτὸ τῶν φ. 1^r-4^r): «Πίναξ τῶν ἔμπροσθεν γεγραμμένων ἱατρικῶν». Στὰ φ. 1^r-4^r: Συνταγές (ἀπὸ μτγν. χέρι, μὲ μαῦρο μελάνι).

Ἄγραφα φύλλα: 4^v, 11^r-12^v, 246^{r-v}, 259^r-262^v, 340^v, 341^v-343^v.

ΥΛΗ: Χαρτί ἀρκετὰ λεπτό, ὑπόλευκο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημο: λέων μὲ γράμμα Α (π.χ. φ. 5 καὶ 12)· ἀντίσημο: γράμματα ν d (π.χ. φ. 17)· βλ. Nikolaev 339 (ἔτ. 1717)· ὅμοιο ὕδατ. μὲ κώδ. Μπενάκη 165 (Κυριαζῆ 14).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×10-5 (;) (4· +2α. Ἀβέβαιη σύνθεσις· φαλιδισμένο τὸ 4°-6° φύλ. πιθανῶς ἐξέπεσαν τὸ 7°, 8° καὶ 10° φύλ.), 43×8 (342· +51α, 68α, 72α, 69α, 74α, 236α), 1 (343). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Παραπομπὴ στὸ verso κάθε φύλλου, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: 2α, 51α, 68α, 72α, 69α, 74α, 236α.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρὶς διακόσμηση ἢ ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἀθανάσιος Κερκυραῖος· βιβλιογρ. σημ. (φ. 245^v): *Τέλος καὶ τῷ Θεῷ δόξα*. Ἀθανασίου Κερκυραίου. – (φ. 310^v) *Τέλος καὶ τῷ Θεῷ δόξα εἰς τοὺς 1717 ὀκτωβρίου εἰς τὰς 23*. Γραφή ὁμοιόμορφη, ἐπιμελημένη, χαλαρή, δεξιοκλινής. Με-
λάνι ὑποκάστανο.

(φ. 1^r-4^r, 341^r) ΜΤγν. χέρι.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. 258^v, κρυπτογραφικό): *Πρὸς θάνατον τοιαῦτα εἰ (;) · β · α · θ · λ · β · α · ε · ι · θ · λ*.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBΛ.). Στὸ φ. 1^r κ.ἄ., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Πινακίδες ἀπὸ χαρτόνι, ἐπενδυμένες μὲ καστανὸν δέριμα ποὺ φέρει χρυ-
σότυπο περιμετρικὸ πλαίσιο σὲ μικρὴ ἀπόσταση ἀπὸ τὶς ἀκμῆς. Στὴ ράχη, νεῦρα (5) πλασιωμένα ἀπὸ χρυσότυπες γραμμὲς καὶ (στὸ κάτω μέρος), σὲ ἐπικολημένη ἐτικέτα, ὁ ἀρ. 26. Ἀκμῆς ἐπιχρυσωμένες καὶ γκοφραρισμένες. Ἴγνη φθορᾶς: ὀπές, ὀρισμένα σχίσματα· ἡ χρυσοτυπία ἔχει ἐν μέρει ἐξαλειφθεῖ.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Γενικῶς, πολὺ καλῆ.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, *BZ* 16, σ. 269 (χφ 95). — Lappa-Zizicas, «Les Manu-
scrits», σ. 298. — Καρᾶς, *Οἱ Φυσικὲς Θετικὲς Ἐπιστῆμες*, σ. 145 (κῶδ. 780). — ὁ ἴδιος, *Οἱ ἐπιστῆμες*, τ. 3, σ. 206 (κῶδ. 52), 280 (κῶδ. 139) (καταγράφεται ὡς κῶδ. Ἀδριανουπόλεως 95). — Β. Χατζοπούλου, «Δύο ἄγνωστα ἱατρικὰ χειρόγραφα μὲ ἔργα τοῦ Νικολάου Βελισδονίτη», στό: Παναγιώτης Βλάχος (ἐπιμ.), *Ὅσιος Εὐγένιος ὁ Αἰτωλὸς καὶ αἱ Σχολαὶ τῶν Ἀγράφων κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν*, Πρακτικὰ Καρπενήσι 7-9 Ὀκτωβρίου 2011), τ. 1, Ἀθήνα 2014, σ. 573-581. — ἡ ἴδια, «Ὁ ἱατρὸς Νικόλαος ἱερόπαις ὁ Βελισδονίτης: νέα στοιχεῖα γιὰ τὸ ἔργο του», *Πανελλήνιο Ἐπιστημονικὸ Συνέδριο: Λαϊκὴ Ἱατρικὴ καὶ Ἱατρικὴ Ἐπιστῆμη. Σχέσεις Ἀμφίδρομες*, Ἀθήνα 7-11 Μαρτίου 2012, Κέντρο Ἐρεῦνης τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφίας Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν – Ἱστορικὸ καὶ Παλαιογραφικὸ Ἀρχεῖο/MIET (ὑπὸ ἔκδ.).

187 (TA 28)

18ος αἰ. (τέλ.) χαρτί 198×140χιλ. [142/152×100 καὶ 130×105] (φ. 82^r-92^v,
101^v-148^v) φ. I, 155, I στ. 19 (φ. 101^v-148^v), 20 (φ. 9^v-16^v, 82^v-96^v,
149^r-150^r), 23 (φ. 17^r-79^r)

<ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΠΕΝΙΖΕΛΟΣ> – <ΜΙΚΡΑ ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ> – <ΔΑΠΟΝΤΕΣ>;, κ.ἄ.

1. (φ. 9^r-79^v) <Ἰωάννης Μπενιζέλος>, «*Διδασκαλία χριστιανικὴ κατ' ἐρωτα-
πόκρισιν περὶ τῶν ἀναγκαίων δογμάτων τῆς πίστεως, καὶ τῶν κατὰ τὴν
πίστιν ἔργων, συντόμως θ' ἅμα καὶ ἐντελῶς πραγματευομένη*». Ἀναλυτικὰ:

- (φ. 9^r-12^r) «Τῷ ἀναγινώσκοντι, προοίμιον». Ἀρχ. Ἡ ἀνά χειρας διδασκαλία, φίλτατε ἀναγνώστα, δὲν ἐπαγγέλεται νὰ διδάξῃ κάμμίαν νέαν φιλοσοφίαν, (φ. 12^v) Πίνακας περιεχομένων («ΠΙΝΑΞ»), (φ. 13^r-79^v) «Διδασκαλία χριστιανική κατ' ἐρωταπόκρισιν». Τὸ κυρίως κείμενο: (φ. 13^r-19^v) «Περὶ τοῦ μυστηρίου τῆς ἁγίας Τριάδος Κεφ(άλαι)ον α'». Ἀρχ. Ἐρώτησις). *Τί εἶσαι ἐσύ; Ἀπόκρισις*). Χριστιανός. Ἐρώτησις). *Τί λογῆς χριστιανός;* (φ. 19^v-27^r) «Περὶ τοῦ μυστηρίου τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας, Κεφάλαιον β'», (φ. 27^v-42^r) «Περὶ τῶν μυστηρίων (κεφαλ.) τῆς ἐκκλησίας, Κεφ(άλαι)ον γ'», (φ. 42^r-45^v) «Περὶ τῶν ἐντολῶν τῆς (κεφαλ.) ἐκκλησίας, Κεφάλαιον δ'», (φ. 45^v-66^v) «Περὶ τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ (κεφαλ.). Κεφάλαιον ε'», (φ. 66^v-75^r) «Περὶ προσευχῆς (κεφαλ.). Κεφάλαιον ἕκτον», (φ. 75^v-79^v) «Περὶ τοῦ τί εἶναι τὸ ἁμάρτημα, Κεφάλαιον ζ'», τέλ. *καὶ κονδυλίζοντας ὀρφανούς*. Ἔκδ. *Διδασκαλία χριστιανική...*, Ἀθήνα 1841, σ. α'-δ', σ. 1-124 (Γκίνης – Μέξας, ἀρ.*3451). Βλ. Μ. Μανούσακας, «Ἡ “Διδασκαλία Χριστιανική κατ' ἐρωταπόκρισιν” ἀγνοημένο αὐτόγραφο ἔργο (1780) τοῦ Ἰω. Μπενιζέλου. Ἡ ἀλληλογραφία τοῦ συγγραφέα (1780-82) μετὰ τὸν Δωρόθεο Βουλησιμᾶ καὶ ἡ ἰδιοποίησις καὶ ἔκδοσις (1841) τοῦ ἔργου ἀπὸ τὸν Προκόπιο Δενδρινό», *Μεσαιωνικά καὶ Νέα Ἑλληνικά* 3 (1990), σ. 7-96. Πβ. κώδ. Καλαβρύτων Μονῆς Μεγάλου Σπηλαίου 200, φ. 28^r [Βέης (RO 1307), σ. 17-18].
2. (φ. 82^r-92^v) Ἄδηλος, «Ὅρισμοὶ τῶν περιεχομένων τῶν ἐν τῇ παρουσίᾳ βίβλῳ περὶ τοῦ *Τί ἐστὶ χριστιανός*». Ἀρχ. Ἐρώτησις). *Τί ἐστὶ χριστιανός; Ἀπόκρισις*). Χριστιανός ἐστὶν ἐκεῖνος ὅπου ζῆ κατὰ Χ(ριστὸ)ν καὶ ὅπου ἔχει ζῶντα, τέλ. (ὁ τίτλος τοῦ τελευταίου κεφ. «Περὶ τῶν βοόντων (!) ἐκδίκησιν ἁμαρτημάτων παρὰ Θεοῦ») δ'. *ἡ ἀποστέρησις τοῦ μισθοῦ ἐκείνου ὅπου σὲ δουλεύει*. Πβ. κώδ. Μονῆς Μεγάλου Σπηλαίου 200, φ. 10^r [Βέης, ὁ.π., κείμ. 1].
3. (φ. 93^r-95^v) Ἄδηλος, «Περὶ τῶν ἐπτὰ οἰκουμενικῶν συνόδων, ὅπου ἔγινεν ἡ καθεμία καὶ πότε; Καὶ ποῖος βασιλεὺς ἦτον; Καὶ πόσοι πατέρες ἦτον; καὶ κατὰ τίνος ἔγιναν; Περὶ τῆς α' συνόδου». Ἀρχ. Ἐρώτησις). *Ποῦ ἔγινεν ἡ πρώτη σύνοδος; Ἀπόκρισις*). *Εἰς τὴν Νίκαιαν πόλιν*, τέλ. *πόσους κανόνας ἔδωσεν; Εἵκοσι δύο*. Πβ. κώδ. Βουλῆς 26, φ. 3^r [Λάμπρος, *NE* (1904), (RO 407), σ. 365], (φ. 96^r-98^v) «Περὶ τῶν μυστηρίων τῆς ἐκκλησίας». Ἀρχ. Ἐρώτησις). *Πόσα εἰσὶ τὰ μυστήρια τῆς ἐκκλησίας; Ἀπόκρισις*). *Ἐπτὰ. Βάπτισμα. Μῦρον*, τέλ. *καὶ τεθνηκότας*. Πβ. κώδ. Βουλῆς 26, φ. 5^r, ὁ.π., (φ. 98^v-100^v) «Περὶ τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ». Ἀρχ. Ἐρώτησις). *Πόσοι εἶναι αἱ ἐντολαὶ τοῦ Θεοῦ; Ἀπόκρισις*). *Δέκα. Ἀ' ἐγὼ εἰμι Κύριος ὁ Θεός σου*, τέλ. *ὁ θάνατος τῶν πρωτοτόκων παιδίων*.
4. (φ. 101^r-145^v) Ἄδηλος, <Μικρὰ Κατήχησις> («Σύντομος ὁμολογία τῆς ὀρθοδόξου θρησκείας τῶν ἀνατολικῶν»). Ἀναλυτικά: (φ. 101^r-102^r)

«Προοίμιον. Δεῦτε τέκνα ἀκούσατέ μου, φόβον Κυρίου διδάξω ὑμᾶς. Ψαλ(μὸς) 33.12». Ἄρχ. Διατί μᾶς συνήθροισας ὦ διδάσκαλε; Δ<ιδά-σκαλος>. Σκοπὸν ἔχω νὰ σᾶς διδάξω νὰ γένετε καλοὶ Χριστιανοί, (φ. 102^v-123^v) «Μέρος πρῶτον, περὶ πίστεως», (φ. 124^r-135^r) «Μέρος δεύτερον, περὶ ἀγάπης», (φ. 135^r-145^v) «Μέρος τρίτον, περὶ ἐλπίδος». Πβ. κώδ. Μονῆς Μεγάλου Σπηλαίου 200, φ. 142^r [Βέης, ὅ.π. (βλ. κείμε. 1)].

5. (φ. 146^r-147^r) Ἄδηλος, «Ἵμνος κατὰ ἀλφάβητον διὰ στίχων εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον». Ἄρχ. Ἄνοιξον δέομαι ἀγνή τὰ ταπεινά μου χεῖλη, τέλ. ὕμνον τὸν μικρότατον δούλου σου τοῦ ἀχρίου (!). Ἔκδ. Βιβλιάριον καλούμενον Πίστις..., Βενετία ²1733, σ. 450-452 (ΘΠ, ἀρ. 5548)· Ζητήματα διάφορα θεολογικά κατ' ἐρωταπόκρισιν..., Βενετία 1739, σ. 155-160 (ΘΠ, ἀρ. 5554)· Φ. Μπουμπουλίδης, «Δημῶδεις μεταβυζαντινοὶ ἀλφάβητοι», *ΕΕΒΣ* 25 (1955), σ. 284-305: 302-304· Τάσος Γριτσόπουλος, «Τὰ ἐν τῇ Σχολῇ Δημητσάνης διδασκόμενα μαθήματα», *Ἄθηνᾶ* 66 (1962), σ. 115-186: 148-149· Ἐλένη Κακουλίδη, *Νεοελληνικὰ Θρησκευτικὰ Ἀλφαβητάρια* [Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς, Ἀριστοτελεῖον Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης, Παράρτημα ἀρ. 9], Θεσσαλονίκη 1964, σ. 27-30 (καταγράφεται ἢ χειρόγραφη παράδοση τοῦ κειμένου· ὁ παρῶν κώδικας δὲν ἀναφέρεται)· Μιχαὴλ Τρίτος, «Νεκτάριος Τέρπος. Ὁ Μοσχοπολίτης διδάσκαλος τοῦ Γένους», στό: *Μοσχόπολις. Διεθνὲς Συμπόσιο: Θεσσαλονίκη 31 Ὀκτωβρίου - 1 Νοεμβρίου 1996* [Ἐταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν, *Μακεδονικὴ Βιβλιοθήκη* 91], Θεσσαλονίκη 1999, σ. 227-251: 250-251· Κωνσταντίνος Γαρίτσος, *Ὁ Νεκτάριος Τέρπος καὶ τὸ ἔργο του*, εἰσαγ.-σχόλια-κριτικὴ ἔκδ. τοῦ ἔργου τοῦ Πίστις, Θῆρα 2002, σ. 140 σημ. 310 (καταγράφεται ἢ χειρόγραφη παράδοση τοῦ κειμένου· ὁ παρῶν κώδικας δὲν ἀναφέρεται), 545-546 (ἔκδ. τοῦ Ἵμνου).
6. (φ. 147^v-148^r) «Θεοτοκίον ψάλομεν (!) αὐτόμελον εἰς ἦχον πλ. δ'». Ἄρχ. Δέσποινα πάντων Δέσποινα καὶ πάντων ὑπερτέρα καὶ πάντων ὑπερέχουσα. Ἔκδ. Γριτσόπουλος, ὅ.π. (κείμε. 5), σ. 159-160· Γαρίτσος, ὅ.π. (κείμε. 5), σ. 547.
7. (φ. 148^r-149^r) <Κωνσταντίνος-Καισάριος Δαπόντες;>, Διάλογος ἀμαρτωλοῦ – Θεοτόκου (κατ' ἀλφάβητον) («Διάλογος ἐν ᾧ εἰσάγεται ὁ ἀμαρτωλὸς τὴν (!) Θε<ο>τόκῳ διαλεγόμενος καὶ τυχεῖν σωτηρίας δεόμενος κατὰ ἀλφάβητον, ἦχος γ'»). Ἄρχ. Ἀμ(αρτωλός). Ἀνύμφευτε θεόνυμφε οὐρανοῦ γῆς Κυρία, τέλ. εἰ μὴ Παρθένος ἐκ Θεοῦ, δόξαν αὐτῶν καὶ κράττει. Ἔκδ. *Βίβλος ἱερά περιέχουσα... ἀκολουθίαν... Ρηγίνου...*, Βενετία 1746, σ. 83-85 (ΘΠ, ἀρ. 167)· *Λόγος... Κυρίλλου...*, Βενετία 1763 (ΘΠ, ἀρ. 3249 καὶ 6130α: παράρτημα *672α) (μὴ προσιτὴ ἔκδ.· βλ. Legrand, *BH XVIIIe s.*, τ. 2, σ. 16)· Γριτσόπουλος, ὅ.π. (κείμε. 5), σ. 151-153. Ἐπιπλέον τῆς ἔκ-

δοσης, μετὰ τὸ τέλος τοῦ στιχουργήματος (φ. 149^{r-v}), τὸ ἐξῆς δίστιχο: Ἀρχ. *Τὰ θεῖα μελλωδήματα (!) εὐφρανον τὴν καρδίαν | τ' ἀφέντι μου ὄλι ποτέ ὄργανον μελοδίαν (!)*. Γιὰ τὸ περιεχόμενο τοῦ στιχουργήματος καὶ τὸ ἐπιπλέον δίστιχο βλ. Μπουμπουλίδης, *ὁ.π.* (κείμε. 5), σ. 295· Κακουλίδη, *ὁ.π.* (κείμε. 5), σ. 42-45 (καταγράφεται ἡ χειρόγραφη παράδοση τοῦ κειμένου· ὁ παρὼν κώδικας δὲν ἀναφέρεται). Πιθανὸς συντάκτης τῶν δύο διαλόγων (ἀμαρτωλοῦ-Θεοτόκου, ἀμαρτωλοῦ-διαβόλου) θεωρεῖται ὁ Δαπόντες (βλ. παρακάτω, κείμε. 8)· γιὰ τὸ ζήτημα τῆς πατρότητος βλ. Κακουλίδη, *ὁ.π.*, σ. 47-49.

8. (φ. 149^v-150^v) <Κωνσταντῖνος-Καيسάριος Δαπόντες>, Διάλογος ἀμαρτωλοῦ – διαβόλου (κατ' ἀλφάβητον) («Τίνας ἂν εἶποιζεν» ὁ ἀμαρτωλὸς ὁ διάβολος ἀποσιπᾶσθαι τὴν ψυχὴν του»). Ἀρχ. *Ἄ(μαρτωλός). Ἄφες με τρισκατάρατε, τί ἔχεις μετ' ἐμένα, τέλ. Ὡχ! ὦχ! ὁποῖος σὰν ἐμὲ θέλει κάμει καὶ σὰν ἐμὲ θέλει ἔλθει εἰς τὰ [[βάθη]] τοῦ ἄδου τὰ βάθη.* Ἐκδ. *Βίβλος ἱερά...*, *ὁ.π.* (κείμε. 7), σ. 86-88· *Λόγος... Κυρίλλου, ὁ.π.* (κείμε. 7) (μὴ προσιτὴ ἔκδ.· βλ. Legrand, *ὁ.π.*)· Γριτσόπουλος, *ὁ.π.* (κείμε. 5), σ. 153-154 (ἀπουσιάζει ἡ τελευταία δίστιχος στροφὴ τοῦ στοιχείου Ω, γιὰ τὴν ὁποία βλ. Κακουλίδη, *ὁ.π.*, κείμε. 5, σ. 46). Γιὰ τὸ περιεχόμενο τοῦ στιχουργήματος καθὼς καὶ γιὰ ἄλλα χφφ ὅπου αὐτὸ ἐπισημαίνεται βλ. Μπουμπουλίδης, *ὁ.π.* (κείμε. 5), σ. 295-296· Κακουλίδη, *ὁ.π.*, σ. 46-47 (ὁ παρὼν κώδικας δὲν ἀναφέρεται). Γιὰ τὸν συντάκτη τοῦ κειμένου βλ. παραπάνω, κείμε. 7.

Ἄγγραφα φύλλα: 1^r, 2^v-8^v, 80^r-81^v, 151^r, 152^r-155^v.

ΥΛΗ: (φ. 1-8: πφ.) Χαρτὶ ἀρκετὰ χονδρὸ, ὑπόλευκο, μᾶλλον τραχύ. Ὑδατόσημα: α) τρία καπέλα μὲ γράμμα F (π.χ. φ. 1 καὶ 8)· ἀντίσημο: γράμματα V G (π.χ. φ. 4 καὶ 5)· πβ. Stanković 975 (ἔτ. 1790/1800), μὲ διαφορὰ ὡς πρὸς τὸ σχῆμα.

(φ. 9-150) Χαρτὶ λεπτὸ, ὑπόλευκο, τραχύ. Ὑδατόσημα: β) τρία καπέλα (π.χ. φ. 12 καὶ 13) καὶ στέμμα μὲ γράμματα V B (π.χ. φ. 9 καὶ 16), γ) τρία καπέλα (π.χ. φ. 40 καὶ 47) καὶ πτηνὸ μὲ γράμματα (π.χ. φ. 43 καὶ 44)· γιὰ τὸ 2^ο ὕδατ. πβ. Stanković 765 (ἔτ. 1750/60), δ) ἄστρο μὲ γράμματα E G A (π.χ. φ. 80 καὶ 81)· πβ. Nikolaev 843 (ἔτ. 1799/1800), 935 (ἔτ. 1807).

(φ. 151-155: πφ.) Χαρτὶ λεπτὸ, ὑποκίτρινο, τραχύ. Ὑδατόσημο: ε) τρία καπέλα καὶ βαλλίστρα μὲ γράμματα A M· γιὰ τὸ 2^ο ὕδατ. πβ. Nikolaev 890 (ἔτ. 1802) ἢ Velkov, σ. 156 ἀρ. 51 (ἔτ. 1792).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 4×8 (32), 1×8-1 (39· ψαλιδισμένο τὸ 6^ο φύλ., χωρὶς ἀπώλεια κειμένου), 5×8 (79), 1×2 (81), 1×8 (89), 1×8-1 (96· ἐξέπεσε τὸ 1^ο φύλ., χωρὶς ἀπώλεια κειμένου), 6×8 (144), 1×4 (148), 2 (150), 1×6-1 (155· ἐξέπεσε τὸ 1^ο φύλ.: ἄγγραφο).

Νεότερη μόνο ἀρίθμηση τευχῶν με ἀραβ. ψηφία: πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Παραπομπή στὴν κάτω δεξιὰ γωνία κάθε σελίδας, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Νεότερη φυλλαρίθμηση με ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐπίτιτλα ταινιοειδῆ, κυρίως ἀλυσιδωτά (π.χ. φ. 9^ρ, 19^ν: ἀριστερά, ἀπολήγουσιν σὲ κεφάλι φιδιοῦ) ἢ με μορφὴ ἐλίσσόμενου βλαστοῦ (φ. 13^ρ). Λιτά, σταυροειδῆ διακοσμητικὰ μοτίβα μεταξύ τῶν διαφόρων ὑποενοτήτων. Παρομοίως, λιτὸς ὁ διάκοσμος τῶν πρωτογραμμμάτων. Χωρὶς ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΙΣ: α) Ἄδηλος ὁ κύριος γραφέας· ἡ συνήθης γραφὴ τῆς ἐποχῆς, β) φ. 144^ρ-145^ν: ἄδηλος. Γραφὴ δεξιοκλινῆς, στρογγυλόσχημη. Μελάνι καστανό.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 1^ρ, κτητ.) *Καὶ τὸδε ξὺν τοῖς ἄλλοις Παναγιώτου Δημητριάδη Πελοποννησίου ἀπὸ ἐπαρχίας Δημητρίζανης· τὸ ἴδιο σημεῖωμα ἐπαναλαμβάνεται στὸ φ. 2^ρ. - (φ. 151^ν) Νέου μάρτιρος τοῦ Δημητρίου Πελοπόννησος λαμπροφοροῦσα ἐπιτελεῖται μνήμη τὴν πάντιμον, τὸν γὰρ Χριστόν, ὁ γενναῖος ἐκύριξε καὶ κατήσχηνε Ἀγαρηνὸν τὴν θρισκίαν ὡς δησεβῆ καὶ παμβέβηλον.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Βλ. ΣΗΜ. Στὸ φ. 2^ρ, ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων: πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΠΑΝΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ καὶ (στὸ κάτω μέρος), ὁ ἀρ. 28. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὰ φ. 1-8, 151-155, πφ. ἀρχ. - τέλ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή.

188 (TA 31)

18ος αἰ. (β' μισό) χαρτὶ 160×102χιλ. [120/130×80] φ. XIII, 219, Γ
στ. 18-22 (φ. 1^ρ-126^ρ), 18-19 (φ. 130^ρ-211^ν) ἀκέφ.

ΣΥΜΜΙΚΤΟΣ ΡΗΤΟΡΙΚΟΣ

Ὁ κώδικας ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰ ἐξῆς συσταχωμένα χροφ κείμενα: φ. 1-69, 70-129, 130-176, 177-211.

1. (φ. 1^ρ-64^ρ) <Βικέντιος Δαμοδός>:

¹(φ. 1^ρ-43^ρ) <Πρᾶξις κατὰ συντομίαν εἰς τὰς Ῥητορικὰς Ἑρμηνείας>. Ἀρχ. (ἀκέφ.) [Κεφ. Α'. Τί εἶναι ῥητορικὸς λόγος, καὶ ἀπὸ ποῖα μέρη συντίθεται καὶ τί θεωρεῖται εἰς αὐτὰ] ἄλλα γένη ἔχουν τόπον τὰ τρία μόνον, τὸ προοίμιον, τέλ. καὶ ταῦτα ἀρκετὰ περὶ τῆς τοῦ πρώτου μέρους τῆς ῥητορικῆς ταύτης κατὰ πρᾶξιν ἐρμηνείας. Ἔκδ. Βικεντίου Δαμωδοῦ,

Πρᾶξις κατὰ συντομίαν..., Πέστη τῆς Οὐγγαρίας 1815, σ. 4,16-111 [διαφέρει τὸ τέλος: καὶ ταῦτα ἀρκετὰ περὶ τῆς ῥητορικῆς τούτης κατὰ πρᾶξιν ἐρμηνείας ἔκδ.] (Γκίνης – Μέξας, ἀρ.*840· Ἡλιοῦ, ἀρ.*1815.24).

²(φ. 43^r-64^r) Ρητορική πραγματεία («Προσθήκη εἰς τὴν κατὰ πρᾶξιν ἐρμηνείαν»). Ἀρχ. Προοίμιον. Ἀφ' οὗ ἀνέγνωσας λογιώτατε δέσποτα τὸ βιβλίον τῆς κατὰ πρᾶξιν ἐρμηνείας, τέλ. διὰ τὴν εὐκολίαν τῆς συνθέσεως. Πβ. Μπόμπου-Σταμάτη, *Βικέντιος Δαμοδός*, σ. 146.

2. (φ. 70^r-126^r) Μακάριος <Καλογεράς Πάτριος>, *Ρητορικοὶ κανόνες* («Τοῦ σοφωτάτου ἐν ἱεροδιακόνους κυρίου κὺρ Μακαρίου ἔκθεσις ῥητορικῶν τινῶν κανόνων ἱεροκλήρου μάλιστα συμβαλλομένων, οὐς ἐκ τῆς λατινίδος φωνῆς ἀπανθισάμενος, εἰς τὴν Ἑλλάδα φωνῆν τοῖς φιλολόγοις προὔθηκεν»). Ἔκδ. *Ἀκολουθία... Χριστοδοῦλου*, σ. 33-82· πβ. Μπενάκη 123 (Μπ. 25), κείμε. 10. Στὸ φ. 125^v, ἀπὸ διαφορετικὸ χέρι τοῦ 19ου αἰ. (ἐρυθρογρ.): ἐνταῦθα οὐκ ἐλλείπεται ἢ ἀκολουθία καὶ τὸ ἐπίλοιπον τοῦ πονήματος, ἀλλὰ συνέχεται.
3. (φ. 128^r-129^r) «Καταγραφή τῶν ἐξ ὧν τὸ ἅγιον μῦρον κατασκευάζεται εἰδῶν». Ἀρχ. 2 *Καρποβαλσάμου, ἦτοι χαμπιλιμπελεσάν*, τέλ. τὰ ὅσα οὐ καλῶς διαθλάττονται εἶδη. Βλ. συμπληρωματικὰ ΣΗΜ. (φ. 129^r).
4. (φ. 130^r-172^r) <Γεώργιος Σουγδουρῆς>, «Περὶ τοῦ πῶς δεῖ ὁμιλίαν γράφειν» (Προηγεῖται τοῦ τίτλου, ἀπὸ ἄλλο (;) χέρι: *Μελετίου Ἀθηνῶν*). Ὁ τίτλος τοῦ α' κεφαλαίου: «Διαίρεσις τῶν γενῶν τῆς ὁμιλίας». Ἀρχ. *Μέλлонτας ὁμιλίαν γράφειν*, τέλ. τοῦ συγγράφειν ὀλόκληρον διδασχὴν. Ἔκδ. Δουβουινιώτης· Κούρκουλας [πβ. κώδ. Μπενάκη 123 (Μπ. 25), κείμε. 11]. Στὸ φ. 161^v, κάτω ὡς (ἐρυθρογρ., ὅμοιο χέρι μὲ φ. 125^v): *κάνταῦθα ἐλλείπεται ἢ σειρά*.
5. (φ. 177^r-211^v) Γεράσιμος Βλάχος, «Διδασκαλία περὶ τοῦ ἀκραιφνοῦς τρόπου τοῦ διδάσκειν τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν εὐαγγέλιον. Ἐκδοθεῖσα παρὰ Γερασίμου Βλάχου τοῦ Κρητός, ταπεινοῦ τῶν ἐπιστημῶν διδασκάλου, κήρυκος τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, καὶ καθηγουμένου τοῦ τῆς Παλαιοπόλεως σεβασμίμου μοναστηρίου». Ἀρχ. Προοίμιον ἐν εἴδει χρείας. *Πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον*, τέλ. *Χαῖρε καὶ χαριτωμένη ὁ Κύριος μετὰ σοῦ. Καὶ περὶ τούτων, ἄλις*. Ἔκδ. Κ. Δουβουινιώτης, «Γερασίμου Βλάχου τοῦ Κρητός – Διδασκαλία περὶ τοῦ ἀκραιφνοῦς τρόπου τοῦ διδάσκειν τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν εὐαγγέλιον», *Ἐκκλησία* 16 (1938), σ. 163-165 (μερικὴ ἔκδ.)· Κ. Κούρκουλας, *Ἡ ἀνέκδοτος Ὁμιλητικὴ τοῦ Γερασίμου Βλάχου*, Ἀθήνα 1958 (πλήρης ἔκδ.).

Σχετικὰ μὲ τὸ ἔργο τοῦ Γερ. Βλάχου βλ. Γεώργιος Σπυριδάκης, «Γεράσιμος Βλάχος», *Ἐπετηρὶς τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου* 2 (1940), σ. 70-106:

86 κ.έ.: Βασίλειος Τατάκης, *Γεράσιμος Βλάχος ὁ Κρής (1605/7-1685). Φιλόσοφος, Θεολόγος, Φιλολόγος*, Βενετία 1973, σ. 44· Βασιλική Μπόμπου-Σταμάτη, «Παρατηρήσεις στὰ χειρόγραφα τῶν ἔργων τοῦ Γερασίμου Βλάχου», *Ἑλληνικά* 28 (1975), σ. 375-393: 387-389.

Ἄγγραφα φύλλα: ΠΓ-ΧΙΓ, ΧΙΠΓ, 64^v-69^v, 126^v-127^v, 129^v, 172^v-176^v, 212^r-219^v.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑποκίτρινο, τραχύ.

(φ. 1-69) Ὑδατόσημα: α) ἀετός (;) καὶ λέξεις, β) λέων (;), γ) στέμμα καὶ βότρους.

(φ. 70-125) Ὑδατόσημο: δ) τρία καπέλα· ἀντίσημο: Α S.

(φ. 130 κ.έ.) Ὑδατόσημα: ε) λέων μὲ γράμματα (διακρίνεται: G), ζ) ἀετός.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×12 (Π-ΧΙΠ), 1×6 (6), 1×10 (16), 1×6 (22), 1×16 (38), 1×6 (44), 1×10 (54), 1×6 (60), 1×10-1 (69· ἐξέπεσε τὸ τελευταῖο φύλλ.: ἄγγραφο), 7×8 (125), 1×4 (129), 5×8 (169), 1×8-1 (176· ἐξέπεσε τὸ τελευταῖο φύλλ.: ἄγγραφο), 4×8 (208), 1×6-3 (211· φαλιδισμένα τὰ δύο προτελευταῖα φύλλ., ἐξέπεσε τὸ τελευταῖο: ἄγγραφο). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Ὀριζόντια παραπομπὴ στὸ verso κάθε φύλλου (βλ. φ. 1-65, 130-211) ἢ στὴν κάτω δεξιὰ γωνία κάθε σελίδας (βλ. φ. 70-125), παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Ἀρχικὴ πολλαπλὴ σελιδαρίθμηση τοῦ χφ. Φυλλαρίθμηση ἀπὸ τὴν καταλογογράφου.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων, ὑποτίτλων, πρωτογραμμῶν, κολοφώνων (φ. 172^r, 211^v) ἀπὸ τὸ φ. 130^r κ.έ.

ΓΡΑΦΕΙΣ: α) φ. 1^r-129^r: ἄδηλος ὁ κύριος γραφέας. Γραφὴ ὁμοιόμορφη, μικρομεγέθους, στενὴ. Ἀπὸ τὸ φ. 70^r-129^r, εὐμεγέθους. Μελάνι καστανό.

β) φ. 130^r-τέλος: πιθανότατα β' γραφέας. Γραφὴ μὲ ἀρκετὲς ὁμοιότητες ὡς πρὸς τὸ ὕφος ἐκείνης τῶν φ. 1^r-129^r ἀλλὰ μὲ ἀρκετὲς διαφοροποιήσεις ὡς πρὸς τὰ ἐπιμέρους χαρακτηριστικά· βλ. π.χ. γ, λ, μ, σύμπλεγμα ρο, καί. Μελάνι καστανό (φ. 1^r-64^r) καὶ μαῦρο (φ. 70^r κ.έ.).

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. ΧΙΠΓ, ἀπὸ μτγν. χέρι τοῦ 19ου αἰ.) (α) ἡ πρώτη χειρόγραφος ῥητορικὴ «Πρᾶξις κατὰ συντομίαν» κτλ συνεγράφη ὑπὸ τοῦ Βικεντίου Δαμωδοῦ ἐξεδόθη δὲ τύποις ἐν Πέστη 1815· ἀντίτυπον εἶδον ἐν τῇ ἐν Ἱεροσολύμοις Βιβλιοθήκῃ τοῦ Σταυροῦ.

(φ. 129^r) Μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου: (ἐρυθρογρ., ὁμοιο χέρι μὲ φ. 125^v) κατὰ τὰ ἀνωτέρω εἶδη ἐγένετο μῦρον ἐν τῷ πατριαρχεῖῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως πρὸ ἐξήκοντα τόσων χρόνων, ὅπερ γνωσθήσεται ἐκ τῆς χρονολογίας εἰ διασώζεται αὕτη γε. (ἀπὸ κάτω, στὴ συνέχεια) Ἀντιγράφας τὰ ἀνωτέρω εἶδη ὡς ἀπαιτούμενα παρὰ τοῦ παναγιωτάτου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου κ(υρίου) Κωνσταντίου [= Κωνσταντίου Α' (1830-1834)] ἐξαπέστειλα ὡς ἀναγκαῖα τῇ αὐτοῦ παναγιότητι, ἧτις λαβού[σα] ταῦτα, ὄ[...]. Μετὰ τῇ λέξει “γνωσθήσεται”, παρενθετικά, ἡ ἡμερομηνία: 1832. Ἰουλίου 15, ἡ ὁποία ταυτίζεται μὲ τὴν ἡμερομηνία σύνταξης τοῦ σημειώματος, βάσει τοῦ ὁποίου προκύπτει ὅτι ὁ συντάκτης του ἀντέγραψε τὰ συστατικὰ

τοῦ μύρου γιὰ λογαριασμὸ τοῦ πατριάρχου Κωνσταντίου Α' (1830-1834) μὲ σκοπὸ τὴν παρασκευὴ μύρου, ἢ ὁποῖα πραγματοποιήθηκε τὸ 1833.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Στὸ φ. 1^ρ κ.ἀ., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΡΗΤΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑ* καί (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 31. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὰ φ. II-XIII καὶ 212-219, πφ. ἀρχ. - τέλ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Κυριακόπουλος, *Μελέτιος (Μῆτρος) Ἀθηνῶν*, σ. 187. — Τσουλικανάκης, *Ὁ μέγας διδάσκαλος*, σ. 348. — Μπόμπου-Σταμάτη, *Βικέντιος Δαμοδός*, σ. 145-146.

189 (TA 32)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 1293)

18ος αἰ. [α' μισό, μετὰ τὸ 1723 (βλ. κείμε. 5)] χαρτὶ 210×150χιλ. [173×95]
φ. I, σ. 1134 (-827-830), φ. Γ στ. 26-27

<ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ Β' ΠΑΛΛΑΔΑΣ> – ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΒΛΑΧΟΣ – ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ
ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

(φ. II^{r-v}, IV^{r-v}) Πίνακας περιεχομένων τῶν σ. 1-1104 (τὸ δίφυλλο III-IV ἀνάστροφα σταχωμένο).

1. (σ. 1-713) <Γεράσιμος Β' Παλλαδάς>, Λόγοι. Ἀναλυτικά:

¹(σ. 1-56) «Λόγος α'. Τῇ Κυριακῇ τοῦ Τελώνου καὶ τοῦ Φαρισαίου εἰς ὃν ἐπιγράφεται καὶ τὸ τοῦ εὐαγγελίου ῥητόν. Ἄν(θρωπ)οι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι, ὁ εἷς Φαρισαῖος καὶ ὁ ἕτερος Τελώνης. Λουκᾶ κεφ. 18». Ἀρχ. Προοίμιον. Ὅταν τις ἀν(θρωπ)ος θέλει ξενιτευθῆ χωριζόμενος, τέλ. καὶ εὐχαριστοῦντες τὸν Σωτῆρα Κύριον καὶ Θεὸν ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν. Πβ. Ἐλένη Χατζόγλου-Μπαλτᾶ, *Γεράσιμος Β' Παλλαδάς, Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας* (± 1625/30-1714). Ὁ βίος καὶ τὸ συγγραφικόν του ἔργον, Ἀθήνα 2006, σ. 196, λόγος 2 (ὁ παρῶν κώδικας δὲν ἀναφέρεται).

²(σ. 56-89) <Γεράσιμος Β' Παλλαδάς>, «Λόγος β' εἰς τὸν Τελώνην καὶ Φαρισαῖον». Ἀρχ. Προοίμιον. Μὲ ὑψηλὴν θεωρίαν τοῦ προφητικοῦ με-

γάλου χαρίσματος, τέλ. τὴν ἄρρήτον χόρτασιν τῆς ἀθανάτου σου δόξης ἐν τῇ βασιλείᾳ τῇ αἰωνίῳ ἧς γένοιτο... ἀμήν.

³(σ. 89-112) <Γεράσιμος Β΄ Παλλαδάς;>, «Λόγος τρίτος εἰς τὴν αὐτὴν παραβολὴν τοῦ Τελώνου καὶ τοῦ Φαρισαίου». Ἀρχ. Προοίμιον. Ἄν ἴσως καὶ τινὰς ἄρχων, ἢ βασιλεὺς ἤθελε ποθήσῃ, τέλ. τὴν οὐράνιον αὐτοῦ βασιλείαν ἧς γένοιτο... ἀμήν.

⁴(σ. 112-124) «Λόγος εἰς τὴν Δευτέραν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ παρουσίαν». Ἀρχ. Προοίμιον. Διαπλέωντας μὲ τὰ ταχύπτερα τοῦ νοός μου, τέλ. μὲ τοὺς μακαρίους ἀγγέλους ἐν τῇ ἀλήκτῳ εὐφροσύνῃ δοξάζοντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν Θεόν, ἀμήν. Πβ. Χατζόγλου-Μπαλτᾶ, σ. 265, λόγος 1.

⁵(σ. 124-137) <Γεράσιμος Β΄ Παλλαδάς;>, «Λόγος ἐνδέκατος περὶ τοῦ τόπου καὶ τρόπου τῆς παρουσίας τοῦ Χ(ριστο)ῦ καὶ τῆς κρίσεως αὐτοῦ». Ἀρχ. Κοινῶς οἱ πολλοὶ (!) ἄν(θρωπ)οι πάντοτε ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐξετάζου, τέλ. τῶν ἀγίων σου ἐν τῇ ἀτελευτήτῳ σου βασιλείᾳ, ἧς γένοιτο... ἀμήν.

⁶(σ. 138-150) «Λόγος δυοδέκατος εἰς τὰ λοιπὰ τοῦ τρόπου τῆς παναῤῥήτου τοῦ Χ(ριστο)ῦ παρουσίας». Ἀρχ. Ἐπτὰ ἀγγέλους εἶπα εἰς τὸν ἄνω εἰρημένον λόγον, τέλ. εἰς τὴν ὑπέρθρον μου δύναμιν. Δοξάζοντες τὸν ἀναρχόν μου π(ατέ)ρα... εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν. Πβ. Χατζόγλου-Μπαλτᾶ, σ. 243, λόγος 24.

⁷(σ. 151-162) «Εἰς τὴν ὑπόθεσιν τοῦς (!) παγκοσμίου κρίσεως, λόγος ιγ'». Ἀρχ. Προοίμιον. Προβλέπουσιν οἱ ἔμπειροι ναῦται τὸν καιρόν, τέλ. εἰς τὴν χαρὰν τῶν δικαίων, νὰ δοξάζωμεν καὶ ἡμεῖς τὸ θεῖον κράτος αὐτοῦ εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν. Πβ. Χατζόγλου-Μπαλτᾶ, σ. 266, λόγος 3.

⁸(σ. 163-168) «Λόγος ιδ' εἰς δικαίαν ἀπόφασιν τοῦ Κ(υρίου) ἡμῶν Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ ἐν τῇ φοβερᾷ ἡμέρᾳ». Ἀρχ. Προοίμιον. Πολλάκις εὐρέθηκα σιμὰ εἰς τὸ ἀλώνιον, τέλ. εἰς τὴν δόξαν τὴν ἄλικτον (!) τοῦ ἀγιωτάτου ἐκείνου προσώπου ᾧ πρέπει... ἀμήν. Πβ. Χατζόγλου-Μπαλτᾶ, σ. 266, λόγος 5.

⁹(σ. 168-176) «Λόγος ιε' περὶ τῆς συντελείας τοῦ κόσμου». Ἀρχ. Προοίμιον. Ὁ φόβος ὁ πολὺς καὶ ὁ τρόμος, τέλ. κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἧς γένοιτο... ἀμήν. Πβ. Χατζόγλου-Μπαλτᾶ, σ. 266, λόγος 6.

¹⁰(σ. 177-188) «Λόγος ις' περὶ τῆς κρίσεως τοῦ Χ(ριστο)ῦ». Ἀρχ. Διὰ τὴν φοβερὰν ἐκείνην κρίσιν, τέλ. νὰ τὴν παραδώκῃς τοῦ οὐρανόου νυμφίου Χ(ριστο)ῦ ᾧ πρέπει... ἀμήν. Πβ. Χατζόγλου-Μπαλτᾶ, σ. 266, λόγος 4.

¹¹(σ. 188-199) «Λόγος ιζ' τῆ Κυριακῆ τῆς θρηνώδους ἐξωρίας (!) τοῦ Ἀδάμ». Ἀρχ. Προοίμιον. Δὲν ἐγνώριζεν ὁ ταλαίπωρος ἄν(θρωπος), τέλ. εἰς τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ, δοξάζων καὶ εὐχαριστῶν τὸ ὑπερύμνητόν του ὄνομα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. Πβ. Χατζόγλου-Μπαλτᾶ, σ. 264, λόγος 1.

¹²(σ. 199-207) «Λόγος ιη' εἰς τὴν Ἑκπτωσιν τοῦ Ἀδάμ». Ἀρχ. Πολλὰ μὲ φοβερίζει αὕτη ἡ λέξις, τέλ. τοῦ χοροῦ τῶν οὐρανίων νόων, δοξάζοντες σὺν αὐτοῖς καὶ εὐλογοῦντες Π(ατέ)ρα, Υἱὸν καὶ ἅγιον Πνεῦμα εἰς τοὺς αἰῶνας. Πβ. Χατζόγλου-Μπαλτᾶ, σ. 265, λόγος 2.

¹³(σ. 207-226) «Λόγος εἰς τὴν τοῦ Ἀδάμ πλάσιν ιθ' εἰς τὴν τιμωρίαν ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ Θεός». Ἀρχ. Προοίμιον. Πόσῃ λύπῃν πέρναν (!) ἐκεῖνοι οἱ ἄν(θρωποι), τέλ. τὸν ἀνέβασαν εἰς τὴν ἄρρήτον δόξαν τῆς ἑαυτοῦ μακαριότητος ἧς γένοιτο... ἀμήν. Πβ. Χατζόγλου-Μπαλτᾶ, σ. 265, λόγος 3.

¹⁴(σ. 226-245) «Λόγοι εὐαγγελικοὶ τῆ ἀγία καὶ μεγάλη Τεσσαρακοστῆ καθ' ἐρμηνείαν δηλαδὴ τοῦ τῆς Κυριακῆς Εὐαγγελίου· ἔστι δὲ πρῶτος λόγος εἰς ἐρμηνείαν τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου Τῆ ἐπαύριον ἠθέλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν... καὶ ἔστι λόγος ἡ' ἐξ ἀρχῆς τοῦ βιβλίου ἀριθμούμενος». Ἀρχ. Προοίμιον. Βλέπω τὸν ἄρῶστον νὰ ταλαιπωρῆται, τέλ. νὰ εὐφραίνωνται τὰ ὑπέρλαμπρά σου κάλλη, δοξάζοντες καὶ εὐχαριστοῦντες τὸ ὑπερύμνητόν σου ὄνομα εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν. Πβ. Χατζόγλου-Μπαλτᾶ, σ. 198, λόγος Δ.1.

¹⁵(σ. 246-261) «Τῆ δευτέρᾳ Κυριακῆ τῆς ἀγίας Τεσσαρακοστῆς εἰς τὸ θαῦμα τοῦ παραλυτικοῦ, λόγος κα'. Καὶ ἔρχονται πρὸς αὐτὸν παραλυτικὸν φέροντες αἰρόμενον ὑπὸ τεσσάρων». Ἀρχ. Προοίμιον. Στοχαζόμενος πρὸ πολλοῦ χρόνου, τέλ. καὶ ἀπὸ τὴν χάριν μὲ τὴν ἀγίαν μετάνοιαν εἰς τὴν δόξαν τὴν οὐράνιον ἧς γένοιτο... ἀμήν. Πβ. Χατζόγλου-Μπαλτᾶ, σ. 199, λόγος 2.

¹⁶(σ. 261-281) «Τῆ τρίτῃ Κυριακῆ τῶν νηστειῶν τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ τοῦ Εὐαγγελίου ῥητὸν Ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν... καὶ ἀκολουθήτω μοι. Λόγος κβ'». Ἀρχ. Προοίμιον. Εἰς πολλοὺς τόπους ἡ θεία Γραφή ἀναφέρει, τέλ. εἰς τὸ ἀπρόσιτον κάλλος τὸ τρισοφαῆς τοῦ Π(ατρ)ὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἀγίου Πν(εύματος) ᾧ πρέπει... Πβ. Χατζόγλου-Μπαλτᾶ, σ. 201, λόγος 3.

¹⁷(σ. 281-312) <Γεράσιμος Β' Παλλαδάς>, «Τῆ τετάρτῃ Κυριακῆ τῶν Νηστειῶν εἰς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ δαιμονιζομένου εἰς τὸ Εὐαγγέλιον Διδάσκαλε ἤνεγκα τὸν υἱόν μου πρὸς σέ, ἔχοντα πν(εῦμα) ἄλλαν. Λόγος κγ'».

Ἄρχ. Προοίμιον. Εὐρίσκουνταν ἀκόμη κεκλεισμένα μέσα εἰς τὴν μητρικὴν κοιλίαν, τέλ. καὶ γερός καὶ ὑγιής (!) νὰ ἀνέβῃς εἰς τὴν π(ατ)ρίδα σου τὴν οὐράνιον· ἧς γένοιτο πάντας ἐπιτυχεῖν αἰνοῦντας.

¹⁸(σ. 312-330) <Γεράσιμος Β΄ Παλλαδάς;>, «Τῆ πέμπτη Κυριακῇ τῶν ἀγίων Νηστειῶν λόγος εἰς τὸ ῥητὸν τοῦ Εὐαγγελίου Ἰδοῦ αναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ὁ υἱός». Ἄρχ. Προοίμιον. Ἐάν τις ἤθελεν ἐρωτήσῃ οἷονδῆποτε τεχνίτην, τέλ. διὰ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτὸν ὧν γένοιτο πάντας ἐπιτυχεῖν.

¹⁹(σ. 330-351) «Τῆ ἕκτη Κυριακῇ τῶν Νηστειῶν τῆ Βαϊοφόρω δηλαδὴ ἡμέρᾳ. Λόγος κέ'». Ἄρχ. Προοίμιον. Ἐνθυμοῦμαι, χριστιανοί μου εὐλογημένοι τὴν ὀπόσῃν προθυμίαν, τέλ. μὲ τοὺς ἀποστόλους, μὲ τοὺς προπάτορας καὶ μὲ τοὺς ἀγίους ἀγγέλους, δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν Θεόν, ἀμήν. Πβ. Χατζόγλου-Μπαλτᾶ, σ. 204, λόγος 1.

²⁰(σ. 351-394) <Γεράσιμος Β΄ Παλλαδάς;>, «Εἰς τὰ τίμια καὶ ἅγια Πάθη τοῦ Κ(υρίου) καὶ Θ(εο)ῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰ(ησοῦ) Χ(ριστοῦ). Λόγος κς'». Ἄρχ. Προοίμιον. Ποῖον πράγμα, ποῖον κτίσμα, ποῖος ἄν(θρωπος), τέλ. εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἀτελεύτητον ἧς γένοιτο... ἀμήν.

²¹(σ. 394-426) <Γεράσιμος Β΄ Παλλαδάς;>, «Λόγος κζ' εἰς τὰ τίμια καὶ ἅγια Πάθη τοῦ Κ(υρίου) καὶ Θ(εο)ῦ καὶ Σωτῆρος (!) ἡμῶν Ἰ(ησοῦ) Χ(ριστοῦ)». Ἄρχ. Προοίμιον. Συνήθειαν ἔχουσιν οἱ τεχνῖται, τέλ. καὶ θέλομεν εὖρη τὴν ἀντιπληρωμὴν πάλιν ἀπὸ τὸν Ἰ(ησοῦ)ν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῇ οὐρανίῳ. Πβ. κώδ. Ζάβορδας 160, κείμεν. 22 [Λίνος Πολίτης, Κατάλογος Χειρογράφων I. Μονῆς Ζάβορδας, (ἐπιμ. Μαρία Πολίτη), Θεσσαλονίκη 2012, σ. 131].

²²(σ. 426-453) <Γεράσιμος Β΄ Παλλαδάς;>, «Λόγος κη'. Εἰς τὸν σταυρικὸν θάνατον τοῦ Κ(υρίου) ἡμῶν Ἰ(ησοῦ) Χ(ριστοῦ)». Ἄρχ. Προοίμιον. Δεινὸν ἀμάρτημα ἔκαμε ὁ βασιλεὺς Δαβίδ, τέλ. καὶ μετὰ τὴν ζωὴν ταύτην εἰς ἐκείνην τὴν αἴδιον ἧς γένοιτο... ἀμήν.

²³(σ. 453-456) «Λόγος κθ' τῇ λαμπροφόρῳ ἡμέρᾳ τῆς τοῦ Χ(ριστοῦ) καὶ Θεοῦ ἡμῶν Ἀναστάσεως». Ἄρχ. Πολλὴν βέβαιαν κατῆφειαν καὶ θλίψιν, τέλ. καὶ ὑμνοῦντες τὸν ἀναστάντα Ἰ(ησοῦ)ν Χ(ριστό)ν, ἀμήν. Πβ. Χατζόγλου-Μπαλτᾶ, σ. 213, λόγος 2.

²⁴(σ. 457-477) «Λόγος λ' εἰς τὴν ψηλάφησιν τοῦ ἀγίου Ἀποστόλου Θωμᾶ». Ἄρχ. Προοίμιον. Πολὺς ἦτον ὁ πόθος τῆς νύμφης, τέλ. νὰ μᾶς ἀναβιβάσῃ ὅπου ἦχος ἐορταζόντων ὁ ἀκατάπαυστος νὰ αἰνοῦμεν καὶ νὰ δοξάζωμεν, τὸ ὑπερῦμνητον αὐτοῦ ὄνομα σὺν τῷ ἀνάρχῳ... ἀμήν. Πβ. Χατζόγλου-Μπαλτᾶ, σ. 215, λόγος 1.

²⁵(σ. 477-496) «Λόγος λα΄ τῆ Κυριακῆ τῶν ἁγίων Μυροφόρων γυναικῶν». Ἀρχ. Προοίμιον. Στοχάζονται οἱ τεχνοῖτε (!) καὶ πολιτικοὶ παῖδες τῶν ἀν(θρώπων), τέλ. ἡ ἁγία σας ψυχὴ νὰ ὠραϊσθῆ μετὸ κορμί σας εἰς δόξαν... Πβ. Χατζόγλου-Μπαλτᾶ, σ. 215-216, λόγος Β.1.

²⁶(σ. 496-521) «Λόγος λβ΄ τῆ Κυριακῆ τοῦ Παραλύτου». Ἀρχ. Προοίμιον. Καθὼς ὁ βεβαρυμένος ἀν(θρῶπ)ος ἀπὸ τὰ πάθη, τέλ. τοῦ ἀληθινοῦ ἐκείνου φωτὸς τῆς ἀνω δόξης δοξάζοντες καὶ ὑμνοῦντες Πατέρα Υἱὸν καὶ ἅγιον Πνεῦμα... ἀμήν. Πβ. Χατζόγλου-Μπαλτᾶ, σ. 216, λόγος 1.

²⁷(σ. 521-544) «Λόγος λγ΄ εἰς τὴν ἁγίαν ἑορτὴν τῆς Μεσοπεντηκοστῆς· ἤδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσοῦσης ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν καὶ ἐδίδασκε». Ἀρχ. Προοίμιον. Ἄλλο πλέα ἀρμόδιον πρᾶγμα δὲν ἤθελα φέρῃ εἰς τὴν παρομοίωσιν, τέλ. νὰ μᾶς πληρώσῃ τοὺς κόπους μας μετὰ τὰ ἀθάνατα αὐτοῦ ἀγαθὰ δοξάζοντες αὐτὸν εἰς τοὺς ἀπεράντους αἰῶνας ἀμήν. Πβ. Χατζόγλου-Μπαλτᾶ, σ. 217.

²⁸(σ. 542-560) «Λόγος λδ΄ τῆ Κυριακῆ τῆς Σαμαρίτιδος, ἐν ᾧ προ<τίθε-
μεν> τὸ τοῦ Εὐαγγελίου ῥητὸν ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ». Ἀρχ. Προ-
οίμιον. Ἀνάμεσα εἰς τὰς ιδιότητας τῶν ζώων τῶν πετουμένων, τέλ. καὶ
αἵματος τοῦ Χ(ριστο)ῦ καὶ ἤθελε ἀπολαύσῃ τῆς αἰωνίου ζωῆς ἀμήν.
Πβ. Χατζόγλου-Μπαλτᾶ, σ. 217, λόγος 2.

²⁹(σ. 561-580) «Λόγος λε΄ τῆ Κυριακῆ τοῦ ἐκ γενετῆς τυφλοῦ, οὗ ἡ ἀρχὴ
καὶ παράγων εἶδεν ἀν(θρῶπ)ον τυφλὸν ἐκ γενετῆς». Ἀρχ. Ἐπιτηδεύε-
ται ὁ εὐλαβητικὸς εἰκονογράφος, τέλ. χοροβατοῦντες εἰς τὴν οὐράνιον
αὐτοῦ βασιλείαν ἧς γένοιτο... ἀμήν. Πβ. Χατζόγλου-Μπαλτᾶ, σ. 217,
λόγος Ζ.1.

³⁰(σ. 580-606) «Λόγος λς΄ εἰς τὴν πανσεβάσμιον ἑορτὴν τῆς Ἀναλήψε-
ως τοῦ Κ(υρίου) καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χ(ριστο)ῦ ἐν ᾧ
τίθεμεν τὸ τοῦ προφήτου ἱερολόγιον· Ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ἡμῶν
καὶ ἐπάρθητε πύλαι αἰῶνιοι». Ἀρχ. Προοίμιον. Πολλὰ ἐπιθυμῶ καὶ ὀρέ-
γομαι ἀδελφοί μου, τέλ. νὰ εὐφρανθοῦμεν τὸν πλουτησμόν (!) τῆς μα-
καριότητός σου, δοξάζοντες καὶ εὐλογοῦντες... ἀμήν. Πβ. Χατζόγλου-
Μπαλτᾶ, σ. 219, λόγος 4.

³¹(σ. 606-628) «Λόγος λζ΄ τῆ Κυριακῆ τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς». Ἀρχ. Προ-
οίμιον. Ἀνίσως καὶ ἐκείνος ὁ δοῦλος μιᾶς θυγατρὸς, τέλ. τὸ Πν(εῦ)μα
τὸ ἅγιον καὶ χάριν καὶ δόξαν ἐν οὐρανοῖς θέλομεν λάβῃ ὧν γένοιτο...
ἀμήν. Πβ. Χατζόγλου-Μπαλτᾶ, σ. 219, λόγος 1.

³²(σ. 628-657) «Ἐκ θεὸς λόγων τῆ ἁγία καὶ μεγάλη Τεσσαρακοστῆ τοῦ
καθ' ἐξῆς τοῦ δευτέρου ἔτους· ἄρχεται δὲ καὶ ἡ ἔκθεσις αὐτῆ ἐκ τῆς

παραβολῆς τοῦ Τελώνου καὶ τοῦ Φαρισαίου καὶ τελειοῦται ὡσαύτως τῇ ἀγία Κυριακῇ τῆς Πεντηκοστῆς· ἔστι δὲ ὁ παρὼν πρῶτος λόγος τοῖς ἐκ τῆς ἀρχῆς τοῦ βιβλίου λόγοις συναριθμούμενος λή'. Τῇ Κυριακῇ τοῦ Τελώνου καὶ τοῦ Φαρισαίου (sic)». Ἀρχ. Προοίμιον. Καθὼς ἐκεῖνος ὁ δι<οι>κητῆς τῶν μελισσῶν, τέλ. νὰ ψάλλωμεν καὶ ἡμεῖς τὸν ἀγγελικὸν ὕμνον, εἰς δόξαν τε καὶ αἶνον... τῶν αἰώνων. Πβ. Χατζόγλου-Μπαλτᾶ, σ. 195-196.

³³(σ. 657-694) «Λόγος λθ' εἰς τὴν σωτηριώδη παραβολὴν τοῦ ἀσώτου υἱοῦ». Ἀρχ. Προοίμιον. Ἀξιωτάτη ἦτον ἡ διάταξις τῶν εὐλογημένων ἀγίων π(ατέ)ρων, τέλ. παρὰ νὰ βλέπωμεν τὸ τρισσοφᾶές φῶς τοῦ Θ(εο)ῦ δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν. Πβ. Χατζόγλου-Μπαλτᾶ, σ. 197, λόγος 4.

³⁴(σ. 694-713) «Εἰς τὴν δευτέραν παρουσίαν τοῦ Κ(υρίο)υ καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ, ποίημα τινὸς τῶν παλαιῶν ἀνωνύμου οὗ μνησθεῖ ὁ ἐλεήμων Θ(εὸς) ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ λόγος μ'. καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον». Ἀρχ. Προοίμιον. Ἀπόφασις μεγάλη καὶ φοβερὰ, τέλ. (ἀτελ.) ἀφέντες τὰ ἔργα τοῦ φωτός. Ποῖα εἶναι; Λέγει μας τὸ θεῖον Εὐαγγέλιον. Πβ. Χατζόγλου-Μπαλτᾶ, σ. 272, λόγος 6.

2. (σ. 721-768) Γεράσιμος Βλάχος, Λόγος («Γερασίμου Βλάχου τοῦ Κρητός, λόγος εἰς τὴν ἀγίαν καὶ λαμπροφόρον Ἀνάστασιν τοῦ Κ(υρίο)υ ἡμῶν Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ»). Ἀρχ. Αὕτη ἡ ἡμέρα ἦν ἐποίησεν ὁ Κ(ύριος) ἀγαλλιασώμεθα, τέλ. ἅς λέγωμεν τὸ σ(ωτή)ριον αὐτοῦ Χ(ριστο)ῦς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν... χαρισάμενος. Πβ. κώδ. ΜΠΤ 625, φ. 224^r-231^v [Παπαδόπουλος-Κεραμεύς (RO 1286), τ. 5, σ. 185] (ἐπισήμανση Κων. Γαρίτση).

3. (σ. 769-896) Νεκτᾶριος Ἱεροσολύμων, Λόγοι. Ἀναλυτικά:

¹(σ. 769-782) «Εἰς τὴν αὐτὴν ἑορτὴν [= Ἀνάστασις] λόγος ὠραῖος πατριάρχου Ἱεροσολύμων (!) κυρίου Νεκταρίου· καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ Μωσέως, καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν. Λουκᾶ 24». Ἀρχ. Ἀρίστη καὶ σοφωτάτη διδασκαλία φαίνεται νὰ εἶναι, τέλ. πάντα τῇ Ἀναστάσει καὶ οὕτω βοήσωμεν Χ(ριστὸς) ἀνέστη... ἀμήν. Πβ. Μανούσος Μανούσακας, «Αἱ ὀμιλίαι τοῦ Νεκταρίου Ἱεροσολύμων», Κρητικὰ Χρονικὰ 7 (1953), σ. 169, ὀμιλία 3.

²(σ. 782-806) «Εἰς τὸν Νιπτῆρα». Ἀρχ. Ἀναγινώσκομεν εἰς τὴν θεῖαν καὶ ἱερὰν γραφὴν εἰς τὸ βιβλίον, τέλ. τὴν αἰώνιον ζωὴν καὶ βασιλείαν, ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, ἀμήν. Πβ. Μανούσακας, ὁ.π., σ. 168, ὀμιλία 1.

- ³(σ. 806-850) «Εἰς τὰ Πάθη τοῦ αὐτοῦ». Ἀρχ. Φυλάττωντας τὸ ἀξίωμα καὶ τὴν τιμὴν τῆς θείας γραφῆς, τέλ. τὴν λαμπρὰν καὶ φωτοφόρον σου ἀνάστασιν, ἧς γένοιτο. Πβ. Μανούσακας, ὅ.π., σ. 168, ὀμιλία 2.
- ⁴(σ. 850-896) «Λόγος εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν τοῦ Κ(υρίου) ἡμῶν Ἰ(ησοῦ) Χριστοῦ· Παραλαμβάνει ὁ Ἰ(ησοῦ)ς τὸν Πέτρον... λευκὰ ὡς τὸ φῶς. <Ματθ. ιζ', 1-2>». Ἀρχ. Ἀνίσως καὶ ὁπότεν ὁ αἰσθητὸς οὗτος ἥλιος, τέλ. σὺν τῷ ἀνάρχῳ σου πατρί... ἀμήν. Πβ. Μανούσακας, ὅ.π., σ. 170, ὀμιλία 7.
4. (σ. 896-1121) Ἐκκλησιαστικοὶ Λόγοι. Ἀναλυτικά:
- ¹(σ. 896-914) <Γεράσιμος Β' Παλλαδάς>, «Λόγος εἰς τὸ ῥητὸν κατὰ Ματθ(αῖον) κεφ. α'. Βίβλος γενέσεως Ἰ(ησοῦ) Χ(ριστοῦ) υἱοῦ Δα(βίδ)». Ἀρχ. Ἐπεθύμα ὁ προφητάναξ Δα(βίδ), τέλ. εἰς τὴν οὐράνιον ἀποθήκην ἧς γένοιτο πάντα ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν. Πβ. Χατζόγλου-Μπαλτά, ὅ.π., σ. 240, λόγος 13.
- ²(σ. 911-933) Ἄδελος, «Εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ Τελώνου καὶ τοῦ Φαρισαίου. Ὁ ταπεινὸν ἑαυτὸν... ταπεινωθήσεται». Ἀρχ. Προοίμιον. Διάφορος εἶναι ὁ τρόπος ὁποῦ ὅλα τὰ ὄντα ἔχουσιν, τέλ. τὰ ὠραιότατα κάλη (!) τοῦ παραδείσου, δοξάζοντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν Θεόν, εἰς αἰῶνας αἰῶνων ἀμήν. Πβ. κώδ. ΜΠΤ 625, ὅ.π., (κειμ. 2), φ. 263^r-352^r.
- ³(σ. 933-953) Ἄδελος, «Λόγος εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ ἀσώτου, πόσοι μίσθιοι τοῦ πατρὸς μου περισσεύουσιν ἄρτων». Ἀρχ. Προοίμιον. Πάντοτε θέλει ἰδῆ τινὰς ἕνα ἀν(θρώπ)ον ὁποῦ ἡ φύσις του, τέλ. εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἧς γένοιτο πάντα ἐπιτυχεῖν.
- ⁴(σ. 953-969) Ἄδελος, «Κυριακὴ τῆς Ἀποκρέω. Ματθαίου κεφαλαίῳ Ὅταν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀν(θρώπ)ου». Ἀρχ. Προοίμιον. Ἀνίσως καὶ ἕνας μέγας ἀν(θρώπ)ος, ἕνας αὐθέντης καὶ ἐξουσιαστής, τέλ. κοινῶς δεῦτε οἱ εὐλογημένοι ἧς γένοιτο.
- ⁵(σ. 969-990) Ἄδελος, «Τῆ Κυριακῆ τῆς ὀρθοδοξίας κατὰ Ἰουδαίων, εἰς τὸ ῥητὸν Εὐρίκαμεν (!) τὸν ποθούμενον». Ἀρχ. Προοίμιον. Ο <ί> ἔμπειροι καὶ δοκιμῶτατοι τῶν ἱατρῶν, τέλ. τῆς ἀτελευτήτου χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως ἧς γένοιτο πάντα ἡμᾶς.
- ⁶(σ. 990-1034) Ἄδελος, «Τῆ αὐτῆ Κυριακῆ καὶ εἰς τὰς 29 τοῦ μηνός· Ραββὶ σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰ(σρα)ήλ». Ἀρχ. Προοίμιον. Κινεῖται μὲ θαυμαστὴν κίνησιν ὁ φωτοπάροχος ἥλιος, τέλ. καὶ αἰδίου μακαριότητος ἧς γένοιτο πάντα ἡμᾶς.
- ⁷(σ. 1034-1054) <Κύριλλος Λούκαρης>, «Τῆ αὐτῆ Κυριακῆ λόγος εἰς τὸ ῥητὸν τοῦ Ἰω(άν)νου· Ἠθέλησεν ὁ Ἰ(ησοῦ)ς ἐξελεθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν».

Ἀρχ. Καθὼς ὁ ἥλιος τοῦτος ὁ αἰσθητός, τέλ. ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀν(θρώπου)ου τὸν Κ(ύριον) ἡμῶν Ἰ(ησοῦ) Χ(ριστὸ)ν ᾧ ἡ δόξα... ἀμήν. Πβ. αὐτόγραφο κώδ. ΜΠΤ 262, φ. 272 [Παπαδόπουλος-Κεραμεύς (RO 1286), τ. 4, σ. 236].

⁸(σ. 1054-1072) Ἀδελφος, «Τῇ αὐτῇ Κυριακῇ, λόγος εἰς τὸ ρήτον Ὁ ἔγραψε Μωσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφηταί, εὐρίκαμεν Ἰ(ησοῦ)ν». Ἀρχ. Μεγάλην χαράν, παραμυσίαν (!) νὰ σοῦ φέρω σήμερον ἡγαπημένη μου νόμφη τοῦ Χριστοῦ, τέλ. τὴν βασιλείαν τῶν οὐ(ρα)νῶν ἧς γένοιτο... ᾧ πρέπει πᾶσαν δόξαν.

⁹(σ. 1072-1104) Ἀδελφος, «Τῇ β' Κυριακῇ τῶν νηστειῶν εἰς τὸν παράλυτον. Μάρκου β' κ(ε)φ(άλαι)ον. Ἰδὼν ὁ Ἰ(ησοῦ)ς τὴν πίστιν... αἱ ἁμαρτίαι. Ματθ(αίου) <κεφ.> 9 καὶ Λουκ(ᾶ) κεφ. 5'». Ἀρχ. Καθὼς ἐκεῖνος ὁ φωτοφανῆς καὶ φωσφόρος ἥλιος, τέλ. β' οἱ ἄγγελοι, γ' οἱ ἱερεῖς, δ' ἡ ἁγία κοινωνία.

¹⁰(σ. 1104-1121) Ἀδελφος, «Τῇ αὐτῇ Κυριακῇ. Μάρκου κεφ. β'. Καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον... ὑπὸ τεσσάρων». Ἀρχ. Καθὼς ἓνας σοφώτατος καὶ ἐμπειρότατος ἰατρός, τέλ. (κολ.) οὐδένας ἀν(θρωπ)ος ζητᾶ καὶ γυρεύει καὶ θυμᾶται τοῦ Θεοῦ κα[...]

5. (σ. 1124-1132) «Ἴσον ἀπαράλλακτον τῆς ἰδιοχείρου ὀρθοδόξου ὁμολογίας τοῦ λογιωτάτου κυρίου Μεθοδίου <τοῦ Ἀνθρακίτου>...». Ἀρχ. Πιστεύω εἰς ἓνα Θεὸν ἀναρχον, τέλ. καὶ ἀρχόντων τῆς πολιτείας Καστορίας καὶ λοιπῶν ἐντίμων ἀνδρῶν· αψκγ' [1723] Ἰουλίου κγ'. Ἀκολουθοῦν οἱ ὑπογραφεὶς τῶν μελῶν τῆς Τοπικῆς Συνόδου. Ἐκδ. Δημήτρης Χατζής, «Τὸ κείμενο τῆς ὁμολογίας τοῦ Μεθοδίου Ἀνθρακίτη», Ἑλληνικά 17 (1962), σ. 296-306: 296-300.

Ἄγγραφα φύλλα/σελίδες: φ. I^v, III^v, V^v-IX^v/σ. 714-720, 1122-1123, 1133.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημα: α) θυρεὸς με γράμματα: A P PA PA (π.χ. φ. IV καὶ IX)· ἀντίσημο: τρία καπέλα (π.χ. φ. VII καὶ VIII), τὸ γράμμα A, τριφύλλι, ὁ ἄρ. 3 (φ. VI)· πβ. Stanković 135 (ἔτ. 1703), με διαφορῆς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα, β) στέμμα καὶ βότρυς, γράμματα P R (φ. 499/500 καὶ 509/510)· πβ. Stanković 502, 503 (ἔτ. 1710/20), γ) στέμμα καὶ βότρυς (π.χ. φ. 519/529 καὶ 521/522)· πβ. Stanković 505 (ἔτ. 1735/55), δ) στέμμα καὶ βότρυς (π.χ. φ. 775/776 καὶ 777/778).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×6-1 (I-V· ἐξέπεσε τὸ 6^ο φύλ., χωρὶς ἀπώλεια κειμένου), 1×4 (VI-IX), 51×8 (1/2-815/816), 1×6 (831/832· -827-830· ἀπώλεια κειμένου (;)· δὲν διακρίνονται ἴχνη κομμένων φύλλων), 18×8 (1120), 1×8-1 (1134· ἐξέπεσε τὸ τελευταῖο φύλ.). Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν με ἄραβ. ψηφία: πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA

5). Παραπομπή στο verso κάθε φύλλου, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης/σελιδαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: φ. I-IX/σ. 1122-1134.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Συνήθη μικρὰ ἢ μεσαίου μεγέθους πρωτογράμματα, ἐνίοτε μὲ κόμβους στὸ στέλεχος καὶ διακοσμητικὲς γραμμὲς στὶς ἀπολήξεις (π.χ. σ. 953). Χωρὶς ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελφος, Γραφὴ συνήθης, μικρομεγέθης, ἀραιή, σταδιακὰ λιγότερο ἐπιμελημένη. Μελάνι μαῦρο.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. I, κτη.) Ἐκ τῶν τοῦ Ἀνθίμου ἀρχιθύτου τοῦ Βιζαντιοῦ καὶ Συναΐτου κτήμ[α] 1763. – Στὸ ἴδιο φύλλο, ἀπὸ ἄλλο χέρι: ὄπερ ἠγοράσθη ἀπὸ τοῦ Συναΐτας παρὰ τοῦ πανιερωτάτου ἀγίου Ἐφέσου κύρ Μελετίου.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Βλ. ΣΗΜ. Ἀργότερα, στὸ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBΛ.). Στὸ φ. 1^ρ, ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΛΟΓΟΙ ΘΕΟΛΟΓΙΚΟΙ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 32. Τὰ φ. I, I, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Τὰ πρῶτα φύλλα, ἔντονα διαβρωμένα ἀπὸ ὑγρασία. Κηλίδες ὑγρασίας καὶ σὲ ἄλλα φύλλα τοῦ κώδικα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, BZ 14, σ. 601 (ἀρ. 44). — Chatzopoulou, «A reconstruction».

190 (TA 33)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 1324)

17ος αἰ. (β' μισό) χαρτί 219×155χιλ. [165×85] φ. I, 93, I
στ. (συν.) 26

ΙΛΑΡΙΩΝ ΚΙΓΓΑΛΑΣ

1. (φ. 3^ρ-32^ν) Ἦμμετρη Σύνοψη τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης (πρόκειται γιὰ τμῆμα τοῦ συνόλου τοῦ ἔργου)· πβ. κώδ. Μπενάκη 198 (TA 43) καὶ Λονδίνου, Brit. Libr., Harley 5615, φ. 76^ν κ.έ. [Nares (RO 1528), σ. 281]. Ἀναλυτικά:

¹(φ. 3^ρ-5^ν) <Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ. Δίστιχον εἰς τὴν βίβλον> (ἀντίγρ. στὸν κώδ.). Ἀρχ. *Ναυιάδης πόρθμευσεν ἐπαγγελίας χθόνα φυλάς | ἔθνεα τ' ἐξολόθρευσε καὶ ἄστεα νείματο κλήροις.* «Κεφάλαιον α'». Ἀρχ. *Πρώτῳ Ναυιάδην μετὰ Μωσέα λέξατο θεῖον, τέλ. Μωᾶβ ἀναξ ὑπέταξε δις ἐννέα χεῖματ' ἐγλώμη.* Ἀκολουθεῖ: *Τέλος τῶν Ἰησοῦ κεφαλαίων· στίχοι ρμ' 140.*

²(φ. 5^v-10^r) «Κριτῶν (κεφαλ.)· δίστιχον εἰς τὴν βίβλον καὶ ὑπόθεσις». Ἀρχ. Ἐν δὲ κριταῖς πολέμους φυλῶν μάθε κ' ἄμμιγα κλήρους | δουλείας τε ῥύσεις τε ἀποστάντων μεταγνόντων. «Κεφάλαιον α'». Ἀρχ. Ἐκ πατριῶν ἄρχειν πρώτῳ θεὸς εἶπεν Ἰούδαν, τέλ. ἀρπάξειν καθ' ἕκαστον ὄγ' ἔνδικον ἄντα κριθείη. Ἀκολουθεῖ ἡ σημείωση: Τέλος τῶν κριτῶν στίχων σμβ' 242.

³(φ. 10^v-11^r) «Ρούθ (κεφαλ.). Ὑπόθεσις». Ἀρχ. Κάλλιπε μωαβίους Ρούθη πρὸ δὲ εἶλετ' Ἰούδαν | τῆσγε Βόοζ ἔφρυσε Ὡβὴδ Ἰεσαί τε Δαβίδ τε. «Κεφάλαιον α'». Ἀρχ. Εἰς χθόνα μωαβίων διὰ λιμὸν βηθλεεμίτης, τέλ. καὶ τρέφε νωεμίνημιν ὄθ' εἰς Δαβίδ ἔκγονα φαρές. Ἀκολουθεῖ ἡ σημείωση: Τέλος τῶν τῆς Ρούθ στίχ(ων) κδ' 24 καὶ πάσης τῆς γ' υἱ' 408· καὶ παρακάτω: «Τῶν εἰς ὀκτώ τὸ γ'· δίστιχον τίνα τὰ τεύχη τοῦ γ' βιβλίου καὶ πόσα τὰ αὐτῶν κεφ(άλαια) καὶ τὰ ἔπη τὸ σύνολον». Ἀρχ. Κάγ Ἰησοῦς καὶ κριταὶ γὰρ Ῥόθη πάνθ' ἐξάκις ὀκτώ | πρὸς [[δέκα]] τρις πέντε μέτροις εἰσι τετρακοσίους.

⁴(φ. 11^r-32^v) «Τοῦ ἐν μικρῷ μεγάλου ἦτοι συνόψεως τοῦ ἱστορικοῦ τῆς Καινῆς καὶ Παλαιᾶς διαθήκης τῶν εἰς ὀκτώ, τὸ δ', ἦτοι τὰ τέσσαρα τῶν βασιλειῶν· μονόστιχον (!) εἰς τὴν βίβλον». Ἀρχ. Βίβλος ἔχει τετράτη βασιλειῶν τέτταρα τεύχη | γὰρ τὰ γράφειν Σαμουήλιε Νάθαν Ἀχιᾶς Ἰωήλ τε, «Ὑπόθεσις τῶν τεσσάρων τῶν Βασιλειῶν». Ἀρχ. Ἐπτάκι τρεῖς βασιλεύσαν Ἰεσσαῖδαι μετὰ Σαῦλον, (φ. 11^r-17^v) «Βασιλειῶν (κεφαλ.) α'· Δίστιχον τῆς Βίβλου καὶ ὑπόθεσις». Ἀρχ. Παισαμένων κριτέων Ἠλῆ Σαμουήλ τε, Σαούλης | ἄρχει· καὶ Δαβίδην φθονέων νίκαισι διώκει. «Κεφάλαιον α'». Ἀρχ. Πρώτῳ Ἐλκανάου ἐξ Ἐφραῖμ ἀρμαθιαίου, τέλ. βαιθσαμόθεν κατέκταν ἰδ' ὅστεα θάψαν ἀσίτως. Ἀκολουθεῖ ἡ σημείωση: Τέλος τῶν τῆς α' βασιλειῶν κεφ(αλαί)ων στιχ. τκε' 325, (φ. 17^v-23^r) «Βασιλειῶν (κεφαλ.) Β' ὑπόθεσις». Ἀρχ. Δαυὶδ δευτερὴ παύσας Ἰεβόσθεον ἄρχει | ἔθνεά τ' ἀντάρτας τε κρατεῖ καὶ τρις δ' ἀλιτραίνει. «Κεφάλαιον (κεφαλ.) α'». Ἀρχ. Πρώτ' Ἀμαληκίτης Σεκελάκ τρίτῳ ἡματ' ἐφίχται, τέλ. βωμὸν δ' υἱὸς ἀναξ ἐπάεξετο· λῆξε δὲ θραῦσις. Ἀκολουθεῖ ἡ σημείωση: Τέλος τῶν τῆς δευτέρας Βασιλειῶν κεφαλαίων στίχ(οι) σῆς' 296, (φ. 23^r-32^v) «Βασιλειῶν (κεφαλ.) Γ' Ὑπόθεσις». Ἀρχ. Ἐν τριτάτῃ Σολομῶντα νεῶν καὶ ἀπόστασιν ἔθνοους | Ἰροβοάμ Ροβοάμ τε Ἰωασαφάτ Ἀχαάβ Ἠλῆν. «Κεφάλαιον α'». Ἀρχ. Πρώτῳ θάλπε γέροντα Δαβίδ Ἀβισάγ σομανίτις, τέλ. Ἀχαβίδης κακίην ἐναλίγκιος ὄντα τοκῆι. Ἀκολουθεῖ: Τέλος τῶν Βασιλειῶν Γ' κεφαλαίων στίχων τξδ' 466.

2. (φ. 35^r-90^r) Ὑμμετροῦ Σύνοψη τῶν Οἰκουμενικῶν καὶ Τοπικῶν Συνόδων («Ἐκ τῶν ποιημάτων Ἰλαρίωνος Κιγάλα συνοδικῶν, ἦτοι περὶ συνόδων ἐκάστης οἰκουμενικῶν τε καὶ τοπικῶν. Ἱστορία ὡς ἐν συνόψει. Ὑπόθεσις

συνόδων»). Ἄρχ. *Σχίσμασιν αἰρεσίεσσι παραιβασίησι βροτῶν τε, τέλ. οὐδεὶς ἀφειδήσαν τριάδος καὺτὸν διακεῖνον*. Πβ. κώδ. Brit. Libr., Harley 5607, δ.π. [Nares (RO 1528), σ. 280]: σύντομη περιγραφή καὶ ψηφιακὰ τεκμήρια τοῦ κώδικα στὸν ἰστότοπο:

http://www.bl.uk/manuscripts/FullDisplay.aspx?index=0&ref=Harley_MS_5607. Σύμφωνα με τὴν περιγραφή τοῦ βρετανικοῦ κώδικα, ἀποσπάσματα τοῦ ἴδιου ἔργου σώζονται καὶ στὸν κώδ. Brit. Libr., Addit. 18190 (φ. 6-12).

Στὸ φ. 78^v τοῦ παρόντος κώδικα, τέλ (ἀτελ.) *κόσμ' ἄλλοι γεγάσιν φύειν μέλλουσι καὶ ἄλλοι. Ποίημα ἀτελές*. Βάσει τοῦ κώδ. Harley 5607, φ. 51^r, τὸ ἐλλείπον κείμενο: *νόσφι νοῶν ἄστρον τρίτατον νυχθήμερον ἄφρων*.

Γιὰ τὸν Κύπριο Ἰλαρίωνα Κιγάλα (1624-1681) βλ. Legrand, *BH, XVIIe s.*, τ. 3, σ. 318-338, ἰδίως σ. 333 κ.έ. ὅπου καὶ ἡ ἐργογραφία του: ὁ 1^{ος} καὶ ὁ τελευταῖος στίχος τῶν Βιβλίων τῆς ΠΔ τοῦ παρόντος κώδικα δὲν συμπίπτει με ἀυτοὺς ποὺ καταγράφει ὁ Legrand (σ. 335-336) βάσει τοῦ κώδ. Par. gr. 1631A [Omont (RO 192), τ. 2, σ. 113], ἐνῶ τὸ παρὸν 2^ο ἔργο τοῦ Κιγάλα δὲν ἀναφέρεται. Γιὰ τὸν Ἰ. Κιγάλα βλ. ἐπίσης Κιτρομηλίδης, *Κυπριακὴ Λογιοσύνη*, σ. 152-155.

Ἄγραφα φύλλα: 1^r-2^v, 33^r-34^v, 90^v-93^v.

ΥΛΗ: (φ. 4-34) Χαρτὶ μᾶλλον λεπτό, ὑπόλευκο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημα: α) τρία καπέλα (π.χ. φ. 4 καὶ 9)· 1^ο ἀντίσημο: ἄνθος (π.χ. φ. 6 καὶ 7)· 2^ο ἀντίσημο: γράμματα Ρ Β· μεταξύ τους τρίφυλλο ἄνθος (π.χ. φ. 7)· πβ. Velkon, σ. 334 ἀρ. 13-15 (ἔτ. 1659), με διαφορετικὸ ὥστόσο ἀντίσημο.

(φ. 35-93) Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, τραχύ. Ὑδατόσημα: β) τρεῖς διαδοχικοὶ κύκλοι (π.χ. φ. 35 καὶ 42) καὶ τρία καπέλα με ἀντίσημο: γράμματα S S (π.χ. φ. 38/39)· γιὰ τὸ ἀντίσημο βλ. Nikolaev 233, 238, 259, 265 (ἔτ. 1669-1684).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×2 (2), 7×8 (58), 1×12 (70), 2×8 (86), 1×8-1 (93· ἐξέπεσε τὸ 8^ο φύλ.: ἄγραφο). Μερικὴ ἀρίθμηση τευχῶν με μαῦρο μελάνι στὴν ἄνω δεξιὰ γωνία τοῦ πρώτου recto τῶν φύλλων: α' (φ. 3^r), β' (φ. 11^r), γ' (φ. 19^r). Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν με ἀραβ. ψηφία: πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Παραπομπὴ στὴν κάτω δεξιὰ γωνία κάθε σελίδας (φ. 3^r-32^r) ἢ στὸ verso τῶν φύλλων (φ. 43^v-49^v), παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο· στὰ ὑπόλοιπα φύλλα, ἄλλοτε σημειώνεται σποραδικὰ, ἄλλοτε παραλείπεται. Νεότερη φυλλαρίθμηση με ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Στὸ φ. 47^r, λιτὸ ταινιοειδὲς ἐπίτιτλο με μαῦρο μελάνι.

ΓΡΑΦΕΙΣ: α) φ. 3^r-32^r: ἄδηλος. Γραφὴ καλλιγραφικὴ, δεξιοκλινῆς, μικρομεγέθης. Μελάνι μαῦρο, β) φ. 35^r-43^r, 51^r-58^v, 79^r-90^r: ἄδηλος. Γραφὴ βιαστικὴ, λιγότερο ἐπιμελημένη. Μελάνι καστανό, γ) φ. 43^r-50^v, 59^r-78^v: ἄδηλος. Γραφὴ με γωνιώδεις

ἀπολήξεις κεραίων. Μελάني μαῦρο. Ἀπὸ τοὺς γραφεῖς α καὶ β εἶναι ἀντιγραμμένοι ἐπίσης ὁ κώδ. Μπενάκη 198 (TA 43).

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἑλληνικὸ Γυμνάσιον Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBL.). Στὸ φ. 1^ο κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων. Στὸ ἴδιο φύλλον, δεύτερη ἐξίτηλη σφραγίδα.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *TA BIBLIA TON BASILEION* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 33. Τὰ φ. I, Γ, Πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Φύλλα μὲ σητόβρωτα σημεῖα-μερικὴ ἀπώλεια κειμένου.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, *BZ* 14, σ. 601-602 (ἀρ. 48). — Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298.

191 (TA 35)

18ος αἰ. (δ' τέτ.)
στ. 19-20

χαρτί

220×158χλ. [155/165×115]

φ. I, Γ', σ. 340, φ. Γ'

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΗΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

(φ. α^ν-δ^ν) Πίνακας περιεχομένων: «Κανόνιον τῆς ζωγραφικῆς (!) τέχνης». Οἱ τίτλοι τοῦ πίνακα συνοδεύονται ἀπὸ τὶς ἀντίστοιχες ἐνδείξεις φύλλων τοῦ κώδικα, στὸν ὅποιο ὅμως ἔχει υἰοθετηθεῖ σελιδαρίθμηση καὶ οἱ ἀναγραφόμενοι στοὺς πίνακες ἀριθμοὶ παραπέμπουν στὴν πραγματικότητα σὲ σελίδες.

1. (σ. 1-144) Ἑρμηνεία τῆς ζωγραφικῆς τέχνης. Ἀναλυτικά:

(σ. 1-2) Πρόλογος: «Πασῶν τῶν ἐραστῶν καὶ φιλοπόνων τῆς ζωγραφικῆς τέχνης παρὰ Θεοῦ χαίρειν». Ἀρχ. *Γινώσκετε τοῖνοι (!) ὃ φιλομαθεῖς μαθηταὶ τῶν ἱστοριογράφων, τέλ. ὅσα εἰς τὸν πίνακα φαίνονται. Οἱ ἐντυγχάνοντες ἔρρωσο*, (σ. 2-144) Ἀρχὴ τοῦ κυρίως κειμένου: «Ἀρχὴ σὺν θεῷ ἀγίῳ τῆς ἐρμηνείας τῆς ζωγραφικῆς ἐπιστήμης περιέχουσα τὰ τε εἶδη καὶ σχήματα πάντων τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ καὶ τὰ ἐπιγράμματα αὐτῶν καὶ ἄλλα τινὰ τῆς αὐτῆς ἐπιστήμης». Μεταξὺ τῶν κειμένων, ἐντοπίζεται στὴ σ. 72: *ἀνιστορήθη τὸ παρὸν θεῖον* (παραεμβάλλεται ὁ τίτλος: *εἰς παρακλήσιον*) *καὶ ἱερὸν παρακλήσιον τῆς θείας καὶ ἱερᾶς ἡμῶν μονῆς τοῦ ἐπονόματι τιμωμένου τοῦ ἐν ἱεράρχαις καὶ θαυματουργοῦ (Νικολάου) διὰ συνδρομῆς... ἐν ἔτει χεῖρ εὐτελεστάτου Φράγκου Κατελάνου ἐκ Θηβῶν τῆς Βιωτίας (!). Τὸ ἴδιο ἀκριβῶς κείμενο στὸν κώδ. Μπενάκη 270 (TA 173), φ. 22^{r-v} («εἰς παρακλήσιον»).*

2. (σ. 145-178) «Ἐρμηνεία τῆς ζωγραφικῆς τέχνης, ἥτοι τοῦ νατουραλίου, εἰς τὰ μέτρα τοῦ ἀν(θρώπου), πόσα κεφάλαια ἦτον, πόσα μέτρα γίνονται ὄλον τὸ κορμὶ τοῦ ἀνθρώπου». Ἀρχ. *Γίνωσκε μαθητὰ ὅτι ὄλος ὁ ἀν(θρῶπ)ος γίνεται κεφάλαια ἐννέα, τελ. καὶ ὕστερον βάλλε τροχοῦς νὰ γένουν πλουμία ἢ ὅτι λουλούδια θέλεις.*

Γιὰ τὰ κείμε. 1 καὶ 2 πβ. τὸν πανόμοιου περιεχομένου κώδ. Μπενάκη 270 (TA 173)· βλ. ἐπίσης Kakavas, *Dionysios of Fourni*, σ. 293.

3. (σ. 179-181) Σύντομα κείμενα: (σ. 179-180) Ἀριθμοῦνται ἰδ' προτάσεις. Ἀρχ. *α'. Λουκιανῶ τῷ ἡγεμόνι παρίσταται. β'. γυμνωθεὶς χειράγρας τὰς σάρκας ξέεται, τέλ. ἰδ'. οὐπω ξίφους ἐπισεισθέντος τὸ πν(εῦ)μα παρατήθησι τῷ Θ(ε)ῶ μετὰ δόξης ἐπιφανέντι.* – (σ. 180) «εἰς χαρτὶ τοῦ Χριστοῦ». Ἀρχ. *Δεῦρο ἀθλητὰ σὺν ἐμοί.* – «Εἰς χαρτὶ τοῦ ἁγίου Χαραλάμπου». Ἀρχ. *Δέξαι κεφαλὴν ὑπὲρ σοῦ τετμημένην.* – «Ἐγκώμιων (!) τοῦ ἁγίου Χαραλάμπου». Ἀρχ. *Φύλαττε καὶ σκέπε ταῖς σαῖς λιταῖς.* – (σ. 180-181, ἀπὸ ἄλλο χέρι) «ἐγκώμιων (!) τοῦ ἁγίου Χαραλάμπους». Ἀρχ. *Ἔθεντο ἀμαρτολοὶ (!) παγίδα μοι.*

Ἐξέπεσαν, μὲ ἀπώλεια κειμένου, οἱ σ. 131-142, 163-174 (πβ. πίν. περιεχομένων στὴν ἀρχ. τοῦ κώδ.).

4. (σ. 184-186, 203-208, ἀπὸ ἄλλο χέρι) Σύντομα κείμενα ἐρμηνείας ζωγραφικῆς:

(σ. 184-185) «Τὰ θαύματα τοῦ Προδρόμου». – «Ἡ γέννησις τοῦ Προδρόμου». – (σ. 186) Ἐπιγράμματα. – (σ. 203) «Περὶ κατασκευῆς βερονικίου τοῦ πεζυρίου». Ἀρχ. *Πάρε ἀπὸ τὸ πεζύρι ὅπου ἔχεις βρασμένον.* – (σ. 204) «Ἐτερο βερονίκι τοῦ σανταλοζίου». Ἀρχ. *Λάβε ἕκατὸν δράμια σανταλόζι.* – (σ. 205) «Κατασκευὴ τοῦ σπάρτου». Ἀρχ. *Ἐπαρε ρακὴ.* – (σ. 207) «Περὶ βερονικίου τῆς ῥακῆς ὅπου στυγνώνει εἰς τὸν ἴσκιον». Ἀρχ. *Πάραι (!) ῥακὴν πολλὰ δηνατὴν (!).*

Στὶς σ. 233-327 πλαίσιο, ἐν εἶδει πίνακα, διηρημένο σὲ ἐπιμέρους παραλληλόγραμμα: ἀναγράφεται τὸ ὄνομα τοῦ ἐορτάζοντος ἁγίου/-ων ἢ τῆς ἐορτῆς, κατὰ τὴ σειρὰ τοῦ Μηναίου (ὅλες οἱ ἡμέρες, ἀπὸ τὴν 1^η Σεπτεμβρίου ἕως τὴν 31^η Αὐγούστου· σὲ κάθε σελίδα τοῦ κώδ. ἀντιστοιχοῦν 4 ἡμέρες)· ἀκολουθεῖ ἢ ἀντίστοιχη παράσταση-στίχο τοῦ ἁγίου, ἀν καὶ στίς περισσότερες περιπτώσεις ἔχει παραλειφθεῖ καὶ ὑπάρχει μόνον ἢ ἐπιγραφὴ μὲ ἐρυθρὸ μελάνι. Ἀρχ. *Μὴν Σεπτέμβριος. Συμεὼν ὁ στυλῆτης ὄσιος μαυρότριχος.* Οἱ παραστάσεις-στίχο ἀγίων εἶναι πιθανότατα μτγν. τῆς γραφῆς, καθὼς συνοδεύονται ἀπὸ ἐπιγραφὰς διαφορετικοῦ

ductus. Προσθήκες/σημειώσεις από μτγν. χέρι (π.χ. σ. 41, 42). Στις σ. 22, 23, 38, κ.ά., μτγν. προσθήκες/διορθώσεις με μολύβι.

Άγραφα φύλλα/σελίδες: φ. β^ε, ε^ε-ι^ν/σ. 183, 187-201, 209-228, 313, 329, 332, 334, 339.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ύπόλευκο, στιλπνό. Ύδατόσημα: α) στέμμα με γράμματα Α Ο (π.χ. φ. 7/8 και 9/10)· αντίσημο: τρεις ήμισέληνοι (π.χ. φ. 5/6 και 11/12)· πβ. Nikolaev 766 και 767 (έτ. 1795) ή 814 και 815 (έτ. 1799) ή 820 και 821 (έτ. 1799) ή 839 και 840 (έτ. 1799/1800), παραπλήσιος τύπος με διαφορές ως πρὸς τὸ σχῆμα καὶ χωρὶς τὸ γράμμα C, β) τρεις ήμισέληνοι (π.χ. φ. 205/206 και 211/212)· αντίσημο: γράμματα Β Τ (π.χ. φ. 207/208 και 209/210), γ) τρεις ήμισέληνοι (π.χ. φ. 321/322 και 323/324) και στέμμα με γράμματα G F (π.χ. φ. 319/320 και 325/326)· πβ. Nikolaev 589 (έτ. 1775/1776), 652 (έτ. 1783), 708 (έτ. 1789).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×8-3 (;) (ε^ε· φαίνεται πὼς ἐξέπεσαν τὰ 3 τελευταία φύλ., χωρὶς ἀπώλεια κειμένου: ἄγραφα), 1×6-1 (ι^ε· ἐξέπεσε τὸ 1^ο φύλ., χωρὶς ἀπώλεια κειμένου: ἄγραφο), 8×8 (127/128), 1×8-6 (129/130 και 143/144· ἐξέπεσε τὸ 2^ο-7^ο φύλ., με ἀπώλεια κειμένου), 1×8 (159/160), 1×8-6 (161/162 και 175/176· ἐξέπεσε τὸ 2^ο-7^ο φύλ., με ἀπώλεια κειμένου), 1×4 (183/184), 7×8 (295/296), 1×12-2 (;) (315/316· πιθανῶς ἐξέπεσε τὸ 1^ο-2^ο φύλ.· ἴχνη κομμένου φύλ., χωρὶς ἀπώλεια κειμένου, μεταξύ τῶν σ. 296 και 297), 1×6 (327/328), 1×4 (335/336), 2 (339/340). Νεότερη μόνο ἀρίθμηση τευχῶν με ἀραβ. ψηφία: πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Παραπομπή (μονοσύλλαβη ἢ δισύλλαβη), σύγχρονη τῆς γραφῆς τοῦ χφ, στὴν κάτω δεξιὰ γωνία κάθε σελίδας, παρὰλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Σελιδαρίθμηση ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ γραφέα με ἐρυθρὸ μελάνι: 1-130, 143-162, 175-184. Μτγν. χέρι συνεχίζει τὴν ἀρίθμηση με μολύβι ἀπὸ τὴ σ. 185 ἕως τὸ τέλος τοῦ χφ. Ἡ ἀρίθμηση τοῦ κυρίως γραφέα ἐπανεμφανίζεται στίς σ. 233-327, ὅπου και ἡ ἀναπαράσταση ἀγίων κατὰ τὴ σειρὰ τοῦ Μηναίου (βλ. παραπάνω, κείμ. 4): 185-279. Νεότερη φυλλαρίθμηση με ἐρυθρὸ μελάνι: φ. α^ε-ι^ε.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Στὴ σ. 1, ἀνθινη σύνθεση ὡς ἐπίτιτλο. Μικροῦ μήκους ἐπίτιτλα, ταινιοειδῆ, ἄλυσιδωτά (π.χ. σ. 8). Χρήση ἐρυθροῦ καί, σὲ ὀρισμένες περιπτώσεις, πράσινου μελανιοῦ γιὰ τὸν σχεδιασμὸ ἐπιτίτλων, πρωτογραμμάτων (βλ. σ. 1, 8). Παραστάσεις ἀγίων στὸ ἐσωτερικὸ περιθώριο τῶν ἐξῆς σελ.: (σ. 51) ὁ ἅγ. Ἀλέξιος «ἀνθρῶπος τοῦ θεοῦ», (σ. 58) ὁ Ἰωάννης τῆς Κλίμακος, (σ. 63) ὁ Ἰωάννης ὁ Καλυβήτης, (σ. 113) «ἡ Μυρτιδῆότιστα». Στὴ σ. 285, ἐγχρωμη παράσταση τοῦ ἀγίου Μακαρίου. Παραστάσεις-σχίτσα και στίς σ. 233-327 (βλ. παραπάνω, κείμ. 4).

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελφος ὁ κύριος γραφέας. Γραφή φιλολογική, ὄρθια, ἀραιή, καλλιγραφική. Μελάνι μαῦρο. Στίς σ. 180-186, μτγν. προσθήκες ἀπὸ διαφορετικὰ χέρια.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. α^ε) Συνταγή («ἕτερον βερνίκη τοῦ σπύρτου»), δοκιμὲς κονδυλίου, καραμανλίδικες φράσεις.

(σ. 113, ἄνω ὠα, ἐρυθρόγρ.) ἡ ελεοῦσα τοῦ κύκκου.

(σ. 180) Νικόλαος.

(σ. 181-182) Σύντομα κείμενα ἀπὸ διάφορα χέρια: Ὁ ἍΓΙΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ. <E>ἰπεν ὁ κύριος ἐγὼ εἶμι ἢ θύρα δι' ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ... – του αγίου χαραλάμπη το εβαγγέλιον ἄρατε μὴ καταφρονήση ἐμὸς τῶν μικρῶν τοῦτον λέγω γάρ ἡμῖν ὅτι ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διὰ παντῶν βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς μου τὸν ἐν οὐρανοῖς οἰπεν ὁ κύριος, κ.ἄ.

(σ. 229) (καραμαν. κείμενο) *κουζοῦ πογνουντακί χριστοζοῦν ἔλιντεκί τεφτερι για-ζισί ποῦ*: ἀμέσως παρακάτω: *ἐγὼ ἤλθον εἰς τὸν κόσμον ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπο-λωλός*. Διακρίνεται ἡ ἡμερομηνία: *απριλλί<ζου> 17*.

(σ. 230) ἡ ελεοῦσα τοῦ κύκκου. Ἰ(ησοῦ)ς Χ(ριστό)ς. Ἀκολουθεῖ σύντομο χωρίο τῆς ΚΔ: Ἰ(ησοῦ)ς Χ(ριστό)ς. Πνεῦμα Κυρίου ἐπέμει οὐ ἔνευεν ἔχρισέ με καὶ ἡ φράση: ΜΗ(ΤΗ)Ρ Θ(ΕΟ)Υ'.

(σ. 328) Ἐπιγραφή караманлиδική ἀκολουθεῖ πίνακας ἐορτῶν ἀγίων (ἡμερομηνία - ὄνομα μνημονευομένου ἀγίου).

(σ. 333) Δοκίμια κονδυλίου: Ὁ παντοκράτωρ. Τοῦ παντοκράτορος. Ἡ ελεοῦσα τοῦ Κύκκου.

(σ. 336, μεταξὺ διαφόρων σημειωμάτων) ἘΝ ἙΤΕΙ ,αωκε' [1825] ἘΝ ΜΗΝΙ Ὀκτω-βρίου Α'.

(σ. 338) Σταυρός (στίχσο)· συνοδεύεται ἀπὸ συνεπτυγμένα nomina sacra: Ἰ(ησοῦς) Ν(αζωραῖος) Β(ασιλεὺς) Ἰ(ουδαίων) καὶ Ἰ(ησοῦς) ΧΡ(ιστός) ΝΙΚΑ, καθὼς καὶ ἀπὸ τὰ ἀκόλουθα ἀκρωνύμια: Ε(λένης) Ε(ὑρημα) Ε(βραίων) Ἑ(λεγχος) ἢ Ε(λένη) Ε(ὑρε) Ε(λέους) Ἑ(ρεισμα). – Χ(ριστός) Χ(άριν) Χ(ριστιανοίς) Χ(αρίζει). – Θ(έα) Θ(εοῦ) Θ(εῖον) Θ(αῦμα). – Τ(οῦτο) Τ(ὸ σημεῖον) Τ(αράττει) Τ(οὺς δαίμονας). – Ρ(ητῶς) Ρ(ήτορες) Ρ(ητορεύουσι) Ρ(ῆμα). – Τ(όπος) Κ(ρανίου) Π(αράδεισος) Γ(έγονεν). – Φ(ῶς) Χ(ριστοῦ) Φ(αίνει) Π(ᾶσιν). – Ἀ(ρχή) Π(ίστεως) Μ(υστήριον) Σ(ταυροῦ). Ὁ Σταυρός, σύμβολο-φυλαχτό, μὲ ἀποτρεπτικὲς τοῦ κακοῦ δυνάμεις, συνοδεύεται ἀπὸ ἓνα ἢ περισσότερα ἀκρωνύμια ποῦ ἐπιτείνουν αὐτὸν τὸν χαρακτήρα· βλ. σχετικὰ Christopher Walter, «IC XC NI KA. The apotropaic function of the victorius Cross», *REB* 55 (1997), σ. 193-220, ἰδίως σ. 211-213, ὅπου καὶ παλαιότερη βιβλιογραφία. Τὸ σχῆμα τοῦ σταυροῦ μὲ τὰ ἴδια ἀκρωνύμια, σὲ διαφορετικὴ διάταξη, ἀπαντᾷ ἐπίσης στοὺς κώδ. ΕΒΕ 1274 καὶ Μονῆς Τιμίου Προδρόμου (Σκήτης) Βεροίας 5, φ. 1· βλ. Δημήτριος Καλούσιος, «Ὁ Δουσικιώτης Ἱερομόναχος Χατζή-Γεράσιμος. Παιδεία καὶ συγγραφικὸ ἔργο», *Καρδιτσιώτικα Χρονικά* 12 (2010), σ. 133-196: 176 (εικ. 29)· Αντώνης Γκαλίτσιος, «Το χειρόγραφο ευαγγελιστάριο KB 10 ἀπὸ τη συλλογὴ χειρογράφων τῆς Δημόσιας Κεντρικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Βεροίας», στό: *Μελετήματα Ἡμαθίας. Αφιέρωμα στη Μνήμη τῆς Βούλας Χατζίκου*, ἔτος Β', τ. 2 (2010), Βεροία 2011, σ. 95-128: 128 (εικ. 18).

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἐνδεχόμενη προέλευση τοῦ κώδικα ἀπὸ τὴ Μονὴ Κύκκου στὴν Κύπρο (βλ. ΣΗΜ., σ. 113, 230 καὶ 333) δὲν ἐπιβεβαιώνεται ἀπὸ τὴν ἐξέταση τῶν καταλόγων χειρογράφων: Χρ. Παντελίδης, «Κατάλογος τῶν κωδίκων τῆς Μονῆς Κύκκου», *Νέος Ἑλληνομνήμων* 10 (1913), σ. 201-208 καὶ Κώστας Κύρρης, «Αναλυτικὸς κατάλογος τῶν κωδίκων τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κύκκου», *Ἐπετηροῖς τοῦ Κέντρου Ἐπιστημονικῶν Ἐρευνῶν* [Λευκωσία] 7 (1973-1975), σ. 305-415. Στὸ φ. α' κ.ἄ., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20ου αιώνα. Πανόδετη (τυπική τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξιμῶν· πβ. Πίν. 30). Στῆ ράχη, ὁ τίτλος: *KANONION ZΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ καὶ* (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 35. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ρύποι. Τὰ φ. ζ'-θ' μερικῶς ἀποσταχωμένα.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Vasile Grecu, «Neue Handschriften der Ἑρμηνεία τῆς ζωγραφικῆς τέχνης», στὸ: *Εἰς Μνήμην Σπυρίδωνος Λάμπρου*, Ἀθήνα 1935, σ. 303-310: 304-305. — Hetherington, “*The Painter’s Manual*”, σ. 113, 114 σημ. 3. — Τσελίκας, *Δέκα αἰῶνες*, σ. 66 (ἀρ. καταλ. 61). — Παναγιώτης Νικολόπουλος, «Δύο ἄγνωστα χειρόγραφα τῆς “Ἑρμηνείας τῆς Τέχνης Ζωγραφικῆς” Διονυσίου τοῦ ἐκ Φουρνᾶ», στὸ: *Σύναξις. Εὐγένιος ὁ Αἰτωλός, Σύναξις*, σ. 512. — Kakavas, *Dionysios of Fournas*, σ. 47, 293.

192 (TA 36)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 594)

18ος αἰ. χαρτί 236×170χιλ. [180×127] φ. I, 256 (+66α), Γ
στ. 28

<ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΚΟΡΥΔΑΛΕΥΣ>

(φ. 2^r-255^r) *Γενέσεως καὶ φθορᾶς πέρι κατ’ Ἀριστοτέλην* («Τοῦ σοφωτάτου Ἀλεξάνδρου τοῦ ἐξ ἀπορόρητων ἔρμηνεία εἰς τὴν περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς τοῦ Ἀριστοτέλους πραγματείαν»). Ἀναλυτικά:

(φ. 2^r-4^v) Προοίμιο. Ἀρχ. *Περὶ τοιαύτην ἄρα καταγινώμεθα πραγματείαν*, (φ. 4^v-173^v) Βιβλίο α', (φ. 174^r-239^v) Βιβλίο β', (φ. 239^v-255^r) «Συνοπτικὴ πραγματεία περὶ τοῦ ὅτι πρῶτος (!) ποιητικὸς ὁ αἰθὴρ τοῦ θνητοῦ σώματος». Ἔκδ. Κορυδαλεύς, *Γενέσεως καὶ Φθορᾶς πέρι*.

Ἐσφαλμένη ἀπόδοση τοῦ ἔργου στὸν ἐξ ἀπορορήτων· βλ. σχετικὰ Tsourkas, *Théophile Corydalée*, σ. 158, 161 καὶ Δ. Ἀποστολόπουλος, «Ὁ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος καὶ τὸ “Ἰπόμνημα” τοῦ Κορυδαλέως στὸ “Περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς” τοῦ Ἀριστοτέλη», *Ἑλληνικά* 29 (1976), σ. 311-315. Παρασελίδια σχόλια καὶ προσθήκες σὲ διάφορα φύλλα τοῦ κώδικα.

Ἄγραφα φύλλα: 1^{r-v}, 255^v-256^v.

ΥΛΗ: Χαρτί λεπτό, ὑπόλευκο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημο: λέων μὲ γράμματα A S (π.χ. φ. 10 καὶ 17).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 28×8 (2-224), 1×6 (230), 2×8 (246), 1×12–2 (256· εξέπεσε τὸ 1^ο-2^ο φύλ., χωρίς ἀπώλεια κειμένου). Νεότερη μόνο ἀρίθμηση τευχῶν με ἀραβ. ψηφία: πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Παραπομπὴ στὸ τέλος κάθε φύλλου, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Νεότερη φυλλαρίθμηση με ἐρυθρὸ μελάνι: φ. 1-197. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: 66α, 198-256.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρὶς διακόσμηση ἢ ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελος. Γραφὴ δεξιοκλινῆς, ἢ συνήθης τῆς ἐποχῆς. Μελάνι μαῦρο.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. 2^ρ, κτητ.) *Καὶ τόδε σὺν τοῖς ἄλλοις Γεωργίου Νικολάου Κῶου. Νῦν δὲ Κωνσταντίνου Γεωργιάδου.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Γιὰ προγενέστερους κτήτορες τοῦ κώδικα βλ. ΣΗΜ. Ἀργότερα ὁ κώδικας περιῆλθε στὸ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBL.). Στὸ φ. 1^ρ κ.ἀ., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΤΟΥ ΕΞ ΑΠΟΡΡΗΤΩΝ. ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΙΣ ΤΟ ΠΕΡΙ ΓΕΝΕΣΕΩΣ ΚΑΙ ΦΘΟΡΑΣ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 36. Τὰ φ. I, I', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὸ φ. 1, πφ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Πολὺ καλὴ, με ἐξαιρεση λίγους ρύπους, ἰδίως στὰ πρῶτα φύλλα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, BZ 16, σ. 269 (ἀρ. 94). — Wartelle, *Inventaire*, σ. 7. — Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298. — Καρᾶς, *Οἱ Φυσικὲς Θετικὲς Ἐπιστῆμες*, σ. 134 (χφ 446). — ὁ ἴδιος, *Οἱ ἐπιστῆμες*, τ. 2, σ. 236 (χφ 28), 237 [χφ 36 = Ἀδ(ριανουπόλεως) 94].

193 (TA 38)

ἔτ. 1868 (φ. II, σ. 27)
στ. 22

χαρτὶ 274×200χιλ. [172×160]

φ. II, σ. 32, φ. I

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ <ΠΑΝΑΓΙΑΣ> ΠΕΥΜΑΤΟΚΡΑΤΟΡΙΣΣΑΣ

- (σ. <1>-28) «Ἀκολουθία τῆς Πνευματοκρατορούσσης». Ἀρχ. *Τῇ δευτέρᾳ τοῦ Θωμᾶ ἐορτάζομεν τὸ πρῶτον θαῦμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ*, (σ. <1>) ἦχος α'. *Πανεύφημοι μάρτυρες*). Ἀρχ. *Μετὰ τὴν ἐκ τάφου σου φρικτὴν*, (σ. 11) Ὁ κανόνας: «ὦδὴ α', ἦχος α', ὁ εἰρμός». Ἀρχ. *Ἄσωμεν πάντες λαοί*, (σ. 12) «Τροπάριον». Ἀρχ. *Σήμερον ἔαρ ψυχῶν ὅτι Χριστὸς ἐκ τάφου*. Ἔκδ. Εμμανουήλ Παπαθεοδώρου, *Ἱερὰ Ἀκολουθία καὶ Παρακλητικὸς κανὼν τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου*

και αειπαρθένου Μαρίας επονομαζομένης Ρευματοκρατούσης, Γέφυρα (Θεσσαλονίκης) 2003 (έπανεκτ. έκδ. 1981), σ. 1-27 (έπαυξημένη ή παραλλαγή του χφ). Για την άκολουθία της Παναγίας Ρευματοκρατόρισσας ή Ρευματοκρατούσας βλ. Βαλσαμίδης, *Μετρῶν καί Ἀθύρων*, σ. 72-73, ιδίως σημ. 126, όπου γίνεται άναφορά σέ δύο έπιπλέον χειρόγραφα (έτ. 1808, 1921) της Ἀκολουθίας της Παναγίας ποὺ φυλάσσονται στή Γέφυρα Θεσσαλονίκης.

2. <σ. 28> Ὁμολογία πίστεως (άνεπίγρ. στόν κώδ.). Ἀρχ. Πιστεύω Κύριε καί όμολογῶ, ἔξ ὄλης μου ψυχῆς καί καρδίας, καί προσκυνῶ Πατέρα άγέννητον, Υἱόν δέ γεννητόν, καί Πνεῦμα Ἅγιον έκπορευτόν εκ τοῦ Πατρός καί εν Υἱῷ άναπαυόμενον, Τριάδα όμοούσιον καί άχώριστον. Ὡ Παναγία Τριάς, ἔλέησον ἡμᾶς. Προηγείται σταυροειδές σχήμα· περιβάλλεται άπό δύο δίχρωμους καλλωπιστικούς κύκλους (έρυθρό-μαῦρο χρώμα). Στίς 4 πλευρές εκτός τοῦ κυκλικοῦ πλαισίου, ή εὐχή τοῦ Ἰησοῦ: Κύριε, | Ἰησοῦ, | Χριστέ, | Υἱέ τοῦ Θεοῦ· συνεχίζεται, στό έσωτερικό τοῦ σταυροειδοῦς σχήματος, σταυροειδῶς: Διά τῆς Θεοτόκου | ἔλέησον ἡμᾶς. Ἐπιπροσθέτως, στίς τέσσερις πλευρές, κατά τόν ἴδιο τρόπο: Ἀνατρέπει τοῦ δόγματος, τὸ τοῦ Σαμοσατέως | Τοῦ Νεστωρίου τοῦ Δόγματος | Τοὺς Ἀρμενίους ἢ θεοπασχίτας | Τοὺς περι Ἐὐτυχ(ῆ) καί Δίσκορον Μονοφυσί(ας).
3. (σ. 32, άπό νεότερο χέρι) «Ἀπολυτίκιον εἰς ἤχον α΄. Τῆ Κυρία ἡμῶν Θεοτό[κω]». Ἀρχ. Χαίρε κυβερνήτην τεκοῦσα, πανάμωμε, οἰακοστροφοῦντα τὸ σκάφος εὐπλοεῖν τὸ παγκόσμιον.

Ἄγραφο φύλλο: Π^v.

ΥΛΗ: Χαρτί χωρίς ὕδατόσημα.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1 (Π), 4×4 (31/32). Σύγχρονη τῆς γραφῆς άρίθμηση τευχῶν με άραβ. ψηφία, σημειωμένα με μαῦρο μελάνι στό κάτω περιθώριο τοῦ τελευταίου verso κάθε τεύχους: 2 (σ. 8) - 4 (σ. 24) (παραλείπεται ή άρίθμηση 1 καί ή άρίθμηση τοῦ τελευταίου τεύχους, μετά τὸ τέλος τοῦ κειμένου). Παραπομπή στήν κάτω δεξιά γωνία κάθε σελίδας, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης/σελιδαρίθμησης άπό τήν καταλογογράφο: φ. Π/σ. 29-32.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Τὸ κείμενο κάθε σελίδας εντός δίχρωμου (έρυθροῦ-μαῦρου) καλλωπιστικοῦ πλαισίου. Στίς σ. 1 (άνθινο), 9, 23, 27, λιτά ταινιοειδῆ επίτιτλα.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Παντελεήμων Ἱερομόναχος Ραιδεστηνός άγιοταφιτής, υἱός Γεωργίου Ζερβίδη βιβλιογρ. σημ. (φ. Π^v, εν εἶδει σελ. τίτλου, έρυθρό καί μαῦρο μελάνι): ΑΥΤΗ ή Παραῦσα Φυλλάδα, Ἐμπεριέχει άπασαν τήν Ἱερὰν Ἀκολουθίαν τῆς Ὑπερευλογημένης ενδόξου Δεσποίνης ἡμῶν ΘΕΟΤΟΚΟΥ καί Ἀειπαρθένου ΜΑΡΙΑΣ, τῆς

ἐπονομαζομένης Ψευματοκρατορούσης, τῆς θαυματουργοῦ. Ἦτις ἀντεγράφη τὸ Πρῶτον κατὰ τὸ *αων'* [1850] Ἔτος. Μηνὶ Ἀπριλίου *α'*. Ἐπὶ τῆς Ἐφορίας τοῦ Μακαρίου Κ(υρίου) Γεωργίου Διαμαντιάδη, καὶ Νικολάου Παναγιώτου π(απᾶ) Ματθαίου, ἀπαρallάκτως ἐκ τῆς Χειρογράφου, ἄνευ προσθήκης ἢ ἀφαιρέσεως, καὶ ἐκ τοῦ Πεντηκοσταρίου, ἅπερ ἦσαν ἀρμόδια, διὰ τὴν Ἐορτὴν τῆς Θεομήτορος. Νῦν δὲ αὖθις τὸ Δεύτερον, ἀντεγράφη ἡ *ἰδία*, ἀπαρallάκτως μετὰ τῆς προσηκούσης προσθήκης, ἣτοι τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου τοῦ τε Ὁρθρου καὶ Ἱεράς Λειτουργίας, καὶ εἴ τι ἄλλο ἔκαμεν ἀνάγκη, παρ' ἐμοῦ ταπεινοῦ Παντελεήμονος Ἱερομονάχου, Υἱοῦ Γεωργίου ζερβίδῃ Ραιδεστηνοῦ Ἁγιοταφίτου κατὰ τὸ *αωξή'* [1868]. Μηνὶ Ἰουλίου, *λ'*. ἡμέρα) *γ'*. Καὶ Ἀφιερῶνται παρ' ἐμοῦ τοῦ Ἰδίου εἰς τὸν Δεξιὸν Χορόν, τοῦ Ἱεροῦ καὶ Σεβασμίου Αὐτῆς Ναοῦ, εἰς Μνημόσυνόν μου παντοτεινόν, καὶ τῶν ταπεινῶν μου Γονέων. Ἐπὶ τῆς Ἐφορίας τοῦ Τιμιωτάτου Κ(υρίου) Στεφάνου Προ(έδρου;) υἱοῦ Εὐσταθίου Χ(ατζῆ) Μάνηνας ΕΝ ΡΑΙΔΕΣΤΩΙ *ΑΩΞΗ'* [1868]. Χεῖρ τοῦ ἰδίου.

(σ. 27) (ἀπὸ τὸν ἴδιο, με ἐρυθρὸ καὶ μαῦρο μελάνι) Ἡ Παροῦσα Φυλλάδα ἡ ὁποία ἐμπεριέχει τὴν Ἱεράν Τοπικὴν Ἀκολουθίαν τῆς Ἁγίας καὶ Σεβασμίας Εἰκόνας τῆς θεομήτορος, τῆς ἐπονομαζομένης Ψευματοκρατορούσης τῆς θαυματουργοῦ. Ἦτις ἀντεγράφη τὸ *α'* κατὰ τὸ Ἔτος *αων'*. – 1850, Μηνὶ Ἀπριλίου *α'*. Ἡμέρα, *ς'* καὶ ἐτελειώθη μέχρι τῆς Κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ, ἡ ὁποία εἶναι ἡ Παραμονὴ τῆς Ἐορτῆς, Νῦν δὲ τὸ *β'* Ἀντεγράφη, κατὰ τὸ *αωξή'* = 1868. Μηνὶ Ἰουλίου *λ'*. Ἡμέρα *γ'* καὶ ἐτελειώθη ἡμέρα Κυριακή, Μηνὶ Αὐγούστου *κε'* = 25 καὶ ἀφαιροῦνται εἰς τὸν Ἱερόν Ναόν Αὐτῆς παρ' ἐμοῦ, εἰς μνημόσυνόν μου παντοτεινόν, καὶ τῶν ταπεινῶν Γονέων μου. Ὁ Ραιδεστηνός, Παντελεήμων Ἱερομόναχος Ἁγιοταφίτης. Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρό.

Γραφὴ σὲ ἀπομίμηση ἐντύπου. Ἀπὸ τὸν ἴδιο γραφέα, ὁ κώδ. Ἀθηνῶν, ΓΑΚ, Ἀρχεῖο Τέως Ταμείου Ἀνταλλαξίμων Καππαδοκίας: κώδ. 294_XIV, 253 (393), φ. 2^{rv} (χ. ἀρ.) καὶ σ. 1 (χ. ἀρ.).

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (σ. 30, ἀπὸ μτγν. χέρι, με μολύβι) Ἀνίσσας Χαδεμένης Χριστοῦ Ἀναστασίου.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ραιδεστός Ἀνατολικῆς Θράκης (βλ. ΓΡΑΦ.). Στὸ φ. Π^v καὶ στῆ σ. <1>, ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στῆ ράχη, κάθετα τυπωμένος ὁ τίτλος: ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΨΕΥΜΑΤΟΚΡΑΤΟΥΣΣΗΣ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 38. Τὰ φ. I, I, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὸ φ. II ἀνήκει στὸ σῶμα τοῦ κώδικα.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Μέτρια· ρύποι, σχισίματα στὶς ἀκμὲς τῶν φύλλων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298.

194 (TA 39)

18ος αἰ. χαρτί 210×150χιλ. [170×105] φ. I, 91 (+28bis), I' στ. 21

<ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΓΟΡΔΙΟΣ>

(φ. 1^r-90^r) «Περὶ τοῦ ἐθνικοῦ Μωάμεθ τίς ἐστὶ καὶ τίς ἡ βασιλεία αὐτοῦ καὶ περὶ τῶν τεσσάρων βασιλειῶν τῶν μεγάλων ἀπὸ τὸν προφήτην Δανιὴλ καὶ περὶ τῆς εἰκόνον Ναβοχοδονόσωρ (sic)». Ἀρχ. Πρώτων. Πολλαῖς φοραῖς βλέπωντας τοὺς χριστιανοὺς τυραννομένους, τέλ. ἀμαθῆς, καὶ ἄς ἔχω συγχώρησιν παρακαλῶ διὰ τὸν Κύριον. Ἔκδ. Astérios Argyriou, *Anastasios Gordios (1654/5-1729), Sur Mahomet et contre les Latins* [Ἐταιρεία Στερεοελλαδικῶν Μελετῶν, *Κείμενα καὶ Μελέται* 3], Ἀθήνα 1983 (ὁ παρὼν κώδικας δὲν ἀναφέρεται).

Ἄγραφο φύλλο: 91^v.

ΥΛΗ: Χαρτί χονδρὸ, ὑπόλευκο, τραχύ. Ὑδατόσημο: τρεῖς ἡμισέληνοι (π.χ. φ. 10 καὶ 15)· ἀντίσημο: γράμματα (;) (π.χ. φ. 11 καὶ 14).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 6×8 (47· +28bis), 1×8–1 (54· φαλιδισμένο τὸ 3^ο φύλλ., χωρὶς ἀπώλεια κειμένου), 4×8 (86), 1×6–1 (91· ἐξέπεσε τὸ 6^ο φύλλ.). Ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἑλλην. ψηφία, σημειωμένη μὲ μαῦρο μελάνι ἀπὸ τὸν γραφέα στὸ μέσο τοῦ κάτω περιθωρίου τοῦ πρώτου recto· ἐπαναλαμβάνεται στὸ τελευταῖο verso κάθε τεύχους: α' (φ. 1^r) - ιβ' (φ. 87^r). Παραπομπὴ στὸ verso κάθε φύλλου, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Μτγν. μερική σελιδαρίθμηση μὲ μαῦρο μελάνι (1-27)· μτγν. φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: I, I', 28bis.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων καὶ πρωτογραμμάτων λιτὰ κοσμημένων μὲ κόμβους, γραμμικὲς ἀπολήξεις, ἀνθύλλια.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδηλος. Γραφὴ φιλολογικὴ, ἐπιμελημένη, ἀραιή· ξεχωρίζει τὸ γράμμα π. Μελάνι καστανό. Ἐρυθρογραφία τίτλων, ὑποτίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 1^r) *Κούρτ Ἰωάννη ὀγλοῦ βέκσελη χοτζᾶ σάββανη ἀρχάγγελος μοναστηριῶν βακρηφῆ, ραχμὲτ ὄλσοῦν τζανηῶ. γιᾶζανῆν ὀκουγιανῆν βακῆφ ἔτινῆν. ἀμῆν.*

– (φ. 89^v, κάτω ὦα, ἀνάστροφα πρὸς τὸ κείμενο) *τζοζοῦκ ὀγλοῦ παπά.*

– (φ. 90^v-91^r) *Φραγκοχιώτικο κείμενο. Ἀρχ. Sas dino tin idissin o igapimena mu techna oti to paro<n> violio ine edico mu an chala che is tin archin tu parontos fenete oti na grafun poli to onoma tus legontas oti na ine edicon tus to paron omos pola cheudonte [= ψεύδονται.] epidi tis che go tharontas oti den thelun to piraxi tos to edosa na diasasu. othen tin ora tuti opou to calon tus ergon efanerothi emproste decka martiro che omologisa me polin sintrivi to*

adicon tos as ine simpathimeni to lipon to paron vivlio to chano chino is olus tus anagnostas che canenos na min ine mono choionon olonon to opio to echama is pisma echin[on] opu me tin ipografyn tos etharessa na to apoctis[un] othen ime che tinas enantiothi legontas oti ine edicon tu. Theleto ton ivrisi che na ton thiri os adicon. igienete.

Megas dnasoginios tu ἐλτζή [δηλ. πρεσβευτής· τουρκ. elçi].

Ἰδοῦ che i martires. Nazios Martis veveono ta antichris.

Kapetan Tremas veveono ta anothen. Germanos omios pio. Sardanapalos veveono. Calogeras veveono ta anothen. Megas dragoumanos veveono· megas iatros veveono· Demetios Murpagas veveono. ego opu to egracha [= ἔγραφα] me lene Caverie Martineto.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Μονὴ Ταξιαρχῶν (Καισάρεια)· στὸ φ. 9^ρ, ἀπὸ μτγν. χέρι, μὲ κυανὸ μελάνι: ἐκ τῶν τῆς Μονῆς Ταξιαρχῶν. Στὸ φ. 1^ρ, ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Ξύλινες πινακίδες ἐπενδυμένες μὲ μαῦρο δέριμα, ποὺ φέρει ἐμπέστη διακόσμηση: στίς δύο πινακίδες πλαίσιο ἀπὸ ἐλισσόμενο βλαστό, στὰ τοιχώματα τοῦ ἐσωτερικοῦ διαχώρου ἄνθινος διάκοσμος, στὸ κέντρο σταυροειδῆς φυτικὸς διάκοσμος. Στῆ ράχη, ἐγγράφακες γραμμές. Τὸ δέριμα ἀποκολλημένο ἀπὸ τίς γωνίες τῆς πιν. ἀρχ., ἐνῶ ἡ πιν. τέλ. φέρει ὀριζόντιο σπάσιμο στὸ κάτω μέρος. Στῆ ράχη, τσακίσματα καὶ σὲ ἐπικολημένη ἐτικέτα ὁ ἀρ. 39. Τὰ φ. I, I', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἐκτεταμένες κηλίδες ὑγρασίας.

195 (TA 40)

18ος αἰ. (α' μισό)
στ. ἕως 24

χαρτί

203×142χιλ. [150×95]

φ. I, σ. 114, I'

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΙΕΡΟΜΑΡΤΥΡΩΝ ΜΟΔΕΣΤΟΥ ΚΑΙ ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΥ

- (σ. 3-52) «Δεκέμβριος, Μηνὶ τῷ αὐτῷ ις' τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Μοδέστου καὶ τοῦ ἁγίου [...] εἰς τὸ Κ(ύρι)ε, ἐκέκραξα... ἦχος α'. Πανεύφημοι μάρτυρες». Ἀρχ. *Ψυχῆς μου σὺ εἶ ἡ χαρμονή.*
- (σ. 52-78) Ἀκολουθία ἱερομάρτυρος Σεβαστιανοῦ («Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ μνήμη τοῦ ἁγίου μάρτυρος Σεβαστιανοῦ καὶ τῆς συνοδίας αὐτοῦ· ταῖς αὐτῶν ἁγίαις πρεσβείαις ὁ Θεὸς ἐλέησον καὶ σώσον ἡμᾶς ἀμήν· ᾠδὴ ζ', ὁ εἰρμός»). Ἀρχ. *Παῖδες Ἐβραίων ἐν καμίνῳ, κατεπάτησαν τὴν φλόγα.*
- (σ. 79) <Ματθ. 28,20> (χωρίο). Ἀρχ. *δίδασκον αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὡσα (!) ἐνετειλάμην ὑμῖν καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ἡμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέ-*

ρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος ἀμήν. Τὸ ἴδιο κείμενο σὲ ἀπλή ἑλληνική καὶ τουρκική (διάταξη σὲ τρεῖς στῆλες μὲ τὴν ἀντίστοιχη ἐπιγραφή ἢ κάθε μία: ἑλληνικά-κοινά-τουρκικά). Ἀκολουθεῖ: γίνωσκε ὧ ἀναγνώστα ὅτι τὸ ἕως δὲν εἶναι χρονικῶς ἀλλὰ ἀορίστου ἤγουν ἀδιαλήπτου (!) πάντοτε, ἀχωρίστως ἀφ' ἡμῶν, πάντα μέθ' ἡμῶν.

4. (σ. 81-96) Βίος ἱερομάρτυρος Μοδέστου («Μὴν δεκέμβριος τῷ αὐτῷ μηνὶ ιη' ἄθλησις καὶ θαυμάτων διήγησις τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Μοδέστου, ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων»). Ἀρχ. <1.> Οὗτος ὁ τοῦ Θεοῦ θαυμάσιος ἄνθρωπος, ἐγενήθη, καὶ ἐμαρτύρησεν εἰς τὸν καιρὸν τῶν ἀπίστων εἰδωλολατρῶν, τέλ. (κολ.) διότι δὲν ἦτον μάγος ὡς οὕτως (!) ὁ κακοθάνατος [καὶ πάλιν ἀπορούμενοι. Ἔκδ. Ἀκολουθία... Μοδέστου ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων... παρὰ Ἀγαπίου μοναχοῦ τοῦ Κρητός..., Κωνσταντινούπολη 1819, σ. 9-13, 29 (Petit, σ. 196 ἀρ. 1· Γκίνης – Μέξας, ἀρ.*1117· Δέσποινα Κωστούλα, Ἀγάπιος Λάνδος ὁ Κρής. Συμβολὴ εἰς τὴν μελέτη τοῦ ἔργου του, Ἰωάννινα 1983, σ. 277· Ἡλιοῦ, ἀρ.*1819.6· Στρατηγόπουλος, Ἐντυπες ἀκολουθίες, σ. 233 ἔκδ. 1819).

5. (σ. 97-114) Συσταχωμένες ἔντυπες καὶ χειρόγραφες σελίδες:

α) Οἱ σ. 97-98, 103-108, 111-114: ἔντυπες. Πρόκειται γιὰ τὴ σελ. τίτλου καὶ τὶς σ. <3>-8, 25-26, 31-32 τῆς ἔκδ. Τοῦ ἁγίου... Μηνᾶ τοῦ Αἰγυπτίου Ἀσματικῆ Ἀκολουθία..., Κωνσταντινούπολη 1804 (Petit, σ. 190-191· Γκίνης – Μέξας, ἀρ.*304· Ἡλιοῦ, ἀρ.*1804.78· Στρατηγόπουλος, Ἐντυπες ἀκολουθίες, σ. 229 ἔκδ. 1804).

β) Οἱ σ. 99-102, 109-110: χειρόγραφες· φέρουν ἀποσπάσματα τῆς ἀκολουθίας τοῦ ἁγίου Μηνᾶ (11 Νοεμβρ.). Ἀναλυτικά: (σ. 99-102) «ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΗΝΑ. Πρωφιτήρας Ἡσαΐου τὸ ἀνάγνωσμα (sic)». Ἀρχ. *Επήβλεψον* (!) *ἐκ τοῦ οὐρανοῦ* (Μην. Ρώμ., τ. 1, σ. 519-520). – (σ. 109-110, ἀπὸ νεότερο χέρι, μὲ γαλάζιο μελάνι): (σ. 109) «Τοῦ ἁγίου Μηνᾶ». <Ἐξαποστειλάριον>. <Ο> οὐρανὸν τοῖς ἀστροῖς. Ἀρχ. *Τοὺς οὐρανοὺς ἀστέρες κατακοσμοῦσιν – Ὑπὲρ τῶν θείων εἰκόνων – Ἐν σοὶ πανάχραντε κόρη* (Μην. Ρώμ., τ. 2, σ. 120-121) – (σ. 109-110) *Στιχηρά* («Ἀκολουθία»). Ἀρχ. <Π> *ἄθος Μηνᾶ ἐκμιμούμενος – Μάστιξι καταξαινόμενος – Μάρτυς Μηνᾶ παναοίδιμε* (Μην. Ρώμ., τ. 2, σ. 109).

ΥΛΗ: Χαρτὶ χονδρὸ, κιτρινωπὸ, τραχύ. Ὑδατόσημα: α) τρεῖς ἡμισέληνοι (π.χ. φ. 5/6 καὶ 11/12)· ἀντίσημο: γράμμα Β (π.χ. φ. 7/8), β) τρεῖς ἡμισέληνοι (π.χ. φ. 55/56 καὶ 57/58)· ἀντίσημο: γράμματα Α S (π.χ. φ. 51/52)· πβ. Stanković 699 (ἔτ. 1720/25), μὲ διαφορετικὴ ἀπόσταση ραβδώσεων.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 6×8 (95/96). Ἀκολουθοῦν 9 σελίδες, ἔντυπες καὶ χειρόγρα-

φες, συσταχωμένες. Νεότερη μόνο ἀρίθμηση τευχῶν με ἀραβ. ψηφία: πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Παραπομπή στὴν κάτω δεξιὰ γωνία κάθε σελίδας, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Συμπλήρωση σελιδαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: 97-114.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Στὴ σ. 1, ὀλοσέλιδη παράσταση σὲ πλαίσιο διηρημένη σὲ τρεῖς ζῶνες: ἀπεικονίζονται ἀγγελικὲς δυνάμεις. Στὴ μεσαία ζώνη, μέταλλιο με τὴν ἐπιγραφή-εἰρμό: *Θεὸς ὃν εἰρήνης πατὴρ οἰκτίριμον, τῆς μεγάλης βουλῆς σου τὸν ἄγγελον εἰρήνης παρεχόμενον* (sic) ἢ συνέχεια στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ μεταλλίου: *ἀπέστειλας ἡμῖν*. Στὴ σ. 80, ἐπαναλαμβάνεται τὸ μέταλλιο τῆς σ. 1 με τὴν ἐπιγραφή: *τείχισον ἡμᾶς ἀγίοις σου ἀγγέλοις ἵνα τι παρεμβολῇ αὐτον φρουρούμενοι καὶ ὁδηγοῦμενοι καταντήσωμεν* (sic).

Ἐπίτιτλα: στὴ σ. 3, ὀρθογώνιο ἐπίτιτλο: κοσμεῖται με διπλὴ σειρὰ πλοχμῶν ἀπὸ λευκὲς ὀριζόντιες καὶ κάθετες ταινίες σὲ μελανὸ βάθος· στὴ σ. 81, τὸ ἴδιο ἐπίτιτλο, σὲ λευκὸ βάθος.

Πρωτογράμματα: α) μικροῦ καὶ μεσαίου μεγέθους, κοσμημένα με ἔλικοειδεῖς βλαστούς, κόμβους καὶ ἀνθύλλια, β) μεγάλου μεγέθους γύρω ἀπὸ τὰ ὁποῖα περιστρέφονται ἀνθοφόρα κλαδιά, κεφάλια δράκων με στέμματα καὶ πτηνὰ με στέμματα ποὺ ραμφίζουν ἄνθη καὶ κλαδιά (π.χ. σ. 15, 27, 31, 37, 42)· ἓνα χέρι βασιτᾶ τὸ κάτω μέρος τοῦ στελέχους ὀρισμένων πρωτογραμμάτων (π.χ. σ. 27, 47, 58, 72).

Διακόσμηση χωρὶς ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΙΣ: α) σ. 1-96: ἄδηλος ὁ κύριος γραφέας. Γραφὴ εὐμεγέθης, ἀραιή, δεξιοκλινής. Μελάνι μαῦρο, β) σ. 99-102: ἄδηλος. Γραφὴ ἐλαφρῶς δεξιοκλινής, λειτουργικὴ, μετρίως ἐπιμελημένη. Μελάνι μαῦρο, γ) σ. 109-110: ἄδηλος, νεότερο χέρι. Μελάνι μπλέ.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (σ. 1) Στὸ ἄνω πλαίσιο τῆς παράστασης, μισοσβησμένη ἐπιγραφή: *Τοῦ ἀγίου ἱερομάρτυρος Μοδέστου Δεκεμβρίου [ις']*. – (κάτω ὠα) *χακιρ παπα πασχαλιν βακιφ αψοβ' [1772] μαρτίου δ'.* – (ἐσωτ. περιθώριο) *τὸ ἔτος αψοβ' [1772] μαρτίου 4 Κοσμας Πέτρου.*

– (σ. 2) *Δοκίμια κονδυλίου, σύντομα σημειώματα δυσδιάκριτα-μισοσβησμένα: διακρίνονται οἱ λέξεις: παρὰ τοῦ νικολοῦ (;)... Δεκεμβρίου...*

– (σ. 78) *ἔκ τῶν τοῦ Πασχαλίου ἱερέος ἀφίῆροσε εἰς τῶν ἁγίων Κοσταντίνον ἱς ψιχηκὴ σωτηριάν ἔτος αψξά [1761].*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Πβ. ΣΗΜ. (σ. 78). Στὴ σ. 2 κ.ἀ., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, κάθετα τυπωμένος ὁ τίτλος: *ΜΗΝΙΑΙΟΝ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 40. Τὰ φ. I, I, πφ. ἀρχ. – τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Μέτρια· σχισίματα, ὀπές, κηλίδες ἀπὸ μελάνι.

196 (TA 41)

18ος αί. (τέλ.) - 19ος αί. (ἀρχ.)
φ. I, 605 (+320bis, 569α), Γ

χαρτί
στ. 16-25

205×147χιλ. [152/180×95/117]

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΑΓΙΟΡΕΙΤΗΣ

(φ. 3^r-605^v) *Χρηστοθήθεια*.

Ὁ τίτλος στὸ φ. 3^r: «Βιβλίον καλούμενον Χρηστοθήθεια τῶν Χριστιανῶν περιέχουσα λόγους ψυχοφελεστάτους (!) δεκατρεῖς, ῥυθμίζοντας ἐπὶ τὸ βέλτιον τὰ κακὰ ἦθη τῶν χριστιανῶν. Πρὸς δέ, καὶ τὰς κυριωτέρας ἐντολὰς τῆς Παλαιᾶς καὶ Νέας Διαθήκης. Φιλοπονηθεῖσα μὲν παρὰ τοῦ ἐν μοναχοῖς ἐλαχίστου Νικοδήμου Ἀγιορείτου. Προτροπῇ καὶ ἀξιῶσει τοῦ αἰδεσιμωτάτου καὶ εὐλαβεστάτου ἐν ἱερεῦσι κυρίου κυρίου Γεωργίου τοῦ ἐκ τῆς κατὰ Καισαρείαν κωμοπόλεως Νεμσεὲρ καταγομένου, καὶ τῶν κοινοφελῶν (!) καλῶν τοῦ οἰκείου γένους, ζηλωτοῦ τε καὶ ὑπερμάχου. Ἀναλώμασι δὲ καὶ δαπάναις, τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ εὐσεβῶν χριστιανῶν Καραμανλίδων, τουρκιστὶ μεταφρασθεῖσα καὶ νῦν πρῶτον τύποις ἐκδοθεῖσα, εἰς κοινὴν αὐτῶν τε καὶ πάντων τῶν ὀρθοδόξων ὠφέλειαν» (διαφέρει ὁ τίτλος ἀπὸ αὐτὸν τῆς ἐκδ.), (φ. 3^v) Χωρίο ΠΔ (*Παροιμίας* 16.24): *Κηρία μέλιτος λόγοι καλοί, γλύκασμα δ' αὐτῶν, ἴσας ψυχῆς. Παροιμ. 16*, (φ. 5^r-13^r) Πρόλογος «Τοῖς ἐντευξομένοις», (φ. 13^v) «Ἐπίγραμμα εἰς τὴν παροῦσαν βίβλον διὰ στίχων πολιτικῶν», (φ. 14^r-32^r) Λόγος α', (φ. 33^r-51^v) Λόγος β', (φ. 52^r-74^r) Λόγος γ', (φ. 77^r-106^v) Λόγος δ', (φ. 109^v-147^r) Λόγος ε', (φ. 147^v-170^v) Λόγος ς', (φ. 172^r-227^v) Λόγος ζ' (φ. 228^r-299^v) Λόγος η', (φ. 300^r-361^v) Λόγος θ', (φ. 363^r-408^v) Λόγος ι', (φ. 409^r-452^v) Λόγος ια', (φ. 453^r-506^v) Λόγος ιβ', (φ. 507^r-564^v) Λόγος ιγ', (φ. 565^r-566^r) «Αἱ δέκα ἐντολαί», (φ. 566^r-579^v) «Αἱ κυριώτεραι ἐντολαί», (φ. 580^r-605^v) «Πίναξ κεφαλαϊώδης τῶν λόγων τῆς παρούσης βίβλου». Ἔκδ. *Βιβλίον καλούμενον Χρηστοθήθεια τῶν Χριστιανῶν...*, Βενετία 1803 (Γκίνης - Μέξας, ἀρ. 190 καὶ ἀρ. 6609· Φίλιππος Ἡλιοῦ, *Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία 1800-1863. Προσθήκες καὶ συμπληρώσεις. Τετράδια ἐργασίας*, ἀρ. 4, Ἀθήνα 1983, σ. 5, ἀρ. 19· Ἡλιοῦ, ἀρ.*1803.19). Γιὰ τὸ ἔργο καὶ τὶς ἐκδόσεις αὐτοῦ βλ. George Marnellos, *Saint Nicodème l'Agiorite (1749-1809). Maître et pédagogue de la Nation Grècque et de l'Eglise Orthodoxe*, Θεσσαλονίκη 2002, σ. 84-86.

Στὸ κάτω περιθώριο τῶν φ. 126^r, 239^r, 284^v, 292^r, 472^r, 478^r, ἐπικολλημένα, μικρὰ κομμάτια χαρτιοῦ μὲ προσθήκες καὶ σημειώσεις στὸ κείμενο.

Ἄγγραφα φύλλα: 1^r-2^v, 4^r-^v, 74^v-76^v, 107^r-109^r, 171^r-^v, 362^r-^v.

ΥΛΗ: Χαρτί σχετικά λεπτό, υπόλευκο, ελαφρώς στιλπνό. Ύδατόσημα: α) πτηνό με γράμματα G F I (π.χ. φ. 7 και 8), β) λέων (π.χ. φ. 35 και 38)· αντίσημο: γράμματα (π.χ. φ. 36 και 37)· πβ. Stanković 531 (ἔτ. 1795/1805), με διαφορετικό αντίσημο, γ) τρία καπέλα (π.χ. φ. 113 και 114)· αντίσημο: γράμματα M M (π.χ. φ. 110 και 117), δ) τρία καπέλα (π.χ. φ. 133 και 136) και στέμμα με γράμματα B V C (π.χ. φ. 134 και 135), ε) θυρεός με ζώομορφο σχήμα (π.χ. φ. 174 και 177) και στέμμα με γράμματα C S C (π.χ. φ. 173 και 178).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 4 (4), 1×8–1 (φ. 11· ἐξέπεσε τὸ 1^ο φύλ., χωρίς ἀπώλεια κειμένου), 2×8 (27), 1×8–3 (32· φαλιδισμένο τὸ 6^ο-8^ο φύλ.), 5×8 (72), 4 (76), 4×8 (108), 1×10–1 (117· φαλιδισμένο τὸ τελευταῖο φύλ., χωρίς ἀπώλεια κειμένου), 3×4 (129), 2 (131), 6×6 (167), 1×4 (171), 3×8 (195), 1×4 (199), 3×8 (223), 1×4 (227), 47×8 (601· +320bis, 569α), 1×4 (605). Ἄραβ. ἀρίθμηση τευχῶν με μολύβι στὸ μέσο τοῦ ἄνω περιθωρίου τοῦ πρώτου recto καὶ τοῦ τελευταίου verso τῶν περισσότερων τευχῶν: 1 (φ. 64) - 146 (φ. 605^v). Παραπομπὴ στὸ verso τῶν φύλλων, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Νεότερη φυλλαρίθμηση με ἐρυθρὸ μελάνι. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: 320bis, 569α.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρὶς διακόσμηση. Στὸ φ. 172^r, ἐρυθρογραφία τοῦ τίτλου.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Διάφορα χέρια, ἀδήλων γραφῶν, με τὴ συνήθη δεξιολοκλινῆ γραφὴ τῆς ἐποχῆς. Ξεχωρίζουν: α) φ. 5^r-10^v, 12^r-32^r, 77^r-106^v, 228^r-τέλος. Γραφὴ ὁμοίμορφη, καλλιγραφική, β) φ. 11^{r-v}, γ) φ. 172^r-227^v. Γραφὴ ὄρθια, ἀραιή, στρογγυλόσχημη, καλλιγραφική.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Στὸ φ. 2^r κ.ἀ., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων στὸ φ. 5^r, δευτέρου μικρῆ σφραγίδα με τὴ μορφὴ ἀγίου.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰῶνα. Πανόδετη (τυπικῆ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, κάθετα τυπωμένος ὁ τίτλος: *ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΧΡΗΣΤΟΗΘΕΙΑ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 41. Τὰ φ. I, I, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Κακὴ· στὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ χφ, κυρίως ἀπὸ τὸ φ. 93 κ.έ., ἔντονες κηλίδες ὑγρασίας καὶ διαβρωμένες οἱ πλαϊνὲς ἀκμὲς τῶν φύλλων· ἀπώλεια κειμένου σὲ ὀρισμένες περιπτώσεις καὶ θρυμματισμὸς χαρτιοῦ κατὰ τὸ φυλλομέτρομα.

197 (TA 42)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 1233)

17ος αἰ. (α' μισό) χαρτί 141×98χλ. [108×70] φ. I, 172, I
στ. (συν.) 20-23

ΣΥΜΜΙΚΤΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ – ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΟ

1. (φ. 1^v-11^r) <Ἰωάννης Ποσσέλιος [Johann Pospel (1565-1623)]>, *Οἰκείων διαλόγων βιβλίον ἑλληνιστὶ καὶ ῥωμαϊστὶ*. Στὸ φ. 2^r, προηγείται τῆς ἀρ-

χῆς τοῦ κειμένου: «Παραδείγματα πῶς χρὴ ἀσπάζεσθαι καὶ εἰ ἐπεύχεσθαι». Ἀρχ. Χαῖρε διδάσκαλε αἰδέσιμε. Χαῖρε ἄνερ περιφανέστατε. Ὁ ἑλληνικὸς τίτλος καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ ἑλληνικοῦ κειμένου στὸ φ. 2^ρ. Προηγείται στὸ φ. 1^ν, τὸ ἀντίστοιχο λατινικὸ κείμενο μὲ τὸν τίτλο: «Salutandi et bene precandi formulae». Ἀρχ. *Salve doctor observande, salve vir ornatissime* (λατ. κείμενο στὸ verso τῶν φύλλων, καὶ ἑλλην. μετάφραση στὸ recto), τέλ. (ἀτελ.) *παρέχετε ὑμᾶς φαιδρούς, περιχαρεῖς*. Προηγείται στὸ φ. 10^ν τὸ τέλος τοῦ λατ. κειμένου: *Praebete vos laetos, hilares*. Ἔκδ. *Οἰκείων διαλόγων βιβλίον ἑλληνιστὶ καὶ ῥωμαϊστὶ. Familiarium colloquiorum libellus graece et latine*, Wittenberg 1594, σ. A₃^ν/A₄^ρ-B₂^ν/B₃^ρ. Πιθανότατα πρόκειται γιὰ ἀντίγραφο τῆς ἔντυπης ἔκδοσης.

Στὸ φ. 1^ρ, χωρὶα διάφορα· στὸ φ. 12^ν, παρεμβάλλονται σημειώσεις συντακτικοῦ. Ἀρχ. *Ἀμελεῖν τινός. Ἀμελῶς ἔχειν τινός ἢ περὶ τινα*.

2. (φ. 13^ρ-49^ν) <Γεώργιος Λακαπηνός>, «Ἀρχὴ σὺν Θ(ε)ῶ ἀγίῳ περὶ τῆς συντάξε[ως] τῶν ῥημάτων πρὸς τὰ ὀνόματα καὶ τῶν ἄλλως μετὰ προθέσεων ἐναλασσομένων (!) ῥημάτων». Ἀρχ. *Ἀπαγορεύω τὸ ἀρνοῦμαι*, τέλ. (ἀτελ.) *πολλὰ κεφάλαια τοῦ δικαίου*. Ἔκδ. Gottfried Hermann, *De emendanda ratione Graecae grammaticae pars prima*, Λειψία 1801, σ. 353-391,20.

Ἡ διαίρεση τοῦ περιεχομένου ἀλφαβητικά, κατὰ στοιχεῖον: (φ. 21^ν) «στοιχεῖον τὸ β», (φ. 26^ρ) «ἀρχὴ τοῦ γ», κ.ο.κ. ἕως (φ. 48^ρ) «στοιχεῖον τὸ τ».

3. (φ. 50^ρ-61^ρ) Συντακτικοῦ περιεχομένου: «Ῥητέον ἔτι σὺν Θ(ε)ῶ ἀγίῳ περὶ τινῶν ῥημάτων τῶν ἐχόντων τὴν μετάβασιν εἰς ἕτερον πρόσωπον καὶ συναγόντων καὶ ἕτερον ἢ πρᾶγμα ἢ πρόσωπον. Τούτων τοίνυν ἀπὸ μὲν γενικῆς εἰς γενικὴν ἢ ἀπὸ γενικῆς εἰς δοτικὴν ἢ ἀπὸ δοτικῆς εἰς δοτικὴν μεταβαῖνον οὐδὲν εὐρίσκεται ἀλλὰ ἢ ἀπὸ γενικῆς εἰς αἰτιατικὴν ἢ ἀπὸ δοτικῆς εἰς γενικὴν ἢ ἀπὸ αἰτιατικῆς εἰς γενικὴν ἢ ἀπὸ δοτικῆς εἰς αἰτιατικὴν ἢ ἀπὸ αἰτιατικῆς εἰς δοτικὴν ἢ ἀπὸ αἰτιατικῆς πάλιν εἰς αἰτιατικὴν. Ἀπὸ μὲν οὖν γενικῆς εἰς αἰτιατικὴν ταῦτα». Ἀρχ. *Ἀκούω σου τοὺς λόγους· ἔπακούω σοι δὲ δοτικῇ μόνῃ*, τέλ. *μετέλαβον τῆς εἰκόνας καὶ οὐκ ἐφύλαξα καὶ πάλιν σῶμα Χριστοῦ μεταλάβετε*.
4. (φ. 63^ρ-67^ν) Πίνακας ἀντιστοιχίας ἑλλην.-λατ. ἀρίθμησης: «Ἀριθμὸς ἑλληνικὸς καὶ λατινικὸς» (σὲ δύο στηλές). Ἀρχ. *I, α, ἔν - I, 1, unum...*, *II, ε, πέντε - V, 5, quinque...*, *Δ, ἶ, δέκα - X, 10, decem*.
5. (φ. 68^ν, 69^ν-70^ρ) Παραδείγματα δύο συλλογιστικῶν σχημάτων μὲ ταυτόχρονη παράθεση τῶν μνημοτεχνικῶν λέξεων-φράσεων («γράμματα ἔγραψε γραφίδι τεχνικός»). Πβ. κώδ. Μπενάκη 185 (TA 25), φ. 81^{ρ-ν}.
6. (φ. 72^ρ-76^ν) «Περὶ μέτρων καὶ ἐπῶν». Ἀρχ. *Τῶ βουλομένῳ στιχουργεῖν*

καὶ τῆς ποιητικῆς σειρῶν ἐν μεθέξει, τέλ. («Περὶ ἐλεγειακοῦ μέτρου») περιττευούσης μακρᾶς ἢ βραχείας συλλαβῆς.

7. (φ. 77^v-88^v) Ταξινομήση ἀποφάνσεων (ἀπλῶν, τροπικῶν, ὑποθετικῶν, διαζευκτικῶν κ.λ.π.).
8. (φ. 90^{r-v}) Φράσεις. – (φ. 91^r-94^v) Θέματα συντακτικοῦ («Φράσεις καὶ συνώνυμα ῥήματα»).
9. (φ. 95^r-139^r) Πραγματολογικῆς-λεξιλογικῆς-γραμματικῆς σημειώσεις στὰ ἑλληνικά καὶ λατινικά: «Θεός. deus. Δαίμων. Δαιμόνιον. Numen. Ἀθάνατοι. Immortales dii. Ζεὺς. Iupiter. Παραδείγματα».
10. (φ. 140^r-143^r) «Φράσεις καὶ παροιμίαι σὺν Θ(ε)ῶ ἀγίῳ». Ἀρχ. Δύσκολα ὑποφέρειν – βαρέως φέρει. – (φ. 143^v-157^v) Σημειώσεις συντακτικοῦ περιεχομένου.
11. (φ. 159^r) «Φράσεις ἐκ τοῦ συντάγματος Γεωργίου τοῦ Σχολαρίου συλλεχθῆσαι». Ἀρχ. «Προΐστασθαί τινα τινός». Τὸν θεῖον λόγον καὶ τῆς ἀληθείας ἔφορον.
12. (φ. 161^r-162^r) Χωρία Παλαιᾶς Διαθήκης (ἐκ τοῦ Ἱερεμίου).
Στὰ φ. 162^v-163^v σκόρπιες σημειώσεις, δοκίμια κονδυλίου.
13. (φ. 164^r-166^v) Παραδείγματα συλλογιστικῶν σχημάτων μὲ ταυτόχρονη παράθεση τῶν μνημοτεχνικῶν λέξεων-φράσεων (πβ. φ. 68^v).

Ἄγραφα φύλλα: 11^v-12^r, 61^v-62^v, 68^r, 69^r, 70^v-71^v, 77^r, 82^r, 87^r, 89^r, 107^{r-v}, 139^v, 158^r, 159^v-160^v.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, τραχύ. Ὑδατόσημο: βαλλίστρα σὲ κύκλο· στὴν ἐπίστεψη τριφύλλι, στὴ βίαση ὁ ἀρ. 3 (π.χ. φ. 8 καὶ 11)· ἀντίσημο: γράμματα R A (π.χ. φ. 13)· πβ. Stanković 9-22 (ἔτ. 1625-1635), μὲ διαφορετικά ὅμως ἀντίσημα.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×8-1 (7· ἐξέπεσε τὸ 1^ο φύλ.), 6×8 (55), 8-2 (61· φαλιδισμένο τὸ 7^ο φύλ., ἐξέπεσε (;) τὸ 8^ο φύλ.), 12×8 (157), 1×8-1 (164· ἐξέπεσε τὸ 8^ο φύλ.), 1×8 (172). Νεότερη μόνο ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Χωρὶς παραπομπές.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Στὰ φ. 13^r-61^r, ἐρυθρογραφία τίτλων καὶ πρωτογραμμάτων μὲ μοναδικὸ διάκοσμο τοὺς συνήθεις κόμβους καὶ ἐνίοτε γραμμικῆς ἀπολήξεως. Τὸ ὑπόλοιπο χωρὶς διακόσμηση ἢ ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελφος. Γραφὴ ἐλαφρῶς δεξιοκλινῆς, γωνιώδης, ἀραιή, μᾶλλον ἄκομψη. Μελάνι μαῦρο καὶ καστανό.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 158^v, ἐνθύμ.) *αχμγ'* [1643] *βοηδρομιώνος δ' ἰσταμένου πέντε ὥραν πρωινήν ἐγένετο νέα σελή[νη]. – (ἀπὸ ἄλλο χέρι) Μαρτίου ἐπὶ εἰκάδη καὶ ὀγδῶή λίγοντος. Ἀπριλλίου α⁷⁵ ἀρχομένου. Ἀπριλλίου δ⁷⁵ μεσοῦντος. Ἀπριλλίου ζ⁷⁵ λίγοντος. Το σοφωτάτω καὶ λογιωτάτω μ(ητ)ροπολίτη.*

(φ. 166^r, ἐνθύμ.) *σὺν θ(ε)ῶ ἀγίῳ ἐξ οὗ ἀπὸ Σμύρνης ἀπήλθομεν μετὰ ἡμέρας τεσσαράκοντα ἤλθομεν εἰς Ἰσπανίαν εἰς κάστρον λεγόμενον Ἀλεγάντο καὶ πάλιν ἐξελλθόντες ἐκεῖθεν ἀπήραμεν εἰς Μάλλογον μετὰ ὀκτῶ ἡμέρας καὶ τῇ δ' ὀκτωβρίου δηλαδὴ τῇ μῆ' ἡμέρα ἐωρῶμεν τὸ στρέτο ὄντες ἀντίκρου.*

(φ. 166^v, ἐνθύμ.) *τῇ κα' τοῦ Ἰουλίου ἀπήλθομεν ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως ἡμέρα σαββάτου *αχλη'* [1638] καὶ ἤλθομεν τριταῖοι εἰς Σμύρνην τοῦ ἀπελθεῖν εἰς Ἀγκλίαν μετὰ τῶν ἀγκλικῶν νηῶν· ἔνθα μείναντες οὐ πολλὰς ἡμέρας ἀπέβημεν εἰς τὴν ναῦν τὴν καλουμένην Μαρίαν τῇ ι' τοῦ Αὐγούστου καὶ ἀπήραμεν ἐκεῖσε διὰ τὴν Ἀγκλίαν τῇ ι' τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ὀρθρου σαββάτου· ὁ Θε(ο)ς δὲ κατεωδόσαι ἡμᾶς.*

(φ. 167^r, ἐνθύμ.) *τῇ τοῦ [[Ἰουλίου]] Ἰουνίου μηνὸς ἡμέρα Τρίτη *αχλη'* [1638] ἔλαβον δεσπότην ἀπὸ τὸ π(ατ)ριαρχεῖον ἡμέρα Τρίτη καὶ ἐθανάτωσαν αὐτὸν μετὰ ἡμέρας ἑννέα ἡμέρα Τετάρτη πρὸς ἑσπέραν. ἤγουν τῇ κζ' τοῦ αὐτοῦ μηνός. – τῇ κθ' τοῦ Αὐγούστου ἤμεν ἀντικρὺ τῆς π(ατ)ρίδος Κρήτης καὶ ἐωρῶμεν αὐτήν. – εἰς τὸ Ὀρτάκιο παπὰ Κάλλιτος. Κων(σταντίνος) (;) υἱὸς αὐτοῦ Νικ. Μανολάκης. Τζαμπατής· Διαμαντής. – Ἀρχ. Οὐ τὴν τυχοῦσαν ζημίαν.*

(φ. 167^v) Ἀρχ. *Ἀπέκτεινε, διὰ τοῦτο ἐγὼ ἰδὼν τὰ τοιαῦτα.*

(φ. 168^r) Ἀρχ. *Ἐν Κωνσταντίνου πόλει τὴν περιπόθητόν σου ἐπιστολὴν δεξάμενος περιπόθητέ μοι καὶ ἐν Χ(ριστ)ῶ ἀδελφῆ κ(ύρι)ε Ἰάκωβε Σαρτόριε.*

(φ. 171^r) *ἐν μηνί Αὐγούστου ἰν(δικτιῶνος) ζ' (;). – ἐν Σμύρνη δραγουμᾶνος Λουκᾶς Μελετζής. Ἐβρ. – Πέτρος Γουῆτζ – σίρ Πίτιρ Οὐῆτζ – ἀρχιεπισκόπου Γουέλρικος Λάουτ – διδάσκαλος ἐν Σμύρνη Θωμᾶς Κούρτης – διδάσκαλος) Κων. Πόκακ Ἐδουάρδος.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Σμύρνη (;) (βλ. ΣΗΜ.). Ἀργότερα, ὁ κώδικας περιῆλθε στὸ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, ΒΙΒΛ.). Στὸ φ. 1^r κ.ἀ., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμεῖου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΠΟΙΚΙΛΛΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΑ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 42. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Σητόβρωτα φύλλα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, *BZ* 16, σ. 281 (ἀρ. 132). — Chatzopoulou, «A reconstruction».

198 (TA 43)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 1242)

17ος αἰ. (β' μισό)
στ. 20-22

χαρτί

160×107χιλ. [130×70]

φ. IV, 85, III'

ΙΛΑΡΙΩΝ ΚΙΓΑΛΑΣ

Ἦμμετρη Σύνοψη τῆς Καινῆς καὶ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

Ὁ τίτλος στὸ φ. 42^r: «Ἐν μικρῷ μέγα ἦτοι σύνοψις τοῦ ἱστορικοῦ τῆς Καινῆς καὶ Παλαιᾶς Διαθήκης διὰ μέτρων ποικίλων, κατὰ κεφάλαια. Ἰλαρίωνος Κυγάλα Κυπρίου, μεγάλου θεολόγου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ διδασκάλων ἀπάντων ἐξάρχου καὶ ἱεροκλήρυκος, τῶν εἰς ἑπτὰ, τὸ α'». Ἀκολουθοῦν στὸ φ. 42^{r-v}: α) (φ. 42^r) «Μονόστιχον εἰς τὴν βίβλον, τί περιέχει». Ἀρχ. *Σὺν τ' εὐαγγελίοις πράξεις ἅμα κάποκαλύψεις*, β) (φ. 42^{r-v}) «Ἐξάστιχον, τίνες οἱ εὐαγγελισταί, πόσα ἐκάστου τεύχους κεφάλαια καὶ ἔπη τὸ σύνολον». Ἀρχ. *Ματθαῖον Μάρκον Λουκᾶν ζὰ θεόντ' Ἰωάννην*, γ) (φ. 42^v) «Δίστιχον εἰς τοὺς εὐαγγελιστάς». Ἀρχ. *Εὐαγγελισταὶ γένναν ἔφρασαν λόγου ἢ πράξεις, λόγους, πάθος τε σὺν τ' ἀναστάσει*.

Στὰ φ. 43^r-45^r: «Προοίμιον εἰς τὰ κεφάλαια τοῦ ἱστορικοῦ τῆς Νέας Διαθήκης, τουτέστι τῶν τεσσάρων Εὐαγγελίων καὶ τῶν Πράξεων καὶ τῆς Ἀποκαλύψεως». Ἀρχ. *Ὅσην ἡμῖν αὐτοῖς ἀναγινώσκοντες ὄνησιν, τέλ. τὴν οἰκείαν ψυχὴν*. Ἀναλυτικὰ τὸ κείμενο:

1. (φ. 1^r-24^v) Ἦμμετρη Σύνοψη τῆς Καινῆς Διαθήκης:

¹(φ. 1^r-12^r) «Αἱ περιοχαὶ τῶν κεφαλαίων τῶν Εὐαγγελιστῶν διὰ μέτρων»: (φ. 1^r-4^r) «Ματθαῖος διὰ στίχων ἰάμβων· δίστιχον εἰς τὸν Εὐαγγελιστὴν». Ἀρχ. *Ὁ πρὶν τελώνης νῦν δ' ἀπόστολος μέγας ἢ εὐαγγελιστῶν πρόκριτος τάδε γράφει*. <Κεφάλαιον Α'>. Ἀρχ. *Βίβλον τὸ πρῶτον ἱστορεῖ Χριστοῦ γένους, τέλ. βάπτισμα πιστοῖς καὶ θεοῦ παρουσία*, (φ. 4^r-5^v) «Μάρκος διὰ στίχων ἠρωελεγειῶν, ἦτοι δι' ἐπιγραμμάτων· δίστιχον εἰς τὸν Εὐαγγελιστὴν». Ἀρχ. *Μάρκον Ἀλεξάνδρου πρωτόθρονον ἄστεος ἄθρει ἢ ἰσογράφον Λευὶ ὄξυγράφον τε Πέτρου*. <Κεφάλαιον Α'>. Ἀρχ. *Πρῶτον Ζαχαρίδας φέρει κήρυγμα θεόν τε, τέλ. καὶ λόγον ἐστερέουν θαύμασι θεσπεσίοις*, (φ. 5^v-8^v) «Λουκᾶς διὰ στίχων ἠρωϊκῶν· δίστιχον εἰς τὸν Εὐαγγελιστὴν». Ἀρχ. *Ῥήτορά μοι θεόληπτον ἀκέστορα δίξο Λουκᾶν ἢ τερπόμενον γραφίδεσσι λόγον πολυῖστορα μύστην*. <Κεφάλαιον Α'>. Ἀρχ. *Πρῶτον Ἰωάνναο προάγγελον ἔχθετο φύτλην, τέλ. θνητοπρεπῶς ἔσθοντα καὶ εἰς πόλον αὔθις ἰόντα*, (φ. 9^r-12^r) «Ἰωάννης διὰ στίχων ἰάμβων· δίστιχον εἰς τὸν Εὐαγγελιστὴν». Ἀρχ. *Φιλῶν μαθητῆς καὶ φιλού-*

μενος λόγω | τὰ παρθένος τε καὶ θεηγόρος γράφει. <Κεφάλαιον Α'>. Ἄρχ. Πρῶτον διδάσκει πρὸς Θεὸν Θεὸν λόγον, τέλ. πότμον ἄδηλον εἶπε τῷ φιλουμένῳ.

²(φ. 12^r-15^v) «Πράξεις τῶν ἀποστόλων. Δίστιχον εἰς τὰς πράξεις». Ἄρχ. Τάσδε θεοπτάων Λουκᾶς συνεγράφατο πράξεις | Πέτρου τε Βρανάβα τε καὶ ἠθάδος ἔξοχα Παύλου. <Κεφάλαιον Α'>, «Διὰ στίχων ἡρωϊκῶν». Ἄρχ. Πρῶτον ὑπ' ὀπτασίησι πολίμβιον (mg. παλίμβιον) υἷα θεοῖο, τέλ. ἔθνεσε δ' ἔκτοτε πᾶσιν ἀκώλυτα μίμνε διδάσκων.

³(φ. 16^r-20^r) «Ἀποκάλυψις διὰ στίχων ἰάμβων, δίστιχον εἰς τὸν Θεολόγον». Ἄρχ. Ὁ βροντόφωνος καὶ θεηγόρος Λόγον | πρὶν ἱστορήσας νῦν προφητεῶν γράφει. <Κεφάλαιον Α'>. Ἄρχ. Πρῶτῳ ταχεῖαν ἔκβασιν θεαμάτων, τέλ. ὡς δ' ἔστιν ἔστω πᾶς τις ἤκει γὰρ τάχος. Ἀκολουθεῖ ἡ σημείωσις: Τέλος τῆς ἀποκα(λύψεως), στίχοι ρνβ' καὶ πάσης τῆς νέας διαθήκης στίχοι ψιθ'.

⁴(φ. 20^v-24^v) «Διορθωθέντα καὶ προστεθέντα». Ἄρχ. Ματθαίου κ(ε)φ. β'. Ἐκ μέμφιδος θ' ἤκοντα πρὸς ναζαρίδα.

2. (φ. 25^r-70^r) Ἦμμετρη Σύνοψη τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Ἀναλυτικά:

¹(φ. 25^r-33^r) «Γένεσις διὰ στίχων ἑξαμέτρων. Δίστιχον εἰς τὴν Γένεσιν». Ἄρχ. Πενταβίβλου γένεσιν Μωσῆς συνεγράφατο πρώτην | κόσμου τ' ἀρχηγόνων τε δωδέκα σὺν πατριάρχαις. <Κεφάλαιον Α'>. Ἄρχ. Γῆν τε πόλους τε φάος τε Θεὸς κτίσεν ἡματι πρώτῳ, τέλ. ἠῦχετο σωζομένους ἐκ μεμφίδος ὅστᾳ οἱ ἄραι. Ἀκολουθεῖ ἡ σημείωσις: Τέλος τῆς γενέσεως· στίχοι τῆ μετὰ της (;). Γιὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν πρώτων 6 στίχων βλ. Legrand, *BH XVIIe s.*, τ. 3, σ. 334-335. Ὁ πρῶτος καὶ ὁ τελευταῖος στίχος τῶν ἐπόμενων Βιβλίων τῆς ΠΔ τοῦ παρόντος κώδικα δὲν συμπίπτει μὲ αὐτοὺς ποὺ καταγράφει ὁ Legrand, *BH, XVIIe s.*, τ. 3, σ. 335· πβ. κώδ. Μπενάκη 190 (TA 33).

²(φ. 33^v-41^v) «Βιβλίον β'. Ἦξοδος διὰ στίχων ἡρωϊκῶν. Δίστιχον εἰς τὴν βίβλον». Ἄρχ. Ἦξοδος Ἰσραὴλιν σωθέντα δ' ὕδατος ἔσχε | καὶ Φαραὼ πληγέντα νόμον νομικῶν τε τυπώσεις. «Κεφάλαιον α'». Ἄρχ. Πρῶτῳ πεντάκι φῶτες ἀπ' Ἰσραέλου δεκαπέντε, τέλ. σκηρῆν ἀμπεκάλυψε νέφος τόπερ ἔθνος ὁδήγει. Ἀκολουθεῖ ἡ σημείωσις: στίχοι σ89 [289].

Γιὰ τὸ περιεχόμενον τῶν φ. 42^r-45^v βλ. παραπάνω.

³(φ. 48^r-53^r) «Λευϊτικοῦ. Κεφάλαια διὰ στίχων ἡρωϊκῶν. Ἰάδι διαλέκτῳ. Δίστιχον εἰς τὸ λευϊτικόν». Ἄρχ. Θεσμὰ θυηπολῆς λευϊτικὸν ἱρὰ προφαίνει | ποῖα τ' ἀναγνα· γάμους, ὀρτὰς εὐχὰς τε κ' ἀράς τε. «Κεφάλαιον α'». Ἄρχ. Ἀρρένα μὲν ῥ' ὀλόκαυτα τε θέσπικε θύματα πρῶτον, τέλ. (φ. 52^v)

θνήσκει δ' ἄρ θανάτῳ τε βροτῶν τις ὄν ἄνθεμα θεΐη. Ἀκολουθεῖ ἡ σημείωση: *στίχοι ρλ' 190*. Στὸ φ. 53^r, προστίθενται ἐπιπλέον 3 στίχοι: *Ἦμισυ θηλεία τε ἐς δ' εἴκοσέτη ἀπὸ πέντε | εἴκοσι διδράχμων ἐς πενταετῆ τρία πέντε | ἂν δ' οὐ τόσσον ἔχη, ὅσον οὖν τιμῆσεται ἱερέυς.*

⁴(φ. 53^r-61^v) «Ἀριθμῶν κεφάλαια, διὰ στίχων ἠρωϊκῶν. Δωριδι διαλέκτῳ. Δίστιχον εἰς τὴν βίβλον». Ἀρχ. *Τάγματα φυλᾶν τε σταθμῶς τε καὶ ἔννομα πλείστα | γογγυσμῶς πολέμωσ, κλάρως τ' ἀπέφαναν ἀριθμοί. «Κεφ(άλαιον) α'»*. Ἀρχ. *Πρᾶτον ἀπαρίθμασεν ἀπ' εἰκατέτευς πολεμεύντας, τέλ. (φ. 60^v) σαλπασάδοιο θύγατρεις· ἔχεν δ' ἔο κλᾶρον ἐκάστα.* Ἀκολουθεῖ ἡ σημείωση: *στίχοι, σμ' [240]*. Ἀκολουθοῦν στὸ φ. 61^r, τρία σχόλια στὸ κεφ. ις': «Σχόλιον εἰς τὸ ις' κεφ(άλαιον)». Ἀρχ. *Δαθᾶν καὶ Ἀβειρών·* στὸ φ. 61^{r-v}: «Ἀπαρίθμησις τῶν ἀφ' ἐκάστης φυλῆς πολεμιστῶν ἐν κεφαλ(αίοις) α' καὶ κς' καὶ ἡ διαφορὰ τούτων ἐπὶ αὐξήσει ἢ μειώσει» (συνοδεύεται ἀπὸ πίνακα).

⁵(φ. 62^r-70^r) «Δευτερονομίου κεφάλαια διὰ στίχων ἰάμβων· δίστιχον εἰς τὴν βίβλον, ἀπὸ τοῦ α' κεφα(λαί)ου». Ἀρχ. *Ἐν μηνὶ παρλήγοντι πρώτῃ τοῦ ὄσχατου | νόμου χ' ὁδοῦ σύνοψις ἐκτέθη νέοις. «Κεφ(άλαιον) α'»*. Ἀρχ. *Πρώτῳ θεὸς γῆς παρδίδου κληρουχίαν, τέλ. οὐπῶ δ' ἐγέρθη θέσπισις ὡς Μωσῆς μέγας.* Ἀκολουθεῖ ἡ σημείωση: *στίχοι σλγ' 237 (!) καὶ πάσης τῆς βίβλου, 1343*. Παρακάτω, στὸ ἴδιο φύλλο: *Βλέπε ἕτερα 29 κατὰ τὸ τέλος (σημ.: δὲν ἐντοπίστηκαν).*

Γιὰ τὸ περιεχόμενο τῶν φ. 1^r-70^r πβ. κώδ. Brit. Libr., Harley 5615, φ. 3^r-76^r σύντομη περιγραφή καὶ ψηφιακὰ τεκμήρια τοῦ κώδικα στὸν ἰστότοπο: http://www.bl.uk/manuscripts/FullDisplay.aspx?index=3&ref=Harley_MS_5615

3. (φ. 70^v-85^v) Σύντομα κεφάλαια, διάφορα: ¹(φ. 70^v-71^r) «Σχόλιον εἰς τὴν γενεαλογίαν τοῦ α' αἰῶνος κατὰ τοὺς ο' καὶ καθ' Ἑβραίους ἅμα καὶ Λατίνους. Γεν. ε'». Ἀκολουθεῖ πίνακας. – ²(φ. 71^r-72^r) «Σχόλιον εἰς τὴν γενεαλογίαν τοῦ β' αἰῶνος ἀπὸ κατακλυσμοῦ. Γεν. ια' 10 ἕως τῆς ἐπαγγελίας τῷ Ἀβραάμ γενομένης κατὰ τοὺς ο' Ἑβρ(αίους) καὶ Λατί(νους)». – ³(φ. 72^r-73^r) «Σχόλιον εἰς τὴν γενεαλογίαν τοῦ αἰῶνος ἀπὸ Ἀβραάμ ἕως νόμου Μωσέως καὶ ἐξόδου Ἰ(σρα)ῆλ ἐξ Αἰγύπτου». Ἀρχ. *Ὁ τρίτος αἰὼν ἀρχεται ἀπὸ τοῦ ἔτους Ἀβραάμ.* – ⁴(φ. 74^r) «Κοινὰ τῶν τεσσάρων Εὐαγγελιστῶν». Ἀρχ. *Εὐαγγελισταῖς παῦρα κοινὰ θές τάδε.* – ⁵(φ. 78^{r-v}) «Ἀπαρίθμησις πρώτη καὶ δευτέρα κατὰ τὸ α' καὶ κς' κεφ(άλαιον) τῶν ἀριθμῶν τῶν δώδεκα φυλῶν καὶ τοῦ Λευῆ καὶ ἡ διαφορὰ τούτων κατὰ μείωσιν ἢ αὐξῆσιν». – ⁶(φ. 79^{r-v}) «Τάξις τῶν τῆς Παλαιᾶς καὶ Νέας Διαθήκης βιβλίων καὶ ἀπαρίθμησις καὶ πόσα κ(ε)φ(άλαι)α ἔχει ἕκαστον διὰ

χαρακτήρων ἑλληνικῶν». – ⁷(φ. 79^v-80^r) «Τάξις τῆς Καινῆς Διαθήκης βιβλίων καὶ πόσα ἐκάστου κεφάλαια». Ἀρχ. Ταῦτα δὲ καινοτάτης, τέλ. Μακαβαίων. – ⁸(φ. 80^{r-v}) «ἡ αὐτὴ τάξις ἀλλοτρόπως». Ἀρχ. Καὶ τάδε μὲν τελέθουσι παλαιγραφεὸς διαθήκης, τέλ. Μακαβαίων. – ⁹(φ. 80^v-81^r) Ἄνεπίγραφο. Πβ. τὸ ἐκτενέστερο κείμενο τῶν φ. 79^v-80^r (βλ. παραπάνω). – ¹⁰(φ. 81^{r-v}) «Κοινὰ τῶν τεσσάρων Εὐαγγελιστῶν». Ἐπαναλαμβάνεται τὸ κείμενο τοῦ φ. 74^r (βλ. παραπάνω). – ¹¹(φ. 81^v) «Περὶ τῶν χρόνων τῶν προφητῶν». – ¹²(φ. 82^r) «Πόσα καὶ ποῖα τὰ ὀνόματα Ἰω(άννου) τοῦ Βαπτιστοῦ». – ¹³(φ. 82^r-83^r) Σύντομα κείμενα μὲ ἀντίστοιχη παραπομπή στὴν ΠΔ καὶ ΚΔ: «Πόσαι καὶ τίνες αἱ ἐντολαί». – «Πόσα τὰ χαρίσματα τοῦ ἁγίου Πν(εύματος)». – «Πόσαι αἱ ἀρεταὶ ἠθικαὶ καὶ θεολογικαί». – «Πόσαι αἱ γενικαὶ κακίαι». – «Πόσα καὶ τίνα τὰ μυστήρια». – «Οἱ ὀκτὼ μακαρισμοί». – «Ἔτερα χαρίσματα τοῦ ἁγίου πν(εύματος) ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ». – «Οἱ καρποὶ τοῦ Πν(εύματος)». – «Σαρκὸς ἔργα». – ¹⁴(φ. 83^v-84^r) «Αἱ δεκατέσσαρες αἰχμαλωσίαι τῶν Ἰουδαίων καὶ πόσα ἔτη διετέλεσαν καὶ τίνες αὐτοὺς ἐρῶσαντο». – ¹⁵(φ. 84^{r-v}) «Περὶ τῶν ἁγίων ὀκτὼ οἰκουμενικῶν συνόδων, ποσαὶ ἔτει Χ(ριστο)ῦ συνεκροτήθησαν». Στὸ φ. 84^v, «ἄλλως». – ¹⁶(φ. 84^v-85^v) «Περὶ τῶν ὀκτὼ συνόδων ἱστορία ἐν συνόψει». – ¹⁷(φ. 85^v) «Ἡ δεκάπληγος Φαραῶ Ἐξο(δος) ζ' ἡ θ'».

Ἄγγραφα φύλλα: Π^r-ΠΙ^v, IV^v, 45^v-47^v, 73^v, 74^v-77^v, I^r-Π^v.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, τραχύ. Ὑδατόσημα: α) τρία καπέλα, β) τρεῖς διαδοχικοὶ κύκλοι· ἀντίσημο: γράμματα S S (π.χ. φ. 24 ἢ 77)· γιὰ τὸ ἀντίσημο βλ. Nikolaev 233, 238, 259, 265 (ἔτ. 1669-1684).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 4×16 (φ. IV + 1-63), 1×14 (77), 1×8 (85). Νεότερη μόνον ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία: πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Παραπομπὲς στὴν κάτω δεξιὰ γωνία τῶν φ. 48-52, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Φυλλαρίθμηση ἀπὸ τὴν καταλογογράφου.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρὶς διακόσμηση ἢ ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΙΣ: α) φ. 1^r-45^r, 53^r-85^v: ἄδηλος· ἀπὸ τὸν ἴδιο γραφέα ὁ κώδ. Μπενάκη 190 (TA 33), φ. 35^r κ.έ. (γραφέας β'), β) φ. 48^r-52^v: ἄδηλος· ἀπὸ τὸν ἴδιο γραφέα ὁ κώδ. Μπενάκη 190 (TA 33), φ. 3^r-32^v (γραφέας α').

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. IV^r) παράθεσις, σύγκρισις, παράθεσις, καὶ ἡ παραγγελία παρὰ τοῖς πατράσι.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, ΒΙΒΛ.). Στὸ φ. IV^r κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΕΚ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗ-

ΚΗΣ και (στο κάτω μέρος) ο άρ. 43. Τὰ φ. I, III, πφ. άρχ. - τέλ. τής σύγχρονης στάχωσης. Τὰ φ. II-III και I-II, άκοπα, παράφυλλα παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Μέτρια· ρύποι, τσακισμένες οί άκμές τών φύλλων, μερικά άπό αυτά σητόβρωτα· μικρά σχισίματα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, BZ 14, σ. 598 (άρ. 31). — Chatzopoulou, «A reconstruction».

199 (TA 45)

19ος αι. (α' τέτ.) χαρτί 150×102χιλ. [105/110×70] φ. I, φ. 3, σ. 316, φ. I
στ. 15-18 κολ.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΥΘΟΛΟΓΟΥΜΕΝΩΝ ΘΕΩΝ

(φ. 1^v-3^v, σ. 1-316) «Ίστορία περι τών μυθολογουμένων θεών τών άρχαίων Έλληνων και άλλων έθνών, έτι και περι τών ήμιθέων ήτοι ήρώων, ναών τε θυσιών και λατρειών τών αυτών. Μεταφρασθείσα άπό τής ιταλικής εις τήν ήμετέραν άπλήν διάλεκτον. Νυν τε πρώτον τύποις έκδοθείσα και έπιμελώς διορθωθείσα δια συνδρομής και δαπάνης κυρίου Πολιζώη Λαμπανιτζιώτη. Ένετίγησιν, αψνζ'. 1757. Παρά Άντωνίω, τώ Τζάττα». Αναλυτικά:

(φ. 1^v-3^v) «Πίναξ τών κεφαλαίων του παρόντος βιβλίου», (φ. 3^v, σ. 1-88) «Βιβλίον (κεφαλ.) Α' περι τής άρχής τών έθνικών θεοτήτων και τής ειδωλολατρείας». Άρχ. Προοίμιον. Καθώς είναι αναμφίβολον πώς εύρίσκεται εις τον κόσμον, (σ. 89-257) Βιβλίον β', (σ. 258-316) Βιβλίον γ', τέλ. (κολ.) (κεφ. Ζ', «Τα θεάματα τής παλαιας Ρώμης») έκράτει ανοικτόν ένα γυμνάσιον πάσης ανομίας ώσαν [χαριεντισμόν (βλ. έκδ., σ. 292,24). Έκδ. Ίστορία... τών μυθολογουμένων θεών..., Βενετία 1757 (ΘΠ, άρ. 2729). Ο παρών κώδικας, αντίγραφο τής έντυπης έκδοσης.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ύπόλευκο, τραχύ. Ύδατόσημα: τρία καπέλα (φ. 129/130)· άντίσημο: γράμματα A M G· πβ. Stanković 979-980 (19ος αι., α' τέτ.).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 20×8 (313/314), 1 (315/316). Χωρίς άρίθμηση τευχών. Μονοσύλλαβη ή δισύλλαβη παραπομπή στην κάτω δεξιά γωνία κάθε σελίδας, παράλληλα προς τό κείμενο. Νέοτερη φυλλαρίθμηση με έρυθρό μελάνι: 1-3.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Λιτή, σποραδική, με άποκλειστική χρήση μαύρου μελανιού: ταινίες ώς επίτιτλα στην άρχή τών «Βιβλίων» και μικροϋ μεγέθους πρωτογράμματα.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδηλος. Γραφή συνήθης, δεξιοκλινής, μικροῦ μεγέθους. Μελάνι μαῦρο.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Στὸ φ. 1^ε, ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξιμῶν.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰῶνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξιμῶν· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΥΘΟΛΟΓΟΥΜΕΝΩΝ ΘΕΩΝ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 45. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Κηλίδες ὑγρασίας, κυρίως στὶς σ. 115-160.

200 (TA 46)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 1145)

18ος αἰ. (δ' τέτ.) [ἔτ. 1777 (φ. 392^ε, 424^ε), ἔτ. 1778 (φ. 201^ν), ἔτ. 1781 (φ. 244^ν): βλ. ΓΡΑΦ.] χαρτὶ 204×150χιλ. [155/160×100/105] φ. I, 480 (+227α), Γ' στ. 8-9 (φ. 383^ν-408^ν), 10 (φ. 10^ε-94^ε, 178^ν-201^ν, 249^ν-262^ν, 411^ν-423^ν), 20-23 (φ. 2^ε-7^ν, 95^ε-177^ε, 202^ν-244^ε, 263^ε-380^ν, 425^ν-463^ε), 25-27 (φ. 465^ε-471^ε)

ΜΑΘΗΜΑΤΑΡΙΟ

1. (φ. 2^ε-8^ε) Ἀντώνιος <Βυζάντιος, *Περὶ ἐγκλιτικῶν, ἐγκλινομένων καὶ συνεχλιτικῶν*> («Ἀντώνιος τῷ φίλῳ χαίρειν»). Ἀρχ. Ὁ μὲν μῦθος Ἡφαίστω συνοικίζει τὰς χάριτας, τέλ. εὐνοίας ὑπόμνησις. Ἀκολουθοῦν οἱ ἐξῆς ὑποενόητες τοῦ κειμένου: (φ. 2^ν) «Τί ἐστὶν ἐγκλιτικὸν καὶ ἐγκλινομένον». Ἀρχ. *Πρὸ δὴ τῶν ἄλλων ἐγκλιτικά*. – «Προδιοίκησις περὶ τῶν ἐγκλινομένων», (φ. 3^ε) «Προδιοίκησις περὶ τῶν ἐγκλιτικῶν», (φ. 3^ν) «Περὶ τῆς τάξεως τῶν ἐγκλιτικῶν καὶ τοῦ ἐγκλίνεσθαι αἴτιον». – «Περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐγκλίσεως», (φ. 5^ε) «Τὰ περὶ τὴν συνέπειαν». – «Ὅπως ἡ περισπωμένη ἐν ταῖς ἐγκλίσεσι διατίθεται», (φ. 5^ν) «Τὸ αἴτιον», (φ. 6^ε) «Περὶ συνεχλιτικῶν», (φ. 6^ν) «Ὁ κανὼν πρὸ δύο συλλαβῶν αἰεὶ ὀξεῖα τίθεται. Β' τρόπος τῶν ἐγκλίσεων», (φ. 7^ε) «Περὶ τοῦ ἐστί». – «Ποῖα εἰσὶ τὰ ἐγκλιτικά», τέλ. *πρὸς σὲ εὐνοίας λαβῶν ἔχε ἐχέγγυον. Ἐρῶρωμένος ἔσο καὶ εὐδαιμονῶν ἐν οἷς σπουδάξεις*. Ἔκδ. τοῦ προλογικοῦ μόνο σημειώματος τοῦ φ. 2^ε-^ν στό: Ἐανθόπουλος, *Ἑρμηνεία*, σ. ν'-να' σημ. 1· Μαργαρίτης Κωνσταντινίδης, «Ἐκ τοῦ Ἀρχείου τῆς ἐν Τερζέστη Ἑλληνικῆς Κοινότητος», *Ἐκκλησιαστικὸς Φάρος* 11 (1913), σ. 188· Παναγιώτης Ἀραβαντινός, *Βιογραφικὴ συλλογὴ λογίων τῆς Τουρκοκρατίας*, εἰσαγ.-ἐπιμ. Κ. Θ. Δημαρᾶς [Ἑταιρεία Ἑπειρωτικῶν Μελετῶν], Ἰωάννινα 1960, σ. 14-15· *Γόρδιος, Ἀλληλογραφία*, τ. 2, σ. 1005 (βάσει τοῦ Ἀραβαντινοῦ, ὁ.π.).

Γιὰ τὸν Ἀντώνιο Βυζάντιο (μέσα 17ου αἰ. - πρὶν ἀπὸ τὸ 1721), δάσκαλο τῆς Πατριαρχικῆς Σχολῆς, βλ. Γριτσόπουλος, *Πατριαρχικὴ Σχολή*, τ. 1, σ. 305 κ.έ., ἰδίως σ. 314, ὅπου ἀναφορὰ στὸ παρὸν ἔργο, τὸ ὁποῖο ἀποτελεῖ ἐπιστολιμαία γραμματικὴ διατριβή· ἐντοπίζεται ἐπίσης στὸς κώδ. ΜΠΤ 155, φ. 140 [Παπαδόπουλος-Κεραμεύς (RO 1286), τ. 4, σ. 141], Λευκωσίας, Ἀρχιεπισκοπῆς 30, φ. 115^r [Παπαϊωάννου (RO 1486), σ. 114], Μπενάκη 160 (Κυριαζῆ 8), κείμε. 2.

2. (φ. 9^{r-v}) Γρηγόριος Ναζιανζηνός, *Ἔπη Ἠθικά* («Ἴαμβοι παραινετικοὶ μονόστιχοι» καὶ κρυπτογραφικὰ «κατὰ στοιχεῖον») (CPG 3035). PG 37, 908A14-910A10 (ἀρ. 30).
3. (φ. 10^r-41^v) Θεμιστοῖος, *Περὶ φιλίας*. Ἔκδ. Schenkl – Downey – Norma, *Themistii*, τ. 2, σ. 51-73. Κείμενο μὲ διάστιχη ψυχαγωγικὴ ἐρμηνεία.
4. (φ. 42^r-62^v) Γρηγόριος Ναζιανζηνός, *Εἰς τοὺς λόγους καὶ εἰς τὸν ἔξι-σωτὴν Ἰουλιανόν* (Λόγος 19· CPG Suppl. 3010.19· BHG^a 1918). PG 35, 1044-1064. Κείμενο μὲ διάστιχη ψυχαγωγικὴ ἐρμηνεία.
5. (φ. 63^r-94^v) Βασίλειος Καισαρείας, *Ὁμιλία πρὸς τοὺς νέους ὅπως ἂν ἐξ ἑλληνικῶν ὠφελοῦντο λόγων* (CPG 2867). PG 31, 564-589. Ἔκδ. Boulenger, *Saint Basile*, σ. 41-61. Κείμενο μὲ διάστιχη ψυχαγωγικὴ ἐρμηνεία.
6. (φ. 95^r-177^v) Γρηγόριος Ναζιανζηνός, *Λόγος «εἰς τὸν μέγαν Ἀθανάσιον ἀρχιεπίσκοπον Ἀλεξανδρείας»* (Λόγος 21· CPG Suppl. 3010.21· BHG^a 186). PG 35, 1081-1128. Ἔκδ. Mossay – Lafontaine, *Grégoire*, σ. 110-192. Κείμενο καὶ ψυχαγωγικὴ ἐρμηνεία, διαδοχικὰ κατὰ παραγράφους: «Κείμενον» – «Ἐξήγησις».
7. (φ. 178^r-244^v) Πλούταρχος:

¹(φ. 178^r-201^v) *Περὶ πολυπραγμοσύνης*. Ἔκδ. Dumortier – Defradas, *Plutarque*, σ. 266-284. Κείμενο μὲ διάστιχη ψυχαγωγικὴ ἐρμηνεία.

²(φ. 202^r-244^v) «Ἐξήγησις τοῦ περὶ τοῦ ἀκούειν λόγου τοῦ Πλουτάρχου». Ἀρχ. Ἦ φίλτατε μοι Νίκανδρε, ἐπειδὴ καὶ συνέγραψα, συνεθέμην, συνεταξάμην. Ψυχαγωγικὴ ἐρμηνεία χωρὶς τὸ πρωτότυπο κείμενο. Ἔκδ. κειμένου τοῦ Πλουτάρχου στό: Klaerr – Philippon – Sirinelli, *Plutarque*, σ. 36-62.
8. (φ. 249^r-262^v) Ἰωάννης Χρυσόστομος*, *Περὶ προσευχῆς. Λόγος α'* (CPG 4516). PG 50, 775-780· Aldama ἀρ. 21. Κείμενο μὲ διάστιχη ψυχαγωγικὴ ἐρμηνεία.
9. (φ. 263^r-338^r) Βασίλειος Καισαρείας, *Λόγοι*. Κείμενο καὶ ψυχαγωγικὴ ἐρμηνεία, διαδοχικὰ: «Κείμενον» – «Ἐξήγησις». Ἀναλυτικά:

- ¹(φ. 263^r-304^v) *Κατὰ ὀργιζομένων* (CPG 2854). PG 31, 353-372.
- ²(φ. 305^r-338^r) *Εἰς τὸ Πρόσεχε σεαυτῶ* (CPG 2847). PG 31, 197-217. Ἔκδ. Rudberg, *L'homélie*, σ. 23-37. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου, στὸ φ. 337^v, ἀκολουθεῖ κρυπτογραφικὸ κείμενο 5 στίχων· ἡ ἀποκρυπτογράφησή του στὸ φ. 338^r: *θεῖω μὲν λόγῳ Βασιλίῳ (!) λόγος, σφίσιν ἄβισαντας διδάσκων τὸ προσέχειν | τέρμ' ἔνταῦθα εἵληφε τὸ κάτ' λόγον | λόγῳ δε τῶ ἀνακτι ξὺν τῇ ἀνάσσει | αἶνον ἐκ βάθους καρδίας ἀναπέμπω* (Vassis, *Initia*, σ. 332).
10. (φ. 339^r-367^v) Ἴσοκράτης*, *Πρὸς Δημόνικον* («Ἐξήγησις τῆς πρὸς Δημόνικον παραινέσεως τοῦ Ἴσοκράτους»). Ἀρχ. Ἦ βασιλεῦ Δημόνικε, ἀνίσως ἡμεῖς ἠθέλαμεν ἐρευνήσῃ, ἐξετάσῃ τὰ πράγματα. Ψυχαγωγικὴ ἐρμηνεῖα χωρὶς τὸ πρωτότυπο κείμενο. Ἔκδ. τοῦ κειμένου τοῦ Ἴσοκράτη στό: Mandilaras, *Isocrates*, τ. 2, σ. 7-27.
11. Γρηγόριος Ναζιανζηνός, Ἔπη. Κείμενο καὶ ψυχαγωγικὴ ἐρμηνεῖα διαδοχικά.
- ¹(φ. 369^r-374^v) *Περὶ τῶν τοῦ βίου ὁδῶν* (CPG 3035). PG 37, 778A7-781A8: *Ἠθικά*, ἀρ. 16. Στὸ φ. 369^r: «Ἡ ἐξήγησις». Ἀρχ. *Ποῖος ποταπὸς ἤμην μέγας καὶ ἔντιμος*.
- ²(φ. 375^r-381^r) *Εἰς τὸν μέγαν Βασίλειον ἐπικήδεια, εἶτε ἐπιτάφια* (CPG 3038). PG 38, 72-75: *Ἐπιτάφια*, ἀρ. 119. Στὸ φ. 375^r: «Ἡ ἐξήγησις». Ἀρχ. Ἦ Βασίλειε οὐρανοφάντωρ (!) ἀγαπητὲ καὶ λατρευτὰ δοῦλε θεράπων.
12. Κοσμάς ὁ Μελωδός, ἐπίσκοπος Μαΐουμᾶ – Ἰωάννης Δαμασκηνός, Κανόνες ἀσματικοί (μὲ διάστιχη ψυχαγωγικὴ ἐρμηνεῖα).
- ¹(φ. 383^r-392^r) Κοσμάς <ὁ Μελωδός>, Κανόνας στὴν Ὑψωση τοῦ τιμίου Σταυροῦ. PG 98, 501D11-509A3· Christ – Paranikas, *Anthologia Graeca*, σ. 161-165· Μην. Ρώμ., τ. 1, σ. 159-164.
- ²(φ. 393^r-409^r) Κοσμάς <ὁ Μελωδός> – Ἰωάννης <Δαμασκηνός>, Κανόνες στὴν ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων. PG 98, 460-465· PG 96, 817-825A7· Christ – Paranikas, *ὁ.π.*, σ. 165-169, 205-209· Μην. Ρώμ., τ. 2, σ. 662-671.
- ³(φ. 411^r-424^r) Κοσμάς <ὁ Μελωδός> – Ἰωάννης Δαμασκηνός, Κανόνες στὴν ἑορτὴ τῶν Θεοφανίων. PG 98, 465-472· PG 96, 825A10-832B10· Christ – Paranikas, *ὁ.π.*, σ. 169-173, 209-213· Μην. Ρώμ., τ. 3, σ. 146-155.
13. (φ. 425^r-463^r) Θεματογραφία («Κοινόν» – «ἐλληνικόν» – «παθητικόν»).
14. (φ. 465^r-471^r) Γνωμολογικὰ διάφορα, ἐκ τῶν Ἐπικτήτου κυρίως («Ἐπικτήτου φιλοσόφου ἀποφθέγματα»). Ἀρχ. Ὁ τύχη βίος συμπεπλεγμένως

ἔοικε χειμάρρῳ ποταμῶ, τέλ. τὰ ἐπιτερέπιστατα, ἀτερέπιστατα ἂν γί-
γνουντο. ᾽Εκδ. Otto Hense – Curt Wachsmuth, *Ioannis Stobaei Anthologium*,
Βερολίνο, τ. 3 (1894) - 4 (1909): 3,1,125-127,129-169, 4,5,79-88, 4,53,27-31,
4,31d,126-127,4,33,20,3,4,91-94,3,19,13-14,3,7,17,3,1,128,3,6,57,3,9,37-45,
4,4,19, 3,7,16, 3,6,58-60.

(φ. 479^v-480^r) Πρόχειρες σημειώσεις.

Ἄγραφα φύλλα: 8^v, 245^r-248^v, 338^v, 368^{r-v}, 381^v-382^v, 392^v, 409^v-410^v, 424^v,
464^{r-v}, 471^v-480^v.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, υπόλευκο, ἔλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημα: α) θυρεὸς με
γράμματα A P (π.χ. φ. 2 καὶ 9), β) τρία καπέλα (π.χ. φ. 13 καὶ 14)· ἀντίσημο: γράμ-
ματα V G (π.χ. φ. 11 καὶ 16)· Stanković 975 (ἔτ. 1790/1800), με διαφορά ὡς πρὸς τὴν
ἀπόσταση ραβδώσεων, γ) λέων (π.χ. φ. 35 καὶ 40)· ἀντίσημο: στέμμα με γράμματα
C E A (π.χ. φ. 34 καὶ 41), δ) λέων (π.χ. φ. 47)· ἀντίσημο: στέμμα με γράμματα
P S (π.χ. φ. 43 καὶ 48), ε) τρία καπέλα (π.χ. φ. 117 καὶ 118) καὶ σχῆμα με γράμματα
C E A (π.χ. φ. 116 καὶ 119), ς) στέμμα καὶ βότρυς (π.χ. φ. 243 καὶ 246), ζ) θυ-
ρεὸς με ζωόμορο σχῆμα καὶ γράμμα A (π.χ. φ. 394 καὶ 397)· ἀντίσημο: γράμματα
A S (π.χ. φ. 393 καὶ 398), η) θυρεὸς με δύο ἀστέρια καὶ ἡ λέξι TOSCOLANO (π.χ. φ.
419 καὶ 424)· ἀντίσημο: λέων με γράμματα A H F (π.χ. φ. 421 καὶ 422)· βλ. Stanković
145 (ἔτ. 1780/81), θ) τρία καπέλα (π.χ. φ. 465 καὶ 468) καὶ στέμμα με γράμματα
F L (π.χ. φ. 464 καὶ 469).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 17×8 (2-137· τὸ φ. 1, πφ.), 2×10 (157), 2×8 (173), 1×4 (177),
12×8 (272· +227α), 1×12 (284), 2×8 (300), 1×4 (304), 4×8 (336), 2(338), 3×8 (362),
2×6 (374), 1×8 (382), 1×6 (388), 1×4 (392), 1×6 (398), 1×8 (406), 1×4 (410), 1×8 (418),
2×6 (430), 6×8 (478), 2 (480). Νεότερη μόνο ἀρίθμηση τευχῶν με ἄραβ. ψηφία· πβ.
κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Παραπομπή στὴν κάτω δεξιὰ γωνία τῶν σελίδων, παρὰ-
λληλα πρὸς τὸ κείμενο. Νεότερη φυλλαρίθμηση με ἐρυθρὸ μελάνι· συμπληρωματικὴ
φυλλαρίθμηση ἀπὸ τὴν καταλογογράφο (ἄνω δεξιὰ γωνία φύλλων): 227α.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Στὸ φ. 2^r, ταινιοσειδὲς ἐπίτιτλο: κοσμεῖται ἀπὸ πλοχοσειδεῖς ὀριζόν-
τιες καὶ κάθετες λευκὲς καὶ μελανὲς ταινίες· λίγα ἄνθινα πρωτογράμματα χωρὶς
ἐρυθρογραφία. Στὸ φ. 425^r, ὀρθογώνιο ἐπίτιτλο με φυτικὸ διάκοσμο· στὸ κέντρο,
μικρὸς ἥλιος.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Διάφορα χέρια. Ἀπὸ τὸ φ. 2^r-462^v, ἓνας ἢ δύο γραφεῖς με μικρὴ ἀπόκλιση
στὰ ἐπιμέρους χαρακτηριστικὰ τους (πβ. π.χ. φ. 2^r-9^v καὶ φ. 10^r κ.έ.). Γραφὴ δεξιοκλι-
νῆς, χαλαρὴ, ὁμοιόμορφη, με ἐπιμηκυμένες ἀπολήξεις κεραιῶν, χαρακτηριστικὰ γωνιώ-
δεις σὲ ὀρισμένα γράμματα (π.χ. μ, ξ, ρ, φ). Μελάνι καστανό. Στὰ φ. 463^r (α' μισὸ τοῦ
φύλλ.), 465^r-471^r, διαφορετικὸ χέρι, ὁμοιο με κώδ. Μπενάκη 170 (TA 4), φ. 3^r-13^r.

Βιβλιογρ. σημ. (φ. 94^v): Πληρώσας εἶπον, Χριστέ, σοὶ δόξα πρέπει, βασιλιάδης
ἀρετῆς ὄλωξ ξένος. – (φ. 201^v) εἶληφε λόγος ὧδε πλουτάρχου πέρας, μαρτίου
κα' ἔτους αψογή [1778]. – (φ. 244^v) αψπα' [1781] κατὰ τὸν Ἰαννουάριον. Τελος.

Const(ant)inos Vasiliu. – (φ. 262^v) ἤχθη πρὸς τέλος, τοῦτο ἐν δεκεμβρίῳ, ὀγδοάτῃ τῇ τούτου, ἐβδομάδος δ' ἕκτον ἡμαρ [8 Δεκεμβρίου]. – (φ. 304^v) μὴν ἀπρίλλιος ἡνίκ' ἐτελειώθη, ἔαρ ὑπῆρχε, ἀνθ' ὅτου εἶη κλέος, τῷ δόντι θεῶ, ἡμῖν καιρὸν χ' ὑγείαν, ἐλθεῖν ἐν ἡρι, καὶ τουτὶ ἀπαρτίσας. – (φ. 392^r) Ἔλαβε πέρας τὸ παρὸν χρόνου εἰς τοὺς χιλίους, ἐβδομήκοντα ἀπὸ χριστοῦ ἑπτὰ καὶ ἑπτακοσίους [1777], τῷ θεῶ δόξα. – (φ. 424^r) ἔτει ἀπὸ τῆς θεογονίας αἴψοζ' [1777] Ἰουλίου κδ'. – (φ. 425^r) ἀρχὴ τῶν θεμάτων γέγονε, νοεμβρίου 11, ἡμέρα σαββάτω.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 2^r) κτῆμα καὶ τόδε ξὺν τοῖς ἄλλοις Κυρίλλου ἀρχιμανδρίτου τοῦ ἐξ ἀδρανουπόλεως· προηγείται: *ke tothe vasiliu.*

(φ. 9^v) τῷ λογιωτάτῳ κυρῷ Βασιλάκι τῷ ἐρασιμωτάτῳ μοι· χαιρετίσματα παρὰ τοῦ Ἰωάσαφ ἱεροδιακόνου.

(φ. 367^v) Ἐν ἡμέραις ἕξ τὴν κτίσιν κτίζεις λόγε, | οὐχ ὡς ῥοπῇ τὰ πάντα ἀσθενῶν κτίσαι, | ἀλλ' ἵνα ταῖς ἕξ προστιθῆς τὴν ἐβδόμην | τὸν σαββατισμὸν τὸν τελευταῖον μάθω.

(φ. 429^r) Ἰουνίου 15^α.

(φ. 479^r, σὲ δύο σειρές) ὀνόματα τῶν δώδεκα μηνῶν κατὰ ῥωμαίους.

(φ. 479^v-480^r) Σκόρπιες σημειώσεις ἄνευ σημασίας.

(φ. 480^v, κτητ.) καὶ τόδε κτῆμα πέφυκε Βασιλείου τοῦ λίαν σοφοῦ ἀδριανοπολίτου· στὸ ἴδιο φύλλο ἐπαναλαμβάνονται τὰ ὀνόματα: Βασιλείος, Θεόδωρος.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Προγενέστεροι κάτοχοι τοῦ κώδικα ὁ ἀδριανουπολίτης Βασίλειος (βλ. ΣΗΜ., φ. 480^v), πρόσωπο ποῦ ταυτίζεται μὲ τὸν κτήτορα τοῦ κώδ. Μπενάκη 170 (TA 4), καὶ ὁ Κύριλλος, ὁ μετέπειτα οἰκουμενικὸς πατριάρχης Κων/πόλεως (βλ. ΣΗΜ. φ. 2^r). Ἀργότερα, τὸ χφ περιῆλθε στὸ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBΛ.). Στὰ φ. 1^r, 2^r, ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμεῖου Ἀνταλλαξιμῶν.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξιμῶν· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΛΟΓΟΙ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 46.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἀρκετὰ καλή. Σχισίματα σὲ ὀρισμένα φύλλα (φ. 428 κ.έ.). Ρύποι ἀπὸ τῆ χρήσι, ἐκτεταμένες κηλίδες ὑγρασίας στὰ τελευταῖα φύλλα τοῦ κώδικα.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, BZ 16, σ. 276-277 (ἀρ. 126). — Περικλῆς Ζερλέντης, «Προσθήκαι εἰς τὰ περὶ Ἀντωνίου τοῦ Βυζαντίου», ΔΙΕΕ 7 (1909), σ. 470-479: 477. — Γριτσόπουλος, Πατριαρχικὴ Σχολή, τ. 1, σ. 314 (κώδ. Γυμνασίου Ἀδριανουπόλεως 126). — Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298. — Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφοι», σ. 370. — Σκαρβέλη-Νικολοπούλου, Μαθηματάρια, σ. 24, 56, 120, 811-812 (ἀρ. 879).

201 (TA 47)

17ος αϊ. χαρτί 134×88χιλ. [95×55] φ. I, 119, I στ. 17 (φ. 1^ρ-10^ν),
13-14 (φ. 11^ρ-117^ν) ἀκέφ.

ΝΟΜΟΚΑΝΟΝΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ

- (φ. 1^ρ-69^ν) <Νομοκάνονον “πάνυ ὠφέλιμον καὶ πλουσιώτατον”>. Ἐκδ. Pavlov, *Nomokanon*, σ. 85,5-437. Ἀναλυτικά:
(φ. 1^ρ-15^ν) <Προοίμιον>. Ἄρχ. (ἀκέφ.) τὸν υἱὸν τοῦ Θ(εο)ῦ εἰς χεῖρας ἀναξίων. Ἐκδ. Pavlov, σ. 85,5-110, (φ. 15^ν-69^ν) Ὁ Νομοκάνων. Ἐκδ. Pavlov, σ. 115-437 (κεφ. 1-4, 6, 5, 7-32, 34-52, 58, 53-57, 59-95, 97-141, 143, 142-210, 213-228). Μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου: *Εἴ τις τοὺς παρόντας ἀντιγράψει κανόνας μὴ ἀφίση αὐτοὺς ἢ ἀπὸ τὸ τυπικὸν ἤγουν τίποτε μὴ ἀφίση ἐπεὶ λόγον δώσει ὑπὲρ αὐτῶν. Ἄν γοῦν καὶ αὐτὸς δὲν τὸ χρειάζεται ἀλλ’ ἐστὶ πάντως ἄλλος χρηαζόμενος εἰς αὐτά (sic). Πβ. κώδ. Ἀθηνῶν, Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας 12 (φ. 75^ν), ὅπου σχεδὸν ὅμοιο σημεῖωμα [Βέης (RO 410), σ. 59].*
- (φ. 69^ν-117^ρ) «Κεφάλαια διάφορα: ἐκλογή ἐξ ἑτέρου νομοκάνονου». Ἄρχ. *Κε(φ)άλαιον* α’. *Τερεὺς ἐὰν ἐξ ἀμελίας χύση τὰ ἅγια δῶρα, ἔχει ἐπιτίμιον χρόνους γ’ ποιῶν μετανοίας καθ’ ἐκάστην*, (φ. 80^ν) «Περὶ ἱερομονάχων», (φ. 85^ν) «Περὶ μοναχῶν», (φ. 89^ν) «Περὶ τῆς μεγάλης ἐβδομάδος», (φ. 90^ρ) «Περὶ τῆς τοῦ Χ(ριστο)ῦ γεννήσεως», (φ. 90^ν) «Περὶ ἀφορισμοῦ παραλόγου», (φ. 91^ρ) «Περὶ κοσμικῶν ἀνδρῶν», (φ. 97^ρ) «Περὶ πνικτῶν ζώων», (φ. 97^ν) «Περὶ γυναικῶν ἱερέων», (φ. 98^ν) «Περὶ νηπίων ἀποθνησκόντων», (φ. 101^ρ) «Κυροῦ Συμεῶν Θεσσαλονίκης, Περὶ ἱερέων», (φ. 105^ν) «Περὶ ἀλογίστου ἀρνήσεως», (φ. 108^ν) «Περὶ γοητείας», (φ. 109^ρ) «Περὶ τοῦ ἐπιθυμητικοῦ μέρους», (φ. 109^ν) «Περὶ γρηγοροῦντος τοῦ σώματος». – «Περὶ πορνείας (!)», (φ. 110^ρ) «Περὶ μοναχῶν», (φ. 110^ν) «Περὶ αἰμομιξίας», (φ. 113^ν) «Περὶ ἀρρενομανίας», (φ. 116^ρ) «Περὶ ἱεροσυλίας». – «Περὶ ἐμετοῦς (!)». – (φ. 116^ν) «Περὶ τὰς φθειρούσας τὰ ἔμβρυα», τέλ. (ἀρχ. τελευταίου κεφ.: *Παιδίου ἀβάπτιστου ἀποθανόντος...*) καὶ μετὰ ποιεῖν καθεκάστην μ’ [40].
- (φ. 117^ν-118^ρ) «Ὁμολογία ὅταν βούλεται τις ἱερωθῆναι». Ἄρχ. *Οἱ τὰ θεῖα καλῶς διαταξάμενοι, τέλ. ἄξιον τῆς ἱερωσύνης καὶ μαρτυρῶ αὐτὸν ἄξιον εἰς δόξαν... ἀμήν*. Πβ. Τρωιάνος, κεφ. σκθ’.

ΥΛΗ: Χαρτί χονδρό, ὑπόλευκο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημο: ἀδιευκρίνιστο.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×8-1 (7· ἐξέπεσε τὸ 1^ο φύλ. με ἀπώλεια κειμένου), 13×8 (111), 1×8-1 (118· ἐξέπεσε τὸ τελευταῖο φύλ., μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου: πιθανῶς

ἄγραφο ἢ μὲ δοκίμια κονδυλίου). Ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἑλλην. ψηφία, σημειωμένη μὲ μαῦρο μελάνι, στὸ μέσο τοῦ κάτω περιθωρίου τοῦ τελευταίου verso κάθε τεύχους: α' (φ. 7^ο) - ιδ' (φ. 111^ο) (ἐλάχιστα διακριτὴ ἢ ἀρίθμηση τοῦ τχ δ' -φ. 31^ο-, χωρὶς ἀρίθμηση τὸ τελευταῖο τεῦχος). Νεότερη μόνον ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία: πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Φυλλαρίθμηση μὲ ἑλλην. ψηφία, σημειωμένη μὲ μαῦρο μελάνι στὸ ἄνω περιθώριο τοῦ recto τῶν φύλλων· ἐπαναλαμβάνεται ἢ ἴδια ἀρίθμηση στὸ κάτω περιθώριο τοῦ verso τοῦ προηγούμενου ἀκριβῶς φύλλου: δ' (φ. 1^ο), ε' (φ. 1^ο), ε' (φ. 2^ο), κ.ο.κ. ἕως ρκβ' (φ. 118^ο) (παραλείφθηκε ἢ ἀρίθμηση: ριγ'). Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Λιτά, ταινιοειδῆ ἐπίτιτλα σχεδιασμένα μὲ μαῦρο μελάνι (βλ. φ. 54^ο, 69^ο). Ἐρυθρογραφία πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδηλος. Γραφὴ ὄρθια, ἀραιή. Μελάνι μαῦρο. Στὰ φ. 69^ο-70^ο παρεμβάλλεται β' χέρι· στὸ φ. 84^ο: γ' χέρι.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 117^ο) *Ἐτούτη εἰκῶνᾶ τω γράμα ἦνε τοῦ δηδασκάλου τοῦ νίλου ἐκ τῆς νίσου τῆς λεγῶμενης Κρίτης τῆς ἐντῶς τοῦ κάστρου ἐκ τα χᾶνί[[α μεσα]].*

(φ. 118^ο, κτη.) *Ἐτούτω τῶ νομοκάνωνο ἐναί εἶνε αἰμένα τάχατε ἱερωμωναχοῦ και πνευματηκοῦ παπα [μνοκονδυλιά].*

(φ. 119^ο) *νικολὸς γαρματζῆ μ̄ τῆς μελάχρος.*

(φ. 119^ο) + ἡ Ἄνα μ̄ κοπέλα τοῦ κέρασάρι. Πανο τζηληκάκα + Αργιμος μ̄. Νικολάου Γέρακος. Προθέσι. + Αλεξάνδρα τον ναρου (;).

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Στὸ φ. 1^ο, ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξιμῶν.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξιμῶν· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΜΕΘΟΔΙΟΥ ΝΟΜΟΚΑΝΩΝ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 47. Τὰ φ. I, I', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὸ φ. 119, πφ. τέλ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Τὰ πρῶτα φύλλα διαβρωμένα ἀπὸ τὴν ὑγρασία· μέρος τῶν φύλλων ἐξέπεσε, τὸ μελάνι ἐξίτηλο. Ἐκτεταμένες κηλίδες ὑγρασίας σὲ ὅλη τὴν ἔκταση τοῦ χφ.

202 (TA 48)

19ος αἰ. χαρτί 198×135χιλ. [155×110] φ. II, σ. 422, φ. I στ. 18-19

<ΜΑΝΟΥΗΛ ΜΑΛΛΑΞΟΣ>

(σ. 1-368) <Μανουὴλ Μαλαξός, *Νομοκάνων*> (στὴ δημῶδη). Ἔκδ. Γκίνης - Πανταζόπουλος, σ. 65 (κεφ. Β') κ.έ., τέλ. (ὁ τίτλος τοῦ τελευταίου κεφ.: «Ἐτέρα συμμα(ρτυρία) τούτου ὁμοια») *γράφουν δὲ καὶ ἄλλοι ἱερεῖς καὶ κληρικοί.* Στὸ φ. I', ὁ τίτλος: «Νόμος Ἐκκλησιαστικῶς καὶ πολιτικῶς». Παραλείπεται τὸ

προοίμιο, δὲν ἀριθμοῦνται κεφάλαια.

(σ. 369-422) Πίνακας περιεχομένων («Πίναξ τῶν ἐμπεριεχομένων»).

Ἐγγραφο φύλλο: ΠΓ.

ΥΛΗ: Χαρτί λεπτό, ὑποκίτρινο, στιλπνό, χωρὶς ὑδατόσημα.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: Ποικίλη σύνθεση τευχῶν, κυρίως ὀκτάδια ἀλλὰ καὶ ὀρισμένα ἀποτελούμενα ἀπὸ 12 καὶ 16 φύλλα. Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Μονοσύλλαβη ἢ δισύλλαβη παραπομπὴ στὴν κάτω δεξιὰ γωνία κάθε σελίδας, παρὰ ἄλληλα πρὸς τὸ κείμενο.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ταινιοειδῆ ἐπίτιτλα μὲ χρῆση ἐρυθροῦ-πράσινου-κίτρινου μελανιοῦ (π.χ. σ. 1, 145, 187, κ.ά.). Τὸ ἐπίτιτλο τῆς σ. 1, φέρει διακόσμηση μὲ δύο ἄνθη, καθένα ἀπὸ τὰ ὁποῖα περιβάλλεται ἀπὸ ἐλισσόμενο βλαστό· στὸ κέντρο τοῦ ἐπιτίτλου, μετὰ ἄλλιο τοῦ Ἰησοῦ. Φυτικὸς διάκοσμος στὸ τέλος τῶν «Μερῶν» τοῦ κειμένου (π.χ. σ. 144, 186, 199, κ.ά.). Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμμάτων.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδηλος. Γραφὴ φιλολογικὴ, δεξιοκλινῆς. Μελάνι μαῦρο.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Στὸ φ. ΠΓ κ.ά., ἢ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων. Στὸ ἴδιο φύλλο, δεύτερη σφραγίδα: ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΕΙΜΗΛΙΩΝ Μ. ΑΣΙΑΣ – ΑΘΗΝΑΙ.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στῆ ράχη, ὁ τίτλος: ΝΟΜΟΚΑΝΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 48. Τὰ φ. Ι, Ι', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὸ φ. Ι, πφ. ἀρχ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή.

203 (TA 49)

18ος αἰ. (τέλ.) - 19ος αἰ. (ἀρχ.) χαρτί 166×120χιλ. [140×86]
φ. ΙΙ, σ. 260, φ. Ι' στ. 21

Ψευδο-ΚΑΛΛΙΣΘΕΝΗΣ

(σ. 1-259) *Διήγησις Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνο*ς (νεοελληνικὴ ἐκδοχή). Ἀναλυτικά:

(σ. 1-4) «Πρὸς τοὺς φιλόστορας εὐμενεῖς ἀναγνώστας προοίμιον τῆς ἱστορίας». Ἀρχ. *Ἡ ἱστορία κατὰ τοὺς ἀκριβεῖς ἐρευνητάς, τέλ. τὰς ἀτάκτους πολληαρχύας ἰς μίαν εὐτακτον μοναρχόν* (sic), (σ. 4-259) Τὸ κείμενο: «Γέννησις, κατορθώματα καὶ θάνατος (!) Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος». Ἀρχ. *Πρόλογος*.

Ἡ Μακεδονία εἶνε μία ἐπαρχία μεγάλη τῆς Εὐρώπης ὅπου συνορεύει ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ βορέος (sic), τέλ. κατὰ τὸν Σολωμῶντα (!) ματαιότης ματαιοτήτων τὰ πάντα ματαιότης. Βλ. Γιώργος Βελουδῆς (ἐπιμ.), *Διήγησις Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνα* [Νέα Ἑλληνικὴ Βιβλιοθήκη], Ἀθήνα 1989. Ὁ παρῶν κώδικας ἀπόγραφο ἔντυπης ἔκδοσης; βλ. ὁ ἴδιος (BIBL.).

Ἄγραφα φύλλα/σελίδες: φ. Π^v/σ. 60 (σχισμένη κατὰ τὸ ἥμισυ).

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημα: α) λέων· πβ. Stanković 539 (ἔτ. 1790/1805), χωρὶς τὸ ἀντίσημο, β) λέων μὲ γράμματα· πβ. Stanković 530 (ἔτ. 1790/1805).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: Ἀβέβαιη σύνθεση τευχῶν, χωρὶς ἀρίθμηση. Παραπομπὴ στὴν κάτω δεξιὰ γωνία κάθε σελίδας, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Λιτὰ πρωτογράμματα μεσαίου μεγέθους. Χωρὶς ἄλλη διακόσμηση ἢ ἔρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδηλος. Γραφὴ ἐπιμελημένη, ἐλαφρῶς δεξιοκλινῆς, στρογγυλόσχημη, ἀραιή. Μελάνι μαῦρο.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Στὸ φ. Π^r κ.ἀ., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Ἀκμῆς ἐπιχρωματισμένες μὲ ἔρυθρὸ μελάνι. Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 49. Τὰ φ. I, I, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλὴ, πλὴν ἐκτεταμένων κηλίδων ὑγρασίας σὲ ἀρκετὰ φύλλα.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Georg Veloudis, *Der neugriechische Alexander. Tradition in Bewahrung und Wandel* [Miscellanea Byzantina Monacensia 8], Μόναχο 1968, σ. 12.

204 (TA 50)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως, χ. ἀρ.)

17ος αἰ. (δ' τέτ.)
στ. 22

χαρτὶ 202×145χιλ. [148×100]

φ. I, 37, I

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΙΕΡΑΤΙΚΩΝ ΑΜΦΙΩΝ

(φ. 4^r-37^r) Ἄδηλος· πβ. τὸν ὁμοίου περιεχομένου κώδ. Μπενάκη 302 (TA 224), φ. 555^r-587^r. Ἀναλυτικά:

(φ. 4^{r-v}) Προσφώνηση (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). Ἄρχ. Ἰδοὺ ἤκω ἀποτίσων ὑμῖν τὸ ὀφειλόμενον χρέος, τέλ. καὶ μὴ πρὸς τὸ φιλοδώρημα, ἔρῶσο, (φ. 4^v-37^r) Τὸ κυρίως κείμενο: «Πρὸς τινας δοκησισόφους ἀγύρτας, καὶ κατὰ ἀλήθειαν ἀθεΐστας τελχίνας καὶ θεομάχους γίγαντας, ὅπου ἀποτολμοῦν ἀ[[ν]]διαντρόπως, καὶ ψέγουν τὰ ἱερὰ καὶ τίμια ἄμφια τῶν ἀρχιερέων, καὶ αὐτοὺς δὴ τοὺς ἀγίους ναοὺς, μετὰ τῶν ἀρχιερέων, ὁ λόγος». Ἄρχ. Ὁ χρόνος ἔδειξε καὶ ἐφανερώσε πολλοὺς ἀν(θρώπ)ους, (φ. 6^v) «Περὶ ἱερωσύνης». Ἄρχ. Εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον τῆς Ἀποκαλύψεως, (φ. 16^v) «Δεύτερον ἄς ἐλθοῦμεν πρὸς τοὺς λέγοντας ὅτι οὐ δεῖ εὐτρεπίζειν ναοὺς καὶ οὐ δεῖ λαμπρὰ καὶ χρυσοῦ ἐνδύεσθαι ἄμφια ἐν ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς οἱ τοῦ Θεοῦ λειτουργεῖ (!) καὶ ὑπηρέται ἀρχιερεῖς». Ἄρχ. Σκια τῶν ἔργων εἶναι οἱ λόγοι, (φ. 24^r) «Περὶ κανονικῶν καὶ ἐμβατικῶν». Ἄρχ. Καιρὸς εἶναι λέγει ὁ ἐκκλησιαστής, (φ. 24^v) «Περὶ κανονικῶν». Ἄρχ. Εἰς τὸ δέκατον ὄγδοον κεφάλαιον τῶν ἀριθμῶν, (φ. 31^v) «Πρὸς τοὺς λέγοντας ὅτι τὸ σιμωνιακὸν ἔχει ἡ ἁγία μας ἐκκλησία· ὁ λόγος». Ἄρχ. Κάθε πρᾶγμα ἀπὸ τὴν ἐνέργειάν του δείχνηται, τέλ. καὶ τὸ πν(εῦμ)α τὸ ἅγιον, τὴν μίαν θεότητα καὶ ἐξουσίαν, ἀμήν, γένοιτο, γένοιτο.

Ἄγραφα φύλλα: 1^r-3^v, 37^v.

ΓΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, τραχύ. Ὑδατόσημα:

(φ. 1-3, πφ.) α) θυρεός (φ. 1 καὶ 2)· ἀντίσημο: γράμμα T, τριφύλλι, γράμμα b (φ. 3)· πβ. Velkon, σ. 323 ἀρ. 7-7A (ἔτ. 1717), ἀρ. 8-8A (ἔτ. 1717), μὲ διαφορὸς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα, ἢ Stanković 132 (ἔτ. 1685/95), 133 (ἔτ. 1685/1700), χωρὶς τὸ ἀντίσημο· γιὰ τὸ ἀντίσημο βλ. Nikolaev 247 (ἔτ. 1672).

(φ. 4-37) β) θυρεός (π.χ. φ. 5 καὶ 8)· ἀντίσημο: γράμματα T B (π.χ. φ. 7)· πβ. Stanković 132 (ἔτ. 1685/95), μὲ διαφορὸς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα καὶ χωρὶς ἀντίσημο, ἢ Velkon, σ. 322 ἀρ. 2 (ἔτ. 1673).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×4-1 (3: πφ.: ἐξέπεσε τὸ 1^ο φύλ.: ἄγραφο), 1×8-1 (10: ἐξέπεσε τὸ 1^ο φύλ.: πιθανότατα ἄγραφο), 3×8 (34), 1×4-1 (37: ἐξέπεσε τὸ τελευταῖο φύλλο, μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου). Ἀρίθμηση τεύχους μὲ ἑλλην. ψηφίο ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ γραφέα σημειώνεται μόνο στὸ ἄνω περιθώριο τοῦ φ. 10^v: α'. Σημειώνεται σταυρὸς στὴν ἄνω ὠα τοῦ 1^{ου} καὶ τοῦ τελευταίου φύλλου τοῦ τεύχους α'. Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία: πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Παραπομπὴ στὸ τελευταῖο verso κάθε τεύχους, κάθετα πρὸς τὸ κείμενο. Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Λιτὴ. Ἐπίτιτλα ταινιοειδῆ μὲ ἐρυθρὸ καὶ μαῦρο μελάνι (φ. 4^{r-v}, 16^v) ἢ ταινίες ὡς ἐπίτιτλα ἀποτελούμενες ἀπὸ σειρὰ τριγωνικῶν κοσμημάτων, ὄρθιων ἢ ἀνάστροφων (φ. 6^v, 31^v). Πρωτογράμματα διανθισμένα μὲ ἀνθύλλια. Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελφος. Γραφὴ ἐλαφρῶς δεξιοκλινῆς, γωνιώδης, τύπου μονῆς Ξηροποτάμου (ἀνεμμένη): ξεχωρίζουν τὸ β, τὸ ει, τὸ ν, τὸ φ. Μελάνι καστανό.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBL.). Στὸ φ. 4^ο κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Ἀκμὲς ἐπιχρωματισμένες με ἐρυθρὸ μελάνι. Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΛΟΓΟΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΙ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 50. Τὰ φ. I, I', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὰ φ. 1-3, πφ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Φύλλα μερικῶς σητόβρωτα.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, BZ 16, σ. 284 (ἀρ. 150). — Chatzopoulou, «A reconstruction».

205 (TA 53)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 592)

18ος αἰ. (β' μισό) χαρτί 236×182χιλ. [175×130] φ. I, 24 (– φ. 1-11, – σ. 158-159, –312-313, –382-383), σ. 682, φ. I' στ. 21-25

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΙΔΕΑΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

(φ. 12^ο-24^ο) «Πίναξ τῶν περιλήψεων τοῦ παρόντος ἔκτου τόμου περὶ τῆς ιδέας τῆς πολιτικῆς». Οἱ περιλήψεις τοῦ πίνακα σημειώνονται στὰ περιθώρια τῶν σ. 1-657.

(σ. 1-657) Ἄδηλος, «Ἰδέα τῆς πολιτικῆς». Ἀρχ. Γενικῶς ὀριζομένη ἡ πολιτικὴ εἶναι ἐκεῖνο τὸ πνεῦμα τῆς προνοίας ὁποῦ διακρίνει τὰ τε ἐλπίδος, καὶ τὰ φόβου ἄξια, τέλ. ὁ ἐλέκτωρ τῆς Σαξωνίας, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀποκατασταθῆ ἤδη βασιλεὺς τῆς Πολωνίας, ἔδωκε στρατεύματα τῷ Καρόλῳ ς'. Τέλος τοῦ ς' τόμου.

(σ. 659-682) «Πίναξ τῶν ἐν τῷ παρόντι ἔκτῳ τόμῳ περιεχομένων ὑποθέσεων». Πρόκειται γιὰ εὔρετῆριο κύριων ὀνομάτων-λέξεων με ἀλφαβητικὴ σειρὰ καὶ με παραπομπὴ στὴν ἀντίστοιχη σελίδα τοῦ κώδικα.

ΥΛΗ: Χαρτί λεπτό, ὑποκίτρινο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημα: α) θυρεὸς καὶ ἡ λέξις MESSEL, β) λέξεις· Heawood 3269 (ἔτ. 1766).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×12 (12-23), 21×12 (<1>/2-519(!)/510· παραλείπεται ἡ ἀρίθμηση τῶν σ. 158-159, 312-313, 382-383· ἐσφαλμένα ἢ σ. 509 ἀριθμεῖται ὡς 519), 1×8 (525/526), 5×12 (645/646), 1×8 (661/662), 1×10 (681/682). Νεότερη μόνον ἀρίθμηση τευχῶν με ἀραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Παραπομπὴ στὸ verso κάθε φύλλου, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης/σελιδαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: φ. 22-24/σ. 658-682.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Στῆ σ. 1, ἐπίτιτλο ταινιοειδές, πλοχμοειδές με μαῦρο μελάνι. Χωρίς ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελος. Γραφή ὁμοιόμορφη, δεξιοκλινής, μικρῶν διαστάσεων. Μελάνι μαῦρο.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 12^ρ, κτητ.) *Ex libris Georgio Totino*. – (σ. 1, κτητ.) Ἐκ τῶν τοῦ Κωνσταντίνου Γεωργιάδου καὶ τόδε.

Στῆ σ. 658 μαρτυρία γιὰ δανεισμὸ 250 γροσίων ἀπὸ τὸν «Παντέλι του Νικολα Χιου».

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Βλ. ΣΗΜ. Ἀργότερα, στὸ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιον Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBL.). Στὸ φ. 1^ρ, ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Ἄκμεις ἐπιχρωματισμένες με ἐρυθρὸ μελάνι. Στῆ ράχη, ὁ τίτλος: ΠΕΡΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 53. Τὰ φ. I, I', πφ. ἀρχ. – τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Γενικῶς, καλή· ρύποι, κηλίδες ὑγρασίας, σχισίματα στὶς ἀκμεις τῶν πρώτων καὶ τελευταίων φύλλων τοῦ χφ (τὸ τελευταῖο φύλλο τοῦ χφ κατὰ τὸ ἥμισυ σχισμένο με ἀπώλεια κειμένου).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, *BZ* 16, σ. 269 (ἀρ. 92). — Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298.

206 (TA 54)

18ος αἰ. (τέλ.) [σ. 1015-1096: ἔτ. 1797 (;) (βλ. ΣΗΜ., σ. 1096)] χαρτί
229/230×168/169χιλ. [182/215×140] φ. II, σ. 1098 (– σ. 310-320, +560bis-579bis), φ. I
στ. 25-33

ΜΑΘΗΜΑΤΑΡΙΟ (με ψυχραγωγικὴ ἐρμηνεία, χωρὶς τὸ πρωτότυπο κείμενο).

1. (σ. 1-109) <Βασίλειος> Καισαρείας, Ὁμιλίες.

¹(σ. 1-68) «Πρὸς [τοὺς νέ]ους, ὅπως ἂν ἐκ τῶν ἐλληνικῶν ὠφελοῖντο λόγων, παραινεῖς» (CPG 2867). Ἔκδοση πρωτοτύπου: *PG* 31, 564-589· Bou-lenger, *Saint Basile*, σ. 41-61.

²(σ. 69-109) «Ὁμιλία δεκάτη τετάρτη κατὰ μεθόντων» (CPG 2858). Ἔκδοση πρωτοτύπου: *PG* 31, 444-464.

2. (σ. 117-298) Ἰσοκράτης, Λόγοι.

¹(σ. 117-<154>) «Ἐξήγησις παραινετικῆ Ἰσοκράτους πρὸς Δημόνικον». Ἔκδοση πρωτοτύπου στό: Mandilaras, *Isocrates*, τ. 2, σ. 7-27.

²(σ. <154>-<200>) «Τοῦ αὐτοῦ ἐξήγησις πρὸς Νικοκλέα περὶ βασιλείας». Ἔκδοση πρωτοτύπου στό: Mandilaras, *δ.π.*, σ. 28-45.

³(σ. <200>-256) «Ἐξήγησις τοῦ ἐγκωμιαστικοῦ λόγου πρὸς Εὐαγόραν». Ἔκδοση πρωτοτύπου στό: Mandilaras, *δ.π.*, σ. 234-255.

⁴(σ. 257-<298>) «Τοῦ αὐτοῦ ἐξήγησις τοῦ πλαταίικου λόγου». Ἔκδοση πρωτοτύπου στό: Mandilaras, *Isocrates*, τ. 3, σ. 72-84.

3. (σ. 299-451) Λουκιανός:

¹(σ. 299-<310>) *Πατρίδος ἐγκώμιον*. Ἔκδοση πρωτοτύπου στό: Bompaire, *Lucien*, τ. 2, σ. 8-13.

²(σ. 321-357) *Τυραννοκτόνος*. Ἔκδοση πρωτοτύπου στό: Jacobitz, *Luciani*, τ. 2, σ. 74-85.

³(σ. <358>-<422>) *Ἀποκηρυττόμενος*. Ἔκδοση πρωτοτύπου στό: Jabobitz, *δ.π.*, σ. 85-103.

⁴(σ. 423-461) *Περὶ τοῦ μὴ ῥαδίως πιστεύειν διαβολῆς*. Ἔκδοση πρωτοτύπου στό: Bompaire, *Lucien*, τ. 2, σ. 146-168.

4. (σ. <462>-624) Πλούταρχος:

¹(σ. <462>-525) *Περὶ παίδων ἀγωγῆς*. Ἔκδοση πρωτοτύπου στό: Sirinelli – Philippon, *Plutarque*, σ. 34-63.

²(σ. 527-578bis) *Περὶ τοῦ ἀκούειν*. Ἔκδοση πρωτοτύπου στό: Klaerr – Philippon – Sirinelli, *Plutarque*, σ. 36-62.

³(σ. 579bis-<624>) *Περὶ πολυπραγμοσύνης*. Ἔκδοση πρωτοτύπου στό: Dumortier – Defradas, *Plutarque*, σ. 266-284.

5. (σ. 631-797) Λιβάνιος:

¹(σ. 631-650) *Πρεσβευτικὸς πρὸς τοὺς Τρῶας ὑπὲρ τῆς Ἑλένης*. *Μενέλεως* («Ἐξήγησις πρεσβευτικῆ τοῦ Λιβανίου»). Ἔκδοση πρωτοτύπου στό: Förster, *Libanii*, τ. 5 (1909) (*Declamationes I-XII*), σ. 199-221 (ἀρ. 3).

²(σ. 651-719) *Πρεσβευτικὸς πρὸς τοὺς Τρῶας ὑπὲρ τῆς Ἑλένης*. *Ὀδυσσεύς* («Ἐξήγησις πρεσβευτικῆ τοῦ Λιβανίου»). Ἔκδοση πρωτοτύπου στό: Förster, *δ.π.*, σ. 228-286 (ἀρ. 4).

³(σ. <720>-753) *Ἐχὼν τις γυναῖκα καὶ ὦν ὑπὸ πατρὶ ἀπεδήμησεν...* («Τοῦ αὐτοῦ μελέτη τρίτη»). Ἔκδοση πρωτοτύπου στό: Förster, τ. 7 (1913) (*Declamationes XXXI-LI*), σ. 552-557 (ἀρ. 46).

⁴(σ. 755-797) *Περὶ δυσκόλου ἀνδρός*. Ἔκδοση πρωτοτύπου στό: Förster, τ. 6 (1911) (*Declamationes XIII-XXX*), σ. 512-544 (ἀρ. 26). Προηγείται στὴ

- σ. 754 σύντομο απόσπασμα 4 σειρών, όπου έρμηνεία τῆς ἀρχῆς τοῦ ἴδιου ἔργου (Περὶ δυσκόλου ἀνδρός).
6. (σ. 799-851) Θεμιστίος, *Περὶ φιλίας* («Θεμιστίου φι(λοσό)φου, τοῦ ἐπικληθέντος εὐφραδοῦς περὶ φιλίας»). Ἔκδοση πρωτοτύπου στό: Schenkl – Downey – Norma, *Themistii*, τ. 2, σ. 51-73.
  7. (σ. <852>-<870>) Δίων ὁ Χρυσόστομος, *Διογένης ἡ περὶ ἀρετῆς*. Ἔκδοση πρωτοτύπου στό: Hans von Arnim, *Dionis Prusaensis quem vocant Chrysostomum quae exstant omnia*, τ. 1, Βερολίνο 1893 (ἔπανεκτ. 1962), σ. 95,25-102 (Λόγος 8).
  8. (σ. <870>-893) Μάξιμος Τύριος, «Λόγος περὶ τοῦ τίς ὁ θεός κατὰ Πλάτωνα» (Διάλεξη 11). Ἔκδοση πρωτοτύπου στό: Michael Trapp, *Maximus Tyrius, Dissertationes*, Στουτγάρδη-Λειψία 1994, σ. 87-100· George Leonidas Koniaris, *Maximus Tyrius Philosophumena – Διαλέξεις*, Βερολίνο-Νέα Ὑόρκη 1995, σ. 124-142.
  9. (σ. 894-915) Αἴλιος Ἀριστείδης:
    - ¹(σ. 894-908) «Αἰλίου Ἀριστείδου εἰς Ἐτεωνέα μαθητὴν αὐτοῦ ἐπικήδειος...». Ἔκδοση πρωτοτύπου στό: Bruno Keil, *Aelii Aristidis Smyrnaei quae supersunt omnia*, τ. 2 (*Orationes XVII-LIII*), Βερολίνο 1898 (ἔπανεκτ. 1958), σ. 212-217 (Λόγος 31).
    - ²(σ. 908-915) «Τοῦ αὐτοῦ μονωδία ἐπὶ Σμύρνη σεισμῶ καταπεσοῦση». Ἔκδοση πρωτοτύπου στό: Wilhelf Dindorf, *Aristides*, τ. 1, Λειψία 1829, σ. 424-8 (Λόγος 20)· Keil, *ὁ.π.*, σ. 8-11 (Λόγος 18).
  10. (σ. 916-928) Γοργίας, *Ἑλένης ἐγκώμιον*. Ἔκδοση πρωτοτύπου στό: Diels, *Die Fragmente*, τ. 2, σ. 288-294.
  11. (σ. 929-1014) Λυσίας:
    - ¹(σ. 929-974) *Κατὰ Ἐρατοσθένους*. Ἔκδοση πρωτοτύπου στό: Christopher Carey, *Lysiae Orationes cum Fragmentis* [Oxford Classical Texts], Ὁξφόρδη 2007, σ. 101-124.
    - ²(σ. 974-1014) *Ἐπιτάφιος τοῖς Κορινθίων βοηθοῖς* («Τοῦ αὐτοῦ ἐπιτάφιος εἰς τοὺς Κορινθίων βοηθούς»). Ἔκδοση πρωτοτύπου στό: Carey, *ὁ.π.*, σ. 14-35.
  12. (σ. 1015-<1096>) Συνέσιος, *Εἰς τὸν αὐτοκράτορα Ἀρκάδιον περὶ βασιλείας*. Ἔκδοση πρωτοτύπου στό: PG 66, 1053-1108· Lamoureux, *Synésios*, τ. 5, σ. <84>-141.
  13. (σ. 1097-<1089>) Πίνακας περιεχομένων (ἀπὸ διαφορετικὸ χέρι ἀπὸ αὐτὸ τῶν γραφῶν).

Ἄγραφες σελίδες: 110, 112-116, 526, 625-630, 798.

ΥΛΗ: Χαρτί διαφόρων ποιότητων. Ύδατόσημα: α) λέων (π.χ. φ. 7/8 και 13/14)· αντίσημο: γράμματα A G F c (π.χ. φ. 9/10 και 11/12), β) θυρεός με ζωόμορφο σχήμα (π.χ. φ. 59/60 και 60/61) και στέμμα με γράμματα G F A (π.χ. φ. 57/58 και 63/64)· πβ. Stanković 141 (ἔτ. 1790/1800), με διαφορές, γ) λέων (π.χ. φ. 73/74 και 79/80)· αντίσημο: στέμμα με γράμματα C S c (π.χ. φ. 75/76 και 77/78)· πβ. Stanković 531, 532 (ἔτ. 1795/1805), δ) θυρεός με ζωόμορφο σχήμα (π.χ. φ. 1081/1082 και 1083/1084) και στέμμα με γράμματα F L (π.χ. φ. 1079/1080 και 1085/1086).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: Ποικίλη σύνθεση τευχών, χωρίς ἀρίθμηση. Παραπομπή στὴν κάτω δεξιὰ γωνία τῶν σελίδων, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης/σελιδαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου. Μετὰ τὴ σ. 310, ἡ ἐπόμενη σελίδα ἀριθμεῖται ὡς 321, χωρὶς ἀπώλεια κειμένου: παραλείφθηκε ἡ ἀρίθμηση τῶν σ. 311-320.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Πρωτογράμματα κοσμημένα κυρίως με κόμβους καὶ γραμμικὲς ἀπολήξεις, χωρὶς ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΙΣ: α) σ. 1-109, 527-<624>, <700>-<1096>, β) σ. 117-525, 631-<700>.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. Π') καραμανλίδικο σημεῖωμα τοῦ ἔτ. 1832, Νοεμβρίου 22. Παρακάτω τὸ ὄνομα: *Ἰωάννη τοῦ Θεοδώρου*. Στὸ φ. Π', καραμανλίδικα σημειώματα, σχεδὸν ταυτόσημα. Ἄρχ. *Ἱεροδιάκονε κὺρ Βασίλειε ταβλουσοῦν διδάσκαλον χ(α-τζῆ) Θεοδωράκι*.

(σ. 349) *Ἐγὼ ὁ Θεόδωρος τοῦ χατζῆ (;) Γεωργοῦ τὸ ἔγραψα τοῦτο τὸ παρόν.*

(σ. 1096) *ὁ παρὼν λόγος ἔλαβε τέλος ἐν ἔτει <17>ῆζ' [1797] (;) ἰουνίου γ'.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Πιθανῶς Ταβλοσοῦν, Καισάρεια Καππαδοκίας (βλ. ΣΗΜ., φ. Π'). Στὸ φ. Γ' κ.ἀ., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Ἀκμὲς ἐπιχωματισμένες με ἐρυθρὸ μελάνι. Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΛΟΓΟΙ ΔΙΑΦΟΡΟΙ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 54. Τὰ φ. I, Y, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὰ φ. II, 1097/1098, πφ. ἀρχ. - τέλ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Κακή. Ὅλο τὸ χειρόγραφο διαβρωμένο ἀπὸ τὴν ὑγρασία στὸ ἄνω περιθώριο τῶν φύλλων. Μέρους αὐτῶν ἐξέπεσε· θρυμματισμὸς χαρτιοῦ κατὰ τὸ φυλλομέτρημα.

207 (TA 55)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 1101)

ἔτ. 1706 (φ. 305^v)

χαρτί

220×158χλ. [170×110]

φ. I, 308, Γ' στ. 26

<ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΚΟΡΥΔΑΛΕΥΣ>

(φ. 8^r-305^v) <Θεόφιλος Κορυδαλεύς, Γενέσεως καὶ φθορᾶς πέρι κατ' Ἀρι-

στοτέλην» («Ἀλεξάνδρου ἐρμηνέως τοῦ Βυζαντίου πραγματεία εἰς τὰ τοῦ Ἀριστοτέλους περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς»). Ἀναλυτικά:

(φ. 8^r-10^v) <Προοίμιον>. Ἀρχ. *Περὶ τοιαύτην ἄρα καταγινόμεθα πραγματείαν*, (φ. 10^v-23^r, 25^r-207^v) Βιβλίο α', (φ. 208^r-285^v) Βιβλίο β', (φ. 285^v-305^v) «Συνοπτικὴ πραγματεία Περὶ τοῦ ὅτι α^{ους} ποιητικὸς ὁ αἰθὴρ τοῦ θνητοῦ σώματος». Ἔκδ. Κορυδαλεύς, *Γενέσεως καὶ Φθορᾶς πέρι*. Βιβλιογραφία σχετικὴ μὲ τὴν πατρότητα τοῦ ἔργου βλ. στὸν κώδ. Μπενάκη 192 (TA 36).

– Προηγῶνται στὰ φ. 1^r-4^r, 7^v σύντομα ἀποσπάσματα ἔργων:

¹(φ. 1^r) <Ἀριστοτέλης*, *Ἐκ τοῦ Περὶ Ἀκουστών*> (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). Ἀρχ. *Οὔτε γὰρ τῷ σκέλει, τέλ. τὴν ἀπόστασιν*. Ἔκδ. Bekker, 800b8-800b10. Γιὰ τὴν πατρότητα τοῦ ἔργου βλ. H. B. Gottschalk, «The De Audibilibus and Peripatetic Acoustics», *Hermes* 96 (1968), σ. 435-460. Πβ. Andrew Barker, *Greek Musical Writings*, τ. 2: *Harmonic and Acoustic Theory*, Cambridge University Press 1989, σ. 98-109. – ²(φ. 1^r) <Θεόφραστος> (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). Ἀρχ. *Ἄλλ' οἱ ἄνθρωποι ἐκ τῆς ἰδίας ὑπολήψεως ταύτην αὐτοῖς περιῆψαν τὴν αἰτίαν*. Ἔκδ. Friedrich Wimmer, *Theophrasti Eresii opera, quae supersunt, omnia* [Teubner], τ. 1, Λειψία 1854, σ. 222 (*Fragmentum* 175, στ. 12-14). René Henry, *Photius. Bibliothèque* [Les Belles Lettres], τ. 8, Παρίσι 1977, σ. 166 [528b12-13]. – ³(φ. 1^r) <Ἀριστοτέλης*, *Ἐκ τοῦ Περὶ Ἀκουστών*> (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). Ἀρχ. [Τὰς] δὲ φωνάς, τέλ. *καταλαμβανόμενον*. Ἔκδ. Bekker, 800a1-800a5. – ⁴(φ. 1^r) <Κανὼν Γ' τῆς ἐν Χαλκηδόνι Δ' Οἰκ. Συνόδου, ἐρμηνεῖα Ζωναρά> (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). Ἀρχ. *Ἄνηβοι μὲν γὰρ εἰσὶν οἱ ἤττονες τῶν ἰδ' ἐτών, ἀφήλικες δέ, οἱ τὴν μὲν ἥβην ὑπεραναβάντες, ἤττους δὲ τῶν κέ' ἐνιαυτῶν*. PG 137, 393D9-396A2. Ράλλης – Ποτλῆς, τ. 2, σ. 221. – ⁵(φ. 1^r) <Ἀθανάσιος Α', Κωνσταντινουπόλεως, Ἐπιστολὴ Πρὸς τὸν αὐτοκράτορα> (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). Ἀρχ. *Ὁ δὲ Κύριος στηρίζει σου τὴν βασιλείαν, τέλ. ἀπόλαυσιν*. Ἔκδ. Alice-Mary Maffry Talbot, *The Correspondence of Athanasius I Patriarch of Constantinople* [CFHB 7], Οὐάσιγκτον 1975, σ. 4, στ. 54-56 (ἐπ. 1). – ⁶(φ. 1^{r-v}) <Προσφωνητικὸς λόγος... πρὸς Ἰουστινιανόν>, ἀπὸ τοῦ κανόνος τῆς ἐν τῷ Τρούλλῳ Οἰκ. Συνόδου (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). Ἀρχ. *Ὁ τὴν μεγίστην ταύτην, τέλ. ἐκταρασσόντων τῆς ταπεινώσεως*. PG 137, 505A13-B13, C4-C11. Ράλλης – Ποτλῆς, τ. 2, σ. 297, σειρὰ 12-298 σειρὰ 4. – ⁷(φ. 1^v-2^r) <Χαριτώνυμος Ἐρμώνυμος, *Δέκα κεφάλαια*> (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). Ἔκδ. Maria Kalatzi, «Charitonimos Hermonymos's *Decem Capita*», *Θησαυρίσματα* 33 (2003), σ. 179-213 [βάσει τῆς ἔκδ. Kalatzi, σ. 181 σημ. 11, ἢ 1^η ἔκδ.: John Wegelin, *S. Cyrilli Alexandrini et Ioh. Damasceni...* Augsburg 1611, σ. 163-185]: α) (φ. 1^v) Ἀρχ. *Πρῶτον, ὅτι τεττάρων ὄντων μεγίστων ἀξιωματῶν, τέλ. καὶ ἄλλως*

ἀδύνατον. Ἔκδ. Kalatzi, σ. 195 (κείμε. Α, στ. 5-21), β) (φ. 2^ρ) Ἀρχ. *Τρία ταῦτά ἐστι μάλιστα δι' ὧν, τέλ. κατ' ἐπίου* (2 σειρές). Ἔκδ. Kalatzi, σ. 195 (κείμε. Α, στ. 22-24), γ) (φ. 2^ρ) Ἀρχ. *Πέντε ταῦτά ἐστι πράγματα, τέλ. δόξα, ἡδοναί* (3 σειρές). Ἔκδ. Kalatzi, σ. 197 (κείμε. Α, στ. 20-22). – ⁸(φ. 2^ρ) «Κανὼν πεντηκοστὸς δεῦτερος τῆς πενθέκτης συνόδου, περὶ τῆς κυρίως νηστείας σελίδι 219»: μόνο ὁ τίτλος. – ⁹(φ. 2^ρ) <Μάρκος Πορφυρόπουλος>, Ἐπιγράμματα: α) «ιαμβικόν». Ἀρχ. *Θεοῦ σέλας, ὅστις γ' ἰδεῖν πόθον τρέφει*, τέλ. *θεὸν ἐν ὕμνοις σοῖσι γηρούει φίλοις* (4 στ.), β) Πρὸς τὸν Ἀνθίμο, μητροπολίτη Οὐγγροβλαχίας: «Εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ πανιερωτάτου (μητ)ροπολίτου Βλαχί(ας) κυρίου Ἀνθίμου, ιαμβικόν». Ἀρχ. *Ἀνθίμος ἰράρχης Βλαχίης τῆς δ' Ἰβηρο | Θεῶ λιτὰς ἐμοῦ τε καὶ ποιμένης φέρω* (2 στ.), γ) «Ἔτερον εἰς τὸν αὐτὸν ἠρωελεγειόν». Ἀρχ. *Ἀνθίμον ἀρχιερεῖα Θεῶ φίλον ἔργα φέριστα | οὐκ εἰκὼν ἄπνου, κύδιμον ἄνδρ' ἀνάγει* (2 στ.), δ) «Εἰς τὸν αὐτὸν ιαμβικόν». Ἀρχ. *Εἶδος μὲν ἄριστον, ψυχὴ δὲ ποικίλη | Ἰβηρος Ἀνθίμου Δακῶν θυηπόλου* (2 στ.). Πβ. κώδ. ΜΠΤ 539, φ. 2^ρ (ἐπιγρ. γ', δ', ε', ζ') [Παπαδόπουλος-Κεραμεύς (RO 1286), τ. 5, σ. 94-95]· Κιτρομηλίδης, *Κυπριακὴ Λογιοσύνη*, σ. 227. – ¹⁰(φ. 2^ν) Ἄδελφος, ἀρχ. *Πάντων ὁ τοῦ κοινοῦ πατρός, τέλ. τὰς ὑπεροχὰς ἀφείλετο*. – ¹¹(φ. 2^ν) Ἄδελφος, ἀρχ. *Μετὰ τὴν πρὸς τὸν ἐξουσιάζοντα προσκύνησιν, τέλ. ἄρχεται τοῦ προοιμίου*. – ¹²(φ. 2^ν-3^ρ) <Ιωάννης> Δαμασκηνός, <Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως> («Δαμασκηνοῦ»). Ἀρχ. *Τοῦτο οὖν δηλοῖ ἡ θεανδρική ἐνέργεια, τέλ. τὴν ἀνθρωπίνην ἐνέργειαν* (CPG 8043). Ἔκδ. Kotter, *Ioannes von Damaskos*, τ. 2, σ. 161,40-162,51 (κεφ. ξγ'. *Περὶ τῆς θεανδρικῆς ἐνέργειας*). – ¹³(φ. 3^ρ) <Ιωάννης Χρυσόστομος, *Εἰς τὸν ἅγιον Ματθαῖον, Ὁμιλία Ε'*> (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). Ἀρχ. *Φασὶ δὲ αὐτὸν καὶ σκληροαγωγία, τέλ. τῆς ἀντιτυπίας ἔνεκεν αὐτῆς* (CPG 4424). PG 57, 58,50-59,1. – ¹⁴(φ. 3^ρ) <Ἀριστοτέλης, *Περὶ νεότητος καὶ γήρωσ καὶ περὶ ζωῆς καὶ θανάτου καὶ ἀναπνοῆς*> (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). Ἀρχ. *Δεῖ μὲν γὰρ τὸ κύριον πρὸς τὸ οὐ ἔνεκα διατελεῖν, ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς τούτου ἔνεκα, οἷον ὁ ἰατρός πρὸς τὴν ὑγείαν*. Ἔκδ. Bekker, 469α8-10. – ¹⁵(φ. 3^ρ) Ἀνεπίγραφο: *Ἰησοῦ υἱὲ Θεοῦ, τοὺς σὲ υἰὸν πιστεύοντας, λόγον τε κηρύττοντας πατρός ἀνάρχου τήρει διαφύλαττε*. – ¹⁶(φ. 3^ρ) Γρηγόριος <Παλαμάς, *Περὶ τῆς ἐμπορεύσεως τοῦ ἀγίου Πνεύματος, λόγος β'*> («Γρηγορίου») (ἀπόσπ.). Ἀρχ. *Τὸ μὲν οὖν τοῦ ὀρθοῦ διαπεσεῖν, τέλ. τὸ βᾶρος τοῦ σώματος αἴτιον καί*. Ἔκδ. Παναγιώτης Χρήστου, *Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ Συγγράμματα*, τ. 1, Θεσσαλονίκη 1962, σ. 78,18-79,4. – ¹⁷(φ. 3^ν-4^ρ) Σύντομα ἀποσπάσματα ἔργων τοῦ Ἰπποκράτη καὶ τοῦ Πινδάρου. – ¹⁸(φ. 7^ν) α) Σύντομο σχόλιο στὸν Πίνδαρο (*Ὀλύμπια, Ὠδὴ α'*) (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). Ἀρχ. *Θεμιστεῖον. Τοῦτο ἢ μὲν ἀναλογία, τέλ. ἐπεκράτησε*. Ἔκδ. Eugene Abel, *Scholiam recentia in Pindari epinicia*, τ. 1, Βερολίνο 1891 (βλ. σχόλιο 18), β) Λήμματα τοῦ λεξικοῦ *Ἐτυμολογικὸν Μέγα* 1499: <Ἐργᾶ>.

Ἄρχ. Πᾶς μέλλων βραχεῖα παραληγόμενος περισπᾶσθαι θέλει οἶον περῶ, κερῶ, «Καλλιπάρηον», «Κάλλιμος», «Κάμινος», «Αἰθάλειος». τέλ. (ἀτελ.) αἰόλειος. Για τὸ τελευταῖο λήμμα βλ. ἐπίσης Gaisford, *Etymologicon*.

– Ἔπονται (φ. 306^r-308^v):

¹(φ. 306^r-307^r) «Ἐκ τῶν τῆς συνόδου <τῆς ἐν Λαοδικείᾳ. Κανὼν λς>». Ἄρχ. Ζωναρᾶς. Μαγείας μετέρχεσθαι ἢ ἐπασιδίας, τέλ. καλῶς ἀπηγόρευται. Ἔκδ. Ράλλης – Ποτλῆς, τ. 3, σ. 203-205. – ²(φ. 307^r) Ἄρχ. Θεὸς γὰρ ἡ τριάς ὀνομάζεται καὶ θεότης. Τὸ δὲ θεὸς ἐν ποίῳ μέρει τῶν ὀκτώ τοῦ λόγου μερῶν εὐρίσκεται, τέλ. φύσει, καὶ δίδωσι τοῦτο, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ τῶ υἱῶ. – ³(φ. 307^r) «Ἰω(άννου) πατριάρχου Ἱεροσολύμων». Ἄρχ. Ὁ δὲ φι(λόσο)φ(ος) πρὸς ἅπερ ἀκήκουεν, ἵππος οὖν εὐθύς δεσμὸν ἀπορρήξας, τέλ. τοιοῦτον ἔχων πρὸς τὸ πρᾶγμα τὸ [πρ]όθυμον. – ⁴(φ. 307^v-308^v) <Μιχαὴλ Ψελλός, Ἀποκρίσεις συνοπτικαὶ καὶ ἐξηγήσεις πρὸς ἐρωτήσεις διαφόρους καὶ ἀπορίας γραφεῖσαι πρὸς τὸν βασιλέα κυρὸν Μιχαὴλ τὸν Δοῦκαν>: «Περὶ ὀνομάτων τινῶν λεγομένων ἐν τῷ χριστιανικῷ δόγματι». Ἄρχ. Οὐσία καὶ φύσις, τέλ. καὶ ὀνομάζεται. Ἔκδ. Leendert Gerrit Westerink, *Michael Psellus. "De omnifaria doctrina"*, Οὐτρέχτη 1948, σ. 17-19 (κεφ. 2-6).

Ἄγραφα φύλλα: 4^v-7^r, 23^v-24^v.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημο: θυρεὸς μὲ γράμματα: A P PA PA (π.χ. φ. 3 καὶ 4)· ἀντίσημο: τρία καπέλα (π.χ. φ. 2 καὶ 5)· ἀντίσημο: γράμμα Z (π.χ. φ. 5)· πβ. Stanković 135 (ἔτ. 1703).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×8-1 (7· ἐξέπεσε τὸ 1^ο φύλ. τοῦ τεύχους), 25×12 (307), 1 (308). Νεότερη μόνον ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Παραπομπὴ στὸ verso κάθε φύλλου, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Στὸ φ. 8^r, πρωτόγραμμα μὲ φυτικὸ διάκοσμο, χωρὶς ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Δημήτριος· βιβλιογρ. σημ. (φ. 305^v): Ἐγράφη μοι Δημητρίῳ ἐν Τριγαβυστίῳ διατρίβοντι αψς' [1706] νοεμβρίου θ'. Γραφὴ μᾶλλον ἄτεχνη, δεξιοκλινῆς καὶ γωνιώδης. Μελάνι καστανό. Τόπος γραφῆς τοῦ κώδικα προφανῶς ἡ πόλη Τιργκόβιστε (Tirgoviste), ἔδρα τῶν ἡγεμόνων τῆς Βλαχίας ἕως τὶς ἀρχὲς τοῦ 18ου αἰῶνα.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Τιργκόβιστε Βλαχίας (βλ. ΓΡΑΦ.). Ἀργότερα, στὸ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBL.). Στὸ φ. 1^r κ.ἀ., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20ου αἰῶνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Ἀκμὲς ἐπιχρωματισμένες μὲ ἐρυθρὸ μελάνι. Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ –

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΙΣ ΤΟ ΠΕΡΙ ΓΕΝΕΣΕΩΣ ΚΑΙ ΦΘΟΡΑΣ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ και (στο κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 55. Τὰ φ. I, I', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή· ἀρκετὰ φύλλα σητόβρωτα (ὀπέες).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, *BZ* 16, σ. 272 (ἀρ. 113). — Wartelle, *Inventaire*, σ. 7. — Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298. — Καραῶς, *Οἱ Φυσικῆς Θετικῆς Ἐπιστῆμες*, σ. 134 (χφ 447). — ὁ ἴδιος, *Οἱ ἐπιστῆμες*, τ. 2, σ. 231 (χφ 8), 237 [χφ 37 = Αδ(ριανουπόλεως) 113]. — Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφοι», σ. 422.

208 (TA 57)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 981)

18ος αἰ. [β' μισό (βλ. ΓΡΑΦ.)] χαρτί 310×215χιλ. [212×145] φ. V, 179, I
στ. 30

<ΕΥΓΕΝΙΟΣ ΒΟΥΛΓΑΡΗΣ>

1. (φ. 1^r-161^v) *Μετάφραση τῶν Στοιχείων Γεωμετρίας* τοῦ Ἀ. Τακουετίου [= André Taquet (1612-1660)]. Ἔκδ. Τακουέτιος, *Στοιχεῖα Γεωμετρίας*, σ. III-XIII, 1-324. Ἀναλυτικά:

(φ. 1^r) «Ἀφήγησις ἱστορικὴ περὶ ἀρχῆς καὶ προόδου τῶν μαθηματικῶν ἐπιστημῶν» (προηγείται τοῦ τίτλου, ἀπὸ τὸ ἴδιο χέρι: *Γεωμετρήσων εἰσίτω οὐ κωλύω, τῶ μὴ θέλοντι συζυγῶσω τὰς θύρας*). Ἔκδ. φ. <II^v>, (φ. 5^r) «Τῶν στοιχείων τῆς γεωμετρίας, βιβλίον πρῶτον». Ἀρχ. *Ἐπιστήμης ἔργον τὸ ἐξ ἐννοιῶν τινῶν ἀπλουστέρων*, (φ. 38^r-49^v) βιβλίον β', (φ. 50^r-68^v) βιβλίον γ', (φ. 69^r-83^v) βιβλίον δ', (φ. 84^r-101^v) βιβλίον ε', (φ. 102^r-131^v) βιβλίον ζ', (φ. 132^r-147^v) «Τῶν στοιχείων τῆς γεωμετρίας βιβλίον ια', ἡμῖν δὲ ζ'», (φ. 148^r-161^v) «Τῶν στοιχείων τῆς γεωμετρίας βιβλ(ίον) ιβ' ἡμῖν δὲ η'».

Στὸ κείμενο ἐντάσσονται γεωμετρικὰ σχήματα καὶ παραστάσεις (π.χ. φ. 28^r, 30^r). Παρασελίδιες σημειώσεις (π.χ. φ. 10^{r-v}). Στὸ φ. 161^v, μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου, ἀπὸ τὸν γραφέα: *Τέλος. Θ(ε)ῶ δὲ παντάνακτι δόξα καὶ κλέος. Πόνος πονοῦντι γίνεται σωτηρία, ἄλλως δὲ πάντως γίνεται μοχθηρία*.

2. (φ. 165^r-174^v) *Περὶ παλιρροιῶν*. Ἔκδ. Αἰνιάν, *Συλλογὴ ἀνεκδότων συγγραμμάτων*, σ. 13-40.

Ἐγγραφα φύλλα: Γ¹-IV^v, 162^r-164^v, 175^r-179^v.

ΥΛΗ: (φ. I-IV, 1-4, 165-179) Χαρτί λεπτό, υπόλευκο, ἐλαφρῶς στιλπνό. Ὑδατόσημο: α) τρία καπέλα (π.χ. φ. II) καὶ θυρεὸς μὲ γράμματα F L (π.χ. φ. I).

(φ. 5-164) Χαρτί μεσαίου πάχους, υπόλευκο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημο: β) τρία καπέλα (π.χ. φ. 5 ἢ φ. 163) καὶ βαλλίστρα (π.χ. φ. 8 ἢ φ. 162)· ἀντίσημο: γράμματα F V· πβ. Velkov, σ. 151 ἀρ. 34 (ἔτ. 1723), 152 ἀρ. 38-41 (ἔτ. 1731-1754), χωρὶς ἀντίσημο.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 21×8 (φ. I-IV, 1-164), 1×12-1 (175· ἐξέπεσε τὸ 1^ο φύλ., χωρὶς ἀπώλεια κειμένου: ἄγραφο), 1×4 (179). Νεότερη μόνον ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία σημειωμένα μὲ ἀχνὸ ἐρυθρὸ μελάνι· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Παραπομπὴ στὸ verso κάθε φύλλου (φ. 1^v-3^v, 165^v-173^v) ἢ στὴν κάτω δεξιὰ γωνία κάθε σελίδας (φ. 5^r-161^r), παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Ἀρχικὴ φυλλαρίθμηση μὲ μολύβι (μτγν. τῆς γραφῆς τοῦ χφ) ἀνὰ δεκάδες (π.χ. φ. 10, 20, κ.ο.κ.). Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Περίτεχνα πρωτογράμματα μεσαίου καὶ μεγάλου μεγέθους μὲ ἀνθινο διάκοσμο (βλ. φ. 1^r, 5^r, κ.ά.). Στὸ φ. 1^r, ἀρχικὸ Γ μὲ τὴ μορφὴ χειροῦ ποῦ κρατᾷ ἄνθος· στὸ φ. 50^r, ὁ ὀριζόντιος ἄξονας τοῦ ἀρχικοῦ Γ σχηματίζεται ἀπὸ δύο ἀντικριστοὺς ἐλισσόμενους δράκους· στὰ πρωτογράμματα τῶν φ. 102^r, 148^r, ζεύγη ἐλισσόμενων δράκων· στὰ πρωτογράμματα τῶν φ. 38^r, 84^r κ.ά. κεφάλια ζώων. Στὸ φ. 5^r, ὀρθογώνιο ἐπίτιτλο μὲ τὴ μορφὴ ἐλισσόμενου ὀλάνθιστου βλαστοῦ. Σποραδικὴ χρῆση ἐρυθροῦ χρώματος (π.χ. φ. 30^r, 69^r, 102^r).

ΓΡΑΦΕΙΣ: α) φ. 1^r-4^v, 165^r-174^v: Ἰωάννης Καλοδοκίδης Μίγκλης ὁ Συμαῖος (γιὰ τὴν ταύτιση βλ. Καρᾶς, *Οἱ ἐπιστῆμες*, τ. 1, σ. 67). Ἀπὸ τὸν ἴδιο γραφέα ὁ κώδ. Μπενάκη 210 (TA 59) (ἔτ. 1775). Γραφὴ δεξιοκλινῆς, συνήθης τοῦ 18ου αἰώνα. Μελάνι καστανό.

β) φ. 5^r-161^r: ἄδηλος. Γραφὴ φιλολογικὴ, ἐπιμελημένη, ψιλή, ἀραιή, ἐλαφρῶς δεξιοκλινῆς μὲ ἐπιμήκυνση κεραίων. Μελάνι ὑποκάστανο.

γ) φ. 116^r, 120^v, 122^r, 130^v, 131^v, 135^v, 138^v, 139^v, 152^v, 156^v, 157^v, 158^v: Γεώργιος Νικολάου Κῶος. Παρασελίδες προσθήκες (ταύτιση βάσει γραφῆς· βλ. κτητ. σημ. φ. 1^r).

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 1^r, ἄνω ὦα, κτητ.) *Κωνσταντινουπόλεως Ἀγ(α)θ(α)γγέλου*. – (κάτω ὦα, κτητ.) *Καὶ τότε ξὺν τοῖς ἄλλοις Γεωργίου Νικολάου Κῶου· νῦν δὲ Κωνσταντίνου Γεωργιάδου*.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Γιὰ προγενέστερους κτήτορες τοῦ κώδ. βλ. ΣΗΜ. Ἀργότερα, στὸ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBA.). Στὸ φ. Γ κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20ου αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΓΕΩΜΕΤΡΙΑ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 57. Τὰ φ. I, Y, πφ. ἀρχ. – τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἀρκετὰ φύλλα σητόβρωτα (στὰ περιθώρια)· κηλίδες ἀπὸ τὴ χρῆση.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, *BZ* 16, σ. 271 (ἀρ. 102). — Lappa-Zizicas, «Les Manu-

scrits», σ. 298. — Τσελίκας, *Δέκα αιώνες*, σ. 68-69 (ἀρ. καταλ. 65). — Καρᾶς, *Οἱ Φυσικὲς Θετικὲς Ἐπιστῆμες*, σ. 126 (χφ 204). — ὁ ἴδιος, *Οἱ ἐπιστῆμες*, τ. 1, σ. 67 (χφ 7, μὲ ἐσφαλμένη ἀρίθμηση φύλλων), 183 (χφ 7· καταγράφεται ὡς Ἀδριανουπόλεως 102). — ὁ ἴδιος, *Οἱ ἐπιστῆμες*, τ. 2, σ. 80 (χφ 6), 81 (χφ 8· καταγράφεται ὡς Ἀδριανουπόλεως 102).

209 (TA 58)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 1143)

16ος αἰ. (β' μισό) χαρτί 200×144χιλ. [150/180×105] φ. I, 126, I
στ. 19-23

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

(φ. 4^r-94^v) «Εἰς τὸ ἐρυθρὸν τετράπλευρον τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Ἴπποδρομίου». Ἀρχ. *Κίονα τετράπλευρον, ἀεὶ χθονὶ κείμενον ἄχθος*. Ἔκδ. *Epigrammatum Anthologia*, τ. 2 (Ἐπιγράμματα ἐπιδεικτικά), σ. 140 (ἐπίγρ. 682· στήν ἔκδ. ὡς Ἀδέσποτον). — «Ἐν τῷ αὐτῷ ἵπποδρομίῳ, εἰς τὸ κτιστὸν τετράπλευρον». Ἀρχ. *Τὸ τετράπλευρον θαῦμα τῶν μεταρσίων*. Ἔκδ. *Epigrammatum Anthologia*, τ. 3, σ. 334 (ἐπίγρ. 265). — «Ἔτερον, οὐκ ἐν τῷ ἵπποδρομίῳ ἀλλ' εἰς ἄλλον ἐρυθρὸν κίονα». Ἀρχ. *Τὸ θεῖον ἔργον, ἐνθάδε φθαρὲν χρόνῳ*. Ἔκδ. *Epigrammatum Anthologia*, τ. 3, σ. 336 (ἐπίγρ. 279). — (φ. 4^v) «Εἰς τὸ περὶ ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας». Ἀρχ. *Σύμβολα θεσπεσίων ἱερῶν*. — «Εἰς τὸ περὶ μυστικῆς θεολογίας». Ἀρχ. *Καὶ νόον αἰγλήεντα λίπες καὶ γινῶσιν ἐόντων* (2 στ.). — «Εἰς τὸ περὶ θεῶν ὀνομάτων». Ἀρχ. *Εἰς νόον αἰγλήεντα θεόγραφα χεῖλεα βάψας* (2 στ.). — Ἄδηλος, «Εἰς Διονύσιον. <Περὶ τῆς οὐρανίας ἱεραρχίας>». Ἀρχ. *Ἀγγελικῆς σοφίης ἀμαρύγματα πολλὰ κυχῆσας* (2 στ.). Ἔκδ. *Epigrammatum Anthologia*, τ. 3, σ. 359 (ἐπίγρ. 419), κ.ο.κ.

Ἄγραφα φύλλα: 1^r-3^v, 7^{r-v}, 14^r, 20^v-21^r (χωρὶς ἀπώλεια κειμένου), 27^v, 29^v-30^r, 95^r-126^v.

ΥΛΗ: (φ. 4-94) Χαρτί ἀρκετὰ χονδρό, ὑπόλευκο, μᾶλλον τραχύ. Ὑδατόσημα: α) καπέλο (π.χ. φ. 16 καὶ 29)· ἀντίσημο: γράμματα A P (π.χ. φ. 27 καὶ 28)· πβ. Briquet 3466 (Φερράρα 1561), μὲ διαφορὲς ὡς πρὸς τὴν ἀπόσταση ραβδώσεων καὶ τὸ ἀντίσημο, β) καπέλο (π.χ. φ. 38 καὶ 39)· ἀντίσημο: γράμματα V d (π.χ. φ. 37)· πβ. Briquet 3507 (Φερράρα 1558· var. simil.: Φερράρα 1560-80, Βιτσέντζα 1573), μὲ διαφορὰ ὡς πρὸς τὴν ἀπόσταση ραβδώσεων, γ) στέμμα (π.χ. φ. 33 καὶ 44)· ἀντίσημο: γράμματα Z Z

(π.χ. φ. 43), δ) ἄγγελος (π.χ. φ. 48 καὶ 61)· ἀντίσημο γράμματα B S (π.χ. φ. 58)· κοντινὸ σὲ Briquet 634 (Vicence, 1567), μὲ διαφορὸς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα καὶ τὴν ἀπόσταση ραβδώσεων, ε) ἄγγελος (π.χ. φ. 65 καὶ 76 ἢ 70 καὶ 71)· ἀντίσημο γράμματα V d (π.χ. φ. 68), ζ) βαλλίστρα (π.χ. φ. 81 καὶ 82)· ἀντίσημο: γράμματα G S (π.χ. φ. 80 καὶ 83)· πβ. Briquet 730 (Salo, 1590), μὲ διαφορὰ ὡς πρὸς τὴν ἀπόσταση ραβδώσεων, ζ) ἄγκυρα σὲ κύκλο, ὑπερψωμένη σὲ τετράφυλλο ἄνθος (π.χ. φ. 91 καὶ 92)· ἀντίσημο: ἀκαθόριστο-γράμματα (;) (π.χ. φ. 90 καὶ 93)· πβ. Briquet 570 (Βερόνα, 1579), χωρὶς τὸ ἀντίσημο ἢ Velkon, σ. 90 ἄρ. 73-93, ἄρ. 88 (ἔτ. 1582-1594).

(φ. 1-3, 95-126) Χαρτὶ ἀρκετὰ χονδρὸ, ὑπόλευκο, τραχύ. Ὑδατόσημα: η) ἄνθος (π.χ. φ. 98 καὶ 99)· ἀντίσημο: γράμματα V d (π.χ. φ. 96), θ) θυρεὸς (π.χ. φ. 122 καὶ 123· βλ. ἐπίσης φ. 1)· ἀντίσημο: γράμματα A C (βλ. φ. 2 ἢ 121).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 3 (ἄγραφα, διαφορετικοῦ τύπου· βλ. παραπάνω, ΥΛΗ), 1×6–3 (4-6· ἐξέπεσαν τὰ 3 πρῶτα φύλ. τοῦ τεύχους), 1×8 (14), 3×16 (62), 1×16–1 (77· ἐξέπεσε τὸ τελευταῖο φύλλο τοῦ τεύχους) 1×8 (85), 2 (86, 87), 1×8–1 (88-94· ἐξέπεσε τὸ τελευταῖο φύλλο τοῦ τεύχους). Ἀκολουθοῦν 4 τεύχη μὲ ἄγραφα φύλλα. Μερικὴ διπλὴ ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία, σημειωμένη μὲ μαῦρο μελάνι στὴν ἐσωτερικὴ γωνία τοῦ κάτω περιθωρίου τοῦ πρώτου recto καὶ τοῦ τελευταίου verso τῶν τευχῶν (π.χ. τχ 4-5, 6-7, 8-9, κ.ο.κ.)· τὰ τεύχη ἀριθμοῦνται ἀπὸ 2 (φ. 4^ε) ἕως 10 (φ. 63^ε). Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Χωρὶς παραπομπή. Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Συνήθη πρωτογράμματα μικροῦ μεγέθους μὲ κόμβους καὶ διακοσμητικὲς γραμμὲς στὶς ἀπολήξεις τους, μὲ μαῦρο ἢ ἐρυθρὸ μελάνι. Ἐρυθρογραφία τῶν περισσότερων τίτλων.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Διάφορα χέρια. Μελάνι μαῦρο. Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBΛ.). Στὸ φ. 4^ε, ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰῶνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ καὶ* (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἄρ. 58. Τὰ φ. I, I', φ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Σὲ γενικὲς γραμμὲς, καλή. Φύλλα μερικῶς σητόβρωτα, κηλίδες ὑγρασίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, *BZ* 16, σ. 275-276 (ἄρ. 125). — Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298.

210 (TA 59)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 695)

ἔτ. 1775 (φ. 96^r, 130^v) χαρτί 225×175χιλ. [185×115]
 φ. I, 147 (+ φ. 104bis), I στ. 26

<ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΖΕΡΖΟΥΛΗΣ> – <ΙΩΑΝΝΗΣ ΦΟΥΡΝΑΙΟΣ>

1. (φ. 13^r-96^r) <Νικόλαος Ζερζούλης, Μετάφραση τῶν Στοιχείων Ἀριθμητικῆς (= *Elementa Matheseos Universae*) τοῦ Christian Wolff> («Στοιχεῖα τῆς ἀριθμητικῆς. Κεφάλαιον α'. Περὶ ἀρχῶν τῆς ἀριθμητικῆς. Ὅρισμὸς α'»). Ἀρχ. Ἀριθμητικὴ ἐστὶν ἡ τῶν ἀριθμῶν ἐπιστήμη. Ταύτης δὲ πρακτικὸν μέρος, τέλ. τοῦ μέτρου τῶν γραμμῶν χώραν ἔσχε. Τέλος τῆς ἀριθμητικῆς. Τὸ ἔργο *Elementa Matheseos Universae*, τ. 1-2, τοῦ Christian Wolff (1679-1754) ἐκδόθηκε γιὰ 1^η φορά στὴν Ἄλλη [Halle] (1713-1715· Γενεὺη 21743). Γιὰ τὸν Νικόλαο Ζερζούλη (1706-1772) ὡς μεταφραστὴ τῶν ἔργων τοῦ Wolff βλ. Λίνος Μπενάκης, «Νικόλαος Ζερζούλης, μεταφραστὴς τῶν μαθηματικῶν ἔργων τοῦ Christian Wolff», Ὁ Ἑραμιστὴς 20 (1995), σ. 47-57.

2. (φ. 97^r-130^v) <Ιωάννης Φουρναῖος, Τριγωνομετρία: μετάφραση μέρους τοῦ *Cursus Mathematicus* τοῦ Gaspar Schott>. Ἀναλυτικὰ:

(φ. 97^r) «Τριγωνομετρίας μέρος α'. Περὶ ἐπιπέδου Τριγωνομετρίας. Κεφάλαιον α'. Περὶ ἡμιτόνων, ἀπτομένων τε καὶ τεμνουσῶν καὶ περὶ τῆς τῶν αὐτῶν εὐρέσεως». Ἀρχ. Ἡμίτονα, ἀπτόμεναί τε, καὶ τέμνουσαί εἰσιν εὐθειάι τινες γραμμαί, (φ. 108^r) «Κεφάλαιον β'. Περὶ τῆς τῶν εὐθυγράμμων τριγῶνων ἀναλύσεως». Ἀρχ. Πᾶν τρίγωνον ὅπερ καθ' αὐτὸ ἐγνωσμένον ἐστὶ. – (φ. 118^v) «Μέρος Β'. Περὶ τῆς σφαιρικῆς τριγωνομετρίας ἐκ τῆς ἐγκυκλοπαιδείας τοῦ Γασπάρου Σκόττου. Κεφάλαιον α'. Περὶ στοιχείων σφαιρικῶν». Ἀρχ. Στοιχεῖα σφαιρικὰ καλῶ, (φ. 122^r) «Κεφάλαιον β'. Περὶ ἰδιοτήτων τῶν γωνιῶν καὶ τῶν σφαιρικῶν τριγῶνων, α', σχ(ῆμα) 34». Ἀρχ. Ἐὰν τῆς σφαιρικῆς γωνίας, (φ. 123^v) «Κεφάλαιον γ'. Περὶ τριγωνομετρίας τῶν σφαιρικῶν ὀρθογωνίων ἐν οἷς ἡ μία μόνον ὀρθὴ ἐστὶν». Ἀρχ. Ἐὰν ἐν τῷ σφαιρικῷ τριγῶνῳ, (φ. 126^v) «Κεφάλαιον Δ'. Περὶ διαλύσεως σφαιρικῶν σκαληνογωνίων τριγῶνων». Ἀρχ. Εἰς δέκα καὶ τέτταρα συμβαίνοντα, τέλ. τῆς ἐτέρας τῆς πρὸς τῇ βάσει ὡσαύτως προσκειμένης. Τέλος τῆς Τριγωνομετρίας. Στὰ φ. 132^r-134^v, πίνακες μὲ 37 ἀριθμημένα γεωμετρικὰ σχήματα· τὸ τελευταῖο σχῆμα ἀκολουθεῖ ἡ λέξις Τέλος. Τὸ ἔργο *Cursus Mathematicus sive Absoluta omnium Mathematicarum disciplinarum Encyclopaedia in libros XXVIII* τοῦ Gaspar Schott (1608-1666) ἐκδόθηκε τὸ 1661 (Herbipol).

Ἐγγραφα φύλλα: 1^r-12^v, 96^v, 131^{r-v}, 135^r-146^v, 147^v.

ΥΛΗ: (φ. 1-2, 146-147: πφ.) Χαρτί μεσαίου πάχους, κιτρινωπό, τραχύ. Ὑδατόσημο: α) καμπάνα· ἀριστερὰ καὶ δεξιὰ: γράμματα R F· πβ. τύπο Stanković 507-509 (ἔτ. 1780/1781), μὲ διαφορετικὰ γράμματα.

(φ. 3-145) Χαρτί λεπτό, ὑπόλευκο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημα: β) βαλλίστρα μὲ γράμματα A Z c (π.χ. φ. 7 καὶ 8)· πβ. Velkov, σ. 156 ἄρ. 48 (ἔτ. 1780), μὲ μικρὲς διαφορὲς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα. γ) θυρεὸς (π.χ. φ. 6 καὶ 9 ἢ φ. 132)· πβ. Velkov, σ. 159 ἄρ. 7 (ἔτ. 1786), μὲ μικρὲς διαφορὲς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×10 (3-12), 10×12 (131· + φ. 104bis), 3 (134: τρία “διπλάσια”), 1×12–1 (135-145: ἄγραφα). Νεότερη μόνον ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἄραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: φ. 104bis.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Μικρὰ κεφαλαία μὲ τοὺς συνήθεις κόμβους καὶ μικρὰ ἀνθύλλια, χωρὶς ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἰωάννης Καλοδοουκίδης Μίγκλης Συμαίος· βιβλιογρ. σημ. (φ. 96^v): *Τέλος τῆς ἀριθμητικῆς κατὰ τὸ ἄψοε' [1775] Ἰαννουαρίου κβ' ἀντιγραφείσης παρὰ Ἰωάννου Καλοδοουκίδη τοῦ Συμαίου, ἐξ ἐπιταγῆς τοῦ ἐκ ψυχῆς αὐτῶ πεφιλημένου, καὶ μὲν δὴ καὶ ἀντιφιλοῦντος τοῖς ἴσοις μέτροις, κυρίου Γεωργίου Νικολάου τοῦ Κῶου.* – (φ. 130^v) *Τέλος τῆς τριγωνομετρίας ἄψοε' [1775] Φευρουαρίου ιγ' ἐν Κωνσταντινουπόλει μεταγραφείσης παρὰ Ἰωάννου Καλοδοουκίδη Μίγκλη τοῦ Συμαίου, προσανατεθείσης δὲ τῷ σοφολογιωτάτῳ διδασκάλῳ κυρῶ Γεωργίῳ Νικολάου τῷ Κῶῳ ὅτῳ οὐκ οἶδ' ὅ,τι ποιήσας, μάλιστα ἂν κεχαρισμένα πράττωμι.* Μελάνι μαῦρο. Ἀπὸ τὸν ἴδιο γραφέα μέρος τοῦ κώδ. Μπενάκη 208 (TA 57). Για τὸν Συμαϊκὸ Ἰωάννη Καλοδοουκίδη Μίγκλη, δάσκαλο στῆ Σχολῇ τῆς Ἁγ. Μαρίνας Σύμης βλ. Ἰωάννης Χατζηφώτης, *Τὸ Χρονικὸ τῆς Ἁγίας Μαρίνας Σύμης (1765-1821)*, Ἀθήνα 1966, σ. 9.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 13^r, ἄνω ὦα, κτητ.) *Κωνσταντινουπόλεως Ἀγ(α)θ(α)γγέλου.* – (κάτω ὦα, κτητ.) *Καὶ τόδε ξὺν τοῖς ἄλλοις Γεωργίου Νικολάου Κῶου. Ἐδωρήθη δὲ μοι Ἀγαθαγγέλω Ἱεροδιακόνῳ. Νῦν δὲ Κωνσταντίνου Γεωργιάδου.*

(φ. 147^r, ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ γραφέα) 60 : 80 : 2520 : 3360. Ἐπεὶ τὸ ἐξηκοστημόριον τῶν 60 ἐστὶν ἢ 1, τῶν δὲ 2520: τὸ ἐξηκοστημόριον ἐστὶ 42, πολλαπλασίασον οὖν τὸ 80 διὰ τῶν παραγόντων τοῦ 42, οἵτινες εἰσὶν 6 x 7 καὶ πραχθήσεται τὸ ζητούμενον: 3360.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Τὸ χειρόγραφο ἀντιγράφηκε τὸ 1775 στὴν Κωνσταντινούπολη (βλ. παραπάνω, ΓΡΑΦ., φ. 130^v) γιὰ τὸν Γεώργιο Νικολάου Κῶο ἐνῶ μεταγενέστερα δωρήθηκε στὸν Ἀγαθαγγέλο, τὸν μετέπειτα πατριάρχην Κων/πόλεως (βλ. ΣΗΜ., φ. 13^r). Ἀποκτήθηκε κατόπιν ἀπὸ τὸν Κωνσταντῖνο Γεωργιάδη (βλ. ΣΗΜ.) καὶ ἀργότερα περιήλθε στὴ συλλογῇ τοῦ Ἑλληνικοῦ Γυμνασίου Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, ΒΙΒΛ.). Στὸ φ. 1^r κ.ἀ., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικῇ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30).

Στή ράχη, ὁ τίτλος: *ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΡΙΓΩΝΟΜΕΤΡΙΑ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 59. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὰ φ. 1-2, 146, 147, πφ. ἀρχ. - τέλ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, *BZ* 16, σ. 269-270 (ἀρ. 96). — Εὐαγγελίδης, *Ἡ Παιδεία*, τ. 1, σ. 60 σημ. 2. — Lappa-Zizicas, «*Les Manuscrits*», σ. 298. — Καρᾶς, *Οἱ Φυσικὲς Θετικὲς Ἐπιστῆμες*, σ. 120 (χφ 44). — ὁ ἴδιος, *Οἱ ἐπιστῆμες*, τ. 1, σ. 82 (χφ 3), 149-150. — Πολίτης - Πολίτη, «*Βιβλιογράφοι*», σ. 472.

211 (TA 61)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 1157)

18ος αἰ. (τέλ.) χαρτί 223×157χιλ. [170/180×120] φ. I, φ. 2, σ. 380
(- σ. 43-54, + σ. 306α-306δ), φ. Γ στ. 18-27 κολ.

<ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΣΑΡΑΦΟΓΛΟΥ>

(σ. 1-380) Ὀμιλίες ἐκκλησιαστικοῦ περιεχομένου (κυρίως τῶν Κυριακῶν).

Προηγείται στὰ φ. 1^ν-2^ρ πίνακας περιεχομένων («Πίναξ»). Αναγράφονται 26 συνολικὰ ὀμιλίες, δύο ἐκ τῶν ὁποίων ἐξέπεσαν (βλ. παρακάτω). Τὸ περιεχόμενο τῶν σ. 306α-306δ δὲν περιλαμβάνεται στὸν πίνακα. Οἱ τίτλοι τοῦ πίν. περιεχομένων συνοδεύονται ἀπὸ τὶς ἀντίστοιχες ἐνδείξεις φύλλων τοῦ κώδικα· στὸν κώδικα ὥστόσο ἔχει υἱοθετηθεῖ σελιδαρίθμηση καὶ οἱ ἀναγραφόμενοι στὸν πίνακα ἀριθμοὶ παραπέμπουν στὴν πραγματικότητα σὲ σελίδες. Ἀναλυτικὰ οἱ Ὀμιλίες:

¹(σ. 1-10) «Κυριακῆ τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου. Ἄν(θρωπ)οὶ δύο ἀνέβησαν... ὁ ἕτερος Τελώνης, Λουκᾶς κεφ. ιη'». Ἀρχ. Ἄγων ἄγετε, παρ' ἡμῖν (ὦ ἄνδρες ἀδελφοί), οὐ τῶν Ὀλυμπίων ἐκείνων, τέλ. (ἀτελ.) ἐκείνοι ὁποῦ δηλοῦσιν. Ὁ παρὼν λόγος παραδίδει τὸ ἀρχικὸ μόνον τμήμα τῆς ὀμιλίας τοῦ Μελέτιου Πηγᾶ· βλ. σχετικὰ Λίτσας, *Τὸ ὀμιλητικὸ ἔργο* (βλ. ΒΙΒΛ.)· ἔκδ. Γεώργιος Βαλέτας, *Μελέτιος Πηγᾶς, Χρυσοπηγή. Εὐαγγελικῆς διδασκαλίας περίοδος. Ἀνέκδοτοι λόγοι γραμμένοι καὶ ἐκφωνημένοι στὰ 1586-1587 στὸν ναὸ τῆς Χρυσοπηγῆς καὶ Παμμακαρίστου Κωνσταντινουπόλεως (κατὰ τὸν Ἀθηναϊκὸν κώδικα)*, Ἀθήνα 1958, σ. 275-289, σειρὰ 1. Παραλείπεται στὸν παρόντα κώδικα (βλ. σ. 5, ὅπου ἀποσιωπητικὰ) τμήμα τοῦ κειμένου τῆς ἔκδοσης (σ. 278§7-285§25, σειρὰ 12).

²(σ. 11-30) «Εἰς τὴν Κυριακὴν τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου». Ἀρχ. Ἐκεῖνο τὸ τέρας τῆς φύσεως, ὁ ἀνίκητος στρατηγός, τέλ. ἠτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν ὧ̄ πρέπει... τῶν αἰώνων, ἀμήν.

³(σ. 31-41) «Τῇ Κυριακῇ τοῦ Ἀσώτου. Ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος... καὶ ἐνώπιόν σου. Λουκᾶς κεφ. ιε'». Ἀρχ. Ποῖος νοῦ<ς> συλλογιζόμενος τοῦ ἀγαθοῦ π(ατ)ρ(ό)ς, τέλ. τὸ πανάγιόν του ὄνομα, εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν.

⁴«Κυριακὴ τῆς Τυροφάγου· περὶ εἰρήνης». Ἐξέπεσε· βάσει τοῦ πίνακα περιεχομένων, περιλαμβανόταν ἀρχικὰ στίς σ. 43-54 τοῦ κώδικα (πβ. φ. 1^ν: Λόγος 4).

⁵(σ. 55-87) «Τῇ β' τῆς α' ἐβδομάδος τῶν νηστειῶν· εἰς τὸ ἀπόδειπνον. Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς μήποτε... ἡμέρα ἐκείνη. Λουκᾶς ὁ εὐαγγελιστής, κεφ. κα'». Ἀρχ. Φοβερὰ εἶναι (ἐν ἀληθείᾳ) καὶ ἐπικίνδυνος ἡ ἡμέρα, τέλ. ἀνεκκλάλητον χαρὰν, ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν.

⁶(σ. 91-102) «Τῇ α' Κυριακῇ τῶν ἀγίων νηστειῶν. Ὁ ἔγραψε Μωσῆς... τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ. Ἰωάννης κεφ. α'». Ἀρχ. Πάντες βροτοὶ (πανιερώτατε) καὶ σεβ(ασμιώτατέ) μοι αὐθέντα καὶ δέσποτα, τέλ. (ἀτελ.) τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ;

⁷(σ. 103-110) «Τῇ πρώτῃ Κυριακῇ τῶν νηστειῶν. Ἡθέλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐξελεθεῖν... ἡκολούθει μοι. Ἰωάννης κεφ. α'». Ἀρχ. Βλέπωντας ὁ μονογενὴς υἱὸς καὶ λόγος τοῦ Θεοῦ, τέλ. πρέπει τιμὴ καὶ δόξα νῦν καὶ αἰεί... ἀμήν.

⁸(σ. 111-122) «Τῇ β' Κυριακῇ τῶν νηστειῶν. Τί οὗτος οὕτω λαλεῖ βλασφημίας; Μάρκος κεφ. β'». Ἀρχ. Ὅταν ὁ σεσαρκωμένος υἱὸς καὶ λόγος τοῦ Θεοῦ, τέλ. πρέπει δόξα, κράτος... τῶν αἰώνων ἀμήν.

⁹(σ. 123-131) «Τῇ β' Κυριακῇ τῶν ἀγίων νηστειῶν. Τέκνον ἀφαίονταί σοι (!) αἱ ἁμαρτίαι σου. Μάρκος κεφ. β'». Ἀρχ. Ὅποταν ἤθελεν εἰσεβῆ μέσα εἰς τὰ τοῦ ἀν(θρώπ)ου νεῦρα, τέλ. ἰατρὸν τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν, πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χ(ριστό)ν.

¹⁰(σ. 135-147) «Τῇ γ' Κυριακῇ τῶν ἀγίων νηστειῶν. Ἦ τί δώσει ἄν(θρωπ)ος ἀντάλλαγμα (!) τῆς ψυχῆς αὐτοῦ. Μάρκος κεφ. ε'». Ἀρχ. Ἀναμφιβόλως καὶ εἶναι καὶ λέγεται πρῶτον πάντων, τέλ. ἐπιτύχοι τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν ἧς γένοιτο... ἀμήν.

¹¹(σ. 151-162) «Τῇ γ' Κυριακῇ τῶν νηστειῶν. Ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν... καὶ ἀκολουθεῖτω μοι. Μάρκος κεφ. η'». Ἀρχ. Ὁ προαιώνιος [[Θεὸς]] πατὴρ καὶ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χ(ριστός), τέλ. πρέπει δόξα, κράτος... ἀμήν.

¹²(σ. 163-181) «Εἰς τὴν δ' Κυριακῇ τῶν νηστειῶν. Ἄν(θρωπ)ός τις προσῆλθε τῷ Ἰησοῦ... καὶ οὐκ ἴσχυσαν. Μάρκος κεφ. θ'». Ἀρχ. Ὅποταν ἤθελεν εἰσεβῆ (πανιερώτατε καὶ σεβασμιώτατέ μοι δέσποτα), τέλ. (σ. 179) τὸ ἐκχυθὲν ὑπὲρ

της του Χριστού αγάπης. Ακολουθεί (σ. 179-181) διαγραμμένο κείμενο, πιθανότατα από τον ίδιο τον Ίγνάτιο Ναζιανζού.

¹³(σ. 183-192) «Εἰς τὴν ε΄ Κυριακὴν τῶν ἁγίων νηστειῶν. Δὸς ἡμῖν ἵνα εἰς ἐκ δεξιῶν σου, καὶ εἰς ἐξ εὐωνύμων σου καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου. Μάρκος κεφ. ι΄». Ἀρχ. Δίκαιον (παν(ιερώτατε) καὶ σεβ(ασμιώτατε)) δίκαιον εἶχον οἱ λοιποὶ ἐκεῖνοι, τέλ. (ἀτελ.) τὴν οὐράνιον βασιλείαν ἧς.

¹⁴(σ. 193-208) «Τῇ ε΄ Κυριακῇ τῶν νηστειῶν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε... βαπτισθῆναι. Ὁ ἱερὸς Μάρκος κεφ. ι΄». Ἀρχ. Ζητοῦσι πολλαῖς φοραῖς οἱ νέοι καὶ τὰ παιδιά, τέλ. τῆς οὐρανόου βασιλείας ἧς γένοιτο... ἀμήν. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ Ίγνατίου (σ. 208): ἐξεφωνήθη εἰς τὸ καθολικὸν τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τὸ *αψοβ΄* [1772] ἀπριλλίου α΄. Παρόμοιου περιεχομένου σημείωμα ἀπὸ τὸν Ίγνάτιο καὶ σὲ μικρὸ κομμάτι χαρτιοῦ σταχλωμένο μεταξὺ τῶν σ. 206 καὶ 207: *Λόγος εἰς τὴν ε΄ Κυριακὴν τῶν ἁγίων νηστειῶν περὶ τῆς ματαιότητος τῶν γηϊνῶν πραγμάτων καὶ περὶ ἐξομολογήσεως, ἐξεφωνήθη εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις καθολικὸν ἀπριλλίου α΄ κατὰ τὸ αψοβ΄* [1772]. Γιὰ τὸ “Καθολικό” τῶν Ἀθηνῶν, τὸν ναὸ τοῦ ἁγ. Παντελεήμονος, καθεδρικό ναὸ τῆς πόλης κατὰ τὴν περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας (ἔτ. κατεδάφισης: 1853), βλ. Γεώργιος Σωτηρίου, *Εὐρετήριο τῶν Μεσαιωνικῶν Μνημείων τῆς Ἑλλάδος*. Μέρος Α΄.1. *Μεσαιωνικὰ Μνημεῖα Ἀττικῆς*. Α΄. Ἀθηνῶν, στό: Κωνσταντῖνος Κουρουνιώτης – Γ. Σωτηρίου, *Εὐρετήριο τῶν Μνημείων τῆς Ἑλλάδος*, Ἀθήνα 1927, σ. 112.

¹⁵(σ. 209-216) «Τῇ Κυριακῇ τῶν Βαΐων. Μὴ φοβοῦ θύγατερ Σιών... ἐπὶ πῶλον ὄνου». Ἀρχ. Καὶ πῶς δὲν σου πρέπει νὰ χαρῆς σήμερον ὧ ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, τέλ. τὸ πανάγιον ὄνομα εἰς ἀπεράντους αἰῶνας, ἀμήν.

¹⁶(σ. 217-225) «Εἰς τὸν ἱερὸν νιπτῆρα. Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι ἐλήλυθεν ἡ ὥρα, ἵνα μεταβῆ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὸν πατέρα». Ἀρχ. Ἐκαμεν ἡ ἄπειρος σοφία τοῦ Θεοῦ, τέλ. καὶ ἀξίωσον πάντας ἡμᾶς τῆς οὐ(ρα)νόου βασιλείας, ἀμήν. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου, ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ Ίγνατίου, σημείωση σχετικὴ μὲ τὴ χρονολογία καὶ τὸν τόπο ἐκφώνησης τοῦ λόγου (σ. 225): *αψπα΄* [1781] ἐξεφωνήθη εἰς Συνασόν [σημ.: κωμόπολη τῆς Καππαδοκίας].

¹⁷(σ. 229-276) «Εἰς τὴν ἁγίαν καὶ μεγάλην Παρασκευὴν. Ὡ ὑμεῖς οἱ παρεπορευόμενοι τὴν ὁδόν... ὡς τὸ ἐμὸν ἄλλος, λέγει ὁ Ἱερεμίας εἰς τὸ α΄ τῶν θρήνων». Ἀρχ. Ὡ ἐσεῖς οἱ ὀδιπόροι (!), ὅπου διαβαίνετε τὴν στραταν, τέλ. δοξαζόμενον θεὸν λόγον, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν. Μεταξὺ τῶν σ. 230 καὶ 231, πρόσθετο μικρὸ κομμάτι χαρτιοῦ, ὅπου ἡ ἡμερομηνία ἐκφώνησης (;) τοῦ λόγου: *αψνς΄* [1756] ἀπριλ(ίω).

¹⁸(σ. 277-284) «Τῇ Κυριακῇ τοῦ Θωμᾶ. Ἐσφραγισμένου τοῦ μνήματος... κατὰ τὸ μέγα σου ἔλεος». Ἀρχ. Τῇ παρούσῃ ἑορτῇ καὶ πανηγύρει, τέλ. καὶ τῆς ἐκ δεξιῶν σου παραστάσεως ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν.

¹⁹(σ. 285-292) «Τῆ Κυριακῇ τῶν μυροφόρων». Ἀρχ. *Βλέπομεν τοὺς ἀλιεῖς, καὶ ψαράδες, τέλ. καὶ ἀσκανδάλιστον ζωὴν καὶ τέλος νὰ μᾶς ἀξιώσῃ τῆς οὐρανίου τοῦ βασιλείας... ἀμήν.*

²⁰(σ. 293-299) <Τῆ Κυριακῇ τῆς Σαμαρείτιδος>, «Γύνοι πίστευσόν μοι, ὅτι ἔρχεται ὦρα...». Ἀρχ. *Βέβαια καὶ ἀναμφίβολλα (!) (παν(ιερώτατε) καὶ σεβασμ(ιώτατέ) μοι δέσποτα) δεν εἶναι λέγω ἄλλο, τέλ. τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἧς γένοιτο... ἀμήν.*

²¹(σ. 301-311) «Ὁμιλία εἰς τὴν κάθοδον τοῦ ἀγίου Πνεύματος τῆς Πεντηκοστῆς. Καὶ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι... ἐπὶ τὸ αὐτὸ κτλ. Λουκᾶς κεφ. β' τῶν πράξεων». Ἀρχ. *Συνήθειαν ἔχουσιν οἱ ἐπιστήμονες καὶ ἔμπειροι ἄν(θρωπ)οι, τέλ. δι' εὐχῶν τῆς πανιερότητός σας, ἀμήν. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου, ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ Ἰγνατίου (σ. 311): ἐκφωνήθη ἐν τῇ ἀγιωτ(ά)τ(η) μ(η)τροπ(ό)λει Ἀδριανουπόλεως ἀψί [1710] καθ' ὃν ἔτος παρεγένετο ὁ Ἀδριανουπόλεως κύρ Ἀθανάσιος [σημ.: μητροπολίτης, 1710-1738].*

²²(σ. 306A-306δ: παρέμβλητες σελίδες, σταχωμένες μεταξὺ τῶν σ. 306 καὶ 307) Ἀνεπίγραφος λόγος. Στὴν ἄνω ὠα, σὲ παρένθεση, ἡ ἔνδειξη: «Προσοθήκη». Ἀρχ. *(ἀκέφ.) ἡ πραότης, ἡ ταπεινοφροσύνη, ἡ ἀγάπη τὸν πλησίον, τέλ. καὶ μόνης θεότητος, ἧς δόξα... ἀμήν.*

²³(σ. 313-325) «Τῆ β' Κυριακῇ τοῦ Λουκᾶ. Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν... τοῦ [[Θεοῦ]] Ὑψίστου. Ὁ ἱερὸς Λουκᾶς, κεφ. ζ'». Ἀρχ. *Ἐπαινετὸς κατὰ ἀλήθειαν μοῦ φαίνεται, τέλ. εὐλογία τῆς ἡμῶν ταπεινότητος εἶη μετὰ πάντων ὑμῶν, ἀμήν.*

²⁴(σ. 329-341) «Τῆ β' Κυριακῇ τοῦ εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ, κεφ. ζ'». Ἀρχ. *Ἐὰν τὸ αἰσθητὸν φῶς τοῦ λύχνου, τέλ. καὶ πειρασμὸν καὶ διὰ νὰ μᾶς ἀξιώσῃ καὶ τῆς οὐρανίου βασιλείας... ἀμήν.*

²⁵(σ. 345-357) «Τῆ γ' Κυριακῇ τοῦ ἱεροῦ Λουκᾶ. Καὶ προσελθὼν, ἤψατο τῆς σωροῦ... τῇ μητρὶ αὐτοῦ. Λουκᾶς κεφ. ζ'». Ἀρχ. *Ἀδιστάκτως καὶ ἀναμφιβόλως, τέλ. κληρονόμοι τῆς ἐπουρανίου βασιλείας ἧς γένοιτο... ἀμήν.*

²⁶(σ. 361-380) «Κυριακῇ ια' τοῦ Λουκᾶ. Ἄν(θρωπ)ός τις ἐποίησε δεῖπνον μέγαν, καὶ ἐκάλεσε πολλοὺς. Λουκᾶς κεφ. ιδ'». Ἀρχ. *Πολλὰ ἐρεύνησαν οἱ παλαιοὶ σοφοί, τέλ. ἄμποτε νὰ καταξιωθῶμεν ἅπαντες ἐν Χ(ριστ)ῶ... ἀμήν. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου, ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ Ἰγνατίου (σ. 380): ἀψπᾶ' [1781] ἐλέχθη εἰς Συνασόν – ἀψπθ' [1789] ἐλαλήθη εἰς Ζαλέλαν.*

²⁷«Κυριακῇ μετὰ τὴν Ὑψωσιν τοῦ Σταυροῦ: Τί γὰρ ὠφελήσει ἄν(θρωπ)ος (!)». Ἐξέπεσε· βάσει τοῦ πίν. περιεχομένων, ἡ ἀρχὴ τοῦ λόγου, στὴ σ. 381 (πβ. φ. 2^ς: Λόγος 26).

Άγγραφες σελίδες: 42, 88-90, 132-134, 148-150, 182, 226-228, 300, 312, 326-328, 342-344, 358-360.

ΥΛΗ: Χαρτί διαφόρων τύπων, μεσαίου πάχους, συνήθως υπόλευκο, ἐλαφρώς τραχύ. Ὑδατόσημα: α) (φ. 2) θυρεός – διακρίνεται κατὰ τὸ ἥμισυ – με γράμματα G A F· πβ. Velkov, σ. 260 ἀρ. 4 (ἔτ. 1799) ἢ Nikolaev 836 (ἔτ. 1799/1800), 882 (ἔτ. 1801), β) τρία καπέλα με δύο γράμματα: B (;) F (π.χ. φ. 3/4 καὶ 5/6)· τρία ἀστέρια με γράμματα F V (π.χ. φ. 1/2 καὶ 9/10), γ) λέων (π.χ. φ. 19/20 καὶ 21/22)· ἀντίσημο: γράμματα G V (π.χ. φ. 15/16 καὶ 25/26)· πβ. Stanković 537 (ἔτ. 1790/1810), με διαφορές, δ) τρία καπέλα (π.χ. φ. 35/36 καὶ 39/40)· ἀντίσημο: γράμματα G B (π.χ. φ. 31/32 καὶ 41/42)· γιὰ τὸ ἀντίσημο πβ. Nikolaev 632 (ἔτ. 1780/1781), 705 (ἔτ. 1788), με διαφορὲς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×6 (9/10· ψαλιδισμένο τὸ 2^ο φύλ. τοῦ τεύχους), 1×10 (29/30), 1×6 (41/42), 1×18 (55/56-89/90· οἱ σ. 43-54 ἐξέπεσαν, βλ. παραπάνω, κείμε. 4), 1×8-2 (101/102· πιθανότατα ἐξέπεσαν τὰ δύο τελευταῖα φύλλα τοῦ τεύχους, με ἀπώλεια κειμένου), 1×4 (109/110), 2×6 (133/134), 1×8 (149/150), 1×6 (161/162), 1×12-2 (181/182· ἐξέπεσε τὸ 1^ο-2^ο φύλ., χωρίς ἀπώλεια κειμένου), 1×6-1 (191/192· ἐξέπεσε τὸ τελευταῖο φύλ., χωρίς ἀπώλεια κειμένου), 1×8 (207/208), 1×4 (215/216), 1×6 (227/228), 1×24 (275/276), 3×4 (299/300), 1×6 (311/312· ἔνθετο δίφυλλο: φ. 306α-306δ), 3×8 (359/360), 1×10 (379/380). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Παραπομπὴ στὸ verso κάθε φύλλου, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Μερικὴ, νεότερη φυλλαρίθμηση με ἔρυθρὸ μελάνι: φ. 1-2.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρὶς διακόσμηση ἢ ἔρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Ἰγνάτιος Σαράφογλου, ἐπίσκοπος Ναζιανζοῦ: ὁ κύριος γραφέας. Πβ. κώδ. Μπενάκη 179 (TA 18), φ. δ^ρ-ζ^ν. Μελάνι μαῦρο, β) φ. 1^ο-2^ο: ἄδηλος, γ) σ. 306α-306δ: συμπλήρωση κειμένου ἀπὸ ἄδηλο γραφέα.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 1^ο) Διεύθυνση ἐπιστολῆς με βουλοκέρι, χέρι 18ου αἰ.: *Τῷ θεοφιλεστάτῳ ἀγίῳ Ναζιανζοῦ κ(υρ)ίῳ κ(υρ)ίῳ Ἰγνατίῳ προσκυνητῷς*. Ἐπαναλαμβάνεται, σχεδὸν πανόμοιο, στὸ φ. 2^ο.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Κτήτορας τοῦ κώδικα ὁ Ἰγνάτιος Ναζιανζοῦ (βλ. ΓΡΑΦ./ΣΗΜ.). Ἀργότερα, τὸ χφ ἀνῆκε στὸ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBΛ.). Στὸ φ. 1^ο κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΚΥΡΙΑΚΟΔΡΟΜΙΟΝ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 61. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, BZ 14, σ. 595 (ἀρ. 20). — Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298. — Ευθύμιος Λίτσας, *Το ομιλητικὸ ἔργο του Μελετίου Πηγὰ Πατριάρχου Αλεξανδρείας (1590-1601) και η χειρόγραφη παράδοσή του*, Θεσσαλονίκη 1992, σ. 123.

212 (TA 62)

ἔτ. 1764-1765 (βάσει περιεχομένου τοῦ κώδ.) χαρτί 146×98χλ. [102×65]
φ. I, σ. 229 (-39-40, -87-90, -111, -144-145, -214-215), φ. I στ. 16-18
ἀκέφ. - κολ.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΡΙΟ

(σ. 27-229) Ἐπιστολᾶριο (σὲ ἀπλὴ ἑλληνικὴ). Μέρος τοῦ ἐπιστολαρίου ἐντοπιζεται στὴν ἔκδ. *Ἐπιστολᾶριον ἢ τε ἐπιστολικὸς χαρακτήρ... Σπυρίδωνος Μιλίου...*, Βενετία 1757 (ΘΠ, ἀρ. 3833) (φωτομηχανικὴ ἀνατύπ. [ΚΕΜΝΕ/Ἀκαδημία Ἀθηνῶν], Ἀθήνα 2003. Προλεγόμενα: Κώστας Λάππας). Ἀναλυτικά:

¹(σ. 27) Ἀρχ. (ἀκέφ.) *εἰς τοῦ λόγου μας τὴν ὁποῖαν διαβάζοντας*. – ²(σ. 27-29) «Ἀπάντησις εἰς τὸν συμβουλευτικόν». – ³(σ. 29-31) «Γράμμα ὁποῦ γράφει ὁ ἐπίσκοπος ἢ ἕτερος προεστὼς περὶ ἐλεημοσύνης διὰ πτωχὸν ἄν(θρωπ)ον». – ⁴(σ. 31-33) «Περὶ τὸ πῶς γράφεται διαθήκη». – ⁵(σ. 33-35) «Περὶ τὸ πῶς γράφεται ἀφοριστικὸν γράμμα». – ⁶(σ. 36-37) «Ἐπιστολὴ εἰς θεῖον». – ⁷(σ. 37-38) «Ἐπιστολὴ εἰς παπᾶν». – ⁸(σ. 38) «Οἱ παῖδες πρὸς τὴν μητέρα» (σώζεται μόνο ὁ τίτλος· ἐξέπεσε τὸ ἐπόμενο φ. 39/40). – ⁹(σ. 41) Ἀρχ. (ἀκέφ.) *Ταῦτα μετὰ τὸ παρὸν καὶ οἱ χρόνοι σου πολλοί*. – ¹⁰(σ. 41-42) «Υἱὸς πρὸς τὴν μητέρα». – ¹¹(σ. 42-43) «Ἡ μητέρα πρὸς τὰ παιδιὰ». – ¹²(σ. 44) «Ἐπιστολὴ εἰς σύντροφον». – ¹³(σ. 45) «Εἰς γέροντα τῆς πολειτείας (!)». – ¹⁴(σ. 46-47) «Εἰς ἐξάδελφον». – ¹⁵(σ. 47-48) «Εἰς δεσπότην». – ¹⁶(σ. 49-50) «Εἰς θεῖον». – ¹⁷(σ. 50-51) «Ἐπιστολὴ εἰς ἱερέαν, εἰς ἀδελφὸν καὶ εἰς ἐξάδελφον». – ¹⁸(σ. 51-52) «Εἰς ἐξάδελφον». – ¹⁹(σ. 52) «Εἰς φίλον». – ²⁰(σ. 52-53) «<Εἰς> μικρότερον ἀδελφόν». – ²¹(σ. 53-54) «Πατὴρ εἰς υἱόν». – ²²(σ. 54-55) «Εἰς ἀδελφὴν». – ²³(σ. 55-56) «Εἰς πατριάρχην». – ²⁴(σ. 56) «Εἰς καλόγερον». – ²⁵(σ. 57-58) «Εἰς καλόγριαν». – ²⁶(σ. 58-59) «Εἰς ἀδελφόν». – ²⁷(σ. 59-60) «Εἰς διάκον». – ²⁸(σ. 60-61) «Εἰς ἀδελφόν». – ²⁹(σ. 61-62) «Εἰς λογιώτατον ἀδελφόν». – ³⁰(σ. 62) «Εἰς καθηγούμενον». – ³¹(σ. 62-63) «Εἰς ἱερομόναχον». – ³²(σ. 63) «Εἰς ἄρχοντα». – ³³(σ. 63-64) «Εἰς αὐθέντην». – ³⁴(σ. 64-65) «Εἰς ἐπίσκοπον». – ³⁵(σ. 65) «Εἰς ἀρχιεπίσκοπον». – ³⁶(σ. 65-67) «Εἰς ἱερομόναχον πνευματικόν». – ³⁷(σ. 67) «Εἰς φίλον». – ³⁸(σ. 67-68) «Εἰς ἱερέαν». – ³⁹(σ. 68) «Εἰς ἄρχοντα θεῖον». – ⁴⁰(σ. 69) «Εἰς κοσμικόν» (μόνο ὁ τίτλος). – ⁴¹(σ. 69-70) «Εἰς διδάσκαλον». – ⁴²(σ. 70-71) «Εἰς γέννησιν υἱοῦ». – ⁴³(σ. 71-72) «Ὁμολογία συντροφικῆ». – ⁴⁴(σ. 72-73) «Ὁμολογία ἐξοφληστηκῆ (!)». – ⁴⁵(σ. 74-75) «Ὁμολογία δανεισθητικῆ». – ⁴⁶(σ. 75-79) «Γράμμα ὁποῦ γράφει μιτροπολίτης (!) περὶ ἐλεημοσύνης διὰ μοναστήριον» (ἔκδ. *Ἐπιστολᾶριον*, ὁ.π., σ. 264-266). Στὸ τέλ. τοῦ κειμ. (σ. 79): *ἐν ἔτῃ 1764* (πβ. ἔκδ. *ἐν ἔτει 1756*). – ⁴⁷(σ. 79-86) «Ὁ ταπεινὸς μιτροπολίτης (!) (δεΐνας). Γράμμα ἀπανταχοῦ, ὁποῦ γράφεται,

ἀπὸ μέρους τοῦ μοναστηρίου» (ἔκδ. σ. 267-270). – ⁴⁸(σ. 86) «Ὁμολογία ἤγουν γράμμα, ὅπου γίνεται ὅταν δανεισθῇ τις καὶ ἀπὸ ἄλλον ἀργύρια», τέλ. (κολ.) ἐγὼ ὁ κάτωθεν γεγραμμένος (δεῖνα) πῶς ἔ (ἔκδ. σ. 279). – ⁴⁹(σ. 91) Ἀρχ. (ἀκέφ.) τῶρα μου ἐμάρανε τὸ (!) εὐχὲς τῆς καρδιάς. – ⁵⁰(σ. 91-93) «Ἵπόδειγμα πρυκοσυμφώνου (!)» (ἔκδ. σ. 278-9). Στὸ τέλ. τοῦ κειμ. (σ. 93): ἐν ἔτει *αψξδ* [1764] *δεκεμβρίου κ*. – ⁵¹(σ. 93-95) «Ὁμολογία γινομένη ὅταν δανισθῇ (!) τινὰς ἀπὸ ἄλλον ἀργύρια (!)» (ἔκδ. σ. 279-280). Στὸ τέλ. τοῦ κειμ. (σ. 95): ἐν ἔτει 1764. – ⁵²(σ. 96-97) «Ἐτέρα <ὀμολογία>». – ⁵³(σ. 97-98) «Ἐτέρα <ὀμολογία> κατ' ἄλλον τρόπον». – ⁵⁴(σ. 98-99) «Ἐτέρα <ὀμολογία>». – ⁵⁵(σ. 99-101) «Ἐτερον πρυκοσύμφωνον (!)». – ⁵⁶(σ. 101-105) «Πρωτότυπον τῆς ἀπανταχοῦ». – ⁵⁷(σ. 105-107) «Ἐτερον περὶ τῆς ἀπανταχοῦ». – ⁵⁸(σ. 107-110) «Περὶ τοῦ πῶς γράφεται γράμμα περὶ ζητείας μοναστηρίου». – ⁵⁹(σ. 110, 112-113) «Περὶ τοῦ πῶς γράφεται γράμμα περὶ ζητείας αἰχμαλώτου». – ⁶⁰(σ. 113-123) «Ἐτερον προτότυπον (!) ἀπανταχοῦ ὅπου δίδεται ἀπὸ μέρους μοναστηρίου». Στὸ τέλ. τοῦ κειμ. (σ. 123): *αψξε* [1765]. – ⁶¹(σ. 123-126) «Ἀπανταχοῦ ὅπου δίδει ὁ μακαριώτατος περὶ ζητείας μοναστηρίου». Στὸ τέλ. τοῦ κειμ. (σ. 126): *αψξε* [1765]. – ⁶²(σ. 127-130) «Ἐτερον περὶ τῆς ἀπανταχοῦ». Στὸ τέλ. τοῦ κειμ. (σ. 130): *αψξε* [1765]. – ⁶³(σ. 131-135) «Ἐτερον κατ' ἄλλον τρόπον». – ⁶⁴(σ. 135-139) «Ἵπόδειγμα πῶς γράφει ἡγούμενος εἰς τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην, ὅταν στέλλῃ εἰς ζήτην (!) τινὰ καλόγηρον, τὸ ὁποῖον γράμμα ὀνομάζεται πιτάκιον» (ἔκδ. σ. 261-263). – ⁶⁵(σ. 139-143) «Γράμμα ὅπου γράφει μητροπολίτης περὶ ἐλεημοσύνης διὰ μοναστήριον» (ἔκδ. σ. 264-266). Στὸ τέλ. τοῦ κειμ. (σ. 143): ἐν ἔτει *αψξε* [1765] (πβ. ἔκδ. *Ἐν ἔτει 1756*). – ⁶⁶(σ. 146-149) [«Γράμμα ἀπανταχοῦ, ὅπου γράφεται ἀπὸ μέρους τοῦ μοναστηρίου»: ἐξέπεσε τὸ φ. 144/145]. Ἀρχ. (ἀκέφ.) *καθέστηκε, ἢ πρὸς τοὺς δεομένους ἐλεημοσύνη* (ἔκδ. σ. 268 σειρὰ 17 - 270). – ⁶⁷(σ. 150-151) «Συστατικόν, ἦτοι γράμμα ὅπου δίδεται εἰς τοὺς χειροτονηθέντας ἱερεῖς, ἢ διακόνους παρὰ τῶν αὐτοῦς κεκληροτονηκότων [κεχειροτονηκότων, ἢ προσστότων ἔκδ.]» (ἔκδ. σ. 271). – ⁶⁸(σ. 151-152) «Ἐτερον κατ' ἄλλον τρόπον» (ἔκδ. σ. 271-272· ἐκτενέστερη ἢ παραλλαγή τοῦ χφ). – ⁶⁹(σ. 152-153) «Ἐτερον συστατικόν» (ἔκδ. σ. 272). – ⁷⁰(σ. 153-155) «Ἐνταλτήριον, ἤγουν γράμμα ὅπου δίδει ὁ ἀρχιερεὺς ἄδειαν εἰς ἱερομόναχον νὰ ἐξομολογῇ» (ἔκδ. σ. 273-274). – ⁷¹(σ. 155-157) «Ἐτερον κατ' ἄλλον τρόπον» (ἔκδ. σ. 274-275, μὲ διαφορετικὸ τέλ.). – ⁷²(σ. 157-158) «Ἐτερον» (ἔκδ. σ. 275-276). – ⁷³(σ. 159-160) «Γράμμα ὅπου δίδει ὁ ἀρχιερεὺς ἄδειαν εἰς πνευματικὸν νὰ κουρεύσῃ καλόγηρον ἢ καλογραίαν» (ἔκδ. σ. 276). – ⁷⁴(σ. 160-161) «Συμμαρτυρία, ἦτοι γράμμα ὅπου ποιεῖ ὁ πνευματικὸς ὅταν μέλλει νὰ χειροτονηθῇ ἱερεὺς ἢ διάκονος» (ἔκδ. σ. 277). – ⁷⁵(σ. 162-163) «Ἐτέρα κατ' ἄλλον τρόπον» (ἔκδ. σ. 278). – ⁷⁶(σ. 163-166) «Γράμμα ὅπου γίνεται ὅταν συντροφιᾶσουν εἰς πραγμάτειαν δύω (!) ἄν(θρωπ)οι» (ἔκδ. σ. 280-282). Στὸ τέλ. τοῦ κειμ. (σ. 166): ἐν ἔτει 1765. – ⁷⁷(σ. 167-168) «Εἰς πατριάρχην Ἀλεξανδρείας» (ἔκδ. σ. 284-285). – ⁷⁸(σ. 168-170)

«Εἰς πατριάρχην Ἀντιοχείας» (ἔκδ. σ. 285-286). – ⁷⁹(σ. 170-171) «Εἰς πατρι-
 ἀρχην Ἱεροσολύμων» (ἔκδ. σ. 286-287). – ⁸⁰(σ. 172-173) «Εἰς τὸν ἀρχιεπίσκοπον
 Ἀχριδῶν» (ἔκδ. σ. 287-288). – ⁸¹(σ. 173-174) «Εἰς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου»
 (ἔκδ. σ. 288-289). – ⁸²(σ. 174) «Εἰς τὸν Θεσσαλονίκης». – ⁸³(σ. 174-175) «Εἰς
 τὸν Καισαρείας» (ἔκδ. σ. 290). – ⁸⁴(σ. 175) «Εἰς τὸν Χαλκηδόνος» (ἔκδ. σ.
 290). – ⁸⁵«Πρὸς τοὺς ἀρχιεπισκόπους γράφε οὕτω» (πβ. ἔκδ. σ. 293). –
⁸⁶(σ. 176) «Πρὸς τοὺς ἐπίσκοπους γράφε τοιούτως» (πβ. ἔκδ. σ. 295, μὲ δια-
 φορές). – ⁸⁷«Πρὸς τὸν μητροπολίτην Φιλαδελφίας». – ⁸⁸(σ. 176-177) «Εἰς τὸν
 μέγαν λογοθέτην τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας» (ἔκδ. σ. 297). – ⁸⁹(σ. 177) «Εἰς τὸν
 μέγαν οἰκονόμον» (ἔκδ. σ. 297). – ⁹⁰«Εἰς ἀρχιμανδρίτην τῆς Μεγάλης Ἐκκλη-
 σίας» (ἔκδ. σ. 297). – ⁹¹(σ. 178) «Εἰς τὸν μέγαν προτοσύγγελον (!) τῆς Μεγά-
 λης Ἐκκλησίας» (ἔκδ. σ. 297-298). – ⁹²«Εἰς καθηγούμενον» (ἔκδ. σ. 298). –
⁹³(σ. 178-179) «Εἰς ἱερομόναχον πνευματικόν» (ἔκδ. σ. 298· ἐκτενέστερη ἢ
 παραλλαγή τοῦ χφ). – ⁹⁴(σ. 179) «Εἰς ἱερομόναχον ἀπλῶς» (ἔκδ. σ. 298). –
⁹⁵«Εἰς ἀρχιδιάκονον τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας» (ἔκδ. σ. 298). – ⁹⁶(σ. 179-180)
 «Εἰς ἱεροδιάκονον μοναχόν» (ἔκδ. σ. 298). – ⁹⁷(σ. 180) «Εἰς ἱεροδιάκονον κο-
 σμικόν» (ἔκδ. σ. 299). – ⁹⁸«Εἰς ἄρχοντα πολιτείας» (ἔκδ. σ. 300, μὲ διαφορές).
 – ⁹⁹(σ. 180-181) «Εἰς ἱατρόν» (ἔκδ. σ. 300-301). – ¹⁰⁰(σ. 182) «Εἰς διδάσκαλον
 κοσμικόν» (ἔκδ. σ. 301). ¹⁰¹(σ. 182-184) «Εἰς ἱεροδιδάσκαλον». – ¹⁰²(σ. 184-185)
 «Εἰς πραγματευτήν» (ἔκδ. σ. 301-302, μὲ διαφορές). – ¹⁰³(σ. 185-186) «Εἰς
 πατέρα» (ἔκδ. σ. 302· ἐκτενέστερη ἢ παραλλαγή τοῦ χφ). – ¹⁰⁴(σ. 186-187)
 «Εἰς ἀδελφόν» (ἔκδ. σ. 302-303· ἐκτενέστερη ἢ παραλλαγή τοῦ χφ). –
¹⁰⁵(σ. 187-188) «Εἰς φίλον» (ἔκδ. σ. 303· ἐκτενέστερη ἢ παραλλαγή τοῦ χφ).
 – ¹⁰⁶(σ. 189) «Ὅπως γράφει πρὸς ἐκκλησιαστικούς ἄρχοντας». – ¹⁰⁷(σ. 190)
 «Ὅπως γράφει πρὸς τὸν κοινὸν λαόν». – ¹⁰⁸(σ. 191-194) «Ἐπιστολή». Ἀκο-
 λουθεῖ ἡ προσφώνησις: *Τὴν ὑμετέραν ἀγλαεστάτην κοσμιότητα, τῇ ἀκρότητι
 τοῦ πόθου κατασπαζόμεθα, δεόμενοι τοῦ ἀναστάντος Θεοῦ διὰ τὴν κατ’
 ἄμφω ὑγείαν.* – ¹⁰⁹(σ. 194-198) «Ἐπιστολή φιλικὴ εἰδήσεως δηλωτικῆ». –
¹¹⁰(σ. 198-200) «Εἰς ἀρχιεπίσκοπον Ἀχριδῶν». – ¹¹¹(σ. 200-201) «Εἰς Καστο-
 ρίας». – ¹¹²(σ. 201-202) «Εἰς Κοριτζᾶς». – ¹¹³(σ. 203-204) «Εἰς ἐπίσκοπον». –
¹¹⁴(σ. 204-205) «Εἰς πνευματικόν». – ¹¹⁵(σ. 205-206) «Εἰς ἱερέα». –
¹¹⁶(σ. 207-208) «Εἰς πατέρα ἄρχοντα». – ¹¹⁷(σ. 208-209) «Εἰς θεῖον ἄρχοντα». –
¹¹⁸(σ. 209-210) «Εἰς πρωτεξάδελφον». – ¹¹⁹(σ. 210-211) «Εἰς σύντροφον». –
¹²⁰(σ. 211-212) «Ὁμολογία χρεωστικῆ». Στὸ τέλ. τοῦ κειμ. (σ. 212): *αψξε’*
 [1765]. – ¹²¹(σ. 212-213) «Ὁμολογία συντροφικῆ». Στὸ τέλ. τοῦ κειμ. (σ. 213):
αψξε’ [1765] *Ἰαννουαρίου γγ’*. Ἐξέπεσε τὸ φ. 214/215. – ¹²²(σ. 216-217) Ἀρχ.
 (ἀκέφ.) *εἰς ξενειτείαν (!), τινὲς ἄνθρωποι ἀπελπισμένοι.* – ¹²³(σ. 217-220)
 «Ἐτερον κατ’ ἄλλον τρόπον». – ¹²⁴(σ. 220-223) «Περὶ τὸ πῶς γράφεται ἀπό-
 φρασις». – ¹²⁵(σ. 223-224) «Ἐξοκλησιαστικὸν (!) γράμμα». Στὸ τέλ. τοῦ κειμ.:
αψξε’ [1765] *Ἰαννουαρίου κδ’*. – ¹²⁶(σ. 224-225) «Ἐπιστολή συμβουλευτικῆ». –
¹²⁷(σ. 226-228) «Ἀπάντησις φιλικῆ». Στις σ. 227-228, τὸ ἴδιο κείμενο σὲ

ἀρχαῖζουσα γλώσσα μὲ τὴν ἔνδειξη: «ἑλληνικόν». – ¹²⁸(σ. 229) «Ἀπάντησις συγχαριστική», τέλ. (κολ.) καὶ δίκαια τὰς ὑποθέσεις, εἶναι ὑπόλοιπον [...]

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑποκίτρινο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημα: α) τρία καπέλα (π.χ. φ. 65/66), β) γράμματα D F (π.χ. φ. 216/217 καὶ 217/218).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 3 (27/28-31/32· ἐξέπεσαν πιθανῶς τὰ πρῶτα πέντε φύλλα τοῦ τεύχους), 1×8-1 (47/48· ἐξέπεσε τὸ 4° φύλ. τοῦ τεύχους, -39-40), 2×8 (79/80), 1×8-2 (95/96· ἐξέπεσε τὸ 4° καὶ 5° φύλ. -87-90), 2×8 (128/129 -111), 1×8-1 (142/143· ἐξέπεσε τὸ τελευταῖο φύλλο: 144/145), 4×8 (208/209), 1×8-1 (224/225· ἐξέπεσε τὸ 3° φύλ. τοῦ τεύχους: 214/215), 2 (228/229· ἐξέπεσαν τὰ λοιπὰ φύλλα τοῦ τεύχους, τέλ. κολ.). Ἐξέπεσαν, μὲ ἀπώλεια κειμένου, τὰ φ. 39/40, 87/88, 89/90, 144/145, 214/215. Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Παραπομπὴ στὴν κάτω δεξιὰ γωνία κάθε σελίδας, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Ἀρχική, σύγχρονη τῆς γραφῆς τοῦ χφ, σελιδαρίθμηση: 27-229. Μτρν. μερικὴ φυλλαρίθμηση: 5^r (βλ. σ. 35) - 91^v. Στὴν παροῦσα περιγραφὴ ἀκολουθεῖται ἡ συστηματικὴ ἀρχικὴ σελιδαρίθμηση.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐπίτιτλα πύσχημα (σ. 49) ἢ ταινιοσειδῆ (σ. 86, 167)· πρωτογράμματα μεσαίου καὶ μεγάλου μεγέθους (π.χ. σ. 105, 113), μὲ φυτικὸ διάκοσμο. Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελφος. Γραφὴ δεξιοκλινῆς, ἐλαφρῶς γωνιώδης.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Στὴ σ. 27, ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰῶνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΕΠΙΣΤΟΛΑΡΙΟΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 62. Τὰ φ. I, I', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἀρκετὰ προβλήματα: ἀπώλεια φύλλων, ἐκτεταμένοι ρύποι ἀπὸ τὴν ὕγρασία, μελάνι ἐξίτηλο σὲ πολλὰ φύλλα.

213 (TA 67)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 980)

17ος αἰ. (α' μισό)   χαρτί   317×220χιλ. [245×160]   φ. IV, 67, II'
στ. 40

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΡΕΣΣΙΟΣ

– (φ. IV^{r-v}) Εὐρετήριο.

– (φ. 1^r-67^r) Ἐρμηνεία στὸ Βιβλίον τοῦ Ἰώβ («<E>ἰς τὸν Ἰώβ»). Ἀρχ. Ἄν(θρωπ)ός τις ἦν ἐν χώρᾳ τῇ Αὐσίτηδι, ἀρχ. (ἐρμην.) Ἦτοι ἀπὸ ἐνόσ τῶν υἱῶν τοῦ Ἡσαῦ, τέλ. ἀποκαλύψαι.

Ἄγραφα φύλλα: Π^r- ΠΙ^v, 67^v, Ι^{r-v}.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑποκίτρινο, τραχύ. Ὑδατόσημο: πτηνὸ ἐπάνω σὲ τρία ὄρη, μέσα σὲ κύκλο (π.χ. φ. 45)· πβ. Velkon, σ. 378 ἀρ. 3 (ἔτ. 1639) ἢ Stanković 759 (ἔτ. 1632), 760 (ἔτ. 1632), μὲ διαφοροετικὴ ὅμως ἀπόσταση ραβδώσεων καὶ χωρὶς τὸ συνοδευτικὸ γράμμα Α.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×4–2 (φ. Π-ΠΙ: πφ.: φαλιδισμένα τὰ 2 τελευταῖα φύλλα τοῦ τεύχους: διακρίνονται ἔγνη μετὰ τὸ φ. IV), 2–1 (VI: φαλιδισμένο τὸ 1^ο φύλ. τοῦ τεύχους), 1×4 (4), 1×6 (10), 6×8 (58), 1×10–1 (;) (67: πιθανῶς ἐξέπεσε τὸ 1^ο φύλ. τοῦ τεύχους, χωρὶς ἀπώλεια κειμένου). Νεότερη μόνον ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία: πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Ἑλληνικὴ ἀρίθμηση α', σημειωμένη ἀπὸ τὸν γραφέα (;) στὴν κάτω ἐσωτερικὴ γωνία τοῦ φ. 10^v. Παραπομπὴ στὸ verso κάθε φύλλου, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρὶς διακόσμηση ἢ ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Γεώργιος Κορέσιος (;) (περ. 1570–1659/60)· βιβλιογρ. σημ. (φ. 67^r): *Καὶ ταῦτα ἐμοὶ Γεωργίῳ Κορέσῳ θεολόγῳ τῆς ἐκκλησίας συντέτακται*. Γραφὴ μικρομεγέθης, στενὴ, δεξιοκλινῆς. Μελάνι μαῦρο. Κατόπιν ἀντιβολῆς, ὁ γραφικὸς χαρακτήρας ταυτίζεται μὲ ἐκείνον τοῦ κώδ. ΜΠΤ 636, ποῦ ἀναγνωρίστηκε ὡς αὐτόγραφος τοῦ Κορεσίου [πβ. Παπαδόπουλος-Κεραμεύς (RO 1286), τ. 5, σ. 197], διαφέρει, ὡστόσο, ἀπὸ ἐκείνον τοῦ κώδ. ΜΠΤ 1 (Α', Β'), ὁ ὁποῖος, βάσει σημειώματος, θεωρεῖται ἐπίσης αὐτόγραφος [Παπαδόπουλος-Κεραμεύς, ὁ.π., τ. 4, σ. 1]· πβ. ἐπίσης Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφοι», σ. 392. Τὸ ἐρώτημα τοῦ ductus τοῦ Γεωργίου Κορεσίου εἶναι πρὸς ἔρευνα.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 1^r, ἄνω ὠα, κτητ.) *Κωνσταντινουπόλεως Ἀγαθαγγέλου*. – (κάτω ὠα, κτητ.) *Καὶ τότε ξὺν τοῖς ἄλλοις Γεωργίου Νικολάου Κώου*. Νῦν δὲ *Κωνσταντίνου Γεωργιάδου*.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Γιὰ προγενέστερους κτήτορες τοῦ χφ βλ. ΣΗΜ. Ἀργότερα, περιῆλθε στὸ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBA.). Στὸ φ. IV^r κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΟΡΕΣΙΟΥ ΕΙΣ ΙΩΒ ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 67. Τὰ φ. I, II^r, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὰ φ. II-II, I, πφ. ἀρχ. - τέλ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Κακὴ· πολλὰ σητόβρωτα φύλλα τόσο στὰ περιθώρια ὅσο καὶ σὲ μέρος τοῦ κυρίως κειμένου. Ὁξειδωσὴ μελανιοῦ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, BZ 16 (1907), σ. 271 (ἀρ. 103). — Lappa-Zizicas, «Les Manuscripts», σ. 298. — Στουπάκης, *Γεώργιος Κορέσιος*, σ. 200, 417 [δὲν ἐλέγχθηκε ὁ παρὼν κώδ.: καταγράφεται ὡς κώδ. Ἀδριανουπόλεως 103 (980)].

214 (TA 69)

19ος αί. χαρτί 300×202χιλ. [250/260×166/170] φ. I, 118, I
στ. 36-41

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ (29 Ἀπρ. 1836 - 25 Μαΐου 1838)

Στὸ φ. 2^ρ, ὁ τίτλος: «ΚΩΔΙΞ Α΄ Τῆς νεοσυστηθείσης Ἐκκλησιαστικῆς Πνευματικῆς Κεντρικῆς ἐπιτροπῆς ἐν ἔτει σωτηρίῳ ,αωλς΄ [1836] παρὰ τοῦ παναγιωτάτου θειοτάτου καὶ ἀγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως κυρίου κυρίου Γρηγορίου Γ΄ καὶ τῆς περὶ αὐτὸν σεβαστῆς Ἀγίας Συνόδου». Γιὰ τὴ δημιουργία, τοὺς στόχους καὶ τὴ δράση τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Πνευματικῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς ἐναντία στοὺς μισσιοναρίους μὲ βάση τὶς μαρτυρίες τοῦ παρόντος κώδικα βλ. Μαμώνη, «Ἀγῶνες τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου» (βλ. BIBΛ.), σ. 181 κ.έ. Σύμφωνα μὲ τὴν ἴδια ἐρευνήτρια, ὁ κώδ. Ἀθηνῶν, ΓΑΚ 204 (πρῶην ΤΑ 320) ἀποτελεῖ δεῦτερο κώδικα τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς μὲ ἀλληλογραφία τῆς περιόδου Φεβρ. 1836 - 10 Μαρτ. 1839, ὁ ὁποῖος συντάχθηκε ἀπὸ τὸν ἴδιο γραφέα ποὺ κατέγραψε ἐπίσης τὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ παρόντος κώδικα Μπενάκη· βλ. Μαμώνη, «Ὁ πατριάρχης Γρηγόριος ΣΤ΄» (βλ. BIBΛ.), σ. 129-130.

Ἄγγραφα φύλλα: 1^{ρ-ν}, 111^ν, 114^ρ-115^ν, 117^ρ-118^ν.

ΥΛΗ: Χαρτὶ χονδρὸ, ὑπόλευκο, τραχύ. Ὑδατόσημο: ἡμισέληνος σὲ πλαίσιο καὶ γράμμα Α (π.χ. φ. 4 καὶ 7)· βλ. Nikolaev 1092 (ἔτ. 1841).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×10, 1×14-1 (23· ἐξέπεσε, βάσει ὕδατοσήμου, τὸ τελευταῖο φύλλο τοῦ τεύχους, χωρὶς ἀπώλεια κειμένου), 7×12 (107), 1×12-1 (118· ἐξέπεσε τὸ 12^ο φύλ. τοῦ τεύχους, χωρὶς ἀπώλεια κειμένου). Νεότερη μόνον ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (ΤΑ 5). Παραπομπὴ στὸ verso τῶν φ. 20-32 καὶ, σποραδικά, σὲ μερικὰ ἄλλα ἀκόμη φύλλα τοῦ κώδικα (π.χ. φ. 93^ν, 101^ν), παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι· μερική, παλαιότερη, σελιδαρίθμηση μὲ μαῦρο μελάνι: 1 (φ. 2^ν) - 100 (φ. 52^ν).

ΓΡΑΦΕΙΣ: Τρία τουλάχιστον χέρια: (πβ. φ. 2^ν, 3^ρ, 46^ρ). Μελάνι μαῦρο καὶ καστανό.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Κωνσταντινούπολη. Στὰ φ. 1^ρ, 2^ρ, ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων. Στὸ φ. 2^ρ, δευτέρη κυανὴ σφραγίδα, ἐξίτηλη.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΚΩΔΙΞ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ[Σ] ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 69. Τὰ φ. I, I, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἄριστη· ἐλάχιστοι ρύποι.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Κυριακὴ Μαμώνη, «Ἀγῶνες τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου κατὰ τῶν μισσιοναριῶν (“Ἐκκλησιαστικὴ Πνευματικὴ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ”) 1836-38», *Μνημοσύνη* 8 (1981), σ. 179-212: 179-181 [ἀναδημοσίευση στό: Κ. Μαμώνη, *Μελετήματα ἀπὸ τὴν ἱστορίαν, παιδείαν καὶ ἐκκλησίαν Κωνσταντινουπόλεως (1437-1922)*. Ἐπιλογὴ 14 Μελετημάτων, *Μνήμες Τῆς καθ’ ἡμᾶς Ἀνατολῆς*, 5. Ἀντίδωρο Κυριακῆς Μαμώνη, Ἀθήνα 2001, σ. 131-164: 131-133]. — ἡ ἴδια, «Ὁ πατριάρχης Γρηγόριος ΣΤ΄ καὶ ἡ καραμανλίδικη μετάφραση τῆς «Ὁρθόδοξης Διδασκαλίας» τοῦ Πλάτωνος Μόσχας ἀπὸ τὸν Παῖσιο Καισαρείας», *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν* 7 (1988-1989), σ. 129-140: 129-130, 133 σημ. 12, 13, 14, 16, 18, 20, 21. — Βασιλικὴ Μπόμπου-Σταμάτη, «Ἡ βιβλιοθήκη Guilford στὴν Κέρκυρα (1824-1830)», *Ὁ Ἐρανιστής* 20 (1995), σ. 97-162: 102 σημ. 12.

215 (TA 70)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 1343)

18ος αἰ. (α΄ μισό) χαρτί 320×203χιλ. [250×160] φ. I, 325 (+239α), I
στηλ. 2 στ. 30-31

ΙΕΡΟΘΕΟΣ <ΔΡΥΣΤΡΑΣ> [= ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΜΝΗΝΟΣ]

(φ. 1^r-321^r) Εὐρετήριο λέξεων καὶ ὄρων τῶν χρυσοστομικῶν λόγων κατὰ τὴν ἔκδοσιν Eton, 1612 (7 τόμοι)· πβ. κώδ. Μπενάκη 338 (TA 276).

Στὸ φ. 1^r, ὁ τίτλος: «Πίναξ ἀκριβῆς κατὰ στοιχεῖον (ἐν εἶδει συμφωνίας: στὸ διάστιχο) πάντων τῶν σποράδην ἐμφερομένων [[ἐν τῷ Α΄ τόμῳ]] (ἐν ἅσασιν τοῖς τόμοις: στὸ διάστιχο) τῶν Χρυσοστομικῶν, τῶν τυπωθέντων ἐν Ἐτώνη τῇ πόλει ἐλληνιστὶ (μόνον: στὸ διάστιχο) κατὰ τὸ ,αχιβ΄ [1612]...» [γὰρ τὸν ὑπόλοιπο τίτλο βλ. κώδ. Μπενάκη 338 (TA 276), φ. 1^r]. Ἀκολουθεῖ τὸ ἀλφαβητικὸ εὐρετήριο («Πίναξ») καθε τόμου: (φ. 1^r-36^r) «Πίναξ τοῦ Α΄ [τόμου]», (φ. 36^r-86^v) β΄ τόμου, (φ. 89^r-157^r) γ΄ τόμου. Στὸ φ. 158^v: «Πίναξ ἀκριβῆς πάντων τῶν περιεχομένων ἐν τῷ γ΄ τόμῳ τῶν χρυσοστομικῶν κατὰ στοιχείων πλουσιότατος (sic)», (φ. 159^r-232^v) «Τοῦ αὐτοῦ πίναξ ἀκριβῆς πάντων τῶν ἐμπεριεχομένων ἐν τῷ δ΄ τόμῳ τῶν Χρυσοστομικῶν κατὰ στοιχείων πλουσιότατος. Ὁ μὲν πρῶτος ἀριθμὸς δηλοῖ τὴν σελίδα, ὁ δὲ δεῦτερος τὸν στίχον κατὰ τὴν ἐν Ἐτώνη ἢ πόλει τῆς Βρετανίας ἢ ἔκδοσιν ἐλληνιστὶ μόνον τυπωθεῖσαν, ἐν ἔτει ,αχιβ΄ [1612]», (φ. 239^r-274^r) ε΄ τόμου, (φ. 276^r-298^v) ς΄ τόμου, (φ. 300^r-321^r) ζ΄ τόμου, τέλ. Ὡράριον ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου ὡς καὶ νῦν ἐβαστάζετο ἦν δὲ ἐξ ὀθόνης. 543:15. Γὰρ τὸν Ἰωάννη Κομνηνὸ βλ. Δημήτριος Πάν-

τος, *Ιωάννης Κομνηνός (Ἱερόθεος Δρύστρας) 1657-1719. Ὁ βίος, τὸ συγγραφικὸ ἔργο καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ καὶ πολιτικὴ του δράση* [Ἐθνικὸν καὶ Καποδιστριακὸν Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν, Θεολογικὴ Σχολή, Ἐκδόσεις Κληροδοτήματος Βασιλικῆς Δ. Μωραΐτου 5], Ἀθήνα 2014.

Ἄγραφα φύλλα: 87^r-88^v, 157^v-158^r, 233^r-238^v, 274^v-275^v, 299^{r-v}, 321^v-325^v.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, υπόλευκο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημο: στέμμα καὶ βότρυς (π.χ. φ. 17 ἢ 88 ἢ 199)· ἀντίσημο: γράμματα-λέξη σὲ ὀριζόντιο πλαίσιο (π.χ. φ. 16 ἢ 158 ἢ 233)· Stanković 502 (ἔτ. 1710/20), μὲ ἐλάχιστες διαφορὲς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×8-2 (6· ἐξέπεσε τὸ 1^ο-2^ο φύλ. τοῦ τεύχους), 2×8 (22), 1×6 (28), 7×8 (84), 1×4 (88), 4×8 (120), 1×10 (130), 3×8 (154), 1×4 (158), 14×8 (269+239α), 1×6 (275), 6×8 (323), 1×4-2 (325· ψαλιδισμένα τὰ δύο πρῶτα φύλλα τοῦ τεύχους, πρὶν ἀπὸ τὸ φ. 316). Μερικὴ ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἑλλην. ψηφία, σημειωμένη μὲ μαῦρο μελάνι, στὸ μέσο τοῦ κάτω περιθωρίου τοῦ πρώτου recto τῶν φύλλων: α' (φ. 159) - δ' (φ. 183). Μτγν. ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία, σημειωμένη μὲ μαῦρο μελάνι, στὴν ἐσωτερικὴ γωνία τοῦ κάτω περιθωρίου τοῦ πρώτου recto τῶν τευχῶν (δὲν διακρίνεται συνήθως, λόγω ξακρίσματος τῶν φύλλων): [1]-42 (φ. 316^r) (διακρίνεται ἀπὸ τὸ φ. 15^r: ἀρ. 3). Χωρὶς παραπομπή. Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἀπὸ τὸ φ. 282^r ὡς 296^v, λίγα ἀνθύλλια μὲ μαῦρο μελάνι, σὲ ὀριζόντια διάταξη ὡς ἐπίτιτλα. Καμία ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Ἄδηλοι: α) φ. 1^r-157^r, 239^r-274^r, 300^r-321^r, β) φ. 159^r-232^v, γ) φ. 276^r-298^v. Μελάνι μαῦρο. Ἡ συνήθης, ἐλαφρῶς δεξιοκλινῆς, γραφὴ τοῦ 18ου αἰῶνα.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. 1^r, κάτω ὠα, κτητ.) *Νικομηδείας Σε[ραφεῖμ]. Ἦδη δὲ Φιλιππουπόλεως Σαμ[ουήλ]* (ταύτιση τοῦ Σαμουήλ ἀπὸ Δ. Γ. Ἀποστολόπουλο. Πανομοίωτοπο τῆς ὑπογραφῆς στὸ: ὁ ἴδιος, *Γὰ τούς Φαναριώτες*, σ. 216).

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBL.). Στὸ φ. 1^r κ.ἀ., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20ου αἰῶνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΠΙΝΑΞ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΙΚΩΝ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 70. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Κακὴ. Διαβρωμένα ἀπὸ τὴν ὑγρασία φύλλα, συχνὰ μὲ ἀπώλεια κειμένου. Θρουματισμὸς τῶν φύλλων κατὰ τὸ φυλλομέτρομα.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, BZ 14, σ. 604 (ἀρ. 58).

216 (TA 71)

ἔτ. 1828 (βλ. ΓΡΑΦ. /ΣΗΜ.) χαρτί 291×195χιλ. [περ. 255×150]
 φ. I, 195 (-109), I στ. 30 (περ.)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΥΠΑΛΛΟΣ

(φ. 1^r-193^v) <Δογματική Θεολογία, Βιβλίο Α΄>. «Κεφάλαιον ιζ΄. Περὶ ζωῆς, ἀθανασίας καὶ μακαριότητος θεοῦ». Ἀρχ. *Οἱ λόγοι δ' ὧν ὁ Θεὸς ἀποδεικνύεται ζῶν*. Πβ. (χειρόγραφος) Φάκελος Ληξουρίου 26 (φ. 37^r-157^r) [Μπόννης (RO 1355), σ. 570]. Πβ. ἐπίσης κώδ. Μπενάκη 355 (TA 296) μὲ ἔργα τοῦ ἰδίου. Μεταξὺ τῶν φ. 4 καὶ 5 ἐξέπεσε φύλλο μὲ ἀπώλεια κειμένου. Στὰ φ. 193^r-194^r, ὡς κατακλειδα: *Διαμαρτύρομαι δὲ ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ὅτι, τέλ. εἶναι γνήσιον μέλος καὶ τέκνον. Ἰερεὺς Κωνσταντῖνος Τυπάλλος*.

Ἄγραφα φύλλα: 4^v, 79^v-80^r.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημα: α) πτηνό (π.χ. φ. 5)· ἀντίσημο: γράμματα A F G (π.χ. φ. 6), β) πτηνό (φ. 7)· ἀντίσημο: γράμματα F P (π.χ. φ. 10), γ) θυρεὸς μὲ γράμματα G B F (φ. 16)· ἀντίσημο: ἡ λέξις FABIANI (π.χ. φ. 15), δ) θυρεὸς (π.χ. φ. 47), ε) γράμματα P G (π.χ. φ. 150).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 4, 1×10 (14), 1×8 (22), 1×10 (32), 1×12 (44), 1×20 (64), 1×4 (68), 1×24 (92), 1×10 (102), 1×20 (123 – φ. 109: σφάλμα ἀρίθμησης), 1×8–2 (129· φαλιδισμένο τὸ 7^ο φύλ., ἐξέπεσε τὸ τελευταῖο), 1×20 (149), 1×12 (161), 1×24 (185), 1×12–2 (195· ἐξέπεσαν τὰ δύο τελευταῖα φύλλα). Χωρὶς παραπομπή. Νεότερη μόνον ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία μὲ μολύβι στὸ μέσο τοῦ ἄνω περιθωρίου τοῦ 1^{ου} recto καὶ τοῦ τελευταίου verso τῶν τευχῶν: 1 (φ. 1^r) - 30 (φ. 195^v)· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρὶς διακόσμηση ἢ ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Γεώργιος Τσουκαλᾶς· βιβλιογρ. σημ. (φ. 194^r): *Τέλος 1828 Ἀπριλλίου 30 ετι ἐν Κερκύρα. Γεώργιος Αναγνώστης Τσουκαλᾶς ἀντίγραφα ταύτην πρὸς ἰδίαν χρῆσιν καὶ ἐλπίζω, Θεοῦ θέλοντος, νὰ τὴν βάλλω εἰς τάξιν, κ.τ.λ. Γιὰ τὸν Ζακύνθιο Γεώργιο Τσουκαλᾶ, ἀπόφοιτο τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας βλ. Κοσμᾶς Μυρτίλος Ἀποστολίδης, «Τὰ ἑλληνικὰ ἐν Φιλιππουπόλει σχολεῖα ἐπὶ Τουρκοκρατίας καὶ τοῦ βουλγαρικοῦ καθεστῶτος μέχρι τῆς καταλύσεως τῆς ἑλληνικῆς κοινότητος», *Θρακικά* 2 (1929), σ. 94-121: 96 σημ. 3· βλ. ἐπίσης Εὐαγγελίδης, *Ἡ παιδεία*, τ. 1: σ. 80, τ. 2: σ. 344.*

(φ. 31^v-34^r) β' χέρι. Μελάνι καστανό.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 4^r) *Διδάσκαλε ὑπαγόρευε πλέον ἀργά*.

(φ. 194^Γ) Θεέ μου, ἀξιώσέ με νὰ ἀποθάνω εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Ἀνατολικῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας καὶ φύλαξέ με ἀπὸ κάθε τὶ τὸ ὁποῖον νὰ προσκρούῃ εἰς τὰ δόγματα τῆς εὐαγοῦς ἡμῶν πίστεως, φώτιζε τὸν νοῦν μου εἰς τὸ θέλημά σου τὸ ἅγιον, ὀπλιζέ με κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς πίστεώς μου. *Ναι!, ναι!, ναι!*. “Ἐὰν δὲ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ ἔλθῃ καὶ διδάξῃ ὑμᾶς ἄλλο παρ’ ὃ παρελάβετε, ἢ ἠκούσετε ἀνάθεμα ἔστω (πρώτη πρὸς Γαλ. Κεφ. α’ 19)”. Γεώργιος Ἀναγνώστης Τσουκαλᾶς, 1828 Ἀπριλλίου 30.

(φ. 194^Δ) Σημειώσεις Γεωργίου Ἀναγνώστου Τσουκαλᾶ. Ὁμολογῶ ὅτι ὁ ἀναγνώστης θέλει ἀπαντήσῃ πολλὰ σφάλματα καὶ ὀρθογραφίας καὶ λέξεων καὶ ἐλλείψεις μοριῶν ἐπειδὴ καὶ ὁ διδάσκαλος ὑπαγόρευε ταχέως διὰ νὰ προφθάσῃ ἐντὸς τῆς διωρισμένης ὥρας καὶ νὰ ὑπαγορεύῃ καὶ νὰ ἀναπτύξῃ τὸ μάθημα. Ἡ ἐπιμονὴ ὁμως καὶ πολυμάθεια θέλει ἀναπληρώσῃ διὰ τῆς ἐξ ὕψους βοήθειάς τὰ ἐλλείποντα. Ἐλπίζω εἰς Θεὸν νὰ τὴν βάλλω εἰς τάξιν κ.τ.λ. Ἐν Κερκύρα τῇ 30 Ἀπριλλίου 1828 ἐν τῷ δωματίῳ τῆς θεολογικῆς παραδόσεως τῆς Ἀκαδημίας κ.τ.λ. Μέρος τοῦ σημειώματος ἀναπαράγεται ἀπὸ ἄλλο χέρι στὸ φ. 195^Γ.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Κέρκυρα, Ἴονιος Ἀκαδημία (βλ. ΣΗΜ., φ. 194^{Γ-Δ}). Ὁ κώδικας ἀκολούθησε προφανῶς τὶς διαδρομὲς τοῦ γραφέα καὶ κατόχου του Γεωργίου Τσουκαλᾶ, ὁ ὁποῖος μετέβη τὸ 1832 στὴ Φιλιππούπολη, ὅπου διετέλεσε διευθυντῆς (ἕως τὸ 1836) τῆς Ἑλληνικῆς Κεντρικῆς Σχολῆς, καὶ κατόπιν στὴ Σήλυμνο (Σλίβεν) ὡς διευθυντῆς τῆς ἐκεῖ Ἑλληνικῆς Σχολῆς. Ὁ Τσουκαλᾶς ἐπέστρεψε ἀργότερα στὴ Φιλιππούπολη, ὅπου ἀπεβίωσε ὄντας πρόξενος πλέον τῆς Ἴονίου Πολιτείας [βλ. σχετικὰ Ἀποστολίδης, ὁ.π. (ΓΡΑΦ.), σ. 96 σημ. 3 καὶ σ. 97]. Στὸ φ. 1^Γ τοῦ χφ, ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΥΠΑΛΔΟΥ – ΔΟΓΜΑΤΙΚΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 71. Τὰ φ. I, Y, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Τὰ τέσσερα πρῶτα φύλλα τοῦ κώδικα κατὰ τὸ ἡμισυ σχισμένα, με ἀπώλεια κειμένου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφοι», σ. 394.

217 (TA 75)

18ος αἰ. χαρτί 322×210χιλ. [265/285×175] φ. I, 148, Γ στ. 32-39
κολ.

ΛΕΞΙΚΟ ΔΗΜΩΔΟΥΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ (σὲ ἀρχαῖζουσα)

(φ. 1^Γ-148^Δ) <Λεξικό>. Ἀρχ. Ἀγαπῶ τινὰ λίαν, σφόδρα εὐνοϊκῶς πρὸς σὲ ἔχω καὶ διαφερόντως σὲ ἀγαπῶ, τέλ. (κολ.) τῶν διαπύρων ἐχθρῶν [ὥσπερ.

Ἐγγραφα φύλλα: 25^r-26^v, 35^r-36^v, 41^v, 58^v, 61^v, 77^v, 86^v, 88^v, 95^{r-v}, 100^r-101^v, 103^r.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημα: α) τρία καπέλα (π.χ. φ. 1)· ἀντίσημο: γράμματα A S (π.χ. φ. 2), β) θυρεὸς μὲ γράμματα: A P PA PA (π.χ. φ. 50)· ἀντίσημο: τρία καπέλα (π.χ. φ. 47), γ) τέσσερα καπέλα (φ. 56)· ἀντίσημο F C (π.χ. φ. 58), δ) λέων (π.χ. φ. 102) καὶ θυρεὸς (π.χ. φ. 103), ε) λέων (π.χ. φ. 146).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×8 (8), 1×10 (18), 1×8 (26), 2×10 (46), 3×8 (70), 1×10 (80), 2×8 (96), 1×6–1 (101· ἀποκόπηκε πιθανότατα τὸ τελευταῖο φύλ.: ἄγγραφο), 4×8 (133), 9 (142), 1×6 (148). Νεότερη μόνον ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Παραπομπὴ παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρὶς διακόσμηση ἢ ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελφος. Γραφὴ ἐλαφρῶς γωνιώδης, δεξιοκλινής. Μελάνι μαῦρο. Ἀπὸ τὸ φ. 107^v κ.έ., διάφορα χέρια.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. 24^v) Αὐτόγραφο σημεῖωμα ἀρχιμανδρίτη Γαβριὴλ Καραπατάκη, 12 Φεβρουαρίου 1914 (μὲ κυανὸ μελάνι): Ἡ πυρκαϊὰ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ ἀγίου Γεωργίου τοῦ Περιστερεώτου ἐγένετο τῷ 1904 Νοεμβρίου 24 κατὰ τὰς 3 τῆς νυκτός. Ἐκάθητο οἱ πατέρες εἰς τὰ συνοδικὰ, ὅποτε αἰφνης ἀκούουσι τὸν τρομερὸν ἤχον τῆς πυρκαϊᾶς ἣτις εἶχεν ἀρχίσει ἀπὸ τὴν ἡμέραν, ἀπὸ τὰ συνοδικὰ ἀνεπαισθήτως ἐπυροπολήθη ὅθεν ἀπασα ἡ Μονὴ πλὴν τῆς βιβλιοθήκης τοῦ μαγειρείου καὶ τῶν σαρκίων (ἀποθήκαι) καὶ τὰ μὲν σαρκία ἠλευθέρωσε τῆς πυρκαϊᾶς ὁ ἱερομόναχος Παρθένιος Νικηφορίδης ἐκ κώμης Ἀρμενῆ ἢ Ζαβριά μετὰ πολλῶν ἄλλων ἐπίπλων διότι δὲν ἠδυνήθη νὰ διαφύγῃ τὴν φλόγα ἢ ὅποια διέφραξε τὴν ἔξοδον, τὴν δὲ βιβλιοθήκην διέσωσεν ὁ ἱερομόναχος Ἀζαρίας ἀπὸ τὴν κώμην Σιατανάντων ὅστις καὶ αὐτὸς δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐξέλθῃ. Ἐπειδὴ δὲ ἡ βιβλιοθήκη ἦτο ὑπὸ θόλου καὶ τὸ πῦρ προσέβαλλε τὴν θύραν αὐτῆς προσεπάθησε καὶ ἔβρεχε τὴν θύραν μὲ τὸ εὔρεθὲν ὕδωρ ἐν τῷ ὑπὸ θόλου ἐπίσης δωματίῳ του καὶ τοῦ ὕδατος ἐκλιπόντος ἔβρεχε διὰ λαγῆνον ὄξους ὅπερ εἶχε πρὸς χρῆσιν ἕως οὗ τέλος ἐσώθη ἡ θύρα καὶ ἡ βιβλιοθήκη. Τὸ δὲ μαγειρεῖον διέσωσεν ὁ Παῖσιος μοναχὸς ὁ κατὰ κόσμον Παναγιώτης ἐκ κώμης Ἰσχανάντων Σάντας ἐκ γένους Ἀμηρίδων ἢ Γωνιάδης. Οὗτος ἦν ἀρεστὸς κτίστης καὶ ἐπειδὴ ἀπέθανε ἡ σύζυγός του ἠσπάσθη τὸ μοναχικὸν σχῆμα εἰς ἡλικίαν 60 ἐτῶν. Αὐτὸς ἔκτισε τὸ ἐν Τραπεζοῦντι Τσαρτσὶ Τζιαμεσι ἠτοι τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἀγίου Ἰωάννου, ἔκτισε τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἀγίου Γρηγορίου τῆς Μητροπόλεως καὶ τὸ ἐν τῇ Μονῇ ἡμῶν παρεκκλήσιον τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου καὶ ἄλλα τῆς Μονῆς παρεκκλήσια. Ταῦτα κατὰ διήγησιν τοῦ Παρθενίου ἱερομονάχου τοῦ ἀναφερθέντος ἀνωτέρω ἔγραψα ἐγὼ ὁ Ἀρχιμανδρίτης Γαβριὴλ Καραπατάκης Ἁγιοταφίτης Κύπριος μελετῶν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ χάριν ἐπιστημονικῶν μελετῶν, τῇ 12 Φεβρουαρίου 1914. Ἡ ἐνθύμηση ἐκδίδεται ἐπίσης στό: Κυριακίδης, Ἡ Ἱστορία, σ. 333-334. Γιὰ τὸ περιεχόμενον τῆς ἐνθύμησης βλ. στό ἴδιον, σ. 114-115. Αὐτόγραφα σημειώματα τοῦ Γαβριὴλ Καραπατάκη ἐντοπίζονται καὶ στὸν κώδ. Μπενάκη 177 (TA 12) (ΣΗΜ.).

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Μονὴ Ἁγ. Γεωργίου Περιστερεῶτα Τραπεζοῦντος. Ὁ Μηνᾶς Μινωΐδης,

κατὰ τὴ διάρκεια τῆς περιήγησής του στὴν Ἀνατολή, ἐπισκέφθηκε τὴ Μονὴ τοῦ Ἁγ. Γεωργίου Περιστερεώτα (5 ἕως 12 Φεβρουαρίου 1845) καὶ συνέταξε κατάλογο τῶν χειρογράφων τῆς βιβλιοθήκης, ὁ ὁποῖος περιλαμβάνεται σήμερα στὸν κώδ. Παρισιοῦ, BNF Suppl. gr. 1248, φ. 194^r-213^r [Astruc – Concasty (RO 1914), σ. 457]. Ἡ Κόλια (βλ. BIBΛ.) ταύτισε τὸν κώδικα TA 75 στὸ Μουσεῖο Μπενάκη μὲ τὸ χφ ἄρ. 9 τοῦ καταλόγου Μινωΐδη. Στὸ φ. 1^r (ἄνω ὠα) βλ. τὸ γράμμα Β, σημειωμένο ἀπὸ τὸν Μινωΐδη (πβ. Κόλια, σ. 214, χφ 9). Στὸ φ. 1^r κ.ἀ., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΛΕΞΙΚΟΝ ΔΗΜΩΔΕΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑΝ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἄρ. 75. Τὰ φ. I, I, πφ. ἄρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Μέτρια· φθαρμένες οἱ γωνίες τῶν φύλλων.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Κόλια, «Τὰ χειρόγραφα», σ. 210 σημ. 15, σ. 214, 219. — Κυριακίδης, «Ἕλληνες καὶ ξένοι επισκέπτες», σ. 409-410 καὶ σ. 410 σημ. 50. — ὁ ἴδιος, *Ἡ Ἱστορία*, σ. 288, 333-334, 403.

218 (TA 76)

18ος αἰ. (α' μισό) χαρτὶ 323×220χιλ. [250×155] φ. I, σ. 604 (-1-14, +300bis-309bis, 472bis, 473bis, -484-489, -553, +554bis), φ. I στ. 28
ἀκέφ. - κολ.

<ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΚΟΡΥΔΑΛΕΥΣ>

(σ. 15-604) <Εἵσοδος Φυσικῆς Ἀκροάσεως κατ' Ἀριστοτέλην>. Ἀναλυτικά:

(σ. 15-59) [Εἰς τὴν Φιλοσοφίαν Προδιόκησις]. Ἀρχ. (ἀκέφ.) ἀλλήλοις μεταδιδόασιν, ὥσπου δῆλον ἄλλ' οὐδὲ εἰς μέρη ἀνομοιομερῆ γίνεται, (σ. 59-222) Βιβλίο α', (σ. 222-316) Βιβλίο β', (σ. 317-349) Βιβλίο γ', (σ. 349-383) Βιβλίο δ', (σ. 384-433) Βιβλίο ε', (σ. 433-494) Βιβλίο ζ', (σ. 497-539) Βιβλίο η', (σ. 539-604) «Βιβλίον η' εἰς τὸ θ' τῆς φυσικῆς ἀκροάσεως», τέλ. (κολ.) [Κεφάλαιον Θ'. Ἐδάφιον οε'] τυγχάνει, δῆλον· ἢ γὰρ εὐθειᾶ γραμμῆ [καίτοι ἀπλή. Ἔκδ. Κορυδαλεύς, *Εἵσοδος Φυσικῆς Ἀκροάσεως*, σ. 17,3-610,22. Ἐξέπεσαν οἱ σ. 1-14, μὲ ἀπώλεια κειμένου. Συστηματικὸς παρασελίδιος σχολιασμὸς καὶ προσθήκες σὲ ὅλη τὴν ἔκταση τοῦ κώδικα.

Ἄγραφες σελίδες: 495-496.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, υπόλευκο, ελαφρώς τραχύ. Ύδατόσημα: α) λάβαρο (π.χ. φ. 17/18)· πβ. τύπο Velkov (“Étendard”), σ. 348 άρ. 2 (έτ. 1669), με διαφορές ως προς τὸ σχήμα, β) τρία καπέλα· αντίσημο: γράμματα A S (π.χ. φ. 25/26), γ) θυρεὸς με γράμματα: A P PA PA (π.χ. φ. 91/92 ἢ φ. 495/6)· αντίσημο: τρία καπέλα με αντίσημο στὴν ἄνω δεξιὰ γωνία τοῦ φύλλου: γράμμα B (π.χ. φ. 87/88)· πβ. Stanković 135 (έτ. 1703), με διαφορετικὸ γράμμα (B ἀντὶ γιὰ V).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×8–7 (15/16· ἐξέπεσαν τὰ πρῶτα 7 φύλλα τοῦ τεύχους: σ. 1-14), 37×8 (602· +300bis-309bis, 472bis, 473bis, -484-489, -553, +554bis), 1 (603/604· σώζεται μόνο τὸ 1^ο φύλ. τοῦ τεύχους). Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν με ἄραβ. ψηφία: πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Παραπομπὴ στὸ verso κάθε φύλλου, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Συμπλήρωση σελιδαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: 300bis-309bis, 472bis, 473bis, 554bis. Σφάλματα σελιδαρίθμησης: ἢ σ. 47 ἀριθμεῖται ὡς 37· μετὰ τὴ σ. 483, ἢ ἐπόμενη φέρει ἀρίθμηση 490, χωρὶς ἀπώλεια κειμένου.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Στὸ ἐξωτερικὸ περιθώριο τῆς σ. 478, ἀνθρώπινη φιγούρα, κάθετα πρὸς τὸ κείμενο με τὴν ἐπιγραφή: *Ίφίκλου*. Πρωτογράμματα μικροῦ μεγέθους διανθισμένα σὲ ὀρισμένες περιπτώσεις με φυτικὸ διάκοσμο (π.χ. σ. 420, 428). Ἀποκλειστικὴ χρῆση μαύρου μελανιοῦ.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ράδουλος ἐκ κωμοπόλεως Μποζέου [ταύτιση βάσει Καταλόγου Χειρογράφων Ταμείου Ἀνταλλαξίμων (έτ. 1931), σ. 5· βλ. πρόλογο]. Γραφὴ φιλολογικὴ, ἐπιμελημένη. Ξεχωρίζουν τὰ γράμματα ζ, χ, ψ. Μελάνι μαῦρο. Γιὰ τὸν ἀντιγραφέα βλ. Πολίτης – Πολίτη. «Βιβλιογράφοι», σ. 611, β) Ἄδελος: παρασελίδιος σχολιασμὸς με καστανὸ μελάνι.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: Σπάρραγμα χαρτιοῦ μεταξὺ τῶν σ. 268-269 ἀπὸ χέρι διαφορετικὸ τοῦ γραφέα. Στὸ recto: *διότι, εἶδιον εἶναι ἀνθρώπου, ἐλευθερωμένου ἀδουλώως νὰ λέγη νὰ λαλῆ νὰ ὀμιλῆ, νὰ συντυχαίνῃ τὴν ἀλήθειαν, ὡ̄ ἀνθρωπε φύλαγε ἔχε τὰ ἦθη σου, τὰ ιδιώματά σου, τὴν πολιτείαν σου, ἐλευθερωμένου ἀδούλωτον*. Στὸ verso: *ὡ̄ ἀνθρωπε ἔπερνε πρόγνωσιν, προστοχασμὸν τῆς πρεπούσης ζωῆς ὅπου πρέπει εἰς τοῦ λόγου σου. Καλότυχος εἶναι ἐκεῖνος ὁ ἀν(θρωπ)ος, ὁ ὅποιος δουλεύει, ἐναρέτους καὶ καλοὺς ἀν(θρώπ)ους. Καὶ ἀνάστροφα: Τὰ καλὰ ἦθη καὶ ιδιώματα, γεννῶσι καλὸν γέννημα, καὶ ἢ τακτικὴ καὶ φρόνιμη ζωὴ καὶ πολιτεία, ὑπάρχει καὶ εἶναι καλὸς κα[ρ]πὸς καλὸν γέννημα*.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Μονὴ Ἁγ. Γεωργίου Περιστερεῶτα Τραπεζοῦντος (έτοιμάζεται σχετικὴ μελέτη). Στὴ σ. 15 κ.ά., ἢ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΠΕΡΙ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΚΡΟΑΣΕΩΣ* καί (στὸ κάτω μέρος) ὁ άρ. 76. Τὰ φ. I, II, πφ. άρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Πολὺ καλὴ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Καρᾶς, *Οἱ ἐπιστῆμες*, τ. 2, σ. 191 (χφ 123).

219 (TA 77)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 1281)

18ος αἰ. (α' τέτ.) χαρτί 214×161χιλ. [170×110] φ. I, 88, I
 στ. 20 (φ. 6^r-55^v), 20-21 (φ. 1^v-5^r), 24 (φ. 56^r-84^v)

ΚΥΡΙΛΛΟΣ ΛΟΥΚΑΡΗΣ

– (φ. 1^v-5^v) Πίνακας περιεχομένων.

1. (φ. 6^r-85^r) *Σύντομος πραγματεία κατὰ Ἰουδαίων* («Τοῦ μακαριωτάτου καὶ σοφωτάτου πατρὸς ἡμ[ῶν] πάπα καὶ πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, τὰ νῦν δὲ οἰκουμενικοῦ Κωνσταντινουπόλεως Κυρίλλου (προσθήκη στὸ διάστιχο, ἀπὸ ἄλλο χέρι: *Λουκάρως*) σύντομος πραγματεία κατὰ Ἰουδαίων ἐν ἀπλῇ διαλέκτῳ πρὸς Γεώργιον»). Στὸ περιθώριο: *αχί* [1610]. Ἀρχ. Κεφ. α'. Ἔρχετο κατὰ πολλὰ ἢ εὐνοία ὅπου ἔχομεν πρὸς τοῦ λόγου σου. Ἐκδ. *Σύντομος πραγματεία...*, Κωνσταντινούπολη 1627 (ΘΠ, ἀρ. 1627).

2. (φ. 85^v-87^v) *Σύντομα κείμενα* (3) θρησκευτικοῦ καὶ χρησμολογικοῦ περιεχομένου ἀπὸ μτγν. ἀνορθόγραφο χέρι. Οἱ τίτλοι τοὺς καταχωρίζονται ἀπὸ τὸ ἴδιο χέρι στὸν πίνακα περιεχομένων (βλ. φ. 5^v) ὡς κεφ. σε'-οζ', σὲ συνέχεια τῶν τίτλων τῶν κεφ. α'-οδ' τοῦ κυρίως κειμένου, ἐνῶ ἐξέπεσε κείμενο σχετικὸ μὲ τὸν Διονύσιο Ἀρεοπαγίτη (βλ. φ. 5^v, κεφ. σή': «Διονυσίου τοῦ αριουπαγίτου εἰς τὸ μνίμα του (sic)»). Ἀναλυτικά:

(φ. 85^v-87^v) *Περὶ τοῦ τιμίου Σταυροῦ* («Περὶ τοῦ τιμίου καὶ ζωοπιῶ Σταυροῦ πόθεν κατάγεται (sic)»: γιὰ τὸν τίτλο βλ. φ. 5^v). Ἀρχ. *γενιθίτω φως καὶ ἐξάφνου ἐγέναν οἱ ἀγγελλῆ*.

(φ. 87^v) *Χρησμός* («Προλαμβένη καὶ διὰ τοὺς βασιλῆς, πρότι καὶ ἔσχατι (sic)»: γιὰ τὸν τίτλο βλ. φ. 5^v). Ἀρχ. *Τῆ πρότι τις ἐνδίκτου ἡ τουρκικὴ ἡ βασιλῆα (sic)*. Πβ. *PG 160, 771-772 (Τὰ γράμματα ὅπου ἦσαν γραμμένα εἰς τὸν τάφον τοῦ Μ. Κωνσταντίνου καὶ ἡ ἐξήγησις αὐτῶν: παραλλαγή στὴν καθομιλουμένη)*.

(φ. 88^{r-v}) «1718 Αὐγούστου 5. Βασιλέος Λέωντος τοῦ σοφοῦ προλέγει διὰ τιν ἐπανάστασιν ἐν τῇ Βρετανίᾳ (sic)». Ἀρχ. *Δικτιῶν 1. Ὁ δεσπότης ἀποκάθητε εἰς τὴν ἐπτάλοφον (sic)*. Περικλείονται, μεταξὺ ἄλλων, προρρησεις γιὰ τὰ ἔτ. 1754-1764.

Ἄγραφο φύλλο: 1^r.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημα: α) στέμμα καὶ βότρυς· μεταξὺ τοὺς πλαίσιο μὲ γράμματα (π.χ. φ. 2 καὶ 3)· πβ. Nikolaev 364-365 (ἔτ.

1721), Velkov, σ. 383 άρ. 15-16 (έτ. 1721)· βλ. Stanković 502 και 503 (έτ. 1710/1720), β) στέμμα και βότρους (π.χ. φ. 9 και 10)· βλ. Nikolaev 364-365 (έτ. 1721) ή Velkov σ. 383 άρ. 14-16 (έτ. 1721), γ) στέμμα και βότρους, γράμματα M I (π.χ. φ. 65 και 66).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×6–1 (5· εξέπεσε τὸ 1° φύλλ., χωρίς ἀπώλεια κειμένου), 10×8 (85), 1×4–1 (88· εξέπεσε τὸ τελευταῖο φύλλο, χωρίς ἀπώλεια κειμένου). Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Παραπομπή στὴν κάτω δεξιὰ γωνία κάθε σελίδας τῶν φ. 6^τ-84^τ, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Τὰ ὑπόλοιπα φύλλα ὡς τὸ τέλος τοῦ χφ, χωρίς παραπομπή. Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΙΣ: α) φ. 1^τ-85^τ: ἄδηλος ὁ κύριος γραφέας. Γραφή φιλολογική, ὁμοίμορφη, γωνιῶδης· ξεχωρίζουν τὸ β και τὸ σύμπλεγμα ια. Μελάνι μαῦρο, β) φ. 5^τ, 85^τ-88^τ: μτρν. χέρι.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 5^τ, κτητ.) *Αὐτι εἰ βήβλος ἔκκληρωνομίθι ἵπο τοῦ μακαριτοῦ Ἀνδρέου πρωςκινειτοῦ εἰς χήρας καμοῦ Δίμου ἱερέως ἰὼς τοῦ Χατζιπέιω γειάμπολή του.*

Ι(ησοῦ)ς Χ(ριστὸ)ς Νικα Μεληρίτου θαύμασθω (;) .....ρίτου και ὑπὲρ τίμους πάντων.

(φ. 85^τ, κτητ.· βλ. παραπάνω, φ. 5^τ: ἴδιο χέρι) *τὼ παρόν βηβλυάριων εἰπάρχη καμοῦ Δύμο ειερέος εἰὼς του Χατζι πέγειω και γειάμπολήτου· ἀπόδουξυ τεις ποίστεως ἡμόν εἰς Εβρέου και ἑταίρου.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Προγενέστερος κτήτορας τοῦ κώδικα: Δῆμος ἱερέυς (βλ. ΣΗΜ.). Ἀργότερα, ὁ κώδικας περιήλθε στὸ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBL.). Στὸ φ. 1^τ κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμεῖου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπική τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΚΥΡΙΑΛΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑ ΚΑΤΑ ΙΟΥΔΑΙΩΝ* και (στὸ κάτω μέρος) ὁ άρ. 77. Τὰ φ. I, I, I, πφ. άρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Μέτρια· σχισμένη ἢ ἄνω δεξιὰ γωνία τῶν φ. 1-24. Κηλίδες ὑγρασίας.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, *BZ* 14, σ. 599 (άρ. 40). — Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298. — Σκαρβέλη-Νικολοπούλου, *Μαθηματάρια*, σ. 812 (άρ. 880) [ἐσφαλμένη ταύτιση· πρόκειται γιὰ τὸν κώδ. Μπενάκη 256 (TA 156)].

220 (TA 79)

έτ. 1788 (σ. 26)
στ. 25

χαρτί

302×202χιλ. [215×145]

φ. I, σ. 26, I'

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΑΓΙΩΝ Ε΄ ΜΑΡΤΥΡΩΝ

(σ. 1-26) «Τῇ ΙΓ' τοῦ Δεκεμβρίου Μηνὸς Μνήμην ἐπιτελοῦμεν τῶν ἁγίων Ε' μαρτύρων, Εὐστρατίου, Αὐξεντίου, Εὐγενίου, Μαρδαρίου και Ὁρέστου. Ἐσπέρας... ἤχος δ'. Ἐδωκας σημείωσιν». Ἀρχ. *Λάμπει τὸ μνημόσυνον, τοῦ ἀθλοφό-*

ρου σου, Κ(ύρι)ε, Εὐστρατίου ὡς ἥλιος, (σ. 14) «Ὁ κανὼν τῶν ἀγίων, ὡδὴ ἀ΄, ἦχος δ΄. Θαλάσσης τὸ ἐρυθραῖον πέλαγος». Ἀρχ. Βραβεύων ἐν οὐρανοῖς τὰ ἐπαθλα, (σ. 19) «Τῷ αὐτῷ μηνὶ ΙΓ΄ ἄθλησις τῶν ἀγίων...».

ΥΛΗ: Χαρτὶ ἀρκετὰ χονδρὸ, ὑπόλευκο, τραχύ. Ὑδατόσημο: στέμμα (π.χ. φ. 23/24) καὶ στέμμα με γράμματα G F (π.χ. φ. 25/26)· βλ. Stanković 452 (ἔτ. 1786)· γιὰ τὸ 2^ο ὕδατ. πβ. Nikolaev 594 (ἔτ. 1778).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×8 (15/16), 1×6–1 (25/26· ἐξέπεσε τὸ τελευταῖο φύλ.). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Παραπομπὴ στὴν κάτω δεξιὰ γωνία κάθε σελίδας, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Στὴ σ. 1, ταινιοειδές, πλοχμοειδές ἐπίτιτλο με ἐρυθρὸ καὶ μαῦρο μελάνι. Ἐρυθρὰ πρωτογράμματα μεσαίου μεγέθους, διανθισμένα σὲ ὀρισμένες περιπτώσεις με ἀνθύλλια (π.χ. σ. 5).

ΓΡΑΦΕΑΣ: Γεδεὼν ἱερομόναχος ἐκ νήσου Σκοπέλου· βιβλιογρ. σημ. (σ. 26): Ἐγράφη ἢ παροῦσα ἀκολοθία τῶν ἀγίων Ε΄ μαρτύρων εἰς τοὺς ἀσπὴ [1788] ἐν μηνὶ ἰουλλίου ἀ΄ κατὰ τὸ ἀγώνυμον ὄρος τοῦ Ἰἄθω ἐν τῇ ἱερᾷ μονῇ τοῦ Κουτλουμούση διὰ χειρὸς μὲν τοῦ ταπεινοῦ καὶ ἐν ἱερομονάχοις ἐλαχίστου Γεδεὼν τοῦ ἐκ νήσου Σκοπέλων· διὰ συνδρομῆς δὲ καὶ δαπάνης τοῦ πανοσιωτάτου ἀγίου προηγουμένου κυρίου Ἰωάσαφ Βατοπαϊδινοῦ. Γραφὴ δεξιοκλινῆς, λειτουργικῆ, ἐπιμελημένη. Γιὰ ἄλλα χροφ σχετικὰ με τὸν Γεδεὼν βλ. Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφοι» (βλ. ΒΙΒΛ.). Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρὸ.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Μονὴ Κουτλουμουσίου Ἁγ. Ὁρους (βλ. ΓΡΑΦ.). Στὴ σ. 1, ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΒΙΒΛΙΟΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΝ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 79. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Μέτρια· ἔντονοι ρύποι ἀπὸ τῆ χρήση. Στὴν κάτω ἐξωτερικὴ γωνία ὀρισμένων φύλλων, μτγν. ἐπέμβαση με ἐπικόλληση χαρτιοῦ (βλ. σ. 13 κ.έ.).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφοι», σ. 380.

221 (TA 86)

ἔτ. 1856 (φ. 68^ρ)   χαρτὶ   192×140χιλ. [145×85]   φ. I, 73 (+34α), Γ
στ. 21

<ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΥΠΑΛΔΟΣ>

(φ. 8^ρ-62^ρ) Ἐγχειρίδιο Πατρολογίας. Ἀναλυτικά:

(φ. 8^ρ) Ὁ τίτλος: «Ἐγχειρίδιον Πατρολογίας ἦτοι τῆς περὶ τοὺς Πατέρας τῆς ἐκ-

κλησίας θεολογικής καὶ φιλολογικῆς σπουδῆς καὶ μελέτης», (φ. 8^r-13^v) «Εἰσαγωγή. §1. Περί τοῦ ποῖοι οἱ πατέρες τῆς ἐκκλησίας». Ἀρχ. Ὁ ὄρος πατήρ τῆς ἐκκλησίας, (φ. 14^r-28^r) «Πατρολογίας βιβλίον α΄. Περί πατέρων τῶν τριῶν πρώτων αἰώνων τῆς ἐκκλησίας», (φ. 28^r-62^r) «Πατρολογίας βιβλ(ιον) β΄. Περί τῶν Πατέρων τῶν μετὰ τὸν Γ΄ αἰῶνα μέχρις ὄλου τοῦ ἔκτου ἀκμασάντων», τέλ. *θεολογικῆς διδασκαλίας*. Ἔως ἐδῶ βλ. (χειρόγραφο) Φάκελο Ληξουρίου 40ζ [Μπόννης (RO 1355), σ. 576]: ὁμοιο κείμενο· σύγκριση κατόπιν αὐτοψίας. Στὸ φ. 62^r, μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου: *Τέλος τοῦ δευτέρου βιβλίου τῆς Ἱστορίας τῆς Θεολογίας*. Ἀνέκδοτο.

(φ. 62^v-67^v) Πίνακας περιεχομένων: οἱ τίτλοι δὲν συνοδεύονται ἀπὸ παραπομπῆ στὰ φύλλα τοῦ κώδικα, ἐνῶ, ἐπίσης, ἀντιστοιχοῦν σὲ ἐκτενέστερο περιεχόμενο (περιλαμβάνονται ἐπιπλέον τίτλοι *Πατρολογίας Βιβλίου γ΄*). Βλ. Φάκελο Ληξουρίου 40α, ὁ.π. (σύγκριση κατόπιν αὐτοψίας).

Ἄγραφα φύλλα: 1^r-7^v, 68^v-73^v.

ΥΛΗ: Χαρτί χωρὶς ὕδατόσημα.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×8-1 (7· ἐξέπεσε τὸ 1^ο φύλ.), 16×4 (70· +34α), 1×4-1 (73· ἐξέπεσε τὸ τελευταῖο φύλ.). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν ἢ χρήση παραπομπῆς. Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφο: 34α.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Περιορισμένη χρήση ἐρυθρογραφίας στὸ φ. 68^r.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἀλέξανδρος Τριανταφυλλίδης Κεφαλαῶς· βιβλιογρ. σημ. (φ. 68^r): *Ἀρχῆς χορηγῶ καὶ τέλους δόξα πρέπει πέρας αὕτη ἡ βίβλος εἴληφεν. Ἐν μηνὶ Ἰουλίου 22, ἔτη 1856. Ἀλέξανδρος Τριανταφυλλίδης Κεφαλαῶς*.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Στὸ φ. 2^r κ.ἀ., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰῶνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *Εἰσαγωγή εἰς τὴν Πατρολογίαν* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 86. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Γενικῶς καλή· ὀξειδωσι μελανιοῦ.

222 (TA 89)

ἔτ. 1823 (φ. 130^ρ) χαρτί 243×168χιλ. [172×100] φ. I, 132 (-42, +80α), Γ
στ. 15/16 διπλοί

ΕΚΛΟΓΗ ΠΑΠΑΔΙΚΗΣ

(φ. 4^ρ-13^ν) <Πέτρου Μπερεκέτη, Πολυέλεος>, ἤχ. α'. Ἀρχ. *Δοῦλοι Κύριον*, (φ. 13^ν-19^ρ) τοῦ ἰδίου, ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. *Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ*, (φ. 19^ρ-21^ρ) Κλήμεντος ἱερομονάχου, ἤχ. β'. Ἀρχ. *Πᾶσα πνοή*, (φ. 21^ν-24^ν) Γεωργίου Ραιδεστηνοῦ, ἤχ. πλ. β', τὸ ἴδιο, (φ. 24^ν-26^ν) Γερμανοῦ Νέων Πατρῶν, Δοξολογία, ἤχ. λέγετος, (φ. 26^ν-28^ν) τοῦ ἰδίου, Ἀσματικόν, ἤχ. λέγετος. Ἀρχ. *Ἅγιος ἄγιος ὁ Θεός*, (φ. 28^ν-31^ρ) Μπαλασίου ἱερέως, Δοξολογία ἢ πεντάφωνος, ἤχ. πλ. α', (φ. 31^ρ-33^ρ) τοῦ ἰδίου, Ἀσματικόν, (φ. 33^ρ-35^ρ) Πέτρου Μπερεκέτη, Δοξολογία, ἤχ. πλ. β' νενανω, (φ. 35^ρ-36^ν) τοῦ ἰδίου, Ἀσματικόν, ἤχ. πλ. β', (φ. 36^ν-38^ν) «Τρισάγιον νεκρώσιμον τὸ ἀγιωρίτικον (!)», ἤχ. πλ. β' νενανω. Ἀρχ. *Ἅγιος ὁ Θεός*, (φ. 38^ν-39^ν) «*Δύναμις* τοῦ ἀγιωρίτικου», ἤχ. β'. Ἀρχ. *Δύναμις*, (φ. 39^ν-40^ν) Μανουὴλ Χρυσάφη, *Ἀλληλουάριον*.

(φ. 40^ν-53^ν) Χερουβικά: (φ. 40^ν-46^ρ) Ἀγαλλιανοῦ, «ἔντεχνον», ἤχ. β', (φ. 46^ν-50^ν) Πέτρου Μπερεκέτη, ἤχ. πλ. α', (φ. 50^ν-53^ν) Ἰωάννου Κουκουζέλη «ἔντεχνον τὸ καλούμενον παλάτινον», ἤχ. πλ. β'.

(φ. 53^ν-58^ν) Ἀντωνίου ἱερέως «καὶ νομοφυλάκου», Κοινωνικὰ τῆς ἐβδομάδος: (φ. 53^ν) ἤχ. α'. Ἀρχ. *Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους*, (φ. 54^ν) ἤχ. βαρὺς. Ἀρχ. *Εἰς μνημόσυνον*, (φ. 55^ρ) ἤχ. δ'. *Ποτήριον*, (φ. 56^ρ) ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Εἰς πᾶσαν*, (φ. 56^ν) ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. *Σωτηρίαν*, (φ. 57^ν) ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. *Μακάριοι*.

(φ. 58^ν-60^ν) Πέτρου Μπερεκέτη, Κοινωνικὸν *Αἰνεῖτε*, τετράφωνον ἤχ. α'.

(φ. 60^ν-78^ν) Μαθήματα («Ἀρχὴ τῶν κατ' ἤχον μαθημάτων...»): (φ. 60^ν-64^ν) Ἰωάννου Γλυκέος, ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. *Φοβερός εἶ Κύριε*, (φ. 64^ν-68^ν) Ἰωάννου Κουκουζέλη, στὴν ἐορτὴ τῆς Μεταμορφώσεως, ἤχ. α' τετράφωνος. Ἀρχ. *Οὐρανοὶ ἔφριξαν γῆ ἐτρόμαξεν*, (φ. 68^ν-73^ρ) Μανουὴλ Χρυσάφη, «Ἐκ τῶν ὠρῶν τῶν ἁγίων Παθῶν», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Τοῖς συλλαβοῦσι σὲ παρανόμοις*, (φ. 73^ρ-78^ν) Συμεὼν Ψηρίτζη, «Τῶν ἁγίων Πάντων», ἤχ. δ'. Ἀρχ. *Ἄγγελοι καὶ οὐρανοί*.

(φ. 78^ν-107^ν) Κρατήματα («Ἀρχὴ τῶν κατ' ἤχων Κρατημάτων...»): (φ. 78^ν-82^ν) Πέτρου Μπερεκέτη, «ἔθνικόν τὸ καλούμενον ναγμές», ἤχ. α'. Ἀρχ. *Ασσανεννανε*, (φ. 82^ν-83^ν) «Τοῦ Λασκάρεως ἐλεγομένη ποταμίς». Ἀρχ. *Οτοοτοοτοο*, (φ. 83^ν-87^ρ) Ἰωάννου Κουκουζέλη, ἤχ. γ'. Ἀρχ. *Ανανεεεεενα*, (φ. 87^ρ-91^ρ) Ἀρσενίου τοῦ μικροῦ, «τὸ καλούμενον δις διαπασῶν», ἤχ. δ'. Ἀρχ. *Ἅγια Ανεε-*

ααανανε, (φ. 91^r-93^r) Μητροφάνους Καρύκη, «ἐξωτερικόν», ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. Ααανεεεεεε, (φ. 93^r-97^r) Γρηγορίου Μπούνη Ἀλυάτου, «ἐντεχνον», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. Ανεεεχενεεε, (φ. 97^{r-v}) «Μετάθεσις τοῦ δι εἰς τὸν πα», (φ. 97^v-98^r) «Μετάθεσις τοῦ δι εἰς τὸν κε», (φ. 98^r-100^r) «Μετάθεσις τοῦ δι εἰς τὸν βου», (φ. 100^r-103^r) Ξένου Κορώνη, ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. Ανεαανανε, (φ. 103^r-107^v) τοῦ ἰδίου, «τὸ λεγόμενον ῥοδάνι», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Ααανεεχεεεεε.

(φ. 107^v-120^r) Οἴκοι τοῦ Ἀκαθίστου: (φ. 107^v-113^v) Ἰωάννου Κουκουζέλη, ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. Θεοδρομόν ἀστέρα, (φ. 113^v-120^r) Ἰωάννου Κλαδά, ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. <Σ>ῶσαι θέλων τὸν κόσμον.

(φ. 120^r-123^v) «Προκείμενα τῆς ἑβδομάδος δοχαὶ καλούμενα», ἤχ. α'. Ἀρχ. Ἰδοὺ δὴ εὐλογεῖτε τὸν Κύριον.

(φ. 123^v-126^v) Δοχές: (φ. 123^v-125^r) ἤχ. πλ. β', (φ. 125^r-126^v) ἤχ. α'.

(φ. 126^v-130^r) Ἰωάννου Κουκουζέλη, «ἐπιφωνήματα (!)», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. Ἐξομολογήσομαι σοι Κύριε.

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

Ἄγραφα φύλλα: 1^r-3^v, 130^v-131^r, 132^r.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημα: α) ἡμισέληνος καὶ γράμμα Α (π.χ. φ. 3 καὶ 10): σχεδὸν ὅμοιο μὲ Nikolaev 1014 (ἔτ. 1824): ἡμισέληνος σὲ πλαίσιο (π.χ. φ. 6 καὶ 7): πβ. Nikolaev 1092 (ἔτ. 1841): βλ. ἐπίσης κώδ. Μπενάκη 239 (TA 106), β) τρία καπέλα (πφ. ἀρχ. - τέλ.).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 16×8 (3-130) [-42 (παραλείφθηκε χωρὶς ἀπώλεια κειμένου ὁ ἀρ. σελ. 42), +80α]: τὰ φ. 1-2, 131-132: πφ. Διπλὴ ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία: 1 (φ. 4^r) - 16 (φ. 123^r), σημειώνεται ἀπὸ τὸν γραφέα μὲ μαῦρο ἢ ἐρυθρὸ μελάνι στὴν ἄνω ἐξωτερικὴ γωνία τοῦ πρώτου recto καὶ τοῦ τελευταίου verso κάθε τεύχους ὡς ἐξῆς: 1 (φ. 4^r) - 2 (φ. 10^v) / 2 (φ. 11^r) - 3 (φ. 18^v), κ.ο.κ.: χωρὶς ἀρίθμηση τὸ τελευταῖο verso (130^v) τοῦ τελευταίου τεύχους. Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι: συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: φ. 80α.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδηλος· βιβλιογρ. σημ. (φ. 130^r, ἐρυθρόγρ.): Τέλος 1823 δεκεμβρίου 2. Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρό.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. 131^v, ἀφιερωμ., ἀνάστροφα σημειωμένο μὲ κυανὸ μελάνι) 97 τῆ 17 7βρίου Εὐτιμλίκ. Αφιερώμα εἰς τὴν ἐκκλισίαν Μιράτ τὸ Χαμαμτζή ὄγλου. Στὸ φ. 132^r, ἀπὸ τὸ ἴδιο χέρι, καραμανλίδικο κείμενο.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Βλ. ΣΗΜ. Στὸ φ. 130^v ἡ στρογγυλὴ σφραγίδα τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Ξύλινες πινακίδες ἐπενδυμένες με μαῦρο δέριμα, ἀρκετὰ φθαρμένο, ποὺ φέρει ἐμπίεστη διακόσμηση: πλαίσιο διηρημένο σὲ τρίγωνα με διαγώνιες ἐγχάρακτες γραμμές, ἄνθινα σχέδια· στὸ κέντρο σύνθεση ἀπὸ ρόδακες. Ἄκμεις ἐπιχρωματισμένες με χρυσὸ μελάνι. Στὸ κάτω μέρος τῆς ράχης, ἐπικολλημένη ἐτικέτα με τὸν ἀρ. 89. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης διακοσμημένα με μικρὰ ἄνθη. Τὰ φ. 1-2, 31-132, πφ. ἀρχ. - τέλ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Πολὸ καλὴ περιορισμένοι ρύποι.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 386.

223 (TA 90)

19ος αἰ. (α' μισό, μετὰ τὸ 1814) χαρτὶ 219×157χιλ. [170×92]
φ. I, 268, Γ (πφ. 268) στ. 14 (φ. 1^r-172^v), 16 (φ. 175^r-265^v) διπλοί

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΘΕΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

Πβ. τὸν ὁμοίου περιεχομένου κώδ. Μπενάκη 267 (TA 168).

(φ. 2^r-93^v) Χερουβικά. Περιλαμβάνονται συνθέσεις τῶν: <Δανιὴλ πρωτοφάλτου>, Πέτρου λαμπαδαρίου Πελοποννησίου, Πέτρου Βυζαντίου, Γρηγορίου λαμπαδαρίου («κατ' ἤχον ἄσματουργιθέντα (!) παρὰ τοῦ ἡμετέρου διδασκάλου») (βλ. φ. 46^r). Πβ. κώδ. Μπενάκη 267 (TA 168), φ. 1^r-106^r.

(φ. 93^v-100^v) Πβ. κώδ. Μπενάκη 267 (TA 168), φ. 106^v-114^v.

(φ. 101^r-160^r) Κοινωνικά. Περιλαμβάνονται συνθέσεις τῶν: Δανιὴλ πρωτοφάλτου, Πέτρου λαμπαδαρίου, Πέτρου Βυζαντίου, Ἰωάννου πρωτοφάλτου. Πβ. κώδ. Μπενάκη 267 (TA 168), φ. 115^r-180^v.

(φ. 160^r-165^r) Ἰωάννου πρωτοφάλτου, Κοινωνικά. Πβ. κώδ. Μπενάκη 267 (TA 168), φ. 180^v-186^v.

(φ. 165^r-172^v) Κοινωνικὸ τῶν Ταξιαρχῶν («Εἰς τὴν σύνταξιν (!) τῶν Ταξιαρχῶν»). Περιλαμβάνονται συνθέσεις τῶν: Δανιὴλ πρωτοφάλτου, Πέτρου λαμπαδαρίου, Γεωργίου τοῦ Κρητός, Γρηγορίου λαμπαδαρίου «καὶ ἡμετέρου διδασκάλου», «τοῦ αὐτοῦ Ἰωάννου», ἤχ. πλ. δ'. Πβ. κώδ. Μπενάκη 267 (TA 168), φ. 194^r-200^v. Στὸ περιθώριο τοῦ φ. 165^r, ὁ τίτλος κειμένου ποὺ παραλείφθηκε: «Κοινωνικὸν τῆς ὅλης ἐβδομάδος παρὰ Πέτρου λαμ(παδαρίου), τῆ β', ἤχ. α'». Πβ. κώδ. Μπενάκη 267 (TA 168), φ. 186^v-194^r.

(φ. 175^r-186^r) Κοινωνικὸ στὴ μνήμη ἀγίων «εἰς ἤχους ὀκτῶ ἄπερ ἐμελουργή-

θησαν...». Περιλαμβάνονται συνθέσεις τών: (φ. 176^v) Γρηγορίου λαμπαδαρίου «καὶ ἡμετέρου διδασκάλου», Χουρμουζίου διδασκάλου, Γρηγορίου λαμπαδαρίου, Δανιὴλ πρωτοφάλτου, Γεωργίου τοῦ Κρητός, Πέτρου Πελοποννησίου. Πβ. κώδ. Μπενάκη 267 (TA 168), φ. 200^v-217^r.

(φ. 186^r-198^v) Κοινωνικὸ τῶν ἑορτῶν τῆς Θεοτόκου. Περιλαμβάνονται συνθέσεις τών: Πέτρου λαμπαδαρίου, Γρηγορίου λαμπαδαρίου, Χουρμουζίου διδασκάλου, Δανιὴλ πρωτοφάλτου, Γεωργίου τοῦ Κρητός. Στὸ φ. 197^r, σύνθεση Γρηγορίου λαμπαδαρίου «καὶ ἡμετέρου διδασκάλου», ἤχ. πλ. δ'. Πβ. κώδ. Μπενάκη 267 (TA 168), φ. 217^r-235^r.

(φ. 198^v-210^v) Κοινωνικὸ τῶν Ἀποστόλων. Περιλαμβάνονται συνθέσεις: Δανιὴλ πρωτοφάλτου, Πέτρου λαμπαδαρίου, Χουρμουζίου, Γεωργίου τοῦ Κρητός. Στὸ φ. 200^v, σύνθεση Πέτρου λαμπαδαρίου «ιδιόχειρον εὐρέθη» (ἤχ. γ')· στὸ φ. 201^v: «Ἐτερον καὶ αὐτὸ εὐρέθη ἐν τοῖς σημειώμασι (!) Πέτρου λαμπαδαρίου», ἤχ. δ'· στὸ φ. 202^v: «Καὶ αὐτὸ τοῦ <Πέτρου> ιδιόχειρον εὐρέθη», ἤχ. πλ. α'. Πβ. κώδ. Μπενάκη 267 (TA 168), φ. 235^r-254^r.

(φ. 211^r-265^v) Κοινωνικὰ τοῦ ἐνιαυτοῦ («Κοινωνικὰ τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ μελοποιθέντα παρὰ Δανιὴλ...»). Περιλαμβάνονται τὰ ἐξῆς κοινωνικά: (φ. 211^r-212^r) Ἰνδίκτου: Γεωργίου τοῦ Κρητός. – (φ. 212^r-216^v) Ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ: Δανιὴλ πρωτοφάλτου, Πέτρου λαμπαδαρίου· στὸ φ. 213^v: «Κοινωνικὰ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς ἐν τοῖς σημειώμασι τοῦ μακα(ρίτου) Πέτ(ρου) λαμπαδαρίου». – (φ. 216^v-221^v) Χριστουγέννων: Δανιὴλ πρωτοφάλτου, Πέτρου λαμπαδαρίου, τοῦ ἰδίου «τὸ μέγιστον». – (φ. 222^r-224^v) Θεοφανίων: Δανιὴλ πρωτοφάλτου, Πέτρου λαμπαδαρίου. – (φ. 224^v-227^v) Εὐαγγελισμοῦ: Δανιὴλ πρωτοφάλτου, Πέτρου λαμπαδαρίου. – (φ. 227^v-228^r) Λαζάρου: Πέτρου λαμπαδαρίου. – (φ. 228^r-230^r) Βαΐων: Δανιὴλ πρωτοφάλτου, Πέτρου λαμπαδαρίου. – (φ. 230^r-233^v) «Τῆ ἀγία καὶ μεγάλη Πέμπτη ἀντὶ Χερουβικοῦ καὶ Κοινωνικοῦ»: Πέτρου λαμπαδαρίου, Ἰακώβου πρωτοφάλτου, Γεωργίου τοῦ Κρητός. – (φ. 233^v-236^r) «Τῷ ἀγίῳ καὶ μεγάλῳ Σαββάτῳ ἀντὶ Χερουβικοῦ»: Πέτρου λαμπαδαρίου, Ἰακώβου πρωτοφάλτου. – (φ. 236^r-237A^r) Κοινωνικὸ τοῦ Μ. Σαββάτου: Πέτρου λαμπαδαρίου, Γεωργίου τοῦ Κρητός. – (φ. 237A^r-248^v) Πάσχα: Δανιὴλ πρωτοφάλτου, Πέτρου πρωτοφάλτου «ὄπερ εὐρέθη ἐν τοῖς σημειώμασι», Γρηγορίου λαμπαδαρίου, Πέτρου Βυζαντίου («Ὅμοιον καὶ αὐτὸ εὐρέθη ἐν τοῖς σημειώμασι Πέτρου Βυζαντίου»)· στὸ φ. 245^r: «Ὅμοιον ὄπερ εὐρέθη ἐν τοῖς σημειώμασι τοῦ αὐτοῦ [Πέτρου] τοῦ Πελοποννήσιου (!)», ἤχ. πλ. β'. – (φ. 249^r-251^r) Κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ: Δανιὴλ πρωτοφάλτου, Πέτρου λαμπαδαρίου «ἔντεχνον». – (φ. 251^r-253^r) Μεσοπεντηκοστῆς («Κοινωνικὸν τῆς Πεντηκοστῆς»): Δανιὴλ πρωτοφάλτου, Πέτρου λαμπαδαρίου. – (φ. 253^r-255^v) Ἀναλήψεως: Δανιὴλ πρωτοφάλτου, Πέτρου λαμπαδαρίου. – (φ. 255^v-257^r) Πεντηκοστῆς: Δανιὴλ πρωτοφάλτου, Πέτρου λαμπαδαρίου. – (φ. 257^{r-v}) ἄγ. Πνεύ-

ματος: «εὐρέθη δὲ ἐν τοῖς σημειώμασι τοῦ Βυζαντίου». – (φ. 257^v-263^r) ἄγ. Πάντων: Δανιὴλ πρωτοφάλτου, Πέτρου λαμπαδαρίου, Χουρμουζίου. – (φ. 263^r-265^v) Μεταμορφώσεως: Δανιὴλ πρωτοφάλτου, Πέτρου λαμπαδαρίου. (φ. 265^v) ἤχ. β'. Ἀρχ. <Εἰ>δωμεν (!) τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν. – ἤχ. β'. Ἀρχ. <Ε>ἰη τὸ ὄνομα. Πβ. κώδ. Μπενάκη 267 (TA 168), φ. 254^v-334^r.

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

Ἄγγραφα φύλλα: 1^{r-v}, 150^v, 173^r-174^v, 266^r-268^v.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, υπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημα: α) ἀετὸς με γράμματα F A G (π.χ. φ. 1 καὶ 10) [βλ. ἐπίσης Μπενάκη 174 (TA 8), ὕδατ. 3]· πβ. Nikolaev 1027 (ἔτ. 1827), με μικρὲς διαφορὲς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα, β) ἀετὸς με γράμματα F A G (π.χ. φ. 5 καὶ 6 ἢ 172 καὶ 173)· πβ. Nikolaev 1040 (ἔτ. 1829), με μικρὲς διαφορὲς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα· ἡμισέληνος (π.χ. φ. 4 καὶ 7).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×10 (10), 20×8 (170), 1×4 (174), 11×8 (261· +237A), 1×6 (267). Μερικὴ ἀρίθμηση τευχῶν με ἀραβ. ψηφία, σημειωμένη με μαῦρο μελάνι στὴν κάτω ἐξωτερικὴ γωνία τοῦ πρώτου recto τῶν τευχῶν: 1 (κατ' ἐξαιρέση στὴν ἐσωτερικὴ κάτω γωνία τοῦ τελευταίου verso τοῦ πρώτου τεύχους) - 26. Ἐσφαλμένη ἀρίθμηση 15 στὸ φ. 116^r καὶ 16 στὸ φ. 122^r μεταξύ τῶν τχ 25 καὶ 26, τρία τεύχη χωρὶς ἀρίθμηση (φ. 199-222). Τὰ πέντε τελευταῖα τεύχη (φ. 231^r ὡς τέλος) χωρὶς ἀρίθμηση. Νεότερη φυλλαρίθμηση με ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων. Τὰ πρωτογράμματα παραλείπονται.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδηλος. Μελάνι μαῦρο καὶ βαθὺ ἐρυθρό.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Στὸ φ. 2^r κ.ἀ., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων καὶ δευτέρη μικρὴ σφραγίδα γιὰ τὴν ὁποία βλ. κώδ. Μπενάκη 196 (TA 41), ΠΡΟΕΛ.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰῶνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΧΕΡΟΥΒΙΚΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 90. Τὰ φ. I, Y, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὸ φ. 268, πφ. τέλ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Πολὺ καλή.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 386.

224 (TA 91)

ἔτ. 1811 (φ. 7^ρ) χαρτί 173×107χλ. [115×65] φ. 309 (+12α, 195Α, 267α)
 στ. 11 (φ. 9^ρ-195^ρ), 10 (φ. 199^ρ-228^ρ), 11-12 (φ. 229^ρ-302^ν) διπλοί

ΔΟΞΑΣΤΑΡΙΟ ΠΕΤΡΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΟΥ

1. (φ. 7^ρ-195^ν) Ὁ τίτλος στὸ φ. 7^ρ: «ΔΟΞΑΣΤΙΚΑΡΙΟΝ σὺν Θε(ε)ῷ ἁγίῳ περιέχων πάντα τὰ δοξαστικά τῶν ἐσπερινῶν ἀποστίχου τε καὶ αἰνῶν πάντων τῶν δεσποτικῶν καὶ θεομητορικῶν ἑορτῶν καὶ τῶν ἑορταζομένων ἁγίων συντεθὲν κατὰ εἰρμολογικῶν τρόπων παρὰ κὺρ Πέτρου λαμπαδαρίου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας τοῦ Πελοποννησίου, μεταγραφὸν δὲ ἐκ τοῦ προτοτύπου (!) ἐν τῇ κατὰ Καισάρειαν μονῇ τοῦ Τιμίου Προδρόμου, παρ' ἐμοῦ τοῦ ταπεινοῦ Θεοφίλου μοναχοῦ [[Παρθενίου μονάχου]] ἐν ἔτει σωτηρίῳ αὐ^ω11 [1811] Αὐγούστου α'». Πλήρες τὸ Δοξαστάριον (1^η Σεπτεμβρίου ἕως 29^η Αὐγούστου). Ἔκδ. *Δοξαστάριον* 1849.
2. (φ. 199^ρ-303^ρ) «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἁγίῳ τῶν δοξαστικῶν τοῦ Τριωδίου ἀρχομένου ἀπὸ τῆς Κυριακῆς τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου Δόξα», ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Παντοκράτωρ Κύριε*. Ἔως τὸ Μ. Σάββατο. Ἔκδ. *Σύντομον Δοξαστάριον* 1820, σ. 243-403 (μὲ διαφορὲς ἐκτενέστερη ἢ παραλλαγὴ τοῦ κώδικα).

Σημειογραφία ἢ τοῦ Πέτρου Πελοποννησίου.

Ἄγραφα φύλλα: 1^ρ-6^ν, 7^ν, 114^ν (χωρὶς ἀπώλεια κειμένου), 195Α^ρ-198^ν, 303^ν-309^ρ.

ΥΛΗ: (φ. 1-6, 304-309: πφ.) Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, τραχύ. Ὑδατόσημο: α) λέων· ἀντίσημο: γράμματα V G· πβ. Stanković 537 (ἔτ. 1790/1810), μὲ μικρὲς διαφορὲς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα.

(φ. 7-303) Χαρτί λεπτό, ὑπόλευκο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημο: β) φιγούρα-ἄγγελος (;) κρατᾶ κορδέλα μὲ τὴ λέξη AIMASSO (π.χ. φ. 10 καὶ 11)· ἀντίσημο: γράμματα G M (π.χ. φ. 9 καὶ 12)· ὅμοιο ὕδατ. καὶ στὸν κώδ. Μπενάκη 314 (TA 238), παραπλήσιο μὲ Andrija Jakovlević, *Catalogue of Greek Manuscripts in the Library of the Monastery of St. Neophytos (Cyprus)*, Λευκωσία 2002, σ. 193, plate 9, MS 8B (1820).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×8-2 (6· ἀποκόπηκε τὸ 1^ο φύλ., τὸ 2^ο ἐπικολλημένο στὴν πινακίδα ἀρχ.), 9×8 (77· +12α), 1×10 (87), 5×8 (127), 2×4 (135), 10×8 (214· +195Α), 2×4 (222), 1×6 (228), 1×8 (236), 1×12 (248), 1×10 (258), 1×8 (266), 1×12 (277· +267α), 2×8 (293), 1×10 (303), 1×8-2 (309· τὸ 7^ο φύλ. ἐπικολλημένο στὴν πιν. τέλ., τὸ 8^ο φύλ. προφανῶς ἀποκόπηκε). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφο: 12α, 267α.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Στὸ φ. 8^ς, ἔγχρωμη παράσταση τοῦ ὁσίου Συμεῶν τοῦ Στυλίου σὲ πλαίσιο: Ὁ ἍΓΙΟΣ ΣΥΜΕΩΝ Ὁ ΣΤΥΛΙΤΗΣ (!)· πρωτόγραμμα Θ μὲ ἀνθίνο διάκοσμο σχεδιασμένο μὲ ἐρυθρό-πράσινο-κίτρινο μελάνι. Στὸ φ. 199^ς, ἑλισσόμενος βλαστὸς ὡς ἐπίτιτλο. Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Θεοφίλος μοναχὸς Μονῆς Τιμίου Προδρόμου Καισαρείας· βιβλιογρ. σημ. (φ. 7^ς): (ἀκολουθεῖ τὸν τίτλο) μεταγραφεν δὲ ἐκ τοῦ προτοτύπου ἐν τῇ κατὰ Καισάρειαν μονῇ τοῦ Τιμίου Προδρόμου παρ' ἐμοῦ τοῦ ταταπεινοῦ Θεοφίλου μοναχοῦ [[Παρθενίου μοναχοῦ]] ἐν ἔτει σωτηρίῳ, αὐ' 11 [1811] αὐγουστοῦ α'. Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρό. Σύμφωνα μὲ Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφοι» (βλ. ΒΙΒΛ.), τοῦ ἴδιου ἀντιγραφέα ὁ κώδ. Τραπεζοῦντος, Σουμελᾶ 65.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 8^ς, ἄνω ὠα) Α. Α. Μ. (πβ. κώδ. Μπενάκη 356 (TA 297), ΣΗΜ., φ. 3^ς). – (φ. 309^ς) Σεραφετλοῦ Ἅγιος Καισαρείας ἐφέντιγνε ἐφέντιμζε προσκυνητῶς.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Μονὴ Τιμίου Προδρόμου, Καισάρεια Καππαδοκίας (βλ. ΓΡΑΦ.). Στὸ φ. 7^ς κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων καὶ δευτέρη μικρὴ σφραγίδα, γιὰ τὴν ὁποία βλ. κώδ. Μπενάκη 196 (TA 41), ΠΡΟΕΛ.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Ζύλινες πινακίδες ἐπενδυμένες μὲ καστανὸ δέρμα. Φέρουν πλαίσιο ἀπὸ διπλῆς ἐγχάρακτες γραμμῆς, σὲ πολὺ μικρὴ ἀπόσταση ἀπὸ τὶς ἀκμῆς. Στὴ ράχη, νεῦρα (4). Ἀκμῆς διάστικτες μὲ κυανὸ μελάνι. Στὸ κάτω μέρος τῆς ράχης, ἐπικολλημένη ἐτικέτα μὲ τὸν ἀρ. 91. Τὸ δέρμα φθαρμένο στὶς γωνίες, ἐκδορὲς σὲ διάφορα σημεῖα τῶν πινακίδων. Τὰ φ. 1-6, 304-309, πφ. ἀρχ. – τέλ. τῆς στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Πολὺ καλῆ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφοι», σ. 451. — Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 375, 377, 386.

225 (TA 92)

17ος αἰ. (τέλ.)
στ. 12 διπλοῖ

χαρτί

143×100/101χιλ. [112×55]

φ. I, 213, I'

ΣΤΙΧΗΡΑΡΙΟ ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ – ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

1. (φ. 2^ς-90^ς) Στιχηράριο Νοεμβρίου («Μὴν Νοέμβριος εἰς τὴν α' τῶν ἀγίων ἐνδόξων καὶ ἰαματικῶν Ἀναργύρων Κοσμά καὶ Δαμιανοῦ· Δόξα»), ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. Ἀτελεύτητος ὑπάρχει (γιὰ τὸ 1^ο τροπάριο βλ. Μην. Ρώμ., τ. 2, σ. 4).
2. (φ. 90^ς-93^ς) «Εἰς τὰς ἰβ' τοῦ Δικεμβρίου τοῦ ἀγίου Σπιρίδωνος Δόξα, ἤχ. α' φάλετε ὀκτῆρχον α' (sic)». Ἀκολουθεῖ στὸ φ. 91^ς: «Τὸ παρὸν φάλετε εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου π(ατ)ρ(ὸ)ς ἡμῶν Σπιρίδωνος ἐς ἤχον

πρώτον ἐστὶ δὲ καὶ ὀκτάηχον (sic)», ἤχ. α'. Ἀρχ. <Θ>εαρχίῳ νεύματι. Ἔκδ. Συλλογὴ τῶν Ἀσματικῶν Ἀκολουθιῶν καὶ τῶν Συναξαρίων τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Σπυρίδωνος..., Ἀθήνα 1883, σ. 5-6 (Ἡλίου – Πολέμη, ἀρ.*1883.852).

3. (φ. 94^r-213^v) Στιχηράριο Δεκεμβρίου («Ἀρχὴ τοῦ Δικεμβρίου (!) μηνὸς εἰς τὴν δ' τῆς ἀγίας μεγαλομάρτυρος Βαρβάρας καὶ τοῦ ὀσίου π(ατ)ρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ· Δόξα»), ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. Πατρίδα, γένος, ὑπαρξίν (γιὰ τὸ 1^ο τροπάριο βλ. Μην. Ρώμ., τ. 2, σ. 361).
4. (φ. 214^r) Δόξα πατρὶ καὶ νῦν καὶ ἀεὶ. Στίχοι καὶ σημειογραφία: πρόχειρες συνθέσεις / μτγν. προσθήκες.

Σημειογραφία ἢ πρωτότυπος.

Ἄγραφα φύλλα: 93^v, 214^v.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, στιλπνὸ. Δὲν διακρίνεται ὕδατόσημο.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 11×8 (2-89), 1×4 (93), 15×8 (213). Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν με ἀραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Νεότερη φυλλαρίθμηση με ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Λιτή· στὸ φ. 2^r, ἀνθινη σύνθεση ὡς ἐπίτιτλο· στὸ φ. 94^r, ὀρθογώνιο ἐπίτιτλο ἀπὸ διπλὴ σειρὰ πλοχμῶν, σχηματισμένων ἀπὸ λευκὲς ὀριζόντιες καὶ κάθετες ταινίες. Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελος. Ἀπὸ τὸν ἴδιο γράφει ὁ κώδ. Μπενάκη 356 (TA 297). Μελάνι καστανὸ καὶ ἐρυθρὸ. Μεταξὺ τῶν φ. 90^v-94^r: β' χέρι.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 1^r, με ἐρυθρὸ μελάνι) τόμος β^{ος}. Βάσει ἀντιβολῆς, α' τόμος ὁ κώδ. Μπενάκη 356 (TA 297).

(φ. 1^v, κτητ.) ἦδι δε Χρυσάνθου ἱερομονάχου καὶ ἐφημερίου τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ. ἀψῆς' [1795]. – (παρακάτω, διαγραμμένο, ἀπὸ ἄλλο χέρι) καὶ τότε σὺν τοῖς ἄλοις Σεραφῆμι Μυτιληναίου ψάλτου Λαύρας. Γιὰ τὸν Σεραφεῖμ πρωτοφάλη Λαύρας ἐκ νήσου Μυτιλήνης (β' μισὸ 18ου αἰ.) βλ. Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφοι», σ. 617. – (διαγραμμένο) ἦδι δε Κωνσταντίου ἱερομονάχου (συγκέλλου: ἀπὸ ἄλλο χέρι:) τῷ παρὰ τῷ ἀγίῳ Μιτυλήνης. 1772 Ἰουλίου κβ'. Γιὰ τὸν Κωνσταντίο πρωτοσύγκελλο Μυτιλήνης βλ. Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφοι», σ. 528.

(φ. 2^r, κτητ.) Α. Α. Μ. [= Ἀγάπιος ἀρχιδιάκονος Μυτιλήνης (προφανῶς)] (πβ. κώδ. Μπενάκη 356 (TA 297), ΣΗΜ., φ. 3^r).

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Πιθανῶς ἀρχικὰ Μ. Λαύρα Ἀγ. Ὅρους, ἀργότερα Μυτιλήνη καί, στὸ τέλος τοῦ 18ου αἰ., Κωνσταντινούπολη (βλ. ΣΗΜ.). Πβ. κώδ. Μπενάκη 356 (TA 297), ὅπου οἱ ἴδιοι κτήτορες. Στὸ φ. 1^r κ.ἀ., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου

Ἀνταλλαξίμων. Στὸ φ. 2^ρ, δεύτερη μικρὴ σφραγίδα, γιὰ τὴν ὁποία βλ. κώδ. Μπενάκη 196 (TA 41), ΠΡΟΕΛ.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΔΟΞΑΣΤΙΚΑ καί (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 92. Τὰ φ. I, I, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὰ φ. 1, 214, πφ. ἀρχ. - τέλ., παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἐκτεταμένες κηλίδες ὑγρασίας, σχισίματα στὶς ἀκμὲς τῶν φύλλων.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 386.

226 (TA 93)

19ος αἰ. χαρτὶ 165×109χιλ. [123×70]

φ. I, 283 (+63bis, 64bis, 65bis, 111α, 113α), I στ. 12 διπλοῖ

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΟΡΘΟΥ ΚΑΙ ΘΕΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ – ΕΞΗΓΗΣΗ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΩΝΣΤΑ ΧΙΟΥ

1. (φ. 4^ρ-141^ρ) Ἀνθολογία Ὁρθρου. Ἀναλυτικά:

(φ. 4^ρ-5^ρ) «Ἀρχὴ σὺν Θ(ε)ῶ ἀγίῳ τῆς τάξεως τοῦ Ὁρθρου τῆ Κυριακῆ πρωτῆ τριαδικὰ σύνθεσις κὺρ Πέτρου λαμπαδαρίου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας τοῦ Πελοποννησίου», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. Ἄξιόν ἐστιν. – (φ. 5^ρ-10^ν) Μανουὴλ πρωτοφάλτου, «ὡς τὰ ἐσύνθεσε κατήχων», ἤχ. α'. Ἀρχ. Ἐν τῷ θλίβεσθαί με. – (φ. 10^ν-13^ν) Πέτρου Πελοποννησίου, ἤχ. λέγετος. Ἀρχ. Ἐκ νεότητός μου. – (φ. 13^ν-19^ν) Μανουὴλ πρωτοφάλτου, ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. Ἀνάστηθι Κύριε ὁ Θεός μου. – (φ. 20^ρ-25^ρ) «Ἀρχὴ σὺν Θ(ε)ῶ ἀγίῳ τῶν Πολυελέων ὁ (!) παρὸν σύνθεσις κὺρ Δανιὴλ πρωτοφάλτου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας», ἤχ. δ'. Ἀρχ. Δοῦλοι Κύριον. – (φ. 25^ρ-42^ν) «Ἐξήγησις παρ' ἐμοῦ τοῦ ἰδίου γραφῆως [Ἀποστόλου Κώνστα]», ἤχ. δ'. Ἀρχ. Δόξα Πατρί. – (φ. 43^ρ-51^ν) «Εἰς τὰς ἑορτὰς τῆς Θεοτόκου, σύνθεσις κὺρ Πέτρου Μπερεκέτη. Ἐξηγήθη παρ' ἐμοῦ [Ἀποστόλου Κώνστα]», ἤχ. δ'. Ἀρχ. Λόγον ἀγαθόν. – (φ. 52^ρ-54^ρ) Πέτρου λαμπαδαρίου Πελοποννησίου, Εὐλογητάρια, ἤχ. πλ. α'. – (φ. 54^ρ-56^ρ) «Ἐτερον τοῦ αὐτοῦ [Πέτρου Πελοποννησίου]», ἤχ. πλ. α'. – (φ. 57^ρ-61^ρ) Πέτρου Πελοποννησίου, Πασαπνοάρια τοῦ Ὁρθρου, «ἐξηγήθησαν δὲ παρ' ἐμοῦ τοῦ ἰδίου γραφῆως [Ἀποστόλου Κώνστα]», ἤχ. πλ. β'. – (φ. 61^ρ-64^ρ) «Ἐτερον συντομότερον τοῦ αὐτοῦ Πέτρου [Πελοποννησίου]», ἤχ. πλ. β'. – (φ. 64^ρ-65^ν, 63bis^ρ-64bis^ρ) «Ἐτερον] τοῦ αὐτοῦ Πέτρου [Πελοποννησίου]», ἤχ. πλ. δ'. – (φ. 64bis^ρ-67^ρ) «Τὸ

μετὰ τὸ Εὐαγγέλιον τὸ ἐωθινὸν τὰς Κυριακὰς πρῶτὴ εἰς τὸν Ὅρθρον», ἤχ. β'. Ἀρχ. Ἐλεήμων ἐλέησόν με ὁ Θεός. – (φ. 67^r- 68^r) Πέτρου Πελοποννησίου, ἤχ. β'. Ἀρχ. Δόξα Πατρὶ. – (φ. 68^r-69^r) τοῦ ἰδίου, «Τῆ ἀγία καὶ μεγάλη Τεσσαρακοστῆ», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Δόξα Πατρὶ. – (φ. 69^r-71^r) Πέτρου Πελοποννησίου, Τιμιωτέρα, ἤχ. α'. – (φ. 71^r-72^r) «Ἔτεροι σύντομοι κατήχον», ἤχ. α'. – (φ. 72^v-78^r) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, Πασαπνοάρια «Εἰς τοὺς Αἴνους», ἤχ. α'. – (φ. 78^r-81^r) «Ἔτερα σύνθεσις κάμου [Ἀποστόλου Κώνστα] εἰρημολογικά», ἤχ. α'. – (φ. 82^r-127^v) Δοξολογίες «τῶν νέων ποιητῶν»: (φ. 82^r) Πέτρου Πελοποννησίου, ἤχ. α', (φ. 85^r) τοῦ ἰδίου, ἤχ. λέγετος, (φ. 88^r) τοῦ ἰδίου, ἤχ. γ', (φ. 91^r) τοῦ ἰδίου, ἤχ. δ', (φ. 93^v) Πέτρου Βυζαντίου, ἤχ. τετράφωνος α', (φ. 96^v) Πέτρου Πελοποννησίου, ἤχ. πλ. β', (φ. 99^v) Δανιὴλ πρωτοφάλτου, ἤχ. βαρύς, (φ. 102^r) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, «Ἔτεροι δοξολογίαὶ κατήχον», ἤχ. α', (φ. 124^r) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. δ'. – (φ. 128^{r-v}) «Εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ τιμίου Σταυροῦ ἐξήγησις ἐκ τοῦ παλαιοῦ παρὰ κῦρ Πέτρου Πελοποννησίου», ἤχ. δ'. Ἀρχ. Ἅγιος ὁ Θεός. – (φ. 128^v-129^v) «Ἐξήγησις κάμου [Ἀποστόλου Κώνστα]», ἤχ. δ'. Ἀρχ. Ἅγιος ἰσχυρός. – (φ. 129^v-135^r) «Φήμη παλαιὰ σύνθεσις κῦρ Ἰωάννου Κουκουζέλη ἐξηγήθη δὲ παρ' ἐμοῦ [Ἀποστόλου Κώνστα]», ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. Τὸν δεσπότην. – (φ. 135^r-141^r) Δανιὴλ πρωτοφάλτου, ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. Χαίρε κατάρας λύτρωσις χαίρε χαρᾶς αἰτία.

2. (φ. 142^r-283^r) Ἀνθολογία Θείας Λειτουργίας. Ἀναλυτικά:

(φ. 142^r) «Ἀρχὴ σὺν Θε(ε)ῷ ἀγίῳ τῆς θείας Λειτουργίας τοῦ ἐν ἀγίοις π(α)τρ(ὸ)ς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου· τὸ παρὸν σύνθεσις κῦρ Πέτρου λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου», ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. Χριστὸς ἀνέστη. – (φ. 142^r) «Ἔτερον τοῦ αὐτοῦ Πέτρου [Πελοποννησίου] συντομότερον», ἤχ. πλ. α'. – (φ. 142^v) «Ἐδικόν μου [Ἀποστόλου Κώνστα]», ἤχ. πλ. α'. – «Κῦρ Πέτρου τῶν ῥόδων», ἤχ. πλ. α'. – τοῦ ἰδίου, «Ἔτερον», ἤχ. πλ. α'. – «Τοῦ αὐτοῦ κῦρ Πέτρου [Πελοποννησίου]», ἤχ. β'. Ἀρχ. Ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου. – (φ. 142^v-143^r) «Ἀντίφωνα», ὁ ἴδιος στίχος. – (φ. 143^{r-v}) Ἰωάννου πρωτοφάλτου, «Τῶν Χριστοῦ Γεννῶν (!)», ἤχ. β'. Ἀρχ. Ἐκ γαστροῦς πρὸ Ἐωσφόρου. – (φ. 143^v) «Τῆ ἀγία καὶ μεγάλη Κυριακῆ τοῦ Πάσχα», ἤχ. β'. Ἀρχ. Ἐν ἐκκλησίαις εὐλογεῖτε τὸν Θεόν. – (φ. 143^v-144^r) Πέτρου Πελοποννησίου, ἤχ. β'. Ἀρχ. Ἅγιος ὁ Θεός. – (φ. 144^r-145^v) «Ἔτερα σύνθεσις τῶν Κυριακῶν τὸ α'», ἤχ. β'. Ἀρχ. Ἀμὴν ἅγιος ὁ Θεός. – (φ. 145^v-147^r) «Εἰς τὰς δεσποτικὰς ἑορτάς», ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. Ὅσοι εἰς Χριστόν. – (φ. 147^r-148^r) «Τὸ τοῦ Εὐαγγελίου», ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. Ἀλληλούϊα. – (φ. 148^r) «Τὸ μετὰ τὸ Εὐαγγέλιον», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Δόξα σοι Κύριε. – (φ. 148^{r-v}) «Ὅταν μνημονεύονται ὀνόματα», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. Κύριε ἐλέησον.

(φ. 149^r-184^r) Χερουβικά: (φ. 149^r-164^v) Πέτρου λαμπαδαρίου <Πελοποννησίου>, «τὰ ἀνέκδοτα». Ὅλοι οἱ ἤχοι, (φ. 164^v-179^v) τοῦ ἰδίου, «Ἔτερα χερουβικά...», ἤχ. α', (φ. 179^v-184^r) τοῦ ἰδίου, «Ἔτερα χερουβικά... ἐξηγήθησαν δὲ παρ' ἐμοῦ [Ἀποστόλου Κώνστα]», ἤχ. α'.

(φ. 184^r-262^v) Κοινωνικά: (φ. 184^r-196^v) Κοινωνικά τῆς ἐβδομάδος. Ἀκολουθοῦν κατὰ Κοινωνικό, οἱ ἐξῆς συνθέσεις: Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους: (φ. 184^{r-v}) Πέτρου Πελοποννησίου, ἤχ. α', (φ. 184^v-186^r) Δανιὴλ πρωτοφάλτου, ἤχ. πλ. β'. – *Εἰς μνημόσυνον*: (φ. 186^r) Πέτρου <Πελοποννησίου>, ἤχ. βαρὺς, (φ. 187^r) Δανιὴλ πρωτοφάλτου, ἤχ. βαρὺς, (φ. 187^v) Πέτρου Πελοποννησίου, ἤχ. πλ. δ'. – *Ποτήριον*: (φ. 188^r) Πέτρου <Πελοποννησίου>, ἤχ. α', (φ. 189^r) ἤχ. δ', (φ. 190^r) Δανιὴλ πρωτοφάλτου, ἤχ. δ'. – *Εἰς πᾶσαν*: (φ. 191^r) Πέτρου Πελοποννησίου, ἤχ. α', (φ. 192^r) Χωρὶς ἔνδειξι μελουργοῦ, ἤχ. πλ. δ', (φ. 193^r) χωρὶς ἔνδειξι μελουργοῦ, ἤχ. β', (φ. 194^r) Δανιὴλ πρωτοφάλτου, ἤχ. πλ. δ'. – *Σωτηρίαν*: (φ. 195^r) χωρὶς ἔνδειξι μελουργοῦ, ἤχ. πλ. α'. – *Μακάριοι*: (φ. 195^v) χωρὶς ἔνδειξι μελουργοῦ, ἤχ. πλ. α'.

(φ. 197^r-217^v) Κοινωνικά ἐνιαυτοῦ: (φ. 197^r) Ἰνδίκτου: Γεωργίου τοῦ Κρητός, ἤχ. α', (φ. 198^r) <Εγκαινίων>: «Τῆ ἰγ' Σεπτεμβρίου, σύνθεσις ἐμοῦ [Ἀποστόλου Κώνστα]», ἤχ. δ', (φ. 198^v) Ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ: Πέτρου Πελοποννησίου, ἤχ. πλ. α', (φ. 199^v) Χριστουγέννων: ἤχ. πλ. α', (φ. 200^r) τὸ ἴδιο κοινωνικό, «Ἐδικόν μου [Ἀποστόλου Κώνστα]», ἤχ. βαρὺς, (φ. 201^r) τὸ ἴδιο κοινωνικό, Πέτρου Βυζαντίου, ἤχ. α', (φ. 203^r) Θεοφανίων: <Πέτρου> Πελοποννησίου, ἤχ. α', (φ. 203^v) ἤχ. βαρὺς, (φ. 204^v) Εὐαγγελισμοῦ: ἤχ. α', (φ. 205^r) Λαζάρου: ἤχ. α', (φ. 206^r) Βαΐων: ἤχ. δ', (φ. 206^v) Πάσχα («Τῆ Λαμπρᾶ»): ἤχ. πλ. α', (φ. 208^r) Κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ: ἤχ. πλ. α', (φ. 209^r) Μεσοπεντηκοστῆς: ἤχ. δ', (φ. 210^r) Ἀναλήψεως: ἤχ. δ', (φ. 211^r) Πεντηκοστῆς: ἤχ. α', (φ. 212^r) ἁγ. Πάντων: ἤχ. πλ. δ', (φ. 213^r) Μεταμορφώσεως: ἤχ. βαρὺς, (φ. 215^r) ἁγ. Πάντων: ἤχ. πλ. α', (φ. 215^v) τὸ ἴδιο κοινωνικό, ἤχ. πλ. δ', (φ. 216^v) Μεταμορφώσεως: ἤχ. δ'.

(φ. 218^r-230^v) «Ἔτερα Κοινωνικά τοῦ ἐνιαυτοῦ»: (φ. 218^r) Ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ: Δανιὴλ πρωτοφάλτου, ἤχ. α', (φ. 218^v) Χριστουγέννων: ἤχ. τετράφωνος α', (φ. 219^v) Θεοφανίων: ἤχ. α', (φ. 220^v) Εὐαγγελισμοῦ: ἤχ. τετράφωνος α', (φ. 221^v) Βαΐων: ἤχ. δ', (φ. 222^v) Μ. Πέμπτης: «Ἐξηγήθη παρ' ἐμοῦ τοῦ ἰδίου γραφέως [Ἀποστόλου Κώνστα]», ἤχ. πλ. β', (φ. 224^r) Μ. Σαββάτου ἀντὶ χερουβικοῦ: ἤχ. πλ. α', (φ. 225^v) Μ. Σαββάτου: ἤχ. α', (φ. 226^r) Ἀναστάσεως: ἤχ. α', (φ. 227^r) «Τῆ α' τῆς Διακαινισίμου (!) [Κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ]»: ἤχ. πλ. α', (φ. 228^r) Μεσοπεντηκοστῆς: ἤχ. δ', (φ. 228^v) Ἀναλήψεως: ἤχ. δ', (φ. 230^r) <Πεντηκοστῆς>: ἤχ. βαρὺς.

(φ. 231^r-239^r) «Κοινωνικά σὺν Θ(ε)ῶ ἀγίῳ σύνθεσις κὺρ Δανιήλ πρωτοφάλτου· ἐξηγγήθησαν δὲ παρ' ἐμοῦ τοῦ ἰδίου γραφέως [Ἀποστόλου Κώνστα]», ἤχ. α'. Ἀρχ. *Αἰνεῖτε τὸν Κύριον*· ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 239^v-251^v) «Ἔτερα σύνθεσις κὺρ Πέτρου Λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου, τὰ ἀνέκδοτα· ἐξηγγήθησαν δὲ παρ' ἐμοῦ τοῦ ἰδίου γραφέως [Ἀποστόλου Κώνστα]». Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 252^r-262^v) «Κοινωνικά ἕτερα σύνθεσις κὺρ Πέτρου πρωτοφάλτου τοῦ Βυζαντίου· ἐξηγγήθησαν δὲ παρ' ἐμοῦ τοῦ ἰδίου γραφέως [Ἀποστόλου Κώνστα]». Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 263^r-265^v) «Εἰς τὴν Λειτουργίαν τοῦ Μεγάλου Βασιλείου· ἐξήγησις ἐκ τοῦ παλαιοῦ παρ' ἐμοῦ τοῦ ἰδίου γραφέως Ἀποστόλου Κώνστα», ἤχ. β'. Ἀρχ. *Ἅγιος ἄγιος ἄγιος – Ἀμήν – Σὲ ὑμνοῦμεν – Τὴν γὰρ σὴν μήτραν*. – (φ. 266^r-267^r) «Χερουβικά τῆς Προηγιασμένης», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. *Νῶν αἱ δυνάμεις*. – (φ. 267^r-270^r) «Κοινωνικὸν τῆς Προηγιασμένης», τετράφωνος ἤχ. α'. Ἀρχ. *Γεύσασθε καὶ ἴδετε*. – (φ. 270^r-276^r) Ἀποστόλου Κώνστα, Χερουβικά τῆς ἐβδομάδος κατ' ἤχον. Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 276^r-277^v) «Μέσος τοῦ τετάρτου», ἤχ. λ(έ)γ(ετος). Ἀρχ. *Οἱ τὰ Χερουβίμ*. – (φ. 277^v-278^v) «Κοινωνικὸν», ἤχ. λ(έ)γ(ετος). Ἀρχ. *Εἰς μνημόσυνον*. – (φ. 278^v-279^v) «Ἦχος τετράφωνος α'». Ἀρχ. *Αἰνεῖτε τὸν Κύριον*· ἀκολουθεῖ τὸ ἴδιο κοινωνικὸ στοὺς ἐξῆς ἤχους: (φ. 279^v-280^v) β', (φ. 280^v-282^r) γ', (φ. 282^r-283^r) βαρὺ.

Σημειογραφία ἐξηγητική.

Ἄγραφα φύλλα: 1^r, 2^r, 56^v, 81^v, 141^v.

ΥΛΗ: Χαρτί λεπτό, ὑπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημα: α) λέων, β) ἄνθος μὲ γράμματα Β V.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 6×8 (3-50), 1×6 (56), 1×8 (64), 2×6 (73· +63bis, 64bis, 65bis.), 8×8 (135· +111α, 113α), 1×6 (141), 11×8 (229), 2-1 (230· ψαλιδισμένο τὸ 2^ο φύλ.), 4×8 (262), 7 (;) (269), 1×8 (277), 1×8-2 (283· ἐξέπεσαν τὰ 2 τελευταῖα φύλλα). Ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία, σημειωμένη μὲ μαῦρο μελάνι στὴν κάτω ἐσωτερικὴ γωνία τοῦ τελευταίου verso τῶν τευχῶν: 1 (φ. 10^v) - 34 (φ. 262^v). Στὰ περισσότερα τεύχη δὲν διακρίνεται ἡ ἀρίθμηση λόγω ξακρίσματος· τὰ τρία τελευταῖα τεύχη χωρὶς ἀρίθμηση. Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογόγραφο: 63bis, 64bis, 65bis, 111α, 113α. Μετὰ τὸ φ. 65, ἔπονται τὰ φ. 63bis-65bis.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐπιμελημένη. Ταινιοειδῆ καὶ πιόσχημα ἐπίτιτλα διαφόρων μοτίβων, πρωτογράμματα μὲ φυτικὸ διάκοσμο, ἄνθινα σχέδια. Χρῆση ἐρυθρογραφίας-χρυσογραφίας. Πβ. τὴν ὁμοίου τύπου διακόσμηση τοῦ κώδ. Μπενάκη 118 (Μπ. 13).

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἀπόστολος Κώνστας ὁ Χίος· γιὰ τὴν ταύτιση βλ. Χατζηγιακουμῆς, *Χειρόγραφα*, σ. 189· πβ. κώδ. Μπενάκη 118 (Μπ. 13) [= αὐτόγραφος Ἀπ. Κώνστα]. Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρό.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 1^ν, 3^ν) Δυσανάγνωστο κτητ. σημ. – (φ. 2^ν) Σημείωση σχετική με τὸ περιεχόμενο τοῦ χφ. – (φ. 3^ν) Λίγες σειρὲς σημειογραφίας ἀπὸ μτην. χέρι. – (φ. 283^ν) Ἀφιερωμ. σημ. ἔτ. 1877 (μεὲ κυανὸ μελάνι). – (φ. 283^ν) Καραμανλίδικο –πιθανῶς κτητ. σημ.– ἔτ. 1868. Ἀκολουθεῖ σύντομο κείμενο σὲ ἀραβικὴ γράφη.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Στὸ φ. 4^ν κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰῶνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ* καί (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 93. Ἀκμὲς ἐπιχρυσωμένες καὶ γκοφραρισμένες. Τὰ φ. I, I', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὰ φ. 1-2, πφ. ἀρχ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἐντονες κηλίδες ὑγρασίας σὲ ὅλη τὴν ἔκταση τοῦ χφ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Τσελίκας, *Δέκα αἰῶνες*, σ. 72 (ἀριθμ. καταλ. 70). — Στάθης, *Ἐξηγησις*, σ. 26 σημ. 1. — Χατζηγιακουμῆς, *Χειρόγραφα*, σ. 189. — Ἀποστολόπουλος, *Ἀπόστολος Κώνστας*, σ. 53, 62, 65, 70, 76, 77, 78, 81, 82 (καταγράφεται ὡς χφ Μπεννακείου 93). — Καραγκούνης, *Ἡ παράδοση*, σ. 111 (χφ 60· υἱοθετεῖται ἡ ἀρίθμηση τοῦ καταλόγου Τσελίκα). — Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 371 σημ. 5, σ. 375, 386.

227 (TA 94)

19ος αἰ. (ἀ' μισό, μετὰ τὸ 1814) χαρτὶ 154×116χλ. [120×80] φ. I, 159, I
στ. 12-13 διπλοῖ

ΚΑΛΟΦΩΝΙΚΟ ΕΙΡΜΟΛΟΓΙΟ

1. (φ. 2^ν-118^ν) Καλοφωνικοὶ Εἰρμοί. Ἔκδ. *Εἰρμολόγιον Καλοφωνικόν* 1835, σ. 1-188.
2. (φ. 118^ν-159^ν) «Κρατήματα κατ' ἤχον μελοποιηθέντα παρὰ τῶν νεοτέρων μουσικῶν διδασκάλων ἕνεκα τῶν καλοφωνικῶν (!) εἰρμῶν»: (φ. 118^ν) Ἰωάννου πρωτοψάλτου, ἤχ. α', (φ. 120^ν) τοῦ ἰδίου, ἤχ. α', (φ. 121^ν) τοῦ ἰδίου, ἤχ. α', (φ. 124^ν) Πέτρου λαμπαδαρίου Πελοποννησίου, ἤχ. α', (φ. 125^ν) τοῦ ἰδίου, ἤχ. α' «τετράφωνος (!)», (φ. 128^ν) Γεωργίου τοῦ Κρητός, ἤχ. α', (φ. 130^ν) Πέτρου λαμπαδαρίου Πελοποννησίου, ἤχ. β' διατονικός, (φ. 132^ν) Ἰακώβου πρωτοψάλτου, ἤχ. β' διατονικός λέγετος, (φ. 133^ν) Πέτρου λαμπαδαρίου, «τοῦ λίαν εὐφρανᾶς», ἤχ. γ', (φ. 137^ν) Μελετίου Συναΐτου τοῦ Κρητός, «τοῦ παλαιοῦ διὰ τὸ παντάννασσα», ἤχ. δ', (φ. 138^ν) Ἰωάννου πρωτοψάλτου, ἤχ. δ', (φ. 140^ν) Δανιὴλ πρωτοψάλτου, ἤχ. δ', (φ. 142^ν) Παναγιώτου Χαλάτζογλου, <ἤχ.> πλ. α' πεντάφωνος, (φ. 144^ν) Δανιὴλ

πρωτοφάλτου, ἤχ. πλ. β', (φ. 144^v) Παναγιώτου Χαλάτζογλου, ἤχ. βαρύς, (φ. 147^v) Ἀνωνύμου, χωρίς ἔνδειξη ἤχου (φ. 149^v) Γρηγορίου πρωτοφάλτου, ἤχ. βαρύς, (φ. 152^v) Ἰωάννου πρωτοφάλτου, χωρίς ἔνδειξη ἤχου, (φ. 154^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. δ', (φ. 154^v) Γεωργίου τοῦ Κρητός, ἤχ. πλ. δ'. Ἔκδ. *Εἰρμολόγιον Καλοφωνικόν*, ὁ.π., σ. 189-254 (μὲ διαφοροετικὴ διάταξη περιεχομένου). Μετὰ τὸ τέλος τῶν Κρατημάτων στὸ φ. 156^v: «Ἐπιφώνημα (!) τοῦ αὐτοῦ [Γεωργίου τοῦ Κρητός]», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Ροήν μου τῶν δακρῶν* (στὴν ἔκδοση ἀνθολογεῖται στὸ τέλος τῶν καλοφωνικῶν εἰρμῶν: βλ. σ. 188).

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

Ἄγραφο φύλλο: 1^v.

ΥΛΗ: Χαρτὶ χονδρὸ, ὑπόλευκο, στυλπνὸ. Ὑδατόσημο: ἡμισέληνος σὲ πλαίσιο καὶ γράμμα: πβ. Nikolaen 1092 (ἔτ. 1841).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 19×8 (2-153), 1×6 (159). Ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία, σημειωμένη μὲ μαῦρο μελάνι (στὴν ἄνω δεξιὰ γωνία τοῦ πρώτου recto τῶν τευχῶν καὶ δυσδιάκριτη πλέον λόγω ξακρίσματος (βλ. π.χ. φ. 58^r, 66^r, 98^r, 130^r, 138^r, 146^r). Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία: πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Λιτὴ· στὸ φ. 2^r, ὀρθογώνιο ἐπίτιτλο μὲ ἐλισσόμενο βλαστὸ στὸ ἐσωτερικὸ του. Πρωτογράμματα μὲ ἀπλοῖκὸ ἀνθινο διάκοσμο. Ἐρυθρογραφία τίτλων, ὑποτίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελος, ὁμοιο χέρι μὲ κώδ. Μπενάκη 281 (TA 191). Μελάνι καστανὸ καὶ ἐρυθρὸ.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. 1^r, ἀφιερωμ.) *Τῷ πανιερωτάτῳ καὶ θεοπροβλήτῳ Μητροπολίτῃ τῆς ἀγιοτάτης Μητροπόλεως Καισαρείας κυρίῳ κ(υρίῳ) Παϊσίῳ τῷ ἐν Χριστῷ μοι ἀγαπητῷ, καὶ περιποθήτῳ ἀδελφῷ ἀσπασίως.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Βλ. ΣΗΜ.. Στὸ φ. 1^v κ.ἀ., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξιμῶν. Στὸ φ. 2^r, δευτέρη μικρὴ σφραγίδα, γιὰ τὴν ὁποία βλ. κώδ. Μπενάκη 196 (TA 41), ΠΡΟΕΛ.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξιμῶν· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΕΙΡΜΟΙ ΚΑΛΟΦΩΝΙΚΟΙ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 94. Ἀκμῆς διάστικτες. Τὰ φ. I, Γ', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὸ φ. 1, πφ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἀρκετὰ καλὴ· ὀρισμένοι ρῦποι λόγω χρήσης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 386.

228 (TA 95)

19ος αί. (μέσα βλ. ΣΗΜ.)
στ. 11 διπλοί

χαρτί 161×113χλ. [130×90]

φ. I, 106, Γ

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΘΕΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

(φ. 3^ρ) «Ἀπολυτίκιον», ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. *Τὸν συνάναρχον λόγον Πατρὶ καὶ Πνεύματι*. – (φ. 4^ρ-22^ν) Χερουβικά: (φ. 4^ρ-5^ρ) Πέτρου λαμπαδαρίου, «σύντομα», ἤχ. α', (φ. 5^ρ) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἤχ. β', (φ. 6^ρ) τοῦ ἰδίου, ἤχ. γ', (φ. 8^ρ-22^ν) Πέτρου λαμπαδαρίου, στοὺς ἐξῆς ἤχους: (φ. 8^ρ) δ', (φ. 9^ν) πλ. α', (φ. 12^ν) βαρὺ, (φ. 14^ρ) πλ. δ', (φ. 15^ρ) «Ἔτερα Χερουβικά τῆς ἐβδομάδος σύντομα», ἤχ. α', (φ. 16^ρ) ἤχ. βαρὺ, (φ. 18^ρ) ἤχ. δ', (φ. 19^ν) ἤχ. πλ. δ', (φ. 21^ρ) ἤχ. πλ. α'. – (φ. 23^ρ-31^ρ) Πέτρου λαμπαδαρίου, Κοινωνικά τῆς ἐβδομάδος. – (φ. 31^ρ-54^ρ) Πέτρου Βυζαντίου, Χερουβικά «κατ' ἤχον ἁσματουργηθέντα». Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 54^ρ-55^ρ) «Τὸ παρὸν ἐμελοποιήθη παρὰ Ἰωάννου», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. *Νῦν αἱ Δυνάμεις*. – (φ. 55^ρ-56^ρ) «Κοινωνικὸν μελουργηθὲν παρὰ Ἰωάννου τοῦ Κλαδᾶ, συνετμήθη δὲ παρὰ Ἰωάννου πρωτ(οψάλτου)», ἤχ. α' τετράφωνος. Ἀρχ. *Γεύσασθε καὶ ἴδετε*. – (φ. 56^ρ-69^ρ) Δανιὴλ πρωτοψάλτου, Κοινωνικὸ *Αἰνεῖτε* ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 69^ν-73^ν) Ἰωάννου Γλυκέος, «κατὰ τὸ παλαιὸν συνετμήθη δὲ παρὰ Ἰωάννου πρωτοψάλτου ἅπερ ψάλλονται εἰς τὴν Λειτουργίαν τοῦ μεγάλου Βασιλείου», ἤχ. β'. Ἀρχ. *Ἅγιος – Ἀμήν – Σὲ ὕμνοῦμεν*. – ἤχ. α' τετράφωνος. Ἀρχ. *Τὴν γὰρ σὴν μήτραν – Κύριε ἐλέησον*. – (φ. 74^ρ-75^ρ) Πέτρου λαμπαδαρίου, «Τῆ ἁγία καὶ μεγάλη Τεσσαρακοστῆ», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Δόξα Πατρὶ – Τῆς σωτηρίας εὐθνον – Τὰ πλήθη τῶν πεπραγμένων μοι δεινῶν*. – (φ. 75^ρ-77^ρ) Πέτρου λαμπαδαρίου, Εὐλογητάρια «ψαλλόμενα ἐν ταῖς Κυριακαῖς», ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. *Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε – Τί τὰ μύρα συμπαθῶς – Λίαν πρωί, Μυροφόροι – Μυροφόροι γυναῖκες μετὰ μύρων – Δόξα Πατρὶ – Καὶ νῦν – Ἀλληλούϊα*. – (φ. 78^ρ) «Τῆ ἁγία καὶ μεγάλη ἐβδομάδι εἰς τὸν Νυμφῶνα παρὰ ἀνωλύμου», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Ἀλληλούϊα*. – (φ. 78^ν) «σύντομον», ἤχ. πλ. δ'. – (φ. 80^ν-82^ρ) «Τροπᾶριον λεγόμενον τῆ ἁγία καὶ μεγάλη Πέμπτη», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Ὅτε οἱ ἐνδοξοὶ μαθηταί*. – (φ. 82^ρ) «Σύντομον συνετμήθη παρὰ Γρηγορίου», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Ἰδοὺ ὁ νυμφίος ἔρχεται – Ὅτε οἱ ἐνδοξοὶ μαθηταί*. – (φ. 83^ρ) «Ὁ Ἀκάθιστος ὕμνος μελουργηθεὶς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Θεὸς Κύριος*. – (φ. 84^ρ) «σύντομον», ἤχ. πλ. δ'. – (φ. 84^ν) «Καὶ ἕτερον σύντομον», ἤχ. πλ. δ'. – ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Τὸ προσταχθὲν μυστικῶς*. – (φ. 86^ρ) «δίχορον», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Τῆ Ὑπερμάχῳ*. – (φ. 89^ρ-90^ν) Δανιὴλ πρωτοψάλτου, Κοινωνικὸ, ἤχ. βαρὺς. Ἀρχ. *Εἰς μνημόσυνον αἰώνιον*. – (φ. 90^ν-92^ρ)

Γεωργίου τοῦ Κρητός, «Ὅμοιον», ἤχ. βαρύς. – (φ. 92^r-99^v) Κοινωνικὸ τῶν ἑορτῶν τῆς Θεοτόκου: (φ. 92^r-93^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. α', (φ. 93^r-95^r) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἤχ. β', (φ. 95^r-96^v) Χουρμουζίου, ἤχ. γ', (φ. 96^v-99^v) Δανιὴλ πρωτοφάλτου, ἤχ. δ'. – (φ. 101^r-104^v, 100^r) Γεωργίου τοῦ Κρητός, «Ἐτερον συντομώτερον», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Μακάριος ἀνὴρ*, (φ. 104^v) Τέλ. *μυριάδων λαοῦ τῶν κύκλω συνεπιτι*. Ἡ συνέχεια στό: (φ. 100^r) Ἀρχ. *Ἰθεμένων μοι ἀλληλουία. Ἀνάστα, Κύριε*. – (φ. 105^{r-v}) <Προκείμενο>. Ἀρχ. *Ἐδωκας κληρονομίαν* (ἀπὸ μτγν. χέρι). Στὸ φ. 105^v μουσικὴ σημειογραφία, ἀπουσία στίχων. – (φ. 106^r) Πίνακας περιεχομένων («Τῶν ἐν τῆδε τῇ βίβλῳ ὄντων μαθημάτων πίναξ»), ἀπὸ μτγν. χέρι.

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

Ἄγγραφα φύλλα: 1^v-2^v, 3^v, 79^v, 100^v.

ΥΛΗ: (φ. 1-3: πφ.) Χαρτὶ χονδρὸ, ὑπόλευκο, στιλπνὸ. Ὑδατόσημο: α) ἀετὸς μετὰ γράμματα G F A.

(φ. 4-106) Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, στιλπνὸ. Ὑδατόσημο: β) λέων ἀντίσημο: γράμματα F F A (;)· βλ. Stanković 533 (ἔτ. 1790/1810).

ΤΕΥΧΗ - ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×4-1 (3^v ἐξέπεσε τὸ 1^ο φύλ.), 1×6 (9), 11×8 (97), 1×8-1 (104^v φαλιδισμένο τὸ 4^ο φύλ.), 2 (106). Τὸ χφ φέρει ἀρχικὴ, προγενέστερη σελιδαριθμηση. Ἀριθμηση τευχῶν μετὰ ἀραβ. ψηφία, σημειωμένη μετὰ μαῦρο μελάνι, στὴν κάτω δεξιὰ γωνία τοῦ πρώτου recto. Διακρίνεται σὲ μερικὰ μόνον τεύχη: 4 (φ. 26^r), 8 (φ. 58^r), 10 (φ. 74^r) - 11 (φ. 82^r), 13 (φ. 98^r).

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΙΣ: α) φ. 1^r, 3^r: ἄδηλος.

β) φ. 4^r-10^v, 17^r-104^v, 106^r (πίν. περιεχομένων): ὁ κύριος γραφέας. Πρόκειται γιὰ τὸν Γαβριὴλ Σοφοκλέους, βάσει ταύτισης τῆς γραφῆς τοῦ κτητ. σημ. (βλ. φ. 4^r, ἄνω ὦα), μετὰ τὸν γραφικὸ χαρακτήρα τοῦ κειμένου.

γ) φ. 11^r-16^v: ἄδηλος. Τὰ φύλλα προήλθαν ἀπὸ ἄλλον κώδικα καὶ χρησιμοποιήθηκαν γιὰ νὰ ἀναπληρώσουν μέρος τοῦ κειμένου ποὺ ἐξέπεσε. Γι' αὐτὸ ἔχει διαγραφεῖ τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ κειμένου ποὺ ἐπαναλαμβάνεται (βλ. φ. 10^v-11^r, 16^v).

Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρό. Τὸ φ. 105^{r-v}, ἀπὸ χέρι ἀδήλου.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 1^r, κτητ.) Αὐτὸ τὸ βιβλίον εἶναι κτήμα τῆς θείας ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Βασιλείου τοῦ Ταυλουσούνιου, ἀφιερωθὲν παρὰ τοῦ Γαβριὴλ Σοφοκλέους ἱερόπαιδος. 1854 τῇ 1ῃ Μαρτίου. – (φ. 4^r) Γαβριὴλ ἱερόπαιδος. Γιὰ τὸν Γαβριὴλ Σοφοκλέους, δάσκαλο ἀπὸ τὴν Καισάρεια, σχολάρχῃ τῆς Σχολῆς Σταυροδρομίου (Πέραν), συγγραφέα καὶ σχολιαστὴ Ἑλλήνων συγγραφέων, βλ. Εὐαγγελίδης, Ἡ παιδεία, τ. 1, σ. 44.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ταβλοσούν, Καισάρεια Καππαδοκίας (βλ. ΣΗΜ.). Στὸ φ. 1^ρ κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΔΙΑΦΟΡΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ* καί (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 95. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὰ φ. 1-3, πφ. ἀρχ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Μέτρια· ἔντονες κηλίδες, σχισίματα.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 386.

229 (TA 96)

ἔτ. 1822 (φ. 158^v)   χαρτί   220×157χιλ. [160×108]   φ. I, 158, Γ
στ. 15 διπλοὶ

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ

(φ. 1^ρ-158^v) Ἀνθολογία Ἑσπερινοῦ. Ἀναλυτικά:

(φ. 1^ρ-2^ρ) Ἀνεπίγραφη στὸν κώδ. Ἀρχ. Ἀνοιξαντός Σου τὴν χεῖρα. – (φ. 2^{ρ-v}) «ὄμοιον», ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Ἀποστρέψαντος δέ Σου τὸ πρόσωπον. – (φ. 2^v-3^v) «β' τοῦ αὐτοῦ», ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Ἀντανελεῖς τὸ πνεῦμα αὐτῶν. – (φ. 3^v-4^ρ) «ὄμοιον», ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Καὶ εἰς τὸν χοῦν αὐτῶν ἐπιστρέψουσιν. – (φ. 4^ρ-5^v) Γεωργίου Παναρέτου, ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Ἐξαποστελεῖς τὸ πνεῦμα – Καὶ ἀνακαινεῖς. – (φ. 5^v) «ὄμοιον», ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Εὐφρανθήσεται Κύριος. – (φ. 5^v-7^ρ) Γεωργίου Κοντοπετρῆ, ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Ὁ ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν γῆν. – (φ. 7^{ρ-v}) «Ὅμιον (!)», ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Ὁ ἀπτόμενος τῶν ὀρέων. – (φ. 7^v-8^v) Μανουὴλ Χρυσάφη, ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Ἄσω τῷ Κυρίῳ. – (φ. 8^v-9^ρ) «ὄμιον (!)», ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Ψαλῶ τῷ Θεῷ μου. – (φ. 9^ρ-10^v) Ἰωάννου Κλαδᾶ, ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Ἡδυνθείη αὐτῷ. – (φ. 10^v) «ὄμιον (!)», ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Ἐγὼ δὲ εὐφρανθήσομαι. – (φ. 10^v-12^ρ) Ἰωάννου Κλαδᾶ, ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Ἐκλείπειεν (!) ἀμαρτωλοί. – (φ. 12^ρ) «ὄμιον (!)», ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Καὶ ἄνομοι. – (φ. 12^ρ-13^ρ) Ἰωάννου Κλαδᾶ, ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Εὐλόγει, ἡ ψυχὴ μου. – (φ. 13^{ρ-v}) «ὄμιον (!)», ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Ὁ ἥλιος ἔγνω. – (φ. 13^v-15^ρ) Ἰωάννου Κλαδᾶ, ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Ἔθου σκότος. – (φ. 15^ρ) «ὄμιον (!)», ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Ὡς ἐμεγαλύνθη. – (φ. 15^ρ-17^v) «Μέλος ἀρχαῖον καὶ ἔντεχον ὁ ποιητῆς δὲ αὐτοῦ ἄδειλος (!) Δόξα», ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας – Καὶ νῦν – Ἀλληλούϊα – Ἀλληλούϊα – Ὁ Θεός. – (φ. 17^v-24^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, Μακάριος ἀνὴρ, ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Ἀνὴρ ἀλληλούϊα – Καὶ ἐν ὁδῷ ἀμαρτωλῶν – Καὶ ἐπὶ καθέδρα λοιμῶν. – (φ. 24^v-28^v) Πέτρου λαμπαδαρίου – σύντμηση Μανουὴλ πρωτοφάλτου «καὶ

ἐξηγήθη κατὰ τὸν νέον σύστημα», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Μακάριος ἀνὴρ*. – (φ. 28^v-32^v) «Ἐτερον σύντομον παρὰ Χουρμουζίου τοῦ διδασκάλου», ἤχ. πλ. δ'. – (φ. 32^v-35^v) Γεωργίου τοῦ Κρητός, «Ἐτερον συντομότερον», ἤχ. πλ. δ'. – (φ. 36^r-76^v) Κεκραγάρια: (φ. 36^r-51^r) Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, «Κεκραγάρια κατ' ἤχον». Ὅλοι οἱ ἤχοι, (φ. 51^r-66^v) Μπαλασίου ἱερέως «τοῦ νομοφύλακος». Ὅλοι οἱ ἤχοι, (φ. 67^r-76^v) Ἰακώβου πρωτοφάλτου. Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 76^v-80^v) Γεωργίου τοῦ Κρητός, «Στιχηρὰ ἀναστάσιμα ψαλλόμενα εἰς τὸν Ἑσπερινὸν τῆς λαμπροφόρου Ἀναστάσεως», ἤχ. β'. Ἀρχ. *Τὸν (!) πρὸ αἰώνων*. – (φ. 80^v-81^r) «Τὸ Φῶς ἱλαρὸν ἀρχαῖον ἄσμα παρὰ ἀνωμένου», ἤχ. δ'. – (φ. 81^v-82^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, Προκείμενα τῆς ἑβδομάδος. Πλήρης ἡ σειρά. – (φ. 82^r-83^r) «Προκείμενα τῆ ἀγία καὶ μεγάλη μ' [Τεσσαρακοστῆ] τῶν Κυριακῶν μέλος ἀρχαῖον», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Μὴ ἀποστρέψης – Πρόσχεες τῆ ψυχῆ μου – Ἐδωκας κληρονομίαν – Τὸ ὄνομά σου Κύριε*. – (φ. 83^r-84^r) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, Προκείμενα «εἰς τὰς δεσποτικὰς ἑορτάς», ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. *Τίς Θεὸς μέγας – Τίς Θεὸς μέγας – Ὁ Θεὸς ἡμῶν – Ὁ Θεὸς ἡμῶν – Ἀγαπήσω σε Κύριε – Ἀγαπήσω σε Κύριε*. – (φ. 84^r) Προκείμενο «Τῷ ἀγίῳ καὶ μεγάλῳ Σαββάτῳ εἰς τὴν Λειτουργίαν μετὰ τῶν Ἀπόστολων (!)», ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. *Ἀνάστα ὁ Θεός*. – (φ. 84^r-90^v) «Τὸ Θεοτόκε Παρθένε ὀκτὰ ἤχον (!) Πέτρου τοῦ Μπερεκέτ<ου> τζελεμπῆ ἄρχου», ἤχ. α', δίχορον. – (φ. 91^r-106^r) «Ἰδιόμελα ψαλλόμενα εἰς τὰς Κυριακὰς <τῆ> μεγάλη Τεσσαρακοστῆ». Ἀκολουθοῦν συνθέσεις ἀνὰ ἰδιόμελο τῶν ἐξῆς ποιητῶν: *Ἐλαμψεν ἡ χάρις σου*: (φ. 91^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. δ', (φ. 92^r) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, ἤχ. δ'. – *Δεῦτε ἐκαθάρωμεν*: (φ. 93^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. δ', (φ. 94^r) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, ἤχ. πλ. δ'. – *Χαλινοὺς ἀποπτύσας*: (φ. 95^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. δ', (φ. 96^r) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, ἤχ. πλ. δ'. – *Ἀτενίσαι τὸ ὄμμα*: (φ. 97^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. δ', (φ. 98^r) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, ἤχ. πλ. δ'. – *Ὁ τὸν ἀμπελῶνα φυτεύσας*: (φ. 98^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. βαρύς. – *Λησταῖς λογισμοῖς περιπεσῶν*: (φ. 99^v) τοῦ ἰδίου, ἤχ. πλ. β'. – *Ὁ τὸν ἀμπελῶνα φυτεύσας*: (φ. 100^v) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, ἤχ. βαρύς. – *Λησταῖς λογισμοῖς περιπεσῶν*: (φ. 101^v) τοῦ ἰδίου, ἤχ. πλ. β'. – *Θαυμαστὴ ἡ τοῦ Σωτῆρος*: (φ. 103^r) Πέτρου Βυζαντίου, ἤχ. α', (φ. 104^v) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, ἤχ. α'. – (φ. 106^r-109^v) «Τῆ ἀγία καὶ μεγάλη δ' [Τετάρτη] εἰς τὸν στίχων (!) τῶν αἰνῶν Δόξα καὶ νῦν παρὰ Πέτρου λαμπαδαρίου κατὰ μίμῃσιν (!) τοῦ Δανιὴλ <πρωτοφάλτου>», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Κύριε ἡ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις*. – (φ. 109^v-111^v) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, «Ἐτερον», ἤχ. πλ. δ'. – (φ. 111^v-113^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, «Εἰς τὸν στίχον τῶν αἰνῶν τῶν ἀγίων Παθῶν», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Κύριε ἀναβαίνοντός σου*. – (φ. 113^r-114^r) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, «Ἐτερον», ἤχ. πλ. δ'. – (φ. 114^r-115^v) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, δοξαστικὸ τῆς Μ. Παρασκευῆς, ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Ἦδη βάπτεται κάλαμος*. – (φ. 115^v-118^r) τοῦ ἰδίου, «Τῆ ἀγία καὶ μεγάλη Παρασκευῆ Δόξα καὶ νῦν τῶν ἀποστίχων τοῦ Ἑσπερινοῦ», ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. *Σὲ τὸν ἀναβαλλόμενον*. – (φ. 118^r-121^v) Γερμανοῦ Νέων Πατρῶν, «Τὸ

παρὸν στιχηρὸν φάλλεται εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ ἐπιταφίου ἀντὶ τοῦ Ἅγιος ὁ Θεός», ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. *Τὸν ἥλιον κρύψαντα*. – (φ. 122^r-124^r) Χρυσάφη τοῦ νέου, «Εἰς τὴν Ἀνάστασιν Δόξα καὶ νῦν», ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. *Δόξα Πατρὶ – Καὶ νῦν – Ἀναστάσεως ἡμέρα*. – (φ. 124^r-125^r) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, «Ἔτερον», ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. *Ἀναστάσεως ἡμέρα*. – (φ. 125^r-128^r) Χρυσάφη τοῦ νέου, «Κράτημα εἰς τὸ Ἀναστάσεως ἡμέρα», ἤχ. α' τετράφωνος. – (φ. 128^{r-v}) ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. *Χριστὸς ἀνέστη*. – (φ. 128^v-129^r) τὸ ἴδιο, ἤχ. πλ. α'. – (φ. 129^r) τὸ ἴδιο, «σύντομον», ἤχ. πλ. α'. – (φ. 129^{r-v}) «Ἡ θεία καὶ ἱερὰ Λειτουργία τῶν Προηγιασμένων μέλος ἀρχαῖον», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. *Κατευθυνθήτω*. – (φ. 129^v) «Ἔτερον σύντομον», ἤχ. πλ. α'. – (φ. 129^v-130^v) «Τὸ παρὸν ἐμελοποιήθη παρὰ Ἰωάννου τοῦ Κλαδᾶ συνετηθήθῃ δὲ παρὰ Ἰωάννου πρωτοφάλτου», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. *Νῦν αἱ δυνάμεις*. – (φ. 130^v-131^r) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, «Ἔτερον», ἤχ. βαρύς. – (φ. 131^r-132^r) Ἰωάννου Κλαδᾶ, Κοινωνικόν – σύντμηση Ἰωάννου πρωτοφάλτου, ἤχ. α' τετράφωνος. Ἀρχ. *Γεύσασθε*. – (φ. 132^r-133^r) Γεωργίου τοῦ Κρητός, ἤχ. βαρύς, ὁ ἴδιος στίχος. – (φ. 133^r-135^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, «Τῆ ἀγία καὶ μεγάλη Τεσσαρακοστῆ ἐν τοῖς ἀποδείπνοις», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. *Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός*. – (φ. 136^r) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. *Παναγία Θεοτόκε*. – Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. β'. Ἀρχ. *Τὴν πᾶσαν ἐλπίδα μου*. – (φ. 136^{r-v}) τοῦ ἰδίου, «Ἔτερον», ἤχ. β'. – (φ. 136^v) «σύντομον», ἤχ. β'. – (φ. 136^v-137^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. *Κύριε τῶν δυνάμεων*. – (φ. 137^v) Ἰωάννου πρωτοφάλτου, «Κοντάκιον τοῦ μεγάλου κανόνος», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. *Ψυχὴ μου ψυχὴ μου ἀνάστα*. Ἀκολουθοῦν συνθέσεις στὸν ἴδιο ἤχο τῶν: (φ. 137^v) Δανιὴλ πρωτοφάλτου, (φ. 138^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, (φ. 138^v) Πέτρου πρωτοφάλτου, (φ. 139^r) Γρηγορίου λαμπαδαρίου. – Δανιὴλ πρωτοφάλτου, «Μάθημα εἰς τὸν μέγαν κανῶνα (!)», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. *Ψυχὴ μου ψυχὴ μου*. – (φ. 142^{r-v}) Πέτρου λαμπαδαρίου, «Εἶρμος τῆς ἐνάτης ὠδῆς τοῦ μεγάλου κανῶνος (sic)», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. *Ἀσπόρου συλλήψεως*. – (φ. 142^v) Πέτρου Βυζαντίου, «Ἔτερον», ἤχ. πλ. β'. – (φ. 142^v-143^v) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, «Στίχοι φαλλόμενοι τῆ ἀγία καὶ μεγάλη Μ' [Τεσσαρακοστῆ] εἰς τὰς ὥρας», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. *Τὸ πρωὶ εἰσάκουσον τῆς φωνῆς μου*. – (φ. 144^r) «Οἱ Μακαρισμοὶ φάλλεται οὕτως», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. *Μνήσθητι ἡμῶν Κύριε*. – (φ. 144^{r-v}) Πέτρου λαμπαδαρίου, «Εἰς τοὺς ἐσπερινοὺς τῶν Κυριακῶν, Μεγάλη Σαρρακοστή», ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. *Θεοτόκε Παρθένε*. – (φ. 144^v-145^r) τοῦ ἰδίου, «Τὰ παρόντα φάλλονται μετὰ τὴν ἀπόλυσιν», ἤχ. β'. Ἀρχ. *Πάντων προστατεύεις ἀγαθή*. – (φ. 145^r) «Τῆ Τρίτῃ καὶ τῆ Πέμπτῃ ἐσπέρας τῆ ἀγία καὶ μεγάλη Σαρρακοστῆ (!)», ἤχ. α'. Ἀρχ. *Σφαγὴν σου τὴν ἄδικον*. – (φ. 145^v-151^v) «Ὁ Ἀκάθειστος (!) ὕμνος μελουργειθῆς (!) παρὰ τοῖς ἀρχαίοις», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Θεὸς Κύριος – Τὸ προσταχθέν*. – (φ. 151^v) Πέτρου Μπερεκέτη, «Ἔτερον σύντομον», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Τῆ Ὑπερμάχῳ*. – (φ. 151^v-152^r) «καὶ ἕτερον σύντομον», ἤχ. πλ. δ'. – (φ. 152^r-158^r) Ἰωάννου Κλαδᾶ, «Μάθημα φαλλόμενον εἰς

τόν Ἀκάθιστον ὕμνον», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Τῆ Ὑπερμάχῳ*. – (φ. 158^v) «Τῆ Μεγάλῃ Σαββακοστῇ (!) Παρασκευῇ ἐσπέρας μετὰ τὴν Ἀπόλυσιν ψάλλεται τὸ παρόν», ἤχ. γ'. Ἀρχ. *Τὴν ὠραιότητα τῆς παρθενίας σου*.

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημα: α) λέων (π.χ. φ. 2 καὶ 7)· ἀντίσημο: γράμματα F F A (π.χ. φ. 4 καὶ 5)· πβ. Stanković 533 (ἔτ. 1790/1810), μὲ μικρὲς διαφορὲς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 10×8 (80), 1×10 (90), 8×8 (154), 1×4 (158). Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Μικρὰ πρωτογράμματα μὲ κουκκίδες· ἐνίοτε μεταξὺ τους διακοσμητικοὶ σταυροὶ (π.χ. φ. 35^v). Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Δημήτριος· βιβλιογρ. σημ. καραμανλίδικο (φ. 158^v): *ποῦ νοῦ Γιαζάν Ταβλουσούν νοῦ Δημήτρι ποῦ κιτάπ χατζή παπά Λεώντιος ἐφέντημηνηΓ ὄγλοῦ χοτζά ἸωρδάνηΓιτηρ ετους 1822 [Ὁ γράφων αὐτὸ <εἶναι> ὁ Δημήτρι ἀπὸ τὸ Ταβλούς: αὐτὸ τὸ βιβλίο εἶναι τοῦ κυρίου δασκάλου μου Ἰορδάνη, τοῦ υἱοῦ τοῦ κυρίου Χατζή-παπᾶ Λεοντίου. Ἔτος 1822 (μτφρ.: Δ. Λαμπράκης)].* Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρό.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ταβλοσούν, Καισάρεια Καππαδοκίας (;). Στὸ φ. 1^r κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰῶνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 96. Τὰ φ. I, I', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἐκτεταμένες κηλίδες ὑγρασίας· τσαλακωμένα τὰ τελευταῖα φύλλα τοῦ κώδικα, μὲ σχισίματα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 386.

230 (TA 97)

περ. 1820 (βλ. ΓΡΑΦ.) χαρτί 204×143χιλ. [152×90/100] φ. I, 185, I'
στ. 14 διπλοὶ κολ.

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΘΕΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΟΡΘΟΥ

1. (φ. 1^r-89^r) Ἀνθολογία Θείας Λειτουργίας. Ἀναλυτικά:

(φ. 1^r-24^v) Πέτρου λαμπαδαρίου Πελοποννησίου, Χερουβικά. Ὅλοι οἱ ἤχοι.

(φ. 25^r-60^v) Κοινωνικά: (φ. 25^r-36^v) Δανιήλ πρωτοψάλτου. Ἄρχ. *Αίνεῖτε τὸν Κύριον*. ὅλοι οἱ ᾄχ. (φ. 37^r-50^r) «Ἔτερον ὅμοιον μελουργηθὲν παρὰ τ[...]· εὐρέθη ἐν τοῖς σημειώμασιν αὐτοῦ», ᾄχ. [...]. Ἄρχ. *Σῶμα Χριστοῦ*. Ἀκολουθοῦν οἱ ἐξῆς συνθέσεις: (φ. 38^r) «Ἔτερον ὅμοιον μελοποιηθὲν παρ' ἐμοῦ Γρηγορίου λαμπαδαρίου», ᾄχ. β', (φ. 39^v) «Ἔτερον ὅμοιον καὶ αὐτὸ εὐρέθη ἐν τοῖς σημειώμασιν Πέτρου Βυζαντίου καὶ ἡμετέρου διδασκάλου», ᾄχ. γ', (φ. 41^r) «Ἔτερον ὅμοιον ἐμελοποιήθη παρ' ἐμοῦ Γρηγορίου», ᾄχ. γ', (φ. 42^r) «Ἔτερον ὅμοιον μελοποιηθὲν παρ' ἐμοῦ Γρηγορίου λαμπαδαρίου», ᾄχ. δ', (φ. 43^r) Πέτρου Πελοποννησίου, ᾄχ. πλ. α', (φ. 45^r) τοῦ ἰδίου, ᾄχ. πλ. β', (φ. 46^r) Πέτρου Βυζαντίου, ᾄχ. βαρύς, (φ. 47^v) «μελοποιηθὲν παρ' ἐμοῦ Γρηγορίου λαμπαδαρίου», ᾄχ. βαρύς, (φ. 48^v) «ἕτερον ὅμοιον μελοποι(ηθὲν) παρ' ἐμοῦ Γρηγορίου λαμπαδαρίου τοῦ λευιτίδους», ᾄχ. πλ. δ', (φ. 50^r-60^v) «Ὅμοιον παρ' ἐμοῦ Γρηγορίου λαμπαδαρίου», ᾄχ. β'. Ἄρχ. *Εἰς μνημόσυνον*. Ἀκολουθοῦν συνθέσεις τῶν: (φ. 51^r) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ᾄχ. γ', (φ. 53^v) Χουρμουζίου, ᾄχ. δ', (φ. 55^r) Γεωργίου τοῦ Κρητός, ᾄχ. βαρύς, (φ. 57^v) Γρηγορίου λαμπαδαρίου («Παρ' ἐμοῦ Γρηγορίου λαμπαδαρίου»), ᾄχ. πλ. β', (φ. 59^v) τοῦ ἰδίου («Ὅμοιον παρ' ἐμοῦ Γρηγορίου λαμπαδαρίου»), ᾄχ. πλ. α'.

(φ. 60^v-73^r) Κοινωνικὸ τῶν ἐορτῶν τῆς Θεοτόκου («Κοινωνικὰ φαλλόμενα ἐν ταῖς θεομητορικαῖς ἐορταῖς, ἀσματονιθέντα εἰς ὀκτώ· τὰ μὲν παρὰ τῶν ἀειδήμων (!) Δανιήλ, Πέτρου καὶ Γεωργίου, τὰ δὲ παρ' ἡμῶν»): (φ. 60^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, ᾄχ. α', (φ. 61^v) Χουρμουζίου, ᾄχ. γ', (φ. 63^r) Πέτρου λαμπαδαρίου Πελοποννησίου, ᾄχ. δ', (φ. 65^r) Γεωργίου τοῦ Κρητός, ᾄχ. πλ. α', (φ. 66^v) Γρηγορίου λαμπαδαρίου («παρ' ἐμοῦ Γρηγορίου λαμπαδαρίου»), ᾄχ. πλ. β', (φ. 68^r) τοῦ ἰδίου («ὅμοιον παρ' ἐμοῦ Γρηγορίου λαμπαδαρίου»), ᾄχ. βαρύς, (φ. 69^v) Χουρμουζίου «τοῦ μουσικολογιωτάτου», ᾄχ. βαρύς, (φ. 71^v) Γρηγορίου λαμπαδαρίου («ὅμοιον παρ' ἐμοῦ Γρηγορίου λαμπαδαρίου τοῦ λευιτί<δους>»), ᾄχ. πλ. δ'.

(φ. 73^r-89^r) Κοινωνικὸ τῶν Ἀποστόλων («Κοινωνικὰ φαλλόμενα ἐν ταῖς ἐορταῖς τῶν ἀγίων Ἀποστόλων μελοποιηθέντα παρὰ Δανιήλ, Πέτρου λαμπαδαρίου, Γεωργίου, Γρηγορίου καὶ Χουρμουζίου»): (φ. 73^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, ᾄχ. α', (φ. 74^r) τοῦ ἰδίου, ᾄχ. β', (φ. 75^v) τοῦ ἰδίου («Ὅπερ εὐρέθη ἡδιόχειρον (!) τοῦ αὐτοῦ Πέτρου λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου»), ᾄχ. γ', (φ. 77^r) τοῦ ἰδίου («Ὅμοιον καὶ αὐτὸ εὐρέθη ὁμοίως ἡδιόχειρον Πέτρου τοῦ λαμπαδαρίου»), ᾄχ. δ', (φ. 78^v) τοῦ ἰδίου, ᾄχ. πλ. α', (φ. 82^v) Χουρμουζίου, ᾄχ. πλ. β', (φ. 84^r) «ὅμοιον παρὰ τοῦ ἡμετέρου διδασκάλου Γεωργίου», ᾄχ. βαρύς, (φ. 86^r) Δανιήλ πρωτοψάλτου, ᾄχ. πλ. δ', (φ. 87^r) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ᾄχ. πλ. δ'.

2. (φ. 91^r-185^v) Ἀνθολογία Ὁρθρου. Ἀναλυτικά:

(φ. 91^r-129^r) Πολυέλεοι: (φ. 91^r-102^r) Δανιήλ πρωτοφάλτου, ἤχ. δ'. Ἄρχ. Δοῦλοι Κύριον, (φ. 102^r-113^v) Πέτρου Πελοποννησίου, ἤχ. πλ. α', (φ. 113^v-117^v) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, «Ἐκλογὴ ἐκ τοῦ ψαλμοῦ τοῦ πολυελέου...», ἤχ. δ', (φ. 117^v-129^r) Γεωργίου τοῦ Κρητός («Ἔτερος ψαλλόμενος εἰς τὰς ἑορτὰς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἐμελουργήθη παρὰ τοῦ μακαρίτου κύρ Γεωργίου τοῦ Κρητός»), ἤχ. βαρύς. Ἄρχ. Λόγον ἀγαθόν.

(φ. 129^v-^v) «Καταλιμπάνοντες δὲ ἡ τύχοι (!) τὰ Κρατήματα τοῦ τε Δόξα καὶ τοῦ Καὶ νῦν, τότε ψαλλόμεν ἀντὶ τῶν Κρατημάτων τὸ παρὸν Ἀλληλούϊα, ὅπερ ἐμελουργήθη παρὰ τοῦ αὐτοῦ [Γεωργίου τοῦ Κρητός]», ἤχ. βαρύς. Ἄρχ. Ἀλληλούϊα.

(φ. 129^v-133^r) Μελετίου Σιναΐτου τοῦ Κρητός, «Πασαπνοάριον τοῦ Εὐαγγελίου...», ἤχ. πλ. α', (φ. 133^r-136^r) Πέτρου λαμπαδαρίου Πελοποννησίου, «Ἔτερον», ἤχ. πλ. β', (φ. 136^r-139^r) τοῦ ἰδίου, «Ἔτερον», ἤχ. πλ. δ', (φ. 141^r-142^r) Κοινωνικὸ Ἰνδίκτου: Γεωργίου τοῦ Κρητός, ἤχ. α'.

(φ. 142^r-168^v) Κοινωνικὰ ἐνιαυτοῦ: (φ. 142^r) Ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ: Δανιήλ πρωτοφάλτου, ἤχ. α', (φ. 143^r) Χριστουγέννων: Δανιήλ πρωτοφάλτου, ἤχ. α' τετράφωνος, (φ. 144^v) Θεοφανίων: Δανιήλ πρωτοφάλτου, ἤχ. α', (φ. 146^r) Εὐαγγελισμοῦ: Δανιήλ πρωτοφάλτου, ἤχ. α' τετράφωνος, (φ. 148^r) Λαζάρου: Πέτρου Πελοποννησίου, ἤχ. α', (φ. 149^r) Βαΐων: Δανιήλ πρωτοφάλτου, ἤχ. δ', (φ. 150^r) Μ. Πέμπτης: Ἰακώβου πρωτοφάλτου, ἤχ. πλ. β', (φ. 151^v) τὸ ἴδιο κοινωνικὸ, Γεωργίου τοῦ Κρητός, ἤχ. πλ. β', (φ. 153^r) Μ. Σαββάτου ἀντὶ χειρουβικοῦ: Ἰακώβου πρωτοφάλτου, ἤχ. πλ. α', (φ. 154^r) Μ. Σαββάτου: Γεωργίου τοῦ Κρητός, ἤχ. πλ. α', (φ. 155^r) Πάσχα: Δανιήλ πρωτοφάλτου, ἤχ. α', (φ. 157^r) «Ἔτερον τῆς Λαμπρᾶς, εὐρεθὲν ἐν τοῖς σημειώμασιν (!) τοῦ μακαρίτου κύρ Πέτρου Πελοποννησίου», ἤχ. πλ. β', (φ. 158^r) Κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ: Δανιήλ πρωτοφάλτου, ἤχ. α', (φ. 159^r) Μεσοπεντηκοστῆς: Δανιήλ πρωτοφάλτου, ἤχ. δ', (φ. 161^r) Ἀναλήψεως: Δανιήλ πρωτοφάλτου, ἤχ. δ', (φ. 162^r) Πεντηκοστῆς: Δανιήλ πρωτοφάλτου, ἤχ. α', (φ. 163^r) «Ἔτερον [ἀγ. Πνεύματος]»: Πέτρου Πελοποννησίου, ἤχ. βαρύς, (φ. 164^v) ἀγ. Πάντων: Δανιήλ πρωτοφάλτου, ἤχ. πλ. δ', (φ. 166^r) «Ἔτερον [ἀγ. Πάντων] κύρ [[...]]», ἤχ. πλ. α', (φ. 167^r) Μεταμορφώσεως: Δανιήλ πρωτοφάλτου, ἤχ. βαρύς.

(φ. 169^r-177^v) Πέτρου λαμπαδαρίου Πελοποννησίου, Κοινωνικὰ Αἰνεῖτε κατ' ἤχον. Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 177^v-185^v) τοῦ ἰδίου, «Ἐτέρα τάξις Κοινωνικῶν... εἰσὶ δὲ τὰ καλούμενα ἀνέκδοτα», ἤχ. α'. Ἄρχ. Αἰνεῖτε τὸν Κύριον. Ἀκολουθεῖ τὸ ἴδιο στοὺς ἤχους: β', γ', δ', πλ. α' (τέλ. κολ.).

ἘΑΓΓΡΑΦΑ ΦΥΛΛΑ: 89^v-90^v, 139^v-140^v.

ΥΛΗ: Χαρτί χονδρό, υπόλευκο καὶ υποκίτρινο, στιλπνό. Ὑδατόσημα: α) ἡμισέληνος (π.χ. φ. 2 καὶ 3)· ἀντίσημο: γράμματα Μ Α (π.χ. φ. 1 καὶ 4), πολὺ κοντινὸ σὲ Nikolaev 1080a, b (ἔτ. 1840), β) τρεῖς ἡμισέληνοι (π.χ. φ. 13 καὶ 16)· ἀντίσημο: γράμματα F A G (π.χ. φ. 14 καὶ 15)· βλ. Nikolaev 998a, b (ἔτ. 1819), γ) ἡμισέληνος σὲ πλαίσιο (π.χ. φ. 30 καὶ 31)· βλ. Nikolaev 1005 (ἔτ. 1821) ἢ 1038 (ἔτ. 1829), δ) ἡμισέληνος σὲ πλαίσιο καὶ γράμμα Α (π.χ. φ. 100 καὶ 101)· σχεδὸν ὅμοιο μὲ Nikolaev 1014 (ἔτ. 1824), ε) λέων (π.χ. φ. 153 καὶ 156)· ἀντίσημο: γράμματα Α F G· βλ. Stanković 536 (ἔτ. 1795/1805).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 22×4 (88), 2 (90), 2×4 (98), 10×4 (138), 2 (140), 7×4 (168), 2×8 (184), 1 (185). Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία: πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΙΣ: α) φ. 1^r-24^v, 169^r-185^v: ἄδηλος.

β) φ. 25^r-139^r: Νικόλαος υἱὸς Χατζῆ Κωνσταντῆ Χρυσοχόου (ταύτιση βάσει γραφῆς)· πβ. κώδ. Μπενάκη 359 (TA 300) (ἔτ. 1819), ὅπου βιβλιογρ. σημ. τοῦ ἴδιου γραφέα. Πιθανολογοῦμε τὴν ἀντιγραφὴ τοῦ παρόντος κώδικα κατὰ τὴν ἴδια χρονικὴ περίοδο (περ. 1820)· βλ. ἐπίσης κώδ. Μπενάκη 319 (TA 244) (ἔτ. 1821), ἀπὸ τὸ ἴδιο χέρι. Ἡ ταύτιση μὲ τὸν Γρηγόριο λαμπαδάριο (βλ. Giannopoulos, BIBL.) δὲν ἐπαληθεύεται. Ὁ παρὼν κώδικας πιθανῶς ἀπόγραφο αὐτόγραφου κώδικα τοῦ Γρηγορίου ἢ κάποιου μαθητῆ του.

γ) φ. 141^r-168^v: ἄδηλος.

Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρὸ σὲ ὅλη τὴν ἔκταση τοῦ κώδικα.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Στὸ φ. 1^r (ἄνω ὠα), σφραγίδα μὲ τὴν ἐπιγραφὴ: *Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ*· στὸ ἴδιο φύλλο, ἢ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΧΕΡΟΥΒΙΚΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 97. Τὰ φ. I, Γ', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Μέτρια· ρύποι. Στὴν ἄνω ἐξωτερικὴ γωνία τοῦ φ. 37, μτγν. ἐπέμβαση μὲ ἐπικόλληση χαρτιοῦ.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 374, 386.

ΠΑΝΟΜΟΙΟΥΤΥΠΟ: Γιαννόπουλος, *Η Ψαλτικὴ Τέχνη*, σ. 264: εἰκ. 112 (φ. 41^r).

231 (TA 98)

ἔτ. 1739 (φ. 226^v) χαρτί 213×163χιλ. [146×95] φ. I, 227, Γ
 στ. 12 διπλοὶ ἀκέφ.

ΣΤΙΧΗΡΑΡΙΟ ΕΝΙΑΥΤΟΥ, ΤΡΙΩΔΙΟΥ ΚΑΙ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΑΡΙΟΥ

1. (φ. 1^r-113^v) Στιχηράριο ἐνιαυτοῦ. Ἀρχ. (ἀκέφ.) (1^η Σεπτεμβρίου) Ὅσιε πάτερ... ἐν τῷ ὕψει εἶδρον Ἡλίας ἄρμα πυρός. Στιχηρὰ ἀπὸ 1^η Σεπτεμβρίου ἕως 29^η Αὐγούστου (γιά τὸ 1^ο τροπάριο βλ. Μην. Ρώμ., τ. 1, σ. 4).
2. (φ. 114^r-197^v) Στιχηράριο Τριωδίου («Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ καὶ τοῦ Τριωδίου ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς Κυριακῆς τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου καὶ λήγον μέχρι τῆς Κυριακῆς τῶν ἀγίων Πάντων περὶ ἔχων (!) ἅπαντα τὰ δοξαστικά τῶν Κυριακῶν, τὴν δὲ ἀκολουθίαν τῆς ἀγίας ἑβδομάδος ὀλοκλήρης ὁμοῦ τε καὶ Πεντηκοσταρίου τῷ Σαββάτῳ ἑσπέρας Δόξα· ἤχ. πλ. δ' κε»). Ἀρχ. Παντοκράτωρ (!) Κύριε (γιά τὸ 1^ο τροπάριο βλ. Τριώδιον, σ. 1).
3. (φ. 197^v-225^r) Στιχηράριο Πεντηκοσταρίου («Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ καὶ τῶν δοξαστικῶν πάντων τοῦ Πεντηκοσταρίου ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης Κυριακῆς τοῦ Πάσχα καὶ λύγον (!) ἄχρι τῆς Κυριακῆς τῶν ἀγίων Πάντων· τὸ παρόν», ἤχ. πλ. α'). Ἀρχ. Χριστὸς ἀνέστη (γιά τὸ 1^ο τροπάριο βλ. Πεντηκ. Ρώμ., σ. 6).
4. (φ. 225^r-226^v) «Τὰ παρόντα τροπάρια ἰδιόμελα ψάλλονται εἰς τοὺς αἰνοῦς τῆς Κυριακῆς τῆς Πεντηκοστῆς (!)», ἤχ. δ'. Ἀρχ. Παράδοξα σήμερον (γιά τὸ 1^ο τροπάριο βλ. Πεντηκ. Ρώμ., σ. 404).

Σημειογραφία ἢ πρωτότυπος.

Ἐγγραφο φύλλο: 227^v.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑποκίτρινο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημα: α) θυρεὸς με στέμμα, σταυρὸ καὶ φίδι (π.χ. φ. 2 καὶ 5)· ἀντίσημο: γράμματα Β F (π.χ. φ. 3 καὶ 4)· βλ. Stanković 137 (ἔτ. 1770/80), β) στέμμα καὶ βότρυς, μεταξύ τους ἡ φράση À GAILLIARDON (π.χ. φ. 220 καὶ 223)· βλ. Velkon, σ. 387 ἄρ. 30A (ἔτ. 1749).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×8–1 (7· ἐξέπεσε τὸ 1^ο φύλ., με ἀπώλεια κειμένου: ἀκέφ.), 7×8 (63), 1×6 (69), 3×8 (93), 1×6 (99), 10×8 (179), 1×8–1 (186· φαλιδισμένο τὸ 6^ο φύλ.), 4×8 (218), 1×8–1 (225· φαλιδισμένο τὸ 1^ο φύλ.), 2 (227). Ἀρίθμηση τευχῶν με ἄραβ. ψηφία, σημειωμένη με μαῦρο ἢ ἐρυθρὸ μελάνι, στὴν κάτω δεξιὰ γωνία τοῦ πρώτου recto τῶν τευχῶν. Δὲν διακρίνεται σὲ ὅλα τὰ τεύχη: 5 (φ. 32^r) - 24 (φ. 180^r).

Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Πρωτογράμματα μεσαίου μεγέθους, κοσμημένα μὲ λιτὰ ἀνθύλλια. Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Θεοδόσιος Καπελέτης ἀπὸ τὸ Ναύπλιο· βιβλιογρ. σημ. (φ. 226^v): *Ἐν ἔτει αψλθ' [1739] κατὰ μῆνα Ἰούλιον, εἰς Σμύρνην. Ἦλυφε τέρμα τὸ παρὸν ἀσματομελῦριτον βιβλῆον διὰ χειρὸς τοῦ εὐτελοῦς Θεοδοσίου τοῦ πίκλειν Καπελέτη, ἐκ τῆς δυστυχοῦς πόλεως τοῦ Ναυπλίου. Διὰ δὲ δαπάνης τοῦ ἐντιμοτάτου κυρίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσυχίου ἐκ πόλεως Γιουμοῦς Χανά [= Ἀργυρούπολη Πόντου]. Για τὸν Θεοδόσιο Καπελέτη βλ. Πολίτης, «Γκίνος», σ. 115-116· ὁ ἴδιος, «Παλαιογραφικά», σ. 161-163. Βλ. ἐπίσης Πολίτης – Πολίτη (βλ. BIBΛ.). Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρό.*

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. 227^r, κτητ., καραμαν.) *που κιταπ κιμιν τερσενις καγισερολου σογλιμεζεογλου αναστασιντηρο. Ἐπαναλαμβάνεται ἀμέσως παρακάτω.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Σμύρνη (βλ. ΓΡΑΦ.). Στὸ φ. 1^r, ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΔΟΞΑΣΤΙΚΑ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 98. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Σχισίματα στὶς ἀκμὲς τῶν φύλλων, ρύποι λόγῳ χρήσης καὶ ὑγρασίας.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Πολίτης, «Γκίνος», σ. 115 σημ. 3. — Χατζηγιακουμῆς, *Χειρόγραφα*, σ. 95, 204. — Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφοι», σ. 442. — Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 371 σημ. 5 καὶ σημ. 6, σ. 373, 386-387.

232 (TA 99)

19ος αἰ. [α' μισό, πρὶν ἀπὸ τὸ 1835 (βλ. ΣΗΜ., φ. 207^v)]   χαρτὶ   223×150χιλ.
[165×90]   φ. I, 207 (+52α), Γ   στ. 14 διπλοὶ

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ

– (φ. 1^r: πφ. ἀρχ.) Πίνακας περιεχομένων ἀπὸ μτγν. χέρι.

– (φ. 2^r-205^v) Ἀνθολογία Ἐσπερινοῦ· βλ. ἀναλυτικὰ τὸν ὁμοίου περιεχομένου κώδ. Μπενάκη 229 (TA 96). Ἀκολουθεῖ συνοπτικὰ ἢ παράθεση τοῦ περιεχομένου:

(φ. 2^r-4^r) «Ἀνοιξαντάρι», ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Ἀνοίξαντός σου τὴν χεῖρα – <Ἄ>-ποστρέψαντος δέ σου τὸ πρόσωπον*. Ἀκολουθοῦν συνθέσεις τῶν: (φ. 4^v-6^r)

Ἰωάννου Κουκουζέλη. Ἀρχ. <Α>ντανελεῖς τὸ πνεῦμα αὐτῶν – <Κ>αὶ εἰς τὸν χοῦν αὐτῶν, (φ. 6^r-7^r) Γεωργίου Παναρέτου. Ἀρχ. <Ε>ξαποστελεῖς τὸ πνεῦμα – <Κ>αὶ ἀνακαινεῖς, (φ. 7^r-8^v) Ἰωάννου Κουκουζέλη. Ἀρχ. Ἦτω ἡ δόξα Κυρίου – <Ε>ὐφρανθήσεται Κύριος, (φ. 9^r-11^r) Γεωργίου Κοντοπετρῆ. Ἀρχ. <Ο> ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν γῆν – <Ο> ἀπτόμενος τῶν ὀρέων, (φ. 11^r-13^v) Μανουὴλ Χρυσάφη. Ἀρχ. Ἄσω τῷ Κυρίῳ – <Ψ>αλῶ τῷ Θεῷ μου, (φ. 13^v-16^r) Ἰωάννου Κλαδᾶ. Ἀρχ. <Η>δυνθεῖ αὐτῷ – <Ε>γὼ δὲ εὐφρανθήσομαι, (φ. 16^r-17^v) τοῦ ἰδίου. Ἀρχ. <Ε>κλείπειεν (!) ἀμαρτωλοὶ – <Κ>αὶ ἄνομοι, (φ. 17^v-19^v) τοῦ ἰδίου. Ἀρχ. <Ε>ὐλόγει, ἡ ψυχὴ μου – <Ο> ἥλιος ἔγνω, (φ. 19^v-22^r) τοῦ ἰδίου. Ἀρχ. <Ε>θου σκότος – <Ω>ς ἐμεγαλύνθη, – (φ. 22^r-25^v) «Μέλος ἀρχαῖον καὶ ἔντεχνον...». – (φ. 26^r-36^v) Πέτρου λαμπαδαρίου Πελοποννησίου, «Μακάριος ἀνὴρ». – (φ. 36^v-42^v) «Ἔτερον Μακάριος ἀνὴρ σύντομον μελουρηθὲν παρὰ τοῦ μουσικολογιωτάτου Χουρμουζίου». – (φ. 42^v-47^r) Γεωργίου τοῦ Κρητός, «Ἔτερον συντομώτερον». – (φ. 47^r-100^v) Κεκραγάρια: (φ. 47^r-68^r) Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ. Ὅλοι οἱ ἦχοι, (φ. 68^r-88^r) Μπαλασίου ἱερέως «τοῦ καὶ νομοφύλακος». Ὅλοι οἱ ἦχοι, (φ. 88^r-100^v) Ἰακώβου πρωτοφάλτου. Ὅλοι οἱ ἦχοι. – (φ. 100^v-105^v) Γεωργίου τοῦ Κρητός, «Στιχηρὰ ἀναστάσιμα εἰς τὸν Ἑσπερινόν...», ἦχ. β'. – (φ. 106^r-107^r) «Τὸ Φῶς ἰλαρόν...», ἦχ. δ'. – (φ. 107^r-108^r) Γρηγορίου πρωτοφάλτου, Προκείμενα τῆς ὅλης ἑβδομάδος «ὡς ψάλλεται ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ τῇ Κυριακῇ ἐσπέρας». Πλήρης ἡ σειρὰ. – (φ. 108^r-109^v) Προκείμενα, «Τῇ ἀγία καὶ μεγάλη Τεσσαρακοστῇ...». – (φ. 109^v-110^v) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, Προκείμενα «εἰς τὰς δεσποτικὰς ἑορτάς...». – (φ. 110^v) Προκείμενο, «Τῷ μεγάλῳ Σαββάτῳ εἰς τὴν Λειτουργίαν...». – (φ. 110^v-119^v) «Τὸ Θεοτόκε Παρθένη ὠκότηχον (!) παρὰ τοῦ μακαρίτου Πέτρου Μπερεκέτου...». – (φ. 119^v-139^v) «Ἰδιόμελα τῆς μεγάλης Μ' [Τεσσαρακοστῆς] εἰς τὰς Κυριακάς...». Πβ. κώδ. Μπενάκη 229 (TA 96), φ. 91^r-106^r. – (φ. 139^v-146^r) Πέτρου λαμπαδαρίου «κατὰ μίμησιν Δανιὴλ πρωτο(φάλτου)», «Τῇ Μεγάλῃ Τετράδῃ εἰς τὸν στίχον τῶν αἰνῶν», – (φ. 146^v-147^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, «Εἰς τὸν στίχον τῶν αἰνῶν τῶν ἁγίων Παθῶν», – (φ. 147^v-149^r) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, ἦχ. πλ. δ'. – (φ. 149^v-150^v) Ἰακώβου πρωτοφάλτου. Ἀρχ. Ἦδη βάπτεται κάλαμος. – (φ. 150^v-154^r) τοῦ ἰδίου, «Τῇ ἀγία καὶ μεγάλη Παρασκευῇ Δόξα καὶ νῦν τῶν ἀποστίχων...». – (φ. 154^r-158^v) Γερμανοῦ Νέων Πατρῶν, «Τὸ παρὸν ψάλλεται εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ ἐπιταφίου...». – (φ. 158^v-161^r) Χρυσάφη τοῦ νέου, «Εἰς τὴν λαμπροφόρον Ἀνάστασιν...». – (φ. 161^r-163^r) Ἰακώβου πρωτοφάλτου. Ἀρχ. <Α>ναστάσεως ἡμέρα. – (φ. 163^r-167^r) Χρυσάφη τοῦ νέου, «Κράτημα διὰ τὸ Ἀναστάσεως ἡμέρα». – (φ. 167^r-^v) <Χ>ριστὸς ἀνέστη. – (φ. 167^v-168^r) «ἔτερον ὁμοιον». – (φ. 168^r) «σύντομον». – (φ. 168^v) Ἡ Θεία Λειτουργία τῶν Προηγιασμένων. – (φ. 168^v-169^r) «Ἔτερον σύντομον», ἦχ. πλ. α'. – (φ. 169^r-170^r) Ἰωάννου Κλαδᾶ, *Νῦν αἱ δυνάμεις*. – (φ. 170^r-171^r) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, ὁ ἴδιος ὕμνος. – (φ. 171^r-172^r) Ἰωάννου Κλαδᾶ, Κοι-

νωνικόν. – (φ. 172^r-173^r) Γεωργίου τοῦ Κρητός, «τοῦ ἡμετέρου διδασκάλου», τὸ ἴδιο. – (φ. 173^v-177^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, «Τῆ ἀγία καὶ μεγάλη Τεσσαρακοστῆ ἐν τοῖς ἀποδείπνοις...». – (φ. 177^r-178^r) Θεοτοκία: (φ. 177^r) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, Ἀρχ. <Π>αναγία Θεοτόκε, (φ. 177^v-v) Πέτρου λαμπαδαρίου, Ἀρχ. <Τ>ὴν πᾶσαν ἐλπίδα μου, (φ. 177^v-178^r) «Ἔτερον ὅμοιον». – «συντομότερον»· πβ. κώδ. Μπενάκη 229 (TA 96), φ. 136^{r-v}. – (φ. 178^r-179^r) Πέτρου λαμπαδαρίου. Ἀρχ. <Κ>ύριε τῶν δυνάμεων. – (φ. 179^{r-v}) Ἰωάννου πρωτοφάλτου, «Κοντάκιον τοῦ μεγάλου κανόνος...». Ἀκολουθοῦν συνθέσεις τῶν: (φ. 179^v) Δανιὴλ πρωτοφάλτου. – Πέτρου λαμπαδαρίου Πελοποννησίου, (φ. 180^r) Πέτρου πρωτοφάλτου, (φ. 180^v) Γρηγορίου λαμπαδαρίου (φ. 181^r-184^v) Δανιὴλ πρωτοφάλτου, «Κάθισμα ψαλλόμενον...»· πβ. κώδ. Μπενάκη 229 (TA 96), φ. 137^v-142^r. – (φ. 184^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, «Εἰρμὸς τῆς ἐνάτης ὥδης...». – (φ. 185^r) Πέτρου Βυζαντίου, τὸ ἴδιο. – (φ. 185^r-186^v) «Στίχοι ψαλλόμενοι τῆ ἀγία καὶ μεγάλη Τεσσαρακοστῆ εἰς τὰς ὥρας, σύνθεσις ἡμετέρα [Γρηγορίου λαμπαδαρίου;]», ἤχ. πλ. β'· πβ. κώδ. Μπενάκη 229 (TA 96), φ. 142^v. – (φ. 187^v) «Οἱ Μακαρισμοί». – (φ. 187^{r-v}) Πέτρου λαμπαδαρίου, «Εἰς τοὺς ἔσπερινούς τῶν Κυριακῶν...». – (φ. 187^v-188^r) «Τὰ παρόντα προσόμοια φάλλονται μετὰ τὴν ἀπόλυσιν...». – (φ. 188^{r-v}) «Τῆ Τρίτη καὶ τῆ Πέμπτη ἐσπέρας καὶ τῆ ἀγία καὶ Μεγάλῃ Ἐβδομάδι φάλλεται...». – (φ. 188^v-194^v) «Ὁ Ἀκάθιστος ὕμνος μελουρηθεὶς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις...». – (φ. 194^v-196^r) Πέτρου Μπερεκέτη, «Ἔτερον». Ἀρχ. Τῆ Ὑπερμάχῳ. – (φ. 196^{r-v}) «σύντομον», ἤχ. πλ. δ'. – (φ. 196^v-204^v) «Κάθισμα ψαλλόμενον εἰς τὸν Ἀκάθιστον ὕμνον...». – (φ. 205^{r-v}) «Τὸ παρὸν φάλλεται τῆ ἀγία καὶ Μεγάλῃ Τεσσαρακοστῆ τῆ Παρασκευῆ ἐσπέρας...».

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

Ἄγγραφα φύλλα: 1^v, 206^r-207^r.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημο: ἀετὸς μὲ γράμματα G F A (π.χ. φ. 3 καὶ 9) καὶ θυρεὸς μὲ ζωόμορφο σχῆμα (π.χ. φ. 5 καὶ 6)· πολὺ κοντινὸ σὲ Nikolaev 1104a καὶ 1104b (ἔτ. 1844) ἢ Nikolaev 1143 καὶ 1144 (ἔτ. 1854).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 9×8 (2-72· +52α), 1×10 (82), 4×8 (114), 1×10 (124), 10×8 (204), 2 (206). Ἀραβικὴ καὶ ἐλληνικὴ [τχ α' (φ. 2^r), γ' (φ. 18^r), ε' (φ. 34^r)] ἀρίθμηση τευχῶν ἀπὸ τὸν γραφέα, σημειωμένη μὲ ἐρυθρὸ μελάνι –ἐξαιρεῖται ἡ ἀρίθμηση τοῦ τχ α', μὲ μαῦρο μελάνι– στὴν κάτω δεξιὰ γωνία τοῦ πρώτου recto κάθε τεύχους: 2-25 (χωρὶς ἀρίθμηση τὰ 2 τελευταῖα φύλλα). Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία: πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Νεότερη φυλλαρίθμηση σημειωμένη μὲ ἐρυθρὸ μελάνι. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: 52α.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων. Τὰ πρωτογράμματα παραλείπονται, ὀρισμένα μικρὰ προστίθενται μὲ μαῦρο μελάνι ἀπὸ διαφορετικὸ, μτγν. μᾶλλον χέρι, σκόρπια σὲ φύλλα τοῦ χφ (π.χ. φ. 36^v-39^r, κ.ά.).

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδηλος, Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρό.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. 207^v) *σὺν θεῷ ἀγίῳ τὰ ποθούμενα πράγματα [τ.] ἡμῶν Δοσιθέου ἀρχὴν εἰλήφασιν τῇ κε' τοῦ ἡδὴ λήγοντος ἀπριλλίου 1835.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Στὸ φ. 1^r κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων. Στὸ φ. 2^r, δεύτερη μικρὴ σφραγίδα, γιὰ τὴν ὁποία βλ. κώδ. Μπενάκη 196 (TA 41), ΠΡΟΕΛ.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΨΑΛΜΟΙ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 99. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὰ φ. 1, 207, πφ. ἀρχ. - τέλ. παλαιότερης στάχωσης.*

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλῆ· λίγοι ρύποι.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 387.

233 (TA 100)

(πρῶην Ἀδριανουπόλεως 1109;)

17ος - 18ος αἰ. (ἀρχ.) χαρτί 193×140χιλ. [145/160×95/100] φ. I, 413
(+236α, 289α, 369α), Γ στ. 11-12 διπλοὶ

ΣΤΙΧΗΡΑΡΙΟ ΕΝΙΑΥΤΟΥ, ΤΡΙΩΔΙΟΥ ΚΑΙ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΑΡΙΟΥ

- (φ. 2^r-262^r) <Στιχηράριο ἐνιαυτοῦ>. Ἀρχ. *Ἐκ ρίζης ἀγαθῆς* (γιὰ τὸ 1^ο τροπάριο βλ. Μην. Ρώμ., τ. 1, σ. 4).
- (φ. 262^r-342^v) Στιχηράριο Τριωδίου («Τοῦ Τελόνου καὶ τοῦ Φαρισείου (sic), ἡχ. α'»). Ἀρχ. *Μὴ προσευξώμεθα* (γιὰ τὸ 1^ο τροπάριο βλ. *Τριώδιον*, σ. 1). Γιὰ τὸ τελευταῖο τροπάριο (Μ. Πέμπτης), ἀρχ. *Γέννημα ἐχιδνῶν*, βλ. *Τριώδιον*, σ. 660.
- (φ. 342^v-413^r) Στιχηράριο Πεντηκοσταρίου («Τῆ Κυριακῆ τοῦ ἀντιπάσχα, ἡχ. α'»). Ἀρχ. *Τῶν θυρῶν κεκλεισμένων*. Ἔως τὴν Κυριακῆ τῶν ἀγ. Πάντων (γιὰ τὸ 1^ο τροπάριο βλ. Πεντηκ. Ρώμ., σ. 41).

Σημειογραφία ἢ πρωτότυπος.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, μετρίως στιλπνό. Ὑδατόσημο: στέμμα, ἀστέρι καὶ ἡμισέληνος· (π.χ. φ. 143 καὶ 144)· ἀντίσημο: γράμματα F N (π.χ. φ. 145)· πβ. Stanković 386-469 (17ος αἰ. - ἀρχ. 18ου αἰ.).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 7×4 (2-29), 1×6 (35), 4×4 (51), 2×6 (63), 4×4 (79), 1×6 (85), 16×4 (149), 1×4-1 (152· φαλιδισμένο τὸ 1^ο φύλ., χωρίς ἀπώλεια κειμένου), 13×4 (204), 5 (209· τὸ φ. 205 πρόσθετο καὶ ἐπικολημένο στὸ ἐπόμενο φύλλο), 1×4 (213), 1×4-1 (216· φαλιδισμένο τὸ 4^ο φύλ., χωρίς ἀπώλεια κειμένου), 1×4 (220), 1×4-1 (223), 8×4 (254· +236α), 1×6-1 (259· ἐξέπεσε τὸ 6^ο φύλ.), 2 (261), 2 (263), 14×4 (318· +289α), 1×6 (324), 12×4 (371· +369α), 1×4-1 (374· ἐξέπεσε τὸ τελευταῖο φύλ.), 1×4 (378), 1×6 (384), 6×4 (408), 1×6-1 (413· ἐξέπεσε τὸ 1^ο φύλ.). Ἀρίθμηση τευχῶν με ἀραβ. ψηφία ἀπὸ τὸν γραφέα, σημειωμένη με ἐρυθρὸ μελάνι στὴν ἄνω ἐξωτερικὴ γωνία τοῦ πρώτου recto τῶν τευχῶν: 1 (φ. 2^ο) - 60 (φ. 243^ο), 61 (φ. 247^ο) - 102 (φ. 409^ο). Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν με ἀραβ. ψηφία: πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Νεότερη φυλλαρίθμηση με ἐρυθρὸ μελάνι. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: 236α, 289α, 369α.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελφος. Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρό.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. 1^ο, ἀνάστροφα) εἰς τοὺς *αψμδ* [1744] ἐν μηνὶ φεβρουαρίου κη'.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἀδριανούπολη (;). Πιθανῶς, ταυτίζεται με τὸν κώδικα ἀρ. 1109 τοῦ Ἑλληνικοῦ Γυμνασίου Ἀδριανουπόλεως· βλ. Στεφανίδης, *BZ* 16, σ. 274 (ἀρ. 116). Στὸ φ. 1^ο, ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΣΤΙΧΗΡΑΡΙΟΝ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 100. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὸ φ. 1, πφ. ἀρχ. παλαιότερης στάχωσης. Σφάλμα στάχωσης: τὸ τχ 29 (φ. 118-121) πρὶν ἀπὸ τὸ τχ 28 (φ. 122-152).

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ρύποι ὑγρασίας, σητόβρωτα φύλλα. Τὰ πρώτα φύλλα ἔχουν ὑποστειμην. συντήρηση με πρόσθετα κομμάτια χαρτιοῦ, μερικῶς πλέον ἀποκολλημένα.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 387.

234 (TA 101)

18ος αἰ. χαρτί 207×155χιλ. [136×95] φ. I, 343, 314bis-329bis (+50α), Γ στ. 13 διπλοί

ΣΤΙΧΗΡΑΡΙΟ <ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ> ΧΡΥΣΑΦΗ ΝΕΟΥ

1. (φ. 1^ο-200^ο) «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ τοῦ καλοφώνου ἀνθολογίου περιέχοντος τὰ στιχηρὰ τῶν δεσποτικῶν καὶ θεομητορικῶν ἑορτῶν καὶ τὰ δοξαστικά τῶν ἑορταζομένων ἁγίων· συντεθὲν ἐκ τοῦ στιχηραρίου τοῦ νέου, τοῦ καλωπισθέντος (!) ὑπὸ κυρίου Χρυσάφου καὶ πρωτοφάλλτου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας· μὴν Σεπτεμβρίου (!) εἰς τὴν πρώτην ἀρχή

τῆς ἰνδίκτου καὶ τοῦ ὀσίου π(ατ)ρ(ὸ)ς ἡμῶν Συμεῶν τοῦ Στυλίτου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ Δόξα», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. *Θεία χάρις ἀπηώρητο*. Στιχηρὰ ἀπὸ 1^η Σεπτεμβρίου ἕως 29^η Αὐγούστου (γιὰ τὸ 1^ο τροπᾶριο βλ. Μην. Ρώμ., τ. 1, σ. 5).

Ἀπώλεια κειμένου μεταξὺ τῶν φ. 41^ν: *ἰδοὺ γὰρ ἡ πύλη ἡ κατά* (21 Νοεμβρ.: βλ. Μην. Ρώμ., τ. 2, σ. 220) καὶ φ. 42^ρ: [*σαν Θεοτόκον Κύριε πρεσβείας αὐτῆς τὴν εἰρήνην παράσχου ἡμῖν* (21 Νοεμβρ.: βλ. Μην. Ρώμ., τ. 2, σ. 220)].

2. (φ. 201^ρ-283^ν) Στιχηρᾶριο Τριωδίου. Ἀρχ. *Μὴ προσευξώμεθα*. Πλήρες τὸ Στιχηρᾶριο (ἕως τὸ Μ. Σάββατο) (γιὰ τὸ 1^ο τροπᾶριο βλ. *Τριώδιον*, σ. 4).
3. (φ. 283^ν-316^ν) Στιχηρᾶριο Πεντηκοσταρίου. Ἀρχ. *Τῶν θυρῶν κεκλεισμένων*. Πλήρες τὸ Στιχηρᾶριο (ἕως τὴν Κυριακὴ τῶν ἁγ. Πάντων) (γιὰ τὸ 1^ο τροπᾶριο βλ. Πεντηκ. Ρώμ., σ. 41).
4. (φ. 319^ρ-343^ν, 314/bis^ρ-329/bis^ρ) <Στιχηρᾶριο Τριωδίου>. Ἀρχ. (ἀκέφ.) (*Δευτέρα τῆς Τυρινῆς*) *τοὺς πένητας εἰσ]ελθεῖν εἰς τὸν νυμφῶνα τοῦ νυμφίου* (βλ. *Τριώδιον*, σ. 49), τέλ. (*Παρασκευὴ πρὸ τῶν Βαΐων*) *ῥῶσαί με καὶ ἐλέησόν με* (βλ. *Τριώδιον*, σ. 576).

Σημειογραφία ἢ τοῦ καλλωπισμένου Στιχηραρίου.

Ἄγραφα φύλλα: 317^ρ-318^ν, 329bis^ν.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημο: ἄνθος (;) (π.χ. φ. 4 καὶ 5)· ἀντίσημο: γράμματα Z T (π.χ. φ. 4), 2^ο ἀντίσημο: τρία καπέλα (π.χ. φ. 3 καὶ 6).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 5×8 (40), 1×8–1 (47· ἐξέπεσε τὸ 2^ο φύλ. μὲ ἀπώλεια κειμένου), 2×8 (62· +50α), 1×6 (68), 1×10–1 (77· ἐξέπεσε τὸ 10^ο φύλ.), 9×8 (149), 1×8–1 (156· ἐξέπεσε τὸ 3^ο φύλ.), 20×8 (316), 9 (325), 4×8 (343· +314bis-327bis), 2 (329bis). Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία: πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογόγραφο: 50α, 314bis -329bis.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐπιμελημένη. Ἐπίτιτλα ταινιοειδῆ τὰ ὅποια συνήθως κοσμοῦνται μὲ διπλὴ σειρὰ πλοχμῶν ἀπὸ λευκὲς ὀριζόντιες καὶ κάθετες ταινίες σὲ ἐρυθρὸ βάθος (π.χ. φ. 1^ρ, 9^ρ, κ.ο.κ.)· ἐπίσης, ἐπίτιτλα πλοχμοειδῆ (π.χ. φ. 201^ρ) ἢ ἄλυσιδωτὰ (π.χ. φ. 92^ν). Πρωτογράμματα κοσμημένα μὲ ἀνθύλλια. Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελος. Σύμφωνα μὲ τὸν Χατζηγιακουμῆ (βλ. BIBΛ.), σ. 91 σημ. 179, ἡ γραφὴ εἶναι συγγενικὴ πρὸς αὐτὴν τοῦ Παύλου, κανστρίσιου τῆς Μ. Ἐκκλησίας (ἀκμ. περ. 1700-1720). Ὁ Γιαννόπουλος (βλ. BIBΛ.), σ. 242, ταυτίζει τὸν ἀντιγραφέα μὲ

αὐτὸν τοῦ κώδ. Αἰγίου, Μονῆς Ταξιαρχῶν 3 καὶ κατ' ἐπέκταση μὲ τὸν ἀντιγραφέα τῶν κώδ. Λέσβου, Μονῆς Λειμῶνος 230 καὶ 459, Merlier 3 (νῦν EBE 3465), τὰ ὁποῖα ὁ Χατζηγηριακουμῆς εἶχε ἤδη ἀποδώσει στὸ ἴδιο χέρι. Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρό.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Στὸ φ. 1^ο κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικῆ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΣΤΙΧΗΡΑ ΚΑΙ ΔΟΞΑΣΤΙΚΑ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 101. Τὰ φ. I, Γ', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἐντονα κηλιδωμένα ἀπὸ τὴν ὑγρασία φύλλα σὲ ὅλη τὴν ἔκταση τοῦ χφ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Χατζηγηριακουμῆς, *Χειρόγραφα*, σ. 91 σημ. 179, 217 (ἐκ παραδρομῆς δηλώνεται ὡς κώδ. 197 φύλλων). — Γιαννόπουλος, *Τὰ Χειρόγραφα Ψαλτικῆς Τέχνης Ἀνδρου*, σ. 240, 242. — Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 371 σημ. 5, σ. 377, 387.

235 (TA 102)

19ος αἰ. (μέσα) χαρτί 212×146χιλ. [172×110] φ. 278 (+159α, 168α, 169α, 235α, 238α, 256α) στ. 14 διπλοὶ

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ, ΟΡΘΟΟΥ, ΘΕΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

1. (φ. 4^ο-255^ο) «Ἐκλόγιον τόμος α'. Ἐμελοποιήθη παρὰ Γεωργίου τοῦ Κριτὸς (!) πρωτοψάλτου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Μακάριος ἀνήρ*. Γιὰ τὸ περιεχόμενον τῶν φ. 4^ο-255^ο πβ. τὸν ὁμοίου περιεχομένου κώδ. Μπενάκη 288 (TA 204), φ. 2^ο-259^ο.
2. (φ. 256^ο-276^ο) Γεωργίου τοῦ Κρητός, Πολυέλεος τῶν ἑορτῶν τῆς Θεοτόκου, ἤχ. βαρῦς. Ἀρχ. *Λόγον ἀγαθόν*.

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

Ἄγραφα φύλλα: 1^ο-3^ο, 277^ο-278^ο.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημα: α) ἀετὸς μὲ γράμματα G F A (π.χ. φ. 4 καὶ 5) καὶ θυρεὸς μὲ ζώμοροφο σχῆμα (π.χ. φ. 3 καὶ 6)· πολὺ κοντινὸ σὲ Nikolaev 1104α καὶ 1104β (ἔτ. 1844) ἢ Nikolaev 1143 καὶ 1144 (ἔτ. 1854), β) λέων (π.χ. φ. 123 καὶ 126)· ἀντίσημο: γράμματα F F A (π.χ. φ. 124 καὶ 125)· πβ. Stanković 533 (ἔτ. 1790/1810), μὲ μικρὲς διαφορὲς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 70×4 (3-276· +159α, 168α, 169α, 235α, 238α, 256α). Χωρίς αρίθμηση τευχῶν. Αρχική, μερική, σελιδαρίθμηση με μαύρο μελάνι: 1-31. Νεότερη αρίθμηση με έρυθρό μελάνι. Συμπλήρωση σελιδαρίθμησης από την καταλογογράφο: 159α, 168α, 169α, 235α, 238α, 256α.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Στὸ φ. 4^ε, ὀρθογώνιο ἐπίτιτλο καὶ πρωτόγραμμα με πλούσιο ἄνθινο διάκοσμο (έρυθρό-κυανό-μαῦρο χρώμα). Έρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμμάτων. Όμοια διακόσμηση με αὐτὴν τῶν κώδ. Μπενάκη 275 (TA 181) καὶ 288 (TA 204).

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελφος· ἀπὸ τὸν ἴδιο γραφέα οἱ κώδ. Μπενάκη 275 (TA 181) (ταύτιση βάσει γραφῆς) καὶ 288 (TA 204) (βλ. Giannopoulos, σ. 387). Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρό.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. 3^ν, κτητ.-ἀφιερωμ.) *Παπα Διονυσίου Γρηγοριάδου. Ἀφιερῶθη εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Τυάνων ὑπ' ἐμοῦ τοῦ π(απᾶ) Δ(ιονυσίου) Γ(ρηγοριάδου) ἐν Τυάνοις τῇ 15 8βρίου 1900.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Τύανα Καππαδοκίας (βλ. ΣΗΜ.). Στὸ φ. 4^ε, ἀχνά, ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Ξύλινες πινακίδες ἐπενδυμένες με σκουροκάστανο δέριμα. Στὴ ράχη νεῦρα (3). Στὸ κάτω μέρος τῆς ράχης, ἐπικολλημένη ἐτικέτα με τὸν ἀρ. 102. Ἀκμῆς ἐπιχρωματισμένες με κίτρινο χρώμα καὶ διάστικτες. Τὰ φ. 1-2, 277-278, πφ. ἀρχ. - τέλ.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἄριστη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Τσελίκας, *Δέκα αἰῶνες*, σ. 70 (ἀριθμ. καταλ. 68). — Καραγκούνης, *Ἡ παράδοση*, σ. 111 (χφ 68· υἰοθετεῖται ἡ ἀρίθμηση τοῦ καταλόγου Τσελίκα). — Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 377, 387.

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΑ: Φωτόπουλος – Δεληβορριάς, *Ἡ Ελλάδα*, σ. 386: εἰκ. 661 (φ. 4^ε). — Γιαννόπουλος, *Ἡ Ψαλτικὴ Τέχνη*, σ. 265: εἰκ. 113 (φ. 4^ε).

236 (TA 103)

19ος αἰ. (α' μισό, μετὰ τὸ 1814) χαρτὶ 233×161χιλ. [163×95]
φ. I, 130, I' (πφ. 1-2, 129-130) στ. 14 διπλοὶ ἀκέφ.

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΟΡΘΟΡΟΥ

(φ. 3^ε-6^ν) Ἀρχ. (ἀκέφ.) [Πολυέλεος] *ριρεμ Τεριρεμ*. — (φ. 6^ν-7^ε) «Καταλιμπάνοντες δ' εἰ τύχη (!) τὰ κρατήματα τοῦ του (!) Δόξα καὶ τοῦ Καὶ νῦν τότε φάλλομεν ἀντὶ τῶν κρατημάτων τὸ παρὸν Ἀλληλουῖα ὄπερ ἐμελοποιήθη παρὰ τοῦ αὐτοῦ [Γεωργίου τοῦ Κρητός]», ἦχ. βαρύς. Ἀρχ. <Α>λληλουῖα. — (φ. 7^ε-12^ν) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, «Ἐκλογὴ ἐκ τοῦ ψαλμοῦ τοῦ πολυελέου... Θ' πολυέλεος», ἦχ. δ'. Ἀρχ. <Δ>οῦλοι, Κύριον. — (φ. 13^ε-54^ε) «Πασαπνοάρια. Α'»

τὸ παρὸν Ἰωάννου πρωτοφάλτου», ἤχ. α'. Ἀκολουθοῦν συνθέσεις: (φ. 15^v) τοῦ ἰδίου, ἤχ. α', (φ. 17^v) τοῦ ἰδίου, «τὸ μέγιστον», ἤχ. α', (φ. 22^r) τοῦ ἰδίου, ἤχ. β', (φ. 24^v) Κλήμεντος ἱερομονάχου, «πασαπνοάριον τῆς Παπαδικῆς», ἤχ. γ', (φ. 28^v) Ἰωάννου πρωτοφάλτου, ἤχ. δ', (φ. 32^v) Μελετίου Συναΐτου τοῦ Κρητός, ἤχ. πλ. α', (φ. 36^v) Πέτρου λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου, ἤχ. πλ. β', (φ. 40^v) τοῦ ἰδίου, ἤχ. πλ. β', (φ. 46^r) Ἰωάννου πρωτοφάλτου, ἤχ. βαρὺς, (φ. 50^r) Πέτρου λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου, ἤχ. πλ. δ'. – (φ. 54^v) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, Πασαπνοάρια «Ἔτερα σύντομα τοῦ Εὐαγγελίου», ἤχ. β'. – (φ. 54^v-55^r) τοῦ ἰδίου, ἤχ. β'. Ἀρχ. <E>λεῆμον ἐλέησόν με. – (φ. 55^r-57^v) «Ὅταν δὲ τύχη ὁ ἀρχιερεὺς εἰς τὸν ἀσπασμὸν φάλλονται τὰ ἀκόλουθα, εἶτα τὰ ἄνωθεν *Εἰς πολλὰ ἔτη*». Ἀρχ. <T>δοῦ γὰρ ἐν ἀνομίαις συνελήφθη<v>. – (φ. 57^v-58^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, «Ἔτερα ἀργότερα», ἤχ. β'. Ἀρχ. <Δ>όξα πατρί. – (φ. 58^v-59^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, «Τῆ ἀγία καὶ μεγάλη Τεσσαρακοστῇ», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Δόξα πατρί – <K>αὶ νῦν – <E>λεῆμον. – (φ. 59^v-61^r) «Ἔτερα μελουργηθέντα παρὰ τοῦ ἡμετέρου διδασκ(άλου) Γρηγορ(ίου)», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. <T>ῆς μετανοίας. – (φ. 61^r-63^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, «Τιμωτέραι σύντομαι κατ' ἤχον», ἤχ. α'. – (φ. 63^r-65^r) τοῦ ἰδίου, «Ἔτεροι Τιμωτέραι ἀργαί», ἤχ. α'. Στὸ φ. 65^r: «Ἐτέρα εἰς ἤχ. πλ. δ' ἡμέτερα νη», (φ. 65^{r-v}) «Ἡ παροῦσα Τιμωτέρα εὐρέθη εἰς μίαν παπαδικήν γεγραμμένη ἀπὸ τὸν πρωτοφ(άλτην) Ἰω(άννην), ἤχ. λέγετος βου». – (φ. 65^v-73^r) «Τιμωτέρα ὠκτόηχος (!) μελουργηθεῖσα παρὰ Δαμιανοῦ τοῦ Βατοπεδινῶ τοῦ καὶ διδασκ(άλου) τῶν πολιτῶν μουσικῶν», ἤχ. α'. Ἀρχ. Τὴν ὄντως Θεοτόκον. – (φ. 73^v-83^r) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, Πασαπνοάρια αἰνῶν κατ' ἤχον. Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 83^r-104^r) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, τὰ ἔνδεκα ἑωθινά. – (φ. 104^{r-v}) «Καὶ νῦν εἰς κάθε Κυριακήν», ἤχ. β'. Ἀρχ. Καὶ νῦν καὶ ἀεὶ. – (φ. 105^r-127^v) Πέτρου λαμπαδαρίου «τοῦ μακαρίτου», Δοξολογίες σύντομες κατ' ἤχον. Ὅλοι οἱ ἤχοι. Στὰ φ. 122^r-125^r, ἡ δοξολογία μὲ τὸν τίτλο: «Ἦχος βαρὺς τετράφωνος μελοποιηθεὶς παρὰ Γρηγορίου πρωτοφ(άλτου) ἡμετέρ(ου) διδ(ασκάλου)».

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

Ἄγραφα φύλλα: 1^r, 2^{r-v}, 128^r-130^v.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, υπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημα: α) ἡμισέληνος σὲ πλαίσιο καὶ γράμμα Α (π.χ. φ. 4 καὶ 9)· σχεδὸν ὅμοιο μὲ Nikolaev 1014 (ἔτ. 1824), β) ἡμισέληνος σὲ πλαίσιο καὶ γράμμα Α (π.χ. φ. 35 καὶ 42)· πβ. Nikolaev 1092 (ἔτ. 1841).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 2, 9×8 (74), 1×10 (84), 4×8 (116), 1×12 (128). Ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία: α) σημειωμένη ἀπὸ τὸν γραφέα μὲ ἐρυθρὸ μελάνι, στὴν κάτω ἐξωτερικὴ γωνία τοῦ πρώτου recto κάθε τεύχους: 16-30, β) νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν

με ἄραβ. ψηφία: πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Φυλλαρίθμηση με ἐρυθρὸ μελάνι ἀπὸ τὸν συντάκτη τοῦ ἀφιερωματικοῦ σημειώματος (βλ. παρακάτω, ΣΗΜ.).

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων. Τὰ πρωτογράμματα παραλείπονται ἀπὸ τὸν γραφέα. Σποραδικὰ συμπληρώνονται ὀρισμένα ἀπὸ μτγν. χέρι/-ια (π.χ. φ. 36^ν, 65^ν, 73^ν, κ.ο.κ.).

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελος, ὄμοιο χέρι με κώδ. Μπενάκη: 243 (TA 119), 267 (TA 168), 276 (TA 182), 277 (TA 183), 289 (TA 205) (ταύτιση βάσει γραφῆς). Πιθανότατα μαθητῆς τοῦ Γρηγορίου πρωτοψάλτου: (φ. 59^ν) *παρὰ τοῦ ἡμετέρου διδασκ(άλου) Γρηγορί(ου)*, (φ. 122^ν) *παρὰ Γρηγορίου πρωτοψ(άλτου) ἡμετέρ(ου) διδ(ασκάλου)*. Μελάνι καστανὸ καὶ ἐρυθρό.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: Στὸ φ. 1^ν (ἀνάστροφα) *καραμανλίδικο σημείωμα*. Στὸ φ. 1^ν ἀφιερωματικὸ σημ. (ἐρυθρόγρ.): [χφ] 10. *Ἀφιερώθη ὑπὸ Ἀ. Γ. Παπαδοπούλου εἰς τὴν ἐν Κερμύρα ἐκκλησίαν τοῦ ἀγίου Θεοδώρου 9 Αὐγούστου 1895*.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ναὸς Ἁγ. Θεοδώρων Κερμύρας, Καισάρεια Καππαδοκίας (βλ. ΣΗΜ., φ. 1^ν). Στὰ φ. 1^ν, 3^ν, ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στῆ ράχη, ὁ τίτλος: *ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΠΑΣΑΠΝΟΑΡΙΑ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 103. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἄριστη· ἐλάχιστοι ρύποι ἀπὸ τὴ χρήση.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 387.

237 (TA 104)

19ος αἰ. (μετὰ τὸ 1814)   χαρτί   233×175χλ. [190×120]   φ. IV, σ. 463
(- σ. 404), Γ'   στ. 16-17 διπλοὶ

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΟΡΘΟΥ ΚΑΙ ΘΕΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

1. (σ. 1-436) Ἀνθολογία Ὁρθρου. Ἀναλυτικά:

(σ. 1-2) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. β'. Ἀρχ. *Ἄξιόν ἐστι*. - (σ. 2-4) τοῦ ἰδίου, «*Τὰ Θεὸς Κύριος κατ' ἤχον μελοποιηθέντα...*», ἤχ. α'. - (σ. 4-8) «*Τῆ ἁγία καὶ μεγάλη ἑβδομάδι εἰς τὸν νυμφῶνα μέλος ἀρχαῖον παρὰ ἀνωμόμου*», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Ἀλληλουία*. - (σ. 8-9) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, «*Ἐτερα σύντομα εἰρομολογικά*», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. <I>*δοὺ ὁ νυμφίος ἔρχεται*. - (σ. 9-11) Πέτρου λαμπαδαρίου, «*Εὐλογιτάρια (!) πασῶν τῶν Κυριακῶν*», ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. <E>*ύλογητός· Τῶν ἀγγέλων ὁ δῆμος*. - (σ. 11-12) τοῦ ἰδίου, «*Ἀντίφωνα ἐν ταῖς ἑορταῖς*», ἤχ. λέγετος βου. Ἀρχ. <E>*κ νεότητός μου*.

(σ. 13-102) Πολυέλεος: (σ. 13-23) Ἰωάννου πρωτοφάλτου, ἤχ. α', (σ. 23-35) τοῦ ἰδίου, ἤχ. δ', (σ. 35-49) Δανιήλ πρωτοφάλτου, ἤχ. δ', (σ. 49-63) Πέτρου λαμπαδαρίου Πελοποννησίου, ἤχ. πλ. α', (σ. 64-77) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. βαρύς, (σ. 77-89) Μελετίου Σιναΐτου τοῦ Κρητός, ἤχ. πλ. δ', (σ. 89-103) Χουρμουζίου, ἤχ. πλ. δ'. – (σ. 103-117) Γεωργίου τοῦ Κρητός, Πολυέλεος «ψαλλόμενος εἰς ταῖς θεομητορικαῖς ἑορταῖς...», ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. *Λόγον ἀγαθόν*. – (σ. 117-118) «Ἐν ᾧ καταλιμπάνωμεν τὰ κρατήματα τοῦ τε Δόξα καὶ τοῦ Καὶ νῦν τότε ψάλλομεν τὸ παρὸν Ἀλληλούϊα δῖς». Ἀρχ. <Ἀ>λληλούϊα. – (σ. 118-122) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, «Θ' πολυέλεος», ἤχ. δ'.

(σ. 122-161) Πασαπνοάρια: (σ. 122-125) «Πασαπνοάρια: τὸ παρὸν Ἰωάννου πρωτοφάλτου», ἤχ. α'. Ἀκολουθοῦν συνθέσεις τῶν: (σ. 125-126) τοῦ ἰδίου, ἤχ. α', (σ. 126-130) τοῦ ἰδίου, «τὸ μέγιστον», ἤχ. α', (σ. 130-132) τοῦ ἰδίου, ἤχ. β', (σ. 132-136) Κλήμεντος ἱερομονάχου, «πασαπ(νοάριον) τῆς Παπαδικῆς», ἤχ. γ', (σ. 136-140) Ἰωάννου πρωτοφάλτου, ἤχ. δ', (σ. 140-144) Μελετίου Σιναΐτου τοῦ Κρητός, ἤχ. πλ. α', (σ. 144-147) Πέτρου λαμπαδαρίου Πελοποννησίου, ἤχ. πλ. β', (σ. 147-152) τοῦ ἰδίου, ἤχ. πλ. β', (σ. 152-156) Ἰωάννου πρωτοφάλτου, ἤχ. βαρύς, (σ. 156-160) Πέτρου λαμπαδαρίου Πελοποννησίου, ἤχ. πλ. δ', (σ. 160-161) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, «Ἔτερα σύντομα τοῦ Ὁρθρου», ἤχ. β'.

(σ. 161-163) «Ὅταν δὲ τύχη ἀρχιερεὺς εἰς τὸν ἀσπασμὸν φάλε(ται) (!) οὕτω (!) εἶτα τὸ Ἄνωθεν *Εἰς πολλὰ ἔτη*». – (σ. 163) Πέτρου λαμπαδαρίου, «Ἔτερα ἀργότερα», ἤχ. β'. Ἀρχ. *Δόξα πατρί· ταῖς τῶν Ἀποστόλων*. – (σ. 163-164) τοῦ ἰδίου, «Τῇ μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Δόξα πατρί – Καὶ νῦν – Ἐλεῆμον*. – (σ. 164-166) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, «Ἔτερα», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. <Τ>ῆς μετανοίας. – (σ. 166-167) Πέτρου λαμπαδαρίου, *Τιμιωτέρα κατ' ἤχον*. Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (σ. 167-170) τοῦ ἰδίου, «Ἔτεροι *Τιμιωτέροι ἀργαί*», ἤχ. α'. Στὴ σ. 169: «Ἔτερα <ἤχ.> πλ. δ' νη ἡμέτερα». – (σ. 170) «Ἡ παροῦσα *Τιμιωτέρα* εὐρέθη εἰς μίαν Παπαδικὴν τοῦ πρωτοφάλτου Ἰωάννου», ἤχ. λέγετος βου. – (σ. 170-177) «*Τιμιωτέρα* ὠκτώηχος (!) μελουργηθεῖσα παρὰ Δαμιανοῦ τοῦ Βατοπεδινοῦ καὶ διδασκάλου τῶν Πολιτῶν μουσικῶν», ἤχ. α'. Ἀρχ. <Τ>ῆν ὄντως Θεοτόκον. – (σ. 177-186) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, Πασαπνοάρια αἰῶν κατ' ἤχον. Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (σ. 186-206) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, τὰ ἑνδεκα ἑωθινά. – (σ. 206-207) «*Καὶ νῦν εἰς κάθε Κυριακῆν*», ἤχ. β'.

(σ. 207-226) Πέτρου λαμπαδαρίου «τοῦ μακαρίτου», «Αἶ κατ' ἤχον σύντομα *Δοξολογία*». Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (σ. 233-236) Ἰωάννου πρωτοφάλτου, «*Δοξολογία*. Στάσις α'», ἤχ. α'. – (σ. 236-250) Πέτρου λαμπαδαρίου Πελοποννησίου, *Δοξολογία β'*, ἤχ. α'. Ἀκολουθοῦν δοξολογίες τοῦ ἰδι-

ου στοὺς ἤχους: (σ. 239) «λ(έ)γ(ε)τος βου ἦτοι δεύτερος διατονικός», (σ. 243) γ', (σ. 247) δ'. – (σ. 250-251) Γεωργίου τοῦ Κρητός, Ἀσματικόν, «συνετηγήθη ἀπὸ τοῦ τιμίου Σταυροῦ», ἤχ. δ'. Ἀρχ. Ἄγιος ὁ Θεός.

(σ. 251-266) Δοξολογίαι: (σ. 251) Πέτρου Βυζαντίου, ἤχ. πλ. α', (σ. 254) Πέτρου λαμπαδαρίου Πελοποννησίου, ἤχ. πλ. β' χρωματικός, (σ. 259) Δανιὴλ πρωτοφάλτου, ἐπτάφωνος βαρύς, (σ. 262) Ἰωάννου πρωτοφάλτου, ἤχ. πλ. δ', (σ. 266-292) Ἰακώβου πρωτοφάλτου. Ὅλοι οἱ ἤχοι, (σ. 292-324) «Στάσις Γ' δοξολογιῶν μελοποιηθέντων παρὰ τῶν ἐξηγητῶν Γρηγορίου λαμπαδαρίου καὶ Χουρμουζίου».

(σ. 324-327) Μανουὴλ Χρυσάφη «λαμπαδαρίου», Ἀσματικόν τοῦ Σταυροῦ, ἤχ. δ'. – (σ. 327-330) «Ἀσματικόν νεκρώσιμον μέλος ἀρχαῖον», ἤχ. πλ. β'.

(σ. 330) «Μαθήματα: τὸ παρὸν φάλλεται ὅταν ὁ ἀρχιερεὺς λαμβάνη καιρόν», ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. Τὸν δεσπότην. – (σ. 331-336) Ἰωάννου Κουκουζέλη «μαῖστορος», ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. Ἄνωθεν οἱ προφηταί. – (σ. 336-340) «Εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν Χριστοῦ γενεθλίων· τοῦ μὲν κειμένου τὸ μέλος Ἰωάννου τοῦ μαῖστορος τοῦ Κουκουζέλους ἐκ τῆς Παπαδικῆς, τὸ δὲ κράτημα Ἰωάννου τοῦ προτοφ(άλτου) (!)», ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. <Δ>όξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ τῷ ἐκ παρθένου. – (σ. 341-345) Ἰωάννου πρωτοφάλτου, «Εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ ἁγίου Διονυσίου τοῦ ἐν τῷ Ὀλύμπῳ», ἤχ. δ'. Ἀρχ. Ὁ νοῦς μου ταῖς νεύσει. – (σ. 345-352) Δανιὴλ πρωτοφάλτου, «Μεγαλυνάριον εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν Χριστοῦ γεννῶν», ἤχ. α'. Ἀρχ. <Μ>εγάλυνον ψυχῆ μου τὸν ἐν τῷ σπηλαίῳ. – (σ. 352-359) τοῦ ἰδίου, «Τῆ Παρασκευῆ τῆς Διακαινισίμου εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς», ἤχ. α'. Ἀρχ. <Ρ>ῶσαν διὰ τοῦ ραντίσματος. – (σ. 359-367) Δανιὴλ πρωτοφάλτου: «Εἰς κάθε ἑορτὴν τῆς Θεοτόκου», ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. <Χ>αῖρε κατάρας λύτρωσις. – (σ. 367-373) τοῦ ἰδίου, Μάθημα ἁγ. Νικολάου, ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. <Π>αν-ἀγίε Νικόλαε πρόσφασσον βοήθησον. – (σ. 373-379) τοῦ ἰδίου, «Η'. Εἰς κάθε ἑορτὴν τῆς Θεοτόκου», ἤχ. α'. Ἀρχ. <Σ>ὲ προκατήγγειλε χορὸς τῶν προφητῶν. – (σ. 379-383) τοῦ ἰδίου, ἤχ. δ'. Ἀρχ. <Δ>έσποινα πρόσδεξα τὰς δεήσεις. – (σ. 383-395) τοῦ ἰδίου, ἤχ. δ'. Ἀρχ. Ἄπας γηγενῆς σκιρτάτω τῷ πνεύματι. – (σ. 395-399) τοῦ ἰδίου, ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. <Σ>ὲ μεγαλύνομεν ἀγνή τὴν ὄντως Θεοτόκον. – (σ. 399-400) Πέτρου Πελοποννησίου, «ΙΒ'. Θεοτοκίον», ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. <Σ>ὲ μεγαλύνομεν Θεοτόκε Παρθένε. – (σ. 400-405) Μελετίου Σιναΐτου τοῦ Κρητός, «ΙΓ'. Θεοτοκίον τοῦ Ἀκαθίστου», ἤχ. δ'. Ἀρχ. <Ρ>όδον τὸ ἀμάραντον. – (σ. 405-409) Πέτρου λαμπαδαρίου Πελοποννησίου, «ΙΔ'. Εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς ἁγίας Εὐφημίας», ἤχ. γ'. Ἀρχ. <Λ>ίαν εὐφρανας. – (σ. 409-417) τοῦ ἰδίου, «ΙΕ'. Οἶκος τῆς Θεοτόκου ὅπερ φάλλεται εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν Χριστοῦ

γενεθλίων καὶ εἰς τὸν Ἀκάθιστον», ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. <Ξ>ένον τόκον ἰδόντες. – (σ. 417-422) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, «ΙΓ'. Εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ ἁγίου Ἀνθίμου, τὸ παρὸν μάθημα ἐμελοποιήθη... καὶ προσεφωνήθη... τῷ μακαριωτάτῳ πατριάρχῃ Ἀνθίμῳ τῶν Ἱερο(σολύμων)», ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. <Τ>ριάς ὑπερούσιος μόνη κυριαρχία. – (σ. 422-426) Πέτρου Βυζαντίου, «Θεοτοκίον ψαλλόμενον εἰς τὰς θεομητορικὰς ἑορτὰς καὶ εἰς ἀγρυπνίας», ἤχ. α'. Ἀρχ. <Ε>πίβλεψον ἐν εὐμενείᾳ. – (σ. 427-430) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, «ΙΗ'. Ἐκ τοῦ ψαλμοῦ τοῦ πολυελέου τῆς Θεοτόκου μάθημα ὅπερ ἐμελοποιήθη... δι' αἰτήσεως τοῦ σεβασμίου γέροντος ἁγίου Ἐφέσου κῆρ Διονυσίου», ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. <Π>ερίζωσαι τὴν ῥομφαίαν σου. – (σ. 430-436) Χουρμουζίου, «ΙΘ'. Θεοτοκίον ὠκτόηχον (!)», ἤχ. α'. Ἀρχ. <Ρ>όδον τὸ ἀμάραντον.

2. (σ. 436-457) Ἀνθολογία Θείας Λειτουργίας. Ἀναλυτικά:

(σ. 436) Πέτρου λαμπαδαρίου, «Ἡ θεία καὶ ἱερὰ Λειτουργία», ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. <Χ>ριστός ἀνέστη. – (σ. 436) «Ἔτερον σύντομον», ἤχ. πλ. α'. – (σ. 437-441) Πέτρου λαμπαδαρίου, Τυπικά «ὡς ψάλλονται εἰς τὸ πατριαρχεῖον», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. <Α>μήν. Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου. – (σ. 441) «Ἀντίφωνα τῶν δεσποτικῶν ἑορτῶν Πέτρου Πελοποννησίου», ἤχ. β'. – «Εἰσοδικόν», ἤχ. β'. – «Ἔτερον ἀργόν», ἤχ. β'. – (σ. 442) «Εἰσοδικὸν τῆς Χριστοῦ γεννήσεως Πέτρου Πελοποννησίου», ἤχ. β'. – «Τῆς λαμπροφόρου», <ἤχ.> β'. – (σ. 442-443) Πέτρου λαμπαδαρίου Πελοποννησίου, «Τρισάγιον σύντομον», ἤχ. β'. Ἀρχ. Ἀμήν Ἅγιος ὁ Θεός. – (σ. 443) τοῦ ἰδίου, «Ἔτερον ἀργότερον», ἤχ. β'. – (σ. 444) τοῦ ἰδίου, «Τῶν δεσποτικῶν ἑορτῶν», ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. <Ο>σοι εἰς Χριστόν. – (σ. 444-445) τοῦ ἰδίου, «Εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ τιμίου Σταυροῦ ἀντὶ τοῦ τρισαγίου», ἤχ. β'. Ἀρχ. <Τ>ὸν Σταυρόν σου προσκυνοῦμεν. – (σ. 445-446) «Δύναμις τὸ συνιθισμένον (!)». – (σ. 446-448) «Ἔτερον Δύναμις τὸ ἀγιωρίτικον (!)», ἤχ. β'. – (σ. 448-450) Ξένου Κορώνη, «Ἔτερον», ἤχ. β'. – (σ. 451) «Τρισάγιον τοῦ Βήματος», ἤχ. β'. Ἀρχ. Ἅγιος ὁ Θεός. – (σ. 451-452) «Εἰς τὰς δεσποτικὰς ἑορτὰς Δύναμις», ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. <Οσ>οι εἰς Χριστόν. – (σ. 452-453) Μπαλασίου ἱερέως «τοῦ καὶ νομοφύλακος», ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. <Δ>ύναμις, Ὅσοι εἰς Χριστόν. – (σ. 453-454) Γεωργίου τοῦ Κρητός, «Ἔτερον», ἤχ. πλ. α'. – (σ. 454-455) «Εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ τιμίου Σταυροῦ παλαιόν», ἤχ. β'. Ἀρχ. <Δ>ύναμις, Τὸν σταυρόν σου. – (σ. 455-456) Μπαλασίου ἱερέως, «Ἔτερον», ἤχ. β'. – (σ. 456) «Ἀλληλουάριον τὸ πρὸ τοῦ Εὐαγγελίου Ἰωάννου», ἤχ. α'. – «Σύντομον», ἤχ. πλ. α'. – (σ. 457) «καὶ συντομότερον», ἤχ. δ'. Ἀρχ. Δόξα σοι Κύριε. – Πέτρου Πελοποννησίου, «Μετὰ τὸ Εὐαγγέλιον», ἤχ. δ'. Ἀρχ. Δόξα σοι Κύριε. – «συντομότερον», ἤχ. δ'. – «Εἰς τὴν λειτουργίαν ἀρχιερέως», ἤχ. γ'. Ἀρχ. Κύριε σῶσον τοὺς εὐσεβεῖς – Κύριε ἐλέησον – Εἰς πολλὰ ἔτη.

Ἀκολουθεῖ (σ. 458-461) πίνακας περιεχομένων ἀπὸ ἄλλο χέρι («Πίναξ τῶν ἐν τῇδε τῇ βίβλῳ περιεχομένων»).

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

Ἄγραφα φύλλα/σελίδες: φ. Π^ν, III^ν-IV^ν/σ. 40, 227-232, 462-463.

ΥΛΗ: Χαρτί λεπτό, ὑπόλευκο, ἀρκετὰ στιλπνό. Ὑδατόσημο: α) λέων (π.χ. φ. 7/8 καὶ 9/10)· ἀντίσημο: γράμματα A F G (π.χ. φ. 5/6 καὶ 11/12)· κοντινὸ στοὺς τύπους Stanconić 530 καὶ 539 (ἔτ. 1790/1805), μὲ διαφορὲς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα.

(σ. 458-463) Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, τραχύ. Ὑδατόσημο: β) τρία καπέλα καὶ γράμματα L V.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 14×8 (1/2-223/224), 1×4 (231/232), 14×8 (456/457· – σ. 404: σφάλμα ἀρίθμησης), 1×4–1 (462/463: πφ.). Ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία, σημειωμένη ἀπὸ τὸν γραφέα στὴν κάτω ἐξωτερικὴ γωνία τοῦ πρώτου recto κάθε τεύχους. Χωρίζεται σὲ δύο μέρη: 2 (σ. 17) - 15 (σ. 225) γιὰ τὰ τεύχη τῶν φ. 17/18 - 231/232 καὶ 1 (σ. 233) - 14 (σ. 443) γιὰ τὰ τεύχη τῶν φ. 233/234 - 456/457. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης/σελιδαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: φ. II-IV, σ. 458-463.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων· τὰ πρωτογράμματα παραλείπονται στὶς περισσότερες περιπτώσεις γιὰ νὰ προστεθοῦν ἀργότερα (πιθανότατα, μὲ ἐρυθρὸ μελάνι).

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελφος. Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρό.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. Π^ν, III^ν, ἀπὸ μ.γν. χέρι) Ἀνθολογία δίτομος.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Στὸ φ. Π^ν κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων. Στὴ σ. 1, δευτέρη μικρὴ σφραγίδα, γιὰ τὴν ὁποία βλ. κώδ. Μπενάκη 196 (TA 41), ΠΡΟΕΛ.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΤΡΟΠΑΡΙΑ ΜΟΥΣΙΚΟΝ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 103. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὰ φ. II-IV, 458/459, 460/461, 462/463, πφ. ἀρχ. - τέλ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή· ρύποι ἀπὸ τὴ χρήση, μερικὴ ὀξειδωσὴ μελανιοῦ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 387.

238 (TA 105)

ἔτ. 1677 (φ. 184^r)
στ. 12 διπλοὶ

χαρτί

204×145χιλ. [135×90]

φ. I, 191, Γ

<ΣΤΙΧΗΡΑΡΙΟ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ – ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ>

1. (φ. 2^r-184^r) <Στιχηράριο Ἰανουαρίου – Αὐγούστου> («Εἰς τὴν α΄ ἑορτάζωμεν τὴν Περιτομὴν τοῦ Κ(υρίου)υ καὶ Θ(εο)υ καὶ Σ(ωτῆ)ρος ἡμῶν Ἰ(ησο)υ Χ(ριστο)υ καὶ μνήμη τοῦ Μεγάλου Βασιλείου»). Ἀρχ. Συγκαταβαίνων ὁ Σωτήρ. Στιχηρὰ ἀπὸ 1^η Ἰανουαρίου ἕως 29^η Αὐγούστου (γιὰ τὸ 1^ο τροπάριο βλ. Μην. Ρώμ., τ. 3, σ. 5). Στὸ φ. 143^v (κάτω ὠα), ἡ σημείωση παραπέμπει στὸ φ. 186^v (βλ. παρακάτω): *Εἰς τὴν κγ΄ τοῦ παρόντος τοῦ ἁγίου Ἱερομάρτυρος Φωκᾶ, ζῆτει τὸ δοξαστικὸν ὄπισθεν εἰς τὸ τέλος τοῦ βιβλίου*. Στὸ φ. 186^v: «Εἰς τὴν κγ΄ Ἰουλίου τοῦ ἁγίου Φωκᾶ, ἡχ. δ΄». Ἀρχ. Ἐκ βρέφους ἐγένου (Μην. Ρώμ., τ. 6, σ. 201).
2. (φ. 184^v-186^v) «Στιχηρὰ ἰδιόμ(ε)λ(α) εἰς τὴν Κοίμισιν (!) τῆς Θ(εοτό)κου· τὸ παρὸν ἡχ. πλ. β΄». Ἀρχ. Δεῦτε τὴν παγκόσμιον Κοίμησιν (Follieri, *Initia*, τ. 1, σ. 296)· βλ. Μην. Ρώμ., τ. 6, σ. 422 (16 Αὐγ.), (φ. 185^r) «ἡχ. πλ. δ΄». Ἀρχ. Παρθενικαὶ χορεῖαι σήμερον (Follieri, *Initia*, τ. 3, σ. 285). Βλ. Μην. Ρώμ., τ. 6, σ. 475 (22 Αὐγ.), (φ. 185^v) «ἡχ. πλ. δ΄». Ἀρχ. Πιστούμενος Ἰησοῦς ὁ Υἱός σου (Follieri, *Initia*, τ. 3, σ. 323). Βλ. Μην. Ρώμ., τ. 6, σ. 439 (17 Αὐγ.).

Σημειογραφία ἢ πρωτότυπος.

Ἄγγραφα φύλλα: 1^{r-v}, 187^r-191^v.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, λευκό, στιλπνό. Ὑδατόσημα: α) τρεῖς ἡμισέληνοι (π.χ. φ. 13 καὶ 14)· ἀντίσημο: γράμμα G, τριφύλλι, γράμμα C (π.χ. φ. 15), β) τρεῖς ἡμισέληνοι (π.χ. φ. 29 καὶ 30)· ἀντίσημο: γράμμα H, τριφύλλι, γράμμα Z (π.χ. φ. 28)· βλ. Stanković 712 (ἔτ. 1685/95).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×10–1 (9^ο ἐξέπεσε τὸ 10^ο φύλ.), 22×8 (185), 1×6 (191). Ἀρίθμηση τευχῶν –μὴ διακριτὴ στὰ περισσότερα τεύχη– μὲ ἑλλην. ψηφία στὴν κάτω ἐσωτερικὴ γωνία τοῦ τελευταίου verso τῶν τευχῶν. Τὸ πρῶτο τεῦχος φέρει ἀρίθμηση κζ΄ (φ. 9^ο) βάσει τῆς ὁποίας συμπεραίνουμε τὴν ὑπαρξὴ λανθάνοντος α΄ μέρους τοῦ χφ μὲ ἀρίθμηση τχ: α΄-κς΄. Σὲ ἐλάχιστα ἀπὸ τὰ ὑπόλοιπα τεύχη τοῦ παρόντος κώδικα παραμένει ἐμφανῆς ἢ ἀρίθμησης τους. Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία: πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ταινιοσειδή επίτιτλα: κοσμούνται με διπλή σειρά πλοχμών από λευκές οριζόντιες και κάθετες ταινίες σε έρυθρό βάθος (φ. 155^v, 166^v). Πρωτογράμματα μεσαίου μεγέθους, κοσμημένα με άνθύλλια. Έρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Άνδρέας ἐκ Ρωσίας· βιβλιογρ. σημ. (φ. 184^r): *Ἐτελήθη τὸ παρὸν στιχηράριον παρ' ἐμοῦ Ἀνδρέου, τοῦ ἐκ Ῥώσias· ἐν ἔτει Χ(ριστο)ῦ 1677 ἀγούστου δὲ ζ'.* Μελάني μαῦρο καὶ ἐρυθρό. Στὸ φ. 186^{r-v}: β' χέρι.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Στὸ φ. 1^r κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΣΤΙΧΗΡΑΡΙΟΝ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 105. Τὰ φ. I, I', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἄρκετὰ καλὴ, ἂν καὶ κηλίδες σὲ ἄρκετὰ φύλλα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Χατζηγιακουμῆς, *Χειρόγραφα*, σ. 160 [ἐσφαλμένα ἀποδίδεται ὁ κώδικας στὸν ἱερομόναχο Γερμανὸ ἀπὸ τῆς Μονῆς τῆς Ἁγ. Τριάδος «τῆς ἐν Ὀλύμπῳ» (18ος αἰ.)]. — Γιαννόπουλος, *Ἡ Ψαλτικὴ Τέχνη*, σ. 120. — Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 371 σημ. 5, σ. 373, 387.

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΟ: Giannopoulos, στὸ ἴδιο, σ. 380 (φ. 184^r).

239 (TA 106)

19ος αἰ. (α' μισό, μετὰ τὸ 1814) χαρτί 221×157χιλ. [161/175×88 καὶ 140/150×85χιλ. (φ. 100^r-107^v)] φ. I, 142, I' (πφ. 1-3, 140-142) στ. 14-15 διπλοί

ΕΚΛΟΓΗ ΠΑΠΑΔΙΚΗΣ

(φ. 4^r-139^v) Παπαδικὴ (ἐπιλογή). Ἀκολουθεῖ συνοπτικὰ ἡ παράθεση τοῦ περιεχομένου· βλ. ἀναλυτικὰ τὸν ὁμοῖο περιεχομένου κώδ. Μπενάκη 222 (TA 89).

(φ. 4^r-14^r) «Ἄρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ τοῦ παπαδικοῦ μέλους, Πολυέλεος κὺρ Πέτρου Βυζαντίου τοῦ Μπερεκέτου», ἦχ. α'. — (φ. 14^r-20^r) τοῦ ἰδίου. Ἄρχ. Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ, ἦχ. πλ. β'. — (φ. 20^r-26^v) Πασαπνοάρια: (φ. 20^r-22^v) Κλήμεντος ἱερομονάχου, (φ. 22^v-26^v) Γεωργίου Ραιδεστηνοῦ. — (φ. 26^v-31^v) Γερμανοῦ Νέων Πατρῶν, Δοξολογία. — (φ. 31^v-34^v) Μπαλασίου ἱερέως, Δοξολογία. — (φ. 34^v-37^r) τοῦ ἰδίου, Ἄσματικόν. — (φ. 37^r-40^r) Πέτρου Μπερεκέτη, Δοξολογία. — (φ. 40^r-41^v) τοῦ ἰδίου, Ἄσματικόν. — (φ. 41^v-44^r) «Τρισάχιον νεκρώσιμον τὸ ἀγιωρίτικον (!)...». — (φ. 44^r-45^r) «Δύναμις τὸ ἀγιωρίτικον (!)...». — (φ. 45^r-46^v) Μανουῆλ Χρυσάφη, Ἀλληλουάριον. — (φ. 46^v-60^v) Χερουβικά: (φ. 46^v-52^r) Ἀγαλλιανοῦ, (φ. 52^r-57^r) Πέτρου Μπερεκέτη, (φ. 57^r-60^v) Ἰωάννου

Κουκουζέλη, «έντεχνον...». – (φ. 60^v-65^v) Ἀντωνίου ιερέρως «καὶ νομοφύ<λακος>», Κοινωνικὰ τῆς ἐβδομάδος. – (φ. 65^v-68^r) Πέτρου Μπερεκέτη, Κοινωνικόν, «πεντάφωνον». – (φ. 68^r-87^v) Μαθήματα: (φ. 68^r-72^r) Ἰωάννου Γλυκέως, ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. Φοβερός εἶ Κύριε, (φ. 72^v-77^r) Ἰωάννου Κουκουζέλη, στήν ἐορτή τῆς Μεταμορφώσεως, (φ. 77^r-81^v) Μανουῆλ Χρυσάφη, «ἐκ τῶν ὠρῶν...», (φ. 81^v-87^v) Συμεῶν Ψηρίτζη, «Τῶν ἀγίων Πάντων». – (φ. 87^r-119^r) Κρατήματα κατ' ἤχρον: (φ. 87^v-92^v) Πέτρου Μπερεκέτη, (φ. 92^v-94^r) Λασκάρως, «ἡ λεγομένη ποταμὶς», (φ. 94^r-97^v) Ἰωάννου Κουκουζέλη, (φ. 97^v-101^v) Ἀρσενίου τοῦ μικροῦ, (φ. 101^v-104^r) Μητροφάνους Καρύκη, (φ. 104^r-111^r) Γρηγορίου Μπούνη Ἀλυάτου, (φ. 111^v-115^r) Ξένου Κορώνη, (φ. 115^r-119^r) τοῦ ἰδίου, «τὸ λεγόμενον ροδανί». – (φ. 119^r-131^r) Οἴκοι τοῦ Ἀκαθίστου: (φ. 119^r-125^r) Ἰωάννου Κουκουζέλη, ἤχ. δ', (φ. 125^v-131^r) Ἰωάννου Κλαδά. – (φ. 131^r-133^v) «Προκείμενον τῆς ἐβδομάδος...». – (φ. 133^v-136^r) Δοχές: (φ. 133^v-135^r) «Ἐτεραι δοχαὶ έντεχναι...», (φ. 135^r-136^r) ἤχ. α'. – (φ. 136^r-139^v) Ἰωάννου Κουκουζέλη, «ἐπιφωνήματα...».

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

Ἄγραφα φύλλα: 1^r-2^r, 3^{r-v}, 140^r-142^v.

ΥΛΗ: (φ. 4-35, 45-46, 49-50, 100-107) Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημο: α) τρεῖς ἡμισέληνοι (π.χ. φ. 7 καὶ 8)· πβ. Nikolaev 888 (ἔτ. 1802).

(φ. 36-44, 47-48, 51-99, 108-139) Χαρτὶ χονδρὸ, ὑπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημο: β) θυρεὸς μὲ ἡμισέληνο (π.χ. φ. 63 καὶ 64)· πβ. Nikolaev 1013 (ἔτ. 1823)· ἀντίσημο: ἀετὸς μὲ γράμματα G F A (φ. 62 καὶ 65), γ) ἡμισέληνος σὲ πλαίσιο καὶ γράμμα A (π.χ. φ. 119 καὶ 120)· πβ. Nikolaev 1092 (ἔτ. 1841)· ἡμισέληνος σὲ πλαίσιο καὶ γράμμα A (π.χ. φ. 116 καὶ 123)· σχεδὸν ὁμοιο μὲ Nikolaev 1014 (ἔτ. 1824), δ) θυρεὸς καὶ τὸ ὄνομα C & I HONIG (φ. 1 καὶ 2: πφ. ἀρχ., 141 καὶ 142: πφ. τέλ.)· γιὰ τὸ ὄνομα βλ. Nikolaev 1116 καὶ 1114 (ἔτ. 1846).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×4-1 (1-3: πφ. ἀρχῆς· ἐξέπεσε τὸ 1^ο φύλ.), 17×8 (4-139), 1×4-1 (140-142: πφ. τέλ.· ἐξέπεσε τὸ τελευταῖο φύλλο τοῦ τεύχους). Ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία σημειωμένη μὲ ἐρυθρὸ ἢ μαῦρο μελάνι στήν κάτω ἐξωτερικὴ γωνία τοῦ πρώτου recto κάθε τεύχους: 1 (φ. 4^r) - 17 (φ. 132^r).

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων· τὰ πρωτογράμματα παραλείπονται.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελος. Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρό.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. 2^v, ἐρυθρόγρ.) [χρ] 3. Ἀφιέρωμα ἐκ τῶν βιβλίων τοῦ παπα Ἰακώβου εἰς τὴν ἐν Κερμύρα ἐκκλησίαν τοῦ ἀγίου Θεοδώρου. 9 Αὐγούστου 1895.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ναὸς Ἁγ. Θεοδώρων Κερμύρας, Καισάρεια Καππαδοκίας. Στὸ φ. 3^r κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20ου αιώνα. Πανόδετη (τυπική τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξιμῶν· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΠΑΠΑΔΙΚΟΝ ΜΕΛΟΣ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 106. Τὰ φ. I, Γ', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὰ φ. 1-3, 140-142, πφ. ἀρχ. - τέλ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Πολὸν καλῆ· περιορισμένοι ρύποι στὰ πρῶτα φύλλα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Χατζηγιακουμῆς, *Χειρόγραφα*, σ. 84 σημ. 66. — Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 371 σημ. 5, σ. 387.

240 (TA 107)

19ος αἰ. (α' μισό, μετὰ τὸ 1814) χαρτὶ 213/214×139χιλ. [140×83]
φ. I, 210, Γ' στ. 14 διπλοὶ

ΔΟΞΑΣΤΑΡΙΟ ΠΕΤΡΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΟΥ

1. (φ. 2^r-129^v) <Δοξαστάριον>. Πλήρες (1^η Σεπτεμβρίου ἕως 29^η Αὐγούστου). Ἔκδ. *Δοξαστάριον* 1849.
2. (φ. 130^r-198^v) <Τριῶδιο. Τῆ Κυριακῆ τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου. Δόξα· ἦχ. πλ. δ'>. Ἀρχ. *Παντοκράτωρ (!) Κύριε*. Τὰ Δοξαστικά τοῦ Τριῶδιου ἕως τὸ Μ. Σάββατο. Ἔκδ. *Σύντομον Δοξαστάριον* 1820, σ. 243-403.
3. (φ. 198^v-209^v) «Τὸ Πεντηχοστάριον τῆ ἁγία καὶ μεγάλη Κυριακῆ τοῦ Πάσχα εἰς τοὺς Αἴνους Δόξα Καὶ νῦν», ἦχ. πλ. α'. Ἀρχ. *Ἀναστάσεως ἡμέρα*. Ἔκδ. *Σύντομον Δοξαστάριον* 1820, σ. 404-436 (ἕως τὴν Κυριακῆ τῶν ἁγ. Πάντων).

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

Ἄγραφο φύλλο: 1^r.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, στιλπνὸ. Ὑδατόσημα: α) ἀετὸς μετὰ γράμματα F A G (π.χ. φ. 3 καὶ 4) καὶ ἡμισέληνος (φ. 2 καὶ 5)· πβ. Nikolaev 1039-1040 (ἔτ. 1829) ἢ Stanković 678 (ἔτ. 1835/1845), μετὰ μικρὰς διαφορὰς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα τῆς ἡμισελήνου καὶ γράμματα G F A, β) ἡμισέληνος σὲ πλαίσιο ποῦ περικλείει τὸ γράμμα A (π.χ. φ. 79 καὶ 80)· πβ. Nikolaev 1092 (ἔτ. 1841), γ) ἡμισέληνος σὲ πλαίσιο ποῦ περικλείει τὸ γράμμα A (π.χ. φ. 146 καὶ 149)· πβ. Nikolaev 1014 (ἔτ. 1824).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×6-1 (5· ἐξέπεσε τὸ 6^ο φύλ. τοῦ τεύχους, χωρὶς ἀπώλεια

κειμένου), 51×4 (209), 1 (210). Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν με ἀραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5).

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων (μικροῦ μεγέθους).

ΓΡΑΦΕΙΣ: Ἄδηλοι: α) φ. 2^r-49^v, 100^r-151^r, β) φ. 50^r-99^v, γ) φ. 151^v-209^v. Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρό. Ἐπιμελημένη ἡ γραφή καὶ ἡ συνολικὴ εἰκόνα τοῦ χφ.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 1^v, ἀφιερωμ.) Γ(ε)ω(ργιος) (;) Ἀναγνώστης Δ. Ζωγράφος. Ἀκολουθεῖ στὸ ἴδιο φύλλο ἀπὸ νεότερο χέρι (με κυανὸ μελάνι): *Εἰς τὴν τοῦ Ἁγίου Νικολάου Ἐκκλησίαν ἀφιέρωμα ἐστὶ τοῦ Ἀντωνίου Μ. Ἀντωνιάδου. Ὅστις λαμβάνει τὸ βιβλίον τουτο καὶ δὲν δίδει ἄς χρεωστει εἰς τὴν ἐκκλησίαν.*

(φ. 210^r, με μολύβι) Ἡ ἀφιέρωση τοῦ Ἀντ. Ἀντωνιάδου: *τῇ 25 Δεκεμβρίου 1888.*

(φ. 210^v, κτητ.) Καραμανλίδικη φράση: *πουκηταπη κημ αλητ[...] βηρμελ.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Βλ. ΣΗΜ. (φ. 1^v). Στὸ φ. 2^r κ.ἀ., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΔΟΞΟΛΟΓΙΑΙ καὶ* (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 107. Τὰ φ. I, I', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλὴ· ρύποι ἀπὸ τὴ χρήση.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 387.

241 (TA 108)

19ος αἰ. (α' μισό· βάσει ΣΗΜ.: ἔτ. 1827) χαρτὶ 181×115χιλ. [130×73]
φ. I, 328, I' στ. 14 διπλοὶ

ΔΟΞΑΣΤΑΡΙΟ ΠΕΤΡΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΟΥ – ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

1. (φ. 3^r-124^v) Πέτρου Πελοποννησίου, *Δοξαστάριον*. Πλήρες (1^η Σεπτεμβρίου ἕως 29^η Αὐγούστου). Ἔκδ. *Δοξαστάριον* 1849.
2. (φ. 125^r-238^v) «Ἀρχὴ τῶν δοξαστικῶν τοῦ Τριοδίου καὶ Πεντικοσταρίου· τῇ Κυριακῇ τοῦ Τελώνου καὶ τοῦ Φαρισσαίου εἰς τὸν Ἑσπερινὸν Δόξα (sic)», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Παντοκράτορ Κύριε*. Ἔκδ. *Σύντομον Δοξαστάριον* 1820, σ. 243-403 (ἕως τὸ Μ. Σάββατο). Στὸ φ. 238^v, στὸ τέλος τοῦ κειμένου, με ἐρυθρὸ μελάνι: «Δόξα ἤχ. πλ. β' πα (Τὴν σήμερον μυστικῶς ὁ μέγας Μωϋσῆς) φύλ:».
3. (φ. 239^r-262^v) «Ἀρχὴ τῶν ἑορτῶν τοῦ Πεντηκοσταρίου· δοξαστικὰ τῇ ἀγία καὶ μεγάλῃ Κυριακῇ τοῦ Πάσχα, στηχιρά (!)», ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. *Πάσχα ἱερὸν ἡμῖν σήμερον*. Ἔως τὴν Κυριακὴ τῶν ἀγ. Πάντων.

4. (φ. 263^r-326^v) Ἀνθολογία. Ἀναλυτικά: (φ. 263^r-269^r) Πέτρου πρωτοφάλτου, Κεκραγαρία. Ὅλοι οἱ ἤγχοι. – (φ. 269^r-281^v) τοῦ ἰδίου, «Δόξα Καὶ νῦν Θεοτοκίον... εἰς τὸν Ἑσπερινόν», ἤχ. α'. Ἀρχ. Δόξα πατρί – Καὶ νῦν – Τὴν παγκόσμιον δόξαν. – (φ. 281^v-285^r) τοῦ ἰδίου, Πασαπνοάρια αἰνῶν. Ὅλοι οἱ ἤγχοι. – (φ. 285^r-292^v) Πέτρου Πελοποννησίου, τὰ ἔνδεκα ἑωθινά. – (φ. 293^r-326^v) Δοξολογίες: (φ. 293^r-309^v) Πέτρου λαμπαδαρίου Πελοποννησίου, «Στάσις β'», ἤχ. α', (φ. 298^r) ἤχ. λέγετος β', (φ. 302^v) ἤχ. γ', (φ. 306^v) ἤχ. δ', (φ. 309^v-311^r) Γεωργίου τοῦ Κρητός, Ἀσματικὸν τοῦ τιμίου Σταυροῦ, ἤχ. δ', (φ. 311^r-314^r) Πέτρου πρωτοφάλτου Βυζαντίου, (φ. 314^r-319^r) Πέτρου Πελοποννησίου, ἤχ. πλ. β', (φ. 319^r-322^r) Δανιὴλ πρωτοφάλτου, «ἐπτάφωνος ἤχ. βαρύς», (φ. 322^r-326^v) Ἰωάννου πρωτοφάλτου, ἤχ. πλ. δ'.

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

Ἐγγραφα φύλλα: 1^r-2^r, 327^r-328^v.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, στυλινό. Ὑδατόσημο: λέων· ἀντίσημο: γράμματα F F A.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 2, 1×8 (10), 1×6 (16), 1×8 (24), 1×6 (30), 1×8 (38), 1×6 (44), 1×8 (52), 1×6 (58), 1×8 (66), 3×6 (84), 1×8 (92), 1×6 (98), 1×8 (106), 3×6 (124), 3×8 (148), 2×6 (160), 1×8 (168), 1×6 (174), 5×8 (214), 1×6 (220), 4×8 (252), 1×6 (258), 1×8 (266), 1×6 (272), 1×8 (280), 2×6 (292), 1×8 (300), 1×6 (306), 1×8 (314), 2×6 (;) (326), 2 (328). Ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία στὴν ἄνω δεξιὰ γωνία τοῦ πρώτου recto τῶν τευχῶν διακρίνεται σὲ μερικὰ μόνο ἀπὸ τὰ πρῶτα τεύχη, ἐνῶ δὲν διακρίνεται καθόλου ἢ διακρίνεται ἐλάχιστα στὰ ὑπόλοιπα, λόγω ξαρκίσματος: π.χ. 2 (φ. 11^r), 3 (φ. 17^r), κ.ο.κ. Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία: πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5).

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Λιτή, Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων. Πρωτογράμματα μὲ λιτὸ φυτικὸ διάκοσμο· ἀπλὰ σχεδιασμένα ταινιοειδῆ ἐπίτιτλα (φ. 239^r), ἐνίοτε ὡς ἐλισσόμενοι βλαστοί (φ. 125^r, 263^r, 293^r).

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελος. Ἐπιμελημένη γραφή. Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρό.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. 2^v, *καραμανλίδικο, ἀπὸ χέρι διαφορετικὸ τοῦ γραφέα*) ἴμμοῦ Δοξαστικάριον κιταπὴ πὲν Μοναστήρ κολόγηροσου Ἡσαΐανητηρ, ἰσμημ ἰσαρέτ ἐτ-τὴμ πούρατα, κἰ ὄκουγιαλλάρ ραχμὲτ τζηκαρσὴν ντεγιού” μεσιχιὲ σενεμιζ *αωκζ* [1827], *μάρτ ἀγινὴν ὄν σεικζηντὲ Γιαζηλμίστηρ* [= “Αὐτὸ τὸ Δοξαστικάριο εἶναι δικό μου τοῦ καλογέρου Ἡσαΐα τοῦ μοναστηριοῦ, ὑπέγραψα ἐπωνύμως. Αὐτοὶ οἱ ὅποιοι διαβάξουν τὸ παρὸν νὰ εἶναι εὐλογημένοι”, ἔγραψε κατὰ λέξη. Τὸ βιβλίον γράφτηκε στὶς 19 τοῦ μηνὸς Μαρτίου τοῦ σωτηρίου ἔτους 1827 (μτφρ.: Δ. Λαμπράκης)].

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Βλ. ΣΗΜ. Στὸ φ. 2^v κ.ἀ., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου

Ἀνταλλαξίμων· στὸ φ. 3^ε, δευτέρα μικρὴ σφραγίδα, γιὰ τὴν ὁποία βλ. κώδ. Μπενάκη 196 (TA 41), ΠΡΟΕΛ.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΔΟΞΑΣΤΙΚΑ* καί (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 108. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 387.

242 (TA 118)

19ος αἰ. (α' μισό) χαρτί 166×115χιλ. [122×90] φ. I, 16, Γ
στῆλ. 2 στ. 25

ΝΕΚΡΩΣΙΜΟΣ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ (έλλην.-καραμαν.)

1. (φ. 1^ε-3^ε) Νεκρώσιμος ἀκολουθία: «ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ (!) τοῦ Ἐξοδιαστικοῦ τῶν κοσμικῶν». Ἀρχ. Γιάνε Ὁρθόδοξος Χριστιανλεριν Πιρισί Πιρισί Περάτ Ἐττικτέ. Ταβέτ Ὁλουνουρ Παπαζλέρ. Ἔκδ. (έλλην. κειμ.) Ἱερατικὸν περιέχον τὰς θείας καὶ ἱερὰς λειτουργίας..., Κωνσταντινούπολη 1895, σ. 158-159 (Ἡλιού - Πολέμη, ἀρ.*1895.465).
2. (φ. 3^ε-14^ε) Ἐπιμνημόσυνος δέηση.
3. (φ. 15^ε-^ν) «Συγχωρητικόν. Ἐλέω Θεοῦ Πατριάρχης τῆς Ἁγίας Πόλεως Ἱερουσαλήμ καὶ πάσης Παλαιστίνης» (καραμαν.).
4. (φ. 16^ε) «Εὐχὴ συγχωρητικὴ διὰ νήπια» (έλλην.-καραμαν.). Ἀρχ. Ὁ φυλάσσων τὰ νήπια Κύριε ἐν τῷ παρόντι βίω, (καραμαν.) Γιὰ Ράππι, σεν κιποῦ. Ἔκδ. Goar, σ. 478.

Ἄγραφο φύλλο: 16^ε.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, μᾶλλον τραχύ. Ὑδατόσημο: ἡμισέληνος σὲ πλαίσιο (δυσδιάκριτο).

ΤΕΥΧΗ - ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 2×8 (16). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Μονοσύλλαβη παραπομπὴ στὴν κάτω δεξιὰ γωνία κάθε στήλης τῶν περισσότερων σελίδων. Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Στοιχειώδης: στὸ φ. 1^ε, ταινιοειδὲς ἐπίτιτλο. Ἐρυθρογραφία τίτλων, ὑποτίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΙΣ: α) φ. 1^r-15^v: ἄδηλος ὁ κύριος γραφέας. Γραφή λειτουργική, ὄρθια, ἀραιή. Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρό, β) φ. 16^r: ἄδηλος· μελάνι μαῦρο.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Στὸ φ. 1^r, ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΝΕΚΡΩΣΙΜΟ[Σ] ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 118. Τὰ φ. I, II, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Μέτρια· ἔντονοι ρύποι ἀπὸ τὴ χρήση.

243 (TA 119)

19ος αἰ. (α' μισό, μετὰ τὸ 1814) χαρτὶ 235×161χιλ. [163×95]
φ. I, 121, Γ' στ. 14 διπλοὶ κολ.

ΔΟΞΟΛΟΓΙΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΘΕΣΕΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΟΥΚΟΥΖΕΛΗ

Πρόκειται γιὰ τὸ α' μέρος ἐνὸς μεγαλύτερου κώδικα, τὸ β' μέρος τοῦ ὁποίου ταυτίζεται μὲ τὸν κώδ. Μπενάκη 276 (TA 182). Ἀναλυτικὰ:

1. (φ. 2^r-111^v) «Δοξολογίαι»: (φ. 2^r-5^r) Ἰωάννου πρωτοψάλτου, «Στάσις α'», ἤχ. α', (φ. 5^r-20^v) Πέτρου λαμπαδαρίου Πελοποννησίου, ἤχ. α'. Ἀκολουθοῦν συνθέσεις τοῦ ἰδίου στοὺς ἐξῆς ἤχους: (φ. 9^r) δευτέρο διατονικὸ ἤτοι λέγετο, (φ. 13^v) γ', (φ. 17^v) δ', (φ. 20^v-22^r) Γεωργίου τοῦ Κρητός, Ἄσματικὸν τοῦ τιμίου Σταυροῦ, ἤχ. δ', (φ. 22^r-25^r) Πέτρου πρωτοψάλτου Βυζαντίου, ἤχ. πλ. α', (φ. 25^r-30^r) Πέτρου λαμπαδαρίου Πελοποννησίου, ἤχ. πλ. β' χρωματικός, (φ. 30^r-33^r) Δανιὴλ πρωτοψάλτου, ἐπτάφωνος βαρῦς, (φ. 33^r-37^r) Ἰωάννου πρωτοψάλτου, ἤχ. πλ. δ', (φ. 37^v-67^r) Ἰακώβου πρωτοψάλτου, ἤχ. α' τετράφωνος. Ἀκολουθοῦν δοξολογίες τοῦ ἰδίου στοὺς ἐξῆς ἤχους: (φ. 41^v) β', (φ. 45^r) γ', (φ. 49^r) δ', (φ. 52^v) πλ. α', (φ. 56^v) πλ. β', (φ. 60^r) βαρῦς, (φ. 63^v) πλ. δ', (φ. 67^v-75^v) «Στάσις Γ' δοξολογιῶν, μελοποιηθέντων παρὰ τῶν ἐξηγητῶν Γρηγορίου λαμπαδαρίου καὶ Χουρμουζίου χαρτοφύλακος· ἡ παροῦσα ἐμελοποιήθη παρὰ τοῦ κῆρ Χουρμουζίου», ἤχ. α', (φ. 75^v-111^v) Ἀκολουθοῦν συνθέσεις τῶν: (φ. 75^v) Χουρμουζίου, «χρωματικὴ», ἤχ. β', (φ. 79^r) τοῦ ἰδίου, ἤχ. βαρῦς ἀρμονικός, (φ. 82^v) τοῦ ἰδίου, ἤχ. δ', (φ. 86^r) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. α' πεντάφωνος, (φ. 90^r) Γρηγορίου λαμπαδαρίου «ἡμετέρου) διδ(ασκάλου)», ἤχ. πλ. β', (φ. 94^r) Γρηγορίου λαμπαδαρίου «ἡμετέρου) διδ(ασκάλου)», ἤχ. βαρῦς, (φ. 97^v) Γεωργίου τοῦ Κρητός «καὶ ἡμετέρου

διδασκάλου», ἤχ. πλ. δ', (φ. 101^v) Γρηγορίου πρωτοφάλτου «καὶ ἡμετέρου διδασκάλου», ἤχ. πλ. δ', (φ. 105^v) Μανουὴλ Χρυσάφη, Ἀσματοικὸν τοῦ τιμίου Σταυροῦ, ἤχ. δ', (φ. 108^r) «ἄσματοικὸν τὸ νεκρώσιμον μέλος ἀρχαῖον», ἤχ. πλ. β'.

2. (φ. 111^v-112^v) «Μαθήματα. Τὸ παρὸν φάλλεται εἰς ἀρχιερέα ὅταν λαμβάνη καιρὸν μέλος παλαιὸν ἐκ τῆς Παπαδικῆς», ἤχ. βαρὺς. Ἀρχ. *Τὸν δεσπότην*. – (φ. 112^v-118^r) Ἰωάννου Κουκουζέλη, ἤχ. βαρὺς. Ἀρχ. *Ἄνωθεν οἱ προφῆται*. – (φ. 118^v-121^v) «Β'. Εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν Χριστοῦ γενεθλίων, τοῦ μὲν κειμένου τὸ μέλος Ἰωάννου μαῖστορος τοῦ Κουκουζέλου ἐκ τῆς Παπαδικῆς, τὸ δὲ κράτημα Ἰωάννου τοῦ πρωτοφάλτου», ἤχ. βαρὺς. Ἀρχ. *Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῶ τῶ ἐκ παρθένου* (κολ.).

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

Ἄγραφο φύλλο: 1^r.

ΥΛΗ: Χαρτὶ χονδρὸ, ὑπόλευκο, στιλπνὸ. Ὑδατόσημα: α) ἡμισέληνος σὲ πλαίσιο καὶ γράμμα Α (π.χ. φ. 3 καὶ 8)· σχεδὸν ὅμοιο μὲ Nikolaev 1014 (ἔτ. 1824), β) ἡμισέληνος σὲ πλαίσιο καὶ γράμμα Α (π.χ. φ. 115 καὶ 120)· πβ. Nikolaev 1092 (ἔτ. 1841).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 15×8 (2-121). Ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία: α) σημειωμένη ἀπὸ τὸν γραφέα, μὲ ἐρυθρὸ μελάνι, στὴν κάτω ἐξωτερικὴ γωνία τοῦ πρώτου recto κάθε τεύχους: 2-15 (τὸ τχ 1, κατ' ἐξαίρεση, φέρει ἑλλην. ἀρίθμηση: α'), β) νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι ἀπὸ τὸν συντάκτη τοῦ ἀφιερωμ. σημειώματος (βλ. παρακάτω, ΣΗΜ.).

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Στὸ φ. 2^r, ὀρθογώνιο ἐπίτιτλο μὲ ἄνθινη σύνθεση. Ἐρυθρὰ πρωτογράμματα ἀπὸ μτγν. (;) χέρι μὲ διαφορετικὸ μελάνι ἀπὸ αὐτὸ τῶν τίτλων. Ἀπὸ τὸ φ. 86^v ἕως τὸ φ. 104^r δὲν σημειώνονται καθόλου πρωτογράμματα, ἢ ἔχουν προστεθεῖ μὲ μαῦρο μελάνι ἀπὸ διαφορετικὸ χέρι (βλ. φ. 94^r-97^v).

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδηλος. Ἀπὸ τὸν ἴδιο γραφέα καὶ ἄλλοι κώδικες· βλ. σχετικὰ κώδ. Μπενάκη 236 (TA 103). Μελάνι καστανὸ καὶ ἐρυθρὸ.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. 1^v, ἀφιερωμ., ἐρυθρόγρ.) [χφ] 4. *Ἀφιερῶθη ὑπὸ Ἀ. Γ. Παπαδοπούλου εἰς τὴν ἐν Κερμύρα ἐκκλησίαν τοῦ ἀγίου Θεοδώρου 9. Αὐγούστου 1895.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ναὸς Ἀγ. Θεοδώρων Κερμύρας, Καισάρεια Καππαδοκίας (βλ. ΣΗΜ.). Στὰ φ. 1^r, 2^r, 3^r, ἢ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΔΟΞΟΛΟΓΙΑΙ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 119. Τὰ φ. I, Γ, Πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὸ φ. 1, Πφ. ἀρχ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἄριστη· περιορισμένοι ρόποι ἀπὸ τὴ χρήση, μερικὴ ὀξειδωσὴ μελανιοῦ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 387.

244 (TA 120)

περ. 1811-1819
στ. 12 διπλοὶ

χαρτὶ
ἀκέφ.

195×143χιλ. [150×95]

φ. I, 166 (+43α), Γ

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

(φ. 1^{r-v}) Ἀρχ. (ἀκέφ.) Θεὸς Κύριος καὶ ἐπεφάνη ἡμῖν. – (φ. 1^v) «Ἔτερον συντομότερον τοῦ Βυζαντίου». Ἀρχ. Τὸ προσταχθὲν μυστικῶς. – (φ. 2^{r-11^r}) Πέτρου Μπερεκέτη. «εἰς τὰς ἑορτὰς τῆς Θεοτόκου», ἐξήγησὴ Γεωργίου Οὐγουρλοῦ, ἤχ. δ'. Ἀρχ. Λόγον ἀγαθόν. – (φ. 12^{r-17^r}) Μανουὴλ πρωτοφάλτου, «Ἀναβαθμοί· μάθημα κὺρ Ἐμμανουήλ...», ἤχ. α'. Ἀρχ. Ἐν τῷ θλίβεσθαί με. – (φ. 17^{r-18^r}) Πέτρου Πελοποννησίου, ἤχ. πλ. α', ὁ ἴδιος στίχος. – (φ. 18^{r-22^v}) «Κὺρ Ἐμμανουήλ». Ἀρχ. <A>νάστηθι Κύριε ὁ Θεός μου. – (φ. 24^{r-36^r}) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, «Ἡ παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων εἰς τὰς ὥρας», ἐξήγησὴ Γεωργίου Οὐγουρλοῦ, ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Βηθλεὲμ ἐτοιμάζου. – (φ. 36^{r-46^v}) «Εἰς τὰς ὥρας τῶν Θεοφανείων· εἰς τὴν α' ὥραν», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Σήμερον τῶν ὑδάτων. – (φ. 47^{r-v}) Α' Κυριακῆ τῶν Νηστειῶν, ἤχ. δ'. Ἀρχ. Ἐλαμψεν ἡ χάρις σου Κύριε. – (φ. 48^{r-52^v}) Β' Κυριακῆ, ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Δεῦτε ἐκκαθάρωμεν ἑαυτούς. – (φ. 53^{r-54^v}) «Ἐξήγησις κὺρ Ἰακώβου <πρωτοφάλτου>», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Κύριε ἡ ἐν πολλαῖς ἀμαρτίαις. – (φ. 54^{v-56^v}) «Κὺρ Πέτρου ἐξήγησις (!)», ἤχ. πλ. δ', ὁ ἴδιος στίχος. – (φ. 56^{v-68^r}) «Τῆ μεγάλῃ ς' [Παρασκευῆ] εἰς τὰς ὥρας· ὥρα α'», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Σήμερον τοῦ ναοῦ τὸ καταπέτασμα. – (φ. 68^{r-70^v}) «Κὺρ Πέτρου· ἐξήγησις κὺρ <Γεωργίου> Οὐγουρλοῦ», ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. Δόξα πατρί – Καὶ νῦν – Ἀναστάσεως ἡμέρα. – (φ. 71^{r-72^v}) Ἰωάννου πρωτοφάλτου, Πασαπνοάριο τοῦ Ὁρθρου, ἤχ. α'. Ἀκολουθοῦν συνθέσεις τῶν: (φ. 72^{v-74^v}) τοῦ ἰδίου, ἤχ. δ'. Ἀκολουθοῦν συνθέσεις τῶν: (φ. 74^{v-77^r}) Πέτρου λαμπαδαρίου, «ἔτερον», ἐξήγησὴ Γρηγορίου «τοῦ νῦν λαμπαδαρίου», ἤχ. πλ. β', (φ. 77^{r-79^v}) Ἰωάννου πρωτοφάλτου, ἤχ. βαρύς, (φ. 79^{v-82^r}) Πέτρου λαμπαδαρίου, «Ἔτερον», ἐξήγησὴ Γρηγορίου, ἤχ. πλ. δ'. – (φ. 83^{r-91^v}) Γεωργίου Οὐγουρλοῦ, χερουβικά «ἅτινα συνετμήθησαν... ἐκ τῶν χερουβικῶν κὺρ Πέτρου τοῦ Βυζαντίου (!)». Ὅλοι οἱ ἤχοι.

(φ. 95^{r-108^v}) «Κοινωνικά τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ συντεθέντα παρὰ κυρίου Δανιήλ, ἐξήγησις κὺρ Ὁγουρλοῦ», ἤχ. δ'. Ἀρχ. Ποτήριον σωτηρίου λήψομαι. Ἀκολου-

θοῦν Κοινωνικά τῶν ἐξῆς ἑορτῶν: (φ. 96^ρ) Ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ, (φ. 96^ν) Εὐαγγελισμοῦ, (φ. 97^ν) Χριστουγέννων, (φ. 98^ν) Θεοφανίων, (φ. 99^ρ) Βαΐων, (φ. 99^ν) Ἀναστάσεως, (φ. 100^ν) Κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ, (φ. 101^ν) Μεσοπεντηκοστῆς, (φ. 102^ν) Ἀναλήψεως, (φ. 103^ρ) Πεντηκοστῆς, (φ. 103^ν) ἀγ. Πάντων, (φ. 104^ν) Μεταμορφώσεως, (φ. 105^ν) Ταξιαρχῶν, (φ. 107^ρ) <Στὴ μνήμη ἀγίων>, (φ. 107^ν) <Μ. Σαββάτου, ἀντὶ χειροβικιοῦ>.

(φ. 108^ν) Κοινωνιὸν Ἰνδίκτου: σύνθεση Γεωργίου τοῦ Κρητός, ἤχ. α΄. – (φ. 109^ρ) <Μ. Πέμπτης>: Πέτρου Πελοποννησίου, ἐξήγηση Γεωργίου Οὐγουρλοῦ, ἤχ. πλ. β΄. – (φ. 111^ρ-114^ρ) Πέτρου Μπερεκέτη, «Ποίημα», ἐξήγηση Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἤχ. α΄. Ἀρχ. Θεοτόκε Παρθένε. – (φ. 114^ν-122^ρ) Ἰωάννου Κλαδᾶ, ἐξήγηση Πέτρου Πελοποννησίου, ἤχ. πλ. δ΄. Ἀρχ. Τῆ Ὑπερμάχῳ. – (φ. 122^ρ-125^ρ) Δανιὴλ πρωτοφάλτου, «Ἔτερον μάθημα Θεοτόκιον», ἤχ. βαρῦς. Ἀρχ. Σὲ μεγαλύνομεν. – (φ. 125^ρ-127^ν) τοῦ ἰδίου, «κατὰ τὴν ἐσπέραν τοῦ Μεγάλου Κανόνος», ἤχ. πλ. β΄. Ἀρχ. Ψυχὴ μου ψυχὴ μου ἀνάστα. – (φ. 127^ν-130^ν) τοῦ ἰδίου, ἤχ. δ΄. Ἀρχ. Δέσποινα πρόσδεξαι τὰς δεήσεις τῶν δούλων σου. – (φ. 130^ν-134^ρ) Χρυσάφη τοῦ νέου «καὶ πρωτοφάλτου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας», «Μάθημα θεοτοκίον», ἤχ. πλ. δ΄. Ἀρχ. Ρυσθειήμεν τῶν δεινῶν πταισμάτων. – (φ. 134^ρ-137^ρ) Μελετίου Σιναΐτου τοῦ Κρητός, «Μάθημα θεοτοκίον εἰς τὸν Ἀκάθιστον ὕμνον», ἤχ. δ΄. Ἀρχ. Ρόδον τὸ ἀμάραντον. – (φ. 137^ρ-139^ρ) Δανιὴλ πρωτοφάλτου, «Ἔτερον μάθημα θεοτοκίον», ἤχ. βαρῦς. Ἀρχ. Σὲ μεγαλύνομεν. – (φ. 139^ρ-143^ρ) Πέτρου Βυζαντίου, «Οἶκος τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου», ἤχ. βαρῦς. Ἀρχ. Ξένον τόκον ἰδόντες. – (φ. 143^ρ-146^ρ) «Μάθημα τοῦ αὐτοῦ [Πέτρου Βυζαντίου] εἰς τὴν Θεοτόκον», ἤχ. δ΄. Ἀρχ. Δέσποινα πρόσδεξαι τὰς δεήσεις τῶν δούλων σου. – (φ. 146^ρ-148^ν) Δανιὴλ πρωτοφάλτου, μάθημα ἀγ. Νικολάου, ἤχ. πλ. α΄. Ἀρχ. Πανάγιε Νικόλαε πρόφθασον.

(φ. 149^ρ-166^ν) Καλοφωνικοὶ εἰρμοί: (φ. 149^ρ-150^ρ) Παναγιώτου Χαλάτζογλου, ἤχ. α΄. Ἀρχ. Ἐφοριξε γῆ, (φ. 150^ν) Ἀρσενίου τοῦ μικροῦ, ἤχ. α΄. Ἀρχ. Ἡ κάμινος Σωτήρ, (φ. 150^ν-152^ν) Δανιὴλ πρωτοφάλτου, ἤχ. πλ. β΄. Ἀρχ. Μνήσθητι Δέσποινα, κάμοῦ, (φ. 152^ν-153^ν) Πέτρου Μπερεκέτη, ἤχ. πλ. β΄. Ἀρχ. Ἀπὸ τῶν πολλῶν μου ἀμαρτιῶν, (φ. 153^ν-154^ρ) τοῦ ἰδίου («Κὺρ Πέτρου Περεκέτου»), ἤχ. α΄. Ἀρχ. Αὕτη ἡ κλητὴ καὶ ἀγία ἡμέρα, (φ. 154^ρ-^ν) τοῦ ἰδίου, ἤχ. πλ. δ΄. Ἀρχ. Κυρίως Θεοτόκον, (φ. 154^ν) τοῦ ἰδίου, ἤχ. πλ. δ΄. Ἀρχ. Ἐν κλίνῃ νῶν ἀσθενῶν, (φ. 154^ν-155^ν) τοῦ ἰδίου, ἤχ. α΄. Ἀρχ. Ἡ τρίφωτος οὐσία, με κράτημα (φ. 155^ν-156^ν) Ἰωάννου πρωτοφάλτου, ἤχ. α΄, (φ. 156^ν-158^ρ) Πέτρου Μπερεκέτη, ἤχ. α΄. Ἀρχ. Συνέχομαι πάντοθεν δεινοῖς, με κράτημα (φ. 158^ρ-^ν) Πέτρου Πελοποννησίου, ἤχ. α΄, (φ. 158^ρ-159^ρ) Πέτρου Μπερεκέτη («φθορικός, ἤχ. πλ. α΄»). Ἀρχ. Ἐν τῇ βροντῶσῃ καμίνῳ, με κράτημα (φ. 159^ρ-161^ρ) Ἰωάννου πρωτοφάλτου, ἤχ. πλ. α΄, (φ. 161^ρ-162^ρ) Πέτρου Μπερεκέτη, ἤχ. α΄. Ἀρχ. Τὴν σὴν εἰρήνην, με κράτημα (φ. 162^ρ-^ν) Ἰωάννου πρωτοφάλτου, ἤχ. α΄, (φ. 162^ν-163^ν)

Ἀνεπίγραφος εἰρμός. Ἄρχ. *Τὴν σὴν εἰρήνην, μὲ κράτημα* (φ. 163^v-164^r) Ἰωάννου πρωτοψάλτου, ἤχ. α', (φ. 164^r-165^r) Χωρὶς ἔνδειξη μελουργοῦ, «ἤχ. πλ. δ'». Ἄρχ. *Τὴν δέησίν μου δέξαι τὴν πενιχράν*, (φ. 165^r-166^v) «Ἦχημα τοῦ αὐτοῦ», ἤχ. δ'.

Σύμφωνα μὲ τὸν Giannopoulos (βλ. BIBΛ.), σ. 378, ὁ παρὼν κώδικας φαίνεται ὅτι ἔχει γραφτεῖ κατὰ τὴν περίοδο τῆς μεταρρύθμισης στὴ γραφὴ τῆς βυζαντινῆς σημειογραφίας, μεταξὺ τῶν ἔτ. 1811-1819, καὶ περιλαμβάνει πολλὰ ἐξηγήσεις τοῦ Γεωργίου Ὅγουρλου οἱ ὁποῖες γράφτηκαν στὴν παρασημαντικὴ ποῦ χρησιμοποιοῦνταν ἀμέσως πρὶν ἀπὸ τὴ Νέα Μέθοδο (1814).

Ἄγραφα φύλλα: 11^v, 23^{r-v}, 82^v, 92^r-94^v.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, σιλπνό. Ὑδατόσημα: α) τρία καπέλα (π.χ. φ. 4 καὶ 7)· ἀντίσημο: γράμματα (π.χ. φ. 5 καὶ 6), β) τρία καπέλα (π.χ. φ. 44 καὶ 45)· ἀντίσημο: γράμματα Α F G· ὑπερυψοῦται μικρὸ ἄνθος-κρίνος (π.χ. φ. 43α καὶ 46), γ) τρία καπέλα (φ. 102 καὶ 107), δ) θυρεὸς μὲ ζωόμορφο σχῆμα (π.χ. φ. 152 καὶ 153) καὶ ἀετὸς μὲ γράμματα G F A (π.χ. φ. 151 καὶ 154)· πολὺ κοντινὸ σὲ Nikolaev 1104β καὶ 1104α (ἔτ. 1844) ἢ Nikolaev 1144 καὶ 1143 (ἔτ. 1854)· πβ. κώδ. Μπενάκη 235 (TA 102): ὅμοια ὑδατόσημα.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×12-1 (11· ἐξέπεσε τὸ 1^ο φύλλ., χωρὶς ἀπώλεια κειμένου), 1×8 (19), 1×4 (23), 1×8 (31), 1×12 (43), 2×4 (50· +43α), 2×8 (66), 1×4 (70), 1×8 (78), 1×4 (82), 1×8 (90), 1×4 (94), 1×6 (100), 10 (110· ἀβέβαιη σύνθεση), 4×8 (142), 1×6 (148), 1×8 (156), 1×6 (162), 1×4 (166). Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5).

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων καὶ πρωτογραμμάτων, τὰ ὅποια συνοδεύονται συνήθως ἀπὸ μικροὺς σταυροὺς (π.χ. φ. 10^{r-v}, 11^r, 24^r). Ἄρκετὰ ἀπὸ τὰ πρωτογράμματα παραλείπονται γιὰ νὰ συμπληρωθοῦν ἀργότερα μὲ ἐρυθρὸ μελάνι.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Διάφοροι, ἄδηλοι. Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρό.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Στὸ φ. 166^v, ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΙ ΨΑΛΜΟΙ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 120. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Τὰ πρῶτα φύλλα διαβρωμένα ἀπὸ ὑγρασία, σὲ ὄλον τὸν κώδικα ἐκτεταμένες κηλίδες· σχισίματα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Γιαννόπουλος, *Τὰ Χειρόγραφα Ψαλτικῆς Τέχνης Ἄνδρου*, σ. 215 σημ. 69. — Ἀχ. Χαλδαιάκης, «Ἐνας ἀκόμη συνεισφέρων στὸ θέμα τῆς ἐξήγησης: Γεώργιος-Εὐτύχιος Οὐγουρλοῦς», *στό: Βυζαντινομουσικολογικά*, Ἀθήνα 2010, σ. 720 σημ. 6, σ. 723 σημ. 22, σ. 724 σημ. 23 καὶ σημ. 26, σ. 725 σημ. 27-30, σ. 726 σημ. 31 καὶ σημ. 32, σ. 727 σημ. 36. — Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 378, 387-388.

ΠΑΝΟΜΟΙΟΥΤΥΠΑ: Χαλδαιάκης, στο ἴδιο, σ. 734-736: εἰκ. 2 (φ. 87^r-88^r), 737-744: εἰκ. 3 (φ. 2^r-11^r), 764-783: εἰκ. 5-8 (φ. 68^r-69^v).

245 (TA 121)

19ος αἰ. (ἀ' μισό, μετὰ τὸ 1814) χαρτί 218×140χιλ. [165×95] φ. I, 93, I
στ. 14 διπλοὶ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΜΑΤΑΡΙΟ ΠΕΤΡΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΟΥ – ΚΕΚΡΑΓΑΡΙΑ – ΕΩΘΙΝΑ

- (φ. 1^r-63^r) <Ἀναστασιματάριο>. Ἔκδ. Ἀναστασιματάριον Νέον 1832. Ἡ ὀρθή σειρά τῶν φύλλων: 1^r-16^v, 25^r-28^v, 17^r-24^r, 29^r-63^r. Ἀναλυτικά:

(φ. 1^r-9^r) ἤχ. ἀ'. Ἀρχ. <Τ>ὰς ἐσπερινὰς ἡμῶν εὐχὰς ἕως τὸν Μακαρισμόν. Ἀρχ. Διὰ βρώσεως ἐξήγαγε (ἔκδ. σ. 2-14, 32-36). – (φ. 9^r-16^v, 25^r-26^v) «ἀρχὴ τοῦ τετάρτου <ἤχου>». Ἀρχ. Τὸν ζωοποιὸν σου Σταυρόν (ἔκδ. σ. 131-140, 159-162). – (φ. 26^v-28^v, 17^r-24^r) «ἤχ. πλ. ἀ'». Ἀρχ. Διὰ τοῦ τιμίου σου Σταυροῦ ἕως τὸν Μακαρισμόν. Ἀρχ. Ὁ Ληστής ἐν τῷ Σταυρῷ (ἔκδ. σ. 173-183, 201-208). – (φ. 24^{r-v}, 29^r-34^r) «Ἀρχὴ τοῦ πλ. δ'». Ἀρχ. Ἐσπερινὸν ὕμνον ἕως τὸν Μακαρισμόν. Ἀρχ. Μνήσθητι ἡμῶν (ἔκδ. σ. 303-310, 334-338). – (φ. 34^r-40^v) «ἀρχὴ τοῦ γ'». Ἀρχ. Τῷ Σῶ σταυρῷ Χριστέ ἕως τὸν Μακαρισμόν. Ἀρχ. Ἀθετήσαντα Χριστέ (ἔκδ. σ. 86-93, 114-120). – (φ. 40^v-46^r) «Ἀρχὴ τοῦ βαρέος». Ἀρχ. Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ Κυρίῳ ἕως τὸν Μακαρισμόν. Ἀρχ. Ὡραῖος ἦν (ἔκδ. σ. 258-265, 284-290). – (φ. 46^r-54^v) «ἤχ. πλ. β'». Ἀρχ. Νύκην ἔχων Χριστέ ἕως τὸν Μακαρισμόν. Ἀρχ. Μνήσθητί μου ὁ Θεός (ἔκδ. σ. 218-226, 245-250). – (φ. 54^v-63^r) «ἤχ. β'». Ἀρχ. Τῶν προαιώνων ἐκ πατρὸς ἕως τὸν Μακαρισμόν. Ἀρχ. Τὴν φωνὴν (ἔκδ. σ. 45-53, 73-79).
- (φ. 63^v-84^v) Κεκραγάρια: «Ἀρχὴ τῶν Κεκραγαρίων τοῦ Πέτρου». Ἀρχ. Κύριε ἐκέκραξα – Κατευθυνθήτω ὅλοι οἱ ἤχοι. Ἀπώλεια κειμένου μεταξὺ τῶν φ. 64^v καὶ 65^r, ὅπου ἀρχικὰ τὸ τχ 17.
- (φ. 85^r-92^v) Πέτρου Πελοποννησίου, τὰ ἔνδεκα ἑωθινά.

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

Ἄγραφο φύλλο: 93^{r-v}.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημο: ἡμισέληνος σὲ πλαίσιο καὶ γράμμα Α (π.χ. φ. 25 καὶ 28)· σχεδὸν ὅμοιο μὲ Nikolaev 1014 (ἔτ. 1824).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 21×4 (84), 1×8 (92). Αρίθμηση τευχῶν μὲ ἄραβ. ψηφία, ση-
μειωμένη ἀπὸ τὸν γραφέα μὲ ἐρυθρὸ μελάνι στὴν κάτω ἐξωτερικὴ γωνία τοῦ πρώτου
recto κάθε τεύχους: 1 (φ. 1^r) - 23 (φ. 85^r). Τὸ τχ 5 (φ. 25-28), παρατοποθετημένο
μετὰ τὸ τχ. 7: κανονικά, μετὰ τὸ φ. 16^v. Τὸ τχ 17 προφανῶς ἐξέπεσε. Νεότερη φυλ-
λαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου:
81-91, Γ.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων (μικροῦ μεγέθους)· τὰ πρω-
τογράμματα παραλείπονται σὲ ἀρκετὲς περιπτώσεις.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδηλος. Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρό.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Στὸ φ. 1^r κ.ἀ., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου
Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30).
Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΜΑΚΑΡΙΣΜΟΙ ΚΕΚΡΑΓΑΡΙΑ ΕΩΘΙΝΑ καὶ (στὸ
κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 121. Τὰ φ. Ι, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὸ φ. 93,
πφ. τέλ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Κηλίδες ὑγρασίας σὲ ἀρκετὰ φύλλα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 388.

246 (TA 122)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 1390)

ἔτ. 1723 (φ. 3^r) χαρτί 221×150χιλ. [170×100] φ. Ι, 246 (+15α, 117α,
244α), Γ στ. 25 κολ.

ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΚΟΡΥΔΑΛΕΥΣ

(φ. 3^r-244α) *Εἴσοδος Φυσικῆς Ἀχροάσεως κατ' Ἀριστοτέλην* («Τοῦ λογικω-
τάτου καὶ σοφωτάτου Θεοφίλου τοῦ Κορυδαλέως καὶ χρηματίσαντος μ(ητ)ρο-
πολίτου Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης, πρὸς φιλοσοφίαν προδιοίκησις»). Τέλ. (κολ.)
(Βιβλίον Γ', Κεφάλαιον Ε', «Περὶ τοῦ ἀπείρου κατὰ ποσότητα») ὁμοίως δὲ
καὶ τὸ ἄπειρον, συγκεχυμένως [ἐνενόσει. Ἔκδ. Κορυδαλεύς, *Εἴσοδος Φυσι-
κῆς Ἀχροάσεως*, σ. 1-354,4. Παρασελίδια σημειώματα καὶ προσθήκες ἀπὸ τὸ
χέρι τοῦ γραφέα.

Στὸ φ. 246^v, μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου, σύντομα χωρὶα ἀδήλου. Ἀναλυτικά: «[Πε]ρὶ αἰτίων». Ἀρχ. [...]*ικόν ὡς τέκτων. Δι' οὗ, ὃ καὶ ὀργανικόν ὡς ὁ σε[...]*ων ἐξ οὗ, ὃ καὶ ὑλικόν, τέλ. Ὅρα δὲ τί περὶ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ ἐν τῷ λ' κ(ε)φ(αλαί)ῳ τοῦ Σχολαρίου. – «Περὶ ἀνθυποφορᾶς». Ἀρχ. Ἀνθυποφορὰ λέγεται, ὅταν ἐνστάσεως τινὸς ἀναιρεθείσης, τέλ. Ὅρα περὶ τούτου εἰς τὸ δ' καὶ ιε' κ(ε)φ(άλαι)ον τῶν λ' περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος κεφαλαίων εἰς τὸν β' τόμον τοῦ Μεγάλου Βασιλείου. – «Τί ἐστὶν ἀντιπαράστασις». Ἀντιπαράστασις ἐστὶ τὸ καταδέξασθαι μὲν τὴν ἀπορίαν, δεῖξαι δὲ ὅτι καὶ οὕτως ἔχουσιν, οὐδὲν λυμαίνεται τὸ λεγόμενον.**

Ἄγγραφα φύλλα: 1^r-2^v, 245^r-246^r.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημα: α) τρεῖς κύκλοι μὲ γράμματα: στὴν ἐπίστεψη, σταυρός (π.χ. φ. 2 καὶ 7)· πβ. Heawood 729-731 (ἔτ. 1746, 1748), β) τρεῖς κύκλοι μὲ γράμματα: στὴν ἐπίστεψη, σταυρός (π.χ. φ. 19 καὶ 20), γ) τρεῖς κύκλοι μὲ γράμματα: στὴν ἐπίστεψη, στέμμα (π.χ. φ. 240 καὶ 243).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 5×8 (39· +15α), 1×8–1 (46· φαλιδισμένο τὸ 5^ο φύλ.), 22×8 (221· +117α), 2×4 (229), 2×8 (244· +244α), 2 (246: πφ.). Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία: πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Παραπομπὴ στὸ verso κάθε φύλλου, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Μερικὴ σελιδαρίθμηση ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ γραφέα: 155 (φ. 79^r) - 196 (φ. 94^v), 173 (φ. 119^r) - 221 (φ. 133^v). Νεότερη φυλλαρίθμηση με ἐρυθρὸ μελάνι. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: 15α, 117α, 244α.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐπίτιτλα ταινιοειδῆ ἀπὸ δικτυωτὲς ταινίες· στὰ σημεῖα τομῆς τους, μικροὶ ρόδακες. Διακόσμηση χωρὶς ἐρυθρογραφία (π.χ. φ. 3^r, 38^r, 47^v).

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδηλος· βιβλιογρ. σημ. (φ. 3^r): 1723 ἀπριλίῳ 26, ἡμέρα ζ', ἐν τῇ ἁγίᾳ Μαύρᾳ ἠρξάμεν τοῦ ταύτην γράφειν. Γραφὴ φιλολογικὴ, ἐπιμελημένη, ὁμοιόμορφη, ἐλαφρῶς στρογγυλῆ. Μελάνι καστανό.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 1^r) *Φυσικῆ*.

(φ. 3^r, κτητ., μαῦρο μελάνι) Ἐκ τῶν τοῦ Δωροθέου ἱερομονάχου Πρωίου τοῦ ἐκ Χίου. – (κτητ.) ἐκ τῶν τοῦ Δημητρίου Πρώη. Τὸ κοσμικὸ ὄνομα τοῦ Δωροθέου Πρωίου ἦταν Δημήτριος Πρώης ἢ Πρωγάκης· βλ. Ἄμαντος, *Τὰ γράμματα*, σ. 207.

(φ. 246^v) *κοτ κολατζιλάρπασι (;) τοῦ χατζῆ πασχάλη τὰ ἔργα.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἁγία Μαύρα (βλ. ΓΡΑΦ.). Κτήτορας τοῦ κώδικα ὁ Δωρόθεος Πρώιος (βλ. ΣΗΜ.). Ἀργότερα, ὁ κώδικας περιήλθε στὸ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBΛ.). Στὸ φ. 1^r κ.ἀ., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀναλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀναλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΚΟΡΥΔΑΛΕΩΣ ΠΡΟΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΠΡΟΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΝ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 122. Τὰ φ. I, I', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὰ φ. 245-246, πφ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἀπὸ τὸ φ. 198 κ.έ., οἱ ἄνω ἐξωτερικὲς γωνίες τῶν φύλλων φθαρμένες, μὲ μικρὴ ἀπώλεια κειμένου καὶ παρασελίδιων σχολίων (π.χ. φ. 213, 215). Ρύποι.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, *BZ* 16, σ. 283 (ἀρ. 146). — Ἄμαντος, *Τὰ γράμματα*, σ. 207 (κώδ. Ἀδριανουπόλεως 1390). — Wartelle, *Inventaire*, σ. 7. — Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298. — Καρᾶς, *Οἱ Φυσικὲς Θετικὲς Ἐπιστῆμες*, σ. 130 (χφ 292). — Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφοι», σ. 432 (Ἀδριανουπόλεως, Γυμνάσιο 1390). — Καρᾶς, *Οἱ ἐπιστῆμες*, τ. 2, σ. 177 (χφ 48).

247 (TA 124)

ἔτ. 1704 (σ. 786) χαρτί 303×210χιλ. [270×70 ἀνὰ στήλη, 270×155 συνολικά]
φ. Π, φ. 26, σ. 802 (+ σ. 657α, 657β) στήλ. 2 στ. 34

<ΙΑΚΩΒΟΣ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΣ>

– (φ. 1^ρ-26^ρ) Πίνακας περιεχομένων («Πίναξ σὺν Θ(ε)ῶ ἁγίῳ τοῦ παρόντος νόμου»).

– (σ. 1-786) <Βακτηρία ἀρχιερέων>. Στὴ σ. 1, ἡ ἀρχὴ τοῦ Προλόγου: «<Τ>ῶ παναγιωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ καὶ σοφωτάτῳ καὶ οἰκουμενικῷ π(ατ)ριάρχῃ, κ(υρί)ῳ κ(υρί)ῳ Παρθενίῳ σ(ωτη)ρίαν, ὑγίαν (!), πολυχρονίαν, καὶ κατεχθ<ρ>ῶν νίκην αἰσθητῶν καὶ νοητῶν ἀμήν». Ἀρχ. *Τὸ χαῦνον καὶ ἀσθενὲς τῆς ἡμῶν διανοίας καὶ ἀπορον*. Ἀκολουθοῦν 4 προοιμιακὰ κείμενα. Ἡ ἀρχὴ τοῦ νομοκάνονος στὴ σ. 22: «Περὶ ποῖται εἶναι αἱ οἰκουμενικαὶ σύνοδοι καὶ διατὶ λέγονται οἰκουμενικαί». Ἀρχ. *Πέντε π(ατ)ριαρχία (!) εἶναι εἰς ὅλον τὸν κόσμον*, τέλ. («Περὶ συστατικοῦ γράμματος») *ὄθεν εἰς ἐνδειξιν ἐνεχειρίσαμεν καὶ τὸ παρὸν συστατικὸν γράμμα ἐν ἔτει αψδ' [1704]*. Ἔκδ. Ἰάκωβος ἱερομόναχος, *Βακτηρία ἀρχιερέων*, τ. Α'-Γ', σ. 211-1732 (ὁ παρὼν κώδικας δὲν ἀναφέρεται). Μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου: *Τέλος καὶ τῶ Θ(ε)ῶ δόξα σοι δόξα σοι δόξα σοι ὁ Θ(ε)ὸς ἡ ἐλπίς ἡμῶν (!) δόξα σοι*.

Ἄγγραφα φύλλα/σελίδες: φ. Γ'-Π^ν, 26^ν/σ. 787-802.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, τραχύ. Ὑδατόσημα: α) λέων (φ. Ι, σ. 145 ἕως τέλος)· ἀντίσημο: γράμμα Ρ (διακρίνεται μόνο ἐν μέρει) (π.χ. φ. ΙΙ), β) ἀκαθόριστο (π.χ. φ. 21/22)· ἀντίσημο: γράμματα Α Ζ (π.χ. φ. 21/22).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 2 (I-II), 2×10 (20), 1×6 (26), 36×10 (717/718· + σ. 657α, 658β), 1×12 (741/742), 2×10 (781/782), 1×6-1 (791/792· φαλιδισμένο τὸ 1^ο φύλ.), 1×8-3

(802/803· τὰ τελευταῖα φύλλα ἐπικολλημένα στὴν ἐσωτερικὴ πλευρὰ τῆς πιν. τέλ.). Ἀρίθμηση τῶν τριῶν πρώτων τευχῶν μὲ ἑλλήν. ψηφία, σημειωμένα μὲ μαῦρο μελάνι στὸ μέσο τοῦ κάτω περιθωρίου τοῦ πρώτου recto· μία ὀριζόντια γραμμὴ ἐπάνω ἀπὸ κάθε ψηφίο: α' (φ. 1^ο) - γ' (φ. 21^ο). Ἀπὸ τῆ σ. 1 κ.ἔ., ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία, σημειωμένη στὸ κάτω περιθώριο τοῦ πρώτου recto καὶ ἐπαναλαμβανόμενη στὸ τελευταῖο verso: 3 (σ. 60· δὲν διακρίνεται στὰ 2 πρῶτα τεύχη) - 40 (σ. 783) (στὰ τεύχη τῶν φ. 1/2 - 39/40 κ.ἄ., ἡ ἀρίθμηση δὲν διακρίνεται). Στὸ μέσο τοῦ ἄνω περιθωρίου τοῦ πρώτου recto τῶν τευχῶν, σταυρός. Παραπομπὴ στὸ τέλος κάθε τεύχους, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης/σελιδαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: φ. I-II, 1-26/σ. 657α, 657β, 787-802.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ταινιοειδῆ ἐπίτιτλα, ἀλυσιδωτὰ (π.χ. σ. 2) ἢ πλοχμοειδῆ μὲ διπλὴ σειρὰ πλοχμῶν ἀπὸ ὀριζόντιες καὶ κάθετες ταινίες σὲ ἐρυθρὸ βάθος (π.χ. σ. 1, 60). Ἐρυθρογραφία τίτλων. Πρωτογράμματα μὲ ἐρυθρὸ ἢ μαῦρο μελάνι.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελφος. Γραφὴ δεξιοκλινῆς, γωνιώδης, ἐπιμελημένη. Μελάνι μαῦρο.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. ἐπικολλημένο στὴν πιν. ἄρχ., μὲ ἀντίστροφη φορά) *Δημήτριος ἀναγνώστης.*

(φ. 1^ο, κάτω ὠα, κτητ.) καὶ τότε *Παρθενίου Καισαρείας.*

(σ. 570, στὸ περιθώριο, μερικῶς μόνο διακριτὸ, λόγω ξακρίσματος, ἐνθύμ.) *ἔτος 1703 Ἰανουάρι[ος] τὴν παραμονὴν τὸν Θεοφα[νίων] ἔκαμεν τόσην ψύχραν ὅ[...], γίνονταν ἡ ἀγαστήρες [...] ὡς ὅταν κροῦσταλα καὶ ὅ[...], ἂν ἔσταζεν τὸ νερὸ ἀπὸ τὰ ροῦχα τὸν ἱερέων ἐγι[ν]αν ὡς ὅταν μαργαριτάρια [.]ραν καὶ βαριχειμονία [...], βάστα ἀπὸ τοῦ ἀγίου Νικολάου. - Ἰανουαρίου καὶ ἐπέκριναν.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Βλ. ΣΗΜ., φ. 1^ο. Στὸ φ. 1^ο κ.ἄ., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Ἡμιδερμάτινη. Πινακίδες ἀπὸ χαρτόνι, ἐπενδυμένες ἐσωτερικά, στὶς γωνίες, μὲ πράσινο ὕφασμα καὶ ἐξωτερικά, μὲ μαρμαρογραφημένο χαρτί, σχισμένο καὶ φθαρμένο σὲ πολλὰ σημεία. Ἡ ράχη καὶ οἱ γωνίες, ἐπενδυμένες μὲ κόκκινο-καστανὸ δέρμα. Στὴ ράχη, νεῦρα (3)· μεταξὺ τους λιτὸς διάκοσμος μὲ χρυσοτυπία καὶ ἡ λέξις: *ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΟΝ*. Ἀκμὲς διάστικτες μὲ πράσινο μελάνι. Στὸ κάτω μέρος τῆς ράχης, ὁ ἀρ. 124.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλὴ. Ἰγνη ὑγρασίας στὸ ἄνω μέρος τῶν φύλλων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Γκίνης, *Περίγραμματα*, σ. 122 (ἀρ. 129). — Τσελίκας, *Δέκα αἰῶνες*, σ. 63 (ἀρ. καταλ. 57).

248 (TA 125)

ἔτ. 1663 (φ. 217^v)

χαρτί

148×100χιλ. [106×70]

φ. 225

στ. 15

NOMOKANON

(φ. 7^r-26^r) «Πίναξ ἀκριβῆς τοῦ παρόντος νομίμου». Ἀρχ. α'. *Περὶ τοῦ μὴ πρὸς τὸ τῶν ἀμαρτημάτων μέτρον ἐπάγειν τὸν πνευματικόν*. Ὁ τελευταῖος τίτλος τοῦ πίνακα: κθ'. *Περὶ γυναικῶν τῶν ἔχουσῶν ἄνδρας ἀσεβεῖς ἢ αἰρετικούς, εἰ δεῖ μεταλαμβάνειν τῶν θείων μυστηρίων ἢ αἶρειν μερίδας περὶ αὐτῶν*. Οἱ τίτλοι τοῦ πίν. περιεχομένων δὲν φέρουν συνεχῆ ἀρίθμηση ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἕως τὸ τέλος καὶ ἀντιστοιχοῦν στὸ περιεχόμενο τῶν φ. 39^v-159^v.

1. ¹(φ. 26^v-36^v) Ἐξομολογητάριο («Νέον νόμιμον πλουσιώτατον πάνου νουθεσίαν πρὸς τὸν πνευματικὸν καὶ ἀσφάλεια»). Ἔκδ. Pavlov, *Nomokanon*, σ. 83-110 (κεφ. I.1 – III.10) (Προοίμιον). Παρεμβάλλεται στὰ φ. 33^v-34^v: «Ἐξήγησις», γιὰ τὴν ὁποία πβ. κώδ. Μπενάκη 129 (Μπ. 33), σ. 29-37. Ἀκολουθοῦν:

²(φ. 36^v-38^r) Ἐρωταποκρίσεις: (φ. 36^v) <Ἐρωτήσεις μοναχῶν τινῶν>, Ἐρώτηση ΙΑ' καὶ Ἀπόκριση. Τέλ. *κανονικοῦ κανονίζουσιν* (ἔκδ. Ράλλης – Ποτλῆς, τ. 4, σ. 425-426 σειρὰ 3). – (φ. 36^v-37^v) «Ἐρωτήσεις καὶ ἀποκρίσεις Μάρκου Ἀλεξανδρείας»: ¹(φ. 36^v) «Ἐρώτησις. Πόσων χρόνον (!) ὀφείλει εἶναι ὁ γεννησόμενος πνευματικός; Ἀπόκρισις». Ἀρχ. *Καὶ τοῦτο οἱ ἅγιοι πατέρες ὠρίσαντο*. – ²(φ. 37^v) «Ἐρώτησις. Ἐὰν εἰσὶ μοναχοὶ ἱερεῖς καὶ ἄπειροι τοῦ λόγου εἰς τὸ δέξασθαι λογισμούς... Ἀπόκρισις». Ἀρχ. *Οἱ τοὺς λογισμοὺς δεχόμενοι, ἱατρῶν τάξιν ἐπέχουσι, τέλ. κανονικῶς διορθοῦν* [πβ. Eleutheria Papagianne – Sp. Troianos, «Die kanonischen Antworten des Nikolaos III. Grammatikos an den Bischof von Zetunion», *BZ* 82.1 (1984), σ. 234-250: 249 σημ. 70]. – <Νικηφόρος χαρτοφύλαξ>. Ἀρχ. *Οἱ δὲ μὴ ὄντες ἱερεῖς μοναχοί, τέλ. διατρανοῦσιν* [πβ. Ράλλης – Ποτλῆς, τ. 5, σ. 399, 4^η σειρὰ πρὸ τοῦ τέλους - 400,2^η P. Gautier, «Le Chartophylax Nicéphore», *REB* 27 (1969), σ. 159-195: 170,20-172,25^η Papagianne – Troianos, ὁ.π., σ. 247 σημ. 64]. – ³(φ. 37^v) Ἐρώτηση ΚΑ' καὶ Ἀπόκριση. Τέλ. *καὶ τοὺς ἐξαγορευόντας καταλλάσσουσιν* (ἔκδ. Ράλλης – Ποτλῆς, τ. 4, σ. 464 ἕως τὴν 6^η σειρὰ πρὸ τοῦ τέλους). – ⁴(φ. 37^v) Ἐρώτηση ΛΖ' καὶ Ἀπόκριση (ἔκδ. Ράλλης – Ποτλῆς, τ. 4, σ. 477).

³(φ. 38^{r-v}) Τύποι γραμμῶν: (φ. 38^r) δύο κεφ. χ. ἀρ. (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΩΜ', ΩΜΒ'). – (φ. 38^v) κεφ. χ. ἀρ. (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΩΜΕ').

⁴(φ. 39^v-159^v) Συλλογή κανόνων («Κανόνες συνοδικοὶ καὶ ἀποστολικοὶ καὶ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου καὶ ἐτέρων ἁγίων νεωστὶ συντεθέντες καὶ συναθροισθέντες ἐκ διαφόρων νομίμων καὶ ἐκτεθέντες κατὰ τάγμα ἐκάστου καὶ βαθμὸν διὰ τὸ ἀσύγχυτον καὶ εὐκόλως εὐρίσκεσθαι. Πρῶτον δεῖ περὶ τῶν πνευματικῶν εἰπεῖν πῶς χρὴ αὐτοὺς τὰ ἐπιτίμια ἐπάγειν τοὺς ἐξομολογουμένους καὶ περὶ τῶν τρόπων τῶν ἐξαγγελόντων. Εἶτα περὶ τῶν λοιπῶν»). Γιὰ τὴν δομὴν τοῦ νομοκάνονα βλ. Zachariä, *Die Handbücher*, σ. 26-39 (μὲ ὀρισμένες διαφορές). Στὴν παροῦσα περιγραφή, ἀναλυτικὴ ἐπιμέρους καταγραφή τῶν κεφαλαίων μὲ παραπομπὴ σὲ Τρωιάνο καὶ Γκίνη – Πανταζόπουλο. Ἀναλυτικά:

(φ. 39^v-47^r) Κεφ. α'-ιβ' (πβ. Zachariä, *Die Handbücher*, κεφ. σπα'-σηβ'). Τὰ κεφάλαια: (φ. 39^v) κεφ. α'. «<Ἰωάννου> τοῦ Χρυσοστόμου», <Κεφάλαιον Κανονικόν> (ἔκδ. Ράλλης – Ποτλῆς, τ. 4, σ. 387· PG 119, 725-728. Πβ. CCG 1, Appendix 38). – (φ. 40^v) χ. ἀρ.: Σωφρόνιος Ἱεροσολύμων*, *Περὶ ἐξαγγελιῶν* («Περὶ ἐξαγορευσεως») (CPG 7672). PG 87.3, 3365-3368A6. – (φ. 41^v) πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΧΚΘ'. – <Κανὼν ΡΒ' τῆς ἐν Τρουλλῶ Οἰκ. Συνόδου> (ἔκδ. Ράλλης – Ποτλῆς, τ. 2, σ. 549-550) (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). – (φ. 42^v) πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΞΘ'§2. – (φ. 43^r) κεφ. β'. Νικηφόρος Κωνσταντινουπόλεως, Κανὼν (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΧΚΔ'§18)». – χ. ἀρ. (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΧΗ'§2). Γιὰ τὸ περιεχόμενον τῶν φ. 39^v-43^v πβ. τὸν ὁμοίον περιεχομένου κώδ. Μπενάκη 129 (Μπ. 33), σ. 64-<78>. – (φ. 43^v) χ. ἀρ. Ἀρχ. Λέγει δὲ καὶ ὁ μέγας Βασίλειος (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΧΚΔ'§1). – χ. ἀρ. Ἀρχ. Ὅμως λέγει καὶ τοῦτο ὁ μέγας Βασίλειος (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΧΑ'§2: παραλλαγή στὴν ἀπλὴ ἑλλην.). – (φ. 44^r) κεφ. γ' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΧΚΘ'). – κεφ. δ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. α'1). – (φ. 44^v) κεφ. ε'-η' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. α'2, γ'-δ', β'). – (φ. 45^r) κεφ. θ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ε'1-2). – (φ. 45^v) κεφ. ι'-ια' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ζ', σιη'1-2). – (φ. 46^r) κεφ. ιβ' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΧΕ').

(φ. 47^r-56^v) Περὶ ἀρχιερέων: (φ. 47^r) κεφ. ιγ'. «Περὶ χειροτονιῶν ἐπισκόπων καὶ πρεσβυτέρων καὶ διακόνων»: κανὼν κθ' τῶν ἁγ. Ἀποστόλων (ἔκδ. Ράλλης – Ποτλῆς, τ. 2, σ. 37· πβ. Τρωιάνος, κεφ. ιε'), κανὼν λ' τῶν ἁγ. Ἀποστόλων (ἔκδ. Ράλλης – Ποτλῆς, τ. 2, σ. 37) μὲ ἐρμηνεῖα Βαλσαμῶνος (φ. 47^v). Ἀρχ. Οἱ παρόντες δύο κανόνες, τέλ. οὐκ ἔστι φασί (ἔκδ. Ράλλης – Ποτλῆς, τ. 2, σ. 38, σειρὰ 6-11), κανὼν β' τῆς Δ' συνόδου (ἔκδ. Ράλλης – Ποτλῆς, τ. 2, σ. 217), κανὼν κβ' τῆς Γ' συνόδου (ἔκδ. Ράλλης – Ποτλῆς, τ. 2, σ. 354) καὶ ἐρμηνεῖα (φ. 48^r). Ἀρχ. Ὁ δὲ ε' κανὼν τῆς ζ' συνόδου σύμπαντας τοὺς εἰρημένους κανόνας. – (φ. 50^r) κεφ. ιδ'. «Περὶ χειροτονιῶν τῶν ἐπισκόπων». Ἀρχ. Οἱ δὲ κληρικοὶ καὶ οἱ πρῶτοι

τῆς πόλεως προκειμένων. – (φ. 50^v) κεφ. ιε'-ιζ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ιδ', ιζ', ιη', Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. Ξ'§2, ΞΒ'§2). – (φ. 51^r) κεφ. ιη' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ιθ'). – (φ. 51^v) κεφ. ιθ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ιθ'). – κεφ. κ'. «Περὶ ἐπισκόπων τῶν ἀφοριζόντων ἀναιτίως τινά». Ἀρχ. Ὁ ἑκατοστὸς τριακοστὸς ζ' κανὼν τῆς ἐν Καρθαγένῃ συνόδου. – «Τοῦ ἁγίου Διονυσίου» (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ρμγ'2,1, 3-5). – (φ. 52^r) κεφ. κα' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΟΒ'). – (φ. 52^v) κεφ. κβ' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΠΑ'). – (φ. 53^r) κεφ. κγ'-κδ' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΡΠΓ', ΣΛΑ') καὶ ἐρμηνεῖα Ζωναρά. Ἀρχ. Ἡ χειροτονία τῶν αἵρετικῶν ἱερέα καὶ κληρικὸν δὲν κάμνει. – (φ. 53^v) κεφ. κε'. «Περὶ τῶν χειροτονηθέντων ὑπὸ ἀρχιερέως καθηρημένου καὶ περὶ παραιτήσεως ἀκουσίου καὶ δυναστικῆς» (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΣΛΒ'§1). – κεφ. κς' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΜΑ'§1-3, ΜΔ', ΝΖ'). – (φ. 54^r) κεφ. κζ' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. Μ'). – κεφ. κη'. Κανὼν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Α' καὶ Β' Συνόδου (ἔτ. 861). Ἀρχ. Μηδεὶν τῶν ἐπισκόπων ἐξέστω, τέλ. τῷ ἐπισκοπείῳ [τῇ ἐπισκοπῇ ἔκδ.] προσκυροῦσθω (PG 137, 1045A8-12· Ράλλης – Ποτλῆς, τ. 2, σ. 676: ἐρμηνεῖα Ἀριστηνοῦ). – (φ. 54^v) κεφ. κθ'. «Περὶ χωρεπισκόπων». Ἀρχ. Χωρεπίσκοποι εἰσὶν οἱ σήμερον ἐν τισὶ κώμαις. – κεφ. λ' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΠΒ'). – (φ. 56^r) κεφ. λα'-λβ' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ἡΑ', Λ'1-3, ΦΙ'§2).

(φ. 56^v-83^v): «Περὶ κληρικῶν». Γιὰ τὰ κεφ. ιζ'-νε' πβ. Zachariä, *Die Handbücher*, κεφ. σηγ'-τκζ'. Ἀναλυτικά, τὰ κεφάλαια: (φ. 56^v) κεφ. α'-β' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. κ'-κα'). – (φ. 57^r) κεφ. γ'-ε' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. κβ'-κδ'). – (φ. 57^v) κεφ. ζ' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΡΠΘ'§2). – κεφ. ζ' (πβ. Ράλλης – Ποτλῆς, τ. 4, σ. 404: ιγ'). – κεφ. η' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ζ'1). – (φ. 58^r) κεφ. θ'-ι' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ζ'2, η') – (φ. 58^v) κεφ. ια'-ιγ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. θ', ι'2, ι'1, ια'). – (φ. 59^r) κεφ. ιδ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ιβ'). – κεφ. ιε'-ις' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΡΟ', ΥΞΑ). – (φ. 59^v) κεφ. ιζ'-ιη' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. κε'-κς'). – (φ. 60^r) κεφ. ιθ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. σκβ'). – (φ. 60^v) κεφ. κ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. μβ'). – χ. ἄρ. (πβ. Τρωιάνος, κεφ. σκ'1-2). – (φ. 61^r) κεφ. κα' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. σκε'1-2). – (φ. 61^v) κεφ. κβ'-κε' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. σκδ'1-2, σκε'3, μβ'2-3, σκγ'). – (φ. 62^r) κεφ. κς'-κζ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. σκε'12-13, 6-7, σκε'4-5). – (φ. 62^v) χ. ἄρ. (πβ. Τρωιάνος, κεφ. κη'). – κεφ. κη' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. κθ'). – κεφ. κθ'. (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΥΜ'). – κεφ. λ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. λ'1-2). – (φ. 63^r) κεφ. λα'. Ἀρχ. Ἱερεὺς γάλα ἢ μέλι ἢ σίκερα (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΥΚΘ'§3). – κεφ. λβ'-λδ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. λα', λβ'1-2, λγ'). – χ. ἄρ. (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΡΛΑ'). – (φ. 65^v) κεφ. λε' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. λς'). – κεφ. λς' (πβ.

Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΨΜΘ'). – (φ. 66^r) κεφ. λζ' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΨΟΔ'). – (φ. 67^r) κεφ. λή'-λθ' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΣΚ'-ΣΚΑ'). – κεφ. μ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. λδ'). – (φ. 67^v) μά' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. λε'). – (φ. 68^r) κεφ. μβ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ογ'Ι). – (φ. 68^v) κεφ. μγ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. οδ'). – (φ. 69^r) κεφ. μδ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. οε'). – κεφ. με' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΨΚΓ'. Τρωιάνος, κεφ. οβ'1-5). – (φ. 71^v) κεφ. μς' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. οη'1-5). – (φ. 72^r) κεφ. μζ'. «Τοῦ Μεγάλου Βασιλείου κανὼν λα'». Ἀρχ. Ὅταν προβάλῃς νηστείαν μὴ θήσῃς νόμον εἶτε ἄλυτον. – (φ. 72^v) κεφ. μη' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. οζ'). – (φ. 73^r) κεφ. μθ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. οθ'1-2). – (φ. 73^v) κεφ. ν' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΨΛΖ'). – χ. ἀρ. «Περὶ τοῦ ἀρτζηβουρίου». Ἀρχ. Καταλύομεν δὲ καὶ τὴν πρὸ τῆς Ἀπόκρεω (πβ. Zachariä, *Die Handbücher*, κεφ. τκγ'). – (φ. 74^r) κεφ. να' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΨΛΗ'). – (φ. 74^v) κεφ. νβ' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΡΛΒ'). – (φ. 75^v) κεφ. νγ' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΨΜΓ'). – κεφ. νδ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ρπθ'). – (φ. 76^r) κεφ. νε' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ρη'1-3). – (φ. 76^v) κεφ. νς' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΥΠΓ'). – (φ. 79^r) κεφ. νζ' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΥΙΘ'). – (φ. 80^r) κεφ. νη' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. σγ'1-2). – (φ. 80^v) κεφ. νθ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ξς'). – (φ. 81^r) κεφ. ξ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ο'1). – (φ. 81^v) κεφ. ξα'-ξβ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ο'2-3, ξζ'1). – (φ. 82^v) κεφ. ξγ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ξζ'2). – κεφ. ξδ'. Ἀρχ. Δεῖ γινώσκειν ὅτι ἡ χειροτονία τῶν αἰρετικῶν καὶ Φράγκων. – (φ. 83^r) κεφ. ξε' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ξη'1-5).

(φ. 83^v-105^r) «Περὶ ἱερέων». Γιὰ τὰ κεφ. ξζ'-ρν' πβ. Zachariä, *Die Handbücher*, κεφ. τκη'-τπ'. Ἀναλυτικά, τὰ κεφάλαια: κεφ. ξς'-ξζ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. λζ'1-2). – (φ. 84^r) χ. ἀρ. (πβ. Τρωιάνος, κεφ. σκε'14). – κεφ. ξη'-ο' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. οα', λζ'3, λη'1). – (φ. 84^v) κεφ. οα'-ος' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. λη'2, λθ', μα'1, μ', μα'1, μγ'). – (φ. 85^r) κεφ. οζ'-πβ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. μδ', με'1-2, μς'1-2, μζ'). – (φ. 85^v) κεφ. πγ'-πε' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. μη'1-2, μθ', ν'). – (φ. 86^r) κεφ. πς'-ι' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. να'-νδ', Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΣΓ'). – (φ. 86^v) κεφ. ια' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΣΓ'). – (φ. 87^r) κεφ. ιβ'-ιγ' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΡΝΗ', ΣΚΓ'). – (φ. 87^v) κεφ. ιδ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. νε'1-7). – (φ. 88^r) κεφ. ιε' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΧΠΒ'). – κεφ. ις'-ιζ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. νς'-νζ'). – (φ. 88^v) ιη' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. νη'). – κεφ. ιθ'. Ἀρχ. Ἱερεὺς συλλειτουργήσας μετὰ ἱερέως καθηρημένου (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΡΠΓ'). – κεφ. ρ' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΡΜΓ'). – κεφ. ρα' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ξ'). – κεφ. ρβ'-ρδ' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΡΙΑ', ΡΜΔ'-ΡΜΕ'). – (φ. 89^r) κεφ. ρε' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΡΜΓ'). – κεφ. ρς'-ρζ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ.

ξβ'1-2, ξγ'). – (φ. 89^ρ) κεφ. ρη'-ρθ' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΡΙΗ', ΡΙΔ'). – (φ. 89^ν) κεφ. ρι'-ριβ' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΡΜΗ'-ΡΝ', ΣΚΖ'). – (φ. 90^ρ) κεφ. ριδ'-ριε' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΡΝΑ', ΡΜ'). – (φ. 90^ν) κεφ. ρις'-ριζ' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΡΞΖ', ιδ'). – (φ. 91^ρ) κεφ. ριη' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΝΑ'). – (φ. 91^ν) ριθ'-ρκ' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΡΟΘ'§2, ΡΟΖ'§1-4). – (φ. 93^ρ) ρκα' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΡΞΒ'). – (φ. 93^ν) κεφ. ρκβ'-ρκδ' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΡΞΖ', ΡΚΔ', ΡΖ'). – (φ. 94^ρ) κεφ. ρκε'-ρκς' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΡΞΓ', ΡΟΑ'). – κεφ. ρκζ'. «Ἐξήγησις τοῦ Βαλασαμῶν περὶ τῶν ἐν χεῖλεσι μιανθέντων τί ἐστιν» (ἔκδ. Ράλλης – Ποτλῆς, τ. 4, σ. 229-230,14· πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΡΟΗ')· στὸ ἴδιο κεφ. (φ. 95^ρ): «Ἐν ἐτέρῳ δὲ εὐρωμεν οὕτως». Ἀρχ. Τοῦ Μεγάλου Βασιλείου λέγοντος. Διάκονος ἐν χεῖλεσι μιανθείς, τέλ. μέντοι ὡς οἶμαι (πβ. Ράλλης – Ποτλῆς, τ. 4, σ. 228: Κανὼν Ο'). – (φ. 95^ν) κεφ. ρκη' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΡΠΒ'). – (φ. 95^ν) ρκθ'-ρλ' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΡΙΒ', ΡΠ'). – (φ. 96^ρ) κεφ. ρλα' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΡΞ'). – (φ. 96^ν) κεφ. ρλβ'-ρλδ' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΠΖ', ΡΝΒ'-ΡΝΓ'). – (φ. 97^ρ) κεφ. ρλε'-ρλζ' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΡΝΔ', ΣΙ', ΡΝΕ'). – κεφ. ρλη' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. σκε'10). – κεφ. ρλθ' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΠΘ'). – (φ. 97^ν) κεφ. ρμ'-ρμβ' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΡΙΖ', ΡΝΖ', ιΕ'). – (φ. 98^ρ) ρμγ' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ιΖ'). – χ. ἄρ. (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ξε'1). – (φ. 98^ν) κεφ. ρμδ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ξε'2-3). – (φ. 100^ρ) κεφ. ρμε' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΙΔ'). – (φ. 104^ν-105^ρ) «Περὶ διακόνων»: (φ. 104^ν) κεφ. ρμς' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΣΖ'). – (φ. 105^ρ) κεφ. ρμζ'. Ἀρχ. Διάκονος ὑποτασθέντων τοῖς ἱερεῦσιν. – κεφ. ρμη'-ρν' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΡΠΕ', ΡΞΖ'§2 σημ. 1, ΡΞΘ').

(φ. 105^ρ-117^ρ) «Ἐντεῦθεν ἄρξου περὶ μοναχῶν». Πβ. Zachariä, *Die Handbücher*, κεφ. τπᾶ'-υμβ'. Ἀναλυτικά, τὰ κεφάλαια: (φ. 105^ρ) κεφ. ᾶ' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΣΛΘ'-ΣΜ'). – (φ. 106^ρ) κεφ. β'-γ' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΡΘ'§2, ΣΞ'). – (φ. 106^ν) κεφ. δ' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΦΙ'§1). – (φ. 107^ρ) κεφ. ε' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΣΞΕ'). – (φ. 107^ν) κεφ. ς' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. πς'). – κεφ. ζ' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΣΜΒ'§1-2). – (φ. 108^ρ) κεφ. η' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. πη'1). – (φ. 108^ν) κεφ. θ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. πη'2). – (φ. 109^ρ) κεφ. ι' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΤΙΔ'). – κεφ. ιᾶ'-ιβ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. πη'4, ιγ'1-4). – (φ. 109^ν) κεφ. ιγ'-ιε' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ιβ'2, ιδ'1-3). – (φ. 110^ρ) κεφ. ις'-ιη' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ιδ'4, ρε', πθ'1-2, 4). – (φ. 111^ρ) κεφ. ιθ'-κα' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ι' πθ'3, ια'). –

(φ. 111^v) κεφ. κβ'-κε' (πβ. Γκίνης - Πανταζόπουλος, κεφ. ΣΟΒ'-ΣΟΕ'). - κεφ. κς' (πβ. Zachariä, *Die Handbücher*, κεφ. υγ'). - (φ. 112^r) κεφ. κζ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ηή'1-2). - (φ. 112^v) κεφ. κή'-κθ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ηθ'1-2, ρ'1-2). - κεφ. λ'. Αρχ. *Μήτε άνδρειώ μοναστηρίω γυνή κοιμηθήτω* (πβ. Γκίνης - Πανταζόπουλος, κεφ. ΣΜΕ'§1). - κεφ. λα' (πβ. Γκίνης - Πανταζόπουλος, κεφ. ΣΟΖ'). - (φ. 113^r) κεφ. λβ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ριγ'2). - χ. άρ. Αρχ. *Ό άποκαρείς και πάλιν κραζόμενος έν τώ οίκω αύτοϋ*. - κεφ. λγ'-λε' (πβ. Γκίνης - Πανταζόπουλος, κεφ. ΣΟΘ', ΣΟΗ', ΣΠ'). - κεφ. λς' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ρα'). - (φ. 113^v) κεφ. λζ'-μ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ρβ'1-3, ργ'2-1). - κεφ. μα' (πβ. Γκίνης - Πανταζόπουλος, κεφ. ΣΠΑΔ'). - (φ. 114^r) κεφ. μβ'-με' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ρδ', ρς'1-2, ρζ', Γκίνης - Πανταζόπουλος, κεφ. ΣΠΕ', ΣΠς'). - κεφ. μς'-μζ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ρη'1-2). - (φ. 114^v) κεφ. μη'-νβ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ρθ', ρι'1-2, ρια'-ριβ'1-2). - (φ. 115^r) κεφ. νγ'-νδ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ριγ'1, ριδ'). - κεφ. νε'-νθ' (πβ. Γκίνης - Πανταζόπουλος, κεφ. ΣηΓ'- ΣηΕ', ΡηΓ', Σης'). - (φ. 115^v) κεφ. ξ'-ξη' (πβ. Γκίνης - Πανταζόπουλος, κεφ. ΣηΖ'-Τ'). - κεφ. ξδ'-ξε' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ης'5, ηζ'1-3). - (φ. 116^r) ξς' (πβ. Γκίνης - Πανταζόπουλος, κεφ. ΡηΔ'). - (φ. 116^v) κεφ. ξζ' (πβ. Γκίνης - Πανταζόπουλος, κεφ. ΣΝΗ'). - κεφ. ξη'. Αρχ. *Εί τις μοναχός προσφέρει τώ μοναστηρίω και τή άδελφότητι νομίγματα ρ'.* - κεφ. ξθ' (πβ. Γκίνης - Πανταζόπουλος, κεφ. ΣΛΕ'). - (φ. 117^r) κεφ. ο'. Αρχ. *Τής ς' συνόδου. Τους μη ύποτασσόμενους μοναχους έν μοναστηρίω.* - κεφ. οα' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ηε'). - κεφ. οβ'-οδ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ηε'2-ης'1-2).

(φ. 117^r-118^v) «Περί ήγγουμένων». Πβ. Zachariä, *Die Handbücher*, κεφ. υμγ'-υμθ'. Αναλυτικά, τὰ κεφάλαια: (φ. 118^r) κεφ. οε'-ος' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ης'3-4). - κεφ. οζ' (πβ. Γκίνης - Πανταζόπουλος, κεφ. ΤΓ'). - (φ. 118^v) οη' (πβ. Γκίνης - Πανταζόπουλος, κεφ. ΤΔ').

(φ. 118^v-120^r) «Περί ιερομονάχων». Πβ. Zachariä, *Die Handbücher*, κεφ. υν'-υξ'. Αναλυτικά, τὰ κεφάλαια: (φ. 118^v) κεφ. οθ'-πβ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ριε'-ριη'). - (φ. 119^r) κεφ. πγ'-πδ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ριθ'-ρκ'). - κεφ. πε'-πς' (πβ. Γκίνης - Πανταζόπουλος, κεφ. ΤΓ'-ΤΙΑ'). - (φ. 119^v) κεφ. πζ'-πθ' (πβ. Γκίνης - Πανταζόπουλος, κεφ. ΤΙΒ'-ΤΙΓ', ΨΚΘ').

(φ. 120^r-122^v) <Περί μοναστριών> (άνεπίγρ. στόν κώδ.). Πβ. Zachariä, *Die Handbücher*, κεφ. υξδ'-υηδ'. Αναλυτικά, τὰ κεφάλαια: (φ. 120^r) κεφ. α' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ροβ'1-2). - (φ. 120^v) κεφ. β'-ε' (πβ. Γκίνης - Πανταζόπουλος, κεφ. ΤΙς'-ΤΙΗ', ΤΞ'). - (φ. 121^r) κεφ. ς'-ιη' (πβ. Γκίνης - Πανταζόπουλος, κεφ. ΤΙΘ'-ΤΚΒ', ΤΚΗ', ΤΚΓ'-ΤΚΖ', ΤΚΘ'-ΤΛΑ'). - (φ. 121^v) κεφ. ιθ'-κε' (πβ. Γκίνης - Πανταζόπουλος, κεφ. ΤΛΒ', ΤΙΕ', ΤΛΓ', ΤΛΖ', ΤΛΕ'-ΤΛΖ'). - (φ. 122^r) κεφ. κς'-λ' (πβ. Γκίνης - Πανταζόπουλος, κεφ.

ΤΛΗ'-ΤΜΒ'). - (φ. 122^v) κερ. λα' (πβ. Γκίνης - Πανταζόπουλος, κερ. ΤΜΓ').

(φ. 122^v-123^v) «Περὶ διακονιτάδων». Πβ. Zachariä, *Die Handbücher*, κερ. υἱε'-φι'. Ἀναλυτικά, τὰ κεφάλαια: (φ. 122^v) κερ. α'-ε' (πβ. Γκίνης - Πανταζόπουλος, κερ. ΤΜΔ'-ΤΜΗ'). - (φ. 123^r) κερ. ζ' (πβ. Γκίνης - Πανταζόπουλος, κερ. ΤΜΘ'). - κερ. ζ'. «Περὶ ἐκκλησιαστικῶν διατάξεων διακονητῶν». - κερ. η'-ιε' (πβ. Γκίνης - Πανταζόπουλος, κερ. ΤΝΑ'-ΤΝΗ'). - (φ. 123^v) κερ. ις' (πβ. Γκίνης - Πανταζόπουλος, κερ. ΤΝΘ').

(φ. 123^v-142^v) «Ἐντεῦθεν ἄρξου περὶ κοσμικῶν». Πβ. Zachariä, *Die Handbücher*, κερ. φια'-φμη'. Ἀναλυτικά, τὰ κεφάλαια: (φ. 123^v) κερ. α'-β' (πβ. Τρωιάνος, κερ. ρκβ'1-2, 3-9, Γκίνης - Πανταζόπουλος, κερ. ΧΞΕ'§11). - (φ. 125^r) κερ. γ'-δ' (πβ. Τρωιάνος, κερ. ρκγ'1-5). - (φ. 125^v) κερ. ε' (πβ. Τρωιάνος, κερ. ρκδ'1-4). - (φ. 126^v) κερ. ζ' (πβ. Τρωιάνος, κερ. ρκε'1-3, Γκίνης - Πανταζόπουλος, κερ. ΧΞΕ'§20-22). - (φ. 126^v) κερ. ζ' (κεφ. ρλ'1-9). - (φ. 128^v) κερ. η' (πβ. Τρωιάνος, κερ. ρλα'1-2). - κερ. θ' (πβ. Γκίνης - Πανταζόπουλος, κερ. ΧΛΕ'§1-5). - (φ. 129^v) κερ. ι' (Γκίνης - Πανταζόπουλος, κερ. ΧΛΗ'). - κερ. ια' (πβ. Τρωιάνος, κερ. ρλβ'). - (φ. 130^r) κερ. ιβ'-ιε' (πβ. Τρωιάνος, κερ. ρλγ'-ρλς'1). - (φ. 131^v) κερ. ις' (πβ. Τρωιάνος, κερ. ρλς'2). - (φ. 132^r) κερ. ιζ'-ιη' (πβ. Τρωιάνος, κερ. ρλζ'1-3, ρλη'). - (φ. 132^v) κερ. ιθ' (πβ. Τρωιάνος, κερ. ρλθ'). - (φ. 133^v) κερ. κ'-κα' (πβ. Τρωιάνος, κερ. ρμ'1-2, ρμα'). - (φ. 134^r) κερ. κβ' (πβ. Τρωιάνος, κερ. ρμβ'1-2, Γκίνης - Πανταζόπουλος, κερ. Ο'). - (φ. 134^v) κερ. κγ' (πβ. Τρωιάνος, κερ. ρμδ'). - (φ. 135^r) κερ. κδ' (πβ. Γκίνης - Πανταζόπουλος, κερ. ΟΑ'-ΟΒ'). - (φ. 136^r) κερ. κε' (πβ. Τρωιάνος, κερ. σκζ' 8-9). - (φ. 137^r) κερ. κς' (πβ. Τρωιάνος, κερ. σκζ'10-11). - (φ. 137^v) κερ. κζ' (πβ. Τρωιάνος, κερ. ρμς'1-2). - (φ. 138^v) κερ. κη' (πβ. Γκίνης - Πανταζόπουλος, κερ. ΨΕ', Τρωιάνος, κερ. ρμζ'3). - (φ. 139^r) κερ. κθ' (πβ. Τρωιάνος, κερ. ρμη'1-3). - (φ. 140^r) κερ. λ' (πβ. Γκίνης - Πανταζόπουλος, κερ. ΨΓ'). - (φ. 140^v) κερ. λα'-λε' (πβ. Τρωιάνος ρμθ', ρν', ρνβ', Γκίνης - Πανταζόπουλος, κερ. ΨΔΓ', Τρωιάνος κερ. ρνγ'1-3). - (φ. 141^r) κερ. λς' (πβ. Γκίνης - Πανταζόπουλος, σ. 435 κερ. 2). - κερ. λζ' (πβ. Τρωιάνος, κερ. ρνγ'4). - κερ. λη'. Ἀρχ. Ὁ κλέπτων ὀπίωρας καὶ σταφυλάς. - χ. ἄρ. (πβ. Τρωιάνος, κερ. ρνγ'6). - κερ. λθ' (πβ. Τρωιάνος, κερ. ρνδ'1-2). - (φ. 141^v) κερ. μ'-μα' (πβ. Τρωιάνος, κερ. ρνδ'3, ρνε'). - (φ. 142^r) κερ. μβ'-μγ' (πβ. Τρωιάνος, κερ. ρνς'1-2, ρνζ').

(φ. 142^v-153^v) «Περὶ αἰμομιξίας καὶ παρανομίας». Πβ. Zachariä, *Die Handbücher*, κερ. φμη'-χιε'. Ἀναλυτικά, τὰ κεφάλαια: (φ. 142^v) κερ. μδ' (πβ. Τρωιάνος, κερ. ρξ'1-3). - (φ. 143^r) κερ. με'-να' (πβ. Τρωιάνος, κερ. ρξα'1-2, ρξβ'1-2, ρξγ', ρξδ'2-1, ρξε'1-2, ρξς', ρξζ'1). - (φ. 143^v) κερ. νβ'-νδ'

(πβ. Τρωιάνος, κεφ. ρξζ'2, ρξη'-ρξθ'1, ροα'). - (φ. 144^r) κεφ. νε' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ρο'). - κεφ. νς'-νζ' (πβ. Zachariä, κεφ. φξβ'-φξγ'). - κεφ. νη'-νθ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ροε'1-2, ρος'1-3). - (φ. 144^v) κεφ. ξ'-ξα' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ροζ', ροθ'1). - (φ. 145^r) κεφ. ξβ' (Τρωιάνος, κεφ. ροθ'2). - κεφ. ξγ' (πβ. Zachariä, κεφ. φξζ'). - (φ. 146^r) κεφ. ξδ' (πβ. Γκίνης - Πανταζόπουλος, κεφ. ΤΟΒ'). - κεφ. ξε' (πβ. Zachariä, κεφ. φξη'). - κεφ. ξς' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ρηβ'1-2). - κεφ. ξζ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ρηγ'1, Γκίνης - Πανταζόπουλος, κεφ. ΥηΕ'§5). - (φ. 147^r) κεφ. ξη'-ξθ' (πβ. Γκίνης - Πανταζόπουλος, κεφ. ΥηΘ'-Φ'§3). - (φ. 147^v) κεφ. ο'-οα' (πβ. Γκίνης - Πανταζόπουλος, κεφ. ΦΑ'§2-1, ΥηΖ'). - (φ. 148^r) κεφ. οβ'-ογ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ρηδ', ρης'). - (φ. 148^v) οδ'-οε' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ρηθ', σιδ'1-2, ρηζ'1). - (φ. 148^v) κεφ. ος' (πβ. Γκίνης - Πανταζόπουλος, κεφ. ΧΙΖ'). - (φ. 149^r) χ. άρ. (πβ. Γκίνης - Πανταζόπουλος, κεφ. ΧΛΑ'). - (φ. 149^v) κεφ. οζ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ρηη'1-3). - κεφ. οη' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ρηζ'1). - (φ. 149^v) κεφ. οθ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ρηθ' I, Γκίνης - Πανταζόπουλος, κεφ. ΦΟΒ'§1-3). - (φ. 150^r) κεφ. π' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. σα'-σβ'). - (φ. 150^v) κεφ. πα' (πβ. Γκίνης - Πανταζόπουλος, κεφ. ΦΞΔ'). - κεφ. πβ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. σδ'). - (φ. 151^r) κεφ. πγ'-πδ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. σε'1-2, σε'3-4). - (φ. 151^v) κεφ. πε'-πζ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. σε'5, σζ'1-2). - κεφ. πη'. Άρχ. *Ό παραχροατής χρόνον α'* (Zachariä, κεφ. χδ'). - πθ'. Άρχ. *Όμοίως και ό καταδότης τον αυτόν κανόνα*. - κεφ. η'-ηα'. (πβ. Γκίνης - Πανταζόπουλος, σ. 436 κεφ. 7, κεφ. 6). - (φ. 152^r) κεφ. ηβ'-ηγ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. σθ', σιβ'1). - (φ. 152^v) κεφ. ηδ'. Άρχ. *Ό τοκιστής έστω άκοινωνητος*. - χ. άρ. (πβ. Τρωιάνος, κεφ. σια'). - χ. άρ. Άρχ. *Οί έπιτόκω παρέχοντες τὸ άργύριον αὐτῶν* (πβ. Γκίνης - Πανταζόπουλος, κεφ. ΡηΑ'). - χ. άρ. (πβ. Τρωιάνος, κεφ. σι'2). - ηε'. «Περί ένεχύρων» (πβ. Τρωιάνος, κεφ. σια'3). - (φ. 153^r) ης' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. σιε'1-2). - ηζ'-ηθ' (πβ. Γκίνης - Πανταζόπουλος, κεφ. ΧΕΒ', ΧΕΖ', ΧΠΑ'). - (φ. 153^v) κεφ. ρ'. Άρχ. «Συνόδου Λαοδικείας». Άρχ. *Εἴ τις κρύπτει ἀπό τὸ δέκατον δεκατίαν*.

(φ. 153^v-159^v) «Έντεϋθεν άρξου περι γυναικῶν». Πβ. Zachariä, *Die Handbücher*, κεφ. χιζ'-χμδ'. Αναλυτικά, τὰ κεφάλαια: κεφ. α' (πβ. Γκίνης - Πανταζόπουλος, κεφ. ΧΚΓ'). - (φ. 154^r) κεφ. β'. Άρχ. *Αί διά φαρμακειῶν άναιροῦσι τὰ έμβρουα*. - κεφ. γ'. Άρχ. *Εάν δὲ πήη γυνή ποτόν πρός τὸ μὴ τεκνοποιήσαι*. - κεφ. δ'. Άρχ. *Τοῖς αὐτοῖς έπιτιμίοις υπόκεινται κατὰ τὸν άγιον Ἰω(άννη)ν τὸν Νηστευτήν*. - κεφ. ε'-ς' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ρηζ'1-2). - (φ. 154^v) κεφ. ζ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ρηη'1-2). - κεφ. η' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ρης'1-3). - (φ. 155^r) κεφ. θ'-ι' (πβ. Γκίνης - Πανταζόπουλος, κεφ. ΦΖ', ΧΜΒ'). - (φ. 155^v) κεφ. ια' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ρηζ'5, Γκίνης - Πανταζόπουλος, κεφ. ΧΜΓ'). - κεφ. ιβ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ρηη'1-2,

- ρονθ'1-2). – κεφ. ιγ'. (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΦΛΑ'). – (φ. 156^r) κεφ. ιδ'. Ἀρχ. *Ἡ δὲ παιδοφθορίαν τοῦ θήλεος ἤγουν κάτω ἀπὸ τοὺς β' χρόνους.* – κεφ. ιε' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ροδ'2). – κεφ. ις'. (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ροη'). – «Περὶ συνήθη γυναικῶν»: κεφ. ιζ' (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ρπ'2). – (φ. 156^v) κεφ. ιη' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΧΝΑ'). – Ἀρχ. *Ἐὰν δὲ εἰσελθοῦσα γυνή* (πβ. Τρωιάνος, κεφ. ρπ'5). – κεφ. ιθ'. Ἀρχ. *Ἐν μὲν τῷ παλαιῷ νόμῳ εἴρηται.* – (φ. 157^r) Ἀρχ. *Ἐπειδὴ γὰρ ἐξαρχῆς ἄνδρα καὶ γυναῖκα ὁ Θεὸς ἐκτίσεν.* – κεφ. κ'. Ἀρχ. *Γυνή πρὶν καθαρισθῆ ἔκ τῶν συνήθων αὐτῆς.* – Ἀρχ. *Γυνή ἢ γενήσασα μετὰ δὲ τὴν γέννησιν.* – (φ. 157^v) κεφ. κá'. Ἀρχ. *Ὅριζομεν τὰς κατὰ συνήθειαν ἔχουσας γυναῖκας* (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΧΜΘ'). – κεφ. κβ'-κγ' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΨΑ', ΤΞΑ'). – κεφ. κδ'. Ἀρχ. *Εἴ τις τῶν γυναικῶν διὰ νομιζομένην ἄσκησιν ποιεῖ ἐγκράτειαν.* – (φ. 158^v) κεφ. κε'-κς' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΧΗΓ', ΧΜΔ'). – (φ. 159^r) κεφ. κζ'-κη' (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΧΝΕ' καὶ σ. 435 κεφ. 1). – κεφ. κθ'. Ἀρχ. *Αἱ γυναῖκες αἱ ὀρθόδοξα ὁποῦ ἔχουν ἄνδρας ἀσεβεῖς ἢ αἰρετικούς.*
2. (φ. 159^v-202^v) Νομοκανονικὴ συλλογὴ (χ. ἄρ. κεφαλαίων, σὲ ἀπλὴ ἑλληνικῇ). Ὁ τίτλος τοῦ 1^{ου} κεφαλαίου: «Περὶ τῶν βαθμῶν τοῦ γάμου», κ.τ.λ., τέλ. (φ. 202^v) *ὅπου ἔκαμεν εἰς αὐτὰ καὶ τοὺς κόπους.* Πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΥΞΓ'-ΥΞΖ', ΥΞΘ'-ΥΟΓ'1-2, ΥΟΗ'-ΥΟΘ', ΥΠΒ'§2 κ.έ., ΥΠΘ', ΥΟΓ'§4 (σ. 302, σειρὰ 4 κ.έ.: παραλλαγή), ΥηΓ', Υη', ΥΞΔ', ΦΙΑ'-ΦΙΕ', ΦΕ', ΦΗ', ΦΓ', ΦΙΑ', ΦΙΒ' (μὲ ἐρμηνεία) - ΦΙΓ', ΦΚΓ', ΦΚΕ', ΧΝΓ'§1, ΦΚΑ', ΦΚΓ', ΦΚΔ'§3, ΦΙΖ', ΦΓ', ΦΛΒ'-ΦΛΓ', ΦΛΓ', ΦΛΗ'-ΦΜΓ', ΦΜΘ', ΦΝΓ'-ΦΝΓ', ΦΚΕ'§1-2, ΦΝΒ', ΦΞΓ', ΦΞΗ'§1-2.4, ΦΟΓ'-ΦΟΔ', ΦΟΖ', ΦΟΕ'-ΦΟΓ', ΦΟΗ'-ΦΠΓ', ΦΠΕ'-ΦΠΓ', ΦΠΗ'-ΦΠΘ' (μὲ προσθήκη στὸν τίτλο: *καὶ περὶ ἐκείνου ὁποῦ νὰ κάμη ἔξοδον εἰς ξένον πρᾶγμα*). Μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου: *Τέλος ὧδε τῶν κρίσεων.* Ἀκολουθεῖ βιβλιογρ. σημ. βάσει τοῦ ὁποίου ἡ παροῦσα νομοκανονικὴ συλλογὴ συντάχθηκε ἀπὸ τὸν μοναχὸ Κύριλλο τὸ 1614. Τὸ σημείωμα ἀντιγράφει ὁ Ἀντώνιος, γραφέας τοῦ παρόντος κώδ. Μπενάκη, ἀπὸ τὸ χειρόγραφο ποὺ χρησιμοποίησε ὁ ἴδιος ὡς πρότυπο ἀντιγραφῆς (φ. 202^v): *Τὸ παρὸν νόμιμον συναθροισθὲν ὑπὸ Κυρίλλου μοναχοῦ ἐκ διαφορῶν νομίμων μόχθω πολλῶ καὶ ἐπιμελεία καὶ οἱ ἀναγινώσκοντες αὐτὸ, εὔχεσθε ὑπὲρ ἐμοῦ. Ἐν ἔτει ζρκβ' [1614] μηνὶ Αὐγούστῳ ιβ'.* Γιὰ τὸ ζήτημα αὐτὸ καθὼς καὶ γιὰ τὴν ὑπαρξὴ τοῦ κώδ. Σίφνου, Μονῆς Βρύσης 6, ἀντιγραμμένου ἀπὸ τὸν ἴδιο γραφέα κατὰ τὸ ἔτ. 1662, μὲ τὸ ἴδιο κείμενο καὶ βιβλιογρ. σημ. (βλ. παρακάτω, ΓΡΑΦ.), καθὼς καὶ μὲ τὸ βιβλιογρ. σημ. τοῦ προτύπου βλ. Τσελίνας, *Δέκα αἰῶνες*, σ. 60· ὁ ἴδιος, «Τὰ νομοκανονικὰ χειρόγραφα» (βλ. ΒΙΒΛ.).
3. (φ. 202^v-208^v) χ. ἄρ.: «Περὶ τῶν Φραγγῶν καὶ Λατίνων καὶ πῶς ἀπεσχίσθη (!) ἡ Ῥώμη τῶν τεσσάρων π(ατ)ριαρχῶν Κων(σταν)τι(νου)πόλεως καὶ

των λοιπών» (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΩηΒ'). – (φ. 208^v-210^r) χ. άρ. (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΩηΓ'). – (φ. 210^r-211^r) χ. άρ. (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΩηΔ'). – (φ. 211^r-215^r) χ. άρ. (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΩηΕ'). – (φ. 215^r-217^v) χ. άρ. (πβ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. ΩηΖ').

Άγραφα φύλλα: 1^r-6^r, 218^r-225^r.

ΥΛΗ: (φ. 1-6, 218-225: πφ.): Χαρτί άρκετά χονδρό, ύπόλευκο, τραχύ. Ύδατόσημα: α) στέμμα, άστέρι, ήμισέληνος· αντίσημο: γράμματα T P· πβ. Stanković 443 (έτ. 1670/80), β) στέμμα, άστέρι, ήμισέληνος· αντίσημο: γράμματα b V· πβ. Stanković 395 (έτ. 1663).

(φ. 7-217) Χαρτί άρκετά χονδρό, ύπόλευκο, σιλπνό. Ύδατόσημο: γ) στέμμα, άστέρι, ήμισέληνος· αντίσημο: γράμματα Z 3· βλ. Stanković 416 (έτ. 1663).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×8-2 (6· τó 1^ο φύλ. έπικολημένο στο έσωτερικό τής πιν. άρχ., τó 3^ο φύλ. έξέπεσε), 26×8 (214), 1×4 (218), 1×10-2 (225· τó 9^ο φύλ. έπικολημένο στην πιν. τέλ., τó τελευταίο φύλ. πιθανώς άποκόπηκε). Αρίθμηση τευχών με έλλην. ψηφία, σημειωμένη με μαύρο μελάνι στην άνω δεξιά γωνία του πρώτου recto των τευχών: α' (φ. 7^r) - κζζ' (φ. 215^r) (σε όρισμένες περιπτώσεις μή διακριτή, λόγω ξακρίσματος των φύλλων). Μικρή παύλα επάνω από κάθε ψηφίο. Σταυρός στην άνω ώα του πρώτου recto των τευχών. Παραπομπή στο τελευταίο verso κάθε τεύχους, κάθετα προς τó κείμενο. Νεότερη φυλλαρίθμηση με έρυθρό μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Λιτή· λίγα ταινιοειδή επίτιτλα με χρήση έρυθρού και πράσινου μελανιού (π.χ. φ. 7^r, 26^v).

ΓΡΑΦΕΑΣ: Άντώνιος· από τόν ίδιο γραφέα ó κώδ. Μπενάκη 334 (TA 270) (για τήν ταύτιση βλ. Τσελίκας, Δέκα αιώνες, σ. 59). Βιβλιογρ. σημ. (φ. 217^v): Τò παρὸν νόμιμον έγράφη έν έτει ζροά [1663] έν μηνι μαρτίω και οί άναγινώσκοντες εϋχεσθαι διά τόν Κ(ύριο)ν, έν τῷ του Άθω Αγίῳ Όρει· ύπέρ παρεσφάλημεν έκ τινος τύχης, άν(θρωπ)οι μη κρίνετε βροτός έγωγε και σφαλμάτων πέπλησμε άχρη σφονδύλου σύγνωτε τóινυν άδελφοί και πατέρες ίνα θεϊον ίλεον εϋρημεν πάντες. Έν τῇ φοβερά και άδεκάστω κρίσει ή μὲν χεϊρ ή γράψασα σήπεται τάφω, ή δὲ βίβλος ίσταται μέχρη τερμάτων. Γραφή έλαφρώς δεξιοκλινής, γωιωδης, τύπου Μονῆς Ξηροποτάμου (καλλιγραφική). Μελάνι μαύρο.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. 6^v) Τῷ παρῶν βηβλήο τὸ έπούλλησα έγῶ ό Αιβάξης είδος τού π(α)πά Γεοργίου, τού π(α)πᾶ Θεοκλήτου και επήρα τα άσπρα μου και εσῶ είς είδησην αψικά [1721] νοεμβρίου σουιβάς (;).

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Άγιον Όρος (βλ. ΓΡΑΦ.). Στο φ. 6^r, ή σφραγίδα τής συλλογής του Ταμείου Άναλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Βυζαντινού τύπου. Ξύλινες πινακίδες έπενδυμένες με καστανό δέρμα, φθαρμένο. Διατηροϋνται τὰ κλειστρα (τò κινητò μέρος άποτελείται από τρεις δερμάτινες λωρίδες), τò κεφαλάρι ύπερυψωμένο, ή ράχη χωρίς νεύρα, αϋλάκι στις τρεις

πλευρὲς τῶν πινακίδων. Μικρὸ σχίσιμο στὴν ἐπάνω σκούφια. Στὸ κάτω μέρος τῆς ράχης, ὁ ἀρ. 125. Τὰ φ. 1-6, 218-225, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Γενικῶς καλὴ· ρῦποι καὶ κηλίδες ὑγρασίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Γκίνης, *Κείμενα*, σ. 27. — Τσελίκας, *Δέκα αἰῶνες*, σ. 59-60 (ἀρ. καταλ. 52). — Ἀγ. Τσελίκας, «Τὰ νομοκανονικὰ χειρόγραφα τῶν μοναστηριῶν τῆς Ἡλείας», στό: *Πρακτικὰ τοῦ Β΄ Τοπικοῦ Συνεδρίου Ἡλειακῶν Σπουδῶν*, Ἀθήνα 1989, σ. 275-278 καὶ 295-296 (ἐπανέκδ. στό: Ἀγ. Τσελίκας, *Θέματα Ἑλληνικῆς Παλαιολογίας* [Ἰνστιτούτο Ἀρέθας. Μεσογειακὸ Ἰνστιτούτο Ἑρευνῶν Παλαιολογίας, Βιβλιολογίας καὶ Ἱστορίας τῶν Κειμένων], Ἀθήνα 2004, σ. 309-318: 311-312 σημ. 2).

249 (TA 126)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 1099)

ἔτ. 1609 (φ. 314^v)   χαρτί   212×155χιλ. [150×95]   φ. 317 (+143α, 224α,
232α, 286α)   στ. 19

ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

(φ. 4^r-314^v) Ἰωάννης Χρυσόστομος, Ὁμιλίες.

¹(φ. 4^r-299^r) *Εἰς τοὺς ἀνδριάντας ὁμιλία ΚΑ΄ ἐν Ἀντιοχείᾳ λεχθεῖσαι* (CPG 4330). PG 49, 15-222. Ἀναλυτικά: (φ. 4^r-30^r) Ὁμιλία α΄. («Τοῦ... Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ὁμιλία... εἰς τὸ ἀποστολικὸν ῥητόν... καὶ τὰ ἐξῆς καὶ πρὸς τοὺς σκανδαλιζομένους ἐπὶ ταῖς δυσὶ μερίαις τῶν δικαίων καὶ τῶν ἀμαρτωλῶν εὐημερίαν καὶ τῶν ἀποτολμῶτων βλασφημεῖν»). PG 49, 15-34. Στὴν ἄνω ὠα τοῦ φ. 4^r: *ἀρχὴν ἀπάντων καὶ τέλος ποιοῦ Θεοῦ*, (φ. 30^r-50^v) Ὁμιλία β΄. PG 49, 33-48, (φ. 50^v-70^v) Ὁμιλία γ΄. PG 49, 47-60, (φ. 71^r-85^v) Ὁμιλία δ΄. PG 49, 59-68, (φ. 85^v-106^v) Ὁμιλία ε΄. PG 49, 67-82, (φ. 106^v-124^r) Ὁμιλία ς΄. PG 49, 81-92, (φ. 124^v-133^v) Ὁμιλία ζ΄. PG 49, 91-98, (φ. 133^v-142^v) Ὁμιλία η΄. PG 49, 97-102, (φ. 143^r-154^v) Ὁμιλία θ΄. PG 49, 103-112, (φ. 154^v-167^r) Ὁμιλία ι΄. PG 49, 111-120, (φ. 167^v-179^r) Ὁμιλία ια΄ (ἀνεπίγρ.). PG 49, 119-128, (φ. 179^v-192^v) Ὁμιλία ιβ΄. PG 49, 127-136, (φ. 193^r-203^v) Ὁμιλία ιγ΄. PG 49, 135-144, (φ. 204^r-219^r) Ὁμιλία ιδ΄ (ἀνεπίγρ.). PG 49, 143-154, (φ. 219^v-230^v) Ὁμιλία ιε΄. PG 49, 153-162, (φ. 231^r-244^r) Ὁμιλία ις΄. PG 49, 161-172, (φ. 244^v-257^v) Ὁμιλία ιζ΄. PG 49, 171-180, (φ. 258^r-270^r) Ὁμιλία ιη΄. PG 49, 179-188, (φ. 270^r-284^v) Ὁμιλία ιθ΄. PG 49, 187-198, (φ. 285^r-299^r) Ὁμιλία κα΄. PG 49, 211-222. Πα-ραλείπεται ἡ Ὁμιλία κ΄.

²(φ. 299^v-314^v) *Κατήχησις δευτέρα* (CPG 4331). PG 49, 231-240.

Προηγούνται καὶ ἔπονται τοῦ κυρίως κειμένου:

– (ἔσωτ. τῆς πιν. ἀρχ.) «Αἱ φωναὶ τῶν τετραπόδων καὶ πετεινῶν». Ἀρχ. *Ἐπιλέοντος, ὠρύσθαι, ἢ βρυχᾶσθαι, τέλ. Ἐπὶ καμῆλας, μοκᾶσθαι*. – «Τὰ ὀνόματα τῶν θ' Μουσῶν». Ἀρχ. *Κλοιῶ (!)*. – «Τὰ ὀνόματα τῶν Χαρίτων». – «Τὰ ὀνόματα τῶν Μοιρῶν». – «Τὰ ὀνόματα τῶν Ἑρινυῶν».

– (φ. 1^v-2^r) «Στίχοι Σιβύλλας τῆς Ἑρυθραίας περὶ τοῦ Κ(υρίου) ἡμῶν ἔχοντες ἀκροστιχίδα τήνδε· Ἰησοῦς Χριστός, Θεοῦ Υἱός, Σωτήρ, Σταυρός». Ἀρχ. *Ἰδρώσει γὰρ χθῶν, κρίσεως σημεῖον ὅτ' ἔσται, τέλ. Σωτήρ ἡμῶν ἀθάνατος βασιλεὺς ὁ παθὼν ἓν ἔχ (!) ἡμῶν* (CPG 1352). PG 20, 1288B1-1289B1. Ἔκδ. Johannes Geffcken, *Die Oracula Sibyllina* [GCS 8], Λειψία 1902, σ. 153-157 (Λόγος ὄγδοος, στ. 217-250)· Ivar Heikel, *Eusebius Werke I. Über das Leben Constantins. Constantins Rede an die heilige Versammlung. Tricennatsrede an Constantin* [GCS 7], Λειψία 1902, σ. 179,19-181,2 (*Βασιλέως Κωνσταντίνου Λόγος ὃν ἔγραψε τῷ τῶν ἀγίων συλλόγῳ*: κεφ. 18).

– (φ. 2^r) Γρηγόριος Ναζιανζηνός, *Ἔπη ἠθικά* («Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, Γνώμαι μονόστιχοι κατὰ ἀλφάβητον ἰαμβικόν, ἠθικὸν ἀλφάβητον») (CPG 3035). PG 37, 908A14-910A10: ἀρ. 30.

– (φ. 3^v) «Στίχοι τοῦ μεγάλου ῥήτορος κυροῦ Ἐμμανουήλ» πρὸς τὴ Θεοτόκο. Ὁ τίτλος στὸ τέλος τῶν στίχων. Ἀρχ. *Μεγαλύνω σε, τέλ. Εὐμενοῦς χαίρει θρόνε*. Ἔκδ. Στεφανίδης, BZ 17 (βλ. BIBA.), σ. 470· Hörandner (βλ. BIBA.), σ. 42· πβ. De Gregorio, σ. 165 (βλ. BIBA.).

– (φ. 315^v-316^r) Γεώργιος Αἰτωλός, *Στίχοι*.

¹(φ. 315^v) «Γεωργίου Αἰτωλοῦ στίχοι ἱερωελεγεῖοι (!) εἰς τὸν παν(αγιώ)τ(ατον) καὶ ἀρχιερέα Θεσσαλονίκης Ἀργυρόπουλον κύριον Ἰωάσαφ». Ἀρχ. *Κάλλιστ' Ἀργυρόπουλε, Θ(ε)ῶ ἐναλίγῃε πάντα, τέλ. ὃς φιλέει ῥέζειν ἐσθλὰ ἐνὶ καρδίῃ* (20 στ.). Ἔκδ. Στεφανίδης, «Στίχοι Γεωργίου» (βλ. BIBA.), σ. 468-469· Παπαγεωργίου (βλ. BIBA.), σ. 147-148· Γλαβίνας (βλ. BIBA.), σ. 320-321 (βάσει τῆς ἔκδ. Παπαγεωργίου).

²(φ. 316^r) «Τοῦ αὐτοῦ [Γεωργίου Αἰτωλοῦ] εἰς αὐτόν [Ἰωάσαφ Ἀργυρόπουλον]». Ἀρχ. *Οὔτις ἐν ἀνθρώποισι λάχε κλέος Ἀργυροπούλων, τέλ. γαίης, ἠδυεπῆ εὐσεβεῖης πρόμαχον* (8 στ.). Ἔκδ. Στεφανίδης, ὁ.π., σ. 469· Παπαγεωργίου, σ. 148· Γλαβίνας (βλ. BIBA.), σ. 321 (βάσει τῆς ἔκδ. Παπαγεωργίου).

³(φ. 316^r) «Τοῦ αὐτοῦ [Γεωργίου Αἰτωλοῦ] εἰς αὐτόν [Ἰωάσαφ Ἀργυρόπουλον]». Ἀρχ. *Αἰ αἰ δεινῶν ὄσσ' ἔτλης σύ, μακάρατε μούνος, τέλ. νοῦν καὶ σὴν βιοτὴν ὑψιμέθων κατέχοι* (14 στ.). *Τέλος τῶν ἱερωελεγειῶν στοίχων* (sic) καὶ τῷ Θ(ε)ῶ χάρις. Ἔκδ. Στεφανίδης, ὁ.π., σ. 469· Παπαγεωργίου, σ. 148-149· Γλαβίνας (βλ. BIBA.), σ. 321 (βάσει τῆς ἔκδ. Παπαγεωργίου).

(έσωτ. τῆς πιν. τέλ.) <Λέων μάγιστρος, *Περί Θεολογίας*>. Ἀρχ. Θ(εὸς) τὸ διτ-
τόν οὐκ ἔχων τῶν πνευμάτων, τέλ. φέρει τὸ σεπτὸν τῆς ἀρίστης ἐπτάδος
(βλ. Vassis, *Initia*, σ. 337). ᾽Εκδ. Ioannis Vassis, *Leon Magistros Choirospaktes*,
Chiliostichos Theologia [Supplementa Byzantina 6], Βερολίνο-Νέα Ὑόρκη 2002,
σ. 74-75 (α' 22-27).

᾽Αγγραφα φύλλα: 3^ρ, 134^ν-135^ρ, 315^ρ.

ΥΛΗ: Χαρτί χονδρό, ὑπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημα: α) ἄγκυρα σὲ κύκλο· στὴν ἐπί-
στεψη, τρίφυλλο ἄνθος (π.χ. φ. 6 καὶ 9)· ἀντίσημο: φανάρι (π.χ. φ. 7)· πβ. Velkon,
σ. 97 ἄρ. 103, 104 (ἔτ. 1605), β) ἄγκυρα σὲ κύκλο· στὴν ἐπίστεψη, τρίφυλλο ἄνθος (π.χ.
φ. 124 καὶ 131)· ἀντίσημο: γράμμα Β (π.χ. φ. 130)· πβ. Velkon, σ. 109 ἄρ. 162-162A,
163-163A (ἔτ. 1612), γ) στέμμα, ἀστέρι, ἡμισέληνος (π.χ. φ. 126 καὶ 129)· ἀντίση-
μο: γράμμα Β ὑπερυψωμένο σὲ ἓνα εἶδος 4 (π.χ. φ. 127)· πβ. τύπο Stanković 422-
431 (ἔτ. 1615-1645), μὲ διαφοροετικὸ ἀντίσημο· γιὰ τὸ ἀντίσημο βλ. Velkon, σ. 109
ἄρ. 162A, 163A (ἔτ. 1612).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×4-1 (3· τὸ 1^ο φύλ. ἐπικολλημένο στὴν πιν. ἀρχ.), 38×8
(303· +143α, 224α, 232α, 286α), 1×8-1 (310· ψαλιδισμένο τὸ 4^ο φύλ., χωρὶς ἀπώλεια
κειμένου), 1×8-1 (317· ἐξέπεσε τὸ 5^ο φύλ., τὸ τελευταῖο φύλλο ἐπικολλημένο στὴν
πιν. τέλ.). Ἀριθμηση τευχῶν μὲ ἑλλην. ψηφία, σημειωμένη ἀπὸ τὸν γραφέα μὲ μαῦρο
μελάνι στὸ κάτω περιθώριο (έσωτ. γωνία) τοῦ πρώτου recto τῶν τευχῶν· ἐπαναλαμ-
βάνεται στὸ τελευταῖο verso (έσωτ. γωνία). Τὰ τεύχη ἀριθμοῦνται ὡς ἑξῆς: α' (φ.
4^ρ) - μ' (φ. 311^ρ). Μικρὴ παύλα ἐπάνω ἀπὸ τὰ ψηφία: ε (φ. 43^ν) κ.έ. Σταυρὸς στὴν
ἄνω ὠα τοῦ πρώτου recto τῶν περισσοτέρων τευχῶν ἀλλὰ καὶ ἐνδιαμέσως, σὲ ἄλλα
φύλλα τοῦ κώδικα. Χωρὶς παραπομπή. Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἔρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐπίτιτλα ταινιοειδῆ, πλομοειδῆ (φ. 4^ρ) ἢ ἀλυσιδωτά (π.χ. φ. 50^ν)
κ.ἄ., μὲ ἔρυθρὸ μελάνι. Πρωτογράμματα μὲ ἀνθύλλια. Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρω-
τογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Δανιήλ· βιβλιογρ. σημ. (φ. 314^ν): *τέρμα περισσοῦ ὕδροτος Δανιήλ ἀζεύ-
κτου. Δῶρον τὸ παρὸν τοῦ Θεοῦ συνεργία, ἔγραψεν ἰδοῦ ὁ Δανιήλ, ἐν πόνῳ κατὰ
τὸ ζριζ' [1609] ἰν(δικτιῶν)ος ζ' κατὰ μῆνα Αὐγουστον, ιη'.* Γραφὴ ἐπιμελημένη,
συμμετρικὴ, δεξιοκλινῆς, ἀραιή, τύπου Μονῆς Ξηροποτάμου (καλλιγραφικῆ). Μελάνι
μαῦρο.

β) έσωτ. τῆς πιν. ἀρχ. - τέλ., φ. 1^ν-2^ρ, 3^ρ, 315^ν-316^ρ: ἄδηλος. Γραφὴ δεξιοκλινῆς, ἀραιή,
μὲ γωνιώδεις ἀπολήξεις κεραιῶν, εὐμεγέθης.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 2^ρ, κτητ.) *τὸ παρὸν βιβλίον ὑπάρχει, Δανιήλ ἀρχιερέως.* - (φ. 314^ν)
τῷ συσταχοτὶ εὐχεσθε ὡσπερ τῷ γεγραφοκῶτι Πορφύριος ζριθ' [1611].

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἄδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, *BIBΛ.*). Στὸ
φ. 2^ρ κ.ἄ., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Βυζαντινοῦ τύπου. Ξύλινες πινακίδες ἐπενδυμένες μὲ μαῦρο δέσμα ποῦ
φέρει ἐμπέστη διακόσμηση: ἓνα πλαίσιο ἀπὸ ρόδακες στὸ κέντρο τῶν πινακίδων.

Στὸ ἐσωτερικὸ του, δύο διπλὲς διαγώνιες γραμμὲς σχηματίζουν τέσσερα τρίγωνα, καθένα ἀπὸ τὰ ὁποῖα περικλείει ἓνα ἄνθος. Οἱ ὀριζόντιες καὶ κάθετες ἐγγάρακτες γραμμὲς ποὺ περιβάλλουν τὸ πλαίσιο, ἐκτείνονται ὡς τὸ χεῖλος τῶν πινακίδων δημιουργώντας περιφερειακὰ μικρότερα ὀρθογώνια καὶ τετράγωνα πλαίσια: στὸ ἐσωτερικὸ τῶν πλαισίων, σφραγίδες μὲ ἄνθη. Ὑπερυψωμένα κεφαλάρια μὲ πολυχρωμὲς κλωστές, νεῦρα (3) στὴ ράχη καὶ ἐμπέιστος διάκοσμος ἀπὸ ἐγγάρακτες γραμμὲς καὶ ἄνθη, ὅμοιοι μὲ αὐτὸν στὸ κέντρο τῶν πινακίδων. Ἴχνος ἐνὸς κλείστρου στὸ πλάι τῶν πινακίδων. Φθορὲς στὸ δερμάτινο κάλυμμα. Στὸ κάτω μέρος τῆς ράχης, σὲ ἐπικολημένη ἐτικέτα, ὁ ἀρ. 126.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Πολὺ καλὴ ὀρισμὲνα φύλλα μερικῶς σητόβρωτα στὸ περιθώριό τους.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, *BZ* 14, σ. 591 (ἀρ. 10). — ὁ ἴδιος, «Στίχοι Γεωργίου τοῦ Αἰτωλοῦ», *BZ* 16 (1907), σ. 468-469. — ὁ ἴδιος, «Στίχοι Μανουὴλ τοῦ μεγάλου ῥήτορος», *BZ* 17 (1908), σ. 470. — Πέτρος Παπαγεωργίου, «Γεωργίου τοῦ Αἰτωλοῦ τὰ εἰς Ἰωάσαφ τὸν Ἀργυρόπουλον, Θεσσαλονίκης μητροπολίτην, ἥρωελεγεῖα», *BZ* 18 (1909), σ. 147-153. — Ἀπόστολος Γλαβίνας, «Μητροπολιταὶ τινες Θεσσαλονίκης κατὰ τὸν ΙΣΤ' αἰῶνα», *Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς Θεολογικῆς Σχολῆς, Ἀριστοτελεῖον Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης* 19 (1974), σ. 285-330: 320-321. — Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298. — Τσελίκας, *Δέκα αἰῶνες*, σ. 54-55 (ἀρ. καταλ. 46). — Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφοι», σ. 410 (ἐκ παραδρομῆς καταγράφεται ὡς κώδ. Ἀδριανουπόλεως, Γυμνασίου 1097). — Wolfram Hörandner, «Visuelle Poesie in Byzanz. Versuch einer Bestandsaufnahme», *JÖB* 40 (1990), σ. 1-42: 42 (καταγράφεται ὡς κώδ. Ἀδριανουπόλεως 1099). — Giuseppe De Gregorio, «L'iscrizione metrica di Andreas panhypersebastos nella chiesa meridionale del monastero del Pantokrator a Costantinopoli», στό: Ioannis Vassis – Günther Heinrich – Diether Reinsch (ἐπιμ.), *Lesarten: Festschrift für Athanasios Kambylis zum 70. Geburtstag dargebracht von Schülern, Kollegen und Freunden*, Βερολίνο-Νέα Ὑόρκη 1998, σ. 161-179: 165 (καταγράφεται ὡς κώδ. Ἀδριανουπόλεως 1099).

250 (TA 128)

(πρῶν Ἀδριανουπόλεως 1176)

17ος αἰ. (α' μισό) χαρτί 205×152χιλ. [145/165×103/110] φ. I, 158, I
στ. 17 (φ. 1^r-8^v), 20-22 (φ. 9^r-114^r), 22-25 (φ. 119^r-158^v) κολ.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΣΤΟΥΔΙΤΗΣ – <ΠΑΥΛΟΣ ΕΥΕΡΓΕΤΙΝΟΣ>

1. (φ. 1^r-7^r) *Διδασκαλία Χρονικὴ τῆς Μονῆς τοῦ Στουδίου*. *PG* 99, 1693-1704.
2. (φ. 8^r-13^v) «Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν καὶ ὁμολογητοῦ Θεοδώρου τοῦ Στουδίου, Διαθήκη». *PG* 99, 1813-1824.
3. (φ. 14^r-114^v) Θεόδωρος Στουδίτης, *Κατηγήσεις – <Παῦλος Εὐεργετινός, Κατηχητικόν>* (μικτὴ συλλογή).

Για τὴν ἔκδοση τῶν λόγων τῆς Μικρῆς Κατηχήσεως τοῦ Στουδίτη βλ. Emmanuel Auvray, *Sancti Patris Nostri et Confessoris Theodori Studitis Praepositi Parva Catechesis*, Παρίσι 1891· γιὰ τὴν ἔκδοση τῶν λόγων τῆς Μεγάλης Κατηχήσεως βλ. Giuseppe Cozza-Luzi, *Sancti Theodori Studitae sermons magnae catecheseos*, στό: Angelo Mai, *Nova Patrum Bibliotheca*, IX/2, Ρώμη 1888 (Κατήχ. 1-77)· ὁ ἴδιος, *Theodori Studitae sermons reliqui magnae catecheseos*, στό ἴδιο, τ. X/1, Ρώμη 1905 (Κατήχ. 78-111)· Παπαδόπουλος-Κεραμεύς, *Τοῦ ὁσίου Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου Μεγάλη Κατήχησις. Βιβλίον δευτερον ἐκδοθὲν ὑπὸ τῆς Αὐτοκρατορικῆς Ἀρχαιογραφικῆς Ἐπιτροπῆς*, Ἄγ. Πετρούπολη 1904. Ἐπίκειται ἔκδοση ἐπιλογῆς κειμένων ἀπὸ τὸ Κατηχητικὸν τοῦ Παύλου μὲ εισαγ., μτφρ. καὶ σημ. ἀπὸ τὴ Barbara Crostini Lappin, *Selected Texts from the Evergetis Katechetikon: Editio Princeps with Introduction, Translation and Notes [Belfast Byzantine Texts and Translations]*, Belfast. Βλ. ἐπίσης Julien Leroy (†), *Études sur les Grandes Catéchèses de S. Théodore Studite*, édition par Olivier Delouis avec la participation de Sever Voicu [*Studi e Testi* 456], Βατικανὸ 2008, ὅπου εὐρετήριο ἀρχῶν τῶν λόγων τῆς Μεγάλης Κατηχήσεως τοῦ Στουδίτη μὲ ἀντίστοιχη παραπομπή στὴν ἔκδοση (σ. 289-300) καὶ εὐρετήριο ἀρχῶν τοῦ Κατηχητικοῦ τοῦ Παύλου Εὐεργετινοῦ (σ. 323-332). Στὸ περιθώριο τῶν Κατηχήσεων τῶν φ. 14^r-23^r, μεταγενέστερο χέρι σημειώνει μὲ μολύβι τὴν ἀντίστοιχη παραπομπή στὴν PG 99, 509 κ.έ. (σὲ λατ. μτφρ.). Ἀναλυτικά:

¹(φ. 14^r-15^r) «Τοῦ ὁσίου π(α)ρ(ὸ)ς ἡμῶν καὶ ὁμολογητοῦ Θεοδώρου ἡγουμένου τῶν Στουδίου κατηχήσεις (!) πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ μαθητάς». Ἀρχ. *Ἀδελφοὶ καὶ π(α)τέρες, ἐπειδὴ ἠξιώθημεν χάριτι Χ(ριστο)ῦ τὸ ἅγιον Πάσχα*. Ἔκδ. Auvray, σ. 1-3 (Κατήχ. 1).

²(φ. 16^r-17^v) <Παῦλος Εὐεργετινός, Κατηχητικόν>, «Τῆ δ' τῆς α' εὐδομάδος (!) τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης Τεσσαρακοστῆς. Περὶ νηστείας καὶ ἀπαθείας...». Ἀρχ. *Ἀδελφοὶ καὶ π(α)τέρες, ὁ τῆς Τεσσαρακοστῆς καιρὸς* (βλ. Leroy, σ. 329 ἀρ. 236). Ἔκδ. Auvray, σ. 193-197 (Κατήχ. 54).

³(φ. 17^r, 24^{r-v}, 109^r) <Παῦλος Εὐεργετινός, Κατηχητικόν>, «Περὶ τοῦ κατακοσμεῖν τὴν ἄφθαρτον ἡμῶν οἰκίαν διὰ τῆς τῶν ἀρετῶν ἀναλήψεως τῆς α' τῆς α' ἑβδομάδος». Ἀρχ. *Ἀδελφοὶ καὶ π(α)τέρες, βιωτικοὶ μὲν ἄνδρες ὀπηνίκα* (βλ. Leroy, σ. 324 ἀρ. 33). Ἔκδ. Auvray, σ. 197-201 (Κατήχ. 55).

Γιὰ τὸ φ. 18^{r-v} βλ. παρακάτω, κείμεν. 9.

⁴(φ. 18^v-19^v) <Παῦλος Εὐεργετινός, Κατηχητικόν>, «Περὶ τοῦ ἠπίως καὶ εὐμαρῶς διανύει (!) ἡμᾶς τὰς ἡμέρας τῶν νηστειῶν ἐπελπίδι (!) τῆς ἀτελευτήτου ζωῆς». Ἀρχ. *Ἀδελφοὶ καὶ π(α)τέρες, καλὴ ἡ νηστεία ἐὰν ἔχει (!)*

τὰ ιδιώματα αὐτῆς (βλ. Leroy, σ. 327 ἄρ. 169). Ἔκδ. Auvray, σ. 209-212 (Κατήχ. 59).

⁵(φ. 19^v-20^v) «Περὶ ἐνθάδε ἀθρόας μεταχωρήσεως καὶ διδασκαλία...». Ἄρχ. Ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀγίου Πνεύματος [πατρὸς ἔκδ.] παρόντος καὶ διδασκάλου οὐκ ὀφείλομεν διαλεχθῆναι. Ἔκδ. Auvray, σ. 212-214 (Κατήχ. 60).

⁶(φ. 20^v-21^v) «Ὅτι οὐ δεῖ ὑποβάλλειν ἑαυτοὺς ἐν τοῖς πειρασμοῖς καὶ περὶ νηστείας». Ἄρχ. Ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, χθὲς ταραχὴ καὶ σήμερον γαλήνη. Ἔκδ. Auvray, σ. 214-217 (Κατήχ. 61).

⁷(φ. 21^v-23^r) <Παῦλος Εὐεργετινός, Κατηχητικόν>, «Ὅτι τὸ Πάσχα τοῦτο τύπος ἐστὶν πρὸς τὸ μέλλον καὶ αἰώνιον Πάσχα καὶ περὶ ὑπομονῆς καὶ ἀνδρείας». Ἄρχ. Ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἡ Τεσσαρακοστὴ ἤδη (βλ. Leroy, σ. 327 ἄρ. 153). Ἔκδ. Auvray, σ. 230-233 (Κατήχ. 66).

⁸(φ. 23^{r-v}, 26^r) <Παῦλος Εὐεργετινός, Κατηχητικόν>, «Ὅτι ἐν τῇ νεκρώσει τῶν παθῶν καὶ τῇ ἀναστάσει τῶν ἀρετῶν τοῦτό ἐστι τὸ ἐορτάζειν καθεκάστην καὶ Πάσχα Κ(υρί)ω τῷ Θ(ε)ῷ». Ἄρχ. Ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἐγγίξει ἡ ἡμέρα τοῦ Πάσχα (βλ. Leroy, σ. 325 ἄρ. 75). Ἔκδ. Auvray, σ. 233-236 (Κατήχ. 67).

Γιὰ τὸ φ. 25^r βλ. παρακάτω, κείμε. 46.

⁹(φ. 25^v, 18^{r-v}) <Παῦλος Εὐεργετινός, Κατηχητικόν>, «Περὶ ὁμοιότητος καὶ ἀγάπης καὶ τοῦ ὑποῖσαι γενναίως (!) τὰ ἐπίπονα τῆς ἀρετῆς ὑπὲρ τοῦ τυχεῖν βασιλείαν οὐ(ρα)νῶν». Ἄρχ. Ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, χαίρω ἐφ' ὑμῖν ὁ ταπεινός ὅτι ἐν ὁμοιότητι πορεύεσθαι (βλ. Leroy, σ. 332 ἄρ. 337). Ἔκδ. Auvray, σ. 206-209 (Κατήχ. 58).

¹⁰(φ. 26^r-27^v) <Παῦλος Εὐεργετινός, Κατηχητικόν>, «Ὅτι δεῖ ἡμᾶς ἀνακαινίζεσθαι ἐπὶ τὰ πρόσω δι' ὑπομονῆς τῶν προσπιπτόντων ἡμῖν ὀρωμένων καὶ ἀοράτων πειρασμῶν». Ἄρχ. Ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ὅτι ὁ χειμῶν παρῆλθε (βλ. Leroy, σ. 329 ἄρ. 239). Ἔκδ. Auvray, σ. 236-239 (Κατήχ. 68).

¹¹(φ. 27^v-28^v) «Περὶ τοῦ ὑποῖσαι ἡμᾶς πᾶσαν βᾶσανον κατὰ μίμησιν τοῦ τε Χ(ριστο)ῦ καὶ τῶν ἀγίων». Ἄρχ. Ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἴσως ἐλύπησεν ὑμᾶς ἡ προλαβοῦσα κατήχησις. Ἔκδ. Auvray, σ. 242-245 (Κατήχ. 70).

¹²(φ. 28^v-29^v, 111^{r-v}) «Ὅτι δεῖ φυλάττειν ἑαυτοὺς ἀπὸ τῆς τοῦ διαβόλου πανουργίας...». Ἄρχ. Ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, εἴρηκεν ὁ Κ(ύρι)ος ἐν τοῖς εὐαγγελίοις (βλ. Leroy, σ. 291 ἄρ. 64). Ἔκδ. Auvray, σ. 246-249 (Κατήχ. 71).

¹³(φ. 30^r-31^v) «Περὶ τοῦ πῶς δεῖ εὐαρεστεῖν τῷ Κ(υρί)ω ἀποβδελυσσομένους πᾶσαν κοσμικὴν ματαιότητα». Ἄρχ. Ἀδελφοὶ καὶ πατέρες,

οὕτω πρέπον ἡμῖν ἐστί και ἀναγκαῖον (βλ. Leroy, σ. 296 ἀρ. 195). ᾽Εκδ. Cozza-Luzi, τ. X/1, σ. 110-113 (Κατήχ. 102).

¹⁴(φ. 31^v-33^v) <Παῦλος Εὐεργετινός, *Κατηχητικόν*>, «Περὶ τῆς πανολέθρου (!) παρρησίας και τοῦ εὐχαρίστως ὑποφέρειν τὰς νόσους». Ἀρχ. *Π(ατέ)ρες μου και ἀδελφοί, διὰ τοῦτο εἰσήγαγεν ἡμᾶς ὁ Θεός* (βλ. Leroy, σ. 324 ἀρ. 57).

¹⁵(φ. 33^v-36^v) «Περὶ τοῦ ἠνώσθαι τοὺς ἀδελφοὺς πνευματικῶς ὡς ἐν σῶμα κᾶν εἰς πολλὰ διαιροῦνται». Ἀρχ. *Ἀδελφοί και π(ατέ)ρες, ἐνέτειξεν (!) ὁ Θεός τὴν φύσιν ἡμῶν* (βλ. Leroy, σ. 292 ἀρ. 75).

¹⁶(φ. 36^v-39^v) «Περὶ τῆς ἀφωτίστου ἐξαγγέλσεως και τοῦ ἀντέχεσθαι παντὸς ἀγαθοῦ διὰ τῆς ταπεινώσεως». Ἀρχ. *Ἀδελφοί μου και τέκνα πνευματικά, ἄρχομαι πάλιν ὑμῖν παραπέμπεσθαι* (βλ. Leroy, σ. 290 ἀρ. 28). ᾽Εκδ. Cozza-Luzi, τ. IX/2, σ. 134-138 (Κατήχ. 49).

¹⁷(φ. 39^v-41^v) «Περὶ τοῦ καρτερῶς ὑποφέρειν τὰ λυπηρὰ τοῦ κατὰ Θεὸν βίου ἐπελπίδι (!) τῆς ἀτελευτήτου ζωῆς». Ἀρχ. *Π(ατέ)ρες και ἀδελφοί, εἰ και ὀλιγοστοί ἐστε ἐν τοῖς αὐτόθι* (βλ. Leroy, σ. 291 ἀρ. 56). ᾽Εκδ. Cozza-Luzi, τ. X/1 (Κατήχ. 85).

¹⁸(φ. 41^v-44^r) «Περὶ τοῦ χωρισμοῦ τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος και ὅτι μεγάλη(η) βοήθεια ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ ἢ τῶν δακρῶν δυσώπησις». Ἀρχ. *Π(ατέ)ρες και ἀδελφοί τιμώτατοι, ἀνοίγω μου τὸ στόμα πάλιν* (βλ. Leroy, σ. 290 ἀρ. 17).

¹⁹(φ. 44^r-47^r) «Περὶ τοῦ κτίσας τὰς ἀρετὰς ἐν τῇ συμμετρίᾳ τῆς διαίτης και ἀπαλλάτεσθαι τοῦ κόσμου». Ἀρχ. *Ἀδελφοί και π(ατέ)ρες, οἷεσθέ με ἴσως κατατονῆσαι και ὀλιγορῆσαι* (βλ. Leroy, σ. 295 ἀρ. 175). ᾽Εκδ. Cozza-Luzi, τ. X/1 (Κατήχ. 106).

²⁰(φ. 47^r-49^v) «Περὶ τοῦ ἀρνήσασθαι κόσμον και τὰ ἐνκόσμια (!) και συγγενείας και τοῦ ἐλέσθαι ἔργα ἀρετῆς». Ἀρχ. *Εὐ(λόγησον) π(ά)τερ. Ἀδελφοί και π(ατέ)ρες, ἐπισκοπῇ ἐπισκέπτωμαι (!) ὑμᾶς και νῦν* (βλ. Leroy, σ. 293 ἀρ. 107).

²¹(φ. 50^r-52^v) «Περὶ τοῦ ἐν σαρκὶ ὄντας ὑπὲρ τὴν σάρκα φρονῆσαι...». Ἀρχ. *Ἀδελφοί και π(ατέ)ρες, και πάλιν ὑμῖν ἤκω διὰ τοῦ λόγου* (βλ. Leroy, σ. 294 ἀρ. 151).

²²(φ. 53^r-55^v) «Περὶ τῆς ἐν Χ(ριστῷ) ἀγάπης και τὸ σπουδαίους εἶναι ἐν πάσαις ταῖς ψαλμωδίαις και λειτουργίαις». Ἀρχ. *Π(ατέ)ρες μου και ἀδελφοί ἡγαπημένοι, καθόσον ἐγὼ ὁ ταπεινός και μηδαμηνός* (βλ. Leroy, σ. 294 ἀρ. 149). ᾽Εκδ. Cozza-Luzi, τ. IX/2, σ. 46-50 (Κατήχ. 17).

²³(φ. 55^v-58^r) «Περὶ πίστεως ἀληθινῆς καὶ ὅτι δι' αὐτῆς οἱ προοδεύσαντες τὴν καλὴν ὁδόν...». Ἀρχ. Ἀδελφοὶ καὶ π(ατέ)ρες, ὄντος (!) ὅσον ὅσον διεφύγομεν τὰ τοῦ βίου καὶ ἤλθομεν ὡς ἐν λιμένι (βλ. Leroy, σ. 296 ἀρ. 184). Ἔκδ. Cozza-Luzi, τ. X/1, σ. 11-15 (Κατήχ. 79).

²⁴(φ. 58^r-60^r) «Περὶ τοῦ προσέχειν καὶ νήφειν...». Ἀρχ. Ἀδελφοὶ καὶ π(ατέ)ρες, ὁ θεῖος ἀπόστολος (βλ. Leroy, σ. 295 ἀρ. 172). Ἔκδ. Cozza-Luzi, τ. IX/2, σ. 125-127 (Κατήχ. 45).

²⁵(φ. 60^r-62^r) «Περὶ τοῦ ἐν πᾶσι ἀκριβεῖα τὰ τῶν π(ατέ)ρων ἐξετάζειν δόγματα καὶ συντηγήσι (!)». Ἀρχ. Ἀδελφοὶ καὶ π(ατέ)ρες, ὅτι μὲν οὖν ἐγὼ ὁ ταλαίπορος (!) οὐκ ἀποκνήσω (βλ. Leroy, σ. 296 ἀρ. 187). Ἔκδ. Cozza-Luzi, τ. IX/2, σ. 132-134 (Κατήχ. 48).

²⁶(φ. 62^r-64^r) «Περὶ τῆς ὑποποιοῦ ταπεινοφροσύνης καὶ ἵνα μᾶλλον ὁ σπουδαῖος καταβεβλημένῳ φρονήματι...». Ἀρχ. Ἀδελφοὶ καὶ π(ατέ)ρες, τὸ ὄφλημα ὃ χρεωστῶ ὑμῖν. Ἔκδ. Cozza-Luzi, τ. IX/2, σ. 129-131 (Κατήχ. 47) (πβ. Leroy, σ. 299 ἀρ. 265; Κατήχ. I.21).

²⁷(φ. 64^r-66^r) «Περὶ τοῦ εὐχαρίστως πάντα ὑποφέρειν καὶ μὴ κατὰ πονηρεύεσθαι τῶν προτευόντων (!)». Ἀρχ. Π(ατέ)ρες καὶ ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐσταχὺς χώρα τὸν γεωργόν (βλ. Leroy, σ. 294 ἀρ. 133). Ἔκδ. Cozza-Luzi, τ. IX/2, σ. 170-172 (Κατήχ. 61).

²⁸(φ. 66^r-68^r) «Περὶ τῶν ἐντολῶν τοῦ Κ(υρίου) καὶ ὅτι οὐ χρὴ παραβλέπειν ἐξ αὐτῶν, οὐ δὲ τὴν τυχοῦσαν». Ἀρχ. Ἀδελφοὶ καὶ π(ατέ)ρες, μὴ καρβαρησάτω (!) ὑμᾶς ὁ λόγος (βλ. Leroy, σ. 295 ἀρ. 165).

²⁹(φ. 68^r-70^v) «Περὶ τοῦ ῥῆξαι πάντα τὰ σαρκικὰ φρονήματα διὰ τῆς τῶν θελημάτων ἐκκοπῆς». Ἀρχ. Π(ατέ)ρες καὶ ἀδελφοί, διπλοὶ ἐσμὲν οἱ ἄν(θρωπ)οι φυγκῶς (!) (βλ. Leroy, σ. 291 ἀρ. 40). Ἔκδ. Cozza-Luzi, τ. IX/2, σ. 207-210 (Κατήχ. 74).

³⁰(φ. 70^v-73^v) «Περὶ τῆς προστασίας τῶν ἀδελφῶν ὅτι δέος πολὺ...». Ἀρχ. Ἀδελφοὶ καὶ π(ατέ)ρες, ἄλλος τις πόλεμος ἀκήρυκτος (βλ. Leroy, σ. 289 ἀρ. 12). Ἔκδ. Cozza-Luzi, τ. IX/2, σ. 173-176 (Κατήχ. 62).

³¹(φ. 73^v-75^v) «Περὶ τοῦ φωτίζεσθαι τὴν ψυχὴν...». Ἀρχ. Ἀδελφοὶ καὶ π(ατέ)ρες, ἐν τῷ ἰδέσθαι ἡμᾶς τοὺς ἀδελφούς (βλ. Leroy, σ. 292 ἀρ. 84).

³²(φ. 75^v-78^v) «Περὶ τῶν ἐπηγγελμένων ἀγαθῶν τῆς βασιλείας τῶν οὐ(ρα)νῶν καὶ ὅτι δρόμου χρεῖα εἰς τὸ σωθῆναι». Ἀρχ. Π(ατέ)ρες καὶ ἀδελφοί, καλὸν ὑμῖν καὶ χρεωστικὸν ὡς ἐργάταις (βλ. Leroy, σ. 295 ἀρ. 154).

³³(φ. 78^v-80^v) <Παῦλος Εὐεργετινός, Κατηχητικόν>, «Παρένεσις (!) πρὸς τὸ μηδὲν λογίζεσθαι τὰ πρόσκαιρα διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐ(ρα)νῶν».

Ἄρχ. Ἀδελφοὶ καὶ π(ατέ)ρες, τὴν τῶν τιμῶν ἡμῶν ψυχῶν φροντίδα (βλ. Leroy, σ. 331 ἄρ. 311).

³⁴(φ. 80^v-83^r) «Περὶ βίου ὀρθοῦ καὶ ὅτι ἡτοιμάσται στέφανος οὐ(ρά)-νιος τοῖς διὰ Θεοῦ πάντων ἐγκρατευομένοις». Ἄρχ. Ἀδελφοὶ καὶ π(ατέ)ρες αἰτεῖτε καὶ δέεσθε τοῦ Θεοῦ δίδοσθε μοι λόγον (βλ. Leroy, σ. 289 ἄρ. 7).

³⁵(φ. 83^r-85^v) «Περὶ τοῦ ὅτι οἱ ἀφίσαντες πάντα καὶ ἀκολουθήσαντες Χ(ριστῷ) κἄν εὐτελεῖ τυγχάνουσι ἀπολήφονται μεγάλα ἀγαθά». Ἄρχ. Π(ατέ)ρες καὶ ἀδελφοί, ὡς γῆ πίων καὶ ἀγαθὴ δεχόμενοι (βλ. Leroy, σ. 299 ἄρ. 285). Ἔκδ. Cozza-Luzi, τ. X/1, σ. 137-140 (Κατήχ. 108).

³⁶(φ. 85^v-89^r) «Περὶ τῶν ἐν τῷ κοινοβίῳ σκάμματος ὅτι τῶν ἴσων στέφανον τοῖς μάρτυσιν ὁ ἀθλῶν παρὰ Χ(ριστὸν) κομίζεται». Ἄρχ. Π(ατέ)ρες καὶ ἀδελφοί, οὔτε ἐγὼ ὡς νομίζω εἰς κενόν (βλ. Leroy, σ. 296 ἄρ. 193).

³⁷(φ. 89^v-91^v) «Παραίνεσις περὶ τοῦ ἐναρξαμένου καλῶς πρὸς τὸ μὴ παλινδρομῆσαι πρὸς τὰ φαῦλα». Ἄρχ. Ἀδελφοὶ καὶ π(ατέ)ρες, τὴν ἑμαυτοῦ δύναμιν καὶ νῦν καταλαμβανόμενος (βλ. Leroy, σ. 298 ἄρ. 233). Ἔκδ. Cozza-Luzi, τ. X/1, σ. 51-55 (Κατήχ. 89).

³⁸(φ. 91^v-95^r) «Περὶ τῆς ὀσίας ταπεινωφροσύνης (!) ὅτι ὁ καρπὸς αὐτῆς γλυκὺς καὶ ἐπέραστος». Ἄρχ. Ἀδελφοὶ καὶ π(ατέ)ρες, τὰ ῥήματα τῆς ταπεινώσεώς μου πρὸς ὑμᾶς (βλ. Leroy, σ. 297 ἄρ. 231). Ἔκδ. Cozza-Luzi, τ. X/1, σ. 78-82 (Κατήχ. 95).

³⁹(φ. 95^r-97^v) «Περὶ τῶν λαθροκακούργως ποιούντων πρὸς ἀλλήλους φιλίας». Ἄρχ. Ἀδελφοὶ καὶ π(ατέ)ρες, ὡς ἀληθῶς θαλάσση παρέοικεν ὁ βίος ἡμῶν (βλ. Leroy, σ. 299 ἄρ. 283).

⁴⁰(φ. 98^r-100^v) «Περὶ τοῦ ὑποτάσασθαι (!) τῷ προεστῶτι ὡς σίδηρος τῷ χαλκῷ καὶ ἐκ τούτου ἀμφίμηνους διαβιῶν». Ἄρχ. Ἀδελφοὶ καὶ π(ατέ)ρες, ἐπιβλέπων ἐπιβλέπω ὡς καθεκάστην (βλ. Leroy, σ. 293 ἄρ. 104). Ἔκδ. Cozza-Luzi, τ. IX/2, σ. 201-203 (Κατήχ. 72).

⁴¹(φ. 100^v-102^v) «Περὶ τῆς φοβερᾶς ἡμέρας τῆς κρίσεως καὶ τῶν ἡτοιμασμένων κολάσεων τοῖς ἁμαρτωλοῖς». Ἄρχ. Ἀδελφοὶ καὶ π(ατέ)ρες, εἰ καὶ τὸ (!) σώματι ἀσθενῶ (βλ. Leroy, σ. 291 ἄρ. 57). Ἔκδ. Cozza-Luzi, τ. IX/2, σ. 113-115 (Κατήχ. 41).

⁴²(φ. 102^v-105^r) «Περὶ τοῦ μὴ δίδειν ἢ λαμβάνειν τι ἐν βρώμασιν ἢ ἐν πόμασιν...». Ἄρχ. Διὰ Σιών οὐ σιωπήσω καὶ διὰ Ἱερουσαλήμ (βλ. Leroy, σ. 290 ἄρ. 38). Ἔκδ. Cozza-Luzi, τ. IX/2, σ. 115-119 (Κατήχ. 42).

⁴³(φ. 105^v-108^r) «Περὶ εἰρήνης καὶ ἀγάπης καὶ συνασπισμοῦ τῶν κατὰ

Θ(εὸ)ν θελώντων ζῆν». Ἀρχ. Ἀδελφοὶ καὶ π(ατέ)ρες, μὴ γίνεσθαι νοθοροὶ (!) ταῖς ἀκοαῖς (βλ. Leroy, σ. 295 ἀρ. 162).

⁴⁴(φ. 108^{r-v}) «Περὶ τῆς φοβεραῆς κρίσεως καὶ τοῦ εὐχαριστεῖν ὑπὲρ ὧν ἐρρύσθη ἕκαστος ἐκ τῶν πειρατηρίων τοῦ διαβόλου». Ἀρχ. Ἀδελφοὶ καὶ π(ατέ)ρες, ἀκούωμεν τοῦ θεοῦ Δα(βί)δ, τέλ. (κολ.) εἶ τι δὲ καλὸν καὶ εἶ τι τερπνόν (βλ. Leroy, σ. 289 ἀρ. 9). ᾠκδ. Cozza-Luzi, τ. IX/2, σ. 41-43 (Κατήχ. 15).

⁴⁵(φ. 109^r-110^r) <Παῦλος Εὐεργετινός, Κατηχητικόν>, «Περὶ τοῦ μὴ ὑπερδύναμιν ἐκτείνεσθαι ἡμᾶς ἐν τοῖς κατὰ Θ(εὸ)ν σπουδάσασαι καὶ τοῦ διατρέφει<ν> τὴν ψυχὴν ἐν τοῖς πν(ευμα)τικοῖς θεωρήμασι». Ἀρχ. Ἀδελφοὶ καὶ π(ατέ)ρες, ἐπειδὴ πᾶσα ἀρχὴ δύσκολος (βλ. Leroy, σ. 326 ἀρ. 119). ᾠκδ. Auvray, σ. 201-203 (Κατήχ. 56).

⁴⁶(φ. 110^{r-v}, 25^r) <Παῦλος Εὐεργετινός, Κατηχητικόν> «Περὶ τοῦ φυλάττειν τὴν ψυχὴν ἀπὸ τῶν φθοροποιῶν παθῶν». Ἀρχ. Ἀδελφοὶ καὶ π(ατέ)ρες, ἐπειδὴ ἐνηστεύσαμεν τὴν πρώτην ἐβδομάδα (βλ. Leroy, σ. 326 ἀρ. 115). ᾠκδ. Auvray, σ. 203-206 (Κατήχ. 57).

⁴⁷(φ. 111^v-113^r) «Περὶ τοῦ σ(ωτη)ρίου πάθους καὶ διδασκαλία περὶ ταπεινοφροσύνης καὶ ὑπομονῆς τῇ μεγάλῃ ἐβδομάδᾳ». Ἀρχ. Ἀδελφοὶ καὶ π(ατέ)ρες, ἡ παροῦσα ἡμέρα ἄγια (!) καὶ προσκυνητή. ᾠκδ. Auvray, σ. 250-253 (Κατήχ. 72).

⁴⁸(φ. 113^r-114^v) «Περὶ τοῦ πάθους τοῦ Κ(υρίου) ἡμῶν καὶ δεσπότου Ἰ(ησοῦ) Χ(ριστοῦ)». Ἀρχ. Ἀδελφοὶ καὶ π(ατέ)ρες, πάντοτε μὲν οὖν τὰ τοῦ Κ(υρίου) ἡμῶν Ἰ(ησοῦ) Χ(ριστοῦ) παθήματα. ᾠκδ. Auvray, σ. 254-257 (Κατήχ. 73).

4. (φ. 119^r-122^v) «Ἐκ τῶν τοῦ <Ἰωάννου> Κλήμακος (!) διάφορα κεφάλαια». Ἀρχ. Ὁ θλίβων κοιλίαν συσφίγγει πλάτος ἐντέρων, τέλ. ἡ πρᾶξις λοιπόν.
5. (φ. 123^r-146^v) «Ἐκ διάφορων κεφάλαι[ων] (!)». Ἀρχ. Ποτὲ μὲν ὁ λογισμὸς προηγείται τοῦ πάθους. Περιλαμβάνονται οἱ ἐπιμέρους θεματικές ἐνότητες: (φ. 125^r) «Περὶ γαστριμαργίας». – (φ. 125^v) «Φιλαργυρία». – (φ. 126^r) «<Περὶ> πορνί[ας] (!)». – (φ. 132^r) «Περὶ φυλαργυρίας». – (φ. 132^v) «Ὁργή». Ἡ ἀρχὴ τοῦ τελευταίου κεφ. (φ. 146^v): Θέλεις ἰδεῖν τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, τέλ. κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου... ἀμήν.
6. (φ. 147^r-158^v) «Ἀπὸ διάφορων κεφάλαιων (!)». Ἀρχ. Κ(ύρι)ε Εὐ(λόγησ)ον. Ἄγγελον ἔχειν ὁδηγὸν πιστούμεθα ἀγαπητοί, τέλ. (κολ.) βέλτιον τρυφᾶν ἐπὶ ὀλίγας ἡμέρας. Πβ. κώδ. Ἰβήρων 370 (κείμε. 11) [Λάμπρος (RO 1097), τ. 2, σ. 99], EBE 2060, φ. 84^v [Πολίτης – Πολίτη (RO 434), σ. 100].

Ἄγραφα φύλλα: 7^v, 15^v, 115^r-118^v.

ΥΛΗ: (φ. 1-7) Χαρτί χονδρό, υπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημο: α) ἄγκυρα σὲ κύκλο· στὴν ἐπίστεψη, τρίφυλλο ἄνθος (π.χ. φ. 3 καὶ 6).

(φ. 8-29, 109-118) Χαρτί χονδρό, υποκίτρινο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημο: β) ἄγκυρα σὲ κύκλο· στὴν ἐπίστεψη, τρίφυλλο ἄνθος (π.χ. φ. 9 καὶ 10)· ἀντίσημο: γράμματα Ρ Β (;)· μεταξύ τους, τρίφυλλο ἄνθος (π.χ. φ. 12 καὶ 13)· πβ. Velkon, σ. 130 ἀρ. 265/265Α (ἔτ. 1642).

(φ. 30-79) Χαρτί μεσαίου πάχους, υποκίτρινο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημο: γ) στέμμα, ἀστέρι, ἡμισέληνος (π.χ. φ. 31 καὶ 36)· ἀντίσημο: γράμμα Β ὑπερυψωμένο σὲ ἓνα εἶδος 4 (π.χ. φ. 33)· πβ. Stanković 422-431 (ἔτ. 1615-1645), μὲ διαφορετικὸ ἀντίσημο· γιὰ τὸ ἀντίσημο βλ. Velkon, σ. 109 ἀρ. 162Α, 163Α (ἔτ. 1612).

(φ. 80-108) Χαρτί χονδρό, υποκίτρινο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημο: δ) ἄγκυρα σὲ κύκλο· στὴν ἐπίστεψη, τρίφυλλο ἄνθος (π.χ. φ. 90 καὶ 93)· ἀντίσημο: γράμματα Γ C (π.χ. φ. 91) πβ. Nikolaev 149 (ἔτ. 1603), 150 (ἔτ. 1603)· Velkon, σ. 83-84 ἀρ. 45-45Α (ἔτ. 1618), 46-46Α (ἔτ. 1619), 47-47Α (ἔτ. 1619).

(φ. 119-158) Χαρτί μεσαίου πάχους, υποκίτρινο, τραχύ. Ὑδατόσημο: ε) βαλλίστρα σὲ κύκλο· στὴν ἐπίστεψη, τρίφυλλο ἄνθος (π.χ. φ. 119 καὶ 122)· ἀντίσημο: γράμματα Β Β· μεταξύ τους, τρίφυλλο ἄνθος (π.χ. φ. 120)· πβ. Stanković 9-10 (ἔτ. 1632), μὲ διαφορὰ ὡς πρὸς τὸ ἀντίσημο (χωρὶς τὸ Α), ς) τρία καπέλα (;) (π.χ. φ. 146 καὶ 147).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×8-1 (7· ἐξέπεσε τὸ 8^ο φύλ.), 1×8-2 (13· ἐξέπεσε τὸ 7^ο-8^ο φύλ.), 2 (15) 1×4 (19), 1×10 (29), 1×8 (37), 1×10 (47), 7×8 (103), 5 (;) (108), 2 (110), 1×8 (118), 1×4 (122), 1×12 (134), 3×8 (158). Ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἑλλην. ψηφία: χ' (φ. 1^ο), ω' (φ. 8^ο), ψ' (φ. 14^ο) (σφάλμα στάχωσης; βλ. κείμε.), αα' (φ. 16^ο) - ββ' (φ. 20^ο), γγ' (φ. 111^ο), λλ' (φ. 30^ο) - υυ' (φ. 104^ο). Διακρίνονται ἴχνη μόνου ἀρίθμησης στὰ τεύχη τῶν φ. 119-158: ἐξέπεσε λόγω ξακρίσματος. Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (ΤΑ 5). Τὰ τεύχη τῶν φ. 1-118 χωρὶς παραπομπή. Τὰ τεύχη τῶν φ. 119-150 φέρουν παραπομπή στὸ τελευταῖο verso κάθε τεύχους, κάθετα πρὸς τὸ κείμενο. Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων. Στὸ φ. 16^ο, λιτὰ ταινιοειδῆ ἐπίτιτλα.

ΓΡΑΦΕΙΣ: α) φ. 1^ο-114^ο: ἄδηλος ὁ κύριος γραφέας. Γραφή ὄρθια, στρογγυλόσχημη, ἀραιή. Μικρὴ διαφοροποίηση τῆς γραφῆς σὲ ὀρισμένα φύλλα, π.χ. φ. 76^ο-80^ο, 86^ο-88^ο: ἄλλο χέρι (;)

β) φ. 119^ο-158^ο: ἄδηλος. Γραφή ὄρθια, πυκνή, μὲ ἀγκυλωτὲς ἀπολήξεις κεραιῶν. Μελάνι καστανό.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, ΒΙΒΛ.). Στὸ φ. 1^ο, ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΣΤΟΥΔΙΤΟΥ ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 128. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Μέτρια· λίγες φθορές από τη χρήση, κηλίδες ύγρασίας και όρισμένα σχισίματα φύλλων.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, *BZ* 14, σ. 596 (άρ. 24). — Lappa-Zizicas, «*Les Manuscrits*», σ. 298.

251 (TA 129)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 975)

18ος αἰ. (τέλ.) χαρτί 225×125χιλ. [190×120/125] φ. III, σ. 620
(+138bis, 147bis-149bis), φ. I στ. 24

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΓΙΑΓΚΟΥΛΑΙΟΣ ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ

(σ. 1-608) *Σύνοψις τῆς Πρακτικῆς Ἱατρικῆς*· μετάφραση τοῦ *Synopsis Universae Medicinae Practicae* τοῦ John Allen. Ἀναλυτικά:

(σ. 1) Ὁ τίτλος: «Σύνοψις ἀπάσης τῆς πρακτικῆς ἱατρικῆς (κεφαλ.) ἢ ἀποφάσεις τῶν σοφωτάτων ἀνδρῶν, περὶ παθῶν καὶ αἰτιῶν αὐτῶν καὶ περὶ τῶν ἱατρικῶν εἰς τέλος τώρα ἐπλησίασαν μερικὰ συμβεβηκότα πολλὰ σπάνια. Μέρος πρῶτον, συγγραφεὺς ὁ Ἰ. Ἄλλεν = δοτόρος τῆς Ἱατρικῆς. Ἐκδοσις πρώτη Ἐνετήσι (!), μὲ πρόσθεσις πρὸς τούτοις τῶν συνθεμάτων τῶν ἱατρικῶν Κῶων τῆς αὐτῆς διανοίας ἐστὶ γινῶναι τὰ ὀρθῶς εἰρημένα ὁ Ἰπποκράτης περὶ διαίτης. Ἐνετήσιν ἐν ἔτει 1732 μεταγλωτισθὲν (!) ἐκ τῆς λατινικῆς διαλέκτου εἰς τὴν ῥωμαϊκὴν ἀπλὴν φραῶσιν παρὰ τοῦ ἐν ἱατροῖς ἀρίστου δοτῶρ Ἀλεξάνδρου Γιαγκουλαίου τοῦ Βυζαντίου ἐν ἔτει Χριστοῦ», (σ. 3-132) Ἡ ἀρχὴ τοῦ κειμένου: «Σύνοψις ἀπάσης τῆς πρακτικῆς ἱατρικῆς. Κεφάλαιον α΄ ἢ συνάθροισμα πρῶτον τῶν παθῶν. Αἱ θέρμαι εἰς τὸ καθόλου ἀπὸ οἰκίαν (!) στόχασιν καὶ ἀνάγνωσιν τοῦ συγγραφέως». Ἀρχ. Ἄρθρον 2. Ἡ θέρμη λέγει ὁ Συδενάμιος δὲν εἶναι ἄλλο πάρεξ ἓνα δυνάστευμα τῆς φύσεως, (σ. 132-163) Κεφ. β΄, (σ. 163-273) Κεφ. γ΄, (σ. 273-326) Κεφ. δ΄, (σ. 326-336) Κεφ. ε΄, (σ. 336-411) Κεφ. ς΄, (σ. 411-467) Κεφ. ζ΄, (σ. 467-520) Κεφ. η΄, (σ. 520-608) Κεφ. θ΄, τέλ. μίᾱ τῆς ἐπιστήμης. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου: *Τέλος τοῦ α΄ μέρους*.

(σ. 609-613) Πίνακας περιεχομένων μὲ ἀντίστοιχη παραπομπὴ στὴ σελίδα τοῦ κώδικα.

Ὁ παρῶν κώδικας περιέχει 9 κεφάλαια, διηρημένα σὲ 991 ἄρθρα. Ἀποτελεῖ τὸ α΄ μέρος ἐνὸς μεγαλύτερου χειρογράφου, τὸ β΄ μέρος τοῦ ὁποίου πιστεύουμε ὅτι ταυτίζεται μὲ τὸν κώδ. Βουκουρεστίου, Ρουμαν. Ἀκαδ. 766 (342) [Litzica (RO 647), σ. 515], φ. 2^r-173^r (ἄρθρα 992-1636): (ὁ τίτλος) «Σύνοψις ἀπάσης

τῆς Πρακτικῆς Ἱατρικῆς ἢ γινώμαι τῶν σοφωτάτων ἱατρῶν, περὶ τῶν παθῶν καὶ αὐτῶν καὶ περὶ τῶν ἱατρικῶν. Μέρους Δεύτερον...». Ἀρχ. Ἄρθρον 992. Τὸ πλέξιμο τῶν μαλιῶν (!) (ταύτιση βάσει ἀντιβολῆς). Ὁ γραφέας τοῦ κώδ. Βουκουρεστίου δὲν ταυτίζεται μὲ κανέναν ἀπὸ τοὺς γραφεῖς τοῦ κώδ. Μπενάκη ὑφολογικά, ὡστόσο, ὁ γραφικός του χαρακτήρας χρονολογεῖται κατὰ προσέγγιση στὴν ἴδια χρονικὴ περίοδο· ἐπιπλέον, ὁ ἀριθμὸς σειρῶν (24) τοῦ κειμένου τῆς *Συνόψεως* εἶναι ὁ ἴδιος καὶ στὰ δύο χφφ. Γιὰ τὴν περιγραφὴ τοῦ κώδ. Ρουμανικῆς Ἀκαδημίας βλ. ἐπίσης Καρᾶς, *Οἱ ἐπιστῆμες*, τ. 3, σ. 44-45 (χφ 6).

Ἡ πραγματεία τοῦ John Allen (1660;-1741), *Synopsis Universae Medicinae Practicae*, τυπώθηκε γιὰ πρώτη φορὰ στὸ Λονδίνο στὰ λατινικά τὸ 1719. Πβ. τὸν ὁμοίου περιεχομένου κώδ. Κωνσταντινουπόλεως, Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, Παναγίας Χάλαξης 79· βλ. Kourourou – Géhin, *Catalogue*, τ. 1, σ. 242-243.

Ἄγραφα φύλλα/σελίδες: φ. II-III/σ. 2, 614-619.

ΥΛΗ: Χαρτὶ λεπτό, ὑπόλευκο, ἐλαφρῶς τραχύ. Μεταξὺ διαφόρων ὕδατοσήμεων διακρίνονται: α) λέων (π.χ. φ. 85/86 καὶ 87/88)· ἀντίσημο: γράμματα C S C (π.χ. φ. 83/84 καὶ 89/90)· πβ. Stanković 540 (ἔτ. 1795/1805), μὲ διαφορὲς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα, β) θυρεὸς μὲ ζώμορφο σχῆμα (π.χ. φ. 223/224 καὶ 225/226), γ) στέμμα μὲ γράμματα G F A (π.χ. φ. 221/222 καὶ 227/228)· πβ. Stanković 140-141 (ἔτ. 1790/1800), μὲ διαφορετικὸ τὸ μεσαῖο γράμμα.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 2 (II-III), 1×8-1 (13/14· ψαλιδισμένο τὸ 6^ο φύλ., χωρὶς ἀπώλεια κειμένου), 6×8 (109/110), 1×8-1 (123/124· ψαλιδισμένο τὸ 5^ο φύλ.), 30×8 (599/600), 1×6 (611/612), 1×4 (619/620). Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Παραπομπὴ στὸ verso κάθε φύλλου (βλ. σ. 1-200) ἢ σποραδικὰ στὰ ὑπόλοιπα φύλλα καὶ στὸ τέλος τῶν τευχῶν, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης/σελιδαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: φ. II-III/σ. 1-2, 138bis, 147bis-149bis, 609-618.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρὶς διακόσμηση ἢ ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Ἄδηλοι: α) σ. 1-203. Γραφὴ ἀραιή, δεξιοκλινής, μὲ γωνιώδεις ἀπολήξεις κεραίων, β) σ. 203-324, 329-608. Γραφὴ στενή, δεξιοκλινής, γ) σ. 325-328, 609-613. Γραφὴ πυκνὴ καὶ εὐμεγέθης. Μελάνι καστανό.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (σ. 620, κτητ.) καὶ τότε σὺν τοῖς ἄλλοις Ἀλέκου Ζαμπακοῦ τοῦ Δημητρίου τοῦ Ἐμμανουήλ.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Βλ. ΣΗΜ. Ἀργότερα, στὸ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBL.). Στὴ σ. 1 κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνατλάξιμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰῶνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνατλάξιμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 129. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἐκτεταμένες κηλίδες ὑγρασίας σὲ ὄλο σχεδὸν τὸ χειρόγραφο· ἀρκετὰ φύλλα διαβρωμένα καὶ σητόβρωτα.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, *BZ* 16, σ. 271 (ἀρ. 101). — Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298. — Καράς, *Οἱ Φυσικὲς Θετικὲς Ἐπιστῆμες*, σ. 144 (χφ 744). — ὁ ἴδιος, *Οἱ Θετικὲς Ἐπιστῆμες στὸν ἑλληνικὸ χῶρο (15ος – 19ος αἰῶνας)*, Ἀθήνα 1991, σ. 286 σημ. 246. — ὁ ἴδιος, *Οἱ ἐπιστῆμες*, τ. 3, σ. 44 (χφ 4).

252 (TA 130)

16ος αἰ. (ἀ' μισό) [β' γραφέας: 16ος αἰ. (β' μισό)]   χαρτί   329×216χιλ. [225×142]
φ. I, 269 (+2bis, 67α, -251-259), Γ   στήλ. 2   στ. 26 (ὁ β' γραφέας: συν. 25)
ἀκέφ. - κολ.

ΜΗΝΑΙΑ ΤΟΥ ΟΛΟΥ ΕΝΙΑΥΤΟΥ

(φ. 4^r-129^v, 1^r-2^v, 2bis^r-3^v, 130^r-269^v) Μηναία τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ (6 Σεπτ. - 29 Αὐγ.). Βλ. Μην. Ρώμ., τ. 1-6, μὲ ἀρκετὲς διαφορὲς. Περιλαμβάνονται κατὰ μῆνα:

¹(φ. 4^r-37^v) Σεπτέμβριος: (φ. 4^r-8^v) Ἀνάμνηση τοῦ ἐν Χώναις θαύματος Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ (6 Σεπτ.). — (φ. 9^r-18^r) Γενέθλιον τῆς Θεοτόκου (8 Σεπτ.). — (φ. 18^r-28^r) Ὑψωση τιμίου Σταυροῦ (14 Σεπτ.). — (φ. 28^r-37^v) Μετάσταση Ἰωάννου Θεολόγου (26 Σεπτ.).

²(φ. 37^v-49^r) Δημητρίου μεγαλομάρτυρος τοῦ Μυροβλύτου (26 Ὀκτ.).

³(φ. 49^r-72^v) Νοέμβριος: (φ. 49^r-55^r) Σύναξις Ἀσωμάτων (8 Νοεμβρ.). — (φ. 55^r-63^v) Ἰωάννου Χρυσοστόμου Κων/πόλεως (13 Νοεμβρ.). — (φ. 63^v-72^v) Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου (21 Νοεμβρ.).

⁴(φ. 72^v-97^v) Δεκέμβριος: (φ. 72^v-78^r) Βαρβάρας μεγαλομάρτυρος, Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ (4 Δεκ.). — (φ. 78^r-83^v) Ὁσίου Σάββα (5 Δεκ.). — (φ. 84^r-89^r) Νικολάου Μύρων Λυκίας τοῦ θαυματουργοῦ (6 Δεκ.). — (φ. 89^r-97^v) Ἡ κατὰ σάρκα Γέννηση τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ (25 Δεκ.).

⁵(φ. 97^v-122^v) Ἰανουάριος: (φ. 97^v-104^v) Περιτομὴ Ἰησοῦ Χριστοῦ, Βασιλείου Καισαρείας (1^η Ἰαν.). — (φ. 104^v-118^v) Θεοφάνια (6 Ἰαν.). — (φ. 118^v-122^v) Σύναξις Ἰωάννου Προδρόμου (7 Ἰαν.).

⁶(φ. 122^v-129^v) Ὑπαπαντή (2 Φεβρ.).

⁷(φ. 1^r-2^v, 2bis^r-3^v, 130^r-137^r) Μάρτιος: (φ. 1^r-2^v, 2bis^r-3^v) Τῶν ἀγίων 40 Μαρτύρων ἐν Σεβαστείᾳ (9 Μαρτ.). Στὸ φ. 2^v, τέλ. (ἀτελ.) *στεφάνων πληθόν* (Μην.

Ρώμ., τ. 4, σ. 55). Ἀπὸ τὸ φ. 1 σώζεται μόνο σπάραγμα. Στὸ φ. 2bis^r, ἀρχ. (ἀκέφ.) *τάς, δόξαν ἐκ τῶν οὐ(ρα)νῶν καὶ στεφάνων πληθύν.* «Ὡδὴ ζ'. <Ὁ Εἰρμός>. *Εἰκόνοσ χρουσσης (!)*». Ἀρχ. *Ἐξέστη ὁρῶν τοὺς στεφάνους* (Μην. Ρώμ., τ. 4, σ. 55). – (φ. 130^r-137^r) Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου (25 Μαρτ.).

⁸(φ. 137^r-144^r) Γεωργίου τοῦ τροπαιοφόρου (23 Ἀπρ.).

⁹(φ. 144^v-161^v) Μάιος: (φ. 144^v-147^v) Ἀνακομιδὴ λειψάνων Ἀθανασίου Ἀλεξανδρείας (2 Μαΐου). – (φ. 147^v-154^v) Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ὁσίου Ἀρσενίου Μεγάλου (8 Μαΐου). – (φ. 154^v-158^r) Κωνσταντίνου καὶ Ἐλένης τῶν Ἰσαποστόλων (21 Μαΐου). – (φ. 158^r-161^v) Γ' Εὕρεση τιμίας κεφαλῆς Προδρόμου (25 Μαΐου).

¹⁰(φ. 162^r-191^r) Ἰούνιος: (φ. 162^r-167^v) Ἀνακομιδὴ λειψάνου Θεοδώρου Στρατηλάτου (8 Ἰουν.). – (φ. 167^v-170^v) Ἐλισσαίου προφήτου, Μεθοδίου Κωνσταντινουπόλεως ὁμολογητοῦ (14 Ἰουν.). – (φ. 170^v-175^v) Γενέθλιο Ἰωάννου Προδρόμου (24 Ἰουν.). – (φ. 175^v-184^r) Πέτρου καὶ Παύλου Πρωτοκορυφαίων Ἀποστόλων (29 Ἰουν.). – (φ. 184^r-191^r) Σύναξι τῶν 12 Ἀποστόλων (30 Ἰουν.).

¹¹(φ. 191^r-235^v) Ἰούλιος: (φ. 191^r-196^v) Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ τῶν Ἀναργύρων (1^η Ἰουλ.). – (φ. 196^v-201^v) Κατάθεση τῆς τιμίας Ἐσθῆτος (2 Ἰουλ.). – (φ. 201^v-205^v) Προκοπίου μεγαλομάρτυρος (8 Ἰουλ.). – (φ. 206^r-213^r) Τῶν Ἁγίων Πατέρων (Δ' Οἶκ. Σύνοδος) (13 Ἰουλ.). Ἀρχ. (ἀκέφ.) *Χοβάλ, ἧ ἐστὶν ἀριστερᾶ Δαμασκοῦ* (Μην. Ρώμ., τ. 6, σ. 110 σειρὰ 2). – (φ. 213^r-220^r) Μαρρίνας μεγαλομάρτυρος (17 Ἰουλ.). – (φ. 220^r-229^v) Προφήτου Ἠλιού τοῦ Θεσβίτου (20 Ἰουλ.). Ἀπώλεια κειμένου μεταξὺ τῶν φ. 221^v: *καὶ ἐγὼ ποιήσω τόν]* (Μην. Ρώμ., τ. 6, σ. 172, σειρὰ 14) καὶ φ. 222^r: *[κατὰ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ* (Μην. Ρώμ., τ. 6, σ. 173, 13^η σειρὰ ἀπὸ τὸ τέλος). – (φ. 229^v-235^v) Ἐρμούλου ἱερομάρτυρος, Παρασκευῆς ὁσιομάρτυρος (26 Ἰουλ.).

¹²(φ. 235^v-269^v) Αὐγουστος: (φ. 235^v-244^r) Ἡ Μεταμόρφωση τοῦ Σωτῆρος (6 Αὐγ.). – (φ. 244^v-249^v, 260^{r-v}, 250^{r-v}, 261^r) Κοίμησις τῆς Θεοτόκου (15 Αὐγ.). – (φ. 261^r-269^v) Μνήμη ἀποτομῆς τιμίας κεφαλῆς Ἰωάννου Βαπτιστοῦ (29 Αὐγ.) τέλ. (κολ.) *Πάλιν Ἡρωδιὰς μαίνεται, πάλιν ταράττεται. Ὡ ὄρχημα δόλιον [καὶ πότος* (Μην. Ρώμ., τ. 6, σ. 539, 8^η σειρὰ ἀπὸ τὸ τέλος).

ΥΛΗ: Χαρτὶ χονδρό, ὑπόλευκο, τραχύ. Ὑδατόσημα: α) ἄγκυρα σὲ κύκλο (π.χ. φ. 4), β) σκάλα σὲ πλαίσιο· στὴν ἐπίστεψη σταυρός (π.χ. φ. 11), γ) διασταυρούμενα κλειδιά σὲ πλαίσιο· στὴν ἐπίστεψη, σταυρός (π.χ. φ. 86)· πβ. Stanković 197-200 (ἔτ. 1535-1545) ἀλλὰ χωρὶς τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ.

(φ. 1^r-2^v, 75^r-76^v, 83^{r-v}, 85^{r-v} ἐν μέρει, 179^{r-v}) Χαρτὶ χονδρό, ὑπόλευκο, στυλπνό. Ὑδατόσημο: δ) ἄγκυρα σὲ κύκλο· στὴν ἐπίστεψη ἐξάκτινο ἀστέρει (π.χ. φ. 2 ἢ 76)· ἀντίσημο: γράμματα H S (π.χ. φ. 75)· βλ. Stanković 314 (ἔτ. 1570/80).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×8–3+4 (4-8· ἐξέπεσαν τὰ 3 πρώτα φύλ. τοῦ τεύχους, ἐνῶ προστέθηκαν στὴν ἀρχὴ τὰ φ. 1-2, 2bis, 3), 8×8 (71· +67α), 1×4–1+2 (76· ἐξέπεσε τὸ τελευταῖο φύλ. ἐνῶ προστέθηκε στὸ τέλος ἓνα δίφυλλο διαφορετικοῦ τύπου: φ. 75-76), 1×6+1 (83· τὸ τελευταῖο φύλ., διαφορετικοῦ τύπου), 8×8 (147), 1×8–1 (154· ἐξέπεσε τὸ 6^ο φύλ.), 1×10 (164), 1×6 (170), 1×8 (178), 1×10 (188), 1×6 (194), 1×10 (204), 1×8–2 (210· ἀπώλεια κειμένου μεταξύ τῶν φ. 205 καὶ 206: πιθανότατα ἐξέπεσαν 2 φύλ.), 1×10–1 (219· ἐξέπεσε τὸ 4^ο φύλ.), 1×6–1 (224· ἀποκομμένο τὸ 3^ο φύλ., με ἀπώλεια κειμένου), 1×8 (232), 1×10 (242), 1×16–1 (266· παρατοποθετημένο τὸ φ. 250: κανονικά μετὰ τὸ φ. 260· ἐξέπεσε τὸ 7^ο φύλ.), 3 (269). Ἀρίθμηση τευχῶν με ἑλλην. ψηφία, σημειωμένη με μαῦρο μελάνι στὸ μέσο τοῦ κάτω περιθωρίου τοῦ πρώτου recto: α' (φ. 4^ο) - λβ' (φ. 266^ο). Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν με ἀραβ. ψηφία: πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Φυλλαρίθμηση με ἐρυθρὸ μελάνι. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφο: 67α.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Λιτὰ ταινιοειδῆ ἐπίτιτλα (ἐρυθρογρ.). Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Ἄδηλοι: α) φ. 2bis^v-74^v, 77^r-82^v, 84^r-85^r, 86^r-178^v, 179^{r-v} ἐν μέρει, 180^r-269^v: ὁ κύριος γραφέας. Γραφὴ λειτουργικὴ, ἐπιμελημένη, στρογγυλόσχημη, ἀραιή. Μελάνι μαῦρο.

β) φ. 1^r-2^v, 75^r-76^v, 83^{r-v}, 85^{r-v} ἐν μέρει, 179^{r-v} ἐν μέρει: γραφέας τοῦ β' μισοῦ τοῦ 16ου αἰ. (βάσει ὕδατ. δ'), ὁ ὁποῖος συμπληρώνει καὶ ἀποκαθιστᾷ μέρη τοῦ κειμένου ποὺ ἐξέπεσαν. Γραφὴ δεξιοκλινῆς, γωνιώδης.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: Στὸ φ. 90^ο (ἄνω ὦα), ἐνθύμηση τοῦ ἔτ. 1701. Στὸ φ. 124^r (κάτω ὦα), ἐνθύμηση τοῦ ἔτ. 1701. Στὸ φ. 129^ο, ἐνθύμηση τοῦ ἔτ. 1705.

(φ. 152^ο, κτητ.) *ἐτούτο το χαρτη ὕνε τοῦ αντόνι κε ὕ τις το αποξενοσι να ὕνε τοῦ αντονις.*

(φ. 265^ο) *δοῦλος τῆς πανιέρωτη σοῦ παπα Γεωργιος.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Στὸ φ. 1^ο, ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων: πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΤΡΟΠΑΡΙΑ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 130. Τὰ φ. I, Γ', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Μέτρια ἕως κακὴ. Φύλλα σητόβρωτα, με ρύπους καὶ κηλίδες ὑγρασίας: ὀρισμένα φύλλα ἐν μέρει σχισμένα με ἀπώλεια κειμένου –ἀπὸ τὸ φ. 1 σώζεται μόνο σπάραγμα (βλ. ἐπίσης φ. 269)–, ἐνῶ σὲ ἀρκετὰ φύλλα πραγματοποιήθηκε μετγν. ἐπέμβαση/συντήρηση με ἐπικόλληση χαρτιοῦ.

253 (TA 134)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 1129)

16ος αἰ. (μέσα) καὶ 17ος αἰ. (β' μισό) (βλ. ΓΡΑΦ.) χαρτί 199×146χιλ. [150×90]
φ. I, 84, Γ στ. 19-20

ΑΣΚΗΤΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ

(φ. 1^r-84^r) Ψυχωφελεῖς διηγήσεις - Ἀποφθέγματα Πατέρων. Ἀναλυτικά:

(φ. 1^r-2^v) «Περὶ τῶν μαγιστριανῶν». Ἀρχ. *Διηγῆσατό τις ὅτι Μαγιστριανός, τέλ. ἀγαθὸν ἀντὶ ἀγαθοῦ* (BHG 1318r). – (φ. 2^v-4^v) Ἀρχ. *Ἔλεγέ τις τῶν π(α-τέ)ρων ὅτι ἦν τις μαγιστριανός πεμφθείς, τέλ. παντὸς ἀγαθοῦ Θ(εο)ν ἐδόξαζε* (BHG 1445x). – (φ. 4^v-5^r) Ἀρχ. *Ἀναχωρητὴς (!) τῆς (!) εἶδεν δαίμονα προτρεπόμενον, τέλ. καὶ εὐχόμενος*. – (φ. 5^{r-v}) Ἀρχ. *Ἦν τις γέρον ἀσθενῶν καὶ ὡς μὴ ἔχοντα τὰς χρεῖας, τέλ. καὶ πάντες ὁρώντες ἐθαύμαζον*. – (φ. 5^v-6^r) «Περὶ τῶν ἐπισκόπων». Ἀρχ. *Ἦν τις ἐπίσκοπος εἰς τινα πόλιν καὶ κατ' ἐνεργείας (!) τοῦ διαβόλου, τέλ. συνεχώρησα αὐτῷ τὴν ἀμαρτίαν*. Ἔκδ. Εὐεργετινός, σ. 275-276. – (φ. 6^r-7^v) Ἀρχ. *Ἄλλος τις ἦν ἐπίσκοπος εἰς τὴν πόλιν, τέλ. ἐγένετο ἐν τῇ ἐξόδῳ αὐτοῦ* (BHG 1322h). – (φ. 7^v-8^r) Ἀρχ. *Φιλάγγριος ἦν τις τῶν ἀγίων λεγόμενος οἰκῶν, τέλ. ἐκ τῆς πόλεως ἵνα μὴ δοξασθῇ*. – (φ. 8^{r-v}) Ἀρχ. *Ἀδελφὸς εἶχε γέροντα καὶ ἰδὼν αὐτὸν ὅτι θαυμαστός (!) κιδεύει (!), τέλ. τὴν γὰρ ἐπαγγελίαν ἐπλήρωσας*. – (φ. 8^v) Ἀρχ. *Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Σισσή τοῦ Θηβαίου, τέλ. αὐτὸς δὲ τὸ ἔργον τοῦ Θ(εο)ῦ ἐποίη (!)*. Ἔκδ. Εὐεργετινός, σ. 374. – *Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Σισσῆς· ζῆτε τὸν Θ(εο)ν καὶ μὴ ζῆτε ποῦ κατοικεῖ*. – (φ. 9^r-13^v) Ἀρχ. (ἀκέφ.) *ἀπέρχει εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ τίνος χάριν; τέλ. καὶ ἐν τῇ ἐμῇ βαδίζειν παρασκεβάζων (!) ὁδῶ*. – (φ. 14^r) Ἀρχ. (ἀκέφ.) *βάσταζες καὶ νῦν ἀπορρίπτεις τὸν ἀδελφόν; τέλ. ἔρριψε τὸ σκῆνωμα αὐτοῦ ὁ γέρον (!)*. – Ἀρχ. *Ἐν τῇ λαύρᾳ τῶν πυργίων ἦν τις γέρον (!) ἀκτῆμων, τέλ. καὶ γὰρ ἀλλαχοῦ οἰκονομοῦμαι*. – (φ. 14^v) Ἀρχ. *Ἦλθέ ποτε παιδίον θεραπευθῆναι ἀπὸ δαίμονος, τέλ. ἵνα ἐλέγξω αὐτούς; – (φ. 14^v-15^r) Ἀρχ. Παρέβαλεν ὁ ἀββᾶς Ἰσαὰκ ὁ Θηβαῖος, τέλ. πρὶν ὁ Θ(εο)ς κρίνει αὐτόν*. Ἔκδ. Εὐεργετινός, σ. 592. – (φ. 15^r) Ἀρχ. *Ἡρωτήθη γέρον· τί ἐστὶν ἡ ζωὴ τοῦ μοναχοῦ; τέλ. καρδιά καθαρά*. – Ἀρχ. *Παρεκάλεσεν ὁ ἀββᾶς Ποιμῆν τὸν ἀββᾶν Μακάριον, τέλ. ἀπῆλθεν νῦν ἀπὸ τῶν μοναχῶν*. Ἔκδ. Εὐεργετινός, σ. 141. – Ἀρχ. *Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ξανθίας· ὁ ληστής ἐν τῷ σ(αυρο)ῷ ἦν, τέλ. οἱ πεποιθότες ἐφ' ἑαυτοῖς ἔπεσον*. – (φ. 15^{r-v}) Ἀρχ. *Εἶπε πάλιν· αὐτὴ ἡ φωνὴ βοᾶ πρὸς τὸν ἀν(θρωπ)ον, τέλ. σήμερον ἐπιστρέψατε*. – (φ. 15^v) Ἀρχ. *Εἶπε πάλιν ὅτι ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος ἐστὶν ὁ φόβος τοῦ Κυρίου, τέλ. σὺ τὸν Θ(εο)ν*. – Ἀρχ. *Εἶπε γέρον· ἐὰν καταλαλήσης τοῦ ἀδελφοῦ σου, τέλ. τῆς ψυχῆς ἡ καταλαλιά*. Ἔκδ. Εὐεργετινός, σ. 566. – Ἀρχ. *Ἀδελφὸς ἠρώτησε γέροντα*

λέγων· τί ἐστὶν ἡ προκοπή τοῦ μοναχοῦ; τέλ. ἄγουσα τὸν μοναχόν. – Ἀρχ. Ἀδελφὸς ἦν εἰς τὰ κελλία καὶ εἰς τοιαύτην ταπεινῶσιν ἤλθεν, τέλ. παρακούου σου. Ἔκδ. Εὐεργετινός, σ. 286. – Εἴρηκε γέρων· θέλω διδασκῆσθαι ἢ διδάξαι. – (φ. 16^r) Ἀρχ. Εἶπε γέρων· κρείσσον οἰκεῖν μετὰ τριῶν, τέλ. ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί. Ἔκδ. Εὐεργετινός, σ. 141. – (φ. 16^{r-v}) Ἀρχ. Εἶπε γέρων ὅτι καθεζομένου μου ποτε ἐγγύς, τέλ. οὐδὲν γὰρ ἔχεις. Ἔκδ. Εὐεργετινός, σ. 712. – (φ. 16^v-17^r) Ἀρχ. Εἶπεν γέρων· παραπέμπου τὰς ἀνάγκας τοῦ σώματος, τέλ. καὶ τῷ προσώπῳ αὐτοῦ [...]. – (φ. 17^v) Ἀρχ. Ἔλεγον οἱ γέροντες ὅτι ἐὰν ἔχει (!) τις πίστιν, τέλ. καὶ ἐγκλημα οὐκ ἔχειν παρὰ Θεοῦ. Ἔκδ. Εὐεργετινός, σ. 205, μὲ διαφορές. – Ἀρχ. Ὁ κτησάμενος ἀγάπην ἐσχόρπισε χρήματα, τέλ. ἑαυτὸν ἀπατᾷ. – (φ. 17^v-18^r) Ἀρχ. Μακάριος ὁ τὴν στενὴν ὁδὴν ὁδὸν στεφανηφορῶν, τέλ. πρὸς θάνατον ἔλκεται. – (φ. 18^r) Ἀρχ. Οἱ ἄγιοι π(ατέ)ρες τῆς σκήτεος (!) προεφήτευσαν περὶ τῆς ἐσχάτης, τέλ. καὶ τῶν π(ατέ)ρων ἡμῶν εὐρίσκονται. Ἔκδ. Εὐεργετινός, σ. 141-142. – (φ. 18^v-20^v) Ἀρχ. Εἶπε γέρων· ἀδελφὸς ἐπολεμήθη ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας, τέλ. ἕως οὗ ἀποθάνω. – (φ. 20^v-22^r) Ἀρχ. Ἔλεγε τις τῶν γερόντων (!) ὅτι ἐγὼ ἤμην τέκνον ἱερέως τῶν Ἑλλήνων, τέλ. καὶ γέγονα μοναχός. Ἔκδ. Εὐεργετινός, σ. 196, μὲ διαφορές. – (φ. 22^{r-v}) Ἀρχ. Ἀδελφὸς ἠρώτησε γέροντα (!) λέγων· τί ποιῶ ἀββᾶ ὅτι ἡ κενοδοξία θλίβη (!) με; τέλ. σὺ ὁ πηλὸς διατὶ κενοδοξῆς (!); (BHGⁿ 1450xc, μὲ διαφορετικὸ τέλ.). Ἔκδ. Εὐεργετινός, σ. 715, μὲ διαφορές. – (φ. 22^v) Ἀρχ. Ἀδελφὸς παρεύαλέ (!) τινι τῶν γερόντων ἐν τῇ λαύρᾳ τοῦ Σουκᾶ, τέλ. (κολ.) τοὺς λαλοῦν (!) τὸ ψεῦδος καὶ [καθ' ἐκάστην ψεύδομαι (BHGⁿ 1438rb). Ἔκδ. Εὐεργετινός, σ. 939. – (φ. 23^{r-v}) Ἀρχ. (ἀκέφ.) λαιῶν, μοναστήριόν ἐστι τοῦ ἀββᾶ Ἀβρααμίου, τέλ. τὴν θλίψιν (!) καὶ τὴν στενοχωρίαν. – (φ. 23^v-24^v) Ἀρχ. Μέλλοντος τελευτᾶν τοῦ ἀββᾶ Ἀρσενίου ἐταράχθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, τέλ. πλήρης πν(εύματο)ς ἀγίου καὶ πίστεως (BHG^a 169b, μὲ διαφορετικὸ τέλ.). – (φ. 24^v-25^r) Ἀρχ. Δύο τινὲς γέροντες μεγάλοι ὠδευον εἰς τὴν ἔρημον τῆς σκήτεος (!), τέλ. καὶ θάψαντες τὸ σῶμα ἀνεχώρησαν (BHGⁿ 1322eb). – (φ. 25^r-33^r) «Περὶ τῆς ἀλώσεως Ἱερουσαλὴμ τὰ λαληθέντα ὑπὸ Κυρίου πρὸς Ἱερεμίαν καὶ ὅπως ἡ αἰχμαλωσία γέγονεν, ἔχει οὕτως». Ἀρχ. Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐλάλησε Κ(ύριο)ς πρὸς Ἱερεμίαν, τέλ. τὰ ἔθνη πάντα προσκυνήσουσι ξύλον δοξάζοντα καὶ εὐλογοῦντα τὸν Θεὸν ᾧ πρέπει... ἀμὴν (BHG^a 778b). – (φ. 33^r-35^v) «Διήγησις πάνου ὠφέλιμος γενομένη εἰς ἱερέαν καὶ διάκονον». Ἀρχ. Ἱερεὺς τις μετ' εὐλαβοῦς διακόνου ἀγάπην τὴν τῷ Θεῷ φιλίαν εἰς ἀλλήλους κτησάμενοι, τέλ. (κολ.) αἱ τῶν πυλῶν ἐπάρσεις, αὐτῷ τὴν εἴσοδον παρε[... (BHG 1322e). – (φ. 36^{r-v}) Ἀρχ. (ἀκέφ.) θεισαν ἔμπρωσταν (!) πάλιν τῆς ὁδοῦ, τέλ. καὶ τὰ κατὰ αὐτοῦ ἔργα ὡ νῶν νῶϊτω (sic). – (φ. 36^v) Ἀρχ. Πάλιν εἶπεν ἀνάγκη (!) ἦν εἶναι, τέλ. καὶ τελείαν οἰπακωῆν (!) [= ὑπακοήν]. – Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης· ἡ ταπεινώσεις καὶ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ ὑπεράνω εἰ̅ πασῶν τῶν ἀραιτῶν (sic). Ἔκδ. Εὐεργετινός, σ. 279. –

Ἄρχ. Εἶπε πάλιν (!) ὅτι φυλακή ἐστὶ τοῦ καθίσαι ἐν τῷ κελίῳ σου, τέλ. ὁ Κ(ύριος) ἐγγεῖς (!) σου ὧ̄ μοναχαί (!). – (φ. 36^v-37^r) Ἄρχ. Ἐνὸς ἀγίου γέροντος ἐφάνη ὁ σατανάς, τέλ. ὑποκάτω εἰμι εἰς τὴν κώλασιν (!). – (φ. 37^r) Ἄρχ. Ἦν τῆς ἀναχωρητῆς τὸ ὄνομαν του Γεώργιος (sic), τέλ. τελειῶς ὁλώγειμος (!). – Ἄρχ. Ἔτερος μοναχὸς εἰρόττεισαι (!) τὸν μέγαν Ἀντώνιον περὶ λογισμῶν, τέλ. σεαυτὸν καὶ σώξεις. – Ἄρχ. Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἄνουβ ὅτι διὰ τεσσάρων πραγμάτων ἐγείρεται ἡ πωρνία (!), τέλ. ὁ καλοπισμὸς (!) τῶν οἰματίων (!). – (φ. 37^v) Ἄρχ. Εἶπε γέρον ὅτι διὰ τῶν δακρύων ἀποκτεῖζει (sic), τέλ. καὶ οὗτος (!) ὧ̄ μοναχὲ πείη (!) καὶ σώξει. – Ἄρχ. Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Μωυσῆς ὅτι ὦ (!) ἔχων ταπεινώσιν, τέλ. ταπεινοῦται ὑπὸ τῶν δαιμόνων. – Ἄρχ. Εἶπε γέρον ὅτι μοναχὸς δειδοῦς ἑαυτὸν εἰς κεινόβιον (sic), τέλ. μέλλει στεφανωθῆναι (!). – (φ. 37^v-38^r) Εἶπε πάλιν ὅτι βδέλυγμά ἐστὶ Κ(υρίῳ) πᾶσα σωματικὴ ἀνάπαυσης (!). – (φ. 38^r) Ἄρχ. Εἶπεν ὁ ἀββᾶ Δανιὴλ ὅτι ὅσον τῷ σῶμα χαίρεται, τέλ. καὶ λαμπρίνεται (!). – Ἄρχ. Εἶπεν ὁ ἀββᾶ Παμβῶ ὅτι τῷ μοναχῷ πρέπει φωρῆν (!) ἰμάτιον, τέλ. καὶ μηδεὶς λάβει αὐτῷ. – Ἄρχ. Εἶπε πάλιν ὅτι ἡ μέλισσα ὅπου δὲ ἠπάγει (!), τέλ. ὀφείλει ἐργάζεσθαι. – (φ. 38^{r-v}) Ἄρχ. Νέος τις πλουσίων γωναίων (!) υἱὸς ἀναχωρίσας (!), τέλ. διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐ(ρα)-νῶν. – (φ. 38^v) Ἄρχ. Εἶπε γέρον (!) ὅτι ἐώρακεν ἀγίους γέρωντας (!) ἐν τῇ ἐσωτέρᾳ ἐρήμῳ, τέλ. ἰδεῖ τῆς εὐδομάδος (!). – (φ. 39^r) Ἄρχ. Ἡρωτίθη γέρον ὁ ἀββᾶ Λογκείνος ποία ἀρετὴ εἶναι τρανιτέρα (sic), τέλ. ὁ δὲ εἶπεν τοῦ σοιωπᾶν (!). – (φ. 39^{r-v}) Ἄρχ. Ἔλεγεν ἡ μακαρία Συγκλιτηκὴ (!) ὅτι εἰς ὅποιον κοινόβιον ἔβαλες τὴν μετάνοιάν σου, τέλ. νὰ δώσουν λόγον εἰς τὸν Θε(όν). Πβ. Εὐεργετινός, σ. 239 (παραλλαγή). – (φ. 39^v) Ἄρχ. Λέγει δὲ καὶ ὁ κανὼν τοῦ μεγάλου Βασιλείου, ὅτι διὰ τρία κεφάλαια (!), τέλ. καὶ οὐχὶ δι' ἄλλων. – Ἄρχ. Ἡρωτίθη γέρον· ποία ἀρετὴ εἶνε τρανητέρα (sic), τέλ. ὁ δὲ εἶπεν τοῦ σοιωπᾶν (!). – Ἄρχ. Εἶπε γέρον· ἐὰν ἐργάζει ἐργόχειρον εἰς τὸ κελλὴ σου (sic), τέλ. (ἀτελ.) καὶ ἀπόδωξ (!) τῷ (!) χρέος [τῷ Θεῷ]. Ἔκδ. Εὐεργετινός, σ. 366. – (φ. 40^r) Ἄρχ. Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος εἰδόντας (!) παρίδας τοῦ ἐχθροῦ, τέλ. ἡ ταπεινοφροσύνη. Ἔκδ. Εὐεργετινός, σ. 277. – (φ. 40^{r-v}) Ἄρχ. Ἔλεγον περὶ τοῦ π(ατ)ρ(ὸ)ς ἡμῶν Παχωμίου ὅτι ποτὲ νεκροῦ σκῆνωμα, τέλ. ἀγωνισαμένη καλῶς. – (φ. 40^v) Ἄρχ. Εἶπεν ὁ ἀββᾶ Σισώης· ἰδοὺ ἔχω τριάκοντα χρόνους, τέλ. δι' αὐτῆς καὶ ἀμαρτάνω. Ἔκδ. Εὐεργετινός, σ. 561, μὲ διαφορές. – (φ. 41^r) Ἄρχ. (ἀκέφ.) θέλεις ἰδεῖν τὸ Χριστόν; ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἀνάθεμα ὑμῖν, τέλ. εὐθέως ἀφανεῖς ἐγένετο. – (φ. 41^{r-v}) Ἄρχ. Δύο μοναχοὶ ὑπῆρχον κατὰ σάρκα, τέλ. τὴν ἰσχὴν τοῦ ἐχθροῦ (BHGⁿ 1318γa). – (φ. 41^v-42^r) Ἄρχ. Γέρων τις εἶχεν δόκιμον μαθητὴν ἀναπαύοντα αὐτὸν ἐν τῇ ὑπακουῇ (!), τέλ. τὸ ἐμὸν πολλυχρόνιον (!) γῆρας. – (φ. 42^r) Εἶπε γέρον· χορὴ τὸν ἄν(θρω)-πον εἶναι πᾶσαν ὥραν προσέχοντα τῷ κριτηρίῳ τοῦ Θε(ο)ῦ. – Εἶπεν γέρον· ἐὰν δοινηθῆς (!) ὑβρισθῆναι καὶ βαστάξαι μέγα ἐστὶ τοῦτο ὑπὲρ πάσας τὰς ἀρετάς. – (φ. 42^{r-v}) Ἄρχ. Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμῆν· οὐκ ἔσται (!) μο-

ναχὸς ἀράθυμος, τέλ. μέθοισος (!) καὶ ἀράθυμος. ᾠκδ. Εὐεργετινός, σ. 494, με διαφορές. – (φ. 42^v) Ἀρχ. Εἶπεν τοῖς (!) τῶν π(ατέ)ρων τῷ ἀββᾶ Ἰωάννη· τεί (!) ἐστὶ μοναχὸς π(ά)τερ; τέλ. καὶ εὐλαβία (!). – (φ. 42^v-43^r) Ἀρχ. Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Παφνούτιος ὅτι ὁδεύων ἐν τῇ ὁδῷ, τέλ. ἐν βήβλω ζώντων· ὡ νῶν νωεῖτω (sic). ᾠκδ. Εὐεργετινός, σ. 596, με διαφορές. – (φ. 43^r) Ἀρχ. Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης ὅτι ὁ (!) πύλη τοῦ Θεοῦ ἴγουν (!), τέλ. θεῖον χαρισμάτων καὶ δωρεῶν. Πβ. Εὐεργετινός, σ. 326 (παραλλαγή). – (φ. 43^r) Ἀρχ. Ποίας ἀρετὰς κτήσασθαι ἄν(θρωπ)ος δύναται σωθῆναι; τέλ. τοῖς (!) βασιλείας τῶν οὐ(ρα)νῶν. – (φ. 43^{r-v}) Ἀρχ. Εἶπέ τις τῶν π(ατέ)ρων· ὅταν ἀκούσης ὅτι πέπτωκέν τις πρὸς ἁμαρτίαν, τέλ. τότε μάλειστα (!) θαύμασον καὶ δόξασον τὸν Θεόν. – (φ. 43^v) Ἀρχ. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶ Ὀλύμπιον λέγον (!)· εἰπέ μοι ῥῆμα ὠφελείας, τέλ. ξένος εἰμὶ καὶ πρᾶγμα οὐκ ἔχω. – Εἶπε γέρων· ὁ ἐπενῶν μοναχὸν παραδίδει αὐτὸν τὸ σατανά (sic). ᾠκδ. Εὐεργετινός, σ. 326. – Εἶπε γέρων· ὁ ἀγαπῶν τὴν δόξαν, τέλ. ἀπέχει ἀπὸ τῆς δόξης (!) τοῦ Θεοῦ. – (φ. 43^v-44^r) Ἀρχ. Εἶπε γέρων· ἄν(θρωπ)ος ἑαυτὸν πάντῳ (!) ταπεινῶν καὶ καταφρονῶν, τέλ. ἔχει δοξασθεῖναι (!) ἐκ Θεοῦ. – (φ. 44^r) Ἀρχ. Εἶπεν γέρων· ὡσπερ γὰρ ὁ ψάλλων δοξολογεῖ καὶ εὐφραίνει, τέλ. τοὺς δαίμονας καὶ δοξολογεῖ αὐτούς. – Ἀρχ. Εἶπε γέρων· ὡ (!) τὰ πονηρὰ πράττων ἐν τῷ κρυπτῷ, τέλ. παραχωρεῖ ὁ Θεὸς ἐξ αὐτοῦ. – Ἀρχ. Εἶπε γέρων· οἱ (!) τις φθονεῖ καὶ ζηλεύει καὶ μνησικακεῖ, τέλ. δοῦλός ἐστιν τοῦ Χ(ριστο)ῦ. – (φ. 44^{r-v}) Ἀρχ. Εἶπε γέρων· ὅτι ὁ μοναχὸς ἔχει (!) χρέως (!), τέλ. νὰ τοὺς λέγει τοῦ π(νευμα)τικοῦ αὐτοῦ. – (φ. 44^v) Ἀρχ. Γέρων τις ἀπῆλθε πούλησαι (!) τὰς σποιρίδας (!) αὐτοῦ, τέλ. ὁ δὲ γέρων λαβὼν ἐπούλεισεν (!) αὐτάς. – (φ. 44^v-45^r) Ἀρχ. Γέρων τις εἶχεν μαθητὴν ἠποίκων (!)· λέγει αὐτῷ ὁ γέρων ὕπαγε, τέλ. εἶναι σκάλα τῆς βασιλείας τῶν οὐ(ρα)νῶν (πβ. BHGⁿ 1322he). – (φ. 45^{r-v}) Ἀρχ. Δηγήσατο ἡμῖν ὁ ἀββᾶς Ἀθανάσιος ὅτι ἤλθε μοι (!) ποτὲ λογισμός· λέγω, ἄρα τί ἐστὶ τοῖς ἀγωνιζομένοις; τέλ. εἰσελθὼν ἔσωθεν τῆς βασιλείας τῶν οὐ(ρα)νῶν. – (φ. 45^v) Ἀρχ. Εἶπε γέρων ὅτι τέσσαρες εἰσὶν ἀρεταί, τέλ. οἱ ἕτεροι ἀδελφοί. – Ἀρχ. Τρεῖς (!) εἰσὶν αὐταὶ ἐ (!) ἀρεταί, τέλ. καὶ τοῦ μὴ κρίνειν τοινάν (!). – Εἶπεν γέρων ὅτι διὰ τῶν δακρῶν γείνεται (!) τῷ μοναχῷ ἄφεσεις (!) ἁμαρτιῶν. – (φ. 45^v-46^r) Ἀρχ. Ἐλεγων οἱ γέροντες ὅτι ἐὰν φανῇ ἔμπροσθέν σου ἄγγελος (sic), τέλ. ἁμαρτωλὸς καὶ οὐ θέλω εἶδεῖν σε. – (φ. 46^r) Ἀρχ. Ἠρωτήθει (!) γέρων παρὰ τεινος (!) ἀδελφοῦ ἀββᾶ· Πόθεν μοι τῷ εἰς πορνείαν πειράζεσθαι, τέλ. τρώγην (!) καὶ κοιμᾶσθαι. – Ἀρχ. Εἶπε γέρων· ἐν λόγοις θεοῖς τριφήσωμεν (!) καὶ ἐν διηγήμασι ἀγίων, τέλ. εὐφραινώμενοι (!) καὶ ἀγαλλιώμενοι. ᾠκδ. Εὐεργετινός, σ. 409. – (φ. 46^{r-v}) Ἀρχ. Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἀμωνᾶς ὅτι δέκα τέσσερα ἔτη ἐποίησα ἐν τῇ σκῆτι, τέλ. ἤλθων, εἰς τελίαν ἀγαθωσύνην (sic). – (φ. 46^v) Ἀρχ. Ἐλεγων (!) περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἀνώει (!) ὅτι οὐτε ἐψεύσατο ποτέ, τέλ. νῶει (!) τὰ λεγόμενα (!). – Ἀρχ. Ἐλεγε πάλιν· ἐὰν ἀδελφὸς ἀδελφὸν κατακρίνει (!), τέλ. τὸν ἀδελφὸν καὶ τὸν

ἐαυτὸν σου. – (φ. 47^{r-v}) Ἄρχ. Ἀδελφὸς ἠρώτησε γέρωντα (!) τὸν ἀββᾶν Ἰωάννην λέγων· πῶς ἔχουσα ἡ ψυχὴ μου ἀββᾶ ἀναρύθμητα (!), τέλ. καὶ τὸ τῆς καταλαλιᾶς ἔργον. – (φ. 47^v-48^r) Ἄρχ. Ἀδελφὸς ἠρώτησε γέρωντα (!) λέγων· θέλω εἰς κοινόβιον εἰσελθεῖν, τέλ. μόνον ἐξουσίαν οὐκ ἔχεις. – (φ. 48^r) Ἄρχ. Εἶπε γέρων· οὐχ ὁ ἐαυτὸν εὐτελιζῶν, τέλ. καὶ ἀτιμίας καταδεχόμενος. Ἔκδ. Εὐεργετινός, σ. 327. – Ἄρχ. Εἶπε γέρων ὅτι ἐν μιᾷ ἐγερθεῖς ποιῆσαι τὸν κανόνα μου, τέλ. καὶ οὐ πολεμῶ σε. – (φ. 48^{r-v}) Ἄρχ. Ἔλεγον περὶ τινος ἀδελφοῦ ὅτι οὐδέποτε ἀπέστη τοῦ ἐργοχειρίου, τέλ. ταπεινὸς καὶ εὐκατάστατος. – (φ. 48^v) Ἄρχ. Παρευαλέ (!) τις τῶν γερόντων (!) πρὸς ἄλλον γέροντα, τέλ. οὐκ ἀπέθανεν. Ἔκδ. Εὐεργετινός, σ. 614. – Ἄρχ. Ἀδελφὸς ἠρώτησεν τὸν ἀββᾶ Σαρματᾶν, τέλ. καὶ ὅταν νιστάζεις (!) κοιμῶ. Ἔκδ. Εὐεργετινός, σ. 403. – (φ. 49^r) Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἀγάθων ὅτι ὀργίλος ἐὰν νεκρὸν ἐγείρη, οὐκ ἔστι δεκτὸς παρὰ τῷ Θε(ε)ῷ. Ἔκδ. Εὐεργετινός, σ. 494. – Ἄρχ. Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ὑπερέχιος, τέλ. ὁ τοιοῦτος. Ἔκδ. Εὐεργετινός, σ. 501. – Ἄρχ. Εἶπεν ὁ μακάριος Σιλουανός· οὐαὶ ἀν(θρώπ)ῳ, τέλ. μειζόν ἐστι τῆς ἐργασίας αὐτοῦ. – Ἄρχ. Μὴ ἔχεις (!) ἐν τῷ κελλίῳ σου ἰμάτιον κρεμάμενον ἀργόν, τέλ. καὶ σὺ ὁ ἀμαρτωλὸς περισσὰ ἔχεις. – Ἄρχ. Εἶδέν τις νεώτερον μοναχὸν γελῶντα, τέλ. ἀπὸ σοῦ τὸν φόβον τοῦ Θε(ε)οῦ. – (φ. 49^{r-v}) Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν περὶ τοῦ ἀββᾶ Πίωρ ὅτι ἐκάστης ἡμέρας ἐτίθει ἀρχήν. – (φ. 49^v) Ἄρχ. Ἠρώτησέ τις τὸν ἀββᾶ Ἰωάννην τὸν Κολοβόν· τί ἐστι π(ά)τερ μοναχός; τέλ. πᾶν ἔργον κοπιῶν· οὗτος μοναχός. – Ἄρχ. Εἶπε γέρων ἄν(θρῳπ)ος ἐκδοὺς ἐκουσίως ἐαυτὸν εἰς θλίψιν, τέλ. λογιζεται αὐτῷ τὰ δάκρυα. – Ἄρχ. Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν· ὥσπερ ὁ καπνὸς ἐκδιώκει τὰς μέλισσας, τέλ. καὶ ἀπολύει αὐτῆς πᾶσαν τὴν ἐργασίαν. – Ἄρχ. Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Σαρματᾶ ὅτι νηστεύων ἀεὶ καὶ ἐγκρατεοῦ[μενος (κολ.)]. Ἔκδ. Εὐεργετινός, σ. 381.

(φ. 50^r-51^v) «Περὶ τῆς ἀγίας κορυφῆς τοῦ ἀγίου καὶ θεοβαδίστου ὄρους Σινᾶ». Ἀναλυτικά: (φ. 50^r) Ἄρχ. Πρὸ τοῦ μολυνθῆναι καὶ καταρροποθῆναι (!) τὴν ἀγίαν κορυφήν τοῦ ἀγίου ὄρους Σινᾶ, τέλ. ἕως οὗ ἐτελεύτησεν. – (φ. 50^{r-v}) «Ἔτερον». Ἄρχ. Ἐν μιᾷ δὲ ἑορτῆς ἐπιτελουμένης, τέλ. ὁ ἔχων ὦτα ἀκούην (!), ἀκουέτω. – (φ. 50^v-51^r) «Ἔτερον». Ἄρχ. Διηγῆσατο ἡμῖν ὁ ὄσιος Ἰωάννης ὁ ἡγούμενος, ὅτι πρὸ χρόνων ὀλίγων, τέλ. καὶ τὰ κατὰ τὸν προσμονάριον. – (φ. 51^{r-v}) Ἄρχ. Ἔθος ἐστὶν Ἀρμενίοις καθὸς (!) πάντες ἐπίστανται, τέλ. Κ(ύρι)ος ὥφθη ἐν πυρί.

(φ. 52^r-57^v) Ἄρχ. Οὗτος Λευῖ, ἐκ τῶν Κριτῶν τυγχάνων, ἔλαβε γυναῖκα ἐξ ἐτέρας φυλῆς, τέλ. (κολ.) ἀπέτεμεν αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν.

(φ. 58^r-73^r) Ἄρχ. (ἀκέφ.) ὑπῆρχεν τούτων καὶ ἡ διαγωγὴ· λίαν γὰρ ἦσαν ὠχροί, τέλ. ἀθλήμασί τε καὶ παθήμασιν δοξάζων ἀεὶ καὶ εὐλογῶν, Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν Θε(ε)ὸν ἡμῶν... ἀμήν.

(φ. 73^r-76^r) «Ἐπτὰ παῖδων. Ἡ εὐρεσις τῶν ἀγίων ἑπτὰ παῖδων τῶν ἐν Ἐφέσῳ ἐπὶ βασιλέως Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ». Ἀρχ. Οὗτοι οἱ ἄγιοι ὑπῆρχον ἐπὶ Δεκίου βασιλέως καὶ καιρὸν λαβόντες, τέλ. εὐλογούντων καὶ δοξαζόντων τὸν Θεὸν ἀμήν (BHG^a 1599c).

(φ. 76^r-77^v) «Σήντομος (!) ἱστορία διαλαμβάνουσα περὶ τῆς κτίσεως καὶ οἰκοδομῆς τοῦ ἀγίου καὶ ἐβαγοῦς (!) μοναστηρίου τοῦ ἐν τῷ ἀγίῳ καὶ θεοβαδίστῳ ὄρους τῷ Σινᾷ καὶ περὶ τῶν ἐν αὐτῷ κατὰ μέρος εὕρισκομένων παρακλησιδίων καὶ ἄλλων τινῶν εὕρισκομένων ἐν αὐτῷ» (σὲ ἀπλή ἑλληνική). Ἀρχ. Ἀφοῦ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος τὴν μ(ητέ)ραν του τὴν ἀγίαν Ἐλένην, εἰς Ἱεροσόλυμα ἔστειλεν, τέλ. κατὰ τὰ ἐγκαλεσίματα ὅπου ἔκαμεν ὁ Ἀρσένιος.

(φ. 77^v-80^v) «Ὅτι ὁ ἅγιος Σάββας ἐπέμφθη δεύτερον παρὰ τοῦ π(ατ)ριάρχου Ἱεροσολύμων ἀποκρισάριος πρὸς τὸν μέγαν Ἰουστινιανόν» (σὲ ἀπλή ἑλληνική). Ἀρχ. Ταῦτα μαθὼν ὁ ἀγιώτατος π(ατ)ριάρχης Ἱεροσολύμων Πέτρος, τρέχει πρὸς τὸν ἅγιον Σάββα, τέλ. εἰς τοὺς αὐτοὺς φόβους καὶ κινδύνους.

(φ. 80^v-81^r) «Ὅπος (!) ἐφάνει τόπος ἐπητηδειότερος (!) νὰ κτισθῆ τὸ μοναστήριον ὁ τόπος τῆς ἀγίας βάτου διὰ τὸ ἴσον καὶ ὁμαλὸν τόπου καὶ τὸ νερόν» (σὲ ἀπλή ἑλληνική). Ἀρχ. Ταῦτα δὴ καὶ τὰ τοιαῦτα συνδιασκεψάμενος ἐπὶ πολλὰς (!) ἡμέρας, τέλ. ὕστερον θέλομεν γράψειν. – (φ. 81^{r-v}) «<Ὅ>τι δὲν ἄρρεσεν τοῦ βασιλέως ὁ τόπος ὅπου ἔκτισαν τὸ μοναστήριον δι' ὅτι δὲν τοῦτο παρέστησαν καλῶς ὅθεν ἀπεκεφάλησεν (!) τὸν ἐπιστατήσαντα τοῦ ἔργου ἀδίκως» (σὲ ἀπλή ἑλληνική). Ἀρχ. Ἀλλὰ τὸ μοναστήριον ὄντως εἰς καλὸν τόπον ἐθεμελιώθη, τέλ. (κολ.;) τὸ βουνὸν νὰ τὸ κάμεις ἴσομα (!).

(φ. 82^r) Ἀρχ. (ἀκέφ.) νὰ μὴν ἔχει (!) τὸ μοναστήριον πείραξιν κάθε καιρὸν ἀπὸ ταῦτο (!) ὁ δὲ ἄρχοντας ἐκεῖνος τοῦ εἶπε, τέλ. καὶ ἤθελεν γλυτώσειν (!) τὴν ζωὴν του καὶ αὐτός.

(φ. 82^r-83^v) «<Ὅ>τι τὸ μοναστήριον ἔστειλεν ὁ βασιλεὺς διακοσίαις φαμελιαῖς ἀνδρῶν καὶ νὰ γένουν δύο χωρία ἐκεῖ πλησίον τοῦ μοναστηρίου νὰ φυλάττουσι τοὺς πα(τέ)ρες» (σὲ ἀπλή ἑλληνική). Ἀρχ. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς, διὰ νὰ μὴν ἔχει τὸ μοναστήριον παντελὸς κανένα φόβον (sic), τέλ. τοῦ τόπου ἐκεῖνου διὰ τοὺς ὀπίους (!) θέλομεν γράψειν παρακάτω.

(φ. 83^v-84^r) «Περὶ τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου πῶς ἐπροτόδειξαν τὴν θείαν ἱερουργίαν Μωυσῆς καὶ Ἀαρὼν ὡς καθὼς μαρτυρῶ ὁ προφήτης Ἱερεμίας εἰς συναξάριν του εὕρισκομένῳ εἰς τὴν πρότην τοῦ Μαΐου μινὸς καὶ λέγει οὗτος (sic)» (σὲ ἀπλή ἑλληνική). Ἀρχ. Λέγεται δὲ περὶ τοῦ προφήτου Ἱερεμίου ὅτι πρὸ τῆς ἀλώσεως τοῦ ναοῦ, τέλ. ὥσπερ νεφέλη γίνεται ἐπὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον κατὰ τὸν τύπον (!) τῶν ἀρχαίων. Βλ. Μηγαῖον τοῦ Μαΐου... διορθωθέν... ὑπὸ Βαρθολομαίου Κουτλουμουσιανοῦ τοῦ Ἰμβρίου..., Βενετία 1852, σ. 3, στήλ. Α', σειρὰ 3-25 (1^η Μαΐου) (Γκίνης – Μέξας, ἀρ.*5750).

Στὸ φ. 84^v τύπος ἐπιστολῆς (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). Ἀρχ. Τιμώτ(α)τ(ε) καὶ εὐγενέσταται (!) κ(ύρι)ε... ὁ δύνα ἐν ἀγίῳ πν(εύμα)τι ἀγαπητὲ τῆς ἡμῶν ταπεινότητος χάρις, τέλ. τὸν εὐλογημένον σου ἀρτικοῦ (;).

ΥΛΗ: Χαρτί διαφόρων ποιότητων. (φ. 1-51) Ὑδατόσημο: α) τρεῖς ἡμισέληνοι (π.χ. φ. 3 καὶ 4 ἢ 24 καὶ 27).

(φ. 52-57) Ὑδατόσημο: β) κεφάλι βοδιοῦ (φ. 53 καὶ 56)· πβ. Velkon, σ. 402 ἀρ. 22-23 (ἔτ. 1542).

(φ. 58-84) Ὑδατόσημο: γ) τρεῖς ἡμισέληνοι (π.χ. φ. 60 καὶ 61), δ) θυρεός (π.χ. φ. 59 καὶ 62)· πιθανότατα Velkon, σ. 320 ἀρ. 2 (ἔτ. 1652/1653) ἢ σ. 321 ἀρ. 3 (ἔτ. 1653).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×8 (8), 1×4–1 (11· ψαλιδισμένο τὸ 1° φύλ.), 1×4 (15), 1×6 (21), 1×8 (29), 1×8–1 (36· ἐξέπεσε τὸ 6° φύλ. βάσει ὕδατ.), 1×4 (40), 1×10–1 (49· ἐξέπεσε τὸ 1° φύλ., με ἀπώλεια κειμένου), 2 (51), 2×6 (63), 1×10–1 (72· ἐξέπεσε βάσει ὕδατ. τὸ τελευταῖο φύλλο, χωρὶς ἀπώλεια κειμένου), 1×8 (80), 1×6–2 (84· φαίνεται πῶς ἐξέπεσε τὸ 2° καὶ 3° φύλ., με ἀπώλεια κειμένου). Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν με ἀραβ. ψηφία: πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Χωρὶς παραπομπή. Νεότερη φυλλαρίθμηση με ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ταινιοειδῆ ἐπίτιτλα με ἐρυθρὸ καὶ πράσινο μελάνι. Στὰ περιθώρια τοῦ φ. 25^r, ἐγχρωμες παραστάσεις: τὸ χέρι τοῦ Θεοῦ, ἡ Ἱερουσαλήμ, ὁ προφήτης Ἱερμίας.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Ἄδηλοι: α) φ. 1^r-13^v, 16^r-22^v, 36^r-49^v (17ος αἰ., β' μισό). Γραφὴ λειτουργική, ὄρθια, ἐπιμελημένη, ἀραιή με γράμματα μεγάλων διαστάσεων· ἀρκετὰ ἀπὸ αὐτὰ διογκωμένα, με μεγάλες κεραίες, β) φ. 14^r-15^v, 23^r-35^v, 50^r-51^v, 58^r-84^r (17ος αἰ., β' μισό). Γραφὴ ἐλαφρῶς δεξιοκλινῆς, προοδευτικὰ διογκούμενη (ιδίως στὰ φ. 25^r-35^v), γ) φ. 52^r-57^r (16ος αἰ., μέσα). Γραφὴ λειτουργική, ὄρθια, ἐπιμελημένη.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBΛ.). Στὸ φ. 1^r κ.ἀ., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰῶνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΔΙΑΦΟΡΑ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 134. Τὰ φ. I, Γ', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Κηλίδες ὑγρασίας σὲ ὅλη τὴν ἔκταση τοῦ χρ. Φύλλα μερικῶς σητόβρωτα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, BZ 14, σ. 592 (ἀρ. 15). — Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298.

254 (TA 149)

18ος αἰ. (ἀρχ.) χαρτί 308×210χιλ. [240/248×163] φ. I, 277 (+99bis,
-124, -126-127), 228bis-243bis, I στ. 31-32

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΝΤΗΣ – ΕΦΡΑΙΜ ΣΥΡΟΣ – ΑΣΚΗΤΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ

(φ. 1^r-4^r) Πίνακας περιεχομένων.

1. (φ. 4^v-110^v) Γεώργιος Κόντης [= Γεώργιος ρήτωρ μητροπόλεως Αΐνου], «Ἀποφθέγματα καὶ ἱστορίαι τῶν ἁγίων, μαζομένα ἐκ τοῦ πατερικοῦ καὶ ἐκ τοῦ βίου τῶν ἁγίων καὶ ἐρμηνευθέντα εἰς πεζὴν φράσιν παρὰ Γεωργίου ῥήτορος Αΐνου». Ἀρχ. *Εὐλόγησον π(α)τέρ, Διὰ τὴν ἀληθινὴν καὶ τελείαν ταπεινώσιν εἶπαν οἱ ἅγιοι π(α)τέρες, ὅτι τοῦτο εἶναι ἡ ταπεινώσις, τέλ.* («Ἐκ τοῦ γεροντικοῦ. σθ'») καὶ θέλομεν ὑπάγειν εἰς τὴν ἀπώλειαν. Σχετικὰ μὲ ἄλλα χροφ ποὺ παραδίδουν τὸ ἴδιο ἔργο βλ. Constantino Nikas, «Στίχοι Γεωργίου Ῥήτορος Αΐνου καὶ ἐκδίκου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας», στό: Maria Capone Ciollaro – Antonio Garzya (ἐπιμ.), *Ταλαρίσκος. Studia graeca Antonio Garzya sexagenario a discipulis oblata*, Νάπολη 1987, σ. 415-456: 426-427· Μάνου, «Γεώργιος Κόντης, Ῥήτωρ» (βλ. BIBΛ.), σ. 299-313, ὅπου καταγράφεται ἐπιπλέον ὁ πίν. περιεχομένων τοῦ παρόντος κώδικα (φ. 1^r-4^r). Βλ. ἐπίσης ἡ ἴδια, «Γεώργιος Κόντης (16ος - 17ος αἰ.)» (βλ. BIBΛ.), σ. 526-532, ὅπου ἐκτενὴς ἀναφορὰ στό παρὸν ἔργο καὶ ἔκδοση τριῶν κεφαλαίων τῶν Ἀποφθεγμάτων. Ἡ χρονολόγησις τοῦ κώδικα τῆς συλλογῆς Ταμείου Ἀνατλαξίμων στόν 16ο αἰῶνα ἀπὸ τὴ Λαμπρινὴ Μάνου δὲν συνάδει πρὸς τὰ ἐργοβιογραφικὰ στοιχεῖα τοῦ Γεωργίου Κόντη ποὺ ἡ ἴδια συγγραφέας παραθέτει στίς μελέτες της (βλ. παραπάνω)· βάσει αὐτῶν, ἡ γέννησις τοῦ Κόντη προσδιορίζεται πιθανῶς χρονικὰ στὴν τελευταία δεκαετία τοῦ 16ου αἰ. ἐνῶ μαρτυρίες γιὰ τὴ δραστηριότητά του διαθέτουμε ἀπὸ τὴ 2^η μὸλις δεκαετία τοῦ 17ου αἰ. Πβ. ἐπίσης ΓΡΑΦ.
2. (φ. 111^r-277^v) Ἐφραίμ Σύρος (σὲ ἀπλὴ ἐλληνικὴ). Ἔκδ. *Λόγοι καὶ Παροινέσεις...*, Βενετία 1720 (ΘΠ, ἀρ. 2136). Ἀναλυτικὰ:

¹(φ. 111^r-115^r) «Τοῦ ὀσίου π(α)τρ(ὸ)ς ἡμῶν Ἐφραίμ, ἐπιστολὴ πρὸς Ἰωάννην μοναχὸν περὶ ὑπομονῆς... ταῖς ὀρεξαῖς τῆς σαρκός, τοῦ κορμίου δηλαδὴ». Ἀρχ. *Πολλὰ ἐνουθετήσαμεν τὸν εὐλαβέστατον Θεόδωρον.* Ἔκδ. σ. 1-7 (ὅπου καὶ ὁ πλήρης τίτλος).

²(φ. 115^r-125^r) «Περὶ ἀρετῆς διὰ μοναχὸν νέον»: (φ. 115^r-117^r) «Νουθεσία πρώτη», (φ. 117^r-118^v) νουθεσία β', (φ. 118^v-119^r) <νουθεσία γ'>, (φ. 119^r-122^r) «Λόγος τέταρτος», (φ. 122^r-125^r) «Παραίνεσις δ', λόγος πέμπτος». Ἔκδ. σ. 8-24.

³(φ. 125^r-134^r) «Περὶ ἀρετῆς, κεφάλαια δέκα»: (φ. 125^r-127^v) <κεφ. α΄>, (φ. 127^v-128^v) κεφ. β΄, (φ. 128^v) κεφ. γ΄. – κεφ. δ΄, (φ. 129^r) κεφ. ε΄, (φ. 129^{r-v}) κεφ. ς΄, (φ. 129^v-131^r) κεφ. ζ΄, (φ. 131^{r-v}) κεφ. η΄, (φ. 131^v-132^r) κεφ. θ΄, (φ. 132^r-134^r) κεφ. ι΄. Ἔκδ. σ. 24-36.

⁴(φ. 134^r) «Πρόλογος εἰς τὸ νὰ προσέχη ὁ ἄν(θρωπ)ος εἰς τὸν ἑαυτὸν του», (φ. 134^{r-v}) «Κεφάλαιον πρῶτον, λόγος ἀσκητικὸς εἰς τὸ πρόσεχε σεαυτῶ», (φ. 134^v-135^v) «Παραβολή, κεφάλαιον δεύτερον», (φ. 135^v-136^r) «Διὰ τὸν πόλεμον τῆς σαρκὸς, κεφάλαιον γ΄», (φ. 136^v-137^r) κεφ. δ΄, (φ. 137^{r-v}) κεφ. ε΄, (φ. 137^v-139^r) κεφ. ς΄, (φ. 139^r-140^r) κεφ. ζ΄, (φ. 140^r-142^v) κεφ. η΄, (φ. 142^v-145^r) κεφ. θ΄, (φ. 145^r-146^v) κεφ. ι΄, (φ. 146^v-147^r) κεφ. ια΄, (φ. 147^{r-v}) κεφ. ιβ΄. Ἔκδ. σ. 36-60.

⁵(φ. 147^v-149^v) «Ὅτι δὲν πρέπει νὰ γελοῦμεν καὶ νὰ μετεοριζώμεθα (!), ἀλλὰ ἀμὴ νὰ κλαίωμεν καὶ νὰ θρηνοῦμεν καὶ νὰ λυπούμεθα τὸν ἑαυτὸν μας. Λόγος θ΄». Ἔκδ. σ. 61-64.

⁶(φ. 149^v-160^v) «Συμβουλία διὰ πν(ευματ)ικὴν καὶ καλὴν ζωὴν εἰς Νεόφυτον μοναχὸν ἐγράφη. Κεφάλαιον ιδ΄». Ἔκδ. σ. 65-83.

⁷(φ. 160^v-167^r) «Περὶ ὀρθοῦ βίου, κεφάλαια πθ΄». Ἔκδ. σ. 83-93.

⁸(φ. 167^r-174^v) «Τοῦ ὀσίου πατρὸς ἡμῶν Ἐφραίμ μακαρισμοί». Ἔκδ. σ. 94-105.

⁹(φ. 174^v-272^r) Παραινέσεις καὶ Νουθεσίαι: (φ. 174^v-175^r) «Τοῦ αὐτοῦ [Ἐφραίμ Σύρου] παραινέσεις πρὸς μοναχοὺς διάφοροι», (φ. 175^r-176^r) «Παρακίνησις εἰς θεοσέβειαν καὶ ἀρετὴν. Νουθεσία β΄», (φ. 176^r-177^r) «Παραινέσεις τρίτη εἰς ἀρχαρίους μοναχοῦς», (φ. 177^r-178^r) νουθεσία δ΄, (φ. 178^r) νουθεσία ε΄ «εἰς ἀρχαρίους μοναχοῦς», (φ. 178^{r-v}) «Παραινέσεις» ς΄, (φ. 178^v-179^v) νουθεσία ζ΄, (φ. 179^v-180^v) νουθεσία η΄, (φ. 180^v-181^v) νουθεσία θ΄, (φ. 181^v-182^v) νουθεσία ι΄, (φ. 182^v-183^r) νουθεσία ια΄, (φ. 183^r-184^r) νουθεσία ιβ΄, (φ. 184^r-185^r) νουθεσία ιγ΄, (φ. 185^r-186^r) νουθεσία ιδ΄, (φ. 186^r-187^r) νουθεσία ιε΄, (φ. 187^{r-v}) νουθεσία ις΄, (φ. 188^r) νουθεσία ιζ΄, (φ. 188^r-189^r) νουθεσία ιη΄, (φ. 189^r-190^v) νουθεσία ιθ΄, (φ. 190^v-191^v) νουθεσία κ΄, (φ. 191^v-194^v) νουθεσία κα΄, (φ. 194^v-195^v) νουθεσία κβ΄, (φ. 195^v-197^r) νουθεσία κγ΄ «διὰ τὴν φυγὴν ἀπὸ ἕνα τόπον εἰς ἄλλον», (φ. 197^r-199^r) νουθεσία κδ΄, (φ. 199^{r-v}) νουθεσία κε΄, (φ. 199^v-200^r) νουθεσία κς΄, (φ. 200^r-201^v) νουθεσία κζ΄, (φ. 201^v-202^r) νουθεσία κη΄, (φ. 202^r-203^r) «Οὗτος ὁ λόγος νουθετεῖ ὅτι ὁ χριστιανός...», (φ. 203^v) «Παραινέσεις» λ΄, (φ. 204^r-206^r) «Ἐρμηνία (!) πῶς πρέπει ὁ ἄν(θρωπ)ος νὰ παρηγορηῖ... Νουθεσία λα΄», (φ. 206^{r-v}) «Νουθεσία πῶς πρέπει ἐκεῖνος ὁποῦ ἀναγινώσκει...», (φ. 206^v-208^r) «Ἀντιρητικὸν (!) περὶ παρθενίας...», (φ. 208^r-209^r) «Νουθεσία περὶ ἀγνείας...», (φ. 209^r-210^v) «Νουθεσία διὰ νὰ μὴ πλανᾶ

τις τὰ ὀμμάτιά του...», (φ. 210^v-211^v) «Νουθεσία διὰ νὰ ὑποφέρωμεν πρά-
ως...», (φ. 211^v-215^v) «Λόγος εἰς τοὺς ἀνυπότακτους...», (φ. 215^v-217^r)
«Νουθεσία διὰ εὐλάβειαν», (φ. 217^r-220^r) «Νουθεσία διὰ ἐκείνους ὅπου ξε-
πίπτουν... Λόγος λθ'», (φ. 220^r-224^r) «Λόγος εἰς ἀδελφὸν ὅπου ἐξέπεσε...»,
(φ. 224^r-225^v) «Ὅτι δὲν πρέπει νὰ ὀμνύομεν... Λόγος μβ'», (φ. 225^v-226^v)
«Ἐρώτησις. Ὁ λόγος ἐτοῦτος εἶναι καὶ διαλαμβάνει...», (φ. 226^v-227^r)
«Νουθεσία περὶ ἀγάπης», (φ. 227^r-229^v) «Τοῦ αὐτοῦ ἀπολογία εἰς ἀδελ-
φόν...», (φ. 229^v-231^v) νουθεσία μὰ, «Περὶ φόβου Θεοῦ», (φ. 231^v-234^v)
νουθεσία μβ', «Εἰς Εὐλόγιον», (φ. 234^v-239^v) «Λόγος καὶ νουθεσία εἰς
ἀμελεῖ ἀδελφόν...», (φ. 239^v-240^r) «Νουθεσία περὶ κακοτρόπου γνώμης»,
(φ. 240^r-241^r) «Περὶ διαφορᾶς τῆς μοναχικῆς ζωῆς καὶ τῆς κοσμικῆς»,
(φ. 241^r-251^r) «Τοῦ αὐτοῦ Ἐφραίμ κεφάλαια ρ' πῶς ἡμπορεῖ κανεὶς
νὰ γένη ταπεινόφρων», (φ. 251^r-257^r) «Ἐρώτησις. Διατί ἀμελεῖ καὶ δὲν
ὑπομένει ὁ ἀδελφὸς εἰς τὸ κελλίον του;», (φ. 257^r-264^v) «Ἐδῶ λέγει ὅτι
νὰ εἶναι τέλειος [τέλος ἔκδ.] ὁ μοναχός», (φ. 264^v-267^v) «Διὰ τὴν θεϊκὴν
χάριν καὶ βοήθειαν», (φ. 267^v-272^r) «Περὶ γλωσσαλγίας· διὰ τὴν γλωσ-
σαν ὅπου λαλεῖ...». Ἔκδ. σ. 106-276.

¹⁰(φ. 272^r-277^v) «Τῷ Σαββάτῳ τῆς Τυροφάγου, τοῦ ὀσίου πατρὸς ἡμῶν
Ἐφραίμ λόγος εἰς π(ατέ)ρας τελειωθέντας». Ἔκδ. σ. 277-285. Μετὰ τὸ
τέλος τοῦ κειμένου (κεφαλ.): *Τῶν τοῦ ἱεροῦ Ἐφραίμ ἱερῶν λόγων τέλος
καὶ τῷ ἱερῷ Θ(ε)ῷ δόξα.*

¹¹(φ. 277^v) «Στίχοι ἱαμβικοὶ εἰς τὸν ἅγιον Ἐφραίμ». Ἔκδ. σ. 276.

3. (φ. 228bis^r-236bis^r· βλ. ΤΕΥΧΗ) Ἄρχ. (ἀκέφ.) νον διανοίας ἀν(θρώπων)
καθὼς λοιπὸν καὶ Ἕλληνες ἔκαναν τὸν ἥλιον εἰδῶλον, τέλ. βαθὺ τε-
λειώνει τὴν ζῶην ταύτην. *Εἰς δόξαν... ἀμήν.*

4. (φ. 236bis^r-236bis^v) «Ἀποφθέγματα τινὰ καὶ διηγήσεις τῶν θείων πατέ-
ρων, ἐκ τοῦ πατερικοῦ συναχθέντα». Ἄρχ. *Διηγῆσατό τις γέρων, ὅτι Πέτρος
ρησὶν ὁ ἐπιστάτης μου, τέλ. βρώματα τὰ γεννῶντα τὰ πάθη.*

(φ. 236bis^v) «Περὶ τῶν ἀδιαλείπτως προσευχομένων. Κ(ε)φ(ά)λλ(αι-
ον) ιβ'». Ἄρχ. *Ἀδελφός τις ἐν τῇ ἐρήμῳ, τέλ. τῶν εἰς τὴν ἔρημον γηρασάν-
των. Πβ. Εὐεργετινός, σ. 643.*

(φ. 236bis^v-237bis^r) «Συμεῶν <τοῦ νέου> Θεολόγου. Κεφάλαιον δ'». Ἄρχ.
*Ὁ μὲν γὰρ ταπεινὸς ὦν τὴν καρδίαν, τέλ. τοὺς ἀγῶνας τῆς ἀρε-
τῆς. Ἔκδ. Basile Krivochéine – Joseph Paramelle [SC 96], Παρίσι 1963,
σ. 344 [377] – 346 [402] [Κατήχηση 4 (ἀπόσπ.)]. – (φ. 237bis^r) *Διηγῆσατό
τις τῶν π(ατέ)ρων, ὅτι ἦν τις ἀναχωριτῆς (!) εἰς τὴν ἔρημον, τέλ. ἐπὶ
τοῖς κρίμασιν αὐτοῦ ὅτι ἀληθινὰ εἰσίν. Ἔκδ. Εὐεργετινός, σ. 1053-1054,**

μὲ μικρὰς διαφορὰς. – Ἀρχ. Παρέβαλον τινες ἐν τῇ ἐρήμῳ μεγάλῳ γέροντι, τέλ. πορνείας περιπεσεῖν. – Ἀρχ. Ἐν καιρῷ πειρασμοῦ, τέλ. καὶ ἄστατος εὐρεθίσθη (!). – Ἀρχ. Εἶπε γέρων· μὴ οἰκήσεις, τέλ. οὐ προκόπτεις. Ἔκδ. Εὐεργετινός, σ. 132. – (φ. 237bis^v) Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν ὅτι ἠρώτησέ τις τὸν ἀββᾶν Παήσιον, τέλ. φοβεῖσθαι τὸν Θεόν. – (φ. 237bis^v) Ἀρχ. Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Λογγίνος· ἡ νηστεία ταπεινοὶ τὸ σῶμα, τέλ. ποιεῖ ἀναμάρτητον. Ἔκδ. Εὐεργετινός, σ. 482. – Ἀρχ. Εἶπε πάλιν· ἐὰν πένθος κτήσασθαι θέλεις (!), τέλ. καὶ προσετώντων (!). – Ἀρχ. Εἶπε πάλιν· ἐὰν μὴ ἔχεις (!) κατάνυξιν, τέλ. ψυχὴν καταφυγῆναι.

(φ. 237bis^v-238bis^r) «Λόγος β', ἠθικὸν β', κεφάλαιον πρὸς Τίτον». Ἀρχ. Ἄλλ' ἐπὶ εὐλαβείᾳ δόξαν ἔχεις; τέλ. πῶς ὄφεται τὴν βασιλείαν τῶν οὐ(ρα)νῶν. – (φ. 238bis^r) Ἀρχ. Εἶπε γέρων· ἐὰν ἴδῃ τις τόπον ἔχοντα προκοπὴν, τέλ. ὅτι ἐστὶ Θεός. – «Τίς ὄρος ταπεινώσεως». Ἀρχ. Λήθη τῶν κατορθωμάτων καὶ μνήμη τῶν ἀμαρτημάτων. – «Ὅρος ὑπομονῆς». Ἀρχ. Τὸν ἀόρατον ὡς ὀρατόν, τέλ. καὶ καρτερεῖν. – «Ὅρος σοφίας». Ἀρχ. Μελέτη θανάτου, τέλ. ἐπιστημῶν ἐπιστήμη. – Ἀρχ. Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Λογγίνος· ὥσπερ ὁ νεκρὸς οὐκ αἰσθάνεται, τέλ. προσκυνοῦντα εἰδώλους.

(φ. 238bis^r) «Τοῦ ἀββᾶ Ἡσαίου». Ἀρχ. Ὁ ἔχων τὴν ταπεινοφροσύνην, τέλ. μάταιοι εἰσὶν. Ἔκδ. Εὐεργετινός, σ. 290. – τοῦ ἰδίου. Ἀρχ. Ἀδελφὲ ἔθισον τὴν γλῶσσαν σου, τέλ. ἀπὸ τῶν ἀμαρτιῶν σου. Ἔκδ. Εὐεργετινός, ὁ.π.

(φ. 238bis^r) «Ἰσαάκ. Ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν». Ἀρχ. Γλυκὺς ὁ παρῶν βίος, τέλ. μετὰ σφοδρότητος ἀποστρέφεται χρῆ. – (φ. 238bis^v) Ἀρχ. Γέροντι μεγάλῳ συνώκει ἀδελφὸς ἀμελέστερος, τέλ. ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. – (φ. 238bis^v) Ἀρχ. Εἶπε πάλιν· ἀγάπα τὸ σιγᾶν ὑπὲρ τὸ λαλεῖν, τέλ. πολλὰ σκορπίζει. – Ἀρχ. Εἶπε πάλιν· ἐὰν ποιήσωμεν τὴν κοιλίαν μικράν, τέλ. δυνάμεθα σωθῆναι. – (φ. 238bis^v) Ἀρχ. Γίνωσκε ἀγαπητὲ καὶ τοῦτο· ὅτι ἐν τῷ κοσμικῷ βίῳ, τέλ. καταισχύνει τὰ ἰσχυρά. – «Ἐφραίμ». Ἴδιόν ἐστὶ τοῦ ταπεινόφρονος τὸ μέμφεσθαι ἑαυτὸν καὶ ἐξουθενεῖν. – Ἀρχ. Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός, τέλ. τὸ δικαιοῦν ἑαυτοῦς. – Ἀρχ. Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἰσηδώρου (!), τέλ. ὑποκάτω εὐρίσκω. – Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν ὅτι ἐὰν ἄν(θρωπ)ος ἑαυτὸν μέμφηται καρτερεῖ πανταχοῦ. Ἔκδ. Εὐεργετινός, σ. 281. – (φ. 238bis^v-239bis^r) Ἀρχ. Εἶπεν γέρων· ἐὰν κάθησαι ἐν ἐρήμῳ ἡσυχάζων, τέλ. τοῖς ἄν(θρώπ)οις. Ἔκδ. Εὐεργετινός, σ. 287. – (φ. 239bis^r) Ἀρχ. Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος τῷ ἀββᾶ Ποιμένι· αὕτη ἐστίν, τέλ. ἐσχάτης ἀναπνοῆς. – Ἀρχ. Εἶπε γέρων· ὥσπερ αἱ τῶν λουτρῶν, τέλ. ἐννοιῶν σοφωτάτων. – Ἀρχ. Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν· πάντως ὁ ἀντεχόμενος, τέλ. ὑμᾶς πάντες οἱ ἄν(θρωπ)οι. – Εἶπε πάλιν· διδάξον τὴν καρδίαν σου τηρεῖν, ἅτινα διδάσκει τὸ στόμα σου.

5. (φ. 239bis^r-240bis^v) «Λόγος τοῦ ἀββᾶ Ἰσαὰκ πρὸς ἀρχαρίους μοναχοῦς, μεταγλωττισθεῖς παρὰ Διονυσίου ἱερομονάχου τοῦ ῥήτορος εἰς ὠφέλειαν τῶν μετερχομένων» (σὲ ἀπλή ἐλληνική). Ἀρχ. *Ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, αὐτὰ τὰ λόγια καὶ ταῖς παραγγελίας ἐγράψεν ὁ ἀββᾶς Ἰσαὰκ, τέλ. καὶ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν ἀξιωθήσει ἧς γένοιτο... ἀμήν*. Γιὰ τὸ ἴδιο κείμενο βλ. κώδ. Μεγ. Λαύρας E 199, φ. 84^r [Παντελεήμων Λαυριώτης (RO 1137), σ. 177], κώδ. Ἀγ. Ὁρους, Σκήτης Ἀγ. Ἄννης 20 (101), σ. 385 [Μικραγιαννανίτης (RO 1157), τ. 29, σ. 183] καὶ 62, φ. 1^r [Μικραγιαννανίτης, ὅ.π., τ. 30, σ. 520]. Γιὰ τὸν ἀγιορείτη ἱερομόναχο ὄσιο Διονύσιο τὸν ῥήτορα (16ος αἰ. - 1606) βλ. *ΘΗΕ*, τ. 5, σ. 13-14.
6. (φ. 240bis^v-243bis^v) «Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὀσίου πατρὸς ἡμῶν Μακαρίου τοῦ Ῥωμαίου τοῦ ὄντος πλησίον τοῦ παραδείσου». Ἀρχ. *Παρακαλοῦμεν ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἡμεῖς οἱ ταπεινοὶ καὶ ἐλάχιστοι μοναχοί, τέλ. τῶν ἀναγινωσκόντων (!), εἰς δόξαν Π(ατ)ρ(ό)ς... ἀμήν* (πβ. BHGⁿ 1005kb)· πβ. κώδ. EBE 2187.36 [Πολίτης - Πολίτη (RO 434), σ. 215].

ΥΛΗ: Χαρτί χονδρό, ὑπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημο: τρεῖς ἡμισέληνοι (π.χ. φ. 10)· ἀντίσημο: γράμματα G M Z· μεταξὺ τους σταυρός (π.χ. φ. 11)· πβ. Nikolaev 303a, β (ἔτ. 1704).

ΤΕΥΧΗ - ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 68×4 (274· +99bis, -124, -126-127, χωρὶς ἀπώλεια κειμένου), 3 (277), 3 (228bis-230bis), 2×4 (238bis), 5 (243bis). Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία (1-146)· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Παραπομπὴ στὸ verso κάθε φύλλου, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι. Μετὰ τὸ φ. 277, ἡ ἀρίθμηση συνεχίζεται ὡς: 228-243· συμπλήρωση τῆς ἐνδείξης bis ἀπὸ τὴν καταλογογράφο καθὼς ἐπίσης τοῦ φ. 99bis.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Πιόσχημα καὶ ταινιοειδῆ ἐπίτιτλα, ἀποτελούμενα ἀπὸ δικτυωτὲς ταινίες ποὺ σχηματίζουν μικροὺς ρόδακες στὰ σημεῖα τομῆς τους (π.χ. φ. 1^r). Στὸ φ. 4^v, στὴν ἀρχὴ τοῦ κειμένου, ἐπίτιτλο μὲ σταυρὸ στὴν ἐπίστεψη· ἐκατέρωθεν, ἡ φράση IC XC NI KA καὶ κεφαλὴ ἀγγέλου. Παρόμοια διακόσμηση στὸ φ. 111^r. Πρωτογράμματα μὲ ἀνθύλλια. Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Φιλόθεος μοναχὸς Ἰβηρίτης καὶ Χίος (18ος αἰ.)· βιβλιογρ. σημ. (φ. 243bis^v): *ΤΕΛΟΣ ΚΑΙ ΤΩ ΘΕΩ ΔΟΞΑ. Πέφυκε κτῆμα Γαβριὴλ μονοτρόπου, Θεοῦ λόγου θύτου τε καὶ Ἰβηρίτου, Μονῆς παροικίας Ἰβήριος κλησῖς. ΧΕΙΡ ΤΑΠΕΙΝΟΥ ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ ΙΒΗΡΙΤΟΥ ΤΕ ΚΑΙ ΧΙΟΥ*. Γραφὴ ἐπιμελημένη, εὐανάγνωστη, ἀραιή. Μελάνι μαῦρο. Βλ. Πολίτης - Πολίτη, «Βιβλιογράφοι», σ. 636. Ὁ κτήτορας τοῦ κώδικα πιθανότατα ταυτίζεται μὲ τὸν κάτοχο τοῦ κώδ. ΜΠΤ 304, Γαβριὴλ θύτη καὶ Ἰβηρίτη μὲ καταγωγὴ ἀπὸ τῆ Χίο ἐπίσης, βάσει σημειώματος τοῦ ἔτ. 1690 (βλ. verso φφ. ἀρχ.): *τω παρῶν γεωμετρικῶ βιβλίον πέλει καὶ εἰπάραχη, Γαβριὴλ θήτου, καὶ ἰβηρίτου πατρὶς δὲ αὐτοῦ Χίος λίαν, περιφῆμος* (ταύτιση κατόπιν αὐτοψίας).

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. 227^v, κτητ., ἀπὸ μτγν. χέρι) *Ἡ παροῦσα χειρόγραφος Βίβλος ὕπηρχε μὲν κτῆμα τῆς Μονῆς τοῦ ἀγίου ἐνδόξου μεγ(αλομάρτυρος) Γεωργίου τοῦ ἐπικαλουμένου Περιστερεῶνος ἀλλ' ὁ πανοσιώτατος κύριος Ἰλαρίων ἐπὶ τῆς*

ήγουμενίας του ήθελήσεν νά τήν πωλήσῃ φιλαργυρίας ἔνεκα εἰς τινά ἱερέα κοσμοκόν. Ἰδὼν δὲ ταύτην τὴν ἱεροσυλίαν ὁ πανοσιολογιώτατος καὶ φιλόμουσος κύριος Καλλίστρατος ὁ καὶ πνευματικὸς πατήρ τοῦ ἱεροῦ τούτου Μοναστηρίου καὶ λυπούμενος, ὅτι θέλει στερηθῆ τὸ μοναστήριον τοιοῦτον ψυχοφελὲς βιβλίον εἰς τοὺς ἱερομονάχους, ἐπλήρωσε τὴν τιμὴν τῆς βίβλου 100 γρ. ῥ' ἑκατὸν γρόσια εἰς τὸν ἡγούμενον Ἰλαρίων καὶ τὴν ἔλαβε καὶ τὴν ἀφιέρωσε πάλιν εἰς ταύτην τὴν Μονὴν με κατάρας καὶ ἀναθεματισμοὺς ἐκ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὅποιος λαμβάνει αὐτὴν τὴν βίβλον εἴτε φανερώς εἴτε κρυφίως, καὶ ὅποιος τύχῃ καλόγερος καὶ τὴν δίδει ὑπόκειται εἰς τὸν ἀναθεματισμὸν τὸν ἐκ τῆς ἀγίας Τριάδος. 1830, ἀωλ'. Τὸ σημείωμα ἐκδίδεται ἐπίσης στό: Κυριακίδης, *Ἡ Ἱστορία*, σ. 336.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Μονὴ Ἰβήρων Ἁγ. Ὁρους (βλ. ΓΡΑΦ.). Ἀργότερα, ὁ κώδικας ἀποκτήθηκε ἀπὸ τὴ Μονὴ Ἁγ. Γεωργίου Περιστερεῶτα Τραπεζοῦντος (βλ. ΣΗΜ.). Στὸ φ. 1' κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰῶνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΠΑΤΕΡΙΚΑΙ ΑΦΗΓΗΣΕΙΣ, καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 149. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Γενικῶς καλή· ρύποι ἀπὸ τὴν ὑγρασία καὶ τὴ χρῆση στὰ περιθώρια κυρίως τῶν φύλλων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Τσελίκας, *Δέκα αἰῶνες*, σ. 67-68 (ἀρ. καταλ. 63). — Κόλια, «Τὰ χειρόγραφα», σ. 219. — Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφοι», σ. 636. — Φωτόπουλος – Δεληβορριάς, *Ἡ Ελλάδα*, σ. 386-387. — Λαμπρινή Μάνου, «Γεώργιος Κόντης, Πῆτωρ Μητροπόλεως Αἴνου καὶ ἐκδικος τῆς Μεγάλης Εκκλησίας. Βίος καὶ ἔργο», *Βυζαντινά* 25 (2005), σ. 293-313: 299, 300, 301-313. — Κυριακίδης, *Ἡ Ἱστορία*, σ. 180 σημ. 34, σ. 288, 336, 403. — Λ. Μάνου, «Γεώργιος Κόντης (16ος - 17ος αἰ.). Εργοβιογραφικά», στό: Γιάννης Μαυρομάτης – Νίκος Ἀγιώτης (ἐπιμ.), *Πρώμη Νεοελληνικὴ Δημόδης Γραμματεία. Γλώσσα, παράδοση καὶ ποιητικὴ*. Πρακτικὰ τοῦ 6ου Διεθνοῦς Συνεδρίου Neograeca Medii Aevi (Ἰωάννινα, 29 Σεπτεμβρίου - 2 Ὀκτωβρίου 2005), Ἡράκλειο 2012, σ. 525-533: 526-532.

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΟ: Φωτόπουλος – Δεληβορριάς, στό ἴδιο, σ. 387: εἰκ. 663 (φ. 4').

255 (TA 154)

19ος αἰ. [ἔτ. 1849 κ.έ. (βλ. ΣΗΜ.)] χαρτὶ 225×170χιλ. [γραμμ. ἐπιφ. ποικίλλει]
φ. I, 522, Γ ἄρ. στ. ποικίλλει (περ. 17-26)

ΣΥΜΜΙΚΤΟΣ ΜΑΘΗΤΙΚΟΣ

Συναγωγὴ σχολικῶν μαθητικῶν κειμένων ποικίλου περιεχομένου.

(φ. 1') «Κλάσις πρώτη. Α'. Γνωμικὰ καὶ σύντομοι Φράσις (!). Πρώτη Κλῆσις». Ἄρχ. Ἀπὸ ὄλας τὰς ἀριτὰς (!) εἶναι ἡγμῶν (!) ἢ εὐσέβεια.

Μεταξὺ τῶν μαθημάτων, ἐνδεικτικά: (φ. 485^v-486^v) Σημειώσεις Γεωγραφίας: «Ὤκεανία». Ἀρχ. Ἡ Ὀκεανία εἶναι τὸ πέμπτον μέρος τοῦ κόσμου. – (φ. 487^{r-v}) Σημειώσεις γραμματικῆς: «Ὀλόκληρον παράδειγμα τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τοῦ κυρίου κυρίου Δημητρίου Κωνσταντινίδη ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν Φανάρι...». – (φ. 489^{r-v}) «Εἰσαγωγή εἰς τὸν διάλογον τοῦ Πλάτωνος Κρίτων». – (φ. 489^v) «Περὶ τῶν συγγραμμάτων ἐν γένει τοῦ Πλάτωνος». – (φ. 490^r-492^r) «Γενικὴ Ἱστορία. Κείμενον τῆς ὑπὸ τοῦ κυρίου Βιλκίου παραδιδομένης Ἱστορίας ἐν τῇ Μ(εγάλῃ) τοῦ Γένους Σχολῆς (!)». – (φ. 501^r-522^v) «Ἐπιτομὴ τῆς Ἱερᾶς Κατηχήσεως τοῦ Πλάτωνος <μητροπολίτου Μόσχας>». Ἀρχ. Ἐρωτήσεις. Τί ἐστὶ κατήχησις; Ἀπό(κρισις). Ἡ λέξις κατήχησις, παραγομένη ἀπὸ τοῦ κατηχῶ ῥήματος.

Στὸ φ. 2^r, ἐπικολλημένη, μονόφυλλη ἐπιστολὴ τοῦ Παρασκευᾶ Ἀργυρίου πρὸς τὸν Δημήτριον <Κωνσταντινίδην>, ἀνιψιὸ τοῦ γέροντα Νικαίας Ἰωαννίκιου (βλ. ΣΗΜ., φ. 1^r), [στὴν ἔξω ἐπιγραφῇ, τὸ ὄνομα τοῦ Νικαίας], πρωτότυπη, χρονολογ. (Κίος), 28 Ἰαν. 1873, ἐνεπίγραφη καὶ ἐνυπόγραφη. Ἀρχ. Σπεύδω νὰ ἐρωτήσω περὶ τὴν καλὴν (!) σας ἡγείαν (!).

Ἄγραφα φύλλα: 7^v, 25^v, 34^{r-v}, 50^r, 55^v, 139^v, 140^v, 170^v-171^v, 172^v, 187^v, 230^v-233^v, 248^v, 261^{r-v}, 268^v, 309^v-312^v, 356^v-357^v, 462^v-463^r, 488^r.

ΥΛΗ/ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χαρτὶ διαφόρων ἀποχρώσεων καὶ ποιότητων, χωρὶς διακόσμηση ἢ ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Δημήτριος Κωνσταντινίδης (βλ. ΣΗΜ.).

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 1^r, 7ⁿ σειρά πρὶν ἀπὸ τὸ τέλος) Δημήτριος Κωνσταντινίδης ἀνεψίος τοῦ Γ(έροντος) Νικαίας.

(φ. 38^r) Δημήτριος Κωνσταντίνου. Τῆ 8 Ἰουνίου 1849. – Νύσσης Ἰωαννίκιος.

(φ. 39^r) Δημήτριος Κωνσταντίνου 1849 Μαΐου 26.

(φ. 54^v) Ὄνόματα: Βασίλειος Πα(πα)Κωνσταντίνου, Νικόλαος Μηχαῖλ, Δημήτριος Ἀθανασίου, Σταύρος Τρίφον, Γάνες Πα(πα)Ἡλίου, [[Νικόλαος Κωνσταντίνου]], Πέτρος Ἀναστασίου, Προκόπιος Πα(πα)Δημητρίου, [[Κωνσταντίνος Ἰωάννου]], [[Μιχαῖλ Χα[...].τῆχης]].

(φ. 55^r) Δημήτριος Κωνσταντίνου Μαρτίου <1>849.

(φ. 58^v) Δημήτριος Κωνσταντινίδης. Τῆ 15 Μαΐου 1849. Τῆ ιε ἔτος αωμθ'.

(φ. 81^v) Ὄνόματα διάφορα: Δημήτριος Κωνσταντίνου. – Δημήτριος, Βασίλειος Κωνσταντίνου Σερραῖος. – Δημή[τριος] Μπλαθένος π(α)π(ᾶ) Στογιάντζου. – Δημήτριος Στοήλοβῆκ (;). – Δημήτριος Κωνσταντίνου ἐκ Βελισσοῦ. – Ἀντώνιος Δημητριάδης Ναουσαῖος.

Σύντομο κείμενο στα ιταλικά. Ἀρχ. *Perché non mi sveliaste alle cinque.*

(φ. 124^r) ἐτελείσαμεν αὐτὸν τὸν λόγον τῆς 19 (;) Ἀπριλλίου 1851 ἔτη.

(φ. 192^v) αὐτὸς ὁ λόγος ἐτελείωσε εἰς τὰς 25 8βρίου 1851. Ὁ περὶ φιλίας λόγος τοῦ Θεμιστίου φιλοσόφου ἐτελείωσεν εἰς τὰς 25 τοῦ 8βρίου τοῦ *λωνά* [1851]. Νύσση. – (παρακάτω) μένω εἰλικρινῆς φίλος τῆς. ἀμὴν. Τῆ ἰδ' 9βρίου <1>851.

(φ. 268^r) Τέλος τῶ δέ Θεῶ δόξα ἀμὴν. Τῆ 7 9βρίου 1852 (;).

(φ. 293^v) Τέλος τῶ δέ Θεῶ δόξα ἀμὴν. Εἰς τὰς 23 Ἰαννουρίου 1853 ἐν Νύσση.

(φ. 300^r) Τέλος τῶ δέ Θεῶ δόξα ἀμὴν. Τῆ 17 Φεβρουαρίου 1853 Νύσση.

(φ. 309^r) Τέλος τῶ δέ Θεῶ δόξα ἀμὴν. Τῆ 13 Μαρτίου 1853 ἐν Νύσση.

(φ. 451^r) Τῆ 13 Μαΐου 1854.

(φ. 465^v) Τῆ 14 Ἰαννουρίου 1855. – (παρακάτω) Τῆ 18 Ἰαννουρίου 1855. ἡμέρα) τρίτη τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου.

(φ. 466^r) Μάθημα 21 1855 Ἰαννουρίου.

(φ. 484^v) Τέλος τῶ δέ Θεῶ δόξα ἀμὴν. [[Τῆ 28 Μαρτίου]] ἐτελείωσεν οὗτος ὁλος τῆ 28 Φεβρουαρίου 1854 ἐτελείωσεν οὗτος ὁ λόγος.

(φ. 485^r) 1870 Μαΐου 22 Δεύτερι ἡμέρα Τρίτη.

(φ. 487^r) Δημήτριος Κωνσταντινίδης ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν Φανάρι. Σαντζακ λύργου (;) κουσε (;).

(φ. 488^v) Τῶ σεβασμιωτάτῳ Γέροντι Ἁγίου Νικαίας Κυρίῳ Κυρίῳ Ἰωαννικίῳ εἰς Κίον προσκηνίτος. – (παρακάτω) Τῶ πανοσιολογιωτάτῳ Ἱεροδιακόνου Κυρίῳ μοι Κ. Ἀγαθανκέλω εἰς. – (παρακάτω) Εἰς πασά λοιμάνη εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Δημητρίου οἶκαδε.

(φ. 492^v) Τῆ 26 Νοεμβρίου ἡμέρα Κυριακὴ ἐν Κίῳ Κίος. Πρὸς Κύριον Εὐθύμιον Κωνσταντινίδην. – Εἰς Κωνσταντινούπολην Φιλτζαντζηλάρ γουκοσοῦ Ν8. – Εἰς Κύριον Θωμάν ὡς ἄνοθεν Ν8. Νικόλαος Κωνσταντινίδης. Ἀδελφὸς τοῦ Κ. Δ. Κ. – Παναγιότης Δημητρί Δέσσους. – (πλαγίως) Παναγιότης ἀνεψίος τοῦ Σ. Γέροντος Νικαίας ἐν Φανάρι.

Ἀπὸ τὸ φ. 92 σώζεται μόνο ἓνα κομμάτι τοῦ φύλλου μὲ γραμμένο τὸ recto. Ἀπὸ τὰ φ. 260, 261 σώζεται μόνο τμήμα τοῦ φύλλου.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Νύσσα Καππαδοκίας (βλ. ΣΗΜ., φ. 192^v, 293^v, 300^r, 309^r) / Κωνσταντινούπολη, Φανάρι (βλ. ΣΗΜ., φ. 487^r) / Κίος Μ. Ἀσίας (;) (βλ. ΣΗΜ., φ. 492^v). Στὸ φ. 1^r, ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΚΩΔΙΕ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΣΧΟΛΙΚΑ, καί (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 154. Τὰ φ. I, I, πφ. ἀρχ. – τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Μέτρια.

256 (TA 156)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 1284)

18ος αἰ. (μέσα) [ἔτ. 1748 (φ. 217^ο), 1753 (φ. 8^ο), 1756 (φ. 153^ο, 154^ο, 204^ο)]
 χαρτί 220×158χιλ. [περ. 175/190×105/115] φ. I, 219 (+37α), I
 ἄρ. στ. ποκίλλει (7 ὠς 20)

ΜΑΘΗΜΑΤΑΡΙΟ (μὲ διάστιχη ψυχαγωγικὴ ἐρμηνεία)

(φ. 2^ο) Πίνακας περιεχομένων (ἀπὸ τὸν Ἰγνάτιο Ναζιανζοῦ· προηγήθηκε στὸ φ. 2^ο, ἡ πρώτη ἀπόπειρα σύνταξής του: βλ. διαγραμμένο πίνακα).

1. (φ. 3^ο-4^ο) Ἰγνάτιος διάκονος, *Ἀλφάβητον παραιναιτικόν* («Ἰγνατίου τοῦ εὐλαβεστάτου σκευοφύλακος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, παραινέσεις τοῖς νέοις κατὰ στοιχεῖον»). Ἀρχ. Ἄκουσον ὦ παῖ, τῆς ἐμῆς συμβουλῆς, τέλ. ὡς ἂν δι' αὐτῶν καὶ τύχοις σωτηρίας (βλ. Vassis, *Initia*, σ. 26). Ἔκδ. Carl Friedrich Müller, «Ignatii Diaconi acrostichon alphabeticum», *Rheinisches Museum* 46 (1891), σ. 320-323: 321-322.
2. (φ. 4^ο-6^ο) Γεννάδιος Σχολάριος, *Ἀλφάβητος παραιναιτικὴ πρὸς τοὺς νέους* («Ἐτέρα ἀλφάβητος παραιναιτικὴ πρὸς φιλόπονον Γενναδίου π(ατ)ριάρχου Κωνσταντινουπόλεως»). Ἀρχ. Ἄκουσον υἱὲ π(ατ)ρικῶν διδασκάλων, τέλ. ὡς ἂν μετελθὼν οὐ φοβηθήσῃ κρίσιν. Στὸ φ. 6^ο, μετὰ τῆ λέξη κρίσιν, ἀκολουθεῖ: *Καλῶς ἔφησας ὦ κλέος βυζαντίου* (sic) (βλ. Vassis, *Initia*, σ. 26). Ἔκδ. Σπ. Λάμπρος, *Παλαιολόγεια καὶ Πελοποννησιακά*, τ. Β', Ἀθήνα 1912-1924, σ. 330-331· Petit – Sidéridès – Jugie, *Scholarios*, τ. 4 (1935), σ. 383,25-384,21.
3. (φ. 6^ο-7^ο) Ἰγνάτιος διάκονος, *Ἀλφάβητος παραιναιτικὴ πρὸς φιλόπονον παιδίον* («Ἐτέρα τοῦ αὐτοῦ»). Ἀρχ. Ἄνω πτέρωσον πρὸς Θεόν σου τὰς φρένας, τέλ. ὦ παῖ φύλαξον ταῦτα, καὶ μέγας ἔσῃ (βλ. Vassis, *Initia*, σ. 63). Ἔκδ. C. Fr. Müller, «Handschriftliches zu Ignatius Diaconus», *BZ* 3 (1894), σ. 516-527: 521.
4. (φ. 8^ο-26^ο) «Γνωμαι μονόστιχοι κατὰ στοιχεῖον ἐκ διαφόρων ποιητῶν. Εἰς ἀγαθοὺς ἄνδρας». Ἀρχ. Ἄνῆρ δὲ χρηστός, χρηστὸν οὐ μισεῖ ποτέ, τέλ. μὴν ἀποφεύγεις τὸν φίλον σου ὅποταν εὐρίσκεται εἰς δυστυχίας. Στίς ἐκδόσεις τοῦ 18ου αἰ. ἡ ἐν λόγῳ συλλογὴ ἀποδίδεται στὸν λόγιό Μανουὴλ Χρυσολωρᾶ (μέσα 14ου αἰ. - 1415)· βλ. Σκαρβέλη-Νικολοπούλου, *Μαθηματάρια*, σ. 34-35.
5. (φ. 27^ο-34^ο) Γρηγόριος Ναζιανζηνός*, *Ἐπη ἠθικά* (CPG 3035): ¹(φ. 27^ο-33^ο) <Γνωμικὰ δίστιχα>. PG 37, 916A1-927A7: AB'. - ²(φ. 33^ο-34^ο) PG 37,

- 787A13-788A8: IΘ'. – ³(φ. 34^r) <Εἰς τύχην καὶ φρόνησιν>. PG 37, 967A10-968A3: ΛΘ'.
6. (φ. 37^r-44^r) Γνώμες φιλοσόφων: ¹(φ. 37^r-40^r) «Δημοφίλου ἐκ τῶν Πυθαγορείων, ὅμοια, ἢ Βίου θεραπεία». Πβ. τὸν ὁμοίου περιεχομένου κώδ. Μπενάκη 123 (Μπ. 25), φ. 461^r-462^r. – ²(φ. 40^r-44^r) «Τοῦ αὐτοῦ γινῶμαι Πυθαγορίου». Πβ. τὸν ὁμοίου περιεχομένου κώδ. Μπενάκη 123 (Μπ. 25), φ. 462^v-463^v.
7. (φ. 44^r-56^r) Κάτων* Ρωμαῖος – Μάξιμος Πλανούδης (μετάφραση). Ἀναλυτικά: (φ. 44^{r-v}) «Κάτωνος Ῥωμαίου γινῶμαι παραινετικάι [[δίστιχοι]], ἅς μετήνεγκεν ἐκ τῆς Λατίνων φωνῆς εἰς τὴν ἑλληνίδα διάλεκτον Μάξιμος μοναχὸς ὁ Πλανούδιος». Ἀρχ. Προοίμιον. Ἀναπολήσας ἐγὼ κατὰ νοῦν, τέλ. καταγινώσκειν ἐστί. Ἔκδ. Ortoleva, *Maximus Planudes*, σ. 1, (φ. 44^v-56^r) <Γινῶμαι>. Ἀρχ. Καὶ δῆτα τῷ θεῷ λάτρευε, τέλ. σὺν δύο ταῦτα τιθεῖσα. Ἔκδ. Ortoleva, ὁ.π., σ. 2-19.
8. (φ. 56^r-86^r) <Αἴσωπος, Μῦθοι>. Ἀρχ. (1^{ος} μῦθος) Ἄετὸς καὶ ἀλώπηξ φιλιωθέντες. Ἔκδ. August Hausrath, *Corpus Fabularum Aesopicarum*, τ. 1 (fasc. 1), Λειψία 1957, σ. 3 (III), τέλ. (φ. 85^r: τελευταῖος μῦθος) «Νυκτερὶς καὶ βάτος καὶ αἴθουα». Ἔκδ. σ. 208 (III).
9. (φ. 87^r-96^r) <Ιγνάτιος διάκονος, Τετράστιχα> («Γαβρίου Ἑλληνος τετράστιχα περὶ ἀν(θρώπου) καὶ λιθίνου λέοντος»). Ἀρχ. Ἄνδρὸς ποσὶν πατεῖτο πέτρινος λέων, τέλ. οὕτω κακοὶ ποιοῦσι τοὺς εὐεργέτας. Ἔκδ. C. Fr. Müller, *Ignatii Diaconi aliorumque tetrasticha iambica*, στό: Otto Crusius (ἔκδ.), *Babrii fabulae Aesopaeae*, Λειψία 1897, σ. 264-285 (μὲ διαφοροετικὴ διάταξη).
10. (φ. 96^{r-v}) <Βάβριος, Μυθίαμβοι>, «Περὶ χελιδόνος καὶ ἀηδόνος». Ἀρχ. Ἄγροῦ χελιδὼν μακρὰν ἐξεπτωτήθη, τέλ. μνήμην παλαιῶν συμφορῶν ἀναφλέξει. Ἔκδ. Crucius, *Babrii*, ὁ.π. (κείμε. 9), σ. 19-20 (ἀρ. 12). B. E. Perry, *Babrius and Phaedrus* [Harvard University Press], Καίμπριτζ 1965, σ. 18-22 (μῦθος 12), (φ. 96^v) «Ἐπιμ(ύθιον)». Ὁ μῦθος δηλοῖ, ὅτι κρεῖττον ἐν ἐρήμοις ζῆν ἀλύπως, ἢ συνοικεῖν ἐν πόλεσιν τοῖς κακοῖς. Τέλος καὶ τόδε.
11. (φ. 100^r-121^r) <Βίος Αἰσώπου τοῦ μυθοποιοῦ>. Ἀρχ. Πραγμάτων φύσιν τῶν ἐν ἀν(θρώποις), τέλ. (ἀτελ.) τῷ Ἐάνθω τὸ τέλος καὶ ἀπηλλάγησαν [Ὁ μὲν οὖν Αἴσωπος. Πλανούδεια παραλλαγή. Ἔκδ. Alfred Eberhard, *Fabulae Romanenses Graece conscriptae...*, τ. 1, Λειψία 1872, σ. 226-243, 20. Κείμενο μὲ διάστιχη ψυχαγωγικὴ ἐρμηνεία.
12. (φ. 124^r-153^v) «Κέβητος* Θηβαίου πίναξ». Ἀρχ. Ἐτυγχάνομεν περιπατοῦντες ἐν τῷ τοῦ Κρόνου ἰρῶ, τέλ. (ἀτελ.) ταῦτα δὲ πάσχουσι διὰ τὴν

τοῦ ἀγαθοῦ ἄγνοιαν. Τέλος θεῶ δὲ τῶ τρισιλείῳ κλέος. ᾽Εκδ. Friedrich Drosihn, *Cebetis tabula* [Teubner], Λειψία 1871, σ. 1-34.

13. (φ. 154^r-268^v) Λουκιανός, Ἀναλυτικά:

¹(φ. 154^r-159^r) *Τυραννοκτόνος*. Τέλ. (ἀτελ.) ἡ χεὶρ ἐκείνου [μὴ τοίνυν ᾽Εκδ. Jacobitz, *Luciani*, τ. 2, σ. 74-79, σειρὰ 6.

²(φ. 170^r-177^r) *Περὶ τοῦ ἐνυπνίου ἦτοι βίος Λουκιανοῦ*. ᾽Εκδ. Jacobitz, *Luciani*, τ. 1, σ. 1-8.

³(φ. 177^r-197^r) <Νεκρικοὶ Διάλογοι>. ᾽Εκδ. Jacobitz, *Luciani*, τ. 1. Ἀναλυτικά: (φ. 177^r-180^v) *Διογένους καὶ Πολυδεύκου*. ᾽Εκδ. σ. 136-138. – (φ. 181^r-183^r) *Πλούτων ἢ κατὰ Μενίππου*. ᾽Εκδ. σ. 138-139. – (φ. 183^r-187^v) *Ἐρμοῦ καὶ Χάρωνος*. ᾽Εκδ. σ. 140-141. – (φ. 187^v-192^r) *Τερψίωνος καὶ Πλούτωνος*. ᾽Εκδ. σ. 142-144. – (φ. 192^r-194^r) *Ζηνοφάντου καὶ Καλληδημίδου*. ᾽Εκδ. σ. 145-146. – (φ. 194^r-195^r) *Κνήμωνος καὶ Δαμνίππου*. ᾽Εκδ. σ. 146-147. – (φ. 195^v-197^r) *Χάρωνος καὶ Ἐρμοῦ*. ᾽Εκδ. σ. 149-154.

⁴(φ. 199^r-204^v) *Δίκη φωνηέντων*. ᾽Εκδ. Bompaire, *Lucien*, τ. 2, σ. 178-186.

⁵(φ. 204^v, 218^r-246^r) *Τίμων ἢ μισάνθρωπος*. ᾽Εκδ. Bompaire, *Lucien*, τ. 3, σ. 280-333.

⁶(φ. 205^r-217^r) *Τίμων ἢ μισάνθρωπος*. ᾽Εκδ. ὁ.π. Κείμενο χωρὶς διάστιχη ἐρμηνεία, μὲ παρασελίδια μετάφραση. Ἀρχ. ᾽Ω θεὲ Δία, αἴτιε τῆς φιλίας, καὶ φιλόξενε, καὶ ἐρωτικὲ καὶ ἠγαπητέ.

⁷(φ. 246^r-251^r) *Πρὸς τὸν εἰπόντα Προμηθεὺς εἶ ἐν λόγοις*. ᾽Εκδ. Jacobitz, *Luciani*, τ. 1, σ. 8-12.

⁸(φ. 251^r-268^v) *Πρὸς Νιγρῖνον ἐπιστολή*. Τέλ. (κολ.) γίγνεται τῆς μανίας διαδοχῇ [ΛΟΥΚ(ΙΑΝΟΣ)]. Οὐκοῦν καὶ αὐτός. ᾽Εκδ. Jacobitz, *Luciani*, τ. 1, σ. 12-28, σειρὰ 18.

14. (φ. 273^r-276^v) Θεόφιλος Κορυδαλεύς, *Περὶ ἐπιστολικῶν τύπων*, τέλ. (ἀτελ.) *προαιρέσεων καὶ πράξεων ἐνδόξων [καὶ λόγων αὐξήσις]*. ᾽Εκδ. Κορυδαλεύς, *Περὶ ἐπιστολικῶν τύπων*, σ. 1-6,4. Κείμενο μὲ παρασελίδια σχόλια. Ἀρχ. *Τριχῶς διήρηται ἡ ἐπιστολή, εἰς δημοτικόν, κομψόν*.

᾽Αγγραφα φύλλα: 1^{r-v}, 34^v-36^v, 86^v, 97^r-99^v, 121^v-123^v, 159^v-169^v, 197^v-198^v, 217^v, 269^r-272^v, 277^r-279^v.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑποκίτρινο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ποικίλα ὕδατόσημα: μεταξὺ αὐτῶν: α) δικέφαλος ἀετός (π.χ. φ. 1 καὶ 4) καὶ λέξεις (π.χ. φ. 2 καὶ 3), β) πτηνὸ

και ή λέξη LAVRANS (π.χ. φ. 57 και 58)· λέξεις: π.χ. LANGVEDOV (π.χ. φ. 56 και 58), κ.ά.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: Κυρίως οκτάδια. Νεότερη αρίθμηση τευχών με άραβ. ψηφία: πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Νεότερη φυλλαρίθμηση με έρυθρό μελάι. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης από την καταλογογράφο: 37α.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Στο φ. 100^ς, όρθογώνιο επίτιτλο. Στο φ. 154^ς, ταινιοειδές επίτιτλο με λευκούς, μαύρους και έρυθρούς πλοχμούς· δίπλα, στο ίδιο φύλλο, δεύτερο όρθογώνιο επίτιτλο από πλοχμοειδείς όριζόντιες και κάθετες, λευκές και έρυθρές ταινίες. Στο φ. 205^ς, ταινιοειδές επίτιτλο από διαδοχικά πλέγματα με μαύρο μελάι.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Ίωάννης Άναγνώστης Σαράφογλου· πβ κώδ. Μπενάκη 179 (TA 18). Βιβλιογρ. σημ.: (φ. 3^ο) *άρχόμεθα ταύτας τάς παραιέσεις Σεπτεμβρίου ά ημέρα β΄*. – (στο ίδιο φύλλο) *Σεπτεμβρίου πρώτη δευτέρας μέρα*. – (φ. 7^ο) *Είς την πρώτην του Σεπτεμβρίου μηνός ήρξάμην τάς προειρημένας παραιέσεις ημέρα δευτέρα, και έτελειώθησαν Νοεμβρίου 28 ήμέρ(α) παρασ(κευή)*. – (φ. 8^ο) *κατά το αψνγ΄ [1753] Δεκεμ(βρίου) ά ημέρα, β΄ ήρξάμην παρά Σταματίου έγω ό Ίωάννης του Σαράφη Σάββα ό υίός, μετά και άλλων μαθητών τον Χρυσολορά*. – (φ. 27^ο) *Ίαννουαρίου λα΄ ημέρα δευτέρα*. – (φ. 124^ο) *Ίαννουαρίου 8 ήμέρα, β΄. έν Ίωαννίσις ά σχολή*. – (φ. 153^ο) *1756 Μαρτίου 2· έξ Αγίου Όρους Ίωάννης άναγνώστης [[...]], του διά του θείου σχήματος Ίγνάτιος Ίεροδιάκονος) μετονομασθείς*. – (φ. 154^ο) *Ίγνάτιος ιεροδιάκονος παρά Κωνστα(ντίνου) Βλάχου, ήρξάμην έν Ίωαννίσις τη δευτέρα σχολή αψνς΄ [1756] Μαρτίου δ΄ ήμέρ(α) δευτέρα*. – (φ. 159^ο) *1756 Μαρτίου 25 ήμέρα δευτέρα: μισεύ εις Τρίκαλα από Ίωάννινα*.

Στο χφ έπισημαίνονται έπιπλέον χέρια. Ένδεικτικά: β) φ. 8^ο-12^ο κ.ά., γ) φ. 27^ο-34^ο, δ) φ. 37^ο-55^ο κ.ά., ε) φ. 56^ο-86^ο κ.ά.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 204^ο, δεξιό του τίτλου) *αψνς΄ [1756] μαΐου ιε΄*.

(φ. 205^ο, άνω ώα) *κατά τω αψμη΄ [1748] Μαρτίω ά ήρξάμην τουδε ρ: τ: Σάλωνα*.

(φ. 217^ο) *αψμη΄ [1748] Ιουνίου δ΄: Σ(ά)λ(ωνα) (;)*.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ό κώδικας άνηκε στον Άδριανουπολίτη Ίγνάτιο Σαράφογλου, τον μετέπειτα έπίσκοπο Ναζιανζού (βλ. ΓΡΑΦ.). Άργότερα, περιήλθε στο Έλληνικό Γυμνάσιο Άδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, ΒΙΒΛ.). Στο φ. 2^ο κ.ά., ή σφραγίδα της συλλογής του Ταμείου Άνταλλαξιμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20ου αιώνα. Πανόδετη (τυπική της συλλογής Άνταλλαξιμων· πβ. Πίν. 30). Στη ράχη, ό τίτλος: *ΠΑΡΑΙΝΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ* και (στο κάτω μέρος) ό άρ. 156. Τά φ. I, I, πφ. άρχ. - τέλ. της σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, *BZ* 14, σ. 599 (άρ. 41). — Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298. — Σκαρβέλη-Νικολοπούλου, *Μαθηματάρια*, σ. 812 (άρ. 880) [έκ παροδρομής έχει ταυτιστεί με το περιεχόμενο του κώδ. Μπενάκη 219 (TA 77)].

257 (TA 157)

18ος αι. (τέλ.) - 19ος αι. (ἀρχ.) χαρτί 171×114χιλ. [125×75 (φ. 2-120),
108×64 (φ. 122-128)] φ. 129 στ. 10 διπλοί

ΣΤΙΧΗΡΑ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΩΡΩΝ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ, ΘΕΟΦΑΝΙΩΝ
ΚΑΙ Μ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ ΙΑΚΩΒΟΥ ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΟΥ – ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

1. (φ. 2^r-34^v) Στιχηρά:

(φ. 2^r-13^v) «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ τῶν ὁρῶν συντεθέντα παρὰ κύρ [[Πέτρου]] Ἰακώβου προτοψάλτου, λέγονται δὲ τὰ παρόντα τῇ παραμονῇ τῶν Χριστου Γεννῶν (sic)», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Βηθλεεμ ἐτοιμάζου*. – (φ. 13^v-24^r) «Εἰς τὰ ἅγια Θεοφάνεια τοῦ αὐτοῦ κύρ Ἰακώβου <προτοψάλτου>, ὥρα α'», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Σήμερον τῶν ὑδάτων*. – (φ. 24^r-34^v) «Τῇ ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ Παρασκευῇ εἰς τὰς ὥρας», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Σήμερον τοῦ ναοῦ τὸ καταπέτασμα*.

2. (φ. 34^v-128^r) Ἀνθολογία. Ἀναλυτικά:

(φ. 34^v-54^r) Πέτρου Πελοποννησίου, Κοινωνικὰ τοῦ ἐνιαυτοῦ: (φ. 34^v-35^v) Ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ, ἤχ. πλ. α', (φ. 36^r-37^r) Χριστουγέννων, ἤχ. πλ. α', (φ. 37^r-38^r) Θεοφανίων, ἤχ. βαρύς, (φ. 38^r-39^r) Λαζάρου, ἤχ. α', (φ. 39^r-40^r) Βαΐων, ἤχ. δ', (φ. 40^v-41^v) Μ. Πέμπτης, ἤχ. πλ. β', (φ. 41^v-42^v) Εὐαγγελισμοῦ, ἤχ. α', (φ. 42^v-43^v) Μ. Σαββάτου ἀντὶ χειρουβικοῦ, ἤχ. πλ. α', (φ. 43^v-44^r) Μ. Σαββάτου, ἤχ. α', (φ. 44^r-46^v) Πάσχα, ἤχ. α', (φ. 46^v-48^r) Θωμᾶ, ἤχ. πλ. α', (φ. 48^{r-v}) Μεσοπεντηκοστῆς, ἤχ. δ', (φ. 48^v-50^r) Ἀναλήψεως, ἤχ. δ', (φ. 50^r-51^r) ἀγ. Πνεύματος, ἤχ. βαρύς, (φ. 51^r-53^r) ἀγ. Πάντων, ἤχ. πλ. α' καὶ πλ. δ', (φ. 53^r-54^r) Μεταμορφώσεως, ἤχ. δ'.

(φ. 54^r-55^v) Δανιὴλ προτοψάλτου, ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. *Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους*.

(φ. 55^v-56^v) «Κύρ Πέτρου», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Εἰς μνημόσυνον*. Στὰ φ. 56^v-60^v ἀκολουθοῦν συνθέσεις τοῦ ἰδίου: (φ. 56^v) ἤχ. α'. Ἀρχ. *Ποτήριον*, (φ. 57^r) ἤχ. δ', ὁ ἴδιος στίχος, (φ. 58^v) ἤχ. α'. Ἀρχ. *Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν*, (φ. 59^v) ἤχ. β', ὁ ἴδιος στίχος.

(φ. 60^v-71^r) Πέτρου Βυζαντίου, Κοινωνικὰ *Αἰνεῖτε*: ὅλοι οἱ ἤχοι. Στὸ φ. 72^r μόνο σημειογραφία. – (φ. 74^r-78^r) τοῦ ἰδίου, *Κεκραγάρια* «συντεθέντα παρὰ τοῦ μουσικολογιωτάτου ἡμετέρου διδασκάλου κυρίου κυρίου κύρ Πέτρου...». Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 78^r-81^v) τοῦ ἰδίου, *Πασαπνοάρια*. Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 82^r-99^r) τοῦ ἰδίου, *Χερουβικά*. Ὅλοι οἱ ἤχοι.

(φ. 99^r-103^r) Πέτρου Πελοποννησίου, Χερουβικά τῆς ἐβδομάδος. – (φ. 103^r-104^v) τοῦ ἰδίου, Λειτουργία Μ. Βασιλείου, ἤχ. β'. Ἀρχ. Ἅγιος ἅγιος ἅγιος – Ἀμήν, ἀμήν – Σὲ ὑμνοῦμεν. – (φ. 104^v-108^v) τοῦ ἰδίου, Κοινωνικά τῆς ἐβδομάδος, ἤχ. α'. Ἀρχ. Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους. Ἀκολουθοῦν: (φ. 105^v) ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. *Εἰς μνημόσυνον*, (φ. 106^r) ἤχ. δ'. Ἀρχ. *Ποτήριον*, (φ. 106^v) ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν*, (φ. 107^v) ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. *Σωτηρίαν εἰργάσω*, (φ. 108^r) ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. *Μακάριοι οὐς ἐξελέξω*.

(φ. 108^v-120^r) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, τὰ ἕνδεκα ἑωθινά. Πλήρης ἡ σειρά.

(φ. 120^v) Ἀρχ. *Οἱ τὰ χερουβήμ (!)* (μτγν. χέρι, δύο σειρές σημειογραφίας -στίχων).

(φ. 122^r) Ξένου Κορώνη, ἤχ. πλ. δ' λέγετος. Ἀρχ. *Ἐπὶ σοὶ χαίρει κεχαριτωμένη*. – (φ. 122^r-124^v) «Ἐξήγησις κὺρ Πέτρου», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Τῆ Ὑπερμάχῳ*. – (φ. 124^v-125^r) «Ἐξήγησις τοῦ αὐτοῦ», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Ἀλληλούϊα*. – (φ. 125^r-127^r) «Τοῦ αὐτοῦ», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Ἴδου ὁ νυμφίος*. – (φ. 127^r-128^r) «Κὺρ Ἰωάννου ἀντρίτου (!)», <Κοινωνικό>, ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. *Αἰνεῖτε τὸν Κύριον*.

Σημειογραφία ἢ πρωτότυπος.

Ἄγραφα φύλλα: 1^v, 71^v, 72^v-73^v, 121^{r-v}, 128^v-129^v.

ΥΛΗ: Χαρτί λεπτό, ὑπόλευκο, ἀρκετὰ στιλπνό. Ὑδατόσημα: α) λέων· ἀντίσημο: γράμματα F A G (βλ. π.χ. τχ τῶν φ. 2-9)· θυμίζει Stanković 539 (ἔτ. 1790/1805), μὲ διαφορές, β) λέων· ἀντίσημο: γράμματα A F G (βλ. π.χ. τχ τῶν φ. 74-81)· βλ. Stanković 530 (ἔτ. 1790/1805), μὲ μικρὴ διαφορὰ ὡς πρὸς τὸ ἀντίσημο, γ) λέων· ἀντίσημο: γράμματα F F A (βλ. τχ τῶν φ. 110-117)· πβ. Stanković 535 (α' τέτ. 19ου αἰ.), μὲ διαφορὰς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα ἐνῶ τὸ ἀντίσημο, χωρὶς στέμμα.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 11×8 (2-89), 1×4 (93), 3×8 (117), 1×4 (121), 1×8 (129). Ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία, σημειωμένη μὲ μαῦρο μελάνι στὴν κάτω δεξιὰ γωνία τοῦ α' recto κάθε τεύχους. Ἡ ἀρίθμηση δὲν διακρίνεται πάντα. Μτγν. φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων. Στὸ φ. 122^r, ἐπίτιτλο ταινοειδέξ-άλυσιδωτὸ τὸ ὁποῖο ἀπολήγει ἀριστερὰ σὲ κεφαλὴ δράκου.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Ἄδηλοι: α) φ. 2^r κ.έ., β) φ. 122^r κ.έ. Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρό.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 1^r) Ἀθανάσιος [1 λέξη]. – (δίπλα, ἀπὸ ἄλλο χέρι) *Καισαρεύς 1872 Μαρτίου 3 [...]*. – (παρακάτω μὲ μολύβι) *δῶρον Ν. Σισμανόγλου*.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Καισάρεια (;) (βλ. ΣΗΜ.). Στὸ φ. 1^ρ κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Πινακίδες ἀπὸ χαρτόνι, ἐπενδυμένες μὲ σκουροκάστανο δέρμα, ποὺ φέρει λιτὴ χρυσότυπη διακόσμηση στὶς δύο πινακίδες: πλαίσιο ἀπὸ ἐλισσόμενο βλαστό μὲ ἄνθη. Σὲ κάθε μία ἀπὸ τὶς τέσσερις γωνίες τοῦ πλαισίου, ἐξωτερικά, ἐμπέιστο ἄνθος. Ράχη μὲ νεῦρα (4)· στὸ μεταξὺ τους διάχωρο χρυσότυπος ρόδακας καὶ μιὰ ὀριζόντια διακοσμητικὴ γραμμὴ· στὸ κάτω μέρος, σὲ ἐπικολημένη ἐτικέτα, ὁ ἀρ. 157. Τὸ φ. 1, πφ. στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 388.

ΠΑΝΟΜΟΙΟΥΤΥΠΟ: Γιαννόπουλος, *Ἡ Ψαλτικὴ Τέχνη*, σ. 266: εἰκ. 114 (φ. 74^ρ).

258 (TA 158)

19ος αἰ. (μετὰ τὸ 1814) χαρτὶ 153×105χιλ. [110/130×65/80]
φ. I, σ. 260, φ. Γ στ. 10-13 διπλοὶ

<ΑΝΑΣΤΑΣΙΜΑΤΑΡΙΟ ΠΕΤΡΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΟΥ> – ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

Συσταχωμένο μὲ τὸ ἔντυπο: Δ. Ν. Φωτίλας, *Ἐγκυκλοπαίδεια τῶν Κορασίων... Βοηθὸς τῶν Μητέρων*, Κωνσταντινούπολη 1852, σ. α'-δ', <7>-78 (Γκίνης – Μέξας, ἀρ.*5668).

1. (σ. 1-95) <Ἀναστασιματάριο Πέτρου Πελοποννησίου>: (σ. 1) «Ἀρχὴ τοῦ πρώτου ἤχου ἐκ τοῦ πα» (ὁ τίτλος ἀπὸ ἄλλο χέρι). Ἀρχ. *Κύριε, ἐκέκραξα – Κατευθυνθήτω*, (σ. 32) ἤχ. δ'. Ἀρχ. *Τὸν ζωοποιὸν σου Σταυρόν*, (σ. 58) ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. *Διὰ τοῦ Τιμίου σου Σταυροῦ*, (σ. 84) ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Ἐσπερινὸν ὕμνον, τέλ. (ἀτελ.) καὶ ὡς ζωῆς θησαυρόν σφραγί[δι ἐσφραγίσαντο: στὶς σ. 96-98, μόνο σημαδόφωνα. Πβ. ἔκδ. Ἀναστασιματάριον Νέον 1832.*
2. (σ. 101-120) Πέτρου Πελοποννησίου, *Τὰ ἔνδεκα ἑωθινά*. Πλήρης ἡ σειρὰ.
3. (σ. 133-151) «Τὰ Ἀναστάσιμα Δοξαστάρια (!) τῶν ὀκτῶ ἤχων». Ἀρχ. *Δόξα πατρί – Καὶ νῦν – Τὴν παγκόσμιον δόξαν*· ὅλοι οἱ ἤχοι.
4. (σ. 152) *Ἄξιόν ἐστιν*.
5. (σ. 153-168) Ἀρχ. *Ἄξιόν ἐστιν*. Ἐπαναλαμβάνεται σὲ διάφορους ἤχους.

6. (σ. 169-171) «Ἀκολουθία τῆς Τεσσαρακοστῆς· προκείμενα τοῦ Ἑσπερινοῦ Πέτρου λαμπαδαρίου», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου*. – (σ. 171-172) «Τὸ παρὸν φάλλεται τῇ Παρασκευῇ ἐσπέρας», ἤχ. γ'. Ἀρχ. *Τὴν ὠραϊότητα τῆς παρθενίας*. – (σ. 172-174) Γεωργίου τοῦ Κρητός, «Κοινωνικὸν τῶν Προηγιασμένων», ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. *Γεύσασθε καὶ ἴδετε*. – (σ. 174-175) «Τῇ ἀγία καὶ μεγάλῃ ἐβδομάδι εἰς τὸν νυμφῶνα· μέλος ἀρχαῖον παρὰ ἀνωρύμου», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Ἀλληλούϊα*. – (σ. 175-179) «σύντομον», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Ἀλληλούϊα – Ἰδοὺ ὁ νυμφίος*. – (σ. 179-181) «Τῇ μεγάλῃ Πέμπτῃ», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Ὅτε οἱ ἔνδοξοι μαθηταί*. – (σ. 181-183) Γρηγορίου πρωτοφάλτου, «Ἔτερα σύντομα εἰρμολογικά», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Ἰδοὺ ὁ νυμφίος ἔρχεται*, (σ. 183-184) «Θεοδώρου ἐκδότου», ἤχ. πλ. β'» (σ. 183-184) Ἀρχ. *Ἄξιόν ἐστιν* (τελειώνει μὲ ἀραβ. λέξη). – (σ. 185-187) «Ἡ θεία Λειτουργία τῶν Προηγιασμένων Θεοδώρου ἐκδότου», ἤχ. α'. Ἀρχ. *Νῦν αἱ δυνάμεις*. – (σ. 187-188) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, «Ἔτερον», ἤχ. βαρύς. – (σ. 188-197) Γερμανοῦ Νέων Πατρῶν, «Τὸ παρὸν στιχηρὸν φάλλεται εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ ἐπιταφίου ἀντὶ τοῦ Ἁγίου ὁ Θεός», ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. *Τὸν ἥλιον κρύψαντα*. – (σ. 197-199) Συμεῶν Μεταφραστοῦ (;), ἤχ. πλ. β', τὸ ἴδιο (μόνο στίχοι, χωρὶς σημειογραφία). – (σ. 199-200) Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος, «Ἄξιόν ἐστιν», ἤχ. βαρύς. – (σ. 201-208) Χερουβικά: (σ. 201-204) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. α', (σ. 204-208) Γρηγορίου λαμπαδαρίου «καὶ ἡμετέρου διδασκάλου», ἤχ. γ'. – (σ. 211-215) Δανιὴλ πρωτοφάλτου, Κοινωνικὸ τῆς Μεταμορφώσεως, ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. *Ἐν τῷ φωτί*. – (σ. 216-221) Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος, ἤχ. δ'. Ἀρχ. *Εἰς μνημόσυνον*, (σ. 222-227) τοῦ ἰδίου, ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. *Ἐλεήμων (!) ἐλέησόν με*. – (σ. 229-244) «Ψαλόμενα (!) εἰς τὰς ὥρας τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης Παρασκευῆς· εἰς τὴν Α' ὥραν», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Σήμερον τοῦ ναοῦ τὸ καταπέτασμα*. – (σ. 245-259) Ἀρχ. *Κύριε, ἐκέκραξα – Κατευθυνθήτω – Τὸν προαιώνων ἐκ πατρὸς γεννηθέντα*.

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

Ἄγραφες σελίδες: 99-100, 121-132, 209-210, 228.

ΥΛΗ: Χαρτὶ διαφόρων ποιότητων, μὲ ἢ χωρὶς ὑδατόσημα.

ΑΡΙΘΜΗΣΗ: Συμπλήρωση σελιδαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: σ. 219-227.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμμάτων σὲ ὀρισμένα φύλλα τοῦ χφ (βλ. π.χ. σ. 1-9, 15 κ.έ., 201 κ.έ.).

ΓΡΑΦΕΙΣ: Διάφοροι, ἄδηλοι· βιβλιογρ. σημ. (σ. 199, ἔξω περιθώριο): *Εἰς Κύπρον ἔγραψα*. Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρό.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Βλ. ΓΡΑΦ. Στο τέλος του έντύπου, ή σφραγίδα της συλλογής του Ταμείου Άνταλλαξιμίων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20ου αιώνα. Πανόδετη (τυπική της συλλογής Άνταλλαξιμίων· πβ. Πίν. 30). Στη ράχη, ό τίτλος: ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤ. ΤΡΟΠΑΡΙΑ ΦΩΤΙΛΑ ΒΟΗΘΟΣ ΤΩΝ ΜΗΤΕΡΩΝ, και (στο κάτω μέρος) ό άρ. 158. Τά φ. I, I', πφ. άρχ. - τέλ. της σύγχρονης στάχωσης.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 388.

259 (TA 159)

18ος αι. (δ' τέτ.) [φ. 1^r-24^v: έτ. 1777 (φ. 24^v) χαρτί 183×148χιλ. [170×98]
φ. I, 39, I' στ. 18 (φ. 1^v-24^r), 16-17 (φ. 25^v κ.έ.)

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΙΕΡΟΜΑΡΤΥΡΟΣ ΜΟΔΕΣΤΟΥ

(φ. 1^r-24^v) «Είς την ιη' του δεκεβρίου (!), μνήμην έπιτελουμέν του έν άγίους π(ατ)ρ(ό)ς ήμων ιερομάρτυρος Μοδέστου π(ατ)ριάρχου Ίεροσολύμων έν τώ μεγάλω Έσπερινώ τώ Μακάριος άνήρ. Είς τό, Κ(ύρι)ε, έκέκραξα ιστώμεν στ(ί)χ(ους) ή, ήχ. α'. Των ούρανίων ταγματών». Αρχ. Ό έμπνευθείς των άρρήτων του θείου πν(εύματος) θαυματουργός των κάτω του Θεού ποιημάτων ό Μόδεστος ό μάρτυς.

(φ. 25^r-37^r) Ό Βίος: «Δεκεμβρίου ιη' άθλησις και θαυμάτων διήγησις, του άγίου ιερομάρτυρος Μοδέστου άρχιεπισκόπου Ίεροσολύμων». Αρχ. Ούτος ό του Θεού θαυμάσιος άνθρωπος έγεννήθη, και έμαρτύρησεν είς τον καιρόν των άπίστων είδωλολατρών. Για την έκδ. πβ. κώδ. Μπενάκη 195 (TA 40), κείμ. 4.

Άγραφο φύλλο: 38^r.

ΥΛΗ: (φ. 1-24) Χαρτί χονδρό, ύπόλευκο, τραχύ. Ύδατόσημο: α) τρεις ήμισέληνοι, ή φράση TRE LUNE και τό γράμμα A (π.χ. φ. 5 και 8)· πβ. Stanković 727 (έτ. 1786), με διαφορές.

(φ. 25-29) Χαρτί μεσαίου πάχους, ύπόλευκο, τραχύ. Ύδατόσημο: β) γράμματα F S (π.χ. φ. 31 και 34).

ΤΕΥΧΗ - ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 6×4 (24), 15 (39· έξέπεσε τό τελευταίο φύλλο). Χωρίς άρίθμηση τευχών. Παραπομπές παράλληλα προς τό κείμενο στο verso των φύλλων (φ. 1-24) -στά περισσότερα φύλλα μη διακριτές πλέον λόγω ξακρισματος- ή συστηματικά στην κάτω δεξιά γωνία κάθε σελίδας (φ. 25^r-36^v). Νεότερη φυλλαρίθμηση με έρυθρό μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Στὸ φ. 1^ρ, ἐλίσσόμενος βλαστὸς ἐν εἴδει ἐπιτίτλου μὲ ἐρυθρό-πράσινο-μαῦρο μελάνι· στὸ μέσο τοῦ ἐπιτίτλου, ἓνα χέρι κρατᾷ τὸν βλαστό· βλ. ἐπίσης φ. 24^ν. Στὸ φ. 25^ρ, ταινιοειδὲς ἐπιτίτλο ἀπὸ πλοχμοειδεῖς ὀριζόντιες καὶ κάθετες ταινίες μὲ ἐρυθρὸ καὶ μαῦρο μελάνι. Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΙΣ: α) φ. 1^ρ-24^ν: παπᾶ Ἰγνάτιος, πιθανότατα· βιβλιογρ. σημ. κρυπτογραφικὸ (φ. 24^ν): *Τὸ δῶρον κηχθ εἰζνθψειω [παπᾶ εγνατε.ς] 1777*. Ὁ γραφέας ἀποδίδει λάθος τὸ γράμμα ι (ὡς ε) καὶ παραλείπει τὸ ὄμικρον. Γραφὴ λειτουργικὴ, δεξιοκλινῆς, ἀραιή. Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρὸ.

β) φ. 25^ρ-37^ρ: Κύριλλος Βυζάντιος. Γραφὴ δεξιοκλινῆς, στενὴ, γωνιώδης· βιβλιογρ. σημ. (φ. 37^ρ): *Χῆρ Κυρίλλου βυζάντιος*. Μελάνι μαῦρο. Ἀπὸ τὸν ἴδιο γραφέα ὁ κώδ. Ξηροποτάμου 449 (ἔτ. 1778)· βλ. μον. Ζαχαρίας Ξηροποταμῆνός – Παναγιώτης Σωτηροῦδης, *Συμπληρωματικὸς Κατάλογος Ἑλληνικῶν Χειρογράφων Ἱερᾶς Μονῆς Ξηροποτάμου Ἁγίου Ὁρους (426-557)*, Θεσσαλονίκη 2012, σ. 76.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 37^ρ) Ἀρχ. *Ἡ σποδι τον μαθιμάτων καὶ ο πόνος τον γραμάτων προξενί την βασιλίαν τήν τιμήν και την ἀξίαν εἰς τὸν τρέχοντα αἰῶνα, τέλ. Μαθιμάτων φρόντιζε και μη χριμάτων τα γαρ καλά μαθίματα φέρουσι τα χριματα.*

(φ. 39^ρ, ἀφιερωμ.): *Τὸ παρῶν βυβλίων υπάρχου του ἁγίου Ἰωάννου του θεολόγου χορίον αινάτον. – (παρακάτω) τω παρον ειπαρχυ του ἔναγειεις πατρὸς υμῶν Μοδέστου Ἱερομάρτυρος. παπα κὺρ Γεῶργιε λάβαι το παρὸν εἰς αινάτους Βασιλείος ιερους σε το στέλνο.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Αἴνιος (;) (βλ. ΣΗΜ.). Στὸ φ. 1^ρ κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰῶνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΜΟΔΕΣΤΟΥ ἹΕΡΟΜΑΡΤΥΡΟΣ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 159. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Μέτρια· ρύποι.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφοι», σ. 459, 516.

260 (TA 160)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 1090)

18ος αἰ. (α' μισό) χαρτί 207×153χλ. [145×105] φ. 155 (+148α)
στ. 19-20

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΚΑΛΛΙΣΤΟΣ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ

1. (φ. 3^ρ-95^ρ) *Ἐρμηνεία εἰς τοὺς τῆς Ὀκτωήχου ἀναβαθμούς*. Ἀρχ. *Ζήτημα πρῶτον. Δεῖ μὲν οὖν πρὸ τῆς ἐξηγήσεως, τέλ. ἀντιμισθία προσήκουσα. Ἐν Χ(ριστ)ῶ... ἀμήν*. Ἐκδ. Ξανθόπουλος, *Ἐρμηνεία*, σ. 1-125.

2. (φ. 95^r-98^r) *Τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸν ἐρωτήσαντα περὶ τῆς ὑπακοῆς, τοῦ κοντακίου, τοῦ οἴκου καὶ τοῦ ἐξαποστειλαρίου, πόθεν οὕτως ἐκκλήθησαν. Ἀρχ. Σοὶ μὲν αἰεὶ σπουδῆ, τέλ. δοκεῖ ἀσφαλέστερον.* Ἐκδ. ὁ.π., σ. 126-129.
3. (φ. 98^r-115^r) *Ἐξήγησις εἰς τὴν Τιμιωτέραν, πρὸς τὸν ἀπὸ τῆς Ὁδηγητρίδας ἱερομόναχον καὶ ἐκκλησιάρχην κύριον Νεόφυτον. Ἀρχ. Οὔτε σε τοῦ θάρρους ἐπαινεῖν, τέλ. τεχνιέντως (!) ἐχρήσατο, σὲ μεγαλύνομεν.* Ἐκδ. ὁ.π., σ. 130-148. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου: *Τέλος καὶ τῇ τρισυποστάτῳ θεότῃ χάρις.*

Ἄγραφα φύλλα: 1^r-2^v, 115^v-155^v.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑποκίτρινο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημο: στέμμα καὶ βότρυς (π.χ. φ. 5 καὶ 6)· ἀντίσημο: γράμματα M I (π.χ. φ. 4 καὶ 7)· πβ. Nikolaev 364, 365 (ἔτ. 1721) ἢ Velkov, σ. 383 ἀρ. 15-16 (ἔτ. 1721), χωρὶς τὸ ἀντίσημο.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 2 (1· τὸ 1^ο φύλ. ἐπικολημένο στὴν πιν. ἀρχ.), 14×8 (113), 1×4 (117), 5×8 (155· +148α· τὸ τελευταῖο φύλ. ἐπικολημένο στὴν πιν. τέλ.). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Παραπομπὴ στὸ verso κάθε φύλλου, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Στὸ φ. 3^r, ταινιοειδὲς ἐπίτιτλο κοσμεῖται μὲ διπλὴ σειρὰ πλοχμῶν ἀπὸ λευκὲς ὀριζόντιες καὶ κάθετες ταινίες· στὴν ἐπίστεψη σταυρός. Γέμισμα μὲ σκοῦρο ἐρυθρὸ καὶ κίτρινο χρῶμα ἀπὸ μτγν. προφανῶς χέρι. Πρωτογράμματα μὲ λιτὸ φυτικὸ διάκοσμο χωρὶς ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδηλος. Γραφὴ ὄρθια, μικρῶν διαστάσεων, ἀραιή. Μελάνι μαῦρο. Διορθώσεις καὶ προσθήκες ἀπὸ β' χέρι (π.χ. φ. 54^r, 96^v, 97^r).

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. 1^r, κτητ.) *Δημητρίου κτῆμα καὶ τόδε.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Κτῆμα Δημητρίου, ἀδῆλου προσώπου (βλ. ΣΗΜ.). Ἀργότερα, στὸ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, ΒΙΒΛ.). Στὸ φ. 2^r κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Πινακίδες ἀπὸ χαρτόνι, ἐπενδυμένες μὲ καστανὸ δέρμα, ἐλαφρῶς συρρικνωμένο, μὲ μαῦρα στίγματα καὶ φθορές. Οἱ πινακίδες φέρουν λιτὴ ἐμπέστη διακόσμηση: πλαίσιο ἀπὸ τριπλὲς ἐγγάρακτες γραμμὲς σὲ μικρὴ ἀπόσταση ἀπὸ τὶς ἀκμές. Στὶς ἐσωτερικὲς γωνίες τοῦ πλαισίου ἓνα ἄνθος καὶ στὸ κέντρο ἓνας ρόδακας. Τὸ κάλυμμα τῆς πιν. ἀρχ. χρησιμοποιήθηκε μερικῶς ἀπὸ μτγν. χέρι γιὰ ἀριθμητικὲς πράξεις μὲ μαῦρο μελάνι. Στὸ κάτω μέρος τῆς ράχης, ὁ ἀρ. 160.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλὴ· λίγοι ρύποι.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, *BZ* 14, σ. 589 (ἀρ. 5). — Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298.

261 (TA 161)

ἔτ. 1775 (φ. 18^ρ)

χαρτί

206×145χιλ. [175×112]

φ. I, 19, Γ

στ. 21

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ μαρτύρων Πρόβου, Ταράχου και Ἀνδρονίκου

(φ. 2^ρ-18^ρ) Μνήμη μαρτύρων Πρόβου, Ταράχου και Ἀνδρονίκου: «ΜΗΝ ΟΚΤΩ-ΒΡΙΟΣ· ἔχων ἡμέρας τριάντα μίαν, ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας ἔνδεκα καὶ ἡ νύξ ὥρας δεκατρεῖς, εἰς τὰς δώδεκα μνήμην ἐπιτελοῦμεν τῶν ἁγίων ἐνδόξων τοῦ Χριστοῦ τριῶν μεγάλων μαρτύρων, Πρόβου, Ταράχου καὶ Ἀνδρονίκου. Εἰς μὲν τὸ λυχνικόν, ἐσπέρας στιχολογοῦμεν, τὸ πρῶτον ἀντίφωνον, τὸ Μακάριος ἀνὴρ, εἰς δὲ τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν στ(ίχους) ἢ καὶ φαλλομεν, προσόμοια. Ἦχ. α' πρὸς Πανεύφημοι μάρτυρες ὑμᾶς». Ἀρχ. Οἱ ἅγιοι μάρτυρες οἱ τρεῖς, ἐν ἐνὶ φρονήματι τῇ τρισαγίῳ θεότητι, τέλ. Ἀδελφοὶ ἀναμνησθεσθε τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν αἷς φωτισθέντες ζῆτει δεκεμβρίου 20^ο εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εἶπεν ὁ Κύριος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν· ζῆτει ἀπριλλίου 23 κοινωνικὸν εἰς μνημόσυνον αἰώνιον ἔσσονται δίκαιοι.

Στὰ φ. 1^ν καὶ 19^ρ (ἀπὸ δύο διαφορετικὰ χέρια): «Τροπάριον Ἀπολυτίκιον, ἦχος πλ. α' Τὸν συνάναρχον λόγον». Ἀρχ. Τὸν Ἀνδρόνικον πάντες ἀνευφημῶμεν, σὺν Ταράχῳ καὶ Πρόβῳ.

Ἄγραφα φύλλα: 1^ρ, 18^ν.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑποκίτρινο, στιλπνό. Ὑδατόσημο: τρία καπέλα (π.χ. φ. 13 καὶ 16)· ἀντίσημο: καπέλο καὶ γράμματα M C (π.χ. φ. 14 καὶ 15).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 4×4 (16), 1×4-1 (19· φαίνεται πὼς ἐξέπεσε τὸ 1^ο φύλλ., χωρὶς ἀπώλεια κειμένου). Νεότερη μόνον ἀρίθμηση τευχῶν με ἀραβ. ψηφία: πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Παραπομπὴ στὴν κάτω δεξιὰ γωνία κάθε σελίδας, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Νεότερη φυλλαρίθμηση με ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Στὸ φ. 2^ρ, οἱ ἅγιοι Πρόβος, Τάραχος καὶ Ἀνδρόνικος ὀλόσωμοι σὲ πλαίσιο.

ΓΡΑΦΕΙΣ: α) Ἄδελφος ὁ κύριος γραφέας· βιβλιογρ. σημ. (φ. 18^ρ): ἔτει ἀπὸ Χριστοῦ 1775 ἐν μηνὶ ἀπριλλίῳ. Γραφὴ δεξιοκλινής.

β) φ. 1^ν, γ) φ. 19^ρ.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: (φ. 19^ρ) Αὐτὸ τὸ φυλλάδιον πρέπει ν' ἀντιγραφθῆ εἰς ἐν καθαρὸν χαρτίον, μετὰ καθαρῷ μελάνης καὶ καλῆς πένας.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Στὸ φ. 1^ρ κ.ἀ., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Πινακίδες από χαρτόνι, έπενδυμένες με καστανό δέρμα που φέρει έμπι-εστη διακόσμηση από τετραπλές όριζόντιες, κάθετες και διαγώνιες γραμμές. Μικρές φθορές (στίγματα, όπές). Στο κάτω μέρος της ράχης, έπικολλημένη έτικέτα με τόν άρ. 161.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Κακή· πολλοί ρύποι από τη χρήση, όξειδωση μελανιού, διαγραφές και διορθώσεις από μτγν. χέρι με κυανό μελάνι, άτεχνα ξακρισμένες οί άκμές τών φύλλων.

ΠΑΝΟΜΟΙΟΥΤΥΠΟ: Φωτόπουλος – Δεληβορριάς, *Η Ελλάδα*, σ. 388: εικ. 667 (φ. 2^ο).

262 (TA 163)

έτ. 1873-1880 [φ. 1^ο-39^ο: έτ. 1873 (φ. 22^ο, 39^ο), φ. 76^ο-118^ο: έτ. 1874 (φ. 76^ο), φ. 119^ο-128^ο:
έτ. 1879-80 (φ. 119^ο, 128^ο)] χαρτί 206×130χιλ. [180×110] φ. I, 197, I
στ. 21

ΣΧΟΛΙΚΟ ΤΕΤΡΑΔΙΟ

Σχολικά μαθήματα-σημειώσεις (περι διδακτικού έπους, Δημοσθένους, Άριστοφάνους, κ.ά.) τών έτ. 1873-1880 του Γαβριήλ Μικρασιανού Καππαδόκη, μαθητού έλληνικού σχολείου στο Σταυροδρόμιον (ή Πέραν-Περαία) Κωνσταντινουπόλεως.

Άγραφα φύλλα: II^ο-v, 40^ο-v, 63^ο-75^ο, 76^ο, 118^ο, 119^ο, 129^ο-138^ο, 150^ο-v, 186^ο-197^ο.

ΥΛΗ: Χαρτί λεπτό, ύποκίτρινο, στιλπνό, χωρίς ύδατόσημα.

ΣΕΛΙΔΑΡΙΘΜΗΣΗ/ΦΥΛΛΑΡΙΘΜΗΣΗ: Ό κώδικας φέρει άρχική σελιδαρίθμηση που διαιρεί τó περιεχόμενό του σε τέσσερα μέρη: α) <1>-<123>, β) <1>-83, γ) <1>-18, δ) 11-94. Φυλλαρίθμηση από τήν καταλογογράφο.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρίς διακόσμηση ή έρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Γαβριήλ Μικρασιανός Καππαδόκης· βιβλιογρ. σημ. (φ. 22^ο): Άντέγραφον έν τώ κατά Σταυροδρόμιον Έλληνικώ Λυκείω. Τη 26^η 8βρίου του 1873 έν Περαία. Άρχάγγελος Γαβριήλ. – (φ. 39^ο) Άντέγραφον τη 30 8βρίου του 1873 έν Περαία. Α. Γ. Μικρασιανός. – (φ. 76^ο) ΔΙΑΦΟΡΑ Α. Γαβριήλ. Έν Κωνσταντινουπόλει 1874. Άν. Γιομάνογλους (;). – (φ. 118^ο) Τη 10^η Μαρτίου του 1874 έν Περαία. Α. Γαβριήλ. – (φ. 119^ο) Μιχαήλ Γαβριήλ. 1879. – (φ. 128^ο) Τέλος τών σημειώσεων είς τόν λόγον Δημοσθένους προς Λεπτίνην. Μιχαήλ Γαβριήλ Καππάδωξ. Τουλίου 4. 1879-80. – (φ. 186^ο, με κυανό μελάνι) Τέλος Αρχάγγελος Γαβριήλ. Μελάνι καστανό.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Πέραν (Κωνσταντινούπολη). Στὸ φ. 1^ρ κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στῆ ράχη, ὁ τίτλος: *A. ΓΑΒΡΙΗΛ ΤΟΥ ΚΑΠΠΑΔΟΚΗ. ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ καὶ* (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 163. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Πολὺ καλή.

263 (TA 164)

19ος αἰ. (α' μισό, μετὰ τὸ 1814) χαρτὶ 230×155χιλ. [163/170×90]
φ. I, 330 (+153α), Γ στ. 14-15 διπλοὶ

ΔΟΞΑΣΤΑΡΙΟ ΙΑΚΩΒΟΥ ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΟΥ (ΕΞΗΓΗΣΗ ΧΟΥΡΜΟΥΖΙΟΥ)

(φ. 2^ρ-328^ν) «<Δ>οξαστικά τῶν δεσποτικῶν καὶ θεομητορικῶν ἑορτῶν τῶν τε ἑορταζομένων ἀγίων τοῦ ἐνιαυτοῦ καὶ τὰ ἰδιόμελα τοῦ Τριωδίου καὶ Πεντηκοσταρίου ἄσματουρηθέντα παρὰ Ἰακώβου πρωτοψάλτου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας ἐξηγηθέντα δὲ τὸ νῦν κατὰ τὸ νέον τῆς μουσικῆς συστάματος τοῦ ἀρχαίου μέλους αὐτῶν ἀδιαφθόρου φυλαχθέντος χειρὶ Χουρμουζίου διδασκάλου τῆς κοινῆς σχολῆς. Μὴν Σεπτέμβριος εἰς τὴν α' ἀρχὴ τῆς ἰνδίκτου τῆς Θεοτόκου τῶν Μιασινῶν καὶ Συμεῶν τοῦ Στυλ(ίτου)», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. <Θ>εία χάρις ἀπηώρητο. Πλήρες τὸ Δοξαστάριο (ἕως τὴν 31^η Αὐγούστου). Ἔκδ. *Δοξαστάριον... παρὰ Ἰακώβου πρωτοψάλτου...* Ἐκ τῆς ἐν Γαλατᾶ Τυπογραφίας... 1836, τ. 2 (Γκίνης – Μέξας, ἀρ.*2633· Φ. Ἡλιού, «Νέες προσθήκες στὴν Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία 1800-1863», *Τετράδια Ἐργασίας* 10 [KNE / EIE], Ἀθήνα 1988, σ. 237-441: 326 ἀρ.*280).

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

Ἄγραφα φύλλα: 1^ν, 329^{ρ-ν}, 330^ν.

ΥΛΗ: Χαρτὶ λεπτό, ὑπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημα: α) ἀετὸς μετὰ γράμματα G F A (π.χ. φ. 5 καὶ 6) καὶ θυρεὸς μετὰ ζωόμορφο σχῆμα (π.χ. φ. 4 καὶ 7)· πολὺ κοντινὸ σὲ Nikolaev 1104α καὶ 1104β (ἔτ. 1844) ἢ Nikolaev 1143 καὶ 1144 (ἔτ. 1854), β) γράμματα A F G (φ. 217 καὶ 224).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 41×8 (2-328· +153α). Αρίθμηση τευχῶν μετὰ ἀραβ. ψηφία σημειωμένη ἀπὸ τὸν γραφέα μετὰ ἐρυθρὸ ἢ μαῦρο μελάνι στὴν κάτω ἐξωτερικὴ γωνία τοῦ

πρώτου recto κάθε τεύχους: 1 (φ. 2^ο) - 41 (φ. 321^ο). Νεότερη φυλλαρίθμηση με έρυθρό μελάνι. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης από την καταλογογράφο: 153α.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Έρυθρογραφία τίτλων, συστηματική παράλειψη πρωτογραμμμάτων.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Άδελφος. Μελάνι μαύρο και έρυθρό.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 1^ο, από μτγν. χέρι) *Δοξαστάριον άργόν των 12 Μηνάίων. 12: άιλαρήν άγήρ δόξαλαρη.*

(φ. 330^ο) *μεταμωρόφθης έν τῷ ὄρει Χριστέ ὁ Θεός δείξας τοὺς μαθητάς σου τῆς δόξας σου καθὼς ἠδύναντο λάμψει καὶ ἡμεῖς τοῖς ἀρμαρτολοῖς τὸ φῶς σου τὸ άγιδι καὶ ὕπερ ἡλίου ἀνθρωπε τοῦ θεοῦ.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Άγνωστη. Στὸ φ. 1^ο κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Άνταλλαξίμων. Στὸ φ. 2^ο, δεύτερη μικρὴ σφραγίδα, γιὰ τὴν ὁποία βλ. κώδ. Μπενάκη 196 (TA 41), ΠΡΟΕΛ.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Άνταλλαξίμων: πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΔΟΞΑΣΤΑΡΙΟΝ* καὶ (στὸ κάτω μέρος), ὁ άρ. 164. Τὰ φ. I, I', πφ. άρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὰ φ. 1, 329-330, πφ. άρχ. - τέλ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Πολὺ καλή· περιορισμένοι ρύποι, ὀξειδῶση μελανιοῦ.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 388.

264 (TA 165)

19ος αἰ. (α' μισό, μετὰ τὸ 1814) χαρτί 222×152χιλ. [163×95]
φ. I, σ. 276 (+219α/220α, 241α/242α), φ. I στ. 14 διπλοί

ΚΑΛΟΦΩΝΙΚΟ ΕΙΡΜΟΛΟΓΙΟ

1. (σ. 1-200) «Εἰρμολόγιον τὸ καλοφωνικὸν έν ῶ ἔμπεριέχονται πάντες οἱ καλοφωνικοὶ εἰρμοί». Ἔκδ. *Εἰρμολόγιον Καλοφωνικὸν* 1835, σ. 1-188. Παραλείπεται τὸ ἐπιφώνημα *Ψὸν μου των δακρῶν* (βλ. ἔκδ. σ. 188), ένῶ ἐπισημαίνονται 3 ἐπιπλέον καλοφωνικοὶ εἰρμοί (δὲν περιλαμβάνονται στὴν ἔκδ.) στίς σ. 55, 57, 93· γιὰ τοὺς ἐπιπλέον εἰρμούς πβ. κώδ. Μπενάκη 146 (Μπ. 62) (κείμ. 1).
2. (σ. 201-275) «Κρατήματα κατ' ἤχον μελοποιηθέντα παρὰ των νεωτέρων μουσικῶν διδασκάλων ἔνεκα των καλοφωνικῶν εἰρμῶν». Ἔκδ. ὁ.π., σ. 189-262.

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

Ἄγραφη σελίδα: <276>.

ΥΛΗ: Χαρτί λεπτό, υπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημο: ἀετὸς μετὰ γράμματα G F A (π.χ. φ. 5/6 καὶ 11/12) καὶ θυρεὸς μετὰ ζωόμορφο σχῆμα (π.χ. φ. 7/8 καὶ 9/10)· πολὺ κοντινὸ σὲ Nikolaev 1104α καὶ 1104β (ἔτ. 1844) ἢ Nikolaev 1143 καὶ 1144 (ἔτ. 1854).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 5×8 (79/80), 1×4 (87/88), 12×8 (275/<276>· +219α/220α, 241α/242α). Ἀρίθμηση τευχῶν μετὰ ἀραβ. ψηφία, σημειωμένη ἀπὸ τὸν γραφέα μετὰ ἐρυθρὸ μελάνι στὴν κάτω ἐξωτερικὴ γωνία τοῦ πρώτου recto τῶν τευχῶν: 1-18. Νεότερη, μερικὴ, ἀρίθμηση τευχῶν μετὰ ἀραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Συμπλήρωση σελιδαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: σ. 219α, 220α, 241α, 242α.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων. Συστηματικὴ παράλειψη πρωτογραμμάτων στὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ κώδικα.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδηλος. Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρό.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Στὴ σ. 1 κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀναλλαγῶν.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀναλλαγῶν· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΕΙΡΜΟΛΟΓΙΟΝ ΚΑΛΟΦΩΝΙΚΟΝ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 165. Τὰ φ. I, I', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἄρκετὰ καλὴ. Λίγοι ρύποι, ὀξειδωσὴ μελανιοῦ.

BIBLIOΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 388.

265 (TA 166)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 1165)

18ος αἰ. (α' μισό) χαρτί 209×155χιλ. [162×115] φ. I, 208, I'
στ. 20

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΦΡΑΝΤΖΗΣ

(φ. 1^r-208^r) *Χρονικὸν Μέγα* (χωρὶς τὸ *Προοίμιον*) («Γεωργίου τοῦ Φραντζῆ μεγάλου λογοθέτου τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ποτὲ βασιλείας Ῥωμαίων ἐπὶ τῶν ἡμερῶν Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου»). Ἀναλυτικά:

(φ. 1^r-55^r) «Περὶ τῶν αἰτιῶν <τῆς> τῶν Παλαιολόγων βασιλείας, βιβλίον πρῶτον, κεφ(άλαι)ον α'». Ἀρχ. Ὁ τῆς ἀρχῆς ἐπιβήτωρ Ἀλέξιος Ἄγγελος ὁ Κομνηνός, (φ. 55^v-91^r) Βιβλίο β', (φ. 91^r-142^v) Βιβλίο γ', (φ. 142^v-208^r) Βιβλίο δ', τέλ. ἀλλ' ὑπέστρεψεν ἄπρακτος. Ἔκδ. Imm. Bekker, *Georgius Phrantzes, Ioan-*

nes Cananus, Ioannes Anagnostes [*Corpus Scriptorum Historiae Byzantinae* 39], Βόννη 1838, σ. 6-452, 20· *PG* 156, 641-1022B4· *Vasile Grecu, Georgios Sphrantzes. Memorii 1401-1477* [*Scriptores Byzantini* 5], Βουκουρέστι 1966, σ. 154,1-590,8.

Ἄγγραφο φύλλο: 208^ο.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, υπόλευκο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημο: τρία καπέλα· ἀντίσημο 1^ο: γράμματα S S καὶ μεταξὺ τους τρίφυλλο ἄνθος (π.χ. φ. 19 καὶ 22· γιὰ τὸ ἀντίσημο βλ. π.χ. φ. 24)· 2^ο ἀντίσημο: γράμματα b V· μεταξὺ τους τρίφυλλο ἄνθος (βλ. φ. 23)· πβ. Stanković 967 (ἔτ. 1700/1705), χωρὶς τὸ 1^ο ἀντίσημο.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 26×8 (208). Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν με ἀραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Παραπομπές στὸ verso κάθε φύλλου, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Νεότερη φυλλαρίθμηση με ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρὶς διακόσμηση ἢ ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδηλος. Γραφὴ φιλολογικὴ, δεξιοκλινῆς, μικρομεγέθης. Μελάνι μαῦρο.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBL.). Στὸ φ. 1^ο κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΦΡΑΝΤΖΗ ΧΡΟΝΙΚΟΝ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 166. Τὰ φ. I, Γ, Πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Τὰ πρῶτα καὶ τὰ τελευταία φύλλα τοῦ χφ, διαβρωμένα ἀπὸ τὴν ὑγρασία. Ὁ υπόλοιπος κώδικας σὲ καλὴ γενικῶς κατάστασιν· ὀρισμένα φύλλα μερικῶς σητόβρωτα.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, *BZ* 14, σ. 595 (ἀρ. 21). — Lappa-Zizicas, «*Les Manuscrits*», σ. 298.

266 (TA 167)

19ος αἰ. (μέσα)   χαρτί   238×175χιλ. [185×140]   φ. V, σ. 414, Γ
στ. 24-25

ΣΚΑΡΛΑΤΟΣ ΒΙΛΚΙΟΣ

(σ. 7-252) Ἑλληνικὴ Ἱστορία. Ἀρχ. §1. Πολλοὶ ἱστοριογράφοι ἀναφέροντας μόνον περὶ τῶν δύο πόλεων Σπάρτης καὶ Ἀθηνῶν. Ὁ τίτλος στὴ σ. 5 (βλ. παρακάτω, ΓΡΑΦ.). Στὶς σ. 1 καὶ 7: «Σημειώσεις τῆς τῶν Ἑλλήνων Ἱστορίας». Γιὰ τὸν Σκαρλάτο Βίλκιο, καθηγητὴ τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς στὰ μέ-

σα ἤδη τοῦ 19ου αἰ. βλ. Γριτσόπουλος, *Πατριαρχική Σχολή*, τ. 2, σ. 130, 170, 178, 187, 196, 204-105.

Ἐγγραφες σελίδες: 255-410, 412-414.

ΥΛΗ: Χαρτί ὑπόλευκο, μεσαίου πάχους, χωρὶς ὑδατόσημα.

ΦΥΛΛΑΡΙΘΜΗΣΗ/ΣΕΛΙΔΑΡΙΘΜΗΣΗ: Μερικὴ συμπλήρωση ἀπὸ τὴν καταλογογράφο.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: (σ. <1>-<5>, 7) Καλλωπιστικὰ πλαίσια μὲ πλούσιο φυτικὸ διάκοσμο· στὸ ἐσωτερικὸ τῶν περισσοτέρων πλαισίων, οἱ τίτλοι σὲ κυκλωτερῆ μορφῇ.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Δημήτριος Θεοφιλίδης· βιβλιογρ. σημ. (σ. <3>): *ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΟΝ ΜΕΝ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΘΕΟΦΙΛΙΔΟΥ· ΠΟΝΗΜΑ ΔΕ Σ(καρλάτου) ΒΙΑΚΙΟΥ*. – (σ. <5>): *ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΣΥΝΤΑΧΘΕΙΣΑ ΜΕΝ ΥΠΟ Σ. ΒΙΑΚΙΟΥ ΓΡΑΦΘΕΙΣΑ ΔΕ ΥΠΟ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΘΕΟΦ. Τῆ 28 ΤΟΥ ΙΟΥΝΙΟΥ ΕΝ ΦΑΝΑΡΙΩ ΠΑΡΑ Τῆ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΜΕΓΑΛῆ ΣΧΟΛῆ*. Τὰ ἀρχικὰ τοῦ ὀνόματός του (Δ. Θ.), καλλιγραφικὰ στὸ κέντρο τῆς σ. <1>. Μελάνι μαῦρο.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (σ. 411) *Ἐποχή = ἐπῆρε τὸν νοῦν ἐπὶ τῶν σημαντικότερων*.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Κωνσταντινούπολη (βλ. ΓΡΑΦ.). Στὴ σ. <1> κ.ἀ., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *Σ. ΒΙΑΚΙΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ καὶ* (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 167. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἄριστη.

267 (TA 168)

19ος αἰ. [α' μισό: ἔτ. 1817; (βλ. ΓΡΑΦ.)] χαρτί 223×141χιλ.[155×90]
φ. I, 387 (+48α, 63α, 67α, 159α, 329α), Γ (πφ. 387) στ. 14 (φ. 1^ρ-361^ν),
15 (φ. 363^ρ-385^ν) διπλοὶ ἀκέφ.

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΘΕΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

Πβ. τὸν ὁμοίου περιεχομένου κώδ. Μπενάκη 223 (TA 90). Στὸν παρόντα κώδικα:

(φ. 1^ρ- 386^ν) Ἀνθολογία Θείας Λειτουργίας:

(φ. 1^ρ-106^ρ) Χερουβικά: (φ. 1^ρ-11^ν) <Δανιήλ πρωτοψάλτου, ἡχ. α'>. Ἀρχ. (ἀκέφ.) *μυστικῶς εἰκονίζοντες*. Ἀκολουθοῦν τοῦ ἰδίου στοὺς ἡχους β' καὶ γ'.

(φ. 11^v-32^v) Πέτρου λαμπαδαρίου Πελοποννησίου. Ὅλοι οἱ ἤχοι, (φ. 32^v-52^v) Πέτρου Βυζαντίου. Ὅλοι οἱ ἤχοι, (φ. 52^v-90^r) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, «κατ' ἤχον ἀσματουργηθέντα». Ὅλοι οἱ ἤχοι, (φ. 90^v-91^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, «σύντομα», ἤχ. α', (φ. 91^v-94^r) «μελουργηθὲν παρ' ἐμοῦ Γρηγορίου λαμπαδαρίου», ἤχ. β'. Ἀπώλεια κειμένου μεταξὺ τῶν φ. 92^v: ὡς τὸν βασιλέα] καὶ φ. 93^r: [εἰκονίζοντες καὶ τῇ ζωοποιῶ. Κατόπιν ἀντιβολῆς μὲ τὸν κώδ. Μπενάκη 223 (TA 90), φ. 80^v-83^r, ἐξέπεσε χερουβικὸς ὕμνος μελοποιημένος ἀπὸ τὸν ἴδιο μελουργὸ σὲ ἤχ. γ' καὶ ἀπὸ τὸν Πέτρο λαμπαδαρίου σὲ ἤχ. δ' (ἐν μέρει), (φ. 94^r-95^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. α', (φ. 95^v-97^r) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. β', (φ. 97^r-99^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. βαρὺς καὶ πλ. δ', (φ. 99^v-100^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, «σύντομα τῆς ἐβδομάδος», ἤχ. α'. Ἀκολουθοῦν τοῦ ἰδίου στοὺς ἐξῆς ἤχους: (φ. 100^v-102^r) βαρὺ, (φ. 102^r-103^r) δ', (φ. 103^r-104^v) πλ. δ', (φ. 104^v-106^r) πλ. α'.

(φ. 106^v-107^v) Ἰωάννου πρωτοψάλτου, «εἰς τὸν ἐν Χριστῷ ἀσπασμόν», ἤχ. β'. Ἀρχ. Πατέρα Ἰὸν καὶ ἅγιον Πνεῦμα. – (φ. 107^v-109^r) Ἰακώβου πρωτοψάλτου, «Καὶ τοῦτο ὁμοίως εἰς τὸν ἐν Χριστῷ ἀσπασμόν», ἤχ. β'. Ἀγαπήσω σε Κύριε. – (φ. 109^r-111^r) τοῦ ἰδίου, (φ. 109^r) «σύντομον» καὶ (φ. 110^r) «συντομότερον». – (φ. 111^r-^v) Γρηγορίου λαμπαδαρίου «ὡς ψάλλ(εται) ἐν τῇ ἀγία τοῦ Χρ(ιστοῦ) Μεγάλ(η) Ἐκκλ(ησία)». – (φ. 111^v-113^v) Ἰωάννου Γλυκέος «κατὰ τὸ παλαιόν» – σύντμηση Ἰωάννου πρωτοψάλτου. – (φ. 113^v-114^v) «ἤχ. α' τετράφωνος ἐκ τοῦ κε». Ἀρχ. Τὴν γὰρ σὴν μήτραν.

(φ. 115^r-180^v) Κοινωνικά: (φ. 115^r-127^v) Δανιὴλ πρωτοψάλτου, «Κοινωνικὰ Αἰνεῖτε τῶν Κυριακῶν. Στάσις πρώτη». Ὅλοι οἱ ἤχοι, (φ. 127^v-137^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, Στάσις β'. Ὅλοι οἱ ἤχοι, (φ. 137^v-146^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, Στάσις Γ'. Ὅλοι οἱ ἤχοι, (φ. 146^r-162^v) «Τάξις Δ' Κοινωνικῶν τὰ λεγόμενα ἀνέκδοτα...». Ὅλοι οἱ ἤχοι, (φ. 162^v-176^v) Πέτρου Βυζαντίου, Στάσις Ε' «μελοποιηθεῖσα παρὰ Πέτρου τοῦ Βυζαντίου καὶ φοιτητοῦ αὐτοῦ». Ὅλοι οἱ ἤχοι, (φ. 176^v-179^v) Ἰωάννου πρωτοψάλτου, «Τὰ παρόντα δύο κοινωνικὰ ἐμελοποιήθησαν παρὰ...», ἤχ. α', (φ. 179^v-180^v) τοῦ ἰδίου, ἤχ. γ'.

(φ. 180^v-186^v) Ἰωάννου πρωτοψάλτου, Κοινωνικὰ τῶν ἐξῆς ἑορτῶν: (φ. 180^v-182^v) Ταξιαρχῶν, ἤχ. πλ. δ', (φ. 182^v-184^v) Στὴ μνήμη ἀγίων, ἤχ. βαρὺς, (φ. 185^r-186^v) ἀγ. Ἀποστόλων, ἤχ. πλ. α'.

(φ. 186^v-194^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, Κοινωνικὰ τῆς ἐβδομάδος.

(φ. 194^r-196^r) Κοινωνικὸ τῶν Ταξιαρχῶν («Εἰς τὰς συνάξεις τῶν Ταξιαρχῶν»): Δανιὴλ πρωτοψάλτου, ἤχ. πλ. β', (φ. 196^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. α', (φ. 197^r) Γεωργίου τοῦ Κρητός «καὶ ἡμετέρου διδασκάλου», ἤχ. πλ. δ', (φ. 199^r) «ὄμοιον παρ' ἐμοῦ Γρηγορίου λαμπαδαρίου», ἤχ. δ'.

(φ. 200^v-217^r) Κοινωνικό στή μνήμη αγίων «εις ἤχους ὠκτώ (!) ἄπερ τὰ μὲν ἐμελοποιήθησαν παρὰ τῶν ἀειμνήστων διδασκάλων Δανιήλ, Πέτρου Πελοποννησίου καὶ Γεωργίου, τὰ δὲ παρ' ἡμετέρου διδασκάλου Γρηγορίου λαμπαδαρίου», ἤχ. α'. Ακολουθεῖ τὸ ἴδιο Κοινωνικό σὲ συνθέσεις τῶν: (φ. 202^v) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἤχ. β', (φ. 204^v) τοῦ ἰδίου, ἤχ. γ', (φ. 206^v) Χουρμουζίου «διδασκάλου τῆς μουσικῆς σχολῆς», ἤχ. δ', (φ. 209^r) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. α', (φ. 211^r) τοῦ ἰδίου, ἤχ. πλ. β', (φ. 213^r) Δανιήλ πρωτοφάλτου, ἤχ. βαρύς, (φ. 214^v) «παρὰ τοῦ ἡμετέρου διδασκάλου Γεωργίου τοῦ Κρητός», ἤχ. βαρύς, (φ. 216^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. δ'.

(φ. 217^r-235^r) Κοινωνικό τῶν ἐορτῶν τῆς Θεοτόκου («Κοινωνικὰ φαλλόμενα ἐν ταῖς θεομητορικαῖς ἐορταῖς ἀσματονισθέντα εἰς ἤχους ὀκτώ, τὸ μὲν παρὰ τῶν ἀοιδίμων Δανιήλ, Πέτρου καὶ Γεωργίου, τὰ δὲ παρ' ἡμῶν»): (φ. 217^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. α', (φ. 218^v) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἤχ. β', (φ. 219^v) Χουρμουζίου «τοῦ καὶ διδασκάλου ἡμῶν», ἤχ. γ', (φ. 221^v) Δανιήλ πρωτοφάλτου, ἤχ. δ', (φ. 224^r) Πέτρου λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου, ἤχ. δ', (φ. 226^r) Γεωργίου τοῦ Κρητός «καὶ ἡμετέρου διδασκάλου», ἤχ. πλ. α', (φ. 227^v) «παρ' ἐμοῦ Γρηγορίου λαμπαδαρίου καὶ ἡμετέρου διδασκάλου», ἤχ. πλ. β', (φ. 229^v) τοῦ ἰδίου, ἤχ. βαρύς, (φ. 231^v) «παρὰ τοῦ μουσικολογιωτάτου κύρ Χουρμουζίου ἡμετέρου διδ(ασκάλου)», ἤχ. βαρύς, (φ. 233^v) «παρ' ἐμοῦ Γρηγορίου λαμπαδαρίου τοῦ λευϊτιδους», ἤχ. πλ. δ'.

(φ. 235^r-254^r) Κοινωνικό τῶν Ἀποστόλων («Κοινωνικὰ φαλλόμενα ἐν ταῖς ἐορταῖς αγίων Ἀποστόλων ...»): «Παρὰ Πέτρου λαμπαδαρίου», ἤχ. α', (φ. 236^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. β', (φ. 238^r) «ὅπερ εὐρέθη ἰδιόχειρον τοῦ αὐτοῦ Πέτρου λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου», ἤχ. γ', (φ. 240^r) «ὅμοιον καὶ αὐτὸ εὐρέθη ὁμοίως ἰδιόχειρον Πέτρου τοῦ λαμπαδαρίου», ἤχ. δ', (φ. 241^v) «ὅμοιον καὶ αὐτὸ ὁμοίως εὐρέθη ἐν τοῖς σημειώμασι τοῦ λαμπαδαρίου Πέτρου», ἤχ. πλ. α', (φ. 246^v) Χουρμουζίου, ἤχ. πλ. β', (φ. 248^r) «παρὰ τοῦ ἡμετέρου διδασκάλου Γεωργίου <τοῦ Κρητός>», ἤχ. βαρύς, (φ. 250^r) Δανιήλ πρωτοφάλτου, ἤχ. πλ. δ', (φ. 251^v) Χουρμουζίου, ἤχ. πλ. δ'.

(φ. 254^v-334^r) Κοινωνικά τοῦ ἐνιαυτοῦ («Κοινωνικά τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ μελοποιήθέντα παρὰ Δανιήλ πρωτοφάλτου καὶ Πέτρου λαμπαδαρίου πλὴν τὸ παρὸν ἐμελοποιήθη παρὰ Γεωργίου τοῦ Κρητός διὰ τὴν πρώτην τοῦ Σεπτεμβρίου»): (φ. 254^v-256^r) Ἰνδίκτου: Γεωργίου τοῦ Κρητός, ἤχ. α'. – (φ. 256^r-257^v) Ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ: (φ. 256^r) Δανιήλ πρωτοφάλτου, ἤχ. α', (φ. 257^v) Πέτρου Πελοποννησίου, ἤχ. πλ. α', (φ. 259^r) «Κοινωνικά τῆς αὐτῆς ἐορτῆς εὐρεθέντα ἐν τοῖς σημειώμασι τοῦ μακαρίτου Πέτρου λαμπαδα(ρίου)», ἤχ. γ', (φ. 260^v) «Ἔτερον», ἤχ. πλ. β', (φ. 262^r) «Ἔτερον», ἤχ. βαρύς. – (φ. 263^v-271^v) Χριστουγέννων: (φ. 263^v) Δανιήλ πρωτοφάλτου, ἤχ. α', (φ. 265^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. α', (φ. 266^r) τοῦ ἰδίου, «τὸ μέγιστον», ἤχ. πλ. α'. – (φ. 271^v-275^r)

Θεοφανίων: (φ. 271^v-273^r) Δανιήλ πρωτοψάλτου, ἤχ. α', (φ. 273^r-275^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. βαρύς. – (φ. 275^r-279^r) Εὐαγγελισμοῦ: (φ. 275^r-277^r) Δανιήλ πρωτοψάλτου, ἤχ. α', (φ. 277^r-279^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. α'. – (φ. 279^r-280^r) Λαζάρου: Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. α'. – (φ. 280^r-282^v) Βαΐων: Δανιήλ πρωτοψάλτου, ἤχ. δ', (φ. 281^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. δ'. – (φ. 282^v-287^v) «Τῆ ἀγία καὶ μεγάλη Πέμπτη ἀντὶ Χερουβικοῦ καὶ Κοινωνικοῦ»: Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. β', (φ. 284^v) Ἰακώβου πρωτοψάλτου, ἤχ. πλ. β', (φ. 286^v) Γεωργίου τοῦ Κρητός «τοῦ ἡμετέρου διδασκάλου», ἤχ. πλ. β'. – (φ. 287^v-290^v) «Τῷ ἀγίῳ καὶ μεγάλῳ Σαββάτῳ ἀντὶ Χερουβικοῦ»: Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. α', (φ. 289^v) Ἰακώβου πρωτοψάλτου, ἤχ. πλ. α'. – (φ. 291^r-293^r) Μ. Σαββάτου: Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. α', (φ. 291^v) Γεωργίου τοῦ Κρητός, ἤχ. πλ. α'. – (φ. 293^r-309^r) Πάσχα: Δανιήλ πρωτοψάλτου, ἤχ. α', (φ. 294^v) Πέτρου πρωτοψάλτου, ἤχ. β', (φ. 296^r) «ἕτερον ὅμοιον μελοποιηθὲν παρ' ἐμοῦ Γρηγορίου λαμπαδαρίου», ἤχ. β', (φ. 297^v) «ἕτερον ὅμοιον καὶ αὐτὸ εὐρέθη ἐν τοῖς σημειώμασι Πέτρου τοῦ Βυζαντίου καὶ ἡμετέρου διδασκάλου», ἤχ. γ', (φ. 299^r) «ἕτερον ὅμοιον ἐμελοποιήθη παρ' ἐμοῦ Γρηγορίου», ἤχ. γ', (φ. 300^r) «ἕτερον ὅμοιον μελοποιηθὲν παρ' ἐμοῦ Γρηγορίου λαμπαδαρίου καὶ ἡμετέρου διδασκάλου», ἤχ. δ', (φ. 301^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. α', (φ. 303^v) «ἕτερον ὅμοιον ὅπερ εὐρέθη ἐν τοῖς σημειώμασι τοῦ αὐτοῦ Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου», ἤχ. πλ. β', (φ. 305^r) «ἕτερον ὅμοιον ὅπερ εὐρέθη ἐν τοῖς σημειώμασι Πέτρου πρωτοψάλτου τοῦ Βυζαντίου», ἤχ. βαρύς, (φ. 306^v) «παρ' ἡμετέρου διδασκάλου Γρηγορίου», ἤχ. βαρύς, (φ. 307^v) «παρ' ἐμοῦ Γρηγορίου λαμπαδαρίου τοῦ λευϊτιδος», ἤχ. πλ. δ'. – (φ. 309^r-312^v) Κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ: Δανιήλ πρωτοψάλτου, ἤχ. α', (φ. 311^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. α'. – (φ. 312^v-315^v) Μεσοπεντηκοστῆς: Δανιήλ πρωτοψάλτου, ἤχ. δ', (φ. 314^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. δ'. – (φ. 315^v-318^v) Ἀναλήψεως: Δανιήλ πρωτοψάλτου, ἤχ. δ', (φ. 317^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. δ'. – (φ. 318^v-321^r) Πεντηκοστῆς: Δανιήλ πρωτοψάλτου, ἤχ. α', (φ. 320^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. βαρύς. – (φ. 321^r-322^v) ἁγ. Πνεύματος «εὐρέθη δὲ ἐν τοῖς σημειώμασι τοῦ Βυζαντίου Πέτρου», ἤχ. α'. – (φ. 322^v-330^r) ἁγ. Πάντων: Δανιήλ πρωτοψάλτου, ἤχ. πλ. δ', (φ. 324^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. α', (φ. 325^v) τοῦ ἰδίου, ἤχ. πλ. δ', (φ. 327^r) τοῦ ἰδίου, ἤχ. πλ. δ', (φ. 329^r) Χουρμουζίου, ἤχ. πλ. δ'. – (φ. 330^r-334^r) Μεταμορφώσεως: Δανιήλ πρωτοψάλτου, ἤχ. βαρύς, (φ. 332^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. δ'.

(φ. 334^r) «ἤχ. β' δι». Ἀρχ. <E>ἰδωμεν (!) τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν. – (φ. 334^r) «ἤχ. β'». Ἀρχ. <E>ἴη τὸ ὄνομα.

(φ. 335^r-356^v) «Χερουβικά κατ' ἤχον Γρηγορίου πρωτοψάλτου ἅτινα διεδόθησαν παρ' αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐποχὴν 1817 ἐν μηνὶ Αὐγούστῳ». Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 356^v-361^v) «Καὶ τὰ ἀκόλουθα τρία <χερουβικά> παρὰ τοῦ πρωτοψάλτου κῦρ Γρηγορίου ἐμελουργήθησαν δι' αἰτήσεως καὶ προτροπῆς τοῦ κυρίου Μι-

χαήλ Βασιλείου καὶ διὰ νὰ ἀποσωθῆ ἡ ἀ' στάσις τοῦ Πελοποννησίου (!) Πέ-
 τρου τὰ ἐβδομαδιαῖα...»: (φ. 356^v) ἤχ. β', (φ. 358^v) ἤχ. γ', (φ. 360^r) ἤχ. πλ. β'.
 – (φ. 363^r-386^v) «Χερουβικά κατ' ἤχον μελισθέντα παρὰ Χουρμουζίου διδα-
 σκάλου τῆς νέας μεθόδου καὶ χαρτοφύλακος». Ὅλοι οἱ ἤχοι.

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

Ἄγραφα φύλλα: 362^{r-v}, 387^r.

ΥΛΗ: (φ. 1-362, 383-387) Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημα:
 α) ἡμισέληνος σὲ πλαίσιο (π.χ. φ. 2 καὶ 5)· πβ. Nikolaev 1005 (ἔτ. 1821) ἢ Nikolaev
 1038 (ἔτ. 1829), β) ἡμισέληνος σὲ πλαίσιο καὶ γράμμα Α ἐγγεγραμμένο στὴν ἡμισέ-
 ληνο (π.χ. φ. 101 καὶ 104), γ) ἡμισέληνος σὲ πλαίσιο καὶ γράμμα Α (π.χ. φ. 110 καὶ
 111)· σχεδὸν ὅμοιο μὲ Nikolaev 1014 (ἔτ. 1824), δ) ἡμισέληνος σὲ πλαίσιο καὶ γράμμα
 Α (π.χ. φ. 384 καὶ 385)· πβ. Nikolaev 1092 (ἔτ. 1841).

(φ. 363-382) Χαρτί λεπτό, ὑπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημο: ε) λέων (π.χ. φ. 376 καὶ
 377)· ἀντίσημο: στέμμα (;) μὲ γράμματα Α F G (π.χ. φ. 375 καὶ 378)· σχεδὸν ὅμοιο
 μὲ Stanković 530 (ἔτ. 1790/1805), μὲ μικρὲς διαφορὲς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×8-1 (7· ἐξέπεσε τὸ 1^ο φύλ.), 11×8 (92· +48α, 63α, 67α), 1×8-2
 (98· ἐξέπεσε τὸ 1^ο-2^ο φύλ., μὲ ἀπώλεια κειμένου), 4×8 (130), 1×12 (142), 11×8 (229·
 +159α), 1×6 (235), 2×4 (243), 11×8 (330· +329α), 1×4 (334), 2×8 (350), 1×12 (362), 6×4
 (386). Αριθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία: α) σημειωμένη ἀπὸ τὸν γραφέα, μὲ ἐρυθρὸ
 κυρίως μελάνι (τὸ τχ 13, ἀπὸ μτγν. χέρι, μὲ μολύβι), στὴν κάτω ἐξωτερικὴ γωνία τοῦ
 πρώτου recto κάθε τεύχους: 2 (φ. 8^r) - 46 (φ. 351^r) (τὸ τχ 1 χ. ἀρ. - βλ. παραπάνω,
 ΤΕΥΧΗ) / 1 (φ. 363^r) - 5 (φ. 379^r) (χ. ἀρ. τὸ τελευταῖο τεύχος: φ. 383-386), β) νεότερη
 ἀριθμηση· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι.
 Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: 48α, 63α, 67α, 159α, 329α.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδηλος, ὅμοιο χέρι μὲ κώδ. Μπενάκη 236 (TA 103)· βιβλιογρ. σημ. (φ. 334^v,
 ἐρυθρόγρ.): Ἡ βίβλος ἀνθολογία ἦτοι ἡ νέα Παπαδικὴ καὶ ἐξηγήθη καὶ ἐγράφη ἀφ'
 ἡμετέρου διδασκάλου κὺρ Γρηγορίου Λαμπαδαρίου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης
 Ἐκκλησίας εἰς τόμους τεσσαρας. 1817 ἐν μηνὶ Ἰουνίῳ. Μελάνι καστανὸ καὶ ἐρυθρό.
 Πβ. κώδ. Μπενάκη 289 (TA 205), φ. 223^v: τὸ ἴδιο σημείωμα ἀπὸ τὸν ἴδιο γραφέα, ὁ
 ὅποιος ἀντιγράφει πιθανότατα καὶ στὶς δύο περιπτώσεις τὸ σημείωμα τοῦ προτύπου
 του, ὥστε ἡ χρονολογικὴ ἔνδειξη “1817 ἐν μηνὶ Ἰουνίῳ” νὰ μὴν ἀποτελεῖ τὴν ἀκριβῆ
 χρονολογία ἀντιγραφῆς τῶν δύο κωδίκων· πβ. σχετικὰ κώδ. Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν,
 Συλλογὴ Ψάχου, Ἀρχεῖο Γρηγορίου πρωτοψάλτου, Φάκελος Ζ', φ. 294^v, ὅπου σχε-
 δὸν ὅμοιο σημείωμα τοῦ Γρηγορίου πρωτοψάλτου μὲ τὴν ἴδια ἀκριβῶς χρονολογικὴ
 ἔνδειξη (ιστότοπος: <http://pergamon.lib.uoa.gr/dl/object/uoadl:110499>). Γιὰ τὴν ἴδια
 ἐπίσημη ἔνδειξη βλ. Χατζηγιακουμῆς (βλ. BIBL.).

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 1^r, μὲ κυανὸ μελάνι) Ἀφιέρωμα ἀειμνήστου Μέγ. ΠαπαΒασι-
 λείου στὶς 9/22. 4. [1]924.

(φ. 386^v, με μαύρο μελάνι από μτγν. χέρι.) *Τέλος Εντζαμιντα* (;) *Μουσικαν Ευθύμιος Αναστασ[ίου];* ἔγραψε λεῶν.

(φ. 387^v) *καραμανλίδικο σημείωμα.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Βλ. ΣΗΜ., φ. 1^r. Στὰ φ. 1^r, 2^r, ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξιμῶν.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰῶνα. Πανόδετη (τυπικῆ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξιμῶν· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΧΕΡΟΥΒΙΚΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ* καί (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 168. Τὰ φ. I, I, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὸ φ. 387, πφ. τέλ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή. Ἀρκετοὶ ρύποι ἀπὸ τὴ χρήση, κηλίδες ἀπὸ κερι (π.χ. φ. 6, 48).

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Χατζηγιακουμῆς, *Χειρόγραφα*, σ. 101 σημ. 340. — Γιαννόπουλος, *Τὰ Χειρόγραφα Ψαλτικῆς Τέχνης Ἄνδρου*, σ. 64. — Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 371 σημ. 5, σ. 388.

268 (TA 169)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 1043)

ἔτ. 1751-1760 [ἔτ. 1751 (φ. 194^r), 1755 (φ. 33^r), 1756 (φ. 40^v, 41^r), 1760 (φ. ΠΓ^r)]
 χαρτὶ 214×143χιλ.[165/170×110/115] φ. V, 246 (-87-88), Γ στ. 8-13,
 20-22 (φ. 194^r-246^r)

ΜΑΘΗΜΑΤΑΡΙΟ (με διάστιχη ψυχαγωγικὴ ἐρμηνεία)

1. (φ. 1^r-30^v) Ἄγαπητὸς διάκονος, *Ἐκθεσις κεφαλαίων παραινετικῶν* (CPG 6900). PG 86, 1164-1185. Ἔκδ. Riedinger, *Agapetos Diakonos*, σ. 26-76.
2. (φ. 33^r-40^v) Πρόκλος Κωνσταντινουπόλεως, *Ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον πρωτομάρτυρα Στέφανον* (CPG 5816). PG 65, 809-817.
3. (φ. 41^r-46^v) Ἰωάννης Χρυσόστομος*, Λόγοι.

¹(φ. 41^r-45^r) *Εἰς τὸν ἅγιον Στέφανον, λόγος α'* (CPG 4690). PG 63, 929-932· Aldama ἀρ. 453. Μερικὴ διάστιχη ψυχαγωγικὴ ἐρμηνεία (διακόπτεται στὸ φ. 41^v, στὸν στίχο: οἱ τὸν δεσποτικὸν ἐργασάμενοι φόνον: PG 931,14).

²(φ. 45^r-46^v) *Εἰς τὸν ἅγιον Στέφανον, λόγος β'* (CPG 4691). PG 63, 931-934· Aldama ἀρ. 301.
4. (φ. 49^r-147^r) Βασίλειος Καισαρείας, Λόγοι.

¹(φ. 49^r-63^v) «Πρὸς τοὺς νέους ὅπως ἂν ἐκ τῶν ἐλληνικῶν ὠφελοῖντο

λόγων παραίνεσις». Τέλ. (ἀτελ.) τοῖς ἐπὶ σκηνῆς ὑποκρινομένοις τὰ δράματα [οἷ ὡς βασιλεῖς (διαγραμμένες ἀπὸ τὸν γραφέα οἱ τελευταῖες 6 σειρές) (CPG 2867). PG 31, 564-573D5. Ὑεκδ. Boulenger, *Saint Basile*, σ. 41-49,16. Ἡ διάστιχη ψυχαγωγικὴ ἐρμηνεῖα διακόπτεται μερικῶς στὰ φ. 55^v-56^v, 59^{r-v} καὶ στὸ φ. 63^v.

²(φ. 89^r-115^v) *Κατὰ ὀργιζομένων* (CPG 2854). PG 31, 353-372.

³(φ. 118^r-133^v, 142^r-147^r) *Περὶ τοῦ μὴ προσηλωσθαι, ταῖς βιωτικαῖς καὶ περὶ τοῦ ἐμπρησμοῦ* (CPG 2866). PG 31, 540-553A1, 560B10-564.

Ἀπώλεια κειμένου μεταξὺ τῶν φ. 133^v: τὰς τῶν πενήτων μεταθέντα] καὶ φ. 142^r: [στέφανον ἐβουλεύσατο πάλιν. Ἡ ψυχαγωγικὴ ἐρμηνεῖα διακόπτεται μερικῶς.

⁴(φ. 150^r-187^v) Ὀμιλία ὅτι οὐκ ἔστιν αἴτιος τῶν κακῶν ὁ Θεός (CPG 2853). PG 31, 329-353.

5. (φ. 188^r-246^v) Γρηγόριος Ναζιανζηνός, Λόγοι.

¹(φ. 188^r-193^v) <Εἰς τὸν μέγαν Βασίλειον, ἐπιτάφιος> (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). Τέλ. (κολ.) καλὴν ἐπήνεγκεν ὁ καιρὸς ἐκεῖνος τὴν κορωνίδα. [Παρασκευῆς μὲν γάρ (Λόγος 43· CPG Suppl. 3010.43· BHG^a 245). PG 36, 493-500C9. Ὑεκδ. Bernardi, 3, σ. 116-126,13.

²(φ. 194^r-240^v) *Εἰς τὸν μέγαν Βασίλειον, ἐπιτάφιος* (ἡ ἴδια ὀμιλία πλήρης -ββ. παραπάνω, φ. 188^r-193^v- ἀπὸ ἄλλον γραφέα· μετὰ τὸν τίτλο: «Ὀμιλία (!) τοῦ Γρηγορίου Ναζιανζηνοῦ», ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ Σαράφογλου). PG 36, 493-605. Κείμενο χωρὶς ἐρμηνεῖα.

³(φ. 241^r-246^v) «Εἰς τὴν καινὴν Κυριακὴν καὶ εἰς τὸ ἔαρ καὶ εἰς τὸν μάρτυρα Μάμαντα» (Λόγος 44· CPG Suppl. 3010.44· BHG^a 1021). PG 36, 608-621. Κείμενο χωρὶς ἐρμηνεῖα.

Στὸ φ. IV^v, πίν. περιεχομένων ὅπου καὶ παραπομπὴ στὸ φύλλο τοῦ κάθε κειμένου τοῦ κώδικα.

Ἄγραφα φύλλα: II^{r-v}, III^v-IV^r, V^{r-v}, 31^r-32^v, 47^r-48^r, 64^r-86^v, 116^r-117^r, 134^r-141^v, 147^v-149^v.

ΥΛΗ: Χαρτὶ διαφόρων ποιότητων, μᾶλλον τραχύ. Μεταξὺ διαφόρων ὕδατοσήμων διακρίνονται τὰ ἐξῆς: α) δικέφαλος ἀετὸς μὲ στέμμα (π.χ. φ. III καὶ IV)· ἀντίσημο: λέξεις FINDE DAUPHINE 1742 (π.χ. φ. II καὶ V· ἐπίσης φ. 49 κ.έ.), β) τρία καπέλα (π.χ. φ. 3 καὶ 6)· ἀντίσημο: γράμμα M (π.χ. φ. 2), γ) βαλλίστρα (π.χ. φ. 12 καὶ 13)· ἀντίσημο F V (π.χ. φ. 12), δ) ἀκαθόριστο (π.χ. φ. 44 καὶ 45), ε) στέμμα καὶ βότρως (π.χ. φ. 227 καὶ 228).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: Κυρίως οκτάδια. Χωρίς αρίθμηση. Παραπομπή στο τελευταίο verso κάθε τεύχους (π.χ. φ. 1-32) ή στην κάτω δεξιά γωνία κάθε σελίδας (π.χ. φ. 33-46), παράλληλα προς το κείμενο. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης από την καταλογογράφου: 57-64, 86, 134, 141.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐπίτιτλα πιόσχημα (φ. 1^ρ) καὶ ταινιοσειδῆ (π.χ. φ. 49^ρ, 89^ρ) μὲ μαῦρο μόνο ἢ μαῦρο καὶ ἐρυθρὸ μελάνι. Στὸ κέντρο τοῦ ἐπιτίτλου τοῦ φ. 1^ρ, ζωόμορφο πρόσωπο. Στὸ φ. 150^ρ, ὀρθογώνιο ἐπίτιτλο μὲ φυτικὸ διάκοσμο· στὸ κέντρο, μετάλλιο μὲ γυναικεία ἐστεμμένη μορφή σὲ προτομή: τὸ ἓνα χέρι, ἀνασηκωμένο, χαιρετᾷ ἐνῶ τὸ ἄλλο κρατᾷ ἄνθος. Ἀκριβῶς κάτω ἀπὸ τὸ μετάλλιο, δύο προσώπεια ἐνῶ στὶς δύο πλάινες πλευρῆς τοῦ ἐπιτίτλου, μία ὀλόσωμη ἡμίγυμνη μορφή· στὸ ἓνα χέρι κρατᾷ σπαθί, ἐνῶ μὲ τὸ ἄλλο στηρίζει τὸν ὀριζόντιο ἄξονα ἀπὸ τὸν ὁποῖο κρέμεται τὸ μετάλλιο.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Ἰωάννης Ἀναγνώστης Σαράφογλου, ἱερομόναχος Ἰγνάτιος τοῦ Σάββα Σαράφη. Πβ. κώδ. Μπενάκη 179 (TA 18), ΓΡΑΦ.: βιβλιογρ. σημ. (φ. III^ρ): *Βιβλίον ὀνομαζόμενον μαθηματάριον, ἧτοι περιέχει μαθήματά τινα, ἅπερ ἐδιδάχθην ἐγὼ ὁ τοῦ Σάββα Σαράφη γνήσιος υἱὸς κατὰ σάρκα Ἰγνάτιος ἱερομόναχος, Σαράφ ὀγλοῦς, ἅτινα συναγαγὼν εἰς ἓν καταλίπω τοῖς φιλομαθέσιν, ἐπὶ τὸ αψξ' [1760] ἔτος ἀπὸ τῆς ἐνσάρχου τοῦ Χ(ριστοῦ) οἰκονομίας κατὰ μῆνα Ἰαννου(ά-ριον) λ' ἐν ἧ καὶ χειροτονήθη ἱερομόναχος παρὰ τοῦ πανιερωτάτου (μητ)ρο-πολίτου Ἀδριανουπόλεως κυρίου Διονυσίου. – (φ. IV^ρ, ἐρυθρόγρ., στὸ τέλ. τοῦ πίν. περιεχομένων) Ἰγνάτιος ἱερομόναχος τοῦ Σάββα Σαράφη. – (φ. 33^ρ) Ἰγνάτιος ἱερο-διάκονος ὁ τοῦ Σάββα Σαράφη ἀδριανουπολίτη. 1755 νοεμβρίου 20 ἡμέρ(α) δευ-τέρ(α) προεόρτια τῆς ἐν τῷ ναῶ εἰσόδου. – (φ. 40^ρ) Εἴληφεν τέλος τὸ παρὸν ἐν ἔτει χιλιοστῶ ἑπτακοσιοστῶ πεντηκοστῶ ἔκτῳ, Ἰαννουαρίου δέκα ὀκτώ. Ἰγνάτιος ἱεροδιάκονος ὁ <τοῦ> Σάββα, παρὰ Χριστοδοῦλου Ἰωάννου ἡρξάμην ἐν Ἰωαννί-νοις. – (φ. 41^ρ) Ἰγνάτιος ἱεροδιάκονος, ὁ τοῦ Σάββα, παρὰ Χριστοδοῦλου ἡρξάμην. 1756 Ἰαννουαρίου κη' ὀγδὸς ἐπὶ εἰκάδι. Μελάνι μαῦρο.*

β) φ. 1^ρ-30^ρ, 49^ρ κ.έ.: ἄδηλος, γ) φ. 176^ρ-187^ρ: ἄδηλος. Γραφή ὄρθια, στρογγυλόσχημη, ἀραιή, δ) φ. 194^ρ-245^ρ: ἄδηλος. Γραφή ἑλαφρῶς δεξιοκλινής, ἀραιή, εὐανάγνωστη.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 41^ρ, στὸ περιθώριο) *λεχθὲν κλην Χαλκη.*

(φ. 194^ρ, ἄνω ἀριστερῆ ὠα) *αψνα' [1751] Αὐγούστου κ' παρὰ Ἀθανασίου Βοθροντοῦ τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων* (τὰ δύο τελευταῖα ψηφία τῆς χρονολογίας, μτγν. διόρθωση). Τὸ κείμενο τῶν φ. 194^ρ-245^ρ προέκυψε κατόπιν παρακολούθησης μαθήματος τοῦ Ἀθανασίου Βουθροντέως, Ἡπειρώτη δασκάλου στὴν Ἀδριανούπολη· βλ. Σκαρβέλη-Νικολοπούλου (βλ. BIBΛ.), σ. 223-224.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ὁ κώδικας ἀνήκε στὸν Ἀδριανουπολίτη Ἰγνάτιο Σαράφογλου, τὸν μετέπειτα ἐπίσκοπο Ναξινζοῦ (βλ. ΓΡΑΦ.). Ἀργότερα, στὸ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBΛ.). Στὸ φ. III^ρ κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΣΑΡΑΦΟΓΛΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΑΡΙΟΝ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 169. Τὰ φ. I, I', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ρύποι ἀπὸ τὴν ὑγρασία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, *BZ* 16, σ. 271 (άρ. 104). — Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298. — Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογραφίαι», σ. 456. — Σκαρβέλη-Νικολοπούλου, *Μαθηματικά*, σ. 119, 809-810 (άρ. 876).

269 (TA 171)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 377)

ἔτ. 1820 (φ. II^ν) χαρτί 206×147χλ. [145×195] φ. VI, σ. 172, I^ν
στ. ἕως 25

ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

– (φ. V^ρ) Πίνακας περιεχομένων.

– (σ. 1-164) «Λατινικῆς γραμματικῆς προοίμιον». Ἀρχ. §1. Ἡ λατινικὴ γραμματικὴ μᾶς διδάσκει νὰ ὀμιλῶμεν καὶ νὰ γράφωμεν ὀρθῶς λατινικά, τέλ. («Περὶ συνδέσμου καὶ παρενθέσεως»). §123. Παρένθεσις δὲ εἶναι ἓνα μέρος τῆς ὀμιλίας ἐμφατικὸν τῶν παθῶν τῆς ψυχῆς, οἷον ο! ὦ! ναε! οὐα! euge! εὐγε, raras, παπαὶ καὶ τὰ παραπλήσια ἐπιφωνήματα. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου: Τέλος τοῦ ἔτυμολογικοῦ τῆς λατινικῆς γραμματικῆς.

Ἄγραφα φύλλα/σελίδες: II^ρ, III^ρ, IV^ρ, V^ρ-VI^ρ/σ. 165-169.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, ἐλαφρῶς τραχύ.

(φ. II-V) Ὑδατόσημο: α) τρία καπέλα (φ. III καὶ IV)· ἀντίσημο: γράμματα V G (φ. II καὶ V).

(φ. VI, σ. 1-171) Ὑδατόσημο: β) τρία καπέλα (π.χ. φ. 3/4 καὶ 9/10)· ἀντίσημο: γράμματα A F G (π.χ. φ. 5/6 καὶ 7/8)· πβ. Nikolaev 995 (ἔτ. 1816), μὲ διαφορετικὸ ἀντίσημο.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×4 (II-V), 10×8 (VI, σ. 1-158), 1×8-1 (171/172· ἐξέπεσε τὸ τελευταῖο φύλλο). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Περιστασιακὴ χρῆση παραπομπῆς, στὴν κάτω δεξιὰ γωνία τῶν σελίδων, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Φυλλαρίθμηση καὶ συμπλήρωση σελιδαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἄπλο ταινιοειδὲς ἐπίτιτλο στὸ τέλος τοῦ κειμένου. Χωρὶς ἄλλη διακόσμηση ἢ ἐρυθρογραφία. Ὁρθογώνιο πλαίσιο μὲ μολύβι περιβάλλει τὸ κείμενο κάθε σελίδας.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελος, Γραφὴ δεξιοκλινῆς, μικρομεγέθης. Μελάνι καστανό.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. II^ν) ἀρχίσαιμε νὰ διαβάζωμε τὴν λατινικὴν γλῶσσαν ταῖς 20 “Ἰαν-

νουαρίου” 1820. (ἀκολουθεῖ, μὲ μικρότερους χαρακτῆρες) Ἐπειτα ἐγράφη ὁ μὲν, εἰς ἀποφυγὴν τῆς ἐπιδείξεως, ἦν τὸ ἐνικὸν πρόσωπον ἔφερε τεκμήριον δέ. ἡ φθορὰ δηλονότι τῆς ὀξείας σύγγωθι μοι τῆς αὐθαδεΐας. Σὲ ἄγραφα φύλλα τοῦ χφ. ἀριθμητικὰς πράξεις· στὴ σ. 171: κρείττον μετ’ ὀλίγων ὑπὲρ | τῆς ἐλευθερίας κινδυνεύειν | ἢ μετὰ πολλῶν βασιλευμένων | ὑπὲρ τῆς αὐτῶν δουλείας. Λυσ(ίας) Λόγ(ος). Ἐπιτάφ(ιος).

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBL.). Στὴ σ. 1 κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 171. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλὴ· ρύποι κυρίως στὰ πρῶτα καὶ τελευταῖα φύλλα τοῦ κώδικα.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, BZ 16, σ. 266 (ἀρ. 81). — Lappa-Zizicas, «Les Manuscripts», σ. 298.

270 (TA 173)

19ος αἰ. (α' μισό)   χαρτί   206×149χιλ. [180×125/130]   φ. I, 94, Γ
στ. 24 (φ. 2-54)

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΗΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

1. (φ. 2^r-39^v) Πρόλογος: «Πασῶν τῶν ἐραστῶν καὶ φιλοπόνων τῆς ζωγραφικῆς τέχνης παρὰ Θεοῦ χαίρειν». Ἀρχ. *Γινώσκετε τοίνυν ὧ φιλομαθεῖς μαθηταὶ τῶν ἱστοριογράφων*, (φ. 2^v) Ἀρχὴ τοῦ κυρίως κειμένου: «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ τῆς ἐρμηνείας τῆς ζωγραφικῆς ἐπιστήμης περὶ ἐχουσα τά τε εἶδη καὶ σχήματα πάντων τῶν ἀγίων τοῦ ὄλου ἐνὶ αὐτοῦ τὰ ἐπιγράμματα αὐτῶν καὶ ἀλλὰ τινὰ τῆς αὐτῆς ἐπιστήμης (sic)», τέλ. (κολ.) *ἔξαπτέρυγα, πολυόμματα, δυνάμεις ἐξουσία ἀρ* [... Μεταξὺ τῶν κειμένων, στὸ φ. 22^{r-v}: «εἰς παρακλήσιον». Βλ. τὸ ὁμοίον περιεχομένου κείμενο στὸν κώδ. Μπενάκη 191 (TA 35), σ. 72.
2. (φ. 45^r-54^r) «Ἐρμηνεῖα τῆς ζωγραφικῆς τέχνης οἵτοι τοῦ νατουράλου εἰς τὰ μέτρα τοῦ ἀνθρώπου πόσα κεφάλαια ἦτοι πόσα μέτρα γίνεται ὄλον τὸ κορμὴ τοῦ ἀνθρώπου (sic)». Ἀρχ. *Γίνωσκε ὧ μαθητὰ ὅτι ὄλος ὁ ἀνθρωπος γίνεται κεφάλαια (!) ἐννέα*, τέλ. καὶ ὕστερον *βάλε τροχοὺς νὰ γένουν πλουμιὰ ἢ ὅτι λουλούδια θέλεις*. Πβ. τὸν ὁμοίου περιεχομένου κώδ. Μπενάκη 191 (TA 35)· βλ. ἐπίσης Kakavas (βλ. BIBL.), σ. 297.

3. (φ. 54^{r-v}) Καραμανλίδικο κείμενο.
 4. (φ. 55^r-69^r) Μουσικές ασκήσεις με καραμανλίδικες έπιγραφές.

Προηγείται στο φ. 55^r ή έπιγραφή: *Νότα Τεφτερη*. Στο φ. 40^r (με κυανό μελάνι) και 94^v (με μολύβι), κείμενα σε άραβ. γραφή από μτγν. χέρι.

Άγραφα φύλλα: 1^v, 40^v-44^v, 69^v-94^r.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, υπόλευκο, τραχύ. Ύδατόσημα: α) τρία καπέλα (π.χ. φ. 3 και 4) και β) στέμμα με γράμματα G F A (π.χ. φ. 2 και 5 ή 54 και 55). Για τὸ β' ύδατ. πβ. Stanković 512 (έτ. 1785/95), με διαφορά ως πρὸς τὴν απόσταση ραβδώσεων. Τὰ φ. 40-44, 57-94, νέου τύπου, χωρίς ύδατόσημα.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×8–2 (2-7· έξέπεσε τὸ 1°-2° φύλ.), 4×8 (39), 1×8 (45-52), 1×4 (56) (έξαιρέθηκαν τὰ νεότερα, χωρίς ύδατ. φύλλα· βλ. παραπάνω, ΥΛΗ). Άρίθμηση τευχῶν με έλλην. ψηφία, μάλλον μτγν., σημειωμένη με μολύβι στο μέσο τοῦ άνω περιθωρίου τοῦ πρώτου recto και τοῦ τελευταίου verso κάθε τεύχους: α' (φ. 7^v) - ή (φ. 53^v). Σποραδική χρήση παραπομπής (μονοσύλλαβης ή δισύλλαβης), παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Μερική σελιδαρίθμηση από τὸν γραφέα: 1 (φ. 2^r) - 8 (φ. 5^v). Μτγν. σελιδαρίθμηση (σ. 1-188) και νεότερη φυλλαρίθμηση με έρυθρὸ μελάνι (φ. 1-94).

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρίς διακόσμηση. Στο φ. 31^r, έρυθρογραφία τίτλου.

ΓΡΑΦΕΙΣ: α) φ. 2^r-54^r: ὁ κύριος γραφέας. Γραφή ὁμοιόμορφη, άραιή. Μελάνι μαῦρο.

β) φ. 55^r-69^r: Ίωάννης Κουζηνόπουλος (;). Μτγν. χέρι. Μελάνι κυανό.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 1^r, άνάστροφα) *Ελισάβετ*.

(φ. 55^r) *Ίωάννης Κουζηνόπουλος* (έπαναλαμβάνεται παρακάτω ξενόγλωσσα). – *I. K. Αρνάκης. Jean Couzinooulos. Johannis.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Άγνωστη. Στο φ. 1^r κ.ά., ή σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Άνταλλαξιμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αιώνα. Πανόδετη (τυπική τῆς συλλογῆς Άνταλλαξιμων· πβ. Πίν. 30). Στη ράχη, ὁ τίτλος: *ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ* και (στο κάτω μέρος) ὁ άρ. 173. Τὰ φ. I, Y, πφ. άρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὸ φ. 1, πφ. άρχ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή· περιορισμένοι ρύποι.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Hetherington, "*The Painter's Manual*", σ. 113, 114 σημ. 3. — Kakavas, *Dionysios of Fournas*, σ. 47, 297.

271 (TA 174)

19ος αἰ. (ἀ' μισό, μετὰ τὸ 1814) χαρτὶ 167×111χιλ. [137×75 (φ. 1-107),
122×75 (φ. 108-237)] φ. II, 237, Γ στ. 12 (φ. 1^ε-107^ε), 11 (φ. 108^ε-237^ε)
διπλοὶ ἀκέφ.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΜΑΤΑΡΙΟ – ΕΩΘΙΝΑ – ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

1. (φ. 1^ε-94^ε) Ἀρχ. (ἀκέφ.) [ἤχ. γ'. ... εἰσάκουσόν μου Κ]ύριε. Κατευθυν-
θήτω – Θεοῦ, Κύριε, (φ. 4^ε) <ἤχ. δ'> Τῶ σῶ Σταυρῶ Χριστέ Σωτήρ. Στὸ
φ. 15^ε, μόνο στίχοι (μτγν. προσθήκη) Νῦν αἰ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν.
2. (φ. 94^ε-106^ε) Τὰ ἔνδεκα ἑωθινά. Πλήρης ἡ σειρά.
3. (φ. 107^ε-^ν) «Θεοδώρου ἐκδότου», ἤχ. α'. Νῦν αἰ δυνάμεις (μτγν. προσθή-
κη).
4. (φ. 108^ε-236^ε) Ἀνθολογία. Ἀναλυτικά:

(φ. 108^ε-122^ε) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, «Δοξαστικὰ κατ' ἤχον μετὰ τὸν
δογματικὸν Θεοτοκίον (sic)». Ἀρχ. <Δ>όξα – <Κ>αὶ νῦν – <Τ>ὴν παγκό-
σμιον δόξαν· ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 123^ε) τοῦ ἰδίου, «Ὁ πρὸς τὴν Θεοτόκο
χαιρετισμὸς τοῦ ἀγγέλου ὡς ψάλλετο (!) παρὰ Ἰακώβου ἐν τῇ Μεγάλῃ
Ἐκκλησίᾳ», ἤχ. δ'. Ἀρχ. <Θ>εοτόκε παρθένε. – (φ. 123^ε-142^ε) «Ἰδιόμελα
εἰς τὰς Κυριακὰς τῆς μεγάλης Μ' [Τεσσαρακοστῆς]»: Πέτρου λαμπαδα-
ρίου, ἤχ. δ'. Ἀρχ. <Ε>λαμψεν ἡ χάρις σου, κ.ο.κ. Πβ. κώδ. Μπενάκη 229
(TA 96), φ. 91^ε-106^ε. – (φ. 142^ε-177^ε) «Τῇ ἀγία καὶ μεγάλη Δ' [Τετάρτῃ]
εἰς τὸν στίχον τῶν αἰνῶν...», κ.ο.κ. Πβ. κώδ. Μπενάκη 229 (TA 96),
φ. 106^ε-128^ε. – (φ. 177^ε-189^ε) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, Πασαπνοάρια αἰνῶν.
Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 189^ε-216^ε) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, τὰ ἔνδεκα ἑωθινά.
Πλήρης ἡ σειρά. – (φ. 216^ε-217^ε) «Καὶ νῦν εἰς κάθε Κυριακὴν», ἤχ. β'. Ἀρχ.
<Κ>αὶ νῦν. – (φ. 217^ε-218^ε) «Τῇ ἀγία καὶ μεγάλη Τεσσαρακοστῇ Προκειμέ-
να τοῦ Κυρίου ἡμῶν μέλος ἀρχαῖον», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. <Μ>ὴ ἀποστρέψῃς
– <Π>ρόσχεσ τῇ ψυχῇ μου. – (φ. 218^ε-^ν) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, «Ἐτε-
ρα προκειμένα εἰς τὰς δεσποτικὰς ἑορτάς», ἤχ. βαρὺς. Ἀρχ. <Τ>ίς Θεὸς
μέγας. – (φ. 218^ε) «Ἐτερον», ἤχ. βαρὺς. Ἀρχ. <Α>γαπήσω σε Κύριε.
– (φ. 218^ε-219^ε) «Τῇ ἀγία καὶ μεγάλῃ Σαββάτῳ εἰς τὴν Λειτουργίαν μετὰ
τῶν Ἀποστόλων ἀντὶ τὸ ἀληλούγια (sic)», ἤχ. βαρὺς. Ἀρχ. <Α>νάστα ὁ
Θεός. – (φ. 219^ε-^ν) Θεοτοκία: (φ. 219^ε) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. β'.
Ἀρχ. <Π>αναγία Θεοτόκε, (φ. 219^ε-^ν) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. β'.
Ἀρχ. <Τ>ὴν πᾶσαν ἐλπίδα μου. – (φ. 219^ε-220^ε) τοῦ ἰδίου, ἤχ. πλ. β'.
Ἀρχ. <Κ>ύριε τῶν δυνάμεων. – (φ. 220^ε) «Τὸ τελευταῖον», ἤχ. πλ. β'. ὁ

ἴδιος ὕμνος. – (φ. 220^{r-v}) Πέτρου πρωτοφάλτου, «καὶ φοιτητοῦ αὐτοῦ, ἦχ. πλ. β' ὁδεύει δὲ βου χροματικῶς (!)». Ἀρχ. <Ψ>υχὴ μου ψυχὴ μου ἀνάστα. – (φ. 220^v-221^r) Πέτρου πρωτοφάλτου Βυζαντίου, ἦχ. πλ. β'. Ἀρχ. Ἀσπόρου συλλήψεως. – (φ. 221^r-222^r) «Τὰ παρόντα προσόμια φάλλονται μετὰ τὴν ἀπόλουσιν», ἦχ. β'. Ἀρχ. Πάντων προστατεύεις ἀγαθῆ. – (φ. 222^{r-v}) «Τῇ Τρίτῃ καὶ τῇ Πέμπτῃ ἐσπέρας καὶ τῇ ἀγία καὶ μεγάλη ἐβδομάδι ψάλλεται τὸ παρόν», ἦχ. α'. Ἀρχ. <Σ>φαγὴν σου τὴν ἄδικον. – (φ. 222^v-224^r) «Ὁ Ἀκάθιστος ὕμνος μελουρηθεὶς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις», ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. <Θ>εὸς Κύριος. – (φ. 224^r) «σύντομον», ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. <Θ>εὸς Κύριος. – (φ. 224^v) «Καὶ ἕτερον σύντομον», ἦχ. πλ. δ'. – (φ. 225^r-226^v) ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. <Τ>ὸ προσταχθέν. – (φ. 226^v-230^r) «δίχορον», ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Τῇ Ὑπερμάχῳ. – (φ. 230^r-231^r) «Τὸ παρὸν φάλλεται τῇ ἀγία καὶ μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ τῇ Παρασκευῇ ἐσπέρας μετὰ τὴν ἀπόλουσιν», ἦχ. γ'. Ἀρχ. <Τ>ὴν ὠραιότητα τῆς παρθενίας σου. – (φ. 231^v-232^r) «Ἔτερον ὅμοιον», ἦχ. πλ. α'. Ἀρχ. <Χ>ριστὸς ἀνέστη. – (φ. 232^{r-v}) «Ἡ θεία καὶ ἱερὰ λειτουργία τῶν Προηγιασμένων μέλος ἀρχαίων (!)», ἦχ. πλ. β'. Ἀρχ. Κατευθυνθήτω. – (φ. 232^v-233^v) «Τὸ παρὸν ἐμελοπ<ο>ιήθη παρὰ Ἰωάννου τοῦ Κλαδᾶ συνετμήθη τε παρὰ Ἰακώβου πρωτοφάλτου», ἦχ. πλ. β'. Ἀρχ. Νῦν αἱ δυνάμεις. – (φ. 234^r-235^r) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, «Ἔτερον», ἦχ. βαρύς. – (φ. 235^r-236^r) Ἰωάννου Κλαδᾶ, Κοινωνικόν – σύντμηση Ἰωάννου πρωτοφάλτου, ἦχ. α' τετράφωνος. Ἀρχ. <Γ>εῦσασθε καὶ ἴδετε. – (φ. 236^v-237^v) Γεωργίου τοῦ Κρητός, «τοῦ ἡμετέρου διδασκάλου», ἦχ. βαρύς.

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημα:

(φ. 1-107) α) λέων· ἀντίσημο: γράμματα Α Μ Γ (;)· θυμίζει τύπο Stanković 530 (ἔτ. 1790/1805), μὲ διαφορές.

(φ. 108-237) β) θυρεὸς μὲ ζωόμορφο σχῆμα καὶ ἀετὸς μὲ γράμματα G F A· πολὺ κοντινὸ σὲ Nikolaev 1104β καὶ 1104α (ἔτ. 1844) ἢ Nikolaev 1144 καὶ 1143 (ἔτ. 1854).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×16–1 (15· ἐξέπεσε τὸ τελευταῖο φύλλο), 9 (24), 7 (31) 4×16 (95), 1×12 (107), 11×8 (195), 1×6 (201), 2×8 (217), 1×4 (221), 12–2 (;) (231), 1×6 (237). Τὰ τεύχη τῶν φ. 1-107 φέρουν νεότερη μόνον ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία: πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Τὰ τεύχη τῶν φ. 108-201 φέρουν ἀρίθμηση μὲ ἑλλην. ἢ ἀραβ. ψηφία ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ γραφέα, σημειωμένη μὲ ἐρυθρὸ μελάνι στὴν ἄνω δεξιὰ γωνία τοῦ πρώτου φύλλου κάθε τεύχους: α'-ς', 7-8, θ', 10-12. Τὰ ὑπόλοιπα τεύχη φέρουν ἀραβ. ἀρίθμηση στὸ ἴδιο σημεῖο μὲ μαῦρο μελάνι: 13-17. Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Από τὸ φ. 108 κ.έ., παραλείπονται ὅλα σχεδὸν τὰ πρωτογράμματα.

ΓΡΑΦΕΙΣ: α) φ. 1^ρ-107^ρ: ἄδηλος, β) φ. 108^ρ-237^ρ: μαθητῆς Γεωργίου τοῦ Κρητός (;), γ) φ. 107^ρ-ν: μτγν. χέρι (;). Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρό.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 142^ν, στὸ περιθώριο, μὲ μαῦρο μελάνι) *ἐμελοποιήθη τῇ εἰκοστῇ τρίτῃ Μαρτίου μηνὸς 1866 παρὰ παπᾶ Θεοφίλου.*

(φ. 237^ρ, κτητ.) *Καὶ τὸ δὲ ξὺν τοῖς ἄλλοις ὑπάρχει παπᾶ Θεοφίλου τοῦ παπᾶ Νικολαΐδου 1853 Ἰουλίου 16.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Βλ. ΣΗΜ. (φ. 237^ρ). Στὸ φ. 1^ρ, ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΜΟΥΣΙΚΟΝ ὙΜΝΟΛΟΓΙΑ ΣΤΙΧΗΡΑΡΙΑ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 174. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὸ φ. II, πφ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Γενικῶς καλὴ· ἀρκετοὶ ρύποι.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 388.

272 (TA 178)

ἔτ. 1798 (φ. 92^ρ) χαρτί 310×217χιλ. [205×150] φ. 95 στ. 23

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΜΕΓΑΛΟΜΑΡΤΥΡΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΡΟΠΑΙΟΦΟΡΟΥ

Πβ. κώδ. Μπενάκη 274 (TA 180).

1. (φ. 4^ρ-32^ρ) Ἀκολουθία ἐγκαινίων τοῦ ναοῦ τοῦ Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ ἐν Λύδδῃ (3 Νοεμβρ.) («Τῇ γ' τοῦ Νοεμβρίου μηνὸς τὰ ἐγκαίνια ἐορτάζομεν τοῦ ἐν Λύδδῃ ναοῦ τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, ἧτοι τὴν ἀνακομιδὴν ὁμοῦ καὶ κατάθεσιν τοῦ ἁγίου σώματος αὐτοῦ»). Ἀναλυτικά:

(φ. 4^ρ) «Ἐν τῷ μικρῷ ἔσπερινῷ... ἦχος δ'. Ἐδωκας σημείωσιν». Ἀρχ. *Μετὰ τὴν πρὸς Κύριον, σοῦ ἐκδημίαν Γεώργιε*, (φ. 5^ν) «Ἐν δὲ τῷ μεγάλῳ ἔσπερινῷ... ἦχος α'. Τῶν οὐρανίων ταγματῶν». Ἀρχ. *Φιλομαρτύρων τὰ πλήθη*, (φ. 11^ρ) «Εἰς τὸν ὄρθρον... ἦχος α'. Τὸν τάφον σου Σ(ω-τ)ήρ». Ἀρχ. *Ὁ θεῖος ἀριστεύς, καὶ γενναῖος ἀδάμας*, (φ. 12^ρ) «Οἱ κανόνες... ὦδὴ α', ἦχος δ'. Ἀνοίξω τὸ στόμα μου». Ἀρχ. *Χαρὰν ἡ κηύσασα* (βλ. Στρατηγόπουλος, *Ἐντυπες ἀκολουθίες*, σ. 60-61, ἔκδ. χ.χ.: σ. 9-15),

- (φ. 18^r) Οἱ κδ' οἴκοι κατ' ἀλφάβητον: «Καὶ οὕτω ψάλλεται τὸ κοντάκιον τῶν οἴκων... ἤχος πλ. δ'. Τῆ ὑπερμάχῳ στρατ(ηγῶ)». Ἀρχ. Τῶ πολυάθλῳ τοῦ Χριστοῦ μεγαλομάρτυρι, <Οἶκος>. Ἀρχ. Ἄγγελος ἐν τοῖς ἄθλοις (βλ. Στρατηγόπουλος, Ἔντυπες ἀκολουθίες, σ. 59-60, ἔκδ. 1912: σ. 50-54), (φ. 24^v) «Τῶ αὐτῶ μηνί Γ' τὰ ἐγκαίνια ἐορτάζωμεν τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ ἐν Λύδδῃ, ἦτοι τὴν ἀνακομιδὴν ὁμοῦ καὶ κατάθεσιν τοῦ ἁγίου σώματος αὐτοῦ», (φ. 29^r) «Εἰς τοὺς αἶ- νους...», (φ. 30^r) «Εἰς τοὺς μακαρισμούς».
2. (φ. 34^r-59^r) Ἀκολουθία ἁγίου Γεωργίου τοῦ τροπαιοφόρου (23 Ἀπριλίου) («Τῆ γ' τοῦ Ἀπριλλίου μηνὸς τὴν μνήμην ἐορτάζωμεν τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ τροπαιοφόρου»). Ἀναλυτικά:
- (φ. 34^r) «Ἐσπέρας, ἐν τῷ μικρῷ ἐσπερινῶ... ἤχος α'. Τῶν οὐρανίων τα- γμάτων». Ἀρχ. Τῆς ἀληθείας τὸ ἔαρ, (φ. 36^r) «Ἐν δὲ τῷ μεγάλῳ ἐσπερι- νῶ... ἤχος δ'. Αὐτόμελον». Ἀρχ. Ὡς γενναῖον, (φ. 42^r) «Εἰς τὸν ὄρθρον... ἤχος α'. Τὸν τάφον σου Σωτήρ». Ἀρχ. Ἀνέτειλεν ἰδοῦ, (φ. 43^v) «Οἱ κανό- νες... ὦδὴ α', ἤχος α', ὁ εἰρμός. Ἀναστάσεως ἡμέρα», (φ. 57^v) «Τυπικὸν περὶ τῆς μνήμης τοῦ ἁγίου...». Ἀρχ. Δεῖ εἰδέναι ὅτι ἐὰν τύχη ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου.
3. (φ. 62^r-80^v) <Νικόδημος Ἄγιορείτης>, «Λόγος ἐγκωμιστικὸς εἰς τὴν ἀνακομιδὴν ὁμοῦ καὶ κατάθεσιν τοῦ τιμίου σώματος τοῦ ἁγίου ἐνδό- ξου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ τροπαιοφόρου ἐν τῷ εἰς τὴν Λύδδαν ναῶ». Ἀρχ. Εὐλόγησον πάτερ. Ἡμέρα χαρμόσυνος, καὶ τίς ἀπὸ τοῦς Ὀρθοδόξους νὰ μὴ χαρῆ; τέλ. τῆς ποθουμένης σωτηρίας καὶ τῆς ἀτε- λευτήτου μακαριότητος. Ἦς γένοιτο... ἀμήν. Ἀνέκδοτος λόγος σὲ ἀπλή ἑλληνική. Γιὰ ἄλλους κώδικες ὅπου παραδίδεται ὁ λόγος βλ. Π. Νικολό- πουλος, «Βιβλιογραφικὴ Ἐπιστάσις τῶν ἐκδόσεων Νικοδήμου τοῦ Ἄγιο- ρεῖτου», στό: Πρακτικὰ Συμποσίου: Νικοδήμου Ἄγιορείτου τοῦ Ναξίου Πνευματικὴ Μαρτυρία, Νάξος 8-11 Ἰουλίου 1993, Ἐπετηρὶς Ἐταιρείας Κυκλαδικῶν Μελετῶν 16 (1996-2000), σ. 361-667: 626.
4. (φ. 81^r-85^r) Ἀρχάδιος, ἐπίσκοπος Κύπρου, «Ὅμιλία εἰς τὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ τροπαιοφόρου». Ἀρχ. Εὐλόγησον π(ά)τερ. Συγκαλεῖ πάλιν ἡμᾶς, ὦ φιλόχριστοι, ὁ φιλόστορ- γος οὗτος, τέλ. τὴν αἰχμαλωσίαν ἡμῶν· ὅπως ἀγαλλόμενοι δοξάζωμεν σὲ τὸν Πατέρα... ἀμήν (BHG^a 684· Chrysostomus Baur, *Initia Patrum Graecorum*, τ. 2 (M-Ω) [Studi e Testi 181], Βατικανὸ 1955, τ. 2, σ. 422). Ἔκδ. Karl Krumbacher, *Der heilige Georg in der griechischen Überlieferung* [Abhandlungen der königlich Bayerischen Akademie der Wissenschaften, Philoso- phisch-Philologische und Historische Klasse 25/3], Μόναχο 1911, σ. 78-81,7.

Μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου (φ. 85^r): *Χεὶρ ἢ χάραξε τὴν γραφὴν ἔσται κόνις· ἢ γραφὴ δὲ ἔσται, ἔσασι ἀλλ' οὐ κόνις. ἢ Τῷ συντελεσθῆ τῶν καλῶν θεῶ χάρις.*

5. (φ. 86^r-91^v) «Κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὸν μέγαν Γεώργιον... ἦχος δ'. Πρὸς τῆ Θεοτόκῃ ἐκτενωῶς». Ἀρχ. *Τοῦ Γεωργίου τῷ ναῶ νῦν προσδραμωμεν.*
6. (φ. 92^r-94^v) «Σεραφεῖμ τοῦ Θυηπόλου ὑπόμνημα περὶ τοῦ θαύματος τοῦ γενομένου ὑπὸ τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὁρει τοῦ Ἄθω, ἦτοι περὶ τοῦ ἀρχαγγελικοῦ ὕμνου τοῦ Ἄξιόν ἐστι». Ἀρχ. *Κατὰ τὴν σκῆτιν τοῦ Πρωτάτου, τέλ. με μεγάλην χαρὰν τῆς καρδίας των, εἰς δόξαν τῆς Θεοτόκου, ἧς ταῖς πρεσβείαις, ἀξιωθεῖμεν τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἀμήν.* Ἔκδ. Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου, *Νέον Μαρτυρολόγιον, ἐπιστάσι Παντελῆ Πάσχου, Ἀθήνα* ³1961, σ. 294-295.

Τὸ κείμενο συνοδεύεται ἀπὸ δύο ὑποσημειώσεις (προηγείται μικρὸς σταυρὸς σὲ παρένθεση): α) (φ. 92^r) Ὁ ἱερομόναχος οὗτος κύριος Σεραφεῖμ ἔζη ἐν ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου 7056 [1548]. Ἐπειδὴ δὲ τῶρα ἔχομεν ἔτος 7306 [1798] λοιπόν, ἀφ' οὗ ἐγράφη τὸ παρὸν ὑπόμνημα παρῆλθον ἤδη ἔτη 250. Ἦν δὲ πρῶτος τοῦ Ἁγίου Ὁρους ὁ ἱερός Σεραφεῖμ οὗτος.

β) (φ. 94^v) Ὡστε τέσσαρας ὕμνους ἔχομεν ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ἀνατολικῇ ἀγίᾳ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ, ὑπὸ ἀγγέλων ὑμνηθέντας· τὸ πρῶτον τό, Δόξα ἐν ὑψίστοις Θε(ε)ῶ· τό, Ἅγιος, ἄγιος, ἄγιος Κ(ύριος) Σαβαώθ και τὸ Τρισάγιον, ἦτοι τὸ Ἅγιος ὁ Θεός, ἄγιος ἰσχυρός. Ἔνα δὲ εἰς τὴν Θεοτόκον, τὸν παρόντα. Ὅσοι δὲ λέγουσιν ὅτι ἐκ τῆς ἀγίας εἰκόνας τῆς Θεοτόκου ἐξεφωνήθη ὁ ὕμνος τοῦ Ἄξιόν ἐστιν, οὐκ ὀρθῶς λέγουσιν. Εἰς ποίους μὲν οὖν χρόνους τὸ τοιοῦτον γέγονε θαῦμα, δὲν ἠξεύρομεν νὰ εἰποῦμεν μὲ ἀκριβειαν. Ὅτι δὲ ὁ ὕμνος τοῦ Ἄξιόν ἐστιν ἦτον δημοσιευμένος και ἐψάλλετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ κατὰ τοὺς 1400 χρόνους ἀπὸ Χ(ριστο)ῦ, δεικνυται ἀπὸ τὸ συμβεβηκὸς ὅπου ἠκολούθησεν ἐν τοῖς αὐτοῖς χρόνοις κατὰ τὴν μεγίστην Λαύραν τοῦ Ἄθω, ἐπὶ Καλλίστου και Φιλοθέου τῶν πατριαρχῶν, τὸ ὅποιον ὄρα εἰς τὴν ἱερὰν κατήχησιν Νικολάου τοῦ Βουλγάρως, σελ. 163.

Ἄγραφα φύλλα: 1^{r-v}, 2^v-3^v, 32^v-33^v, 35^v, 59^v-61^v, 85^v, 95^{r-v}.

ΥΛΗ: Χαρτὶ χονδρὸ, ὑπόλευκο, ἀρκετὰ στιλπνὸ. Ὑδατόσημα: α) τρεῖς ἡμισέληνοι (π.χ. φ. 5 ἢ φ. 59 ἢ 63 ἢ 92)· ἀντίσημο: γράμματα C S c (π.χ. φ. 2 ἢ φ. 60 ἢ 62 ἢ 94)· πβ. Nikolaev 581 (ἔτ. 1773/4), β) ἡμισέληνος (π.χ. φ. 76)· βλ. Velkov, σ. 344 ἀρ.

10 (ἔτ. 1797), γ) στέμμα με γράμματα O A C (π.χ. φ. 77)· πβ. Nikolaev 766 (ἔτ. 1795) ἢ 814 (ἔτ. 1799), με μικρὴ διαφορὰ ὡς πρὸς τὸ σχῆμα.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 2 (φ. 2-3), 9×6 (57), 1×4 (61), 5×6 (91), 1×4 (95). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Μονοσύλλαβη ἢ δισύλλαβη παραπομπὴ στὸ verso κάθε φύλλου, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Νεότερη φυλλαρίθμηση με ἔρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐπίτιτλα ταινιοειδῆ ποικίλων μοτίβων, π.χ. ἄλυσιδωτά (φ. 4^τ, 62^τ, 86^τ). Στὸ φ. 5^ν, δικτυωτὲς ταινίες ὡς ἐπίτιτλα με μικροὺς ρόδακες στὰ σημεῖα τομῆς τους. Στὸ φ. 34^τ, διπλὴ σειρὰ πλοχμῶν ἀπὸ λευκὲς ὀριζόντιες καὶ κάθετες ταινίες. Στὸ φ. 36^τ, ταινία ἀποτελούμενη ἀπὸ σειρὰ τριγωνικῶν κοσμημάτων, ὄρθιων ἢ ἀνάστροφων. Στὸ τέλος ὑποενοτήτων, βλαστοὶ κοσμημένοι με κόμβο (φ. 5^τ, 35^τ, 57^τ) ἢ ἄνθος (φ. 32^τ). Χρῆση ἐρυθροῦ-κίτρινου-μαύρου μελανιοῦ. Πρωτογράμματα μεσαίου μεγέθους με λιτὸ φυτικὸ διάκοσμο σχεδιασμένα με ἔρυθρὸ χρῶμα. Ἐρυθρογραφία τίτλων.

ΓΡΑΦΕΙΣ: α) φ. 4^τ-59^τ, 86^τ-91^ν, 92^τ-94^ν (;): Γεώργιος· βιβλιογρ. σημ. (φ. 91^ν): Ἄγνή σὺν δυοὶ μάρτυσι, τὸν σὸν υἱὸν δυσώπει, | Γεωργίω δοθῆναι μοι, ἄφεισι σὼ οἰκέτη. Γραφὴ μᾶλλον ἐπιτηδευμένη λειτουργικὴ, ἐλαφρῶς δεξιοκλινῆς, εὐμεγέθης. Ἴσως, ἀπὸ τὸν ἴδιο γραφέα τὰ φ. 92^τ-94^ν, με ὀρισμένες διαφορὰς ἀλλὰ με ἀρκετὰ ἐπίσης ἐπιμέρους κοινὰ χαρακτηριστικὰ γραφῆς (π.χ. Γ, Θ, Μ, Σ, Τ, ψ). Γιὰ τὸ ἔτος ἀντιγραφῆς [1798] βλ. παραπάνω, κείμε. 6α.

β) φ. 62^τ-85^τ: ἄδελφος. Γραφὴ λειτουργικὴ, ὄρθια, στρογγυλὴ, κομψή, ἀραιή. Μελάνι μαῦρο καὶ ἔρυθρὸ.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 1^τ, με ἀχνὸ μαῦρο μελάνι) Ἀριθ. 16. Θέσ. Α.

(φ. 2^τ) *Ἐρωτήσεις. Τίς σοῦ, βίβλος, συγγραφεὺς τε καὶ γραφεὺς; Ἀπόκρισις. Νάξιος ἀνὴρ. Νικόδημος ὁ [[ἄριστος]] τῶν μύστων βασιλεὺς. Στὸ ἴδιο φύλλο, διπλά, με κυανὸ μελάνι: Ἐρμ(άριον). Γ^τ. 2. Ἀκολουθοῦν σκόρπιες φράσεις σὲ ἀραβικὴ γραφῆ.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Στὸ φ. 2^τ κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Πινακίδες ἀπὸ χαρτόνι, ἐπενδυμένες με μαῦρο δέρμα ποὺ φέρει χρυσότυπη διακόσμηση: δύο πλαίσια, ἐξωτερικὸ ἀπὸ ἀπλὸ ἐπαναλαμβανόμενον φυτικὸ μοτίβο καὶ ἐσωτερικὸ ἀπὸ μικρὰ ἄνθη ποὺ ἐνώνονται μεταξύ τους στὶς τέσσερις γωνίες τους με διαγώνιες γραμμές. Οἱ ἐσωτερικὲς γωνίες τῶν δύο πλαισίων φέρουν φυτικὸ διάκοσμο. Στὸ κέντρο τῆς πιν. ἀρχ., σὲ ὠσειδὲς κόσμημα, ἢ Σταύρωση, ἐνῶ στὸ κέντρο τῆς πιν. τέλ., ἢ Βρεφοκρατοῦσα. Ράχη χωρὶς νεῦρα, με χρυσότυπες διακοσμητικὲς γραμμές καὶ ἄνθηνα μοτίβα: στὸ ἄνω μέρος τῆς ράχης ἢ ἐπιγραφὴ: ΑΚΟΛ-ΘΕΠ[Α] ΤΟΥ ΑΓΠ[ΟΥ] ΓΕΩΡΓΙΟΥ[Υ] ἐνῶ, στὸ κάτω μέρος, ἐπικολλημένη ἐτικέτα με τὸν ἀρ. 178. Φθορὲς στὸ κάλυμμα τῶν πινακίδων, τὸ δέρμα ἐλαφρῶς συρρικνωμένο, με λίγες ὀπές. Τὸ φ. 1, πφ. ἀρχῆς.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Μέτρια· ρύποι ἀπὸ τὴ χρῆση.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφοι», σ. 397.

273 (TA 179)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 593)

18ος αἰ. (τέλ.) χαρτί 235×162χλ. [182×120] φ. I, 303 (+281bis-286bis), I
στ. 26<ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΩΝΑΡΑΣ> – ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ – ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ
ΚΑΛΛΙΣΤΟΣ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ

1. (φ. 3^r-10^v) <Ἰωάννης Ζωναρᾶς, Ἐρμηνεία τῶν ἀναστασίμων κανόνων τοῦ Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ>. Ἀρχ. Ἐπεὶ κανόνων ἐρμηνεία, τέλ. ἀλλ' ἀνάρμοστον φώνημα. Πβ. κώδ. Μπενάκη 170 (TA 4), φ. 86^r-93^v.
2. (φ. 11^r-241^r) Θεόδωρος Πρόδρομος, Ἐρμηνεία κανόνων Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ, ἐπισκόπου Μαΐουμᾶ καὶ Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ. Ἐκδ. κανόνων: PG 96, 98· Christ – Paranikas, *Anthologia Graeca*. Ἐκδ. ἐρμηνείας: Stevenson, *Theodori Prodromi*. Πβ. κώδ. Μπενάκη 170 (TA 4), φ. 94^r-303^r. Ἀναλυτικά:
  - ¹(φ. 11^r-27^v) Ἐρμηνεία τοῦ κανόνα Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ στὴν Ἰψωση τοῦ τιμίου Σταυροῦ (PG 98, 501D11-509A3· Christ – Paranikas, *ῥ.π.*, σ. 161-165). Ἐκδ. Stevenson, *ῥ.π.*, σ. 1-29,28.
  - ²(φ. 27^v-44^v) Ἐρμηνεία τοῦ κανόνα Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ στὴν ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων (PG 98, 460-465· Christ – Paranikas, *ῥ.π.*, σ. 165-169). Ἐκδ. Stevenson, *ῥ.π.*, σ. 29,30-57,26.
  - ³(φ. 44^v-54^v) Ἐρμηνεία τοῦ κανόνα Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ στὴν ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων (PG 96, 817-825A7· Christ – Paranikas, *ῥ.π.*, σ. 205-209). Ἐκδ. Stevenson, *ῥ.π.*, σ. 57,28-74,34.
  - ⁴(φ. 55^r-68^v) Ἐρμηνεία τοῦ κανόνα Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ στὴν ἑορτὴ τῶν Θεοφανίων (PG 98, 465-472A13· Christ – Paranikas, *ῥ.π.*, σ. 169-173). Ἐκδ. Stevenson, *ῥ.π.*, σ. 75-98,11.
  - ⁵(φ. 68^v-80^r) Ἐρμηνεία τοῦ κανόνα Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ στὴν ἑορτὴ τῶν Θεοφανίων (PG 96, 825A10-832B10· Christ – Paranikas, *ῥ.π.*, σ. 209-213). Ἐκδ. Stevenson, *ῥ.π.*, σ. 98,13-117,23.
  - ⁶(φ. 80^r-89^v) Ἐρμηνεία τοῦ κανόνα Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ στὴν Ἰπαπαντὴ τοῦ Χριστοῦ (PG 98, 509A10-513C1· Christ – Paranikas, *ῥ.π.*, σ. 173-176). Μερικὴ ἔκδ. Stevenson, *ῥ.π.*, σ. 117,25-120,32.
  - ⁷(φ. 89^v-101^r) Ἐρμηνεία τοῦ κανόνα Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ στὴν Κυριακὴ τῶν Βαΐων (PG 98, 497C-501D7· Christ – Paranikas, *ῥ.π.*, σ. 183-186). Πβ. Stevenson, *ῥ.π.*, σ. XXV ἀρ. VII.

⁸(φ. 101^r-160^v) Ἑρμηνεία τῶν κανόνων Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ στὴ Μ. Ἑβδομάδα («Ἀκολουθία τῆς ἀγίας μεγάλης ἑβδομάδος»): (φ. 101^{r-v}) <Προοίμιον>. Ἀρχ. Φέρε δὴ μεταβῶμεν. Πβ. Stevenson, *ὁ.π.*, σ. XXV ἄρ. VIII. – (φ. 101^v-108^r) Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα στὴ Μ. Δευτέρα (PG 98, 472B-473A9· Christ – Pararikas, *ὁ.π.*, σ. 187-188). Πβ. Stevenson, *ὁ.π.*, σ. XXV ἄρ. VIII. – (φ. 108^r-111^r) Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα στὴ Μ. Τρίτη (PG 98, 473B-473C8· Christ – Pararikas, *ὁ.π.*, σ. 188). Πβ. Stevenson, *ὁ.π.*, σ. XXV ἄρ. IX. – (φ. 111^r-117^r) Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα στὴ Μ. Τετάρτη (PG 98, 473D-476C12· Christ – Pararikas, *ὁ.π.*, σ. 189-190). Πβ. Stevenson, *ὁ.π.*, σ. XXV ἄρ. X. – (φ. 117^v-133^r) Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα στὴ Μ. Πέμπτη (PG 98, 476D-481B5· Christ – Pararikas, *ὁ.π.*, σ. 190-193). Πβ. Stevenson, *ὁ.π.*, σ. XXV ἄρ. XI. – (φ. 133^r-139^v) Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα στὴ Μ. Παρασκευή (PG 98, 484B-485B9· Christ – Pararikas, *ὁ.π.*, σ. 194-196). Πβ. Stevenson, *ὁ.π.*, σ. XXV ἄρ. XII. – (φ. 139^v-160^v) Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ καὶ Μάρκου, ἐπισκόπου Ἰδρουῶντος, στὸ Μ. Σάββατο (Christ – Pararikas, *ὁ.π.*, σ. 196-201· μερική ἔκδ.: PG 98, 485C-488: φ. 151^v κ.έ.). Πβ. Stevenson, *ὁ.π.*, σ. XXV ἄρ. XIII.

⁹(φ. 160^v-172^v) Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ στὴν Κυριακὴ τοῦ Πάσχα (PG 96, 840C-844B8· Christ – Pararikas, *ὁ.π.*, σ. 218-221). Πβ. Stevenson, *ὁ.π.*, σ. XXV ἄρ. XIV.

¹⁰(φ. 172^v-179^r) <Γρηγόριος, μητρ. Κορίνθου>, Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ στὴν Κυριακὴ τοῦ Ἀντίπασχα (Θωμᾶ) (Christ – Pararikas, *ὁ.π.*, σ. 221-226). Ἀρχ. (ἐρμην.) Ὁ παρῶν κανὼν ὀλίγα τινὰ ἔχει τροπάρια, τέλ. καὶ ἄπαυστον αἴνεσιν, ὅτι σοὶ πρέπει... ἀμήν. Πβ. κώδ. Vind. theol. gr. 121, φ. 105^r.

¹¹(φ. 179^v-184^r) <Γρηγόριος, μητρ. Κορίνθου>, Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ στὴν Ἀνάληψη τοῦ Κυρίου (PG 96, 844C-845D12· Christ – Pararikas, *ὁ.π.* σ. 226-228). Ἀρχ. (ἐρμην.) Ὁ παρῶν οὗτος κανὼν πάσης γέμει σαφηνείας, τέλ. τὰ πρὸς τὸ συμφέρον εὐροίμεν αἰτήματα καὶ ζωὴν τὴν αἰώνιον. Πβ. κώδ. Vind. theol. gr. 121, φ. 115^r.

¹²(φ. 184^v-193^r) Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ στὴν Πεντηκοστή (PG 98, 489-492C13· Christ – Pararikas, *ὁ.π.*, σ. 201-204). Πβ. Stevenson, *ὁ.π.*, σ. XXV ἄρ. XV.

¹³(φ. 193^r-201^v) <Γρηγόριος, μητρ. Κορίνθου>, Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα <Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ> στὴν Πεντηκοστή (PG 96, 832B13-840A15· Christ – Pararikas, *ὁ.π.*, σ. 213-217). Πβ. κώδ. Μπενάκη 170 (TA 4), κείμε. 5.11.

¹⁴(φ. 201^v-217^v) Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ στὴ Μεταμόρφωση τοῦ Κυρίου (PG 98, 492D1-497B15· Christ – Pararikas, *ὁ.π.*, σ. 176-180). Πβ. Stevenson, *ὁ.π.*, σ. XXV-XXVI ἄρ. XVI.

- ¹⁵(φ. 217^v-228^r) Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ στὴ Μεταμόρφωση τοῦ Κυρίου (PG 96, 848-852A2). Πβ. Stevenson, *ὁ.π.*, σ. XXVI ἀρ. XVII.
- ¹⁶(φ. 228^r-235^r) <Γρηγόριος, μητρο. Κορίνθου>, Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα Κοσμά τοῦ Μελωδοῦ στὴν Κοίμηση τῆς Θεοτόκου (Christ – Paranikas, *ὁ.π.*, σ. 180-183). Πβ. κώδ. Μπενάκη 170 (TA 4), κείμε. 5.14.
- ¹⁷(φ. 235^r-241^r) <Γρηγόριος, μητρο. Κορίνθου>, Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ στὴν Κοίμηση τῆς Θεοτόκου (Christ – Paranikas, *ὁ.π.*, σ. 229-232). Πβ. κώδ. Μπενάκη 170 (TA 4), κείμε. 5.15. Στὸ φ. 241^v: *Τέλος πάντων τῶν κανόνων καὶ ἀρχὴ τῶν ἀναβαθμῶν.*
3. (φ. 241^v-300^r) Νικηφόρος Κάλλιστος Ξανθόπουλος: (φ. 241^v-289^v) «Ἑρμηνεία εἰς τοὺς τῆς ὀκτωήχου ἀναβαθμοὺς ἐκδοθεῖσα παρὰ Νικηφόρου Καλλίστου τοῦ Ξανθοπούλου». Ἀρχ. *Δεῖ μὲν οὖν πρὸ τῆς ἐξηγήσεως αὐτῶν τῶν ἀντιφώνων.* Ἔκδ. Ξανθόπουλος, *Ἑρμηνεία*, σ. 1-125. – (φ. 289^v-291^r) «Τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸν ἐρωτήσαντα περὶ τῆς ὑπακοῆς, τοῦ κοντακίου, τοῦ οἴκου, καὶ ἐξαποστειλαρίου. Πόθεν ταῦτα οὕτως ἐκλήθησαν». Ἀρχ. *Σὺ (!) μὲν ἀεὶ σπουδῇ πᾶν.* Ἔκδ. *ὁ.π.*, σ. 126-129. – (φ. 291^r-300^r) «Τοῦ αὐτοῦ Νικηφόρου τοῦ Ξανθοπούλου, ἐξήγησις εἰς τὸ *Τὴν Τιμιωτέραν*. Πρὸς τὸν ἀπὸ τῆς ὁδηγήτριας (!) ἱερομόναχον κὺρ Νεόφυτον». Ἀρχ. *Προοίμιον. Ὅτε σὲ τοῦ θάρρους ἐπαινεῖν ἔχω.* Ἔκδ. *ὁ.π.*, σ. 130-148.

Ἄγραφα φύλλα: 1^r-2^v, 300^v-303^v.

ΥΛΗ: Χαρτὶ λεπτὸ, ὑπόλευκο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημο: λέων (π.χ. φ. 6 καὶ 7) ἀντίσημο: γράμματα V C καὶ σταυρός (π.χ. φ. 5).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×2 (2), 38×8 (3-300 +281bis-286bis), 1×4-1 (303· ἐξέπεσε τὸ τελευταῖο φύλ.: ἄγραφο). Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία: πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Παραπομπὴ στὸ verso κάθε φύλλου, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφο: 281bis-286bis.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Στὸ φ. 3^r, ταινιοειδὲς ἐπίτιτλο ἀπὸ ἐλίσσόμενο βλαστὸ· πρωτόγραμμα μὲ λιτὸ φυτικὸ διάκοσμο. Χρῆση ἐρυθροῦ μελανιοῦ. Στὸ ὑπόλοιπο χφ, καμῖα διακόσμηση ἢ ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδηλος. Γραφὴ δεξιοκλινῆς, ἐπιμελημένη, λεπτή, μὲ ἐπιμικυμένους ἀπολήξεις κεραίων. Μελάνι μαῦρο.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 3^r, ἄνω ὦα, κτητ.) *Κωνσταντινουπόλεως Ἀγαθαγγέλου.* – (κάτω ὦα, κτητ.) *Καὶ τότε ξὺν τοῖς ἄλλοις Γεωργίου Νικολάου Κῶου. Ἐδωρήθη μοι Ἀγαθαγγέλω πρεσβυτέρῳ. Νῦν δὲ Κωνσταντίνου Γεωργιάδου.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ὁ κώδικας ἀνήκε στoύς: Γεώργιο Νικολάου Κῶο, Ἀγαθάγγελο –με-

τέπειτα πατριάρχη Κων/πόλεως-, Κωνσταντίνο Γεωργιάδη (βλ. ΣΗΜ.). Ἀργότερα, περιήλθε στὸ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, ΒΙΒΛ.). Στὸ φ. 2^ο κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΚΑΝΟΝΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΒΑΘΜΩΝ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 179. Τὰ φ. I, Γ', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὰ φ. 1-2, πφ. ἀρχ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Πολὺ καλή.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, *BZ* 16, σ. 269 (ἀρ. 93). — Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298.

274 (TA 180)

19ος αἰ. χαρτί 335×226χιλ. [210×140] φ. I, 68, Γ' στ. 23

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΜΕΓΑΛΟΜΑΡΤΥΡΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΡΟΠΑΙΟΦΟΡΟΥ

Πβ. κώδ. Μπενάκη 272 (TA 178).

1. (φ. 4^ο-32^ο) Ἀκολουθία ἐγκαινίων τοῦ ναοῦ τοῦ Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ ἐν Λύδδῃ (3 Νοεμβρ.) («Τῆ γ' τοῦ Νοεμβρίου...»): (φ. 4^ο) «Ἐν τῷ μικρῷ ἐσπερινῷ», (φ. 5^ο) «Ἐν δὲ τῷ μεγάλῳ ἐσπερινῷ», (φ. 11^ο) «Εἰς τὸν ὄρθρον», (φ. 12^ο) «Οἱ κανόνες», (φ. 18^ο) Οἱ κδ' οἴκοι κατ' ἀλφάβητον, (φ. 24^ο) «Τῷ αὐτῷ μηνὶ Γ' τὰ ἐγκαίνια...», (φ. 29^ο) «Εἰς τοὺς αἴνους», (φ. 30^ο) «Εἰς τοὺς μακαρισμούς». Πβ. κώδ. Μπενάκη 272 (TA 178), φ. 4^ο-32^ο.
2. (φ. 34^ο-59^ο) Ἀκολουθία ἀγίου Γεωργίου τοῦ τροπαιοφόρου (23 Ἀπριλίου) («Τῆ κγ' τοῦ Ἀπριλλίου...»). Ἀναλυτικά: (φ. 34^ο) «Ἐσπέρας, ἐν τῷ μικρῷ ἐσπερινῷ», (φ. 36^ο) «Ἐν δὲ τῷ μεγάλῳ ἐσπερινῷ», (φ. 42^ο) «Εἰς τὸν ὄρθρον», (φ. 43^ο) «Οἱ κανόνες», (φ. 57^ο) «Τυπικὸν περὶ τῆς μνήμης τοῦ ἀγίου». Πβ. κώδ. Μπενάκη 272 (TA 178), φ. 34^ο-59^ο.
3. (φ. 60^ο-65^ο) «Κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὸν μέγαν Γεώργιον...». Πβ. κώδ. Μπενάκη 272 (TA 178), φ. 86^ο-91^ο.

Πιθανότατα ἀντίγραφο τοῦ κώδ. Μπενάκη 272 (TA 178)· βλ. ἐπίσης ΓΡΑΦ. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου, ἀπὸ ἄλλο χέρι, μὲ κυανὸ μελάνι: Ἄστρον ἀνατέταλκαι φαιινόν, ἐκ τῆς Καππαδόκων, ὁ πολύαθλος τοῦ Χριστοῦ μάρτυς καὶ φωτίζει, πιστῶν ἅπαν τὸ πλῆθος, Γεώργιος ὁ μέγας, ὃν νῦν γεραίρομεν.

ἸΑΓΡΑΦΑ φύλλα: 2^r-3^v, 32^v-33^v, 35^v, 59^v, 66^r-68^v.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, υπόλευκο, χωρίς ύδατόσημα.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×4-1 (3· πιθανώς πφ.· ἐξέπεσε τὸ τελευταῖο φύλ.: ἰαγραφο), 16×4 (67). Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Πβ. τὴν ὁμοία σχεδὸν διακόσμηση τοῦ κώδ. Μπενάκη 272 (TA 178). Χρησιμοποιήθηκε ἐπιπλέον βαθὺ μπλὲ χρώμα (βλ. π.χ. φ. 34^r, 36^r, κ.ά.).

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἰαδῆλος. Τὸ βιβλιογρ. σημ. (φ. 65^v), φαίνεται πὼς ἀντιγράφει ἐκεῖνο τοῦ κώδ. Μπενάκη 272 (TA 178), φ. 91^v: *ἀγνή σὺν δυσι μάρτυσι, τὸν σὸν υἱὸν δυσώπει | Γεωργίω δοθῆναι μοι, ἄφειν σῶ οἰκέτη*. Γραφὴ δεξιοκλινῆς, ἀραιή, ἐπιμελημένη. Μελάνι μαῦρο καὶ βαθυκόκκινο.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 1^r, κτητ., μὲ μολύβι) *Κ. Π [Τα...] [1]920*. Στὸ φ. 1^v ἐνθύμηση ἔτ. 1920, μὲ μολύβι. Ἰακολουθεῖ ὁμοία ὑπογραφή μὲ αὐτὴ τοῦ φ. 1^r.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἰαγνωστη. Στὸ φ. 1^r κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰῶνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 180. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὰ φ. 1-3 καὶ 68, πιθανῶς πφ. ἀρχ. - τέλ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἰορισμένοι ρύποι καὶ ὀπές· ὀξειδωσὴ μελανιοῦ.

275 (TA 181)

19ος αἰ. (μέσα) χαρτί 219×153χιλ. [170×110] φ. I, 246 (+108α, 219α), Γ στ. 14 διπλοὶ

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ, ΟΡΘΡΟΥ, ΘΕΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ (ἐπιλογή)

1. (φ. 2^r-244^v) «Ἐκλόγιον τόμος α', ἐμελοποιήθη παρὰ Γεωργίου τοῦ Κριτὸς πρωτόψαλτου τῆς Μεγάλης Ἰεκκλησίας (sic)», ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Μακάριος ἀνήρ*.

Γιὰ τὸ περιεχόμενον τῶν φ. 2^r-244^v πβ. τὸν ὁμοίου περιεχομένου κώδ. Μπενάκη 288 (TA 204), φ. 2^r-253^v. Ἀπὸ τὴν ἀντιβολὴ τῶν δύο χφφ διαπιστώνεται ἀπώλεια 4 φύλλων στὸν παρόντα κώδικα μεταξὺ τῶν φ. 209^v καὶ 210^r πβ. κώδ. Μπενάκη 288 (TA 204), φ. 214^r-217^v.

2. (φ. 245^v) Γεωργίου τοῦ Κρητὸς, ἦχ. β'. Ἀρχ. *Νῶν αἰ δυνάμεις*.

3. (φ. 246^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, Δοξαστικά, ἤχ. β'. Ἄρχ. Μετὰ μύρον πρωσ-ελθούσαις (!) (μόνο στίχοι, χωρὶς παρασημαντική).

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

Ἄγραφο φύλλο: 1^r.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, υπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημα: α) ἀετὸς με γράμματα G F A (π.χ. φ. 2 καὶ 3) καὶ θυρεὸς με ζωόμορφο σχῆμα (π.χ. φ. 1 καὶ 4)· πολὺ κοντινὸ σὲ Nikolaen 1104α καὶ 1104β (ἔτ. 1844) ἢ Nikolaen 1143 καὶ 1144 (ἔτ. 1854), β) λέων (π.χ. φ. 6 καὶ 7)· ἀντίσημο: γράμματα F F A (π.χ. φ. 5 καὶ 8)· πβ. Stanković 533 (ἔτ. 1790/1810), με μικρὲς διαφορὲς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα, γ) λέων (π.χ. φ. 9 καὶ 12)· ἀντίσημο: γράμματα F F A (π.χ. φ. 10 καὶ 11). Πβ. κώδ. Μπενάκη 235 (TA 102): ὅμοια ὕδατόσημα.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 48×4 (191· +108α), 2 (193), 13×4 (244· +219α), 1×4–2 (246· ἐξέπεσαν τὰ 2 τελευταῖα φύλ. τοῦ τεύχους). Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν με ἀραβ. ψηφία: πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Νεότερη φυλλαρίθμηση με ἐρυθρὸ μελάνι. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: 108α, 219α.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Στὸ φ. 2^r, ὀρθογώνιο ἐπίτιτλο καὶ πρωτόγραμμα με πλούσιο ἄνθινο διάκοσμο (σὲ ἐρυθρὸ-κυανὸ-πράσινο-μαῦρο). Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμμάτων. Ὅμοια διακόσμηση με αὐτὴν τῶν κώδ. Μπενάκη 235 (TA 102) καὶ 288 (TA 204).

ΓΡΑΦΕΙΣ: Ἄδηλοι: α) φ. 1^r-80^v, 113^v-244^v: ὁ κύριος γραφέας· ὅμοιο χέρι με κώδ. Μπενάκη 235 (TA 102) καὶ 288 (TA 204). Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρὸ, β) φ. 81^r-113^r, γ) φ. 245^v-246^r.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 1^v) *Αὕτη ἡ δέλτος ἀφιερῶθη διὰ χειρὸς τοῦ πα(πα) Ἰωαννικίου εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Θεοδώρου <Κερμύρας>.*

(στὸ ἴδιο φύλλο, ἀπὸ ἄλλο χέρι) *1867 ὀκτωβρίου 13ῃ ἔγραφο[ν]. Τῷ 1867 ἔτει (τῆς Ἀναγεννήσεως τοῦ Ἁγίου Θεοδώ[ρου]. Αὕτη ἡ ἄνωθι σημείωσις διὰ χειρὸς τοῦ Γενναδίου ἱεροδιακόνου, καὶ Εὐγενίου ἱερέως, ἐπειδὴ ἔβδομον ἔτος τῆς ἱερωσύνης ἔχομεν συ[ν] τῷ Θεῷ τῷ παντοκράτορι. Ἐπειδὴ οἱ Σωφρόνιοι μου ἐπετρόθησαν με τὰς πέτρας (;). Αὐτάς τοῦ Κουππέ δηλ(αδή). – Ταῦτα μὲν ἐν συνόψει μένω δὲ σεβόμενος τὴν παναγίαν τριάδα, ἀντὶ τῆς παναγίας Ἑλλάδος τῆς κ[.]κραδομένης ... εἰς τὸν οἶκον τοῦ παπα Λεοντίου μας, ὅστις πρὸ ἐνὸς ἔτος καὶ ἐπέκεινα ἤτον τοῦ παπα Θεοφάνους;]. – Στὸ φ. 245^r (δύο σειρές) σύντομο ἀπόσπασμα ὕμνου ἑωθινοῦ. Στὸ φ. 246^v καραμανλίδικο σημείωμα.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ναὸς Ἁγ. Θεοδώρων Κερμύρας (;), Καισάρεια Καππαδοκίας (;) (βλ. ΣΗΜ.). Στὸ φ. 1^r κ.α., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΡΗΤΟΣ ΕΚΚΛΟΓΙΟΝ ΜΕΤΑ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΦΘΟΓΓΩΝ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 181. Τὰ φ. I, Γ, Πφ. ἀρχ. – τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Έκτεταμένες κηλίδες ύγρασίας, ρύποι, όπές. Σε όρισμένα φύλλα ἔχνη μτγν. συντήρησης (π.χ. φ. 75 κ.έ.).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 388.

276 (TA 182)

19ος αἰ. (α' μισό, μετὰ τὸ 1814) χαρτὶ 235×161χιλ. [163×95]
φ. I, 124, Γ (πφ. 1) στ. 14 διπλοὶ ἀκέφ.

ΚΑΛΟΦΩΝΙΚΕΣ ΣΥΝΘΕΣΕΙΣ – ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΘΕΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

Οἱ κώδ. Μπενάκη 276 (TA 182) καὶ Μπενάκη 243 (TA 119) ἀποτελοῦσαν ἀρχικὰ ἓνα ἐνιαῖο σύνολο (πβ. ΥΛΗ, ΤΕΥΧΗ-ΑΡΙΘΜΗΣΗ, ΓΡΑΦΕΙΣ τῶν δύο κωδίκων).

1. (φ. 2^r-102^v) Καλοφωνικὲς συνθέσεις· πβ. τὸν ὁμοίου περιεχομένου κώδ. Μπενάκη 237 (TA 104), σ. 336 ἕως 436. Στὸν παρόντα κώδικα, συνοπτικά:

(φ. 2^r-4^v) Μάθημα [εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν Χριστουγέννων: Ἰωάννου Κουκουζέλη – κράτημα Ἰωάννου πρωτοψάλτου]. – (φ. 4^v-8^v) Ἰωάννου πρωτοψάλτου, μάθημα «Γ'. Εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ ἁγίου Διονυσίου τοῦ ἐν τῷ Ὀλύμπῳ», ἤχ. δ'. – (φ. 8^v-16^r) Δανιὴλ πρωτοψάλτου, Μεγαλυνάριον στὴν ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων, ἤχ. α'. – (φ. 16^r-23^r) τοῦ ἰδίου, «Ε'. Τῇ Παρασκευῇ τῆς Διακαινησίμου εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς», ἤχ. α'.

(φ. 23^r-63^v) Δανιὴλ πρωτοψάλτου: (φ. 23^r-30^r) Θεοτοκίο «ς'. Εἰς κάθε ἑορτὴν τῆς Θεοτόκου», ἤχ. πλ. α', (φ. 30^r-37^r) Μάθημα «Ζ'. Εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ ἁγίου Νικολάου...», ἤχ. πλ. α', (φ. 37^r-42^v) Θεοτοκίο «Η'... ὅπερ ψάλλεται εἰς κάθε ἑορτὴν τῆς Θεοτόκου», ἤχ. α'. Ἀρχ. *Σὲ προκατήγγειλε*, (φ. 42^v-47^v) Θεοτοκίο «Θ'... εἰς κάθε θεομητορικὴν ἑορτὴν», ἤχ. δ'. Ἀρχ. *Δέσποινα πρόσδεξαι*, (φ. 47^v-58^v) Θεοτοκίο «Ι'... εἰς κάθε ἑορτὴν τῆς Θεοτόκου», ἤχ. δ'. Ἀρχ. *Ὑμνος γηγενῆς*, (φ. 58^v-63^v) «11... εἰς κάθε ἑορτὴν τῆς Θεοτόκου», ἤχ. βαρὺς. Ἀρχ. *Σὲ μεγαλύνομεν ἀγνή*.

(φ. 63^v-64^v) «ΙΒ'. Θεοτοκίον ὅπερ εὐρέθη ἐν τοῖς σημειώμασι Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου», ἤχ. βαρὺς. Ἀρχ. *Σὲ μεγαλύνομεν Θεοτόκε Παρθένε*.

(φ. 64^v-69^r) Μελετίου Συναΐτου, «ΙΓ'... εἰς τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Ἀκαθίστου ὕμνου», ἤχ. δ'. Ἀρχ. *Ρόδον*. – (φ. 69^r-72^v) Πέτρου λαμπαδαρίου Πελοποννησίου, «Εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς ἁγίας Εὐφημίας· Ἰουλίου ια'», ἤχ. γ'.

- Ἀρχ. <A>ίαν εὐφρονας. – (φ. 72^v-81^r) «Οἶκος τῆς Θεοτόκου ὅστις ψάλλεται καὶ εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν Χ(ριστοῦ) γενεθ(λίων) καὶ εἰς τὸν Ἀκάθιστον ὕμνον», ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. <E>ένον τόκον. – (φ. 81^r-86^v) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, «IΓ'. Τὸ παρὸν μάθημα ἐμελοποιήθη... καὶ προσεφωνήθη... τῷ μακαριωτάτῳ πατριάρχῃ τῶν Ἱεροσολύμων... κυρίῳ Ἀνθίμῳ κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ ὁμονύμου (!) ἀγίου αὐτοῦ», ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. <T>ριάς. – (φ. 86^v-91^v) Πέτρου Βυζαντίου, «IZ'. Θεοτοκίον ὅπερ ψάλλεται εἰς τὰς θεομητορικὰς ἑορτὰς καὶ εἰς κάθε ἀγρυπνίαν», ἤχ. α'. – (φ. 92^r-96^r) Γρηγορίου πρωτοφάλτου, «IH'. Ἐκ τοῦ ψαλμοῦ τοῦ πολυελέου τῆς Θεοτόκου μάθημα...», ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. *Περιζῶσαι*. – (φ. 96^r-102^v) Χουρμουζίου, «IΘ'. Θεοτοκίον ὠκτώηχον (!) ὅπερ ψάλλεται εἰς κάθε ἑορτὴν...», ἤχ. α'. Ἀρχ. <P>όδον.
2. (φ. 102^v-123^v) Ἀνθολογία Θείας Λειτουργίας· πβ. κώδ. Μπενάκη 237 (TA 104), σ. 436-457. Στὸν παρόντα κώδικα:
- (φ. 102^v-103^r) Πέτρου λαμπαδαρίου Πελοποννησίου, «Ἡ θεία καὶ ἱερὰ Λειτουργία», ἤχ. πλ. α'. – (φ. 103^r) «Ἔτερον σύντομον», ἤχ. πλ. α'. – (φ. 103^r-107^r) Πέτρου Πελοποννησίου, Τυπικά «ὡς ψάλλονται ἐν τῇ ἀγία...», ἤχ. πλ. δ'. – (φ. 107^v-108^r) Πέτρου Πελοποννησίου, «Ἀντίφωνα φαλλόμενα κατὰ τὰς δεσποτικὰς ἑορτὰς». – (φ. 108^{r-v}) τοῦ ἴδιου, «Ἔτερον ψαλλόμενον κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Χριστοῦ γενεθλίων», ἤχ. β'. Ἀρχ. *Ἐκ γαστροῦς πρὸ ἑωσφόρου*. – (φ. 108^v) «Ἔτερον κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς λαμπροφόρου Ἀναστάσεως...», ἤχ. β'. – (φ. 108^v-109^r) Πέτρου Πελοποννησίου, «Τρισάγιον σύντομον», ἤχ. β'. – (φ. 109^r-110^r) Πέτρου Πελοποννησίου, «Ἔτερον ἀργότερον», ἤχ. β'. – (φ. 110^r) Πέτρου Πελοποννησίου, «Εἰς τὰς δεσποτικὰς ἑορτὰς...», ἤχ. πλ. α'. – (φ. 110^v-111^r) «Εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ τιμίου Σταυροῦ...», ἤχ. β'. – (φ. 111^r-112^r) «*Δύναμις* τὸ συνηθισμένον», ἤχ. β'. – (φ. 112^r-113^r) «Ἔτερον *Δύναμις* τὸ λεγόμενον ἀγιωρήτικον (!)...», ἤχ. β'. – (φ. 113^r-116^r) Ξένου Κορώνη, ἤχ. β', τὸ ἴδιο. – (φ. 116^{r-v}) «Τρισάγιον τοῦ Βήματος», ἤχ. β'. – (φ. 116^v-117^r) «Εἰς τὰς δεσποτικὰς ἑορτὰς *Δύναμις*», ἤχ. πλ. α'. – (φ. 117^r-118^r) Μπαλασίου ἱερέως, ἤχ. πλ. α', τὸ ἴδιο. – (φ. 118^r-119^v) Γεωργίου τοῦ Κρητός «καὶ ἡμετέρου διδασκάλου», ἤχ. πλ. α', τὸ ἴδιο. – (φ. 119^v-120^r) «Εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ τιμίου Σταυροῦ...», ἤχ. β'. – (φ. 120^r-121^r) Μπαλασίου ἱερέως, ἤχ. β', τὸ ἴδιο. – (φ. 121^r-122^r) Ἰωάννου πρωτοφάλτου, «Ἀλληλουϊάριον τὸ πρὸ τοῦ Εὐαγγελίου», ἤχ. α'. – (φ. 122^r) «Σύντομον», ἤχ. πλ. α', *Ἀλληλούϊα*. – «Καὶ συντομότερον», ἤχ. β'. – (φ. 122^v) Πέτρου Πελοποννησίου, «Μετὰ τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον...», ἤχ. δ'. – «σύντομον», ἤχ. δ'. – (φ. 122^v-123^v) «Εἰς λειτουργίαν ἀρχιερέως καὶ χειροτονίαν».

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

Ἄγγραφα φύλλα: 1^ρ, 124^{ρ-ν}.

ΥΛΗ: Χαρτί χονδρό, υπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημα: α) ἡμισέληνος σὲ πλαίσιο καὶ γράμμα Α (π.χ. φ. 5 καὶ 6): σχεδὸν ὅμοιο μὲ Nikolaev 1014 (ἔτ. 1824). β) ἡμισέληνος σὲ πλαίσιο καὶ γράμμα Α (π.χ. φ. 28 καὶ 31): πβ. Nikolaev 1092 (ἔτ. 1841).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 15×8 (2-121), 1×4-1 (124· ἐξέπεσε τὸ 4^ο φύλ., χωρὶς ἀπώλεια κειμένου). Ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία: α) σημειωμένη ἀπὸ τὸν γραφέα, μὲ ἐρυθρὸ μελάνι, στὴν κάτω ἐξωτερικὴ γωνία τοῦ πρώτου recto κάθε τεύχους: 16-31, β) νεότερη ἀρίθμηση· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι ἀπὸ τὸν συντάκτη τοῦ ἀφιερωμ. σημ. (βλ. παρακάτω, ΣΗΜ.).

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων. Ἀρκετὰ ἀπὸ τὰ πρωτογράμματα παραλείπονται.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Ἄδηλος ὁ κύριος γραφέας, ὅμοιο χέρι μὲ κώδ. Μπενάκη: 236 (TA 103), 243 (TA 119), 277 (TA 183). Στὰ φ. 106^ν, 107^ν, 108^ν-118^ρ: β' χέρι. Μελάνι καστανὸ καὶ ἐρυθρό.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. 1^ν, ἀφιερωμ., ἐρυθρόγρ.): [χφ] 9. Ἀφιερῶθῃ ὑπὸ Ἀ. Γ. Παπαδοπούλου εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου ἐν Κερμύρα 9 Αὐγούστου 1895.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ναὸς Ἁγ. Θεοδώρων Κερμύρας, Καισάρεια Καππαδοκίας (βλ. ΣΗΜ., φ. 1^ν). Στὰ φ. 1^ρ, 2^ρ, 123^ν, ἢ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΜΟΥΣΙΚΟΝ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 182. Τὰ φ. I, Γ', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὸ φ. 1, πφ. ἀρχ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἄριστη· περιορισμένοι ρύποι ἀπὸ τὴ χρήση, μερικὴ ὀξειδωση μελανιοῦ.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 388.

277 (TA 183)

19ος αἰ. (α' μισό, μετὰ τὸ 1814) χαρτί 221×160χιλ. [163×95]
φ. I, 125, Γ' στ. 14 διπλοὶ ἀκέφ. - κολ.

<ΚΑΛΟΦΩΝΙΚΟ ΕΙΡΜΟΛΟΓΙΟ>

1. (φ. 1^ρ-92^ν) Ἀρχ. (ἀκέφ.) (Μπαλασίου ἱερέως. Ἀρχ. Ἔφριξε γῆ) [...] φῶς διερράγη, (φ. 1^ρ) «ἀ'. Ὅμοιος τοῦ αὐτοῦ Βαλα(σίου)», ἦχ. ἀ'. Ἀρχ. Σὲ

νοητήν Θεοτόκε. Ἐκδ. *Εἰρμολόγιον Καλοφωνικόν* 1835, σ. 14-188 (δὲν ἀνθολογεῖται τὸ ἐπιφώνημα *Ῥοήν μου τῶν δακρῶν*: βλ. ἔκδ. σ. 188). Ἐπιπλέον στὸν κώδικα, 3 καλοφωνικοὶ εἰρμοὶ (δὲν περιλαμβάνονται στὴν ἔκδ.) στὰ φ. 20^ρ, 21^ρ, 39^ρ· γιὰ τοὺς ἐπιπλέον εἰρμούς πβ. κώδ. Μπενάκη 146 (Μπ. 62) (κείμε. 1).

2. (φ. 93^ρ-124^ν) «Κρατήματα κατ' ἤχον μελοποιηθέντα παρὰ τῶν νεωτέρων μουσικῶν διδασκάλων ἕνεκα τῶν καλοφωνικῶν εἰρμῶν». Τέλ. (κολ.). Ὁ τίτλος τοῦ τελευταίου κρατήματος (φ. 124^ν): «κ' [20]. Πέτρου λαμπαδαρίου <Πελοποννησίου>, ἤχ. πλ. δ'». Ἡ ὕλη τοῦ κρατηματάρου σύμφωνα με τὴν ἔντυπη ἔκδοσι. Πβ. *Εἰρμολόγιον Καλοφωνικόν* 1835, σ. 189-249.

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, λευκό, στιλπνό. Ὑδατόσημα: α) ἡμισέληνος σὲ πλαίσιο καὶ γράμμα Α (π.χ. φ. 3 καὶ 6)· σχεδὸν ὅμοιο με Nikolaen 1014 (ἔτ. 1824), β) ἡμισέληνος σὲ πλαίσιο καὶ γράμμα Α (π.χ. φ. 11 καὶ 14)· πβ. Nikolaen 1092 (ἔτ. 1841)· πβ. κώδ. Μπενάκη 239 (TA 106).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 4×8 (32), 1×4 (36), 11×8 (124). Αρίθμηση τευχῶν με ἀραβ. ψηφία: α) σημειωμένη ἀπὸ τὸν γραφέα, με ἐρυθρὸ μελάνι, στὴν κάτω ἐξωτερικὴ γωνία τοῦ πρώτου recto κάθε τεύχους: 2 (φ. 1^ρ) - 17 (φ. 31^ρ: ἐξέπεσε τὸ τχ α'), β) νεότερη ἀρίθμηση· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Νεότερη φυλλαρίθμηση με ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων. Παραλείπονται τὰ πρωτογράμματα στὴν ἀρχὴ ὅλων τῶν καλοφωνικῶν εἰρμῶν.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἀδελφός· ὅμοιο χέρι με κώδ. Μπενάκη 236 (TA 103), 243 (TA 119), 276 (TA 182). Μελάνι καστανὸ καὶ ἐρυθρό.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 125^{ρ-ν}) πρόχειρες σημειώσεις.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Πιθανῶς Καισάρεια Καππαδοκίας (πβ. ΓΡΑΦ.). Στὰ φ. 1^ρ, 124^ν, ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΜΟΥΣΙΚΟΝ ὙΜΝΟΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΙ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 183. Τὰ φ. I, I', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὸ φ. 125, πφ. τέλ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Πολὺ καλὴ· ἐλάχιστοι ρύποι ἀπὸ τὴ χρήση, μερικὴ ὀξειδωσιὴ μελανιοῦ, σποραδικά, μικρὰ σχισίματα φύλλων, ποὺ δὲν ἐπηρεάζουν ὅμως τὴν ἀνάγνωσι τοῦ κειμένου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 389.

278 (TA 185)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 1294)

ἔτ. 1699 (φ. 140^v)
στ. 24

χαρτί 210×146χιλ. [140×90]

φ. I, 143, I'

ΜΑΞΙΜΟΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΟΣ

– (φ. 5^r-7^r) Πίνακας περιεχομένων.

– (φ. 8^r-140^v) Ἑρμηνεία τῆς Ἀποκαλύψεως Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου (σὲ ἀπλὴ ἑλληνικῇ) («Ἀποκάλυψις Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καὶ Εὐαγγελιστοῦ εἰς ἀπλὴν γλῶσσαν ἐρμηνευθεῖσα καθὼς οἱ θεολόγοι οἱ παλαιοὶ τῆς ἐκκλησίας τῶν Ὀρθοδόξων ἠρμήνευσαν αὐτὴν εἰς κοινὴν ὀφέλειαν (!), ἀπλῶς μεταγλωτισθεῖσαν (!) ὑπὸ τοῦ κυρίου Μαξίμου τοῦ Πελοποννήσου»). Ἀρχ. Ἡ παροῦσα Ἀποκάλυψις εἶναι τοῦ Κ(υρίου)υ ἡμῶν Ἰ(ησοῦ) Χ(ριστοῦ) τὴν ὁποίαν, ἀρχ. (ἐρμην.) Ἀποκάλυψις εἶναι ἢ φανέρωσις τὸν (!) κεκρυμένον (!) μυστηρίων, τέλ. ὁποῦ ἐκεῖνος ἔπαθε διὰ λόγου μας κατὰ τὴν σάρκα ᾧ πρόπει... ἀμήν. Δόξα τῷ παναγίῳ Θ(ε)ῷ τὸ δόντι τέλος, ὃς δώη ἡμῖν καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν αἰώνιον συμπάσιν τοῖς ἀγίοις. Πβ. κώδ. Σικάγου, Πανεπιστημίου 931, φ. 194^r (RO 329 καὶ 785): ὅμοιο τέλος. ᾠχδ. Ernest Cadman Colwell, *The Elizabeth Day McCormick Apocalypse*, τ. 2: *History and Text, with an English version of prefaces of three early Greek translators by J. Merle Rife*, Σικάγο 1940, σ. 73-105. Γιὰ τὴν ἐρμηνεία τῆς Ἀποκαλύψεως τοῦ Μαξίμου Πελοποννησίου βλ. A. Argyriou, *Les exégèses grecques de l'Apocalypse à l'époque turque (1453-1821). Esquisse d'une histoire des courants idéologiques au sein du peuple grec asservi*, Θεσσαλονίκη 1982, σ. 127-157 (ὁ παρῶν κώδικας δὲν ἀναφέρεται).

ᾠγραφα φύλλα: 2^v, 3^v-4^v, 7^v, 141^r-143^r.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημο: θυρεός (π.χ. φ. 7 καὶ 10)· ἀντίσημο: τρία καπέλα (π.χ. φ. 8 καὶ 9)· πβ. Stanković 135 (ἔτ. 1703) καὶ σχεδὸν ὅμοιο μὲ 144α (ἔτ. 1700/1715), χωρὶς ὅμως τὸ ἀντίσημο.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×4 (4), 17×8 (140), 1×4-1 (143· ἐξέπεσε τὸ 2^ο φύλ.). Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Παραπομπὴ στὸ verso κάθε φύλλου, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ταινιοειδῆ ἐπίτιτλα ἀπὸ πλοχμοειδεῖς ὀριζόντιες καὶ κάθετες ταινίες σὲ ἐρυθρὸ βάθος (φ. 5^r, 8^r). Στὸ φ. 8^r, χρυσογραφία. Πρωτογράμματα κοσμημένα μὲ ἀνθύλλια. Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἰωάννης Ρώσου Γούναρης· βιβλιογρ. σημ. (φ. 140^v): Τέλος τοῦ παρόντος βιβλίου ἔτος ἀρχὴθ' [1699] ἰουλήου ιζ' ὁ δὲ γράφας αὐτὸ Ἰωάννης Ῥώσου Γούναρι. Γραφὴ δεξιοκλήνης, μετ' ἑνωθῆεις ἀπολήξεις κεραιῶν. Μετάνι μαῦρο.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 2^r, ἐνθύμ.) ἐν ἔτοι 1782 ἐν μηνὶ Ἰουλίῳ 4 ἡμέρα δευτέρα τῆς δύο ὥραις τῆς ἡμέρας ἀναπαύθηκεν ὁ μακαρίτης [.] Δημήτριος τοῦ ποτὲ Νικολάου ἱατροῦ υἱὸς ἀπὸ τὴν Σμύρνη εἰς ἐνορία τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεοργίου καὶ ὅσοι τῶν χριστιανῶν τοίχουν καὶ ἀναγνώσουν τὸ παρὸν νὰ συγχωροῦν τὸν ἀναπαύσαντα Δημήτριον καὶ ὁ Θεὸς ὁ μεγαλοδύναμος καὶ πολυεὐσπλαγχνος καὶ ἐλεήμων νὰ ἐλεήσῃ αὐτοὺς καὶ ἐμένα τὸν ἀνάξιον τὸν γράψαντα τὰ ἄνωθεν. Παρακάτω, ἀπὸ τὸ ἴδιο χέρι: Ἡ σπουδὴ τῶν μαθημάτων καὶ ὁ πόθος τῶν γραμμάτων προξενεῖ τὴν βασιλείαν τὴν τιμὴν καὶ τὴν ἀξίαν.

(φ. 3^r) Πελιγραδίου Παῖσιος (;).

(φ. 5^r, κάτω ὡα, κτητ.) Ἐκ τῶν τοῦ ταπεινοῦ μητροπολίτου Πελιγραδίου Ἀγαθαγγέλου. Νῦν δ' ἐκ τῶν τοῦ Κωνσταντίνου Γεωργιάδου. Ὅμοίως στὸ φ. 8^r: Κωνσταντίνου Γεωργιάδου καὶ τότε.

(φ. 142^r) λέγον οἱ σωφοὶ τῶν ἐλλήνων ὅτι ο νεὸς ἀνθρωπος οὔτε ἀρχὴν νὰ λαμβάνι οὐ συμβουλὴν νὰ δίδῃ τινός.

(φ. 143^v, ἐνθυμήσεις) ἐν ἔτοι – 1699 ἐν μηνὶ αὐγούστου ἡμέρας γ^{ης}: ἤγουν εἰς τρεῖς τοῦ αὐγού[στου] ἡμέρα πέμπτη περὸντας τὸ διληγὸν μὲ ἀμισῆ ὥρα ἀναπαύθηκεν ὁ μακαρίτης Χουρμούζης υἱὸς τοῦ Ρούσου Γούναρι ἀπὸ τὸ Ἐντερνέκαπι εἰς τὴν ἐνορία τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεοργίου καὶ ὅσοι τῶν χριστιανῶν τήχουν καὶ ἀναγνώσουν τὸ παρὸν νὰ συγχωροῦν τὸν ἀναπαύοντα δούλον τοῦ Θεοῦ Χουρμούζι καὶ ὁ Θεὸς ὁ πανάγαθος καὶ ἐλεήμων ἐλεήσῃ αὐτοὺς καὶ ἐμένα τὸν ἀνάξιον δούλον τὸν γράψαντα τὸ παρὸν. Προσθήκη ἀπὸ διαφορετικὸ χέρι: ἀν ἕκαμες καλὰ ἀς λάβῃς καλὰ ἰδέ κάκα σι ἡδας.

ἐν ἔτοι – 1699 – ἐν μηνὶ σεπτεβρήου ἡμέραι – ιγ^{ης}: ἡμέρα τετάρτη ὥρα πέμπτη τῆς ἡμέρας ἔγινεν ἔκκληψις ἡλίου καὶ ἐπικράτησεν ὥρα μῆσι.

ἔτος – ἀρχὴθ' [1699] μηνὶ ὀκτωβρίου – 24 ἡμέρα τρίτη δύο ὥραις τῆς ἡμέρας ἀναπαύθηκεν ὁ μακαρίτης Κωνσταντίνος υἱὸς Ῥώσου Γούναρι ἀπὸ τὸ Ἐντερνέκαπι καὶ ὅσοι τῶν χριστιανῶν τήχουν καὶ ἀναγνώσουν τὸ παρὸν νὰ συγχωροῦν τὸν ἀναπαύοντα δούλον τοῦ Θεοῦ Κωνσταντίνον καὶ ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος ὃς εὐσπλαγχνος καὶ ἐλεήμων καὶ φοιτάν(θρω)πος ὄντας ἐλεήσῃ αὐτοὺς καὶ ἐμένα τὸν ἀνάξιον καὶ ἀμαρτολὸν δούλον τοῦ τὸν γράψαντα τὸ παρὸν.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἀποκτήθηκε ἀπὸ τὸν Ἀγαθάγγελο, ὄντας ἀκόμη μητροπολίτης Βελιγραδίου· κατόπιν, ἀπὸ τὸν Κωνσταντίνου Γεωργιάδη (βλ. ΣΗΜ., φ. 5^r). Ἀργότερα, περιήλθε στὸ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιον Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, ΒΙΒΛ.). Στὸ φ. 3^r κ.ἀ., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ ΚΑΙ ΙΩΑΝΝΗΣ ΘΕΟΛΟΓΟΣ ΚΑΙ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΗΣ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 185. Τὰ φ. Ι, Ι', πφ. ἀρχ. – τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὰ φ. 1-4, 141-142, πφ. ἀρχ. – τέλ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή· αρκετὰ φύλλα σητόβρωτα στὸ περιθώριό τους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, *BZ* 14, σ. 601 (ἀρ. 45). — Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298. — Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφοι», σ. 470.

279 (TA 187)

19ος αἰ. χαρτί 345×215χιλ. [295×190] φ. II, σ. 144, I
ἀρ. στ. ποικίλλει

ΜΑΤΘΑΙΟΣ ΙΕΡΟΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ ΚΑΙ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ

(σ. 1-126) Γραμματική («Γραμματική τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης συλλεγεῖσα καὶ ἀντιγραφεῖσα παρ' ἐμοῦ τοῦ ἱεροδιδασκάλου καὶ ἀρχιμανδρίτου Χατζῆ Ματθαίου καλουμένου ὠφελείας ἔνεκεν τῶν ἐν τῇ ἑλληνικῇ Σχολῇ τοῦ Κοτυαεῖου [= Κοτυαεῖου, δηλ. Κιουταχείας Μ. Ἀσίας]² σπουδάζοντων μαθητῶν ἐκ διαφόρων γραμματικῶν»). Ἀκολουθεῖ ἐν εἴδει ὑποτίτλου: «Τῆς Γραμματικῆς Κωνσταντίνου Λασκάλεως (!). Βιβλίον Α' περιέχον ἐπιτομὴν τῶν ὀκτῶ τοῦ Λόγου μερῶν καὶ ἄλλα τινὰ ἀναγκαῖα». Ἀρχ. *Γραμματικὴ ἐστὶ μέθοδος τοῦ ὀρθῶς λέγειν, καὶ γράφειν διδακτικὴ, τέλ.* (σ. 126) («Περὶ τοῦ μετ' ὀλίγον μέλλοντος». Ἀρχ. *Οἱ μετ' ὀλίγον μέλλον σχηματίζεται ἀπὸ τοῦ ἐνικοῦ δευτέρου προσώπου...*) ὄσμαι, ὄσαι, ὄσομαι.

Ἀκολουθεῖ (ἀπὸ μτγν. χέρι, μὲ κυανὸ μελάνι): (σ. 127) «Κατάλογος τῶν συνδρομητῶν», (σ. 128) «Κατάλογος τῶν εἰσιτηρίων τῶν μὴ δυναμένων, (σ. 129) «Κατάλογος τῶν βαθμῶν ἐκάστου. Μῆν 8/βριος, Τάξη γ3».

Ἄγγραφα φύλλα/σελίδες: φ. II^{r-v}/σ. 130-134, 136-144.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, χωρὶς ὑδατόσημα.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Μονοσύλλαβη ἢ δισύλλαβη ὀριζόντια παραπομπὴ στὴν κάτω δεξιὰ γωνία τῶν φύλλων. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης/σελιδαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: φ. II, σ. 128-144.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρὶς διακόσμηση ἢ ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Χατζῆ-Ματθαῖος ἱεροδιδάσκαλος καὶ ἀρχιμανδρίτης. Μελάνι μαῦρο. Οἱ σ. 127-129 ἀπὸ διαφορετικὸ χέρι (βλ. παραπάνω).

2. Εὐχαριστῶ θερμὰ τὴ Μάχη Παῖζη-Ἀποστολοπούλου γιὰ τὴν ταύτιση.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Κοτυάειον (Κιουτάχεια) Μ. Ασίας (βλ. σ. 1). Στο φ. Π' κ.ά., ή σφραγίδα της συλλογής του Ταμείου Άνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20ού αιώνα. Πανόδετη (τυπική της συλλογής Άνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στη ράχη, ό τίτλος: *ΜΑΤΘΑΙΟΥ ΙΕΡΟΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ*, και (στο κάτω μέρος) ό άρ. 187. Τά φ. I, I, πφ. άρχ. - τέλ. της σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή· μερική όξειδωση.

280 (TA 188)

19ος αι. (β' μισό) - 20ός αι. (άρχ.) χαρτί 265×195χιλ. [210×160]
φ. III, σ. δ', σ. 322, σ. 56, φ. II

ΣΧΟΛΙΚΟ ΤΕΤΡΑΔΙΟ

A. (φ. III, σ. α'-δ', 1-321) «Έπιστολάριον περιέχον διαφόρους τύπους έπιστολών άπανυ χρησίμους εις όποιανδήποτε άνθρωπίνην κατάστασιν και περιστάσιν του βίου. Μεταρρυθμισθέν και πλείσταις έτέραις γνώσεσιν έπαυξηθέν. Έκδοσις τετάρτη. Έν Βενετία. Έκ της έλληνικής τυπογραφίας του Φοίνικος 1864». Άντίγραφο της έντυπης έκδ. του 1864. Βλ. Ήλιού - Πολέμη, άρ. 1864.138.

B. ¹(σ. 1-46) «Είσαγωγή εις την Ποιητικήν. Τά κυριώτερα είδη των ποιημάτων».

²(σ. 47-51) Καραμανλίδικο κείμενο.

ΥΛΗ: Χαρτί λεπτό, ύπόλευκο, στιλπνό, χωρίς ύδατόσημα.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Άγνωστη. Στο φ. Π', ή σφραγίδα της συλλογής του Ταμείου Άνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20ού αιώνα. Πανόδετη (τυπική της συλλογής Άνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στη ράχη, ό τίτλος: *ΕΠΙΣΤΟΛΑΡΙΟΝ* και (στο κάτω μέρος) ό άρ. 188. Τά φ. I, I, πφ. άρχ. - τέλ. της σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Πολύ καλή.

281 (TA 191)

19ος αί. (α' μισό, μετὰ τὸ 1814) χαρτί 161×122χιλ. [125×70]
φ. 95 στ. 14 διπλοὶ

ΕΚΛΟΓΗ ΣΤΙΧΗΡΑΡΙΟΥ ΙΑΚΩΒΟΥ ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΟΥ

(φ. 2^r-18^v) Ἰακώβου πρωτοψάλτου, «Δοξαστικά κατ' ἤχον μετὰ τῶν δογματικῶν θεοτοκίων (!)». – (φ. 18^v-19^r) Ἰακώβου <πρωτοψάλτου>, «Θεοτόκε Παρθένε χαιρετισμὸς τοῦ ἀγγέλου», ἤχ. δ'. – (φ. 19^r-21^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, «Ἰδιόμελα εἰς τὰς Κυριακὰς τῆς μεγάλης μ' [Τεσσαρακοστῆς]», ἤχ. δ'. Ἀρχ. Ἐλαμψεν ἡ χάρις σου.

(φ. 19^r-64^v) Πβ. τὸν ὁμοίου περιεχομένου κώδ. Μπενάκη 229 (TA 96), φ. 91^r-128^r. Συνοπτικὰ στὸν παρόντα κώδικα (φ. 19^r-39^r) συνθέσεις τῶν: (φ. 19^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, (φ. 21^r) Ἰακώβου πρωτοψάλτου, (φ. 23^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, (φ. 24^v) <Ἰακώβου πρωτοψάλτου>, (φ. 26^r) Πέτρου <λαμπαδαρίου>, (φ. 27^v) Ἰακώβου πρωτοψάλτου, (φ. 29^r) <Πέτρου λαμπαδαρίου>, (φ. 30^r) <Ἰακώβου πρωτοψάλτου>, (φ. 30^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, (φ. 32^r) τοῦ ἰδίου, (φ. 33^v) Ἰακώβου πρωτοψάλτου, (φ. 34^v) τοῦ ἰδίου, (φ. 36^r) Πέτρου <Βυζαντίου>, (φ. 37^v) Ἰακώβου πρωτοψάλτου. Στὰ φ. 39^r-64^v, ἀκολουθοῦν: (φ. 39^r) «Τῆ ἁγία καὶ μεγάλη Δ' [Τετάρτη] εἰς τὸν στίχον...». Ἀρχ. Κύριε ἡ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις. – (φ. 42^v-45^r) Ἰακώβου, ἤχ. πλ. δ', ὁ ἴδιος στίχος. – (φ. 45^r-46^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, «Εἰς τὸν στίχον τοῦ αἴνου τῶν ἁγίων Παθῶν...». Ἀρχ. Κύριε ἀναβαίνοντός σου ἐν τῷ σταυρῷ. – (φ. 46^v-48^r) Ἰακώβου πρωτοψάλτου, ὁ ἴδιος στίχος. – (φ. 48^r-49^v) «Καὶ νῦν Ἰακώβου». Ἀρχ. Ἦδη βάπτεται. – (φ. 49^v-52^v) τοῦ ἰδίου, «Τῆ ἁγία καὶ μεγάλη Παρασκευῆ...». Ἀρχ. Σὲ τὸν ἀναβαλλόμενον. – (φ. 52^v-57^r) Γερμανοῦ Νέων Πατρῶν, «Τὸ παρὸν στιχηρὸν εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ ἐπιταφίου...». Ἀρχ. Τὸν ἥλιον κρύψαντα. – (φ. 57^r-59^v) Χρυσάφη τοῦ νέου, «Εἰς τὴν Ἀνάστασιν Δόξα καὶ νῦν...». – (φ. 59^v-61^r) Ἰακώβου πρωτοψάλτου. Ἀρχ. Ἀναστάσεως ἡμέρα. – (φ. 61^r-64^v) Χρυσάφη τοῦ νέου, «Κράττημα εἰς τὸ Ἀναστάσεως ἡμέρα».

(φ. 64^v-73^v) Ἰακώβου πρωτοψάλτου, Πασαπνοῦρία τῶν αἰνῶν. Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 73^v-94^r) τοῦ ἰδίου, τὰ ἔνδεκα ἑωθινὰ. Πλήρης ἡ σειρά. – (φ. 94^{r-v}) «Καὶ νῦν εἰς κάθε Κυριακὴν», ἤχ. β'. Ἀρχ. Καὶ νῦν καὶ αἰεὶ.

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

Ἐγγραφα φύλλα: 1^{r-v}, 95^{r-v}.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, λευκό, μάλλον στιλπνό. Ύδατόσημο: ήμισέληνος σε πλαίσιο.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 15×6 (2-91), 1×4 (95). Ἡ ἀρίθμηση τευχῶν μὴ διακριτῆ πλέον λόγω ξακρίσματος τῶν φύλλων: ἀρχικά, σημειωμένη με μαῦρο μελάνι στὴν ἄνω δεξιὰ γωνία τοῦ πρώτου recto τῶν τευχῶν. Ἰχνη τῆς σώζονται σὲ ὀρισμένα φύλλα· βλ. π.χ. φ. 38^ρ. Μερικὴ σελιδαρίθμηση: 1-25. Νεότερη φυλλαρίθμηση με ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Στὸ φ. 2^ρ, ἀνθινη σύνθεση ἐν εἶδει ἐπιτίτλου· στὸ ἴδιο φύλλο, πρωτόγραμμα Δ μεσαίου μεγέθους κοσμημένο με ἀνθύλλια.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελφος, ὁμοιο χέρι με κώδ. Μπενάκη 227 (TA 94). Μελάνι καστανὸ καὶ ἐρυθρὸ ἀνοικτό-πορτοκαλί.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: Στὸ φ. 1^ρ, ὁ τίτλος: *στιχιδά*. Στὸ φ. 95^ρ: *στηχαράριον*.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Στὸ φ. 2^ρ κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξιμῶν καὶ δεύτερη, ἐξίτηλη σφραγίδα.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Πινακίδες ἀπὸ χαρτόνι, ἐπενδυμένες με καστανὸ δέρμα, φθαρμένο κυρίως στὶς γωνίες καὶ στὴν ἄνω σκούφια. Οἱ πινακίδες φέρουν ἐμπέστη διακόσμηση: πλαίσιο σὲ μικρὴ ἀπόσταση ἀπὸ τὶς ἄκμεις· στὶς γωνίες τοῦ πλαισίου, ἓνα ἄνθος, ἐνῶ στὸ κέντρο τῶν πινακίδων ρομβοειδῆς ἄνθινο κόσμημα τὸ ὁποῖο περιβάλλεται ἀπὸ τέσσερα ἄνθη. Ἄκμεις ἐπιχρωματισμένες με ἐρυθρὸ μελάνι. Τὰ ἐπικολημένα στὶς πινακίδες πφ. φέρουν ἔγχρωμο γεωμετρικὸ διάκοσμο με ρόμβους (μεγάλο μέρος τῆς ἔγχρωμης ἐπικάλυψης στὸ πρῶτο ἐλεύθερο πφ. ἔχει σχιστεῖ). Στὸ κάτω μέρος τῆς ράχης, ἐπικολημένη ἐτικέτα με τὸν ἀρ. 191. Τὸ φ. 1, πφ. τῆς στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἀρκετὰ καλὴ ρύποι ἀπὸ τὴ χρήση, λίγες κηλίδες ἀπὸ τὴν ὑγρασία.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 389.

282 (TA 195)

(πρῶτην Ἀδριανουπόλεως 1333)

19ος αἰ. (ἀρχ.) χαρτί 241×170χιλ. [178×105] φ. I, 217, Γ στ. 18-19
κολ.

BΗΣΣΑΡΙΩΝ ΜΟΝΑΧΟΣ <Ο ΘΕΣΣΑΛΟΣ>

(φ. 1^ρ-217^ν) Σύνοψη Καινῆς Διαθήκης. Αναλυτικά:

– (φ. 1^ρ-6^ν, 212^{ρ-ν}, 8^ρ) Βησσαρίων μοναχός <ὁ Θεσσαλός (ἢ ἐκ Ραφάνης)>: «Προοίμιον». Ἀρχ. *Ἐπειδήπερ καὶ ἡ θεία πρόγνωσις καὶ ὁ προορισμός, τέλ. καὶ συνεργήσειν εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ τύπου. Τῆς ὑμετέρας μουσοτρόφου σοφολογιότητος, δοῦλος ἐλάχιστος Βησσαρίων ἐλέει Θεοῦ μοναχός.*

– (φ. 9^v-12^r) Ἐπιγράμματα διαφόρων. Ἀναλυτικά:

¹(φ. 9^v) Παῖσιος Σταγῶν («Τοῦ πανιερωτάτου καὶ σοφολογιωτάτου ἀγίου Σταγῶν κυρίου Παΐσιου καὶ ἐξάρχου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας»). Ἀρχ. *Κόσμου οἶα τετρακτὺς παντὸς σώματ' ὀρεῦει, τέλ. κλήσει Βησσαρίων θετταλικῆς τε πάτρης* (6 στ.). – (φ. 9^v) «Ἄλλο». Ἀρχ. *Σφαίραν μέρη τέτταρα, πιούσι (!) μίαν, τέλ. σπεῦσον γενέσθ' ἐπήβολον, τῆς δ' ὦ λάτρι* (4 στ.). Ἔκδ. Απόστολος Γλαβίνας, «Ο Μητροπολίτης τῆς Φιλιππούπολης Παΐσιος (1818-1821) καὶ ἡ Μονὴ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Πετριτζονίτισσας», *Περὶ Θράκης* 1 (2001), σ. 113-133: 125. Σύμφωνα μὲ τὸν Γλαβίνα, σ. 125, τὰ δύο ἐπιγράμματα τοῦ Παΐσιου γράφτηκαν στὸ Ἅγιο Ὄρος τὸ 1800 ἢ 1801, χρονολογία ποὺ ἀποτελεῖ χρονικὸ ὄριο μετὰ ἀπὸ τὸ ὁποῖο πραγματοποιήθηκε ἡ ἀντιγραφὴ τοῦ κώδικα.

²(φ. 9^v-10^r) Ἰωσήφ Βατοπεδινός: (φ. 9^v-10^r) «Τοῦ πανοσιωτάτου καὶ σοφολογιωτάτου διδασκ(άλου) κυροῦ Ἰωσήφ Βατοπεδινοῦ». Ἀρχ. *Τετραχοβροντόκρουστον, ἀγίαν λύραν, τέλ. Θεσσαλιώτης, καὶ νεοσκητιότης* (4 στ.). – (φ. 10^r) «Ἔτερον». Ἀρχ. *Θεωριῶν ὕψωμα, δογμάτων βάθος, τέλ. Θεσσαλιώτου καὶ νεοσκητιότητος* (6 στ.).

³(φ. 10^r) Κύριλλος ἐξ Ἀγράφων («Τοῦ πανοσιωτάτου καὶ σοφωτάτου διδασκ(άλου) κυρίου Κυρίλλου τοῦ ἐξ Ἀγράφων»). Ἀρχ. *Ἡῦθ' ὑποστάσεων, τρισσὸν τριάδος βασιλείης, τέλ. εἰς ἐν δὴ ἤκει, Βησσαρίωνος ὕπο* (4 στ.).

⁴(φ. 10^{r-v}) Διονύσιος ἱεροδιάκονος («Τοῦ λογιωτάτου ἐν ἱεροδιακόνοις κυρίου Διονυσίου τοῦ ἀδελφιδοῦ αὐτοῦ»). Ἀρχ. *Εὐαγγελίων ἡ τετράς, εἰς ἐν καλῶς συνήφθη, τέλ. καὶ θαυμασίως τοὺς χρησμούς, ἄδει εὐαγγελίων* (8 στ.).

⁵(φ. 10^v) Ματθαῖος δάσκαλος («Τοῦ σοφοῦ διδασκ(άλου) κυροῦ Ματθαίου»). Ἀρχ. *Εὐαγγελιστῶν εὐαγῶν τὴν τετράδα, τέλ. ἔστω δὴ ἡ ξύμπνοια καὶ συμφωνία* (4 στ.). – «Ἄλλο». Ἀρχ. *Τετραύλιο σύριγγος ἐν ἀρμόνιον μέλος οἶον, τέλ. εἰς νόος ἀμφοτέρω, εἰς λόγος, αὔρα μία* (4 στ.).

⁶(φ. 10^v-11^r) Νικόδημος <Ἄγιορείτης> («Τοῦ ὀσιωτάτου καὶ σοφολογιωτάτου κυροῦ Νικοδήμου»). Ἀρχ. *Πεῖ μὲν ποταμῶν τετρακτὺς πρὸς τὴν ἄλα, τέλ. ἀντλεῖτε ὕδωρ, ἡδὺ καὶ σωτήριον* (4 στ.). – (φ. 11^r) «Ἄλλο». Ἀρχ. *Λαοὶ Θεοῦ χριστῶνυμοι πάντων τῶν Ὀρθοδόξων, τέλ. τὴν τῶν ψυχῶν κομίσεσθε, καὶ θεῖαν βασιλείαν* (8 στ.).

⁷(φ. 11^r) Χριστοφόρος δάσκαλος <Προδρομίτης: πβ. κώδ. Γρηγορίου 17> («Τοῦ ὀσιωτάτου καὶ σοφολογιωτάτου διδασκ(άλου) κυροῦ Χριστοφόρου»). Ἀρχ. *Ἀνθῶν ὀδμωδῶν πολλὰ εἰς ἐν εἰκράθη, τέλ. γνῶσιν δίδωσι πᾶσιν ἐμφανεστάτην* (6 στ.).

⁸(φ. 11^v) Ἰγνάτιος ἡγούμενος Μονῆς Ξενοφῶντος («Τοῦ πανοσιωτάτου καὶ

έλλογιμωτάτου καθηγουμένου τοῦ θεολέκτου κοινοβίου τῆς σεβασμίας μονῆς τοῦ Ξενοφῶντος κυροῦ Ἰγνατίου. Ἰαμβικά»). Ἀρχ. *Τέτταρσι βίβλοις φίλε Χριστοῦ μου βίον, τέλ. σοφὸν μοναχόν, σκήτεωσ τὸν ἐκ νέας* (4 στ.).

⁹(φ. 11^ν) Βησσαρίων ἱεροδιάκονος («Τοῦ ἐλλογιμωτάτου διδασκάλου ἐν ἱεροδιακόνοις κυροῦ Βησσαρίωνος»). Ἀρχ. *Εὐαγγελίων τετράδα εἰς ἐν φέρειν, τέλ. εὐρημα τουτί, ἄξιον τοίου νόου* (4 στ.).

¹⁰(φ. 12^ρ) Θεοφάνης («Τοῦ πανιερωτάτου πρώην Λακεδαιμονίας κυροῦ Θεοφάνους τοῦ ἀσκουμένου ἐν τῇ Νέα Σκήτη τοῦ ἁγ. Παύλου»). Ἀρχ. *Τῆς ἐπινοίας ἄγαμαι, τῆς σῆς μοι ὦ φιλότης, τέλ. οὐκ ἂν ἀμάρτοι τοῦ ὀρθοῦ, σκοποῦ τε καὶ τοῦ λόγου* (7 στ.).

¹¹(φ. 12^ρ) Ἀθανάσιος <Πάριος> («Τοῦ σοφωτάτου διδ(ασκ)άλου) τῶν ἐπιστημῶν μαθημάτων τῆς κατὰ τὸν Ἄθω σχολῆς κυροῦ Ἀθανασίου. Ἡρωελεγείον»). Ἀρχ. *Οὐτι τετράτευχον λοιπὸν φίλε δεῖ σ' ἀνελίσσειν, τέλ. τὴν ῥὰ σέβας κ' ἀπλέτω πυκνανέλισσε πόθω* (4 στ.).

– (φ. 13^ρ-25^ρ) «Πίναξ ὑποθετικὸς τῆς συνάψεως τῆς Καινῆς Διαθήκης» (συνολικά, κεφ. 58).

– (φ. 27^ρ-211^ν, 213^ρ-217^ν) <Βησσαρίων μοναχὸς ὁ Θεσσαλός>, «Ἡ σύναψις τῆς Καινῆς Διαθήκης ἦτοι τὰ τέσσερα εὐαγγέλια εἰς ἐν ἐνωθέντα». Ἀρχ. *Κεφάλαιον* α'. *Ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν, τέλ. (κολ.) (φ. 216^ν) (κεφ. νη') τοῦτον ἰδὼν ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ· Κύριε, οὗτος δὲ τί; λέγει [... Σώζεται σπάραγμα μόνον τοῦ φ. 217.*

Τοῦ ἴδιου περιεχομένου ὁ κώδ. Γρηγορίου 17 [Λάμπρος (RO 1097) τ. 1, σ. 46]. Τὸ παρὸν ἔργο ταυτίζεται πιθανότατα μὲ τὸ σύγγραμμα “Συμφωνία τῶν Εὐαγγελιστῶν”, ποὺ ἀποδίδεται στὸν Βησσαρίωνα· βλ. σχετικὰ Μανουὴλ Γεδεῶν, *Ἀποσημειώματα Χρονογράφου 1800-1913*, Ἀθήνα 1932, σ. 115· Διονύσιος Βαλαΐης, «Ἡ στάσις τοῦ λογίου μοναχοῦ Βησσαρίωνα στὶς ἔριδες τῶν μοναχῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους κατὰ τὸν ΙΗ' αἰῶνα», *Κληρονομία* 27 (1995), σ. 137-167: 165-166.

Ἄγραφα φύλλα: 8^ν-9^ρ, 12^ν, 25^ν-26^ν.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημα: α) λέων (π.χ. φ. 2 καὶ 5)· ἀντίσημο: γράμματα C S c σὲ ὠσειδῆς σχῆμα (π.χ. φ. 3 καὶ 4)· πβ. Stanković 531 (ἔτ. 1795/1805), μὲ διαφορῆς, β) θυρεὸς μὲ ζωόμορφο σχῆμα (π.χ. φ. 13 καὶ 20) καὶ στέμμα μὲ γράμματα C S C (π.χ. φ. 14 καὶ 19), γ) θυρεὸς μὲ γράμματα G A F (φ. 198 καὶ 199)· πβ. Velkov, σ. 260 ἄρ. 4 (ἔτ. 1799).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×8-1 (;) (6· ἐξέπεσε τὸ 1^ο, πιθανῶς ἄγραφο φύλλο, ἐνὼ τὸ 8^ο φύλλ., ἐσφαλμένα σταχλωμένο μεταξὺ τῶν τελευταίων φύλλων τοῦ χφ, ὡς φ. 212), 1×6

(12), 1×8 (20), 1×6 (26), 23×8 (210), 1 (211), 1 (212· βλ. 1^ο τεύχος), 5 (217· ἀβέβαιη σύνθεση). Νεότερη μόνο ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Παραπομπή στὸ verso κάθε φύλλου, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐπιμελημένη: ἐπίτιτλα ταινιοειδῆ (π.χ. φ. 1^ρ) καὶ πύοσχημα (π.χ. φ. 27^ρ, 155^ρ), πρωτόγραμματα κοσμημένα μὲ ἀνθύλλια (π.χ. φ. 1^ρ, 27^ρ, κ.ά.). Χρήση μαύρου καὶ κίτρινου μελανιοῦ σὲ ἀνοικτὴ ἀπόχρωση.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδηλος. Γραφὴ ἐπιμελημένη, εὐανάγνωστη, ἀραιή, ἐλαφρῶς δεξιοκλινής. Μελάνι μαῦρο.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἑλληνικὸ Γυμνάσιον Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBL.). Στὸ φ. 1^ρ κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων. Στὴν κάτω ὠα τοῦ φ. 1^ρ, ἐπικολλημένη σχολικοῦ τύπου ἐτικέτα φέρει τὸν ἀρ. 1333.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰῶνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΣΥΝΟΨΙΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 195. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Σχισμένα τὰ τελευταῖα φύλλα τοῦ κώδικα (σῶζεται μόνον τμῆμα τους)· ἐκτεταμένες κηλίδες ὑγρασίας στὰ πρῶτα κυρίως φύλλα τοῦ κώδικα.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, BZ 16, σ. 283 (ἀρ. 141). — Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298. — Τσελίκας, Δέκα αἰῶνες, σ. 70 (ἀρ. καταλ. 67).

283 (TA 199)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 1041)

18ος αἰ. (τέλ.) χαρτί 212×147χιλ. [157×105] φ. 498 (+115α)
στ. 20-21

ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ ΑΡΓΕΝΤΗΣ

(φ. 12^ρ-478^ν) Σύνταγμα κατὰ Ἀζύμων. Ἀναλυτικά:

(φ. 12^ρ-17^ρ) Προοίμιον. Ἀρχ. <Μ>εγάλην μὲν ἐνεδείξατο τοῖς πάλαι Ἰσραηλίταις. Ἔκδ. Σύνταγμα κατὰ Ἀζύμων..., Λειψία 1760, σ. <1>-4 (ΘΠ, ἀρ. 575), (φ. 18^ρ-131^ν) Τμῆμα πρῶτον. Ἔκδ. σ. <5>-90, (φ. 132^ρ-330^ρ) Τμῆμα δευτέρον. Ἔκδ. σ. <91>-250, (φ. 332^ρ-478^ν) Τμῆμα τρίτον. Ἡ ἀρχὴ στὸ φ. 333^ρ, σειρὰ 5: «Περὶ τῆς χρήσεως τοῦ μυστηρίου ἄρα ἔσται τοῦτο τὸ τρίτον τμῆμα». Ἀρχ. Χρησιν δὲ τοῦ μυστηρίου λέγομεν τὸν τρόπον τῆς δόσεως. Ἔκδ. σ. 251-372. Προηγείται στὰ φ. 332^ρ-333^ρ, μετὰ τὸν τίτλο, σύντομο εἰσαγωγικὸ κείμενο (δὲν ἀναφέρεται στὴν ἔκδ.). Ἀρχ. Τὰ λόγια τῶν τεσσάρων εὐαγγελιστῶν

καὶ τοῦ ἱεροῦ ἀποστόλου, τέλ. τὰ λόγια τοῦ ἁγιασμοῦ, τὸ εὐλογήσας καὶ εὐχαριστήσας.

Ἄγραφα φύλλα: 1^r-11^v, 131^r, 145^v, 146^v, 164^r, 195^v, 231^r, 330^v-331^v, 479^r-498^v.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημα: α) τρία καπέλα (π.χ. φ. 15 καὶ 16)· ἀντίσημο: γράμματα F C (π.χ. φ. 13)· πβ. Nikolaev 994 (ἔτ. 1816), μὲ διαφορετικὸ ἀντίσημο ἢ Stanković 973 (ἔτ. 1781), μὲ διαφορὸς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα, β) τρία καπέλα (π.χ. φ. 230 καὶ 233)· ἀντίσημο G B S (φ. 231), γ) θυρεός (π.χ. φ. 7 καὶ 8· βλ. ἐπίσης φ. 480 ἕως τέλος; π.χ. φ. 482 καὶ 485), δ) τρία καπέλα (φ. 6 καὶ 9· βλ. ἐπίσης φ. 480 ἕως τέλος; π.χ. φ. 484 καὶ 485). Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: 115α.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 4 (3· τὸ 1^ο φύλ. ἐπικολημένο στὴν πιν. ἀρχ.), 16×8 (4-130+115α), 1×10-1 (139· ἐξέπεσε τὸ τελευταῖο φύλ. τοῦ τεύχους), 47×8 (495), 4 (498· τὸ 4^ο φύλ. ἐπικολημένο στὴν πιν. τέλ.). Τὰ δύο πρῶτα καὶ τὰ τρία τελευταῖα τεύχη χωρὶς ἀρίθμηση; ἄγραφα: τὰ ὑπόλοιπα ἀριθμοῦνται μὲ ἀραβ. ψηφία, σημειωμένα μὲ μαῦρο μελάνι στὴν κάτω ἐξωτερικὴ γωνία τοῦ πρώτου recto κάθε τεύχους: 1 (φ. 12^r) - 61 (φ. 472^r). Παραπομπὴ στὸ verso κάθε φύλλου, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐπίτιτλα λιτά, ταινιοειδῆ, ἀλυσιδωτά (π.χ. φ. 12^r) μὲ μαῦρο μελάνι. Ὁ προορισμένος γιὰ τὴ συμπλήρωση τῶν πρωτογραμμάτων χώρος στὰ φ. 12^r, 18^r, κενός. Χωρὶς ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδηλος. Γραφὴ ἐπιμελημένη, ἐλαφρῶς γωνιώδης, δεξιοκλινῆς. Μελάνι μαῦρο.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. 12^r, κτητ.) Ἐκ τῶν τοῦ Ἰγνατίου ἱερομ(ονά)χ(ου) Σαράφογλου ἀδριανουπολί(του). Στὸ κάτω περιθώριο τοῦ ἴδιου φύλλου ἵχνη σβησμένου κτητ. σημειώματος: Ἐκ τῶν τοῦ [...] Παρθενίου [πιθανῶς 4 λέξεις] Καισαρείας (;).

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Κτῆμα ἀρχικὰ τοῦ Παρθενίου, κατόπιν τοῦ Ἰγνατίου Σαράφογλου (βλ. ΣΗΜ.). Ἀργότερα, στὸ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBL.). Στὸ φ. 1^r κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀναλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Πινακίδες ἐπενδυμένες μὲ καστανὸ δέρμα ἀνοικτοῦ χρώματος μὲ ἵχνη φθορᾶς. Τὸ κάλυμμα τῶν πινακίδων φέρει ἐμπίεστη διακόσμηση ἀποτελούμενη ἀπὸ διπλὸ πλαίσιο (τὸ ἐξωτερικὸ ἀπὸ ἐλισσόμενο βλαστό). Στὶς ἐσωτερικὲς γωνίες τῶν πινακίδων, ἄνθηνα σχέδια, διαφορετικὰ στὴν κάθε πινακίδα. Στὸ κέντρο τῆς πιν. ἀρχ., ἢ Βρεφοκρατοῦσα σὲ ρομβοειδῆς κόσμημα μὲ βλαστούς· στὸ κέντρο τῆς πιν. τέλ., ρόμβος μὲ βλαστούς καὶ σφραγίδα μὲ ἀπεικόνιση μὴ διακριτῆ. Στὴ ράχη νεῦρα (4), στὸ ἐπάνω διάχωρο ἓνα ἄνθος, ἐνῶ στὰ ὑπόλοιπα ἢ σφραγίδα ἀλλοιωμένη. Στὸ κάτω μέρος τῆς ράχης, ἐπικολημένη ἐτικέτα μὲ τὸν ἀρ. 199.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Πολὺ καλῆ· λίγα φύλλα, σητόβρωτα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, BZ 14, σ. 588 (ἀρ. 2). — Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298.

284 (TA 200)

18ος αἰ. (τέλ.) χαρτί 160×109χιλ. [110/120×70] φ. I, 305 (+20α, 179/α), Γ
 στ. 10 (φ. 1-231^v, 242^r-255^v, 279^v-284^v), 11 (φ. 233^r-240^r, 258^r-270^r) διπλοί
 στ. 22 (φ. 295^r-300^r)

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΜΕΛΩΝ ΚΑΙ ΕΞΗΓΗΣΕΩΝ ΠΕΤΡΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΟΥ
 (ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ, ΟΡΘΟΡΟΥ, ΘΕΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ)

(φ. 1^r-8^r) Ἰωάννου πρωτοψάλτου, Πασαπνοάρια: (φ. 1^r-4^v) ἤχ. α', (φ. 4^v-8^r) ἤχ. δ'.
 – (φ. 8^r-10^v) Πέτρου Πελοποννησίου, Λειτουργία Μ. Βασιλείου. Ἀρχ. Ἅγιος,
 ἅγιος, ἅγιος – Ἀμήν – Σὲ ὑμνοῦμεν – Τὴν γὰρ σὴν μήτραν. – (φ. 10^v-12^r)
 τοῦ ἰδίου, «Τριαδικὰ ψαλλόμενα τῇ Κηριακῇ (!) πρωτῶ», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. Ἄξιόν
 ἔστιν. – (φ. 12^r-13^v) «Τῇ ἀγία καὶ μεγάλη Τεσσαρακοστῇ μετὰ τὸ Ἐλέησόν με
 ὁ Θεός», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Δόξα πατρὶ – Τῆς μετανοίας ἄνοιξον. – (φ. 13^v-18^v)
 Προκείμενο τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς, «τῇ Κηριακῇ (!) τῆς Ἀποκρέου ἐσπέρας»,
 ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου. Ἀκολουθοῦν τὰ ἰδιόμελα:
 (φ. 14^r) Πέτρου Πελοποννησίου, ἤχ. δ'. Ἀρχ. Ἐλαμψεν ἡ χάρις σου, (φ. 14^v)
 Α' Κυριακῇ νηστειῶν, ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Δεῦτε ἐκκαθάρωμεν, (φ. 15^v) Β' Κυ-
 ριακῇ νηστειῶν, ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Χαλινοὺς ἀποπτύσας, (φ. 16^r) Γ' Κυριακῇ
 νηστειῶν, ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Ἀτενίσαι τὸ ὄμμα, (φ. 16^v) Δ' Κυριακῇ νηστειῶν, ἤχ.
 βαρύς. Ἀρχ. Ὁ τὸν ἀμπελῶνα φυτεύσας, (φ. 17^r) «Καὶ ἕτερον», ἤχ. πλ. β'.
 Ἀρχ. Λησταῖς λογιμοῖς περιπεσών, (φ. 18^r) Ε' Κυριακῇ νηστειῶν, ἤχ. α'. Ἀρχ.
 Θαυμαστή ἡ τοῦ Σωτῆρος. – (φ. 19^r) Χρυσάφη, Δοξαστικὸ τοῦ Πάσχα, ἤχ.
 πλ. α'. Ἀρχ. Ἀναστάσεως ἡμέρα. – (φ. 19^r-21^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, <Κρά-
 τημα>. – (φ. 21^r-^v) «Εἰς τὴν Εἴσοδον», ἤχ. δ'. Ἀρχ. Φῶς ἰλαρόν. – (φ. 21^v) «Τῇ
 ἀγία Κηριακῇ (!) τοῦ Πάσχα ἐσπέρας», ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. Τίς Θεὸς μέγας. –
 (φ. 21^v-23^v) Πέτρου Μπερεκέτη «τοῦ μελωδοῦ», καλοφωνικὸς εἰρμός, ἤχ. γ'.
 Ἀρχ. Λατρεύειν ζῶντι θεῷ. – (φ. 24^r-41^r) «Κεκραγάρια παλαιὰ ἐξηγηθέντα
 παρὰ κὺρ Πέτρου λαμπαδαρίου». Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 41^r-42^r) «Ἀλληλουαί-
 ριον τοῦ Εὐαγγελίου, ἐξήγησις κὺρ Πέτρου λαμπαδαρίου», ἤχ. πρωτόβαρυς.
 – (φ. 43^r-51^r) «Πολυέλεος κὺρ Χρυσάφου ἐκαλωπίσθη (!) παρὰ Ἰω(άννου)
 α' (πρωτο)ψάλτου μετὰ κρατήματος», ἤχ. α'. Ἀρχ. Δοῦλοι, Κύριον. Ἀκολου-
 θοῦν συνθέσεις τῶν: (φ. 51^r-63^v) Δανιὴλ πρωτοψάλτου, ἤχ. δ', (φ. 63^v-77^v) Πέ-
 τρου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. α', (φ. 78^r-89^v) τοῦ ἰδίου, ἤχ. βαρύς. – (φ. 90^r-97^v)
 Πέτρου Μπερεκέτη, <Πολυέλεος> «Εἰς τὰς ἐορτὰς τῆς Θεοτόκου», ἤχ. δ'. Ἀρχ.
 Λόγον ἀγαθόν.

(φ. 98^r-130^v) Δοξολογίαι: (φ. 98^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. α', (φ. 101^v) τοῦ
 ἰδίου, ἤχ. β', (φ. 105^v) τοῦ ἰδίου, ἤχ. γ', (φ. 109^v) Γερμανοῦ Νέων Πατρῶν, ἤχ.
 πλ. α', (φ. 112^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. β', (φ. 117^r) Δανιὴλ πρωτοψάλ-

του, ἤχ. βαρύς, (φ. 119^v) Μπαλασίου ιερέως, ἤχ. βαρύς, (φ. 123^r) Ἰωάννου πρωτοψάλτου, ἤχ. πλ. δ', (φ. 126^v) Μπαλασίου ιερέως, ἤχ. δ'.

(φ. 131^r-145^r) Πέτρου λαμπαδαρίου Πελοποννησίου, Χερουβικά κατ' ἤχον. Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 146^r) Ἀρχ. Δόξα σοι τῷ δείξαντι (μόνο στίχοι, ἀπὸ διαφορετικὸ χέρι). – (φ. 147^r-150^v) Πέτρου λαμπαδαρίου Πελοποννησίου, «Χερουβικά σύντομα», στοὺς ἐξῆς ἤχους: (φ. 147^r) α', (φ. 147^v) βαρύ, (φ. 148^v) δ', (φ. 149^r) πλ. δ', (φ. 149^v) πλ. α'.

(φ. 150^v-154^v) Πέτρου λαμπαδαρίου Πελοποννησίου, Κοινωνικά τῆς ἐβδομάδος στὰ φ. 150^v, 151^v, 152^r, 152^v, 153^v, 154^r.

(φ. 155^r-162^v) Δανιὴλ πρωτοψάλτου, Κοινωνικά Αἰνεῖτε κατ' ἤχον. Ὅλοι οἱ ἤχοι. Ἀκολουθοῦν συνθέσεις: (φ. 163^r) Πέτρου λαμπαδαρίου Πελοποννησίου, κατ' ἤχον. Ὅλοι οἱ ἤχοι, (φ. 170^r) τοῦ ἰδίου, «σύντομα». Ὅλοι οἱ ἤχοι, (φ. 176^v) τοῦ ἰδίου («τοῦ αὐτοῦ μουσικωτάτου κὺρ Πέτρου ἔντεχνα»). Ὅλοι οἱ ἤχοι, (φ. 187^r) Πέτρου λαμπαδαρίου Βυζαντίου, «Κοινωνικά νεωστὶ συντεθέντα». Ὅλοι οἱ ἤχοι.

(φ. 198^r-215^v) Δανιὴλ πρωτοψάλτου, Κοινωνικά τοῦ ἐνιαυτοῦ: (φ. 198^r) Ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ, (φ. 198^v) Χριστουγέννων, (φ. 199^v) Θεοφανίων, (φ. 200^v) Εὐαγγελισμοῦ, (φ. 202^r) Βαΐων, (φ. 202^v) Πάσχα, (φ. 204^r) Θωμᾶ, (φ. 205^r) Μεσοπεντηκοστῆς, (φ. 206^v) Ἀναλήψεως, (φ. 207^r) Πεντηκοστῆς, (φ. 208^r) ἁγ. Πάντων, (φ. 209^v) Μεταμορφώσεως, (φ. 210^v) Ἀρχαγγέλων, (φ. 212^r) Ἁγίων, (φ. 213^r) Τῶν ἑορτῶν τῆς Θεοτόκου, (φ. 215^r) ἁγ. Ἀποστόλων.

(φ. 217^r-231^v, 242^r-244^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, Κοινωνικά τοῦ ἐνιαυτοῦ: (φ. 217^r) Ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ, ἤχ. πλ. α', (φ. 217^v) Χριστουγέννων, ἤχ. πλ. α', (φ. 218^v) Θεοφανίων, ἤχ. βαρύς, (φ. 220^r) Λαζάρου, ἤχ. α', (φ. 221^r) Βαΐων, ἤχ. δ', (φ. 221^v) Μ. Πέμπτης, ἤχ. πλ. β', (φ. 222^v) Μ. Σαββάτου ἀντὶ Χερουβικοῦ, ἤχ. πλ. α', (φ. 224^r) Μ. Σαββάτου, ἤχ. α', (φ. 224^v) Πάσχα, ἤχ. α', (φ. 227^r) Κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ, ἤχ. πλ. α', (φ. 228^r) Μεσοπεντηκοστῆς, ἤχ. δ', (φ. 229^r) Ἀναλήψεως, ἤχ. δ', (φ. 230^r) Πεντηκοστῆς, ἤχ. βαρύς, (φ. 231^r) ἁγ. Πάντων, ἤχ. πλ. α', (φ. 242^r) «Καὶ ἕτερον [ἁγ. Πάντων]», ἤχ. πλ. δ', (φ. 243^r) Μεταμορφώσεως, ἤχ. δ', (φ. 244^r) Ἀσωμάτων, ἤχ. α'.

(φ. 233^r-240^v) «Πολυέλεος τοῦ κὺρ Χρυσάφου· ἐκαλωπίσθ(η) (!) παρὰ Ἰω(άν)νου πρωτοψάλτου μετὰ κρατήματος», ἤχ. α'. Ἀρχ. Δοῦλοι, Κύριον. Γραμμένος ἀπὸ ἄλλο χέρι, παρεμβάλλεται μεταξὺ τῶν φ. 232 καὶ 242.

(φ. 244^v-256^r) Κοινωνικά: (φ. 244^v-247^v) Κοινωνικὸ στὴ μνήμη ἁγίων («Εἰς ἑορτὰς ἁγίων κὺρ Ἐμμανουήλ· ἐξηγηθὲν παρὰ κὺρ Πέτρου Πελοποννησίου (!)»), ἤχ. γ', (φ. 247^v-248^r) Κοινωνικὸ τῶν ἑορτῶν τῆς Θεοτόκου, «κὺρ Πέτρου», ἤχ. α', (φ. 248^r-249^r) τοῦ ἰδίου, Κοινωνικὸ τῶν Ἀποστόλων, ἤχ. β', (φ. 249^r-250^v)

Ἰωάννου πρωτοψάλτου, ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους. Ἀκολουθοῦν τοῦ ἰδίου: (φ. 250^v-252^v) ἤχ. β'. Ἀρχ. *Εἰς μνημόσυνον*, (φ. 252^v-253^v) ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. *Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν*, (φ. 254^r-255^r) «Κὺρ Πέτρου», ἤχ. α', τὸ ἴδιο κοινωνικό. – (φ. 255^r-256^r) τοῦ ἰδίου, ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Αἰνεῖτε τὸν Κύριον*.

(φ. 258^r-267^r) «Τῆ ἀγία καὶ μεγάλη β' [Δευτέρα], γ' [Τρίτη], δ' [Τετάρτη], εἰς τὸν νυμφίον, ἐξήγησις κὺρ Πέτρου», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Ἀλληλούϊα – Ἀλληλούϊα – Ἀλληλούϊα – Ἰδοὺ ὁ νυμφίος – Ὅτε οἱ ἔνδοξοι*. – (φ. 267^{r-v}) «Τὰ παρόντα φάλλονται τῇ Κυριακῇ τῆς ἀγίας Τεσσαρακοστῆς ἑσπέρας». Ἀρχ. *Μὴ ἀποστρέψης – Ἐδωκας κληρονομίαν*.

(φ. 267^v-268^r) «Ἰδιόμελα τῆ ἀγία καὶ μεγάλη Τεσσαρακοστῆ, τῇ Κυριακῇ (!) ἑσπέρας», ἤχ. α'. Ἀρχ. *Ἐλαμψεν ἡ χάρις σου*, (φ. 268^{r-v}) Κυριακῇ β' ἑσπέρας. Ἀρχ. *Δεῦτε ἐκκαθάρωμεν ἑαυτοῦς*, (φ. 268^v-269^v) Κυριακῇ γ' ἑσπέρας, ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Χαλινοὺς ἀποπτύσας*, (φ. 269^v) Τῇ Τετάρτῃ Κυριακῇ ἑσπέρας, ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Ἀτενίσαι τὸ ὄμμα*, (φ. 269^v-270^r) Κυριακῇ Ε' ἑσπέρας, ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. *Ὁ τὸν ἀμπελῶνα φυτεύσας*, (φ. 270^{r-v}) «Καὶ ἔτερον», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. *Λησταῖς λογισμοῖς περιπεσῶν*.

(φ. 271^v-273^r) Κείμενο φαλτικῆς (μόνο ἢ σημειογραφία). – (φ. 274^{r-v}) Ἀνεπίγραφο. Ἀρχ. *Νῦν αἱ δυνάμεις*. – (φ. 274^v-275^v) «Κὺρ Πέτρου», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Ἀλληλούϊα*. – (φ. 275^v) τοῦ ἰδίου, «Εἰς τὴν Προηγιασμένην», ἤχ. β'. Ἀρχ. *Κατευθυνθήτω*. – (φ. 276^{r-v}) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. α'. Ἀρχ. *Γεύσασθε καὶ ἴδετε*. – (φ. 276^v-277^r) «Κηριακῇ (!) Πέμπτῃ ἑσπέρας», ἤχ. α'. Ἀρχ. *Θαυμαστὴ ἡ τοῦ Σωτῆρος*. – (φ. 279^r-281^r) «Τῷ Σαββάτῳ ἑσπέρας ἀρχὴ σὺν Θεῷ τὸ Κεκραγᾶριον τοῦ πρώτου ἤχου», ἤχ. α'. – (φ. 281^r-282^r) «Ἀρχὴ τοῦ δευτέρου ἤχου, τὸ κεκραγᾶριον», ἤχ. β', (φ. 282^r-284^v) ἤχ. γ'. – (φ. 285^r-286^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, Πασαπνοάρια. Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 286^v-294^v) Μόνο σημειογραφία χωρὶς στίχους. – (φ. 295^r-300^v) Προθεωρία. Ἐκδ. Tardo, *L'antica*, σ. 151 κ.έ.

Σημειογραφία ἢ πρωτότυπος.

Ἄγγραφα φύλλα: 42^v, 145^v, 146^v, 186^v, 197^r, 216^{r-v}, 241^r, 256^v-257^r, 271^r, 273^v, 278^v, 304^r.

ΥΛΗ: Χαρτί λεπτό, ὑπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημο: τρία καπέλα καὶ στέμμα με γράμματα G A F (;).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: Ἀβέβαιη σύνθεση τευχῶν. Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν με ἀραβ. ψηφία: πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Νεότερη φυλλαρίθμηση με ἐρυθρὸ μελάνι. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: 20α, 179α.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐπίτιτλα ταινιοσειδῆ διαφόρων μοτίβων (π.χ. φ. 43^ε, 98^ε, 155^ε, 163^ε, 187^ε, κ.ά.). Μελάني βαθυκόκκινο σὲ τίτλους, πρωτογράμματα.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Δύο χέρια: ἄδηλος ὁ κύριος γραφέας. Στὰ φ. 233^ε-240^ν, παρεμβάλλεται β' χέρι ἀδῆλου. Μελάني μαῦρο καὶ ἐρυθρό.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Στὸ φ. 1^ε κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΔΙΑΦΟΡΑ ΤΡΟΠΑΡΙΑ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 200. Τὰ φ. I, I, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλῆ· ἀρκετοὶ ρύποι.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 389.

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΟ: Γιαννόπουλος, *Ἡ Ψαλτικὴ Τέχνη*, σ. 267: εἰκ. 115 (φ. 43^ε).

285 (TA 201)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 591)

18ος αἰ. χαρτί 236×170χιλ. [178×115] φ. 220 (+182α, 206α)
στ. 12 (φ. 5^ν-58^ε), 27 (φ. 61^ν-213^ν)

ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ

1. (φ. 5^ε-58^ν) *Σοφία Σιράχ* («Σοφία Ἰησοῦ υἱοῦ Σειράχ»). Ἀρχ. *Κεφ. α' Πᾶσα σοφία παρὰ Κυρίου, τέλ. γῆρας ἄγει μέριμνα*. Ἔκδ. Alfred Rahlfs, *Septuaginta*, Στουτγκάρδη 1935, τ. 2, σ. 378-429 (κεφ. 1,1-30,24,2). Κείμενο μὲ διάστιχη ψυχαγωγικὴ ἐρμηνεία.
2. (φ. 61^ε-214^ε) Ἐρμηνεία (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). Ἀρχ. <Τ>ῆς ἠθικῆς φιλοσοφίας ἀρχὴ ὁ Θεός. Αὐτὸς γὰρ καὶ τῆς φύσεως καὶ τῶν καλῶν ἀπάντων, τέλ. (κεφ. λ') καὶ ὁ Θεολόγος ἐν τοῖς διστίχοις τοῦτο αὐτὸ ποιεῖ καὶ ἡ ἄκαιρος καὶ συνεχῆς μέριμνα, νοῦς γὰρ ἐμμέριμος σῆς βιβρώσκων ὄστέα. Πβ. κώδ. Μηλεῶν 59 [Παπαδόπουλος-Κεραμεύς (RO 1705), σ. 41].

Ἄγραφα φύλλα: 1^ε-4^ν, 59^ε-60^ν, 214^ν-220^ν.

ΥΛΗ: Χαρτί λεπτό, ὑπόλευκο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημα:

(φ. 1-4) α) τρία καπέλα (π.χ. φ. 1)· αντίσημο: γράμμα Μ (π.χ. φ. 4) και 2^ο αντίσημο: γράμματα Α S (βλ. κάτω δεξιά γωνία του φ. 4).

(φ. 5-60) β) ζωόμορφο σχήμα (π.χ. φ. 8 και 9)· πβ. Heawood 12 (έτ. 1737), χωρίς τὸ αντίσημο, γ) θυρεός (π.χ. φ. 7 και 10).

(φ. 61 ἔως τέλος) δ) θυρεός με ζωόμορφο σχήμα· στη βάση: γράμματα R A (π.χ. φ. 64 και 65 ἢ 212 και 215)· πβ. Stanković 140 (έτ. 1790/1800), 142 (έτ. 1795/1805), με διαφορές.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×4 (4), 26×8 (210· +182α, 206α), 1×6 (216), 1×4 (220). Χωρίς αρίθμηση τευχών. Παραπομπή στην κάτω δεξιά γωνία τῶν σελίδων, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Νεότερη φυλλαρίθμηση με ἔρυθρο μελάνι. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: 182α, 206α.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Στὸ φ. 5^ς, πιόσχημο ἐπίτιτλο ἀπὸ δικτυωτὲς ταινίες ποὺ σχηματίζουν μικροὺς ρόδακες στὰ σημεῖα τομῆς τους· στὴν ἐπίστεψη, ἄνθινη σύνθεση και δύο πτηνά. Χρήση ἔρυθρου-πράσινου-κίτρινου μελανιοῦ. Τὸ πρωτόγραμμα Π κοσμημένο με ἀνθύλλια· στὸν ὀριζόντιο ἄξονά του, ἐπικάθεται περιστέρου. Στὰ ἀριστερά του, χέρι ποὺ εὐλογεῖ (;). Ὁ ὑπόλοιπος κώδικας χωρίς ἔρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Γεώργιος Νικολάου Κῶος (ταύτιση βάσει γραφῆς· πβ. κτητ. σημ., φ. 5^ς). Γραφή φιλολογική, δεξιοκλινής, στενή, γωνιώδης.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 5^ς, κτητ.) *Και τόδε ξὺν τοῖς ἄλλοις Γεωργίου Νικολάου Κῶου.* – (παρακάτω, κτητ.) *Νῦν δὲ Κωνσταντίνου Γεωργιάδου.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Προγενέστεροι κτήτορες τοῦ κώδικα ὁ Γεώργιος Νικολάου Κῶος και ὁ Κωνσταντίνος Γεωργιάδης (βλ. ΣΗΜ.). Ἀργότερα, τὸ χφ περιήλθε στὸ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBΛ.). Στὸ φ. 3^ς κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Εὐλινες πινακίδες, ἐπενδυμένες με μαῦρο δέριμα, ἀρκετὰ φθαρμένο, ποὺ φέρει ἐμπέστη διακόσμηση: πλαίσιο ἀπὸ ἐλισσόμενο βλαστό· στὸ ἐσωτερικὸ διάχωρο, ἐννέα σφραγίδες με φυτικὸ διάκοσμο, διατεταγμένες ἀνὰ τρεῖς· ἡ κεντρικὴ σφραγίδα τῶν δύο πινακίδων φέρει ἀπεικόνιση (;). Στάχωση ὅμοια με αὐτὴν τοῦ κώδ. Μπενάκη 304 (TA 227). Στὸ κάτω μέρος τῆς ράχης, ἐπικολλημένη ἐτικέτα με τὸν ἀρ. 201. Τὰ φ. 1-4, 217-220, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Πολὺ καλή.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, BZ 14, σ. 610 (ἀρ. 79). — Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298. — Τσελίκας, *Δέκα αἰῶνες*, σ. 69-70 (ἀρ. καταλ. 66). — Σκαρβέλη-Νικολοπούλου, *Μαθηματάρια*, σ. 809 (ἀρ. 875).

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΟ: Φωτόπουλος – Δεληβορριάς, *Η Ελλάδα*, σ. 386-387: εἰκ. 664 (φ. 5^ς).

286 (TA 202)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 1325)

ἔτ. 1789 (φ. 5^ρ)
στ. 25-30

χαρτί

215×160χιλ. [180/190×130]

φ. I, 34, Γ

ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΣΑΡΑΦΟΓΛΟΥ

(φ. 1^ρ-33^ν) Σύντομη ἀρχαία ἑλληνική γραμματολογία. Ἀναλυτικά:

(φ. 1^ρ) «Ἐκλογὴ ἐκ τῶν Πλουτάρχου βίων». Ἀρχ. Σόλων ἤχμασεν. – (φ. 2^{ρ-ν}) «Σημειώσεις διατριβῶν Ἰγνατίου». Ἀρχ. Ἰπποκράτης γεννηθεῖς. – (φ. 5^ρ-33^ν) Σημειώσεις διατριβῶν Ἰγνατίου κατ' ἀλφάβητον: «Κατὰ τὸ ἀφπθ' [1789] ἔτος ἐν τῇ τῶν Καισαρέων πόλει τῆς Καππαδοκίας διατριβαί, μελέται καὶ ἐκλογαὶ Ἰγνατίου ἱερομονάχου Σαράφογλου Ἀδριανουπόλιτου». Ἀρχ. α' στοιχεῖον). Ἀγαθαρχίδης Κνίδιος. – (φ. 11^ρ) «β' στοιχεῖον». Ἀρχ. Βήρωσος, γεννηθεῖς ἐπὶ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, κ.ο.κ. Αὐτόγραφες σημειώσεις. Στὸ φ. 34^ρ, ἡ λέξις “Παρελλειπόμενα”, ἐνῶ ἡ ὑπόλοιπη σελίδα ἄγραφη.

Μεταξὺ τῶν φ. 23^ν-24^ρ, χαρτῶο σπάραγμα, κυανοῦ χρώματος, ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ Ἰγνατίου (χωρὶς τίτλο): *Λυκοῦργος ἐβίω κατὰ τοὺς χρόνους Ἐλισαίου τοῦ προφήτου κατὰ τοὺς αὐτοὺς καὶ ἤχμασεν καὶ ὁ Θαλῆς ὁ μουσικὸς ἐν ἔτει – 4604 – πρὸ Χ(ριστ)ῶ – 904*. Στὸ verso, ἀπὸ ἄλλον γραφέα, λίγες λέξεις ἀπὸ ἐπιστολικὸ κείμενο: *τόν δολικὸς προσκινω τίν χαρίτω[...] λαβος τε ασπάζομεν. 26 νοε[μβρίου ...] Κωσταντινοπολη*.

Ἄγραφα φύλλα: 1^ν, 3^ρ-4^ν, 9^ρ-10^ν, 13^ρ-14^ρ, 16^ρ-17^ν, 19^{ρ-ν}, 21^{ρ-ν}, 26^ρ, 31^{ρ-ν}, 34^ν.

ΥΛΗ: Χαρτί διαφόρων ποιότητων, μεσαίου πάχους, ὑποκίτρινο, τραχύ. Ὑδατόσημα:

(φ. 1-4) α) τρεῖς ἡμισέληνοι (π.χ. φ. 1 καὶ 4)· ἀντίσημο: τρία καπέλα (π.χ. φ. 2 καὶ 3).

(φ. 5-34) β) τρία καπέλα (π.χ. φ. 8 καὶ 11)· ἀντίσημο: γράμμα Τ (π.χ. φ. 7 καὶ 12)· πβ. Stanković 975 (ἔτ. 1790/1800), με διαφορετικὸ ὅμως ἀντίσημο, γ) τρία καπέλα με γράμματα (;) (π.χ. φ. 20 καὶ 27)· ἀντίσημο: γράμματα F T (π.χ. φ. 21 καὶ 26).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×4 (4), 14 (18· τὰ φ. 9-10, 13-14, 16-17 παρέμβλητα, διαφορετικῆς ποιότητος καὶ χρώματος), 1×10 (28), 1×4-1 (31· ἐξέπεσε τὸ 4^ο φύλ.), 1×4-1 (34· ἐξέπεσε τὸ 1^ο φύλ.). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν ἢ χρῆση παραπομπῆς. Νεότερη φυλλαρίθμηση με ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρὶς διακόσμηση ἢ ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἰγνάτιος Σαράφογλου, ἱερομόναχος· πβ. κώδ. Μπενάκη 179 (TA 18)· βιβλιογρ. σημ. ἐν εἵδει τίτλου στὸ φ. 5^ρ, ἄνω ὤα (βλ. παραπάνω, κείμε.). Μελάνι μαῦρο.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ὁ κώδικας ἀνήκε στὸν Ἰγνάτιο Σαράφογλου. Ἀργότερα, στὸ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBL.). Στὸ φ. 1^ρ κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΔΙΑΤΡΙΒΩΝ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΩΝ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 202.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Μέτρια, σὲ ὀρισμένα σημεῖα κακὴ· ἐκτεταμένες κηλίδες ὑγρασίας, φύλλα σητόβρωτα, ἄνισα ξακρισμένα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, BZ 16, σ. 282 (ἀρ. 138). — Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298. — Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφοι», σ. 456.

287 (TA 203)

ἔτ. 1871 (φ. 107^ρ)   χαρτί   230×175χιλ. [172×113]   φ. I, 4, 107, I
στ. 20-21

N. ΧΟΡΤΑΚΗΣ

A) (φ. 1^ρ-3^ρ) Εἰσαγωγικὸ σχεδιάσμα περὶ λογικῆς. Στὸ φ. 2^ρ: «Ἡ ψυχὴ». Ἄρχ. *Διὰ μὲν τῆς αἰσθήσεως λαμβάνει ἐντυπώσεις.*

B) (φ. 1^ρ-107^ρ) «ΛΟΓΙΚΗ ὑπὸ Χορτάκη». Ἀναλυτικά:

(φ. 1^ρ-2^ν) «Εἰσαγωγή». Ἄρχ. §1. *Λογικὴ εἶναι ἐπιστήμη ἐξετάζουσα τοὺς νόμους*, (φ. 2^ν-72^ρ) «Λογικ<ῆ>ς Μέρος Α', ἦτοι Καθαρὰ Λογικὴ». Ἄρχ. §4. *Ἡ Καθαρὰ Λογικὴ διαιρεῖται εἰς Στοιχειολογίαν καὶ Μεθοδολογίαν*, (φ. 73^ρ-107^ρ) «Λογικῆς Τμῆμα Β', Μέρος Α'. Καθαρὰ Μεθοδολογία. Κεφάλαιον Α'. Περὶ τῆς μεθόδου ἐν γένει». Ἄρχ. §90. *Τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα φυλάττει κανόνες εἰς τὴν διαχείρησιν (!) τῶν καταλήψεων του*, (φ. 90^ρ) «Ἐφηρμοσμένη Μεθοδολογία». Ἄρχ. §109. *Αὐξάνομεν καὶ τελειοποιούμεν τὰς γνώσεις μας κατὰ δύο τρόπους, τέλ. [§134.] τὰ πάθη τὰ ὁποῖα σκοτίζουν τὸ φῶς τοῦ λόγου, ἐπομένως ἐμποδίζεται ἡ γνώσις τῆς ἀληθείας.* ΤΕΛΟΣ. Πβ. κώδ. Ληξουρίου 20 [Μπόνης (RO 1355), σ. 568].

Ἄγραφα φύλλα: 3^ν-4^ν, 72^ν.

ΥΛΗ: Χαρτί λεπτό, κιτρινωπό, λίγο στιλπνό, χωρίς ύδατόσημα. Χωρίς αρίθμηση τευχών. Παραπομπή στην κάτω δεξιά γωνία κάθε σελίδας, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Γαβριήλ Μικρασιανὸς Καππαδόκης· βιβλιογρ. σημ. (φ. 107^r): Ἀντέγραφον [διορθωμένο σέ: ἀντέγραφα] ἐν τῇ τῆς Νεαπόλεως Ἑλληνικῆ Σχολῆ αἰωσ' [1871] Ἰουνίου κδ'. Ἀρχάγγελος Γαβριήλ. Τοῦ ἴδιου γραφέα ὁ κώδ. Μπενάκη 262 (TA 163).

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Καππαδοκία. Στὸ φ. 1^r κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΧΟΡΤΑΚΗ ΛΟΓΙΚΗ καί (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 203. Τὰ φ. I, I, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή.

288 (TA 204)

19ος αἰ. (μετὰ τὸ 1814)
στ. 14 διπλοὶ

χαρτί 232×176χιλ. [170×110]

φ. 271 (-165)

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ, ΟΡΘΟΡΟΥ ΚΑΙ ΘΕΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

1. (φ. 2^r-65^r) Ἀνθολογία Ἑσπερινοῦ. Ἀναλυτικά:

(φ. 2^r-7^v) Γεωργίου τοῦ Κρητός, «Ἐκλόγιον τόμος α'», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Μακάριος ἀνὴρ. - (φ. 7^v-21^v) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, Κεκραγάρια κατ' ἤχρον. Ὅλοι οἱ ἤχροι. - (φ. 22^r-30^v) Πέτρου Μπερεκέτη, ἤχ. α' δίχορον. Ἀρχ. Θεοτόκε Παρθένε. - (φ. 30^v-32^r) «Τὸ Φῶς ἰλαρὸν ἀρχαῖον ἄσμα παρὰ ἀνονίμου (!)», ἤχ. δ'. - (φ. 32^{r-v}) «Τῇ ἀγία καὶ μεγάλη Τεσσαρακοστῇ προκειμένα μέλος ἀρχαῖον», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Μὴ ἀποστρέψῃς - Πρόσχες τῇ ψυχῇ μου. - (φ. 32^v-33^r) «Ἔτερον ὅμοιον», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Ἐδωκας κληρονομίαν. - (φ. 33^r-34^r) «Ἔτερα προκοίμενα (!) εἰς τὰς δεσποτικὰς ἑορτάς», ἤχ. βαρὺς. Ἀρχ. Τίς Θεὸς μέγας - Ὁ Θεὸς ἡμῶν - Ἀγαπήσω σε, Κύριε. - (φ. 34^r) Προκειμένο «Τῷ μεγάλῳ Σαββάτῳ», ἤχ. βαρὺς. Ἀρχ. Ἀνάστα ὁ Θεός. - (φ. 34^{r-v}) «Τῶν Προγιασμένων (!)», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. Κατευθυνθήτω. - (φ. 34^v-36^r) ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. Νῦν αἰ δυνάμεις. - (φ. 36^r-37^r) <Κοινωνικό>, ἤχ. α' τετράφωνος. Ἀρχ. Γεύσασθε καὶ ἴδετε. - (φ. 37^r-40^v) «Ὁ Ἀκάθιστος ὕμνος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Θεὸς Κύριος - Θεὸς Κύριος - Τὸ προσταχθέν. - (φ. 40^v-44^v) «Δίχορον», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Τῇ Ὑπερμάχῳ.

2. (φ. 44^v-109^v) Ἀνθολογία Ὁρθρου. Ἀναλυτικά:

(φ. 44^v-47^r) «Τῆς μεγάλης ἐβδομάδος εἰς τὸν Ὁρθρον», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Ἀλληλούϊα – Ἀλληλούϊα – Ἴδου ὁ νυμφίος. – (φ. 47^v-48^v) «Εἰς τὴν Μεγάλην Πέμπτην», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Ὅτε οἱ ἐνδοξοὶ μαθηταί. – (φ. 49^r-50^r) «Σύντομα», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Ἴδου ὁ νυμφίος – Ὅτε οἱ ἐνδοξοὶ μαθηταί. – (φ. 50^r-51^v) Πέτρου Μπερεκέτη, ἤχ. γ'. Ἀρχ. Λατρεύειν ζῶντι θεῷ. – (φ. 51^v-54^v) Γεωργίου τοῦ Κρητός, ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Τὴν δέησίν μου δέξαι τὴν πενιχράν. – (φ. 55^r-63^v) Πέτρου Βυζαντίου, Πολυέλεος, ἤχ. α'. – (φ. 64^r-65^r) Πέτρου Πελοποννησίου, «Ἀντίφωνα», ἤχ. λέγετος. Ἀρχ. Ἐκ νεότητός μου. – (φ. 65^r-68^r) Ἰωάννου πρωτοψάλτου, «Πασαπνοάριον εἰς τὸν Ὁρθρον», ἤχ. α'. – (φ. 68^r-70^r) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Δόξα πατρί – Τῆς μετανοίας – Καὶ νῦν. – (φ. 70^r-74^r) Πέτρου Πελοποννησίου, Δοξολογίες, ἤχ. α'. Καὶ στοὺς ὑπόλοιπους ἤχους: (φ. 74^r-80^r) «Δεύτερος διατονικὸς λέγετος βου», (φ. 80^r-84^v) ἤχ. γ', (φ. 84^v-90^r) ἤχ. δ', (φ. 90^r-94^r) ἤχ. πλ. α', (φ. 94^r-100^v) ἤχ. πλ. β' χρωματικὸς, (φ. 100^v-105^r) ἐπτάφωνος ἤχ. βαρῦς. – (φ. 105^r-109^v) Ἰακώβου πρωτοψάλτου, ἤχ. πλ. δ', δοξολογία.

3. (φ. 110^r-263^v) Ἀνθολογία Θείας Λειτουργίας. Ἀναλυτικά:

(φ. 110^r-111^r) «Δύναμις τὸ συνιθισμένον (!)», ἤχ. δ'. Ἀρχ. Δύναμις. – (φ. 111^r-112^r) Ἰωάννου πρωτοψάλτου, «Ἀλλιλουάριον (!) μετὰ τὸν Ἀπόστολον», ἤχ. α'. – (φ. 112^r-v) Πέτρου Πελοποννησίου, «Μετὰ τὸ Εὐαγγέλιον», ἤχ. δ'. Ἀρχ. Δόξα σοι Κύριε – Εἰς πολλὰ ἔτη. – (φ. 113^r-114^r) «Ψάλλεται εἰς ἀρχιερέα ὅταν λαμβάνῃ καιρὸν μέλος παλαιὸν ἐκ τῆς Παπαδικῆς», ἤχ. βαρῦς. Ἀρχ. Τὸν δεσπότην. – (φ. 114^v-122^r) Ἰωάννου Κουκουζέλη, ἤχ. βαρῦς. Ἀρχ. Ἄνωθεν οἱ προφηταί. – (φ. 122^r-150^r) Πέτρου Πελοποννησίου, «Ἀργὰ χερουβικά». Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 150^v-152^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, «Χερουβικόν», ἤχ. α'. – (φ. 153^r-154^v) τοῦ ἰδίου, «Χερουβικά», ἤχ. α'. Στὰ φ. 154^v-169^v ἀκολουθοῦν συνθέσεις τῶν: (φ. 154^v) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἤχ. β', (φ. 156^v) τοῦ ἰδίου, ἤχ. γ', (φ. 158^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. δ', (φ. 160^v) τοῦ ἰδίου, ἤχ. πλ. α', (φ. 163^r) ἤχ. πλ. β', (φ. 166^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. βαρῦς, (φ. 167^r) τοῦ ἰδίου, ἤχ. πλ. δ'. – (φ. 169^v-172^v) Ἰωάννου πρωτοψάλτου, Λειτουργία τοῦ Μ. Βασιλείου, ἤχ. β'. Ἀρχ. Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος – Ἀμήν – Ἀμήν – Σὲ ὕμνοῦμεν. – (φ. 172^v-174^v) «Ἦχος α' τετράφωνος κε». Ἀρχ. Τὴν γὰρ σὴν μήτραν. – (φ. 174^v-175^r) «Παρὰ Γρηγορίου», ἤχ. βαρῦς. Ἀρχ. Ἄξιόν ἐστιν.

(φ. 175^r-252^r) Κοινωνικά: (φ. 175^r-189^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, Κοινωνικά τῶν Κυριακῶν. Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 189^r-199^r) τοῦ ἰδίου, Κοινωνικά τῆς ἐβδομάδος στὰ φ. 189^r, 190^v, 192^v, 194^r, 196^r, 197^v. – (φ. 199^r-252^r) Κοινωνι-

κά τοῦ ἐνιαυτοῦ: (φ. 199^r) Ἰνδίκτου: Δανιὴλ πρωτοψάλτου, ἤχ. α', (φ. 201^r) Ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ: Δανιὴλ πρωτοψάλτου, ἤχ. α', (φ. 203^r) Χριστουγέννων: Δανιὴλ πρωτοψάλτου, ἤχ. α', (φ. 205^v) Θεοφανίων: Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. βαρύς, (φ. 208^r) Εὐαγγελισμοῦ: Πέτρου πρωτοψάλτου, ἤχ. α', (φ. 210^v) Λαζάρου: Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. α', (φ. 212^r) Βαΐων: Δανιὴλ πρωτοψάλτου, ἤχ. δ', (φ. 214^r) Μ. Πέμπτης: Ἰακώβου πρωτοψάλτου, ἤχ. πλ. β', (φ. 216^r) Μ. Σαββάτου «ἀντὶ χειρουβικόν (!)»: Ἰακώβου πρωτοψάλτου, ἤχ. πλ. α', (φ. 217^v) Μ. Σαββάτου: Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. α', (φ. 219^r) Πάσχα: Δανιὴλ πρωτοψάλτου, ἤχ. α', (φ. 221^v) Κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ: Δανιὴλ πρωτοψάλτου, ἤχ. α', (φ. 224^v) Μεσοπεντηκοστῆς: ἤχ. δ', (φ. 227^v) Ἀναλήψεως: Δανιὴλ πρωτοψάλτου, ἤχ. δ', (φ. 230^r) Πεντηκοστῆς: Δανιὴλ πρωτοψάλτου, ἤχ. α', (φ. 232^r) ἁγ. Πνεύματος: ἤχ. α', (φ. 233^v) ἁγ. Πάντων: Δανιὴλ πρωτοψάλτου, ἤχ. πλ. δ', (φ. 236^v) <ἁγ. Πάντων>: Πέτρου Πελοποννησίου, ἤχ. πλ. α', (φ. 238^v) Μεταμορφώσεως: Δανιὴλ πρωτοψάλτου, ἤχ. βαρύς, (φ. 241^v) <Μεταμορφώσεως>: Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. δ', (φ. 244^r) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου: Γεωργίου τοῦ Κρητός, ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. Ποτήριον, (φ. 246^v) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. Εἰς μνημόσυνον, (φ. 249^v) Ἀποστόλων: Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. δ'.

(φ. 252^v) ἤχ. β'. Ἀρχ. Ἰδωμεν (!) τὸ φῶς. – (φ. 252^v) ἤχ. β'. Ἀρχ. Εἶη τὸ ὄνομα. – (φ. 253^v) «Εἰς τὴν ἀπόλυσιν», ἤχ. β'. Ἀρχ. Τὸν δεσπότην. – «Τὸ τέλος ἂν θέλης ἀργά», ἤχ. β'. Ἀρχ. Εἰς πολλὰ ἔτη. – (φ. 254^r-259^v) Μανουὴλ Χρυσάφη, «φαλλόμενον εἰς τεθνεότους (!), ἤχ. πλ. δ' νη. Φοβερὸς θάνατος», Ἀρχ. Θρηνῶ καὶ οἰκτιρομαι. – (φ. 260^{r-v}) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Εἰς μνημόσυνον. – (φ. 260^v-263^v) Χουρμουζίου χαρτοφύλακος. Μόνο σημειογραφία καὶ σκόρπιες συλλαβές.

Πλήρης ταύτιση περιεχομένου ἀλλὰ καὶ φυλλαρίθμησης τοῦ παρόντος κώδικα (φ. 2^r-108^v) μετὰ τὸν κώδ. Μπενάκη 275 (TA 181), φ. 2^r-108^v.

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

Ἄγραφα φύλλα: 1^{r-v}, 261^r, 264^r-271^v.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, στιλπνόν. Ὑδατόσημα: α) ἀετὸς μετὰ γράμματα G F A (π.χ. φ. 2 καὶ 3) καὶ θυρεὸς μετὰ ζωόμορφο σχῆμα (π.χ. φ. 1 καὶ 4)· πολὺ κοντινὸ σὲ Nikolaev 1104α καὶ 1104β (ἔτ. 1844) ἢ Nikolaev 1143 καὶ 1144 (ἔτ. 1854), β) λέων (π.χ. φ. 9 καὶ 12)· ἀντίσημο: γράμματα F F A (π.χ. φ. 10 καὶ 11)· πβ. Stanković 533 (ἔτ. 1790/1810), μετὰ μικρὰς διαφορὰς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα, γ) λέων (π.χ. φ. 17 καὶ 20)· ἀντίσημο: γράμματα F F A (π.χ. φ. 18 καὶ 19). Πβ. κώδ. Μπενάκη 235 (TA 102), 275 (TA 181): ὅμοια ὑδατόσημα.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 67×4 (269^ο–165), 1×4–2 (271^ο τὸ 3^ο φύλ. ἐπικολλημένο στὴν πιν. τέλ., τὸ 4^ο προφανῶς ἀποκόπηκε). Ἀρίθμηση τευχῶν με ἀραβ. ψηφία, σημειωμένη με μαῦρο μελάνι στὴν ἄνω δεξιὰ γωνία τοῦ πρώτου recto τῶν τευχῶν· δὲν διακρίνεται στὶς περισσότερες περιπτώσεις λόγω ξακρίσματος. Νεότερη φυλλαρίθμηση με ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Στὸ φ. 2^ο, ὀρθογώνιο ἐπίτιτλο καὶ πρωτόγραμμα με πλούσιο ἄνθινο διάκοσμο (ἐρυθρὸ-πράσινο-μαῦρο χρῶμα). Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων. Πανομοίωτη διακόσμηση με αὐτὴν τῶν κώδ. Μπενάκη 235 (TA 102) καὶ 275 (TA 181).

ΓΡΑΦΕΙΣ: Ἄδηλοι: α) φ. 2^ο-259^ο: ὁ κύριος γραφέας. Ἀπὸ τὸν ἴδιο ἐπίσης οἱ κώδ. Μπενάκη 235 (TA 102) (γιὰ τὴν ταύτιση βλ. Giannopoulos, σ. 389) καὶ 275 (TA 181) (ταύτιση βάσει γραφῆς).

β) φ. 260^ο-263^ο: μτγν. χέρι.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Πιθανότατα ἡ Καππαδοκία (πβ. κώδικες τοῦ ἴδιου γραφέα: βλ. ΓΡΑΦ.). Στὸ φ. 2^ο κ.ἀ., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Πινακίδες ἀπὸ χαρτόνι, ἐπενδυμένες με ἐρυθρὸ δέριμα ποὺ φέρει ἐπίεστη διακόσμηση: πλαίσιο ἀπὸ τριπλὲς ἐγχάρακτες γραμμές· τὸ ἐσωτερικὸ διάχωρο διαιρεῖται σὲ τέσσερα τρίγωνα με δύο τριπλὲς ἐγχάρακτες διαγώνιες γραμμές ποὺ τέμνονται στὸ κέντρο τῶν πινακίδων. Περιμετρικά, στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ὀρθογωνίου πλαισίου, μικρὲς ὀπές. Ράχη με νεῦρα (4)· στὸ ἐσωτερικὸ διάχωρο μικρὲς ὀπές, κάθετα διατεταγμένες. Δέριμα με φθορὲς καὶ στίγματα. Στὸ κάτω μέρος τῆς ράχης, ἐπικολλημένη ἐτικέτα με τὸν ἀρ. 204.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἄριστη.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 377, 389.

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΟ: Στὸ ἴδιο, σ. 381 (φ. 2^ο).

289 (TA 205)

19ος αἰ. [α' μισό: ἔτ. 1817; (βλ. ΓΡΑΦ.)] χαρτὶ 231×160χιλ. [163×95]
φ. I, 223, Γ' (πφ. 1) στ. 14 διπλοὶ

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΘΕΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

Πβ. τὸν ὁμοίου περιεχομένου κώδ. Μπενάκη 267 (TA 168), φ. 115^ο-334^ο. Στὸν παρόντα κώδικα, συνοπτικά:

(φ. 2^ο-14^ο) Δανιὴλ πρωτοφάλτου, «Κοινωνικά... Στάσις πρώτη». – (φ. 14^ο-24^ο) Πέτρου λαμπαδαρίου, «Στάσις β'...». – (φ. 24^ο-33^ο) τοῦ ἰδίου, «Στάσις γ'...».

– (φ. 33^r-50^v) «Τάξις δ' Κοινωνικῶν...». – (φ. 50^v-64^v) Πέτρου Βυζαντίου, «Στάσις ε'...» – (φ. 64^v-67^v) Ἰωάννου πρωτοφάλτου, «Τὰ παρόντα δύο Κοινωνικά...». – (φ. 67^v-68^v) τοῦ ἰδίου, <A>ίνεϊτε τὸν Κύριον. – (φ. 68^v-74^v) τοῦ ἰδίου, Κοινωνικά στίς ἑορτὲς τῶν: (φ. 68^v-70^v) Ταξιαρχῶν, (φ. 70^v-72^r) Στὴ μνήμη ἁγίων, (φ. 73^r-74^v) ἁγ. Ἀποστόλων. – (φ. 74^v-82^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, Κοινωνικά τῆς ἑβδομάδος. – (φ. 82^r-84^r) Δανιὴλ πρωτοφάλτου, Κοινωνικὸ τῶν Ταξιαρχῶν. Ἀκολουθεῖ τὸ ἴδιο κοινωνικὸ σὲ συνθέσεις τῶν: (φ. 84^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, (φ. 85^r) Γεωργίου τοῦ Κρητός, (φ. 87^r) Γρηγορίου λαμπαδαρίου. – (φ. 88^v-105^r) «Κοινωνικά εἰς μνήμας ἁγίων...». – (φ. 105^r-123^r) «Κοινωνικά φαλλόμενα ἐν ταῖς θεομητορικαῖς...». – (φ. 123^r-142^r) «Κοινωνικά φαλλόμενα ἐν ταῖς ἑορταῖς ἁγίων ἀποστόλων...». – (φ. 142^v-223^r) «Κοινωνικά τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ...»: (φ. 142^v-144^r) Ἰνδίκτου, (φ. 144^r-151^r) Ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ, (φ. 151^v-159^v) Χριστουγέννων, (φ. 159^v-163^r) Θεοφανίων, (φ. 163^r-167^r) Εὐαγγελισμοῦ, (φ. 167^r-168^r) Λαζάρου, (φ. 168^r-170^v) Βαΐων, (φ. 170^v-175^v) «Τῆ ἁγία καὶ μεγάλη Πέμπτη ἀντὶ Χερουβικοῦ...», (φ. 175^v-178^v) «Τῷ ἁγίῳ καὶ μεγάλῳ Σαββάτῳ ἀντὶ χερουβικοῦ...», (φ. 179^r-181^r) Μ. Σαββάτου, (φ. 181^r-197^r) Πάσχα, (φ. 197^r-200^v) Κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ, (φ. 200^v-203^v) Μεσσηπεντηκοστῆς, (φ. 203^v-206^v) Ἀναλήψεως, (φ. 206^v-209^r) Πεντηκοστῆς, (φ. 209^r-210^v) ἁγ. Πνεύματος, (φ. 210^v-219^r) ἁγ. Πάντων, (φ. 219^r-223^r) Μεταμορφώσεως. – (φ. 223^r) «ἦχ. β' δι». Ἀρχ. <E>ἰδωμεν (!) τὸ φῶς. – «ἦχ. β' δι». Ἀρχ. <E>ἴη τὸ ὄνομα.

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

ἸΑγραφο φύλλο: 1^r.

ΥΛΗ: Χαρτὶ χονδρὸ, ὑπόλευκο, στιλπνόν. Ὑδατόσημα: α) ἡμισέληνος σὲ πλαίσιο καὶ γράμμα Α ἐγγεγραμμένο στὴν ἡμισέληνο (π.χ. φ. 33 καὶ 34), β) ἡμισέληνος σὲ πλαίσιο καὶ γράμμα Α (π.χ. φ. 113 καὶ 114)· σχεδὸν ὅμοιο μὲ Nikolaev 1014 (ἔτ. 1824), γ) ἡμισέληνος μέσα σὲ πλαίσιο καὶ γράμμα Α (π.χ. φ. 105 καὶ 106)· πβ. Nikolaev 1092 (ἔτ. 1841).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 2×8 (2-17), 1×12 (29), 11×8 (117), 1×6 (123), 12×8 (219), 1×4 (223). Ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία: α) σημειωμένη ἀπὸ τὸν γραφέα μὲ ἐρυθρὸ μελάνι, στὴν κάτω ἐξωτερικὴ γωνία τοῦ πρώτου recto κάθε τεύχους: 16-43, β) νεότερη ἀρίθμηση· πβ. κῶδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι ἀπὸ τὸν συντάκτη τοῦ ἄφιερῶμ. σημειώματος (βλ. παρακάτω, ΣΗΜ.).

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Λιτή. Ἐρυθρογραφία τίτλων καὶ πρωτογραμμάτων μικροῦ μεγέθους, κοσμημένων μὲ ἀνθύλλια. Ἀπὸ τὸ φ. 30^r κ.έ., τὰ πρωτογράμματα παραλείπονται (σημειώνονται σποραδικὰ μόνο: βλ. φ. 104^r).

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδηλος, ὄμοιο χέρι με κώδ. Μπενάκη 236 (TA 103)· βιβλιογρ. σημ. (φ. 223^v, ἐρυθρόγρ.): *ἡ βίβλος ἀνθολογία ἥτοι ἡ νέα Παπαδικὴ καὶ ἐξηγήθη καὶ ἐγράφη ἀφ' ἡμετέρου διδασκάλου κύρ Γρηγορίου λαμπαδαρίου τῆς Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας εἰς τόμους τέσσαρας* (παρακάτω, με καστανὸ μελάνι, ἀπὸ τὸ ἴδιο χέρι) 1817 ἐν μηνὶ Ἰουνίῳ. Γιὰ τὸ βιβλιογρ. σημ. καὶ τὴ χρονολογία ἀντιγραφῆς τοῦ κώδικα πβ. κώδ. Μπενάκη 267 (TA 168), φ. 334^v, ὅπου τὸ ἴδιο σημεῖωμα ἀπὸ τὸν ἴδιο γραφέα. Πρόκειται γιὰ μαθητὴ τοῦ Γρηγορίου Λαμπαδαρίου (βλ. παραπάνω, βιβλιογρ. σημ.) καὶ τοῦ Γεωργίου τοῦ Κρητός· βλ. π.χ. (φ. 102^v) *παρὰ τοῦ ἡμετέρου διδασκάλου Γεωργίου τοῦ Κρητός* (βλ. Giannopoulos), εἴτε γιὰ ἄδηλο γραφέα ποὺ ἀντιγράφει ἀπὸ χειρόγραφο μαθητοῦ. Μελάνι καστανὸ καὶ ἐρυθρό.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. 1^r, ἀφιερωμ., ἐρυθρόγρ.): [χφ] 2. *Ἀφιέρωμα εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Θεοδώρου ὑπὸ Ἀ. Γ. Παπαδοπούλου 9 Αὐγούστου 1895.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ναὸς ἁγ. Θεοδώρων Κερμίρας, Καισάρεια Καππαδοκίας (βλ. ΣΗΜ., φ. 1^v). Στὰ φ. 1^r, 2^r, 223^v, ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΛΑΜΠΑΔΑΡΙΟΥ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ καὶ* (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 205. Τὰ φ. I, I, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὸ φ. 1, πφ. ἀρχ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Πολὺ καλὴ· ὀρισμένοι ρύποι ἀπὸ τὴ χρῆση, μερικὴ ὀξειδωσὴ μελανιοῦ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Χατζηγιακουμῆς, *Χειρόγραφα*, σ. 101 σημ. 340 (σύμφωνα με τὸν Γιαννόπουλο –βλ. παρακάτω– ἐσφαλμένα ταυτίζεται με τὸν γραφέα Διονύσιο Κροκόδειλο). — Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφοι», σ. 405 (ἐσφαλμένα ἀποδίδεται στὸν Γρηγόριο, λαμπαδάριο Μεγ. Ἐκκλησίας). — Γιαννόπουλος, *Τὰ Χειρόγραφα Ψαλτικῆς Τέχνης Ἀνδρου*, σ. 64. — Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 371 σημ. 5, σ. 389.

290 (TA 206)

ἔτ. 1905 (σ. 96)
στ. 21

χαρτί

202×130χιλ. [165×90]

φ. VII, σ. 112, I'

ΕΚΛΟΓΑΡΙΟΝ

(φ. VI^r-VII^r, σ. 1-95) «ΕΚΛΟΓΑΡΙΟΝ ἥτοι συλλογὴ τῶν ἐν ἐκάστη ἐορτῇ δι' ὄλου τοῦ ἔτους, μετὰ τὸν Πολυέλαιον (!) ἀναγιγνωσκομένων Ψαλμῶν τοῦ Δαβίδ. Ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἐκ τοῦ τυπογραφείου Διονυσίου Κορομηλά. 1850». Στὶς σ. 93-95, πίν. περιεχομένων. Ὁ παρὼν κώδικας, ἀντίγραφο τῆς ἐντυπῆς ἐκδοσῆς (Γκίνης – Μέξας, ἀρ.*5165).

ΥΛΗ: Χαρτί λεπτό, υπόκιτρινο, νέου τύπου, με οριζόντιες και κάθετες γραμμές (πβ. σχολικά τετράδια). Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης/σελιδαρίθμησης από την καταλογογράφο: φ. II-VII/σ. 96-112.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Έρυθρογραφία τίτλων. Έρυθρο πλαίσιο περικλείει το κείμενο κάθε σελίδας.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Άβραάμ ιερέυς· βιβλιογρ. σημ. (σ. 96): Άντεγράφη παρά του ιερέως Άβραάμ, έφημερίου Άδάνων. τῷ 1905 κατά τὸ μέσον Ιουνίου. ἤτοι ἀπὸ τῆς 13-21^{ης}.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Άδανα Μ. Άσίας (βλ. ΓΡΑΦ.). Στὸ πφ. ἀρχ. κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Άνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Πινακίδες ἀπὸ χαρτόνι, ἐπενδυμένες με μαῦρο δερμάτινο κάλυμμα. Στὸ κέντρο τῶν δύο πινακίδων, χρυσότυπος σταυρός. Περιμετρικὰ στὶς δύο πινακίδες, πλαίσιο ποὺ φέρει σὲ κάθε γωνία, ἐξωτερικὰ, ἐμπίεστο ἄνθος. Στὸ κάτω μέρος τῆς ράχης, ἐπικολλημένη ἐτικέτα με τὸν ἀρ. 206.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Άριστη.

291 (TA 207)

19ος αἰ. (μετὰ τὸ 1814)
στ. 14 διπλοὶ

χαρτί

228×152χιλ. [162×100]

φ. I, 141, I

ΕΚΛΟΓΗ ΠΑΠΑΔΙΚΗΣ

Πβ. τὸν ὁμοίου περιεχομένου κῶδ. Μπενάκη 222 (TA 89). Στὸν παρόντα κῶδικα συνοπτικὰ: (φ. 1^ς) Ὁ τίτλος: «Παπαδική» (ἀπὸ χέρι διαφορετικὸ τοῦ γραφέα).

(φ. 2^ς-13^ς) «Άρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ τοῦ παπαδικοῦ μέλους· Πολυέλεος κῦρ Πέτρου Βυζαντίου του Μπερεκέτου», ἤχ. α'. Άρχ. <Δ>οῦλοι Κύριον. – (φ. 13^ς-20^ς) τοῦ ἰδίου, ἤχ. πλ. β'. Άρχ. Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ. – (φ. 20^ς-23^ς) Κλήμεντος ἱερομονάχου, Πασαπνοάριο, ἤχ. β'. – (φ. 23^ς-27^ς) Γεωργίου Ραιδεστηνοῦ, Πασαπνοάριο, ἤχ. πλ. β'. – (φ. 27^ς-30^ς) Γερμανοῦ Νέων Πατρῶν, Δοξολογία, ἤχ. λέγετος, (φ. 30^ς-33^ς) τοῦ ἰδίου, Ἄσματικόν, ἤχ. λέγετος. – (φ. 33^ς-36^ς) Μπαλασίου ἱερέως («Κῦρ Παλασίου ἱερέως»), Δοξολογία ἢ πεντάφωνος, ἤχ. πλ. α'. (φ. 36^ς-38^ς) τοῦ ἰδίου, Ἄσματικόν. – (φ. 38^ς-42^ς) Πέτρου Μπερεκέτη, Δοξολογία, ἤχ. πλ. β' νενανω. – (φ. 42^ς-45^ς) «Τρισάγιον νεκρώσιμον τὸ ἀγιωρίτικον (!)...». – (φ. 45^ς-46^ς) «Δύναμις τὸ ἀγιωρίτικον (!)...», (φ. 46^ς-47^ς) Μανουὴλ Χρυσάφη, Ἄλληλουάριον.

(φ. 47^v-61^v) Χερουβικά: (φ. 47^v-53^r) Ἀγαλλιανού, ἤχ. β', (φ. 53^r-58^r) Πέτρου Μπερεκέτη, ἤχ. πλ. α', (φ. 58^r-61^v) Ἰωάννου Κουκουζέλη, «ἔντεχνον...», ἤχ. πλ. β'.

(φ. 61^v-66^v) Ἀντωνίου ἱερέως καὶ νομοφύλακος, Κοινωνικά τῆς ἐβδομάδος, (φ. 66^v-69^v) Πέτρου Μπερεκέτη, Κοινωνικὸν Αἰνεῖτε, «πεντάφωνον».

(φ. 69^v-88^r) Μαθήματα («Ἀρχὴ τῶν κατ' ἤχον μαθημάτων...»): (φ. 69^v-73^v) Ἰωάννου Γλυκέος, ἤχ. πλ. β', (φ. 73^v-78^r) Ἰωάννου Κουκουζέλη, στὴν ἑορτὴ τῆς Μεταμορφώσεως, ἤχ. α' τετράφωνος, (φ. 78^r-82^v) Μανουὴλ Χρυσάφη, «Ἐκ τῶν ὁρῶν (!) τῶν ἀγίων Παθῶν...», ἤχ. πλ. δ', (φ. 82^v-88^r) Συμεῶν Ψηριτζή, «Τῶν ἀγίων Πάντων», ἤχ. δ'.

(φ. 88^r-120^r) Κρατήματα («Ἀρχὴ τῶν κατ' ἤχων (!) κρατημάτων...»): (φ. 88^r-93^v) Πέτρου Μπερεκέτη, ἤχ. α', (φ. 93^v-94^v) «Τοῦ Λασκάρεως ἡ λεγομένη ποταμὶς», ἤχ. β', (φ. 94^v-98^v) Ἰωάννου Κουκουζέλη, ἤχ. γ', (φ. 98^v-102^v) Ἀρσενίου τοῦ μικροῦ, ἤχ. δ', (φ. 102^v-104^v) Μητροφάνους Καρύκη, ἤχ. πλ. α', (φ. 105^r-109^r) Γρηγορίου Μπούνη Ἀλυάτου, ἤχ. πλ. β', (φ. 109^r-110^r) «Μετάθσεις τοῦ δι εἰς τὸν πα», (φ. 110^r) «Μετάθσεις τοῦ δι εἰς τὸν κε», (φ. 110^r-112^r) «Μετάθσεις τοῦ δι εἰς τὸν βου», (φ. 112^r-115^v) Ξένου Κορώνη «καὶ πρωτοφάλτου», ἤχ. βαρῦς, (φ. 116^r-120^r) τοῦ ἰδίου, «τὸ λεγόμενον ροδάνη (!)», ἤχ. πλ. δ'.

(φ. 120^v-132^r) Οἴκοι τῆς Θεοτόκου: (φ. 120^v-126^r) Ἰωάννου Κουκουζέλη, ἤχ. δ', (φ. 126^v-132^r) Ἰωάννου Κλαδᾶ, ἤχ. πλ. δ'. – (φ. 132^r-134^v) «Προκείμενα τῆς ἐβδομάδος...». – (φ. 134^v-137^r) «Ἔτεροι δοχαὶ ἔντεχνον...». – (φ. 137^r-140^v) «Τοῦ Κουκουζέλου ἐπιφωνήματα...», ἤχ. πλ. β'. – (φ. 141^r) ἀπόσπασμα (σημειογραφία καὶ κρατήματα).

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

Ἄγγραφο φύλλο: 1^v.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημο: ἀετὸς μὲ γράμματα G F A (π.χ. φ. 4 καὶ 7) καὶ θυρεὸς μὲ ζωόμορφο σχῆμα (π.χ. φ. 5 καὶ 6): πολὺ κοντινὸ στὸν τύπο Nikolaen 1104α καὶ 1104β (ἔτ. 1844) ἢ Nikolaen 1143 καὶ 1144 (ἔτ. 1854).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 7×8 (2-57), 1×10 (67), 9×8 (139), 2 (141). Ἀρίθμηση τευχῶν ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ γραφέα μὲ ἑλλην. (α'-γ') καὶ ἀραβ. (4-17) ψηφία, σημειωμένη μὲ ἐρυθρὸ μελάνι στὴν κάτω δεξιὰ γωνία τοῦ πρώτου recto τῶν τευχῶν. Τὸ δίφυλλο 140-141 χ. ἀρ. Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων. Τὰ πρωτογράμματα παραλείπονται: ὀρισμένα συμπληρώθηκαν πιθανότατα ἀπὸ ἄλλον γραφέα μὲ ἀχνὸ μαῦρο μελάνι.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελφος. Μελάκι μαῦρο καὶ ἐρυθρό.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. 1^ρ, ἀπὸ μτγν. χέρι) Παπαδική.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Στὸ φ. 1^ρ κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξιμῶν. Στὸ φ. 2^ρ (ἔσωτ. περιθώριο) δεύτερη μικρὴ σφραγίδα, μερικῶς ἐξίτητη, γιὰ τὴν ὁποία βλ. κώδ. Μπενάκη 196 (TA 41), ΠΡΟΕΛ.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξιμῶν· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΠΑΠΑΔΙΚΗ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 207. Τὰ φ. I, I, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὸ φ. 1, πφ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή· λίγοι ρύποι, μερικὴ ὀξειδωσις μελανιοῦ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 389.

292 (TA 208)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 535)

18ος αἰ. (τέλ.) χαρτί 230×160χιλ. [185×110] σ. 208 στ. 20

ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΤΑΤΙΟΣ

(σ. 1-206) «Ἀχιλλέως Τατίου ἀλεξανδρέως, τῶν κατὰ Κλειτοφῶντα καὶ Λευκίπην». Ἔκδ. Jean-Philippe Garnaud, *Achille Tatius d'Alexandrie. Le Roman de Leucippé et Clitophon* [Les Belles Lettres], Παρίσι 1991. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου: Τέλος τῶν περὶ Λευκίπην καὶ Κλειτοφῶντα ἐρωτικῶν πλασμάτων.

Ἄγραφες σελίδες: 207-208.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, τραχύ. Ὑδατόσημα: α) λέων (π.χ. φ. 7/8 καὶ 9/10)· ἀντίσημο: στέμμα με γράμματα Β V C (π.χ. φ. 3/4 καὶ 13/14)· πβ. Stanković 534 (ἔτ. 1795/1805), με διαφορές, β) θυρεὸς με ζωόμορφο σχῆμα (π.χ. φ. 93/94 καὶ 99/100) καὶ στέμμα με γράμμα G B T (π.χ. φ. 95/96 καὶ 97/98)· πβ. Stanković 141 (ἔτ. 1790/1800), με διαφορές.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×12–2 (19/20· ἐξέπεσαν τὰ δύο πρῶτα φύλλα), 1×10 (39/40), 1×12 (63/64), 1×10 (83/84), 1×12 (107/108), 1×10 (127/128), 4×8 (191/192), 4 (199/200· ἀβέβαιη σύνθεσις), 1×4 (207/208). Παραπομπὴ στὸ verso κάθε φύλλου, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Συμπλήρωση σελιδαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: 207-208.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐπίτιτλα ἀπὸ πλοχομοειδείς ὀριζόντιες καὶ κάθετες ταινίες: (σ. 1) πιόσχημο, (σ. 60) ταινοειδέες. Στὴ σ. 86, ἀλυσιδωτὸ ἐπίτιτλο ποὺ ἀπολήγει ἀριστερὰ σὲ κεφαλὴ δράκου ἐνῶ στὴ σ. 108, ἐλισσόμενος βλαστὸς ἐν εἶδει ἐπιτίτλου. Λιτὰ πρωτογράμματα. Χωρὶς ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδηλος. Γραφὴ ἐλαφρῶς δεξιοκλινῆς, στενὴ, ἢ συνήθης τῆς ἐποχῆς. Μελάνι μαῦρο.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (σ. 1, ἄνω ὠα, κτητ.) *Κωνσταντινουπόλεως Ἀγαθαγγέλου καὶ τόδε.* – (στὸ ἴδιο φύλλο, κτητ.) *Νῦν δὲ Κωνσταντίνου Γεωργιάδου.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Κτῆμα Ἀγαθαγγέλου Κων/πόλεως· κατόπιν, Κωνσταντίνου Γεωργιάδη (βλ. ΣΗΜ.). Ἀργότερα, στὸ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, ΒΙΒΛ.). Στὴ σ. 1 κ.ά., ἢ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Πινακίδες ἀπὸ χαρτόνι, ἐπενδυμένες μὲ καστανὸ δέρμα ποὺ φέρει ἐμπέστη διακόσμηση: πλαίσιο ἀπὸ ἐλισσόμενο βλαστό, σὲ μικρὴ ἀπόσταση ἀπὸ τὶς ἀκμές. Στὸ ἐσωτερικὸ διάχωρο, ἓνα δεύτερο μικρότερο πλαίσιο, ἀπὸ διπλῆς πρόστυπες γραμμές· στὶς ἐσωτερικὲς γωνίες καὶ στὸ κέντρο του, σφραγίδες-ρόμβοι μὲ βλαστό. Στὴν πιν. τέλ., μεγάλη μαύρη κηλίδα. Ἀκμές ἐπιχρωματισμένες μὲ ἐρυθρὸ μελάνι. Στὸ κάτω μέρος τῆς ράχης, ἐπικολημένη ἐτικέτα μὲ τὸν ἀρ. 208.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἄριστη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, *BZ* 16, σ. 268 (ἀρ. 89). — Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298.

293 (TA 209)

19ος αἰ. (α' μισό, μετὰ τὸ 1814) χαρτί 218×152χλ. [160×90]
φ. I, 95, Γ' στ. 14 διπλοὶ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΜΑΤΑΡΙΟ ΠΕΤΡΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΟΥ – ΚΕΚΡΑΓΑΡΙΑ ΠΕΤΡΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ – ΧΕΡΟΥΒΙΚΑ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ ΠΕΤΡΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΛΑΜΠΑΔΑΡΙΟΥ

(φ. 2^r-8^v) «Κεκραγάριον Α' μελουργηθὲν παρὰ κύρ Πέτρου πρωτοψάλτου τοῦ Βιζαντίου (!)», ἤχ. α'. – (φ. 8^v-11^r) «Κεκραγάριον τοῦ αὐτοῦ Γ'», ἤχ. γ'. – (φ. 11^v-18^v) «Ἀρχὴ τῶν ἀναστασίμων τοῦ τρίτου ἤχου». Ἀρχ. *Τῶ Σῶ σταυρῶ Χριστέ σωτήρ.* – (φ. 19^r-21^v) «Κεκραγάριον τοῦ αὐτοῦ Δ'», ἤχ. δ'. – (φ. 22^r-30^v) «Ἀρχὴ τῶν ἀναστασίμων τοῦ τετάρτου ἤχου». – (φ. 31^r-33^v) «Κεκραγάριον τοῦ αὐτοῦ Ε'», ἤχ. πλ. α'. – (φ. 34^r-44^r) «Ἀρχὴ τῶν ἀναστασίμων τοῦ πλ. α' ἤχου». – (φ. 44^v-47^r) «Κεκραγάριον τοῦ αὐτοῦ ζ'», ἤχ. πλ. β'. – (φ. 47^v-56^r) «Ἀρχὴ τῶν ἀναστασίμων τοῦ πλ. β' ἤχου». – (φ. 56^v-59^r) «Κεκραγάριον τοῦ

αὐτοῦ Ζ'», ἤχ. βαρύς. – (φ. 59^v-66^v) «Ἀρχὴ τῶν ἀναστασίμων τοῦ βαρέως ἤχου», – (φ. 67^r-69^v) «Κεκραγάριον τοῦ αὐτοῦ Η'», ἤχ. πλ. δ'. – (φ. 70^r-76^v) «Ἀρχὴ τῶν ἀναστασίμων τοῦ πλαγίου τετάρτου ἤχου». – (φ. 77^r-85^v) Τὰ ἔνδεκα ἑωθινά. Πλήρης ἡ σειρά. – (φ. 86^r-91^r) «Ἔτερα χερουβικά σύντομα»: (φ. 86^r-87^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. α', (φ. 87^r-88^v) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἤχ. β', (φ. 88^v-91^r) τοῦ ἰδίου, ἤχ. γ'.

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

Ἄγραφα φύλλα: 1^{r-v}, 91^v-94^v.

ΥΛΗ: Χαρτί ἀρκετὰ χονδρό, ὑπόλευκο, λίγο τραχύ. Ὑδατόσημο: ἡμισέληνος μέσα σὲ πλαίσιο (π.χ. φ. 6 καὶ 9): πβ. Nikolaev 1005 (ἔτ. 1821).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×4-1 (3· ἐξέπεσε τὸ 4^ο φύλ.), 1×8-2 (9· βάσει ὕδατοσήμου, ἐξέπεσαν τὸ 7^ο καὶ 8^ο φύλ.), 10×8 (89), 1×8-2 (95· βάσει ὕδατοσήμου, ἐξέπεσε τὸ 1^ο καὶ 3^ο φύλ.). Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία: πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ νεότερο χέρι μὲ ἐρυθρὸ μελάνι: 5-95.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Στὸ φ. 2^r, πύσχημο, πλοχομοειδὲς ἐπίτιτλο (ἐρυθρόγρ.)· στὴν ἐπίσπεψη, τρεῖς διαδοχικοὶ σταυροὶ μεταξὺ τῶν ὁποίων πτηνά. Στὰ φ. 8^v, 19^r, κ.ά., ἐλισσόμενοι βλαστοὶ ἐν εἴδει ἐπιτίτλου. Στὰ φ. 11^v, 22^r, κ.ά., λιτὰ ταινιοειδῆ ἐπίτιτλα, διαφόρων μοτίβων. Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Ἄδηλοι: α) φ. 2^r-85^v, β) φ. 86^r-91^r. Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρό.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. 95^r) *Δεσποτὰ Πολυέλεε κύριε Ιησου Χριστέ*. Στὸ φ. 95^v καραμαν-λίδικο σημεῖωμα.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Στὸ φ. 1^r κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων. Στὸ φ. 2^r, ἀποτύπωμα ἐξίτηλης σφραγίδας.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στῆ ράχη, ὁ τίτλος: *ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΚΕΚΡΑΓΑΡΙΑ ΧΕΡΟΥΒΙΚΑ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 209. Τὰ φ. I, I', πφ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἐκτεταμένες κηλίδες ὑγρασίας, ἰδίως στὰ πρῶτα φύλλα τοῦ χφ, μέρος τῶν ὁποίων ἔχει διαβρωθεῖ καὶ ἐκπέσει χωρὶς ὅμως ἀπώλεια κειμένου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 389.

294 (TA 210)

19ος αἰ. (μετὰ τὸ 1814) χαρτὶ 154×100χλ. [123×70] φ. I, 134 (+109α), I
στ. 12 (φ. 2^r-12^r, 49^r-83^v), 9 (φ. 25^r-47^v, 95^v-133^r), 11-13 (φ. 85^r-93^v) διπλοὶ

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΘΕΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

(φ. 2^r-13^r) «Χερουβικὰ τῆς ἐβδομάδος σύντομα κατ' ἤχον»: (φ. 2^r) Πέτρου λαμπαδαρίου Πελοποννησίου, ἤχ. α', (φ. 3^r) Χουρμουζίου χαρτοφύλακος, ἤχ. β', (φ. 4^v) τοῦ ἰδίου, ἤχ. γ', (φ. 5^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. δ', (φ. 7^r) τοῦ ἰδίου, ἤχ. πλ. α', (φ. 9^r) Χουρμουζίου χαρτοφύλακος, ἤχ. πλ. β', (φ. 10^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. βαρῦς, (φ. 11^v) τοῦ ἰδίου, ἤχ. πλ. δ'. – (φ. 13^r-17^r) «Χερουβικὰ τῶν Κυριακῶν κατ' ἤχον Πέτρου πρωτοψάλτου τοῦ Βυζαντίου», ἤχ. α' (ἀτελ.). – (φ. 18^r-48^r) Γρηγορίου πρωτοψάλτου, Χερουβικὰ κατ' ἤχον. Ὅλοι οἱ ἤχοι.

(φ. 49^r-64^v) Δανιὴλ πρωτοψάλτου, Κοινωνικὰ τῶν Κυριακῶν κατ' ἤχον. Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 64^v-81^v) Πέτρου πρωτοψάλτου Βυζαντίου, «Ἐτέρα στάσις κοινωνικῶν τῶν Κυριακῶν κατ' ἤχον». Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 82^r-84^r) Πέτρου λαμπαδαρίου Πελοποννησίου, «Ἐτερον», ἤχ. πλ. δ'.

(φ. 84^v-94^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, Κοινωνικὰ τῆς ἐβδομάδος στὰ φ. 84^v, 86^r, 87^v, 89^r, 90^v, 92^r.

(φ. 95^r-132^v) «Ἀρχὴ τῶν Κοινωνικῶν τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ μελοποιηθέντα παρὰ διαφόρων ποιητῶν, παλαιῶν τε καὶ νέων»: (φ. 95^r) Ἰνδίκτου: Γεωργίου τοῦ Κρητός, ἤχ. α', (φ. 97^v) Ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ: Δανιὴλ πρωτοψάλτου, (φ. 99^r) Χριστουγέννων: Δανιὴλ πρωτοψάλτου, (φ. 102^r) Θεοφανίων: Πέτρου λαμπαδαρίου, (φ. 105^r) Εὐαγγελισμοῦ: Πέτρου Πελοποννησίου, (φ. 107^v) Λαζάρου: Πέτρου Πελοποννησίου, (φ. 109^v) Βαΐων: Πέτρου λαμπαδαρίου, (φ. 110^r) Μ. Πέμπτης «ἀντὶ χερουβικοῦ καὶ κοινωνικοῦ»: Ἰακώβου πρωτοψάλτου, (φ. 112^v) Μ. Σαββάτου: Πέτρου λαμπαδαρίου, (φ. 114^r) Μ. Σαββάτου: Ἰακώβου πρωτοψάλτου, (φ. 116^r) Πάσχα: Δανιὴλ πρωτοψάλτου, (φ. 119^r) Κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ: Πέτρου Πελοποννησίου, (φ. 121^v) Μεσοπεντηχοστής: Πέτρου λαμπαδαρίου, (φ. 123^r) Ἀναλήψεως: Πέτρου λαμπαδαρίου, (φ. 125^v) Πεντηχοστής: Δανιὴλ πρωτοψάλτου, (φ. 127^v) ἁγ. Πάντων: Χουρμουζίου χαρτοφύλακος, (φ. 130^v) Μεταμορφώσεως: Πέτρου λαμπαδαρίου.

(φ. 132^v) Γεωργίου τοῦ Κρητός. Ἄρχ. Δύναμις.

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

Ἄγραφα φύλλα: 1^{r-v}, 17^v, 48^v, 94^v, 134^{r-v}.

ΥΛΗ: Χαρτί διαφόρων ποιότητων, ὑποκίτρινο, στυλπνὸ καὶ τραχύ. Ὑδατόσημα: α) λέων, β) θυρεὸς καὶ λέξι, γ) τρία καπέλα καὶ γράμματα A F G.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: 109α.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Διάφοροι, ἄδηλοι. Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρό.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Στὸ φ. 2^r κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΧΕΡΟΥΒΙΚΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 210. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὸ φ. 1, πφ. ἀρχ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Μέτρια· ἐκτεταμένες κηλίδες ὑγρασίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 389.

295 (TA 211)

20ὸς αἰ. (ἀρχ.) χαρτί 192×123χιλ. [175×110] φ. VII, 152, I'
στ. 23

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΟΜΙΛΗΤΙΚΗΣ (σχολικὸ τετράδιο)

1. (φ. 1^r-45^r) Ἄδηλος, «Ἐγχειρίδιον ὁμιλητικῆς. Εἰσαγωγή». Ἀρχ. §1. Ὁρισμὸς τῆς ὁμιλητικῆς. Ὁμιλητικὴ ὀνομάζεται τὸ μάθημα ἐκεῖνο τῆς πρακτικῆς θεολογίας, τέλ. καὶ μόνον 10 λεπτὰ καὶ κατὰ μέγιστον ὄρον ½ τῆς ὥρας.
2. (φ. 50^r-58^v) «Λόγος ἐκφωνηθεὶς τῇ 30[᾽] Ἰανουαρίου ὑπὸ τοῦ Α. Ἰωαννίδου Μακεδόνοιο καθηγητοῦ». Ἀρχ. Σεβασμιώτατε ἱεράρχα, φιλέορτον χριστεπώνυμον ἐκκλησίασμα. Ἡ σεπτὴ ἡμῶν ἐκκλησία ἐθέσπισεν, ἵνα τῇ 30[᾽] Ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους.
3. (φ. 58^v-67^v) «Λόγος πανηγυρικὸς αὐτοσχέδιος εἰς τοὺς τρεῖς ἱεράρχας ὑπὸ τοῦ τοῦ (!) διευθυντοῦ τῆς κατὰ Καισ(άριαν) Ἱερ(ᾶς) Σχ(ολῆς) Γερβασίου Σαρασίτου τῷ 1896 ἐνταῦθα». Ἀρχ. Φιλόμουσον ἀκροατήριον, φαιδρὰ καὶ γηθόσυνος ἐπιτέλλει καθ' ἕκαστον ἔτος.

- Ὁ Γερβάσιος (Γεώργιος) Σαρασίτης (Αργυρούπολη 1867 - Ἀλεξανδρούπολη 1934), ἀνέλαβε τὴ διεύθυνση τῆς ἱερατικῆς σχολῆς Ζινζίντερε Καισαρείας κατὰ τὰ ἔτη 1895-1900. Βλ. Απόστολος Μέξης, *Ἡ ἐν Χάλκῃ ἱερά Θεολογικὴ Σχολή*, Κων/πολη 1933, σ. 224· Χρυσόστομος Μυρίδης, «Ἡ οἰκογένεια τῶν Σαρασιτῶν καὶ ὁ Γερβάσιος Σαρασίτης», *ΑΠ* 7 (1937), σ. 43-82· Σταυρίδης, *Θεολογικὴ Σχολὴ Χάλκης*, τ. 1, σ. 163.
4. (φ. 68^r-76^r) Ἱεροδιάκονος Παρ. (;) Δ. Γούναρης, «Λόγος Συντακτῆριος τῶν κατὰ τὸ ἔτος 1904 ἀποφοίτων τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς» (ἡμερομ. ἐκφώνησης: 4 Ἰουλ. 1904). Ἀρχ. *Ἐπέστη τέλος, Παναγιώτατε δέσποτα, σεβασμιώτατε ἱεράρχα, καὶ λοιπῆ φιλόμουσος ὁμήγουρις*. Στὸ τέλος τοῦ λόγου: *ὑπὸ ἱεροδιακόνου Παρ. (;) Δ. Γούναρη. Ἐκ τῆς ἐφημερίδος Κων/πόλεως*.
  5. (φ. 76^r-79^v) Γερβάσιος Καισαρείας, «Λόγος ἐκφωνηθεὶς ἐπὶ τῇ τελετῇ τῆς ἐνάρξεως τῶν μαθημάτων τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1904-05». Ἀρχ. *Περισιπούδαστα ἡμῖν ἐν Κυρίῳ τέκνα. Ὑπὸ τὴν κρατερὰν αἰγίδα τοῦ φιλομουσοτάτου ἡμῶν ἀνακτος*. Στὸ τέλος τοῦ λόγου: *ὑπὸ τοῦ ἀγίου Καισαρείας κ. Γερβασίου*.
  6. (φ. 80^r-83^v) Γεώργιος Σουμελίδης, «Λόγος ἐκφωνηθεὶς ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ μαθητοῦ Βασιλείου Σπαθάρη ἐκ Μεταλλείου Βουλγάρ» (Ἱερά Μονὴ Τιμίου Προδρόμου, ἡμερομ. ἐκφώνησης: 9 Δεκ. 1904). Μετὰ ἀπὸ τὸν τίτλο, με μικρότερους χαρακτήρες: *Ἄνθρωποι ὡσεὶ χόρτος αἱ ἡμέραι αὐτοῦ (Ψαλμός)*. Ἀρχ. *Ἄλλως ἐπεθύμουν νὰ ὁμιλήσω περὶ σοῦ*. Στὸ τέλος τοῦ λόγου: *Ὁ λόγος οὗτος ἐξεφωνήθη ὑπὸ τοῦ κ. ἐλληνοδιδασκάλου Γεωργίου Σουμελίδου ὅστις ὑπῆρξεν διδάσκαλος τοῦ μακαρίτου ἐπὶ 4 μόνον μῆνας*.
  7. (φ. 84^r-90^v) Νεόφυτος Εὐαγγελίδης, «Λόγος ἐκφωνηθεὶς κατὰ τὸ μνημόσυνον τοῦ μεγάλου εὐεργέτου τῆς ἐπαρχίας Καισαρείας Συμεῶν Συνιόσογλου» (ἡμερομ. ἐκφώνησης: 31 Ἰαν. 1906). Ἀρχ. *Ἄλλας ἐορτάς, σεβασμιώτατε Δέσποτα, καὶ λοιπὸν εὐσεβῆς ἐκκλησίασμα*. Στὸ τέλος τοῦ λόγου: *Ἐξεφωνήθη ὑπὸ Νεοφύτου Εὐαγγελίδου (ἐκ Σιγῆς νομοῦ Προύσης)*.
  8. (φ. 90^v-92^v) «Προσφώνησις τῷ ἀγίῳ Χαλδείας κ. Γερβασίῳ ἐπισκεφθέντι τὴν Ἱεράν Μονὴν τοῦ Τιμίου Προδρόμου» (ἀτελ.). Ἀρχ. *Ἀφάτω περιελούσθημεν ἀπαξάπαντες χαρᾶ*.
  9. (φ. 145^v-146^r) Κατάλογος ἐντύπων καὶ ἡ χρηματικὴ ἀξία ὀρισμένων ἀπὸ αὐτά.

Ἐγγραφα φύλλα: Π^r-VII^v, 45^r-49^v, 93^r-145^r, 146^v-152^v.

ΥΛΗ: Σχολικό τετράδιο με ὀριζόντιες καὶ κάθετες γραμμές, χωρὶς διακόσμηση. Φυλάριθμηση ἀπὸ τὴν καταλογογράφου.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Ἐδῆλοι: α) φ. 1^r-67^v; β) φ. 68^r-92^v. Μελάνι μαῦρο καὶ γαλάζιο (στυλό).

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Πιθανότατα ἡ Καισάρεια Καππαδοκίας (βάσει περιεχομένου τοῦ κώδικα). Στὸ φ. Π^r κ.ἀ., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ ΟΜΙΛΗΤΙΚΗΣ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 211. Τὰ φ. I, I, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἐριστή.

296 (TA 212)

19ος αἰ. (ἀ' μισό, μετὰ τὸ 1814) χαρτί 167×112χιλ. [122×80]
φ. I, 167 (+139α), I στ. 11 διπλοὶ

ΕΙΡΜΟΛΟΓΙΟ ΠΕΤΡΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΟΥ

1. (φ. 1^r-160^v) Εἰρμολόγιο Πέτρου Πελοποννησίου. Ἐκδ. *Εἰρμολόγιον* 1825.
2. (φ. 161^r-^v, ἀπὸ μτγν. χέρι, μὲ μπλὲ μελάνι) «Τὸ παρῶν (!) ἀσματικῶν (!) ἐμελοποιήθη παρὰ Γεωργίου τοῦ ἱεροφάλτου», ἦχ. δ'. Ἀρχ. Ἐγιος, ἄγιος ὁ Θεός.
3. (φ. 165^r-167^r) <Εὐλόγητάρια τοῦ Ὁρθρου τῆς Κυριακῆς> (ἀνάστροφα σταχωμένα τὰ φύλλα· ἡ ἀρχὴ στὸ φ. 167^r). Ἀρχ. <E>ὐλόγητὸς εἶ Κύριε δίδαξον – Τί τὰ μύρα συμπαθῶς – Λίαν πρὸς μυροφόροι ἔδραμον – Μυροφόροι γυναῖκες – Δόξα πατρὶ – Καὶ νῦν – Ἀλληλούϊα.

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

Ἐγγραφα φύλλα: 162^r-164^r, 167^v.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημο: ἡμισέληνος σὲ πλαίσιο καὶ γράμμα Α· πβ. Nikolaev 1092 (ἔτ. 1841).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×6 (6), 1×10 (16), 1×6 (22), 1×10 (32), 1×4 (36), 1×10 (46), 1×6 (52), 1×10 (62), 1×6 (68), 1×10 (78), 1×6 (84), 1×10 (94), 1×6 (100), 1×10 (110), 1×6 (116), 1×10 (126), 1×6 (132), 1×10 (141· +139α), 1×6 (147), 1×10–1 (157· πιθανότατα ἐξέπεσε τὸ τελευταῖο φύλ.), 1×8 (164), 1×4–1 (167· ἐξέπεσε τὸ τελευταῖο φύλ.). Σελιδαρίθμηση καὶ διορθώσεις ἀπὸ νεότερο χέρι, μὲ κυανὸ μελάνι. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: 139α.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Στὸ φ. 1^ρ, ὀρθογώνιο ἐπίτιτλο· στὸ ἐσωτερικὸ του, ἐλίσσόμενος λευκὸς βλαστὸς σὲ ἐρυθρὸ βᾶθος· πρωτόγραμμα μεσαίου μεγέθους κοσμημένο μὲ ἀνθύλλια. Ἀκριβῶς ἐπάνω καὶ κάτω ἀπὸ τὰ μικρὰ κεφαλαία, διακοσμητικὸς σταυρὸς (π.χ. φ. 2^ρ, 3^ρ). Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΙΣ: α) Ἄδηλος ὁ κύριος γραφέας, Μελάνι καστανὸ καὶ ἐρυθρό.

β) φ. 161^ρ·: ἀπὸ μτγν. χέρι. Κυανὸ μελάνι (στυλό;). Βλ. παραπάνω, ΤΕΥΧΗ. Πρόκειται γιὰ τὸ ἴδιο χέρι ἀπὸ τὸ ὁποῖο ἔγιναν διορθώσεις σὲ διάφορα σημεῖα τοῦ κειμένου (π.χ. φ. 2^ρ, 6^ρ, 7^ρ, 8^ρ, κ.ά.).

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Στὸ φ. 1^ρ κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμεῖου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΕΙΡΜΟΛΟΓΙΟΝ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 212. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Κηλίδες, “ἀκρωτηριασμένα” τὰ τελευταῖα φύλλα τοῦ χφ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 389.

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΟ: Γιαννόπουλος, *Η Ψαλτική Τέχνη*, σ. 268: εἰκ. 116 (φ. 86^ρ).

297 (TA 215)

ἔτ. 1855 (σ. 307, 471)
(+97α, 356α, 411α), φ. Γ

χαρτί 292×201χιλ. [250×140]
στ. 30-40 (περ.)

φ. I, σ. 481

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΚΚΑΣ

(σ. 1-471) «Νοσήματα τῶν πεπτικῶν ὀργάνων». Ἀναλυτικά:

(σ. 1) Ὁ τίτλος (δ.π.) καὶ πίνακας περιεχομένων, (σ. 2-307) «Κεφ(άλαιον) Α'. Νοσήματα τῆς κοιλίας τοῦ στόματος καὶ τοῦ φάρυγγος (!)». Ἀρχ. *Τὰ πάθη ταῦτα ἔνεκα τῆς μεγάλης ποικιλίας (!) τῶν ἀποτελούντων μοριῶν*, (σ. 308-356) «Μέρος Β'. Περὶ τῶν νοσημάτων τοῦ ἥπατος, τοῦ σπληνὸς καὶ τοῦ παγκρέατος», (σ. 357-368) «Β'. Γενικὴ τῶν σπληνικῶν νοσημάτων νοσολογία καὶ θεραπευτικὴ», (σ. 369-375) «Γ'. Γενικὴ τῶν παγκρεατικῶν νοσημάτων παθολο-

γία καὶ θεραπευτική», (σ. 376-411) «Δ'. Γενικὴ τῶν νοσημάτων τοῦ περιτοναίου καὶ τῶν καλυμμάτων τῆς κοιλίας νοσολογία καὶ θεραπευτική», (σ. 412-471) «Ε'. Γενικὴ τῶν οὐροποιητικῶν ὀργάνων νοσολογία καὶ θεραπευτική», (σ. <472>-481) Πίνακες περιεχομένων.

Γιὰ τὸν Γεώργιο Μακκᾶ (1818-1905) ἀπὸ τῆ Χίο, καθηγητὴ ἰατρικῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν βλ. Ἀριστοτέλης Κούζης, *Ἐκατονταετηρίς 1837-1937*, τ. Γ'. *Ἱστορία τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς* [Ἐθνικὸν καὶ Καποδιστριακὸν Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν], Ἀθήνα 1939, σ. 24· σύντομες ἀναφορὲς στό: Λάππας, *Πανεπιστήμιο*, σ. 496, 497, 561, 637.

Ἄγραφες σελίδες: 97α, 356α, 411α. Στὴ σ. 97α, ἡ σημείωση ἀπὸ τὸν ΓΡΑΦ.: *κατὰ λάθος ἄγραφον τοῦδε, ὥστε ἔλλειψις δὲν ὑπάρχει τῆς συνεχείας.*

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑποκίτρινο, χωρὶς ὕδατόσημα. Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν ἢ παραπομπή. Συμπλήρωση σελιδαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφο: 97α, 356α, 411α.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρὶς διακόσμηση ἢ ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Σπυρίδων Φραγγάκης Μήλιος· βιβλιογρ. σημ. (σ. 307): *Ἀθήνησι τῇ 20 Ἀπριλίου 1855 Σ. Φραγγάκης*. – (σ. 471) *Ἐν Ἀθήναις τὴν 2 Ἰουνίου 1855 Σπυρίδων Φραγγάκης Μήλιος*. Τὸ ἴδιο ὄνομα ἐπαναλαμβάνεται στὶς σ. 356, 368, 375.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Τόπος ἀντιγραφῆς τοῦ κώδικα ἢ Ἀθήνα (βλ. ΓΡΑΦ.). Στὴ σ. 1 κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΕΙΔΙΚΗΣ ΠΑΘΟΛΟΓΙΑΣ ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΚΟΙΛΙΑΚΑ Γ. ΜΑΚΑ* καὶ (στό κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 215. Τὰ φ. I, I', πφ. ἀρχ. – τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Πολὺ καλή.

298 (TA 216)

19ος αἰ. (τέλ.) - 20ὸς αἰ. (ἀρχ.)   χαρτὶ   206×149χιλ. [185×138]
φ. I, 37, I'   στ. 20-22

ΜΕΓΑΛΥΝΑΡΙΑ – ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΒΛΕΜΜΥΔΗΣ

1. (φ. 1^r-3^r) «Στάσις Α', ἤχος β'». Ἀρχ. Ἄμωμοι ἐν ὁδῶ.
2. (φ. 3^v-6^r) «Μεγαλυνάρια ψαλλόμενα κατὰ τάξιν ἐν ταῖς δεσποτικαῖς καὶ θεομητορικαῖς ἑορταῖς εἰς τὴν ἐνάτην ὥδῆν». Αναλυτικά:
(φ. 3^v) «Εἰς τὴν Εἴσοδον τῆς Θεοτόκου, εἰς ἤχον δ'». Ἀρχ. Ἄγγελιοι τὴν εἴ-

σοδον τῆς Παρθένου ὀρώντες ἐξεπλήττοντο, πῶς μετὰ δόξης εἰσῆλθεν (πβ. Follieri, *Initia*, τ. 1, σ. 17). – (φ. 4^r) «Εἰς τὴν Γέννησιν τοῦ Χριστοῦ, ἦχος α΄». Ἀρχ. Μεγάλυνον ψυχὴ μου τὴν τιμιωτέραν καὶ ἐνδοξοτέραν (πβ. Follieri, *Initia*, τ. 2, σ. 388). Βλ. Μην. Ρώμ., τ. 2, σ. 235. – (φ. 4^{r-v}) «Εἰς τὴν περιτομὴν διὰ τὸν α΄ κανόνα». Ἀρχ. Μεγάλυνον ψυχὴ μου τὴν τιμιωτέραν τῶν ἄνω στρατευμάτων (πβ. Follieri, *Initia*, τ. 2, σ. 388). – (φ. 4^{v-5^r}) «Εἰς τὰ ἅγια Θεοφάνεια. Διὰ τὸν Α΄ Κανόνα». Ἀρχ. Μεγάλυνον ψυχὴ μου τὴν τιμιωτέραν τῶν ἄνω στρατευμάτων (πβ. Follieri, *Initia*, τ. 2, σ. 388). Βλ. Μην. Ρώμ., τ. 3, σ. 21. – (φ. 5^{r-6^r}) «Μεγαλυνάρια τῆς Ὑπαπαντῆς, ἦχος γ΄». Ἀρχ. Ἀκατάληπτον ἐστὶ τὸ τελούμενον ἐν σοί (πβ. Follieri, *Initia*, τ. 1, σ. 68). Βλ. Μην. Ρώμ., τ. 3, σ. 485. – (φ. 6^r) «Εἰς τὸ Ἅγιον Πάσχα, ἦχος α΄». Ἀρχ. Μεγάλυνον ψυχὴ μου τὸν ἑξαναστάντα, τριήμερον (πβ. Follieri, *Initia*, τ. 2, σ. 388).

3. (φ. 6^{v-26^r}) Νικηφόρος Βλεμμύδης, Ἐκλογή («Τοῦ σοφωτάτου Νικηφόρου τοῦ Βλεμμίδου Ἐκλογή ἐκ τῆς Δαυβιτικῆς (!) βίβλου συλλεγείσα καὶ τεθεῖσα ἀρμόζοντως ἐκάστη ἐορτῇ τοῦ χρόνου»). Ἀρχ. Ψάλλεται πρῶτον τὸ Αἰνεῖτε τὸ ὄνομα. – (φ. 8^{v-9^v}) «Εἰς τὸ Γενέσιον τῆς... Θεοτόκου». – (φ. 9^{v-10^r}) «Εἰς τὴν... Ὑψωσιν τοῦ... Σταυροῦ». – (φ. 10^{r-11^r}) «Εἰς τὸν ἅγιον... Ἰωάννην τὸν Θεολόγον καὶ εἰς τοὺς ἀποστόλους λοιπούς». – (φ. 11^{r-12^r}) «Εἰς τὸν ἅγιον Δημήτριον...». – (φ. 12^{r-v}) «Εἰς τὴν σύναξιν τῶν Ἀρχαγγέλων...». – (φ. 13^{r-v}) «Εἰς τὸν ἐν ἀγίοις πατέρα ἡμῶν Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον καὶ εἰς τοὺς λοιπούς ἱεράρχας». – (φ. 14^{r-v}) «Εἰς τὴν Εἴσοδον τῆς... Θεοτόκου». – (φ. 14^{v-15^v}) «Εἰς τὸν ὅσιον... Σάββαν...». – (φ. 15^{v-16^v}) «Εἰς τὴν Γέννησιν τοῦ Κυρίου...». – (φ. 16^{v-17^v}) «Εἰς τὰ ἅγια Θεοφάνεια». – (φ. 17^{v-18^r}) «Εἰς τὸν Εὐαγγελισμόν τῆς... Θεοτόκου». – (φ. 18^{v-19^r}) «Εἰς τὴν Ὑπαπαντὴν...». – (φ. 19^{r-v}) «Τῇ Κυριακῇ τῶν Βαΐων». – (φ. 20^{r-v}) «Τῇ Κυριακῇ τοῦ Θωμᾶ». – (φ. 20^{v-21^v}) «Τῇ Πέμπτῃ τῆς Ἀναλήψεως». – (φ. 21^{v-22^v}) «Τῇ Κυριακῇ τῆς Πεντηκοστῆς». – (φ. 22^{v-23^v}) «Εἰς τὴν γέννησιν καὶ εἰς τὴν ἀποτομὴν καὶ εἰς τὰς ἄλλας ἐορτὰς τοῦ Τιμίου Προδρόμου». – (φ. 23^{v-25^r}) «Εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς ἀγίας... Ἄννης». – (φ. 25^{r-26^r}) «Εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν τοῦ Κυρίου...». Ἔκδ. Ἐκλογή περιέχον τὰ τῆς Δαβιτικῆς συλλεγείσα... ὑπὸ Κοσμᾶ Μοναχοῦ... Ἐρμούπολη 1878 (Ἡλιοῦ – Πολέμη, ἀρ. 1878.165) (μὴ προσιτὴ ἔκδ.). Πιθανότατα ὁ παρὼν κώδικας ἀντίγραφο τῆς ἔντυπης ἔκδοσης.

Ἄγγραφα φύλλα: 26^v-37^v.

ΥΛΗ/ΑΡΙΘΜΗΣΗ: Χαρτί χονδρό, ὑπόλευκο, τραχύ. Ὑδατόσημα: α) γράμματα F S (π.χ. φ. 8), β) τρία καπέλα (π.χ. φ. 27 καὶ 32): ἀντίσημο: γράμματα V I (π.χ. φ. 29 καὶ 30). Φυλλαρίθμηση ἀπὸ τὴν καταλογογράφου.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελφος, Μελάνη γαλάζιο (στυλό). Χωρίς ἐρυθρογραφία.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Στὸ φ. 1^ρ κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΤΡΟΠΑΡΙΑ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 216. Τὰ φ. I, I', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Μέτρια· ἀρκετοὶ ρύποι.

299 (TA 217)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 1100)

ἔτ. 1694 (φ. 46^ρ) [φ. 1^ρ, 3^ν: 18ος αἰ. (β' μισό)]   χαρτί   222×161χλ. [180×122]
φ. 54   στ. 25-27

ΙΛΑΡΙΩΝ ΚΙΓΑΛΑΣ

(φ. 8^ρ-46^ρ) «Θέσεις γραμματικαὶ πληρέσταται μεθόδῳ διαλεκτικῆ ὑποστρωθεῖσαι, καὶ εἰς διάλεξιν προτεθεῖσαι ἐκ τῆς τέχνης θεωρητικῆς τε καὶ πρακτικῆς, Ἰλαρίωνος Κιγάλα Κυπρίου ἱεροδιδασκάλου καὶ ἱεροκήρυκος». Ἀκολουθεῖ ὁ ἐπιμέρους τίτλος (φ. 8^ρ): «Βιβλίον πρῶτον, τμημα πρῶτον, Περὶ τοῦ τεχνολογικοῦ μέρους, κατὰ τὴν κοινὴν διάλεκτον. Θέσις πρώτη. *Τί γραμματικὴ καὶ ὁποία;*». Ἀρχ. *Γραμματικὴ ἐστὶ τέχνη θεωρητικὴ τε καὶ πρακτικὴ*, τέλ. («Θέσις οὐδ' καὶ ἐσχάτη περὶ τῆς τεχνολογίας τῶν λέξεων καὶ τῆς πράξεως αὐτῆς») τὰ συμβεβηκότα πάντα τελείαν καταρτίσεις τεχνολογίαν. Ἀνέκδοτο. Σχετικὰ μὲ τὸν Ἰλαρίωνα Κιγάλα καὶ τὸ ἔργο του βλ. κώδ. Μπενάκη 190 (TA 33)· βλ. ἐπίσης κώδ. EBE 2298 (φ. 1) καὶ EBE 2336 (φ. 41) [Πολίτης – Πολίτη (RO 434), σ. 309, 344]· Κιτρομηλίδης, *Κυπριακὴ Λογισύνη*, σ. 153, ὅπου ἄλλοι κώδικες τοῦ ἴδιου περιεχομένου· σχετικὰ μὲ τὴ Γραμματικὴ τοῦ Κιγάλα βλ. Ἀπόστολος Σταβέλας, «Ἡ φιλοσοφικὴ θεμελίωσις τῆς γραμματικῆς στὸ ἔργο τοῦ Ἰλαρίωνος Κιγάλα καὶ οἱ ἀντιλήψεις τοῦ Βενιαμὶν Λεσβίου περὶ τῆς γενικῆς γραμματικῆς», στό: Κωνσταντῖνος Βουδούρης (ἐπιμ.), *Μεταβυζαντινὴ, Νεοελληνικὴ καὶ σύγχρονη Ἑλληνικὴ Φιλοσοφία*. Πρακτικὰ Ἡ Πανελληνίου Συνεδρίου τῆς Ἑλληνικῆς Φιλοσοφικῆς Ἐταιρείας καὶ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἀθήνα 2000, σ. 281-291.

– Προηγῶνται στὰ φ. 1^ρ, 3^ν, ἀπὸ τὸν Ἰγνάτιο Σαράφογλου (βλ. ΓΡΑΦ.), σύντομα κείμενα περὶ Ἰλαρίωνος Κιγάλα καὶ περὶ τῆς Γραμματικῆς:

¹(φ. 1^r) «Ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας Μελετίου τοῦ Ἀθηνῶν». Ἀρχ. Ἰλαρίων Κιγιάλας Κύπριος ἦν τὸ γένος, τέλ. διάφορα ἐκκλησιαστικὰ καὶ ποιητικὰ συγγράμματα. Πβ. Μελέτιος, Ἐκκλ. Ἰστ., τ. 3, σ. 473 (ἐκτενέστερη ἢ παραλλαγή τοῦ χφ).

²(φ. 1^r) «Ἐκ τοῦ περὶ λογίων Γραικῶν σχεδιάσματος Δημητρίου Προκοπίου, παρὰ Φαβρικίῳ βιβλιοθήκης ἑλληνικῆς τόμῳ ια' ἀριθμ. κθ', σελ. 780». Ἀρχ. Ἰλαρίων ὁ Τζιγιάλας Κύπριος, τέλ. ποιητικὰ πάμπολλα ἐξαίρετα. Ἐκδ. Προκοπίου, Ἐπαρίθμησης, σ. 780-781 (β' ἔκδ. σ. 530).

³(φ. 3^v) «Σημειώματα τῆς παρουσίας Γραμματικῆς». Ἀρχ. 1, τὴν ἐκάστου συγγραφ(έως) (!) σύνταξιν. 2, τὸ προτεθὲν ὀριστέον.

Ἄγγραφα φύλλα: 1^v-3^r, 4^r-7^v, 46^v-54^r.

ΥΛΗ: (φ. 1-7, 47-54) Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημο: α) θυρεὸς μὲ γράμματα: A PA PA (;) (π.χ. φ. 2 καὶ 5)· ἀντίσημο: τρία καπέλα (π.χ. φ. 3 καὶ 4)· πβ. Stanković 135 (ἔτ. 1703).

(φ. 8-46) Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημο: β) τρία καπέλα (π.χ. φ. 10 καὶ 11)· ἀντίσημο: γράμματα P A (π.χ. φ. 12), γ) τρία καπέλα (π.χ. φ. 25 καὶ 26)· ἀντίσημο: γράμματα S S (π.χ. φ. 27).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×8 (7· τὸ 1^ο φύλ. ἐπικολλημένο στὴν πιν. ἀρχ.), 1×6 (13), 1×8-1 (20· ψαλιδισμένο τὸ 7^ο φύλ.), 1×10 (30), 1×6+1 (37· τὸ φ. 33: παρενθετο), 1×10-1 (46· ψαλιδισμένο τὸ τελευταῖο φύλ.), 1×10-2 (54· ἀποκόπηκε προφανῶς τὸ 1^ο φύλ., ἐπικολλημένο στὴν πιν. τέλ. τὸ τελευταῖο). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Παραπομπὴ στὸ verso κάθε φύλλου, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρὶς διακόσμηση ἢ ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Ἀναστάσιος Βασιλείου ἱερεὺς ἐξ Ἰωαννίνων· βιβλιογρ. σημ. (φ. 46^v): *Μνήσθητε τοῦ γράψαντος οἱ ἀναγινώσκοντες, Ἀναστασίου Βασιλείου ἱερέως τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων. αχγδ' [1694] ἀπριλλίου κ'.* Πρόκειται γιὰ τὸν λόγιό Ἀναστάσιο Παπαβασιλόπουλο, συγγραφέα τοῦ ἔργου “Λευχειμονοῦσα Ρητορικὴ”· πβ. κώδ. Μπενάκη 329 (TA 261). Γραφὴ φιλολογικὴ, γωνιώδης, δεξιοκλινῆς. Μελάνι μαῦρο. Τοῦ ἴδιου γραφέα ὁ κώδ. Χίου, Βιβλ. “Κοραῆς” 154 [Τσελίκας (RO 788), τ. 14, σ. 49]· πβ. Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφοι», σ. 345.

– (φ. 1^r, 3^v) Ἰγνάτιος Σαράφογλου (ταύτιση βάσει γραφῆς).

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. 8^r, ἄνω ὦα, κτητ.) *Ἐκ τῶν τοῦ Ἰγνατίου ἱεροδ(ιακόνου) Σαράφογλου ἀδριανοπολίτου.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ὁ κώδικας ἀνῆκε στὸν Ἰγνάτιο Σαράφογλου (βλ. ΣΗΜ.). Ἀργότερα, στὸ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBL.). Στὸ φ. 1^r κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Ξύλινες πινακίδες, έπενδυμένες με καστανό δέρμα που φέρει έντονες μαύρες κηλίδες. Στο κάλυμμα των πινακίδων, έμπιεστη διακόσμηση: πλαίσιο με σφραγίδες-γαμμάτια σε κάθε μία από τις έσωτερικές γωνίες· στο έσωτερικό των σφραγίδων, άνθινος διάκοσμος. Στο κέντρο τής πιν. άρχ., έντος ρομβοειδοϋς κοσμήματος, ή Σταύρωση. Στο κέντρο τής πιν. τέλ., έντος όμοίου κοσμήματος, ή Ανάσταση. Ίχνη από δύο κλείστρα στο πλάι των πινακίδων. Στο κάτω μέρος τής ράχης, έπικολημένη έτικέτα με τόν άρ. 217. Τά φ. 1-7, 47-54, πφ. άρχ. - τέλ.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Φύλλα σητόβρωτα και κηλιδωμένα από τήν ύγρασία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, *BZ* 16, σ. 272 (άρ. 112). — Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298.

300 (TA 219)

19ος αί. (μετά τὸ 1866) χαρτί 300×195χιλ. [γραμμ. έπιφ. ποικίλλει]
φ. XIV, σ. 641 (πολλά σφάλματα άριθμησης), I' άρ. στ. ποικίλλει

ΕΠΙΣΤΟΛΑΡΙΟ

Στὸ φ. II', ό τίτλος: «Αντίγραφον έπιστολῶν τοϋ έτους 1864 [[και]] 1865 και 1866» (τύποι συγχαρητηρίων έπιστολῶν και περι άφορισμοϋ· βλ. φ. II': «Σημειώσεις»). Στὰ φ. III'-X', πίν. περιεχομένων: άριθμοϋνται 630 έπιστολές. Τόπος σύνταξής τους ή Χίος.

ΥΛΗ: Χαρτί λεπτό, ύποκίτρινο, χωρις ύδατόσημα.

ΑΡΙΘΜΗΣΗ: Φυλλαρίθμηση από τήν καταλογογράφο: II-XIV.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρις διακόσμηση ή έρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Διάφοροι, άδηλοι.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Χίος. Στὸ φ. I' κ.ά., ή σφραγίδα τής συλλογής τοϋ Ταμείου Άνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οϋ αιώνα. Πανόδετη (τυπική τής συλλογής Άνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στη ράχη, ό τίτλος: *ΑΝΤΙΓΡΑΦΑ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ* και (στο κάτω μέρος) ό άρ. 219. Τά φ. I, I', πφ. άρχ. - τέλ. τής σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Μέτρια· τσακισμένες και κομμένες οί άκμές των φύλλων· όξειδωση.

301 (TA 223)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 1048)

18ος αἰ. (μετὰ τὸ 1771) - 19ος αἰ. (πρὶν ἀπὸ τὸ 1821) χαρτί 215/220×156χιλ.
 (φ. 1-286), 205/210×150χιλ. (φ. 287-368) [182/188×120] φ. I, 368 (-154, +366α), Γ
 στ. 29-39

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ (ἔτ. 1640-1740)

(φ. 1^r-366^v) Ἄδηλος, Μετάφραση τῆς Ἱστορίας τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας τοῦ Vincent Mignot, 2ος τόμος. Γιὰ τὴν ἔκδ. τοῦ γαλλικοῦ κειμένου βλ. κώδ. Μπενάκη 183 (TA 23), ὅπου ὁ 1ος τόμος τῆς ἑλλην. μετάφρασης.

Στὸ φ. 1^r, ὁ τίτλος: «Σουλτὰν Ἰμπραϊμῆς· δεκάτη ὀγδόη βασιλεία, ἔτει σωτηριῶ 1640 καὶ τοῦ χιτζρὲ 1049 καὶ 1050». Ἀρχ. Εὐθὺς ὅπου ὁ τέταρτος Μουράτης εἶχε ξεψυχῆσει, τέλ. (φ. 366^v) ἐκεῖνο ὅπου ἐκατάλαβαν εἰς τὴν περίοδον αὐτῆς τῆς ἱστορίας.

Στὸ φ. 366^v, μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου, μὴ ἀναγνώσιμο σημεῖωμα 4 σειρῶν προκειμένου νὰ ἐξαλειφθεῖ ὅποιαδήποτε πληροφορία σχετική μὲ τὴν μετάφραση τοῦ κειμένου ἀπὸ τὴ γαλλικὴ γλῶσσα. Ἀμυδρά, στὴν πρώτη σειρά, διακρίνεται: με[ταφράσθη] (;) ἐκ τῆς γαλλικῆς... Γιὰ τὸν μεταφραστὴ τοῦ ἔργου καὶ τὴ χρονολόγησι τῆς μετάφρασης βλ. κώδ. Μπενάκη 183 (TA 23).

Ἄγγραφα φύλλα: 321^v, 366^{r-v}, 367^{r-v}, 368^r.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, τραχύ. Ὑδατόσημα: α) τρία ἀστέρια μὲ γράμματα F V (π.χ. φ. 8 καὶ 11)· ἀντίσημο: τρία καπέλα μὲ γράμματα C A (π.χ. φ. 9 καὶ 10), β) στέμμα μὲ γράμματα G F (π.χ. φ. 33 καὶ 34)· πβ. Stanković 452 (ἔτ. 1786), μὲ διαφορὲς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα καὶ τὴν ἀπόστασι ραβδώσεων· ἀντίσημο: τρία καπέλα (π.χ. φ. 30 καὶ 37), γ) τρία καπέλα σὲ πλαίσιο (π.χ. φ. 77 καὶ 86)· πβ. Stanković 151, 152 (ἔτ. 1786), μὲ διαφορὲς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα, δ) τρία καπέλα (π.χ. φ. 364 καὶ 365)· ἀντίσημο: θυρεὸς μὲ γράμματα B G T (π.χ. φ. 363 καὶ 366).

ΤΕΥΧΗ - ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×24-3 (21· ἐξέπεσαν τὰ 3 πρῶτα φύλλα τοῦ τεύχους, χωρὶς ἀπώλεια κειμένου), 14×24 (358· -154: σφάλμα ἀρίθμησης), 1×12-1 (368· +366α· ἐξέπεσε τὸ τελευταῖο φύλλο, χωρὶς ἀπώλεια κειμένου). Σύγχρονη τῆς γραφῆς ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία, σημειωμένη μὲ μαῦρο μελάνι στὸ μέσο τοῦ κάτω περιθωρίου τοῦ τελευταίου verso τῶν περισσοτέρων (πλὴν τῶν τελευταίων πέντε) τευχῶν: 1 (φ. 21^v) - 11 (φ. 262^v). Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Παραπομπὴ στὸ τελευταῖο verso κάθε τεύχους, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: 366α.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρίς διακόσμηση ἢ ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ὅμοιο χέρι μὲ κώδ. Μπενάκη 183 (TA 23) (γιά τὴν ταύτιση τοῦ γραφικοῦ χαρακτήρα τῶν δύο κωδίκων βλ. ἐπίσης Στεφανίδης). Γραφή δεξιοκλινής, ἀπὸ ἔμπειρο χέρι. Μελάني μαῦρο.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. 1^ρ, ἄνω ὠα, κτητ.) Ἐκ τῶν τοῦ Δωροθέου Πρωῦου. Στὸ φ. 368^ν, δοκίμια κονδυλίου.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ὁ κώδικας ἀνῆκε στὸν Δωρόθεο Πρωῖο (βλ. ΣΗΜ.). Ἀργότερα, στὸ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBL.). Στὸ φ. 1^ρ κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΙΣΤΟΡΙΑ ΣΟΥΛΤΑΝΩΝ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 223. Τὰ φ. I, I', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Σητόβρωτα φύλλα καὶ σχισμένες οἱ κάτω ἐξωτερικὲς γωνίες τῶν φύλλων (φθορὰ λόγῳ ὑγρασίας).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, BZ 16, σ. 272 (ἀρ. 107). — Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298.

302 (TA 224)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 1286)

17ος αἰ. (β' μισό) [ἔτ. 1670 (βλ. ΣΗΜ., φ. 268^ν)] - 18ος αἰ. (α' μισό) χαρτί
207/213×150/155χιλ. [155×110 (φ. 1^ρ-72^ρ), 162/168×115 (φ. 589^ν-639^ν)]
φ. I, 648 (+386α), I' στ. 24-25 (φ. 1^ρ-72^ρ), 23-27 (φ. 589^ν-639^ν), στὸ ὑπόλοιπο
χφ ἀπὸ 18 ἕως 25

ΣΥΜΜΙΚΤΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ – ΡΗΤΟΡΙΚΟΣ

- (φ. 1^ρ-72^ν) Βασίλειος <Ἀγκύρας>, *Περὶ τῆς ἐν παρθενίᾳ ἀληθοῦς ἀφθορίας* (σὲ ἀπλή ἐλληνικὴ) («Τοῦ ἐν ἀγίοις π(ατ)ρ(ὸ)ς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου λόγος περὶ παρθενίας μεταφρασθεὶς ἀπὸ τὴν ἐλληνικὴν γλῶσσαν»). Ἀρχ. *Οἱ μὲν πολλοὶ ἀπ' ἐκείνους ὅπου ἀγαποῦν καὶ ὑπηρετοῦν τὸν νυμφίον μας τὸν Χ(ριστό)ν, τέλ. καὶ ἀπὸ κάθε ἡδονῆν, μὲ τὴν βοήθειαν καὶ χάριν τοῦ Κ(υρίου)υ Ἰ(ησο)υ Χ(ριστο)υ δι' οὗ δόξα... ἀμήν* (CPG 2827). PG 30, 669-809· βλ. ἐπίσης Leroy (βλ. BIBL.).
- (φ. 73^ρ-84^ν) «Λεξικὸν κατὰ στοιχεῖον εἰς τὰ τοῦ Νικάνδρου Θηριακά». Ἀρχ. *Ἀρχὴ τοῦ α' στοιχείου. 1. Ἀπροϊδῆ, ἀπροόπτως, ἀθρόως, ἀφανῆ, τέλ. οὔτε ἄρθρων διὰ τὸ προεγνωσμένων προσώπων λέγεσθαι.*

3. (φ. 85^r-125^r) <Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος>, *Γραμματική περι συντάξεως*. Ἔκδ. Μαυροκορδάτος, *Γραμματική*, σ. 1-117.
4. (φ. 131^r-137^v) <Θεόφιλος Κορυδαλεύς>, «Διαίρεσις τῆς ποιητικῆς κατὰ τὰ εἶδη αὐτῆς καὶ τίσιν ἕκαστον τούτων διαφέρει». Ἀρχ. Ἔοικε τοιγαροῦν τῶν θειοτάτων εἶναι ἡ ποιήσις, τέλ. (ἀτέλ.) βραχύνονται καὶ ἀντιβραχειῶν ἐν τῷ μέτρῳ λαμβάνονται. Ἔκδ. Ἐπιτομή γραμματικῆς... παρὰ... κυρίου Σουγδουρῆ..., Βενετία 1752, σ. 134-151,21 (ΘΠ, ἀρ. 5319).
5. (φ. 138^r) «Παροιμίαι τοῦ Πλουτάρχου καὶ ἄλλων χρήσιμαι, ὅσα ἐπὶ ἀδυνατίων». Ἀρχ. Κατὰ πετρῶν σπεῖρεις. Εἰς οὐρανὸν τοξεύεις, τέλ. Δικτύῳ ὕδωρ κομίζεις. Ἔκδ. Ἐπιτομή γραμματικῆς, ὁ.π., σ. 167.
6. (φ. 138^v) Φράσεις. Ἀρχ. Ἐπὶ κύκνου, ἄδειν, τέλ. φοριμαγμὸς καὶ φοριγμός.
7. (φ. 139^r-146^v) Σημειώσεις γραμματικῆς-συντακτικοῦ.
8. (φ. 146^v-148^v) «Ἀττικισμοὶ λογίων, ἐκ διαφορῶν συναχθέντων βιβλίων». Ἀρχ. Ἄντι τοῦ εἰπεῖν μνημονεύω τοῦ δεινός.
9. (φ. 151^r-323^v) Θεματογραφία, σημειώσεις γραμματικῆς-συντακτικοῦ, συνώνυμα λέξεων, ἐτυμολογικά. Μεταξὺ ἄλλων: (φ. 305^r) «Μάρκου Μουσούρου τοῦ Κρητός», <Ἐπίγραμμα>. Ἀρχ. Ἐκποθεν ἀφράστοιο φανείς, τέλ. ἔχγονα καὶ δονάκων (6 στ.). Ἔκδ. Ἐτυμολογικὸν Μέγα 1499, φ. 1^r (χ. ἀρ.)· Gaisford, *Etymologicon*, σ. i (*In Etymologicon Epigrammata*). – (φ. 316^r-320^r) «ἐξήγησις εἰς τὰ ἐβραϊκὰ ὀνόματα», «Ὄνόματα τῶν δ' ἀρχαγγέλων», «Τῶν ἰβ' ἀποστόλων ὀνόματα», «Ὅρη μικρά», «Ὅρη μεγάλα», «Περὶ φωνῶν ἀν(θρώπων), κτηνῶν καὶ πετεινῶν».
10. (φ. 324^r-363^v) Ρητορικοῦ περιεχομένου: «Πρὸς τὴν τῆς ὀρθοφθεγγούσης ῥητορικῆς πραγματείας σκέψις ἀναγκαιοτάτη». Ἀρχ. Προοίμιον. Τὸ θεοπρόσωπον τῶν γηγενῶν χαριστήριον, δύο ἴλλειν, τέλ. διὰ πολλῶν ἐν τοῖς ἠθικοῖς τῷ φιλοσόφῳ. Στὸ φ. 325^v: <Θεόφιλος Κορυδαλεύς, Ρητορική>: «Προοίμιον εἰς τὴν ῥητορικὴν τέχνην». Ἀρχ. Τὴν ἔμφυτον ἐπιθυμίαν καὶ ἔφρσιν. Ἀκολουθοῦν σύντομα κεφάλαια: «Τί ἐστὶ ῥήτωρ», «Τί ἐστὶ ῥητορική», «Περὶ τρόπων ἀναγνώσεως», κ.ἄ. Δὲν ταυτίζεται μὲ τὸ ἔργον Ἐκθεσις περὶ ῥητορικῆς τοῦ Κορυδαλέως, τὸ ὁποῖο συνεχίδεται μὲ τὸ *Περὶ ἐπιστολικῶν τύπων* (1625)· βλ. σχετικὰ Tsourkas, *Théophile Corydalée*, σ. 165.
11. (φ. 366^r-377^v) Θεόφιλος Κορυδαλεύς, *Εἷσοδος Φυσικῆς Ἀκροάσεως κατ' Ἀριστοτέλην* («Εἰς φιλοσοφίαν προδιοίκησις τοῦ σοφοτάτου Θεοφίλου τοῦ Κορυδαλέως (!) ὁποῖον τὸ φιλοσοφ(ίας) ἀξίωμα»). Ἀρχ. Τῶν ὅσα θηράσιμα πέφυκε τοῖς ἀνθρώποις καλὰ ἐν τῷ μετὰ σώματος βίῳ, τέλ. (ἀτέλ.) («Ἀλόγοι τῶν ὑπειληφότων μίαν καὶ μόνην ἐπιστήμην τῶν ὄντων

- ἀπάντων») μιᾶς ἐστὶν ἐπιστήμης τῷ γένει, τά τε εἶδη τῶν εἰδῶν [καὶ λόγῳ. Ἔκδ. Κορυδαλεύς, *Εἷσοδος Φυσικῆς Ἀκροάσεως*, σ. 1-12,18.
12. (φ. 378^r-550^v) Ρητορικοῦ περιεχομένου (ἐρμηνεῖα Προγυμνασμάτων Ἀφθονίου, «Σύγκρισις τῶν μεγάλων ἀγίων διδασκάλων Βασιλείου καὶ Ἀθανασίου», κ.ἄ.). Παρεμβάλλεται στὸ φ. 475^r στιχούργημα (ἀνεπίγρ.): Θεὲ βροτουργὲ παμβασιλεῦ καὶ χτίστα | ὁ πρὶν προφήταις τυπικῶς φανεῖς ξένως, | ἐν τετραμόρφῳ ζωτικῶν τετρακτύϊ, | καὶ τετραρίθμῳ συστάσει τῶν στοιχείων, | εἶτα σάρκωσιν ὑποδεῖς φιλανθρώπως, | τοὺς σκιαγράφους τῆς ἀγίας μορφῆς σου | καταξίωσον βασιλείας σου Σῶτερ, | Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ πόνος Σαμουήλου, | εἰκόνα τήνδε Ἀλέξιος ἦν καθορᾶς | δαπανήσας γέγραφε Σωτήρος, πρὸς χάριν εὐλαβείας. Στὰ φ. 491^r-498^v: Θεόφιλος Κορυδαλεύς, Ρητορική: «Προοίμιον εἰς τὴν ῥητορικὴν τέχνην». Ἀρχ. *Τὴν ἔμφυτον ἐπιθυμίαν καὶ ἔφρουν*. Δὲν ταυτίζεται μὲ τὸ ἔργο Ἔκθεσις περὶ ῥητορικῆς τοῦ Κορυδαλέως (βλ. παραπάνω, κείμεν. 10, φ. 325^v).
13. (φ. 551^r-554^v) Ἐπιστολὴ Παρθενίου, μητροπολίτου Αἴνου πρὸς τὸν πατριάρχη, ἀνεπίγρ. καὶ ἀχρονολόγητη. Προτάσσεται (φ. 551^r-553^v) ἐπιστολὴ τοῦ Γεωργίου Κορεσίου πρὸς τὸν Γεώργιο <Κόντη>, ῥήτορα καὶ ἔκδικο τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἐνεπίγρ., χρονολ. (Χίος) Ἰούλ. («Σκιροφοριῶνος λήγοντος») 1641: (ἐπιγραφή) «Τῷ σοφωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ Αἰνεῖῳ ῥήτορι Γεωργίῳ πρεσβυτέρῳ ἐκδίκῳ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας». Ἀρχ. *Τὴν ἐπιχαρίτως ὑπὸ σοῦ μοι συναρμοσθεῖσαν ἐπιστολὴν λογισάμενος*. Δὲν περιλαμβάνεται στό: Στουπάκης, *Γεώργιος Κορέσιος*.
14. (φ. 555^r-587^v) Ἄδηλος, Περὶ τῶν ἱερατικῶν ἀμφίων: (φ. 555^r-^v) Προσφώνηση [[Τῷ πανιερωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ μητροπολίτῃ [Ἀδρι]ανουπόλεως κυρίῳ κυρίῳ Νεοφύτῳ τὴν προσήκουσαν προσκύνησιν]]. Ἀρχ. *Ἴδου ἤκω ἀποτίσω ὑμῖν τὸ ὀφειλόμενον χρέος*, (φ. 555^v-587^r) Τὸ κυρίως κείμενο: «Πρὸς τινὰς δοκησισόφους ἀγύρτας...». Πβ. τὸν ὁμοίου περιεχομένου κώδ. Μπενάκη 204 (TA 50), φ. 4^r-37^r.
15. (φ. 589^r-639^v) Ἄδηλος, Διήγησις πρὸς Κωνσταντῖνο, ἡγεμόνα Οὐγγροβλαχίας (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). Ἀρχ. *Ἐπαινεῖν τοὺς εὐαγῶς καὶ ὀσίως βεβιωκότας, τοὺς θ' ἡρωϊκὰς πράξεις κατορθωκότας, τέλ. (κολ.) βραδέως ἀλλ' ὡς γε ποιεῖς ταχέως, ἀεὶ τοῖς [...]*
16. (φ. 640^v-648^v) Βασίλειος Καισαρείας, Ὁμιλία πρὸς τοὺς νέους ὅπως ἂν ἐξ ἑλληνικῶν ὠφελοῖντο λόγων. Τέλ. (κολ.) *τὸν ἀφ' οὗ γεγονόσιν ἄν(θρωπ)οι χρόνον ἀναμετρή [ὡς ἐπὶ παῖδων (CPG 2867)]. PG 31, 564-588C6. Ἔκδ. Boulenger, *Saint Basile*, σ. 41-60,18.*

ἸΑγροφα φύλλα: 125^v-130^v, 149^r-150^v, 171^v-174^r, 209^v-210^v, 234^v, 238^v-242^v, 278^r-279^{r-v}, 287^v, 306^v-307^v, 313^r-314^r, 315^v, 321^v-323^r, 364^r-365^v, 430^r-432^v, 437^v-440^v, 445^v-448^v, 465^r-466^v, 473^r-474^v, 478^v, 487^r-490^v, 587^v-588^v, 640^v.

ΥΛΗ: Χαρτί ποικίλων αποχρώσεων και ποιότητων. Μεταξύ διαφόρων ύδατοσήμων διακρίνονται:

α) στέμμα, άστέρι, ήμισέληνος (π.χ. φ. 3 και 4)· αντίσημο: γράμματα T P (π.χ. φ. 6)· πβ. Stanković 443, 444 (έτ. 1670/1680), με μικρή διαφορά ώς πρὸς τὴν απόσταση ραβδώσεων, β) στέμμα, άστέρι, ήμισέληνος (π.χ. φ. 17 και 22)· αντίσημο: γράμματα Z Z (π.χ. φ. 16)· πβ. Stanković 447 (έτ. 1683), γ) άνθος (π.χ. φ. 112 και 113)· αντίσημο: γράμματα I B (π.χ. φ. 113), δ) θυρεός (π.χ. φ. 187 και 194)· αντίσημο: γράμματα T B (π.χ. φ. 188)· πβ. Velkov, σ. 323 άρ. 7, 8 (έτ. 1717), με διαφορετικό όμως αντίσημο, ε) τρεις διαδοχικοί κύκλοι (π.χ. φ. 273 και 274), ς) τρία καπέλα· αντίσημο: γράμματα S S (π.χ. φ. 275), ζ) τρία καπέλα (π.χ. φ. 503 και 510)· αντίσημο: άνθος (φ. 506 και 507)· 2^ο αντίσημο: γράμματα S A (π.χ. φ. 507)· πβ. Velkov, σ. 333, 334 άρ. 12-15 (έτ. 1656-1659), η) άγκυρα σε κύκλο· στήν επίστηψη, τρίφυλλο άνθος (π.χ. φ. 592 και 593)· αντίσημο: γράμματα I S (π.χ. φ. 591)· πβ. Nikolaev 206 (έτ. 1653), θ) τρεις ήμισέληνοι (π.χ. φ. 604 και 605)· αντίσημο: γράμματα T b (π.χ. φ. 607)· πβ. Stanković 726 (έτ. 1660/70).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×8-1 (7· έξέπεσε τὸ 1^ο φύλλ.), 8×8 (71), 1 (72), 12 (84), 1×10 (94), 3×12 (130), 2×8 (146), 3×8 (174), 1×12 (186), 3×8 (210), 2×12 (234), 1×8 (242), 1×4 (246), 1×12-1 (257· έξέπεσε, βάσει ύδατ., τὸ 1^ο φύλλ.), 1×10 (267), 1×12 (279), 3×8 (303), 1×4 (307), 5×8 (351), 1×14 (365), 3×12 (400), 24 (424), 3×8 (448), 10 (458), 2×8 (474), 4 (478), 12 (490), 8 (498), 3×12 (550), 4 (554), 3×8 (578), 1×6 (584), 1×4 (588), 1×8 (596), 1×4 (600), 4×8 (632), 1×8-1 (639· έξέπεσε τὸ τελευταίο φύλλ.), 1×10-1 (648· έξέπεσε τὸ τελευταίο φύλλ.). Τὰ φ. 1-72 φέρουν άρίθμηση τευχών με έλλην. ψηφία, σημειωμένη στὸ μέσο τοῦ κάτω περιθωρίου τοῦ πρώτου recto κάθε τεύχους: α' (φ. 7^v) - ι' (φ. 72^v)· ή άρίθμηση επαναλαμβάνεται στὸ τελευταίο verso. Στὸν υπόλοιπο κώδικα, νεότερη άρίθμηση τευχών· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5), με άχνὸ πράσινο μελάνι. Παραπομπή, ὅπου σημειώνεται, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Νεότερη φυλλαρίθμηση με έρυθρὸ μελάνι. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης άπὸ τὴν καταλογογράφου: 386α.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Διάφοροι, άδηλοι: α) Ὁ γραφέας τοῦ φ. 73^r, ὁ κύριος γραφέας τοῦ κώδικα. Γραφή δεξιοκλινής, συνήθης, με ήπιμελημένη. Ξεχωρίζουν μεταξύ άλλων: β) φ. 1^r-72^v. Γραφή δεξιοκλινής, γ) φ. 589^r-639^v. Γραφή γωνιώδης, ομοίμορφη, κομψή. Μελάνι καστανό. Έρυθρογραφία μόνο τοῦ τίτλου τοῦ φ. 1^r.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. 268^r) ,αχο' [1670] μαΐου ιε'.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Έλληνικό Γυμνάσιο Άδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBL.). Στὸ φ. 1^r, ή σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Άνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Πινακίδες άπὸ χαρτόνι, επενδυμένες με μαῦρο δέριμα, με άρκετὰ σημάδια φθοράς, χωρίς διακόσμηση. Στὴ ράχη, νεῦρα (2). Στὸ κάτω μέρος τῆς ράχης, επικολημένη έτικέτα με τὸν άρ. 224. Τὰ φ. I, I', πφ. άρχ. - τέλ. τῆς στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἔντονοι ρύποι, σιγτόβρωτα φύλλα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, *BZ* 14, σ. 599-600 (ἀρ. 42). — Wartelle, *Inventaire*, σ. 7. — François Joseph Leroy, «La tradition manuscrite du “de virginitate” de Basile d’Ancyre», *OCP* 38 (1972), σ. 195-208: 207 (κώδ. Andrinople, Gymn. Gr. 42) (n° 1286). — Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298. — Καρᾶς, *Οἱ ἐπιστῆμες*, τ. 2, σ. 173. — Σκαρβέλη-Νικολοπούλου, *Μαθηματάρια*, σ. 312, 497 (ἀρ. 230), 812 (ἀρ. 881· ἀναφέρεται ὡς Ἀδριανουπόλεως 1286). — Βασίλης Τσιότρας, «Ἐνα ἐγχειρίδιο ἀρχαιοελληνικῆς μετρικῆς τοῦ 17ου αἰώνα», *Ὁ Ἐραμιστῆς* 25 (2005), σ. 407-417: 416 (ἀρ. 7).

303 (TA 225)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 1113)

17ος αἰ. (τέλ.) - 18ος αἰ. (ἀρχ.) χαρτί 208×157χιλ. [166×113]
φ. I, 296, Γ στ. 23-24

ΙΣΙΔΩΡΟΣ ΠΗΛΟΥΣΙΩΤΗΣ

(φ. 2^r-289^v) Ἐπιστολές («Ἐπιστολαὶ τοῦ ἁγίου Ἰσιδώρου τοῦ Πηλουσιώτου»). Ἡ 1^η ἐπ.: «Νείλω μοναχῶ, <ἐπ.> α΄». Ἀρχ. *Οἱ μὲν ἅγιοι τῆς μοναχικῆς φιλοσοφίας*, τέλ. (ἀτελ.) («Θεοδοσίω ἐπισκόπῳ, <ἐπ.> τήξ΄») τῆς μετρίας συμβουλῆς καὶ παρῶρησίας καταγελάσαντες καὶ [οὐδὲν αὐτήν (βλ. *PG* 78,1036B15)]. Γιὰ τὸ κείμενο τοῦ Ἰσιδώρου Πηλουσιώτου βλ. *CPG Suppl.* 5557· *PG* 78, 177-1645. Ἔκδ. Pierre Évioux, *Isidore de Péluse, Lettres*, τ. 1 (nos 1214-1413) [*SC* 422], Παρίσι 1997· ὁ ἴδιος, *Lettres*, τ. 2 (nos 1414-1700) [*SC* 454], Παρίσι 2000.

Ἄγραφα φύλλα: 1^{r-v}, 290^r-292^r, 293^v-296^v.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑποκίτρινο, τραχύ. Ὑδατόσημα: α) τρία καπέλα (π.χ. φ. 6 καὶ 7)· ἀντίσημο: γράμματα T Z (π.χ. φ. 8), β) τρία καπέλα (π.χ. φ. 13 καὶ 18) καὶ θυρεός (π.χ. φ. 12 καὶ 19)· πβ. Stanković 135 (ἔτ. 1703), μὲ μικρὲς διαφορὲς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×10 (2-11), 9×8 (83), 1×4 (87), 2×8 (103), 1×6 (109), 5×8 (149), 1×4 (153), 16×8 (281), 1×4 (285), 1×8-1 (292· ἐξέπεσε τὸ τελευταῖο φύλ. τοῦ τεύχους), 1×4 (296). Ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἑλλην. ψηφία, σημειωμένη ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ γραφέα μὲ μαῦρο μελάνι στὴν ἐσωτ. γωνία τοῦ κάτω περιθωρίου τοῦ πρώτου recto τῶν τευχῶν: α΄ (φ. 2^r) - λζ΄ (φ. 286^r). Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Παραπομπὴ στὴ δεξιὰ γωνία τῶν σελίδων, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Τὰ συνήθη μικρά κεφαλαία με μικρές διακοσμητικές γραμμές στις απολήξεις τους, χωρίς ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Σεραφεΐμ ἱερομόναχος ὁ Θάσιος, ὁ κατόπιν ἐπίσκοπος Τζερβενού. Ὁ Παπάζογλου, «Δύο Θάσιοι» (βλ. BIBΛ.), σ. 55, ἐντόπισε τὸν κώδικα καὶ ὑποστήριξε ὅτι προέρχεται πιθανότατα ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ Σεραφεΐμ. Κατόπιν ἀντιβολῆς τοῦ παρόντος κώδικα με τοὺς αὐτόγραφους κώδ. Ἀγ. Ὅρους Διονυσίου 133, 339 καὶ 348 τοῦ Σεραφεΐμ, ἐπιβεβαιώνουμε τὴν παραπάνω ταύτιση. Σύμφωνα με τὸν ἴδιο μελετητή, «Σεραφεΐμ Τζερβενός» (βλ. BIBΛ.), σ. 393, φαίνεται ὅτι ὁ Σεραφεΐμ ἱερομόναχος (1665-1739) προχειρίστηκε ἡγούμενος τῆς Μονῆς Διονυσίου τὸ 1695 καὶ ἐπίσκοπος Τζερβενού στὸ τέλος τοῦ 1709 (ἢ ἀρχὴς τοῦ 1710). Ἐνδιαμέσως, μαθήτευσε στὸ Βουκουρέστι, κοντὰ στὸν Σεβαστὸ Κυμινήτη· βλ. σχετικὰ ὁ ἴδιος, «Δύο Θάσιοι», σ. 53-55· Karanasios, *Sebastos*, σ. 32 σημ. 183, σ. 34, 224 σημ. 153, σ. 228. Γραφὴ μικρομεγέθους, ἔντονα γωνιώδης. Μελάνι καστανό. Γιὰ ἄλλα χφφ τοῦ ἴδιου γραφέα βλ. Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφοι», σ. 616-617· Παπάζογλου, «Δύο Θάσιοι», σ. 57-58· ὁ ἴδιος, «Σεραφεΐμ Τζερβενός», σ. 394-395· ὁ ἴδιος, «Καὶ πάλι περὶ Σεραφεΐμ Τζερβενού τοῦ Θασίου», *Θασιακά* 10 (1996-1997), σ. 757-768: 765-767.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 2^ρ, ἄνω ὠα, κτη.) Ἐκ τῶν τοῦ Τζερβενού Σεραφεΐμ. Γιὰ χφφ καὶ ἔντυπα με κτητορικὸ σημεῖωμα τοῦ Σεραφεΐμ καὶ γιὰ τὴν τύχη τῆς βιβλιοθήκης του βλ. Παπάζογλου, «Σεραφεΐμ Τζερβενός», σ. 407-409.

(φ. 289^ρ, κτη.) Τῆς δέλτας ταύτης Σεραφεΐμοιο πεχαρίσθει | ξυγραφεὺς ὅστις πλείστοιο πονέοισι ἐδράσει | μένοιο βίβλωσ δ' αὐ εἰς αναμνέοισι πάντων | ὅσοι δ' αὐτὴν τυγχανετ[ι]ειη μεμνησθαι θέμις | ὡς χωρας τυχεῖν τῆς ἄνω κληρουχι[ι]ας δ' ὑπερ | ὁ ἐν σπουδαίοις ἐλάχιστος Δουκας Θασιος. Πρόκειται γιὰ σημεῖωμα τοῦ Σωτηρίου Δούκα τοῦ Θασίου (1700 - περ. 1770), φημισμένου τυπογράφου στὴ Μολδοβλαχία γιὰ τὸν ὁποῖο βλ. Παπάζογλου, «Δύο Θάσιοι», σ. 58-63. Ὁ Παπάζογλου, στὸ ἴδιο, σ. 64 καὶ στὸ «Σεραφεΐμ Τζερβενός», σ. 402, βάσει σημειωμάτων τοῦ κατεστραμμένου σήμερα κώδ. Μεγάλου Σπηλαίου 97 [Βέης (RO 1306), σ. 92-94], ἀναγνωρίζει τὸν Σωτήριο Δούκα ὡς μαθητὴ τοῦ συντοπίτη του Σεραφεΐμ Τζερβενού κατὰ τὰ ἔτ. 1734-1735 στὴ Βλαχία. Ὁ παρὼν κώδικας ἐπιβεβαιώνει τὴ σχέση τῶν δύο Θασίων καὶ συνιστᾷ τὸ μοναδικὸ ἕως σήμερα γνωστὸ σωζόμενο χειρόγραφο ποὺ τὴ μαρτυρεῖ. Καὶ στὰ δύο σημεῖωματα προηγεῖται τοῦ ὀνόματος τοῦ Δούκα ἢ φράση “ὁ ἐν σπουδαίοις ἐλάχιστος”.

Στὸ φ. 292^ρ, μονοκονδυλιά: Παρθενιος Αγαπιος (;) ιεροδιακον. Στὸ φ. 292^ρ, σύντομα χωρία. Ἀρχ. Ἰδοὺ γὰρ λόγος ὑπὲρ δόμα ἀγαθόν.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ὁ κώδικας ἀνήκε στὸν Σεραφεΐμ Τζερβενού (βλ. ΣΗΜ, φ. 2^ρ). Βλ. ἐπίσης (φ. 2^ρ, ἄνω ὠα), τὴ σφραγίδα: ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΣ ΕΚ ΔΙΟΝΥΣΙΟΝ 1695. Γιὰ τὴ σφραγίδα αὐτὴν, ἢ ὁποῖα ἐντοπίστηκε καὶ σὲ ἄλλα χειρόγραφα τοῦ Σεραφεΐμ, βλ. Παπάζογλου, «Σεραφεΐμ Τζερβενός», σ. 392-393. Ἀργότερα, τὸ χφ ἀποκτήθηκε ἀπὸ τὸν Δούκα Θάσιο (βλ. ΣΗΜ., φ. 289^ρ) καὶ μτγν. ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως. Στὸ φ. 2^ρ κ.ἀ., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων· στὴν ἄνω ὠα τοῦ ἴδιου φύλλου, μία τρίτη μικρότερη σφραγίδα.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΑΓΙΟΥ ΙΣΙΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΠΗΛΟΥΣΙΩΤΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 225. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὰ φ. 1, 293-296, πφ. ἀρχ. - τέλ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἐκτεταμένες κηλίδες ὑγρασίας, ὀξειδωση.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, *BZ* 16, σ. 274 (ἀρ. 118). — Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298. — Σκαρβέλη-Νικολοπούλου, *Μαθηματικά*, σ. 497 (ἀρ. 231). — Γεώργιος Παπάζογλου, «Δύο Θάσιοι στὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ στὴν Βλαχία: Σεραφεῖμ ἱερομόναχος καὶ Σωτήριος Δούκας Στωϊκοβίτς (17-18 αἰ.)», *Θασιακά* 7 (1990-1991), σ. 51-64: 55, 58 (χφ 5: καταγράφεται ὡς κώδ. Ἀδριανουπόλεως), 64. — ὁ ἴδιος, «Σεραφεῖμ Τζερβενὸς καὶ Μητροφάνης Νύσσης – Μητροφάνης Θάσιος. Ἄγνωστες πτυχές τῆς ζωῆς καὶ τοῦ ἔργου λογίων Θασίων ἱεραρχῶν (17-18 αἰ.)», *Θασιακά* 9 (1994/5), σ. 391-419: 395 (χφ 5).

304 (TA 227)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 543)

18ος αἰ. χαρτί 211×158χιλ. [165×105] φ. 93 στ. 25

Σχόλια στὰ Ἔπη τοῦ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΑΖΙΑΝΖΗΝΟΥ – ΕΓΚΩΜΙΟ

Συστάχωση τῶν κειμ. 1 καὶ 2 σὲ ἕναν κώδικα.

1. (φ. 4^v-65^v) Ἰωάννης Ζωναρᾶς – <Νικόλαος Δοξαπατρῆς>, Σχόλια στὰ Ἔπη τοῦ Γρηγορίου Ναζιανζηνοῦ. Ἀντίγραφο τῆς ἔκδ. *Νικήτα ἐρμηνεία*, φ. <1^r>, 3^r-56^r. Βλ. ἀναλυτικὰ τὸν ὁμοίου περιεχομένου κώδ. Μπενάκη 170 (TA 4), φ. 15^r-61^v.

Στὸν παρόντα κώδικα, ὁ τίτλος (φ. 4^v): «Νικήτα φιλοσόφου... παράφρασις» (βλ. ἔκδ. φ. <1^r>). Ἀκολουθοῦν δύο ἐπιγράμματα [δὲν περιλαμβάνονται στὴν ἔκδοση οὔτε στὸν κώδ. Μπενάκη 170 (TA 4)]: α) «Ζαχαρίου ἱερέως Σκορδυλίου Κρητὸς τοῦ ἐπιλεγομένου Μαραφαρᾶ καὶ ἐπιτρόπου τοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου Ἰωάσαφ εἰς τὸν μέγαν Γρηγόριον τὸν Θεολόγον». Ἄρχ. *Καλλιόπη φιλέεσκεν ὀμηρικὰ χεῖλεα τὸ πρῖν, | ἀλλὰ τεὰ μᾶλλον φίλατο Γρηγόριε | ἧ γὰρ ὁ μὲν λεγέως ἀνδροκτασίας τε μάχας τε | μέλπε· σὺ δ' εἰρήνης ἔργον εὐστεφάνου*, β) «Ἰερωνύμου Ρουσκελλίου, τοῦ Οὐϊτερβίου». Ἄρχ. *Ἡσίοδος τὰς μούσας κλεῖ μὲν πιερίθηεν, | αὐτὰρ ἐκ βίβλου τῆσδε με χρὴ καλέειν*. Τὰ δύο ἐπιγράμματα ἀπαντοῦν ἐπίσης στὸν κώδ. Ἀλεξανδρείας, Πατριαρχ. Βιβλ. 232 (106) [Mosconas (RO 1224), σ. 160], (φ. 5^r-6^v) Προσίμιο, (φ. 7^r-49^r) Σχόλια στὰ Γνωμικὰ τετράστιχα, (φ. 49^v-62^r) Σχόλια στὰ μονόστιχα, (φ. 62^v-65^r) Νικήτας Δαβίδ, Παράφραση τῶν ἐπιγραμμάτων στὸν Μ. Βασίλειο. Προτάσσεται τμηματικὰ τὸ κείμενο, ἀκολουθεῖ ἡ παράφραση, (φ. 65^v) Δύο ἐπιγράμματα: «Στίχοι ἱαμβικοὶ τοῦ φιλοσόφου κυρίου Νικήτα τοῦ καὶ Δαβίδ...».

2. (φ. 68^r-88^r) Ἄδηλος, Ἐγκώμιο στὸν ἅγιο Κυπριανὸ («Τοῦ αὐτοῦ εἰς Κυπριανὸν τὸν μάρτυρα ἐξαγροῦ ἐπανήκοντος, μετὰ μίαν τῆς μνεΐας ἡμέραν. Λόγος»). Ἀρχ. Ἀνωτέρω Ναζιαζοῦ ὄρος ἐστὶ βαθύκρημον, τέλ. ἐν τῇ ἡμέρᾳ Χ(ριστὸ)ν ἀλεθέντες, ἐν αὐτῷ Χ(ριστῷ)... τῶν αἰώνων. Βλ. Antonopoulou (βλ. BIBΛ.), σ. 332 σημ. 38· Πασχαλίδης (βλ. BIBΛ.).

Ἄγραφα φύλλα: 1^r-4^r, 66^r-67^v, 88^v-93^v.

ΥΛΗ: Χαρτὶ ἀρκετὰ χονδρὸ, ὑποκίτρινο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημα: α) στέμμα καὶ βότρυς (π.χ. φ. 7 καὶ 8)· κοντινὸ σὲ Velkon, σ. 382 ἀρ. 9 (ἔτ. 1715), β) τρία καπέλα (π.χ. φ. 60 καὶ 67)· ἀντίσημο: A F S G (π.χ. φ. 66).

(φ. 68 ἕως τέλος) Ὑδατόσημο: γ) στέμμα καὶ βότρυς· μεταξύ τους πλαίσιο μὲ γράμματα: διακρίνεται Β, ἄνθος (π.χ. φ. 70 καὶ 73).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×4–1 (3· τὸ 1^ο φύλ. ἐπικολλημένο στὴν πιν. ἀρχ.), 11×8 (91), 1×4–2 (93· τὸ 3^ο φύλ. ἐπικολλημένο στὴν πιν. τέλ.· τὸ 4^ο φύλ. ἐξέπεσε). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Παραπομπὴ στὴν κάτω δεξιὰ γωνία κάθε σελίδας, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Στὸ φ. 68^r, ταινιοειδὲς ἐπίτιτλο μὲ μαῦρο μελάνι. Στὸ φ. 49^r, λιτὰ σχεδιασμένα πρωτογράμματα. Διακόσμηση χωρὶς ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΙΣ: α) φ. 4^v-33^r, 36^r-37^r, 37^v-39^r, 40^v-41^r, 42^v, 43^r (παρασελίδια προσθήκη), 44^{r-v}, 45^v (παρασελίδια προσθήκη), 47^{r-v}, 50^r (παρασελίδια σημ.), 51^{r-v}, 54^r, 58^v (παρασελίδια σημ.), 68^r-88^r: Γεώργιος Νικολάου Κῶος, ὁ κύριος γραφέας (ταύτιση βάσει γραφῆς· βλ. κτητ. σημ. φ. 5^r). Γραφὴ δεξιοκλινῆς, ὁμοιόμορφη, γωνιώδης, πυκνὴ, μὲ ἀγκυλωτὲς ἀπολήξεις κεραιῶν. Μελάνι μαῦρο. Ἡ γραφὴ τῶν φ. 68^r-88^r, ἂν καὶ λεπτότερη καὶ περισσότερο ἀραιή, φαίνεται ἀντιγραμμένη ἀπὸ τὸν ἴδιο γραφέα, σὲ διαφορετικὴ ἀλλὰ κοντινὴ χρονικὴ περίοδο μὲ τὸ κείμεν. 1 (πβ. ὕδατ.).

β) φ. 33^v-35^v, 37^r, 39^v-40^r, 43^{r-v}, 44^v-46^v, 49^v-50^r, 52^{r-v}, 54^v-58^v, 60^r-62^r: ἄδηλος. Γραφὴ δεξιοκλινῆς, συνήθης, γ) φ. 41^v-42^v, 48^r-49^r, 50^r-51^r, 52^v-53^v: ἄδηλος. Γραφὴ στενὴ, καλλιγραφικὴ, δ) φ. 58^v (σειρὰ 21) - 59^v: ἄδηλος. Γραφὴ παραπλήσια μὲ ἐκείνην τοῦ γραφέα β (δ.π.), ε) φ. 62^v-65^v: ἄδηλος. Γραφὴ γωνιώδης, μὲ ἐπιμηκυμένες ἀπολήξεις κεραιῶν.

Οἱ παραπάνω γραφεῖς, σύγχρονοι μεταξύ τους, συνεργάζονται γιὰ τὴν ἀντιγραφὴ τοῦ κειμ. 1. Τὰ χέρια τους ἐναλλάσσονται στὸ ἴδιο τεῦχος, ἀκόμη καὶ στὸ ἴδιο φύλλο (π.χ. φ. 42^v, 50^r, 51^r, 58^v), ἐνῶ τὴν ἐπίβλεψη τῆς διαδικασίας ἀντιγραφῆς τοῦ κειμένου φαίνεται πὼς ἔχει ὁ κύριος γραφέας, Γεώργιος Νικολάου Κῶος, ὁ ὁποῖο φέρει παρασελίδες σημειώσεις καὶ προσθήκες σὲ ἀντιγραμμένα ἀπὸ τοὺς ἄλλους γραφεῖς φύλλα (βλ. φ. 34^r, 43^r, 45^v), οἱ ὁποῖοι ἀνήκουν πιθανότατα στὸν κύκλο τῶν μαθητῶν του. Γιὰ τὴν ιδιότητα τοῦ Γεωργίου Νικολάου Κῶου ὡς δασκάλου βλ. κώδ. Μπενάκη 210 (TA 59)/ΓΡΑΦ. Στὸ φ. 58^v (κάτω ὦα), σημείωση ἀπὸ τὸ χερί τοῦ ἴδιου: ἡ ἐξήγησις τούτων τῶν στίχων λείπει: “ὕβριν χαλίνου, καὶ μέγας ἔσο σοφός. | Φύλασσε σ’ αὐτόν, πτώμα δ’ ἄλλου μὴ γέλα”. Στὸ φ. 52^r (κάτω ὦα), σημείωση ἀπὸ ἄδηλο

γραφέα, ὅμοιο με ἐκεῖνον τοῦ κώδ. Μπενάκη 363 (TA 305) (βλ. γραφέα δ).

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 5^ε, κτητ.) *Καὶ τότε ξὺν τοῖς ἄλλοις Γεωργίου Νικολάου Κῶου.* – (ἀπὸ ἄλλο χέρι, κτητ.) *Νῦν δὲ Κωνσταντίνου Γεωργιάδου.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Προγενέστεροι κάτοχοι τοῦ κώδικα ὁ Γεώργιος Νικολάου Κῶος καὶ ὁ Κωνσταντίνος Γεωργιάδης (βλ. ΣΗΜ.). Ἀργότερα, ὁ κώδικας περιήλθε στὸ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, ΒΙΒΛ.). Στὸ φ. 1^ε κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Ξύλινες πινακίδες, ἐπενδυμένες με μαῦρο δέριμα, ἀρκετὰ φθαρμένο, ποὺ φέρει ἐμπέστη διακόσμηση: πλαίσιο ἀπὸ ἐλισσόμενο βλαστό· στὸ ἐσωτερικὸ διάχωρο, ἐννέα σφραγίδες με φυτικὸ διάκοσμο, διατεταγμένες ἀνὰ τρεῖς. Στὸ κάτω μέρος τῆς ράχης, σὲ ἐπικολημένη ἐτικέτα, ὁ ἀρ. 227. Ὅμοια στάχωση, ἀν καὶ ἐλαφρῶς μικρότερων διαστάσεων (220×165), με αὐτὴν τοῦ κώδ. Μπενάκη 285 (TA 201).

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Μέτρια· ὀξειδῶση μελανιοῦ σὲ ἀρκετὰ φύλλα τοῦ κώδικα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, *BZ* 16, σ. 268 (ἀρ. 90). — Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298. — Theodora Antonopoulou, «Homiletic Activity in Constantinople around 900», στὸ: Mary Cunningham – Pauline Allen (ἐπιμ.), *Preacher and Audience. Studies in Early Christian and Byzantine Homiletics*, Λέιντεν-Βοστώνη-Κολωνία 1998, σ. 317-348: 332 σημ. 38. — Πασχαλίδης, *Νικήτας Δαβιδ Παφλαγών*, σ. 294.

305 (TA 228)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 1387)

18ος αἰ. - 19ος αἰ. (ἀρχ.) χαρτί 216×160χιλ. [175×110] φ. I, 93 (+82α), I
στ. 19 (φ. 1^ε-6^ε, 14^ν-52^ε), 24-25 (φ. 9^ε-13^ε), 31-33 (φ. 54^ε-56^ν), 20 (φ. 58^ε-81^ν)

ΣΥΜΜΙΚΤΟΣ: ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ – ΓΕΩΜΕΤΡΙΑ – ΛΟΓΙΚΗ

1. (φ. 1^ε-6^ε) <Νικηφόρος Θεοτόκης>, «Στοιχεῖα γεωγραφίας εἰς χρῆσιν τῶν πρωτοπείρων καὶ ἀρχαρίων». Ἀρχ. Πρόλογος. Ἐὰν τὴν μὲν γῆν πολυορόφω τε καὶ πολυθαλάμω οἰκεία ὁμοίαν εἶναι ὑπολάβωμεν, (φ. 1^ν-5^ε) «Αἰ πρὸς τὴν κατάληψιν τῆσδε τῆς πραγματείας ἀναγκαιῶς προηγοῦμαι εἰδήσεις». Ἀρχ. *Γραμμὴ ἐστὶ μῆκος ἀπλατές καὶ ἀβαθές*, (φ. 5^ε-6^ε) «Περὶ σφαίρας». Ἀρχ. *Σφαῖρα κρικωτή, ἢ Πτολεμαίου σφαῖρα*, (φ. 6^ε) «Περὶ τῶν ἐν τῇ σφαίρα κύκλων». Ἀρχ. *Ἐν τῇ σφαίρα κύκλοι δέκα· ἕξ μὲν μέγιστοι, τουτέστιν ὁ Ἰσημερινός, ὁ Ζωδιακός, οἱ δύο Κόλουροι, ὁ Ὅριζων* (ἀτελ.). Πβ. Θεοτόκης, *Στοιχεῖα Γεωγραφίας*, σ. 1-9§33.

Σύμφωνα με τὸν Γ. Καρᾶ, *Οἱ θετικὲς ἐπιστῆμες στὸν ἑλληνικὸ χῶρο (15ος-19ος αἰ.)*, Ἀθήνα 1991, σ. 240 σημ. 115, πρόκειται γιὰ “μιὰ πρῶ-

τη γραφή τῆς Γεωγραφίας τοῦ Νικηφόρου Θεοτόκη», ποὺ ἀπαντᾷ ἐπίσης στὸν κώδ. Παντελεήμονος 232, φ. 241^r-271^r [Λάμπρος (RO 1097), τ. 2, σ. 340].

2. (φ. 8^r, 9^r-13^v) <Εὐγένιος Βούλγαρης, Μετάφραση τῶν Στοιχείων Γεωμετρίας τοῦ Ἀ. Τακουέτιου>. Ἔκδ. Τακουέτιος, *Στοιχεῖα Γεωμετρίας* [πβ. κώδ. Μπενάκη 208 (TA 57), κείμε. 1]. Ἀναλυτικά:

(φ. 8^r) «Τῶν στοιχείων τῆς γεωμετρίας βιβλίον α'». Ἀρχ. Ἐπιστήμης ἔργον τὸ ἐξ ἐννοιῶν τινῶν ἀπλουστέρων (ἔκδ. σ. 1,1-1,3), (φ. 9^r-13^v) «Ὅρισμοί». Ἀρχ. Σημεῖον ἐστὶ τὸ ἐν τῷ μεγέθει ἀδιαίρετον, ἦτοι τὸ μηδὲ τῇ ἐπινοίᾳ, τέλ. (ἀτελ.) Ὅμοίως δὲ καὶ ῥόμβοι, καὶ ῥομβοειδῆ παραλληλόγραμμα, ἀνάπαλιν δὲ οὐδαμῶς (ἔκδ. σ. 2,25-6,6 καὶ 6,22-7,12).

3. (φ. 14^r-31^r) Νικηφόρος Βλεμμύδης, Ἐπιτομὴ Λογικῆς. Ἀρχ. Προοίμιον. Ἐπειδὴ ἡ λογικὴ ἐπιστήμη πρὸς τὴν ἱερὰν γραφήν, τέλ. (ἀτελ.) τὴν δὲ λήθην, τελειὰν φθοράν. Περὶ ἐπινοίας κεφ(άλαι)ον ε'. PG 142, 688C1-725B9. Ἔκδ. Νικηφόρος Βλεμμύδης, Ἐπιτομὴ Λογικῆς..., Λειψία 1784, σ. 1-21 (ΘΠ, ἀρ. 1383).

4. (φ. 34^r-52^v) <Νικηφόρος Θεοτόκης>, «Γεωμετρία <Εὐκλείδειος>. Ὅρισμοὶ τοῦ πρώτου βιβλίου». Ἀρχ. Α'. Σημεῖόν ἐστίν, οὗ μέρος οὐθέν. β'. Γραμμὴ δὲ εἰσροὴ σημεῖου, τέλ. («Συνέπειαι»: ιβ') ἄρα αἱ γωνίαὶ τοῦ ABZ τριγώνου μείζονές εἰσι δὺν ὀρθῶν, ὅπερ ἀδύνατον. Πβ. ἔκδ. Στοιχείων Μαθηματικῶν..., Μόσχα 1798, τ. 1, σ. 1-32 (ΘΠ, ἀρ. 5614), μὲ διαφορές. Πβ. κώδ. Ρουμαν. Ἀκαδ. 396, φ. 9^r κ.έ. [Litzica (RO 647), σ. 89-90· πανομοιότυπο τοῦ κώδ. στό: Camariano, *Les Académies*, εἰκ. LV].

Μεταξὺ τῶν φ. 52 καὶ 53, σταχωμένο σπάρραγμα χαρτιοῦ μὲ τὴν ἔνδειξη: «σχόλιον». Ἀρχ. Τουτουῖ τοῦ πλουσιωτάτου καὶ ὠραισιτάτου θεωρήματος οὕτινος ἡ χρῆσις (βλ. ἐπίσης μεταξὺ τῶν φ. 42 καὶ 43, ὅπου δευτεροσταχωμένο σπάρραγμα).

5. (φ. 54^r-57^v) Βικέντιος Δαμοδός, <Φυσιολογία> (ἀποσπάσματα) («Περὶ τῆς γεωμετρίας καὶ κοσμογραφίας ἐπιτομὴ συντεθεισα παρὰ τοῦ λογιωτάτου καὶ σοφωτάτου ἐν φιλοσοφίᾳ καὶ ἐν ἀμφοτέροις τοῖς νόμοις δαφνοφόρου Βικεντίου Δαμοδοῦ εὐπ(άτ)ριδος Κεφαληνίου ἐν ἔτει ,αψλῆ [1738] κατὰ μῆνα ὀκτώμβριον (!)»). Ἀναλυτικά:

(φ. 54^r-55^r) <Μέρος Β', Τμῆμα Β', Περὶ τῶν ἀρχῶν τῆς γεωμετρίας καὶ κοσμογραφίας>, «Κεφ(άλαι)ον α'. Περὶ τῶν γραμμῶν καὶ γωνιῶν». Ἀρχ. Ἡ κοσμογραφία δὲν εἶναι ἄλλο πάρεξ ἢ καταγραφή τῆς οὐρανοῦ καὶ ἐπιγείου σφαίρας, (φ. 55^r-56^r) <Μέρος Β', Τμῆμα Β>, «Κεφ(άλαι)ον β'. Περὶ τῶν γεωμετρικῶν σχημάτων». Ἀρχ. Σχῆμα γεωμετρικόν ἐστὶ διάστη-

μα πανταχῶθεν (!) περικεκλεισμένον, (φ. 56^r-57^v) <Μέρος Α', τμήμα ζ', κεφ. ια'>, «Κεφ(άλαι)ον γ'. Περι τῶν ιδιωμάτων τοῦ φωτός, δηλ(αδῆ) περι τῆς ἐπαναστροφῆς ἦτοι ἐπανακάμφεως αὐτοῦ καὶ ἀντανάκλασεως». Ἀρχ. *Ἡ ἐπαναστροφή καὶ ἡ ἀντανάκλασις τοῦ φωτός φανερώνει, τέλ. καὶ οὕτως ἀναχωρεῖ ἀπὸ τὴν κάθετον γραμμὴν τὸ φῶς*. Ἀνέκδοτο. Γιὰ τὸ ἀκριβὲς περιεχόμενον τῶν φ. 54^r-57^v βλ. Μπόμπου-Σταμάτη, *Βικέντιος Δαμοδός*, σ. 147 («Παρατηρήσεις»), 584-591 (Πίνακας περιεχομένων τῆς Φυσιολογίας).

6. (φ. 58^r-68^v, 70^r-86^v) <Θεόφιλος Κορυδαλεύς, *Εἰς ἅπασαν τὴν Λογικὴν τοῦ Ἀριστοτέλους ὑπομνήματα καὶ ζητήματα*> (ἀποσπάσματα). Ἐκδ. Κορυδαλεύς, *Εἰς ἅπασαν τὴν Λογικὴν*. Ἀναλυτικά:

(φ. 58^{r-v}) [*Περὶ τοῦ δευτέρου τῶν προτέρων ἀναλυτικῶν*»]. Ἀρχ. (ἀκέφ.) [τοιού]των ὀρθῶς, χρήσιμος ἢ ἐνταῦθα παραδιδομένη γνώσις, τέλ. διὰ τριῶν συλλογισμῶν ἢ κύκλω δεῖξις περαίνετε (!). Ἐκδ. σ. 424,4-424,28, (φ. 59^v-65^v) Ἀρχ. *Κατὰ τὴν συνάγουσαν συζυγίαν τὸ καθόλου ἀποφατικὸν πρόβλημα*, τέλ. *Εἴρηται δὲ σημείον, πρότασις ἀποδεικτικῆ, ἀναγκαία, διὰ τὸ τεκμήριον*. Ἐκδ. σ. 427-434,30, (φ. 66^r-68^v, 70^r-73^v) [*Εἰς τὰ πρότερα Ἀναλυτικὰ προθεωρία. Τμήμα Δεύτερον. Διαίρεσις τοῦ δευτέρου τμήματος*»]. Ἀρχ. *μόνον φωναί: ὅσα δὲ μεταξύ τούτων τυγχάνει*, τέλ. (φ. 68^v) *ταῦτα σαφηνίαις (!) καὶ ἐφεξῆς ἐπὶ διαγράμματος*. Ἐκδ. σ. 401,27-414,20, (φ. 69^v) [*Εἰς τὰ πρότερα Ἀναλυτικὰ προθεωρία. Τμήμα Δεύτερον. Σαφήνεια τῶν εἰρημένων ἐν παραδείγμασιν*»]. Ἀρχ. *ζέγανα, γάκερι, δάξενε, θέβαρε*, τέλ. *τεχνικός, τένιο, ἀσύστατοι δὲ ζέβας, θέδας καὶ θέγας*. Ἐκδ. σ. 408,10-408,17, (φ. 70^r-73^v) Ἀρχ. *Κατασκευάζειν τοιγαροῦν βουλόμενον*, τέλ. [*Περὶ ὑποθετικῶν συλλογισμῶν, κ(ε)φ(άλαι)ον 23 τμήμα γ'*»] *παρὰ τῷ φι(λοσόφ)ῳ ἄλλ' εἶπου καὶ παρεί(λη)πται εἰς τελεωτέραν*. Ἐκδ. σ. 401,27-414,20, (φ. 74^r-81^v) [*Εἰς τὸ Περι Ἑρμηνείας τοῦ Ἀριστοτέλους ὑπομνήματα. Κεφάλαιον πρῶτον*»]. Ἀρχ. [σύμβο]λα, ὡσπερ καὶ τὰ γράμματα τῶν φωνῶν, τέλ. *ἄσαι μὴ κατὰ συνθήκην εἰσὶ δηλωτικά*. Ἐπιχειροῦσι [τοιγαροῦν]. Ἐκδ. σ. 301,23-310,16, (φ. 82^r-86^v) [*Σχολαστικαὶ σημειώσεις εἰς τὴν τοῦ Πορφυρίου Εἰσαγωγὴν. Σύνοψις τοῦ β' μέρους*»]. Ἀρχ. *καθεστήκασιν αἰ οὐσιώδης (!) καὶ καθ' αὐτὸ διαφοραὶ αἴπερ διαιροῦσαι τὰ γένη*, τέλ. (κολ.) *ὡς καὶ ἐφετέροις (!) ἐκτεινόμενα οὔτε ὡς [ἄει] ὄντα*. Ἐκδ. σ. 117-127,30.

Ἄγραφα φύλλα: 6^v-7^v, 8^v, 31^v-33^v, 53^{r-v}, 54^r, 59^r, 69^r.

ΥΛΗ: Χαρτί διαφόρων ποιότητων, μεσαίου πάχους, ὑποκίτρινης ἀποχρώσεως, τραχύ. Ὑδατόσημα: α) θυρεὸς μὲ γράμματα Α S (π.χ. φ. 3 καὶ 6): ἀντίσημο: τρία καπέλα

καὶ γράμμα Α (π.χ. φ. 4 καὶ 5), β) θυρεὸς μὲ ζωόμορφο σχῆμα (π.χ. φ. 11 καὶ 12)· ἀντίσημο: γράμματα: C B (π.χ. φ. 10)· πβ. Stanković 142 (ἔτ. 1795/1805), μὲ διαφορὸς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα.

(φ. 14-53) Ὑδατόσημα: γ) τρία καπέλα (π.χ. φ. 17 καὶ 18)· ἀντίσημο: γράμμα Α (π.χ. φ. 16), δ) στέμμα καὶ βότρυς (π.χ. φ. 59 καὶ 60), ε) στέμμα καὶ βότρυς (π.χ. φ. 68 καὶ 71)· πβ. Velkov, σ. 382 ἄρ. 7 (ἔτ. 1711), ζ) στέμμα καὶ βότρυς (π.χ. φ. 83 καὶ 84)· πβ. Velkov, σ. 383 ἄρ. 13 (ἔτ. 1719).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×8–1 (7· ἐξέπεσε τὸ τελευταῖο φύλ.), 1 (8), 1×6–1 (13· φαλι-
διμένο τὸ τελευταῖο φύλ.), 2×8 (29), 1×4 (33), 1×8 (41), 1×12 (53), 2×4 (65), 2×8 (81),
1×6 (86), 1×8–1 (93· ἐξέπεσε τὸ 3^ο φύλ., μὲ ἀπώλεια κειμένου). Νεότερη ἀρίθμηση
τευχῶν μὲ ἄραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Περιστασιακὴ χρῆση παρα-
πομπῶν στὸ τέλος ὀρισμένων σελίδων ἢ στὸ verso ὀρισμένων φύλλων, παράλληλα
πρὸς τὸ κείμενο. Νεότερη ἀρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης
ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: 82α.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρὶς διακόσμηση ἢ ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Διάφορα χέρια. Ξεχωρίζουν: α) φ. 1^ο-6^ο, 14^ο-52^ο, β) φ. 58^ο-81^ο. Ἀποκλειστι-
κὴ χρῆση μαύρου-καστανοῦ μελανιοῦ.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBL.). Στὸ
φ. 1^ο, ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30).
Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ – ΓΕΩΜΕΤΡΙΑ – ΛΟΓΙΚΗ καὶ (στὸ κάτω μέρος)
ὁ ἄρ. 228. Τὰ φ. I, I, πφ. ἄρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Μέτρια· κηλίδες ὑγρασίας, ρύποι.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, BZ 16, σ. 283 (ἄρ. 144). — Lappa-Zizicas, «Les Manu-
scrits», σ. 298. — Καρᾶς, *Οἱ Φυσικὲς Θετικὲς Ἐπιστῆμες*, σ. 119 (χφ 33). — ὁ ἴδιος,
Οἱ ἐπιστῆμες, τ. 1, σ. 66 (χφ 4), 181, τ. 2, σ. 109 (χφ 4), 444-445 (χφ 42). — Μπό-
μπου-Σταμάτη, *Βικέντιος Δαμοδόξ*, σ. 146-147.

306 (TA 229)

ἔτ. 1817 (φ. 243^ο)   χαρτί   222×153χιλ. [160/170×105]   φ. I, 243, I
στ. 15-16

ΠΑΠΑΔΙΚΗ ΝΕΑ, τόμος 4 (ΥΜΝΟΙ ΘΕΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ)

Ἀκολουθεῖ συνοπτικὰ ἢ παράθεση τοῦ περιεχομένου· βλ. ἀναλυτικὰ τὸν ὁμοί-
ου περιεχομένου κώδ. Μπενάκη 223 (TA 90). Στὸν παρόντα κώδικα:

(φ. 2^r-70^r) Χερουβικά κατ' ἤχον: (φ. 2^r-5^r) Δανιήλ πρωτοψάλτου, ἤχ. α' (ὁ τίτλος δυσδιάκριτος). Ἀκολουθοῦν χερουβικά τοῦ ἰδίου στοὺς ἤχους: (φ. 5^r-7^v) β', (φ. 7^v-10^r) γ'. – (φ. 10^r-25^r) Πέτρου λαμπαδαρίου. Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 26^r-41^r) Πέτρου Βυζαντίου, «κατ' ἤχον ἁσματουργηθέντα». Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 42^r-70^r) Γρηγορίου λαμπαδαρίου «ἡμετέρου διδασκάλου», «κατ' ἤχον ἁσματουργηθέντα». Ὅλοι οἱ ἤχοι.

(φ. 74^{r-v}) «Τὸ παρὸν ψάλλεται εἰς τὸν ἐν Χριστῷ ἄσπασμόν...». – (φ. 74^v-75^v) Ἰακώβου πρωτοψάλτου, «Καὶ τοῦτο ὁμοίως εἰς τὸν ἐν Χριστῷ ἄσπασμόν...». Ἀκολουθοῦν τοῦ ἰδίου: (φ. 76^{r-v}) «σύντομον», ἤχ. β'. – (φ. 76^v-77^v) «συντομώτερον», ἤχ. β'. – (φ. 77^v) «Τὸ παρὸν ἐμελουργήθη παρ' ἐμοῦ Γρηγορίου λαμπαδ(αρίου)...». – (φ. 77^v-79^v) «Τὰ παρόντα ἐμελουργήθησαν παρ' ἐμοῦ Ἰωάννου τοῦ Γλυκέως κατὰ τὸ παλαιόν...». – (φ. 79^v-80^v) «Ἦχος α' τετράφωνος ἐκ τοῦ κε». Ἀρχ. Τὴν γὰρ σὴν μήτραν.

(φ. 82^v-243^r) Κοινωνικά: (φ. 82^v-92^r) Δανιήλ πρωτοψάλτου, *Αἰνεῖτε* ὄλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 92^r-100^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, Στάσις β'. Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 100^r-106^v) τοῦ ἰδίου, Στάσις γ'. Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 106^v-119^r) «ΚΕ'. Τάξις Δ' Κοινωνικῶν τὰ λεγόμενα ἀνέκδοτα, μελουργηθέντα μὲν παρὰ τοῦ αὐτοῦ Πέτρου λαμπαδαρίου, ἐκδοθέντα δὲ παρὰ τοῦ φοιτητοῦ αὐτοῦ Πέτρου τοῦ Βυζαντίου, ἅτινα εἰσὶ δέκα». Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 119^r-129^v) «Στάσις Ε' μελοποιηθεῖσα παρὰ Πέτρου Βυζαντίου καὶ φοιτητοῦ αὐτοῦ. ΑΕ' κοινωνικόν...». Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 129^v-131^v) Ἰωάννου πρωτοψάλτου («Τὰ παρόντα δὺω Κοινωνικά...»). – (φ. 131^v-133^r) «Τοῦ αὐτοῦ Ἰωάννου πρωτοψάλτου...». – (φ. 133^r-137^v) Ἰωάννου πρωτοψάλτου, Κοινωνικά τῶν ἐξῆς ἑορτῶν: (φ. 133^r-134^v) Ταξιαρχῶν, (φ. 134^v-136^r) Στὴ μνήμη ἀγίων, (φ. 136^r-137^v) ἀγ. Ἀποστόλων. – (φ. 137^v-139^r) Κοινωνικὸ τῶν Ταξιαρχῶν: Δανιήλ πρωτοψάλτου, ἤχ. πλ. β', (φ. 139^{r-v}) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. α', (φ. 139^v-141^r) Γεωργίου τοῦ Κρητός «καὶ ἡμετέρου διδασκάλου», ἤχ. πλ. δ', (φ. 141^r-142^v) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἤχ. δ'.

(φ. 142^v-154^v) Κοινωνικά στὴ μνήμη ἀγίων «εἰς ἤχους ὀκτῶ ἄπερ τὰ μὲν ἐμελοποιήθησαν παρὰ τῶν ἀειμνήστων διδασκάλων Δανιήλ, Πέτρου Πελοποννησίου καὶ Γεωργίου, τὰ δὲ παρ' ἡμῶν τὸ παρὸν παρὰ Γρηγορίου λαμπαδαρίου», ἤχ. α'. Ἀκολουθεῖ τὸ ἴδιο Κοινωνικὸ σὲ συνθέσεις τῶν: (φ. 144^r-145^r) «παρ' ἐμοῦ» Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἤχ. β', (φ. 145^r-146^v) «παρ' ἐμοῦ» Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἤχ. γ', (φ. 146^v-148^v) Χουρμουζίου «καὶ διδασκάλου τῆς μουσικῆς σχολῆς», ἤχ. δ', (φ. 148^v-150^r) «παρ' ἐμοῦ» Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. α', (φ. 150^r-151^v) «παρ' ἐμοῦ» Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. β', (φ. 151^v-152^v) Δανιήλ πρωτοψάλτου, ἤχ. βαρῦς, (φ. 152^v-153^v) «παρὰ τοῦ ἡμετέρου διδασκάλου» Γεωργίου τοῦ Κρητός, ἤχ. βαρῦς, (φ. 153^v-154^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. δ'.

(φ. 154^v-155^v) Κοινωνικά τῶν ἑορτῶν τῆς Θεοτόκου («Κοινωνικά ψαλλόμενα ἐν ταῖς θεομητορικαῖς ἑορταῖς, ἁσματονισθέντα εἰς ἡχους ὀκτώ· τὰ μὲν παρὰ τῶν ἀειδήμων (!) διδασκάλων Δανιήλ, Πέτρου καὶ Γεωργίου, τὰ δὲ παρ' ἡμῶν...»): Πέτρου λαμπαδαρίου, ἡχ. α', (φ. 155^v-157^r) «παρ' ἐμοῦ» Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἡχ. β', (φ. 157^r-158^r) Χουρμουζίου, ἡχ. γ', (φ. 158^r-160^r) Δανιήλ πρωτοφάλτου, ἡχ. δ', (φ. 160^r-161^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἡχ. δ', (φ. 161^v-163^r) Γεωργίου τοῦ Κρητός «καὶ ἡμετέρου διδασκάλου», ἡχ. πλ. α', (φ. 163^r-164^v) «παρ' ἐμοῦ» Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἡχ. πλ. β', (φ. 164^v-166^r) «παρ' ἐμοῦ» Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἡχ. βαρύς, (φ. 166^r-167^v) Χουρμουζίου, ἡχ. βαρύς, (φ. 167^v-168^v) «παρ' ἐμοῦ» Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἡχ. πλ. δ'.

(φ. 168^v-182^r) Κοινωνιὰ τῶν Ἀποστόλων: (φ. 168^v-169^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἡχ. α', (φ. 169^v-170^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἡχ. β', (φ. 170^v-172^r) «ὅπερ εὑρέθη ἰδιόχειρον τοῦ αὐτοῦ Πέτρου λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου», ἡχ. γ', (φ. 172^r-173^v) «ὅμοιον καὶ αὐτὸ εὑρέθη ὁμοίως ἰδιόχειρον Πέτρου τοῦ λαμπαδαρίου», ἡχ. δ', (φ. 173^v-176^v) «ὅμοιον καὶ αὐτὸ ὁμοίως εὑρέθη ἐν τοῖς σημειώμασι τοῦ λαμπαδαρίου Πέτρου», ἡχ. πλ. α', (φ. 176^v-178^r) Χουρμουζίου, ἡχ. πλ. β', (φ. 178^r-179^v) «παρὰ τοῦ ἡμετέρου διδασκάλου Γεωργίου», ἡχ. βαρύς, (φ. 179^v-180^v) Δανιήλ πρωτοφάλτου, ἡχ. πλ. δ', (φ. 180^v-182^r) Χουρμουζίου, ἡχ. πλ. δ'.

(φ. 182^v-243^r) «Κοινωνιὰ τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ...»: (φ. 182^v-183^v) Ἰνδίκτου: Γεωργίου τοῦ Κρητός. – Ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ: (φ. 183^v) Δανιήλ πρωτοφάλτου, (φ. 184^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, (φ. 185^v) τοῦ ἰδίου «εὑρεθέντα ἐν τοῖς σημειώμασι τοῦ μακαρίτου», (φ. 186^v) ἡχ. πλ. β', (φ. 188^r) ἡχ. βαρύς. – Χριστουγέννων: (φ. 189^r) Δανιήλ πρωτοφάλτου, ἡχ. α', (φ. 190^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἡχ. πλ. α', (φ. 191^r) Πέτρου λαμπαδαρίου «τὸ μέγιστον», ἡχ. πλ. α'. – Θεοφανίων: (φ. 195^r) Δανιήλ πρωτοφάλτου, ἡχ. α', (φ. 196^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἡχ. βαρύς. – Εὐαγγελισμοῦ: (φ. 198^r) <Δανιήλ πρωτοφάλτου>, ἡχ. α', (φ. 199^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἡχ. α'. – Λαζάρου: (φ. 200^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἡχ. α'. – Βαΐων: (φ. 201^v) Δανιήλ πρωτοφάλτου, ἡχ. δ', (φ. 202^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἡχ. δ'. – Μ. Πέμπτης: (φ. 203^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἡχ. πλ. β', (φ. 205^v) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, ἡχ. πλ. β', (φ. 206^r) Γεωργίου τοῦ Κρητός «τοῦ ἡμετέρου διδασκάλου», ἡχ. πλ. β'. – Μ. Σαββάτου «ἀντὶ χειρουβικοῦ»: (φ. 207^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἡχ. πλ. α', (φ. 209^r) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, ἡχ. πλ. α'. – Μ. Σαββάτου: (φ. 210^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἡχ. α', (φ. 210^v) Γεωργίου τοῦ Κρητός, ἡχ. πλ. α'. – Ἀναστάσεως: (φ. 211^v) Δανιήλ πρωτοφάλτου, ἡχ. α', (φ. 213^r) Πέτρου πρωτοφάλτου, ἡχ. β', (φ. 214^r) «παρ' ἐμοῦ» Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἡχ. β', (φ. 215^r) «ἕτερον ὅμοιον ὅπερ εὑρέθη ἐν τοῖς σημειώμασι Πέτρου Βυζαντίου καὶ ἡμετέρου διδασκάλου», ἡχ. γ', (φ. 216^r) «ἐμελοποιήθη παρ' ἐμοῦ Γρηγορίου», ἡχ. γ', (φ. 217^r) Γρηγο-

ρίου λαμπαδαρίου, ἤχ. δ', (φ. 218^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. α', (φ. 219^v) «ἕτερον ὅμοιον ὅπερ εὐρέθη ἐν τοῖς σημειώμασι τοῦ αὐτοῦ Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου», ἤχ. πλ. β', (φ. 220^v) «ἕτερον ὅπερ εὐρέθη ἐν τοῖς σημειώμασι Πέτρου πρωτοψάλτου τοῦ Βυζαντίου», ἤχ. βαρύς, (φ. 221^v) «ἕτερον ὅμοιον μελοποιηθὲν παρ' ἐμοῦ Γρηγορίου», ἤχ. βαρύς, (φ. 222^v) «ἕτερον ὅμοιον μελοποιηθὲν παρ' ἐμοῦ Γρηγορίου λαμπαδαρίου τοῦ λευιτίδου», ἤχ. πλ. δ'. – Κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ: (φ. 223^v) Δανιὴλ πρωτοψάλτου, ἤχ. α', (φ. 225^r) Πέτρου λαμπαδαρίου «ἐντεχνον», ἤχ. πλ. α'. – Μεσοπεντηκοστῆς: (φ. 226^r) Δανιὴλ πρωτοψάλτου, ἤχ. δ', (φ. 227^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. δ'. – Ἀναλήψεως: (φ. 228^v) Δανιὴλ πρωτοψάλτου, ἤχ. δ', (φ. 229^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. δ'. – Πεντηκοστῆς: (φ. 230^v) Δανιὴλ πρωτοψάλτου, ἤχ. α', (φ. 231^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. βαρύς. – ἄγ. Πνεύματος: (φ. 232^v) Πέτρου Βυζαντίου, ἤχ. α'. – ἄγ. Πάντων: (φ. 233^v) Δανιὴλ πρωτοψάλτου, ἤχ. πλ. δ', (φ. 235^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. α', (φ. 236^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. δ', (φ. 237^r) «ἕτερον ὅμοιον» Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. δ', (φ. 238^v) Χουρμουζίου, ἤχ. πλ. δ'. – Μεταμορφώσεως: (φ. 240^v) Δανιὴλ πρωτοψάλτου, ἤχ. βαρύς, (φ. 242^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. δ'. (φ. 243^r) «ἤχ. β'». Ἀρχ. *Εἶδωμεν* (!) τὸ φῶς, – (φ. 243^{r-v}) «ἤχ. β'». Ἀρχ. *Εἶη τὸ ὄνομα Κυρίου*.

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

Ἄγραφα φύλλα: 1^v, 25^v, 41^v, 70^v-73^v, 81^{r-v}.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημα: α) λέων (π.χ. φ. 2 καὶ 9)· ἀντίσημο: γράμματα F A G (π.χ. φ. 5 καὶ 6)· πβ. Stanković 539 (ἔτ. 1790/1805), μὲ διαφορές, β) λέων (π.χ. φ. 84 καὶ 87)· πβ. Stanković 533 (ἔτ. 1790/1810) καὶ γ) γράμματα σὲ πλαίσιο (π.χ. φ. 85 καὶ 86), δ) θυρεὸς μὲ ζωόμορφο σχῆμα (π.χ. φ. 231 καὶ 234)· πβ. Nikolaev 1104β (ἔτ. 1844).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 12×8 (φ. 2-97), 1×6-1 (102· φαλιδισμένο τὸ 1^ο φύλ.), 15×8 (222), 1×8-2 (228· φαλιδισμένο τὸ 1^ο-2^ο φύλ.), 1×8 (236), 1×8-1 (243· ἐξέπεσε τὸ τελευταῖο φύλ.). Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν μὲ λατ. καὶ ἀραβ. ψηφία: πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Στὸ φ. 2^r πιόσχημο ἐπίτιτλο σχεδιασμένο μὲ μαῦρο μελάνι. Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Δωρόθεος Καισαρεὺς ἱερομόναχος· βιβλιογρ. σημ. (φ. 243^v): *Ἡ βιβλος ἀνθολογία ἦτοι ἡ νέα παπαδικὴ ἐγράφη τῇ ἐμῇ χειρὶ Δωροθέου ἱερομονάχου τοῦ Καισαρέως, ἧτις ἐστὶ διαιρουμένη, εἰς τόμους τεσσαρας. 1817 ἐν μηνὶ Δεκεμβρίῳ. Μελάνι μαῦρο καὶ βαθυκόκκινο.*

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. 1^r, κτητ.) *Κτῆμα Χαραλάμπου ἱερέως.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Βλ. ΣΗΜ. Στὸ φ. 1^ρ κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων καὶ ἡ ἐνδειξη (μὲ κυανὸ μελάνι): Ν^ο 20.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 229. Τὰ φ. I, I', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὸ φ. 1, πφ. ἀρχ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἐκτεταμένες κηλίδες ὑγρασίας στὰ πρῶτα καὶ τὰ τελευταῖα κυρίως φύλλα τοῦ χφ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Χατζηγιακουμῆς, *Χειρόγραφα*, σ. 217. — Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 371 σημ. 5, σ. 375, 389.

307 (TA 230)

19ος αἰ [α' μισό, ἔτ. 1817 κ.έ. (βλ. φ. 122^ρ)] χαρτί 220×160χιλ. [165×95]
φ. I, 149, I' στ. 14 διπλοὶ

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΘΕΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

(φ. 2^ρ-113^ρ) Χερουβικά: (φ. 2^ρ-13^ν) Δανιὴλ πρωτοψάλτου, στοὺς ἐξῆς ἤχους: (φ. 2^ρ) α', (φ. 6^ρ) β', (φ. 10^ρ) γ'. — (φ. 13^ν-34^ν) Πέτρου λαμπαδαρίου Πελοποννησίου. Ὅλοι οἱ ἤχοι. — (φ. 34^ν-55^ν) Πέτρου Βυζαντίου, κατ' ἤχον. Ὅλοι οἱ ἤχοι. — (φ. 55^ν-95^ρ) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, κατ' ἤχον. Ὅλοι οἱ ἤχοι. — (φ. 95^ν-96^ν) Πέτρου λαμπαδαρίου, «σύντομα». Ὅλοι οἱ ἤχοι. — (φ. 96^ν-98^ρ) «παρ' ἐμοῦ Γρηγορίου λαμπαδαρίου», ἤχ. β'. — (φ. 98^ρ-106^ν) «Γρηγορίου λαμπαδαρίου «ἡμετέρου) διδασ(κάλου)», ἤχ. γ'. Ἀκολουθοῦν οἱ ὑπόλοιποι ἤχοι. — (φ. 106^ν-113^ρ) Πέτρου λαμπαδαρίου, «Ἔτερα χερουβικά σύντομα τῆς ἐβδομάδος», ἤχ. α'. Ἀκολουθοῦν χερουβικά τοῦ ἰδίου στοὺς ἤχους: (φ. 107^ρ) βαρύ, (φ. 109^ρ) δ', (φ. 110^ρ) πλ. δ', (φ. 111^ν) πλ. α'.

(φ. 113^ν-121^ν) Πβ. τὸν ὁμοίου περιεχομένου κώδ. Μπενάκη 223 (TA 90), φ. 93^ν-100^ν. Στὸν παρόντα κώδικα, συνοπτικά: (φ. 113^ν-114^ν) Ἰωάννου πρωτοψάλτου, «Τὸ παρὸν ψάλλεται εἰς τὸν ἐν Χρ(ιστ)ῷ ἀσπασμόν». — (φ. 114^ν-116^ρ) Ἰακώβου πρωτοψάλτου, «Ὅμοίως καὶ τοῦτο εἰς τὸν ἐν Χ(ρι)στῷ ἀσπασμόν». Ἀκολουθοῦν τοῦ ἰδίου: (φ. 116^ρ-117^ρ) «συντομότερον», ἤχ. β'. — (φ. 117^ρ-118^ρ) «συντομότερον», ἤχ. β'. — (φ. 118^ρ-^ν) Γρηγορίου «ἡμετέρου διδασ(κάλου) ὡς ψάλλεται ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλ(ησίᾳ)». — (φ. 118^ν-120^ν) «Τὰ παρόντα ἐμελουρήθησαν παρὰ Ἰωάννου τοῦ Γλυκῆως...». — (φ. 120^ν-121^ν) «ἤχ. α' τετράφωνος...».

(φ. 122^r-143^v) «Χερουβικά κατ' ἤχον Γρηγορίου πρωτοφάλτου ἄτινα διεδόθησαν παρ' αὐτοῦ 1817 αὐγούστῳ», ἤχ. α'. – (φ. 143^v-145^r) «Καὶ τὰ ἀκόλουθα τρία παρὰ τοῦ πρωτοφάλτου κύρ Γρηγορίου ἐμελουργήθησαν, δι' αἰτήσεως καὶ προτροπῆς τοῦ κυρίου Μιχαήλ Βασιλείου καὶ διὰ τὸ ἀποσωθῆ ἡ α' στάσις τοῦ Πελοποννησίου Πέτρου· τὰ ἐβδομαδιαία στάσις σῶα», ἤχ. β', (φ. 145^v-147^r) ἤχ. γ', (φ. 147^r-148^v) ἤχ. πλ. α'.

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

ἸΑγραφο φύλλο: 149^v.

ΥΛΗ: Χαρτὶ χονδρὸ, ὑπόλευκο, στιλπνὸ. Ὑδατόσημα: α) ἡμισέληνος σὲ πλαίσιο καὶ γράμμα Α (π.χ. φ. 4 καὶ 7), β) ἡμισέληνος σὲ πλαίσιο καὶ γράμμα Α ἐγγεγραμμένο στὴν ἡμισέληνο (π.χ. φ. 93 καὶ 94), γ) ἡμισέληνος σὲ πλαίσιο καὶ γράμμα Α (π.χ. φ. 99 καὶ 104 ἢ φ. 132 καὶ 135)· πβ. Nikolaev 1014 (ἔτ. 1824).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 18×8 (2-145), 1×4 (149). Ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία (πλὴν τοῦ τχ α': ἑλλην. ἀρ.) ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ γραφέα, σημειωμένη μὲ ἐρυθρὸ μελάνι στὴν κάτω ἐξωτερικὴ γωνία τοῦ πρώτου recto κάθε τεύχους: α' (φ. 2^r), 2-15 (φ. 114^r), 44 (φ. 122^r) - 47 (φ. 146^r). Πιθανῶς, τὰ φ. 122-149 προέρχονται ἀπὸ ἄλλον κώδικα τοῦ ἴδιου γραφέα καὶ συσταχώθηκαν μὲ τὰ φ. 1-121. Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία: πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδηλος, ὅμοιο χέρι μὲ κώδ. Μπενάκη 236 (TA 103). Μελάνι καστανὸ καὶ ἐρυθρὸ.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 1^r, ἄνω ὠα, κτητ.) Ἐκ τῶν τοῦ Εὐσεβίου ἱερομονάχου.

Στὴν ἀρχὴ τοῦ κώδικα, σὲ λυτὸ φύλλο (κομμάτι χαρτιοῦ) καραμανλίδικο κείμενο: *Γιάκωβε σενά τοαλερ σάγ ὄ[.] ηπράμ ἔττε πῆρ γιούζ κουρου[.] ὄγλου Θεόδωρος πέντε ἀρ[.] ἀγιτὰν σογρά βερηλετζέκ τουρ[.] ὀδωρος γιαζήορκι πῆρ ἀγιά κα[.] τζικμάζ πελλέριμ κεληνή ἐρ παρα ἡστεγιορου μουσ γιαζίκ π[.] ἐτ ἐχμάλ ἔτμε.*

(φ. 1^r, ἀφιερῶμ., ἐρυθρόγρ.) [χφ] 8. Ἀφιερῶθη ὑπὸ Ἀ. Γ. Παπαδοπούλου εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἀγίου Θεοδώρου [Κερμίρας] 9 Αὐγούστου 1895.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ναὸς Ἁγ. Θεοδώρων Κερμίρας, Καισάρεια Καππαδοκίας (βλ. ΣΗΜ., φ. 1^v). Στὸ φ. 2^r κ.ἀ., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΧΕΡΟΥΒΙΚΑ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 230. Τὰ φ. I, I, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς στάχωσης. Τὸ φ. 1, πφ. ἀρχ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Πολὺ καλὴ· λίγοι ρύποι ἀπὸ τὴ χρήση, μερικὴ ὀξειδωσὴ μελανιοῦ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφοι», σ. 405 (ἐσφαλμένα ἀποδίδεται

στὸν Γρηγόριο, λαμπαδάριο τῆς Μεγ. Ἐκκλησίας). — Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 371 σημ. 6, σ. 389.

308 (TA 231)

18ος αἰ. χαρτί 164×104χιλ. [130×85] φ. VI, σ. 217, φ. I στ. 16

ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ ΠΑΠΑΣ

(σ. 1-214) «Λογίδρια συντομώτατα, σχεδιασθέντα παρὰ Σταματίου τοῦ παπᾶ καὶ ἐκδοθέντα τοῖς αἰτήσασιν ἱερεῦσιν. Εἰς ἄσκησιν ἐκκλησιαστικῆς διδασκαλίας»: ὁ τίτλος στὸ φ. IV^r. Στὸ φ. V^{r-v}, πίν. περιεχομένων [28 λόγοι· στὸν πίνακα γίνεται παραπομπή σὲ φύλλα (= σελίδες) κάθε κεφ.]. Στὴ σ. 1: «Εἰς τὸ γενέσιον τῆς Θεοτόκου». Ἀρχ. *Μεγάλη κατὰ ἀλήθειαν καὶ θαυμαστή, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν θεία*. Στὴ σ. 210, ὁ τίτλος τοῦ τελευταίου λόγου: «Εἰς τὸν ἡγούμενον τοῦ μετοχίου τοῦ Σινᾶ ὄρους». Ἀρχ. *Ἠγούμενος μέγας πέπτωκε, τέλ. καὶ ἀείμνηστε πατῆρ ἡμῶν*.

Γιὰ τὸν Σταμάτιο παπᾶ ἐκ Κορνοφωλεᾶς (†1763), δάσκαλο στὴ σχολή Ἀδριανουπόλεως ἀπὸ τὸ 1738, βλ. Εὐαγγελίδης, *Ἡ παιδεία*, τ. 1, σ. 59-60 [ἐπανέκδ. στό: «Τὰ σχολεῖα Θράκης ἐπὶ Τουρκοκρατίας», *Θρακικὰ – Παράρτημα Γ' τόμου* (1931), σ. 59-83: 63]· Γερμανός, *μητροπολίτης Σάρδεων*, «Ὁ διδάσκαλος καὶ ἱεροκῆρυξ Σταμάτιος Παπᾶ ὁ Θράξ», *Θρακικὰ* 9 (1938), σ. 181-193.

Ἄγγραφα φύλλα/σελίδες: φ. II^r-III^v, IV^v, VI^{r-v}/σ. 179-185, 215-217.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑποκίτρινο, τραχύ. Ὑδατόσημα δυσδιάκριτα: α) στέμμα καὶ βότρυς, β) λέξεις.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 2×4 (II-V, 1/2-5/6), 13×8 (216/217). Νεότερη μόνο ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Παραπομπή στὸ τελευταῖο verso κάθε τεύχους, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Φυλλαρίθμηση ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: II-VI.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Λιτή: στὸ φ. IV^r, ὀρθογώνιο ἐπίτιτλο, μὲ φροῦτα ὡς ἐσωτερικὸ διάκοσμο· στὸ ἴδιο φύλλο, πιδὲ κάτω, μία φρουτιέρα. Χρήση ἐρυθροῦ-κίτρινου-πράσινου μελανιοῦ.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Ἄδηλοι: α) φ. IV^r, V^{r-v}, σ. 1-6, 164-178. Γραφή δεξιοκλινῆς, ἀρκετὰ στενὴ, γωνιώδης, β) σ. 7-164, 186-213. Γραφή δεξιοκλινῆς, ἀραιή, εὐανάγνωστη. Μελάνι μαῦρο, χωρὶς χρήση ἐρυθρογραφίας.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. Π^ρ έρυθρόγρ.) *Ηρακλείης*.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Άνατολική Θράκη (βλ. ΣΗΜ.). Στὸ φ. V^ρ κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀναλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀναλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΣΤΑΜΑΤΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΠΑ – ΛΟΓΙΑΡΙΑ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 231. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή· τὰ τελευταῖα φύλλα τοῦ χφ φέρουν κηλίδες ὑγρασίας.

309 (TA 233)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 1118)

17ος αἰ. [β' μισό, μετὰ τὸ 1668 (ἔτ. συγγραφῆς τοῦ ἔργου)] καὶ ἔτ. 1759 (φ. III-VI^ρ: βλ. φ. III^ρ) χαρτί 198×145χιλ. [145×110] φ. X, σ. 338 (-243, -244: χωρὶς ἀπώλεια κειμένου), φ. Γ στ. 18 ἀτελ.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΙΒΗΡΙΤΗΣ

(σ. 1-332) Ἱστορία τῆς Ρωσίας. Ἀνέκδοτη.

Στὴ σ. 1, ἐκτενὴς τίτλος: «Τὸ παρὸν βιβλίον ὑπάρχει ἱστορία, ἤτοι διήγησις...» [γιὰ τὸν πλήρη τίτλο βλ. Ἀλεξανδροπούλου (βλ. BIBΛ.), σ. 121], (σ. 2) Ἀρχ. Ὁ ἅγιος καὶ ἔνδοξος Ἀνδρέας ὁ πρωτόκλητος, τέλ. (ἀτελ.) ἀκουστὰ ἐγένετο εἰς ὅλα τὰ μέρη. Ἡ τελευταῖα φράση τοῦ κειμένου ἀπὸ τὸν Ἰγνάτιο Σαράφογλου. Διαγραμμένες οἱ 3 τελευταῖες σειρὲς τοῦ ἀρχικοῦ κειμένου: [[Καὶ πάλιν ἔλεγε καὶ εἰάν τις ὑψηλότατε κράλη, ἀπὸ τοὺς δούλους σου, ἤθελεν ἀποκτεῖνῃ τὸν ἀδελφόν σου, ἢ τὸν υἱόν σου διὰ νὰ ὀρίση τὴν βασηλία σου καὶ ἐγώ...]]. Μεταξὺ τῶν διαγραμμένων σειρῶν, ἡ σημείωση τοῦ Σαράφογλου: τὰ ἐφεξῆς ὄρα ἐν τῷ ἐμῷ τετραδίῳ ἀπὸ ἔτους ἀρχῶ [1604]. Ἀκολουθεῖ, ἀπὸ τὸν ἴδιο, σύντομο ἀπόσπασμα 4 σειρῶν ποὺ ἀφορᾷ στὴν Ἱστορία τῆς Ρωσίας κατὰ τὸ ἔτος 1605: ἀρχῶ ἀπὸ Χ(ριστο)ῦ. Ἀρχ. Δημήτριος, τέλ. ἤγουν ψευδοκαλόγερος, τουρκιστὶ πουσμᾶν καδὶς (;).

πίσμαν = μετανιωμένος (βλ. Faruk Tuncay – Λεωνίδας Καρατζᾶς, *Τουρκοελληνικό Λεξικό - Türkçe Yunanca sözlük*, Ἀθήνα 2000, σ. 591): πουσμανεύω ἢ πισμανεύω = μετανωῶ, πισμᾶν παπάς = ἀποστάτης κληρικός, γενόμενος λαϊκός [βλ. Κωνσταντῖνος Κουκίδης, «Λεξιλόγιον ἑλληνικῶν λέξεων παραγομένων ἐκ τῆς τουρκικῆς γλώσσης», *Ἀρχεῖον τοῦ Θρακικοῦ Λαογραφικοῦ καὶ Γλωσσικοῦ Θησαυροῦ* 25 (1960), σ. 121-200: 166 (στὸ λῆμμα “πισμάνης ἢ πισμάν’ς”), 167].

Γιὰ τὸν Διονύσιο τὸν Ἰβηρίτη (17ος αἰ.) καὶ τὸ ἔργο του (ἔτ. 1668) βλ. Ἀλεξανδροπούλου (βλ. BIBΛ.).

Προηγούνται τοῦ κυρίως κειμένου:

– (φ. III^f-V^v) Πίνακας περιεχομένων («Πίναξ τῶν ἐν τῇ βίβλῳ ταύτῃ περιεχομένων»). Προηγείται ἡ χρονολογία: *αψινθ'* [1759]. – (φ. VI^{r-v}) «Περὶ τῶν ἐν Ῥουσία βασιλευσάντων κνέζιδων»: πίνακας τῶν Ρώσων ἡγεμόνων. Οἱ τίτλοι τοῦ πίνακα περιεχομένων καθὼς καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἡγεμόνων στὸν δεῦτερο πίνακα συνοδεύονται ἀπὸ τὶς ἀντίστοιχες ἐνδείξεις φύλλων τοῦ χειρογράφου· ὡστόσο, στὸ χειρόγραφο ἔχει υἰοθετηθεῖ σελιδαρίθμηση καὶ οἱ ἀναγραφόμενοι στοὺς πίνακες ἀριθμοὶ παραπέμπουν στὴν πραγματικότητα σὲ σελίδες.

– (φ. VI^r) Δύο εἰσαγωγικὰ σημειώματα τῆς *Ἱστορίας τῆς Ρωσίας*. Συντάκτης τῶν κειμένων τῶν φ. III^f-VI^r εἶναι ὁ Ἰγνάτιος Σαράφογλου (βλ. ΓΡΑΦ.):

α) *Σημείωση· ὅτι οἱ Ῥῶσοι ἤρξαντο νὰ ἀκούωνται ἐκ τοῦ σωτηρίου ἔτους φν' [550] καθ' ὃν καιρὸν ὁ μέγας Ἰουστινιανὸς ἐβασίλευεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἐκτίζετο ἡ ἁγία Σοφία, ἀλλ' ὄχι πολυθρullήτως, καὶ ἐκατώκουν ὑπὸ σκηνὰς κατὰ τὸ καλοκαίριον κατὰ δὲ τὸν χειμῶνα εἰς πόλεις καὶ χώρας, (ὡς οἱ πάλαι πάκαι), οἵτινες εἰδωλολατρεύοντες ἡγεμόνευον εἰς τὴν Νοβογαρδίαν ἐν ἣ διήρκεσαν ἡγεμόνες Ῥῶσοι τὸν ἀριθμὸν... ἐν ἔτεσιν... (τοῦ ΓΡΑΦ.).*

β) *Σημείωση, ὅτι τὸ Ῥωσικὸν βασίλειον ἔχει τὴν ἀρχὴν καὶ σύστασιν ἀπὸ τοὺς λεγομένους σκλάβους, οἵτινες ἐσύστησαν τὴν Σκλαβονίαν, Δαλματιάν, Βόσναν, Κροατιάν, εἰς βασίλειον, ὁμοίως καὶ τὸ μέγα βασίλειον τῆς Μαροβίας καὶ Βουλγαρίας, οἱ ὅποιοι ῥηθέντες σκλάβοι, ἄλλοι μὲν ἐκατώκουν περὶ τό, ὅπου τανῦν ἦ τὸ Κίοβον, ἄλλοι δέ, ἔνθεν τανῦν ἐστὶ τὸ Νοβογορόδ, καὶ πρῶτον οἱ νοβογοροδινοὶ σκλάβοι ἔλαβον τὸ ὄνομα τοῦ καλεῖσθαι Ῥῶσοι ὑπὸ ἐνὸς πρίγκηπος καλουμένου Ῥωρίκ, ὅπου τὸν εἶχον ἐκλέξει διὰ ἡγεμόναν τους, ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ ὁποίου, ὠνομάσθη καὶ ἡ ἐπικράτεια αὐτοῦ Ῥωσία, ὅστις κατὰ μικρὸν ἤρξατο νὰ αὐξάνη καὶ νὰ γίνεταί φοβερὸς μὲ τὰ ἐπιχειρήματά του κατὰ τε τὴν θάλασσαν καὶ ξηράν, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Κωνσταντινούπολιν.*

Ἡ φράση εἴληφε τέλος τούτου τοῦ α' τόμου στὸ τέλος τοῦ β' πίν. (φ. VI^f) ὑποδηλώνει τὴν ὑπαρξὴ συνέχειας τοῦ κειμένου. Σύμφωνα μὲ τὴν Ἀλεξανδροπούλου, σ. 326, ὁ κώδ. Μπενάκη 309 (TA 233) ἀποτελεῖ πιθανότατα τμῆμα «μιας μεγαλύτερης ἱστορίας τῆς Ρωσίας (ποὺ συμπεριελάμβανε καὶ τὸ ἔργο τοῦ Διονυσίου Ἰβηρίτη) ἢ τουλάχιστον σχεδιάστηκε ἔτσι». Σύμφωνα μὲ τὴν ἴδια, σ. 294, ὁ παρὼν κώδικας ἀποτελεῖ ἀπόγραφο τοῦ κώδ. ΜΠΤ 333 (17ου αἰ.) [Παπαδόπουλος-Κεραμεύς (RO 1286), τ. 4, σ. 306].

Ἄγγραφα φύλλα/σελίδες: φ. II^{r-v}, VII^r-X^v/σ. 333-338.

ΥΛΗ: (φ. Π-Χ, σ. 333-338) Χαρτί μεσαίου πάχους, υπόλευκο, τραχύ. Ύδατόσημο: α) στέμμα με γράμματα F V (π.χ. φ. V και VI)· πβ. τύπο Stanković 534 (τὸ 2° ὕδατ., ἔτ. 1795/1805)· τρία καπέλα (π.χ. φ. IV και VII).

(σ. 1-332) Χαρτί μεσαίου πάχους, υπόλευκο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ύδατόσημα: β) θυρεὸς με κρινάνθεμο (π.χ. φ. 39/40 και 41/42)· ἀντίσημο: γράμμα Z (π.χ. φ. 37/38)· ἀρκετὰ ὅμοιο με Stanković 132 (ἔτ. 1685/95), 133 (ἔτ. 1685/1700), χωρὶς ὅμως ἀντίσημο, γ) διασταυρούμενα κλειδιά (π.χ. φ. 209/210 και 223/224)· ἀντίσημο: γράμματα b V (π.χ. φ. 223/224) – ἄμνός (;) (π.χ. φ. 215/216 και 217/218· βλ. ἐπίσης, φ. 329/330 και 331/332)· πβ. Stanković 182 (ἔτ. 1640/50), δ) θυρεὸς με κρινάνθεμο (π.χ. φ. 229/230 και 235/236)· πβ. ὕδατ. τύπου Velkon, σ. 322-323 ἄρ. 1-8 (ἔτ. 1673-1717)· ἀντίσημο: γράμματα P B (π.χ. φ. 231/232).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×10-1 (X· ἐξέπεσε τὸ 1° φύλ.), 20×8 (321/322· -1 φύλ. [243/244]: σφάλμα ἀρίθμησης, χωρὶς ἀπώλεια κειμένου), 1×4-1 (327/328· ψαλιδισμένο τὸ τελευταῖο φύλ.), 1×2 (331/332), 1×4-1 (337/338· ἐξέπεσε τὸ τελευταῖο φύλ.: ἄγραφο). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Ὅριζόντια παραπομπή στὸ verso κάθε φύλλου, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης/σελιδαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφο: φ. Π-Χ/σ. 333-338.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Στὴ σ. 1, ἀλυσιδωτὴ ταινία ὡς ἐπίτιτλο· προηγείται, μικρὸ πλοχμοειδὲς κόσμημα. Λιτὴ διακόσμηση, χωρὶς ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΙΣ: α) σ. 1-332: ἄδηλος ὁ κύριος γραφέας. Γραφὴ δεξιοκλινῆς, ὁμοιόμορφη, γωνιώδης.

β) φ. ΠΙ'-VI': Ἰγνάτιος Σαράφογλου (ταύτιση βάσει γραφῆς)· πβ. κώδ. Μπενάκη 179 (TA 18) (ΓΡΑΦ.). Στὶς σ. 4 και 332, διαγραμμένες σειρὲς ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Ἰγνάτιο· διάστιχα, ἀλλὰ και στὸ τέλος τοῦ κειμένου, προστέθηκαν διορθώσεις και συμπληρώσεις (βλ. παραπάνω, κείμ.).

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (σ. 1, κτη.) Ἐκ τῶν τοῦ Ἰγνατίου ἱερομ(ονά)χ(ου) τοῦ Σαράφη Σάββα. Ἡμερομηνίες ἀπὸ μτγν. χέρι στὸ ἄνω περιθώριο τῆς σ. 158 (1788) και σ. 256 (1789).

Στὴν ἄνω ὠα τῶν σ. 104-105, 128-129, 136-137, σημειώματα ἀπὸ μτγν. χέρι.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ὁ κώδικας ἀνῆκε στὸν Ἰγνάτιο Σαράφογλου (βλ. ΣΗΜ.). Ἀργότερα, στὸ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBΛ.). Στὴ σ. 1 κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰῶνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΡΩΣΣΙΑΣ* και (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἄρ. 233. Τὰ φ. I, Γ, φφ. ἄρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Σὲ μερικὰ φύλλα, σητόβρωτος.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, BZ 16, σ. 275 (ἄρ. 121). — Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298. — Ὅλγα Αλεξανδροπούλου, *Ο Διονύσιος Ἰβηρίτης και τὸ ἔργο του Ἱστορία τῆς Ρωσίας*, Ἡράκλειο, 1994, σ. 293-294, 316-336: 323-336 (= κώδ. Μ).

310 (TA 234)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 1119)

ἔτ. 1765 (φ. 1^r, 110^r) χαρτί 200×151χιλ. [162/165×110] φ. I, 251
 (+ φ. 85α, 89α), Γ στ. 22-25

ΚΕΙΜΕΝΑ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ

1. (φ. 1^r-109^v) Θεόφιλος Κορυδαλεύς, *Ρητορική* («*Ρητορικῆς τέχνης σύνοψις κυρίου Θεοφίλου Κορυδαλλέως*»): (φ. 1^r-2^r) Ἀρχ. *Προοίμιον. Τὴν ἔμφυτον ἐπιθυμίαν καὶ ἔφρουν*, (φ. 2^v-109^v) *Τὸ κείμενο τῆς Ρητορικῆς: «Τί ἐστι ῥητορικῆς»*. Ἀρχ. *Ἔστι δὲ ῥητορικῆ δύναμις τεχνικῆ πιθανοῦ λόγου, τέλ. τῆς κατὰ ῥητορικὴν τελειότητος ἐγκρατεῖς γενέσθαι. Ἀμὴν. Δὲν ταυτίζεται μὲ τὸ ἔργο Ἐκθεσις περὶ ῥητορικῆς τοῦ Κορυδαλέως, τὸ ὁποῖο συνεκδίδεται μὲ τὸ *Περὶ ἐπιστολικῶν τύπων* (1625)· βλ. σχετικὰ Tsourkas, *Théophile Corydalé*, σ. 165-166.*
2. (φ. 110^r-226^r) Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, *Σύνοψις Ρητορικῆς* («*Ἀλεξάνδρου τοῦ ἐξ Ἀπορρήτων, Σύνοψις τέχνης ῥητορικῆς κατὰ πεῦσιν καὶ ἀπόκρισιν*»). Ἀρχ. *Δ(άσκαλος). Τί ἐστι ῥητορικῆ; Μ(αθητής). Ρητορικῆ ἐστι τεχνικῆ δύναμις λόγων πιθανῶν*, (φ. 133^v-179^r) «*Βιβλίον β' περὶ διαθέσεως*», (φ. 179^r-226^r) «*Βιβλίον Γ' περὶ εὐφραδίας*», τέλ. *αὐξῆσαι καὶ μεγίστην δεῖξαι τὴν ῥητορικὴν τελειότητα. Τέλος. Τῷ δὲ συντελεστῇ τῶν καλῶν Θ(ε)ῷ χάρις*.
3. (φ. 227^r-247^r) Ἀφθόνιος, *Προγυμνάσματα*. Ἀρχ. *Ὁ μῦθος ποιητῶν μὲν προσῆλθε*. Ἔκδ. Patillon, *Corpus Rhetoricum*, σ. <112>-162.
4. (φ. 250^v) Σημειώματα περὶ οἰκουμενικῶν συνόδων. Ἀρχ. *Ἡ α' οἰκουμενικὴ καὶ ἁγία σύνοδος ἐν τῇ κατὰ Βιθυνίαν*.

Ἄγραφα φύλλα: 226^v, 247^v-250^r.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, υπόλευκο, τραχύ. Μεταξὺ διαφόρων ὕδατοσήμεων, διακρίνονται: α) θυρεὸς μὲ ζώμορφο σχῆμα· στὴ βάση· γράμματα F B (π.χ. φ. 2 καὶ 7)· πβ. Stanković 142 (ἔτ. 1795/1805), μὲ διαφορῆς, β) τρία καπέλα (π.χ. φ. 61 καὶ 68)· ἀντίσημο: γράμματα F A C (π.χ. φ. 64 καὶ 65), γ) τρία καπέλα (π.χ. φ. 95 καὶ 98) καὶ δ) ἄστρο (π.χ. φ. 94 καὶ 99), ε) λέων (π.χ. φ. 111 καὶ 116)· ἀντίσημο: γράμμα A (π.χ. φ. 113).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 6×8 (48), 1×12 (60), 4×8 (90· +85α, 89α), 1×2 (92), 1×8 (100), 1×10-1 (109· ἐξέπεσε τὸ 1^ο φύλ., χωρὶς ἀπώλεια κειμένου), 7×8 (165), 1×8-1 (172·

φαλιδισμένο τὸ τελευταῖο φύλ.), 1×6 (178), 9 (;) (187), 4×8 (219), 1×8–1 (226· ἐξέπεσε τὸ τελευταῖο φύλ., χωρίς ἀπόλεια κειμένου), 3×8 (250), 1 (251: πφ.). Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν με ἀραβ. ψηφία: πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Παραπομπή στὸ verso τῶν φύλλων, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Νεότερη φυλλαρίθμηση με ἐρυθρὸ μελάνι. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: 85α, 89α.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Στὸ φ. 1^ρ, ἀνθινὴ σύνθεση ὡς ἐπίτιτλο καὶ πρωτόγραμμα κοσμημένο με μικρὰ ἄνθη: στὸ φ. 2^ρ, ἐλισσόμενος βλαστὸς ἐνῶ στὸ φ. 41^ρ, ἄλυσιδωτὸ ἐπίτιτλο. Διακόσμηση χωρίς ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Σύγχρονοι μεταξύ τους, συνεργάζονται γιὰ τὴν ἀντιγραφή τοῦ κώδικα: α) φ. 1^ρ-60^ρ, 151^ρ: ἄδηλος· βιβλιογρ. σημ. (φ. 1^ρ, βλ. τίτλο): *αψξέ* [1765] *ἠψάμεθα ταύτης ἐν Σμύρνη*. Γραφή δεξιοκλινῆς, γωνιώδης, με ἐπιμηκυμένες, ἀγκυλωτὲς ἀπολήξεις κεραίων.

β) φ. 1^ρ (βλ. τίτλο, πιθανῶς), 60^ρ-92^ρ, 93^ρ (βλ. τίτλο), 110^ρ-150^ρ, 151^ρ-172^ρ, 180^ρ-226^ρ, 227^ρ (οἱ 3 πρῶτες σειρὲς τοῦ κειμένου), 250^ρ: ἄδηλος ὁ κύριος γραφέας καὶ –πιθανολογοῦμε– ὁ ἐπιβλέπων τῆς ἀντιγραφῆς τοῦ συνόλου τοῦ κώδικα. Γραφή δεξιοκλινῆς, ἐλαφρῶς γωνιώδης, στενὴ, ἀπὸ ἔμπειρο χέρι: ἐναλλάσσεται με αὐτὴν τοῦ γραφέα α, ἐνῶ ἐπισημαίνεται καὶ στὴν ἀρχὴ τῶν φύλλων ποὺ ἀποδίδουμε στοὺς γραφεῖς γ καὶ ε (βλ. φ. 93^ρ, 227^ρ). Ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ ἰδίου, παρασελίδια σχόλια σὲ διάφορα φύλλα (βλ. φ. 2^ρ κ.ά.). Στὸ φ. 110^ρ, στὸν τίτλο: *αψξέ* [1765] *ἠψάμεθα ταύτης*. Βάσει τοῦ καταλόγου Τσελίκα (βλ. BIBA.), σ. 67, ὁ γραφέας αὐτὸς ταυτίζεται με τὸν Παρθένιο ἱεροδιάκονο Σμυρναῖο, ὁ ὁποῖος, ἂν καὶ δὲν ὑπογράφει τὸ χφ, ἐμφανίζεται στὸ φ. 2^ρ (βλ. ΣΗΜ.) ὡς κτήτορας. Δὲν ἀποκλείουμε τὸ ἐνδεχόμενο νὰ πρόκειται συγχρόνως γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ δασκάλου τῆς Ρητορικῆς, τὶς παραδόσεις τοῦ ὁποῖου παρακολοῦθοῦσαν οἱ γραφεῖς τοῦ κώδικα (*αψξέ* *ἠψάμεθα ταύτης*), ἐνῶ ἀσφαλῶς τὰ ἀντιγραμμένα κείμενα ἀποτελοῦσαν μέρος τῆς διδασκαλίας ὕλης (γιὰ τὴ συνήθη ὕλη τοῦ μαθήματος τῆς Ρητορικῆς κατὰ τὴν Τουρκοκρατία βλ. Σκαρβέλη-Νικολοπούλου, *Μαθηματάρια*, σ. 89 κ.έ.). Μαρτυρία γιὰ τὸν Παρθένιο Σμυρναῖο –ἐφόσον πρόκειται γιὰ τὸ ἴδιο πρόσωπο–, ἱερομόναχο, δάσκαλο πλέον τῆς Ἑλληνικῆς Σχολῆς Μουχλίου πρὶν ἀπὸ τὸ 1803 (δηλ. στὸ β' μισὸ τοῦ 18ου αἰ., κατὰ τὸ ὁποῖο χρονολογεῖται ὁ παρὼν κώδ.), διασώζει ὁ Μ. Γεδεών, «Διαθῆκαι δύο Θρακῶν διδασκάλων», *Θρακικά* 7 (1936), σ. 201-211: 206.

γ) φ. 93^ρ-109^ρ: ἄδηλος. Γραφή καλλιγραφικὴ, λεπτὴ, με ἐπιμηκυμένες καὶ ἀγκυλωτὲς ἀπολήξεις κεραίων.

δ) φ. 173^ρ-179^ρ: ἄδηλος. Γραφή ἀραιή, με ἐπιμηκυμένες ἀπολήξεις γωνιῶν.

ε) φ. 227^ρ-247^ρ: ἄδηλος. Γραφή δεξιοκλινῆς, με διακυμάνσεις τοῦ ductus.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 1^ρ, κτητ.) *Καὶ τόδε σὺν τοῖς ἄλλοις Δημητρίου Προΐου*.

(φ. 2^ρ, κτητ.·) *Παρθενίου ἱεροδιακόνου Σμυρναίου*. Στὸ φ. 251^ρ, συνταγὴ παρασκευῆς μελανιοῦ: «τοῦ μελάνος ἐρμηγεία».

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Σμύρνη (βλ. ΓΡΑΦ., φ. 1^ρ). Γιὰ προγενέστερους κτήτορες τοῦ κώδικα βλ. ΣΗΜ. Ἀργότερα, τὸ χειρόγραφο περιῆλθε στὸ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBA.). Στὸ φ. 1^ρ κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰῶνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30).

Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *PHTOPIKH* καί, στὸ κάτω μέρος, ὁ ἀρ. 234. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὸ φ. 251, πφ. τέλ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, *BZ* 16, σ. 275 (ἀρ. 122). — Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298. — Τσελίκας, *Δέκα αἰῶνες*, σ. 66-67 (ἀρ. καταλ. 62).

311 (TA 235)

19ος αἰ. [μετὰ τὸ 1814 - πρὶν ἀπὸ τὸ 1827 (βλ. ΣΗΜ.)] χαρτί 183×118χιλ.
[130×70] φ. I, 459 (+165α, 438α), Γ στ. 14 διπλοί

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ, ΟΡΘΟΥ, ΘΕΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

1. (φ. 2^r-83^v) Ἀνθολογία Ἑσπερινοῦ.

(φ. 2^r-51^v) <Ἄνοιξαντάρια>. Ἀρχ. *Ἄνοιξαντός σου τὴν χεῖρα*. Πβ. κώδ. Μπενάκη 232 (TA 99), φ. 2^r-36^v. — (φ. 52^r-73^v) Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, *Κεκραγάρια κατ' ἤχον* «εἰς τὸν Ἑσπερινόν». Ὅλοι οἱ ἤχοι. — (φ. 74^r-83^v) «Τὸ Θεοτόκε Παρθένε ὀκτώηχον παρὰ τοῦ μακαρίτου Πέτρου Περεκέτου [δηλ. Μπερεκέτου] ἄσματονισθὲν ἄρχου», ἤχ. α', δίχορον. Ἀρχ. *Θεοτόκε Παρθένε*.

2. (φ. 83^v-176^v) Ἀνθολογία Ὅρθρου.

(φ. 83^v-103^v) Μελετίου Σιναΐτου τοῦ Κρητός, Πολυέλεος, ἤχ. πλ. δ'. — (φ. 104^r-124^v) Γεωργίου τοῦ Κρητός, Πολυέλεος στὶς ἐορτὲς τῆς Θεοτόκου, ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. *Λόγον ἀγαθόν*. — (φ. 124^v-125^r) «Καταλυμπάνωντες (!) δ' εἰ τύχοι τὰ κρατήματα τοῦ τε Δόξα καὶ τοῦ Καὶ νῦν τότε φάλλομεν ἀντὶ τῶν κρατημάτων. Τὸ παρὸν Ἀλληλουάριον ὅπερ ἐμελουργήθη παρὰ τοῦ αὐτοῦ [Γεωργίου τοῦ Κρητός]», ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. *Ἀλληλούια*. — (φ. 125^r-131^v) Ἰωάννου πρωτοψάλτου, Πασαπνοάριον «τὸ μέγιστον», ἤχ. α'. — (φ. 132^r-170^v) «Στάσις τρίτη δοξολογιῶν μελοποιηθέντων παρὰ τῶν ἐξηγητῶν Γρηγορίου λαμπαδαρίου καὶ Χουρμουζίου διδασκάλου· ἢ παροῦσα ἐμελοποιήθη παρὰ τοῦ διδασκάλου Χουρμουζίου», ἤχ. α'. — (φ. 170^v-173^r) «Ἄσματικὸν τοῦ τιμίου Σταυροῦ μελοποιηθὲν παρὰ τοῦ λαμπαδαρίου Χρυσάφου», ἤχ. δ'. Ἀρχ. *Ἅγιος ἅγιος ὁ Θεός*. — (φ. 173^r-176^v) «Ἄσματικὸν τὸ νεκρόσιμον (!) μέλος ἀρχαῖον», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. *Ἅγιος ὁ Θεός*.

3. (φ. 177^r-459^r) Ἀνθολογία Θείας Λειτουργίας:

(φ. 177^r-178^v) «*Δύναμις ἄσματικὸν τὸ ἀγιωρίτικον (!)*», ἤχ. β'. — (φ. 179^r-181^v) Μανουὴλ Χρυσάφη, Ἀλληλουάριον, ἤχ. β'. — (φ. 182^r-209^r)

Πέτρου λαμπαδαρίου, Χερουβικά. Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 209^v-236^v) Πέτρου Βυζαντίου, Χερουβικά. Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 236^v-277^v) Γρηγορίου «τοῦ ἡμετέρου διδασκάλου», Χερουβικά κατ' ἤχον. Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 278^r-279^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, Χερουβικά σύντομα, ἤχ. α'. Ἀκολουθοῦν (φ. 279^r-288^v) Χερουβικά τῶν ἐξῆς μελουργῶν: (φ. 279^r-280^v) «Γρηγορίου», ἤχ. β', (φ. 280^v-282^r) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἤχ. γ', (φ. 282^r-283^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. δ', (φ. 283^v-285^r) τοῦ ἰδίου, ἤχ. πλ. α', (φ. 285^r-286^v) τοῦ ἰδίου, ἤχ. πλ. β', (φ. 286^v-287^v) τοῦ ἰδίου, ἤχ. βαρύς, (φ. 287^v-288^v) χωρὶς ἐνδειξη μελουργοῦ, ἤχ. πλ. δ'.

(φ. 289^r-305^v) «Ἄρχη καὶ τῶν Κοινωνικῶν τὸ παρὸν κῆρ Δανιὴλ πρωτοφάλτου», ἤχ. α'. Ἄρχ. *Αἰνεῖτε τὸν Κύριον*. – (φ. 305^v-317^v) «Στάσις Γ' τοῦ αὐτοῦ Πέτρου λαμπαδαρίου κοινωνικόν». Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 317^v-338^v) «Κοινωνικά μελοποιηθέντα παρὰ Πέτρου Βυζαντίου». Ὅλοι οἱ ἤχοι.

(φ. 339^r-345^v) Κοινωνικὸ τῶν Ταξιαρχῶν: (φ. 339^r) Δανιὴλ πρωτοφάλτου, ἤχ. πλ. β', (φ. 341^v) ἤχ. α', (φ. 342^v) Γεωργίου τοῦ Κρητός, ἤχ. πλ. δ', (φ. 345^v) «Γρηγορίου», ἤχ. δ'.

(φ. 347^v-350^r) «Κοινωνικά εἰς μνήμας ἁγίων, ἤχους ὁκτὼ ἅπερ ἐμελοποιήθησαν παρὰ τῶν διδασκάλων Δανιὴλ πρωτοφάλτου, Πέτρου Πελοπονισίου (!) καὶ Γεωργίου, τὰ δὲ παρὰ τῶν διδασκάλων Χου<ρ>μουζίου καὶ Γρηγορίου (!) Λαμπαδαρίου τὸ παρὸν», ἤχ. α'. Ἀκολουθεῖ τὸ ἴδιο Κοινωνικὸ σὲ σύνθεση τῶν: (φ. 350^r) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἤχ. β', (φ. 352^v) Γρηγορίου, ἤχ. γ', (φ. 355^v) Χουρμουζίου, ἤχ. δ', (φ. 358^v) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἤχ. α', (φ. 361^v) τοῦ ἰδίου, ἤχ. πλ. β', (φ. 364^v) Δανιὴλ πρωτοφάλτου, ἤχ. βαρύς, (φ. 366^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. δ'.

(φ. 367^v-371^r) «Κοινωνικά φαλλόμενα ἐν ταῖς θεομητορικαῖς ἑορταῖς»: (φ. 367^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. α'. Ἄρχ. *Ποτήριον*. Ἀκολουθεῖ τὸ ἴδιο Κοινωνικὸ σὲ σύνθεση τῶν: (φ. 371^r) Χουρμουζίου, ἤχ. γ', (φ. 373^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. δ', (φ. 376^r) Γεωργίου τοῦ Κρητός, ἤχ. α', (φ. 378^r) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. β', (φ. 380^v) τοῦ ἰδίου, ἤχ. βαρύς, (φ. 383^r) «Γρηγορίου», ἤχ. πλ. δ'.

(φ. 385^r-386^v) «Κοινωνικά φαλλόμενα ἐν ταῖς ἑορταῖς τῶν ἁγίων Ἀποστόλων μελοποιηθὲν (!) παρὰ Δανιὴλ, Πέτρου λαμπαδαρίου, Γεωργίου, Χουρμουζίου καὶ Γρηγορίου· Πέτρου λαμπαδ(αρίου) <τὸ παρὸν>», ἤχ. α'. Ἄρχ. *Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν*. Ἀκολουθεῖ τὸ ἴδιο Κοινωνικὸ σὲ σύνθεση τῶν: (φ. 386^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. β', (φ. 388^r) ἤχ. γ', (φ. 390^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. δ', (φ. 392^v) Ἰωάννου πρωτοφάλτου, ἤχ. πλ. α', (φ. 394^v) Χουρμουζίου, ἤχ. πλ. β', (φ. 397^r) Γεωργίου τοῦ Κρητός, ἤχ. βαρύς, (φ. 399^r) Δανιὴλ πρωτοφάλτου, ἤχ. πλ. δ'.

(φ. 401^r-403^r) «Κοινωνικά τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ μελοποιηθέντα παρὰ Δανιὴλ πρωτοψάλτου, Πέτρου λαμπαδαρίου) πλὴν τὸ παρὸν ἐμελοποιήθη παρὰ Γεωργίου <τοῦ Κρητὸς> διὰ τὴν πρώτην τοῦ Σεπτεμβρίου», ἤχ. α'. Ἀκολουθοῦν, κατὰ Κοινωνικό, συνθέσεις τῶν ἐξῆς ἐορτῶν: (φ. 403^r) Ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ: Δανιὴλ πρωτοψάλτου. – (φ. 404^v) Χριστουγέννων: Δανιὴλ πρωτοψάλτου, (φ. 407^r) Πέτρου λαμπαδαρίου. – (φ. 408^v) Θεοφανίων: Πέτρου λαμπαδαρίου. – (φ. 411^r) Εὐαγγελισμοῦ: Δανιὴλ πρωτοψάλτου. – (φ. 414^r) Λαζάρου: Πέτρου λαμπαδαρίου, (φ. 415^v) Δανιὴλ πρωτοψάλτου. – (φ. 417^v) «Τῆ Μεγάλῃ Πέμπτῃ ἀντὶ χειρουβικὸν καὶ κοινωνικόν»: Πέτρου λαμπαδαρίου. – (φ. 421^r) Μ. Σαββάτου ἀντὶ χειρουβικῶ: Πέτρου λαμπαδαρίου. – (φ. 423^v) Μ. Σαββάτου: Πέτρου λαμπαδαρίου. – (φ. 425^r) Πάσχα: Δανιὴλ πρωτοψάλτου, (φ. 427^v) Πέτρου πρωτοψάλτου, (φ. 429^v) Πέτρου Βυζαντίου. – (φ. 431^v) Κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ: Πέτρου λαμπαδαρίου. – (φ. 433^v) Μεσοπεντηκοστῆς: Πέτρου λαμπαδαρίου. – (φ. 434^v) Ἀναλήψεως: Πέτρου λαμπαδαρίου. – (φ. 438^r) ἀγίου Πνεύματος: Πέτρου Βυζαντίου. – (φ. 438^v) ἀγ. Πάντων: «[[Δανιὴλ]] Πέτρου πρωτ(οψάλτου)». – (φ. 440^r) Μεταμορφώσεως: Πέτρου λαμπαδαρίου.

(φ. 441^v-442^r) «Τὸ παρὸν φάλλεται εἰς ἀρχιερέα ὅταν λαμβάνῃ καιρὸν μέλος παλαιὸν ἐκ τῆς Παπαδικῆς», ἤχ. βαρῦς. Ἀρχ. Τὸν δεσπότην καὶ ἀρχιερέα ἡμῶν. – (φ. 442^v-447^v) «Ἰωάννου μαΐστορος <Κουκουζέλη>», ἤχ. βαρῦς. Ἀρχ. Ἄνωθεν οἱ προφηταί.

(φ. 448^r-459^r) Καλοφωνικοὶ εἰρμοί: (φ. 448^r-449^v) Πέτρου Μπερεκέτη, ἤχ. α'. Ἀρχ. Τὴν σὴν εἰρήνην. – (φ. 449^v-450^v) τοῦ ἰδίου, ἤχ. α'. Ἀρχ. Ἐφριξε γῆ, μὲ κράτημα (φ. 450^v-451^v) Ἰωάννου πρωτοψάλτου, ἤχ. α'. – (φ. 452^{r-v}) Μπαλασίου ἱερέως, ἤχ. βαρῦς. Ἀρχ. Μὴ τῆς φθορᾶς, μὲ κράτημα (φ. 452^v-454^r) Γρηγορίου «διδασκάλου», ἤχ. βαρῦς. – (φ. 454^r-456^r) Γεωργίου τοῦ Κρητὸς «τοῦ μακαρίτου», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Τὴν δέησίν μου δέξαι τὴν πενιχράν, μὲ κράτημα (φ. 456^r-458^r) Ἰωάννου <πρωτοψάλτου>, ἤχ. πλ. δ'. – (φ. 458^r-459^r) <Κράτημα> «Πέτρου λαμ(παδαρίου), ἤχ. πλ. δ'.

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

Ἐγγραφα φύλλα: 1^r, 459^v.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, υπόλευκο, στιλπνόν. Ὑδατόσημο: λέων· ἀντίσημο: γράμματα F F A· πβ. Stanković 533 (ἔτ. 1790/1810), μὲ μικρὰς διαφορὰς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×8 (2-9), 1×6 (15), 3×8 (39), 1×6 (45), 1×8 (53), 1×6 (59), 1×8 (67), 7×6 (109), 1×8 (117), 1×6 (123), 1×8 (131), 2×6 (143), 1×8 (151), 2×6 (163), 1×8 (170 + 165α), 1×6 (176), 17×8 (312), 1×6 (318), 1×8 (326), 2×6 (338), 5×8 (378), 1×6 (384), 2×8 (400), 1×6 (406), 1×8 (414), 1×6 (420), 5×8 (459 + 438α). Χωρίς ἀρίθμηση τευχῶν. Νεότερη φυλλαρίθμηση με ἐρυθρὸ μελάνι. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: 165α, 438α.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελος. Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρό.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. 1^ν, κτητ.) *Αὐτὸ τό παρόν βιβλίον εἶναι κτῆμα Ἡσαίου μοναχοῦ τοῦ ἐκ Κάρσας· δεδῆλωται δὲ τὸ ὄνομα ὧδε, ἵνα μένη εἰς αἰῶνας τό μνημόσυνον αὐτοῦ. ἐν ἔτει σωτηριῶ *αωκζ* [1827] κατὰ μῆνα Μάρτιον τῆ *ιη*^η τοῦ αὐτοῦ μηνός.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Βλ. ΣΗΜ.. Στὸ φ. 2^ν κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμεῖου Ἀνταλλαξίμων. Στὸ φ. 2^ν, δεύτερη μικρὴ σφραγίδα.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰῶνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΚΕΚΡΑΓΑΡΙΑ ΧΕΡΟΥΒΙΚΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 235. Ἀμὲς ἐπιχρωματισμένες με ἐρυθρὸ χρῶμα. Τὰ φ. I, I, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς στάχωσης. Τὸ φ. 1, πφ. ἀρχ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλὴ κηλίδες ὑγρασίας στὰ πρῶτα καὶ τελευταῖα φύλλα τοῦ χφ. μερικὴ ὀξειδωσὴ μελανιοῦ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 390.

312 (TA 236)

ἔτ. 1820 (βλ. ΓΡΑΦ., σ. 912) χαρτὶ 161×116χλ. [136×95]
φ. I, σ. 33-920, 17-32 (-210-219, +349α, 349β, -356-357), I στ. 23 ἀκέφ.

ΟΣΙΟΥ ΝΕΙΛΟΥ ἈΚΟΛΟΥΘΙΑ ΚΑΙ ΘΑΥΜΑΤΑ – ΔΙΑΘΗΚΗ ΜΑΚΑΡΙΟΥ¹

Οἱ σ. 17-31 (κειμ. 1, 2) ἐσφαλμένα σταχωμένες στὸ τέλος τοῦ χφ (βλ. σ. 920 κ.έ.).

1. (σ. 17-919) Ὅσιου Νείλου ἀκολουθία καὶ θαύματα – διαθήκη Μακαρίου:

¹(σ. 17-27) Ἀκολουθία τοῦ ὀσίου Νείλου:

(σ. 17-22): «Τῷ αὐτῷ μηνὶ ἐβδόμη μνήμη καὶ ἡ ἐν αὐτῇ συμβᾶσα εὔρεσις τῶν λειψάνων τοῦ ὀσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Νείλου τοῦ μυροβλύτου καὶ ἁθωνίτου τῷ *αωιε*^ε [1815] ἔτος. Στίχοι. *Νεῖλος ἄρδεινάμασι γῆν Αἰγυπτίων... ὧδῃ γ', Οὐκ ἐλάτρευσαν τῆ κτίσει οἱ θεόφρο-*

νες». Αρχ. Παραπλήσια τε μύρα Νεΐλε πάνσοφε. – (σ. 22-27) Ὁ βίος: «Ἐπόμνημα εἰς τὸν ὄσιον καὶ θεοφόρον πατέρα ἡμῶν Νεΐλον τὸν Μυροβλύτην καὶ Ἀθωνίτην». Αρχ. Εὐλόγησον πάτερ. Νεΐλος ὁ μακάριος ὁ νῦν εἰς μνήμην προκειμένος, ὁ ὁμώνυμος, τέλ. καὶ τυχεῖν τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν ᾧ ἡ δόξα... ἀμήν. Γιὰ τὸν βίο τοῦ ὀσίου πβ. κώδ. Ἀγ. Ὅρους, Μονῆς Βατοπεδίου 91, σ. 1-7-βλ. Erich Lamberg, *Katalog der griechischen Handschriften des Athosklosters Vatopedi. Band 1, Codices 1-102* [Πατριαρχικὸν Ἰδρυμα Πατερικῶν Μελετῶν. Κατάλογοι Ἑλληνικῶν Χειρογράφων Ἁγίου Ὅρους 2], Θεσσαλονίκη 2006, σ. 378-379, ὅπου καὶ ἀναφορὰ σὲ ἄλλους κώδ. μὲ ὅμοιο περιεχόμενον. Στὸ τέλος τοῦ κειμένου (σ. 27): Τέλος τῆς ἀκολουθίας καὶ τοῦ βίου τοῦ ὀσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Νεΐλου τοῦ μυροβλύτου καὶ ἀθωνίτου. Ἐξέπεσαν οἱ σ. 1-16.

²(σ. 28-31) «Διαθήκη τοῦ ἱεροῦ Μακαρίου ἱερομονάχου, τοῦ χρηματίσαντος κατὰ σάρκα θείου τοῦ ὀσίου πατρὸς ἡμῶν Νεΐλου τοῦ ἀθωνίτου καὶ μυροβλύτου. Ἐν ὀνόματι τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἡ παροῦσα διαθήκη ἐγγεγόνει ἐν ἔτει ‚ζρις‘ [1608] (;), ἐν μηνὶ Ἰανουαρίῳ ς΄, ἡμέρα Κυριακῇ». Αρχ. Πᾶσι μὲν ἐδόθη πρὸς Θεὸν ἔλεγχος ἀκριβῆς ἐνὸς ἐκάστου, τέλ. καὶ ἡ παροῦσα διαθήκη ἐμοῦ τοῦ ἐν ἱερομονάχοις Μακαρίου τοῦ ἁγιοπετρίτου εἰς ἀσφάλειαν. Τέλος καὶ τῷ Θεῷ δόξα. Ὁ Μακάριος ἱερομόναχος καὶ πνευματικὸς ταῦτα οἰκιοθελῶς ὑπέγραψα. Πβ. κώδ. Ἀγ. Ὅρους, Κουτλουμουσίου 529, φ. 237^v [Πολίτης – Μανούσασκας (RO 1099), σ. 74].

³(σ. 35-161) «Θαύματα τοῦ ὀσίου πατρὸς ἡμῶν Νεΐλου τοῦ ἐνασκήσαντος ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὄρει τοῦ Ἄθω πλησίον τῆς σκήτεως τοῦ Καυσοκαλύβη, ἐν τῷ σπηλαίῳ τῷ ὄντι ἄνωθεν τοῦ καραβοστάσι, ἅτινα γεγόνασιν κατὰ τοὺς χιλίους ὀκτακοσίους δέκα τρεῖς ἀπὸ Χριστοῦ καὶ μετέπειτα, συγγραφέντα παρὰ τοῦ ἐν μοναχοῖς ἐλαχίστου Θεοφάνους, ὃν ἰάσατο ὁ ὄσιος οὗτος ἐκ τοῦ ἀκαθάρτου δαιμονίου, καὶ παρὰ τοῦ ἐν ἱερομονάχοις ἐλαχίστου Γερασίμου». Αρχ. Οὐ μόνον εἰς τοὺς παλαιοὺς χρόνους ἐνεργοῦσαν πολλὰ θαύματα οἱ ἅγιοι ζῶντες καὶ μετὰ θάνατον. – (σ. 103) «Περὶ τῆς εὐρέσεως τῶν λειψάνων τοῦ ἁγίου Νεΐλου». Αρχ. Οἱ πατέρες τῆς σκήτεως τοῦ Καυσοκαλύβη, τέλ. ἐκίνησε διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν σκήτιν. Γιὰ τὰ θαύματα τοῦ ὀσίου Νεΐλου πβ. κώδ. Βατοπεδίου 91, σ. 7 κ.έ. (πβ. Lamberg, ὁ.π., κείμε. 1.1): διαφέρει ὁ ἀρχικὸς τίτλος.

⁴(σ. 162-864) «Ἀρχὴ τῆς ἐκτεταμένης ταύτης ἐμφανείας καὶ συνομιλίας τοῦ ἁγίου Νεΐλου μετὰ τοῦ Θεοφάνους κατὰ τὸ ‚αὼιζ‘ [1817] ἔτος, ἱανουαρίου ιη΄». Αρχ. Πηγενάμενος ὁ Θεοφάνης ἀπὸ τὰ χωράφια εἰς τὴν

σκήτιν τοῦ Καυσοκαλύβη, τέλ. μερικοὶ διακριτικοὶ καὶ ἐνάρετοι, ὁποῦ ἀνέγνωσα τὰ παρόντα.

⁵(σ. 865-912) «Κατὰ τὸ αὐθ' [1819] ἔτος μαΐου κη'. Διήγησις περὶ τῆς τιμωρίας ὁποῦ ἔλαβεν ὁ Θεοφάνης, ὁ μετονομασθεὶς Αἰχμάλωτος διὰ τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου σχήματος, καθὼς τοῦ ἐπροεῖπεν ὁ ὄσιος πατὴρ ἡμῶν Νεῖλος, ὅταν τοῦ ἐφάνη εἰς σχῆμα τοῦ παπᾶ Ματθαίου, ὅτι μετὰ τὴν ἐορτὴν τῆς ἁγίας Τριάδος θὲ νὰ τοῦ ἔλθῃ ὁ ἀνακαινισμὸς τοῦ πάθους αὐτοῦ». Ἀρχ. *Εἰς τοὺς χίλιους ὀκτακοσίους δέκα ἕξῃ κατὰ τὸν Φευρουάριον μῆνα ὅταν ἐφάνῃ ὁ ἅγιος εἰς τὸν Αἰχμάλωτον*, τέλ. ἔπειτα τὰ ἔγραψεν ὅλα καταλεπτῶς, καὶ οὕτως ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὸ ὄρος.

⁶(σ. 913-919) «Πίναξ τῶν ἐν τῇ παρουσίᾳ βίβλῳ ἀναφερομένων ὑποθέσεων εἰ καὶ μὴ λίαν ἀκριβῆς διὰ τὸ ἀλλεπάλληλον τῆς βίβλου». Στὸν πίνακα γίνεται παραπομπὴ σὲ φύλλα (= σελίδες) κάθε κεφαλαίου.

2. (σ. 920) Ψευδο-Μεθόδιος, *Ἀποκάλυψη* («Τοῦ ἁγίου Μεθοδίου ἐπισκόπου Πατάρων περὶ τῆς βασιλείας τῶν ἐθνῶν καὶ περὶ τῶν ἐσχάτων ἡμερῶν, ὅσα δεῖ μέλλει γενέσθαι»). Ἀρχ. *Ἦν τε Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὐὰ, ὅτε ἐξῆλθον ἐκ τοῦ παραδείσου παρθένοι*, τέλ. (κολ.) *οἱ υἱοὶ Κάϊν εἰς τὰς γυναῖκας τῶν ἀδελφῶν [καὶ ἐμίαναν*. ᾽Εκδ. Anastasios Lolos, *Die dritte und vierte Redaktion des Ps.-Methodios* [Beiträge zur klassischen Philologie, Heft 94], Meisenheim am Glan 1978, σ. 25,1-15.

᾽Οδηγίες πρὸς τὸν ἀναγνώστη γιὰ τὴ ροὴ τοῦ κειμένου σὲ σπαράγματα φύλλων σταχωμένα μεταξὺ τῶν σελίδων τοῦ κώδ.: π.χ. μεταξὺ τῶν φ. 288 καὶ 289: *ὅταν εὗρης τὸ σημεῖον τοῦτο (ια) ἔλθῃ ὧδε καὶ ἀνάγνωσον (...)*.

᾽Αγραφεὶς σελίδες: 32, 33-34.

ΥΛΗ: Χαρτί ὑπόλευκο, μεσαίου πάχους, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημα (δυσδιάκριτα): α) τρεῖς ἡμισέληνοι, β) γράμματα: F G (;).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: Κυρίως ὀκτάδια. Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία: πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Παραπομπὴ στὸ verso τῶν φύλλων, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Συμπλήρωση σελιδαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: 349α, 349β, 866-920.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία ὀρισμένων τίτλων καὶ ἀρχικῶν γραμμῶν.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Πβ. βιβλιογρ. σημ. (σ. 912): *Ἐτελειώθη τὸ παρὸν κατὰ τὸ χιλιοστὸν ὀκτακοσιοστὸν εἰκοστὸν ἔτος τῇ εἰκοστῇ δευτέρᾳ αὐγούστου κόπῳ καὶ πόνῳ τῶν ἐλαχίστων παπᾶ Γερασίμου καὶ Αἰχμαλώτου, καὶ εὐχεσθε οἱ ἐντυγχάνοντες τῷ παρόντι ὑπὲρ ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ συγχωρήσατε ἡμῖν διὰ τὰς πολλὰς βαρβαρότητας καὶ σφάλματα, καὶ ἐπιδιορθώσατε αὐτό, χωρὶς ὅμως νὰ ἀλλάζετε τὸ*

νόημα ἢ τὰς λέξεις, ἢ νὰ ἀφαιρέσετε τίποτα, ἢ νὰ προσθέσετε. [[ὁ δὲ]] ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ τολμήσει νὰ νοθεύσῃ τὸ βιβλίον καὶ νὰ προσθήσῃ τί, ἢ νὰ ἀφαιρέσῃ, νὰ ἔχῃ τὸν ἅγιον Νεῖλον ἀντίδικον. Γραφὴ μικρῶν διαστάσεων, ἐλαφρῶς δεξιοκλινῆς, ἀπὸ ἔμπειρο χέρι. Μελάνι μαῦρο. Ἐρυθρογραφία τίτλων.

β) φ. 913-920: β' χέρι;

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Στὴ σ. 33, ἐπικολλημένη ἐτικέτα φέρει τὸν ἀρ. 25 (διαγραμμαμένο)· στὸ ἴδιο φύλλο, ἢ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰῶνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΟΣΙΟΙ ΝΕΙΛΟΙ ΘΑΥΜΑΤΑ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 236. Τὰ φ. I, I', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Τσελίκας, *Δέκα αἰῶνες*, σ. 72-73 (ἀρ. καταλ. 71). — Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφοι», σ. 386.

313 (TA 237)

18ος αἰ. (τέλ.) χαρτί 132×92χιλ. [85×55] φ. I, 145 (-34), I'
στ. 8 (φ. 1^r-143^v), 11-12 (φ. 144^r-145^r) διπλοὶ ἀκέφ.

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΣΥΝΘΕΣΕΩΝ – ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ ΠΕΤΡΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΟΥ

(φ. 1^r-8^r) Ἀρχ. (ἀκέφ.) *Κύριε ἐκέκραξα πρὸς σὲ εἰσάκουσόν μου*. – (φ. 8^r-12^r) «Εὐλογητάρια τῆς Κυριακῆς τοῦ Ὁρθρου», ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. *Εὐλογητὸς εἶ Κύριε*. – (φ. 12^v-21^v) Δανιὴλ πρωτοφάλτου, Πολυέλεος, ἤχ. δ'. Ἀρχ. *Δοῦλοι, Κύριον*. – (φ. 22^r-24^v) Ἰωάννου πρωτοφάλτου, Πασαπνοάριον, ἤχ. α'. – (φ. 25^r-28^r) Πέτρου Πελοποννησίου, «Αἱ ἀργαὶ Τιμιωτέραι κατ' ἤχον». Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 28^r-33^r) «Πασαπνοάρια ἀργὰ κατ' ἤχον τῆς ὀκτωήχου α'». Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 33^v-49^r) Δοξολογίαι: (φ. 33^v-39^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. α', (φ. 39^r-43^v) τοῦ ἰδίου, ἤχ. δ', (φ. 43^v-49^r) Δανιὴλ πρωτοφάλτου, ἤχ. βαρύς. – (φ. 49^v-50^v) «Εἰς φήμην ἀρχιερέως καὶ ὅταν ἐνδύεται· ἐξήγησις κὺρ Πέτρου», ἤχ. πρωτόβαρυσ. Ἀρχ. *Τὸν δεσπότην*. – (φ. 51^r) Ἀρχ. (ἀκέφ.) *ἀνούμφευτε* «Εἰς τοὺς οἴκους ψάλλεται», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Χαῖρε νύμφη ἀνούμφευτε*. – (φ. 51^v-52^r) «Τῇ ἀγία καὶ μεγάλῃ Β' [Δευτέρᾳ] εἰς τὸν Ὁρθρον», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Ἀλληλούϊα*. – (φ. 52^v-54^r) «Ἔτερον σύντομον τοῦ αὐτοῦ», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Ἀλληλούϊα – Ἰδοὺ ὁ νυμφίος ἔρχεται*. – (φ. 54^r-55^v) «Τῇ ἀγία καὶ μεγάλῃ Ε' [Πέμπτῃ]», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Ὅτε οἱ ἐνδοξοὶ μαθηταί*. – (φ. 56^r-57^r) «Ψάλλεται τὸ παρὸν εἰς τὴν λαμπροφόρον Ἀνάστασιν εἰς τὸν ἀσπασμόν», ἤχ. πλ. α'.

Ἄρχ. *Δόξα Πατρί – Καὶ νῦν – Ἀναστάσεως ἡμέρα.* – (φ. 57^r-58^v) «Τὸ παρὸν κράτημα εἰς τὸ αὐτὸ ἰδιόμελον· σύνθεσις κῦρ Πέτρου», ἤχ. α' δ'φ(ωνος). – (φ. 58^v-64^r) Ἰωάννου τοῦ Κουκουζέλη, «ἐξηγήθη δὲ παρὰ κῦρ Πέτρου λαμπαδαρίου», ἤχ. βαρύς. Ἄρχ. *Ἄνωθεν οἱ προφηταί.* – (φ. 64^r-68^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, «Τρισάγιον τοῦ Σταυροῦ ἐξηγηθὲν ἐκ τοῦ παλαιοῦ», ἤχ. δ'. Ἄρχ. *Ἅγιος.* – (φ. 68^v-69^v) «Τὸ παρὸν ψάλλεται εἰς τὴν λαμπροφόρον ἡμέραν· συντεθῆ δὲ παρὰ κῦρ Πέτρου», ἤχ. πλ. α'. Ἄρχ. *Χριστὸς ἀνέστη.* – (φ. 69^v-70^v) «Ἔτερον Δύναμις τοῦ αὐτοῦ [Πέτρου] ἐξήγησις», ἤχ. β'. – (φ. 70^v-72^r) «Τὸ παρὸν ψάλλεται εἰς τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον». Ἄρχ. *Ἀλληλουῖα.* – (φ. 72^r) «Μετὰ τὸ εὐαγγέλιον», ἤχ. γ'. Ἄρχ. *Δόξα σοι Κύριε δόξα σοι.* – (φ. 72^v-92^r) Πέτρου λαμπαδαρίου Πελοποννησίου, Χερουβικά. Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 92^v-98^r) τοῦ ἰδίου, Χερουβικά «ἕτερα σύντωμα (!) τῆς ἐβδομάδος». – (φ. 98^v-103^v) «Κῦρ Πέτρου», Κοινωνικά τῆς ἐβδομάδος, ἤχ. α'. – (φ. 104^r-113^v) Κοινωνικά *Αἰνεῖτε* ὅλοι οἱ ἤχοι. Ἄρχ. *ἀκέφ.* (ἶχνος σκισμένου φύλ. μεταξὺ τῶν φ. 103 καὶ 104). – (φ. 113^v-114^v) «Τὸ μέγα *Εἰς μνημόσυνον* τοῦ κῦρ Δανιὴλ <πρωτοφάλτου> ψάλλεται εἰς τὰς ἐορτάς», ἤχ. βαρύς. – (φ. 115^r-117^r) «Ἀρχὴ δὲ καὶ τὰ ψαλλόμενα ἐν τῇ θείᾳ καὶ ἱερᾷ λειτουργίᾳ τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου. Ἐξηγήθησαν δὲ ἐκ τοῦ παλαιοῦ παρὰ κῦρ Πέτρου λαμπαδαρίου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας», ἤχ. β'. Ἄρχ. *Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος – Ἀμήν – Σὲ ὑμνοῦμεν.* – (φ. 117^r-118^v) ἤχ. α' τετράφωνος. Ἄρχ. *Τὴν γὰρ σὴν μήτραν.* – (φ. 119^r-122^r) «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ καὶ τὰ ψαλλόμενα ἐν τῇ Θείᾳ Λειτουργίᾳ τῶν Προηγιασμένων ἐξηγηθέντα παρὰ κῦρ Πέτρου· τὸ παρὸν ἤχ. πλ. β'». Ἄρχ. *Κατευθυνθῆτω – Νῦν αἱ δυνάμεις.* – «ἤχ. α' δ'φ(ωνος)». Ἄρχ. *Γεύσασθε καὶ ἴδετε.* – (φ. 122^r-123^r) «Τὰ παρόντα ψάλλονται εἰς ταῖς Κυριακαῖς τῆς ἀγίας Τεσσαρακοστῆς ἐν τῷ Ἑσπερινῷ· σύνθεσις κῦρ Πέτρου», ἤχ. πλ. δ'. Ἄρχ. *Μὴ ἀποστρέψης.* – (φ. 123^v-124^v) «Ψάλλεται τὸ παρὸν τῷ Σαββάτῳ τῆς Ἀκαθίστου· ἐξηγήθη δὲ ἐκ τοῦ παλαιοῦ παρὰ τοῦ λαμπαδαρίου Πέτρου», ἤχ. πλ. δ'. Ἄρχ. *Θεὸς Κύριος.* – (φ. 124^v-126^v) «Ἔτερον σύντομον τοῦ αὐτοῦ», ἤχ. πλ. δ'. – (φ. 126^v-137^r) «Καὶ τότε σὺν τοῖς ἄλλοις ἐξηγήθη παρ' αὐτοῦ», ἤχ. πλ. δ'. Ἄρχ. *Τῆ Ὑπερμάχῳ.* – (φ. 137^v-139^r) τοῦ ἰδίου, «Κρατῆματα τῶν εἰρμῶν», ἤχ. α'. – (φ. 139^v-141^r) «Ἔτερον τοῦ αὐτοῦ [Πέτρου] λαμπαδαρίου εἰς τὸ *Ἐν βιθῶ (!)*», ἤχ. λέγετος. – (φ. 141^r-142^r) «Ἔτερον τοῦ αὐτοῦ Πέτρου», ἤχ. πλ. δ'. – (φ. 142^v-143^v) «ἤχ. πλ. δ'». Ἄρχ. *Πῶς σοῦ τὴν χάριν ὑμνήσαι μοι.* – (φ. 144^r-145^v) Δανιὴλ πρωτοφάλτου, «Θεοτοκίον», ἤχ. πλ. β'. Ἄρχ. *Μνήσθητι Δέσποινα ἀμοῦ.*

Ἀπώλεια κειμένου μεταξὺ τῶν φ. 2 καὶ 3 (ἐξέπεσαν δύο φύλλα).

Σημειογραφία ἐξηγητική.

ΥΛΗ: Χαρτί λεπτό, υπόλευκο, ελαφρώς στυλινό. Ύδατόσημα: α) τρία καπέλα, β) στέμμα με γράμματα G F A.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: Χωρίς ἀρίθμηση τευχῶν. Μερική σελιδαρίθμηση ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ γραφέα με ἐρυθρὸ μελάνι: 3-38. Νεότερη φυλλαρίθμηση με ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐπίτιτλα ταινιοειδῆ, ἄλυσιδωτά, με μαῦρο μελάνι, τὰ ὅποια ἀπολήγουν στὰ δύο τους ἄκρα σὲ κεφαλὴ δράκου (π.χ. φ. 8^ρ)· ἐπίτιτλα κοσμημένα με διπλὴ σειρὰ πλοχμῶν ἀπὸ λευκὲς ὀριζόντιες καὶ κάθετες ταινίες σὲ λευκὸ βάθος (π.χ. φ. 12^ν)· ἐπίτιτλα πλοχοειδῆ (φ. 22^ρ) ἢ ἀπὸ ἐλισσόμενο βλαστό (φ. 56^ρ). Ἐρυθρογραφία πρωτογραμμάτων, κοσμημένων με ἀνθύλλια. Στίγματα χρυσογραφίας σὲ διάφορα γράμματα (π.χ. φ. 1^ρ, 25^ρ), σὲ ἐπίτιτλα (π.χ. φ. 22^ρ, 25^ρ) καὶ πρωτογράμματα (π.χ. φ. 2^ρ).

ΓΡΑΦΕΙΣ: Ἄδηλοι: α) φ. 1^ρ-143^ν, β) φ. 144^ρ-145^ν, γ) φ. 145^ν. Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρό.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 119^ρ, κτητ.) *Καὶ τόδε σὺν τοῖς ἄλλοις ὑπάρχει καμοῦ τοῦ Δημητρίου Χρήστου. Στὸ φ. 1^ρ, καραμανλίδικο κείμενο, ἀνάστροφα γραμμένο.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Στὴν κατοχὴ ἐνὸς Δημητρίου Χρήστου (βλ. ΣΗΜ.). Στὸ φ. 1^ρ κ.ά., ἢ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΧΕΡΟΥΒΙΚΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΔΟΞΟΛΟΓΙΑΙ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 237. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἐντονοι ρύποι, σχισίματα στὶς ἀκμὲς τῶν φύλλων. Ἀρκετὰ φύλλα ἔχουν συντηρηθεῖ μεταγενέστερα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 377, 390.

ΠΑΝΟΜΟΙΟΥΤΥΠΑ: Γιαννόπουλος, *Η Ψαλτικὴ Τέχνη*, σ. 269: εἰκ. 117 (φ. 115^ρ). — Giannopoulos, στὸ ἴδιο, σ. 382 (φ. 25^ρ).

314 (TA 238)

19ος αἰ. (α' μισό, μετὰ τὸ 1814) χαρτί 153/154×111χιλ. [115×75]
φ. I, 141 (+17α, 18α, 49α, 52α), Γ' στ. 11 διπλοῖ

ΔΟΞΑΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΔΟΓΜΑΤΙΚΑ ΘΕΟΤΟΚΙΑ ΙΑΚΩΒΟΥ ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΟΥ – ΣΥΝΘΕΣΕΙΣ ΠΕΤΡΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΙΑΚΩΒΟΥ

(φ. 7^ρ) Ὁ τίτλος: «ΔΟΞΑΣΤΙΚΑ», (φ. 9^ρ-29^ρ) Ἰακώβου πρωτοψάλτου, Δοξαστικά κατ' ἤχον «μετὰ τῶν δογματικῶν θεοτοκίων (!)». Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 29^ν-30^ρ) τοῦ ἰδίου, «Ὁ πρὸς τὴν Θεοτόκον χαιρετισμὸς τοῦ ἀγγέλου ὡς ψάλλεται... ἐν τῇ Μ(ε)γ(άλῃ) Ἐκ(κλησίᾳ)», ἤχ. δ'. Ἀρχ. *Θεοτόκε Παρθένε*. – (φ. 30^ρ-52α^ν)

Πέτρου λαμπαδαρίου, «Ἰδιόμελα εἰς τὰς Κυριακὰς τῆς Μεγάλης μ' [Τεσσαρακοστῆς]», ἤχ. δ'. Ἀρχ. Ἐλαμψεν ἡ χάρις σου. – (φ. 52^α-66^β) «Τῆ ἀγία καὶ μεγάλη Δ' [Τετάρτη] εἰς τὸν στίχον τῶν αἰνῶν Δόξα καὶ νῦν παρὰ Πέτρου λαμπαδαρίου κατὰ μίμησιν Δανιήλ», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Κύριε ἡ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις. – (φ. 66^β-87^γ) «Τῆ ἀγία καὶ Μεγάλῃ Παρασκευῇ Δόξα καὶ νῦν...». Ἀρχ. Σὲ τὸν ἀναβαλλόμενον. – (φ. 87^γ-98^δ) Ἰακώβου πρωτοψάλτου, Πασαπνοάρια τῶν αἰνῶν. Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 98^δ-122^ε) τοῦ ἰδίου, τὰ ἔνδεκα ἐωθινά. Πλήρης ἡ σειρά. – (φ. 124^ε-125^ς) «Ἀντίφωνον α'», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Ἄρχοντες λαῶν συνήχθησαν. – (φ. 124^ε-125^ς) «Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Παρθένος ἔτεκες. – (φ. 125^ς) «Θεοδόρου (!) <Φωκαέως>», ἤχ. α'. Ἀρχ. Κύριε ἐλέησον.

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

Ἄγραφα φύλλα: 1^ν-2^ρ, 4^ν, 5^ν-6^ν, 7^ν-8^ν, 123^ρ-ν, 125^ν-141^ν.

ΥΛΗ: (φ. 1-8, 131-141: πφ. παλαιότερης στάχωσης) Χαρτί λεπτό, ὑπόλευκο, στυλπνό. Ὑδατόσημο: α) φιγούρα-ἄγγελος (;) ποῦ κρατᾶ κορδέλα μετὰ τὴ λέξη AIMASSO (π.χ. φ. 4 καὶ 5)· ἀντίσημο: γράμματα C M (π.χ. φ. 3 καὶ 6). Πβ. κώδ. Μπενάκη 224 (TA 91), ἔτ. 1811: ὁμοιο ὑδατόσημο.

(φ. 9-130) Χαρτί ἀρκετὰ χονδρό, ὑπόλευκο, στυλπνό. Ὑδατόσημο: β) ἡμισέληνος σὲ πλαίσιο καὶ γράμμα A· πβ. Nikolaev 1014 (ἔτ. 1824).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 4×8 (30· +17α, 18α), 1×10 (40), 1×4 (44), 11×8 (130· +49α, 52α), 1×12-1 (141: πφ.). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Νεότερη φυλλαρίθμηση μετὰ ἐρυθρὸ μελάνι. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: 17α, 18α, 49α, 52α.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Πρωτογράμματα κοσμημένα μετὰ ἀνθύλλια (π.χ. φ. 9^ρ). Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Ἄδηλοι: α) φ. 9^ρ-122^ν: ὁ κύριος γραφέας, β) φ. 124^ρ-125^ς. Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρό.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 2^ν, κτητ., ἐρυθρόγρ., καραμαν.) Κίμπουλούρτα βερβέσσε ποῦ κιταπή τζανινὰ καρίμ ὀλσούν. Κίμ πολούστα βερίρσε τζανινὰ νοῦρ τογσούν Ἀμίν. Ἰωσήφ Ἀναστασίουγια πουλούρτα βερμέσσε γιοχαριτὰ τετιγήμ κιπὶ ὀλσούν [= Ὁποῖος βρεῖ αὐτὸ τὸ βιβλίον καὶ δὲν τὸ παραδώσει εἴθε ἡ ψυχὴ του νὰ εἶναι μαῦρη καὶ καταραμένη. Ὁποῖος τὸ βρεῖ καὶ τὸ παραδώσει εἴθε στὴν ψυχὴ του νὰ γεννηθεῖ τὸ φῶς. Ἀμίν. Ὅταν βρεθεῖ καὶ δὲν παραδοθεῖ στὸν Ἰωσήφ <τοῦ> Ἀναστασίου ὅπως εἶπα παραπάνω, ἔτσι νὰ γίνῃ (μτφρ.: Δ. Λαμπράκης)].

(φ. 3^ρ, κτητ., ἐρυθρόγρ., ἀπὸ τὸ ἴδιο χέρι) Ἰωσήφ, Ἀναστασίου 1862 Νοεμβρίου, 1. Ἀπὸ τὸ ἴδιο χέρι στὸ φ. 7^ρ, ὁ τίτλος: ΔΟΞΑΣΤΙΚΑ. Τὸ ὄνομα Ἰωσήφ ἐπαναλαμβάνεται στὰ φ. 1^ρ, 5^ρ.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Βλ. ΣΗΜ. Στὸ φ. 9^ρ, ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξιμῶν. Στὸ ἴδιο φύλλο, μεγαλύτερη ἐξίτηλη σφραγίδα.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξιμῶν· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΔΟΞΑΣΤΙΚΑ – ΚΡΑΤΗΜΑΤΑ ΠΑΣΑΠΝΟΑΡΙΑ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 238. Τὰ φ. I, I', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὰ φ. 1-8, 131-141, πφ. ἀρχ. - τέλ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Πολὸν καλὴ.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 390.

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΟ: Γιαννόπουλος, *Η Ψαλτικὴ Τέχνη*, σ. 270: εἰκ. 118 (φ. 98^ν).

315 (TA 240)

19ος αἰ. [μετὰ τὸ 1814-1860 (βλ. φ. 1^ρ)] χαρτὶ 150×130χιλ. [127/135×110]
φ. I, I, σ. 439, φ. I' στ. 10-12 διπλοὶ

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ, ΟΡΘΡΟΥ, ΘΕΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

Στὸ φ. 1^ρ, ὁ τίτλος (ἀπὸ μτγν. χέρι): «Μουσικὸν Ἀπάνθισμα περιέχον ἅπασαν τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐνιαύσιον ἀκολουθίαν ἐσπερινοῦ, ὄρθρου, τῆς ἱερᾶς [Λειτουργ]ίας, τῆς Μεγάλης Τε[σσαρακο]στῆς, τῆς Μεγάλης Ἑβδομ[άδος καὶ] τῆς λαμπροφόρου Ἀναστάσεως τινῶν καταβασιδῶν ἐν τῷ [...] λεγέειν τε καὶ ἀντιγραφ[ε] [...] μαθημάτων τῶν δοκημοτ[...] [μουσι]κολογιωτάτων παλαιῶν τε [...] τῶν νεοτέρων· διὰ χειρὸς [...] τοῦ ἱερέως. Ἐν χώρᾳ Δ[...] 1860». Ἀκολουθεῖ στὸ φ. 1^ν, σ. 1: πίν. περιεχομένων.

(σ. 3-439) Ἀνθολογία. Ἀναλυτικά:

(σ. 3-4) «Τῆ Τετάρτῃ τῆς Μεσοπεντηκοστῆς», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Ἀλλότριον τῶν μητέρων ἢ παρθενία. – (σ. 5-11) Θεοδώρου Παπαῖ Παράσχου Φωκαέως, «Ἀνοιξαντάρια σύντομα», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Ἀνήξαντός (!) σου τὴν χεῖραν. – (σ. 11-18) Μανουὴλ πρωτοφάλτου (ἀπὸ μτγν. χέρι), ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Μακάριος ἀνῆρ. – (σ. 18-28) Θεοδώρου <Φωκαέως>, ἤχ. βαρὺς, Μακάριος ἀνῆρ. – (σ. 28-30) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, ἤχ. β'. Ἀρχ. Κύριε ἐκέκραξα – Κατευθυνθήτω. – (σ. 30-36) τοῦ ἰδίου, Πολυέλεος, ἤχ. δ'. – (σ. 36-48) Θεοδώρου Παπαῖ Παράσχου Φωκαέως, Πολυέλεος, ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Λόγον ἀγαθόν. Ἀλληλούϊα – Ἀλληλούϊα. Ἐξηρέξατω (!) ἡ καρδία μου. – (σ. 49-50) «Τῆ ἀγία καὶ μεγάλη Τεσσαρακοστῇ (!) προκειμένον μέλος ἀρχαῖον», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου. – (σ. 50-52) «Τῆ ἀγία καὶ μεγάλη Τεσσαρακοστῇ, τοῦ αὐτοῦ»,

ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Δόξα πατρί*. – (σ. 52-54) «Ἔτερα Θεοδώρου π(απᾶ) Π(αράσχου) Φ(ωκαέως)», ἤχ. β'. Ἀρχ. *Δόξα πατρί – Τῆς μετανοίας*. – (σ. 54) Νικολάου Ταρακτζόγλου, «Εἰς τὴν ἀρτοκλασίαν», ἤχ. α'. Ἀρχ. *Θεοτόκε Παρθένε*. – (σ. 55-66) Πέτρου Μπερεκέτη, ἤχ. α' δίχορον, ὁ ἴδιος στίχος. – (σ. 66-72) Χουρμουζίου χαρτοφύλακος, ἤχ. α', ὁ ἴδιος στίχος. – (σ. 73-95) Πέτρου Πελοποννησίου, Δοξολογίες, ἤχ. α'. – (σ. 96-127) «Ἀσματικὸν εἰς τὸν Τίμιον Σταυρόν», ἤχ. δ'. Ἀρχ. *Ἅγιος ὁ Θεός*. – (σ. 127-132) «Ἔτερον νεκρώσιμον ἄσματικόν», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. *Ἅγιος, ἅγιος ὁ Θεός*. – (σ. 132-133) Ἀλληλουάριον, ἤχ. α'. – (σ. 134) «*Δύναμις* τὸ συνηθισμένον», ἤχ. β'. – (σ. 134-135) «Τρισάγιον Νικολάου Ταρακτζόγλου ἤχ. α' πα· Θε(οδώρου) π(απᾶ) Π(αράσχου) Φ(ωκαέως), ἤχ. ἐπτάφωνος». Ἀρχ. *Ἀμήν Ἅγιος ὁ Θεός*. – (σ. 136-137) Νικολάου Ταρακτζόγλου, «Τρισάγιον», ἤχ. α'. Ἀρχ. *Ἀμήν Ἅγιος ὁ Θεός*. – (σ. 137-138) τοῦ ἰδίου, «Ἔτερον ἀργόν», ἤχ. α'. Ἀρχ. *Δύναμις*. – (σ. 139) Γεωργίου τοῦ Κρητός, «Ἔτερον», ἤχ. β'. – (σ. 139-140) Θεοδώρου Φωκαέως, «Τῶν κατήχων ὀκτὼ ἤχων», ἤχ. α'. Ἀρχ. *Ἄξιόν ἐστι*. – (σ. 140-141) ἤχ. β' διατονικός. – (σ. 141-142) ἤχ. γ'. – (σ. 142-143) Θεοδώρου Φωκαέως, «ἐναρμόνιος παρελείφθη ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ Γ'». – (σ. 143-144) ἤχ. γ'. – (σ. 144-145) ἤχ. δ'. – (σ. 145-146) Γεωργίου παπᾶ Ρυσίου, «ἤχ. πλ. πα» πεντάφωνος. – (σ. 146) «τοῦ αὐτοῦ», ἤχ. πλ. β'. – (σ. 146-147) «τοῦ αὐτοῦ», ἤχ. ἐπτάφωνος. – (σ. 147-148) «τοῦ αὐτοῦ», ἤχ. πλ. δ'. – (σ. 148-149) Ἀρχ. *Φῶς ἰλαρόν*. – (σ. 149-151) «Ὁ Ἀκάθιστος ὕμνος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Θεὸς Κύριος*. – (σ. 152-158) ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Τὸ προσταχθέν – Τῆ Ὑπερμάχῳ*. – (σ. 158-165) «Τῆ ἀγία καὶ μεγάλη Ἑβδομάδι εἰς τὸν Νυμφῶνα μέλος ἀρχαῖον παρὰ ἀνωνύμου», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Ἀλληλουῖα*. – (σ. 165-168) Ἰωάννου πρωτοφάλτου, Ἡ θεία λειτουργία τοῦ Μ. Βασιλείου. – (σ. 168-170) «Ἐμελοποιήθη παρὰ Ὀγουρλοῦ Γεωργίου ἐκ Καισαρείας καὶ μετεφράσθη εἰς τὴν νέαν μέθοδον παρὰ Σπυριδωνος [τ]οῦ ἐκ Πεσίτ [= Πισιδίας;]», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Ἐπὶ σοὶ χαίρει κεχαριτωμένη*. – (σ. 170-187) Θεοδώρου Φωκαέως, «Τὰ κατ' ἤχον ἀργοσύντομα χερουβικά τῆς ἑβδομάτος (!) καὶ τῶν ἐλαχίστων ἑορτῶν». Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (σ. 187-198) Γεωργίου παπᾶ Ρυσίου «τοῦ ἐν Βλάχρα», «Κοινωνικὰ τῆς ἑβδομάδος νέα... μελουρηθέντα κατὰ μίμησιν τῆ δευτέρᾳ», ἤχ. α'. – (σ. 198-234) Θεοδώρου Φωκαέως, Χερουβικά «Κυριακῶν ἑορτῶν». – (σ. 234-237) Γεωργίου παπᾶ Ρυσίου, Κοινωνικό, «Τῆ ἀγία καὶ μεγάλη Πέμπτη ἀντὶ χερουβικοῦ καὶ κοινωνικοῦ». – (σ. 237-240) τοῦ ἰδίου, Κοινωνικό «Τῷ ἀγίῳ καὶ μεγάλῳ Σαββάτῳ ἀντὶ χερουβικοῦ». – (σ. 240-260) Θεοδώρου Παράσχου Φωκαέως, «Τὰ κατ' ἤχον *Αἰνεῖτε*». Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (σ. 260-262) Γρηγορίου πρωτοφάλτου, ἤχ. βαρῦς. Ἀρχ. *Αἰνεῖτε τὸν Κύριον*. – (σ. 262-265) Πέτρου λαμπαδαρίου, «Τὰ ἀνέκδοτα», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Αἰνεῖτε τὸν Κύριον*.

(σ. 265-346) «Κοινωνικὰ τοῦ ἐνιαυτοῦ παρὰ διαφόρων ποιητῶν»: (σ. 265) Ἰνδίκτου: Θεοδώρου Φωκαέως, ἤχ. βαρῦς. – (σ. 267) Ἐγκαινίων: Μανουῆλ

πρωτοφάλτου, ἤχ. βαρύς. – (σ. 269) Ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ: Θεοδώρου Φωκαέως, ἤχ. δ'. – (σ. 272) Χριστουγέννων: τοῦ ἰδίου, ἤχ. δ', (σ. 275) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. α'. – (σ. 276) Θεοφανίων: τοῦ ἰδίου, ἤχ. βαρύς, (σ. 278) Θεοδώρου Φωκαέως, ἤχ. πλ. α'. – (σ. 281) Εὐαγγελισμοῦ: χωρὶς ἐνδειξη μελουργοῦ, ἤχ. δ'. – (σ. 283) Λαζάρου: Θεοδώρου Φωκαέως, ἤχ. πλ. α'. – (σ. 285) Βαΐων: τοῦ ἰδίου, ἤχ. δ'. – (σ. 287) Μ. Πέμπτης «ἀντὶ χειρουβικοῦ καὶ κοινωνικοῦ»: τοῦ ἰδίου, ἤχ. πλ. β'. – (σ. 290) Μ. Σαββάτου «ἀντὶ χειρουβικοῦ»: τοῦ ἰδίου, ἤχ. πλ. α'. – (σ. 292) Μ. Σαββάτου: Γεωργίου τοῦ Κρητός, ἤχ. πλ. α'. – (σ. 294) Πάσχα: Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. α', (σ. 295) Γρηγορίου πρωτοφάλτου, ἤχ. βαρύς, (σ. 297) τοῦ ἰδίου, ἤχ. πλ. δ'. – (σ. 299) Κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ: Πέτρου Πελοποννησίου, ἤχ. πλ. α'. – (σ. 302) Μεσοπεντηκοστῆς: τοῦ ἰδίου, ἤχ. δ'. – (σ. 303) Ἀναλήψεως: Δανιὴλ πρωτοφάλτου, ἤχ. δ'. – (σ. 305) Πεντηκοστῆς: Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. βαρύς. – (σ. 307) ἁγ. Πνεύματος: Πέτρου Βυζαντίου, ἤχ. α'. – (σ. 308) ἁγ. Πάντων: Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. α', (σ. 310) τοῦ ἰδίου, ἤχ. πλ. δ'. – (σ. 312) Μεταμορφώσεως: τοῦ ἰδίου, ἤχ. δ'. – (σ. 314) «τοῦ ἁγίου Μανδυλίου (!)»: Κωνσταντίνου πρωτοφάλτου, ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. *Μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου*. – (σ. 316) Ἀσωμάτων: Γρηγορίου πρωτοφάλτου, ἤχ. δ', (σ. 318) Γεωργίου τοῦ Κρητός, ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους*. – (σ. 320) Εἰς μνήμην ἁγίων: Γρηγορίου πρωτοφάλτου, ἤχ. α', (σ. 323) Κωνσταντίνου πρωτοφάλτου, ἤχ. δ', (σ. 325) Θεοδώρου Φωκαέως, ἤχ. βαρύς. – (σ. 327) «συνειθισμένον (!)»: τοῦ ἰδίου, ἤχ. δ'. Ἀρχ. *Ποτήριον*, (σ. 330) τοῦ ἰδίου, ἤχ. α', (σ. 332) τοῦ ἰδίου. – (σ. 334) ἁγ. Ἀποστόλων: Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. α', (σ. 336) τοῦ ἰδίου, ἤχ. β', (σ. 338) τοῦ ἰδίου, ἤχ. δ', (σ. 340) Γεωργίου τοῦ Κρητός, ἤχ. βαρύς. – (σ. 342) Θεοδώρου Φωκαέως, ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. *Ποτήριον*. – (σ. 344) τοῦ ἰδίου, ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Σωτηρίαν εἰργάσω ἐν μέσῳ τῆς γῆς*.

(σ. 346-347) «Ἡ θεία καὶ ἱερὰ Λειτουργία τῶν Προηγιασμένων μέλος ἀρχαῖον», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. *Κατευθυνθήτω*. – (σ. 347) Θεοδώρου Φωκαέως, «Ἔτερον σύντομον». – (σ. 347-348) Γεωργίου παπαῦ Ρυσίου. Ἀρχ. *Νῦν αἱ δυνάμεις*. – (σ. 348-350) Θεοδώρου Φωκαέως, ἤχ. δ', ὁ ἴδιος ὕμνος. – (σ. 350-352) «Τοῦ αὐτοῦ», ἤχ. α', ὁ ἴδιος ὕμνος. – (σ. 352-353) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. β', ὁ ἴδιος ὕμνος. – (σ. 353-355) Θεοδώρου Φωκαέως, ἤχ. βαρύς, ὁ ἴδιος ὕμνος. – (σ. 355-356) Γεωργίου Κλαδᾶ, ἤχ. α'. Ἀρχ. *Γεῦσασθε καὶ ἴδετε*. Ἀκολουθοῦν στὸ ἴδιο Κοινωνικὸ συνθέσεις τῶν: (σ. 356-358) Γεωργίου Ρυσίου, ἤχ. δ', (σ. 358-360) Θεοδώρου Φωκαέως, ἤχ. δ', (σ. 360-362) τοῦ ἰδίου, ἤχ. πλ. β', (σ. 362-364) τοῦ ἰδίου, ἤχ. βαρύς. – (σ. 365-366) Θεοδώρου Φωκαέως, «Ἔτερον», ἤχ. δ'. Ἀρχ. *Φῶς ἱλαρόν*. – (σ. 366-367) «Ἔτερον τοῦ αὐτοῦ [Θεοδώρου Φωκαέως]», ἤχ. βαρύς. – (σ. 368-369) Κωνσταντίνου πρωτοφάλτου, ἤχ. βαρύς, ὁ ἴδιος ὕμνος. – (σ. 369) «Τοῦ αὐτοῦ», ἤχ. πλ. α', ὁ ἴδιος ὕμνος.

(σ. 370-374) «Καταβασίαι Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου ἐπιδιορθωθείσαι παρὰ Ἰωάννου λαμπαδαρίου φαλλόμεναι εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου». Ἔκδ. *Εἰρημολόγιον τῶν Καταβασίων Πέτρου... παρὰ Ἰωάννου λαμπαδαρίου*, Κωνσταντινούπολη 1839 (Γκίνης – Μέξας, ἀρ.*3119), σ. 1-7. Ἀκολουθοῦν οἱ καταβασίαι τῶν ἐξῆς ἑορτῶν: (σ. 375-383) Χριστογέννων. Ἔκδ. σ. 7-17, (σ. 384-390) Θεοφανίων. Ἔκδ. σ. 32-43, (σ. 390-394) Ὑπαπαντῆς. Ἔκδ. σ. 47-52, (σ. 394-398) Εὐαγγελισμοῦ. Ἔκδ. σ. 52-57, (σ. 398-401) Πεντηκοστῆς. Ἔκδ. σ. 68-73, (σ. 401-403) Ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ. Ἔκδ. σ. 88-93. – (σ. 404-408) Ἰδιόμελο Μεταμορφώσεως, ἤχ. α'. Ἀρχ. *Πρὸ τοῦ Σταυροῦ σου Κύριε*. – (σ. 408-410) Γεωργίου Ρυσίου τοῦ ἐν Βλάβγκα, «Αὐγούστου ἐ' ἡ Κοίμησις τῆς Θεοτόκου ἐν τῷ ἐσπερινῷ προσόμοια», ἤχ. α'. Ἀρχ. Ὡ τοῦ παραδόξου θαύματος πηγῆ. – (σ. 410-413) τοῦ ἰδίου, Δοξαστικὸ «Δόξα καὶ νῦν... ὀκτάτηρον», ἤχ. α'. Ἀρχ. *Θεαρχίῳ νεύματι*, τέλ. (κολ.) *Ταύτης γὰρ τὸ ὑπερβάλλων (!) ὑπερελχει πᾶσαν ἔννοιαν*. – (σ. 418) Ἀρχ. (ἀκέφ.) [*Κύριε σῶσον τοὺς εὐσεβεῖς καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν*].

(σ. 418-432) Δοξολογίαι: (σ. 418-423) Θεοδώρου Παράσχου Φωκαέως, ἤχ. γ', (σ. 423-427) Χουρμουζίου χαρτοφύλακος, ἤχ. βαρὺς ζω ἑναρμόνιος, (σ. 427-432) Γρηγορίου πρωτοψάλτου, ἤχ. πλ. δ'. – (σ. 432-433) «Εἰς τὸν ἀσπασμὸν τοῦ ἀρχιερέως μέλος ἀρχαῖον», ἤχ. βαρὺς. Ἀρχ. *Τὸν δεσπότην*. – (σ. 433-436) «Τὸ παρὸν ψάλλεται ὅταν ἐνδύεται ὁ ἀρχιερεὺς», ἤχ. βαρὺς. Ἀρχ. *Σὲ μεγαλύνομεν*. – (σ. 436-439) «Γρηγορίου πρωτοψάλτου», ἤχ. βαρὺς. Ἀρχ. *Περίζωσαι τὴν ρομφαίαν σου*. Πιθανότατα, τέλ. κολ.

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑποκίτρινο, στιλπνὸ, χωρὶς ὕδατόσημα.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: Ἀβέβαιη σύνθεση τευχῶν, χωρὶς ἀρίθμηση. Ἐξέπεσαν οἱ σ. 414-417.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρὶς διακόσμηση ἢ ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Διάφοροι, ἄδηλοι. Βλ. ἐπίσης φ. 1^ρ, ὅπου ὁ τίτλος. Ἀποκλειστικὴ χρῆσις μαύρου μελανιοῦ.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Στὸ φ. 1^ρ κ.ἀ., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων' πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΑΠΑΝΘΙΣΜΑ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 240. Τὰ φ. I, I', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Προβληματικὴ ἔντονι οὐποὶ ἀπὸ τῆς χρήσης, φύλλα μερικῶς σχισμένα καὶ ἀποκατεστημένα μὲ προσθήκη μτγν. φύλλου χαρτιοῦ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 390.

316 (TA 241)

19ος αί. (α' μισό) [φ. 11^r-26^r: μετὰ τὸ 1820 (βλ. φ. 11^r)] χαρτὶ 176×115χιλ.
 [115×67] φ. I, 169 (+6α, 7α, 8α), Γ στ. 11 (φ. 2^v-5^v), 12 (φ. 11^r-162^v) διπλοὶ
 κολ.

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΟΡΘΟΥ ΚΑΙ ΘΕΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

(φ. 2^r-4^v) Κωνσταντίνου πρωτοφάλτου, Χερουβικά, ἤχ. α'. – (φ. 4^v-5^v) Χερουβικά, ἤχ. β' (τέλ. κολ.). – (φ. 11^r-26^r) Γρηγορίου πρωτοφάλτου, Κοινωνικά *Αἰνεῖτε* «κατήχον συνκροτηθέντα (!) τῇ ἐξ' Αὐγούστου ἐν τῷ αὐτῷ [1820]». Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 27^r-40^r) Πέτρου λαμπαδαρίου Πελοποννησίου, Πολυέλεος, ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. <Δ>οῦλοι, Κύριον. – (φ. 40^r-54^v) Χουρμουζίου «διδα<σ>κάλου τῆς κυνὶς μουσικῆς σχολῆς (sic)», Πολυέλεος, ἤχ. πλ. δ'. – (φ. 54^v-68^v) Γεωργίου τοῦ Κρητός, Πολυέλεος στὶς ἐορτὲς τῆς Θεοτόκου, ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. <Λ>όγον ἀγαθόν. – (φ. 68^v-69^r) «Ἐὰν δὲν φάλουσι Δόξα καὶ Νῦν τοῦ πληλέου, τότε φάλεται τὸ ἀλληλουάριον παρὰ Γεωργίου τοῦ Κριτός (sic)», ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. Ἀλληλουία. – (φ. 69^r-76^v) Χουρμουζίου χαρτοφύλακος, «ὁ παρὸν τρίτος ψαλμὸς τοῦ πολυέλου ἀσματονισθὲν (!) ἔντεχνος», ἤχ. γ'. Ἀρχ. <Ε>πι τὸν ποταμὸν (!) Βαβυλῶνος. – (φ. 76^v-81^r) Μελετίου Σιναΐτου τοῦ Κρητός, «Μάθημα πασαπνοάριων (!)», ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. <Π>ᾶσα πνοή. – (φ. 81^r-86^v) Πέτρου λαμπαδαρίου Πελοποννησίου, ἤχ. πλ. β', τὸ ἴδιο. – (φ. 86^v-90^v) τοῦ ἰδίου, τὸ ἴδιο, ἤχ. πλ. δ'. – (φ. 91^r-99^r) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, Πασαπνοάρια τῶν αἰνῶν. Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 99^r-114^v) τοῦ ἰδίου, ἐωθινά. Ἀνθολογοῦνται τὰ ἐωθινὰ α'-θ'. – (φ. 123^r-149^r) Δοξολογίαι: (φ. 123^r-126^r) <Δοξολογία>. Ἀρχ. (ἀκέφ.) <Υ>μνοῦμεν σὲ εὐλογοῦμεν σὲ προσκυνοῦμεν σε, δοξολογοῦμεν σε. Ἀκολουθοῦν Δοξολογίαι τῶν: (φ. 127^r-130^v) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, ἤχ. γ', (φ. 130^v-133^v) Χουρμουζίου, ἤχ. δ', (φ. 134^r-137^v) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. α' πεντάφωνος, (φ. 138^r-141^v) τοῦ ἰδίου, ἤχ. πλ. β' «ἐνομένος (!) μετὸν βαρῦ», (φ. 141^v-145^v) τοῦ ἰδίου, ἤχ. βαρύς, (φ. 145^v-149^r) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, ἤχ. πλ. δ'. – (φ. 149^r-150^v) Γεωργίου τοῦ Κρητός, «Ἀσματικὸν τοῦ τιμίου Σταυροῦ», ἤχ. δ'. – (φ. 150^v-151^v) «Ὁ ἀκόλουθος ἔστη φήμη ἀρχιερατικὴ φάλλεται δὲ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐνῶ λαμβάνει καιρὸν ὁ ἀρχιερεὺς καὶ ἔξω πρὸς ἀρχιερέα εἰς κάθε καιρὸν μέλως ἀρχαίων, ἐκ τῆς Παπαδικῆς (sic)», ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. <Τ>ὸν δεσπότην. – (φ. 151^v-156^v) Ἰωάννου Κουκουζέλη, Μάθημα, ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. <Α>νωθεν οἱ προφηταί. – (φ. 157^r-162^v) Δανιὴλ πρωτοφάλτου, Μάθημα εἰς τὴν ἐορτὴν τοῦ ἀγίου Νικολάου, ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. Πανάγιε Νικόλαε πρόφθασον βοήθησον.

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

Ἐγγραφα φύλλα: 1^{ρ-ν}, 6^{ρ-10^ν}, 26^ν, 115^{ρ-122^ν}, 163^{ρ-169^ν}.

ΥΛΗ: (φ. 2-5) Χαρτί μεσαίου πάχους, υπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημο: α) θυρεὸς με ζωόμορφο σχῆμα· πβ. Nikolaev 1104b (ἔτ. 1844).

(φ. 11-26) Χαρτί χονδρὸ, υπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημο: β) ἡμισέληνος σὲ πλαίσιο καὶ γράμμα Α· πβ. Nikolaev 1092 (ἔτ. 1841), με διαφορὲς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα.

(φ. 27-162) Χαρτί λεπτό, υπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημο: γ) λέων· ἀντίσημο: γράμματα Α F G· πβ. Stanković 530 (ἔτ. 1790/1805), με διαφορὲς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα.

Τὰ φ. 6-10, 115-122, 163-168 χωρὶς ὕδατόσημα.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×4 (2-5), 1×8 (10), 1×4-1 (13), 3×4 (25), 1 (26), 17×8 (162), 1×6 (168). Ἀρίθμηση με ἀραβ. ψηφία, σημειωμένη ἀπὸ τοὺς γραφεῖς με ἐρυθρὸ μελάνι στὸ μέσο τοῦ κάτω περιθωρίου τοῦ πρώτου recto κάθε τεύχους. Τὸ τεῦχος τῶν φ. 2-5 ἀριθμεῖται ὡς 1. Τὰ τεύχη τῶν φ. 11-26 φέρουν ἀρίθμηση: 1 (φ. 11^ρ· μτγν. χέρι διέγραψε τὸν ἀρ. 1 καὶ σημείωσε τὸν ἀρ. 2 με μαῦρο μελάνι) - 4 (φ. 22^ρ). Τὰ τεύχη τῶν φ. 27-162 φέρουν ἀρίθμηση στὸ ἴδιο σημεῖο τῶν φύλλων με μαῦρο μελάνι: 3 (φ. 27^ρ) - 18 (φ. 155^ρ). Τὰ ἀποτελούμενα ἀπὸ νέου τύπου χαρτί τεύχη ποὺ παρεμβάλλονται στὸ χφ (βλ. παραπάνω, ΥΛΗ) δὲν φέρουν ἀρίθμηση. Νεότερη φυλλαρίθμηση με ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων. Ἀπὸ τὸ φ. 27 κ.έ., τὰ πρωτογράμματα παραλείπονται προκειμένου νὰ συμπληρωθοῦν ἀργότερα με ἐρυθρὸ μελάνι.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Ἄδηλοι: α) φ. 2^{ρ-5^ν}, β) φ. 11^{ρ-26^ρ}, γ) φ. 27^{ρ-162^ν}. Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρὸ.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Στὸ φ. 1^ρ κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΧΕΡΟΥΒΙΚΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΔΟΞΟΛΟΓΙΑΙ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 241. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὰ φ. 1, 169, πφ. ἀρχ. - τέλ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 390.

317 (TA 242)

ἔτ. 1720 (φ. 3^τ, 280^ο)
στ. 20

χαρτί

215×150χιλ. [157×95]

φ. I, 280, I

<ΜΑΝΟΥΗΛ ΜΑΛΛΑΞΟΣ>

1. (φ. 23^τ-279^ν) <Νομοκάνων> (κεφ. 302) (στη δημώδη). Ἔκδ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. Β', σ. 65 κ.έ., τέλ. (κεφ. τβ': «Περὶ πῶς γράφεται τὸ διαζύγιον ὅταν ὁ ἄνδρας λείπῃ πέντε χρόνους καὶ δὲν ἀποστείλῃ τελείως ἐξόδοις τῆς γυναικὸς αὐτοῦ») καὶ μὴνὶ ὀδεῖνα. Στὰ φ. 3^τ-21^ν, πίνακας περιεχομένων: «Ματθαίου τοῦ νομοθέτου ὁ ὁποῖος ἦτον ἱερομόναχος καὶ πολλὰ σοφώτατος ἐπὶ κλην Βλαστάρης. Πίναξ σὺν Θ(ε)ῶ ὃς τάδε περιέχει».

Γιὰ τὸ φ. 280^ο βλ. ΓΡΑΦ.

2. (φ. 280^ν) Ἄδηλος, Περὶ τῆς ἰδρύσεως τῆς Μονῆς Πάτμου καὶ τῆς δημιουργίας τῆς Μητροπόλεως Παροναξίας. Ὁ τίτλος: «Ὁ τοῦ βασιλέως Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ». Ἀρχ. Οὗτος ὁ ἀοίδιμος βασιλεὺς καὶ χριστιανικώτατος, τέλ. μ(ητ)ρόπολις Παροναξίας καὶ παντὸς Αἰγέου (!) πελάγου. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου: Δόξα σοι ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι. Τέλος καὶ τῶ Θεῶ χάρις καὶ δόξα. Ἔκδ. Heinrich Gelzer, «Der Codex 80 der theologischen Schule von Halki und die Legende von den heiligen Bildern», *BZ* 10 (1901), σ. 477-484: 478.

Ἄγραφα φύλλα: 1^ο-2^ο, 22^ο.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, ἐλαφρῶς στιλπνό. Ὑδατόσημο: τρεῖς ἡμισέληνοι (π.χ. φ. 28 καὶ 29): ἀντίσημο: γράμματα F S (π.χ. φ. 27). Ὁ ἴδιος τύπος ὑδατοσήμου (“τρεῖς ἡμισέληνοι”) καὶ στὴ συνέχεια τοῦ κώδικα (π.χ. φ. 92 καὶ 93) με ἀντίσημο παρεμφερές: γράμμα F, τριφύλλι, γράμμα S (π.χ. φ. 91).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×8-1 (8· ἐξέπεσε τὸ 1^ο φύλ.), 34×8 (280). Ἀρίθμηση τευχῶν με ἀραβ. ψηφία, σημειωμένη ἀπὸ τὸν γραφέα με μαῦρο μελάνι στὴν κάτω ἐσωτερικὴ γωνία τοῦ πρώτου recto κάθε τεύχους: 2 (φ. 9^ο) - 35 (φ. 273^ο) (τὸ τχ 1 χωρὶς ἀρίθμηση, λόγω τῆς ἀπώλειας τοῦ α' φύλ.). Χωρὶς παραπομπή. Νεότερη φυλλαρίθμηση με ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐπιμελημένη. Ἐπίτιτλα πιόσχημα (φ. 3^ο, 162^ο, 219^ο) ἢ ταινιοειδῆ (φ. 23^ο, 147^ο, 163^ο, 170^ο, 172^ο, 241^ο, 252^ο), κοσμημένα με πλοχοὺς ἄλλοτε ἀπὸ λευκὲς ὀριζόντιες καὶ κάθετες ταινίες (π.χ. φ. 23^ο), ἄλλοτε ἀπὸ ἀλυσιδωτὲς ταινίες (π.χ. φ. 147^ο): στὰ σημεῖα συνάντησης τῶν ταινιῶν μαῦρες ἢ ἐρυθρὲς κουκκίδες. Στὸ φ. 172^ο, ἐπίτιτλο ἀπὸ δικτυωτὲς μελανὲς ταινίες ποὺ σχηματίζουν κυκλωτερὴ διά-

χωρα· στὰ σημεῖα διασταύρωσης, μικροὶ ρόδακες. Πρωτογράμματα κοσμημένα μὲ ἀνθύλλια. Ἐρυθρογραφία τίτλων, ὑποτίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Στέφανος ἱερομόναχος Μονῆς Μπατζικόβου· βιβλιογρ. σημ. (φ. 3^ο): *αψκ'* [1720] *ἰνδικτιώνος ιγ'* (μελάνι μαῦρο-ἐρυθρό). Κρυπτογράφημα στὸ φ. 280^ο: *ςηθ* *υεθβλω δεφθνλχ ηεβελξλνθυλχ επ ψβω ξλνβω ξκθψγλπληλχ* (= *Διὰ χεαρὸς* [!]) *Στεφάνου ἱερομονάχου ἐκ τῆς μονῆς Μπατζικόβου*). Ἐπὶ ἔτους *αψκ'* [1720]. Ἐν μηνὶ Ἰουνίου *η'*, *ἰνδικτιώνος ιγ'*. Γραφὴ ἐπιμελημένη, καλλιγραφικὴ, ὄρθια, μὲ χαρακτηριστικὰ ἐπιμηκυμένες ἀπολήξεις γραμμάτων, ὅπως τὸ ρ, φ, ἀλλὰ καὶ τῆς λέξεως καὶ στὸ κάτω περιθώριον τῶν σελίδων (π.χ. φ. 6^ο, 9^ο, 10^ο). Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρό (βλ. ΔΙΑΚ.). Ὅμοιος γραφέας –βάσει γραφῆς– μὲ αὐτὸν τοῦ κώδ. Σόφιας, Ἐκκλησιαστικοῦ καὶ Ἀρχιερατικοῦ Ἰνστιτούτου Πατριαρχείου Βουλγαρίας 860 (προέλευση: Μονὴ Bačkovo) –πληροφορία ἀπὸ τὸν Dorotei Getov.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Μονὴ Μπατσκόβου (Bačkovo) (;) (βλ. ΓΡΑΦ.). Στὸ φ. 3^ο κ.ἀ., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, κάθετα τυπωμένη ἢ ἐπιγραφὴ: *ΜΑΤΘΑΙΟΥ ΤΟΥ ΒΛΑΣΤΑΡΗ ΝΟΜΟΚΑΝΩΝ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 242. Τὰ φ. I, I', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὸ φ. 1, πφ. ἀρχ. παλαιότερης στάχωσης. Τὸ φ. 280, πφ. τέλ. παλαιότερης στάχωσης στὸ ὁποῖο ἐπικολλήθηκε τὸ τελευταῖο φύλλο τοῦ ἀρχικοῦ κώδικα.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Πολὺ καλὴ· λίγοι ρύποι.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Τσελίκας, *Δέκα αἰῶνες*, σ. 64-65 (ἀρ. καταλ. 59). — Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφοι», σ. 626.

318 (TA 243)

ἔτ. 1793 (φ. 128^ο)

χαρτί

213×145χιλ. [170×110]

φ. 134

στ. 22

<ΜΑΡΚΟΣ ΠΟΡΦΥΡΟΠΟΥΛΟΣ>

(φ. 6^ο-128^ο) Ἐρμηνεῖα τῶν Ἀφορισμῶν τοῦ Ἰπποκράτους (σὲ ἀπλὴ ἑλληνικὴ) («Μετάφρασις τῶν ἀφορισμῶν τοῦ Ἰπποκράτους εἰς τὴν κοινὴν διάλεκτον μετὰ καὶ τινὰς ἐπιστάσις καὶ ἐρμηνείας ἐκ τῆς τοῦ Γαληνοῦ διδασκαλίας συλλεγείσης μικρᾶς τινὸς ἔνεκα καταλήψεως καὶ ὁδηγίας τῶν τε ἰατριβῶν καὶ προτοπειῶν (!) τῶν τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης ὀργίων τῆς δαιμονίως λυσιτελεστάτης τῷ ἀν(θρωπ)ίνῳ βίῳ. Χριστὸς ἡγείσθω πονοῦντι μοι τόδε εἰς τοὺς ἀφορισμοὺς τοῦ Ἰπποκράτους»). Παραλείπεται ὁ πρόλογος τοῦ συγγραφέα, τηρεῖται ἡ διάταξις «Κείμενον» – «Ἐρμηνεῖα». Ἀρχ. (κεῖμ.) *Βίος βραχὺς, ἡ δὲ τέχνη μακρά, ὁ δὲ καιρὸς ὀξύς, ἡ δὲ πείρα σφαλερὴ*, ἀρχ. (ἐρμην.)

Ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου συγκρινομένη μὲ τὸ μέγεθος τῆς ἰατρικῆς μάλιστα τέχνης, (φ. 19^v-40^r) τμήμα β', (φ. 40^r-48^v) τμήμα γ', (φ. 49^r-74^v) τμήμα δ', (φ. 74^v-95^r) τμήμα ε', (φ. 95^r-110^r) τμήμα ζ', (φ. 110^v-128^v) τμήμα ζ', τέλ. («κείμενον π'») πάνυ πολὺ θανάσιμον τοῦ τοιοῦ (!). Ἔκδ. Σοφ. Οἰκονόμος, *Περὶ Μάρκου τοῦ Κυπρίου καὶ τῆς ὑπ' αὐτοῦ συγγραφείσης εἰς τὴν κοινὴν διάλεκτον ἐρμηνείας τῶν Ἱπποκράτους ἀφορισμῶν, διατριβή*. Ἐν ἧ καὶ μία λέξις πρὸς τὸν Φαλμεράυερρον, Ἀθήνα 1843, σ. 29-31 (ἀπόσπ.) (Γκίνης – Μέξας, ἀρ.*3873)· Κ. Σάθας, *Νεοελληνικῆς Φιλολογίας Παράρτημα. Ἱστορία τοῦ ζητήματος τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης*, Ἀθήνα 1870, σ. 113-114 (ἀπόσπ., βάσει τῆς ἔκδ. Οἰκονόμου) (Ἡλιού – Πολέμη, ἀρ.*1870.282). Γιὰ τὴν ἀπόδοση τοῦ ἔργου σὲ ἀπλὴ ἐλληνικὴ ἀπὸ τὸν Πορφυρόπουλο βλ. Paul Cernovodeanu – Nicolae Vătămanu, «La première traduction des “Aphorismes” d' Hippocrate en langue roumaine (XVIIIe siècle)», *Revue des Études Sud-Est Européennes* 10 (1972), σ. 491-510: 490, 495-500.

Ἄγραφα φύλλα: 1^r-5^v, 129^r-134^v.

ΥΛΗ: Χαρτὶ χονδρὸ, ὑπόλευκο, τραχύ. Ὑδατόσημα: α) τρεῖς ἡμισέληνοι καὶ στέμμα μὲ γράμματα F V.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×2 (1· τὸ 1^ο φύλ., ἐπικολλημένο στὴν πιν. ἀρχ.), 1×4 (5), 1×8 (13), 1×12 (25), 1×14 (39), 1×8 (47), 1×16 (63), 1×8 (71), 1×16 (87), 1×8 (95), 1×16 (111), 1×8 (119), 1×16 (134 +1 φύλ. χ. ἀρ. ἐπικολλημένο στὴν πιν. τέλ.). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Παραπομπὴ στὸ verso κάθε φύλλου, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Καλλωπιστικὰ σχέδια καὶ γραμμὲς ἐν εἴδει ἐπιτίτλου (π.χ. φ. 6^r, 110^v), χωρὶς ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: α) Ἄδελφος ὁ κύριος γραφέας. Γραφὴ δεξιοκλινῆς, καλλιγραφικῆ· βιβλιογρ. σημ. (φ. 128^v) *Τέλος καὶ τῷ παναγάθω θεῷ δόξα. ἐν ἐτί στα 1793: - μηνὶ φεβρουαρίου. Μελάνι μαῦρο. Ἡ γραφὴ του ἐναλλάσσεται στὸ κείμενο μὲ τὴ γραφὴ δύο ἄλλων, ἄδηλων σύγχρονων γραφέων· βλ. π.χ. φ. 8^r κ.ἀ. (β' χέρι) καὶ 25^r κ.ἀ. (γ' χέρι).*

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (ἔσωτ. πφ. τῆς πιν. ἀρχ.) Ἔλαβα ἀπὸ τὸν ἐπίτροπον γρ(οσ)ία 400. Ἔδωσα εἰς τοῦ Ἀβραάμ τὸ σπῆτι γρ(οσ)ία 50. Εἰς τοῦ Νατάρ(ίου)... γρ(οσ)ία 16: 20. (φ. 6^r, ἄνω ὠα) Ἐκ τῶν τῆς Ἑλλην(ικῆς) Βιβλιοθήκης τῶν Καισαρέων.

Στὸ φ. 132^v σημείωμα στὰ γαλλικὰ περὶ ἰατρικῆς.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Βλ. ΣΗΜ., φ. 6^r. Στὸ φ. 6^r ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνατλαξίμων. Στὸ ἴδιο φύλλο, δεύτερη, ἐξίτηλη σφραγίδα.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Πινακίδες ἀπὸ χαρτόνι, ἐπενδυμένες μὲ μαῦρο δέρμα ποὺ φέρει ἐμπέστη διακόσμηση: πλαίσιο ἀπὸ ρόμβους καὶ τρίγωνα· τὸ ἐσωτερικὸ διάχωρο διαιρεῖται σὲ τέσσερα τρίγωνα μὲ διπλὲς διαγώνιες γραμμὲς, ποὺ ξεκινοῦν ἀπὸ τὶς

γωνίες του πλαισίου και καταλήγουν σὲ ἐγκάριατο κύκλο στὸ κέντρο τῆς πινακίδας. Στὸ ἐσωτερικὸ κάθε τριγώνου ἐγκάριατες γραμμὲς σχηματίζουν μικρότερα τρίγωνα, ἐφαπτόμενα στὸ πλαίσιο. Στὸ κάτω μέρος τῆς ράχης, ἐπικολημένη ἐτικέτα μὲ τὸν ἀρ. 243. Χωρὶς ἐτικέτα τίτλου.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Πολὺ καλή.

319 (TA 244)

ἔτ. 1821 (φ. 209^v) χαρτί 153×107χιλ. [115×72] φ. I, 215, I
στ. 10 διπλοὶ ἀκέφ.

<ΚΑΛΟΦΩΝΙΚΟ ΕΙΡΜΟΛΟΓΙΟ>

1. (φ. 1^r-146^v) Ἄρχ. (ἀκέφ.) [Γερμανοῦ Νέων Πατρῶν...] *τριάδα ἀχώριστον*, (φ. 1^v) Γ' Βαλασίου ἱερέως τοῦ νομοφύλακος, ἤχ. α' *Λίθον ὄν ἀπεδοκίμασαν*, κ.ο.κ. Ἔκδ. *Εἰρμολόγιον Καλοφωνικὸν* 1835, σ. 2-188. Παραλείπεται τὸ ἐπιφώνημα *Ῥοήν μου τῶν δακρύων*: βλ. ἔκδ. σ. 188, ἐνῶ ἐπισημαίνονται 3 ἐπιπλέον καλοφωνικοὶ εἰρμοί (δὲν περιλαμβάνονται στὴν ἔκδ.) στὰ φ. 39^v, 41^r, 68^r. γιὰ τοὺς ἐπιπλέον εἰρμούς πβ. κώδ. Μπενάκη 146 (Μπ. 62) (κείμ. 1).
2. (φ. 146^v-209^v) «Κρατήματα κατ' ἤχον τῶν νεωτέρων διδασκάλων ἔνεκα τῶν καλοφωνικῶν εἰρμῶν». Ἔκδ. ὅ.π. σ. 189-262.

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

Ἄγραφα φύλλα: 210^r-215^r.

ΥΛΗ: Χαρτί λεπτὸ, ὑπόλευκο, στιλπνὸ. Ὑδατόσημο: λέων.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×8-1 (7· ἐξέπεσε τὸ 1^ο φύλ. μὲ ἀπώλεια κειμένου), 26×8 (215). Νεότερη μόνον ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5), σημειωμένη μὲ ἀχνὸ κυανὸ μελάνι. Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων, ὑποτίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Νικόλαος υἱὸς Χατζῆ Κωνσταντῆ Χρυσοχόου (ταύτιση βάσει γραφῆς)· πβ. κώδ. Μπενάκη 359 (TA 300) (ΓΡΑΦ.)· βιβλιογρ. σημ. (φ. 209^v): *1821 σενεσιν-τὲ ἰανουαρίου 12 τέλος καλοφωνικὸν τοῦ ἰρμολόγι*. Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρὸ. Ὁ παρῶν κώδικας πιθανῶς ἀπόγραφο αὐτόγραφου κώδικα τοῦ Γρηγορίου ἢ κάποιου μαθητῆ του· βλ. φ. 189^v: «Μελοποιηθὲν παρ' ἐμοῦ Γρηγορίου πρωτοφάλτου».

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Άγνωστη. Στὸ φ. 1^ο κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΚΑΛΟΦΩΝΙΚΟΝ ΕΙΡΜΟΛΟΓΙΟΝ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 244. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἐκτεταμένες κηλίδες ὑγρασίας, ὀξειδωση μελανιοῦ.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 390.

320 (TA 245)

18ος αἰ. χαρτὶ 167×117χιλ. [110/130×65] φ. I, 215, Γ
στ. 11 (φ. 1^ο-15^ο, 25^ο-50^ο, 207^ο-215^ο), 12 (φ. 16^ο-23^ο, 51^ο-205^ο)

<ΑΝΑΣΤΑΣΙΜΑΤΑΡΙΟ> – ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

1. (φ. 1^ο-96^ο) <Ἀναστασιματάριο>:

(φ. 1^ο-82^ο) Ἀρχ. (ἀκέφ.) <ἦχ. α'>. Ἀρχ. *Εὐφράνθητε οὐρανοὶ σαλπύσατε θεμέλια τῆς γῆς.*

(φ. 82^ο-96^ο) Τὰ ἔνδεκα ἑωθινά. Πλήρης ἡ σειρά.

2. (φ. 96^ο-215^ο) Ἀνθολογία Ἑσπερινοῦ, Ὅρθρου, Θείας Λειτουργίας, Ἀναλυτικά:

(φ. 96^ο-97^ο) Μανουὴλ Γούτα, ἦχ. α'. Ἀρχ. *Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν – Θεοτόκε Παρθένε.* – (φ. 97^ο) «Κὺρ Κοσμᾶ», ἦχ. πλ. α'. Ἀρχ. *Θεοτόκε Παρθένε.* – (φ. 97^ο-98^ο) «Εἰς τὴν Εἴσοδον», ἦχ. δ'. Ἀρχ. *Φῶς ἰλαρόν.* – (φ. 98^ο) «Τῷ Σαββάτῳ τῆς Ἀκαθίστου», ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Θεοτόκε Παρθένε.* – (φ. 98^ο-99^ο) Τροπάριον, ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Τὸ προσταχθὲν μυστικῶς.* – (φ. 99^ο) «Ἐκκλησιαστικόν», ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Τῆ Ὑπερμάχῳ.* – (φ. 99^ο-100^ο) «δίχορον φαλλόμενον», ἦχ. πλ. δ', ὁ ἴδιος στίχος. – (φ. 100^ο-101^ο) «Τῆ ἁγία καὶ Μεγάλῃ β' (Δευτέρῳ)». Ἀρχ. *Ἴδου ὁ Νυμφίος ἔρχεται.* – (φ. 101^ο-102^ο) «Τῆ Μεγάλῃ Ε' (Πέμπτῃ)», ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Ὅτε οἱ ἔνδοξοι μαθηταί.*

(φ. 102^ο-105^ο) Εὐλογητάρια, ἦχ. πλ. α'. – (φ. 105^ο-114^ο) Πέτρου Μπερεκέτη, Πολυέλεος, ἦχ. α'. Ἀρχ. *Δοῦλοι, Κύριον.* – (φ. 114^ο-115^ο) τοῦ ἰδίου, Πασαπνοάριο, ἦχ. α' δ'φωνος. – (φ. 116^ο-118^ο) «Τοῦ Παλάση [δηλ. Βαλάση], Πασαπνοάριο, ἦχ. δ'. – (φ. 118^ο-120^ο) τοῦ ἰδίου, ἦχ. πλ. α', Πασαπνοάριο. – (φ. 120^ο-122^ο) <Ἐμμανουήλ> Γαζῆ, ἦχ. πλ. δ', Πασαπνοάριο.

– (φ. 122^{r-v}) ἤχ. β'. Ἀρχ. Ἀναστάς ὁ Ἰησοῦς, (φ. 122^v) ἤχ. πλ. β', ὁ ἴδιος στίχος. – (φ. 122^v-124^r) «Τῆ Μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Τῆς μετανοίας ἀνοιξόν μοι – Τῆς σωτηρίας εὐθυνόν μοι – Τὰ πλήθη τῶν πεπραγμένων μοι. – (φ. 124^r-128^r) Πέτρου Μπερεκέτη, ἤχ. α' δ'φωνος. Ἀρχ. Δόξα σοι τῷ δείζαντι. – (φ. 128^r-137^v) «Τοῦ Παλάσι (!)», ἤχ. δ', δοξολογία. – (φ. 137^v-141^r) Μπαλασίου ἱερέως, «ἐπτάφωνος», δοξολογία.

(φ. 141^v) «Εἰς τὴν λειτουργίαν», ἤχ. β'. Ἀρχ. Δεῦτε προσκυνήσωμεν. – (φ. 141^v-142^v) Ἀρχ. Ἅγιος ὁ Θεός. – (φ. 142^v-143^v) Ξένου Κορώνη, ἤχ. β'. Ἀρχ. Δύναμις. – (φ. 143^v-144^r) «Εἰς τὰς δεσποτικὰς ἐορτάς», ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. Ὅσοι εἰς Χριστόν. – (φ. 144^{r-v}) Θεοδούλου μοναχοῦ, ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. Ἀλληλούϊα. – (φ. 144^v-146^r) Θεία λειτουργία τοῦ Μ. Βασιλείου, ἤχ. β'. Ἀρχ. Ἅγιος – Ἀμήν – Ἀμήν – Σὲ ὕμνοῦμεν – Τὴν γὰρ σὴν μήτραν. – (φ. 146^v) Λειτουργία τῶν Προηγιασμένων, ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. Κατευθυνθήτω. – (φ. 146^v-147^v) Ἰωάσαφ νέου Κουκουζέλη, ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. Νῦν αἱ δυνάμεις. – (φ. 147^v-148^r) Ἰωάννου Κλαδᾶ, ἤχ. α' δ'φωνος. Ἀρχ. Γεύσασθε καὶ ἴδετε. – Χερουβικά: (φ. 148^r-149^r) «Τοῦ αὐτοῦ». Ἀρχ. Οἱ τὰ χερουβίμ, (φ. 149^r-150^v) «Τοῦ Χρυσάφη», ἤχ. δ', (φ. 150^v-151^v) «Τοῦ Ἀντωνίου», ἤχ. δ', (φ. 151^v-153^r) «Τοῦ αὐτοῦ», ἤχ. πλ. α', (φ. 153^{r-v}) «Τοῦ αὐτοῦ», ἤχ. πλ. α', (φ. 153^v-154^v) «Τοῦ αὐτοῦ», ἤχ. πλ. β', (φ. 154^v-155^r) «Τοῦ αὐτοῦ», ἤχ. βαρύς, (φ. 155^r-156^r) «Τοῦ αὐτοῦ», ἤχ. πλ. δ'. – (φ. 156^r-157^r) «Θεοδούλου», <Ἀντὶ Κοινωνικοῦ καὶ Χερουβικοῦ>, ἤχ. δ'. Ἀρχ. Τοῦ δείπνου σου τοῦ μυστικοῦ. – (φ. 157^r-158^r) «Τοῦ Χρυσάφη», <Ἀντὶ Χερουβικοῦ Μ. Σαββάτου>, ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. Σιγησάτω πᾶσα σάρξ.

(φ. 158^v-159^r) «Τοῦ Χρυσάφη (!)», Κοινωνικὸ Αἰνεῖτε, ἤχ. α'. – (φ. 159^r-161^r) <Ἰωακεῖμ> Βυζήτης (!), ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. Αἰνεῖτε τὸν Κύριον. – (φ. 161^{r-v}) «Τοῦ αὐτοῦ», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. – (φ. 162^{r-v}) «Τοῦ αὐτοῦ», ἤχ. πρωτόβαρυς. Ἀρχ. Σωτηρίαν εἰργάσω. – (φ. 162^v-163^v) «Τοῦ αὐτοῦ», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Μακάριοι οὓς ἐξελέξω. – (φ. 163^v-181^v) «Κοινωνικὰ (!) τοῦ χρόνου».

(φ. 182^r-192^v) «Ἀρχὴ τοῦ Μεγάλου Ἑσπερινοῦ», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Ἀνοιξαντός Σου τὴν χεῖρα. – (φ. 193^r-194^r) «Ἄμομος (!) εἰς κοιμηθέντας ψάλλεται, ἤχ. β'. Στάσις α'». Ἀρχ. Ἄμωμοι ἐν ὁδῷ. – (φ. 194^v-195^v) «Στάσις β'», ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. Αἱ χεῖρες σου ἐποίησάν με. – (φ. 195^v-196^v) «Στάσις γ'», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Καὶ ἐλέησόν με ἀλληλούϊα, ἐπίβλεψόν ἐπ' ἐμέ. – (φ. 196^v-197^v) «Κοινωνικὸν εἰς τὴν ἁγίαν Παρασκευὴν κῦρ Θεοδούλου», ἤχ. α' δ'φωνος. Ἀρχ. Ὑπομένων ὑπέμεινας. – (φ. 198^r-199^r) Πέτρου Μπερεκέτη, Καλοφωνικὸς εἰρμός, ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. Χαῖρε πύλη Κυρίου. – (φ. 199^r-200^v) «Κῦρ Ἀναστασίου <Ραφανιώτου;>», Καλοφωνικὸς εἰρμός, ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Τὴν δέησίν μου δέξαι. – (φ. 200^v) «Εἰς ἀρχιερέα», ἤχ.

βαρύς. Ἀρχ. Τὸν δεσπότην. – (φ. 201^r-202^r) «Εἰς τὸν ἀγιασμόν», ἤχ. δ'.
 Ἀρχ. Πηγὴν ἰαμάτων. – (φ. 202^r-205^r) «Εἰς τὴν λαμπράν», ἤχ. πλ. α'.
 Ἀρχ. Ἀναστάσεως ἡμέρα. – (φ. 205^{r-v}) «Τοῦ Σταυροῦ», ἤχ. δ'. Ἀρχ.
 Ἅγιος ὁ Θεός. – (φ. 206^r) Κυρίως σημειογραφία, ἐλάχιστοι στίχοι. –
 (φ. 207^r-211^v) Ἀρχ. Κύριε ἐκέκραξα – Κατευθυνθήτω. – (φ. 211^v-215^v)
 «Ἐδοῦ καὶ μερηκὴ καλόφωνα ἐρμὴ τοῦ κυρ Μπερεκέτη, ὁ παρὸν ἤχ. α'
 (sic)». Ἀρχ. Ἀποβλεψάμενος ὁ τύραννος – Τὴν σὴν εἰρήνην – Μὴ τῆς
 φθορᾶς.

Σημειογραφία ἢ πρωτότυπος.

Ἄγγραφο φύλλο: 206^v.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημο δυσδιάκριτο καὶ ἀταύ-
 τιστο.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×8–1 (7), 1×8 (15), 1×10–1 (24· ἐξέπεσε τὸ 6^ο φύλλ.), 1×8 (32),
 1×10 (42), 13×8 (146), 6 (;) (152), 7 (;) (159), 6 (;) (165), 5×8 (205), 1×10 (215). Ἀρί-
 θμηση τευχῶν μὲ ἑλλην. ψηφία, σημειωμένη μὲ μαῦρο μελάνι στὴν ἐσωτερικὴ γωνία
 τοῦ κάτω περιθωρίου τοῦ πρώτου recto καὶ τοῦ τελευταίου verso τῶν ἐξῆς τευχῶν:
 β' (φ. 1^r), Γ' (φ. 15^v), ε' (φ. 32^v), ς' (φ. 33^r), ζ' (φ. 42^v), η' (φ. 43^r). Νεότερη μόνον ἀρί-
 θμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5), σημειωμένη μὲ ἀχνὸ
 κυανὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Στὰ φ. 36^v, 49^r, 211^v, ἐπίτιτλο ταινιοειδὲς κοσμεῖται μὲ διπλὴ σειρὰ
 πλοχμῶν ἀπὸ λευκὲς ὀριζόντιες καὶ κάθετες ταινίες σὲ ἐρυθρὸ βάθος. Πρωτογράμμα-
 τα κοσμημένα μὲ ἀνθύλλια. Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Ἄδηλοι: α) φ. 1^r-15^v, 25^r-50^v, 207^r-215^v, β) φ. 16^r-24^v, 51^r-205^v. Μελάνι
 μαῦρο καὶ ἐρυθρό.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Στὸ φ. 1^r, ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀναλλα-
 ξίμων· στὸ κάτω περιθώριο τοῦ ἴδιου φύλλου, δεύτερη μικρὴ σφραγίδα.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀναλλαξίμων· πβ. Πίν. 30).
 Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΕΥΛΟΓΗΤΑΡΙΑ ΚΑΙ ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ καὶ (στὸ κά-
 τω μέρος) ὁ ἀρ. 245. Τὰ φ. I, I, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή· στὰ πρῶτα φύλλα ρύποι ἀπὸ τὴ χρήση.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 390.

321 (TA 249)

ἔτ. 1794 (φ. 1^ρ) χαρτί 200×147χιλ. [170×120] φ. I, 86 (+60α), Γ
στ. 23-27

ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΝΑΖΙΑΝΖΟΥ (αὐτόγραφος κώδικας)

(φ. 1^ρ-85^ν) «Ναζιανζοῦ Ἰγνάτιος. Ἀσχολίαι καὶ διατριβαὶ αὐτοῦ [[ἐν ἔτει]] κατὰ τὸ αψιδ' [1794] ἐν τῇ πόλει Καισαρίας τῆς τῶν Καππαδόκων χώρας, [[ἐν ἧ]] ἐπεσκέπτη καὶ ἡ πανώλη». Ἀρχ. Προαιώνιος, πάνσοφος δημιουργὸς ἡμῶν Θεός, (φ. 50^ν) «Βιβλίον β'». Ἀρχ. Τὰ δὲ ἐφεξῆς ἐρῶρανίσθησαν ἀπὸ τῆς τῶν Κριτῶν βίβλου, (φ. 56^ρ) «Βιβλίον γ'. Περὶ βασιλέων».

Λυτὰ φύλλα-σημειώματα τοῦ Ναζιανζοῦ μεταξὺ τῶν φύλλων τοῦ κώδικα.

Ἄγραφο φύλλο: 86^{ρ-ν}.

ΥΛΗ: Χαρτί χονδρό, ὑποκίτρινο, τραχύ. Ὑδατόσημα: α) ἐλάφι (π.χ. φ. 3 καὶ 8)· ἀντίσημο: γράμματα (π.χ. φ. 4 καὶ 7), β) στέμμα καὶ βότρυς· ἀντίσημο: λέξεις (π.χ. φ. 43 καὶ 53).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×10-1 (9· ἀποκόπηκε βάσει ὕδατ. τὸ τελευταῖο φύλλ., χωρὶς ἀπώλεια κειμένου), 4×8 (41), 1 (42), 10 (;) (53· φ. 48: παρέμβλητο), 1×8 (60· +60α), 1×6 (66), 2×10 (86). Νεότερη μόνο ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία: πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Παραπομπὴ στὸ verso κάθε φύλλου, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογγράφου: 60α.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρὶς διακόσμηση ἢ ἐρυθρογραφία.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Καισάρεια Καππαδοκίας (βλ. τίτλο). Κατὰ πᾶσα πιθανότητα, ὁ κώδικας ἀργότερα μεταφέρθηκε στὴν Ἀδριανούπολη ὅπου μετέβη ὁ Ἰγνάτιος Ναζιανζοῦ. Στὸ φ. 1^ρ κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΝΑΖΙΑΝΖΟΥ – ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 249. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή.

322 (TA 252)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 1091)

18ος αἰ. (γ' τέτ.) [φ. 138^r-162^r: ἔτ. 1757 (φ. 162^r), ἔτ. 1760 (φ. 3^r)] χαρτί
 207×154χιλ. [160/170×115] φ. I, 214 (+59α), I στ. 5-8

ΜΑΘΗΜΑΤΑΡΙΟ (μὲ διάστιχη ψυχαγωγικὴ ἐρμηνεία)

(φ. 2^r) Πίνακας περιεχομένων.1. (φ. 3^r-137^v) Ἰσοκράτης, Λόγοι.¹(φ. 3^r-41^r) *Πρὸς Δημόνικον**. Ἔκδ. Mandilaras, *Isocrates*, τ. 2, σ. 7-27.²(φ. 43^r-65^v) *Πρὸς Νικοκλέα*, «περὶ βασιλείας λ(ό)γος β'». Ἔκδ. Mandilaras, *δ.π.*, σ. 28-45.³(φ. 66^r-104^r) «Τοῦ αὐτοῦ εἰς Εὐαγόραν ἐγκώμιον». Ἔκδ. Mandilaras, *δ.π.*, σ. 234-255.⁴(φ. 106^r-137^v) *Νικόκλης ἢ Κύπριοι* («Νικόκλης ἢ συμμαχικός»). Ἔκδ. Mandilaras, *δ.π.*, σ. 46-64.2. (φ. 138^r-162^r) Λουκιανός, *Περὶ τοῦ μὴ ῥαδίως πιστεύειν διαβολῇ*. Ἔκδ. Bompaire, *Lucien*, τ. 2, σ. 146-168. Ἀπὸ τὸ φ. 138^r κ.έ., ὀρισμένα διάσπαρατα παρασελίδια σχόλια. Ἀρχ. (ἄνω ὦα) *Τὸ προσοίμιον ἐκ τοῦ κοινοῦ τόπου τῆς ἀμαθείας, ἄρχεται γὰρ ἀπὸ τοῦ γένους*.3. (φ. 163^r-212^v) Πλούταρχος, *Περὶ παίδων ἀγωγῆς*. Ἔκδ. Sirinelli – Philippon, *Plutarque*, σ. 34-63.Ἄγραφα φύλλα: 1^{r-v}, 2^v, 41^v-42^v, 104^v-105^r, 162^v, 213^r-214^v.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, μᾶλλον τραχύ. Ὑδατόσημα: α) πτηνὸ καὶ ἡ λέξι LAVRANS (π.χ. φ. 6 καὶ 7): ἀντίσημο: 3 λέξεις: PHILIS LANGVEDOC M[...] (π.χ. φ. 5 καὶ 8), β) τρεῖς διαδοχικοὶ κύκλοι: στὴν ἐπίστεψη σταυρός (π.χ. φ. 117 καὶ 118), γ) τρία καπέλα (π.χ. φ. 156 καὶ 159): ἀντίσημο: γράμματα A F S (π.χ. φ. 157).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 5×8 (φ. 3-42), 2×4 (50), 14×8 (161+59α), 1 (162: ἐπικολλημένο στὸ ἐπόμενο φύλλο), 3×4 (174), 5×8 (214). Νεότερη μόνον ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία: πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Παραπομπὴ στὴν κάτω δεξιὰ γωνία κάθε σελίδας, παρὰλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Νεότερη φυλλαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: 59α.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ταινιοειδῆ ἐπίτιτλα (π.χ. φ. 66^r). Στὰ φ. 43^r, 163^r, ὀρθογώνια ἐπί-

τιτλα με φυτικό διάκοσμο σχεδιασμένο με μελάνι έρυθρό-κίτρινο-πράσινο. Έρυθρο-γραφία όρισμένων τίτλων, πρωτογραμμμάτων.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ίγνάτιος Σαράφογλου· πβ. κώδ. Μπενάκη 179 (TA 18). Βιβλιογρ. σημ. (φ. 2^ο): *Ίγνάτιος ιερομόναχος του Σαράφη Σάββα*. – (φ. 3^ο) *Ίγνάτιος ιεροδιάκονος του Σάββα Σαράφη, αψξ* [1760] *φευρουαρίου ζ' εν Άδριανουπόλει*. – (φ. 162^ο) *κατά το έτος αψνζ* [1757] *πέρας εΐληφε το περι της διαβολής μάθημα, παρὰ Ίωάννου Ζακύνθου, εΐτα έλθών εν τῇ πατρίδι μοι αΰθις μετανέγων παρὰ Σταματίου παπα του εκ Κοροφωλέας, και καθηγητου της μεγάλης σχολής έλληνικής της εν πόλει Άδριανου. Μελάνι μαύρο.*

φ. 3^ο-137^ο, 163^ο-212^ο: άδηλος ό κύριος γραφέας.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ό κώδικας άνηκε στον Ίγνάτιο Σαράφογλου (βλ. ΓΡΑΦ). Άργότερα, στο Έλληνικό Γυμνάσιο Άδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBΛ.). Στο φ. 3^ο κ.ά., ἡ σφραγίδα της συλλογής του Ταμείου Άνταλλαξιμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20ου αΐωνα. Πανόδετη (τυπική της συλλογής Άνταλλαξιμων· πβ. Πίν. 30). Στή ράχη, ό τίτλος: *ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΕΡΓΑ και (στο κάτω μέρος) ό άρ. 252. Τά φ. I, Γ, πφ. άρχ. - τέλ. της σύγχρονης στάχωσης. Τά φ. 1-2, πφ. άρχ. παλαιότερης στάχωσης.*

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Έκτεταμένες κηλίδες ύγρασίας σε πολλά φύλλα του κώδικα, όρισμένα από τα όποια σητόβρωτα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, *BZ* 16, σ. 272 (άρ. 109). — Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298. — Σκαρβέλη-Νικολοπούλου, *Μαθηματάρια*, σ. 56, 92, 810 (άρ. 877).

323 (TA 253)

17ος αϊ. (β' μισό) χαρτί 210×150χιλ. [160×100] φ. I, 59, Γ
στ. 23

ΠΡΟΘΕΣΗ ΜΟΝΗΣ ΠΑΜΜΑΚΑΡΙΣΤΟΥ

(φ. 1^ο-59^ο) «[...]ίτος γραφέντας εν τῇ άγία μονῇ της Π[αμμακ]αρίστου της εν τῷ Μέλανι κόλπω». Άκολουθοῦν τα όνόματα της Προθέσεως της Μονής Παμμακαρίστου στον Μέλανα κόλπο. Ό Μέλας κόλπος ἡ κόλπος Σάρου ἡ Ξηροῦ βρΐσκεται στην περιοχή της Θράκης, βόρεια της χερσονήσου της Καλλιπόλης.

Άγραφα φύλλα: 31^ο, 43^ο, 45^ο, 46^ο, 49^ο, 50^ο.

ΥΛΗ: Χαρτί χονδρό, ύποκίτρινο, τραχύ. Ύδατόσημα: α) στέμμα, άστέρι, ήμισέληνος (π.χ. φ. 2 και 3)· αντίσημο: γράμματα T P· πβ. Stanković 444 (έτ. 1670/80), β) στέμ-

μα, ἀστέρι, ἡμισέληνος (π.χ. φ. 51 καὶ 54)· ἀντίσημο: γράμματα Ι C (π.χ. φ. 53)· πβ. Stanković 438 (ἔτ. 1655/70).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: Ἀβέβαιη σύνθεση τευχῶν. Νεότερη μόνο ἀρίθμηση τευχῶν με ἀραβ. ψηφία: πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Νεότερη φυλλαρίθμηση με ἐρυθρὸ μελάνι.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ταινιοειδῆ ἐπίτιτλα (π.χ. φ. 1^ρ, 4^ρ, κ.ἀ.). Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 57^ν-58^ρ) Ἐνθυμήσεις τῶν ἐτ. 1765-1766, γραμμένες ἀπὸ κάποιον Σεραφεῖμ ἱερομόναχο Πολίτζο (;).

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Μονὴ Παμμακαρίστου Μέλανος κόλπου Θράκης. Στὸ φ. 1^ρ, ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΜΝΗΜΟΝΕΥΣΙΣ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΙΕΡΑΝ ΠΡΟΘΕΣΙΝ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 253. Τὰ φ. Ι, Ι', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Κακὴ· κηλίδες ὑγρασίας, ἐξίτηλο μελάνι, σπητόβρωτα φύλλα με ἀπώλεια κειμένου, ὀπές.

324 (TA 254)

17ος αἰ. (β' μισό) - 18ος αἰ. καὶ 19ος αἰ. (φ. 17^ρ-19^ν, 47^ν-62^ρ, 103^ρ-106^ν, 149^ρ-150^ν, 281^ν)
χαρτί 210×150χιλ. [175×120] φ. Ι, 281, Ι' στ. 15-33

ΣΥΜΜΙΚΤΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ – ΜΑΘΗΜΑΤΑΡΙΟ

Συσταχωμένα κείμενα.

- (φ. 1^ρ-16^ν) Ἰσοκράτης, Λόγοι (με διάστιχη ψυχαγωγικὴ ἐρμηνεία).
¹(φ. 1^ρ-11^ρ) «Ἰσοκράτους πρὸς Δημόνικον Παραίνεσις Λόγος πρῶτος». Ἔκδ. Mandilaras, *Isocrates*, τ. 2, σ. 7-27.
²(φ. 11^ρ-16^ν) «Πρὸς Νικοκλέα, Περὶ τοῦ βασιλεύειν. Λόγος β'». Τέλ. (κολ.) καὶ κινδύων ἀρχῆς [ἀλλ' ἂν τοιοῦτος. Ἔκδ. Mandilaras, *ῥ.π.*, σ. 28-36.9.
- (φ. 17^ρ-19^ν, 149^ρ-150^ν) <Χρῦσανθος Νοταρᾶς>, «Βασιλείου Μακεδ(όνος) Βασιλέως Ῥωμαίων», <Κεφάλαια παραινετικά> (Κεφ. κέ'-ξζ'). Ἀρχ. Περὶ μέθης, κεφ. κέ'. Συνουσίας τὰς ἐν πότιοις εὐλαβοῦ, τέλ. οὐδεὶς ἀνθρώπων οἶδε τοῦ βίου τὸ ἄδηλον. Τέλος τῶν πρὸς Λέοντα πατρικῶν παραινέσεων. Ἔκδ. Βασιλείου Μακεδόνος... κεφάλαια παραινετικά..., Βουκουρέστι 1691 (ΘΠ, ἀρ. 972). Ἡ σημείωση ὅρα ἐν τῷ μέσῳ τῆς βί-

- βλου (βλ. φ. 19^v, κάτω ὠα) παραπέμπει στὸ φ. 149^r («Ἐκ τῶν τοῦ Βασιλείου βασιλέως Ῥωμαίων»), ὅπου ἡ συνέχεια τοῦ κειμένου: κεφ. νγ'-ξζ'.
3. (φ. 20^r-41^r) Γεράσιμος Βλάχος, «Διδασκαλία περὶ τοῦ ἀκραίφου τρόπου...». Πβ. τὸν ὁμοίου περιεχομένου κώδ. Μπενάκη 188 (TA 31), κείμε. 5.
  4. (φ. 41^r-42^v) «Ἐνθα κείται μία ἐξήγησις τοῦ ἁγίου Βασιλείου πρὸς τοὺς νέους παραίνεσις, κατὰ τὸ τέλος ὅπου λέγει κἂν ἀδοξεῖν καὶ κινδυνεύειν ὑπὲρ τοῦ καλοῦ δέη». Ἀρχ. *Καὶ νὰ κινδυνεύῃ διὰ τὸ καλὸν μὴ δὲ κανένα πρᾶγμα νὰ προτιμῶ νὰ μετασαλεύῃ, τέλ. φεύγοντας τὴν ὀρθὴν καὶ ἀληθινὴν γνῶσιν.*
  5. (φ. 42^v-43^v) Γεώργιος Πισσίδης, «Στίχοι εἰς τὸ μάταιον βίον».
    - ¹(φ. 42^v) «Πρὸς τὸν οἰκουμηνικὸν πατριαρχὴν» (CPG 7835). PG 92, 1581-1584 (στ. 1-2, 22-33).
    - ²(φ. 42^v-43^v) «Ἀποστροφή πρὸς τὸν πατριάρχην». PG 92, 1584,34-1598,230 (ἐπιλογὴ στίχων).
    - ³(φ. 43^v) «Πρὸς τὸν πατριάρχην». PG 92, 1598,231-1599,252.
  6. (φ. 43^v) «Φθόνος». Ἀρχ. *Φυτοσπορεῖν τις τῶν κακῶν τῶν ἐν βίῳ.*
  7. (φ. 44^r-46^v) «Κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὸν ἅγιον ἱερομάρτυρα Σεραφεῖμ Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου. Ὑγρὰν διοδεύσας ὡσεὶ ξηράν» (4 Δεκ.). Ἀρχ. *Πολλοῖς συνεχόμενον πειρασμοῖς καὶ σοὶ προσδραμόντα. Ἔκδ. Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Σεραφεῖμ ἀρχιεπισκόπου Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου..., Κων/πολη 1901, σ. 35-41 (Παράκλησις) (Petit, σ. 253-254 ἀρ. 8· Στρατηγόπουλος, Ἐντυπες ἀκολουθίες, σ. 287-288 ἔκδ. 1901)· Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου..., Ἀθήνα 1931, σ. 112-117 (Στρατηγόπουλος, ὁ.π., σ. 288-290 ἔκδ. 1931, ὅπου προγενέστερη βιβλιογραφία).*
  8. (φ. 47^r) «Τροπάρια φαλλόμενα ὑπὸ τῶν μαθητῶν πρὸς ἔλεγχον καὶ στηλήτευσις (! τῶν ἀμ[ελῶν] καὶ ἀνοήτων καὶ ἀπροσέκτων πρὸς τὸ Οἶκος τοῦ Εὐφραθᾶ». Ἀρχ. *Πάντες οἱ μαθηταί (ἀτελ. κείμενο, μόνο ὁ τίτλος καὶ ἡ ἀρχή).*
  9. (φ. 47^v-50^r) «Κανὼν παρακλητικὸς πρὸς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον ἐπὶ τῷ κατὰ χριστιανῶν διωγμῷ τῷ ἐν ἔτει ἰωακὰ [1821]. Ποιή(μα) Ἰω(άννου)». Ἀρχ. *Τῇ Θεοτόκῳ οἱ πιστοὶ νῦν προσπέσωμεν, τῶν λαϊκῶν καὶ ἱερέων. «Κανὼν, ᾧδῃ α'. Πολλοῖς συνεχόμενος». Ἀρχ. Πολλοῖς συνεχόμενοι πειρασμοῖς τοῖς ἐξ ἄλλοφύλων, τέλ. τῶν Χριστιανῶν τὸ καταφύγιον; Ἔκδ. Καινὴ Κτίσις 2 (1924), σ. 115-123 (μὴ προσιτή). Βλ. σχετικὰ Εὐλόγιος Κουρίλας, «Βιογραφικὸς κατάλογος Μητροπολιτῶν Ἡρακλείας», *Θρακικὰ* 28 (1958), σ. 3-175: 170.*
  10. (φ. 50^r-51^r) «Εὐχή». Ἀρχ. *Κύριε, Κ(ύρι)ε ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ, τέλ.*

πρεσβείαις τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων ἀμήν.
– (φ. 51^v-52^r) «Εὐχὴ ἄλλη». Ἀρχ. Δέσποτα Κ(ύρι)ε Ἰησοῦ Χ(ριστ)ὲ ὁ
δι' ἡμᾶς ἐνανθρωπήσας, τέλ. ὅταν εὐδοκῆσῃ ἡ παναγία σου πρόνοια
πρεσβείαις τῆς <ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων ἀμήν>.
Πβ. Καινὴ Κτίσις, ὅ.π.

11. (φ. 52^v-53^r) «Ἦθοποιῖα ἀνάλογος πάσῃ ἡλικίᾳ καὶ τάξει ἀνθρώπων ἦτοι
θρηνητικὰ ἄσματα καὶ ὠδάρια κατὰ ἀλφάβητον. Εἰς παιδία». Ἀρχ. Ἄρ-
ξατε τῶν θρήνων καὶ τῶν κλαυθμῶν, τέλ. καὶ εἰς αὐτὸν ἐλπίζει, πόσον
παραφρονεῖ. – (φ. 53^r-54^r) «Ἐτέρου μέλους εἰς μητέρα καὶ πατέρα». Ἀρχ. Μήτηρ σὺ τύπτε τὰ στήθη, τέλ. αἰχμαλωσίας καὶ φόνου, τῆς Θεο-
τόκου πρεσβείας.
12. (φ. 54^v-57^r) Ἄδηλος, «Τοῖς ἐντευξομένοις. Ἀπολογία περὶ τῆς συνθέσεως
καὶ τοῦ ὕφους τῶν παρόντων». Ἀρχ. Μήτοι γε, ὦ φίλε, ἐνδεὴς ἡ ἀγία
τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία εὐχῶν καὶ τροπαρίων; τέλ. τὸ κεφάλαιον τοῦτο
(ὃ καὶ ἐν τοῖς μοναστηρίοις περὶ τῶν μοναχῶν προκεκύρωται).
13. (φ. 57^r-60^r) Ἄδηλος, «Τοῦ τελευτήσαντος ἀρχιερέως κληρονόμος γινέσθω
ἢ ἰδία ἐκάστου ἐπαρχία, καὶ οὐδεὶς ἄλλος τῶν συγγενῶν αὐτοῦ». Ἀρχ.
Τούτου δὲ ἄπαξ κυρωθέντος καὶ εἰς ἔργον ἀχθέντος, τέλ. ὅλον τὸ
σῶμα σου φωτεινὸν ἔσται. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου: Ὁ ἐντευξόμε-
νος ἔρῶσο κατ' ἄμφω | καὶ σύγγνωθί μοι ὑπὲρ τὰ ἐσκεμμένα πηδῶντι.
| Ὁ γὰρ ζῆλος Κυρίου κατέφαγέ με. | Καὶ εἰ μὲν κακῶς ἐλάλησα, μαρ-
τύρησον περὶ τοῦ κακοῦ εἰ δὲ καλῶς μὴ μὲ δέρης.
14. (φ. 60^v-61^r) «Ἐτέρα εὐχή». Ἀρχ. Εὐλόγητὸς εἶ Κ(ύρι)ε ὁ Θε(ο)ς ἡμῶν, ὁ
μὴ ἔων ἡμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δυνάμεθα, τέλ. κατὰ τῶν ὁρατῶν καὶ
ἀορατῶν ἐχθρῶν πρεσβείαις τῆς <ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ πάντων
τῶν ἁγίων ἀμήν>.
15. (φ. 61^r) Ἀνεπίγραφο. Ἀρχ. Καὶ οἱ μὴ δυνάμενοι βοηθῆσαι ἡμῖν τοῖς τα-
πεινοῖς λόγῳ τε καὶ ἔργῳ, τέλ. οἱ δὲ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν ἡμῶν ἐκβιά-
ζονται ἡμᾶς.
16. (φ. 63^r-69^r) Κοσμᾶς ὁ Μελωδός, Κανόνας στὴν Ὑψωση τοῦ τιμίου Σταυ-
ροῦ. PG 98, 501D11-509A3. Ἔκδ. Christ – Paranikas, *Anthologia Graeca*,
σ. 161-165. Κείμενο μὲ διάστιχη ψυχαγωγικὴ ἐρμηνεία.
17. (φ. 70^r-89^r) Γεννάδιος Σχολάριος, *Περὶ τοῦ μυστηριώδους σώματος τοῦ*
Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ («Τοῦ μακαριωτάτου Γενναδίου τοῦ Σχο-
λαρίου τοῦ χρηματίσαντος πρώτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως
μετὰ τὴν ἄλωσιν, ὁμιλία περὶ τοῦ μυστηριώδους σώματος τοῦ Κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ῥηθεῖσα κατὴν (!) παρασκευὴν τοῦ Λαζάρου τῆ

- μεγάλη Τεσσαρακοστῆ, ἐν τῷ δυστυχεῖ παλατίῳ πρὸ τῆς ἀλώσεως»). *PG* 160, 352-373. Ἔκδ. Petit – Sidéridès – Jugie, *Scholarios*, τ. 1 (1928), σ. 123-136. Τὸ κείμενο ἀκολουθεῖ «Ἐξήγησις». Ἄρχ. Ὡ ἀκροαταὶ ὀποῦ εἴστε παρόν (!), ἐπειδὴ ἐτοιμασθήκατε διὰ τὴν ἱεράν τράπεζαν. Ἀπὸ τὸ φ. 70^v κ.έ., τὸ κείμενο τοῦ Γενναδίου στὸ verso τῶν φύλλων, ἢ ἐξήγησις στὸ recto.
18. (φ. 90^r-94^r) «Ὁδάριον Λέοντος τοῦ Σοφοῦ εἰς τὴ β' τοῦ Κυρίου παρουσίαν κατὰ ἀλφάβητον» (*Vassis, Initia*, σ. 72). *PG* 107, 309A-314C4 (στ. 189). Στὸ τέλος τοῦ κειμένου: *Τέλος τῶν ὠδαρίων καὶ τῷ Θεῷ δόξα*. Κείμενο μὲ διάστιχη ψυχαγωγικὴ ἐρμηνεία.
19. (φ. 96^{r-v}) Γεννάδιος Σχολάριος, <Ἀλφάβητος παραινετικὴ πρὸς τοὺς νέους>. Ἄρχ. Ἄκουσον υἱέ, πατρικῶν διδαγμάτων, τέλ. Ὡς ἂν μετελθὼν οὐ φοβηθήσῃ κρίσιν. Ἀκολουθεῖ: *Καλῶς ἔφησας, ὦ κλέος Βυζαντίου. Τέλος* (*Vassis, Initia*, σ. 26). Ἔκδ. Σπ. Λάμπρος, *Παλαιολόγεια καὶ Πελοποννησιακά*, τ. Β', Ἀθήνα 1912-1924, σ. 330-331· Petit – Sidéridès – Jugie, *Scholarios*, τ. 4 (1935), σ. 383,25-384,21. Κείμενο μὲ διάστιχη ψυχαγωγικὴ ἐρμηνεία.
20. (φ. 97^r-98^v) Κάτων* Ρωμαῖος – Μάξιμος Πλανούδης (μετάφραση):
(φ. 97^{r-v}) «Γνωμαὶ παραινετικαὶ δίστιχοι, ἃς μετήνεγκεν ἐκ τῆς Λατίνων φωνῆς εἰς τὴν ἑλληνίδαν διάλεκτον Μάξιμος μοναχὸς ὁ Πλανούδιος». Ἄρχ. Προοίμιον. Ἀναπολήσας ἐγὼ κατὰ νοῦν, τέλ. καὶ μὴ γινώσκεις, καταγινώσκεις ἐστί. Ἔκδ. Ortoleva, *Maximus Planudes*, σ. 1, (φ. 97^v-98^v) <Γνωμαί>. Ἄρχ. Καὶ δῆτα τῷ Θεῷ λάτρευε, τέλ. ἀσπασίως φιλίαν φέρε. Ἔκδ. ὁ.π., σ. 2-3. Κείμενο μὲ διάστιχη ψυχαγωγικὴ ἐρμηνεία.
21. (φ. 98^v-99^v) Ἄδηλος, <Ἡ εἰδήσις τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων>. Ἄρχ. Ἡ πρώτη καὶ οἰκουμενικὴ ἀγία σύνοδος ποῦ ἐγινεν; εἰς τὴν Νίκαιαν, τέλ. κατὰ τίνων συνεκροτήθη; Κατὰ τῶν εἰκονομάχων. Ἀκολουθεῖ: *Τέλος τῆς συνθέσεως τῶν συνόδων*.
22. (φ. 100^r-101^r) Ἄδηλος, <Λόγος> «Αὕτη ἡ κλητὴ καὶ ἀγία ἡμέρα». Ἄρχ. Ματαιίως καὶ ὀλότελα ἄφρονα ἐκαυχᾶτο, τέλ. ὅπως ἀξιῶση αὐτοῦς τῆς ἐπουρανίου αὐτοῦ βασιλείας, ἧς γένοιτο... ἀμήν.
23. (φ. 101^v-102^v) Ἄδηλος, <Λόγος> «Εἰς τὴν ἀγίαν Πεντικοστὴν (!). Καὶ ἐγένετο ἄφρων ἐκ τοῦ οὐ(ρα)νοῦ ἦχος... καθήμενοι. Λουκᾶς εἰς τὰς πράξεις, κεφ. β'». Ἄρχ. Ὅν τρόπον ὁ πάνσοφος ἡμῶν Θεὸς διὰ πυρὸς καὶ γνόφου ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ, τέλ. πῶς οἱ ἅγιοι τοῦ Χ(ριστοῦ) ἀπόστολοι δὲν ἦτον τυχόντες ἄν(θρωπ)οὶ ἀλλ' ἐπίγιοι (!).
24. (φ. 103^r-106^v) Ἄδηλος, «Κατήχησις σαφῆς καὶ ἐπίτομος κατ' ἐρωταπόκρισιν

διὰ τοὺς παῖδας». Ἀρχ. *Μαθητής. Διδάσκαλε ἡμεῖς λεγόμεθα χριστιανοί· εἶπέ μοι τί ἐστὶ χριστιανός; τέλ. ὁ σὺ μισεῖς ἐτέρω μὴ ποιήσης.*

25. (φ. 107^{r-v}) Στίχοι: ¹(φ. 107^r) «Στίχοι ἰαμβικοί εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον» (Vassiss, *Initia*, σ. 603). PG 120, 1197A2-A9 (ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ἰωάννου Εὐχαΐτων). – ²(φ. 107^{r-v}) «Ἐτεροι εἰς δεσποτικὰς ἐορτάς» (Vassiss, *Initia*, σ. 262). PG 120, 1197A10-B11· PG 133, 1223A8-B7. – ³(φ. 107^v) «Ἐτεροι στίχοι ἰαμβικοί εἰς τὸ ἅγιον Πν(εῦμα)». Ἀρχ. *Τὸ πν(εῦμα) τὸ ζῶν, ἡ θεόδροσος χύσις, τέλ. μένοις μεθ' ἡμῶν πανταχοῦ πάντα χρόνον* (Vassiss, *Initia*, σ. 86). Ἔκδ. E. Miller, *Manuelis Philae Carmina*, τ. 2, Παρίσι 1857 (ἐπανεκτ. Ἀμστερνταμ 1967), σ. 400.
26. (φ. 108^r-123^v) <Θεόδωρος Πρόδρομος>, «Γαλεομουμαχία». Ἔκδ. *Γαλεομουμαχία, <ἐπιμ. ἔκδ. Ἀρσένιος Ἀποστόλης, Βενετία, περ. 1494-1495>* (ΘΠ, ἀρ. 5575)· Rudolf Hercher, *Theodori Prodromi, Catomyomachia* [Teubner], Λειψία 1873. Κείμενο μὲ διάστιχη ψυχαγωγικὴ ἐρμηνεία.
27. (φ. 124^r-148^v) Ἀγαπητὸς διάκονος, Ἔκθεσις κεφαλαίων παραινετικῶν (CPG 6900). PG 86, 1164-1185. Ἔκδ. Riedinger, *Agapetos Diakonos*, σ. 26-76. Κείμενο μὲ διάστιχη ψυχαγωγικὴ ἐρμηνεία.
- Γιὰ τὰ φ. 149^r-150^v βλ. κείμεν. 2.
28. (φ. 151^r-172^v) Θεοφύλακτος Σιμοκάττης, Ἐπιστολές («Ἐκ τῶν τοῦ Θεοφυλάκτου σχολαστικοῦ τοῦ Σιμοκάτου») (σὲ ἀπλή ἑλληνικὴ): «Κριτίας Πλωτίνω». Ἀρχ. *Ὁ τζίτζιρας ὁ μελωδὸς ὁ ψάλτης ὅταν φανῆ ἢ ἀνοιξίς, τέλ. («Ἄνθιμος Ἀμπελίνω») νὰ ἀδικοῦν τοὺς κόπους τῶν γεωργῶν.* Γιὰ τὸ πρωτότυπο κείμενο βλ. ἔκδ. Joseph Zanetto, *Theophylacti Simocatæ epistulae* [Teubner], Λειψία 1985, σ. 1-44 (ἐπ. 83).
29. (φ. 173^r-281^r) Ὅμηρος, Ἰλιάδα, Α'-Ε' («Ἄλλη ὑπόθεσις, ἢ ἐπιγραφή. Ἄλφα λιτὰς Χρύσου, λοιμὸν στρατοῦ, ἔχθος ἀνάκτων»). Κείμενο μὲ διάστιχη ψυχαγωγικὴ ἐρμηνεία.
30. (φ. 281^v) Κάλαντα: «Κάλαντα εἰς τὰ Χριστούγεννα». Ἀρχ. *Χριστούγεννα πρώτ' ἐορτὴ πανήγυρις μεγάλη, τέλ. ὅπου χαρίζουν εἰς ἡμᾶς τὰ ταπεινὰ παιδιά.* Πβ. *Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος* 9 (1875), σ. 339 (2^η στήλη). – «Εἰς τὴν ἐορτὴν τοῦ ἁγίου Βασιλείου». Ἀρχ. *[Ἄγιος Βασίλης ἔρχεται ἀπὸ τὴν Καισαρίαν (!), τέλ. χαίρεται καλόκαρδος αὐτὸ τὸ πανηγύρι.*

Ἄγγραφα φύλλα: 62^v, 89^v, 94^v-95^v.

ΥΛΗ: Χαρτί διαφόρων ποιότητων. Μεταξύ τών διαφόρων ύδατοσήμων διακρίνονται: α) θυρεός με κρινάνθεμο (π.χ. φ. 3 και 6): αντίσημο: γράμμα Ζ (π.χ. φ. 5): πβ. Stanković 133 (έτ. 1685/1700), με διαφορές ως προς τὸ σχῆμα καὶ διαφορετικὸ ἀντίσημο, β) τρία καπέλα (π.χ. φ. 23 καὶ 24): αντίσημο (π.χ. φ. 20): γράμματα Ι (;) C καὶ μεταξύ τους τρίφυλλο ἄνθος: πβ. Velkov, σ. 333 ἄρ. 11 (έτ. 1654) καὶ γὰ τὸ ἀντίσημο: 11A, γ) τροχὸς με γράμματα A F C (π.χ. φ. 127 καὶ 128): πβ. Velkov, σ. 389 ἄρ. 2 (έτ. 1780).

ΑΡΙΘΜΗΣΗ: Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν με ἀραβ. ψηφία: πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Παραπομπή, ὅπου αὐτὴ σημειώνεται, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Φυλλαρίθμηση ἀπὸ τὴν καταλογόγραφο.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Στὸ φ. 63^τ, πιάσχημο ἐπίτιτλο με χρήση ἐρυθροῦ καὶ πράσινου μελανιοῦ: στὴν ἐπίστεψη διακρίνεται μέρος ἐνὸς προσώπου. Στὸ φ. 151^τ, ἐπίτιτλο ταινιοειδές, ἄλυσιδωτό: ἐρυθρογραφία τοῦ τίτλου καὶ τοῦ πρωτογράμματος τὸ ὁποῖο φέρει λιτὸ φυτικὸ διάκοσμο.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Διάφορα χέρια. Στὰ φ. 44^τ-46^ν: Ἰωσήφ ἱεροδιάκονος: βιβλιογρ. σημ. (φ. 46^ν): ἐκ χειρὸς διδασκάλου Ἰωσήφ ἱεροδιακόνου. Τὰ φ. 17^τ-19^ν, 47^ν-62^τ, 103^τ-106^ν, 149^τ-150^ν, 281^τ, ἀπὸ ἄδηλο γράφεα τοῦ 19ου αἰώνα.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 1^τ, ἄνω ὦα) [Ἀρχινίσ]αμεν τὸν Ἰσοκράτην [ν]ὰ διαβάσωμεν [.] σκιόροφοριῶνος ια' - δ'.

(φ. 43^ν) Ἐγράφη ὑπὸ Ματθαίου ἱερέως Κιγάλα Κυπρίου. Κατόπιν ἀντιβολῆς με τὸν αὐτόγραφο κώδ. ΜΠΤ 644 τοῦ Ματθαίου Κιγάλα (1590;-1642), προκύπτει ὅτι δὲν ἀποτελεῖ αὐτόγραφο σημείωμα.

(φ. 97^τ, ἄνω ὦα) ἔναρξίς ἰουλίου κέ'.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Στὸ φ. 1^τ κ.ἀ., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20ου αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων: πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΠΑΡΑΙΝΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΙ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἄρ. 254. Τὰ φ. Ι, Ι', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Μέτρια: ἐκτεταμένες κηλίδες ὑγρασίας, σχισμένο τὸ φ. 188, κομμένες οἱ ἀκμὲς τῶν φύλλων.

325 (TA 256)

ἔτ. 1915 (σ. 299) χαρτί 195×151χιλ. [172×95] φ. II, σ. 300, φ. Γ
στ. 18-20

ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ (Σχολικό τετράδιο)

(σ. <1>-299) «Προεισαγωγή. Ὅρισμὸς τῆς ἱστορίας». Ἀρχ. *Ἱστορία (ἐκ τοῦ οἶδα = γνώσις) λέγεται ἡ διήγησις τῶν ἀνθρωπίνων γεγονότων, τέλ. Μετὰ τοῦ σπουδαίου τούτου γεγονότος κλείνει καὶ ἡ ἱστορία τοῦ Μεσαίωonos.*

Σύμφωνα μὲ τὴ σημείωση τῆς σ. 299 (βλ. ΣΗΜ.), πρόκειται γιὰ μετάφραση (ἔτ. 1891) τοῦ Γεωργίου Μακρίδη στὴν ἐλληνικὴ, ἀπὸ γαλλικὸ πρωτότυπο ἔργο τοῦ Victor Duruy (1811-1894). Γιὰ τὸν Γ. Μακρίδη, καθηγητὴ τῆς Γαλλικῆς στὴ Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῆ, βλ. «Λόγιοι Θράκης», *Θρακικά – Παράρτημα Γ' τόμου* (1931), σ. 84-195: 175-176· Γριτσόπουλος, *Πατριαρχικὴ Σχολή*, τ. 2, σ. 282.

Ἄγραφα φύλλα/σελίδες: φ. II'/σ. 300.

ΥΛΗ: Χαρτί χωρὶς ὕδατόσημα.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρὶς διακόσμηση ἢ ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ε. Ἀργυρίου· βιβλιογρ. σημ. (σ. 299): *Περὶ τῆς Μεσαιωνικῆς ἱστορίας. Ε. Ἀργυρίου. Ἐν Δριβαλίῳ (;) τῇ 18ῃ Αὐγούστου 1915. Μελάνι γαλάζιο (στυλό).*

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (σ. 299) *Σημείωσις. Ἡ μὲν ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ Duruy μετάφρασις γενομένη ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Γεωργίου Μακρίδου καθηγητοῦ τῆς Γαλλικῆς ἐν τῇ Μ(εγάλῃ) τοῦ Γ(ένους) Σχολῆ ἐπερατώθη τῇ 21 Φεβρουαρίου 1891. Ἡ ἀναθεώρησις καὶ διόρθωσις ἐγένετο κοινῇ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Π. Παπακωνσταντίνου καὶ τοῦ Κ. Κ. Ζαχαριάδου κατὰ τὸ 1899 ἐν Ἀντιγόνη συμπληρωθεῖσα τῇ 27ῃ 7/βρίου. Καὶ ἡ μὲν διασκευὴ τῆς ὅλης ὕλης μέχρι τοῦ κεφαλαίου περὶ τῶν Μογγόλων ἐπερατώθη ὑπ' ἐμοῦ τῇ 21 Φεβρουαρίου 1903. Συνεπληρώθη δὲ ὑπ' ἐμοῦ τὸ ὅλον, πάλιν ἐν Ἀντιγόνη τῇ 6 Ἰουλ. 1906. Κ. Ζαχαριάδης. Γιὰ τὸν Κωνσταντῖνο Ζαχαριάδη (1832-1917) βλ. Γριτσόπουλος, τ. 2, σ. 285.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Στὸ φ. II' ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων καὶ δευτέρῃ στρογγυλὴ σφραγίδα μὲ τὴν ἐπιγραφὴ: *ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΓΡΑ[ΦΕΙ]ΟΝ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗΣ – ΘΕΣ/ΝΙΚΗ.*

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *DURNY – ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 256. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἄριστη.

326 (TA 258)

ἔτ. 1700 (φ. 292^ρ) χαρτί 146×105χιλ. [110/115×65] φ. 295
 στ. 10-11 διπλοὶ

ΣΤΙΧΗΡΑΡΙΟ ΤΡΙΩΔΙΟΥ – ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΑΡΙΟΥ

1. (φ. 3^ρ-217^ρ) Στιχηράριο Τριωδίου («Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ τοῦ Τριωδίου τῆ Κυριακῆ τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου εἰς τὸ Κ(ύρι)ε ἐκέκραξα· ἰστώμεν στιχιρά, ἀναστάσιμα, ὕ και ἀνατολικά δ' και τὰ παρόντα τρία Ἀνδρέου Πυροῦ, ἤχ. α' (sic)»). Ἄρχ. *Μὴ προσευξώμεθα* (ἕως τὸ Μ. Σάββατο) (γιὰ τὸ 1^ο τροπάριο βλ. *Τριώδιον*, σ. 1).
2. (φ. 219^ρ-292^ρ) Στιχηράριο Πεντηκοσταρίου («Τῆ Κυριακῆ τοῦ ἀντιπάσχα ἦτοι ἡ ψηλάφης τοῦ ἀποστόλου Θωμᾶ, ἤχ. α'»). Ἄρχ. *Τῶν θυρῶν κεκλεισμένων* (ἕως τὴν Κυριακὴ τῶν ἀγ. Πάντων) (γιὰ τὸ 1^ο τροπάριο βλ. *Πεντηκ. Ρώμ.*, σ. 41).

Σημειογραφία ἢ πρωτότυπος.

Ἄγραφα φύλλα: 1^ν-2^ν, 217^ν-218^ρ, 293^ν-295^ν.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημα: α) στέμμα, ἀστέρι, ἡμισέληνος· στὴ βάση τὸ γράμμα Α· πβ. Nikolaev 289 (ἔτ. 1696) ἢ Stanković 396 (περ. 1700), χωρὶς τὸ ἀντίσημο. β) τρεῖς ἡμισέληνοι.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 33×8 (3-266), 1×8-1 (273· ψαλιδισμένο τὸ 2^ο φύλ.), 2×8 (289), 1×8-2 (295· ἐπικολημένο τὸ 7^ο φύλ. στὴν πιν. τέλ., προφανῶς ἐξέπεσε τὸ τελευταῖο). Ἀρίθμηση τευχῶν με ἑλλην. ψηφία ἀπὸ τὸν γραφέα, σημειωμένη με μαῦρο μελάνι στὸ μέσο τοῦ κάτω περιθωρίου τοῦ πρώτου recto τῶν τευχῶν: α' (φ. 3^ρ) - λζ' (φ. 290^ρ).

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ταινιοειδῆ ἐπίτιτλα διαφόρων μοτίβων: ὀρθογώνια με πλοχμοειδῆ διάκοσμο στὸ ἐσωτερικὸ τους (φ. 3^ρ, 148^ν, 219^ρ) ἢ ἀλυσιδωτά (π.χ. φ. 160^ρ, 189^ν). Στὸ φ. 292^ρ, διαδοχικὰ ἐπίτιτλα: ἀποτύπωση διακοσμητικῶν μοτίβων. Πρωτογράμματα μικροῦ μεγέθους κοσμημένα με ἀνθύλλια. Σταυροειδῆ κοσμήματα σὲ ὅλη τὴν ἔκταση τοῦ χφ (π.χ. φ. 6^ν, 24^ν, κ.ά.). Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων. Σποραδικὴ χρῆση ὑποκίτρινου χρώματος (π.χ. φ. 219^ρ).

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελφος· βιβλιογρ. σημ. (φ. 292^ρ): *Τέλος τοῦ Τριωδίου τοῦ Πεντηκοσταρίου εἶναι καὶ κόλαις λζ' ἔτος ραψ' [1700].* Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρό.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 1^ρ, ἀπὸ ἀνορθόγραφο χέρι) 1832 ηου ηουλίου δεκατεσερες.

(φ. 3^ρ, ἄνω ὠα, ἐρυθρόγρ.) Ἡρακλείης (πβ. κώδ. Μπενάκη 308 (TA 231), ΣΗΜ.: ἀπὸ τὸ ἴδιο χέρι).

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Άνατολική Θράκη (βλ. ΣΗΜ.). Στὸ φ. 3^ρ κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Ξύλινες πινακίδες ἐπενδυμένες μὲ κοκκινοκάστανο δέριμα ποὺ φέρει ἐμπέστη διακόσμηση: πλαίσιο. Στὶς ἐσωτερικὲς γωνίες σφραγίδες-γαμμάτια μὲ ἀνθινο διάκοσμο, ἐνῶ στὸ κέντρο, σὲ ὠοειδὲς κόσμημα μὲ φυτικὸ διάκοσμο ποὺ περιβάλλεται ἀπὸ ρόδακες, ἀπεικονίζεται ὁ προφήτης Δαβίδ. Στὴν ἀντίστοιχη σφραγίδα τῆς πιν. τέλ., ἓνα τετράφυλλο ἄνθος ποὺ περιβάλλεται ἀπὸ βλαστούς. Στὴ ράχη, νεῦρα (5)· τὸ ἐσωτερικὸ τους διάχωρο διακοσμημένο μὲ ρόδακες. Οἱ ἀκμὲς τῶν φύλλων μαυρισμένες. Ἴχνη ἀπὸ δύο κλείστρα στὸ πλάι τῶν πινακίδων. Λίγες ὀπές. Στὸ κάτω μέρος τῆς ράχης, ἐπικολημένη ἐτικέτα μὲ τὸν ἀρ. 258. Τὰ φ. 1-2, πφ. ἀρχ. στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλὴ· κηλίδες ὑγρασίας, ὀξειδωση μελανιοῦ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Τσελίνας, *Δέκα αἰῶνες*, σ. 62-63 (ἀρ. καταλ. 56). — Χατζηγιανκουμῆς, *Χειρόγραφα*, σ. 199. — Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 371 σημ. 5 καὶ σημ. 6, σ. 390.

327 (TA 259)

ἔτ. 1850 (φ. 106^ρ, 130^ρ, 149^ρ, 165^ρ) χαρτί 196×155χιλ. [155/180×85/135]
φ. I, 262, I ἄρ. στ. ποικίλλει

ΣΥΜΜΙΚΤΟΣ ΜΑΘΗΤΙΚΟΣ

Σχολικὲς σημειώσεις-μαθήματα (Περίληψη ἀρχαίας ἱστορίας, Θουκυδίδης, Πλάτων, ρητορικοὶ λόγοι, κ.ά.) τοῦ Δημητρίου Φάχρη στὴ Μεγάλη τοῦ Γένους Σχολή (ἔτ. 1850).

Ἄγγραφα φύλλα: 15^ρ-20^ν, 36^ν, 49^ν, 52^{ρ-ν}, 65^{ρ-ν}, 140^ν-148^ν, 160^ν-164^ν, 173^ν-178^ν, 188^ν-203^ν, 209^ρ-213^ρ, 214^ρ-215^ν, 220^ρ-232^ν, 243^ν, 251^{ρ-ν}.

ΥΛΗ/ΑΡΙΘΜΗΣΗ/ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χαρτί χωρὶς ὕδατόσημα. Φυλλαρίθμηση ἀπὸ τὴν καταλογογράφου. Χωρὶς διακόσμηση ἢ ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Δημήτριος Φάχρης: βιβλιογρ. σημ.: (φ. 106^ρ) *Τῆ 5 Οκτομ(βρίου) 1850. Δημήτριος Ν. Φάχρης*. — (φ. 130^ρ) *Τῆ 15 Σεπτεμβρίου 1850. Δημήτριος Ν. Φάχρης*. — (φ. 149^ρ) *1850 Αὐγούστου 15*. — (φ. 165^ρ) *Κωνσταντινούπολις ἐν τῇ τοῦ Γένους Σχολῇ 1850. Ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ Δ. Ν. Φάχρη*. Μελάνι καστανό. Τὸ ἴδιο ὄνομα ἐπαναλαμβάνεται καὶ στά: (φ. 36^ρ) *Δημ. Φάχρης*, (φ. 53^ρ) *Καθαραὶ ἐξηγήσεις. Δ. Φάχρης*.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 130^ς, σφραγίδα) ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΙΟΡΔΑΝΙΔΗΣ. CONSTANTINO-
PLE CALAT. Œ. 1880. – (φ. 213^ο) Κων/πολη τήν 17 Ιουλίου 1880. Κύριε Νικόλαε
Δημητριάδη εἰς Ἀθήνας Δ. Ἰορδανίδης.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Κωνσταντινούπολη (βλ. ΓΡΑΦ.). Στὸ φ. 1^ο κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλ-
λογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30).
Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ
καί (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 259. Τὰ φ. I, I', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή.

328 (TA 260)

19ος αἰ. (β' μισό) - 20ὸς αἰ. (ἀρχ.) χαρτὶ 178×115χιλ. [157×85]
φ. I, σ. 241 (-47/48, -128), φ. I' στ. 11 διπλοὶ κολ.

<ΑΝΑΣΤΑΣΙΜΑΤΑΡΙΟ> – ΕΩΘΙΝΑ

- (σ. 4-225) <Ἀναστασιματάριο>: «Κεκραγάρια Π. Πέτρου Πελοποννησίου
σύντομα, ἤχ. α' πα». Ἀρχ. Κύριε ἐκέκραξα, (σ. 32) ἤχ. β', (σ. 59) ἤχ. γ',
(σ. 87) ἤχ. δ', (σ. 119) ἤχ. πλ. α', (σ. 151) ἤχ. πλ. β', (σ. 176) ἤχ. βαρῦς,
(σ. 201) ἤχ. πλ. δ'. Στὴ σ. 3, μόνο παρασημαντικὴ.
- (σ. 226) Ἐωθινὰ α'-ζ'. (σ. 240) τέλ. (κολ.): (έωθινὸν ζ') τὴν ἀνάστασιν
ἐτεκμήραντο καί [

Ἀπώλεια κειμένου μεταξύ τῶν σ. 46: Ζωοδότα Χριστὲ ἐκουσίως πάθος ὑπο-
στάς διὰ θνητούς] καί σ. 51: [ὡς μόνος φιλόανθρωπος. Εἰπάτωσαν Ἰουδαῖοι.
Τὸ φ. 49/50: σπάραγμα (βλ. παρακάτω, ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ). Ἐξέπεσε τὸ φ. 47/48,
μὲ ἀπώλεια κειμένου.

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

Ἄγραφοι σελίδα: 1.

ΥΛΗ: Χαρτὶ ὑπόλευκο, στιλπνὸ, χωρὶς ὕδατόσημα.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×6 (3/4-13/14), 1×10 (33/34), 6 (;) (45/46· ἐξέπεσε μὲ ἀπώ-
λεια κειμένου τὸ φ. 47/48), 12×8 (240/<241>). Νεότερη μόνον ἀρίθμηση τευχῶν μὲ

ἀραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Συμπλήρωση σελιδαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: σ. 176 ὡς τὸ τέλος τοῦ κώδικα.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Πρωτογράμματα σχεδιασμένα μὲ μαῦρο μελάνι καὶ κοσμημένα μὲ ἀπλὰ σταυροειδῆ κοσμήματα.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδηλος. Ἀποκλειστικὴ χρῆση μαύρου μελανιοῦ.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: Στὴ σ. 2 κείμενο σὲ ἀραβικὴ γραφὴ μὲ κυανὸ μελάνι.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Στὴ σ. 1 κ.ἀ., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΚΕΚΡΑΓΑΡΙΑ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 260. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὸ φ. 1/2, πφ. ἀρχ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλὴ. Λεῖπει τμήμα τοῦ ἀρχικοῦ φ. 49/50.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 390.

329 (TA 261)

18ος αἰ.   χαρτί   198×142χιλ. [155×95]   φ. I, 110, Γ   στ. 24

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ

(φ. 105^r-110^v, 1^r-104^v) «Λευχειμονούσα ῥητορικὴ, ἧτοι Ἀφθονίου προγυμνάσματα ἐκ τῆς Λατίνων ἀνθολογηθέντα φωνῆς καὶ ἐν ἑλληνικῇ διαλέκτῳ ὑποστρωθέντα σπουδῆ καὶ πόνῳ Ἀναστασίου Π(α)π(ᾶ) Βασιλοπούλου τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων, ἐν τῇ κωμοπόλει Τυρνάβῳ τῆς Θετταλίας διατρίβοντος χάριν τῶν ὑπ' αὐτοῦ διδασκομένων πρωτοπείρων μαθητῶν». Ἀναλυτικὰ:

(φ. 105^r) «Ἰακώβου ιεροδιακόνου τοῦ Κυπρίου εἰς τὴν βίβλον». Ἀρχ. Δέλτον ὁ ῥητορικῆς λιγύφωνον τὴν δ' ὀχετεύσας, (φ. 105^v) «Ἀντωνίου ιερέως τοῦ ἐξ Ἀγράφων». Ἀρχ. Τέχνη δ' ἄριστ' ἤνθησε τῇ δ' Ἑλλάδι, (φ. 105^v-106^r) «Προοίμιον εἰς τοὺς ἀκροατὰς τῆς βίβλου». Ἀρχ. Ἐνορῶν ὑμῶν τὸν περὶ τὰ καλὰ ζῆλον, (φ. 106^v-110^v, 1^r-104^v) Τὸ κείμενο: «Στοιχεῖα τῆς ῥητορικῆς. Κεφ. α'. Περὶ φύσεως ῥητορικῆς». Ἀρχ. Τί ποτ' ἐστὶν ἡ ῥητορικὴ; τέλ. Μόνῳ γὰρ σοφῷ Θ(ε)ῷ (κατὰ τὸν μακάριον Παῦλον) διὰ Ἰησοῦ Χ(ριστοῦ) ὃ ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου: Τέλος μὲν τῆς παρουσίας λευχειμονούσης. Τῷ δὲ Θεῷ ἐν Τριάδι ἀγίῳ δόξα. Ἔκδ. Ἰωάννης Χατζῆς, Ἀναστάσιος Παπαβασιλόπουλος (c. 1670 - c. 1750). Βιογραφία-Ἐργογραφία, ἀδημοσ. διδαχτ. διατριβή [Πανεπιστήμιο Ἰωαννίνων], Ἰωάννινα 2002, σ. 179-265

(βάσει τοῦ κώδ. ΕΒΕ 1192)· γιὰ τὸ ἔργο καὶ τὰ χροφ βλ. στὸ ἴδιον, σ. 67-95 (δὲν ἀναφέρεται ὁ παρῶν κώδικας). Μερικὴ ἔκδοση, βασισμένη στὸν κώδ. ΕΒΕ 1192, στὸ: Κουρνούτος, *Λόγιοι*, τ. 2, σ. 164-173 καὶ Ἐ. Χατζόγλου-Μπαλτά, *Μεταβυζαντινὴ καὶ νεοελληνικὴ ρητορικὴ. Εἰσαγωγὴ – Ἀνθολογία κειμένων (17ος-19ος αἰ.)*, Ἀθήνα 2008, σ. 69-76.

Γιὰ τὸν Ἀναστάσιο Παπαβασιλόπουλο (μέσα ΙΖ' - μετὰ τὸ 1722), λόγιον, δάσκαλον καὶ κληρικὸν ἀπὸ τὰ Ἰωάννινα, βλ. ἐπίσης Δ. Σοφιανός, «Ἀναστασίου Παπαβασιλοπούλου, Ἀνέκδοτον ἔμμετρον Προσκυνητᾶριον τῆς Μονῆς Βατοπεδίου τοῦ Ἁγίου Ὁρους (1722)», *Μεσαιωνικὰ καὶ Νέα Ἑλληνικὰ* 5 (1996), σ. 47-50, ἰδίως σημ. 3, ὅπου παλαιότερη βιβλιογραφία.

Ἄγραφο φύλλον: 21^ν.

ΥΛΗ: Χαρτὶ χονδρὸν, ὑπόλευκον, τραχύ. Ὑδατόσημο: πτηνὸν (π.χ. φ. 4 καὶ 5)· ἀντίσημο: γράμματα Ι Ρ (π.χ. φ. 3)· πβ. Stanković 764 (ἔτ 1750/60), μὲ διαφορετικὸ ἀντίσημον.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 13×8 (104), 1×6 (110). Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (ΤΑ 5). Παραπομπὴ στὸ verso κάθε φύλλου, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενον. Φυλλαρίθμηση ἀπὸ τὴν καταλογογράφον.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρὶς διακόσμηση ἢ ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελφος. Γραφὴ φιλολογικὴ, δεξιοκλινῆς, γωνιώδης, μὲ ἐπιμηχυμένες, ἀγκυλωτὲς ἀπολήξεις κεραιῶν. Μελάνι μαῦρον.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Στὸ φ. 1^ρ κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων. Στὸ ἔσωτ. περιθώριον τοῦ ἴδιου φύλλου, ἵχνος αὐτοκόλλητης ἐτικέτας σχολικοῦ τύπου.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰῶνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 261. Τὰ φ. Ι, Ι', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Κηλίδες ὑγρασίας σὲ πολλὰ φύλλα.

330 (TA 262)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 1329)

17ος αἰ. (τέλ.) - 18ος αἰ. (ἀ' τέτ.)   χαρτὶ   225×153χιλ. [164/200×105/135]
φ. Ι, 62, Ι'   στ. 26 (φ. 1^ρ-8^ν), 15-23 (φ. 9^ρ-17^ρ), 21-29 (φ. 18^ν-61^ρ)   ἀκέφ.

<ΜΕΛΕΤΙΟΣ ΣΥΡΙΓΟΣ> – <ΟΔΗΓΙΑ ΤΩΝ ΑΜΑΡΤΩΛΩΝ> – ΔΙΗΓΗΣΕΙΣ

1. (φ. 4^ρ-8^ν, 1^ρ-3^ν) <Μελέτιος Συρίγος, Ἀκολουθία ἱερομάρτυρος Ἀθανασίου τοῦ ἐκ Σπάρτης τῆς Ἀτταλείας καταγομένου, ἐν Μουντανίσις δὲ μαρ-

τυρήσαντος ἐν ἔτει *αχγγ'* [1653] (29 Ὀκτ.). Ἀρχ. (ἀκέφ.) (Ὁ βίος) ...] τυρες μετὰ ταῦτα ἔστωντας καὶ νὰ ἐπέρασαν δύο ἡμέραις τὸν ἐκατέβασαν ἀπὸ τὸ ξύλον, (φ. 8^r) «ὦδὴ ζ'. Ἐν τῇ καμίνῳ». Ἀρχ. Λάρυγγι μάκαρ, (φ. 1^r) «ὦδὴ η'. Χείρας ἐκπετάσας». Ἀρχ. Πείθοις τῶν δακρῦων ἀρδευθεὶς ὦ Ἀθανάσιε, (φ. 2^r) «ὦδὴ θ'. Λίθος ἀχειρόσμητος». Ἀρχ. Ἄλλον Ἥλιαν σὲ γινώσκω, (φ. 3^r) «Ἐξαποστειλάριον. Γυναῖκες ἀκουτίσθητε». Ἀρχ. Τὸν μέγιστον ἐν μάρτυρι. – «Εἰς τοὺς αἰνοὺς στιχηρὰ προσόμοια. Ἦχος δ'. Ὡς γενναῖον ἐν μάρτυσιν». Ἀρχ. Μετὰ πόθου προσέδραμες τῷ θανάτῳ, (φ. 3^v) «Δόξα, ἦχος πλ. α'». Ἀρχ. Τίς ἂν τὰς ἀριστείας σου ἐπαινέσειεν ἐπαξίως, ὀσιομάρτυς Ἀθανάσιε ὃν ὁ Κ(ύριος) ἐν θαύμα[σιν] (τελ. κολ.). Ἀνέκδοτη. Τὰ φ. 1-3, παρατοποθετημένα· κανονικὰ ἔπονται τοῦ φ. 8.

Πβ. κώδ. ΜΠΤ 778, σ. 45-73 [Παπαδόπουλος-Κεραμεύς (RO 1286), τ. 5, σ. 266: αὐτόγραφος Μελετίου Συρίγου], ὅπου ὁ κανόνας τοῦ ἁγίου (χωρὶς τὸν Βίο), μὲ διαφορετικὴ διάταξη. Γιὰ τὸν Μελέτιο Συρίγο ὡς συντάκτη τῆς Ἀκολουθίας τοῦ ἱερομάρτυρος Ἀθανασίου βλ. Δημήτριος Γόνης, *Μελετίου Συρίγου μαρτύριον, ἀκολουθία καὶ παρακλητικὸς κανὼν εἰς τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Νέον τὸν ἐν Λευκοπόλει (c. +1330)*, Ἀθήνα 1984, σ. 24· Σ. Πασχαλίδης, «Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο καὶ οἱ Νεομάρτυρες», στό: *Εἰς μαρτύριον τοῖς ἔθνεσι. Τόμος χαριστήριος εἰκοσαετηρικὸς εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ.κ. Βαρθολομαῖον*, Θεσσαλονίκη 2011, σ. 697-722: 703.

2. (φ. 9^r-17^v) Διηγῆσεις:

¹(φ. 9^r-13^v) Ἀρχ. (ἀκέφ.) Π(ά)τερ ἅγιε, τὴν ταραχὴν ἐκίνησεν καὶ τὸν θόριβον, ὃν πιούσιν εἰ πονερί δέμονες καὶ τίνα φόβον δίκνουση τις ἐλεηνὶς ἐκίνησεν ψηχῆς (sic), τέλ. διηγίσατο δὲ τῆνι ἀδελφὸ καὶ συνασκιτῆ αὐτοῦ δοξάζον καὶ εὐλογὸν τῶν θεόν, ὅτι αὐτῷ πρέπει πᾶσα δόξα... ἀμήν (sic).

²(φ. 13^v-17^v) «Διηγίσις πάνοφέλιμος περὶ θανάτου· πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων οὐ μὴ ἀποθάνει εἰς τὸν εἶνα (sic)». Ἀρχ. Φυσικῶς ὅλοι οἱ ἄν(θρωπ)οὶ μισοῦσι τὸν θάνατον ὡσὰν ἓνα τυραννικὸν κακόν, τέλ. εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Ἀβραάμ, καὶ νὰ μᾶς αξιώσῃ ἀγαθῆς μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως ἀμήν (sic).

3. (φ. 18^r-58^v) <Luis de Granada, Ὁδηγία τῶν ἀμαρτωλῶν – Ἀνδρέας Ρέντιος (μετάφραση)> («Τῶν ἀμαρτωλῶν. Θεωρία τῆς ὑστερης κρίσεως. Κεφ. γ'»). Ἀρχ. <Ἦ>στερα ἀπὸ τὸν θάνατον ἀκολουθᾷ ἡ μερικὴ κρίσις καθ' ἑνός, τέλ. νὰ εὐρῶ χάριν εἰς τὴν ζωὴν καὶ εἰς τὸν θάνατον. Τέλος καὶ τῷ Θεῷ δόξα ἀμήν. Ἔκδ. Ὁδηγία τῶν ἀμαρτωλῶν..., Ρώμη 1628, σ. 39-262 (ΘΠ, ἀρ. 3662).

Ἀπώλεια κειμένου μεταξύ τῶν φ. 40^v: τῆς χριστιανοσύνης τὸν τόπον εἰς τὸν ὁποῖαν ἦ] (ἔκδ. ὁ.π., σ. 160,18) καὶ 41^r: [τὰ πολλὰ νερὰ τοῦ κατακλυσμοῦ (ἔκδ. ὁ.π., σ. 165,20).

4. (φ. 59^r-61^r) «Διήγησις πάνυ ὠφέλιμος». Ἀρχ. <Κ>άποιοις ἱερεῦς με ἐναν εὐλαβῆ διάκονον, ἔχοντες πρὸς ἀλλήλους τῶν ἀγάπην, τέλ. ὑπὸ τῶν θεοφόρων πατέρων καὶ διδασκάλων ἡμῶν παρελάβομεν καὶ προσκυνῶ πατέρα υἰόν... ἀμήν.
5. (φ. 61^{r-v}) «Προσευχὴ πρὸ τῆς ἱερᾶς μεταλήψεως». Ἀρχ. Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεός, πολυέλεε καὶ πολυεύσπλαγγνε ἰατρὲ τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν, τέλ. (ἀτελ.) διὰ τοιοῦτον ὀλίγον πταισίμον. Ἔκδ. Βιβλίον... Ἄμαρτωλῶν Σωτηρία... παρὰ Ἀγαπίου μοναχοῦ..., Βενετία 1743, σ. 232-233,5 (ΘΠ, ἀρ. 3315).

ΥΛΗ: (φ. 1^r-8^v) Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, ἔντονα κηλιδωμένο, τραχύ. Ὑδατόσημο: α) θυρεός (π.χ. φ. 3 καὶ 4) καὶ τρία καπέλα (π.χ. φ. 7 καὶ 8)· πβ. Stanković 135 (ἔτ. 1703), χωρὶς τὸ ἀρχικὸ γράμμα V.

(φ. 9-17) Χαρτὶ χονδρὸ, ὑπόλευκο, τραχύ: β) θυρεός (π.χ. φ. 14).

(φ. 18-62) Χαρτὶ χονδρὸ, ὑπόλευκο, λίγος στιλπνός: γ) τρεῖς ἡμισέληνοι (π.χ. φ. 20 καὶ 23)· ἀντίσημο: τρίφυλλο ἄνθος καὶ ἑκατέρωθεν γράμματα V G (π.χ. φ. 22 ἢ 24)· βλ. Stanković 749 (ἔτ. 1700/1710).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×6 (6), 1×2 (8), 9 (17· ἀδιευκρίνιστη σύνθεση), 2×8 (33), 1×8-1 (40· ἐξέπεσε τὸ τελευταῖο φύλ.), 2×8 (56), 1×2 (58), 4 (62· ἀδιευκρίνιστη σύνθεση). Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν με ἀραβ. ψηφία: πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Παραπομπή, ὅπου σημειώνεται, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Φυλλαρίθμηση ἀπὸ τὴν καταλογογράφου.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Στὰ φ. 1^r-8^v, ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων. Καμία χρῆση ἐρυθρογραφίας ἢ διακόσμησης στὸ ὑπόλοιπο χρ.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Ἄδηλοι: α) φ. 1^r-8^v. Γραφὴ λειτουργικὴ, ὄρθια, στρογγυλή, β) φ. 9^r-17^v. Γραφὴ δεξιοκλινῆς, γωνιώδης, ἀραιή, μὴ ἐπιμελημένη, γ) φ. 18^r-62^v. Γραφὴ δεξιοκλινῆς, μικρομεγεθῆς, γωνιώδης. Μελάνι μαῦρο.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. 62^v) Ἀρχ. τί ἄλλο εἶσαι ὦ ἄνθρωπε πάρεξ ἓνα ἀγγεῖον γεμάτο κόπρα φθορὰ τε καὶ δυσωδία; ἕνας σκώληξ.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἄδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBΛ.). Στὸ φ. 1^r κ.ἀ., ἢ σφραγιδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΑΜΑΡΤΩΛΩ[Ν] ΟΔΗΓΙΑ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 262. Τὰ φ. I, I', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἀρκετὲς φθορὲς· τσακισμένες οἱ ἀκμὲς τῶν φύλλων, ὀξειδωσὴ, ἐκτεταμένες κηλίδες ὑγρασίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, *BZ* 14, σ. 602 (άρ. 49). — Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298.

331 (TA 266)

19ος αἰ. χαρτί 207×152χιλ. [160×110] φ. I, 71, Γ στ. 28-30
ἀκέφ.

ΔΟΓΜΑΤΙΚΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ

(φ. 1^r-71^r) Ἄρχ. (ἀκέφ.) [Μέρος α', κεφ. α'] λαμβανομένων ἐξ ἀποκαλύψεως, (φ. 2^v-26^r) «Κεφ. Β'. Περὶ τῆς ὀρθῆς μελέτης καὶ ἐφερμηνεύσεως τῶν θείων Γραφῶν». Ἄρχ. Ἡ μεθοδικὴ μελέτη πάσῃ μὲν ἀναγνώσει ἀναγκαία ἐστίν, (φ. 26^r-71^r) «Μέρος Β'. Διασκέψεις περὶ τῶν βιβλίων τῆς ἁγίας Γραφῆς, τῶν ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ περιεχομένων πρὸς τὸ ἐμπεδοῦν τὴν ἀλήθειαν καὶ θεϊότητα τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ θρησκείας. Κεφ. Α'. Περὶ τῶν θεμελίων τῆς χριστιανικῆς θρησκείας». Ἄρχ. Ἐν τῇ χριστιανικῇ θρησκείᾳ σκεπτέον ἐστὶ τάδε, τέλ. (κεφ. ΙΘ') τὴν παροῦσαν θεολογικὴν προπαρασκευαστικὴν στοιχείωσιν, μεταβαίνομεν εἰς τὴν ἐπιτομὴν τῶν θείων δογμάτων εἴτε δογματικὴν θεολογίαν. Τέλος.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημα: α) θυροῦς (;) (π.χ. 11 καὶ 14) καὶ τρία καπέλα (π.χ. φ. 12 καὶ 13).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 6×8 (48), 1×4 (52), 1×12 (64), 1×8–1 (71· ἐξέπεσε τὸ τελευταῖο φύλ.). Ἀρίθμηση μὲ ἀραβ. ψηφία, σημειωμένη μὲ μαῦρο μελάνι στὸ μέσο τοῦ κάτω περιθωρίου τοῦ πρώτου recto τῶν τευχῶν: 1–8 (τὸ τεῦχος τῶν φ. 49-52, χ. ἀρ.). Φυλλαρίθμηση ἀπὸ τὴν καταλογογράφου.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρὶς διακόσμηση ἢ ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελφος. Γραφὴ δεξιοκλινῆς, στρογγυλόσχημη.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Στὸ φ. 1^r, κ.ἀ., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων. Στὸ ἴδιο φύλλο, σὲ κύκλο, τὰ ἀρχικὰ Μ. Ι.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΣΙΣ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 266. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Κακὴ· πολλὰς φθορὰς, φύλλα διαβρωμένα ἀπὸ τὴν ὑγρασία. Τὰ δύο πρῶτα φύλλα καὶ τὸ τελευταῖο ἔχουν ἀπολέσει μέρος τοῦ κειμένου τους.

332 (TA 267)

19ος αϊ. (α' μισό, μετὰ τὸ 1814) χαρτὶ 200×135χιλ. [155×90]
φ. I, σ. 268 (+124bis), φ. Γ στ. 14 διπλοὶ

ΔΟΞΑΣΤΑΡΙΟ ΕΟΡΤΩΝ ΕΝΙΑΥΤΟΥ ΠΕΤΡΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΟΥ

(σ. 7-261) «Δοξαστικὸν τῶν μηνῶν (κεφαλ., ἀπὸ μτγν. χέρι)». Ἄρχ. *Θεία χάρις ἀπῳόρητο*. Πλήρες τὸ Δοξαστάριο (1^η Σεπτεμβρίου - 29^η Αὐγούστου). Ἔκδ. *Δοξαστάριον 1849*.

Στὶς σ. 3-5, 263-267, κείμενο σὲ ἀραβικὴ γραφῆ.

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

Ἄγραφεσ σελίδες: 1-2, 6, 262.

ΥΛΗ: (σ. 1-6, 262-268) Χαρτὶ λεπτό, ὑπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημο: α) λέων (π.χ. φ. 262/263 καὶ 268/269)· ἀντίσημο: γράμματα F F A (π.χ. φ. 264/265 καὶ 266/267)· πβ. Stanković 533 (ἔτ. 1790/1810), μὲ μικρὲς διαφορὲς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα.

(σ. 7-261) Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημα: β) ἡμισέληνος σὲ πλαίσιο καὶ γράμμα Α (π.χ. φ. 61/62 καὶ 63/64)· σχεδὸν ὅμοιο μὲ Nikolaev 1014 (ἔτ. 1824), γ) ἡμισέληνος σὲ πλαίσιο καὶ γράμμα Α (π.χ. φ. 59/60 καὶ 65/66)· πβ. Nikolaev 1092 (ἔτ. 1841).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×4-1 (5/6· ἐξέπεσε τὸ 1^ο φύλ.), 16×8 (260/261· + σ. 124bis), 1×4 (268/269). Νεότερη μόνον ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Ἀρχικὴ μερικὴ σελιδαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι: 10-35. Συμπλήρωση σελιδαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: 1-6, 124bis.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Στὴ σ. 7, ἐντὸς ὀρθογωνίου ἐρυθροῦ πλαισίου, ἔγχρωμη παράσταση σὲ προτομή: Ὁ ὍΣΙΟΣ ΣΥΜΕΩΝ Ὁ ΣΤΥΛΗΤΗΣ (!). Στὴ σ. 81, ἐντὸς ὀρθογωνίου ἐρυθροῦ πλαισίου, ἔγχρωμη παράσταση πόλης. Ἐπίτιλα ὀρθογώνια μὲ ἢ χωρὶς πλαίσιο (βλ. σ. 147, 194, 200, 238) κοσμοῦνται μὲ ἐλισσόμενους βλαστοὺς ἀπὸ τοὺς ὁποίους συχνὰ ἐκφύονται ἀνθέμια. Χρήση ἐρυθροῦ-κυανοῦ-πράσινου χρώματος. Ἐπίσης, ἀπλὰ ἐπίτιλα πύλοισμα (σ. 189, 220) ἢ ταινιοειδῆ (σ. 234, 247) μὲ ἐρυθρὸ ἢ μαῦρο μελάνι. Σὲ ὀρισμένες σελίδες, ὁ προορισμένος γιὰ τὸ ἐπίτιλο χῶρος ἔμεινε κενός (σ. 205, 210). Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελος (τὸ ΣΗΜ. τῆς σ. 268 γραμμένο ἀπὸ διαφορετικὸ χέρι). Μελάνι μαῦρο καὶ ὑπέρυθρο.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (σ. 268) *τετέλεσται διὰ χειρὸς Ἰακώβου ἱερέως* (ὁ γραφικὸς χαρακτῆρας διαφορετικὸς ἀπὸ ἐκείνου τοῦ γραφέα). – (παρακάτω, κτητ.) *καὶ τότε σὺν*

τοῖς ἄλλοις ὑπάρχει ἐμοῦ τοῦ ἐλαχίστου, Ἰακώβου ἱερέως. Ἰάκωβος ὁ ἱερεύς, τῆς τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ Ἐκκλησίας.

Στις ἀκμὲς τῶν τριῶν πλευρῶν τοῦ χφ, μὲ μαῦρο μελάνι (ἐν μέρει ἐξίτηλο): 1828 ΜΑΡΤΙ[ΟΥ 8] (;) [1 λέξη]. – ΤΣΑΚΟΦ (;) ΤΟΥ' [1 λέξη] ΤΟΥ' [1 λέξη]. – ΔΟΞΑΣΤΗ-ΚΑΡΙΟΝ.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Κτῆμα ἐνὸς Ἰακώβου, ἱερέα τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ (βλ. ΣΗΜ.). Στὴ σ. 3 κ.ἀ., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΔΟΞΑΣΤΙΚΟΝ ΤΩΝ ΜΗΝΩΝ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 267. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὰ φ. 1-6, 262-268, πφ. ἀρχ. - τέλ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἀρκετὰ καλῆ· ρύποι.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Εμ. Γιαννόπουλος, «Μεταβυζαντινά χειρόγραφα ψαλτικῆς τέχνης ἐκτὸς τοῦ Ἑλλαδικοῦ χώρου. Βιβλιοθήκες τῆς Μεγάλης Βρετανίας», στό: Βασίλης Ἀτσαλος – Νίκη Τσιρώνη (επιμ.), *Πρακτικά του 7^{ου} Διεθνούς Συμποσίου Ἑλληνικῆς Παλαιογραφίας* (Δράμα, 21-27 Σεπτεμβρίου 2003), τ. 2, Αθήνα 2008, σ. 573-594: 587 σημ. 41. — Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 377, 390.

ΠΑΝΟΜΟΙΟΥΤΥΠΟ: Φωτόπουλος – Δεληβορριάς, *Η Ελλάδα*, σ. 386: εἰκ. 662 (σ. 81).

333 (TA 269)

ἔτ. 1748 (φ. 167^v) χαρτί 213×159χιλ. [143×105] φ. I, 439 (+100α, 346α), Γ στ. 12 διπλοὶ κολ.

ΣΤΙΧΗΡΑΡΙΟ <ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ> ΧΡΥΣΑΦΗ <ΝΕΟΥ> (τόμος 1, σταθερῶν ἑορτῶν)

(φ. 1^r-439^v) «Ἀρχὴ σὺν Θε(ε)ῷ ἁγίῳ. Στιχηράριον καλόφωνον περιέχων πάσαν τὴν ἀκολουθίαν τῶν τροπαρίων τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ κατὰ τάξιν, συνθεθεῖσαν εἰς νεων (!) καλοπισμὸν (!) παρὰ κ(υρο)ῦ Χρυσάφου καὶ πρωτοφάλτου τῆς τοῦ Χ(ριστο)ῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας· μὴν Σεπτέμβριος, εἰς τὴν α' ἀρχὴ τῆς ἰνδίκτου, ἦτοι τοῦ νέου ἔτους καὶ τοῦ ὀσίου πατρὸς ἡμῶν Συμεῶν τοῦ Στυλῖτου καὶ ἡ συν-αξι τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῶν Μιασηνῶν καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἀειθαλᾶ καὶ τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα γυναικῶν καὶ Ἀμμοῦν διακόνου καὶ διδασκάλου αὐτῶν Ἐλεαζάρου καὶ τῶν ἁγίων μαρτύρων Καλίστης (!), Εὐόδου καὶ Ἐρμογένους τῶν αὐταδέλφων καὶ μνήμη τοῦ δικαίου Ἰησοῦ υἱοῦ τοῦ Ναυῆ. Στιχηρὰ ἰδιόμελα τοῦ ὀσίου, ἦχ. β'». Αρχ. *Ἐκ ρίζης ἀγαθῆς*, τέλ. (κολ.) (29 Αὐγούστου. *Γενέσιον ἀθέμιτον καὶ συμπόσιον...*) πόθῳ τοῦ βαπτιστοῦ Ἰωάννου τὴν μακαρίαν σφαγὴν. Στιχηρὰ ἀπὸ 1^η Σεπτεμβρίου ἕως 29^η Αὐγούστου.

Σημειογραφία ἢ πρωτότυπος τοῦ καλλωπισμένου στιχηραρίου.

ΥΛΗ: Χαρτί διαφόρων ποιότητων, ὑπόλευκο, στιλπνό. Μεταξὺ ποικίλων ὕδατοσήμεων διακρίνονται: α) θυρεὸς μετὰ γράμματα: A P PA PA (π.χ. φ. 2 καὶ 3), β) στέμμα καὶ βότρους (π.χ. φ. 28 καὶ 31)· ἀντίσημο: γράμματα A C (φ. 29 καὶ 30)· πβ. Stanković 506 (ἔτ. 1735/55), μετὰ διαφοροτικὸ ἀντίσημο.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 4 (;) (4), 3 (;) (7), 27×4 (114· +100α), 1×4–1 (117), 1×4 (121), 17×4 (189), 1×6 (195), 6×4 (219), 2 (221), 1 (222), 46×4 (405 + 346α), 1×4–1 (408· φαλιδισμένο τὸ 4^ο φύλ.), 1×4–1 (411· φαλιδισμένο τὸ 1^ο φύλ.), 7×4 (439). Αρίθμηση τευχῶν μετὰ ἀραβ. ἢ ἑλλην. ψηφία ἢ συνδυασμὸ τους, σημειωμένη μετὰ μαῦρο μελάνι στὴν κάτω δεξιὰ γωνία τοῦ πρώτου recto τῶν τευχῶν: 3 (φ. 8^ρ) – ρ10 (φ. 217^ρ) (ἔξεπεσε ἡ ἀρίθμηση 31: φ. 115^ρ). Νεότερη φυλλαρίθμηση μετὰ ἐρυθρὸ μελάνι. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: 100α.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐπίτιτλα ταινιοειδῆ, πλοχοειδῆ ἢ ἀπὸ ἐλισσόμενο βλαστὸ (π.χ. φ. 1^ρ, 115^ρ, 237^ρ, 297^ρ)· πρωτογράμματα κοσμημένα μετὰ ἀνθύλλια. Χρήση ἐρυθροῦ καθὼς καὶ πράσινου-κίτρινου-κυανοῦ χρώματος (π.χ. φ. 1^ρ, 115^ρ).

ΓΡΑΦΕΙΣ: α) Θεόκλητος ἱερομόναχος “ἐκ Γάνου”· βιβλιογρ. σημ. (φ. 167^ρ): “Ἐθγκε τέρμα χειρός Θεοκλήτου τοῖς δε 1748. Γιὰ τὰ ἀντιγραμμένα ἀπὸ τὸν Θεόκλητο χροφ βλ. Χατζηγιακουμῆς, *Χειρόγραφα*, σ. 168· βλ. ἐπίσης Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφου», σ. 447· Giannopoulos (βλ. BIBL.), σ. 373 σημ. 12.

Στὸν ἴδιο κώδικα, οἱ ἐξῆς ἄδηλοι γραφεῖς: β) φ. 1^ρ-4^ν, 222^{ρ-ν}, γ) φ. 5^ρ-7^ν, 216^ρ-219^ν. Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρό.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Πιθανότατα Γάνος-Χώρα Ραιδεστοῦ Ἀνατολικῆς Θράκης (βλ. ΓΡΑΦ· πβ. σφραγίδα παρακάτω). Στὸ φ. 1^ρ, κάτω περιθώριο, ἡ σφραγίδα: ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΕΠΑΡΧΙΑΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΓΑΝΟΥ ΚΑΙ ΧΩΡΑΣ, ΜΥΡΙΟΦΥΤΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΩΣ· στὸ κέντρο, ΚΑΒΑΛΛΑ 1927. Στὸ φ. 1^ρ, ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀναλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀναλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΣΤΙΧΗΡΑΡΙΑ ΤΟΥ ἘΝΙΑΥΤΟΥ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 269. Τὰ φ. I, I', πφ. ἀρχ. – τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἐκτεταμένες κηλίδες ὑγρασίας, ρύποι, μικρὲς ὀπές, ὀρισμένα φύλλα μερικῶς ἀποσταχωμένα ἢ κολλημένα μεταξὺ τους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Χατζηγιακουμῆς, *Χειρόγραφα*, σ. 131, 168, 205. — Ἐμμ. Γιαννόπουλος, «Ἡ συμβολὴ τῶν ἀγιορειτῶν πατέρων στὴν φαλτικὴ τέχνη στὰ τέλη τοῦ 18ου καὶ τὶς ἀρχὲς τοῦ 19ου αἰ.», στὸ: Ἅγιον Ὄρος. Πνευματικὴ καὶ Ὀρθοδοξία – Τέχνη. Β' Διεθνὲς Συμπόσιο (Θεσσαλονίκη, 11-13 Νοεμβρίου 2005), Θεσσαλονίκη 2006, σ. 55-68: 57 σημ. 5. — Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 371 σημ. 5, σ. 373, 390.

334 (TA 270)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 1279)

ἔτ. 1641 (φ. 182^v), 1642 (φ. 296^r) χαρτί 217×155χλ. [150×90]
 φ. I, 296, Γ στ. 20

ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΑ (“ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ”), ΛΟΓΟΙ ΠΑΤΕΡΩΝ – ΒΙΟΣ ΙΕΡΟΜΑΡ-
 ΤΥΡΟΣ ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ

(φ. 1^r) Πίνακας περιεχομένων («Πίναξ τοῦ παρόντος βιβλίου»).

1. (φ. 2^r-106^r) Ἀποφθέγματα Πατέρων (“Παράδεισος”).

¹(φ. 2^r-95^v) ᾽Εκδ. Jean-Claude Guy, *Les Apophtegmes des Pères. Collection systématique*, τ. 1-3 [SC 387, 474, 498], Παρίσι 1993, 2003, 2005 (ἡ ἔκδ. μὲ μεγαλύτερο ἀριθμὸ διηγήσεων). Τὰ κεφ. α'-ιθ' τοῦ χφ ἀντιστοιχοῦν στὰ κεφ. α'-ιη', κ' τῆς ἔκδοσης. Στὸ παρὸν χφ παραλείπεται τὸ κεφ. ιθ' τῆς ἔκδοσης. Ἀναλυτικά:

(φ. 2^r-4^r) «Πρόλογος τῆς βίβλου τῶν ἁγίων γερόντων ἧτις λέγεται Παράδεισος». Ἀρχ. Ἐν τῇδε τῇ βίβλῳ ἀναγράφεται πᾶσα ἐνάρετος ἄσκησις, τέλ. ἔργον ἐκδιδάσκοντα. ᾽Εκδ. ὅ.π., τ. 1 [SC 387], σ. 92-98,12.

(φ. 4^r-95^v) Τὸ κυρίως κείμενο:

^α(φ. 4^r-5^r) «Παραίνεσις τῶν ἁγίων π(ατέ)ρων εἰς προκοπὴν τελειότητος» (κεφ. α'). Ἀρχ. Ἡρώτησέ τις τὸν ἀββᾶν Ἀντώνιον λέγων (ἔκδ. τ. 1, σ. 102), τέλ. τὴν προσδοκίαν τοῦ Χ(ριστο)ῦ (ἔκδ. τ. 1, σ. 106).

^β(φ. 5^r-11^v) «Περὶ ἡσυχίας» (κεφ. β'). Ἀρχ. Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος ὡσπερ οἱ ἰχθύες (ἔκδ. τ. 1, σ. 125), τέλ. μνημονεύων τῆς ἐξόδου τοῦ θανάτου σου [μνημονεύων τοῦ θανάτου ἔκδ.: βλ. τ. 1, σ. 146]. Ἐπιπλέον τῆς ἔκδ.: Ὅτι οὐκ οἶδας ποίαν ὥρα ὁ κλέπτῃς ἔρχεται· λοιπὸν νῆφε τῆς ἰδίας ψυχῆς σου.

^γ(φ. 11^v-14^v) «Περὶ κατανύξεως» (κεφ. γ'). Ἀρχ. Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος· πρὸ ὀφθαλμὸν ἔχοντες τὸν φόβον (ἔκδ. τ. 1, σ. 150), τέλ. κάτω φέρει τὸν μοναχόν (ἔκδ. τ. 1, σ. 182).

^δ(φ. 14^v-19^r) «Περὶ ἐγκρατείας καὶ ὅτι οὐ μόνον ἐπὶ βρωμάτων ταύτην παραληπτέων (!), ἀλλὰ καὶ τῶν λοιπῶν τῆς ψυχῆς κινήματων» (κεφ. δ'). Ἀρχ. Ἐλεγεν ὁ ἀββᾶς Δανιὴλ περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἀρσενίου (ἔκδ. τ. 1, σ. 184: ἀπόφθ. 2.1), τέλ. ἀλλὰ πᾶς ὁ χρόνος μου νηστεία ἐστίν (ἔκδ. τ. 1, σ. 238).

^ε(φ. 19^r-28^v) «Διηγήματα διάφορα πρὸς ἀσφάλειαν τῶν ἐκ τῆς πορνείας ἐπανισταμένων ἡμῖν λογισμῶν» (κεφ. ε'). Ἀρχ. Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος·

λογίζομαι ὅτι ἔχει τὸ σῶμα (ἔκδ. τ. 1, σ. 240), τέλ. ἐνοικήσει ἐν σοί (ἔκδ. τ. 1, σ. 308: ἀπόφθ. 53).

^ε(φ. 29^r-32^r) «Περὶ ἀκτημοσύνης ἐν ᾧ καὶ περὶ φιλαργυρίας» (κεφ. ζ'). Ἀρχ. Ἀδελφὸς ἀποταξάμενος τῷ κόσμῳ (ἔκδ. τ. 1, σ. 314), τέλ. μέλει περὶ ἡμῶν (ἔκδ. τ. 1, σ. 332: ἀπόφθ. 26).

^ς(φ. 32^v-42^r) «Διηγήματα διάφορα πρὸς ὑπομονὴν καὶ ἀνδρείαν ἡμᾶς ἀλείφονται» (κεφ. ζ'). Ἀρχ. Ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος καθεζόμενος (ἔκδ. τ. 1, σ. 336), τέλ. καὶ τὰς πάλας τῶν δαιμόνων (ἔκδ. τ. 1, σ. 394: 61.8).

^η(φ. 42^r-44^v) «Περὶ τοῦ μηδὲν ποιεῖν πρὸς ἐπίδειξιν» (κεφ. η'). Ἀρχ. Ἦκουσέ ποτε ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος (ἔκδ. τ. 1, σ. 398), τέλ. θερίσει πολλαπλασίονα (ἔκδ. τ. 1, σ. 420: 30.5).

^θ(φ. 44^v-45^v) «Περὶ τοῦ ὅτι φυλάττεσθαι χρὴ τὸ μηδένα ἀνακρίνειν» (κεφ. θ'). Ἀρχ. Ἀναχωρητῇ τινι παρέβαλε (ἔκδ. τ. 1, σ. 438: 16.1), τέλ. τὴν προσφορὰν (ἔκδ. τ. 1, σ. 440: 16.18).

^ι(φ. 45^v-57^v) «Περὶ διακρίσεως» (κεφ. ι'). Ἀρχ. Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος· εἰσί τινες (ἔκδ. τ. 2, σ. 14), τέλ. τὰς θυρίδας ἀργάς (ἔκδ. τ. 2, σ. 134: 191.4).

^{ια}(φ. 57^v-61^v) «Περὶ τοῦ δεῖ πάντοτε νήφειν» (κεφ. ια'). Ἀρχ. Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος· οἶδα (ἔκδ. τ. 2, σ. 136), τέλ. τὴν ὁδὸν τῆς ζωῆς (ἔκδ. τ. 2, σ. 206: 126.12).

^{ιβ}(φ. 61^v-63^v) «Περὶ τοῦ ἀδιαλείπτως καὶ νηρόντως προσεύχεσθαι» (κεφ. ιβ'). Ἀρχ. Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἀρσενίου (ἔκδ. τ. 2, σ. 208), τέλ. κατεργάσασθαι βουλόμενος (ἔκδ. τ. 2, σ. 222: 23.7).

^{ιγ}(φ. 63^v) «Περὶ τοῦ ὅτι φιλοξενεῖν δεῖ καὶ ἐλεεῖν ἐν ἰλαρότητι» (κεφ. ιγ'). Ἀρχ. Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Κασσιανός (ἔκδ. τ. 2, σ. 230: 2.1), τέλ. (φ. 67^v) τῆς μετανοίας (ἔκδ. τ. 2, σ. 248: 17: 53). Ἐπιπλέον τῆς ἔκδ., στὰ φ. 67^v-70^v: Ἀρχ. Δηγήσατό τις γέρων ὅτι ἦν τις παρθένος, τέλ. εὑρεθῶμεν μακάριοι (BHG^a 1322t).

^{ιδ}(φ. 70^v-75^r) «Περὶ ὑπακοῆς» (κεφ. ιδ'). Ἀρχ. Παρέβαλεν ὁ ἀββᾶς Ἀβραάμ (ἔκδ. τ. 2, σ. 254: 3.1), τέλ. καὶ ἐδόξασεν τὸν Θεόν (ἔκδ. τ. 2, σ. 282).

^{ιε}(φ. 75^r-79^v) «Περὶ τῆς ὑψηλῆς ταπεινοφροσύνης» (κεφ. ιε'). Ἀρχ. Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος· εἶδον πάσας (ἔκδ. τ. 2, σ. 284: 3.1), τέλ. τὴν δύναμιν ἡμῶν (ἔκδ. τ. 2, σ. 356: 112.16). Ἐπιπλέον τῆς ἔκδ. στὸ φ. 79^v: Ἀρχ. Ἀδελφὸς ἠρώτησε γέροντα λέγων· πῶς γίνεται τις μωρός, τέλ. μωρὸς διὰ τὸν Κ(ύριο)ν.

¹⁵(φ. 79^v-81^r) «Περὶ ἀνεξικακίας» (κεφ. ιζ'). Ἀρχ. Ἦλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Γελασίου (ἔκδ. τ. 2, σ. 390: 2.1), τέλ. τοῦ μεγάλου γέροντος (ἔκδ. τ. 2, σ. 412: 28.13).

¹⁶(φ. 81^r-83^v) «Περὶ ἀγάπης» (κεφ. ιζ'). Ἀρχ. Ἀναβαίνοντός ποτε τοῦ ἀββᾶ (ἔκδ. τ. 3, σ. 16: 10), τέλ. τὸ λοιπὸν τῆς ζωῆς αὐτῆς (ἔκδ. τ. 3, σ. 36: 34.35).

¹⁷(φ. 83^v-91^v) «Περὶ διορατικῶν ἀγίων π(ατέ)ρων» (κεφ. ιη'). Ἀρχ. Εἶπεν ὁ μαθητῆς τοῦ ἀββᾶ (ἔκδ. τ. 3, σ. 38: 3), τέλ. αὐτὸν ἀπῆλθον (ἔκδ. τ. 3, σ. 134: 51.12). Παραλείπεται τὸ κεφάλαιον: «Περὶ σημειοφόρων γερόντων» (βλ. ἔκδ. τ. 3, σ. 138-154).

¹⁸(φ. 91^v-95^v) «Περὶ πολιτείας ἐναρέτων» (<κεφ. ιθ'>). Ἀρχ. Διηγῆσατο ὁ ἀββᾶς Δουλάς [Δουλάς κώδ.] (ἔκδ. τ. 3, σ. 156), τέλ. ὅλας τὰς ἡμέρας (ἔκδ. τ. 3, σ. 174: 14.8).

Τὰ ἐπόμενα κείμενα (φ. 95^v-106^r) δὲν περιλαμβάνονται στὴν παραπάνω ἔκδοση. Ὡστόσο, ἐντάσσονται στὸ ἔργο "Παράδεισος" βάσει σημείωσης τοῦ γραφέα στὴν κάτω ὠα τοῦ φ. 106^r (ἐρυθρογορ.): ἕως ὧδε εἰσὶ τὰ ἀνθη τοῦ παραδείσου καὶ ἔμπροσθεν λόγοι διάφοροι καὶ ὠφέλιμοι.

²(φ. 95^v-98^r) «Διάλεξις γερόντων πρὸς ἀλλήλους περὶ λογισμῶν» (κατ' ἐρωταπόκρισιν) (κεφ. κ'): «Ἐρώτ(ησις)». Ἀρχ. Καλὸν ἐστὶ κτῆσασθαι δύο χιτῶνας; Ἀπόκρι(σις). Κτῆσαι δύο χιτῶνας, τέλ. ἰδοῦ πάρεμι.

³(φ. 98^r-102^v) «Διηγῆματα διάφορα» (κεφ. κα'). Ἀρχ. Εἶπέ τις τῶν π(ατέ)ρων· εἰς τὰ προοίμια, τέλ. οὐ δυνάμεθα σωθῆναι.

⁴(102^v-106^r) «Ἀναστασίου μοναχοῦ διηγῆσεις διάφοροι περὶ τῶν ἐν Σινᾶ ἀγίων π(ατέ)ρων» (κεφ. κβ'). Ἀρχ. Διηγῆσατο ἡμῖν ὁ ἀββᾶς Κυριακός, τέλ. πέρασ πάντων ἐξέροχεται.

2. (φ. 106^r-182^v) Διηγῆσεις: (φ. 106^r-109^v) «Πρᾶγμα ἐξαιρετικὸν καὶ διήγημα φόβον μέγαν ἐπέχων». Ἀρχ. Ἐν τοῖς χρόνοις Νικήτα τοῦ π(ατ)ρικίου ἐν Καρταγένῃ, τέλ. αὐτοὶ ἡμῖν ταῦτα διηγῆσαντο ὠφελείας χάριν (BHG^a 1318)· πβ. κώδικες Σκήτης Ἁγ. Ἰωνῆ 10 (91), σ. 204 [Μικραγιαννανίτης (RO 1157), τ. 29, σ. 161] καὶ 20 (101), σ. 641 [Μικραγιαννανίτης (RO 1157), τ. 29, σ. 187, μὲ διαφορετικὸ τίτλο], κ.ἄ.
3. (φ. 183^r-296^r) «Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ἀγίου ἱερομάρτυρος Κλήμεντος μεταφρασθεὶς εἰς τὴν κοινὴν γλῶτταν παρὰ τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Ἰερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὁρους κυροῦ Χαραλάμπους». Ἀρχ. Εὐ(λ)ό(γησον) π(ά)τερ. Οὗτος ὁ ἅγιος ἱερομάρτυς Κλήμης, ἦτον μαθητῆς τοῦ ἀγίου ἀποστόλου καὶ πρωτοκοροφραίου Πέτρου, τέλ. ἵνα οὕτως εὐαρεστήσω-

μεν τῷ Θ(ε)ῶ καὶ ἐπιτύχωμεν τῶν ἐπηγγελμένων ἀγαθῶν τοῖς ἀγαπῶ-
σιν αὐτόν.

Ἄγραφο φύλλο: 1^v.

ΥΛΗ: Χαρτί χονδρό, ὑπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημα: α) ἄνθρωπος (π.χ. φ. 11 καὶ 12 ἢ 66 καὶ 69)· πβ. Velkon, σ. 361 ἄρ. 8 (ἔτ. 1639), β) τρεῖς ἡμισέληνοι (φ. 291 καὶ 292).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×8–1 (7· ἐξέπεσε τὸ 1^ο φύλ.), 15×8 (127), 1×8–1 (134· φαλιδι-
σμένο τὸ 7^ο φύλ.), 19×8 (286), 1×10 (296). Αρίθμηση τευχῶν μὲ ἑλλην. ψηφία, σημειω-
μένη μὲ μαῦρο μελάνι ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ γραφέα στὴν ἄνω δεξιὰ γωνία τοῦ πρώτου recto
τῶν τευχῶν· ἐπαναλαμβάνεται στὸ ἄνω περιθώριο τοῦ τελευταίου verso: π.χ. α' (φ. 7^v),
β' (φ. 8^r), β' (φ. 15^v), κ.ο.κ. Τὰ τεύχη ἀριθμοῦνται ὡς: α' (φ. 7^v) – λζ' (φ. 287^r). Μικρὴ
παύλα ἐπάνω ἀπὸ κάθε ψηφίο. Σταυρὸς στὴν ἄνω ὠα τοῦ πρώτου recto καὶ τοῦ
τελευταίου verso τῶν τευχῶν. Παραπομπὴ στὸ τελευταῖο verso κάθε τεύχους, κάθετα
πρὸς τὸ κείμενο. Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία: πβ. κώδ. Μπενάκη 171
(TA 5). Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: 185–296.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Στὸ φ. 2^r, ταινιοειδές, πλοχμοειδές ἐπίτιτλο μὲ ἐρυθρὸ καὶ μαῦρο
μελάνι σὲ μελανὸ βάθος· στὴν ἐπίστεψη, σταυρὸς καὶ ἡ φράση IC XΣ Ν Κ. Στὸ φ. 183^r,
ταινιοειδές ἐπίτιτλο ἀπὸ δικτυωτὲς ταινίες, ποὺ σχηματίζουν μικροὺς ρόδακες στὰ
σημεῖα τομῆς τους· χρῆση ἐρυθροῦ-πράσινου μελανιοῦ. Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρω-
τογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἀντώνιος ἱερομόναχος Μονῆς Ἐηροποτάμου· βιβλιογρ. σημ. (φ. 182^v):
Θ(εο)ῦ τὸ δῶρον καὶ Ἀντωνίου ἱερομονάχου πόνος· κτῆμα δὲ κυρ Στεφάνου (;)
υἱοῦ τοῦ Πουλάκι, ἔγραφε(η) ἐν Ξ(η)ρ(ο)π(ο)τ(ά)μου· ἐν ἔτει ζρομθ' [1641] μη(ν)ι
Ἰουνίω. Ὅμοιος γραφέας μὲ κώδ. Μπενάκη 248 (TA 125). Γραφὴ ἐλαφρῶς δεξιο-
κλινῆς, γωνιώδης, τύπου Μονῆς Ἐηροποτάμου (ἀνεμμένη). Μελάνι μαῦρο. – (φ. 296^r)
ζρον' [1642] αὐγ(οῦ)σ(τω) ἔγραφε(η) παρ' Ἀντωνίου ἱερομονάχου, ἐν ταῖς Καραῖς.
Ἐπάρχει δὲ κτῆμα κυρίου στε[[φ]]ανου, υἱοῦ τοῦ Πουλάκι. Γιὰ ἄλλα χφφ τοῦ ἰδίου
βλ. Τσελίκας (βλ. BIBΛ.). Ὁ Εὐλόγιος Κουρίλας Λαυριώτης (βλ. BIBΛ.), σ. 266 σημ. 1,
ἐπισημαίνει πῶς ὁ τύπος “Καραῖς” εἶναι ὁ ἀρχαῖος τύπος γιὰ τὸ Πρωτάτο Ἁγίου
Ὅρους. Γιὰ τὸ ἴδιο ζήτημα βλ. ἐπίσης Γεράσιμος Συμωνακῆς, *Τὸ Ἅγιον Ὅρος*, Ἀθήνα
1903, σ. 690.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. 296^v, ἀπὸ μτγν. χέρι) *Μιχαὴλ γγραφας ελεγε ὅτι οπηος διαβασι
αυτό να [...]*.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἅγιον Ὅρος [Μονὴ Ἐηροποτάμου-Καρυές] (βλ. ΓΡΑΦ.). Ἀργότερα,
στὸ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBΛ.). Στὸ φ. 1^r κ.ἄ., ἡ
σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30).
Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *BIBΛΟΣ ΑΓΙΩΝ ΓΕΡΟΝΤΩΝ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἄρ. 270.
Τὰ φ. I, Γ, Π, φ. ἄρχ. – τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Κηλίδες ὑγρασίας, μερικὴ ὀξειδωσὴ μελανιοῦ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, *BZ* 14, σ. 599 (ἀρ. 39). — Κουρίλας, «Ὁ Ἅγιος Στέφανος», σ. 265-266 (καταγράφεται ὡς κώδ. Γυμνασίου 39). — Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298. — Τσελίκας, *Δέκα αἰῶνες*, σ. 56-57 (ἀρ. καταλ. 49). — Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφοι», σ. 358.

335 (TA 272)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 1096')

ἔτ. 1647 (φ. 2^ρ) χαρτί 210×150χιλ. [152/165×100] φ. I, 373 (+68α, 201bis-220bis), I^ρ στ. 24-25 (φ. 9^ρ-14^ρ), 20 (φ. 17^ν-38^ρ), 24 (φ. 39^ν-217^ρ), 31 (φ. 218^ν-273^ρ, 298^ρ-371^ν), 20-24 (φ. 274^ν-297^ν)

ΑΠΑΝΘΙΣΜΑ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΘΥΤΡΑΘΕΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

(φ. 2^ρ-5^ν) «Πίναξ σὺν Θ(ε)ῶ τοῦ παρόντος βιβλίου».

(φ. 9^ρ-14^ν) «Εἰς Χ(ριστὸν) τὸν Θεὸν ἡμῶν καὶ τοῦ κόσμου λυτρωτὴν μέγαν, ὕμνος εὐχαριστήριος». Ἀρχ. *Εἰς τὴν ζωὴν τί ἄλλο θαυμαστότερον, τέλ. ὄλα του τὰ μέλη με σκληρὰ καὶ ἐπίπονα ραβδία*. Περιλαμβάνονται ἀποσπάσματα ἔργων διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν καὶ θύτραθεν συγγραφέων (π.χ. Γενναδίου Σχολαρίου, Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, Ὠριγένη, κ.ά.). Ἀριθμοῦνται κεφ. σκθ'.

Ἄγραφα φύλλα: 1^{ρ-ν}, 6^ρ-8^ν, 15-16^ν.

ΥΛΗ: Χαρτί διαφόρων ποιότητων μεταξὺ αὐτῶν, διακρίνεται:

(φ. 1-8, 218bis-273, 282, 298-321, 346-379) Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημο: α) ἄγκυρα σὲ κύκλο· στὴν ἐπίστεψη τρίφυλλο ἄνθος (π.χ. φ. 3 καὶ 6 ἢ 227 καὶ 232)· ἀντίσημο: γράμματα P F (π.χ. φ. 7 ἢ 233)· πβ. Velkon, σ. 129-130 ἀρ. 263, 263A (ἔτ. 1642), β) στέμμα, ἀστέρι, ἡμισέληνος (π.χ. φ. 221 καὶ 222 ἢ 317 καὶ 318)· ἀντίσημο: γράμματα A C· μεταξὺ τους, τρίφυλλο ἄνθος (π.χ. φ. 218bis ἢ 317)· πβ. Stanković 436 (ἔτ. 1635/45), με μικρὴ διαφορὰ ὡς πρὸς τὴν ἀπόσταση ραβδῶσεων. Τὸ ἴδιο ὑδατόσημο στὰ φ. 274-281, σὲ χαρτί ὑποκίτρινο, ἀρκετὰ χονδρὸ, τραχύ.

(φ. 9-16) Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, τραχύ. Ὑδατόσημο: γ) τρεῖς ἡμισέληνοι (π.χ. φ. 9 καὶ 16)· ἀντίσημο: γράμματα B M· μεταξὺ τους, τρίφυλλο ἄνθος (π.χ. φ. 10)· πβ. Stanković 700-701 (ἔτ. 1611), χωρὶς τὴν ἄγκυρα.

(φ. 17-217) Χαρτί ὑπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημο: δ) πτηνὸ σὲ κύκλο, ἐπάνω σὲ τρία ὄρη· στὴν ἐπίστεψη τὸ γράμμα P (π.χ. φ. 17 καὶ 24)· πβ. Stanković 760 (ἔτ. 1632), με

διαφορετικό γράμμα στην επίστεψη, ε) σταυρός (π.χ. φ. 35 και 36), ζ) τρεις διαδοχικοί κύκλοι: στην επίστεψη, σταυρός (π.χ. φ. 42 και 43).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 4×8 (32), 1×6 (38), 4×8 (369+68α, 201bis-220bis), 1×6–2 (373: ἀποκόπηκαν τὰ 2 τελευταία φύλλ.). Χωρίς ἀρίθμηση τευχῶν. Παραπομπή στοῦ τελευταίου verso τῶν τευχῶν, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο (πλὴν τῶν τεσσάρων πρώτων τευχῶν). Ἀρχικὴ σελιδαρίθμηση, σύγχρονη τῆς γραφῆς: 1 (φ. 9^ρ) - 820 (φ. 369^ρ). Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: 68α, 201bis-220bis.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Λιτή. Στὸ φ. 2^ρ, ταινιοειδὲς ἐπίτιτλο κοσμεῖται μὲ ἀλυσιδωτὸ πλέγμα σὲ ἐρυθρὸ βάθος. Στὸ φ. 17^ρ, ταινιοειδὲς ἐπίτιτλο, ἀλυσιδωτὸ, μὲ μαῦρο μελάνι καὶ ἐρυθρὸς πινελιές: στὴν ἐπίστεψη, ἀλυσιδωτὸς σταυρός. Στὸ ὑπόλοιπο χφ. ταινιοειδῆ ἐπίτιτλα, διαφόρων μοτίβων (π.χ. φ. 39^ρ, 223^ρ, 224^ρ, κ.ά.). Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἰωσήφ ἱερομόναχος μητροπόλεως Αἴνου· βιβλιογρ. σημ. καὶ κτητ. (συνεχόμενα στὴν ἄνω, τὴν πλατὴν καὶ κάτω ὠα) (φ. 2^ρ): *Τὸ παρὸν βιβλίον ὑπάρχει ἐμοῦ Ἰωσήφ ἱερομονάχου τοῦ ἐφημερεύσαντος ἐν τῇ μ(η)τροπόλει τῆς Αἴνου ἀρχιερατεύοντος τοῦ τῆς Αἴνου προέδρου κυρίου Παρθενίου τοῦ Ἑλλησποντίου· ἐγράφη οὖν καὶ δι' ἡμετέρων χειρῶν εἰς ὠφέλειαν τῶν τε ἀναγιγνωσκόντων καὶ ἀκουόντων οὐκ ἄνευ γε τῆς μιμήσεως τῶν λεγομένων ὅπερ ἂν τις καὶ παράδεισον καὶ ἄνθος τῶν χαρίτων ὀνομάσῃ οὐκ ἂν ἀμάρτη. ἐτελειώθη λοιπόν κατὰ τὸ ἀχμζ' [1647] ἔτος (μονοκονδυλιά:) [[ἱερομόναχος]] Ἰωσήφ ἱερομόναχος. Γραφὴ γωνιώδης, ὁμοιόμορφη, στενή. Μελάνι μαῦρο. Γιὰ τὸν Ἰωσήφ ἱερομόναχο βλ. ἐπίσης κῶδ. Μπενάχη 353 (TA 293)/ΓΡΑΦ. Ἐπίσης, Πολίτης – Πολίτη (βλ. BIBΛ.). Στὸ φ. 220bis^ρ παρεμβάλλεται ἄλλο χέρι.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Κτῆμα Ἰωσήφ ἱερομονάχου (βλ. ΓΡΑΦ.). Ὁ κώδικας περιῆλθε κατόπιν στοῦ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως. Στὸ φ. 2^ρ κ.ά., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰῶνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ καὶ* (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 272. Τὰ φ. I, I', φφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Σητόβρωτα φύλλα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, *BZ* 14, σ. 589-590 (ἀρ. 8). — Ἀλεβίζος Οἰκονομίδης, «Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἐφέσου. Λόγος πρὸς τὸν βασιλέα Ἰωάννη τὸν Παλαιολόγον ἀπορήσαντα», *Μικρασιατικὰ Χρονικὰ* 8 (1959), σ. 3-32: 11, 31-32. — Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298. — Τσελίκας, *Δέκα αἰῶνες*, σ. 57-58 (ἀρ. καταλ. 50). — Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφοι», σ. 497. — Στουπάκης, *Γεώργιος Κορέσιος*, σ. 200, 559 [καταγράφεται ὡς κῶδ. Ἀδριανουπόλεως 8 (1096)].

336 (TA 273)

18ος αί. (τέλ.) - 19ος αί. (ἀρχ.) χαρτί 266×190χιλ. [210×125]
 φ. IV, 255 (-101), Γ στ. 29-31 (φ. 1^ρ-36^ρ), 15 (ὅπου διάστιχη ἐρμηνεία)

ΣΥΜΜΙΚΤΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ

(φ. III^{ρ-ν}) Πίνακας περιεχομένων.

1. (φ. 1^ρ-19^ν) Φώτιος πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, Ἐκ τῆς πρὸς Μιχαήλ τὸν ἄρχοντα Βουλγαρίας ἐπιστολῆς τί ἐστὶν ἔργον ἄρχοντος (ὁ τίτλος τοῦ κώδ. ὅπως στὴν PG). PG 102, 628-696 (ἐπ. 8). Ἔκδ. Photius. *Epistulae et Amphilochia*, τ. 1, Epistula I, σ. 2-39.
2. (φ. 21^ρ-58^ρ) Λουκιανός, «Ἐκ τῶν ἀπάντων».
  - ¹(φ. 21^ρ-36^ρ) *Τόξαρὶς ἢ φιλία*. Ἔκδ. Jacobitz, *Luciani*, τ. 2, σ. 265-302. Μόνο τὸ πρωτότυπο κείμενο.
  - ²(φ. 37^ρ-47^ρ) *Βίων Πράσις*. Ἔκδ. ὁ.π., τ. 1, σ. 229-247.
  - ³(φ. 47^ρ-52^ρ) *Περὶ πένθους*. Ἔκδ., ὁ.π., τ. 3, σ. 77-84.
  - ⁴(φ. 52^ρ-58^ρ) *Ζεὺς ἐλεγχόμενος*. Ἔκδ. Bompaire, *Lucien*, τ. 2, σ. 312-328.
 Τὰ κείμενα 2, 3, 4 τοῦ Λουκιανοῦ, μὲ διάστιχη ἐρμηνεία.
3. (φ. 58^ν-60^ν) «Βροντολόγιον περιέχον τοὺς δώδεκα μῆνας». Ἀρχ. *Χρὴ γινώσκειν ὅτι τὰ δώδεκα ζῳδία κυριεύσουσι καθ' ἕκαστον μῆνα καὶ ἔχε τὸν νοῦν σου καλὰ εἰς τὸ μέτρομα τῶν ζῳδίων, τέλ. (ἀτελ.) («Νοέμβριος») ψόφος εἰς θηρία, καρποὶ ὀλίγοι. Ἀκολουθεῖ ἡ ἔνδειξη τοῦ ἐπόμενου μῆνα: «Δεκέμβριος», καὶ ἀμέσως μετὰ ἡ ἐξῆς σημείωση: τὸ ἐλλεῖπον μέρος θέλεις τὸ εὐρῆς εἰς φύλλα ἑκατόν. Καὶ ζήτηι. Παρὰ τῆ σημείωση, ἡ συνέχεια τοῦ κειμένου δὲν ἐντοπίζεται σὲ ἄλλο μέρος τοῦ κώδικα. Τὸ παρὸν κείμενο δὲν περιλαμβάνεται οὔτε στὸν πίνακα περιεχομένων τῆς ἀρχῆς τοῦ κώδικα.*
4. (φ. 61^ρ-99^ρ) Βασίλειος Καισαρείας, Ὅμιλιες (μὲ διάστιχη ἐρμηνεία) (CPG 2836). PG 29, 228-280. Ἀναλυτικά:
  - ¹(φ. 61^ρ-71^ρ) Ὅμιλία εἰς τὸν πρῶτον φαλμόν. PG 29, 209-228.
  - ²(φ. 71^ρ-82^ν) Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν ζ' φαλμόν. PG 29, 228-249.
  - ³(φ. 82^ν-89^ν) Εἰς τὸν ιδ' φαλμόν. PG 29, 249-264.
  - ⁴(φ. 90^ρ-99^ρ) Ὅμιλία εἰς μέρος τεσσαρεσκαίδεκάτου φαλμοῦ καὶ κατὰ

τοκιζόντων («Εἰς τὰ λείποντα τοῦ αὐτοῦ ψαλμοῦ καὶ κατὰ τοκιζόντων»).
PG 29, 264-280. Χωρὶς διάστιχη ἐρμηνεῖα τὰ φ. 93^v-99^r.

5. (φ. 102^r-162^v) Συμειών Μάγιστρος («διὰ Συμειών τοῦ Μαγείρου»), Ἡθικοὶ λόγοι (μὲ διάστιχη ἐρμηνεῖα). Ἀναλυτικά:

¹(φ. 102^r-112^r) *Περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας*. PG 32, 1116-1133B8.

²(φ. 112^v-120^r) *Περὶ διδαχῆς καὶ νουθεσίας*. Λόγος Β'. PG 32, 1133B9-1145.

³(φ. 120^v-124^v) *Περὶ ἀγάπης τῆς πρὸς Θεὸν καὶ τὸν πλησίον*. Λόγος Γ' («Περὶ ἀγάπης τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ πλησίον»). PG 32, 1146-1153B7.

⁴(φ. 124^v-132^v) *Περὶ ἐλεημοσύνης λόγος Δ'*. PG 32, 1153B8-1168A13.

⁵(φ. 132^v-141^r) *Περὶ πλοῦτου καὶ πενίας*. Λόγος Ε'. PG 32, 1168B1-1181B4.

⁶(φ. 141^r-150^r) *Περὶ πλεονεξίας*. Λόγος ΣΤ'. PG 32, 1181B5-1196C12.

⁷(φ. 150^r-162^v) *Περὶ ἀμαρτίας*. Λόγος Ζ'. PG 32, 1196D1-1217A2.

6. (φ. 164^r-196^v, 198^r-231^r) Γρηγόριος Ναζιανζηνός, Ἐπιστολές (CPG 3032).

¹(φ. 164^r-167^r) *Κατὰ Ἀπολλιναρίου πρὸς Κληδόνιον*, ἐπιστολὴ 102 («ἐπιστολὴ α'»). PG 37, 193-201 (ἐπ. Β'). Ἔκδ. Gallaury, Grégoire, σ. 70-84.

²(φ. 167^v-173^v) *Πρὸς Κληδόνιον πρεσβύτερον κατὰ Ἀπολλιναρίου*, ἐπιστολὴ 101 («ἐπιστολὴ β'»). PG 37, 176-193 (ἐπ. Α'). Ἔκδ. Gallaury, Grégoire, σ. 36-68.

³(φ. 174^r-196^v, 198^r-231^r) Ἐπιστολές (196 ἐπ. χ. ἀρ.) («Ἐνθάδε γράφω τὰς ἐπιστολάς Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, ὅσες δὲν εἶναι γραμμένες εἰς τὸν πρῶτον τόμον· γίνεται ἡ ἀρχὴ πρὸς τὸν μέγαν Βασίλειον»). Ἀναλυτικά: (φ. 174^r) ἐπ. 60. – ἐπ. 2. – ἐπ. 4, (φ. 175^r) ἐπ. 5, (φ. 175^v) ἐπ. 6, (φ. 176^r) ἐπ. 8. – ἐπ. 25, (φ. 176^v) ἐπ. 26. – ἐπ. 138, (φ. 177^r) ἐπ. 20. – ἐπ. 19, (φ. 177^v) ἐπ. 16, (φ. 178^r) ἐπ. 40, (φ. 178^v) ἐπ. 43, (φ. 179^r) ἐπ. 47. – ἐπ. 58, (φ. 180^v) ἐπ. 59. – ἐπ. 64, (φ. 181^r) ἐπ. 44, (φ. 181^v) ἐπ. 65, (φ. 182^r) ἐπ. 48, (φ. 182^v) ἐπ. 50, (φ. 183^v) ἐπ. 81. – ἐπ. 73. – ἐπ. 79, (φ. 184^v) ἐπ. 30, (φ. 185^r) ἐπ. 92. – ἐπ. 182, (φ. 185^v) ἐπ. 11, (φ. 186^r) ἐπ. 224, (φ. 186^v) ἐπ. 147, (φ. 187^r) ἐπ. 141, (φ. 187^v) ἐπ. 91, (φ. 188^r) ἐπ. 186, (φ. 188^v) ἐπ. 172. – ἐπ. 120. – ἐπ. 130, (φ. 189^r) ἐπ. 193. – ἐπ. 194. – ἐπ. 93, (φ. 189^v) ἐπ. 135. – ἐπ. 190, (φ. 190^v) ἐπ. 191. – ἐπ. 178, (φ. 191^v) ἐπ. 32, (φ. 192^r) ἐπ. 87, (φ. 192^v) ἐπ. 34, (φ. 193^r) ἐπ. 33, (φ. 193^v) ἐπ. 35. – ἐπ. 36. – ἐπ. 31, (φ. 194^r) ἐπ. 173, (φ. 194^v) ἐπ. 132. – ἐπ. 112, (φ. 195^r) ἐπ. 113. – ἐπ. 131. – ἐπ. 125, (φ. 195^v) ἐπ. 199, (φ. 196^r) ἐπ. 61, (φ. 198^r) ἐπ. 77, (φ. 199^v) ἐπ. 159. – ἐπ. 157. – ἐπ. 124. – ἐπ. 160, (φ. 200^r) ἐπ. 161. – ἐπ. 115. – ἐπ. 142, (φ. 200^v) ἐπ. 162. – ἐπ. 122, (φ. 201^r) ἐπ. 168. – ἐπ. 169. – ἐπ. 209.

- έπ. 210. – έπ. 197, (φ. 202^ρ) έπ. 107. – έπ. 109. – έπ. 108. – έπ. 116. – έπ. 117. – έπ. 118, (φ. 202^ν) έπ. 111. – έπ. 95. – έπ. 139. – έπ. 14, (φ. 203^ρ) έπ. 23. – έπ. 39, (φ. 203^ν) έπ. 189. – έπ. 228. – έπ. 229, (φ. 204^ρ) έπ. 230. – έπ. 174, (φ. 204^ν) έπ. 175. – έπ. 176, (φ. 205^ρ) έπ. 187. – έπ. 177. – έπ. 179, (φ. 205^ν) έπ. 180. – έπ. 227. – έπ. 225. – έπ. 237, (φ. 206^ρ) έπ. 150. – έπ. 104, (φ. 206^ν) έπ. 105, (φ. 207^ρ) έπ. 106, (φ. 207^ν) έπ. 133. – έπ. 181. – έπ. 133, (φ. 208^ρ) έπ. 134. – έπ. 136, (φ. 208^ν) έπ. 137. – έπ. 70. – έπ. 71, (φ. 209^ρ) έπ. 89. – έπ. 240. – έπ. 226, (φ. 209^ν) έπ. 75. – έπ. 207, (φ. 210^ρ) έπ. 82. – έπ. 83. – έπ. 86, (φ. 210^ν) έπ. 84. – έπ. 85. – έπ. 3, (φ. 211^ρ) έπ. 55. – έπ. 12. – έπ. 97, (φ. 211^ν) έπ. 128. – έπ. 129, (φ. 212^ρ) έπ. 9. – έπ. 13. – έπ. 63, (φ. 213^ρ) έπ. 62. – έπ. 27. – έπ. 184. – έπ. 234. – έπ. 67, (φ. 213^ν) έπ. 69, (φ. 214^ρ) έπ. 68. – έπ. 17, (φ. 214^ν) έπ. 18. – έπ. 231. – έπ. 105, (φ. 215^ρ) έπ. 104. – έπ. 144, (φ. 215^ν) έπ. 106. – έπ. 126, (φ. 216^ρ) έπ. 146, (φ. 216^ν) έπ. 238, (φ. 217^ρ) έπ. 145. – έπ. 149, (φ. 217^ν) έπ. 198. – έπ. 200, (φ. 218^ρ) έπ. 201. – έπ. 242. – έπ. 188. – έπ. 165, (φ. 218^ν) έπ. 166, (φ. 219^ρ) έπ. 192. – έπ. 96, (φ. 219^ν) έπ. 232. – έπ. 10, (φ. 220^ν) έπ. 15, (φ. 221^ρ) έπ. 203, (φ. 221^ν) έπ. 98. – έπ. 78, (φ. 222^ρ) έπ. 235, (φ. 222^ν) έπ. 56. – έπ. 223, (φ. 223^ν) έπ. 236. – έπ. 66. – έπ. 246, (φ. 224^ρ) έπ. 248, (φ. 224^ν) έπ. 247. – έπ. 52, (φ. 225^ρ) έπ. 144. – έπ. 112, (φ. 225^ν) έπ. 115. – έπ. 113. – έπ. 114, (φ. 226^ρ) έπ. 119, (φ. 226^ν) έπ. 120. – έπ. 167. – έπ. 163, (φ. 227^ρ) έπ. 121, (φ. 227^ν) έπ. 123. – έπ. 139, (φ. 228^ρ) έπ. 204. – έπ. 217, (φ. 229^ρ) έπ. 183, (φ. 229^ν) έπ. 151, (φ. 230^ρ) έπ. 185, (φ. 230^ν) έπ. 103. – έπ. 170, (φ. 231^ρ) έπ. 119. – έπ. 110. – έπ. 158. Ἔκδ. τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Γρηγορίου στό: PG 37, 21-388· Paul Gallay, *Saint Grégoire de Nazianze. Lettres* [Les Belles Lettres], τ. 1-2, Παρίσι 1964, 1967. Τὰ φ. 164^ρ-173^ν, 206^ρ-224^ρ, μὲ διάστιχη ἐρμηνεῖα.
7. (φ. 196^ν-198^ρ, 225^ρ) Βασίλειος <Καισαρείας, Ἐπιστολές> (CPG 2900).
(φ. 196^ν-197^ν) έπ. 14 (PG 32, 276-277), (φ. 197^ν-198^ρ) έπ. 71 (PG 32, 436-440), (φ. 225^ρ) έπ. 208 (Εὐλαγχίῳ) (PG 32, 765-768). Ἔκδ. Yves Courtonne, *Saint Basile. Lettres* [Les Belles Lettres], τ. 1-2, Παρίσι 1957, 1961.
8. (φ. 232^ρ-252^ν) Μακάριος <Καλογεράς> Πάτμιος, «Περικοπαί τινες διερμηνευθῆσαι (!) ἐκ τῆς λατινίδος φωνῆς εἰς τὴν ἑλληνίδα παρὰ τοῦ σοφωτάτου καθηγητοῦ Μακαρίου Πάτμου ἐκ τῶν πολλῶν ἐξηγήσεων τοῦ Ἥλία τοῦ καὶ Δαβίδ, τοῦ ἀρίστου ἐρμηνέως τοῦ ὑψηλοῦ καὶ δυσνοήτου λόγου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου εἰς τὸν ἀπολογητικὸν τῆς εἰς τὸν Πόντον φυγῆς καὶ αἰθῆς ἐκεῖθεν ἐπανόδου οὗ ἢ ἀρχή. Ἦττημαι καὶ τὴν ἦττα ὁμολογῶ... ὑπετάγην τῷ Κυρίῳ». Ἀρχ. Ἡ ὑπόθεσις τοῦ παρόντος λόγου ἔστιν οὕτως. – (φ. 232^ν) «Περὶ τῆς ἀπογραφῆς». Ἀρχ. Ἡλίας ὁ τῆς περιφῆμου νῆσου Κρήτης ἀρχιερέυς, «Κείμενον. Ἦττημαι καὶ τὴν ἦτ-

ταν». Ἀρχ. Ἐρμηνεία. Νικᾶν ἐν πᾶσιν οὐ θεμιτόν, τέλ. τῆς πνευματικῆς ταύτης τέχνης.

Ἄγραφα φύλλα: Π^{r-v}, IV^{r-v}, 20^{r-v}, 36^v, 99^v-100^v, 163^{r-v}, 231^v, 253^r-255^v.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, υπόλευκο, τραχύ. Ὑδατόσημο: θυρεὸς καὶ ἡ λέξι FABRIANO (π.χ. φ. 165).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: Κυρίως τετράδια, χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Παραπομπὴ στὴν κάτω δεξιὰ γωνία κάθε σελίδας, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: Π^r-IV^v.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρὶς διακόσμηση ἢ ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Νεόφυτος Καρανικολάου Χίος· βιβλιογρ. σημ. (φ. 19^v): *Τέλος Φωτίου καὶ τόδε Νεοφύτου*. – (φ. 231^r): *Τέλος τῶν τοῦ μεγάλου Θεολόγου ἐπιστολῶν διὰ χειρὸς Νεοφύτου Καρανικολάου Χίου*. Πβ. κώδ. ΕΦΣΚ 76. Ταυτίζεται προφανῶς μὲ τὸν Νεόφυτο χατζῆ Σταμάτη Καρανικολάου, τέλ. 18ου - ἀρχ. 19ου αἰ. (Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφοι», σ. 568). Γραφὴ δεξιοκλινῆς, ἀπὸ ἔμπειρο χέρι. Μελάνι μαῦρο.

(φ. 10^v-11^v) β' χέρι. Γραφὴ ἐλαφρῶς δεξιοκλινῆς, ψιλή, στενή.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Στὸ φ. ΠΙ^r κ.ἀ., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικῆ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΕΚΛΟΓΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 273. Τὰ φ. I, I', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Γενικῶς, καλὴ· λίγοι ρύποι, μερικὴ ὀξειδωσι, ὀρισμένα φύλλα σητόβρωτα.

337 (TA 274)

18ος αἰ. [ἀρχ., πρὶν ἀπὸ τὸ 1720 (βλ. ΣΗΜ. φ. Π^v)] χαρτί
306×210χιλ. [245×160] φ. I, σ. 736, φ. I' στῆλ. 2 στ. 31-32

NOMOKANON

1. (σ. 1-9): <Πῶς δεῖ δέχεσθαι τοὺς προσιόντας τῇ Ὁρθοδοξίᾳ>:

¹(σ. 1-3 στῆλ. Β') «Ἀκολουθεῖα εἰς τοὺς ἀπὸ τῆς αἰρέσεως τῶν Ἀρμενίων ἐπιστρέφοντας τῇ Ὁρθοδόξῳ καὶ Καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ (sic)». Ἀρχ. Ὁ ἱερεὺς βαλῶν ἐπιτραχύλιον (!), ποιεῖ εὐλογιτόν (!), τέλ. καὶ ἀπόλυσιν.

²(σ. 3 στήλ. Β' - σ. 7 στήλ. Α') «Τάξις γινομένη τοῖς ἀπὸ Σαρακηνὸν (!) ἐπιστρέφουσιν, πρὸς τὴν καθαρὰν καὶ ἀληθεῖ (!) πίστην τῶν χριστιανῶν». Ἔκδ. Καρμίρης, *Δογματικά*, τ. 2, σ. 1046-1050· πβ. Miguel Arranz, «Les Sacrements de l'ancien Euchologe constantinopolitain», *OCP* 49 (1983), σ. 42-90: 77-79.

³(σ. 7 στήλ. Α' - σ. 9) «Ἀκολουθία τυπωθεῖσα ὑπὸ τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης συνόδου εἰς τοὺς ἐκ λατινηκῶν (!) αἱρέσεων ἐπιστρέφοντας...». Ἔκδ. *Τόμος ἀγάπης... Δοσιθέου, Ἰάσιο* 1698, σ. 568-570 (ΘΠ, ἀρ. 4443)· Καρμίρης, *Δογματικά*, τ. 2, σ. 987-989.

⁴(σ. 9) *Λίβελος ὄνπερ διδοῦσιν ἐγγράφως ἀπαιτούμενοι οἱ ἐκ Λατίνων ἐπιστρέφοντες* («Λιβέλουσ ούπερ δίδωσιν ἀπαιτούμενοι οἱ ἐκ Λατίνων ἐπιστρέφοντες ἐγγράφως (sic)»). Ἔκδ. *Τόμος ἀγάπης, ὁ.π.*, σ. 570· Ράλλης - Ποτλῆς, τ. 5, σ. 147· Καρμίρης, *ὁ.π.*, σ. 989.

2. (σ. 10-689) <Ἰάκωβος ἱερομόναχος, ἀρχιμανδριτῆς Ἰωαννίνων, *Βακτηρία ἀρχιερέων*>. Ἔκδ. Ἰάκωβος ἱερομόναχος, *Βακτηρία ἀρχιερέων*. Πβ. κώδ. Μπενάκη 247 (TA 124). Ἀτελής ὁ παρὼν κώδ.: ἡ ἀλφαβητική κατάταξη τῶν κεφ. τῆς *Βακτηρίας* σταματᾶει στὸ γράμμα Χ· στίς σ. 680-681, τὸ τελευταῖο κεφ. («Περὶ χειροτονίας τοῦ π(α)τριάρχου διατὶ τὸν χειροτονεῖ ὁ Ἡρακλείας. Βασιλικῆ (!) καὶ συνοδικῆ ἀπόφασις»)· βλ. ἔκδ. σ. 1625-1626,39. Γιὰ τὸ περιεχόμενον τῶν σ. 681 στήλ. Β' - 688 στήλ. Β' τοῦ κώδικα βλ. ἔκδ. Παράρτημα Α', τ. Γ', σ. 1713-1730,23. Γιὰ τὰ 2 τελευταῖα κεφ. τοῦ κώδικα (σ. 688 στήλ. Β' - 689 στήλ. Α': «Περὶ ἀπολυτικῶν γράμματων» καὶ «Γράμμα συστατικόν») βλ. ἔκδ. τ. Α', σ. 431-432 (κεφ. ρθ'). Ὁ παρὼν κώδικας δὲν ἀναφέρεται στὴν ἔκδοσιν.

Στίς σ. 695-734: πίνακας περιεχομένων τῆς *Βακτηρίας ἀρχιερέων* («Πίναξ σὺν θεῷ τοῦ παρόντος νομίμου»).

Στὴ σ. 267, στὸ τέλος τοῦ στοιχείου Δ', παρεμβάλλεται σύντομο ἀνεπίγραφο κείμενο ἀπὸ ἄλλον γραφέα. Ἀρχ. Ὁρῆζει τὸ χρυσώβουλον τοῦ ἀοιδήμου βασιλέως Εἰσαακίου τοῦ Κομνηνοῦ μετὰ κε ἄλλων πολλῶν γράφῃ ταῦτα (sic), τέλ. κατὰ τὰς χειρωτονίας (!). Πβ. Γκίνης - Πανταζόπουλος, κεφ. ΡΓ' (ἐπαυξημένη ἢ παραλλαγή τοῦ χφ).

Ἄγγραφα φύλλα/σελίδες: φ. Π'/σ. 9α, 230-231, 370-371, 694, 735-736.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, τραχύ. Ὑδατόσημα: α) τρία καπέλα (π.χ. φ. 1/2)· ἀντίσημο: γράμματα G M Z καὶ σταυρός (π.χ. φ. 9/9α), β) θυρεός (π.χ. φ. 415/416)· πβ. Heawood 759 (ἔτ. 1726), μὲ διαφορές.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: Νεότερη μόνο ἀρίθμηση τευχῶν με ἀραβ. ψηφία: πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Παραπομπή στὸ verso κάθε φύλλου, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης/σελιδαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: φ. II', σ. 9α.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Λιτή. Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Δημήτριος ἱερέυς· βιβλιογρ. σημ. (σ. 689): *Διὰ χειρὸς καμοῦ Δημητ[ρίου] ἱερ[έως] καὶ ἐλαχίστου ἐπὶ ἔτους ,αψ[.] (ἔξιτῆλο) ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Θεωδώρων τῶν ἐν το Βλάχα Κων(σταντινου)πόλεως. Γραφή ἐπιμελημένη, μικρομεγέθης.*

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. Π^ν) *Κατὰ ,αψκ' [1720] ἔτος Ἰαννουαρίου κζ' ὁποῦ ὦνῃσεν ἡ ἐκκλησία τοῦτο τὸ νόμιμον ἦτοι βίβλιον τῶν νομίμων πραγμάτων ὑπάρχει τῆς ἁγίας ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Νικολάου εἰς τὸ Τοκάτιον ὁποῦ ονομάζεται Εὐδοκιούπολις καὶ ὁποιος βουληθεὶ ἀπὸ τοὺς ἱερομένους καὶ λαϊκοὺς νὰ τὸ ἀποξενώσῃ νὰ ἔχη ἀντίδικον τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τὸν θεράποντα αὐτοῦ Μέγαν Νικόλαον καὶ νὰ ἀποδώσῃ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως τῷ φοβερῷ καὶ παντοκράτορι θεῷ ,αωμ' [1840] Ἰουνίου α^ν. (ὕπογραφή) Ἱεροδιδάσκαλος Λεόντιος.*

(σ. 734) 1809 δεκεμβ(βρίου) 10 ἐγὼ ὁ ἐκ Καισαρίας τῆς Καππαδοκίας Κύριλλος ἱεροδιάκονος ἦλθον εἰς τὸ Τοκάτι διὰ βοήθειαν τῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Καισαρίας μονῆς τῆς ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἀρχαγγέλου Μηχαὴλ τιμωμένης. – Στὶς σ. 689-693 σημειώματα γιὰ τὰ ἔτ. 1720-1876.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ὁ κώδικας ἀνῆκε στὸν ναὸ Ἁγ. Θεωδώρων Βλάχας (Κωνσταντινούπολη) (βλ. ΓΡΑΦ.). Κατόπιν, ἀποκτήθηκε ἀπὸ τὸν ναὸ Ἁγ. Νικολάου Εὐδοκιάδος (Τοκάτ) Πόντου (βλ. ΣΗΜ., φ. Π^ν). Στὸ φ. II' κ.ἀ., ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰῶνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στῆ ράχη, ὁ τίτλος: *ΝΟΜΙΜΟΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 274. Τὰ φ. I, I', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή· λίγοι ρύποι.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Γκίνης, *Περίγραμμα*, σ. 122 (ἀρ. 129). — Τσελίκας, *Δέκα αἰῶνες*, σ. 63-64 (ἀρ. καταλ. 58).

338 (TA 276)

18ος αἰ. χαρτί 328×222χλ. [250×160] φ. III, 313, I' στῆλ. 2
στ. 31

ΙΕΡΟΘΕΟΣ ΔΡΥΣΤΡΑΣ [= ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΜΝΗΝΟΣ]

(φ. 1^ν-312^ν) Εὐρετήριο λέξεων καὶ ὄρων τῶν χρυσοστομικῶν λόγων κατὰ τὴν ἔκδοση Eton [= *Τοῦ... Ἰωάννου... τοῦ Χρυσοστόμου τῶν εὐρισκομένων τόμος*

πρῶτος (- ὄγδοος)..., Etonae in Collegio Regali, excudebat Ioannes Norton, in Graecis & c. regius typographus, 1612] (8 τόμοι).

Στὸ φ. 1^ρ, ὁ τίτλος: «Πίναξ ἀκριβῆς κατὰ στοιχεῖον ἐν εἶδει συμφωνίας πάντων τῶν σποράδην ἐμφερομένων ἐν ἅπασιν τοῖς τόμοις τῶν Χρυσοστομικῶν, τῶν τυπωθέντων ἐν Ἐτώνῃ τῇ πόλει ἐλληνιστί, μόνον κατὰ τὸ ,αχιβ' [1612]. Ὁ μὲν ἀ' ἀριθμὸς δηλοῖ τὴν σελίδα, ὁ δὲ β' τὸν στίχον· πονηθεὶς παρὰ τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Δρύστρας κυρίου Ἱεροθέου». Ἀκολουθεῖ τὸ ἀλφαβητικὸ εὐρετήριο («Πίναξ») κάθε τόμου: (φ. 1^ρ-34^ν) «Πίναξ τοῦ ἀ' τόμου». Ἀρχ. Ἀαρὼν διατί ἐλέγχεται ὑπὸ τοῦ Μωυσέως, πταιίσαντος τοῦ λαοῦ 1045:20, (φ. 35^ρ-81^ν) «Πίναξ τοῦ β' τόμου τῶν Χρυσοστομικῶν», (φ. 82^ρ-148^ρ) «Πίναξ ἀκριβῆς τοῦ τρίτου τόμου τῶν Χρυσοστομικῶν», (φ. 149^ρ-216^ν) «Τοῦ αὐτοῦ πίναξ ἀκριβῆς πάντων ἐμπεριεχομένων ἐν τῷ δ' τόμῳ τῶν Χρυσοστομικῶν κατὰ στοιχεῖον πλουσιώτατος. Ὁ μὲν πρῶτος ἀριθμὸς δηλοῖ τὴν σελίδα, ὁ δὲ δεῦτερος τὸν στίχον κατὰ τὸν ἐν Ἐτώνῃ τῇ πόλει τῆς Βρετανίας τύπον ἐλληνιστί μόνον τυπωθέντα, ἐν ἔτει ,αχιβ' [1612]», (φ. 217^ρ-250^ρ) «Πίναξ κατὰ στοιχεῖον τοῦ ε' τόμου τῶν Χρυσοστομικῶν», (φ. 251^ρ-277^ρ) «Πίναξ τοῦ ς' τόμου τῶν Χρυσοστομικῶν», (φ. 278^ρ-298^ν) «Πίναξ τοῦ ζ' τόμου τῶν Χρυσοστομικῶν», (φ. 299^ρ-312^ν) «Πίναξ ἀκριβῆς πάντων τῶν ἐμπεριεχομένων σποράδην ἐν τῷ η' τόμῳ τῶν Χρυσοστομικῶν. Ὁ μὲν ἀ' ἀριθμὸς δηλοῖ τὴν σελίδα, ὁ δὲ β' τὸν στίχον κατὰ τὸν ἐν Ἐτώνῃ τῆς Βρεττανίας τύπον», τέλ. Ὡτα ἀπερίτμημα παρὰ τῷ Ἱερειῖα, ποῖα 61:22. Πβ. τὸν ὁμοίου περιεχομένου κώδ. Μπενάκη 215 (TA 70).

Ἄγραφα φύλλα: Π^ρ-ΠΙ^ν, 148^ν, 250^ν, 277^ν, 313^{ρ-ν}.

ΥΛΗ: Χαρτί λεπτό, ὑπόλευκο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημο: λέων (;) (π.χ. φ. 4)· ἀντίσημο: γράμματα A S c (π.χ. φ. 11)· πβ. Heawood 12 (ἔτ. 1763), μὲ διαφοροτικὸ ἀντίσημο.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×8–1 (7· ψαλιδισμένο τὸ 3^ο φύλ., χωρὶς ἀπώλεια κειμένου), 36×8 (295), 1×4–1 (298· πιθανῶς ἐξέπεσε τὸ 2^ο φύλ., χωρὶς ἀπώλεια κειμένου), 1×8 (306), 1×8–1 (313· ἐξέπεσε τὸ τελευταῖο φύλ.). Νεότερη μόνον ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5), σημειωμένη μὲ ἐρυθρὸ μελάνι. Παραπομπὴ στὸ τελευταῖο verso τῶν τευχῶν, παρὰ ἄλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Φυλλαρίθμηση ἀπὸ τὴν καταλογογράφου.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐλάχιστα φυτικὰ κοσμήματα σὲ πρωτογράμματα τῶν φ. 260^ν ἕως 276^ν· λιτὴ διακόσμηση ἀπὸ συμπλεκόμενες ταινίες καὶ φυτικὰ σχήματα στὸ ἐλεύθερο διάχωρο μεταξὺ δύο διαδοχικῶν γραμμάτων τοῦ ἀλφαβητικοῦ πίνακα περιεχομένων. Χωρὶς ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελφος· βιβλιογρ. σημ. (φ. 312^ν): Τέλος ταῖς τοῦ χρυσορῶδημονος Ἰωάννου πρεσβείαις Χ(ριστ)ὲ ὁ Θεὸς ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ καὶ σώσον με ἀμήν. Γραφὴ δεξιοκλήνης, γωνιώδης, ἐπιμελημένη. Μελάνι μαῦρο.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Στὸ φ. 1^ο, ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξιμῶν καὶ δευτέρη σφραγίδα με̄ δυσανάγνωστη ἐπιγραφή.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰῶνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξιμῶν πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *EYPETHPION EIS TOYΣ ΛOΓOYΣ TOY XPΥCOCCTOMOY* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 276. Τὰ φ. I, I', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὰ φ. II-III, πφ. ἀρχ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἄριστη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298, ὅπου ἐκ παραδρομῆς ὁ παρὼν κώδικας ταυτίζεται με̄ τὸν κώδ. Ἀδριανουπόλεως 1343, γιὰ τὸν ὁποῖον βλ. κώδ. Μπενάκη 215 (TA 70).

339 (TA 277)

19ος αἰ. (ἀρχ.)
στ. 11 διπλοὶ

χαρτί

160×107χιλ. [118×68]

φ. IV, 82 (+29α)

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

(φ. 1^ο-16^ο) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, τὰ ἕνδεκα ἑωθινὰ «ἤδη πάλιν εἰς τὰ αὐτὰ ἐξηγήθησαν καὶ τιναι (!) θέσεις ἄλλαι πρὸς σαφέστερον τρόπον». Πλήρης ἡ σειρά. – (φ. 16^ο-22^ο) «Ἰδιόμελα τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς· ψάλλεται τὸ παρὸν τῇ Κυριακῇ τῆς Τυροφάγου ἐσπέρας, σύνθεσις Πέτρου λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου, τὰ νῦν δὲ καὶ τιναι (!) θέσεις ἐξηγημέναι», ἤχ. δ'. Ἄρχ. Ἐλαμφεν ἡ χάρις σου. Ἀκολουθοῦν: (φ. 17^ο) Ἄρχ. Δεῦτε ἐκκαθάρωμεν. – (φ. 17^ο) Ἄρχ. Χαλινοὺς ἀποπτύσας. – (φ. 18^ο) Ἄρχ. Ἀτενίσαι τὸ ὄμμα. – (φ. 19^ο) Ἄρχ. Ὁ τὸν ἀμπελῶνα φυτεύσας. – (φ. 20^ο) Ἄρχ. Λησταῖς λογιμοῖς περιπεσών. – (φ. 21^ο) Ἄρχ. Θαυμαστὴ τοῦ Σωτῆρος. – (φ. 22^ο-25^ο) «Ψάλλεται τὸ παρὸν τῇ ἀγία καὶ μεγάλῃ Τετράδι εἰς τὸν στίχον τῶν αἰνῶν, σύνθεσις τοῦ λαμπαδαρίου Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου· τὰ νῦν δὲ ἐξηγήθη ὅλον», ἤχ. πλ. δ'. Ἄρχ. Κύριε ἡ ἐν πολλαῖς ἀμαρτίαις. – (φ. 25^ο-26^ο) «Ἔτερον ἰδιόμελον, τὸ ὁποῖον ψάλλεται τῇ ἀγία καὶ μεγάλῃ Παρασκευῇ εἰς τὸν στίχ(ον) τῶν αἰνῶν· σύνθεσις τοῦ αὐτοῦ [Πέτρου Πελοποννησίου]», ἤχ. πλ. δ'. Ἄρχ. Κύριε ἀναβαίνοντός σου. – (φ. 26^ο-27^ο) «Ψάλλεται εἰς τὴν προηγιασμένην ἀντὶ τοῦ χερουβικοῦ· ἐξηγήθη δὲ παρ' αὐτοῦ [Πέτρου Πελοποννησίου]», ἤχ. πλ. β'. Ἄρχ. Νῦν αἰ δυνάμεις. – (φ. 27^ο-28^ο) «Ἔτερον πλέον σύντομον τοῦ αὐτοῦ [Πέτρου Πελοποννησίου]», ἤχ. πλ. β'. – (φ. 28^ο-v) «Τετράφωνος», ἤχ. α'. Ἄρχ. Γεύσασθε καὶ ἴδετε. – (φ. 28^ο-29^ο) Δανιὴλ πρωτοφάλτου, ἤχ. πλ. β'. Ἄρχ. Τοῦ δεῖπνου σου τοῦ μυστικοῦ. – (φ. 29^ο-30^ο) Πέτρου λαμπαδαρίου Πελοποννησίου, ἤχ. πλ. α'. Ἄρχ.

Σιγησάτω πάσα σάρξ βροτεία. – (φ. 30^v-45^r) «Κατ' ἤχον χερουβικὰ συντεθέντα ἤδη παρ' ἐμοῦ, μέρος μὲν ἐκ τῶν τοῦ λαμπαδαρίου Πέτρου, μέρος δὲ ἐξ ἄλλων ποιητῶν, καὶ ἡμετέρων θέσεων καλλωπισθέντα. Χερουβικὸν α'», ἤχ. α'. – (φ. 45^v-61^r) «Κοινωνικὰ τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ συντεθέντα παρὰ κῆρ Δανιὴλ πρωτοψάλτου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας· ψάλλεται τὸ παρὸν εἰς τὰς ἑορτὰς τῆς Θεοτόκου», ἤχ. δ'. Ἀκολουθοῦν Κοινωνικὰ τῶν ἐξῆς ἑορτῶν: (φ. 47^r) Ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ, (φ. 47^v) Χριστουγέννων, (φ. 48^v) Θεοφανίων, (φ. 49^r) Εὐαγγελισμοῦ, (φ. 50^v) Βαΐων, (φ. 51^r) Ἀναστάσεως, (φ. 52^v) Κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ, (φ. 53^v) Μεσοπεντηκοστῆς, (φ. 54^v) Ἀναλήψεως, (φ. 55^r) Πεντηκοστῆς, (φ. 56^r) ἁγ. Πάντων, (φ. 57^r) Μεταμορφώσεως, (φ. 58^v) Ταξιαρχῶν, (φ. 59^v) Ἀρχ. *Εἰς μνημόσυνον.* – (φ. 61^r-62^r) «Ἰδοὺ τὰ ψαλλόμενα ἐν τῇ ἱερᾷ λειτουργίᾳ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου· Πέτρου». Ἀρχ. Ἅγιος – Ἀμήν – Σὲ ὑμνοῦμεν. – (φ. 62^r-63^r) «Ἦχος α' τετραφώνος». Ἀρχ. <Τ>ὴν <γὰρ> σὴν μήτραν. – (φ. 64^r) Ἰακώβου πρωτοψάλτου, «Καὶ νῦν», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Ἦδη βάπτεται κάλαμος. – (φ. 64^v-67^v) «Δοξαστικὰ τῶν ὁρῶν (!) κῆρ Ἰακώβου πρωτοψάλτου ἄπερ ψάλλονται τῇ παραμονῇ τῶν Χριστουγέννων εἰς τὴν α' ὥραν Δόξα», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Τὰδε λέγει Ἰωσήφ.* – (φ. 68^r-71^r) «Δοξαστικὰ τῶν ὁρῶν (!) τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης Παρασκευῆς· εἰς τὴν α' ὥραν Δόξα», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Τοῖς συλλαβοῦσί σε παρανόμοις.* – (φ. 71^r-73^v) Πέτρου Πελοποννησίου, «Ἔτερα σύντομα... κατὰ τὸ ὕφος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας εἰς τὴν α' ὥραν Δόξα καὶ νῦν», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Τὰδε λέγει Ἰωσήφ.* – (φ. 73^v-76^r) «Ἔτερα ἐκ τῶν ὁρῶν (!) τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς εἰς τὴν α' ὥραν Δόξα καὶ νῦν», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Τοῖς συλλαβοῦσί σε παρανόμοις.*

Σημειογραφία ἐξηγητική πρὸ τῆς Νέας Μεθόδου.

Ἄγγραφα φύλλα: Γ^v, ΙΙ^v-ΙV^v, 63^v, 76^v-80^r, 81^r-82^v.

ΓΛΗ: Χαρτὶ λεπτό, ὑπόλευκο, στυλινό. Ὑδατόσημα:

(φ. 1-47): α) λέων· ἀντίσημο: γράμματα I M C (;)· πβ. Stanković 535 (19ος αἰ., α' τέτ.), με διαφορὲς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα καὶ διαφορετικὸ ἀντίσημο.

(φ. 48-63) β) ἀετὸς με γράμματα G F A καὶ θυρεὸς με ζωόμορο σχῆμα· πολὺ κοντινὸ σὲ Nikolaev 1104α καὶ 1104β (ἔτ. 1844) ἢ Nikolaev 1143 καὶ 1144 (ἔτ. 1854).

(φ. 64-78) γ) λέων· ἀντίσημο: F F A· πβ. Stanković 535 (19ος αἰ., α' τέτ.), με διαφορὲς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×4 (IV), 9×8 (71· +29α· τὸ φ. 29, λεπτὴ λουρίδα χαρτιοῦ), 1×10-3 (78· φαλιδισμένα τὰ τελευταῖα φύλλα), 1×6-2 (82· τὸ 5^ο φύλ. ἐπικολημένο στὴν πιν. τέλ., τὸ τελευταῖο φύλλο προφανῶς ἀποκόπηκε). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Ἀρχικὴ φυλλαρίθμηση 1-5 καὶ στὴ συνέχεια ἀνὰ πεντάδες. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐπίτιτλα ταινιοειδῆ, ἀλυσιδωτά (φ. 64^v) ἢ κοσμημένα με διπλῆ σειρὰ πλοχμῶν ἀπὸ ὀριζόντιες καὶ κάθετες ταινίες (φ. 71^r). Πρωτογράμματα κοσμημένα με μικρὰ ἀνθύλλια. Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΙΣ: α) φ. 1^r-63^r: ἄδηλος· ἀναγνωρίστηκε ἀπὸ τοὺς μελετητὲς ὡς ὁ συντάκτης πολλῶν χειρογράφων τοῦ 18ου αἰ. (τέλ.) - 19ου αἰ. (ἀρχ.), τὰ ὁποῖα ξεχωρίζουν ἰδιαιτέρως γιὰ τὴν αἰσθητικὴ τους, ἀλλὰ καὶ ὡς συνθέτης καὶ ἐξηγητὴς μουσικῶν θέσεων στὸ παρὸν χφ. Γιὰ τὰ χφφ τοῦ ἀνωνύμου γραφέα βλ. Χατζηγιακουμῆς (βλ. BIBΛ.), σ. 52, 179-180· Giannopoulos (βλ. BIBΛ.), σ. 378, 378 σημ. 21.

β) φ. 64^r-76^r: ἄδηλος. Μελάني μαῦρο καὶ ἐρυθρό.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. II^r) Ἰωάννου Δημητρίου.

(φ. 80^v) (μονοκονδυλιά) [1 λέξι] πρωτοσύγγελος. Στὰ ἄγραφα φύλλα ἀρχ. - τέλ., δοκίμια κονδυλίου.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Χωρὶς τὴ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Πινακίδες ἀπὸ χαρτόνι, ἐπενδυμένες με δέρμα ἐρυθρὸ ποὺ φέρει χρυσότυπη διακόσμηση: πλαίσιο ἀπὸ ἐλισσόμενο βλαστὸ με ἄνθη· σὲ κάθε μία ἀπὸ τίς τέσσερις ἐξωτερικὲς γωνίες, ἓνας ρόδακας, ἐνῶ στὶς ἀντίστοιχες ἐσωτερικὲς γωνίες ἄνθινο σχέδιο. Στὸ κέντρο τῶν πινακίδων, μεγάλο ἄνθος, σχηματισμένο ἀπὸ βλαστοὺς καὶ μικρότερα ἄνθη. Ράχη με νεῦρα (2) καὶ χρυσότυπα ἄνθη. Ἰχνη φθορᾶς στὶς ἄκρες τῶν πινακίδων· ἡ χρυσοτυπία ἔχει ἐξαλειφθεῖ σὲ μερικὰ σημεῖα τῆς διακόσμησης. Στὸ κάτω μέρος τῆς ράχης, ἐπικολημένη ἐτικέτα με τὸν ἀρ. 277. Τὰ φ. I-IV, 79-82, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Χατζηγιακουμῆς, *Χειρόγραφα*, σ. 98 σημ. 301, σ. 180. — Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 371 σημ. 5, σ. 378, 390.

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΙΑ: Γιαννόπουλος, *Ἡ Ψαλτικὴ Τέχνη*, σ. 271: εἰκ. 119 (φ. 20^r). — Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 383 (φ. 1^r).

340 (TA 279)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 1392)

17ος αἰ. (τέλ.) - 18ος αἰ. (ἀρχ.) (φ. 1-22^v) καὶ 18ος αἰ. [φ. 23-30 (α' μισό), φ. 33-40 (β' μισό)] χαρτί 278×200χιλ. [215×145] φ. I, 40, I
στῆλ. 2 (φ. 1^r-22^r, 23^r-30^r) στ. 30-32 (φ. 1^r-22^r), 36 (φ. 23^r-30^r), 38 (φ. 31^r-32^v),
συν. 32 (φ. 33^r-39^v)

NOMOKANON

1. (φ. 1^{r-v}) «Θεόδωρος Συκυθουπόλεως»:

¹(φ. 1^r) Ἄρχ. Ὁ Ἄρειος οὐχ ὁμοούσιον τῷ πατρὶ τὸν υἱὸν καὶ τὸ πν(εῦ)μα

ἔλεγε, τέλ. ἀγέννητον τὸν υἱὸν καὶ τὸ πνεῦμα. Πβ. κώδ. Ἰβήρων 303 [Λάμπρος (RO 1097), τ. 2, σ. 80 “Δόξαι αἰρεσιάρχων”].

²(φ. 1^{r-v}) <Λίβελλος>. Ἀρχ. *Εἴ τις λέγει ἢ φρονεῖ ἢ διδάσκει, ἢ κηρύσσει, τέλ. Θεόδωρος ἐλέει Θεοῦ ἐπίσκοπος Σκυθουπόλεως τὸν αὐτὸν τόμον οἰκείῳ χειρὶ ὑπέγραψα. PG 86, 233B-236.*

2. (φ. 2^f) Ἀπόσπασμα. Ἀρχ. (ἀκέφ.) ψυχικῶν δυνάμεων περὶ θεὸν ἰσονυμίας φυλακτικῆ (1 στήλη).
3. (φ. 2^f) <Ματθαῖος Βλάσταρης, Σύνταγμα κατὰ στοιχεῖον>: «Κανόνες τῶν ἀγίων ἀποστόλων καὶ τῶν θείων π(ατέ)ρων περὶ τοῦ ἀγίου βαπτίσματος...». Ἀρχ. Ἀλλ’ οὐδὲ ἐν ἑορταῖς δεσποτικαῖς ἀποικωμένων (!) μνημόσυνα, τέλ. διὰ τὸ περιφανὲς τῆς ἀθλήσεως. Ἔκδ. Ράλλης – Ποτλῆς, τ. 6, σ. 465,9-17, (φ. 2^{r-v}) «Κε(φάλαιον) ζ’. Ἀποστόλων μδ’...». Ἀρχ. *Ἐκατοστιαῖος δὲ λέγεται τόκος, τέλ. νομίσματα ἔχει ἡ’.* Ἔκδ. Ράλλης – Ποτλῆς, τ. 6, σ. 476,12-14.
4. (φ. 2^v) Μεθόδιος πατριάρχης, «διάταξις περὶ τῶν διαφόρων τρόπων καὶ ἡλικία (!) ἐπιστρεφόντων». Ἀρχ. *Εἰ μὲν παιδίον συνελήφθη καὶ ἡρονήσατο, τέλ. μόνον τέλειαι τὴν ἡλικίαν.* Ἔκδ. M. Arranz, «La «Diataxis» du patriarche Méthode pour la réconciliation des apostats [Les Sacrements de la restauration de l’ancien Euchologe Constantinopolitain II-1]», *OCP* 56 (1990), σ. 283-322: 289-293 (Dc1,10)· πβ. Goar, σ. 689a-r (διαφέρει ἀπὸ τῆ σ. 689r κ.έ.). *PG* 100, 1300-1308A8 (διαφέρει τὸ κείμεν.: σ. 1308A1-8).
5. (φ. 2^v, 17^r-19^v) <Νομοκάνονον “πάνυ ὠφέλιμον καὶ πλουσιώτατον”>. Ἀρχ. *Ὁ δεχόμενος τοὺς λογισμοὺς τῶν ἀν(θρῶπ)ων, τέλ. κοινωνοῦσι καὶ ζημόνου (!) τὴν.* Ἔκδ. Pavlov, *Nomokanon*, σ. 83-103 (κεφ. I,1-III,7). Μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου: <Γ>ράψον καὶ τοῦτο ἐνταῦθα, ὅτι ὁ ἀν(θρῶπ)ος ὁ ἀντιγράφων τοὺς παρόντας κανόνας προσεχέτω εἰς τὰ ψηφία τῶν συνόδων, ἵνα γράφωνται ὀλόκληρα, νὰ μὴ δὲν σφάλῃ καὶ χαλάσῃ τους.
(φ. 19^v-20^v) *Εὐχὴ ἐπὶ μετανοούντων (2 εὐχές):* ¹(φ. 19^v-20^v) «Εὐχὴ ἐξομολογουμένου ἦν λέγει ὁ ἱερεὺς». Ἀρχ. *Τοῦ Κ(υρίου)υ δεηθῶμεν. Κ(ύρι)ε ὁ Θε(ὸ)ς ἡμῶν υἱὲ καὶ λόγε τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ποιμὴν καὶ ἀμνέ, τέλ. παρατηρήσεως τίς ὑποστήσεται ὅτι σὺ τὴν δόξαν... ἀμὴν.* Goar, σ. 536-537 (μὲ διαφορές). – ²(φ. 20^v) Ἀρχ. *Ὁ Θε(ὸ)ς ὁ Σ(ωτή)ρ ἡμῶν, ὁ διὰ τοῦ προφήτου σου Νάθαν, τέλ. σὺ εἶ ὁ Θε(ὸ)ς τῶν μετανοούντων... ἀμὴν.* Goar, σ. 536.
6. (φ. 3^r-5^r) Ἐκκλησιαστικὰ ἀξιώματα – Θρόνοι τῶν Ἐκκλησιῶν: (φ. 3^r) «Σκόπη (!) τὰ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας τὰ ὀφφίκια». Ἀρχ. *Ὁ μέγας οἰκονόμος. Ὁ μέγας σακελλάριος, τέλ. Καὶ ὁ πριμικύριος (!) τῶν π(ατ)ριαρχῶν νοταρίων (= κατάλογος τῶν ὀφφικίων).* Ἔκδ. Jean Darrouzès, *Recherches*

- sur les *ὄφφίγια* de l'église byzantine, Παρίσι 1970, σ. 563-564 (Liste L). – (φ. 3^r-4^r) «<Τ>άξις τῶν ὄφφικίων καὶ τῶν ἀρχόντων τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἔχων (!) οὕτως». Ἀρχ. Ὁ μέγας οἰκονόμος ὄφ<ε>ίλ(ει) ἐνεργεῖν ἐν τοῖς ἔσω καὶ ἔξω προαστίοις, τέλ. οἱ λοιποὶ δεσποτάτοι. Ἔκδ. Ράλλης – Ποτλῆς, τ. 5, σ. 534-539· Darrouzès, ὁ.π., σ. 550-552 (μὲ διαφορετικὴ διάταξη περιεχομένου). – (φ. 4^r-5^r) «Περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὄφφικίων». Ἀρχ. Τῶν τῆς ἐκκλησίας ἀρχόντων, ὡς ἡ παλαιὰ ἔχει παράδοσις, τέλ. καὶ ἀντίφωνα. Goar, σ. 226-227. – (φ. 5^r) «Περὶ πν(ευματικῶν)». Ἀρχ. Ὁ ἐπίσκοπος τοῖς ὑπ' αὐτοῦ ἱερεῦσι. – «Περὶ τῶν αὐτῶν». Ἀρχ. Τοὺς ἄπαξ ἐπιτετραμμένους κατ' ἐκλογὴν, τέλ. καὶ ἐπιτροπῇ. – Ἀρχ. Ὁ συμφθαρεὶς Ὁρθόδοξος, τέλ. ἀνασχόμενος. – Ἀρχ. Ὁ μὲν ποντικὸς [πολιτικὸς ἔκδ.] νόμος. PG 119, 1036 D (μὲ διαφορῆς)· πβ. κώδ. Μετεώρων, Μονῆς Ἁγ. Τριάδος 115, φ. 119^r [Σοφιανός (RO 1686), τ. 2, σ. 754(5)], τέλ. οὐ τοῦ παρόντος λέγειν καιροῦ.
7. (φ. 5^v-6^r) «Ἡ γεγωνυῖα (!) ὑποτύπωσις παρὰ τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ Σοφοῦ ὅπως ἔχουσι τάξεως οἱ θρόνοι τῶν ἐκκλησιῶν, τῶν ὑποκειμένων τῷ π(ατ)ριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως»: (φ. 5^v) «Αἱ μητροπόλεις». Ἀρχ. α'. Ἡ Καισάρεια, τέλ. πβ'. ἡ Συλυβρία, πγ'. ἡ Ἄπρωσ. Ἔκδ. Ράλλης – Ποτλῆς, τ. 5, σ. 474-475· PG 107, 367-370· J. Darrouzès, *Notitiae Episcopatum Ecclesiae Constantinopolitanae* (texte critique, introduction et notes), Παρίσι 1981, Notitia 16, σ. 388 (μὲ διαφορετικὴ διάταξη περιεχομένου). – (φ. 5^v-6^r) «Αἱ ἀρχιεπισκοπαί». Ἀρχ. α'. Ἡ Βιζύη, τέλ. λθ'. Τὰ Μέτραχα. Ἔκδ. Ράλλης – Ποτλῆς, ὁ.π., σ. 475· PG 107, 370B· Darrouzès, ὁ.π., σ. 389.
8. (φ. 6^v) <Ματθαῖος Βλάσταρης> (βάσει ὑπόθεσης Burgmann), «Λατινικαὶ λέξεις». Ἀρχ. Ἀδνόμιον κατόνομα (!) διέρχεσθαι, τέλ. φούρτη ἀγωγή κατὰ κλεπτῶν εἰς τὸ διπλοῦν. Ἔκδ. Ludwig Burgmann, «Das Lexicon αὐσηθ», στό: L. Burgmann, κ.ἄ. (ἐπιμ.), *Lexica Iuridica Byzantina* [Forschungen zur byzantinischen Rechtsgeschichte, ἀρ. 17, Fontes Minores VIII, ἐπιμ. Dieter Simon], Φρανκφούρτη 1990, σ. 249-337: 335-337· γὰ τὸ ζήτημα τῆς πατρότητος τοῦ κειμένου βλ. στό ἴδιο, σ. 332-334. Πβ. κώδ. Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, Παναγίας Χάλκης 22, φ. 277^r-278^r (βλ. Kourouou – Géhin, *Catalogue*, τ. 1, σ. 107).
9. (φ. 7^v) Ἀναστάσιος Ἀντιοχείας, «Λόγος περὶ γονορυῖας (!) καὶ ὑγρότητος ἀν(θρώπου)». Ἀρχ. Τὸ ἀνευ λογισμοῦ καὶ ἡδονῆς ὑγρασίας, τέλ. τῆς ἱερωσύνης κωλυθήσεται. Πβ. Γκίνης – Πανατζόπουλος, κεφ. 3Δ'. κώδ. Σινᾶ, Μονῆς Ἁγ. Αἰκατερίνης 1609, φ. 13^{r-v} [Benešević (RO 2170), σ. 78]. Σχετικὰ μὲ τὸ κείμενο βλ. Στέργιος Σάκκος, *Περὶ Ἀναστασιῶν Σιναιτῶν*, Θεσσαλονίκη 1964, σ. 158.
10. (φ. 7^v) «Τὰ τῶν Ἀρμενίων παρατηρήματα εἰς ταῦτα». Ἀρχ. Τῆ ε' ἡμέρᾳ τοῦ Ἰαννουαρίου μηνὸς κατὰ τὴν πρωίαν ἐορτάζουσι τὴν ἐορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, τέλ. ἐκ τῆς ἀγίας παρθένου Μαρίας, ὅπερ ἐστὶ νεκρόν. Πβ. κώδ. EBE 2187.63

[Πολίτης – Πολίτη (RO 434), σ. 217]· Vind. theol. gr. 193, φ. 166^v [Hunger – Kresten – Hannick (RO 2445), σ. 413].

11. (φ. 8^r-20^v): (φ. 8^r) <Ἡλίας> Κρήτης, Ἀποκρίσεις πρὸς τινὰ μοναχὸν Διονύσιον περὶ διαφορῶν αὐτοῦ ἐρωτήσεων. Περὶ Ἀναδόχων («Ἐρώτησις καὶ ἀπόκρισις ἐμοῦ μ(η)τροπολίτου Κρίτης (!)»). Ἀρχ. Παιδίον ἔφης νόσω κρατηθῆν, τέλ. θείας δωρεᾶς ἠξιώθησαν. Ἔκδ. Ράλλης – Ποτλῆς, τ. 5, σ. 380,29-381,17. – (φ. 8^{r-v}) «Τιμοθέου πάπα Ἀλεξανδρείας». Ἀρχ. Γυνή τις ἔδωκε (!) τὸ ὄνομα αὐτῆς, τέλ. βουλῆ τοῦ Θ(εο)ῦ. – (φ. 8^v) Κανόνας ἰ' τῆς ἐν Ἀγκύρα συνόδου («Κανὼν ἰ'. Τῆς ἐν Γάγγρα»). Ἀρχ. Ὁ μέλλων διάκονος χειροτονεῖσθαι, «Ἐρμηνεῖα <Ἀλεξ. Ἀριστηνοῦ>». Ἀρχ. Οὗτος ὁ κανὼν διαγορεύει τὸν πρὸς τῆς χειροτονίας, τέλ. οὗτος δὲ ἤργησεν. Ἔκδ. Ράλλης – Ποτλῆς, τ. 3, σ. 41,15-30. – (φ. 8^v) «Ἀπὸ τῆς ς' συνόδου τῆς ἐν τῷ Τρούλλῳ». Ἀρχ. Οὐ συγχωρήσεις ἐξαδέλφη συζευχθῆναι, «Ἐρμηνεῖα». Ἀρχ. Καὶ οὗτοι οἱ γάμοι ὡς ἀπηγορευμένοι διαλυθήσονται, τέλ. ἀξιώθησονται. – (φ. 8^v-9^r) «Πότε χειροτωνεῖται (!) εὐνοῦχος, ἢ ἄλλως τὸ σῶμα λελωβημένος, ἐπίσκοπος ἢ κληρικός, Κε(φά)λαιον ἰα'. Ζήτηι τὸ λδ' κε(φά)λαιον τοῦ ε' στοιχείου. Ἀποστόλων οζ', οη'». Ἀρχ. Ὁ δὲ οζ', οη' τῶν ἁγίων ἀποστόλων, τέλ. οὐκ ἀφαιρεῖται. Ἀκολουθοῦν οἱ τίτλοι τῶν κεφ. ιβ'-ιε'. Ἔκδ. Ράλλης – Ποτλῆς, τ. 6, σ. 503-504. – (φ. 9^r) «Ἐρώτησις». Ἀρχ. Ἡ τοῦ ἁγίου Πν(εύματος) ἐκπόρευσις πόθεν λέγεις, τέλ. βλασφημεῖς. – (φ. 9^r-10^r) «Τοῦ ἁγίου Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ κεφάλαια δέκα περὶ οὐσίας καὶ φύσεως ὑποστάσεώς τε καὶ προσώπων». Ἀρχ. Ὅτι οὐσία μὲν αὐτὸ τὸ εἶδος, τέλ. καὶ τοῦ τίνος ἐστὶ δηλωτικὴ (CPG 7697.23a). PG 91, 260D7-264B4. – (φ. 10^r-11^r) Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής, Ἐπιστολὴ 15 («Ὅροι σύντομοι ἁγίων πατέρων περὶ οὐσίας καὶ φύσεως, ὑποστάσεώς τε καὶ προσώπου, τοῦ ὁσίου Μαξίμου μοναχοῦ καὶ ὁμολογητοῦ πρὸς Κοσμᾶν Ἀλεξανδρείας. Περὶ κοινοῦ καὶ ἰδίου, ἡγουν οὐσίας καὶ ὑποστάσεως, φύσεως καὶ προσώπου»). Ἀρχ. Τῷ θεοφιλεστάτῳ... Ἐπειδὴ πολὺς, τέλ. κίνημά τε καὶ βούλημα (CPG 7699). PG 91, 544D-548C5. – (φ. 11^r-12^r) Ὅροι διάφοροι («Τοῦ ὁσίου Μαξίμου ὅροι σαφηνίζοντες τί οὐσία καὶ φύσις πρόσωπόν τε καὶ ὑπόστασις ὡς αὐτὸς τί ἐνούσιον καὶ ὁμοούσιον ἐνυπόστατόν τε καὶ ὁμοὑπόστατον, καὶ τὸ ἰδίως τούτοις θεωρούμενον»). Ἀρχ. Οὐσία καὶ φύσις, τέλ. τῆς οὐσίας πάντες γὰρ ἄν(θρωπ)οι (CPG 7697.14). PG 91, 149B-152B14 (διευρυμένο κείμενο μὲ διαφορτικὴ διάταξη παραγράφων). Πβ. κώδ. Βατοπεδίου 57, φ. 252^v-253^v· βλ. Lamberz, *Katalog*, σ. 255. – (φ. 12^r) Ὁ.π. («Τοῦ αὐτοῦ [Μαξίμου] τί ἴδιον ὑποστάσεως καὶ ἐνυπόστατον οὐσίας καὶ ἐνουσίου»). Ἀρχ. Ὑποστάσεως ἴδιον ἐστὶ τὸ καθ' ἑαυτήν, τέλ. τῆς οὐσίας πραγματικῶς (CPG 7697.14). PG 91, 125D9-153A8 (διευρυμένο κείμενο· πβ. κώδ. Βατοπεδίου 57, ὁ.π.). – (φ. 12^r-13^v) Ὅτι ἀδύνατον

ἐν θέλημα λέγειν ἐπὶ Χριστοῦ («Τοῦ αὐτοῦ ὁσίου Μαξίμου περὶ τῶν δύο θελημάτων Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν»). Ἀρχ. Τὸ Χ(ριστὸ)ς ὄνομα, οὐ φύσεώς ἐστι δηλωτικόν, τέλ. εἰς τοὺς σύμπαντας αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν (CPG 7697.24). PG 91, 268, A7-269D5. – (φ. 13^v) Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής, Ἐκατοντὰς Β' γνωστικῶν κεφαλαίων («Τοῦ ἀγίου πατρὸς ἡμῶν Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ καὶ ὑπερμάχου τῆς ὀρθοδόξου πίστεως»). Ἀρχ. Εἰς Θεὸς ὅτι μιὰ θεότης ἀναρχος, τέλ. ἢ νοουμένου (CPG 7694). PG 90, 1124D11-1125C5. – (φ. 13^v-16^r) Ἰωάννης Καισαρείας, Πρὸς τοὺς ἀκεφάλους κεφάλαια ΙΖ' («Ἰωάννου Γραμματικοῦ καὶ πρεσβυτέρου πρὸς τοὺς ἀκεφάλους»). Ἀρχ. Εἰ ὁ λέγων Θεὸν μόνον τὸν Χ(ριστὸ)ν μανιχαΐζει, τέλ. παθῶν ὀρθῶς δοξάζει (CPG 6856). Ἔκδ. Marcel Richard, *Iohannis Caesariensis presbyteri et grammatici opera quae supersunt*, Michel Aubineau (append. suppeditantae) [*Corpus Christianorum. Series Graeca* 1], Turnhout 1977, σ. 61-66. – (φ. 16^{r-v}) <Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής>, «Ἐπαπορήματα ὑποθετικὰ παριστῶντα ὅτι ὁ Χ(ριστὸ)ς τέλειος ὑπάρχει Θεὸς ὁμοῦ καὶ ἄν(θρωπος)». Ἀρχ. Εἰ ἐμὲ μετὰ τῶν ἐμῶν ὁ Θε(ὸ)ς λόγος προσείληψε, τέλ. τῆς ἀν(θρωπ)ίνης αὐτοῦ φύσεως θέλημα (CPG 7707.19). – (φ. 16^v-19^r) «Τοῦ αὐτοῦ [Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ] διαίρεσις τῶν τριῶν ψυχικῶν δυνάμεων πρὸς τὰς τέσσαρας γενικωτάτας ἀρετὰς πῶς ἐν ταῖς τρισὶν εἰσὶν αἱ τέσσαρες». Ἀρχ. Φασί τινες τι δήποτε τριῶν δυνάμεων οὐσῶν τῆς ψυχῆς, τέλ. καὶ τῆς τῶν ὄλων (CPG 7707.14).

Γιὰ τὰ φ. 17^r-20^v βλ. παραπάνω, κείμεν. 5.

12. (φ. 21^r-22^r) <Κωνσταντίνος Ἀρμενόπουλος, Ἐξάβιβλος>. Ἀρχ. Ἐπὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, τόμος ἐξεφωνήθη συμπράξαντος, τέλ. φθάσαντες εἴπομεν. Ἔκδ. Gustav Ernst Heimbach, *Constantini Harmenopuli Manuale Legum sive Hexabiblos cum Appendicibus et Legibus Agrariis*, Λειψία 1851, σ. 822-826.
13. (φ. 23^r-30^v) «Πίναξ κατὰ ἀλφάβητον τῶν σημειώσεων».
14. (φ. 31^r-32^r) «Πίναξ τῶν λόγων ζ' τόμου τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσσοστόμου».
15. (φ. 32^{r-v}) «Ἐτερος Πίναξ. Λόγων τινῶν τοῦ Χρυσσοστόμου, οἵτινες Ἀπανθήσιματα ὀνομάζονται».
16. (φ. 33^r-40^r) Σημειώσεις – κείμενα Ἰγνατίου Ναζιανζοῦ: «Ἐγχειρίδιον Πρόχειρον περὶ συνοικεσίων, ἧτοι βαθμολόγιον ἀκριβέστατον περὶ γάμων...». Ἀρχ. Ναί, (γνωστὸν ἦ τοῖς πολλοῖς) ὅτι πολλοί.

ΥΛΗ: (φ. 1-22) Χαρτὶ χονδρὸ, ὑπόλευκο, στιλπνόν. Ὑδατόσημο: α) τρεῖς ἡμισέληνοι (π.χ. φ. 2)· ἀντίσημο: γράμματα A Z· μεταξύ τους, τρίφυλλο ἄνθος (π.χ. φ. 3 ἢ 10)· πβ. Nikolaev 361 (ἔτ. 1720) ἢ Nikolaev 285 (ἔτ. 1694): μόνο γιὰ τὸ ἀντίσημο.

(φ. 23-30) Χαρτί μεσαίου πάχους, υπόλευκο, τραχύ. Ύδατόσημο: β) θυρεός με γράμματα: A P PA PA (π.χ. φ. 24)· αντίσημο: τρία καπέλα (π.χ. φ. 26)· πβ. Stanković 135 (ἔτ. 1703), χωρίς τὸ γράμμα V στὸ ἀντίσημο.

(φ. 33-40) Χαρτί μεσαίου πάχους, υπόλευκο, τραχύ. Ύδατόσημο: γ) PRO PATRIA· πβ. Heawood 3707 (ἔτ. 1766).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×2 (2), 1×18 (20), 1×2 (20), 1×8 (30), 1×2 (32), 1×6–1 (39· τὰ φ. 34, 35, παρέμβλητα, μικρότερων διαστάσεων· ἐξέπεσε τὸ τελευταῖο φύλ. τοῦ τεύχους), 1 (40). Νεότερη μόνο ἀρίθμηση τευχῶν με ἀραβ. ψηφία: 1 (φ. 1^ρ) - 12 (φ. 40^ν)· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Παραπομπή στὸ verso κάθε φύλλου, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων (φ. 1^ρ-20^ρ). Στὸ υπόλοιπο χφ δὲν σημειώνεται διακόσμηση ἢ ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΙΣ: α) φ. 1^ρ-22^ρ: ἄδηλος. Γραφή ὁμοιόμορφη, δεξιοκλινής. Μελάνι καστανό, β) φ. 23^ρ-30^ν: ἄδηλος, γ) φ. 31^ρ-32^ν: ἄδηλος, δ) φ. 33^ρ-40^ρ: Ἰγνάτιος Σαράφογλου, ἱερομόναχος· βιβλιογρ. σημ. (φ. 33^ρ): Ἰγνάτιος ἱερομόναχος Σαράφογλου, ὁ ἐξ Ἀδριανουπόλεως.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἀνήκε στὸν ἱερομόναχο Ἰγνάτιο Σαράφογλου· κατόπιν, στὸ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBΛ.). Χωρὶς τὴ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΚΑΙ ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 279. Τὰ φ. I, I', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ρύποι ἀπὸ τὴν ὑγρασία. Σχισμένες οἱ ἀκμὲς ἀρκετῶν φύλλων.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, BZ 14, σ. 608-609 (ἀρ. 72). — Lappa-Zizicas, «Les Manuscripts», σ. 298.

341 (TA 280)

19ος αἰ. (περ. 1816-1819) χαρτί 220×122χιλ. [150/165×100]
φ. I, 157 (+17α, 118α) στ. 14-16 διπλοὶ

ΕΚΚΛΟΓΗ ΣΤΙΧΗΡΑΡΙΟΥ, ΜΕΤΑΓΡΑΦΗ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΛΑΜΠΑΔΑΡΙΟΥ

(φ. 1^ρ-24^ν) «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ τοῦ στιχηραρίου μέλος, τὰ παρόντα δογματικὰ κατ' ἤχρον μελοποιηθέντα παρὰ κὺρ Χρυσάφου τοῦ νέου καὶ ἐξιγῆθησαν (!) κατὰ τὸν νέον τρόπον παρὰ κὺρ Γρηγορίου διδασκάλου λαμπαδαρίου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας· τὸ παρὸν ἤχ. α'». Ἀρχ. Δόξα πατριῶν – Καὶ νῦν – Τὴν παγκόσμιον δόξαν. – (φ. 24^ν-60^ν) Ἰωάννου Γλυκεός, τὰ ἔνδεκα ἐωθινά. –

(φ. 61^r-86^v) «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ τῶν ὠρῶν τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστοῦ γεννῶν ἐκ τοῦ παλαιοῦ στηγεραιοῦ μέλος τὰ παρόντα δογματικὰ κατ' ἤχον μελοποιηθέντα παρὰ κύρ Χρυσάφου τοῦ νέου καὶ ἐξηγήθησαν κατὰ τὸν νέον τρόπον παρὰ τοῦ ἀϊμνήστου διδασκάλου κύρ Γριγορίου λαμπαδαρίου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας· ὦρα πρώτη (sic)», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Βηθλεὲμ ἐτοιμάζου*. – (φ. 86^v-110^v) «Ἔραι τῆς παραμονῆς τῶν Φώτων παλαιαί· ὦρα α'», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Σήμερον τῶν ὑδάτων*. – (φ. 110^v-136^r) «Τῶν ἀγίων Παθῶν παλαιαί· ὦρα α'», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Σήμερον τοῦ ναοῦ τὸ καταπέτασμα*. – (φ. 136^r-141^v) «Τὸ παρὸν ὀκτάηχον ἤχ. α' καὶ ἡ βᾶσις αὐτοῦ εἰς τὸν πα». Ἀρχ. *Θεαρχίῳ νεύματι*. – (φ. 141^v-146^v) «Εἰς τὴν Ἀποτομὴν τοῦ Προδρόμου», ἤχ. α'. Ἀρχ. *Σήμερον ἡ ἀνοσιουργότροπος μήτηρ*. – (φ. 146^v-150^r) «Τῇ Κυριακῇ τῆς Σταυροπροσκυνήσεως», ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. *Ὁρῶσα σε ἡ κτίσις ἅπασα*. – (φ. 150^v-156^v) «Ἔτερον δεινόν», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Σήμερον ὁ ἀπρόσιτος τῆ οὐσία*.

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

Ἐγγραφα φύλλα: Γ', 28^v, 157^{r-v}.

ΥΛΗ: (φ. 1-76) Χαρτί ἀρκετὰ χονδρό, ὑπόλευκο, μετριῶς στιλπνό. Ὑδατόσημα: α) ἀετὸς μὲ γράμματα F A G (π.χ. φ. 2 καὶ 9)· πβ. Nikolaev 1027 (ἔτ. 1827) καὶ β) τρεῖς ἡμισέληνοι (π.χ. φ. 3 καὶ 6), γ) τρεῖς ἡμισέληνοι (π.χ. φ. 14 καὶ 15) καὶ δ) γράμμα W (π.χ. φ. 13 καὶ 16)· πβ. Nikolaev 1043 (ἔτ. 1830), ε) θυρεὸς ὑπερυψωμένος σὲ στέμμα· στὸ ἐσωτερικὸ φέρει ἡμισέληνο (π.χ. φ. 18 καὶ 23) καὶ ς) γράμμα (π.χ. φ. 20 καὶ 21)· πβ. Nikolaev 1007a,b (ἔτ. 1821).

(φ. 77-156) Χαρτί λεπτό, ὑπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημα: ζ) λέων (π.χ. φ. 92 καὶ 93)· ἀντίσημο: γράμματα V G (π.χ. φ. 90 καὶ 95)· πβ. Stanković 537 (ἔτ. 1790/1810), μὲ διαφορὸς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×10–2 (10· φαλιδισμένο τὸ 2^ο καὶ 10^ο φύλ· τὰ φ. 7-8, πρόσθετο δίφυλλο μεταξὺ τῶν φ. 6 καὶ 9), 1×8 (17α), 1×6 (23), 4×8 (55), 1×6–1 (60· φαλιδισμένο τὸ 6^ο φύλ.), 2×8 (76), 1×32 (108), 1×12 (119· +118α), 2×16 (151), 1×6 (157). Ἀρίθμηση τευχῶν φέρουν μόνον τὰ φ. 1-68· σημειώνεται μὲ ἀραβ. ψηφία, μὲ ἐρυθρὸ ἢ μαῦρο μελάνι, στὸ μέσο τοῦ κάτω περιθωρίου τοῦ πρώτου recto καὶ ἐπαναλαμβάνεται στὸ ἀντίστοιχο σημεῖο τοῦ τελευταίου verso τῶν τευχῶν: 1 (φ. 10^v) - 9 (φ. 61^r) (τὸ τχ 1 φέρει ἀρίθμηση μόνον στὸ τελευταῖο verso, ἐνῶ τὸ τχ 9, μόνον στὸ πρῶτο recto). Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: I, 118α, 157.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Στὸ φ. 1^r, ἐλισσόμενος βλαστὸς ἐν εἴδει ἐπιτίτλου (βλ. ἐπίσης, φ. 61^r)· στὸ ἴδιο φύλλο, πρωτόγραμμα μὲ πλούσιο φυτικὸ διάκοσμο. Ἀνάλογοι ὕφους, ἐπιμελῶς κοσμημένα πρωτογράμματα στὸ ὑπόλοιπο χφ (π.χ. φ. 5^r, 7^v, 61^r, 64^v). Ἐπίτιτλα καὶ πρωτογράμματα μὲ ἀποκλειστικὴ χρῆση μαύρου μελανιοῦ. Ἐρυθρογραφία τίτλων.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Φώτιος Ἀντωνιάδης ἐκ Τύρου· βιβλιογρ. σημ. (φ. 156^v): *Τέλος καὶ τῷ θεῷ δόξα. Ἐν κόπῳ καὶ πόνῳ γραφέν. Ὁ γράφας Φώτιος Ἀντωνιάδης ἐκ τῆς χώρας Τύρου. Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρό.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Χωρὶς τὴ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Πινακίδες ἀπὸ χαρτόνι, ἐπενδυμένες μὲ ἐρυθροκάστανο δέριμα ποῦ φέρει ἐμπίστο διάκοσμο: πλαίσιο ἀπὸ ἐλισσόμενο βλαστό, ποῦ περιβάλλεται ἐσωτερικὰ καὶ ἐξωτερικὰ ἀπὸ τριπλῆς ἐγχάρακτες γραμμῆς. Στὶς γωνίες τοῦ πλαισίου, ἓνα ἄνθος· στὸ κέντρο τῶν πινακίδων, ὠσειδῆς σφραγίδα μὲ φυτικὸ διάκοσμο. Ράχη μὲ νεῦρα (4), καὶ στὸ μεταξύ τους διάχωρο, ἐγχάρακτες γραμμῆς καὶ ρόδακες. Ἀκμῆς ἐπιχρωματισμένες μὲ ἐρυθροκάστανο μελάνι. Ἰχνη φθορᾶς στὸ δέριμα καὶ κάποια σχισίματα. Στὸ κάτω μέρος τῆς ράχης, ἐπικολημένη ἐτικέτα μὲ τὸν ἀρ. 280. Τὸ φ. I, πφ. ἀρχ. τῆς στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἡ ράχη ἐλαφρῶς ἀποκομμένη ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ βιβλίου.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 375, 390.

342 (TA 281)

17ος αἰ. (α' μισό) χαρτί 190×143χιλ. [145/155×100/105] φ. X, 194, XIV
στ. 19 (φ. 1^r-6^v, 22^r-153^v, 174^r-194^v), 22 (φ. 7^r-21^r), 26 (φ. 154^r-173^r) ἀκέφ. - κολ.

ΝΟΜΟΚΑΝΟΝΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ

(φ. 1^r-194^v) «Τοῦ αὐτοῦ Ματθ[αίου]». Ἀρχ. *Σοφία δικαιοσύνης εἶναι νὰ βλέπη τὰ θεῖα καὶ ἀν(θρώπιν)α πράγματα, ἥτοι τὸ δίκαιον, «Τοῦ σοφωτάτου Σιράχ». Ἀρχ. Ἐκεῖνος ὅπου δὲν ἔχει εἰς τὴν αὐτοῦ τὴν ἀποκειμένην δικαιοσύνην ἀμὴ εἶναι διεφθαρμένος, τέλ. («Ἐνταλτήριον ὅπου γράφ(ει) ὁ ἀρχιερεὺς ὅταν ποιεῖ πν(ευματ)ικόν. Τὸ πν(ευματ)ικοῦ ἐνταλτήριον. Κεφ. σήδ'». Ἡ ταπεινότης ἡμῶν) τοῦ ὀδεῖνα ἔτους, ἰνδικτιῶνα ὀδεῖνα.*

Ἄγραφα φύλλα: II^v-X^v, I^r-XIII^v.

ΥΛΗ: (φ. 1-153, 174-194) Χαρτί χονδρὸ, ὑπόλευκο, τραχύ. Ὑδατόσημα: α) στέμμα, ἀστέρι, ἡμισέληνος (π.χ. φ. 16 καὶ 19)· ἀντίσημο: L 3 (π.χ. φ. 18)· πβ. Stanković 412 (ἔτ. 1611), β) στέμμα, ἀστέρι, ἡμισέληνος (π.χ. 41 καὶ 44)· ἀντίσημο: G 3 B (π.χ. 42 καὶ 43).

(φ. 154-171) Χαρτί χονδρὸ, ὑπόλευκο, τραχύ. Ὑδατόσημα: γ) στέμμα, ἀστέρι, ἡμισέληνος (π.χ. φ. 156 καὶ 159)· ἀντίσημο: γράμματα C 3 S (;)· μεταξύ τους, τρίφυλλο ἄνθος· πβ. Stanković 405 (ἔτ. 1663), μὲ διαφορές.

(φ. 172-173) Χαρτί μεσαίου πάχους, ύποκίτρινο, τραχύ: δ) θυρεός.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: Χωρίς ἀρίθμηση τευχῶν ἢ χρήση παραπομπῆς.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων καὶ πρωτογραμμμάτων, κοσμημένων ἐνίοτε μὲ μικρὰ ἀνθύλλια.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Ἄδηλοι: α) φ. 1^τ-153^ν, 174^τ-194^ν. Γραφὴ ὄρθια, εὐμεγέθης, ἀραιή, γωνιώδης· οἱ κεραῖες ὀρισμένων γραμμμάτων ἐπιμηκυμένες (βλ. π.χ. α, δ, κ, λ, χ), β) φ. 154^τ-173^ν. Γραφὴ δεξιοκλινής, στενή, γωνιώδης. Στὸ φ. 173^ν, προσθήκη ἀπὸ γ' χέρι.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. 6^ν, ἄνω ὦα) *πανιεροτ(ά)τ(ου) και λογιστ(ά)τα(ου) μων αυθέντου*.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Στὸ φ. II^τ: [[Ἀριθ. 33. θεσ. Γ]] Ἐρμ. Γ^τ. 76 (μὲ στυλό). Χωρὶς τὴ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 281. Τὰ φ. I, Y, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Συμπληρωματικὰ λευκὰ πφ. προηγῶνται καὶ ἔπονται τῶν φύλλων τῆς στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ρύποι λόγω ὑγρασίας, ἰδίως στὰ πρῶτα καὶ τὰ τελευταῖα φύλλα τοῦ χφ. Χαλαρωμένη ἢ ραφὴ τῆς ράχης, σπασμένη μεταξὺ τῶν φ. 22 καὶ 23.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Τσελίκας, *Δέκα αἰῶνες*, σ. 60 (ἀρ. καταλ. 53).

343 (TA 282)

ἔτ. 1807-1808 (βλ. ΓΡΑΦ.) χαρτί 236×165χιλ. [195/210×105/130]
φ. IV, 321, Γ στήλ. 2 (φ. 272^τ-319^τ) στ. 9 (φ. 1^τ-109^τ), 12 (φ. 111^τ-181^τ), 22
(φ. 183^τ-185^τ, 217^τ-259^τ, 273^τ-318^τ), 17-19 (φ. 186^τ-215^τ), 28 (261^τ-269^τ) ἀκέφ.

ΜΑΘΗΜΑΤΑΡΙΟ (μὲ διάστιχη ψυχαγωγικὴ ἐρμηνεία)

1. (φ. 1^τ-11^ν) <Βασίλειος Σελευκείας, *Λόγος Η'· Εἰς τὸν Ἰωσήφ*>. Ἀρχ. (ἀκέφ.) [ἀνύ]οντας. *Τίς γὰρ τῶν δικαίων* (CPG 6656.8). PG 85, 113A3-125.

2. (φ. 12^τ-65^τ) Κοσμᾶς ὁ Μελωδός, ἐπίσκοπος Μαΐουμᾶ – Ἰωάννης Δαμασκηνός, *Κανόνες ἀσματικοί*. Ἀναλυτικά:

¹(φ. 12^τ-19^ν) Κοσμᾶς <ὁ Μελωδός>, *Κανόνας* στὴν Ὑψωση τοῦ τιμίου Σταυροῦ. PG 98, 501D11-509A3· Christ – Paranikas, *Anthologia Graeca*, σ. 161-165.

²(φ. 20^τ-31^τ) Κοσμᾶς <ὁ Μελωδός> – <Ἰωάννης Δαμασκηνός>, *Κανόνες* στὴν Πεντηχοστή. PG 98, 489-492C13· PG 96, 832B12-840A15· Christ – Paranikas, *ᾠ.π.*, σ. 201-204 καὶ 213-217.

- ³(φ. 32^r-37^r) Ἰωάννης Δαμασκηνός, <Κανόνας στὴν Κυριακὴ τοῦ Πάσχα>. PG 96, 840C-844B8· Christ – Paranikas, *ὁ.π.*, σ. 218-221.
- ⁴(φ. 38^r-51^r) Κοσμᾶς ὁ Μελωδός – Ἰωάννης Δαμασκηνός, Κανόνες στὴν ἑορτὴ τῶν Θεοφανίων. PG 98, 465-472· PG 96, 825A10-832B10· Christ-Paranikas, *ὁ.π.*, σ. 169-173, 209-213.
- ⁵(φ. 52^r-65^r) <Κοσμᾶς ὁ Μελωδός – Ἰωάννης Δαμασκηνός, Κανόνες στὴν ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων>. PG 98, 460-465· PG 96, 817-825A7· Christ – Paranikas, *ὁ.π.*, σ. 165-169, 205-209.
3. (φ. 66^r-91^v) <Βασίλειος Καισαρείας, Ὁμιλία πρὸς τοὺς νέους, ὅπως ἂν ἐξ ἑλληνικῶν ὠφελοῦντο λόγων> (CPG 2867). PG 31, 564-589. Ἔκδ. Boulenger, *Saint Basile*, σ. 41-61.
4. (φ. 92^r-109^v) <Λιβάνιος, Μελέτη Τρίτη>. Ἔκδ. Förster, *Libanii*, τ. 7 (1913) (*Declamationes XXXI-LI*), σ. 552,11-577,6 (ἀρ. 46).
5. (φ. 110^r-123^v) <Γρηγόριος Ναζιανζηνός, Εἰς τοὺς λόγους καὶ εἰς τὸν ἐξισωτὴν Ἰουλιανόν> (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.) (Λόγος 19· CPG Suppl. 3010.19· BHG^a 1918). PG 35, 1044-1064.
6. (φ. 124^r-139^r) Πλούταρχος, *Περὶ πολυπραγμοσύνης*. Ἔκδ. Dumortier – Defradas, *Plutarque*, σ. 266-284.
7. (φ. 140^r-161^v) Θεμιστίσιος, *Περὶ φιλίας*. Ἔκδ. Schenkl – Downey – Norma, *Themistii*, τ. 2, σ. 51-73. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου: *Σὺν θεῷ τέλος τοῦ κατὰ Θεμιστίου περὶ φιλίας λόγου, ᾧ Θεὸς δόσις ἡμῖν τοῖς ἀναγινώσκουσιν τοῦτον τὸ κατὰ δύναμιν μυελὸν πρὸς περισσοτέραν προκοπὴν τῷ δὲ ἡμᾶς διδάσκειν ἐπιβαλλομένῳ προθυμίαν μακροσημερεύουσαν καὶ ἐνάρετον πολιτείαν.*
8. (φ. 162^r-181^v) Πλούταρχος, *Περὶ τοῦ ἀκούειν*. Ἔκδ. Klaerr – Philippon – Sirinelli, *Plutarque*, σ. 36-62.
9. (φ. 182^r-255^v) Δημοσθένης, Λόγοι. Ἔκδ. Dilts, *Demosthenis*, τ. 1. Τὸ κείμενο τῶν φ. 182^r-215^r μὲ διάστιχη ψυχαγωγικὴ ἐρμηνεία. Ἀναλυτικὰ οἱ λόγοι:
- ¹(φ. 182^r-185^v) Ὀλυνθιακὸς λόγος α΄. Ἔκδ. σ. 1-10.
- ²(φ. 186^r-190^v) Ὀλυνθιακὸς λόγος β΄. Ἔκδ. σ. 11-21. Στὸ φ. 185^v προηγείται ἡ ὑπόθεση.
- ³(φ. 191^r-196^v) Ὀλυνθιακὸς λόγος γ΄. Ἔκδ. σ. 22-33.
- ⁴(φ. 197^r-204^v) Κατὰ Φιλίππου λόγος α΄. Ἔκδ. σ. 34-50.
- ⁵(φ. 204^v-215^r) Κατὰ Φιλίππου λόγος γ΄. Ἔκδ. σ. 100-120.

⁶(φ. 216^r-255^v) *Περὶ τοῦ Στεφάνου*. Ἔκδ. σ. 209-318.

10. (φ. 256^r-269^r) Ἡρωδιανός, «Τῆς μετὰ Μάρκον βασιλείας Ἱστοριῶν βιβλίον πρῶτον» (κεφαλ.). Ἀρχ. *Τῶ βασιλεύοντι Μάρκῳ θυγατέρες*, τέλ. (ἀτελ.) («Ἡρωδιανοῦ... βιβλίον δεύτερον. Κεφάλαιον πρῶτον») πάντα πυθόμενος τὰ πεπραγμένα, ἐπιδίδωσιν ἑαυτόν. Ἔκδ. Lucarini, *Herodiani*, σ. 2,9-31,18 (ὁ παρῶν κώδ. δὲν ἀναφέρεται).
11. (φ. 272^r-319^r) <Θεόφιλος Κορυδαλεύς, *Περὶ ἐπιστολικῶν τύπων*> (κείμ. σὲ δύο στήλες: ἡ 2^η σὲ ἀπλή ἑλληνικὴ ἕως τὸ φ. 307^v). Ἔκδ. Κορυδαλεύς, *Περὶ ἐπιστολικῶν τύπων*, σ. 1-59.

Ἄγραφα φύλλα: Π^r-IV^v, 31^v, 37^v, 51^v, 65^v, 139^v, 215^v, 269^v-271^v, 319^v-321^v.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, τραχύ. Ὑδατόσημα: α) λέων με γράμματα Α Η F· πβ. Stanković 145 (ἔτ. 1780/81), με διαφορὸς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα καὶ τὴν ἀπόσταση ραβδώσεων, β) λέων (π. χ. φ. 16 καὶ 19)· ἀντίσημο: στέμμα με γράμματα (π. χ. φ. 17 καὶ 18).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν με ἀραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Παραπομπὴ στὴν κάτω δεξιὰ γωνία τῶν σελίδων, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Φυλλαρίθμηση ἀπὸ τὴν καταλογογράφο.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Σάββας [πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5) καὶ 354 (TA 295)] (ταύτιση βάσει γραφῆς)· βιβλιογρ. σημ. (φ. 124^r): *αωζ* [1807] *μαρτίου ιη*, (φ. 162^r) *αωζ* [1807] *ἰουνίου ε*, (φ. 181^v) *εὐλήφραμεν πέρας ὧδε τοῦ πλουταρχικοῦ λόγου αωζ* [1807] *σεπτεβρίου ε*. *Αὐτὸ τὸ μάθημα ἔδωσεν ὁ ταλασλῆς [= ὁ κάτοικος τοῦ Ταλάς, Καππαδοκία] Ἰωάσαφ*, (φ. 182^r) *ἐν ἔτει αωζ* [1807] *νοεμβρίου κα*, (φ. 216^r) *ἀρχηνίσασαμεν ἐν μηνὶ σεμτεμβίου 15ῃ 1808*, κ.ἄ. Μελάνι μαῦρο.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Πιθανότατα Καισάρεια Καππαδοκίας [βλ. ΓΡΑΦ· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5)/ΠΡΟΕΛ.]. Χωρὶς τὴ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰῶνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΜΑΘΗΜΑΤΑΡΙΟΝ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 282. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή.

344 (TA 283)

19ος αί. (ἔτ. 1817 κ.έ.· βλ. σ. 111) χαρτί 151×102χιλ. [107×70]
φ. ΙΙ, σ. 272, Ι' στ. 9-10 διπλοί

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΘΕΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ (ΧΕΡΟΥΒΙΚΑ)

(σ. 1-255) Χερουβικά: (σ. 1-27) Δανιήλ πρωτοψάλτου στοὺς ἐξῆς ἤχους: (σ. 1) α', (σ. 10) β', (σ. 19) γ'. – (σ. 27-69) Πέτρου λαμπαδαρίου Πελοποννησίου. Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (σ. 70-111) Πέτρου Βυζαντίου. Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (σ. 111-153) Γρηγορίου πρωτοψάλτου, «Χερουβικά κατ' ἤχον... ἅτινα διεδόθησαν παρ' αὐτοῦ 1817 Αὐγούστου α'». Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (σ. 153-224) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, «Ἔτερα χερουβικά μέγιστα κατ' ἤχον». Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (σ. 225-244) Πέτρου λαμπαδαρίου, «σύντομα τῆς ἐβδομάδος», ἤχ. α'. – (σ. 244-255) τοῦ ἰδίου, «Ἔτερα σύντομα», ἤχ. α'. – (σ. 255-262) «Τὰ παρόντα ἐμελουργήθησαν παρὰ Ἰωάννου τοῦ Γλυκέως (!) συνετμήθησαν δὲ παρὰ Ἰωάννου πρωτοψάλτου, ἅπερ φάλλονται ἐν τῇ λειτουργίᾳ τοῦ ἁγίου Βασιλείου», ἤχ. β'. Ἄρχ. Ἄγιος, ἅγιος, ἅγιος – Ἀμήν – Σὲ ὑμνοῦμεν – Τὴν γὰρ σὴν μήτραν.

Στὴ σ. 264: «Πίναξ τῶν περιεχομένων».

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

Ἄγγραφα φύλλα/σελίδες: <Γ>, ΙΓ^v/σ. 263, 265-271.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημο: α) τρεῖς ἡμισέληνοι.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 17×8 (271/272). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Συμπλήρωση φύλλο ἀρίθμησης/σελιδαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: φ. ΙΙ, σ. 263-271.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Μικρομεγέθη πρωτογράμματα, λιτὰ διακοσμημένα. Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδηλος. Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρό.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Χωρὶς τὴ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Ξύλινες πινακίδες, ἐπικαλυμμένες μὲ καστανὸ δέριμα, ποὺ φέρει ἐμπέστο διάκοσμο: ἀπλὸ πλαίσιο ἀπὸ τριπλῆς ἐγγάρακτες γραμμές· στὶς ἐσωτερικὲς τοῦ γωνίας ἕνας ρόδακας, ἐνῶ στὸ κέντρο τῶν πινακίδων κυκλικὸ σχῆμα: περικλείει δεῦτερο κύκλο ἀπὸ ρόδακας καὶ στὸ ἐσωτερικὸ του, ἕνα τετράφυλλο ἄνθος. Ράχη μὲ νεῦρα (5). Παράφυλλα διακοσμημένα μὲ ἄνθινο σχέδιο. Μέρος τῆς ἐπιφάνειας τῆς πινακίδας ἀρχῆς, τῆς ράχης καὶ τῆς πιν. τέλ. μὲ ἀλλοιωμένο χρῶμα. Στὸ κάτω μέρος

τῆς ράχης, σὲ ἐπικολλημένη ἐτικέτα, ὁ ἀρ. 283. Τὰ φ. I-II, 271/<272>, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή· ὀρισμένοι ρύποι ἀπὸ τῆ χρήση καὶ τὴν ὑγρασία· μερικὴ ὀξειδωσιὴ μελανιοῦ.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 390.

345 (TA 284)

18ος αἰ. (τέλ.) - 19ος αἰ. (ἀρχ.) χαρτί 153×100χιλ. [108/118×70]
φ. 452 στ. 9-11 διπλοί

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

(φ. 1^r-17^v) «Ἄνοιξαντάρια· τὸ παρὸν κύρ Ἰω(άννου) μαῖστορος τοῦ Κουκουζέλου», ἤχ. πλ. δ'. - (φ. 17^v-23^v) Πέτρου Πελοποννησίου, «Κεκραγάρια σύντομα». Ὅλοι οἱ ἤχοι. - (φ. 24^r-36^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, «Τρίφαλμος φαλλόμενος εἰς τὰς ἑορτὰς καὶ εἰς μνήμας ἀγίων», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Ἀνῆρ ἀλληλουῖα - Καὶ ἐν ὁδῷ ἀμαρτωλῶν - Καὶ ἐπὶ καθέδρα λοιμῶν. - (φ. 36^v-48^v) Ἰακώβου πρωτοψάλτου, «Κεκραγάρια συντετημένα ἐκ τῶν παλαιῶν». Ὅλοι οἱ ἤχοι.

(φ. 55^r-112^r) Πολυέλεοι: (φ. 55^r-71^r) Δανιὴλ πρωτοψάλτου, ἤχ. δ'. Ἀρχ. Δοῦλοι Κύριον, (φ. 71^r-88^r) Πέτρου Πελοποννησίου, ἤχ. πλ. α', ὁ ἴδιος στίχος, (φ. 88^v-103^v) τοῦ ἰδίου, ἤχ. βαρὺς, ὁ ἴδιος στίχος, (φ. 103^v-112^r) «Ἐτερος ὀνομαζόμενος) δοχαὶ τοῦ Μπερεκέτη», ἤχ. δ'. Ἀρχ. Λόγον ἀγαθόν.

(φ. 112^r-149^v) Πασαπνοάρια: (φ. 112^r-125^v) Ἰωάννου πρωτοψάλτου, «Πασαπνοάρια», στοὺς ἐξῆς ἤχους: ἤχ. α', (φ. 114^r-116^r) ἤχ. α', (φ. 116^r-119^v) «μέγιστον», ἤχ. α', (φ. 119^v-121^v) ἤχ. β', (φ. 121^v-125^v) ἤχ. δ', (φ. 125^v-129^v) Μελετίου Σιναΐτου τοῦ Κρητός, ἤχ. πλ. α', (φ. 129^v-133^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. β', (φ. 133^v-138^v) τοῦ ἰδίου, «ἔντεχνον», ἤχ. πλ. β', (φ. 138^v-141^v) Ἰωάννου πρωτοψάλτου, ἤχ. βαρὺς, (φ. 141^v-145^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. δ', (φ. 145^v-149^v) Μανουὴλ Γαζῆ, «ἐξηγήθη παρὰ κύρ Πέτρου λαμπαδαρίου... τοῦ Βυζαντίου», ἤχ. πλ. δ'.

(φ. 151^r-167^r) Γεωργίου τοῦ Κρητός, «Ποίημα», ἤχ. βαρὺς. Ἀρχ. Λόγον ἀγαθόν. - (φ. 167^r-168^r) «Καταλιμπάνοντες δ' εἰ τύχη τὰ κρατήματα τοῦ τε Δόξα καὶ νῦν τότε ψάλλομεν μόνον τὸ Ἀλληλουῖα», ἤχ. βαρὺς. - (φ. 168^r-173^v) Πέτρου Πελοποννησίου, «Ἐτερος», ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. Λόγον ἀγαθόν. - (φ. 173^v-182^v) Πέτρου Μπερεκέτη, «Ἐτερος πολυέλεος», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. Ἐξομολογεῖσθε τῷ

Κυρίω. – (φ. 185^r-190^r) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, Πασαπνοάρια αἰνῶν. Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 193^r-202^r) Πέτρου Πελοποννησίου, Ἑωθινά «σύντομα». Πλήρης ἡ σειρά. – (φ. 203^r-216^v) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, τὰ ἔνδεκα ἑωθινά. Πλήρης ἡ σειρά.

(φ. 217^r-241^r) Πέτρου Πελοποννησίου, Δοξολογίες στοὺς ἤχους: α' ἕως πλ. β'. – (φ. 241^r-244^r) Δανιὴλ πρωτοφάλτου, «Ἑτεροι», ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. *Δόξα σοι τῷ δεῖξαντι*. – (φ. 245^r-252^v) Ἰωάννου πρωτοφάλτου, Δοξολογίες στοὺς ἐξῆς ἤχους: (φ. 245^r-248^r) ἤχ. α', (φ. 249^r-252^v) ἤχ. πλ. δ'. – (φ. 256^r-259^v) Πέτρου Βυζαντίου, Δοξολογία, ἤχ. α'.

(φ. 260^r-270^v) Πέτρου Πελοποννησίου, «σύνθεσις», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Ἀμήν· Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον*. – (φ. 264^r) ἤχ. β'. Ἀρχ. *Δόξα τῷ Πατρί*. – (φ. 266^r) «τοῦ αὐτοῦ», ἤχ. β'. Ἀρχ. *Ἀμήν· ἅγιος ὁ Θεός*. – (φ. 267^v) «Τοῦ Βήματος, ἐξηγήσεις τοῦ αὐτοῦ», ἤχ. β'. Ἀρχ. *Ἅγιος*. – (φ. 269^r) «Ἀλληλουάριον ἐξηγήθη παρὰ τοῦ αὐτοῦ», ἤχ. πρωτόβαρυν. Ἀρχ. *Ἀλληλουία*. – (φ. 274^r-276^r) «Τρισάγιον τοῦ τιμίου Σταυροῦ ἐξηγηθὲν παρὰ Πέτρου Πελοποννησίου», ἤχ. δ'. – (φ. 276^r-279^v) «Τρισάγιον νεκρώσι(μον) ἐξηγηθὲν παρὰ τοῦ αὐτοῦ [Πέτρου Πελοποννησίου]», ἤχ. πλ. β'. – (φ. 279^v-280^r) «ἐξηγήθη παρὰ τοῦ αὐτοῦ Πέτρου [Πελοποννησίου]», ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. *Τὸν δεσπότην*. – (φ. 280^r-285^r) «Ἐξήγησις τοῦ αὐτοῦ [Πέτρου Πελοποννησίου]», ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. *Ἄνωθεν οἱ προφῆται*.

(φ. 290^r-310^v) «Χερουβικά· ποίημα Πέτρου Βυζαντίου». Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 314^r-330^v) «Ἀρχὴ τῶν χερουβικῶν ὕμνων, ποίημα κὺρ Πέτρου λαμπαδαρίου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας τοῦ Πελοποννησίου». Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 330^v-335^r) τοῦ ἰδίου, «Ἑτερα σύντομα <χερουβικά>», ἤχ. α'. Ἀκολουθοῦν τοῦ ἰδίου στοὺς ἐξῆς ἤχους: βαρύ, δ', πλ. δ', πλ. α'. – (φ. 335^v-343^v) Δανιὴλ πρωτοφάλτου, Χερουβικά στοὺς ἤχους α', β', γ'.

(φ. 343^v-355^r) Πέτρου Βυζαντίου, Κοινωνικά *Αἰνεῖτε*: ὄλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 355^v-360^r) Πέτρου Πελοποννησίου, Κοινωνικά τῆς ἐβδομάδος. – (φ. 360^r-373^v) τοῦ ἰδίου, Κοινωνικὸ *Αἰνεῖτε*, «Στάσις γ'», ἤχ. α'. – (φ. 373^v-377^v) Πέτρου Βυζαντίου, Κοινωνικά *Αἰνεῖτε*, «ἅπερ ἐξηγήθησαν παρὰ τοῦ αὐτοῦ», ἤχ. α'. Ἀκολουθοῦν τοῦ ἰδίου στοὺς ἤχους β' καὶ γ'.

(φ. 386^r-437^r) Κοινωνικά ἐνιαυτοῦ: (φ. 386^r) Τῶν ἑορτῶν τῆς Θεοτόκου: Δανιὴλ πρωτοφάλτου, ἤχ. δ', (φ. 388^r) Πέτρου Πελοποννησίου, ἤχ. α'. – (φ. 388^v) Ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ: Δανιὴλ πρωτοφάλτου, ἤχ. πλ. α', (φ. 389^v) Πέτρου λαμπαδαρίου Πελοποννησίου, ἤχ. πλ. α'. – <Στὴ μνήμη ἁγίων>: (φ. 390^v) Δανιὴλ πρωτοφάλτου, ἤχ. βαρύς, (φ. 391^v) Ἰωάννου πρωτοφάλτου, ἤχ. βαρύς, (φ. 393^r) Μανουὴλ Χρυσάφη: ἐξηγήση Πέτρου Πελοποννησίου, ἤχ. γ'. – Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους: (φ. 396^r) Ἰωάννου πρωτοφάλτου, ἤχ. πλ. δ', (φ. 397^v) Δανιὴλ

πρωτοφάλτου, ἤχ. πλ. β', (φ. 399^v) Πέτρου, ἤχ. α'. – Χριστουγέννων: (φ. 400^r) Δανιήλ πρωτοφάλτου, ἤχ. α' τετράφωνος, (φ. 401^v) Πέτρου Πελοποννησίου, ἤχ. πλ. α'. – Θεοφανίων: (φ. 402^v) Δανιήλ πρωτοφάλτου, ἤχ. α', (φ. 403^v) Πέτρου Πελοποννησίου, ἤχ. βαρύς. – άγ. Άποστόλων: (φ. 404^v) Δανιήλ πρωτοφάλτου, ἤχ. πλ. δ', (φ. 405^v) Πέτρου Πελοποννησίου, ἤχ. β'. – (φ. 406^v) Εὐαγγελισμοῦ: Δανιήλ πρωτοφάλτου, ἤχ. α' τετράφωνος. – Λαζάρου: (φ. 408^v) Πέτρου, ἤχ. α'. – Βαΐων: (φ. 409^v) «τοῦ αὐτοῦ Πέτρου», ἤχ. δ', (φ. 410^v) Δανιήλ πρωτοφάλτου, ἤχ. δ'. – Μ. Πέμπτης: (φ. 411^v) Πέτρου, ἤχ. πλ. β', (φ. 412^v) Δανιήλ πρωτοφάλτου, ἤχ. πλ. β'. – Μ. Σαββάτου ἀντι χειρουβικιοῦ: (φ. 414^r) Πέτρου, ἤχ. πλ. α'. – Μ. Σαββάτου: (φ. 415^v) Πέτρου, ἤχ. πλ. α'. – Ἀναστάσεως: (φ. 416^r) Δανιήλ πρωτοφάλτου, ἤχ. α', (φ. 418^r) Πέτρου Πελοποννησίου, ἤχ. α'. – Θωμᾶ: (φ. 420^v) Δανιήλ πρωτοφάλτου, ἤχ. πλ. α', (φ. 422^r) Πέτρου, ἤχ. πλ. α' – Μεσοπεντηκοστῆς: (φ. 423^r) Δανιήλ πρωτοφάλτου, ἤχ. δ', (φ. 425^r) Πέτρου Πελοποννησίου, ἤχ. δ'. – Ἀναλήψεως: (φ. 425^v) Δανιήλ πρωτοφάλτου, ἤχ. δ', (φ. 426^v) Πέτρου, ἤχ. δ'. – Πεντηκοστῆς: (φ. 428^r) Δανιήλ πρωτοφάλτου, ἤχ. α', (φ. 429^v) Πέτρου Πελοποννησίου, ἤχ. βαρύς. – άγ. Πάντων: (φ. 430^v) Δανιήλ πρωτοφάλτου, ἤχ. πλ. δ', (φ. 432^r) Πέτρου Πελοποννησίου, ἤχ. πλ. α', (φ. 433^r) «Τοῦ αὐτοῦ [Πέτρου Πελοποννησίου]», ἤχ. πλ. δ'. – Μεταμορφώσεως: (φ. 434^r) Δανιήλ πρωτοφάλτου, ἤχ. βαρύς, (φ. 436^r) Πέτρου Πελοποννησίου, ἤχ. δ'.

(φ. 442^r-445^r) «Ἀρχὴ τῆς θείας Λειτουργίας Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου· σύνθεσις κὺρ Πέτρου Πελοπον(ν)η(σίου)», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. Κατευθυνθῆτω. – τοῦ ἰδίου. Ἀρχ. Νῦν αἱ δυνάμεις – Νῦν αἱ δυνάμεις – Γεύσασθε καὶ ἴδετε. – (φ. 445^r-447^v) «Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ καὶ τῆς Λειτουργίας (!) τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου σύνθεσις τοῦ αὐτοῦ», ἤχ. β'. Ἀρχ. Ἅγιος ἅγιος – Ἀμήν – Σὲ ὑμνοῦμεν – Τὴν γὰρ σὴν μήτραν. – (φ. 447^v-449^r) Ἀνδρέου πρωτοφάλτου τοῦ Χίου, «Ἐτερον», ἤχ. α'. Ἀρχ. Τὴν γὰρ σὴν μήτραν.

Σημειογραφία ἐξηγητική.

ἹΑγραφα φύλλα: I^v, II^v, 49^r-54^v, 150^{r-v}, 183^r-184^v, 190^v-192^v, 202^v, 213^v-214^r (χωρὶς ἀπώλεια κειμ.), 244^v, 248^v, 253^r-255^v, 271^r-273^v, 285^v-289^v, 311^r-313^v, 361^v, 378^r-381^r, 382^r-385^v, 437^v-441^r, 449^v-452^r.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημα: α) τρεῖς ἡμισέληνοι, β) λέων.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: Διαταραγμένη ἢ σειρὰ τῶν τευχῶν. Ἡ ἀρίθμησή τους με ἀραβ. ψηφία, σημειωμένη με μαῦρο μελάνι στὴν ἄνω δεξιὰ γωνία τοῦ πρώτου recto

τῶν τευχῶν. Τὰ φ. 1-23, χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων κοσμημένων μὲ ἀνθύλλια.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Ἄδηλοι: α) φ. 1^ρ-23^ν κ.ἀ. Μελάνι ἐρυθρό-βυσσινί, β) φ. 24^ρ-48^ν κ.ἀ. Μελάνι ἐρυθρό/πορτοκαλί.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. Γ^ρ) *Γεόργιος παπᾶ Ἰσηδόρου Γεόργηος*.

(φ. Π^ρ) *Ποῦ κιταπ 414 Ποῦ κιταπ 414 γ[...] Αναστάσιος Βασιλίου Οκτωβρίου 24 18[...]:* δυσδιάκριτο σημεῖωμα.

(φ. 381^ν, ἀνάστροφα) *Καραμανλίδικο τοῦ ἔτ. 1889: Ποῦ κιταπ 414 Ποῦ κιταπ 414 Κυριακί Βασιλίου Ηανούαρίου 1889.*

(φ. 452^ν, ἀνάστροφα) *Σημεῖωμα τοῦ ἔτ. 1880: Ἀναστάσιος Βοῖωάννου Δασκαλου 1880 Ετωσ.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Πβ. ΣΗΜ. Χωρὶς τὴ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Εὐλινες πινακίδες ἐπενδυμένες μὲ ἐρυθρὸ δέρμα, ποῦ φέρει χρυσοτυπία: φυτικὸ πλάισιο καὶ στίς ἐσωτερικὲς του γωνίες, ἄνθος. Σημάδια φθορᾶς. Ἡ χρυσοτυπία μερικῶς καλυμμένη ἀπὸ στίγματα. Ἡ λεία ράχη φέρει διακόσμηση μὲ χρυσότυπες ταινίες καὶ ἄνθη. Στὸ κάτω μέρος τῆς ράχης, σὲ ἐπικολημένη ἐτικέτα, ὁ ἀρ. 284.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή.

346 (TA 286)

19ος αἰ. [ἀ' μισό, μετὰ τὸ 1815 (βλ. φ. 36^ν)]   χαρτὶ   153×106χλμ. [115/125×75/80]
φ. I, 315 (-281), I^ρ   στ. 10-13 διπλοὶ

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ, ΟΡΘΟΟΥ, ΘΕΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

1. (φ. 2^ρ-21^ν) Ἀνθολογία Ἐσπερινοῦ:

(φ. 2^ρ-13^ν) «*Μακάριος ἀνὴρ μελουρηθὲν παρὰ Πέτρου λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου φάλλομεν εἰς τὰς μεγάλας ἑορτὰς καὶ εἰς τὰς Κυριακάς τὸ ἤχ. πλ. δ', ἀρχηνοῦμεν ἀπὸ τὸ νη*». Ἀρχ. <Ἄ>νῆρ ἀλληλουῖα.

(φ. 14^ρ-21^ν) Πέτρου Μπερεκέτη, «*Τὸ Θεοτόκε Παρθένε ὀκτώηχον... δίχορον ἀρχή*», ἤχ. α'.

2. (φ. 22^ρ-261^ν) Ἀνθολογία Ὁρθρου:

(φ. 22^r-36^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, Πολυέλεος, ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. Δοῦλοι, Κύριον. – (φ. 36^v-53^v) Πολυέλεος, «ἄσματουργησθεῖς (!) παρὰ τοῦ μουσικολογιωτάτου κὺρ Χουρμουζίου διδασκάλου ἐν Βυζαντίῳ κατὰ ᾠαιε' [1815]», ἤχ. πλ. δ'. – (φ. 53^v-56^r) Ἰωάννου πρωτοψάλτου, Πασαπνο-άρια, ἤχ. α'. Ἀκολουθοῦν τοῦ ἰδίου στοῦς ἐξῆς ἤχους: (φ. 56^r-60^v) δ', (φ. 60^v-61^v) β'. – (φ. 62^r-76^v) «Πολυέλεος ἄσματονισθεῖς παρὰ Δανιὴλ πρωτοψάλτου», ἤχ. δ'. Ἀρχ. Δοῦλοι, Κύριον. – (φ. 76^v-92^v) Πέτρου λαμπαδαρίου Πελοποννησίου, Πολυέλεος, ἤχ. πλ. α', ὁ ἴδιος στίχος. – (φ. 92^v-108^v) Γεωργίου τοῦ Κρητός, Πολυέλεος τῶν ἐορτῶν τῆς Θεοτόκου, ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. Λόγον ἀγαθόν.

(φ. 108^v-109^r) «Καταλιμπάνοντες δ' εἰ τύχη τὰ κρατήματα τοῦ Δόξα καὶ τοῦ Νῦν τότε φάλλομεν ἀντὶ τῶν κρατημάτων τὸ παρὸν Ἀλληλουῖα, ὅπερ ἐμελοποιήθη παρὰ τοῦ αὐτοῦ», ἤχ. βαρύς. Ἀρχ. Ἀλληλουῖα.

(φ. 110^r-139^v) Ἰακώβου πρωτοψάλτου, Δοξολογίες: (φ. 110^r) ἤχ. α' (φ. 114^r) ἤχ. β', (φ. 118^r) ἤχ. γ', (φ. 122^r) ἤχ. δ', (φ. 125^v) ἤχ. πλ. α', (φ. 129^r) ἤχ. πλ. β', (φ. 132^v) ἤχ. βαρύς, (φ. 136^r) ἤχ. πλ. δ'.

(φ. 140^r-159^v) Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, Κεκραγάρια κατ' ἤχον: (φ. 140^r) ἤχ. α', (φ. 142^v) ἤχ. β', (φ. 145^r) ἤχ. γ', (φ. 148^r) ἤχ. δ', (φ. 150^v) ἤχ. πλ. α', (φ. 152^v) ἤχ. πλ. β', (φ. 155^r) ἤχ. βαρύς, (φ. 157^r) ἤχ. πλ. δ'.

(φ. 160^r-245^r) Δοξολογίες: (φ. 160^r-163^r) Ἰωάννου πρωτοψάλτου, «Στάσις πρώτη», ἤχ. α'. – (φ. 163^r-166^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. α'. – (φ. 166^v-167^v) «Ἄσματικόν», – (φ. 168^r-171^r) τοῦ ἰδίου, «ἤχ. δευτέρος διατονικὸς ἦτοι λέγετος βου». – (φ. 171^r-173^r) τοῦ ἰδίου, ἄσματικόν, ἤχ. λέγετος. – (φ. 173^r-176^v) Γερμανοῦ Νέων Πατρῶν, ἤχ. λέγετος. – (φ. 176^v-179^v) τοῦ ἰδίου, ἄσματικόν, ἤχ. λέγετος. – (φ. 179^v-183^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. γ'. – (φ. 183^v-186^v) τοῦ ἰδίου, ἤχ. δ'. – (φ. 186^v-188^r) Γεωργίου τοῦ Κρητός, «Τὸ παρὸν ἄσματικὸν συνετιμήθη τοῦ τιμίου Σταυροῦ», ἤχ. δ'. – (φ. 188^r-191^v) Πέτρου πρωτοψάλτου Βυζαντίου, ἤχ. πλ. α'. – (φ. 191^v-194^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. β'. – (φ. 195^r-196^v) τοῦ ἰδίου, ἄσματικόν, ἤχ. πλ. β'. – (φ. 196^v-200^r) Δανιὴλ πρωτοψάλτου, ἐπτάφωνος βαρύς. – (φ. 200^r-204^r) Ἰωάννου πρωτοψάλτου, ἤχ. πλ. δ'. – (φ. 204^r-208^v) «Στάσις τρίτη δοξολογιῶν μελοποιηθέντων παρὰ τῶν ἐξηγητῶν Γρηγορίου Λαμπαδαρίου καὶ Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος. Ἡ παροῦσα ἐμελοποιήθη παρὰ τοῦ κὺρ Χουρμουζίου», ἤχ. α'. – (φ. 208^v-212^v) Χουρμουζίου, ἤχ. λέγετος. – (φ. 212^v-216^r) τοῦ ἰδίου, ἤχ. β'. – (φ. 216^v-220^r) τοῦ ἰδίου, ἤχ. βαρύς «ἐναρμόνιος». – (φ. 220^r-223^v) τοῦ ἰδίου, ἤχ. δ'. – (φ. 223^v-227^v) Γρηγορίου Λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. α' πεντάφωνος. – (φ. 227^v) «συντομώτερον». – (φ. 227^v-231^v) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. β'. – (φ. 232^r-236^r) τοῦ ἰδίου, ἤχ. βαρὺς ἐπτάφωνος. – (φ. 236^r-240^v) Γεωργίου τοῦ Κρητός,

ἤχ. πλ. δ'. – (φ. 240^v-245^r) Γρηγορίου Λαμπαδαρίου «καὶ ἡμετέρου διδασκάλου», ἤχ. πλ. δ' «τὸ ὄνομα σουζηνάκ». – (φ. 245^r-247^v) «Ἀσματικὸν τοῦ τιμίου καὶ ζωποιοῦ Σταυροῦ μελοποιηθὲν παρὰ τοῦ λαμπαδαρίου Χρυσάφου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας», ἤχ. δ'. Ἀρχ. Ἅγιος ὁ Θεός. – (φ. 248^r-251^v) «Τοῦ αὐτοῦ ἀσματικὸν τὸ νεκρώσιμον μέλος ἀρχαῖον», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. Ἅγιος ὁ Θεός. – (φ. 251^v-252^v) «Τὸ παρὸν ψάλλεται εἰς ἀρχιερέα ὅταν λαμβάνη καιρόν· μέλος παλαιὸν ἐκ τῆς Παπαδικῆς», ἤχ. βαρὺς. Ἀρχ. Τὸν δεσπότην. – (φ. 252^v-258^v) Ἰωάννου Κουκουζέλη, «Τὸ παρὸν ψάλλεται ὅταν ἐνδύεται ὁ ἀρχιερεύς», ἤχ. βαρὺς. Ἀρχ. Ἄνωθεν οἱ προφῆται. – (φ. 258^v-261^v) «Τὸ παρὸν ψάλλεται ὅταν ἐνδύεται ὁ ἀρχιερεύς», ἤχ. βαρὺς. Ἀρχ. Σὲ μεγαλύνομεν.

3. (φ. 265^r-313^v) Ἀνθολογία Θείας Λειτουργίας:

(φ. 265^r-298^v) Κοινωνικά: (φ. 265^r) Ἐγκαινίων: Μανουὴλ πρωτοφάλτου, ἤχ. βαρὺς. – (φ. 266^v) «Τῶν Ἀσωμάτων»: Γρηγορίου πρωτοφάλτου, ἤχ. δ'. Ἀρχ. Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους. – (φ. 268^v) Δανιὴλ πρωτοφάλτου: ἤχ. πλ. β', ὁ ἴδιος στίχος. – (φ. 271^r) Στῆ μνήμη ἁγίων: Γρηγορίου πρωτοφάλτου, ἤχ. α'. Ἀκολουθοῦν συνθέσεις τοῦ ἰδίου στὸ ἴδιο κοινωνικό: (φ. 273^v) ἤχ. β', (φ. 275^r) ἤχ. γ'. – (φ. 277^v) Κωνσταντίνου πρωτοφάλτου, ἤχ. δ'. Ἀρχ. Εἰς μνημόσυνον. – (φ. 279^v) Γρηγορίου πρωτοφάλτου, ἤχ. πλ. α', ὁ ἴδιος στίχος. – (φ. 282^v) «Τοῦ αὐτοῦ», ἤχ. πλ. β', ὁ ἴδιος στίχος. – (φ. 285^r) Γεωργίου τοῦ Κρητός, ἤχ. βαρὺς, ὁ ἴδιος στίχος. – (φ. 286^v) Θεοδώρου Φωκαέως, ἤχ. βαρὺς, ὁ ἴδιος στίχος. – (φ. 288^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. δ', ὁ ἴδιος στίχος. – (φ. 289^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. α'. Ἀρχ. Ποτήριον. – (φ. 291^r) Γρηγορίου πρωτοφάλτου, ἤχ. βαρὺς, ὁ ἴδιος στίχος. – (φ. 293^r) «Τοῦ αὐτοῦ», ἤχ. πλ. δ', ὁ ἴδιος στίχος. – (φ. 295^r) «Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων», Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. β'. – (φ. 296^v) Χουρμουζίου χαρτοφύλακος, ἤχ. πλ. δ', ὁ ἴδιος στίχος.

(φ. 298^v-304^v) Πέτρου πρωτοφάλτου Βυζαντίου, «Μάθημα Θεοτοκίον», ἤχ. α'. Ἀρχ. Ἐπίβλεψον ἐν εὐμενείᾳ.

(φ. 304^v-310^r) Δανιὴλ πρωτοφάλτου, Μάθημα στὴν ἑορτῇ τοῦ ἁγ. Νικολάου, «ὅπερ συνετημήθη παρὰ Θεοδώρου Φωκαέως», ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. Παν-ἀγίε Νικόλαε.

(φ. 310^r-313^v) τοῦ ἰδίου, Θεοτοκίον «Ἐτερον σύντομον», ἤχ. βαρὺς. Ἀρχ. Σὲ μεγαλύνομεν Θεοτόκε Παρθένε.

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

Ἄγραφα φύλλα: 1^{r-v}, 109^v, 262^r-264^v, 314^r-315^v.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, υπόλευκο και υποκίτρινο (βλ. φ. 62-109) διαφόρων ποιότητων. Ὑδατόσημο: α) ἀετός με γράμματα G F A και θυρεός με ζωόμορφο σχήμα· πολὺ κοντινὸ σὲ Nikolaen 1104α και 1104β (ἔτ. 1844) ἢ Nikolaen 1143 και 1144 (ἔτ. 1854).

(φ. 62-109) Ὑδατόσημο: β) ἀνθρωπόμορφη (;) φηγούρα ἢ ἄγγελος ποὺ κρατᾶ στὸ χέρι του κορδέλα με τὴν ἐπιγραφή AIMASSO (;). Πβ. κώδ. Μπενάκη 314 (TA 238).

ΤΕΥΧΗ - ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 33×4 (2-133), 1×6 (139), 5×4 (159), 19×8 (312· -281), 1×4-1 (315· ἐξέπεσε τὸ 4^ο φύλ.). Αρίθμηση τευχῶν με ἀραβ. ψηφία, σημειωμένη με μαῦρο μελάνι, μόνο στὰ τεύχη τῶν φ. 62-109, 110-139: 1 (φ. 62^r) - 12 (φ. 106^r) (βλ. μέσο τοῦ κάτω περιθωρίου τοῦ πρώτου recto κάθε τεύχους), 1 (φ. 110^v) - 7 (φ. 134^r) (βλ. κάτω δεξιὰ γωνία τοῦ πρώτου recto κάθε τεύχους). Ἀρχικὴ ἀρίθμηση τῶν φ. 1-51 ἀνά πεντάδα· συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφο.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ταινιοειδῆ ἐπίτιτλα: ἐλισσόμενος βλαστός (π.χ. φ. 110^r, 140^r). Πρωτογράμματα κοσμημένα με ἀνθύλλια. Ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Διάφοροι, ἄδηλοι.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Χωρὶς τὴ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΕΚΚΛΗΣ. ΜΕΛΩΔΩΝ και (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 286. Τὰ φ. I, I', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὸ φ. 1, 313-315, πφ. ἀρχ. - τέλ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἐκτεταμένες κηλίδες ὑγρασίας, ἰδίως στὰ τελευταῖα φύλλα τοῦ κώδικα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 390.

347 (TA 287)

19ος αἰ. χαρτί 151×107χιλ. [120×75] φ. I, 22, I' στ. 22

ΝΕΚΡΩΣΙΜΟΣ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ

1. (φ. 2^r-12^v) «ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ Τοῦ Ἐξοδιαστικοῦ τῶν κοσμικῶν». Ἔπεται τοῦ τίτλου καραμανλίδικο κείμενο: Ὁρθόδοξος χριστιανλαριν πιρισι πεφατ ἐττικτέ... Πβ. κώδ. Μπενάκη 242 (TA 118).
2. (φ. 12^v-19^r) Ἐπιμνημόσυνος δέηση («Μετὰ πνευμάτων») (ἑλλην.-καραμαν.).

Στὸ φ. 1^ρ προηγείται κείμενο στὴν τουρκικὴ: «ITALIANO E GRECO. Stichi italiano».

Ἐγγραφα φύλλα: 1^ν, 19^ν-22^ρ.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, τραχύ. Ὑδατόσημο: α) τρία καπέλα· ἀντίσημο (δυσδιάκριτο): γράμματα F A (;).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×6 (6), 1×10 (16), 1×6 (22). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Παραπομπὴ στὴν κάτω δεξιὰ γωνία τῶν σελίδων, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Φυλλαρίθμηση ἀπὸ τὴν καταλογογράφου.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Στὸ φ. 2^ρ, ταινιοειδὲς ἐπίτιτλο ἀπὸ ὀριζόντιες λευκὲς πλοχμοειδεῖς καὶ κάθετες μαῦρες ταινίες. Στὸ φ. 12^ρ, ταινιοειδὲς ἐπίτιτλο μὲ ἀπλοῖκὸ φυτικὸ διάκοσμο. Ἐπίτιτλα, τίτλοι καὶ πρωτογράμματα χωρὶς ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδηλος· ἀποκλειστικὴ χρῆση μαύρου μελανοῦ.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: Στὸ φ. 22^ν σημείωμα στὴν τουρκικὴ.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Χωρὶς τὴ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰῶνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΝΕΚΡΩΣΙΜΟΣ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ* καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 287. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

348 (TA 288)

19ος αἰ. (μετὰ τὸ 1814)   χαρτὶ   196×136χιλ. [135×95]   φ. V, 158, Γ
στ. 14 διπλοὶ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΜΑΤΑΡΙΟ ΠΕΤΡΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΟΥ/ΚΕΚΡΑΓΑΡΙΑ ΚΑΙ ΣΤΙΧΟΛΟΓΙΑ ΠΕΤΡΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ – ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΠΑΛΑΙΟΥ ΣΤΙΧΗΡΑΡΙΟΥ – ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΚΑΙ ΘΕΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

1. ¹(φ. 1^ρ-55^ρ) Ἀναστασιματάριο Πέτρου Πελοποννησίου μὲ Κεκραγάρια καὶ στιχολογία (στὴν ἀρχὴ κάθε ἤχου) Πέτρου Βυζαντίου («Ἀναστασιματάριον Πέτρου τοῦ Βυζαντίου. Κεκραγάριον»). Πβ. *Νέον Ἀναστασιματάριον...*, Βουκουρέστι 1820 (Γκίνης – Μέξας, ἀρ.*1258· Ἡλιοῦ, ἀρ.*1820.86) (ἐπισήμανση Μαν. Γιαννόπουλου).

- ²(φ. 55^r-59^v) Πέτρου Πελοποννησίου, τὰ ἔνδεκα ἑωθινά.
- ³(φ. 60^r) Πίνακας περιεχομένων τοῦ Ἀναστασιματαρίου τῶν φ. 1^r-59^v: «Περὶ τῶν ὅσα τὸ παρὸν Ἀναστασιματάριον περιέχει, ταῦτα εἰσί».
2. (φ. 67^r-95^v) Στιχηράριον:
- (φ. 67^r-77^r) Τὰ ὀκτὼ δογματικὰ θεοτοκία. – (φ. 77^r-82^v) Ἰακώβου <πρωτοφάλτου>, «Πασαπνοάρια τῶν αἴνων». Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 83^r-95^v) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, τὰ ἔνδεκα ἑωθινά. Προηγείται (φ. 64^r-66^r) πίνακας περιεχομένων τοῦ Στιχηραρίου τῶν φ. 67^r-150^v: «Περὶ τῶν ὅσα τὸ παρὸν στιχηράριον περιέχει ταῦτα εἰσί».
3. (φ. 96^r-132^v) Ἀνθολογία Ἑσπερινοῦ – Θείας Λειτουργίας:
- (φ. 96^r-113^v) «Ἰδιόμελα φαλλόμενα εἰς τὰς Κυριακὰς τῆς Μεγάλης Μ' [Τεσσαρακοστῆς]: τὸ παρὸν ἐμελουργήθη παρὰ Πέτρου Λαμπαδαρίου», ἤχ. δ'. Ἀρχ. Ἐλαμψεν ἡ χάρις σου Κύριε, (φ. 96^r) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, «Ἔτερον», ἤχ. δ'. Ἀκολουθοῦν, κατὰ ἰδιόμελον, συνθέσεις τῶν: <Τῆ πρώτη Κυριακῇ τῶν νηστειῶν>. Ἀρχ. Δεῦτε ἐκκαθάρωμεν ἑαυτούς: (φ. 97^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. δ', (φ. 98^v) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, ἤχ. πλ. δ'. – <Τῆ δευτέρα Κυριακῇ>. Ἀρχ. Χαλινοὺς ἀποπτύσας: (φ. 99^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. δ', (φ. 100^r) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, ἤχ. πλ. δ'. – <Τῆ τρίτη Κυριακῇ>. Ἀρχ. Ἀτενίσαι τὸ ὄμμα: (φ. 100^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. δ', (φ. 101^v) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, ἤχ. πλ. δ'. – <Τῆ τετάρτη Κυριακῇ τῶν νηστειῶν>. Ἀρχ. Ὁ τὸν ἀμπελῶνα φυτεύσας: (φ. 102^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. βαρὺς, (φ. 103^v) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, ἤχ. βαρὺς. – <Τῆ τετάρτη Κυριακῇ τῶν νηστειῶν>. Ἀρχ. Λησταῖς λογισμοῖς περιπεσών: (φ. 102^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. β', (φ. 104^r) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, ἤχ. πλ. β'. – <Τῆ πέμπτη Κυριακῇ>. Ἀρχ. Θαυμαστή τοῦ Σωτήρος: (φ. 105^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. α', (φ. 106^r) Ἰακώβου, ἤχ. α'. – (φ. 106^r) Τῆ ἀγία καὶ μεγάλη Δ'. Ἀρχ. Κύριε ἡ ἐν πολλαῖς ἀμαρτίαις: (φ. 107^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, «εἰς τὸν στίχον· Δόξα καὶ νῦν», ἤχ. πλ. δ', (φ. 109^v) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, ἤχ. πλ. δ'. – «Τῶν ἀγίων Παθῶν». Ἀρχ. Κύριε ἀναβαίνοντός σου ἐν τῷ Σταυρῷ: (φ. 111^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. δ', (φ. 112^r) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, ἤχ. πλ. δ'. – <Τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς>. Ἀρχ. Ἦδη βάπτεται κάλαμος: (φ. 112^v) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, ἤχ. πλ. δ'. – (φ. 113^v-115^v) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, «Δόξα καὶ νῦν τῆς Μεγ(άλης) Παρασκευῆς τῶν ἀποστί(χων) τοῦ Ἑσπερινοῦ», ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. Σὲ τὸν ἀναβαλλόμενον. – (φ. 115^v-118^r) Γερμανοῦ Νέων Πατρῶν, «Τὸ παρὸν φάλλεται εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ ἐπιταρίου ἀντὶ τοῦ Ἅγιος ὁ Θεός», ἤχ. πλ. α'. Ἀρχ. Τὸν ἥλιον κρύψαντα. – (φ. 118^r) Χριστὸς ἀνέστη. – Χριστὸς ἀνέστη, (φ. 118^v-119^v)

Χρυσάφη τοῦ νέου, «Εἰς τὴν λαμπροφόρον Ἀνάστασιν Δόξα καὶ νῦν», ἦχ. πλ. α'. Ἀρχ. Ἀναστάσεως ἡμέρα, (φ. 120^{r-v}) Ἰακώβου πρωτοψάλτου, ἦχ. πλ. α', ὁ ἴδιος στίχος, (φ. 121^r-122^r) <Κράτημα εἰς τὸ Ἀναστάσεως ἡμέρα>. – (φ. 122^r) «Ψάλλεται εἰς τὴν θείαν Λειτουργίαν τῆς Προηγιασμένης», ἦχ. πλ. β'. Ἀρχ. Κατευθυνθήτω, (φ. 122^r) «Ἔτερον σύντομον», ἦχ. πλ. α'. – (φ. 122^r-123^r) Ἰωάννου πρωτοψάλτου, ἦχ. πλ. β'. Ἀρχ. Νῦν αἱ δυνάμεις, (φ. 123^{r-v}) Ἰακώβου πρωτοψάλτου, ἦχ. βαρύς, ὁ ἴδιος ὕμνος. – (φ. 123^v-124^r) Ἰωάννου πρωτοψάλτου, ἦχ. α' τετράφωνος. Ἀρχ. Γεύσασθε καὶ ἴδετε, (φ. 124^{r-v}) «Ἔτερον ὅπερ ἐμελοποιήθη παρὰ Γεωργίου», ἦχ. βαρύς. – (φ. 124^v-125^r) «Τῆ ἀγία καὶ μεγάλη Μ' [Τεσσαρακοστῆ] προκειμένα, μέλος ἀρχαῖον», ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Μὴ ἀποστρέψης. – (φ. 125^r) «Ἔτερον ὁμοίως, ἦχ. ὁ αὐτός». Ἀρχ. Ἐδωκας κληρονομίαν.

(φ. 125^{r-v}) «Εἰς τὸν Νυμφῶνα τῆ μεγάλη β' [Δευτέρα]», ἦχ. πλ. δ'. Ἀλληλουῖα, (φ. 125^v) «Σύντομον», Ἀλληλουῖα, (φ. 125^v-126^v) Ἰδοὺ ὁ νυμφίος. – (φ. 126^v-127^v) «Τῆ μεγάλη Πέμπτη, ἦχ. ὁ αὐτός». Ἀρχ. Ὅτε οἱ ἔνδοξοι μαθηταί. – (φ. 127^v) «Τὸ σύντομον». Ἀρχ. Ἰδοὺ ὁ νυμφίος ἔρχεται, (φ. 127^v-128^r) «Τὸ σύντομον». Ἀρχ. Ὅτε οἱ ἔνδοξοι μαθηταί. – (φ. 128^r-129^v) «Εἰς τὸν Ἀκάθιστον ὕμνον», ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Θεὸς Κύριος – Τὸ προσταχθέν. – (φ. 129^v-131^v) «Δίχορον», ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Τῆ ὑπερμάχῳ, (φ. 131^v-132^v) «Ἔτερον σύντομον Πέτρου Περεκέτου, ἦχ. ὁ αὐτός». – (φ. 133^r-139^v) «Χερουβικά σύντομα: τὸ παρὸν ἐμελοργήθη παρὰ Πέτρου Λαμπαδαρίου», ἦχ. α'. Ἀκολουθοῦν συνθέσεις τῶν: (φ. 133^v) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἦχ. β' καὶ (φ. 134^v) ἦχ. γ', (φ. 135^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἦχ. δ' καὶ (φ. 136^r) ἦχ. πλ. α', (φ. 137^r) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἦχ. πλ. β', (φ. 138^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἦχ. βαρὺς καὶ (φ. 138^v) ἦχ. πλ. δ'. – (φ. 139^v-140^v) «Τὰ παρόντα συνετηθήσαν παρὰ Ἰω(άννου) πρωτοψ(άλτου) ἅπερ φάλλονται ἐν τῆ ἱερᾷ λειτουργίᾳ τοῦ Μ(εγάλου) Βασιλείου», ἦχ. β'. Ἀρχ. Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος. – (φ. 140^v-141^r) «Ἦχος α' τετράφωνος ἐκ τοῦ κε». Ἀρχ. Τὴν γὰρ σὴν μήτραν. – (φ. 141^r-146^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, Κοινωνικὰ Αἰνεῖτε τὸν Κύριον: πλήρης ἡ σειρά. – (φ. 146^v-150^v) τοῦ ἰδίου, Κοινωνικὰ τῆς ἐβδομάδος στὰ φ. 146^v, 147^r, 148^{r-v}, 149^v, 150^r. – (φ. 151^{r-v}) «Δύναμις τὸ συνηθισμένον», ἦχ. β'. – (φ. 151^v-152^r) Ἰωάννου πρωτοψάλτου, «Ἀλληλουῖα τὸ πρὸ τοῦ Εὐαγγελίου», ἦχ. α'. – (φ. 153^r-157^r) Προσόμοια: (φ. 153^r) «Εἰς τὴν σεβάσμιον Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου Μαρίας», ἦχ. α'. Ἀρχ. Ὡ τοῦ παραδόξου θαύματος, (φ. 153^r) Ἀρχ. Βαβαὶ τῶν σῶν μυστηρίων, (φ. 153^v) Ἀρχ. Τὴν σὴν δοξάζουσιν κοίμησιν. – (φ. 154^r) «Δόξα καὶ νῦν ὀκτώηχον», ἦχ. α'. Ἀρχ. Θεαρχίῳ νεύματι. – Ἀρχ. Καταλαβόντες τὸ πανάχραντον. – Ἀρχ. Αἰ δὲ ὑπέρταται τῶν οὐρανῶν δυνάμεις. – (φ. 155^r) Ἀρχ. Τὸ θεοδόχον καὶ ἀχραιφνεστάτον σῶμα. – (φ. 155^v) Ἀρχ. Ἄρατε πύλας καὶ ταύτην ὑπερ-

κοσμίως. – Ἄρχ. Διὰ ταύτης γὰρ ἡ παγγενής. – (φ. 156^ρ) Ἄρχ. Ταύτης γὰρ τὸ ὑπερβάλλον. – (φ. 156^ν) Ἄρχ. Διὸ ἄχραντε Θεοτόκε. – (φ. 157^ρ) Ἄρχ. Εἰς τοὺς αἰῶνας.

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

Ἄγραφα φύλλα: Π^ν-V^ν, 60^ν-63^ν, 66^ν, 152^ν, 157^ν-158^ρ.

ΥΛΗ: Χαρτί λεπτό, υπόλευκο, ἐλαφρῶς στιλπνό. Ὑδατόσημα: α) τρία καπέλα (π.χ. φ. 4 καὶ 5) καὶ β) γράμματα T I (π.χ. φ. 2 καὶ 7).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×4 (Π-V), 7×8 (56), 1×6 (62), 11×8 (150), 2×4 (158). Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Τὸ χφ φέρει ἀρχική, σύγχρονη τῆς γραφῆς, σελιδαρίθμηση: 3 (φ. 1^ρ) - 126 (φ. 62^ν) καὶ 5 (φ. 67^ρ) - 72 (φ. 150^ν). Φυλλαρίθμηση ἀπὸ τὴν καταλογογράφο.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἄνθινες συνθέσεις ἐν εἶδει ἐπιτίτλου καὶ πρωτογράμματα μὲ φυτικό διάκοσμο. Ἐρυθρογραφία ἐπιτίτλων, τίτλων καὶ πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδηλος. Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρό.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. Π^ρ) Καραμανλίδικο.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Χωρὶς τὴ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰῶνα. Πανόδετη (τυπική τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΑΝΑΣΤΑΣΙΜΑΤΑΡΙΟΝ ΚΑΙ ΣΤΙΧΗΡΑΡΙΟΝ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 288. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Γενικῶς καλή· ρύποι ἀπὸ τὴ χρήση.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 391.

349 (TA 289)

19ος αἰ. χαρτί 195×145χιλ. [157/177×110/122] φ. I, σ. 214, Γ
στ. 28-31

ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ

(σ. 1-66) «Εἰσαγωγή τῆς Ἑλληνικῆς Διαλέκτου. ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΔΙ(Α)ΛΟΓΩΝ ΕΚΑΤΟΝΤΑΣ Α'. ΔΕΚΑΣ Α' Περὶ τῆς μαθήσεως τῶν γραμμάτων. ΔΙΑΛΟΓΟΣ Α'. ΥἱΟΣ ΠΑΤΗΡ». Ἄρχ. Χαίρε πάππα φίλτατε, (σ. 67-119) «Ἐκατοντάς Β'. Δεκάς Α'. Περὶ

Θεοῦ», (σ. 121-213) «Ἐκατοντὰς Γ'. Δεκάς Α'. Περὶ τῆς παιδείας καὶ τῶν μερῶν αὐτῆς», τέλ. μὴ ὑπεραίρεσθαι ἐν ταῖς εὐπραγίαις ἀλλὰ μετριοφρονεῖν.

Ἄγραφα φύλλα/σελίδες: φ. Π^{r-v}/σ. 120.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑποκίτρινο, τραχύ. Ὑδατόσημα: α) τρία καπέλα (π.χ. φ. 7/8 καὶ 9/10)· ἀντίσημο: γράμματα Α F (π.χ. φ. 5/6 καὶ 11/12), β) τρία καπέλα (π.χ. φ. 21/22 καὶ 27/28)· ἀντίσημο: γράμματα T S (π.χ. φ. 23/24 καὶ 25/26).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 6×8 (95/<96>), 1×8–1 (109/<110>· φαλιδισμένο τὸ 7^ο φύλλ., χωρὶς ἀπώλεια κειμένου), 4×8 (173/<174>), 2×4 (189/<190>), 1×6–1 (199/<200>· φαλιδισμένο τὸ τελευταῖο φύλλ., χωρὶς ἀπώλεια κειμένου), 1×2 (203/<204>), 1×8–3 (213/214· ἐξέπεσαν τὰ 3 τελευταῖα φύλλα). Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Παραπομπή στὴν κάτω δεξιὰ γωνία τῶν σελίδων, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Συμπλήρωση σελιδαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφο (σ. 83 κ.έ.).

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρὶς διακόσμηση ἢ ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδηλος. Γραφή δεξιοκλινῆς, καλλιγραφικῆ, μὲ καμπυλωτὲς ἀπολήξεις κεραίων. Μελάνι μαῦρο.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (σ. 214) Ἀφιερωματικὸ τοῦ ἔτ. 1860.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Χωρὶς τὴ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 289. Τὰ φ. I, Γ, Πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὸ φ. II, Πφ. ἀρχ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή.

350 (TA 290)

19ος αἰ. (μετὰ τὸ 1819-1820) χαρτί 235×160χιλ. [162×95]
φ. IV, 120, Γ στ. 14 διπλοὶ

ΠΑΠΑΔΙΚΗ ΝΕΑ (ΟΡΘΡΟΣ, τεῦχος α')

(φ. 1^r-2^r) «Τόμος Β', φυλάδα (!) α'». Ἀρχ. <A>ξιόν ἐστίν. – (φ. 2^v-9^f) Πέτρου λαμπαδαρίου, «Τὰ Θεὸς Κύριος κατ' ἤχον». Πλήρης ἡ σειρὰ. – (φ. 9^{r-v}) «Τῆ ἀγία καὶ μεγάλη ἑβδομάδι εἰς τὸν νυμφῶνα, μέλος ἀρχαῖον παρὰ ἀνωνύμου»,

ἤχ. πλ. δ'. – (φ. 9^v-11^v) «Σύντομον», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Ἀλληλούϊα. – (φ. 11^v-12^v) «Τροπάριον φαλλόμενον τῇ ἀγία καὶ Μεγάλῃ Ἐ' [Πέμπτῃ]», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. <O>τε οἱ ἔνδοξοι μαθηταί. – (φ. 12^v-13^v) «Ἔτερα σύντομα εἰρολογικὰ ἄπερ συνετέθησαν παρὰ Γρηγορίου Λαμπαδαρίου», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. <I>δοὺ ὁ νυμφίος. – (φ. 13^v-16^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, «Εὐλογητάρια φαλλόμενα ἐν ταῖς Κυριακαῖς», ἤχ. πλ. α'. – (φ. 16^r-17^r) τοῦ ἰδίου, «Ἀντίφωνα φαλλόμενα ἐν ταῖς ἑορταῖς», ἤχ. λέγε(τος) βου. Ἀρχ. <E>κ νεότητός μου πολλά. – (φ. 17^v-118^v) Πολυέλεοι: (φ. 17^v-28^r) Ἰωάννου πρωτοψάλτου, «Α' Πολυέλεος», ἤχ. α'. Δοῦλοι Κύριον, (φ. 28^r-39^v) τοῦ ἰδίου, ἤχ. δ', (φ. 39^v-52^v) Δανιὴλ πρωτοψάλτου, ἤχ. δ', (φ. 52^v-65^v) Πέτρου λαμπαδαρίου Πελοποννησίου, (φ. 66^r-78^v) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. βαρύς, (φ. 78^v-92^r) Μελετίου Σιναΐτου τοῦ Κρητός, ἤχ. πλ. δ', (φ. 92^r-107^v) Χουρμουζίου χαρτοφύλακος «τοῦ ἡμετέρου διδασκάλου», ἤχ. δ', (φ. 107^v-118^v) Γεωργίου τοῦ Κρητός, ἤχ. βαρύς (τέλ. κολ.;).

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

Ἄγραφα φύλλα: Γ-III^v, 119^{r-v}, 120^v.

ΥΛΗ: Χαρτί ἀρκετὰ χονδρό, λευκό, στιλπνό. Ὑδατόσημα: α) ἡμισέληνος σὲ πλαίσιο (π.χ. φ. 20 καὶ 21), β) ἡμισέληνος σὲ πλαίσιο καὶ γράμμα Α (π.χ. φ. 113 καὶ 116)· πβ. Nikolaev 1014 (ἔτ. 1824).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 11×8 (88), 1×6 (94), 3×8 (118). Ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἑλλήν. (α'-β') καὶ ἀραβ. ψηφία (3-15), σημειωμένη ἀπὸ τὸν γραφέα μὲ ἐρυθρὸ μελάνι στὴν κάτω ἐξωτερικὴ γωνία τοῦ πρώτου recto κάθε τεύχους. Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: φ. 27 κ.έ.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Τὰ πρωτογράμματα ἐξαρχῆς παραλείφθηκαν. Μεταγενέστερα, ἀρκετὰ ἀπὸ αὐτὰ συμπληρώθηκαν ἀπὸ ἄλλο χέρι, μὲ διαφορετικῆς ἀποχρώσεως ἐρυθρὸ μελάνι, ἐνὼ ὀρισμένα σημειώθηκαν μὲ μαῦρο μελάνι.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελφος, μαθητὴς Χουρμουζίου χαρτοφύλακος (βλ. φ. 92^r· πβ. Γιαννόπουλος, BIBL.). Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρό.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Χωρὶς τὴ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΕΥΛΟΓΗΤΑΡΙΑ – ΑΝΤΙΦΩΝΑ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 290. Τὰ φ. I, I', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὰ ἀριθμημένα φ. I-III, 119-120, πφ. ἀρχ. - τέλ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Γενικῶς καλὴ· μερικὴ ὀξειδῶση μελανιοῦ, λίγοι ρύποι.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 391.

351 (TA 291)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 379)

18ος αἰ. [περ. 1773· πβ. κώδ. Μπενάκη 358 (TA 299)] χαρτί 204×150χιλ.
 [160/178×100] φ. II, 265, Γ στ. 20-23

ΗΡΩΔΙΑΝΟΣ

(φ. 1^r-263^r) «Ἐξηγήσεις εἰς τὴν τοῦ Ἡρωδιανοῦ ἱστορίαν». Ἀρχ. *Οἱ περισσότεροι, οἱ πλείους ἀπὸ ἐκείνους ὅπου κατεγένοντο κατέτριψαν ἑαυτοὺς εἰς συλλογὴν, τέλ. [Βιβλ(ιον) ς'. Κεφ. α'. «Τί λογῆς τελευτὴν θάνατον ἀποβίωσιν μετεχειρίσθη μετῆλθεν ὁ εἰρημένος Ἀντωνῖνος (...)] διὰ φιλοχρηματίαν καὶ φειδωλίαν σμικροπρέπειαν. Τέλος τῶν ἑξ βιβλίων τοῦ Ἡρωδιανοῦ. Ψυχαγωγικὴ ἔρμηνεία, χωρὶς τὸ πρωτότυπο κείμενο.* Ἔκδ. τοῦ κειμένου τοῦ Ἡρωδιανοῦ στό: Lucarini, *Herodianus*, σ. 1-138, ὅπου καὶ σύντομη ἀναφορὰ στὸν παρόντα κώδικα (σ. XLIII).

Ἄγραφα φύλλα: Γ^v-II^v, 263^v-265^v, Γ^r.

ΥΛΗ: Χαρτί λεπτό, ὑπόλευκο, μᾶλλον τραχύ. Ὑδατόσημα: α) τρία καπέλα (π.χ. φ. 7), β) στέμμα καὶ βότρως (π.χ. φ. 251)· πβ. Velkon, σ. 388 ἄρ. 34 (ἔτ. 1786).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Παραπομπὴ στὸ verso κάθε φύλλου, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Φυλλαρίθμηση ἀπὸ τὴν καταλογογράφου.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Σύνηθες διακοσμητικὸ πλέγμα στὸ τέλος τῆς ἀντιγραφικῆς διαδικασίας. Χωρὶς ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδηλος. Ὅμοιο χέρι μὲ κώδ. Μπενάκη 358 (TA 299) (ταύτιση βάσει γραφῆς). Μελάνι καστανό.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 1^r, κάτω ὠα, κτητ.) Ἐκ τῶν τοῦ Ἀγ(α)θ(α)γγέλου Π(ατ)ριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. Νῦν δὲ Κωνσταντίνου Γεωργιάδου.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Βλ. ΣΗΜ. Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBΛ.). Χωρὶς τὴ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Εὐλινες πινακίδες, ἐπενδυμένες μὲ ἀνοικτοκάστανο δέρμα. Στὴ ράχη, διακοσμητικὲς ταινίες, ρόδακες καὶ ἄνθινο σχέδιο (χρυσοτυπία). Μαρμαρογραφημένα παράφυλλα. Διάστικτες οἱ ἄνω καὶ κάτω ἀκμές. Στὸ κάτω μέρος τῆς ράχης, σὲ ἐπικολημένη ἐτικέτα, ὁ ἄρ. 291.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή· ρῦποι στὰ τελευταῖα κυρίως φύλλα τοῦ χφ.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, *BZ* 16, σ. 266 (ἄρ. 82). — Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298. — Lucarini, *Herodianus*, σ. XLIII (“Adrianopoli, in biblioteca Gymnasii Hellenici, 82, aetas ignota”).

352 (TA 292)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 1111)

17ος αἰ. (τέλ.)

χαρτί

208×146χιλ. [150×95]

φ. I, 48, I'

στ. 17

ΜΑΡΚΟΣ ΕΥΓΕΝΙΚΟΣ

(φ. 3^r-47^v) Κανόνες παρακλητικοὶ στὴν Ὑπεραγία Θεοτόκο. Ἔκδ. Μίνεβα (βλ. BIBL.). Ἀναλυτικά:

¹(φ. 3^r-8^r) «Κανόνες παρακλητικοὶ εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον, ἦχος ψαλλόμενος ὁπότεν βούλεται ὁ προεστὼς ἢ κατὰ πᾶν Σάββατον ἐν τῷ ὄρθρῳ ἐν τῷ πανσέπτῳ αὐτῆς ναῶ. Ποίημα τοῦ ἀγιωτάτου μ(ητ)ροπολίτου Ἐφέσου κυ(ροῦ) Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ. Κανὼν α' οὗ ἡ ἀκροστιχὶς Ἀπάρχομαί σοι τῶν ἐμῶν λόγων κόρη, Μάρκος. Ὡδὴ α', ἦχος α'. Ὡδὴν ἐπινίκιον ἄσωμεν». Ἀρχ. Ἀρχόμενοι σήμερον τῆς Θεοτόκου τῶν ὕμνων, τέλ. μάλιστα σοὶ προσανέχουσαν. Ἔκδ. Κανόνας 23, σ. 603-610.

²(φ. 8^r-13^v) «Κανὼν β' εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον οὗ ἡ ἀκροστιχὶς Τὴν ἐν μάχαις ἄγρυπνον ὑμῶ προστάτιν, ὡδὴ α' ἦχος β'. Μάρκος. Ἐν βυθῷ κατέστρωσε». Ἀρχ. Τῆ τῆς σῆς χρηστότητος ῥοπῆ, τέλ. καὶ τῆς κληρονομίας σου. Ἔκδ. σ. 611-619.

³(φ. 14^r-20^r) «Κανὼν γ' οὗ ἡ ἀκροστιχὶς Τὴν τῶν νόσων λύτεραν, αἰνῶ παρθένον. Μάρκος. Ὡδὴ α', ἦχος γ'. Ὁ τὰ ὕδατα πάλαι». Ἀρχ. Τῆς τρυφῆς ὁ χεμαῖῖρους, τέλ. τοὺς σοὺς δούλους ὑπέραγνε. Ἔκδ. σ. 620-629.

⁴(φ. 20^r-25^v) «Κανὼν δ' οὗ ἡ ἀκροστιχὶς Χαίροις χαρᾶς ἔκφανσις ἀρᾶς ἢ λύσις. Μάρκος. Ὡδὴ α'. Ἀνοιξω τὸ στόμα μου». Ἀρχ. Χαρᾶς ἡμῖν πρόξενος, τέλ. τὸ ὄνομα, εἰς αἰῶνας αἰῶνων ὑμνοῦμεν. Ἔκδ. σ. 630-639.

⁵(φ. 25^v-30^r) «Κανὼν ε' οὗ ἡ ἀκροστιχὶς Ἡ κοσμοχαρμόσυνος ὑμνεῖσθω κόρη. Μάρκος. Ὡδὴ α', ἦχος πλ. α'. Ἴππον καὶ ἀναβάτην». Ἀρχ. Ἦκουσιν ἐν νεφέλαις, τέλ. καὶ φρονεῖν καὶπραγματεύεσθαι. Ἔκδ. σ. 640-647.

⁶(φ. 30^v-36^v) «Κανὼν ς' οὗ ἡ ἀκροστιχὶς Τὴν τοῦ γένους σώτειραν εὐρύθμως ἄδω. Μάρκος. Ὡδὴ α', ἦχος πλ. β'. Κύματι θαλάσσης». Ἀρχ. Τὰ τῆς οἰκουμένης συντρέχουσιν, τέλ. ὑπάρχεις ἄπαυστος. Ἔκδ. σ. 648-657.

⁷(φ. 36^v-41^v) «Κανὼν ζ' οὗ ἡ ἀκροστιχὶς Ἔτι προσαυδῶ τοῦ Θεοῦ τὴν μ(ητέ)ρα. Ὁ Μάρκος. Ὡδὴ α', ἦχος βαρὺς. Νεύσει σου πρὸς γεῶδη». Ἀρχ. Ἐχουσα τῆς σοφίας, τέλ. τὸν ἀπαύστως σε μεγαλύνοντα. Ἔκδ. σ. 658-666.

⁸(φ. 41^v-47^v) «Κανὼν ἡ οὐδ' ἡ ἀκροστιχὶς Ἐσχατος ὕμνος τῆ πανουμνήτω γέ-
ρας. Μάρκου. Ἰδὴ α', ἦχος πλ. δ'. Ἀρματηλάτην Φαραῶ». Ἀρχ. Ἐκ τῶν πε-
ράτων θεαρχίω, τέλ. πάντας ἀξίωσον ὑμνοῦντάς σε. Ἐκδ. σ. 667-676.

Ἄγραφα φύλλα: 1^r-2^r, 48^{r-v}.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, υπόλευκο, ἐλαφρῶς στιλπνό. Ὑδατόσημο: α) στέμ-
μα, ἀστέρι, ἡμισέληνος (π.χ. φ. 4 καὶ 7) καὶ τρεῖς ἡμισέληνοι (π.χ. φ. 5 καὶ 6)·
ἀντίσημο: γράμματα G M Z καὶ σταυρός (π.χ. φ. 6)· σχεδὸν ὅμοιο μὲ Stanković 447
(περ. 1700).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×2 (2), 1×8-1 (9· ἐξέπεσε τὸ 1^ο φύλ., χωρὶς ἀπώλεια κειμέ-
νου), 4×8 (41), 1×8-1 (48· ἐξέπεσε τὸ τελευταῖο φύλλο). Ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἑλλην.
ψηφία, σημειωμένη μὲ μαῦρο μελάνι ἀπὸ τὸν γραφέα στὴν ἄνω ἐξωτερικὴ γωνία τοῦ
πρώτου recto τῶν τευχῶν· ἐπαναλαμβάνεται στὸ τελευταῖο verso. Τὰ τεύχη ἀριθμοῦν-
ται ἀπὸ τὸ α' (φ. 9^v διακρίνεται μόνον στὸ τελευταῖο verso) - ζ' (φ. 42^r διακρίνεται
μόνον στὸ 1^ο recto τοῦ τεύχους). Σταυρός στὸ μέσο τοῦ ἄνω περιθωρίου τῶν ἀντί-
στοιχῶν φύλλων. Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία· πβ. κῶδ. Μπενάκη 171
(TA 5). Παραπομπὴ στὸ τέλος κάθε τεύχους, κάθετα πρὸς τὸ κείμενο.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ταινιοειδῆ ἐπίτιτλα (φ. 3^r, 8^r, 14^r). Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτο-
γραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελφος. Γραφὴ λειτουργικὴ, γωνιώδης, ἀραιή, τύπου Μονῆς Ξηροποτά-
μου (ἀνειμένη). Μελάνι μαῦρο.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBL.). Χωρὶς
τὴ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30).
Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΚΑΝΟΝΕΣ ΠΑΡΑΚΛΗΤΙΚΟΙ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 292.
Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὰ φ. 1-2, πφ. ἀρχ. παλαιότερης
στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ρύποι λόγῳ ὑγρασίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, BZ 14, σ. 592 (ἀρ. 12). — Lappa-Zizicas, «Les Manu-
scrits», σ. 298. — Εβελίνα Μίνεβα, *Το υμνογραφικὸ ἔργο του Μάρκου Ευγενικού*,
Αθήνα 2004, σ. 55, 56.

353 (TA 293)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 1147)

17ος αἰ. χαρτί 208×141χιλ. [155×95] φ. I, 161, Γ ἀρ. στ. ποικίλλει

ΣΥΜΜΙΚΤΟΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ

(φ. 1^ρ) Πίνακας περιεχομένων.

1. (φ. 4^ρ-19^ν) Γεώργιος Κόντης, ρήτωρ Αἴνου, Λόγος (στή δημῶδη) («Γεωργίου ρήτορος τῆς μ(ητ)ροπόλεως Αἴνου καὶ ἐκδίκου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας. Λόγος περὶ καταστάσεως τῆς ἐκκλησίας»). Ἀρχ. Καθὼς λέγει ὁ Χρυσόστομος εὐλαβέστατοι ἱερεῖς, ἐν τῷ ἠθικῷ, τέλ. ἀμὴ δὲν ἤξεύρουσι οἱ χριστιανοὶ τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας καὶ ἐδῶ εἰς τὴν Αἴνον.
2. (φ. 20^ρ-33^ρ) Θεόφιλος Κορυδαλεύς, *Περὶ ἐπιστολικῶν τύπων*. Τέλ. (ἀτελ.) εἰς τὸ ἐπιδεικτικὸν ἀναφέρεται γένος· εἰ δὲ καὶ προσηκόντως ὁμολογήσαι. Ἔκδ. Κορυδαλεύς, *Περὶ ἐπιστολικῶν τύπων*, σ. 1-15,12. Προηγεῖται τοῦ τίτλου: Στ(αυ)ροῦ τὸ ὁμοίωμα σθένος μοι δίδου. Παρασελίδια σχόλια στὴν ἄνω, κάτω καὶ πλαϊνὴ ὠα. Ἀρχ. (σχόλια) Μὲν ἀπαληθινὰ τῆς ἐπιστολῆς τὸ πρᾶγμα ἡδὺ ἐστὶ, γλυκὸν εἶναι.
3. (φ. 36^ρ-70^ν) Ἐπιστολές:
  - ¹(φ. 36^ρ-44^ρ) <Θεόφιλος Κορυδαλεύς, *Περὶ ἐπιστολικῶν τύπων*>. «Ἵπόδειγμα». Ἀρχ. Πεφοίτικε πρὸς ἡμᾶς, τέλ. ἀχθεῖν τὰ δόξαντα. Ἔκδ. Κορυδαλεύς, *Περὶ ἐπιστολικῶν τύπων*, σ. 19,19-36,6. Τὸ κείμενο τῶν φ. 36^ρ-41^ν συνοδεύεται ἀπὸ παρασελίδια σχόλια. Ἀρχ. Ἔφθασε πρὸς ἡμᾶς καὶ πρὶν τῶν γραμμᾶτων ἡ φήμη, ἐνῶ τὰ φ. 42^ρ-44^ρ ἀπὸ διάστιχη ἐξήγησι.
  - ²(φ. 44^ν-50^ρ) «Ἐπιστολαὶ ὀλίγαι ἐκ δασκάλων συνελεγμένα. Κε(φάλαι)-ον γ'»: (φ. 44^ν-45^ρ) «Τῷ πανιερωτάτῳ μ(ητ)ροπολίτῃ τῆς εὐγενεστάτης μ(ητ)ροπόλεως Αἴνου κυρίῳ Παρθενίῳ εὖ πράττειν». Ἀρχ. Ἀρχιερεῦ Παρθένιε, ἐπαινεῖν σε τῷ ὄντι προσφιλές, κ.ο.κ.
  - ³(φ. 52^ρ-62^ρ) «Ἐκ τῶν τοῦ Συνεσίου ἐπιστολῶν». Τὸ κείμενο συνοδεύεται ἀπὸ παρασελίδια ἐξήγησι. Ἀρχ. Ἀπαληθινὰ τρεῖς ἡμέραις ἀπέρασαν ὁποῦτον ὁ Αἰσχίνης ἀποθαμένος.
4. (φ. 63^ρ-70^ν) Ἄδηλος (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). Ἀρχ. Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων ὁμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐ(ρα)νῶν, τέλ. (κολ.) διότι αὐτὸς εἶναι ὁποῦ ἔβαλεν τὴν δύναμιν εἰς [...]

5. (φ. 71^r-86^r) «Πορφυρίου Εισαγωγή. Περὶ τῶν ε' φωνῶν. Κε(φάλαιον) ε'». Ἄρχ. Ὦντος ἀναγκαίου Χρασαόριε, καὶ εἰς τὴν τῶν παρὰ Ἀριστοτέλει κατηγοριῶν, τέλ. εἰς διάκρισιν τε αὐτῶν καὶ τοῖς κοινωνίας παράστασιν. Ἔκδ. Adolf Busse, *Porphyrii Isagoge et in Aristotelis categorias commentarium* [*Commentaria in Aristotelem Graeca* 4.1], Βερολίνο 1887, 1,1-22,13. Παρασελίδες σημειώσεις.
6. (φ. 86^v-93^v) «Ἀριστοτέλους Κατηγορίαι. Περὶ ὁμωνύμων». Ἄρχ. Ὁμώνυμα λέγεται, τέλ. (ἀτελ.) αὐτῶν κείται που. Ἔκδ. Bekker 1a1-5a18· Richard Bodéüs, *Aristote, Catégories* [*Les Belles Lettres*], Παρίσι 2001, σ. 1-22,2. Τὸ κείμενο συνοδεύεται ἀπὸ παρασελίδια ἐξήγηση: «Ἐξήγησις τῶν Ἀριστοτέλους κατηγοριῶν. Περὶ ὁμωνύμων». Ἄρχ. Ὁμώνυμα λέγονται ἐκεῖνα ὅπου εἶναι μόνον εἰς τὸ ὄνομα κοινά, τέλ. διότι καθένα ἀπὸ αὐτὰ κείται κάπου.
7. (φ. 94^{r-v}) «Πορφυρίου Εἰσαγωγῆς ἐξήγησις». Ἄρχ. Ὡ Χρυσάοριε ὑπάρχοντος ἀναγκαίου τοῦ ὄντος καὶ εἰς ταῖς διδασκαλίαις τῶν φιλοσόφων, τέλ. δοκιμάσει νὰ σοῦ δείξω. – (φ. 94^v) Ἄρχ. «Ὅρος τοῦ καθολικοῦ γένους α'». Γένος ἐστὶ τὸ κατὰ πλειόνων καὶ διαφερόντων τῶ εἶδη (!) ἐν τῶ τί ἐστὶ κατηγορούμενον ἡγουν τὸ ζῶον, τέλ. «Ὅρος δ'». Διαφορὰ ἐστὶ ὅτω διαφέρει ἕκαστα.
8. (φ. 95^r-102^v) <Ἀριστοτέλης, Κατηγορίαι> «Περὶ ποσοῦ». Ἄρχ. Τοῦ δὲ ποσοῦ, τέλ. ἡ ἀπόδοσις ἐστίν. Ἔκδ. Bekker 4b20-7a31· Bodéüs, ὁ.π. (κείμε. 6), σ. 20-32. Τὸ κείμενο συνοδεύεται ἀπὸ παρασελίδια ἐξήγηση. Ἄρχ. Τοῦ ποσοῦ, τὸ μὲν εἶναι ξεχωρισμένον τὸ δὲ εἶναι συνεχές, τέλ. ὅτι αὐτὴ ἡ ἀπόδοσις δὲν εἶναι ἐδική του.
9. (φ. 107^r-148^v) Νικηφόρος Κάλλιστος Ξανθόπουλος:
¹(φ. 139^v-148^v, 107^r-122^r, 123^r-130^v) *Σύνοψις Θείας Γραφῆς* («Νικηφόρου πόνημα τοῦ Ξανθοπούλου. Γραφῆς πάσης σύνοψις ἠκριβωμένη. Περὶ ἀγίας τριάδος»). Ἄρχ. Θεὸς πατὴρ νοῦς ἐστὶν ἀναρχος φύσις, (φ. 139^v) «Περὶ ἀγγέλων», (φ. 140^r) «Γένεσις. Περὶ δημιουργίας», (φ. 140^{r-v}) «Περὶ παραδείσου καὶ παραβάσεως», (φ. 140^v-141^r) «Περὶ τοῦ Καὶν καὶ Ἄβελ, Σὴθ καὶ Ἐνώς», (φ. 141^{r-v}) «Περὶ τοῦ Νῶε καὶ κατακλυσμοῦ», (φ. 141^v-142^r) «Περὶ Ἀβραὰμ καὶ Σάρρας», (φ. 142^r) «Περὶ Ἰσαὰκ καὶ Ρεβέκκας», (φ. 142^{r-v}) «Περὶ Ἰακώβ καὶ ἰβ' πατριαρχῶν», (φ. 142^v) «Περὶ ἐνουπνίου ἀποδόσεως τοῦ Ἰωσήφ», (φ. 142^v-143^r) «Περὶ τοῦ Φαραῶ», (φ. 143^r-144^r) «Ἐξοδος» (κεφαλ.), (φ. 144^{r-v}) «Λευϊτικόν» (κεφαλ.), (φ. 144^v-145^v) «Ἀριθμοί», (φ. 145^v-146^v) «Δευτερονόμιον», (φ. 146^v-148^r) «Κριταί», (φ. 148^r) «Ἡ Ρούθ», (φ. 148^{r-v}) «Βασιλειῶν πρώτη», τέλ. Ἰωνάθαν παῖς τοῦ Σαοὺλ τραπεὶς μάχαις. Ἡ συνέχεια τοῦ κειμένου στὸ φ. 107^r κ.έ.: «Στίχοι ἰαμβικοὶ ἀπάνω εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην κε(φάλαιον) ζ'» (ὁ

τίτλος στὸ περιθώριο): (φ. 107^{r-v}) <Βασιλειῶν πρώτη>. Ἀρχ. *Πρὸς τοῦ πατρὸς ἔρρώτο τῆ στρατηγεία (!)*, (φ. 107^v-108^v) «Βασιλειῶν δευτέρα», (φ. 108^v-110^v) «Βασιλειῶν τρίτη», (φ. 110^v-114^r) «Βασιλειῶν τετάρτη», (φ. 114^r) «Παραλειπομένων Α'», (φ. 114^r-115^r) «Παραλειπομένων Β'», (φ. 115^{r-v}) «Ἐσθήρ», (φ. 115^v-116^r) «Ἐσδρας τὸ πρῶτον», (φ. 116^r) «Ἐσδρας τὸ δεύτερον», (φ. 116^r-120^r) «Βιβλίον Μακκαβαίων», τέλ. *Πρὸς Κοτυλᾶν τύραννον εὐθὺς ἐκτρέχει*. PG 147, 605C-624C10.

²(φ. 120^r-122^r, 123^r-130^v) <Συνοπτικὴ πρὸς Θεϊαν Γραφήν> («Μέχρι τούτων διαλαμβάνει <ή> Θεία Γραφή... Ἱερουσαλήμ»· γιὰ τὸν τίτλο βλ. PG 147, 623). Ἀρχ. *Ὁ δ' Ἀντίοχος ἀδελφὸς Δημητρίου*, τέλ. *Φλώρου δὲ διπλοῦν ἐξανύοντα πάλιν*. PG 147, 623D1-632.

³(φ. 122^v, 131^r-134^r) «Ἄλωσις Ἱερουσαλήμ ὡς ὁ Ἰώσηπος ἱστορεῖ». Ἀρχ. *Εἰς προὔπτον δ' οὕτω συρραγείσης τῆς μάχης*, τέλ. *ὕπολειφθῆναι βίω*. PG 147, 601-606.

10. (φ. 135^r-138^v) Ἄδηλος, «Εὐαγγελιστῶν ἢ τετρὰς ὅσα γράφει θαύματα Χριστοῦ τοῦ θεανθρώπου λόγου». Ἀρχ. *Ματθαίος. Τὰ Ματθαίου πρώτιστα κείσθω τοῖς λόγοις*.
11. (φ. 149^r-161^v) Ἄδηλος, «Προλεγόμενα εἰς τὰ τοῦ Ἀφθονίου τῆς ῥητορικῆς προοιμνάσματα». Ἀρχ. *Τί ἐστι ῥήτωρ· ἀνὴρ πολιτικῶν πραγμάτων ἐπιστημῶν*, τέλ. *ἀλλ' ἀρχὴ γενήσεται πάθους*.

Ἄγραφα φύλλα: 1^v-3^v, 33^v-35^v, 38^v-39^r (χωρὶς ἀπώλεια κειμένου), 50^v-51^v, 62^v, 99^{r-v} (χωρὶς ἀπώλεια κειμένου), 103^r-106^v, 134^v, 139^r.

ΥΛΗ: Χαρτὶ ποικίλων ἀποχρώσεων.

(φ. 1-19) Ὑδατόσημο: α) λάβαρο (π.χ. φ. 7 καὶ 12)· ἀντίσημο: γράμματα b v· πβ. τύπο Velkon, σ. 348 ἄρ. 2 (ἔτ. 1669).

(φ. 20-31) Ὑδατόσημο: β) ἄγκυρα σὲ κύκλο· στὴν ἐπίστεψη τριφύλλι (π.χ. φ. 25 καὶ 30)· ἀντίσημο: γράμματα (π.χ. φ. 29).

Στὸ ὑπόλοιπο χφ: γ) τρεῖς διαδοχικοὶ κύκλοι (π.χ. φ. 43 καὶ 44), δ) πτηνὸ σὲ κύκλο· στὴν ἐπίστεψη γράμμα P (π.χ. φ. 53 καὶ 58)· πβ. Stanković 760 (ἔτ. 1632), μὲ διαφορές, ε) στέμμα-ἀστέρι-ἡμισέληνος (π.χ. φ. 72 καὶ 77)· ἀντίσημο: γράμματα A C (π.χ. φ. 74)· πβ. Stanković 436 (ἔτ. 1635/45), ς) σταυρὸς σὲ κυκλοειδὲς σχῆμα (π.χ. φ. 114 καὶ 119)· πβ. Velkon, σ. 345 ἄρ. 4 (ἔτ. 1632), μὲ μικρὲς διαφορές.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: Συστάχωση διαφόρων χειρόγραφων κειμένων. Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἄραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5).

ΓΡΑΦΕΙΣ: α) Ἰωσήφ ἱερομόναχος μητροπόλεως Αἴνου. Πβ. ἐπίσης κώδ. Μπενάκη 335 (TA 272)/ΓΡΑΦ.

β) φ. 63^r-70^v: ἄδηλος. Γραφή ἀραιή, εὐμεγέθης, μὴ ἐπιμελημένη. Ἀπὸ τὸν ἴδιο φαίνονται ἐπίσης γραμμένα τὰ φ. 107^r-148^v.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (φ. 1^r, κτητ.) Τὸ παρὸν βιβλίον ὑπάρχει κτῆμα Ἰωσήφ ἱερομονάχου καὶ τῶν φίλων αὐτοῦ ὅπερ διέγραψεν οἰκεία χειρὶ.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ὁ κώδικας ἀνῆκε ἀρχικὰ στὸν Ἰωσήφ ἱερομόναχο Αἴνου (βλ. ΓΡΑΦ./ΣΗΜ.). Ἀργότερα, περιῆλθε στὸ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBA.). Χωρὶς τὴ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμεῖου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΛΟΓΟΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΙ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 293. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Μέτρια· ἀρκετὰ φύλλα κηλιδωμένα καὶ μερικῶς σητόβρωτα.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, *BZ* 14, σ. 592-593 (ἀρ. 17). — Dieter Harlfinger – Jürgen Wiesner, «Die griechischen Handschriften des Aristoteles und seiner Kommentatoren. Ergänzungen und Beobachtungen zum "Inventaire" von A. Wartelle», *Scriptorium* 18.2 (1964), σ. 238-257: 242. — Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298. — *Inventaire des Manuscrits grecs d'Aristote et de ses commentateurs. Contribution à l'histoire du texte d'Aristote: supplément* par Roxane D. Argyropoulos – Iannis Caras, Παρίσι 1980, σ. 18. — Olga Gratziau, *Die dekorierten Handschriften des Schreibers Matthaios von Myra (1596-1624). Untersuchungen zur griechischen Buchmalerei um 1600*, (Παράρτημα τοῦ περιοδικοῦ *Μνήμων*, ἀριθ. 1), Ἀθήνα 1982, σ. 140 σημ. 351. — Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφοι», σ. 497. — Ὁλγα Γκράτζιου, *Ἀναμνήσεις ἀπὸ τῆ χαμένη βασιλεία. Σελίδες εἰκονογραφημένης χρονογραφίας τοῦ 17ου αἰ.*, Ἀθήνα 1996, σ. 141 σημ. 5.

354 (TA 295)

19ος αἰ. (ἀρχ.) χαρτὶ 228×165χλ. [175/190×125/135] φ. 355
στ. 12/13 (φ. 3^r-294^r, 337^r-354^r), 24/28 (φ. 296^r-335^v)

ΜΑΘΗΜΑΤΑΡΙΟ

Κείμενα μὲ διάστιχη ψυχαγωγικὴ ἐρμηνεία (φ. 2^r-294^v, 337^r-354^v).

1. (φ. 2^r-15^v) <Βασίλειος Σελευκείας>:

¹(φ. 2^r-7^v) <Λόγος Ε', *Εἰς τὸν Νῶε*> (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.: ἐξέπεσε τὸ ἄνω μέρος τοῦ φύλλου ὅπου ὁ τίτλος) (CPG 6656.5). *PG* 85, 76A5-84C8.

²(φ. 8^r-15^v) <Λόγος Γ', *Εἰς τὸν Ἀδάμ*> (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.) (CPG 6656.3). *PG* 85, 49B6-61C6.

2. (φ. 16^r-27^r) <Βασίλειος Καισαρείας, *Ὁμιλία κατὰ μεθούτων*> (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.) (CPG 2858). *PG* 31, 444-464.

3. (φ. 28^r-33^v) Λουκιανός, *Περὶ τοῦ ἐνουπνίου ἤτοι βίος Λουκιανοῦ* (ὁ τίτλος ἀπὸ διαφοροετικὸν χέρι). ᾿Εκδ. Jacobitz, *Luciani*, τ. 1, σ. 1-8.
4. (φ. 34^r-43^v) <Ἰσοκράτης*, *Πρὸς Δημόνικον*> (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). ᾿Εκδ. Mandilaras, *Isocrates*, τ. 2, σ. 7-27.
5. (φ. 44^r-118^v) Κοσμάς ὁ Μελωδός, ἐπίσκοπος Μαΐουμᾶ, Κανόνες ἀσματικοί. Ἀναλυτικά:
¹(φ. 44^r-47^v) <Κοσμάς ὁ Μελωδός, Κανόνας στὴν ᾿Υψωση τοῦ τιμίου Σταυροῦ> (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). *PG* 98, 501D11-509A3· Christ – Paranikas, *Anthologia Graeca*, σ. 161-165.
²(φ. 48^r-51^v) <Κοσμάς ὁ Μελωδός – Μάρκος ἐπίσκοπος Ἰδροῦντος, Κανόνας στὸ Μ. Σάββατο> (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). Christ – Paranikas, *ὁ.π.*, σ. 196-201. Ἀκολουθοῦν στίχοι· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5), φ. 157^v.
6. (φ. 52^r-61^v) Παρακλητικοὶ κανόνες στὴ Θεοτόκο: (φ. 52^r-55^v) Μικρὸς Παρακλητικὸς Κανόνας (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). Βλ. Παρακλ. Ρώμ., σ. 737-741, (φ. 56^r-61^v) Μεγάλος Παρακλητικὸς Κανόνας (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). Βλ. Παρακλ. Ρώμ., σ. 741-745.
7. (φ. 62^r-64^v) <Ἰωάννης Δαμασκηνός, Κανόνας στὴν Κυριακὴ τοῦ Πάσχα>. *PG* 96, 840C-844B8· Christ – Paranikas, *Anthologia Graeca*, σ. 218-221. Στὸ ἐπίτιλο τοῦ φ. 62^r: *Δεῦτε πόμα πίωμεν καινὸν ὡς στερεοῦμεθα*.
8. (φ. 65^r-73^v) <Ἰωάννης μοναχός, Κανόνας στὴν Πέμπτη τῆς Ἀναλήψεως> (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). Ἀρχ. *Τῷ Σωτῆρι Θεῷ, τέλ. <ὁ>θεν σὲ συμφώνως δοξάζωμεν*. Βλ. Πεντηκ. Ρώμ., σ. 313-323.
9. (φ. 74^r-118^v) Κανόνες ἀσματικοί. ᾿Εκδ. *PG* 96, 98· Christ – Paranikas, *Anthologia Graeca*.
¹(φ. 74^r-76^v) Ἰωάννης <Δαμασκηνός, Κανόνας στὴν Κυριακὴ τοῦ Ἀντίπασχα (τοῦ Θωμᾶ)>. ᾿Εκδ. Christ – Paranikas, *ὁ.π.*, σ. 221-226.
²(φ. 77^r-80^v) <Θεοφάνης Γραπτός> – Ἰωάννης <Δαμασκηνός>, Κανόνας στὸν Εὐαγγελισμὸ τῆς Θεοτόκου («Ῥδὴ ἀ΄, ἦχος δ΄. Ἀνοίξω τὸ στόμα μου Ἰωάννου μοναχοῦ· ἡ Θεοτόκος»). ᾿Εκδ. Christ – Paranikas, *ὁ.π.*, σ. 236-242. Ἀκολουθοῦν οἱ στίχοι (ἐπιπλέον τῆς ἔκδ.): *Ἦγγιλεν (!) υἰὸν ἄγγελος τῇ Παρθένῳ | Γήθεο τῇ Μαρίῃς ἔφατ΄ Ἄγγελος εἰκάδι πέμπτη* (Vassiss, *Initia*, σ. 295). Βλ. Μην. Ρώμ., τ. 4, σ. 180.
³(φ. 81^r-84^r) Κοσμάς <ὁ Μελωδός>, Κανόνας στὴν Κυριακὴ τῶν Βαΐων. *PG* 98, 497C-501D7· Christ – Paranikas, *ὁ.π.*, σ. 183-186.
⁴(φ. 84^v-90^v) <Κοσμάς ὁ Μελωδός – Ἰωάννης Δαμασκηνός, Κανόνες

στη Μεταμόρφωση τοῦ Κυρίου>. PG 98, 492D1-497B15 καὶ Christ – Paranikas, *ὁ.π.*, σ. 176-180· PG 96, 848-852A2· Μην. Ρώμ., τ. 6, σ. 337-344. Ἀκολουθοῦν οἱ στίχοι (φ. 90^v): Ἄρχ. Θαβῶρ ὑπὲρ πᾶν, τέλ. Χριστὸς ἡμεῖψε (Vassis, *Initia*, σ. 327). Βλ. Μην. Ρώμ., *ὁ.π.*, σ. 341.

⁵(φ. 91^r-100^r) <Κοσμᾶς ὁ Μελωδός – Ἰωάννης Δαμασκηνός, Κανόνες στὴν ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων> (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). PG 98, 460-465· PG 96, 817-825A7· Christ – Paranikas, *ὁ.π.*, σ. 165-169, 205-209· Μην. Ρώμ., τ. 2, σ. 662-671.

⁶(φ. 101^r-110^r) <Κοσμᾶς ὁ Μελωδός – Ἰωάννης Δαμασκηνός, Κανόνες στὴν ἑορτὴ τῶν Θεοφανίων> («Βάπτισμα ρύψις γηγενῶν ἀμαρτάδος»). PG 98, 465-472· PG 96, 825A10-832B10· Christ – Paranikas, *ὁ.π.*, σ. 169-173, 209-213· Μην. Ρώμ., τ. 3, σ. 146-155. Ἀκολουθοῦν στίχοι (φ. 110^r)· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5), φ. 165^v.

⁷(φ. 111^r-118^v) <Κοσμᾶς ὁ Μελωδός – Ἰωάννης Δαμασκηνός, Κανόνες στὴν Πεντηκοστή> (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). PG 98, 489-492C13· PG 96, 832B12-840A15· Christ – Paranikas, *ὁ.π.*, σ. 201-204, 213-217· Πεντηκ. Ρώμ., σ. 396-404.

10. (φ. 119^r-134^r) Βασίλειος Καισαρείας, «Πρὸς τοὺς νέους ὅπως ἂν ἐκ τῶν ἑλληνικῶν λόγων ὠφελοῦντο παραίνεσις» (CPG 2867). PG 31, 564-589. Ἔκδ. Boulenger, *Saint Basile*, σ. 41-61. Στὸ τέλος τοῦ κειμένου, ἡ σημείωση: αὐτὸς ὁ βωμολόχος καὶ ἠλήθιος ἱστορῶν τὴν ἀβελτηρίαν καὶ τὴν ἀσημότητα ἐμοῦ τρώντι ταύταις ὀρίζομαι.

11. (φ. 135^r-166^r) Λιβάνιος:

¹(φ. 135^r-142^r) *Πρεσβευτικὸς πρὸς τοὺς Τρῶας ὑπὲρ τῆς Ἑλένης*. Μενέλεως. Ἔκδ. Förster, *Libanii*, τ. 5 (1909) (Declamationes I-XII), σ. 199-221 (ἀρ. 3).

²(φ. 143^r-166^r) *Πρεσβευτικὸς πρὸς τοὺς Τρῶας ὑπὲρ τῆς Ἑλένης*. Ὀδυσσεύς. Ἔκδ. Förster, *ὁ.π.*, σ. 228-286 (ἀρ. 4).

12. (φ. 167^r-276^v) <Γρηγόριος Ναζιανζηνός>, Λόγοι.

¹(φ. 167^r-184^v) *Εἰς Καισάριον τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν ἐπιτάφιος, περιόντων ἔτι τῶν γονέων* (Λόγος 7· CPG Suppl. 3010.7· BHG^a 286). PG 35, 756-788. Ἔκδ. Calvet-Sebasti, *Grégoire*, σ. 180-244.

²(φ. 185^r-208^r) <*Εἰς Ἀθανάσιον ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρείας*> (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.) (Λόγος 21· CPG Suppl. 3010.21· BHG^a 186). PG 35, 1081-1128. Ἔκδ. Mossay – Lafontaine, *Grégoire*, σ. 110-192.

³(φ. 209^r-219^v) <*Εἰς τὰ Θεοφάνια*> (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.) (Λόγος 38· CPG

- Suppl. 3010.38· BHG^a 1921). PG 36, 312-333. Ἔκδ. Moreschini – Gally, *Grégoire*, σ. 104-148.
- ⁴(φ. 221^r-276^r) <Εἰς τὸν Μέγαν Βασίλειον, ἐπιτάφιος> (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.) (Λόγος 43· CPG Suppl. 3010.43· BHG^a 245). PG 36, 493-605. Ἔκδ. Bernardi, 3, σ. 116-306.
- ⁵(φ. 276^v) *Εἰς τὸν μέγαν Βασίλειον ἐπικήδεια, εἴτε ἐπιτάφια* (Ἐπίγρ. 119· CPG 3038). PG 38, 72-75.
13. (φ. 277^r-294^v) <Πλούταρχος>, *Περὶ τοῦ ἀκούειν*. Ἔκδ. Klaerr – Philippon – Sirinelli, *Plutarque*, σ. 36-62.
14. (φ. 295^r-314^v) Γρηγόριος Ναζιανζηνός, *Λόγος ἀπολογητικὸς τῆς εἰς τὸν πόντον φυγῆς ἔνεκεν καὶ αὐθις ἐπανόδου ἐκεῖθεν μετὰ τὴν τοῦ πρεσβυτέρου χειροτονίαν, ἐν ᾧ τί τὸ τῆς ἱερωσύνης ἐπάγγελμα, καὶ ὅποιον εἶναι δεῖ τὸν ἐπίσκοπον* (Λόγος 2· CPG Suppl. 3010.2· BHG^a 730c). PG 35 408-513. Ἔκδ. Bernardi, 1, σ. 84-240.
15. (φ. 315^r-336^r) Δημοσθένης, *Λόγοι*. Ἔκδ. Dilts, *Demosthenis*, τ. 1.
- ¹(φ. 315^r-318^r) Ὀλυνθιακὸς λόγος α΄. Ἔκδ. σ. 1-10.
- ²(φ. 318^r-321^v) Ὀλυνθιακὸς λόγος β΄. Ἔκδ. σ. 11-21. Προηγεῖται Λιβανίου ὑπόθεσις.
- ³(φ. 321^v-325^r) Ὀλυνθιακὸς λόγος γ΄. Ἔκδ. σ. 22-33.
- ⁴(φ. 325^r-330^r) *Κατὰ Φιλίππου λόγος α΄*. Ἔκδ. σ. 34-50.
- ⁵(φ. 330^r-336^r) *Κατὰ Φιλίππου λόγος γ΄*. Ἔκδ. σ. 100-120.
16. (φ. 337^r-354^v) <Γρηγόριος Ναζιανζηνός, Ἔπη>.
- ¹(φ. 337^r-338^v) <Περὶ τῶν τοῦ βίου ὁδῶν> (*Ἠθικά*, ἀρ. 16· CPG 3035). PG 37, 778A7-781A8.
- ²(φ. 338^v-340^v) *Εἰς τὸν μέγαν Βασίλειον, ἐπικήδεια, εἴτε ἐπιτάφια* (Ἐπιτάφια, ἀρ. 119· CPG 3038). PG 38, 72-75.
- ³(φ. 341^r-347^v) <*Ἠθικά*> (CPG 3035): (φ. 341^r) ἀρ. 32*. PG 37, 916A1-927A7, (φ. 347^r) ἀρ. 19*. PG 37, 787A13-788A8, (φ. 347^r) ἀρ. 39*. PG 37, 967A10-968A3, (φ. 347^v-354^v) ἀρ. 33. PG 37, 928-945A10.

Ἄγραφα φύλλα: 1^{r-v}, 27^v, 100^v, 110^v, 134^v, 142^v, 166^v, 208^v, 220^r-220^v, 336^v.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, μάλλον τραχύ. Ὑδατόσημα: α) λέων (π.χ. φ. 9 καὶ 10)· ἀντίσημο: στέμμα με γράμματα (π.χ. φ. 8 καὶ 11)· πβ. Stanković 538

(ἔτ. 1790/1800), με διαφορετικὸ ἀντίσημο, β) λέων (π.χ. φ. 49 καὶ 50)· ἀντίσημο: γράμματα (π.χ. φ. 48 καὶ 51)· πβ. Stanković 535 (19ος αἰ., α' τέτ.), με διαφορετικὸ ἀντίσημο, γ) λέων (π.χ. φ. 124 καὶ 125)· ἀντίσημο: καλλωπιστικὸ πλαίσιο με γράμματα I M (;) στὸ ἐσωτερικὸ του (π.χ. φ. 123 καὶ 126), δ) γράμματα F M καὶ ἡ λέξις TREVISIO (π.χ. φ. 350 καὶ 351).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×4 (2-5), 1×2 (7), 6×4 (31), 1×2 (33), 2×4 (41), 1×2 (43), 3×4 (55), 1×6 (61), 7×4 (89), 1×6–1 (94· φαλιδισμένο τὸ τελευταῖο φύλλο), 1×4 (98), 1×2 (100), 2×4 (108), 1×2 (110), 18×4 (182), 1×2 (184), 27×4 (292), 1×2 (294), 10×4 (334), 1×2 (336), 4×4 (352), 1×2 (354). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Παραπομπὴ στὴν κάτω δεξιὰ γωνία κάθε σελίδας, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου (φ. 46 κ.έ.).

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Φυτικὲς συνθέσεις ἐν εἴδει ἐπιτίτλου με ἐρυθρὸ-πράσινο-κίτρινο μελάνι (π.χ. φ. 8^τ, 16^τ, 28^τ, κ.ο.κ.). Ἄνθινα πρωτογράμματα. Σὲ ὀρισμένα φύλλα ὁ προορισμένος γιὰ τὸ ἐπίτιτλο χῶρος, κενός (π.χ. φ. 111^τ).

ΓΡΑΦΕΑΣ: Σάββας· βιβλιογρ. σημ. (φ. 7^ο): *Τέλος καὶ τῷ Θεῷ δόξα καὶ ὕμνος Σάββας*, (φ. 76^ο) *Τοῦτο τὸ μάθημα εἴληφε τέρμα διὰ χειρὸς τοῦ ἀχρείου Σάββα*. Πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5) καὶ 343 (TA 282): ὁ ἴδιος γραφέας.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Καισάρεια Καππαδοκίας (;) [πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5)/ΠΡΟΕΛ.]. Χωρὶς τὴ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Πινακίδες ἀπὸ χαρτόνι με φθαρμένο καστανὸν δερμάτινο κάλυμμα ποὺ φέρει χρυσότυπη διακόσμηση: πλαίσιο ἀπὸ βλαστό· στὶς ἐσωτερικὲς του γωνίες, ἄνθινο γαμμάτιο-σφραγίδα καί, στὸ κέντρο, ρομβοειδὲς κόσμημα με φυτικὸ διάκοσμο. Ράχη με νεῦρα (5) καί, στὸ μεταξὺ τους διάχωρο, χρυσότυπη ἄνθινη διακόσμηση, ἢ ὅποια ἔχει ὁμως σχεδὸν ἐξάλειφθεῖ. Ἀκμὲς ἐπίχρυσες καὶ γχοφραρισμένες. Στὸ κάτω μέρος τῆς ράχης, σὲ ἐπικολημένη ἐτικέτα, ὁ ἀρ. 295. Τὸ φ. 1, 355, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Γενικῶς καλή· λίγοι ρύποι, μικρὰ σχισίματα, ἀποκομμένο τὸ ἄνω μῆμα τοῦ φ. 2.

355 (TA 296)

ἔτ. 1851 (φ. 186^τ, 205^τ, 271^ο)   χαρτὶ   215×170χιλ. [155/165×120]
φ. II, 273, I   στ. 20-24

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΥΠΑΛΛΟΣ (σχολικὰ μαθήματα)

(φ. II^ο) Πίνακας περιεχομένων. Στὸ τέλος: «Ταῦτα πάντα ἔργα τοῦ ἀοιδίμου μητροπολίτου Κωνσταντίνου τοῦ Τυπάλδου σχολάρχου καὶ καθηγητοῦ τῆς θεολογίας καὶ φιλοσοφίας ἐν τῇ κατὰ Χάλκην θεολογικῇ Σχολῇ τῆς τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίας». Ὑπογραφή: *Γερω(ανός;) Γρηγοράς*.

1. (φ. 1^r-169^v) Δογματική Θεολογία: «Προλεγόμενα. Στοιχεία τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν Χριστιανικῆς Δογματικῆς Θεολογίας Κωνσταντίνου Τυπάλδου». Κεφάλαιον Α'. Ὅρισμὸς θεολογίας – Ποσαπλῆ ἢ θεολογία. Διαιρέσεις ταύτης – καὶ ὅποιοι πρέπει νὰ ᾔναι ὁ τὴν θεολογίαν σπουδάζων. Ἀρχ. Θεολογία κατὰ τοὺς θείους πατέρας ἡμῶν σημαίνει τὸ ἀπλῶς περὶ Θεοῦ λέγειν, (φ. 34^r-53^v) «Βιβλίον Α'. Δογματικῆς θεολογίας κεφάλαιον Α'. Περὶ Θεοῦ ἐνιαίου ἐν ἑαυτῷ θεωρουμένου. Περὶ ὑπάρξεως Θεοῦ», (φ. 54^r-75^r) Βιβλίον Β', «Περὶ τοῦ μυστηρίου τῆς παναγίας καὶ ὁμοουσίου Τριάδος. Κεφάλαιον Α'. Ὅτι ὁ εἶς Θεὸς τὴν οὐσίαν εἶναι τριαδικὸς τὰς ὑποστάσεις», (φ. 75^r-80^v) Βιβλίον Γ', «Κεφάλαιον Α'. Περὶ δημιουργίας», (φ. 81^r-86^r) Βιβλίον Δ', «Κεφάλαιον Α'. Περὶ τῆς πτώσεως τοῦ ἀνθρώπου», (φ. 86^v-106^v) Βιβλίον Ε', «Κεφάλαιον Α'. Περὶ τῆς λυτρώσεως τοῦ ἀνθρώπου ἢ περὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας», (φ. 107^r-108^r) Βιβλίον ΣΤ', «Περὶ δικαιοσύνης. Κεφάλαιον Α'», (φ. 108^r-152^r) Βιβλίον Ζ', «Περὶ μυστηρίων Π(αλαιᾶς) καὶ Ν(έας) Διαθήκης. Κεφάλαιον Α'. Περὶ Μυστηρίων ἐν γένει», (φ. 152^r-160^v) Βιβλίον Η', «Περὶ ἐκκλησίας θεωρουμένης πρὸ νόμου καὶ ἐν νόμῳ. Κεφάλαιον Α'. Περὶ ἐκκλησίας ἐν γένει καὶ κατ' εἶδος», (φ. 160^v-169^v) Βιβλίον Θ', «καὶ τελευταῖον. Περὶ τῶν ἐξ ἐσχάτων. Κεφάλαιον Α'. Περὶ προσκαίρου θανάτου τοῦ ἀνθρώπου, καὶ περὶ τῆς μετὰ θάνατον καταστάσεως τῶν ψυχῶν», τέλ. διὰ τῆς ἀπείρου αὐτοῦ ἀξιωμασίας ᾧ ἢ δόξα... τῶν αἰῶνων ἀμήν. Πβ. κώδ. Ληξουρίου 22 καὶ 23 (φ. 3^r κ.έ: Δογματική Θεολογία, Βιβλ. Α', Βιβλίον Β' (κεφ. Α'-Γ'), (χειρόγραφος) Φάκελος Ληξουρίου 26 (1829 Ὀκτωβρίου β' Κερκύρα) [Μπόνης (RO 1355), σ. 569, 570] – αὐτοψία.
2. (φ. 172^r-205^r) «Ἠθικὴ §κθ'. Ἀντικείμενον τῆς ἠθικῆς». Ἀρχ. Ἡ ἠθικὴ εἶναι ἐπιστήμη τῶν περὶ τοῦ καθήκοντος, τέλ. («§Μ'. Ἠθικὴ θρησκευτικὴ. εἶτε καθήκοντα τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεόν») ὡς περὶ ἐξωτερικοῦ δῆθεν, καθὼς λέγουσιν οὗτοι, πράγματος καὶ τύπου.
3. (φ. 208^r-249^v) Ποιμαντικὴ Θεολογία (ὁ τίτλος στὸ φ. 208^r, ἀπὸ ἄλλο χέρι):

(φ. 208^r-223^v) «Στοιχεία τῆς ποιμαντικῆς θεολογίας. Εἰσαγωγή. §1. Θρησκευτικῆς διδασκαλίας κατάστασις ἢ πρὸ Χριστοῦ». Ἀρχ. Ἡ πρὸς τὴν κακίαν ῥοπή καὶ ἡ ἐκ τούτου πηγάσσασα, τέλ. πάντοτε νὰ ἐκπαιδεύσῃ τοὺς ποιμένας τῆς κ.τ.λ. Πβ. (χειρόγραφο) Φάκελο Ληξουρίου 29ε, φ. 1^r-10^v [Μπόνης (RO 1355), σ. 571]: ὁμοιο κείμενο – αὐτοψία.

(φ. 224^r-249^v) «Ποιμαντικῆς θεολογίας. Μέρος Α'. Θεωρία τῆς θρησκευτικῆς διδασκαλίας. Τμῆμα Α'. Περὶ τέλους, ἰδιοτήτων καὶ ὑποθέσεων (...), Κεφάλαιον Α'. Τέλος καὶ γενικαὶ ἰδιότητες τῆς περὶ τὴν θρησκείαν δημῶδους διδασκαλίας». Ἀρχ. §1. Τέλος αὐτῆς. Διὰ νὰ προσδιορίσωμεν

τὸ τέλος τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας, τέλ. ἀπὸ τὸν βαθμὸν τῆς ἐλευθερίας. Πβ. (χειρόγραφο) Φάκελο Ληξουρίου 29ε, φ. 13^r-29^r (Μπόννης, ὁ.π.): ὁμοιο κείμενο – αὐτοψία.

4. (φ. 249^v-252^v) «Κατηχητική. Σημειώσεις ἐξ ἀκροάσεως». Ἀρχ. Κατὰ διαφόρους τρόπους δύναται ὁ ἱερός ποιμὴν ἵνα διδάξῃ, τέλ. καὶ φιλόστοργον καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἐπίπληξιν. Πβ. (χειρόγραφο) Φάκελο Ληξουρίου 29α, φ. 5^r-6^v (Μπόννης, ὁ.π.).
5. (φ. 253^r-261^r) «Κανόνες περὶ τῆς συνθέσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν λόγων». Ἀρχ. 1.α. Πρέπει νὰ ἐκλέξῃς τὴν ὑπόθεσιν περὶ τῆς ὁποίας, (φ. 257^r) «Κεφάλαιον Β'. Περὶ ἱεροκήρυκος». Ἀρχ. Ὁ νέος ἱεροκῆρυξ πρέπει νὰ γράφῃ πᾶσαν τὴν ἔννοιαν, τέλ. οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος κατὰ τὸ σῶμα. Πβ. (χειρόγραφο) Φάκελο Ληξουρίου 29γ, φ. 1^r-10^r (Μπόννης, ὁ.π.), τέλ. ἐπιμελοῦ νὰ ἔχῃς εἰς τὴν καρδίαν σου ἐγκεχαραγμένα.
6. (φ. 261^r-271^v) Ὁμιλητική: «§1. Ἰδέα καὶ σκοπός, ἀνάγκη καὶ ὠφέλεια τῶν ὁμιλιῶν». Ἀρχ. Αἱ πρὸς τὴν θρησκείαν δημόσια διδασκαλαί, (φ. 263^r) «Τῆς ρητορικῆς Μέρους Β'. Διάθεσις, εἴτε μορφὴ τῶν ὁμιλιῶν. Εἰς τὴν μορφὴν τῶν ὁμιλιῶν πρέπει...». Ἀρχ. §1. Περὶ ῥητῶν εἴτε κειμένων. Ἡ τούτων ὠφέλεια εἶναι μεγίστη. Πβ. Φάκελο Ληξουρίου 29α, φ. 1^{r-v}, 2^r-3^v, (φ. 268^v) «Μέρους Γ'. Τοῦ πρωτίστου τῆς ποιμαντικῆς θεολογίας ἡ λειτουργική». Ἀρχ. Ἡ θεωρία τοῦ τοιοῦτου ἀντικειμένου ὑφίσταται, τέλ. ὡς πρὸς τὴν ἐργασίαν, τὴν ὅποιαν ὠφελεῖ νὰ ἔχῃ τοῦ ἰδίου ποιμνίου. Πβ. Φάκελο Ληξουρίου 29α, φ. 8^v κ.έ. (Μπόννης, ὁ.π.).

Ἄγγραφα φύλλα: II^v-III^v, 123^v, 170^r-171^v, 205^v-207^v, 272^r-273^v.

ΥΛΗ/ΑΡΙΘΜΗΣΗ: Χαρτὶ λεπτό, ὑποκίτρινο, χωρὶς ὕδατόσημα. Τὸ χφ φέρει ἀρχικὴ μερικὴ σελιδαρίθμηση. Φυλλαρίθμηση ἀπὸ τὴν καταλογογράφου.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Ἐναλλαγὴ χειρῶν: α) Θεοδόσιος Χατζηγρηγορίου Ναζιανζηνός: βιβλιογρ. σημ. (φ. 186^r): Θεοδόσιος Γρηγορίου Ναζιανζηνός ἔγραφον ἐν τῇ κατὰ Χάλκην Θεολογικῇ Σχολῇ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας. Ἰουλίου 17, 1851. – (φ. 205^v) Θεοδόσιος Χ(ατζ)ῆ Γρηγορίου Ναζιανζηνός 1851 Αὐγούστου 8 ἐν τῇ θεολογικῇ σχολῇ τῆς Χάλκης. Πρόκειται γιὰ τὸν ἀρχιμανδρίτη Γερμανὸ Γρηγορᾶ (Καيسάρεια Καππαδοκίας 1832 - Κωνσταντινούπολη 1904), ἀπόφοιτο (ἔτ. 1855), ἀργότερα καθηγητὴ (1856-1858) καὶ διευθυντὴ (1867-1869, 1877-1897) τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης. Βλ. Σταυριδῆς, Θεολογικὴ Σχολὴ Χάλκης, τ. 1, σ. 36-46.

β) Ἰορδάνης Ζωσιμάς: βιβλιογρ. σημ. (φ. 271^v): Τέλος καὶ τῷ θεῷ δόξα ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τῆς τοῦ Χ(ριστ)οῦ Μ(εγάλ)ης Ἐκκλησίας τὴν κατὰ τὴν νῆσον Χάλκην 1851, Δεκεμβρ. 28 Ἰορδάνου Ζωσιμά.

γ) φ. 136^v, 138^r-169^v: ἄδηλος.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Θεολογική Σχολή Χάλκης. Χωρίς τή σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπική τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στῆ ράχη, ὁ τίτλος: *ΚΩΝΣΤ. ΤΥΠΑΛΔΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΑ* καί (στο κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 296. Τὰ φ. I, I, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὰ φ. II-III, 272-273, πφ. ἀρχ. - τέλ. παλαιότερης ἴσως στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή.

356 (TA 297)

17ος αἰ. (τέλ.) χαρτί 155×102χλ. [113×60] φ. 183 στ. 12 διπλοὶ

ΣΤΙΧΗΡΑΡΙΟ (ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ – ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ) <ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ> ΧΡΥΣΑΦΗ

1. (φ. 3^ε-109^ε) Στιχηράριο Σεπτεμβρίου («Ἀρχὴ σὺν Θε(ε)ῷ ἀγίῳ, στιχηράριον καλόφρονον περιέχον πᾶσαν τὴν ἀκολουθειάν τῶν τροπαρίων τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ κατὰ τάξιν, συνθεθεῖσαν εἰς νέον καλοπισμῶν παρὰ κ(υρί-ο)υ Χρυσάφι καὶ πρώτου φάλτου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ ἡμετέρου διδασκάλου, μὴν Σεπτέμβριος εἰς τὴν πρώτην, ἀρχὴ τῆς ἰνδίκτου ἦτοι τοῦ νέου ἔτους καὶ τοῦ ὀσίου π(ατ)ρὸς ἡμῶν Συμεῶν τοῦ Στυλήτου, καὶ ἡ σύναξις τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῶν Μιασηνῶν καὶ τοῦ ἀγίου μάρτυρος Ἀειθαλᾶ καὶ τῶν ἀγίων μ' [τεσσαράκοντα] γυναικῶν καὶ Ἄμοῦν διακόνου καὶ διδασκάλου αὐτῶν καὶ τῶν ἀγίων μαρτύρων Καλίστης, Εὐδόδου καὶ Ἐρμογένους τῶν αὐταδέλφων καὶ μνήμην τοῦ δικαίου Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ. Στιχηρὰ τοῦ ὀσίου ἡχ. β' (sic)»). Ἀρχ. Ἐκ ρίζης ἀγαθῆς (γιὰ τὸ 1^ο τροπάριο βλ. Μην. Ρώμ., τ. 1, σ. 4).
2. (φ. 115^ε-178^ε) Στιχηράριο Ὀκτωβρίου («Μὴν Ὀκτώβριος εἰς α' τοῦ ἀγίου ἀποστόλου Ἀνανίου ἐνὸς τῶν ἐβδομήκοντα καὶ τοῦ ὀσίου π(ατ)ρὸς ἡμῶν Ρομανοῦ τοῦ μελοδοῦ. Δόξα (sic)»), ἡχ. α'. Ἀρχ. Τὸ σκέβος (!) τῆς ἐκλογῆς. Βλ. Μην. Ρώμ., τ. 1, σ. 304.

Σημειογραφία ἢ καλλωπισμένη τοῦ 17ου αἰώνα.

Ἄγραφα φύλλα: 109^v, 110^v-114^v, 179^r-182^v.

ΥΛΗ: Χαρτί χονδρό, ὑπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημο (δυσδιάκριτο): γράμματα S (;).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×8–1 (2·8· ἐξέπεσε τὸ 1^ο φύλ.), 7×8 (64), 1×8 +1×2 (65, 68–74· τὸ δίφυλλο 66–67 παρεμβάλλεται μεταξύ τῶν φ. 65 καὶ 68), 13×8 (75–178), 1×8–3 (183· ἀκολουθοῦν φύλλα ἐπικολημένα στὴν πιν. τέλ.). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Συμπλήρωση σελιδαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: 1–9, 124bis.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Στὸ φ. 3^ε, ἐλισσόμενος βλαστὸς ἐν εἶδει ἐπιτίτλου μὲ γέμισμα ἀπὸ μπλὲ μελάνι καὶ ἐρυθρὲς κουκίδες. Τὸ ἐπίτιτλο ἐκβάλλει ἀπὸ κεφαλὴ δράκου μὲ στέμμα. Στὴν ἐπίστεψη τοῦ ἐπιτίτλου, ζευγὸς πτηνῶν. Στὸ φ. 115^ε, πιόσχημο ἐπίτιτλο μὲ ἐρυθρὸ γέμισμα.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδελφος. Ἀπὸ τὸν ἴδιο γραφέα ὁ κώδ. Μπενάκη 225 (TA 92). Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρό.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 1^ο) Ἰωακεῖμ ἱεροδιάκονος ἐξ Ἀθηνῶν - Ἀλανίτου (;) Βαρθολομαῖος.

(φ. 1^ο) [[ἀρχίνισα σὺν θεῷ ἀγίῳ τὸ στιχιράρη εἰς τὴν μετροφωνίαν ἀπὸ αὐγούστου]] ἁ΄.

(φ. 2^ο, κτητ.) ἦδι δὲ Χρυσάνθου ἱερομονάχου καὶ ἐφημερήου τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ. ἐναίτι ἀψηγ΄ [1793] Μαρτίου ἁ΄.

(φ. 2^ο, κτητ.) [[καὶ τὸ δὲ σὺν τοῖς ἄλλοις Σεραφεῖμ θύτου φάλτου λαύρας τοῦ Μυτιληναίου]]. – [[ἦδη δὲ Κωνσταντίνου ἱεροδιακόνου τῷ παρὰ τῷ ἀγίῳ μυτιλήνης. 1772 Ἰουλίου κβ΄]]. – [[ἰδοὺ γράφω τὸ τροπάριον ὅπου δὲν ἐδιάβασα εἰς τὰ κς΄ τοῦ ὀκτωμ(βρίου) τὸ τρισάριστε]]. – [[καὶ τότε σὺν τοῖς ἄλλοις πρωτοσυγκέλλου τοῦ ἀγίου μυτιλήνης κύρ]].

(φ. 3^ε, κτητ.) ἦδη δὲ κτήμα ἐγένοντο Ἀγαπίῳ ἀρχιδιακόνῳ Μυτιληνήσ τῷ παριῶ, ἀψηψ΄ [1786]. – (παρακάτω) Α.Α.Μ. [= Ἀγάπιος ἀρχιδιάκονος Μυτιλήνης (προφανῶς)]. – (κάτω ὡς) ἄδων πρὸς Θεὸν οὐκ ἀηδῶς ὦ ψάλτα. | πᾶσι τοῖς πιστοῖς κατάνυξιν παρέχεις.

(φ. 183^ο) τῷ ἡμετέρῳ μοι ἀδελφῷ κυρίῳ κύρ Ἰω(άννη) ἀσπασίως. – (στὴν κάτω ἐσωτερικὴ γωνία τοῦ φύλλου) Καὶ τότε σιν τοῖς ἄλλοις Ἰω(άννου).

(ἐσωτ. πλευρὰ τῆς πιν. τέλ., κάτω) Ἰωάννης καὶ δοῦλος.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Βλ. κώδ. Μπενάκη 225 (TA 92), ΠΡΟΕΛ.: βλ. ἐπίσης ΣΗΜ. Δὲν σημειώνεται ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων. Μικρὴ σφραγίδα στὸ φ. 3^ε, στὸ ἐσωτερικὸ περιθώριο τοῦ φύλλου.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Εὐλινες πινακίδες ἐπενδυμένες μὲ σκοῦρο καστανὸ δέρμα ποὺ φέρει ἐμπίεστη διακόσμηση: πλαίσιο –ἐξωτερικὸ καὶ ἐσωτερικὸ– ἀπὸ τριπλῆς ἐγγάρακτες γραμμές. Στὸ ἐσωτερικὸ διάχωρο, μεταξύ τῶν δύο πλαισίων, ἐλισσόμενος βλαστὸς μὲ ἄνθη. Στὶς τέσσερις γωνίες τοῦ ἐσωτερικοῦ πλαισίου, ἄνθη καὶ διάσπαρτοι ρόδακες. Στὸ κέντρο τῆς πιν. ἀρχ., ρομβοειδῆς κόσμημα μὲ ἀπεικόνιση τῆς Σταύρωσης· στὸ κέντρο τῆς πιν. τέλ., φυτικὸ κόσμημα σὲ ρομβοειδῆς πλαίσιο. Ράχη μὲ νεῦρα (2)· στὸ μεταξύ τους διάχωρο, ρόδακες. Σῶζονται ἴχνη ἀπὸ δύο κλειστὰ στὸ πλάι τῶν πινακίδων. Στὶς ἄνω ἀκμὲς μὲ μαῦρο μελάνι: ΤΟΜΟΣ Α΄. Στὸ κάτω μέρος τῆς ράχης, σὲ ἐπικολημένη ἐτικέτα, ὁ ἀρ. 297. Τὸ φ. 1, πφ. ἀρχῆς.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλὴ· κηλίδες ὑγρασίας σὲ ἀρκετὰ φύλλα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 376, 391.

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΟ: Giannopoulos, στὸ ἴδιο, σ. 384 (φ. 3^ς).

357 (TA 298)

19ος αἰ. (μετὰ τὸ 1814)
στ. 9-10 διπλοὶ

χαρτί

145×95χιλ. [107×70]

φ. I, 364, Γ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

1. (σ. 1-24) Δανιὴλ πρωτοφάλτου, Κοινωνικὰ Αἰνεῖτε τῶν Κυριακῶν. Στάσις α΄. Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (σ. 24-41) Πέτρου λαμπαδαρίου, «Στάσις β΄». Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (σ. 41-53) τοῦ ἰδίου, «Στάσις Γ΄». Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (σ. 54-79) «Στάσις Δ΄ κοινωνικὰ τὰ λεγόμενα ἀνέκδοτα μελουρηθέντα μὲν παρὰ Πέτρ(ου) λαμπαδ(αρίου), ἐκδοθέντα δὲ παρὰ τοῦ φοιτητοῦ αὐτοῦ Πέτρου Βυζαν(τίου) ἄτινα εἰσὶ δέκα». Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (σ. 79-101) Πέτρου Βυζαντίου, «Στάσις Ε΄». Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (σ. 102-129) Γρηγορίου πρωτοφάλτου, «Στάσις ς΄ κοινωνικὰ κατ' ἤχον». Ὅλοι οἱ ἤχοι.
2. (σ. 131-142) Πέτρου λαμπαδαρίου, Κοινωνικὰ τῆς ἑβδομάδος.
3. (σ. 142-145) Κοινωνικὸ τῶν Ταξιαρχῶν: Δανιὴλ πρωτοφάλτου, ἤχ. πλ. β΄, (σ. 145-146) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. α΄, (σ. 146-149) Γεωργίου τοῦ Κρητός, ἤχ. πλ. δ΄, (σ. 149-152) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἤχ. δ΄.
4. (σ. 152-176) Κοινωνικὸ στὴ μνήμη ἁγίων «εἰς ἤχους ὀκτῶ ἄπερ ἐμελουρηθήσαν παρὰ τῶν διδασκάλων Δανιὴλ πρωτοφάλτου, Πέτρου Πελοποννησίου καὶ Χουρμουζίου καὶ παρὰ Γρηγορίου λαμπαδαρίου· τὸ παρὸν παρὰ Γρηγορίου», ἤχ. α΄. Ἀκολουθεῖ τὸ ἴδιο Κοινωνικὸ σὲ σύνθεση τῶν: (σ. 155) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἤχ. β΄, (σ. 157) τοῦ ἰδίου, ἤχ. γ΄, (σ. 161) Χουρμουζίου, ἤχ. δ΄, (σ. 164) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. α΄, (σ. 167) τοῦ ἰδίου, ἤχ. πλ. β΄, (σ. 170) Δανιὴλ πρωτοφάλτου, ἤχ. βαρύς, (σ. 172) Γεωργίου τοῦ Κρητός, ἤχ. βαρύς, (σ. 174) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. δ΄.
5. (σ. 176-201) «Κοινωνικὰ τῶν θεομητορικῶν ἑορτῶν»: (σ. 176) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. α΄. Ἀκολουθεῖ τὸ ἴδιο Κοινωνικὸ σὲ σύνθεση τῶν: (σ. 177) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἤχ. β΄, (σ. 179) Χουρμουζίου, ἤχ. γ΄, (σ. 181) Δανιὴλ πρωτοφάλτου, ἤχ. δ΄, (σ. 185) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. δ΄, (σ. 188) Γεωργίου τοῦ Κρητός, ἤχ. πλ. α΄, (σ. 190) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. β΄, (σ. 193) τοῦ ἰδίου, ἤχ. βαρύς, (σ. 195) Χουρμουζίου, ἤχ. βαρύς, (σ. 198) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. δ΄.

6. (σ. 201-228) Κοινωνικό τῶν Ἀποστόλων «παρὰ Δανιήλ, Πέτρου, Γεωργίου, Χουρμουζίου καὶ Γρηγορίου· Πέτρου τὸ παρόν, ἤχ. α' πα». Περιλαμβάνονται συνθέσεις τῶν: (σ. 203) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. β', (σ. 205) τοῦ ἰδίου, ἤχ. γ', (σ. 208) τοῦ ἰδίου, ἤχ. δ', (σ. 211) «καὶ αὐτὸ τοῦ αὐτοῦ ἰδιόχειρον εὐρέθη», ἤχ. πλ. α', (σ. 218) Χουρμουζίου, ἤχ. πλ. β', (σ. 220) Γεωργίου τοῦ Κρητός, ἤχ. βαρύς, (σ. 223) Δανιήλ πρωτοψάλτου, ἤχ. πλ. δ', (σ. 225) Χουρμουζίου, ἤχ. πλ. δ'.
7. (σ. 229-359) «Κοινωνικά τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ μελοποιηθέντα παρὰ διαφόρων ποιητῶν»: (σ. 229) Ἰνδίκτου: Γεωργίου τοῦ Κρητός, ἤχ. α' – (σ. 232) Ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ: Δανιήλ πρωτοψάλτου, Πέτρου λαμπαδαρίου. – (σ. 244) Χριστουγέννων: τῶν ἰδίων. – (σ. 260) Θεοφανίων: τῶν ἰδίων. – (σ. 266) Εὐαγγελισμοῦ: τῶν ἰδίων. – (σ. 272) Λαζάρου: Πέτρου λαμπαδαρίου. – (σ. 274) Βαΐων: Δανιήλ πρωτοψάλτου, Πέτρου λαμπαδαρίου. – (σ. 277) Μ. Πέμπτης: Πέτρου λαμπαδαρίου, Ἰακώβου πρωτοψάλτου, Γεωργίου τοῦ Κρητός. – (σ. 286-288, 291-293) Μ. Σαββάτου «ἀντὶ χειροβικοῦ»: Πέτρου λαμπαδαρίου, Ἰακώβου πρωτοψάλτου. – (σ. 293-296) Μ. Σαββάτου: Πέτρου λαμπαδαρίου, Γεωργίου τοῦ Κρητός. – (σ. 296-298, 289-290, 299-319) Πάσχα: Δανιήλ πρωτοψάλτου, Πέτρου πρωτοψάλτου, ἤχ. β'· Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἤχ. β'· «ἕτερον Πέτρου τοῦ Βυζαντίου», ἤχ. γ'· Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἤχ. γ'· Γρηγορίου πρωτοψάλτου, ἤχ. δ'· «ἕτερον Πέτρου λαμπαδαρίου», ἤχ. πλ. α'· τοῦ ἰδίου, ἤχ. πλ. β'· Πέτρου πρωτοψάλτου, ἤχ. βαρύς· Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἤχ. βαρύς· Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. δ'. – (σ. 319) Θωμᾶ: Δανιήλ πρωτοψάλτου, Πέτρου λαμπαδαρίου. – (σ. 325) Μεσοπεντηκοστῆς: τῶν ἰδίων. – (σ. 329) Ἀναλήψεως: τῶν ἰδίων. – (σ. 334) Πεντηκοστῆς: τῶν ἰδίων. – (σ. 338) ἁγ. Πνεύματος: Πέτρου Βυζαντίου. – (σ. 340) ἁγ. Πάντων: Δανιήλ πρωτοψάλτου, Πέτρου λαμπαδαρίου, Χουρμουζίου. – (σ. 353) Μεταμορφώσεως: Δανιήλ πρωτοψάλτου, Πέτρου λαμπαδαρίου.

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

Ἄγγραφα φύλλα/σελίδες : φ. Π^ν/σ. 130, 360-364.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑποκίτρινο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημα: α) τρεῖς ἡμισέληνοι, β) ἡμισέληνος σὲ πλαίσιο, γ) ἀετὸς μὲ γράμματα F [..]

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 2×8 (31/32), 1×4 (39/40), 11×8 (215/216), 1×6 (227/228), 2×8 (259/260), 1×4 (267/268), 2×8 (299/300· παρατοποθετημένο τὸ φ. 289/290, κανονικά, μετὰ τὸ φ. 297/298), 4×8 (363/364). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης/σελιδαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: φ. II, σ. 361-364.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Λιτή. Έρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Άδελος. Μελάني μαύρο και έρυθρό.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Άγνωστη. Χωρίς τή σφραγίδα τής συλλογής του Ταμείου Άνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20ου αιώνα. Πανόδετη (τυπική τής συλλογής Άνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στη ράχη, ό τίτλος: ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ και (στο κάτω μέρος) ό άρ. 298. Τά φ. I, I, πφ. άρχ. - τέλ. τής σύγχρονης στάχωσης. Τό φ. II, πφ. άρχ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 391.

358 (TA 299)

(πρώην Άδριανουπόλεως 398)

έτ. 1773 (φ. 1^ρ) χαρτί 190×138χιλ. (φ. 1-84), 190×160χιλ. (φ. 85-319)
[150×90] φ. II, 319, I' στ. 20-22

ΞΕΝΟΦΩΝ

(φ. 1^ρ-319^ν) «Έξήγησις είτ' οὖν έρμηνεία είς τό περι Κύρου παιδείας του Ξενοφώντος». Άρχ. *Ήλθεν ένα καιρόν είς τον νοῦν μας, έστοχάσθημεν, ένεθυμήθημεν, πόσαι έξουσίαι, άρχαί, τέλ. ταύτην τήν φάλτριαν εκείνος ό Μήδος όποῦ τήν έζήτησεν ήτήσατο. Τέλος και του δ' βιβλίου. Ψυχαγωγική έρμηνεία, χωρίς τό πρωτότυπο κείμενο.*

Άγραφο φύλλο: II^{ρ-ν}.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ύπόλευκο, τραχύ. Υδατόσημα: α) πτηνό (;) (π.χ. φ. 4 και 5)· αντίσημο: γράμματα G B (π.χ. φ. 2 και 7), β) τρία καπέλα (π.χ. φ. 311 και 314)· αντίσημο: γράμματα F C (π.χ. φ. 312 και 313).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 9×8 (72), 1×4 (76), 30×8 (316), 3 (319). Χωρίς άρίθμηση τευχών. Παραπομπή στο verso κάθε φύλλου, παράλληλα προς τό κείμενο. Φυλλαρίθμηση άπό τήν καταλογογράφο.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρίς διακόσμηση ή έρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Άδελος. Γραφή έλαφρώς δεξιοκλινής, ή συνήθης τής έποχής. Μελάني καστανό. Στο φ. I^ρ (άνω ώα, άπό τό χέρι του γραφέα) *αψογ' [1773] φερουραρ(ίου) κ'.*

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 1^ρ, ἄνω ὠα, κτητ.) *Κωνσταντινουπόλεως Ἀγαθαγγέλου*. – (σὸ ἴδιο φύλλο, κάτω ὠα, κτητ.) *Νῦν δὲ Κωνσταντίνου Γεωργιάδου*.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Βλ. ΣΗΜ. Ἀργότερα, σὸ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιον Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, ΒΙΒΛ.). Δὲν σημειώνεται ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΥΡΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΝ* καὶ (σὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 299. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. – τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὸ φ. II, πφ. ἀρχ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, *BZ* 16, σ. 267 (ἀρ. 84). — Lappa-Zizicas, «*Les Manuscrits*», σ. 298. — Σκαρβέλη-Νικολοπούλου, *Μαθηματάρια*, σ. 101, 809 (ἀρ. 874).

359 (TA 300)

ἔτ. 1819 (φ. 2^ρ) χαρτί 210×142χιλ. [153×100] φ. I, 214 (–211), Γ
στ. 14 διπλοὶ

ΣΤΙΧΗΡΑΡΙΟ ΠΕΤΡΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΟΥ, ΜΕΤΑΓΡΑΦΗ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΟΥ

1. (φ. 2^ρ-120^ν) «Στιχηράριον σύντομον τῶ μέλη περιέχων πάντα τὰ δοξαστικά τοῦ ἐνιαυτοῦ τῶν δεσποτικῶν καὶ θεομητορικῶν ἑορτῶν καὶ τῶν ἑορταζομένων ἁγίων μελισθὲν μὲν παρὰ Πέτρου λαμπαδαρίου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας· ἐξηγηθὲν δὲ κατὰ νέαν μέθοδον τῆς μουσικῆς τέχνης, παρὰ Γρηγορίου λαμπαδαρίου· μεταγραφὲν χειρὶ Χα(τζῆ) Νικόλαος υἱοῦ Χα(τζῆ) Κωνσταντῆ Χρησοχόου ἐν ἔτει σωτηρίῳ ,αωιθ' [1819] κατὰ μῆνα Μάρτιον. Εἰς τὴν α' ἀρχὴ τῆς ἰνδίκτου ἦτοι τοῦ νέου ἔτους καὶ μνήμη τοῦ ὀσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Συμεὼν τοῦ Στυλίου. Δόξα (sic)», ἦχ. πλ. β'. Ἀρχ. *Θεία χάρις ἀπηώρητο* (Ἔως τὴν 29^η Αὐγούστου) (γιὰ τὸ 1^ο τροπάριον βλ. Μην. Ρώμ., τ. 1, σ. 5).
2. (φ. 120^ν-198^ρ) «Τὰ τοῦ Τριωδίου ἰδιόμελα καὶ δοξαστικά ἄνευ τῶν ἀποστίχου τῶν Κυριακῶν τῆς Τεσσαρακοστῆς ἅτινα ἐγράφησαν ἐν τῷ στιχηραρίῳ· τῇ Κυριακῇ τοῦ Τελόνου (!) καὶ τοῦ Φαρισέου (!) εἰς τὸν Ἑσπερινόν. Δόξα», ἦχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Παντοκράτωρ (!) Κύριε* (γιὰ τὸ 1^ο τροπάριον βλ. *Τριώδιον*, σ. 1).
3. (φ. 198^ρ-212^ρ) «Ἀρχὴ τοῦ Πεντηκοσταρίου (!)· τῇ ἁγίᾳ καὶ Μεγάλῃ Κυριακῇ τοῦ Πάσχα εἰς τοὺς αἴνους, Δόξα καὶ νῦν», ἦχ. πλ. α'. Ἀρχ. *Ἀναστάσεως ἡμέρα* (γιὰ τὸ 1^ο τροπάριον βλ. *Πεντηκ.* Ρώμ., σ. 12).

Προηγείται στο φ. 1^ρ. Άρχ. *Κύριε ἐλέησον* (σύντομο, 4 σειρές: παρασημαντική - στίχοι).

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

Άγραφα φύλλα: 1^ν, 212^ν-214^ν.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, υπόλευκο, στιλπνό. Ύδατόσημο: ἡμισέληνος σὲ πλαίσιο· πβ. Nikolaev 1038 (ἔτ. 1829).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×6-1 (2-5· ἐξέπεσε τὸ τελευταῖο φύλλο), 52×4 (214· παραλείφθηκε ἡ ἀρίθμηση τοῦ φ. 211). Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν με ἀραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5).

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων, χωρὶς διακοσμητικὰ στοιχεῖα.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Νικόλαος, υἱὸς Χατζῆ Κωνσταντῆ Χρυσοχόου· βλ. βιβλιογρ. σημ. στο φ. 2^ρ, ὅπου καὶ ὁ τίτλος. Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρό.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Στὰ φ. 1^ρ, 2^ρ, ἡ σφραγίδα: *Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ*. Χωρὶς τὴ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΣΤΙΧΗΡΑΡΙΟΝ* καὶ (στο κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 300. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Πολὸν καλῆ· λίγοι ρύποι.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφοι», σ. 585. — Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 375, 391.

360 (TA 301)

ἔτ. 1818 (φ. 197^ν)   χαρτί   233×175χλ. [152×100]   φ. I, 197, Γ
στ. 14 διπλοὶ

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ

(φ. 2^ρ-197^ν) Ἀνθολογία ἐσπερινῶ· πβ. κώδ. Μπενάκη 229 (TA 96). Στὸν παρόντα κώδικα, συνοπτικά:

(φ. 2^ρ-44^ρ) Ἄρχ. *Ἀνοιξαντός σου τὴν χεῖρα*, κ.ο.κ. – (φ. 44^ρ-94^ν) *Κεκραγάρια*:

(φ. 44^r-63^v) Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, «Κεκραγάρια κατ' ἤχον». Ὅλοι οἱ ἤχοι, (φ. 63^v-82^v) Μπαλασίου ἱερέως, «Στάσις β', κεκραγάριον...». Ὅλοι οἱ ἤχοι, (φ. 82^v-94^v) Ἰακώβου πρωτοφάλτου «τοῦ ἀειμνήστου διδασκάλου», «Ἔτερα κεκραγάρια». Ὅλοι οἱ ἤχοι. – (φ. 94^v-100^v) «Στιχηρὰ ἀναστάσιμα φαλλόμενα εἰς τὸν Ἑσπερινόν...». – (φ. 100^v-102^r) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, Προκείμενα τῆς ἐβδομάδος. – (φ. 102^r-103^r) «Τῆ ἀγία καὶ μεγάλη Τεσσαρακοστῆ Προκείμενα τῶν Κυριακῶν...». – (φ. 103^r-112^v) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, Προκείμενα εἰς τὰς δεσποτικὰς ἐορτάς...». – (φ. 112^v-131^r) «Ἰδιόμελα φαλλόμενα εἰς τὰς Κυριακὰς τῆς μεγάλης Μ' [Τεσσαρακοστῆς]... Τὸ παρὸν... Πέτρου λαμπαδαρίου...». – (φ. 131^r-137^v) «Τῆ ἀγία καὶ Μεγάλῃ δ' [Τετάρτῃ] εἰς τὸν στίχον τῶν αἰνῶν...». – (φ. 137^v-141^v) Πέτρου λαμπαδαρίου Πελοποννησίου, «Εἰς τὸν στίχον τῶν αἰνῶν τῶν ἀγίων Παθῶν...». – (φ. 141^v-148^v) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, «Τῆ ἀγία καὶ μεγάλη Παρασκευῆ Δόξα καὶ νῦν τῶν ἀποστίχων τοῦ ἑσπερινοῦ...», ἤχ. πλ. α'. – (φ. 148^v-156^v) Χρυσάφῃ τοῦ νέου, «Εἰς τὴν λαμπροφόρον Ἀνάστασιν Δόξα καὶ νῦν...», ἤχ. πλ. α'. – (φ. 156^v-160^v) «Ἡ θεία καὶ ἱερὰ Λειτουργία τῶν Προηγιασμένων (!) μέλος ἀρχαίων», ἤχ. πλ. β'. – (φ. 161^r-172^r) Πέτρου λαμπαδαρίου, «Τῆ ἀγία καὶ Μεγάλῃ Τεσσαρακοστῆ ἐν τοῖς ἀποδείπνοις... ὡς φάλλεται ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ», ἤχ. πλ. β'. – (φ. 172^r-174^v) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, «Στίχοι φαλλόμενοι τῇ ἀγία καὶ μεγάλῃ Τεσα(ρα)κοστῇ εἰς τὰς ὥρας...», ἤχ. πλ. β'. – (φ. 174^v-175^r) «Τῆ Τρίτῃ καὶ Πέμπτῃ ἐσπέρας καὶ τῇ ἀγία καὶ Μεγάλῃ Ἑβδομάδι...», ἤχ. α'. – (φ. 175^r-181^r) «Ὁ Ἀκάθιστος ὕμνος μελου<ρ>γηθεὶς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις», ἤχ. πλ. δ'. – (φ. 181^r-183^r) Πέτρου Μπερεκέτῃ, «Ἔτερον», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Τῆ Ὑπερμάχῳ. – (φ. 183^r-190^v) Ἰωάννου Κλαδᾶ, «Μάθημα φαλλόμενον εἰς τὸν Ἀκάθιστον ὕμνον...», ἤχ. πλ. δ'. – (φ. 190^v-191^r) «Τὸ παρὸν φάλλεται τῇ ἀγία καὶ Μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ τῇ Παρασκευῇ ἐσπέρας μετὰ τὴν ἀπόλυσιν», ἤχ. γ'. – (φ. 191^r-194^v) «Τρισάγιον νεκρώσιμον», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. Ἅγιος. – (φ. 194^v-197^v) Μανουὴλ Χρυσάφῃ «φαλλόμενον εἰς τεθνεώτας», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. Θρηγῶ καὶ οὐδύρομαι.

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

Ἄγγραφο φύλλο: 1^{r-v}.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημα: α) λέων (π.χ. φ. 3 καὶ 4)· ἀντίσημο: γράμματα A F G (π.χ. φ. 7 καὶ 8)· βλ. Stanković 536 (ἔτ. 1795/1805), β) λέων (π.χ. φ. 55 καὶ 56)· ἀντίσημο: γράμματα F F A (π.χ. φ. 54 καὶ 57)· πβ. Stanković 533 (ἔτ. 1790/1810), μὲ διαφορὰ ὡς πρὸς τὴν ἀπόσταση ραβδώσεων.

γ) θυρεὸς μὲ ζωόμορφο σχῆμα (π.χ. φ. 139 καὶ 140)· ἀντίσημο: γράμματα E G A (π.χ. φ. 138 καὶ 141).

δ) ἀετὸς μὲ γράμματα G F A (π.χ. φ. 174 καὶ 177) καὶ θυρεὸς μὲ ζωόμορφο σχῆμα (π.χ. 175 καὶ 176)· θυμίζει Nikolaev 1104α καὶ 1104β (ἔτ. 1844) ἢ Nikolaev 1143 καὶ 1144 (ἔτ. 1854).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 49×4 (φ. 2-197). Ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία, σημειωμένη μὲ ἐρυθρὸ μελάνι ἀπὸ τὸν γραφέα, στὸ κάτω περιθώριο τοῦ πρώτου recto κάθε τεύχους (δὲν διακρίνεται στὸ πρῶτο τεῦχος, ἐνῶ μόνο κατὰ τὸ ἥμισυ στὸ 2°, λόγω ξακρίσματος τοῦ φύλλου καθὼς καὶ σὲ ἄλλα τεύχη): 2-49· σὲ ὀρισμένα τεύχη τοῦ κώδικα, μεταγενέστερο χερί σημειώνει μὲ μολύβι τὴν ἀρίθμηση –ὅπου αὐτὴ ἔχει ἐξαλειφθεῖ λόγω ξακρίσματος– σὲ τυχαῖο σημεῖο τοῦ κάτω περιθωρίου τοῦ 1^{ου} recto: 2 (φ. 6^ο) - 49 (φ. 194^ο).

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Νικόλαος, υἱὸς Χατζῆ Κωνσταντῆ Χρυσοχόου (ταύτιση βάσει γραφῆς)· πβ. κώδ. Μπενάκη 359 (TA 300)/ΓΡΑΦ· βιβλιογρ. σημ. (φ. 197^ο): 1818 δεκεμβρίου α'. Τέλος τοῦ ἐσπερινοῦ τόμου. Ἡ ταύτιση μὲ τὸν Γρηγόριο λαμπαδάριο (βλ. Giannopoulos, BIBL. καὶ Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφοι», σ. 405) δὲν ἐπαληθεύεται. Ὁ παρὼν κώδικας πιθανῶς ἀπόγραφο αὐτόγραφου κώδικα τοῦ Γρηγορίου ἢ κάποιου μαθητῆ του. Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρό.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Στὸ φ. 1^ο, ἡ σφραγίδα: Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ. Χωρὶς τὴ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΣΤΙΧΗΡΑΡΙΟΝ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 301. Τὰ φ. I, I', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὸ φ. 1, πφ. ἀρχ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλὴ· κηλίδες ὑγρασίας στὰ τελευταῖα κυρίως φύλλα τοῦ κώδικα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 374, 391.

361 (TA 302)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 1102)

18ος αἰ. χαρτί 207×153χιλ. [165×125] φ. II, φ. 4. σ. 714 (– σ. 660-669), I στ. 22 (φ. 1^ο-2^ο), 26 (σ. 1-706)

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΝΑΖΙΑΝΖΗΝΟΣ – ΝΙΚΗΤΑΣ ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ

– (φ. 1^ο-2^ο) «Περὶ τῶν ἐκφωνηθέντων λόγων τοῦ ἐν ἀγίοις π(α)τρ(ὸ)ς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Ναζιανζοῦ τοῦ Θεολόγου». Συντάκτης τοῦ κειμένου ὁ Ἰγνάτιος Ναζιανζοῦ: καταγράφεται ὁ τίτλος καὶ ἡ ὑπόθεση ὀρισμένων ἀπὸ τοὺς παρακάτω λόγους (βλ. στὸν παρόντα κώδ. κείμε. 1-4, 6, 9, 10, 12-14).

Τελευταία καταγράφεται ή υπόθεση τοῦ λόγου «εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα». Ἀρχ. *Τοῦτον τὸν λόγον μεμελετημένον* (ἔκδ. υπόθεσης σὲ λατ. μτφρ.: *PG* 127, 1301-1302) ή ὁποία ὁμως παραλείπεται στήν ἀρχή τοῦ λόγου (βλ. παρακάτω, κείμε. 8, σ. 337).

– (φ. 4^ρ) Πίνακας περιεχομένων [παραπομπή σὲ φύλλα (= σελίδες) κάθε κεφαλαίου]: καταγράφονται ἀπὸ τὸν κύριο γραφέα τοῦ κώδικα 13 λόγοι. Παραλείπεται ὁ δεῦτερος λόγος εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα· συμπληρώθηκε μτγν. διάστιχα ὡς τίτλος ἀπὸ τὸν Ἰγνάτιο Ναζιανζοῦ.

– (σ. 1-707) Γρηγόριος Ναζιανζηνός, Λόγοι (συνολικά 14) (CPG 3010)· σχόλια Νικήτα Ἡρακλείας (CPG 3027). Ἀναλυτικά:

¹(σ. 1-93) *Εἰς τὸν μέγαν Βασίλειον, Ἐπιτάφιος* (Λόγος 43). Προηγείται τοῦ σχολιασμοῦ ή υπόθεσης. Ἀρχ. *Ὁ προκείμενος οὗτος λόγος, ἀρχ. (σχόλια) Παθαινομένης και ἀπολοφυρομένης διαθέσεως ἀναφώνημα, τέλ. ἔχων ἐπαίνου τί ἄξιον· ἐν Χ(ριστῷ) Ἰησοῦ... εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων ἀμήν.* Γιὰ τὸ κείμενο βλ. CPG Suppl. 3010.43· BHG^a 245· *PG* 36, 493-605. Ἔκδ. Bernardi, 3, σ. 116-306 – σχολιασμός ἀνέκδοτος.

²(σ. 93-138) *Περὶ φιλοπτωχίας* (Λόγος 14). Προηγείται τοῦ σχολιασμοῦ ή υπόθεσης. Ἀρχ. *Συμβουλευτικός μὲν ὁ παρὼν λόγος προτρεπόμενος εἰς φιλοπτωχίαν, ἀρχ. (σχόλια) Οἰκείως τοὺς ἀκροατὰς ἀδελφοὺς ὠνόμασε και συμπένητας, τέλ. δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίας σκηνάς.* Γιὰ τὸ κείμενο βλ. CPG Suppl. 3010.14· *PG* 35, 857-909 – γιὰ τὸν σχολιασμό βλ. Κ. Δυοβουνιώτης, «Νικήτα Ἡρακλείας Ἑρμηνεία εἰς λόγους Γρηγορίου Ναζιανζηνοῦ», *Θεολογία* 21 (1950), σ. 355-384.

³(σ. 139-178) *Εἰς τὰ ἅγια Φῶτα* (Λόγος 39). Προηγείται τοῦ σχολιασμοῦ ή υπόθεσης. Ἀρχ. *Πανηγυρικός και οὗτος ὁ λόγος ἀκόλουθος και συγγενής, ἀρχ. (σχόλια) Διὰ τοῦτο ἄλιν συνάπτει ὁ Θεολόγος τὸν παρόντα λόγον, τέλ. τῶν τριῶν προσώπων τῆς μιᾶς θεότητος νῦν ὑποδέξασθε. Τέλος.* Γιὰ τὸ κείμενο βλ. CPG Suppl. 3010.39· BHG^a 1938· *PG* 36, 336-360. Ἔκδ. Moreschini – Gallay, *Grégoire*, σ. 150-196 – σχολιασμός σὲ λατ. μτφρ.: *PG* 127, 1211-1244.

⁴(σ. 178-257) *Εἰς τὸ ἅγιον βάπτισμα* (Λόγος 40). Προηγείται τοῦ σχολιασμοῦ ή υπόθεσης. Ἀρχ. *Ὁ παρὼν λόγος ἀγωνιστικῶς ἀποδείκνυσι, ἀρχ. (σχόλια) Χθὲς φησὶ τὰ Φῶτα ἐορτάσαμεν και γὰρ ἔπρεπε χαρῆναι, τέλ. οἱ ταῦτα διδάσκοντες και ὑμεῖς οἱ μανθάνοντες.* Γιὰ τὸ κείμενο βλ. CPG Suppl. 3010.40· BHG^a 1947· *PG* 36, 360-425. Ἔκδ. Moreschini – Gallay, *δ.π.*, σ. 198 κ.έ. – σχολιασμός σὲ λατ. μτφρ.: *PG* 127, 1243-1302.

⁵(σ. 257-268) *Εἰς Γρηγόριον Νύσσης* (Λόγος 11). Ἀρχ. (σχόλια) *Φίλου πιστοῦ. Ἀπὸ γνώμης τὸ προοίμιον φησὶ γὰρ Ἰησοῦς ὁ τοῦ Σιράχ φίλου πιστοῦ, τέλ.*

τουτέστι διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτῶν. Γιὰ τὸ κείμενο βλ. CPG Suppl. 3010.11· BHG 716· PG 35, 832-841. Ἔκδ. Calvet-Sebasti, Grégoire, σ. 328-346 – σχολιασμός: ἔκδ. Christian Friedrich von Matthaei, S. Gregorii Nazianzeni Binae Orationes graece et latine, Μόσχα 1780, σ. 74-83.

⁶(σ. 269-316) *Εἰς τὸν μέγαν Ἀθανάσιον* (Λόγος 21). Προηγείται τοῦ σχολιασμοῦ ἡ ὑπόθεση. Ἄρχ. Ὁ παρὼν λόγος καθαρὸν ἐστὶν ἐγκώμιον, ἀρχ. (σχόλια) Ἀπὸ συλλογισμοῦ τὸ προοίμιον καὶ γὰρ ὁ Ἀθανάσιος εἶχε τὴν ἀρετὴν, τέλ. στήσον μετὰ σοῦ κἄν μέγα τοῦτο αὐτῶ. Τέλος καὶ τῷ Θ(ε)ῶ δόξα. Γιὰ τὸ κείμενο βλ. CPG Suppl. 3010.21· BHG^a 186· PG 35, 1081-1128. Ἔκδ. Mossay – Lafontaine, Grégoire, σ. 110-192.

⁷(σ. 317-336) *Εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα καὶ εἰς τὴν βραδυτῆτα* (Λόγος 1). Προηγείται τοῦ σχολιασμοῦ ἡ ὑπόθεση. Ἄρχ. Ἄκων χειροτονηθεὶς ὁ θεῖος Γρηγόριος, ἀρχ. (σχόλια) Ἐπειδὴ, φησὶν, ἀναστάσεώς ἐστὶν ἡμέρα. Γιὰ τὸ κείμενο βλ. CPG Suppl. 3010.1· PG 35, 396-401. Ἔκδ. Bernardi, 1, σ. 72-82 – σχολιασμός: PG 36, 944-969.

⁸(σ. 337-467) *Εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα* (Λόγος 45). Ἄρχ. (σχόλια) Ἀββακοῦμ ὁ προφήτης ἑώρα πολλούς, τέλ. ἐπὶ τὸ θυσιαστήριόν μου. Γιὰ τὸ κείμενο βλ. CPG Suppl. 3010.45· PG 36, 624-664 – σχολιασμός σὲ λατ. μτφρ.: PG 127, 1302-1410.

⁹(σ. 468-502) *Εἰς τὴν καινὴν Κυριακὴν καὶ περὶ ἐγκαινίων καὶ εἰς τὸ ἔαρ καὶ τὸν μάρτυρα Μάμαντα* (Λόγος 44). Προηγείται τοῦ σχολιασμοῦ ἡ ὑπόθεση. Ἄρχ. Τῆς πανηγυρικῆς ιδέας καὶ οὗτος ὁ λόγος ἐστί, ἀρχ. (σχόλια) Ἐγκαίνια μὲν ἐπὶ ναοῦ ἡ πρώτη καθιέρωσις, τέλ. ἐκεῖνον βίον ἀπέλθωμεν. Γιὰ τὸ κείμενο βλ. CPG Suppl. 3010.44· BHG^a 1021· PG 36, 608-621 – σχολιασμός σὲ λατ. μτφρ.: PG 127, 1409-1434.

¹⁰(σ. 503-561) *Εἰς τὴν Πεντηκοστὴν* (Λόγος 41). Προηγείται τοῦ σχολιασμοῦ ἡ ὑπόθεση. Ἄρχ. Πανηγυρικὴν ιδέαν καὶ οὗτος ὁ λόγος ὑπισχνεῖται, ἀρχ. (σχόλια) Μετριοφρονῶν ὁ Θεολόγος ὡς εἶωθε πολλάκις ποιεῖν, τέλ. ἡ τῶν δικαίων ἀληθινὴ ἑορτὴ καὶ ἀγαλλίασις. Γιὰ τὸ κείμενο βλ. CPG Suppl. 3010.41· PG 36, 428-452. Ἔκδ. Moeschini – Gallyay, Grégoire, σ. 312-354 – σχολιασμός: Hoeschel, Ὁμιλία, σ. 247-333,24 καὶ σὲ λατ. μτφρ.: PG 127, 1435-1480.

¹¹(σ. 561-596) *Εἰς τοὺς Μακκαβαίους* (Λόγος 15). Προηγείται τοῦ σχολιασμοῦ ἡ ὑπόθεση. Ἄρχ. Ἐν ταῖς μακκαβαϊκαῖς βίβλοις ἀναγράφεται τις ἀνὴρ Ἰούδας, ἀρχ. (σχόλια) Ἐζητεῖτο παρὰ πολλῶν εἰ ἐν μάρτυσι τακτέον τοὺς Μακκαβαίους, τέλ. ὁ ἐξουθενῶν με ἀτιμωθήσεται. Γιὰ τὸ κείμενο βλ. CPG Suppl. 3010.15· BHG^a 1007· PG 35, 912-933.

¹²(σ. 596-623) *Εἰς τὸν ἅγιον Κυπριανόν* (Λόγος 24). Προηγείται τοῦ σχολιασμοῦ ἢ ὑπόθεσης. Ἄρχ. Ἀνωτέρω Ναζιανζοῦ ὄρος ἐστὶ βαθύκρημον καὶ πολυφάραγγον, ἀρχ. (σχόλια) Παρ' ὀλίγον φησὶν παρῆλθεν ἂν ἡμᾶς ὁ μέγας Κυπριανός, τέλ. τέλειοι ἐν τῇ ἡμέρᾳ Χ(ριστο)ῦ εὐρεθέντες. Γιὰ τὸ κείμενο βλ. CPG Suppl. 3010.24· BHG^a 457· PG 35, 1169-1193. Ἔκδ. J. Mossay – G. Lafontaine, *Grégoire de Nazianze: Discours 24-26* [SC 284], Παρίσι 1981, σ. 40-84.

¹³(σ. 624-652) *Εἰς τοὺς λόγους καὶ εἰς τὸν ἐξισωτὴν Ἰουλιανόν* (Λόγος 19). Προηγείται τοῦ σχολιασμοῦ ἢ ὑπόθεσης. Ἄρχ. Τισὶ μὲν δοκεῖ δικανικὸς εἶναι ὁ λόγος, ἀρχ. (σχόλια) Τίς ἢ τοσαύτη φησὶ τυρρανίς καὶ βία, τέλ. μίαν δόξαν τῆς ἀγίας Τριάδος. Γιὰ τὸ κείμενο βλ. CPG Suppl. 3010.19· BHG^a 1918· PG 35, 1044-1064 – σχολιασμὸς ἀνέκδοτος.

¹⁴(σ. 653-707) *Εἰς τὰ ἅγια Θεοφάνια* (Λόγος 38). Προηγείται τοῦ κειμένου ἢ ὑπόθεσης. Ἄρχ. Τὸν παρόντα πανηγυρικὸν λόγον ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐξέδωκεν ὁ Θεολόγος, ἀρχ. (σχόλια) Τὸ Χ(ριστὸ)ς ὄνομα, κυρίως μὲν τὸ συναμφότερον σημαίνει, τέλ. δεσμίους γῆς ἐν Χ(ριστ)ῷ Ἰησοῦ τῷ Κ(υρί)ῳ ἡμῶν... ἀμῆν. Γιὰ τὸ κείμενο βλ. CPG Suppl. 3010.38· BHG^a 1921· PG 36, 312-333. Ἔκδ. Moreschini – Gallay, *Grégoire*, σ. 104-148 – σχολιασμὸς: CPG 3027. Ἔκδ. Hoeschel, *Ὁμιλία*, σ. 20-84 καὶ σὲ λατ. μτφρ.: PG 127, 1177-1212.

Ἄγραφα φύλλα/σελίδες: φ. Π^{r-v}, 3^{r-v}, 4^v/σ. 708-713.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, τραχύ. Ὑδατόσημα: α) τρία καπέλα (π.χ. φ. 1/2 καὶ 7/8)· ἀντίσημο: γράμμα C (π.χ. φ. 5/6), β) λέων καὶ γράμμα A (π.χ. φ. 33/34 καὶ 39/40)· ἀντίσημο: γράμματα b, τὸ 2^ο δυσδιάκριτο (V ;) (π.χ. φ. 37/38).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×4 (II, 1-3), 1×8-1 (4, 1/2-11/12· ἐξέπεσε τὸ 1^ο φύλ., χωρὶς ἀπώλεια κειμένου), 43×8 (709/710· – σ. 660-669: σφάλμα ἀρίθμησης, χωρὶς ἀπώλεια κειμένου). Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία: πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Μονοσύλλαβη ἢ δισύλλαβη παραπομπὴ στὴ δεξιὰ γωνία τῶν σελίδων, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Συμπλήρωση ἀρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: φ. II, 1-4, σ. 708-714.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρὶς διακόσμηση ἢ ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΙΣ: φ. 4^r, σ. 1-707: ἄδηλος ὁ κύριος γραφέας. Γραφὴ ἐλαφρῶς δεξιοκλινῆς, στρογγυλόσχημη, ἀραιή. Προηγείται στὰ φ. 1^r-2^v: Ἰγνάτιος Ναζιανζοῦ ἀδριανουπολίτης (ταύτιση βάσει γραφῆς).

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (σ. 1, κάτω ὦα, κτη.) Καὶ τότε Πέτρου Μαρίλη Κρητός. Καὶ ἡδη Ἰγνατίου Ναζιανζοῦ ἀδριανουπολίτου.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Προγενέστεροι κτήτορες τοῦ κώδικα: Πέτρος Μαρίλης ὁ Κρής· κατόπιν, ὁ Ἰγνάτιος Ναζιανζοῦ (βλ. ΣΗΜ.). Ἀργότερα στὸ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBL.). Δὲν σημειώνεται ἢ σφραγιδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀναλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπική τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξιμῶν πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΑΖΙΑΝΖΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ ΛΟΓΟΙ καὶ* (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 302. Τὰ φ. I, I', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὰ φ. II, 3, 711/712, 713/714, πφ. ἀρχ. - τέλ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, *BZ* 14, σ. 591 (ἀρ. 11). — Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298.

362 (TA 303)

19ος αἰ. [φ. II': 1886, σ. 99-230: 1888 (βλ. σ. 119, 190)] χαρτί
205×151χλ. [170×122] φ. III, σ. 238 στ. 30-33 (σ. 1-95), 21-26 (σ. 99-229)

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ – ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ (βιβλίο δασκάλου μὲ σχολικὰ μαθήματα)

Ὁ κώδικας ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο συσταχωμένα μέρη: α) σ. 1-98 καὶ β) σ. 99-238 (νεότερο τμήμα).

1. (φ. I'-II') Κατάλογος βιβλίων τοῦ δασκάλου Νικολάου Χρυσστομίδη (βλ. ΓΡΑΦ./ΣΗΜ.).
2. (σ. 1-43) Γραμματική (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). Ἄρχ. *Παρέπονται κοινῶς πᾶσι τοῖς τοῦ λόγου μέρεσι δύο· εἶδος καὶ σχῆμα*, τέλ. («Περὶ βαρβαρισμοῦ») ἵνα μὴ δόξαν καὶ σχήμασι χρῆσθαι, λάθωμεν βαρβαρίζοντες.
3. (σ. 45-96) Συντακτικό (ἀνεπίγρ. στὸν κώδ.). Ἄρχ. *Συμφωνία λέγεται, ὅταν τινὰ ἀναφερόμενα εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον*, τέλ. («Περὶ σολοικισμοῦ») *σχήμασι χρῆσθαι, λάθωμεν σολοικίζοντες*.
4. (σ. 99-117) «Τεχνολογικόν. Τμήμα β' ἦτοι τὸ Κανονικόν. Κεφάλαιον α'. Περὶ γραμμάτων, διφθόγων, συλλαβῶν, λέξεων, τόνων καὶ πνευμάτων, γενικῶν κανόνων τονισμοῦ καὶ λόγου. Α' Περὶ γραμμάτων». Ἄρχ. *Τὰ γράμματα λέγονται καὶ στοιχεῖα*, τέλ. (ἀτελ.) «Δ' Κανόνες ἐπὶ τῆς β' κλίσεως τῶν ἰσολλάβων» (μόνο ὁ τίτλος).
5. (σ. 119-143) «Γεωγραφία (Πατριδογραφία ἢ Πατριδογνωσία) συνθεῖσα παρὰ τοῦ ἐλλογίμου διδασκάλου κυρίου Εὐθυμίου κατὰ τὴν νέαν μέθοδον. 1888 Ἰανουαρίου 25. Τυπογραφία (!) τῆς Ἀλυσιποτάμου (Ζινοζίδερε) πραγματολογικῶς. Περὶ τῆς Σχολῆς». Ἄρχ. *Ποῦ εὕρισκόμεθα; Εὕρισκόμεθα ἐντὸς τῆς Σχολῆς. Τί εἶναι ἡ Σχολή;* τέλ. *δηλ(αδ)ῆ εἰς τὴν*

Καισάρειαν, εἰς τὴν κωμόπολιν τῆς Καισαρείας Ζινοζίδερε, ἐντὸς τῆς Σχολῆς. Τέλος.

6. (σ. 143-160) «Ἄλλη πατριδογραφία κατὰ τὴν νέαν μέθοδον συντεθεῖσα ὑπὸ Ἰ. Σαραντίδου». Ἀρχ. *Ποῦ εὕρισκόμεθα; Εὕρισκόμεθα ἐντὸς τῆς Σχολῆς. Τί εἶναι ἡ Σχολή; τέλ. κατοικεῖται ὑπὸ 40.000 κατοίκων, ἐξ ὧν οἱ περισσότεροι Ἀρμένιοι καὶ Τοῦρκοι καὶ ὀλίγοι Ἕλληνες.*
7. (σ. 163-166) «Μαθήματα τινὰ Πραγματογνωσίας. Περὶ ἵππου». Ἀρχ. *Δείκνυται ἡ εἰκὼν τοῦ ἵππου. Τί εἶναι τοῦτο; τέλ. ποῖα εἶναι τὰ ὄργανα τῆς ὀράσεως;*
8. (σ. 166-167) «Πρόγραμμα τῶν μαθημάτων τῆς Δημοτικῆς Σχολῆς». Ἀρχ. *Ἐρὰ μαθήματα περιλαμβάνοντα τὰ κυριώτερα τῆς Π(αλαιᾶς) Ν(έας) Διαθήκης), τέλ. Πάντα χορηγεῖ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον κτλ.*
9. (σ. 167-181) «Ἴχνογραφία Ν. Γ. Βούρου Καθηγητοῦ τῆς Ἴχνογραφίας ἐν τῇ Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῆ. Περὶ σημείου, σειρᾶς, σημείων καὶ γραμμῆς». Ἀρχ. *Τί λέγεται σημεῖον; Σημεῖον ὀνομάζεται τὸ παριστάνον μέρος τι ἐπὶ τοῦ πίνακος ἢ χάρτου, τέλ. μῆκος, πλάτος καὶ βάθος λέγονται οἱ τρεῖς διαστάσεις. Τέλος.*
10. (σ. 182-189) «Ἐκ τοῦ ἐγχειριδίου τῆς Γραμμικῆς Ἴχνογραφίας τοῦ Ἐμμ. Μαγκάκη». Ἀρχ. *Τί εἶναι ἡ γραμμῆ; Ἡ γραμμῆ εἶναι διάστημα ἔχον μῆκος μόνον, τέλ. ἀπέναντι γωνίας, ὡς ἡ ἀγ σχῆμα 26. Τέλος τῆς χειρογράφου ἰχνογραφίας.*
11. (σ. 190-192) «Τὸ ἀντίγραφον τοῦ προγράμματος τῆς Δημοτικῆς Σχολῆς τῆς Κωμοπόλεως Φλαβιανῶν κατὰ τὴν νέαν μέθοδον, ὃ συνετέθη παρὰ τοῦ καθηγητοῦ τῆς νέας μεθόδου κ. Ἰωάννου Σαραντίδου ἐν τῇ Ροδοκανακείῳ Ἱερατικῇ Σχολῇ τῇ 19^ῃ Σεπτεμ(βρίου) 1888. Πρόγραμμα τῆς Δημοτικῆς Σχολῆς κατὰ τὴν Ν(έαν) Μέθοδον. Τάξις α΄». Ἀρχ. *Θρησκευτικά. Τὰ ἀπλούστερα τῶν διηγήσεων τῆς Παλ(αιᾶς) καὶ Ν(έας) Διαθήκης ἄνευ βιβλίου δι' εἰκόνων. Ἀκολουθεῖ τὸ ἀναλυτικὸ πρόγραμμα τῶν τάξεων Α', Β', Γ', Δ'.*
12. (σ. 193-202) «Πρακτικὸς ὁδηγὸς τοῦ διδασκάλου κατὰ τὸ νέον σύστημα ὑπὸ Δημητρίου Ε. Κολοκότσα. Ἐν Ἀθήναις 1884». Ἀρχ. *Ἡ κυβέρνησις ἀπὸ τοῦ 1878 διὰ τῆς συστάσεως διδασκαλείου ἐν Ἀθήναις, τέλ. («Περὶ τῆς διδασκαλίας τῆς Γραμματικῆς») Τί ὀνομάζεται συλλαβή;*
13. (σ. 213-225) «Ἐκ τῆς γραμματικῆς Ν. Εὐσταθίου καὶ Α. Κουζουλάρη. Τεῦχος Α', Β', Γ'». Ἀρχ. *Πόσα εἶναι τὰ γράμματα τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης; τέλ. προστακτικῆ, εὐκτικῆ καὶ ἀπαρέμφατος. Πβ. Ν. Εὐσταθίου καὶ Α. Κουζουλάρη, Ἐγχειρίδιον Γραμματικῆς καὶ Συντακτικοῦ τῆς*

Νέας Ἑλληνικῆς Γλώσσης, τεύχη Α'-Γ', Κων/πολη 1885 (Ἡλίου – Πολέμη, ἄρ.*1885.584-586).

14. (σ. 227-230) Κατάλογος βιβλίων (ἑλλην.-καραμαν.).
15. (σ. 231) Μουσικὸ κείμενο (σημειογραφία): «Τὸ ὄρφανό, ἦχος πλ. α'». Ἀρχ. Εἰς τὸν προθάλαμόν σας περιίλυτο ἐμβαίνω.

Ἄγραφα φύλλα/σελίδες (χωρὶς ἀπώλεια κειμένου): φ. Γ, Π^Γ-ΠΙ^Γ/σ. 24-25, 44, 97-98, 118, 161-162, 203-212, 226, 232-238.

ΥΛΗ: (φ. Π-ΠΙ, σ. 1-98) Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, τραχύ. Ὑδατόσημο: α) καπέλα (π.χ. φ. 3/4 καὶ 5/6)· ἀντίσημο: γράμματα V G (π.χ. φ. 1/2 καὶ 7/8).

(σ. 99-238) Χαρτί λεπτό, ὑποκίτρινο, χωρὶς ὑδατόσημα.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 3×8 (Π-ΠΙ, 1/2-43/44), 4×6 (91/92), 1×4-1 (97/98· ἀποκόπηκε τὸ τελευταῖο φύλλο). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Παραπομπὴ στὴν κάτω δεξιὰ γωνία τῶν σελίδων, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Συμπλήρωση ἀρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: φ. Ι-ΠΙ, σ. 99-238.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Χωρὶς διακόσμηση ἢ ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΙΣ: α) σ. 1-96: ἄδηλος. Γραφὴ φιλολογικὴ, πυκνὴ. Μελάνι μαῦρο.

β) φ. Γ-Π^Γ, σ. 99-230: Νικόλαος Χρυσοστομίδης· βιβλιογρ. σημ. (φ. Π^Γ): Νικόλαος Χρυσοστομίδης, διδάσκαλος. 1886 Αὐγούστου 10 αὐτόθι. Μελάνι γαλάζιο (στυλό).

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. Γ-Π^Γ ἀπὸ τὸν Νικόλαο Χρυσοστομίδη) Ἴδου ἑνταῦθα εὐρίσκονται σεσημειωμένα τὰ ὅσα ἔχω βιβλία, ἐκ τῶν ὁποίων τινὰ μὲν ἔμειναν ἀπὸ τὸν πατέρα μου, τινὰ δὲ ἠγοράσθησαν ἀπ' ἐμὲ τὸν ἐν διδασκάλοις ἐλάχιστον, καὶ ἐν τῷ τέλει τοῦ καταλόγου τῶν βιβλίων ὑποφαινόμενον. Κατάλογος τῶν βιβλίων. 1. Λεξικὸν Σκαρλάτου [...]. Ἀκολουθεῖ ὁ κατάλογος τῶν βιβλίων. Στὸ τέλος τοῦ καταλόγου (φ. Π^Γ): ὅ ἐστὶ σαράντα βιβλία, τὰ σήμερον εὐρισκόμενα πλησίον μου βιβλία νέα τε καὶ καλοδεμένα. Ἔχω δὲ καὶ τινὰ χειρόγραφα τετράδια τὰ ὅποια νομίσας ὅτι εἶναι περιττὸν νὰ τὰ σημειώσω, δὲν τὰ ἐσημείωσα, ἐνόσω δὲ εὐρίσκονται πλησίον μου, ὅστις τὰ παρατηρήσῃ, ταχέως θέλει γνωρίσει καὶ τὸ γράψιμόν μου, καὶ τὸ ὅτι εἶνε ἰδικά μου θέλει τὸ ἐννοήσῃ. προστεθήσονται δὲ καὶ τὰ ὅσα εἰς τὸ ἐξῆς θέλω λάβει βιβλία. Ἀκολουθεῖ ὑπογραφή καὶ χρονολογία (βλ. παραπάνω, ΓΡΑΦ., βιβλιογρ. σημ.).

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ζινοζίδερε, Καισάρεια Καππαδοκίας (βάσει περιεχομένου τοῦ κώδ.). Δὲν σημειώνεται ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Σύγχρονη. Ξύλινες πινακίδες, ἐπικαλυμμένες μὲ μαρμαρογραφημένο χαρτί, ἀρκετὰ φθαρμένο. Ράχη μὲ δερμάτινη ἐπένδυση στὸ κάτω μέρος, σὲ ἐπικολημένη ἐτικέτα, ὁ ἄρ. 303.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή.

363 (TA 305)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως, χωρίς ἀρίθμηση)

18ος αἰ. (β' μισό) χαρτί 205×152χιλ. [155×95], 205×305χιλ. (φ. 157-162)
φ. I, 165, I στ. 17-18

ΓΕΩΜΕΤΡΙΑ

1. (φ. 1^r-144^v) Ἐπιπέδων, Γεωμετρία: (φ. 1^r-60^v) «Μέρος πρώτον. Περί συμπτωμάτων καὶ μέτρων τῶν ἐπιπέδων σχημάτων. Κεφάλαιον α'. Περί ὀρισμῶν ἢ γεωμετρικῶν ἀρχῶν. Ὅρισμὸς α'». Ἀρχ. Γεωμετρία ἐστὶν ἐπιστήμη περὶ τὴν γνῶσιν τῶν μεγεθῶν, ἧγουν στερεῶν ἐπιφανειῶν, (φ. 60^v-144^v) «Μέρος Β'. Περί τῆς ἀλλήλου τῶν εὐθειῶν καὶ τῶν ἐπιπέδων σχημάτων ἀναλογίας. Κεφάλαιον α'. Περί ὀρισμῶν καὶ ἀρχῶν τῶν ἀναλογιῶν. Ὅρισμὸς α'». Ἀρχ. Μεγέθη ὁμογενῆ καλοῦμεν, ἅτινα ἔχουσι τὸν αὐτὸν ἀριθμῶν τῶν διαστάσεων, τέλ. ἐν τῷ αὐτῷ γὰρ λόγῳ ἐστὶν ὁ κύβος τῆς διαμέτρου αἰεὶ πρὸς τὸν κύβον τῆς διαμέτρου ρθ'. Τέλος τῆς γεωμετρίας. Πβ. τὸν ὁμοίου περιεχομένου κώδ. Ἰβήρων 1354 [Λάμπρος (RO 1097), τ. 2, σ. 276].
2. (φ. 145^r-149^v) «Παραπομπαὶ εἰς τὰ κατ' Εὐκλείδην στοιχεῖα».
3. (φ. 151-162) Πίνακες μὲ γεωμετρικὰ σχήματα σὲ ἀναδιπλούμενα φύλλα.

Ἐπιπέδων φύλλα: II^r-III^v, 150^{r-v}, 151-162 (ἄγραφο τὸ verso τῶν φύλλων), 163^r-165^v.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, τραχύ. Ὑδατόσημα: α) τρία καπέλα (π.χ. φ. 3 καὶ 6)· ἀντίσημο: γράμματα V G (π.χ. φ. 4 καὶ 5)· βλ. Stanković 975 (ἔτ. 1790/1800), μὲ μικρὴ διαφορὰ ὡς πρὸς τὴν ἀπόσταση ραβδώσεων. Τὸ ἴδιο ὕδατ., ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τοῦ κώδικα ἕως τὸ φ. 48, β) θυρεὸς μὲ τὴ λέξη LIBERTAS ἀπολήγει στὰ γράμματα A P (π.χ. φ. 49 καὶ 56)· πβ. Heawood 825 (ἔτ. 1766), 826 (ἔτ. 1771), μὲ διαφορὰς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα, γ) στέμμα καὶ βότρυς (φ. 151)· ἀντίσημο: γράμμα F (π.χ. φ. 154)· πβ. Velkov, σ. 388 ἀρ. 33 (ἔτ. 1768), μὲ διαφορετικὸ ἀντίσημο.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×2 (II-III), 18×8 (144), 1×6 (150), 6 “διπλάσια”-ἀναδιπλούμενα φύλλα (162), 1×4-1 (165· ἀποκόπηκε προφανῶς τὸ τελευταῖο φύλλο). Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Παραπομπὴ στὴν κάτω δεξιὰ γωνία κάθε σελίδας, παρὰλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Φυλλαρίθμηση ἀπὸ τὴν καταλογογράφου.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Στὸ φ. 1^r, ταινιοειδὲς ἐπίτιτλο ἀπὸ πλοχμοειδεῖς ὀριζόντιες καὶ κάθετες ταινίες. Στὰ φ. 41^r-56^v, πρωτογράμματα μὲ λιτὸ φυτικὸ διάκοσμο. Καμία ἐρυθρογραφία.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Σύγχρονοι μεταξύ τους (πβ. ύδατ. α), συνεργάζονται για τὴν ἀντιγραφή τοῦ κώδικα: α) φ. 1^ρ-8^ν, 57^ρ-72^ν, 121^ρ-144^ν: Γεώργιος Νικολάου Κῶος (ταύτιση βάσει γραφῆς· βλ. κτητ. σημ., φ. Γ). Γιὰ τὸν ἴδιο γραφέα βλ. κώδ. Μπενάκη 304 (TA 227) κ.ά., β) φ. 9^ρ-24^ν: ἄδηλος. Γραφή συνήθης, δεξιοκλινῆς, στενῆ, γ) φ. 25^ρ-40^ν, 73^ρ-88^ν, 105^ρ-120^ν: ἄδηλος. Γραφή συνήθης, δεξιοκλινῆς, ἀραιή. Τὸ χέρι τοῦ ἴδιου γραφέα στὸν κώδ. Μπενάκη 200 (TA 46), φ. 10^ρ κ.έ., δ) φ. 41^ρ-56^ν, 89^ρ-104^ν: ἄδηλος. Γραφή δεξιοκλινῆς, καλλιγραφικῆ,γωνιώδης, με ἐπιμηκυμένες ἀπολήξεις κεραϊῶν. Ἀπὸ τὸν ἴδιο γραφέα, παρασελίδια σημ. στὸν κώδ. Μπενάκη 304 (TA 227), φ. 52^ρ.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. Γ, ἄνω ὦα, κτητ.) *Κωνσταντινουπόλεως Ἀγαθαγγέλου. — (κάτω ὦα, κτητ.) καὶ τόδε ξὺν τοῖς ἄλλοις Γεωργίου Νικολάου Κῶου. Νῦν δὲ Κωνσταντίνου Γεωργιάδου.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Γιὰ προγενέστερους κτήτορες τοῦ κώδικα βλ. ΣΗΜ. Ἀργότερα, στὸ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBΛ.). Δὲν σημειώνεται ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικῆ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΓΕΩΜΕΤΡΙΑ* καί (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 305. Τὰ φ. I, Γ, πρ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὰ φ. II, II καὶ 163-165, πρ. ἀρχ. - τέλ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλὴ· κηλίδες ὑγρασίας στὸ ἄνω περιθώριο τῶν φύλλων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, *BZ* 16, σ. 284 (ἀρ. 149). — Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298. — Καρᾶς, *Οἱ Φυσικὲς Θετικὲς Ἐπιστῆμες*, σ. 124 (γφ 128).

364 (TA 307)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 1147)

ἔτ. 1660 (σ. 293) [φ. III^ρ: 18ος αἰ.] χαρτί 215×153χιλ. [162×100]
φ. III, σ. 295 (+1α), Γ στ. 23

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ

(σ. 1-293) Θεόδωρος Πρόδρομος, Ἑρμηνεία κανόνων Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ, ἐπισκόπου τοῦ Μαΐουμᾶ, καὶ Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ («Τοῦ φιλοσοφωτάτου κυρ(οῦ) Θεοδώρου τοῦ λεγομένου Πτοχοπροδρόμου (!)»). Πληρέστερος-ἐπεξηγηματικὸς τίτλος ἀπὸ μτην. χέρι στὴν ἄνω καὶ ἔξω ὦα τῆς σ. 1: «Ἐν ἄλλοις δὲ οὕτως· τοῦ φιλοσόφου κυροῦ Θεοδώρου τοῦ Προδρόμου, ἐξήγησις εἰς τοὺς ἐν ταῖς ἱεραῖς δεσποτικαῖς ἑορταῖς ἐκτεθέντας κανόνας παρὰ τῶν ἁγίων καὶ σοφῶν ποιητῶν Ἰωάννου καὶ Κοσμᾶ. Προοίμιον εἰς τὸν προϊστάμενον τοῦ ὀρφανοτροφείου τίμιον ἄνδρα, ἀξιώσαντα ἐξηγήσασθαι τούτους». Ἔκδ. κα-

νόνων: PG 96, 98· Christ – Paranikas, *Anthologia Graeca*· ἔκδ. ἑρμην.: Stevenson, *Theodori Prodrumi*. Ἀναλυτικά:

¹(σ. 1-43) Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ στὴν Ὑψωση τοῦ τιμίου Σταυροῦ (PG 98, 501D11-509A3· Christ – Paranikas, *ῥ.π.*, σ. 161-165). Ἐκδ. Stevenson, *ῥ.π.*, σ. 1-29,28.

²(σ. 43-79) Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ στὴν ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων (PG 98, 460-465· Christ – Paranikas, *ῥ.π.*, σ. 165-169). Ἐκδ. Stevenson, *ῥ.π.*, σ. 29,30-57,26.

³(σ. 79-100) Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ στὴν ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων (PG 96, 817-825A7· Christ – Paranikas, *ῥ.π.*, σ. 205-209). Ἐκδ. Stevenson, *ῥ.π.*, σ. 57,28-74,34.

⁴(σ. 100-129) Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ στὴν ἑορτὴ τῶν Θεοφανίων (PG 98, 465-472A13· Christ – Paranikas, *ῥ.π.*, σ. 169-173). Ἐκδ. Stevenson, *ῥ.π.*, σ. 75-98,11.

⁵(σ. 129-153) Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ στὴν ἑορτὴ τῶν Θεοφανίων (PG 96, 825A10-832B10· Christ – Paranikas, *ῥ.π.*, σ. 209-213). Ἐκδ. Stevenson, *ῥ.π.*, σ. 98,13-117,23.

⁶(σ. 153-174) Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ στὴν Ὑπαπαντὴ τοῦ Χριστοῦ (PG 98, 509A10-513C1· Christ – Paranikas, *ῥ.π.*, σ. 173-176). Τέλ. (ἑρμην.) ἐν τούτῳ τῷ ῥήματι τὴν ὁδὴν ταύτην ἐπεσφράγισεν. Μερικὴ ἔκδ. Stevenson, *ῥ.π.*, σ. 117,25-120,32.

⁷(σ. 174-198) Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ στὴν Κυριακὴ τῶν Βαΐων (PG 98, 497C-501D7· Christ – Paranikas, *ῥ.π.*, σ. 183-186). Πβ. Stevenson, *ῥ.π.*, σ. XXV ἀρ. VII.

⁸(σ. 199-244) Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ καὶ Μάρκου ἐπισκόπου Ἰδρουῆντος στὸ Μ. Σάββατο (Christ – Paranikas, *ῥ.π.*, σ. 196-201). Πβ. Stevenson, *ῥ.π.*, σ. XXV ἀρ. XIII.

⁹(σ. 244-271) Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ στὴν Κυριακὴ τοῦ Πάσχα (PG 96, 840C-844B8· Christ – Paranikas, *ῥ.π.*, σ. 218-221). Πβ. Stevenson, *ῥ.π.*, σ. XXV ἀρ. XIV.

¹⁰(σ. 271-293) Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ στὴν Πεντηκοστή (PG 98, 489-492C13· Christ – Paranikas, *ῥ.π.*, σ. 201-204). Πβ. Stevenson, *ῥ.π.*, σ. XXV ἀρ. XV.

Στὸ φ. III^v προηγούνται ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ Ἰγνατίου Ναζιανζοῦ (βλ. ΓΡΑΦ.): – (φ. III^f) Ὁ τίτλος «Τοῦ φιλοσόφου κυροῦ Θεοδώρου τοῦ Πτωχοπροδρόμου ἐξήγησις...»: ἀντιγραφή τοῦ παρασελίδιου τίτλου τῆς σ. 1 (βλ. παραπάνω).

– (φ. III^v) Πίνακας περιεχομένων («Πίναξ τῶν ἐν αὐτῷ περιεχομένων»).

Οἱ τίτλοι τοῦ πίνακα περιεχομένων συνοδεύονται ἀπὸ τὶς ἀντίστοιχες ἐνδείξεις φύλλων τοῦ χειρογράφου· ὥστόσο, στὸ χειρόγραφο ἔχει υἱοθετηθεῖ σελιδαρίθμηση καὶ οἱ ἀναγραφόμενοι στὸν πίνακα ἀριθμοὶ παραπέμπουν σὲ σελίδες.

Ἄγραφα φύλλα/σελίδες: φ. II^v/σ. 294-295.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑποκίτρινο, τραχύ. Ὑδατόσημο: α) τρία καπέλα (π.χ. φ. 42/43 καὶ 44/45)· ἀντίσημο: γράμματα I C· μεταξύ τους τρίφυλλο ἄνθος (π.χ. φ. 46/47)· πβ. Velkon, σ. 333 ἀρ. 11 (ἔτ. 1654) καὶ ἀντίσημο 11A, β) ἀκαθόριστο (βλ. τχ 1).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 37×4 (1/1α-294/295). Ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἑλλην. [α' (σ. 7) - θ' (σ. 64, 71)] καὶ ἀραβ. ψηφία [10 (σ. 72, 79) - 37 (σ. 288)], σημειωμένη μὲ μαῦρο μελάνι στὴν κάτω δεξιὰ γωνία τοῦ πρώτου recto τῶν τευχῶν· ἐπαναλαμβάνεται στὸ τελευταῖο verso. Παραπομπὴ στὴν κάτω δεξιὰ γωνία κάθε σελίδας, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Συμπλήρωση σελιδαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: 1, 1α.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Στὴ σ. 1, ἐλισσόμενος βλαστὸς ἐν εἴδει ἐπιτίτλου (ἐρυθρό-μαῦρο μελάνι). Λιτὸ πρωτόγραμμα E ἐρυθροῦ χρώματος. Στὴν ἄνω ὠα τῆς σ. 1, ἡ φράση IC XC N K σὲ σταυροειδῆ σχηματισμό. Χωρὶς ἐρυθρογραφία τὸ ὑπόλοιπο χφ: ἐπίτιτλα (σ. 43, 100, 153, 174, 271), πρωτογράμματα καὶ ἀνθύλλια (π.χ. σ. 35, 36) μὲ μαῦρο μελάνι.

ΓΡΑΦΕΙΣ: α) Μεθόδιος Ἡρακλείας, ὁ κύριος γραφέας· βιβλιογρ. σημ. (σ. 293): *Αὐτὸ τὸ πανάγιον πνεῦμα ὀδηγήσει καμὲ τὸν ἀμαρτολὸν καὶ ἀμαθῆ Μεθόδιον Ἡρακλείας εἰς τοῦ ποιεῖν τὰ θελήματα αὐτοῦ καὶ ἐν δικαίῳ σκυναῖς ἀξιόσαι με, ἀμήν.* (ἐρυθρόγρ.:) *Τέλος 1660 / ἀπριλλίου αⁿ καὶ οἱ τυχόντες μέμνησθαι καμῶ.* Γραφὴ φιλολογικὴ, ὁμοιόμορφη, μικρομεγέθης, στενή.

β) φ. III^v: Ἰγνάτιος Σαράφογλου Ἀδριανουπολίτης (ταύτιση βάσει γραφῆς).

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ὁ κώδικας ἀνήκε στὸν Ἰγνάτιο Σαράφογλου (βλ. ΓΡΑΦ.). Ἀργότερα στὸ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBΛ.). Χωρὶς τὴ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰῶνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: Θ. ΠΤΩΧΟΠΡΟΔΡΟΜΟΥ ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΚΑΝΟΝΩΝ ΑΓ. ΚΟΣΜΑ ΚΑΙ ΙΩΑΝΝΟΥ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 307. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. σύγχρονης στάχωσης. Τὰ φ. II-III, πφ. ἀρχ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Φθορὲς λόγῳ χρήσης, ὀξειδωσὴ μελανιοῦ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, BZ 14, σ. 593 (ἀρ. 18). — Lappa-Zizicas, «Les Manuscripts», σ. 298. — Τσελίκας, *Δέκα αἰῶνες*, σ. 58-59 (ἀρ. καταλ. 51). — Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφοι», σ. 552.

365 (TA 308)

19ος αἰ. (α' μισό, μετὰ τὸ 1814) χαρτί 156×110χιλ. [112×72/80]
 φ. I, 342 (-287/288), φ. Γ στ. 12 (σ. 2-234), 14/15 (σ. 237-337) διπλοί

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΚΑΙ ΟΡΘΡΟΥ

1. (σ. 1-235) Ἀνθολογία ἔσπερινοῦ. Ἀναλυτικά:

(σ. 1-31) Ἀρχ. Ἀνοιξαντός σου τὴν χεῖρα, κ.ο.κ. Πβ. τὸν ὁμοίου περιεχομένου κώδ. Μπενάκη 229 (TA 96), φ. 1^τ-17^ν. – (σ. 31-45) «Τὸ παρὸν ἄσμα-τουργήθη παρὰ Πέτρου λαμ(παδαρίου) Πελο(ποννησίου)», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. <Μακάριος> Ἀνὴρ ἀλληλούϊα – <Κ>αὶ ἐν ὁδῷ ἀμαρτωλῶν – <Κ>αὶ ἐπὶ καθέδρα λοιμῶν – <Ἀ>λλ' ἢ ἐν τῷ νόμῳ Κυρίου – <Κ>αὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ – <Κ>αὶ ἔσται ὡς τὸ ξύλον – <Ὅ> τὸν καρπὸν αὐτοῦ δώσει – Καὶ τὸ φύλλον αὐτοῦ – <Κ>αὶ πάντα, ὅσα ἂν ποιῇ – Οὐχ οὕτως οἱ ἀσεβεῖς – <Ἀ>λλ' ἢ ὡσεὶ χνοῦς – <Δ>ιὰ τοῦτο – Οὐδὲ ἀμαρτωλοὶ βουλή δικαίων – <Ὅ>τι γινώσκει Κύριος – Καὶ ὁδὸς ἀσεβῶν ἀπολείται – Καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό – Κατὰ τοῦ Κυρίου – Καὶ ἀπορρίψωμεν – Ὁ κατοικῶν ἐν οὐρανοῖς – Καὶ ὁ Κύριος ἐκμυκτηριεῖ – Τότε λαλήσει πρὸς αὐτοὺς – Καὶ ἐν τῷ θυμῷ – Ἐγὼ δὲ κατεστάθην βασιλεὺς ὑπ' αὐτοῦ – <Ε>πὶ Σιών – <Δ>ιαγγέλλων τὸ πρόσταγμα Κυρίου – Κύριος εἶπε πρὸς με – Ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε – <Α>ἴτησαι παρ' ἐμοῦ – <Κ>αὶ τὴν κατάσχεσίν σου – Ποιμανεῖς αὐτοὺς – Ὡς σκεύη κεραμέως – Καὶ νῦν, βασιλεῖς, σύνετε – Δουλεύσατε τῷ Κυρίῳ – <Κ>αὶ ἀγαλλιᾶσθε αὐτῷ ἐν τρόμῳ – Δράξασθε παιδείας – <Κ>αὶ ἀπολείσθε ἐξ ὁδοῦ δικαίας – Ὅταν ἐκκαυθῇ – <Μ>ακάριοι πάντες οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτῷ – Κύριε, τί ἐπληθύνθησαν οἱ θλίβοντές με – Πολλοὶ ἐπανίστανται ἐπ' ἐμέ – <Π>ολλοὶ λέγουσι τῇ ψυχῇ μου – <Σ>ὺ δέ, Κύριε, ἀντιλήπτωρ μου εἶ – Δόξα μου καὶ ὑψῶν – Φωνῇ μου πρὸς Κύριον ἐκέκραξα – Καὶ ἐπήκουσέ μου – <Ε>γὼ ἐκοιμήθην καὶ ὑπνώσα – <Ε>ξηγέρθην – Οὐ φοβηθήσομαι ἀπὸ μυριάδων λαοῦ – Τῶν κύκλῳ συνεπιτιθεμένων μοι – Ἀνάστα, Κύριε, σῶσόν με – Ὅτι σὺ ἐπάταξας – <Ὅ>δόντας ἀμαρτωλῶν συνέτριψας – <Τ>οῦ Κυρίου ἢ σωτηρία – Ἀλληλούϊα Δόξα σοι ὁ Θεός – <Δ>όξα Πατρί – <Κ>αὶ νῦν – <Ἀ>λληλούϊα – Δόξα σοι ὁ Θεός Ἀλληλούϊα. – (σ. 45-53) «Ἐτερον ἐμελουργήθη παρὰ Χουρμουζίου διδ(ασκάλου) σύντομον», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. <Μ>ακάριος ἀνὴρ – Καὶ ἐν ὁδῷ ἀμαρτωλῶν – Καὶ ἐπὶ καθέδρα λοιμῶν οὐκ ἐκάθισεν – <Ἀ>λλ' ἢ ἐν τῷ νόμῳ Κυρίου – Καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ – Καὶ ἔσται ὡς τὸ ξύλον – Ὅ τὸν καρπὸν αὐτοῦ δώσει – Οὐχ οὕτως οἱ ἀσεβεῖς – <Δ>ιὰ τοῦτο – Ὅτι γινώσκει Κύριος – Ἴνα τί ἐφρούραξαν ἔθνη – <Π>αρέστησαν οἱ βασι-

λείς τῆς γῆς – <Δ>ιαρρήξωμεν τοὺς δεσμοὺς αὐτῶν – <Ο> κατοικῶν
 ἐν οὐρανοῖς – <Τ>ότε λαλήσει πρὸς αὐτούς – <Ε>γὼ δὲ κατεστάθην
 βασιλεὺς ὑπ’ αὐτοῦ – <Κ>ύριος εἶπε πρὸς με – <Α>ἴτησαι παρ’ ἐμοῦ –
 <Π>οιμανεῖς αὐτούς – <Κ>αὶ νῦν, βασιλεῖς, σύνετε – <Δ>ουλεύσατε τῷ
 Κυρίῳ – <Δ>ράξασθε παιδείας – <Ο>ταν ἐκκαυθῆ – <Κ>ύριε, τί ἐπλη-
 θύνθησαν οἱ θλίβοντές με – Πολλοὶ ἐπανίστανται ἐπ’ ἐμέ – <Π>ολλοὶ
 λέγουσι τῇ ψυχῇ μου – <Σ>ὸ δέ, Κύριε, ἀντιλήπτωρ μου εἶ – <Φ>ωνῆ
 μου πρὸς Κύριον ἐκέκραξα – <Ε>γὼ ἐκοιμήθην καὶ ὕπνωσα – <Ο>ὐ
 φοβηθήσομαι ἀπὸ μυριάδων λαοῦ – Ἀνάστα, Κύριε, σῶσόν με – <Τ>οῦ
 Κυρίου ἡ σωτηρία – Δόξα Πατρί – Καὶ νῦν – Ἀλληλούϊα δόξα σοι ὁ
 Θεός. – (σ. 53-59) «Ἔτερον συντομότερον παρὰ Γεωργίου Κρητός»,
 ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. <Μ>ακάριος ἀνὴρ – Καὶ ἐν ὁδῷ ἀμαρτωλῶν – Καὶ ἐπὶ
 καθέδρα λοιμῶν – <Α>λλ’ ἢ ἐν τῷ νόμῳ Κυρίου – <Κ>αὶ ἔσται ὡς τὸ
 ξύλον – <Κ>αὶ τὸ φύλλον αὐτοῦ – <Ο>ὐχ οὕτως οἱ ἀσεβεῖς – <Δ>ιὰ
 τοῦτο – <Ο>τι γινώσκει Κύριος – <Π>αρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς
 – <Δ>ιαρρήξωμεν τοὺς δεσμοὺς αὐτῶν – <Ο> κατοικῶν ἐν οὐρανοῖς
 – <Τ>ότε λαλήσει πρὸς αὐτούς – <Ε>γὼ δὲ κατεστάθην βασιλεὺς ὑπ’
 αὐτοῦ – <Κ>ύριος εἶπε πρὸς με – <Α>ἴτησαι παρ’ ἐμοῦ – <Π>οιμανεῖς
 αὐτούς – <Κ>αὶ νῦν, βασιλεῖς, σύνετε – <Δ>ουλεύσατε τῷ Κυρίῳ –
 <Δ>ράξασθε παιδείας – <Ο>ταν ἐκκαυθῆ – <Κ>ύριε, τί ἐπληθύνθησαν
 οἱ θλίβοντές με – <Π>ολλοὶ λέγουσι τῇ ψυχῇ μου – <Σ>ὸ δέ, Κύριε,
 ἀντιλήπτωρ μου εἶ – <Φ>ωνῆ μου πρὸς Κύριον ἐκέκραξα – <Ε>γὼ
 ἐκοιμήθην καὶ ὕπνωσα – <Ο>ὐ φοβηθήσομαι ἀπὸ μυριάδων λαοῦ –
 <Α>νάστα, Κύριε, σῶσόν με – <Τ>οῦ Κυρίου ἡ σωτηρία – <Δ>όξα Πα-
 τρί – <Κ>αὶ νῦν – <Α>λληλούϊα δόξα σοι ὁ Θεός. – (σ. 59-66) «Ἔτερον
 παρὰ Μανουὴλ πρωτοφάλ(του)», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. <Μ>ακάριος ἀνὴρ –
 Καὶ ἐν ὁδῷ ἀμαρτωλῶν – Καὶ ἐπὶ καθέδρα λοιμῶν – <Α>λλ’ ἢ ἐν τῷ
 νόμῳ Κυρίου – <Κ>αὶ ἔσται ὡς τὸ ξύλον – <Οὐ>χ οὕτως οἱ ἀσεβεῖς
 – <Δ>ιὰ τοῦτο – <Ο>τι γινώσκει Κύριος – <Τ>ίνα τί ἐφρούραξαν ἔθνη –
 <Π>αρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς – <Δ>ιαρρήξωμεν τοὺς δεσμοὺς
 αὐτῶν – <Ο> κατοικῶν ἐν οὐρανοῖς – <Τ>ότε λαλήσει πρὸς αὐτούς –
 <Ε>γὼ δὲ κατεστάθην βασιλεὺς ὑπ’ αὐτοῦ – <Κ>ύριος εἶπε πρὸς με
 – <Α>ἴτησαι παρ’ ἐμοῦ – <Π>οιμανεῖς αὐτούς – <Κ>αὶ νῦν, βασιλεῖς,
 σύνετε – <Δ>ουλεύσατε τῷ Κυρίῳ – <Δ>ράξασθε παιδείας – <Ο>ταν
 ἐκκαυθῆ – <Κ>ύριε, τί ἐπληθύνθησαν οἱ θλίβοντές με – <Π>ολλοὶ λέ-
 γουσι τῇ ψυχῇ μου – <Σ>ὸ δέ, Κύριε, ἀντιλήπτωρ μου εἶ – <Φ>ωνῆ
 μου πρὸς Κύριον ἐκέκραξα – <Ε>γὼ δὲ ἐκοιμήθην καὶ ὕπνωσα – <Ο>ὐ
 φοβηθήσομαι ἀπὸ μυριάδων λαοῦ – <Α>νάστα, Κύριε, σῶσόν με –
 <Τ>οῦ Κυρίου ἡ σωτηρία – <Δ>όξα Πατρί – <Κ>αὶ νῦν – <Α>λληλούϊα
 δόξα σοι ὁ Θεός.

(σ. 67-118) Κεκραγάρια: (σ. 67-94) Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, κατ' ἤχον. Ὅλοι οἱ ἤχοι, (σ. 94-118) Μπαλασίου ἱερέως. Ὅλοι οἱ ἤχοι.

(σ. 118-119, μτγν. προσθήκη ἀπὸ ἄλλο χέρι) «Πολυχρονισμὸς τοῦ Σουλτάνου ὑπὸ τοῦ κ. πρωτοφάλτου Προδρόμου», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. *Πολυχρόνιον ποιῆσαι Κύριος*. – (σ. 119) «Ἔτερος ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ» (μόνο ὁ τίτλος).

(σ. 121-135) Ἰακώβου πρωτοφάλτου, Κεκραγάρια. Ὅλοι οἱ ἤχοι.

(σ. 135-141) Γεωργίου τοῦ Κρητός, «Στιχηρὰ ψαλλόμενα εἰς τὸν ἔσπερινὸν τῆς Ἀναστάσεως μελουργη(θέντα)», ἤχ. β'. Ἀρχ. *Τῶν προαιώνων ἐκ πατρός*.

(σ. 141-142) «Τῇ μεγάλῃ Τεσσαρα(κοστῇ) προκειμένα τῶν Κυρι(ακῶν)· μέλος ἀρχαῖον», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. <M>ῆ ἀποστρέψης – <Π>ρόσχεις τῇ ψυχῇ μου – <E>δωκας κληρονομίαν – <T>ὸ ὄνομά σου Κύριε. – (σ. 143-152) «Τὸ Θεοτόκε Παρθένε ὀκτάτηχον παρὰ τοῦ μακαρίτου Πέτρου Μπερεκέτου ἁσματονισθέν, ἀρχου δίχορον», ἤχ. α'. – (σ. 153-179) «Ἰδιόμελα τῆς Σαρακοστῆς· τὸ παρὸν Πέτρου λαμπαδ(αρίου)», ἤχ. δ'. Ἀρχ. <E>λαμψεν ἡ χάρις σου Κύριε, κ.ο.κ. Πβ. τὸν ὁμοίου περιεχομένου κώδ. Μπενάκη 229 (TA 96), φ. 91^r-106^r. – (σ. 179-219) «Τῇ ἀγία καὶ μεγάλη τετράδι...», κ.ο.κ. Πβ. κώδ. Μπενάκη 229 (TA 96), φ. 106^r-133^r. – (σ. 219-220) «Τὸ παρὸν παρὰ Γρηγορίου», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. <Π>αναγία Θεοτόκε. – (σ. 220) Πέτρου λαμπαδαρίου, ἤχ. β'. Ἀρχ. <T>ὴν πᾶσα ἐλπίδα μου. – (σ. 220-221) «Παρὰ Πέτρου λαμπαδ(α)ρ(ίου), Ἰωάννου πρωτο(φάλτου)», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. <Ψ>υχὴ μου ψυχὴ μου ἀνάστα. – (σ. 221) Δανιὴλ πρωτοφάλτου, ἤχ. πλ. β', ὁ ἴδιος στίχος. – (σ. 221-222) Πέτρου Πελοποννησίου, ἤχ. πλ. β' ἐκ τοῦ βου χρωματικὸς, ὁ ἴδιος στίχος. – (σ. 222) Πέτρου πρωτοφάλτου, ἤχ. πλ. β' χρωματικὸς, ὁ ἴδιος στίχος. – (σ. 222-223) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἤχ. πλ. β' χρωματικὸς, ὁ ἴδιος στίχος. – (σ. 223) Πέτρου, ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. Ἀσπόρου συλλήψεως ὁ τόκος. – (σ. 223-224) Πέτρου Βυζαντίου, ἤχ. πλ. β', ὁ ἴδιος στίχος. – (σ. 224-225) «Εἰς τὸν Ἀκάθιστον ἐμελουργήθη παρὰ τοῖς ἀρχαίοις», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. <Θ>εὸς Κύριος, (σ. 225-226) «σύντομον», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. <Θ>εὸς Κύριος, (σ. 226) «Ἔτερον σύντομον», ἤχ. πλ. δ'. – (σ. 226-228) ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. <T>ὸ προσταχθὲν μυστικῶς. – (σ. 228-232) «δίχορον», ἤχ. πλ. δ'. Ἀρχ. <T>ῆ Ὑπερμάχῳ. – (σ. 232-234) Πέτρου Μπερεκέτη, «Ἔτερον», ἤχ. πλ. δ'. – (σ. 234-235) «Τὸ παρὸν ψάλλεται εἰς τὰς Παρασκευάς», ἤχ. γ'. Ἀρχ. <T>ὴν ὠραιότητα τῆς παρθενίας σου.

2. (σ. 237-333) Ἀνθολογία Ὅρθρου.

(σ. 237-240) «Δοξολογία. Στάσις α'· ἡ παρούσα ἐμελοποιήθη παρὰ Ἰωάννου πρωτοφάλτου», ἤχ. α'. – (σ. 240-253) Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου,

Δοξολογίες, στοὺς ἤχους α'-δ'. – (σ. 253-254) Γεωργίου τοῦ Κρητός, Ἀσματικὸν τοῦ Σταυροῦ, ἤχ. δ'. Ἀρχ. Ἅγιος ὁ Θεός. – (σ. 254-257) Πέτρου πρωτοψάλτου Βυζαντίου, Δοξολογία, ἤχ. πλ. α'.

(σ. 257-<294>) Δοξολογίες: (σ. 257-261) Πέτρου Πελοποννησίου, ἤχ. πλ. β' χρωματικός, (σ. 261-264) Δανιήλ πρωτοψάλτου, ἐπτάφωνος ἤχ. βαρύς, (σ. 264-268) Ἰωάννου πρωτοψάλτου, ἤχ. πλ. δ', (σ. 268-271) Ἰακώβου πρωτοψάλτου, ἤχ. α' τετράφωνος, (σ. 271-<294>) τοῦ ἰδίου, στοὺς ἤχους: β' ἕως πλ. δ'.

(σ. <294>-327) «Δοξολογίαί μελοποιηθεῖσαι παρὰ τῶν διδασκάλων Γρηγορίου καὶ Χουρμουζίου· ἡ παροῦσα ἐμελοποιήθη παρὰ τοῦ κῦρ Χουρμουζίου», ἤχ. α'. Ἀναλυτικά: (σ. 297-301) «τοῦ αὐτοῦ [Χουρμουζίου;]», ἤχ. β' λέγετος, (σ. 301-304) «Παρὰ τοῦ Χουρμουζίου χρωματική», ἤχ. β', (σ. 304-307) τοῦ ἰδίου, ἤχ. βαρὺς ἀρμονικός, (σ. 307-<310>) τοῦ ἰδίου, ἤχ. δ', (σ. <310>-313) Γρηγορίου πρωτοψάλτου, ἤχ. πλ. α' πεντάφωνος, (σ. 313-317) τοῦ ἰδίου, ἤχ. πλ. β', (σ. 317-<320>) Γρηγορίου λαμπαδαρίου, ἤχ. βαρὺς, (σ. <320>-323) Γεωργίου τοῦ Κρητός, ἤχ. πλ. δ', (σ. 323-327) Γρηγορίου πρωτοψάλτου, ἤχ. πλ. δ'.

(σ. 327-329) «Ἀσματικὸν τοῦ τιμίου Σταυροῦ μελ(οποιηθὲν) παρὰ <Μα-νουήλ> Χρυσάφου», ἤχ. δ'. Ἀρχ. Ἅγιος ὁ Θεός. – (σ. 329-<332>) «Ἀσμα-τικὸν νεκρώσιμον μέλος ἀρχαῖον», ἤχ. πλ. β'. Ἀρχ. Ἅγιος ὁ Θεός.

(σ. <332>-333) «Μαθήματα. Τὸ παρὸν ψάλλεται εἰς ἀρχιερέα ὅταν λαμβάνη καιρὸν μέλος παλαιόν», ἤχ. βαρὺς. Ἀρχ. <Τ>ὸν δεσπότην. – (σ. 333-<338>) Ἰωάννου Κουκουζέλη, ἤχ. βαρὺς. Ἀρχ. Ἄνωθεν οἱ προφῆται.

Σημειογραφία Νέας Μεθόδου.

Ἄγγραφα φύλλα/σελίδες: φ. II^v/σ. 120, 236, 339-341.

ΥΛΗ: Χαρτί ἀρκετὰ χονδρό, ὑποκίτρινο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημα: α) δικέφαλος (;) ἀετὸς μὲ γράμματα F V (π.χ. φ. 7/8 καὶ 9/10)· πβ. Nikolaev 1021 (ἔτ. 1826)· ἡμισέ-ληνος σὲ πλαίσιο (π.χ. φ. 3/4 καὶ 5/6), β) τρεῖς ἡμισέληνοι (π.χ. φ. 59/60 καὶ 61/62), γ) γράμματα N (;) (π.χ. φ. 63/64).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 2×8 (31/32), 1×4 (39/40), 9×8 (183/<184>), 1×4 (191/<192>), 2×8 (223/<224>), 1×6 (235/<236>), 6×8 (333/<334>· -287/288), 1×4 (341/<342>). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης/σελιδαρίθμησης ἀπὸ τὴν κα-ταλογογράφου: φ. II/σ. 263, 271-285, 291-293, 297-299, 325, 331, 335, 339-341.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Μερικὴ ἐρυθρογραφία τίτλων.

ΓΡΑΦΕΙΣ: α) Ἐπιγραφὴ τοῦ κυρίου γραφέως. Μελάνι μαῦρο καὶ ἐρυθρό, β) σ. 118-119: μετγν. προσθήκη. Μελάνι μαῦρο.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Δὲν σημειώνεται ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΚΕΚΡΑΓΑΡΙΑ – ΙΔΙΟΜΕΛΑ – ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 308. Τὰ φ. I, I', πφ. ἀρχ. - τέλ. τῆς σύγχρονης στάχωσης. Τὸ φ. II, πφ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Πολὸ καλή.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Giannopoulos, «Manuscripts of Psaltic Art», σ. 391.

366 (TA 309)

ἔτ. 1789 (φ. 30^v) χαρτί 197×138χλ. [160×120] φ. I, 32, I'
στ. 10 ἀκέφ.

<ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ> – Μαθηματάριο με διάστιχη ψυχαγωγικὴ ἐρμηνεία

(φ. 1^r-30^v) <Χρηστοθήθεια>. Ἀναλυτικά:

(φ. 1^r-2^v) Ἀρχ. (ἀκέφ.) [Κεφάλαιον ε'. <Περὶ τῆς ἀμφὶ τὴν ἀναβολὴν κοσμιότητος> §ογ'... οὐκ ἀπηγόρευται τὸν] μέτριον καὶ ἐπαινούμενον κόσμον, (φ. 3^r-5^v) «Κεφάλαιον ζ' περὶ [[Τοῖς ἐν περιπάτοις εὐταξίας]] τοῖς ἐν περιπάτοις (!) εὐταξίας §πα'». Ἀρχ. Τριῶν ὄντων τῶν οὐ περιπάτου εἰδῶν, (φ. 6^r-14^v) «Κεφάλαιον Ζ'. Ἡ περὶ τῆς συντιχίας (!) εὐταξία §κγ'». Ἀρχ. Μῆτε ἐν ταῖς μετὰ πεπαιδευμένων καὶ σοφῶν, (φ. 15^r-23^r) «Κεφάλαιον Η'. Τὰ περὶ τὴν τράπεζαν». Ἀρχ. Πρὸ τῶν ἄλλων πρὸς δεῖπνον εὐτρεπιζομένῳ, (φ. 23^v-30^v) «Κεφάλαιον θ'. Πῶς χρηστέον τοῖς φίλοις §ρξθ'», τέλ. συνήθης, πᾶσιν ἴσος. Στὸ τέλος τοῦ κειμένου: ΤΕΛΟΣ καὶ τῷ θεῷ χάρις. Ἐκδ. Βυζάντιος, Χρηστοθήθεια, σ. 25-44. Πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5), φ. 42^v-78^v.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ὑπόλευκο, τραχύ. Ὑδατόσημα: α) θυρεὸς με δικέφαλο ἀετό (π.χ. φ. 3 καὶ 10), β) θυρεὸς (π.χ. φ. 18 καὶ 21): ἀντίσημο: γράμματα V C (π.χ. φ. 17 καὶ 22).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×12 (12), 1×14 (26), 1×6 (32). Χωρὶς ἀρίθμηση τευχῶν. Παραπομπὴ στὴν κάτω δεξιὰ γωνία κάθε σελίδας, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Σῶζεται μέρος τῆς ἀρχικῆς σελιδαρίθμησης: 57-120 (ἐξέπεσαν οἱ σ. 1-56). Φυλλαρίθμηση ἀπὸ τὴν καταλογογράφο.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδηλος· βιβλιογρ. σημ. (φ. 30^v): *Καὶ τόδε ἐτελειώθη μετὰ τοῦ ἀγίου Νικολάου εἰς τὸν μῆναν τοῦ Ἰωαννουαρίου 13: 1789*. Γραφή δεξιοκλινῆς, συνήθης τῆς ἐποχῆς. Μελάνι μαῦρο.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Ἄγνωστη. Δὲν σημειώνεται ἡ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: *ΟΔΗΓΙΑΙ ΔΙΑΦΟΡΟΙ καὶ* (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 309. Τὰ φ. I, I, πφ. ἀρχ. - τέλ. σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Μέτρια. Ἄρκετοὶ ρύποι.

367 (TA 312)

ἔτ. 1762 (φ. 180^v) χαρτί 327×203χιλ. [260×155] φ. I, 185, I'
στῆλ. 2 (φ. 21^r-180^v) στ. 23

<ΜΑΝΟΥΪΛ ΜΑΛΑΞΟΣ>

(φ. 3^r-5^v) «Πᾶσι τοῖς ἐντευξομένοις ἱερομένοις (!) τε καὶ λαϊκοῖς τὸ εὖ πράττειν». Ἄρχ. *Πᾶσαι μὲν αἱ ἄγιοι σύνοδοι ὅπου ἔγιναν ὕστερα, τέλ. καὶ ἀναγινώσκοντες εὐδοκιμεῖτε κατὰ τὸν διπλοῦν. Ὁ ἐν σπουδαίοις ἐλάχιστος τῆς ὑμετέρας καὶ ταπεινὸς δούλος Σαμουήλ ὁ τοῦ Δαβιδ ὁ ἐκ Χαλδίας.*

(φ. 6^r-19^v) Πίνακας περιεχομένων (κεφ. 311) («Πίναξ σὺν Θεῷ ἀγίῳ τοῦ παρόντος νομίμου»). Στὸν πίνακα γίνεται παραπομπὴ σὲ φύλλα (= σελίδες) κάθε κεφαλαίου.

(φ. 21^r-180^v) <Μανουήλ Μαλαξός, *Νομοκάνων*>. Ἔκδ. Γκίνης – Πανταζόπουλος, κεφ. Β', σ. 65, κ.έ., τέλ. (κεφ. τια': «Περὶ αἰμοφάγου ἧγγουν ἐκείνοι ὅπου τρώγουν αἷμα») ἄς τοὺς παιδεύη καὶ ὁ κοσμικὸς κριτής. Παραλείπεται τὸ προοίμιο. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ κειμένου: *Τέλος τῷ Θεῷ δὲ δόξα ὕμνος καὶ ἀκατάπαυστος εὐχαριστία. Χριστὲ δίδου πονέσαντι τὴν πολυὸλβον ἀρωγὴν.*

Ἄγραφα φύλλα: 1^v-2^v, 20^{r-v}, 181^v-185^r.

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑποκίτρινο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημο: α) στέμμα καὶ βότρυς (π.χ. φ. 2)· ἀντίσημο: γράμματα P P (π.χ. φ. 3)· πβ. Stanković 506 (ἔτ. 1735/55), μὲ μικρὲς διαφορὲς ὡς πρὸς τὸ σχῆμα.

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×6–1 (5· εξέπεσε πιθανότατα τὸ 1^ο φύλ. τοῦ τεύχους), 1×8 (13), 1×8–1 (20· εξέπεσε πιθανότατα τὸ τελευταίον φύλ. τοῦ τεύχους, χωρὶς ἀπώλεια κειμένου), 20×8 (180), 1×6–1 (185· εξέπεσε τὸ τελευταίον φύλ. τοῦ τεύχους, τὸ προτελευταίον κατὰ τὸ ἥμισυ κομμένο). Νεότερη μόνον ἀρίθμηση τευχῶν με ἀραβ. ψηφία· πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Παραπομπὴ στὸ τελευταίον verso κάθε τεύχους, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Ὁ κώδικας φέρει ἀρχική, μερική, σελιδαρίθμηση: 1 (φ. 21^ο) - 320 (φ. 180^ο).

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων στὸ φ. 21^ο·ν.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Σαμουήλ Χαλδίας· βιβλιογρ. σημ. (γραμμένο ἀπὸ τὸ ἴδιο χέρι σὲ μεγαλύτερο ductus, φ. 180^ο): *γραφεὺς μὲν ἐγὼ τῆςδε τῆς βίβλου πέλω | σχέτλιος γὰρ Χαλδίας Σαμουήλ ἄπο | τεθνήξομαι δὲ καὶ γενήσομαι κόνις | μένει δὲ βίβλος ἐν χρόνων πολλῶν κύκλοις | ὅσοι δὲ τυγχάνοιτε τῆςδε τῆς βίβλου | εὖχεσθε τοῦ γραψαντος ὑπερ ὡς θέμις | τυχεῖν με χώρας τῆς ἄνω τρισολβίας.*

Τὸ παρὸν νόμιμον εἴληφε πέρας κατὰ τὰ χίλια δύο καὶ ἐξήκοντα σὺν τοῖς ἑπτακοσίοις ἔτη [1762] τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ᾧ ἡ δόξα ἡ τιμὴ καὶ ἡ προσκύνησις σὺν τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς ἀπεράντους αἰῶνας τῶν ἀπεράντων αἰῶνων ἀμήν. Αὐγούστου 29. Γραφὴ λεπτή, εὐανάγνωστη, ἀραιή. Μελάνι μαῦρο.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 1^ο, ἐνθύμ.) *Ἐχειροτονήθην ἱεροδιάκονος τῇ 29 Ἰουνίου ἀνήμερα τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου εἰς τοῦ 1858 ἐν τῇ Ἱερᾷ νεοκηδομηθέντι ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Ἐπισκόπου Νεοκαισαρείας τοῦ θαυματουργοῦ ἐν Νεοκαισαρείᾳ Τερέπαγη μετονομασθεὶς Γρηγόριος ἀπὸ Δ. εἰς Γ. παρὰ τοῦ γέροντος μου ἁγίου Νεοκαισαρείας Κ. Λεοντίου τοῦ Καισαρεύος εἰς ἡλικίαν δεκαεπτὰ ἐτῶν μὴ ἔχων τότε ὁ γέροντάς μου διάκονον.*

Στὸ ἴδιο φύλλο, ἀνάστροφα γραμμένη, συνταγή (ἑλλην.-καραμαν.): «διὰ τὴν κοίνησιν». Ἀρχ. *σῖκα νὰ βράσις με σινεμεκίν.*

(φ. 181^ο, ἐνθύμ.) *Εἰς τὰ χίλια ὀκτακόσια πενήντα ἕνα ἤλθον εἰς Τοκάτιον ἐγὼ ὁ ὑποφαινόμενος μετὰ τοῦ Μητροπολίτου Νεοκαισαρείας Κυρίου Λεοντίου ὡς ὑποτακτικὸς αὐτοῦ 1851: Δημήτριος παπᾶ Ἰω(άν)νου Μαγτίδης Σαφρανοπ<ο>λίτης.*

(φ. 185^ο, κτη.) *Ὁ Νεοκαι<σα>ρεΐ(ας) Κύριλλος ἐπιβεβαιοῖ μαρτυρίαν ὅτι εἶναι κτήμα κύριον τῆς μητροπόλεως Νεοκαισαρείας ἢ παροῦσα βίβλος, αὐλγ' [1833] Φευροουαρίου κγ'.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Μητρόπολη Νεοκαισαρείας Πόντου (βλ. ΣΗΜ., φ. 185^ο). Χωρὶς τὴ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΔΑΒΙΔ ΝΟΜΟΚΑΝΩΝ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 312. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. σύγχρονης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Μέτρια· ἀρκετοὶ ρύποι λόγῳ ὑγρασίας καὶ χρήσης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφοι», σ. 615.

368 (TA 313)

(πρώην Ἀδριανουπόλεως 1340)

ἔτ. 1673 (φ. 326^v) [φ. 14^v-15^r: 18ος αἰ., μετὰ τὸ 1756 (βλ. ΣΗΜ., φ. 16^r)] χαρτί
 299×203χιλ. [200×115/120] φ. I, 328 (+96α), I στ. 28

ΣΥΜΕΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

(φ. 3^r-15^r) «Πίναξ τοῦ παρόντος βιβλίου» [παραπομπὴ σὲ φύλλα (= σελίδες) κάθε κεφαλαίου].

1. (φ. 16^r-230^v) Ἀναλυτικά:

(φ. 16^r-62^v) *Διάλογος ἐν Χριστῷ κατὰ πασῶν τῶν αἱρέσεων* («Ἐκκλησιαστικὸς διάλογος ἐν Χ(ριστ)ῷ. Τοῦ ταπεινοῦ Συμεῶν ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης...»: ὁ τίτλος ὅπως στὴν ἔκδ.), (φ. 62^v-82^r) «Περὶ τῶν ἱερῶν τελετῶν», (φ. 82^r-87^r) «Περὶ τῆς ἱερᾶς τελετῆς τοῦ ἁγίου μύρου», (φ. 87^r-103^v) «Περὶ τῆς ἱερᾶς λειτουργίας», (φ. 103^v-121^r) «Περὶ τοῦ ἁγίου ναοῦ καὶ τῆς τούτου καθιερώσεως», (φ. 121^r-154^r) «Περὶ τῶν ἱερῶν χειροτονιῶν», (φ. 154^v-165^v) «Περὶ μετανοίας», (φ. 165^v-169^r) «Περὶ τοῦ τιμίου νομίμου γάμου», (φ. 169^r-176^r) «Περὶ τῆς ἱερᾶς τελετῆς τοῦ ἁγίου ἐλαίου ἦτοι τοῦ εὐχελαίου», (φ. 176^r-221^v) «Περὶ τῆς θείας προσευχῆς», (φ. 221^v-230^v) «Περὶ τοῦ τέλους ἡμῶν καὶ τῆς ἱερᾶς τάξεως τῆς κηδείας καὶ τῶν κατ' ἔθος ὑπὲρ μνήμης γινομένων». PG 155, 33-696.

2. (φ. 231^r-247^v) «Τοῦ αὐτοῦ ἐρμηνεία, περὶ τε τοῦ θείου ναοῦ καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἱερέων τε περὶ καὶ διακόνων, ἀρχιερέων τε καὶ τῶν ὄντων ἕκαστος τούτων στολῶν ἱερῶν περιβάλλεται οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς θείας μυσταγωγίας λόγον ἐκάστῳ διδοῦσα τῶν ἐν αὐτῇ τελουμένων θείως καὶ τοῖς Κρήτη εὐσεβέσι ζητήσασιν ἀποσταλεῖσα». PG 155, 697-749.3. (φ. 248^r-267^r) «Τοῦ αὐτοῦ ἐρμηνεία συνοπτικὴ κατὰ δύναμιν εἰς τὸ τῆς ὀρθοδόξου καὶ ἀμωμήτου ἡμῶν πίστεως τῶν χριστιανῶν θεῖον καὶ ἱερὸν σύμβολον». PG 155, 752-801. Προηγεῖται τοῦ τίτλου: πάντων τῶν καλῶν Χ(ριστῶ)ς ἀρχὴ καὶ τέλος.4. (φ. 267^v-271^r) «Ἐκθεσις τοῦ αὐτοῦ ἀναγκαιοτάτη, περὶ τῶν τοῦ ἱεροῦ συμβόλου ρήσεων, ὅθεν συνελέγησαν καὶ κατὰ τίνων αὐταὶ συγκείμεναί εἰσιν». PG 155, 804-818.5. (φ. 271^v-274^v) «Περιεκτικὰ ὡς δυνατὸν τῆς μόνης τῶν χριστιανῶν ἡμῶν πίστεως κεφάλαια δώδεκα ἅπερ τινὲς ἄρθρα καλοῦσι τῆς πίστεως, σαφέστερον συντεθέντα παρὰ τοῦ ταπεινοῦ ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης

Συμεών καὶ ὅτι ταῦτα περιέχει τὸ θεῖον σύμβολον καὶ περὶ τῶν περιεκτικῶν ἀρετῶν». PG 155, 820-829. Προηγείται τοῦ τίτλου: Θ(εοτό)κε βοήθει μοι.

6. (φ. 275^r-317^r) «Τοῦ αὐτοῦ ἀποκρίσεις πρὸς τινὰς ἐρωτήσεις ἀρχιερέως εἰρηκότος αὐτόν». PG 155, 829-952.
7. (φ. 318^r-326^r) «Τοῦ αὐτοῦ περὶ ἱερωσύνης πρὸς τινὰ τῶν εὐλαβῶν μοναχῶν, ἱεραῶς διακονίας ἡξιομένον (!), ἔτι καὶ τοῦ ἀρχιερέως εἰς τὸν τοῦ πρεσβυτέρου τελούντος τότε βαθμόν». PG 155, 953-976.

Ἄγραφα φύλλα: 1^r-2^v, 15^v, 317^v, 327^r-328^v.

ΥΛΗ: Χαρτί χονδρό, ὑπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημα: α) τρεῖς ἡμισέληνοι (π.χ. φ. 1)· ἀντίσημο: γράμματα G C· μεταξύ τους, τρίφυλλο ἄνθος (π.χ. φ. 3 ἢ φ. 8), β) τρεῖς ἡμισέληνοι (π.χ. φ. 72)· ἀντίσημο: γράμματα· μεταξύ τους, τρίφυλλο ἄνθος (π.χ. φ. 75).

ΤΕΥΧΗ – ΑΡΙΘΜΗΣΗ: 1×14-1 (13· φαλιδισμένο τὸ 3^ο φύλλ.), 2 (;) (15), 39×8 (326· +96α). Ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἑλλην. ψηφία, σημειωμένη ἀπὸ τὸν γραφέα μὲ ἐρυθρὸ μελάνι στὴν ἐσωτερικὴ γωνία τοῦ κάτω περιθωρίου τοῦ 1^{ου} recto τῶν τευχῶν: β' (φ. 24^r) - <λθ'> (φ. 319^r) (ἡ ἀρίθμηση τῶν τελευταίων τευχῶν διακρίνεται μόνο ἐν μέρει λόγω ξακρίσματος τῶν φύλλων). Ἡ ἀρίθμηση ἐπαναλαμβάνεται στὸ τελευταῖο verso. Νεότερη ἀρίθμηση τευχῶν μὲ ἀραβ. ψηφία: πβ. κώδ. Μπενάκη 171 (TA 5). Παραπομπὴ στὸ verso κάθε φύλλου, παράλληλα πρὸς τὸ κείμενο. Ἀρχική, μερική, σελιδαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι: 3 (φ. 17^r) - 630 (φ. 323^v). Συμπλήρωση φυλλαρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφο: 96α.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Ἐπιμελημένη. Στὸ φ. 16^r, ὀρθογώνιο ἐπίτιτλο: ἀπεικονίζεται σὲ προτομὴ ὁ Χριστὸς ὡς Βασιλεὺς τῶν Βασιλέων καὶ Μέγας Ἀρχιερεὺς· ἐκατέρωθεν, ὀλόσωμοι ἄγγελοι ποὺ “σεβίζουν”. Στὸ ἴδιο φύλλο, ἐρυθρὸ πρωτόγραμμα Ε μεγάλου μεγέθους, κοσμημένο. Ταινιοειδῆ ἐπίτιτλα (φ. 231, 248). Ἐρυθρογραφία τίτλων, πρωτογραμμάτων.

ΓΡΑΦΕΙΣ: α) Νεκτάριος Σιναΐτης ἐξ Ἁγίας Μαύρας· βιβλιογρ. σημ. (φ. 326^v, ἐρυθρόγρ.): Ἐτελειώθει ἡ παροῦσα βίβλος (σὺν Θ(ε)ῶ) τοῦ ἐν ἀγίοις π(ατ)ρ(ὸ)ς ἡμῶν ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης Συμεὼν παρὰ Νεκταρίου ιδιώτου τε καὶ σιναΐτου, τοῦ ἐξ Ἁγίας Μαύρας, ἐν ἔτει ἐπιφανείας Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστο)ῦ, ἀχογ' [1673] μηνὶ νοεμβρίῳ ἡνδικτιῶνος ιβ' ἐν Κ(ων)στ(αντι)νουπόλει καὶ οἱ ἀναγινώσκοντες εὐχεσθαι Κ(υρι)ῶ τῶ Θ(ε)ῶ, ὅπως δῶοι αὐτῶ τὴν τῶν οὐ(ρα)νῶν βασιλείαν πρεσβεΐας τῆς [[αὐτοῦ]] παναχράντου δεσποίνης ἡμῶν Θ(εοτό)κου καὶ πάντων τῶν ἀγίων ἀμῆν. Στὸ περιθώριο: Χεῖρ Κ(υρι)οῦ ἐπ' αὐτῶ. Γραφὴ δεξιοκλήνης, γωνιώδης, ἀραιή. Γιὰ τὸν γραφέα βλ. Πολίτης – Πολίτη, «Βιβλιογράφοι», σ. 565. Μελάνι μαῦρο.

β) φ. 14^v-15^r: Ἰγνάτιος Σαράφογλου Ἀδριανουπολίτης (ταύτιση βάσει γραφῆς).

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ: (φ. 16^r, ἄνω ὠα, κητ.) Ἐκ τῶν τοῦ Ἰγνατίου ἱεροδιακόνου σαράφ ὀγλοῦ ἐκ πόλεως Ἀδριανοῦ καὶ τότε, ἐδωρήθη μοι ὑπὸ τοῦ προηγούμενου παπά Ἄνα-

νίου Μωραΐτου τοῦ Σπανοῦ, ἐν τῇ τοῦ Ἄθωνος Λαύρα, ἀψφς' [1756] *Ιουλίου κγ· τανῶν δὲ ἱερομονάχου χειροτονηθέντος ὑπὸ Ἀδριανουπόλεως Διονυσίου ἐν ἔτει ἀψξά' [1761] ἱαννου(αρίου) λ'.* Ἔκδ. τοῦ σημ. στό: Κουρίλας (βλ. BIBΛ.).

(φ. 326*) Ὡσπερ ξένου χαίρουσιν ἰδεῖν πατρίδα | καὶ οἱ θαλαττεύοντες ἰδεῖν λιμένα,
| καὶ οἱ πραγματεύοντες ἰδεῖν τὸ κέρδος, | οὕτω καὶ οἱ γράφοντες ἰδεῖν βιβλίου
τέλος.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Κωνσταντινούπολη (βλ. ΓΡΑΦ.), ἀργότερα στὴ Μονὴ Μεγίστης Λαύρας Ἀγ. Ὁρους (βλ. ΣΗΜ., φ. 16'). Ὁ κώδικας δωρήθηκε στὸν Ἰγνάτιο Σαράφογλου ἀπὸ τὸν πατᾶ Ἄνανια Μωραΐτη, προηγούμενο τῆς Μονῆς τὸ 1756. Ἀργότερα, μέσω τοῦ Ἰγνατίου, περιῆλθε στὸ Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως (βλ. Στεφανίδης, BIBΛ.). Χωρὶς τὴ σφραγίδα τῆς συλλογῆς τοῦ Ταμείου Ἀνταλλαξίμων.

ΣΤΑΧΩΣΗ: 20οῦ αἰώνα. Πανόδετη (τυπικὴ τῆς συλλογῆς Ἀνταλλαξίμων· πβ. Πίν. 30). Στὴ ράχη, ὁ τίτλος: ΣΥΜΕΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΑΠΑΝΤΑ καὶ (στὸ κάτω μέρος) ὁ ἀρ. 313. Τὰ φ. I, Γ, πφ. ἀρχ. - τέλ. σύγχρονης στάχωσης. Τὰ φ. 327-328, πφ. τέλ. παλαιότερης στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Ἐκτεταμένες κηλίδες ὑγρασίας στὰ πρῶτα καὶ τελευταῖα φύλλα τοῦ κώδικα.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Στεφανίδης, BZ 14, σ. 603 (ἀρ. 56). — Κουρίλας, «Ὁ ἅγιος Στέφανος», σ. 264. — Lappa-Zizicas, «Les Manuscrits», σ. 298. — Τσελίκας, Δέκα αἰῶνες, σ. 60-61 (ἀρ. καταλ. 54).

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΟ: Φωτόπουλος – Δεληβορριάς, *Ἡ Ελλάδα*, σ. 386-387; εἰκ. 665 (φ. 16').

369 (TA 323)

(πρώην ἀρ. Ταμείου 182)

ἔτ. 1579-1803 χαρτὶ 295×195χιλ. [γραμμ. ἐπιφ. ποικίλλει]
σ. 94 (+37α/37β) ἀρ. στ. ποικίλλει.

ΚΩΔΙΚΑΣ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΜΕΤΡΩΝ ΚΑΙ ΑΘΥΡΩΝ (ἔτ. 1579-1803)

Οἰκονομικὴ διαχείριση, καταγραφή σκευῶν, δωρεές, ἄδειες γάμων, πράξεις διαζυγίων, πιστοποίηση δανείων, πρακτικὰ πωλήσεων, καταγγελίες κληρικῶν, ἀντίγραφα πατριαρχικῶν ἐπιστολῶν, ιδιόχειρα σημειώματα ἐπισκόπων κ.λ.π. (χωρὶς χρονολογικὴ σειρά). Γιὰ τὴν ἔκδ. τοῦ κώδικα βλ. Σαραντῆς, Σταμούλης, Μαμώνη (βλ. BIBΛ.).

ΥΛΗ: Χαρτὶ μεσαίου πάχους, ὑποκίτρινο, τραχύ. Ὑδατόσημα: ἄγκυρα σὲ κύκλο ὑπερ-οψωμένη σὲ ἐξάκτινο ἀστέρι (π.χ. φ. 1).

ΣΤΑΧΩΣΗ: Πινακίδες από χαρτόνι, έπενδυμένες με έρυθροκάστανο δέσμα που φέρει έμπίεστη διακόσμηση: πλαίσιο αποτελούμενο από μικρές σφραγίδες με φυτικό διάκοσμο. Περιβάλλεται, έξωτερικά και έσωτερικά, από τριπλές έγχάρακτες γραμμές. Δεύτερο, μικρότερο πλαίσιο, στο κέντρο των πινακίδων από τριπλές έγχάρακτες γραμμές: στο έσωτερικό του, ένας ρόμβος και μικρές σφραγίδες, όμοιες με αυτές του έξωτερικού πλαισίου. Ράχη με νεύρα (3). Ήχνη από δύο κλείστρα στην πλάγια πλευρά των πινακίδων. Ήχνη φθοράς, σχισίματα, ιδίως στις άκρες των πινακίδων. Στην πιν. άρχ., αυτόκόλλητη έτικέτα σχολικού τύπου με την έπιγραφή (έρυθρόγρ.): *Μετρών*. Στη ράχη σώζεται τμήμα παρόμοιας έτικέτας που έφερε άριθμηση – μη διακριτή πλέον.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Κακή. Φύλλα σχισμένα κοντά στο νήμα, σχεδόν άποσταχωμένα. Το φ. 91/92 άποκομμένο, με άπώλεια κειμένου. Έκτεταμένες κηλίδες ύγρασίας. Η ράχη τής στάχωσης σχεδόν πλήρως άποκομμένη από το σώμα του βιβλίου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Μιλτιάδης Σαραντής, «Κώδικες τής έπισκοπής Μετρών και Άθύρα», *Θρακικά* 5 (1934), σ. 164-178. — Αναστάσιος Σταμούλης, «Παλαιός Κώδηξ τής έπισκοπής Μετρών και Άθύρα», *Μεσαιωνικά γράμματα* 2, τχ 3 (1935), σ. 171-177. — ό ίδιος, «Θρακικοί Κώδικες», σ. 135 (κώδ. 182). — Πολύδωρος Παπαχριστοδούλου, «Τρία εύρήματα πολλής άξίας», *Άρχειον του Θρακικού Λαογραφικού και Γλωσσικού Θησαυρού* 22 (1957), σ. 379-396: 381-382. — Μαμώνη, «Τρεις κώδικες», σ. 133-155 (άναδημ.: σ. 46-68) (κώδ. 182). — Βαλσαμίδης, *Μετρών και Άθύρων*, σ. 51-52, 60, 280-282, 283 σημ. 52 και 56, σ. 284-285, 286-288, 290 σημ. 101, σ. 291 σημ. 111, σ. 292, 298 σημ. 153, σ. 299 σημ. 155, σ. 316-318 (βλ. σημειώσεις), 320 σημ. 308 και 309 (καταγράφεται ως ΙΑΜΜπ., κώδ. 35035).

ΠΑΝΟΜΟΙΟΥΤΥΠΑ: Σταμούλης, «Παλαιός Κώδηξ», σ. χ. άρ. (σ. 55, 10, 37β, 82 του κώδ.) — Παπαχριστοδούλου, στο ίδιο, σ. 391-396 (σ. 86, 9, 57, 87, 37, 56 του κώδ.). — Μαμώνη, στο ίδιο, σ. 132 (σ. 5 του κώδ.), 143 (σ. 56 του κώδ.), 153 (σ. 8 του κώδ.). — Βαλσαμίδης, στο ίδιο, σ. 378 (σ. 8 του κώδ.).

370 (TA 324)

(πρώην άρ. Ταμείου 185)

έτ. 1762-1865 χαρτί 315×145χιλ. [γραμμ. έπιφ. ποικίλλει]
φ. 85 (+3α) άρ. στ. ποικίλλει

ΚΩΔΙΚΑΣ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΜΕΤΡΩΝ ΚΑΙ ΑΘΥΡΩΝ (έτ. 1762-1865)

Οικονομική διαχείριση τής έκκλησίας του άγ. Γεωργίου, καταγραφή σκευών, πράξεις διορισμού έκκλησιαστικής έπιτροπής, άδειες γάμων, πράξεις διαζυγίων, αντίγραφα έπιστολών, αυτόγραφα σημειώματα του έπισκόπου Μετρών και Άθύρων Γερασίμου (βλ. Μαμώνη, «Τρεις κώδικες», σ. 155), κ.λ.π. Μερική έκδοση του κώδ. από Μαμώνη, στο ίδιο.

Ἄγραφα φύλλα: 1^v, 20^r, 23^v, 31^v-41^v, 44^r, 51^v-85^r.

ΥΛΗ: Χαρτί χονδρό, υπόλευκο, στιλπνό. Ὑδατόσημο: τρεῖς ἡμισέληνοι (π.χ. φ. 1).

ΑΡΙΘΜΗΣΗ: Ὁ κώδικας φέρει ἀρχική σελιδαρίθμηση στὴν ἄνω δεξιὰ γωνία τῶν σελίδων, σύγχρονη τῆς γραφῆς: α' (φ. 3^r) - νς' (φ. 29^v). Συμπλήρωση ἀρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφου: 3α, 60, 70, 80, 85 (τὰ ἐνδιάμεσα φύλλα, ἄγραφα χ. ἀρ.).

ΣΤΑΧΩΣΗ: Δερμάτινο, καστανόχρωμο κάλυμμα, χωρὶς πινακίδες. Τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ πρόσθιου καὶ ὀπίσθιου καλύμματος, ἐπενδυμένο μὲ χαρτί. Τὸ ὀπίσθιο κάλυμμα φέρει ἀρθρωτὸ πτερυγίον ποὺ ἀναδιπλώνεται στὴν ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ καλύμματος. Τὸ δέριμα μερικῶς συρρικνωμένο, μὲ λίγες ὀπὲς καὶ μαῦρα στίγματα. Στὴ ράχη, αὐτοκόλλητη ἐτικέτα σχολικοῦ τύπου μὲ τὸν ἀρ. 185 (μελάνι ἐρυθρό).

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Κακὴ. Φύλλα μερικῶς ἢ πλήρως ἀποσταχωμένα, ἐκτεταμένες κηλίδες ὑγρασίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Σταμούλης, «Θρακικοὶ Κώδικες», σ. 135 (κώδ. 185). — Μαμώνη, «Τρεῖς κώδικες», σ. 155-173 (ἀναδημ.: σ. 68-87) (κώδ. 185). — Βαλσαμίδης, *Μετρῶν καὶ Ἀθύρων*, σ. 51-54, 66, 180, 219 σημ. 139 καὶ 140, σ. 222 σημ. 144 καὶ 145, σ. 257 σημ. 106-114, σ. 258 σημ. 115-121, σ. 299 σημ. 155 (καταγράφεται ὡς ΙΑΜΜπ., κώδ. 35036).

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΑ: Μαμώνη, στὸ ἴδιο, σ. 167 (φ. 21^r). — Βαλσαμίδης, στὸ ἴδιο, σ. 379 (φ. 12^v).

371 (TA 325)

(πρώην ἀρ. Ταμείου 184)

ἔτ. 1822-1887   χαρτί   465×205χιλ. [γραμμ. ἐπιφ. ποικίλλει]
φ. 96 (+3α), 1 λυτὸ   ἀρ. στ. ποικίλλει

ΚΩΔΙΚΑΣ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΜΕΤΡΩΝ ΚΑΙ ΑΘΥΡΩΝ (ἔτ. 1822-1887)

Καταγραφὴ σκευῶν, οἰκονομικὴ διαχείριση, ἀντίγραφα ἐπιστολῶν, πρακτικὰ συνελεύσεων, ἄδειες γάμου, κ.ἄ. τῶν ἐτῶν 1822-1887. Λυτὸ φύλλο (βλ. χάρτινο φάκελο στὸ ἐσωτ. τῆς πιν. τέλ.): λογαριασμὸς ἔτους 1888.

Ἄγραφα φύλλα: 1^v, 2^v, 3α^v, 14^{r-v}, 18^v, 21^v, 24^r-25^r, 27^r-30^r, 32^v-33^r, 35^v-36^r, 37^v-40^v, 47^v-76^r, 79^v-80^r, 81^v-83^r, 84^r-85^r, 87^r, 88^r, 89^r, 94^v-96^v.

ΥΛΗ: Χαρτί χονδρό, λευκό, στιλπνό. Ύδατόσημο: τρεις ήμισέληνοι (π.χ. φ. 7 και 8)· αντίσημο: γράμματα A H F (π.χ. φ. 5).

ΣΤΑΧΩΣΗ: Πινακίδες από χαρτόνι, έπενδυμένες με καστανό δέρμα, αρκετά φθαρομένο. Μικρές όπες στην έπένδυση των πινακίδων, σχισίματα στη ράχη. Το όπισθιο κάλυμμα φέρει άρθρωτό πτερύγιο που αναδιπλώνεται στην έσωτερική πλευρά του καλύμματος. Στο έσωτ. τής πιν. άρχ. και τέλ., έπικολλημένος χάρτινος φάκελος με καστανόχρωμα στίγματα, έν είδει παραφύλλου. Στην πιν. άρχ., αυτοκόλλητη έτικέτα, σχολικού τύπου, με την έπιγραφή (έρυθρόγρ.): Μετρών. Στη ράχη, σώζεται τμήμα παρόμοιας έτικέτας που έφερε άρίθμηση – μη διακριτή πλέον.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Σταμούλης, «Θρακικοί Κώδικες», σ. 135-136 (κώδ. 184). — Μαμώνη, «Τρείς κώδικες», σ. 173-175 (άναδημ.: σ. 87-89) (κώδ. 184). — Βαλσαμίδης, Μετρών και Άθύρων, σ. 64 σημ. 83, σ. 67, 71 σημ. 117 και 118, σ. 223 σημ. 147 και 149, σ. 224 σημ. 153, σ. 225 σημ. 156 και 158, σ. 226 σημ. 160 και 161, σ. 259 σημ. 132 και 135-139, σ. 260 σημ. 140-151, σ. 261 σημ. 154, σ. 315 σημ. 250 (καταγράφεται ως ΙΑΜΜπ., κώδ. 35037).

ΠΑΝΟΜΟΙΟΥΤΥΠΟ: Βαλσαμίδης, στο ίδιο, σ. 380 (φ. 3').

372 (TA 326)

έτ. 1765-1777 χαρτί 311×110χιλ. [γραμμ. έπιφ. ποικίλλει] σ. 21-468
(– φ. 59/60, –91/94, +179α/179β, 189α/189β, 251α/251ς, 255α/255β, 394α/394/ς)
άρ. στ. ποικίλλει άκέφ. – κολ. (πιθανώς)

ΝΟΤΑΡΙΑΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ ΚΑΛΑΜΩΤΗΣ ΧΙΟΥ (έτ. 1765-1777)

Πράξεις νοταριακές των κατοίκων του χωριού Καλαμωτής Χίου καθώς έπίσης όρισμένες των κατοίκων από τους οικισμούς Άρμόλια, Βουνό, Πυργί, Βέσσα, Πατρικά. Πβ. Αρχεία Ν. Χίου, Νοταριακός κώδικας Καλαμωτής (έτ. 1680-1914): παρουσίαση περιεχομένου και ψηφιακά τεκμήρια στον ιστότοπο: <http://arxeiomnimon.gak.gr/browse/resource.html?tab=01&id=662>. Ό παρών κώδικας έντάσσεται μεταξύ των χφφ τής Συλλογής Ταμείου Άνταλλαξίμων, χωρίς όμως νά συμπεριλαμβάνεται στον Κατάλογο των χειρογράφων που παραδόθηκαν στο Μουσείο από το Ταμείο Άνταλλαξίμων. Η προέλευσή του από τή συλλογή ΤΑ παραμένει, πρòς τò παρόν, άβέβαιη.

Άγραφες σελίδες: 83α-83β, 113α-113β, 135α-135β, 251-251α, 255α-255β, 341α-341β, 394ς-394ς, 411.

ΥΛΗ: Χαρτί μεσαίου πάχους, ύποκίτρινο, τραχύ. Ύδατόσημα: α) τρία καπέλα (π.χ. φ. 45/46), β) γράμματα G R (π.χ. φ. 329/330 και 331/332), γ) θυρεός (π.χ. φ. 347/348 και 349/350).

ΣΕΛΙΔΑΡΙΘΜΗΣΗ: Συμπλήρωση σελιδαρίθμησης από την καταλογογράφο: 21-22, 83α-83β, 113α-113β, 135α-135β, 179α-179β, 189α-189β, 251α-251ς, 255α-255β, 341α-341β, 394α-394ις, 429-468. Έσφαλμένα οί σ. 218-219 ἀριθμοῦνται πάλι ὡς 118-119.

ΓΡΑΦΕΑΣ: Ἄδηλος. Μελάνι μαῦρο.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ: (σ. 394α) *αγορὰ π(α)πα Ξένου Καλεβγένου σε φίλα 416.*

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ: Χίος.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Συσταχωμένα τεύχη, χωρίς κάλυμμα.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Πολύ κακή. Τὰ πρῶτα καὶ τὰ τελευταῖα φύλλα τσαλακωμένα, μερικῶς σχισμένα, θρυμματισμένα. Φύλλα ποτισμένα ἀπὸ τὴν ὑγρασία.

373 (TA 327)

ἔτ. 1723 - περ. 1906 χαρτί 298×196χιλ. [γγραμμ. ἐπιφ. ποικίλλει]
φ. IV, σ. 284 (+201α, 201β) ἄρ. στ. ποικίλλει

ΚΩΔΙΚΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΕΩΣ (ΠΟΝΤΟΥ), ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΧΑΛΔΙΑΣ ΚΑΙ ΧΕΡΙΑΝΩΝ (ἔτ. 1723 - περ. 1906)

Οικονομική διαχείριση τοῦ ναοῦ, δωρεές, διορισμοὶ ἐπιτρόπων, ἀντίγραφα ἐπιστολῶν, σιγιλλίων, συνοδικῶν ἀποφάσεων. Μερικὴ ἔκδ. τοῦ κώδ. ἀπὸ Μυρίδη, Παπαδόπουλο (βλ. ΒΙΒΛ.).

Στὴ σ. 27, προλογικὸ σημεῖωμα τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἰγνατίου Σκρίβα Α' τοῦ Φυτιάνου (ἔτ. 1717-1734) σχετικὸ μὲ τὴ δημιουργία τοῦ κώδικα καὶ τὴν ἀνοικοδόμηση τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Ἄρχ. *Κώδιξ τοῦ πανσέπτου περιβλέπτου καὶ εὐαγοῦς ναοῦ τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου καὶ θαυματουργοῦ, τῆς ἀρχιεπισκοπῆς ταύτης Χαλδίας καὶ Χεριάνων. Ἐγγεγραμμένος τῶν κτημάτων τοῦ αὐτοῦ θείου ναοῦ, ὧν πρὸ τοῦ ἀνακαινισμοῦ αὐτοῦ ἐκέκτητο, καὶ ὧν μετὰ τὴν ἀνέγερσιν καὶ τὸν ἀνακαινισμὸν ἀφιερώθησαν παρὰ τῶν φιλοχρήστων ὀρθοδόξων χριστιανῶν, εἴτε ἐργαστηρίων, εἴτε κανδηλίων, εἴτε ἄλλων τινῶν ἱερῶν σκευῶν, ἀργυρῶν ἢ χρυσῶν, ἢ χαλκίνων, εἰς πλείονα ἀσφάλειαν καὶ φύλαξιν τῶν τοιούτων κτημάτων καὶ ἀναθημάτων. Ὅστις θεῖος ναὸς σαθρωθεὶς καὶ παλαιωθεὶς,*

ἔτι δὲ καὶ μικρὸς ὢν, καὶ μὴ δυναμένους χωρῆσαι τοὺς ὀρθοδόξους χριστιανούς ἐν αὐτῷ, ἀνηγέροθη καὶ ἀνωκοδομήθη ἐκ βάρων καὶ ἐκ θεμελίων, καθὼς τὸ γε νῦν ἐστίν, ἐξόδους καὶ δαπάναις, τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν τῆς ἐπαρχίας ταύτης. Εὐθύνοντος ἐμοῦ Ἰγνατίου Φυτιάνου τοὺς οἰκάκας τῆς ἀρχιεπισκοπῆς ταύτης Χαλδίας καὶ Χεριάνων. Ἐν ἔτει σ(ωτη)ρίῳ χιλιοστῶ ἐπτακοσιοστῶ εἰκοστῶ τρίτῳ καὶ μετὰ τρία ἔτη τῆς οἰκοδομῆς, δηλαδὴ κατὰ τὸ χιλιοστὸν ἐπτακοσι<ο>στὸν εἰκοστὸν ἕκτον ἔτος, μηνὸς Σεπτεμβρίου εἰκοστῆ ὀγδόῃ, ἐγκαινιάσθη παρὰ τῆς ἐμῆς ταπεινότητος. Παρόντων καὶ τῶν πανιερωτάτων καὶ λογιωτάτων ἀρχιερέων μ(ητ)ροπολιτῶν, καὶ συλλειτουργούντων αὐτῇ, τοῦ τε γέροντος ἀγίου Σελευκείας κυρίου κυρίου Γρηγορίου τοῦ ποτὲ χρηματίσαντος ἀρχιεπισκόπου Χαλδίας καὶ Χεριάνων, ἀγίου τε Τραπεζοῦντος κυρίου Ἀνανίου καὶ ἀγίου Θεοδοσιουπόλεως κυρίου Ἀζαρίου, τοῦ ἐκ Χαλδίας.

Ἄγραφα φύλλα/σελίδες: φ. I^r-IV^v/σ. 1-5, 9-11, 19, 21, 25, 99, 103, 112, 132-134, 146-150, 155-157, 159, 184, 192, 204, 212-223, 229, 232-233, 251, 257, 275.

ΥΛΗ: (φ. I-IV, σ. 277-284: πφ.) Χαρτί χονδρό, ὑπόλευκο, ἐλαφρῶς τραχύ. Ὑδατόσημα: α) τρία καπέλα (π.χ. φ. I)· ἀντίσημο: γράμματα C M (π.χ. φ. II).

(σ. 1-276) Χαρτί ὑπόλευκο, χονδρό, στιλπνό. Ὑδατόσημα: β) τρεῖς ἡμισέληνοι (π.χ. φ. 8/9)· ἀντίσημο: γράμματα F C (π.χ. φ. 9/10), γ) τρεῖς ἡμισέληνοι καὶ γράμμα A (π.χ. φ. 151/152)· ἀντίσημο: γράμματα b V (π.χ. φ. 149/150).

ΑΡΙΘΜΗΣΗ: Ἀρχικὴ μερικὴ σελιδαρίθμηση μὲ ἐρυθρὸ μελάνι στὴν ἄνω δεξιὰ γωνία τῶν σελίδων: 4-80. Μτγν. συνεχῆς σελιδαρίθμηση μὲ μαῦρο μελάνι στὸ μέσο τοῦ ἄνω περιθωρίου τῶν σελίδων: 1-276, ἐκτὸς τοῦ ὀρθογωνίου πλαισίου, στὸ ὅποιο ἐγγράφεται τὸ κείμενο. Συμπλήρωση σελιδαρίθμησης ἀπὸ μτγν. χέρι/-ια: 277-284. Συμπλήρωση ἀρίθμησης ἀπὸ τὴν καταλογογράφο: φ. I-IV, σ. 201α, 201β.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ: Στὴ σ. 26, ὀλοσέλιδη μικρογραφία μὲ δύο παραστάσεις σὲ χρυσὸ βάθος: στὸ ἄνω τμήμα, ἡ ἁγ. Τριάδα, ἐνῶ στὸ κάτω, ὁ ἁγ. Γεώργιος, ἔφιππος δρακοκτόνος· πβ. τὴν ἀνάλογη εἰκονογράφηση (ἁγ. Τριάδα – ἁγ. Γεώργιος) τοῦ κώδ. ΓΑΚ, Ταμείου Ἀνταλλαξίμων 462/181 (= κώδ. Ἁγ. Γεωργίου Ἀργυρουπόλεως Πόντου, ἔτ. 1864-1924), σ. 4. Γιὰ τὴν περιγραφή τοῦ κώδ. ΓΑΚ βλ. Αἰκ. Μπεκιάρη-Εἰσαδακτύλου, *Κώδικες Βορειοδυτικῆς Μικρᾶς Ασίας (1816-1924) (Πόντου, Βιθυνίας, Αἰολίδος, Ἰωνίας, Καρίας) (ΓΑΚ, Ταμείο Ἀνταλλαξίμων)*, τ. 1, Αθήνα 1995, σ. 17. Στὴν σ. 27 τοῦ παρόντος κώδικα, προηγεῖται τοῦ κειμένου ὀρθογωνίου ἐπίτιτλο: στὸ κέντρο, ἐλισσόμενος βλαστὸς μὲ ἄνθη περιβάλλει πτηνὸ μὲ στέμμα ποῦ φέρει σταυρὸ στὸ ράμφος· ἰσάριθμα χερουβὶμ κοσμοῦν τὶς τέσσερις γωνίες. Στὴν ἴδια σελίδα, ἄνθινο πρωτόγραμμα, μὲ χρυσὸ μελάνι καὶ ἐρυθρὸ περίγραμμα. Τὰ ὑπόλοιπα πρωτογράμματα μὲ ἐρυθρὸ ἢ μαῦρο μελάνι. Στὶς σ. 72, 73, ἐρυθρὰ πρωτογράμματα μὲ χρυσὸ γέμισμα.

ΓΡΑΦΕΙΣ: Διάφορα χέρια.

ΣΤΑΧΩΣΗ: Ύφασμάτινη, πολυποίκιλτη, κεντητή επένδυση άρχων 19ου αιώνα. Στήν πιν. άρχ. διακρίνεται ή ένδειξη ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ. Τά φ. I-IV και οί σ. 277-283, πφ. άρχ. - τέλ. τής στάχωσης.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: Καλή. Μεταξύ τών σ. 40-41, χαλάρωση τής ραφής τών τευχών. Λίγοι ρύποι. Όρισμένα φύλλα έχουν συντηρηθει παλαιότερα με πρόσθετα φύλλα χαρτιού.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Δημοσθένης Οικονομίδης, «Άργυρόπολις», ΑΠ 3 (1931), σ. 145-194: 160-164. — ό ίδιος, «Επώνυμα Ποντιακά», ΑΠ 6 (1934), σ. 206-227: 207. — Χρυσόστομος Μυρίδης, «Η Οικογένεια τών Σαρασιτών και ό Γεββάσιος Σαρασίτης», ΑΠ 7 (1937), σ. 3-82: 9, 16-23, 25-33. — Άνθιμος Α. Παπαδόπουλος, «Ίστορικά σημειώματα έκ του κώδικος τής έπαρχίας Χαλδίας», ΑΠ 8 (1938), σ. 18-58. — Anna-Rosa Ballian, *Patronage in Central Asia Minor and the Pontos during the Ottoman Period. The Case of Church Silver, 17th-19th Centuries*. άδημ. διδακτ. διατριβή, Birmingham 1996, σ. 109-138. — *Relics of the Past. Treasures of the Greek Orthodox Church and the Population Exchange. The Benaki Museum Collections* (exhibition catalogue: the Orthodox Centre of the Ecumenical Patriarchate in Chambésy, Switzerland, 3 February - 24 July 2011), ed. by A. Ballian, Μιλάνο-Άθήνα 2011, σ. 102-103.

EYPETHPIA

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ, ΜΕΛΟΥΡΓΩΝ, ΕΡΓΩΝ

(τὰ ὀνόματα τῶν συγγραφέων/μελουργῶν μὲ κεφαλαίους χαρακτήρες)

A

ΑΓΑΠΗΤΟΣ ΔΙΑΚΟΝΟΣ, Ἐκθεσις κεφαλαίων
παραINETικῶν (CPG 6900) **184/23^r, 268/1^r,
324/124^r**

Ἅγιοι Ε΄ μάρτυρες (Εὐστράτιος, Αὐξέντιος,
Εὐγένιος, Μαρδάριος, Ὁρέστης), Ακο-
λουθία **220**

Ἄδηλος συγγραφέας:

Ἀνθολογία ἀνέκδοτος **123/465^v**

Ἀπολογία περὶ τῆς συνθέσεως καὶ τοῦ
ῥφους τῶν παρόντων (Τοῖς ἐντευξομέ-
νοις) **324/54^v**

Ἀριθμητικὴ **150**. – λατινικὴ **182/6^r**

Ἀττικισμοὶ λογίων, ἐκ διαφόρων συνα-
χθέντων βιβλίων **302/146^v**

Αὐτὴ ἢ κλητὴ καὶ ἅγια ἡμέρα· βλ. Λόγοι
ἐκκλησιαστικοὶ

Γεωμετρία **363/1^r**

Διήγηση πρὸς Κωνσταντῖνο, ἡγεμόνα
Οὐγγροβλαχίας **302/589^r**

Ἐγκώμιο στὸν ἅγιο Κυπριανὸν **304/68^r**

Ἐγχειρίδιον Ὁμιλητικῆς **295/1^r**

Εἰς λόγον πανηγυρικὸν τοῦ ἁγίου Νικο-
λάου **182/37^v**

Εἰς τὴν ἁγίαν Πεντηκοστὴν (!)· βλ. Λόγοι
ἐκκλησιαστικοὶ

Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Ποιητικὴν **280/B**, σ. 1

Ἐκκλησιαστικοὶ Λόγοι: **189/σ. 896**· βλ.
Λόγοι ἐκκλησιαστικοὶ

Ἐξήγησις εἰς τὸν Περί βασιλείας λόγον
τοῦ σοφωτάτου Συνεσίου **144/177^r**

Ἐρανίσματα Λογικῆς (;) **123/116^r**

Ἐρμηνεία Ὀλυνθιακῶν λόγων Δημοσθέ-
νους **144/217^r**

Εὐαγγελιστῶν ἢ τετρὰς ὅσα γράφει θαύ-
ματα Χριστοῦ τοῦ θεανθρώπου λόγου
353/135^r

Ἡ Βοσκοπούλα **138/σ. 195**

Ἡ εἰδησις τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων
324/98^v

Ἰδέα τῆς πολιτικῆς **205**

Ἱστορία τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας,

μετάφραση τοῦ ἔργου Histoire de l'Empire
ottoman τοῦ Vincent Mignot **183, 301**

Κατήχησις σαφῆς καὶ ἐπίτομος κατ' ἐρω-
ταπόκρισιν διὰ τοὺς παῖδας **324/103^r**

Λεξικὸν λίαν ὠραῖον τοῦ βιβλίου **186/247^r**

Μικρὰ Κατήχησις **187/101^r**

Ὅρισμοὶ τῶν περιεχομένων τῶν ἐν τῇ πα-
ρουσῇ βίβλῳ περὶ τοῦ Τί ἐστὶ χριστιανός
(Ἐρώτησις – Ἀπόκρισις) **187/82^r**

Ὅτι ὁ σοφὸς εἶναι γερὸς εἰς τὴν ἀσθνεῖ-
αν. Ὁμιλία ἐξωτερικὴ **153/115^r**

Περὶ αἰτίων (χωρίο) **246/246^v**

Περὶ ἀνθυποφορᾶς (χωρίο) **246/246^v**

Περὶ ἀντεμβαλομένων (!) βοτάνων **186/239^r**

Περὶ μέτρων καὶ ἐπῶν **197/72^r**

Περὶ τῆς ἰδρύσεως τῆς Μονῆς Πάτμου
καὶ τῆς δημιουργίας τῆς Μητροπόλεως
Παροναξίας **317/280^v**

Περὶ τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ (Ἐρώτησις –
Ἀπόκρισις) **187/98^v**

Περὶ τῶν ἐπτὰ οἰκουμενικῶν συνόδων
(Ἐρώτησις – Ἀπόκρισις) **187/93^r**

Περὶ τῶν ἱερατικῶν ἀμφίων **204, 302/555^r**

Περὶ τῶν μυστηρίων τῆς ἐκκλησίας
(Ἐρώτησις – Ἀπόκρισις) **187/96^r**

Προλεγόμενα εἰς τὰ τοῦ Ἀφθονίου τῆς
ῥητορικῆς προγυμνάσματα **353/149^r**

Στιχογραφήματα ἄτιτλα **138/σ. 172, 189**
Συναγωγὴ ἀντιρρητικὴ κατὰ Βαρλαάμ
καὶ Ἀκινδύνου **127/51^r**

Σχόλια στὸ Προσίμιον τῶν Ὑπομνημά-
των τοῦ Κορυδαλέα στὴ Λογικὴ τοῦ Ἄρι-
στοτέλη **176/σ. α΄**

Τὰ τῶν Ἀρμενίων παρατηρήματα εἰς
ταῦτα **340/7^v**

Τί ἐστὶν ἀντιπαράστασις (χωρίο) **246/246^v**
Τί ἐστὶ μετάνοια **182/36^v**

Τί ἐστὶ μυστήριον **182/36^v**

Τοῦ τελευταῖαντος ἀρχιερέως κληρονό-
μος γινέσθω **324/57^r**

Τροπάρια φαλλόμενα ὑπὸ τῶν μαθητῶν
324/47^r

- Ἕμνος κατὰ ἀλφάβητον διὰ στίχων εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον **187/146^τ**
 Φθόνος **324/43^ν**
 Χωρία σύντομα: **182/ἔσωτ.** πιν. ἀρχ., 1^τ, 35^τ, 38^τ, **207/2^ν**
- ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Α΄ ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ**, Ἐπιστολὴ Πρὸς τὸν αὐτοκράτορα **207/1^τ** (5) (ἀπόσπ.)
 Ἀθανάσιος ἱερομάρτυς ὁ ἐκ Σπάρτης τῆς Ἀτταλείας· βλ. ΣΥΡΓΙΟΣ ΜΕΛΕΤΙΟΣ
- ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΡΙΟΣ**, Ἐπίγραμμα **282/12^τ**
- ΑΙΛΙΟΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ**· βλ. ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΑΙΛΙΟΣ ΑΙΣΩΠΟΣ, Μῦθοι **256/56^τ** ἢ Βίος **256/100^τ**
- Ακίνδυνος Γρηγόριος**· βλ. Τόμος συνοδικός· βλ. Ἄδηλος, Συναγωγὴ ἀντιρρητικὴ
- Ακολουθία ἀσματικὴ**· βλ. Μουσικοὶ κώδικες
- Ακολουθία εἰς τοὺς ἀπὸ τῆς αἰρέσεως τῶν Ἀρμενίων ἐπιστρέφοντας** **337/σ. 1**
- Ακολουθία νεκρώσιμος** **242/1^τ, 347/2^τ**. – ἐπιμνημόσυνος δέση **242/3^τ, 347/12^ν** ἢ Γιὰ τὶς ἀκολουθίαις ἀγίων/μαρτύρων βλ. Ἅγιοι Ε΄ μάρτυρες· Ἀθανάσιος ἱερομάρτυς ὁ ἐκ Σπάρτης τῆς Ἀτταλείας· Ἀνδρόνικος μάρτυς· Γεώργιος μεγαλομάρτυς· Εὐστάθιος μεγαλομάρτυς· Μαρία Θεοτόκος· Μηνᾶς ἅγιος· Μόδεστος ἱερομάρτυς· Νεῖλος ὄσιος· Πρόβος μάρτυς· Σεβαστιανὸς ἱερομάρτυς· Τάραχος μάρτυς
- Ακολουθία τυπωθεῖσα ὑπὸ τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης συνόδου εἰς τοὺς ἐκ λατινηκῶν (!) αἰρέσεων ἐπιστρέφοντας** **337/σ. 7**
- Ἀλ(λ)άγιον**: Περιγραφή τοῦ ἀλαγίου τοῦ βασιλικοῦ στόλου **153/119^τ**. – Περιγραφή τοῦ ὀρδὶ ἀλαγίου **153/118^τ**
- ΑΛΕΚΟΣ**· βλ. VACARESCU ALECU (;)
- Ἀλληλογραφία τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Πνευματικῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς (1836-1838)** **214**
- ΑΜΠΟΥ ΤΖΙΑΦΑΡ ΑΧΜΕΔ ΜΠΕΝ ΙΜΠΡΑΧΗΜ** [ABŪ ĞAʿFAR IBN AL-ĠAZZĀR], Τὰ ἐφόδια τοῦ ἀποδημοῦντος **186/13^τ**
- ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ**, Περὶ γονοροΐας καὶ ὑγρότητος ἀνθρώπου **129/σ. 284** («Περὶ γονορυΐας (!) ...»), **340/7^τ** («Περὶ πορνεΐας καὶ ὑγρότητος ἀνθρώπου»)
- Ἀνδρόνικος μάρτυς**, Ἀκολουθία **261**
- ΑΝΘΡΑΚΙΤΗΣ ΜΕΘΟΔΙΟΣ**, Ὁρθόδοξος ὁμολογία (ἴσον ἀπαράλλακτον) **189/σ. 1124**
- ΑΝΤΩΝΙΟΣ** ἱερεὺς ἐξ ΑἴΓΡΑΦΩΝ, Ἐπίγραμμα **329/105^ν**
- Ἀντώνιος μοναχός**, Μέλισσα **123/465^ν**
- Ἀπάνθισμα κειμένων ἐκκλησιαστικῶν καὶ θύραθεν συγγραφέων** **335**
- Ἀποστολοευάγγελια δεσποτικῶν καὶ θεομητορικῶν ἑορτῶν τῶν δώδεκα μηνῶν** **130/47^τ**
- Ἀποφθέγματα Πατέρων** **253, 254/236bis^τ, 334/2^τ**. Βλ. καὶ Ψυχοφελεῖς διηγήσεις
- ΑΡΓΕΝΤΗΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ**, Σύνταγμα κατὰ Ἀζύμων **283**
- ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΑΙΛΙΟΣ**, Εἰς Ἐτεωνέα μαθητὴν αὐτοῦ ἐπικήδειος **206/σ. 894** (ἐρμην.). – Μονωδία ἐπὶ Σμύρνη σεισμῶ καταπεσοῦση **206/σ. 908** (ἐρμην.)
- ΑΡΙΣΤΗΝΟΣ ΑΛΕΞΙΟΣ**, Ἐρμηνεῖα κανόνα **340/8^ν**
- ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ**:
 Ἐκ τοῦ Περὶ Ἀκουστῶν* **207/1^τ** (ἀποσπάσματα)
 Κατηγορία **353/86^τ** (Περὶ ὁμωνύμων), 95^τ (Περὶ ποσοῦ)
 Μετεωρολογικῶν Α΄ **115/74^τ**
 Περὶ νεότητος καὶ γήρωσ καὶ περὶ ζωῆς καὶ θανάτου καὶ ἀναπνοῆς **207/3^τ** (ἀπόσπ.)
 ἢ Σχόλια· βλ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΦΙΛΟΠΟΝΟΣ, ΚΟΡΥΔΑΛΕΥΣ ΘΕΟΦΙΛΟΣ
- ΑΡΚΑΔΙΟΣ**, ἐπίσκοπος ΚΥΠΡΟΥ, Ὁμιλία εἰς τὰ ἐγκαινία τοῦ ναοῦ τοῦ ἀγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ τροπαιοφόρου **272/81^τ**
- ΑΡΜΕΝΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ**, Ἐξάβιβλος **340/21^τ**
- Ἀσκητικὴ συλλογὴ** **253, 254**
- Ἄσματα**: Ἠθοποῖα ἀνάλογος πάσῃ ἡλικίᾳ καὶ τάξει ἀνθρώπων ἦτοι θρηνητικὰ ἄσματα καὶ ᾠδάρια κατὰ ἀλφάβητον **324/52^ν** (Εἰς παιδιά), 53^τ (Ἐτέρου μέλους εἰς μητέρα καὶ πατέρα)
- ΑΣΤΕΡΙΟΣ**, ἐπίσκοπος ΑΜΑΣΣΕΙΑΣ, Λόγος προτρεπτικὸς περὶ μετανοίας (Ὁμιλία 13· CPG 3260) **171/29^τ**. – Ὁμιλία κατὰ πλεονεξίας (Ὁμιλία 3· CPG 3260) **171/5^τ**
- Αὐξέντιος ἅγιος**· βλ. Ἅγιοι Ε΄ μάρτυρες
- ΑΦΘΟΝΙΟΣ**, Προγυμνάσματα **185/1^τ, 310/227^τ**
 ἢ Προλεγόμενα ἀδύλου εἰς τὰ τοῦ Ἀφθονίου τῆς ῥητορικῆς Προγυμνάσματα **353/149^τ**

ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΤΑΤΙΟΣ, Τὰ κατὰ Λευκίππην καὶ
Κλειτοφῶντα **292**

B

ΒΑΒΡΙΟΣ, Μυθίαμβοι **256/96^r**

ΒΑΛΕΡΙΑΝΟΣ Ο ΙΤΑΛΟΣ· βλ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ἱερό-
παις ΒΕΛΙΣΔΟΝΙΤΗΣ ἐξ ΑΓΡΑΦΩΝ

ΒΑΣΣΑΜΩΝ ΘΕΟΔΩΡΟΣ, Νομοκανονικό («ἐξή-
γησις») **248/94^r**

Βαρλαάμ· βλ. Τόμος συνοδικός· βλ. Ἄδηλος,
Συναγωγὴ ἀντιρρητικῆ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΑΓΚΥΡΑΣ, Περὶ τῆς ἐν παρθενίᾳ
ἀληθοῦς ἀφθορίας (σὲ ἀπλή ἑλλην.)
(CPG 2827) **302/1^r**

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ:

Ἐπιστολές (CPG 2900): ἐπ. 14: **336/**
196^v. – ἐπ. 71: **336/197^v**. – ἐπ. 208:
336/225^r

Κανόνες **129/σ.** <64>, **248/95^r**

Λειτουργία (CPG 2905) **130/17^r**

Ὅμιλιες:

Εἰς Βαρλαάμ μάρτυρα* (CPG 2861)
171/79^r

Εἰς μέρος τεσσαρεσκαδεκάτου ψαλ-
μοῦ καὶ κατὰ τοκιζόντων (CPG 2836)
336/90^r

Εἰς τὸ Πρόσεχε σεαυτῶ (CPG 2847)
184/56^r, **200/305^r**

Εἰς τὸν α΄ ψαλμόν (CPG 2836)
336/61^r

Εἰς τὸν ζ΄ ψαλμόν (CPG 2836) **336/71^r**

Εἰς τὸν ιδ΄ ψαλμόν (CPG 2836) **336/82^v**

Εἰς τοὺς ἀγίους τεσσαράκοντα μάρ-
τυρας (CPG 2863· BHG^a 1205) **171/84^r**

Κατὰ μεθυόντων (CPG 2858) **206/**
σ. 69 (ἐρμην.), **354/16^r**

Κατὰ ὀργιζομένων (CPG 2854)
171/96^r, **184/89^r** (ἀπόσπ.), **200/263^r**,
268/89^r

Ὅτι οὐκ ἔστιν αἴτιος τῶν κακῶν ὁ
Θεός (CPG 2853) **268/150^r**

Περὶ τοῦ μὴ προσηλωσθαι, ταῖς βιω-
τικαῖς καὶ περὶ τοῦ ἐμπρησμοῦ (CPG
2866) **268/118^r**

Πρὸς τοὺς νέους (CPG 2867) **200/63^r**,
206/σ. 1 (ἐρμην.), **268/49^r**, **302/640^v**,
324/41^r (ἐρμην.), **343/66^r**, **354/119^r**

Ἢ Παράφραση τῶν ἐπιγραμμάτων τοῦ
Γρηγορίου Ναζιανζηνοῦ στὸν Μ. Βασι-
λειο **170/59^r**· βλ. ΝΙΚΗΤΑΣ ΔΑΒΙΔ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΠΟΣΤΕΛΝΙΚΟΣ, Ἀλληγορικὴ ἱστορία
περὶ ἀνθρώπου ὠφέλιμος **137/3^r**. – Ἐρ-
μηνεία τῆς ἀλληγορικῆς ἱστορίας **137/34^r**

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΣΕΛΕΥΚΕΙΑΣ, Λόγος Α΄. Λόγος
εἰς τὸ “Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν
οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν” (CPG 6656.1)
171/122^r. – Λόγος Γ΄, Εἰς τὸν Ἀδάμ (CPG
6656.3) **354/8^r**. – Λόγος Ε΄, Εἰς τὸν Νῶε
(CPG 6656.5) **354/2^r**. – Λόγος Η΄, Εἰς τὸν
Ἰωσήφ (CPG 6656.8) **343/1^r**

ΒΑΤΑΤΖΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ, Περιηγητικὸν **168/σ. 27**
ΒΗΣΣΑΡΙΩΝ ΔΥΡΡΑΧΙΟΥ, Ἐπιστολὴ **126/α)**

ΒΗΣΣΑΡΙΩΝ ἱεροδιάκονος, Ἐπίγραμμα **282/11^r**

ΒΗΣΣΑΡΙΩΝ μοναχὸς ὁ ΘΕΣΣΑΛΟΣ, Σύνοψη
Καινῆς Διαθήκης **282/1^r** (Προσίμουν), **27^r**

ΒΙΛΚΙΟΣ ΣΚΑΡΛΑΤΟΣ, Ἑλληνικὴ Ἱστορία **266**

ΒΛΑΣΤΑΡΗΣ ΜΑΤΘΑΙΟΣ, Λατινικαὶ λέξεις
340/6^r. – Σύνταγμα κατὰ στοιχείων **340/2^r**

ΒΛΑΧΟΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ, Διδασκαλία περὶ τοῦ
ἀκραιφνοῦς τρόπου τοῦ διδάσκειν τὸ
θεῖον καὶ ἱερὸν εὐαγγέλιον **188/177^r**,
324/20^r. – Λόγος εἰς τὴν ἀγίαν καὶ λαμ-
προφόρον Ἀνάστασιν **189/σ. 721**

ΒΛΕΜΜΥΔΗΣ ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ, Ἐκλογὴ **298/6^v**. –
Ἐπιτομὴ Λογικῆς **305/14^r**. – Ἐπιτομὴ
Φυσικῆς **115/6^r**

ΒΟΥΓΑΡΗΣ ΕΥΓΕΝΙΟΣ, Μετάφραση τῶν Στοι-
χείων Γεωμετρίας τοῦ Α. Τακουετίου
[André Taquet] **208/1^r**, **305/8^r**. – Ὁρθό-
δοξος Ὁμολογία **123/2^r**. – Περὶ παλιρ-
ροῖων **123/18^r**, **208/165^r**

ΒΟΥΡΟΣ Ν. Γ. (καθηγητὴς τῆς Μεγάλης τοῦ
Γένους Σχολῆς), Ἰχθυογραφία **362/σ. 167**

Βροντολόγιον περιέχον τοὺς δώδεκα μῆνας
336/58^v

ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ, Περὶ ἐγκλιτικῶν, ἐγκλι-
νομένων καὶ συνεγκλιτικῶν **160/σ. 123**,
200/2^r. – Χρηστοθήβεια **171/42^r**, **184/1^r**,
366

ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ ΦΙΛΟΘΕΟΣ ἱεροδιάκονος, Ἐγχει-
ρίδιον γεωμαντείας (μτφρ.) **182/39^r**

Γ

ΓΑΖΗΣ ΑΝΘΙΜΟΣ· βλ. ΜΑΡΤΙΝΟΣ ΒΕΝΙΑΜΙΝ

ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ Β΄ ΣΧΟΛΑΡΙΟΣ **335**. – Ἀλφάβη-

- τος παραινετική πρὸς τοὺς νέους **256/4^v, 324/96^r**. – Περὶ τοῦ μυστηριώδους σώματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ **324/70^r**. – Φράσεις ἐκ τοῦ συντάγματος Γεωργίου τοῦ Σχολαρίου συλλεχθῆσαι **197/159^r**
- ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ Β΄ ΠΑΛΛΑΔΑΣ, Λόγοι **189/σ. 1 κ.έ.**, 896
- ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ, Λόγος **295/76^r**
- Γερβάσιος Χαλδίας, Προσφώνησις τῷ ἁγίῳ Χαλδίας **295/90^v**
- Γεωγραφία (Πατριδογνωσία) ἢ Πατριδογνωσία· βλ. ΕΥΘΥΜΙΟΣ διδάσκαλος
- ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΙΓΩΛΟΣ, Στίχοι εἰς τὸν Ἰώασαφ Ἀργυρόπουλον **249/315^v, 316^r**
- Γεώργιος μεγαλομάρτυς, τροπαιοφόρος, Ἀκολουθία **272/34^r, 274/34^r**. – Ἀκολουθία ἐγκαινίων τοῦ ναοῦ τοῦ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ ἐν Λύδδῃ **272/4^r, 274/4^r**. – Κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὸν μέγαν Γεώργιον **272/86^r, 274/60^r**
- ΓΙΑΓΚΟΥΛΑΙΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ, Σύνοψις τῆς Πρακτικῆς Ἰατρικῆς· μτφρ. τοῦ Synopsis Universae Medicinae Practicae τοῦ John Allen **251**
- Γίκιας Ἀλέξανδρος, Τὰ ἀξιωμακόμενα καὶ τίμια ὀνόματα τῶν εὐσεβῶν καὶ μακαρίων κτιτόρων τε καὶ αὐθεντῶν **133/σ. 73**
- Γινῶμαι μονόστιχοι κατὰ στοιχεῖον ἐκ διαφόρων ποιητῶν **256/8^r**
- Γνώμες Φιλοσόφων **123/461^r, 462^v, 463^v, 465^r, 465^v, 256/37^r, 40^r**. βλ. καὶ ΔΗΜΟΚΡΑΤΗΣ, ΔΗΜΟΦΙΛΟΣ
- Γνωμικὰ **136/σ. 422**
- Γνωμολογικὰ διάφορα· βλ. ΕΠΙΚΤΗΤΟΣ
- ΓΟΡΓΙΑΣ, Ἐλένης ἐγκώμιον **206/σ. 916** (ἐρμην.)
- ΓΟΡΔΙΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ, Περὶ τοῦ ἐθνικοῦ Μωάμεθ **194**
- ΓΟΥΝΑΡΗΣ ΠΑΡ. Δ., Λόγος Συντακτῆριος **295/68^r**
- Γραμματικὴ **362/σ. 1**. – λατινικὴ **269**. – σημειώσεις γραμματικῆς-συντακτικοῦ **302/139^r, 151^r**. – σχεδιάσμα περὶ μετοχῆς **170/305^v**
- ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ, μητρ. ΚΟΡΙΝΘΟΥ:
- Ἐρμηνεῖα κανόνα Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ: Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου **170/291^v, 273/228^r**
- Ἐρμηνεῖα κανόνων Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ: Ἀναλήψεως **273/179^v**. – Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου **170/298^r, 273/235^r**. – Κυριακῆς τοῦ Ἀντίπασχα **273/172^r**. – Πεντηκοστῆς **170/259^v, 273/193^r**
- ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΝΑΖΙΑΝΖΗΝΟΣ:
- Ἔπη: Ἐπιτάφια (CPG 3038), ἀρ. 119: **170/59^r, 200/375^r, 304/62^v, 354/276^v, 338^v**
- Ἠθικά (CPG 3035): ἀρ. 16: **200/369^r, 354/337^r**. – ἀρ. 19*: **256/33^r, 354/347^r**. – ἀρ. 30: **170/48^v, 200/9^r, 249/2^r, 304/49^v**. – ἀρ. 32*: **256/27^r, 354/341^r**. – ἀρ. 33: **170/16^r, 304/7^r, 354/347^r**. – ἀρ. 39*: **256/34^r, 354/347^r**
- Ἢ Παράφραση τῶν ἐπιγραμμάτων στὸν Μ. Βασίλειο· βλ. ΝΙΚΗΤΑΣ ΔΑΒΙΔ Ἢ Σχόλια στὰ ἔπη· βλ. ΔΟΞΙΑΤΡΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, ΖΩΝΑΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ἢ Ἐπίγραμμα εἰς τὸν μέγαν Γρηγόριον· βλ. ΣΚΟΡΔΥΛΗΣ ΖΑΧΑΡΙΑΣ (ΜΑΡΑΦΑΡΑΣ)
- Ἐπιστολές (CPG 3032): **336/174^r** (196 ἐπ.). – Κατὰ Ἀπολλιναρίου πρὸς Κληδόνιον (ἐπ. 102) **336/164^r**. – Πρὸς Κληδόνιον πρεσβύτερον κατὰ Ἀπολλιναρίου (ἐπ. 101) **336/167^v**
- Λόγοι:
- Ἀπολογητικὸς τῆς εἰς τὸν πόντον φυγῆς ἔνεκεν (Λόγος 2· CPG Suppl. 3010.2· BHG^a 730c) **354/295^r**
- Εἰς Ἀθανάσιον ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρείας (Λόγος 21· CPG Suppl. 3010.21· BHG^a 186) **200/95^r, 354/185^r, 361/σ. 269**
- Εἰς Γρηγόριον Νύσσης (Λόγος 11· CPG Suppl. 3010.11· BHG 716) **361/σ. 257**
- Εἰς Καισάριον τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν ἐπιτάφιος (Λόγος 7· CPG Suppl. 3010.7· BHG^a 286) **354/167^r**
- Εἰς τὰ ἅγια Φῶτα (Λόγος 39· CPG Suppl. 3010.39· BHG^a 1938) **361/σ. 139**
- Εἰς τὰ Θεοφάνια (Λόγος 38· CPG Suppl. 3010.38· BHG^a 1921) **354/209^r, 361/σ. 653** Ἢ Σχόλια στὸν λόγο Εἰς τὰ Θεοφάνια· βλ. ΝΙΚΗΤΑΣ ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ
- Εἰς τὴν καινὴν Κυριακὴν (Λόγος 44·

- CPG Suppl. 3010.44· BHG^a 1021) **268/241^r, 361/σ. 468**
- Εἰς τὴν Πεντηκοστήν (Λόγος 41· CPG Suppl. 3010.41) **361/σ. 503**
- Εἰς τὸ ἅγιον βάπτισμα (Λόγος 40· CPG Suppl. 3010.40· BHG^a 1947) **361/σ. 178**
- Εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα (Λόγος 45· CPG Suppl. 3010.45) **361/σ. 337**
- Εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα καὶ εἰς τὴν βραδυστήτα (Λόγος 1· CPG Suppl. 3010.1) **361/σ. 317**
- Εἰς τὸν ἅγιον Κυπριανόν (Λόγος 24· CPG Suppl. 3010.24· BHG^a 457) **361/σ. 596**
- Εἰς τὸν μέγαν Βασίλειον ἐπιτάφι-ος (Λόγος 43· CPG Suppl. 3010.43· BHG^a 245) **268/188^r, 194^r, 354/221^r, 361/σ. 1**
- Εἰς τοὺς λόγους καὶ εἰς τὸν ἐξι-σωτὴν Ἰουλιανόν (Λόγος 19· CPG Suppl. 3010.19· BHG^a 1918) **200/42^r, 343/110^r, 361/σ. 624**
- Εἰς τοὺς Μακκαβαίους (Λόγος 15· CPG Suppl. 3010.15· BHG^a 1007) **361/σ. 561**
- Περὶ φιλοπτωχίας (Λόγος 14· CPG Suppl. 3010.4) **361/σ. 93**
- Δ**
- ΔΑΓΚΛΗΣ ΝΑΣΤΟΥΛΗΣ, Σημειωματάριο **132**
- ΔΑΜΟΔΟΣ ΒΙΚΕΝΤΙΟΣ, Πρᾶξις κατὰ συντομί-αν εἰς τὰς Ῥητορικὰς Ἑρμηνείας **188/1^r**. – Ῥητορικὴ πραγματεία **188/43^r**. – Φυσι-ολογία **305/54^r** (ἀποσπάσματα)
- ΔΑΝΙΗΛ ΛΑΜΠΑΔΑΡΙΟΣ, Γράμμα παρακλητικὸ πρὸς τὸν ἐπίσκοπο Λιτζᾶ καὶ Ἀγράφων **133/σ. 56**
- ΔΑΠΟΝΤΕΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ-ΚΑΙΣΑΡΙΟΣ, Δα-κικαὶ Ἑφημερίδες **152/33^r**. – Διάλογος ἀμαρτωλοῦ – Θεοτόκου (κατ' ἀλφάβη-τον) (;) **187/148^r**. – Διάλογος ἀμαρτω-λοῦ – διαβόλου (κατ' ἀλφάβητον) (;) **187/149^v**. – Κανὼν περιεκτικὸς πολλῶν ἐξαιρέτων πραγμάτων **182/82^r**. – Ση-μειώσεις εἰς τὸν βίον Κωνσταντίνου Μαυροκορδάτου **152/1^r**. – Στίχοι περὶ Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου, ἐκ τοῦ εἰς φυλακὴν ἐγκωμίου **153/26^r**
- ΔΗΜΟΚΡΑΤΗΣ φιλόσοφος, Γνώμαι χρυσαὶ **123/463^v**
- ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ, Λόγοι:
- Κατὰ Φιλίππου Λόγος Α' **343/197^r, 354/325^r**. – Κατὰ Φιλίππου Λόγος Γ' **343/204^v, 354/330^r** – Ὀλυνθιακὸς Α' **343/182^r, 354/315^r**. – Ὀλυνθιακὸς Β' **343/186^r, 354/318^r**. – Ὀλυνθιακὸς Γ' **343/191^r, 354/321^v** ἢ Ἑρμηνεία: Κατὰ Φιλίππου Λόγου Α' **144/246^r**. – Κατὰ Φιλίππου Λόγου Γ' **144/260^v**. – Ὀλυν-θιακοῦ Α' **144/217^r**. – Ὀλυνθιακοῦ Β' **144/226^r**. – Ὀλυνθιακοῦ Γ' **144/235^v**
- Δημοτικὸ σχολεῖο Φουρνᾶ, Ἑγγράφα **133/σ. 168**
- ΔΗΜΟΦΙΛΟΣ ἐκ τῶν Πυθαγορείων, Γνώμαι **123/462^v, 256/40^r**. – Ὅμοια ἢ βίου θερα-πεία **123/461^r, 256/37^r**
- Διηγῆσεις: Εἰς τὸν θρήνον τοῦ προφήτου Ἰερεμίου **134/86^r**. – **330/9^r, 13^v** («περὶ θανάτου»), **59^r** («πάνου ὠφέλιμος»). – **334/106^r**
- ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ, ἐπίσκοπος ΛΙΤΖΑ ΚΑΙ ΑΓΡΑΦΩΝ, Γράμμα **133/σ. 38**. Βλ. καὶ ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ
- ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΙΒΗΡΗΤΗΣ, Ἱστορία τῆς Ρωσίας **309**
- ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ἱεροδιάκονος, Ἐπίγραμμα **282/10^r**
- ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ἱερομόναχος Ὁ ΡΗΤΩΡ· βλ. ΙΣΑΑΚ ἄββᾶς
- ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Ο' ἐκ ΦΟΥΡΝΑ, ἱερομόναχος, Ἀνα-φορὰ πρὸς Ἀλέξανδρο Γκίκα καὶ Γρη-γόριο Καλλιμάχη **133/σ. 43**. – Ἀναφορὰ πρὸς τὸν Σεραφεῖμ Κων/πόλεως καὶ αἵτησις ἀνέγερσις μονυδρίου **133/σ. 29**. Βλ. καὶ ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ. – Γράμ-ματα πρὸς τὸν Νεόφυτο Γ' Κων/πόλεως **133/σ. 64, 65**. – Ἑρμηνεία τῆς ζωγρα-φικῆς τέχνης **128, 141/3^r, 142, 147/σ. 1**. – Κώδικας Μονῆς Ζωοδόχου Πηγῆς **133/σ. 19** ἢ Βίος ἐν συνόψει· βλ. ΘΕΟΦΑΝΗΣ ἱερομόναχος
- ΔΙΩΝ Ὁ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ, Διογένης ἢ περὶ ἀρε-τῆς **206/σ. 852** (ἐρμην.)
- Δογματικὴ Θεολογία **331**
- ΔΟΞΑΠΑΤΡΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, Σχόλια στὰ Ἑπη τοῦ Γρηγορίου Ναζιανζηνοῦ (CPG 3048) **170/15^r, 304/4^v**
- Δοσίθεος Ἱεροσολύμων· βλ. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, Ἐπιστολές

Δούκας Κωνσταντίνος· βλ. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, Ἐπιστολές

Ε

- Ἐγχειρίδιο καὶ Κατάστιχα στρατοῦ 117· βλ.
καὶ Κανόνες καὶ Κατάστιχα
- Ἐκκλησιαστικά ἀξιώματα· βλ. Ὁφρίκια
- Ἐλληνικοὶ διάλογοι 349
- ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΡΗΤΩΡ, Στίχοι πρὸς τὴ Θεοτόκο
249/3^v
- Ἐξομολογητᾶριο· βλ. Νομοκάνον “πάνου
ὠφέλιμον καὶ πλουσιώτατον”
- Ἐπιγράμματα 182/64^v, 209, 282/9^v
- ΕΠΙΚΗΤΗΣ, Γνωμολογικά διάφορα 200/465^r
- Ἐπιστολαὶ ὀλίγαι ἐκ δασκάλων συνελεγμέ-
ναι 353/44^r
- Ἐπιστολάριο 212, 280/Α, III, 300
- Ἐρμηνεία τῆς ζωγραφικῆς τέχνης 136, 191,
270
- ΕΡΜΗΣ ΤΡΙΣΜΕΓΙΣΤΟΣ, Ἐπίγραμμα 182/65^v
- Ἐτυμολογικὸν Μέγα (Λεξικό): Λήμματα 207/7^v
β)
- ΕΥΑΓΓΕΛΙΑΔΗΣ ΝΕΟΦΥΤΟΣ, Λόγος ἐκφωνηθεὶς
κατὰ τὸ μνημόσυνον τοῦ μεγάλου εὐερ-
γέτου τῆς ἐπαρχίας Καισαρείας Συμεῶν
Συνιόσογλου 295/84^r
- Εὐγένιος ἅγιος· βλ. Ἅγιοι Ε΄ μάρτυρες
- ΕΥΘΥΜΙΟΣ διδάσκαλος (Ζινοζίδερε), Γεω-
γραφία (Πατριδογραφία ἢ Πατριδογνω-
σία) 362/σ. 119
- ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ, Ἐπίγραμμα γεωμετρικὸν 182/64^v
|| Παραπομπαὶ εἰς τὰ κατ’ Εὐκλείδην
στοιχεῖα 363/145^r
- ΕΥΣΕΒΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ (ψευδο-), Ἐρμηνεία
στὸ ἄσμα ἁσμάτων 116/46^r
- Εὐστάθιος μεγαλομάρτυς, Ἀκολουθία 169/1^r.
– Βίος 169/7^v
- ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ Ν., Ἐκ τῆς Γραμματικῆς 362/
σ. 213
- Εὐστράτιος ἅγιος· βλ. Ἅγιοι Ε΄ μάρτυρες
- Εὐχὲς 140, 324/50^r, 51^v, 60^v. – ἐπὶ μετανο-
ούντων 340/19^v, 20^v. – συγχωρητικὴ 129/
σ. 37. – συγχωρητικὴ διὰ νήπια 242/16^r
- ΕΦΡΑΙΜ ΣΥΡΟΣ, Λόγοι καὶ Παραινέσεις (σὲ
ἀπλή ἑλλην.) 254/111^r

Ζ

- ΖΑΧΑΡΙΑΣ Ἀδ. Στ[...]άσμος (;), Ἐπιστολὴ
126/ε)
- ΖΕΡΖΟΥΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, μετάφραση τῶν Στοι-
χειῶν Ἀριθμητικῆς (= Elementa Mathe-
seos Universae) τοῦ Christian Wolff 210/13^r
- Ζωγραφικὴ: σύντομα κείμενα 136/σ. 189,
141/190^v, 142/Γ, 2^v, 54^r, 66^r, 259^v, 147/
σ. 517, 191/σ. 179, 184
- ΖΩΝΑΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Ἐρμηνεία κανόνα 207/1^r
(4), 306^r. – Ἐρμηνεία τῶν ἀναστασί-
μων κανόνων τοῦ Ἰωάννου Δαμασκη-
νοῦ 170/86^r, 273/3^r. – Σχόλια στὰ Ἐπη
τοῦ Γρηγορίου Ναζιανζηνοῦ (CPG 3049)
170/15^r, 304/4^v

Η

- ΗΛΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ, Ἀποκρίσεις πρὸς τινὰ μονα-
χὸν Διονύσιον 340/8^r
- Ἡλίας ὁ Θεσβίτης, προφήτης, Βίος καὶ πολι-
τεία 134/83^r
- ΗΡΟΔΟΤΟΣ, Δημηγοριῶν ἐκλογή 165/1^r
- ΗΡΩΔΙΑΝΟΣ, Τῆς μετὰ Μάρκον βασιλείας
343/256^r, 351 (ἐρμην.)

Θ

- Θεματογραφία 200/425^r, 302/151^r
- ΘΕΜΙΣΤΙΟΣ, Περὶ φιλίας 200/10^r, 206/σ. 799
(ἐρμην.), 343/140^r
- ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΣ ἐπίσκοπος ΚΥΡΟΥ*, Εἰς τὰ ἄπο-
ρα τῆς Θείας Γραφῆς κατ’ ἐκλογὴν 182/
ἔσωτ. πιν. ἀρχ.: (δ) (ἀποσπάσματα)
- ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ:
Γαλεομουμαχία 324/108^r
- Ἐρμηνεία κανόνα Μάρκου ἐπισκόπου
Ἰδρουντος: Μ. Σαββάτου 170/217^r,
273/139^v, 364/σ. 199
- Ἐρμηνεία κανόνων Ἰωάννου Δαμασκη-
νοῦ: Θεοφανίων 170/147^v, 273/68^v,
364/σ. 129. – Κυριακῆς τοῦ Πάσχα
170/238^r, 273/160^v, 364/σ. 244. –
Μεταμορφώσεως 170/281^v, 273/217^v.
– Χριστουγέννων 170/125^v, 273/44^v,
364/σ. 79
- Ἐρμηνεία κανόνων Κοσμᾶ τοῦ Μελω-
δοῦ: Θεοφανίων 170/134^v, 273/55^v,
364/σ. 100. – Κυριακῆς τῶν Βαΐ-
ων 170/167^r, 273/89^v, 364/σ. 174. –

- Μ. Ἑβδομάδος: 170/179^v, 273/101^r (Προοίμιον), 170/180^r, 273/101^v (Μ. Δευτέρα), 170/186^v, 273/108^r (Μ. Τρίτης), 170/189^v, 273/111^r (Μ. Τετάρτης), 170/195^v, 273/117^v (Μ. Πέμπτης), 170/210^v, 273/133^r (Μ. Παρασκευής), 170/217^r, 273/139^v, 364/σ. 199 (Μ. Σαββάτου). – Μεταμορφώσεως 170/266^v, 273/201^r. – Πεντηκοστής 170/251^r, 273/184^v, 364/σ. 271. – Ὑπαπαντής 170/158^r, 273/80^r, 364/σ. 153. – Ὑψώσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ 170/94^r, 273/11^r, 364/σ. 1. – Χριστουγέννων 170/110^r, 273/27^v, 364/σ. 43
- ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΣΚΥΘΟΠΟΛΕΩΣ 340/1^r. – Λίβελλος 340/1^r
- ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΣΤΟΥΔΙΤΗΣ, Διαθήκη 250/8^r. – Διδασκαλία Χρονική τῆς Μονῆς τοῦ Στουδίου 250/1^r. – Κατηχήσεις 250/14^r, 19^v, 20^v, 27^v, 28^v, 30^v, 33^v, 36^v, 39^v, 41^v, 44^v, 47^v, 50^v, 53^v, 55^v, 58^v, 60^v, 62^v, 64^v, 66^v, 68^v, 70^v, 73^v, 75^v, 80^v, 83^v, 85^v, 89^v, 91^v, 95^v, 98^v, 100^v, 102^v, 105^v, 108^v, 111^v, 113^v
- ΘΕΟΤΟΚΗΣ ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ, Γεωμετρία Εὐκλείδειος 305/34^r. – Στοιχεῖα Γεωγραφίας 170/306^v (ἀπόσπ.), 305/1^r
- ΘΕΟΦΑΝΗΣ, Ἐπίγραμμα 282/12^r
- ΘΕΟΦΑΝΗΣ ΓΡΑΠΤΟΣ, Κανόνας στὸν Εὐαγγελισμό τῆς Θεοτόκου 354/77^r
- ΘΕΟΦΑΝΗΣ Ἱερομόναχος, Βίος Διονυσίου 133/σ. 73
- ΘΕΟΦΑΝΗΣ μοναχός, Θαύματα τοῦ ὁσίου πατρὸς Νείλου 312/σ. 35 ἢ Διήγησις περὶ τῆς τιμωρίας ὁποῦ ἔλαβεν ὁ Θεοφάνης 312/σ. 865
- ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΣ, Fragmentum 175 207/1^r (2) (ἀπόσπ.)
- ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΣ ΑΧΡΙΔΟΣ, Βίος καὶ πολιτεία Κλήμεντος ἀρχιεπισκόπου Βουλγάρων 123/ΣΗΜ. (φ. 1^r) (ἀπόσπ.). – Λόγος εἰς τὸν πορφυρογέννητον κύρ Κωνσταντῖνον 170/9^v
- ΘΕΩΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΥΣ, Ἐπίγραμμα εἰς τὸν Πτολεμαῖον 182/65^r
- ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ, Δημηγοριῶν ἐκλογὴ 165/49^r. – Ἱστορίαι Α'-Η' 143
- Θρόνοι τῶν ἐκκλησιῶν 340/3^r
- I**
- ΙΑΚΩΒΟΣ ἱεροδιάκονος ὁ ΚΥΠΡΙΟΣ, Ἐπίγραμμα 329/105^r
- ΙΑΚΩΒΟΣ ἱερομόναχος, ἀρχιμανδρίτης ἸΩΑΝΝΙΝΩΝ, Βακτηρία ἀρχιερέων 247, 337/σ. 10
- ΙΑΚΩΒΟΣ ὁ ΑΡΓΕΙΟΣ, Ἐκ τοῦ ἐπιταφίου λόγου 153/90^r. – Λόγος ἐπιτάφιος πρὸς τὸν Ἀλέξανδρο Μαυροκορδάτο 154/177^v
- Ἱατρικοῦ περιεχομένου: Ἀπὸ τοῦ βιβλίου τοῦ Μέζουε. Ἐλευσάριον 186/241^r. – Περὶ καθαρσίων 186/183^r. – Περὶ νόσου 186/338^r. – Περὶ σφυγμῶν 186/337^v. – Περὶ φύσεως ἀνθρώπου (ὀρολογία στὴν τουρκικὴ γλώσσα) 186/333^r. – Σύνοψις τῶν φυσικῶν δυνάμεων 186/339^r. – Τί πράγμα εἶναι ἡ ἱατρικὴ 186/338^v
- ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΔΙΑΚΟΝΟΣ, Ἀλφάβητον παραινετικῶν 256/3^r. – Ἀλφάβητος παραινετικὴ πρὸς φιλόπονον παιδίον 256/6^r. – Τετράστιχα 256/87^r
- ΙΓΝΑΤΙΟΣ ἡγούμενος Μονῆς Ξενοφώντος, Ἐπίγραμμα 282/11^r
- ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΝΑΖΙΑΝΖΟΥ^r βλ. ΣΑΡΑΦΟΓΛΟΥ ΙΓΝΑΤΙΟΣ
- Ἱερεμίας προφήτης, Διήγησις εἰς τὸν θρῆνον τοῦ προφήτου Ἱερεμίου περὶ τῆς Ἱερουσαλήμ 134/86^r
- ΙΕΡΘΕΟΣ ΔΡΥΣΤΡΑΣ [= ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΜΝΗΝΟΣ], Εὐρετήριο λέξεων καὶ ὅρων τῶν χρυσοστομικῶν λόγων κατὰ τὴν ἔκδοσιν Eton [1612] 215, 338
- ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ, Ἀφορισμοὶ 186/311^r. – Σύντομα ἀποσπάσματα 207/3^v
- ΙΣΑΑΚ ἀββάς, Λόγος πρὸς ἀρχαρίους μοναχούς, μεταγλωττισθεὶς παρὰ Διονυσίου ἱερομονάχου τοῦ ῥήτορος 254/239bis^r
- ΙΣΙΔΩΡΟΣ ΠΗΛΟΥΣΙΩΤΗΣ, Ἐπιστολὴς 303
- ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ, Λόγοι: Εὐαγόρας 206/σ. <200> (ἐρμην.), 322/66^r. – Νικόκλης ἢ Κύπριοι 322/106^r. – Πλαταικὸς 171/129^r, 206/σ. 257 (ἐρμην.). – Πρὸς Δημόνικον* 200/339^r (ἐρμην.), 206/σ. 117 (ἐρμην.), 322/3^r, 324/1^r, 354/34^r. – Πρὸς Νικοκλέα 206/σ. 154 (ἐρμην.), 322/43^r, 324/11^r
- Ἱστορία περὶ τῶν μυθολογουμένων θεῶν 199
- Ἱστορία τῆς Ὄθωμανικῆς βασιλείας 183, 301
- ΙΩΑΝΝΗΣ, Κανὼν παρακλητικὸς πρὸς τὴν

- ὑπεραγίαν Θεοτόκον ἐπὶ τῷ κατὰ χριστιανῶν διωγμῷ τῷ ἐν ἔτει *αωκᾶ* [1821] **324/47^v**
- ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΡΚΛΑΣ, Κανόνας στὴν Πεντηκοστή **171/177^v**· βλ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ
- ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ:
- Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως (CPG 8043) **173/6^r, 179/σ. 1, 207/2^v** (ἀπόσπ.)
- Κανόνες: Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου **354/77^r**. – Θεοφανίων **171/158^r, 185^r, 200/411^r, 343/38^r, 354/101^r**. – Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου **171/166^r**. – Κυριακῆς τοῦ Ἀντίπασχα (τοῦ Θωμᾶ) **354/74^r**. – Κυριακῆς τοῦ Πάσχα **171/142^r, 173^r, 343/32^r, 354/62^r**. – Μεταμορφώσεως **354/84^v**. – Πεντηκοστῆς **171/177^r, 343/20^r, 354/111^r**. – Χριστουγέννων **171/194^r, 200/393^r, 343/52^r, 354/91^r** ἢ Ἑρμηνεῖα κανόνων· βλ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ μητρ. ΚΟΡΙΝΘΟΥ· ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ ἢ Ἑρμηνεῖα τῶν ἀναστασίμων κανόνων· βλ. ΖΩΝΑΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
- Περὶ τῶν ἐν πίστει κεκοιμημένων* (CPG 8112) **179/σ. 283**
- Ἑμνολογικά διάφορα· βλ. Μελουργοῖ
- ἢ Σύντομο προλογικὸν σημείωμα περὶ Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ **179/ζ^v**
- ΙΩΑΝΝΗΣ ΕΥΧΑΪΤΩΝ **324/107^r**
- ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ, Πρὸς τοὺς ἀκεφάλους κεφάλαια ΙΖ' (CPG 6856) **340/13^v**
- ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΙΜΑΚΟΣ **250/119^r**
- ΙΩΑΝΝΗΣ μοναχός, Κανόνας στὴν Πέμπτη τῆς Ἀναλήψεως **171/145^v, 354/65^r**
- ΙΩΑΝΝΗΣ πατριάρχης ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ **207/307^r**
- ΙΩΑΝΝΗΣ ΦΙΛΟΠΟΝΟΣ, Σχόλια στὸ Περὶ γενέσεως ζῶν Ἀριστοτέλους πραγματείας (βιβλίον β') **182/80^r**
- ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ:
- Κεφάλαιον κανονικὸν **129/σ. 64**
- Λειτουργία (CPG 4686) **125, 130/1^r**
- Ὅμιλιες:
- Εἰς τὸν ἅγιον Ματθαῖον, Ὅμιλία Ε' (CPG 4424) **207/3^r** (ἀπόσπ.)
- Εἰς τὸν ἅγιον Στέφανον, λόγος α* (CPG 4690) **268/41^r**
- Εἰς τὸν ἅγιον Στέφανον, λόγος β* (CPG 4691) **268/45^r**
- Εἰς τοὺς ἀνδριάντας ὀμιλία ΚΑ' ἐν Ἀντιοχείᾳ λεχθεῖσαι (CPG 4330) **249/4^r**
- Κατήχησις δευτέρα (CPG 4331) **249/299^v**
- Περὶ Προσευχῆς. Λόγος α* (CPG 4516), **184/73^r, 200/249^r**
- ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ Α. (Μακεδόνας καθηγητής), Λόγος **295/50^r**
- ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΙΛΙΠΠΟΣ, Σύστημα Φιλοσοφίας **178: Γενικὴ εἰσαγωγή εἰς τὴν φιλοσοφίαν 178/1^r**. – Ἠθικῆς φιλοσοφίας εἰσαγωγή **178/235^r**. – Λογικῆς Εἰσαγωγῆς **178/91^r**. – Μεταφυσικῆς Εἰσαγωγῆς **178/163^r**. – Συγκριτικὴ ἀνθρωπολογία **178/78^r**. – Ψυχολογία ἢ ψυχολογικὴ ἀνθρωπολογία **178/51^v**
- ΙΩΣΗΦ ΒΑΤΟΠΕΔΙΝΟΣ, Ἐπιγράμματα **282/9^v, 10^r**
- ΙΩΣΗΦ ΤΟΡΝΟΒΟΥ καὶ ἀναχωρητοῦ, Στίχοι πολιτικοὶ **153/25^r**

Κ

- ΚΑΒΑΣΙΛΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, Περὶ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς **123/42^r**
- Κάλαντα: Ἁγ. Βασιλείου **324/281^v**. – Χριστουγέννων **324/281^v**
- ΚΑΛΛΙΜΑΧΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Στέφανο Φίλη Φουρναιοῦ **133/σ. 97** ἢ Ἀφιέρωμα στὴ Μονὴ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς **133/σ. 91** ἢ Τὰ ἀξιολημνόμενута καὶ τίμια ὀνόματα τοῦ εὐσεβεστάτου αὐθέντου **133/σ. 91**
- Καλλιμάχης Γρηγόριος, Τὰ ἀξιολημνόμενута καὶ τίμια ὀνόματα τῶν εὐσεβῶν καὶ μακαρίων κτιτόρων τε καὶ αὐθεντῶν **133/σ. 73**
- ΚΑΛΛΙΜΑΧΗΣ ΣΚΑΡΛΑΤΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ, Χρυσόβουλλο (ρουμανο)βλαχικὸ σὲ κυριλλικῇ γραφῇ **133/σ. 87** ἢ Μετάφραση τοῦ χρυσοβούλλου **133/σ. 89**
- ΚΑΛΛΙΣΘΕΝΗΣ (ψευδο-), Διήγησις Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνα **203** (νεοελληνικὴ ἐκδοχὴ)
- ΚΑΛΟΓΕΡΑΣ ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΠΑΤΜΙΟΣ, Περικοπαί τινες διερμηνευθησαί (!) ἐκ τῆς λατινίδος φωνῆς εἰς τὴν ἑλληνίδα **336/232^r**. – Ρητορικοὶ Κανόνες **123/469^r, 188/70^r**

- Κανόνες άσματικοί: βλ. ΘΕΟΦΑΝΗΣ ΓΡΑΠΤΟΣ· ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ· ΙΩΑΝΝΗΣ μοναχός· ΚΟΣΜΑΣ Ο ΜΕΛΩΔΟΣ· ΜΑΡΚΟΣ επίσκοπος ΙΔΡΟΥΝΤΟΣ II έρμηνεία κανόνων· βλ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ μητρ. ΚΟΡΙΝΘΟΥ· ΖΩΝΑΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ· ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ
- Κανόνες εκκλησιαστικοί: βλ. ΑΡΙΣΤΗΝΟΣ ΑΛΕΞΙΟΣ· ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ· ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ· ΒΛΑΣΤΑΡΗΣ ΜΑΤΘΑΙΟΣ· ΗΛΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ· ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ· Κανόνες συνοδικοί· ΜΑΡΚΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ· ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ· ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΞ· ΣΥΜΕΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ· Σύνοδοι· ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ· ΤΙΜΟΘΕΟΣ πάπας ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ
- Κανόνες και Κατάστιχα του έλληνικού βασιλικού στρατού των έτ. 1833-1834 **117**
- Κανόνες παρακλητικοί: βλ. Γεώργιος μεγαλομάρτυς· ΙΩΑΝΝΗΣ· Μαρία Θεοτόκος· ΜΑΡΚΟΣ ΕΥΓΕΝΙΚΟΣ· Σεραφείμ Φαναρίου και Νεοχωρίου
- Κανόνες συνοδικοί και άποστολικοί και του μεγάλου Βασιλείου και έτέρων άγιών **129/σ. 64, 248/39^ν**
- ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΣ ΜΑΤΘΑΙΟΣ, Έρμηνεία στο Άσμα άσμάτων **116/1^τ**
- ΚΑΡΑΤΖΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, Έμμετρο η έπιστολή πρὸς Κων. Δράκο Σούτσο **168/σ. 13**. Βλ. και ΣΟΥΤΣΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΔΡΑΚΟΣ
- Καρυοφύλλης Ίωάννης, Περί τῆς Συνόδου κατὰ Ίωάννου Καρυοφύλλου και τῆς άποκηρύξεως αὐτοῦ **153/18^ν**. βλ. και ΜΕΛΕΤΙΟΣ ΑΘΗΝΩΝ
- Καταγραφή έξόδων **126/ς)**
- Καταγραφή των έξ ὶν τὸ ἅγιον μῦρον κατασκευάζεται ειδῶν **188/128^τ**
- Κατάλογος βιβλίων **362/σ. 227**
- ΚΑΤΩΝ* ΡΩΜΑΙΟΣ, Γνώμαι παραινετικά δίστιχοι σὲ μετάφραση Μαξίμου Πλανούδη **256/44^τ, 324/97^τ**
- ΚΕΒΗΣ* ΘΗΒΑΙΟΣ, Πίναξ **256/124^τ**
- ΚΕΡΑΜΕΥΣ ΔΑΝΙΗΛ ΠΑΤΜΙΟΣ, Έρμηνεία των: Έπιστολών Συνεσίου **144/1^τ**. – Περί Παίδων άγωγῆς Πλουτάρχου **144/281^τ**. – Περί του πῶς δεῖ χρῆσθαι τῇ άκοῇ του δευτέρου λόγου Πλουτάρχου (:)**144/310^τ**. – Φαλάκρας έγκώμιον Συνεσίου **123/433^τ, 144/342^τ**
- Κεφάλαια ψυχοφελῆ έκ διαφόρων **250/123^τ, 147^τ**
- ΚΙΓΑΛΑΣ ΙΛΑΡΙΩΝ, Έμμετρο η Σύνοψη τῆς Καίνης Διαθήκης **198/1^τ**. – Έμμετρο η Σύνοψη τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης **190/3^τ, 198/25^τ**. – Έμμετρο η Σύνοψη των Οικουμενικών και Τοπικών Συνόδων **190/35^τ**. – Θέσεις γραμματικά **299**. II Σημειώματα τῆς παρούσης γραμματικῆς **299/3^ν**. – Σύνομα κεφάλαια, διάφορα **198/70^ν**
- II Σύνομα κείμενα περί Ύλαρίωνος Κιγάλα **299/1^τ, 3^ν**. βλ. ΜΕΛΕΤΙΟΣ ΑΘΗΝΩΝ· ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
- ΚΛΗΜΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΥΣ, Των κατὰ τὴν ἄληθῆ φιλοσοφίαν γνωστικῶν ὑπομνημάτων στρωματέων πρώτος (CPG 1377) **182/81^τ** γ) (άπόσπ.)
- Κλήμης ιερομάρτυς· βλ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ επίσκοπος ΠΕΡΙΣΣΟΥ ΚΑΙ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ
- ΚΟΛΟΚΟΤΣΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, Πρακτικός ὁδηγὸς του διδασκάλου κατὰ τὸ νέον σύστημα **362/σ. 193**
- Κολοῦμβος Χριστόφορος· βλ. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, Έπίγραμμα
- ΚΟΜΝΗΝΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ· βλ. ΙΕΡΟΘΕΟΣ ΔΡΥΣΤΡΑΣ
- ΚΟΝΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, Άποφθέγματα και ιστορίαι των άγιών **254/4^τ**. – Λόγος περί καταστάσεως τῆς εκκλησίας **353/4^τ**. Βλ. και ΚΟΡΕΣΣΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
- ΚΟΡΕΣΣΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, Έπιστολή πρὸς τὸν Γεώργιο Κόντη **302/551^τ**. – Έρμηνεία στο Βιβλίο του Ίὼβ **213**. – Παραδείγματα εἰς διάφορα συμβαλλόμενα ἢ Παραδείγματα και ὁμοίητες **171/33^τ**. Βλ. και ΝΙΚΟΛΑΟΣ
- ΚΟΥΔΑΛΕΥΣ ΘΕΟΦΙΛΟΣ:
- Γενέσεως και Φθορᾶς πέρι κατ' Ἄριστοτέλην **192, 207/8^τ**
- Διαιρέσεις τῆς ποιητικῆς κατὰ τὰ εἶδη αὐτῆς **302/131^τ**
- Εἰς ἅπασαν τὴν Λογικὴν του Ἄριστοτέλους ὑπομνήματα και ζητήματα **176/1^τ, 305/58^τ** (άποσπάσματα)· βλ. και Ἄδηλος, Σχόλια
- Εἰσοδος Φυσικῆς Ἀκροάσεως κατ' Ἄριστοτέλην **218, 246/3^τ, 302/366^τ**
- Περί έπιστολικῶν τύπων **256/273^τ, 343/272^τ, 353/20^τ, 36^τ**

Ρητορική 302/325^v, 491^r, 310/1^r

ΚΩΣΜΑΣ Ο ΜΕΛΩΔΟΣ, ἐπίσκοπος Μαΐουμᾶ, Κανόνες: Θεοφανίων 171/158^r, 185^r, 200/411^r, 343/38^r, 354/101^r. – Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου 171/166^r. – Κυριακῆς τῶν Βαΐων 354/81^r. – Μ. Σαββάτου 171/154^r, 354/48^r. – Μεταμορφώσεως 354/84^v. – Πεντηκοστῆς 171/177^r, 343/20^r, 354/111^r. – Ὑψώσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ 171/202^r, 200/383^r, 324/63^r, 343/12^r, 354/44^r. – Χριστουγέννων 171/194^r, 200/393^r, 343/52^r, 354/91^r || Ἑρμηνεῖα κανόνων· βλ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ μητρ. ΚΟΡΙΝΘΟΥ· ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ

ΚΟΥΖΟΥΛΑΡΗΣ Α., Ἐκ τῆς Γραμματικῆς 362/σ. 213

ΚΥΜΙΝΗΤΗΣ ΣΕΒΑΣΤΟΣ, Ἐπιστολές (2) πρὸς Ἀλέξανδρο Μαυροκορδάτο 168/σ. 17, 24. Βλ. καὶ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, Ἐπιστολές

Κυπριανὸς ἅγιος, ἐγκώμιο ἀδύλου 304/68^r

ΚΥΡΙΑΛΟΣ ἐξ ΑΓΡΑΦΩΝ, Ἐπίγραμμα 282/10^r

ΚΥΡΙΑΛΟΣ Γ΄ ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ, Γράμμα εἰς τοὺς ἀπανταχοῦ ὀρθοδόξους 133/σ. 93

Κώδικας νοταριακὸς Καλαμωτῆς Χίου 372

Κώδικες ἐπισκοπῆς Μετρῶν καὶ Ἀθῶρων 369, 370, 371

Κώδικες μονῶν καὶ ναῶν:

Μονῆς Ζωοδόχου Πηγῆς Φουρνᾶ Ἀγράφων 133: Ἐγγραφα καὶ γράμματα σχετικὰ μὲ τὴ Μονὴ Φουρνᾶ, 133/σ. 29. – Περὶ τῶν κτιτόρων, ἱερῶν λειψάνων καὶ σκευῶν τῆς Μονῆς 133/σ. 73. – Περὶ τῶν περιοριστικῶν στοιχείων τῆς Μονῆς 133/σ. 153. Βλ. καὶ Μαρία Θεοτόκος Μονῆς Θεοτόκου Καλλίστης (Αχρίδα) 126

Ναοῦ ἁγ. Ἀχιλλίου Λαρίσης 166

Ναοῦ (μητροπολιτικοῦ) ἁγ. Γεωργίου Ἀργυρουπόλεως Πόντου 373

Κωνσταντινίδης Ἰωαννάκης· βλ. ΠΑΪΣΙΟΣ Β΄ ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ

Κωνσταντίνος, ἡγεμόνας Οὐγγροβλαχίας, Διήγηση ἀδύλου πρὸς 302/589^r

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, ἐπίσκοπος ΛΙΤΖΑ ΚΑΙ ΑΓΡΑΦΩΝ, Γράμματα 133/σ. 62, 71. Βλ. καὶ ΠΑΪΣΙΟΣ Β΄ ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ

Λ

ΛΑΚΑΠΗΝΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, Περὶ τῆς συντάξεως τῶν ῥημάτων 197/13^r

Λαογραφικά 148

Λειτουργία Ἰωάννου Χρυσοστόμου 125

Λειτουργίες τρεῖς 130/1^r (Ἰω. Χρυσοστόμου), 17^r (Μ. Βασιλείου), 37^r (Προηγασμένον)

Λειτουργικὰ κείμενα: βλ. Ἀκολουθία· Ἀποστολοευάγγελ· Κανόνες παρακλητικοί· Λειτουργία· Λειτουργίες τρεῖς· Μεγαλυνάρια· Μηναῖα ἐνιαυτοῦ· Πεντηκοστάριο

Λεξικό: δημῶδους ἑλληνικῆς (σὲ ἀρχαῖζουσα) 217. – κατὰ στοιχεῖον εἰς τὰ τοῦ Νικάνδρου Θηριακὰ 302/73^r. – λίαν ὠραῖον τοῦ βιβλίου 186/247^r. Βλ. καὶ Ἑτυμολογικὸν Μέγα

Λεξικολογικὰ κείμενα: Τὸ αἷτιον πολλαχῶς 115/194^r

ΛΕΟΠΟΛΔΟΣ αὐτοκράτωρ, Ἐπιστολή-Ἀπόκρισις πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Τουρκῶν 153/32^r || Ἐπιστολὴ τοῦ βασιλέως τῶν Τουρκῶν ἐπισταλεῖσα πρὸς 153/32^r

ΛΕΩΝ Γ΄ Ο ΣΟΦΟΣ, Ὡδάριον εἰς τὴ β΄ τοῦ Κυρίου παρουσίαν κατὰ ἀλφάβητον 324/90^r

ΛΕΩΝ ΜΑΓΙΣΤΡΟΣ, Περὶ Θεολογίας 249/ἔσωτ. πιν. τέλ.

ΛΙΒΑΝΙΟΣ, Ἐχων τις γυναῖκα καὶ ὦν ὑπὸ πατρὶ ἀπεδήμησεν 206/σ. 720 (ἔρμην.). – Μελέτη Τρίτη 343/92^r. – Περὶ δυσκόλου ἀνδρὸς 206/σ. 755 (ἔρμην.). – Πρεσβευτικὸς πρὸς τοὺς Τρῶας ὑπὲρ τῆς Ἑλένης. Μενέλεως 206/σ. 631 (ἔρμην.), 354/135^r. – Πρεσβευτικὸς πρὸς τοὺς Τρῶας ὑπὲρ τῆς Ἑλένης. Ὀδυσσεὺς 206/σ. 651 (ἔρμην.), 354/143^r

Λίβελος ὄνπερ διδοῦσιν ἐγγράφως ἀπαιτούμενοι οἱ ἐκ Λατίνων ἐπιστρέφοντες 337/σ. 9

ΛΙΓΑΡΙΔΗΣ ΠΑΪΣΙΟΣ, Λόγοι στὸ Δωδεκάροτο 177

Λόγοι ἐκκλησιαστικοί: Ἀδύλου 189/σ. 911, 933, 953, 969, 990, 1054, 1072, 1104. – Ἀδύλου, Αὔτη ἡ κλητὴ καὶ ἅγια ἡμέρα 324/100^r. – Ἀδύλου. Εἰς τὴν ἁγίαν Πεντηκοστὴν (!) 324/101^r. Βλ. καὶ ΒΛΑΧΟΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ· ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ Β΄ ΠΑΛΛΑΔΑΣ· ΛΙΓΑΡΙΔΗΣ ΠΑΪΣΙΟΣ· ΛΟΥΚΑΡΗΣ ΚΥΡΙΑΛΟΣ· ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ· ΣΑΡΑΦΟΛΟΥ ΓΙΝΑΤΙΟΣ· ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ ΠΑΠΑΣ

Λόγος: Προσφωνητικὸς πρὸς Ἰουστινιανὸν 207/1^r (6)

ΛΟΥΚΑΡΗΣ ΚΥΡΙΑΛΟΣ, Λόγος **189/1034**. – Σύντομος πραγματεία κατὰ Ἰουδαίων **219/6^r**

ΛΟΥΚΙΑΝΟΣ:

Ἀποκηρυττόμενος **206/σ. 358** (ἐρμην.)

Βίων Πράσις **336/37^r**

Δίκη φωνηέντων **256/199^r**

Ζεὺς ἐλεγχόμενος **336/52^r**

Νεκρικοὶ Διάλογοι: Διογένους καὶ Πολυδεύκου **171/37^r, 256/177^r**. – Ἐρμού καὶ Χάρωνος **256/183^r**. – Ζηνοφάντου καὶ Καλληδημίδου **256/192^r**. – Κνήμωνος καὶ Δαμνίππου **256/194^r**. – Πλούτων ἢ κατὰ Μενίππου **171/40^r, 256/181^r**. – Τερψίωνος καὶ Πλούτωνος **256/187^r**. – Χάρωνος καὶ Ἐρμού **256/195^v**

Πατρίδος ἐγκώμιον **206/σ. 299** (ἐρμην.)

Περὶ πένθους **336/47^r**

Περὶ τοῦ ἐνυπνίου ἤτοι βίος Λουκιανοῦ **184/32^r, 256/170^r, 354/28^r**

Περὶ τοῦ μὴ ῥαδίως πιστεῦειν διαβολῆ **171/110^r, 206/σ. 423** (ἐρμην.), **322/138^r**

Πρὸς Νιγρίνον ἐπιστολὴ **256/251^r**

Πρὸς τὸν εἰπόντα Προμηθεὺς εἶ ἐν λόγοις **256/246^r**

Τίμων ἢ μισάνθρωπος **256/204^v, 205^r**

Τόξαρις ἢ φιλία **336/21^r**

Τυραννοκτόνος **206/σ. 321** (ἐρμην.), **256/154^r**

ΛΥΣΙΑΣ, Ἐπιτάφιος τοῖς Κορινθίων βοηθοῖς **206/σ. 974** (ἐρμην.). – Κατὰ Ἐρατοσθένους **206/σ. 929** (ἐρμην.)

M

ΜΑΓΚΑΚΗΣ ΕΜΜ., Γραμμικὴ Ἰχνογραφία **362/σ. 182**

ΜΑΓΟΥΛΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, Ποίημα **172/85^r**

Μαθηματάριο **143, 144, 171, 184, 200, 206, 256, 268, 322, 324, 343, 366**

ΜΑΚΑΡΙΟΣ ἱερομόναχος (θεὸς ὁσίου Νείλου τοῦ Ἀθωνίτου), Διαθήκη **312/σ. 28**

ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΠΑΤΜΙΟΣ· βλ. ΚΑΛΟΓΕΡΑΣ ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΠΑΤΜΙΟΣ

Μακάριος Ῥωμαῖος ὁσιος, Βίος καὶ πολιτεία **254/240bis^v**

ΜΑΚΚΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, Νοσήματα τῶν πεπτικῶν ὀργάνων **297**

ΜΑΚΡΙΑΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, Μεσαιωνικὴ Ἱστορία, μτφρ. ἀπὸ γαλλικὸ πρωτότυπο ἔργο τοῦ Victor Duruy **325**

ΜΑΛΛΑΞΟΣ ΜΑΝΟΥΗΛ, Νομοκάνων **135/6^r, 202, 317, 367**

ΜΑΝΟΥΗΛ, Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ἀλέξανδρο Μαυροκορδάτο **153/112^r**

ΜΑΞΙΜΟΣ Ο ΟΜΟΛΟΓΗΤΗΣ, Διαίρεσις τῶν τριῶν ψυχικῶν δυνάμεων (CPG 7707.14) **340/16^v**. – Εἰς τὴν προσευχὴν τοῦ Πάτερ ἡμῶν **164/64^r** (CPG 7691). – Ἐκατοντὰς Β' γνωστικῶν κεφαλαίων (CPG 7694) **340/13^v**. – Ἐπαπορήματα ὑποθετικὰ παριστῶντα ὅτι ὁ Χριστὸς τέλειος ὑπάρχει Θεὸς ὁμοῦ καὶ ἄνθρωπος (CPG 7707.19) **340/16^r**. – Ἐπιστολὴ 15 (CPG 7699) **340/10^r**. – Κεφάλαια δέκα περὶ οὐσίας καὶ φύσεως ὑποστάσεως τε καὶ προσώπων (CPG 7697.23a) **340/9^r**. – Κεφάλαια διάφορα θεολογικὰ τε καὶ οἰκονομικὰ καὶ περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας* **164/31^v** (CPG 7715· πβ. 7695). – Κεφάλαια περὶ ἀγάπης **164/3^r** (CPG 7693). – Κεφάλαια Σ' περὶ θεολογίας καὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Θεοῦ **164/20^r** (CPG 7694). – Ὅροι διάφοροι **340/11^r, 12^r** (CPG 7697.14). – Ὅτι ἀδύνατον ἐν θέλημα λέγειν ἐπὶ Χριστοῦ **340/12^r** (CPG 7697.24) || Βίος **164/2^v**

ΜΑΞΙΜΟΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΟΣ, Ἐρμηνεῖα τῆς Ἀποκαλύψεως Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου (σὲ ἀπλὴ ἑλλην.) **278**

ΜΑΞΙΜΟΣ ΤΥΡΙΟΣ, Λόγος περὶ τοῦ τίς ὁ θεὸς κατὰ Πλάτωνα (Διάλεξι 11) **206/σ. <870>** (ἐρμην.)

Μαρδάριος ἄγιος· βλ. Ἅγιοι Ε' μάρτυρες

Μαρία Θεοτόκος:

Ἀκολουθία Παναγίας Ρευματοκρατόρισσας **193/σ. 1**. – Ἀπολυτίκιο **193/σ. 32**. – Θεοτοκίο **187/147^v**. – Κανὼν παρακλητικός· βλ. ΙΩΑΝΝΗΣ. – Μεγάλος παρακλητικός κανόνας **354/56^r**. – Μικρὸς παρακλητικός κανόνας **354/52^r**. – Προσόμοια πρὸς τὴ Θεοτόκο Ζωοδόχο Πηγῇ **133/σ. 24**. – Στίχοι πρὸς τὴ Θεοτόκο **133/σ. 27**. – Τῆ ἀειπαρθένω καὶ Θεοτόκω τῇ Ζωοδόχῳ Πηγῇ **133/σ. 20**. – Ὕμνος κατὰ ἀλφάβητον διὰ στίχων εἰς **187/146^r**. Βλ. καὶ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΡΗΤΩΡ· ΜΑΡΚΟΣ ΕΥΓΕΝΙΚΟΣ

- ΜΑΡΚΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ, Νομοκανονικό 248/36^v
- ΜΑΡΚΟΣ ἐπίσκοπος ΙΔΡΟΥΝΤΟΣ, Κανόνας Μ. Σαββάτου 171/154^r, 354/48^r
- ΜΑΡΚΟΣ ΕΥΓΕΝΙΚΟΣ, Κανόνες παρακλητικοὶ στὴν ὑπεραγία Θεοτόκο 352
- MARTINOS BENJAMIN [MARTIN BENJAMIN], Γραμματική τῶν φιλοσοφικῶν ἐπιστημῶν σὲ μετάφραση Ἀνθίμου Γαζή 149
- ΜΑΤΘΑΙΟΣ δάσκαλος, Ἐπίγραμμα 282/10^v
- ΜΑΤΘΑΙΟΣ ἱεροδιδάσκαλος καὶ ἀρχιμανδρίτης, Γραμματική 279
- ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ:
Γνώμαι 157/1^r, 163/σ. 1
Γραμματική περὶ συντάξεως 160/σ. 1, 302/85^r
Ἐπίγραμμα ἐπιτύμβιον εἰς ἑαυτὸν 153/1^v
Ἐπιστολὲς 154/1^r, 155. – Πρὸς τὸν Δοσίθεο Ἱεροσολύμων 153/89^r, 89^v. – Πρὸς τὸν Κωνσταντῖνο Δούκα 153/91^r. – Πρὸς τὸν Σεβαστὸ Κυμνήτη 168/σ. 25, 26
Ἐπιστολὴ διηγηματικὴ 153/120^r
Ἐπιτομὴ Παντοδαπῆς Ἱστορίας (Τὰ Ῥωμαϊκά) 156/1^r
Εὐχές: μετὰ τὸ ἀπόδειπνον 154/107^r, 155/σ. 371. – τοῦ ὄρθρου 154/107^r, 155/σ. 372
Ζητημάτων θεολογικῶν λύσεις 158
Ἱστορία 153/34^r
Πρὸς Γερμανοὺς ὑπὲρ εἰρήνης λόγος 153/94^r
Σύνοψις Ρητορικῆς 310/110^r
Φροντίσματα 157/11^r, 159, 163/σ. 45
ἢ Ἀποσημειώσεις εἰς τὸν βίον Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου 153/7^r. – Ἀποσημειώσεις περὶ τοῦ παρόντος λόγου [Πρὸς Γερμανοὺς ὑπὲρ εἰρήνης] 153/90^r. – Γενεαλογία Μαυροκορδάτων 153/29^r. – Λόγος ἐπιτάφιος ἐπὶ τῇ τελετῇ μνημόσυνου τοῦ αὐτοῦ [Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου] 153/19^r. – Παρασκευὴ εἰς τὸν βίον τοῦ μινίστρου Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου 153/5^r. Βλ. καὶ ΔΑΠΟΝΤΕΣ· ΙΑΚΩΒΟΣ ΑΡΓΕΙΟΣ· ΜΑΝΟΥΗΛ· ΜΕΛΕΤΙΟΣ ΑΘΗΝΩΝ· ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
- Μαυροκορδάτος Κωνσταντῖνος· βλ. ΣΟΥΤΣΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΔΡΑΚΟΣ
- ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ:
Διάλογος περὶ ζωῆς καὶ θανάτου 162/σ. α' Ἐγχειρίδιον ἐν ᾧ γνῶμαι καὶ φροντίσματα περὶ ἤθης καὶ πολιτείας 157/45^r, 161, 163/σ. 193
Ἐπίγραμμα αἰνιγματώδες εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ Χριστόφορον τὸν Κολοῦμβον ἱαμβικὸν 162/σ. ιθ'. – Ἐπιγράμματα εἰς τὸν ἑαυτοῦ πατέρα 153/3^r
Ἐπιστολὲς (74) 154/116^r
Κατάλογος νοθεσιῶν πρὸς τὸν γιό του Κωνσταντῖνο 152/2^v
- Μαυροκορδάτου Πουλχερία· βλ. ΝΟΤΑΡΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥΔΗΣ
- Μεγαλυνάρια: ἄγ. Ἀντωνίου 134/82^v. – ἄγ. Γεωργίου 134/82^v. – ἄγ. Δημητρίου 134/82^v. – ἄγ. Θεοδώρου 134/82^v. – ἄγ. Νικολάου 134/82^v. – Εἰσοδίων τῆς Θεοστόκου 298/3^v. – Θεοφανίων 298/4^v. – Ἰωάννου Προδρόμου 134/82^v. – Μ. Βασιλείου 134/82^v. – Μεταμορφώσεως 134/82^v. – Πάσχα 298/6^v. – Περιτομῆς 298/4^v. – Ταξιαρχῶν 134/82^v. – Ὑπαπαντῆς 298/5^v. – Χριστουγέννων 298/4^v
- ΜΕΘΟΔΙΟΣ πατριάρχης ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ, Διάταξις περὶ τῶν διαφόρων τρόπων καὶ ἡλικία (!) ἐπιστρεφόντων 340/2^v
- ΜΕΘΟΔΙΟΣ (ψευδο-), Ἀποκάλυψη 312/σ. 920
- ΜΕΛΕΤΙΟΣ ΑΘΗΝΩΝ, Ἐκ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας 153/14^r (Αλ. Μαυροκορδάτος), 18^v (Ιω. Καρυοφύλλης), 185/82^r (Γ. Σουγδουρῆς), 299/1^r (Πλ. Κιγάλας)
- Μελέτιος Λαρίσης· βλ. LOMBARDI LEANDRO
- ΜΕΛΕΤΙΟΣ ΠΗΓΑΣ, Ὁμιλία (Κυριακὴ τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου) 211/σ. 1 (ἀπόσπ.)
- Μελουργοί: ΑΓΑΘΩΝ, ἀδελφὸς τοῦ Κορώνη 172/29^r κ.έ. – ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ μοναχὸς 172/40^r. – ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ πατριάρχης [πρώτην μητρ. Ἀδριανουπόλεως] 172/119^r κ.έ. – ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ [ΡΑΨΑΝΙΩΤΗΣ;] 320/199^r. – ΑΝΔΡΕΑΣ 172/120^v. – ΑΝΔΡΕΑΣ πρωτοψάλτης Ὁ ΧΙΟΣ 345/447^r. – ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΙΓΗΡΟΣ 172/185^r, 185^v, 186^v. – ΑΝΘΙΜΟΣ ἱερομόναχος 172/203^r. – ΑΝΤΩΝΙΟΣ 320/150^v κ.έ. – ΑΝΤΩΝΙΟΣ ἱερεὺς καὶ νομοφύλαξ 222/53^v, 239/60^v, 291/61^v. – ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΣ Ὁ ΧΙΟΣ 118/6^r κ.έ., 226/25^r κ.έ. – ΑΡΚΑΔΙΟΣ μοναχὸς 172/28^r. – ΑΡΣΕΝΙΟΣ Ὁ ΜΙΚΡΟΣ 119/98^r,

146/σ. 1, 172/214^v κ.έ., 222/87^r, 239/97^v, 244/150^v, 291/98^v. – ΒΑΛΑΣΙΟΣ ἱερέυς· βλ. ΜΠΑΛΑΣΙΟΣ ἱερεὺς καὶ νομοφύλαξ. – ΓΑΒΡΙΗΛ ἐκ τῆς ΜΟΝΗΣ ΤΩΝ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΩΝ 172/62^v. – ΓΑΒΡΙΗΛ ἱερομόναχος ἐξ ΑΓΧΙΑΛΟΥ 172/283^r. – ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ μοναχὸς ἐξ ΑΓΧΙΑΛΟΥ 172/47^r κ.έ. – ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ἀγιορείτης 172/204^r. – ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ἱερομόναχος 172/188^v κ.έ. – ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΝΕΩΝ ΠΑΤΡΩΝ 119/20^r κ.έ., 122/8^r, 124/94^v κ.έ., 172/201^v κ.έ., 222/24^v κ.έ., 229/118^r, 232/154^r, 239/26^v, 258/σ. 188, 281/52^r, 284/109^v, 291/27^v κ.έ., 319/1^r, 346/173^r κ.έ., 348/115^v. – ΓΕΩΡΓΙΟΣ 172/32^v, 348/124^r. – ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ 172/261^v. – ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΑΝΟΥ 172/230^r. – ΓΕΩΡΓΙΟΣ ἱεροφάτης 296/161^r. – ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΛΑΔΑΣ 315/σ. 355. – ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΝΤΟΠΕΤΡΗΣ 118/6^r κ.έ., 172/27^v κ.έ., 229/5^v, 232/9^r. – ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ο ΚΡΗΣ 118/251^r κ.έ., 119/10^v κ.έ., 223/165^v κ.έ., 226/197^r, 227/128^v κ.έ., 228/90^v κ.έ., 229/32^v κ.έ., 230/55^v κ.έ., 232/42^v κ.έ., 235/4^r κ.έ., 236/6^v, 237/σ. 103 κ.έ., 241/309^v, 243/20^v κ.έ., 244/108^v, 258/σ. 172, 267/197^r, 271/236^v, 275/2^r, 276/118^r, 288/2^r κ.έ., 289/85^r, 294/95^r κ.έ., 306/139^v κ.έ., 311/104^r κ.έ., 315/σ. 139 κ.έ., 316/54^v κ.έ., 345/151^r, 346/92^v κ.έ., 350/107^v, 357/σ. 146 κ.έ., 365/σ. 53 κ.έ. – ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΟΥΓΟΥΡΛΟΥΣ 244/2^r κ.έ., 315/σ. 168. – ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ 172/26^v κ.έ., 229/4^r, 232/6^r. – ΓΕΩΡΓΙΟΣ παπᾶς ο ΡΥΣΙΟΣ Ο ΕΝ ΒΛΑΓΚΑ 315/σ. 145, 187, 234 κ.έ. – ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΛΑΓΙΩΤΗΣ 172/90^r. – ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΡΑΣΙΝΟΣ ἱερεὺς 172/386^v. – ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΡΑΙΔΕΣΤΗΝΟΣ πρωτοφάτης 172/137^r κ.έ., 222/21^v, 239/22^v, 291/23^v. – ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΟΥΡΟΠΟΥΛΟΣ 172/32^v, 237^r. – ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ 172/100^r-103^v. – ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ δομέστικος 172/87^v. – ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ἱερομόναχος 172/9^v. – ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ λαμπαδάριος / πρωτοφάτης / λευίτης 118/447^r κ.έ., 119/2^r, 145/1^r, 146/IV^r, 223/2^r, 226/124^r, 227/149^v, 228/5^r κ.έ., 229/83^r κ.έ., 230/38^r κ.έ., 232/107^r κ.έ., 236/54^v κ.έ., 237/σ. 8 κ.έ., 243/67^v κ.έ., 244/74^v, 258/σ. 181, 267/52^v κ.έ., 271/218^r, 276/92^r, 288/68^r, 289/87^r, 293, 294/18^r, 306/42^r κ.έ., 307/55^v κ.έ., 311/132^r κ.έ., 315/σ. 260 κ.έ., 316/11^r κ.έ., 341/1^r κ.έ., 344/σ. 111 κ.έ., 346/223^v

κ.έ., 348/133^v κ.έ., 350/12^v, 357/σ. 102 κ.έ., 360/100^v κ.έ., 365/σ. 222. – ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΜΠΟΥΝΗΣ ΑΛΥΑΤΗΣ 172/10^r κ.έ., 222/93^r, 239/104^r, 291/105^r. – ΔΑΜΙΑΝΟΣ ΒΑΤΟΠΕΔΙΝΟΣ ἱερομόναχος 119/132^r, 122/113^v, 172/152^v κ.έ., 236/65^v, 237/σ. 170. – ΔΑΝΙΗΛ πρωτοφάτης 118/436^r κ.έ., 119/33^r, 124/173^r κ.έ., 223/2^r κ.έ., 226/20^r κ.έ., 227/140^r κ.έ., 228/56^r κ.έ., 229/106^r, 230/25^r, 232/139^v κ.έ., 237/σ. 35 κ.έ., 241/319^r, 243/30^r, 244/95^r κ.έ., 257/54^r, 258/σ. 211 κ.έ., 267/1^r κ.έ., 276/8^v κ.έ., 284/51^r, 288/201^r κ.έ., 289/2^r κ.έ., 294/49^r κ.έ., 306/2^r κ.έ., 307/2^r, 311/289^r, 313/12^v κ.έ., 314/52^α, 316/157^r, 339/28^v κ.έ., 344/σ. 1, 345/55^r, 346/62^r κ.έ., 350/39^v, 357/σ. 1 κ.έ., 365/σ. 221. – ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΔΟΚΕΙΑΝΟΣ 172/35^v κ.έ. – ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ δομέστικος 119/109^v κ.έ., 122/113^r. – ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΡΑΙΔΕΣΤΗΝΟΣ 172/252^r. – ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ μητροπολίτης ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ 172/216^v. – δομέστικος Μονῆς Καρακάλλου 172/255^v. – ΔΟΥΚΑΣ λαοσυνάκτης 172/43^v. – ΔΟΥΚΑΣ ΣΥΡΟΠΟΥΛΟΣ 172/222^v. – ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΓΑΖΗΣ 320/120^r. – ΘΕΟΔΟΥΛΟΣ μοναχὸς 172/186^r, 188^r, 320/144^r κ.έ. – ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΓΛΑΒΑΣ 172/319^v. – ΘΕΟΔΩΡΟΣ δομέστικος ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΕΙΑΣ 172/240^r. – ΘΕΟΔΩΡΟΣ παπᾶ ΠΑΡΑΣΧΟΥ ΦΩΚΑΕΥΣ, ἐκδότης 258/σ. 183, 185, 271/107^r, 314/125^r, 315/σ. 5 κ.έ., 346/286^v κ.έ. – ΘΕΟΦΑΝΗΣ πατριάρχης ΚΑΡΥΚΗΣ 122/111^r, 172/208^v κ.έ. – ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΣ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ 172/124^v κ.έ. – ΘΗΒΑΙΟΣ 172/124^v. – ΙΑΚΩΒΟΣ Ο ΧΙΟΣ 124/152^v. – ΙΑΚΩΒΟΣ πρωτοφάτης 118/39^r κ.έ., 119/15^v κ.έ., 223/230^r κ.έ., 226/72^v κ.έ., 227/132^r κ.έ., 229/67^r κ.έ., 230/113^v κ.έ., 232/88^r κ.έ., 236/7^r κ.έ., 237/σ. 177 κ.έ., 243/37^v κ.έ., 244/24^r κ.έ., 257/2^r κ.έ., 258/σ. 187, 263, 267/107^v κ.έ., 271/108^r κ.έ., 276/81^r, 281/2^r κ.έ., 288/7^v, 294/110^r, 306/74^v κ.έ., 307/114^v, 314/9^r κ.έ., 315/σ. 28 κ.έ., 316/91^r κ.έ., 339/1^r κ.έ., 345/36^v κ.έ., 346/110^r κ.έ., 348/77^r κ.έ., 357/σ. 277, 360/82^v κ.έ., 365/σ. 121 κ.έ. – ΙΩΑΚΕΙΜ ΒΙΖΥΗΣ 172/226^r κ.έ., 320/159^r κ.έ. – ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΤΑΤΖΗΣ 172/120^v. – ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΛΥΚΥΣ 118/368^r, 122/56^r, 124/83^r, 172/9^r κ.έ., 222/60^v, 228/69^v, 239/68^r, 267/111^r, 291/69^v, 306/77^v, 307/118^v, 341/24^v,

344/σ. 255. – ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ 118/30^ρ, 172/8^ν κ.έ., 229/36^ρ, 232/47^ρ, 311/52^ρ, 346/140^ρ κ.έ., 360/44^ρ, 365/σ. 67. – ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΛΑΔΑΣ 118/6^ρ κ.έ., 172/19^ρ κ.έ., 222/113^ν, 228/55^ρ, 229/9^ρ κ.έ., 232/13^ν κ.έ., 239/125^ν, 244/114^ν, 271/232^ν κ.έ., 291/126^ρ, 320/147^ν κ.έ., 360/183^ρ. – ΙΩΑΝΝΗΣ ΛΑΣΚΑΡΗΣ Ο ΠΗΓΟΝΙΤΗΣ 172/241^ν, 222/82^ρ, 239/92^ν. – ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΪΣΤΩΡ ΚΟΥΚΟΥΖΕΛΗΣ 118/6^ρ κ.έ., 172/13^ν κ.έ., 222/50^ν κ.έ., 226/129^ν, 232/4^ν κ.έ., 237/σ. 331 κ.έ., 239/57^ρ κ.έ., 243/112^ν κ.έ., 276/2^ρ, 288/114^ν, 291/58^ρ κ.έ., 311/442^ν, 316/151^ρ, 345/1^ρ, 346/252^ν, 365/σ. 333. – ΙΩΑΝΝΗΣ ΞΗΡΟΣ ΔΟΜΕΣΤΙΚΟΣ 172/8^ν κ.έ. – ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΛΟΥΣΙΑΔΗΝΟΣ 172/14^ν κ.έ. – ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΡΩΤΟΦΑΛΤΗΣ 119/126^ν, 124/157^ρ, 146/σ. 252, 223/101^ρ κ.έ., 226/143^ρ, 227/118^ρ κ.έ., 228/55^ρ κ.έ., 229/131^ρ, 232/179^ρ, 236/13^ρ κ.έ., 237/σ. 13 κ.έ., 241/322^ρ, 243/2^ρ κ.έ., 244/71^ρ κ.έ., 267/106^ν κ.έ., 276/2^ρ κ.έ., 284/1^ρ κ.έ., 288/65^ρ κ.έ., 289/64^ν κ.έ., 306/129^ν κ.έ., 307/113^ν, 311/125^ρ κ.έ., 313/22^ρ, 315/σ. 165, 344/σ. 255, 345/112^ρ κ.έ., 346/53^ν κ.έ., 348/122^ρ κ.έ., 350/17^ν κ.έ., 365/σ. 220 κ.έ. – ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΡΩΤΟΦΑΛΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΙΟΣ 124/138^ν. – ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΓΟΥΡΟΠΟΥΛΟΣ 172/240^ν. – ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΝΕΟΣ ΚΟΥΚΟΥΖΕΛΗΣ 172/278^ρ κ.έ., 320/146^ν. – ΚΑΙΣΑΡΙΟΣ 124/179^ν. – ΚΛΗΜΗΣ Ιερομόναχος Ο ΛΕΣΒΙΟΣ 172/131^ρ κ.έ., 222/19^ρ, 236/24^ρ, 237/σ. 132, 239/20^ρ, 291/20^ν. – ΚΟΡΝΗΛΙΟΣ ΜΟΝΑΧΟΣ ΑΓΙΟΡΕΪΤΗΣ 172/89^ν. – ΚΟΣΜΑΣ 320/97^ρ. – ΚΟΥΚΟΥΜΑΣ (βλ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΟΥΚΟΥΜΑΣ). – ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΕΞ ΑΓΧΙΑΛΟΥ 172/89^ν κ.έ. – ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΓΟΥΛΑΣ 172/187^ν κ.έ. – ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΡΩΤΟΦΑΛΤΗΣ 316/2^ρ, 346/277^ρ. – ΛΑΛΟΥΤΖΟΣ 172/150^ρ, 171^ν. – ΛΟΓΓΙΝΟΣ ΜΟΝΑΧΟΣ 172/277^ρ. – ΜΑΝΟΥΗΛ ΑΓΓΑΛΙΑΝΟΣ 172/36^ρ κ.έ., 222/40^ρ, 239/46^ρ. – <ΜΑΝΟΥΗΛ> ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΙΩΤΗΣ 172/32^ρ. – ΜΑΝΟΥΗΛ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ 172/43^ρ κ.έ. – ΜΑΝΟΥΗΛ ΒΛΑΤΗΡΟΣ 172/187^ν κ.έ. – ΜΑΝΟΥΗΛ ΓΑΖΗΣ 172/85^ρ κ.έ., 345/145^ν. – ΜΑΝΟΥΗΛ ΓΟΥΤΑΣ 320/96^ν. – ΜΑΝΟΥΗΛ Ιερεὺς ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ 172/262^ν. – ΜΑΝΟΥΗΛ ΜΕΓΑΣ ΡΗΓΩΡ 172/170^ν. – ΜΑΝΟΥΗΛ ΜΕΛΑΧΙΣΕΔΕΚ 124/112^ν. – ΜΑΝΟΥΗΛ ΠΡΩΤΟΦΑΛΤΗΣ 118/25^ρ κ.έ., 145/1^ρ, 226/5^ρ κ.έ., 229/24^ν, 244/12^ρ κ.έ., 315/

σ. 267, 346/265^ρ, 365/σ. 59. – ΜΑΝΟΥΗΛ, υἱὸς τοῦ ΚΟΡΩΝΗ 172/245^ρ. – ΜΑΝΟΥΗΛ ΧΡΥΣΑΦΗΣ, λαμπαδάριος 118/6^ρ κ.έ., 172/26^ρ κ.έ., 222/39^ν κ.έ., 229/7^ν, 232/11^ρ, 237/σ. 324, 239/45^ρ κ.έ., 243/105^ν, 288/254^ρ, 291/46^ρ κ.έ., 311/170^ν κ.έ., 345/393^ρ, 346/245^ρ, 360/194^ν, 365/σ. 327. – ΜΑΡΚΟΣ ΔΟΜΕΣΤΙΚΟΣ 145/1^ρ. – ΜΑΡΚΟΣ Ιερομόναχος ὁ ΕΥΓΕΝΙΚΟΣ ὁ ἐκ τῆς Μονῆς τῶν ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΩΝ 172/46^ρ, 221^ρ. – ΜΑΡΚΟΣ ΜΗΤΡ. ΚΟΡΙΝΘΟΥ 172/252^ρ κ.έ. – ΜΕΛΕΤΙΟΣ Ιερομόναχος 122/114^ρ. – ΜΕΛΕΤΙΟΣ ΣΙΝΑΪΤΗΣ Ο ΚΡΗΣ 227/137^ρ, 230/129^ρ, 236/32^ρ, 237/σ. 77, 244/134^ρ, 276/64^ρ, 311/83^ν, 316/76^ν, 345/125^ν, 350/78^ν. – ΜΕΛΕΤΙΟΣ ΣΙΝΑΪΤΗΣ Ο ΠΑΛΑΙΟΣ 119/21^ν κ.έ. – ΜΕΛΑΧΙΣΕΔΕΚ ἑπίσκοπος ΡΑΙΔΕΣΤΟΥ 124/112^ν, 172/162^ρ. – ΜΗΤΡΟΦΑΝΗΣ ΚΑΡΥΚΗΣ 172/291^ρ, 239/101^ν, 291/102^ν. – ΜΙΧΑΗΛ ΑΝΕΩΡΤΗΣ 172/129^ρ. – ΜΙΧΑΗΛ ἀπὸ τὴν ΦΟΚΙΑΝ 172/44^ρ. – ΜΙΧΑΗΛ Ιερεὺς ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ 172/237^ρ. – ΜΟΣΧΙΑΝΟΣ 172/41^ν. – ΜΠΑΛΑΣΙΟΣ Ιερεὺς καὶ νομοφύλαξ 118/421^ρ, 119/12^ν κ.έ., 122/113^ν κ.έ., 124/108^ν κ.έ., 172/67^ν κ.έ., 222/28^ρ, 229/51^ρ, 232/68^ρ, 237/σ. 455, 239/31^ν κ.έ., 276/117^ρ κ.έ., 277/1^ρ, 284/119^ν κ.έ., 291/33^ρ, 311/452^ρ, 319/1^ν, 320/116^ρ κ.έ., 360/63^ν, 365/σ. 94. – ΝΑΘΑΝΑΗ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΝΙΚΑΙΑΣ 172/235^ρ κ.έ. – ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΘΗΚΙΟΣ 172/127^ρ κ.έ. – ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΣΑΝ Ο ΚΥΠΡΙΟΣ 172/240^ρ. – ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΜΠΑΝΗΣ 172/14^ρ. – ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΟΥΚΟΥΜΑΣ 172/45^ν κ.έ. – ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΑΡΑΚΤΖΟΓΛΟΥ 315/σ. 54 κ.έ. – ΞΕΝΟΣ ΚΟΡΩΝΗΣ 172/11^ν κ.έ., 222/100^ρ κ.έ., 237/σ. 448, 239/111^ν κ.έ., 257/122^ρ, 276/113^ρ, 291/112^ρ, 320/142^ν. – ΞΕΝΟΦΩΝ ΜΟΝΑΧΟΣ· βλ. ΞΕΝΟΣ ΚΟΡΩΝΗΣ. – ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ 172/185^ρ. – ΠΑΪΣΙΟΣ ΜΟΝΑΧΟΣ 172/199^ν. – ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ο ΝΕΟΣ ΧΡΥΣΑΦΗΣ 118/117^ρ, 122/8^ρ κ.έ., 124/5^ρ κ.έ., 172/10^ρ κ.έ., 229/122^ρ κ.έ., 232/158^ν, 234, 244/130^ρ, 281/57^ρ κ.έ., 333, 341/1^ρ κ.έ., 348/118^ν, 356, 360/148^ν. – ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΧΑΛΑΤΖΟΓΛΟΥ 119/27^ρ, 172/398^ν, 227/142^ρ, 244/149^ν. – ΠΕΤΡΟΣ ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ ΠΡΩΤΟΦΑΛΤΗΣ 118/25^ρ κ.έ., 119/2^ρ, 146/IV^ρ, 172/400^ρ, 223/2^ρ, 226/93^ν κ.έ., 228/31^ρ, 229/103^ρ κ.έ., 230/39^ν κ.έ., 232/180^ρ, 237/σ. 251 κ.έ., 241/263^ρ κ.έ., 243/22^ρ, 244/83^ρ κ.έ., 257/60^ν, 267/32^ρ

κ.έ., 271/220^ν, 276/86^ν, 281/36^ν, 284/187^ν, 288/55^ν, 289/50^ν, 293, 294/13^ν κ.έ., 306/26^ν κ.έ., 307/34^ν, 311/209^ν κ.έ., 344/σ. 70, 345/256^ν κ.έ., 346/188^ν κ.έ., 348/1^ν κ.έ., 357/σ. 54 κ.έ., 365/σ. 222 κ.έ. – ΠΕΤΡΟΣ λαμπαδάριος ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΟΣ 118/20^ν κ.έ., 119/2^ν κ.έ., 120/σ. 623 κ.έ., 124/141^ν κ.έ., 145, 146/IV^ν, 151, 223/2^ν κ.έ., 224, 226/4^ν κ.έ., 227/124^ν κ.έ., 228/4^ν κ.έ., 229/17^ν κ.έ., 230/1^ν κ.έ., 232/26^ν κ.έ., 236/36^ν κ.έ., 237/σ. 1 κ.έ., 240, 241/3^ν κ.έ., 243/5^ν κ.έ., 244/17^ν κ.έ., 245, 257/34^ν κ.έ., 258/σ. 1 κ.έ., 267/11^ν κ.έ., 271/123^ν κ.έ., 275/246^ν, 276/69^ν κ.έ., 277/124^ν, 281/19^ν κ.έ., 284/8^ν κ.έ., 288/70^ν, 289/14^ν κ.έ., 293, 294/2^ν κ.έ., 296, 306/10^ν κ.έ., 307/13^ν κ.έ., 311/182^ν κ.έ., 313/25^ν, 314/30^ν κ.έ., 315/σ. 73, 316/27^ν, 81^ν, 328/σ. 4 κ.έ., 332, 339/16^ν κ.έ., 344/σ. 27, 345/17^ν κ.έ., 346/2^ν κ.έ., 348/1^ν κ.έ., 350/2^ν κ.έ., 357/σ. 24 κ.έ., 359/2^ν κ.έ., 360/112^ν κ.έ., 365/σ. 31 κ.έ. – ΠΕΤΡΟΣ ΜΠΕΡΕΚΕΤΗΣ 118/159^ν, 119/2^ν κ.έ., 122/111^ν κ.έ., 124/97^ν κ.έ., 172/400^ν κ.έ. (Άπαντα), 222/4^ν κ.έ., 226/43^ν κ.έ., 229/84^ν κ.έ., 232/110^ν κ.έ., 239/4^ν κ.έ., 244/2^ν κ.έ., 284/21^ν κ.έ., 288/22^ν κ.έ., 291/2^ν κ.έ., 311/74^ν κ.έ., 315/σ. 55, 320/105^ν κ.έ., 345/173^ν, 346/14^ν, 348/131^ν, 360/181^ν, 365/σ. 143 κ.έ. – ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ πρωτοψάλτης 365/σ. 118. – ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΠΙΣΙΔΙΑΣ (;) [“έκ Πεσίτ”] 315/σ. 168. – ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ιερέυς 172/40^ν κ.έ. – ΣΥΜΕΩΝ ό μεταφραστής (;) 258/σ. 197. – ΣΥΜΕΩΝ ΨΗΡΙΤΖΗΣ 222/73^ν, 239/81^ν, 291/82^ν. – ΤΖΑΚΝΟΠΟΥΛΟΣ 172/40^ν. – ΦΩΚΑΣ δομέστικος 172/245^ν. – ΦΩΚΑΣ λαμπαδάριος 172/287^ν. – ΧΑΛΙΒΟΥΡΗΣ 172/ 33^ν κ.έ. – ΧΟΥΡΜΟΥΖΙΟΣ ΧΑΡΤΟΦΛΑΞ, μουσικολογιστής, διδάσκαλος 223/ 175^ν, 228/95^ν, 229/28^ν, 230/53^ν κ.έ., 232/36^ν, 237/σ. 89 κ.έ., 243/67^ν, 258/σ. 199 κ.έ., 263, 267/206^ν κ.έ., 276/96^ν, 288/260^ν, 294/3^ν κ.έ., 306/146^ν κ.έ., 311/132^ν κ.έ., 315/σ. 66 κ.έ., 316/40^ν κ.έ., 346/36^ν κ.έ., 350/92^ν, 357/σ. 152 κ.έ., 365/σ. 45 κ.έ. – ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΜΥΣΤΑΚΩΝ 172/92^ν, 108^ν

Μεσαιωνική ιστορία 325

ΜΕΤΑΣΤΑΣΙΟΣ:

θεατρικά έργα (σέ μτρο. αδήλου): Αντίγονος 138/σ. 67. – Θεμιστοκλής 138/

σ. 1. – Ό έρωσ αίχμάλωτος 138/σ. 121 στιχουργήματα (σέ μτρο. αδήλου): Ό άνοιξις 138/σ. 170. – Ό δικαιολογία 138/σ. 168. – Ό έλευθερία τής καρδιάς α΄ 138/σ. 142. – Ό δειλός έρωσ 138/σ. 154. – Ό χωρισμός 138/σ. 166. – Παλινωδία, ήτοι άντίφασις β΄ 138/σ. 143

Μηναία ένιαυτου 134/4^ν, 252

Μηνάς άγιος, Άκολουθία 195/σ. 99 (άποσπάσματα)

ΜΙΝΔΑΕΡ ΙΩΣΗΦ, γερμανική μτρο. του Όγνου εις τήν Έλευθερίαν 167

Μόδεστος ιερομάρτυς, Άκολουθία 195/σ. 3, 259/1^ν. – Βίος 195/σ. 81, 259/25^ν

ΜΟΜΦΕΡΑΤΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ, ύπουργός, Διάταγμα περι σχολικών βιβλιοθηκών (1901) 133/σ. 261

Μουσικοί κώδικες:

Άναστασιματάριο: 271/1^ν, 320/1^ν, 328/σ. 4. – ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΥΣΑΦΗ ΝΕΟΥ 122/8^ν (καί ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΝΕΩΝ ΠΑΤΡΩΝ), 124/5^ν. – ΠΕΤΡΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΟΥ 118, 151, 245/1^ν, 258/σ. 1. – ΠΕΤΡΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΟΥ με κεκραγάρια ΠΕΤΡΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ 293, 348 (καί στιχολογία)

Άνθολογία: 124/94^ν, 241/263^ν, 244, 257, 258, 271/108^ν, 313 (έξήγήσεις ΠΕΤΡΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΟΥ), 339, 345. – Έσπερινού καί Θείας Λειτουργίας 348. – Έσπερινού καί Όρθρου 365. – Έσπερινού, Όρθρου, Θείας Λειτουργίας 235, 275, 288, 311, 315, 320, 346. – Θείας Λειτουργίας 223, 228, 267, 276, 289, 294, 307, 344 (Χερουβικά). – Θείας Λειτουργίας καί Όρθρου 230. – Μελών καί έξηγήσεων ΠΕΤΡΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΟΥ (Έσπερινού, Όρθρου, Θε. Λειτουργίας) 284. – Όρθρου 236. – Όρθρου καί Θείας Λειτουργίας 226 (έξήγηση ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΩΝΣΤΑ ΧΙΟΥ), 237, 316. – παλαιού Στιχηραρίου 348/67^ν

Άπαντα ΠΕΤΡΟΥ ΜΠΕΡΕΚΕΤΗ 172/400^ν

Άσματική ακολουθία άγίου Σπυριδωνος 225/90^ν

Δοξαστάριο: ΙΑΚΩΒΟΥ πρωτοψάλτου (έξήγηση ΧΟΥΡΜΟΥΖΙΟΥ) 263. – ΠΕΤΡΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΟΥ 145, 224, 240, 241, 332 (έορτων ένιαυτου)

Δοξαστικά καὶ δογματικά θεοτοκία ΙΑΚΩΒΟΥ πρωτοφάλτου 314. – ἀναστάσιμα 258/σ. 133

Δοξολογίες καὶ συνθέσεις ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΟΥΖΕΛΗ 243

Εἰρομολόγιο: Καλοφωνικὸ 119, 146, 227, 264, 277, 319. – ΠΕΤΡΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΟΥ 118, 120/σ. 623, 296

Ἐκλογάριον 290

Εὐλογητάρια τοῦ Ὁρθρου τῆς Κυριακῆς 296/3

Ἐωθινά: 271/94^τ, 328/σ. 226 (α΄-ζ΄). – ΠΕΤΡΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΟΥ 245/85^τ, 258/σ. 101

Καλοφωνικὲς συνθέσεις 276/2^τ. – Καλοφωνικοὶ εἰρμοὶ 122/111^τ

Κεκραγάρια 245/63^ν

Κοινωνικά 357

Παπαδικὴ 118 (ἄνευ προθεωρίας), 172. – Ἐκλογή Παπαδικῆς 222, 239, 291. – Παπαδικὴ Νέα 306, 350 (Ὁρθρος)

Προθεωρία 122/1^τ, 124/1^τ, 172/5^τ

Στιχηρὰ ἰδιόμελα (Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου) 238/184^ν. – τῶν μεγάλων ὥρῶν (Χριστουγέννων, Θεοφανίων, Μ. Παρασκευῆς) ΙΑΚΩΒΟΥ πρωτοφάλτου 257/2^τ

Στιχηράριο: 120/σ. 1, 122/62^ν (συνοπτικό), 174, 341 (ἐκλογή) 348/67^τ. – ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΩΝΣΤΑ 118. – ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ λαμπαδαρίου μεταγραφῆ 341. – ἐνιαυτοῦ 231/1^τ, 233/2^τ. – ΙΑΚΩΒΟΥ πρωτοφάλτου 281 (ἐκλογή). – μηνῶν: Ἰανουαρίου-Αὐγούστου 238/2^τ, Νοεμβρίου 225/2^τ, Δεκεμβρίου 225/94^τ. – ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΥΣΑΦΗ ΝΕΟΥ 234, 333 (σταθερῶν ἑορτῶν), 356 (Σεπτεμβρίου-Ὀκτωβρίου). – Πεντηχοσταρίου 231/197^τ, 233/342^ν, 234/283^ν, 326/219^τ. – ΠΕΤΡΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΟΥ, μεταγραφῆ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ πρωτοφάλτου 359. – Τριωδίου 231/114^τ, 233/262^τ, 234/201^τ, 319^τ, 326/3^τ

Συνθέσεις ΠΕΤΡΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΟΥ καὶ ΙΑΚΩΒΟΥ πρωτοφάλτου 314

Τροπάρια ἰδιόμελα εἰς τοὺς αἴνους (Κυριακῆ τῆς Πεντηκοστῆς) 231/225^τ

Χερουβικά τῆς ἑβδομάδος ΠΕΤΡΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΟΥ καὶ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ λαμπαδαρίου 293

ΜΟΥΣΟΥΡΟΣ ΜΑΡΚΟΣ, Ἐπίγραμμα 302/305^τ

ΜΠΕΝΙΖΕΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Διδασκαλία χριστιανικῆ κατ' ἑρωταπόκρισιν 187/9^τ

N

Νεῖλος ὄσιος 312: Ἀκολουθία, σ. 17. – Ἀρχὴ τῆς ἐκτεταμένης ταύτης ἐμφανείας καὶ συνομιλίας τοῦ ἁγίου Νεΐλου μετὰ τοῦ Θεοφάνους, σ. 162. – Βίος, σ. 22. – Θαύματα: βλ. ΘΕΟΦΑΝΗΣ μοναχός. – Περὶ τῆς εὐρέσεως τῶν λειψάνων τοῦ ἁγίου Νεΐλου, σ. 103. Βλ. καὶ ΜΑΚΑΡΙΟΣ ἱερομόναχος

ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ, Λόγοι: Εἰς τὰ Πάθη 189/σ. 806. – Εἰς τὴν αὐτὴν ἑορτὴν [= Ἀνάστασις] 189/σ. 769. – Εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν τοῦ Κυρίου 189/σ. 850. – Εἰς τὸν Νιπτῆρα 189/σ. 782

ΝΕΟΦΥΤΟΣ Γ' ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ, Γράμματα 133: βεβαιωτικὸ πρὸς τὸν Νεόφυτο, πρῶην Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης σ. 55. – ἐνταλτηριῶδες πρὸς τὸν ἱερομόναχο Διονύσιο, σ. 42. – πρὸς τὸν ἐπίσκοπο Λιτζᾶ καὶ Ἀγράφων Κωνσταντίο, σ. 52. – πρὸς τὸν Ἰάκωβον Λαρίσης, σ. 51. – πρὸς τοὺς ἐγκρίτους γέροντας τῶν Ἀγράφων, σ. 54. – σιγίλλιδες, σ. 46. – συγχαρητικὸ πρὸς τὸν Διονύσιο ἱερομόναχο, σ. 65. – συνοδικὸ καὶ ἀφοριστικὸ, σ. 67. – χάριν ἐλέους καὶ βοήθειας, σ. 68

ΝΕΟΦΥΤΟΣ ΚΑΥΣΟΚΑΛΥΒΙΤΗΣ, Ἐπιθεωρίαι τινὲς εἰς τὰς ἐπιστολάς τοῦ σοφωτάτου Συνεσίου 123/312^τ

ΝΕΟΦΥΤΟΣ, πρῶην ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ ΚΑΙ ΑΡΤΗΣ, Γράμμα πρὸς τὸν οἰκουμένικὸ πατριάρχην Νεόφυτο Γ' 133/σ. 40

ΝΙΚΗΤΑΣ ΔΑΒΙΔ, Ἐπιγράμματα (2) στὸν Γρηγόριο Ναζιανζηνὸ 170/61^τ, 304/65^ν. – Παράφραση τῶν ἐπιγραμμάτων τοῦ Γρηγορίου Ναζιανζηνοῦ στὸν Μ. Βασίλειο (CPG 3046.2) 170/59^τ, 304/62^ν

ΝΙΚΗΤΑΣ ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ, Σχόλια στὸν λόγο Εἰς τὰ Θεοφάνια τοῦ Γρηγορίου Ναζιανζηνοῦ (CPG 3027) 170/63^τ. – Σχόλια στοὺς λόγους 43, 14, 39, 40, 11, 21, 1, 45, 44, 41, 15, 24, 19, 38 τοῦ Γρηγορίου Ναζιανζηνοῦ (CPG 3027) 361

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ, νομοκανονικὸ 129/σ. 76, 248/43^τ

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΞ, νομοκανονικό **248/37^τ**

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΑΓΙΟΡΕΙΤΗΣ, Ἐπιγράμματα **282/10^τ**, **11^τ**. – Λόγος ἐγκωμιαστικός **272/62^τ**. – Χρηστοθήβεια **196**

ΝΙΚΟΛΑΟΣ, ἐπιστολή πρὸς τὸν Γεώργιο Κορόσσιο **182/79^τ**

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ἱερόπαις ΒΕΛΙΣΔΟΝΙΤΗΣ ἐξ ΑΓΡΑΦΩΝ, Ἀντιδοτάριον τοῦ σοφωτάτου Βαλεριανοῦ τοῦ Ἰταλοῦ, ἐξηγημένον ἀπὸ τὴν Ἰταλικὴν γλῶσσαν εἰς τὴν τῶν Γραικῶν **186/202^τ**. – Πραγματεία περὶ Φυσιολογίας καὶ Παθολογίας (;) **186/263^τ**

Νομοκανονικὴ Συλλογὴ **201**, **248/159^τ**, **342**

Νομοκάνονον “πάνου ὠφέλιμον καὶ πλουσιώτατον” **201/1^τ**, **248/26^τ**, **340/2^ν**

Νομοκάνων **129**, **248**, **337**, **340**. Βλ. καὶ ΜΑΛΑΞΟΣ ΜΑΝΟΥΗΛ

Ἐρωταποκρίσεις **248/36^ν**

Ἐρώτησις **340/9^τ**

Κεφάλαια διάφορα: ἐκλογὴ **129/σ. <284>**, **201/69^ν**. – Περὶ αἰμομιξίας καὶ παρανομίας **248/142^τ**. – Περὶ ἀρχιερέων **248/47^τ**. – Περὶ γυναικῶν **248/153^τ**. – Περὶ διακονιτάδων **248/122^τ**. – Περὶ ἡγουμένων **248/117^τ**. – Περὶ ἱερέων **248/83^τ**. – Περὶ ἱερομονάχων **248/118^τ**. – Περὶ κληρικῶν **248/56^ν**. – Περὶ κοσμικῶν **248/123^τ**. – Περὶ μοναστηριῶν **248/120^τ**. – Περὶ μοναχῶν **248/105^τ**

Περὶ πνευματικῶν **340/5^τ**. – Περὶ τῶν αὐτῶν **340/5^τ**

Περὶ ποιοῖ τῶν μητροπολιτῶν ἔχουν τὴν σήμερον ἐπισκοπὰς **129/σ. 313**

Περὶ τοῦ τῆς ἡμέρας διαστήματος **129/σ. 328**

Περὶ τῶν μητροπολιτῶν ποιοῖ λέγονται (!) ὑπέρτιμοι καὶ ἔξαρχοι: ποιοῖ δὲ ὑπέρτιμοι μόνον **129/σ. 317**

Περὶ τῶν Φραγγῶν καὶ Λατίνων καὶ πῶς ἀπεσχίσθη (!) ἡ Ῥώμη **248/202^τ**

Πότε χειροτονεῖται (!) εὐνοῦχος **340/8^ν**

ΝΟΤΑΡΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΕΩΡΓΟΥΛΗΣ, Ἐπίγραμμα εἰς Πουλχερίαν τὴν Μαυροκοροδάτου **154/197^τ**

ΝΟΤΑΡΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ, Ἀληθὴς ἱστορία **153/122^τ**. – Βασιλείου Μακεδόνος κεφάλαια παρανετικὰ **324/17^τ**

Ξ

ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΚΑΛΛΙΣΤΟΣ, Ἴλωσις Ἱερουσαλὴμ ὡς ὁ Ἰώσηπος ἱστορεῖ **353/122^ν**. – Ἐξήγησις εἰς τὴν Τιμιωτέραν **260/98^τ**, **273/291^τ**. – Ἐρμηνεῖα εἰς τοὺς τῆς Ὀκτωήχου ἀναβαθμοὺς **260/3^τ**, **273/241^ν**. – Πρὸς τὸν ἐρωτήσαντα περὶ τῆς ὑπακοῆς **260/95^τ**, **273/289^ν**. – Συνοπτικὴ πρὸς Θεῖαν Γραφὴν **353/120^τ**. – Σύνοψις Θείας Γραφῆς **353/139^ν**

ΞΕΝΟΦΩΝ, Κύρου παιδείας **358** (ἐρμην.)

Ο

ΟΜΗΡΟΣ, Ἰλιάδα (Α'–Ε') **324/173^τ**

Ὅμολογία **133/σ. 34**

Ὅμολογία ὅταν βούλεται τις ἱερωθῆναι **201/117^ν**

Ὅμολογία πίστεως **193/σ. 28**

ὀνόματα: Ἐξήγησις εἰς τὰ ἐβραϊκὰ ὀνόματα **302/316^τ**. – Ὄνόματα τῶν δ' ἀρχαγγέλων **302/316^τ**. – Ὅρη μεγάλη **302/316^τ**. – Ὅρη μικρά **302/316^τ**. – Τὰ ὀνόματα τῶν Ἑρινυῶν **249/ἔσωτ. πιν. ἀρχ.** – Τὰ ὀνόματα τῶν θ' Μουσῶν **249/ἔσωτ. πιν. ἀρχ.** – Τὰ ὀνόματα τῶν Μοιρῶν **249/ἔσωτ. πιν. ἀρχ.** – Τὰ ὀνόματα τῶν Χαρίτων **249/ἔσωτ. πιν. ἀρχ.** – Τῶν ἰβ' ἀποστόλων ὀνόματα **302/316^τ**

Ὅρεστης ἅγιος: βλ. Ἅγιοι Ε' μάρτυρες

ΟΡΦΕΑΣ, Ἐπίγραμμα **182/65^ν**

Ὅφρικια: Περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὀφρικίων **340/4^τ**. – Σκόπη τὰ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας τὰ ὀφρικία **340/3^τ**. – Τάξις τῶν ὀφρικίων καὶ τῶν ἀρχόντων τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἔχων (!) οὕτως **340/3^τ**

Π

ΠΑΪΣΙΟΣ Β' ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ, Γράμματα **133**: πρὸς τὸν ἐπίσκοπο Λιτζᾶ καὶ Ἀγράφων Κωνσταντίου, σ. 59, 70. – προτρεπτικὸ πρὸς τὸν Ἰωαννάκη Κωνσταντινίδη, σ. 60. – χάριν ἐλέους τοῦ μονδρίου, σ. 57

ΠΑΪΣΙΟΣ ΣΤΑΓΩΝ, Ἐπιγράμματα (2) **282/9^ν**

Παλαιὰ Διαθήκη, Σοφία Σιράχ **285/5^τ**, ἐρμηνεῖα **285/61^τ**. – χωρία **197/161^τ**

ΠΑΛΑΜΑΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ, Περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος, λόγος β' **207/3^τ** (ἀπόσπ.)

- Παναγία Ρευματοκρατόρισσα· βλ. Μαρία Θεοτόκος
- ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ, Λευχειμο-
νοῦσα ρητορική **329**
- Παραδείγματα συλλογιστικῶν σχημάτων
185/81^ε, 197/68^ν, 164^ε
- ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ, μητροπολίτης ΑΙΝΟΥ, Ἐπιστολή
302/551^ε
- Παροιμίες **148**. – Παροιμιαί τοῦ Πλουτάρχου
καί ἄλλων χρήσιμα **302/138^ε**
- Παρρησία Μονῆς Ἁγίου Παντελεήμονος Νή-
σου Ἰωαννίνων **131**. – Παρρησίες **133/**
σ. 121 ἢ Ὄνόματα τῶν προθέσεων καί παρ-
ρησιῶν **133/σ. 115**
- ΠΑΣΧΑΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, Βεβαιωτικὸ **135/**Λυτὸ
φύλλο α'. – Ἐπιστολή **135/**Λυτὸ φύλλο β'
- ΠΑΥΛΟΣ ΕΥΕΡΓΕΤΙΝΟΣ, Κατηχητικὸν **250/16^ε,**
17^ν, 18^ν, 21^ν, 23^ε, 25^ν, 26^ε, 31^ν, 78^ν, 109^ε, 110^ν
- ΠΑΥΛΟΣ ΣΙΛΕΝΤΙΑΡΙΟΣ, Ἐπίγραμμα **182/62^ν**
- ΠΑΧΥΜΕΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, Φιλοσοφία (βιβλίον β',
Εἰσαγωγή) **115/1^ε**
- Πεντηκοστάριο **134/88^ε**
- Περὶ μέτρων καί σταθμῶν τοῦ βίβλου (!) **186/**
245^ν
- Πίνακες ἀντιστοιχίας ἑλλην.-λατ. ἀρίθμησης
197/63^ε
- Πίνακες μὲ γεωμετρικὰ σχήματα **363/151**
- ΠΙΝΔΑΡΟΣ, σύντομα ἀποσπάσματα **207/3^ν**
ἢ σύντομο σχόλιο **207/7^ν**
- ΠΙΣΣΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, Στίχοι εἰς τὸν μάταιον
βίον **324/42^ν**
- ΠΛΑΝΟΥΔΗΣ ΜΑΞΙΜΟΣ, Γνώμαι (μτφρ.)· βλ. ΚΑ-
ΤΩΝ* ΡΩΜΑΙΟΣ. – Ἐπιστολές (120) **175**
- ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ, Θεμιστοκλῆς-Κάμιλλος **184/72^ε**
(ἀποσπάσματα). – Παροιμιαί **302/138^ε.**
– Περὶ παιδῶν ἀγωγῆς **184/36^ε, 206/**
σ. 462 (ἐρμην.), **322/163^ε.** – Περὶ πολυ-
πραγμοσύνης **200/178^ε, 206/σ. 579bis**
(ἐρμην.), **343/124^ε.** – Περὶ τοῦ ἀκούειν
200/202^ε (ἐρμην.), 206/σ. 527 (ἐρμην.),
343/162^ε, 354/277^ε
- ἢ «Ἐξηγήσεις»· βλ. ΚΕΡΑΜΕΥΣ ΔΑΝΙΗΛ
ΠΑΤΜΙΟΣ, Ἐρμηνεῖα
- ΠΟΡΦΥΡΙΟΣ, Εἰσαγωγή **353/71^ε** ἢ Εἰσαγωγῆς
Ἐξηγήσις **353/94^ε**
- ΠΟΡΦΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΜΑΡΚΟΣ, Ἐπιγράμματα
207/2^ε. – Ἐρμηνεῖα τῶν Ἀφορισμῶν τοῦ
Ἰπποκράτους (σὲ ἀπλή ἑλλην.) **318**
- ΠΟΣΣΕΛΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ [POSSEL JOHANN], Οἰκεί-
ων διαλόγων βιβλίον ἑλληνιστὶ καὶ ῥω-
μαῖστὶ **197/1^ν**
- Πραγματογνωσία (μάθημα) **362/σ. 163**
- Πραγματολογικῆς-λεξιλογικῆς-γραμματικῆς
σημειώσεις (ἑλλην.-λατ.) **197/95^ε**
- Πρόβος μάρτυς, Ἀκολουθία **261**
- Πρόγραμμα μαθημάτων Δημοτικῆς Σχολῆς
362/σ. 166. Βλ. καὶ ΣΑΡΑΝΤΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
- ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ· βλ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ
- Πρόβηση Μονῆς Παμμακαρίστου **323**
- ΠΡΟΚΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ, Ἐγκώμιον
εἰς τὸν ἄγιον πρωτομάρτυρα Στέφανον
(CPG 5816) **268/33^ε**
- ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, Ἐκ τῆς τοῦ Φαμπρι-
κίου βιβλιοθήκης Δημητρίου Προκοπίου
Μοσχοπολίτου ἐπιτετημένη ἀπαριθμη-
σις **153/12^ε** (Ἀλ. Μαυροκορδάτος). – Ἐκ
τοῦ περὶ λογίων Γραικῶν σχεδίασματος
185/82^ε (Γ. Σουγδουρῆς), **299/1^ε** (Ἰλ. Κι-
γάλας)
- Προσευχὴ πρὸ τῆς ἱερέως μεταλήψεως **330/61^ε**
- Προσκυνητᾶριο τῶν Ἁγίων Τόπων **139**
- Πῶς δεῖ δέχεσθαι τοὺς προσιόντας τῇ Ὁρθο-
δοξίᾳ **337/σ. 1**

P

- ΡΑΜΑΔΑΝΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, Ἐκ τῆς ἀνεκδότου
ἱστορίας τῶν συμβάντων **153/15^ε**
- ΡΑΣΙΔ ΜΕΧΜΕΤ, Ἐπιστολή **126/δ)**
- ΡΕΝΤΙΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ, Μετάφραση τοῦ ἔργου
Ἰδιῶν τῶν ἁμαρτωλῶν τοῦ Luis de
Granada **330/18^ε**
- Ρητορικὴ πραγματεία **180, 188/43^ε**
- Ρητορικῶν περιεχομένου **302/378^ε.** – Πρὸς τὴν
τῆς ὀρθοφθεγγούσης ῥητορικῆς πρα-
γματείας σκέψις ἀναγκαιοτάτη **302/324^ε.**
Βλ. καὶ ΑΦΘΟΝΙΟΣ
- ΡΙΒΕΡΙΟΣ [RIVIÈRE LAZARE], Διδασκαλία τῆς
ιατρικῆς σὲ μετάφραση ἀδελφοῦ **181.** βλ.
καὶ RIVIÈRE LAZARE
- ΡΟΥΣΚΕΛΛΙΟΣ ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ, ΟΥΪΤΕΡΒΙΟΣ, Ἐπί-
γραμμα **304/1^ε**

Σ

- ΣΑΡΑΝΤΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ (καθηγητῆς Ροδοκανα-
κειοῦ Ἱερατικῆς Σχολῆς), Πατριδογρα-

- φία κατά τὴν νέαν μέθοδον **362/σ. 143**.
– Πρόγραμμα Δημοτικῆς Σχολῆς Φλαβιανῶν **362/σ. 190**
- ΣΑΡΑΣΙΤΗΣ ΓΕΡΒΑΣΙΟΣ (ΓΕΩΡΓΙΟΣ), διευθυντῆς τῆς κατὰ Καισάρειαν Ἱερᾶς Σχολῆς, Λόγος πανηγυρικός αὐτοσχέδιος **295/58^v**
- ΣΑΡΑΦΟΓΛΟΥ ΓΙΝΑΤΙΟΣ, Ἀσχολία καὶ διατριβαὶ αὐτοῦ **321**. – Γραμματολογία ἀρχαία ἑλληνική (σύντομη) **286**. – Ἐγχειρίδιον Πρόχειρον περὶ συνοικεσίων **340/33^t**. – Εἰσαγωγικά σημειώματα τῆς Ἱστορίας τῆς Ρωσίας **309/VI^t**. – Ὁμιλίαι ἐκκλησιαστικοῦ περιεχομένου **211**
- Σεβαστιανὸς ἱερομάρτυς, Ἀκολουθία **195/σ. 52**
- ΣΕΚΟΥΝΔΟΣ, Γνώμαι **123/465^v**
- ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΘΥΗΠΟΛΟΣ, Ὑπόμνημα περὶ τοῦ θαύματος τοῦ γενομένου ὑπὸ τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ **272/92^t**
- ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ, Ἁδεια πρὸς τὸν ἱερομόναχο Διονύσιο γιὰ τὴν ἀνέγερση μονοδρίου **133/σ. 31**. – Γράμμα πρὸς τὸν ἐπίσκοπο Διονύσιο Λιτζᾶ καὶ Ἀγράφων **133/σ. 33**. – Γράμμα πρὸς τὸν ἱερομόναχο Διονύσιο **133/σ. 34**
- Σεραφεῖμ Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου, ἱερομάρτυς, Κανὼν παρακλητικῆς **324/44^t**
- ΣΙΒΥΛΛΑ, Στίχοι (CPG 1352) **249/1^v**
- ΣΙΜΟΚΑΤΗΣ ΘΕΟΦΙΛΑΚΤΟΣ, Ἐπιστολὲς **324/151^t**
- ΣΚΟΡΔΥΛΗΣ ΖΑΧΑΡΙΑΣ (ΜΑΡΑΦΑΡΑΣ), Ἐπίγραμμα εἰς τὸν μέγαν Γρηγόριον **304/1^t**
- ΣΚΡΙΒΑΣ ΓΙΝΑΤΙΟΣ Α΄ Ο ΦΥΤΙΑΝΟΣ, ἀρχιεπίσκοπος ΧΑΛΔΙΑΣ ΚΑΙ ΧΕΡΙΑΝΩΝ, Πρόλογο σμειώμα **373/σ. 27**
- ΣΟΥΓΔΟΥΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, Εἰσαγωγή Λογικῆ **123/60^t, 185/26^t**. – Περὶ τοῦ πῶς δεῖ ὁμιλίαν συγγράφειν **123/518^t, 188/130^t**
|| Σύντομα βιογραφικὰ κείμενα γιὰ τὸν Γ. Σουγδουρῆ **185/82^t** βλ. καὶ ΜΕΛΕΤΙΟΣ ΑΘΗΝΩΝ· ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
- Σουῖδα **123/465^v**
- ΣΟΥΜΕΛΙΑΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, Λόγος **295/80^t**
- Σουτῆς Ἀλέξανδρος, Τὰ ἀξιωμακόμενα καὶ τίμια ὀνόματα τοῦ εὐσεβεστάτου αὐθέντου **133/σ. 91**
- ΣΟΥΤΣΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν., στιχουργήματα **138/233, 234, 235, 236**
- ΣΟΥΤΣΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΔΡΑΚΟΣ, Ἐγκώμιον Κωνσταντίνου Μαυροκορδάτου **152/30^t, 168/σ. 1**. – Ἐμμετρῆ ἐπιστολὴ πρὸς Κων. Καρατζᾶ **168/σ. 5**
- Σπαθάρης Βασίλειος, Λόγος ἐκφωνηθεὶς ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ μαθητοῦ **295/80^t**
- ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ παπᾶς, Λογίδρια συντομώτατα **308**
- ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΦΙΑΗ ΦΟΥΡΝΑΙΟΣ, Περὶ τῶν κτιθῶν καὶ συνδρομητῶν τῆς Μονῆς Φουρνᾶ Ἀγράφων **133/σ. 81**
- Στίχοι: **133/σ. 26**. – ἰαμβικοί: εἰς δεσποτικὰς ἑορτὰς **324/107^t**. – εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον (Ἰωάννου Εὐχαΐτων;) **324/107^t**. – εἰς τὸ ἅγιον Πνεῦμα **324/107^v**
- Στιχουργήματα: ἄτιτλα **138/σ. 172, 189, 148, 302/475^t**. – Φονεὺς ὁ ἀκούσιος **138/σ. 157**
- Συγχωρητικὸν (καραμαν.) **242/15^t**
- Συλλογὴ ἔργων Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου καὶ περὶ αὐτοῦ **153**
- ΣΥΜΕΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ: Ἀποκρίσεις πρὸς τινὰς ἐρωτήσεις ἀρχιερέως εἰρηκότος αὐτὸν **368/275^t**. – Διάλογος ἐν Χριστῷ κατὰ πασῶν τῶν αἰρέσεων **368/16^t**. – Ἐκθεσις τοῦ αὐτοῦ ἀναγκαιοτάτη, περὶ τῶν τοῦ ἱεροῦ συμβόλου ῥήσεων **368/267^t**. – Ἐρμηνεῖα, περὶ τε τοῦ θείου ναοῦ καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἱερῶν **368/231^t**. – Ἐρμηνεῖα συνοπτικὴ κατὰ δύναμιν **368/248^t**. – Περὶ ἱερωσύνης. Ἐρώτησις (νομοκανονικὴ) **129/σ. 292**. – Περὶ ἱερωσύνης πρὸς τινὰ τῶν εὐλαβῶν μοναχῶν **368/318^t**. – Περιεκτικὰ ὡς δυνατὸν τῆς μόνης τῶν χριστιανῶν ἡμῶν πίστεως κεφάλαια δώδεκα **368/271^t**
- ΣΥΜΕΩΝ ΜΑΓΙΣΤΡΟΣ, Ἠθικοὶ λόγοι: Περὶ ἀγάπης τῆς πρὸς Θεὸν καὶ τὸν πλησίον **336/120^v**. – Περὶ ἁμαρτίας **336/150^t**. – Περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας **336/102^t**. – Περὶ διδαχῆς καὶ νοουθεσίας **336/112^v**. – Περὶ ἐλεημοσύνης **336/124^t**. – Περὶ πλεονεξίας **336/141^t**. – Περὶ πλοῦτου καὶ πενίας **336/132^v**
- ΣΥΜΕΩΝ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΗΣ (;) **258/σ. 197**
- ΣΥΜΕΩΝ Ο ΝΕΟΣ ΘΕΟΛΟΓΟΣ **254/236bis^v**
- Σύμμικτος μαθητικὸς κώδικας / Σχολικὸ τετραδίον **255, 262, 280, 295, 325, 327**
- ΣΥΝΕΣΙΟΣ ΚΥΡΗΝΗΣ, Εἰς τὸν αὐτοκράτορα

- Ἀρχάδιον Περί Βασιλείας 144/177^ε (ἐρμην.), 206/σ. 1015 (ἐρμην.). – Ἐπιστολές (156) 123/118^ε, 353/52^ε (Ἐκ τῶν Συνεσιῶν ἐπιστολῶν)
- Ἠ Σχόλια ἐρμηνευτικὰ ἀδῆλου στὸν Περί Βασιλείας λόγον Συνεσιῶν (ἀποσπασματικά) 123/427^ε. – Σχόλια ἐρμηνευτικὰ στὶς Ἐπιστολές Συνεσιῶν 123/312^ε, 392^ε, 393^ε. Βλ. καὶ ΚΕΡΑΜΕΥΣ ΔΑΝΙΗΛ ΠΑΤΜΙΟΣ· ΝΕΟΦΥΤΟΣ ΚΑΥΣΟΚΑΛΥΒΙΤΗΣ
- Συνιόσθλου Συμεῶν· βλ. ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΗΣ ΝΕΟΦΥΤΟΣ
- Σύνοδοι, κανόνες:
- Ἀρχύρας: κανὼν ι' 340/8^ε, μὲ ἐρμηνεῖα Ἀριστηνοῦ
- Λαοδικεῖας: κανὼν λς' 207/306^ε
- Πενθέκτης: κανὼν πεντηκοστὸς δεῦτερος 207/2^ε
- Χαλκηδόνος: κανὼν Γ', ἐρμηνεῖα Ζωναρά 207/1^ε (4)
- Τρούλλω (ἐν): κανὼν 207/1^ε, 340/8^ε. – κανὼν ΡΒ' 129/σ. 73
- Ἠ Σημειώματα περὶ οἰκουμηνικῶν συνόδων 310/250^ε. Βλ. καὶ Ἄδῆλος, Περί τῶν ἑπτὰ οἰκουμηνικῶν συνόδων
- Συνταγές 136/σ. 193, 428, 431, 433, 182/3^ε
- Συντακτικὸν 362/σ. 45. – συντακτικὸν περιεχομένου / θέματα συντακτικῶν 197/50^ε, 91^ε, 143^ε, 302/139^ε, 151^ε
- ΣΥΡΙΓΟΣ ΜΕΛΕΤΙΟΣ, Ἀκολουθία ἱερομάρτυρος Ἀθανασίου τοῦ ἐκ Σπάρτης τῆς Ἀταλείας 330/4^ε
- σχεδιαγράμματα 115/194^ε
- ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΣΧΟΛΑΣΤΙΚΟΣ, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία (Χρησμός) 182/81^ε
- ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ*, Περί ἑξαγγελιῶν 129/σ. 67, 248/40^ε
- Τ**
- ΤΑΚΟΥΕΤΙΟΣ Α. [TAQUET ANDRÉ] (1612-1660)· βλ. ΒΟΥΛΓΑΡΗΣ ΕΥΓΕΝΙΟΣ, Μετάφραση
- ΤΑΝΕ ΚΩΣΤΑΣ, Ἐπιστολὴ 126/β)
- Τάξεις θρόνων: Ἠ γεγωνῖα (!) ὑποτύπωσις παρὰ τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ Σοφοῦ ὅπως ἔχουσι τάξεις οἱ θρόνοι τῶν ἐκκλησιῶν, τῶν ὑποκειμένων τῷ πατριάρχει Κωνσταντινουπόλεως 340/5^ε
- Ταξινόμηση ἀποφάνσεων 197/77^ε
- Ταξινόμηση προτάσεων (ἀποφατικῶν, καταφατικῶν) καὶ συλλογισμῶν 185/80α
- Τάξεις γινομένη τοῖς ἀπὸ Σαρακηνῶν (!) ἐπιστρέφουσιν 337/σ. 3
- Τάραχος μάρτυς, Ἀκολουθία 261
- Τεχνολογικὸν 362/σ. 99
- ΤΖΟΥΚΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, δίστιχο 168/σ. 27
- ΤΙΜΟΘΕΟΣ πάπας ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ 340/8^ε
- Τόμος συνοδικῶν κατὰ τῆς Βαρλαάμ καὶ Ἀκινδύνου ἀθεωτάτης αἰρέσεως (1351) 127/2^ε
- ΤΥΠΑΛΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, Δογματικὴ Θεολογία 216, 355/1^ε. – Ἐγχειρίδιον Πατρολογίας 221. – Ἠθικὴ 355/172^ε. – Κανόνες περὶ τῆς συνθέσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν λόγων 355/253^ε. – Κατηχητικὴ 355/249^ε. – Ὀμιλητικὴ 355/261^ε. – Ποιμαντικὴ Θεολογία 355/208^ε
- Τύποι γραμμάτων 129, 248/38^ε
- Γράμμα ἀπολυτικὸν 129/σ. 327
- Γράμμα ὁποῦ γράφει ὁ ἀρχιερεὺς περὶ ζητείας μοναστηρίου καὶ αἰχμαλώτου 129/σ. 329
- Ἐνταλτήριον ὁποῦ γράφει ὁ ἀρχιερεὺς ὅταν ποιῇ πνευματικὸν 129/σ. 310
- Περί πῶς γράφει ἐπίσκοπος πρὸς ἐπίσκοπον 129/σ. 326
- Περί πῶς γράφει ἐπίσκοπος πρὸς τὸν μητροπολίτην αὐτοῦ 129/σ. 325
- Περί πῶς γράφει μητροπολίτης πρὸς μητροπολίτην καὶ πρὸς ἀρχιεπίσκοπον 129/σ. 323
- Περί πῶς γράφουσιν οἱ ἀρχιερεῖς τῷ Ἀλεξανδρείας, τῷ Ἀντιοχείας, τῷ Ἱεροσολύμων καὶ τῷ Ἀρχιειδῶν 129/σ. 322
- Περί πῶς γράφουσιν οἱ ἀρχιερεῖς τῷ κοινῷ δεσπότη τῷ οἰκουμηνικῷ πατριάρχει 129/σ. 320
- Συμμεταρτυρία πνευματικῶν πατρὸς πρὸς τὸν μέλλοντα ἱερωθῆναι 129/σ. 312
- Τύπος συστατικῶν διδομένου τῷ χειροτονηθέντι ἱερεῖ 129/σ. 308
- Φ**
- ΦΙΛΟΣΤΡΑΤΟΣ, Ἐν βίοις σοφιστῶν βιβλίον α' 123/465^ε
- ΦΛΑΒΙΟΣ ΚΛΑΥΔΙΟΣ ΙΟΥΛΙΑΝΟΣ αὐτοκρά-

- τωρ. Συμπόσιον ἢ Κρόνια sive Caesares **182/81^ν ζ** (1 στ.)
- ΦΟΥΡΝΑΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, Τριγωνομετρία (μτφρ. μέρους τοῦ *Cursus Mathematicus* τοῦ Gaspar Schott) **210/97^τ**
- ΦΡΑΝΤΖΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, Χρονικὸν Μέγα **265**
Φράσεις **197/90^τ, 140^τ, 302/138^ν**
- Φωνές: Αἱ φωναὶ τῶν τετραπόδων καὶ πετεινῶν **249/ἔσωτ. πιν. ἀρχ.** – Περὶ φωνῶν ἀνθρώπων, κτηνῶν καὶ πετεινῶν **302/316^τ**
- ΦΩΤΙΟΣ πατριάρχης ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ, Ἐκ τῆς πρὸς Μιχαὴλ τὸν ἄρχοντα Βουλγαρίας ἐπιστολῆς τί ἐστιν ἔργον ἄρχοντος **336/1^τ**. – Περὶ τοῦ μὴ δεῖν πρὸς τὰ ἐν τῷ βίῳ λυπηρὰ ἐπιστρέφεσθαι (ἐπ. 270) **164/74^ν**. – Περὶ τῶν γνωμικῶν θελημάτων ἐπὶ Χριστοῦ (Αμφιλόχιο 80) **164/1^τ, 70^τ**
- ΧΑΡΙΤΩΝΥΜΟΣ ΕΡΜΩΝΥΜΟΣ, Δέκα κεφάλαια **207/1^ν, 2^τ** (ἀποσπάσματα)
- ΧΑΤΖΗΘΑΝΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ, Περὶ τῆς ἀνεγέρσεως διδασκτηρίου τοῦ ἐν Φουρνᾷ διταξίου Δημοτικοῦ Σχολείου **133/σ. 168**
- ΧΑΤΖΗΣ ΑΓΑΠΙΟΣ, Ἐπιστολὴ **126/γ**)
- ΧΟΡΤΑΚΗΣ, Ν., Εἰσαγωγικὸ σχέδιον περὶ λογικῆς **287/A, 1^τ**. – Λογικὴ **287/B, 1^τ**
- Χρησμοὶ **182/81^ν**. – Χρησιμολογικὸ περιεχομένου **219/85^ν**
- ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ δάσκαλος ΠΡΟΔΡΟΜΙΤΗΣ, Ἐπίγραμμα **282/11^τ**
χρυσόβουλλο Ἰσαακίου Κομνηνοῦ **337/σ. 276**. – (ρουμανο)βλαχικὸ σὲ κυριλλικὴ γραφῆ **133/σ. 87** || Μετάφραση τοῦ χρυσοβούλλου **133/σ. 89** βλ. καὶ ΚΑΛΛΙΜΑΧΗΣ ΣΚΑΡΛΑΤΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

X

- ΧΑΝΤΖΕΡΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Στέφανο Φίλη Φουρναῖο **133/σ. 101** || Τὰ ἀξιωματικόνευστα καὶ τίμια ὀνόματα τοῦ εὐσεβεστάτου αὐθέντου **133/σ. 91**
- ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ἐπίσκοπος ΙΕΡΙΣΣΟΥ ΚΑΙ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ, Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ἁγ. ιερομάρτυρος Κλήμεντος μεταφρασθεὶς εἰς τὴν κοινὴν γλῶτταν παρὰ **334/183^τ**

Ψ

- ΨΕΛΛΟΣ ΜΙΧΑΗΛ, Ἀποκρίσεις συνοπτικαὶ καὶ ἐξηγήσεις πρὸς ἐρωτήσεις διαφόρους **207/307^ν** (ἀπόσπ.)
- Ψυχωφελεῖς διηγήσεις **253/1^τ 334** (“Παράδεισος”)

Ω

- ΩΡΙΓΕΝΗΣ **335**

* * *

A

- ABŪ ĠĀFAR IBN AL-ĠAZZĀR· βλ. ΑΜΠΟΥ ΤΖΙΑΦΑΡ ΑΧΜΕΔ ΜΠΕΝ ΙΜΠΡΑΧΗΜ
- ALLEN JOHN· βλ. ΓΙΑΓΚΟΥΛΑΙΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ

B

Bibliotheca Hagiographica Graeca (BHG)

- ^a169b **253/23^ν**
- ^a186 **354/185^τ, 361/σ. 269**
- ^a245 **354/221^τ, 361/σ. 1**
- ^a286 **354/167^τ**
- ^a457 **361/σ. 596**
- ^a684 **272/81^τ**
- 716 **361/σ. 257**

- ^a730c **354/295^τ**
- ^a778b **134/86^τ, 253/25^τ**
- ⁿ1005kb **254/240bis^ν**
- ^a1007 **361/σ. 561**
- ^a1021 **268/241^τ, 361/σ. 468**
- ^a1205 **171/84^τ**
- ^a1318 **334/106^τ**
- 1318r **253/1^τ**
- ⁿ1318ya **253/41^τ**
- 1322e **253/33^τ**
- ⁿ1322eb **253/24^ν**
- 1322h **253/6^τ**
- ⁿ1322he **253/44^ν**
- ^a1322t **334/67^ν**

^a 1438rb	253/22 ^v	CPG Suppl. 3010.39	361/σ. 139
1445x	253/2 ^v	CPG Suppl. 3010.40	361/σ. 178
^a 1450xc	253/22 ^r	CPG Suppl. 3010.41	361/σ. 503
^a 1599c	253/73 ^r	CPG Suppl. 3010.43	268/188 ^r , 194 ^r , 354/221 ^r , 361/σ. 1
^a 1918	200/42 ^r , 343/110 ^r , 361/σ. 624	CPG Suppl. 3010.44	268/241 ^r , 361/σ. 468
^a 1921	170/63 ^r , 354/209 ^r , 361/σ. 653	CPG Suppl. 3010.45	361/σ. 337
^a 1938	361/σ. 139	CPG 3027	170/63 ^r , 361/σ. 1
^a 1947	361/σ. 178	CPG 3032	336/164 ^r , 167 ^v , 174 ^r
		CPG 3035	170/15 ^r , 200/9 ^r , 369 ^r , 249/2 ^r , 256/27 ^r , 33 ^v , 34 ^r , 304/7 ^r , 49 ^v , 354/337 ^r , 341 ^r , 347 ^r , 347 ^v
C			
Clavis Patrum Graecorum (CPG)			
CPG 1352	249/1 ^v	CPG 3038	170/15 ^r , 200/375 ^r , 304/62 ^r , 354/276 ^v , 338 ^v
CPG 1377	182/81 ^r γ)	CPG 3046.2	170/15 ^r , 304/62 ^v
CPG 2827	302/1 ^r	CPG 3048	170/15 ^r , 304/4 ^v
CPG 2836	336/61 ^r , 71 ^r , 82 ^v , 90 ^r	CPG 3049	170/15 ^r , 304/4 ^v
CPG 2847	184/56 ^r , 200/305 ^r	CPG 3260	171/5 ^r , 29 ^r
CPG 2853	268/150 ^r	CPG 3469.8	116/46 ^r
CPG 2854	171/96 ^r , 184/89 ^r , 200/263 ^r , 268/89 ^r	CPG 4330	249/4 ^r
CPG 2858	206/σ. 69, 354/16 ^r	CPG 4331	249/299 ^v
CPG 2861	171/79 ^r	CPG 4424	207/3 ^r
CPG 2863	171/84 ^r	CPG 4516	184/73 ^r , 200/249 ^r
CPG 2866	268/118 ^r	CPG 4686	125, 130/1 ^r
CPG 2867	200/63 ^r , 206/σ. 1, 268/49 ^r , 302/640 ^v , 324/41 ^r , 343/66 ^r , 354/119 ^r	CPG 4690	268/41 ^r
		CPG 4691	268/45 ^r
CPG 2900	336/196 ^v , 197 ^v , 225 ^r	CPG Suppl. 5557	303/2 ^r
CPG 2905	130/17 ^r	CPG 5630/Suppl. 5630	144/177 ^r
CPG 3010	361/σ. 1	CPG 5816	268/33 ^r
CPG Suppl. 3010.1	361/σ. 317	CPG 6200	182/ἔσωτ. πιν. ἀρχ.
CPG Suppl. 3010.2	354/295 ^r	CPG 6656	343/1 ^r
CPG Suppl. 3010.7	354/167 ^r	CPG 6656.1	171/122 ^r
CPG Suppl. 3010.11	361/σ. 257	CPG 6656.3	354/8 ^r
CPG Suppl. 3010.14	361/σ. 93	CPG 6656.5	354/2 ^r
CPG Suppl. 3010.15	361/σ. 561	CPG 6856	340/13 ^v
CPG Suppl. 3010.19	200/42 ^r , 343/110 ^r , 361/σ. 624	CPG 6900	184/23 ^r , 268/1 ^r , 324/124 ^r
CPG Suppl. 3010.21	200/95 ^r , 354/185 ^r , 361/σ. 269	CPG 7672	129/σ. 67, 248/40 ^v
CPG Suppl. 3010.24	361/σ. 596	CPG 7691/Suppl. 7691	164/64 ^r
CPG Suppl. 3010.38	170/63 ^r , 354/209 ^r , 361/σ. 653	CPG 7693	164/3 ^r
		CPG 7694	164/20 ^r , 340/13 ^v
		CPG 7695	164/31 ^v
		CPG 7697.14	340/11 ^r , 12 ^r

CPG 7697.23a 340/9^r
 CPG 7697.24 340/12^r
 CPG 7699 340/10^r
 CPG 7707.14 340/16^r
 CPG 7707.19 340/16^r
 CPG 7715 164/31^v
 CPG 7835 324/42^v
 CPG 8043 173/6^r, 179/σ. 1,
 207/2^v
 CPG 8112 173/1^r, 179/σ. 283

D

DE GRANADA LUIS· βλ. PENTIOS ΑΝΔΡΕΑΣ
 DURUY VICTOR· βλ. ΜΑΚΡΙΑΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

F

FULCONIO FULVIO (ψευδώνυμο)· βλ. LOMBAR-
 DI LEANDRO

L

LOMBARDI LEANDRO, Ἐπιστολή-λίβελλος
 πρὸς τὸν Μελέτιο Λαρίσης 121/1^r. – La
 bella vita cristiana del Santo Meletio
 121/27^r. – Lettera Presentatoria 121/24^r

M

MARTIN BENJAMIN· βλ. ΜΑΡΤΙΝΟΣ BENIAMIN
 MIGNOT VINCENT· βλ. Ἄδελφος, Ἱστορία τῆς
 Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας (μτφρ.)

P

POSSEL JOHANN· βλ. ΠΟΣΣΕΛΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

R

RIVIÈRE LAZARE, Institutionum Medicinae li-
 bri quinque (μτφρ.)· βλ. ΡΙΒΕΡΙΟΣ

S

SCHOTT GASPAR· βλ. ΦΟΥΡΝΑΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

T

TAQUET ANDRÉ· βλ. ΒΟΥΛΓΑΡΗΣ ΕΥΓΕΝΙΟΣ,
 Μετάφραση

V

VACARESCU ALECU (;), Στιχοουρήματα 138/
 σ. 243

W

WOLFF CHRISTIAN· βλ. ΖΕΡΖΟΥΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΑΛΑΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΚΑΙ ΣΥΜΜΙΚΤΟ

(οί γραφείς αναγράφονται με τὸ βαπτιστικὸ ἢ τὸ μοναχικὸ τους ὄνομα·
διευκρινιστικὲς συντομογραφίες προστέθηκαν ὅπου κρίθηκε ἀναγκαῖο)

Α

- Ἀβραάμ **318/ΣΗΜ.** (πφ.)
Ἀβραάμ ἱερεὺς, ἐφημέριος Ἀδάνων, γραφ. **290/ΓΡΑΦ.**
Ἀγαθάγγελος ἱεροδιάκονος **255/ΣΗΜ.** (488^v)
Ἀγαθάγγελος ἱεροδιάκονος, κτητ. **210/ΣΗΜ.** (13°), ΠΡΟΕΛ.
Ἀγαθάγγελος Κωνσταντινουπόλεως, πατρι-
άρχης, κτητ. **175/ΣΗΜ.**, **182/ΣΗΜ.** (4°),
208/ΣΗΜ. (1°), **213/ΣΗΜ.**, **292/ΣΗΜ.**,
ΠΡΟΕΛ., **351/ΣΗΜ.**, **358/ΣΗΜ.**, **363/ΣΗΜ.**
Ἀγαθάγγελος Πελιγραδίου [Βελιγραδίου],
μητρ., κτητ. **278/ΣΗΜ.** (5°), ΠΡΟΕΛ.· βλ.
καὶ Ἀγαθάγγελος Κωνσταντινουπό-
λεως
Ἀγαθάγγελος πρεσβύτερος, κτητ. **273/ΣΗΜ.**,
ΠΡΟΕΛ.· βλ. καὶ Ἀγαθάγγελος Κωνσταν-
τινουπόλεως
Ἀγάπιος ἀρχιδιάκονος Μυτιλήνης (Α. Α. Μ.),
κτητ. **224/ΣΗΜ.** (8°), **225/ΣΗΜ.** (2°), **356/**
ΣΗΜ. (3°)
Ἀγγλία **176/ΣΗΜ.** (*Εγγλιτέρα*), **197/ΣΗΜ.** (166^v)
Ἄγια Μαύρα, τοπων. **246/ΓΡΑΦ.**, ΠΡΟΕΛ.
Ἄγιον Ὅρος **248/ΓΡΑΦ.**, ΠΡΟΕΛ., **256/ΓΡΑΦ.**
(153^v), **334/ΠΡΟΕΛ.**
ἄγιος Εὐστάθιος **169/ΣΗΜ.** (12°)
ἄγιος Θεόδωρος **275/ΣΗΜ.**
ἄγιος Κωνσταντίνος **195/ΣΗΜ.** (σ. 78)
ἄγιος Νεῖλος **312/ΓΡΑΦ.**
Ἀγόρω, ὄν. **133/ΣΗΜ.** (σ. 168)
Ἄδανα (Μ. Ἀσίας), τοπων. **290/ΓΡΑΦ.**, ΠΡΟΕΛ.
Ἀδριανού, τοπων.· βλ. Ἀδριανούπολη
Ἀδριανούπολη **170/ΣΗΜ.** (ἔσωτ. πιν. ἀρχ.,
1°), ΠΡΟΕΛ., **179/ζ'**, **233/ΠΡΟΕΛ.** (;), **268/**
ΣΗΜ. (194^t), **321/ΠΡΟΕΛ.**, **322/ΓΡΑΦ.** –
Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως·
βλ. σχολές. – Μητρόπολη Ἀδριανουπό-
λεως **211/σ. 311**
Ἀζαρίας Θεοδοσιουπόλεως, ὁ ἐκ Χαλδίας,
μητρ. **373/σ. 27**
Ἀζαρίας ἱερομόναχος **217/ΣΗΜ.**
Ἀθανάσιος **133/ΣΗΜ.** (σ. 126)
Ἀθανάσιος **136/ΣΗΜ.** (σ. 430)
Ἀθανάσιος **142/ΣΗΜ.** (259^v)
Ἀθανάσιος **257/ΣΗΜ.** (1°)
Ἀθανάσιος Ἀδριανουπόλεως μητρ. **211/σ. 311**
Ἀθανάσιος Βουθροντεὺς ὁ ἐξ Ἰωαννίνων
268/ΣΗΜ. (194^t)
Ἀθανάσιος ἱερεὺς καὶ οἰκονόμος **136/ΣΗΜ.**
(σ. 211)
Ἀθανάσιος ἱερομόναχος **177/ΣΗΜ.** (286^v)
Ἀθανάσιος Ἰωάννου ζωγράφος ὁ ἐξ Ἀθηνῶν
142/ΣΗΜ. (ἔσωτ. πιν. τέλ.)
Ἀθανάσιος Κερκυραῖος, γραφ. **186/ΓΡΑΦ.**
Ἀθανάσιος Λογοθέτης, κτητ. **173/ΣΗΜ.**, ΠΡΟΕΛ.
Ἀθήνα **121/ΠΡΟΕΛ.**, **178/ΓΡΑΦ.** (156°), **297/**
ΓΡΑΦ., ΠΡΟΕΛ., **327/ΣΗΜ.** (213^v)
Ἄθως, τοπων. **248/ΓΡΑΦ.**
Αἰβάζης, υἱὸς τοῦ παπᾶ Γεωργίου, τοῦ παπᾶ
Θεοκλήτου **248/ΣΗΜ.**
Αἶνος, τοπων. **259/ΠΡΟΕΛ.** (;), **335/ΓΡΑΦ.**
Αἰχμάλωτος (μοναχός), ὄν. **312/ΓΡΑΦ.**
Ἀκαδημία Βουκουρεστίου **177/ΓΡΑΦ.**
ἀκρωνύμια **191/ΣΗΜ.** (σ. 338)
Ἀλανίτου (;) Βαρθολομαῖος **356/ΣΗΜ.** (1°)
Ἀλεγάντο (κάστρο, Ἰσπανία) **197/ΣΗΜ.**
(166°)
Ἀλέκος Ζαμπακὸς τοῦ Δημητρίου τοῦ Ἐμμα-
νουήλ, κτητ. **251/ΣΗΜ.**
Ἀλέξανδρος Τριανταφυλλίδης Κεφαλάς,
γραφ. **221/ΓΡΑΦ.**
Ἀλέξανδρος Τυρναβίτης, κτητ. **177/ΓΡΑΦ.**,
ΠΡΟΕΛ.
Ἀλυσιποτάμου, τοπων. **362/σ. 119**
Ἀμάσεια Πόντου **122/ΠΡΟΕΛ.**
Ἀνανίας **129/ΣΗΜ.** (σ. 334)
Ἀνανίας (ἡγούμενος) **131/ΣΗΜ.** (ἔσωτ. πιν.
τέλ.)
Ἀνανίας (παπᾶ-) Μωραΐτης ὁ Σπανὸς **368/**
ΣΗΜ. (16°), ΠΡΟΕΛ.
Ἀνανίας Τραπεζοῦντος, μητρ. **373/σ. 27**

Ἀνάργυροι θαυματουργοὶ **135/ΣΗΜ.** (134^ν)
 Ἀνάργυρος, ὄν. **131/ΣΗΜ.** (ἐσωτ. πιν. τέλ.)
 Ἀναστάσιος, γραφ. **170/ΓΡΑΦ.** (β)
 Ἀναστάσιος Βασιλείου **345/ΣΗΜ.** (Π^ρ)
 Ἀναστάσιος Βασιλείου ἱερεὺς ἐξ Ἰωαννίνων,
 γραφ. **299/ΓΡΑΦ.**
 Ἀναστάσιος ἱερεὺς **177/ΓΡΑΦ.**
 Ἀναστάσιος Παπαβασιλόπουλος· βλ. Ἀνα-
 στάσιος Βασιλείου ἱερεὺς
 Ἀνατολική Θράκη **308/ΠΡΟΕΛ., 326/ΠΡΟΕΛ.**
 Ἀνδρέας ἐκ Ρωσίας, γραφ. **238/ΓΡΑΦ.**
 Ἀνδρέας προσκυνητής, κτητ. **219/ΣΗΜ.** (5^ν)
 Ἄνθιμος ἀρχιεπίσκοπος Βυζαντιαῖος καὶ Συναϊ-
 τής, κτητ. **189/ΣΗΜ.**
 Ἄνθιμος Λαρίσσης, μητρ. **166/ΣΗΜ.**
 Ἀνίτσα, ὄν. **193/ΣΗΜ.**
 Ἀντιγόνη, τοπων. **325/ΣΗΜ.**
 Ἀντώνης **252/ΣΗΜ.**
 Ἀντώνιος, γραφ. **248/κείμε. 2, ΓΡΑΦ.**
 Ἀντώνιος Ἀντωνιάδης, ἀφιερ. **240/ΣΗΜ.** (1^ν,
 210^ν)
 Ἀντώνιος ἱερομόναχος Μονῆς Ξηροποτάμου,
 γραφ. **334/ΓΡΑΦ.**
 ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Παῦλος **135/ΣΗΜ.,**
367/ΣΗΜ. (1^ν)
 Ἀποστολόπουλος Δ. Γ. **215/ΣΗΜ.**
 Ἀπόστολος Κώνστας ὁ Χίος, γραφ. **118/**
ΓΡΑΦ., 226/ΓΡΑΦ.
 ἀραβική γραφή **137/ΣΗΜ.** (3^ν), **160/ΣΗΜ.**
 (σ. 126), **226/ΣΗΜ.** (283^ν), **270/40^ν, 94^ν,**
328/ΣΗΜ., 332/σ. 3-5, 263-267
 Ἀργυρίου Ε., γραφ. **325/ΓΡΑΦ.**
 Ἀργυρούπολη (Πόντος) **231/ΓΡΑΦ.**
 Ἀριστείδης Με[...] **143/ΣΗΜ.** (1^ν), **144/ΣΗΜ.**
 Ἀρμενοῦ, χωριό (Πόντος) **177/ΣΗΜ.** (159^ν,
 286^ν, 432^ν), **217/ΣΗΜ.**
 Ἀρνάκης Ι. Κ. **270/ΣΗΜ.** (55^ν)
 Ἀστακὸς Αἰτωλοακαρνανίας, τοπων. **146/**
ΣΗΜ. (IV^ν, σ. 366), ΠΡΟΕΛ.
 Ἀστρανίδης Νικόλαος Κρής, κτητ. **151/ΣΗΜ.**
 (1^ν)
 Ἀχμέτης· βλ. Σουλτάνοι

B

Βαγγέλης **133/ΣΗΜ.** (σ. 168)
 Βάκος Γαβριήλ, ἡγούμενος **133/σ. 121, 123**
 Βασίλειος Ἀδριανουπολίτης· βλ. Βασίλειος
 Σωτηρίγγος
 Βασίλειος ἱερεὺς, ἀφιερ. **259/ΣΗΜ.** (39^ν)
 Βασίλειος ἱεροδιάκονος **206/ΣΗΜ.** (Π^ν)
 Βασίλειος Σωτηρίγγος ἐξ Ἀδριανού, κτητ.
170/ΣΗΜ. (ἐσωτ. πιν. ἀρχ.), ΠΡΟΕΛ., **200/**
ΣΗΜ. (480^ν), ΠΡΟΕΛ.
 Βαυαρία **167/ΠΡΟΕΛ.**
 Βενετία, τοπων. **181/ΓΡΑΦ., ΠΡΟΕΛ.**
 Βησσαρίων Χατζηγεωργίου, γραφ. **166/ΓΡΑΦ.**
 Βιβλιοθήκη Μονῆς τοῦ Τιμίου Σταυροῦ· βλ.
 Ἱερουσαλήμ
 βιβλιοσημα: συλλογῆς Ἀντώνη Μπενάκη **117/**
ΠΡΟΕΛ. καὶ ὁμοίως: **119, 120, 121.** –
 Bainbridge William **121/ΠΡΟΕΛ.**
 Βισβίκης Δημ. (Σάμος) **143/ΠΡΟΕΛ., 144/**
ΠΡΟΕΛ.
 Βλαχία **207/ΓΡΑΦ., ΠΡΟΕΛ., 303/ΣΗΜ.** (289^ν)
 Βλάχος Κωνσταντίνος **256/ΓΡΑΦ.** (154^ν)
 Βουκουρέστι **138/ΠΡΟΕΛ., 152/λυτὸ φύλλο,**
303/ΓΡΑΦ.
 Βουλισμαῖς (;) ἀρχιμανδριτής **155/ΣΗΜ.**

Γ

Γαβριήλ Β' Τρίκκης, ἐπίσκοπος **136/σ. 207,**
ΣΗΜ. (σ. 430)
 Γαβριήλ Μικρασιανοῦ Καππαδόκης, γραφ. **262/**
ΓΡΑΦ., 287/ΓΡΑΦ.
 Γαβριήλ μονότροπος θύτης τε καὶ Ἰβηρίτης,
 κτητ., ἀφιερ. **254/ΓΡΑΦ.**
 Γαβριήλ Σοφοκλέους, γραφ., κτητ. **228/**
ΓΡΑΦ. (β), ΣΗΜ. (1^ν, 4^ν)
 Γαλατᾶς **141/ΣΗΜ.** (147^ν)
 γαλλική γλῶσσα **138/ΣΗΜ.** (σ. 204), **318/**
ΣΗΜ. (132^ν)
 Γάνες Παπαηλίου **255/ΣΗΜ.** (54^ν)
 Γάνος-Χώρα, Ραιδεστός (Ἄν. Θράκη), τοπων.
333/ΠΡΟΕΛ.
 Γαρίτσης Κωνσταντίνος **189/κείμε. 2**
 Γεδεὼν ἱερομόναχος ἐκ νήσου Σκοπέλου,
 γραφ. **220/ ΓΡΑΦ.**
 Γεννάδιος ἱεροδιάκονος **275/ΣΗΜ.**
 Γεννάδιος Ἰωάννης **121/ΠΡΟΕΛ.**

- Γεράσιμος (παπᾶ-) **312**/ΓΡΑΦ.
 Γεράσιμος Δυρραχίου, μητρ. **126**
 Γεράσιμος Κυδωνίας, ἐπίσκοπος **141/187**^ν
 Γεράσιμος μοναχός (;) **163**/ΣΗΜ. (σ. 431α)
 Γεράσιμος Μυτιλήνης, μητρ. **120**/ΓΡΑΦ.
 Γερμανία **167**/ΠΡΟΕΛ.
 Γερμανός Αλεξανδρεύς, ιεροδιάκονος **180**/
 ΣΗΜ. (600^ι), ΠΡΟΕΛ.
 Γερμανός Γρηγοράς, ἀρχιμ.· βλ. Θεοδόσιος
 Χατζηγηρηγορίου Ναζιανζηνός
 Γερμανός ιεροδιάκονος Πελοποννήσιος **145**/
 ΓΡΑΦ.
 Γεωνσταντζόγλου Γ. (Μυτιλήνη) **120**/ΠΡΟΕΛ.
 Γεωργακόπουλος Ίω. (παπᾶ-) **141**/ΣΗΜ.
 (ἔσωτ. πιν. τέλ.)
 Γεωργιάδης Κωνσταντίνος, κτητ. **175**/ΣΗΜ.,
182/ΣΗΜ. (4^ι), **192**/ΣΗΜ., **205**/ΣΗΜ.
 (σ. 1), **208**/ΣΗΜ., **210**/ΣΗΜ. (13^ι), ΠΡΟ-
 ΕΛ., **213**/ΣΗΜ., **273**/ΣΗΜ., ΠΡΟΕΛ., **278**/
 ΣΗΜ. (5^ι, 8^ι), ΠΡΟΕΛ., **285**/ΣΗΜ., ΠΡΟΕΛ.,
292/ΣΗΜ., ΠΡΟΕΛ., **304**/ΣΗΜ., ΠΡΟΕΛ.,
351/ΣΗΜ., **358**/ΣΗΜ., **363**/ΣΗΜ.
 Γεώργιος **133**/ΣΗΜ. (σ. 168)
 Γεώργιος, γραφ. **272**/ΓΡΑΦ. (α)
 Γεώργιος (παπᾶ-) **252**/ΣΗΜ. (265^ν)
 Γεώργιος (παπᾶ-) **259**/ΣΗΜ. (39^ι)
 Γεώργιος (παπᾶ-) Ἀθανασίου Ζείνου **135**/
 ΣΗΜ. (5^ι)
 Γεώργιος (;) Ἀναγνώστης Δ. Ζωγράφος **240**/
 ΣΗΜ. (1^ν)
 Γεώργιος ζωγράφος ὁ ἐξ Ἰωαννίνων **142**/
 ΓΡΑΦ., ΣΗΜ. (21^ν)
 Γεώργιος ζωγράφος ὁ ἐκ Λιβαδίας πόλεως,
 κτητ. **142**/ΣΗΜ. (266^ι)
 Γεώργιος ἱερεὺς **135**/ΣΗΜ. (134^ν)
 Γεώργιος ἱερεὺς, γραφ. **134**/ΓΡΑΦ.
 Γεώργιος, κὺρ **142**/ΣΗΜ. (266^ι)
 Γεώργιος Κορέσιος, γραφ. (;) **213**/ΓΡΑΦ.
 Γεώργιος Νικολάου Κῶος, γραφ., κτητ. **192**/
 ΣΗΜ., **208**/ΓΡΑΦ. (γ), ΣΗΜ., **210**/ΓΡΑΦ., ΣΗΜ.
 (13^ι), ΠΡΟΕΛ., **213**/ΣΗΜ., **273**/ΣΗΜ., ΠΡΟ-
 ΕΛ., **285**/ΓΡΑΦ., ΣΗΜ., ΠΡΟΕΛ., **304**/ΓΡΑΦ.
 (α), ΣΗΜ., ΠΡΟΕΛ., **363**/ΓΡΑΦ. (α), ΣΗΜ.
 Γεώργιος παπᾶ-Ἰσιδώρου **345**/ΣΗΜ. (Γ)
 Γεώργιος παπᾶ-Ἰωάννου Μάνου ἀπὸ τὴν
 Ὑδρα, γραφ. **145**/ΓΡΑΦ.
 Γεώργιος Τσιγγούνης, γραφ. **150**/ΓΡΑΦ.
 Γεώργιος Τσουκαλάς, ἀναγνώστης, Ζακύν-
 θιος, γραφ., κτητ. **216**/ΓΡΑΦ., ΣΗΜ. (194^{νν}),
 ΠΡΟΕΛ.
 Γιάνης **129**/ΣΗΜ. (σ. 334)
 Γιαννόπουλος Μανόλης **348**/Γ^ι
 Γιαννοπούλου Ἡρώ (Δόμβραινα Θηβῶν)
139/ΠΡΟΕΛ.
 Γιάσι· βλ. Ἰάσιο
 Γιομάνογλου (;) Ἄν. **262**/ΓΡΑΦ. (76^ι)
 Γιουμούς Χανά [Γκιουμούς Χανέ/Gümü-
shane]· βλ. Ἀργυρούπολη (Πόντος)
 Γκίνος ἱερεὺς καὶ οἰκονόμος Πωγωνιανῆς,
 γραφ. **135**/ΓΡΑΦ.
 Γουῆτζ Πέτρος (ἢ Ουῆτζ Πίτιρ, σίρ) **197**/ΣΗΜ.
 (171^ι)
 Γράτσος Δ. Ι. **147**/ΣΗΜ. (ΠΓ^ν)
 Γραφεῖς· βλ. Ἀβραὰμ ἱερεὺς, Ἀθανάσιος Κερ-
 κυραῖος, Ἀλέξανδρος Τριανταφυλλίδης
 Κεφαλάς, Ἀναστάσιος, Ἀναστάσιος Βα-
 σιλείου ἱερεὺς ἐξ Ἰωαννίνων, Ἀνδρέας ἐκ
 Ρωσίας, Ἀντώνιος, Ἀντώνιος ιερομόναχος
 Μονῆς Ξηροποτάμου, Ἀπόστολος Κών-
 στας ὁ Χίος, Ἀργυρίου Ε., Βησσαρίων
 Χατζηγεωργίου, Γαβριὴλ Καραπατάκης,
 Γαβριὴλ Μικρασιανός Καππαδόκης, Γα-
 βριὴλ Σοφοκλέους, Γεδεὼν ιερομόναχος
 ἐκ νήσου Σκοπέλου, Γεώργιος, Γεώργιος
 ἱερεὺς, Γεώργιος Κορέσιος (;), Γεώργι-
 ος Νικολάου Κῶος, Γεώργιος παπᾶ-Ἰω-
 άννου Μάνου ἀπὸ τὴν Ὑδρα, Γεώργιος
 Τσιγγούνης, Γεώργιος Τσουκαλάς, Γκίνος
 ἱερεὺς καὶ οἰκονόμος Πωγωνιανῆς, Δανιὴλ
 ἄξειυκτος, Δανιὴλ ιερομόναχος ἐξ Αἰτωλί-
 ας, Δημήτριος (Τιργκόβιστε), Δημήτριος
 ἱερεὺς, Δημήτριος Θεοφιλίδης, Δημήτριος
 Κωνσταντινίδης/Κωνσταντίνου, Δημήτρι-
 ος Φάχρης, Δωρόθεος Καισαρεὺς ἱερο-
 μόναχος, Δωρόθεος Πρώιος (;), Ἐφραίμ
 ἱερομόναχος, Θεοδόσιος Καπελέτης ἀπὸ
 τὸ Ναύπλιο, Θεοδόσιος Χατζηγηρηγορί-
 ου Ναζιανζηνός, Θεόκλητος ἱερομόναχος
 ἐκ Γάνου, Θεόφιλος μοναχός Μονῆς Τι-
 μίου Προδρόμου Καισαρείας, Ἰγνάτιος
 (παπᾶ-), Ἰγνάτιος Σαράφουλου, Ἰορδά-
 νης Ζωσιμάς, Ἰωάννης ιεροδιάκονος ἐκ
 κώμης Κουρνοβού, Ἰωάννης Καλοδοκί-
 δης Μίγκλης ὁ Συμαῖος, Ἰωάννης Κουζη-
 νόπουλος (;), Ἰωάννης Μπάλτης ἱερεὺς,

- Ἰωάννης προσκυνητής, Ἰωάννης Ρώσου Γούναρης, Ἰωσήφ ἱεροδιάκονος, Ἰωσήφ ἱερομόναχος μιτροπόλεως Αἴνου, Ἰωσήφ Μίνδλερ, Κύριλλος Βυζάντιος, Κωνσταντίνος-Καισάριος Δαπόντες, Κωνσταντίνος πρωτοσύγκελλος Μυτιλήνης, Μάξιμος Μαργούνιος, Μεθόδιος Ἡρακλείας, Νεκτάριος Σιναΐτης ἐξ Ἁγίας Μαύρας, Νεόφυτος Καρανικολάου Χίος, Νικόλαος Καρατζᾶς, Νικόλαος υἱὸς Χατζῆ Κωνσταντῆ Χρυσοχόου, Νικόλαος Χρυσοστομίδης, Παντελεήμων ἱερομόναχος Ραιδεστηνὸς ἀγιοσταφίτης, Παντελεήμων υἱὸς Γρηγορίου πρωτοψάλτου, Παπαβασιλείου Α., Ράδουλος ἐκ κωμοπόλεως Μποζέου, Σάββας, Σαμουὴλ Χαλδίας, Σεραφείμ ἱερομόναχος ὁ Θάσιος, Σπυρίδων Φραγγάκης Μήλιος, Στέφανος Δημητρίου Λαμπάκης, Στέφανος ἱερομόναχος μονῆς Μπατζικιόβου, Στέφανος Φίλη Φουρναῖος, Φιλόθεος μοναχὸς Ἰβηρίτης καὶ Χίος, Φωτιάδης (;), Φώτιος Ἀντωνιάδης ἐκ Τύρου, Χατζῆ-Ματθαῖος ἱεροδιδάσκαλος καὶ ἀρχιμανδρίτης, Constantinos Vasiliu, Leandro Lombardi.
- γραφῆς τύπος: λειτουργικὴ **125, 130, 195, 220, 242, 252, 253, 259, 272**. – Μονῆς Ἐηροποτάμου (ἀνειμένη) **204, 334, 352**. – Μονῆς Ἐηροποτάμου (καλλιγραφικὴ) **129, 248, 249**. – σὲ ἀπομίμηση ἐντύπου **169, 193**
- Γρηγοράσκου **163/ΣΗΜ.** (σ. 431)
 Γρηγοριάδης Διονύσιος (παπα-), κτητ., ἀφιερ. **235/ΣΗΜ.**
 Γρηγόριος **129/ΣΗΜ.** (σ. 297)
 Γρηγόριος Αἰγινήτης, κτητ. **129/ΣΗΜ.** (σ. 330), ΠΡΟΕΛ.
 Γρηγόριος ἱεροδιάκονος **367/ΣΗΜ.** (1^ο)
 Γρηγόριος Σελευκείας, μητρ. πρώην ἀρχιεπίσκοπος Χαλδίας καὶ Χερσιάνων **373/σ. 27**
 Γρηγορόπουλος Πολυχρόνης (;) **169/ΣΗΜ.** (12^ο)
 Γρίβας Θεόδωρος Γ. **128/ΣΗΜ.**
 Γρίβας Λεωνίδας Θ. **128/ΣΗΜ.** (σ. 93), ΠΡΟΕΛ.
 Γύθειο **139/ΠΡΟΕΛ.**
 Γῶγος Γ. **127/ΠΡΟΕΛ.**
 Γωνιάδης Παναγιώτης ἐκ γένους Ἄμηρίδων βλ. Παῖσιος μοναχὸς
- Δ**
- Δαγκλῆ Ἀθανασία Γ. **132/ΠΡΟΕΛ.**
 Δαγκλῆ οἰκογένεια **132/ΠΡΟΕΛ.**
 Δαγκλῆς Ναστούλης **132/ΠΡΟΕΛ.**, ΣΤΑΧ.
 Δακικαὶ Ἐφημερίδαι **152/ΠΡΟΕΛ.**
 Δαμασκηνὸς μοναχὸς **142/ΣΗΜ.** (ἔσωτ. πιν. ἀρχ.)
 Δαμοδὸς Βικέντιος **188/ΣΗΜ.** (XIII^ο)
 Δανιὴλ ἄζευκτος, γραφ. **249/ΓΡΑΦ.**
 Δανιὴλ ἀρχιερεὺς, κτητ. **249/ΣΗΜ.** (2^ο)
 Δανιὴλ ἡγούμενος **133/σ. 123**
 Δανιὴλ ἱερομόναχος ἐξ Αἰτωλίας, γραφ. **133/ΓΡΑΦ.** (α)
 Δαπόντες· βλ. Κωνσταντίνος-Καισάριος Δαπόντες· προσωπογραφία Κωνσταντίνου-Καισαρίου Δαπόντε
 Δέλφισ Σπυρίδων **128/ΣΗΜ.**
 Δέσσους Παναγιότης Δημητρὶ **255/ΣΗΜ.** (492^ο)
 Δημαρᾶς Κ. **133/ΣΗΜ.** (σ. 403)
 Δημητριάδης Ἀντώνιος Ναουσαῖος **255/ΣΗΜ.** (81^ο)
 Δημητριάδης Νικόλαος **327/ΣΗΜ.** (213^ο)
 Δημητριάδης Παναγιώτης Πελοποννήσιος ἀπὸ ἐπαρχίας Δημητζάνης, κτητ. **187/ΣΗΜ.** (1^ο)
 Δημήτριος, κτητ. **260/ΣΗΜ.**, ΠΡΟΕΛ.
 Δημήτριος (ἀπὸ Ταβλούς), γραφ. **229/ΓΡΑΦ.**
 Δημήτριος (Τιργκόβιστε), γραφ. **207/ΓΡΑΦ.**
 Δημήτριος Ἀθανασίου **255/ΣΗΜ.** (54^ο)
 Δημήτριος Ἀθανασίου Ἄρτης (;) **142/ΣΗΜ.** (266^ο)
 Δημήτριος ἀναγνώστης **247/ΣΗΜ.** (πφ.)
 Δημήτριος Θεοφιλίδης, γραφ. **266/ΓΡΑΦ.**
 Δημήτριος ἱερεὺς, γραφ. **337/ΓΡΑΦ.**
 Δημήτριος Κωνσταντινίδης/Κωνσταντίνου, γραφ. **255/2^ο, 487^ο, ΓΡΑΦ.**, ΣΗΜ.
 Δημήτριος μυροβλύτης **142/ΣΗΜ.** (ἔσωτ. πιν. ἀρχ.)
 Δημήτριος Πρώης ἢ Πρωγάκης· βλ. Δωρόθεος Πρώιος
 Δημήτριος, υἱὸς Νικολάου ἱατροῦ ἀπὸ τῆ Σμύρνη **278/ΣΗΜ.** (2^ο)
 Δημήτριος Φάχρης, γραφ. **327/ΓΡΑΦ.**
 Δημήτριος Χρήστου, κτητ. **313/ΣΗΜ.** (119^ο), ΠΡΟΕΛ.

Δῆμος ζωγράφος (;) **140/ΔΙΑΚ.** (44⁺)
 Δῆμος ἱερεὺς, κτητ. **219/ΣΗΜ.** (5⁺, 85⁺), ΠΡΟΕΛ.
 διακόσμηση· βλ. παραστάσεις
 Διαμαντῆς **135/ΣΗΜ.** (134⁺), **197/ΣΗΜ.** (167⁺)
 Διαμαντιάδης Γεώργιος **193/ΓΡΑΦ.**
 Διονύσιος Ἀδριανουπόλεως, μητρ. **268/**
ΓΡΑΦ. (ΠΓ⁺), **368/ΣΗΜ.** (16⁺)
 Δοσίθεος **232/ΣΗΜ.**
 Δούκας Σωτήριος ὁ Θάσιος **303/ΣΗΜ.** (289⁺),
 ΠΡΟΕΛ.
 Δωρόθεος Καισαρεύς ἱερομόναχος, γραφ.
306/ΓΡΑΦ.
 Δωρόθεος Πρώιος (Δημήτριος Πρώης ἢ Πρω-
 γάκης), μητρ. Ἀδριανουπόλεως, γραφ.
 (;), κτητ. **183/ΓΡΑΦ.**, ΣΗΜ., ΠΡΟΕΛ., **246/**
ΣΗΜ. (3⁺), ΠΡΟΕΛ., **301/ΣΗΜ.**, ΠΡΟΕΛ.,
310/ΣΗΜ. (1⁺)
 Δωροπούλου Δωροθέα **151/ΠΡΟΕΛ.**

Ε

Ἑγγλιτέρα· βλ. Ἀγγλία
 Ἑθνικὴ Βιβλιοθήκη τῆς Ἑλλάδος **152/ΣΤΑΧ.**
 Ἑλεούσα Κύκκου **191/ΣΗΜ.** (σ. 113, 230, 333)
 Ἑλληνικὴ Βιβλιοθήκη Καισαρέων **318/ΣΗΜ.**
 (6⁺)
 ἔμβλημα: Βλαχίας **165/ΣΤΑΧ.** – Μολδαβίας
165/ΣΤΑΧ.
 ἐνορία ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου
278/ΣΗΜ. (2⁺, 143⁺)
 Ἐντιρνέκαπι (Κωνσταντινούπολη), τοπων.
278/ΣΗΜ. (143⁺)
 Ἐπακτος (Ναύπακτος) **132**
 Εὐαγγέλου Ἰωάννης Νικολάου **135/ΣΗΜ.** (82⁺)
 Εὐγένιος ἱερεὺς **275/ΣΗΜ.**
 Εὐδοκίουπολη (Τοκάτ) **337/ΣΗΜ.**, ΠΡΟΕΛ.,
367/ΣΗΜ. (181⁺)
 Εὐθύμιος Ἀναστασίου;] **267/ΣΗΜ.** (386⁺)
 Εὐριπος **176/ΣΗΜ.**
 Εὐσέβιος ἱερομόναχος, κτητ. **307/ΣΗΜ.** (1⁺)
 Εὐστάθιος μάρτυς **169/ΣΗΜ.** (11⁺)
 Εὐστράτιος ζωγράφος **141/ΣΗΜ.** (2⁺)
 Ἐφραίμ ἱερομόναχος, γραφ. **125/ΓΡΑΦ.**

Ζ

Ζαβρία, χωριό (Πόντος) **177/ΣΗΜ.** (159⁺, 286⁺,
 432⁺), **217/ΣΗΜ.**
 Ζαλέλα, χωριό (Καππαδοκία) **211/σ.** 380
 Ζαχαριάδης Κωνσταντῖνος **325/ΣΗΜ.**
 Ζερβίδης Γεώργιος, Ραιδεστηνὸς ἀγιοταφί-
 τῆς **193/ΓΡΑΦ.**· βλ. καὶ Παντελεήμων ἱερο-
 μόναχος
 Ζινοζίδερε (Καισάρεια Καππαδοκίας), το-
 πων. **362/σ.** 119, ΠΡΟΕΛ.
 Ζωγράφου Εἰρήνη **136/ΠΡΟΕΛ.**
 Ζωσιμάς ἱερομόναχος **136/ΣΗΜ.** (σ. 430)

Η

Ἡρακλείης **308/ΣΗΜ.**, **326/ΣΗΜ.**
 Ἡσαΐας μοναχὸς **241/ΣΗΜ.** (2⁺)
 Ἡσαΐας μοναχὸς ὁ ἐκ Κάρσας, κτητ. **311/ΣΗΜ.**

Θ

Θεοδόσιος **133/ΣΗΜ.** (σ. 168)
 Θεοδόσιος Καπελέτης ἀπὸ τὸ Ναύπλιο,
 γραφ. **231/ΓΡΑΦ.**
 Θεοδόσιος Χατζηγρηγορίου Ναζιανζηνός
 (Γερμανὸς Γρηγοράς), γραφ. **355/ΓΡΑΦ.** (α)
 Θεόδωρος **200/480⁺**
 Θεόδωρος τοῦ χατζῆ (;) Γεωργοῦ **206/ΣΗΜ.**
 (σ. 349)
 Θεόκλητος ἱερομόναχος ἐκ Γάνου, γραφ.
333/ΓΡΑΦ. (α)
 Θεολογικὴ Σχολὴ Χάλκης· βλ. σχολές
 Θεοφάνης (;) (παπᾶ-) **275/ΣΗΜ.**
 Θεόφιλος μοναχὸς Μονῆς Τιμίου Προδρόμου
 Καισαρείας, γραφ. **224/7⁺**, ΓΡΑΦ.
 Θεόφιλος (παπᾶ-) τοῦ παπᾶ Νικολαΐδου
271/ΣΗΜ.
 Θωμᾶς **133/ΣΗΜ.** (σ. 126)

Ι

Ἰακωβίδης Ἀ. **131/ΠΡΟΕΛ.**
 Ἰάκωβος (παπᾶ-), ἀφιερ. **239/ΣΗΜ.**
 Ἰάκωβος ἱερεὺς τῆς τοῦ Μιχαὴλ Ἀρχαγγέλου
 Ἐκκλησίας, κτητ. **332/ΣΗΜ.**, ΠΡΟΕΛ.
 Ἰάσιο Μολδοβλαχίας **179/ζ⁺**
 Ἰγνάτιος (παπᾶ-), γραφ. **259/ΓΡΑΦ.** (α)
 Ἰγνάτιος Ναζιανζοῦ, ἐπίσκοπος· βλ. Ἰγνάτιος
 Σαράφογλου

- Ἰγνάτιος Σαράφογλου (Ἰωάννης ἀναγνώστης), ἱερομόναχος τοῦ Σαράφη Σάββα ὁ υἱός, ἐπίσκοπος Ναζιανζοῦ, Ἀδριανουπολίτης, γραφ., κτητ. **176/ΣΗΜ.** (1^ρ), ΠΡΟΕΛ., **179/ζ'**, ΓΡΑΦ., ΣΗΜ., ΠΡΟΕΛ., **185/ΓΡΑΦ.** (γ), ΣΗΜ., ΠΡΟΕΛ., **211/ΓΡΑΦ.**, ΣΗΜ., ΠΡΟΕΛ., **256/ΓΡΑΦ.**, ΠΡΟΕΛ., **268/ΓΡΑΦ.**, ΠΡΟΕΛ., **283/ΣΗΜ.**, ΠΡΟΕΛ., **286/ΓΡΑΦ.**, ΠΡΟΕΛ., **299/ΓΡΑΦ.**, ΣΗΜ., ΠΡΟΕΛ., **309/ΓΡΑΦ.** (β), ΣΗΜ., ΠΡΟΕΛ., **321/ΠΡΟΕΛ.**, **322/ΓΡΑΦ.**, ΠΡΟΕΛ., **340/ΓΡΑΦ.** (δ), ΠΡΟΕΛ., **361/ΓΡΑΦ.**, ΣΗΜ., ΠΡΟΕΛ., **364/ΓΡΑΦ.** (β), ΠΡΟΕΛ., **368/ΓΡΑΦ.** (β), ΣΗΜ. (16^ρ), ΠΡΟΕΛ.
- Ἰερεμίας **135/ΣΗΜ.** (134^ν)
- Ἰερεμίας ἱερομόναχος **177/ΣΗΜ.** (286^ν)
- Ἰερουσαλήμ **179/ζ'**, **253/ΔΙΑΚ.** – Βιβλιοθήκη Μονῆς τοῦ Τιμίου Σταυροῦ (Ἱεροσόλυμα) **188/ΧΙΠ'**
- Πλαρίων ἀρχιμανδρίτης **177/ΣΗΜ.** (286^ν)
- Πλαρίων ἡγούμενος μονῆς ἁγ. Γεωργίου Περιστερεῶτα Τραπεζοῦντος **254/ΣΗΜ.** (227^ν)
- Πλαρίων ἱεροδιάκονος **177/ΣΗΜ.** (286^ν)
- Ἰντζέσου (Καισάρεια Καππαδοκίας), τοπων. **169/ΣΗΜ.**, ΠΡΟΕΛ.
- Ἰόνιος Ἀκαδημία **216/ΣΗΜ.** (194^ν), ΠΡΟΕΛ. βλ. καὶ σχολές
- Ἰόνιος Πολιτεία **216/ΠΡΟΕΛ.**
- Ἰορδάνης δάσκαλος, υἱὸς Χατζῆ-παπᾶ Λεοντίου **229/ΓΡΑΦ.**
- Ἰορδάνης Ζωσιμᾶς, γραφ. **355/ΓΡΑΦ.** (β)
- Ἰορδανίδης Δημήτριος **327/ΣΗΜ.**
ισνάφι **131/19^ρ**
- Ἰσοκράτης **324/ΣΗΜ.**
- Ἰσπανία **197/ΣΗΜ.** (166^ρ)
- Ἰστορικά Ἀρχεῖα Μουσείου Μπενάκη **152/ΠΡΟΕΛ.**, **167/ΠΡΟΕΛ.**
- Ἰσχάναντων, κώμη (Σάντα, Τραπεζοῦντος Πόντου) **217/ΣΗΜ.**
- ἰταλικὸ κείμενο **255/ΣΗΜ.** (81^ν)
- Ἰφικλος **218/ΔΙΑΚ.** (σ. 478)
- Ἰωακείμ ἱεροδιάκονος ἐξ Ἀθηνῶν **356/ΣΗΜ.** (1^ρ)
- Ἰωάννης **170/ΣΗΜ.** (307^ν),
Ἰωάννης **356/ΣΗΜ.** (183^ν, ἔσωτ. πιν. τέλ.)
- Ἰωάννης (παπᾶ-), ἀναγνώστης **133/ΣΗΜ.** (σ. 168)
- Ἰωάννης Δημητρίου **339/ΣΗΜ.** (Π^ρ)
- Ἰωάννης Ἐφέσιος **179/ζ'**
- Ἰωάννης Ζακύνθου **322/ΓΡΑΦ.** (162^ρ)
- Ἰωάννης ἱεροδιάκονος ἐκ κώμης Κουρνοβίου, γραφ. **177/ΓΡΑΦ.**
- Ἰωάννης Καλοδοικίδης Μίγκλης ὁ Συμαῖος, γραφ. **208/ΓΡΑΦ.** (α), **210/ΓΡΑΦ.**
- Ἰωάννης Κουζηνόπουλος, γραφ. (;), **270/ΓΡΑΦ.** (β), ΣΗΜ. (55^ρ)
- Ἰωάννης Μπάλλης ἱερεὺς, ζωγράφος ὁ ἐκ Κυδωνίας τῆς Κρήτης, γραφ. **141/ΓΡΑΦ.**
- Ἰωάννης Νικόλαος Ἀλεξάνδρου βοεβόδας **165/ΣΤΑΧ.**, **179/ζ'** βλ. Μαυροκορδάτος Νικόλαος
- Ἰωάννης παπᾶ Γεωργίου ὁ ἐκ Παγόντος [= Παγώνδας, χωριὸ] τῆς Σάμου **144/ΣΗΜ.** (1^ρ)
- Ἰωάννης προσκυνητής, υἱὸς Χατζῆκωνσταντῆ, Σινωπεύς, γραφ. **122/ΓΡΑΦ.**
- Ἰωάννης Ρώσου Γούναρης, γραφ. **278/ΓΡΑΦ.**
- Ἰωάννης τοῦ Θεοδώρου **206/ΣΗΜ.** (Π^ρ)
- Ἰωάννης Χρυσυχῶς ἐκ πόλεως Γιουμοῦς Χανά [βλ. Ἀργυρούπολη (Πόντος)] **231/ΓΡΑΦ.**
- Ἰωαννίκιος (παπᾶ-) **275/ΣΗΜ.** (1^ν)
- Ἰωαννίκιος Νικαίας **255/2^ρ**, ΣΗΜ. (488^ν)
- Ἰωαννίκιος Νύσσης, ἐπίσκοπος **255/ΣΗΜ.** (38^ρ)
- Ἰωάννινα **139/ΠΡΟΕΛ.**, **256/ΓΡΑΦ.** (124^ρ, 154^ρ), **268/ΓΡΑΦ.** (40^ν)
- Ἰωάσαφ Βατοπαιδινὸς **220/ΓΡΑΦ.**
- Ἰωάσαφ ἱεροδιάκονος **200/ΣΗΜ.** (9^ν)
- Ἰωάσαφ ταλασλῆς **343/ΓΡΑΦ.**
- Ἰωσήφ (;) **129/ΣΗΜ.** (σ. <2>)
- Ἰωσήφ Ἀναστασίου, κτητ. **314/ΣΗΜ.** (2^ν, 3^ρ)
- Ἰωσήφ ἱεροδιάκονος, γραφ. **324/ΓΡΑΦ.**
- Ἰωσήφ ἱερομόναχος μητροπόλεως Αἴνου, γραφ., κτητ. **335/ΓΡΑΦ.**, ΠΡΟΕΛ., **353/ΓΡΑΦ.** (α), ΣΗΜ., ΠΡΟΕΛ.
- Ἰωσήφ Μίνδλερ, γραφ. **167/ΓΡΑΦ.**

Κ

Καθολικὸ τῶν Ἀθηνῶν (περιόδου Τουρκοκρατίας): βλ. ναὸς Ἁγ. Παντελεήμονος

- Καισάρεια (Καππαδοκία), τοπων., ΠΡΟΕΛ.: **169**, **171**, **228**, **229**, **236**, **239**, **243**, **257** (;), **275** (;), **276**, **277**, **289**, **295**, **307**, **321**, **343**, **354**
Καισαρεὺς **257/ΣΗΜ.**
Καλή, ὄν. **133/ΣΗΜ.** (σ. 168)
Καλλίνικος Χαλκηδόνος, μητρ. **172/179^ε**
Καλλίπολης χερσονήσος **323**
Κάλλιστος (παπα-) **197/ΣΗΜ.** (167^ρ)
Καλλίστρατος πανοσιολογιάτατος, πνευματικὸς πατὴρ τῆς Μονῆς Ἁγ. Γεωργίου Περιστερεῶτα Τραπεζούντος **254/ΣΗΜ.** (227^ρ)
καλλωπιστικὸ πλῆσιον **193/ΔΙΑΚ.**, **266/ΔΙΑΚ.**
Καντακουζηνὸς Κωνσταντῆς, μέγας βιστιάρχης **133/σ. 89**
Καππαδοκία, τοπων. **287/ΠΡΟΕΛ.**, **288/ΠΡΟΕΛ.**
Καραῖς· βλ. Πρωτάτο, Ἁγ. Ὀρος
καραμανλίδικο κείμενο **138/σ. 250**, **172/ΣΗΜ.** (1^ρ), **180/ΣΗΜ.** (7^ρ), **191/ΣΗΜ.** (σ. 229, 328), **194/ΣΗΜ.** (1^ρ, 89^ρ), **195/ΣΗΜ.** (σ. 1), **206/ΣΗΜ.** (Π^ρ), **222/ΣΗΜ.** (132^ρ), **224/ΣΗΜ.** (309^ρ), **226/ΣΗΜ.** (283^ρ), **229/ΓΡΑΦ.**, **231/ΣΗΜ.**, **236/ΣΗΜ.** (1^ρ), **240/ΣΗΜ.** (210^ρ), **241/ΣΗΜ.**, **242/15^ρ**, **16^ρ**, **263/ΣΗΜ.** (1^ρ), **267/ΣΗΜ.** (387^ρ), **270/54^ρ**, **55^ρ**, **275/ΣΗΜ.**, **280/σ. 47 (B)**, **293/ΣΗΜ.** (95^ρ), **307/ΣΗΜ.**, **313/ΣΗΜ.** (1^ρ), **314/ΣΗΜ.** (2^ρ), **345/ΣΗΜ.**, **348/ΣΗΜ.** (1^ρ), **362/σ. 227**
Καράμπελας Γ., ἀξιωματικὸς **139/ΠΡΟΕΛ.**
Καραπατάκης Γαβριήλ, Κύπριος ἀρχιμανδριτῆς, γραφ. **177/ΣΗΜ.** (159^ρ, 432^ρ), **217/ΣΗΜ.**
Καραπιτέρης Δημήτριος Π. **133/ΣΗΜ.** (σ. 403), ΠΡΟΕΛ.
Καρυὲς **334/ΠΡΟΕΛ.**
Κατελάνος Φράγκος ἐκ Θηβῶν τῆς Βοιωτίας **147/σ. 523**, **191/σ. 72**
Κατερίνη, ὄν. **133/ΣΗΜ.** (σ. 126)
Κατίκου, ὄν. (;), γεν. **133/ΣΗΜ.** (σ. 168)
Κεραμίδας Δημήτριος **133/ΣΗΜ.** (σ. 126)
Κερέκωλου Θεόδωρος Ματθαίου **182/ΣΗΜ.** (42^ρ)
Κέρκυρα **216/ΣΗΜ.** (194^ρ), ΠΡΟΕΛ.
Κερμίρα, τοπων. **236/ΣΗΜ.**, **239/ΣΗΜ.**, **243/ΣΗΜ.**, **276/ΣΗΜ.**
Κίγκος Λεωνίδας Ἰωαννίτης **131/5^ρ**
Κίος (Μ. Ἀσία), τοπων. **255/2^ρ**, ΣΗΜ. (488^ρ, 492^ρ), ΠΡΟΕΛ.
Κλειδωνιά, τοπων· βλ. Λιτονιάβιστα
Κλειτζοῦ, τοπων. **133/ΣΗΜ.** (σ. 168)
Κλειώ (Μυτιλήνη), τοπων. **120/ΣΗΜ.**
Κολιάχα, τοπων. (Πόντος) **177/ΣΗΜ.** (286^ρ)
Κολοκοτρώνη (δόδος, Ἀθήνα) **148/ΣΤΑΧ.**
Κοσμᾶς ἱερομόναχος **129/ΣΗΜ.** (σ. 333)
Κοσμᾶς Πέτρου **195/ΣΗΜ.** (σ. 1)
Κοτυάειον (Κιουτάχεια) Μ. Ἀσίας **279/ΠΡΟΕΛ.**
Κούρτης, ὄν. **129/ΣΗΜ.** (σ. 334)
Κούρτης Θωμᾶς, διδάσκαλος (Σμύρνη) **197/ΣΗΜ.** (171^ρ)
Κρήτη **141/ΠΡΟΕΛ.**, **151/ΠΡΟΕΛ.**, **176/ΣΗΜ.**, **197/ΣΗΜ.** (167^ρ), **201/ΣΗΜ.** (117^ρ)
Κρώμνη, τοπων. (Πόντος) **177/ΣΗΜ.** (159^ρ)
Κτενᾶς Νίκος Κ. (Λευκωσία) **124/ΣΗΜ.** (γ^ρ), ΠΡΟΕΛ.
Κυδωνία (Κρήτη), τοπων. **141/ΓΡΑΦ.**
Κυμνήτης Σεβαστὸς **303/ΓΡΑΦ.**
Κύπρος **124/ΣΗΜ.** (γ^ρ), **176/ΣΗΜ.**, **191/ΠΡΟΕΛ.**, **258/ΓΡΑΦ.**
Κυριαζῆς Δαμιανὸς **152/ΠΡΟΕΛ.** – Ἀρχεῖο Δ. Κυριαζῆ **152/ΠΡΟΕΛ.**
Κυριακὴ Βασιλείου **345/ΣΗΜ.** (381^ρ)
Κύριλλος ἀρχιμανδριτῆς, μετέπειτα οἰκουμενικὸς πατριάρχης, κτητ. **170/ΣΗΜ.** (3^ρ), ΠΡΟΕΛ., **200/ΣΗΜ.** (2^ρ), ΠΡΟΕΛ.
Κύριλλος Βυζάντιος, γραφ. **259/ΓΡΑΦ.** (β)
Κύριλλος ἱεροδιάκονος ἐκ Καισαρείας τῆς Καππαδοκίας **337/ΣΗΜ.** (σ. 734)
Κύριλλος μοναχὸς **248/202^ρ**
Κύριλλος Νεοκαισαρείας **367/ΣΗΜ.** (185^ρ)
Κύριλλος ὁ ἐκ Χίου **141/ΓΡΑΦ.**
Κυροπούλων ἰσνάφι [= Κηροποιῶν/Κηροπούλων συντεχνία] **131/19^ρ**
Κωνσταντῆς **129/ΣΗΜ.** (σ. 334)
Κωνσταντῆς ἐπίτροπος **142/ΣΗΜ.** (Γ^ρ)
Κωνσταντινίδης Εὐθύμιος **255/ΣΗΜ.** (492^ρ)
Κωνσταντινίδης Κ. Γ. (Χάλκη) **154/ΠΡΟΕΛ.**
Κωνσταντινίδης Νικόλαος **255/ΣΗΜ.** (492^ρ)
Κωνσταντῖνος **133/ΣΗΜ.** (σ. 168)
Κωνσταντῖνος **135/ΣΗΜ.** (134^ρ)
Κωνσταντῖνος (;) **197/ΣΗΜ.** (167^ρ)
Κωνσταντῖνος ἱεροδιάκονος παρὰ τῷ ἀγίῳ Μυτιλήνης, κτητ. **356/ΣΗΜ.** (2^ρ)
Κωνσταντῖνος (;) Ἰθακήσιος **164/ΣΗΜ.**

Κωνσταντίνος Ἰωάννου **255/ΣΗΜ.** (54^ν)
 Κωνσταντίνος-Καيسάρης Δαπόντες, γραφ. (Legrand) **152/ΓΡΑΦ.** (α)
 Κωνσταντίνος, υἱὸς τοῦ Ρώσου Γούναρι **278/ΣΗΜ.** (143^ν)
 Κωνσταντινούπολη **146/ΣΗΜ.** (IV^ν), ΠΡΟΕΛ., **197/ΣΗΜ.** (166^ν, 168^ν), **210/ΠΡΟΕΛ.**, **214/ΠΡΟΕΛ.**, **225/ΠΡΟΕΛ.**, **255/ΣΗΜ.** (487^ν, 492^ν), ΠΡΟΕΛ. (Φανάρι), **262/ΓΡΑΦ.**, **266/ΓΡΑΦ.**, ΠΡΟΕΛ. (Φανάρι), **327/ΓΡΑΦ.**, ΣΗΜ., ΠΡΟΕΛ., **368/ΠΡΟΕΛ.** – Πατριαρχεῖο **188/ΣΗΜ.** (129^ν)
 Κωνσταντίνος Α΄, οἰκ. πατριαρχῆς **188/ΣΗΜ.** (129^ν)
 Κωνσταντίνος πρωτοσύγκελλος Μυτιλήνης, γραφ. **120/ΓΡΑΦ.**, **225/ΣΗΜ.** (1^ν)

Λ

Λάζαρος Τραπεζούντιος, δικηγόρος **177/ΣΗΜ.** (286^ν)
 Λάζος **129/ΣΗΜ.** (σ. 334)
 Λάουτ Γουλέρικος, ἀρχιεπίσκοπος **197/ΣΗΜ.** (171^ν)
 Λάρισσα **166/ΓΡΑΦ.**, ΣΗΜ., ΠΡΟΕΛ.
 Λαυρέντιος ἱερομόναχος **147/ΣΗΜ.** (III^ν)
 Λεόντιος (παπᾶ-) **275/ΣΗΜ.**
 Λεόντιος ἱεροδιδάσκαλος **337/ΣΗΜ.** (II^ν)
 Λεόντιος Νεοκαισαρείας, μητρ. **367/ΣΗΜ.** (1^ν, 181^ν)
 Λευκωσία **124/ΣΗΜ.** (γ^ν)
 Λεωνίδας Ἀποστόλου Τζίμα **135/ΣΗΜ.** (178^ν)
 Λιβαδάς Θεαγένης **154/ΠΡΟΕΛ.**
 Λιβαδιά (;) **142/ΣΗΜ.** (266^ν)
 Λιτοναβίστα (νῦν Κλειδωνιά) Κονίτσης, τοπων. **135/ΣΗΜ.** (5^ν, 101^ν)
 Λούνδρας Δημήτριος **137/ΠΡΟΕΛ.**

Μ

Μαγιάσης Σταυρος **142/ΠΡΟΕΛ.**
 Μαγτιδης Δημήτριος παπᾶ Ἰωάννου Σαφρανοπολίτης **367/ΣΗΜ.** (181^ν)
 Μακκᾶς (Αἴγυπτος), ὄν. **123/ΠΡΟΕΛ.**
 Μακρίδης Γεώργιος, καθηγητῆς τῆς γαλλικῆς **325/ΣΗΜ.**
 Μαλακασιώτης Χρ. **140/ΠΡΟΕΛ.**
 Μάλλογον **197/ΣΗΜ.** (166^ν)

Μανδρανοῦ, χωριό (Πόντος) **177/ΣΗΜ.** (286^ν)
 Μανολάκης Νικ. **197/ΣΗΜ.** (167^ν)
 Μάντζαρος Νικόλαος **167/ΠΡΟΕΛ.**
 Μάξιμος Μαργούνιος, γραφ. **127/ΓΡΑΦ.** (γ)
 Μαρία **133/ΣΗΜ.** (σ. 168)
 Μαρία, ὄν. πλοίου **197/ΣΗΜ.** (166^ν)
 Μαρούδης **141/ΣΗΜ.** (1^ν)
 Ματθαῖος ἱερεὺς Κιγιάλας **324/ΣΗΜ.** (43^ν)
 Μαυρίκι **141/ΣΗΜ.** (ἔσωτ. πιν. τέλ.)
 Μαυροκορδάτος Ἀλέξανδρος (ὁ ἐξ Ἀπορρήτων) **154/ΠΡΟΕΛ.**
 Μαυροκορδάτος Γεώργιος Ἄλεξ. **152/ΠΡΟΕΛ.**, ΣΤΑΧ., **153/ΠΡΟΕΛ.**, καὶ ὁμοίως: **154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168**
 Μαυροκορδάτος Νικόλαος **156/ΓΡΑΦ.**, ΠΡΟΕΛ., **162/ΓΡΑΦ.**, **165/ΠΡΟΕΛ.**, ΣΤΑΧ. – οἰκόσημο **165/ΣΤΑΧ.**, **177/ζ'**
 Μαυροκορδάτος Νικόλαος Ἄλεξ. **154/ΠΡΟΕΛ.** – Ἀρχεῖο Ν. Μαυροκορδάτου (συλλογὴ Δαμιανοῦ Κυριαζῆ) **154/ΠΡΟΕΛ.**
 Μαυροκορδάτου-Μπαλατατζῆ συλλογὴ **152/ΣΤΑΧ.**
 Μαχμούτης· βλ. Σουλτάνοι
 Μεθόδιος Ἡρακλείας, γραφ. **364/ΓΡΑΦ.** (α)
 Μέλας (ἢ Σάρου ἢ Ξηροῦ) κόλπος (Θράκη), τοπων. **323**
 Μελέτιος Ἐφέσου, μητρ. **189/ΣΗΜ.**
 Μελτζέης Λουκάς, δραγουμάνος **197/ΣΗΜ.** (171^ν)
 Μεσαρλιώτης ὁ χαρά[...] ὁ Παππαδάκης ὁ Μπεκτασῆς **117/ΣΗΜ.**
 μετάλλιο **202/ΔΙΑΚ.**, **268/ΔΙΑΚ.**· βλ. παραστάσεις
 Μετόχιον τῆς Γεννήσεως τῆς Θεοτόκου (Κολάχα, Πόντος) **177/ΣΗΜ.** (286^ν)
 Μητρόπολη Ἀδριανουπόλεως· βλ. Ἀδριανούπολη
 Μηχέλης Κωνσταντίνου, κτητ. **160/ΣΗΜ.** (I^ν)
 Μικρὰ Ἀσία **128/ΠΡΟΕΛ.**
 Μινωῖδης Μηνᾶς **217/ΠΡΟΕΛ.**
 Μίνως Γεώργιος (βιβλιοδετεῖον) **148/ΣΤΑΧ.**
 Μιράτ τὸ Χαματζὴ ὄγλου **222/ΣΗΜ.**
 Μιρτζῆ γέφυρα **177/ΣΗΜ.** (159^ν)
 Μιχαήλ **136/ΣΗΜ.** (σ. 211)
 Μιχαήλ Χα[...]τῆς **255/ΣΗΜ.** (54^ν)

Μόδεστος ιερομάρτυς **259/ΣΗΜ.** (39^ο)

Μολδοβλαχία **303/ΣΗΜ.** (289^ο)

μονές:

Άγ. Αποστόλων Λιτιονιάβιστας (νύν Κλειδωνιάς) Κονίτσης **135/ΠΡΟΕΛ.**

Άγ. Γεωργίου Περιστερεώτα (Τραπεζούντα) **177/ΣΗΜ., ΠΡΟΕΛ., 217/ΣΗΜ., ΠΡΟΕΛ., 218/ΠΡΟΕΛ., 254/ΣΗΜ., ΠΡΟΕΛ.**

Άγ. Όρουσ: Διονυσίου **303/ΓΡΑΦ.** – Ίβήρων **254/ΠΡΟΕΛ.** – Κουτλουμουσίου **220/ΓΡΑΦ., ΠΡΟΕΛ.** – Μεγίστης Λαύρας **129/ΣΗΜ. (σ. 333), ΠΡΟΕΛ., 179/ζ', 225/ΠΡΟΕΛ., 368/ΣΗΜ. (16^ο), ΠΡΟΕΛ.** – Ξηροποτάμου **334/ΓΡΑΦ., ΠΡΟΕΛ.**

Άγ. Παντελεήμονος Νήσου Ίωαννίνων **131/ΠΡΟΕΛ.**

Άγ. Σάββα (Γάσιο) **177/ζ'**

Άρχαγγέλου Μιχαήλ Καισαρείας **337/ΣΗΜ. (σ. 734)**

Δουραχάνης (νομός Ίωαννίνων) **131/3', 4^ο**
Ζωοδόχου Πηγής Φουρνά **133/ΓΡΑΦ., ΣΗΜ., ΠΡΟΕΛ.**

Κοιμήσεως Θεοτόκου Κορμπόβου (νύν Λαγκαδιᾶς) Τρικάλων (Θεσσαλία) **136/ΣΗΜ. (σ. 430), ΠΡΟΕΛ.**

Κόρμποβον· βλ. Μονή Κοιμήσεως Θεοτόκου Κορμπόβου

Κύκκου **191/ΠΡΟΕΛ.**

Μπατσκόβου/Μπατζικόβου (Βαčkονο) **317/ΓΡΑΦ., ΠΡΟΕΛ.**

Παμμακαριστού (Μέλας κόλπος, Θράκη) **323**

Προφήτου Ήλιου Ύδρας **145/ΓΡΑΦ.**

Ταξιάρχων (Καισάρεια) **194/ΠΡΟΕΛ.**

Τιμίου Προδρόμου, Καισάρεια Καππαδοκίας **224/7', ΠΡΟΕΛ., 295/80^ο**

Μουσταφᾶ· βλ. Σουλτάνοι

Μουτζίλου, ὄν. (;), γεν. **133/ΣΗΜ. (σ. 168)**

Μπάζας Δημήτριος, ἄρχιμανδρίτης **133/ΣΗΜ. (σ. 1, 437), ΠΡΟΕΛ.**

Μπενάκειο Μουσείο **133/ΣΗΜ. (σ. 403)**

Μπενάκης Ἀντώνης, συλλογή **115/ΠΡΟΕΛ. καὶ ὁμοίως: 116, 117, 119, 120, 121**

Μπενάκης Ἐμμανουήλ **118/ΠΡΟΕΛ.**

Μπενάκης Κωνσταντίνος **152/ΠΡΟΕΛ.**

Μπλαδένος Δημήτριος παπᾶ Στογιάντζου **255/ΣΗΜ. (81^ο)**

Μυτιλήνη **120/ΓΡΑΦ., ΠΡΟΕΛ., 176/ΣΗΜ., 225/ΠΡΟΕΛ.**

Μωρέας **176/ΣΗΜ.**

N

Νάνος Ἀντώνιος, ἐκπαιδευτικός **145/ΠΡΟΕΛ. ναοί:**

Ἁγίου Ἀχιλλίου Λαρίσης **166/ΓΡΑΦ., ΠΡΟΕΛ.**

Ἁγίου Βασιλείου, Ταβλουσσὸν **228/ΣΗΜ. (1^ο)**

Ἁγίου Γρηγορίου **217/ΣΗΜ.**

Ἁγίου Γρηγορίου, ἐπισκόπου Νεοκαισαρείας τοῦ Θαυματουργοῦ (Νεοκαισάρεια) **367/ΣΗΜ. (1^ο)**

Ἁγίου Δημητρίου (εἰς πασὰ λιμάνι) **255/ΣΗΜ. (488^ο)**

Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου **259/ΣΗΜ. (39^ο)**

Ἁγίου Ἰωάννου Τραπεζούντος **217/ΣΗΜ.**

Ἁγίου Κωνσταντίνου παρεκκλήσιον Μονῆς Ἁγ. Γεωργίου Περιστερεώτα **217/ΣΗΜ.**

Ἁγίου Κωνσταντίνου, Πόντος **177/ΣΗΜ. (432^ο)**

Ἁγίου Νικολάου **240/ΣΗΜ. (1^ο)**

Ἁγίου Νικολάου Εὐδοκιάδος (Τοκάτ) Πόντου **337/ΓΡΑΦ., ΠΡΟΕΛ.**

Ἁγίου Παντελεήμονος [“Καθολικό” τῶν Ἀθηνῶν] **211/σ. 206-207**

Ἁγίων Θεοδώρων Βλάχκας (Κωνσταντινούπολη) **337/ΓΡΑΦ., ΠΡΟΕΛ.**

Ἁγίων Θεοδώρων Κερμίρας (Καισάρεια Καππαδοκίας) **236/ΣΗΜ., ΠΡΟΕΛ., 239/ΣΗΜ., ΠΡΟΕΛ., 243/ΣΗΜ., ΠΡΟΕΛ. 275/ΣΗΜ. (;), ΠΡΟΕΛ. (;), 276/ΣΗΜ., ΠΡΟΕΛ., 289/ΣΗΜ., ΠΡΟΕΛ., 307/ΣΗΜ. (1^ο), ΠΡΟΕΛ.**

Άρχαγγέλου Μιχαήλ **332/ΣΗΜ. (σ. 268), ΠΡΟΕΛ.**

Μεταμορφώσεως Φουρνά (Αγράφων) **133/ΣΗΜ.**

Ναύπλιο **231/ΓΡΑΦ.**

Νείλος διδάσκαλος ἐκ νήσου Κρήτης (Χανιά) **201/ΣΗΜ. (117^ο)**

Νεκτάριος Σιναΐτης ἐξ Ἁγίας Μαύρας, γραφ. **368/ΓΡΑΦ.** (α)
 Νεοκαισάρεια Πόντου, τοπων. **367/ΣΗΜ.** (1^ο)
 – Μητρόπολη Νεοκαισαρείας Πόντου **367/ΣΗΜ.** (185^ο), ΠΡΟΕΛ.
 Νεόφυτος ἱεροδιάκονος, κτητ. **141/ΣΗΜ.** (21^ο)
 Νεόφυτος Καρανικολάου Χίος (Νεόφυτος Χατζῆ Σταμάτη Καρανικολάου), γραφ. **336/ΓΡΑΦ.**
 Νεόφυτος Χατζῆ Σταμάτη Καρανικολάου· βλ. Νεόφυτος Καρανικολάου Χίος
 Νικηφορίδης Παρθένιος (Παναγιώτης) Περιστερεώτας, ἱερομόναχος **177/ΣΗΜ.** (159^ο, 286^ο, 432^ο), **217/ΣΗΜ.**
 Νικόδημος, Νάξιος ἀνὴρ **272/ΣΗΜ.** (2^ο)
 Νικόλαος **191/ΣΗΜ.** (σ. 180)
 Νικόλαος ζωγράφος **131/ΣΗΜ.** (ἔσωτ. πιν. ἀρχ.)
 Νικόλαος Καρατζᾶς, γραφ., κτητ. **152/ΓΡΑΦ.** (β), ΠΡΟΕΛ., **153/ΓΡΑΦ.** (α), ΠΡΟΕΛ., **185/ΓΡΑΦ.** (β), ΠΡΟΕΛ.
 Νικόλαος Κωνσταντίνου **255/ΣΗΜ.** (54^ο)
 Νικόλαος Μιχαήλ **255/ΣΗΜ.** (54^ο)
 Νικόλαος, υἱὸς Χατζηγεώργη πόλεως Ἀμασείας, κτητ. **122/ΓΡΑΦ.**
 Νικόλαος, υἱὸς Χατζῆ Κωνσταντῆ Χρυσόχου, γραφ. **230/ΓΡΑΦ.** (β), **319/ΓΡΑΦ.**, **359/2^ο**, ΓΡΑΦ., **360/ΓΡΑΦ.**
 Νικόλαος Χρυσστομιδῆς, δάσκαλος, γραφ. **362/ΓΡΑΦ.** (β), ΣΗΜ.
 Νικολὸς **201/ΣΗΜ.** (119^ο)
 Νίκος **136/ΣΗΜ.** (σ. 430)
 Νταμουλάρης Β.μ. (;) **141/ΣΗΜ.** (ἔσωτ. πιν. τέλ.)
 Ντεερμέντερε γέφυρα **177/ΣΗΜ.** (159^ο)
 Ντέτε Παναγιώτης Δημητρίου, τυπογράφος **157/ΠΡΟΕΛ.**
 Νύσσα Καππαδοκίας, τοπων. **255/ΣΗΜ.** (192^ο, 293^ο, 300^ο, 309^ο), ΠΡΟΕΛ.

Ε

Ξένος (παπα-) Καλεβγένου **372/ΣΗΜ.**
 Ξηροῦ κόλπος· βλ. Μέλας κόλπος
 Ξυλογραφίες **121**

Ο

Ὅθων, βασιλεὺς Ἑλλάδος **167/ΠΡΟΕΛ.**

οἰκόσημο Νικολάου Μαυροκορδάτου **165/ΣΤΑΧ.**
 Ὅρτάκιοι (Κωνσταντινούπολη), τοπων. **197/ΣΗΜ.** (φ. 167^ο)
 Ὅρφανάκης Βασίλειος **141/ΣΗΜ.** (φ. 1^ο)
 Ὅσμάνης· βλ. σουλτάνοι
 Οὐῆτζ Πίτρι, σίρ· βλ. Γουῆτζ Πέτρος

Π

Παγκράτιος ἱερομόναχος **135/ΣΗΜ.** (134^ο)
 Παῖζη-Ἀποστολοπούλου Μάχη **279/σημ.** 2
 Παῖσιος Γάζης, μητρ. **177/ΣΗΜ.**
 Παῖσιος Καισαρείας, μητρ. **227/ΣΗΜ.**
 Παῖσιος μοναχός, κατὰ κόσμον Παναγιώτης ἐκ γένους Ἀμηρίδων ἢ Γωνιάδης **217/ΣΗΜ.**
 Παῖσιος πατριάρχης **172/173^ο**
 Παῖσιος Πελιγραδίου [Βελιγραδίου] **278/ΣΗΜ.** (3^ο) (;)
 Παλαβῆς θέση, τοπων. **133/ΣΗΜ.** (σ. 126)
 Παναγιώτης, ἀνιψιὸς τοῦ Γέροντος Νικαίας **255/ΣΗΜ.** (492^ο)
 Παναγιώτης Δημητρίου ἐξ Ἀργυροκάστρου· βλ. Ντέτε Παναγιώτης Δημητρίου
 Παναγιώτου Νικόλαος παπᾶ Ματθαίου **193/ΓΡΑΦ.**
 Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν **178, 297**
 Πανίδης Γρηγόριος, ἡγούμενος **177/ΣΗΜ.** (159^ο, 286^ο)
 Παντελεῆμων ἱερομόναχος Ραιδεστηνὸς ἀγιοσταφίτης, υἱὸς Γεωργίου Ζερβίδη, γραφ. **193/ΓΡΑΦ.**
 Παντελεῆμων, υἱὸς Γρηγορίου πρωτοψάλτου, γραφ. **146/ΓΡΑΦ.**
 Παντέλις τοῦ Νικόλα Χίου **205/ΣΗΜ.** (σ. 658)
 Παπαβασιλείου Α., γραφ. **178/ΓΡΑΦ.**
 Παπαβασιλείου Μεγ., ἀφιερ. **267/ΣΗΜ.** (1^ο)
 Παπαγεωργίου Ἰάκωβος **143/ΣΗΜ.** (1^ο)
 Παπαδημητρίου Προκόπιος **255/ΣΗΜ.** (54^ο)
 Παπαδόπουλος, Ἄ. Γ., ἀφιερ. **236/ΣΗΜ.** (1^ο), **243/ΣΗΜ.**, **276/ΣΗΜ.**, **289/ΣΗΜ.**, **307/ΣΗΜ.** (1^ο)
 Παπακωνσταντίνου Βασίλειος **255/ΣΗΜ.** (54^ο)
 Παπακωνσταντίνου Π. **325/ΣΗΜ.**
 Παπασυράκης Κ. Ἐ. **151/ΣΗΜ.** (1^ο)

παραστάσεις:

ἄββᾶς Αἰγίδιος **136/ΔΙΑΚ.**
 ἄγγελικὲς δυνάμεις **195/ΔΙΑΚ.** (σ. 1)
 ἄγγελοι ποῦ “σεβίζουν” **368/ΔΙΑΚ.** (16^ς)
 ἅγια Τριάδα **373/ΔΙΑΚ.** (σ. 26)
 ἅγιοι Γεώργιος καὶ Δημήτριος **140/ΔΙΑΚ.**
 (18^ς)
 ἅγιοι Θεόδωροι **140/ΔΙΑΚ.** (6^ς)
 ἅγιοι Κωνσταντῖνος καὶ Ἑλένη **140/**
ΔΙΑΚ. (46^ς)
 ἅγιος Ἀλέξιος **191/ΔΙΑΚ.** (σ. 51)
 ἅγ. Ἀνδρόνικος **261/ΔΙΑΚ.** (2^ς)
 ἅγ. Βασίλειος **140/ΔΙΑΚ.** (44^ς)
 ἅγ. Γεώργιος **140/ΔΙΑΚ.** (6^ς), **373/ΔΙΑΚ.**
 (σ. 26)
 ἅγ. Γεώργιος Ἰωαννίνων **140/ΔΙΑΚ.** (5^ς)
 ἅγ. Δημήτριος **140/ΔΙΑΚ.** (7^ς)
 ἅγ. Εὐστάθιος **140/ΔΙΑΚ.** (13^ς)
 ἅγ. Θεόδωρος (;) **140/ΔΙΑΚ.** (7^ς)
 ἅγ. Μακάριος **191/ΔΙΑΚ.** (σ. 285)
 ἅγ. Νικόλαος **140/ΔΙΑΚ.** (45^ς), **170/ΔΙΑΚ.**
 ἅγ. Παντελεήμων **131/ΔΙΑΚ.**
 ἅγ. Πρόβος **261/ΔΙΑΚ.** (2^ς)
 ἅγ. Σπυρίδων **140/ΔΙΑΚ.** (49^ς)
 ἅγ. Τάραχος **261/ΔΙΑΚ.** (2^ς)
 Ἀνάσταση **140/ΔΙΑΚ.** (17^ς)
 ἄνθινη στήλη **122/ΔΙΑΚ.** (5^ς). – ἄνθινη
 σύνθεση **171/ΔΙΑΚ.** (109^ς, 238^ς), **191/**
ΔΙΑΚ. (σ. 1), **281/ΔΙΑΚ.** (2^ς), **285/**
ΔΙΑΚ. (5^ς), **310/ΔΙΑΚ.** (1^ς), **348/ΔΙΑΚ.,**
354/ΔΙΑΚ.
 ἀνθρώπινη φιγούρα **218/ΔΙΑΚ.**
 ἄνθρωπος καθήμενος **118/ΔΙΑΚ.** (466^ς)
 ἀπόνιψη τοῦ Πιλάτου **140/ΔΙΑΚ.** (11^ς)
 ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Παῦλος **140/ΔΙΑΚ.**
 (54^ς)
 ἀρχάγγελος Μιχαὴλ **140/ΔΙΑΚ.** (5^ς)
 Βάπτιση τοῦ Χριστοῦ **140/ΔΙΑΚ.** (49^ς)
 βίος ἁγίας Παρασκευῆς **140/ΔΙΑΚ.** (46^ς)
 βίος ἁγίου Γεωργίου **140/ΔΙΑΚ.** (55^ς)
 βίος ἁγίου Γεωργίου Ἰωαννίνων **140/**
ΔΙΑΚ. (56^ς)
 βίος ἁγίου Μηνᾶ **140/ΔΙΑΚ.** (54^ς)
 βίος ἁγίου Νικολάου **140/ΔΙΑΚ.** (47^ς)
 βίος Ἰωάννου Προδρόμου **140/ΔΙΑΚ.** (47^ς)

βοσκοί (2) μὲ κοπάδι **140/ΔΙΑΚ.** (48^ς)
 Γέννηση τοῦ Χριστοῦ **140/ΔΙΑΚ.** (44^ς)
 Γολγοθᾶς καὶ Πανάγιος Τάφος (;) **140/**
ΔΙΑΚ. (42^ς)
 γραφέας/ζωγράφος (;) **140/ΔΙΑΚ.** (19^ς)
 Δευτέρα Παρουσία **140/ΔΙΑΚ.** (53^ς)
 διαταγή γιὰ τὴ φύλαξη τοῦ Ἐσταυρωμέ-
 νου (;) **140/ΔΙΑΚ.** (16^ς)
 δικέφαλος ἀετὸς **118/ΔΙΑΚ.** (534^ς)
 δράκοι, ζεύγη **208/ΔΙΑΚ.** (102^ς, 148^ς)
 Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου **140/ΔΙΑΚ.** (8^ς)
 Ἐλκόμενος **140/ΔΙΑΚ.** (15^ς)
 Ἐμπαιγμὸς **140/ΔΙΑΚ.** (14^ς)
 Ἐπιτάφιος Θορῆνος **140/ΔΙΑΚ.** (16^ς)
 Ἐσταυρωμένος **140/ΔΙΑΚ.** (19^ς)
 Εὐαγγελισμὸς **140/ΔΙΑΚ.** (45^ς)
 Εὐχή **140/ΔΙΑΚ.** (50^ς)
 ἔφιπποι στρατιωτικοὶ ἅγιοι: ἅγ. Γεωργί-
 ος (;) **140/ΔΙΑΚ.** (36^ς). – ἅγ. Δημήτρι-
 ος (;) **140/ΔΙΑΚ.** (35^ς)
 Ζωοδόχος Πηγὴ **140/ΔΙΑΚ.** (17^ς)
 ἥλιος καὶ σελήνη **140/ΔΙΑΚ.** (69^ς)
 Ἰερουσαλήμ **253/ΔΙΑΚ.** (25^ς)
 Ἰησοῦς (μετάλλιο) **202/ΔΙΑΚ.**
 ἰχθύς/ἰχθύες **118/ΔΙΑΚ.** (φ. 241^ς), **120/**
ΔΙΑΚ. (σ. 398)
 Ἰωάννης ὁ Καλυβήτης **191/ΔΙΑΚ.** (σ. 63)
 Ἰωάννης τῆς Κλίμακος **191/ΔΙΑΚ.** (σ. 58)
 κεφαλή: ἀγγέλου **164/ΣΤΑΧ., 254/ΔΙΑΚ.**
 (4^ς). – δράκου/-ων **195/ΔΙΑΚ., 292/**
ΔΙΑΚ. (σ. 86), **313/ΔΙΑΚ.** (8^ς κ.ἄ.),
356/ΔΙΑΚ. (3^ς). – ζώων **208/ΔΙΑΚ.**
 (38^ς, 84^ς)
 Κοίμησις τῆς Θεοτόκου **140/ΔΙΑΚ.** (18^ς)
 Μαστίγωσις **140/ΔΙΑΚ.** (14^ς)
 Μεταμόρφωσις **140/ΔΙΑΚ.** (52^ς)
 Μετάστασις τῆς Θεοτόκου **140/ΔΙΑΚ.** (51^ς)
 μορφές: ἀγγέλου **140/ΔΙΑΚ.** (68^ς). – ἁγί-
 ων γύρω ἀπὸ τὴν ἁγ. Τράπεζα **140/**
ΔΙΑΚ. (50^ς). – ἀνθρώπινη **171/ΔΙΑΚ.**
 (142^ς), **218/ΔΙΑΚ.** (σ. 478). – γυναι-
 κεία ἐστεμμένη (μετάλλιο) **268/**
ΔΙΑΚ. (150^ς). – ὀλόσωμη ἡμίγυμνη
268/ΔΙΑΚ. (150^ς)
 Μυρτιδιώτισσα **191/ΔΙΑΚ.** (σ. 113)
 Μυστικὸς δεῖπνος **140/ΔΙΑΚ.** (53^ς)

- Νιπτήρας **140/ΔΙΑΚ.** (53^ν)
οἶκος Ἀκαθίστου ὕμνου (;) **140/ΔΙΑΚ.** (13^ν)
ὀμάδες (2) στρατιωτῶν **140/ΔΙΑΚ.** (64^τ)
ὄσιος Συμεῶν ὁ Στυλίτης **224/ΔΙΑΚ.** (8^τ),
332/ΔΙΑΚ. (σ. 7)
Παναγία βρεφοκρατοῦσα **134/ΔΙΑΚ.**
(74^ν), **140/ΔΙΑΚ.** (43^ν)
περιστέρι **285/ΔΙΑΚ.** (5^τ)
Περιτομή **140/ΔΙΑΚ.** (51^τ)
πόλη **332/ΔΙΑΚ.** (σ. 81)
Προδοσία **140/ΔΙΑΚ.** (11^τ)
προσωπεῖα **268/ΔΙΑΚ.** (150^τ)
πρόσωπο **118/ΔΙΑΚ.** (159^τ), **324/ΔΙΑΚ.**
(63^τ). – πρόσωπο ζώομορφο **268/**
ΔΙΑΚ. (1^τ)
προφήτης Ἱερεμίας **253/ΔΙΑΚ.** (25^τ)
πρωτόγραμμα: νοόσχημο **171/ΔΙΑΚ.**
(166^τ). – Τ ἀπὸ δύο ἀντικριστοῦς
ἐλισσόμενους δρόκους **208/ΔΙΑΚ.**
(50^τ). – Τ μετὲ τῆ μορφῆ χειροῦ ποῦ
κρατᾷ ἄνθος **208/ΔΙΑΚ.** (1^τ). – Τ σὲ
σχῆμα κίονα ποῦ ἀπολήγει σὲ ναῖσκο
120/ΔΙΑΚ. (σ. 81)
πτηγὰ **118/ΔΙΑΚ.** (479^ν), **171/ΔΙΑΚ.** (60^τ),
195/ΔΙΑΚ. (σ. 15, 27, κ.ά.), **285/ΔΙΑΚ.**
(5^τ), **293/ΔΙΑΚ.** (2^τ), **356/ΔΙΑΚ.** (3^τ),
373/ΔΙΑΚ. (σ. 27)
Σαραντάριον ὄρος **122/ΔΙΑΚ.** (19^ν)
Σταύρωση **140/ΔΙΑΚ.** (15^ν)
συστάδα δένδρων **118/ΔΙΑΚ.** (479^ν)
Ἵταπαντὴ **140/ΔΙΑΚ.** (50^ν)
φροῦτα **308/ΔΙΑΚ.**
χέρι **118/ΔΙΑΚ.** (6^τ), **195/ΔΙΑΚ.** (σ. 27, 47,
κ.ά.), **259/ΔΙΑΚ.**, **285/ΔΙΑΚ.** (5^τ). –
χέρι Θεοῦ **253/ΔΙΑΚ.** (25^τ)
χερουβιμ **171/ΔΙΑΚ.** (51^ν, 56^ν), **373/ΔΙΑΚ.**
(σ. 27)
Χριστὸς ὡς Βασιλεὺς τῶν Βασιλέων καὶ
Μέγας Ἀρχιερεὺς **368/ΔΙΑΚ.** (16^τ)
Παρθένιος Ἀγάπιος (;), ἱεροδιάκονος **303/**
ΣΗΜ. (292^τ)
Παρθένιος Ἑλλησπόντιος (Αἴνος) **335/ΓΡΑΦ.**
Παρθένιος ἱεροδιάκονος Σμυρναῖος, κτητ. (;)
310/ΓΡΑΦ. (β), **ΣΗΜ.** (2^τ)
Παρθένιος ἱερομόναχος· βλ. Νικηφορίδης
Παρθένιος
Παρθένιος Ἱεροσολύμων, πατριάρχης
172/178^τ, 179^ν
Παρθένιος Καισαρείας **247/ΣΗΜ.** (φ. 1^τ),
283/ΣΗΜ. (;), ΠΡΟΕΛ.
Παρθένιος Λαυριώτης **129/ΣΗΜ.** (σ. 330)
Παρίσι **152/ΣΤΑΧ.**
Πασχάλιος ἱερεὺς, κτητ. **195/ΣΗΜ.** (σ. 78)
Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως· βλ.
Κωνσταντινούπολη
Παῦλος κανίστριος τῆς Μ. Ἐκκλησίας **234/**
ΓΡΑΦ.
Π.Ε.Κ. Λέσβιος, ὄν. **120/ΣΗΜ.**
Πέραν-Περαία, τοπων· βλ. Σταυροδρόμιον
Πέστη, τοπων. **188/ΣΗΜ.**
Πέτρος **136/ΣΗΜ.** (σ. 217)
Πέτρος Ἀναστασίου **255/ΣΗΜ.** (54^ν)
Πέτρος Ζώη **139/ΣΗΜ.** (1^τ, 43^ν)
Πέτρος Μαρίλης Κρής, κτητ. **361/ΣΗΜ.**, ΠΡΟΕΛ.
Πλωμάρι (Ποταμός) Λέσβου **150/ΓΡΑΦ.**, ΠΡΟΕΛ.
Πόκακ Ἐδουάρδος Κων., διδάσκαλος **197/**
ΣΗΜ. (171^τ)
Πολυείδης Θεόκλητος, ἀρχιμ., κτητ. **182/**
ΓΡΑΦ., **ΣΗΜ.** (ἔσωτ. πιν. ἀρχ.)
Πολύκαρπος Λαρίσης, μητρ. **166/ΓΡΑΦ.**
Πορφύριος συσταχωτῆς **249/ΣΗΜ.** (314^ν)
Ποταμός, τοπων· βλ. Πλωμάρι Λέσβου
προσωπογραφία Κωνσταντίνου-Καισαρίου
Δαπόντε **152/λυτὸ φύλλο**
Πρώης Δημήτριος ἡ Πρωγάκης· βλ. Δωρόθεος
Πρώιος
Πρωτάτο (Ἄγ. Ὅρος), τοπων. **334/ΓΡΑΦ.**
- Ρ**
- Ράδουλος ἐκ κωμοπόλεως Μποζέου, γραφ.
218/ΓΡΑΦ.
Ραιδεστός Ἄν. Θράκης **193/ΓΡΑΦ.**, ΠΡΟΕΛ.
Ρόδος **176/ΣΗΜ.**
Ρωσία **177/ΣΗΜ.** (286^ν)
- Σ**
- Σάββας, γραφ. **171/ΓΡΑΦ.**, **343/ΓΡΑΦ.**, **354/**
ΓΡΑΦ.
Σαββίδης Γεώργιος **135/ΠΡΟΕΛ.**
Σάλωνα **256/ΣΗΜ.** (205^τ, 217^τ)
Σαμαριναῖος Γεώργιος **136/ΣΗΜ.** (σ. 211)

- Σάμος **143**/ΠΡΟΕΛ., **144**/ΠΡΟΕΛ.
 Σαμουήλ Φιλιππουπόλεως, μητρ., κτητ. **215**/
 ΣΗΜ.
 Σαμουήλ Χαλδίας, γραφ. **367**/ΓΡΑΦ.
 Σαράτζηδες, συντεχνία **131/12^τ**
 Σαράφης Σάββας Ἀδριανουπολίτης **256**/
 ΓΡΑΦ. (8^τ), **268**/ΓΡΑΦ., **309**/ΣΗΜ., **322**/
 ΓΡΑΦ. (2^τ, 3^τ)
 Σαράφογλου Ἰγνάτιος· βλ. Ἰγνάτιος Σαρά-
 φογλου
 Σαρδηνία **176**/ΣΗΜ.
 Σάρου κόλπος· βλ. Μέλας κόλπος
 Σαρτόριος Ἰάκωβος **197**/ΣΗΜ. (168^τ)
 Σαταράκης Ν. **130**/ΠΡΟΕΛ.
 Σαφάλης Ἰωάννης **133**/ΣΗΜ. (σ. 126)
 Σεραφεῖμ ἠγούμενος **131**/ΣΗΜ. (ἔσωτ. πιν.
 τέλ.)
 Σεραφεῖμ ἱερομόναχος ὁ Θάσιος, ὁ κατόπιν
 ἐπίσκοπος Τζερβενού, γραφ., κτητ. **303**/
 ΓΡΑΦ., ΣΗΜ. (2^τ), ΠΡΟΕΛ.
 Σεραφεῖμ ἱερομόναχος Πολίτζος (;) **323**/ΣΗΜ.
 Σεραφεῖμ Μυτιληναῖος ἢ Σεραφεῖμ πρω-
 τοψάλτης Λαύρας ἐκ νήσου Μυτιλήνης,
 κτητ. **225**/ΣΗΜ. (1^τ), **356**/ΣΗΜ. (2^τ)
 Σεραφεῖμ Νικομηδεῖας, μητρ., κτητ. **215**/ΣΗΜ.
 Σήλυμνος (Σλίβεν), τοπων. **216**/ΠΡΟΕΛ.
 σημειογραφία: ἐξηγητική **118, 120, 124, 151,**
226, 244, 313, 339, 345. – ἡ καλλωπι-
 σμένη τοῦ 17^{ου} αἰῶνα **356.** – ἡ τοῦ καλ-
 λωπισμένου Στιχηραρίου **234.** – Νέας
 Μεθόδου **119, 174, 222, 223, 227, 228,**
229, 230, 232, 235, 236, 237, 239, 240,
241, 243, 245, 258, 263, 264, 267, 271,
275, 276, 277, 281, 288, 289, 291, 293,
294, 296, 306, 307, 311, 314, 315, 316,
319, 328, 332, 341, 344, 346, 348, 350,
357, 359, 360, 365. – Πέτρου Πελοπον-
 νησίου **224.** – πρωτότυπος **122, 172, 225,**
231, 233, 238, 257, 284, 320, 326, 333
 σημειώματα με ἐνδειξη ἔτους:
 1611: **249**/ΣΗΜ. (314^ν)
 1638: **197**/ΣΗΜ. (166^ν, 167^τ)
 1643: **197**/ΣΗΜ. (158^ν)
 1670: **302**/ΣΗΜ.
 1690 (;): **128**/ΣΗΜ. (ἔσωτ. πιν. ἀρχ.)
 1699: **278**/ΣΗΜ. (143^ν)
 1701: **252**/ΣΗΜ. (90^ν, 124^τ)
 1703: **247**/ΣΗΜ. (σ. 570)
 1705: **252**/ΣΗΜ. (129^ν)
 1720: **337**/ΣΗΜ. (Π^ν)
 1721: **248**/ΣΗΜ.
 1731: **130**/ΣΗΜ.
 1744: **233**/ΣΗΜ.
 1748: **256**/ΣΗΜ. (205^τ, 217^τ)
 1751: **268**/ΣΗΜ. (194^τ)
 1756: **256**/ΣΗΜ. (204^ν)
 1761: **131**/ΣΗΜ. (ἔσωτ. πιν. ἀρχ.), **195**/
 ΣΗΜ. (σ. 78)
 1762: **129**/ΣΗΜ. (σ. 334)
 1763: **189**/ΣΗΜ.
 1765-1766: **323**/ΣΗΜ. (57^ν-58^τ)
 1768: **142**/ΣΗΜ. (ἔσωτ. πιν. τέλ.)
 1772: **195**/ΣΗΜ. (σ. 1), **356**/ΣΗΜ. (2^ν)
 1777: **129**/ΣΗΜ. (σ. 330)
 1778: **129**/ΣΗΜ. (σ. 1)
 1782: **278**/ΣΗΜ. (2^τ)
 1785: **129**/ΣΗΜ. (σ. 331)
 1786: **356**/ΣΗΜ. (3^τ)
 1791: **129**/ΣΗΜ. (σ. 297)
 1793: **356**/ΣΗΜ. (2^τ)
 1795: **144**/ΣΗΜ. (1^τ)
 1796: **144**/ΣΗΜ. (1^τ)
 1797 (;): **206**/ΣΗΜ. (σ. 1096)
 1801: **135**/ΣΗΜ. (ἔσωτ. πιν. τέλ.)
 1805: **131**/ΣΗΜ. (ἔσωτ. πιν. τέλ.), **170**/
 ΣΗΜ. (1^τ)
 1809: **136**/ΣΗΜ. (σ. 430), **337**/ΣΗΜ. (σ. 734)
 1812: **136**/ΣΗΜ. (σ. 430), **142**/ΣΗΜ. (266^τ)
 1814: **142**/ΣΗΜ. (1^τ), **184**/ΣΗΜ. (36^τ) (;)
 1815: **139**/ΣΗΜ. (1^τ)
 1816: **142**/ΣΗΜ. (266^τ)
 1820: **269**/ΣΗΜ. (Π^τ)
 1825: **147**/ΣΗΜ. (ΠΙ^ν), **191**/ΣΗΜ. (σ. 336)
 1827: **241**/ΣΗΜ. (2^ν), **311**/ΣΗΜ. (1^ν)
 1828: **332**/ΣΗΜ.
 1832: **188**/ΣΗΜ. (129^τ), **206**/ΣΗΜ. (Π^τ),
326/ΣΗΜ. (1^τ)
 1833: **367**/ΣΗΜ. (185^ν)
 1835: **232**/ΣΗΜ.
 1836: **136**/ΣΗΜ. (σ. 425), **166**/ΣΗΜ.
 1840: **147**/ΣΗΜ. (ΠΙ^τ), **337**/ΣΗΜ. (Π^τ)

- 1847: **131**/ΣΗΜ. (έσωτ. πιν. τέλ.)
 1849: **255**/ΣΗΜ. (38^τ, 39^τ, 55^τ, 58^ν)
 1851: **126**/ΣΗΜ. (14^ν), **255**/ΣΗΜ. (124^τ, 192^ν), **367**/ΣΗΜ. (181^τ)
 1852: **126**/ΣΗΜ. (15^ν), **255**/ΣΗΜ. (268^τ) (;)
 1853: **255**/ΣΗΜ. (293^ν, 300^τ, 309^τ), **271**/ΣΗΜ. (237^ν)
 1854: **255**/ΣΗΜ. (451^τ, 484^ν)
 1855: **255**/ΣΗΜ. (465^ν, 466^τ)
 1858: **135**/ΣΗΜ. (5^τ), **367**/ΣΗΜ. (1^τ)
 1860: **349**/ΣΗΜ.
 1862: **314**/ΣΗΜ. (3^τ)
 1866: **271**/ΣΗΜ. (142^ν)
 1867: **275**/ΣΗΜ. (1^ν)
 1868: **226**/ΣΗΜ. (283^τ)
 1870: **255**/ΣΗΜ. (485^τ)
 1871: **133**/ΣΗΜ. (σ. 168)
 1872: **141**/ΣΗΜ. (έσωτ. πιν. τέλ.), **257**/ΣΗΜ.
 1873: **120**/ΣΗΜ.
 1877: **226**/ΣΗΜ. (283^τ)
 1880: **327**/ΣΗΜ., **345**/ΣΗΜ. (452^ν)
 1884: **177**/ΣΗΜ. (159^ν)
 1887: **128**/ΣΗΜ. (έσωτ. πιν. τέλ.)
 1888: **177**/ΣΗΜ. (159^ν)
 1889: **177**/ΣΗΜ. (159^ν), **345**/ΣΗΜ. (381^ν)
 1891: **133**/ΣΗΜ. (σ. 126)
 1895: **236**/ΣΗΜ., **239**/ΣΗΜ., **243**/ΣΗΜ., **276**/ΣΗΜ., **289**/ΣΗΜ., **307**/ΣΗΜ. (1^ν)
 1897: **146**/ΣΗΜ. (IV^ν)
 1900: **177**/ΣΗΜ. (286^ν)
 1901: **128**/ΣΗΜ. (σ. 93)
 1904: **177**/ΣΗΜ. (432^ν)
 1905: **177**/ΣΗΜ. (286^ν)
 1907: **177**/ΣΗΜ. (432^ν)
 1908: **177**/ΣΗΜ. (286^ν)
 1909: **146**/ΣΗΜ. (έσωτ. πιν. άρχ.)
 1912: **135**/ΣΗΜ. (6^τ)
 1914: **169**/ΣΗΜ. (12^τ), **177**/ΣΗΜ.
 1915: **135**/ΣΗΜ. (5^ν)
 1916: **135**/ΣΗΜ. (82^ν, 178^ν)
 1917: **133**/ΣΗΜ. (σ. 1)
 1920: **274**/ΣΗΜ.
 1921: **135**/ΣΗΜ. (101^ν)
 1923: **169**/ΣΗΜ. (12^τ)
 1924: **267**/ΣΗΜ. (1^τ)
 1932: **146**/ΣΗΜ. (IV^ν, σ. 366)
 1946: **133**/ΣΗΜ. (σ. 403)
 1949: **133**/ΣΗΜ. (σ. 403)
 Σιαμπέκας Τάκις Νικολάου **135**/ΣΗΜ. (6^τ, 101^ν)
 Σιατανάντων, κώμη **217**/ΣΗΜ.
 Σικελία **176**/ΣΗΜ.
 Σίλβεστρος Άντιοχείας, πατριάρχης **172**/177^τ
 Σίμογλους Δημήτρης **129**/ΣΗΜ. (σ. 334)
 Σιναίτες **189**/ΣΗΜ.
 Σινώπη Πόντου **122**/ΠΡΟΕΛ.
 Σιρούκης Γεώργιος **133**/ΣΗΜ. (σ. 168)
 Σιρούκης Δημήτριος **133**/ΣΗΜ. (σ. 168)
 Σισμανόγλου Ν. **257**/ΣΗΜ.
 Σκιντέρι, όν. (;), γεν. **133**/ΣΗΜ. (168^τ)
 Σκλαβοχώρι, τοπων. **141**/ΣΗΜ. (έσωτ. πιν. τέλ.)
 Σλίβεν βλ. Σήλυμος
 Σμόρνη **197**/ΣΗΜ. (166^τ-^ν, 171^τ), ΠΡΟΕΛ., **231**/ΓΡΑΦ., ΠΡΟΕΛ., **310**/ΓΡΑΦ. (α), ΠΡΟΕΛ.
 Σούλι **132**/ΠΡΟΕΛ.
 σουλτάνοι **163**/ΣΗΜ. (1^ν): Άχμέτης, Μαχμού-της, Μουσταφά, Όσμάνης
 Σπανδωνής **147**/σ. 527
 Σπανδωνίδου Ειρήνη **138**/ΠΡΟΕΛ.
 Σπανός, βιβλιοπωλείο **126**/ΠΡΟΕΛ.
 Σπάρτη **169**/ΣΗΜ. (φ. 12^τ)
 Σπέντσα Μαρία **147**/ΠΡΟΕΛ., **149**/ΠΡΟΕΛ., **150**/ΠΡΟΕΛ.
 Σπυρίδων Φραγγάκης Μήλιος, γραφ. **297**/ΓΡΑΦ.
 Σταματιάδης Περικλής **134**/ΠΡΟΕΛ.
 Σταμάτιος **256**/ΓΡΑΦ.
 Σταμάτιος παπά έκ Κορονοφωλεάς **322**/ΓΡΑΦ. (162^τ)
 Σταυράκης Άριστάρχης **152**/ΠΡΟΕΛ.
 Σταυροδρόμιον (ή Πέραν-Περαία, Κωνσταντινούπολη), τοπων. **262**
 Σταύρος Τρίφον **255**/ΣΗΜ. (54^ν)
 στάχωση:
 άκμés γχοφραρισμένες **118**, **186**, **226**, **354**. – επίχρυσες **118**, **154**, **157**, **159**, **161**, **162**, **163**, **168**, **186**, **222**, **226**, **354**. – επίχρωματισμένες **119**, **147**, **155**, **158**, **164**, **170**, **203**, **204**, **205**, **206**, **207**, **235**, **281**, **292**, **311**, **341**. – μαρμαρογραφημένες **156**

- ἀπεικονίσεις: Ἀνάσταση **299**. – Βρεφοκρατούσα **118, 119, 124, 128, 133, 164, 272, 283**. – Δαβίδ προφήτης **326**. – Σταύρωση **118, 119, 124, 128** (;), **133** (;), **164, 272, 299, 356**
- ἄρθρωτὸ πτερύγιο **122, 370, 371**
- βυζαντινοῦ τύπου **129, 248, 249**
- μαρμαρογραφημένα παράφυλλα/μαρμαρόκολλες **118, 121, 138, 154, 155, 156, 158, 159, 161, 162, 163, 168, 351**. – μαρμαρογραφημένες πινακίδες **126, 130, 137, 153, 156, 158, 162, 168, 247, 362**
- χρυσότυπος διάκοσμος **118, 120, 121, 124, 125, 130, 138, 146, 147, 148, 154, 155, 156, 159, 161, 162, 163, 165, 168, 186, 247, 257, 272, 290, 339, 345, 351, 354**
- Στελλάκης Νικ. **129**/ΠΡΟΕΛ.
- Στεφανίδης Δημοσθένης Γ. **124**/ΣΗΜ. (β²)
- Στέφανος Δημητρίου Λαμπάκης, γραφ., κτητ. **137**/ΓΡΑΦ., ΣΗΜ., ΠΡΟΕΛ.
- Στέφανος ἱερομόναχος Μονῆς Μπατζικόβου, γραφ. **317**/ΓΡΑΦ.
- Στέφανος Πρό(εδρος;) υἱὸς Εὐσταθίου Χ[ατζή] Μάνηνας **193**/ΓΡΑΦ.
- Στέφανος (;) υἱὸς Πουλᾶκι **334**/ΓΡΑΦ.
- Στέφανος Φίλη Φουρναῖος, ἱερομόναχος, γραφ. **133**/σ. 126, ΓΡΑΦ. (β), ΠΡΟΕΛ.
- Στοήλοβοήκ (;) Δημήτριος **255**/ΣΗΜ. (81^ν)
- Συναδὸς Καππαδοκίας, τοπων. **211**/σ. 225, 380
- συνταγὴ **147**/ΣΗΜ. (σ. 521), **191**/ΣΗΜ. (α')
- σφραγίδες: ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΕΠΑΡΧΙΑΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΓΑΝΟΥ ΚΑΙ ΧΩΡΑΣ, ΜΥΡΙΟΦΥΤΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΩΣ **333**/ΠΡΟΕΛ. – ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ **169**. – ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΕΙΜΗΛΙΩΝ Μ. ΑΣΙΑΣ-ΑΘΗΝΑΙ **178**/ΠΡΟΕΛ., **202**/ΠΡΟΕΛ. – ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗΣ-ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ **325**. – Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ **230, 359, 360**. – ΤΑΜΕΙΟΥ ΑΝΤΑΛΛΑΞΙΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΦΕΛΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΩΝ **169-338**. – ΣΦΡΑΓΙΣ ΤΩΝ ΣΧΟΛΩΝ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ **171**/ΠΡΟΕΛ. – ΦΙΛΟΜΟΥΣΟΣ ΛΕΣΧΗ ΕΝ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑ **171**/ΠΡΟΕΛ.
- σχολές:
- Ἁγ. Μαρίνας Σύμης **210**/ΓΡΑΦ.
- Ἀλληλοδιδασκτικὴ Σχολὴ Ποταμοῦ (= Πλωμάρι Λέσβου) **150**/ΓΡΑΦ.
- Ἑλληνικὴ Κεντρικὴ Σχολὴ Φιλιππουπόλεως **216**/ΠΡΟΕΛ.
- Ἑλληνικὴ Σχολὴ Κοτυαεῖου **279**/σ. 1
- Ἑλληνικὴ Σχολὴ Μουχλίου **310**/ΓΡΑΦ. (β)
- Ἑλληνικὴ Σχολὴ Νεαπόλεως **287**/ΓΡΑΦ.
- Ἑλληνικὴ Σχολὴ Σηλύμνου **216**/ΠΡΟΕΛ.
- Ἑλληνικὴ Σχολὴ Σταυροδρομίου (Πέραν), Κωνσταντινούπολη **228**/ΣΗΜ., **262**
- Ἑλληνικὸ Γυμνάσιο Ἀδριανουπόλεως **170**/ΠΡΟΕΛ. καὶ ὁμοίως: **173, 175, 176, 179, 182, 183, 185, 186, 189, 190, 192, 197, 198, 200, 204, 205, 207, 208, 209, 210, 211, 213, 215, 219, 233** (;), **246, 249, 250, 251, 253, 256, 260, 265, 268, 269, 273, 278, 282, 283, 285, 286, 292, 299, 301, 302, 303, 304, 305, 309, 310, 322, 330, 334, 335, 340, 351, 352, 353, 358, 361, 363, 364, 368**
- Ἱερατικὴ Σχολὴ Ζινζίντερε Καισαρείας **295**/κείμ. 3
- Θεολογικὴ Σχολὴ Ἰονίου Ἀκαδημίας **216**/ΓΡΑΦ., ΠΡΟΕΛ.
- Θεολογικὴ Σχολὴ Χάλκης **355**/ΓΡΑΦ. (α), (β), ΠΡΟΕΛ.
- Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολὴ **266, 325, 327**/ΓΡΑΦ., **362**/σ. 167
- Τυρνάβου **177**/ΓΡΑΦ.

Τ

- Ταβλοσοῦν (Καισαρεία Καππαδοκίας), τοπων. **206**/ΠΡΟΕΛ., **228**/ΠΡΟΕΛ., **229**/ΠΡΟΕΛ.
- Ταλάς (Καππαδοκία), τοπων. **343**/ΓΡΑΦ. ταλασλῆς **343**/ΓΡΑΦ.
- Τερέπαγη (;) **367**/ΣΗΜ. (1^ρ)
- Τζαμπατῆς **197**/ΣΗΜ. (167^ρ)
- Τζιναλάντων, χωριό (Πόντος) **177**/ΣΗΜ. (432^ν)
- Τζουκαλᾶς Εὐστάθιος **127**/ΣΗΜ.
- Τιργκόβιστε (Tirgoviște) Βλαχίας, τοπων. **207**/ΓΡΑΦ., ΠΡΟΕΛ.
- Τοκάτ, τοπων. βλ. Εὐδοκιούπολη

τουρκική γλώσσα 347/ΣΗΜ.
 Τραπεζούντα 217/ΣΗΜ.
 Τριανταφυλλίδης Ἀθανάσιος Ἡλιοῦ ὁ ἐκ
 Προικονήσου, κτητ. 146/ΣΗΜ. (IV^ο)
 Τσάρκος Γεώργιος Ν., κτητ. 146/ΣΗΜ. (IV^ο,
 σ. 366), ΠΡΟΕΛ.
 Τσαρτσὶ Τζιαμεσι· βλ. ναὸς Ἄγ. Ἰωάννου
 Τραπεζούντος
 Τσιμπούκης Νικόλαος (παπᾶ-), πρωτοψάλ-
 τής 146/ΣΗΜ. (σ. 366)
 Τύανα (Καππαδοκία), τοπων. 235/ΣΗΜ.,
 ΠΡΟΕΛ.
 Τύρναβος 177/ΓΡΑΦ.

Υ

Υδατόσημα:

ἄγγελος 209, 224 (;), 314 (;), 346 (;)
 ἄγκυρα 115 (;), 134, 209, 249, 250, 252,
 302, 335, 353, 364
 ἀετὸς 118, 124, 145, 146, 149, 174, 188,
 223, 228, 232, 235, 239, 240, 244,
 256, 263, 264, 268, 271, 275, 288,
 291, 339, 341, 346, 357, 360, 365
 ἀμνός (;) 127, 309
 ἄνθος 127, 152, 153, 185, 190 (ἀντ.),
 209, 226, 234 (;), 302
 ἄνθρωπος 334, 346 (;)
 ἄστρο/-α 183, 184 (ἀντ.), 185, 187, 211,
 301, 310
 βαλλίστρα 127, 138, 147, 153, 171, 187,
 197, 208, 209, 210, 250, 268
 βότρως 163
 γράμμα/-τα: 118, 120, 121 (ἀντ.), 127
 (ἀντ.), 129, 130 (ἀντ.), 131 (ἀντ.),
 133, 135 (ἀντ.), 137, 138 (ἀντ.),
 141 (ἀντ.), 142 (ἀντ.), 143 (ἀντ.),
 144, 145, 149 (ἀντ.), 152 (ἀντ.), 153
 (ἀντ.), 156 (ἀντ.), 159 (ἀντ.), 161
 (ἀντ.), 162 (ἀντ.), 165 (ἀντ.), 170
 (ἀντ.), 172, 173 (ἀντ.), 175 (ἀντ.),
 177, 179 (ἀντ.), 180 (ἀντ.), 184
 (ἀντ.), 186 (ἀντ.), 187 (ἀντ.), 188
 (ἀντ.), 190 (ἀντ.), 191 (ἀντ.), 194
 (;) (ἀντ.), 195 (ἀντ.), 196 (ἀντ.), 197
 (ἀντ.), 198 (ἀντ.), 199 (ἀντ.), 200
 (ἀντ.), 204 (ἀντ.), 206 (ἀντ.), 207
 (ἀντ.), 208 (ἀντ.), 209 (ἀντ.), 211
 (ἀντ.), 212, 215 (ἀντ.), 216 (ἀντ.),

217 (ἀντ.), 218 (ἀντ.), 224 (ἀντ.),
 228 (ἀντ.), 229 (ἀντ.), 230 (ἀντ.),
 231 (ἀντ.), 233 (ἀντ.), 234 (ἀντ.),
 235 (ἀντ.), 237 (ἀντ.), 238 (ἀντ.),
 241 (ἀντ.), 244 (ἀντ.), 247 (ἀντ.),
 248 (ἀντ.), 249 (ἀντ.), 250 (ἀντ.),
 251 (ἀντ.), 252 (ἀντ.), 254 (ἀντ.),
 257 (ἀντ.), 259, 260 (ἀντ.), 263,
 265 (ἀντ.), 268 (ἀντ.), 269 (ἀντ.),
 271 (ἀντ.), 272 (ἀντ.), 273 (ἀντ.),
 275 (ἀντ.), 282 (ἀντ.), 283 (ἀντ.),
 285 (ἀντ.), 286 (ἀντ.), 288 (ἀντ.),
 298, 299 (ἀντ.), 302 (ἀντ.), 303
 (ἀντ.), 304 (ἀντ.), 305 (ἀντ.), 306,
 309 (ἀντ.), 310 (ἀντ.), 311 (ἀντ.),
 312, 314 (ἀντ.), 316 (ἀντ.), 317
 (ἀντ.), 321 (ἀντ.), 322 (ἀντ.), 323
 (ἀντ.), 324 (ἀντ.), 329 (ἀντ.), 330
 (ἀντ.), 332 (ἀντ.), 333 (ἀντ.), 335
 (ἀντ.), 337 (ἀντ.), 338 (ἀντ.), 339
 (ἀντ.), 340 (ἀντ.), 341, 342 (ἀντ.),
 347 (ἀντ.), 348, 349 (ἀντ.), 352
 (ἀντ.), 353 (ἀντ.), 354, 356 (;), 358
 (ἀντ.), 360 (ἀντ.), 361 (ἀντ.), 362
 (ἀντ.), 363 (ἀντ.), 364 (ἀντ.), 365,
 366 (ἀντ.), 367 (ἀντ.), 368 (ἀντ.),
 371 (ἀντ.), 372, 373 (ἀντ.)

γωνίες δύο 172

ἐλάφι 321

ἐμβλημα 133, 149

ζωόμορφο σχῆμα σὲ κύκλο 127, 285

ἡμισέληνος/-οι 120, 122, 128, 129, 130,
 131, 134, 135, 139, 142, 156, 168,
 169, 172, 174, 191, 194, 195, 214,
 222, 223, 227, 230, 236, 238, 239,
 240, 242, 243, 245, 253, 254, 259,
 267, 272, 276, 277, 281, 286, 289,
 293, 296, 302, 307, 312, 314, 316,
 317, 318, 326, 330, 332, 334, 335,
 340, 341, 344, 345, 350, 352, 357,
 359, 365, 368, 370, 371, 373

θυρεὸς 115, 118, 119, 123, 124, 126, 136,
 137, 143, 144, 146, 148, 150, 152, 153,
 154, 157, 159, 161, 164, 165, 169, 170,
 171, 176, 177, 179 (;), 180, 184, 185,
 189, 196, 200, 204, 205, 206, 207,
 208, 209, 210, 211, 216, 217, 218, 231,
 232, 235, 239, 244, 251, 253, 263,
 264, 271, 275, 278, 282, 283, 285,
 288, 291, 292, 294, 299, 301, 302,

- 303, 305, 306, 309, 310, 316, 324, 330, 331 (;), 333, 336, 337, 339, 340, 341, 342, 346, 360, 363, 366, 372
- καμπάνα 210
- καπέλο/-α 116, 121, 136, 141, 144, 145, 151, 152, 153, 157 (άντ.), 165, 173, 176 (άντ.), 177 (άντ.), 180, 183, 184 (;), 185, 187, 188, 189, 190, 196, 198, 199, 200, 207 (άντ.), 208, 209, 211, 212, 217, 218, 222, 234 (άντ.), 237, 244, 261, 265, 268, 269, 270, 278 (άντ.), 283, 284, 285, 286, 294, 298, 299 (άντ.), 301, 302, 303, 304, 305 (άντ.), 309, 310, 313, 322, 324, 330, 331, 337, 340 (άντ.), 347, 348, 349, 351, 358, 361, 362, 363, 364, 372, 373
- κεφάλι βοδιού 253
- κλειδιά 162, 179, 252, 309
- κομήτης (;) 125
- κύκλος/-οι 127, 165, 172, 173, 179, 190, 198, 246, 302, 322, 335, 353
- λάβραρο 218, 353
- λέξη/λέξεις 126, 153, 162, 164, 168, 205, 215, 216 (άντ.), 256, 268, 308, 321 (άντ.), 322 (άντ.), 340, 354
- λέων 118, 120, 123, 133, 138, 143, 144, 147, 149, 150, 159, 161, 164, 165, 170, 171, 175, 180 (άντ.), 181, 184, 186, 188, 192, 196, 200, 203, 206, 211, 217, 224, 226, 228, 229, 230, 235, 237, 241, 247, 251, 257, 267, 271, 273, 275, 282, 288, 292, 294, 306, 310, 311, 316, 319, 332, 338 (;), 339, 341, 343, 345, 354, 360, 361
- όνομα 148, 163
- πτηγό 119, 135, 149, 171, 172, 179, 181, 187, 196, 213, 216, 256, 322, 329, 335, 353, 358 (;)
- σκάλα 252
- σαυρός 335, 353
- στέμμα 116, 120, 122, 123, 133 (άντ.), 135, 143, 144, 146, 152, 153, 154, 155, 158, 160, 164, 165, 171 (άντ.), 173, 175 (άντ.), 177, 180, 181 (άντ.), 183, 187, 188, 189, 191 (άντ.), 196, 200, 206, 209, 215, 219, 220, 231, 233, 248, 249, 250, 251, 260, 267 (;), 268, 270, 272, 282, 284, 292, 301, 302, 304, 305, 308, 309, 313, 318 (άντ.), 321, 323, 326, 333, 335, 342, 343 (άντ.), 351, 352, 353, 354 (άντ.), 363, 367
- τροχός 120, 324
- φανάρι 127, 249 (άντ.)
- φιγούρα 182, 224, 314, 346
- Ύδρα 145/ΠΡΟΕΛ.
- Φ**
- Φανάρι: βλ. Κωνσταντινούπολη
- Φίλιππος μοναχός 123/ΣΗΜ. (φ. 559^v)
- Φιλιππούπολη 216/ΠΡΟΕΛ.
- Φιλόθεος μοναχός Ίβηρίτης και Χίος, γραφ. 254/ΓΡΑΦ.
- Φλαβιανός (;) ιεροδιάκονος Κύρου (;), κτητ. 160/ΣΗΜ. (σ. 1)
- Φουρνάς (Αγράφων) 133/ΣΗΜ. – Δημοτικό Σχολείο Φουρνά 133/ΣΗΜ. (σ. 1, 403), ΠΡΟΕΛ.
- φραγκοχωίτικο κείμενο 194/ΣΗΜ. (90^v)
- Φραντζεσκάκης Έρρικος 125/ΠΡΟΕΛ.
- Φρουραρχείο, Αθήνα 148/ΣΤΑΧ.
- Φωτιάδης (;), γραφ. 117/ΓΡΑΦ., ΣΤΑΧ.
- Φώτιος Άντωνιάδης εκ Τύρου, γραφ. 341/ΓΡΑΦ.
- X**
- Χαλδία και Χερσιάνων, αρχιεπισκοπή 373/σ. 27
- Χάλκη, τοπων. 268/ΣΗΜ. (41^r), 355/ΓΡΑΦ. (α), (β)
- Χαλκίδα 178/ΓΡΑΦ. (51^r, 85^r, 226^v)
- Χανιά (Κρήτη) 201/ΣΗΜ. (117^r)
- Χαράλαμπος ιερέυς, κτητ. 306/ΣΗΜ.
- Χατζή Θεοδωράκι, διδάσκαλος (Ταβλουσούν) 206/ΣΗΜ. (Π^v)
- Χατζή Πασχάλης 246/ΣΗΜ. (246^v)
- Χατζή Σοφία 129/ΣΗΜ. (σ. 334)
- Χατζηδάκις Μανόλης 136/ΠΡΟΕΛ.
- Χατζηθάκος Χαράλαμπος 133/ΣΗΜ. (σ. 403), ΠΡΟΕΛ.
- Χατζηκυριάκος-Γρίκας Νίκος 148/ΠΡΟΕΛ.
- Χατζή-Ματθαίος ιεροδιδάσκαλος και αρχιμανδρίτης, γραφ. 279/ΓΡΑΦ.
- Χερίμογλου Γεώργιος Α. 169/ΣΗΜ. (12^r)
- Χίος 144/ΣΗΜ., 176/ΣΗΜ., 254/ΓΡΑΦ., 300, 372/ΠΡΟΕΛ.

Χούλης Κωνσταντίνος **183/σ. 1, 301**
 Χουρμούζης, υἱὸς τοῦ Ρώσου Γούναρι **278/**
 ΣΗΜ. (143^v)
 Χριστόδουλος **171/ΣΗΜ.**
 Χριστόδουλος Ἰωάννου **268/ΓΡΑΦ.** (40^v, 41^r)
 Χρῖστος Ἀναστασίου **193/ΣΗΜ.**
 Χρονᾶς Νικολ. (Τρίπολη) **145/ΣΤΑΧ.**
 Χρῦσανθος ἱερομόναχος (Μονὴ Ἁγ. Παντελε-
 ῆμονος Νήσου Ἰωαννίνων) **131/4^v**

Χρῦσανθος ἱερομόναχος, ἐφημέριος τοῦ πα-
 τριαρχικοῦ ναοῦ, κτητ. **225/ΣΗΜ.** (1^v),
356/ΣΗΜ. (2^r)
 Χρῦσανθος Ἱεροσολύμων, πατριάρχης **177/ζ^r**
 Χρῦσανθος Τραπεζοῦντος: Πρόλογος
 χρυσογραφία: βλ. ΔΙΑΚ.: **118, 122, 226, 313,**
373
 Χρυσολωρᾶς (Μανουήλ) **256/ΓΡΑΦ.**
 Χωρέμη Ἀλεξάνδρα **118/ΠΡΟΕΛ.**

* * *

A

Alston (Μ. Βρετανία), τοπων. **121/ΠΡΟΕΛ.**
 Amor prigioniero, μονόπρακτο ἔργο **138/σ. 121**
 Anto. Fiorentino **127/ΣΤΑΧ.**

B

Bainbridge William **121/ΠΡΟΕΛ.**

C

Calogeras, ὄν. **194/ΣΗΜ.** (90^v)
 Ceulemans Reinhart **116**
 Chandler Richard **121/ΠΡΟΕΛ.**
 Constantinos Vasiliu, γραφ. **200/ΓΡΑΦ.**
 (244^v), ΣΗΜ. (2^r)
 Couzinoboulos Jean, Johannis· βλ. Ἰωάννης
 Κουζηνόπουλος

D

Darrouzès J. : Πρόλογος

G

Germanos, ὄν. **194/ΣΗΜ.** (90^v)
 Getov Dorotei **317/ΓΡΑΦ.**
 Gruel **152/ΣΤΑΧ.** καὶ ὁμοίως: **154, 155, 157,**
162, 168
 Gruel & ENGELMANN (βιβλιοδετεῖο) **152/ΣΤΑΧ.**

H

Hatton J. G., ὄν. **121/ΠΡΟΕΛ.**

L

Leandro Lombardi, γραφ. **121/ΓΡΑΦ.**
 Leeds, τοπων. **121/ΠΡΟΕΛ.**
 Legrand Émile **152/ΠΡΟΕΛ.**

M

Martineto Caverie, ὄν. **194/ΣΗΜ.** (90^v)
 Martis Nazios, ὄν. **194/ΣΗΜ.** (90^v)
 Mauerbach, τοπων. **154/ΠΡΟΕΛ.**
 Murpagas Demetrios, ὄν. **194/ΣΗΜ.** (90^v)

N

Newcastle, τοπων. **121/ΠΡΟΕΛ.**
 Nomina sacra· βλ. ἀκρωνύμια

S

Sardanapalos, ὄν. **194/ΣΗΜ.** (90^v)

T

Totino Georgio, ὄν., κτητ. **205/ΣΗΜ.** (12^r)
 Tremas kapetan, ὄν. **194/ΣΗΜ.** (90^v)

ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΜΕΝΑ

1579-1803	369	1777-1781	200/383^r-424^r, 178^r-201^v, 202^r-244^v
1609	249	1781	120/σ. 1-622, 699-702
1625	134	1782	141
1641-1642	334	1785	123/60^r-115^v, 138/φ. X^r
1647	335	1788	220
1654	139	1789	286, 366
1660	364	1790	161
1663	248	1793	318
1673	368	1794	321
1677	238	1798	272
1694	299	1804	133/σ. 3
1699	278	1807-1808	343
1700	326	1811	224
1704	247	1815	137
1706	207	1817	306
1717	186	1818	360
1720	317	1819	133/σ. 97-104, 359
1723	246	1819-1829	133/σ. 19-86, 91-95, 115-126, 153-167
1723 (-1906)	373	1820	269, 312
1725	185	1821	319
1731	130	1822	229
1736	177	1822-1887	371
1739	231	1823	222
1748	256/205^r-217^v, 333	1828	216
1750	181	1833	145, 146
1751-1760	268	1834	150
1753-1756	256/8^r-26^v, 124^r-153^v, 199^r-204^v	1850	327
1757	122	1851	355
1757-1760	322	1855	297
1759	121/1^r-22^v, 309/III^r-VI^v	1856	221
1762	367	1866	178
1762-1865	370	1868	193
1764-1765	212	1871	287
1765	310	1873-1880	262
1765-1777	372	1886-1888	362/III^r, σ. 99-230
1769	125	1905	290
1773	358	1915	325
1775	210, 261	1922	138/σ. 195-217
1775-1891	131	1930	133/σ. 168-172
1777	116, 259/1^r-24^v		

ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΙΜΑ

(ἀνὰ αἰῶνα)

16ος αἰ.	209, 252, 253
16ος - 17ος αἰ.	115, 127
17ος αἰ.	135, 190, 197, 198, 201, 204, 213, 225, 250, 253, 309, 323, 340/1-22 ^v , 342, 352, 353, 356
17ος - 18ος αἰ.	129, 173, 233, 302, 303, 324, 330, 340
18ος αἰ.	120, 121, 123, 128, 136, 138, 142, 143, 144, 147, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 162, 163, 164, 165, 172, 175, 176, 179, 180, 182, 187, 188, 189, 191, 192, 194, 195, 200, 205, 206, 208, 211, 215, 217, 218, 219, 234, 251, 254, 259, 260, 265, 273, 283, 284, 285, 292, 299, 304, 308, 313, 320, 329, 337, 338, 340/23-30, 33-40, 351, 361, 363, 364/III ^{r-v} , 368/14 ^v -15 ^r
18ος - 19ος αἰ.	124, 170, 183, 196, 203, 257, 301, 305, 336, 345
19ος αἰ.	117, 118, 119, 126, 132, 140, 148, 149, 151, 166, 167, 168, 169, 171, 174, 184, 199, 202, 214, 223, 226, 227, 228, 230, 232, 235, 236, 237, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 255, 258, 263, 264, 266, 267, 270, 271, 274, 275, 276, 277, 279, 281, 282, 288, 289, 291, 293, 294, 296, 300, 307, 311, 314, 315, 316, 324, 331, 332, 339, 341, 344, 346, 347, 348, 349, 350, 354, 357, 362, 365
19ος - 20ὸς αἰ.	280, 298, 328
20ὸς αἰ.	133/σ. 261-279, 295

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ ΑΝΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ

(πλήν ὅσων ἀναλυτικὰ περιγράφονται στὸν κατάλογο)

Ἁγ. Πετρούπολη

Δημόσια Βιβλιοθήκη 253: **152**/ΓΡΑΦ.

Ἅγιον Ὅρος

Μονὴ Βατοπεδίου 57: **340**/11^τ, 12^τ. – 91: **312**/σ. 22, 35

Μονὴ Γρηγορίου 16: **145**. – 17: **282**/11^τ κ.έ.

Μονὴ Διονυσίου 133: **303**/ΓΡΑΦ. – 339: **303**/ΓΡΑΦ. – 348: **303**/ΓΡΑΦ.

Μονὴ Ἰβήρων 303: **340**/1^τ. – 370: **250**/147^τ. – 536: **182**/82^τ. – 1068: **120**/ΓΡΑΦ. – 1088: **120**/ΓΡΑΦ. – 1354: **363**/1^τ

Μονὴ Καρακάλλου 73: **171**/33^τ

Μονὴ Κουτλουμουσίου 529: **312**/σ. 28

Μονὴ Μεγίστης Λαύρας Ε 155: **172**/ΓΡΑΦ. – Ε 199: **254**/239bis^τ. – Ω 21: **116**

Μονὴ Ξηροποτάμου 344: **152**/ΓΡΑΦ. – 449: **259**/ΓΡΑΦ. β)

Μονὴ Παντελεήμονος 232: **305**/1^τ. – 852: **152**/ΓΡΑΦ.

Σκήτη Ἁγ. Ἄνης [Μεγίστης Λαύρας] 20 (101): **254**/239bis^τ. – 62: **254**/239bis^τ

Ἄγκυρα

Türk Tarih Kurumu, Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος Κων/πόλεως (ΕΦΣΚ) 75: **128**/ΠΡΟΕΛ. – 76: **336**/ΓΡΑΦ.

Ἀθήνα

Βιβλιοθήκη Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων 26: **187**/93^τ. – 66: **168**/σ. 5, 13. – 228: **171**/33^τ

Βυζαντινὸ Μουσεῖο, Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας 12: **201**/1^τ

Γενικὰ Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους (ΓΑΚ), Ἀρχεῖο Τέως Ταμείου Ἀνταλλαξίμων Καππαδοκίας 204: **214**. – 294_XIV, 253 (393): **193**/ΓΡΑΦ. – 462/181 (κωδ. Ἁγ. Γεωργίου Ἀργυρουπόλεως Πόντου): **373**/ΔΙΑΚ.

Γεννάδειος Βιβλιοθήκη 725: **165**/ΣΤΑΧ. – Κυριαζή 4: **152**/ΓΡΑΦ.-ΠΡΟΕΛ.

Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη τῆς Ἑλλάδος (ΕΒΕ) 1192: **329**. – 1274: **191**/ΣΗΜ. (σ. 338). – 1327: **177**/1^τ, 27^τ, 55^τ, 83^τ, 108^τ, 132^τ, 160^τ, 188^τ, 287^τ, 315^τ, 435^τ. – 1497: **181**/σ. 1. – 1861: **168**/σ.

27. – 1869: **118**/ΓΡΑΦ. – 2060: **250**/147^τ. – 2187.36: **254**/240bis^τ. – 2187.63: **340**/7^τ. – 2298: **299**. – 2336: **299**. – 2884: **181**/σ. 1. – 2947: **152**/ΣΤΑΧ. – 2952: **152**/ΣΤΑΧ. – 3138: Πρόλογος. – 3465 (πρώην Merlier 3): **234**/ΓΡΑΦ. – 3994: Πρόλογος

Μετόχιον τοῦ Παναγίου Τάφου (ΜΠΤ) 1: **213**/ΓΡΑΦ. – 155: **200**/2^τ. – 262: **189**/σ. 1034. – 304: **254**/ΓΡΑΦ. – 333: **309**. – 517: **177**/343^ν, 392^τ. – 539: **207**/2^τ. – 625: **189**/σ. 721, 911. – 636: **213**/ΓΡΑΦ. – 644: **324**/ΣΗΜ. (43^ν). – 778: **330**/4^τ

Ἱστορικὴ καὶ Ἐθνολογικὴ Ἐταιρεία τῆς Ἑλλάδος (ΙΕΕΕ) 213: **171**/33^τ

Μουσεῖο Μπενάκη, Βιβλιοθήκη 45 (ΤΑ 16): **185** Ἱστορικὰ Ἀρχεῖα, χφ “Ὅθωνα”: **167**/ΠΡΟΕΛ.

Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν, Τμῆμα Μουσικῶν Σπουδῶν, Συλλογὴ Κων. Ψάχου, Ἀρχεῖο Γρηγορίου πρωτοψάλτου, Φάκελος Ζ': **267**/ΓΡΑΦ.

Χριστιανικὴ Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρεία 12^τ βλ. Βυζαντινὸ Μουσεῖο

Ἀἴγιο

Μονὴ Ταξιάρχων 3: **234**/ΓΡΑΦ.

Ἀλεξάνδρεια

Πατριαρχικὴ Βιβλιοθήκη 232 (106): **304**/4^ν

Ἄνδρος

Δημοτικὸ Σχολεῖο Κορθίου (Σχολὴ ἁγ. Τριάδος) 10: **172**

Βενετία

Biblioteca Nazionale Marciana gr. 163: **127**/51^τ

Βέροια

Μονὴ Τιμίου Προδρόμου – Σκήτη 5: **190**/ΣΗΜ. (σ. 338)

Βιέννη

Österreichische Nationalbibliothek, theol. gr. 121: **170**/259^ν, 291^τ, 298^τ, **273**/172^ν, 179^ν. – 193: **340**/7^ν

Βουκουρέστι

Βιβλιοθήκη Ρουμανικής Ακαδημίας 396:
305/34^r. – 596 (646): 175. – 766 (342):
251. – 1174: 153/32^{r-v}

Βυτίνα

Δημόσια Βιβλιοθήκη 1: 152/ΓΡΑΦ.

Ζάβορδα

Μονή Ἁγ. Νικάνορος 160: 189/σ. 394

Ίάσιο

Μητρόπολη Μολδαβίας καὶ Βουκοβίνης 22: 116

Τεροσόλυμα

Πατριαρχική Βιβλιοθήκη 388: 171/33^r

Ίωάννινα

Πανεπιστήμιο, Σπουδαστήριο Ἱστορίας Νεοτέ-
ρον Χρόνων, Κουρίλα 5: 153/118^r, 119^r

Καλάβρυτα

Μονή Μεγάλου Σπηλαίου 97 (olim): 303/ΣΗΜ.
(289^v). – 200 (olim): 187/9^r, 82^r, 101^r

Κωνσταντινούπολη

Ναὸς Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου (γραφεῖα),
Ζωγραφείου Γυμνασίου 32 (λανθάνει):
152/1^r κ.έ.

Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος 76· βλ.
Ἄγκυρα, Türk Tarih Kurumu

Ζωγράφειον Γυμνάσιον 32· βλ. Κωνσταντι-
νούπολη, Ναὸς Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου
(γραφεῖα)

Μετόχιον τοῦ Παναγίου Τάφου (ΜΠΤ)· βλ.
Ἀθήνα, ΕΒΕ

Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, Πατριαρχική Βιβλι-
οθήκη, Μονῆς Παναγίας Καμαριωτίσσης
(Χάλκης) 22: 340/6^r. – 79: 251

Λέσβος

Μονή Λειμῶνος 230: 234/ΓΡΑΦ. – 459: 234/
ΓΡΑΦ.

Λευκωσία

Αρχιεπισκοπή 30: 200/2^r

Ληξούρι

Ἱακωβάτειος Βιβλιοθήκη 20: 287/Β.1^r. –
22: 355/1^r. – 23: 355/1^r. – Φάκελος 26:
216/1^r, 355/1^r. – Φάκελος 29α: 355/249^v,
261^r. – Φάκελος 29γ: 355/253^r. – Φάκε-

λος 29ε: 355/208^r, 224^r. – Φάκελος 40α:
221/62^v. – Φάκελος 40ζ: 221/8^r

Λονδίνο

British Library, Additional 18190: 190/35^r. –
Harley 5607: 190/35^r, 78^v. – Harley 5615:
190/3^r, 198

Μετέωρα

Μονή Ἁγ. Τριάδος 115: 340/5^r

Μηλιές

Δημόσια Βιβλιοθήκη 59: 285/61^r

Παρίσι

Bibliothèque nationale de France (BnF)
1631A: 190 – Suppl. gr. 87: 152/1^r,
153/7^r. – Suppl. gr. 1248: 217/ΠΡΟΕΛ. –
Suppl. gr. 1310: 152/ΣΤΑΧ. – Suppl. gr.
1375: 152/ΓΡΑΦ.

Πάτμος

Μονή Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου 432: 156/
ΓΡΑΦ.

Πράγα

Ακαδημία Ἐπιστημῶν 1 TG 1: 152/ΓΡΑΦ.

Σάμος

Μητρόπολη 61: 141/ΓΡΑΦ.

Σικάγο

University of Chicago Library, Goodspeed Ma-
nuscript Collection 931: 278/8^r

Σινᾶ

Μονή Ἁγ. Αἰκατερίνης 1609: 340/7^r

Σίφνος

Μονή Βρύσης 6: 248/159^v

Σόφια

Ἐκκλησιαστικὸ καὶ Ἀρχιεπισκοπικὸ Ἰνστιτούτο Πα-
τριαρχείου Βουλγαρίας 860: 317/ΓΡΑΦ.

Τραπεζοῦντα

Μονή Σουμελά 65 (olim): 224/ΓΡΑΦ.

Τύρναβος

Δημοτική Βιβλιοθήκη 31: 177/ΓΡΑΦ.

Χίος

Βιβλιοθήκη “Κοραῆς” 154: 299/ΓΡΑΦ.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΑΡΧΩΝ
ΑΝΕΚΔΟΤΩΝ Ἡ ΛΙΓΟΤΕΡΟ ΓΝΩΣΤΩΝ ΕΡΓΩΝ

(ὀρθογραφούνται μόνο οἱ ἀρχές τῶν κωδίκων 219/85^v-88^v, 253, 254, 337/σ. 1, 267)

Α

- Ἄ κτησάμενος οὐ καθέξεις: [Δημόφιλος], Γνώμαι πυθαγορικά 123/462^v
- Ἀρῶν διατί ἐλέγχεται ὑπὸ τοῦ Μωϋσέως: Ἱερόθεος Δρύστρας, Εὐρετήριο λέξεων καὶ ὄρων τῶν χρυσοστομικῶν λόγων κατὰ τὴν ἐκδόση Eton 338/1^r
- Ἀββακοῦμ ὁ προφήτης ἑώρα πολλούς: Νικήτας Ἡρακλείας, Σχόλια στό: Γρηγόριος Ναζιανζηνός, Λόγος εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα 361/σ. 337
- Ἀγαθαρχίδης Κνίδιος: Ἱγνάτιος Σαράφογλου, Σύντομη ἀρχαία ἐλληνικὴ γραμματολογία 286/5^r
- Ἀγανακτεῖς ἀδικεῖσθαί σε παρὰ τοῦ συζύγου: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/69^r, 155/σ. 241
- Ἀγαπῶ τινὰ λίαν, σφόδρα εὐνοϊκῶς πρὸς σέ ἔχω: Λεξικὸ δημῶδους ἐλληνικῆς (σὲ ἀρχαῖζουσα) 217/1^r
- Ἄγγελον ἔχειν ὁδηγὸν πιστούμεθα ἀγαπητοί: Ἐκ διαφόρων κεφαλαίων 250/147^r
- Ἄγγελος ἐν τοῖς ἄθλοις: Ἀκολουθία ἐγκαινίων τοῦ ναοῦ τοῦ Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ ἐν Λύδδῃ, Οἱ κδ' οἴκοι κατ' ἀλφάβητον 272/18^r, 274/18^r
- Ἄγιος Βασίλης ἔρχεται ἀπὸ τὴν Καισαρίαν (!): Κάλαντα ἀγ. Βασιλείου 324/281^v
- Ἄγρου χελιδῶν μακρὰν ἐξεπωτήθη: Βάβριος, Μυθίαμβος 256/96^r
- Ἄγὼν ἄγετε, παρ' ἡμῖν (ὧ ἄνδρες ἀδελφοί): Μελέτιος Πηγᾶς – Ἱγνάτιος Σαράφογλου, Ὁμιλία στὴν Κυριακὴ τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου 211/σ. 1
- Ἄδὰμ ἐρμηνεύεται χοϊκός, ἢ γήϊνος: Σύντομο ἀνεπίγραφο χωρίο 182/ἔσωτ. πιν. ἀρχ. (α)
- Ἄδελφὲ ἔθισον τὴν γλώσσαν σου: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 254/238bis^r
- Ἄδελφὲ ποστέλνιτζέ μου, | δὲν τὸ ἔπαθα ποτέ μου: <Κωνσταντῖνος> Δράκος Σουττος, Ἐμμετρὴ ἐπιστολὴ πρὸς Κων. Καρατζᾶ 168/σ. 5
- Ἄδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀγίου Πνεύματος παρόντος καὶ διδασκάλου: Θεόδωρος Στουδίτης, Κατήχηση 250/19^v
- Ἄδελφοὶ καὶ πατέρες αἰτεῖτε καὶ δέεσθε τοῦ Θεοῦ δίδοσθε μοι λόγον: Θεόδωρος Στουδίτης, Κατήχηση 250/80^v
- Ἄδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούωμεν τοῦ θείου Δαβίδ: Θεόδωρος Στουδίτης, Κατήχηση 250/108^r
- Ἄδελφοὶ καὶ πατέρες, ἄλλος τις πόλεμος ἀκήρυκτος: Θεόδωρος Στουδίτης, Κατήχηση 250/70^v
- Ἄδελφοὶ καὶ πατέρες, αὐτὰ τὰ λόγια καὶ ταῖς παραγγελίας ἔγραψεν ὁ ἄββᾶς Ἰσαάκ: Λόγος τοῦ ἄββᾶ Ἰσαάκ πρὸς ἀρχαρίους μοναχοὺς 254/239bis^r
- Ἄδελφοὶ καὶ πατέρες, βιωτικοὶ μὲν ἄνδρες ὀπηνῖα: <Παῦλος Εὐεργετινός, Κατηχητικόν> 250/17^v
- Ἄδελφοὶ καὶ πατέρες, ἐγγίξει ἡ ἡμέρα τοῦ Πάσχα: <Παῦλος Εὐεργετινός, Κατηχητικόν> 250/23^r
- Ἄδελφοὶ καὶ πατέρες, εἰ καὶ το (!) σώματι ἀσθενῶ: Θεόδωρος Στουδίτης, Κατήχηση 250/100^v
- Ἄδελφοὶ καὶ πατέρες, εἰρηκεν ὁ Κύριος ἐν τοῖς εὐαγγελίοις: Θεόδωρος Στουδίτης, Κατήχηση 250/28^v
- Ἄδελφοὶ καὶ πατέρες, ἐν τῷ ιδέσθαι ἡμᾶς τοὺς ἀδελφούς: Θεόδωρος Στουδίτης, Κατήχηση 250/73^v

- Αδελφοί και πατέρες, ἐνέτειξεν (!) ὁ Θεὸς τὴν φύσιν ἡμῶν: Θεόδωρος Στουδίτης, Κατήχηση 250/33^v
- Αδελφοί και πατέρες, ἐπειδὴ ἐνηστεύσαμεν τὴν πρώτην ἑβδομάδα: <Παῦλος Εὐεργετινός, Κατηχητικόν> 250/110^r
- Αδελφοί και πατέρες, ἐπειδὴ ἠξιώθημεν χάριτι Χριστοῦ τὸ ἅγιον Πάσχα: Θεόδωρος Στουδίτης, Κατήχηση 250/14^r
- Αδελφοί και πατέρες, ἐπειδὴ πᾶσα ἀρχὴ δύσκολος: <Παῦλος Εὐεργετινός, Κατηχητικόν> 250/109^r
- Αδελφοί και πατέρες, ἐπιβλέπων ἐπιβλέπω ὡς καθεκάστην: Θεόδωρος Στουδίτης, Κατήχηση 250/98^r
- Αδελφοί και πατέρες, ἐπισκοπῇ ἐπισκέπτωμαι (!) ὑμᾶς και νῦν: Θεόδωρος Στουδίτης, Κατήχηση 250/47^r
- Αδελφοί και πατέρες, ἡ παροῦσα ἡμέρα ἅγια (!) και προσκυνητή: Θεόδωρος Στουδίτης, Κατήχηση 250/111^v
- Αδελφοί και πατέρες, ἡ Τεσσαρακοστὴ ἤδη: <Παῦλος Εὐεργετινός, Κατηχητικόν> 250/21^v
- Αδελφοί και πατέρες, ἴσως ἐλύπησεν ὑμᾶς ἡ προλαβοῦσα κατήχησις: Θεόδωρος Στουδίτης, Κατήχηση 250/27^v
- Αδελφοί και πατέρες, και πάλιν ὑμῖν ἤκω διὰ τοῦ λόγου: Θεόδωρος Στουδίτης, Κατήχηση 250/50^r
- Αδελφοί και πατέρες, καλὴ ἡ νηστεία ἐὰν ἔχει (!) τὰ ἰδιώματα αὐτῆς: <Παῦλος Εὐεργετινός, Κατηχητικόν> 250/18^v
- Αδελφοί και πατέρες, μὴ γίνεσθαι νοθροὶ (!) ταῖς ἀκοαῖς: Θεόδωρος Στουδίτης, Κατήχηση 250/105^v
- Αδελφοί και πατέρες, μὴ καθαρησάτω (!) ὑμᾶς ὁ λόγος: Θεόδωρος Στουδίτης, Κατήχηση 250/66^r
- Αδελφοί και πατέρες, ὁ θεῖος ἀπόστολος: Θεόδωρος Στουδίτης, Κατήχηση 250/58^r
- Αδελφοί και πατέρες, ὁ τῆς Τεσσαρακοστῆς καιρός: <Παῦλος Εὐεργετινός, Κατηχητικόν> 250/16^r
- Αδελφοί και πατέρες, οἷσθέ με ἴσως κατατονῆσαι: Θεόδωρος Στουδίτης, Κατήχηση 250/44^r
- Αδελφοί και πατέρες, ὄντος (!) ὅσον ὅσον διεφύγομεν τὰ τοῦ βίου: Θεόδωρος Στουδίτης, Κατήχηση 250/55^v
- Αδελφοί και πατέρες, ὅτι μὲν οὖν ἐγὼ ὁ ταλαίπορος (!) οὐκ ἀποκνήσω: Θεόδωρος Στουδίτης, Κατήχηση 250/60^r
- Αδελφοί και πατέρες, ὅτι ὁ χειμὼν παρῆλθε: <Παῦλος Εὐεργετινός, Κατηχητικόν> 250/26^r
- Αδελφοί και πατέρες, οὕτω πρέπον ἡμῖν ἐστι και ἀναγκαῖον: Θεόδωρος Στουδίτης, Κατήχηση 250/30^r
- Αδελφοί και πατέρες, πάντοτε μὲν οὖν τὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ παθήματα: Θεόδωρος Στουδίτης, Κατήχηση 250/113^r
- Αδελφοί και πατέρες, τὰ ῥήματα τῆς ταπεινώσεώς μου πρὸς ὑμᾶς: Θεόδωρος Στουδίτης, Κατήχηση 250/91^v
- Αδελφοί και πατέρες, τὴν ἑμαυτοῦ δύναμιν και νῦν καταλαμβανόμενος: Θεόδωρος Στουδίτης, Κατήχηση 250/89^v
- Αδελφοί και πατέρες, τὴν τῶν τιμῶν ἡμῶν ψυχῶν φροντίδα: <Παῦλος Εὐεργετινός, Κατηχητικόν> 250/78^v
- Αδελφοί και πατέρες, τὸ ὄφλημα ὃ χρεωστῶ ὑμῖν: Θεόδωρος Στουδίτης, Κατήχηση 250/62^r
- Αδελφοί και πατέρες, χαίρω ἐφ' ὑμῖν ὁ ταπεινός: <Παῦλος Εὐεργετινός, Κατηχητικόν> 250/25^v

- Ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, χθὲς ταραχὴ καὶ σήμερον γαλήνη: Θεόδωρος Στουδίτης, Κατήχηση 250/20^v
- Ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ὡς ἀληθῶς θαλάσση παρέοικεν ὁ βίος ἡμῶν: Θεόδωρος Στουδίτης, Κατήχηση 250/95^r
- Ἀδελφοί μου καὶ τέκνα πνευματικά, ἄρχομαι πάλιν: Θεόδωρος Στουδίτης, Κατήχηση 250/36^r
- Ἀδελφὸς εἶχε γέροντα καὶ ἰδὼν αὐτὸν ὅτι θαυμαστῶς κηδεύει: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/8^r
- Ἀδελφὸς ἦν εἰς τὰ κελλία καὶ εἰς τοιαύτην ταπεινώσειν ἦλθεν: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/15^v
- Ἀδελφὸς ἠρώτησε γέροντα λέγων· θέλω εἰς κοινόβιον εἰσελθεῖν: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/47^r
- Ἀδελφὸς ἠρώτησε γέροντα λέγων· τί ἐστὶν ἡ προκοπὴ τοῦ μοναχοῦ;: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/15^v
- Ἀδελφὸς ἠρώτησε γέροντα λέγων· τί ποιήσω ἀββᾶ ὅτι ἡ κενοδοξία θλίβει με;: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/22^r
- Ἀδελφὸς ἠρώτησε γέροντα τὸν ἀββᾶ Ἰωάννην λέγων· πῶς ἔχουσα ἡ ψυχὴ μου ἀββᾶ: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/47^r
- Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶ Ὀλύμπιον λέγων· εἰπέ μοι ῥῆμα ὠφελείας: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/43^v
- Ἀδελφὸς ἠρώτησεν τὸν ἀββᾶ Σαρματᾶν: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/48^v
- Ἀδελφὸς παρέβαλέ τιμὴν τῶν γερόντων ἐν τῇ λαύρᾳ τοῦ Σουκά: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/22^r
- Ἀδελφός τις ἐν τῇ ἐρήμῳ: Περὶ τῶν ἀδιαλείπτως προσευχομένων 254/236bis^v
- Ἀδιστακτως καὶ ἀναμφιβόλως: Ἰγνάτιος Σαράφογλου, Ὁμιλία στὴ γ΄ Κυριακὴ τοῦ Λουκά 211/σ. 345
- Ἀδνόμιον κατόνομα (!) διέρχεσθαι: <Ματθαῖος Βλάσταρης> (Burgmann), Λατινικαὶ λέξεις 340/6^r
- Αἰ αἰ δεινῶν ὄσσω ἔτλησ' ἐπὶ σὺ, μακάριτατε μόνος: Γεώργιος Αἰτωλός, Στίχοι 249/316^r
- Αἰ ἀνατυπώσεις καὶ αἰ ἔννοιαι ἀσχέτως πρὸς ἀλλήλας: Φίλιππος Ἰωάννου, Μεταφυσικῆς Εἰσαγωγῆς 178/163^r
- Αἰ γυναῖκες αἰ ὀρθόδοξαι ὅπου ἔχουν ἄνδρας ἀσεβεῖς ἢ αἵρετικοὺς: Νομοκάνων 248/159^r
- Αἰ διὰ μακρῶν συστάσεις: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/51^r, 155/σ. 180
- Αἰ διὰ φαρμακείων ἀναιροῦσι τὰ ἔμβρυα: Νομοκάνων 248/154^r
- Αἰ μὲν ἀληθεῖς, αἰ δὲ ψευδεῖς μὴ ἀληθεύοντων: Ἐράνισμα Λογικῆς (;) 123/116^v η)
- Αἰ μὲν κατορθώσεις, ὧ φίλτατοι, πολλῶν ἐπιδέονται: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/78^v, 155/σ. 274
- Αἰ πρὸς τὴν θρησκείαν δημόσια διδασκαλία: Κωνσταντῖνος Τυπάλδος, Ὁμιλητικὴ 355/261^r
- Αἰτιολογικὴ διὰ τὰ εἶναι ἀληθῆς: Ἐράνισμα Λογικῆς (;) 123/116^v ζ)
- Ἀκήχοά σοι τεθνηκέαι: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/121^r
- Ἀκούσατε πάντες οἱ εὐσεβεῖς χριστιανοί: Προσκυνητᾶριο τῶν ἁγίων Τόπων 139/2^r
- Ἄκουσον υἱὲ πατριῶν διδαγμάτων: Γεννάδιος Σχολάριος, Ἀλφάβητος παραινετικὴ πρὸς τοὺς νέους 256/4^r, 324/96^r
- Ἄκουσον ὦ παῖ, τῆς ἐμῆς συμβουλῆς: Ἰγνάτιος διάκονος, Ἀλφάβητον παραινετικὸν 256/3^r
- Ἄκούω σε πολὺν ἐμοῦ καταχέοντα φλήγαφον: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/91^v, 155/σ. 318
- Ἄκούω σου τοὺς λόγους· ἐπακούω σοὶ δὲ δοτικῇ μόνῃ: Συντακτικὸν περιεχομένου 197/50^r
- Ἄκροατὰ ἄγε δεῦρο, ἅς μελετήσωμεν: Δανιὴλ Πάτμιος Κεραμεύς, Ἐξήγησις εἰς τὸν Περὶ παιδῶν ἀγωγῆς Πλουτάρχου Χαϊρωνέως 144/281^r
- Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος Σκαρλάτος: Ἐκ τῆς τοῦ Φαμπρικίου βιβλιοθήκης Δημητρίου Προκοπίου Μοσχοπολίτου 153/12^r

- Ἀλέξανδρος ὁ Μαυροκορδάτος, τὸ γένος μητρόθεν: Ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας Μελετίου Ἀθηνῶν **153/14**^τ
- Ἄλλ' ἄγε δὴ μεταβῶμεν: Θεόδωρος Πρόδρομος, Ἑρμηνεία κανόνα (Χριστουγέννων) Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ **170/125^ν, 273/44^ν**
- Ἄλλ' ἐπὶ εὐλαβείᾳ δόξαν ἔχεις;: Ἀσκητικὴ συλλογὴ **254/237bis^ν**
- Ἄλλ' ὁπότεν νύμφαι δροσεραὶ κατὰ ἄστυ χορείαις: Χρησμός **182/81^τ**
- Ἄλλ' ὦ καλὲ τοσοῦτον ἔλκομαι: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/91^τ, 155/σ. 318**
- Ἄλλ' ὦμην: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/52^τ, 155/σ. 184**
- Ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις ὦ ἴγαθέ: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/60^ν, 155/σ. 212**
- Ἀλλὰ σὺ μὲν ἀποδεδημηκότας: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/3^τ, 155/σ. 10**
- Ἀλλὰ τὴν σὴν μακρὰν σωπὴν: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/11^τ, 155/σ. 42**
- Ἀλλὰ τὸ μοναστήριον ὄντως εἰς καλὸν τόπον ἐθεμελιώθη: Ὅτι δὲν ἄρρεσεν τοῦ βασιλέως ὁ τόπος ὅπου ἔκτισαν τὸ μοναστήριον **253/81^τ**
- Ἄλλας ἑορτάς, σεβασμώτατε Δέσποτα, καὶ λοιπὸν εὐσεβὲς ἐκκλησίασμα: Νεόφυτος Εὐαγγελίδης, Λόγος **295/84^τ**
- Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων· ὁμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν: Ἄδελος **353/63^τ**
- Ἄλλο πλέα ἀρμόδιον πρᾶγμα δὲν ἤθελα φέρῃ εἰς τὴν παρομοίωσιν: <Γεράσιμος Β' Παλλαδάς>, Λόγος **189/σ. 521**
- Ἄλλον Ἥλιαν σὲ γινώσκω: <Μελέτιος Συρίγος, Ἀκολουθία ἱερομάρτυρος Ἀθανασίου τοῦ ἐκ Σπάρτης, ὡδὴ θ'> **330/2^τ**
- Ἄλλος τις ἦν ἐπίσκοπος εἰς τὴν πόλιν: Ἀσκητικὴ συλλογὴ **253/6^τ**
- Ἄλλως ἐπεθύμουν νὰ ὁμιλήσω περὶ σοῦ: Γεώργιος Σουμελίδης, Λόγος **295/80^τ**
- Ἀμπλουκίῳ, δράμια δύο: Ἑρμηνεία διὰ τὸ νερὸν ὅπου ἀλείφουν οἱ Φράγκοι **147/σ. 519**
- Ἄν ἡ καρδιά μου νὰ σὲ λατρεύῃ συνηθισμένη παντοτεινά: Ἄδελος, Στιχοῦργημα **138/σ. 181**
- Ἄν ἴσως καὶ τινὰς ἄρχων, ἢ βασιλεὺς ἤθελε ποθήσῃ: <Γεράσιμος Β' Παλλαδάς>, Λόγος **189/σ. 89**
- Ἄν ποτὲ χαθοῦν τὰ πάθη | ὅποιος θέλει νὰ τὰ μάθῃ: Ἄδελος, Στιχοῦργημα **138/σ. 175**
- Ἀναγινώσκωμεν εἰς τὴν θείαν καὶ ἱερὰν γραφὴν: Νεκτάριος Ἱεροσολύμων, Λόγος **189/σ. 782**
- Ἀναγινώσκων τοῦτο μετὰ προσοχῆς καὶ ἐπιμελείας: Βασίλειος Ποστέλνικος, Ἀλληγορικὴ ἱστορία, <Τῷ φιλαναγνώστη> **137/2^ν**
- Ἀναγκαῖα μὲν ἢ διὰ τῆς τῶν βίβλων: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/138^τ**
- Ἀνάμεσα εἰς τὰς ιδιότητας τῶν ζῶων τῶν πετουμένων: <Γεράσιμος Β' Παλλαδάς>, Λόγος **189/σ. 542**
- Ἀναμφιβόλως καὶ εἶναι καὶ λέγεται πρῶτον πάντων: Ἰγνάτιος Σαράφογλου, Ὁμιλία στὴ Ἰ Κυριακὴ τῶν Νηστειῶν **211/σ. 135**
- Ἀναπολήσας ἐγὼ κατὰ νοῦν: Κάτων* Ρωμαῖος – Μάξιμος Πλανούδης (μετάφραση), Γνώμαι **256/44^τ, 324/97^τ**
- Ἀναχωρητὴς τις εἶδεν δαίμονα προτρεπόμενον: Ἀσκητικὴ συλλογὴ **253/4^τ**
- Ἄνδρες ὁρᾶτε δικαίου πτόμον τόνδε: Στίχοι εἰς θάνατον δικαίου (σύντομο κείμενο ἐρμηνείας ζωγραφικῆς) **147/σ. 519**
- Ἄνδρὸς ποσὶν πατεῖτο πέτρινος λέων: <Ἰγνάτιος διάκονος, Τετράστιχο> **256/87^τ**
- Ἀνέτειλεν ἰδοῦ: Ἀκολουθία ἀγίου Γεωργίου τροπαιοφόρου, Εἰς τὸν ὄρθρον **272/34^τ, 274/42^τ**
- Ἄνηρ δὲ χρηστός, χρηστὸν οὐ μισεῖ ποτέ: Γνώμαι μονόστιχοι **256/8^τ**
- Ἄνθιμον ἀρχιερεῖα Θεῶ φίλον ἔργα φέριστα: Μάρκος Πορφυρόπουλος, Ἐπίγραμμα **207/2^τ**
- Ἄνθιμος ἰσάρχης Βλαχίης τῆς δ' Ἰβηρ: Μάρκος Πορφυρόπουλος, Ἐπίγραμμα **207/2^τ**

- Ἄνθρωπός τις ἦν ἐν χώρᾳ τῇ Αὐσίτῃδι: Γεώργιος Κορέσσιος, Ἐρμηνεία στὸ Βιβλίον τοῦ Ἰὼβ **213/1^τ**
- Ἄνθυποφορὰ λέγεται: Περὶ ἀνθυποφορᾶς **246/246^ν**
- Ἄνθων ὀδμωδῶν πολλὰ εἰς ἓν εἰκόραθη: Χριστόφορος δάσκαλος <Προδρομίτης>, Ἐπίγραμμα **282/11^τ**
- Ἄνιστορήθη καὶ ἐγκαλωπίσθη (!) ὁ θεῖος οὗτος καὶ πάνσεπτος ναός: Ἐπιγραφή εἰς τέλος τῆς ἱστορίας τοῦ ναοῦ (Ἐρμηνεία τῆς ζωγραφικῆς τέχνης) **136/σ. 43, 147/σ. 522** [Ἄνιστορήθη καὶ ἐκαλλωπίσθη κώδ.]
- Ἄνιστορήθη [Ἄνιστορήθη (!) κώδ.] τὸ παρὸν θεῖον καὶ ἱερὸν παρακλήσιον (!): Εἰς παρακλήσιον (!) (Ἐρμηνεία τῆς ζωγραφικῆς τέχνης) **136/σ. 43, 147/σ. 523**
- Ἄνισως καὶ ἐκεῖνος ὁ δοῦλος μᾶς θυγατρός: <Γεράσιμος Β΄ Παλλαδάς>, Λόγος **189/σ. 606**
- Ἄνισως καὶ ἓνας μέγας ἄνθρωπος, ἓνας αὐθέντης: Ἄδηλος, Λόγος στὴν Κυριακὴ τῆς Ἀπόκρεω **189/σ. 953**
- Ἄνισως καὶ ὁπότεν ὁ αἰσθητὸς οὗτος ἥλιος: Νεκτάριος Ἱεροσολύμων, Λόγος **189/σ. 850**
- Ἄνοιξον δέομαι ἀγνή τὰ ταπεινά μου χεῖλη: Ἄδηλος, Ὕμνος κατὰ ἀλφάβητον διὰ στίχων εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον **187/146^τ**
- Ἄνοιξω τὸ στόμα μου: Κωνσταντίνος-Καيسάριος Δαπόντες, Κανὼν περιεκτικὸς πολλῶν ἐξαιρέτων πραγμάτων **182/82^τ**
- Ἄντι ἀκακίας χυλὸν ἀγριοδαμασκηνῶν: Ἄδηλος, Περὶ ἀντεμβαλομένων (!) βοτάνων **186/239^τ**
- Ἄντι τοῦ εἰπεῖν μνημονεύω τοῦ δεῖνος: Ἄττικισμοὶ λογίων **302/146^ν**
- Ἄντι τῶν ὑπηργμένων εὐχῶν: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/65^τ, 155/σ. 227**
- Ἄντιπαράστασις ἐστὶ τὸ καταδέξασθαι: Τί ἐστὶν ἀντιπαράστασις **246/246^ν**
- Ἄνυμνοῦμέν σε ὁ Θεός: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Εὐχή **154/107^τ, 155/σ. 371**
(Ἄμαρτωλός) Ἄνυμφευτε θεόνυμφε οὐρανοῦ γῆς Κυρία: <Κωνσταντίνος-Καيسάριος Δαπόντες>, Διάλογος ἀμαρτωλοῦ – Θεοτόκου (κατ' ἀλφάβητον) **187/148^τ**
- Ἄνω πτέρωσον πρὸς Θεόν σου τὰς φρένας: <Ἰγνάτιος διάκονος, Ἀλφάβητος παραινετικὴ πρὸς φιλόπονον παιδίον> **256/6^τ**
- Ἄνωτέρω Ναζιαζοῦ ὄρος ἐστὶ βαθύκηρυμον: Ἄδηλος, Ἐγκώμιο στὸν ἅγιον Κυπριανὸν **304/68^τ**
- Ἄξιωτάτη ἦτον ἡ διάταξις τῶν εὐλογημένων ἁγίων πατέρων: <Γεράσιμος Β΄ Παλλαδάς>, Λόγος **189/σ. 657**
- Ἄπ' ἐκεῖ ποῦ μὲ ἀέρα ἐναντίον καὶ σφοδρόν: Ἄδηλος, Στιχούργημα **138/σ. 188**
- Ἄπαγορεύω τὸ ἀρνοῦμαι: <Γεώργιος Λακατηνός>, Περὶ τῆς συντάξεως τῶν ῥημάτων **197/13^τ**
- Ἄπαληθινὰ τρεῖς ἡμέραις ἀπέρασαν ὅπουτον ὁ Αἰσχίνης ἀποθαμένος: Παρασελίδια ἐξήγησις Ἐπιστολῶν Συνεσίου **353/52^τ**
- Ἄπλη ἀντιστροφή λέγεται: Ἐράνισμα Λογικῆς (;) **123/116^ν θ)**
(Φίλου πιστοῦ) Ἀπὸ γνώμης τὸ προοίμιον φησὶ γὰρ Ἰησοῦς ὁ τοῦ Σιραχ φίλου πιστοῦ: Νικήτας Ἡρακλείας, Σχόλια στὸ: Γρηγόριος Ναζιανζηνός, Λόγος εἰς Γρηγόριον Νύσσης **361/σ. 257**
- Ἄπὸ ὄλας τὰς ἀριτάς (!) εἶναι ἡγμῶν (!) ἢ εὐσέβεια: Γνωμικὰ καὶ σύντομοι φράσεις **255/1^τ**
- Ἄπὸ συλλογισμοῦ τὸ προοίμιον καὶ γὰρ ὁ Ἀθανάσιος εἶχε τὴν ἀρετὴν: Νικήτας Ἡρακλείας, Σχόλια στὸ: Γρηγόριος Ναζιανζηνός, Λόγος εἰς τὸν μέγαν Ἀθανάσιον **361/σ. 269**
- Ἄπὸ τῆς μεταβάσεως τοῦ διαλάμποντος ὡς ἡλίου: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἱστορία **153/86^τ**
- Ἄπόδεξαι τὸν παρόντα: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/106^τ, 155/σ. 368**
- Ἄποκάλυψις εἶναι ἢ φανέρωσις τὸν (!) κεκρυμένον (!) μυστηρίων: Μάξιμος Πελοποννήσιος, Ἐρμηνεία τῆς Ἀποκαλύψεως **278/8^τ**
- Ἄποκρίνου, φησὶν, ἄφρονι ἐν καιρῷ: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/38^τ, 155/σ. 135**

- Απόφασις μεγάλη και φοβερή: <Γεράσιμος Β΄ Παλλαδάς>, Λόγος 189/σ. 694
- Απροϊδή, άπροόπτως, άθρόως, άφανή: Λεξικόν κατά στοιχείον εις τὰ τοῦ Νικάνδρου Θηριακά 302/73^τ
- Ἄρα άνίσως τινὰς μέλλων λαλεῖν δὲν ἤθελε: Ἄδηλος, Ἐξήγησις εις τὸν Περι Βασιλείας λόγον Συνεσίου 144/177^τ
- Ἀριθμησις ονομάζεται ἡ μέθοδος ὁποῦ με προφορικὸν λόγον: Ἄδηλος, Ἀριθμητικὴ 150/1^τ
- Ἀριθμητικὴ ἔστιν ἡ τῶν ἀριθμῶν ἐπιστήμη: <Νικόλαος Ζερζούλης, Μετάφρασις τῶν Στοιχείων Ἀριθμητικῆς τοῦ Christian Wolf> 210/13^τ
- Ἀρίστη και σοφωτάτη διδασκαλία φαίνεται νὰ εἶναι: Νεκτάριος Ἱεροσολύμων, Λόγος 189/σ. 769
- Ἄρξαιτε τῶν θρήνων και τῶν κλαυθμῶν: Ἡθοποιῖα ἀνάλογος πάση ηλικία και τάξει ἀνθρώπων 324/52^τ
- Ἄρβενα μὲν ῥ' ὀλόκαυτα τε θέσπικε θύματα πρῶτον: Ἰλαρίων Κιγάλας, Ἐμμετρὴ Σύνοψη τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης (Λευιτικόν, κεφ. α΄) 198/48^τ
- Ἀρχιερεῦ Παρθένιε, ἐπαινεῖν σε τῷ ὄντι προσφιλές: Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν μητροπολίτη Αἴνου Παρθένιο 353/44^ν
- Ἀρχινᾶ τὸ ἀλλά ἀπὸ τὸ γενίτζαμι: Περιγραφή τοῦ ὄρδι ἀλαγίου 153/118^τ
- Ἀρχόμενοι σήμερον τῆς Θεοτόκου τῶν ὕμνων: Μάρκος Εὐγενικός, Κανόνας α΄ παρακλητικὸς στὴν Ὑπεραγία Θεοτόκο 352/3^τ
- Ἀρωματικὴ διὰ ῥόδων: Αντιδοτάριον Βαλεριανοῦ τοῦ Ἰταλοῦ ἐξηγημένον παρὰ Νικολάου ἱερόπαιδος τοῦ ἐκ Βελισδονίου τῶν Ἀγράφων 186/202^τ
- Ἀσκὸν τίλλειν, Αἰθίοπα σμῆχειν: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/92^ν, 155/σ. 322
- Ἄσμα ἄσματων διὰ τοῦτο καλεῖται: Ψευδο-Εὐσέβιος Καισαρείας, Ἐρμηνεῖα στὸ Ἄσμα ἄσματων 116/46^τ
- Ἀσμένως και ἠδέως ἐκομισάμην σου: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/26^ν, 155/σ. 95
- Ἄσπιλε ἀγνή, ἄμωμε Θεοτόκε: Στίχοι πρὸς τὴ Θεοτόκο 133/σ. 28
- Ἄστρον ἀνατέταλκεν φαεινόν: Μεγαλυνάριο ἀγ. Γεωργίου 134/82^τ
- Αὐξάνομεν και τελειοποιούμεν τὰς γνώσεις μας κατὰ δύο τρόπους: Ν. Χορτάκης, Λογικὴ, Ἐφηρμοσμένη Μεθοδολογία 287/90^τ
- Αὔτη ἡ ἀκροστιχίς διὰ μὲν στίχων: Θεόδωρος Πρόδρομος, Ἐρμηνεῖα κανόνα (Μεταμορφώσεως) Κοσμά τοῦ Μελωδοῦ 170/266^ν, 273/202^τ
- Αὔτη ἡ ἡμέρα ἦν ἐποίησεν ὁ Κύριος ἀγαλλιασώμεθα: Γεράσιμος Βλάχος, Λόγος 189/σ. 721
- Αὔτη μὲ τὸν Ἀλέξανδρον χθὲς τὸν Μαυροκορδάτον: Καισάριος Δαπόντες, Στίχοι περὶ Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου ἐκ τοῦ εις φυλακὴν ἐγκωμίου 153/26^τ
- Αὔτη μὲν ἡ ἀκροστιχίς: <Γρηγόριος, μητρ. Κορίνθου>, Ἐρμηνεῖα κανόνα (Πεντηκοστῆς) Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ 170/259^ν, 273/193^τ
- Αὐτὴν σου τὴν ἐρώτησιν ἡμέρας τὴν θαυμάζω: Ἄδηλος, Στιχοῦργημα 138/σ. 190
- Αὐτὸν τὸν ἄδικον θυμὸν ποῦ δὲν πορῶ (!) νὰ νιώσω (!): Μεταστάσιος, Ἡ δικαιολογία (στιχοῦργημα) 138/σ. 168
- Ἄφ' οὗ ἀνέγνωσας λογιώτατε δέσποτα τὸ βιβλίον: <Βικέντιος Δαμοδός>, Ρητορικὴ πραγματεία, Προοίμιον 188/43^τ
- Ἄφ' οὗ γνώρισα στὸν κόσμον ἡ σοφία τί ἐστὶ: Ἄδηλος, Στιχοῦργημα 138/σ. 176
- Ἄφάτω περιελοῦσθημεν ἀπαξάπαντες χαρᾶ: Προσφώνησις πρὸς τὸν Γεράσιμο Χαλδίας 295/90^ν
- (Ἄμαρτωλός) Ἄφες με τρικατάρατε, τί ἔχεις μετ' ἐμένα: <Κωνσταντίνος-Καισάριος Δαπόντες>, Διάλογος ἀμαρτωλοῦ – διαβόλου 187/149^ν
- Ἀφοῦ ὁ μέγας Κωνσταντίνος τὴν μητέρα του τὴν ἁγίαν Ἐλένην, εἰς Ἱεροσόλυμα ἔστειλεν: Σύντομος ἱστορία διαλαμβάνουσα περὶ τῆς κτίσεως τῆς Μονῆς Σινᾶ 253/76^τ

- Ἄχ ἐλάτε νὰ ἰδῆτε μίαν καρδίαν ἐρασταί: Ἄδηλος, Στιχούργημα 138/σ. 185
 Ἄχ ἐφάνη μιὰ ὠραία, ποῦ ὁ ἥλιος ἂν χαθῆ: Ἄδηλος, Στιχούργημα 138/σ. 183
 Ἄχ ὅταν εἶδα ἐξαφνα ἐκείνην π' ἀγαποῦσα: Ἄδηλος, Στιχούργημα 138/σ. 190
 Ἄχ ὡς πότε πιά σκληρότης; πέμ' ὡς πότε δὲν πονεῖς;: Ἄδηλος, Στιχούργημα 138/σ. 180

B

- Βάλε βόλον ἀπὸ τὸν καλόν: Ἄμπόλι 141/190^v
 Βάλε δράμα δέκα ροδόστομον: Διὰ νὰ ποιήσης πανία διὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς 147/σ. 530
 Βάνης καὶ λερμενῆ (;) ὅσα δράμα θέλης (sic): Διὰ τὸν ἀμπόλε 142/54^t
 Βάνης κομίδι καὶ ὀλήγην ψαρόκολαν μαζή (sic): Διὰ τὴν χρισήν (!) 142/54^t
 Βάνεις ὀλίγον κρόκον: Ἐρμηνεία διὰ τὸ νερὸν ὁποῦ περνοῦμεν εἰς τὸ ἀσκληθῶτον μάλαμα 147/σ. 520
 Βαρὺν ἀράμενος πόλεμον: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/111^v, 155/σ. 386
 Βέβαια καὶ ἀναμφίβολα (!) (πανιερώτατε καὶ σεβασμιώτατέ μοι δέσποτα): Ἰγνάτιος Σαράφογλου, Ὁμιλία στὴν Κυριακὴ τῆς Σαμαρείτιδος 211/σ. 293
 Βήρωσος, γεννηθεὶς ἐπὶ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου: Ἰγνάτιος Σαράφογλου, Σύντομη ἀρχαία ἐλληνικὴ γραμματολογία 286/11^t
 Βίβλον τὸ πρῶτον ἴστορεῖ Χριστοῦ γένους: Ἰλαρίων Κιγάλας, Ἐμμετρὴ Σύνοψη τῆς Καινῆς Διαθήκης (Αἱ περιοχαὶ τῶν κεφαλαίων τῶν Εὐαγγελιστῶν διὰ μέτρων) 198/1^t
 Βίβλος ἔχει τετράτη βασιλειῶν τέτταρα τεύχη: Ἰλαρίων Κιγάλας, Ἐμμετρὴ Σύνοψη τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης (δίστιχο στὰ βιβλία τῶν Βασιλειῶν) 190/11^t
 Βιτριόλι [Βητριόλι (!) κώδ.] δράμα δύο: Ἐρμηνεία διὰ νὰ χρυσώνης τὸ σίδηρον (σύντομο κείμενο ἐρμηνείας ζωγραφικῆς) 147/σ. 521
 Βλέπομεν τοὺς ἀλείεις, καὶ ψαράδες: Ἰγνάτιος Σαράφογλου, Ὁμιλία στὴν Κυριακὴ τῶν Μυροφόρων 211/σ. 285
 Βλέπων τὸν ἄρόρωστον νὰ ταλαιπωρῆται: <Γεράσιμος Β' Παλλαδάς>, Λόγος 189/σ. 226
 Βλέπωντας ὁ μονογενὴς υἱὸς καὶ λόγος τοῦ Θεοῦ: Ἰγνάτιος Σαράφογλου, Ὁμιλία στὴν ἁ Κυριακὴ τῶν Νηστειῶν 211/σ. 103
 Βόλος, δράμα 20: Ἐνθύμησις τοῦ ἀμπολίου 147/σ. 518
 Βούλει μαθεῖν ἄνθρωπε πῶς καὶ πόθεν νοσοῦσι: Ἐπίγραμμα 182/62^v
 Βουλὴν αὐθις αἰτῆ παρ' ἐμοῦ: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/99^t, 155/σ. 344
 Βραβεύων ἐν οὐρανοῖς τὰ ἔπαθλα: Κανὼν τῶν ἁγίων Ε' μαρτύρων 220/σ. 14
 Βραδὺ μὲν, οὐδὲν ἤττον ὅμως: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/20^v, 155/σ. 74
 Βραχὺν ὄντα: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/133^v

Γ

- Γαίης ἐν νότοιον ὀχούμενος ὦ Πτωλεμαίε (!): Ἐπίγραμμα 182/65^t
 Γάλακτι: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/127^t
 Γενηθήτω φῶς καὶ ἐξάφνου ἐγιναν οἱ ἄγγελοι: Περὶ τοῦ τιμίου Σταυροῦ 219/85^v
 Γενικῶς ὀριζομένη ἢ πολιτικῆ: Περὶ τῆς ιδέας τῆς πολιτικῆς 205/σ. 1
 Γενᾶ τὸν λόγον ὁ νοῦς: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/53^t, 155/σ. 186
 Γένος ἐστὶ τὸ κατὰ πλειόνων καὶ διαφερόντων: Ὅρος τοῦ καθολικοῦ γένους ἁ' 353/94^v
 Γέροντι μεγάλῳ συνώκει ἀδελφὸς ἀμελέστερος: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 254/238bis^t
 Γέρων τις ἀπῆλθε πωλῆσαι τὰς σπυρίδας αὐτοῦ: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/44^v

- Γέρων τις εἶχεν δόκιμον μαθητὴν ἀναπαύοντα αὐτὸν ἐν τῇ ὑπακοῇ: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/41^v
- Γέρων τις εἶχεν μαθητὴν ὑπήκοον· λέγει αὐτῷ ὁ γέρον ὑπαγε: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/44^v
- Γεωμετρία ἐστὶν ἐπιστήμη περὶ τὴν γνῶσιν τῶν μεγεθῶν: Ἄδελφος, Γεωμετρία, μέρος Α' 363/1^r
- Γεώργιος ὁ Σουγδουρῆς ἱερεὺς: Σύντομο βιογραφικὸ κείμενο γιὰ τὸν Γ. Σουγδουρῆ 185/82^r α)
- Γεώργιος Σουγδουρῆς ἱερεὺς ἐξ ἰωαννίνων ἀνὴρ ἐλλόγιμος: Σύντομο βιογραφικὸ κείμενο γιὰ τὸν Γ. Σουγδουρῆ 185/82^r β)
- Γῆν τε πόλους τε φάος τε Θεὸς κτίσεν ἤματι πρώτῳ: Ἰλαρίων Κιγάλας, Ἕμμετρη Σύνοψη τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης (Γένεσις, κεφ. α') 198/25^r
- Γίνωσκε ἀγαπητὴ καὶ τοῦτο· ὅτι ἐν τῷ κοσμικῷ βίῳ: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 254/238bis^r
- Γίνωσκε μαθητὰ ὅτι ὅλος ὁ ἄνθρωπος γίνεται κεφάλαια ἐννέα: Ἐρμηνεῖα τῆς ζωγραφικῆς τέχνης 191/σ. 145, 270/45^r [Γίνωσκε ὡ μαθητὰ κώδ.]
- Γινώσκετε τοῖνυν ὧ φιλομαθεῖς μαθηταὶ τῶν ἱστοριογράφων: Ἐρμηνεῖα τῆς ζωγραφικῆς τέχνης, Πρόλογος 191/σ. 1, 270/2^r
- Γλυκὺς ὁ παρὼν βίος: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 254/238bis^r
- Γλυκύτατέ μοι σίῳρε Φραγκοῦλῃ σὲ προσκυνῶ: Ἐπιστολὴ Νικολάου Πασχάλη 135/λυτὸ φύλλο β)
- Γνωμέων μευ τῶνδε εἴ τις ἐπαῖοι ξὺν νόῳ: Δημοκράτης φιλόσοφος, Γνώμαι χρυσαὶ 123/463^v
- Γραμματικὴ ἐστὶ μέθοδος τοῦ ὀρθῶς λέγειν: Ματθαῖος ἱεροδιδάσκαλος καὶ ἀρχιμανδρίτης, Γραμματικὴ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης 279/σ. 1
- Γραμματικὴ ἐστὶ τέχνη θεωρητικὴ τε καὶ πρακτικὴ: Ἰλαρίων Κιγάλας, Θέσεις γραμματικαὶ 299/8^r
- Γραμμὴ ἐστὶ μῆκος ἀπλατές καὶ ἀβαθές: <Νικηφόρος Θεοτόκης>, Στοιχεῖα γεωγραφίας 305/1^r
- Γυμνὴ φασὶν ἢ ἀγάπη καὶ ἀπέριττος: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/30^r, 155/σ. 106
- Γυνὴ ἢ γενήσασα μετὰ δὲ τὴν γέννησιν: Νομοκάνων 248/157^r
- Γυνὴ πρὶν καθαρισθῆ ἐκ τῶν συνήθων αὐτῆς: Νομοκάνων 248/157^r
- Γυνὴ τις ἔδοκε (!) τὸ ὄνομα αὐτῆς: Τιμόθεος πάπας Ἀλεξανδρείας 340/8^r

Δ

- Δαυὶδ δευτερὴ παύσας Ἰεβόσθεον ἄρχει: Ἰλαρίων Κιγάλας, Ἕμμετρη Σύνοψη τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης (Βασιλειῶν Β', ὑπόθεσις) 190/17^r
- Δεῖ γινώσκειν ὅτι ἡ χειροτονία τῶν αἵρετικῶν καὶ Φράγκων: Νομοκάνων 248/82^r
- Δεῖ εἰδέναι ὅτι ἐὰν τύχη ἢ μνήμη τοῦ ἁγίου: Ἀκολουθία ἁγίου Γεωργίου τοῦ τροπαιοφόρου, Τυπικὸν περὶ τῆς μνήμης τοῦ ἁγίου 272/34^r, 274/57^v
- (Ζήτημα πρῶτον) Δεῖ μὲν οὖν πρὸ τῆς ἐξηγήσεως: Νικηφόρος Κάλλιστος Ξανθόπουλος, Ἐρμηνεῖα εἰς τοὺς τῆς Ὀκτωήχου ἀναβαθμοὺς 260/3^r, 273/241^v
- Δείκνυται ἢ εἰκὼν τοῦ ἵππου. Τί εἶναι τοῦτο;: Μαθήματα τινὰ Πραγματογνωσίας. Περὶ ἵππου 362/σ. 163
- Δεινὴ καὶ χαλεπὴ: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/48^r, 155/σ. 169
- Δεινὸν ἀμάρτημα ἔκαμε ὁ βασιλεὺς Δαβίδ: <Γεράσιμος Β' Παλλαδάς>, Λόγος 189/σ. 426
- Δεκαετίαν ὅλην βασιικῶν ἀναλωμάτων ἐξετάσαι: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/105^r, 155/σ. 364
- Δέλτον ὁ ῥητορικῆς λιγύφωνον τὴν δ' ὀχετεύσας: Ἰάκωβος ἱεροδιάκονος Κύπριος, Ἐπίγραμμα 329/105^r
- Δέλτος, ὁμίλια, λόγος: Δανιὴλ Πάτμιος Κεραμεὺς, Ἐρμηνεῖα ψυχαγωγικὴ τοῦ Φαλάκρας ἐγκώμιον Συνεσίου 123/433^r, 144/342^r

- Δὲν ἐγνώριζεν ὁ ταλαίπωρος ἄνθρωπος: <Γεράσιμος Β΄ Παλλαδάς>, Λόγος 189/σ. 188
 Δέσποινα πάντων Δέσποινα καὶ πάντων ὑπερτέρα: Θεοτοκίον 187/147^v
 Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ δι' ἡμᾶς ἐνανθρωπήσας: Εὐχή 324/51^v
 Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεός, πολυέλεε καὶ πολυεύσπλαγχνε ἰατρὲ τῶν ψυχῶν:
 Προσευχὴ πρὸ τῆς ἱεράς μεταλήψεως 330/61^v
 Δεῦτε εὐφημήσωμεν οἱ πιστοὶ τοὺς δύο φωστῆρας: Μεγαλυνάριο τῶν Ταξιάρχων 134/82^v
 Διὰ μὲν τῆς αἰσθήσεως λαμβάνει ἐντυπώσεις: Εἰσαγωγικὸ σχεδιάγραμμα περὶ λογικῆς 287/2^v Α)
 Διὰ νὰ γένη ἀληθὴς ἡ συνδιαστικὴ (!): Ἐράνισμα Λογικῆς (;) 123/116^v ε)
 (Τέλος αὐτῆς) Διὰ νὰ προσδιορίσωμεν τὸ τέλος τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας: Κωνσταντίνος
 Τυπάλδος, Ποιμαντικῆς Θεολογίας, Μέρους Α' 355/224^v
 Διὰ πολλῆς ἀποκεχρημένου σοὶ πικρίας: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/65^v,
 155/σ. 227
 Διὰ πολλῶν ἐμὲ προσπεποιηκῶς ὦ ἴαθέ: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/102^v,
 155/σ. 354
 Διὰ Σιών οὐ σιωπήσω καὶ διὰ Ἱερουσαλήμ: Θεόδωρος Στουδίτης, Κατήχησις 250/102^v
 Διὰ τὴν ἀληθινήν καὶ τελειάν ταπεινώσιν εἶπαν οἱ ἅγιοι πατέρες: Γεώργιος Κόντης, Ἀποφθέ-
 γματα καὶ ἱστορίαι τῶν ἁγίων 254/4^v
 Διὰ τὴν φοβερὰν ἐκείνην κρίσιν: <Γεράσιμος Β΄ Παλλαδάς>, Λόγος 189/σ. 177
 Διὰ τῆς παρουσίας μου ἀγγέλλω: Ἐπιστολὴ Ἀγαπίου Χατζῆ παπα-Ἰωακείμ 126/γ)
 Διὰ τι ἐκ πολλοῦ συγκέκλεικας: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/30^v, 155/σ. 108
 Διὰ τὸ κυρμιζῆ το τρίβης πρότον (sic): Συνταγὴ διὰ τὰ χρώματα 142/260^v
 Διὰ τοῦ παρόντος μας προηγουμένως εἰδοποιούμεν σοι: Ἐπιστολὴ Βησσαρίωνος Δυραραχίου
 126/α)
 Διὰ τοῦτο πάλιν συνάπτει ὁ Θεολόγος τὸν παρόντα λόγον: Νικήτας Ἡρακλείας, Σχόλια στό:
 Γρηγόριος Ναζιανζηνός, Λόγος εἰς τὰ ἅγια Φῶτα 361/σ. 139
 Διαίρεσις τοῦ ἀφ' ἐνὸς ἢ πρὸς ἕν: Ἐράνισμα Λογικῆς (;) 123/116^v δ)
 Διάκονος ὑποτασσέσθω τοῖς ἱερεῦσιν: Νομοκάνων 248/105^v
 Διαπλέωντας μὲ τὰ ταχύπτερα τοῦ νοός μου: <Γεράσιμος Β΄ Παλλαδάς>, Λόγος 189/σ. 112
 Διατί μᾶς συνήθροισας ὦ διδάσκαλε: Ἄδελφος, Μικρὰ Κατήχησις 187/101^v
 Διάφορος εἶναι ὁ τρόπος ὁποῦ ὅλα τὰ ὄντα ἔχουσιν: Ἄδελφος, Λόγος εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ
 Τελώνου καὶ Φαρισαίου 189/σ. 911
 (Μαθητῆς) Διδάσκαλε ἡμεῖς λεγόμεθα χριστιανοί· εἶπέ μοι τί ἐστὶ χριστιανός: Ἄδελφος, Κα-
 τήχησις σαφῆς καὶ ἐπίτομος 324/103^v
 Διηγῆσατο ἡμῖν ὁ ἀββᾶς Ἀθανάσιος ὅτι ἤλθε μοὶ ποτε λογισμός: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/45^v
 Διηγῆσατο ἡμῖν ὁ ἀββᾶς Κυριακός: Ἀναστασίου μοναχοῦ διηγήσεις διάφοροι 334/102^v
 Διηγῆσατο ἡμῖν ὁ ὁσιος Ἰωάννης ὁ ἡγούμενος, ὅτι πρὸ χρόνων ὀλίγων: Ἀσκητικὴ συλλογὴ
 253/50^v
 Διηγῆσατό τις γέρον, ὅτι Πέτρος φησὶν ὁ ἐπιστάτης μου: Ἀποφθέγματα τινὰ καὶ διηγήσεις
 τῶν θείων πατέρων, ἐκ τοῦ πατερικοῦ συναχθέντα 254/236bis^v
 Διηγῆσατό τις ὅτι Μαγιστριανός: Ἀσκητικὴ συλλογὴ, Περὶ τῶν μαγιστριανῶν 253/1^v
 Διηγῆσατό τις τῶν πατέρων, ὅτι ἦν τις ἀναχωρητῆς εἰς τὴν ἔρημον: Ἀσκητικὴ συλλογὴ
 254/237bis^v
 Δίκαιον (πανιερώτατε καὶ σεβασμιώτατε) δίκαιον εἶχον οἱ λοιποὶ ἐκεῖνοι: Ἰγνάτιος Σαράφο-
 γλου, Ὁμιλία στὴν ε' Κυριακῆ τῶν Νηστειῶν 211/σ. 183
 Δίς ἐξαμαρτεῖν φασὶ ταυτόν: Σεβαστὸς <Κυμινήτης>, Ἐπιστολὴ πρὸς Ἀλέξανδρο <Μαυρο-
 κορδάτο> 168/σ. 24

Δράμα κοκκίνου βόλου 10: Κατασκευή ἀμπολίου (σύντομο κείμενο ἐρμηνεϊας ζωγραφικῆς) 147/σ. 530

Δύο μοναχοὶ ὕπῃρχον κατὰ σάρκα: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/41[†]

Δύο τινὲς γέροντες μεγάλοι ὠδεουν εἰς τὴν ἔρημον τῆς σκήτους: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/24^ν

Δύο φραμὲν τὰς ἐνεργείας: Τοῦ Δαμασκηνοῦ (Συναγωγὴ ἀντιρρητικὴ κατὰ Βαρλαάμ καὶ Ἄκινδύνου) 127/52^ν

Ε

Ἐὰν δὲ πῆ γυνὴ ποτὸν πρὸς τὸ μὴ τεκνοποιῆσαι: Νομοκάνων 248/154[†]

Ἐὰν ἐξ ἀμελείας τοῦ ἱερέως: Νομοκάνων 129/σ. 291

Ἐὰν ἐξομολογηθῆ ἄνθρωπος τὰς ἀμαρτίας: Νικηφόρος πατριάρχης Κων/πόλεως (Νομοκάνων) 129/σ. 76

Ἐὰν πέσῃ τι ἐρπετὸν εἰς τὸ ἅγιον ποτήριον: Νομοκάνων 129/σ. 292

Ἐὰν ποτέ μου καὶ τώρα εὐρίσκομαι φιλόσοφος ἐφεκτικός: Παῖσιος Λιγαριδῆς, Λόγος στὸ Δωδεκάορτο 177/188[†]

Ἐὰν τὴν μὲν γῆν πολυορόφω τε καὶ πολυθαλάμω οἰκεία: <Νικηφόρος Θεοτόκης>, Στοιχεῖα γεωγραφίας, Πρόλογος 305/1[†]

Ἐὰν τις ἤθελεν ἐρωτήσῃ οἰονδήποτε τεχνίτην: <Γεράσιμος Β' Παλλαδάς>, Λόγος 189/σ. 312

Ἐὰν τὸ αἰσθητὸν φῶς τοῦ λύχνου: Ἰγνάτιος Σαράφογλου, Ὁμιλία στὴ β' Κυριακῇ τοῦ Λουκᾶ 211/σ. 329

Ἐβδομος μῆν, καὶ καιρὸς τῶν ληνῶν λέγεται ὁ Σεπτέμβριος: Χωρίο 182/35^ν

Ἐγινε σχεδὸν σωστὴ καὶ ἀπόφασις τελεία: Ἄδηλος, Στιχοῦργημα 138/σ. 178

Ἐγκαίνια μὲν ἐπὶ ναοῦ ἢ πρώτη καθιέρωσις: Νικήτας Ἡρακλείας, Σχόλια στό: Γρηγόριος Ναζιανζηνός, Λόγος εἰς τὴν καινὴν Κυριακὴν 361/σ. 468

Ἐγκαλεῖς ἔμοιγε διὰ πολλῶν: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/17^ν, 155/σ. 63

Ἐγκωμιάζω τὸν θαυμαστὸν καὶ θεόσοφον Σολομῶντα: Παῖσιος Λιγαριδῆς, Λόγος στὸ Δωδεκάορτο 177/343^ν

Ἐγὼ ἔτεξα παιδιά ἤτοι συνέταξα: Δανιὴλ <Πάτριος Κεραμεύς>, Ἐρμηνεῖα ψυχολογικὴ ἐπιστολῶν Συνεσίου 144/φ. 1[†]

Ἐγὼ πῶς εἶμαι δοῦλος δικός σου: Alecu Văcărescu ( ), Στιχοῦργημα 138/σ. 247

Ἐζητεῖτο παρὰ πολλῶν εἰ ἐν μάρτυσι τακτέον τοὺς Μακκαβαίους: Νικήτας Ἡρακλείας, Σχόλια στό: Γρηγόριος Ναζιανζηνός, Λόγος εἰς τοὺς Μακκαβαίους 361/σ. 561

Ἐθος ἐστὶν Ἀρμενίοις καθὼς πάντες ἐπίστανται: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/51[†]

Εἰ καὶ ἦθος καὶ τρόπον: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/14[†], 155/σ. 52

Εἰ καὶ τὴν εἰκόνα: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/129^ν

Εἰ καὶ ὕλης: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/118^ν

Εἰ συνεσταυρώθην: Θεόδωρος Πρόδρομος, Ἐρμηνεῖα κανόνα (Κυριακῆς τοῦ Πάσχα) Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, Προῖμιον 170/238[†], 273/160^ν

Εἴ τι αἰτούμενοι παραπαίσιμεν, καὶ τὸ δέον: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/41^ν [Ἐτι (!) κώδ.], 155/σ. 147

Εἴ τις ἕτερος: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/131[†]

Εἴ τις κρύπτει ἀπὸ τὸ δέκατον δεκατίαν: Νομοκάνων 248/153^ν

Εἴ τις μοναχὸς προσφέρει τῷ μοναστηρίῳ καὶ τῇ ἀδελφότητι νομίματα ρ': Νομοκάνων 248/116^ν

Εἴ τις τῶν γυναικῶν διὰ νομιζομένην ἄσκησιν ποιεῖ ἐγκράτειαν: Νομοκάνων 248/157^ν

Εἰ δέ τις βασιλέα πυθόμενος: Θεόδωρος Πρόδρομος, Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα (Κυριακῆς τῶν Βασιῶν) Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ, Προοίμιον 170/167' [Ἰδέ (!) κώδ.], 273/89'

Εἶδέν τις νεώτερον μοναχὸν γελῶντα: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/49'

Εἶδός ἐστι παρὰ τοῖς παλαιοῖς χορείας: Θεόδωρος Πρόδρομος, Ἑρμηνεία κανόνα (Θεοφανί-
ων) Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, Προοίμιον 170/147' [Ἰδος (!) κώδ.], 273/68' [Εἶδος ἐστι χορείας
παρὰ τῆς παλαιοῖς κώδ.]

Εἶδος μὲν ἄριστον, ψυχὴ δὲ ποικίλη: Μάρκος Πορφυρόπουλος, Ἐπίγραμμα 207/2'

Εἰκὼν ἂν ὡς ἀληθῶς ζῶσα: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/30', 155/σ. 107

Εἶν' εὐμορφία μεγάλη ποῦ δὲν τὴν ἔχει ἄλλη: Alecu Vacarescu (;), Στιχοῦργημα 138/σ. 243

Εἶπε γέρων ἀδελφὸς ἐπολεμήθη ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/18'

Εἶπε γέρων ἄνθρωπος ἑαυτὸν πάντοτε ταπεινῶν καὶ καταφρονῶν: Ἀσκητικὴ συλλογὴ
253/43'

Εἶπε γέρων ἄνθρωπος ἐκδοῦς ἐκουσίως ἑαυτὸν εἰς θλίψιν: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/49'

Εἶπε γέρων ἂν ἐργάζει ἐργόχειρον εἰς τὸ κελί σου: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/39'

Εἶπε γέρων ἂν ἴδῃ τις τόπον ἔχοντα προκοπὴν: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 254/238bis'

Εἶπε γέρων ἂν καταλαλήσης τοῦ ἀδελφοῦ σου: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/15'

Εἶπε γέρων εἰ τις φθονεῖ καὶ ζηλεύει καὶ μνησικακεῖ: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/44'

Εἶπε γέρων ἐν λόγοις θεοῖς τρυφήσωμεν καὶ ἐν διηγήμασιν ἁγίων: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/46'

Εἶπε γέρων κρεῖσσον οἰκεῖν μετὰ τριῶν: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/16'

Εἶπε γέρων μὴ οἰκήσεις: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 254/237bis'

Εἶπε γέρων ὁ ἀγαπῶν τὴν δόξαν: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/43'

Εἶπε γέρων ὁ ἐπαινῶν μοναχὸν παραδίδει αὐτὸν τῷ σατανᾷ: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/43'

Εἶπε γέρων ὁ τὰ πονηρὰ πράττων ἐν τῷ κρυπτῷ: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/44'

Εἶπε γέρων ὅτι διὰ τῶν δακρῶν ἀποκτεῖζει (!): Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/37'

Εἶπε γέρων ὅτι ἐν μιᾷ ἐγερθεῖς ποιῆσαι τὸν κανόνα μου: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/48'

Εἶπε γέρων ὅτι ἐώρακεν ἁγίους γέροντας ἐν τῇ ἐσωτέρᾳ ἐρήμῳ: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/38'

Εἶπε γέρων ὅτι καθεζομένου μου ποτε ἐγγύς: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/16'

Εἶπε γέρων ὅτι μοναχὸς διδοῦς ἑαυτὸν εἰς κοινόβιον: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/37'

Εἶπε γέρων ὅτι ὁ μοναχὸς ἔχει χρέος: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/44'

Εἶπε γέρων ὅτι τέσσαρές εἰσιν ἀρεταί: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/45'

Εἶπε γέρων οὐχ ὁ ἑαυτὸν εὐτελιζῶν: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/48'

Εἶπε γέρων χορὴ τὸν ἄνθρωπον εἶναι πᾶσαν ὥραν προσέχοντα τῷ κριτηρίῳ τοῦ Θεοῦ: Ἀσκη-
τικὴ συλλογὴ 253/42'

Εἶπε γέρων ὥσπερ αἱ τῶν λουτρῶν: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 254/239bis'

Εἶπε καρδιά μου τί ζητεῖς, τί θέλεις ἀπ' ἐμένα: Μεταστάσιος, Ὁ δειλὸς ἔρωσ (στιχοῦργημα σὲ
μετάφραση ἀδήλου) 138/σ. 154

Εἶπε πάλιν ἀγάπα τὸ σιγᾶν ὑπὲρ τὸ λαλεῖν: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 254/238bis'

Εἶπε πάλιν αὐτὴ ἢ φωνὴ βοᾷ πρὸς τὸν ἄνθρωπον: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/15'

Εἶπε πάλιν διδάξον τὴν καρδίαν σου τηρεῖν: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 254/239bis'

Εἶπε πάλιν ἂν μὴ ἔχῃς κατάνυξιν: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 254/237bis'

Εἶπε πάλιν ἂν πένθος κτήσασθαι θέλῃς: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 254/237bis'

Εἶπε πάλιν ἂν ποιήσωμεν τὴν κοιλίαν μικράν: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 254/238bis'

Εἶπε πάλιν ὅτι βδέλυγμά ἐστι Κυρίῳ πᾶσα σωματικὴ ἀνάπαυσις: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/37'

Εἶπε πάλιν ὅτι ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος ἐστὶν ὁ φόβος τοῦ Κυρίου: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/15'

- Εἶπε πάλιν ὅτι ἡ μέλισσα ὅπου δὲ ὑπάγει: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/38^ε
- Εἶπε πάλιν ὅτι φυλακὴ ἐστὶ τοῦ καθίσαι ἐν τῷ κελίῳ σου: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/36^ε
- Εἶπέ τις τῶν πατέρων· εἰς τὰ προοίμια: Διηγήματα διάφορα 334/98^ε
- Εἶπέ τις τῶν πατέρων· ὅταν ἀκούσης ὅτι πέπτωκέν τις πρὸς ἁμαρτίαν: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/43^ε
- Εἶπεν γέρων· ἐὰν δυνηθῆς ὑβρισθῆναι καὶ βαστάξαι μέγα ἐστὶ τοῦτο ὑπὲρ πάσας τὰς ἀρετάς: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/42^ε
- Εἶπεν γέρων· ἐὰν κἀθησαι ἐν ἐρήμῳ ἢ συχάζων: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 254/238bis^ε
- Εἶπεν γέρων ὅτι διὰ τῶν δακρύων γίνεται τῷ μοναχῷ ἄφρασεις ἁμαρτιῶν: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/45^ε
- Εἶπεν γέρων· παραπέμπου τὰς ἀνάγκας τοῦ σώματος: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/16^ε
- Εἶπεν γέρων· ὥσπερ γὰρ ὁ ψάλλον δοξολογεῖ καὶ εὐφραίνει: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/44^ε
- Εἶπεν ὁ ἀββᾶ Δανιὴλ ὅτι ὅσον τῷ σώμα χαίρεται: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/38^ε
- Εἶπεν ὁ ἀββᾶ Παμβῶ ὅτι τῷ μοναχῷ πρέπει φορεῖν ἱμάτιον: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/38^ε
- Εἶπεν ὁ ἀββᾶ Σισώης· ἰδοὺ ἔχω τριάκοντα χρόνους: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/40^ε
- Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἀγάθων ὅτι ὀργίλος ἐὰν νεκρὸν ἐγείρη, οὐκ ἐστὶ δεκτὸς παρὰ τῷ Θεῷ: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/49^ε
- Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἀμωνᾶς ὅτι δέκα τέσσερα ἔτη ἐποίησα ἐν τῇ σκήτῃ: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/46^ε
- Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἀνούβ ὅτι διὰ τεσσάρων πραγμάτων ἐγείρεται ἡ πορνεία: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/37^ε
- Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος ἰδόντας παγίδας τοῦ ἐχθροῦ: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/40^ε
- Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος τῷ ἀββᾶ Ποιμένι· αὕτη ἐστίν: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 254/239bis^ε
- Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης· ἡ ταπεινῶσις καὶ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ ὑπεράνω εἰ πασῶν τῶν ἀρετῶν: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/36^ε
- Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 254/238bis^ε
- Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης ὅτι ἡ πύλη τοῦ Θεοῦ ἤγουν: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/43^ε
- Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Λογγίνος· ἡ νηστεία ταπεινοὶ τὸ σῶμα: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 254/237bis^ε
- Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Λογγίνος· ὥσπερ ὁ νεκρὸς οὐκ αἰσθάνεται: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 254/238bis^ε
- Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Μωυσῆς ὅτι ὁ ἔχων ταπεινῶσιν: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/37^ε
- Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ξανθίας· ὁ ληστής ἐν τῷ σταυρῷ ἦν: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/15^ε
- Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Παφνούτιος ὅτι ὁδεύων ἐν τῇ ὁδῷ: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/42^ε
- Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν ὅτι ἐὰν ἄνθρωπος ἑαυτὸν μέμφεται: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 254/238bis^ε
- Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν ὅτι ἠρώτησέ τις τὸν ἀββᾶν Παήσιον: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 254/237bis^ε
- Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν· οὐκ ἐστὶ μοναχὸς ἀράθυμος: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/42^ε
- Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν· πάντως ὁ ἀντεχόμενος: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 254/239bis^ε
- Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἰσιδώρου: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 254/238bis^ε
- Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν περὶ τοῦ ἀββᾶ Πίωρ ὅτι ἐκάστης ἡμέρας ἐτίθει ἀρχὴν: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/49^ε
- Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν· ὥσπερ ὁ καπνὸς ἐκδιώκει τὰς μέλισσας: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/49^ε
- Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Σισῆς· ζῆτει τὸν Θεὸν καὶ μὴ ζῆτει τοῦ κατοικεῖ: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/8^ε
- Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ὑπερέχιος: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/49^ε
- Εἶπεν ὁ μακάριος Σιλουανός· οὐαὶ ἀνθρώπων: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/49^ε
- Εἶπεν τις τῶν πατέρων τῷ ἀββᾶ Ἰωάννῃ· τί ἐστὶ μοναχὸς πάτερ;: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/42^ε
- Εἶρηκε γέρων· θέλω διδασθῆναι ἢ διδάξαι: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/15^ε

- Εἰς μὲν ὑπέστρωται Ἰαμβος*: Θεόδωρος Πρόδρομος, Ἐρμηνεία κανόνα (Μ. Δευτέρας) Κοσμά τοῦ Μελωδοῦ, Πρόλογος 170/180^ν, 273/101^ν [*Εἰς μὲν οὖν ὑπέστρωται Ἰαμβος κώδ.*]
- Εἰς πολλοὺς τόπους ἡ θεία Γραφή ἀναφέρει*: <Γεράσιμος Β΄ Παλλαδάς>, Λόγος 189/σ. 261
- Εἰς σὴν χάριν μακαριώτατε ἀδελφὲ τὸ πόνημά μου*: <Ἰωάννης Ζωναρᾶς – Νικόλαος Δοξαπατρῆς>, Σχόλια στὰ Ἔπη τοῦ Γρηγορίου Ναζιανζηνοῦ, Προοίμιο 170/15^ν, 304/5^ν
- Εἰς τὴν δευτέραν τῶν Βασιλειῶν*: Παῖσιος Λιγαριδῆς, Λόγος στὸ Δωδεκάορτο 177/392^ν
- Εἰς τὴν δικὴν σου εὐτυχίαν | τῆς ζωῆς μου ἂν εἶναι χρεῖα*: Ἄδελφος, Στιχοῦργημα 138/σ. 193
- Εἰς τὴν ζωὴν τί ἄλλο θαυμαστότερον*: Ἀπάνθισμα κειμένων ἐκκλησιαστικῶν καὶ θύραθεν συγγραφέων 335/9^ν
- Εἰς τὴν μεταφυσικὴν εἶδομεν ὅτι ἡ δημιουργία εἶναι σκόπιμος*: Φίλιππος Ἰωάννου, Ἡθικῆς φιλοσοφίας εἰσαγωγή 178/235^ν
- Εἰς τὸ πρῶτον μέρος τῆς ἀνθρωπολογίας*: Φίλιππος Ἰωάννου, Σύστημα Φιλοσοφίας, Μέρος Γ΄. Συγκριτικὴ ἀνθρωπολογία 178/78^ν
- Εἰς τὸν προθάλαμόν σας περιλιπο ἐμβαίνω*: Τὸ ὄρφανό (μουσικὸ κείμενο) 362/σ. 231
- Εἰς τοῦ Ἐγιουπίου τὸν πακτζέ*: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἱστορία 153/85^ν
- Εἰς τοὺς χίλιους ὀκτακοσίους δέκα ἕξῃ κατὰ τὸν Φευρουάριον μῆνα*: Διήγησις περὶ τῆς τιμωρίας ὅπου ἔλαβεν ὁ Θεοφάνης ὁ μετονομασθεὶς Αἰχμάλωτος 312/σ. 865
- Εἰς χθόνα μοαβίων διὰ λιμὸν βηθλεεμίτης*: Ἰλαρίων Κιγάλας, Ἐμμετρὴ Σύνοψη τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης (Ρούθ, κεφ. α΄) 190/10^ν
- Εἴτω βουλὴν ὑποθείη τις*: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/36^ν, 155/σ. 129
- Ἐκ πατριῶν ἄρχειν πρῶτῳ θεὸς εἶπεν Ἰούδα*: Ἰλαρίων Κιγάλας, Ἐμμετρὴ Σύνοψη τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης (Κριταί, κεφ. α΄) 190/5^ν
- Ἐκ πολλοῦ μέντοιγε τὴν βάσκανον*: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/54^ν, 155/σ. 190
- Ἐκ σοῦ γὰρ ἀνεφύει καὶ τὸ α, καὶ τὸ ω, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος*: Λαογραφικὰ – Παροιμίαις – Στιχοῦργήματα 148/σ. 1
- Ἐκ τῶν περάτων θεαρχίῳ*: Μάρκος Εὐγενικός, Κανόνας ἢ παρακλητικὸς στὴν Ὑπεραγία Θεοτόκῳ 352/41^ν
- Ἐκ τῶν σῶν γραμμάτων*: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/127^ν
- Ἐκαμεν ἡ ἄπειρος σοφία τοῦ Θεοῦ*: Ἰγνάτιος Σαράφογλου, Ὁμιλία στὸν ἱερό Νιπτῆρα 211/σ. 217
- Ἐκεῖνο τὸ ἴδιον ὅπου ἐσυνέβη εἰς τοῦ κόσμου τὴν γέννησιν*: Παῖσιος Λιγαριδῆς, Λόγος στὸ Δωδεκάορτο 177/108^ν
- Ἐκεῖνο τὸ τέρας τῆς φύσεως*: Ἰγνάτιος Σαράφογλου, Ὁμιλία στὴν Κυριακὴ τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου 11/σ. 11
- Ἐκεῖνος ὅπου δὲν ἔχει εἰς τὴν αὐτοῦ τὴν ἀποκειμένην δικαιοσύνην*: Νομοκανονικὴ συλλογὴ 342/1^ν
- Ἐκεῖνος ὅπου μέσα εἰς τὴν Σιών*: Παῖσιος Λιγαριδῆς, Λόγος στὸ Δωδεκάορτο 177/315^ν
- Ἐκίνησαν οἱ σοφοὶ τῆς Ἑλλάδος ἓνα μέγαλον πρόβλημα περιεργον*: Παῖσιος Λιγαριδῆς, Λόγος στὸ Δωδεκάορτο 177/27^ν
- Ἐκόμπαζον μὲν παρὰ πολλοῖς*: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/33^ν, 155/σ. 116
- Ἐκποθεν ἀφράστοιο φανείς*: Μάρκος Μουσοῦρος, Ἐπίγραμμα 302/305^ν
- Ἐχρυσε τὸ χαρμόσυνον καὶ μουσικώτατόν του φαλτήριον*: Παῖσιος Λιγαριδῆς, Λόγος στὸ Δωδεκάορτο 177/287^ν
- Ἐλαβον ὁ κάτωθεν γεγραμμένος παρὰ τοῦ Μεγκιῶρ Παναγιώτου Σεμερτζόγλου*: Βεβαιωτικὸ Νικολάου Πασχάλη 135/λυτὸ φύλλο α)

- Ἐλεγε πάλιν ἐὰν ἀδελφὸς ἀδελφὸν κατακρίνη: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/46^v
- Ἐλεγέ τις τῶν γερόντων ὅτι ἐγὼ ἤμην τέκνον ἱερέως τῶν Ἑλλήνων: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/20^v
- Ἐλεγέ τις τῶν πατέρων ὅτι ἦν τις μαγιστριανὸς πεμφθεὶς: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/2^v
- Ἐλεγεν ἢ μακαρία Συγκλητικὴ ὅτι εἰς ὅποιον κοινόβιον ἐβαλες τὴν μετάνοιάν σου: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/39^r
- Ἐλεγον οἱ γέροντες ὅτι ἐὰν ἔχη τις πίστιν: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/17^v
- Ἐλεγον οἱ γέροντες ὅτι ἐὰν φανῆ ἔμπροσθέν σου ἄγγελος: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/45^v
- Ἐλεγον περὶ τινος ἀδελφοῦ ὅτι οὐδέποτε ἀπέστη τοῦ ἐργοχείρου: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/48^r
- Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἀνώει (!) ὅτι οὔτε ἐφύεσατο ποτέ: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/46^v
- Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Σαρματᾶ ὅτι νηστεύων: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/49^v
- Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Σισσῆ τοῦ Θηβαίου: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/8^v
- Ἐλεγον περὶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Παχωμίου ὅτι ποτὲ νεκροῦ σκῆνωμα: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/40^r
- Ἐλεεινὸν θέατρον, ἀμὴ φοβερόν, κλαυστικόν: Παῖσιος Λιγαριδῆς, Λόγος στὸ Δωδεκάορτο 177/132^v
- Ἐλληνιστὶ καὶ τῇ ἀγοραίᾳ διαλέκτῳ γεγραμμένας: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/100^v, 155/σ. 349
- Ἐλπίδες πλέον φύγετε, ἐλπίδες μου χαθῆτε: Ἄδηλος, Στιχοῦργημα 138/σ. 184
- Ἐμοὶ μὲν εἰς τὴν παροῦσαν κατάστασιν: Εὐγένιος Βούλγαρης, Περὶ παλιρροϊῶν 123/18^r, 208/165^r
- Ἐν γε ταῖς συστάσεσιν αἶετὶ τὴν ὑμετέραν φιλότητα: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/39^v, 155/σ. 138
- Ἐν γένει σήμερον, μία προπομπὴ θαυμαστή, καὶ ὥραία: Παῖσιος Λιγαριδῆς, Λόγος στὸ Δωδεκάορτο 177/83^r
- Ἐν δὲ κριταῖς πολέμους φυλῶν μάθε κ' ἄμμιγα κλήρους: Ἰλαρίων Κιγάλας, Ἐμμετρὴ Σύνοψη τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης (δίστιχο στὸ βιβλίο τῶν Κριτῶν) 190/5^v
- Ἐν καὶ μόνον τῶν πάντων ἀκεσώδωνον: Σεβαστὸς <Κυμινήτης>, Ἐπιστολὴ πρὸς Ἀλέξανδρον Μαυροκορδάτο 168/σ. 17
- Ἐν καιρῷ πειρασμοῦ: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 254/237bis^r
- Ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ ἔκτῳ μηνί: <Κωνσταντίνος-Καισάριος Δαπόντες (Legrand), Σημειώσεις εἰς τὸν βίον Κωνσταντίνου Μαυροκορδάτου> 152/1^r
- Ἐν μὲν τῷ παλαιῷ νόμῳ εἴρηται: Νομοκάνων 248/156^v
- Ἐν μηνὶ παρλήγοντι πρώτῃ τοῦ ἰσάτου: Ἰλαρίων Κιγάλας, Ἐμμετρὴ Σύνοψη τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης (δίστιχο στὸ Δευτερονόμιον) 198/62^r
- Ἐν μᾶ δὲ ἑορτῆς ἐπιτελουμένης: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/50^r
- Ἐν ὅσῳ ἢ χάρις τῆς θείας προνοίας ἐκχεῖται ἐφ' ἡμᾶς: Ἡ μετάφραση τοῦ χρυσοβούλλου Ἰωάννου Σκαρλάτου Ἀλεξάνδρου Καλλιμάχῃ 133/σ. 89
- Ἐν ταῖς δυστυχίαις: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/132^r
- Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκεῖναις ἐλάλησε Κύριος πρὸς Ἱερεμίαν: Διήγησις εἰς τὸν θρῆνον τοῦ προφήτου Ἱερεμίου περὶ τῆς Ἱερουσαλὴμ 134/86^r, Περὶ τῆς ἀλώσεως Ἱερουσαλὴμ τὰ καληθέντα ὑπὸ Κυρίου πρὸς Ἱερεμίαν 253/25^r
- Ἐν τῇ λαύρᾳ τῶν πυργίων ἦν τις γέρων ἀκτῆμων: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/14^r
- Ἐν τῇ σφαίρᾳ κύκλοι δέκα: ἕξ μὲν μέγιστοι: <Νικηφόρος Θεοτόκης>, Στοιχεῖα γεωγραφίας (Περὶ τῶν ἐν τῇ σφαίρᾳ κύκλων) 305/6^r
- Ἐν τοῖς χρόνοις Νικίτα τοῦ πατρικίου ἐν Καρταγένῃ: Διήγησις 334/106^r

- Ἐν τριτάτῃ Σολομῶντα νεὼν καὶ ἀπόστασιν ἔθνους*: Ἰαρίων Κιγάλας, Ἕμμετρῆ Σύνοψη τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης (Βασιλειῶν Γ', ὑπόθεσις) **190/23**^ε
- Ἐνθυμοῦμαι, χριστιανοί μου εὐλογημένοι τὴν ὀπόσῃν προθυμίαν*: <Γεράσιμος Β' Παλλαδάς>, Λόγος **189/σ. 330**
- Ἐξαπέστειλεν αὐτὸν Κύριος ἐκ τοῦ παραδείσου*: Περὶ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου **182/1**^ε γ)
- Ἐξοδος Ἰσραὴλιν σωθέντα δ' ὕδατος ἔσχε*: Ἰαρίων Κιγάλας, Ἕμμετρῆ Σύνοψη τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης (δίστιχο στὴν Ἕξοδο) **198/33**^ε
- Ἐνορῶν ὡμὸν τὸν περὶ τὰ καλὰ ζῆλον*: Ἀναστάσιος Παπαβασιλόπουλος, Λευχειμονούσα ρητορικῆ, Προοίμιον **329/105**^ε
- Ἐνὸς ἀγίου γέροντος ἐφάνη ὁ σατανάς*: Ἀσκητικὴ συλλογὴ **253/36**^ε
- Ἔουκας ὦ ἄνθρωπε*: Θεόδωρος Πρόδρομος, Ἑρμηνεῖα κανόνα (Ἰψώσεως τοῦ Σταυροῦ) Κοσμά τοῦ Μελωδοῦ, Προοίμιον **170/94**^ε, **273/11**^ε
- Ἔουκε τοιγαροῦν τῶν θειοτάτων εἶναι ἡ ποίησις*: <Θεόφιλος Κορυδαλεύς>, Διαίρεσις τῆς ποιητικῆς κατὰ τὰ εἶδη αὐτῆς **302/131**^ε
- Ἔουκεν ἡ κολακεία γραπτῆ πανοπλία*: Δημόφιλος ἐκ τῶν Πυθαγορείων ὅμοια ἢ βίου θεραπεία **123/461**^ε
- Ἐπαινεῖν τοὺς εὐαγῶς καὶ ὀσίως βεβιωκότας*: Ἄδηλος, Διήγησις πρὸς Κωνσταντῖνο ἡγεμόνα Οὐγγροβλαχίας **302/589**^ε
- Ἐπαινετὸς κατὰ ἀλήθειαν μοῦ φαίνεται*: Ἰγνάτιος Σαράφουλου, Ὁμιλία στὴ β' Κυριακῆ τοῦ Λουκά **211/σ. 313**
- Ἐπαινώ τὴν ὑπὲρ εἰρήνης αὐτῆς*: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/21**^ε, **155/σ. 77**
- Ἐπαρε λουτῆρα δράμα 2*: Συνταγὴ **142/259**^ε
- Ἐπαρε ρακὴ*: Κατασκευὴ τοῦ σπάρτου **191/σ. 205**
- Ἐπαρον εἴκοσι δράμα*: Ἐνθύμησις πῶς γίνεται τὸ βερνίκι τοῦ σανταλοζίου **147/σ. 517**
- Ἐπεθύμα ὁ προφητὰναξ Δαβίδ*: <Γεράσιμος Β' Παλλαδάς>, Λόγος **189/σ. 896**
- Ἐπεὶ κανόνος ἔρμηνεῖα ἐστὶ τὸ παρὸν σύνταγμα*: <Ἰωάννης Ζωναρᾶς, Ἑρμηνεῖα τῶν ἀναστασίμων κανόνων τοῦ Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ> **170/86**^ε, **273/3**^ε [Ἐπεὶ κανόνων ἔρμηνεῖα κώδ.]
- Ἐπειδὴ ὁ λόγος ἐμοὶ περὶ τῆς εἰρήνης*: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Πρὸς Γερμανοὺς ὑπὲρ εἰρήνης λόγος **153/94**^ε
- Ἐπειδὴ γὰρ ἐξαρχῆς ἄνδρα καὶ γυναῖκα ὁ Θεὸς ἔκτισεν*: Νομοκάνων **248/157**^ε
- Ἐπειδὴ δὲ ἀνηνύτους ἐπιχειρεῖν*: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐκ τῶν φροντισμάτων **157/11**^ε, **163/σ. 45**
- Ἐπειδὴ ἡ λογικὴ ἐπιστήμη πρὸς τὴν ἱερὰν γραφὴν*: Νικηφόρος Βλεμμύδης, Ἐπιτομὴ Λογικῆς, Προοίμιον **305/14**^ε
- Ἐπειδὴ κατ' εἰκόνα*: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/135**^ε
- Ἐπειδὴ κατὰ τὸ τῆς παρούσης*: Θεόδωρος Πρόδρομος, Ἑρμηνεῖα κανόνα (Χριστουγέννων) Κοσμά τοῦ Μελωδοῦ, Προοίμιον **170/110**^ε, **273/27**^ε
- Ἐπειδὴ οἱ ῥήτορες ψεύδονται εἰς τὰ προοίμιά τους, ὁ δὲ ἱστορικός Θουκυδίδης*: Παρασελίδια σχόλια στό: Θουκυδίδης, Ἱστορία **143/1**^ε
- Ἐπειδὴ, φησὶν, ἀναστάσεώς ἐστιν ἡμέρα*: Νικήτας Ἡρακλείας, Σχόλια στό: Γρηγόριος Ναζιανζηνός, Λόγος εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα καὶ εἰς τὴν βραδυτῆτα **361/σ. 317**
- Ἐπειδήπερ καὶ ἡ θεία πρόγνωσις καὶ ὁ προορισμός*: Βησσαρίων μοναχὸς <ὁ Θεσσαλός (ἢ ἐκ Ραφάνης)>, Προοίμιον **282/1**^ε
- Ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν*: <Βησσαρίων μοναχὸς ὁ Θεσσαλός>, Ἡ σύναψις τῆς Καινῆς Διαθήκης **282/27**^ε
- Ἐπιείπερ τούτων τῶν φιλοσόφων καὶ φιλοῦλων*: Ψήφισμα **162/σ. ιζ'**

- Ἐπέστη τέλος, Παναγιώτατε δέσποτα, σεβασμιώτατε ιεράρχα: Παρ. Γούναρης, ιεροδιάκονος, Λόγος 295/68^α
- Ἐπὶ λέοντος, ὠρύσθαι, ἢ βρυχᾶσθαι: Αἱ φωναὶ τῶν τετραπόδων καὶ πετεινῶν 249/ἔσωτ. πιν. ἀρχ.
- Ἐπὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου: Κωνσταντίνος Ἀρμενόπουλος, Ἐξάβιβλος 340/21^α
- Ἐπιστέλλειν σοι βουλόμενος: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/120^α
- Ἐπιστήμης ἔργον τὸ ἐξ ἐννοιῶν τινῶν ἀπλουστέρων: <Εὐγένιος Βούλγαρης>, Μετάφραση τῶν Στοιχείων Γεωμετρίας τοῦ Ἀ. Τακουετίου, βιβλίον α' 208/5^α, 305/8^α
- Ἐπιστολὴν τῆς ὑμετέρας: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/149^α
- Ἐπιτηδεύεται ὁ εὐλαβητικὸς εἰκονογράφος: <Γεράσιμος Β' Παλλαδάς>, Λόγος 189/σ. 561
- Ἐπτά ἀγγέλους εἶπα εἰς τὸν ἄνω εἰρημένον λόγον: <Γεράσιμος Β' Παλλαδάς>, Λόγος 189/σ. 138
- Ἐπτά πολυπλανέες κατ' Ὀλύμπιον ἀστέρες οὐδὸν: Ἐπίγραμμα 182/65^α
- Ἐπτάκι τρεῖς βασιλευσαν Ἰεσσαῖδα μετὰ Σαῦλον: Ἰλαρίων Κιγάλας, Ἐμμετρὴ Σύνοψη τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης (ὑπόθεσις τῶν Βασιλειῶν) 190/11^α
- Ἐρωσθέ μοι φίλατοι: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/42^α, 155/ σ. 150
- Ἐρωτᾶς ὡς ἔχει τὰ ἡμέτερα: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/151^α
- Ἐρωτηθεὶς ὁ διδάσκαλος πῶς ἂν γένοιτο τις τέλειος: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Γνώμαι 157/1^α, 163/σ. 1
- Ἐστάθῃ μέγα θέαμα καὶ ἀσυνήθιστον θέατρον: Παῖσιος Λιγαριδῆς, Λόγος στὸ Δωδεκάορτο 177/435^α
- Ἐστειλεν ὁ βασιλεὺς τῶν Αἰγυπτίων, ὁ Ἄμασις: Παῖσιος Λιγαριδῆς, Λόγος στὸ Δωδεκάορτο 177/367^α
- Ἐστὶ δὲ ῥητορικὴ δύναμις τεχνικὴ πιθανοῦ λόγου: Θεόφιλος Κορυδαλεὺς, Ρητορικὴ 310/2^α
- Ἐτερος μοναχὸς ἠρώτησε τὸν μέγαν Ἀντώνιον περὶ λογισμῶν: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/37^α
- Ἐτι Ἡσαίου καὶ τῶν τῆς ἐκείνου: Θεόδωρος Πρόδρομος, Ἐρμηγεία κανόνα (Μ. Παρασκευῆς) Κοσμά τοῦ Μελωδοῦ 170/211^α, 273/133^α
- Ἐτος νέον ἀρχίζομεν σήμερον τῆς κυκλικῆς περιόδου τοῦ χρόνου: Παῖσιος Λιγαριδῆς, Λόγος στὸ Δωδεκάορτο 177/55^α
- Ἐτυγχάνομεν περιπατοῦντες ἐν τῷ τοῦ Κρόνου ἱρῷ: Κέβης* Θηβαῖος, Πίναξ 256/124^α
- Εὐαγγελισταὶ γένναν ἔφρασαν λόγου: Ἰλαρίων Κιγάλας, Ἐμμετρὴ Σύνοψη τῆς Καινῆς καὶ Παλαιᾶς Διαθήκης (δίστιχο στοὺς Εὐαγγελιστές) 198/42^α
- Εὐαγγελισταὶς παῦρα κοινὰ θές τάδε: Κοινὰ τῶν τεσσάρων Εὐαγγελιστῶν 198/74^α
- Εὐαγγελιστῶν εὐαγῶν τὴν τετράδα: Ματθαῖος δάσκαλος, Ἐπίγραμμα 282/10^α
- Εὐαγγελίων ἡ τετράς, εἰς ἔν καλῶς συνήφθη: Διονύσιος Ἱεροδιάκονος, Ἐπίγραμμα 282/10^α
- Εὐαγγελίων τετράδα εἰς ἔν φέρεν: Βησσαρίων Ἱεροδιάκονος, Ἐπίγραμμα 282/11^α
- Εὐγε τοῦ ζήλου: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/38^α, 155/σ. 135
- Εὐθὺς ὅπου ὁ τέταρτος Μουράτης εἶχε ξεψυχῆση: Ἄδηλος, Μετάφραση τῆς Ἱστορίας τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας τοῦ V. Mignot 301/1^α (2ος τόμος)
- Εὐλογητὸς εἶ Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μὴ ἐὼν ἡμᾶς πειρασθῆνα ὑπὲρ ὃ δυνάμεθα: Εὐχὴ 324/60^α
- Εὐμετάβολον, μάταιον, πολύχουν ζῶον ὁ ἄνθρωπος: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐγχειρίδιον ἐν ᾧ γνῶμαι καὶ φροντισματα περὶ ἤθη καὶ πολιτείας 157/45^α, 161/2^α, 163/σ. 193
- Εὐμορφον κυνήγι, καὶ θαυμαστὸν πιάσιμον: Παῖσιος Λιγαριδῆς, Λόγος στὸ Δωδεκάορτο 177/1^α
- Εὐρίσκονταν ἀκόμη κεκλεισμένα μέσα εἰς τὴν μητρικὴν κοιλίαν: <Γεράσιμος Β' Παλλαδάς>, Λόγος 189/σ. 281

Εὐχαριστῶ τοῦ τέλος πιά ἡσύχασα κομμάτι: Μεταστάσιος, Ἡ ἐλευθερία τῆς καρδίας (σπι-
χούργημα σὲ μετάφραση ἀδῆλου) **138/σ. 142**

Ἐφθασε πρὸς ἡμᾶς καὶ πρὶν τῶν γραμμάτων ἡ φήμη: Παρασελίδια σχόλια στό: Θεόφιλος
Κορυδαλεῖς, Περὶ ἐπιστολικῶν τύπων **353/36**

Ἐχει μὲν οὖν ἡ φιλία: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/33**, **155/σ. 117**

Ἐχουσα τῆς σοφίας: Μάρκος Εὐγενικός, Κανόνας ζ' παρακλητικὸς στὴν Ὑπεραγία Θεοτόκο
352/36

Ἐὼ λέγειν τοὺς ὑπὲρ εἰρήνης: Ἐκ τινος περικοπῆς ἐγκωμιαστικοῦ λόγου ἡ ἐπιστολῆς πρὸς τὸν
Ἀλέξανδρο Μαυροκορδάτο **153/90**

Ἐὼς πότε τῇ χύδην, ὦ ποθεινότατοι, καὶ ἀγοραῖα: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ
154/63, **155/σ. 221**

Ἐὼς ὧδε ἐγράφησαν κατὰ σειρὰν ἀπαρραλλάκτως: Στέφανος Φίλη Φουρναῖος, Περὶ τῶν κτι-
τόρων καὶ συνδρομητῶν τῆς Μονῆς Ζωοδόχου Πηγῆς Φουρνᾶ Ἀγράφων **133/σ. 81**

Z

Ζηλωτῆς εἰμι καὶ πέρα τοῦ μετρίου διάπυρος: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ
154/37, **155/σ. 132**

Ζητοῦσι πολλαῖς φοραῖς οἱ νέοι καὶ τὰ παιδιά: Ἰγνάτιος Σαράφογλου, Ὁμιλία στὴν ε' Κυριακὴ
τῶν Νηστειῶν **211/σ. 193**

Ζὼν δὲ οὖν ὡς βλέπεις τοῦτον φίλε: Στίχοι εἰς θάνατον ἀμαρτωλοῦ **147/σ. 520**

Ζωροάστρης, Περσομήδης, σοφὸς παρὰ τὰ ἐν τῇ ἀστρονομίᾳ: **182/81**

H

Ἡ α' οἰκουμενικὴ καὶ ἀγία σύνοδος ἐν τῇ κατὰ Βιθυνίαν: Σημείωμα περὶ οἰκουμενικῶν συν-
όδων **310/250**

Ἡ ἀλόη [ἀλώη (!) κώδ.] ἔχει ιδιώματα, ἤγουν ιδίωμα τοῦ καθαρῖσα: Τὰ ιδιώματα τῶν κενω-
τικῶν φαρμάκων ὡς καθὼς ἐπαράγγειλεν ὁ Δαμασκηνὸς Ἰωάννης **186/179**

Ἡ ἀνὰ χειρὸς διδασκαλία, φίλτατε ἀναγνώστα: <Ἰωάννης Μπενιζέλος>, Διδασκαλία χριστια-
νική, Προοίμιον τῶ ἀναγινώσκοντι **187/9**

Ἡ δὲ παιδοφθορίαν τοῦ θήλεος ἤγουν κάτω ἀπὸ τοὺς β' χρόνους: Νομοκάνων **248/156**

Ἡ δὲ ὑποθετικὴ πρότασις οὐ δεῖται ἡ ἀλήθεια: Ἐράνισμα Λογικῆς (;) **123/116** (ς)

Ἡ ἐν ὀπιωοῦν: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/134**

Ἡ ἐπαναστροφή καὶ ἡ ἀντανάκλασις τοῦ φωτὸς φανερώνει: Βικέντιος Δαμοδός, <Φυσιολο-
γία, Μέρος Α', τμῆμα ζ', κεφ. ια'> **305/56**

Ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου ὀλίγη, καὶ ἡ τέχνη μακρὰ: Ἴπποκράτης, Ἀφορισμοί (σὲ ἀπλὴ γλῶσσα)
186/311

Ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου συγκρινομένη μὲ τὸ μέγεθος τῆς ἱατρικῆς μάλιστα τέχνης: <Μάρκος
Πορφυρόπουλος>, Ἐρμηγεία τῶν ἀφορισμῶν τοῦ Ἴπποκράτους **318/6**

Ἡ Ζωηφόρος πηγὴ ἐσφραγισμένη: Στίχοι πρὸς τὴ Θεοτόκο **133/σ. 28**

Ἡ ἠθικὴ εἶναι ἐπιστήμη τῶν περὶ τοῦ καθήκοντος: Κωνσταντίνος Τυπάλδος, Ἡθικὴ **355/172**

(Ἀρθρον 2) Ἡ θέρμη λέγει ὁ Συδενάμιος δὲν εἶναι ἄλλο πάρεξ ἓνα δυνάστευμα τῆς φύσεως:
Ἀλέξανδρος Γιαγκουλαῖος Βυζάντιος, Σύνοψις τῆς πρακτικῆς ἱατρικῆς **251/σ. 3**

Ἡ θεωρία τοῦ τοιοῦτου ἀντικειμένου ὑφίσταται: Κωνσταντίνος Τυπάλδος, Ὁμιλητικὴ, Μέρος
Γ' **355/268**

Ἡ ἱατρικὴ εἶναι ἐπιστήμη ὅπου φυλάγει τὴν παροῦσαν υἰεῖαν: Τί πρῶγμα εἶναι ἡ ἱατρικὴ
186/338

- Ἡ *ιατρικὴ εἶναι μία ἐπιστήμη μὲ τὴν ὁποίαν γνωρίζονται αἱ διαθέσεις*: Lazare Rivière, Institutionum Medicinae libri quinque (σὲ μετάφραση ἀδήλου) **181/σ. 1**
- Ἡ *ἱστορία κατὰ τοὺς ἀκριβεῖς ἐρευνητάς*: Ψευδο-Καλλιस्थένης, Διήγησις Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος (νεοελληνικὴ ἐκδοχή). Πρὸς τοὺς φιλόστοργος εὐμενεῖς ἀναγνώστας **203/σ. 1**
- Ἡ *Καθαρὰ Λογικὴ διαμερίζεται εἰς Στοιχειολογίαν καὶ Μεθοδολογίαν*: Ν. Χορτάκης, Λογικῆς Μέρους Α', ἤτοι Καθαρὰ Λογικὴ **287/2° Β)**
- Ἡ *κατὰ Μωσὴν ἱστορία*: Θεόδωρος Πρόδρομος, Ἑρμηνεῖα κανόνα (Μεταμορφώσεως) Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ **170/282°, 273/218°**
- Ἡ *κοσμογραφία δὲν εἶναι ἄλλο πᾶρεξ ἢ καταγραφὴ τῆς οὐρανίου καὶ ἐπιγείου σφαίρας*: Βικέντιος Δαμοδός, <Φυσιολογία, Μέρους Β', Τμήμα Β', Περὶ τῶν ἀρχῶν τῆς γεωμετρίας καὶ κοσμογραφίας> **305/54°**
- Ἡ *κυβέρνησις ἀπὸ τοῦ 1878 διὰ τῆς συστάσεως διδασκαλείου ἐν Ἀθήναις*: Πρακτικὸς ὁδηγὸς τοῦ διδασκάλου κατὰ τὸ νέον σύστημα ὑπὸ Δημητρίου Ε. Κολοκότσα **362/σ. 193**
- Ἡ *κωμῶδια δυσχερῆ πράγματα σὺν τερπνῇ καταστροφῇ*: Χωρίο ἀνεπίγραφο **182/ἔσωτ. πιν. ἀρχ. (γ)**
- Ἡ *λατινικὴ γραμματικὴ μᾶς διδάσκει νὰ ὁμιλῶμεν*: Λατινικὴ γραμματικὴ, Προοίμιον **269/σ. 1**
- Ἡ *Μακεδονία εἶνε μία ἐπαρχία μεγάλη τῆς Εὐρώπης (sic)*: Ψευδο-Καλλιस्थένης, Διήγησις Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος (νεοελληνικὴ ἐκδοχή), Πρόλογος **203/σ. 4**
- Ἡ *μέθοδος τοῦ θεραπεύειν ἐστὶ μέρος τῆς ἱατρικῆς*: Lazare Rivière, Institutionum Medicinae libri quinque (σὲ μετάφραση ἀδήλου), Περὶ τῆς μεθόδου τοῦ θεραπεύειν καὶ περὶ τῶν ἐνδείξεων **181/σ. 138**
- Ἡ *μὲν διηγετής*: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/122°**
- Ἡ *μὲν εὐτυχία*: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/137°**
- Ἡ *μὲν φύσις κρηπίς ἐστὶ*: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/139°**
- Ἡ *μὲν χαρὰ λάλος*: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/173°**
- Ἡ *νόσος ἤγρον ἢ ἀσθένεια εἶναι τριῶν λογίων*: Περὶ νόσου **186/338°**
- Ἡ *παροῦσα Ἀποκάλυψις εἶναι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ*: Ἀποκάλυψη Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου (σὲ ἀπλὴ ἑλληνικὴ) **278/8°**
- Ἡ *περὶ τὴν φιλοσοφίαν σπουδὴ ὑμᾶς ὑποδέχεται*: Γεώργιος Σουγδουρῆς, Εἰσαγωγὴ Λογικῆ **123/60°**
- Ἡ *πρὸς τὴν κακίαν ῥοπή καὶ ἡ ἐκ τούτου πηγάσασα*: Κωνσταντῖνος Τυπάλδος, Ποιμαντικὴ Θεολογία, Εἰσαγωγὴ **355/208°**
- Ἡ *πρώτη καὶ οἰκουμενικὴ ἀγία σύνοδος ποῦ ἐγινεν; εἰς τὴν Νίκαιαν*: Ἄδελφος, Ἡ εἶδησις τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων **324/98°**
- Ἡ *πύλη αὕτη κεκλεισμένη ἔσται*: Σύντομο κείμενο ἀπὸ ἐγχειρίδιο ζωγραφικῆς **136/σ. 189**
- Ἡ *σελήνη τῇ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ πλησιφανής*: <Νεόφυτος Καυσοκαλυβίτης>, Ἐπιθεωρίαι τινὲς εἰς τὰς ἐπιστολάς τοῦ σοφωτάτου Συνεσίου **123/312**
- Ἡ *ταπεινότης ἡμῶν διὰ τοῦ παρόντος αὐτῆς ἀπολυτικῆ γράμματος*: Γράμμα ἀπολυτικῶν **129/σ. 327**
- Ἡ *τόση ἀγανάκτησις, ἃς παύση πιά κομμάτι*: Μεταστάσις, Παλινωδία ἤτοι ἀντίφασις (στιχοῦρημα σὲ μετάφραση ἀδήλου) **138/143**
- Ἡ *τοῦ ἀγίου Πνεύματος ἐκπόμενοι πῶθεν λέγεις*: Νομοκάνων **340/9°**
- Ἡ *τοῦ παρόντος τριωδίου ἀκροστιχίς*: Θεόδωρος Πρόδρομος, Ἑρμηνεῖα τοῦ κανόνα (Μ. Παρασκευῆς) Κοσμά τοῦ Μελωδοῦ, Προοίμιον **170/210°, 273/133°**
- (Περὶ ῥητῶν εἴτε κεμένων.) Ἡ *τούτων ὠφέλεια εἶναι μεγίστη*: Κωνσταντῖνος Τυπάλδος, Ὀμιλητικὴ, Τῆς ρητορικῆς Μέρους Β' **355/263°**

- Ἡ ὑπεραγία Θεοτόκος ἦν τῇ ἡλικίᾳ (!) μέση: Περί τοῦ χαρακτήρος τῆς Θεοτόκου **136/σ. 210**
 Ἡ ὑπόθεσις τοῦ παρόντος λόγου ἔστιν οὕτως: Μακάριος <Καλογεράς> Πάτριος, Περικοπαί
 τινες **336/232^τ**
- Ἡ φιλοσοφία ἧς ἡ λογική εἶναι μέρος: Φίλιππος Ἰωάννου, Λογικῆς Εἰσαγωγῆς **178/91^τ**
- Ἡ χειροτονία τῶν αἵρετικῶν ἱερέα καὶ κληρικῶν δὲν κάμνει: Νομοκάνων **248/53^τ**
- Ἡ ψυχολογία ἢ ψυχολογικὴ ἀνθρωπολογία πραγματεύεται: Φίλιππος Ἰωάννου, Σύστημα
 Φιλοσοφίας, Μέρος Β'. Ψυχολογία ἢ ψυχολογικὴ ἀνθρωπολογία **178/51^τ**
- Ἡ Ὀκτανία εἶναι τὸ πέμπτον μέρος τοῦ κόσμου: Σημειώσεις Γεωγραφίας **255/485^τ**
- Ἡγούμενος μέγας πέπτωκε: Σταμάτιος Παπᾶς, Λόγος **308/σ. 210**
- Ἦγουν ἀφίνοντες ὅσα [[ἄλλα]] κινούνται: Ἄδηλος, Σχόλια στὸ Προοίμιον τῶν Ὑπομνημάτων
 τοῦ Κορυδαλέως στὴ Λογικὴ τοῦ Ἀριστοτέλη **176/σ. α'**
- Ἡδέα μὲν αἶει καὶ τερπνὰ τὰ παρὰ τῶν φιλοῦντων: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ
154/170^ν
- Ἡδέα μὲν αἶει καὶ τερπνὰ τὰ τῆς ἀηδόνος: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/124^ν**
- Ἡδέα μὲν τὰ ὑμέτερα: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/153^τ**
- Ἡδέα μοι καὶ τερπνὰ τὰ παρὰ τῆς σῆς ἐλλογιμότητος γράμματα: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδά-
 τος, Ἐπιστολὴ **154/64^τ, 155/σ. 223**
- Ἡδὺ τι χρῆμα: Θεόδωρος Πρόδρομος, Ἐρμηνεῖα κανόνα (Θεοφανίων) Κοσμά τοῦ Μελωδοῦ,
 Προοίμιον **170/134^ν, 273/55^τ**
- Ἡδὺς μετὰ νέφη: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/119^ν**
- Ἡκέ μοι τὰ παρὰ τῆς ὑμετέρας: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/174^τ**
- Ἡκουσιν ἐν νεφέλαις: Μάρκος Εὐγενικός, Κανόνας ε' παρακλητικὸς στὴν Ὑπεραγία Θεοτόκο
352/25^ν
- Ἡλθέ ποτε παιδίον θεραπευθῆναι ἀπὸ δαίμονος: Ἀσκητικὴ συλλογὴ **253/14^ν**
- Ἡλθεν ἓνα καιρὸν εἰς τὸν νοῦν μας, ἔστοχάσθημεν: Ἐξήγησις εἴτ' οὖν ἐρμηνεῖα εἰς τὸ περὶ
 Κύρου παιδείας τοῦ Ξενοφῶντος **358/1^τ**
- Ἡλίας ὁ τῆς περιφημίου νήσου Κρήτης ἀρχιερεύς: Μακάριος <Καλογεράς> Πάτριος, Περικο-
 παί τινες (Περὶ τῆς ἀπογραφῆς) **336/232^ν**
- Ἡλιε πέ με πῶς ἀντέχεις; Καὶ ὑπομονὴν πῶς ἔχεις;: Ἄδηλος, Στιχοῦργημα **138/σ. 183**
- Ἡμέρα χαρμόσυνος, καὶ τίς ἀπὸ τοῦς Ὀρθοδόξους νὰ μὴ χαρῆ; <Νικόδημος Ἀγιορείτης>,
 Λόγος ἐγκωμιαστικὸς **272/62^τ**
- Ἡμίονος καὶ ὄνος φορέουσαι οἶνον ἔβαινον: Εὐκλείδης, Ἐπίγραμμα **182/64^τ**
- Ἡμίτονα, ἀπτόμεναί τε, καὶ τέμνουσαι εἰσιν εὐθεῖαι τινες γραμμαῖ: <Ἰωάννης Φουρναῖος,
 Τριγωνομετρία, μετάφραση μέρους τοῦ Cursus Mathematicus τοῦ Gaspar Schott> **210/97^τ**
- Ἡν τε Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὐὰ, ὅτε ἐξῆλθον ἐκ τοῦ παραδείσου παρθένοι: Ψευδο-Μεθόδιος, Ἀπο-
 κάλυψη **312/σ. 920**
- Ἡν τις ἀναχωρητῆς τὸ ὄνομά του Γεώργιος: Ἀσκητικὴ συλλογὴ **253/37^τ**
- Ἡν τις γέρων ἀσθενῶν καὶ ὡς μὴ ἔχοντα τὰς χρεῖας: Ἀσκητικὴ συλλογὴ **253/5^τ**
- Ἡν τις ἐπίσκοπος εἶς τινα πόλιν καὶ κατ' ἐνεργείας τοῦ διαβόλου: Ἀσκητικὴ συλλογὴ, Περὶ
 τῶν ἐπισκόπων **253/5^ν**
- Ἡρωτήθη γέρων ὁ ἀββᾶ Λογγίνος ποία ἀρετὴ εἶναι τραυτέρα: Ἀσκητικὴ συλλογὴ **253/39^τ**
- Ἡρωτήθη γέρων παρὰ τινος ἀδελφοῦ ἀββᾶ: Πόθεν μοι τῷ εἰς πορνείαν πειράζεσθαι: Ἀσκη-
 τικὴ συλλογὴ **253/46^τ**
- Ἡρωτήθη γέρων: ποία ἀρετὴ εἶναι τραυτέρα: Ἀσκητικὴ συλλογὴ **253/39^ν**
- Ἡρωτήθη γέρων: τί ἔστιν ἡ ζωὴ τοῦ μοναχοῦ;: Ἀσκητικὴ συλλογὴ **253/15^τ**

Ἡρώτησέ τις τὸν ἀββᾶ Ἰωάννην τὸν Κολοβόν· τί ἐστὶ πάτερ μοναχός;: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/49^ν

(Σεβασμώτατε ἱεράρχα...) Ἡ σεπτὴ ἡμῶν ἐκκλησία ἐθέσπισεν: Α. Ἰωαννίδης, Μακεδόνας καθηγητῆς, Λόγος 295/50^ν

Ἡσίοδος τὰς μούσας κλεῖ μὲν περιήθην: Ἐπίγραμμα 304/4^ν β)

Ἦτον εἰς τὸ Βυζάντιον Καίμεκάμης ὁ υἱὸς τοῦ Κιοπρουλῆ: <Χρῦσανθος Νοταρᾶς>, Ἀληθῆς ἱστορία 153/122^ν

Ἡῦθ' ὑποστάσεων, τρισσὸν τριάδος βασιλείης: Κύριλλος ἐξ Ἀγράφων, Ἐπίγραμμα 282/10^ν

Θ

Θάνατε, τί σου ἔπταισεν ἡ σύνεσις;: Λόγος ἐπιτάφιος ἐπὶ τῇ τελετῇ μνημοσύνου Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου 153/19^ν

Θεὲ βροτουργεῖ παμβασιλεῦ καὶ κτίστα: Στιχούργημα 302/378^ν

Θέλεις ἰδεῖν τὸ ὄρος τῶν ἐλαίων: Ἐκ διαφόρων κεφαλαίων 250/146^ν

Θέλεις νὰ σὲ εὐφημοῦν, ὡς τῶν ταλαιπώρων πόρον: Γεώργιος Ν. Σούτσος, Στιχούργημα 138/σ. 233

Θέλων ἐπιδείξει (!) τῶν μαθητῶν δύναμιν: Μεγαλυνάριο τῆς Μεταμορφώσεως 134/82^ν

Θεολογία κατὰ τοὺς θεῖους πατέρας ἡμῶν σημαίνει τὸ ἀπλῶς περὶ Θεοῦ λέγειν: Κωνσταντίνος Τυπάλδος, Δογματικὴ Θεολογία, Προλεγόμενα 355/1^ν

Θεὸς γὰρ ἡ τριάς ὀνομάζεται καὶ θεότης: Σύντομο ἀπόσπασμα 207/307^ν

Θεὸς πατὴρ νοῦς ἐστὶν ἀναρχος φύσις: Νικηφόρος Κάλλιστος Ξανθόπουλος, Σύνοψις Θείας Γραφῆς 353/139^ν

Θεοῦ σέλας, ὅστις γ' ἰδεῖν πόθον τρέφει: Μάρκος Πορφυρόπουλος, Ἐπίγραμμα ἱαμβικὸν 207/2^ν

Θεσμὰ θυηπολίας λευτικῶν ἱρὰ προφαίνει: Ἰλαρίων Κιγάλας, Ἐμμετρὴ Σύνοψη τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης (δίστιχο στὸ Λευϊτικόν) 198/48^ν

Θεωριῶν ὕψωμα, δογμάτων βάθος: Ἰωσήφ Βατοπεδινός, Ἐπίγραμμα 282/10^ν

Θρησκευτικά. Τὰ ἀπλοῦστερα τῶν διηγήσεων τῆς Παλαιᾶς καὶ Νέας Διαθήκης: Ἰωάννης Σαραντίδης, Τὸ ἀντίγραφον τοῦ προγράμματος τῆς Δημοτικῆς Σχολῆς τῆς Κωμοπόλεως Φλαβιανῶν 362/σ. 190

Θυσιαστήριον θεῖον, ἱερουργηθὲν ὑπὸ τῆς θείας χάριτος: Πῶς νὰ γράφης εἰς ἀντιμήσιον (!) (σύντομο κείμενο ἀπὸ ἐγχειρίδιο ζωγραφικῆς) 136/σ. 207

Θυσιαστήριον θεῖον καὶ ἱερόν: Διονύσιος ὁ ἐκ Φουρνᾶ, Ἐρμηνεῖα τῆς ζωγραφικῆς τέχνης 141/187^ν

Ι

Ἰδιαίτατόν ἐστὶ τῇ ὑμετέρα μεγαλονοία: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/42^ν, 155/σ. 148

Ἰδιὸν ἐστὶ τοῦ ταπεινόφρονος τὸ μέμφεσθαι ἑαυτὸν καὶ ἐξουθενεῖν: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 254/238bis^ν

Ἰδοῦ ἔφθασεν ἐκεῖνη ἡ στιγμή ἡ φοβερή: Μεταστάσιος, Ὁ χωρισμός (στιχούργημα σὲ μεταφραση ἀδῆλου) 138/σ. 166

Ἰδοῦ ἦκω ἀποτίσων ὑμῖν τὸ ὀφειλόμενον χρέος: Ἄδελφος, Περὶ τῶν ἱερατικῶν ἀμφίων, Προσφώνηση 204/4^ν, 302/555^ν

Ἰδοῦ σοι ρεῖ κατὰ ῥοῦν, ὧ φίλτατε: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/73^ν, 155/σ. 255

Ἰερὰ μαθήματα περιλαμβάνοντα τὰ κυριώτερα τῆς Παλαιᾶς Νέας Διαθήκης: Πρόγραμμα τῶν μαθημάτων τῆς Δημοτικῆς Σχολῆς 362/σ. 166

- Ἐρὰ τῆς ὑμετέρας μακαριότητος*: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολή 154/6^v, 155/σ. 23
Ἐρεὺς ἐὰν ἐξ ἀμελείας χύσῃ τὰ ἅγια δῶρα: Νομοκανονικὴ συλλογὴ 129/σ. 289, 201/69^v
Ἐρεὺς τις μετ' εὐλαβοῦς διακόνου ἀγάπην: Ἀσκητικὴ συλλογὴ, Διήγησις πάνυ ὠφέλιμος 253/33^r
Ἰησοῦ υἱὲ Θεοῦ, τοὺς σὲ υἰὸν πιστεύοντας λόγον: Σύντομο ἀνεπίγραφο ἀπόσπασμα 207/3^r
Ἰλαρίων Κιγάλας Κύπριος ἦν τὸ γένος: Ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας Μελετίου τοῦ Ἀθη-
 νῶν 299/1^r
Ἰλαρίων ὁ Τζιγάλας Κύπριος: Ἐκ τοῦ περὶ λογίων Γραικῶν σχεδιάσματος Δημητρίου Προκο-
 πίου 299/1^r
Ἰπποκράτης γεννηθεὶς: Ἰγνάτιος Σαράφογλου, Σύντομη ἀρχαία ἑλληνικὴ γραμματολογία 286/2^r
Ἰππον θεσσαλικήν: Χρησμός Ἀπόλλωνος Πυθίου, τοῦ ἐν Δελφοῖς, τοῖς Αἰγιεῦσι 182/81^r
Ἰστέον ὅτι αἱ τρίχες γεννῶνται ἀπὸ τοὺς παχεῖς καπνοὺς: Ἄμποῦ Τζιαφάρ Ἀχμεδ μπέν
 Ἰμπραχίμ, Τὰ ἐφόδια τοῦ ἀποδημοῦντος 186/13^r
Ἰστέον πρὸ τῶν λοιπῶν: Θεόδωρος Πρόδρομος, Ἐρμηνεῖα κανόνα (Κυριακῆς τοῦ Πάσχα) Ἰω-
 άννου Δαμασκηνοῦ 170/238^v, 273/161^r
Ἰστορία (ἐκ τοῦ οἶδα = γνῶσις) λέγεται ἡ διήγησις τῶν ἀνθρωπίνων γεγονότων: Μεσαιωνικὴ
 Ἱστορία 325/σ. 1
Ἰσχυρόν τι καὶ βίαιον χρῆμα: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολή 154/28^r, 155/σ. 100
Ἰσχυσε κατὰ πολλὰ ἡ εὐνοια ὅπου ἔχομεν πρὸς τοῦ λόγου σου: Κύριλλος Λούκαρης, Σύντο-
 μος Πραγματεῖα κατὰ Ἰουδαίων 219/6^r
Ἰωάννης Νικόλαος υἱὸς Ἀλεξάνδρου: Ἐκ τῆς τοῦ Φαμπρικίου βιβλιοθήκης Δημητρίου Προκο-
 πίου Μοσχοπολίτου 153/13^r
Ἰωάννης ὁ μοναχὸς καὶ πρεσβύτερος Δαμασκηνός: Σύντομο προλογικὸ σημεῖωμα περὶ Ἰω-
 άννου Δαμασκηνοῦ 179/ζ^v

Κ

- Κἀγὼ ὑγιαίνω, καὶ σὲ ὑγιαίνειν*: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολή 154/3^v, 155/σ. 12
Κάθε μὰ ματιὰ σου εἶναι ἓνα βέλος χωριστόν: Ἄδηλος, Στιχοῦργημα 138/σ. 174
Κάθε φορὰν ὅπου χαρὰν ἀξιωθῶ κομμάτι: Ἄδηλος, Στιχοῦργημα 138/σ. 187
Καθὼς εἶναι ἀναμφίβολου πῶς εὐρίσκεται εἰς τὸν κόσμον: Ἱστορία περὶ τῶν μυθολογουμένων
 θεῶν 199/3^v
Καθὼς ἐκεῖνος ὁ διοικητὴς τῶν μελισσῶν: <Γεράσιμος Β' Παλλάδας>, Λόγος 189/σ. 628
Καθὼς ἐκεῖνος ὁ φωτοφανὴς καὶ φωσφόρος ἥλιος: Ἄδηλος, Λόγος στὴ β' Κυριακῆ τῶν Νη-
 στειῶν 189/σ. 1072
Καθὼς ἓνας σοφώτατος καὶ ἐμπειρότατος ἰατρός: Ἄδηλος, Λόγος τῆ αὐτῆ Κυριακῆ [β' τῶν
 Νηστειῶν] 189/σ. 1104
Καθὼς λέγει ὁ Χρυσόστομος εὐλαβέστατοι ἱερεῖς: Γεώργιος Κόντης, ρήτωρ Αἴνου, Λόγος
 (στὴ δημῶδη) 353/4^r
Καθὼς ὁ βεβαρυμένος ἄνθρωπος ἀπὸ τὰ πάθη: <Γεράσιμος Β' Παλλάδας>, Λόγος 189/σ. 496
Καθὼς ὁ ἥλιος τοῦτος ὁ αἰσθητός: Κύριλλος Λούκαρης, Λόγος στὴν Κυριακῆ τῆς Ὁρθοδοξίας
 189/σ. 1034
Καὶ αὐθις κατὰ τὴν ἀπὸ Βελιγράδων ἐπάνοδον: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολή
 154/96^v, 155/σ. 336
Καὶ δῆτα τῷ θεῷ λάτρευε: Κάτων* Ρωμαῖος – Μάξιμος Πλανούδης (μετάφραση), <Γνώμαι>
 256/44^v, 324/97^v
Καὶ ἔξωθεν, καὶ ἔσωθεν: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολή 154/137^r

- Καὶ καθ' ἑαυτό:* Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/150^ο
- Καὶ νὰ κινδυνεύῃ διὰ τὸ καλόν:* Ἐξηγήσεις τοῦ ἀγίου Βασιλείου πρὸς τοὺς νέους παραίνεσις 324/41^ο
- Καὶ ὁ πνευματικὸς χρεωστῆ νὰ βλέπῃ τὸν ἄνθρωπον:* Νομοκάνων 129/σ. 77
- Καὶ οἱ μὴ δυνάμενοι βοηθησαὶ ἡμῖν τοῖς ταπεινοῖς λόγῳ τε καὶ ἔργῳ* 324/61^ο
- Καὶ ὅποσα μὲν ἐπελαύνουσι:* Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/8^ο, 155/σ. 29
- Καὶ οὗτοι οἱ γάμοι ὡς ἀπηγορευμένοι διαλυθήσονται:* Νομοκάνων 340/8^ο
- Καὶ πάλιν εἰς Βέλγραδα:* Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/44^ο, 155/σ. 157
- Καὶ παρόντι μὲν ἔναγχος ὠμληκὸς ἐμοῦ:* Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/59^ο, 155/σ. 208
- Καὶ πρότερον ἔγωγε:* Κωνσταντῖνος Δούκας, Ἐπιστολὴ 154/22^ο, 155/σ. 81
- Καὶ πῶς δὲν σου πρέπει νὰ χαρῆς σήμερον:* Ἰγνάτιος Σαράφογλου, Ὁμιλία στὴν Κυριακὴ τῶν Βαΐων 211/σ. 209
- Καὶ Συνεσίῳ μὲν τῷ πάνυ ἐν ἐλλογίμοις:* Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/42^ο, 155/σ. 150
- Καὶ τάδε μὲν τετέλοισι παλαιγραφεὸς διαθήκης:* Ἡ αὐτὴ τάξις <τῆς Καινῆς Διαθήκης> ἀλλοτρώπως 198/80^ο
- Καὶ τὴν μὲν ὑμετέραν μητέρα ἁωρία:* Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/70^ο, 155/σ. 247
- Καὶ τίς οὕτω νωθῆς:* Θεόδωρος Πρόδρομος, Ἐρμηνεῖα κανόνα (Ἵπαπαντῆς) Κοσμᾶ τοῦ Μελλωδοῦ, Προοίμιον 170/158^ο, 273/80
- Καὶ τοῦτο οἱ ἄγιοι πατέρες ὥρισαντο:* Νομοκάνων 248/36^ο
- Καὶ τοῦτο τῆς περὶ ἐμὲ θεΐης ἦν ἄρα κηδεμονίας:* Ἀδελφός, Συλλογὴ ἔργων Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου καὶ περὶ αὐτοῦ 153/27^ο
- Καὶ τοῦτο φιλίας:* Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/142^ο
- Καινοτομίας τινὸς εἰσηγητήν:* Ἐπιστολὴ συνοδικὴ 154/110^ο, 155/σ. 380
- Καιροῦς ἐμοὶ χρεωκοπίας ἐνδίδωσιν:* Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/31^ο, 155/σ. 111
- Καλὴ μὲν ἡ θεωρία, καὶ τὸν νοῦν ἐπικοσμεῖ:* Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/102^ο, 155/σ. 357
- Καλλιόπη φιλέσκεν ὀμηρικὰ χεῖλεα τὸ πρῖν:* Ζαχαρίας Σκορδύλης, Ἐπίγραμμα 304/4^ο α)
- Κάλλιπε μωαβίους Ῥούθη πρὸ δὲ εἶλετ' Ἰούδαν:* Ἰλαρίων Κιγιάλας, Ἐμμετρὴ Σύνοψη τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης (Ρούθ, Ὑπόθεση) 190/10^ο
- Κάλλιστ' Ἀργυρόπουλε, Θεῶ ἑναλίγγιε πάντα:* Γεώργιος Αἰτωλός, Στίχοι 249/315^ο
- Κάλλιστα τό, ὅτι τέκνων:* Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/3^ο, 155/σ. 11
- Καλὸν ἐστὶ κτήσασθαι δύο χιτῶνας:* Διάλεξις γερόντων πρὸς ἀλλήλους περὶ λογισμῶν 334/95^ο
- Καλὸν μὲν τὸ μὴ ἁμαρτάνειν:* Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/76^ο, 155/σ. 267
- Καλῶς εἴρηται:* Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/136^ο
- Κᾶν τῇ φύσει:* Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/123^ο
- Κάποιος ἱερεὺς μὲ ἕναν εὐλαβῆ διάκονον, ἔχοντες πρὸς ἀλλήλους τὴν ἀγάπην:* Διήγησις πάνυ ὠφέλιμος 330/59^ο
- (2) *Καρποβαλάμου, ἧτοι χαμπιλιμπελεσάν:* Καταγραφὴ τῶν ἐξ ὧν τὸ ἄγιον μῦρον κατασκευάζεται εἰδῶν 188/128^ο
- Κατὰ διαφόρους τρόπους δύναται ὁ ἱερός ποιμὴν ἵνα διδάξῃ:* Κωνσταντῖνος Τυπάλδος, Κατηχητικὴ 355/249^ο

- Κατὰ σημερινὴν γραπτὴν διαταγὴν σας: Ἐπιστολὴ Ζαχαρία Ἀδ. Στ[...].[άσμου (;) 126 ε)
- Κατὰ τὴν σκῆτιν τοῦ Πρωτάτου: Σεραφεῖμ τοῦ Θυηπόλου ὑπόμνημα 272/92^τ
- Κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν παλαιῶν ἱατρῶν: Νικόλαος ἱερόπαις Βελισδονίτης ἐξ Ἀγράφων (;), Πραγματεία περὶ Φυσιολογίας καὶ Παθολογίας 186/263^τ
- Κατὰ τοὺς χιλίους ὀκτακοσίους δέκα ἐννέα Μαΐου Δευτέρα: Ἀφιέρωμα Ἀλεξάνδρου Καλλιμάχη στὴ Μονὴ Ζωοδόχου Πηγῆς (Φουρνᾶ Ἀγράφων) 133/σ. 91
- Καταπέφευγεν ὡς ἐμὲ Κλήμης: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/17^τ, 155/σ. 62
- Κατασυμβεβηκὸς ἀντιστροφή λέγεται: Ἐράνισμα Λογικῆς (;) 123/117^τ ι)
- Κατεδαφιζῶν πλειονὰς οἱ οἰνοπώλεις πόλεις: Γεώργιος Ν. Σοῦτσος, Στιχοῦργημα 138/σ. 235
- Κινεῖται μὲ θαυμαστὴν κίνησιν ὁ φωτοπάροχος ἥλιος: Ἄδελφος, Λόγος τῆ αὐτῆ Κυριακῆ [τῆς Ὁρθοδοξίας] 189/σ. 990
- Κοινὰ φασὶ τὰ τῶν φίλων, καὶ μὴ μόνον: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/98^τ, 155/σ. 340
- Κοινῶς οἱ πολλοὶ (!) ἄνθρωποι πάντοτε ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐξετάζουσι: <Γεράσιμος Β΄ Παλλαδάς>, Λόγος 189/σ. 124
- Κόσμου οἷα τετρακτὺς παντὸς σώματ' ὀρεύει: Παῖσιος Σταγῶν, Ἐπίγραμμα 282/9^τ
- Κρήνη χαριτόβρυτε ἀγνή Παρθένε: Στίχοι πρὸς τὴ Θεοτόκο 133/σ. 28
- Κριμέζι, δράμα 5: Ἐνθύμησις διὰ τὸ κριμέζι 147/σ. 518
- Κυκῶδια, δράμα 100: Διὰ νὰ ποιήσης μελάνην 147/σ. 530
- Κυφορεῖται οὐ μόνον: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/132^τ
- Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεός, υἱὲ καὶ λόγε τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ποιμὴν καὶ ἀμνέ: Εὐχὴ συγχωρητικὴ 129/σ. 37
- Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν υἱὲ καὶ λόγε τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ποιμὴν καὶ ἀμνέ: Εὐχὴ ἐπὶ μετανοούντων 340/19^τ
- Κύριε τῶν δυνάμεων μεθ' ἡμῶν γενοῦ 182/1^τ δ)
- Κυρίτζη Δράκο ἀδελφέ μου | φίλτατε ἐξάδελφέ μου: <Κωνσταντῖνος> Καρατζᾶς, Ἐμμετρὴ ἐπιστολὴ πρὸς Κων. Δράκο <Σοῦτσο> 168/σ. 13

Λ

- Λάβε δεκαπέντε δράμα κριμέζι: Ἐρμηνεῖα ἀκριβῆς διὰ νὰ φτιάσῃς κριμέζι 147/σ. 527
- Λάβε ἕκατὸν δράμα σανταλόζι: Ἐτερο βερονίκι τοῦ σανταλοζίου 191/σ. 204
- Λάβε τρεῖς (!) ὀγγίεσι: Σιμίωσης σύνθετον διὰ νὰ κατασκευάσῃς βερονίκη (sic) 147/ιζ^τ
- Λάβε φλοῦδας κύτρου (!) ξηράς: Ἀπὸ τοῦ βιβλίου τοῦ Μέζουε 186/241^τ
- Λάμπει τὸ μνημόσυνον, τοῦ ἀθλοφόρου σου, Κύριε, Εὐστρατίου ὡς ἥλιος: Ἀκολουθία τῶν ἀγίων Ε' μαρτύρων 220/σ. 1
- Λαοὶ Θεοῦ χριστῶνυμοι πάντων τῶν Ὁρθοδόξων: Νικόδημος <Ἀγιορείτης>, Ἐπίγραμμα 282/11^τ
- Λάρυγγι μάκαρ: <Μελέτιος Συρίγος, Ἀκολουθία ἱερομάρτυρος Ἀθανασίου τοῦ ἐκ Σπάρτης, ᾧδῆ ζ> 330/8^τ
- Λέγει γὰρ ὁ μέγας Βασίλειος εἰς τὸν οὐρανὸν αὐτοῦ: Νομοκάνων 129/σ. 29
- Λέγει δὲ καὶ ὁ κανὼν τοῦ μεγάλου Βασιλείου, ὅτι διὰ τρία κεφάλαια: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/39^τ
- Λέγεται δὲ περὶ τοῦ προφήτου Ἰερεμίου ὅτι πρὸ τῆς ἀλώσεως τοῦ ναοῦ: Περὶ τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου 253/83^τ
- Λήθη τῶν κατορθωμάτων καὶ μνήμη τῶν ἁμαρτημάτων: Τίς ὄρος ταπεινώσεως 254/238bis^τ

Λίαν ἄσμενος: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/121**^v
Λογικὴ εἶναι ἐπιστήμη ἐξετάζουσα τοὺς νόμους: Ν. Χορτάκης, Λογικὴ, Εἰσαγωγὴ **287/1**^v Β)
Λόγος κοινός, παραίνεσις σύντομος ἐκφράζουσα ἀλληγορικῶς: Ὅρισμός τῆς παροιμίας **148/Π**^v
Λουζᾶ Βαρθήλ: *τουτέστιν οἶκος Θεοῦ*: Θεοδώρητος ἐπίσκοπος Κύρου*, *Εἰς τὰ ἄπορα τῆς*
Θείας Γραφῆς κατ' ἐκλογὴν (ἀπόσπ.) **182/ἔσωτ. πιν. ἀρχ.** (δ, 1)

M

Μ' ἐπιμέλειαν μεγάλην καὶ μὲ ζῆλον καὶ μὲ πόνον: Ἄδηλος, Στιχουργημα **138/σ.** 187
Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται: Εἰς λόγον πανηγυρικὸν τοῦ
 ἁγίου Νικολάου **182/37**^v
Μακάριος ὁ τὴν στενὴν ὁδεύων ὁδὸν στεφανηφορῶν: Ἀσκητικὴ συλλογὴ **253/17**^v
Μάρκον Ἀλεξάνδρου πρωτόθρονον ἄστεος ἄθρει: Ἰλαρίων Κιγάλας, Ἐμμετρὴ Σύνοψη τῆς
 Καινῆς Διαθήκης (δίστιχο στὸν Εὐαγγελιστὴ Μάρκο) **198/4**^v
Μάταιος ἂν εἶη: Θεόδωρος Πρόδρομος, Ἐρμηνεία κανόνα (Μ. Τρίτης) Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ
170/186^v, **273/108**^v
Ματαίως καὶ ὀλότελα ἄφρονα ἐκαυχᾶτο: Ἄδηλος, <Λόγος>, Αὐτὴ ἡ κλητὴ καὶ ἁγία ἡμέρα
324/100^v
Ματθαῖον Μάρκον Λουκᾶν ζᾷ θεόντ' Ἰωάννην: Ἰλαρίων Κιγάλας, Ἐμμετρὴ Σύνοψη τῆς Και-
 νῆς καὶ Παλαιᾶς Διαθήκης (Ἐξάστιχον) **198/42**^v
Ματθαῖος. Τὰ Ματθαίου πρώτιστα κείσθω τοῖς λόγοις: Ἄδηλος, Εὐαγγελιστῶν ἡ τετράς ὅσα
 γράφει θαύματα Χριστοῦ τοῦ θεανθρώπου λόγου **353/135**^v
Μαυροφόρησαι τὸ πᾶν, πλέον γιὰ τὸν χωρισμὸν σου: Ἄδηλος, Στιχουργημα **138/σ.** 177
Μὲ τὴν εὐχὴν καὶ εὐλογίαν τῆς ὑμετέρας Μακαριότητος: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπι-
 στολὴ πρὸς τὸν Δοσίθεο Ἱεροσολύμων **153/89**^v
Μὲ τὸ βρασαμένον δουλεύεται: Σύντομο κείμενο ἐρμηνείας ζωγραφικῆς **147/σ.** 529
Μὲ ὑψηλὴν θεωρίαν τοῦ προφητικοῦ μεγάλου χαρίσματος: <Γεράσιμος Β' Παλλαδάς>, Λό-
 γος **189/σ.** 56
Μεγάλη καὶ ἀξιოდάκρυτος ἀγνωσία: <Leandro Lombardi>, Ἐπιστολὴ-λίβελλος **121/1**^v
Μεγάλη κατὰ ἀλήθειαν καὶ θαυμαστή, ἢ μᾶλλον εἶπεν θεία: Σταμάτιος Παπᾶς, Λόγος **308/σ.** 1
Μεγάλην ἀθυμίαν ἐπήνεγκέ μου τῇ ψυχῇ: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/113**^v,
155/σ. 391
Μεγάλην μὲν ἐνεδείξατο τοῖς πάλοι Ἰσραηλίταις: Εὐστράτιος Ἀργέντης, Σύνταγμα κατὰ
 Ἀζύμων **283/12**^v
Μεγάλην χαρὰν, παραμυσίαν (!) νὰ σοῦ φέρω σήμερον: Ἄδηλος, Λόγος τῇ αὐτῇ Κυριακῇ [τῆς
 Ὁρθοδοξίας] **189/σ.** 1054
Μεγαλύνω σε: Στίχοι τοῦ μεγάλου ῥήτορος κυροῦ Ἐμμανουήλ πρὸς τὴ Θεοτόκο **249/3**^v
Μεγέθη ὁμογενῆ καλοῦμεν, ἅτινα ἔχουσι τὸν αὐτὸν ἀριθμῶν τῶν διαστάσεων: Ἄδηλος, Γε-
 ωμετρία, Μέρος Β' **363/60**^v
Μέγιστον κειμήλιον: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/131**^v
Μελέτη θανάτου: Ὅρος σοφίας **254/238bis**^v
Μελκούμ, Ἰάσπαρ καὶ Βαλτάσαρ: Τὰ ὀνόματα τῶν τριῶν μάγων **147/σ.** 530
Μέλλοντας ὁμιλίαν γράφειν: Γεώργιος Σουγδουρῆς, Περὶ τοῦ πῶς δεῖ ὁμιλίαν γράφειν **188/130**^v
Μέλλοντος τελευτᾶν τοῦ ἀββᾶ Ἀρσενίου ἐταράχθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ: Ἀσκητικὴ συλλογὴ
253/23^v
Μέλλουσαν ὁμιλίαν γράφειν: <Γεώργιος Σουγδουρῆς>, Περὶ τοῦ πῶς δεῖ ὁμιλίαν συγγράφειν
123/518^v

- Μὲν ἀπαληθινὰ τῆς ἐπιστολῆς τὸ πρᾶγμα ἡδὺ ἐστι, γλυκὸν εἶναι:* Παρασελίδια σχόλια στό: Θεόφιλος Κορυδαλεὺς, Περὶ ἐπιστολικῶν τύπων **353/20^φ**
- Μέσα σταῖς τόσαις ὁμορφιῆς ὄλου αὐτοῦ τοῦ κόζμου (sic):* Alecu Vacarescu (,), Στιχουργημα **138/σ. 248**
- Μεστὸς ὁ βίος:* Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/139^φ**
- Μετὰ πόθου προσέδραμες τῷ θανάτῳ:* <Μελέτιος Συρίγος, Ἀκολουθία ἱερομάρτυρος Ἀθανασίου τοῦ ἐκ Σπάρτης, Εἰς τοὺς αἴνους στιχηρὰ προσόμοια> **330/3^φ**
- Μετὰ τὴν πρὸς Κύριον, σοῦ ἐκδημίαν Γεώργιε:* Ἀκολουθία ἐγκαινίων τοῦ ναοῦ τοῦ Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ ἐν Λύδδῃ, Ἐν τῷ μικρῷ ἔσπερινῷ **272/4^φ, 274/4^φ**
- Μετὰ τὴν πρὸς τὸν ἐξουσιάζοντα προσκύνησιν:* Ἄδηλος, σύντομο ἀπόσπασμα **207/2^ν**
- Μετανοεῖτε ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν:* Ἐπίγραμμα εἰς τὸν Πρόδρομον (σύντομο κείμενο ἀπὸ ἐγχειρίδιο ζωγραφικῆς) **136/σ. 206**
- Μετάνοια ἐστὶν ἐπάνοδος:* Τί ἐστὶ μετάνοια **182/36^ν**
- Μετριοφρονῶν ὁ Θεολόγος ὡς εἶωθε πολλάκις ποιεῖν:* Νικήτας Ἡρακλείας, Σχόλια στό: Γρηγόριος Ναζιανζηνός, Λόγος εἰς τὴν Πεντηκοστὴν **361/σ. 503**
- Μέχρι πόσου, ὦ ἑταῖροι, τὸ δυστυχὲς τῶν ἀνθρώπων:* Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Διάλογος περὶ Ζωῆς καὶ Θανάτου **162/σ. α'**
- Μὴ ἔχῃς ἐν τῷ κελλίῳ σου ἱμάτιον κρεμάμενον ἀργόν:* Ἀσκητικὴ συλλογὴ **253/49^φ**
- Μὴ φερέτω βαρέως ἡ ὑμετέρα μεγαλοπρέπεια:* Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/31^φ, 155/σ. 109**
- Μηδὲ Σεκούνδου τοῦ Ἀθηναίου:* Σεκούνδου Φιλόστρατος, Ἐν βίοις σοφιστῶν βιβλίον **α' 123/465^φ**
- Μήτ' ἐμοὶ λίαν εὐμαρὲς ὑπὲρ ἄλλων:* Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/41^φ, 155/σ. 144**
- Μήτηρ σὺ τύπτε τὰ στήθη:* Ἄσμα **324/53^φ**
- Μήτοι γε, ὦ φίλε, ἐνδεῆς ἡ ἀγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία:* Ἄδηλος, Τοῖς ἐντευξομένοις, Ἀπολογία περὶ τῆς συνθέσεως καὶ τοῦ ὕφους τῶν παρόντων **324/54^φ**
- Μικρὰ φροντίζουσι οἱ ῥήτορες:* Μακάριος <Καλογερεᾶς Πάτριμος>, Ρητορικὸ Κανόνες **123/469^φ, 188/70^φ**
- Μνήμη θανάτου χρησιμεύει τοῦ βίου:* <Ἐπιγραφὴ> Εἰς πόρταν ἢ εἰς ἀρχονταρίκιον **147/σ. 523**
- Μνήμης, ὦ καλέ σύ, καὶ γενναῖε μηδέν:* Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/94^φ, 155/σ. 327**
- Μυστήριον ἐστὶ χρῆμά τι ἱερόν:* Τί ἐστὶ μυστήριον **182/36^ν**
- Μωαμέτη, υἱὲ τῆς ἀπωλείας:* Ἐπιστολὴ-Ἀπόκρισις τοῦ ἱμπερανδρόρου πρὸς τὸν Τοῦρκον **153/32^ν**
- Μωαμέτης, υἱὸς τῆς περιφήμου φήμης:* Ἐπιστολὴ τοῦ βασιλέως τῶν Τούρκων πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Λεοπόλδον **153/32^φ**

N

- Νὰ ποῦ ἔφθασεν ἡ πρώτη τῆς ἀνοιξέως μορφή:* Μεταστάσιος, Ἡ ἄνοιξις (στιχουργημα σὲ μετάφραση ἀδήλου) **138/σ. 170**
- Νὰ ποῦ προσφέρω καθαρὰ | πιά τὴν καρδιά μου μὲ χαρά:* Ἄδηλος, Στιχουργημα **138/σ. 178**
- Ναί, (γνωστὸν ἢ τοῖς πολλοῖς) ὅτι πολλοί:* Ἰγνάτιος Ναζιανζοῦ, Ἐγχειρίδιον Πρόχειρον περὶ συνοικεσίων **340/33^φ**
- Ναυιάδης πόρθμευσεν ἐπαγγελίας χθόνα φυλάς:* Παρίων Κιγάλας, Ἐμμετρὴ Σύνοψη τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης (δίστιχο στό βιβλίον τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ) **190/3^φ**

- Νείλος ὁ μακάριος ὁ νῦν εἰς μνήμην προκείμενος, ὁ ὁμώνυμος: Ὁ βίος τοῦ ὁσίου Νείλου **312/σ. 22**
- Νενίκηκας, ὦ γενναῖε, καὶ ποταπὴν: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/95^v, 155/σ. 333**
- Νέοις μὲν τὸ ἀστάτω: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/153^v**
- Νέος τις πλουσίων γονέων υἱὸς ἀναχωρήσας: Ἀσκητικὴ συλλογὴ **253/38^r**
- Νικᾶν ἐν πᾶσιν οὐ θεμιτόν: Μακάριος <Καλογεράς> Πάτριος, Περικοπαὶ τινες **336/232^v**
- Νικόλεω κλειτοῦ ἐπέβην θαλάμοιο ἐοῦσα: Δημήτριος Γεωργούλης Νοταράς, Ἐπίγραμμα **154/197^r**

Ξ

- Ξύλον ζωῆς, διὰ τὸν θεῖον ὄρον ἐκλήθη: Θεοδώρητος ἐπίσκοπος Κύρου*, Εἰς τὰ ἄπορα τῆς Θεῖας Γραφῆς κατ' ἐκλογὴν (ἀπόσπ.) **182/ἔσωτ. πιν. ἀρχ. (δ, 2)**

Ο

- Ὁ ἅγιος ἐπαραστάθη: Μαρτύριον τοῦ ἁγ. Χαλαλάμπους (σύντομο κείμενο ἐρμηνείας ζωγραφικῆς) **147/σ. 521**
- Ὁ ἅγιος καὶ ἔνδοξος Ἀνδρέας ὁ πρωτόκλητος: Διονύσιος ὁ Ἰβηρίτης, Ἱστορία τῆς Ρωσίας **309/σ. 1**
- Ὁ ἅγιος Συμεὼν ὁ νέος θεολόγος: Σύντομο κείμενο ἐρμηνείας ζωγραφικῆς **147/σ. 531**
- Ὁ ἄνθρωπος συνίσταται οὐσιωδῶς: Φίλιππος Ἰωάννου, Σύστημα Φιλοσοφίας, Γενικὴ Εἰσαγωγὴ **178/1^r**
- Ὁ ἀποκαρεῖς καὶ πάλιν κραζόμενος ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ: Νομοκάνων **248/113^r**
- Ὁ ἄρειος οὐχ ὁμοούσιον τῷ πατρὶ τὸν υἱὸν καὶ τὸ πνεῦμα ἔλεγε: Θεόδωρος Σκυθοπόλεως **340/1^r**
- Ὁ αὐτὸς ἔφη· τριῶν κακῶν τέταγμα: Ἀνώνυμος, Ἀνθολογία ἀνέκδοτος (Γνωμικὸ Φιλοσόφου) **123/465^v (6)**
- Ὁ βίος καὶ ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ γεννήσεως: Σύντομο κείμενο ἀπὸ ἐγχειρίδιο ζωγραφικῆς **136/σ. 208**
- Ὁ βροντόφωνος καὶ θεηγόρος Λόγον: Ἰλαρίων Κιγάλας, Ἐμμετρὴ Σύνοψη τῆς Καινῆς Διαθήκης (δίστιχο στὸν ἁγ. Ἰωάννη τὸν Θεολόγο) **198/16^r**
- Ὁ δὲ ε' κανὼν τῆς ζ' συνόδου σύμπαντας τοὺς εἰρημένους κανόνες: Νομοκάνων **248/48^r**
- Ὁ δὲ φιλόσοφος πρὸς ἅπερ ἀκήκουεν: Ἰωάννης πατριάρχης Ἱεροσολύμων **207/307^r**
- Ὁ δεσπότης ἀποκάθηται εἰς τὴν ἐπτάλοφον: Σύντομο κείμενο χρησμολογικοῦ περιεχομένου **219/88^r**
- Ὁ δεχόμενος τοὺς λογισμοὺς τῶν ἀνθρώπων: Νομοκάνων “πάνυ ὠφέλιμον καὶ πλουσιώτατον” **340/2^v**
- Ὁ διοικητὴς ἐνὸς λόχου ὡς ἐπιφορισμένος: Ἐγχειρίδιο καὶ Κατάστιχα Στρατοῦ **117/2^r**
- Ὁ ἑκατοστὸς τριακοστὸς ζ' κανὼν τῆς ἐν Καρθαγένῃ συνόδου: Νομοκάνων **248/51^r**
- Ὁ ἐμπνευθεὶς τῶν ἀρρήτων τοῦ θεοῦ πνεύματος θαυματουργός: Ἀκολουθία ἱερομάρτυρος Μοδέστου **259/1^r**
- Ὁ ἐν ἁγίοις πατῆρ ἡμῶν Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής: Βίος τοῦ Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ **164/2^v**
- Ὁ ἐν μονάδι φύσεως: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Εὐχὴ **154/107^v, 155/σ. 372**
- Ὁ ἐπίσκοπος τοῖς ὑπ' αὐτοῦ ἱερεῦσι: Περὶ πνευματικῶν **340/5^r**
- Ὁ ἔχων τὴν ταπεινοφροσύνην: Ἀσκητικὴ συλλογὴ **254/238bis^r**

- Ὁ θεῖος ἀριστεύς, καὶ γενναῖος ἀδάμας: Ἀκολουθία ἐγκαινίων τοῦ ναοῦ τοῦ Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ ἐν Λύδδῃ. Εἰς τὸν ὄρθρον 272/11^ε, 274/11^ε
- Ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ διὰ τοῦ προφήτου σου Νάθαν: Εὐχὴ ἐπὶ μετανοούντων 340/20^ε
- Ὁ θλίβων κοιλίαν συσφίγγει πλάτος ἐντέρων: Ἐκ τῶν τοῦ <Ἰωάννου> τῆς Κλίμακος διάφορα κεφάλαια 250/119^ε
- Ὁ ἱερεὺς βαλὼν ἐπιτραχήλιον, ποιεῖ εὐλογητόν: Ἀκολουθία εἰς τοὺς ἀπὸ τῆς αἰρέσεως τῶν Ἀρμενίων ἐπιστρέφοντας 337/σ. 1
- Ὁ ἰντερνούτζιος τῆς Νεμτζίας: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἱστορίαι 153/34^ε
- Ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν Χερουβίμ: Θεοδώρητος ἐπίσκοπος Κύρου*, Εἰς τὰ ἄπορα τῆς Θείας Γραφῆς κατ' ἐκλογὴν (ἀπόσπ.) 182/ἔσωτ. πιν. ἀρχ. (δ, 3)
- Ὁ κλέπτων ὀπώρας καὶ σταφυλάς: Νομοκάνων 248/141^ε
- Ὁ κτησάμενος ἀγάπην ἐσκόρπισε χρήματα: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/17^ε
- Ὁ λόγος ἄρα Ῥωμαϊκῶν πραγμάτων: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιτομαὶ Παντοδαπῆς Ἱστορίας (τόμος 2ος, βιβλίον α') 156/3^ε
- Ὁ μέγας οἰκονόμος. Ὁ μέγας σακελλάριος: Σκόπη (!) τὰ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ὀφείκια 340/3^ε
- Ὁ μέγας οἰκονόμος ὀφείλει ἐνεργεῖν ἐν τοῖς ἔσω καὶ ἔξω προαστίαις: Τάξις τῶν ὀφεικίων καὶ τῶν ἀρχόντων τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας 340/3^ε
- Ὁ μὲν γὰρ ταπεινὸς ὦν τὴν καρδίαν: Συμεὼν ὁ νέος Θεολόγος, Κεφάλαιον δ' 254/236bis^ε
- Ὁ μὲν μῦθος Ἡφαίστω συνοικίξει τὰς χάριτας: Ἀντώνιος <Βυζάντιος>, Περὶ ἐγγλιτικῶν, ἐγγλινομένων καὶ συνεγγλιτικῶν 160/σ. 123 [Υφαιστῶ κώδ.], 200/2^ε
- Ὁ μὲν ποντικὸς [πολιτικὸς ἔκδ.] νόμος: Νομοκάνων 340/5^ε
- Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς, διὰ τὰ μὴν ἔχη τὸ μοναστήριον παντελῶς κανέναν φόβον: <Ὁ>τι τὸ μοναστήριον ἔστειλεν ὁ βασιλεὺς διακοσίαις φραμελιαῖς ἀνδρῶν (σὲ ἀπλὴ ἐλληνικὴ) 253/82^ε
- Ὁ Ναύπλιος οὗτος, ᾧ φησι Συνέσιος: Σχόλια (ἀπόσπ.) στὴν ἐπ. 4 <τῷ Εὐοπίῳ> Συνεσίου 123/392^ε
- Ὁ νέος ἱεροκῆρυξ πρέπει νὰ γράφῃ πᾶσαν τὴν ἔννοιαν: Κωνσταντίνος Τυπάλδος, Κεφάλαιον Β'. Περὶ ἱεροκῆρυκος 355/257^ε
- Ὁ ὄρος πατὴρ τῆς ἐκκλησίας: <Κωνσταντίνος Τυπάλδος>, Ἐγχειρίδιον Πατρολογίας (Εἰσαγωγὴ) 221/8^ε
- Ὁ παρὼν εἰρμὸς ὀνειδίζει: Θεόδωρος Πρόδρομος, Ἐρμηνεία τοῦ κανόνα (Μ. Σαββάτου) Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ καὶ Μάρκου ἐπισκόπου Ἰδρουῶντος 170/218^ε
- Ὁ παρὼν εἰρμὸς τὴν ἀχαριστίαν καὶ ἀγνωμοσύνην ὀνειδίζει: Ἐρμηνεία τοῦ κανόνα (Μ. Σαββάτου) Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ καὶ Μάρκου ἐπισκόπου Ἰδρουῶντος 273/141^ε
- Ὁ παρὼν κανὼν ὀλίγα τινὰ ἔχει τροπάρια: <Γρηγόριος, μητρ. Κορίνθου>, Ἐρμηνεία τοῦ κανόνα (Κυριακῆς τοῦ Ἀντίπασχα) Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ 273/172^ε
- Ὁ παρὼν οὗτος κανὼν πάσης γέμει σαφηνείας: <Γρηγόριος, μητρ. Κορίνθου>, Ἐρμηνεία τοῦ κανόνα (Ἀναλήψεως) Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ 273/179^ε
- Ὁ παρὼν τῆς Θεοτόκου κανὼν: <Γρηγόριος, μητρ. Κορίνθου>, Ἐρμηνεία τοῦ κανόνα (Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου) Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ 170/298^ε, 273/235^ε
- Ὁ περίφημος Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος ἦτον εὐσεβέστατος εἰς τὰ θεῖα: Ἀποσημειώσεις εἰς τὸν βίον Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου 153/7^ε
- Ὁ πρὶν τελώνης νῦν δ' ἀπόστολος μέγας: Ἰλαρίων Κιγάλας, Ἑμμετρὴ Σύνοψη τῆς Καινῆς Διαθήκης (δίστιχο στὸν Εὐαγγελιστὴ Ματθαῖο) 198/1^ε
- Ὁ προαιώνιος [[Θεὸς]] πατὴρ καὶ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός: Ἰγνάτιος Σαράφογλου, Ὁμιλία στὴ γ' Κυριακῆ τῶν Νηστειῶν 211/σ. 151
- Ὁ σκοπὸς τοῦ παρόντος βιβλίου: Γεώργιος Παχυμέρης, Φιλοσοφία (βιβλίον β'. Εἰσαγωγὴ) 115/1^ε

- Ὁ συμφθαρῆς Ὁρθόδοξος: Νομοκάνων 340/5[†]
- Ὁ σφυγμὸς λέγεται νά μιζῆ: Περὶ σφυγμῶν 186/337^ν
- Ὁ τὰς συνθήκας θεῖς: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπίγραμμα ἐπιτύμβιον εἰς ἑαυτὸν 153/1^ν
- Ὁ τζιτζιρας ὁ μελωδὸς ὁ φάλτης ὅταν φανῆ ἢ ἀνοιξίς: Θεοφύλακτος Σιμοκάττης, Ἐπιστολὴ (σὲ ἀπλὴ ἑλληνικὴ) 324/151[†]
- Ὁ τοκιστὴς ἔστω ἀκοινώνητος: Νομοκάνων 248/152^ν
- Ὁ τρίτος αἰὼν ἄρχεται ἀπὸ τοῦ ἔτους Ἀβραάμ: Σχόλιον εἰς τὴν γενεαλογίαν τοῦ αἰῶνος ἀπὸ Ἀβραάμ ἕως νόμου Μωσέως 198/72[†]
- Ὁ τύχη βίος συμπεπλεγμένους ἔοικε χειμάρρῳ ποταμῶ: Γνωμολογικὰ διάφορα ἐκ τῶν Ἐπικτήτου κυρίως 200/465[†]
- Ὁ ὕπνος ὕπτιος ἐπέκλιν, πρηνῆς ἄσθμα φέρει: Χωρίο σύντομο 182/1[†] α)
- Ὁ φόβος ὁ πολὺς καὶ ὁ τρόμος: <Γεράσιμος Β΄ Παλλαδάς>, Λόγος 189/σ. 168
- Ὁ χρόνος ἔδειξε καὶ ἐφάνέρωσε πολλοὺς ἀνθρώπους: Περὶ τῶν ἱερατικῶν ἀμφίων 204/4^ν, 302/555^ν
- Οἱ ἄγιοι μάρτυρες οἱ τρεῖς, ἐν ἐνὶ φρονήματι τῇ τρισαγίῳ θεότητι: Ἀκολουθία μαρτύρων Πρόβου, Ταράχου καὶ Ἀνδρονίκου 261/2[†]
- Οἱ ἄγιοι πατέρες τῆς σκίτηως προεφήτευσαν περὶ τῆς ἐσχάτης: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/18[†]
- Οἱ δὲ κληρικοὶ καὶ οἱ πρῶτοι τῆς πόλεως προκειμένων: Νομοκάνων, Περὶ χειροτονιῶν τῶν ἐπισκόπων 248/50[†]
- Οἱ ἔμπειροι καὶ δοκιμάτατοι τῶν ἰατρῶν: Ἄδελφος, Λόγος στὴν Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας 189/σ. 969
- Οἱ λόγοι δ' ὧν ὁ Θεὸς ἀποδεικνύεται ζῶν: Κωνσταντῖνος Τυπάλδος, <Δογματικὴ Θεολογία, Βιβλίον Α΄>, κεφ. ιζ' 216/1[†]
- Οἱ μὲν γεωργοί: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/125[†]
- Οἱ μὲν λέγουσι ὅτι ἄγγελος ἔλαβον τὸ πανακήρατον αὐτῆς σακῆνος: Τρεῖς γινώμες φέροντες περὶ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου 182/1[†] β)
- Οἱ Ὀθωμανοί, τῶν ὁποίων ἡμεῖς ἐπεχειρήθημεν νὰ γράψωμεν τὴν ἱστορίαν: Ἄδελφος, μετὰφραση τῆς Ἱστορίας τῆς Ὀθωμανικῆς βασιλείας τοῦ Vincent Mignot 183/σ. 1
- Οἱ παλαιοὶ ἐν κηρώμασι τὰ γράμματα διατυποῦντες: Χωρίο ἀνεπίγραφο 182/ἔσωτ. πιν. ἀρχ. (β)
- Οἱ πατέρες τῆς σκίτηως τοῦ Καυσοκαλύβη: Περὶ τῆς εὐρέσεως τῶν λειψάνων τοῦ ἁγίου Νείλου 312/σ. 103
- Οἱ περισσότεροι, οἱ πλείους ἀπὸ ἐκείνους ὅπου κατεγέροντο κατέτριψαν ἑαυτοὺς εἰς συλλογὴν: Ἐξηγήσεις εἰς τὴν τοῦ Ἡρωδιανοῦ ἱστορίαν 351/1[†]
- Οἱ πλείους τῶν ἀνθρώπων: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/135^ν
- Οἱ τὰ θεῖα καλῶς διαταξάμενοι: Ὁμολογία ὅταν βούλεται τις ἱερωθῆναι 201/117[†]
- Οἱ τοῦ παρόντος κανόνος: Θεόδωρος Πρόδρομος, Ἐρμηνεῖα κανόνα (Πεντηκοστῆς) Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ 170/251[†], 273/185[†]
- Οἱ τοὺς λογισμοὺς δεχόμενοι, ἰατρῶν τάξιν ἐπέχουσι: Νομοκάνων 248/37[†]
- Οἷα περ ἀβράγέσιν ἐρύμασιν ἢ φρόνησις: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Φροντισματά 159/σ. 1
- Οἷδά σου τὸ πρόθυμον: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/154[†]
- Οἰκείως τοὺς ἀχροσάτας ἀδελφοὺς ὠνόμασε καὶ συμπένητας: Νικήτας Ἡρακλείας, σχόλια στό: Γρηγόριος Ναζιανζηνός, Λόγος περὶ φιλοπρωχίας 361/σ. 93
- Οἶσθα καλῶς: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/126^ν
- Ὅλα τὰ γαλιόνια, τὰ κάτεργα: Περιγραφή τοῦ ἀλαγίου τοῦ βασιλικοῦ στόλου 153/119[†]
- Ὅλβια ψυχὰ πατρὸς μετ' ἀγαθοῦ: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπίγραμμα 153/3[†]
- (Ὅρισμός τῆς ὀμιλητικῆς) Ὀμιλητικὴ ὀνομάζεται τὸ μάθημα ἐκεῖνο τῆς πρακτικῆς θεολογίας: Ἄδελφος, Ἐγχειρίδιον ὀμιλητικῆς 295/1[†]

- Ὅμοίως καὶ ὁ καταδότης τὸν αὐτὸν κανόνα: Νομοκάνων 248/151^α
- Ὅμώνυμα λέγονται ἐκεῖνα ὅπου εἶναι μόνον εἰς τὸ ὄνομα κοινά: Ἐξήγησις τῶν Ἀριστοτέλους κατηχηριῶν. Περὶ ὁμωνύμων 353/86^α
- Ὅν τρόπον ὁ πάνσοφος ἡμῶν Θεὸς διὰ πυρὸς καὶ γνόφου: Ἄδηλος, <Λόγος> Εἰς τὴν ἁγίαν Πεντηκοστὴν 324/101^α
- Ὅποσα περὶ μεταμορφώσεων: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/128^α
- Ὅποσα τοῖς πρέσβεσιν ὑμῶν συναντελαβόμεν: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/96^α, 155/σ. 335
- Ὅπόσης δυσχερίας: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/142^α
- Ὅπότεν ἤθελεν εἰσέβῃ μέσα εἰς τὰ τοῦ ἀνθρώπου νεύρα: Ἰγνάτιος Σαράφογλου, Ὁμιλία στὴ β' Κυριακῆ τῶν Νηστειῶν 211/σ. 123
- Ὅπότεν ἤθελεν εἰσέβῃ (πανιερώτατε καὶ σεβασμιώτατέ μοι δέσποτα): Ἰγνάτιος Σαράφογλου, Ὁμιλία στὴ δ' Κυριακῆ τῶν Νηστειῶν 211/σ. 163
- Ὅρᾶς οἷα πάσχουσιν ὦ Θεοῦ λόγε: Εἰς τὸν Πρόδρομον (σύντομο κείμενο ἀπὸ ἐγχειρίδιο ζωγραφικῆς) 136/σ. 207
- Ὅριζει τὸ χρυσόβουλλον τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως Ἰσαακίου τοῦ Κομνηνοῦ 337/σ. 267
- Ὅρφανῶν προστάτην καὶ χηρῶν: Μεγαλυνάριο ἁγ. Νικολάου 134/82^α
- Ὅσα ἔνεκά του κινεῖται: Θεόφιλος Κορυδαλεύς, Εἰς ἄπασαν τὴν Λογικὴν τοῦ Ἀριστοτέλους ὑπομνήματα καὶ ζητήματα, Προοίμιον τῆς λογικῆς 176/1^α
- Ὅσα μὲν οὖν τοῖς ἐμοῖς παισίν: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/12^α, 155/σ. 45
- Ὅσα σοι φθάς ἐπέστειλα περὶ ἀχαριστίας: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/93^α, 155/σ. 324
- Ὅσην ἐμοὶ παρέσχε χαράν: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/43^α, 155/σ. 153
- Ὅσην ἡμῖν αὐτοῖς ἀναγνώσκοντες ὄνησιν: Προοίμιον εἰς τὰ κεφάλαια τοῦ ἱστορικοῦ τῆς Νέας Διαθήκης 198/43^α
- Ὅσον γε τῶν ἐμῶν παίδων ὀρέγομαι τῆς ἐπιδόσεως: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/109^α, 155/σ. 378
- Ὅσον σε κατηγορήκα τῆς εἰς φιλίαν ἀδικίας: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/94^α, 155/σ. 328
- Ὅσον τὸ ἀνέκαθεν: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/145^α
- Ὅστις θέλει καὶ ζητεῖ, ὅστις πάντοτε γυρεύει: Γεώργιος Ν. Σοῦτσος, Στιχοῦργημα 138/σ. 236
- Ὅταν ἀποδέσης τὸ βιβλίον: Ἐρμηνεῖα πῶς νὰ βάλῃς μάλαμα εἰς τὰς θύρας τοῦ βιβλίου 147/σ. 524
- Ὅταν βλέπεις στερεᾶς εἰς τὰς περιστάσεις στάσεις: Γεώργιος Ν. Σοῦτσος, Στιχοῦργημα 138/σ. 234
- Ὅταν θέλῃς νὰ εὐγάλῃς ἀντίβουλα: <Διονύσιος ὁ ἐκ Φουρνᾶ>, Ἐρμηνεῖα τῆς ζωγραφικῆς τέχνης 128/σ. 40
- Ὅταν ὁ σεσαρκωμένος υἱὸς καὶ λόγος τοῦ Θεοῦ: Ἰγνάτιος Σαράφογλου, Ὁμιλία στὴ β' Κυριακῆ τῶν Νηστειῶν 211/σ. 111
- Ὅταν προβάλλῃς νηστεῖαν μὴ θήσῃς νόμον εἶτε ἄλλον: Νομοκάνων 248/72^α
- Ὅταν τις ἀνθρώπος θέλει ξενιτευθῆ χωριζόμενος: <Γεράσιμος Β' Παλλαδάς>, Λόγος 189/σ. 1
- Ὅτι μὲν λίαν διαφιλοτιμείσθε (!) περὶ τὸ σῶμα: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/77^α, 155/σ. 268
- Ὅτι φίλα τῇ σῇ λογιότητι: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/163^α
- Ὅτι φίλον: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/140^α
- Οὐ δεῖ πολλῶν, ἀλλ' ὥστε διὰ γράμματος ἡμετέρου: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/39^α, 155/σ. 138

- Οὐ κἄν ἐς τοσοῦτον: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολή 154/146^r
- Οὐ λέληθέ με ποταπά θηρία εἰσίν: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολή 154/71^v, 155/σ. 249
- Οὐ μόνον εἰς τοὺς παλαιούς χρόνους ἐνεργοῦσαν πολλὰ θαύματα: Θαύματα τοῦ ὁσίου Νεΐλου 312/σ. 35
- Οὐ μόνον εὐσεβὲς κατὰ τὸν Θεολόγον: <Αντώνιος Βυζάντιος, Χρηστοθήθεια> 171/42^v
- Οὐ μόνον καλῶς: Θεόφιλος Κορυδαλεύς, Εἰς ἅπασαν τὴν Λογικὴν τοῦ Ἀριστοτέλους ὑπομνήματα καὶ ζητήματα, Προσίμιον 176/1^r
- Οὐ πάλαι μόνον, ἀλλὰ καὶ νῦν οὐχ ἤμισα: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ζητημάτων θεολογικῶν λύσεις 158/1^r
- Οὐ πολλοῦ δὲ χρόνου παριππεύσαντος: Ἰάκωβος ὁ Ἀργεῖος, Λόγος ἐπιτάφιος πρὸς τὸν Ἀλέξανδρο Μαυροκορδάτο 153/90^r
- Οὐ ῥάθυμος ἐγὼ φίλων ἐπιλαβέσθαι: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολή 154/50^v, 155/σ. 177
- Οὐδὲν καλόν: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολή 154/137^r
- Οὐκ ἂν διαλείποιμι: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολή 154/27^r, 155/σ. 96
- Οὐκ ἀπεικότως ὧ περισπούδαστέ μοι κεφαλή: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολή 154/35^v, 155/σ. 125
- Οὐκ ἐκ τούτου σοι ὧ φίλτατε Σκαρλάτε: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολή 154/63^r, 155/σ. 219
- Οὐκ ὀλίγην ἀθυμίας αἰθάλην ἐπήνεγκέ μου: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολή 154/67^v, 155/σ. 236
- Οὐσιώδης μὲν λέγεται ἡ δηλωτικὴ τῆς οὐσίας: Ἐράνισμα Λογικῆς (;) 123/116^v β)
- Οὔτε σε τοῦ θάρρους ἐπαινεῖν: Νικηφόρος Κάλλιστος Ξανθόπουλος, Ἐξηγήσεις εἰς τὴν Τιμιωτέραν 260/98^r
- Οὔτε τὴν κατὰ τῆς ἐκκλησίας τοῦ κοινοῦ πολεμίου: Τόμος συνοδικός (1351) 127/2^r
- Οὔτι τετρατέυχον λοιπὸν φίλε δεῖ σ' ἀνελίσσειν: Ἀθανάσιος Πάριος, Ἐπίγραμμα 282/12^r
- Οὔτις ἐν ἀνθρώποισι λάχε κλέος Ἀργυροπούλων: Γεώργιος Αἰτωλός, Στίχοι 249/316^r
- Οὔτοι οἱ ἅγιοι ὑπῆρχον ἐπὶ Δεκίου βασιλέως καὶ καιρὸν λαβόντες: Ἡ εὐρεσις τῶν ἁγίων ἐπτὰ παίδων τῶν ἐν Ἐφέσῳ ἐπὶ βασιλέως Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ 253/73^r
- Οὔτος Λεῦθ', ἐκ τῶν Κριτῶν τυγχάνων, ἔλαβε γυναῖκα ἐξ ἐτέρας φυλῆς: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/52^r
- Οὔτος ὁ ἅγιος ἱερομάρτυς Κλήμης: Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Κλήμεντος 334/183^r
- Οὔτος ὁ ἅγιος μεγαλομάρτυς Εὐστάθιος: Βίος Εὐσταθίου μεγαλομάρτυρος 169/7^v
- Οὔτος ὁ ἅγιος προφήτης Ἡλίας: Βίος καὶ πολιτεία προφήτου Ἡλιοῦ τοῦ Θεσβίτου 134/83^r
- Οὔτος ὁ ἀοίδιμος βασιλεὺς καὶ χριστιανικώτατος: Ἄδελφος, Περὶ τῆς ἰδρύσεως τῆς Μονῆς Πάτμου καὶ τῆς δημιουργίας τῆς Μητροπόλεως Παροναξίας 317/280^v
- Οὔτος ὁ τοῦ Θεοῦ θαυμάσιος ἄνθρωπος: Βίος ἱερομάρτυρος Μοδέστου 195/σ. 81, 259/25^r
- Οὔτω γὰρ παραγγέλει καὶ ὁ κορυφαῖος τῶν Ἀποστόλων Πέτρος: Νομοκάνων 129/σ. 75
- Οὔτως ἄρ' ὧ φίλη: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολή 154/141^r
- Οὐχ ἀπλῶς πρὸς τὸ τῶν ἀμαρτημάτων: Ἰωάννης Χρυσόστομος, Κεφάλαιον Κανονικῶν 129/σ. 64
- Ἵφην ἀνεστήλωσε χαλκοῦν: Ἀκολουθία Εὐσταθίου μεγαλομάρτυρος 169/1^r
- (Ἰσμήνη) ἽΟχι, ὄχι Βερεινίκη, δὲν μὲ ἐφάνέρωσες: Μεταστάσιος, Ἀντίγονος (θεατρικὸ ἔργο) 138/σ. 68
- ἽΟχρα ἄσπρι (!) καὶ ὄχρα κίτρινη τῆς πόλης ἤδια σοστά (sic): Διὰ κιτρίνου ἀμπόλε 142/54^v
- ἽΟχρα πολιτικῆ: Διὰ ἀμπόλι κόκκινον 147/σ. 519

Π

- Παθαινομένης καὶ ἀπολοφυρομένης διαθέσεως ἀναφώνημα*: Νικήτας Ἡρακλείας, σχόλια στό: Γρηγόριος Ναζιανζηνός, Λόγος εἰς τὸν μέγαν Βασίλειον **361/σ. 1**
- Πάθος Μηναῖ ἐκμυμούμενος*: Ἀκολουθία ἁγ. Μηναῖ, Στιχηρὸ **195/σ. 109**
- Παῖδες Ἑβραίων ἐν καμίνῳ, κατεπάτησαν τὴν φλόγα*: Ἀκολουθία ἱερομάρτυρος Σεβαστιανοῦ **195/σ. 52**
- Παῖδες εἰσιν ἡμῶν οἱ λόγοι*: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/84¹, 155/σ. 292**
- Παῖσις ὁ ὑμέτερος*: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/153¹**
- Πάλιν εἶπεν ἀνάγκη ἦν εἶναι*: Ἀσκητικὴ συλλογὴ **253/36¹**
- Πάμπολλα μὲν ἐστι*: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/5¹** [*Πάμπολα (!) κώδ.*], **155/σ. 19**
- Παναγιώτατε ἡμῶν αὐθέντα καὶ δεσπότη*: Περὶ πῶς γράφωσιν οἱ ἀρχιερεῖς τῷ κοινῷ δεσπότη τῷ οἰκουμενικῷ πατριάρχει **129/σ. 320**
- Παντάνασσα, πανάχραντε Θεοτόκε, ζωῆς πηγὴ*: Στίχοι πρὸς τὴ Θεοτόκο **133/σ. 28**
- Πάντες ἄνθρωποι*: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/136¹**
- Πάντες βροτοὶ (πανιερώτατε καὶ σεβασμώτατέ μοι αὐθέντα καὶ δέσποτα)*: Ἰγνάτιος Σαράφογλου, Ὁμιλία στὴν ἁ Κυριακὴ τῶν Νηστειῶν **211/σ. 91**
- Πάντες κεχαρισμένοι, καὶ πάντες, ὅποσοι*: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/106¹, 155/σ. 368**
- Πάντες μὲν ὑπὲρ τοῦ κοινῷ πάντοτε πάμπολλα*: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/73¹, 155/σ. 256**
- Πάντοτε θέλει ἰδῆ τινὰς ἓνα ἄνθρωπον ὁποῦ ἡ φύσις του*: Ἄδηλος, Λόγος στὴν παραβολὴ τοῦ Ἀσώτου **189/σ. 933**
- Πάντων ὁ τοῦ κοινῷ πατρός*: Ἄδηλος, σύντομο ἀπόσπασμα **207/2¹**
- Παρ' ὀλίγον φησὶν παρήλθεν ἂν ἡμᾶς ὁ μέγας Κυπριανός*: Νικήτας Ἡρακλείας, Σχόλια στό: Γρηγόριος Ναζιανζηνός, Λόγος εἰς τὸν ἅγιον Κυπριανὸν **361/σ. 596**
- Πάραυ ῥακὴν πολλὰ δηνατὴν (!)*: Περὶ βερονικίου τῆς ῥακῆς ὁποῦ στυγνώνει εἰς τὸν ἴσκιον **191/σ. 207**
- Παρακαλοῦμεν ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἡμεῖς οἱ ταπεινοὶ καὶ ἐλάχιστοι μοναχοί*: Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου Μακαρίου τοῦ Ρωμαίου **254/240bis¹**
- Παραπλήσια τε μῦρα Νεῖλε πάνσοφε*: Ἀκολουθία τοῦ ὁσίου Νεῖλου **312/σ. 17**
- Πάρε ἀπὸ τὸ πεζύρι ὁποῦ ἔχεις βρασιμένον*: Περὶ κατασκευῆς βερονικίου τοῦ πεζυρίου **191/σ. 203**
- Παρέβαλέ τις τῶν γερόντων πρὸς ἄλλον γέροντα*: Ἀσκητικὴ συλλογὴ **253/48¹**
- Παρέβαλεν ὁ ἀββᾶς Ἰσαὰκ ὁ Θηβαῖος*: Ἀσκητικὴ συλλογὴ **253/14¹**
- Παρέβαλόν τινες ἐν τῇ ἐρήμῳ μεγάλῳ γέροντι*: Ἀσκητικὴ συλλογὴ **254/237bis¹**
- Πάρεμι μὲν σὺν τοῖς ὀθωμανικοῖς*: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/1¹, 155/σ. 6**
- Παρεκάλεσεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν τὸν ἀββᾶν Μακάριον*: Ἀσκητικὴ συλλογὴ **253/15¹**
- Παρέπονται κοινῶς πᾶσι τοῖς τοῦ λόγου μέρεσι δύο εἶδος καὶ σχῆμα*: Γραμματικὴ **362/σ. 1**
- Παρευθὺς ποῦ στὴν σελήνη τύχη σύγνεφον ἐμπρός*: Ἄδηλος, Στιχουργημᾶ **138/σ. 186**
- Πᾶς μέλλων βραχεῖα παραληγόμενος περισπᾶσθα*: Λῆμμα τοῦ λεξικοῦ Ἑτυμολογικὸν Μέγα (1499) **207/7¹**
- Πᾶσαι μὲν αἱ ἅγιοι σύνοδοι ὁποῦ ἔγιναν ὕστερα*: Πᾶσι τοῖς ἐντευξομένοις ἱερομένοις (!) τε καὶ λαϊκοῖς τὸ εὖ πράττειν **367/3¹**
- Πᾶσι μὲν ἐδόθη πρὸς Θεὸν ἔλεγχος ἀκριβῆς ἐνὸς ἐκάστου*: Διαθήκη Μακαρίου ἱερομονάχου **312/σ. 28**

- Πατέρες και αδελφοί, διπλοὶ ἔσμεν οἱ ἄνθρωποι ψυχικῶς (!): Θεόδωρος Στουδίτης, Κατήχηση 250/68^ρ
- Πατέρες και αδελφοί, εἰ και ὀλιγοστοὶ ἔστε ἐν τοῖς αὐτόθι: Θεόδωρος Στουδίτης, Κατήχηση 250/39^ν
- Πατέρες και αδελφοί, καλὸν ὑμῖν και χρεωστικὸν ὡς ἐργάταις: Θεόδωρος Στουδίτης, Κατήχηση 250/75^ν
- Πατέρες και αδελφοί, ἡ μὲν εὐσταχυς χώρα τὸν γεωργόν: Θεόδωρος Στουδίτης, Κατήχηση 250/64^ρ
- Πατέρες μου και αδελφοὶ ἡγαπημένοι, καθόσον ἐγὼ ὁ ταπεινὸς και μηδαμινός: Θεόδωρος Στουδίτης, Κατήχηση 250/53^ρ
- Πατέρες και αδελφοί, οὐτε ἐγὼ ὡς νομίζω εἰς κενόν: Θεόδωρος Στουδίτης, Κατήχηση 250/85^ν
- Πατέρες και αδελφοὶ τιμώτατοι, ἀνοίγω μου τὸ στόμα πάλιν: Θεόδωρος Στουδίτης, Κατήχηση 250/41^ν
- Πατέρες και αδελφοί, ὡς γῆ πῖων και ἀγαθὴ δεχόμενοι: Θεόδωρος Στουδίτης, Κατήχηση 250/83^ρ
- Πατέρες μου και αδελφοί, διὰ τοῦτο εἰσήγαγεν ἡμᾶς ὁ Θεός: <Παῦλος Εὐεργετινός, Κατηχητικὸν> 250/31^ν
- Πατριαρχεύοντος ἐν Κωνσταντινουπόλει Καλλινίκου τοῦ ἀπὸ Προύσης: Περὶ τῆς Συνόδου κατὰ Ἰωάννου Καροοφύλλου και τῆς ἀποκηρύξεως αὐτοῦ 153/18^ν
- Παῦλος ὁ μέγας ἀπόστολος τοῦ Κυρίου: Τύπος συστατικῆς διδομένου τῷ χειροτονθῆντι ἱερεὶ 129/σ. 308
- Παυσαμένων κριτέων Ἥλῃ Σαμουήλ τε, Σαούλης: Ἰλαρίων Κιγάλας, Ἐμμετρὴ Σύνοψη τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης (δίστιχο στὸ Βασιλειῶν Α' και ὑπόθεση) 190/11^ρ
- Πέμ' ὡς πότε πειματῶνεις; Και τὸ πείσμα τί δηλοῖ;: Ἀδῆλος, Σιχουόργημα 138/σ. 174
- Πέμφας μὲν τὸν πονηθέντα λόγον ἐν ἀγωνία: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/196^ν (Πενήντα) 50 δράμια). Σπίριτο τῆς ρακῆς: Συναγῆ 182/3^ν
- Πενταβίβλου γένεσιν Μωσῆς συνεγράψατο πρώτην: Ἰλαρίων Κιγάλας, Ἐμμετρὴ Σύνοψη τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης (δίστιχο στὴ Γένεση) 198/25^ρ
- Πέντε πατριαρχία (!) εἶναι εἰς ὅλον τὸν κόσμον: <Ἰάκωβος ἱερομόναχος, Βακτηρία ἀρχιερέων> 247/σ. 22
- Περὶ δὲ κρίσεως ἀμαρτιῶν: Νομοκάνων 129/σ. 71
- Περὶ τοιαύτην ἄρα καταγινώμεθα πραγματεῖαν: <Θεόφιλος Κορυδαλεύς>, Γενέσεως και φθορᾶς πέρι κατ' Ἀριστοτέλην, Προοίμιο 192/2^ρ, 207/8^ρ [καταγινώμεθα κώδ.]
- Περιττὸν ὡς ἔουκεν ὁ Ἐρμογένης ἡγήσατο: Ρητορικὴ πραγματεία, Περὶ τοῦ ἐπιδεικτικῶ γένους ἐγχειρίδιον 180/578^ρ
- Πέρουσι στρατευομένω: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/5^ρ, 155/σ. 17
- Πεφοίτικε πρὸς ἡμᾶς: <Θεόφιλος Κορυδαλεύς, Περὶ ἐπιστολικῶν τύπων>, Ὑπόδειγμα 353/36^ρ
- Πηγενάμενος ὁ Θεοφάνης ἀπὸ τὰ χωράφια: Ἀρχὴ ἐμφανείας και συνομιλίας τοῦ ἁγ. Νείλου μετὰ τοῦ Θεοφάνους 312/σ. 162
- Πιστεύω εἰς ἕνα Θεὸν ἀναρχον: Ἴσον ἀπαράλλακτον τῆς ἰδιοχείρου ὀρθοδόξου ὁμολογίας τοῦ λογιωτάτου κυρίου Μεθοδίου τοῦ Ἀνθρακίτου 189/σ. 1124
- Πιστεύω εἰς ἕνα Θεόν, πνεῦμα ὄντα: Εὐγένιος Βούλγαρης, Ὁρθόδοξος Ὁμολογία 123/2^ρ
- Πιστεύω Κύριε και ὁμολογῶ, ἐξ ὅλης μου ψυχῆς και καρδίας: Ὁμολογία πίστεως 193/σ. 28
- Πιστοῦ φίλου, φασίν, οὐκ ἔστιν ἀντάλλαγμα: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/93^ρ, 155/σ. 326
- Πλεοναζόντων χρεῶν και τῶν ἐνεχομένων: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/26^ρ, 155/σ. 94

- Ποίας ἀρετὰς κτήσασθαι ἄνθρωπος δύναται σωθῆναι;*: Ἀσκητικὴ συλλογὴ **253/43**^ε
- Ποίημα ἐκ μὲν πρώτης ὥδης*: Θεόδωρος Πρόδρομος, Ἐρμηνεῖα κανόνα (Μ. Σαββάτου) Κοσμά τοῦ Μελωδοῦ καὶ Μάρκου ἐπισκόπου Ἰδρουίντος **170/217**, **273/139**^ε
- Ποιητικὸν ὡς ὁ τέκτων τῆς κλίνης*: Τὸ αἴτιον πολλαχῶς **115/194**^ε
- Ποῖον πρᾶγμα, ποῖον κτίσμα, ποῖος ἄνθρωπος*: <Γεράσιμος Β΄ Παλλαδάς>, Λόγος **189/σ. 351**
- Ποῖος νοῦς συλλογιζόμενος τοῦ ἀγαθοῦ πατρός*: Ἰγνάτιος Σαράφογλου, Ὁμιλία στὴν Κυριακὴ τοῦ Ἀσώτου **211/σ. 31**
- Ποῖος ποταπὸς ἤμην μέγας καὶ ἔντιμος*: Ἐξήγησις στό: Γρηγόριος Ναζιανζηνός, Περὶ τῶν τοῦ βίου ὁδῶν **200/369**^ε
- Πολλὰ ἐνουθετήσαμεν τὸν εὐλαβέστατον Θεόδωρον*: Ἐφραίμ Σύρος, Ἐπιστολὴ πρὸς Ἰωάννην μοναχὸν περὶ ὑπομονῆς **254/111**^ε
- Πολλὰ ἐπιθυμῶ καὶ ὀρέγομαι ἀδελφοί μου*: <Γεράσιμος Β΄ Παλλαδάς>, Λόγος **189/σ. 580**
- Πολλὰ ἐρεύνησαν οἱ παλαιοὶ σοφοί*: Ἰγνάτιος Σαράφογλου, Ὁμιλία στὴν ια΄ Κυριακὴ τοῦ Λουκά **211/σ. 361**
- Πολλὰ μὲ φοβερίζει αὕτη ἡ λέξις*: <Γεράσιμος Β΄ Παλλαδάς>, Λόγος **189/σ. 199**
- Πολλὰ μὲν καλὰ κάγαθά*: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/147**^ε
- Πολλαῖς φοραῖς βλέποντας τοὺς χριστιανοὺς τυραννομένους*: <Αναστάσιος Γόρδιος>, Περὶ τοῦ ἐθνικοῦ Μωάμεθ τίς ἐστί **194/1**^ε
- Πολλάκις εὐρέθηκα σμὰ εἰς τὸ ἀλώνιον*: <Γεράσιμος Β΄ Παλλαδάς>, Λόγος **189/σ. 163**
- Πολλάκις ἡ σὴ λογιότης ὑπ' ἀχαριστίας*: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/98**, **155/σ. 343**
- Πολλάκις μὲν ὤρμησα*: Ἰάκωβος ὁ Ἀργεῖος, Λόγος ἐπιτάφιος πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον Μαυροκορδάτο **154/177**^ε
- Πολλὴν βέβαιαν κατήφειαν καὶ θλίψιν*: <Γεράσιμος Β΄ Παλλαδάς>, Λόγος **189/σ. 453**
- Πολλοὶ ἱστοριογράφοι ἀναφέροντας μόνον περὶ τῶν δύο πόλεων*: Σκαρλάτος Βίλικιος, Ἑλληνικὴ Ἱστορία **266/σ. 7**
- Πολλοὶ τρόποι τῶν ἐξαγγελόντων εἰσὶν*: Σωφρόνιος Ἱεροσολύμων*, Περὶ ἐξαγγελιῶν **129/σ. 67**
- Πολλοὺς συνεχόμενοι πειρασμοὺς τοῖς ἐξ ἀλλοφύλων*: Κανὼν παρακλητικὸς πρὸς τὴ Θεοτόκο **324/47**^ε
- Πολλοὺς συνεχόμενον πειρασμοὺς καὶ σοὶ προσδραμόντα*: Κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὸν ἱερομάρτυρα Σεραφεῖμ Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου **324/44**^ε
- Πολλοὺς τῶν φίλων ὡς ὑμᾶς ἐπιφοιτῶντας*: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/79**, **155/σ. 278**
- Πολὺς ἦτον ὁ πόθος τῆς νύμφης*: <Γεράσιμος Β΄ Παλλαδάς>, Λόγος **189/σ. 457**
- Πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον*: Γεράσιμος Βλάχος, Διδασκαλία περὶ τοῦ ἀκραϊνοῦς τρόπου τοῦ διδάσκειν τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν εὐαγγέλιον **188/177**, **324/20**^ε
- Πόσα εἶναι τὰ γράμματα τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης*: Ἐκ τῆς γραμματικῆς Ν. Εὐσταθίου καὶ Α. Κουζουλάρη **362/σ. 213**
- (Ερώτησις) Πόσα εἰσὶ τὰ μυστήρια τῆς ἐκκλησίας*: Ἀπόκρισις. Ἐπτὰ: Περὶ τῶν μυστηρίων τῆς ἐκκλησίας **187/96**^ε
- (Ερώτησις) Πόσα εἶναι αἱ ἐντολαὶ τοῦ Θεοῦ*: Ἀπόκρισις. Δέκα: Περὶ τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ **187/98**^ε
- Πόσῃ λύπῃ πέραν (!) ἐκείνοι οἱ ἄνθρωποι*: <Γεράσιμος Β΄ Παλλαδάς>, Λόγος **189/σ. 207**
- Ποτὲ μὲν ὁ λογισμὸς προηγείται τοῦ πάθους*: Ἐκ διαφόρων κεφαλαίων **250/123**^ε
- Πότερον δὲ ἡ τῆς Ῥωμαϊκῆς πολιτείας*: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιτομαὶ Παντοδαπῆς Ἱστορίας (τόμος 2ος, βιβλίον β΄) **156/44**^ε

- (Ερώτησις) Ποῦ ἔγινεν ἡ πρώτη σύνοδος; Ἀπόκρισις. Εἰς τὴν Νίκαιαν πόλιν: Ἄθλος, Περιτῶν ἑπτὰ οἰκουμενικῶν συνόδων 187/93^τ
- Ποῦ εὕρισκόμεθα; Εὕρισκόμεθα ἐντὸς τῆς Σχολῆς: Γεωγραφία (Πατριδογραφία ἢ Πατριδογνωσία) συντεθεισα παρὰ τοῦ ἔλλογίμου διδασκάλου κυρίου Εὐθυμίου 362/σ. 119
- Ποῦ εὕρισκόμεθα; Εὕρισκόμεθα ἐντὸς τῆς Σχολῆς: Ἄλλη πατριδογραφία κατὰ τὴν νέαν μέθοδον συντεθεισα ὑπὸ Ἰ. Σαραντίδου 362/σ. 143
- Πρῶτον ἀπαρίθμασεν ἀπ' εἰκατέτευς πολεμεῦντας: Ἰαρίων Κιγάλας, Ἐμμετρῆ Σύνοψη τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης (Ἀριθμοί, κεφ. α') 198/53^τ
- Πρέπει νὰ ἐκλέξῃς τὴν ὑπόθεσιν περὶ τῆς ὁποίας: Κωνσταντίνος Τυπάλδος, Κανόνες περὶ τῆς συνθέσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν λόγων 355/253^τ
- Πρὸ δὴ τῶν ἄλλων ἐγκλιτικά: Ἀντώνιος Βυζάντιος, Περὶ ἐγκλιτικῶν, ἐγκλινομένων καὶ συνεγκλιτικῶν (Τί ἐστιν ἐγκλιτικὸν καὶ ἐγκλινόμενον) 200/2^ν
- Πρὸ ἡμερῶν οὐκ ὀλίγων: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/19^τ, 155/σ. 71
- Πρὸ τοῦ μολυνθῆναι καὶ καταρτυποθῆναι (!) τὴν ἁγίαν κορυφὴν τοῦ ἁγίου ὄρους Σινᾶ: Περὶ τῆς ἁγίας κορυφῆς τοῦ ἁγίου καὶ θεοβαδίστου ὄρους Σινᾶ 253/50^τ
- Πρὸ τριῶν περιπίου ἐτῶν εἶχε διατάξει: Ἐπιστολὴ Κώστα Τάνε ἀπὸ Κάλυστα 126/β)
- Πραγματῶν φύσιν τῶν ἐν ἀνθρώποις: <Βίος Αἰσώπου τοῦ μυθοποιῦ> 256/100^τ
- Προαιώνιος, ἀνσφοφός δημιουργὸς ἡμῶν Θεός: Ἰγνάτιος Ναζιανζοῦ, Ἀσכולία καὶ διατριβαὶ 321/1^τ
- Προβλέπουσιν οἱ ἔμπειροι ναῦται τὸν καιρόν: <Γεράσιμος Β' Παλλαδάς>, Λόγος 189/σ. 151
- Προγύμνασμα ἔστιν [[ἄκουσμα]] ἄσκησις μετρίων πρὸς μειζόνων: Ρητορικὴ πραγματεία 180/11^τ
- Προσηνὴς σύ, καὶ γὼ προσηνέστερος: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/38^τ, 155/σ. 135
- Προσφωνηματικῶς ἐγράφη: <Γρηγόριος, μητρ. Κορίνθου>, Ἐρμηνεῖα κανόνα (Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου) Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ 170/291^τ, 273/228^τ
- Πρότριπτα πρὸς τε τὴν τῶν ἀρχομένων τῆς ἐλληνομουσείας: Μανουήλ, Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ἀλέξανδρο Μαυροκορδάτο 153/112^τ
- Πρῶτ' Ἀμαληκίτης Σεκελάκ τρίτω ἡματ' ἐφίκται: Ἰαρίων Κιγάλας, Ἐμμετρῆ Σύνοψη τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης (Βασιλειῶν Β', κεφ. α') 190/17^τ
- Πρῶτον διδάσκει πρὸς Θεὸν Θεὸν λόγον: Ἰαρίων Κιγάλας, Ἐμμετρῆ Σύνοψη τῆς Καινῆς Διαθήκης (Αἰ περιοχαὶ τῶν κεφαλαίων τῶν Εὐαγγελιστῶν διὰ μέτρων) 198/9^τ
- Πρῶτον Ζαχαρίδας φέρει κήρυγμα θεὸν τε: Ἰαρίων Κιγάλας, Ἐμμετρῆ Σύνοψη τῆς Καινῆς Διαθήκης (Αἰ περιοχαὶ τῶν κεφαλαίων τῶν Εὐαγγελιστῶν διὰ μέτρων) 198/4^τ
- Πρῶτον Ἰωάνναο προάγγελον ἔχθετο φύτλην: Ἰαρίων Κιγάλας, Ἐμμετρῆ Σύνοψη τῆς Καινῆς Διαθήκης (Αἰ περιοχαὶ τῶν κεφαλαίων τῶν Εὐαγγελιστῶν διὰ μέτρων) 198/5^τ
- Πρῶτον, ὅτι τεττάρων ὄντων μεγίστων ἀξιωματῶν: Χαριτώνουμος Ἐρμῶνυμος, Δέκα κεφαλαία 207/1^τ
- Πρῶτον ὑπ' ὀπτασίησι πολίμβιον (mg. παλίμβιον) οὐα θεοῖο: Ἰαρίων Κιγάλας, Ἐμμετρῆ Σύνοψη τῆς Καινῆς Διαθήκης (Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, διὰ στίχων ἠρωϊκῶν) 198/12^τ
- Πρῶτω Ἐλκανάου ἐξ Ἐφραΐμ ἀρμαθιαίου: Ἰαρίων Κιγάλας, Ἐμμετρῆ Σύνοψη τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης (Βασιλειῶν Α', κεφ. α') 190/11^τ
- Πρῶτω θάλπε γέροντα Δαβιδ Ἄβισάγ σομανίτις: Ἰαρίων Κιγάλας, Ἐμμετρῆ Σύνοψη τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης (Βασιλειῶν Γ', κεφ. α') 190/11^τ
- Πρῶτω θεὸς γῆς παρδίδου κληρουχίαν: Ἰαρίων Κιγάλας, Ἐμμετρῆ Σύνοψη τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης (Δευτερονόμιον, κεφ. α') 198/62^τ
- Πρῶτω Ναυιάδην μετὰ Μωσέα λέξατο θεῖον: Ἰαρίων Κιγάλας, Ἐμμετρῆ Σύνοψη τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης (Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ, κεφ. α') 190/3^τ

Πρώτῳ πεντάκι φῶτες ἀπ' Ἰσραέλου δεκαπέντε: Ἰλαρίων Κιγάλας, Ἕμμετρη Σύνοψη τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης (Ἔξοδος, κεφ. α') **198/33**^v

Πρώτῳ ταχειᾶν ἔκβασιν θεαμάτων: Ἰλαρίων Κιγάλας, Ἕμμετρη Σύνοψη τῆς Καινῆς Διαθήκης (Αποκάλυψις, κεφ. α') **198/12**^r

Πῶς σ' ἀγαπᾶ εἰς ἄκρον ἡ ψυχὴ μου: Alecu Vacarescu (:), Στιχοῦργημα **138/σ. 246**

P

Ῥεῖ μὲν ποταμῶν τετρακτὺς πρὸς τὴν ἄλα: Νικόδημος <Ἀγιορείτης>, Ἐπίγραμμα **282/10**^v

Ῥεῖθροις τῶν δακρῶν ἀρδευθεὶς ὦ Ἀθανάσιε: <Μελέτιος Συρίγος, Ἀκολουθία ἱερομάρτυρος Ἀθανασίου τοῦ ἐκ Σπάρτης, ὡδὴ η'> **330/1**^r

Ῥήτορά μοι θεόληπτον ἀκέστορα δίζεο Λουκᾶν: Ἰλαρίων Κιγάλας, Ἕμμετρη Σύνοψη τῆς Καινῆς Διαθήκης (δίστιχο στὸν Εὐαγγελιστὴ Λουκᾶ) **198/5**^v

Σ

Σαντράκα, δράμια 20: Ἐνθύμησις τοῦ βερνικίου **147/σ. 518**

Σεκοῦνδος Ἀθηναῖος σοφιστὴς ὃς ἐχορημάτισε Πλίνιος: Ἐκ τῶν Σουῖδα (Γνώμες Φιλοσόφων) **123/465**^v (7)

Σεκοῦνδος ὁ σοφὸς ἐρωτηθεὶς τί ἐστὶ γυνή, εἶπεν: Ἀντώνιος (Γνώμες Φιλοσόφων) **123/465**^v (5)

Σημεῖον ἐστὶ τὸ ἐν τῷ μεγέθει ἀδιαίρετον, ἧτοι τὸ μηδὲ τῇ ἐπινοίᾳ: <Εὐγένιος Βούλγαρης, Μετάφραση τῶν Στοιχείων Γεωμετρίας τοῦ Ἀ. Τακουετίου>, Ὀρισμοὶ **305/9**^r

Σημεῖόν ἐστίν, οὐ μέρος οὐθέν: <Νικηφόρος Θεοτόκης>, Γεωμετρία <Εὐκλείδειος> **305/34**^r

Σημείωσις διὰ ταῖς πληρομαῖς (!) ταῖς κατὰ καιροὺς τῶν στρατευμάτων εἰς Ἑπακτον: Σημειωματάριο Ναστούλη Δαγκλιῆ **132/σ. 6**

Σήμερον ἔαρ ψυχῶν ὅτι Χριστὸς ἐκ τάφου: Ἀκολουθία <Παναγίας> Ρευματοκρατόρισσας, Τροπάριον **193/σ. 12**

Σιγὴν ἡμῖν ἐγκαλεῖ: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/154**^v

Σιωπῆς ἀκίνδυνον γέρας ἢ παροιμία φησί: φίλου δ' ἐν κινδύνῳ: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/130**^r

Σιωπῆς ἀκίνδυνος γέρας ἢ παροιμία φησὶν: εἰ δὲ ἡ σιωπή: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/130**^v

Σκαρλάτος ὁ πρωτότοκος υἱὸς Νικολάου Μαυροκορδάτου: Ἐκ τῆς τοῦ Φαμπρικίου βιβλιοθήκης Δημητρίου Προκοπίου Μοσχοπολίτου **153/13**^v

Σοὶ μὲν ἀεὶ σπουδῆ: Νικηφόρος Κάλλιστος Ξανθόπουλος, Πρὸς τὸν ἐρωτήσαντα περὶ τῆς ὑπακοῆς **260/95**^r

Σόλων ἤκμασεν: Ἰγνάτιος Σαράφογλου, Σύντομη ἀρχαία ἐλληνικὴ γραμματολογία **286/1**^r

Σοφία δικαιοσύνης εἶναι νὰ βλέπη τὰ θεῖα καὶ ἀνθρώπινα πράγματα, ἧτοι τὸ δίκαιον: Νομοκανονικὴ συλλογὴ **342/1**^r

Σπεῦδῶ νὰ ἐρωτήσω περὶ τὴν καλὴν (!) σας ἡγείαν (!): Ἐπιστολὴ **255/2**^r

(Θεμιστοκλῆς) Στάσου Νέοκλε, ποῦ τρέχεις;: Μεταστάσιος, Θεμιστοκλῆς (θεατρικὸ ἔργο) **138/σ. 3**

Στεῖρωσιν οὐκ ἀνέχομαι φιλίας: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/52**^r, **155/σ. 182**

Στὸ πρόσωπόν σου βλέπω πῶς λάμπει καθαρὰ: Ἄδηςλος, Στιχοῦργημα **138/σ. 182**

Στοχαζόμενος πρὸ πολλοῦ χρόνου: <Γεράσιμος Β' Παλλαδάς>, Λόγος **189/σ. 246**

Στοχάζονται οἱ τεχνοῖτε (!) καὶ πολιτικοὶ παιῖδες τῶν ἀνθρώπων: <Γεράσιμος Β' Παλλαδάς>, Λόγος **189/σ. 477**

Συγγινόμενος ὡς νομῖμῳ γυναικί: Σχόλια ἐρμηνευτικὰ σὲ Ἐπιστολὰς Συνεσίου **123/393**^v

- Συγγνώμη αιτησόμενος*: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολή 154/155^v
Σὺ μὲν ἐπεύχῃ πάνθ' ὅσα καλά: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολή 154/26^v, 155/σ. 95
Σὺ μὲν, ὦ ἴαθέ, ἤδη καὶ τέρπη: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολή 154/122^v
Σὺ μὲν ὦ ἴαθὲ οὐκ ἐθέλεις: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολή 154/171^v
Συγκαλεῖ πάλιν ἡμᾶς, ὦ φιλόχριστοι, ὁ φιλόστοργος οὗτος: Ἀρκάδιος, ἐπίσκοπος Κύπρου, Ὀμιλία 272/81^r
Συμφωνία λέγεται, ὅταν τινὰ ἀναφερόμενα εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον: Συντακτικὸ 362/σ. 45
Σὺν τ' εὐαγγελίοις πράξεις ἅμα κάποκαλύψεις: Ἰλαρίων Κιγάλας, Ἐμμετρὴ Σύνοψη τῆς Καινῆς Διαθήκης (μονόστιχον εἰς τὴν βίβλον) 198/42^r
Συνάγει, φησί, τοὺς ἀνθρώπους κακά: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολή 154/52^r, 155/σ. 182
Συνεπεῖα ἐνὸς φιλικῷ τεκτριῶν τῆς δι' οὐ ἀνήγγειλεν: Ἐπιστολή Μεχμέτ Ρασίδ 126 δ)
Συνήθειαν ἔχουσιν οἱ ἐπιστήμονες καὶ ἔμπειροι ἄνθρωποι: Ἰγνάτιος Σαράφογλου, Ὀμιλία στὴν ἑορτὴ τῆς Πεντηκοστῆς 211/σ. 301
Συνήθειαν ἔχουσιν οἱ τεχνίται: <Γεράσιμος Β' Παλλαδᾶς>, Λόγος 189/σ. 394
Συνουσίας τὰς ἐν πότοις εὐλαβοῦ: <Χρῦσανθος Νοταρᾶς>, Βασιλείου Μακεδόνος Βασιλέως Ρωμαίων, <Κεφάλαια παραινετικά> 324/17^r
Σφαῖρα κρικωτή, ἢ Πτολεμαίου σφαῖρα: Νικηφόρος Θεοτόκης, Στοιχεῖα γεωγραφίας (Περὶ σφαιράς) 305/5^r
Σφαῖραν μέρη τέτταρα, πιοῦσι (!) μίαν: Παῖσιος Σταγῶν, Ἐπίγραμμα 282/9^v
Σχήμα γεωμετρικόν ἐστὶ διάστημα πανταχῶθεν (!) περιεκλεισμένον: Βικέντιος Δαμοδός, <Φυσιολογία, Μέρους Β', Τμῆμα Β', κεφ. β'. Περὶ τῶν γεωμετρικῶν σχημάτων> 305/55^r
Σχίσμασιν αἰρεσίεσσι παραβασήσι βροτῶν τε: Ἰλαρίων Κιγάλας, Ἐμμετρὴ Σύνοψη τῶν Οἰκουμενικῶν καὶ Τοπικῶν Συνόδων 190/35^r

Τ

- Τὰ βαρυτάτα τῶν ὀφλημάτων*: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολή 154/177^r
Τὰ γράμματα: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολή 154/120^v
Τὰ γράμματα λέγονται καὶ στοιχεῖα: Τεχνολογικόν, Τμῆμα β', κεφ. α', Περὶ γραμμάτων 362/σ. 99
Τὰ ἑπτὰ μυστήρια τῆς ἁγίας ἐκκλησίας 136/σ. 221
Τὰ θεῖα μελλωδήματα (!) εὐφρανον τὴν καρδίαν: Δίστιχο 187/149^r
Τὰ λόγια τῶν τεσσάρων εὐαγγελιστῶν καὶ τοῦ ἱεροῦ ἀποστόλου: Σύντομο κείμενο 283/332^r
Τὰ μεγέθη τῆς Εὐρώπης, τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Ἀσίας: Νικηφόρος Θεοτόκης, Στοιχεῖα Γεωγραφίας 170/306^v
Τὰ μὲν ἄλλα ῥαθυμότεροι γιγνόμενοι: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολή 154/27^r, 155/σ. 96
Τὰ πάθη ταῦτα ἔνεκα τῆς μεγάλης ποικιλίας (!) τῶν ἀποτελούντων μοριῶν: Γεώργιος Μακκάς, Νοσήματα τῶν πεπτικῶν ὀργάνων 297/σ. 1
Τὰ παρὰ τῆς ὑμετέρας εὐμενείας: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολή 154/36^v, 155/σ. 128
Τὰ παρὰ τῆς ὑμετέρας μακαριότητος γράμματα μεθ' ὅσης: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολή 154/175^r
Τὰ παραμυθητικά: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολή 154/118^r
Τὰ πρῶτά μοι τῆς ἐπανελθούσης ὑγείας: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολή 154/106^v, 155/σ. 369
Τὰ σὰ γράμματα τὰ ἔναγχος ἐπισταλέντα: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολή 154/104^v, 155/σ. 363
Τὰ σωπὴν ἐγκαλοῦντά μοι: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολή 154/117^r

- Τὰ τέσσερα στοιχεῖα τὰ λέγουσιν οἱ Τοῦρκοι ἀνασῆρ, ἐρμπαά: Περὶ φύσεως ἀνθρώπου **186/333**^ε
- Τὰ τῆς νεότητος ἐν Κωνσταντινουπόλει: Παρασκευὴ εἰς τὸν βίον τοῦ μινίστρου Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου **153/5**^ε
- Τὰ τῆς οὐκουμένης συντρέχουσιν: Μάρκος Εὐγενικός, Κανόνας ε' παρακλητικὸς στὴν Ὑπεραγία Θεοτόκο **352/30**^ε
- Τάγματα φυλᾶν τε σταθμῶς τε καὶ ἔννομα πλείστα: Ἰλαρίων Κιγάλας, Ἑμμετρὴ Σύνοψη τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης (δίστιχο στὸ βιβλίον τῶν Ἀριθμῶν) **198/53**^ε
- Ταῖς ὁσημέραι φροντίσι: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/176**^ε
- Ταῖς περὶ λόγου δυνάμεσι μᾶλλον: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **153/91**^ε, **154/23**^ε, **155/σ. 82**
- Ταῖς φιλαῖς χρώμενοι δυνάμεσι: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/70**^ε, **155/σ. 246**
- Ταπεινοπροσκυνῶ τὴν ἔκλαμπρον κεράν μου: Ἄδηλος, Στιχοῦργημα **138/σ. 193**
- Τὰς ἱεράς αὐτῆς ἐπιστολάς ἔλαβον: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος Ἐπιστολὴ πρὸς Δοσίθεο Ἱεροσολύμων **153/89**^ε
- Τὰς φυσικὰς δυνάμεις λέγουσιν οἱ Τοῦρκοι: Σύνοψις τῶν φυσικῶν δυνάμεων **186/339**^ε
- Τάσδε θεοπτάων Λουκᾶς συνεγράψατο πράξεις: Ἰλαρίων Κιγάλας, Ἑμμετρὴ Σύνοψη τῆς Καινῆς Διαθήκης (δίστιχο στὶς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων) **198/12**^ε
- Ταῦτα δὲ καινοτάτης: Τάξις τῆς Καινῆς Διαθήκης βιβλίων καὶ πόσα ἐκάστω κεφάλαια **198/79**^ε
- Ταῦτα δὴ καὶ τὰ τοιαῦτα συνδιασκεψάμενος ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας: Ὅπως ἐφάνη τόπος ἐπιτηδεϊότερος νὰ κτισθῆ τὸ μοναστήριον ὁ τόπος τῆς ἁγίας βάτου **253/80**^ε
- Ταῦτα μαθὼν ὁ ἁγιώτατος πατριάρχης Ἱεροσολύμων Πέτρος: Ὅτι ὁ ἅγιος Σάββας ἐπέμφθη δεύτερον παρὰ τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων ἀποκρισάριος πρὸς τὸν μέγαν Ἰουστινιανόν (σὲ ἀπλὴ ἑλληνικῇ) **253/77**^ε
- Τάχα ἂν ἔλθῃ τινὰς ἀπὸ καμῖαν: Ἄδηλος, Σχόλια ἐρμηνευτικὰ (ἀποσπασματικά) Εἰς τὸν Περὶ Βασιλείας λόγον Συνεσίου **123/427**^ε
- Ταχὰ ξεύρεις πῶς πεθένω (!), ἢ θαρρεῖς πῶς σὲ γιελῶ (!): Alecu Vacarescu (;), Στιχοῦργημα **138/σ. 243**
- Τέρπει μὲν ὡς ἀπὸ φιλίου γλώττης: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/24**^ε, **155/σ. 87**
- Τετραύλοιο σύριγγος ἐν ἀρμόνιον μέλος οἶον: Ματθαῖος δάσκαλος, Ἐπίγραμμα **282/10**^ε
- Τετραχοβροντόκρουστον, ἁγίαν λύραν: Ἰωσήφ Βατοπεδινός, Ἐπίγραμμα **282/9**^ε
- Τέτταρσι βίβλοις φίλε Χριστοῦ μου βίον: Ἰγνάτιος ἡγούμενος Μονῆς Ξενοφώντος, Ἐπίγραμμα **282/11**^ε
- Τέχνη δ' ἄριστ' ἤνθησε τῇ δ' Ἑλλάδι: Ἀντώνιος ἱερεὺς ὁ ἐξ Ἀγράφων, Ἐπίγραμμα (Λευχειμονούσα ρητορικῇ) **329/105**^ε
- Τῇ δευτέρᾳ τοῦ Θωμᾶ ἐορτάζομεν τὸ πρῶτον θαῦμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ: Ἀκολουθία <Παναγίας> Πνευματοκρατόρισσας **193/σ. 1**
- Τῇ ε' ἡμέρᾳ τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς κατὰ τὴν πρωίαν ἐορτάζουσι: Τὰ τῶν Ἀρμενίων παρατηρήματα **340/7**^ε
- Τῇ παρουσίᾳ ἐορτῇ καὶ πανηγύρει: Ἰγνάτιος Σαράφογλου, Ὁμιλία στὴν Κυριακῇ τοῦ Θωμᾶ **211/σ. 277**
- Τῇ πρώτῃ τῆς ἐνδίκτου ἢ τουρκικῆ ἢ βασιλείᾳ: Χρησμὸς **219/87**^ε
- Τῇ τῆς σῆς χρηστότητος ῥοπῇ: Μάρκος Εὐγενικός, Κανόνας β' παρακλητικὸς στὴν Ὑπεραγία Θεοτόκο **352/8**^ε
- Τῇ Ἀδριανουπόλιν: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/129**^ε
- Τῇ ἀπέραντόν σου σιωπῇν ἐνεκάλουν: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ πρὸς Σεβαστὸ <Κυμνήτη> **154/85**^ε, **155/σ. 296**, **168/σ. 26**

- Τὴν βίβλον ταύτην οἱ σοφοὶ εἰργάσαντο ἄνδρες: Ἰωσήφ τοῦ ποτὲ Τορνόβου καὶ ἀναχωρητοῦ, Στίχοι πολιτικοὶ 153/25^ε
- Τὴν διάπυρον ἔφρουν τῆς ὑμετέρας ὀμιλίας: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/18^ν, 155/σ. 67
- Τὴν εἰς τὴν βασιλεύουσαν ἄφιξιν: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/43^ν, 155/σ. 152
- Τὴν ἔκλαμπρον αὐτῆς ἐπιστολὴν: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/152^ν
- Τὴν ἔμφυτον ἐπιθυμίαν καὶ ἔφρουν: <Θεόφιλος Κορυδαλεύς, Ρητορικὴ>, Προοίμιον 302/325^ν, 491^ε, 310/1^ε
- Τὴν ἐπιχαρίτως ὑπὸ σοῦ μοι συναρμοσθεῖσαν ἐπιστολὴν λογισάμενος: Ἐπιστολὴ Παρθενίου, μητροπολίτου Αἴνου πρὸς τὸν πατριάρχη 302/551^ε
- Τὴν μητρικὴν δέξαι Χριστέ μου: Στίχοι κατὰ διάλογον τῆς Θεοτόκου καὶ τοῦ θεανθρώπου αὐτῆς υἱοῦ 142/259^ν
- Τὴν περὶ τὴν Ἐρυθρὰν: Θεόδωρος Πρόδρομος, Ἐρμηνεῖα κανόνα (Μ. Πέμπτης) Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ 170/196^ε, 273/118^ε
- Τὴν σὴν ἐκομισάμην ἐπιστολὴν δάκρυσιν: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/49^ν, 155/σ. 173
- Τὴν σὴν ἐκομισάμην ἐπιστολὴν, ἧ τὸν περὶ ἐμοῦ ὕθλον: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/91^ν, 155/σ. 318
- Τὴν σὴν εὐθύμως ἐδεξάμην ἐπιστολὴν: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/27^ν, 155/σ. 99
- Τὴν σὴν ὡς ἄσμενος ἐκομισάμην: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/114^ν, 155/σ. 398
- Τὴν σπάνιν τῶν γραμμάτων: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/114^ν, 155/σ. 396
- Τὴν τιμίαν ἐπιστολὴν τῆς σῆς εὐγενείας δεξάμενος: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/100^ν, 155/σ. 348
- Τὴν φωβερὰν (!) σου βασιλεῦ δευτέραν παρουσίαν: Στίχοι εἰς τὴν δευτέραν παρουσίαν (σύντομο κείμενο ἀπὸ ἐγχειρίδιο ζωγραφικῆς) 136/σ. 207
- Τῆς ἀληθείας τὸ ἔαρ: Ἀκολουθία ἀγίου Γεωργίου τοῦ τροπαιοφόρου, Ἐσπέρας ἐν τῷ μικρῷ ἔσπερινῷ 272/34^ε, 274/34^ε
- Τῆς ἀληθοῦς φιλίας: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/119^ν
- Τῆς εἰς τὸν Δημήτριον φιланθρωπίας: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/121^ν
- Τῆς ἐπεράστου καὶ περισπουδάστου μου συμβίου: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/56^ε, 155/σ. 196
- Τῆς ἐπινοίας ἄγαμαι, τῆς σῆς μοι ὦ φιλότης: Θεοφάνης πρῶην Λακεδαιμονίας, Ἐπίγραμμα 282/12^ε
- Τῆς ἠθικῆς φιλοσοφίας ἀρχὴ ὁ Θεός. Αὐτὸς γὰρ καὶ τῆς φύσεως: Σοφία Σιράχ, Ἐρμηνεῖα 285/61^ε
- Τῆς κατὰ Μωσέα: Θεόδωρος Πρόδρομος, Ἐρμηνεῖα κανόνα (Μ. Δευτέρας) Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ 170/180^ε, 273/102^ε [Μωϋσέα κώδ.]
- Τῆς προσκαίρου ζωῆς μήτηρ ἐστὶν ἡ μέλλουσα: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/75^ν, 155/σ. 264
- Τῆς τρυφῆς ὁ χεμαῖόρους: Μάρκος Εὐγενικός, Κανόνας γ' παρακλητικὸς στὴν Ὑπεραγία Θεοτόκο 352/14^ε
- Τί ἄρα σεσίγητας: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/91^ν, 155/σ. 320
- Τί εἶναι ἡ γραμμὴ; Ἡ γραμμὴ εἶναι διάστημα ἔχον μήκος μόνον: Ἐκ τοῦ ἐγχειριδίου τῆς Γραμμικῆς Ἰσγογραφίας τοῦ Ἐμμ. Μαγκάκη 362/σ. 182
- [Κεφ. Α'.] Τί εἶναι ῥητορικὸς λόγος, καὶ ἀπὸ ποῖα μέρη συντίθεται καὶ τί θεωρεῖται εἰς

- αὐτὰ] ἄλλα γένη ἔχουν τόπον τὰ τρία μόνον, τὸ προοίμιον: <Βικέντιος Δαμοδός, Πράξις κατὰ συντομίαν εἰς τὰς Ῥητορικὰς Ἑρμηνείας> **188/1'**
- (Ερώτησις) *Τί εἶσαι ἐσύ; Απόκρισις, Χριστιανός:* <Ἰωάννης Μπενιζέλος>, Διδασκαλία χριστιανική **187/13'**
- (Ερώτησις) *Τί ἐστὶ κατήχησις; Από(κρισις). Ἡ λέξις κατήχησις, παραγομένη:* Ἐπιτομή τῆς Ἱερᾶς Κατηχήσεως τοῦ Πλάτωνος <μητροπολίτου Μόσχας> **255/501'**
- Τί ἐστὶ κόσμος. Ἀκατάληπτος περιοχὴ:* Σεκούνδου τοῦ σοφοῦ γνῶμαι **123/465''** (8)
- (Δάσκαλος) *Τί ἐστὶ ῥητορική; Μαθητής. Ῥητορική ἐστὶ τεχνική δύναμις λόγων πιθανῶν:* Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Σύνοψις Ῥητορικῆς **310/110'**
- Τί ἐστὶ ῥήτωρ· ἀνὴρ πολιτικῶν πραγμάτων ἐπιστημῶν:* Ἄδηλος, Προλεγόμενα εἰς τὰ τοῦ Ἀφθονίου τῆς ῥητορικῆς προγυμνάσματα **353/149'**
- (Ερώτησις) *Τί ἐστὶ χριστιανός; Απόκρισις, Χριστιανός ἐστὶν ἐκεῖνος ὅπου ζῆ κατὰ Χριστόν:* Ἄδηλος, Ὅρισμοὶ τῶν περιεχομένων τῶν ἐν τῇ παρούσῃ βίβλῳ περὶ τοῦ Τί ἐστὶ χριστιανός **187/82'**
- Τί λέγεται σημεῖον; Σημεῖον ὀνομάζεται τὸ παριστάνον μέρος:* Ἰχνογραφία Ν. Γ. Βούρου καθηγητοῦ **362/σ. 167**
- Τί μέμνηται οὕτως, ἄτε δὴ πάσαις ἐριννύσιν:* Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/108', 155/σ. 375**
- Τί μοι ἀφιλίας ἐγκαλεῖς, ὦ βλάξ:* Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/72', 155/σ. 251**
- Τί ποτ' ἐστὶν ἡ ῥητορική;:* Ἀναστάσιος Παπαβασιλόπουλος, Λευχειμονοῦσα ῥητορική **329/106'**
- Τί ποτ' ὦ γαθέ:* Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/170''**
- (Ερώτησις) *Τί σημαίνει καθ' αὐτὸ ἡ λέξις φιλοσοφία;:* Βενιαμὴν Μαρτίνος – Ἄνθιμος Γαζής (μτφρ.), Γραμματικὴ τῶν φιλοσοφικῶν ἐπιστημῶν **149/σ. 1**
- Τί ταῦτ' ὦ γενναῖε; πόθεν ἐξαπίνης:* Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/98'', 155/σ. 342**
- Τιμητικὴ τῶν πραγμάτων ἢ στέρησις:* Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/16', 155/σ. 58**
- Τιμώτατον μὲν τῶν ἐν ἀνθρώπῳ μερῶν ἢ ψυχῇ:* <Ἀντώνιος Βυζάντιος, Χρηστοθήθεια>, Προοίμιον **171/41'**
- Τίς ἂν τὰς ἀριστείας σου ἐπαινέσειεν ἐπαξίως, ὀσιομάρτυς Ἀθανάσιε:* <Μελέτιος Συρίγος, Ἀκολουθία ἱερομάρτυρος Ἀθανασίου τοῦ ἐκ Σπάρτης, Δόξα, ἤχ. πλ. α> **330/3''**
- Τίς ἢ τοσαύτη φησὶ τυρρανὶς καὶ βία:* Νικήτας Ἡρακλείας, Σχόλια στό: Γρηγόριος Ναζιανζηνός, Λόγος εἰς τοὺς λόγους καὶ εἰς τὸν ἐξισωτὴν Ἰουλιανὸν **361/σ. 624**
- Τίς μὲν ὁ σκοπός:* Θεόδωρος Πρόδρομος, Ἑρμηνεία τοῦ κανόνα (Μ. Πέμπτης) Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ **170/195'** [Εἰς (!) μὲν ὁ σκοπός κώδ.], **273/117''**
- Τὸ ἄνευ λογισμοῦ καὶ ἡδονῆς:* Ἀναστάσιος Ἀντιοχείας, Λόγος περὶ γονορροίας **340/7'** (βλ. καὶ *Τὸ μὲν ἄνευ λογισμοῦ*)
- Τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα φυλάττει κανόνες εἰς τὴν διαχείρισιν (!) τῶν καταλήψεών του:* Ν. Χορτάκης, Λογικῆς Τμῆμα Β', Μέρος Α'. Καθαρὰ Μεθοδολογία **287/73'**
- Τὸ δάνειον εἰληφῶς ὦ καλὲ διὰ πολλῆς:* Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/105'', 155/σ. 366**
- Τὸ θεανδρικὸν σῶμα ἐστὶν τρύπηχι (!):* Περὶ τοῦ χαρακτήρος τοῦ δεσποτικοῦ προσώπου καὶ σώματος (σύντομο κείμενον ἀπὸ ἐγχειρίδιον ζωγραφικῆς) **136/σ. 210**
- Τὸ θεοπρόσωπον τῶν γηγενῶν χαριστήριον, δύο ἴλλειν:* Ῥητορικῶν περιεχομένου **302/324'**
- Τὸ θέρος παρήκε καὶ παρήκασιν αἱ πολεμκαί:* Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/90'', 155/σ. 315**
- Τὸ μέγεθος τοῦ ἀξιώματος:* Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ **154/51'', 155/σ. 181**
- Τὸ μελοδικὸν πολὺ νιόθοντας πῶς σ' ὕστερήθη (sic):* Ἄδηλος, Στιχοῦργημα **138/σ. 189**

- Τὸ μὲν ἄνευ λογισμοῦ καὶ ἡδονῆς: Ἀναστάσιος Ἀντιοχείας, Περί πορνείας καὶ ὑγρότητος ἀνθρώπου (Νομοκάνων) 129/σ. 284 (βλ. καὶ Τὸ ἄνευ λογισμοῦ)*
- Τὸ μὲν ἀποτάξασθαι: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/123[†]*
- Τὸ ν' ἀγαπῶ μὴν εὐμορφη: Alecu Vacarescu (;), Στιχουργημάτων 138/σ. 245*
- Τὸ πνεῦμα τὸ ζῶν, ἡ θεόδωρος χύσις: Στίχοι ἰαμβικοί εἰς τὸ ἅγιον Πνεῦμα 324/107^ν*
- Τὸ τέλος τῆς ἰατρικῆς εἶναι διπλόν: Lazare Rivière, Institutionum Medicinae libri quinque (σὲ μετάφραση ἀδῆλου), Περί τῆς ὑγιεινῆς 181/σ. 98*
- Τὸ τοιοῦτον σχῆμα καλεῖται ὁδός: Ἐγχειρίδιον γεωμαντείας 182/39[†]*
- Τὸ τοῖς πλείοσι: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/134^ν*
- Τὸ χαῦνον καὶ ἀσθενὲς τῆς ἡμῶν διανοίας καὶ ἄπορον: <Ἰάκωβος ἱερομόναχος, Βακτηρία ἀρχιερέων>, Πρόλογος 247/σ. 1*
- Τὸ Χριστὸς ὄνομα, κυρίως μὲν τὸ συναμφοτέρον σημαίνει: Νικήτας Ἡρακλείας, Σχόλια στό: Γρηγόριος Ναζιανζηνός, Λόγος εἰς τὰ ἅγια Θεοφάνια 361/σ. 653*
- Τοιοῦτον ἄρα φίλος: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/117^ν*
- Τοῖς αὐτοῖς ἐπιτιμίοις ὑπόκεινται κατὰ τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Νηστευτὴν: Νομοκάνων 248/154[†]*
- Τοῖς κρεῖττοισιν ἴσοι: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/6[†], 155/σ. 21*
- Τοῖς ὁδοιποροῦσιν: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/140^ν*
- Τοῖς σοῖς ἀχθεσθεῖς δυνασταῖς, ὅτι μετὰ πικρίας: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/77^ν, 155/σ. 270*
- Τοῖς σοῖς ἐντετυχῶτι λατινικοῖς γράμμασιν: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/100[†], 155/σ. 347 [ἐντετυχηκῶτι κώδ.]*
- Τὸν Ἀνδρόνικον πάντες ἀνευφημήσωμεν, σὺν Ταράχῳ καὶ Πρόβῳ: Τροπάριο – Ἀπολυτίκιον 261/1^ν, 19[†]*
- Τὸν ἀόρατον ὡς ὀρατόν: Ὅρος ὑπομονῆς 254/238bis[†]*
- Τὸν Δευκαλίωνα μυθολογοῦσιν οἱ ποιηταί: Ἄδηλος, Ὀμιλία 153/115[†]*
- Τὸν μέγαν ὀπλίτην καὶ ἀθλητὴν: Μεγαλυνάριο ἁγ. Δημητρίου 134/82^ν*
- Τὸν μέγιστον ἐν μάρτυρι: <Μελέτιος Συρίγος, Ἀκολουθία ἱερομάρτυρος Ἀθανασίου τοῦ ἐκ Σπάρτης, Ἐξαποστειλάριον> 330/3[†]*
- Τὸν οὐρανοφάντορα τοῦ Χριστοῦ μύστην τοῦ δεσπότη: Μεγαλυνάριο Μ. Βασιλείου 134/82^ν*
- Τὸν τῆς μετανοίας καθηγητὴν: Μεγαλυνάριο ἁγ. Ἀντωνίου 134/82^ν*
- Τὸν τοῦ Ζαχαρίου θεῖον βλαστόν: Μεγαλυνάριο Τιμίου Προδρόμου 134/82^ν*
- Τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ νὰ τὸν γνωρίζῃς: [Νικόλαος Μαυροκορδάτος], Κατάλογος νοουθεσιῶν πρὸς τὸν γιό του Κωνσταντῖνο 152/2^ν*
- Τότε ἔδωκε τὸ κοινὸν χρέος καὶ ὁ Παναγιωτάκης μέγας Δραγουμάνος: Δημήτριος Ραμαδάνης, Ἐκ τῆς ἀνεκδότου ἱστορίας τῶν συμβάντων 153/15[†]*
- Τοῦ Γεωργίου τῷ ναῶ νῦν προσδράμωμεν: Κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὸν μέγαν Γεώργιον 272/86[†], 274/60[†]*
- Τοῦ ζῶντος ὕδατος μήτερ ζωὴν μοι χάρισαι: Προσόμιον πρὸς τὴ Θεοτόκον 133/σ. 24*
- Τοῦ μὲν οὖν εἰδέναι ἢ δόχῃσις: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/21^ν, 155/σ. 79*
- Τοῦ ποσοῦ, τὸ μὲν εἶναι ξεχωρισμένον τὸ δὲ εἶναι συνεχές: Παρασελίδια ἐξήγησις στό: <Ἀριστοτέλης, Κατηγορίαι>, Περί ποσοῦ 353/95[†]*
- Τοὺς ἀπαξ ἐπιτετραμμένους κατ' ἐκλογὴν: Περί τῶν αὐτῶν [πνευματικῶν] 340/5[†]*
- Τοὺς δὲ ἐξαγορευομένους τὰ ἑαυτῶν πταίσματα: Νομοκάνων 129/σ. 71*
- (Τῆς ζ' συνόδου.) Τοὺς μὴ ὑποτασσόμενους μοναχοῦς ἐν μοναστηρίῳ: Νομοκάνων 248/117[†]*

- Τοὺς Ὀθωμανοὺς ἐπὶ Γερμανῶν: <Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος>, Ἐπιστολὴ διηγηματικὴ 153/120^ε, 154/88^ε, 155/σ. 306
- Τοὺς οὐρανοὺς ἀστέρες κατακοσμοῦσιν: Ἐξαποστειλάριον τοῦ ἀγ. Μηνᾶ 195/σ. 109
- Τοὺς ὕγῳς ἔχοντας τὰ σώματα ἐργῶδες καθαίρειν: Περί καθαρσιῶν 186/183^ε
- Τοῦτου δὲ ἅπαξ κυρωθέντος καὶ εἰς ἔργον ἀχθέντος: Ἄδηλος, Τοῦ τελευταίαντος ἀρχιερέως κληρονόμος γινέσθω ἢ ἰδίᾳ ἐκάστου ἐπαρχία 324/57^ε
- Τοῦτουτ' τοῦ πλουσιωτάτου καὶ ὠραιοτάτου θεωρήματος οὔτινος ἢ χρῆσις: Σχόλιον 305/52-53 (σπάραγμα)
- Τραχεῖα ἢ ἐπ' ἀρετῆς ὁδός, ᾧ φίλτατο: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/67^ε, 155/σ. 234
- Τρεῖς εἰσὶν αὐταὶ αἱ ἀρεταί: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/45^ε
- Τρέξατ' ἔρωτες ἐλάτε, πάρτε βέλη καὶ φωτιές: Ἄδηλος, Στιχοῦργημα 138/σ. 172
- Τρίτην ταύτην ἐπιστολήν: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/55^ε, 155/σ. 194
- Τριχῶς διήρηται ἢ ἐπιστολή, εἰς δημοτικόν, κομψόν: Παρασελίδια σχόλια στό: Θεόφιλος Κορυδαλεὺς, Περί ἐπιστολικῶν τύπων 256/273^ε
- Τύχη μου πέ με τί θαρρεῖς καὶ τί σκοπὸν πιά ἔχεις: Alecu Vacarescu (;), Στιχοῦργημα 138/σ. 244
- Τῷ βουλομένῳ στιχοῦργεῖν: Περί μέτρων καὶ ἐπῶν 197/72^ε
- Τῷ καθῆσθαι φησι τὸ σοφόν: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/92^ε, 155/σ. 320
- Τῷ λόγῳ, τὸ τῶν παθῶν: Κανὼν Εὐσταθίου μεγαλομάρτυρος 169/5^ε
- Τῷ πολυάθλῳ τοῦ Χριστοῦ μεγαλομάρτυρι: Ἀκολουθία ἐγκαινίων τοῦ ναοῦ τοῦ Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ ἐν Λύδδῃ, Τὸ κοντάκιον τῶν οἴκων 272/18^ε, 274/18^ε
- Τῶν ὄσα θηράσιμα πέφυκε τοῖς ἀνθρώποις: Θεόφιλος Κορυδαλεὺς, Εἴσοδος Φυσικῆς Ἀκροάσεως κατ' Ἀριστοτέλην 302/366^ε
- Τῶν ὄν γραμμάτων τῶν ἐν τῇ Φιλίππου διατρίβοντι: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/113^ε, 155/σ. 394
- Τῶν τῆς ἐκκλησίας ἀρχόντων, ὡς ἢ παλαιὰ ἔχει παράδοσις: Περί τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὀφφικίων 340/4^ε
- Τῶν ὑπηρεγμένων ὁπόσοι τὰς χάριτας ἀποτίουσιν: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/84^ε, 155/σ. 294
- Τῶν ὑπηρεγμένων ὑπουργημάτων τὴν μνήμην: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/111^ε, 155/σ. 386

Υ

- Ἵδωρ περιρρεῖ γαίαν, οὐ κατακλύζει: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπίγραμμα αἰνιγματῶδες 162/σ. ιθ'
- Ἵλην ὑποτίθημί σου τῇ ἀγαθοποιῷ φύσει: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/70^ε, 155/σ. 245
- (Περσποῦδαστα ἡμῖν ἐν Κυρίῳ τέκνα) Ἵπὸ τὴν κρατερὰν αἰγίδα τοῦ φιλομουστατοῦ ἡμῶν ἀνακτος: Γερβάσιος Καισαρείας, Λόγος 295/76^ε
- Ἵστερα ἀπὸ τὸν θάνατον ἀκολουθᾷ ἢ μερικὴ κρίσις καθ' ἑνός: <Luis de Granada, Ὁδηγία τῶν ἁμαρτωλῶν – Ἀνδρέας Ρέντιος (μετάφραση)> 330/18^ε

Φ

- (Φιλόμουσον ἀχροατήριον) Φαιδρὰ καὶ γηθόσυνος ἐπιτέλλει καθ' ἕκαστον ἔτος: Γερβάσιος Σαρασίτης, Λόγος πανηγυρικός 295/58^ε
- Φάσις μὲν γάρ ἐστιν ὁ ἀπλοὺς καὶ ἄνευ συμπλοκῆς ὄρος: Ἐράνισμα Λογικῆς (;) 123/116^ε α)

- Φέρε δὴ μεταβῶμεν: Θεόδωρος Πρόδρομος, Ἑρμηνεία κανόνων (Μ. Ἑβδομάδος) Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ, Προοίμιον 170/179^ν, 273/101^τ
- Φέρει πολλὴν ἡδονήν: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/151^ν
- Φέροι σοι Χριστὸς ἐκ νεκρῶν ἐγερεθείς: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/28^τ, 155/σ. 99
- Φεῦ τῆς ῥαθυμίας καὶ τῆς νωθείας: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/84^τ, 155/σ. 293
- Φεῦ ὧ δύστηνε ποιὸν σοι μόρον: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/85^ν, 155/σ. 298
- Φιλάργιος ἦν τις τῶν ἁγίων λεγόμενος οἰκῶν: Ἀσκητικὴ συλλογὴ 253/7^ν
- Φιλομαρτύρων τὰ πλήθη: Ἀκολουθία ἐγκαινίων τοῦ ναοῦ τοῦ Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ ἐν Λύδδῃ, Ἐν τῷ μεγάλῳ ἔσπερινῳ 272/5^ν, 274/5^ν
- Φιλῶν μαθητῆς καὶ φιλοῦμενος λόγῳ: Ἰλαρίων Κιγάλας, Ἑμμετρὴ Σύνοψη τῆς Καινῆς Διαθήκης (δίστιχο στὸν Εὐαγγελιστὴ Ἰωάννη) 198/9^τ
- Φοβερὰ εἶναι (ἐν ἀληθείᾳ) καὶ ἐπικίνδυνος ἡ ἡμέρα: Ἰγνάτιος Σαράφογλου, Ὁμιλία στὴ β' τῆς α' ἑβδομάδος τῶν Νηστειῶν 211/σ. 55
- Φοιτῶσιν ὧ φιλότης: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/6^τ, 155/σ. 22
- Φράξο δὴ καὶ τόνδε λόγον τέκος: Ἐπίγραμμα 182/65^ν
- Φρόνησις, καὶ ἀνδρεία: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/135^ν
- Φροντίσι διασπώμεθα ταῖς αὐλικαῖς: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/32^τ, 155/σ. 113
- Φρούρει τὴν σὴν ποίμνην ὧ ἀθλητά: Μεγαλυνάριο ἁγ. Θεοδώρου 134/82^τ
- Φυλάττωντας τὸ ἀξίωμα καὶ τὴν τιμὴν τῆς θείας γραφῆς: Νεκτάριος Ἱεροσολύμων, Λόγος 189/σ. 806
- Φυσικῶς ὅλοι οἱ ἄνθρωποι μισοῦσι τὸν θάνατον ὡσὰν ἓνα τυραννικὸν κακόν: Διήγησις περὶ θανάτου 330/13^ν
- Φύσις καὶ τύχη τέργισαν: Κωνσταντίνος Δράκος Σούτσος, Ἐγκώμιον Κωνσταντίνου Μαυροκορδάτου 152/30^τ, 168/σ. 1
- Φυτὸν ἀναίσθητον διατί: Ἐράνισμα Λογικῆς (;) 123/116^τ γ)
- Φυτοσπορεῖν τίς τῶν κακῶν τῶν ἐν βίῳ: Φθόνος 324/43^ν

X

- Χαῖρε διδάσκαλε αἰδέσμε, Χαῖρε ἄνερ περιφανέστατε: Ἰωάννης Ποσέλιος [Johann Possel], Οἰκειῶν διαλόγων βιβλίον ἑλληνιστὶ καὶ ῥωμαῖστὶ 197/2^τ
- Χαῖρε κυβερνήτην τεκοῦσα, πανάμωμε: Ἀπολυτίκιον 193/σ. 32
- Χαῖρε πάππα φίλτατε: Ἑλληνικοὶ διάλογοι 349/σ. 1
- Χαίρων μὲν παρὰ τὴν ὑμετέραν ἀπῆρε πανιερότητα Χρῦσανθος: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/53^ν, 155/σ. 187 [ἀπῆρε κώδ.]
- Χαλεπὸν μὲν τῆς ἐνεγκαμένης: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/53^ν, 155/σ. 188
- Χαλινῶν ἐπιδεῖται τὸ νεάζον: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/61^τ, 155/σ. 213
- Χαράν ἢ κηῖσασα: Ἀκολουθία ἐγκαινίων τοῦ ναοῦ τοῦ Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ ἐν Λύδδῃ, Οἱ κανόνες 272/12^τ, 274/12^τ
- Χαράς ἡμῖν πρόξενος: Μάρκος Εὐγενικός, Κανόνας δ' παρακλητικὸς στὴν Ὑπεραγία Θεοτόκῳ 352/20^τ
- Χαρίζομαί σοι τὰ μέγιστα τὸν παρόντα: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/51^ν, 155/σ. 181
- Χάριτας ἀνθρωπόλογηκα τῷ κρείττονι: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/27^ν, 155/σ. 97
- Χαροῦβας – κερᾶτια: Ἄδελφος, Λεξικὸν 186/247^τ

- Χθές κατέλαβε: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/133^ε
- Χθές φησὶ τὰ Φῶτα ἐορτάσαμεν καὶ γὰρ ἔπρεπε χαρῆσαι: Νικήτας Ἡρακλείας, Σχόλια στό: Γρηγόριος Ναζιανζηνός, Λόγος εἰς τὸ ἅγιον βάπτισμα 361/σ. 178
- Χρὴ γινώσκειν ὅτι τὰ δώδεκα ζῳδια κυριεύσουσι καθ' ἕκαστον μῆνα: Βροντολόγιον περιέχον τοὺς δώδεκα μῆνας 336/58^ν
- Χρησὸν εἶναι, φασίν, ὅτε τῆς παρανομίου κλοπῆς: Ἐπιστολὴ Νικολάου πρὸς τὸν Γεώργιο Κορέσσιο 182/79^ε
- Χριστὸς μόνος ὡς ἔφησεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ: Βασίλειος Βατάτζης, Περιηγητικὸν 168/σ. 27
- Χριστοῦγεννα πρώτ' ἐορτὴ πανήγυρις μεγάλη: Κάλαντα Χριστοῦγέννων 324/281^ν
- Χρώμεθα τοῖς προτακτικοῖς ἄρθροις: Ἀλέξανδρος <Μαυροκορδάτος>, Γραμματικὴ περὶ συντάξεως 160/σ. 1
- Χωλὸν ἔχεις τὸν νοῦν: Διάφορα γνωμικὰ 136/σ. 422
- Χωρεπίσκοποι εἰσὶν οἱ σήμερον ἐν τισὶ κώμαις: Νομοκάνων, Περὶ χωρεπισκόπων 248/54^ν

Ψ

- Ψάλλεται πρῶτον τὸ Αἰνεῖτε τὸ ὄνομα: Νικηφόρος Βλεμμύδης, Ἐκλογὴ 298/6^ν
- Ψυχὴ μου τί ἀδμονεῖς ὅταν σὲ πῶ πὼς δὲν πονεῖς: Alecu Văcărescu (;), Στιχοῦργημα 138/σ. 245
- Ψυχῆς μου σὺ εἶ ἡ χαρμονή: Ἀκολουθία ἱερομάρτυρος Μοδέστου 195/σ. 3
- Ψυχῆς τὴν ἐκ σώματος ἀπαλλαγὴν: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/16^ν, 155/σ. 60

Ω

- ᾠ ἀγνὴ μήτηρ τοῦ θεανθρώπου λόγου: Στίχοι πρὸς τὴ Θεοτόκο 133/σ. 28
- ᾠ ἀκροαταὶ ὅπου εἴστε παρόν (!), ἐπειδὴ ἐτοιμασθήκατε διὰ τὴν ἱεράν τράπεζαν: Ἐξήγησις στό: Γεννάδιος Σχολάριος, Περὶ τοῦ μυστηριώδους σώματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ 324/70^ν
- ᾠ ἄνδρες Ἀθηναῖο ἀνίσως ἐβάλλετο: Δημοσθένης κατὰ Φιλίππου Λόγος α' σὲ ἐρμηνεῖα ἀδῆλου 144/246^ν
- ᾠ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐγὼ νομίζω, ἐσεῖς ὅτι ἠθέλετε προτιμήσει ἔμπροσθεν: Δημοσθένης Ὀλυμπιακὸς Λόγος α' σὲ ἐρμηνεῖα ἀδῆλου 144/217^ν
- ᾠ ἄνδρες Ἀθηναῖο ἐγὼ ὅταν ἐνατενίζω τὴν σκέψιν: Δημοσθένης Ὀλυμπιακὸς Λόγος γ' σὲ ἐρμηνεῖα ἀδῆλου 144/235^ν
- ᾠ ἄνδρες Ἀθηναῖο πολλὰ ὀμιλία, διαλέξεις: Δημοσθένης κατὰ Φιλίππου Λόγος γ' σὲ ἐρμηνεῖα ἀδῆλου 144/260^ν
- ᾠ ἄνδρες Ἀθηναῖο φαίνεται εἰς ἐμένα ἕκαστος ὅτι ὄψεται: Δημοσθένης Ὀλυμπιακὸς Λόγος β' σὲ ἐρμηνεῖα ἀδῆλου 144/226^ν
- ᾠ Βασίλειε οὐρανοφάντωρ (!) ἀγαπητὲ καὶ λατρευτὰ δοῦλε θεράπων: Ἐξήγησις στό: Γρηγόριος Ναζιανζηνός, Εἰς τὸν μέγαν Βασίλειον ἐπικήδεια, εἶτε ἐπιτάφια 200/375^ε
- ᾠ βασιλεῦ Δημόνικε, ἀνίσως ἡμεῖς ἠθέλαμεν ἐρευνήσῃ, ἐξετάσῃ τὰ πράγματα: Ἰσοκράτης, Πρὸς Δημόνικον (ψυχαγωγικὴ ἐρμηνεῖα χωρὶς τὸ πρωτότυπο κείμενο) 200/339^ε
- ᾠ ἐσεῖς οἱ ὀδιπόροι (!), ὅπου διαβαίνετε τὴν στράταν: Ἰγνάτιος Σαράφρογλου, Ὀμιλία στὴν Μ. Παρασκευῇ 211/σ. 229
- [ᾠ ἡλιοστάλακτε καὶ χαρι]τοστολισμένη Θεοτόκε: <Διονύσιος ὁ ἐκ Φουρνᾶ>, Ἐρμηνεῖα τῆς ζωγραφικῆς τέχνης, Προσφώνησις 128/σ. 27
- ᾠ θεὲ Δία, αἵτιε τῆς φιλίας, καὶ φιλόξενε, καὶ ἐρωτικὲ καὶ ἡγαπητὲ: Λουκιανός, Τίμων ἢ μισάνθρωπος (παρασελίδια μετάφραση) 256/205^ε
- ᾠ μητρόθεε ἡγαῖσμένη Κόρη: Στίχοι πρὸς τὴ Θεοτόκο 133/σ. 28

- Ἦ Νίκανδρε, ἐγὼ ἔγραψα, ἐνεσχεδιάσα: Δανιὴλ Πάτιμος Κεραμεύς (:), Ἐξήγησις Πλουτάρχου Χαιρωνέως περὶ τοῦ πῶς δεῖ χρῆσθαι τῇ ἀκοῇ τοῦ δευτέρου λόγου 144/310^τ
- Ἦ παντάνασσα Θεοτόκε Μαρία καὶ θεία πηγῆ: Στίχοι πρὸς τὴ Θεοτόκο 133/σ. 29
- Ἦ παντάνασσα Κυρία Θεοτόκε, πηγῆ θεία βλύσσα: Στίχοι πρὸς τὴ Θεοτόκο 133/σ. 28
- Ἦ πόσης ἀπὸ τῶν σῶν γραμμάτων: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/64^τ, 155/σ. 225
- Ἦ πρώτ' ἠδονὴ ὠραία τῶν δασῶν καὶ καθαρά: Μεταστάσιος, Ὁ ἔρωσ αἰχμάλωτος (θεατρικὸ ἔργο) 138/σ. 121
- Ἦ τοῦ χεύματος, ὃ τῆς πλήμυης πᾶσαν ὄχθην: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ πρὸς Σεβαστὸ <Κυμνήτη> 154/60^τ, 155/σ. 210, 168/σ. 25
- Ἦ φίλτατε μοι Νίκανδρε, ἐπεὶ καὶ συνέγραψα, συνεθέμην, συνεταξάμην: Ἐξήγησις τοῦ περὶ ἀκούειν λόγου Πλουτάρχου 200/202^τ
- Ἦ φρενῶν, ὃ γλυκύτητος καὶ ἀγλαΐας: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/19^τ, 155/σ. 69
- Ἦ φρενῶν, ὃ δεινότητος: Νικόλαος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/195^τ
- Ἦ Χρυσασορίε ὑπάρχοντος ἀναγκαίου τοῦ ὄντος: Πορφυρίου Εἰσαγωγῆς ἐξήγησις 353/94^τ
- Ἦν ἢ ἐκ φύσεως, ἢ ἀπὸ τύχης ὑστερίζειν: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/63^τ, 155/σ. 220
- Ἦν με κατηγορήσας: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/5^τ, 155/σ. 20
- Ἦς γε μοι λιπαρές: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/1^τ, 155/σ. 3
- Ἦς γενναῖον: Ἀκολουθία ἀγίου Γεωργίου τοῦ τροπαιοφόρου, Ἐν τῷ μεγάλῳ ἔσπερινῷ 272/36^τ, 274/36^τ
- Ἦς ἐν μάλιστα προσεταιρίζουσι: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/74^τ, 155/σ. 260
- Ἦς οὐκ ἂν ὠφελεν ἰκετῶν: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/39^τ, 155/σ. 139
- Ἦς πότε πλέον ἔρωτα, ὡς πότε μὲ παιδεύεις: Ἄδελος, Στιχοῦργημα 138/σ. 180
- Ἦσπερ ἀγκύραις: Θέσπισμα συνοδικὸν 154/34^τ, 155/σ. 120
- Ἦσπερ ἐν τῷ τῆς β^ας τριωδίου: Θεόδωρος Πρόδρομος, Ἐρμηνεῖα κανόνα (Μ. Τετάρτης) Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ 170/189^τ, 273/111^τ
- Ἦσπερ ὁ χαλκεὺς τὴν τοῦ χαλκοῦ φύσιν: Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, Ἐπιστολὴ 154/112^τ, 155/σ. 388
- Ἦσπερ τὸ ἔχον μέρος τραῦμα ἐὰν μὴ καθαρισθῆ: Γεώργιος Κορέσιος, Παραδείγματα εἰς διάφορα συμβαλλόμενα 171/33^τ
- Ἦχ! φίλε πιστὲ Ἔργαστε, ματαίως μὲ φωνάζεις: Μεταστάσιος, Φονεὺς ὁ ἀκούσιος (στιχοῦργημα σὲ μετάφραση ἀδήλου) 138/σ. 157

* * *

A

Additio. Si quis diversis vicibus accepisset ut: Λατινικὴ Ἀριθμητικὴ 182/6^τ

S

Salve doctor observande, salve vir ornatissime: Ἰωάννης Ποσσέλιος [Johann Possel], Οἰκείων διαλόγων βιβλίον ἑλληνιστὶ καὶ ῥωμαϊστὶ 197/1^τ

Sarebbe grande la mia superbia: Fulvio Fulconio [= Leandro Lombardi, ψευδών.], Aggionta all' Opera 121/105^τ

* * *

Ἀκέφαλων Ἀρχῶν

-]ἀβο.λήα σας αἶργα καὶ αγήαν μου Κρηρακήν (sic): Εὐχὲς **140**
 ]ἀπέρχει εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ τίνος χάριν; Ἀσκητικὴ συλλογὴ **253/9^f**
 ]βάστααζες·καὶ νῦν ἀπορόριπτεις τὸν ἀδελφόν; Ἀσκητικὴ συλλογὴ **253/14^f**
 ]εἰς τοῦ λόγου μας τὴν ὁποῖαν διαβάζοντες: Ἐπιστολάριο **212/σ. 27**
 ]ἢ πρασῆτης, ἢ ταπεινοφροσύνη, ἢ ἀγάπη τὸν πλησίον: Ἰγνάτιος Σαράφογλου, Ὁμιλία **211/σ. 306^Α**
 ]θειςαν ἔμπροσθεν πάλιν τῆς ὁδοῦ: Ἀσκητικὴ συλλογὴ **253/36^f**
 ]θέλεις ἰδεῖν τὸ Χριστόν; ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς: ἀνάθημα ὑμῖν: Ἀσκητικὴ συλλογὴ **253/41^f**
 ]Ἰδοῦ ἡμέρα Κυρίου καὶ ὀργῆς: Ἐρμηνεῖα τῆς ζωγραφικῆς τέχνης **136/σ. 5**
 ]κὸν ὡς τέκτων. Δι' οὗ, ὃ καὶ ὀργανικόν: Περὶ αἰτίων **246/246^v**
 ]λαιῶν, μοναστήριόν ἐστι τοῦ ἀββᾶ Ἀβραμίου: Ἀσκητικὴ συλλογὴ **253/23^f**
 ]λαμβανομένων ἐξ ἀποκαλύψεως: Δογματικὴ Θεολογία **331/1^f**
 ]να μὴν ἔχη τὸ μοναστήριον πεῖραξιν κάθε καιρὸν ἀπὸ ταῦτο (!) ὁ δὲ ἄρχοντας ἐκεῖνος τοῦ εἶπε: Ἀσκητικὴ συλλογὴ **253/82^f**
 ]νον διανοίας ἀνθρώπων καθὼς λοιπὸν καὶ Ἕλληνες ἔκαναν τὸν ἥλιον εἰδῶλον: **254/228bis^f**
 ]Πάτερ ἄγιε, τὴν ταραχὴν ἐκίνην (!) καὶ τὸν θόρυβον (!): Διήγησις **330/9^f**
 (καὶ μεγάλην εἴσοδον τοῦ παθοῦς του, εἰσελθόν)]τος εἰς Ἱεροσόλυμα ἐσσείσθη πᾶσα ἡ πόλις: Παῖσιος Λιγαρίδης, Λόγος στὸ Δωδεκάορτο **177/160^f**
 ]τυρες μετὰ ταῦτα ἔστωντας καὶ νὰ ἐπέρασαν δύο ἡμέραις τὸν ἐκατέβασαν ἀπὸ τὸ ξύλον: <Μελέτιος Συρίγος, Ἀκολουθία ἱερομάρτυρος Ἀθανασίου τοῦ ἐκ Σπάρτης, Ὁ βίος> **330/4^f**
 ]ὑπῆρχεν τούτων καὶ ἡ διαγωγή· λίαν γὰρ ἦσαν ὠχροί: Ἀσκητικὴ συλλογὴ **253/58^f**
 ]ψυχικῶν δυνάμεων περὶ θεὸν ἰσονουμίας φυλακτικῆ: Ἀπόσπασμα **340/2^f**

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΑΣ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ

(ἀριθμὸς συλλογῆς – ἀριθμὸς καταλόγου)

Συλλογὴ Μπενάκη	Συλλογὴ Κουραζῆ	31 = 188	96 = 229	173 = 270
		32 = 189	97 = 230	174 = 271
3 = 115	1 = 152	33 = 190	98 = 231	178 = 272
6 = 116	2 = 153	35 = 191	99 = 232	179 = 273
12 = 117	3 = 154	36 = 192	100 = 233	180 = 274
13 = 118	4 = 155	38 = 193	101 = 234	181 = 275
15 = 119	4α = 156	39 = 194	102 = 235	182 = 276
18 = 120	5 = 157	40 = 195	103 = 236	183 = 277
21 = 121	6 = 158	41 = 196	104 = 237	185 = 278
22 = 122	7 = 159	42 = 197	105 = 238	187 = 279
25 = 123	8 = 160	43 = 198	106 = 239	188 = 280
26 = 124	9 = 161	45 = 199	107 = 240	191 = 281
27 = 125	10 = 162	46 = 200	108 = 241	195 = 282
28 = 126	11 = 163	47 = 201	118 = 242	199 = 283
30 = 127	12 = 164	48 = 202	119 = 243	200 = 284
31 = 128	14 = 165	49 = 203	120 = 244	201 = 285
33 = 129	15 = 166	50 = 204	121 = 245	202 = 286
34 = 130	16 = 167	53 = 205	122 = 246	203 = 287
35 = 131	17 = 168	54 = 206	124 = 247	204 = 288
36 = 132		55 = 207	125 = 248	205 = 289
37 = 133	Συλλογὴ ΤΑ	57 = 208	126 = 249	206 = 290
38 = 134		58 = 209	128 = 250	207 = 291
39 = 135	2 = 169	59 = 210	129 = 251	208 = 292
40 = 136	4 = 170	61 = 211	130 = 252	209 = 293
41 = 137	5 = 171	62 = 212	134 = 253	210 = 294
50 = 138	6 = 172	67 = 213	149 = 254	211 = 295
54 = 139	7 = 173	69 = 214	154 = 255	212 = 296
55 = 140	8 = 174	70 = 215	156 = 256	215 = 297
57 = 141	9 = 175	71 = 216	157 = 257	216 = 298
58 = 142	11 = 176	75 = 217	158 = 258	217 = 299
59 = 143	12 = 177	76 = 218	159 = 259	219 = 300
60 = 144	17 = 178	77 = 219	160 = 260	223 = 301
61 = 145	18 = 179	79 = 220	161 = 261	224 = 302
62 = 146	19 = 180	86 = 221	163 = 262	225 = 303
88 = 147	20 = 181	89 = 222	164 = 263	227 = 304
89 = 148	22 = 182	90 = 223	165 = 264	228 = 305
90 = 149	23 = 183	91 = 224	166 = 265	229 = 306
91 = 150	24 = 184	92 = 225	167 = 266	230 = 307
94 = 151	25 = 185	93 = 226	168 = 267	231 = 308
	26 = 186	94 = 227	169 = 268	233 = 309
	28 = 187	95 = 228	171 = 269	234 = 310

---

235 = 311	254 = 324	274 = 337	290 = 350	305 = 363
236 = 312	256 = 325	276 = 338	291 = 351	307 = 364
237 = 313	258 = 326	277 = 339	292 = 352	308 = 365
238 = 314	259 = 327	279 = 340	293 = 353	309 = 366
240 = 315	260 = 328	280 = 341	295 = 354	312 = 367
241 = 316	261 = 329	281 = 342	296 = 355	313 = 368
242 = 317	262 = 330	282 = 343	297 = 356	323 = 369
243 = 318	266 = 331	283 = 344	298 = 357	324 = 370
244 = 319	267 = 332	284 = 345	299 = 358	325 = 371
245 = 320	269 = 333	286 = 346	300 = 359	326 = 372
249 = 321	270 = 334	287 = 347	301 = 360	327 = 373
252 = 322	272 = 335	288 = 348	302 = 361	
253 = 323	273 = 336	289 = 349	303 = 362	

ΠΙΝΑΚΕΣ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίν. 1	κώδ. 120 (Μπ. 18), σ. 81
Πίν. 2	κώδ. 121 (Μπ. 21), φ. 1 ^r
Πίν. 3	κώδ. 135 (Μπ. 39), φ. 105 ^r
Πίν. 4	κώδ. 139 (Μπ. 54), φ. 2 ^r
Πίν. 5	κώδ. 141 (Μπ. 57), φ. 187 ^v
Πίν. 6	κώδ. 152 (Κυριαζή 1), φ. 30 ^r
Πίν. 7	κώδ. 156 (Κυριαζή 4α), φ. 44 ^r
Πίν. 8	κώδ. 177 (ΤΑ 12), φ. 83 ^r
Πίν. 9	κώδ. 186 (ΤΑ 26), φ. 13 ^r
Πίν. 10	κώδ. 190 (ΤΑ 33), φ. 23 ^r
Πίν. 11	κώδ. 207 (ΤΑ 55), φ. 305 ^v
Πίν. 12	κώδ. 208 (ΤΑ 57), φ. 30 ^r
Πίν. 13	κώδ. 210 (ΤΑ 59), φ. 13 ^r
Πίν. 14	κώδ. 213 (ΤΑ 67), φ. 1 ^r
Πίν. 15	κώδ. 224 (ΤΑ 91), φ. 8 ^r
Πίν. 16	κώδ. 247 (ΤΑ 124), σ. 1
Πίν. 17	κώδ. 248 (ΤΑ 125), φ. 126 ^v -127 ^r
Πίν. 18	κώδ. 252 (ΤΑ 130), φ. 45 ^r
Πίν. 19	κώδ. 253 (ΤΑ 134), φ. 25 ^r
Πίν. 20	κώδ. 254 (ΤΑ 149), φ. 111 ^r
Πίν. 21	κώδ. 267 (ΤΑ 168), φ. 7 ^r
Πίν. 22	κώδ. 288 (ΤΑ 204), φ. 2 ^r
Πίν. 23	κώδ. 317 (ΤΑ 242), φ. 20 ^r
Πίν. 24	κώδ. 326 (ΤΑ 258), φ. 3 ^r
Πίν. 25	κώδ. 368 (ΤΑ 313), φ. 16 ^r
Πίν. 26	κώδ. 373 (ΤΑ 327), σ. 26
Πίν. 27α	κώδ. 119 (Μπ. 15), πιν. άρχ.
Πίν. 27β	κώδ. 119 (Μπ. 15), πιν. τέλ.
Πίν. 28	κώδ. 139 (Μπ. 54), πιν. τέλ.
Πίν. 29, 29α	κώδ. 165 (Κυριαζή 14), πιν. άρχ.
Πίν. 30	κώδ. 190 (ΤΑ 33), ράχη/πιν. άρχ.
Πίν. 31	κώδ. 249 (ΤΑ 126), ράχη/πιν. άρχ.

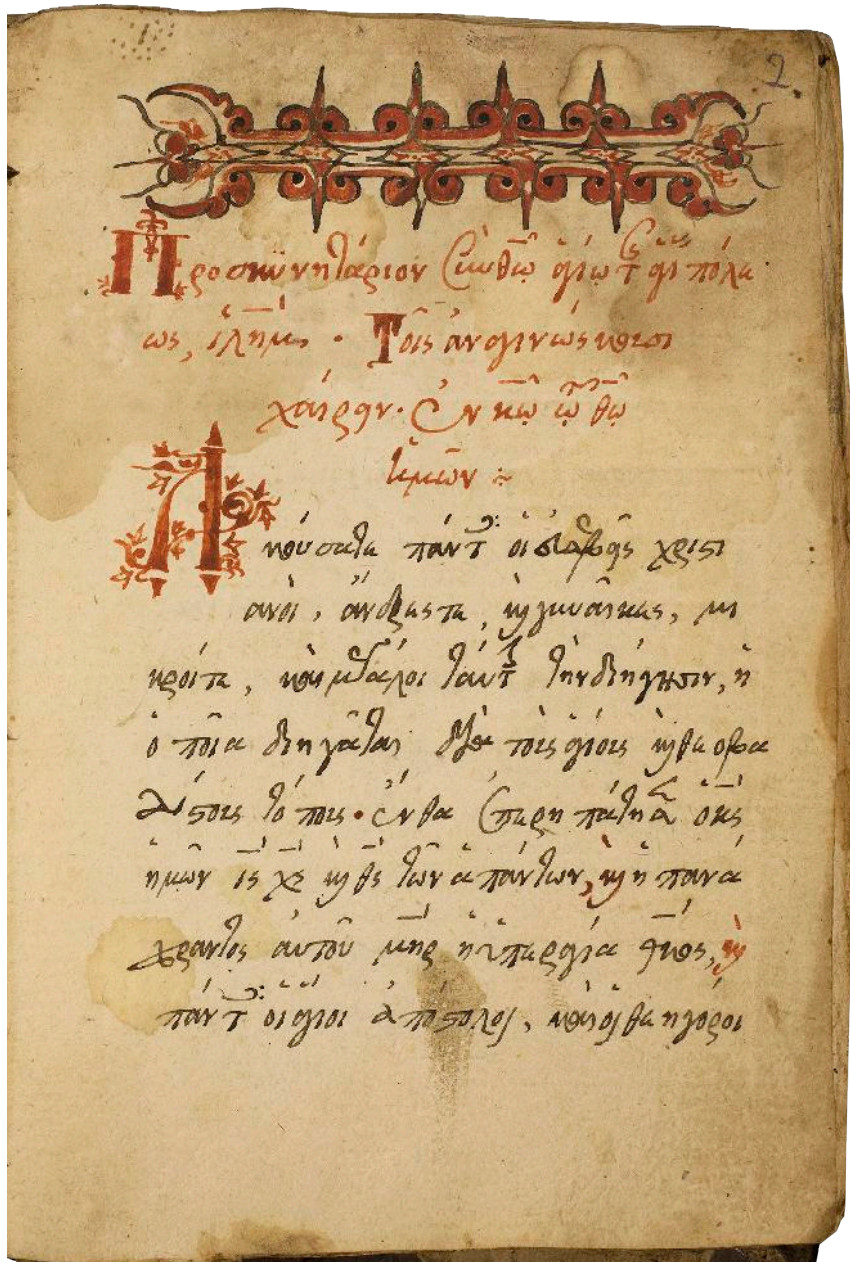

105
 ἵχου τὸν χῆ' τὸν ἀνα καινοῦ μὲνον κα
 τὸ κῶνα τοῦ κτήσαντος αὐτοῦ κατὰ
 τοῦ γρηγορίου μὲνον:—

*περὶ τῶν βαπτισμῶν μὲνον. ὅτι μὰ χρι
 στου τοῦ ἀγίου καὶ μέγα μύρον. καὶ ἡ
 κορυφή βουτὶ ἐκονίβη. καὶ τότε
 μὰ βαπτίξεται τὸ παιδίον. ρηὶ
 εἰς ἡγῶν τῆς ἐκκλησίας οὐνοῦ δουρι
 ζῆ. ὅτι μὰ χριστὸν τοῦς βαπτισμῶν
 τοῦ ἀγίου καὶ μέγα μύρον. διὸ καὶ
 αὐτὸς τὰ λήξῃ καὶ ἐκκλησίας τοῦ
 ἀγίου πύρι καὶ τοῦ καὶ ἀγάθῃ του. ἢ
 ὅσους χριστὸν καὶ ἀγάθῃ καὶ καὶ ἡν
 τοῦς κληρονόμους τοῦ ἀγίου βαπτί
 ματος. ἐχθρὸν τὸ πορτοῦ ἀγίου μύρον
 ὡς περὶ βοῦχα τοῦ βασιλέως. ἐπὶ αὐ
 βουλοσση μετὰ τῆς οὐδὲ μας ἀνω
 τοῦ μα' ἐκὲν ἔλθῃ καὶ οὐκ ὄσ. διὸ
 γνωρίζουν ὅτι βασιλικὸν ἐστὶ τὸ βου
 λομῶν παρὰ τῆς βασιλέως καὶ βου
 λας. ὁμοίῳ τρόπῳ ἢ ἔλθῃ καὶ τὰ πο
 ρηρὰ πῦρ καὶ τὰ τὸ χριό μὲνον τὸ*

355

καρτος

ομοχρητου καγω εν αυτω, κη περαθεν πρ. μ.

Οταν δε οηται.

δωτε προς μα παντας, οινοπιωντας ζ παγορ-
της μησοι, και γω αναπασσεν υμας.

Οταν δε αναγω ενου.

δαδενου τας θερα ποβιλα, γε πρι καδαξιζε-
τα. δαιμονια ενβαυετι.

Οταν δε θυραν.

εγω ομι ηθυρα, διημε ε αυη, δοχθη, σωθι-
σελαι, ζδσχαθσελαι, ζδζχαθσεται. ζ

Οταν δε κοιμηθηριον.

οπισθεν δε κη, και αποθανη ζησελαι.

Ειαν τη μιν ορον.

θηρασηριον θυον ζιρον, ζ απληχιαται επι-
αιτω, εν παν εδωπε, τδωπο λιαι ζ κω, ζ θυ,
ζ σωηθεσ ημων ιω χυ, τληθηαν ζιασαν αυ ζ
μυσαγυβιαν. καδι εροθεν, ζαγιαθεν, υπο της
θλιασ χαρι λα, τδ παναμο πνι, παρα εθροφι-
λιγατο αποκοπο κωδωνιασ, κωρ γερασημω,
εν εδη. *αψδδ. φουρασιω. σιδιαν.*

Επιγα

Εγνώρισον ἐκείνην ποταμῶν ὁμοιοπαθητικῶν
 ἀσθενῶν πρὸς τὸν ὑπερβολικόν, ἢ δυσχερῶν ἀνδάνην, ἢ
 ἡγεμονία πόντος ὑπερβολικῶν κινήσεων, κινήσεων βρογχίτων
 κωνσταντίνου γινωσκῶν βοεβόδαν,
 Σαρκεδάν παρατὸς ὑπερβολῆς ἢ ἐγγογίνας ἰχθυόσας
 ὁραῖνα ἰσχυρῶς ἢ κωνσταντίνου ποταμῶν,
 ἐν ἑλῶ σοληπίας α φ γ α.

Φύσις ἢ ὑλὴν ἰσχυρῶν ἐπιδαυτῶν ἡγεμονῶν,
 γὰρ τὰς ποταμῶν ἀρνητὰ ἀνδάνην ἐν ποταμῶν.
 χάρην, χαυμοπόδηλα, ἡγεμονῶν καμυτὰ δὴν ἡγεμονῶν,
 αὐτὴ ἔδωκεν ἢ καθε γὰρ τὸ ὄσον ἔδωκεν.
 ἢ φύσις τὸ ἐξάθνην μετὴν ποταμῶν ἡγεμονῶν
 τὰ δὲ τὴν τὸν ἀνδάνην γὰρ τὴν ἀνδάνην ἡγεμονῶν.
 ἢ ὑλὴν ποταμῶν δὲ τὴν κατὰ τὴν τὰ ἀποδὲ τὴν,
 πᾶσι ὄσον δὲ τὴν ἡγεμονῶν ἢ δαυματὰ τὰ δὲ τὴν.
 ἢ τὸν ἀρνητῶν τὸ ποταμῶν ὄσον ἡγεμονῶν κατὰ τὴν ἀρνητῶν
 τὰ ποταμῶν ποταμῶν τὰ ὄσον, ἢ ποταμῶν τὰ ἀρνητῶν,
 τὸν δὲ τὴν, τὸν δὲ τὴν, τὸν ἀρνητῶν δαυματῶν,
 τὸν ποταμῶν τὰ ὄσον ἢ ἡγεμονῶν ὄσον ποταμῶν.

ρος πταίης σαλ αχθαι. Τάθε
 με λια τής γαε. όθως η μεδ
 πω σω μβα. οίταε πηνοί σα
 λ αχθαι άρετων. Της κρήτο
 ρος σαδης. και άφρο βωσου
 λός σι ειζόμθα.
Ανα βόρυμφα. α πορούμι
 κορυμνί. τινος άνοοί κτά
 ριστη. και κρή και πρε βί
 αις τω καθή και. θυ άβανα
 κητιστη. μετα πίκουσα τα χος
 διου πούμασε.
Αμος θύσω σι στάφυ.
 κη φάρος. σικλη θου πτευ
 κηου μερ δημητριά. τω φ
 το φόρον σου μη κημ. και
 θου μα άρ πληρης και χερσι
 μά αυ. του άμου και σε πού
 τα κημα άρις ε πης.
 ύσου μου τας σαρας ών πτας
 μά αυ πρε βί αις σου. ως
 άρ άη πητος κηρτίω. άρρα
 πιας ε χος πρε τον δε σωότω.
 και γηου μοι κη τα φυ θη και
 κη πη δημητριάς.
 αιλον. άρρα κη θω άρρες

σι άρα μνος. ως καθαρώ
 τα τον κρήμον. και κοι λαδην.
 άρθος άβω μορ. όρυμ φίες ερ
 τω γαε ρίτου λός ε σαλωσα.
Αμος τω θ άρε τω τω και.
Αου τρω του θ άουκα πη ρια τας
 λου σα μνος ε χρι αν κη σιδη.
 κηρον του πης. ότη ρη θ άου
 αι μω λω τον. τινος κη παρας
 ρά αιμα. κηρον άρ γαί αι το.
Ανα στα άχρο πη κη σιου μου. ημ
 χη του δημητρίου πρε φ άρχη
 τας. κη φίες κη εθ κη τον άρ
 άου εσα λ θω κη. και τινος κη
 του κηρου μου κη τα άβω κη.
Και κη δημητριά κη ρε ζωσι. κη
 κη φίες άχ η τα τε λου μαρα εχ
 κη ρε λ υ τας. άχρο το ρό θη κη
 ζω θη σην. ε ις τω ό σμη άν φη
 λος. άρα κη τω κη κη ρου.
Εξω φη σι ρό ε ρά κη κη. άμ κη
 κη φη ασά άου ό πη σου. ό κη κη
 γαρ κη ρου σου. και αυ τω κη
 ρω κη πη κη τας. η τις η κη κη
 κη. κη ρου άρ γαί αι το.
Αμα τω θω κη κη κη λυ τας. ρη ά

Ἐκλόγιον

τόμος θ'

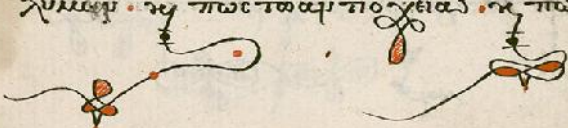
Ἐπιχοροιάθη παρὰ Γεωργίου τοῦ
 κελῆος πρῶτοψαλῆς τῆς Μεγαλῆς
 Ἐκκλησίας ἡχος β' ἢ γ'

α υ α ρ ι ο ς α υ η ρ α ρ α
 η ο ρ α ν θ η ε υ β ε ρ ο ς α
 α β ο υ δ ε υ ο δ α μ η
 ρ ο χ ο υ ρ ε ε ρ ε ρ ε ρ
 η α θ ε ο ρ α χ μ ο υ ρ ε ρ α θ ο

20

^{κεφα}
^{σοθ}
 ΠΕΡΙ ΤῶΝ Ἐοικουμενικῶν ἐπισυνόδων
 πότε ἐλήθησαν Ἐδίατι ^{κεφα} ^{σοθ}
 ΠΕΡΙ Αἰθίων ἐκόνων. ὁ πούμα δὴμα ποχά
 χαλασμένα. Ἐτίραλέμη εἰς αὐτὲς ^{κεφ} ^{σοθ}
 Τὰξι προκεθερία. Ἐρὸσω τάτων πρι
 αρχῶν. Ἐαίμο ποχίς. καὶ ἀρχιέπων
 πάλ. ὁ πού δρι σκορτα τλωσήμερον. Ἐ
 δὴμα ὑποκίμεμα τῆ δίασιχίδι. καὶ
 τμη τμηου ποχί. ^{κεφα} ^{σοθ}
 ΠΕΡΙ ΠΟΙΟΙ Ἐρμρο ποχίτων. Ἐχου τλωσ
 μερον Ἐποσκο πᾶς ^{κεφα} ^{σπ}
 ΠΕΡΙ Τῶν Ἐρμρο ποχίτων. ποιοι χέροντα ὑ
 πέρ τιμοι. καὶ ἔχαροι. ποιοι δὲ ὑπέρ τι
 μοι μόμοι ^{κεφα} ^{σπα}
 Τὰ τῶν ἀρχιερέων ὀφφίκα. Ἐαί ἐμερτί
 αι αὐτῶν ^{κεφα} ^{σπδ}
 ΠΕΡΙ Πῶς Γράφωσι. οἱ ἀρχιερεῖς τῶ κοινῶδε
 ἀπό τῆ. Ἐοικουμενικῶ πρι ἀρχι ^{κεφ} ^{σπγ}
 ΠΕΡΙ Πῶς Γράφωσι οἱ ἀρχιερεῖς τῶ ἱεροσο
 χύμων. καὶ πῶς τῶν ποχίαις. καὶ πῶς

κώδ. 119 (Μπ. 15), πιν. τέλ.

β

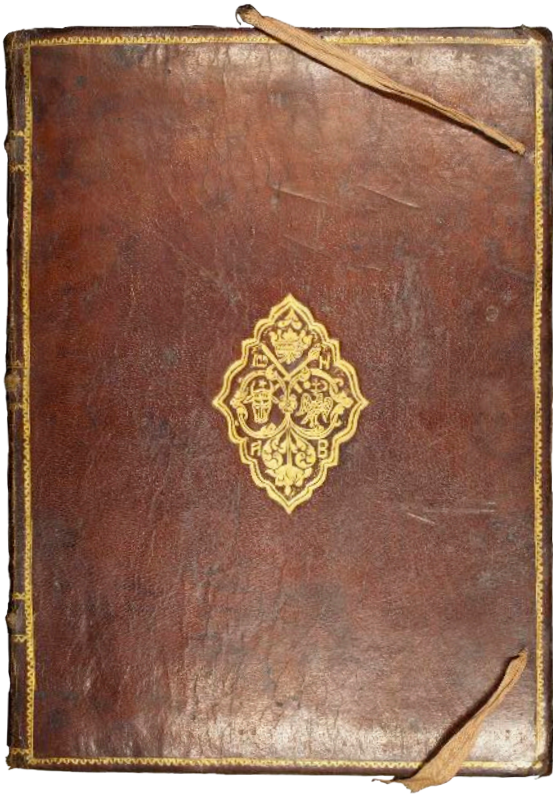
κώδ. 119 (Μπ. 15), πιν. άρχ.

α

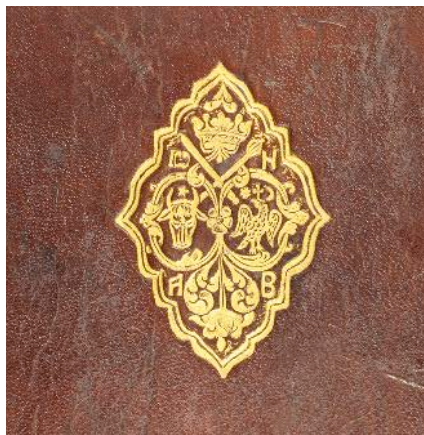

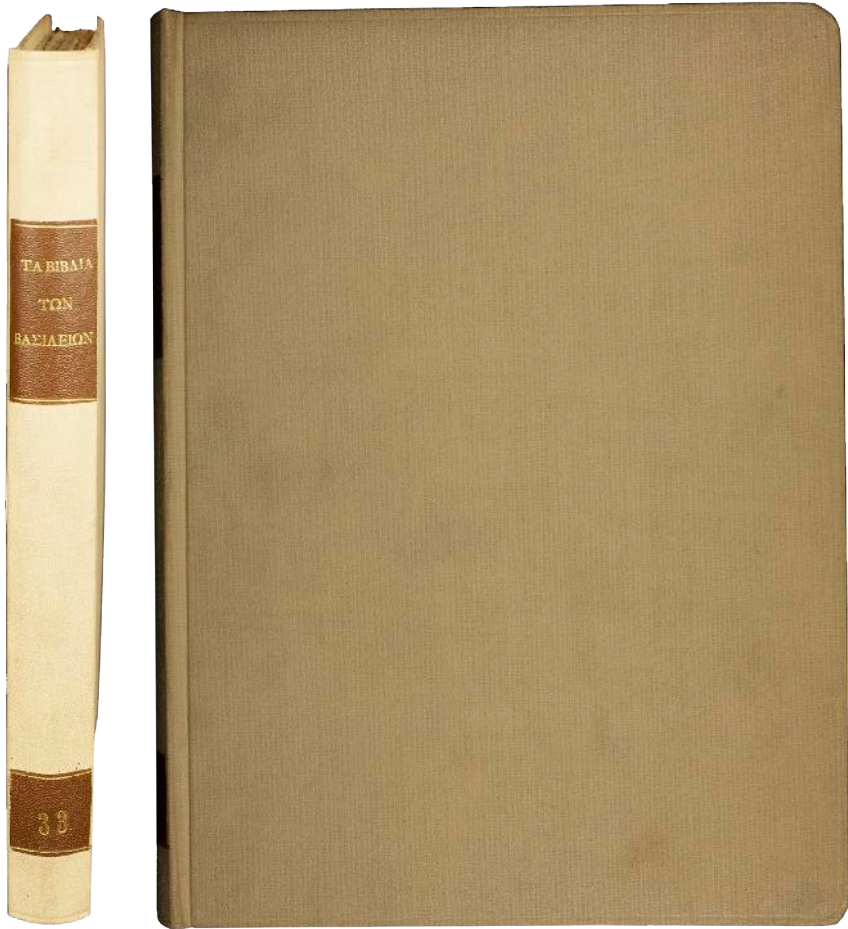
κώδ. 139 (Μπ. 54), πιν. τέλ.

κώδ. 165 (Κυριαζή 14), πιν. άρχ.

Συλλογή Νικ. Μαυροκορδάτου

κώδ. 190 (TA 33), ράχη / πιν. άρχ.

κώδ. 249 (TA 126), ράχη/πιν. ἀρχ.

Η ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΜΠΕΝΑΚΗ (16ος-20ος ΑΙ.) ΜΕ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΒΕΝΕΤΙΑΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΝΝΑΣ ΚΑΡΑΠΑΝΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑ HONEST PARTNERS ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ «ΠΡΟΒΟΛΗ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΜΠΕΝΑΚΗ ΣΤΟΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΙΣΤΟ» ΠΟΥ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ(Ε.Π. ΨΗΦΙΑΚΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ, ΕΣΠΑ 2007-2013) ΜΟΡΦΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΜΕ GFS DIDOT ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Γ. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΕΠΕ ΚΑΙ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ ΤΟΝ ΑΠΡΙΛΙΟ ΤΟΥ 2017 ΓΙΑ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΜΠΕΝΑΚΗ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής
Ανάπτυξης

ψηφιακή Ελλάδα
Όλα είναι δυνατά
Επιστημονικά Πρόσκαλα
"Ψηφιακή Σύγκλιση"

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ISBN 978-960-476-212-5